

اطلاع

اہل اسلام کو واضح ہو کہ کتاب ہذا کی آیات میں سے بعض مقام پر ایک کلمہ یا دو مع ترجمہ پختہ حواشی پر رول سے قدرے فاصلہ پر کاتب نے تحریر کیے ہیں ان اوراق و حواشی کو جلد کی سلائی و کٹائی سے بچادیں اور جلد گروں کو اس امر کی نہایت تاکید کی جاوے۔ دوم آیات قرآنی میں جو سہو کاتب سے سرزد ہو گئے ہیں ان کی صحت نامہ سے تصحیح فرمائیوں اور فہرست مضامین تفسیر ہذا کو بھی مد نظر رکھیں۔ سوم چونکہ اس کتاب میں گمراہ گر کی تردید ہے لہذا لوگ سب کے سب اس کتاب کے دشمن ہیں وہ کسی نہ کسی حیلہ سے ناواقف خریداروں کو دھوکہ دے کر اس فیضیابی سے محروم رکھتے ہیں اور گمراہوں کی تصنیفات کی رغبت دلا کر عوام مسلمانوں کو گمراہ کرتے ہیں اور نہ ہو سکے تو اتنا ہی سہی کہ اسکے شعرا چھپے نہیں حالانکہ وہابیوں کی تصنیفات سے ہزار ہا درجے بہ نظر بہتر ہے جسے شک ہو وہ تفسیر محمدی سے اس کا مقابلہ کر سکتا ہے۔

اشتہار واجب الیہ

وہابیوں نے وہ آیات جن کے مصداق بت و کفار ہیں وہ اولیاء اللہ پر تھوپ کر تحریف معنوی کے مصداق ہوئے لہذا ان گمراہ گروں کی گندم نمائی و جو فروشی کا اظہار فقیر کاٹھن پر فرض تھا تو کہ عوام مسلمان کلام باری تعالیٰ جل و علا سے دھوکہ نہ کھائیں اور حق و باطل میں خوب تمیز کریں اور اپنے ایمان کو ڈاکوؤں سے بچادیں اور فقیر کاتب اللہ کے عند اللہ سرخروئی حاصل ہو۔ یہ تفسیر مبارک الکریم سے سورہ فاطر تک طبع ہو چکی ہے۔ باقی ماندہ آٹھ پارہ سورہ یس شریف سے والناس تک بھی عنقریب طبع ہو کر ہدیہ ناظرین ہوگی انشاء اللہ تعالیٰ تیار ہیں خریدار ہوشیار ہو جاویں و ما علینا الا البلاغ۔

پتہ فقیر صادق القدر محمد بن بخش حلوانی لاہور بیرون دروازہ خادم مسجد و غلام حسین شیر فروش۔

رسالہ تہذیب القصار فی جواب عبد الشار و اطلاع الناس فی طلاق الشرات بی ہو وہی۔

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ ذَهُوْقًا

V. 7-10
15363

129414
75342

(10-17)
تفسیر نبوی

سورہ لیا

یا اچھی بات کرے کوئی اللہ سے دیاں جہاں یاد
یاد نون ہو ظاہر کھردا خبر اور سنوں سب آدر
اک یادو یا بہتے بچے یا کوئی رہیا ادھورا
ایہ جو رحم گھٹا ون ملی خوراک نہ بچہ مویا
جے میض نہ آوس قوت ملے آس کامل ہووے جیوے

از تالیفات اصحف العباد فقیر صابہ القدیر محمد نبی حبش حلوانی کی تالیف سے

نقشبندی مجددی لاہوری کان اللہ بیروں دروازہ دہلی متھل نی کو تو الی خادم مسجد

مطبع کریکمی سٹیم پریس لاہور میں طبع ہوئی

یکے بعد دیگرے چار جلدیں ایک جگہ طبع کی گئی ہیں سورہ رعد سے لیکر سورہ فاطر تک
تک گویا۔ آٹھ پارے بائیس پارہ تک ختم ہیں اور آگے بھی طبع ہونے کو ہے
انشاء اللہ تعالیٰ عنقریب ختم ہوگی شائقین سرگرم ہو جائیں

یہ کتاب سری راکھی کارکن شہر لاہور بیروں دروازہ دوان آگے کچھ دوالے ٹورے

سر ال نال پیارے
اندیشہ نالی دے
ن آگے ہندا
فرخندہ شش فریوالے چوکی سدا رسوا رہے
دو فرشتے راکھی حالت اند لہر کسانا دست
تے دو گرا نا کاتین جوہر ایک عمل لکیندا

حال حل لاہور

ظہر

۲۰۰۰

۱۱۵۷۷	۱۱۵۷۸	۱۱۵۷۹
۱۱۵۸۰	۱۱۵۸۱	۱۱۵۸۲
۱۱۵۸۳	۱۱۵۸۴	۱۱۵۸۵

تفسیر سوره رعد

جاریہ علیٰ کوئی اور ایسی
 بیگناہ کی عکاسی
 ہر ایک کے لئے کافرانہ
 میں بار بار ذکر ہے
 ہرگز نہ لکھتے اور ہرگز

رعد سورت وح نئے اتری ابن کشیر بتایا | اتے اینویں وح کبیر امامے فخر الدین الایا
 اتے اہم حاتم فرمایا اتری و۔ سہاب ہدالی آیات میں اجماع دے پراک آنت کی یار نگیںے
 حواشی پر رول سے قدرے فاصلہ پر کاتب نے تحریر کیج تفسیر سراج منیر سے ایویں نقل و سانی
 دکھائی سے بچادیں اور جلد گروں کو اس امر کی نہایت تاہمالی یا سنتمالی ساریاں وح سراج گو بیباں
 سہو کاتب سے سرزد ہو گئے ہیں ان کی صحت نامہ سے تہذیب نے محسوس کیا سی سرزد تمام شمارے
 کو بھی مد نظر رکھیں۔ سوم چونکہ اس کتاب میں گمراہ گری ترویجی وح اختلاف بتایا وح اللعان دکھاواں
 دشمن ہیں وہ کسی نہ کسی حیلے سے ناواقف خریداروں کو

اور گمراہی تصنیفات کا غیہ سوہ واسلام سے سوره رعد کا ربط و تعلق

مضامین جوابیہ السائل و اطلاع الناس

رعد اندر تفصیل ادہناندی ربذیاں بے پروا بیباں
 بہت خدا چنگے یا کو واحد ذات الہی
 رعد سورۃ نے واضح کر کے ادہ توحید بتائی
 رعد اندر تفصیل تد سے ایہ بعد آسد سے فرمائی

سورۃ زمین آسمانی اس سورت وح مجمل آسماں
 اس وح قیدیای تائیں پوسف سی ایہ بات الانی
 ایہ توحید خدا دی مطلق اس سورت وح آہی
 سور نشان خدا دے آہے مجمل او سوچ بھائی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کامل مہر محبت والا پالے آخر تائیں

اسم اللہ دے نال شروع جو ہے بخشش واسائیں

المّٰزِقٰتِکَ اٰیٰتِ الْکِتٰبِ وَالَّذِیْ اُنزِلَ اِلَیْکَ مِنْ رَبِّکَ الْحَقُّ

ہیں آیتیں کتاب کی اور وہ چیز کہ اتاری گئی ہے طرف تیری رب تیرے سے سچ ہے

وَلٰکِنَّ اَکْثَرَ النَّاسِ لَا یُؤْمِنُوْنَ

لیکن سورہ کیس شرک نہیں ایمان لاتے

۱۱۵۸۱
 ۱۱۵۸۲
 ۱۱۵۸۳
 ۱۱۵۸۴
 ۱۱۵۸۵
 ۱۱۵۸۶
 ۱۱۵۸۷
 ۱۱۵۸۸
 ۱۱۵۸۹
 ۱۱۵۹۰
 ۱۱۵۹۱
 ۱۱۵۹۲
 ۱۱۵۹۳
 ۱۱۵۹۴
 ۱۱۵۹۵
 ۱۱۵۹۶
 ۱۱۵۹۷
 ۱۱۵۹۸
 ۱۱۵۹۹
 ۱۱۶۰۰

پہل سبب تھیں

تعالی تیار ہیں خریدار ہونا نزل ہو یاں رہیں

یہاں کے نام بتائے
 ابن کفروا کلمت مؤمن
 سے بعضی را سے رحیم یا اللہ
 عد علی اللہ میر و علاوہ صحابہ و اول

پتہ فقیر صانہ لقا بر محمد نبی بخش حلویت کے آئے
 دروازہ خادم مسجد و غلام

رب نادی حضرت بھی نادی فرق مجاز حقیقت
 تادلداری حضرت دی کر کے مکرو سے لفاراں
 تے صفتاں ذاتی رمدیاں اندر شرکت کسے نہ آئی
 رب نول علم جو پٹیا ^{مثل} نوچہ اٹھایا براق مادہ
 ہر تے سے نزدیک خدا سے نال اندازے آئی
 ہے اکو جیسا کوئی تساؤ لکو میں بات الا سے
 بھادیں کوئی بے چھپ راتیں دہوں نہیں کوئی ناو
 مدت حمل دوئادے یا کوئی جوڑ و وہے یا پورا
 جے حمل دالی نول حیض آیا نقصان حمل دہو یا۔
 جے حیض آیا زن قوت بچے دا گھٹیا ناقص تھیوے
 اک آکھن جے حیض آوس وچ حمل خوراک اس گھڈی
 جے پنجن خون ڈکھاتا پنجن مدت حمل و دہیوے
 بعض کہن نقصان مراد جو حمل کچا جھڑ جا ندا
 گھٹ تھیں گھٹ چھ ماہ حمل دی مدت ہووے پیار
 بھی اس تھیں و دھ مدت اندرین روایتاں آباں
 سرب دامتنی راہ تے سارب راہی راہ جو چلدا
 نکل دے دکھالی دیوے پاک گناہ خط، تھیں
 ز صفتاں وچ خدا دیاں ذاتی سیر کسے دا بھائی
^{جل جلالہ}

سوال کفار اندے جاں بیجا رہوئے بے زینت
 تے علم فرخ اپنے دا الہ ذکر کیتا اظہاراں
 د سے با پیچہ خدا دے آپوں غیب نہ جانے کافی
 تے جو کچھ رحم گھٹا ون حملوں تے جو کرن زیادہ
 ہر مخفی ظاہر باتاں جانن ہزار الہی
 یا اچی بات کرے کوئی اللہ سبہ دیاں خبراں یاد کر
 یادن نول ہو ظاہر کھر دا خبر اوسنوں سبہ آدر
 اک یاد و یا بہتے بچے یا کوئی رہیا ادہورا
 ایہ جو رحم گھٹا ون ملی خوراک نہ بچہ مویا
 جے حیض نہ آوس قوت ملے اس کامل ہووے حیوے
 تاندت حمل و وہے اوس خونوں نازن وچ حمل دہیوے
 نو مانا ندے کچھے پنج دن جسمی ہو کچھ تھینوے
 زیادہ کنوں مراد جو پورا کر کے باھسہ آندا
 تے دودھ تھیں دودھ در سال فقہاں مدت رکھی سا
 چا برس بھی کیتی خازن دے بچ ہین گواہیاں
 یا جو کرے گناہ چھپ راتیں و نے بھلا بن ملدا
 ایہ سب کچھ معلوم نہ مخفی ہے کوئی چیز خدا تھیں
 د سے با پیچہ خدا دے آپوں غیب نہ جانے کافی
^{جل جلالہ}

حال حمل و مہلک

لَهُ مَعْقِبَاتٍ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُمِنَ أَمْرِ اللَّهِ
 واسطے اوسکے چوکیدار ہیں آگے اوسکے سے
 اور پیچھے اوسکے سے محافظت کر لے ہیں اوسکو علم نندک سے

آدمی کارن چوکیدار فرشتے آگے پیچھے
 خود مختار نہیں توں جو کوئی وارث تیرا نامیں
 بلکہ فرشتے رب نے تیری راکھی کارن چھوڑی
 معقبات مراد اتفاق منسب ال نال پیارے
 جانک وچ فرما بار بندے اندر ٹ مانی دے
 تے جد بچہ بالغ ہووے ملک تدول آکھ رہندا
^{جل جلالہ}

کرن ہمیش نگہبانی اوس حکم الہویں ہے
 جو چاہیں سو کریں اتے جو چاہیں دین ایذا میں
 اک جادان اک آون آگے کچھے دوالے نورے
 فرشتے راکھی کر نوالے چو کبیر سوار سوارے
 دد فرشتے راکھی حالت اندر لبر لسانی دت
 تے دو کرنا کاتبین جو ہر ایک عمل لکھندا
^{جل جلالہ}

دو فرشتے منکر آتے نیکر فبر و ج آون
 اک بندہ کے پاس کھڑے دے نامہ لکھا لوالا
 روات ہے عثمان غنی رضی اللہ عنہم اک فرشتہ پارو
 جو گل سوہوں لکھے ہر ہر گل دی خبر کھیندے
 اک فرشتہ منہ بندے پر بھیجا حکم الایہوں
 تے ہور فرشتے رسن دوالے مال بندے ہر ہر دے
 جے بندہ تائیں اکھیاں ہونڈیاں کرد انظر جو پڑے
 جن انسان جو ان درندے دکھ پوچاون والے
 کعب کے جے رب نہ گھلے ملک بچاون والے
 کہیا کبیر فرشتے دود ہر بندے سنگ رنبدے
 کہیا مجا در بندے سنگ ملک مراک بلاؤں
 کہے اوستوں ہو کھیاں چلدا ہر بندہ لکھیا آدے
 من امر اللہ تھیں ایہ فائدہ ظاہر صاف دسایا
 بھادیں عقل نہ بچر منے طبع قبو لے ناہیں
 جو ملک تساڈے مال رہن دینہ راتیں نت بدکیندے
 فخر و عہد توں جمع ہون جاں جانڈے پاس خداوے
 آکھن ملک نمازاں پڑ بندے چھوڑے بندے تہرے
 ... لکھوی نے بھی لکھیا ایویں ملک درو پوچاندے
 اس تھیں سمجھتا ہوں جو حضرت آپوں حانز ناہیں
 نہیں تے سر خود حضرت و ہندے حال امت دسارا
 رب دانا بیبا بلکاں پاسوں آپ سوال کرنیدا
 جاں غلبس ذکر و ن فرشتے مال بھی کچھ کرنیدا
 پت کسے دا فوت ہووے جد ملکاں تھیں رب کچھے
 بھی موسیٰ نوں کچھیا سی رب کی تیرے ہاتھ آیا
 ملک لاسے رب خدمت و چہ نہ کارن سنن اخبارا
 اوس خدمت و چہ ملک جویں تویں اس خدمت و چہ

بندہ کے حافظ کتے بوئے ہیں

بندہ کے حافظ کتے بوئے ہیں

دو میدان قیامت اندر مال بندے کے چاون
 ہو دے گواہ فرشتہ دو جا اعمالا ندا شا لا
 پیشانی تے قایم تے دو ہو کھاں اوپر شمارو
 مگر درود جدول کوئی پڑھا دخل نہیں ابونڈ
 کوئی شے اندر جان نہ دیندا با پچھ حکم کسے راہوں
 اکھاں ادتے شھ فرشتے را کھی ہر دم کردے
 جنگل برت جو مال ہر پاسے دل بھالی میرے
 منہ ٹڈے پئے پھر دے پھر اوس جھٹ پٹ کرن لوالے
 لتساں کھانا پینا عورت ہرشی لے جانڈے ہر حالے
 اک اگے اک پچھے ہر ہر آفت کسوں بھیندے
 کرے حفاظت جاں کوئی دشمن آوس پاس کھتاؤں
 تا ملک نہ کرے حفاظت اوسدی وقت اپنا جہ پاوے
 ایہ انتظام تے سلسلہ جگ دا امر اللہ ہوں آیا
 فلسفیاں تے پچھریاں سر ہر دے مٹی پائیں
 دن نوں ہور تے راتیں ہور اوہ آوندے جانڈے رنبدے
 کچھ دارب تسا نوچہ کس حالت بندے چھوڑے ساڈے
 تے جہ اسیں گئے تدریں بھی آہے وجہ نماز کھیلے
 حضرت پاس آتے آکھن شخص فلا نیوں تحفے آندے
 اوہ شاہ رسلدی عوت کارن ملک رکھی رہیں
 اخلاص نفاق دلاندے ہرشی پیش نبی آشکارا
 بندے میرے کس حالت وجہ چھوڑے لتساں پو پھیندا
 کتھوں آئے حالانکہ رب جاننہاں اردلاندا
 کی کہندا سی بندہ میرا سخن مسندے یا اچھے
 موسیٰ عرض کیتی ہتھ سوٹا وجہ قسر آن دسایا
 جو با پچھ اوہناڈے دسپاں رہنوں ہون مولے سارا
 جے نبی نہ جانے حال امت تار بھی ناہ کچھیا

حکام جے نبی نہ جانے حال امت تار بھی ناہ کچھیا

حال امت داسن دیکھن سہ ایہ گل سمجھین نامیں
 علم خداوا ازلی ابدی ذاتی نت اک حالت
 نہ حد حدود نہ کچھ تعداد شمار غیوب الہی
 تے علم اضافی حضرت سدا بخشیا بخشہارے
 تے کل امت دا علم خداوے علموں اندک آیا
 لوح محفوظ دا علم تمامی کنوں علوم نبی دے
 دفتر علم نبی دے تھیں اک سطر علم لوح سارا
 اسماعیل صراط اندر خود ایہ گل لکھی پیارے
 جاں امرالہول بندیاں سندے ملک حفاظت کردے
 جے ایہ شرک تا اودہ بھی شرک تے جے توحید کھراؤ
 سدا علم تعرف مدد نبیاں ولیاں سندہ
 اک کہن ضمیر جو وجہ لکھ دے طرف نبی دی جاوے
 ہر جن انس ہر آفت تھیں تس کرد اودہ نگہبان
 جو عامزین لطفیل تے اربد ابن ربیعہ آنا
 نبی کیسا کجھ کہو نہ اوسنوں جھوڑوات دلاؤ
 آیا پائس ^{صالح اللہ علیہ وسلم} تہ بندے کہے جے میں اسلام لیا یا
 جو کجھ مسلماناں سہ لیا سونی ملیسی تینوں
 نبی کیسا اہ وس نہ میرے رب کرے جس جاوے
 یعنی شہر گراں سہ تیرے ضمیاں والے تیرے
 آکھیوس ہور کی ملیسی تینوں نبی جواب الایا
 اوس آکھیسا اہ کم اگے حاصل اٹھ سنی گل مری

سوال عام اور اس کا جواب

جو غیب جانن وچ نبی شریک گیان اللہ سائیں
 ہر انواع ہر جنس مخیط ہمیشہ لہیر شراکت
 یہ مستقل غیر اضافی دائم حال اکو اس بھائی
 جتنا چاہیا دتا باہجوں حد شمار پیارے
 جو اوس نول کل کہے اوس علم خداوا قدر گویا
 کجھ حصہ جویں کجھ زخاروں بعض انہار محمدی دے
 تے لوح محفوظ مطالع کر دے ولی خداویارا
 شاہ عبدعزیز تے شاہ ولی اللہ سار لکھنہار
 ابویں امرالہول مرد خداوے نفرت کردے
 ناں اودہ بھی تو سید محمد لکھوی نول سمجھاؤ
 درجی دیو جہ جلد اندر ہور تھیں لکھدا بندہ
 جو فوج ربانی ملکاں سندے اگے کچھ جاوے
 کجھی کلبی کرے رواست آکھیسا ابن عباس حقانی
 ناں اصحاباں مسجد بیضا حضرت نول اونہاں پایا
 جے ابتدا اوس بھلیالی چاہے راہ ہدایت پاوے
 نامینوں کیسا ملیسی حضرت نبی جواب الایا
 کافر کیسا توں اپنے کچھے حاکم کر دے یہ مینوں
 اوس کیسا بدر توں رکھ تے مینوں حاکم تھیں
 حضرت آکھیسا اہ کجھی بات نہ ہوسی کاران تیرے
 جو گھوڑیاں داگ تیرے ہتھ دیساں جہانے چید
 حضرت اٹھ کھڑے تاجھگرن لگا ربا ویری

اعراض و بائی جواب

اولیٰ اللہ لکھ کھیر کھیر کھیر کھیر کھیر

سہ جتنا چاہیا الخ یعنی آپکے علوم کو خدا بقولے کے سوا اور کوئی نہیں معلوم کر سکتا اور خدا بقولے کے علم کل کا احاطہ کوئی دریافت
 نہیں کر سکتا تاں جس کو خداوند کریم جتنا چاہیں دیکھتے ہیں اور بہ نسبت خدا بقولے کے قلیل اور بہ نسبت مخلوق
 کے اکثر جسکی جاہ و نہایت نہیں فقیر مخلوقی عینی اللہ عندہ صلوات اللہ علیہ کہیں ہر عطف لڑتی ہے اور مدد کے معنی دھیان
 میں اور کجھی اینٹیں اس سے مراد شہاد اور گاؤں میں اور ونہر کے معنی جات بھڑوں بکریوں اوسوں کی جس سے مراد بھڑ پانے
 پھرنے ہیں جو ان چیزوں سے بنائے جاتے ہیں جو گھوڑیاں الخ اس سے یہ ثابت ہوتا ہے کہ حضور صلی اللہ علیہ
 و آلہ وسلم کے اختیارات بہت ہیں ۱۲

لے اربد نال صلاح بری اُس اگے کیتی آہی
 تا مگروں آکر تیغ لگا اوس ہن ادہ اربد آیا
 عام کرے اشارت اربد تیغ نہ باہر آدے
 جو کرتوں انہاں کفایت جو نہ کر جاہیں بار خدا یا
 تا عام چلیا پھر آکھے میں لیا سب کٹ کر بھاری
 اک عورت دے گھرات رہیا فراگلی صحیح جاہونی
 اوس رنگ تغیر ہویا جنگل گھوڑا پھر ڈھپائی
 بھی کہے جسے محمد نالے ملک الموت بنا را
 تاں اک فرشتے آبر مار یا اندر خاک ر لایا
 پھر اوسے عورت دے گھر آکر عام رات گذاری
 فر گھوڑا اوس چلایا گھوڑے ابر جان و تانی
 جاں اذن خدا دیوں اید تصرف کر دے ملک الہی
 فرشتیاں وانگوں حالت و لیاں اسماعیل لایا
 تے وچہ تفسیر عزیز عبد عز زوریں فرماندے
 جو روح اولیا و ال ملکال سندے کردی دیاری
 پھیلی جلد اندر تفسیر جو سورت یوسف والی

تعمیر کے صفحہ کی حفاظت

اولیاء اللہ کا لقمہ: مثل ملک کے

جاں مینوں دیکھیں جدا لجا کر گلاں کردا اسی
 تیغ چھکی اک گٹھ نکالی پھر اوس زور لگایا
 ابر حضرت نے سی جد ڈٹھا رب نول عرض سنا
 کھرے انہر تھیں کلی کر کی اربد مار گویا
 نی کہیا اونہاں رب مٹاسی اوس تے خراج پیار
 لے ہتھیار گھوڑے تے چڑھیا جنگل ڈریا سوئی
 ملک الموت نول آکھے ہوہن حاضر ڈھل کسوں لانی
 نیزہ مار دوسار لنگا واں انسان و تان تھیں
 فرگوڈیاں دو تان تے اوس وڈا پھوڑا نکل آیا
 جاں ہوئی صحیح منگا کر گھوڑا فر کیتی اسواری
 ابن عباس کہے ایہ گل ہے عامر دے حق آنی
 جے ایہ نا شرک تانفرت اذنوں شرک ہو کیوں بھاری
 بھی شاہ ولی اللہ شاہ رفیع الدین یوں فرمایا
 والقمر اذا انشق دی تفسیر تے تان پاندے
 معتقدین محباں او پر حقین اوہنا ندا جاری
 اد سوچہ مسئلے نے ایہ ہتے دیکھ اوسنوں خوشحالی

ان الله لا يغير ما بقوم حتى يغيروا ما بانفسهم واذا

اراد الله بقوم سوء فلا مرد له وما لهم من دونه من قاله

جد توڑی ادہ آپ نہ بدلن جو وچ دلال سما دے
 تے بد بختاں دا نہیں کوئی والی بددگار ناحق دا
 بھلیائی تے بریائی دیاں کنجیاں دتیاں آہیں

بے شک قوم کسے دی حالت اللہ ناہ بدلا دے
 جاں قوم کسے دابرا چاہے رب اس کوئی تان لیکدا
 اس آنت وچ رب فرمایا اسال تسادے تائیں

لے ہی کہیا الخ اوس ایک قبیلے کا نام ہے اور فرزج بھی ایک قوم کو کہتے ہیں فقر حلوانی عنی الیمنہ

جو کچھ آون اوپر تساڈے سختیاں دکھ بلائیں
 جاں تیں آپو بدلو اپنی دلدی بات جو آہی
 مفلس خوار خراب کوئی بے جنگی جال چلیندا
 اوہ مفلس خوار ہووے بد فعلیوں تھال تھال دیکھے
 سنت نبی و ساری چلے چال نہ مول اصحاباں
 بے گینا کال نمازیاں سدا رہن ویران مستیاں
 جگہ قرآن درود پڑھندے کوڑ قہصے اخباراں
 دا پڑیاں چٹ کر کے مچھاں سوراں وانگ دہایاں
 شراب زنا دلواطت رشوت کھا دن کوڑ سو گنداپ
 قحط و باطاعون بلائیں تک پرواہ نکر دے
 کبر غرور تکبر آکر بخل تے حسد کماون
 اہل علم تھیں دور دور اڈے تیرے مول نہ جانے
 اہل سنت علماء وال دلیاں دل تے لاون ہاں
 رافضی خارجی معتزلے تے جبری قدری بجدی
 بے دیناں سنگ بھائی چاکر غیرت ذرا نکر دے
 نیکیاں دسن بدلیوں روکن ترک دنا گھر بھایاں
 انوں ہور دلوں کچھ ہور ایہ صفت نفاق دکھائے
 شرک الشیڈ و نیال کرنیداں شرکوں شرم نہکھاندے
 اَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ الْاِهْمَةَ هُوًی الشُّد فرمایا
 خواہش نفس ہوانوں پوجن ہر اک اہل ہوادے
 جان اسان اپنی دلدی حالت نیک عقید یوانی
 خود مختار تے کاسب بندے نائیں رب کیتا نے
 اسان دونوں راہ دکھائے چاہے جس دل بندہ جاوے
 جاں اعتقاد بندے خود بدلیا تا اللہ بدلاوے
 وَكَيْفُوا مِّنْ كَيْفٍ اَجِبْ رَبِّ اَلَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ
 مَا يَفْعَلُ اللّٰهُ بِهٰذَا لَكُمْ اِنْ شَكَرْتُمْ و چه قسرا نے
 وَمَنْ يَكْفُرْ اِنَّمَا يَأْتِيهَا بِكُفْرٍ عَلٰى قَلْبِهِ رَبُّ مَبْیَا

اوہ آپ تساڈے ہتھوں ہودن شرکے مندر ہاں
 تال پھر بدل جاوے تسال حالت کچھوں پوتیاں
 اوہ دولت مند عزیز ہووے راہ ہر اوپر جے ویندے
 کافر فاسق نیک اعتقادوں پاک مومن نیچا دے
 چال حلین بد عملی و الیون ہونے حال خراباں
 مدرسیاں تے خانقاہیں وجہ نکلیاں منڈیاں ریتاں
 چھوڑ بدائت مگر اسی عمل کرن خریدھ سزاں
 غیبت چغلی گلہ شکایت ہونے وظیفے بھایاں
 مومنساں اتے ظلم کماون شکلاں دانشمنڈاں
 طرف بدائت مول نہ آون راہ ایٹھے ٹردے
 نام خدا دے مال نہ دیون ڈوم کچھ تے لاون
 قرآن حدیث تے علم فقہ تھیں موذی کن کتراندے
 گلہ شکایت کرن اوہنا سدا بریاں کرن نائیں
 مرزائی نیچر جیکر الیاں دلوں خلق نہ ہٹدی
 شرعی رسی توڑ نٹرا کے گھسرا نا نوچہ وڑ دے
 جو کوئی کرے نصیحت کن دے سنی نہ مول سودایاں
 کفر صریح نول کفر نہ جانن نہر گناہ ہتاون
 خالق نول چھڈ حرص ہوا ایہ سبب بے جا
 توڈھا نہیں اوسول جس نفس ہوانوں رب بنایا
 گندے مذہب جنہاں لکھائے چھڈکے راہ صفاوے
 بدنی آپ تار رب نے بھی چا کیتا نیکیوں خالی
 اِذْ اٰهَدْنَا نَبَاہُ السَّبِيْلِ اِمَّا سَبَّاكِرًا وَاِمَّا كُفُوْرًا و چه فرما
 نہیں تے رب نہ مول بدلا حالت بندیاں تھاوے
 حالت اوسدی نول ایہ گویا خود بدائیں ہو جائے
 نہیں تے ہونا فرمایوں بیڑا ڈوب و کھیندا
 مے شکر کرو تاں دکھ دیکے تسال کیا لینا جانے
 جو کرے گناہ اس جان اپنی نے بھار گناہ دا چایا

انقلاب زمانہ و روش جلالہ

بہ ہر سبب کی جائیازق

اسلام کی ترقی

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مَنِيَّةٍ فَمَنْ نَعْتَلِفْ أَدْبَارَهُ
جو کچھ تمہیں دیکھا اور ہو وڑھناں اور ک بجایاں
از مکانات عمل غافل مشو

کہیا جو بوجھ دیکھ تینوں اوہ نفس تیرے تمہیں آنے
جو بچن تاکنگ نہ ہو سی ویلے فصل کشیاں
گندم از گندم بروند جو ز جو

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبُرُقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ

وہ ہے جو دکھلاتا ہے تلو بجلی ڈر سے اور طمع سے اور پیدا کرتا ہے بادل بھاری

ادہ رب جو تساں بجلی دے خوف امید کرادے
بجلیوں خوف پوسے دل مینہاں وچہ امید ایہالی
بعض کہن بے وقت بارش تمہیں خوف دلا نوچہ اد
وچہ بعض مکاناں کال ہور تنگی بہتی نشکی آدے
برق فرشتہ سے اک منہ جسدے بین چار سو تار
ترکیا منہ کر گس دا جو تھا منہ اوس دانگول شیرا
فلسفی آکھن اٹھ زمینوں اجڑے اوتاں جو جانند
تے نزدیک اسادے بدل ہے مخلوق الہی
قیامت دیاں نشانیاں تمہیں اک ایہ نشانی آدے
تے جاں فصل تیار ہووے تا بارش ہووے سوانی
ہے قدسی وچہ حدیث کہیا رب جیکر بندے ساڈ
فر دینہ نول دھب لگاواں تا اونہاں کہہ جڑن

تے بھارے بدل مینہاں نوالے لیاوے گھاں گھاں
یا خوف مسافر نفع امید مقیم بارش تمہیں بجالی
تے مینہ بہار والے وچہ ہووے امید جو برکت پاوے
تے چمکن پاروں برق پیارے بجلی نام سداوے
اک منہ بندے دانگول دو جامنہ گائیں داپیارے
جاں ادہ منہ ہلاوے بجلی ظاہر سووے در پیراں
ادہ بدل بنکے دسن راہ اچھے واپندے
خدمت اپنی او بر مقرر ہووے نہیں گل کالی
جے مینہ دے ویلے مینہ نہ دسن کھیتی بھل گھٹ پاوے
گرے یوں نقصان ہووے تا جان قیامت آئی
تا بعد اری کرن تا مینہ اوہناں راتیں پوے کشاد
جیسے عمل تہیا بھل ملدا شیشیوں منہ دسیوے

صفت بارش و بجلی درعد

وَلَيْسَ مِنَ الرَّعْدِ بِحَدِّهِ وَالْمَلَأَكَّةُ مِنْ خَيْفَتِهِ وَيُرْسِلُ

اور نہیں گرتا ہے گرجنے والا ساٹھ تو رین اوکے اور ڈرتے
الضواعی فيصيب بها من يشاء وهدهجاردون في اللہ

وہو شد بد الحال
اور وہ سخت عذاب والا ہے

لہ یا خوف مسافر الخ یعنی مسافر ڈرتا ہے کہ مبادا عاقبت جیکر بجلی بہارے ہووے اور مقیم امید کرتا ہے کہ بارش سے رحمت اور برکت
ہوگی فقیر حلوئی عفی اللہ عنہ لاہوری سنہ برق فرشتہ الخ بد ررات ابن کثیر رحمۃ اللہ علیہ سے ہے۔ فقیر حلوئی
عفی اللہ عنہ ۱۲

تے رعد پڑھے تسبیح بدگدا نالے حمد الہیسی
 تے بھیجی بجلی ساڑھ نوالی جس چاہے پونچا دے
 تے اللہ سخت عذابا نوالہ بگڑن نار کھلیسرا
 لکن ہے تسبیح اوسدی اتے بدوں نونوں لے ٹورے
 ابن عباسوں کہیا عطا فرمایا نبی الہسی
 عبد اللہ ابن زبیر جاں لکن سنداً بات نہ بولے
 پانی دے دریا انگوٹھے رعد اندر رب پائے
 جاں رعد پڑھے تسبیح تا پھر بدے ملک آسمان تھامی
 والملائکۃ ملک سب تابع رعد انک آکھ سناندے
 کافر مسلم بجلی پودے نہ مارے ذکر جو کردا
 بھری حسن کے جو بیسی اک سردار عرب دا
 کیوس کہیا رب محمد حسن ول تسال بلا یا
 یاراں بات لگی ایہ مندی برت نبی ول آئے
 حضرت یار دوبارہ گھلے بات کہی اس پہلی
 برت نبی دی خدمت وجہ کل یار احوال سناندے
 اوہ اوویں کرے گلاں تے جھگڑے تا بجلی آسمانوں
 یار کچے تے کافر شر یا دوڑ نبی ول آئے
 تا یار اگول کہہ بھیجے آئے کہندے کافر شر یا
 تے اربد والا قصہ کچھے ہو مذکور گسانی
 صورت شکل جو بجلی دی تسال رب محسوس کرا دے

تار تھیں در کے ملک پر ہن تسبیح اوسدے ہمراہی
 نے کافر جھگڑا کرن خدا دجہ ردا خرف نہ آوے
 ہے رعد ملک دا نام جو گئے اکثر کرن نکھیرا
 ابن عباس کہیا لکن اوس ہے تسبیح اس طورے
 جاں رعد آواز سنوں تا کر سو ذکر خدا بھائی
 کہے اہل زمین نون تخت و عید ایہ موسوں تسبیح بولے
 رب دا حکم جو دے جس پاتے بدلاں ہک لیجے
 تسبیح بولے تسبیحاں اللہ بھیجے مسیہ گرامی
 کل فرما سردار مطیع اوس کولوں نے ڈر کھاندے
 ایہ قول محمد ابن علی باقر خازن دجہ فردا
 نبی اس دل اصحاب گھلے کہہ راہ دسن تس ردا
 سونے چاندی دا یا لوہے یا تانبے دا آیا
 کسن اس تھین ددھہ سرکش کافر دکھن دج نہ پائے
 آکھیوس رب ان ڈٹھا سمجھیا منی ذات اکیلی
 نبی گھلے مڑ یار کافرنوں ریدی طرف بولاندے
 اجن جیت گئی تے کر کی کافر مار یا جانوں
 تا خبر نبی نون دیون اگول وحی پیغام سنا
 کہن کویں تسال جانا وحی گھلے کھلے اڑیا
 ایہ قدرت رب نشانیاں سمجھے مائل سمجھن بھائی
 باوجود ملک ہون دے شکل آواز دسا دے

۱۱۔ ابن عباس الخ وہ تسبیح ہے مستحکم الذی یسبحہ الرعد یحمدہ والملائکۃ من حیثہ وهو علی کل شیء قدیر
 فیقول فی حوائی عنی الرحمن ۱۱۔ کہے اہل زمین الخ سبحان من یسبحہ والترعد یحمدہ والملائکۃ
 من حیثہ فی حوائی عنی الرحمن ۱۲۔ پانی دے دریا الخ روایت ابن عباس رضی الرحمن سے ہے کہ اوس وقت
 اوس رعد فرشتے علیہ السلام کے انگوٹھے دا ہے جس میں پانی کے دریا ہی دریا ہو جاتے ہیں وہیں سے فرشتے وہ پانی سرسائی میں اور
 اسی کا نام بارش ہے فیقول حوائی عنی الرحمن ۱۳۔ مہرہ مشرقی الخ اوس خبر سے معلوم ہوا کہ اگر جہاں جگہ جو سانی دینی ہے وہی
 کی آواز ہے اور ملائکہ کو بھی اس میں شراکت حاصل ہوتی تو اب بھر تمہیں مدعی (رسول) نہ ہنیب اور تشر اور کرکلی
 آواز مخصوص رعد کی ہی ہے اور تسبیح و حمد میں اور ملائکہ بھی شریک میں کلہ لشدہ لکان سے معلوم ہوا کہ سب اسباب گولاک
 اور تحریف کیلئے بہت عن نام غلب خاص اور غائب ذاتی سائنات سند سے سکی کچھ مستی نہیں غصب خوالی کے مذہب لاد
 بیہ ساری لاہوری عنی الرحمن ۱۲

آبی ناری دو باد سے دو چہ بدلاں جمع رکھائے
رعد بدل تے بجلی انہاں وجود موجود سنایا

قدرت دیکھ ایسی بھر جھگڑن ماربا عقل گیائے
زہر ن اثر تے فریحی پہلا جیوں فلسفیاں بتلایا

لَهُ دَعْوَةٌ مَحْقُوقَةٌ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهَا لَيْسَ يُجِيبُونَ
لَهُمْ لَشَيْءًا إِلَّا كِبَاسٌ مِمَّا كَفَبُوا لِيُبْلِغَهُمْ أَجَلَهُمْ وَهُمْ
يَلْمِزُهُمْ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ۝

داعیے اوکے بکارنا سجا اور جن لوگوں کو بکارتے ہیں
سوائے اوکے انہیں جواب دیتے اون کو
ساتھ کسی شے کے مگر جسے کھونے والا ہتھیلی اپنی کو طرن پانی کی نو کہ پہنچے
منہ اوکے کو اور نہیں رہ
پہنچنے والا اوکو اور نہیں دعا کافروں کی مگر بیچ گرا ہی گئے۔

بے ر بدے کارن دعوت خالص تے جو پو جا کر دے
ادہ بت جواب نہ دین کفاراں جو بتاں تھیں سنگدے
مثال ادہناں جیوں پیا سا جوڑے تھہ پانی دل کرد
تے حال ایہی جو پانی اوسدے منہ وچہ پہنچ نہ سکدا
پو جا کرے پو کارے ٹھا کر بتاں عجز نیازوں
تے نہیں پو کار کفار اندی پر وچہ گرا ہی ظاہر
معنی حق موجود تے ثابت دو قسماں اوس آیاں
دو جا حق حقیقی کدے زفانی یا دین متناں
غ خدا اصنام کہن بت کل تفسیر ال والے
ادہ اپنے گنگے ڈورے پھر جھیل گھرے بت سازا
گھر ہتھیں ادہناں پوجن سمجھن مالک نفع فردے
مثال اوسدی جیوں کدہ ہے کھوہ کے او پر کوئی جا کے
باہجہ وسیلے منہ نہ اوسدا پہنچے پانی تائیں
انیوں بت بے جان بیچارے عاجز ہر اک نالوں
سے درمیاں سے پوجن بھادیں کدی مراد نیاں

خالق مالک اپنے نول جھڈ پیش بتاں سرور ہے
جیڑے سنن نہ دیکھن ادہ کد حاجت دایاں نگڈر
تا جو منہ اوسد پو چہ پانی آن وڑے خود مردا
انیوں جو جھڈ رہنوں مشرک پیش بتاں سر رکھدا
ہتھہ پیر ہتھیرے مارن ادہ فریاد نہ سنن آوازوں
دعوت الحق ہے کلمہ طیب سجا خالص طاہر
لا الہ الا اللہ محمد الرسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
اک حق جو فانی ہو سکے ایہ حق مجازی بھایاں
والذین کفروا لیجئنا ذین جو پوجنوا لے بتاں
کافر جنہاں پو کارن پوجن عوضاں کرن موکا
بھنو توڑو بھا دس نہیں کجہہ ویاں الحاظاں
مال اولاد مراد ال منگن کنوں خدا پھر دے
بانی طلب کرے بن رسی بو کے کھوہ تھیں آکے
کرے پیا لکھ تر لے ناہ ادس بے مراد کد اپیں
انہاں پو کارن پوجن تھیں کچھ فائدہ ہوگت نالوں
ادس پانی دے طالب دانگوں بن مطلب جاد

بناں بتاں کافراں

چیلہ شیخ النجد محمد لکھوی کے فریب کا فوٹو
جنہاں پو کارن مشرک ادس بن کجہہ جو نہیں ہتھ
ایوں جو ہتھ جوڑن مشرک قبراں دایاں آگے
نہ سنن نہ دین جواب نہ خواہش پوری اوس کرنا
نالے ادہناں پو کارن پوجن کجہہ ادہناں ہتھ دے

غضب الہی کے کر مڑ دے دین ایمانوں خالی
 مندوانتوں کیا کیسے جہیرے ٹدھہ قدیموں بھلے
 جو کئے والے مشرک معاملہ کر دے نال بتاند کے
 تے کوں وڈا گمراہ اس تھیں جو اللہ باہجہ پوکارے
 تے اوہ پکارا دہنا ندیوں غافل ہر گز خبر نہ کانی

دوزخ باہجہ نہ جگہ کوئی جے تو بہ کرن نہ حالی
 ہن کلمہ گو اسلامی دعوتے نال اونہاں دل چلے
 اوہ سبھے کلمہ گو ہن مشرک کر دے نال گورا ند کے
 جو قیامت تیک جو اب نہ دیوے اوہ اگے جھک کے
 ہر فقر اتے بت ہر شے من دون اللہ وچہ آئی

جواب محمد نبی بخش حلوانی لاہوری عفی اللہ عنہ

لکھوی کلمہ گو سارے سنگ بت پرستاں میلے
 بعد تار پذیر دوویں رد جنہاں گزریا یارو
 غور کرو کیہ مسلمانوں سوچو نال دلاندے
 پوجا کرن بتاندی مشرک پچھانن مومن سارے
 بخاری وچہ نبی فرمایا خوف نہیں میں تائیں
 تے لکھوی بت پرست بنائے کلمہ گو ہن سارے
 عبارت ادس دی جلد پنجم نبوی تفسیرے آئی
 وچہ شفا قاضی عیاض جو ایسی بات الاوے
 اوہ پک لعتنی کافر ہو یا پاروں سخن اچھے

کل امت نول کافر جاتا اس نجدی دے چیلے
 وچہ قصے یوسف دے دیکھو نجدیاں حال شمارو
 کوڑ کلام کرنی دیاں نجدی شرم نہیں کہہ کھاند
 کرن اعتقاد بتاندی پوجا ہر اک مشرک پکارے
 جو بعد میرے قسین بتاں پوجو شرک کر رہیں
 روئے زمین دے اوئے ہن کوئی مومن رہیا نہ پیارے
 سورت یونس پاؤ دو جے وچہ صفحے اشعاراں بھالی
 گمراہ ہوں کل امت دا جس تھیں پایا جاوے
 کوئی عذر قبول نہ او سوچ ایسی بات صریحی

مسئلہ کسی نبی یا ولی کو دور سے پوکارنے کا ثبوت

دَعَايِدَعُوًا بِكَارِنَسَدَبُلَوْلَانِ كَسِيْدَةً تَائِيْنَ
 یعنی جے کسی نے اکھیا یا رسول خدا دے
 جیکر سد بلا دے کسی تا اوہ مشرک ہو یا
 جتھے یَدَعُوْنَ تَدَعُوْنَ لَفْظًا اَنْدَرَقْرَآئِيْ
 جو کافر بتاں پوجا کر دے رب اونہاں نول کہند
 پوکارن رواں لفظ اندر چہ معنیماں ورتیا جاندا
 ونا بی اکو معنی پکارن ترک کرن ہور سارے

باہجہ اللہ دے ہور کسی اس آکھن مشرک بلائیں
 یا آکھے یا عبد القادر یا ہور اہل صفا دے
 جس دی بخشش کدے نہوسی نت جنیم ڈھویا
 بتاں اتے کفار اندا اتھ ہو وے ذکر سیانے
 رد اونہاں دا ہر جا اللہ کیتا ظاہر و مہندے
 وچہ اتقان جلال سوطی سے ایویں فرماندا
 جو کوئی نبی ولی نول سدے مشرک کہن متیارے

عقیدہ لکھوی و دیلیندیر ہر روز زینت الاسلام دیکھو

کتاب الصلوة باب الصلوة علی السید

۱۷۵ ہندو ال نول الخ یہ جارا شمار لکھوی کے لغت محمدی منزل مشرقی ص ۱۷۵ اور ۱۷۶ سے منقول ہوئے ہیں فیہ حلوانی عفی اللہ عنہ
 ۱۷۶ جو کئے والا الخ یہ شعر منہاں مشرقی نول ہریت ص ۱۷۲ و ۱۷۳ فیہ حلوانی عفی اللہ عنہ ۱۷۷ وچہ اتقان الخ لغت نبوی میں منقول ہے
 اور ۱۷۸ منقول کا مثالوں سے موجود ہے فیہ حلوانی عفی اللہ عنہ ۱۷۹

تفسیر لو اب مدبق اتے تفسیر جو سے نعمانی
 عبدالستار پذیر سلیمان شاعر گمراہ سارے
 بندیاں ربدیا نیوں جے مطلق ہو دن شرک پکارا
 وَالرَّسُولُ بَدْعُكُمْ فِيْ اَنْتُمْ كَمَا تَسَاءَلُونَ لَكُمْ لِكَا
 لَا تَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بُوْكَارًا وَّ تَسَاءَلُوْنَ
 رَبَّ اِنِّیْ دَعُوْةٌ قَوْمِیْ قَوْمِ اِبْنِیْ نُوْحٍ لُّوْكَارِیَا
 تِیْ الدُّعَاءُ مِیْخِ الْجِبَادَةِ مِنْ غَرَبِ عِبَادَتِ جَانِ دَعَائِرِ
 ایہ اوس وقت جے رب تعالیٰ منگن دا اعتقاد ہٹا کے
 تے کرے دعا اوس اگے مطلق رب و لفظ جے جا
 ایہ بیشک شرک کفار تباں تھیں ایویں دعائیں منگد
 جے رب تے رکھ بھروسہ جانن اولیا و اندے تہیں
 ایچ نبی ولی سے مدد منگدے پاسوں یغ خدا دے
 جہاں اللہ رحمت والا ہے

بہتی جا میں وجہ اونہا ندے ملیا نہر کھچانی
 اونہا ندی تصنیفوں جا ہیے مومن رہن گزارے
 تا ایہ شرک قرآنوں ثابت بھی اندر اخباراں
 وجہ آل عمران پارے جو تھے دے ہوصاف تبارے
 جیوں تسیں اگد وجے نوں کر دے آسوجہ ندائیں
 بوکارن سدن شرک ہو کے تاں دور و نجر گل ساریا
 اتے عبادت یغ اللہ دی ہو دے شرک بتائیں
 ذاتی باہر سمجھہ کسے نوں منگن اوس تھیں جا کے
 جو کجہ دے ایہ آپوں دیند با سچوں اذن خدا کے
 تے مومن سمجھہ دسیدہ ولی پکارن مولیٰ سنگدے
 جگہ خدا دے فیض تے یاری راہ امداد عطا یں
 اِنَّا كُنَّا لَنَسْتَعِينُ تِلْكَ شَاہِ عَبْدِ عَزِزٍ اَنَّا دَعَا
 جہاں اللہ رحمت والا ہے

تیسرا مسئلہ انبیاء علیہم السلام و اولیائے عظام کی قبروں کا مثل بتوں کے بخش اور یقیناً اعتقاد کرنا لکھوی کا مع اپنے معتقدین و مشائخ کے

تساں مال ملاؤن قبران نبیاں تے اولیا و اول
 وحید الزمان و تابی جسے ترجمے اردو کیتے
 عقائد الحدیث اندر اوہ مسد ایچ لیا یا
 عبارت عربی دا میں مطلب شعر انوجہ لیا اول
 سورج جن ستاریاں بتاندی تعظیم جو کردا
 جیوں کھڑا ہوں اونہاں اگے جیا جھک تعظیم کرنیا
 نیت کر تعظیم دے وجہ قصد عبادت ناہیں
 موت و انگ کھلو دن اگے کرن تعظیم تہاندی
 شمار اوہ اہل شرک کے تاہین اوسنوں کفر بتاند
 یا کوئی صلیب گلیوچ پا دے کر تشبیہ نصاریٰ
 یا مٹھے تے لگا لاوے کر تشبیہ اونہا ندی
 جو کافر مشرک اینہاں چیزاندی تعظیم کرے ندے

لکھوی دی ایہ سخت جہالت سن تینوں سمجھاواں
 کتب حدیث اتے تفسیر آں اوسنے کیتے بہتے
 مطبوعہ دہلی پنڈراں صفحوں تینوں دیکھن آیا
 امام و ما بیاندار دکر لکھوی نوں بتلاواں
 بھاویں تھوڑی جیہی ہووے اوسنوں حکم کفر دا
 یا کرے سلام یا چمے بت نوں یا سجد بوجہ منیدا
 جو مشرک بت بوجہ منیدے آسے کر تعظیم تہائیں
 مشرک ہوں بھاویں جھڈن نہ تعظیم اونہا ندی
 جویں جنجو گلوچ پاؤن بند و انوالے فعل دساند
 یا تشبیہ جو س کرے جو رسم اونہاں آشکارا
 ایہ سب شرک اینہاں فعلال تھیں دین دکن بندیاں
 نہ مرد و اصفا نہ حجر اسود نہ کہے عظمت دیندے

تعمیر قبر و مہین لازمی ہے بخلاف تال دیوہ

ارواح ملائک نبیاں و لیانندی جو بوجا کر دے
 اندر دین اسادے واجب ہے تعظیم اوہنندی
 تال بھنو توڑ د نالے ساڑن سے فرمایا
 تا سورج پوجن والیاں نال نہ ہو جاون تشبیہاں
 جو کر دے ادبی اتے امانت بلکہ امر نبی دا
 دعائے استغفار کرن اوہناں کارن صاف تیلیاں
 پس کرن طواف تے چمن قبرال کھرا ہون اوں
 تے نیت ہو دس قبروالے دی میں تعظیم ایہ کر دے
 تے قبری دی حرمت راہوں کرن دعائیں پیارے

تے تعظیم اوہنندی شایع رکھی باقی پڑھدے
 با بچوں جن سورج تے تال بلکہ شرع فرماندی
 طلوع غروب سورج د یو پیلے منع نماز الا یا
 ایہ مومنال قبرال جہت نہ حکم بنے ایہ میاں
 زیارت قبرال کر د سلام الا کے فیض لشی دا
 تے بیٹھن اوہر قبر منع فرمایا نظر سہری آیا
 اڑن رکوع کرن یا سجدہ تعظیمی اوس اگے
 نہ اوس کراں عبادت پس اوہ شخص گناہی مردا
 ملا علی قاری فرمایا کہیسا و حید سونا رے

ثبوت تصرف بزرگان دین

انے تصرف اذن الاسول نبی ولی سن کر دے
 پارہ ستوال سورت مائدہ پہلے پاوجہ آیا
 تول مٹی تھیں جانور اند یوانگول شکل بنائیں
 تازندہ سوکے اڈ دا اذن میرے تھیں اوہ خباؤ
 تول اٹھے کوہرے مادرزادال چاند رست بناویں
 شکل اوپاون زندہ کرنا صحت دین بمبارال
 وَاَنْتُمْ كَمَا كُنْتُمْ فِي بَيْوتِكُمْ دَمَائِدِ خَدَّ عِزِّي فَمَنْ
 ایہ چارے صفتاں پیدا کرن اتے دیون صحت شفائیں
 ایہ صفتاں ربدیاں خاص جو عیسیٰ کر دے اذن الاسول
 الْاَنْ اَعْنَهُمُ اللَّهُ وَرَسُوْلُهُمْ قَضِيْدَةٌ وَجْهٌ تُوْبَةٌ
 تے غنی کسے تول کرنا صفت خدا دی خاص ایہائی
 اِنِّي لَآهَبُ لَكَ غُلَامًا نَرِيْكَ مَرِيْمُ سُوْرَتُ يٰرَا
 صِنْعِيْ مَتَكَلَّمُ دِيُوْنِ كَيْبَا مِيْن تَدَهْ بَحْرُ اَدِيُوَال
 وَمَا هُمْ بِصَادِقِيْنَ مِيْمِنْ اَحَدٍ اَلَا اِيْذِنُ اللّٰهِ فَرَمَا
 تے نال سحر اوہ ضرر نہ دین کسے بن اذن الاهی

عیسیٰ ولول جیوں رب دیا وچہ قرآن پڑھدے
 وَاذْخُلُوْا مِنْ الطَّيْنِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ رَبِّ فَرَمَا
 فَتَنْفَخُ فِيْهَا فَيَكُوْنُ طَيْرًا اَوْ سُوْحًا يُّهَوِّكُ لَكَ مِيْن
 وَتَبْرِيْ اَلَا كَمْ دَلَا بِيْهِ اِيْذِنِيْ حَكْمِيْ تَهِيْنُ ظَاهِر
 وَاذْخُرْجُ الْمَوْتِيْ بِاِيْذِنِيْ مَرْدِيْ قَبْرَال كِنُوْنِ جَوَالِي
 وَاخِي الْمَوْتِيْ مَرْدِيَال تَابِيْنِ زِنْدِه كِرَال سَوَارَال
 مِيْن خَبْرِيَال تَسِيْنُ كَرِيْنِ جُو كَا وَتِيْ جُو سَابْه لَكَ نَدِيْ
 تے مردے زندے کرن تے دیون خبر غیبی ہر تائیں
 نال قرآن ہو یا سب ثابت قدرت مردال راہوں
 ہے رب رسول اوہناں خود فضول دولتمند بنا یا
 سُوْبِيْ اَنْدَر كَيْ غَنِيْ كَرْنَدِيْ صَفْتِ ثَابِتِ فَرَمَائِي
 مَرِيْمُ نُوْنِ جِيْرِيْل كَيْبَا تَدَهْ دِيُوَال پْتِ پِيَارَا
 اِيْذِنِيْ خَا كَهْ رِبْدَا لَسِيْبِ دَل جِيْرِيْل بَحْرَانِ سَبِيُوَال
 وچہ سورت بقرہ تریجے پا، وچہ پارے اول آیا
 ضرر دیون دی نسبت جادو گراں دے فرمائی

سے تے بیٹھن الخ مشکوٰۃ شریف میں ہے کہ ایک شخص قبر پر گیا لگاے ہوئے بیٹھا تھا تو حضور علیہ الصلوٰۃ والسلام نے اسکو فرمایا کہ صاحب قبر کو ایذا نہ دے فقیر حلوانی عقی الدعدعہ ۱۲

قَالَ لَا أَمْلِكُ إِلَّا لَفْظِي وَأَخِي سَ مِنْ مُوسَى فَرِيَا
 تاروں سند آتے نفس اپنے دامانک موسیٰ بنیاں
 فَاسْتَعَاذَ الَّذِي مِنْ شَيْعَتِهِ خُدا فرما دے
 گروہ موسیٰ دیوں فریادی اک شخص موسیٰ دل آیا
 مستغفرت ہوون کسے فریادی نوں دیوں یاری
 بس نبی ولی بھی حکم الایہوں ایہ سارے کم کردے
 وقت تکے دچہ کل بندیا ندے دل دسواس اٹھانے
 با بچوں خالص بندیاں سبناں میں گمراہ ناساں
 إِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ نبی کے حق ارشاد
 کرن بدائت صفت خدا دی نام تا دی اوس آیا
 تصرف شیطانی من لیسا گنگو ہی دیو بندیاں
 نال شیطان ایمان دنا بیاں منکر ذات رسولوں
 وحید الزمان دنا بی نے جو ہر جا قید لگائی
 مخلوقوں اوہ طلب کرن ہر شے دڈا شرک پیارے
 اوہ بھاویں نال عنائت دہی ہو د حکم الایہوں
 جو خالفت تے صحت بخش غنی کرن کسے تا میں
 گمراہ کرن اتے دین بدائت کرن ادا داں نالے
 جیوں عاصم بن برخیا نے بلقیسے تخت لیاندا
 جیہرے جیہرے کم کرنے پر بندیاں قدرت پائی
 یعنی جنہاں چیزاں تے قدرت بندیاں ہو دنا ہیں
 قرآن حدیث اندر ایہ کس جا آیا دس ونا بی
 مقابلے دچہ قرآن دلوں ایہ براقیاس اٹھاناں
 بلکہ دین اولاد پور صحت اٹھیاں کوڑھیاں تا میں

مالک میں پر جان اپنی تے بھائی داناں آیا
 سورت ماڈہ پارہ پھیواں پا چو تھے دچہ میناں
 پیش موسیٰ فریادی ہو د کس جناب فرما دے
 فرعونے دشمن نوں موسیٰ مکا مار کھیا یا۔
 ایہ بھی خاصہ ربد اہبت ایوس ہو د صفتاں باری
 جو سارے ذکر سوئے قرآنوں نجدی بھی اوہ پھر بدے
 ابلیس تا میں ایہ قدرت ثابت ہوئی نال قرآنے
 گمراہ کرنا بھی صفت خدا دی پھر اوس نام شناساں
 توں رستے سدھے ولے بیشک کریں بدائت شاداں
 اوسو نام رسول اللہ اوس تا دی فرمایا
 لکن تصرف سن حضرت دا کلال کردے گندیاں
 جو علم شیطانی ددھہ منادوں علم نبی مقبولوں
 ادہ افعال جنہاں نوچ نہیں کوئی قادر بایحہ الہی
 جویں دو لہتمندے رزق زیادہ مثل اونہاں سو سارے
 اوسوں بھی اوہ شرک بنا کے رد ہو یا درگا سوں
 تے دین اولاد حاجات ردائی نفع فر بھی پائیں
 وجہ اکھ دے لٹھے سیاں کو باں تھیں تخت لیانداں
 اکھ جھمکن تھیں مہرے اپنے پیش سیاں پانداں
 اوہ شین منگن روا اونہاں تھیں دوجیاں شرک پائی
 اوہ شین منگن شرک اونہاں تھیں اکھن اہل سوائیں
 نہ قدرت جنہاں چیزاں بندیاں منگن شرک خرابی
 جس مسئلے دا اصل نہ کوئی ناحق اوس مناناں
 تے دو لہتمند کرد دنیا موئے جو اوں اذلوں سا میں

۱۔ دچہ اکھ دے الخ یہ قصہ سورت نمل میں موجود ہے اظہر فی شفاء القلوب میں اور جلد ششم میں بھی ذکر کر دیا ہے
 بہرہ لا ایل و نکات اور اسی طرح جلد لغا در حیدرآبادی رضی اللہ تعالیٰ عنہ کا بارہ سال کی کتنی غرق شدہ کو نکالنا اور
 اسی طرح ساریہ کو خطبہ میں حضرت عمر رضی اللہ تعالیٰ عنہ کا بوجار نامہ مذکور ہے اور ساریہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ کا من لینا احمدیہ
 کے نامہ سے جنگ میں حضرت عمر رضی اللہ تعالیٰ عنہ کی اواز کو جیلے ہذا القیاس سے طرح بہت تعریات ہیں۔
 محمد حسن فخر ہلوالی صلی اللہ علیہ وسلم ۱۲

پراذن الالہوں بندے بندے کر دے ہیں منقائوں
 نہیں تخصیص کسی شے سندی جدول خلافت پائی
 ایہ گل ناپیں بلکہ ہر شے ادسا ملک سد یوے
 اسماعیل مراط اندر ایہ گلاں کیتیاں بھلیاں
 اسماعیل ایہ زندیاں ولیاں کان کیمیا آشکا ما
 تے مردیاں قبرال والیاں پاسوں منگن شرک سہا
 ترجمہ حسب لکھیا ہویا ایچ نظر وچہ آدے
 شرک ہووے کوئی خاص مریج دلیل دس اکواری
 جو زندیاں ولیاں مدد روا تے فوتیاں شرک اوجاگر
 تا ایہ سچے نہیں تے بخدی توبہ دے در آون
 جو زندے فوتے نہیں برابر مطلب اس ایہ آیا
 اہلسنت دے ابوین لکھدے بخدیاندے منہ کالے

ہو اچھے کم جہناں تے قدرت خاص خدا نول
 ہر شے اندر ملک اولیاواں کیتی آب الہی
 جو ایہ شے ملک ادسا یوچہ تے ایہ چیز ادسا ملک تھیوے
 عشوں فرش ملک سب چیزاں وچہ تعرف ولیا
 جیکوئی کہے ونا بی تمیوں ایہ گل آ کے یارا
 جو زندیاں کولوں منگن یاری مدد جائز آئی
 آکھ ونا بی نول قرآن حدیثوں کڈھ دکھاوے
 نبیاں ولیاں فوت ہویاں تھیں منگن مدد یاری
 جس حدیث آت وچہ ہووے لکھیا ایچ سراسر
 اس مضمون والی کوئی آت یا حدیث جے لیا دن
 وما سنوی الاحیاء ولا الاموات جو رہنے فرمایا
 مومن کا فر نہیں برابر کل تفسیراں والے

فوت شدہ اولیاء اللہ کے انداز

وہابیوں کی عقل کا نمونہ

جے فوتے غیر خدا تا زندہ رب کیوں بنجاوے
 اس تھیں مدد روا تے ادس تھیں یاری شرک بچھان
 دین فریب غریباں پڑکے شیخ النجد خبیثوں
 جے روح دی موت نہ منن تا فرخون کرن کچھ ردا
 فوتیوں منگیاں شرک تے زندیوں کیونکہ شرک تھیوے
 اد پر تقویٰ نیکی آپوں حکم کرے رب یاری
 بلکہ فوتیاں قوت و دھروچہ یاری دین سو مندے
 ولی خدا ادسا پاسوں منع نہیں کوئی کرے
 وَالْقَهْمُ إِذِ النَّفْسُ دِي تفسیروں دیکھن آیا
 ابوین عبدالحق محدث اندر شرح افادے

ایڈی تیر عقل ایہ رکھدے شرم نہ ہرگز آدے
 فوتیاں غیر خدا سمجھانن زندیاں رب کر جانن
 ایہ قیاس شیطانی بخدیاں اللہ قرآن حدیثوں
 جے پہلے روح دی موت منن تا فرق کرن ہر کھپدا
 جے حالت روح نہ بدلی تا بچھ حکم کوں بدلیوے
 وَقَادُوا عَلَى الْبِرِّ وَالْتَقَوْنِي تیس دیہو مدد یاری
 غیر خدا تھیں یاری جائز خواہ فوتے خواہ زند
 تے قبروں کرن سوال حرام مگر جو وچہ قبر دے
 تفسیر غزنی جلد تریجی شاہ صاحب فرمایا
 جو زندیاں نالوں فوتیاں ولیاں طاقت ہووے زیاد

وہابیوں کا قول کہ زندہ کے مدد جائز اور فوتہ کے شرک اور وہابیوں کا جواب

نظامی رحمتہ اللہ علیہ
 مرانڈہ پندار چوں خویشتن من آیم بجاں گرتو آئی بہ تن

باقی ذکر مفصل دو جی چھیویں جلدوں بھائی | دیکھو ناں دیلاں یکیاں لکھے تے مسلوانی

وَلِلّٰهِ لَبَّيْكَدُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا وَّكَرْهًا وَظُلْمًا

اور واسطے خدا کے سجدہ کرتا ہے جو کوئی بیچ آسمانوں کے اور زمین کے ہے خوشی سے اور ناخوشی سے اور پر چھایاں اونگے

بِالْعَدُوِّ وَالْاَصْبٰلِ ۝

صبح کو اور شام کو -

خوشی نہ خوشیوں تے اونہاں سا کے دے شام فجر کے
تے کرنا کرن منافق کافر خوف قتل دیوں خامی
مومن کافر سائے ہر کے سجدہ جھڑن خوشی تھیں
اصال اصل دی جمع اصل ہے جمع اصل و دہیرا
خیال مفسر اندا اس طرف نہ ہر گز گیا سونا رے
تا متھار کھس زمین تے عجز عبودیت تھیں پایا
مگر اونہاں دے سجدے نال اعتبار حالات تہنایں
جے عجز تذلل تا بعداری ایس مراد پچھانوں
سر سٹیا سنگ عجز اطاعت بن نا چیز زیادے
ہر شے کارن ریدے فرما تیر دایوں بس نوا یا
مطیع خدادا ہویا جو وچہ زمین آسمان آ یا
اتھ عقلا نوالے لوک مراد جو مومن کافر تیرے
سب نون شامل ہوو جتنی ریدی خلق گرمی
مَنْ اسجگہ بزرگی غلبے کارن رب فرمایا
مقابلے وچہ ذی عقلا ندے اوہ نہیں کچھ چیز پیارے
تاہیں مَنْ ذی عقلاں کارن رب صاحب سمانی
اسوچہ اشارت ہر شے نون ہے اتنی سمجھ سونا رے
یا حکم خدا دے راضی ہو کے ہن قبول اوہ کر دے
تے کرنا معنی کافر سور منافق لوگ تباہی

تے جو کوئی وچہ زمین آسمان سجدہ رہنوں کر دے
طوعاً خوشیوں سجدہ کر دے مومن ملک تمانی
سجود کنند یا نوالے سائے سجدہ کرن خوشی تھیں
غدو سو بلا پہر اصال چھیکر دا ہو یا پہر ا
اس آت دی تفسیر اندر کئی جتھاں ہن پیارے
پس مفہوم اس سجدے دا جے شرعی سجدہ آ یا
تا اکٹھے ارج ہر شے کر دی سجدہ خالق تائیں
مختلف طور طریقوں ہوں جس دی سمجھ نہ سالوں
تا نہیں حاجت تا ویلان دی ہر شے پیش خدادے
کَلْ لَهٗ قٰنِتُوْنَ جیوں ہے آب خدا فرمایا
وَلَهٗ اَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ بھی اس فرمایا
مَنْ مخصوص ہو یا سنگ مومناں انس ملک جن جہر
بعضے کہن ایہن ہے عام جو موجودات تمانی
مگر ان عقلاں و ایساں کارن ایہن ظاہر پایا
جماد اتے حیوان وجود افعال اونہاں دے سا
اوہ سب تالیع ذی عقلاں ہو وچہ اونہاں دے اتنی
جاں و ڈے ذکر سوئے تا چھوٹے شامل سوچہ سا
طوعاً معنی مومن خوشیوں سر سجدہ لہو چہ دہر دے
یا کم اختیاری خوشیوں کم اضطراری جہر آ بھائی

۱۰۰ | کم اختیاری الخ طوعاً جیسے زندگی دنیا کی جواد میں رضا اور کرنا تجبوری سے جیسے موت قبول کرنا دل نہیں
چاہتا خلاصہ فقیر حلوانی عفی اللہ عنہما

اوہ خوف قتل دیوں ڈر کے سجدہ کر دے ہیں مرید
 وچہ ہر حال مطیع فرمانبردار خدا دے سارے
 نلال جمع پرچھاویاندی جس واحد ظل نبیوے
 بلکہ روشنی سورج دی یا ہور کسے شئی والی
 پھر اوس جسم کشف سندا پرچھاواں ظاہر تھوے
 ہے سایہ بھی پیدائش رب دی وچوں خلق تمامی
 فرشتہ اک موکل اوپر پرچھاویاندے آیا
 ناگودی وچہ اک شخص خلیل سی سیٹھا نظری آیا
 ملک الظل اوس نام موکل سائے اوپر سپارے
 سایہ کا فرجیرا کہوں سجدہ کروا مردا
 تے نہیں کچھ دور جو سائے وچہ رب عقل پیدا کرچا
 موجود تے فعل خواص افعال بھی اونہاں سارے
 فجر تے شام کیسا اس کان جو وقت بزرگ ایسا
 یا ہر کم فجرے شروع کرن تے شامیں ختم کرنی دے
 کچھے اوس ارشاد دلیل اک صاف ظاہر فرمائی
 غلبہ قہر الوہیت خود دس عظمت وڈیائی
 لے اقرار زبان ادہنا ندیوں پکیاں کیتا باری
 دس کے ایہ دلیل کل عالم دی تابعداری
 جاں کل مخلوق اوس تابع تا پھر حجت رہی نکائی

یا جو مکروہ کم د سے اوہ بد ہے مین کرنی دے
 اتے غلبہ قدرت رب دی بھاری اوپر خلق سونارے
 حقیقت وچہ اوہ سایہ کوئی شے ناہ موجود دیوے
 جسم کشف اوپر جا پوندی ظاہر ہو پر جانی
 حیوں دیوار یا رکھ یا بندے سایہ نام رکھیوے
 جہانک وچہ سیوطی جو نکر لکھدا مرد گرامی
 جو میں ابراہیم خلیل اللہ توں جانو چاگ شایا
 بھنگارا دور متھے نورا نیوں کرد اسی دیسیا
 سایہ مومن سجدہ کر کے ہوندا خوشی سونارے
 جے کافر تا اوہ ناخوشیوں سجدہ کردا دردا
 جو میں بہاڑیں عجز نیا نہ خشوع ظاہر فرماوے
 سجدو مطیع منقاد خداوے مین پیارے
 شروع تے چھیکر سایاندے بھی انہیں وقتیں پاک
 ایس لحاظوں شام فجر دا ہو یا ذکر تنیدے
 تا جو کسے بے سچہ تائیں بھی شبہ نہ رہے بقائی
 وت خالق ہوں اتے رب ہوں ہر اک داد سیانی
 تا نام ہوں شریر تے پاون فضل سعید ابراری
 اگے قضاء قدر اوسدی دے چا کیتا اظہاری
 کفار اندے حیوں وجہ اگلیاں آستان سیا بھائی

رابطہ

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ قُلُوبٌ فَاتَّخَذْتُمْ مِّنْ

دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِنَفْسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ سَوَّاهُ
 کہہ کون ہے پروردگار آسمانوں کا اور زمین کا کہہ کہ اللہ کہہ کیا پس پکڑا ہے تینے
 کہہ نہیں اختیار میں رکھنے واسطے جانوں اپنی کے نفع کا اور نہ ضرر کہہ کہ کیا

لہ وچہ ہر حال الخ اسلئے کہ مخلوق کی سلطنت خواہ ارادی ہے جیسے انبیاء کی اطاعت خواہ جبری ہے جیسے بادشاہوں کی حکومت
 اور سلطنت حضرت واحد قہار کی جامع ہے ارادت و خیر میں خلاصہ فقیر حلوائی عفی اللہ عنہ ہے سایہ الخ جیسے
 ابرہات دون و غیرہ جبطرح روایت کی علامہ سیوطی نے جہانک میں فقیر حلوائی عفی اللہ عنہ ہے ہر موجود اتے الخ
 اختلاف و تا دیلات سے مسمدہ یہ ہے کہ ظل سے افعال و آثار و خواص و توابع مراد ہوں یعنی ہر موجود خود بھی سرسجود ہے
 اور وہ افعال و خواص و آثار جو اوس سے متعلق ہیں سب مطیع و منقاد فرمانبردار ہیں عی نبی اکرم و تہا لے کے فقیر حلوائی عفی اللہ عنہ

انہاں مثالوں کے دلیلاں بعد مثال اک لیا جائے | نویں طریقوں اثر سو دے مت آت و کچھ سو مانڈے

انزل من السماء ماء فسالت اودية بقدرها فاحتمل السيل

اوتار بارے آسمان سے پانی پس بے نالے ساتھ اندازے اپنے کے پس اوشابا رونی

زبد اربيا ط ومما يوقد ون عليه في النار تبغاء حلية

بھاگ چڑھی ہوئی اور اوس چیز سے کہ دھونکی ہیں اور پر اوسکے پیچ آگ کے واسطے جانے کہنے کے

او متاع زبد مثله كذ لك يضرب الله الحق والباطل

یا اسباب کے بھاگ میں مانند اوسکی اسی طرح بیان کرتا ہے اللہ حق اور باطل

فاما الزبد فيذهب جفاء واما ما ينفع الناس فيمكث

پس جو کہ بھاگ ہے جاتا رہتا ہے نالارہ اور جو کہ وہ چیز ہے کہ نفع دیتی ہے لوگوں کو پس رہتی ہے

في الارض كذ لك يضرب الله الامثال

پیچ زمین کے اسی طرح بیان کرتا ہے اللہ مثالیں -

نال اندازے نال چھل پون اور بھگ اوشا کے
گہنا زبور طلب کرن یا بھانڈا برتن بھان
بر جو بھگ اوہ اڈ پڈ جاندی ہوندی سہرا میں
ایویں کرے بیان مثالوں اللہ جو نکر چاہے
موافق ہر جنگل دے بھگ پانی تھیں سوئی اوتارے
لوتار اتے سینارے دھونکن برآک زور لگا کے
تا بھگ میل اور اوتار ہناں آوے ہوں بھگ یا سون
آگ کے زوروں گل کے پانی جو نکر بھگ اوشا کے

اوتار بار بار آسمانوں پانی نالے کس و گائے
ایویں ہے بھگ اوسو چو جوشے آگ اندر بر گان
ایویں کرے بیان سچا رب حق نے باطل تائیں
نے رہندی و چہ زمین دے جوشے لوکاں نفع پوچا
سینہ دے آسمانوں پانی جنگلیں بھرے چو فرے
تا ٹھلی رب اوہ چیز جو بھٹی آگ دی و چہ اوس پاک
تا گہنے نے ہتھیار بنا دن نکلن جاں و چہ کھیاں
چیز کھری ہو و کھری جا دے میل جدا ہو جا دے

انزل من السماء الخ انزل فعل اللد لقال بال معمول به وسالت فعل اودیتہ فاعل ضمیر باراجع ہے بطول اودیتہ انزل
فعل السيل فاعل زبد مفعول رابعا صفت راه حال اور یہی اولے اتوا ہے وا عاطف زبد مبتدأ مبتدأئے مثل صفت
ضمیر صفت البیہ یعنی مثل بہ الی القصہ ضمیر من جار موصول یوقد بن فعل ابتداء مفعول لہ موصول سے ملکر مجرور جار کا ہو کر مستثنی
کا جفا حال فاعل یذمیک جفا الخی خالفہ دبا طلاء یعنی سپورہ صفا وہ چیز ہے کہ جسے پانی نہریا وادی کا بھیک دینا ہے اور جوت
جوش و بیک جتی ہے لہذا وہ کہتے ہیں جفا، الوادی یعنی کف چھوڑ دی وادی نے جفا فعل ثلاثی مجرد و اجزاء باب افعال
سے ہے دونوں کے معنی بیک ہی میں جب دیک کا جوش موقوف ہو اور کف در سولی یعنی باطل اور جھوٹ تا اور ہوگا جو کفر ترک
اور بدعت ہے اگر چہ وہ کبھی بلند نظر آدھے آخر الامر نابود ہو جاتا ہے بعض نے کہا کہ جفا کے معنی متغیر تا میں یعنی منتشر اور
پراگندہ کر دیا عرب کہتے ہیں جفات الریح الیقیم یعنی ہوائے بادلوں کو منتشر کر دیا معالم - خازن -
صواعق لا توری علی المدعنه ۱۲

ایہ جھوٹ اتے سچ کارن اللہ کرے بیان مثال
 تے جھوٹ باطل جیویں جھگٹی ساری ادگت جاو
 جو نالے جاری ہوں مثال دلائل صدق ایمانوں
 صدق یقین کرے یا شک شبہ انکار لیاوے
 یُضِلُّ بِهٖ كَثِيْرًا وَّجَهْدِيْ بِهٖ كَثِيْرًا رب فرمایا
 ادھو مینہ و سے باغال تے ادھو ادھر روڑی
 سونا چاندی تیل تابنا لوٹا کاسی سارے
 جست قلعی تے پار یوں لوکی فائدے لین ہزار
 تے جدا جو میل اونہاں تھیں ہووے باطل کوڑ تھامی
 ایہ مثال حق باطل دی ہر فائدہ حق ہو جاوے
 تے نہیں پھیرا باطل نوں ہے اوہ اڈ پڈ جاو نہارا
 رب ایویں کرے بیان مثال جدا جدا سمجھاوے
 دین اسلام قرآن رہے نت باطل اڈ پڈ جاوے
 آیت وچہ اشارہ کہہ دن غلبہ جھوٹ دکھاوے
 پراوڑک نابود ہووے کھر کھوج نہ اوسدا بندھا
 حق رہے نت قائم باطل زائل ہوو نہارا
 سالک نوں وچہ عشق محبت جوش حرارت راہوں
 حق باطل اوس سالک دیناں ہوں ہمراہی
 جے کامل میلان تے پورا جوش سالک اٹھتوے
 جے ناقص طرف میلان ہووے تے جوش محبت کوڑ
 رنگا رنگ مثالاند بوجہ اثر اک خاص دساوے
 ایویں ہر اک دے کارن ہے اک نصیحت آوے
 لازم سچے طالب نوں جو رہے نت طلب کرنیدا
 تے پیر کامل نوں لازم جیہی بیماری ہووے مردیاں
 ٹھہر کی ساڑن پھوکنو اتے اس آت تھیں پیار
 مال حلال دیون کر ضائع نالے وقت گویا

مثال جھوٹ و باطل اور ایمیں نکات

دیکھو

دیکھو

گل سچی جیویں مینہ دا پانی دیوے نفع کسالاں
 اک کہن قرآن مثال میناندی جو آسمانوں آوے
 ہر دل قدر موافق اپنے فیض پاوے قرآنوں
 جیہا بھانڈا ہووے تہا مال ادھو جہ سماوے
 بہتیاں نال قرآن ہدایت ہستیا راہ اکھرایا
 وچہ باغیاں پھل بوٹے پد بھیرے اپرا روڑی
 گہنا زلیور بھانڈے گال آتش وچہ گھرن سونا رہے
 ایہ سچ دیناں مثال جو اوس تھیں سو مثال نفع بہاراں
 نہیں لگانا کوڑ سندا وچہ سچ دے سمجھ گرامی
 تے مضبوطی ہے حق سچ نوں دایم قائم آوے
 مینہ اتے سونا چاندی حق تے باطل جھگٹا شکارا
 تا بھلا برا سچ کوڑ تھامی کر کے ذکر سناوے
 کافر مشرک فرتے بدعتی سب نوں رب کھپاوے
 و ایدا ہور ترقی بھاویں کوڑ اندر لکھ پاوے
 نتر جاوے کھوٹ تھامی صاف کھرا دکھ تھیندا
 مٹا عام ہر گلنے والی دنات ہووے آشکارا
 دل اوسدے تھیں نوری شعلے اٹھدے فضل الہی
 پھر حس پا سے غلبہ ہووے سمجھیں ادھو جہ بھائی
 تا میل تکمیل اتے عشق غلوں سالک پاک بنیوے
 تا اوس تھوٹے سالک تھیں وچہ گندگی کے چھوڑے
 ہر اک مثالوں طبع موافق فائدہ ہر کوئی پاوے
 تے اک طریق موثر مان مفید اس تھیں اوہ پاوے
 یار اتے محبوب اپنے نوں دایم رہے ڈھوڈھیندا
 کرن علاج اونہاندا تہا فضل امید فریداں
 مطلب اپنے کڈہن چیلے کسان بیچارے
 شمس قمری نسنے پھوٹے ہر کجہہ متھہ نہ آیا

شیخ سعدی علیہ الرحمۃ

ایں مدعیوں در طلبش بے خبر اند کانرا کہ خبر شد خبرش باز نیآند

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ اَحْسَنُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا سَاءَ مَا يَحْكُمُ اللّٰهُ

واسطے ان لوگوں کے کہ قبول کیا واسطے پروردگار اپنے کے نیکی ہے اور جن لوگوں نے کہ نہ قبول کیا واسطے ان کے اگر جو

لَهُمْ مَّا فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعًا لَفَتْدَ وَاٰبِٔ اَوْلِيٰكُ لِمَا م

واسطے ان کے جو کچھ بیچ زمین کے ہے سارا اور مانند اسکی ساتھ اس کے البتہ بدلادلوئیگے ساتھ اس کے بدگ واسطے ان کے

سُوٓءُ الْحِسَابِ ۝ وَمَا وَاٰتٰكُمْ جَهَنَّمَ وِبِئْسَ الْمِهَادُ ۝

بے برا حساب اور جگہ رہنے اونگے کی دوزخ ہے اور ہر اے کچھونا

جو ربدے نہ ابجدار تنہاں نوں ہو کبشت عیسیٰ نے اتنا دلون ہو اسناں اوہ تا ہی کین نہ خامی تے اونہاں جگہ جہنم تے اوہ مندری جا لیباری تے ہو اسقدر تا بدلہ دیکے چاہن خلاصی پیار کے جو ویکبیا سور ڈھنا آخر کتبی دا بھل ملیسی

حکم قبولے ربدے جہناں نیکی اونہاں تا میں جہناں نہ حکم قبولے ربدے جو وچہ زمین تمامی ایہ اوہو لوگ جہناں دے کاراں سخت غذاب خواری کفار اندے پاس ہو وکے تہ جو وچہ دھرتی سار کے تے اسوقت نہ مال ہوسے نہ رشوت و دھنی تلمپی

اَفَمِنْ اَعْمٰی اِنَّمَا اَنْزَلَ الْيٰكُ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ ۝ كَمَنْ هُوَ اَعْمٰی

کیا پس جو کوئی کہ جانتا ہے یہ کہ جو کچھ آنا گیا ہے طرف تیری پروردگار تیرے ہیچ ہے ناسناد اسکی ہے کہ وہ اندا ہے

اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اُولُو الْاَلْبَابِ ۝

سوائے اسکے نہیں ہے کہ نصیحت پکڑتے ہیں صاحب عقل کے

سے اس واندگ جو انہاں جوں کچھ نہ مول دسایا تا انزل قرآن احکام تے اعلمی کانر جانے تے انسان سے البھل جو جسنے حق نہ موں کچھاتا

بھلا تعینوں جو ہیچ جالے جو تھہ رب تھیں آیا اس بن نہیں جو لین نصیحت عقلا نوالے سیانے عباس با حمزہ جا جے حضرت جنہاں حق سنجھاتا

الَّذِينَ يُوْفُونَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ ۝ وَالَّذِينَ

وہ لوگ کہ پورا کرتے ہیں عہد اللہ کے کو اور نہیں تیر تے عہد کو اور وہ لوگ

لہ انہن الخ صلح یعنی لایق و صالح مراد ایمان و اعمال صالح مراد اصول میں نیکو چوں یا امانت ازواج جہت زین سو یا شوہر ذریات فردخ و متعلق مثل اولاد و مرید و شاگرد و مقلد و فرما خبردار خلاصہ فقر حلوئی عقی اللہ عندہ ۱۱

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا هَرَّ اللَّهُ بِهِ أَنْ يَوْصَلَ وَيَجْشُونَ رَبَّهُمْ

اور وہ لوگ کہ جتنے ہیں وہ چیز کہ حکم کیا ہے اللہ نے اس میں یہ کہ ملائی جاوے اور ڈرتے ہیں ہر در و گارانیے

وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ

اور ڈرتے ہیں برائی حساب کی ہے اور وہ لوگ ہیں کہ صبر کرتے ہیں واسطے جانے رضامندی

رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً

رب اپنے کے اور قائم رکھتے ہیں نماز کو اور خرچ کرتے ہیں اس چیز کے دیا ہے سیرا اور علانیہ اور نفاذ

وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أَوْلِيكَ لَهُمْ عَقِبِي الدَّارِ

اور ذریعہ کرتے ہیں ساتھ نیکی کے برائی کو یہ لوگ واسطے ان کے ہے پھڑکی گھر کے

تے چہرے لوگ ملاوٹ جو شے میلن رب فرمانا
 تے جنہاں صبر کیا تے کر دے طلب رضا و مالوں
 پوشیدہ تے ظاہر نیکیاں مال اوہ بدی پسند کے
 اوہ سدا رہن دے باخ جو لوگی رکھدے اہمفان
 تے ہر در و از بلوں داخل ہوں فرشتے او پر نہاند
 پھر کیا نیک انجام اوس گھر دا علق بہشت جو پائے
 سب رسول کتاباں میلن بھی صلہ رحم مرادے
 یک ایہ نبی حکایت کہتی خود اللہ فرمایا
 تے نالو رجھانوں اوسدا نام رحم ایہی کڈھ لیتا
 بھی الو سر بر لوں کرن روایت کہیا نبی نے منہاں
 نا اٹھیا رحم تا کر خدا رحم دی پکڑ دیا بی
 پناہ تیری میں قطع رحم تھیں سن اللہ فرماناں
 جو تینوں گندھے میں اوس گندھاں کر کے فضل علیا
 پھر الو سر برے پڑھی آت جو وہ محمدی سیاری
 جو چاہے رزق فراخی برکت اندر عمر بہا نت
 تانیکیاں اوسدیاں رب ودنا وکے وچہ قرآنے آیا

جو عہد خداداد پورا کرن نہ توڑن عہد پیمانوں
 تے رب اپنے تھیں خون کرن بھی ڈر دے بے حسابوں
 تے قائم کرن نماز تے ساڈے ذنبوں خرچ کرندے
 ایہ لوگ جو اونہاں کارن گھر عقبی دے جنت پائے
 بھی اونہاں باپ تے زناں اولاد اں سنگی نال اونہاں
 اوپر تسال سلام اوس بد لے جو تسلا ہر گھاری
 عقیدے اپنے میلن سنگ اوس جو احکام خداداد
 خازن دیو چوچی السنہ کئی حدیثاں لیا یا
 میں اللہ رحمن رحم نول میں پیدا ہے کیتا
 جو رحم ملاوٹے اوس ملاواں جو بہنے نس بہناں
 جاں کل خلقت پیدا کر کے رب فراغت پائی
 ناں رب کہیا اے رحم تے عرض کئی اوسد سب جانوں
 نول راضی نہیں جو تینوں توڑے میں توڑاں
 رحم کہیا میں راضی رب کہیا گل لکی ساری
 خازن دیو چوچی کینوں جو دسیا بھر بدانت
 اوہ خویشاں سنگ خویشی گندھے صلہ رحم جو آیا

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا هَرَّ اللَّهُ بِهِ أَنْ يَوْصَلَ وَيَجْشُونَ رَبَّهُمْ
 وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ
 رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً
 وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أَوْلِيكَ لَهُمْ عَقِبِي الدَّارِ

سے پھر ابو برے الخ آت یہ ہے فہم عینم ان لفسید ذری الاذنی و فقط عواد حاکمہ یعنی پھر بھلا تم
 قریب ہو کر فدا کر د زمین میں اور قطع کر د اپنے رعموں کو فقیر صلواتی عفی اللہ عنہم ۱۲

قطع رحم تھیں دنیا وچہ عذاب شتابی آدے
 اتے حشر نول بہت عذاب ذخیرہ اوسدا جتوے
 جیر کیسا میں سینا دسیا سرور جن انساناں
 بھی ابن عمر تھیں خازن اندر سور حدیث دسیوے
 اسر واصل اوہ جو توڑن سکے خود سیکائی
 بن عوفوں نبی کہا وچہ خازن لبا ایس خرفوں
 قرآن تا میں بچھ پیت ہوسی اکھ بند پاندے سنگ جھگرہ
 جو مینوں توڑے رب نرس توڑے کرسی رسم بوکاراں
 دونوں رحم امانت بل دے ہون اکطرف کھنوتے
 کس کس خویشاں سیکاند سنگ سے پیوندی جوڑ
 ہن سیکان سال خداوت کردے پورا انساناں شتابی

گناہاں بدلے ابو بکر تھیں پیغمبر فرماوے
 ہور بیفرانی باد شامانندی سخت گناہ دسیوے
 جو سکیاں تھیں سیکائی توڑے اوں بہشت نہ باناں
 جو خویشاں بدلے دیوے اوہ نہ واصل مول گنیوے
 یعنی صدر رحم نوحی اذہ گندہ نال دانائی
 جو رحم قرآن امانت تے خوشدے ہون حشر نول
 رحم کیے جو گندہ ہن میں رب بہنیاں گنہیں مکرہ
 صحیح مسلم وچہ پھیچے جاسن روز حشرے یاراں
 بچے کھسے دہندے ہوسن کر کے نظر روٹے
 نے ادا امانت جس کس کستی اس کس کرن خداوت
 توڑ سکاوت دنیا بدلے پاندے نے رسوائی

بیان ثبوت شفاعت

حضرت فرمایا جس تہنیے قدرت جہان ہماری
 اموںساں تھیں و دھناں خدا دے جھگرہ سور نکوئی
 عرض کرین رب اگے ایوچہ دنیا نال ہمارے
 تا ہو دے حکم پچھانوں جہناں کڈ ہو اگ تھیں یاراں
 رہا سن کوئی دوزخوچہ نہ رہیا پچھانوں ساڈا
 توں حق جہناں دے حکم کیسا سی اوہ کل باہر آئے
 اوہ بھی کڈ ہو دوزخ تھیں تا کڈ ہوسن اوہ تمامی
 حکم ہو دے وت جسدے دلوچہ اوہ دنیا ایمانوں
 پھر حکم ہو دے وچہ جسدے دل دے ذرہ ایمان ساڈا
 تا جنتی عرض کرن جہناں دلوچہ ذرہ ایمان خدا یا
 تا رب فرماوے ملک پیغمبر مومن تھاؤں تھا میں
 تا دوزخ تھیں اک مسدھ کھرے رب کڈ ہو دوزخیاں

تہہ اوسدی ہو مومن بل تھیں سنگہن خوف شہاری
 اونہاں بھراواں بد جہڑے دوزخ ڈرگے سوئی
 پرنڈے رہے نمازاں روزے رخصت حج گزارے
 تا خلقت بہت لکائی جاسی کر سن عرض دیباراں
 اسان جہناں پچھان کتی دوزخ تھیں نہ اوسدا
 وت حکم ہو دے دل جسدے تدر دنیا ایمان ہو اگ
 تا بہتے لوگ دوزخ دیوتوں پس نجات گرامی
 اوہ بھی کڈ ہو کڈ ہوسن ساڈے اوس دوزخ تھیں جانوں
 اوہ بھی ناروں کڈ ہوتا بو نہہ خلقت باہر آوے
 اوسدا بھی ہن دوزخ دیوتوں پتہ نہ اگدا آیا -
 شفاعت سبہ کر چکے باقی رہے ہن حجت سائیں
 نسکی ذرا نہ سی جہناں شرکے کولا ہوے پچھانوں

سے بن عوفوں الخ عبد الرحمن بن دون رحمہما اللہ تعالیٰ فیقولوا فی عنی اللہ منہ

پھر نہر حیات ^{جنت} پادے ہوسن موتی ماراں
 باجیہ عمل نیکی دے جنہاں نلیاں جنت جائیں
 جگہ امت میریوں اوہ جو اک جماعت نوں بخشاوں
 تے بعض اک شخص تائیں بخشاؤ ترنڈی وجہ کیا
 اک دوزخیاں تھیں کہے اوسنوں توں منوں جانا نہیں
 تا اوہ بہشتی اوس ناری دی خوب شفاعت کر کے
 تے صبر کرن وچہ نفس خلاف جو کہیا نہ اوسدا مند
 یا اوہ نقصاناں تکلیفاں اتے صبر کماندے
 وچہ حاصل کرن رضا خداوی سن تکلیفاں پاندے
 حُفَّتِ الْجَنَّةُ بِمَكْرُوهَاتِنَا تَسَا
 جنت دکھاناں لپیٹیا گونا گون بلا میں
 نہیں کوئی مومن ہوند اجد لگ تس خواہش نفسانی
 تے کرنا عمل شرع تے ثابت قدم اوس اوپر رہناں
 یا فرض نماز تے صدقے فرض اوہ ادا کرن ہنویا ہر
 تے برآیاں نیکیاں نال یا توبہ نال مٹان دے
 جو نیکی باقی مشا وے نیکیوں بدی نہ رہندی کاوی
 جو نیکیاں دین مشا بدیاں نال قرآن گوہی
 النَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ مَن كَانَتْ لَهُ حَقْرَةٌ فَرِيَا
 غالب نیکی کنوں مراد اتھ توبہ سوگ پیارے
 ایہ لوک بہشتی نت جنہاں تے نعمت باقی دایم
 سب تالیج متبوع جو مومن لائق جنت آئے
 اوہناں بہشتیاں اوپر فرشتے داخل ہوندے ہرسن
 ایہ نعمت اوس پاروں مہیسی جو کساں صبر کما یا
 نبی کہنا کھلا دسو کیہرا پہلے جنت جائے

توبہ سے گناہ معدوم ہو جاتے ہیں

نشان ہوسن اوہناں لے رہدے ایہ آزاد اظہاراں
 تے ابو سعیدوں ترنڈی کہے جو دسیا حضرت سائیں
 بعضے اک قیدہ بعضے اک ٹولے چھسرا کاوں
 دوزخی صفاں بنا دے ہون اک صفتی او دھروں او
 میں پانی تده بلا یا سی یا وضو کرایا آہیں
 وچہ بہشتاں وارے اوسنوں وقت اوکھی تھ پھر کے
 نہ طبع قبول کرے جس شے نوں صبروں اوسنوں تہند
 جو حکم الہی منن دیوچہ اگے نے ودھ جان دے
 جو گل نفس نہ منے اوس راہ محکم قدم ٹکاندے
 حُفَّتِ النَّارُ مِنْ شَهْوَاتِنَا
 تے دوزخ خواہش نال لپیٹیا خواہشال حرم میں
 تالیج ہوو نہ اوسدی جو میں رب تھیں آخدا جانی
 مرداندا کم ہے ایہ پھر تلوار نفس نوں کہناں
 تا عظمت اسلام تے رعیت لوکاں ہووے اکثر
 جو کنوں معاذ بدی دے کچھے نیکی کر فرماندے
 اِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ خُدا دسیاوی
 اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ تائب دوست ٹھیک الہی
 جو توبہ کرے گناہوں اوہ جو میں نہیں گناہ کما یا
 گناہ معاف ہوں کل جس تھیں نعمت اید سو مارے
 اصول فروغ مقلداں سن سب ہون بہشتی قائم
 اوہ سب داخل ہوں جنت وچہ کدی نہ جان کڈنا
 ہر دروازوں آن سلام علیک اوہناں نوں کہیں
 اتے کہنا جنگا گھر سے آخرت دا جو چہ سب کچھ پایا
 یاراں عوض گزارا رب رسول علم و ودھ پاسے

یہاں عرض کردہ ہے کہ مومن اللہ تعالیٰ سے دعا کریں کہ اللہ تعالیٰ ان کو بہشتی بنا دے اور ان کو جنت میں داخل فرمائے۔
 اور یہ بھی عرض کیا ہے کہ جو شخص اللہ تعالیٰ سے دعا کرے کہ اللہ تعالیٰ اس کو بہشتی بنا دے اور اس کو جنت میں داخل فرمائے، تو اللہ تعالیٰ اس کی دعا قبول فرمائے اور اس کو بہشتی بنا دے اور اس کو جنت میں داخل فرمائے۔
 اور یہ بھی عرض کیا ہے کہ جو شخص اللہ تعالیٰ سے دعا کرے کہ اللہ تعالیٰ اس کو بہشتی بنا دے اور اس کو جنت میں داخل فرمائے، تو اللہ تعالیٰ اس کی دعا قبول فرمائے اور اس کو بہشتی بنا دے اور اس کو جنت میں داخل فرمائے۔

کہا محتاج بہا جہاد و جنہاں پہلے جنت جاناں
 دلہیاں دلوچ لیکے گذرے ناہ کچہ پورا ہویا
 کہن فرشتے اسیں تیزے آسمان او پرناں رہندے
 کیا او نہاں خاکیاں تائیں جا کے اسیں سلام الاوا
 زبندگی کسے بجائی ٹھی کل سبب انہاںدے
 وچہاک روائت جنت نوں رب اپنے پاس بولاو
 دت اللہ فرمادے کتھے فی اوہ بندے ساڈے
 دینا دیوچہ او نہاں کیتی کوشش محنت بھاری
 باہو حساب کتاب جنت وچہ داخل ہوووسا رے
 رات دنے اسیں آہے رہا تیری تسبیح پڑہدے
 حکم ہوسی ایہ بندے اوہ جو اندر راہ اساڈے
 تاہر طرفوں ملک او نہاں نوں اسلام کرنی دے
 السلام علیکم یا اہل القبور ایہ چھیکر ہتک فرماندے
 و تا بیباں نے ہن اہل قبوراں بتاں ناں ملایا
 دادے مرشد نجدیاندے سی فیض لیا قبراں تھیں
 پہلے دادے جی سید احمد نوں کچھن جا کے
 نے اوہ عذر فرشتیاں ندانہ آنا حسد اعترافوں
 یا مومناں قرب تے عظمت ظاہر کرنے کارن تھاک
 یا ملکاں خبر ہوسی جو ایہ پیارے خاص خدا دے
 عبادت تقویٰ نیکی جائز فعل مومن دے یا کے

ذریعے کل بند ہوئے جنہاں کم اسباب بچھاناں
 رب ملکاں حکم دیوے جا او نہاں کہو سلام نہویا
 تے چنے ہوئے مخلوق تیری تھیں حکم اسماں ایہ ہوندے
 کہے اللہ ایہ بندے میرے ناہ جنہاں کدہر تھاواں
 امیدال رہیاں دلوچہ باقی ایہ اوہ عبد اساندے
 کر کے زینت زیب اپنی اوہ پیش خدا دے آوے
 جو راہ میریوچہ لڑکے نوئے دکھ اوٹھائے ڈانڈے
 اوہ حاضر ہوں تا حکم ہووے جنت جگہ تمہاری
 پھر کچہ ملک آسجدہ کرن اتے کہن اے رب سہارے
 ایہ کپڑے لوگ جو ساڈے اوپر ملین بزرگی دہر دے
 لڑے مجاہدے کیتے ہوئے شہید اوہ اہل مفارے
 تے حضرت رسول سال زیارت اہل قبوراں دہندے
 ابو بکر نے عمر بھی رہے سنت پر عمل کماندے
 جو قبر اندے وچہ ولی خدا تہناں اعلیٰ شان دکھایا
 قبر قطب صاحب دی اوپر شیر کے گئے گھراں تھیں
 پھر مسلماناں نوں نجدی دینچھن گھوری ہا کے
 بلکہ سوال حکمت تھیں کیتا کیا وچہ اسے ازوں
 یا کہندے ہوسن دو جا مثل اسماں کوں فضل ایہاں
 جاں خبر ہوئی تا خوش ہو گئے دین مبارکبا دے
 مبارکباد دیوں سے سنت ملکان سن کن لاکے

صغیر العلوۃ والسلام کا سوال کے سہ
 سزا کا سوال کے سہ
 سزا کا سوال کے سہ
 سزا کا سوال کے سہ

وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا
 آوَرَّ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوَصَّلَ وَيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
 اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ

اور جو دہی کہ توڑنے ہیں عہد خدا کا
 کہ حکم کیا ہے اللہ نے جو اسے یہ کہ لایا جاوے اور فساد کرتے ہیں
 لعنت اور واسطے ان کے ہے برائی گھر کی

تے جو توڑن عہد اللہ بعد اسد سے پکیا ئی
تے کرن فساد زمین وچہ یعنی کفر عناد کھلا رن
عقل سمجھ دے نال اقرار ایمان فرایض کر کے
قطع رحم ہو ر ترک احسان خلاف حکم رحمانوں
اونہاں لعنت ربی تے گھر مندا دوزخ سخت عذابا

تے قطع کرن اوہ چیز جو میلن اوسد ارب دیائی
لعنت تے بریائی اوس جگ اونہاں لوکان کارن
یا دعوت نبیاں تے علما وال توڑن سرتے دہر کے
کفر عناد ہو ر ترک کھلا رن وچہ زمین بچھانوں
سمجھ بچھان جو ڈگے آبولوں پائے عمل خراباں

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا
اور نہیں زندگانی دنیا کی بیچ آخرت کے مگر اسباب تھوڑا -
اللہ کشادہ کرنا ہے رزق کو واسطے جسکے چاہے اور تنگ کرنا ہے اور خوش ہونے ساتھ زندگانی دنیا کے
وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ ۝

اللہ رزق فراخ کرے اتے تنگ کرے جس چاہندا
تے نہیں جیاتی دنیا نسبت آخر دی زندگانی
مشک بکے والے کر دے خوشیاں تے وڈیائی
متاع آ بخورہ پیالہ ٹانڈی طبق رکاب تمامی

تے تنگ دنیا زندگانی کافر خوش ہوناز کمندا
مگر اسباب جو گھر وچہ آنا اوڑک ہو گیا فانی
دولت دنیا کارن اوڑک ہو سی جسم کما ئی
کچھ دن ورثن اوڑک ٹٹن دنیا فانی ضامی

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا انزَلِ عَلَيْنَا آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ
اور کہتے ہیں وہ لوگ کہ کافر ہوئے کیوں نہ اوتار لگیں اوپر اوسکے نشانی رب اوسکے سے کہہ کھنق اللہ
يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أُنَابَ ۝
مگر اہ کرتا ہے جسکو چاہتا ہے اور راہ دکھاتا ہے طرف اپنی اوس شخص کد جمع کرتا ہے۔

کافر کہن خدا تمہیں اوسپناہ کوئی اپنی نشانی
توں کہہ اللہ جس چاہے پک تس چھوڑیو چہ گراسی
نہ ذمے ریدے واجب جو راہ سدے سینوں پائے
بے منظور خدا توں بعضے پاوں راہ ہدایت

جو اسال معجزہ تنگیا کیوں نہ دی نبی ربانی
تے راہ دکھاوے طرف اپنے جس قلب جمع یسائی
تا اوہ جہیر معجزہ چاہن اوسورب دکھائے
چاہے راہ لاوے جس چاہے گراہ کرے ہدایت

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ
جو لوگ کہ ایمان لائے اور آرام پکرتے ہیں دل اونکے ساتھ یاد اللہ کے خرد اوسو ساتھ یاد اللہ کے آرام پکرتے
الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ۝
جو لوگ کہ ایمان لائے اور کام کئے اچھے خوشحال ہے واسطے اونکے اور اچھی ہو کر ہر حال میں

جیڑے لوگ ایمان کیا نے دل اونہاں پھرے
 جو لوگ ایمان لیا نے تے پھر چنگے عمل کما نے
 ذکر سانی سری قلبی روحی تے اخفاء دے
 سلطان الاذکار جو بدن تمامی لوں لوں ذکر کریندا
 انفس تے آفاق منازل طے جدوں ہو جاندا
 نفس آتاریوں لوا مرتکب بو مخین فیر اگاناں
 يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنِّتُ اجْعَلِي الْوَسِيلَ بَيْنِي وَبَيْنَ
 اطمینان دلان نوں ذکر دوں جیوں ٹھھی وچ پانی
 ذکر کرندا فرشتہ باجیوں ہر گز راہ نہ لبہدا
 بوڑی باجیوں کوٹھے اپر چڑھیا مول بخا دے
 ڈھونڈو رب دی طرف وسیلہ جو رب تک پوجا دے
 توحید رسالت سن اتے دل اطمینان پئیندا
 ناقصد فراح بندیدا ہو کہ قدرت نیکیاں پا دے
 انشارد لے تے لذت راحت نعمت برکت بھاری
 طوبی مصدر معنی اسدا اطمینان خوشی پا جانان
 پیغمبر دے گھر ڈھو اسدا ہر گھر شاخ سدائی
 سب رنگ او سوچہ ہوسن پر اک رنگ سیاہ نہوی
 کافر تے سلسبیل دو چشمے جاری ہوں اوسن پھول
 تے ابن عباسوں سے جنت نوں پیدا رب فرمایا
 اپنی قدرت تھیں رب طوبی رکھ نوں پیدا کیتا
 شہد شراب اتے دودھ پانی او تھیں چشمے جاری
 شگوفیاں اوسدیاں تھیں پوشاکاں پیدا ہوں تمامی
 طوبی رکھ اک جنت اندر اوسنوں رب فرما دے
 ناگھوڑا سنے گکام کاٹھی اوٹھ سنے عمارتی بنیاں
 خود تھوں رب اودہ رکھ لایا بھی جنت اوسو چالی
 ترے سائے چوسائے اٹھ تے چڑھے سوار ہے کافی
 اودہ بلنا ہودے تے اوٹھ ملوے جہاں تس ختم تھیوے

ذکر اللہ کر کے بائے دلال آرام جو کھیرے
 اونہاں کارن خوشحالی تے چنگا صدق ہویا نے
 نفسی کل لطیفاندا سے سنگ کردے ذکر خدا ہے
 سیر فی اللہ اتے سیرالی اللہ سیر عن اللہ تھیندا
 ہوا رقیباں تھیں فارغ وصل سبحدا پاندا
 نفس ہو دے جد مطمئنہ تس ہو کہ خطاب تدا ناں
 اے پاک نفس مڑ رب اپنے دل راضی خوشی موبال
 جاناں رحمت ذکر الہوں فضل ہو دے رحمانی
 ایڈھہ قدیموں جال ولی سن خاص وسیلہ ربا
 وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ آيُونَ رَبِّ سُبْحَانَ
 بے پیرا بے مرشد نجدی ہر گز راہ نہ پا دے
 ایہ دل دی صفت جال استقلال تے شکر صبح ہو بندیا
 تے بیشک ذکر دوں دل بندیدا بے پرواہ ہو جا دے
 حاصل ہو کہ اطمینان ذکر دی صفت شماری
 بھی طوبی نام اک رکھ دا ہے جو چہ بہشت کھکانا
 رب جتنے رنگ اویا نے اوسو چہ سارے آگے بھائی
 بھل شگوزہ ہر میوہ ہر پھل اوسد یو چہ کھسی
 اک اک پت اوس وڈے گردہ نوں اوسد کریمی
 مَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ طُوْبٰى لَھُمْ تَبٰلٰغًا
 موتی بیچ اوسہ راجڑ اوسد یوں چشمے دگدے ستا
 عبد اللہ سن وہب کیسا سوسا راہ تس بھاری
 جنتیاندا سے بھی تس شاخاں ہر جا جنت نامی
 میرے بندے کلن کڈھ جو دل اوسد یوں بھا دے
 سنے مہار پلانے اوستھیں جے بنیاں تینیاں
 ہینیاں اوسدیاں جنت کندہوں باہر دار کالی
 بھر اوسدے ڈھ دوالے دودھے برگر لوچیاں
 کعب نے قسم خدا کر کیسا خازن دے لبہ لبہ سے

اہل جنت دے گئے علیٰ پیدا ہوں طوبی تھیں
 ہر ہر پتہ اوسدے اوپر اک اک ملک الہی
 جنت دوزخ والے مسیے نیچری مندناہیں
 جو شے عقل نہ منے اوسنوں نہیں قبول کریدے

خوشیاں اوسدیاں کنوں پوشا کاں ضیتاں ہوں
 اوہ گونا گون پیرہن تسیجاں ہر دم نال مفاہی
 حکمت فلسفے والے بھی سمجھ جان اٹھے راہیں
 دین لوں تابع عقل کرن اتے راہ جنم و بندے

كَذَلِكَ اَدْسَلْنَاكَ فِي اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا اُمَمٌ لَّا تَتْلُو
 عَلَيْهِمْ الَّذِي اَوْحَيْنَا لِيكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمٰنِ ط قُلْ هُوَ
 رَبِّي لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ مَتَابٌ ۝

اسی طرح سے پہلے سے تمکو بھیج امت کے تحقیق کہ گز گئی میں پہلے اوس سے بہت امتیں تو کہ پڑھی
 اور انکے وہ چیز کہ وحی کی بننے طرف نیری اور وہ کفر کرتے ہیں ساتھ رحمن کے کہہ وہی ہے
 پروردگار پر انہیں ہے کوئی معبود مگر وہ اور اسکے توکل کیا میں اور طرف اوسکی ہے توبہ کرنا میرا

جوں پہلے اس تھیں امتاں گذریاں لے نی تناندا
 تا جو پیرہن او نہاں تے جو اسال وحی کیتی دل پر
 کہو توں اوہ رب پر انہیں معبود خدا بن کا نی
 ایہ آت مدنی صلح حدیبہ دے ویلے آئی
 لکھ لکھ اللہ الرحمن تا کیا گفائی دے تائیں
 یعنی اوہ مسیلمہ جسے جھوٹا نبی سدا یا
 تاں ایہ آت نازل ہوئی مدنی تداں کیناں
 جو نبی کہے یا اللہ یا رحمن بن کم بنجا وے
 اک اللہ لے دوجا کہے رحمن جو اسیں نہ جاناں
 قُلْ دَعُوْا لِلّٰهِ اَدْعَاؤَ الرَّحْمٰنِ اِيَّا مَا تَدْعُوْا اِنَّا لَنَالُ
 محسوسا کہہ سد خدا لوں یا رحمن بکا رو
 وَاذِ اٰمِلْ لِحَمْدِ اللّٰهِ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الرِّجَالَ وَاذِ اِنَّا لَنَالُ
 قَالُوا وَاٰمِنًا لِّلرَّحْمٰنِ نَسْتَجِدُّ اِيَّاهُ اِنْ كُنَّا لَمَّا تَدْعُوْا
 لِمَا تَدْعُوْنَ اِنَّا لَنَسْتَعِزُّ بِرَحْمٰتِ اللّٰهِ وَنَحْنُ اَعْلَمُ
 اور اگر کوئی قرآن ہوتا کہ چلائے جائے ساتھ اوسکے سہارے یا کاسی جا آسا تے اوسکے زمین

اساں ایوں اس امت دل تینوں بھیجانی سونا ند
 تے اوہ رحمانوں منکر ایس نام نہ جانن صبر سے
 میں کراں توکل او سپر تے دل اوسدے رجوع کیتانی
 صلح نامہ لکھن لگے تانسی علی نوں آکھیا بھائی
 اسیں کوئی رحمن نہ جاناں پر جو وہ یہاں آئیں
 يَا سَمِيعُ اللّٰهُ لکھ جو مدھ قدیموں لکھ دیاں پایا
 تے ہے مشہور جو یکی آت ابو جہل جد سنیاں
 کفار انوں کیہوس محمد دو معبود منا وے
 تاں ایہ آت نازل ہوئی خازن معالم شانان
 ہے وچہ سورت اسرا فرمایا خالق حل جلا لے
 جو نام بکا رو پس رب کارن چنگے نام شمارو
 جاں کیہا جاندا کفاراں سجدہ کر سو اک رحمانے
 کیا رحمن ہوو بھلا کہ اسیں سر سجدہ یوحہ پاندا
 اوس رحمن تائیں اسیں سجدہ کراں نہ خود فرماوس

وَلَوْ اَنَّ قُرْاٰنًا سَبَّرْتُ بِهِ اَنْجِبَالَ اَوْ قَطَعْتُ بِهِ الْاَرْضَ ضَرًا وَاَوْ
 اور اگر کوئی قرآن ہوتا کہ چلائے جائے ساتھ اوسکے سہارے یا کاسی جا آسا تے اوسکے زمین

كَلِمَةٌ بِهَ الْمَوْقُطِ بَلِّغْ لِلَّهِ الْأَمْرَ جَمِيعًا ط

بلائے جاویں ساتھ اوسکے مردے تو بھی نہ ایمان ملاویں بلکہ واسطے خدا کے ہر کام سارا

قرآن ایسا ہوندا ہے بلکہ اوسدیناں حلیندے
یا مردے بول اٹھدے تا بھی ^{بلیغ} ہے نہ جانن کفاراں
بلکہ سب کم و س خدا دے جو چاہے سو کردا
اس آیت دیوچہ لغرض نظری ظاہر آوے
من چاہنا ریدار بیانا عام یا رہی نہ عام بدت
یعنی رب و ل رجوع کرنیداں راہ بلے ہر تائیں

یا برکت نال زمین طے ہو یا کردے و منہدے
تے کفر اپنے تے یکے رہندے دائم و جد الکاراں
جو کچھ کرن سوال کرے سبھ مالک کل امر دا
جو جس چاہے گمراہ کرے وت کینہ راہ نیا وے
جواب اسدا وچہ آیت ہے تقدیم تاخیر نہایت
تے جو نار جو ع لیا وے اوس توفیق ندر تائیں

شان شہرول

کچھ پاس آہے کچھ مشرک کے والے پیارے
حضرت نول او نہاں سدا پس عبداللہ عوض کوندا
پیارے دے زمین وچوں کل نال قرآن ہمائیں
ہر اوسد لوجہ نہراں شیعے جاری کر قسرا نول
اودول تده گھٹ نہ درجہ دسین آپ اسانول
واو ساڈی کرتا لوج او پھر چرکے سفر سد تاخر
بول سلیمان دے تابع سی اوسطور مسخر کرتواں
زندہ کریں قھے جو دادا یا ساڈے پیو دادے
تیری یا بت اسیں او نہاں تھیں کچھاں جو تہلا
عیسیٰ تھیں تده گھٹ نہ درجہ کھ اپنے تائیں

عبداللہ ابن ابی اتے بوجہل جیسے ناکارے
جے چاہیں اسیں تابع تیرے ہو کئے انج کم تھیندا
تا زمین کشادہ ہوو کھیتیاں باغاکارن سائیں
تا اسیں باغ زراعت گڈیئے کرے عیش جہانول
پیارے آہے تس تابع ہر من جہا در تسبج شانول
شام شہرول کم کا جہ فزوری تھب کر کے مر آئے
سلیمان بول تده گھٹ نہ درجہ دتی آپ خبر تواں
جاں تیری دین شہادت اوہ اٹھ تہوں اڑکے سار
تے عیسیٰ مرویاں زندہ کرنا سی نوآب اللادیں
جاں کفارال ایہنن کولے کیتے پیش تداہیں

اخر اخصی کاغذیں جواب ال

رب و ل الخ مومن مخصوص منہ البعض یعنی خاص کئی میں انہیں سے بعض ہوں اور دوسرے عام میں ہیں گراہی اترے رجوع نہ لانے کا طرف
تعالیٰ کے اور بدانت نثرہ ہے بدانت کا اور یہی مذہب ہے سلف صالح کا اور پیدا کرنا اور واقع کرنا اللہ تبارک و تعالیٰ کی طرف سے کر
سا کہ فرمایا بعض من یشاء اور قصد اور کسب ہماری طرف سے ہی منسوب اسلئے کہ نابت اور رجوع ہمارا ہی فعل ہے اور وہ سب نابت
ہے مسئلہ عموم لفظ من خون واضطراب درہم کا متعفی ہے اہل خلوص و تعشق ہو یا ارباب تقویٰ یا عوام کسی جان میں نذر
کے خون نہیں ہو سکتے اور بدانت موعود سے ہر سائل امیدوار ہے مگر عوام شروع و حضور تعشق و رجوع کے ساتھ ہرگز بدعہ ایسے
ت اور نردو سے شامل تھا مگر تصور دیکھو خون کرے اور داغ کو محل خون بناے لہذا المؤمن فرمایا صلوات فقر حلوانی معنی اللہ عنہ ^{۱۷} داوودوں
الاجیہ سورت علی میں فرمایا انا سخرنا النجبال ہقہ بیستین جلا لثقی بالاشواق یعنی اللہ سے مطیع کرو یا تھا ساڈو کہ ساڈو اوہ ^{۱۸} تہلا
سلام کے وسیع کئے میں ساتھ اوسکے پہلے ہر اور کھیلے ہر بیہ فقر حلوانی لہجری ہمدی معنی اللہ عنہ ^{۱۹} جوں ایمان ہی الخ سورت ص میں فرمایا
سخرنا اللہ سخرتہ فی باہر لاسان فہم کیا سلیمان کہیے ہو کہ کردہ سلیمان علیہ السلام کے حکم پر چلتی تھی فقر حلوانی لاسری

ایہ آیت نازل ہوئی خازن و چہ گواہی
 تے اس پر آشفتہ ہو جو وہ کلام اجملہ سے
 و کلامہ الموقی و حشرنا علیہم کل شیئی فرماندے
 اگے آجاندے ایہ تا بھی نہ ایمان یسا اوندے
 و چہ شعر اسورت رب کردا حضرت دی دلجوئی
 عزیز علیہ ما عنہم سختی گزری او پر نبی کے
 حریف علیکدہ حرص کتندہ او پر اسلام لسا
 بالمؤمنین ارفف الرحمن اده حضرت او پر اہل ایمان
 روف رحم نبی دے نام نہ کسے معجز پائے
 نبی بخش عاجز میں لے توں بخشہار کہا دیں

و چہ معالم سور عباسی اے خلاصے بھائی
 ولو انا نزلنا علیہم الملائکة ملائکے او نہا تھی
 مردے بولن مال نہیںا سرشے او نہا نال او نہا نہ
 لعلک باخبر نفسك لا یکو لو او مؤمنین ارشاد
 توں اپنی جان کو پیش کافر مومن بن نہ سولی
 دکھ اندر جاں بود نسین ہو جاوے بر عقیدہ
 ڈاڈا طمع کرے میگا نے بن جاوے سپہ ساڈ
 سے رحم کتندہ بخشہار اسور رحمن انسان
 شان رسول اللہ دے تیکت و ہم کسے دا جا
 کی ہو یا جے رحمت کر کے چا بخشش فرما دیں

اَفَلَمْ يَأْتِ الَّذِينَ آمَنُوا نَوْثَاءَ اللَّهِ لَهْلُ النَّاسِ جَمِيعًا ط
 اور نبیوں نے کہا ایمان لائے میں یہ کہ اگر چاہتا اللہ البتہ ہدایت کرنا لوگوں کو سب کو
 کیا پس نہ جانا
 وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا صَنَعُوا قَارِعَةً وَتَلَذَّذُوا ط
 اور ہمیش رہینگے وہ لوگ جو کافر ہوئے ہیں جو تپتی جا رہی ہے اور لوگوں کے جو کرتے تھے نصیبت یا اور تریگی نزدیک
 مِّنْ دَارِهِمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ وَعْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ط
 گھر انکے سے یہاں تک کہ اوسے وعدہ اللہ کا تحقیق اللہ نہیں خلاف کرتا وعدہ

تاکر سے ہدایت سب لوکاں کوئی پوسے نہ مول کو را ہے
 یا پاس او نہا نہ سے گھر دی سختی اترے تہر خدائی
 رب ٹھیک خلاف نہ وعدہ کردا ایہو عقیدہ
 ایہ بولی التخی یا لغت ہو ازن خازن و چہ فرما
 جو کافر مسلمان ہوسن تجھب نال اسادے
 تا سب لوں راہ لندنا بچ رہندے سدا عدلوا

مومنان ایہ جاتا ہے کیا اللہ جیکے چاہے
 تے نت کفاراں سختی پہونچے بد لے تنہاں کئی
 حال ایہوت رہے او نہاں تا اوسے وعدہ ردا
 یذنبس معنی یعلم بہت مفسرا بچ لیاے
 و چہ موضع کہا اچے مومن اپد رکھن و چہ دلدے
 تے ایہ نہ سمجھے رب جے چاہندا او نہاں ہدایت تباری

یہ یقین معنی الخ اور یہ ادب و دلالت کرتی ہے فراغت ابن عباس رضی اللہ تعالیٰ کی اَفَلَمْ يَأْتِ الَّذِينَ آمَنُوا نَوْثَاءَ اللَّهِ
 یعنی کیا نہیں واضح ہوا واسطے مومنوں کے یہ کہ اگر اللہ چاہے تو ہدایت کرے سب آدمیوں کو اور انہوں نے قرآنی انکار
 سننے یعلم نہیں ہیں اور میں نے کسی عیب بوقت ملاقات دریافت کر نیسے ایسا نہیں سنا اور نہ کسی لغت میں دیکھا مگر اس میں
 کیا صحابہ کرام رضی اللہ عنہم سے جب سے سنا تھا کہ کافر حضرت صلے اللہ علیہ والہ وسلم کو سوال کرتے ہیں اور کہا کہ سارا کام من
 شان خدا ہے تبارک و تعالیٰ ایسا ہی کرے اور یہ سب ایمان لے آئے تے تاں نہ نازل ہوئی یہ آیت وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا صَنَعُوا قَارِعَةً
 و فقر حلوانی علی اللہ ص ۱۲

ہو نہا رہے عذاب اوہناں نت کنوں رسول عداوت
 نشان ماراں کردا رہے نت لشکر اہل ایماناں
 قارعہ معنی سختی آفت رنگا رنگ تکلیفوں
 اک کہن مخاطب اسدا نبی جو توں اترین خود جا کے
 وعدہ ربا غلبہ دین اسلام فتح ہو ریاری
 ماری دے مرجاسن چہرے بچن ایمان لیا ون
 لَا يَخْلِفُ الْمِيعَادُ ایہ عام ہے ہر وعدنیوں آیا
 ہرگز ہرگز کوئی وعدہ رب خلاف نہ کردا
 نہ صفت خدا کدے بدلے جنوں قدرت صفت ایہاں
 پھر کسے زمانے قدرت صفت نہ جدا تھا جنوں
 جس شے دارب وعدہ کیسا او دیں پورا کرسی
 وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ جو حق نبی نہرایا
 ایہ وعدہ ربا ہو چکا ہن نبی نہیں ہو سکدا
 اوہ بے شک کافر سو یا ہے ایمان ایہ ناں نبی دے
 نبوی اسما عیلم کیسا ہے چاہے رب کدہ اہلین
 رب دا وعدہ مثل محمد سورنکراں کدہ اہلین
 وچ پہلے پارے جلد اول وچ سلسلہ ایہ پیارے
 ایہ کرن سوال نبی نوں نالے ٹھٹھے ناسی کردے

یا فوج تیری اترگی گھراں اوہناں دیاں اُپر کہاوت
 کفار انوں وعدہ ربا کچھ نہیں مل جانال
 کدے کال پوے کدے کھوئی موہی قید مل تضعیف
 آپ محمد پاس اوہناں اترے قارعہ سخت بچھا کے
 جاں جاں ایہ نہوسی تدلگ نت کفار خواری
 جاں عوب اندر کوئی رہے نہ کافر تداں خلاصی پاد
 ہر وعدہ پورا کرن خدا تے لازم ہے دسیا یا
 صادق الوعد ہے ربدی صفت نہ جس تبدیلی فردا
 قادر ہر شے تے نت وچہ مشیت رب جو آئی
 تغیرا تے تبدل کوئی صفت نہ بکر کھلو وے
 جو وعدہ خلافتی ربدی منے اوہ کافر سو مرسی
 محمد خاتم کل نبیانی نبی اس بعد نہ آیا
 مثل نبی دے یا ہو گزریا یا ہو سی جسے بک دا
 معتقد فی معتقد وچہ لکھے نیک عقیدے
 تا اک طے وچہ مثل محمد لکھاں کرے بنا میں
 ونا بی الٹ قرانوں کہیکے کافر سوئے کور میں
 لکھیا گیا مفصل وچہ نبوی تفسیر سونا رے
 رب دے تسلی ٹھیر ذرا ناں اسیں ایہناں نال پڑے

خدا تعالیٰ نے جہاں تہ وعدہ خلافتی نہیں فرمایا نہ خلاف وعدہ نہ ہو

وہابیوں کا ایمان کیسا ہے

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْتُمْ بِرَسُولِنا مِنْ قَبْلِكَ فَاْمَلَيْتُمُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
 اور البتہ تمہیں ہنسنا کیسا کیا تھا ^{سنا تمہیں بگڑوں کے پہلے جیسے} پس تمہیں دی مینے واسیٹھ اذکے جو کافر تھے
 ثُمَّ اخَذْتُمْ فَلَيْفَ كَانِ عِقَابِ ۝
 پھر پکڑ لیا مینے اذکے ^{پس کیونکر تھا عذاب میرا}

بھرتی ڈہل میں کافراں تا دھجواں وچہ کفر دے
 پھر کیونکر پکڑا عذاب میرا نمرود فرعون کفاری

تے کافر ٹھیک رسولاں اگلیاں آئے ٹھٹھے کر دے
 پھر میں لینا پکڑ اوہناں توں بھج عذاب خواری

پھر کیونکر لیا اور قوم لوط اور قوم صالح اور قوم نوح کو خلاصہ فقر محمدی عفی اللہ عنہ

ایوبؑ انہاں کے والیاں کفاراں دے تائیں

ہو دے عذاب اوڑک نوں سیار یا ذرا نہیں غم کھا

أَفَمِنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ
شُرَكَاءَ قُلُوبًا سَمُّوهُمْ أَمْ تُجِدُونَ بِمَالٍ أَعْلَمَ فِي الْأَرْضِ
أَم بظَاهِرٍ مِّنَ الْقَوْلِ بَل زَيْنٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا وَمَكْرَهُمْ وَسْوَءٌ
عَنِ السَّبِيلِ وَمَنْ يَضِلُّ فَلِلَّهِ فَالَّذِينَ هَادُوا لَهُمْ عَذَابٌ
فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ وَمَا لَهُم مِّنَ اللَّهِ
 شریک کہ نام رکھے تھے اور انکے کیا خبردار کرنے ہونے اور کوسو ساتھ اوس چیز کے کہ نہیں جانتا ہے بیچ زمین کے بلکہ زمینت دیا گیا ہے واسطے اون لوگوں کے کہ کافر ہو کر ادا کا اور بند کئے گئے اور جسکو گمراہ کر کے اللہ پس نہیں واسطے اوسکے کوئی راہ دکھائی والا واسطے اذکے عذاب ہے بیچ زندگانی دنیا کے اور اللہ عذاب آخرت کا بہت شاق ہے اور نہیں واسطے اوسکے اللہ سر کوئی

تے بدلہ دیوں والا ہر نوں جو اونہاں عمل کیا
 عاجزیت کفار اندے جو اپنی خبر نہ پاؤں
 او نہاں رب دنیاں شریک بناؤں پوجن دین نیازا
 دسو کوئی تعریف او نہاندی دانگ خداوند سجے
 بھلا تباں بھی صفت اچھی ہے تاں دسو کا نی
 تا جا بے کون عبادت لائق عاجز کون ہو یا تے
 شریکاں اپنیاں توں لتساں میں اوہ خوب خدا سجا تے
 اوہ لائق انہاں صفتا ندے یا کوڑ نرا تیں چڑھے
 پوجا بتا ندی کرا ڈرک سہنے دکھ ہزاراں
 تے جسوں رب گمراہ کرے پھر کون او سنوں راہ پاو
 بے ازلی مردود نہ منن ناہ جھڑسیر اتا ناں
 نہ تیرے ہوں او نہاندیوں تیرے دل جیرانی آوے
 اتے پجاؤں والا رب تھیں کوئی نہیں اہل کفر لوں
 لا لعلم کھتیں سمجھ نہیں جو اللہ علم نہ پائے

کیا وہ رب جو رکھا او پر بہر بندید سے آیا
 بھلا ایہو جیسے رب قادر سنگ کوں برابر آون
 ڈگے اٹھ نہ سکن والے گھر رکھے بت سازاں
 محبوبا کہیت پجاریاں نام جنہاں لتساں رکھے
 سمجھ لہر علم تے خالق رازق حی الہی
 کرد او صاف مقابل بتاں ناں صفات ربانی
 کیا تیں رہنوں خبر دیہو جو وہ زمین نہ جاتے
 جو لتساں نام رکھے او نہاں سچ ایہ یا سو گلاں کر دے
 پھر جواب آ پے رب دتا بلکہ او نہاں کفاراں
 راہ توفیق او نہاں بند سدا راہ نہ نظری آوے
 محبوبا مظلوما تیریاں پر تاثیر کلاماں
 جسوں میں درکار یا او سنوں کون قریب لیاوے
 ہے دنیا وہ عذاب او نہاں پر سخت عذاب حشر لوں
 قائم معنی مطلع تے نگہبان محافظ آئے

دین دنیاں

سچے جو تباں الخ یا نام رکھنا بتوں کا شریک ظاہر کر کے کہتے سنتے کو یعنی یونہی نام رکھ لیا ہے اور اصل وہ اوس نام کے لائق ہرگز نہیں
 ہے سیاہ کو سفید نام رکھنا عداوت ہے فقہ علی بن ابی طالب نے

لا لعلم تھیں یہ مراد جو علم معدوم اشیائیں
 اس تھیں جہل تھے لاعلمی ناہ ریدی ثابت آدمی
 اوہ بلکہ جہالت کذب سراسر علم نہ نام سدیوے
 روز حشر دے کفار اں کوئی کرے شفاعت نہیں
 لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ہدایت عام تائیں یہ شامل
 لکھوی نے اتھ وجہ قرآنے دست اندازی کر کے
 لکھوی حق تقلید ملائی سنگ تقلید باطل دے
 کئے معنی الٹ کیرن تے اصلی بات چھپا دل مکرول
 جواب اندر نبوی تفسیر اس دوجی جلدوں پائیں
 کرد مقابل وصف اوہنا ندے نال صفات الہی
 ذمین دافع اعل اتھ لکھوی بے شیطان بنایا
 تے لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ہر قوم دانادی اک اک آیا
 ایہ دونوں وصف خدا دے جان مخلوق اندر دیا
 مَخْلُوقًا خَلَقَ اللّٰہُ اَبُوں شاہ رسل فرمایا
 پس نبی ولی اوصاف خدا دے حاصل کر دوں پیا
 مے تھا دل تھائیں تہہ تہاں اتے کفار اندا لکھدا
 پیو بزرگ اپنے داندبب خفی لکھوی چھڈ کے
 پیو اپنے دی تابعداری اوس حرام کھجانی
 جو پیو نوں مشرک سمجھے دو جیاں سنگ کد خردا

جو نہیں موجود تے اصل نہ جنہاں دچہ وجود تنہا میں
 جو جبدا اصل نہیں تے جان علم نہیں اوہ تے
 تے رب نوں علم ہر جز تے کل ہر جو عرض منہوے
 ناد نکرہ بہتے نادے پر کوئی کافراں تائیں
 نمرود فرعون ابو جہل تائیں بھی راہ دستد ریم کمال
 دہو کھا دتا مسلماناں نوں شیطانوں مت پر پئے
 وجہ قرآن تصرف کرنوں بخدی مول نہ ملدے
 کوڑ ملا دن کتے کس کجہ کمی پیشی کتے نکروں
 تقلید اناماں ولساں واجب ہونی اتھوں پائیں
 جانے کون عبادت کیتھی اس ابلیس کھالی
 گمراہ کنندہ اتے مصل جان وصف شیطان رکھایا
 پس نادے ہوئے تے شیطان مصل کھرایا
 تے بت بے جان نکارے ہر اک صفتواں دور رکھا
 صفتاں نال الہی سے موصوف ہوں تساں آیا
 نہ بتاندی ایہ صفت اوہ کجس اتے مردود نکارے
 تا مسلمان ناداناں تائیں تہہ سراسر لگدا
 جدوں دہابی بنیاں تددی مرض لگی ایہ تہہ
 جو پیو دے الواع عین دارد الواع محمدی آئی
 ابلیس گرد دے ہو کے نالچ یا ئے ایڈ لوڑے

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ ط بَخْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ط اَكْلُهَا دَائِمٌ
 صفت اوس بہشت کے کہ دعا کیے گئے ہیں بزرگاری جتنی ہیں نیچے اوسکے بہریں میوہ اور کھجیوں ہے
 وَظِلُّهَا ط تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا ط وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ
 اور سایہ اور کھجیوں یہ ہے آخر اولی لوگوں کا کہ بزرگاریں اور آخر کام کافروں کا آگ ہے

بہراں جاری تے اوہنا ندے میوے دائم مسائے
 تے کفار اندی جاگے اوڑک دوزخ سخت عذاب

صفت بہشت جو متقیوں نے وعدے رہ تھیں پائے
 ایہ بہشت ہے اوڑک جاگے متقیوں اجنبیاں

نہ اوسدے کھا نے میوے مکن سد اہاراں
خادم کہن جنت دے رہنوں اذن ہو کہ کجہ سایاں

انچر مرند منکر اوسدے جہیہ بھی پائے
اکل خبتیا نذاکھانا پینا گھئے نہیں کجہ سایاں

وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَخْرَافِ
اور جو لوگ کہ دی گئے، اونکو کتاب خوشی ہونے میں ساتھ اوس چیز کے کہ اونارگیس طرف تیری اور یعنی نماضوں
مَنْ يَنْكَرْ بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا أَمْرُهُ أَنْ تَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا
وہ شخص ہے کہ انکار کرتا ہے بعضے اوسکے کو کہہ سوائے اسکے نہیں کہ حکم کیا گیا ہوں میں یہ کہ عبادت کروں اللہ کو اور نہ
أَشْرِكُ بِهِ ۖ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ مَابِ
شریک لاؤں ساتھ اوسکے طرف اوسکی پکارتا ہوں میں اور طرف اوسکی ہے پھر مانا مرا

تے اہل کتاب ہوں خوش اوستھیں جو تیر یوں آیا
کہہ مینوں حکم عبادت رب دی پور شریک لبیا اول
خوشی اونہا ندی ذوق ایمانوں شوق فرح جمالوں
عبد اللہ ابن سلام اتے اوسدے بار جو مومن ہونے
بعضی اوہ گروہ جو منکر ہوئے کجہ قرآنوں
ایویں اسماعیل بھی تقویت وجہ منکر پایا
کہے یہ ربا خاصہ معلم کرن جے کوئی گل چاہے
لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ الَّذِينَ يَدْعُونَ
اس آیت دامنکر سو کے کفر اوسنے گل پایا
پورا جیہ مسلے اوسنے لکھے الٹ قرآنوں

تے بعض گروہ جنہاں نے بعض قرآن انکار کما یا
ہے اوسدے یوں مٹن میرا میں اوسول خلق یوں لاوا
مراد اوستھیں جو اہل کتابوں مومن ہونے شائلوں
اتے نجاشی بھی ہور ایسے لوگ مراد بنوے
جو ربدے حکم نہ مرضی موافق تنہاں شکر جانوں
علم خدا دا اوسنے وانگوں بندیاں ٹھیک بتایا
نامعلوم لوے کہ گرد و ٹابیاں بیا کور اسے
زمین آسماناں تھیں کوئی چیز نہ تھیں خدا تے آئے
تے فاروق ہندی اوس تائیں نکھوی من سنایا
دنا بی اوسدے تابع ہو کے یا مرسو ایمانوں

وَكُنْ لَكَ آتِزَانَةٌ حَكِيمَةٌ ۗ
اور اسیلر ح اوتار ہے مینے اس قرآن کو حکم کوئی

وَلَكِنْ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَ هَمَمٍ
اور اگر میری کویا تدبیر خواہوں

تے ایویں اسال اوتار با اوسنوں سولی حکم قرآنوں
تا کوئی نہیں جو رب تھیں تدبیر بجا وے کر کے یاری

توں پروی کریں جے خواہیں اوتہناں کچھے علم بیا تو
جویں کتب قدیم زبان تنہاں قرآن عربی تپوس ہا
میں ایسی کتابوں کے موافق ہونے کے واسطے اور دوسرے گروہ اہل کتاب
کے آپکی عبادت کے سبب قرآن سے ناخوش ہیں اپنے مخرف کردہ احکام کے موافق نہ ہونے پر اپنی شریعت سے بعض احکام ناموافق ہونے کی وجہ سے

وَلَقَدْ ارسلنا رسلا من قبلك وجعلنا لهم ازواجًا

اور البتہ تحقیق بھیجے ہم نے پیغمبر پہلے تجھ سے اور کی ہم نے واسطے اور نیک بی بیوں
وَذُرِّيَّةً ۗ وَهَآكَانَ لِرَسُولٍ اَنْ يَّاتِيَ بِآيَةٍ لَا يَآذِنُ اللّٰهُ
اور نہ تھا واسطے کسی پیغمبر کے یہ کہ لے آوے کوئی نشانی مگر ساتھ حکم اللہ کے
لِكُلِّ اَجَلٍ كِتَابٌ مِّمَّا لِيْشَاءُ وَيُثَبِّتُ وَعِنْدَهُ اُمُّ الْكِتَابِ
اور اس کے واسطے ہر ایک کے وعدہ ہے لکھا ہوا۔ مثلاً اتنا ہے اللہ جو چاہتا ہے اور ثابت کرتا ہے اور نزدیک اس کے ہر اصل کتاب

تے بے شک اسوں رسول تیسے گھلے تیں تھیں ہر
تے ناہ کوئی نبی لیا وے معجزہ حکمے باسجہ خدا دے
مشا وے رب جو چاہے ثابت کرد جو کچھ چاہو
کا فر کر ن اغراض جے حضرت سچ پیغمبر ہون دے
چھڈ دیندے ہر شے ذیل جنبل کیندے مل تنہائی
دینا دیوچہ آئے بہتیاں زناں اوہنا ندیاں آیاں
تے کہن جے تیسوں رسول نامعجزے فرمائشی اسین
من لوں بسن کافی اک دو معجزے ہوں پیارے
بھی جو اوہنا نونوں توں ریدے غنبنوں دیک ایز
تا حکم ہو یا ہر کم دے کارن مدت اک شیرانی
نکاح کرن ہے سنت نساں تاہیں نبی الایا
اوہ نہیں مری امت وچوں پاک حدت رسولی
ابن عباس کہیا کہہ لکھے رب اتے کہہ مشا وے
خدیفہ ابن اسید کہیا جو دسیا نبی کمانی
کرد اعرض فرشتہ یارب دس جیویں لکھو اناں
تا لکھے سعید یا شفی جو اوسوں ہو و حکم الہی
جی رزق لے عمر عمل ہو را شراد سد سے لکھی جان دے
عمر نے بن مسعودوں لغوی بھی خازن فرما دے
بھی ددھ گھٹ کرے جے چاہے الوں رزق لے کرندے
ربا بخت بھلے جے میرے ثابت رنجہ نہ تو سنجیں

تے دتیاں اسوں اوہنا نونوں بیویاں نالے تے چو کیر
ہر کم کارن وقت مقرر لکھیا وچہ ارادے
تے اسدے پاس ہے اصل کتاب جو لوح محفوظ
تا عورتا نونوں نہ رخصت ہوندی چھڈ چھڈا کے ہند
تا رب فرمایا پہلے نین تھوں بہت رسول الہی
الے اولادوں ہو یاں دھر یا کیوں الزام سودا
تا فرمایا بن اذن الہی ناہیں ایہ کم تھیندے
تے ایہ معجزے دیکھ تیرے پھر منکر حڑ ہمارے
تا کہن جے نہیں سچ سچا جلد عذاب لیا میں
جلدی کرنی اوسدے اندر نفع ندیوے کاں
نکاح کرن ہے سنت مری جینے تمکے ہو ابا
فائدے وچہ نکاح دے بہتے ملدے نے مغفولی
بر ثابت رکھے رزق عمر سور شقی سعید جو آوے
جاں لطفہ ٹھہرے سیٹ مالی وچہ گذر جا دن دن چا
بد بخت لکھاں یا چینگے بختا نوالا رب جاناں
فر کھی مرد یا عورت لکھی جیو نکروں رتھیاں
پھر نامہ ملک لپیے اوسھیں ددھ نہ کجہ گھٹان دے
جو لیکھ مندے یا چینگے بیکر چاہے رب چاہد لاوے
اک ان عمر طواف اندر سن رور و عرض کریندے
دیہ نیگاں رکھ جے بری لکھت اوہی کریں سب ہوئیں

توں جو کچھ چاہیں محو کریں جو چاہیں رکھیں ثابت
 ہے دن عمر رہے کسے باقی صلہ رحمی اور کیتا
 عے عمر رہے تربیہ سال کسے پھر قطع رحمی سے رسول
 وچہ عملوں نامیاں قول تے فعل جو لکھن کل بند یا بند
 تے جسد لوجہ ثواب عذاب اوہ رکھے اللہ قاکم
 لکھ رکھن جو ملک عمل جاں آوے ویر دیہاڑا
 جو کردار بیا عبادت پہلے پھر ہو یا مگر اہوں
 بری انیر ہوئی جس بندے اوگت نیکیاں
 حسن کے جس عمر کلی رب ماری میسا سوئی
 حسد کے جس جاے رب مسادے اور خطا میں
 نکر مہ آکھے توبہ تھیں رب جو گناہ کر بند
 عدل اللہ سیانہ حسنات مومن کر توجہ نیکیاں کردا
 یا ارواح مراد جو ستیاں رب اونہاں قبض کر بند
 ام الکتاب ہے لوح محفوظ جو درہ نہیں بدلیوے
 بن لوح محفوظ کتاب جو استھیں نحو اثبات چکیندا
 سفید سوتی تھیں لوح محفوظ اتے وچہ سو سال لال راہ
 کعب لول ابن عباس کہہ دس امام کتاب کیا
 ابو دردا تھیں خازن دیوچہ شاہ رسل فرسندا
 تار بنزول کرے تے دیکھے لوح محفوظ کتابے
 پھر جو کچھ جاے لکھے اوسوچہ محو کرے جو جاے
 لا یستأخرون ساعة ولا یستقلون بھی فرمایا (س)
 تے اس آیت وچہ ہے جو جاے محو کرے کے مالے
 آساں انہاں تاویل کیوے کیا اہل ارشاداں (ج)

صلہ رحمی کا برکت و قطع رحمی کے نقصان

صفت لوح محفوظ

تے پاس تیرے ہے اصل کتاب اسیں تیرے عبد کہا
 تربیہ سال لال اوس عمر وھی وچہ بعض روایت مست
 تربیہ سال لال تھیں تیرے دن ہوئی خازن کچھ اصلا
 نہ اجر نہ زجر ہینا لوجہ نامیوں دور کرے آئے ہاند
 ایہ قول ضحاک اتے کلپی دا پھر کلپی کیے ملائم
 عذاب لو اب نہ جسوچہ نامیوں دور کرے آشکارا
 بے فرمان مویا تیں نیکیاں محو کرے اس اہوں
 نال ایمان جو گزیا نیکیاں اوس زوال نہ کانی
 جس عمر نہ کی تاب رکھی جد لگ اہل نہ ڈھوئی
 تے ناہ بخشے جس جاے ثابت رہن گنا گنا میں
 تے نیکیاں بدل گناہ لکھے رب ثبت مراد تیندا
 ایہ لوگ گناہ جنہاں بدل الہی نیکیاں کر دھردا
 جس روح جاے ثابت رکھے مارے جس چہیندا
 کتاباں دونوں مقرر پاسوں ابن عباس دسویے
 تے لوح محفوظ نہ ہرگز بدلے حرف نہ اوس مسندا
 مردینہ تن سو سٹھ داری تیں دیکھے نظر اصلا حال
 کیسوس علم اللہ سو خلقاں بھی جو خلق کمائی
 ترے گھنٹے جاں پھیلی راتوں وقت اچھے فرسندا
 جو اللہ با سچہ نہ دیکھے کوئی اوہ کتاب صوالے
 خازن دیوچہ کل حدیثاں آنڈیاں مرد خداے
 مقرر وقتوں آگے کچھے گھڑی نہ ہو کو پایا
 ظاہر وچہ تعارض جاے دس جواب کمالے
 زیادتی رزق عمر تھیں برکت خوبی نیک مراداں (ج)

۱۵ وچہ عملوں الخ جو کرنا کاتبین اعمال ناموں پر لکھ چھوڑتے ہیں اور قیامت کے روز ہر ایک آدمی کے ہاتھ میں
 دیے جائینگے اور اپنے برے عمل دیکھ کر حیران ہونگے اور گریہ کرینگے اور نیک اعمالوں کو دیکھ کر خوش ہونگے
 پھر ترازو پر حساب کیا جائیگا علی بن القیاس فقیر حلوانی عفی اللہ عنہ ۱۶ سفید سوتی الخ دو تختیاں اوسکی
 یا قوت سے سدا سوسوں روایت کیا اسکو عطائے خازن میں فقیر حلوانی عفی اللہ عنہ ۱۷ کیسوس علم الخ جو کچھ پیدا کر نیوالا
 دن کا یہ اسی کو علم ہے اور اعمال بندگان کا اسکو ہی معلوم ہے خازن فقیر حلوانی عفی اللہ عنہ ۱۲

بھی نیک نامے تے نیک نامہ ثابت کرے آبی
تے احکام جو ناسخ حکم ثابت اودہ رکھیائے
نوت آتے سعادت ہو رشتاوت جو نکر آئی

تے جو مراد احکام جو کچھ منسوخ ہو دن اودہ بھائی
دو جا ان کھتیں بہترے تاویل جو کیتی جائے
برگزایہ نہ بدلن سمجھیں نال یقین صفائی

اولیاء اللہ کا لوح محفوظ کو مطالعہ کرنا اور علوم غیبیہ کی دریافت کرنا

جو لوح محفوظ سفید موتی کھتیں پینڈا پنج سو سال
اوس لوح وچوں حال خلقدے معلوم ولی کریدے
ہر جا سیر کرن ہر جا احوال معلوم کر نیندے
جیڑے اونھے دستہ رہندے ملدے تنہاں تائیں
زمانے ماضی استقبال تے گذریا تے جو آوے
دینی تے دنیاوی جو کم ہو چکے یا ہونے
جو استقبال زمانے واقع ہون احوال کدہیں
تے اولے احسن اونہاں وچوں ایہ طریقہ آوے
کتاب مراٹے صفحہ پچیسائی اکسواتے ستاراں
جاں چاہے کوئی غیبی خبر معلوم کرن نوں سیکر
تے خاصہ رید اغو خدا وچہ کدی نہ پایا جائے

جو کجہ ہو یا یا بسوی سب کجہ اوس وچہ علم کمال
جنت دوزخ زمین آسماناں عرش فرش سب و پیندے
جنت نار زمین آسماناں لوح محفوظ تکیندے
تے کردے گلاں نال اونہاندے اکثر وقت سنائیں
حال کرن معلوم تمامی ہر ہر کم جو کجہ اوس
سب کجہ اونہاں معلوم کھوے نال صفائی دیوے
سب معلوم کر نیندے دیکھے طریقے بھی لست پائیں
جتنھے اگلیاں پھیلیاں غیبی خبراں بندہ پائے
غیبی خبر جاں چاہے کوئی پالیندا ہر واراں
تے تقویت وچہ خاصہ رید اگلیاں ایہ مشنہاری
تے نمیاں ایہ اختیار اپنے کھتیں پاوے اوس لکھیائے

لکھ ایہ وچ تقویت الخ حوالہ تقویت الایمان منہ میں اسکو خدا کا خاصہ مانا ہے حالانکہ یہ خاصہ آدمی کا ہے نہ خدا کے
تبارک و تعالیٰ کا اسلئے اوس سے کبھی کسی وقت کوئی چیز پوشیدہ نہیں ہوتی یہ جانیگے جب چاہتے کوئی بات غیب کی
اپنے اختیار سے معلوم کرے یہ خاصہ اللہ تبارک و تعالیٰ کا ہی ہے دوسرے میں ثابت کرنا شرک ہے اس لئے اپنے
اختیار سے جنت و دوزخ ادرین و آسمان لوح محفوظ سب کا حال دریافت کرنا اپنے اختیار سے جب چاہیں گے
کا خاصہ ہو اگر یہ خاصہ اللہ تعالیٰ کو کہیں تو قولہ تعالیٰ کما یختی علیہ شیئی فی الامراض دکانی السماء کا انکار ثابت
ہونا ہے جو صحیح کفر ہے اگر اسے خواہ خدا کا اختیار اعتقاد کیا جائے مراٹے مستقیم میں کہا تو یہ خاصہ بندوں پر منحصر ہے
تو اس صورت کا مسادات خدا سے ہو کر بھی شرک لازم آتا ہے جو اسکا جواب و تالی دیوں وہی جواب ہمارا ہے
اور عبارت مراٹے مستقیم برائے کشف ادریح و ملائکہ و مقامات آہنا دسیر اکنہ زمین و آسمان و جنت و نار و اطلاع
بر لوح محفوظ شغل دودہ کند و طریفش در فعل اول مذکور شد پس با ستانت ہماں شغل ہر مقامیکہ از زمین و آسمان
دیشنت و دوزخ خواہد نمود جو شدہ سیر آل مقام نامند و احوال آجا دریافت کند و باہل آن مقامات ملاقات سازد
و ایما نا گفتگو با ایشان میرے آند و از آئندہ یا گذشتہ با صلاح و مشورت کار از کار دینی و دنیوی معلوم میگردد و کوفتہ
باند و دست کہ برائے کشف و فایح آئندہ اکابر این طریقہ طوط مستندہ نوشتند اند و اولی و امن آست (باز تالی بر ص ۲۳)

تقویت و چہ او سنے پھر اب سب کچھ شرک بتایا
 لکھوی نے فاروق ہندی و چہ زینت اسنوں منیا
 غرض جو لوح محفوظہ مطالعہ ولی کر سیدے پیار
 ہے لوح محفوظہ دا علم تمامی علم خدا دا ایسا
 تے لوح دا علم نبی دے علموں کدھرے تھوڑا آیا
 جاں موسیٰ خضر و چہ آسے کشتی ادر تدا ہیں
 خضر کیسا میں علم تے تیرا بھی کل خلقوں متا
 کل خلقت دا علم جو لوح و چہ ریدے علم تاموں
 تے شاہ رسل نول بعض علم جو کیتا رب عنایت
 جوں کہے میں ندیوں ہے اک ہزار اس طرف لکالی
 نہ ریدے علم و اقدر و نایاں نا میں علم نبی دا

گویا اپنے موہوں خود اوں مشرک ہوں سنا یا
 اتے دلپذیر و مانی نے بھی زینت و چہ آج گنیال
 شاہ عبد عزیز تے شاہ ولی اللہ بھی انج کھنہارے
 تاں اوں نے واقف اکثر سووں ربک دلی ہر کجا
 معلوم ہو یا جو علم خدا اتس کسے انت نہ پایا
 چڑھی اک آکے خنج پانی و چہ دیوے ڈوب اتھائیں
 اس جہر زخاروں منہ پٹری و چہ پانی آنا جتا
 اتنا بچہ جو چڑھی کڈے پھنج ڈوب اوں دریا ناموں
 اتنو وزن کرن اوہ کتا ہو یا اہل بدانت
 اوہ کتا پانی نہر ساری دا ہو ک سو اقبالی
 بعض نبی دے نال کتاوں رکھن کفر عقیدہ

لوح اولیاء اللہ و اسما علیہ السلام

بقیہ صفحہ ۱۱۱ - وراط مستقیم ۱۱۱ مطبوعہ مجتہبی اور حلقہ میں لکھتے ہیں کہ ملاقات بار و احوال انبیاء و اولیاء و ملائکہ و سیر
 جنت و نار و مکہ سادات منار سدرۃ النہقی و بیت المعمور و یومنا و لوح محفوظہ و کشف مقالیح آنجا دنیا برہیں امور روح در
 آسمانہا متوقف کردن و دائرہ سائر نمودن سے بائید دیدن عجائبات آنجا مختلف میشود ہر کس بموجب قوت اور اک
 و استعداد و مناسب حال خود سے میند و در ضمن ملاقات ارواح و ملائکہ مکالمہ بالایشاں سے شروع و ا جاتا ہر
 اصلاح نیک کہ معیبراہ سالک بود یا یغز آن نیز اور آگاہی سے بخشند مولوی اسماعیل نے اپنے پیر کیلئے استقدر
 تصرفات ثابت کئے اور اوسکی بابت لکھا کہ کشف علوم حکمت آنجا میدان شرکوں میں صاف صاف کشف کی
 صحت کا اقرار ہے وہ بھی ایسا لکھا کہ اولیاء اللہ کو زمین کے دور دراز مقامات ظاہر ہوتے ہیں بلکہ زمین کیا
 آسمانوں کے مکالات ملائکہ اور ارواح اور انکے مقامات اور صفت اور و ذرخ اور قیروں کے دند کا حال اور
 آنے والے واقعات کھل جاتے ہیں یہاں تک کہ عرش و فرش سب میں اونکی رسائی ہوتی تھی کہ لوح محفوظہ پر اطلاع
 پاتے ہیں وہ اپنے اختیار سے زمین و آسمان بلکہ جہاں کا چاہیں احوال دریافت کر لیں اور ان سب باتوں کے حاصل
 کرنے کے طریقے خود ہی تیا دیئے کہ اس بات یا عمل کے کر نیسے فلاں مرتبہ ملتا ہے اور بکشف بہ اختیار ہا تھ
 آئینگے اب تقویت الایمان والے کی سینے ۱۱۱ میں ہے جو کچھ کہ اللہ اپنے بند و نسیے معاملہ کر لگا خواہ دنیا میں
 خواہ قبر میں خواہ آخرت میں سوا اسکی حقیقت کسی کو معلوم نہیں نہ کسی انبی کو نہ کسی ولی کو نہ ایسا حال نہ
 دوسرے کا اور ہذا میں ان باتوں میں سبہ بندے چھوٹے اور ثمرے یکساں بے خبر میں ص ۵۵ و ۵۶ جو کہ اللہ
 کی شان ہے اور اس میں کسی مخلوق کو دخل نہیں سوا اس میں اللہ تبارک و تعالیٰ کے ساتھ کسی کو نہ ملا
 مثلاً کوئی شخص کہے فلاں درخت میں کتنی تپے ہیں یا آسمان میں کتنے تارے ہیں تو اوسکے جواب میں یہ نہ
 کہے کہ اللہ اور رسول جانے کیونکہ غیب کی اللہ تبارک و تعالیٰ ہی جانتا ہے رسول کو کیا خبر آسمان اللہ
 دیاں تو ہر صاحب کے تصوف سے ایک ایک مرید کو زمین و آسمان و جنت و دوزخ حتی کہ مغیروں کے حالات
 آئیندہ کے واقعات لوح محفوظہ و عرش اعظم غرض کہ سب جہاں اونکی نظروں میں روشن تھا عرش و فرش کے بقیہ صفحہ ۱۱۱

وَأَنْ تَأْتِيَنَا بِبَعْضِ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَفَّنَا فَإِنَّمَا

اور اگر دکھلا دیں ہم تم کو جو وعدہ دینی ہیں ہم اذ کو یا تبصرت کر لیو میں تجکو پس سو اگر
بعضی دہ چیز جو وعدہ دینی ہیں ہم اذ کو یا تبصرت کر لیو میں تجکو پس سو اگر

عَلَيْكَ الْبَلْغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ۝ أَوْلَدُ مَرْوَانَ فَاثِقِي

اور تیرے پیغام پہنچاتا ہے اور اوپر ہمارے ہے حساب لینا کیا نہیں دیکھا اور ہونے یہ کہ ہم
اور تیرے پیغام پہنچاتا ہے اور اوپر ہمارے ہے حساب لینا کیا نہیں دیکھا اور ہونے یہ کہ ہم

الْأَرْضِ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ

جلیب آتے ہیں زمین کو گھٹاتے ہوئے کناروں اوسکے سے اور اللہ حکم کرتا ہے نہیں بچھاڑی کر نیوالا

حُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

دوسلے حکم اوسکے کے اور وہ جلدی لینوالا ہر حساب کا

اس میں بھادیں تڑھ دکھائے کوئی شے جس دن انال اونہا

ہر حالت وچہ تیرے اوپر حکم پو چا دن آیا

نے جسے اس میں دکھائے تینوں اوس چیزوں کہہ سارے

یا اس میں تینوں قوت دیے کر مہرے اوس غلہ الو

ہے تیرے ذمے کفار انوں حکم پو چا دن سا

موافق اعمال ال کفار ان بدلہ دنا جا سی

بقیہ حاشیہ ص ۱۰ :- ہر جگہ کے حالات کا جان لینا اپنے اختیار میں تھا خود اذن پیر جی کو وہ طریقے معلوم تھے

کہ یوں کر تو یہ سب باتیں روشن ہو جائیں گی مگر محاذ اللہ محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کا نام آتے ہی

زبان سے اور الفاظ اور قلم سے اور الفاظ لکھے جانے لگے اور آپ کا نہ جاننا یہاں تک کہ آسمان کے تار سے تو درکنار

کیا داخل کہ ایک درخت کے پتے بھی جان سکیں اگر کوئی اونہیں کہے کہ وہ کسی درخت کے پتوں کی گنتی سے میں نوادتر

اپنے آجکوالد تبارک کی شان میں ملا دیا پیر جی پیر ماہ کی دماں تو بندگی کو وہ وسعت تھی اور حضور صلی اللہ علیہ

وآلہ وسلم پر اگر خدا کی فدائی اس قدر تنگ ہو گئی کہ ایک درخت کے پتے جاننے سے بھی رہ گئے سچ فرمایا اللہ عزوجل

نے دھا قل ہا واللہ حق قل ہا اور کسی شیخ کا مقولہ ہے کیا سچ معلوم ہوتا ہے کہ دروغ کو راجحاً نہ باشد

سچ کہا کہ بچھے کیسا صاف قدم بر قدم رفتار تھی جب آنجناب صلی اللہ علیہ وسلم کا نام مبارک آگیا تو خاک در خاک ہو کر

ملعون بن گیا لعنتہ اللہ علی الکاذبین تعویب الایمان ص ۵۷ شرک سب عبادت کا نور کھو دیتا ہے۔

کشف کا دعوت کرنے والے اس میں داخل ہیں یعنی جیسے میاں اسماعیل مقول خود اور اس کا پیر اور اسکے

مرید کہ اوسنے اپنی اور اس کے لئے کشف کا دعوت کیا اور مشرک ہو گئے کن اللہ الحداب والعدا

الآخرۃ اکبولو کالوا یعلمون فی محمد بنی بخش ملوانی لاہوری نقشبندی مجددی عفی اللہ عنہ ۱۲

وَقَدْ فَكَّرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا يَعْلَمُ مَا

اور تحقیق کر کیا ان لوگوں نے جو پہلے اونسے کئے تھے اس واسطے خدا کے ہے مکر و نکر جو جانتا ہے جو
تکسب کل نفس و سب علم الکفر و لمن عقبی الدار
کاتا ہے ہر جی اور شتاب جان لیوینگے کفار واسطے کیسے ہے پچھاری گھر کی

اتے ملک کفار گھٹا ندے جائی بکر زمین کنارے
تے کفار اندنیوں قبضیوں تھوڑا تھوڑا انت گھٹا ندے
تے مومناں پاس ودھے تاہو و قوت بونہا برابر
نہ حکم اوسدا کوئی ردے لیکھا ایسی رب جھپتی
ہے پاس خدا دے بدلہ جو کل کافراں مکر دکھائے
تے جھپ جانے گے کافر کیرا اوس جگہ کی پانڈا
ایہ قبیلے مومن ہوئے ہجرت پیش کئے
ایہ معجزہ دیکھ نہ رہے کیتا ہور طلب شراراں

کیا بھلا کے والے کافر دیکھن نہ ہتھیارے
ہردن اوپر ملک کفاراں مومن قبضہ پاندے
تے اللہ حکم کرے نت گھٹا جاوے ملک کفاراں
تے کافر کمزور ہوں ہے حکم انجے رحمانی
تے بے شک پہلیاں امتاں خود نبیاں سنگ مکر گمانے
جانے رب سربروں جو اوہ نیکی بدی کا ندا
بنی اسلم بنی عقار جمنہ سور مزیتہ نالے
دن دن زور اسلام دے پیا کے پوری کفاراں

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا

اور کہتے ہیں وہ لوگ جو کافر ہوئے نہیں تو بھیجا ہوا
کہہ کفار تہے اللہ کو اسی دینوالا
بئنی و بینکم لا و من عندہ علم الکتاب
درمیان میرے اور درمیان تمہارے اور وہ شخص کہ پاس اوسکے ہے علم کتاب کا

توں آکھ تساڈے تے وجہ میرے گواہ نبویا
یعنی حیرا نسل گواہ پیغمبری ایہو حال صواباں
کل خلقت دا آخر لگ وچہ اسدک حال ایہاں
اوہ مینوں سچ پیغمبر جانن شاید اہل صواباں
پر شعبی آکھیا قول خطا ایہ نامیں بھلا سولہ
ابراہیم اگے ہے آئی عمل کرد ہر دا اول

تے کافر کہن نبی نوں توں نہیں ربد اگھلیا ہویا
ہے کافی ایس گواہی نوں جس پاس سے ٹدھ کتاباں
کافی ہے جو اگے اسدے لوح محفوظ ایہاں
و من عندہ علم الکتاب مراد جو مومن نہیں کتابی
قتادہ کہے و من عندہ اوہ ابن سلام عبد اللہ
رعد سورت ہن ختم گئی ہور بک فضل عطاؤ

اس پر شعبی الخ اس لئے کہ یہ سورت مکی ہے عبد اللہ بن سلام مدینہ منورہ میں ایمان لائے تھے ایسا ہی
سعید نے بھی کہا ہے اور کیا مجاہد سے مراد اس سے خدا تعالیٰ ہے کہ اوسکے پاس لوح محفوظ ہے خازن اور
لوح میں و من عندہ مراد حیرا نسل بھی ہے اور یہ قول اسن معلوم ہوتا ہے فقر حلوالی غنی الدعوتہ

ابراہیم علیہ السلام کے چہ اتری آسمان با چہ دو ماندے

تفسیر سورہ ابراہیم علیہ السلام

ابو نخبہ امین اسدیاں سپہے خازن و چہ فریاند
چار سو چوتی تن ہزار اس حرف تمام صواباں

رابط و تعلق سورت رعد کا ساتھ سورہ ابراہیم علیہ الصلوٰۃ والسلام کے

حرفاں متشابہ سنگ رعد ہوئی ہے شروع پیار
رعد شروع ہوئی ہے نالے نال و صف قرآنے
بمن عنده علم الکتاب اس آتے رعد ختم سی ہوئی
اوس و چہ سی و چہ عربی نازل کرنا اس قرآنے
اوس و چہ آنا شاہ رسولان نے ایہ قول الایا
نے اوس سورت چہ ذکر لوکل آیا ہور رسولان
حق باطل دا ذکر او بدیو چہ اس اندر بھی آیا
کرن بلند آسمان زمین و چہ اون جن سورج دا
مگر کفاراں ذکر او بدیو چہ اسو چہ بھی فرمائے
اسد یو چہ مفصل یا سے نھٹھے کفاراں دے

بہی سنگ متشابہ ایہ سورت ہوئی شروع سورت
اودیں ایہ صورت بھی وصف قرآنوں شروع ہوئے
ذکر کتب آتے اوسے سنگ ابراہیم شروع ہوئی
حکمت اسدی بھی سی اوسو چہ اوہ و چہ ایس میانے
علیہ تو کلت رب تے اسان بھر و سہ لایا
تدے سلاب ہو یا اوسو چہ دونال و چہ ہرولا
کلے طیب ہور حدیثوں قول خدا دیسیا
ذکر اوسدے و چہ آنا اودیں ظاہر اسو چہ سجد
کرن نھوں کفار نبیاں بحال اوسو چہ آئے
کرن نال رسولان اسو چہ واضح طور سونا ندے

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

شروع کرتا ہوں میں ساتھ نام اللہ بخشنے کرنے والا
اسم اللہ دے نال شروع جوئے بخش داساں

الرّٰقِ فِ کِتٰبٍ اَنْزَلْنٰهُ اِلَیْکَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمٰتِ
الِی النُّوْرِ ۗ بَاذِنٍ رَّبِّہُمْ اِلٰی صِرٰطٍ الْعَزِیْزِ الْحَمِیْدِ ۝
کتاب ہے اوتارا اوسکو ہم نے طرف تیری تو کہ نکالے تو لوگوں کو اندھیروں سے
طرف اوجالے گی ساتھ حکم پروردگار اذیکے طرف راہ

الزحرون مقطوعہ گیمبر کے راز چھپائے | ابا سجد خدا رسول کسے اونساں اصالی قدرت نسا
علیہ ابراہیم الخ مکرود آسین مدنی میں پہلی تولہ لہا لے اللہ مکرالی العزیز یقیناً تو ارحمہ اللہ کفر اہل کفر

طوائف دوسری اہم اہم السامی علیہ السلام کی نسبت تیری المرتبہ الی ایک کیف ملاظف و لولشا اطہر ساکن جو حکم و ملقد الرعدی قدرہ سے شروع ہوئے

بہی سنگ متشابہ ایہ سورت ہوئی شروع سورت اودیں ایہ صورت بھی وصف قرآنوں شروع ہوئے ذکر کتب آتے اوسے سنگ ابراہیم شروع ہوئی حکمت اسدی بھی سی اوسو چہ اوہ و چہ ایس میانے علیہ تو کلت رب تے اسان بھر و سہ لایا تدے سلاب ہو یا اوسو چہ دونال و چہ ہرولا کلے طیب ہور حدیثوں قول خدا دیسیا ذکر اوسدے و چہ آنا اودیں ظاہر اسو چہ سجد کرن نھوں کفار نبیاں بحال اوسو چہ آئے کرن نال رسولان اسو چہ واضح طور سونا ندے

اسوجہ اہل علم نے تھاؤں تھا میں زور لگائے
 اَخَا اللّٰهُ لَكَ يَا رَسُولَ الرَّحْمٰنِ وَرَبِّ النَّبِيِّ
 ہے یہ قرآن کتاب تیر یوں بھیجی اسان حقانی
 حکم الہوں ساری باتوں دل رب کے راہ بلائیں
 ظلمات کفر تے شرک معاصی بدعت حق تمامی
 کفر جہالت فریر یوں کدھ کے لوکاں تائیں

بعض کہہا یہ نام قرآن ہے یعنی رب فرمائے
 مِنَ اللّٰهِ تَوَلَّى رَحْمٰتِ كَالْمَدِينِ لِيُؤْتِيَهُمُ الْبُحْرٰنِ
 تاؤں کدھ لیا دیں کفروں طرف ایمان نورانی
 جو غالب لایق حمد تائیں اوس توفیق منائیں
 نور ایمان عرفانی تقویٰ نالے نفع گرامی
 جانن طرف عرفان ایمان بدانت نفع لگائیں

اللّٰهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ط وَوَيْلٌ لِّلْكَافِرِيْنَ

اللہ کی جو کہ واسطے اوسکے ہے جو کچھ بیچ سے آسمانوں کے اور جو کچھ بیچ زمین کے اور واسطے ہے کافروں کے
 مِّنْ عَذَابٍ شَدِيْدٍ ۗ الَّذِيْنَ لِيَسْتَجِبُوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلٰى

عذاب سنت ہے وہ جو دوست رکھتے ہیں زندگی دنیائی دینا کو اور
 الْاٰخِرَةَ وَيَصُدُوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَيَبْغُوْنَهَا عَوْجًا

آخرت کے اور بند کرتے ہیں راہ سے خدا کے اور چاہتے ہیں واسطے اوسکے کجی
 اُولٰٓئِكَ فِيْ ضَلٰلٍ بَعِيْدٍ ۝

تے کافراں کارن وڈی خرابی سخت عذاب رہا
 تے روکن راہ خدا دیوں ڈنگے راہ جلا ذہن ہار
 ہا دامرجع دینا دل وچہ ابو سجد افسادے
 کرن اونہاں گراہ شکل کر شیخ العبد زبولی

ہے الہ اوہ جس ملک جو وہ زمین تے آسمان
 کرن پسند جو دنیا زندگی آخرت اوپر لکارے
 ایہ لوگی وجہ گمراہی بھاری جانند دور دوراؤ
 وچہ دلائل ایمان مال وایاں یادوں و سوس گونا گونی

وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا بِلِسٰنٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلُّ
 اور نہیں بھیجئے کوئی پیغمبر
 اللّٰهُ مَنْ يَّشَاءُ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ
 کرتا ہے اللہ جسکو چاہے اور راہ دکھاتا ہے جسکو چاہے اور وہ ہے غالب حکمت والا

تا بولی قوم اپنی دیوں انہاں حق باطل سمجھا
 پھر جس جا ہے رب کرے بدانت جس چاہے
 پھر جس جا ہے اللہ چاہے اور راہ دکھاتا ہے جسکو چاہے اور وہ ہے غالب حکمت والا

اسان نبی نکلی گھلیا پر خود قوم زبان الا و
 سچ نے تجھوٹ نکھیرے سمجھنے سکے مولے سارے
 پھر جس جا ہے اللہ چاہے اور راہ دکھاتا ہے جسکو چاہے اور وہ ہے غالب حکمت والا

تھے الیہ غالب اور اراد سے اپنے آیا
 کل متغیر امتاں اینساں طرف جو رب تھیں آئے
 پس ثابت ہوئی توحید الہی رب کے حکم تمامی
 نے شاہ رسل ^{صلی اللہ علیہ وسلم} جن انس کے کل خلقت دل آئے
 ستر بولیاں نال جاں یوسف نال عزیز مردے
 بلکہ علم نبی دلوں اندک حصہ نبیاں پایا
 واعظ نائیں لازم کرے بیان جو مجھیں سارے
 فاضی حاکم بہتر ہے جو ہوں فصاحت والے
 بولیاں ملکاں مختلف جان بہتر امر دسا یا
 ممکن نہیں جو غلطی کھاوے جو کل بولیاں جا
 ہر امت لوں نبی اپنے دی بولی سکھن تو ابول
 کتاباں دینی سندا تر خیمہ عربوں وجہ پناہی
 پر شرط ایسی جو اصل مراد معانی بدلن ناہیں
 لائق سی جو عرباں باہجہ اعتبار نہ مول کھیندا
 اصحاب نبی دنے بیشک آہے ایہ صفت کھیندا
 اس کارن جو آنت وجہ دو امر خدا فرمائی
 مقداتی سردار رہے اوہ تلگ اوپر کلدے
 تے ذوق سلیم سلیقہ ملکہ ہے جو داد جن آئی
 ناہ محتاج استاد سینہ جس کھلے فضل الایم
 مولوی اسماعیل کہیا جیوں وجہ صراط کتابے
 جویں نبی ان پر مد لوں علم دتے جا کل الہی
 نبوت وجہ شریکت پر سمیت سمعیل کریندا
 رب کرے ہدایت جنہوں چاہے خدا دلیل شمار
 نہ عوسیاں تے یہ خاص جو عرباں باہجہ ہے ہوتا میں
 لو کان الدین عند الشریا دین جے کتیاں تک سدا
 نایا لیسن کچھ لوگ اوستہا میں دار سا تمھیں جا کے
 مگر صحیح تے حق خطاب ایہ ابو حنیفے کارن

اس
 ج
 س
 م
 م

جو کچھ کرے سولائق اوسنوں حکمت دال سدایا
 قوم اپنی دی بولی وجہ اوہناں رب کے حکم سناے
 خوب طرح کر واضح دے گئے ہر خاص ^{جن} عوامی
 تے معلم ہوئی بولی ہر دی علم ہر چیز رکھائے
 ہم کلام ہو یا پھر کیا گھٹ شان ہوتے سرورد
 اول آخر دایاں داسب اسوجہ علم رکھا یا
 نہ اپنا علم جتا دن کارن ڈہونگے کرے اشارے
 صاف بیان سناے خوش تقریر بیوں ہر جا کے
 جو نال رسالت اس کم نے ہے خوب تعلق پایا
 تے عدم فصاحت راہوں ناہ ہوسی مظنون عینے
 تے شاہ رسل ^{صلی اللہ علیہ وسلم} دی بولی عربی لازم سکھن آد ابول
 لو کانتوں مجھاوکن کارن ہے یہ کار صومالی
 جویں لکھوی تے تفسیر لغمانی دایاں الٹ بنائیں
 مطالب سمجھن وجہ قرآن حدیثاں سور کھیندا
 پر جو بعد اصحا ماں اسد وجہ کلام کریندے
 لفظاں سمجھن عرب نہ حد لگ ناہ زبان وٹائی
 دوم تعلق معرفت جس تھیں فہم معانی تلدے
 اوہ نا محتاج لخت دانہ محتاج علم دایا
 اس جا کسے نہ حاجت رب تھیں ہون علم عطا
 پیر مریسی خالی بالکل علم ہوتے اس آ پے
 ایوں سید احمد شاہ تے فضل سو یاد رکھا ہی
 ہم استاد دنیاں بنیاں وجہ صراط دسیندا
 مگر ایسی تے ہدایت اصلی رب دے دس سونا کے
 جو لوگ تجھی محرم نہ مول اس نعمت کنوں کدا میں
 فقنا لہ ہر حال میں ابدا لغاں شاہ رسل فرماوے
 تجھی علما و ان حق عام ایہ یادیں خبر کھیا کے
 مضمون بند معانی نازک نقیمہ اجتہاد متارن

و غلطی اور قاضی کلمہ اور اس
 و غلطی اور قاضی کلمہ اور اس
 و غلطی اور قاضی کلمہ اور اس

<p>ہے تا بعینا ندیوں و دھوس بہت اسی گامی حضرت ابوحنیفہ سے اکثر لکھے سو نازے کہے کفر اسلام نکھیر یا اوسنے ہندیاں دین سکھانا سگوں شعر اوسدے کہہ لکھاں سن لے کن لکھاں</p>	<p>ایہ سب متعلق نال امام اعظم دے میں تاج وچہ دوجی جلد اندر نبوی تفسیر مناقب پیار لکھوی اسماعیل تائیں ہندی فاروق مثایا تے خود فاروق پنجانی دعوے کرد اوج و جا کے</p>
--	--

ایات لکھوی

<p>یا توفیق الہی بہت خیر خواہی جہلا واں اس عاجز توفیق اللہ تھیں سن پیری وچہ پانی بدعت شرک کفر سب چھوڑن کل حرام تیاہی ہن کی عذر لیا سن اوسدن مشرک اہل نفاق نہ بے کوئی پڑھے تہ سنے نہ سوچے و سن ایہ اصل دا</p>	<p>ترجمہ بھی قرآن حدیثاں ہر بولی علما واں تے آج لگ کسے پنجابی بولی نا تفسیر بنائی نا اہل پنجاب ہدایت پادن سمجھہ کلام الہی سن الزام الہی پورا ہو یا عذر نہ رہیا باقی سمجھا وں وچہ کسرنہ چھوڑی پاک ذمہ علما دا</p>
--	--

الجواب

<p>قرآن حدیثاں ترجمے کر کے فیض کیتا نے جاری تفسیر حسینی زاہدی تحفہ سہر غرنزی شاہ لا تفسیر رؤفقی نالے موضح ہوئی تنہاں حولے ترجمہ شاہ رفیع الدین تے عبد القادر بھایاں موضح اتے رؤفقی ادنہاں کافی پڑھن ستالی جو ان پڑھ ادنہاں پڑھ سمجھا وں جو آسمی نادانوں عذر تنہاں کوئی رہیا نہ باقی واعظ کل بھرنیہ قرآن حدیثاں فقہ مسائل سمجھہ اگاں سمجھاندے راہ سدھے حنفی مذہب کے عامل ساہن صوابی مارگنی مت بدھیو یلے بیا اچھے راناں ہو و نا بی بھلیاں گلاں شرک کہے گراہوں دھوکھا لوگ نہ کھا سن لکھوی نا تفسیر بنائی جو مت شیطان سکھائی لکھوی ہوئی لبند زیاد ترجمے فارسی اصل کنوں کہہ کسی بیشی گرجالی ادنہاں مسلیانہ کوئی لکھوی بہ نہ موں بھرایا جگہ بتاندے ولیاں قبراں لکھوس کر تدریس</p>	<p>بیشک اہلسنت علما واں کوشش کر کے بھاری ترجمہ فارسی شیخ سعدی پور شاہ ولی اللہ واں فارسی خواناں عذر نہ رہیا رہے سن اردو دا ہو رکھی تفسیراں اردو اہلسنت دیاں آیاں سمجھہ موٹیری دے دیہاتی شہری لوگ پنجابی جو کم علم اوہ بھی سپہ مطلب سمجھہ لسنہ کہ انوں پنجابی اردو صاف سلیس بھی جدوں اوہ سمجھندے لوگ پنجابی حنفی مذہب پر سن عمل کماندے پند انوالیاں خبر نہ آہی ہوندے کون و نا بی جاں لکھوی حنفی مذہبوں چھڑیا چھے سال پنجاباں کتاباں اسماعیل تے شوکانی دیاں دیکھ کدہوں مت شیطان سکھائے با بچہ لباس کلام الہی ایس جلیوں پنجابی لوکی مذہب رلن اساد نا نظم پنجابی وچہ تفسیر محمدی اوس بنائی و نا بی مذہب دے حقہ کوئی مخالف مسدہ آیا نام بتاند اجنیں جاہلیں آیا وچہ تفسیراں</p>
---	---

تفسیر محمدی البواغ محمدی و ذریعہ اللہ اسلام و غیرہ تصنیفات لکھوی سے لوگ پنجابی و نا بی ہوں

کفار اندی جگہ بنی تے ولی مراد بتا دے
 بکہہ نفیر نکر دا جتھے من دون البد آوے
 جتھے کفار اندی رب تقلید حرام پھیرائی
 تا جاہل سمجھن بے تقلیدہ انماں منع قرآنوں
 یغیر البد دے ذبح کرندا جتھے ذکر ہو یا بی
 تا نام ولی دی شہرت راہوں کرے حرام ذبح

جتھے دانہ لگے کوئی اوٹھ پور مکر دکھلاوے
 تا بتاں دی جا اولیا وانوں جاہل چا تبتلاوے
 کفار اندا نام نہ اوٹھے لکھوی لیندا کائی
 تے مذہب حنفی جھڈ کے ہوان و نابی بے ایمانوں
 ہی الا ضناہر جو نام بتاں اوہ لکھوی دور کیتاں
 خود غیر اللہ دے ناموں سکٹھے کرے حلال قبیحہ

شعر لکھوی

جے ذبح ہو د نصاریٰ کیتی غیر اللہ دیناموں
 تے اکثر کہن حلال ایہی جو رب حلال بتائی
 اشتوی علی العرش جتھے اوٹھ رہنوں کیہا مکانی
 مگر کیفیت بیٹھندی معلوم نہ ساڈ تیا میں
 جو مولوی اسماعیل لکھیا تفریحہ زمان مکانوں
 اسیں بھی جویں رسالیاں دیوچہ لکھوی پیردی آ
 انواع بارک اللہ پیا اپنے دا نام جوسی پھپھوایا
 عقیدہ پیو د اشک پچھانا مشرک پیونوں جاتا
 وجہ زینت اسلام دے لکھوی اس دا اللہ لیلیا

اس عمر سور کھے رسعہ گھٹی اوس حراموں
 رب اتے ایہ تمہت لکھوی کوشی دلوں لگائی
 عرش مکان خداوا مینوس خاص صفت جسمانی
 نہیں معلوم جو کیونکہ بیٹھا اوپر عرش اوہ سائیں
 حقیقی بدعت وجہ شمار خلاف حدیث قرآنوں
 ہن اللہ سمجھد نے کیوں پے جان پچھان کورا
 اوس عقیدے پیو دے کولوں توبہ دے در آیا
 اسماعیل دے پچھے لگے لکھوی گیا گواتا
 وجہ مکان جو رب لون جانس کافر اوس الایا

شعر زینت الاسلام حصہ اول

اوس کھاون پیون مول نہ جاحت پاک زمانوں
 پھیر شیر شریعت اندر لکھوی مینا آب پیارے

ایہ کافر سب کجہ ثابت کردے خالی دین انہاں
 جو طرف او بردی رب لون جانس ہوندا کفر سوارے

شعر شریعت

کے جو طرف او پر کی خدا

نہ مومن سے وہ کافر بدلا

لہ رب اتے ایہ تمہت الخ اسلئے کہ آیت میں فقط اتنا ہے کہ اہل کتاب کا کھانا تمہارے لئے حلال ہے اور قرآن سے یہ ظاہر نہیں ہوا کہ جب وہ بنام مسیح یا یوزیر علیہ السلام ذبح کریں تو پھر بھی اولکاذ جیہ حلال ہے یہ خدا نے تبارک و تعالیٰ یہ فقط دروغی تمہت ہے رہے تعجب نفسانی وغور شبھانی جو ذبیحہ ذبح کے وقت خدا کے نام سے ذبح کیا گیا ہو اور شہرت بنام ولی کیا گیا ہو قبل ذبح تو وہ حلال ہو خدا نے خود ہی ہدایت کرے محمد رسالے جو مولوی اسماعیل الخ یعنی زمان اور مکان سے پاک سمجھنا خداوند عزوجل کو سخت بدعت اور خلاف حدیث اور قرآن کے ہے غیر حلوئی معنی اللہ عنہ ۱۲
 اسیں بھی جویں الخ جیسے انواع بارک اللہ والا محمد لکھوی جو کہ خود محمد لکھوی کی بنائی ہوئی ہے اور تدرک مسائل اسکے والد ماجد کے داخل کئے ہوئے ہیں اور نام اسکے باب کا ہی اس میں لکھا ہے۔ (لقبہ بر ۵۲)

حافظ محمد لکھوی کی کمراسیاں اور اسکے عقیدہ

صحت علماء اہل تھیں کر دستور العمل ٹھیک رہا
 اوسوں دین اسلام ٹھیک رہا گسرا ہی گل پائی
 جو کل کلمہ پڑھیو الیہاں کافر کہے نے شکا
 پنڈاں دے پنڈ ہوئے وٹابی حق داراہ بھولایا
 اہل سنت علماء اہل کچھے آہے لگے جانڈے
 تددی پی خرابی جگوجہ ڈا ہڈی ہوی تباہی
 پیو بزرگ اپنے دے تائیں مشرک جانا لکا
 پیو دے عمل عقیدے کولوں بڈھے مکھ بھویا
 اللہ والے کہندا جیوں وجہ زینت لکھدا پائیں

ایہ رسالہ صحت کر خود لکھوی سی چھپسو ایا
 پراسماعیل دا اثر سیا جد ہرشی کفر بنائی
 پیو نوں جس نے مشرک جانا دو جیاند اکد سکا
 تفسیر محمدی پنجابی نے ایڈ فتور مچسایا
 چنگے بھلے سن لو کی مذہب حنفی عمل کمانڈے
 جد دی ایہ تفسیر محمدی جا بلاندے تھہ آئی
 بڈھے ویلے اٹھ لکھوی سن کنڈناں مٹن لگا
 انواع اوسد یارد انواع محمدی ایس بنایا
 بڈھے ویلے ہویا وٹابی اتے وٹا سیتا مٹن

شعر زینۃ الاسلام تھہ دوم آخر

جو معنی دیوچہ مشرک رکھن پیش اوہنا ندے آون
 باہجہ وٹا سیاں مومنناں ساریا نتوں ایہ کافر گندے
 وٹابی نوں جو مومن جانے اوہ وچوں جہلا داں
 جو ہو وٹا ناہ وٹابی اوسوں مشرک کا نوچہ پروتا
 اک اوسدا شعر اک حلوائی دا جل گاں دکھلاں
 ہن اس عاجز تو فنیق اللہ تھیں سنہ پیر لوجہ پائی
 سیناں ناہ وٹابی کیتا کفر فریب گسا کے
 بدل ہدایت خود گمراہی لیتی جھولی اڈ کے
 بدعت مشرک کفر سبہ جھوڑن کل حرام تباہی
 ایہ سنت استجاب مباح کئی جان مشرک خرابی
 مقدمے وجہ انواع محمدی جیوں ایہ صا دساوں
 ہن کی عذر لیا سن اوسداں مشرک اہل نفاقی

وٹابی اوہ جو اللہ والے غیر شریک نہ لیا وں
 ایہ تینوں مینوں مشرک جانن آب ربانی بندے
 تائیں کافر کیا وٹا سیاں اہل سنت علمت داں
 وٹابی اپنا ہو وں لکھوی موسوں من کھلوتا
 لکھوی دے شعر اندا مطلب ہویا صاف اتھائیں
 آج لگ کسے پنجابی بولی ناہ تفسیر بنائی
 لکھوی پنجابی بن کسے نہ ایچ تفسیر بنا کے
 بڈھے ویلے پیو دادے دا حنفی مذہب جھڈ کے
 تا اہل پنجاب ہدایت پا وں سچہ کلام بن الہی
 تا لوگ پنجابی لکھوی دے لگ کچھے ہوں وٹابی
 بخش حرام جو چیزاں اوہناں پاک حلال مساوں
 بن الزام الہی پورا ہویا عذر نہ رہیا باقی

لکھوی
 حلوائی
 لکھوی
 حلوائی
 لکھوی

تفسیر حاشیہ ص ۵۵ :- جو جاتے رب اسماں تے یا بر جا خدا - ایہ دونوں لکھ کر دے الہی کی جا - پھر تفسیر محمدی منزل
 دوسری ص ۱۱ میں حاشیہ پر یہ شعر لکھ کر کہتا ہے - خدایے تھالے کو زمان اور مکان سے پاک ہوئیگی تو یہ کی ہے چنانچہ لکھتا ہے -
 استغفر اللہ والتوب علیہ دنیا کا تو اخل خان نسینا ادا خطا نا - اور خدا کا زمان اور مکان سے پاک ہونا قرآن اور
 حدیث سے نہیں پایا جاتا لہذا اسکے برخلاف زمان اور مکان میں اسکا ہونا پایا جاتا ہے ہمارا بھی پہلے ہی عقیدہ تھا اب
 سمجھ آئی اور توبہ کی ہے خدا کو پاک جاننے سے نوبہ بالمدن ذلک جلد دوسری تفسیر نبوی میں تختیاں بیس صفوں پر اس سلسلہ
 کا نسخہ لکھا گیا ہے - فقیر حلوائی لاہوری نقشبندی محمدی صلی اللہ علیہ وسلم

دنا بی بی ہوں الزام شیطانی بے شک پورا ہو یا
 جاں مکی مدنی علما و اولاد انہاں فتوے کفر لگائے
 جو کلمہ گو سنیوں مشرک اہل نفاق پچھانے
 بھادوں وجہ کسر نہ جھوڑی پاک ذمہ علما و اولاد
 مگر اسی وجہ کسر نہ جھوڑی سخت فریب کمائے
 لکھوی داہن ذمہ پاک دس وجہ راہ شیطانی
 جے دس لکھوی دا لگدا حنفی رہن نہ دیندا کائی
 تفسیر نعمانی والا سنی کہے دنا بیباں تائیں
 نہیں سی جد تفسیر محمدی امن ایسی جگ سارے
 مدت تیک تکایا عالم کسے نہ قلم اوٹھائی
 جاں ہر طرفوں چپ ہوئی تالے نام خدا حلوائی
 تا اہل سنت پنجا بیباں اتے رہے نہ غدر کد امیں
 تا پیر قصوری تے علی پوری دوٹاں دعا فریائی
 سن ستویں جلد تیر کجی منتر ل ختم سو دن تے آئی
 جے تفسیر محمدی وجہ نہ دسدی ایہ خرابی
 سیر کجی مٹھائی دیو وجہ اوہ باز ہر ملائی

شکاست

بعضے حنفی بھائی جنہاں مذہب قدر نہ ماسہ
 مگر اسی گرا ناں ظاھر کرن اوہ نیک نہ جانن
 حنفی اوہ دو میلے اک منہ طرف دنا بیباں کیتا
 دنا بیباں تائیں سخت پچھانیں نہیں اعتبار اہنا نڈا
 دنا بیباں وجہ دنا بی حنفیال وجہ جو حنفی بندا
 تفسیر نعمانی والا نام حبیب الید الجہ آیا
 ایسے ضعیفاندے عالم ہر پاسے لے مل جانڈے
 اجل دین سمیہا لن ڈانڈا مشکل ہو یا بھارا
 خالص حنفی مومن سنی صوفی مشرب پورا

اوہ حنفی اتے دنا بی نیجری اک کس رو اسہ
 صلح کلی نوں چنگیاں جانن عزت بری سنجانن
 اک سبہ حنفیا نوں مذہب ہرول دسدے میتا
 جد لگ ہوو نہ طرف اکی دل مومن نہیں سدا نڈا
 اوہ منافق سبہ تھیں گزاراہ کفر دے تندا
 بھی سلیمان جو گھوٹکے والا وجہ ڈمپلی پایا
 جس طرفوں کجہہ نفع لہیوے طرف ادھی سو جانڈا
 علما و اندی صورت نیکی پھرے شیطان لکا نڈا
 کتے ہزاراں وچوں کوئی دے سے قلب حضورا

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ

اور البتہ تحقیق بھیجا مجھے ^{موسے} کو ساتھ نشانوں اپنی کے یہ کہ نکال قوم اپنی کو اندھیروں سے ^{اور} اِلَى النُّورِ وَذَكَرَهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ^{طرف اوجالی کی اور نصیحت دی اذنیو ساتھ دنوں یعنی کاموں خدا کے تحقیق بیچ اوسکے البتہ نشانیاں ہیں واسطے صبر کرنے والے}

قوم اپنی کدھ جہل کفر تھیں طرف ایمان بوللا میں
ٹھیک اسوجہ نشانیاں کرن جو صبر تے شکر سب کے
چراغ چھلنے ڈروال خون تے قحط نقص خزانوں
پائے رب تھیں صبر شکر اسکارن امر خدا دے

تے ٹھیک اسال دیکے نوں نشانیاں گھلیا موسیٰ
تے یاد کرا ادھانوں اگلے ربدے غضب دیہا کے
یاد بھیجا سور عاصا بھی طوفان نشان صفات
سخت بلا میں اسرائیلیاں فضل العاصم زیاد

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَخْرَجَكُمْ مِنْ

اور جب کہا موسیٰ نے واسطے قوم اپنی کے یاد کرو نعمت اللہ کی کو اوپر اپنے جسوقت نجات دی تمکو
الْفِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيُدْمِقُونَ
لوگوں فرعون کی سے پھونچاتے تھے تمکو
أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكَ بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ
بیٹوں تمہارے زندہ رکھتے تھے بے بیوں تمہاری کو اور بیچ اوسکے ازبائش تھی ہر دردگار تمہارے یکطرفہ بڑی

اپنے تے جد فرعونوں تسال رب چھوڑایا یارو
یا اس چھوڑن دیوچہ نعمت ملدی فضل الہی
ایہ بلا عظیم جد سے تھیں ملی نجات برکھدی
تکلیفان فرعون انعام الہی ذکر اوتھے آیا

جاں موسیٰ قوم اپنی نوں کہا نعمت رب چھوڑا
تے اس گل دچہ ازبائش بھاری رب کوں تسال آئی
بیٹے قتل آپے تسیں کردے لڑکیاں زندہ رکھا
سورت بقراندر ایہ قصہ پہلے گذر سدایا

وَإِذْ قَالُوا لَوْلَا رَبُّنَا الَّذِي أَمَّا لِلنَّارِ كَفَرْتُمْ

اور جب بولا دیا ہر دردگار تمہارے نے اگر شکر کردتم
إِنَّ عَذَابَ الْجَنَّةِ لَشَدِيدٌ
تحقیق عذاب میرا البتہ سخت ہے

تے جے کفر کردنا شکری سخت عذاب چکھا اول
نال نعمت رب وودنا دے دیوے دوسرا اجر بھاری

جاں خبر دتی رب شکر جے کر سو نعمت ہو رودنا اول
نعمت شکر ایمان لیا دن کرن اطاعت باری

شکر گزاران نعمت و درصن خدا فرماوے
ناشکری دی شامت بھاری حرمت ثابت ہوئی

ابر نعمت و اشکر گزاریاں نعمت و افسر اوے
لاذنبکم ان شکرتمہ شکر و لغت و جو کئی

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنَّ تَكْفُرًا وَأَنْتُمْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَأِنَّ اللَّهَ لَعَنِي حَمِيدٌ
اور کہا موسی نے اگر کفر کرتے

تے موسی آکھیا نہیں اتے وچہ زمین جو لوگ تمامی
جے ناشکری لوگ کرن سپہ کبہ نقصان نہ ریدا
محمود کسے دی صفت ثنا دی حاجت اوں نکالی
ابو ذر کہہ را بنی نے اپنے رب تھیں ہے فرمایا
سارے جے اک متقی دے دل او برسوں کد میں
تے جے سب اچے ہے تے جڑھہ مینہ توں منگن
تاں بھی ملک میرے تھیں تنہا بھی کہہ گھٹ نہوسی

جے کفر کرد رب ٹھیک ہے بے پرواہ محمود گرامی
شکر کفر خلقت دے پاسوں بے پرواہ رب سپہ
حمید ایہی ہر خوبی والا ہر کوئی اوس مسدا حی
بندے اگلے کھیلے جن انسان جسے سد دیا
تا ملک میر لو جہ کہہ ودانا نہ سکدت کرا صلا حین
تے ہر نوں میں منہ منگی دیاں مراد جو لغت شادال
سمندر وچہ جو میں دنا گا دہیاں اوس کہہ گھٹ نہوسی

الَّذِينَ يَأْتِيهِمْ نُبُوءُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَ هود
کیا نہیں پہنچے تھو خبر اداں لوگوں کی کہ پہلے آئے تھے قوم

وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ طَلَا يَعْلَمُ مَنْ إِلَّا اللَّهُ عَدُوًّا جَاءَهُمْ
اور اداں لوگوں کے کہ پہنچے اوندے تھے نہیں جانتا اوندو اللہ آئے تھے

رُسُلَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي الْأَنْسَاءِ هَٰؤُلَاءِ
پیغمبر اوندے ساتھ تھیلوں کے پس پھیلے تھے اپنے

أَنَا كَفَرْنَا بِمَا آدُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا دَلَّ عَلَيْنَا
اوپنہو نے تحقیق کفر کیا ہنے ساتھ اوس چیز کے کھیلے تھے ہونم ساتھ اوس کے اور تحقیق ہم بتدیج شکر کہیں اوس جیسے کہ

کیا تھساں خبر نہ ہوئی اوتھناں جو گزری ہل تھساں
نہ جانے اوتھناں خدا بن کوئی تے نی اوتھناں توں آئی
تے کیسا اوتھناں اسیں شکر اوتھیں جو کہ تھساں
ظاہر کفر اندہ تا اپنے قصیاں ذکر اوتھناں دے

نوح دی قوم تے عاد نوح و ہود جیسے نگر اوتھناں تھیں
معجز یا ندے نال اوتھناں تھہ موناں دھ پائے
تے قبول اسال بولا اوتھناں و جہ شک تے نہ نہ جاندا
پر کفر اندہ اوہ غرق ناشکرے رہنوں خبر تھناں دی

نہ جانے الخ یعنی اونکی گنتی و تعداد و جز مولد کریم کے کوئی نہیں جانتا اس قدر تھے اور اللہ جل و علا ہی کا علم محدود ہے تا جہ انصاف

قَالَتْ رُسُلُهُمْ اَفِي اللّٰهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ

کہا پیغمبروں اونکے نے کیا بیچ اللہ کے شک ہے پیدا کرنے والا آسمانوں کا اور زمین کا
يَدْعُوَكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ

بکارتا ہے تمکو تو کہ بخشنے واسطے تمہارے بعضے گناہ تمہارے اور ڈھیل دیوے تمکو
اِلَىٰ اَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ قَالُوا اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا

ایک وقت مقرر نلک کہا او نہونے نہیں تم مگر آدمی مانند ہماری
تُرِيدُوْنَ اَنْ لَّصَدُّوْنَا عَمَّا كَانِ يَعْبُدُ اٰبَاؤُنَا

مرا دہ کرتے ہو تم ویکہ بند کردہ تمکو اس چیز سے کہ تھے عبادت کرتے باپ ہمارے پس لے آؤ
بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ۝

ہمارے پاس دلیل ظاہر

رہد لطیف بولاندے کیا تیس جھوٹے کتوں رسالیں
اوہ تسال بولائے تا جو بخشے جو تسال جرم کیا
تا پیغمبروں کفاروں ایہ کہیا جواب او تھائیں
جیسے اسیں تیس بھی او یوں ہوئے تسال ارادے
پھر سند دیو کوئی ظاہر ہے تیس دعوے کر چکے

کیسا اونہاں تہاں دیاں نبیاں اسیں تساد تائیں
تے شک تسال نوچہ رید جسے زمین آسمان او پیا
تے دیوے ڈھل تسالوں اک مبعاد مقرر تائیں
نہاں ہو تیس مگر اسال جیسے بندے آدم زادے
اسال رو کو اس تے تھیں جس ہو داد اسال پوچھدے

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ اِنْ كُنْ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلَكُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَمُنُّ

کہا واسطے اونکے سے پیغمبروں اونکے نے نہیں ہم مگر آدمی مانند تمہاری لیکن اللہ آسان
عَلٰی مَنْ يَّشَاءُ مِنْ عِبَادِهٖ ۗ وَمَا كُنَّا اِنَّا نَأْتِيْكُمْ بِسُلْطٰنٍ

کرتا ہے او پر جسکے جا ہے بندوں اپنوں سے اور نہیں ہے واسطے ہمارے ویکہ لے آؤں تمہارے پاس دلیل
اِلَّا جَا ذَنْ اللّٰهِ ۗ وَعَلٰی اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ۝

مگر ساتھ اذن اللہ کے اور اوپر اللہ کے سے پس چاہئے کہ توکل کریں ایمان والے

ایسے طرح جو اسیں ہندے تسال جیسے ورسالیں
تے نہیں اسال ذاتی قدرت سند او سرکار بن اذن الہی
لائیق ہے جو مومن کرن توکل اوپر خدا دے
تے حق منن وچہ شیعے لیا دن بد بختی تہیں پیارے

اونہاں کفاروں تائیں پھر پیغمبروں کیساتد میں
بندیاں اینیاں تھیں جس چاہے فضل احسان گامی
جو باسی اذن کوئی اسیں دلیل زلیا داں پاس تساد
جو کافراں شیعے نبی تے آندے رو دیتے رسالے

بقیہ حاشیہ ۵۹

علم انبیاء است لیکن بوجہ ظاہری متعلق نہ شدہ حکمت نے نامندی تو لہ پس لابد اور ابہ مخا فظی مثل مخا فظت انبیاء کہ مسنی بعصمت است مائزے کتد اور حث ۳۸ میں کہا نہ دانی کہ اثبات وحی یاطن و حکمت و دجاہت و عصمت مرغی انبیاء را مخالف سنت و از جنس اختراع بدعت است و ندانی کہ ارباب این کمال از عالم منقطع شدہ اند بلکہ اور اس کا ترجمہ خود و ثانی صاحب نے جو کیا ہے وہی نقل ہوتا ہے۔ سید احمد بریلوی کو کہ نواب امیر خاں کے یہاں سوار و سپر لینی رسالے میں یا اونکے گھوڑے کی حفاظت کرتا ہوگا یا لید و غزہ کی صفائی کرتا ہوگا نوکر تھا اور بیچارہ نرا جاہل کتا اور سادہ لوح آدمی تھا نبی بنانا ہے اور ادسکی یہ تمہیدیں اٹھانا پھرنا ہے کہ بعض اولیاء اس طرح کے بھی ہوتے ہیں جیسے آجکل کے نوکر خیر یا تری والے بھی ہیں اور ادھر وحی کا آنا معصوم ہونا دیوہ دیوہ نبوت کا لازمہ پورا طیار کیا (مسئلہ) اصلی مضمون تو اس طرح پر ہے کہ جس گھر میں کتا کا بال بھی ہو یا گندگی کسی طرح کی ہو مثلاً اگر لید کی مٹی اندر میں لگائی گئی ہو تو بھی وحی یا الہام نہیں ہوتا اور اون کا ہمیشہ لید میں رہنا شائد وحی شیطانی ہوگی اس سے یہی ثابت ہوتا ہے آخر کتاب حراط میں یہ بھی لکھ دیا ہے کہ اس مرتبے کے لوگوں کو دنیا سے نالیود اور معدوم نہ جانیو بلکہ موجود ہیں اور قیامت تک ہوتے رہینگے پھر یہاں تو یہ بتا دیا کہ اس مرتبے کو حکمت کہتے ہیں ادھر ختم کتاب میں اپنے پر کا خدا سے بمکلام ہونا اور مصافحہ کرنا اور بے تکلفی سے گفتگو کرنا تحریر کر کے پھیلانے نتیجہ ظاہر کر دیا کہ امثال اس و قانع (اشاہ این معاملات حدیثاً در پیش آمدند تا اینکه کمالات نبوت بذروہ علیائے انوار رسیدہ و الہام و کشف و علوم حکمت انجا مید پس اس سے ظاہر ہو گیا کہ اس زمانے کے معصوم جن پر وحی اترتی ہے پیغمبروں کے ہم استاد اور تقلید ایشیہ سے آزاد خود محقق بلا رسیدہ انبیاء احکام شریعت خدا سے پانے والے پیر جی معصوم ہیں اور پیر جی پر وحی اترتی ہے بلکہ ایل پانی یا ندنا کہ صدر کتاب میں سے فرضا نہ بعض اولیاء کے لئے ان منصبوں کا ثبوت مانا اور بنام حکمت اور نہیں نافرد کیا پھر جا دیا کہ خبر دار یہ نہ جانتا کہ اس زمانہ میں ایسے وجود کہاں ہیں نہیں ہیں بلکہ ہمیشہ رہینگے پھر آخر کتاب میں پیر جی کے لئے درجہ حکمت ثابت کر دیا پس سمجھ جاؤ کہ یہ وہی منصب ہے جس کا ہم نام اور حال بتا آئے ہیں غرض کام تو بن گیا مگر تین خدشے باقی رہ گئے ایک سب سے بڑا یہ کہ آت کریمہ و لکن رسول اللہ و خاتم النبیین یعنی و لکن رسول اللہ کے اور نبوت کو ختم کر نیوالے پس اس کا جواب اس طرح دیا اور مسئلہ دل سے تراش کہ مواذ اللہ۔ اللہ جھوٹ بولنے پر قادر ہے تو ظاہر ہے کہ جب عوام مومنین کے دل سے کلام الہی کے تصدیق اور سچا ہونا اٹھ جائیگا اور خدا کی بات لوگ جھوٹی ہونی جائیز اور روا سمجھ لینگے اور اس آت سے نبوت کے دروازہ کا بند ہونا دلون سے اٹھ جائیگا اور عمل غرض نہ رہے گا۔ دوسرا خدشہ پیر جی الف کے نام لے تک نہیں جانتے تھے تو او سپر کوئی لعن کر سچھا کہ نبی ہونا تو لا علمی کا رائج ہونا یہ کیسا ضبط لے ربط ہے تو اس کا یہ سامان کر لیا کہ پیر جی رسول اللہ (بقیہ حاشیہ ۶۰)

بقیہ حاشیہ

حقانے صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم سے کمال مشابہت سے پیدا ہوتے ہیں اس لئے ترے امتی رہے صحت از بس کہ نفس
 عانی حضرت ایساں بر کمال مشابہت جناب رسالت ناب افضل الصلوٰۃ والسلامات در بد و فطرت مخلوق
 شدہ بنا، علیہ روح فطرت از نقوش علوم اسمیہ درہ دانشمند ان کلام و تحریر و تقریر مصفی ماندہ بود۔ افسوس
 پیرچی کا عیب چھپانے کو رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم کے تشبیہ دے دی پس شفا شریف میں ایسے
 تشبیہ دینے والے کی نسبت فرمایا ص ۳۳۲ ماقہ النبوة والاعظمتہ الرسالۃ والاغر حرمتہ المصطفیٰ (الی قولہ)
 فتح ہذا ان درسی عنہ القتل والادب والسجن الخ ص ۳۳۴ میں فرمایا کون النبی امیاً یتلہ وکون ہذا امیاً ینقضہ
 فیہ و جہالہ (ترجمہ) اس نے نہ نبوت کی توفیق کی نہ رسالت کی تعظیم نہ حرمت مصطفیٰ صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم کی عزت کی
 اگر اس سے قتل وضع کریں تو اسکی سزا تعزیر و قید ہے نبی صلے اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم کا امی ہونا حضور
 کے لئے معجزہ ہے اور اس شخص کا امی ہونا اس میں عیب اور جہالت ہے۔ تیسرا اثر اندیشہ یہ تھا کہ جاہل لوگ
 یہ سب کچھ گوارا کر کے اگر براہ جہالت کوئی معجزہ مانگ بیٹھے یا کسی ذی علم ہی نے بقصد تفسیح و تعجیز فرمائش
 معجزہ کی کر دی تو کیسی بنے گی تو اس فکر میں غمناک ہو کر یوں جواب دیا تعویث الایمان حصہ دوم ترجمہ سلطان
 خاں ص ۱۷۱ میں۔ جس شخص سے کچھ معجزہ نہ ہو اسکو پیغمبر نہ سمجھنا یہ عادتیں یہود اور نصاریٰ اور مجوس
 اور منافقوں اور مکہ والے اگلے مشرکوں کی ہیں پیغمبر خدا ایسی باتوں کے ماننے کو آئے پھر جو شخص ایسی عادتیں اختیار
 کرے اور مسلمانوں میں جاری کرے وہ اللہ تعالیٰ کی طرف سے غضوب ہے راند گیا خدا کے غضب میں گرفتار
 اور (الجواب) اس قول ناپاک میں اس تاہل بے باک نے بے پردہ حجاب صاف صاف تصریحیں کر دیں کہ بعض لوگوں
 کو احکام شرعیہ جزئیہ و کلیہ بغیر وسیلہ انبیاء علیہم السلام کے اپنے نور قلب سے بھی پہنچتے ہیں اور احکام
 شریعت میں بھی کلیہ کی تصریح کر دی کہ کوئی نادانقف یہ دسو کھا نہ کھائے کہ یہ لوگ مجتہدین ہیں اس حدیث
 صلے اللہ علیہ وسلم سے اگرچہ بوساطت انبیاء علیہم السلام حکم ہو گیا بھی افراج مجتہد کو اس تھا مگر زیادت
 فرق و کمال مراحت کے لئے احکام کلیہ کا ادبجا طرہ چمکتا پھنکتا نکا دیا کہ احکام کلیہ شرعیہ تو نبی ہی ارشاد
 فرماتے ہیں مجتہد کی اتنی شان کہاں کہ وہ توفیق احکام جزئیہ استنباط کرتا ہے اور یہاں ایسا نہیں
 بلکہ انہیں خود احکام کلیہ شریعت بوساطت نبی علیہ السلام بذریعہ وحی علیہ السلام پہنچتے ہیں مسلمانوں
 خدا کے واسطے کہ جو نبی کسے کہتے ہیں اور نبی علیہ السلام بھی کیسا صاحب شریعت سل سلویوں احکام
 شرعیہ میں انہیں وحی آتی ہے ایک طرح وہ انبیاء علیہم السلام کے مقلد ہیں اور ایک طرح تقلید انبیاء
 علیہم السلام آزاد احکام شرعیہ میں خود تحقق وہ انبیاء علیہم السلام کے شاگرد ہیں اور استاد بھی تحقیق
 علم وہی ہے جو انہیں بے توسط انبیاء علیہم السلام خود اپنی قلبی وحی سے حاصل ہوتا ہے انبیاء علیہم السلام
 کے ذریعے سے جو ملتا ہے وہ تقلیدی بات ہے وہ علم میں انبیاء علیہم السلام کے برابر (باقی بر ص ۶۲)

بقیہ حاشیہ ۶۱

ہمہ ہوتے ہیں فرق اتنا ہے کہ انبیاء علیہم السلام کو ظاہری وحی آتی ہے انہیں باطنی وہ انبیاء علیہم السلام کے مانند
 معصوم ہوتے ہیں اس مرتبہ کا نام حکمت ہے پس یہ کھلم کھلا غزنی کو نبی بنا تا ہے جب ایک معصوم کو اعمال و عقائد
 دینا امور شرعیہ میں احکام الالہیہ ہے تو وسط انبیاء علیہم السلام کے خود بذریعہ وحی علیہ السلام کے آئے تو پھر نبوت اور
 کسی چیز کا نام ہے فقط وحی باطنی ہونا کچھ معانی نبوت نہیں بہت انبیاء علیہم السلام وحی الہی باطنی ظہور پر آتی ہے
 کہا جاتا ہے کہ سیدنا داؤد علیہ السلام کی وحی اسی طرح کی تھی کما نقل الامام البدہی فی العملۃ القادی
 خود حضور اقدس صلی اللہ علیہ وسلم کو بہت احکام الہی وحی باطنی سے آئے جسے نفث فی الروح کہتے ہیں کما فی العمل
 و الاشارہ وغیرہا تو حقیقت نبوت مع لازم عصمت پوری پوری صادق آکر صرف وحی باطنی کی بنا پر نفی نبوت
 ممکن نہیں مشکوٰۃ شریف مطبوعہ انصاری ۳۰۲ھ ص ۲۲۲ عن ابن مسعود رضی اللہ تعالیٰ عنہ
 قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم قد ذکرنا محمد یث الی ان قال وان روح القدس
 نفث فی المرء عی ان نفساً من تموت حتی تستكمل دنزقها محمد یث - ترجمہ ابن مسعود رضی اللہ
 تعالیٰ عنہ سے روایت ہے کہ حضور صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم نے فرمایا بے شک روح القدس نے میرے باطن میں
 وحی کی کہ کوئی جاندار نہ مرے گا جب تک اپنا رزق اور انہ کر لے را داہ البغوی فی شرح السنہ قلت وینحوا
 رواہ المحاکم منہ والبراز سندہ عن حد یفتہ والطبرانی فی الکبیر عن الحسن بن
 علی غیر انہ لم ینزل کرجبرائیل کا البیہقی فی شعب الایمان عن عبد اللہ ابن
 مسعود رضی اللہ تعالیٰ عنہم اجمعین - شہنا شریف میں ہے کہ صرف وحی کا مدعی کا فر ہوتا اگر
 نبوت کا دعویٰ نہ کرے تفسیر غزنی ص ۲۲۲ معرفت احکام شرعیہ بدون توسط نبی ممکن نیست یعنی شرعی احکام کا
 پھیلنا بنا بجز وسیلہ نبی کے ممکن نہیں ہے زیادت جلیلہ علامہ عبدالغنی نابلسی قدس سرہ العزیز حدیث تدریجاً اسی ص ۱۱
 میں فرماتے ہیں ہذا القول و ذالک دعویٰ نبوتہ مختصراً ترجمہ یہ کہنا یقیناً باجماع امت بہت
 وجہ سے کفر ہے منجملہ اونکے کہ بجز وسیلہ کے احکام شرعی نجا لینے کا دعویٰ کرنا اور نبوت کا دعویٰ ہے (فائل کا)
 اس لئے کہ بلا توسط نبی علیہ السلام کسی دلی یا امام و مجتہد کو احکام شرعی حاصل نہیں ہوئے غرض اس ناپاک کلمے کے
 کلمہ کفر ہونے میں اصلہ شک نہیں اور اس میں جو اور خاشیتیں ہیں مثلاً غیر انبیاء کے تقلید انبیاء سے من وجہ
 آزاد ہونا اور احکام شرعیہ خود محقق اور علوم میں حضرات انبیاء علیہم السلام کا ہم سردیم استاد اور تقلید رواقض
 مثل انبیاء علیہم السلام کی غزنی کو معصوم ماننا اونکی شفاعتیں ہر سچے مسلمان ہر ظاہر میں یہاں صرف ایک
 عبارت شاہ ولی اللہ پر اقتضار ہوتا ہے الدر الثمین مؤلف شاہ صاحب مطبوعہ احمدی ص ۵۹۲ سائنہ صلی اللہ
 تعالیٰ علیہ وسلم سوا اللہ روحانیاً عن الشیعتہ فاوی الی ان مذہبہم باطل و بطلان مذہب ہم یعرف من لفظ الامام
 ولما افقت عرف ان الامام عندہم المعصوم المنفرد طاقتہ الموحی الیہ و جانا بطننا و نذاہر معنی النبوی (بقیہ حاشیہ ۶۱)

کہندہ با سجدے سے پہنچن کل احکام الہی
 تے وچہ شرعی احکام اونہاں نوں ہووے ^{کلمہ} وحی الہی
 تے اک طرح دنیاں محقق حکم خدا خود پانڈے
 بنیانڈے ساگردا تے اوہ ہم استاد بھی آئے
 علم تحقیقی اوہوے جو بن تقلیدوں پایا
 جیڑا علم بلے تقلید اوس اعتبار نہ کائی
 مثل نبیاں اوہ معصوم اتے اس درجہ دیتا میں
 ایہ کفر صریح حدیثوں دعویٰ میں نبوت والے
 با سجدہ نبی معصوم بنا اوس رافضیاں سنگ لیا
 سوار انوجہ سنی نوکر گرد اسدالپس اوسدیتا میں
 سی بلے علم بلے چارہ اکا لکھن پڑہن نہ جانے
 جو حضرت امی ان پڑھ آئے اویں پیر ہمارا
^{صیغہ الہیہ و کلمہ}

ادب بعض اولیا و الی پاروں قلبی نور صفائی
 اک طرح دے نال مقلد بنیانڈے اصلاحوں
 کسے پیغمبر دی اوہ سرگزناہ تقلید رکھانڈے
 جتھوں علم اونہاں نے لیتا اوتھوں ولیاں پائے
 با سجدے سے نیساں جیڑا خود ہووے منہ آیا
 علم اندر بنیانڈے نال برابر کسے بھائی
 حکمت کہندے میں حراط اندر سبہ گلاں پائیں
 جو پیر اپنے دے کارن کیتے سبہ اس نے یہ چالے
 شاہ ولی اللہ نے خود اوسدا رد فرمایا کھلیا
 منصب ایہ نبوت والے دتے خواہ مخا میں
 ایہ الزام اوتھا ون نوں اوس جیلے بکر بنائے
 امی مثل نبی دی سی سبہ علم ہوئے آشکارا
^{صیغہ الہیہ و کلمہ}

بقیہ حاشیہ ص ۶۲ :- فہمہم انکار ختم النبوة فہمہم اللہ تالی (ترجمہ) میں نے نبی علی اللہ تالی علیہ وآلہ وسلم سے
 رافضیوں کے بارہ میں ردحانی سوال کیا تو حضور نے اشارہ کیا کہ ادنکا باطل ہے اور اس کا بطلان لفظ امام ظاہر حب
 مجھے ہوش آیا میں نے پہچانا کہ ادن کے نزدیک امام وہ ہے جو معصوم ہے اور اسکی اطاعت اور اس کی طرف
 وحی باطنی آتی ہو اور یہی معنی نبی کے میں تو ادنکے مذہب سے ختم نبوت کا انکار لازم آتا ہے اللہ ان کا برا کرے
 دیکھو یہ وہی امت ہے اور وہی عصمت اور وہی وحی باطنی ہے جسے شاہ صاحب ختم نبوت کے انکار کو
 مستلزم بناتے ہیں کیوں صاحب ان رافضیوں کو ولی کہا گیا کہ اللہ ادنکا برا کرے تو کیا اسے نہ
 کہا جائیگا کہ رافضیوں کی طرح خدا تبتعالیٰ اسما عیل مقتول دہلوی کا بھی برا کرے اور اسے ان کے
 ساتھ ایک زنجیر میں باندھے آمین ثم آمین - غالباً اصل مقصود اپنے پیر ظاہر ہے کہ عوام بیچارے اتنی بھاری
 ڈراوے موٹی موٹی لغت سنکر کانپ جائینگے تو پھر کوئی معجزہ طلب کرنے کا نام تک بھی زبان پر نہ لائیگا پیش فرمیں
 ان سبہ کارستانیوں سے کام تو لوڈرا کر ہی لیا تھا پیر جی کی مہر پر رکھ دوایا اسمہ احمد اور خطبوں میں پیر جی کے نام پر علی اللہ
 علیہ وآلہ وسلم لکھنا شروع کیا گیا تھا مگر قبلہ الہی و غضب باری سے مجبور میں غیبی کوڑے نے سب سنی کھیل بگاڑ دی پٹھانوں
 کے خیمہ مودی کش نے خوب چنے سورے پچھا دیئے مشعر - جی کی جی ہی میں رہی بات نہ ہونے پائی - وحی و عصمت
 کی کرامات نہ ہونے پائی - فقط و ابوالقوم اللذین ظلموا و قیل الحمد للہ رب العالمین کو کتب الشہادہ ص ۶۲ سے تک
 بعض الفاظ عام فہم کر دیئے جب کسی نے اعتراض کیا کہ انبیاء علیہم الصلوٰۃ والسلام کی شہری شان ہے تم ان سے کیسی
 برابری کرتے ہو تو جھٹ وہ آیتیں بنا دیں جو کفار انبیاء علیہم السلام سے ہوا میں پیش کرتے کہ یہ ہماری طرح
 بشر میں - فقیر طوالتی عفی اللہ عنہ ۱۲

برایہ نہ جانا امی ہوں نبی دامعجزہ بھارا مشابہت نال نبی دے دیوں و ڈاجرم ہویا <small>صلی اللہ علیہ وسلم</small>	نے ہور کسے دا امی ہوں چہل نرا ہے پارا بھاویں کفر پوے پر نجدی ٹلاے مول نہ بھالی
---	---

وَمَا لَنَا إِلَّا نَتَوَكَّلُ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدانا سُبُلَنَا وَلَنْصِبرَنَّ
 عَلَیْهَا إِذْ يَمُوتُ فَا وَ عَلَی اللَّهِ فَلِیتوکل المتوکلون ۵

اور کیا ہے واسطے ہمارے کہ نہ توکل کریں اور پر اللہ کے اور تحقیق دکھلائی اور سننے نہ ہو رہیں ہماری اور البتہ صبر کریں گے ہم
 اور اسکے کہ ایذا دیتے ہوتے ہو توکل کریں توکل کرنا ہے۔

اسیں کیوں نہ کراں توکل رہے جس سے راہ پایا تے رب تے کرن توکل لوگ توکل کرنے والے جو دین اندر جد سختیاں تے تکلیفان ہوں کدراں توکل نبیان سنت اتے توکل کرن بیارے	تے ٹھیک اسیں صبر کرانگے جو تسال دکھ اسان پچیا حضرت دی دلجوی اسوچہ سو مسال غیبت نالے تا صبروں کرن سہارا بھر واسا تے رب سائیں سے کاندی تدبیر جانن تا شیر کنوں غفارے
--	--

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَالرُّسُلُ كَذَّابُونَ
 لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ
 الظَّالِمِينَ ۝ وَلَنُسَكِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مَنَازِعًا وَمَن يَخَفْ
 مَنَّا فَاتَّقِ اللَّهَ ۝

اور کہا دن لوگوں نے جو کافر ہوئے تھے اور رسلوں اپنے کے البتہ نکال دینگے تمکو زمین اپنی سے یا
 البتہ پھر آؤ گے تم بیچ دین ہمارے کے پس وحی بھیجی طرف اونکی پروردگار اونکی البتہ ہلاک کریں گے ہم
 ظالموں کو اور البتہ بساؤں گے ہم تمکو زمین میں پہنچے اونکی

واسطے اوس شخص کے کہ ڈرتا ہے کھڑی ہوے سے رو برو میر اور ڈرتا ہے ڈرانے میری سے

تے کافر کہن رسولان کڈ تانگے تسال الین زمینوں تا وحی کیتا رب نبیا نول اسیں ظالم ہار سائنگے ایہ دعدہ اوس جو میرے آگے کھڑے ہوں تھیں	یا بر تو وجہ مذہب ساڈے چھوڑاں تادل یقینوں کدھھ او نہا نول الین زمینوں قابم تساکر انگی تے مرے دکھ غذا نول اوسنوں خوف بودل چھروا
--	--

وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ۝ مِّنْ وَرَائِهِ جَهَنَّمُ
 اور فتح مانگی انہوں نے اور نامراد ہوا ہر ایک سرکش عناد کرنیوالا یعنی دشمن آگے اوسکے جہنم ہے

انے نبیاں فتح منگی جاں ہوئے نا امید ایمانوں	تے نامراد ہویا ہر سرکش ضدی اوس جہانوں
---	---------------------------------------

ایس و عادی اشروں پر کافر سرکش پھینکا را
 اہل اللہ داد دشمن ہو کے ہو یا ہلاک آشکارا
 نہ صرف عذاب ایسا دوسنوں بلکہ روز قیامت دال
 آگے اوسدے کھرا جہنم سخت عذاب رزائل

وَيَسْفَعُ مِنْ مُّاءٍ صَدِيدٍ ۝ يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ ۝

اور پلا با جا دیکہ پانی گر وہ پیب سے ایک ایک گھونٹ پیے گا اوسکو اور نہ نزدیک ہوگا کہ گلے سے اداں سیکے اور نہ
 یاتیه الموت من کل مکان و ما هو بمیت و من وادیه
 اور آدہ کی از سکومت ہر جگہ سے اور نہیں وہ مرنیوالا اور آگے اوسکے سے

عذاب غلیظ

عذاب کاٹنا

گل تھیں ڈھلے نہ سوکھا گھٹ گھٹ پیو اوس تہ ایں
 انے آگے اوسدے سخت عذاب نہ پئے نجات کد ایں
 تے پانی پیب جو منہ دل کیناں منہ نوں گرمی ساہ
 یا ز اینا ندے فرجاں و چون دوزخ وہ چہ جلیسی
 سوکھا گلوں نہ تنگے نہ بکواری حلقوں جلد ا
 بنی کسبیا جاں منہ دے پاس اگر اہوں کافر لیا د
 جاں اوس پیو اندر جا د اندراں کٹ لیا سی
 سجے کھئے آلوں پچھوں اتوں پھینکا نا می
 سامان مرنڈے ہوں مگر نہ مرے سدا دکھ پا د
 یا گل کرن تان کدے نہ لکھے موسوں باہر کد ایں
 اوس جیوں ضیں موت بھلی بر موت نہ آدہ بھائی

تے پانی پیب پیا یا جاسی اوتھے اوسدے تائیں
 تے ہر ہر پاسیوں موت آدے اوس پر اوہ مردنا پیر
 پچھے اوسدے دوزخ یعنی سجھے دوزخ نارے
 پیب ہو جو کفار اندیاں چھپاں کنوں و گیسے
 اوہ مساں لنگھا دن گھٹ گھٹ ڈاڈا کور اشراف
 ابو انا میوں خازن وجہ اس آت پیٹھ بتائے
 منہ مٹے پھر جڑے گدا گل کر دور ہو جاسی
 اندراں تائیں کٹ کٹ کڈے دبروں چرنامی
 لوں لوں جسہ دکھاں بھریا منگیاں موت نہ آد
 عذاب دوزخدا ہے ہمیشہ کدے خلاصی تائیں
 بد مردے گالے دینے زندگی نفع نہ کائی

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بَرَّهْمُ أَعمالهم كرماد اشتدَّتْ به الرِّيحُ فِي يَوْمٍ

صفت اول لوگوں کی کہ کافر ہوئے شاکھ پرورگار اپنے کے عمل آونکے مانند رکھ کی میں کہ شدت کے ساتھ اوسکی باز آئے بیچ دن
 عاصِفٍ لا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَى شَيْءٍ ذَلِكِ هُوَ الضَّلُّ البَعِيدُ
 اندھی لکھے نہیں قدرت باونکے اوسہں سے کہ گایا ہے اور کسی چیز کے وہی گرا ہے سے دور

شہ نے پانی لم پیب اوسکو کہتے ہیں پھینکی دیوہ انسان کے بد پیر لکل پڑتی ہے اوسکے اندر کی آلا لیں یعنی لہو اور پاک دیوہ جو
 نکلتی ہے اور دوزخ کی خوراک یہ ہوگی پیمانے پانی کے اور وہ انکے سامنے ہی زانیوں کے فرعون سے اور کافروں کے وہ دوزخ سے
 جو خون جدید نکلا گا وہ ہوگا اور پیمانے میوہ دیوہ کے زقوم یعنی تھوھر ہوگی مٹھی بخش فقر حوالی عقی الدعوتہ سے ایں
 لوں لم یعنی برصنوت کا ذائقہ پائے گا فقر حوالی عقی الدعوتہ

سواہ اتے واؤ سخت گھلے جیوں روز نہیں لو الے
 ایہو سے مگر اسی دور کمانی بحسم گناہاں
 سواہ ابر جیویں پوے اند سیری چھوڑے چیز نکائی
 ایہو سے مگر اہ سو دن جو دو دہک سو یا خسارا

مشال اوہناں جو منکر رب تھیں ہونے سڑکالے
 نہ کجیہ متجھ اوہنا ندے زہیا کرے جو عمل تناناں
 کفار اندیاں ملاندی رب ایہ مشال بتائی
 جو دنیا وجہ کمایا کھٹیا ^{جہنم} ہوسم گیا ہوسارا

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ اِنَّ يَشٰٓءُ يَنْزِلُ عَلَيْكُمْ
 کیا زدیکھا تو نے تحقیق اللہ نے پیدا کیا آسمانوں کو اور زمین کو ساتھ حق کہ اگر چاہے لیمادے تمکو
 وَاَيٰتٍ بِمَخْلُقٍ جَدِيْدٍ ۝ وَمَا ذٰلِكَ عَلٰی اللّٰهِ يَغْزٰوۃ
 اور لے آدے خلقت نئی اور نہیں یہ اوپر اللہ کے دشوار

جے چاہے رب کر دور تسانوں خلقت نویں بنا
 جو نافرماناں کرنا بود لیمادے روز حشر دے
 حشر نشردے لجد جہاں فنا نہوگ ذرا بھی

کیا ڈکھا نہیں توں جو رب سجے زمین آسما اوپا
 تے ایہ کم کرنا مشکل نہیں کجہ اتے رب قادر
 نافرمانی کفر سب ہلاکت ہور خسرا بی

وَبَرِّدُوْا لِلّٰهِ جَمِيْعًا فَقَالَ الضُّعَفٰۗءُ الَّذِيْنَ اسْتَكْبَرُوْا اِنَّا كُنَّا لَكُمْ
 اور رو برد ہونگے واسطے خدا کے سب پس کہنے ناتوان واسطے اون لوگوں کے جو تکبر کرتے تھے تحقیق تھے ہم
 تَبَعًا فَاَهْلُ اَنْتُمْ مَّغْنُوْنَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ؕ قَالُوْا
 تابع پس کیا ہونگے کفایت کر ہوا کے ہم سے عذاب خدا کے سے کجہ کہنے
 لَوْ هَدٰۤىنَا اللّٰهُ لَهَدٰیۤنٰكُمْ سَوَآءٌ عَلَيْنَا اَجْرٌ عَنَّا صَبْرًا
 اگر ہدایت کرتا ہوا اللہ اللہ ہدایت کرتے ہم تمکو برابر ہے اوپر ہمارے کیا اضطراب کریں ہم کیا صبر کریں
 مَا لَنَا مِنْ مَّحِيْبٍ ۝
 ہم نہیں واسطے ہمارے جگہ بھاگنے کی

مال لستے کہیں ہکا ریاں لڑیں اسیں لگے مگر تسادے
 اوہ کہیں جے اسان ہدایت ہوندی تاند سہ تسادے
 یا کر بیٹے ہیر سہارا راڈے نہیں ٹھکے رہی ہوندے
 جے سانوں رب ہدایت کردا کردے اسیں لڑوں
 آؤ روئے واؤ ملا کر شاند سو کے خلا ہی
 جاں نفع نہ یادوں کہیں آسبوجہ فر کردا یا ران

قرانوں نکل ہوسن جد حافر پیش خدا دے
 کیا فرسیں ہداؤ ساتھیں کجہ عذاب الہوں
 بن سانوں اکو جہا برابر جے رہیے نہ روندے
 جے آلوں بھلا راہوں اوہ کیوں راہ دے دجیاں توں
 دوزخ لوجہ کافر کسن ہونی ہلاکت خاصہ
 پنجو سالان جرع کرن سہر رو دن کرن پوکا را

پھر تجھ کو سالانہ صبر کرن تا فائدہ ہو کہ نہ ماسہ
 کعبہ رضی داپت محمد کے خیر اسال پائی
 وجہ سورت مومن رب کیسا جو میں ملک کس نارد
 تاں کہن فرشتے گنا گناں پاس معجزے نبی کیا
 تاں ملک کہن تیسیں کرو دعائیں ضائع گناں
 ان کے مالک منگ رب تھیں یہ جو موت اسانوں گھلے
 تن سو سٹھ دن اک سال نے ہر دن سال ہزاراں
 تانا امید مالک تھیں ہو کے کہن اک دو جے تائیں
 شائد نفع صبر تھیں ہو کہ جیوں دینا وجہ ہویا
 پھر ملی مدت جرن اتے ہو تر لے کرن تیرے
 پھر دو سو وار لکارن رہنوں جیوں وجہ سورت جد
 جو یار رب حق اسال سینا ڈھا گھل دینا اکواری
 و کوششنا لا تینا ہویا سچ ارہ قول ہمارا
 پھر نبی دار بکارن دیہ اسال تھوڑی ڈہل خدا
 دینا نے تیسں قسماں کر دے اسال زوال سنا
 کدھ انتہوں بن کفر نہ کر ساں نیک اعمال کماں
 وجہ دینا پھرے نصیحت جیکوئی اپنا قبولن چاہندا
 پھر کہہ مدت بعد لو کارے البد اہل الناراں
 اَلَمْ تَكُنْ اٰیٰتِیْ تَنْتَلٰی جَاں اے منن کلام الہی
 تا کہن بد بختی اسال اتے یار رب غالب ہوتی
 کدھ انتہوں بن جیکر اسیں کرے بری کماں
 قَالَ احسنوا فیہا وت ادبناں کہے جواب الہی
 اوسویلے پھر دوزخیاں نول رہے امید نکولی

تا کہن برابر ہے اسال جزع یا صبر نہ ہو کہ خلاصہ
 دوزخیاں ملکاں دوزخ والیاں کرن بوکا راں بھائے
 ا کھو رہیوں آدن گھٹ کر دکھ تے رنج قہاری
 آہو کہن لیا کے پر اسیں منن وجہ نہ آئے
 تانا امید دوزخیاں تھیں ہو کو کون مالک راں
 تا اسی سال جواب ندیسی مالک کیسے نہ گھلے
 پھر مدت بعد کہے نت رہو نہ تھوڑو دوزخ نارواں
 سختی وجہ اسیں بھاتھے آؤ ڈاڈا صبر کماں
 مومنوں نول جنناں صبر کماں منہ نول ہول ڈہوا
 پھر کہن برابر جزع صبر اسال نفع نہ کرے نہ گھلے
 رَبَّنَا الْبَصُرَاتُ سَمِعْنَا فَاذْجَعْنَا نول اللہ ہی پور
 تا جگے عمل کماں تہناں جواب دیوے رب یاری
 جو دوزخ بھرناں جن النسا نول دینا تھیں دبارا
 تا پیروی کرے پیغمبر اندی رب جواب الہی
 پھر جو بختی دار لو کارن یار رب دینا اسال مندا بھانا
 اسال دینا وجہ نہ ٹرو دناں یار رب کہسی خناساں
 میں گھل کے نبی ڈرایا تہناں نت خدایا دکھاندا
 نہ پڑھیاں گیاں آنتاں مریاں اہل الناراں
 تا پوسے امید کفاراں شائد رحمت رب دی آئی
 اسیں سوئے گمراہ خدا یاں لوئے ہر کوئی
 تا اسیں دوسے ظالم ہوساں کرن اور عدلی
 جو ہو جاؤ تیسں دور نہ لہو کر و کام نہ کانی
 دا دیلے تھیں بس کرن گل ختم آیس تھیں ہوتی

تانا امید مالک تھیں ہو کے کہن اک دو جے تائیں

اے دا دیلے اذیتاں جوئی فی الدار فبقول الضعفاء للذین استکبروا ان کنا لکم تبعاً
 قول انکم مغمون عننا نصیباً من النارۃ جس وقت جھانگے دوزخ کے رہیو ایہ آگ میں پھر
 کہیں گے تا بعد اون لوگوں کو جو غور اور تکبر کرنے والے تھے وہ تمہارے تبع بنائیں گے۔ تا میں
 تمہارے تا بعد اور تم ایسے سو جو در کردہم سے تھوڑی سی آگ یعنی کچھ تو اس عذاب سے چھوڑے دانی

بقیرہا شریف

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا فِيهَا إِنَّا اللَّهُ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ كَيْفَ دَعَا لَوْ جَزَّ بَرْدٌ
 اور متکبر اور دلتمند تھے دنیا میں کہ ہم سب پرے ہیں آگ میں تمہیں کیونکر چھوڑائیں اگر ہیں اب کچھ
 قدرت ہوتی تو پہلے اپنے سین چھوڑاتے کوئی گھڑی آرام کرتے بے شک خدائے تبارک و تعالیٰ حکم
 کر چکا بندوں میں اسکا بھر نہیں ہر ایک کو اس کے لائق کی جگہ بھیج چکا جب آپس میں کی حماقت سے
 نادم ہونگے تب پھر وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِحِزْنِهِمْ اذْءَعُوْا رَبُّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا
 مِّنَ الْعَذَابِ اور کہینگے وہ لوگ جو دوزخ کی آگ میں ہونگے دوزخ کے دربانوں سے کہ پوکا رو اتنے
 پروردگار کو یعنی دعا مانگو ہمارے واسطے جو کم کرے ہم سے ایک دن عذاب تو آرام کریں ایک دن پھر قَالُوْا
 وَلَمْ تَكُنْ لَنَا نِيْلًا مِّنْكُمْ رُسُلًا بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَىٰ قَدْ ءَعُوْا وَمَا دَعَا الْكَافِرِيْنَ
 اِلَّا فِي ضَلٰلٍ اور کہینگے دوزخ کے دربان کہ کیا تمہارا پیاس نہ آئے تھے تمہارے وقت کے پیغمبر اور راہ چھٹکا
 کی بھلائی نہ بتائی تھی کہینگے کہ ہاں آئے تھے پھر ہم نے انہیں چھوڑا جانا اور ان کا کہنا نہ مانا تھا پھر کہینگے
 دوزخ کے دربان کہ تم ہی پوکا رو اور دعا مانگو خدائے تبارک و تعالیٰ سے کہ ایک دن عذاب سے چھوڑے
 اور ہمیں تو حکم نہیں کہ تم جیسوں کے لئے دعا مانگیں پھر دوزخ کے رہنیوالے دعا مانگیں گے قبول ہونے کے
 واسطے کافی نہیں سے دعا کا فرد کی مگر بیچ گراہی کے یعنی ہرگز قبول نہیں سے موضح القرآن سورہ مومن
 يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِيْنَ ط مَعِدَتُهُمْ وَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَ لَهُمْ سُوءُ الدَّارِ اٰط
 جسد نہ نفع کلاموں کو اور دعا مانگنا اور واسطے اور ان کے لعنت سے اور گھر پیرا جگہ رہنے کی سورہ
 مومن اور سورہ حمہ پارہ ۲۵ وَ قَدْ ءَوٰىا مَالِكٌ لِّيَقْضِيَ عَلَيْهِا دَيْكٌ قَالَ اِنْكُم
 مَا كُنْتُمْ اور لپکا رہینگے دوزخ کے دربان کو کہ اے مالک ہمارے واسطے عرض کر اپنے پروردگار کی جناب
 میں تو حکم کرے ہم پر یعنی مار ڈالے ہمکو پروردگار ہاں تو عذاب سے چھوٹیں تب مالک ان کو جواب
 دینا کہ مجھے رہنیوالے ہر اسی طرح ہمیشہ تمہیں اب موت نہیں اور نہ چھٹکا رہے تمہیں عذاب سے
 اس واسطے کہ خدائے تعالیٰ فرمایا ہے لَقَدْ جِئْتَكُمْ بِالْحَقِّ وَ لَكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لِحَقِّ
 كَاذِبُوْنَ ط ہم نے تمہارے پاس سچ بھلا تھ سچی باتوں کے جو قرآن میں ہیں اور تم اس سچی بات
 سے یعنی قرآن کریم سے کراہت کرتے تھے اور ناخوش ہونے اور نہ سنتے تھے اسکو موضح القرآن اور
 کہا کرتے تھے وَ الْقَوَانِيْهِ لَعَلَّكُمْ تَغْيَبُوْنَ ط کہ قرآن پڑھتے وقت علی مجاہد تاکہ تم علیہ
 پاؤ پھر فرمایا اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يُنَادُوْنَ مَقْتًا لِلّٰهِ مِنْ مَّقْتِكُمْ اَلْفُسْكَ
 اذْءَعُوْا اِلَى الْاِيْمَانِ فَتَكْفُرُوْنَ ط پارہ حمہ سورہ مومن بے شک وہ لوگ
 جو کافر ہوئے پکارے جائینگے یعنی مسوقت کافر دوزخ جانے لینگے تو اپنے اور پر آپ غصہ کر سکیں (باقی)

دینا دینا کر کے رو دن لے دو بارہ ناہیں
 دوزخیاں تھیں چھین کتنی دنیا تسال منہ دانی
 فَسَلِّ الْعَادِثِينَ مَكْرِبِينَ بِحَبَابِ صَبَانِ نَوَلِ
 اب دینا دی عمر جو اک اک ساہ جس قیمت بھاری
 پھر آکھے لگ شیطان نفسہ پونجی مفت گواہی
 وقت فصل گذر گیا حد رہیا نہ بچن ویلا
 ای دم لعل بدخشاں دلے سمجھ دتے کوئی دے
 پر جد لعل نہ رہیا کوئی سدا رے کھتا دا
 کر کبہ ہوش سنبال پونجی نوں جنگے راہ لگا یں
 دم دم ذکر الہی کرتوں لوگے وجہ بندے
 خواہشاں نفسانی تے حرصاں شرک خدا فرمایا
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَجْهٌ مِنْهُ دَعَى بِرِذْلِ وَجْهٍ تَوْرِيَا
 ظاہریت نہ پوجن لوکی پر وجہ دلال پوجیدے
 اور الہی دی جب کم دینا دی مثل نہ ہوئی
 کم دینا دا اوگر جائے یر کم نہ دین دگاڑے

پھر دوزخ تے سرپوش دھرن درواز بند کر ایں
 کہن اک روز یا گھٹ اک دن تھیں دینا کے الہی
 دوزخ سختی دیکھ کھلن جو کیتے عیش جہا نوں
 ایہ پونجی لعل ویا جن کارن بخششی سی رب باری
 مٹھیا فی حلوے دی جاگہ زہر خرید کر ائی
 تا دیکھ لوکاندے کھتر بیکے کرس پیا دا ویلا
 مورکھ ضائع کیتی قیمت بوے اکھیں پٹے
 ادس کھچیا دن تھیں مرفع نہ ہرگز کوئی سہا دا
 اک اک ساہ جو قیمت والا مفت نہ مول گواہیں
 دور بلیدی ہو دنگی تا ہوسن وصل سجدے
 اَفْوَيْتَ مِنَ التَّخْلِصِ الْمَسْنُونِ جُودِ قُرْآنِ دِيَا
 اوہ حرص ہوا سے ٹھا کر ڈٹا اس ٹھا کر تھیں اڑیا
 خواہش نفسانی و تابع ربول کند کریدے
 تا کی ریدا قدر کھچاتا جوڑ تری ہوئی
 دینا فوت ہوئے تا اوسدا نہ غم کوئی شمار

نفسانی خواہشات کا لانا اور ذکر الہی میں مشغول ہونا

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعَدَ الْحَقُّ
 اور کبھی شیطان جب فیصل کیا گیا کام تحقیق اللہ نے وعدہ دیا تھا تمکو وعدہ سچا
 وَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ
 اور وعدہ دیا تھا میں نے تمکو پس خلاف وعدہ کیا میں نے تمسے اور نہیں تھا واسطے میرے اور تمہارے کبھی غلبہ
 سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تَلُمُونِي
 یعنی زور مگر یہ کہ بکا رہا تھا میں نے تمکو پس قبول کر لیا تمسے واسطے میرے پس نہ ملامت کر جو کبھی
 وَلَوْ مَوْأَى الْفَسْكَ ط مَا أَنَا بِمُضْرِحِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ
 اور ملامت کرو اپنے تئیں نہیں میں فریاد کرو ہو مجھے والا تمہارا اور نہ تم فریاد کو ہو مجھ کو الے ہو
 بِمُضْرِحِي ط اِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ ط اِنَّ
 میرے تحقیق میں نے کفر کیا ساتھ اوسکے کہ شریک کیا تھا تم نے مجھ کو پہلے تحقیق
 الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝
 ظالم واسطے اوزکے عذاب درد ستوا

تے کہے شیطان جاں ہو چکا کم سچ وعدہ رب کہتا
 تے نہیں برا زور تسانہ پر سچ دلیل نہ کا تھی
 میں منکر جو اگے مینوں تسانہ شریک بنایا
 کہے شیطان جاں کم فیصل ہو جاوے روز حشر دے
 دوزخی ہوا کھٹے اک جا طعنہ کرن شیطان نے
 تا اک اچھے بٹے تے پڑھ کے کہے شیطان ادبنا تنوں
 تے میں وعدہ جھوٹا کیتا ہسی نال تسانہ دے
 جے روز قیامت کھچن تاں بھی میں بخشش کردانی
 ناہ میں زور دہگاناں کیتا گل بھی کدے نہوئی
 سو ربدی بے فرمانی کر تسانہ دوزخ لایا ڈیرا
 ہن طعنے آتے الاہیے یار د مینوں دیہو ناہیں
 جو ربدے حکم نہ ظاہر منے منکر ہوئے رسوا لاں
 ہن میں چھوڑا نہ سکدا کسے کنوں عذاب الہی
 نہ میری کر سکدے تیس یاری تے میں ناں الکاری
 آسے وجہ عبادت مینوں ربدے نال ملاندے
 مینوں اد گنہارے نوں تسانہ ربدے نال ملایا
 مشرکاں تائیں سخت عذاب وڈا دکھ دیونہارا
 عقبی بن عام تھیں خازن دیو چہ ذکر لیا یا
 خلقت کل اکٹھی ہو کے پہلی کھچلی ساری
 تا طرف آدم دی جادن کہن ایہ باب تمام لوکاں
 حضرت آدم عذر کرے میں بن حکموں پھل کھایا
 جاوے نوح نبی ول عرض سناؤ تا سبہ آئے

تے جو میں وعدہ کیتا فر خلاف سندارہا لیتا
 پر میں تسانہ بولایا بات میری تسانہ حق منانی
 ظالماں تائیں بے شک ہر دم دکھ عذاب سوایا
 تے دوزخی دوزخ وچہ بہشتی جگہ بہشتیں کردے
 جے توں گمراہ نکر دول تا ناہ آوندے بس مکا نے
 اسدن آونداریب وعدہ کیتا سچ تسانہ نوں
 نہو دے حساب کتاب کوئی تسانہ ہرگز روز جزا دے
 نہ کیتا مینوں بنیانداسی ایہ وعدہ کوڑ زبانی
 پر وسواس دلا نوجہ پائے کلاھر فعل نہ کوئی
 جے میرا کیتا نہ مندے تا جگہ زور نہ ہسی میرا
 بلکہ اپنے آپ تائیں سب کر ملامت راہیں
 نہ رو برو بھی ہو یا میں پر کیتا تسانہ قبولان
 نہ میں یاری کر سکدا کسے ہو کے سنگ ہمراہی
 جو تسانہ مینوں وجہ دینا آپ شریک کیتا یاری
 جو مثل خدا دے پوجا میری کردے شرم نہ کھاندے
 ہن میرے سردوس نہیں تسانہ جو کیتا سو پایا
 جسدے لگے اوہ بھی نہ کرسی ایچ کتارا
 وڈی حدیث شفاعت والی سردور نے فرمایا
 آکھن کوئی شفیع بنائے آن ہی سر بھاری
 عرض کرن اولاد آپنی دی چاہو اج رٹائی
 اجدن عرض نہ کیتی جاوے شرم خدا تھیں آیا
 نوح فرماوے رب نوں کیکے لوکی غرق کر آئے

بقیہ حاشیہ ص ۶۸ :- کہ کیوں ہم دنیا میں ایمان نہ لائے اور فرشتے اذکو پکار کر کہیں گے کہ ہر طرح
 میزاری اور دشمنی خدا نے تبارک و تعالیٰ کی مہارت پر نہایت ہے اس دشمنی اور میزاری تمہاری سے جو تم اپنے
 آپ سے کرتے ہو اس واسطے کہ جب تمکو دنیا میں بولائے تھے ایمان کی طرف یعنی کہتے تھے کہ ایمان لاؤ پھر اس وقت
 تم نہ مانتے تھے اور ایمان نہ لاتے تھے موضح القرآن فقر صلواتی عفی اللہ عنہ ۱۳

شیطان اور اس کے تابعوں کا جھگڑنا اور آخری سرست ظاہر کرنا

مک طوطا حدیث شریفہ ص ۱۰۰

ایوں طرف خلیل نے موسیٰ عیسیٰ وارو واری
 حضرت عیسیٰ فرماوے تہیں ہی امی دل جاو
 نا جگہ میری کھین خوشبو گھلے ہر خوشبو تھیں
 سربراں تک مینوں البد نور و نور بناوے
 ساڈی کپڑا کرے شفاعت ایجھے بن شیطا
 کسبن جاشیطا نے مومناں خوب شفیع بنتھہ آیا
 تا بدبو اٹھی جگہ شیطا نوں ہر بدبوؤں گندی

جا کے عرض کرن اودہ ہر اک غدر کرے نا چاری
 جاں آدن میں حکم کرے رب اٹھ میر لوں آد
 جاں آدن منظور شفاعت کرے جری رب برتر
 نا کافر آکھن مومناں دے بن نبی شفاعت لاوے
 جس گمراہ کیتے اج آس او سیدی اسیا ہویا نے
 توں اج کریں شفاعت ساڈی جس گمراہ بنایا
 ان الله دعوتکم لے تا جگہ دوزخوہ مندی

وَأَدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ
 اور داخل کیے جاوینگے وہ لوگ کہ ایمان لائے اور کام کئے اچھے
 جَنَّتِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ
 جنتی میں نیچے اونکے سے نہیں ہمیش رہیوالے بیچ اوسکے ساتھ حکم
 رَبِّهِمْ فِيهَا سَلَامٌ ۝
 ہر درگاہ اونکے کے معاملات اونکی کے بیچ اوسکے سلام ہے

تے داخل ہوسن مومن جنہاں کیتی نیکو کاری
 اودہ رب اپنے دے حکموں نرت جنت کرن بہار
 ملک سلام علیک اوہناں توں کسبن طرفوں رہی
 اوچہ بہشتاں پیچھہ جنہاں دے نہراں ہوسن جاری
 دعا سلام اوہناں دی اوس وچ ملن جا خوشیاں
 اک کہن سلام خدا فریاد ہر مومن نوں صبری

الْمُتْرَكِيفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً
 کیا نہ کیا تونے کہ کیونکر بیانگی اللہ نے مثال
 كِتَابَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا
 بانند درخت پاکیزہ کے جڑھ اوسکی حکم ہے اور ڈالیاں اوسکی
 فِي السَّمَاءِ ۝ تَوَعَّتْ وَأَكَلُهَا كُلُّ حَبِيثٍ
 بیچ آسمان کے دیتا ہے بیوہ اپنا ہر وقت ساتھ

لہ دعا سلام الخ خوب لوگ پہلے جیسا کہ اللہ کہتے تھے بوقت ملاقات یعنی اللہ تجھے زندہ اور قائم رکھے پھر
 عوض اسکے السلام علیکم سنت ہوا اور نام وہی رہا جو تھا پس دنیا میں سلام دعا دینا ہے اور جنت
 میں مبارکباد ہونی سلامتی پر موضح القرآن محمد بن فقیر حلوانی عفی اللہ عنہ

بِأَذْنِ رَبِّهَا ط وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ

مثالیں

پروردگار اپنے کے اور بنا کرنا ہے اللہ

مکرم

لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝ وَمَثَلُ

مثال

نصیحت پکڑیں

داسطے لوگوں کے نوکہ وہ

كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ

بات

ناپاک کی

مانند درخت

ناپاک کے ہے

کر جسم پکڑ گیا ہے

مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ۝

ادب سے

زمین کے

نہیں داسطے

قرار

يَتَّبِعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ

ثابت رکھتا ہے اللہ اذن لوگوں کو کہ ایمان لائیں ساتھ بات محکم کے

فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۗ وَيُضِلُّ اللَّهُ

اور گمراہ کرتا ہے اللہ

آخرت کے

بیچ

دینا کے اور

زندگانی

الظَّالِمِينَ ۗ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ۝

تقف

چاہتا ہے

اور کرتا ہے اللہ جو

ظالموں کو

جیوں پاک رکھے دی جڑھ مضبوط اور شاخ آسمان
 رب کرے بیان مثال لوکاں تالین نصیحت راہوں
 لے امر ایمان ہو رد کر جو نیک ہر پاک درخت مثال
 جڑھ اوسدی دھندل مومن کے اللہ پاک لگائی
 جاں موبوں کہے تاجر ہے قبولیت ادس اول آسمان

توں ڈٹھا نہیں کیا کلمے پاک دی رہ مثال بنائی
 ادھ مہوہ اپنا سر ویلے دیوے حکم الایہوں
 پاک درخت سے کلمہ طیب سچ سخن بھی نالے
 لا الہ الا اللہ ہی آیا کلمہ طیب جھائی
 واحد لا شریک الہ جو دلو چہ مومن جانے

۱۰۰ واحد لا شریک الہ لکھوی نے کہا خدا اول کی طرف جڑھتا ہے سخت دسو کھا دیا ہے اسلئے اللہ کو طرف اوپر کی سمجھا
 حالانکہ خود حق ہے رسالہ زینت الاسلام و شریعت میں کہہ چکا ہے کہ خدا تبارک و تعالیٰ کو اوپر کی طرف اٹھتا
 کرنا کفر ہے بلکہ آسمان مل قبولیت قبلہ دعا کا ہے اسلئے کہ پاک کلمے اور کلمات جڑھتے ہیں فقیر عنوانی عنی اللہ

جڑھ اوس دل مومن دے اندر لگدی نیک اعتقادوں
نال درخت مثال دتی رب کلھے نوں اس راہوں
جو ٹھہرے منظر تے شاخاں سدھیاں طرف اوپدی گئیاں
دل اندر تصدیق سچائی تے اقرار زبانوں

تاکم نال دیلاں مسیلتے سچے اہل ارشادوں
جو دو چیزاں بن رکھ نہ تاکم ہوندا ہے درگاہوں
ایویں دو چیزاں دے باہجہ نہ ہو دے ایمان مچیاں
تے نیک اعمال نہ جز ایمان ایہ صنفی مذہب جانوں

رکن ایمان کیا ہیں اور اس میں اختلاف

ہمیشہ کے دل تصدیق ایمان نہ کمال تھیوے
تے حثویہ اعتقاد فقط اقرار زبانوں
کرا یہ تھیں متکشف نے ہک اوہ بھی اس راہ جانے
ہے کنوں گناہاں بچناں مستزلہ جز گنن ایمانے
خارجی اتے جو ریہ مستزلہ تھیں دودھ سارے
جو جیکوئی کرے گناہ چھوٹرا کھن اوہ کافر ہویا
بہت صحیح دور کن ایمان تصدیق اقرار یا دن
ہمما عمر فواہن الحق دلیل اندر تصدیق ایمان
تے اقرار زبانوں کارن خود حضرت فرمایا
جو لوکاں قبل کراں جد توڑی آکھن نہ زبانوں
بھی دسیا ایہہ کلمہ طیب کجی جنت والی
نال اعتقاد اقرار زبانوں کرناں شرط ٹھیرایا
نہیں تے مومن ہے ابلیس بھی جدا وہ رب کچھیانے
تے اہل کتاب پچھان نبی دی اولادوں ودھائی
پچھیاں ایمان سندی انکاروں ہو دے قبول کائی
تے صرف اقرار ایان سندا بھی نفع نہ دیندا بھائی
دالہ لیشہد ان المناذیرین یکا ذلوف سناقی کور سناقی

اقرار زبانوں دا وچ اوس دے دخل قبول ہویے
کافی وچ ایمان سوا تصدیق نظر ایہ کرناں
تے شافی وچ تصدیق اقرار اعمال بھی ہین راندے
جو کرے گنہ سو کافر ہوندا مذہب ادہناں ہویانے
گناہ سفیرے نامیلن اوہ وچ ایمان سوتا رے
عمر ساری داکیتا کرتا یا ذرہ خطا ڈن کھویا
تے ایہہ قول امام اعظم دا اہل علم فرمادوں
فَاَقْبَلْتُمُ اللّٰهَ مَا قَالُوْا وَجِئْتُمْ اِيَّاهُ وَاَيْسَ مَعَانِي
اَمْوَدًا اِنَّ اَقَاتِلُ النَّاسَ حَتّٰى يَقْرُوْا حِكْمًا اَلَا هُوَ اِيَّا
اَللّٰهَ اَللّٰهَ بِن رَّبِّ نَ كُوْنِي اللّٰهَ يَخْتَلُوْنَ
بھی دسیا جو خالص نخلص ہو تس پڑے کمال
تصدیق نہی ایمان نہ ہو دے اس تھیں ظاہر
واحد یا کلا پھر کٹوں سوا دس گناہ ہریانے
الذّٰن اٰتٰنہم الکتاب لئلا یقولوا دتی رب گواہی
یکھوں اچھی دھم تھیمو جو وچہ قرآن گواہی
سنا نقاں دا ایمان جو ہین رب کیتا ردا بھائی
دنیا وچہ انہاں ناندہ بھادیں یردن خشت گاد

جواب ان کا جو کہتے ہیں کہ اعمال صالح بھی ایمان کی چیز ہے

جے صالح عمل ایمان سندی جز ہو دن کہہ جئیں
تا آپ کہتے اہاں کہتے دل جمع نہ ہوں ان کجائیں

لے تے نیک اعمال الخ۔ اور نزدیک شافیہ کے اعمال صالح بھی ایمان کی تیسری جز ہے اور نزدیک ہمارے تصدیق قلبی اور اقرار
زبانوں دوہی ایمان کے رکن ہیں انھوں نے کھوی پوکھنی مذہب کو ظاہر نہ کیا اور خوب دھوکہ میں پڑ کر خواب ہوا۔ مستزادوں کو لاہور

اعمال صالحہ اور ایمان کا پورا پورا

جو ہیں آپ اندر پنجاب تے کے حج ایمان کماندا
 جے نیک عمل کشمیر تا اس ایمان دورا ڈارنڈا
 حاضر نفسا رہے نہ مومن لہو او نہا جدا دے
 یا جس بن ایمان آندا پھر مویا اوسے جائیں
 اوہ مومن مویا یا کافر اس دا آکھ جواب سوہارے
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ فَوَدَّ الْمُذْرِبُونَ
 پہلے ادا نمازوں اللہ مومن او نہاں تہا یا
 ابی الدرہ اٹھیں بنی کہیا سن وچہ تہید لیا و
 ابی اللہ دانی عرض کیتی اوہ بھاویں کرے زناہوں
 تن واری تکرار کیتا اوہ بھاویں چور یا زانی
 مَنْ تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَسَوْفَ يُعْطِيكَ أَجْرَهُ جَوْشَنَ كَبْرًا
 کھو دے معنی ناشکری بھی ثابت ہوئی زاقول
 فَأَشْكُرُ لِي وَلَا تَكْفُرُونَ جَوْشَنَ كَبْرًا
 عَاشِرًا أَمْ أَكْفُرًا بھی سلیمان نبی زماوے
 جے کھو دے معنی کفر صحتی اس جا کیتے جاوے
 تے حال ایہی جو کنوں گناہاں بنی معصوم تمامی
 یا کرے بے ادبی رب بنی کے یا کے کسے بسدا
 ضروری چیز جو دین اندر انکار اس کنوں پچھانی
 حکم کفر جس لگے توڑے نہ تہیے دل کر دیا

آپ اندر پنجاب تے مسجد وچہ کشمیر نہاندا
 تر بجا حصہ کثیرے دو حصے جتھہ خود بہنڈا
 قرآن نماز روزہ ایمانوں حیض نفاس سدا
 تے نیک عمل نہ کیتوس کوئی اسدا حال بتائیں
 باروت ماروت نہ عمل کریندے کھو پے وچہ پیکر
 اوہ مومن اچھے عمل نہ کیتا تہاں رب مومن خدائے
 پس نیک اعمالوں ایمان روشن جز ایمان نہ پایا
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ جو پڑھی جنت ڈیرا لادے
 تے چوری کرے تا فرمایا اوہ بھاویں کرے گناہوں
 او تاوہی جنت داخل ہو سی کہیا بنی جسمانی
 نماز چھوڑی جس جان کرہن ٹھیک اوہ کافر آیا
 جس عمدا ترک نماز کیتی اوہ ہے ناشکر پچھانوں
 تیس میرا شکر کرو ناشکری کر دہیں تہلا دے
 معنی کفر ناشکری ہر دو آیت تہلا دے
 تا حضرت سلیمان نبی میرا شکر کفر لگا وے
 ٹھیک اٹھائیں معنی کفر ناشکری ہوں گرامی
 ہر ہر گلوں کافر ہو وے ایمان شیطان کھدا
 جان کفر ہو یا کسے ظاہر اس دا پھیر لحاظ نہ جانیں
 پڑھے قرآن نماز ایمان بھاویں کفر اوسنوں جے پھیرا

مثال

مثال اوسدی جویں سور کھو پے وچہ مویا وگ کدہیں
 اوہ بھاویں کتا پانی کڈھن کھو یا پاک نہ ہوناں
 ایویں پڑھے نماز تے رب نوں وچہ مکان پچھانے
 یا مثل بنی دی جگ وچہ ہونا جائز ہو رہنجانے
 جد لگ انہاں کفر انوں دل وچوں ناہ تراوے

پانی کھوہ دا کدہن پے نہ کڈھدے سور سے تائیں
 جان لگ سور نہ نکلے اول مومن من کھلوناں
 یا جھوٹ بولن تے قادر کے یا رب دا جسم سجانے
 یاد عوی کرے نبوت یا تمیق رسول ربانے
 تگ لگے اتے نمازوں مومن نہ سدا دے

ان باتوں سے کفر ہوتا ہے

عاشرا الخ۔ میں شکر کرول یا کفر سلیمان علیہ السلام سے حکا بتا فدا سے تبارک و تعالیٰ نے فرمایا پس
 کفر کے معنی نہیں مراد ہو سکتے جیسے واپس نہ سمجھے ہیں۔ فقیر حلوانی لاہوری۔

جو دل نہیں کفر مٹا دے اس نوں کلمہ پاک بنانا
اوہ مومن کہے نہ ہو وے بھادیں دیوبندی گنگوئی

جو کفر شرک دل رکھے مومنوں کلمہ بول سناندا
علاؤاندی شکل مگر وچ کفرال حد نہ کوئی

مثال

ہو مثال نہ جد لگ راہک اول زمین سوارے
لا سیال زمین سنوا کر پہلے تا پچھوں لی پاندا

کوئی بیج نہ بیجے جد لگ پو لی نظر نہ آوے
کرا عقاد صحیح تا کلمہ مومن پھیس بنانا

اعراض

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَى إِلَيْكُمْ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا
اتے نبی کیا جس کلمہ پڑھیادہ بہت پو چایا
ادس جان لے مال مسلماناں تھیں ٹھیک بچایا سارا
یا کھی ساڈی کھاوے تا انہاں کا فر کہنا ناہیں

جو کرے سلام لسان نہیں ادس آ کہو مومن ایسا
جس قبلے ساڈی پڑھی نازتے کھٹا ساڈا کھایا
جان جان نہ قبلے کر پڑھے ناز تا مومن بھارا
اس کہنے دا سمجھ جو اب جو پیش کرن اس تا نہیں

جواب

ایہہ آیت حق اوس یار جو بھنی سی ایمان رکھیندا
ثابت ہو یا شخص ناواقف جس کوئی حال نہ جانے
بھادیں کفر ہو وے تس چھیاریں دلیدیاں جانیں
استھیں ایہ نہ سمجھ جو جس کفر ہو وے تس ظاہر
تا بھنی کہو نا کافر استوں بھادیں بت پو جو جوئے
نالے کہے سلام ادہ نالے کلمہ پڑھے زبانی
سلام تے کلمہ پڑھنا اوسدا کی اعتبار کیہوے
جو اس دا دیو جو اب اسدا سونے جواب سونائے
نہ جس بندے دے حالوں جزبے کہے سلام دایں
جان ریدے نال شریک کرے یا کلمہ کفر لاوے
جو دلی اعتقاد کفر دے اپنے لکھ چھپو اے کانے
کیتا اس انکار یا نامی نال قرار یساندا
جو کلمہ بولے مردیاں مگراں نال یقین عقیدے
وَهُوَ مَوْمِنٌ جِهًا فَمَا دَت نال یقین عقیدے
اس حدیثوں ثابت باہجہ عقیدے اہلسنت دے
کلمے کفر جو مرتداں دے اندر فقہہ کتاباں

حال نہ جسدا معلوم آہا لکھو ان مومن رہندا
جان کہے سلام یا کلمہ کہے تس ہر کوئی مومن جانے
اس دے منہ دے بات اتے اسال کرنا عمل ہو پانے
جو بت نوں سجدہ کرے یا فعل شرکدا کیٹوس ظاہر
کفر شرک دے کھے جو دل چاہے بکے بکیوے
پر بت نوں پو جن مول پھوڑے کرا انصاف بھجانی
یا بت پو جن پان اس پر کفروں تسکیم جوے
جو پڑھ چار بھی کرن سلام علیکم کئی دسائے
یا کلمہ پڑھے اوسن ظاہر کفر ادوے رہیاں
یار نبی دی بے اولی نا کافر صاف سداوے
اوہ جد تک کہ کرے اصلاح نہ اس دی تو بڑل نکالی
یکے طیب دا اوہ بار ہے انکار سدا
ہے اوہ بہشتی حسن نصین اندر فرمان بی دے
کلمہ پڑھ کے ہو یا اوہ چہ جنت تسکیم ہی دے
کلمہ پڑھنا سو د نہیں جے ہون غیر ملت دے
اک اک باب بیحدہ لکھیادسیں اہل عواہل

کفر شرک دے کلمہ بول سناندا
علاؤاندی شکل مگر وچ کفرال حد نہ کوئی
جو کرے سلام لسان نہیں ادس آ کہو مومن ایسا
جس قبلے ساڈی پڑھی نازتے کھٹا ساڈا کھایا
جان جان نہ قبلے کر پڑھے ناز تا مومن بھارا
اس کہنے دا سمجھ جو اب جو پیش کرن اس تا نہیں
حال نہ جسدا معلوم آہا لکھو ان مومن رہندا
جان کہے سلام یا کلمہ کہے تس ہر کوئی مومن جانے
اس دے منہ دے بات اتے اسال کرنا عمل ہو پانے
جو بت نوں سجدہ کرے یا فعل شرکدا کیٹوس ظاہر
کفر شرک دے کھے جو دل چاہے بکے بکیوے
پر بت نوں پو جن مول پھوڑے کرا انصاف بھجانی
یا بت پو جن پان اس پر کفروں تسکیم جوے
جو پڑھ چار بھی کرن سلام علیکم کئی دسائے
یا کلمہ پڑھے اوسن ظاہر کفر ادوے رہیاں
یار نبی دی بے اولی نا کافر صاف سداوے
اوہ جد تک کہ کرے اصلاح نہ اس دی تو بڑل نکالی
یکے طیب دا اوہ بار ہے انکار سدا
ہے اوہ بہشتی حسن نصین اندر فرمان بی دے
کلمہ پڑھ کے ہو یا اوہ چہ جنت تسکیم ہی دے
کلمہ پڑھنا سو د نہیں جے ہون غیر ملت دے
اک اک باب بیحدہ لکھیادسیں اہل عواہل

جس نے دلوجہ کفر عقیدے پکے ہوں جمانے
 نہ کلمہ اتے نماز او پہناندی کجہہ اعتبار رکھا وے
 جو غیر اللہ نہ دل تھیں کڈھے موسوں کلمہ لیا دے
 یغزدا منے وجہ دل دے منہ قبیلے دل نالے
 لا الہ الا اللہ دا معنی بن رب معبود نہ کافی
 جو رب تھیں نبی لیا نذا دستھیں منکر سوا کچھ
 جے ظاہر حکم ہو دس مرتداں کافر اوس اٹھوے
 تا اہل قبلہ اوہ رہیا نہ ہرگز دھوکھا ایہ نہ کھائیں
 دلائل انہاں مسلیا ندیوچہ کتب عقائد آئے
 فقہ اکبر دی شرح عقائد سنی نالے بھائی
 الوصیت ہو وچہ رسالت جاں کلمہ نقص نہ لادے
 تاں ترک نماز حلال سمجھ کے جس نے جھوڑی پیار
 یا ٹھٹھا تا سہ کرے لے ادنی یا انکار کدا میں
 جے شامت نفس تغافل راہوں ترک نماز کریندا
 یا مطلق ترک ہووے بن دل انکاروں کد کدا میں

کلوا من ثمراتہ دون کے انکار سے متنبی علیہ کا زجر جاتا ہے مت کیسی کو اصل تبد کا ہو کر لگے فقیر حلوئی عفی اللہ عنہ

اوہ جد لگ دل تھیں کفر نہ کڈھے موسوں نہ سدا
 کھوسوں جد لگ سور نہ کڈھیا کھوٹا پاک نہ آدے
 ایہ کلمہ اوس جھوٹا کرے جو بت لوں نہیں نو اوس
 اوہ منافق ہے جاں ظاہر کیتوس شرک زوالے
 جاں یغز اللہ دی پوجا کیتی لا الہ صحت نہ پائی
 اوہ بھی کافر کرو مسلمان سمجھیں عقل تمیزوں
 فردریات دینوں کسے شی دا جاں انکار کپوے
 اہل قبلہ توں سمجھ اوس تائیں نال نموں رلا میں
 شفا شریف شرح اوس دی بھی وجہ تفسیر الہ پاک
 تمہید جو ابو شکور نے معتمد بھی تکمیل گواہی
 تے موت ہو دس اوس اوپر اوسدا کلمہ ٹھیک دسا
 نے نمازوں کفر لوے بل کافر سنگ انکارے
 آکھے میں نہیں بڑھدا ہر جا سوندا کفر تدا میں
 تے دلوجہ ڈردا رہے میرے تھیں سخت خطا تھیں
 یا بے نماز اکا اوس کافر سرگز آکھیں نا میں

بطور حکایت

اک شخص مویا تے باراں کیتی عوض حضور نبی دے
 نہ اوسدا پیر سو حنازہ ایہ گل سن حضرت فرمایا
 کیتی اک نے عوض اک راتیں راکھی سی اس کیتی
 ساری رات رہیا سی پیرہ دیندا اغازیاں سندا
 تانی حنازہ پیرہیا اوسدا دفن وقت فرماندے
 تے میں آنکاں تو ہو لوں بہشتی نال حدیث گواہی
 نہ ترک سجودوں کفر ابلیس اوہ استکیار و ساسی
 گناہ کبیر لوں سلب ایمان نہ ہرگز سوو کدا میں
 فمن یکفر با الطاغوت جس انکار تہل تھیں کیتا

ظلمی فرض کو ٹھٹھا کرنا یا جوئی کفر سبب کفر ہونا

نماز روزہ اعمال نکوئی اسدے نیک تکی دے
 کوئی عمل اس نیک عمر وچہ ہے یا نہیں کسا یا
 غازیباں دی جان تھکے ستے اس کمر نہ لیتی
 مت کجہہ ہرج کرے آکوئی کافر ستیاں سندا
 جو بھائی تیرے تیرے تائیں دوزخی میں تیاندے
 کنوں صحاح ہن دس و تابی پاپی اہل ہوائی
 انکار تکبر عجب تدے اوس کیتا رد الہی
 حلال مباح لے خوئی جد لگ دستھیں سوو نا میں
 دیکھ من یا اللہ صدق یقینوں اللہوں من لیتا

یہ تے میں آکھاں الخ یہ حدیث رسالہ الحجاث فرید کوٹ میں کجہہ منقول ہے فقیر حلوئی عفی اللہ عنہ

فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ حَمْلًا
 تَوَلَّوْا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ ائْتُوا قِرَآءَةَ
 تَعْتَبِرُوا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ
 تے تو یہ بعد گناہوں ہوندی پس یہ ثابت آیا
 یہ کل دلیلاں کرن دلالت نال گناہ کیا ہے
 جو رب تھیں نبی لسانہ من کل صحیح اعتقاد
 قبول کرن تے من اوسوں نال ایمان اس آیا
 جو خبر واحد تھیں ثابت تے قبول امت تس کیتا
 جویں قبر عذاب تے بل تھیں لنگھن بھی جزا شفاعت
 ایہ چیز ال خبر واحد تھیں بجاویں ثابت ہو یا پیار
 قبول کیتا جو ساریاں ہویاں مثل اجماع بیہ خزاں
 واجب سے ایمان انہاں سنگ منکر سو دین پیار

سے مضبوط ایمان اوسدا کچھہ شک نہ اوسو جاڑیا
 مومنوں تو بہ کرد خدا اول سارے رب سیانے
 گناہاں نال ایمان نہ جاندا نال قرآن منایا
 نہ سلب ایمان ہووے تے عصمت شرط ایمان نظر
 جو نص آتے متواتر خبر اجماعوں بھی ارشاد اول
 تے چیز کیسے دامنکر سونا اس تھیں کفر دسایا
 بن تاویل تاں اوہ بھی کنوں شرط ایمان لیتا
 تے معراج آسمان اوپر سور انہاں مثل عنایت
 مگر اصحاب امام فقہیہ اوہناں صحت کرد سارے
 روانہ پھر اتفاقوں کرن خلاف اجماع تینزاں
 منکر سوں اجماعوں کفر سوندا سے سمجھ سونا سے

حکم کفرک ہوتے

جو ترک کرے کوئی امر جبنا سے شارع حکم لگایا
 دیکھیا جاوے جیکر سمجھہ حلال اوس فعل کمایا
 تا اوہ کافر سویا لے شک با سمجھ خلاف نزاعوں
 لَيْسَ الْبِرَّانَ تَوَلَّوْا وَّجْوهَ هَکْمَتَيْنِ نیکلی نہ بنوایا
 نہ قبیلے دل کرن جہہ اس خط ایمان نہ ملدا
 وَلَٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ حَيُّونَ الْمَدْفَرَادُ

یا اوہ فعل کرے جس فعلوں شارع منع بتایا
 نص قطعی نے جس دے تا میں صاف حرام پھرایا
 جسے اعتقاد حلال نہ ہو وں کفر نہیں تداؤل
 قِيلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَسَدَبِ جُزْءِ لَطْفِ لِيَايَا
 بے ایمان جسے رب نبی نے ہویں عقیدہ دلدا
 عمل آتے ایمان اندر خود فرق قرآن کراوے

کفر اور اسلام میں فرق

وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَرَبِّكَ ذَکْنَبَهُ وَرَسَدَهُ يَوْمَ الْآخِرِ
 جسے اک چیز سندا بھی منکر سوو کسوں اونہاندے
 جسے کافر سنگ جماعت مومنساں پڑھی کا ذکر میں

فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا لَّعِيْدًا فرمایا رب قادر
 اوسوں کافر کہیا شر لیت مومن من مناندے
 یا جمعہ عید النوحہ حاضر سوو یا حج بانگ کرا میں

۱۰ من یکفر باللہ الخ مولوی اسماعیل دہلوی مقول نے تقویت الایمان میں تین جگہ کہا کہ خدا نے کوہی مان
 دوسرے کو ماننا ضبط ہے جس سے ثابت ہوا کہ منصوص قرانی
 چیز دسے نیز خدا نے تبارک و تعالیٰ
 کے منکر ہوا یہ ہے انکار صریح نعوذ باللہ من ذالک فقہ حلوئی لاسوری عنی للہ عنہ ۱۰

بھی لکھے دوزخ تھیں جسے ہے یہ کلمہ پڑھنا
 مَا مِنْ عَبْدٍ قَاتَلَهَا تَحْتِ نَبْدِ كَوْفِيٍّ مِنْ بَرِيئِيَا
 كَلَّمَ مَاتَ عَلَى ذَلِكَ نِيكَ عَقِيدَةً مَرَجَانَا
 اور خاص بہشتی ہو یا بھادیں جو زناہی آیا
 ثابت ایس حدیثوں شخص گناہ کبیراں والا
 شرادوز جوہ پاکے لکھے یا فضلوں بخشو سے
 معلوم ہو یا گناہوں خلل نہیں وجہ اصل ایمانے
 تے ایہو اہل سنت داندیب وجہ شروع لیانے
 نواں کرو ایمان اپنا بھی بارانوں بتلایا
 لا الہ الا اللہ رہو پڑھنے بہت کثرت راہوں
 پڑھنے پاس نہ پردہ ہے کوئی اس پڑھنے
 فرمایا یہ کلمہ پاک نہ تھڈے مول گناہوں
 جو ستاں آسمان نواں تے بھی ست زمینا نواں
 تے لا الہ الا اللہ دا اجر اک چھالے وجہ رکھو
 جو زندہ مال اخلاص عقیدے کلمہ پاک الاوے
 تاج عرش تلک جاہو بچے راہو جہ انکے ناپس
 تے تسبیح نمازوں چھوٹے ڈڈے توپس پرانے
 جو یاد ہو دن یا بھلن سارے دیکو بخش الہی
 تسبیح تحمید تے تکبیر جو سو سو دار الاوے
 لا حول ولا قوۃ الا باللہ اوس کے بعد پوکا رہے
 تے فرض نمازوں چھپے آنت کرسی پڑھے جے کاٹی
 جان بجا بولن سکھے چاہئے کلمہ پاک سکھا دن
 عَمَّا لَآ اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ سُبْحٰنَكَ اِنِّیْ كُنْتُ مِنَ الظّٰلِمِیْنَ اللّٰہ

تے دل اوسد دیوہ ذرہ نیکی یا ایمان ہے اڑ یا
 اَلَا دَخَلَ الْجَنَّةَ مگر اوہ جنت دیوہ ڈر یا
 کلنے پاک تے مویاسی اعتقاد صحیح رکھاندا
 وَاِنْ ذُنْحِيْ وَاِنْ سَرَقَتْ حَفْرَتِیْ تَنْ وَاِنْ دَرِبْرَا
 جے بن تو بھئی مویا جنت داخل ہو سی شالا
 شفاعت دا حقدار ہو سی ایہ بھادیں عامی تھو کے
 کما لیت وجہ نقص بھادیں آجا دے سمجھیں درانے
 تے حصن حصین دے حاشیہ او پرستی نے لکھیا کے
 کرے کوں نواں ایمانے تا حضرت فرمایا
 ذکر کر دکھلے بو نہ اندر حصن حصین اصلاحتوں
 ایہوں تیک جو پونچے طرف قبولیت دے راہیں
 تے مثل مشابہ اس کلمے دی ہو رمل کوئی ناپس
 تکر دے اک چھالے دیوہ سارے جاؤن ڈاکے
 تاکھے والا پسا بھارا ساریا نسا لوں تھو کے
 تا دروازے آسماناں کھلن کلمہ گذر سدا دے
 کونوں گناہاں ڈڈیاں جدا لگ بجا رہے کہ اس
 جو چھپ کیتے یاد اس کے یا بھل یا تھڈا ادہ آئے
 وجہ حصن حصین حدیث صحاؤں نقل ہے
 تے لا الہ الا اللہ دُخَاةُ الْاَشْرَکِیْنَ اوس مال اللہ کے
 سمندر دی جھگ مثل گناہ جے تا بھی مشن سو بار
 مولوں یا بیج نہ جنت تھیں کوئی جزا نکاؤں بھائی
 تے نو سالانڈی عمر حال ہونی کول نہ توں سوا دن
 اس سال جو مسلم شے منگے کوئی تترت اللہ تھیں پاک

فضیلت نماز تسبیح

سہ فرمایا الہ صاحب نجات المؤمنین نے فرمایا شعر کہ کلمہ بعد از نال چار الف مقدار چار ہزار گناہ کبیرہ و دوزخ
 و چہ شمار سہ وجہ حصن حصین الہم اور طریقہ اوس نماز کا جلد اول لغتہ نبوی میں مذکور ہے فقیر سلواتی
 معنی اللہ ہے۔ سہ اس سال جو مسلم الہ یعنی اس دعا سے جلدی دعا قبول ہوتی ہے اور لا الہ الا انت ہوا لگ
 الی کنت من الظالمین یا حی یا قیوم برحمتک استعینت سبکہ میں کہے اور یا حی یا قیوم اسکے بعد بہت مرتبہ کہے
 اسم اعظم آرزو تہم جلواتی حق اللہ ہے۔

دسواں اوس انجہ اجر عویں راہ اندر رب سائیں
 جو لاله الا اللہ دان محمد الرسول اللہ اکھے دلشادوں
 اک پرچہ کا غزلوئے تکر وچہ کھار اسود امر تھیں
 ہر سرد فر جنھوں تائیں سو پچھے نظر سوار سے
 نسا نوں دفتر بدیاں تھیں اوہ لو نہ کھار افرمایا
 گناہ اوس میں سمندر دی جھنگ جتنے بہا دیں لیکہ
 ہولے او پر زبان تے بھارے تکر وچہ دسائے
 جو ٹھیک الیہ کہ با کھ نہ دو جا کوئی محبوب سوا
 وَالْمَلٰئِكَةُ وَاُولُو الْعِلْمِ ہر اک نیک اہل سجاد
 جو وچہ توحید نہ سو کہ خالص سے اوہ وچہ خلا فال
 اک سبز کچھرو دانگ ملک منہ اسد لول نکل او
 اک پر مشرق تیکے دو جا پر مغرب تک سے
 پھر طرف آسمان چڑھے تا پہونچے عرش تک فرماند
 تا او سائیں کہن فرشتے عرش او ٹھا و لو الے
 کہے نہ پھراں جد گتہ بخشا وان رخ فاروں
 تا ستر سزار زبان خدا آئیں فضلوں کرگ عطا میں
 صاحب اپنے کارن جس نے بڑھیا سون سنگے
 بل تھیں بار لنگھا جنت وچہ واڑے باری کر کے

لا الہ الا اللہ وحدہ لا شریک لہ ہے جو آخر میں
 بردے چار چھوڑے حیوں اوس نے اسماعیل اللہوں
 دوزخ کرے حرام اوس او پر الیہ پاک ہر تھیں
 نسا نوں دفتر بدیاں سندے ہوسن جیکر پیارے
 اوس پرچے کا غزلو پھوسے کلمہ اشہد آیا
 تسبیح اتے تحمید جو دن وچہ اک سو وار اللہ
 بہت پسند الیہ دے پاس ایہ کلمے میں تیاے
 شہد اللہ انہ لا الہ الا اللہ و اللہ رب العالی
 فرشتیاں نا اہل علم نے دئی ایچ شہادت
 توحید الہی او پر قائم سارے مال الصافاں
 لا الہ الا اللہ جو موسوں مومن شخص اللہ
 کھنہ سفید سو دس موتی یا قوت چڑے وچہ صبر
 جاں دو نوں پر کھولے مشرق مغرب تھیں لنگر جانند
 لکھی یا کھیوں دانگوں پنکھی اوہ آواز لکالے
 مرغ جا جائیں پھر خدا دی عزت عظمت پاروں
 اوس شخص و تائیں جینے بڑھیا کر تائیں
 قیامت تک ہر اک زبانوں بخشش رب تھیں
 جاں دن قیامت آوے تا اوہ ملک اسد اٹھ پھر

دوسری روایت

دینا دانگ ہزار او تھے اک نوری شہر دسایا
 اک لکھ سی دروازہ پورا اوس شہر در جانی
 وچہ ہر سر باغ محل اک اک رب نوروں عجیب ازے
 تے ہر سر گھر وچہ ستر نوری سہور مکان بنو یا

نبی کبجا آسمان تے میں مسراج سد یا یا
 تیلے ہر شدے لکھا ہویا پئے زنجیر نورانی
 جنت ریلوں اک اک باغ آگے ہر سردراز
 تے ہر سر وچہ محل اک گھری نوری بنیا ہویا

۱۰ لا الہ الا اللہ باقی الفاظ میں لہ الملک و الحمد کچی و کبیت و ہوسنی لا یومئذ ابدان ذوالجلال والاکرام
 و ہوسنے کل شیء قدر۔ ایک کتاب میں حدیث ہے کہ اس کلمہ کہنے والے کے دس ہزار گناہ کبیرے بخشے
 جاتے ہیں اور دس ہزار نیکیوں کا ثواب حاصل ہوتا ہے مگر جو اس کلمہ کو باقاعدگی سے پڑھے کبیرے
 فقر حلوا لی

تے کرہ اک اک بنیا ہویا ہر ہر وچہ مکا نے
چار چار سو دروازے ہر ہر بالا خانے آئے
تے ہر ہر دروازے دے اگے اک اک تخت نورانی
تے ہر ہر لستر تے اک اک حور موٹی اکھ والی
نالور اوسدا جن سورج تائیں مات کرے وچہ ہر
بنی کسے دیکارن یا ایہ کان صدیق بنا کے
رات دنے جو لگے رہندے اندر یا خدا دی

تے ہر ہر مکرے دیوچہ بالا خانہ اک اک خانے
تے سونے چاندیوں دودھت سرور و زینوں
تے ہر ہر تخت تے نوری لستر ستر ہزار چھائی
جے اک چھوٹی انگلی اپنی دینا طرف نکالی
میں عرض کیتی یا اللہ ایہ کس کارن شہر ہر دے
فرمایا محبوبا شہر ایہ اونہاں کارن آئے
تے پاس میرے اونہاں کارن بونہ کچھ نعمت زیادتی

ساجدت نے گواہی دروازوں کے تھے

میسری روایت

اک دن حضرت وچہ غمنا کی دھی کیتا آ پھیرا
امت تیرنیوں تیج چیزاں تکیاں مین الایوں
میں بندے اپنے دے ظن پاس جو اوہ میرے لیا دے
میں دینا وچہ جس عیب چھپائے ایوں روز ہر
تیرجا تیری امت کان مری نیک سونا سے
جو کھا پھر کے زمین ساری جیکوئی گناہ لے آدے
پنجواں ہو دے غداں جو مویاں نال گناہ زندیاں

عرض کیتی کیوں غمنا کی وچہ یا حضرت دل تیرا
جو اگے کسے نہ ملیاں پہلے ہے ایہ چیز اصلہ توں
ظن اپنے دے موافق مرا ورتارا ہر پا دے
اوسدے عیب گناہ چھپاواں فضول پاواں ہر
تو بہ داد رکھلا رہی ہر ویلے رب تارے
میں اوہ بخش دیاں جس ویلے کلمہ پاک اللہ دے
اللہ دور ہٹا دے رہدیاں فضول انت نہ پاندے

روایت جو تھی

رب چار ہزاراں سال اول جہاں تھیں روح اوپا کے
رب تیرے کل خلقت خلقن تھیں دتی آپ گوا ہی
شاموں دو جوان نبی دی خدمت اندر ویندے
شہر مدینہ دیکھ کہن ایہ مثل اوس شہر ہویا نے
تا اگے وچہ حضور چھپانن اوسنوں سنگ نبیاں دے
کہن اسیں کجہ عرض کراں جے دیو جواب اساناں
کتاب اللہ وچہ بڑی شہادت کھری ہے فرمایا
تا اوہ دو لوہیں مومن ہونے کلمہ پاک الایا

چار ہزاراں سال روحاں تھیں مہرے زرق بنا کے
شہد اللہ انہ لای الہ الا هو العزیز الحکیم
دیکھ احوال اوہ شہر کبند اگدو جے نول کہندے
جس شہر مبارک وچہ ہویا ہے نبی اخر زمانے
کہن تساد انام محمد نبی آ ہو فسر ماندے
تا ایمان لیا ہے نبی کیتا چھو دل خواہاں
تا شہد اللہ انہ آخر تک نازل کیتی سائیں
قرۃ العظیم اندر بھی نقل روایت لیا یا

روایت یا چوں

حضرت ہر اسیم جو واسطے اوس تھیں نقل کیتا نی
شکر تیرے ست پاس آہے تمنناں کیتا دل الی

موسم حج کھلوتیاں ہویاں وچہ عرفات مکا نے
گواہ رہو سنگر نر یوں ہاں کلمہ شہدا بھائی

لا اله الا الله محمد الرسول الله آکھاں دلوں زبانون
 حساب لیونے میرا مینوں حکم دوزخدا آیا
 تا اچن جیت اک سنگریزہ دجہ دروازہ آڈگا
 ملک عذاب والے اوس جانی جمع گئے ہوسا
 اوہ کینکر گئی نہ چکی دردوزخ تس روکیا سارا
 ایویں ستاں دروازاں تے لے گئے وارو داری
 ہر ہر کینکر کہے فرشتیاں اسیں گواہ اس آئے
 پھر پاس خدا دے لیگئے مینوں ملک خدا فرمایا
 فرمایا ہو داخل جنت جاں درجنت لیائے
 پھر کلمہ طیب آیا کھل گئے دروازے سارے

جاں ستا کیا دیکھے قیامت قائم ہونی پچھالوں
 پکڑ فرشتیاں دوزخ دے دروازہ نیک پوچایا
 روک دتا دروازہ دوزخ دا اوس کینکر اوکا
 لاون زور نہ کینکر ہٹیا دروازے تھیں پیارے
 پھر لے گئے دروازے تریجے پکڑ ملک آشکارا
 ہر دروازہ روکیا کینکر ادھناں ستاں تھیں باری
 سے کلمہ طیب پڑھیا اس نے جو مراد پوچائے
 جاں کینکر ان حق نہ تیرا بھینا تا میں تھیں کمون آئے
 بہشت سندا دروازہ اگول ہو یا بند دسائے
 تا داخل ہو یا بندہ اوسوچہ کلمے کم سوارے

چھٹی روایت

ابو ہریرہ کرے روایت دجہ حضور زمانے
 کفن اوسدا اسی ہلدا ڈکھا سپ اک اوس تے چربیا
 جا بیاسپ نول مارن تا اوہ بولیا امر اللہوں
 عرض کیتا کیوں مارو میں ناں آیا حکم خدا تھیں
 سپ نے عرض کیتی تن اسدے دجہ گناہ وڈیرے
 تریجا ایہ کلام نہ علمادال دی سندا آنا

اک مویا شخص خیا زے کارن حضرت کھری ہو پیا
 گوشت کٹے مرید اتا ابو بکر نے اڑیا
 کلمہ اشہد پڑھیا سپ نے خوش الحان اصلاح
 جو کراں عذاب اس قیامت تا میں پچھا خفا تھیں
 اک بے نماز آنا بھی مالوں ناہ زکوٰۃ نکھرے
 حیات القلوب فرت اندر لکھیا ایہ ڈکھانا

ساتویں روایت

دبے کلبی عرب دیاں سرداراں دجوں ساہی
 سوچیا جے ایمان لیا دے دجیہ کلبی آکے
 تا دجیہ خدمت حاضر ہو یا کلمہ نبی پڑنا یا
 یا حضرت میرے تھیں ہوئے میں گناہ تیرے
 میں خود قتل ہوواں یا ربدے راہ کل مال لٹاواں
 فرمایا کیا میں گناہ اوہ دجیہ عرض گزارے

ست سو بندہ سی قبضے تس نبی دعا فرمائی
 تا کل قبیلہ اوسدا مومن ہوسی دج دجا کے
 پڑھ کلمہ رو یا نبی کبہا کیوں زاری کریں اللہا
 کراں علاج کیا اوہنا ندا دس حکیم بھیرے
 نسخہ جو فرماؤ حضرت اوستے عمل کماواں
 میں عرب دیاں سرداراں تھیں ساں تے میرے گھر پیا

لہ کفن اوسدا اسی الخ یہ شخص بن توبہ مرا ہوگا یا گناہ کو حلال سمجھتا ہوگا یا بقدر گناہ عذاب کھلاص ہوگا واللہ
 اعلم بالصواب فیقر حلوانی عفی اللہ عنہ۔

لڑکیاں پیدا ہو یاں نال کسے دے عقد نکیتا
 اس عاروں میں ڈردیاں حضرت لڑکیاں گویا
 عوض کیتی جو دجیہ تا میں رب سجا فرما دے
 لا الہ الا اللہ جاں دجیہ کلمہ پاک الایا
 جو اوس مینوں گالیاں دتیاں اوہ جڈنیاں تیار
 تاسن اصحاباں حضرت روئے ایس خوشی کے دمارتے
 مومن دجیے نوں جڈنیاں جس ایہ جرم کماے

تا کوئی سوہرا کہے نہ مینوں سبق نفس تھیں لیتا
 اچھے حضرت دجہ حیرانی خیراں جبریل پوجایاں
 غرت ہو جلال اپنے دی کر کے قسم الایا
 تا کفر سٹھاں سالاندا اوسد میں کل روڈ پڑ گیا
 تا قتل کرن دھیاندا کیوں ناہ بخشاں س یکبار
 تے کیتی عوض اک کلمہ پڑیاں ا غفار ہمارے
 تا مین کلمہ ہستا پڑیاں کوں نہ بخشا جائے

بعد موت کے کلمہ کہاں رہتا ہے

لا الہ الا اللہ روح نال رہے جڈ بندہ مردا
 جاں دونوں ہوں اکٹھے اسدا نام ایمان اللہ
 حضرت علی کنوں فرمایا نبی جو دھی نکھیڑ یا
 زمین آسمان پہاڑ درخت جنگل دریا تھامی
 بے کلمہ اخلاص تے کلمہ ہے اسلام ہوزنالے
 بھی کلمہ ایہ نجات خلاصی ہر مومن دا ہویا
 جے تکر دے ہک پلے دیوچہ کلمہ رکھیا جاسی
 حضرت فرمایا جاں جنت دچھیگا دسایا
 کئی ہے جنت دی کلمہ پڑیا جس اخلاصوں
 اوہ رب دینال محول کریندا تھھے تا سے کردا
 نالے مومن ایہ نہ ہو دے ہرگز مول کد امیں
 پڑسن قرآن نمازاں روزے رکھن نال نبیدے
 جڈنگ کفر چھپائی رکھے حکم نہ شرع لگا دے
 جاں ظاہر کفر کیتا کسے اپنا جگ دجہ کر تھیراں
 بھاویں عالم فاضل جدا ہر کفر تے کردا

محمد رسول اللہ سنگ جسم تا دہاں نام سمرہ
 تے ایسے اوتے فتوی روح تن رلکے حصہ بانڈ
 جو کلمہ طیب جیہا نہ روئے زمیں تے کہہ اتریا
 کلمے پاک دی برکت راہوں قابم مین گرامی
 کلمہ قرب تے کلمہ تقویٰ کلمہ لیا حالے
 ایہ کلمہ توجید اس پڑیاں کفر جا دسب کھویا
 دعوت آسمان دوجے پلے دجہ کلمے طرف ودنا سی
 اسدے دروازے تے کلمہ طیب لکھیا پایا
 جو کفر نہ چھڈے کلمہ بولے جاں اوسوں خاسوں
 کلمے تے دجہ کفر شرک ضد ضدال میں ہویا
 جاہ سوستر کلمہ گو سی وقت نبی سمجھایاں
 نگران دچوں کافر دیوچہ اوہ کفر عقیدے
 مسلماناں سنگ ریل اپنا مال تے جان بچا دے
 پھر کلمے اتے نماز اسدی دا کلمہ لحاظ نہ تھیراں
 نہ جس تاویل قبولن لائق اوہ کفاریں ڈردا

حکایت فضیلت کلمہ تجید میں

بے ابوہریروں نبی کیہا میں شب معراج دسایا
 اک فرشتہ شکل پھیرو بیٹھا اوپر کنارے
 تال اوہ جڈ اپنی تھیں پلے پھر الحمد جاں کہندا

اک دریا اندازہ جبدا رہنوں معلوم آیا
 ستر نزار اوس پر جڈ سبحان اللہ کوئی بکارے
 تا پر اپنے ستر نزار اوہ سارے کھول دیندا

جاں التبدیٰ کبر کیے تا غوطہ اوس دریا و چہ مارے
 جھاڑے ہر ہر تھیں اس تیر ہزاراں قطرے جھڑے
 پڑے اودے تشبیح قابل حق بخشش ہر اک چاہے
 بلدا اودے ستون جاں کلمہ بندے کسے الیہ
 اے جیسا گیا نہ قابل مرا ٹھہرن مول نہ ہوندا
 تا ٹھہر جائے اودے تھم کلمے دا ایداشان نراللا

لا الہ الا اللہ جد کہے تاں مارے ترے اڈاری
 لاجول ولا قوۃ الا باللہ کہے لکے کنوں بگردے
 ہر ہر قطرے تھیں رب اک اک نوری ملک بنا دے
 نبی کسار ب عوش دے اگے ہے اک تھم ^{میلان} او پایا
 رب کسے سستا میں تھماں عرض ستون کریندا
 ماں رب فرما دے بخش دتا میں کلمہ پڑھنیو الا

حضرت موسیٰ علیہ السلام کی حکایت

اک بڈھا ڈٹھا جو گل و چہ اک پوجے جھکھ مارے
 چار سو سال لال توڑی کہندا پوجی آتش سولی
 غیر پوجن تھیں توبہ کر کے رسنوں اک مناویں
 فرمایا اودے ارحم کوہیں نہ کر کے قبول منسی
 تا مینوں چا دین سکھا تا موسیٰ دسیا بھائی
 تا خوشیوں مارا اک چنچ اوس موسیٰ متی جا دسیا
 کفن دفن دے بعد قبر تے ہو کے کھڑا اللادے
 جو کلمہ عرف الایا اوس نہ باقی غسل کما یا
 کیا نہیں معلوم تینوں جو شخص توحید اقرار لیا یا
 اوس کلمے گو تے بیشک موسیٰ بخشش ہوئی ہماری
 اونہاں کلمہ پڑھیا حرف گئے تا جوی نظری آئے
 ستانی ستانی سالاندے کیا رحمت نامتناہی

حضرت موسیٰ لنگے اکن راہ کسے تھیں پیارے
 پھینا تینوں کتنی مدت اک پوجیندیاں ہوئی
 فرمایا کیا وقت نہ آیا جو توں رب دل آدیں
 عرض کہتی ہے رب دل مٹاں تا رب قبول کرسی
 کہندا رب تھیں تسدیاں نوں جے کرے قبول التو
 لا الہ الا اللہ موسیٰ رسول اللہ کلمہ پاک سکھایا
 موسیٰ پکڑ ہلایا پر تے جان مسافر پا دے
 محلے قبر والے دامینوں دسیں بار خدا یا
 موسیٰ نوں حیر بل خدا تھیں بعد سلام سنایا
 توبہ کر کے شرکوں ہو یا جو توحید اقرار ری
 موسیٰ نے جاں قوم اپنی لوں آکے حال بتائے
 تے ہر ہر حرف دے بدلے بخشے اوس گناہ الایہ

روایت

اک گھٹ سو دفتر تس بدیا سارے کدھو جاں
 ترازو دے پلے رکھیں دفتر کل بدیا ندے
 پلے نیکیا نوالہ خالی بدیاں مسجھ لکھیاں
 جسوچہ کلمہ طیب نیکیاں پلے دھریا جاسی
 گناہاں والا پلے اگے تس کہہ تذر نہ پوسی
 لے جاؤ اس جنبت برکت کلمے طیب شانوں
 چھوہیں جلد اندر پڑھ لینا جا کے ادب آدابوں

نبی کیسا دن مشراک بندہ پاس ترازو لیا سن
 ہر اک دفتر اید جس کچہ انت شمار نہ پاندے
 جاں نیکی نظر نہ آوے ہر ہر طرف دس برآیاں
 تاں اک چھوٹا جیہا کا غذا سدا کڈھیا جاسی
 تا کلمے طیب والا پاس اتنا بھارا ہوسی
 نیکیاں پلے بھارا ہویا حکم ہوئے ملکانوں
 فرض واجب تے ستاں کلمے بھی جو استجابوں

تقلیدی کلمہ پڑھنا اذسوں صوفی شرک تہانگ
 نہ کلمے دی جبکہ قدر جو کیا شنی کلمہ پاک اسمانی
 ناپیاں کولوں سنیاں پڑیدیاں سیتاں اٹھدیا ہویا
 صفت ایاناں خبر نہ پائی کلمہ ٹھیک نہ آوے
 کہیں کہیں مٹا پٹا پڑدے عادت راہوں
 یہ تقلیدی کلمہ دیوے اس تھیں رب پنا یاں
 دل دیران اتوں تن و سدا غفلت مذہب بھریا
 رب تھیں دور ہٹایا جس نے دلوجہ بت ہزاراں
 ستر اس نفس کا فردے اک ستر ایس کیٹوے
 ایہ سرکش نفس کہینہ ہر دم بدیاں طرف جلاوے
 کراں نفس پلید دیاں تھیں ہر دم دنا آوے
 نال گنا تاں بچے نامیں ایہ شہوت نفسانی
 بچہ نفس نہ آبول چھوڑے دانی داد دودہ پیار
 جس وجہ نفس تیرا خوش ہووے اوہ گل کریں بھورا
 آکھے نفس نہ لگیں بھورا جے تیں نفل پڑتاوے
 حرصاں خواہشاں دیکر سوہنی شکل نفس دکھلاوے
 پکرک نفس اماریدی سن کر سیں تا اجداری
 ایہ منہ زور و تھیرا میرا کون سوار سوار ی
 کامل مرد اجیہا کوئی خبریں رب ملاوے
 جلو پارو ڈھونڈن جڑ پئیے کوئی سرقالی

کلمہ دا جبکہ تہ نہیں جو ملاں لوک پڑتا ندے
 تے کی اسرار معانی اسوجہ رکھے پاک الہی
 یا جسویلے کوئی قسم کرادے کلمہ پڑیا بھیا یاں
 نہ لفظ درست نہ معنی دلوجہ اعتقاد جاوے
 خبر نہیں اسین کیا بکھ کہندے سمجھیں ناہ اسلاحوں
 غفلت مارے دنیا بندے تابع نفس ہوا یاں
 شکل موقد مومن اتوں دل اندر سیت وڑیا
 مکن عرفہ نفس رقص عرفہ ذوق اسول نبیاں یاد
 جے ستر سال عبادت ربی خالص نیک بچوے
 کراں نصیحت منے نامیں ادھر راہ لگاوے
 اس سرکش دا کی پہر داسا کھر کو بے مت پاوے
 جتنی روٹی ر جکے کھاوے تیز ہووے بونہہ جانی
 جد لگ ادس نہ عادت پادن دودھ چھوڑا دہار
 جے اوہ تیں بر حاکم ہو یا مارے کاکر زورا
 اس دشمن دا کی بھر داساست سولی جڑ ہو او
 چرب نوا زہریلے پر جاہل خبر نہ پاوے
 کالیوں بگے آنے ا جے نہ کیستی اسدی کاری
 منہ اسدے کوئی میر شکاری ہے کوشی کھارنا
 جیرا کر کے بدیاری نفس قابو نہ لیاوے
 بت خانے سب توڑ دے لوں جو کر دے نورانی

سلطان باہو علیہ الرحمۃ

جھٹھے کلمہ دلدا پڑھے او تھے ملے زبان ڈھولی ہو
 ایہ کلمہ مینوں پیر پڑیا سدا سوتا گن ہوئی ہو

زبانی کلمہ پڑ کوئی پڑدا دل دا پڑدا کوئی ہو
 بن مرشد راہ شہ نہ آوے کی جانن یار گھولی ہو

لے بن مرشد راہ الخ یعنی بلا اتباع مرشد حقانی اور طریق ذکر اور طریق ناندے ذکر کے اور سولی ذکر کا زیادہ سو مند
 ہونا وغیرہ مائل تفسیر نبوی جلد چہارم میں بالتفصیل موجود ہیں۔ اور نکا مطلقا لکھا جائے یقیناً حلوئی
 عنی اللہ عنہ ۱۲۔

ایسے مرد کامل دی سالوں سے تلاش کیوں
 گیماں نال تا جاتا بند سے رید اچ راہ پایا
 پر جو پیر شربا یا اوہ نہ و رقائ^{منہ} وچہ سمائے
 قائم رکھ فرید اندے سراتے ہر دم سائیا
 اے مومنو پھر و وسیلہ رب دل مرشد نیک جو آیا
 وسیلہ یعنی مرشد پکرن آبول اوس منایا
 ایمان نے تقویٰ پھر و وسیلہ رید راہ وچ لکھو
 مرشد ہو و وسیلہ لہجن پیر فرور بتا ندے
 سے مرشد پھر فروری رید اسبذہ اہل صفیوں
 بن مرشد راہ پاوں مشکل^{منہ} تا در ہو بھائی
 قرآن حدیثوں واقف ہوں عامل علم اصلاح
 دلوں بجانوں منے اوسدی تابع رہے سدا میں
 جو ساریاں مسلمانا نوچہ جاری بہتر خوب ایہائی
 جے سخت بری تقلید نکر نہ ضد لعقب واپسی
 جو نیکی ظن امام اتے رکھ تابع رہن اماموں
 حنفی بھادیں ضدی اوہ ہی مومن پاک سدا اندے
 جو نادی فرماوے خوش ہو غمسل کماوے بھائی

جو کلمہ دلدادہ سے جسدے راہوں نفس مریوے
 پنجاہ سالاندے بعد جاں مرشد کلمہ پاک پرنایا
 نمازاں کلمے پڑھے تیرے لکھاں ورق الثائے
 عارف پیر علی بوری ثانی بار خسد ایسا
 یا یحییٰ الذین آمنوا وابتغوا الیذی الوسیلۃ رب فرمایا
 راط اندر پنجاہ صفحے وچہ اسماعیل الایا
 خلاصی پاوں کارن چیزاں چار مقرر کردے
 صوفی اہل الیذی آت طرف سلوک یجا ندے
 خلاصی پاوں کارن بدلیوں ہرے نفس لڑائیوں
 ایوں ریدی عادت جاری ٹدھ قدیموں آئی
 مرشد پکرن لازم اوہ جو قائم او پر شرعدے
 مطابق شرع شریف جو مرشد حکم کرے اوسائیں
 تے وچہ عملاں تا بعد اسی چونہ مذہب بندی آئی
 مقلد حنفی سنی بھائی نا داخل گسراہی
 ایہ ضد تعصب والے بھی نہیں باہر دین اسلاموں
 رد پیر وچہ ایہ دست محمد حافظ لیاندے
 طریقت وچہ اطاعت واجب مرشد سندی آئی

تلاش پیر کامل کی لازم ہے

۱۰ عارف الخ یہ وہ صاحب ہیں جو شہرت سے دور رہتے ہیں اور اپنے آپکو مخفی رکھتے ہیں علی پور شریف محلہ
 مغربی میں سکونت پذیر ہیں فقیر حلوائی عفی اللہ عنہ ۱۰ یا بہا الذین الخ بقیہ آت جاہدونی سبیلہ لعلمکم
 ترجموں لینے اے مومنین طلب کرد خدائے تبارک و تعالیٰ کی راہ میں دسید اور جہاد کردا دیکے راہ میں تو کو تم نجات
 پاؤ فقط فقیر محمد نبی بخش حلوائی لاہوری عفی اللہ عنہ ۱۰ طریقت وچہ الخ جو اسماعیل نے کیا ہے کہ مرشد جب خلاف شرع حکم کرے
 تو قبول نہ کرے نوذبا اللہ من ذلک یہ بات قیاس فاسد سے ہے در نہ جب مرشد اعلم اکل فاضل اہل نبرہ گترین عالم افتقاد
 کر کے اس کا دامن پکڑا تو پھر اس سے ایسی بدظنی کے کیا مننے ہیں در نہ پہلے سے ہی اوسکو جاہل قرار دیا ہوتا اور شیخ کے
 ارشادات کی پرکھ وہی کر سکتا ہے جو شیخ سے اعلم و افضل ہو اور جو شیخ سے خود اعلم و افضل ہوگا وہ ایسے شیخ کی طرف
 منسوب ہی کب ہوتا ہے افسوس اسماعیل و ثانی پر کہ خود جاہل محض کو پیر بنا کر اوسکی نبوت ثابت کر دی اور شیوخ
 اہل علم سے یہ بدظنی نوذبا اللہ من ذالک عاٹا دکا اور شیوخ طریقت خلاف شرع نکر تے ہیں اور نہ بتاتے ہیں۔
 فقیر محمد نبی بخش حلوائی لاہوری عفی اللہ عنہ

بے مرشد جو کرن وظیفے ہرگز فیض نہ پاندے
کو رزق ترقی کارن کوئی لخص عداوت کردا
هَلْ مِنْ مُؤَيَّدٍ كَيْتِ اَكْه حَرْمَدِي رَجِي نَابِي
وَمَا قَدَّرَ اللهُ حَقَّ قَدْرًا اُوْنَهَا قَدْرُهُ رَحِيْمًا
جے قدر ہوندا دنیا دار ہوں مجھ دے پر جتا
دینا جد مردار ہوئی تس کتے طلب کر بندے
بے وجہ شریعت کفر حرام تے ربدانام چارن
خاص خدادے بندے کہن عبادت کرن الہی
تے خوف دوزخ دلوں ڈر کے ذکر جو متے خلاصی کھوئے
شُرک کہن اوہ ادسنوں جو انہاں خالصناہ عبادت
حرص طمع تے خواہش براک دل تھیں دور گوا

رناں کھکا دندے کارن چلے زبہ کماندے
نفسانی خواہشاں دے کچھے دورے تہ نہ گھردا
دنیا کارن کردے درد وظیفے سال جھما یس
قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ اِنْدَک لَوْن رَبِّ يَجْهَاتَا
تا دنیا وجہ کسے کافر پانی گھٹ نہ ملدا متا
مردار حرام آتے پھر چھیرے ربدانام بڑ بندے
ربدے نالو دا قدر نہ ہو وے مرشد با پیہ شماراں
نال امید خست ہو حرص حوراں العاموں بھالی
خَوْفًا وَطَمَعًا دَوْنَا حَرَصَ اَتِي خَوْفِ دِيْسُو
جے محض رضا الہی کارن کرن تا اہل سادت
جسوں مردہ تھہ غسان خدادے مرضی نت مناس

حکایت متعلق اسکے کہ سنے سنائے خدا کا نام لینا قلیل ہوتا ہے

خار قانی بو الحسن دی خدمت قافلہ تجا راندا
مال اسباب تجارت لدلے جاندے دور دورا ڈی
دیہو کوئی تعویذ یاد سو اسان کلام الہی
خار قانی بو الحسن ولی ایہ سن کے بات جبار کے
ایہ لوکاں کو لوں سنے سنائے اللہ اللہ کر دے
اللہ دیکھہ قدر نہ جانن پودا کے تھیں سنیاں

حافر ہو کے عرض کرن سن حضرت سخن اساندا
دا ہو چہ راہزن ڈاکو لکھن مارن نخت زیادے
جسدیناں اسیں پچ رہے مال نہ ایسا جا کر
جے انہاں دساں نام خدادا انہاں قدر پیار
پیر کامل تھیں اللہ کہناں سکھے نہیں داں مرد
غفلت نال بے قدر لوں اللہ کہن عدو لکھنیاں

حکایت

کچھ سوداگر لکے اکدن کسے ولی ول آئے
کوئی وظیفہ دسو جس تھیں اسیں خلاصی پاواں
تا شیخ اوہناں فرمایا جاں تسیں پہنچو اوس نکا
جاں پر تے راہو چہ آپسو چہ سبہ لکے کرن و چاراں
ننان اللہ دسیاناہ کوئی ہو کلام سکھائی

یا حضرت اسان ڈاکو پیندے وچہ سفاک جا کے
ڈاکواں کو لوں مالان جاناں انپیل اسین بچا وال
تا نام میرا تساں لیناں او تھو سوہن فضل ربانے
شیخ سانوں کی شرک سکھایا اسان مو حیداراں
یا بو الحسن وظیفہ دسیا نام اپنے دا بھائی

سے شیخ سانوں الخ آپ اُن کو نظرت ہی درست فرما دیتے مگر ادنیٰ استعداد ہی ایسی تھی اور عقیدے
بھی مثل و نابیان ہند کی طرح جیسے ہندو لکھوی اسماعیل دہلوی مقتول ہی کی طرح تھے فقیر حلوئی عفی اللہ عنہ

جو لیاں داہڑیاں تو لے نجدی کہن سو عمل کماواں
 پہلے دانگ آئے کرے ربدانام ایہ لہندے
 اک سنی پاک عقیدہ لوالا وچہ انہا سنی بھائی
 ادسول کوئی نہ کو آیا ڈاڈا بچیا میتا
 رب بوکاریاں مارے نام بندے دیوں بخت پاراں
 جلدی جا کے ادس ولی تھیں کرئیں خوب تارے
 راہ دا واقع ذکر کیتو نے گذر یا جویں تاماں
 مارے گئے تے اس اک بندے نام تسا ڈا لیتا
 اسرار از بتا حضرت بہوں جیرانی سانوں
 سنے سناے کچھ لگے سمجھے ناہ رب تائیں
 انہاں اکا رب نہ جاتا آئے تاں اس ڈیرے
 عزت عظمت شوق محبت من میر بوچہ وسدا
 بھورا قدر نہ ربد شان خدا تھیں دور مقررہ
 تے تسان مینوں جانا سلسلہ بلیا خوب سچا
 تسیں مینوں یاد کر دیں کر ساں یاد تسا بلایا
 جو میرا نام لیوے رب اسنوں امن امان بجاوے
 اد سو صبی کرے کوئی تاں سو جاون اشنا یاں
 انجیں رب ورتا را کردا ناں ادس ذکر کرندا
 ربدینام ابد وچہ ٹوں ٹوں بھری تاثیر سو مارے
 رکھدے تے تاثیر جویں شیخ عبدالقادر آئندے
 تے میں سو داں وچہ تریب اسے سخی یاد پھیرا
 حل ہو جاوے مشکل ادس دی ویسا پیر سو مارے
 یاد خدا دی کردیاں کدی نہ غفلت ہووے طاری
 ادب اتے تعظیم نہاست خدمت ادس بجاوے

اسنوں شرک ونا بی کہندے اسیں نہ مول اللہ
 غرض جدول سو داگر سو پونچے جتھے ڈاکو پیندے
 مال لیا کھوہ سار یا ندا بو نہہ کیتی مار کوٹا ٹی
 یا بو الحسن یا بو الحسن ادس نام ولی دا لیتا
 جاں سو داگر پرے را سو چو ڈاڈیاں کرن وچا را
 ایہ بات انوکھی سمجھ نہ آوے نام ولی دا تارے
 آخدمت وچہ حاضر ہوئے ہتھہ ہتھہ کرن سلا ماں
 سو جیران بچن یا حضرت یاد خدا اسان کیتا
 اس دل نظر نہ چوراں ہوئی بچیا امن امانوں
 فرمایا میں جاتا سی تسیں ربوں جانو ناہیں
 جے اینہاں ربد اقدر سو ندا کہہ آوندے پاس میرے
 تے میں نام اللہ دا جاتا جیوں حق جانن تسیدا
 سو ہوں رب رب کہندے ہو تسیں دل وچہ شوق
 ایسا نام تسان تہ دسیا جو میں رب کچھ جاتا
 فا ذکر ذنی اذکر رب سچے فرمایا
 جاں میں رب نول یاد کیتا ادہ مینوں یاد لیا
 ایہ یاد الہی سے پھر جیو نکری کیتی اہل صفایاں
 جو ناں محبت عظمت عشقوں لیوے نام سجدنا
 ایہ بو الحسن ولی دا کہناں سی تحقیقی پیارے
 ادہ ذکر کم دے مصداق ہوئے جدتا پھر نام اوہنا ند
 فرمایا وچہ شرق ہووے کدی مرید جے میرا
 جے ادس ویلے مشکل اندر میرا نام بو کارے
 ریدے نام سند دی جہناں عزت عظمت کیتی بہار
 جاں مرشد چا ذکر دے تے عمل مرید کماوے

کلمہ شریف کے ذکر کا طریقہ

پھر ایہ کلمہ پڑھناں ادس دا دیکھو کی رنگ لائے
 کراں بیان اوہنا ندا پھر اذکر نجدی کر دے

نیک عقیدے شرط ناں جے منزل توڑ چرہائے
 کل طریقاً نوچہ طریقے دکھو دکھو ذکر دے

لطیف دہا کہیے مجھے بیٹھ دو اد نکل گیا
 مقابل قلب لطیف روحدا بیٹھ بچے پستانے
 دوداد نکل و تھ مہیوں اوسدی چھکیا سنیو ولے
 سلطان الافکار بدن سار یوجہ لوں کلہ شہدا
 رنگ اوہنا ندے دکھو دکھی طرف اولو العزم سولہ
 ست ستاریاں نال تعلق ہی ستے آسمانان
 سلطان ذکر نوں دکھ کر ن اوہ چھ کٹ ایہ لطیفے
 ایہ مرشد نال توجہ جاری کرے لطیفے سارے
 نال نشوع تصور دلے دے خوب دعبیان لگا کے
 کل نیال باطل نے جھگڑے دل تھیں دور ہٹائیں
 ہل جل کرے نذرہ مرشد دل بچے ہو شامل
 جاں چھہ لطیفے دکھو دکھی یاد کرن رب تائیں
 تا سلطان الذکر اوس تائیں حاصل ہوو پیارے
 سلطان الذکر جاں حاصل ہو یا غفلت پاس آدے
 جگ سارے دی نفی کرے ہی نفی بدندی نالے
 نالوں لائوں کھچے توڑ دماغ تائیں پہنچا دے
 لفظ اللہ روح دل کھر کے دل تے ضرب لگائے
 وجود پنا سب طالب اللہ دے نال ادوا کے
 خیالی قوت نال زبان نہ ہرگز مول ہلا دے
 جاں ذکر نفی دا کامل تھیوے تا درویش بنیسی
 نفی النقی فنا، انفا، اس بعد مہیہ تھیوے
 پر باہجہ توجہ مرشد کامل ملدیاں ناہ مراداں
 پھر اسدے بعد حقیقیا ندا مرشد حکم کریندا
 تریجا اقریبیت جاں محبت جو کھنسا آیا
 کالات نبوت، نئے رسالت تے اولو العزم تہامی
 دائرہ مجسودیت حقیقت ابراہیمی پیارے
 حقیقت ساحر تہی آتے حب صرفۃ لا تعین نالے

لطیفہ ستر دوداد نکل اوپر کھچے مجھے پایا
 دوداد نکل ہے اوپر اسدے نفی لطیفہ بنانے
 اخفی سندہ سینے دے نفس شرع پیشانی چھل
 کوئی چیز نہ بدن اندر جو رہا دی یاد نہ کریرا
 نسبت ہوئی اوہنا ندی اول اکے اکے کٹا تہا
 اک اک دکھو ذکر کرے جد لٹا ہے ستے مکاناں
 جو اوسنوں نال رلا دن اوہ ست گندے پینا
 ادبوں بیٹھ دوزانو مرشد شیش و شوکر سارے
 ہر طرفوں دل چک اتے چپ کر کے سری جھکا کے
 نالو نال زبان اتے منہ اکھیں بند کرائیں
 وظائف اپنے راہوں تہدھ ول فیض سولہ لائے
 لطیفے نفس ولے بو نہہ کرے توجہ طالب سائیں
 کثرت کرے جاں نفس اوپر سن اسما بیان تارے
 تالقی اثبات ذکر کلھے دہ مرشد اوس گراوے
 ماسو اللہ جو کھچے ہے سب نفیوں دور ہٹا دے
 وچہ خیال جو جاگ گزرے لائے نال ادوا دے
 لطیفہ روح تے ہر با سے لوں نال اللہ ادوا اسے
 نظر کرے وں یار حقیقی ثابت خوب پہنچا لے
 اکھیں انیاں انکھ سارے جگ لوں چک ادوا دے
 چیزاں کشوں نظر آوان جاں پاک و جو کر سہی
 نفی جسدی سی کردا ہن اوسدی ہی نفی کھیوے
 اسماعیل مراط اندراج کیتا ذکر ارستادال
 مراقبہ احدیت تے دم معیت نام سہ بندا
 مراقبہ توس و لائت علیا بعد اسدے فرایا
 حقیقت کعبہ تے قرآن صلوٰۃ حقیقت نامی
 حقیقت موسوی اتے محمدی کھچے اس بعد سہا
 سہنا ندے ایہ علم تہ بن مرشد کوئی باندا تہا

بن مرشد د سے کلمہ پڑھنا مزہ نہیں پونہ دیندا
 جاں لوں لوں وچ لگے جڑ اسدی پاک بن سوجاؤ
 رکھاں بھتیں اک رکھ جس پتر حضرت کبیرا نہ جھروا
 پہلے پور لگے وت کچے ڈو کے پھر خجور ایں
 سبز کدے کدے زرد رطب کدے خشک کدے
 ہے ابوس مومن نون ایجانوں برکت ہر سردیلے

جو ولی البید تھیں سکھیاں ہویاں ذرعت ناک گہریندا
 پھر شاخاں اوسدیاں پھل پھل میوہر قابل پوجاؤ
 سے مومن دی اوہ مثل درخت خجور خازن گل گروا
 کھٹے کا کرے تر ہون پھر خرنے خشک فرداں
 تر کدے اودھر سردیلے فائدے مند دیوے
 نیک عمل اوس جبرین اوتاناں طرف قبول سویلے

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ۝

مثال بات ناپاک کی مانند درخت ناپاک کے ہے کہ صہم بکڑ گیا ہے
 اوپر سے زمین کے نہیں واسطے اوسکے قرار

سخن پلید گناہ ہو رکھے کفر باطل ہر باتاں
 جو پشیا ہو دے زمینوں کدھرے نہیں قرار بکروا
 یعنی بریاں کلیانندی کبہ عزت حرمت نامیں
 قیل مقال سخن کفاراں خامی باہجہ قراروں
 رکھ پلید کہن اک تماں بعضے تھوم الادون
 تماں کوڑی ول زمین نے کھلے سے وت اکھڑیوے
 ایجے کافر حال نہ اسوجہ دسن کبہ اصلاحاں
 بیسج دلیل مسلمانندی دعویٰ بیج اوتنا نندا

وانگ درخت برے ناہ سبز نہ پھل پھل دے براتاں
 کسے سہار لوں قائم دے سر خود پیر نہ کھپشروا
 بے اعتبار ذلیس نہ نفع نہ اگاں ثواب کد امیں
 شہادت مومناں کلمے پاک قبول ثبات ہنجاروں
 اک عشق سچے اک کسوٹ کہن ایہ خازنوجہ لیاوت
 نہ مذہد زمین وچہ قائم بھی ناہ شاخ اوس اوتناں کھوے
 نہ گل اوسدی کوئی پاک نہ جڑ دے عمل اوس نیک اوتنا
 وچہ دلادزے اثر تے دن دن تہینے دوھے تہنا نندا

يَدَّبُّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَ يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ۝

ثابت رکھتا ہے اللہ ان لوگوں کو کہ ایمان لائے ہیں یہ ساتھ بات محکم کے بیج زندگانی
 دنیا کے اور بیج آخرت کے اور گمراہ کرتا ہے اللہ ظالموں کو اور

محکم کلمے تے رب مومناں ثابت قدم رکھیندا
 وچہ زندگانی دنیا لوالی بھی وچہ قبر جاں دیندا

نے ظالماتوں گمراہ کرے رب کریم جو ادوہ چاہے
 قول ثابت ہے عام تیرے قول آئے اس اندر
 سے عہد عبودیت دا بھی جو بھار امانت چایا
 جواب نیکر تے منکر دا بھی قول ثابت بتلانہ
 جاں مومن نوں وجہ قبر کھن تا دیوے سچ گواہی
 قَدِّبَتِ اللّٰهَ جو رب آکھیا اب معنی تس آئے
 کبیرا رب تیرا جدملک سوال قبر وجہ کر دے
 انس کنوں وجہ خازن حضرت پاک نبی فرماد
 جاں ادوہ مڑ چلن مردے نوں جیساں کھرک سبھے
 مَا لَقَوْلُ فِي هَذِهِ الرَّجُلِ وجہ بخاری لیا یا
 مومن کہے اب نبی اللہ دا دیواں سچ گواہی
 بھر ناروں جاگہ حنت البید جا بدلا دے
 نے کھلی کرن قبر موندی تا بسو خوشحالوں
 تے کافر سور منافق نوں جد کھن ملک الہی
 لوکا لو انگ آتا میں کہندا تس گل کھن فرستے
 یعنی خود تحقیق نکستی ناہ تقلید کیتو لی
 تقلید شخصی نوں ثابت کتا نکھوی ددو شعرا

کفار انوجہ خیر جواب تو نسیق نہ رہ پ دو ا ہے
 پر ادوہ قول تے فعل مرادال رب راضی جس اندر
 انس جنوں ظلوم یا کلمہ پاک مراد بتایا
 میں عازب تھیں وجہ خازن شاہ رسل فرماد
 خدا بن نہیں معبود خمد بھیا پاک اللہ ہی
 وحی الاخوۃ تک پڑھ کتا است پیغمبر فرمائے
 مومن کہے پر رب اللہ نبی محمد پڑ دے
 بندے نوں جد وجہ قبر دے یا رادسد دھر جانہ
 آدو ملک اوس پکڑ بہادن جیونکر زندہ تھوے
 ملک کہن اس بندیدے حق نوں کی کہندا آیا
 ملک کہن تک جاگہ اپنی جو دوزخ وجہ آہی
 بر دوطرفے نظر گزارے دوزخ حضرت پادے
 جتھوں توڑی نظر بوے تس کرن فراخ کمالوں
 ایس بندینوں کی سین کہندا کہے بد جانان میں
 نہ جا تو آپ نہ مگر لگوں کسے مومن نیک سرشتے
 تالوے گزراں ہارن کو کن کوک سنسے ہر کوئی
 مگر لگن کسے نیک بندے ثابت مثل دو بہراں

حافظ محمد لکھوی کے چند شعرا اور ثبوت تقلید شخصی

آدم جن سوا سبہ سندے جو تس گرد لو ا جی
 جاں میت نوں گردن مرن تس جیساں کھرک
 بھی ابوہریرہ لوں کرے رواست حضرت خود فرماد
 رنگ بیٹیاہ تے کیریاں اکھیں آکھن ددو بیٹیاں
 کہے اب خاص رسول اللہ دا اشہد بول سناد
 ستر گز لمبی ہو چوڑی قبر کرن نورانی
 بھر آکھن سول نبی عودس سویں جویں فرستی آرمو
 بھر سوندا خوشی آرموں تالہ فرود سوا تھا دے
 سندا سناں جوں لوکاں تمیں میں آنا ادوہ

بھی ابوہریرہ لوں خازن دیوہ لیا سوال الہی
 پھر ملک بیٹیاہ ان گلو وجہ کھنی ہر اک سوال کہندا
 بعد دفن دو ملک نیکر تے منکر او سوال آڈان
 اس بندینوں کہندا سی کی جو تھہ پاس اٹھائیں
 ادوہ کہن جاتا اسال ایوں کہیں قبر فراخی پا دے
 آکھن سول کہے دنجان گھر تا دیواں خبر آسانی
 نہ اوسنوں کوئی جگا دے مگر جو پیا نام اکرام
 تے کافر سور منافق دو تاں ملکا ان بعض سنادے
 ملک کہن اسال جاتا اوس کہیں شکوہ

کہے زمین، لوں، بل، جاہ، اسے مل کر زمین چھیرے
 پھرنت عذاب، بکھوے اوسنوں دائم دہر قبر کے
 جو لکھوی کرنت روائت اوسنیں مسیلتن نکالے
 برامین ازب تہن و چرخازن پیغمبر فریاند کے
 بلک چھین رت کون کیا تہدھ دین نبی دش کھیرا
 چہر جبر آک ڈر از ان چھین دل سخت ذرہ ملائم
 بال و درست جواب منادی کیے لوکار سنائت

جو بکھو دھو چہ لپسی کے ڈر ڈا ہڈی قبر پیرے
 تا جو او کھوں رب اوٹھا و اوسنوں رور شرے
 ملک غیب تے زندگی میت نبی تعون نالے
 مومن کے تن قبرے دیو چہ روح اور سینوں پانڈ
 کیے البدر رب نے دین اسلام تے نبی محمد مر
 ابہ اور ک دعا از مالش رکھی مومن لوں رب عالم
 اس آکھیا سچ یشیت البدرت برسی نبی ابہ است

پھر حذر اشعار لکھوی

بھی با اسناد پنج آکھے مانی جو مولیٰ عثمانے
 نا پھر کھلو ند، کہندے بخشش منگو بھائی تائیں
 عمر جو ابن العاص مھابی موت جاں اوسنوں آئی
 ز آتش ساتھ لے جاؤ فر جاں میںاں خاک دباؤ
 پھر گرد قبر دہ، جتنے جبر و چہ لٹھ کھیوے
 تے دیکھاں کوں کیا جواب دیاں میں بلکار بدیاں تہر
 تے کرنی تلیقن میت لوں لکھوی ثابت کیتا
 نال ندا پکار میت لوں اشہد یاد کر اوسے
 کہے ہولی مٹی ڈاواں تھیں نلاہہ مسد پایا
 تکیہ کر سنگ قبر آنا کوئی بیٹھا نبی لایا
 پس بن قبر اندی بے ادبی کرن جو سخت و نابی
 جو ایہ مسیلتے کیوں اوسنے لکھے سند حدیث لیا
 بتاں نال ملاون دلیاں ہٹکا کرن تراراں
 رویناں نبیاں ولیاں لوں ایہ کہندے نو تمی نے
 محمد نجدی گردا ہنندا و چہ توحید کتا بے
 بل اصحابانڈے روفے نجدیاں میں گراے
 سرا سمعیل جو لکھ خود یار و چہ صراط کتا بے

جاں دفن میت لوں کر کے ہوندے فارغ نبی ربانے
 ہن سور سوال منگو جو ثابت رکھس البدر سا میں
 روکے کہے جاں مراں تا دینا نوالی رلے نہ کانی
 ہولی مٹی ڈاواں قبر تیں گرد قبر دے آؤ
 پھر گوشت اوس وند دیوے تاں بکھہ نیوں ہر تہ
 ایہ سبہ حدیثاں و چہ معال لکھیاں دیکھ اتھائیں
 و چہ تاج التفاسیر نقل مرفوع حدیثوں میتا
 اوہ جو سند اتے سے زندہ سبہ کبہ سمجھے پاوے
 جو زوروں مٹی سیشاں میت پہنچے دکھ سوایا
 قبر والے لوں دکھ نہ دیہ ایہ و چہ مشکوٰۃ دسایا
 اوہ لکھوی اپنے مرشد دی سن میں قبر شتابی
 نجدیا ندے گھر ہوں سیا پے سند گھرے دی پاکے
 مباح افعال یا استجاب لوں شرک جانا اشراروں
 و ڈا بت نبی دار و نہ لکھیا بے ایما تے
 کفر تائیں توحید کچھاتن اندر حال خرا بے
 سخت بے ادبیاں کیتاں آتے گھوڑے فرود ورا
 پیر اندی تعظیم اندر پڑھہ دیکھن نال صوابے

۱۵ ملک غیب الخ یعنی فرشتوں کا کہنا کہ ہم پہلے ہی سے جانتے تھے کہ تو ایسا کہے گا اور کافر میت کو ہمیشہ کا عذاب جس سے زندگی ثابت ہوتی ہے اور قبر میں حضور کی تشرف آوری عالم برزخ میں حق جلوتی علی الرحمہ

الَّذِي تَدْرَأِي إِلَى الدِّينِ بَدَّلَ كُفْرًا أَوْ أَحَلَّوْا

کیا نہ دیکھا تو نے طرف اور نوجوں کی کہ بدل ڈالا اور نہ تو نے نعمت الہی کی کفر سے اور اتارا
قَوْمَهُمْ ذَا أَرْبَابٍ ۚ كَهَذِهِ يَصْلُوهَا وَيَبْسُ الْقَرَارِ
قوم اپنی کو گھر بلا کف میں کہ دوزخ ہے داخل ہونگے اور ہمیں اور بری ہے جگہ قرار کی

توں ڈٹھا نہیں اور نہ اظہار جنہاں نے نعمت رب بدلائل
نے اپنی قوم اتاری جگہ ہلاکی پور خواری
بے نعمت رہی بدلتوالی قوم قریش کفاری
اخذ من الله على المؤمنين مومنات اتے احمد ان خداد
جو انہاں کنواں اٹھایا مولی اندر عربی بولی
ایہ آیت دچہ نوبیح اوہناں جنہاں قوم کیسے سرداری
نی کہسا تن گلاں پاروں جب رکھو عربانندی
الک حادیت بن عمل ونا سیاں عرباں بغض رکھیندی

دین سچے لوں بدلیا سنگ کفر انکار تباہی
نے مندی جگہ قرار کفاروں ات رہن اتھہ ناری
تے نعمت زیدی نبی محمد ص تھیں اوہ انکاری
اذ لعت فی عجم جاں اوہناں آیا بحسرو صفا دا
قرآن بھی عربی بولی دونوں عجب ہم بولی
تے اوہ وہ الاہوں روکن مت گبولی ناری
جو یوں بھی عرب قرآن بھی بولی جتیا ندی
دبا بی دیو بند تائیں کے اوہ بر فضیلت دیندے

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ ط قُلْ تَمَتَّعُوا

اور مفر کیا واسطے خدا کے شریک تو کہ بکا دیا راہ ار سکی سے کہہ کہ فائدہ اٹھاؤ تو نہایت
فَاتَّ مَصِيرَ كَمَا إِلَى الدَّارِ ۚ
پس تمیق پھر جاتا تمہارا طرف آگ کی ہے

اونہاں بددے ناں شریکیت راہ رہیوں خلق پہلا
کیا کجہ دنیا نفع تہا نہ سوگ روز خواں جاوے

قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا

کہہ واسطے بندوں پرے کے جو کہ ایمان لائے تا تم رکھتے ہیں نماز کو اور خرچ کر لیں اور سوزے
رَزَقْتُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِّن قَبْلِ أَنْ دَعَا إِلَى يَوْمِ لَا

کہہ دیا سنے انکو پوشیدہ اور ظاہر پہلے اس سے کہ آدے وہ دن کہ نہیں
يَتَّبِعُونَهُ وَلَا خَلْفًا ۚ

بندیاں بریاں مومنوں کو فاکم کرن نمازاں
نے خرچ کرن کجہ اسماں بود نا ظاہر مخفی رازاں
پہلے اسدن تھیں جو جو نہ سودا کوئی دکا وکے
نہ نیکی دیکے نہ دوستی یاری بریاں نفع بونجا دے

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ

مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمْ

الْفَلَاقَ لِيَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ مَأْمُرًا وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّأَنْهَارَ ۝

وَسَخَّرَ لَكُمْ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ ۝ وَسَخَّرَ لَكُمْ

الْبَيْتَ وَالنَّجَارَ ۝

میں وہاں تھیں پھر رزق تسادے میںہاں نال آگاہ
جد ہر چاہو لیجاؤ خود روانہ کر دیاں ناواں
نہراں کبھی تساں تابع پانیوں فائدے ہوں تساپہ
نہ آگے بچھے وقت ہوئے نہ تھکن چال چلیندے
کدی جانن کدی ظلمت کدھی ڈبڈبے بہن سدا
کشیہاں نے چن سورج دینہ شب فائدے نعمت
نہ با سبجہ انہاندے زندگی ہووے بدلوں رزق تساپہ
چن دی تری تے سورج دیپوں پکن رزق بہاراں
جے نت رات یادن ہونداں شکل ہونداں باآراں

اللہ اودہ جس انہر دھرت ادا پائی مینہ و سسائے
تے کشتیاں انوں تساں تابع کیتوئی چلن دچہ دریاواں
تابع اودہ تسادے ہویاں نال حکم رب سبائیں
ہو رجن سورج تساں تابع اپنے قاعدے نے نت منہ
جی دن نے رات کیتے تساں تابع وقت متواتر
دائین سفر دی حالت عادت بہنت جاری
ایہ تساں اودہ متساہی جو کسے تیزوں ممکن ناہیں
کر کے سفر سمندراں اندر فائدے ہوں نہراں
دن نوں کسب کر و کم کاج آرام کر و دچہ راتاں

وَأَنْتُمْ مِّنْ كُلِّ شَيْءٍ عَادُونَ وَإِنْ تَعَدَّ نِعْمَتَ اللَّهِ

لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لظَلُومٌ كَفَّارٌ ۝

تے جے تسیں گنو خدا تھیں نعمت نہ گن سکو خاصہ
دقار ب تسانوں جو کچہ منگو سداست پاسوں

تھیک انسان ہے ظالم ڈاڈا کرے نہ شکر زبانوں
تعظیم اولیا والے بتاندی لکھوی اک کر جاتی
تعظیم استاد نے پاپو مرشد پیراں ولیاں پیار
بلکہ نام کلام لباس اوزار جو منعم سندے
غرض جو شی منسوب اُسد لویں سبدا ادب بچا دے

کفار زبردنی الہ بالذہ سمیت کرے کفر نون
تعظیم بتا ندی شکر کس نے دلیاں عظمت رحمت سارا
خود مولوی اسماعیل بتا دے دہرہ صراط سہا سہا
ناجوا سدا چو کھر بچہ نس جگہ ادب کندے
کرے تعظیم ہر شے اوسدی تاں بکھرہ فیض اچھا دے

۱۰ کفار بضم یعنی پیش کعبنی کافر بنی بخش عفی اللہ عنہم مولانا خود مولوی المذہب دا ذفر و ذمہ منعم ست تعظیم
شعائر یعنی اموریکہ بااں مناجتے خاص میدارد بحقیقتکہ ذہن کیسے کہ واقف آں مناسبت باشد ازاں امور بااں
منعم استقلال میکند مثل تعظیم نام اور کلام اور لباس اور صلاح ادا تھے کہ مرکب اور مسکن اور المذہب صراط سہا سہا
مطبوعہ جمہاتی مولانا مولوی اسماعیل مقبول دہلوی جو پچھانوں کے ناقد سے لڑ پڑا اتقل ہوا تھا داعیت کے سبب
۱۵ اور ص ۶۷ میں کہا چہ مگر محبت و رضائے حضرت امام منظر راست چرا آرا بر سادات متبعین مرن نمیکند و د تعظیم رتقی
ایشان میکوشند المذہب اور ایسا ہی تعظیم قبور مومنین کی ثابت کی ہے مولوی اویہ الزمان دہلوی نے کتاب ہدیۃ الہدی عقائد
الہدیہ میں اور حافظ لکھوی نے منہاں تیسری تفسیر مجددی ص ۱۹۶ شریک کے حاشیہ پر اس طرح لکھا ہے۔ چیزیں بت پرست
اتے پیر پرست اتے اولاد نے ہر نعمت بتاں اتے پیراں تھیں سمجھدے میں اتے تعظیم نے پوجا بتاں دی کرے میں ظہیر
یعنی دڈے ظالم میں منہ عفی عنہ یہ حاشیہ خانہ ساز ہے لکھوی کا جس سے اصل داعیت ظاہر ہوا ہے کہ بت پرستوں اور
اولیاء اللہ کے معتقدین کو کیساں قرار دیا بلکہ انکو پیر پرست بنایا اور اولیاء اللہ کے تقدیر باذن اللہ کو کافر اور شرک بنایا
کہا کہ بت پرستوں کی طرح یہ لوگ پیروں سے مال اور اولاد بگھنے میں حالانکہ یہ ہر یک پیر پرست ہے کسی موزاں نہ کہ
بزرگ کو خدا نہیں جانا نہ بالاستقلال معنی قادر حاجت روا سمجھنے میں بلکہ ان کے تعارفات باذن اللہ سوتے ہیں حالت
عیسیٰ علی نبینا علیہ الصلوٰۃ والسلام کے تعارفات باذن اللہ منصوص قرآنی قرآن شریف میں ذکر ہو چکے ہیں اور اللہ
کی تعظیم مثل تعظیم بتوں کے قرار دی مریخ بے ایمانی انہ سے۔ سلا کی ہجر اسود اور بت کو چونکے کیساں ہو سکتا
اور تعظیم کعبہ و صفا و مردہ و دیگر شائرا اللہ کی مذہبی تعظیم بتہ و آقاہ ہو سکتی۔ اور خدا بتاں بندہ کے فضل وہ شائرا اللہ ہی
جیسے مسیح نبوی کی فضیلت بدولت حضور صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم کی فی رخصیل اصل سے بڑھ جائش لیکن نبی و پیغمبران
خدا کی تعظیم خدا تھے فرماتا ہے و تحزروا و توقروا و لا یزولوا قال ان العزۃ للہ و لہ سبیلہ و لہ المیزان و لہ
المنفقین لا یعلمون فقال النبی صلی اللہ علیہ وسلم عزت المؤمن بذات اللہ الاعظم بزوات
د قولہ تعالیٰ ان اکرمکم عند اللہ التقی کہہ اور بتوں کی ثابت و عیسیٰ منعم فرماتا ہے اور بتوں کو
پس بتوں سے اولیاء اللہ کی تعظیم برابر اعتقاد کر کے مسلمانوں کو کافر بنانا خود کافر بنانا ہے فقلا تفسیر
نبی بخش حلوائی عفی اللہ عنہ

پیراں گھر جو ناڑے کپڑے کھوڑے کا کھٹی سونے
 جتنے پر کھلونا سیٹھا تعظیم ادب اس تھاں دا
 لکھوی دے نزدیک بن اسماعیل کافر جے بنیاں
 وجہ ترغیب جا بر تھیں حضرت شاہ رسل فرمایا
 جو تریہ گز تک پہاڑ تریہ گز چوڑا ایسی نالے
 پانی مٹھے دا ہک چشمہ جاری ابر پہاڑ سے
 اک نبی خدا دا بیوے اوتھے اس چشمہ دا پانی
 پنجو سال گئے اس اک دن کردا ایہ دعائیں
 نہ بد بو پوے بد بوچہ ابوین اٹھاں روز مشرکے
 جاں ریدے سو سی بدین مشرکوں ملک فرمایا
 میں رحمت فضلوں پیری ربا جے ان جنت دریا
 نالہ فرما دے اسدا ہر حساب تمامی
 طرف خدا نے اکھیاں سندیاں نمتاں جہ سنایاں
 اک اک نعت بدلی نیکی اک اک دتی جاوے
 اچے درجیاں نمتاں سرتے کھلیاں مکی اکونا میں
 دوزخ طرف کھڑو اس جاں تس کھچن ملک اللہ
 رب کے کس تینوں ایسی دس کھاں پیدا کیتا
 پنجو سال عبادت دی کس توت بخشی تینوں
 وچہ بندی اچھی نے پہاڑ اوپر تده کس پوچا ناں
 پہناں روز انار تے سجد یوجہ قبض روح کرنال
 فرمایا رب سید کہہ سی جد رحمت پیری راہوں
 رحمت ریدی نال ایہ بنیاں اجیراں میں تمامی

ہر شے دی تعظیم کرن کیا کھونے چو کھر چو نے
 جس چو کھرتے پیر چڑھے ہے اوسدا ادب کراندا
 لکھو گادے فاروق ہندی دے چلیا نون کیا بنیہ
 یار میرا جبریل مٹھا ہی مینوں آکھ سنایا
 فرسنگ جاڑ ہزارندی اک آہی اوس دو والے
 درخت انار شیریں اوتھے قائم ہر شے پہلی سپار
 کھاوے رزق انار دے شب طاعت کرے ربانی
 جاں میں مراں تے سر سجد یوجہ ہووے تال رسال
 نال اوسے حالتوچہ پھر اسدا قبض ملک روح کردے
 رحمت فضلوں ایس بندہ نون جنت کھڑو اللہ ہی
 تا عمل پہنے پنجو سال اندے گئے کد سرون اڑیا
 جو نعت متعلق اکھیاں گبناں جان گرامی
 ادبوں پنجو سال عبادت نیکیاں بیشکریاں
 اچے نمتاں اکھ دیاں باقی نیکی رہے نکوئی دسا
 دو جیاند اکہ ذکر تدا نون حکم دیوے رب سائیں
 رحمت تھیں کھر جنت ربا مجزوں عوض سدا
 عوض کرے تده رباوت فرما دے اسنوں میا
 عوض کرے تده مولی پھر فرما دے رب تیسے نون
 تے کوڑے پائینوں مٹھا چشمہ کس تده پاس ملانا
 ایہ کسدے فضلوں کہے بندہ رحمت تیریوں جانال
 تا داخل کرد بہشت بندے نون رحمت فضل اللہ
 جے نعت رب گئے تا نہیں جا کوئی باہمہ ضامی

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ
 أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ۗ رَبِّ انقلم من أضلن كثيرا من الناس
 اور جب کہ عبادت کریں ہم بتوں کو
 اے پروردگار میرے خلیق انہوں نے گمراہ کیا ہے بہتوں کو لوگوں میں سے

فَسَن تَبَعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي ۚ وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

پس جو کوئی پیروی کرے میری پس یقین وہ مجھ سے ہے اور جس نے نافرمانی کی میری پس یقین تو بخیر اللہ مہربان ہے

جاں ابراہیم کیسا یار کے شہر ایہ جگہ امن دی
 تے پتہراں آئے پچا دین منوں پوجا کنوں بتاند
 پس جو ہو یا تابع میرا دین میری پوجہ سوئی
 ابراہیم اولادوں لوگ جو مومن ہونگے آئے
 گراہ کرنیاں دل بتاں نسبت ہے یہ صفت خداوی
 بت بے جان جو گنگے بولے نا کسے خبر کد ہیں
 بتاں ایڈ توفیق و نابی مندے دلوں بجانوں
 اشارہ طرف قریش جو کر کے پوجا تہیں بتاندی
 پھر امید تہا دی کرنی ابراہیم پاک خلیلے
 ابن عمرو نے کیسا نبی ایہ آیت پڑھ فرما دے
 ان تعد حثمت فانهم عبادك اونها كرا عذاب
 اللهم امتي بھرتن وارنی پڑھ روئے
 کیتی عرض امت عاجز دے علم تھیں گریہ زاری
 اسمعیل تے ناچارہ دو تاں آن خلیل الہسی
 جگہ خرے مشکیزہ پانی دیکے دو تاں تائیں
 یا حضرت اسماں ماں پتہراں لوں کتھے پوچھد چلے
 تا کہہ خلیل جواب نہ دتا ناہ تکیا بھوں نگر دوں
 آہو صرف خلیل کیسا تاں مانی عرض گزار سی
 ناچارہ پھر کھلی تے اسمعیل گودی دودھ پیوے
 خال پانی تک چکا تہیں ڈاڈا جگر جلا یا
 مڑوہ صفا پیا ڈیاں دودھ کے پاس جو آیاں
 اتنی دور گئی جو پچہ رہیا وچہ نظر دے
 نظر جو فیر دورانی تاکووا کہوچ پانی داپادے
 حاجیاں دوشن او تھوں پو یا شاہ رسل فرما دے

عاصی بچن عذابوں یعنی کنوں سزا پادند
 گراہ کیتے بتاں نے یارب لوکی بہت تہا سے
 جو میں تیں منہ موڑے مدھ بندیاں حمت بخش ہوئی
 نہ بت ادنیان کدے پوجیا جو اولاد خلیل او پیا
 بت پلید تے عاجز ڈگے ادھ نہ سکن نسا دی
 کیوں کرن گراہ کیا قدرت رکھدے ادہ بلا تیں
 تے بنیادی دلپانڈی توفیقوں منکریت پچھانوں
 پو خلیل مخالف پھر کوں ہوئی امید تہا دی
 ایہ امید نہیں کم دیندی برے تہا ڈے چیلے
 جو عیسیٰ روز قیامت اربد کے پیش انج عرض گزار
 ٹھیک تیرے ادہ بندے تینوں ردکاں مواں آیاں
 رب گھلیا جہ نیل نی لوں کچھ کیوں رزون ہوئے
 نافرمانیاں امت تیری خوش کر ساں بسیار ی
 کئے والے جا زفرہ پاس جھان بھائی
 پرتے آپ چپیاں اتے مانی نگر دوں کرے تہیں
 مار د جنگل سبزی دا آب نہ پھوچہ کھیلے
 کردی عرض ابراہیم کیتا تہا ایہی رہاے امروں
 نہیں سن لوہ کسے دی سانوں ہے کافی رہا
 جد لگ خرے ٹوٹیاں پانی مانی کھا دے دیوے
 گودی وچ پچھے دا پیا سوں سی مکھڑا کر مایا
 پانی کارن دو تاں دچالے بی بی دوراں الیاں
 دوڑی ست ست دار نہ مگراں پانی دسیا کدے
 جاں کوئی تہ نہ پانوں واپس جا اپنی تے آئے
 جتھے قدم بزرگ رکھن ادہ جگہ شریف سدا دے

گراہ کی نسبت پتہراں کی طرف
 حال حضرت اسمعیل و ناچارہ علیہ السلام
 حکایت کنواں شرف مائے

مکہ نبیاں ادنیٰ ہاں تھیں سبے قیامت تک بچا کے
اگلی آنت وچہ جیوں اسدا ذکر کیتا رب سائیں

تا چاہ زرم رب ظاہر کیتا لوک دسے کجہ آسے
ہنسہ تیلے دل آن ادتھائیں کرے خلیل دعائیں

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُيُوتًا بِغَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ

بَيْتِكَ الْحَرَامِ رَبَّنَا لِيَقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْعَدًا مِّنْ

النَّاسِ يَهْوَى إِلَيْهِمْ وَارْتُزِقُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ

لوگوں کے جکتے ہوں طرف ادنیٰ اور رزق دے ادنیٰ مسووں سے تو کہ وہ اشکر کریں

جس گھر حرمت دلے وچہ کوئی پانی کھیتی ناہیں
لبغیاں لوکا ندے دل مائل اسول کریں نیازاں
تعمتاں تیریا نتوں تاکھا کے شا کر سون تداہیں
غیر ذی زرع مکہ ادنیٰ ہاں پاسوں رب لیا
صرف آبادی حرم تے کارن اہل الذر دے سائیں
تے رہن نمازی اسوچہ لام الناس مراد تباہی
خادم اسدے عظمت والے لائق ادب تھامی
مجمع عام جو حج وچہ ہجرت ہر ہر ملک لوکا نی
ناسیاں ناڈٹھا ہور جگہ آشنا کٹھ آدے
بن تدبیر دلانوں پتر اثر دل حرم کراوے
مومن رب تے کرن بھر و سائے تمام ادنی
خاص فضل رحمانی دی امید ادنی ہاں نے لانی
جو ایسیاں بے ساما نیا ندے سنگ ایڈی فارغیالی
دلیل حقانیت تے اثر دعا خلیل کسا لے
نہ گردا گرد کیے دے نام زراعت کھیتی کانی
اس غیر آباد جگہ دی خدمت کر دے لوک تھامی
دلکش پاک جمال اسدے تے جان کرن قربانی
تے جو ع خلق برقوم اس طرف ہر ملک ہر مذہب والے

بعض اولاد میری نول یارب وچہ اس جوہ مسائیں
تا ادہ لوکی ربا اسول قائم کرن نماز اں
زنگ برنگی میویاں تھیں انہاں یارب رزق کھوائیں
ذرت کنوں مراد بھی حضرت اسماعیل بتایا
صلوہ نماز تے ہر ہر قسم عبادت خدمت سائیں
نکتہ اسوچہ کعبہ جگہ خدا برستاں آئی
ہر دہلے ہر مذہب اندر مکہ شہر مدامی
سے واجب تعظیم ادنی ہاں ندی ہر ہر طرفوں آئی
سور ایساں اسدی مثل نہ مجمع خلق دسا د
فقہوی دل کھچے رب اسول ہر دل جب سما د
ہر ہر ملکوں مسوے تحفے زنگ برنگی آون
ظاہری اسباباں ادنی ہاں رہے پردہ نہ کانی
ایہ اصل قدرت ربی تے عظمت کے والی
گت ہاریدا جکتا اسول ایڈ آبادی نالے
بن تک اسماعیل اولاد مجاور اس گھر آئی
ازراں ہر ہر ملکوں اسدا انتظام تھامی
دونوں بیانیوں عاقل جان تے مال کرن قربانی
ستاں پاک مکاناں دی جب عظمت خدمت نالے

ایہ معجزہ عام خلیل الہی اشرقیوں دعائیں | اس آیت تھیں کتنے مسئلے ثابت ہیں اٹھائیں

مسئلہ

خلیب امام مؤذن خادم رکھن وجہ مستیاں | تے خدمت کرن ایناندی اس آیت تھیں ثابت رہے

مسئلہ

بزرگ جائیں تے خانقاہیں دا بنن مجاور سبب | اس آیت تھیں ثابت ہو یا مست نجدی جھک سبب

مسئلہ

جو خادم ایناں جائیں تنہاں خدمت کرن چھائی	شیرینی نقد طعام ڈنڈن دچہ ایسے پاک مکانی
کرن اونہاندی خدمت اس آیت تھیں ثابت کسند	جو فقرا مسکین اونہاندے قرب جو این رہند
جماور اتھاندے شیرینی دسے مقدار شماراں	رودنے پاک نبی کے قرآن اولیا والی اسراراں
تے رنگ راگ نہ زینت کر کے حیوں میلے بدعاتاں	بریز اللہ دی نذر نہ ہو دسے جمع نہ ہوں عورتاں
اگرن حاجات سوال اونہاں سوا اسو جہ نون نہ باری	نہ کرن طواف نہ سجدہ ولیاں سچہ وسیلہ باری

مسئلہ

اوسدی ہے تعظیم فروری لکھوی مست نہ پادے	میں جا قدم بزرگاں میں ادہ جگہ شریف سدا دے
مردیاں ہر دسے جمانی دچھا سامری جویں تھیروں	میں گھوڑی تے جبرائیل تس قدماں خاک تا شیروں
صفا مروہ لوں ملی بزرگی سن جو تھان بناندے	پاؤں اسماعیل تے مانی نا جہ دسے قدماندے

مسئلہ

مکان مومن دایے ادہ مٹی نجدیاندے سرمانی	قرمومن دی عزت حرمت کرنی لازم آئی
ربع جو تھے وجہ دیکھ مفضل ہے	نقصہ نا جہ اسماعیل دا جلد اول وجہ یارا

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نَعْلَمُ وَوَسَّيْنَا عَلَى اللَّهِ
 مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ ۝ اسْمُ اللَّهِ الْكَلِيمِ
 وَهَبْ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَأَسْحَقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعٌ

تے جو تھان کر دے تھیں بند تہیں بزرگ	یارب شک تو جانے جو شے دل وجہ اسان چھپائی
شکر خدا دا سوجہ تہیں تھیں تہیں تہیں	نہ گیارب تہیں جو تہیں تہیں تہیں تہیں تہیں

بیان حضرت خلیل و ابرہیم علیہ السلام

اسما عیسیٰ الیٰ اسحق دو پتر کرنا نوالے
پچھیا اودہ جو اسما عیسیٰ تے نا جبرہ دا غم آنا
ایہ ظاہر دعا اولاد کارن سن ابراہیم دعا میں
مَا تَخْفَىٰ مِنَّا شَيْءٌ وَ اِطْلُبْ اِیہ فرمایا
کرنا شکر اولاد آپرے سنت جان خلیلی
عمر خلیل نسا نوے سال جاں اسما عیسیٰ ولادت
یا جد ہوئی بشارت اسما تے تد عمر خلیلی

تھیک میرا رب سنے دعائیں ہر جا میں ہر حالے
جو جنگل و چہ چھڈ آئے دوہاں ابن عباس بتایا
اتے مراد رکھی دل اندر نبی محمد سنا میں
موسخ و جہ شاہ عبدالقادر طالب دیکھن آیا
شکر دل نعت و دے آئے نا شکری تھیں تبدیل
تے اک سو باراں عمر اسحاق جاں سوا اہل سعاد
اک سو اتے ستاراں سالال خازن و جہ دلیل

رَبِّ اجْعَلْهُ مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي ۗ وَبَنِيَّ اَقْبَلْ دُعَا
اے رب میرے کر جنگو قائم رکھنیو الا نماز کا اور اولاد میری سے اے رب میرا قبول کر دعا میری

یارب مینوں کریں نمازاں قائم کرنے والا
دعا الگ نماز کارن جو ابراہیم الائی
کبھی نیک بختی دی تا میں بنے خلیل خدا سے
نال کمال تفرغ زاری عجز ایہ عرض سنا لی

اولاد میری بھی رہا کریں قبول دعائیں شالا
ثابت ہو یا نماز خدا دی اصل عبادت آئی
دعا پہلے خود کارن کبھی دت کارن اولاد سے
نال امید قبولیت دے اگے پاک الایسی

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيْ ۙ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ
اے رب پکار بخش جنگو اور ماں باپ میرے کو اور سب ایمان والوں کو جسدن قائم ہو دے حساب

رب بخش مینور سن ماپیاں مومن سار نالے
گناہ بیسندے ترک اولے جو نیکیاں ابراہاں
ابراہیم دے ماپو مومن تا اونہاں حق دعائیں
چاچے نول پو کہندے ہے ایہ رسم بڑی جاری
حدشاں بہت آیاں اس اندر خود حضرت فرمایا

جسدن لیکھا قائم ہو سی نیک بداں ہر حالے
مقرباں بھانے نیکیاں نیکاں ہوں گناہ شماراں
آذر چاچا سی اتے باپ خلیل تاریخ بتلا میں
تے نسب رسول اللہ دی ساری پاک علما اقرار
میں پاک رحمان تے پاک بیباں تھیں بڑھوں خلیل

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظّٰلِمُونَ ۗ
اور ہرگز مت گمان کر اللہ کو کہ بے خبر ہے اوس چیز سے کہ کرتے ہیں ظالم

اے ولا تحسبن الم شخص شخص اس کا مصدر ہے ساتھ صم کے بمعنی باز ماندن و خبرہ شدن چشم ظالم
شخص و الا کافر یا عامی یوم سے مراد قیامت ہے مطہین کتاب ارفغنی سے مراد دیناے یعنی انکا اور اونکے اتفات
پھر اولاد ہر جا میں ہر حالے

صورتی العظیم و سلم کا نسب شریف پاک رکھوں

إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ۚ مُهْطِعِينَ

سوائے اسکے نہیں کہ ڈھیل دینا ہے اور کوئی واسطے اور سد تک کہ خیرہ ہو جاویں بیچ اور کے نظریں اور دل اور کے ادوی ہوتی اونکی اور خاکے ہوتی سردوں اپنوں کو نہ پھر آدینگی طرف اون کے نظریں اون کی اور دل اور کے ادوی ہوتی اونکی

نہیں اس باجہ جو کان قیامت ادہ ڈہل تے جانے نہ جگہ ہوش رہے اور ٹھہ قبروں چلن ہو سچا لول حیرت ایڈ جو نظر نہ بھرسی اکھ نہ مول ولاد سے اکدوجے کوئی نہ دیکھ کے سخت قرضے پوسن دوہے پر پیادے سرن سرنایا تیز پیٹے جو تھا ٹولہ کیریاں شکل اوٹھسی سنیں پیارے کی اوہنا نول ہو یا کہن ایہ آسے کبر کماندے

تے ناہ بے خبر خدانوں جاں جو ظالم ظلم کر بندے جسدن ٹڈیاں رہن اکھیں گھرا کے خوف کمالوں جھب جھب سرن اوتناں سر جکے پاسے نظر نہ جاوے ظالم حدود لنگھن ہار کفار تے عاصی بھاسن اک پینے ہوئے لباس ہونگے اوپر سواریاں بیٹھے گروہ تریجا منہ دے پر نے سرنی اوس دناڑے لوکی اوہناں تشارن پیراں بیٹھے تے ہون اللاندے

وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ لَّا تَجِبُ دَعْوَتَكَ وَتَتَّبِعِ الرَّسُولَ

اور ڈرا لوگوں کو اور سدن کہ آو بگا اور کو عذاب پس کینگے وہ لوگ یہ کہ ظلم کرتے تھے اے رب ہمارے ڈھیل دے ہکو ایک وقت نزدیک تک کہ قبول کریں ہم پکارنے تیریکو اور پیروی کریں سو لوگی

تا ظالم آکھن یارب سانوں بہلت کھنڈے حکم تیرا تاشیے تابع نبیاندے ہو جائے

تے لوکانوں دس خوف جو جسدن اوہنا عذاب ساو بے اک ٹھوڑی مدت توڑی ہن اسیں بہلت پائے

أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِّنْ قَبْلِ مَا لَكُم مِّنْ ذَوَالٍ ۚ وَ

کیا نہ تھے تم کہ قسم کھاتے تھے پہلے اسے کہ نہیں وہ سب سے تمہارے قبیلہ ذوال کہ ظلم کیا تھا اوہنوں نے جانوں اپنی کہ اور ظاہر ہوا تھا اور کھنڈے

كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ ۚ

کیوں کر کیا ہمیں ساتھ اون کے اور بیان کریں تھے وہ سب سے تمہارے مثالیں اے جو دنیا رہتے ہمیشہ کہدے ذوال نہیں اسیں کھنڈے

نے وہی تھیں اونہا ندے گھر جنہاں ظلم کیا خود چلا
 تے کیتیاں اسان بیان مثالان جو تیں مثل انہا ندے
 جوں نوح دی قوم نے عاد ثمود یلے تسان جنہاں نکلا
 ایویں تیں کہے حکمسون ہو دے عذاب تسانوں

تے دیکھ لیا تسان بڑ کوں یہ اسان کیتا مال ناد
 پھر کیوں ہوئے نہ کن تسانوں مگر اونہا ند جاندا
 رب تے نبی نہ منن پاروں سوئے ہلاک دیوا
 اگلے بے فرمان اسان جوں کیتے مار دیو

وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِنْ كَانَ
 مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ۝

اور تحقیق مکر کیا تھا اونہوں نے مکر اپنا اور نزدیک خدا کے ہے مکر اونکا
 اور نہ تھا مکر اونکا

مکر تھیل جادے اوس کراٹل جادے اوس

ٹھیک اونہاں مکر کیتا تے بدلا مکرال پاس البعد
 جنہاں رب رسول نہ منے مکر اونہاں نے ایڈے کیتے
 اوہ کے والے حضرت کارن کرن کئی تدبیراں
 تدبیر کفار نکمی شان محمد وانگ جیا لال
 علی کنوں دچہ خازن محی السنہ کرے حکاٹ
 نمرود کیسا جو رب خلیل کے ہے سچ اوہ سائیں
 تاں بے چارے ننگاے جوڑے نا کھاندے اس کافر
 پھر ڈولا اک بنو ایوس بوہے دو اونوں رکھواندا
 اوس ڈولے نال ہنا کے چو باں ماس اوہاں نگوواندا
 پھر آب ڈولے دچہ بیٹھا اک غلام ہنا یوس نالی
 اوہ بھوکھیاں تا کھاں گوشت نون تک لاؤ زور اوہاں
 تا کیسا ساتھی نون کافر بوہا کھول سن اوپر والا
 جاں بوہا کھول ڈھما کہے اوویں دے فٹک در اوہاں
 پھر کسبند اہن تلواں بوہا کھول زمیں ول دیکھیں
 تے وہوئیں وانگ پہاڑ سن ہوہ نظر نبی کجہ مری
 نہ تا کھاں اڑ سکیاں اگے تا کہے ساتھی نون کافر
 دت بوہا تلواں کھولیا زمیں سیاہ دیکھن دچہ آئی
 تا تیر اوہاں اک ماراوس حال اوہ لہو کھریا آنا

بھا دیں سن اونہاں مکر جد سے تھیں ملن پہاڑ خدا
 دیکھ جنہاں نون ملن پہاڑ جگہ اپنی تھیں میتے
 قتل کرن یا قید یا کڈہن یکسوں کر تیزویرال
 کدے پہاڑ نہ ڈولن لالا دیکھے دا چند الال
 جو علی کیسا نمرود کافر دے حق اندر ایہ آت
 تا میں فلکیں چڑھاں کسا دیکھا اوس رب تا میں
 پالے اونہاں تا میں جلدی گوشت گھٹ گھٹ داف
 اک اوپر ول آسمان اک سمجھوں طرف زمین سوہا
 تے نال نا کھانداں پیراں ڈولا چنہ زمیں لکھاندا
 پھر تا کھاں چھوڑ بوہن چکیا اونہاں ڈولا ڈولا
 چڑھیاں رہیاں دینہ راتیں اوہ دچہ ہوا دلخو اتاں
 تے دیکھ آسمان کتھے اچھے پیرے سنبے نال اسین شالا
 تے کول آسمان دے بھوئیں اونوں کڈانہ نکا دا
 جو نظر بوہے یا ناہ کہے تک دریا وانگول اکھیں
 پھر اڑیا دینہ رات تا انگوں وگی سخت ہنیر ی
 کھول دونوں در دیکھ جاں تکیسا فلک نہ دسی حاضر
 پھر اک آداز آیا اے سرکش کتول تدھ چڑھا لی
 تاں کہے مسجد فلک دنیوں بھی سن میں مار گوانا

قصہ اول

ہن وچہ آسمان زبدا ان میرے باہجہ نہیں کوئی سہیل
اوہ گوشت پیمھاں پویا تے تاکھاں بھریاں طرف زبیر
مخت آواز اوہ سنکر کنڈا شاند قیامت ہوئی
لنزول منہ الجبال کہیا لے وت ایہ پرسی قرأت

ساتھی نوں پھر کہندا جہ باں تلویں طرف بھوایتیں
وڈا شور گھو گھو گھار سیا اک جبل آواز سنندے
تا لگے ملن بہاڑ بہاڑ سوں جگہ اپنی تھیں سہیلی
ایہ معنی ایس قرأت موافق خازن و جدانت

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخَلَّفًا وَعْدًا رُسُلُهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ

بس برگزمت گمان کر اللہ کو کہ خلاف کرنیوالا ہے اپنے وعدہ کو پیغمبروں اپنے کو تحقیق اللہ غالب ہے بدلا لینوالا

ذکر نوں ملن جو رب ایہ وعدہ کرے خلاف رسول
وعدہ فتح تے مومناں باری رب نبیاں سنکے

سے اللہ ٹھیک زور اور بدلا لوے کنوں محسوس
تے کرے ملاک اوہنا ندے دشمن سے رغبت مستا

يَوْمَ يُبَدِّلُ الْأَرْضَ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ وَبَرَزُوا

اوس دن کہ بدل جاوے گی زمین سوائے اوس زمین کے اور بدل جائیگے آسمان اور دبر دہوگر

لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

سینکے واسطے اللہ اکیلے غالب کے

جسدن زمین و ثانی جاسی دوجی نال نہیں دے
اسمانا ندا بنے بہشت تے دوزخ بنے زمین دا
اک آکھن اوہ زمین ہوسی جس اوپر گناہ نہوے
علی نیسا آسمان سونے دا زمین چاندی بنجاوے
دوجہ اک رواست زمین تمامی دانگ روئی ہو جاوے
زمین و ثانی معنی اوسدے شکل جاوے بدلائی
تا خلقت کھتے ہوسی اسدے کسی جواب دسا
ہے ثوبانوں لوک ہوسن تہ وچہ اند سیرے بلدے
اک کس حشر نوں رہیں جی تے لوکاں رب اٹھاوے
ابو سعیدوں نبی کہیا کل زمین روئی بن جاسی
اوہ روئی اپنے اہل حبت مہماناں نوں دلوے

تے آسمان و ثانی جاسی نال آسمان ہو ریدے
قبرال تھیں اٹھ تار ب اگے حاضر سون منیندا
نہ کسے خون کیتا اوس اتے ڈاڈے صاف دسوے
عائشہ کہے نبی نوں زمین آسمان جاناں تہا
پیراں پھچھوں مومن کھاسی بھجییاں اچہ کہیا کر
نہ رکھ بہاڑ نہ نہر کجہن سورج تاری کانی
وچہ حدیثاں مسلم ترندی بل تے ہوں تہاے
مراطوں اوسے کہناں اک مہماں ہوں ایس غر و جل و
جیوں روئی میڈھی زند نہ بہت سفید دساوے
اوہ آب گھرے رب تدرتہ ہوں جیہ نکون گہرا
ایہ خازن وچہ حدیثاں لینا مومن او تھوں لیرے

زمین و ثانی الخ یعنی جہان میدان اور زمین بدلن کے معنی کہ جاوے سورج ستارے کوئی نہ ہوگا مثل
سوں بنے تانے گلے ٹھوکی ہوگا فقر حلوئی یعنی اللہ عنہ

وَتَوَىٰ الْمَجْرَمِينَ يَوْمَئِذٍ مَّمْرًا نَبِينًا فِي الْأَصْفَادِ ۝

اور دیکھیں تو گنہگاروں کو اور سداں جگڑے اور ڈٹانگ لے گی منہ اور گنڈک کے تو کہ جزا دیوے اللہ پر ہو جو کچھ کمایا ہے تحقق اللہ جلد لینا ہے حساب

توں دیکھیں اوس روز جاں مجرم جگڑے دجز خیراں نے آگ نے کچ لے منہ اور نہاں تاں رب بدلا دیوے

بوشاک اور نہانڈی گنڈک والوں کئی ٹولے نے پیراں برچی جو کیتا رب حساب اوسدا مجب لیوے

هَذَا بَلَّغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذِرُوا بِهِ وَيَلْعَلَهُمْ آتِمًا هُوَ اللَّهُ وَاحِدٌ وَلَيْدٌ كَرِيمٌ أُولَٰئِكَ لَبِٰٓءٌ ۝

یہ پورا دنیا واسطے لوگوں کے ہے اور تو کہ ڈرے جاویں سا تھو اے اور تو کہ جانیں سو اے کے نہیں کہ وہ معبود ایکلا ہے اور تو کہ نصیحت پکڑیں صاحب عقول کے

یہ خبر پوجا دن ہے لوکانوں تاں جو چاہن ڈرائے زکوٰتی بھینچال نہ سانبھی سبہ نوں اکو ہی رب پالے سورت ابراہیم ختم سن ہوئی فضل الہوں

تفسیر سورت حجر شریف

سنا لویں حجر سورت وچہ آساں لیکے رب ادناری چھ سو اتے جو رخ کلمے اس سورت وچہ سارے

مقام حجر ذکر اسوچہ تاں نام ہویا ایہ جاری دوزار نے ست سو ستھ حروف اسوچہ شمارے

تعلق و رابطہ سورہ حجر کا ساتھ ابراہیم علیہ الصلوٰۃ والسلام کے اودہ جنہاں حرفاں نال شری سنگ ادنہاں ایہ بھی سارے شریع اودہ لوجہ ذکر کتاب قرآن کلام خدا دا نالے اوسدے اندر حال جو سوگ کفار حشر نوں نالے ذکر آساں زمین دا آبا وچہ دونا ندے

اودہ جنہاں حرفاں نال شری سنگ ادنہاں ایہ بھی سارے شریع اودہ لوجہ ذکر کتاب قرآن کلام خدا دا نالے اوسدے اندر حال جو سوگ کفار حشر نوں نالے ذکر آساں زمین دا آبا وچہ دونا ندے

سورہ حجر شریف کی اس سورت کی

دو نامذیوب ذکر تسلی دیوں شاہ رسل نون | ہو رد جوہ تیرے ایسے ضبط نہ ہوندا کل نون

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اسم اللہ سے مال شروع جو بے بخشش و اسامیں | کامل مہر محبت والا پالے آخر تائیں

الواقف

<p>مفسر ان نے وجہ انہاں طرح طرح کے قیاس دورا سے کرن کلام فضول انہاں جوہ رب سپرد کرانڈے کہیں اک رب نبی دیو جوہ ایہ حرف اسرار چہانوں جاں سو جن ایہ حرف تدوئل کہہ شرم انہاں نبیوں تو جو وڈ وڈیرے علماں و ایساں ایسے سرگردانی الف اللہ نے لاسون جبریل مراد سیرتائے رسول محمد سروردیوں حضرت وحی وسیلے اور رسول محمد سرور سجااں صاف گواہیاں</p>	<p>دو چہ شروع صورت کے جدا جدا جو حرف خدا فرما علماء و اندا ٹول کہے اک وجہ انہاں حرفانڈے کہیں اک انہاں اصل حقیقت دیئے سوخت نون تا دنگ رہن کفار جو کہیں ایہ آپ قرآن بناوے جو ہیں کلام بشر دی ایہ بل خاص کلام ربانی بعض علما کہیں جو انہاں جوہ اشارے آئے سے تھیں جان اسول جو اللہ تھیں اندا جبریلے رب طرفوں جبریل و سبیلوں میں ایہ آستان آباں</p>
---	--

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُّبِينٍ

یہ آئیں میں کتاب کی اور قرآن سنا کر نیوالے کی

<p>کتاب مراد توریت انجیل زبور قرآن سنا کر میں بیان کرے حق باطل صل حرام جیانی ایہ اوہ کتاب قرآن جو کھوئے نہ ہوں سرگردانی سو سناں فرما سی رب ہن انہاں دیکھو حال تمامی برسن نفع نہ ہو دے اوہناں ہدایت قبیل انجاموں</p>	<p>ایہ آستان میں کتاب اتے صاف میں کتاب سنا کر یعنی علم کتاباں اگلیاں سارے وجہ قرآنے باسی قرآن اترندا وعدہ جو وجہ کتب آسمانی جو منکر خیال کریندے رہساں دنیا وجہ مدامی ہن اوہ وقت آدے جو منکر خواہش کرن اسلاموں</p>
---	---

رُبَّمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا كَانُوا مُسْلِمِينَ

میت دقت دوست رکھینگے وہ لوگ کہ کافر ہوئے کاشکے ہوتے مسلمان

لے ایہ آستان الم سوال کہ کتاب اور قرآن یک چیز ہے اور عطف معاشرت یعنی دوسری چیز کے آگیاں پر دلائل کتابہم (جواب) ایک لفظ کا فائدہ جدا جدا ہوتا ہے پس کتاب کا معنی لکھا ہوا اور قرآن کا معنی جمع کیا ہوا۔ بعض اس کا ساتھ بعض کے یا کتاب سے مراد توریت انجیل زبور اور قرآن سے مراد یہ کتاب عازل شریف میفر حکوانی یعنی اللہ سے

آرزو کے کرین کافر ہے ہے مسلم ٹھیندے
جاں کافر سورمومن عاصی دوزخ جان سٹائے
اسیں بھی نال تساڈے دوزخ اکو جاگہ لگانے
سبہ دی ہووے نجات دوزخ تھیں باہر جان نکالے
ہے افسوس جو اسیں بھی مسلم ہونڈے رحمت پائے
ایہ ابن عباس آئے انسوں ابن کثیر روایت لیایا
بنا مہنی اندک بھر کدے نبی کا رن بھی آوے

مومن او گنہار دوزخ تھیں جاں چھڈ حنت وینڈے
تا کافر مومناں کہن اسلاموں کی فائدے تسایا
تا غیرت ریدی جوش کرے جو عاصی مسلم دانے
دیکھ رہا لی مسلمانا ندی کافر کہن رز آلے
تا حسرت کم ندیوے بلکہ انہاں ودہن عذاب کھنڈے
موسی اشعری تھیں وجہ خازن اسدی نسل اللہیا
وجہ خازن ہووے عالم بھی وجہ روح مہانی لیادے

ذُرَّهُمْ يَأْكُلُوا وَيَمْتَعُوا وَيُلْهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

اور نہیں بلکہ کئے جئے کوئی بچے مگر اور واسطے اسکے لکھا ہوا ہے معلوم نہیں اگر نکلی جاتی
اور نہیں بلکہ کئے جئے کوئی بچے مگر اور واسطے اسکے لکھا ہوا ہے معلوم نہیں اگر نکلی جاتی
مِنَ امَّةٍ اَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ

کوئی جماعت وقت اپنے سے اور نہ پیچھے رہے جاتے ہیں

ادہناں غافل کرے امید جیوں دی پھر طہدی چھپاؤ
پر اس کارن وقت مقرر لکھیا ہو یا سا ہی
نہ وقت لکھن تھیں رہے کوئی کچھ جو کسے اجل لکھائی
ون تھوڑے ایہ چین کرن جھب لکھے جاسن لیتے
اگے پچھے تمہلت اپنیوں ذرہ نہ کیسا جاوے
ابن حزم دے پچھے لگ اوس ہے بدعت گل پائی
دیکھ شرارت اشراووں ناہ ہو غمگین پیارے
جے ناہ سنن تا دیکھ مشرکوں بھا انہاں کی بیباں

پیار یا چھوڑ کفاراں کھاوون پیوں فائدے پاوون
نے اسناں ہلاک نہ کیتے ہرگز شہرتے دستی کاٹی
ناہ اگے ودھ جاوے و انتوں کدے جماعت کاٹی
امید ملی زندگی عیشاں کافر غافل کیتے
ہے پہلے اسناں مقرر کیتے وقت کسے حد آوے
ایہ آیت نہیں مسوخ ایویں جے لکھوی نے گپ لائی
دلجوئی حنت دی کراہے کیسا سبب ہمارے
کیوں غمگین ہو یا توں انہاں کافی موسوں کہناں

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ

اور کہا کہ فروں نے اے وہ شخص کہ انارا گیا ہے اوپر اسکے ذکر نطق تو البتہ دیوانہ ہے

سید ابن حزم الخ اسلے آیت اور ایسی اور آیتیں ابن حزم نے مسوخ قرار دی ہیں جسکی تقلید
لکھنوی نے کی ہے حالانکہ تقلید اونکے نزدیک بدعت بلکہ کفر و شرک ہے - یقر صلائی علی اللہ عندہ

لَوْ مَا قَاتَيْنَا بِالْمَلَكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

کیوں نہیں لے آتا ہمارے پاس فرشتوں کو اگر ہے تو
بجوں سے

نے کافر کہیں اسے اوہ جو اوس اُتے قرآن اترے
کیوں ناہ اسان فرشتے لیا دیں جو مدھ بھرن شاہ

تھیک توں میں دیوانہ کھلا دل نموں شہوے
جیکر میں توں بجیاں تھیں جو کہیں میں نی ستا دیتا

مَا نُنزِلُ الْمَلَكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذْ مُنْظَرِينَ ۝

نہیں اوتار تے ہم فرشتوں کو
مگر ساتھ حق کے اور نہ جو تگے اوسوقت ڈھیل دے گئے

تے ایس نہیں فرشتے گھلے ناصق ملک جان کے
ناں اوسوقت ملے اوتار لے اوتار تے اوتار تے اوتار تے

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ۝

حقیق ہمیں اوتار ہے ذکر اور ہم میں واسطے اسکے البتہ نگہبان

<p>نہ اسوچہ کجہہ شیطان و دنا وے نہ ٹھٹھ کرے تعالیٰ اگوں نچھوں طرف قرآن شیطان میں راہ پاوے إِنَّ الَّذِينَ هُمْ لَك تَبِعُوا لَمْ يَكُنْ لَهُمْ قَوْلٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ وَاللَّهُ يُعَذِّبُكَ مِنَ النَّاسِ الَّذِينَ هُمْ لَك تَبِعُوا رب تیرا رکھو الا سبحان منوں کون دھارے زور لگاؤں وجہ نہ رکھیا فرق انہاں اتراراں پھر کی قدر نجال جو دشمن سکے فر پہنچا یا نہ مسل قرآن اک آت جوڑی ناہ کسے حرف گھنا قیامت تیک ایہ حیرہ جاری منکر دکھ دیاں رہا نہیں تے کسے دیلے کوئی آت ہوندی کسے عشاں جو ما تورا تے منقول سلف تھیں حق تخریراں جس یذ عودت من دوزخ اللہ و چون کفار پانڈ دنا بی کٹ ایہ اصل معنی نفسانی گھر دہرے کر دے دور دنا بی جگ نہیں کر کے زور نما مال حق توں نالو دکرن ناہ نام اوسد ارہ جانے</p>	<p>اسان تھیک قرآن اوتار یا ایس نال سکھو لَا يُأْتِيهِ الْبَاطِلُ كَوْلِ الْبَلِيسِ قرآن نہ جاوے وجہ تم سجدے حیویں اللہ ظاہر سے فرمایا لَهُ دِلْوَجٍ فِيمر جو کہیں اک طرف نبی دے جاوے کفار اندی دشمنیوں تہ البدآب بجاوے نبی اتے قرآن دونا ندی دشمن لکھ ہزاراں برو دنا ندے رکھو الے دا جد مذہب ادھایا تیراں سو سالان تھیں کسے نقطہ فرق نہ پایا اتنی بڑی کتاب جد ہی من حافظ لوک ہزاراں اختلاف علما، دا کھی اس عجز سے اثر ایسا تی ڈر تلوار یا ڈر تقریروں بعض کنوں تفسیراں تا مخفی ہو جان دیاں کجہہ آیتاں دشمن جانے اندے جو با پیج خدا بت پوجن وجہ تفسیر ان معجز کردے ضعفی شافعی المفسر و مذہب جار انما مال سرگراہ فرشتے نے ایوں بر خود زور لگا سنے</p>
---	--

کریں نہیں کا داؤ ہے توئی کوئی ڈاؤ ایس کر کے حافظ

حضرت علیؓ صلوات اللہ علیہ وسلم ذکر اس نام کا ذکر کرنا

دیوبندیوں کی حضورؐ سے علاوت

محمد رسول اللہ ^{صلی اللہ علیہ وسلم} اودہ کلمہ چکر الی کث جھڈ دے
 لھاری آریہ پورا جیسے دشمن سخت قرآنی
 بنی عربی جو ذکر خدا یاد کرن دوستائیں
 یاد کرن سے آیا جسوں نجدی شرک بنندے
 بر لکھوی اس آت پیچھ نبی نوں ذکر منایا
 سحرہ ایہ نبی جو لکھوی ذکر نبی لوں منساں
 رات معراج فرشتے کجہ نبی نوں نظری آئے
 جو نابینے لوں درد تیا یا حضرت اوسو جہا لے
 الصلوة والسلام علیک یا رسول اللہ عاشق درد
 جاں گرد دنا بیاندا کہے نبی ہوا سے ذکر الامم
 جیوں کافر کے والے آہے دشمن پاک نبی کے
 بر اللہ آپ کہے جو میں تدھ بندیاں کنوں کجاوا
 جو ہن ذکر نبی دی عظمت مکروں جک گھٹا وے
 قرآن نبی دے دشمن نڈھوں اج لگ ہوندا آئی
 باسجہ قرآن حدیثوں دس گل نکر دے کانی
 صورت نیک دسا و عالم فاضل صوفی بھارے
 مگراں علم نبی دینوں گھٹ جان علم شیطانوں
 ایہو جیسے عقیدے دلوچہ کفر مشال سپاڑاں
 جو کرے لحاظ نہ رب نبی دا کافر اوس کچھانی
 پر ایہ معجزہ ذکر نبی دارے قیامت تائیں
 واللہ یعصمک من الناس کفار و اوس نولرب کجاو
 جے عزت عظمت شان نبی دارا کھار ب تھیندا
 دہابی دیوبندی گنگو سی حنفی شکلا نوالے
 پر کفر کفار اندے گھر چین دل تھکیا ہندے دل کے

آنتاں شان اصحاباں شیعہ چا قرانوں کڈ دے
 اودہ کل قرآن تائیں کم کر دے کر کے مکر شیطانی
 جیوں ذکر قرآن پر پیوے ابوین نام نبی دایا میں
 جو نام نبی دا ذکر کرن تھیں میں ایہ بند کر سیدے
 نال قرآن گو اسی لیا اوس ذکر رسول اللہ
 دنا بیاں چیلیاں گندیا ندا اوس بابی لکھنیاں
 اودہ یا محمد یا محمد ذکر کر بندے پائے
 یا محمد ظہاراد سے صحیح حدیث حوالے
 دنا بی نجدی ذکر نبی سن آگے شریل جانڈے
 پھر ذکر خدا ابردم کرنا روا قرآن گو اسی
 دیوبندی گنگو سی ادنوں رکھدے بر عقیدے
 نامقدور دنا بیاندا کی شان کرن کم ساداں
 جو کوئی جھک مارے اوس مومن گائیوں پکر دباو
 کئی ہزاراں موذی اندر بغل قرآن دباے
 متھیاں نے محراب بغل وچہ کفر کتاب دہانی
 شیخ شیوخ سداون والے علامی جڑھ مارے
 تے آکھن جھوٹھ خدا کہہ سکدا سے بالفعل بیانوں
 عالم کئی شاگرد اپنا ندے ڈب گئے یکباراں
 بھاویں عالم فاضل صوفی سداوے لانا نی
 جو حق نبی کہہ کے لوے اودہ نرت جواب نرائیں
 جو شان بی دی لوں تھیا ک سوئی مارا جادو
 ناد یو بندی گنگو بیاندا ناہ کوئی جواب لکھیندا
 کفر سپاڑاں نالوں دڈے ہو اوتھاں حوالے
 جو کفر کے حق رب نبی کے خود مرد دسداوے

لے نال قرآن الم منزل ۲۱ سطر ۱۱ میں لکھا ہے وَاِنَّا لَ صِیْرُطٌ حِصْرٌ صَیْلٌ اللّٰهُ عَلَیْہِ وَاَسْلَمُ کی طرف بھرتی ہے
 جیسے فرمایا اللہ تبارک و تعالیٰ نے واللہ یعصمک من الناس اللہ تعالیٰ بچاویگا آپکو آدمیوں سے یعنی کافروں

جے جڑھ جادون کدے فلکک بانظر کرن آسماں تے
 تا بھی کہسن نظر بری اسماں ہے کسے کیتی جانی
 بلکہ وجہ شرارت کفرال دونے ہو ہو جادون

لہذا آسماں قوم گیا ہے کیتا سحر جنہاں تے
 قدرت حکمت ربدی دیکھ ہر چیز عجیب آسمانی
 بلکہ جادو ہو یا اسماں تے ناہ ایمان لیاون

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّظَرِ ۝
 وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ۝
 السَّمَاءِ فَاتَّبَعَهُ شِهَابٌ مُّبِينٌ ۝

اور البتہ تحقیق کہے بنے بیچ آسمان کے برجیں اور زینت دی سینے اونکو واسطے دیکھینا اور نیکے
 اور محفوظ رکھا بنے اونکو ہر ایک شیطان نے گئے
 سننے کو پس مجھے لگتا ہے اسیکے شکلہ ظاہر

سماں نجوم اور برج و سیارگان کا حال

تے دیکھن والیاں کارن تاریاں ناں آسمان سجائے
 مگر جو چوری سینے سو شعلہ لگس مگر آسمانوں
 محل جوڑا سرطان اسد سور سنبہ نور سداے
 سورج بارال برج پہرے چہ پور مال شمارے
 اوہ منزل لال اوس مقرر ہو یاں ہر دن نام نتر دا
 ہر منزل دکھو دکھی سر خود اثر رکھسوے
 زحل تے زہرہ شمس قمر مریخ عطارد سارے
 نحس کوئی کوئی سعد اپنا نوچہ علم نجوموں لکھدے
 رب کیسا اسماں نحس دنا نوچہ کفرال مار موکا با
 کال سو کال تے سختی نرمی اثر اپنا ندیوں پاندے
 بھی سمجھن نحس دنانوں مشرک اوہ کردا تحسیر ہر دن
 رب بدانت کرے تے انہاں چلن سد سے راہیں
 جس جس خبراں غیبی امروں یا رانوں سمجھا دن
 جاں عیبی جمیاں سوم حصہ تنہاں چہ منوں بندش ہوئی
 تا چوری سنن نہ جاوے کوئی شعلے اگدے و جیاں
 کیسا ابلیس زمین دجہ سن کوئی نواں حکم رب بدائے
 اوہ عربی نبی محمد حمن دی خبر سننا دن

تے بیشک وجہ آسمان اندے اسماں بارال برج بنا
 تے ارسوں اسماں بچا یا ظاہر ہر مرد و شیطانوں
 تے اوہ بارال برج جو آسمان تے رب بناے
 میزان تے عقرب قوس جدی سور دلو تے حوت پیار
 تے جن اٹھائی روز اند لوچہ بارال برج گذر دا
 جس منزل وجہ جن ہووے تاثیر اوسدی بدلوے
 بارال برج یعنی بارال دن شمس ستار
 مشرکی نالے بارال برجاں نال تعلق رکھدے
 جو فی آیاتہ تجلیات وجہ قمر سورت دے آیا
 ہے بارال سیال تے گرمی سردی گردش نال اونہاں
 اسما عیال انکاری ہو یا تار یا ندی تاثیروں
 گھردے شرک و بائی بجدیاں کسے چھوڑ بندے ناہیں
 سن شیطان آسمانیں چہ ہرے خازن وجہ تباداں
 بلکاں کولوں سن سن خبراں کاہناں دسن سوئی
 تے بند کیتے رب چہ منوں سب جد نبی محمد جمیاں
 جاں چہ منوں رکے تا پاس ابلیس شیطان سکانت لیا
 بر طرف ابلیس شیطان دورے تا جو خبر لیا دن

دنا بیوں کا شکر سونا تاثیر سیارگان سے

جو لوگوں پر پڑھ قرآن سنا دے خیر آندی شیطاناں
 شیطان چہرہں اگد بے اتے پہنچن پہل آسمانے
 تاگوں پون شہاب اوہ شعلے خطا نہیں کوئی جاہ
 یا جوڑا دنہا ندا ساڑن کوئی کجہ نقصان پہنچا ندے
 بھی خازن دجہ نبی تھیں شعلے اگدے دستک آہی
 اک شخص عمرت عبد اللہ دا ادبناں اکھ سنائے
 جو تارے اوپر آسمان جنہاں سنگاہ جنگل دریائیں
 جے اوہ تارے دیکھو تا بے قیامت آئی
 پھر دجہ خازن ہور عالم مٹی السنہ لیاے
 سی کوئی غرض نہ دجہی بائجہ حفاظت خراں بھائی
 جاں ربد احکم ہووے کوئی جاری اوپر آسمان اندے
 تاں ادس حکم الایسی دی تعظیم سالان سوہجے
 اوہ اک دو جاکن لائی رکھن سنن جدوں گل کانی
 یعنی مارن اگدے شعلے ملک ادنہا ندے تائیں
 تے کدے اگد جے تھیں سندے خراں تک لیا دن
 اوہ اجباروں قصے لیا کے کا ہنہا ندیوں ڈالن
 خیر آسمانی سچ ہووے پھر کوڑے کوڑ ملاندے
 جاں ملی نبوت حضرت شروع نزول قرآن حقانی
 عطا اللہ شہید

تا کیسا ابلیس خدا دی قسم ایہ نواں ہویا کم جاناں
 چوری سنن فرشتیاں سنن جو ہر دنہا رہا نے
 قتل کرن کسے پاسا ساڑن منہہ ستجھ کسے جلا دن
 اوہ غول منن دجہ جنگل ٹھیرن لوکاں راہ بھلا ندے
 تانبی نقیب شہاباں نوں تک دیکھ اول ٹھیرا
 تسال تارے تارے دھکے آہو کہن تا عمر لائے
 بھی تارے سال تے بند دست عالم دا ادبناں راہیں
 جے بائجہ ادبناں تارے ہور تا خلقت دی تنگیانی
 کہے ابن بنہ قبل نبی کے ایہا شہاب جلاے
 تے دجہ بخاری ابو سیر کوں ہور روایت آئی
 تا ملک دجہ دیوں پراپنے کر تعظیم سوہاندے
 تے چہرہں شیطان زمینوں انہر تک اگد جے
 اوہ اگد جے نوں دسے تا جو بوے شہاباں س بھائے
 پہلے ہی کدے ساڑے ادس فر سنن نہ خیر کھائی
 او تھلا تے دالے نوں دسے ایویں نوڑ پہنچا دن
 اوہ اگے اک سچ دجہ سو سو کوڑ مو آنا بالن
 اوہ لوکانوں دس کے خراں تنہاں یقین جماندے
 تا پھر سخت ہویا جویں سورت جن انہر آئی جانی

خطاں کا جوئی کرنا کوی کے کلام

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَالْقِيَامَ فِيهَا وَإِسْبَاطَ أَسْمَائِهَا
 اور زمین کو بچھا یا بننے اوسکو اور ڈالے بننے سچ اوسکے پہاڑ اور آگائے جسے سچ اور سچے
 مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُونٍ
 ہر ایک چیز وزن دالے

تے اوسدیو چہ اوگائی ہر شے وزنی با مقداراں
 اتنی میں چوڑی کھچی تے کچے دیوں لانا
 تے وزن دالی ہر جزا و پائی اوسو چہ پاک الہی
 تولد اہر جزا کستی رتب پیدا خازن پاتاں

تے اسان زمین دجھائی اوسپر دتا ڈال پہاڑاں
 پانی تے رب زمین دجھائی پنجسو سالان رانا
 جاں پیدا ہوتی ددالے اللہ ٹھوک پہاڑ ٹھرائی
 یاد چہ زمین جو موتی سونا رو پاتیل داتاں

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشًا وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرِزْقٍ قَائِمٍ

اور کینے والے اور اس کے معاشیں اور اس کو کہ نہیں تم واسطے اور اس کے رزق دیکھو اور
وَأَنْ مِّنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خِزْيَانَةٌ وَمَا نُنزِلُ لَهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ ۝
اور نہیں کوئی چیز مگر نزدیک ہمارے خزانے اور اس کے اور نہیں اتارے ہم اس کو

سور غلام حیوان نہ جنہاں رزق تہاں پہنچا
تے ناہ اسیں اوہ اتاراں مگر اندازے نال مہاں
تے کھانا پینا جامہ تن واسطہ اسباب سدا
حد معین تک ہر قطرے نال فرشتہ آوے
بھئی وچہ عرش پر خلقت دانگ اک خلق جو اب نہاند

اساں کارن تہاں زمیں وچہ کئی سببش بنا
تے ناہ کوئی چیز مگر جو اس کے ساڈیاں خزانے
دینا وچہ زندگانی جس تھیں اوہ معیشت آوے
تے تھیں مہینہ مراد جو رب انداز نبال و سا
جتمے الہ جا سے او تھہ او تھہ قطرے ملک جانے

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَاقِحَ فَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

اور بھیجا ہمیں بادوں کو بوجہل کرینوالے پس اتارا ہمیں آسمان سے پانی
فَأَسْقَيْنَكُمُوهُ ۝ وَمَا أَنْزَلْنَا بِخَازِنِينَ ۝ وَإِنَّا
ہیں بلا پہنچے ہو تم کو وہ اور نہیں تم اس کو ذمہ کرینوالے اور تمہیں
لَنَحْنُ أَحْقَىٰ وَأَعْلَىٰ مِنْ الْوَارِثِينَ ۝
ہم جلاتے ہیں اور ہمارے میں اور ہم وارث ہیں

پھر پانی انبروں گھسیا تہاں پوایا فضل احسانو
نے اسیں جو آئے مارلے ہے اسان ورثہ سبدا لیتا
جھاں رب ہوا میں گھلے آون پانی نال اٹھیوے
پھر دس من موہلے دھارہ دانت ابن مسعود امر
جو جھاڑ و پھیر زمین تے کوڑا ہو نچ خبر خوش لیا

تے گھسیاں اسیں ہوا میں بھاریاں مینہ نیادوں
ناہ آنا تہاں اس پانی دا جمع ذمہ کینا
لا فح جمع لواقح دی جو بھار والی تے تھیوے
وت بدل ملن پھر کین جویں دودھ لے چو کھر شیر
اک آکھن الہ میٹھوں پہلے وائیں اوہ دگا دے

لہ بھی وچہ عرش الخ ز دانت کیا ہے اسکو امام جعفر الصادق نے اپنے باپ اور دادا سے کہ جب قدر مخلوقات جنگل اور
دریاؤں میں ہے اسکی مانند خوش میں خلقت موجود ہے اور یہ معنی میں قول تہاں لے وان من شیء
الا عندنا خزائنه خازن شرف فقر حلوانی عفی اللہ عنہ

دو ہوز گھلے جو بدل میلن پھر جو مینہ لیادون
پھر لواتی گھلے جس تھیں رکھانوں پھل پوندا
پراو گے تا بدل جوڑے دکھن ابر کھنڈا ونے
یا داؤ دکھن پھل رکھاں لیاد ویندا باو عقیوں
ریح عقیم تے ریحا صر ہو دے عذاب اتہاں تھیں
کے خازن جدو گے نیری نبی دوزانو ہندے

ادہ آپسد لوجہ بدلان میلن گوہراں گہاں نیان
اک آکھن کنی نہ ڈگے جد لگ جو مند امیل نہوندا
واپہاڑ ملاوے بدل کھیم پھوٹ کر اوے
دائیں چار عذاب تے رحمت دایساں چار عقیوں
مبشرات ریاح لواتی رحمت ہوے خاص اتہاں تھیں
کریں ریاح نہ ریح کر رحمت کر عذاب و بندے

جو اول کے استقام اور اعلیٰ تائیریں

وَلَقَدْ عَلَّمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ
اِنَّ حَكِيمًا عَلِيمٌ
اور البتہ تحقیق ہم جانتے ہیں یہ پیچھے رہنیوالوں کو
تحقیق وہ حکمت والا جاننے والا ہے

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ حَسْبُهُمْ
اور تحقیق پروردگار تیرا وہی اکہا کرکھا اورنگ

تے بیشک جانے اسان تہاں تھیں گے و دینیوالے
ٹھیک تیرا رب جمع کتہہ پہلیاں کھچلیاں دا
ہے کھڑا وچہ عبادت نیکی اگے و دینے والا
مقابلے وچہ کفایتساں تھیں کھڑا اگے تھیوے
کھڑے پہلاں لڑن تے کھڑے زندہ مگر دساں
جو اگلیاں صفال غا زاندر مستقدم و دینیوالے

تے بیشک تے اسان مگر جو سہو رہنیوالے ناسے
ٹھیک میگا رب حکمت والا جاننہار ڈالند ا
کھڑا ناں گناہ خرابی پھچھے رہنے والا
کھڑا پچھاں رہے کہہ ٹھیا کھچلیا لوجہ گنیوے
جو پیدا ہو چکے سو پہلے کھچنے جو اچھے اون
جو کھچلیاں صفال اندر مستاخر کھچھے رہنیوالے

حکایت

حضرت وقت اک عورت سوہنی خوب جو انیسوی
راجو مرد بیگانے دی ناہ نظر لوجے کسے حالے
شیطان دسوا سول تا اوہ دیکھن اوس زن تائیر

ناز جماعت ناں اول صف اندر آکے پڑھدی
کہہ مرد کھلوون صف پھچلی وچہ رناتائیر نوانے
تار پ فریابا کھچلیاں دا ہے معلم حال اساہیں

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ
اور البتہ تحقیق پیدا کیا ہم نے آدمی کو

بچنے والی مٹی سے جو جی تھی کچھ شہے ہوئے سے

سہ کھڑے پہلاں انہ کون ہوئے ہیں جو پھچھے فوت ہوئے میں انکی نیکیاں زیادہ شمار کرنی ہیں یا جو پہلے وچہ
میں انکی نیکیاں زیادہ ہوئیں آگے اعمال ناہے پر سب ہوگا نہ کھلے کی تیرائی نہ پھچھا کی تیرے لوالے
سہ شیطان دسوا سول انہ یہ قول حدیث نرندی کا ہے

تے ٹھیک اسان ہے پیدا کتا خشک مٹی صلصالوں | جو مٹی یا نیوں گتھ بنائی بدلی اسنی حالوں

ذکر حضرت آدم علیہ السلام

یا جو پانی پایاں پائے چکنی خوب سپیوے
جاید کجے جو گنڈا چکر سے تر کا یا جا ندا
اقصّل باب افعالوں دوئال مسنی اک نبوندا
حّا جو چکر کال گنڈا خازن دیو چہ پائیں
آدم خاک خمر گد نار ب مدت کجہ نکایاں
آدم رب بنایا معالم خازن وچہ دکھائیں
جو مٹھ دے نال دجایاں دجے دے آواز املا حول

جو خشک چکر کھر کا یاں بولے اوہ صلصال گنیوے
تے گد میاں گھل جا دے اوہ جنگی ابن عباس بتاندا
صل اللحم الاون عوب جاں گوشت گنڈا ہوندا
کسانی کرے پسند جو آکھن صل گندی شرتائیں
منوں گنڈا متیغرتائیں شر کے جو تر کا یاں
بویا متیغرتے کالا اوس تھیں آدم تائیں
یتلا بنیا آدم دا جد خوب سکا دسپ راہوں

وَالْحَانَ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُومِ
اور جنوں کو پیدا کیا ہم نے اسکو پہلے اسی آگ لوں کی سے

سار نوالی آتش تھیں جو دسویں باسجہ کمالوں

تے جہاں نول لساں پیدا کتا پہلے آدم نالوں

ذکر پیدایش جنات و انسان

دو ہزاراں سال یا چھے ہزاراں کتاں دسیانے
ایہ ابن عمر واقول تے آگے ابن عباس بتاندا
ہو سکے اونہاں جناندا پوسوگ شیطان جو پاندا
چھ ہزاراں سال تے سونسا پوسو جنات جو حالوں
سموم سے گرم ہوا جو دن نول و گدی بھائی برے
تویں جنانو چہ آگ نال ہوا بھی ہو کے سنگ چلوئے
اک کہن نہ مردے مسن سنگ ابلیس آخر نول شانال
مثل ہوا دی کھان نہ پیون ناہ اوہ جمن والے
سے ابلیس اونہاں تھیں نار سموموں نہیں الاون
جو جن مذکور قرآن اندر اوہ نارے تھیں دسیانے

جن آدم تھیں پہلے اللہ پیدا کتے آ سے
جویں آدم پوسو انساناں ہو یا پاپ ایلیس جناندا
جو پوسو جناندا سے شیطان دوئال نظیق انجہ پاندا
جو آگدی آنچوں پیدا ہوئے پہلے آدم نالوں
جو آگ تھیں دو ہزاراں سال بنے آدم تھیں مہر
جیوں انسان مٹی تھیں آگ آب ہوا سنگ ہوئے
کافر سے شیطان مرن تے جیوں مثل انساناں
دہب کہے جن کجہ جو جنن تے کھا دن پیون نالے
قبل اک فرشتیاں تھیں ہے اوہ بھی جن سداون
تے دو جے کل فرشتے نورول پیدا رب فرمائے

حالات

لہ کافر سے اللہ جطر ح انسان کے طریق میں جیسے ہندو مسلم دیوہ دیوہ تو میں میں اسی طرح جنات کے تولے میں
کوئی مند کوئی مسلم دیوہ دیوہ فقر حلوائی عفی الذعنه ۱۶ جو جن مذکور الخ سورۃ الرحمن میں ہے وخلق الجن
من نارح من نار فقر حلوائی عفی الذعنه

لے غزابل بھی ایسے طبعے وچوں گندے آئے
لطف گھن اوہنا نوچہ تے کہہ جاواں بشر کھایاں
اوہ اک اک جو سندہ حجاب اتے آسمان ایہائی
پردے پائے دا آواز آوے اوس لوکاں تائیں

جسم لطیفہ نہ اوہنا ندے بعض جو اک تھیں رب اوہ پائے
سوم آتش بن دیوں جو ساڑے بجلی قسم گوہیاں
اوہ پردہ پاڑ ڈگے تے ساڑے لے جاں حکم لایا
کھر کار پوے وچ فلکاں تے اوہ پردہ پائے نامیں

ردیچر اور ان کے بعض عقائد

یجری فردن فرشتے کچھ شے مندے نامیں
بتکر کنوں فرالض نالے اوہ ٹولہ مرد وواں
لکھوی نے بھی ردیچر وچہ کافر کیسا اوہنا نوں
جوہر المفیہ ردیچر وچہ لکھیا پیر حفصوری
مکہ اوہناں بنایا لسنڈن حج کرن اتھے جا کے
مہندہ کیسے ول کرناں بت پرستاں مثل اللندے
ایہ عقیدے جہاں اوہناں دا کلمہ پڑھن زبانی

حور قصور تے حنبت دوزخ معجزے گندے نامیں
جو کفر اندر اوہناں شک لیا دے اوہ بھی سنگ سوت
بالا اتفاق ایہ ٹولہ کافر نہیں کہہ شرم جہنا نوں
کفر اوہنا ندے مثل بہا پڑاں او سوچہ نقل فروری
گل گھی مرغی کھاؤں مستاں نال پھرن ہتھ پا کے
قدرت کارخانے تھیں میں اتھکا مہندہ بھواندے
فائدہ کیا دیوے جد دلوں نہ کدھن کفر میانی

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّنْ صَلْصَالٍ مِّنْ

اور جب کہا پروردگار نے واسطے فرشتوں کے کھنق میں پیدا کرنا کہیں آدمی کو بچنے والی مٹی سے

جاں کیسا فرشتیاں نوں رب تیرے میں اک بشر بناواں
صلصال مٹی دی چیز بنا کوئی پھیر جو خشک کپورے
جو وچہ تالاب یا حوض تھلے ہے بھی کالی ہو جاوے
میں کنوں ایسے مٹی چاں آدم شکل بنائی
جاں آدم نوں خلقن چاہیا قدرت نال آہی
تا پانی کوڑے سٹھیوں اسدا خوب خمیر گھنایا
تا جو چکنی بنے حما و سنون جیو میں فرمایا

چکنی مٹی کالی گندیوں آدم شکل ہونا وان
جو کھڑکے کھڑکایا ہتھ سنگ حما مٹی ہوو تھلے
سنون گندی بو دابر جو مٹی ملکاں پھیرا
جو اب جو دتا ملکاں گندہ باہر سوت وچہ بھائی
تامی دھرتی تے جو ہند گھٹوں لاکا تھیں منگوائی
چال سالان تیک سنوں پھیرا میں چھوڑ رکھیا
پھر چالی سال دتی چھڈین گئی پھر صلصال بتایا

فَإِذَا سَوَّيْتَهُ وَنَفَخْتَ فِيهِ مِنْ رُّوحِي فَقَعُوا لَهُ سَجْدًا

پس جب درست کر لوں میں اوسکو اور پھونک دوں بیچ اوسکے روح اپنی سے پس گر پڑ دو اسے اسکا سجدہ کرتے ہوئے

جس طرح کے مفاید انگریزوں کے ہیں یعنی بندوق سے شکا کر کے مری جوئی چیز بھی کھاتے ہیں اور ان سے
یعنی میوں سے میوں پر یعنی کریموں پر بٹھ کر ہمراہ ان کے کھاتے ہیں۔ نمونہ نقرہ طوائف عوامی اللہ

وجود آدم و اجروں بنا کے کینا تیار اس میں
بھراے ملکوتیں آگے اوسکے گو سجدہ کر دے

تا بھر کھوکاں گا وچہ اس کے روح اپنی کے تائیں
اضافت تعظیمی یا تشرفی یا تخصیصی پڑے

تفصیل بشر کسکو کہتے ہیں اور رد و ناپہ

جو ہیں اوتھنی ریدی عرش خدا داتے گھر رید ہی کہندے
بے ریدار روح حقیقی گنوں تا وہی قباحت آوے
جو ہیں عرش خدا او کہن نہ او پر عرش ٹھکانا کینا
بیت الہد گھر ریدا او سو چہ رب نہ دسد اناظر
بشر کہن جو جسہ رکھے ہتھہ وچہ پکریا جاوے
تدے جواب کفار اندیوچہ نبی آسے اچھ کہندے
مثل تسادے جسہ ساڈا بھی سمجھو مال دانائی
کفار راں جسم پلید خبیثتے نیکان پاک نورانی
وٹالی کافر جسم خبیثتہاں دعویٰ مثل کفار
انا بشر مثلکم او پر ایہہ دلیل لیساون
انا بشر مثلکم دامطلب ہم تسال جیوں آئے
جسم دونال اسال ہون دل و یوچہ شک شبہ نہیں آیا
مثال اوسدی ایہ رینل وٹا جو رلدا وچہ بارال
لعل بدخشاں واک وٹا اعلیٰ ساریا نالوں
جسے دے دی ایہ بھی ابہ بھی تچھ نام سداو
چہر کا تر نال رلے کیوں نبی جو سرور کل رسول
بلکہ میں بھی کوئی خود نوں مثل نبی ہے جانے
میں کیا بل غوث قطب صدیق ولی ہے گالی
تو کان بعین نبی لکان عمو حضرت فرماندا
پر دروازہ پیغمبری را بند گیا ہو
ہن جیلے اسماعیل کے گرنوں دلوچہ نبی بناندے

نے حجر اسود نوں ہتھہ رید الویں روح خدا او ہند
جال اوسد روح آدم نوں ریدا جسد خالی رہیاد
نے اوتھنی ریدی کہن نہ او ستے پڑھیانی رب سیتا
ہتھہ خدا او وٹا کالا سخت قباحت ظاہر
بھی روح رکھے تے موضع دیوچہ عبدالقادر لیاو
انا بشر مثلکم اسیں مثل تسادے ریدے
مثل تسال ہوشیار ہن بھی سو نہیں گل کانی
عقل کفار نکمی نبیاں اکمل فضل ربانی
ہے نبی محمد کھانی ساڈا ددا اکھناراں
پر پا کال سنگ خبیثاندی کیا عاقل نسبت پاوں
نے شکل دلوں انسان اسیں بھی کہندے عجم کہتا
برجو فرق دو تاندے اندراوہ بھی ظاہر پایا
جنگلاں دوچہ رلے نکوئی قدر اد نہاں اجباراں
قیمت دی سی حد نہ کانی وٹا نام کسالوں
مثلیت تے جس تچھہ پر فرق قسم وچہ آوے
جس دا ایہ عقیدہ بے شک اوہ مرتد ہر سوال
کفر اوسدیوچہ شک نکوئی ہر کوئی دل تے آنے
دعویٰ کرے نبوت کفر اوسدیوچہ شک رانی
جے مگر مرے کوئی نبی ہوندا تا عمر ایہ منصب پاندا
وَلَاكُنْ دَسْوَلُ اللّٰهِ وَخَانُمْ الْعٰیثِیْنَ ہے یہ قرانوں کا
واذکر فی الکذیب اسماعیل اب آیت اس حق لانا

دنا ہوں کا حضور صلی اللہ علیہ وسلم کو بشریت میں اپنی مثل بڑا بھالی جانا اور بزرگان دین کی امانت کا اظہار

کہ الخ صیحة الصاحح الحق مؤلفہ اسماعیل دہلوی مقتول کی کتاب کے سرورق پر یہ آیت لکھی
جس کا مطلب یہ ہوا کہ اس اسماعیل کی کتاب الصاحح الحق کو یاد کرو اور عمل کرو اس سے یہ ثابت ہوا کہ کتاب قران مجید
اور تبارک و تعالیٰ کی کتاب کو بھی جوہر کر اس کتاب کو فروریاد کرو اس بات سے وہ کفریت کا اقتدار ہو سکتا ہے اور خود
مقتول نے صراط مستقیم اور رسالہ امانت و ملامت میں اپنے سر کی نبوت ثابت کر رکھی ہے جسکا ذکر عنقریب
ہیں جلد میں گذر چکا ہے بقدر محمد حلوانی مقلی المولود

شاہنشاہ معظم اک چہار بشر میں دونوں
 ابو جہل نے شاہ رسولان دوٹاں جسم دسا دے
 اولوالعزم رسول نہ جسدی مشیت دادعو کر دے
 دفر علم رسول اللہ دیوں اک لفظ پئے منگدے
 وٹا بیاں بڑی دلیری گیتی نبی بنن وجہ بھائی
 فرق ایہو جو اسدے اوپر وحی ظاہر دی آوے
 ہم اوستا پیغمبر اندے اسین حکم شرع لسا آوے
 جرائیل دلا نوچ ساڈ حکم شرع کے ڈالے
 حافظ محمد لکھوی اسدے مگر جہول دا لگا

کانے دی بھی مثل گئے دی شکل دسا دے اولوں
 جو فرق درنا ندے دچہ دنا بی تھیں اوہ کھیا جاوے
 اوہ بلکہ وجہ حضور نبی اس ادب کمالوں ڈور دے
 اس دریا فضل دیو چون بونہ منگن اس منگدے
 آکھن بشر اسادے جیہا سی سور گل نہ کالی
 تا سالوں وحی باطن دی ہود دچہ مراد دسا دے
 مثل انہاں دے اسین محقق تغلید ال ناہ بہا دن
 لعنت ایس عقیدے تے جو اسماعیل نکالے
 فاروق مندی پیغمبر مندی او سنوں آکھن لگا

فَسَجِدَ الْمَلٰٓئِكَةَ كُلَّهُمْ اٰجْمَعُوْنَ ۝ اِلَّا ابْلٰسَ ط اَبٰی
 پس سجدہ کیا فرشتوں سب نے اون ساروں نے مگر ابلیس نے نہ مانا
 اَنْ يَّكُوْنَ مَعَ السَّٰجِدِيْنَ ۝ قَالَ يَا نٰٓيٓسُ مَا لَكَ
 کہ جو ساتھ سجدہ کر سواروں کے کہا کہ میں نہیں اور تین زبان کے کہ سجدہ کر دوں
 اَلَّا تَكُوْنَ مَعَ السَّٰجِدِيْنَ ۝ قَالَ لَمْ اَكُنْ لَّا سَجِدُ
 یہ کہ نہ جو تو ساتھ سجدہ کر نہوا کروں گے کہا کہ میں نہیں اور تین زبان کے کہ سجدہ کر دوں
 لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَآءٍ مَّسْنُوٰنٍ ۝
 واسطے بشر کے کہ پیدا کیا او سکو تو نے مٹی بھنے والی سے کہ بنی کچھ بڑے ہونے سے

جے سجدہ کرنے والیاں سنگ نہ ہوا کیے رب ماری
 کھلا رہنوں کنوں دکھ جماعتوں رستہ دکھ آگیا
 توں حکمی کالی گند لوں مٹیوں خاص کتیا جس دکھا
 میں بہتر ادہ عاجز آگ مٹی تے غالب پائی
 ہو یا آدم پیش نکوئی رہیا مگر تہنا ندا

پھر سجدہ کیا ملکاں ساریاں مگر ابلیس انکاری
 توں ابلیس کس عذر دوں ملکاں نہ سجدہ کیا
 کہندا میں نہیں ایسا بولا پیش آدم سر رکھاں
 جو میں ماری اوہ خاک آتش خاکوں افضل آئی
 کلہم تاکید کارن جو سجدہ کل ملکا ندا

لے فاروق مندی الخ جیسے نہایت الاسلام حصہ اول کے شروع میں ہے مہر ع - ایہ قول فاروق مندی
 دامیں نے کفر اسلام تکمیل الخ اور باطن میں درپردہ او سکو نبی آتے ہیں اس لئے اسما میں کی بات
 اگرچہ مریخ فی لفظ قرآن اور حدیث اور اجماع امت کے ہو تو بھی او سکو ترک نہیں کرتے بلکہ اس پر پردہ
 ڈالتے ہیں اور حق پوشی کرتے ہیں فقیر علوانی الدہوری عفی اللہ تعالیٰ عنہ سے بنی (باتی رشتہ)

بزرگی تد سے ہوئی جد سب نے سر رکھیا اس آگے	خدا نے غصہ کرنا دیا بی جے گھر لوں آگ لگے
لکھوی کا صریح جھوٹ	
سجدے دی ناہ نیت بلکہ ہرگز کیتی آہی امر خدا و استیکے سی اونہاں سر سجد یو چہ پایا ڈگے سجدے وچہ ڈگن والفظ ثابت پیا کردا	ایہ لکھوی جھوٹ بنا یا کولوں اصلوں ددھ کے بھال رب جانے اس سجدے نے کیوں لکھوی نول دکھ لایا پیش آدم اونہاں متھا رکھن نال قرآنے مردا
مسئلہ	
با بچہ فردت کرن تاویل خلاف ظاہر قرآنوں	روانہ ہرگز ہوئی لکھوی دہو کھا پیا بچھانوں
عقیدہ	
سجدہ کرن عبادت والا یغ خدا دے تائیں خواہ کسے دی کرے عبادت کافر ہوئے تداہیں عقیدہ شرک دے وچہ موہوں کلمہ پاک سنا دے مومنوں کے کل کم کرے پر سجد یوں باز نہ آدے بھادیں کہے السلام علیکم بھادیں بڑے نمازاں	متھانک دھون کسے آگے کفر شرک اس پائیر جد لگ کرے نہ تو بہ سچی مسلم عقیدہ اناہیں منہ قبیلے کر پیرے نمازاں بانگ سلام اللادے بت آگے یا پیرونی نول بوجن دلوں منادے کفر نہ جد لگ جھوڑے تدا لگ کافر اوہ مرداں
عقیدہ	
نیت نال سلام تعظیم جے سجدہ کرے دلی نول کیوں جو سجدہ تعظیمی منسوخ حرام ہو یا ناردا آٹا ہن روا نہیں وچہ ایس شریعت پیا کے جو سجدہ کردیاں دیکھ دلی نول مطلق شرک بتا دے مسلمانوں کافر شرک گل گل نال سناناں جے نیت اس سلام ادب تاں کہند کافر آبول مسند صاف بیان نکر دے شرک شرکے کہندے	یا ترونی دی سجدہ کردا کفر نہ بوجے عتی نول جو آدم پیش یا بھایاں یوسف تائیں کیتا سہی حرام نول گئے حلال تا کافر سو نہ آدہ آشکا ہے اوہ جاہل خود نفساں اتے نا حق ظلم کتا دے دلی نیت معلوم نکرینی نا حق ظلم کتا دے مومنوں تے بدظنی کرنی محنت کتا دے یا بول سجدے فرق نہ ظاہر کر دے کوروں شرک عقیدے
حدیث	
صاف نبی نول سجدہ کیتا حضرت نبی سونا رے با بچہ عبادت نیت یغواں مطلق سجدہ کرناں عقائد الملحدیث اندر ایہ نقل دیا بی ایسا یا موض کیتی اک یا میں حضرت اندر خواب دسا یا نول سچیاں کرتے خواب اپنی نول تائیں بار سونا یا	مڑا ایمان لیا دن وائس حکم نہ کیتا پارے شرک ہوندا تاں نبی معاذ نول کیوں روکیا ڈرناں وحید الزمان تے وچہ مشکوٰۃ کتاب رو یا وچہ پایا سجدہ کراں تسانوں حضرت لیث زمیں فرمایا خاص رسول اللہ دیتا میں سجدہ کیتا پارے

عقیدہ اہلسنت و جماعت

دوسرا عقیدہ سجدہ تعظیم

و جب فریور یوسف ایسے مسدود مانج کر سمجھایا

حدیث نقل ایہ کہتی او تھے بھایاں دیکھن آیا

مسئلہ

تے قردلی سنگ بت ملا دن سخت جہالت آئی
کعبہ نے سنگ اسود صفا تے مردہ عظمت کر دے
نویں مومن پیدا اولی اندر جس قبر آباد ہو یا ئی
ایسے کجیاں فضل گزریا جلد چھپویں وچ سارا

بت بخش مردود تے روئیاں عظمت شرع بتانی
رب دیاں بندیاں قدم جاں رکھے عزت ہوئی پردی
حضرت عزت اسدی واجب ہنگ حرام رکھائی
تے سجدے دے متعلق جلد اول وچ دیکھیں بار

مسئلہ

ما پیو عالم سید و لیاں پیش جھکن لعظیوں
جلد اول وچ نال دیلاں مسدود لکھ دکھایا
جاں فخر کبر تھیں الیسیں نہ پیدا امر بجایا

قدم بوسی مرشد دی نالے جائز ہے تکر کیوں
جیکر شوق ہووے تفصیلوں اوں جاو کین آیا
آنا دیس نکالا ملیوس رحمت ملکوں دور چلا

قَالَ فَآخِرُ جَرْمِنَا فَانكَرَجِمٌ ۝ وَإِنَّ عَلَيْكَ
اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ۝

کہا پس نکل او سہیں سے پس تحقیق تو رانا ہوا ہے اور نخیق او پر تیرے
لعنت کی دن قیامت تک

رب کیا پس نکل آسمانوں ٹھیکوں میں دیکار یا
معلوم ہو یا نہیں او گنہاراں وچ آسمان لگاندے
قید ہمیشہ رکھن جائز مجرم تا میں آیا
قیامت تک جس کین ہمیش مراد ہووے اسجانی
ایس عتاب غصے دالے نتیجہ روز حشر دے

تے ٹھیک تیرے تے لعنت قیامت تک ہوئی مت
بھی دیس نکالا مجرم تا میں دیوں روا رکھاندے
لعنت قیامت تک مراد اُس نت ہمیش بتایا
نہ مطلب ایہ جو بعد قیامت لعنت رہسی تا میں
خطاب علیحدہ دے تا رہے نہ پھر کوئی حاجت

قَالَ رَبِّ فَانظُرْنِي إِلَى يَوْمِ يَبْعَثُونَ ۝ قَالَ فَإِنَّكَ
مِنَ الْمُنظَرِينَ ۝ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ۝

کہا اے پروردگار میرے رب میں دیکھو اس دن تک کہ زندہ کئے جاؤں آدمی مرے تو کہا پس نخیق تو
ڈھیل دیکھیوں سے ہے طین دن وقت معلوم کی

روز مقرر تک تدھ مہلت ہوئی آکھیا سائیں
تے بعد قیامت موت نہ ہوسی کج رسال دا لاد

الیسیں کیا دیدہ مہلت ربا حشر تک میں تا میں
شیطان ارادہ کیتا قیامت تک جدموت نہ آوے

اس کا رن فرمایا وقت مقرر تک ڈھل آئی
ادہ دو لہجیاں سند ہو دے پاپہلے لہجے وجہ ایہائی
جو وقت خدا دے علم اندر وجہ ازل مقرر ہو یا

ہمیشگی ناہ فرمائی وقت معلوم جو رب فرمائی
جاں کل مخلوق مرے نامرسی یا ایہ مطلب بھائی
تدہ لگ زندہ رہے وجہ انہیں وجہیں خلل نہویا

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَا

گہا اے رب میرے بسبب اسکے کہ گمراہ کیا تو نے مجھ کو البتہ زینت دو لگا میں واسطے اور نیک بیچ زمین کے اور البتہ
غَوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ۝ لَا عِبَادَ لَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلِصِينَ ۝

گمراہ کرو لگا میں اور کو سب کو مگر بندے تیرے اور میں سے جو خالص کئی گئے ہیں
قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ۝

کہا کہ یہ راہ ہے اور میرے سیدھی

ابلیس کہیا جو مینوں توں گمراہ کیتا رب سائیں
مگر جو تیرے بندے خالص ادہ میں تھیں کج رہن
گمراہی دی نسبت رب دل وجہ حقیقت آئی
یعنی کہیا نہ جاوے مینوں رب گمراہ بنایا
خالق پر شر خیر تے فاعل رب حقیقی جا تو
رَمَا صَابَكَ مِنْ مَّصِيئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ ۝ يُذَوِّبُكَ
شیطان خدا دل گمراہی دی نسبت کر کے ڈبا
جو میں اجمعون دے اندر لگ ہو سن داخل سار
خالص بندیاں تے بھی بھادیں لاوے زور تیرا
نال صریح قرآن ثبوت جو بندیاں کل جہانے
ہندے چڑھدے تائیں کچھ ہراک دے رہندا

میں وجہ زمین گمراہ کر لیاں کل بندیاں تائیں
رب فرمایا ایہ راہ میرا سدھ میں دل و اس
پر بنا رہوں ادب نہ رب تے جانڈے نسبت ایہ اگائی
بھادیں وجہ حقیقت ہر بندیک اسی تھیں آیا
مگر اسانوں بندش ہوئی بے ادبی تھیں مانو
جو پہنچے تد مصیبت ادہ سب نفس تیرے تھیں آوے
تے آدم تریا کہیا جاں ظلم نفس تے کہہ رہا
دلا غوینہم اجمعیان اندر توں بندے بسا شکار
پر فضل خدا دل لیں بچدے ادہ پر فرق نکرو ابھرا
قیامت تک تے ہراک لوں راہ بھلا درو
مردیاں تیکت بچھا چھوڑے لکھوی آپ سیندا

وہی کہتا ہے کہ اس کا

لہ جو وقت خدا دے الخ اور لوم لبث ابدی کے اطلاق و حیات ثانی ہے بعد اسکے موت نہیں اس سے معلوم ہوتا ہے
کہ شیطان کو موت ہی نہ آے (جواب) بعد حکم سے خارج ہے یعنی میری زندگی کی انتہا یوم
لبث ہو اور یہی روی ہے کہ شیطان اس دن مرے گا کہ جس کے ابدیوم لبث ہے خلافتہ اتفا سیر فقیر
عربی بخش عفی اللہ تعالیٰ عنہ بلکہ خالق الخ استغنا الخ سے ہے حالانکہ زندگان مخلص کے اغوا سے ہی شیطان بھین
باز نہیں رہتا انبیاء علیہ السلام پر بھی اس نے اپنے جالی پھینکے گو خالی تا قہ پھر د جواب م استغنا فعل
مخدوف سے ہے یعنی اغوینہم یعنی میں گمراہ کرونگا۔ میں یہ لوگوں کو مگر بندگاں خالص نہ بھنکینگے فقر صوال میں

بے شیطان بندے داد دشمن چچا مول چھوڑے
 مردیاں دغا فریب کما دے پانی آن دکھا دے
 اوہ آکھے قیمت ہتھ نہ میرے شیطانوں شرک کھا دے
 غور کرو سن دنیا ساری دچہ اندراک ویلے
 آتیاں گلاں ایڈا جھگڑا ہرا کناں کریندا
 جتنی خلق عبادت کردی تاڑ رکھے سر سردی
 جنگل دریا شہریں پنڈیں کل دینا تے بھروا
 تے خبر لیون اک وقت اندر کل دنیا سندی پیا
 ایویں ملک الموت سندا سے حال بھجان گامی
 نہ فرق پوے وچہ ذکر نہ فرق پوے وچہ خدمتکاری
 سب دی جان لکالے اکویلے پھروا سب جائیں
 دیونیدی گنگوہی وٹا بی قائل ہوے سب سے
 نال ابلیس ایمان انہا ندا محکم دلوں زبانون
 جو سر مردے نول وچہ قبر دے حضرت شکل و ساد
 کیے اک وقت اندر وچہ قبریں لکھاں تے نزاراں
 چچا رسول اللہ کیے کوئی آکھن مشرک ہو یا
 سے علم نبی نول کل امت داد دے حال بھجانے
 سننے نے دیکھن عمل نہ اک دے آب رسول الہی
 شرک او سول ایہ جانن آکھن میلیا نال خدا دے
 بنوالد ابلیس دے حق علم محیط مساندے
 جے علم نبی دے اندر اوہناں کوئی دلیل سنانے
 نصرت قطعی دی اتھ قدرت اس حق لوڑ نہ کانی
 علم محیط زمین دامن کارن نبی الہی
 ایسے گھروں وٹا بیاں گھڑ یا جدسی دلیل نکوئی
 علم نبی دلوں آکھن علم شیطان ددیکٹ بی
 براہین قاطع دچاچہ جس دی صحت کرے گنگوہی

جمن تھیں اوہ مردیاں تائیں ہرگز مکھ نہ موڑے
 اوہ پانی منگے شیطانوں آکھے مفت نہ پانی آدے
 یا کلمہ کفر سکھا کے اسوں یا سجدہ کروا دے
 کتے مردے لوک ہراک سنگ وقت اکو دچہ میلے
 اندر بند یا ندے رہے جنون کر جسے خون پھریندا
 کوئی نہ اوسدی نظروں گھسی سار کیو ہر گھرو دی
 ایس تصرف شیطانی تھیں کوئی انکار نکر دا
 ایہ علم محیط زمین داجسوں نجدی منن مارے
 اک پل وچہ روح لکھاں قبضے نالے ذکر تمامی
 جن انسان چرند برنداں روح جو چیز شمار کی
 پھر تکلیف نہو دے اوسوں قدر ایڈا اوستائیں
 محیط زمین دا علم شیطان اتے ملک الموت نکا کے
 پر جان ذکر نبی دا آدے منکر ادس سلطانوں
 او تھے کرے تاویل وٹا بی منن وچہ نہ آدے
 حافر مون ادس شکل انور نامکن نہیں اکواراں
 جو حافر سمجھا حضرت نول اس کافر سو کھلو یا
 اخلاص نفاق عقیدے ہر بد نیک احوال سجانے
 جو علم وسیع نبی دا جدا حد بناں کوئی ناہی
 نال نبی دے بعض سراسر رکھیا انہاں زیادے
 ایہ اوس کتھی شرک نہ ہو یا برحق حضرت شرک تبا ند
 اوسوں کہن احاد نہ قطعی جے لکھ پتے پھرتائے
 علم نبی دلوں منکر سو کے ڈبے وچہ گسرا ہی
 شرک ہو دے تے کان ابلیس نہ ہووے شرک تبا ہی
 شرک نبی حق ہووے ابلیس حق شرک نہ سوئی
 ایہ شرک بہاڑاں جید نبی دی کرن امانت پاپی
 دیو بندی رکھ ایہ عقیدہ کافر ہوئے سوئی

صداقت و ایمان
 داسوں کا حضور سے بعض اور شیطان میرا کال

جو راہ سد ہے نے چلنا چاہے رہیں کرے ہدایت | وَالَّذِينَ جَاهَلُوا فِيهَا لَنُبَذَنَّهُمْ فِيهَا وَمَنْ

ان عبادی کیسے لکے علیہم سلطان الامن ابغوا من الغون
تحقیق بندے برے نہیں واسطے تیرے اوپر اذیت غلبہ مگر جسے پروردی کی تیری گراہوں میں

ٹھیک جو برے بندے تیرا زور نہ اوپر اونہا نہ لگا | اگر جو تیرے تابع ہوگا وچوں گراہا نہ دے

وان جھدہ لم وعدہم اجمعین ۰ لہا سبعة ابواب
اور تحقیق دوزخ جگہ وعدے اذیت کی ہے سب کی واسطے اذیت سات دروازے ہیں
لکل باب منہم جزء مقسوم ۰
واسطے ہر ایک دروازے کے انہیں کے ایک حصہ ہے قسمت کیا ہوا

ست بوے تس بر بوے منہاں حصہ ذہد یا سا میں
تے اٹھ بہشت برابر رکھے اوپر سمیٹھ نہ آئے
قدر گناہاں سر کے چھوٹوں فضلوں لین خلاصی
تیرا حکمہ جگہ بہود شیخ جو تھا ڈریا کے
جسیم چھپواں وجہ اوسد کے مشرک سوال یاد جانے
خازن وجہ علی تھیں محی السنہ کرے نکھرا

سے جگہ وعدے وی دوزخ بیشک اونہا ساریا میں
تیلے اوپر ست دوزخ طبقے پیدا رہ فرمائے
پہلے طبقے نام جہنم جس وجہ مومن اس میں
تے نام نفی دو جے وا جسوجہ یوں نصاری سا
اوسوجہ صابلی رہنے تے پنجران سقر کجوس لگانا
اوسد یوجہ منافق جاسن سبہ تھیں برا لبریا

ان المتقین فی جنت و عیون ۰ ادخلوہا سلم
تحقیق پر بیزگار بیچ بہشتوں کے اور چشموں کے ہیں کہنے اذیت اور اذیت جہنم سے اذیت
امین ۰ ونزعنا ما فی صدورہم من غل اخوانا
اور نکال ڈالا ہمنے جو کچھ بیچ سینوں اذیت تھا ناخوشی سے بھائی ہر جاہ بیچ
علی سر متقبلین ۰ لا یمسہم فیہا نصب و
یوہر تھنوں کے آنے سانسے نہیں لگے گی اذیت بیچ اذیت کے منت
ما ہم منہا مخز حین ۰
نہیں وہ اوس سے نکالے گئے ہر لگے

کہ جو ماہ الخ بتولہ قالے وان ہذا اصراطی مستقیم کی تفسیر ہے اور ہذا اصراطی مستقیم کی تفسیر نبوی میں اذیت
نزدیک کی ہے قوت تیرے تھانے وان ہذا اصراطی مستقیمنا قاتلوا السبیل الایۃ تیرے اذیت علی اذیت

بیشک مستحق رہیں اندر چشیاں تے باغاندے
تے کڈھے اسیں ادہنا ندے دل تھیں کینے لغض عداوت
بھائی بھائی آمنے سامنے ہن اوپر تھسا ندے
تے پہنچے دکھ نہ جنت وچوں جاس کدی نکالے
باغ نجائب چشمے دگدے ہنراں بھی ہر حالے
بے آرامی ہر آفت تھیں رہن سلامت سارے
غل و معنی ویر عداوت حسد کینہ بدخواہی
جے مومن ملنا جاہن کسے نول تخت آبول شر جان

سلامتی مال بہستیں ڈرہو بے ڈر ملک اللاندے
خفلیاں جو آسوجہ ہویاں و بجن لکل مراحت
تکے خوب لگا کے نا کوئی سختی او سوجہ پاندے
جو کفر شرک بریا یوں بجدے جنت جان کمالے
کہن فرشتے ڈر بہشت سلام کہن ادہناں نالے
بھی موتوں امن ہودے جنت تھیں کدے نہ لکننا
اکدو جے دی پچھ نہ دیکھن رہن مقابل بھائی
جا جا مسن اکدو جے نول باہم سخن الاسن

نَبِيِّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۝ وَأَنَّ

غفوری بندوں پر درنگو یہ کہ تحقیق میں ہوں بخشنے والا مہربان اور یہ کہ

عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ۝

عذاب میرا وہ ہے عذاب درد دینے والا

بھی دس عذاب میرا ہے ڈاڈا دکھال وال کمالا
اک دن حضرت مسدیاں ڈٹھایا راں اپنیاں تائیں
نال ایہ آت دھی کیا یا آکھیوس رب فرمائے
یری رحمت بخش سپا ری محبوبا دس پائیں
جے بندہ جانے کتنا المد کرے معاف گناہوں
جے جانے قدر عذاب او سدا تا خوفوں جان سدا
رحمت رب او پائی سو حصہ تس دند ایسا ئی
سنائیں حصے اپنے پاس ہن رکھن رب پیارے
تا ادہ نا امید جنت تھیں کدے نہو دے خاکر
خدا تعالیٰ کے رحمت اور عذاب کا حال اور ایمان ان دونوں کے درمیان ہے

میراں بندیاں نول دس میں ہاں رحمت بخشو والا
جہڑا تائب ہوو اسوں بخش دیو رب سائیں
فرمایا اگان دوزخ سوچے نا سے کیونکر آئے
نہ بندیاں میراں رحمت میریوں نا امید کر ایس
قتادہ آکھے خبر سوئی ایہ پاک رسول الاسول
تا ادہ کونوں حراماں ربدیاں ناہ پر سز کما دے
ابو سر رہ کسے میں سینا شاہ رسل فرمائے
اک حصہ وچہ خلقت دیتوے آخر تک سارے
جتنی رحمت پاس خدا جے خبر ہوو کسے کافر
خدا تعالیٰ کے رحمت اور عذاب کا حال اور ایمان ان دونوں کے درمیان ہے

تا ادہ دوزخ تھیں رہے ڈردا دم خوف زیاد
خوف آتے امیدد جالے سے ایمان رکھا یا

جے کوئی مومن جانے کتنی ہیں عذاب خدا
الْإِيمَانُ بَيْنَ الْخَوْفِ وَالرَّجَاءِ ۝

وَبَيْنَهُمْ عَنِّي صُفَىٰ أَبْرَاهِيمَ ۝ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ

اور خبر دی ادنگو مہمان ابراہیم کے سے جو وقت داخل ہوئے اور ادا کے

فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّمَا مِنْكُمْ وَجِلُونَ ۝

پس کہا ادبوں نے کہ سلام کرتے ہیں ہم کہا تحقیق ہم تم سے ڈرتے ہیں

تے کے والیاں دس خلیل گھر میں مہمان جاں آئے	ادبوں نے کہا سلام خلیل کہے میں خوف تلساں تھیں
خوف آیا اس کارن جو انہاں کھانا مول نہ کھایا	اوہ رب فرشتے گھلے لوٹے قوم عذاب جاں آنا

قصہ لوط علیہ الصلوٰۃ والسلام پر عذاب الہی آنا

جاں لوط نبی دی امت آہی حدوں لنگھ سدائی
 عمر جوان نے صورت سو مہنی شکل انسان بنا کے
 ابراہیم دے پاس آ کے اوہ کرن سلام تہائی
 نہ سمجھا نہ اسی دی کڈ ہی جان خلیل سو ہار کے
 اگے مہماناں رکھ آپوں بیٹھے اکھ نو آ کے
 فرشتے مول نہ کھا دن پیوں کھانے تھ نہ پاندے
 پچھیا کیوں نہیں کھاندے کہندے تدلگ مفت نہ کھاندے
 وچہ مہمان نوازی مثل خلیل نہ ہی کوئی آیا
 قیمت لے یساں میں پر تیں ہن تے کھا ہو بھائی
 قیمت اس دی پہلے بسم اللہ پڑھ کھانا کھاناں
 خلیل دا اٹھو نجت عشق ملک جد پایا
 یعنی بنی خلیل خدا داد و دمت یا ر نرالا -

حضرت لوط علیہ السلام نے نکالی

جبریل نے میکائیل بھی اسرافیل آئے سن بھائی
 ابراہیم دے گھر یعنی مہمان بنے سن آ کے
 بعد جو اب سلام دتی ادبوں تائیں جگہ گرامی
 دچھاتا بت بھن کے حاضر خدمت کیتا پیارے
 تا کھاندے شرمالوں ناہیں کھا دن روح لگا کے
 تا گوشتے اکھ دے راہوں ڈٹھا بنی نہ کھانا کھاندے
 قیمت جد لگ ادا نہ کریے کھاندے نہ فرماندے
 مہماناں دلجوئی کارن ناں حضرت فرمایا
 کہیا فرشتے قیمت کیا اس کے خلیل تد اہی
 الحمد للہ کعبہ فراغت کیا نیوں ترات الاناں
 تا میکائیل وئے تک کے ایہ حق ایسے دا آیا
 اہ ابراہیم دا حق ایہائی جس وچہ ذوق کھانے

حضرت لوط علیہ السلام کے گھر ملک کا قوم کے عذاب کی خبر لانا

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ۝ قَالَ ابَشِرْ تَقْوًا

کہا ادبوں نے بت ڈر
 علی ان مہسنی الکبر فم تبشرون ۝ قالوا ابشر فلک
 کہا ادبوں نے بتے میں تبشرون
 بالحق فلا تکن من القانطین ۝ قال ومن یقنط من رحمۃ ربہ
 کہا اور کون نا امید ہونا ہے رحمت پروردگار اپنے کی سے

کہا ادبوں نے بت ڈر

یہ یعنی بنی خلیل اچھے۔ ایک جگہ اللہ تبارک و تعالیٰ نے فرشتے بھیج کر قبش خبری دی اور ایک جگہ پھر برعائن تو معلوم ہو گیا۔ روزِ صفین میں ایک نئی لہ لافز الریم یعنی اللہ میں خشیاں اہر بان ہوں اور تودہ ان عذابی تشدید۔ تحقیق میرا عذاب سخت تر موج الوان فقیر

لو کے علم والے دی جسدا نام اسحاق سید ہے
 حالت وچہ بڈھے کیوں کر ہو خوشخبری کہندے
 نہ نا امیدیاں وچوں ہو دیں دیگ اولاد اکھی
 اوہ گمراہ جو راہوں بھلا بنی جواب الاوے
 ہووے اولاد اس عورت تھیں یاد وچی کنوں نانی
 تہے کیا جو نامیست سو ہے گمراہ سودانی

گھنڈے خوف نہ کرا میں تینوں خوشخبری ہاں دیکھ
 کیا خیل تیں مینوں کیا خوشخبری ہو دیندے
 کیا فرشتیاں خوشخبری تہہ سچی اساں پوچائی
 کیا خیل جو رحمت رب دیوں نا امیدیاں پاوے
 خیل کھچیا وچہ حالت پیری یا مڑ پوے جوانی
 سوال کیتا اس حکمت تھیں ناہ نا امیدیاں پائی

مسئلہ فال نیک پکڑنے اور قطع شیر کا

جے دیکھا نار نشائیاں نا امید تا خوف نکائی
 کرن روایت کے نوں جد حضرت چھوڑ مسدایا
 حضرت کھچیا نام کیا تہہ کہے بریدہ آیا
 کہن خدائوں ایہ کیوں شرک کلام الائی
 پھچیا کون قبیلہ کہے نبی اسلم کنوں سو یارے
 ہے تفاعل اس وچہ رب تھیں نیک امید نشالوں
 یقینی قطع خبر گنی ایہ فعل حرام ہو یا نی
 جو وحی خدا تھیں ہووے ہے اوہ علم یقینی حاضر
 فتوحات مکہ وچہ کئی دلیلاں۔ وچہ دی پور بھالے
 مگر توکل رب تے اس تل ہوں نہ ہو ر مقالان
 ہن فال نے استخارہ نجدیاں لکھیا شرک ہنجا روں
 گرد سننے جو فعل سنت اونہاں شرکا نوچہ پرویا
 گھریں دنا بیاں ظاہر ہوئے خود شرک منہ کالے
 یا گدنا آواز کرے سن پرتن سفروں پرورد
 لَا تُطَيِّبُوا فِي الْإِسْلَامِ بِوَجْهِ اسلم نظر گندا
 ہر اک نوں چا شرک کہناں خود ہوون گمراہوں
 ہرگز فرق نہ کرن دنا بیاں کھوہ اکو سب شدے

نا امیدیاں رحمت رب دیوں لیا ون کفر ایہا ہائی
 مستحب پکڑن چنگی فال قطع شیر منع بتایا
 طرف مدینے ہجرت کیتی راہ وچہ شخص اک پایا
 ملنچو ہم اسین بچا ون والے کیا زشتیاں بھائی
 تا فرمایا کم ساڈھے گھنڈے سارے جاہن سو آرا
 شاہ رسل فرمایا رکھی رک سلامت سانوں
 مگر ال اوہ سنگ ایس طریق یا مثل اس ہووے کائی
 ایہ ظنی علم دوے ناہ قطع دجھونی دی خاطر
 روح البیان تے روح المعانی ہو ر خلاصہ نالے
 جلد تیرجی پڑھے نبوی تفسیر وں مسئلہ فالان
 استخارہ ہے سنت حضرت متواتر اخباروں
 زمینت الاسلام اندر بے کھوی یار و دگر کھلو یا
 ایسے دنا بیاں شرک طاغونی بدعت نجدیاں چالے
 بد شگنی تے بھڑن نظیر کاؤں الاں جد بو لے
 اسدا نام طہیر کرنا خیال برائی سندا
 جو بد رساں بد عادت کردے بھلے راہ اصلاحوں
 مکروہ مباح مستحب حرمت وچہ کفر شرک بدعت

فال و استخارہ دنا بیاں کے نزدیک شرک ہے

اے گردنے الخ مرلوی اسماعیل دنا بیاں مقتول اور مولف حارق الا شرار نے فال اور استخارہ کو شرک لکھا ہے ایسا ہی افوا
 مستحب کو دلیلیاں اور لکھوئی شرک لکھا ہے ہر دو نہایت الاسلام فقیر علوانی عفی اللہ تعالیٰ عنہ سہ اسدا نام الخ
 ہے کہ تفاعل میں امید جنہ نیک ہوتی ہے اللہ تعالیٰ سے اور نظیر میں کجا خلاصتہ التفسیر فقیر علوانی عفی اللہ

تے شرتوں مگر اونہاندے ناہ بھول دیکھی کوئی تسانہ
 تے وحی کیتی اسان لوط ولے ایہ گل ادس کیے گرا
 کوئی نہ بچے اونہاندے لوط جوں کنوں عذاب خواری
 تا جو دیکھ عذاب کفار ان ناہ کوئی ڈرے بتا
 اوہ تے بھول تا اس اپر بھی ہووے عذاب تباہی
 جاں تکیوس لے فرمائی کیتی ہو یا عذاب ہم محمول
 دنیا وچہ سزا نہ تلگ پاروں شرع لگیوے
 توبہ کرے نہ جدلگ تلگ وچہ کفار ان مردا
 ایہہ اینع تھیں ظاہر سلہ نال قرآن حوالہ
 ادس حاضر سون تماشہ کجمن ہے بد کجنتی راہوں
 مت کسے نافرمانی پاروں ہووے حال تباہاں

لے چل میرا پنا حصہ کبہ رہے جد راتوں
 جدھر حکم سویا تساں اٹول جاؤ چلے تما می
 فجر ہوندی نول ٹھیک اونہاندے جبر جاوگی ماری
 نہ بھون کسے مگر ولے کوئی تے اس کارن فرمایا
 بعض کہن ادس کارن جبر اہو و منافق کالی
 جوں لوط نبی دی عورت سی تس حکم نہ تے مگروں
 مخفی کفر منافق دانہ جدلگ ظاہر تھیوے
 جاں ظاہر کفر سووے تا اوستے لگسی حکم کفر دا
 سردار رہے سنگ تا بعد اراں مگر پناہ رکھوالا
 جس جگہ عذاب الہی آوے منع تگن ادس داؤں
 بلکہ ڈرے خدا تھیں بخشش منگے کنوں گناہاں

وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ۝ قَالَ إِنَّ هُوَ لَأَخِي
 اور آئے اور اس شہر والے خوشیاں کرتے ہوئے کہا
 ضِيفِي فَلَا تَفْضَحُون ۝ وَالْقَوْلُ اللَّهُ وَلَا تَخْزَوْنَ ۝
 جہاں برے ہیں بس مت نفیحت کرد بگو اور ڈرو اللہ سے اور مت رسوا کرد بگو

منہ تے چھ نہ داہری لوطے مگر پئے آشکارا
 لوط کہیا مہمان میرے ایہ گھر دے میں اساندے
 رب تھیں خوف کرد کہہ ناہ ذلیل کرد میں تائیں
 جو تیرا سلوک مہماناں کرناں ہر اک برا چتاری
 بلکہ اللہ الزام نبی تے منکر ہن رکھندے

ہاں لگ آئے بوہ نہ سوہنے نیلے چھیل جوان دلارا
 خوشیاں کر کے لوط نبی دے گھرتے گھرا یا ندے
 مہماناں دکھ دیکے تیری کرد خواری ناہیں
 میں دسیلے دیاے وچہ اک مہمان ہماری
 ددم دسیلہ ڈرو خدا تھیں دووین رد کرندے

قَالُوا وَلَمْ نَكُ مِنَ الْعَالَمِينَ ۝ قَالَ هُوَ لَأَخِي
 کہا اور ہمیں نے کیا نہیں منع کیا تے بگو عالم کے لوگو نے
 بَنِي إِنْ كُنْتُمْ فَعَلِينَ ۝
 بیٹیاں میری اگر سو تم کر نیوالے

لوط کہیا ایہ بیٹیاں میریاں کر و نکاح نہ ماناں

کہن بھلا نہ منع کیتا اسان تده کنوں مہماناں

پہلے کہہ چھڈی کسی کوئی بے وطن مسافر راہی
اپنی عادت کنوں نہ سانوں مسے تده سنانے
نبی کسا اے قوم ضرور جے مژن محال تسانوں

پاس اپنے مہمان نہ کرنا جو اسان عادت آہی
مہماناں دی عزت کرنی توں ایہ سبق سکھانے
تا بیسیاں میریاں حاضر کرونگا ح مباح کھپانوں

لَعْمُكَ أَتَمُّ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْهَوْنَ ۝ فَاخَذْتُمُ

الصِّحَّةَ مُشْرِقِينَ ۝ فَجَعَلْنَا عَلَيْهَا سَافِلَهَا

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّنْ سِجِّيلٍ ۝ إِنَّ فِي ذَلِكَ

لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ ۝ وَآتَاهَا لِسَبِيلٍ مَّقِيمٍ ۝

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝

قسم تیری زندگی دی اوہ وچہستی یکے یکے
ٹھیک اسوچہ نشانیاں کارن اہل فکر دے
ٹھیک اسوچہ نشانیاں ہویاں مارن اہل ایمان
تے اسان اتنی طرف انہاندی طرف ہٹھاں بلٹاں

پکڑیا پھر کھڑ کار تہنا نوں چر بدے غضباں
راہ اتے اوہ شہر آمانت او تھے سن او بھڑکے
شروع عذاب صبح توں ختم ہو یادان چھڑکے
تے کھنگرے باندی قسموں سنگ دساں ابرو تہاں

وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ ظَالِمِينَ ۝ فَانقَمْنَا مِنْهُمْ

وَأَتَاهُمَا لِيَامًا مَّقِيمًا ۝

تے قوم شعیب جو ایکہ والے ظالم ساہن کھپا کے
اسان بدلے لیا انہاں تھیں تے اوہ توہماں دونوں آماں
ایکہ جھنگلی سیلا بہتے رکھ ہوں جس جانی
رکھ دوہوں آہے او تھہ اکثر مقل بھی اوہاں کہندا

اوہ مہیپ تول دچہ ودھ گھٹ کردے مارن مارن
شاہ راہ دچہ دوشہر انہاندے سو ساں ہونیاں
مدین پاس آیا یک سیلا قوم شعیب ائمہ آلی
مدین والے لوک آہے تہناں سیلا ندیوچہ رسندے

گرچی سخت انہاں تے اللہ گھلی بہت دناڑے
عَدَّ ابْ يَوْمَ الظُّلَّةِ اَنْ اِگ فردی ساڑے
اوہ لوٹیاں شہر تے ایکنہ موضع راہ شانے دجہ آون

بھر بدل گھلیا ٹھنڈیاں چھاواں اُسوجہ مٹی سارے
وَ اَنَّهُمَا اوه دونوں جائیں رانا نوچہ پیارے
لَبْسِيْلِي وَ اَفْحَرَسْتَه کھلا صاف بتا دن

وَلَقَدْ كَذَّبَ اصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسِلِيْنَ ۝ وَاَقْبَنَتْهُمْ اَيْتِنَا

اور ایسے تحقیق بھٹلایا
رہنیوالوں حجرے کے گئے پیڑوں کو
اور دی جہنے اذکو نشانیان
فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِيْنَ ۝
پس ہوتے اُس سے منہ پھرنے والے

اساں دتیاں انہاں نشانیان سبھ تھیں مکھ ہنوا
تے ملک اوہناںدا حجر آنا ناہ صالح نبی مناندے
سخت تچھ تھیں نکلے دونوں جسے خلق رجائی

تے ٹھیک رہنیوال حجر دے جنہاں نبی جہٹلا
سنہ شام مدینے قوم صالح دی نام ٹھوڑ کہاندے
نشانیان ربدیاں آکھن ڈاجی پھن پچے بھالے

وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ مِيُوْتًا اَمِيْنًا ۝ فَاخَذَ سَخِم

اور تھے تراختے
پہاڑے
اصن چاہنوالے جو
پس پکڑا اذکو
الصَّيْحَةِ مُصْبِحِيْنَ ۝ فَمَا اَغْنٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُوْنَ
آواز سننے
صبح ہونی
پس نہ کفایت کیا اُن سے اوس چیزنے کہ تھے کمانے

تا پکڑ یا سخت آواز انہاںنوں صبح ہوندی پکڑو کے
ناہ منائے بندے ربدے اوه ہن پئے پکڑ اندے
جو تابع حضرت تابع ربدے خود اللہ فرماوے
جو تابع ربدہ فقط کہاوے نبی نہ اوس منایا
نہ ڈر و انہاندے گھرں انہاں خود نفساں ظلم کمایا
سر و صک تیز چلائے نا قہ و ادیوں نکل سدا ئے

تے بندے اگر پہاڑاں تھیں گھر و سد بے غم ہو کے
ناہ بچایا اوہناںنوں جو آہت کسب کماندے
جو ربدے منکر ٹھوڑے اکثر بندیاں منکر پہاڑے
ومن اطع الرسول فقد اطاع الله عكس نہ اسدا آنا
جاں حضرت کولوں گھر دے لہنگے یارانوں فرمایا
روئے تان آساں دکھ نہ پہنچے جیویں انہاں نے پائے

وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا اِلَّا

اور نہیں پیدا کیا ہم نے
آسمانوں کو اور زمین کو
اور اوس چیز کو کہ درمیان اذکو
بِاِحْقَاطٍ ۝ وَاِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ ۝ فَاصْفَحِ الصَّفِيْحَ
ساتھ حق کے
اور تحقیق
جماعت البتہ
آینوال ہے
پس درگذر کردہ درگذر کرنا

الْحَمْدُ لِلَّهِ ۝ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الَّذِي خَلَقَ الْعَلِيمُ ۝

نیگ تحقیق رب تیرا وہ ہے پیدا کر نیوالا جاننے والا

مگر درستی نال تے بیشک چاہے قیامت آئی
ٹھیک تیرا رب خلق بنا رہے جانہنا رہنا نہوں
نہ با سچہ نتیجے فائدے بیجا انہاں بیدائش آئی
جو ناہ ایہوں نہ پچھے کوئی ایہہ تھے ایشیاں
بے ادبی گستاخیاں کر کے نیک امیدوں دہرے
جو خالق تیرا بھیجے جانے کفار ان گستاخی
جو خالی پیا جہان نہیں کوئی ایس مدبر آسے
تے ڈا تدارک روز قیامت ہو جاسی بدکاراں
تا فرمایا انہاں جھڈو عدے کرن اوڈیک کولاہے
اعم اندوہ ہساوں کان انعام دے سجھا کے

تے آسان ز خلقا زمین آسمان جو دچہ انہاں شکر کائی
کر در گذر تا چکاہن کر دیہہ معاف انہاں نہوں
اساں انبر دھرت بنائے حق سچ دہمی بات لکائی
نکرن کفار گمان حساب عذاب ثواب جستر انہیں
ایہ مکار جو تینوں پیار یا ٹھٹھے نا سے کر دے
ایہ کیتا اپنا پادن گے جہیب ہن چا بخش معافی
تے اگلیاں تو مندی دس حالت سرور نوں سمجھاوے
جو ہر شے دی تدبیر کرے کیوں بکرے ناہ کفاراں
جاں دوعظ نصیحت کافر سن کے لگے مول نہ راہے
دعید کفار عذاباں حال دس اعراض کرا کے

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ۝

اور البتہ تحقیق دی ہسے تجکو سات چیزیں کہدہ مکر پڑھی جاتی ہیں اور قرآن بڑا

آیتاں سبع مثانی تے قرآن بزرگ مجھو با
ایسی سورت رسال تدھسے سبب انہاں میں چھاپا
المحمدوں لگ او قیتمہ لگ پڑھیا ہی خدا دے
جو رب تھیں ہو یا عنایت دسا سرور کرنا نوالے
ہے فاتح سبع مثانی نالے ہے ایہ مان قرآنے
سورت قیادہ حسن جبر عطا دا قول ہو یا بی
قرآن عظیم قرآن دوا سبہ خازن دچہ فرما دے
جو ہر رکعت دچہ پڑدے فرم دایم رہن ددہراندے
یا دو مضمون ہوئے دچہ فاتح نام تداں ایہ دہرے
اک واری دچہ کے دوجی وار مدینے جانی

تے ٹھیک تینوں دو لہتاں دتیاں ہیں اسان مجھو با
الوسعید معنی دے پت پاسوں نبی صبر و صبر الایا
سورتاں کل قرآنی تھیں جس عظمت ملی زیادے
ہے فاتح سبع مثانی تے قرآن عظیم اوہ نالے
بھرا الوبریرہ کہے جو حضرت شاہ رسل فرمائے
ایویں تریندی کرے روایت مان قرآن ایہ آئی
بن مسعود بھی کہے جو فاتح سبع مثانی آدے
فاتح تا میں سبع مثانی اس کارن فرماندے
یا فاتح لجد نماز اندر کوئی دوجی آست پڑدے
یا دو واری اتری تا اس آکھن سبع مثانی

دو بار اور شراکت کیتی تا تو رہی پارسے
دبا بیس شراکت و اول کیوں کر کن گن گنارے

سبع کہن ستان نون اتے مشانی جو دو داراں
نے ترتر ترتر فرشتہ فاتحہ نال ہر واری
اک آکھن سبع مشانی سورتاں ست جو لیا آیا
شومان کنوں وچہ خازان معالم پنہر فرماوے
جو بقر کنوں لگ سورت توبہ سورتاں نے ست تعالیٰ
اوہ سورت تان کنوں لگ سے سو آتا آون
تے اس تھیں بعد مفصل ملی جو منزل چھیکر والی
ابن عباس کے جو سبع طوال مشانی تھیوے
یا کل قرآن مشانی ہے ایہ خود اللہ فرماوے
جو خبراں قصے وچہ قرآن نے دو دو بار تیرے
ہے وچہ حدیث صحیح قدسی دے رب سچے فرمایا
قَسَمْتُ الصَّوَابَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِ اللَّهِ سَمِعَهُ سَوَّارٌ
لکھوی بھی ایہ حاشیے اتے لفظ حدیث لیا نہ
کیوں ہے وند مقرر بندیاں رہد نال کھنجالی

ست سو آتاں الحمد نے اتری ہے دو واری پاراں
نازل ہوئے آسمانوں عظمت فاتحہ کارن پیاری
سورت بقر کنوں تا سورت توبہ سمجھہ گو امیاں
جگہ توریہ ہے سبع طوال خدا تھیں میں دل مشاؤ
ایہ سبع طوال تے جگہ انجیل ہی پہیاں مین کمالی
تے جگہ زبور مشانی رب تھیں حاصل ہوئی تباراں
ایہ دو دفعہ فضل خدا دایمیں پر رب تھیں شان کمالی
جو فرض خدا ای احکام انہا توجہ فرمڑ کر دیوے
کتاباً مثنیاً مثنیاً جو وچہ زور سورتی آوے
تے سبع جو ست منزل اس قول موافق باجہ پھری
وچہ فاتحہ سورت ادہ میرا تے اوہ بندے دا آیا
ایس حدیثوں ثابت ہو یا بندہ نال جبارے
دبا بیس تھیں من کھچیا جاوے رب اتے وچہ بندیاں
اسنوں کہن شراکت بخدی وچہ تصنیف نرالی

شعر لکھوی

ہر واری جدتھی ترتر ترتر فرشتے آئے

ایک کہن جو وندیا دو حصے اوہ رب بندہ ادھ پائے

لَا مَدَانَ عَيْنِكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجَهُمْ
وَلَا تَحْزَنَ عَلَيْهِمْ وَانخَفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ

مت نے سر کرے دونوں آنکھیں اپنی طرف او سچے کے کہ فائدہ دیا ہمیں ساتھ اسکے کتنے قسموں کو اون میں سے
اور مت غم کھا اور اون کے اور نیچے کرے
اور کہہ تحقیق میں ڈرانے والا ہوں

نہ رغبت راہوں دیکھ اوہ چیز جو دتی اس کفار
تے غم نہ کھا تنہاں پر جے اوہ ناہ ایمان لیا
تے کہتوں ہاں میں تہر خداوے کنوں ڈراو نہارا
جو نالی لذت نعمت دنیا دتی اسان او نہا نول

فائدہ دینا ہو یا جو مجھیں کفار شر راں
کر مومناں کارن بازو نیویں جاں تینوں دیا
میں ظاہر کر دساں جو پر رب تھیں سو کے آد ہنارا
اسول دلسان نکرے غم او نہا نہ دے اپرنہ کھاوے

تے قرآن عظیم جو رحمت تھیں افضل پائیں
جو مومن تنگ غریب ناملے فاتحے فقر ستائے
جے خاتمہ برابری یا انہاں ہووے عذاب بھیا کے
تسین نہ فکر کردیکھہ جھوڑو بے دنیا ندے تائیں
رحمت کراو نہاں ہن سبحاں ہمدردی عنخواری
ہے اس آنت دا پھلی آنت نال تعلق جھریا
تا دینا نعمت اتے رعبت کرن منع فرمائی
جو حسوں رب قرآن دتا پھر نال قرآن خدا دے

جے کافر مبن نہ مومن پیار یا توں عم فکر نہ لائیں
تے کافر دو لہتمند گمراہ وجہ کبر منہکار دبا ئے
دکھئے سخت جے دار شفاؤں دار ولین نہ آکے
توں باز د نر می شفقت والے مومناں پیش جھکائیں
کہہ میں ربدے حکم بوجاواں پنڈ میرے سر بھاری
رب سبع مثالی تے قرآن جتانی نعمت اڑیا
جو نعمت کوئی قرآن برابر دنیا دی نہیں آئی
جے بے پرداہ تے غنی نہ ہو یا نہیں اوہ کنوں اساک

فائدے

د جو دینی دا علم دینی دو نعمتاں ودھ جہانے
دینا اندر اوس جیہا کوئی غنی نہ برگز آ یا
ہو حافظ قرآن جے منگے نال قرآن لوکاں تھیں
حضرت کسا افر زمانے لوگ ہوسن کہہ پیارے
جی ہی کسا جو اپنے نالوں گھٹ دیکھو اوس ولے
ہے بونہ لائق جو نعمت ربدی تسین جیر نہ جسا نو
مومن مفلس غنیاں نالوں میرے جنت جاوون
غیاں پہل اسلام قبولیا آخر وچ غسریاں
غریبی تے جو شا کر صابر نبیاں کم اوہنا ندا

جب نبی جس حاصل نالے دینی علم پچھانے
پھر جے کہے میں بھکھا نعمت دا اس قدر نہ پایا
اوہ مردود اس بلونہ ہرگز رسوت دور بلا تھیں
جو نال قرآن سوال کر لین سولی تہرانا رے
جو سو دے ودھ تسال تھیں اسول تکونہ ہر گلے
جے تلو گے دل دینا داراں نعمت قدر نہ آ نو
پنج سو سال غنی پھر اوہ جو مال خدایا راہ لادون
تے رہے اسلام بوجہ تنہاں خوشی کمال ندریاں
جو گلہ شکایت کرن خدا دا صانع

مسئلہ

وَخَفِضْ جَنَاحَكَ مِثْلَ مَوْئِدٍ لِّمَنْ يُؤْمِنُ ۖ وَالَّذِينَ يَحْمِلُونَ كِفَالَهُمْ خِفَافًا وَهُمْ حُمِلُوا فِي ثِقَالٍ ۗ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنَةِ أُولَٰئِكَ سَوَابُ الْمُنَافِقِينَ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنَجْتَبِيهِمْ ۗ سَيُجْزَوْنَ أَجْرًا مَّا كَانُوا يَسْتَبْتَغُونَ ۗ وَسَنَجْزِي الْمُؤْمِنِينَ ۗ

بزرگاں د ہتھ پیر چمن اس وجوں ظاہر سارے
بھی کہہ ایس جلد وچ چاہئے طالب نظر وگاوسے

كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ۗ الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ

عِضِينَ ۗ فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ۗ عَمَّا كَانُوا

مکڑے مکڑے جس قسم ہے رب ترے کی البتہ سوال کرینگے ہم اذکوسب سے

ونقل والہاں تے اسال جو میں عذاب اتا ریا آنا | قرآن تائیں منہاں ونڈ کے مکڑے مکڑے کیتا آنا

قسم تیرے رب دی اسپیں پھپھیاں انہاں ساریاں تیاں
 ہو دلنصاری مگرے مگرے ڈنڈ کتاب لیو نے
 (بقول ابن عباس رضی اللہ عنہ)
 حکم کوئی من لینے جنہاں دلوجہ نفس رضائیں
 بعضیاں کہیا مراد و نڈن قرآن کتاب الہی
 کوئی آکھے میں لقرہ لیاں کہے کوئی ماندہ لیوا
 تے عنکبوت دیو لگا تینوں جنسوں کہیں بیونا
 (ذکاڈ) (خواجہ طعام)
 یا و نڈن ایہ مراد کہیں قرآن کلام شاعر و
 مقاتل کہے ادہ سولال کافر و نڈن و لے آہے
 راہ کے دے موسم حج وچہ و نڈے سب کفاراں
 اک ساڈیو چہ پیغمبر بنیاں ہے جادو گر کھجارا
 نبی سیاناں مرد جو اناں یڑے اوس نہ جادویں
 راہوں پھیرن لیاں داہریاں شکلاں و اشمنڈاں
 کہے کوئی ادہ پاگل ہو گیا کوئی کاہن بتلاوے
 تے مسجد دے در اتے بیٹا ہووے ولید تباہی
 جاں مسیے پھین ہسن سنکے کہیں اس حق فرمایا
 جنگ بدر دے وچہ ہلاک ہوئے ادہ کافر سارے

صفر علیہ الصلوٰۃ والسلام بر کفار قسم تیرے کے طعن اور تکلیف

اد سچیزوں جو کر دے آہے عمل برے بد راہیں
 تے کجہ کتاب منی انہاں سنگ بعضی کفر کیتوں
 جو نفس قبول نہ کیتے ادہ ناہ منے انہاں بلا ملیر
 کافر سورتا ندے ناؤ سنکر مسکے آکھن و اہی
 بقرہ گاؤ تے ماندہ خواجہ طعام لذیذ لہیواں
 کرن بکھیرے ٹھٹھے ایویں کفروں سخن پردنا
 آکھے کوئی کہانیاں کہے کوئی جھوٹھ سحر ساحر و
 ولید مغیریدے پت ادہ سبہ تھاؤں تھاں بہاں
 جس راہوں کوئی حاجی لٹنگے کہیں اسنوں یارا
 جادو سحر کرے تے فویاں گلاں کردا یارا
 ادہ پیو دادے دے دینوں پھرے اوس فریب کھاویں
 کرا اعتبار انہاں ندا کافر دیون دکھ دو چنداں
 کوئی جادو گر شاعر آکھے پاس ولید سدناوے
 تس مسخرے نال مٹھا کے قاضی مسیے پھین و اہی
 ٹھٹھے نال سے نال نبی انجہ موزیاں طور بسا یا
 عقیقین عفو دی جمع جو نگر اہر شے کنوں پیارے

فَاَصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ۝
 اَنَا كَفَيْتَكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ۝ الَّذِينَ يَجْعَلُونَ
 مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۝

پس آشکار کر اوس چیز کو کہ حکم کیا جاتا ہے تو اور منہ بھیلے مشرکوں سے
 تحقیق منے کفایت کیا ہے جگہ ٹھٹھا کر نیوالوں سے
 ساتھ اللہ کے معبود پس البتہ جانینگے مقرر کرنے میں

تے مشرکاں تھیں منہ موڑ پیار یا جو راہ شرک سدنا
 جنہاں نال خدا رب یو ٹھراے چہب جانن جدرد
 کسے موزی کافر و ایسا یاد دلوجہ خوف نہ کھاویں

پس ظاہر و س ادہ حکم جو تینوں میں خدا تھیں آئی
 ٹھیک اسپیں ہوواں کافی تینوں جو تڈھ ٹھٹھے کر دے
 تول دو تک خدا دے ادنہاں ظاہر حکم سادیں

سہ عقیقین الخ یا عقیقہ کی جمع ہے جسکا معنی جو ٹھٹھا اور سحر اور ہیاں ہے محاکم و حازن یقر حلوانی عفی اللہ عنہ

جو ٹھٹھے نام سے کرن کتنی طعن کبھی سے نالے
 انہا ندے دکھ شرارت تھیں اس میں تہہ کفایت کر سکا
 تے ایس عذاب سوا اوہ موذی روز قیامت والے
 پھر ابن کثیر اندر تفسیر اپنی دی نقل سناوے
 تا حضرت کھڑے ہوئے سنگ سرد جبرائیل بھی آنا
 جبرائیل نا پیٹ اوسد لول کر انگشت اشارا
 ولید آیا پھر وحی پھیا ایہ بندہ کون ایہا نی
 جبرائیل کیسا شر اسد لول الید تہہ بچا یا
 اک شخص قرآنی تیر بناوے گدزیا اوہ تس راہوں
 تا ولید بکر راہوں چھکیا تیر کدھے جو لایا
 پھر عاص وائل دا بیٹا نکیا وحی پھیا ایہہ کبیرا
 وحی کیسا بن دکھ اسد رپ تیرے کنوں مٹاندا
 جاں پیر تلی دچہ کنڈ الگوس جانے ہے کجہ لڑیا
 پھر اسود پوتا حارث آیا جبرائیل پوچھا وے
 جبرائیل کیسا بن اسد اشر تیں کھوں ہٹ جاوے
 کئے ابن عباس اک بڑا پھری اسول وحی دکھایا
 اوہ نال کنڈ نال سر بھینے بھی سنگ رکھاں مگر ان
 پھر حارث بیٹا قیس دا آیا جبرائیل چھپاے
 توں بدی اسدی تھیں بچو شانت برول وحی کر نیدا
 سردار قریش آہے ایہ پنجے کافر کے وائلے
 کھلا نی دیساں وحی ہر اک دا نام پوچھا کے

ساحر کاہن شامو کا ذب کہن مینوں منہہ کالے
 حفاظت ہو حمائت اپنی دچہ تسانوں رکھاں
 کفر شرک اپنے دے پوری لین سزا منہہ کالے
 جاں آنت ایہ حمائت والی رب تھیں وحی لیاوے
 اسود عبد لغوث دا بیٹا بھی آیا پھیا نا
 پیٹ اوسد او دھد گیا تدا میں مر گیا کافر بھارا
 تا حضرت کیہ امیغزہ داپت بندہ برا وڈا نی
 نبی اوسد ول کرے اشارہ موذی شرو آیا
 بھلی چادر کھیں اوسدی لگا تیر قضا اول
 ساق ولید وحی زخمی ہوئی مر گیا سی دکھ پایا
 نبی کیسا ایہ بندہ بڑا جو دیوے دکھ و دیرا
 تس نلی قدم دل کرے اشارہ کنڈا تس لگب خاندا
 لت سچی جیویں گردن اٹھدی نال او سے دکھ چھریا
 ایہ کون کوئی تا حضرت آکھیا اشد بو نہہ آدی
 تس اھیں طرف اشارہ کیتا جھب انہا سو جاوے
 اسود انہاں ہو یا اھیں بکپیاں دکھ و دنا یا
 تے کہے محمد وے رب ماریا دے مینوں دکھ بھارے
 فرمایا ایہ برا بندہ بو نہہ اس نے دکھ پیر پا کر
 اوس سنکیا نک تا پوں پلی اوہ نال او سے مرہنید
 ایہ دچہ طواف آہے تا آیا سی جبریل اوسحائے
 کر انگل نال اشارہ برول کرے تھلاک بھیا کے

ثبوت تصرف اولیاء اللہ

صیغہ امر مجرب

نال اشارے انگل دے جو کرے فناہ گھر بردا
 جن آسمانی ٹکرے کیتا خبر تران خیر دل
 قرآن حدیثاں تھیں اوہ منکر کردا جو کما نی

ایہ تصرف بندیاں ربدیاں لکھوی ثابت کردا
 تے جسدا وحی خدا دا خادم اک انگل تاثیروں
 جو کہے نہ ولی تصرف کر دے کہہ منکر سر پالی

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرَكَ بِمَا يَقُولُونَ ۝

اور ایتہ تحقیق جانتے ہیں ہم یہ کہتے تھک ہوتا ہے

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ ۝ وَاعْبُدْ

اور عبادت کر

پس پاکی بیان کر ساتھ تعریف رب اپنے کے اور سجدہ کرنیوالوں سے

رَبِّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ۝

پروردگار اپنے کو یہاں تک کہ آدے تک موت

اوس نال جو ساحر کاہن تینوں اہل کفر تبار کے
تے اپنے رب دی کریں عبادت مردیاں تک ہر حالے
جہاں نکر و تیس ہوساڈے خاص حبیب عطاؤں
سجدے کنوں مراد نماز جو سخت مہمان نالے
تعلق اتے عبادت اسوچہ حضرت جنگی پاندے
سینہ تنگ ہوندا دم رکدا مول نہ سن غم جگدے
شیرجا ذکر الہی پر دم کم تیرا بن جسانی
راحت خوشی ہووے اوسو پیلے نالے فضل زیادا
بھی ناہ کیہا جو بن سوداگر تجارتاں تھیں جہناں
میں کراں عبادت جد لگ فوت نہ ہو جاواں صلاح

تے اسیں جاناں ٹھیک جو تیرا سینہ تنگ ہو جاوے
توں رب اپنے دی کر تسبیح تحمید ان سجدے نالے
تے جو مشرک جھوٹے تیرے سر جوڑن ہر انواعوں
کرداساں تسبیح ثنائیں نت نمازاں نالے
یقین مراد ہے موت تمام مفسر آکھ سنا ندے
جو رب دیکھے بارے بریاں گلاں سن حضرت دکھ لگد
تسبیح تحمید سجد نمازاں دل ترغیب دوائی
جو موت جدوں آجا دے ہووے جاری ذکر خداوا
نبی کیسا رب کیہا مینوں ناہ مال اکٹھا کرناں
پر سن تسبیح تحمید سجد نمازاں حکم الایسوں

مسئلہ

صراط مستقیم اندر تک اسما عیل کہن نوں
مخفا ہی اونہاں دتی موتی دچہ مسلوۃ دسائے
نار و ح قبض نبی دا تھوے منن اہل سعادت
ادویں مڑوچہ جسم مبارک داخل ہو کھلویا
ہوٹھ مبارک ہلدے لایا کن جاں قثم آگا میں
مدارج دچہ ایہ عبد الحق محدث تھیں اظہاری
ثابت کیتی نال دسیلاں بھڑیاں دنایاں گلیاں
دوٹاں دچہ تعلق دی کوئی دچہ فقیر نیائی
اسوچہ مکھی تھیں ہی سولے ہوئے کفار بلا میں

موت کہن لنگھ بل تھیں ہلساں جا کے یار سخن نوں
با سبجہ اجازت پیغمبر کوئی فوت نہ کیتا جائے
ملک الموت اجازت منگے جاں اوہ دہن اجازت
شاہ رسولاندا روح اظہر جدوں قبض سی سویا
سامی دچہ جارکھا ڈٹھا ختم نبی دے تائیں
فرماون ہے ربامیری امت بخش بیچاری
دچہ جلد و دچی سوی تغیرے زندگی عیاں دلیاں
ابراہیم ختم ہے ہوئی نخل اگے تھے انی
ادس سورت دچہ آیا مہیسی ذکر کفار اندا بھائی

تفسیر سورہ نخل شریف

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

شروع کرتا ہوں ساتھ نام اللہ بخشش کرنے والے مہربان کے

اللہ کی بخشش کو کہتے ہیں
اور ظالموں سے بلا لکھتے
کا فرق ہوتا ہے جو اللہ کی
کو ایک صلیب میں ایک
بانی آدمی کی طرح

۱۶۳۳۹۷	۱۶۳۳۹۷	۱۶۳۳۹۷
۱۶۳۳۹۷	۱۶۳۳۹۷	۱۶۳۳۹۷
۱۶۳۳۹۷	۱۶۳۳۹۷	۱۶۳۳۹۷

اسم اللہ دیال شروع جو بخشش داسائیں اکمل مہر محبت والا پالے آخر تائیں

شان نزول

ایہ کھل صورت و چہ اسدے کار یگری عجیب الا ہی
کے وچہ اتری اس آتال اکسواتے اشرااں
اقتراب للناس حسابہم جد آت رب اتاری
ایہ آت سنکے کتب گئے دل کفاراں اشرااں
تا کہندے دس محمد کدھر دعوی گئے عذابوں
تا یہ سورت وحی لیا ندی وچہ معالم لیا یا

کبھی شہد والی دے متعلق مذکور ہو یا لی
تے پھیلیاں آتال نے وچہ اسدے مدنی کرن شماراں
جو ہو یا حساب کفاراں پیرے کنوں انہاں مت ماری
جاں تھوڑے دن گذرے ہو یا عذاب نموں اظہاراں
سانوں کبہ نہ نظری آدے لتھا دکھ عقابوں
نالے صوفی محی السنہ خازن وچہ فرمایا

اٰی اٰمُر اللّٰہِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوْا ۗ سُبْحٰنَہٗ وَتَعٰلٰی عَمَّا یُشْرٰکُوْنَ

ایا حکم اللہ کا پس مت جلدی کرو ادسکو پاک ہے وہ اور بلند ہے ادسچیز سے کہ

ایا امر اللہ ا جلدی منگ نہ ادسکے تائیں
امر اللہ ا قیامت ہے یا سمجھہ مراد عذاباں
مشک لوک فرشتیاں کہندے بیٹیاں ریدیا آیا
بورت بوجارے ساکے اسوچہ داخل میں پیارے
اٰی اٰمُر اللہ ایت جسد م وحی نبی تے لیا یا
تے سمجھہ گئے مت ہوئی قیامت پس جدنازل ہو یا
نبی کیسا میں اتے قیامت لے ہوئے انج آئے

ہے الید پاک بلند ادس تھیں جو کردے شرک بلا میں
جو کافر کہندے کیوں ڈہل پی ایہ ادس جو ابابا
تے عیسیٰ اتے عزیز خدا دے پتر کہن بلا یاں
نبی کیسا میں بعد میرے نہ ہو سکتا کہ پدارے
لے حضرت اکھ کھلو تے لوکاں ابروں سرچایا
فلا تستعجلوا ناول ہر اک دائر کھلویا
مثل ادنہاں دد ادنگلاں میل دد انگشتاں فرما

مذ

علم قیامت با حجب خدا دے ہو رجا نے کوئی
جو میں کیسا سو طہی علم قیامت حاصل شاہ ریل نو

مستقل ذاتی پر سنوں رب آپ جتا دے سونی
مگر چھپاؤں کاراں اسدے حکم اس بل دسل نو

سہ نبی کیسا میں الخ یعنی آپ نے فرمایا جزیرہ عرب سے مشرک بھاگ نکلا بھر ہرگز خود نہ کرے گا یہ بعض اہل بدعت کا ہے وہ
کنایہ اللہ تعالیٰ میں فرمایا ما اتخا فان کن تشبہا کو اجدی قیامت یقیناً ہی اللہ تعالیٰ نے فرمایا ان کے لئے کہ سورہ لقمان
والی آت میں ہے کہ یا پانچ چیزیں ہوا خدا بنالے کہ کوئی نہیں جانتا اور ایسے آدمیوں کو اللہ تعالیٰ نے جسے اللہ تعالیٰ نے فرمایا
جسے منقول ہے کہ وہ میں سے پس خدا اتھالے کے خبر دے سے بعض عیبی لہوں کا علم ہوجانا ایسے سے مستقل ہر مدنی ہو ہی جلد دسری میں منقول ہے بقول

يُنزِلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ

انارتا ہے فرشتوں کو ساتھ روح کے حکم اپنے سے اور جسے چاہتا ہے
مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُ مَا لِلَّهِ الْإِنْفِاقُونَ

بندوں اپنے سے یہ کہ ڈراؤ ساتھ اسبات کے کہ نہیں کوئی مجبور مگر میں پس ڈر و مجہ سے

اور جسے چاہے اپنی بندیاں کونوں مجبور سے
جو بن میرے مجبور نہ کوئی پس میں تھیں ڈریا بی
یا جسے اسل مراد جو سنگ اس آوں ملک اشاتی
اک رحمت کہیں اک کہیں نبوت خازن و فرما دن

فرشتے رب انارے اپنے حکموں نال وحی دے
ما جو نبی ڈراؤن لوکاں کرن یقین سچائی
روح تھیں وحی مراد جو وحی تھیں ہو و دلال جیاتی
اک کہیں مراد کتاب جو لے کے ملک الایسی آوں

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ

پیدا کیا آسمانوں کو اور زمینوں کو ساتھ حق کے بلند ہے اور سچے سے کہ شریک لایا نہیں
خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ

پیدا کیا انسان کو نطفے سے پس ناگیاں وہ جھگڑیوا لایا ہے ظاہر

اودہ پاک بلند اس تھیں جنہاں اوسد نیال شریک ٹھریا
حقیقت اپنی بھل گیا جو بوند منی دلوں آیا
پرانی بھگی آکھے رب نوں آکھ جو ایس جو اودے
جس پہلی وار بنایا گیا مراد سنوں قوت نامیں
پھر قول صحیح جو ہر منکر حق عام حکم ایہ میتا
تا بھگی شری ہڈی مل ہتھہ وچہ پیش کرن سرور دے
تا حکم ہو یا جس بوند منی تھیں زور انسان بناؤ
پھر جھگڑے تے کرے تعجب قدرت خاص دیا لوں
جویں اگلی آت اندر ظاہر ہو یا فضل خدائی

آسمان تے زمیاں نوں رب حق سچ نال اودیا
نطفوں رب انسان بنایا پھر اوس جھگڑا لایا
ابی خلف داپاس نبی اس ہڈی پگڑ لیا دے
تا حکم ہو یا کہہ پیار یا زندہ رب کرے اوس نامیں
جیوں سورت لیں دے چھیکڑ ذکر اوسد ارب کیتا
اودہ منکر ہسی مر کے جیوں کو لوں روز حشر دے
کہے تعجب نال کویں مر ایہ زندہ ہو جاؤن
حقیقت اپنی دیکھے کیونکر بنیاں قطرے آلوں
میر نشا نیاں قدرت دایاں دسیاں ہور الایسی

وَالْأَنْعَامِ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنْعَارٌ

اور چار پاؤں کو پیدا کیا اونکو واسطے تمہارے بیچ اوسکے اسباب گرمی کا اور فائدہ ہے

لہ جس پہلی الخ جس خدانے تبارک و تعالیٰ نے ایسی چیز پیدا یعنی منی سے انسان کو بلکہ برتنے کو پیدا کر دیا اور پھر وہ مار کر جو انسان
نہیں سکتا کہ اسکو پہلے طاقت تھی اب ہرگز نہیں ہے نفوذ باللہ من ذلک فیقر علوانی عفی الرحمن

وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۝ وَلَكَدْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْمَىٰ

اور اس میں سے کھاتے ہو اور واسطے تمہارے بیچ اس کے جمال ہے جس وقت کہ شام کو چکا لاتے ہو

وَحِينَ تَسْرَحُونَ ۝ وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ

اور جب چگانے کو نکلتے ہو اور اٹھا لیجاتے ہیں اور بوجھ تمہاری طرف کسی

بَلَدٍ لَّذُتْكُمْ لَوْ أَنَّ بِلْعَيْنِهِ إِلَّا لِشِقِ الْأَنْفُسِ إِنَّ

شہر کے کہ نہ تھو تم پہنچنے والے اس کے مگر ساتھ آدھی جان کے متیقن

رَتَّكُمْ لَرُؤُفٌ سَرَّحِيمٌ ۝ وَالْخَيْلُ وَالْبِغَالُ

پروردگار تمہارا البتہ شفقت کرے گا امیران ہے اور پیدا کئی گھوڑی اور چھریں

وَالْحَمِيرُ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةٌ ۝ وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ

اور گدھے تو کہ چڑھو اور پیر اور واسطے زینت کے اور پیدا کرتا ہے جو کچھ نہیں جانتے ہو تم

گرم لباس تے فائدے ہو جو خورش ادبناں تھیں نالے تے جاں ادبناں فخری جنگل چیدد جوہ جو کار ذاتیں تسیں ناہے او تھ پھینچن دالے با بچوں سخت لگا دے تے گھوڑے چر گدھے کیتے نا چڑھو انہاں تے شالا تے پیدا کرے تساڈے کارن جو انہاں مثل دساند حلال حیوان جو مثل ادبناں سبہ وجہ انعام شالے

تے چار پائے رب خلقے وجہ انہاں فائدے تسا حوالے تے ادبناں نوچ تسانوں زینت جاں گھر لیا اور اتیں تے چک لیجاون بھارتساڈے شہروں دور دوراڈے سے ٹھیک تساڈا رب رؤف جو بھاری رحمت والا ہو زینت زیب تساڈے کارن بھارتساڈے انہاں کے چھرا بکرا بھید دینا اٹھ مجھیں گائیں سارے

دوسرے خدا ایتعالے کی نعمتوں کا بیان اور مذمت مقرر کن

حیوان پوسٹین شہینہ بھورے کسل جو غے لولی جتیاں موزے منیاں چٹریوں فائدے ہو رکمالے بچے دیون سودن دیچو نفع تسانوں ہوئے کچھ ادبناں تھیں ذبح کر دتے کھا د عیش نرالے

جو پالے کنوں بچا دے ننگھ بچا دے دفع سولی بنات اتے کثیرا ہر قسم لباس انا لے دودھ دہی گھیو کھن لسی کھر پیر تے کھولے لدومال اسواری کر سو کھوہ ہل داہو نالے

لہ حلال حیوان الخ با خصوص ان کا ذکر اس لئے ہے کہ پہلے عام فہم مثال میں ہر شخص سمجھ جائے دوسرا ان جانوروں سے زیادہ تعلق اور سرد کار رہتا ہے باعتبار دوسرے جانوروں کے جیسے گھوٹن پاٹرا ہرن خرگوش بکری بھید وغیرا سب سے اس کا استعمال عام طور زیادہ ہوتا ہے اعلیٰ انہیں کے ذکر پر کفایت کی تو کہ یہ اصل اور دوسرے جانور اپنی قیاس کئے جائیں اور انکی ذبح قرار پائے اور احکام انکی باہم میں فیصلو الی محمد نبی بخش علی اللہ

<p>کھلاں وال بُد دند مثل انہاں ہوا شیا پیارے گھڑین تا چو و ہور نفع گو برتھیں پاؤ یخلق عام ہر شے نوں شامل جس آلات سواری بانی سکل تے موٹر بھی ہور چیزاں کئی نیسیاں اوہ الہد اک پاک شریکوں ایڈ انعام جو دیندا بندیاں کارن جس ایہ خلقت گونا گون بنائی</p>	<p>باہج حساب ہر جائز طوروں چیزاں نفع سونا رے وچہ زمییاں دے گھتو بالو ہر ہر نفع اوٹھاؤ جو پیدا ہوئے تے ہوں جیویں ہے ریل کیتی رب باری تے بندیاں جانن حصر نہ اسوچہ مطلق نص گواہیاں خبر لوے ہر اکدی پتھر وچہ نہ مور بھولیندا زمین آسمان سورج چن تارے حیوانات لوکاں</p>
--	---

توحید الہی اور مذمت مشرکین

<p>ہر قسموں بنری میوے ہور اناج تیسیرے ان تعدد نعمت اللہ لا تحصوها رب کیہا کفاراں مت ماری بن رب بتاں پو جنہارے جاں منہہ بتاندے شہد لگاؤں پکھیاں ہن اوڈالے نہ سیر دوسیرا تے پیسرا ونا تولن والا گندے بت خبیث جو نہ گنگے بولے نالے پھر ایڈے غالب قادر نوں پھڈ پو جن ایڈ لکارے</p>	<p>نمساں کل شمار نہ ہوں کر دجے زور گھنیرے پھر ایسا خالق مالک چھڈ کے بھرن شریک مریا منہہیں جنہاں بناؤں ڈگے اوٹھ نہ سکن سارے نا لکھی تنوں اوڈانہ سکدے بت مردود رذالے نہ مر جاں لوں اوہ پسین لائق بند کولے شالا اکھیاں نوالے اتھے پو جن ڈوریاں سننے والے جو دیشاں دیوچہ رملل جادو نجس بڑے جڑھارے</p>
--	---

نسبہ

<p>ریل نہیں حیوان تے ہے سواری عجب ترالی</p>	<p>نہ اسدا ذکر سو یا تصدیق قرآن ہو دے کوں حالی</p>
---	--

مسئلہ ریل

<p>جاں ریل نہ سی موجود تے ذکر اسدا رب چا فرماتا اوہ کہے سواری کتھے ادھر ادھر خیال دور اندے تا ظاہر ذکر نہ کیتا اسدا بھاوین مجمل ہو یا رب پیدا کرے تے کرسی اگاں جو تیسیں نہ جانہارے</p>	<p>ظاہر کر کے تالو کاں بوہنہ ہوندا فکر سونا ندا جاں کتے نظر نہ پوندی تا وچہ دلدے نقص آجاندے یخلق مالا تعلمون اندر سبہ شامل ہو یا سبہ سواری اسوچہ آئی بھی چیزاں کئی پیارے</p>
---	---

رد نصاری

<p>اہل کتاب جو منکر ہوئے نبی اتے قسراں نوں بھی غلہ روم تے کفاراں تے دین دین سوایا ایہ معجزہ ہوئے گواہ جو سچ قرآن کلام الہی</p>	<p>قرآنی اس معجزہ اگدوں خبر دتی سبہ جانوں قرآنی اخباراں مثل اس ہتیاں ہور دسا یا بھی سچا نبی محمد منکر گیا جنہم واسی</p>
--	---

مسئلہ بول و سراز جانوراں

<p>گویر بول ہے نجس حیواناں جنہاں ماس نہ کھاندکے</p>	<p>اتے ماس حلال جنہاں دا وہ ہے نجس خفیف پھر اندے</p>
---	--

فرائض میں سواری کا ذکر جو دوسرے ۱۶۱ تک ایجا نہیں ہوئی وہ بھی لکھو

مسئلہ

خون بلیدیاں یا بچہ اپنا ندیاں جڑاں تمام جو آیاں | اودہ درتن جائز نفع ادنیٰ وچہ ہو یا ظاہر کھایاں

مسئلہ

جو نجس حیوان آتے مردار انہاں کھلاں یا بچہ دباغت | وچکن درتن روانہ ہرگز مسئلہ سمجھہ اس بابت
تے چم خنزیر دباغت سنگ بھی اکا پاکن تھوے | ہر جز اسدی نجس مخلط نص صریح وریوے

نذیب داود ظاہری

داود ظاہری دا نذیب با بچوں گوشت سور تمامی | چم چربی بول براز آتے ہڈوال اوس پاک گرامی
وچکن وٹن درتن جائز بھادیں کھڑی سوروں | مصلیٰ ڈول بنائے چربی کھائے سور ضرور
اس کارن جو اللہ گوشت مرت حرام بتایا | ہور نہ نام لینا کسے شے دا ظاہری عقل گویا
جاں جز اعلیٰ دا ذکر کیتا تا باقی تابع اسدے | ہر جز گن گن دسن نالے فرق فصاحت و سدے

اور عقیدہ و بابیہ خنزیر کی چربی کا پتیر کھانیا کی نسبت حضرت رسول اللہ صلی اللہ

علیہ وسلم کے سر تہمت ناحق لگانا

نال اجماع جڑاں سب اسدیاں سویاں حرام پیارے | لوگ دبابی کھل چربی اس کہن حلال سوارے
رسالے وچہ اظہار الحق و بانی لکھ سد نایا | پیرو چربی سور شاموں کوئی پاس نبی دے لینا یا
تے بنناں اسدا چربی سوروں سی مشہور تمامی | اودہ نبی کھا دابن چھے تہمت ایڈ لگا دن حاصمی
جے معتقد را جے کبے راجہ خود کوئی گائیں کھا دے | یا چربی گائیں کتوں پیرو اودہ کویں سنرا نہ پادے
ایہ اہل حدیث سدا دن تہمت دھرن نبی سرور تے | صریح حرام دی نسبت کردے ڈرے نہ اوس سرور
جو کافر تے مرتد نہ جانے ایسیاں لوکاں تا میں | اودہ آبول کیوں نہ کافر سو دے مسئلہ دل لے لائیں

اور پتیری گل کھوٹی ہوئی مرغی کو بھی روا جانتے ہیں

گل کھٹی مرغی روا چھانن پتیر نذیب والے | لندن دا چچ کرن تے کیوں بھرن منہ رزوالے

عمل و ناپیاں سواکسات چیزونکی ہر شے پاکے

غائط بول انسان تے خون جو حیض نفاس سے والا | گوشت سور تے لالال کتے گوبر بھی اوس شالا
بن حیض نفاس زنان سپہ خون حلال تے پاک اظہاری | تے غائط بول انسان کتے بن سارے پاک شماری
تے لکھوی اس آستہ پیچہ گدھے چتر سپر گھوڑے سے | کہے منع اپنا نہ کھا دن مگر حدیث ضعیف کھڑے
حدیث ضعیف قبول نکر دے وچہ حلت حرمت دے | گویا گدنا حلال بتایا لکھوی مارے مت دے
تے گھوڑا من حرام ایہی نزدیک امام ہمارے | ہر لکھوی لکھے حلال تے کھوتا وچے ہضم شمارے

سے ہر لکھوی اسی سے کہ حدیث ضعیف کو اسے تعین کیا اور حدیث ضعیف سے حرمت ثابت نہیں ہوتی (بانی و مکتوبہ)

مسئلہ	کرن تیار اسباب زینت ہر قسم نفیس سواری	تے کو تل رکھناں سنگ سواریاں جائز ہوا شمارا
مسئلہ	سختی لدن بھار حیواناں ذبح کرن تھیں جیہڑا	دکھ اوہنا نونوں پونجے او سوچہ حرج نہ کجہ نکھڑا
مسئلہ	پرمان ظلم کرن ودھ لدن گایاں دیون نالے	بے الصافی چارے پانیوں ہر ہر منع کمالے
مسئلہ	دیچن جائز ہر حیوان مگر جو جس ایہانی گدھے چرتے کل حیوان حرام قیاس کیون پر لول براز پلید اوہنا ندے نجدی پاک بتاند	سو جویں ہر چیز او سدی بھی دیچن منع بتا ہی گوشت با پجہ ہڈ وال دینہ نفعے روا دیون جویں لکھوی اتے صدیق اوہ مگرے شوکانی جانند
مسئلہ	گوشت جدا حلال حیوان اوہ داخل وجہ انعاماں نہ کھاوے جاہن نہ کم سواری پر کجہ فائدے دیندے جویں باز تے شکر اکتار اکھی کم شکار بھی نالے ایہ بھادیں جس ایہن پر دو جے فائدے روا انہاں	تے گوشت جدا حرام گدھے چر وجہ شامل عامان نہ کھاوے جاہن نہ کم سواری پر کجہ فائدے دیندے مثل انہاں سو رکم کجہ آون ضائع گئے ہر حالے نہ کتا دیچن منع آکا پر ہے مکروہ تنہاں تھیں
مسئلہ	گھوڑے نون سنگ گدھے تے چر ذکر خداوند کیتا لکھوی بعد پنجہ سالان چھڈ نہ سب ہو یا و تا بی گدھا حرام صحیح حدیثوں وجہ مشکوٰۃ ایہانی	تا ہونی کلام حلت و حج او سدے رمیا حلال نہ تیتا کوئی اعتبار نہ او سدا او سدا یا مسلیا نوچ خرابی اللہ جانے لکھوی نون اوہ نظر نہیں کیوں آئی

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِزٌ وَلَوْ شَاءَ

اور اوپر اللہ کے پہنچتی ہے سیدھی راہ اور بعضی اونہیں سے کج ہے اور اگر چاہتا

بقیہ عاقبتہ ص ۱۲) اور حدیث شریف میں شیئوں کا ذکر تھا۔ گدھا۔ چر۔ گھوڑا۔ پھر جب گھوڑے کو مہلج حلال کر دیا گیا۔ تو وہ دونوں گدھا اور چر بھی حلال پائے گئے۔ لہذا باللہ من ذلک ہر انسان کو یہ سوچنا لازم ہے کہ ایسے عقائد پلید جس شخص کے ہوں وہ کفر کا مصداق ہے تو پھر ایسے شخص کے پیچھے نماز جائز نہیں بلکہ اس کا دفن مسلمانوں کی قبروں سے جدا ہونا چاہئے اور جہازہ مسلمان کوئی نہ پڑھے اور یہ لوگ دنیا بی ایسے عقیدہ دلتے ہی کافر کہلاتے ہیں محمد فیر حلوانی لاہوری عفی اللہ تعالیٰ عنہ لہ اللہ جانے الخ مشکوٰۃ شریف راج اول باب اعتصام بالکتاب والنتہ میں موجود ہے ۱۲

دیا ہے اور مسلمانوں کے نزدیک گور و بول سے جانوروں کے پاک میں گور منڈاں انہوں میں بھی اخص کر کے ہیں اور نماز اسکے کج نہیں ہوتی

وَالنَّجُومُ مَسْحَرَاتٌ ^{اور تارے} بِأَمْرِ رَبِّكَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ ^{مستزہیں} لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ^{داسطے اوس قوم کے کہ سمجھتے ہیں}

اور تارے ساتھ تم کو اس کے کہ تحقیق بیچ اس کے البتہ نشانیوں میں

بھی سبہ تارے تابع نے تسال حکمے نال خدا دے پرورش کار سازی تسال کارن اسوچ کنوں الاهی ربوبیت ایہ دیکھ خدای ہوں اہل صفایاں

تے دنرات سورج جن کیتے تا بعد ار تساڈے گردش اتے قیام صبح دانور تے رات سیاہی اسوچ ٹھیک نشانیوں کارن عقلا نوالیا آیاں

وَمَا ذَرَأْتُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ

اور جو کچھ بھیل دیا ہے واسطے تبارک بیچ زمین کے بیچ کہ مختلف ہیں رنگ اس کے تحقیق بیچ اس کے البتہ نشانیوں میں داسطے اوس قوم کے کہ نصیحت پکڑتے ہیں

نصیحت پادان والے ٹھیک اسوچہ نشان شمارن اکد نیال نہ دو جا ملدوانہ واہ کم اکب سردا رکھ درخت بھی طرح طرح کے خاص العاموں الوصیت اتے ربوبیت تے کافی دین گواہیاں

تے جو کچھ وجہ زمین کھنڈا یا رنگا رنگ تسال کارن جتنے ہیں حیوان زمین وجہ جدا جدا رنگ ہر دا بوٹیاں گھاہ زراعت میوے نیکی ہر قسموں جو نعمتاں تسال قسم خدانے وجہ زمین ادیاں

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لَنَا لِنَأْكُلُوا مِنْهُ حَمِئًا طَرِيًّا

اور وہ ہے جس نے مستز کیا دریا کو تو کو کھاؤ اور ہمیں سے گوشت تازہ

وَتَسَخَّرَ لَنَا مِنْهُ حَمِيًّا طَرِيًّا لِنَأْكُلُوا مِنْهُ حَمِئًا طَرِيًّا

اور نکالو اور ہمیں سے کہ پینتے ہو اس کو اور دیکھتا ہے تو

الْفُلُكِ مَوَاحِرِفِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

تے اوستے الہ نے دریائوں تابع تسال بنا یا جو سپر کرد اتے نازہ گوشت بھی طعام بنا

بھی دریاؤں زلیور کڈ ہو جو تیس پہنہتا ر سے
نے دیکھن کشتیاں پانی چیر چلا یاں وچہ دریا وے
مواخر منی جاری آدن جاؤں اک ہو اوں
یہ قباہہ حسن کہا جو بھریاں مال اسبابوں
بجائے کے مواخر چہرہ جہاز جو داؤں جانڈے
بَلِّغُوا مَن فِضْلِهِ جَوْ كَرْنَ مِيسَارَ سَدَاؤُ

تے موتی گلیاں میرے مانک لعل جو ہر سارے
تاؤ ہونڈ د نفع تجارت ہو دو مشگر گزار خدا وے
اک آدن اک جاؤں آنتے سامنے فضل خداؤں
فرا تے اخفش کہن جو پانی چیرن دگن شتابوں
مخرد اصل اٹھاؤں چیرن خازن وچہ فرمانڈے
اوچہ جہازاں شیریاں ہیکے داہدے نفع اٹھاؤ

مسئلہ

ہے دریا وں تعظیم پرستش باطل مثل بنو داں
جو تابع چیز ہوئی دریا جن سورج رکھ ستارے

ہے رسم جو میں ہندو اندی پوجن پانی کم ہر دو داں
اوہ رب اللہ مجھو ہون وے لائق نہیں پیارے

مسئلہ

اس آت دیناں حلال ٹھہری داہو یا کھاناں

جو مال اتفاق مراد کھم تھیں مجھی ہوئی ٹھہریاں

مسئلہ

حدیث مفسر اسدی حکم آت دا ظاہر کر دی
جو تلبس و تنہا ہے صیغہ خاص مذکر پیارے

جو تے ندیوں نکلے ہے اوہ مردوں رو انکھری
جو پہنوں ادسنوں تیں خدا نے کیتے آپ تارے

وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَّاسِيًا أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا

وَسُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝ وَعَلَّمْتَ وَالنَّجْمِ

هُمْ يَهْتَدُونَ ۝ أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا

وہ راہ بانے ہیں اور راہیں تو کہ تم آہا پس جو شخص کہ پیدا کرتا ہے مانند اسکی ہے کہ نہیں پیدا کرتا کیا نہیں ہیں

اتے ڈالے وچہ زمین پہاڑ جو مت اوہ آسناں ہلاؤ
اتے علامتاں مثل پہاڑاں تاراہ دن نوں پاؤ
علمت نشان تے پتے رانانڈے رکھ پہاڑ مناڈے
جاں زمین بنی تاں بلے ڈولے دیکھ فرشتے بولے

تے نہراں کینیاں راہ بنائے تانساں راہ دساؤ
ہو رستارے نال ادنہانڈے راہیں راہ ٹوراؤ
تے تاریاں تھیں وچہ جنگل دریا پاؤں راہ چہارے
ایکے نوں لکن زلیسی چٹھ اپنی اتے ہر سولے

۱۳۵ . الخ علمت ہی جیسے پہاڑ کہ انکو علامتیں اور نشان بناؤ گا کہ انکی رستے درستی دن کے اور ستاروں سے رانکر راستہ اور قلعے کی سمت معلوم کرنے پر تاج النفا سے

جاں فجرے دیکھن زمین اندر چا ٹھوک پہاڑ لگا کے
 وچہ خازن دہب نہ دے بت کولوں نقل لیا یا
 دنوں رکھ پہاڑ نشانی تے تارے وچہ راتوں
 رینت زیب آسماناں کارن تارے رب بنائے
 اس سورت وچہ سہارے بہت انعام بتائے
 بندے پاسوں ناہ ہو سکے ریدی شکر گزاری
 حقیقی منعم اللہ بندے ربدے تجھہ مجازی
 جس منعم اونساں نہ جاتا اوہ نہ منعم رہوں جانے

نہ پتہ فرشتیاں کس شے تھیں رب میں پہاڑ اوپاٹے
 علامات ہے جمع علم دی خاص نشان جدے تھیں پاپا
 کھتیاں قطب تارا ہور تنگ دیوں پئے بناتاں
 بھی راہ پچھان کارن شعلے بھی شیطاناں لائے
 تابندہ شکر سوچے مجھے ربدہ اشکر بچائے
 جو ہر نعمت رب تھیں جانے منعم اللہ باری
 یا پو سیر استاد خنداندا ادب کمال اندازی
 مَنْ لَا يَشْكُرُ النَّاسَ كُنْ يَشْكُرُ اللَّهَ كَيْسَارِ سَوْلِ رَبَانِي

حافظ محمد لکھوی کی جالالی

جو اللہ با پیچہ بکا رو پوجو کیا کہہ ادبناں بنایا
 نہ بتاں کہہ اوپا یا نہ کہہ گراں نہ پیر فقیراں
 لکھوی دے دوشہر کرن ظاہر ادس دی گراہی
 بتان دی گل ٹھیک اونساں نہیں مکھی اک ادپانی
 وَاللّٰی اَخْلَقَ لَكُمْ مِنَ الطّٰیْنِ كَهَيْئَةِ الطّٰیْرِ بِاللّٰی
 فَانْفَخْ فِيْهِ فَيَكُوْنُ طَيْرًا بِاِذْنِ اللّٰهِ هُوَ فَرَاوے
 قدرت ہور نعمت عیبی کیڈا رب تھیں پایا
 نے بت عاجز مرد و دوحیث مکے ذرہ نہ طاقت
 بتاں واجب متک نبیاں ولیاں عظمت بھاری
 تے بتاں نال ملا دن پیر فقیر بزرگ خدا دے
 عزت ذلت والے پھر کدھوں برابر میاں
 پوکارن مطلق ردا قرآن حدیثوں میں دکھلاناں
 ولیاں تائیں نال بتاندے رب نہ کہتے الایا

لکھی اک نہ بنے کہے تھیں کیوں تساں عقل گنویا
 جو انہاں پوکارن پوجن مشرک ماریا عقل شریراں
 بے ہمتی دے وچہ سنگ بتاں ولیاں گینا واہی
 تے عیبی پیدا کیتے ساہن جنادر نص گنوا ہی
 میں پیدا گراں مٹی تھیں شکل جنادر دی فرمایا
 میں پھوکاں اسوچہ اذن الایوں پنکھی اوسدنا دے
 جو مکھی نالوں کئی حصے ددھ پنکھی چک اوپایا
 انھے گنتے بولے پوری کرن کہے کہ حاجت
 الْغُرَّةُ لِلّٰهِ وَلِلرَّسُوْلِہِ وَلِلْمُؤْمِنِیْنَ کِیْسَارِ بَارِی
 مذہب وچہ دہابی دے ایہ دڈا فرض زیادے
 لکھوی دی ایہ کوڑ اندر تفسیر پچھان مرکاں
 جسوں لوک دہابی کہندے عقل ڈبی گراٹاں
 مگر دہابیاں جھوٹھ گھریدا اوچو تفسیر ملایا

وَ اِنْ تَعَدُّوا نِعْمَةَ اللّٰهِ لَا تَحْصُوْهَا اِنَّ اللّٰهَ لَغَفُوْرٌ رَّحِیْمٌ
 اور اگر گنوں تم نعمتیں اللہ کی نہ گن سکو اور جو ظاہر کرتے ہیں
 وَاللّٰهُ یَعْلَمُ مَا تَسْرُوْنَ وَ مَا تَعْلَمُوْنَ
 اور اللہ جانتا ہے جو چھپاتے ہیں اور جو ظاہر کرتے ہیں

قدرت اللہ کا کیا ہے اور اللہ کا اولیٰ اور اللہ کو بتوں سے مشابہ کرنا اور اولیاء اللہ کا عرف

کے لہنتاں گنوں خدا دیاں ناہ گن سکو اونہاں تائیں	ٹھیک البدیہے بخشہنارا رحم کنندہ سائیں
جانے رب جو تیس چھپاؤ تے جو ظاہر کردے	منہ مسلم دل کا قریب نول پتے سے اندر دے

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا
 وَهُمْ يُخْلَقُونَ ۝ أَمْواتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ ۝ وَمَا
 يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ۝

اور ان کو گوں کو پکارتے ہیں سوائے اللہ کے نہیں پیدا کرتے اور ان کو پیدا کئے جاتے ہیں مردے میں نہیں زندے اور نہیں جانتے کب اور ٹھائے جادینگے

کافر کے دے جہاں پوجن پیار یا با پوج خدا کے	کوئی چیز نہ پیدا کیتی اونہاں دچہ دنیا دے
کوئی نہ پیدا کرن آبولں ادہ پیدا کیتے جان دے	کافر نہاں تہاں چھل ٹچھ گھر کے رب اللہ دے
کافر مردے نے نہیں زندہ ایہ بھی جانن ناہیں	جو پھر کدوں ادٹھائے جان کفار یا بت بلائیں

حافظ محمد لکھوی کا تفسیر موضح القرآن کے مولف پر بہتان اور مسلمانوں کو دہوٹھا دینا

موضح دچہ اس آت میں نہ ایہ مضمون دسا یا	لکھوی اپنے کولوں ہے بہتان ادسے سر لایا
عبارت موضح لکھوی دی بھی تیرے پیش گزاراں	دوہاں مقابل کر کے لکھوی سند اکوڑتاراں

۱۔ دوہاں الخ عبارت لکھوی کی جو ادسنے قوالے اَمْواتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ ۝ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ کے نیچے ترجمہ کر کے لکھی ہے مردے میں نہ زندے تے نہیں جان دے جو کدوں ادٹھائے جادینگے اور نہ جہ کے خازن ساز عبارت موضح کے نام پر جردی وہ یہ ہے۔ شائد ایہ اس واسطے فرمایا جو لوگ بزرگاں نول پوجدے میں تفسیر محمدی منزل میسری ص ۲۳۹ اب عبارت موضح القرآن کی ملاحظہ ہو اَمْواتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ ۝ مردے میں جیتے ہوئے نہیں ہیں اور نہیں جانتے کہ پھر کب جی ادٹھنگے یا ادنگے پوجنے والے کہتے ہیں کہ قیامت کے دن توںکو جاندار ادٹھا دینگے تودہ اپنے پوجیوالوںکو جھوٹا دینگے اور بیزار ہونگے اور کہینگے کہ ہمیں نہیں پوجتے تھے بلکہ اپنے دل کی خوشی کرتے تھے یہ عبارت حرف کبرف موضح القرآن کی ہے دیکھو منزل میسری ص ۱۲۵ مطبوعہ جوہر مند دہلی پس موضح میں ذکر توبوں کا کیا ہے نہ بزرگوں کا پس تفسیر محمدی کے مولف نے عوام کے گراہ کر سیکو یہ اتہام لگایا خیر یہ تودر کماہر حضرت صلی اللہ علیہ وسلم پر اتہام لگانے جی نہ ڈرا کیونکہ اسے انواع محمدی میں لکھدیا کہ حضرت صلی اللہ علیہ وسلم نے جو ان میں جوہر پڑا ہے حالانکہ حضور کا جو ان میں شریف بیانا ہرگز ثابت نہیں ہوا، اس طرح لکھوی کی تعریظ افراط اور اتہام بازی بے شمار ہے بس جب وہابیوں کے مقصدوں کا یہ حال ہے تو جیلے کیسے ترقی نکرینگے خدا آسمانے ایسے بچنے کی تو میں سوئیں کہ عنایت فرما دے آمین

وڈے مکر فریب کماون دانہ کھاویں گریگاں
ذوی العقول فیہم تے مجہن والے سچہ تہانوں
ذوی العقول تہاں نون اللہ اس کارن فرماوے
ذوی العقول اس کارن اونہانوں خالق فرمایا

تہاں والی جائے جرن و تابی نام بزرگاں
کافرتیاں نون رب من کے کرن سوال اونہانوں
کفاروں دیاں تہاں دچہ رب جان حشر نون پاد
یا جو بعضیاں جہاں ملکاں نون معبود دھسرایا

الْهٰكُمُ اللّٰهُ وَاٰحِدٌ ۙ فَالَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْآخِرَةِ

قلوبہم منکرۃ وہم مستکبرون ۝ لا جرمہ

ان اللہ یعلم ما یسررون وما یعلنون ۝ انہ لا

حِبُّ الْمُسْتَكْبِرِيْنَ ۝

قیامت نون نہیں مندے جہرے دل منکر نے سولی
بھی جو ظاہر کرن نہ ربدے بار جو کبر کماندے
دوزخ رہے نہ جسدے دلو پد ذرہ ایمان دسا
نہ ایہ مراد جو وچہ جنہم نت لکانا پاسی
جو رب سوہنیاں تے چیزاں سوہنیاں و تے دل للجا
تے سچی بات جھوٹھاوے اپنے جہانہ سمجھے کالی

معبود تہاں ہے اک اللہ پور معبود نہ کوئی
اوہ متکبر لوک تے جاتے رب جو میں چھپاندے
جس وچہ ذرہ تکبر و ڈے نہ جنت نبی الایا
یعنی دوزخ دے دکھ جہریاں باہجہ نہ جنت جاسی
تے سوہنیاں چیزاں بندہ چاہے ایہ نہ کبر سداوے
کراہو جو مال غزور ایہ گنے حقیر لوکالی

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا آسَاطِيرُ

الْأَوَّلِينَ ۚ لِيَجْهَلُوا أَوْسْرَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ

وَمِنَ أَوْسَارِ الَّذِينَ يَضِلُّونَ بِمُغَايِرَةِ عِلْمِ الْآسَاءِ مَا يَد

نہ جد اونہاں اکیہے کیا گھلیا رب اپر تہاں

تا جو اپنے بھار چکن ادہ روز قیامت پورے
خبردار ادہ بھار برا جو کافر لوگ ادھانڈے
نے بھار ادہنا ندے جنہاں بھولان با بچوں علم شعور
اینا بھار نہ نیسے لوکا نڈا ہوز سرے آتے چاندے

مسئلہ

جو دنیا وچ دکھ ملے کفاراں دور گناہ نہ ہوندے
مومن دی دنیا وی بختیوں دور گناہ ہو جانڈے
اِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ جِدا فرمائے
نبی کیسا جو لوکاں طرف ہدایت شخص بولانڈا
بھی ادسدے اتنا عال دا کجہ اجر ثواب گھدا
جتنے ادسدے تا بعد ار کما سن جرم برائی
نہ گھٹے گناہ عذاب ادنہاں کجہ پودیاں لین نرٹیں
لکھوی جوین وٹابی بلکے بستے لوگ پھٹائے
جیلیاں ساریا نٹوں جقدرے سوگ عذاب تیاپی
گراٹاں دے رد لکھ جنہاں موٹا نہیں کھنڈے

جے نیکی کرن تا دنیا وچ ادس فائدہ مین ادھانڈے
نیکیاں ادسدباں جبریاں روٹرن وچہ قرآن پانڈے
نیکیاں ٹھیک لے جاہن گناہاں نص شہادت آوے
جتنے لوگ ہون نس تابع اجر سپانڈا پانڈا
جو وچہ گراہی ڈالے ادہ یہی انج گئے رہ گھدا
آخر تک سپہ جتنا کھنے نون ادس قدر کسائی
ایہ وچہ معاملہ خازن لکھوی بھی لکھیا اس تا مین
جتنے چیلے مگر گردوے آخر تک سدائے
گردا کھلے نون ادس قدرے ذرہ نہوگ رٹائی
ادنہاں اینا اجرتے بچنے دلیانڈے بھی مائیں ملانے

اغراض

کونئی دو جے دا بھار نہ چکے او اکل اس نڈا دے
نہ ادس تھیں گھٹ کر کے خود ذرے بوجہ وچہ پاد
جو خود گمراہ ہویا پھر اگے چلیاں بت پڑایا

وَلَا تَزِدْ فَائِزَةً وَتَزِدْ آخِرِي جَوَافِضِ جَمَاعَةٍ
مزد اسدی کر بہار کسے گھٹے دو جانیو نہ چا دے
تے اتھ مراد ادہ بھار دو جیکے راہوں ادس اٹھایا

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ
القَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ
العَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ

نیقے لکر کیا تھا ان لوگوں نے جو پہلے ادیسے
تھے بس آیا عذاب اللہ کا عمارت ادنکی کھپاس
نیوں سے پس گر پڑی اد پر ادنکے
اد پر ادنکے سے اد آیا ادنکیاں
عذاب اد سبگتے
کر نہیں جانتے

ٹھیک فریب تے لکر کینا جو پہلے ہوئے انہاں تھیں
عمارتاں بنیاں نہیں چکے چھتیاں اد پر ادنہاں گرایاں
جتنوں ادنہاں عذاب آدن دا علم نہ نیسی ذرہ

خدا دیناں پور ناں نبیاں امر آیا رحماں تھیں
پسی الوں جھیت آیا دکھ ادس طرفوں اُپر بلایاں
چھتاں کھنڈیاں ڈگیاں تے سن رسن تیار مقررہ

<p>عذاب دودے آوندے کارن ابہن کرن تیاری مجوبان مرد بابل وچہ وڈا محل بنوایا پنج ہزار گزراں تک اچا چھہ کوہ نال حساباں سراسر وچہ دریا دے ڈگا کدناں اپر کفاراں اوسدن دے خوفوں کل بولیاں جدا جدا ہو گیاں پہل اوس تھیں سریانی بولی جگ ساریدی آہی جو بیلدۃ و بیلجابا معنی مختلف ہون زبانوں</p>	<p>جویں ایہ عذاب آیا ادہ بھی اویسی سخت خوار تا آسمان اوپر چڑھہ دیکھے خازن وچہ فرما ہو یا محل تیار تاں و گیا اک پیسہ خسر اباں سارے پیٹھ کدنا دے آئے جدا دہ ڈگا خوار اتاں اتے ستر بولیاں دکھو دکھو ہو پیاں اسکارن نانوا اوس شہر دابابل دھریا ساہی تے دکھو دکھو دانکر قیاساں تاہیں کھنی بیاناں</p>
--	---

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَسْأَلُونَ فِيهِمْ ط قَالَ الَّذِينَ أُوْتُوا الْعِلْمَ إِنَّ يَوْمَ الْخِزْيِ الْيَوْمِ وَالسُّوءِ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

قیامت کے رسوا کرے گا انکو اور کہیگا کہاں میں شریک میرے جو تھے
 تم تمہارے سوا کون ہیں تم میں تمہارے علم والے ان کے پاس
 آج کے دن اور برائی اور برائی کا فرسوں کے ہے

<p>پھون حشر خوار کرے تے رب اونہاں فرمائے آکھن علم والے جو مومن آج خوار ہی برائی</p>	<p>کتنے تساں شریک جہاندے کان جھگڑدے ساہ کافراں اتے موت عذاب آج کارن کفر گمائی</p>
--	--

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي الْأَنْفُسِ مِنْ فَالْقَوْلِ السَّامِ
 مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

قبض کرنے تھے انکو فرشتے اسکا نہیں کفر ظلم کرنے آتھے جانوں اپنی کو سہہ ہون ڈالی ادنیٰ ہون
 کہ نہ تھے ہم کرتے کچھ برائی یوں نہیں تحقیق اللہ جاننے والا ہے ساتھ اوسیز کے کہ تھے تم کرتے

<p>جاں کدہن ملک اردو اچ کفاروں اندر حال کفر دے تے کہندے اسیں نہ آہے ہرگز کردے کچھ برائی مرن ویلے تک موت کہن اوہ نرم کلام زبانوں</p>	<p>تا اکھیں دیکھ عذاب صلح دے پیش معایلی کردے ملک کہن ہاں بیشک رب تساں جانے کل کما رہے اسیں تا بعد ار ملک آکھن رب خبر یا نول</p>
---	---

فَادْخُلُوا الْبُؤَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَلَيْسَ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ

پس داخل ہو دروازوں دوزخ کے میں ہمیشہ رہینوالے کچھ اوسکے کس البتہ بری ہے جگ تکر کر نولونکی

جو دنیا وچہ کمائی کیتی چنگی نیک وقت اردوں
 جان کنڈن، دانکر نکر سو ہو سن فصل نرالے
 کھا دن پوں، بسو چہ رل ہو خوشمال سو مارے
 جو شے کوئی چاہسی بدلوں دے ہر انواعیں
 کالیاں کھیں خوش رنگ اکوٹان گروہ زاناناں
 صاحب حسن جمال نہایت خوشخو سو بنیاں لپیاں

کہن سلام تسانے وڑیو جنت وچہ اس پاروں
 دنیا تے دنیا دیاں چیزاں جھوڑن دا غم نالے
 جنتی لوگ جنت وچہ جبرہ کرن جدوں رل سارے
 تا جو بدل دا اک ٹکڑا آجاسی او س جا میں
 تا جو لوک کرن کجہ خواہش زناں جمیل جو انان
 دلوجہ خیال آدے جد بدلوں زناں دس پیاں

هَل يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَهْرُ
 رَبِّكَ ۗ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۗ وَ مَا
 ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝

نہیں نظر کرتے مگر یہ کہ آئیں اور نیکیاں فرشتے یا آدے علم
 پروردگار کا اسی طرح کیا تھا اور لوگوں نے کہ پہلے اونسے تھے اور نہیں
 ظلم کیا انکو اللہ نے لیکن تھے جانوں اپنی کو ظلم کرتے

ملک آسمانوں یارب تیر لوں اتھے حکم عذاباں
 نہ ظلم خدا اونہاں کیسا ہوئے اوہ ظالم خود جانا
 تے رید احکم قیامت لوں یا اتھ عذاب اوٹھا سن

مگر کفار اوڈیک مگر جو آدن پاس خراباں
 ایویں دانگوں کیسا بیسی اگلیاں بے فرماناں
 جاں کڈسن جان فرشتے کیا ایہ تدبیر ایسا سن

فَا صَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَ حَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهٖ
 سِيِّئِينَ ۗ

پس پہنچی انکو برائیاں او سچیز کی کہ کیا تھا اور گھبر لیا انکو او سچیز نے کہ تھے ساتھ او سیکے

ہے اونہاں کان عذاب جو آسے ٹھٹھے کر دے واہ

پہنچے اونہاں تائیں ایناں عملاندی برائی

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ
 مِنْ شَيْءٍ عِوَجًا ۗ وَلَا آبَاءُ وَلَا أَوْلَادًا ۗ وَمَا كُنَّا لِنَعْبُدَ
 مِنْ دُونِ اللَّهِ شَيْئًا ۚ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۗ

اور کہا ان لوگوں نے یا جو شریک لائے ہیں اگر چاہتا اللہ نہ عبادت کرتے ہم سوائے او سیکے
 کسی چیز کو ہم اور نہ باپ ہمارے اور نہیں حرام کر ڈالتے ہم سوائے او سیکے
 کوئی چیز اس طرح کیا اور لوگوں نے جو پہلے اونسے تھے

عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ○

ادھر پیغمبروں کے مگر پہنچا دینا ظاہر

کیسا کفار سے الید چاہندا پوراں سے اسیں سارے
 (مشکلین) تے اسیں حرام نکر دے اوس بن کوئی چیز کہ اپیں
 یوں کر دے رہے جو آپے پیش انہاں تھیں کافر
 سائبہ حام بحیرہ جو ایہہ اسیں حرام کرنی دے
 اوس نے وجہ قسمت ساڈی لکھت لکھی ایہ ساری
 رب کیسا مجسوبا گذرے پہل انہاں تھیں جیڑے
 نہیں کہہ دے نبیاں باہجہ سناون وعظ نصیحت
 ایہ سخن کفار بکھیر لویں آپے سچ کھندے نانا
 خالق بدی نیکی دا جانن اک خدا دے تاہیں
 وچہ ذات صفات خدا دیناں شریک کرن جبربار
 مومن نبیاں دلیاں رب دے نال شریک نکر دے
 مجازاً جائز ننگن رب دیاں بندیاں کنوں مراد اں
 بجاویں وچہ حقیقت فاعل ہر شے دار رب آیا
 ایہ وڈی بے ادبی سخت گناہ ہودے مگر ایہی
 بندے رب دے نفس اپنے دل نسبت کرن بدی وی

الید باہجہ نہ چیز کسے دے ہوندے پوجھن سارے
 سائبہ نام بحیرہ حرمت تھیں بن حکموں سامیں
 پس نہیں فرض رسولاں مگر احکام پہنچاون ظاہر
 یا پوجا یو خدا ایہ حکم خدا اولوں نال لیندے
 حکم اوسے دیوں ہے جو کر دے نال سبہ کار گذاری
 ادہ بھی ایویں پیغمبراں سن کہندے سخن مندی
 ادہ فرض ادا کر چکے رہی ہن سر کفار نصیحت
 حقیقی فاعل رب نوں کجین خالق اک ذی جانتا
 پر عبودتباں نوں کرن شریک وڈے سنگ سائیں
 مستقل سنگ رب کجھیا تباں نوں کفارے
 ادنہاں تجھہ وسیلہ حاجت سنگدے تاہیں
 حقیقت اتے مجاز والہ ہنیں فرق جاتا نا شاواں
 پر مثل کفار کہن ایہ سائیں رب نے فعل کر یا
 شیطانوں ایہ ورثہ ملیا اہل کفر نوں ساہی
 وَمَا ظَلَمْنَا الْفَنسَانَا بُولِئْسَتْ دِيكُوْمُنَا

ایہ سخن کفار بکھیر لویں آپے سچ کھندے نانا

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي كُلِّ رَسُوْلٍ اٰیٰتٍ لِّعِبَادِكُمْ اَللّٰهُ وَاٰجَتِ نُبُوَ الطّٰغُوْتِ

اور اتے نطق بھیجے جسے سچ برامت کے پیغمبر
 فَمِنْهُمْ مَّنْ هَدٰى اللّٰهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضّٰلٰةُ
 پس بعضے اُنکے سے وہ تھے کہ ہدایت کی اللہ نے

فَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَانظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عٰقِبَةُ الْمُلْكِ الَّذِيْنَ

پس یہ کر دو سچ زمین کے پس دیکھو کیوں کہ
 ہوا آخر تمام جہانیاں انوں کا

تے پوجھناں تھیں ادنہاں وہیں اوجھ اہل سعادت
 ثابت ہو گئی گرا لویں اوجھ راہیں جھانڈے

اساں برامت دل بھیجا نبی جو رب دی کرد عبودت
 سناں نبی رب ہدایت بھیجے کہ لوگ جو اہر جھانڈے

زین اندر پھر دیکھو پھر کے حالت کو میں و تائی
تا کہ یہ بھرت ہو دے تسانوں دیکھو احوال اونہا ند

جنہاں رسول جھوٹھے کیوں کر شامت اونہاں آئی
ایہ لکے والے کافر تا کہہ سمجھن وجہ دلاندے

ان تحرص علی ہدائتکم فان اللہ لا یھدی من یضل و قالہم من

اگر حرص کرے تو اوپر ہدایت اونکی کے پس تحقیق اللہ نہیں ہدایت کرنا اس قوم کو کہ گمراہ کرنا ہے اور نہیں اسطے اونکو

مجبو بانوں حرص طبع امید کریں پیا بھساویں
سخت عذاب دکھاندے کولوں لین نجات فلاحوں
رب توفیق نہ دے جس اوہ راہ سد میوں منہ بہنو او
حرص ایں علیکم حرص آہی بو نہ شاہ رسل دیتا میں
جنہاں دے دل نال غضب دے ہر ال رب نے جڑیاں
خارجی شیعہ نچر مرزانی نے چکر الی نجدی
کنوں چھکیاں گدے نہ چڑدے وجہ شریعت پیرے
فی خلویہم مروض فوادہم اللہ مرضا رب فرمایا
یضل بہ کثیرا و یھدی بہ کثیرا بھی فرمایا
خیل رشیدے شرفو جیسے عالم دیکھ نہ بھلیں

جو انہاں ازلی بد بختاں نولں راہ ہدایت لاویں
پر حرص رب نکرے ہدایت ہے اصلی مگر اہوں
تے اوسدا نہیں ہوسکدا کولی حامی جو راہ لاوے
سومن ہوں کیوں سپہ لوکی سرن نہ دوزخ بھائیں
دور گئے اوہ مگر اسی وجہ کرن پئے نت اڑیاں
ہو رتھے گمراہ نہ انہاں ہدایت رب دی بچدی
و غلط نصیحت اثر نکر دے لیکھ جنہاں دے بھڑے
مرض جنہاں مگر اسی اوسنوں رب نے پور و دنا یا
بہتیاں نال قرآن ہدایت بہتیاں راہ کھڑا یا
شیطان اسدا دلائلک اور پور دیو بندیاں کلیں

واقسموا باللہ جھدا یمانہم لا یبعث اللہ من یموت بلی وعدا

اور قسم کھائی اونہوں نے ساتھ اللہ کے سخت قسم آجی کہ نہ اٹھا دے اللہ اونکو جو جاتے ہیں یوں نہیں روکدے

علیہم حقا و لکن اکثر الناس لا یعلمون لیبین لہم الذی

اور پر اپنے ثابت و لیکن اکثر لوگ نہیں جانتے تو کہ بیا نکتہ واسطے اونکو وجہ

یختلفون فیہ ولیعلم الذین کفروا انہم کالوا کذبین

کہ جو اختلاف کرتے ہیں بیچ اوسکے اور تو کہ جاتیں وہ لوگ کہ کافر ہوئے یہ کہ وہ ہیں جھوٹے

مشرک و ابدیاں سماں کھا کھا کرتا کیسا اللاندے
رد انہاں کفر فرمایا کنوں رب نہ انہاں ادھاسی

جنہاں نولں رب مارے پھیر نہ اٹھن ہوں تہنا ند
ایپر کافر بہت نہ جانن ایہ مگر اسی خاصھی

متعلق صفحہ ۱۵۲ سے قربنا الخ یعنی حضرت آدم علیہ السلام نے نسبت خطا کی اپنے نفس کی طرف کی نہ اللہ جل جلالہ
کہ اللہ عرض کیا اے رب ہمارے علم کیا ہم دونوں نے اپنی جانوں پر اور شیطان نے کہا فیما اغوی قتی یہ بسبب ادھیجہ
کہ گمراہ کیا تو نے جو کو فخر ملوانی عفی الذعنه

مارجواہن اس کارن تاں ظاہر ہووے کفار اں
نبی پئے جد خیراں دسں جھوٹے ہو سں کافر

جسوجہ انہاں ترو دسی جد اں ہو یا اظہار اں
تا پھر جھوٹے ہوں البتہ روز حشر دے وافر

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۝

سوائے اسکے نہیں کہ کہنا ہمارا واسطے کسی چیز کے جب ارادہ کرتے ہیں ہم اوسکو
ہو پس ہو جاتا ہے

مرکے ٹرکے چون دا کیا مشکل انہاں دسا دے
اوسوں آکھئے ہو جاہ اوسے وقت اودیں ہو جا دے
ہما جہراں نوں جد عمر دیوے کجہہ یاد احسان کرا دے

جس شے نوں اسیں خلقن چاہئے حکم کراں ہو جا دے
موتے جو اوں پھر کیا مشکل۔ مالوں ہو دے آوے
تا بچیاں اللہ والیاں دحق رب اگے فرما دے

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنُبَوِّئَهُمْ فِي
الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَا جَزَاءَ الْآخِرَةِ الْكَبِيرِ مَوْكَلًا وَالْعَالِمُونَ ۝

اور جن لوگوں نے دین چھوڑا
راہ اللہ کے پیچھے اوسکے
کہ ظلم کیلئے
اور البتہ ثواب آخرت کا
اور اوپر رب اپنے کے توکل کرتے ہیں۔
دنیا کے اچھی
جن لوگوں نے صبر کیا

جو چھوڑ دین گھر بار قبیلے مال اولاد پیارے
اسیں دینا دچھ فرد راو نہاں توں دیواں نیک لکانے
جنہاں صبر کیتا تے رب تے مین بھروسا کر دے
قتادہ کے اصحاب نبی جنہاں جھیلے دکھ کفار اں
کیوں کڈ بیونے جا جیٹے اوڑک رہے بیچارے
مدینہ دار الہجرت بنیاں دور ہوئے غم یاراں
ہما جہراں نوں جد عمر دیوے کجہہ یاد احسان کرا دے
نعمت شکر تے جوش ایمان زیادہ ہووے تسالوں
ایہ دینا دچھ وعدہ ہے پھر اگے روز حشر دے
ایہ آست پھر راج سنائی حضرت شاہ ابرار اں
بسی لٹ غنیمت مال کفار جو جائزہ کبان ہو یا نی
کافر نفس امارے نال جو لڑ دے دسں بیچارے

رہدے راہ وچہ لکھے ظلم ایذا ایں دکھ سہارے
تے ٹھیک ثواب قیامت دا ہے وڈا جے جان دانے
بلاں صہیب عمار جناب عالس بیارے سردے
رنگا رنگ تکلیف دتی تنہاں کے دے شہراں
پھر رب جگہ مدینے دتی بنے انصار پیارے
زور ہو یا تاں دیریاں نوں پھر قتل کیتا ابرار اں
ہو سچیاں یاراندے حق راج خدا ارشاد سنا دے
وچہ اس مال خدا تھیں برکت حاصل ہووے تسالوں
پھل آخر دا افضل بہتر ہوونے اوس گھر دے
حسنہ دینا دچھ توفیق ہدایت فتح جو یاراں
رزق حلال نتو حان ایہ سبہ حسنہ ہے فرما نی
مخالفت اوسدی اندر جو انہاں دکھ سہارے

ظلم نفس تے مبرکیتا نت گرمی سردی جالی
جنساں راہ سخن و چہ بایاں رنگا رنگ بلائیں
يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ائْتِي دَارَ سَوْءٍ خَطَابًا وَدَارَ سَابِقَاتٍ
طالب صادق نور مجتہد اے اٹھیں تک لیندے
تا دنیا دین دونوں دے تائیں دیندے تر تے طلاقا

مَا سَنُوهُ اللَّهُ تَعَالَى كَرِهْتُمْ لِرَبِّ دَلُّوا كَمَا
تَابِتَ قَدَمُ رَحْمَةٍ تَالِجِدَارِي سُرُورٍ سَائِلُ
رب اپنے دل راضی خوشیں ہو یا مرن آسانوں
جو لذت دیدار حبت و چہ حاصل ہو سی کہندے
با سچ سخن محبوب کسے دا خیال نہ رہند ایا کاں

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِيَ إِلَيْهِمْ فَسْأَلُوا
أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۚ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ
اور نہیں بھیجے بنے پہلے گئے تھے ہم طرف انکی پس سوال کر
یاد والوں سے اگر ہو تم نہیں جانتے ساتھ دلیلوں کے اور کتابوں کے

نبی جسے اسان مرد گھلے جو آئے تہتیں ہرے
جیکر تیس نہ جانوں کچھو حاصل علم جنسانوں
کافر کہن نبی لوں سے ایہ بشر اسادے نار اں
رب جو اب دتا جو اگے ملک نہیں کدے آیا
ایوں بن کافر پئے آکھن نبی اسادے جیسا

اسان وحی ادہنا نول کیتی کچھو اہل علم دے چہرے
اسان گھلیا نال دلیللاں سور کتاباں سے بیانیوں
کیوں ناہ رب فرشتے گھلے اس کم نول اظہاراں
اگلیاں علما نوالیاں کچھو جے تسال علم نہ پایا
اوہ ویرو ڈا اسپس جھوٹے بھائی فرق وچھو ہے ایسا

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَ
لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ۝
اور اتارا بننے طرف تیری ذکر کو تو کہ بیان کرے تو واسطے لوگوں کے وہ چیز کہ اتار گئی ہے طرف انکی اور
تو کہ وہ فکر کریں

تے تیری طرف قرآن اتار یا تا لوکاں سمجھا دیں

جو نازل ہو یا تنانول تا اوہ فکر کرن راہ سادیں

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ
الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ۝
کیا پس نڈہ ہو گئے وہ لوگ جو مکر کرتے ہیں برائیاں بہرے
نہیں کو یا آوے انکی پاس عذاب
اوس جگہ سے کہ نہیں جانتے

أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقَلُّبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ۝ أَوْ يَأْخُذَهُمْ

یا پکڑے اور نکلے سچ چلنے بھرنے اور نکلے پس نہیں وہ عاجز کر نیوالے یا پکڑے اور نکلے
 عَلٰی تَخَوُّفٍ فَإِنَّ رَبَّكَ لَرَوْفٌ رَّحِيمٌ ۝

اور پکڑے اور نکلے پس تخفین پر دروگاہ تمہارا البتہ بخشنے والا مہربان ہے

جو جیلے کرن گناہاں کیا ادبناں ربا خوف نہ آوے
 یا آوے ادبناں عذاب او تھوں جس کا فرخمن نامین
 ایہ ر کے ہوں دچہ کماں کا جاں آوے موت انبناں
 نہیں اوہ لوگ خدا تائیں کچہ عاجز کر نیوالے
 یا پکڑے ادبناں عذاب سنن جد پہلیا ندا کچہ حالا
 پھر ٹھیک ترار ہے مجبو با رحمت کرنے والا
 تخوف سے نقصان جو ہولی ہولی گھاٹا تھیوے

جو مثل فارون زمین اندر چا، البتہ ادبناں ربا
 مثل فرعون یا پکڑے ادبناں رب جلدیاں نول وچہ
 کسے جیلے رب ولول نس کے بچن محال تہناں نول
 جو دیون روک عذاب خدا کر کے مال مٹالے
 ڈرن او تھیں جو اسال اپرست ہو و عذاب کشالا
 تے بخشناں جو جلدی کرے نہ ادبناں عذاب کو سالا
 یا ساریاں کرے ہلاک خدا انجہ خازن وچہ دیوے

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ عَرِيفِيًّا ۝ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ عَرِيفِيًّا ۝

کیا نہیں دیکھا ادبناں طرف دیکھی کہ پیدا کیا ہے اللہ نے ہر چیز سے بھرتے ہیں۔ سائے اوکے دینے سے

وَالشَّمَاكِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ ۝

اور بادیں سے سجدہ کرتے ہوئے واسطے اللہ کے اور وہ ذلیل ہیں

کیا ڈٹھیاں نہیں ادبناں جو البتہ چیزاں میں او پایا
 بجز نیازوں البتہ کارن سجدہ کرن تامی
 کفار اندا کبر عزو رایہ چیز ہو ندا جے کائی
 اوہ عین انہاندے سائے جگہ اصلدی نقل بسا
 جاں ایہ زور نہ پادن پھر کنوں نہیں سد ہے راہ دل
 تفتیو معنی جبکن نے پھرن جو دن چتر بدے اک حالت
 پچھلے پھر سے وت سایہ حالت ہو ر وٹائی
 برشے وقت دو پہر ڈیلے اس سایہ ٹھر کھلو ندا
 سورج ڈین وقت زمین دے ابر پھلر جاوے
 پھر بعد رکوع وچہ سجدے پوندا ایوں برشی نامی

سائے کرن ادبناں دے بچے کھبے طرف پرنایاں
 ہر ہر چیز خدا نول بو جے بن کفار حسرامی
 تا سائے اپنے دیکھن کیونکر گردن ادبناں جھکالی
 جے زور عینے تارو کن کاہنوں جھکدے نے اوہ سارے
 چھوڑ آفتاب نورانی وچہ ہنیریاں پر بھپاندے
 پھر اوہ سایہ گھٹا آوے خازن کرے دلالت
 ایہو جبکن پھرن سائے دا سجدہ رہنوں بھالی
 جاں ڈیلیا چھاں بھکے تے ہولی ہولی پھر کھلو ندا
 جویں قیاموں طرف رکوع نازی جھکد آوے
 قیام اندر سائے دے مال ایہ پرن نماز گرامی

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَّالْمَلَائِكَةِ

اور واسطے اللہ کے سجدہ کرتے ہیں جو کچھ بیچ آسمانوں کے اور جو کچھ بیچ زمین کے ہے چلنے والوں سے اور فرشتے
 وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ۝ يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ
 اور وہ نہیں تکبر کرتے
 وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ۝
 اور کرتے ہیں جو کچھ جو حکم کئے جاتے ہیں

تے سجدہ کرن خداؤں جو شے وچہ زمین آسمانوں رب اپنے تھیں ڈرن جو غالب اچھیاں شانانوالا تے ادھو کم کرن جو اونہاں حکم ہو دے رحمانوں اسمان فرشتیاں نال ہویا پڑ پڑ جبر جبر کردا آیا	کل حیوان فرشتے ناہ کچھ کرن تکبر شانان یا ملک حیواناں اپر فوقیت رکھدے عزت بالا حکم اوسدیدی نا فرمانی کدے نکرن چھانوں خالی جگہ نہ کو حجتہ ملکاں سر سجدے نہیں پایا
--	--

مسئلہ

فرشتے بن مطیع خدادے تالجدار تمام مرضی با سجدے نہیں ادھ کم کرن دے کافی	گناہوں پاک نہ مرد نہ عورت نوری بدن گرامی یر عبد الستار بذیر و ناسیاں سمجھے ملک گناہی
--	---

مسئلہ

تے نسل برے دا حکم نکر دا رب کدے سن مردا لَيْسَ يَوْضَعِي لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ ۝ الْمَدْرَافِي وَجْهٌ بَرَّيَا دچہ پہلی آت گھلیاں چیزاں سجدے نے ہر ہر دے تے اس آت دچہ سجدے ملکاں نالے جانور اندے سائے نیکھی ملک حیوان جاں سجدے ہر شے کردے بندہ بندگی نال نہیں تے سور چنکے آسمانوں تے مین فوقہم اپنے تھیں فوق تمہاں رب جاتا جو گھلیاں چیزاں ڈگ نہ سکن ٹھکن اونہاں آسجدہ دابہ جو شے ترے زمین وچہ خازن وچہ بتا دے یا استاد ابو ذر کولوں کہے نبی فرما دے آسمان کرے آواز تے اوسنوں کرن آوازہ لائق ادھ ملک کرن تجید البدنوں سجدہ اوسنوں کردے	پرنیکی بدی خدا دی طرفوں ادھو خالق ہر دا دچہ شرح عقائد ہر کتابیں مسئلہ نال صفایاں ہے رکھ بہاڑ دیواراں رب لونا سجدے کردے مگر بندے کیا گئے گواتے سجدے تھیں شرم اندے بندے جہک نہیں رب اگے پکڑے ریت کبر دے ادھ وڈا مرد وچہ منکر سجدے جل جلالوں تے نواں خود لوں بھیا ابھی سجدے دانگ چھاتا جو ڈگ سکن جن ملک انسان اونہاں سجدہ ڈگن سجدہ تے لکھوی کنوں معاملہ اس جا نقل حدیث لیا دے میں دیکھاں سناں جو تیسیں نہ سندے ناہ لکھیاں ہے قسم خدا اتھ جگہ نہ خالی ہے گپٹہ کنوں ملائک جے جانوں تیسیں جو میں جانان سہر روندے قبروں
---	---

حدیثی ہے
مکبری کا حضور صلی اللہ علیہ وسلم کا حال سنا کر آپ درویش بن گئے

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝

پس البتہ جانو گے

پھر جد سختی پہونچے رب دل ہونڈے ہو فرمادی
 رب اپنے دیناں شریک ٹھراون کرماں مارے
 جو بت خدا سمجھے اونہاں دو جے ایہ شرکت سنگ
 کھاون مزے کرن جانن گے جلدی وقت سزا میں
 تے لوک ہوئے ناشکرے بعضے روہو درگا ہوں
 دیو نہار خدا تے مرد خدا دے وڈن مارے
 رب داتا تے میں ورتاواں جو نعمت کوئی پا دے
 نال وسیلے بہت مرداں ویندی سرگردانی

ملی تساں جو نعمت ہے سبہ رحمت کنوں خدا دے
 پھر جاں سختی دور کرے رب تا کفار نکارے
 اکھن شرک سبوں ساڈیاں ہویاں دور بلا میں
 سخت ہوئے ناشکرے جو اونہاں نعمت ہوئی عطا میں
 اس آت وجہ ذکر جو ہر اک نعمت خاص الہوں
 موثر اتے حقیقی فاعل نہیں کوئی بن غفارے
 انا قاسم اللہ معطیٰ خود شاہ رسل فرما دے
 رحمت رب دی دے دروازے نبی ولی رحمانی

شکر لکھنے لیتے کہ وقت اور پھر صبر سختی آدے تو اور

وَيَجْعَلُونَ مِثْلًا يُعْلَمُونَ نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقْنَاهُمْ ۝

اور مقرر کرنے میں داسے اس چیز کے کسے
 نہیں جاتے ایک حصہ اور سچیز سے کہ دیا ہے ہنوں انکو

تَاللّٰهِ لَتَسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفَارِقُونَ ۝

قسم ہے اللہ کی البتہ سوال کئے جاؤ گے تم اس چیز سے کہ تم بانڈھ لیتے

جو رزق دتا اوس تمہیں تباں حصے کرن بنا میں
 جسدا حکم نہ رب تمہیں اوہ خود جوڑا وڈے سرلاؤ
 اٹھ دینے تا حصے تباں اوس تمہیں جدا کر نیند
 ایہ کد بن جنہاں حصے اونہاں خبراں نا کجہ پایاں
 قسم خدا دی انہاں گلاں تمہیں کرسی کچھ الہی
 اس بن کل گناہ کبیرے عفو امیدی ہونا
 کد ہے دوزخ تمہیں شرک نت دکھ جنہم جھا کے
 نیت غیر تقرب طاعت شرک ہوندا بدناموں
 ایہ سمجھہ حلال جو اسوچ نیت ربدے غیر جانی
 روحاں اجر عبادت رب دی عرفی نذر ایہ پاواں
 روا ساز ایہہ شک نکوئی بخدی بھلا دیندا

کرن تھرا اونہاں کارن جنہاں جانن ناہیں
 قسم خدا دی کچھے جاسو جو بہتان لگاؤ
 جاں کھیتی کرن کفار یا اونہاں چو کھرچے دیندے
 نارب فرمایا ایہ چیزاں سبہ فضل اساڈیوں آیاں
 جو اوہ بت وچہ حقیقت کیا تھے بن نہ جانوں کافی
 کر کے قسم کیا رب ہرگز شرک معاف نہوناں
 بخشے بن توبہ یا قدر گناہ عذاب چکھ کے
 عبادت ملی بدنی غیر اللہ دے نذر حسرا موں
 جو نذر ولی دی آکھن یا رہوں جیونکر پیر جیلانی
 نیت اصل ہووے مومن دی فاتح نام اولیاواں
 دلوچہ نیت رب دی نذر تے نام ولی دالسندا

بیزشکر کے اپنے تباں ہو سکتی ہے

باز ہم غور نہ پاک روحی اللہ نیت

روٹی مسجد میں بیٹے پھوٹری مسجد سندی
 ربدانام نہ آیا شرک حرام ہو یاں سپہ چیزاں
 چھووں جلد اندر اب مسلے واضح کر سمجھائے

روٹی مولوی یا سید دیکھے دیو بند کی
 پر بکرا کہو جے پر صاحب داکھے حرام نسبزاں
 مومن بھال کرے اوسوچوں نجدیاں تھیں چ جائے

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ۝

اور معز کرتے ہیں واسطے اللہ کے بیٹیاں پاکی سے ادسکو اور واسطے اونکے سے جو کچھ کر چاہیں

ربدے کان ٹھرا دن وہیاں تے اُسوں ہے پاکی
 بنو خزاعہ بنو کنانہ سوب قبیلے جھارے
 ایسے نقصان بہنا ناں تھیں ہے پاکی رب تائیں

تے پتر خود کان ٹھرا دن کیڈی کرن چالا کی
 کہن فرشتے ربدیاں وہیاں اوہ پانی جڑھ مارے
 بیان اسدا بھر ظاھر کر کے دسیاے رسائیں

وَإِذْ بَشِّرْنَا أَحَدَهُمْ بِالْأُنْثَىٰ ۖ فَظَلَّ وَجْهَهُ مُسْوَدًّا

اور جب خبر دیا جاتا ہے ایک اونکا ساتھ بیٹی کے جو جاتا ہے منہ ادسکا کالا

وَهُوَ كَظِيمٌ ۝

اور وہ غم سے بھرا ہوتا ہے

انساں تھیں جاں کڑی جمی دی خبر ایہی کوئی پاندا
 لاکی دے پوسند انم تھیں چہرہ رنگ وٹا دے

سن کے منہ کالا ہو دے کس غم تھیں دل گبر وندا
 اکتلم یعنی بھرا غم تھیں فکر دل مروا جا دے

يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَبِهِ أَيُمْسِكُهُ

عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ۝

اور بزدلت کے یا گاڑے ادسکو بیچ مٹی کے خبر دہو جہا ہے جو کچھ حکم کر تائیں

لگدا قوم کنوں برائی پاروں ایس خبر دے
 بو آگاہ ایہ حکم مندیرا جو من کافر کردے
 منہ چھپاندا پھرے شریکیوں کڑی ہونڈی گہر دیکھ
 یا کوئی پوچھے منہ تیرا کیوں دیشا خواری قیسو سے
 سنگی رزق یا بنن کسے دے ناہ ایہ سوہرے سالے
 جبہ ان یا جنوں گھٹ گل خد متنگار بنان دے

رکھی خوار ذلیل کڑی یاد فن مٹی پہ نہ دے
 عادت عرب آہی کڑیاں نون دل تھیں منہ اچھو دے
 مت کوئی چھپے کی جمیاں اس شریوں پہ نہ دے
 منہ تے مفر خزاعہ بیٹیاں زندہ دبدے کیو سے
 مٹی ٹھہر جے جے کسے جبہ دسی گل ڈا دے
 ادہ اچھا ٹھہر چکا دے فیصل حد اعتبار نکاندے

باز کھ جائے
 سن کے منہ کالا ہو دے کس غم تھیں دل گبر وندا
 اکتلم یعنی بھرا غم تھیں فکر دل مروا جا دے

زمین لاتن کسے بہا نیوں کڑی جنگل وچہ کھڑوے
پہلے کہوہ دکھا کے ادسنوں مگروں دسکا دیندے
تا کیسا ساڈے کان مقرر لڑکیاں کر دے کافر
خبر کڑی دی سُنکے پونے چہریاں اُپر سیاہی
تے وچہ شریکے خبر کڑی دی ظاہر کرن نہ چاہندے
تے کڑیاں ربدیاں کہن فرشتے صفت بری تس لاندے

جنگل وچہ کھوہ کہیا ہو دے کڑی اندر تس جڑوے
اتوں مٹی پا کے دبن خازن وچہ فرسیندے
تے آپوں سن خبر کڑی دی منہ لیندے وٹ وافر
لڑوے پچدے کڑدے آکھن کیا آفت سر آئی
پھر اوس خوار کرن یا دبتن دل تھیں حکم لگاندے
جس تھیں آپ سن اوہ ذمے ربدے مین لگاندے

مسئلہ

سے مسلمان دی صفت پسند جو اوسدا نفس لیاوے
نفس اپنے دے کارن جو شے مندی مسلم جانے
ایس زمانے دے کبہ لوکی چال اچھی چہد سے
ملک سپاڑ اندر سے اکثر چال ہوئی ایہ جار سی
یا کوئی چہیل جوان گھرے وچہ رکھن دیکے لارا
کڑی جوان چگا دے اجر جنگل وچہ اکلے
نالے مرد بیگانہ گھر وچہ کدی کدی ہتھ پاوے
پھر جس قیمت پوری خرچی کڑی ملے اوستا میں
بغضے جدی کڑی نکاحن وٹا سٹا کر کے
سوہرے اچے نہ توری کچھ دیوچہ بال کھڈاوے
منڈا بھی کسے ہو ری سرے دانیوں سرمہ پاوے
پٹو کا کی مل لیتا سی جو اس تھیں دودھ کے لیندا
اوہ سن کڑی جمن دیاں ایسے کارن خوشیاں کر دے
وچہ پنجاب دہیانڈے تائیں ورتہ مول نہ دیندے
ملک کوٹاٹ اندر بھی دسیاں دچن لوک لاندے

دو جے بھائی کارن ہی اوہ چیز پسند رکھاوے
جو آپ نکرے پسند اوویں اوہ بھائی کان پچھانے
قدر دہیانڈا کرن زیادہ پتراں دے دل سلدے
دہیاں داخل کردے دودھ دودھ جے عجب پیاری
کڑی نکاح دیاں گاتینوں رہ گھر بر خوردارا
منڈا یانوں اوہ پئی جو پائے ماکیوں والی چھلی
کھلے صاف میدان اندر اوہ گھوڑا نت دودھاوے
جسنوں گھر دے لارا رکھا اوس جواب دو ایس
جد ہوئی میٹا پسند کرے ہو رکھیاں دہر کے
کڑی پسند کیتا جس پٹو اوس کولوں رقم گناوے
پہلی رن نون دیکھ رقم اوہ درجی جاگ لادے
ایسا گند پا یا بھولال تانا الٹ تنید ا
کڑی ہوئی تا آکھن ایہ سن دہونے دہوسی گھر دے
چھوڑ شریعت رسم رواجال پچھے کافر پسندے
جیہر امل زیادہ دیوے یا نہ اوس ہتھ بھرانڈے

زمانہ حال کے صمان کا حال برعکس ہوا

لڑکیاں کو روکنے سے گورم کرنا اور شریعت سے انکار کر کے رواج کو قبول کرنا کفر ہے

لِّلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ

اور واسطے اللہ کے ہے صفت

داہلے اور لوگوں کے کہ نہیں ایمان لاتے سنا آخرت کے صفت بری ہے

الْأَعْلَىٰ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

غالب

مستند اور وہ ہے بلند

جہڑے آخر لوں نہیں مند سے صفت بری ادہنا تائیں | نے اللہ کا رن صفت بلند ادہ غالب حکمت سائیں

وَلَوْ كُؤُوا أَخِذُ اللّٰهُ النَّاسِ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهِمْ مِنْ دَابَّةٍ

اور اگر پکڑتے لوگوں کو اللہ ساتھ ظلم انکار کے نہ چھوڑے اور ہر روئے زمین کوئی چلنیوالہ
وَلٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ اَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ فَاِذَا جَاءَ اَجَلُهُمْ

لیکن ڈھیل دینا ہے انکو ایک وقت مقرر تک پس جب آدنگا وقت ان کا

لايَسْتَاخِرُونَ سَاعَةً ۗ وَلَا يَسْتَقْدِرُونَ ۝

نہ پیچھے رہینگے ایک ساعت اور نہ پہلے چلینگے

تا کوئی اوپر زمین نہ چھوڑے جسوں مرد اپاندے
وقت آدے جدا گے پچھے گھڑی نہ ہوگ کد امیں
ابو ہر برے لوں کسے آکھیا سچ کبہا توں مرد
ند ہو دن مینہ شامت ظلموں پوند اخط بلاؤں
ظلم کنوں بندیا ندے مردے یگناہ ہنجا روں
شامت ظلم پوے جگ اندر کردی پکڑ تباہی
تا زمین اوپر کوئی رہے نہ نیکی پاروں ظلم خرابی
اشتی دایاں ہن کوئی جگ وچہ رہیا نہ زندہ مینا
نہیں تے اک طنطے وچہ آوند اسخت عذاب جو کانی

تے جیکر اللہ پکڑے لوکاں کارن ظلم تمہاندے
پر دتی ادہناں مہلت اوس اک وقت مقرر تائیں
کسے آکھیا ظالم جان اپنی بن ہوواں ظلم نہ کر دوا
ٹھیک جاور آہلنیاں پہ مردے شامت راسوں
بھونڈ کھڈ الوچہ مران بیچارے شامت نیدیا پاروں
ایہ من مسعودوں خازن ہووے عالم وچہ گوہی
بے فرمانی کفروں جیکر بھڑدار بشتابی
قتادہ کسے وچہ نوح زمانے خالق ایہ کم کیتا
وَلْيَحْضَرُوا عَنِ كَيْفِ اِجْرِهِ رَبِّكَ كَرِهَتْ مَعَانِي

وَيَجْعَلُونَ لِلّٰهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ السُّنَّةُ الْمَكْرِبَ

اور نکر کرتے ہیں واسطے اللہ کو جو کیکر کرنا خوش رکھتے ہیں اور بنا کرتی رہے زبان بنی
اَنَّ لَهُمُ الْحُسْنٰى لَا اَجْرَ لَهُمْ اِنَّ لَهُمُ النَّارَ وَاَنْتُمْ مَّقْرَبُونَ

یکر جو واسطے ادنگے اچھی چیز نہیں شک یہ کہ واسطے ادنگے ہے آگ اور یہ کردہ آگے جلا رہتے ہیں

تے بولن جھوٹھ زبانوں جو ادہ آپوں نیکی پاؤں
تے رب پوین تا بعد ان تنی وانہ بلا سے
پھر کبھی کرن امید جو سالوں ملسی جنت جا میں
پر پہلا قول مچھ ترخوں وچہ مومخ دے اٹکارا

ادہ شے ربدے کارن ٹھراؤں جو آپ پسند نہ لیاؤں
بیشک دوزخ کان ادہنا ندے آگے جا میں جلا سے
جہڑی چیز نہ دلنوں بھادے ادہ دیوں راہ سائیں
یا چیز کر بہت والی کڑی تے حسنه پتر پیارا

تَاللّٰهِ لَقَدْ اَرْسَلْنَا اِلَىٰ اٰمَمٍ مِّنْ قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ

قسم اللہ کی البتہ تحقیق بھیجے ہم نے پیغمبر طرف امتوں کی پہلے نبیہ سے پس زینت دی واسطے اونکے
الشَّيْطٰنِ اَعْمٰی لَهُمْ فَهُوَ وِلِيُّهُمْ اَلْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ
شیطان نے عملوں اونکے کو پس وہی دوست اونکا آجکے دن اور واسطے اونکے سے عذاب دینوالا

مساں لپھرتیاں سومانے شیطانوں عمل کو لے
جیوں اوس است ول تینوں گھلیا ایویں ادہ سومانے
کفر شرک بر آئی نون کر سونیاں لو کی گھسے
سندی قسمت والیاں نون ادتیاں شکل صلی دیو
ایس تصرف شیطانی نون نجدیاں من مسانان
دے بناہ رب دیو بندیاں تھیں جنہاں سخت خرابی

قسم خدا اسال پہلے نیتھیں ٹھیک پیغمبر گھسے
پس ادہ یار اونہاندا اجدن تنہاں عذاب دکھاندا
ہر است شیطان جھلا تنہاں جرم چنگے کر دے
بد اعتقاد دی بدظنی نون کر زینت دکھلاوے
کل خلقت دی بد عملی نون سونیاں کرد کھلاواں
مگر تصرف نبی وئی دیوں منکر میں دیا بی

وَمَا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ اِلَّا لَتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اَخْتَلَفُوْا

اور نہیں اتاری ہم نے اد پر تیرے کتاب
مگر تو کہہ سیکرے تو واسطے اونکے وہ چیز کہ اختلاف کرتے ہیں
فِيْهِ وَهْدٰی وَّرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُّوْعٰى مِنْهُمْ ۝
بیچ اونکے اور ہدایت اور رحمت واسطے اوس قوم کے کہ ایمان لاتے ہیں۔

مگر جو کہیں بیان اونہاں جو جھگڑا کرن قضیا
منکرال کان قران الزام ہدایت مومن پاون
شبیہ ترود رہیا نہ حق باطل وچہ ہو نکھڑے
جو دچہ دار الاسلام نہ جہل عذر مقبول ٹھرایا

تے نہیں اتاری اسال تیرے تے ای کتاب نبیا
کان اوس قوم ہدایت رحمت جو ایمان لیاون
جان قران آیال حق ظاہر ہو گیا چارچو فرے
نہیں اعتبار خفاء داہن جو فقہاواں فرمایا

وَاللّٰهُ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاحْيٰى بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ

اور اللہ نے اتارا
پس زندہ کیا ساتھ اسکے زمین کو
مَوْتَهَا اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ ۝
موت اونکے کے تحقیق بیچ اونکے البتہ نشانی ہے واسطے اوس قوم کے کہ سنتی ہیں

تے نہیں اتارا مگر پوسیدہ یعنی جب حق باطل ظاہر ہو گیا تو مخفی رہیا نے کا اعتبار نہیں کہ کوئی کہے پیچھے
نہیں بھیجی اسلام کی فقر حلوئی عفی اللہ عنہ

تے المدینہ آسمانوں گھل کے موی زمین جو اوج
میتھناں وانگ قرآن ہی رحمت مویاں دلالں جو اوج

ہے اسوچہ نشاں کارن ادس قوم جو دل تے لادے
کن دیکے جو سنے تے سمجھے سوئی بدانت باو سے

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهِ
اور نعتق واسطے تمہارے پیچ چار پاہوں کے
البتہ جرت ہے بلانے میں ہم سے تمکو اسوجہ سے کہ پیچ پیٹوں اوجکے گ
مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّرْبِ ۝
درمیان سے گوبر اور لہوکی دودھ خالص آسانی سے طلق میں گدہ نوالا واسطے پیٹے دانوں کے

ٹھیک نصحت کان تساوے چار پاہوں پہا رہا رہی
خالص دودھ نرول جو حلقوں سوکھا اتر جاوے
اکو لے لہوگوں اکو لے تے دودھ دوٹاں وچالے
انعام مراد حیوان جو گوشت جنہاں حلال ایہاں
اد پیچ اندر جو گونا رہندا اوسنوں فرث الاندے
ابن عباس کہے جو چوکھر جہر کے گہاہ لنگا دے
گونا پیچھے تے خون ابرول ہوندا شیر وچالے
رگاں اندر لہو جاری ہوندا دودھ حیوانے آوے
اس آیت چھلت شیر حیواناں نظری آئی

پیٹوں گو پیٹوں لہو وچا لہوں شیر پوانی جاری
نہ رنگ لہو دار لے نہ اوسوچہ بوگو سے دی آوے
صاف شفاف مزہ خوش ناہ کوئی جنس رلی وچہ حالے
تے پیتا جاوے شیر اونہاں اوسدی لام ایہاں
اد پیچوں گزرے جیرا اوسدا گونا نام سدانے
اوہ وچہ اد پیچہ ٹکے نا کرے ادگالی خیال دورا وے
جگر اندر رب قوت رکھی تہناں اجد اکو ڈالے
تے گونا جتھے اوتھے رہندا خازن وچہ فرماوے
اگے ذکر کھلندا نعمت اک تھیں اک سوانی

دودھ کس پر کانا بناوے دیکھو قدرت باریتھالے

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا
اور میوے سے اور انگوروں سے
سکر اور شراب
رِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۝
اور رزق اچھا نعتق پیچ اسکا
البتہ نشانی ہے واسطے اوس قوم کے کہ سمجھتے ہیں

کھجور انگور میوے جنہاں نئے شراب پیانو
سکر اور شراب نسخ اس حرمت خمرول آئی
خاند پور سعید نالے ہے ابن عباس بتاندا
تے جنگا رزق انگور کھجوروں پھیر حلال جو بندی
رزق حلال کہن اک سرکہ ہی جو رب ساندے
پر سبلا قول صنم پونہہ وچہ معالہ خازن لیاے

تے رزق جنگا اسوچہ نشاں اوس قوم جو عقل دورا کے
ابن عمر تے بن مسعود حسن اسطرن ایہاں جہانی
جوشہ دوٹاں تھیں بنیاں ایہو سکر مراد کہاں
سکر جو پیون رزق جو کہا دن شیعے دی گل کنڈی
جھٹک کھجور منقہ بعضے رزق حلال بتاندا
جے خمر تے نشہ مراد تاہہ مستوخ حرام خمرائے

دوسری بات یہ ہے کہ اس قوم کو جو عقل دورا ہے انہیں رزق حلال سے پہنچانے کی قدرت ہے اور انہیں شراب سے روک دینے کی قدرت ہے۔

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّخْلِ أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ۗ ثُمَّ كُلِّي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا

اور وحی بھی پروردگار تیرے نے طرف کبھی شہد کے یہ کر پکڑ
 پہاڑوں سے
 اور وحی بھی پروردگار تیرے نے طرف کبھی شہد کے یہ کر پکڑ
 اور اوس چیز سے کہ بلند ہو کر تیرے میں
 اور
 ہر کھا تو سب میووں سے
 پس جہل راہوں
 پروردگار اپنے کے میں سخر کئے ہیں

رکھ پہاڑ دیاں گھر اپنا کرے تیار تماموں
 رب دل راہ بھڑے پھر سو کے تا بعد ارسو تا وے
 وڈی جسم اوہ نکھیاں اتے ہے بادشاہ بنا ئی
 جاں چھٹ اپنے دل پرتن نال آوازاں طبل و جاوا
 بن پرکار اوزار نہ مانع جو بندے ہر حالے
 کڈ ہے میں ضعیف جناور ایڈیا پایاں شانان
 نشانی ریدی سمجھن اسوچہ عقل جہنانے پایا
 مراد اپہو اتھ وحی ایسی وچہ قرآن سو تا ئی
 تے وحی اصطلاحی جو دل نبیاں سو محفوظ پچھانوں
 ستیاں جاگدیاں نت کارن خلق ہدایت شامل
 ایہ ہی قسم وحی دی نبیاں سنگ مخصوص رکھائی
 کہے احکام اتردے لیجھے ولیاں تے نہیں ڈردا
 اسوچہ نہیں کلام ادہ دو وحی وحی اندر ہے پائیں

اساں کبھی ڈول ڈالیا سایہ دار بلند مقاموں
 پھر سماں قسم پھلا ندی خوشبو جو لے عرق لیا وے
 ما کھیوں وچہ اک کبھی جسدا نام سراج ایہانی
 جدھر جا وے کبھیاں سجھے اوس ہمراہ سدناون
 خانے ادھناں سدس ہون چھہ چھہ نکر انوالے
 جمشید طریقے بادشاہی دے کولوں انہاں حیوانا
 قدرت مسعت ریدی دا ایہ عین نمونہ آیا
 وحی لغت وچہ خفیہ بات الاون دل وچہ پانی
 جماد حیوان انسان ملک دل وحی ثابت قرآنوں
 خاص حکم جو جبرائیل وسیلیوں ہون نازل
 دل وچہ اللہ حکم خدا وے روح اس نام ایہانی
 فاروق ہندی لکھوی دا اسمعیل اس دعوی کردا
 وحی لغوی الہام اوسنام جو ہو وے اکثر تائیں

اسم وحی

يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

نکات ہے
 بیٹیوں اونکے ہے
 پینے کی چیز
 کہ مختلف ہیں
 رنگ اونکے ہے
 اسوچہ شفا ہے
 واسطے لوگوں کے تحقیق بیج اونکے
 البتہ نشانیاں ہیں واسطے اوس قوم کے کہ فکر کرتی ہیں

شفا اوسدلوچہ بندیاں کارن کامل باہجہ نرا
 جو فکر کرن تے سو من ہے کیوں کیتا شہد الہی

میٹ اوساندلوں نکلن شربت رنگا رنگ النواعول
 اوسدلوچہ نشانی بیشک قوم کارن اوس آئی

نکاتوں کے تحقیق

ابو سعید خدری تھیں شخص اک پاس نبی کے آیا
 رضی اللہ عنہما
 بنی کیسا جاہ شہد پیاس جا کے شہد پلا یا
 وت فرمایا بھائی اپنے لوں جا شہد پو اینں
 چوتھی و اجاں عرض کیتی اوس تا حضرت فرمایا
 صبر الیوم
 شہد لوں کیسا شفا و رب کارن بندیاں سچ چھپانی
 مجاہد آکھیا قیہ کنوں مراد قرآن ایہا ئی
 ایوہ معالم خازن اگے ابن کثیر بتا وے
 عَلَیْكُمْ بِالشِّفَاءِ بِالْعَسَلِ وَالْقُرْآنِ شِفَا بِنَائِیں
 کر کے نظر خدا نبی دل جو ورتے استائیں
 انشاء اللہ بیشک اوسنوں ناہ لقصاں پہنچا وے
 نال یقین قرآنے آیتاں کل بیماریاں کارن

تے عرض کیتی ہے پیٹ بھرا میرے و اجاری پایا
 یعنی اطفال
 پھر و ت عرض کرے آ اوسنوں اجے آرام نہ آیا
 مڑ آ عرض کرے بیماری داندے وچہ اوستائیں
 رب سچا تے پیٹ بھرا تیرے واکوڑا آیا
 پھر اوس شہد پوایا جا کے ہوئی شفا تیں جانی
 تے بہتر ہے جو شہد مراد اندر اسد سے ہے بھائی
 عبد اللہ بن مسعودوں تے اوہ شاہ رسل تھیں لیا وے
 لازم پکڑد شہد اتے قرآن تاثیر مشفائیں
 تے چون چرا تو اعد طلب دے ڈالے چک بھیا میں
 جسے تیرے موت نہ ڈھکی ہو دس ٹھیک شفا ہو جا وے
 لکھ تھو نا بلا دن سوگ شفا بخدی تھکھ مارن

شہد میں شفا ہے اگر یقین ہو

وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَّنْ يُرَدُّ اِلٰی

اور اللہ نے پیدا کیا تم کو پھر قبض کرے گا تم کو اور بعض تم میں سے وہ لوگ ہیں جن کو اللہ اپنے پاس لوٹے گا
 اَزْ ذٰلِ الْعُمْرِ لٰكِي لَا يَعْلَمُ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْءًا اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ وَّذٰلِ
 ناکارہ عمر کی تو کہ نہ جانے پچھے جانے کے کچھ تحقیق اللہ جاننے والا

تے پیدا کیا رب تمساں و ت مارے او ہو باری
 تا بعد علم دے کچھ نہ جانن رہی نہ عقل لگانے
 نیکی عاجز ایڈی قدرت کار گیریاں جانے
 تر لیٹھ تھیں جاں اپر عمر تا شخص تیریا جاندا
 پر بعضیاں جسے عقل رکھے رب قدر قلبیوں سونی

تے بعض تمساں تھیں اوہ جو مردے طرف عمر کا ری
 ٹھیک اللہ ہے قدرت دالا ہر شے لیا تے
 ہو انسان شریف ڈولے کیوں لے ناہ لگانے
 ہوش نہ رہے لگانے اسدے موت مغر گو اندا
 اگر اوہو تھو ریاں سندا ذکر نکر داکوئی

وَاللّٰهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلٰی بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِيْنَ

اور اللہ نے بزرگی دی بعض تمہارے کو اور بعض کے سبب رزق کے میں ہیں وہیں بزرگی
 فَضِّلُوْا اِبْرَادِيْ رَزَقْتَهُمْ عَلٰی مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَهُمْ
 کہ بزرگی دینگے میں پھر دینوالے رزق اپنے کو اور اس کے جو کہ مالک ہوتے ہیں اپنے ہاتھ اڈلے پس وہ

فِيهِ سَوَاءٌ وَفِي نِعْمَةِ اللَّهِ يُخَدُّونَ ۝

بیچ ادسکے برابر ہوں کیا پس ساتھ نعمت اللہ کے انکار کرتے ہیں

تے روزی وچہ تسال اکد و حیوں افضل رب بنایا
 اوہ پھر مال نے رزق اپنے نول ناپیں موڑ نوالے
 کیا پھر نعمت ربیدی تھیں تھیں ہو انکار کماندے
 برابر اپنے دو لہتمند نہ کرنا جاہن کد امیں
 بت مخلوق اپنے سنگ خالق کو یں شریک بنائے
 خالق مالک رازق ہر شے دا جد رب نول جانا
 بت بھی ربیدی خلقت آبول او نساں رب او پایا
 کیا جو رب تسال نعمت بخشی ہو یو تیس انکاری
 اوہ لا یعقل تے تیس عاقل شرف الہوں پایا
 خالق دا اک پاک شریکوں ہو دن نعمت بھاری
 اس آت وچہ مثال دتی رب کوئی غلام تساد
 ایہ وچہ محالم خازن ہو سراج اندر فرماندے
 ایہ وچہ محالم کیہا تے اگلا مو صخ وچہ لیاوے
 اوہ دہوں گرمی آتش دی جالے تحفہ چیز بناوے
 جے مال بہانہ سکے اوسنوں دیوے کہہ نوالے
 لکھوی مینیاں مالک اپنے مال غلام بھاوے
 ایویں بنیاں ولیاں جان خود مالک راضی کر کے
 اللہ مالک نعمت ایسی اونساں او پر پاندا

مذمت مشرکین

سخار لکھوی اور ادسکے جواب اولیا اللہ بر خدا مالے کا احسان ہے نہ شرک

پھر جو روزی دیوچہ و دیہیا رزق برائیس پایا
 غلاماں اپنیاں دیول تاناہ بن شریک سوکھا
 غلاماں نول دے مال نہ مالک مال سنگت کرو اندر
 سنگ اپنے پھر الہیدی کو نکر انہاں کرے بتا یں
 قدرت اتے الوہیت کہہ دے تاں مال رلائے
 پھر کو نکر مشرک بے دنیاں تے غیر شریک بچھانا
 بنیاں ہو یاں نول پھر کرن شریک صحیح کد آیا
 وچہ پیدا ایش مال تیا ندے میلو کرو خواری
 کر بر باد شرافت مال خدا دے بت ملائے
 کیوں جو باہجہ اکی دے بہتیاں پوجن وچہ خواری
 مال اسباب تے سوی وچہ نہ کرے شریک نکاد
 تے حافظ دے شعر ترائے نقل اٹھائیں آندے
 جو حضرت کیہا غلام کسے دا کھاناں کوئی پکاوے
 پھر مالک اگے رکھے مالک اوسنوں ناں بہا دے
 اصلوں نا محروم رکھے جو دہوں گرمی اوس جالے
 اوسنوں مول شریک نہ کہندے ایہ احسان سدا
 صفیاں ربیاں پایاں کم خدا دے کردے تر کے
 ادہ تسارے جگ وچہ درتاوے نجدی عقل گو اندا

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِّتَمُرُوا بَيْنَكُمْ

اور اللہ نے تمہاری جنسوں سے جو زوجین اور پیدا کئے واسطے تمہارے
 اور اپنے آپ میں سے بیویاں بنا دیں تاکہ تم ان سے
 اور اپنے آپ میں سے بیویاں بنا دیں تاکہ تم ان سے
 اور اپنے آپ میں سے بیویاں بنا دیں تاکہ تم ان سے

افبا لباطل یومنون و بنعمت اللہ ہم یقفرون ۝
 کیا پس ساتھ باطل کے ایمان لاتے ہیں اور ساتھ نعمت اللہ کے کفر کرتے ہیں

<p>ادبناں جو ہریاں تھیں پ پوتے پھر عطا فرمائے بت شیطان متادون ریدی نعمت تھیں انکاری سوہرے سوہرے جو ائی ہوں کھلا رکا دت بہتے زماں دچون دہی پتر کر مایاں ہوں جاری دوتے پوتے مطلق کہن اک ایہ مختار بتاندے</p>	<p>رب تسال کارن جس تسادوں جو رہے بن نیانے رزق دتا تسال پاک چیزاں تھیں ستھرا صاف اطہاری پیدا ہون زمان تھیں بھر پت پوتے دوہیاں دوہیتے خادم نوکر جا کر بھی جو کیس دیون یاری یا ادہ دوتے پوتے دین جو یاری وجہ کماں دے</p>
--	---

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِّنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ
 فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْاَمْثَالَ ۗ اِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبُكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

اور عبادت کرتے ہیں سوائے اللہ کے اور چیز کو کہ نہیں اختیار رکھتی واسطے انکے رزق کا آسمانوں سے اور زمین سے اور نہیں طاقت رکھتی پس مت بیان کر دو واسطے اللہ کے مثالیں تحقیق اللہ جانتا ہے اور تم نہیں جانتے

<p>نہ زمیوں کھیت ادگا ون ناہ ادبناں مینہ دسائے ٹھیک اللہ سبہ جانے تھیں نہ جانوں ایہ افادے بت نکارے کر سکن کویں با بچوں ذات ربانی کفار ال تے تیاں دا نان مضم کتا یکباری</p>	<p>یہ صحن کافر تباں نوں جو مالک رزق نہ آئے ناہ تھیں کرد بیان مثالیں کارن پاک خدا کے توت کھیت ادگا ندی ہو رہتا شیراں آسمانی حافظ لکھوی دی اس جائے دیکھو کیا مت ماری</p>
--	--

اشعار لکھوی

<p>ایہ لوگ بھی آب بنایوس کامے کم کرن سزاوی رب کیسا ایہ غلط کہو تھیں علم مثال نہ دھردے وَلَا تُشْرِكْ فِي حُكْمِهِ اَحْلًا سوره کہف گو اسی</p>	<p>مشرک کہن جو اللہ پاک مطلق ہے مختاری اس کارن ایس انہاں خوشاد ہو رہت شش کردے اللہ ناہ مختار بناوے اپنی وجہ خدائی</p>
---	---

جواب استاد لکھوی

<p>ادسوجہ دبو ہریاں شیطان مراد اس بھری نہایت مطلق لوک بتا کے ڈالیا شک اسوجہ لوکائی اک رب تھیں سبہ کم نہ ہوں کامے بت تھراے جو رہدے ایہ مختار کماں دچہ ناہر شافع ہرے نال فریب دتا بیاں سندا شہر پیا دوتا ند ا</p>	<p>اِنَّمَا الْبٰطِلُ يُوتِرُ مَنُوْنَ مہرے اس تمیں آیت تے اس آیت اندر ادسنے ہو مراد و ثانی کافر کہندے آہے بت خدا نے نال دلائے اسکارن ایس پوجے تباں ہو رہو شاد کردے ایہ لکھوی دے گند اچھے جائیں رونے پاندا</p>
---	--

ایہ مختار بناوے اپنی وجہ خدائی

اشعار لکھوی

جو غلام کو اس کا مالک دلوے وہ شرک نہیں ہوتا لکھوی کا جواب مزاج قرآن سے

پہنچ ہو دے ظاہر بھادیں لکھوی پیا چھپا دے
ایہ وجہ معاملہ کیہا تے اگلا موضع وجہ لیا دے
اوہ دہوں گرمی آتشدی جالے تحفہ چیز بنا دے
بے مال بنا نہ سکے اوسنوں دیوے کجہہ نوالے
ایہ مضمون حدیثوں لکھوی ثابت کر دکھلا دے
جو مالک مال بیال کھوالے ظاہر شرکت جا پلے
اسد انام عطا عنایت جو د کرم سچیاں دا
عبد ناؤ دن غلام ہو دے جس مالک دی فختاری
ان اغنم اللہ و سوا سوادہ وجہ توبہ سورت آیا
انعم اللہ علیہ و انعمت نالے منعم سون بنیدا
ربدے فضل عطا نول زدریں آکھن شرک و تابی
اگلی آت وجہ نہیں مومن کا فر لوک برابر

غلام تے مالک والا حال جو لکھوس پتہ بنا دے
جو حضرت کیہا غلام کسے دا کھاناں جلال پکا دے
پھر مالک اگے رکھے مالک اوس نول مال بہا دے
اصلوں نامہ مردم رکھے جو دہوں گرمی اوس جا
غلام تائیں جو مالک دے کجہہ شرک نہ ایہ سدا
پر مالک مال غلام شریک نہ گندے سو جو آپلے
پھر غلام قسم لو پتہ ہونے اندر فقہ و ساندہ
جو چاہے سو کرے اجازت مالک تھیں اوس بھاری
غنی رسول اللہ داکرناں محتاجاں نول پایا
پورا جیہاں آساں وجہ قرآن جیال کری دا
سو قرآن حدیثوں منکر کر دے سخت خرابی
دلیاں مال برابر بھر کوں ہون بت سراسر

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا قَمَلًا كَأَلَّا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ عَوَّ مِنْهُ

رِزْقُهُ مِثْرًا زَقًّا حَسَنًا فَهُوَ يَفِيقُ مِنْهُ سِرًّا

وَحَمْرًا أَهْلٌ لِيَسْتَوْنَ أَتَمَّ لِلَّهِ بَلِّ الشُّرْهُمُ لَا يَعْلَمُونَ

اور ظاہر کیا برابر ہوتی ہیں سب تو لطف واسطے اللہ کے ہے بلکہ اکثر اونکے نہیں جانتے

دے مثال دے رب اک غلام خریدیا ہویا
ناہ اوس کجہہ اختیار کسے شئی لین دیون دا ذرہ
ردزی نیک ذنڈے پھر دیوے اوہ اگے جس چاہے
اوہ اپنے مقدر آتے سے ایہ قدرت والا بندہ
سہہ خوبی تو لیاں لائق ریدے کارن آیاں
غنی کرن وجہ لوکاں رب نسی نول مال ملایا
ہی اخلق لکم عینی کہے نال میں پیدا کر دا

نہ قدرت جس مل بیوندی ناہ بخشا دے بنویا
تے اک اوہ جسوں اسال پاسوں دتا رزق مقررہ
لکواں تے ہور ظاہر لوکاں ذنڈے رزقوں لا ہے
برابر ہوں کوں اک مومن تے اوہ کافر گندہ
پر لو پتہ لوک نہ جانن رب شگ کرن شریک بلایا
پچھ دتا بی نول کیوں شرک ایہ وجہ قرآنے پایا
تے اللہ با سچہ نہ کوئی خالق معنی منعم ہر دا

وَأَبْرَأِي الْأَكْمَهَةَ وَلَا بَرِّصَ كُورِيَا أَيْسَاءُ شَقِيَّةً
 لَأَهَبَ لَكَ غَلَامًا زَكِيًّا سِي جِيرِ مِلِ الْأَيَا
 اہ سبہ شرک و نابی بہانے دشدے و چہ قرآنے
 البیدناہ مختار بناوے اپنی وچہ خدائی
 مشرک کہن جو البید مالک مطلق ہے مختاری
 لکھوی دے اہ شعر قرآنوں سخت مخالف ہوئے
 جو کجہ ربدے بندے کر دے خلق حاجات روائی
 نبی ولی واکرناں وچہ حقیقت فعل خدا و
 دم دم ہوں البام ادہنا سوں خلقاں حاجت کارنا
 ولا یشرک فی حکمہ احد ا دیال تے نہیں لگدا
 مراط کتاب جے تکی اپنے اسمعیل گرو دی
 ربدی قدرت بخشی نوں جو احمق شرک بچھانے

تے غیبی خبریاں جو کھانے رکھو سانہہ گمراہی
 مریم نوں میں تیرے تائیں پتر دیاں الایا
 کرے لڑائی نال خدا دے آندے شرگ و جگانی
 وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا سوره کہف گو اہی
 اہ لوگ ہی نال بنا یوس کامے کم کرن سکاہی
 بدہیاں ہو کے دین گو ایا پئے لکھیں جدوٹے
 وَمَا فَعَلْتُمْ عَنْ آفْرِئِي رَبِّ وَرَبِّ نَسِيتُ بَرْدِي آفِي
 شرکت اسمی سے اہ ربدی مرضی نال افساد
 ربدے حکموں دین رادوں پئے بخدی جہکے بارن
 لکھوی دا اہ جھوٹہ تھامی گڑے پیا اوہ ہگدا
 نا کجہ کردا شرم و لیکن ہے اہ سخت خرد دی
 اوہ منکر ہے صاف قرآنوں غور کرن جے دے

وہ شعر حضرت علیؑ کے ہیں۔ لکھوی کا جواب دے۔ خدا کے دے کا کرنا خدا کا کرنا ہوتا ہے۔

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا ابْنُكُمْ لَا يَقْدِرُ عَلَى

شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى مَوْلَاهُ أَيْتَمًا يُوَجِّهُ لَأَيَاتٍ بُخِيرَ
 هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ
 اور بیان کا
 اللہ و سوا مثال دو مرد دیکھی
 ایک اورن دونوں کا گونگا ہے نہیں قدرت رکھتا اور
 کسی چیز کے اور وہ بوجہ سے اور مالک اپنے کے
 جہدہ بھیجے اور کو نہیں لانا بھلائی اور
 کیا برابر ہوتا ہے وہ اور جو شخص کہ حکم کرتا ہے ساتھ انصاف کے اور وہ اور راہ سیدھی کے ہے

نہ چیز کے تے قدرت مالک نوں پیا بھارو لگدا
 کیا میں برابر اہ اتے جیڑا عدلوں حکم تارے
 اہ تا بعد از غلام تے دوجا منکر سورگنا میں
 جد ہر جا دے خیر نہ گذرے عیب او بد بوجہ چارے
 چھدا اہ عیب جو بھڑے بزرگی سکھے نیک ادلیاں
 تے منصف حق نہ بنے ناہ مالک نوں بہار د لگدا
 بت بخش تے قبروں تائیں عظمت عزتاں آیاں
 ہرگز نہیں ملا با لکھوی گیا ایٹھے راہیں

رب کرے بیان مثال دو شخص اک گنگا بول سکا
 جھے اوسنوں گھیلے مالک کدے نہ خیر گزارے
 جو لوکاں راہ انصاف دے تے ٹردا سد ہے راہیں
 نکماں تے نالائق بولا گنگا بات نہ آوے
 مقابل اوسدے دو صفتاں اوہ ایٹھے یاد کریاں
 گنگا بولا تے نہ حکم قبول کوئی کر سکا
 تمناں تباں نال جو لکھوی قبروں میں ملا یاں
 کے مقرر المسنت دے تمناں قبروں تائیں

<p>نجدیاں روئے اصحابا ندے ڈٹاہ زمیں سنگ کیتے غلام نکارا تسان اتے کل جو طاغوت نکارے</p>	<p>تے فیض قبورال جلد ششم وچہ دیکھہ بنا کے پتے غلام عادل ہے ختم نبیاں فرق دونال بسیار</p>
--	--

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَهٰذَا اَمْرُ السَّاعَةِ اَلَا
اور واسطے اللہ کے ہے علم غیب آسمانوں کا اور زمین کا اور نہیں حال قیامت
 كَلِمَةٍ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ
مانند جیسکے بلیک کے یا وہ زیادہ تر نزدیک تحقیق اللہ اوپر ہر چیز کے قادر ہے

<p>تے معلم رہنوں بھید چھپے سبہ زمیاں تے آسمانال بلکہ اگھ جھمکن تھیں نیرے کم قیامت والا جوشے الید کرنی چاہے کن اوسنوں فرماوے حضرت نول آکافر آکھن کدوں قیامت ہوسی</p>	<p>تے نہیں امر قیامت پر جیوں اگھ جھمکن پلکانال ہر شے تے رب قادر جو شے وچہ ارادت شالا پیدا تری ہووے اوہ ذرہ دیزنہ وقفہ پاوے جو رب جواب دتا کفارال نظر خازن وچہ پوسی</p>
---	--

وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِّنْ بُطُوْنٍ اَمْهَلَتُمْ اَتَعْمُوْنَ شَيْءًا
اور اللہ نے نکالا تمکو پیشوں
 جَعَلَ لَكُمْ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ
کیا واسطے تمہارے کان اور آنکھیں اور دل نو کہ تم شکر کرو

<p>تے رب نے بیٹ ماواندلیوں کڈیا قدرت نال تسالوں پھر دے کن اکھیں تے دل خالق نے تسال تائیں کن اکھیں دل جوڑ تھامی شکم مائی وچہ پائے جو اگھ نہ دیکھے سنے نہیں کن ناہ دل سمجھے جیہرا دینا دے کم کاج کسب وچہ بین کماؤ پورے اوہ صم بکم عمی مول نکر دے شکر خدا دا کن اکھیں سمجھ سیرا تے دل ملے نہ کان کسب دے وَمَا خَلَقْتِ الْبَشَرُ وَلَا نَسِ الْاَلْبَعْدُ وَنَالِدُ فَرِيَا پنکھی وچہ ہوا دے اذن رزق نہیں سنگ چاندے روزی جسدی دارب ضامن اوسنوں خوف کیائی جو کوئی سمجھے کیتے باجھوئے نہ رزق کدا میں</p>	<p>حال ایسے وچہ نہ سی کہہ معلم تسال بیانوں تائیں شکر گزار و ربا کرد نہ کفر او ایس پھر دینا وچہ علم دتار ب تے کم کاج سکھائے اوہ صم بکم عمی گنگا بولا سبہ تھیں بھیر دین ایمان اعمال کرن وچہ ڈاڈے مست او ماں دے شکمیں سمجھن تائیں کی اسال نال جو کسب کمایاں کرد اتے بھل و بخود عدے رہے کان عبادت جن انس نون خالق پاک او یا اللہ دے بھر واسے اتے روز نویں سر کھائے بلکیاں کیائیں وانگول بھجن روزی مگر سوو او سنے رازق رب نہ جاتا پیا کفر دے</p>
---	---

کسب معاش اسباب وسیلے رب مسبب جانی
جہ زمین نہ رزق اوگا دے انبر بارش ناہ وسا
ساذتکم فی السماء رزق تساد ابر آسمان

چھوڑ مسبب نظر کسب تے رکھن شرک بچھانی
تاہ بھی سمجھے رازق میرا مینوں رزق پہونچا دے
ریدا بونا چھوڑ خلق دل یالی نظر ناداناں

الذی یروا الی الطیر مسخرات فی جوالسما ما یمسکھن الا
اللہ ان فی ذلک لآیت لِقَوْمٍ یؤمنون

وہد تحقیق بیچ اسکے ابتداء نشانیوں میں واسطے اس قوم کے کہ ایمان لاتے ہیں

سلا نہ دیکھن پنکیاں ول جو اوڈ دے وچہ آسمانے
ٹھیک نشانیوں اسوجہ آیاں کارن اہل ایمانوں

ہوئے تالجد از کونی رو کے بن رحمانے
قدرت ربیدی کھن سو جن اک منن رب وانا

واللہ جعل لکم من بیوتکم سکنا وجعل لکم من جلود
الانعام بیوتاً تنسخفونہا یوم طعنکم ویوم اقامتکم

وَمِنْ اَصْوَفِهَا وَاَوْبَارِهَا وَاَشْعَارِهَا اَنَّا وَمَتَاعًا لِّالْحَیْ
اور اللہ نے کیا واسطے تمہارے گھروں تمہارے سے ایک جگہ رہنے کی اور کیا واسطے تمہارے چمڑے
اور اللہ نے کیا واسطے تمہارے گھروں تمہارے سے ایک جگہ رہنے کی اور کیا واسطے تمہارے چمڑے
اور اللہ نے کیا واسطے تمہارے گھروں تمہارے سے ایک جگہ رہنے کی اور کیا واسطے تمہارے چمڑے

گھرناں کان بنائے البید جگہ آرام سکونت
کوچ سفر وچہ کر دتا خیمے ہولے نال اوٹھا او
ان ہیڈاں جت اوٹھاں والاں بکریاں دیکتے
صوف مراد ان دبنے ہیڈوں پر جت اوٹھاں لوالی
انٹوں مال مراد یا درتن ہور اسباب گھرانڈے
پشینیے تو بے خرچی چھٹاں بورے ہور مہاراں
کاٹیاں ہور اسباب پتیرے اناں چمڑیاں سند
عین مرادوں اجلی یا جودوں پیرانا کم نہ دیندا
تجارت ایساں چیزاں فائدہ بکرن جانز ہر کھیں

چمڑیاں چار پاباں دیاں نہیں تسال خیمے ہوت
تے جتھ ڈیرا کرو یا منزل فائدے اس اوٹھا او
بہت اسباب گھرانڈے درتن نفع مدت تک لیتے
شعر ہوئی جت بکریاں دتی نمازن وچہ کمالی
لویاں کل بھورے چو جو غے شالے پاندے
منجے پھیرے رے داگ بچھاڑی ڈہنگے ساراں
متاع اسباب گھرانڈے خیمیں فائدے انٹوں
پیری ریشمی جامے خیمے خیا طت نظری پیندا
اس آنت تھیں ظاہر ہویا ریدے فضل ارحمیں

وہ خداستائے ازادی نہ سمجھے بلکہ کسبے اعتقاد کرے اور نہ سمجھے

چمڑوں کے فائدوں کے لٹا ہوا نہیں

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِّنَ الْجِبَالِ

اَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيَكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيلَ تَقِيَكُمُ
بِأَسْكُمُ كَذٰلِكَ يَتِمُّ نِعْمَتُهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ

اور اللہ نے کیا واسطے تمہارے اوپر کیا ہے کہ پیدا کیا ہے سائے اور کیا واسطے تمہارے پہاڑوں سے
مٹائے اور نکلے واسطے تمہارے لڑائی کے بڑے بڑے کپڑے بنائے ہیں تاکہ تمہارے جسموں سے
لڑائی تمہاری سے اسی طرح پورا کرتا ہے نعمت اپنی اور تمہارے تو کہ تم مطیع ہو

تے درج پہاڑ ان پردے غاروں کا ان تساں بناوا
کرتے ہو رلوہے دے جو تیس وقت لڑایاں پاندے
تا جو تیس مطیع ہو جاؤ تا بعد از خدا دے
ہو رلوہے جو نہ گرمی دیلے سائے کرن پہاڑوں
اک دی خاص دلالت دو ہے اوپر سمجھو سوئی
ہر ہر قسموں رنگ برنگی میں انعام سجندے
نیزے تلوار اندے نہ خموں تساں بجان اوتھایاں
اوہ وچہ غار پہاڑوں بہتے رہندے ساہن پیاریا
ایہ وچہ درتارے عرب ہوں جو نہ مت کوئی پہلا جاؤ
تینو خیمے انوں جتوں رسم اونہانڈی ساہے
جو گرمیوں چیز بچاؤے سردیوں بہت بچائیں آیا

کنوں پیدائش اپنی رب تساں کارن کیتیاں چھاواں
بھی تساں کان بناے کرتے گرمیوں تساں پچاندے
پوری کرے ابوں رب نعمت اپنی اُپر تساؤے
کوٹھے کندھاں باغ درخت پہاڑ چھرتے غاراں
جو گرمی کنوں بچاؤن پالے سردی ڈھکدے سوئی
روں السبی ان ریشم قزوں پشموں کرتے بندے
زرہ تے خود سنجو لوہے دے کرتے وچہ لڑایاں
موافق حال عرب دیاں لوکاں رب قرآن اوتاریا
موافق حال اونہانڈے تار رب نعمتوں اوہ جتاؤے
نرم زمیں وچہ نعمت جو نہ پر عرب پہاڑی آہے
اوہ ملک عرب دا گرم تہ دے رب گرمی ذکر الایا

فَاَنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَّا عَلٰیكَ الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ۝ يَعْرِفُوْنَ نِعْمَتَ

اللّٰهِ ثُمَّ يَنْكُرُوْنَهَا وَاَكْثَرُ هُمْ الْكَافِرُوْنَ ۝

پس اگر پھر جاؤں پس سوا اسکے نہیں کہ اوپر تیرے ہے پہنچا دینا ظاہر ہے
اللہ کے پھر انکار کرتے ہیں اوس کا اور اکثر انکے کافر ہیں

تینوں فرض پیغام ہو چاؤن رب دے حکم سناؤنا
تے جو نہ لوگی کفر کماؤن راہ ایمان نہ جانڈے
رب دلوں سب جاں ایہن پھر منکر ڈا ہڈیاں بنیاں
عین

جے متنبہ موڑن کافر ایمانوں سر اپنا دکھاؤن
ایہ جان کر اسن نعمتوں رب دیاں تھیں انکار کمانڈے
ہے نعمت نبی محمد باسلام یا نہیں جو گنیاں
میں

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ

اور جس دن کہ کھڑا کرینگے ہم ہر امت میں سے گواہ

كَفَرُوا وَلَا لَهُمْ لِيَسْتَعْتَبُونَ ۝ وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ تَطَلَمُوا

کہ کافر ہوئے اور نہ وہ عذر قبول کئے جائینگے اور جب دیکھینگے وہ لوگ کہ ظالم ہیں

الْعَذَابِ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا لَهُمْ يُنْظَرُونَ ۝

عذاب کو جس نہ ہلکا کیا جاوےگا اور نہ وہ ڈھیل دیئے جاوینگے

ملے نہ اذن کفار نہ ادنیٰ عذر قبول دہرا نگے
 نہ یلسی اذن کفار چے کرن اوہ عذر کفر گرا ہی
 بعضے وقت کلام بھی کرسن ہی چپ رہے کد میں
 راضی رہنوں کرن بھیرا چنگے عمل کما کے
 راضی رب لٹی کرا تھے من قربان سجندا
 دل دے حال جان سپہ حضرت نور نبوت پاکوں
 سپہ دا حال بچپانن حضرت منظری دچہ دسیوے
 ایوں سور محدث لکھنڈ شک نہ ہرگز آنی

جس دن ہر امت ہمیں اک شاہد اسیں کھڑا کرانگے
 ہر امت اپنیوں بھر سی سچ گو ا ہی
 یا ملے نہ اذن ادنیٰ سخن کرندا بولن دیں ناہیں
 کافر چاہن پھر دوبارے دینا دبوچہ جا کے
 پر دنیاوت ملے نہ آون اچ دن عمل کرندا
 دچ غزری ہر امتی دے عمل اخلاص نفا قوں
 شام مجرت امت ساری حضرت پیش کیوے
 ایوں دچ مواہب ایوں آیا دچ زر قانی

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شَرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هُوَ لَآءِ

اور جب دیکھینگے وہ لوگ جو شریک لائے ہیں شریکوں اپنوں کو کہنے کے اے پروردگار ہمارے

شُرَكَاءَ وَنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ فَالْقُوا

شریک ہمارے تو تم ہم بکارتے سوانے تیرے پس اچنگے

إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ۝ وَالْقَوْلَ إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَامُ

اور انکی بات حقیقتم کہتے جو کاتے ہو اور دیکھینگے طون اللہ کی اسدنا صلح

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۝ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاصْطَلَعُوا

اور کہوں جا رہی اولیم ادہ چیز کہ تھے بانڈھ لیتے وہ لوگ کہ کافر ہوئے اور نہ کیا دہوتے

سَبِيلَ اللَّهِ زَادَتْهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ

راہ خدا کی سے زیادہ دینگے ہم انکو عذاب اور عذاب کے سبب اسکے کہ تھے نسا د کرتے

نے کم ہو گئے جو جو ٹھہ بنائے اسان شفاعت کریں

کوڑیاں آساں کوڑ ہو جاسن سخت عذاباں ہجرن

تفسیر محمدی ص ۲۶۸ و ۲۶۹ م ۳

الجواب

سراج نیز مدارک معالم خازن روح بیا نون
 نہ وہ جلال نہ وہ کلیمی ناہ انج وہ رحمانی
 اہلسنت دے کسی اتھا میں بنی ولی نہیں آندے
 معنی مجھ دعا، دا ہے چھہ وجہیں وہ قرآنے
 جتھے معنی سدن اوتھ نہ رواطاعت آسے
 پر لکھوی جگہ فرق نکر دا ایویں معنیساں اندر
 کفاراں دی جاگک مومناں مشرک آکھ سناکے
 کھڑیاں نبیاں ولیاں نون کے پوجیا وقت نبی دے
 عیسے اتے عزیز نبی نون کسے پوجیا ساہی
 کافر کے والے پوجن بناں تھاول تھائیں
 بڑا بنیر پیا ہن لکھوی کلمہ گویاں تائیں
 گھر دیانندی ایہ سار نہ لیندا جیکر ولی پکارن
 بلکہ شاہ رسولاں تھیں بھی ڈر دے ناہ وٹا بی
 شاہبازے دے حاشیے وہ خود لکھوی نقل لیا
 حدیث نابینے والی وہ بھی یا محمد آوے
 وہ تفسیر خیانت کرنی اصلی بات چھپا کے
 رد لکھوی دا یو مقلد پیا وٹا بی کردا

حسینی مومخ اتے رو فی قادری دچہ نہ جالوں
 نہ ابن کثیر نہ ابن جریر نہ وہ کبیر پھپانی
 مگر وٹا بی گرنج دی دے پچھے پچھے جہاندے
 اک بولادون سدن دو جہ معنی طاعت جاسے
 معنی طاعت جتھے اوہ مخصوص خدا سنگ پائے
 کفاراں دی پوجا لادے ولیاں طرف اوڈنہر
 مگر نہ دسیا کھڑیاں مومناں دے حق رب فرمائے
 حق جنہاں ایہ آساں آیاں فیصلے صاف کری دے
 با سچہ یہود نصاریٰ کوئی مسلم دسو بھائی
 حق اونہاں ایہ آساں آون مسلم وکہہ کر، یوں
 مشرک مشرک آکھے جیہ او تھیں گئے اکا میں
 شرک ہو کے تا بڑے محدث مشرک بن مشکارن
 یا عباد اللہ اعیتونی جس دسیا بڑے میں مو ابی
 صحیح حدیث منا کے پھر استائیں مشرک تیا
 عمل حدیث تائیں اس مشرک نبیا نقل واد
 جھوٹھ دینا لکھ ایہ سماری وٹری انہا نوچہ آ کے
 وحید الزمان عقائد الہمدیث اندر پڑھ مردا

۱۔ وحید الزمان الخ و بلوغ خود و بامیوں کا بڑا محدث عقائد الہمدیث مسمی بہ بدایتہ المہدی میں لکھتا ہے
 الدعاء الشرعی عبادۃ کا الصلوۃ فلا یجوز لغیر اللہ وہی المراد فی الآیات التي ورد
 فیہا لفظ الدعاء اما الدعاء اللغوی بمعنی النداء فیکوز لغیر اللہ انما لے مطلقاً سواء
 کان حیاً او میتاً ترجمہ لفظ دعا کا دو قسم پر منقسم ہے ایک دعا شرعی اور دعا عبادت الہی ہے جیسی
 نماز پس وہ مخلوقات میں سے کسی کیلئے جائز نہیں سوائے حق تعالیٰ کے اور جو دعا کا لفظ قرآن مجید کی
 آیتوں میں وارد ہوا ہے مراد اونسے یہی دعا شرعی ہے ولیکن دعاء لغوی یعنی پوکارنا سوادہ جائز ہے
 غیر خداستمان کے مطلق اور اس میں زندہ اور فوتہ برابر ہے یعنی خواہ زندہ دل کر پوکارے یا فوت شدہ

كَقَوْلِ الَّذِي هُوَ عَائِبٌ عَنْكُمْ فَإِنْ قَالُوا يَا نَبِيَّ حَاضِرٌ فِي كُلِّ مَكَانٍ وَإِنَّهُ يَسْمَعُ
 نِدَاءَ كُلِّ مَنْ نَادَاهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَهُمْ مُشْرِكُونَ خَارِجٌ مِنْ دَائِرَةِ الْإِسْلَامِ بِإِذْنِ
 تَرْجَمَ وَيَسَابِي هُمْ حَكْمَ لَكَ تَلِي بَلْكَ لَوْ كَارَنِي وَالْوَلُونَ كُو بُو جَهْتِي مِي جُو اُولِيَا، اَلدُّ كُو دُو ر سِي لُو كَار تَلِي مِي اَكْرُو ه كَهِي سِي كِي
 مِ جُو جُو لُو كَار تَلِي مِي دِه بِر جُو حَاضِر مِي سِر مَكَان مِي جُو كُو نِي اُو نِكُو آ سَمَانُو ن مِي اُو ر ز مِي مِي مِي لُو كَار تَلِي مِي تُو وِه اُو نِكِي
 لُو كَار كُو بِر جُو سِي بِر اَبَر سِن لِي تِي مِي تُو لُس دِه بَلَا شَك مَشْرِك مِي اُو ر اِسْلَام كِي دَائِرِه سِي لُكَل مِغْنِي ف تَرْجَم كِتَاب
 كُو مَسْلَمَان اُولِيَا، اَلدُّ كُو اِس عَقِيْدَ سِي سِي نِي سِي لُو كَار تَلِي جُو مَصْنَف نِي بِيَان كِيَا نَال بِر جَهْتِي مِي كِي اَكْر اَلدُّ تَلِي لِي
 سِنَا دُو لُو سِي تُو كِي كِي تَجِب كِي بَات نِي سِي اُو رِي هِي عَقَائِدُ اَلْمُؤَدِّث كِي مَوْلَف كَا سِي اُو ر نِه اُو نِكُو بِر جُو حَاضِر نَا ظَر مِشِي
 سَمِجْتِي بَلْكَ كُ سِي حَكْمَت كِي تَقَا ضَا سِي سُو اَسُو اَعْلَم اُو ر تَعْرُف سِي خُدَا اِسْتَا لِي بِهَلَا دِي تَا سِي جِي سِي تَقَا ضَا لِي حَكْمَت
 بُو قَت عَنَاب حَفْرَت لِي عَقُو ب عِلْمِ الصَّلُوَّةِ وَ اَلسَّلَام كُو كِي چَالِي سِن سَال يَا كُم وِ مِشِي اِنِي فَر زَنَد كَا حَال مَفْصَل مَعْلُو م
 نِه سُو اُو ر خُدَا اِسْتَا لِي كَا عِلْم و تَعْرُف اِي سَا نِي سِي دِه كُ سِي كِي عَنَاب يَا حَكْمَت نِي سِي بَهُو لَتَا اُو ر نِه اُو س كَا عِلْم
 و تَعْرُف عَطَا ئِي سِي بَلْكَ ذَاتِي اِسْتِقْلَالِي سِي دِي كُو بِر لِنْدَا و دِي بِر نَجَارِي كُو كِي سِي خَبَر سُو كُو نِي كِي مَوْلُو ي اِسْمَعِي ل مَعْنُو ا
 دِي لُو ي كِي چِي ر سِي د اَحْمَد شَاه كُو مَبِيْعَت كَرِي اُو ر دِه آ نِي مَبِيْعَت كِيَا فِضْ نَجْشَا جِن كَا خُو د مَوْلُو ي اِسْمَعِي ل
 اَقْرَارِي سِي مَرَا ط مَسْتَقِيْم مِي اُو ر اُولِيَا، اَلدُّ اِنِي مَرِيْدُو ل مَعْتَقِدُو ل كِي فَرُو ر اِدَا و فَرَا تَلِي مِي اُو ر اُو نِكِي لُو كَار
 مِي اَلدُّ تَلِي اُو نِي سِي لِسَا اَوْ قَات سِنَا دِي تَا سِي اُو ر دُو ر سِي سِن لِي نَا كَا جِي سِي اُو ر جِي وَا نَات كُو جُو مَسْلَم
 اُو ر قَرَار پَا چُ كَا سِي جِي سَا كِه سِي مَحْدُ ث اِنِي كِتَاب كِي ۲۵ مِي مِجْ حَدِيْث سِي ثَابِت كَر تَا S چَا نِجْ اِي هِي
 آ تَا S تُو اُولِيَا، اَلدُّ كَا حَال مِثْل حَال مَلِكُ كِي مَسْلَمِه اُو ر مَوْلُو ي اِسْمَعِي ل دِي لُو ي كَا بِي S جِي S اُو سِنِي
 كِتَاب مَرَا ط مَسْتَقِيْم اُو ر رِسَالِه اِمَامَت مِي ل_KHAPA S بِي اُو ر اِگرِيه كِيَا جَا و S كِه جِي S فَرِشْتِه جُو ر سُو ل اَكْرَم
 صَلِي اَلدُّ عَلَيْهِ وَ سَلَم كِي قَبْر شَرِيْف بِر مَعِيْن S اُو ر اُو S نَام خَلْقَت كَا سَمَاع حَاصِل S تُو اُولِيَا، اَلدُّ اِلِي
 مِثْل مَلِكُ كِي Sُو نِي تُو اُو ن كَا سَمَاع Bِي اِگر خُدَا اِسْتَا لِي كِي سِنَانِي Sِي سَمَجَا جَانِي نِه ذَاتِي وَا سْتِقْلَالِي
 تُو كِي Sِي شَرِك Sُو سَكْتَا S نِي ز مَوْلَف نِي شَرَط ل_KHAPA S Sِي شَرِك بِر آ سَمَانُو ن اُو ر ز مِيْن كِي خَلْقَت كِي لُو كَار كُو
 سِنَا پَس M اِگر آ سَمَانُو ن كِي خَلْقَت كُو جَا ر_KHAPA S اُو ر فَر ز مِيْن كِي خَلْقَت كِي نِدَا مِي بَحْث كَرِي تُو كِيَا
 Bِي Hِي شَرِك لَزِم آ جَانِي كَا حَال لِنْدِه آ سَمَانُو ن دُوش و كَر سِي كِي خَلْقَت كِي نَسْبَت ز مِيْن Kَا خَلْقَت
 كِي سِي كُ تَر اُو ر تَهْوِي S تُو خُدَا اِسْتَا لِي كِي عِلْم Sِي كُ سِي وَقْت كُو نِي چِي ز ز مِيْنُو ن آ سَمَانُو ن مِي S مَعْنِي
 نِي S Sُو تِي اِگر جُو اِسْمَعِي ل كَا عَقِيْدِه مَخَالِف قُرْآن Sِي كِه جَب دِه چَا هَتَا S تَب كُو نِي چِي ز مَعْلُو م كَر لِي تَا S اِنِي
 قَدْرَت Sِي اُو ر بِه خُدَا كَا Sِي خَا صَر Sِي اُو ر بِه عَقِيْدِه اَهْل سِنْت كِي مَخَالِف Sِي كَمَا قَال اَللّٰهُ لَعْنَةُ كَا لِي جَهَنَّمِي
 عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْاَرْضِ وَ كَا فِي السَّمَا عِ كِيُوْنِكِه اُو سِي بِر كُو نِي حِز ز مِيْن وَا سَمَانُو ن كِي كُ سِي وَقْت مَعْنِي
 نِي Sُو تِي S رُو قَت مِشِي S اُو سِي كِي عِلْم مِي حَاضِر S مَفْصَلًا تُو كُ سِي مَقْبُو ل كُو اِگر خُدَا اِسْتَا لِي اُو S كِي مَرِيْدُو ل

و معتقدوں اور بنی کو اسکی امت کی امداد اور اون کے حالات پر اطلاع اور اونکی بوجار کا
 سنا اپنے فضل و کرم سے عطا فرما دیوے تو کیا یہ خدا تعالیٰ کے علم محیط میں شراکت ہو گئی۔
 نعوذ باللہ من ذالک و نایوں نے خدا تعالیٰ کے علم کو کچھ نہ سمجھا اور اسکی کچھ قدر نہ کی اور خدا تعالیٰ
 کا علم اتنا ہی سمجھا حالانکہ تمام مخلوقات کا علم اول سے آخر تک انبیاء اور اولیاء اللہ سبہ کا ایک قطرہ ہے
 بحر ذخار سے اور اس کا سنا دیکھنا تعرف و امداد کرنا باذن الہی سبہ کچھ اتنا ہے جیسے بحر ذخار میں سے ایک
 چھریا کا جو پینچ ڈبو کر پانی نکال لوے تو حسب قدر پڑیا کی جو پینچ کو پانی لگا ہے اتنا ہی خدا تعالیٰ کے علم سے
 تمام خلقت کا علم ہے اور کون بے وقوف اسکو خدا تعالیٰ کا شریک مانتا ہے ماں اور سوقت حرکت
 لازم آسکتی ہے کہ جب خدا تعالیٰ کے علم و قدرت و تعرف و یزنا صفات کو مثل بندگان خدا کی سمجھیں
 یا ان کے صفات مثل خدا تعالیٰ کی اور یہ امر برگز نہیں باقی رہا علم رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ
 وسلم کا اور امداد و تعرف و یزنا سو حضور کے تعرفات بندگان خدا کے علم و ادراک سے باہر ہیں
 اس میں گفتگوی کیا ہے اور جب علم محیط مثل علم خدا تعالیٰ کے یا سمع اور لہر مثل سمع اور لہر خدا تعالیٰ
 کے کسی خلقت میں قرار دے تو شرک ہے جیسے خود مولف فیر کی تائید کرتا ہے ویکو و ان قالوا انا
 نأدیناہ استغفر اقا فنی حیہ او ظننا بان اللہ تعالیٰ یبلغہ ندا عرنا او نستمعہ اذ
 شاء او بیئہ السلام علیہ او ظننا انہ یستمع من یعیلہ فہم کینسوا بمشیر کین بنی
 اگر کہیں کہ ہم اولیاء اللہ کو محبت اور عشق سے بوجار تے ہیں یا اس خیال سے کہ اللہ تعالیٰ انکو ہماری
 بوجار اور ندا سنا دیتا ہے یا جب چاہے سنا دیوے یا سلام کی نیت سے بوجار رہے جیسے یا رسول
 السلام علیک یا یا شیخ عبد القادر السلام علیک یا اس خیال سے ہم بوجار تے ہیں کہ وہ دور سے
 سن لیتے ہیں تو ان صورتوں میں وہ لوگ برگز مشرک نہیں ہوتے بس دنیاویوں کے گرد کی تصنیف سے
 بھی ثابت ہو گیا کہ جو مسلمان رسول صلی اللہ علیہ وسلم اور اولیاء اللہ کو بلفظ خطاب حاضر بوجار تے
 والوں کو مثل لکھوی کے مشرک کہتے ہیں حالانکہ وہ مومن ہیں تو حدیث کے رو سے وہ خود مشرک ٹھہرے
 اسلئے کہ جو شخص کسی کو کافر یا مشرک کہے تو مخاطب اگر ایسا نہیں تو قائل خود ہو جاتا ہے کذا فی مشکوٰۃ
 اور مسلمانوں کا یہی اعتقاد ہے کہ انبیاء و اولیاء کو خدا تعالیٰ سنا دینے پر قادر ہے اور انکو دور سے
 سننے کی توفیق اسی نے عطا فرمائی ہے جیسے ساریہ نے آواز عمر رضی اللہ تعالیٰ عنہ کی دور سے سنی اور زندہ
 فوتہ میں فرق نہیں ہوتا بلکہ فوتوں کی قوت بڑھ جاتی ہے کذا فی ترجمہ مشکوٰۃ محدث عبد الحق باب زیارۃ القبر
 اور مولوی اسمعیل نے صراط مستقیم میں کہا کہ موت فقط پل پر سے گذر کر محبوب کا محبوب کو ملنا ہے اور
 اہل سنت کے نزدیک روح کافر بھی نہیں مرتے اور آل فرعون کیلئے ہمیشہ صبح و شام دوزخ پیش کیا
 جاتا ہے قوله تعالیٰ اَلنَّارُ یُعْرَضُونَ عَلَیْهَا عُلُوًّا وَاَسْفُلًا اور جو مولف نے قوۃ موہری بھی مشرک میں

گردانا ہے یہ مخالف ہے صریح قرآن کے جیسے عنقریب گزرا ہے ہاں استقلالی ذاتی قدرت و تصرف یا علم محیط
 زمینوں اور آسمانوں اور تمام مخلوقات کا مثل علم محیط خدا تعالیٰ کے یا سمع یا بصر مثل خدا تعالیٰ کے کسی
 کو ماننے تو یہ ضرور ضرور البتہ شرک ہے پس جب محض زمین کا محیط علم مانا جائے نبی صلی اللہ علیہ وسلم
 کو تو کیسے شرک ہوا تمام زمین کا علم خدا تعالیٰ کے علم سے کیا نسبت رکھتا ہے پس جب مساوات نہ
 ہوئی تو شرک نہ ٹھہرا جیسے مولف صاحب نے کہا وَإِنَّمَا يَلْتَمِزُ الْمُشْرِكُ فِي الصُّورَةِ الْأُولَى
 وَالتَّائِيَةَ لِشَرْطٍ وَهُوَ أَنْ يَعْتَقِدَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِالْعِلْمِ الْمُحِيطِ أَوِ الْبَصَرِ الْمُحِيطِ مِثْلَ عِلْمِ
 اللَّهِ تَعَالَى وَسَمْعِهِ وَبَصَرِهِ نَرْجُوهُ أَوْ سِوَاكَ نَبِيٌّ كَمَا لَمْ يَلْزَمْ لَكُمْ لَمْ يَلْزَمْ لَكُمْ لَمْ يَلْزَمْ لَكُمْ
 میں اس شرط پر کہ وہ معتقد ہو واسطے یغزدا کے محیط علم کا یا بصر محیط یا سمع محیط کا مثل علم و بصر و سمع خدا
 تعالیٰ کے پس اس سے نکل گیا وہ جو خود حق تبارک و تعالیٰ عطا فرما دیوے حسب قدر چاہے اور اس
 میں وہی تصرف و قدرت و علم و سمع و بصر کو شرک اعتقاد کرنا گویا قرآن سے انکار کرنا ہے جیسے خود
 مولف صاحب نے تحریر کیا أَمَّا لَوْ ظَنَّ أَحَدٌ بِأَنَّ سَمَاعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
 أَوْ سَمَاعَ عَلِيٍّ أَوْ سَمَاعَ أَحَدٍ مِّنَ الْأَوْلِيَاءِ أَوْ سَمِعَ مِّنَ السَّمَاعِ الْعَامَّةِ النَّاسِ حَيْثُ
 يَشْتَبِلُ سَائِرُ أَهْلِ قَطَارٍ أَوْ أَهْلِ قَلْبِهِمْ أَوْ سَائِرِ أَقْطَارِ الْأَرْضِ فَهَذَا لَا يَكُونُ
 شِرْكًا لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ أَعْطَى لِبَعْضِ الْمَلَائِكَةِ بِلِ بَعْضِ الْجِنِّ إِذَاتِ سَمْعًا
 وَبَصَرًا أَقْوَى وَأَوْسَعُ مِمَّنْ سَمِعَ الْعَامَّةُ وَبَصَرَهُمْ أَوْ رَجَبِ كَسَى لَمْ يَلْزَمْ لَكُمْ لَمْ يَلْزَمْ لَكُمْ
 یا علی رضی اللہ عنہ یا کسی کو اولیاء اللہ میں سے ظن کیا کہ ان کا سنا عام لوگوں کے سنے سے کہیں
 دور وسیع اور فراخ ہے ایسا کہ جو شامل ہو سکے تمام اطراف و لائتوں اور ساری زمین کی جو اسی
 اور اطراف کو کہ جس سے کوئی جگہ زمین کی یا کوئی ملک باہر نہ رہ سکے یہ اعتقاد کرنا شرک نہیں ہوتا
 جیسا کہ حدیث میں وارد ہوا روى الدانلمی فی مسند الفرزدق و ابو لعلی مرفوعاً فان الله
 وکل ملكاً عند قبري فاذا صليت على رجل من امتي قال الملك يا محمد ان
 فلان ابن فلانة صلت عليك الساعة وروي العقيلي و البخاري في تاريخه عن
 عمار مرفوعاً ان الله اعطى ملكاً من الملائكة اسماع الخلائق و في مسند
 علي بن قاسم ذكر ابن حبان في الثقات و له شواهد اخر حها ابن ابی شیبہ
 و الطبرانی و لفظ الطبرانی اعطاه السماع الخلائق كلها و تابع علي بن القاسم
 قبضته بن عقبته و عبد الرحمن بن صالح الكوفي نا ا لحدیث حسن و دردی فی
 روايته ان الله تعالى جعل الارض كلها كصفحة عند ملك الموت وهو

بَلِّغُوا أَلَا ذَوَا حِجَّةٍ مِّنْ كُلِّ فَا حِجَّةٍ فَلَاحِةٌ تَرْتَجِمُهُ رَوَاةٌ كِي دِيْمِي فِي مَسْنَدِ الْفَرْدُوسِ فِي أَوَّلِ
 أَبُو بَلِيغِي فِي مَرْفُوعٍ كَمَا الدُّعَاءُ فِي مَقَرِّ كَيْبَا أَيْكَ فَرِشْتَه مِرِي قَبْرِكِي بِاسْ بِسْ جَبْ كُوْنِي آدَمِي بِرِي
 بِرُودِ دِي بِيْتَا بِسْ مِرِي اَمْتِ سِي تُوْدَه فَرِشْتَه كِيْتَا بِسْ اِسْمُ صَلِي اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَتَّة فَلَاحِ مَشْهُو
 فَلَاحِ كِي بِسْ فِي اَبْ بِرِاسِ وَقْتِ دِرُودِ بِيْتَا بِسْ اَوْر رَوَاةٌ كِي عِيصِي اَوْر نِيْجَارِي دُوْنُوْنِ فِي اِسْنِي
 تَا رِيْحِ فِي مَرْفُوعٍ عَا رَسِي كِي تَحْقِيْقِ الدُّعَاءِ فِي نِيْ عِلْمَا كِي اَيْكَ فَرِشْتَه كُو فَرِشْتُوْنِ فِي سِي سِنْنَا تَامَمِ مَخْلُوْقِ
 كَا بِسْ جَبْ كُوْنِي كِي مَخْلُوْقِ فِي سِي كَلَامِ كَرْتَا بِسْ تُوْدَه فَرِشْتَه مِسْبِي كِي آدَا سِنْنَا بِسْ اَوْر عِلِي بِنِ قَا سَمِ فِي
 اِسْنِي مَسْنَدِ اَوْر اِبْنِ جَبَانِ فِي ثَقَاتِ فِي ذِكْرِ كِي اِسْمُ كِي لِيْ اَوْر بِسْ شَوَابِدِ فِي لِكَا لَا اَو سَكُو اِبْنِ اَلِي
 شِيْبِيْ اَوْر طِرَانِي فِي اَوْر لَفْظِ طِرَانِي كِي فِي فِي عِنَاةً فَرِيَا اِدَسِي سَمَاعِ لِيْنِي سِنْنَا تَامَمِ مَخْلُوْقَاتِ كَا كُو حَقِيْقَةً
 ذِي رُوْحِ خَلْقِيْنِ فِي سَبِيْ كَا اَوْر تَابِلِحِ هُوَا اَو سَكَا عِلِي بِنِ قَا سَمِ قَسِيْبِيْ بِنِ عَقِيْبِيْ اَوْر عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بِنِ صَالِحِ
 كُوْفِي بِسْ حَدِيْثِ حَسَنِ مَهْرِيْ اَوْر وَاوْر هُوَا اَيْكَ رَوَاةٌ فِي الدُّعَاءِ فِي تَامَمِ زَمِيْنِ مَلِكِ الْمَوْتِ كِي
 آگِي مَشْلُوقِي كِي بِنَاةً فِي اَوْر دِه بِرُطْفِ سِي رُوْحُوْنِ كُو بِيْ كَرْتَا بِسْ اَوْر مَوْلُوفِ فِي حَاشِيَه ص ۳۶ بِرِ حَدِيْثِ
 مَعْرَاجِيَه نَقْلِ كَرِي كِي حَاضِرِ عِيْدِ الصَّلٰوةِ وَالسَّلَامِ كُو زَمِيْنِ اَوْر آسْمَانُوْنِ فِي جُو كِي هِيْ اَوْنِ كَا عِلْمِ
 حَاصِلِ هُوَا كِي تُو اَو سُو قَتِ كَا ذِكْرِ فِي اَوْر اِسْمِ سِي لَازِمِ نِيْنِيْ آتَا كِي سَبِيْ جَزْ كَا عِلْمِ آ بِكُو حَاصِلِ هُوَا كِي
 تَحَا بَلَكِي فِي عَامِ مَخْضُوْمِ الْبَعْضِ فِي اَوْر اِسْمِ اسْتِدْلَالِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى قُلْ لَوْ كُنْتُ اَعْلَمُ الْغَيْبِ
 لَاسْتَكْتَرْتُ مِنَ الْخَبْرِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى مَنْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ غَيْبٌ اِلَّا اللّٰهُ
 وَقَوْلِهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا اَمْرَةَ غَنَّتْ وَفِيْنَا نَبِيْ يَعْلَمُ مَا فِيْ عِنْدِ فَعَالٍ لَا يَقُوْلُ
 هَذَا الْحَدِيْثِ بِسْ جَوَابِ اِسْمِ كَا اِسْمِ طَرِيْقِ كِي اِنَّ اللّٰهَ سُبْحٰنَهُ وَضَعَّ يَدًا لَا بَيِّنٌ كَتَفْتِيْ فَعَلْتُ
 مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ الْحَدِيْثِ لِيْنِي الدُّعَاءِ فِي نِيْ رَكِيْ اِيْنَا تَا تَحْرُ دَرِيْمَانِ دُوْنُوْنِ
 شَالُوْنِ مِرِي كِي بِهَرِ جَانِ لِيَا مِيْنِيْ جُو كِي هِيْ فِي آسْمَانُوْنِ اَوْر زَمِيْنُوْنِ فِي تُو اِسْمِ كِي اِيْنِيْ فَا سَدِ قِيَا سِ
 سِي حَاضِرِ كِي شَانِ عِلْمِ فِي كَسَا خِي كَرْنَا اَوْر مَا كِي عُمُوْمِيْتِ كُو مَخْضُوْمِ الْبَعْضِ تَبَانَا كُو يَا خُدَا تَعَالَى كِي
 تَعْرِفِ وَكَلِيْتِ فِي بِيْ بِيْ اِعْتِقَادِ هُوَا فِي سِي كِي جَكِي قَرَانِ فِي مَوْجُوْدِ فِي كَذِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا
 فِي الْاَرْضِ لِيْنِي خُدَا تَعَالَى كِي لِيْنِي سِي جُو كِي هِيْ فِي زَمِيْنُوْنِ اَوْر آسْمَانُوْنِ فِي سُو اِسْمِ كِي كِي جَا سَكْتَا فِي كِي الدُّ
 تَبَارِكِ وَتَعَالَى لِيْنِي بَعْضِ جَزُوْنِ كَا مَالِكِيْ نِيْ كَلِ كَا كِي كُو كِي مَخْضُوْمِ الْبَعْضِ فَرُوْرِ لِكَا لَنَا جَا بِسْ لِيْنِي بِاللّٰهِ مِنْ شَرِّ
 الْفَسَادِ مِنْ سِيَاةِ اَعْمَالِنَا دُو سَرَاةً كِي كِي اِيْنِيْ دَقِيْقَتِ كَا اِيْنِيْ ذِكْرِ فِي كِي آ بِكُو زَمِيْنِ اَوْر آسْمَانُوْنِ كِي جَزِيْنِ
 مَعْلُوْمِ هُوَا كِي بِيْ اَو سَكِي لِيْنِي جَمِيْنِ لِيْ كِي لِيْنِي نُوْزُ بِاللّٰهِ مِنْ ذَالِكِ فِي بِيْ بِيْ اِعْتِقَادِ فِي اَوْر مَخَالِفِ فِي قَوْلِهِ
 وَقُلْ رَبِّ ذَرْنِيْ عِلْمًا كِي لِيْنِي اِرْشَادِ بَارِيْ هُوَا كِي كِي اِيْنِيْ بِرُودِ دِيْ كَارِ زِيَادَه كَرْتَا فِي عِلْمِ فِي حَاضِرِ
 صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ تَعَالَى تَرْتِيْقِ عِلْمِ كِي دَعَاةً - - - - - كَرِيْنِ اَوْر خُدَا تَعَالَى وَهِيْ قَدْرُ دَانِي

کرے کہ دیا ہوا علم بھی چھپن لیوں کیسا برا عقیدہ ہے اور آنت لو کنت اعلم الغیب لاسکرت من
 ایضاً یعنی اگر میں غیب جانتا ہوتا تو بیت دولت جمع کر لیتا پس مقام غور ہے کہ جب حضور
 صلی اللہ علیہ وسلم صحرا کی رات تمام زمینوں اور آسمانوں کی چیزیں معلوم ہو گئی تھیں تو کیوں نہ
 دولت جمع کر لی ہمیشہ نہ جمع کی تو اسوقت تو فرار گھر میں مال بھر لیا ہوتا اور آنت صریح بتا ہی ہے
 کہ دولت مال جمع کر لیتا ہنانت افسوس ہے کہ دنیا بی اند ہے ہو گئے اصل مطلب نا تھ نہ آیا دہ یہ ہے
 کہ آپ فرماتے ہیں کہ اگر میں بے تعلیم الہی کسی اور سے سیکھا ہوا ہوتا تو مال دولت کو جمع کر لیتا مگر جب
 مجھے تعلیم الہی حاصل ہے اور وہ میرا استاد ہے تو دولت مال کیا کروں نیز ایسی آنتوں میں
 مطلق نفی غیب کی نہیں بلکہ نفی علم استقلال اور ذاتی کی ہے ورنہ وہ آیات و احادیث جو اثبات
 علم میں وارد ہیں بے کار ٹھہرتے ہیں اور کلام الہی میں تارض واقع ہوتا ہے اور چھو کر میں جو وہ
 بجا رہی تھیں اور آپ کی مدح میں کہہ رہی تھیں کہ ہمارے میں ایک نبی ہے جو کل کی بات جانتا ہے
 تو آپ کا اذکو اس سے روکنا اس بات پر دال ہے کہ لہو و لعب میں مدح نبوی صلی اللہ علیہ وسلم
 کرنی نا جائز ہے جس سے دنیاویوں نے نفی علم کی سمجھ لی آپ نے کہاں کہاں میں خداستالی کی عنایت
 سے وسعت علمی نہیں رکھتا دنیاویوں کو حضور علیہ السلام سے سخت دشمنی ہے جیسے یہاں و جید الزمان
 دنیاوی دکنوی مترجم صحاح ستہ ایسا اندھا ہوا کہ چار پائے حیوانوں کے لئے تمام خلقت کی آوازیں
 سننا اور دیکھنا مانتا ہے اور انبیاء اور اولیاء سے انکار اور اسپر نفس طلب کرتا ہے چنانچہ کہتا ہے
 اما اعتقادہ ہذا فی حق نبی اولی اور اولی اور غوث غلط و سفید لہ یاد فیہ
 بنص من الشارح اے پر یہ اعتقاد اس کا کہ نبی یا ولی یا غوث کے حق میں غلط اور بے قوفی
 اس لئے کہ اس میں شائع سے کوئی نفس وارد نہیں ہوئی گو یا حضور علیہ السلام سے جہانات کو
 سمجھ اور بصر میں ترمیم دینا آپ کی اس میں سخت امانت اور گستاخی ہے اور امانت حضور کی صریح کفر
 ہے تو ذالک البیاسی رشید احمد گنگوہی اور خلیل احمد اولیو بندوں کا عقیدہ ہے کہ شیطان
 لعین کو محیط زمین کا علم حاصل ہے اور فخر عالم صلی اللہ علیہ وسلم کی وسعت علمی میں نفس صریح و لود
 نہیں ہوئی ایسے اعتقاد سے سبہ کافر ہو جاتے ہیں پھر مولف عبد الوہاب و محمد بن عبد الوہاب عبد اللہ
 بن محمد نجدی و اسمعیل دہلوی کی قلمی کھوت ہے کما قال شدد بعض اخواننا من المتأخرین
 فی أمر الشریک و هو الشیخ عبد الوہاب حیث جعل ہذا الاثر شریکاً اکبر
 کما یفہم من رسالۃ ابنہ محمد و ابن ابنہ عبد اللہ الی اہل الملکۃ و تبعہ مولانا
 اشما غیل شہید فی التقویۃ و حقیقۃ دائرۃ الاسلام و جعل الاثر شریکاً
 اولیٰ المحرمۃ شریکاً فان کان غرضہ من ہذا الشریک العثمی اعنی الشریک

لَا تَصْعَقُوا وَنَسَلًا لِدَرَاتِحِ فَاللَّهُ يَعْظُمُهُ وَيَعْتَفُوا عَنْهُ وَالْأَفْهَمُ قَالَ وَمَسْتَدَدٌ
 فِي الدِّينِ وَقَالَ اللَّهُ لِحَالِي لَا تَخْلُوا فِي دِينِكُمْ وَالتَّشْدِيدِ فِي الدِّينِ سَيِّئًا كَمَا
 الْمَادِقِينَ وَالتَّكْنِيتِينَ وَمَحْنٌ يُنْبِتُهُ عَلَى هَذِهِ الْأُمُودِ إِجْمَالًا وَغَرَضًا صِيَانَةً لَهُ
 الْحَدِيثُ عَنِ التَّوَجُّعِ فِي الْخَلْطِ وَاللَّهُ الْعَاصِمُ وَهُوَ الْهَادِي إِلَى سَبِيلِ الرِّشَادِ
 صفحہ ۲۶ متن و حاشیہ خلاصہ ترجمہ سختی کی ہے ہمارے بعض متاخرین بھائیوں نے امر شرک میں اور وہ شیخ عبد الوہاب
 ہے جس نے یہ امر شرک ابرہہ قرار دئے جیسا کہ اوس کے بیٹے محمد کے رسالہ (کتاب التوحید سے) سمجھا جاتا ہے اوس
 اوس کے پوتے عبد المد نے وہ رسالہ یکے والوں کی طرف بھیجا اور تابع ہوا اوس کا اسمعیل تقویت الایمان میں اور
 تنگ کر دیا اوس نے دائرہ اسلام کا مکروہ و حرام کاموں کو شرک کہا پس اگر غرض اوس کی اس شرک عملی سے
 شرک اصغر ہے (جیسے یاء) یا بند کرنا ذریعوں کا ہے تو اوس کو خدا بخشنے اور صاف کرے اوس سے ورنہ
 وہ دین میں غلو کر نیوالا اور سختی کر نیوالا ہے مسلمانوں پر حالانکہ المد نے فرمایا دین میں
 غلو اور سختی نہ کرو خصوصاً خارجی اسلام سے نکل جانے والے جیسے آٹے سے بال ناکشیں اور ہم قبردار کرنے میں
 ان امور پر مجمل اور ہماری غرض ہے اہل حدیث بھائیوں کو بچانا غلطی میں گرنے سے المد بچانے والا اور وہی
 ہے ہدایت کر نیوالا طرف راہ رشد و ہدایت کی یہ خلاصہ عبارت ہے کتاب ہدایت الہدی عقائد اہل حدیث
 میسور پریس دہلی کے ۲۳ سے ۲۶ تک کا یہ بعض حاشیہ اوس کا یہ وہی اسماعیل ہے جس کو لکھوی و پذیر
 نے فاروق ہندی مانا ہے اور لکھوی نے جایا اوس کی پیروی کر کے تفسیر محمدی میں و نامیت بھروی اور
 ہر بات کو شرک بنا کر مسلمانوں کو گمراہ کیا اور یہ بھی معلوم ہوا کہ اسمعیل نجدی محمد بن عبد الوہاب کا چیلہ ہے
 اور تقویت الایمان اوس کی کتاب کتاب التوحید نجدی کا ترجمہ مشروح ہے اور کئی باتیں اوس نے اپنی طرف
 سے ایجاد کیں اور زینت الاسلام لکھوی کی تقویت الایمان کا پنجابی ترجمہ ہے ایسا ہی زینت الاسلام
 و پذیر کی اور انہیں کی طرز پر کئی رسالے و ناسیوں نے تالیف کر کے جاہلونکو گمراہ کر دیا ہے پہلے پنجابی
 میں نور محمد سوتری نے یہ بلا پنجاب میں پھیلائی اوس کی اتباع کی حافظ محمد نے پھر آگے چیلے ہزار ہا انگلے
 خدا تبارک و تعالیٰ محفوظ رکھے اور کوئی مسلمان انکی تصنیفات پر شیفتہ ہو کر دین ناتھ سے نہ دیوے
 و ما علینا الا البلاغ

<p>تے ایسے جس دن ہر امت تمہیں شاہد اک اور تھا داد اوپر ادبناں گوا، حالانکہ اسان کتاب اتاری ہدایت رحمت مسلمانانہ سے کارن اپنی بشارت ہور اعضا گوا ہی دن بھی مومن ایس امتدے شاہد سختی حاضرین رویت تاہ روا گوا ہی</p>	<p>ادبناں اور پر کنوں تنہاندے تینوں ایسے لیا وال ابرہہ سے سر شے ظاہر کرتے نار نیاری سر سیر امت اپنی کارن بھرے شہادت تے شاہ رسولان شاہ ہدایت اپنی اہل ملت تدے امت دے دلہ سے واقف عملوں ہی الہی</p>
---	---

وَيَكُونَنَّ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا أَلَيْسَ غَيْرِي أَنْدَرُ
 كل امت و احال چچانن اینه علم محیطوں

اخلاص نفاق امت جانے سپہ کبہ پاک مغیرہ
 رب دے بحر علم تھیں قطرہ علم رسول شہوتوں

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ
 وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ

اور منع کرتا ہے بے حیائی سے اور نامحفل سے اور سرکشی سے نصیحت کرتا ہے تاکہ تم

بے شک اللہ حکم کرے جو عدل احسان کساؤ
 بھی بچو گناہ تے سرکشیوں رب تسان نصیحت کردا
 عدل لغت وچہ کرن برابر تے وچہ شرع دراد
 بھی عدل توحید الہی تے احسان کرن بھلیائی
 بھی حاضر ناظر کجہمہ خدانوں اوسدی کرن عبادت
 اِنَّ تَعْبُدَ اللّٰهَ كَاَنْتَ تَدْعُوهُ تَوَّابًا تَوَّابًا تَوَّابًا
 فَاِنْ كَذَّبْتُمْ اَوْ اَفْتَدْتُمْ اَوْ اَفْتَدْتُمْ اَوْ اَفْتَدْتُمْ
 جو خاص خدا دے بندے رب نول تکن پاس پیار
 مومناں کرن محاف اتے کجہ دیون خویشاں تائیں
 مستحب نقلی کماں تے بھی ثابت قدم کھلوناں
 ظاہر کولوں باطن بہتر صاف ہووے اخلاصوں
 احسان اپنے تھیں چنگا جانن دو جیاں مسلماناں
 پسند کرے جو شے خود کارن دو جیاں کارن سونی
 مومن بھائی دی تکلیفوں دکھ مومن نول آدے
 فحشاء گل بری بامندا فعل کماون کاٹی
 شرع ہٹا دے جیڑے کموں چھوڑ دیون اوستائیں
 ایہ آت جامع وچہ قرآنے بن سعود بناوے
 سچ جو جو مندا فعل ببرا ہے اده بھی اسوچہ سارا
 پڑھ کے جدول سنائی کہندا حضرت پیر میں دوبار
 اسدے سنیاں ہوناں لذت پور مینوں بونہ آدے

تے خویشاں اپنیاں دیہوتے بے حیائی پاس نہ جاؤ
 تائیں بھڑ و نصیحت سن کے حکم اللہ اکبر دراد
 حکم شرع دیوں ادھر ادھر ذرہ نکرن زیاداں
 ادا کرن ہور فرض خدا دے ہے احسان گواہی
 ہے احسان حدیث اندر جویں دسیا نبی سجادت
 جیوں نول دیکھہ رہیا میں رہنوں پس دیکھیں میں
 صحیح بخاری وچہ حدیث ایہ پویں نہ وچہ بھو لیکھے
 لے مومن عام جانن دل ساڈے رہنوں اپن نظر
 تے صلہ کرن سنگ ذی رحماں دے ہے احسان
 نت ہمیش کرن اوہ کم جنہاں تھیں رہنوش
 ہے احسان تے فحشاء منکر انول
 بھی احسان جو بدی کرے اوس زانیم سو جاناں
 جو کرے نہ آب پسند اوس جانے اوصال ناخوش ہونی
 اوسدی خوشیوں ایہ خوش ہووے بچہ ادا سوناہ
 اک کہن زناہ کرن فحشاء تے منکر اہ شے آئی
 ظلم تعدی کہہ بزدل حسد سو بختل
 تسادہ کہے کم جو جو دنگا سبہ اوسدیوچہ آدے
 ولید غیرت دے بت نول ایہ آت نبی سوار کے
 جاں حضرت پھیر دہرائی کہندا قسم مینوں رہیہ
 لے ایوں کلام دے اتے ردفق بزنی خوب ہاؤے

تے خویشاں اپنیاں دیہوتے بے حیائی پاس نہ جاؤ
 تائیں بھڑ و نصیحت سن کے حکم اللہ اکبر دراد
 حکم شرع دیوں ادھر ادھر ذرہ نکرن زیاداں
 ادا کرن ہور فرض خدا دے ہے احسان گواہی
 ہے احسان حدیث اندر جویں دسیا نبی سجادت
 جیوں نول دیکھہ رہیا میں رہنوں پس دیکھیں میں
 صحیح بخاری وچہ حدیث ایہ پویں نہ وچہ بھو لیکھے
 لے مومن عام جانن دل ساڈے رہنوں اپن نظر
 تے صلہ کرن سنگ ذی رحماں دے ہے احسان
 نت ہمیش کرن اوہ کم جنہاں تھیں رہنوش
 ہے احسان تے فحشاء منکر انول
 بھی احسان جو بدی کرے اوس زانیم سو جاناں
 جو کرے نہ آب پسند اوس جانے اوصال ناخوش ہونی
 اوسدی خوشیوں ایہ خوش ہووے بچہ ادا سوناہ
 اک کہن زناہ کرن فحشاء تے منکر اہ شے آئی
 ظلم تعدی کہہ بزدل حسد سو بختل
 تسادہ کہے کم جو جو دنگا سبہ اوسدیوچہ آدے
 ولید غیرت دے بت نول ایہ آت نبی سوار کے
 جاں حضرت پھیر دہرائی کہندا قسم مینوں رہیہ
 لے ایوں کلام دے اتے ردفق بزنی خوب ہاؤے

ابن عباسوں و چغنیہ کبریہ لکھیا پایا
 خوبی عزت مسلمان دی ناہ سی و چ دل میرے
 تا جن جیت تکی دل انبر اھیں او دھسر لایاں
 میں عرض کیتی کیوں ادھر ادھر حضرت نظر اٹھائے
 تدا دل ایمان اُتے ہے قائم ہو گیا میرا
 اے قوم قریش بھتیجے میرے پاس تسین سب جاؤ
 اوہ نیک اخلاق سکھاوے لوکاں اعلیٰ درجیاں لو
 دچھو موی لکھیا لوکی کجہ ایمان نبی تے لیا ہے
 جاں اوہناں ڈٹھے کافر زوریں دو لہتمند و ڈیرے
 تاں اسیں دیوانگے تہاں تائیں دولت مال و پیرا
 توڑ دیوں اوہ قسماں عہد جو کتیاں نال نبی دے

جو کھیا عثمان لحاظ نبی دلوں میں اسلام لیا یا
 نال میرے سن گلاں کر دے الکن نبی اڈرے
 پھر سچی طرف بھوس دل فلک نبی جی نظر ان پاباں
 فرمایا جبریل ایہ آنت رب سچے تھیں لیاے
 میں ابو طالب اگے گل کیتی کھندا مرد و ڈیرا
 اوہ سچا ہے یا جھوٹھا پر اخلاق اوس بہتر پاؤ
 سکھو پاس اوسکے تسین جا کے و چ کیر جوالے
 تے قسماں عہد کیتے جو رہساں نال تہاں ہمارا ہے
 کفار اں دے لالچ کھیا جے جھوڑ دین سویرے
 تا مومنساں چاہیا کفار اں داسنکے قول مندیرا
 تے بھر جاؤن اسلاموں تا ایہ آیا حکم سعیدے

وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ اللَّهُ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا أَيْمَانَ بَعْدَ
 تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهُ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ
 لَعَلَّمُ مَا تَفْعَلُونَ

اور پورا کرو عہد اللہ کا جب عہد باندھو تم اور نہ توڑو تمہاری قسموں کو پھر ان کے بعد ان کی تاکید سے اور اللہ نے تم پر اپنے ضمانت دیا ہے کہ تم ان سے کیا کرتے ہو تم

تے پورے کسو عہد الہی دے عہد اللہ جو بھنوں
 تے ٹھیک کیتا تہاں عہد تے کیتا ضامن پاک خدا نول
 عہد مراد جو اصحاباں نے بدنا وقت ایمانے
 یا روز از لدے عہد سو یا جو کھیا الست خدا نے
 اک کہن جو جاہلیت دے ویلے قسماں عہد تھرا
 مخازن

تے محکم کر کے قسماں اوں پھر توڑ و قسم نہ بھنوں
 تے ٹھیک الہیہ جانے ہو جو کر دے افعالوں
 تے بیعت کیتا یا راں لوں اوہ محکم عہد ہو یا نے
 تے نالو بی پو کار یا روھاں ہوئے عہد پرانے
 فرمایا اوہ پوریاں کر ہو محکم حکم دساے

مسئلہ

تعلقات تمام جو شرعی طور اقرار کراے
 اوہ داخل دچھ اس عہد تمانی جزاں میں ٹھیرایاں
 بھی بیعت مرشد نذر تے عقد نکاح تحقیق طلا مال

تے ساڈے معاہدیاں وچ اوہناں دخل نہیں کجہ
 امام عادل دی بیعت شامل اسوچ نال گواہیاں
 عتاق ریغہ عہد تمانی داخل اسوچ آکھاں

ایمان ہے جمع کلین بمعنی قسم جو شرعی عاموں
 شرکائی اوسد لویچہ پھر انہاں اہل الفقه گواہی
 دو جا جس شہنی کارن کوئی ربدی قسم اوٹھائے
 جو اوہ کم کریند احکم شریعت کرے کمالے
 جے یو خدا دی قسم یا ناہ جس شرع اجازت رکدی
 ایہ وجہ خلاصے مسئلے لیایا دیکھے جس دل بھادے

پورا کرناں واجب اتناں توڑن ہو یا حراموں
 تے مطلق قسم واپورا کرناں واجب ہو یا نہ بھائی
 اک ربدی قسم کرے بن الدہ سور قسم ناہ کھائے
 موافقت شرعی نال موکد اوہ کم ہو دے نالے
 تے دوہا اوس کم اتنے کرے تاکید قسم سنگ ربدی
 ایہ قسم نہ ہو دے موکد پوری کرن نہ واجب آوے

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا

اور مت ہو مانند اوس عورت کے کہ توڑ ڈالا کالی ^{اپنی کو بیچھے} قوتہ کے ^{اور ریزہ ریزہ} تکتھوڑن ایمانکے دخل بینکم ان تکون امہ ہی

پکڑنے ہو تم قسموں اپنی کو ^{در بیان اپنا} دخل دینیوال ^{اس واسطے کہ سہنی کوئی امت} ارجی من امہ انما یبلوکم اللہ بہ ولیدینن

لکم یوم القیمۃ ما کنتم فیہ مختلفون

دو اسلے تھا کے دن قیامت کے جو کچھ تھے تم ^{سوائے اسکے نہیں کہ ازبائش کرتا ہے مکو اللہ ساخا اسکے} اور البتہ بیان کر گیا

بچھے نمک کرن وکن دے ذرہ ذرہ کر چھوڑے
 جو اک ٹولا دو جے تھیں زیادہ دینا دھہ سو جا د
 ناٹاھر کرے تسالوں روز قیامت ^{بہ ہتھیار یا نول}
 دخل دین فریب تے جیلہ ہے وجہ غلطی ڈالین
 تے دس وجہ اعتبار ہووے گل اوسدی تے منظوری
 فرمایا اوس عورت دانگ نہ ہو جا د ہر حالوں
 قریش اندر ناٹو رلہ زن اک آیوس مت نہ میرے
 تر کلا موٹا بانہ جیڈا سر انگل جیڈ رکھا دے
 اون بھیڈال تے جت اوٹھاں وی کتے سو کتا دے

نہ ہو د اوس رن دانگ جو اپنا کیتا توڑ ہو دیرے
 تیسں قسماں اپنیاں آپس دیوچہ دغا فریب بنا د
 ٹھیک اللہ از مالش کر د اوسدے نال توہمانوں
 انکا نات ٹوٹے ٹوٹے ویسا ہو یا کھو لن
 دغا کہن جس پاروں روچہ ہووے تسلی پوری
 جو عہد قسم کر توڑن تنہاں غیرت ناک مشالوں
 جو دن سارا کت چر خہ مڑخو د کیتا آب اد دیرے
 دسواکن سودا بن احمق چر خہ نت گھو گھا دے
 تے چر خہ ڈوانیوایا نتند خوب موافق پاوے

اسے ایہ قسم نہ الم پس یہ اعراض اٹھ گیا کہ آیت دوسری آیت یا صحیح حدیث سے متعارف ہے اسلے کہ اس میں قسم
 پورا ہی کرنے کا حکم ہے اور بارہ ۲ میں فرمایا کہ در صورت نقض کفارہ اور حدت میں وارد ہوا من حلف علی
 یتین قواہی غیروہا خیراً مہا فلیکفر عن یمینہ البقعل یعنی جو قسم کھائے (بانی بروٹ ۱۸)

<p>نہ ربدیاں عہداں نال خریدو تھوڑا مل دینا دا جو عہدا اقرار تے قسماں کر کے توڑ و نا پکد املیں جو عہدا قسم تے یکیاں رہ کے اجر ملے درگاہوں</p>	<p>جو ربدے پاس اوہ بہتر ہے جے علم تسناں جو مال لیا اوس بدلے سے ایہ تھوڑا مل اوہ وڈا ہے پاس خدا دے خریدی تھوڑا</p>
--	---

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنْ نُجْزِيَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ جِزَاءَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ مَا لَهُمْ مِنَ الشَّيْءِ عِندَ اللَّهِ إِلَّا صَبْرٌ وَاحْتِسَابٌ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ الْمَمْلُوكِ ۗ

جو کچھ نزدیک تمہارے ہے تمام ہو جاتا ہے اور جو کچھ نزدیک اللہ کے ہے وہ باقی رہیو اللہ اور اس کے رسول کے لیے اور اللہ جہاد نیگے ہم ان کو
بہتر کرتے ہیں ثواب اور ناکا ساتھ بہتر اوس چیز کے کہ تھے کرنے

<p>جو پاس تسناں ملے تے جو رب کے کول سو باقی بلکہ عمل اوہنا ندیوں بہتر دیواں گے اوہنا ستائیں عندکم جو چیز مباح جس فائدہ مول نہ کائی عند اللہ کم اوہ جنہاں کارن حکم شریعت لاوے اوہ باقی پاروں اجر ثواب جو پاس خدا دے آیا کل دنیا دیاں عیشاں لذتاں عندکم وح آیال جو لگ لگ نفس دیاں لذتاں و یکے نعمت خبت</p>	<p>جو صبر کرن تنہاں اجر دیے اسیں جدا وہ بہتر جو عہد نہ توڑن کرن سہارا جو جو عہد نہ نہ ہو وے گناہ نہ نیکی اوس کے کیتیاں ہو یا جو شئی منع مذاب اوس باقی تے جو نیکی آ اتے مباح ہے فانی جو کچھ پاس تسناں تے عملاں اجر مور نعمتاں جنت اللہ پاس اوسنوں وڈا گھانا ہو یا جھڈیاں رستہ</p>
--	--

مَنْ عَمِلْ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّاهُ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

جو کوئی کرے نیک کام ایسا یا بھلا
زندگی پاکیزہ اور اللہ بدلاد نیگے ہم انکو
توہاب اور ناکا ساتھ بہتر اوس چیز کے کہ تھے کرتے

<p>جو کوئی خٹکے عمل کرے اوہ مرد یا بچہ کو زانی تے ٹھیک دیساں اسیں اوہناں تائیں اجر ثواب اوہناں عورتاں تابع مردوں دیوچہ اجر ثواب ٹھہر آیاں نہن ایمانوں عمل قبول نہ حاصل نعمت جنت تا تقوی اتے طہارۃ زندگی پاک جو مومناں پائی جے زندگی آخرت والی ہے تا لذتاں جنت آیال طیب کہن جو چیز اوگا دے سو وہ نہ زندگانی</p>	<p>تے اوہ مومن اسیں دیے اوسنوں زندگی جنہاں بہتر عمل کیتے وچہ وچہ دینا رہے احساں ہو ر قید ایمان لگی کسے بے ایمان نہ نعمتاں جیاتی پاک مراد ہے ہو وے دینا اندر نیکی با نیجہ نہ چیز کوئی ہو حاصل جس تھیں رضا الہی دائم جنت اندر ہو سی ودنا دے اتے اوگا دے اجر قیامت وال</p>
--	---

جو دنیا دیوچہ ابر حشر دے دوسن پئے دلشادوں
یا لذت خانی چھوڑن لذت عقبی باق جہاں تھیں
جو قبریں دیوچہ زندہ ہو کے لمن النمام زیاداں
کھلا نماز گزارے کچھ و ج زندگی شک نہ آیا
روح کا فردا مرے نہ لھادیں زندگی پاکت آوے

معلوم ہو یا جو زندگی دنیا ہو دے فرادوں
ن سبت چنگا اک نیکیوں دس یا دھ دسا تھیں
خازن ایہ زندگی برزخ والی ہوئی مرادوں
معراج نبی موسیٰ نون اندر قبر دسا یا
گی پاک مومن وچہ قبر جو غوت راحت پاوے

ذَاقِرَاتِ الْقُرْآنِ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
جب پڑھے تو قرآن پس پناہ مانگ ساتھ اللہ کے شیطان رائے ہوئے سے

اوس مرد و شیطانوں جیہرا نت بدی دا خواہاں
نماز اندر ہے سنت تابع جان قرأت بھائی
جو اوپر امام قرأت تغدی چپ ہو سندن بھائی
تا پھر اعوذ پڑھے جو شرط جان پڑھے قرآن عقیدے
پڑھیں اعوذ قرأت پہلے ٹٹ گئی اس راہیں

جد پڑھیں قرآن تا پکڑیں ربدنیال پناہاں
ن پڑھیں دے ویلے مستحب پڑھیں اعوذ ایسا ہی
بدی اوپر لازم سے جو پڑھے اعوذ نہ کاٹی
بدیاں وچہ قرآن کرے جے محل کوئی ناں کیسے
رب فرمایا جہاں پڑھیں قرآن تداہیں

لَيْسَ لَهُ سُلْطٰنٌ عَلٰی الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَلٰی رَبِّهِمْ
وَكُلُوْنَ ۝ اِنَّمَا سُلْطٰنُهُ عَلٰی الَّذِيْنَ يَتَوَلَّوْنَہُ وَالَّذِيْنَ
مَعَهُمْ بِهٖ مُّشْرِكُوْنَ ۝
نہیں واسطے اس کے غلبہ اس کا اوپر اون کوگون کے کو ایمان لائے اور اوپر بے زور دکھائے
سوائے اسکے نہیں غلبہ اس کے اوپر اون کوگون کے ہے کہ دوستی کرتے ہیں اس کے اور ان کے
ساتھ اس کے شریک کرتے ہیں

جو رب تے کرن بھر دسا نہیں تمہاں اوپر زور شیطاناں
تے جو ناں الیہ دے کرن شریک شیطاناں تمہاں
جیہرا حکم شیطان نہ منے مڑے نہ اوسکے راہیں
تا زور شیطان نہ چلے کوئی ہو عاجز نس جاوے
جے آپ نہ کوے رجوع دل اوس ادہ کرے ضرور کھیاوے
مومن خاص جو دلی الیہ تمہاں اوپر زور نہ پایا

نہیں غلبہ شیطانے اوپر اہل ایماناں
لوگی یا ریاں لاون سنگ شیطان گناہوں
شکر کال تے ہے زور شیطاناں مومناں اوپر ناہیں
مومن دا تمہیہ را اعوذ پناہ جو رب دل لیاوے
مومن الیہ اوپر دعائیں لہست پناہ شیطانوں
مومن پڑھے ذرہ اوسوں ہوندا دون سوایا

وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنزِلُ قَالُوا

اور جب بدل ڈالتے ہیں ہم ایک آیت کو جگہ ایک آیت کے اور اللہ خوب جانتا ہے اور سچے کو کہ اوتارنا ہے کہتے ہیں

أَمَّا أَنْتَ صَفَرْتُ بِبَلِّ الْكُفْرِ هُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝ قُلْ نَزَّلَهُ

سو اے اسکے نہیں کہ تو بازہ لیسوا لایہ بلکہ اکثر اونکے نہیں جانتے کہتے کہ اوتارنا ہے اور سچے

رُوحَ الْمَقْدُوسِ مِنْ رَبِّكَ بِأَحْقَّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا

جان ہاگ نے پروردگار نے کی طرف سے ساتھ حق کے نوگہ ثابت رکھے اور لوگوں کو کہ ایمان لائے

وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ۝ اور ہدایت اور خوشخبری واسطے مسلمانوں کے

اک نول کر موقوف تے دوحی چا جاری فرمائی
جو ناسخ تے منسوخ کرن وچ فائدے کرے خدا
بلکہ اکثر ادبناں نہ جانن ٹھٹھا ناسا پایا
سچ دے نال نامومناں دکل ثابت کرد کھلا دے
موافق حال مسلماناں رب حکم نویں بدنیوے
نامومناں دادل صدق یقینوں پھر مضبوطی جی
جس شے وچہ جد کھلا چاہے اسال لاد حکم گرائی
نام اوسک وچہ مختلف کئی روا سالاں میں کچھانی
قدر ضرورت جانے آنا بندہ نیک صفاتال
شاہ رسولال بھی دل اُسک سسی آون جان کر کیندا
تا وچہ جواب کفارال اگلی آیت رب فرما دے

تے اسال جد کسے آیت دی جا آیت ہور وٹائی
تے اللہ جو کہہ آپ اوتارے بہتر اوسنوں جانے
نا کافر کن محمد نے ایہ رب تے جھوٹہ جسم پایا
توں کہہ مجھو با اسال ایہ حیرت خداتھیں لیاوے
انے ہدایت تے خوشخبری مسلماناں نول تھیوے
برہر حال موافق اللہ اوسدا حکم لگا دے
جو اللہ نول معلوم اسال دے آئے حال تامی
غلام آنا کسے عربی سندا اک رومی نصرانی
بولی عربی اوس نہ آدے پر کہہ عربی باتاں
اوہ آدے جا دے پاس نبی دے دلوں بیار کر نہر
کافر کن نبی نول قصے ایہ عجیب لکھا دے

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي

اور البتہ نعتیق جانتے ہیں ہم یہ کہ وہ کہتے ہیں سو اسکے نہیں کہ سکھاتا ہے اور سچے آدمی زبان اور شخص کی

يَلْعَلُونَ إِلَيْهِ أُجْمَعِي ۝ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ۝

کہ کہہ اسی کرتے ہیں طرف اوسکی عجمی ہے اور یہ زبان عربی ہے ظاہر

جو بندہ اک محمد نول قرآن سکھا دے آہند
تے ایہ قرآن ہے عربی بولی نبی امی رحمانی

تے ٹھیک اسال معلوم جو کافر کے وال اللاندے
نام لیون ایہ جسد اوسدی بولی سے عبرانی

اوہ بولی عرب نہ جالے حضرت بڑی نہیں کہے پارہا
 فصیح بلخ عرب دے شاعر دنگ گئے ہوسارے
 جو بدوی مدی گزروی لکھاں دشمن میں قرآنے
 تاہک معلوم قرآن کلام خداوی ہے اخلاصوں
 پر مضمون سمانی مثل اس آنت بنی نہ پیارے
 اڈھوں اچ لگ برکے آنت جوڑ نہ اک دسیانے

ان الذین لا یؤمنون بآیت اللہ لا یهدیہم اللہ وکھم
 عذاب اللہ واولئک ہم الکذبون ۝ من کفر باللہ
 من بعد ایمانہ الا من اکره وقلبه مطمئن بالایمان
 وکن من شرک بالکفر صدرا فعلیہم غضب من
 اللہ وکھم عذاب عظیم ۝

یقین وہ لوگ جو نہیں ایمان لائے
 ساتھ نشانہوں اللہ کے نہ ہدایت کرے گا
 عذاب ہے درد و بیوالا سوائے اسکے نہیں کہ باندہ بتر میں جو ہوش وہ لوگ کہ نہیں ایمان لائے
 ساتھ نشانہوں اللہ کے اور یہ لوگ وہ میں جو ہوش جو کوئی کفر کے ساتھ اللہ کے
 ایمان اپنے کے مگر جو شخص کذب برستی کیا گیا اور دل اسکا آرام ہیں ساتھ ایمان کے
 لیکن جو شخص کھل گیا ساتھ کفر کے سببہ اول کا بس اوپر اونکے ہے عصبہ
 اللہ کا اور واسطے اونکے ہے عذاب بڑا

ادستوں غضب خداواتے عذاب عظیم و باندہ سے
 تے دل اوسدا ایمانوں پھر یا محکم قسم سونا مال
 کفر اوتے ہو راضی جاوے غضب عذاب میں ہی
 جو تکرے سن تا بکر غریباں تا دکھ شیطاناں
 کفر او پر ادنیساں زدریں لادوں کافر نہ کریاں
 بر ظلم سہن نت کفر نہ بولن یا ر غریب گرام
 نے دنی جان خدا دے رستے ہو مظالم سدنا یا
 سمیہ ماں عمار دی کفر کیا کئی مر جانوں

ناہ ایمان لیا دن ربدے نال جو کفر کمانڈے
 مگر اوہ شخص جدے تے جاوے کیتا زور دہگاناں
 مگر جو کھولے سبتہ کفرون دل تے ہی سیاہی
 قریشاں دا جد زور نہ چلیا او پر اہل ایماناں
 جوں بلال جناب صہیب عمار یا سرے جیہاں
 یعنی کہندے کلمہ کفر لادتیں تمنا می
 عمار دے والد یا سر کلمہ کفر نہ مول الایا
 رنگا رنگ عذاب دیوں تا بولن کفر زبانوں

لہ قریشاں الخ جب آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نے قریشی کے بتوں سے تفرض کیا اونکی پرستش سے
 منع کیا تو قریش نے غریب غریب صحابیوں کو (رہنی اللہ عنہم) جن کا حاشی کوئی نہیں تھا ستانا اور تکلیف
 دینی شروع کی۔

تے فرج اوسدی دچہ نیزہ دتا ایذا ظلم کسایا
 اوس اپنی جان بچا دن کارن کلمہ کہیا کفر دا
 کافر راضی ہو گئے سن ایہ جان عمار بچائی
 کسے کیتی خبر نبی نوں ہے اج کفر عمار کسایا
 سر تھیں پیراں تیک عمارہ ایمانوں بھریا ہویا
 عمار نہ ایسا کولہ جو کسے گمراہ دی گمراہیوں
 اتنے نوں عمار آئے دچہ خدمت روندے روندے
 نالے فرما دے دس سپاریا کیسا سر سختی آئی
 نبی کہند دل اپنا کیوں کر نوں پایا اوس ویلے
 مافر تارایا جے کافر مژدھ زور اکرن کد میں

اتے عمار ولی داناناں بوہنہ کمزور آہیا
 میں مئے بت اتے شیطان عمار جاں ظاہر کردا
 جانا جبت اتے طاغوت عمار لئے من بھائی
 حضرت سن فرمایا ^{بت و شیطان} ایج نہیں جو تلساں سنایا
 گوشت پوست رگ ریشہ تس مل ایمان کہلویا
 پھر جادے اسلاموں اوستے نہیں یقین کد میں
 کے شاہ رسولان اپنے ہتھوں پنجوں اوس پوچھندے
 کیے تلساں ذمی تعریف کیتی تے حق تلساں برائی
 عرض کیتی ایمانوں قائم کفر نہ قلب قبو لے
 تا اوس اذہ کلمہ کہیں تا آت بھیجی سائیں

مسئلہ

زور آور کوئی قتل یا جوڑ کنٹن تھیں تدھ ڈر کے
 تا خوف نہیں اوس جے کوئی مومنوں کلمہ کہے کفر دا
 جے نال عذر اقرار نہ کردا دل روشن ایمانوں
 جے تصدیق دلی نہ ہوندی رکن ایمان کد میں
 تلبی اطمینان یعنی تصدیق دے دی چڑھیاں
 معلوم ہویا عمل نہ رکن ایمان جو ترک اعمالوں
 جے اوہ شخص جدے تھیں جبراً کلمہ کفر کہیا یا
 نہ اطمینان قلب دچہ تا اوہ کافر ٹھیک ہوجاسی
 جے دل تصدیق ایمان نہ ہوکے تا کافر ہو جاوے
 جس جبراً کفر کہیا یا جادے مومن سے اوہ پیارا
 قتل ایذا ظاہر دی دے کلمہ ضیاں نہ پاوے
 جوت آہی کافر دے ہتھوں رنگا رنگ دکھ پاندے

جے کلمہ کفر نہ آکھیں گا تا قتل کراں ڈر پاسے
 جے فقط ڈرے دل مار کسایوں تاناہ آکھیں مردا
 اوہ مومن خاص البدوے بڑے عذر جے کافی جانوں
 تا قلبی اطمینان کنوں گیا فائدہ حاصل آ میں
 جد عمل ہون سبب ضائع مومنوں کلمہ کفر کے کد میں
 کافر کدی نہ ہوکے جنوں تصدیق ترک تھیں جانوں
 کرے اقرار ایمان تے دل تھیں ناہ تصدیق لیا یا
 تے جس لے اکراہ زبا بون کلمہ کفر کیاسی
 ایہ احمدی دچہ علامہ حنفی مسند نقل لیاوے
 پر ثابت جے رہے نہ مومنوں کفر کرے آشکارا
 تا ہوگ شہید ثواب پس بوہنہ جویں بلال دساوے
 گرم دناں دچہ گرم پھرتے پا کے کفر کہاندے

ایہ تا قلبی اطمینان اتر یعنی آت میں جو فرمایا و قلبہ مضمون پایا اطمینان یعنی اس کا دل مطمئن
 ہویا ایمان سے اس سے معلوم ہوا کہ تصدیق قلبی ضرور رکن ایمانی ہے ورنہ قول الہی مذکور سے کیا فائدہ
 فقہ حلالی عنی اللہ عنہ

<p>پراوہ عاشق صادق ہرگز مہیوں کفر نہ بولے اتے حبیب جو بیشا زید مسیلمہ نے تس کیس اوہ اک اک جوڑ کئے تس چاہندا کویں نبی میں جانے</p>	<p>احد احد بن ود جاحرف زبالوں سواں نہکھولے توں کراقرار نبوت دیری دا اوہ منکر رعبیسا حبیب ز کچہ برداہ کیتی ہو گیا شہید سیانے</p>
---	---

سوال

<p>نبی کہیا ناہ ربدے مال توں ہرگز شرک کاویں تقویت الايمان اندر خود اسمعیل ایہ لیسایا</p>	<p>بھادیں قتل کرے کوئی تینوں یا ساڑے دوج بہا میں صحیح حدیث دے ایچ آنت وچ اوہ حکم دسیانے</p>
---	--

جواب

<p>ایہ غزیت تے اوہ رخصت ٹھیک تطابق آیا برین ایس حدیثوں منکر یار دہین و مصابی بدانت السائل وچ لکھ ہے ایچ حسن صدق سدنا یا یعنی جتھے حنفی ہون حنفی آتھ بن جانان گھر واسلہ نجدیاں کڈھیا رہو کہیا مسلماناں</p>	<p>نہ دچ قرآن حدیث تھارض ہرگز ہرگز پایا جو کہن تقیہ کرناں جائز شیعہ و ائگ خیرانی اپنا مذہب مخفی کرن اس نام تقیہ پایا دنا بیت توں خوب چھپا کے اپنا آپ بچانا مشرک بن کے مطلب کڈھن پیشہ سے شیطاناں</p>
---	---

سوال

<p>ولا تقولوا لمن اتقى الله مسلماً ربه فرما یا اوہ بھادیں کفر کے لکھ بھادیں ظاہر لکھ چھپا دے یا ہے بت پوچھ اوہ ہا سے ہو دے ایہ ادب سوالاں</p>	<p>جو کرے سلام سساں ناہ کہیوں توں میں مومن یا تے اپنے اس عقیدے اوکے ڈا ہڈے پیر حجادے بر کرے سلام یا کلمہ پیرے نام مومن سے سوالاں</p>
---	--

جواب

<p>جو کرے سلام مومن جانو حق اوسدے ایہ آیا نشانی اوسدی مسلماناں دی ظاہر کافی اوسدے پر جد کفر عقیدہ کوئی ہو دے ظاہر اوسدا اوہ بھادیں پیر من نماز قرآن یا حج گزارن جاوے بت پوجن توں جد لگ شرک نہ جانے کافر سوتی سلام نماز کے کلمہ گوئی اوگت اوسدے سارے صریح قرآن بتا دے جیکوئی کلمہ کفر الادے تفسیر لغمانی والا ظاہر منکر سمجھہ قرآنوں</p>	<p>ہر بوجھ سوال الحال جدا کلمہ تہ نہیں کہیوں جو کلمہ سلام علیک یا کلمہ پیرے مومن سوسدے حکم کفر اوسنوں تہ ہوسی پھر لحاظ نہ نہیں وا بھادیں عالم فاضل مونی نجدی فاضل سارے بے ادبی نبیاں جد لگ کفر نہ جانے کافر سوتی جو کفر اوسدے توں کفر نہ جانے اوہ ہی کفر لہا کلمہ بن مجبور جو ذکر ہو یا اوہ جہٹ کافر و بھادے اوہ صرف سلام الایمان مومن گندا ہے توں جانے</p>
--	--

سورہ نسا پارہ ۵ وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ اتَّقَى اللَّهَ الْمُسْلِمًا رُبَّمَا كَفَرَ بَدْعًا مِنْهُ لَا يَعْلَمُ غَيْبَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا يَعْمَلُ

جو وہ چہ تفسیر اپنی دے اور سنیے کفر عقیدہ ہے
بھی پنجوں جلد تھیکر ہے اوسدا رخصل آیا
کفر تائیں سن کفر نہ جانن حنفی نام سداون

ارح اللہ بانی دیوچہ اوسدا کفر اذ جگر کر یا
مومن منصف حق برست نہ چاہندے اس
مولویاندا ولس ومانکے جگت خرابی پاون

کلمات کفر اور لوحد و تائیسہ

ہن کلمے کفر لکھاں کچھ ایسھے تا جو مومن پیارے
اک اللہ دے نال جیکوئی ہور الہ پچھانے
وَاللّٰهُمَّ اِنَّكَ وَاٰجِدُ بِهٖ خُوْدَ خَالِقِ نَفْسِ يٰ اَبَا
ذات صفات خدا دی اندر غیر شریک شادون
جیوں دیوں سدی گنگوہی رب لوں لاون عیب سیکر
یا تشبیہ دیوں سنگ خلقت جہت مکان خدا دا
جویں مدیق حسن تے لکھوی حافظ نے میسائے
اللہ الصمد چہ قرآنے حاجت اوس نہ کانی
ایہ بھی کفر صدیق و حید تے لکھوی بد انجاموں
اوس کھاون پیوں نہ حاجت پاک زمان مکانوں
خداوانگوں کوئی چیز بار سوں جانن مثل اوس دی

کفران والیاں کلیساں کولوں واقف ہوں سونا
اوہ کافر ہو یا بقر اندر حیوں دیسا سے رحمانے
معبود تساڈا اکو حیدا نام اللہ ہے آیا
یا اوس پاک خدا دے تائیں کوئی عیب لگاون
جو قادر چھوٹھ اوتے رب جانن عقل گپو نے بار
جویں خلقت حاجت جہت مکان اوہ رب حق سن
کہن عرش تے رب چرھہ نیٹھا کر سی سر لکائے
ہر طرف زمان مکانوں جانوں پاک الہی
ثابت کرن اعضا، خدا دے جسم من اجساموں
ایہ کافر سب کچھ ثابت کر دے خالی دین ایمانوں
لئیس کمثله شئی ۽ تھیں اوہ منکر کفر وں قیدی

۱۰ ذات الخ جیسے مولوی اسمعیل دہلوی نے مر الامتقیم کے صفحہ ۱۳ میں کہا ہے بندہ اگر کہے کہ میں خدا ہوں
تو تعجب نہیں ہے ۱۰ ایہ بھی الخ صدیق حسن نواب بھوپال نے رسالہ اقتوائی وغیرہ میں اور حید الزمان
ترجمہ صحاح ستہ دکنوی نے کتاب ہدیتہ المہدی عقائد اہل حدیث میں اور حافظ محمد لکھوی نے تفسیر محمدی
میں اور انکے پہلے اپنے رسالوں میں حق تبارک و تعالیٰ کو جسمانی اور مکانی ثابت کرتے ہیں نحوذ باللہ
من ذلک تردید انکی جلد دوسری تفسیر نبوی کے شروع میں ہو چکی ہے فقر حلوائی عفی اللہ عنہ
اور تقویۃ الایمان کے حصہ دوسرے میں خدائے تعالیٰ کو زمان اور مکان سے پاک مانا ہے۔
سلطان خاں نے افسوس پہلے حصے والا اسمعیل اس کے مخالف ہوا اور دوسرے حصے والا پہلے
حصے والے کے مخالف اور لکھوی خود اپنی ہی مخالفت کر رہا ہے پس جب انکے مولویوں کا یہ حال ہے تو
تا بعد ازیں کو کیا کہنا ہے فقر حلوائی عفی اللہ عنہ ۱۰ اوس کھاون الخ یہ شعر بعینہ حافظ محمد لکھوی کا ذمہ الا
حمد اول ص ۱ سے منقول ہے اور خود حافظ محمد نے اللہ الصمد کی تفسیر میں کہا ہے اور رسالہ تیر شریعت جو خود
لکھوی نے اپنی تصحیح سے طبع کر لیا اور سیر عمل کرنے کی ترغیب دی ہے لکھا ہے شعر جو جانے طرف اوہ کی خدا سے
نہ مومن ہے وہ کافر بد بلا ہے پیچھے کئی جگہ اسکا حوالہ دیا گیا ہے فقر حلوائی عفی اللہ عنہ

عراط مستقیم اندر خود اسمعیل بتا و سے
 اکدن تمھ اوہنا ندا اللہ تمھ اپنے برج پا کے
 تے وچہ ایفاج الحق خدادے عضوے جوڑیا
 وچہ تعویذ صفحہ ستاراں سوالاں کفر جیشوں
 کسے الید یا سجنہ من کسے نوں منن سو راں تائیں
 مَن اَمِنَ بِاللّٰهِ وَصَلَّٰتِہٖ وَکِتٰبِہٖ وَرَسَلِہٖ رَبِّہٖ وَ
 قیامت نوں بھی منن و دجیاں آستاں اندر سائی
 کتاباں ملک پیغمبر قیامت بھی سو چیزاں نالے
 اس سبہ نوں منن خبط بتایا منکر سو یا قرآنوں
 پھر دینہ صفحہ وچ لکھدا ہے ایہ خاصہ ذات الہی
 اس تھیں ثابت سو یا رب تھیں محضی نے کئی چیزاں
 وَمَا یُحْضِیْ عَلَیْہِ شَیْءٌ فِی السَّمٰوٰتِ وَفِی الْاَرْضِ وَکَانَ فِی السَّمٰوٰتِ خَدًّا فَرِیَا
 جب چاے اس کلے اندر من طوہا کفر دے
 جد چاے کوئی خبر آئیندہ محکم کرے پیارے
 بھی جنت دوزخ سیر کرے بھی گلاں نال ملائیک
 تے لکھو می اسمعیل نوں سے فاروق مندی بتلایا
 جو پاک الید نوں عیب لگا کے منکر سوئے قرآنوں
 اور سری عبداللہ وچ رسالے اپنے لیا یا
 اوہ کافر سو یا دیکھو کیدا غضب و ثابی کردے
 وچہ حدیثاں نبی کیسا تہیں کھاؤ طعام جدا میں
 ایہ کفر و تابیا ندے گھرے جو ربدے نال کاندے
 ایہ نال خدادے کفر و تابیا نداجو آکھ سنا یا

پیر اپنے دیاں صفحاں کر کر ایہہ بھی صفت لبارے
 کیسا ایہ کلمہ و تائینوں بو نہہ دیساں سو راں کے
 ثابت کرنے میں درست نہ سرگز شک سو تارے
 سو یا ا جگر صاف قرآنوں الٹ تے الٹ حدیثوں
 خبط نرا سے ایویں نبیاں محکم سو یا رب سائیں
 رب اتے ملک تے کتب رسولان پر ہر شخص مناوے
 پر اسمعیل کیسا بن رب کسے منن خبط ایہا نی
 وچ کتب عقائد جنباں منادن لازم ہے ہر جالے
 نالے منکر سو یا حدیثوں منکر سب تھیں جانوں
 جد چاے معلوم لوے کر غیب کسے نوں بھائی
 جد چاے معلوم کرے ایہ اسمعیل تمسیراں
 اس نص فرجوں منکر سو کے ڈاڈا کفر کسایا
 عراط اندر ایہ خاصہ دلایاں لکھوس آڈوں پر ہدے
 غیبی خبراں نال عمل دے لوح محفوظوں ماڑے
 ادہ عمل طریقے بھی خود لکھے ظاہر وچ خلافتوں
 زینت الاسلام دا حصہ اول دیکھن آیا
 جو ایہ گلاں کفر نہ جانے کافر اوس بچپانوں
 جس روٹی اگے رکبہ کے موسوں ربدے نام لیا
 بسم اللہ دے پڑھیاں بھی ایہ کافر کہن نہ ڈر دے
 تا نام الید و پڑھو جیلے ایہ الٹ حدیث بنا میں
 مومنساں نائیں مشرک کہن تے گھردی خبر نہ پاندے
 ہے نال رسول الید دے سنو جو اپناں کفر کما یا

عقیدہ کفر و تابیاہ متعلق حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم کے

مثل نبی دی لکھاں مرسل پیدا کر دکھلائے
 جتنے جھوٹے دڑے نبی فرشتے ولی شماروں
 مشرک اوسوں جانن جیوں بو تائیں کفر و جدارے
 پیغمبر ال دانگوں حکم خدا اوہناں اتے انرن سارے

نہ ختم نبوت ہوئی نبی تے جبکہ اللہ چاہے
 تے شان خدادی اگے کل مخلوق ذلیل چاروں
 جو حضرت نوں کسے ولی یا میرے ہوں شفیخ تیارے
 بعض اولیا نبیاں دے سن ہم استاد پیارے

قفت فی السرور ۶ اور نہان وحی برابر انگلیاں
 رسول اللہ ﷺ اور ڈے بھائی وانگول جانن آیا
 رے حکم رسن کرج خیال پاسوں بھل جک ہوئی
 جوں ای حضرت آسے اودیں سید احمد آیا
 خیال نبی سروردی شکل جوہر کا زیبا دے
 پیر نبی نے آکھن کھا داسی جو پھری سوردوں
 حضرت تھیں و دھ علم شیفانے منن نوک و تابی
 حرم مدینہ طیبہ سندا ادب کرن تعظیم ساں
 اگر ناسفر زیارتا ردھے سسرور شرک تاندے
 غلام حسین غلام محمد علی غلام متامی
 عبد الرسول تے عبد النبی ایہ شرک نام جہاندے
 سستی صفت نبی دی کرنی ایہ بھی منع بتائی
 غیبی علم زمین سرور سنگ تعلیم الہی
 پیر سرور اول شرک نبی دے حق الاندے
 وجہ نفع دیوں دے سونا چنگا حضرت پاسوں میرا
 ساریاں گلاں حضرت والیاں ہوں شریعت ناپیں
 کے سر مدینے نالوں دیو بند افضل کہندے
 تعرف ثابت کرن نبی دا شرک بتاوں تارے
 نال نبی سرور دے رکھدے ایچ ایمان و تابی
 بعض عقیدے کفر صر ایچ بعض بے ادبی باتاں
 و اطیعوا اللہ و اطیعوا الرسول اطاعت رب نبی دی

محقق نبیاں وانگول سن اوہ ناہ لقلید ہوئے
 کجہ اختیار نہ اوسنوں آنا عاجز محض شہر آیا
 تے مٹی نال گئے ہو مٹی نبی محمد سوسلی
 بن استاد علم سبہ حاصل شان نوت پایا
 اوہ مشرک ہو یا اسمعیل نبی سنگ کفر کما دے
 اظہار الحق رسالے وجہ و تابی لکھے فروردوں
 قاطعہ دے روح صفہ ستالی بیکیا کفر خرابی
 شرک بنا دن ایوں ردھے ادب کفر تکرمان
 یا رسول اللہ جو آکھے بھی تیر مشرک آسندے
 محمد بخش تے علی بخش سبہ مشرک آکھن نامی
 اوہ بھادیں عالم فاضل صوفی پیر ایہ کفر لگاندے
 ذکر سید ایش کرن نبی دا بدعت کہن نہا ہی
 آکھن کند ہوں پرے نبی نول خبر نہیں شی کالی
 اوچی پیر سن درود کنوں سن نجدی مار گواندے
 جو حضرت مٹی ہو گئے مر کے سونا ایچہ چنگیرا
 ناہ لالین قولین اوہ گلاں سبے غور کما یکن
 تے عالم مکی مدنی آکھن اتہوں تہیں بھو لندے
 مدد سنگن شاہ رسل تھیں شرک الاوتہا رے
 اہل حدیث کہنا دن دچوں کر دے کھت خرابی
 بے ادبی دے پار دیا اوہ بھی کفر سوکے اثباتاں
 ظاہر دعویٰ نیک تے باطن اندر کفر بلیدی

ذَلِك بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ ۗ وَ

یہ اس واسطے کہ انہوں نے دوست رکھا زندگی دنیا کو اور بہ آخرت کے اور

حائضہ صفحہ ۱۹) لہ امرتسری ایچ غلام علی قصوری تم عبد اللہ امرتسری اپنے رسالہ محقق الکلام
 فی حرمت بیعت والابہام کے آخر لکھتا ہے کہ ردی آگے رکھ کر بسم اللہ کہنا کافر ہوتا ہے۔ لہذا
 من ذالک -

ان الله لا يهدي القوم الكافرين . اولئك الذين طبع

الله على قلوبهم وسمعهم واصلارهم واولئک هم

الغفلون . لا جرهم انهم في الاخرة هم الخسرون .

کرن لبند عقبی دے بدلے جاہ دین برحالی

ایہ ایسے لوگ جنہاں دے دل نے مہر کستی رب سنا میں

تے ایسے لوگ غفلت مارے خبر نہیں راہ ریدی

ٹھیک تیرا رب مہر کستہ شفقت وال کہا کے

پھر جہاد کیتو نے ثابت قدم رہے ازنا نے

تا سو دے مفرجے پوے نہ دل وچ تا اوس خوف نکالی

اجہی جب جو دین اوپر تس غالب کر دے ساری

مثنوی

لعنت الله عليهم اجمعين

نے قماش و نقرہ و فرزند و زن

دور شوزالیشاں کہ اس بیگانہ اند

آب زیر کشتی اور الپتی است

بعد از مائش کر ہجرت جنہاں جنگا صبر کسایا

سے ٹھیک تیرا رب بخشنا را مہروں کم سوارے

ولید اتے ابو جندل سلمہ بھی عبد اللہ سا ہی

تا جھڈ کے لوں گئے مدینے جتھے دلبر آیا

مہاجرہاں اصحاباں الفاراں اعلیٰ درجے پائے

بات نہ لائق سنن او ہناندی جیرے اہل کفر دے

رضی اللہ عنہم و رضوا عنہ حق جنہاں رب ڈھوئے

اٹلی آنت اندر ظاہر حال انہاں اہل صفایاں

اہل دنیا چہ کہیں چہ مہیں

چیت دنیا از خدا غافل بدن

اہل دنیا چوں سگ دیوانہ اند

آب در کشتی ہلاک کشتی است

جیم شفیق تیرا رب بیشک او پر اوہناں آیا

تے دیکھہ ہذاب جنگا ندے سہیکے محکم رہے سوارے

ایہ آنت حق ایاش جو ابو جہیل دا مادری بھائی

کے والیاں ماریا انہاں مردیاں کفر الایا

راہ ربکہ جنگ کیتی او پر سختیاں مہر کمائے

رافضی ایسیاں آنتاں دیوچہ گلاں مندیا نکر دے

اصحاباں لوں کافر کہیکے آبول کافر سوئے

رحمت بخشش ربی ہا کہ لطف دسا دے سہایاں

یہ کہ اللہ نہیں ہدایت کرتا قوم کافر لوگ وہ ہیں جو یہ لوگ وہ ہیں اور یہ لوگ وہ ہیں

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

اللہ نے اہل دنیا کو ہلاک کر دیا ہے جیسے اہل کشتی کو ہلاک کر دیا ہے

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ

پھر تحقیق پروردگار نے واسطے اذن لوگوں کے کہ وہ امن چھوڑ جاتے ہیں پیچھے اسکے کہ ایذا دینی چھوڑ
جہاد کیا اونہونے اور جہاد کیا تحقیق پروردگار تیرا پیچھے اسکے اللہ بخشنے والا ہے مہربان ہے
جہاد کیا اونہونے اور جہاد کیا تحقیق پروردگار تیرا پیچھے اسکے اللہ بخشنے والا ہے مہربان ہے

جَاهِدُوا وَاصْبِرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنَ بَعْدِهَا لَخَفِيرٌ رَحِيمٌ

اوسدن کہ آویگا ہرجی جہاد کیا اونہونے اور جہاد کیا تحقیق پروردگار تیرا پیچھے اسکے اللہ بخشنے والا ہے مہربان ہے
جی کو جو کچھ کیا ہے اور وہ نہ ظلم کئے جاویں گے

نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝

جی کو جو کچھ کیا ہے اور وہ نہ ظلم کئے جاویں گے

جس دن ہرجی جان اپنی تھیں جھگڑا کر داؤے
نہ اوپر کسی دے ظلم کنسی جو کیتا سو پایا
کعب کیا ہے قسم خدا دی مینوں عمر سو ہارے
کوئی وقت ہو سی جہاد اپنی وجہ ہو سن سبہ ڈرے
نبی تے ملک مقرب ڈگسن گوڈیاں برنے بھائی
تا پھر ایس آت لوں حضرت بڑھ کے بات نکیری
سبہ پیغراں تھیں ہٹ لوکی پاس یروت آدن
چھپوں سور شفاعت کرن میں ہی سہل کراواں
اذن شفاعت مینوں بلیا فرمودی سرور دے
گنا عیاں ڈویانندی وجہ اوسدن خبر لوں میں لیساں
وَلَسَوْفَ يُوْتِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ وَعَلَىٰ رُءُوسِهِمْ
تا جو روح تے جسہ جھگڑن بد عملوں تھیں ڈرے
جو پکڑاں چیز یا ٹراں نکاں ناہ مینوں پکڑن آبا
نہ سمجھ نہ پیر جو پکڑاں ناہ اکھ دیکھن کارن
زبان بوئی روح نال ہی اکھیں ڈھا روح سنگ
دوس نہیں وجہ میرے اینو ڈگا طرف گنا
جیوں انہاں وجہ باغ ڈرے کوئی مسوہ نظر نہ
اینے چکیا لوئے لوں تد لوئے سمجھ وگا

رحمت بخشش اوسدن چنگی جہاد ہر سو جاوے
نفسی نفسی کو کن سارے ملے جو اوس کما یا
کعب اجبار لوں عمر کیا کعبہ خون سالوں دس سال
جے ستر نبیاں عمل بلے تدھ سو سن روز حشر دے
دوزخ جہول اڑاؤے سن کے کھلا نہ رہی کائی
تا ابراہیم اللادے ربا جان لین رکھ میری
حدیث شفاعت والی ملی وجہ نبی فرماوان
میں کر شفاعت بہناں بہتی خلقت لوں بخشاواں
جاں جب سے میں بولال شافع روز حشر دے
جاں نفسی نفسی کہن سے میں امتی امتی کہناں
شفاعتی لاہل الکباثر ہے خود شاہ رسل فرمایا
ابن عباس کہے بر بندہ جھگڑے روز حشر دے
روح کہے سمجھ پیر نہ اکھیں مینوں بار خد ایا
تن آکھے توں مینوں لکڑو انگول پیدا کیتا
روح نے آن کستی روشنائی ربا اند میرے
پیر بھی ٹرن لگے تے پکڑن لگے ہتھ تد میں
تارب نہ کسے اعانت کرسی دونوں مثال سنا
اک تو بلا جس سمجھ نہ پراوہ پاس ناپنے آیا

اوس باغوں پھر دو ہاں کھا ہرے میوے توڑتے ہیں | دوویں اس کے مجرم ٹھہرے باہم لین سزا میں

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَوْمٍ كَانَتْ آمِنَهُمْ مَّتَابِعُ يَأْتِيهِمْ أَرْزَاقُهُمْ غَدًا مِنْ سَبَلِ

اور بیان کی اللہ نے شاہ ایک بسنی کی کہ تھی امن وال اور چین والی آنا تھا اوسکو زندگی اسکا با فراغت بجایے
مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا
پس کفر کیا ساتھ نعمتوں اللہ کی بس بکھا یا اذکو اللہ نے پہناوا بھوک کا اور ڈر کا بسبب کے کہ

رب کرے بیان مثال اک دستی آہی امن بانوں
کفر کیا پھر شہریاں رب تے قدر انعام نہ جانے
دستی مکہ شہر جدی کوچ امن آرام تمسامی
دشمن چین آراموں لوکی کے دچہ شہر دے
شام چین تے طاقت لنگھ ہر جنگل تے دریاؤں
تے ہر نعمت تھیں بھاری نعمت نبی محمد پیارے
تاوانگ لباس پہنایا رب نے بھکھ کے خوف کفار
کدے آہے دچہ امن آرام اوہ خوب خوشی سنگ و سدا
ست در بے جاں بھکھاں فاتے جالے سخت تباہاں
تا ہڈیوں مردار تے کتے گندے کھاؤں لگے
تا کے سردار نبی دل ایہ پیغام پہو چاند سے
تانبی لوکانوں اذن دمان کے طرف لے جاؤں
ایہ بھکھ کر کے حال خراب ہو خوف و دلاؤچ بھار
کہ مہیاں والی اڑی تا بھی جھوڑن شرک بلا میں

آہے اوسوں روزی اوسدی کھٹی کل مکا نوں
تا بدلے بعملاں تنہاں خوف تے بھکھہ پانے
ہر اک ٹوں ماروں ظلموں قہریں بچیا نامی
میوے روزی ہر ہر طرفوں آدن دہا اس بھر دے
تازی نویں سبترکاری وایم ہر انواعوں
بھی قرآن مگر کسے نعمت قدر نہیں کفارے
جو اک دم دکھ نہ ہو کہ اونہاں تھیں سخت عذابوں ماراں
فاتے بھکھ نے پکڑ ستایا نعمت کون ترسدے
درجیا نبی نہ آن عرباں نوں گھلن اچے کداناں
جے تانکن انبیروں دہوں دے یہا غضب درو دے
تساں ہر داں نال عداوت ہے کیوں زناں کچے دکھ پاناں
اوہ اچے مشرک آہے مکی ضدوں بازاں
جو مومناں فوج چوہریوں لاش کھوین ماراں دھارے
پھر اس تمباں نعمت دی رب کر تفصیل سنناں

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَلَذَّبُواهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ

اور اللہ نے تحقیق آیا تھا اونکیاں میں ایک پیغمبر اون میں بس بھلا یا اوسکو بس پکڑا اذکو عذاب نے اور وہ ظالم تھے

اسوچہ شک نہیں کیا نہ ہے سمجھسوں ہم قوموں
جسدا فخر قیامت توڑی رہی دچہ اونہاں دے
کاذب ساحر تے دیوانہ یا گل سلوں بنا یا
جو کال کڑا کے فتر تے فاتے لٹاں ماراں مائے

رسول آیا اونہاں کونوں جو نعت اکمل ہے کل رقموں
پرافسوس منن دے بدلے نعمت ایہ جھٹلا ندے
پکڑیا تنہاں عذاب آناں آنا ظلم کس یا
توڑیا کفر عذاب اونہاں شہہ آنا ہر ہر حالے

تا کفاروں دس حال مسلمانوں پر فرماوے

اگلی آیت وجوں جو نہ کر حال نظری آوے

فَكُلُوا مِن مَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلالًا وَحَلالًا وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنَّ كُنتُمْ

پس کھاؤ اور سپیڑ سے کہ روزی دیا ہے تمکو اللہ نے حلال پاکیزہ اور شکر کرو نعمت اللہ کی کا اگر ہو تم

إِيَّاهُ لَا تَعْبُدُونَ

اوسى کو عبادت کرنے

کھاؤ اوس تمہیں پاک حلال جو بلیا رزق تسالوں

تے شکر کرو رب نعمت جے تیں پوجو خاص خدا نول

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَازِنِ وَقَالَ أَهْلٌ لِّغَيْرِ اللَّهِ

سوائے اسکے نہیں کہ حرام کیا اور بہرہ مردار اور لہو اور گوشت سورکا اور وہ چیز کہ ذکر کیا جاوے واسطے بخدا کے

فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

پس جو کوئی پھنسے نہ حد سے نکل جائیو الا اور نہ اور سے پھینو الا پس البتہ اللہ بخشنے والا مہربان ہے

تے ٹھیک تسال مردار حرام تے لہو گوشت سوراں جو شخص لاچار ہو یا ناہ ظالم ناہ حد میں والا مضطرب من لگے جو بھکیوں سانس لبان تے آئے نہ لذت نفسانی کبہ خیال تا نہیں گناہ اوس آیا قدر ضرورت کھا ہد اسی بخشنار اوہ ناہی جو مضطرب قصد بغاوت کھاوے بخش باوے بے تحقیق مفضل اسدی دو جے وچ سپاے

تے وقت ذبح جو نام پوکارن با پجہ خدا دے ہو والا تا بیشک اللہ بخشنار اتے وڈی رحمت والا نہ نیت گناہ سرکشی زکونوں فردرت کبہ و دھ کھائے گوشت سور کھائے اس قدر بچے جس نال بچا یا ہے اوس مہر نہ سختی کردا بندیاں اپر کداہی جے تفریط افراط ہوئی کبہ اوہ معاف کراوے جے تدہ شوق مفضل وکین ادکھوں ویکہہ پیارے

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكُذِبَ هَذَا حَلالٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوا

اور نہ کہو جسے اور سپیڑ کہے کہ یا نہ کرتے ہیں زبانیں تمہاری جھوٹ حلال ہے اور یہ حرام ہے تو کہنا باندھو

عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ لَا يَفْلِحُونَ

اور اللہ کے جھوٹ تحقیق جو لوگ کہ باندھ لیتے ہیں اور اللہ کے جھوٹ نہیں فلاح پانے کے فائدہ ہے

قَلِيلٌ مِّنْهُمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

تھوڑا سا اور واسطے عذاب ہے درد دینیوالا

ز جھوٹ یا نہ کرو جسے نول آکھن تسال زبانوں

جو ایہ شے سوئی حلال تے اوہ شے سوئی حرام جیسا

نے ہوتیں اللہ نے گلاں کوڑیاں جوڑ لگانے سے
اودھ دینا وہ جبکہ فائدہ بکٹرن حصے اندک تھوڑے

ٹھیک جواب تے جھوٹ بناون کدی نجات نہ پاندے
تے روز حشر دے دروانو الا اودھناں عذاب پھوڑے

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ

اور اوپر ان لوگوں کے کہ یہودی ہیں حرام کیا بننے وہ چیز کہ بیان کی بننے اوپر ترے پہلے اس سے اور نہ ظلم کیا بننے انکو ولکن
كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝
تھے جانوں اپنی کو ظلم کرتے

تے جبکہ شیئیں یہودیوں اوپر اسام حرام ٹھہرایاں
تے اسام نہ ظلم اودھناں تے کیسا خود اودھناں ظلم کماے
شامت خدیوہواں سبہ شیئیں منع تنہاں ایہ سوہیاں

جو وہ سورۃ النعام تینوں اسام خبراں پہل پہنچاں
جوناخن والی چیز تے چربی بھید بکرگاں آئے
ضداں مال حرام سوہیاں رب کرے جو چاہے سوہیاں

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ قَالُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْحَابُ

پھر نقتن پروردگار تیرا واسطے ان لوگوں کہ کرتے ہیں برائیاں ساتھ نادانی کے پھر توبہ کی بیچھے اوسکے اور نیکی کی نقتن
رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۝
پروردگار تیرا بیچھے اسکے البتہ بخشینوالا مہربان ہے

جو بے سمجھی تھیں بدی کرن پھر کچھے عمل خراباں
نماز روزے جو چھٹی دتی اودھناں موڑ قضا تی
تے ماریا جسدا مال ادا کر ادس حقوق بجا ئے
جو کوشش کیتیاں رہ گیا باقی ادسون رب تعالیٰ

توبہ کر کے نیک ہوئے پھر لیتے راہ صواباں
جو پہلے پہل بگاڑ ہو باتس پرت کیتی اصلاح
جو ہوئے نقصاں سمجھے اودھ پورے کر دکھلائے
ہے بخشناں تے رحم کنندہ کر کے رحمت جیالا

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝ شَاكِرًا

نقتن ابراہیم تھا پیشوا فرما بندہ اور واسطے اللہ کے سب سے اولوں طرف راہ سیدھی کی اور نہ تھا شریک لائواں نے شکر ایزوالا تھا
لَا عِمَّةَ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝ وَأَتَيْنَاهُ فِي الدِّينِ إِحْسَانًا
واسطے نقتن اوسکے برگزیدہ کیا اوسکو اور راہ دکھائی اوسکو طرف راہ سیدھی کی اور دی بننے اوسکو سچ دینا اوسکے

وَأَنَّ فِي الْأُخْرَةِ لِمَنْ الصَّالِحِينَ ۝
اور نقتن وہ سچ آفرن کے البتہ صالحوں سے ہے

تہ تہارا الخ اور اگر اصلاح سے ہی مراد ہے کہ جو بگاڑا تھا بنایا تو مغفرت تمام حقوق کو شامل ہے اللہ کے سوں باندے کے اور اگر اصلاح
سے مراد ہو کہ آئندہ ایسی خلائی تو غفور اللہ کو شامل ہے علامہ

خلیل امام امت و انما فرماں دار خدا و ادا
 ریدیاں نعمتوں اور پر آہے کر دے شکر گزاری
 حنی و دنیا و چہ تہس نیکی خوبی کئی اسماں عنایت
 کجہ کے والیاں مال خلیل علاقہ برگزنا ہیں
 ادہ اک اکلا است وانگ گروہ جو تالجداراں
 اورہ شاکر ایہ کافر ادہ حنفی ایہ باطل راہیں
 ادہ بقبول نے ایہ مردود جو ظاہر و چہ گمراہی
 ہے است ادہ جو نیکی دے اگے چلن والا
 ہو جمع ادس و چہ است ویاں سبے نیک خصال
 کوئی دین نہ دنیا چہ جس ایس امام نہ جاتا
 تانتا خارج تالجدار نمازی دعا کنندہ
 جو دین تاملی باطل چھڈ رخ دل اسلام لیا
 ختنہ کرے بھی غسل جنابت کجے حج کریندا

باطل دینوں روگردان اتے اہل شرک تھیں سادہ
 مقبول کیتا تے راہ و سياراہ سدھے دل یاری
 تے ٹھیک ادہ آخرت نول نیکیاں رکھوں ہو یا نہایت
 جو ادہ موحد تے ایہ شرک و بے شرک ہو ایس
 تے کافر متفرق سہ اصحق چلے راہ او جاڑاں
 ادہ حق برست ایہ بت برست ہے فرق و ڈا و چکا
 جنباں دو جگ گھاٹا سنگ اوس ادہ کوں ہو
 متقدی امام اوس کجے خلقت نرے کمال
 ہر بند سب دلے پکرن اوسدے قول افعال
 کل گروہ مطیع دی جا ایہ اک خلیل کھچا تا
 منقلب باطل دینوں ٹرول حقدے جہکے جو بند
 خاص موحد ہو کہ سولی حنفی نام سدا دے
 یو خدا اولوں دل جا کے حنفی نام سدا دے

فائدہ

امام اعظم شامیاز انماں علم و رس و چہ پورے
 محدث و دے کر خدمت خاصی ایس دنی و دنیا
 حق پرست موحد کامل باطل تھیں منہ موڑے
 عمت پاکی ریدی تا جو جگ و چہ شہرت ہوئی
 تا ابوحنیفہ کینت پھری پاکی دانیو کامل
 پس حنفی لفظ قرآن موافق واہ واہ قسمت بیایا
 ہے لکھوی تے افسوس جو حنفی مذہب کنوں ہٹکے
 و نالی نخری اتے محمدی بدعت لقب تمامی

وج ظاہر باطن اکمل ناہ کسے وصفوں کے اہل درکے
 عمل حدیث طریقہ سکھیا چال رسول نبی دی
 توجید پاک دے مائل ڈاڈے یو علائے لوڑے
 و چہ پاکی عصمت ثانی اسدا دو جاہور نہ کوئی
 حنفی مذہب دا جو مالک حنفیاں نعمت حاصل
 جو حنفی مذہب چھڈے سخت دنا بی و چہ گمراہیاں
 و نالی بنیاں منہ اپنے دی تھک شی ٹر چٹ کے
 جو نالی قرآن موافق اوس تھیں روگردان ایہ خا

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ آبَائِهِمْ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

پھر وحی بھیجے تھی کہ تیری پیروی کر دین ابراہیم حنیف کی اور نہیں تھا شریک لائیوالوں سے

۱۔ خلیل الامت ہر وزن فعلتہ مفعول کے منہ سے لے کر وہ امت جسکی لوگ تالجداری کریں اور وہ امام بنایا اور خلیل علیہ السلام
 ۲۔ اللہ تعالیٰ نے قرآنی امام امت تھے لے کر وہ کو پیشوا یا بیعت اور عزت و قوت قلب و جمعیت و تقویٰ دین میں
 ۳۔ ادہ کیتا ایک جماعت تھی یا اللہ کے نزدیک صرف ایک وقت اور عزت ایک مفعول جماعت کے برابر ہے کیرا بیرون

اسماں وحی کیتی تیں دل جو پکڑیں مذہب خاص خلیلی
اطاعت ابراہیم اطاعت عین محمد آئی
۳۱۱

جو مشرکاں کنوں نہ آتا ایسی حنفی مرد خلیلی
جو نبی ساڈا افس تا بجداری دانا مور ہو یا ئی

دستان عرب

انسانا جعل السنت علی الذین اختلفوا فیہ وان ربک لیخبر بینہم
سوائے اسکے نہیں کہ مقرر کی گئی تھی تعظیم ہفتہ کی اور ہر اون لوگوں کے کہ اختلاف کیا اونہونے بیچ اسکے اور تحقیق رب تبارک و تعالیٰ حکم کرے گا
یَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝
دن قیامت کے بیچ اور پکڑے کہ تھے بیچ اسکے اختلاف کرتے

بیشک ہفتہ ہو یا مقرر اور ہر اونہاں لوکاندے
تے ٹھیک برابر قیامت نوں دہر اونہاں حکم لگا دے
یہودی جھگڑے ہفتے وچ کجہ افضل ایس بتاندے
کہن یہود جمعے نوں عید فارغ ہو یا بنا کے
جو چھ روزاں وچ زمین آسماں تے ہر شے رب اپنی
بغضے آستوار نوں افضل کہن جو اوسدناڑے
پرفرض کیتی تعظیم جمعے رب موسیٰ بھی اقراری
فارغ رہ کے بندگی رب دی کر لیا اوسدن ساڈے
مگر یہود نہ منن اوہ عقیدے ایچ ٹھراندے
اوہ دن ہفتے دا آنا جس دن عرش آتے رب میٹھا
تا ہفتہ مل یہوداں لیتا حکم سخت رب لاوے
کیا اونہاں سے عید ساڈی دے کجھے عید ہووا
تا پھر اپنی عید ٹھرائی آتے وار عیسایاں
نبی کیا اسیں دینا دے وچ کجھے سبہ تھیں آئے
کتاب اسی کتاب اونہاں نوں اسماں ٹھپوں تھہ آئی
اوہ جھگڑے آئے اسوج پس اوہ ساڈی سخت
بھلکے عید ہو دکرن آئے برسوں عید بھارے

جو اوسدن دی تعظیم کرن وچ حکماں جھگڑے لاندے
جنہاں امرال دکو وچ جھگڑے رہے اختلاف اونہاندا
پر وچ حنفی حنفی مذہب اس دا حکم نہ پاندے
خلقت ساری نوں پھر چڑھیا اور پر عرش اوپا کے
تھیکو لوں عرش آتے پھر سدا لیت آرام کیتی
شروع پیدائش ہوئی اوسدیاں کرن اظہاں ساڈے
جو روز جمعے دے دینا داکم کرد نہیں ہر واری
چھ دن کم دینا داکدن بندگی رب غفارے
جو جس دن فارغ ہو رب عرش آتے پھر چڑھیا آئندے
پس رب آرام کیتا اوسدن بھی پیا قبول جو ڈکھا
پھر عیسیٰ روز جمعے دا اپنی امت نوں آوازے
یعنے جمعیوں کجھے ہفتہ پر اسماں قبول نہ سو داں
ہفتہ موسایاں آتے جمہ محمدیاں وڈیا یاں
قیامت نوں سبہ خلقت تھیں آئیں مگر ماں فرما
پھر روز جمعے دا اور اونہاں کیتا فرض الہی
جمہ اسادھی عید ہوئی آتے وار یہود بنویا
اس نعمت عظمیٰ تھیں سارے رہے اوہ لوک کفار

سے محمد نبی سے دہائی محمدی مراد نہیں سیاق کلام سے یہ نسبت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم کی طرف ہے
نہ محمد نبی کی طرف لہذا محمدی فرقہ کو دہائی گزہوں نجدیوں میں سے گنا ہے فقیر صلواتی علی اللہ عنہ

مناظرے و عطف لفظیت دے ایہ آنت ادب سکھاوے
 طرف اسلام بولاون لازم جتنی طاقت آئی
 جو ہووے منافق نرمی نال قبول نہ ہرگز کردا
 لَئِنْ كُنْتُمْ تَهْتَكُونَ الْمُتَّقِينَ جے ملن منافق نہیں
 نرمی جلد جھیل وچ اسدے پیٹھ مفسر لیا یا
 منافقاں تائیں مسجد وچوں لے لے نام کدایا
 لے لے نام نبی خود کبیا نکل فلان فلانے
 تے عبدالحق محدث لکھیا شرح اسد یوچہ بھائی
 نہ حال اونہا ندا ظاہر کر دے مصلحت کان پیار
 نرمی پہلے جائز سی برہن اوہ جائز ناہیں
 وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا سَائِرًا
 باطل فرقیاندارد کرناں ظاہر حق نسا رن
 نہ ہووے تعصب ہرگز ناہ کبہ سدا کہے زبانوں
 فاسق والی نام نہ مجلس وچہ کرے رسوائی
 مخاطب کرے نہ خاص کسے نوں رلواں ذکر لیا و
 موافق کجہ مخاطب سخن اللہ سے سہل بیانوں
 نہ شخص پکے دانام لوے وچہ و عطف جو داعظ آیا
 سند خوبی بد خلقی نیرے آون دیوے ناہیں
 عذاب ثواب امید تے رحمت والے ذکر سنا دے
 طبیعت شامال دانگوں رکھے داعظ خوب و قارو
 جھوٹے قصے غلط بیانوں نت پر سیر کماوے
 عامل بھی ہووے خود و عظاں نوں ناہ کسب بناو
 مذہب اپنا شگا کر کے لوکاں نوں تبلاوے
 نہ ہر دیگے اچھے بن کے مسلمانا ندے تاہیں
 ایہو جیہ ادب و اعظ نوں سکھن لازم بھائی
 قرآن حدیث اجماع قیاسوں جھڑا باہر جائے
 اوہ سو نا گراہ اجماع قیاس نہ تندا جھڑا

و عطف لفظیت قدر ضرورت عامال و اجب آوے
 پہلے نال قرآن حدیث محبت و عطف رسائی
 ادس تے سختی جائز ہے جویں دیار رب اکر دے
 آخر تک ایہ آنت سورت توبہ دے وچ پائیں
 جاں ایہ آنت لکھی سرور تیا ایہ عمل کما یا
 بخاری وچہ بھی نال خواری مسجدوں باہر چلا یا
 مسجد ساڈی وچوں نکل خبیثا جھوڑ ٹکانے
 پہلے اونہاں نال نہ حضرت کرن تعرض کائی
 نرمی کرن نے پردہ پوشی کرن نہ سختی کارے
 وچ شروع اسلام آہی تے کچھوں سو منسوخ سنا
 سنگ سختی اوہ نرمی پہلی ہوئی موقوف بتایا
 نہ کجہ تفریط افراط ہووے نہ پھر اکد و بے مارن
 ایس طرح دنیاں مناظرہ واجب سمجھہ عیا نوں
 نہ ایسی بات کہے تہ جس تھیں سننے نصیحت ناہی
 کہے لازم اسال ایہ کم کرناں اس تھیں بچناں و
 جسدی سمجھہ آوے ادس تائیں مٹھا بول زبانوں
 نہ طمع رکھے دنیاوی و عظوں ناہ بے علم سدا یا
 کوڑا سخن نہ اثر کر بندامٹھا بول سنا
 دکھ ایذا بد گوئی نہ کہے لے کے نام پیچا دے
 سخن کرے جس نال نہ ہووے جنگ جمل پنجاروں
 ناسخ منسوخ سن دی بھی نالے خبر رکھاوے
 جیسے لوگ ہوں سنگ ہر دے لے نہ رنگ وٹا کے
 میرا ایہ عقیدہ اوس تھیں الٹ نہ مکرکس وے
 نہ دے فریب وٹالی ہو کے کہے میں ضعی رامیں
 نہیں تے ناحق لوکاں تائیں کرے خراب کائی
 اوہ گمراہ جو دو منے تے دو ماں جت نہ لائے
 قیاس جلی مفقود تے جتہ کرن نام نکھیرا

ادب و عطف اور اعظ و مناظرہ و حال صلح کی ذمہ داریاں
 مناظرے کی سختی
 آداب و اعظ
 اعظوں کی عطف

پہلے لوگوں کی عطف اور اعظ اور قیاسوں کی دلیل ہوگی۔

<p>تے وہ تفسیر کیر اس آیت، میٹھ مفسر لیا یا موعظۃ الحسنیۃ نال دلیلاں ظنی پیار پس تن طریقیاں نال خداول سدن سے فرما دے مخالف نال جدال کرن تقریروں یا تحریروں گمراہ فرتے کل من مناسق نالے بدعت والے تے بدعتی نال محبت کرنی ہرگز جائز ناہیں پنجویں جلد آخر اسدی سے تک تفصیل زیادے</p>	<p>دلیلاں قطعی ہور یقینی حکمت ہے فرمایا تریجا کرن جدال بنایا امن طوروں پیارے جو حق پسند نہ رکھے سوئی مفت لڑائی لاوے رد کرن گمراہاں ثابت نال قرآن نظیروں تے بدعتیاں حق سخت خواری نال حدیث حوالے تے کرن سلام بھی او سد تیاہیں جائز ناہ کلام اولا تھو کتوا الی الذین طلبوا الذیہم افادے</p>
---	--

فائدہ چہمہ

<p>الدَّاعِ وَاللَّعَاءِ تھیں اذع صیغہ امر ایہائی غیر لوکارن مطلق نوں ایہ لکھوی شرک بتا دے لوکارن مطلق ہے سے شرک تا اس جابلول دنا بی ہے ایہ لوکارن شرک کہن تا منہہ کالا تدھ تھیوے</p>	<p>لوکارن سدن معنی اسدے اندر لغت ہویا ل جتھے وچ قرآن آوے یڈا عون رو لا پاوے رسول اللہ جد آپ لوکارے سڈول موالی ہے کہن اطاعت عین صواب تا جھوٹھا صاف دسوں</p>
--	---

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوْقِبْتُمْ بِهِ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ
 اور اگر بدل لاو تم پس بدل لاو تم برابر اور سچے کے کہ ایذا دی گئی ہو تم ساتھ اسکے اور البتہ اگر صبر کرو تم البتہ وہ بہتر ہے واسطے ہر کر خواہو گے

<p>پس جیکر بدل لاو تم پس تا بدل لاو برابر تے جیکر صبر کرو تم پس بیشک بہتر صبر کساناں ایہ تن آکتاں آخر تیاہیں مدنی ہین پھر ایان شہید ہون دستر مومن فوتیاں نال کفار اں جو مومن ہونے شہید کیتے بد شکل کفار اں سارے مسلماناں نوں دیکھہ ایہ حالت ہونے غضب سواکے</p>	<p>جتناں ظلم تسال بر اوتناں پاؤ ظالم او پر جیسے صبر کرن حق اپنا کرن صاف عیاناں وچ حق شہید اں جگ اصد دیاں رنبا زل فرمایاں بدی کیتی تک کن کہے ہور پاڑے پیٹ اشراراں اک خنظلہ با بچہ جو سو اسداسی کا فرالوجہ سیارے آکھن کیتی یاری رب نے اسال بھی غلبے پاسے</p>
---	---

۱۰ پس تن الخ فرمایا صاحب تفسیر کیرنے کہ لوگ تین قسم کے ہوتے ہیں ایک طالب حق و یقین کے پس اونکو بولانا ساتھ دلائل
 یقینی کے فرمایا کہ وہ حکمت الہیہ دینیہ ایمانیہ ہے دوسرے وہ جسکی طبیعت میں مخالفت و مشاعت غالب ہوتی ہے اور یہ
 فہم دلائل یقینیہ کی بھی نہیں رکھتے تو اونکو بولانا ساتھ اولہ ظنیہ اقصائیہ کے فرمایا تیسرے وہ جسکی طبیعت میں مخالفت و
 مشاعت غالب ہوا و طلب حق کی اونکی غرض ہرگز نہ ہو اونکے ساتھ کلام مجادلہ کر کے خاموش کرنا اور الزام دینا فرمایا
 پھر ہوا اَعْلَمَ لِمَنْ صَبَّ اِلَيْهِ فَرَاكَ خَلْلٌ دَفَعُ كَرْدِيَا كَرَمٌ كُوَانِ تِنِ طَرَفِيْنَ سے خدا کی طرف بولانا چاہیے تم اوسکی ملکیت
 اور اس سے تمکو کبھی علاقہ نہیں کہ وہ بدعت یا نہیں یا گمراہ رہیں پس قرآن سے معلوم ہوا کہ مخالفوں سے زبان سے لڑنا تحریراً
 تقریراً عین اطاعت قرآنی ہے غیر صلواتی عقی الدعوتہ

تا ایسے کفار اندا اس نہیں مندا حال کراں گے
 بھی حمزہ ہو یا شہید کفارال حال مندا اوس کیتا
 ہنندا بوسیفانے دی کڈھ کھا بداجگر اونہا اندا
 اوہ اندر شکم نہ ٹھریا اوہیں منہ تھیں باہر آیا
 تا دوزخ آگ نہ لگدی اوس جو بوٹی حمزے والی
 پھر حال ڈٹھا جد عمرے داتا سخت لگی دلگیری
 میں چا چاتینوں جاتا توں میں کردا بت نکوئی
 جے غم کرن نہ پھیلے ترے تا بھی خوش تڈھہ صنوں
 قسم خداوی جے میں پائی فتح اوپر کفساراں
 تا یہ آنت نازل ہوئی رب نے حکم لکایا

جو آگے کسے نہ کیتا لوکی خیراں سنن ورنانکے
 نک تے کن ذکر تنس کپیا پیٹ بھی پاڑیا میتا
 ٹکرا اک چیا یوس براوہ حلقوں پیٹھہ جاں جاندا
 جے ہضم ہوندا اوہ نکلیا اوستوں حضرت نے فرمایا
 نہ دوزخ دجہ کدے شرے جو ہے اوہ پیار ابو نہ ربانی
 کپیا رحم کرے رب تینوں حمزہ نت جو کپیری
 بھی صلہ رحم دا طالب ڈاڈا تھیں رحموں ڈوسوئی
 جے ایویں چھوڑ دیاں تا فوجاں نال چکے رب تینوں
 تا ترے بدلے ستر کافر حال ایویں گراماراں
 جے کردنا کرد برابر تے جے جردتا بہتر آیا

فائدہ

اس قصے میں فائدے کئی حاصل ہوئے پیارے
 جو نبی کپیا جے پیدا کیتا تا اوہ بچدی ناروں
 تا معلوم ہویا خبر نبی نوں ہے جس جنت جاناں
 بھی حمزے دے گوشت پاروں کافر نوے ربانی
 جے بیت مول نہ سنے تا حمزے نال کلام نکر دے
 بے بدلہ لیون رخصت بھادیں بدنی مانی آیا
 زیادتی کرن حرام ہوئی خود سرور صبر کما یا
 ایہوں تک جو بندہ سی جو لائق قتل ایذا میں
 کہ عتاب نہ کیتا ہرگز جھڑکیا ناہ نبی نے

اک حمزے دا جو کھیا کھا دے دوزخ اوس نہ ساڑھے
 جنتی ہو دے کافر تانی اوسدے اثر وقاروں
 بھی جس دوزخ ویناں سبہ دا حال اس میں عیاناں
 خطاب کیتا تے نال خدا دے فرمایا اے بھائی
 بعد شہید ہو یا ندے نجدی دکھوں ڈب ڈب مرد
 پر دین معافی اجر ڈویرا باعث بخشش مایا
 چا جے اپنے حمزے دا ناہ لیتا عوض جو آیا
 تے وحشی حمزہ قتل کیتا جس ثابت جلد ہویا میں
 ایذا صبر کما یا سرور والی ملک خزینے

وَأَصْبِرْ وَفَا صَبْرُكَ الْإِلَهَ بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي صَيْقِلٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ ۝
 اور صبر کر اور نہیں صبر تیرا مگر ساتھ اللہ کے اور مت غمگین ہو اور براؤں کے اور مت ہو بیچ تنگی کے اس سے کھر کرتے ہیں

تے کرنوں صبر تے صبر تیرا بن امداد الہی
 تے نا ہو توں دل تنگ اوہ جو کر دے میں شرارت
 ان الله مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ ۝
 بیشک اللہ ساتھ اون لوگوں کے ہے کہ بیزگاری کرتے ہیں اور وہ لوگ کردہ اصلاح کرتے ہیں۔

ناہ غم کر کفار اوپر جو مکر کرن اوہ داہی
 زخون کریں تنہاں مکر اندا جو کر دے اہل خسارت

بھی نال اونہاں جو نیکیاں کر دے بھی ماہرین چیزے
مہر نہ ہو سکدا ایہ نقوے خوفوں نے کم بندے
جو کفر تے شرک حراموں شبہوں بچد اتقوے راہیں
سورت اسرائیل دیکھہ اگاناں اسدے بعد بیانوں

ٹھیک الہ دستگ اونہاں لوکاں رب تھیں ڈر وچہ
جے ربد اخون نہ سوندا حاضر ناظر اوس نہ مندے
قرآنے دی تیجی منزل سوئی ختم اتھا یس
نخل ورت بن ختم گئی سو فضل کرم رحمانوں

۹۲۸	۹۲۹	۹۳۰	۹۳۱
۹۳۲	۹۳۳	۹۳۴	۹۳۵
۹۳۶	۹۳۷	۹۳۸	۹۳۹
۹۴۰	۹۴۱	۹۴۲	۹۴۳

تفسیر سورہ بنی اسرائیل

خواص

جب کوئی حاجت پیش آوے سات بار سورہ بنی اسرائیل پڑھے اگر لڑکا کندھن یا تو تلا ہو تو مشک و زعفران سے لکھ کر گھول کر پلاوے دھین اور فصیح اللسان ہو اور واسطے زبان حاسدوں کے اس کا نقش لکھ کر اپنے پاس رکھے اگر ریشم کے سفید کپے پر لکھ کر کسی کمان پر لپیٹ کر تیر چلاوے تو کوئی تیر خطا نہ جاوے اور جو شخص خواب میں اس سورہ کو پڑھتا دیکھے اوس کا مرتبہ خدا تعالیٰ اور بندوں کے نزدیک بلند ہوگا بعض کہتے ہیں کہ بادشاہ کے غضب میں تالو آوے گا نقش یہ ہے ۴

یا اک سو یا راں پنجو چوتی کلے نے اثباتاں
سیر کر اون ذکر اسوچہ تا اسری نام رکھائے

جے اسرای وچ کے اتری اک سو دس آیاتاں
چار سو تن ہزار اتے سٹھ کلے اسدے آئے

تعلق رابطہ سورہ بنی اسرائیل کا سورہ نخل سے

انما جعلت السبب علی الذین اختلفوا پرہ بھائی
تے اس سورت وچ حکم شرع اوہ ہفتے والے پاندے
نا فرمائی ربدی کرنی مسجدیں دی بربادی
روح واکرن سوال تے ذوالقرنین سوال آمادہ
نال فرعون کلام موسیٰ دی ہوتی ذکر چھپا کے
براوسوں سن ہر اسپاں نس ڈوب دکھایا سیایا
ذکر اسری سورت وچ ایہ سبہ کہتے پاک الہی

نخل سورت وچ چھیکر اللہ آت ایہ فرمائی
ہفتہ ہو یا مقرر اسوچہ کارن اسراپاندے
اسراپاندی اس سورت وچ ذکر خرابی ڈاہدی
مدینوں کڈ بن نبی نون اس تے لاون زور اونہانڈ
ختم کیتا پھر اسنوں اوپر نواں نشانیاں آکے
فرعونے سی چاہیا دیوے کڈھہ ملکوں اسرائیاں
اوسدے بعد وسائے اوچھے آن آساں اسرائی

سے ہے اسری الخ کہا حضرت ابن عباس رضی اللہ تعالیٰ عنہما نے کہ یہ سورت مکی ہے مگر آیتیں مدنی ہیں خود نالے دان کا دور
بعضوں تک سے لیکر تک اور ہی قول ہے قتادہ کا اور اقوال ہی صاحب خازن نے نقل فرمائے ہیں ج ۳ ص ۱۵ مطبوعہ مصر

نے ذکر اسراہاں آتے نخل ہوئی سی ختم پیارے
 جی جو کفاروں نے طعنے لائے حضرت تائیں
 منع کہتا تدرب نے اوپر کفار اندیاں باتاں
 نے اس سورت وچ شرف نبی و اعظمت فضل رسولی
 اس سورت وچ خاص عموم تعمیم ذکر فرمائے
 سورت نعمت نام نخل دا ہویا آکے تائیں

میل اسدا اسدے سنگ تائیں کیتا سر جہنارے
 جاہ و گر شاہوئے جھوٹھا آکھیا اونہاں بلائیں
 جھوراناہ کر صبر کما میں جھوڑا نہاں بدذاتاں
 اعلیٰ شان تے غرت حرمت مدحت ہوئی حصولی
 اپنے نخل اندر بھی نعمت اوس سنگ تے تعلق پائے
 دو ٹانڈیوچہ آس تدمیل بنایا سا میں

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط

اسم اللہ دینال شروع جو ہے بخشش داسا میں

کامل بہر محبت والا پالے آخر تائیں

مُصَلِّحِ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لِيَلْزَمَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي

پاک ہے اوس شخص کو کر لے گیا بندے اپنے کو راکھو مسجد حرام سے طرن مسجد اقصیٰ کے جو

بَوَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ۝

برکت دی تھی ہم نے گرد اس کے تو کہ دکھلا دیں ہم اسکو نشانیاں اپنی سے تحقیق وہ سینوالا دیکھینوالا

بھی چمن تے بے عیب خدا جس راہیں سیر کرایا
 اود مسجد اقصیٰ گرد جد ہے بے برکت وافر ہوئی
 ٹھیک اللہ ہے سنینوالا دیکھنارا نالے
 سبحان کہیا بے عیب خدا جس پاک پر انواعوں
 جو آکھن عرش مکان خدا یا کوئی ہور لگاناں
 ایس شبیہ دے رو کرن لوں رب سبحان اللہ دے
 جو رب طرف اُپر دی رہندا تے اُپر سد وادے
 عربی محی الدین جیوں ہے دسیا وچہ رسالے

بندے اپنے نوں کھر بکیوں اقصیٰ تیک دکھایا
 تا ایس اوس نشان دکھائے قدرت دالے ہوئی
 وچ تفسیراں لکھدے تے اس آیت مٹھ جانے
 زمان مکان جہاتوں عجز اتے ہر نفس بلادوں
 یا جسم جوڑ بنا دن اسوچہ سب دار و پھچاناں
 جو اتاں سحراج کر اون کو لوں ایہ نہ سمجھیا جاوے
 ایہ عقیدہ رکھے جیہڑا کافر صاف سداوے
 اسدے وچہ اونہاں فرمایا دیکھن دیکھنوالے

۱۰ ایہ عقیدہ الخ خداستائے جسم جو ارج سے پاک ہے زمان و مکان سے بے عیب ہے اسکی مفضل تشریح تفسیر نبوی

جلد دوسری میں ملاحظہ ہو ۱۰ رسالے الخ شجرۃ الکون میں محی الدین ابن عربی قدس اللہ سرہ ص ۶۷ و ۶۸ میں

لکھتے ہیں کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرماتے ہیں کہ چہرہ مجھے یہ آواز آئی کہ قریب ہو پھر میں قریب ہوا اور میں معنی ہے
 خداستائے کے اس قول کا ثَمَّةٌ ذُنِّي قَعْدَتِي ایسی پھر محمد صلی اللہ علیہ وسلم خدا کے قریب ہونے اور مجھے نے نہ کہو اسکی طرقت
 جانے کا راستہ بتلایا یہاں تک کہ آپ قاب قوسین کے درجے تک پہنچ گئے اور یہ قریب تعلق و مسافت کے طور (باقی رہے)

اپر سد داون دی حکمت اگاں بیان کیوے
 اسری باب افعال اسد امتعدی خاصہ آیا
 ایہ سیر حال کچھانن والیاں عاجز رہنوں جاتا
 ہے عبد عبودیت تھیں مشتق جس بند چکی بھاری
 اس درجے نوں پہنچن مشکل جد ہویا انساناں
 جاں عبد عبودیت دے درجیوں ڈگا ہوندا ہاں
 کاملی عبد اوہو جو بہتا بجز مولیٰ دل لیا دے
 مالک تھیں مزدوری کم کرن دی اوہ نہ منگدے
 جیوں مردہ ہتھ غاسل ایجے مولے دے بنجاندے
 نفع ضر اپنے دا مالک خود نوں جانن تاہیں
 نفس اپنے دی ہستی راہ مولیٰ وجہ فانی کردے
 نہ مانندی وجہ خدمت رسن غلام ہمیشہ حاضر
 مالک راہن عاشق ایسی خدمت سرتے چا دے
 بنے مقرب مولیٰ دا اوہ خاص غلام یگانہ
 ملک مالک دے اندر کرے تعریف جیونکر چاہے
 جہناں ہستی نفس کھٹی رب حق اونساں فرماندا

اسری راہیں سیر کر اوں سند انام رکھوے
 سیر کر اوں والے سیر کرانی اتناں چھڑنا یا
 علی کل شیء قدیر ہوں تھیں صاف انکار سنجاتا
 سرگرمی دے نال رہے نت وچ طاعت سرکاری
 اذ فواجبا العقوبہ سندا تہ ہویا حکم رباناں
 تا ایہ آیت نازل ناہ فرماندا اللہ سائیں
 مثل مکاتبہ دیکے مال آزادی مول نہ چاہوے
 جہنم خوف نہ طلب جنت دی نت اس گلوں سنگدے
 با پیچہ رضا، الہی ہرگز نظر نہ کدہرے پاندے
 بلکہ جو نفی کرے خود ذاتوں خاص عبد اوں پائیں
 با پیچہ رضا، الہی ہرگز کوئی امید نہ دھروے
 پروزیرا میر ہمیشہ پاس نہ نہین اکاثر
 نفس اپنے دا ساری عمر اں کدی خیال نہ آوے
 عبد ماؤون بنے جد ہویا مولیٰ نال یرانہ
 لا یزال عینتی جوں بخاری دیو پچ لاہے
 دید شنید ہتھ سیراوتنا بندے جلوہ وچ اساندا

بقیہ حاشیہ صفحہ ۲۱۱) ہر ہرگز نہیں تھا اور اگر صرف قاب تو سین پر اکتفا نہ کی جاتی تو اس سے یہ احتمال پیدا ہوتا تھا کہ
 خدائے تعالیٰ کیلئے مکان بھی ہے لیکن اسکے ساتھ ہی اور ادنیٰ کا لفظ نفی مکان کیلئے بڑا نا دیا گیا اور رسول اللہ صلی اللہ
 علیہ وسلم خدائے تعالیٰ کے ساتھ ہمکلام ہوئے جہاں نہ مکان اور نہ زمان اور نہ اوان اور نہ اکوان تھا اور درمیان
 سے حجاب اٹھا دیا گیا تھا پھر آپ کو یہ اواز آئی کہ اے محمد صلی اللہ علیہ وسلم آگے بڑھو آپ نے فرمایا کہ اے رب العالمین
 جب کہ حیات کا خاتمہ ہو چکا ہے تو اب میں قدم کہاں رکھوں جو اب ملا کہ ایک قدم بردوسرا قدم رکھ تاکہ سب کو
 یہ معلوم ہو جائے کہ میں زمان اور مکان اور اکوان اور رات اور دن اور حدود اور اقطار اور حد اور مقدار سے منزہ ہوں
 پھر آپ کو خطاب ہوا کہ ما نظر یعنی دیکھ پھر آپ نے ایک بلند ہوتا ہوا نور دیکھا آپ نے فرمایا کہ یہ نور کیسا ہے جو اب ملا کہ یہ
 نور نہیں بلکہ جنات الفردوس ہے جب آپ اس طرف بلند ہوئے تو وہ آب کے قدموں کے مقابلے میں قدموں کے نیچے آگیا تاکہ
 آپ کے قدموں پر خدا ہوشم ہوا کلام حمی الدین ابن عربی کا خاکسار مستری غلام محمد خادم مولانا جلوائی سے با پیچہ الخ
 جیسے رسولوں نے کہا کہ اس وعظ و نصیحت کا عوض ہم خدا سے چاہتے ہیں وما اجہری الا علی اللہ سے شانامدی الخ خاص
 ماؤون غلام خدمت گزار خدمت میں کر لیتے رہتا ہے بخلاف عبد آبق کے سے دید شنید الخ یعنی مرے صفحہ (۲۱۱)

جو اودنے حد مرید ہو دے سوا علی حد فقیہاں
 جے مالک اوسدا ذرہ ذرہ کماں و چہ پیا دودراوے
 اِنَّ اللّٰهَ اشَدُّ رِزْقِي مِنَ التَّوْبَانِ اٰخِرَ آيَاتِ تَائِبِيْنَ
 پھر ملک حقیقی رہی کسے دی ناہ کوئی چیز جہانی
 ایہ جس دعوے اوسنے شرکت مالک نال رلائی
 جو دعوے کرے عبودیت اودہ نفی ملک دی کردا
 لَا اَمْلِكُ لِنَفْسِيْ صِفَتِ عبودیت و چہ پیا اگے
 قَالَ لَا اَمْلِكُ اِلَّا لِنَفْسِيْ وَاٰخِرُ مَوْسَىٰ تَبْلَايَا
 تہے خلیفہ اعظم کر تے دتی رب مختاری
 عرشوں فرش تائیں جے آکھن ہے ایہ ملک سمارا
 صفت عبودیت تھیں اونہاں ہرگز مزہ نہ پایا
 عبد آبق سن شرکت لوڑن نال عبد ماڈونے
 اذالبشر مثلکم آت ایہ بندے مثل نبی دی

اودہ اسدی پہلی منزل اوسدی چھیکر جان مرہاں
 ناہ تکلیف ہو دے کہہ اوسنوں بلکہ راحت پاوے
 مال تے جاناں مومناں دے مل لیتے اللہ سائیں
 لَا اَمْلِكُ لِنَفْسِيْ تہے ہوئی تعظیم ربانی
 دعوے ملکیت دا کرن عبودیت نہیں بھائی
 مولیٰ نال غلام نہ شرکت امر کسے وچہ پھسردا
 موسیٰ نالوں درجہ احمد دوراگا ناں ڈھلے
 میں مالک ناں نفس اپنے تے خود بھائی دا آیا
 عبد ماڈون تصرف کردا ملک مالک وچہ جاری
 جائز ہے اونہاں کہناں کیتا اسمعیل ستارا
 غلام رسولوں نکل جنہاں عبد اللہ نام رکھایا
 نور ایمان نہ حاصل جنہاں سیاہ ہوئے اندرونے
 ابو جہل تھیں ویدکے وچ اہناندے کفر پیدی

منوی

اشقیار ایدہ بینا نہ بود احمد و ابو جہل شاں یکساں نمود

بقیہ حاشیہ صفحہ ۲۱۲) موصوف ہیں نہ بہ کہ خود خدا بن گئے جیسا کہ اسمعیل دہلوی نے مراتب مستقیم کے صفحہ ۱۳ میں کہا کہ اگر وہ کہے
 کہ میں خدا ہوں تو مضائقہ نہیں اور تعجب نہ کر لے جو اذنی الخ یعنی مرید حصول ثواب و خوف عذاب کی بات دل سے نکال دیتا ہے
 اور فقیر کو یہ مرتبہ دور جا کر حاصل ہوتا ہے لہذا اس راہ میں ضرورت پیر کامل کی ہے ۲۵ عرشوں الخ اسمعیل دہلوی نے مراتب
 مستقیم میں کہا ہے کہ اگر اولیاء اللہ کہیں کہ عرش سے فرش تک ہمارا قبضہ ہے تو سچ کہتے ہیں اسکی اصل عبارت تعریف منوی
 جلد دوم درجہ اولہ رد نجدیہ میں مسطور ہے حلوانی عنی الدینہ ۳۵ غلام رسولوں الخ جیسے کسی وٹا بوں نے جن کا نام غلام رسول
 و غلام نبی و عبد النبی و عبد الرسول ہو وہ اس نام کو سہاذا اللہ شرک سمجھ کر عبد اللہ کہلانے لگے سمجھ چکے مولوی غلام رسول
 قلعے والا جسکے جواب میں مولوی جان محمد لاہوری تہذیرہ التریز نے یہ شعر لکھا شعورہ نام غلام رسولوں ننھوں رکھوئی
 ناں عبد اللہ - عبد خدا اکھتوں ہوں راہوں جانا میں بھلا - ان محبوبوں کو نبی صلے اللہ علیہ وسلم کا غلام بننے سے
 استغناء لغت وچرھے مگر کہلانے کو الہی برت نام رکھ لیتے ہیں مگر اتنی خبر نہیں کہ حضور سرور کائنات کے صحابہ کرام غلامی
 آنحضرت کو دین دنیا کی نجات جانتے تھے حضرت عمر رضی اللہ عنہ کا واقعہ درج کرتا ہوں جو وقت حضرت عمر رضی اللہ تعالیٰ
 عنہ تحت خلافت پر تھے اس زمانے کا یہ واقعہ ہے کہ دو شہزادے مل کر کھیلنے لگے جو کہ اسی نالیاں تھے ایک حضرت حسن رضی اللہ
 تعالیٰ عنہ دوسرے شاہ بلال رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرزند ولید حضرت عمر رضی اللہ تعالیٰ عنہ خلیفہ ثانی (باقی صفحہ ۲۱۳)

کھیننے کے وقت دونوں مقبولان خدا تھے آپس میں جھگڑے اور مذکر نے لگے حضرت حسن رض کہنے لگے کہ اول باری میں
 لونگا شاہ بلال رض بولے کہ اول باری میری ہے کہ میرا باپ خلیفہ اور حاکم وقت ہے اس واسطے باری اول میری ہے حضرت حسن رض
 کہا کہ میرا نانا سرور کائنات فخر موجودات محمد مصطفیٰ احمد مجتبیٰ صلی اللہ علیہ وسلم اور تیرا باپ ان کا غلام ہے اور تو میرا غلام
 غلام آقا کے پہلے کس طرح ہو یہ بات شکر شاہ بلال چپ کر کے حیران و پریشان ہو کر حضرت عمر رض کے پاس آ کر فرمایا کہ
 کہ یا ابراہیم المؤمنین شہزادہ حسن آپ کو غلام کہتا ہے حضرت عمر رض نے فرمایا کہ بتاؤ کہ کہاں ہے حضرت عمر کو شہزادہ فوراً سا
 لے کر جس جگہ حضرت حسن بیٹھے تھے آگے حضرت عمر رض نے بعد سلام دعا مسنونہ کے دریافت کیا کہ جس طرح بلال رض کو کہا
 پھر سنا حضرت حسن رض نے کہہ دیا کہ تم ہمارے غلام ہو جس وقت یہ بات حضرت عمر نے سنی تو مارنے خوشی کے بھولے نہ سوائے
 اور لاکھ لاکھ شکر اور حمد کئے کہ شکر ہے ہم غلام نبی میں جس وقت حساب کے واسطے حاضر عدالت ہونگے تو عرض کرینگے
 کہ ہم تو علما ان اہل بیت رسول میں یہ وہ حضرت عمر رض میں جنکو خدا تعالیٰ اور رسول صلی اللہ علیہ وسلم نے جنت کا
 سا شیفتہ عطا کر دیا ہوا تھا اس واقعہ کو عبدالستار دہلوی اپنی کتاب اکرام محمدی ص ۱۵۲ و ۱۸۵ میں اس طرح
 بیان کرتا ہے

چھوٹی عمر نابالغ لڑکے خوش مقبول خدا دے
 خاص مبارک نانا جس دا حضرت ختم رسولان
 جسدیاں باتاں رب قبولے پیار رب ہی دا
 ادب محبت کنوں سلامی دعوے جو میں غلامی
 جو میں محبت اسدی کولوں ذکر مفسر کر دا
 جھگڑے سن آپس اندر رب دے ولی پیارے
 اس تھیں ضد دونوں وجہ ہو گئی سنو حقیقت ساری
 شاہ رسولان سرور عالم جد مبارک میری
 تا تو میرا گولا ہو یوں کیتا ذکر زبانی
 حضرت عمر اگے شہزادے آفریاد سنائی
 حضرت عمر کہیا ادہ کیتھے جل دکھاں اسانوں
 جس جاگہ شاہ حسن شہزادہ بیٹھا آن دکھایا
 جو میں بلال تا میں فرمایا پھر سنایا جاوے
 گمراں نہیں سی خبر جو ایہ گل کہنی ہے یا نامیں
 میں آکھیا تسیں گولے ساڈے بتر تساڈ تیاہیں
 حضرت عمر خوشی وچ آیا حمد کہے تکہا رسی

بلکن جا کر کھین لگے دو حضرت شہزادے
 سی اک حضرت حسن شہزادہ سید کل مقبولان
 دو جا شاہ بلال جو بیٹا حضرت عمر ولی دا
 دلوں زبانون اوہ قربانی پیش رسول گرامی
 اتنا حضرت عمر ولی نون پیار نبی سرور دا
 اوہ جدر لکر کھین لگے دو مقبول سہارے
 ہک دو جے نون آکھن دونوں اول میری داری
 حضرت حسن کہیا کہ میں تھیں اول داری تیری
 باپ تیرا ہے گولا اسدا دعوے کرے غلامی
 شاہ بلال ہویا چپ سن کر بات نہ کیتی کائی
 یا باو شاہ حسن شہزادہ گولا کہے تسانوں
 باپ پیارے نون کر عبدی شاہ بلال یسایا
 بعد سلام امام حسن نون حضرت عمر سناوے
 پھر شاہ حسن پیارے سوہنے دسیا بول تدا میں
 جو میں محسوباں عادت ہوندی بولیا چائیں چائیں
 نال خوشی شاہ حسن سناوے سیریں بات پیاری

ذوقوں شوقوں حب نبی دی ایسا جوش لیا بی
 بس ہن کافی ایہو سالوں حاجت ہو نہ کوئی
 بس ہن اسال غریباں فضلوں ملی مراد تاملی
 توشہ پاس غلاماں لوکاں ہر ویلے منظور می
 وچہ دربار غلاماں تائیں عالیشان گرامی
 کل مراداں حاصل ہوسن وچہ میدان حشر دے
 جد ایسں عمل عبادت کارن پیش عدالت نجاسا
 ہو قربانی عمر سو تارا لا کھاں حمد سنا دے
 کیا جانن اس منزل تائیں پڑھنے سنیا لے
 قدر نبی دا معلم ہسی حضرت عمر دلی لوں
 جے رب قدر پیارے والا پردہ کھول دکھا ندا
 حضرت عمر شہزادے تائیں ادبوں عوض سنائی
 وقت حساب ہو وال جد حاضر سامنے رب جلی دے

ہو قربان کیسا اچ سالوں کمی نہ رنگنی کافی
 ساری دولت ملی گئی سالوں نظر کرم دی ہوئی
 جے رب ساتھ نبی دے بچھے درجہ پیش غلامی
 سدا حضور غلاماں تائیں گدے نہ ہو دے دوری
 پیش غلاماں ملک تاملی ادبوں کل سلامی
 رب دا ہوگ پیار تہنا توں جو بردے اس گھو دے
 ایسں رسول تیریدے بردے صاف جو اپنا سال
 شوقوں زور محبت کیتا جوش نہ جبر یا جاوے
 اسوں معلم جلوہ نوروں حبسوں یار دکھا لے
 رب نے کھولیا گھنڈ نورانی ملیا جدوں نبی لوں
 سبکوئی پھر فرمان او ٹھاندا کون جہنم جا ندا
 کرم کما کر لکھدیم سالوں جو اچ بات الائی
 تا جو پیش کراں سرکارے ایسں غلام نبی دے

بلفظ اکرام محمدی مصنفہ عبدالستار دہلوی ۱۵۵۳ و ۱۵۵۴ مطبوعہ لال سٹیٹیم پریس انارکلی لاہور مولوی محمد معظم اس مضمون
 سے جلد نام غلام صبر غلام نبی غلام حسن غلام علی سب کا ثبوت ہے منکر دل کو غرق ہونا چاہئے غلام محمد خادم مولانا ہلوی

(بقیہ حاشیہ متعلق مکہ صفحہ ۲۱۳) مکہ عبد الباقی الخ عبد لینے غلام قربان بردار اور نا فرمان کی مثال اللہ تبارک و تعالیٰ
 نے قرآن مجید پارہ ۱۴ سورہ نمل میں فرمائی ہے صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ مِنَ الْأَمْرِ
 بِيَانِ كَذَلِكَ مَثَلُ الْبَدَنِ الْمَمْلُوكِ لَوْ كَانَ لَهُ قُوَّةٌ لَقَدْ كَرِهَ اللَّهُ لَفْتَنِكَ
 مَثَلًا مَثَلًا حَسَنًا فَهُوَ يُفَقِّهُ مِنْهُ بَشَرًا ذَكِيًّا وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَكَ هَلَكًا هَوْنًا
 اسکو رزق اچھا اور کوئی اس کا مزاج نہیں بس وہ فرج کرتا ہے اس رزق میں سے چھپے پھپھے اور ظاہر جس طرح سے کہ چاہتا
 اور کسی سے نہیں ڈرتا کیا برابر ہوتے ہیں مفسرین نے فرمایا کہ جو قدرت نہیں رکھتا اس عبد سے مراد ابو جہل ہے اور جو قدرت
 رکھتا ہے اس سے مراد حضرت ابو بکر صدیق رضی اللہ تعالیٰ عنہ ہے اسکے بعد دوسری مثال بیان فرمائی وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا
 رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَىٰ مَوْلَاهُ أَيْنَمَا يُوَجِّههُ لَا يَأْتِ الْبَخَائِلَ هَلْ لَبِيتُمْ مِنْ
 ذَمِّنٍ يُدْعَىٰ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ اور مثال بیان کی اللہ نے دو مرد کی ایک ان میں سے گو ننگا ہے نہیں قدرت رکھتا اور
 کسی چیز کے اور پوچھے اور پرا لگ اپنے کے جد جاتا ہے نہیں لانا بھلائی کیا برابر ہے وہ اندوہ جو کرتا ہے ساتھ انصاف کے اور وہ اور وہ
 سید ہی کے ہے یہی مثال ہے مومن اور کافر کی مومن سے مراد حضرت امیر حمزہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ اور کافر سے مراد ابی بن جلف یا مومن
 سے مراد حضرت ذوالنورین رضی اللہ تعالیٰ عنہ اور کافر سے اسید بن ابی العاص - مولوی اسماعیل دہلوی سرد فرزند تائبہ (نامی ۲۱۴)

اقضی بیت دوراوی مسجد بیت مقدس نامی
 وحی اترن دی جگہ عبادت گاہ رسولان سونی
 بچل نیوے رکھ نہراں دافر برکت دنیا والی
 اک لفظے وچ یکیں حضرت بیت مقدس جا کے
 اوتھوں اوپر آسماناں کھڑ دے راز پوشیدہ
 البد نیک سنا دن مارا شفقت والیاں باتاں
 یا سننے وال کفاراں گلاں جو الکار کریندے
 مومناں دیکھن مار جو سن معراج امنا کر دے
 یعنی سننے والے آسے حضرت اونہاں خطاباں
 تے دیکھن مار آسے جو سدے سن حضرت دیتا میں
 نشانیان اوہ جو خاص جلال جمال میدیاں آیاں
 تے نال مری بینائی دیکھے اوہ محبوب ہمارا

شام اندھ سلیمان بنائی برکت وال گرامی
 دینی برکت البیدولوں استوں حاصل ہوئی
 لیگے اوتھے اپنا ایس پیارا پار کسا لی
 بنے امام بیٹیاں سندے مگر کھلے سب آ کے
 تے اوہ راز سناے جیڑے آسے نہ شنید ا
 دسن مار نشانیان قدرت ہور کمال صفاتاں
 سن معراج نبی دا منکرناہ تصدیق دھریندے
 یا ضمیر نبی دل راجح لکھدے اہل لہر دے
 جیڑے ہوئے نبی نوں ریدے طرفوں نال موبال
 تے وچ بحر حقائق اسال دکھایا اشد تیا میں
 کھجک رسول اللہ سے سندا نال خدا شنو آیاں
 یستمع لی و یصبر لی داراز ہویا آشکارا

نظم اردو تفسیر رونی

حمد ہے اوسکو جسنے دکھا کر لمحہ اپنی قدرت کا
 کے سے افضلی میں لیجا جتنے میں پیغمبر سبکو بلا
 فرش سے لیجا عرش دکھایا عرش سے لایا فرش پہ پھر
 انکو بلا یا شب کو دنوں اطلاق مکاں بھی تھانہ جدا
 کثرت کیا اور عالم کیا کون کہاں اور بزم کدھر

عوش پہ لاجمک یا لمحے میں قدم ہمارے حضرت کا
 آجکا ثابت فضل کیا دنوں منصب دیکھے امانت کا
 آمد رفت بہ دم میں تھی کیا کھیل ہے اسکی قدرت کا
 حق ہی حق تھا آب تھے آب نام نہ تھا دنوں کثرت کا
 مجلس بھی تھی محفل تھی عالم تھا ایک وحدت کا

قصہ معراج

دو چھ مہینے معراج حدیثاں بتیاں نقل کریندے
 بارہویں سال نبوت بچھوں وچہ رونی لیاؤں

پروچہ ربیع الاول دے بہتے مین ثبوتی دیندے
 اک ہجرت تھیں پہلے سال اپر پنج ماہ بتاؤں

بیضا شہ ۲۱۵) نے کتاب مواظ مستقیم کے صفحہ ۲۷ میں غلام فرما بنبردار کی مثال اس طرح بیان کی ہے جسے ایک غلام فرما بنبردار کو
 اپنے مولاکے شفق تربیت پر اعتماد ہو جائے کہ وہ غلام اس اعتماد کی وجہ سے اپنے جواج کے حاصل کرنے کی فکر سے ہر حال میں خارج رہے
 رہتا ہے غم اور فکر کی فوجیں اسکے دل پر ہجوم نہیں کر سکتیں اور اپنے مولاکے سوائے اور کسی کا خون اور کسی کی امید اسکے دل میں راہ نہیں
 پاسکتی اور مولاکے مال و ملک میں اسکی اجازت سے بے کھٹکہ تعریف کرتا ہے اور اسکے نافرمان غلاموں کو اور سرکش چاکروں کو شہرہ
 دلیری سے حکم کرتا ہے الخ دیکھو عیظ مطلق اور نازوں عبد آبق اور عبد مکاتب سے کیسے برابر ہو سکتا ہے پس منکرین کا حضور صلی اللہ علیہ وسلم

کے برابر کا دعویٰ کرنا انا بشر مثلكم کا دم بھرنا سوائے کم بختی اور شقاوت کے اور کہا ہے حلوانی عنی اللہ عنہ

موافق ایس روایت بارہویں مئیوے ماہ شوالوں
 بارہویں سال نبوت کچھوں دسے جو روایت
 ستارہویں ماہ رمضان آیا وچ اک روایت جانوں
 ستروہویں ماہ رجب دی رات سوار شریف نہایت

فضیلت شب دو شنبہ و رات دو شنبہ اور ماہ رجب کی

ماہ محرم وچ شروع ہوندا سی سال پیارے
 بعد اسدے ذی الحجہ مہینہ برکت والا پایا
 تا رجب وچ معراج کر کے عزت شرف و دنیا یا
 اول سال محرم اوسط رجب ذی الحجہ آخر
 اک راتے دی برکت پاروں سارا جن مبارک
 محرم اتے رجب دسٹنہ وچ ربیع الاول نوں آندا
 رجب تھیں ذوالحجہ تک اسوچ سے شجبان مہینہ
 ہر سردناڑا عید کے ہر رات قدر دیاں راتاں
 رات سوار مقرر ہوئی کیوں کارن معراجے
 سی منظور خدا نوں روز جمعے دیناں برابر
 تا ایس مبارک دن نوں اتنا دتا شرف الہی
 ایسے روز نبوت پائی سرور عالم سائیں
 ایسے شب معراج مقرر کر کے قدر و دنیا یا
 ابہ دن پٹا ٹھوارے وچ دے امت شان و دنانے
 کالی رات اعمال امت نوں روشن مل گئے دیوے
 جمعہ سوار گواہ بزرگ اک جیسے رب ٹھرائے
 انہاں دنوں وچ عمل امت دے ذرہ ذرہ جیہڑے
 لازم ہے تعظیم انسانی بونہ نکی وجہ اینہاں

شروع اسلاموں ہن تک قاعدہ ابہ ہن تک
 پر وچکار مہینہ متبرک وچ سال نہ آیا
 امت مرحومہ نوں ہے ایہ نیک شفیع سمجھ آیا
 تن دورے وچ سال مبارک ہوئی رحمت وافر
 ہور مہینے انہاں پاروں پاندے شرف تدارک
 جسد یو وچ محبوب خدا دا خاص ولادت پاندا
 پھر رمضان مبارک آیا واہ فیضان خنزینہ
 اس امت مرحومہ نوں کیا بخشیاں رب برتاں
 کیوں وچ ہورس رات نہ ہو یا حکمت اس دسیا
 وچ فضیلت کرے سوار دہیاڑے تائیں حاضر
 پیدائش وچ ایسے دندے ہوئی بحر صفائی
 ہجرت ایسے دن تے ایسے روز وفات منائیں
 روز جمعے دے ہم پتہ رب روز سوار بنایا
 دو شفیع امت دے کارن ابہ دور و زبائے
 ددگواہ جے ہون مقدمہ تا کہہ فیصلہ تھیرے
 اس امت مرحومہ کارن عجب سامان بنائے
 وڈے عظیم الشان بنن کیا دوناں شرف نکیرے
 بچے یکے مومن کر دے شان ایہ میناں جنہاں

منکرین معراج شریف کے اعتراضوں کا عقلی و نقلی جواب

تیراں صدیاں گذریاں جو بدین بھی کہہ گذر سدانالی
 نال دلیلان روشن مثل دوپہراں ددھ آفتا بولوں
 روشنی نوں والے بند بھب نکلے ایس زمانے
 فلسفے ہور سائیں والے ڈوبے وچ گرا ہی
 کہن نہ جہ آسمان مناں ایس کوں مناں موراہے
 کل امت معراج نبی داناں ہوں مندی آلی
 ناہ کوئی منکر ہو یا سی پرہن کجہ حال خرابوں
 گھر گھر میناں خام دلیلان دسن ہر جگہ
 صاف زبانون منکر ہوں اس مسئلے دے ہی
 چھوڑا مول اسلامی لگے منکر سائیں براہے

رب نبی نون لگے بچیں اودہ محتاج دیسلاں سادہ لوح لوکاں نون اوتناں اپنے نال رلایا	ہوا سمیں دی بگڑی لوکی لگے مگر بجسلاں چھہ وجہ تھیں اینہاں نے معراج انکار کیا
ادجہ اول دودیم	
جان اسپں آسمان نہ مندے تاخیر فلکیں اسدا جان اگ دے کرے ٹیکٹ ہرگز ہنچے نکل زمینوں	کیونکر عقل منے لے دجا خاک کی جسم نتاناں ایڈ بلندی تھیں ہے گذرن مشکل اس لقبوں
تیسری وجہ	
ہوا دے کر لوں بندہ جسم اوپر لنگھ سدا دے	با بچوں ساہ لے دے زندہ کوں بھلا رہ جاوے
چوتھی اور پانچویں اور چھٹی وجہ	
بھارا جسم تقالت بہاروں نہیں اوپر جڑھ سکدا رب نون کی کیا لوڑ جسم ایہ کھڑنا اوپر آسمانے	تا یکٹوں اقلے تائیں جا کے پرتن عقل نہ مندا جے چاہندا تا زمین اوپر چا دسدا سپہ سمیانے
با بچوں وجہ کوں من لے اسپں معراج آسمانی خواب اندر معراج روحی دا ہے اعراض نہ کوئی	صرف مینوے جے روحانی تا کوئی نقص نہ حانی ایس عقیدے اوپر آکھو لکھ لعنت ہر کوئی
سپیں جواب اعراضاں داسن دکھو دکھو پیارے	عقلی نقلی مشن ہون گے دے اوچے للکارے
جواب اعراض اول دودیم	
وجود آسمان مسلمہ مسلمہ جس انکار نہ تھوے ہر عالم ہر عالم تے کل حکمت فلسفے والے	جدوی دنیا ہونی تدا اسپں وجود مینوے یونانی دانا اک اک ہر فرد بشر ہر حالے
سندے جلے آئے آسماناں ناہ کوئی منکر ہو یا کل مخلوق جانی جوہ کل حکیم سیانے	چار سو کتب آسمانی وجہ بھی ہے ایہ مسلمہ ڈھو یا اہل عقل تے عالم فاضل ہر ہر وجہ زمانے
بلکہ جابلاں نے بھی اسدا کدی انکار نہ کیتا رد ہونے سپہ پنچر بھی مرزانی کل بلا یاں	سبہ دے سپہ اک شی نون چٹھری ثابت کر دیتا شیطانی تا دیلاں ڈبیاں نور دیسلاں آیاں
روشنی نویں پیرا اکا جو ہو یا اج آکے باہجہ دلیل انکار کما دن سخت جہالت ہونی	دج ایس پیرے چٹھے ڈگے گئے ایمان کہوٹا کے پارسل کر کے عقل اوہناں نے ہے لندن دل ہونی
کل گھٹ مرغی کھادن دا ایہ اثر سویدا ہو یا	کر انکار معراج نبی دا ایمانوں ہتھہ دھو یا
ہوا انکار ثانی	
کہن جو نظر اسادی دچہ جسم آسمان نہ آوے ہر اک چیز باریک ہوا حرارت مثل جاں دسن	دور بیناں بھی لا لا ڈٹھا پتہ نہ پایا جاوے دور بیناں دے نال مگر آسمان نہ دے آکھن
اس کارن ایہہ من لینا نہ اندر عقل سادے	باہجہ انکار نہ چارہ کوئی اودہ فرقہ تبتلا دے

یہ سب باتیں صحیح ہیں ان میں سے کئی کئی جگہ پر اس کا ذکر ہے اور یہ سب باتیں صحیح ہیں ان میں سے کئی کئی جگہ پر اس کا ذکر ہے

اس روشنی دے وارے جائے اُکھوں بول زبانی
 جاں ایہ ذریعہ دسدانا سی خبر پوچا دن لوکاں
 وجود موجود جدنا سی تدبھی بھادیں فلاحرنا سی
 موثر کار تے بائیسکل نہ ہین اوس دناڑے
 پر آسمان دیکھن نوں اٹھلی نہیں دوہین سوہاند
 ہر اک شی تائیں وچ دیکھن فرق نہ کجہ رہی پوچا
 توں چیز کسے دی نظر نہ آدن تھیں کیوں نفی بھجانی
 جو نظر نہ آدن اوہنا ندھیں ہوگ دکار نکاراں
 ہن اوہ نظر آیا منکر واد ہو یا منہ سیاہا
 پر انکار نہ ہوگا اوہناں عاقل نکتہ پا دن
 رکھے دورنگا ہوں پھر جو دیکھے اوس کدہا میں
 حالانکہ موجود ایہی پر شیشہ نظر نہ آوے
 چمنی فلک آوے پھر کیوں کر دروں اچ نگاہیں
 چیز کسے دی ناہ دس دے دو سبب سہیوے
 فہم خیال تدبر اینہاں وجود دسو کہاں بہاں
 جاں بیڑیوں ایہ ناہ دس پھر کوہن دس فلکناں
 کہو بے عقل ہوئے اسیں سالوں ہن جو لبہ
 آسماناں دانکر ہون دسو کھا ہے شیطانی

دلیل ایہو جے پھر باندی تاہ سخت نادانی
 اگلیں وقتیں خبر پوچا دن بن تاروں وچ ملکاں
 اودوں تار تصور کرن جنوں گھٹ نہ آہی
 جو رجا ہوانی دا سی اہناں وجود پیارے
 ہوا حرارت شیں باریک جو دور بیناں سنگ پند
 رب عطا کر لسی جھب جس پاروں فلک دساوے
 تا فیثاغورث دی روح تے لکھ لہنت لوکاں پانی
 تائیں ہزاراں وچ کمندر نالے وچ سپاڑاں
 جو پھر کو یکہ تیل مٹی دا فلاحرے دسدانا
 شیں ہزاراں وچ زمیں دساوں نظر نہ آدن
 جویں گلوب شیشے دا دیوں بال گیسے دبائیں
 تا دیوا عرف دینگا اسنوں ناہ گلوب دیارے
 چمنی گیس اوتے جد دوروں نظری آوے ناہیں
 گلوب شیشے دا نظری آدن نفی دلیل نہ تھوے
 وجود عقل دا نظر نہ آوے جو در جسم رکھا تی
 وچ جسم ایہ چیزاں سبے نظر کسے کدے آیاں
 یا اُکھو جد عقل نہ دے نہیں وجود عقل دا
 بے عقلاں سنگ منکر کھپا دن نری ہوئی نادانی

دوسرے اعتراض کا جواب

پر وچ حقیقت شکل نہیں کجہ اہل عقل سمجھدے
 تے جو شے اگ دے اندر ڈالنے جل جاوے جیون مان
 ہے اتھ سوال سنیں کر فور ساہیا نال تمیزاں
 اوہ اوہناں شیاں تھیں نکل سکن بائیں تیراں

گرے اگ دیوں جسم خاکی دا انگنا شکل کہندے
 اوہ لاشے کا لہم ایہی جویں خاصہ اگ دا جان
 جاں اثر آتش دا جان بل جا دن اسوچ سہ چیزاں
 خامے خیر اندے جو اوہناں وچ رکھیاں تاثیراں

سہ چیزاں کسی شفاف چیز کے نظر آنے کے دو سبب میں یا اوس چیز کا جسم کثیف ہو مگر حد نفاذ سے قریب ہو یا کسی
 درمیان کے فدیوے سے اوسکو نزدیک کر لیا جاوے یا وہ چیز بذاتہ حد نظر سے نو دور ہو مگر پوچہ اپنی ذاتی روشنی کے
 حد نظر میں علی آوے جیسے سورج چاند و غیرتا بس اگر کوئی چیز خود بھی روشنی ہو اور گاہ کی حد سے بھی (باقی پڑے)

ساڑی سمجھ اندر اوس شے دا جدا اثر ہو جاوے
 دو جیاں چیز اندے بھی دو دو خاصے مین دسکے
 ممکن ہے جو رہے اک خاصہ دو جا زائل تھوے
 جیوں پھلجھری دلاستی اندر پانی نظری آدے
 بگر کسے شے نول اوہ ساڑنہ سکدی ہرگز بھائی
 جو کوئی پہن لوے اُس تائیں اگدا اثر نہ ہوندا
 ہستیاں لوکاں چیزاں ایسیاں تو یاں مین بنایاں
 ادہناں شین دے استمالوں ہرگز اگ نہ ساڑے
 بجیات بنے تے آتش اثر نہ اوس پر کردی
 شجیدے باز دھکھے کئی شہریں چیز کوئی تن لا کے
 لوک ہزاراں کھلے دوالے دیکھن حالت ساری
 دچ علیات کتاباں شجیدے لکھے نظری آئے
 آئیس دالی نانڈی دی جالی سوئی جامہ آدے
 او تیس یا جلی للہماں دیوچہ لایا جاندا پیارے
 روشنی نول اوہ تیز کرے تے جھنٹے خوب مفاٹی
 جاں سوتری کپڑا ناں مسالھے آتش دخل نہ پاندا
 شجیدے باز نہ آپ شے ناہ کپڑا اوسدا سٹروا
 شجیدے ناں تاثیر آتش دی یا ہے زایل ہوئی
 تے فوری تن دا گڑے اگ تھیں گذرن گنن محالوں

جیوں دو خاصے ناہ اک جالن دو جا چانن لکڑ
 اک جلیا دن اگ دچ دو جا روشن ہون سہاے
 روشنی محض رہے تے صفت ساڑندی دور کیوے
 یا آتشبازیاں دو جیاں روشنی اگدی پانچا و
 یا روسیاں دا گرتہ ذرہ صفت جسدی یہ پانی
 گولی بند قوتوں پچ رہندا اویں دانگ پسندا
 سنگ تاثیر صہناندی اگدا ساڑن دور کتھیاں
 سمندل کپڑا اگ تھیں پیدا ہو کے رہے وچہ ناہے
 نہیں شردا نہیں مردا اگ تھیں نہیں تکلیف فری
 سخت آتش تھیں گذرن رہن صحیح مسلا جا کے
 دچ لاپور ہو یا کئی داری ایہ تماشہ جاری
 سنگ تاثیر دو ایں متھہ وچہ پھر دے اگ دسکے
 دلاستی گھاہ دار دغن او پر اوسدے لایا جاوے
 صحبت اگدی راہوں قوت پھر داپور سونارے
 آب نہیں بکھ فراد تھاندا کرد ملاحظہ بھائی
 پھر ختم نیساں مٹھا دس کیا نہیں ایہ اثر رکھاندا
 ہر چند آتش ورتن میٹھہ اوتے نہیں خوف فرودا
 یا مادہ ساڑن رہیاناہ اوسوچہ جیڑا عامل کوئی
 شجیدے ناں ایمان تے منکر پاک رسول کمالوں

(بغیر جائیداد) ہزار نا منزلیں دور ہو انسان کی قدرتی آنکھ دہاں تک جانہ سکے تو ایسی چیز اسکی
 نظر میں کیسے آسکتی ہے بلکہ کسی آلہ کے ذریعہ سے بھی نامکن ہے کہ اسے دیکھ سکے جیسے گیس کے شیشے کی
 مثال تن میں بیان کی گئی ہے کہ اگر شیشہ عد نظر سے دور ہوگا تو رات کو ہرگز نظر نہ آسکا اسی طرح آسمان
 نگاہ سے دور بھی ہے اور کوئی آنکھ یا دہلیں دہاں تک کام بھی نہیں دلیسکتی اور نہ آسمان سورج چاند کی طرح
 روشن ہے جو موجود اتنی دوری کے چر بھی سبکو نظر آدے آسمان ایک شیشے کی طرح صاف ہے اور نگاہ کی حد دور ہے اسلئے نظر
 نہیں آسکتا مگر نظر نہ آنا اسکے سبب ہم ہونکی دلیل نہیں پس فیثا غورث کے پہلے عقل و نقل کا اضماع بدستور
 قائم رہا اور آسمان کا وجود عقل و نقل سے ثابت ہوا۔ افضل المواقف فی شرح الوافی علی الدعوتہ لہ کرے الخ آسمان
 اور زمین کے درمیان ایک آگ ہے جو آدمی کو آسمان پر جاتے نہیں دیتی یعنی جل جاتا ہے (باقی بر صفحہ ۲۳۲)

<p>محقق اہل یورپ نے کہا سورج حتی عیناں تے کس عنصر تھیں پیداگ یا آب یا خاک یا اینس قدرت نال کیا پھر مشکل حتی رسول پسندی بھرا ایسے گرم کرے وچ رہناں قدرت حاصل ہی خشکی گرمی تیز وہیاں وچ بہہ سرسبز سوکا جان مینہ دن تاں سک جادون واہ واہ عیند جے اعتبار نہ آدے تا کوئی پھر دستاوشناسی جگہ پانی دی آگ ملا کے گرمی میں پہنچاند تا وہ او دیں خشک ہو جادون کیا قدرت تہ سائل خلاف عقل سے وچ گرمی دے ساک رس تمانی ناری کرے تھیں لنگھ جاو آگ اشرہ تھیوے ایہ کم ایڈنہ مشکل آیا قدرت پیش خدا دے جاں جزاں زمین دیاں غالب ہاں شہود بہاں غالب اشرہ جے ہوئے جودن آگ تے اوشن جیہ</p>	<p>تا رول نور نبوت کتر جاتا بے ایماناں سے اک مخلوق آباد گر ایہ ظاہر ہو یا ناہیں ایسی روشن آگ وچ زندہ اوہ مخلوق جا رہندی باہجہ دلیل اوہ ناری کچھن نری حماقت آئی بوٹیاں بعض نظر وچہ آیاں بھی کبہ گہاس سگا جوں جوں گرمی تیزی تہوں ساک ہو زیاد جیوں نا تھی سنی بہسر اہور جو ہتہ ستیا ناسی دوچ باغاں سرکاری بعضے بوئے پیٹھہ جہنا ند گرمی نال ہن اوہ ساوے جے آگ بالین ناہیں کل عالم دے رکھاں وچوں جیوں اوہ کو نامی کل عالم تھیں ایوں شاہ رسل ممتاز کیوے جل جادوں دی جاگک سھوں قوت پاک زیاد معدنی چیزاں جنو مکر ابرک آگ وچ جلدانا میں تھوڑی مدت کان توں وچہ ^{کاغذ زندہ} جیسے پاک نبی دے</p>
---	---

تیسرے اعراض کا جواب

<p>تا بن ساہ لیون دے زندہ کوں بھلا رہی جاوے ساہ لیاں بن جیوں مشکل او ساڈا ظاہر باند تا کس قدر اندر زندگانے فرق ہو سسی آتا وہ ہستیاں اسدیاں میں مشالاں سن بندر جمانی جس کرن دم صوفی وچ ذکر دے نظری آوے اتنی مدت ساہ نہ لیندے ہرگز اوہ سو جاوے اوہ لوگ زندہ پر ساہ نہ لیندے عاقل کہیں انانی کئی ماہ پیٹ مانی وچہ کچھ زندہ جیو نہارا توہیں بنی لوں جے اک رات جے کھڑا رہا بلدے</p>	<p>جے کرے گتوں ہو ادیوں بندہ زندہ گذر ساڈا زندگی انسانی بھادیں موقوف او پر ساٹا ند جاں کوئی چڑھے او ماں ہو جاوے کرہ ختم سو او ساہ لیون دی شرط نہوئی سے کارن زندگانے زندہ بندہ نظر پوے نہ لیند اساہ دساوے چوی گھنٹیاں تیکر بلکہ استھیں وودھ پارے بعض فقراں بند و انوجہ بھی سے ایہ شق دساوی جے تفصیل زیادہ چاہیں پڑھ حکمت وچہ یارا کئی مہینے بن ساہوں رہے زندہ وچہ شکم دے</p>
--	---

ساہ لیون ایچ شہروں میں بعض گداگر آتے ہیں کہ منہ میں چھتر بہت بڑا جس سے کہ منہ پھٹنے کے قریب ہوتا ہے اور دونوں ہتھوں میں بہت بڑے بڑے کپڑے کے چھتر سے دیکر بند کیا ہوا اور باجم شہر میں ساڈا گنت گائے میں اور گداگری کرتے ہیں اور سانس لینے کا کوئی ذریعہ نظر نہیں آتا خادم مولانا صاحب ملواری۔

ہوادے کرہوں کڈھ بن ساہوں زندہ رکھیا سہل
 کرے تلاش صدق خواص بحر و جہ غوطہ لائے
 موتی لبھن وچہ سمندر ٹوبے روک دمانوں
 خاص عرفان الہی والا موتی کڈھن کارن
 وچہ تھوڑے عرصے جے زلیتا ساہ رسول الہی
 جسمانی مسراج اندر اغراض ایہ بھی رد ہو یا
 نسا اللہ اسلم

قدرت ربدی اگے ایہ گل دور نہیں کن پائیں
 بندرے ساہ اوسد مدت زندہ پھر سائے
 شاہ رسل جے بحر مدفن وچہ کرن خواہی ناموں
 ایہ مجال پچھانن منکر حق نہ مول نتسارن
 کیا مشکل وچ اسد کہدیاں بہت مثلاً بھائی
 جو تھا ہے اغراض صمیم کوں ایڈ بلندی دہویا

جو تھے اغراض کا جواب

پہل زمانے وچہ کدی جے ایہ اغراض کریندے
 پرین علم ترقی دیو وچہ سونے تجربے نالے
 کدی غبارے اوڈن کٹولے لوی وچہ برلا کے
 وچ لاہور ڈٹھا کواری اوڈیا شخص بنگالی
 نرد و خدا نون دیکھن اوڈیا آنا دور گیا سی
 بنے جہاز ہوائی صیہرے اوڈے وچہ ہوا کے
 قدرت ربانی تعلیم انسانی نظری آئی
 ادبناں جہازاں ولوں دیکھہ بن بنے جہاز ہوائی
 ایہ طاقت جس خالق بخشی قوم نصاری تائیں
 جو قدرت کامل ربدی وچہ سن سوچ خیالوں کر کے
 کئی سون کے بھار جواج بنی تدبیر اوڈا دے
 کیا ایہ طاقت قدرت نہیں سی پہلے وچہ خدا دے
 اوہ اسدی فہم رسائی نون کہہ بن انکار نہ جانے
 کول آسمان پنچندی صورت ہونی جانی جاری
 اِنَّ اللہَ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ رَّقِیْبٌ نُون جہاد لیبی و
 قوت والا قوت نال جے چیز کسے دی تائیں
 جتنی طاقت والا ہوسی چیز وگا دن والا
 پھر دہل مٹی دی جے کسے جانب فلک گائی
 تے جس شے نون رب تھالے وڈی قدرت والا
 نال جے اپر جانے دے خود حضرت مدعی ہوندے

تا کہہ غور تامل اسوجہ لوکاں کرنے پیندے
 رد کرن منکر دی گل نون عقلی نال حوالے
 تھوڑا تھوڑا اوڈے آہے کہہ ذریعہ پاکے
 تن میلان تک شائد اوڈیا ہوسی مرد کمالی
 رات دنے رہیا اوڈا وچہ کتاباں نظر پاسی
 اہل یورپ کے سیر سفر وچہ پنچن دور دور اوڈے
 سن تجویزاں پیش ہویاں جو سفر سمندر بھائی
 لکھاں کوناں تائیں اوڈن تالیچ چیز نہ کائی
 جیب اپنے دی داری کیا اوس طاقت ہونی تائیں
 جسمانی مسراج نبی دیوں منکر سونے فرقتے
 کئی سو فٹ اوتاناں جاو کہہ نون پیاد سیا دے
 ٹھیک آہی پر جس شے وانہیں علم ہویا وچہ مادے
 اے منکر من رکھ تسلی تھوڑے وچہ زمانے
 کہہ اوڈیک کریں کہ منکر جلد ہوسی انہاری
 قدرت وچہ الہی پھر دس کون تردد اوڈے
 پھر کے اوتاناں دگا دے نظروں غائب ہون تھائیں
 ادنی درجاسی اوہ جو نہ کر گیا پتھر ڈالا
 موافق طاقت فاعل دے اوہ دور وچگی بھائی
 طاقت نال اوٹھا دے اسوجہ کہہ کیا تھوڑا
 تا کہہ بندی گل تیری پرین کہہ غفلت نہ پوندے

جس نے گناہے جادو والا پھر انکار کیا نی
حضرت نال عداوت کر کے درجگ لیا سو کالا
گویا رب نون عاجز جاتا ہر منکر سودا نی
ایہ بد بخت برے جو منکر محرابوں نے شالا

پانچویں اعتراض کا جواب

یہ دور اوڑے وقت اندک وچہ کر کے مڑا جادو
وجہ انکار والی یہ روی اس نہیں سخت دسیا وکے
وجہ بند پنجاب گڈاں تے گڈاں شتر سواری آہی
اور تیر تیکر بھی جیکوئی جادو نہ قصد کریندا
ہن سیال کو نامدے پنڈے ریل ختم اکد نوچہ کردی
پہلے خواب فیال اندر نہ آہی ایہ اسواری
وجہ امریکہ بجلی گاڑی اندر چند منشاں وکے
انہاں سواریاں دی پھر دن دن ہور ترقی تھو کے
پہل زمانے موجب ہن کیا طاقت دوہی پیارے
وجہ کجہ عومے چاٹر براتے دوروں سیر کر کے
آہے طرف گڈی او ٹھہریل تے گھوڑا چھر کھوتا
اجے زمانہ وجہ ترقی دن دن ہور ریشیا یئیں
آبی طاقت نال گھوڑا بنے مجھ آٹا پیسے
ارضی انجریاں دی طاقت ہر شئی وزنی بھاری
کیڈی جلدی سفر سوکے ٹے پھر وجہ کسے زمانے
پھر کرنا انکار حضور کوین وچ وقت تھوڑے

کیونکر ہو سکے اسدا بھی دیہو جو اب اللادون
حکمت ریدی وجہ تصرف کر منکر گو نہ کھا وکے
دوہیں بلکین سو پونچن آنا مشکل ڈاڈونا بھائی
بہر سارا رور و گل لگ آنا اس ٹوریندا
بھئی میل اتے کلکتہ ریل گڈی جو چلدا
موٹر کار ہولی پھر کھچوں جاری تیز طراری
تسو سو میل ٹوڑی ہے جاندی ویکھنا رساند
ہن ایہ تھے وجہ گھنٹے اندر ہورس ملک دسیو کے
بھر دن دن وددی جادو جس ایہ طاقت بخشی تھا
مڑ گھر واپس کرنا ہولی قدرت اس بھبا کے
یا بچہ انہاں سواریاں ناہ سی ہور سانا کھلوتا
ہستیاں بندیاں جادو ہور شیناں انر جائیں
کلا والی پھر چکی نکلی پھر بجلی کیا دیسے
قلعیاں ہور پھاڑاں دنگوں وین ہنا کیباری
ہور ترقی ہو سکدی ہے کارن اہل جہانے
اتنی دوروں سیر آنے کر منکر عقل نگیرے

یہ سواری جہانوں کی رہتا دیکھو سلام کرنا ہر سواری

اعراض چھیواں اور اسکا جواب

لوڑ پئی کیار بنوں سدیا بنی اوپر آسماناں
نعوا اعتراض بیودہ بھارا ایہ منکر دا آیا
پیدا کرن خلایق وی کیا لوڑ پئی رب تائیں
پر وجہ خدا ویاں فعلوں حکمت ہے ہر کم وجہ کالی
شاہ برطانیکا کی ہند وجہ لوڑ گنی بے پیارے
والی سرائے کم بادشاہی داسی کر سکدا سارا

اوپر زمین دکھاندا جو کجہ دنساں سی دیشاناں
آکھیا جادوے جے خلق تائیں کیوں میگا رو پاپا
تے اوہ پاک حاجت تھیں بے پرداہ کہنا دسائیں
منکر وی میدائیں وی کیا سی دس لوڑ اہی
والی سرائے کر سکدا سی دربار جو ہندو دیا کے
شاناں بھادیں سوکے ضرورت مگر اہی اشکارا

نہ پھر سارا اچھے پہلے پھیل تھی کہ جس نے لاہور نہیں دیکھا وہ اہی پیدا ہی نہیں ہوا وجہ یہ تھی کہ مشکل ہو کر دیکھا جاتا تھا

معصوم کو دیکھو سلام کرنا ہر سواری

فعل او نہاندے وچ کوئی حکمت ہو دے جان فروری
حکمت آہی ایہی اسوچہ دساں تینوں یارا
جسمانی معراج اوسدا نامکن ہرگز نامیں
نہ عقل سلیم نصیب ہوئی جس اوہ ڈبا انکاریں
وقت دوپہراں سورج چڑھیادے ہر اک تائیں

ایویں رب واکم نکوئی حکمت باہجہ حضور ی
سیر کراوں ارسنوں خاطر حسبی کل بسارا
شک نہیں اس اندر کرناں شک شبہ گراہی
مگر انکار اس منکر داناں مندے لوگ دیاریں
اوسدا جو کوئی منکر سو دے انہاں کہیں اوساں

در بیان معراج شریف

لکھاں روزاں تھیں اک رات مبارک بہتر آہی
جاں یاراں سال گزشتہ ہو بعد نبوت لیاں
جن تاریخ سہویں جدایہ ہوئے فضل ربانے
بعضیاں وجہ ریح الاول بارہویں جن بتایا
ایں روایت آئے اوڑک آ اتفاق کیتو نے
یکوں مسجد اقصیٰ تیک ایہ آیت ثابت کردی
سبحان الذی نص قطعی کامل جان گو اہی
اقصیٰ تھیں لگ عرشوں اوپر ثابت ناں حدیثاں
اسدا منکر فاسد ہوندا بھاری او گنہاری
تر بہ اصحاب کبار حدیث معراج روایت کردے
اک آکھن معراج نبی نول بے سویا وجہ خواجے
اک آکھن جسے نول ہویا تے اک آکھ سندان
جیڑے آکھن روح نول ہویا اوہ بھی وجہ چیمائی
اسدا ذکر اگاناں ہوسی جے کر اللہ چاہیا
کیوں جو ایہ بیداری دیوچہ روح تن سنے پیارے
سیر کرنا بندے نول جو دئی رب گو اہی
بندہ چھڑا نہ روح نول کہندے بلکہ روح تن
بندے اپنے دے روح نول ہے رب معراج کر یا
تے جے وجہ خواب ہوندا تا کیا معراج فضیلت پاندے
جو خواب اندر کئی لوکی دیکھن سیر حبت دی کردے

رات سوار کہن جس تائیں ماہ رجب وچ بھلی
سال بونجہ عمر بھندی سسی تدی لکھا گیناں
اکناں کیہا معراج ہو یا سہی اندر ماہ رمضانے
ماہ رجب اک کرن روایت جیونکر گذر دنا یا
جن تاریخ سہویں والا آن حساب لیتوئے
جیڑا اسدا منکر اسنے بیخ گوائی گھردی
مسلمان کسے دا اسوچہ اختلاف نہ بھائی
نجم سورت دیاں اول آتاں بھی شاہدین لیاں
وڈا بد قسمت جو مودی معراجوں انکاری
اختلاف کیفیت اندر وچ تفسیراں پڑیدے
اک آکھن وجہ بیداری دے روح نول ناں صواب
کھٹا روح جسم نول ہویا ہر اک قول لیاں
اکو اور ہویا جسمانی روحانی کئی وار ہویا پائی
منکر سون معراج آیت دا ہوا انکار کھلویا
ہے معراج نبی نول ہویا جیوں آیت للکارے
نص گواہ صریح اس اندر سمجھے ہر اک بھائی
جے روح نول صرف معراج ہوندا تا روح او کہندا اوہیں
پیرا سسری بر روح بندہ نہیں ایخ اللہ فرمایا
نہ مجزبانوچہ گیناں جاندا واقع ایہ ہوندا تے
آسماناں تے پوچھن کرسی عرش نظارہ دہرے

نالے نبی کیس میں وچ لتاں عشا نماز گزار ی
 نے دست گزارے تلے عرض کے وچ حدیث بتایا
 جے معراج نہ تہن لوں ہوندا سن توں میرے پارا
 اوہ بھی کہندا خواب ہو سی ایہ پاک نبی لوں آئی
 ثابت ہو یا جسم اتے روح دونوں معراج ہویا
 میں گھرا پنے آنا کے اندر نبی بتایا
 اک روایت وچ فرمایا ^{تھا} حرم اندر میں آنا
 تا جبرائیل آیا سنگ اوسکے میکائیل بھی ہالے
 بہت محدث کہن لہجے جو امہانی گھر آئے
 دینگر دی بھو بھی امہانی دا اوہ گھر پارا
 ابو طالب دی تھیں آہی امہانی تے اوہ سردور
 اوسدے گھرنوں گھرا پنا فرمایا جس کرم کے
 کل روایتاں اکو مطلب فرق نہیں وچ دھنریا
 تا طواف کجے دا کر کے بیت مقدس جاون
 بخاری اتے ^{تھلے} تھن لہجے کبری ہور مواہب اندر
 عشا نماز نبی جی پڑکے لہجے ہونے آئے
 امت لوگ ہنار ولے سن گوشے اکھیاں لائے
 بعد در خواب و دل در استقامت
 رب کیسا ایہ جبرائیل دہندے چھوڑ تھامی
 ورد و طیفے نسیمیاں تھیللاں تے تھمیداں
 تن اپنے لوں جبرائیل زینت ناک بنا لیں
 میکائیل تائیں کہہ روز باں دن نے ماہ اسرا لیں
 جاناں قبض کرن تھیں عزرائیل ذرا سستا
 بھاڑ و کرن آسمان اتے کرسی خوش سجا
 مشک معطر کرنی ہر جا کر کے خوب صفائی

فرض عشا پڑھ کیوں بیت مقدس ہوئی تیری
 خواب ہوندی تا کیوں کر سوئی اوہ نماز ادا یا
 ابو جہل کیوں منکر ہوندا دوزخ جاون مارا
 روح وی سیر کرن تھیں اوسوں کجہ انکار سلاہی
 اختلاف جگہ وچ ہو یا بھیاں انج لکھیاں
 پاٹ گئی چھت گھردی جبرائیل جیوں آیا
 اک روایت وچ حطیم جو مسجد ^{تھا} اندر ساٹا
 اک روایت امہانی گھر آئے ^{تھا} حطیم تا ہر حالے
 وچ حقیقت گل اکو کوئی ناہ تن جگہ منائے
 سنہ صفائے مرادے آنا داخل حرم نیارا
 گھر اوسدے وچ رہندے آئے فضلوں خالق برتر
 تے پاس حجر آقا اوہ خانہ داخل وچ حرم دے
 اوس گھردل وچ مسجد لے گئے حضرت لوں سن اوہا
 میں آنا تہ مسجد اندر تہ دے ہی ^{تھا} نسر ماون
 طرف شمال حطیم جگہ وچ لہجے سن پنہنبر
 نیند اکھیاں وچ تے دل جاگے نظر طرف دکھا
 ہر دیلے غم امت سندا واہ رسول سونا
 زبانش امتی گو تا فیامت

گوشیاں وچ عبادت کرنی تھجہ دشغل گرامی
 چھوڑ دیو اس راتے اندر کر لہ حکم تائیدال
 لک خدمت دا بھہ سرتا لبداری تاج نکا لیں
 اسرائیل رکے کرناؤں وچ شب قدر برائیں
 فراشاں لوں کہہ ہر کوئی نوری فریش دھچکا
 نوبت مدق صفادہ ہر جا خوشیاں نال دجا
 محلے آسماناں سردیو تیز کرد روشنائی

سہ پیڑن لہجے روایت میں آیا ہے کہ امہانی میں تھی ابو طالب کی ہوتی اس روایت کے۔ دوسری روایت ہے
 جن ہوتی تھہ حصائص انج مولف نام مبلال الدین بسوطی حدیث سرہ الکریم غیر علوانی علی اللہ

حکم کرین رضوان جنت و آستان بہشت و دنیا و
 دروازے جنت دے کھولوں تن بیٹھیں حوراں
 سبز عذرا و نیا قوت بہشتی خوش تائیں پہناؤ
 حوراں سفال قطاراں کر کے بیٹھ رہن راہ اندر
 ستر سزار فرشتے لیکے جاؤں وجہ بہشتی -
 معاف عذاب ہو کہ قبراں و احکم دیہو اچ ساک
 اوٹھ صبا اپنجام خوشی واریکے سبحناں داؤں
 نجو بانڈے وصلوں خبراں کن عاشق کے پائیں
 یاراں نول اچ یار شہادت لگے دین و صلدی
 نجو بانڈے ملنے ویلا کیتا یا دسجن نے
 آئی رات وصال سجن دی خوشی کرے ہر کوئی
 لامکان دلوں اچ نوری قاصد خبراں لیاے
 خوب ویا سلطاناں سو منیاں پانکیا جھیل جو ناں

دوزخ دے در بند کر مالک سہ نول قفل لگا دے
 اچ شہد نبی دی ساکے کر یو عیش سرداں
 کرسی کے سرتاج ^{سور سوننا} عجب رکھاؤ
 عود و عھو کھاؤں اتے جو ابر دارن سر پہ منچہ
 لے براق براقاں تھیں اک جاؤں نہیں سر شے
 لہندے چڑدے تیک محبت خوشیوں لین ہولا
 ہجر ستیاں نول پہنچائیں عشرت عیش عطاؤں
 بیل گلوں و چھنی تائیں پھلاں بہار دکھائیں
 درد فراق ہو دے ہن زائیل گذری رت فصدی
 رات شرافت والی تک سن مکھ چھپا پاؤں نے
 پیک پیغام دھروں اچ لبائے نولوں فرص ہونے
 بے ہمتا بے مثل سجن اچ آلوں بار بولا
 جلو میل سو دن سبحناں دے سیر کرد آسماناں

رجوع الی المقصود اصل

مغرب طرف ولایت شام اوتھوں دل بطحا جا
 پھر دل مفر قبیلے طرف قریش اوتھوں کرھیلا
 مفر اوج قریشی اوچے نال حدیث نکھرے
 ہا شمیاں تھیں بیت نبوت شان بلند ڈویرا
 نام محمد بن عبداللہ نورانی مکھر دہوتا
 زہرہ ^{علا علیہ السلام} مشرخی اتے عطار د حاکم ہو یا سب
 پیشانی وچ عجز عبادت نظر سدا دل مولا
 کوئی جن نہ اسدے چڑھیاں کردا ہے شہنائی
 بر خور دار مریداں و انگوں عرض کریں اظہاراں
 اچ سراج تسنا نول ہوندا ہونے حکم خدا دے
 سیر اوہ یار پیارا حکم اللہ برتر دا
 چہل نزار براق جھٹھے پے چر دے نال اوڑھیں
 ہرک منگدا قدم تہی دے میں پر آوں شالا

جبرائیل تائیں فرمایا اللہ خالق سائیں
 بطحا تھیں دل غار جبرادے جا میں جبرائیل
 بنی آدم تھیں عرب چنے رب عولوں مفر اوچیرے
 قریشیاں وچوں ہا شمبانا اعلی شان گھینرا
 بنی ہاشم دے وچ قبیلے مطلب دا ہے پوتا
 اوہ جوان سردندہ والا چودس جن عرب دا
 اکھیں مست محبت عشقوں دل غم امت والا
 جن آسمانی جن عرب دے پیش نہیں شے کائی
 اسدے دروازے تے جا میں نال اداب نزارا
 اسے سلطان رسولاندے اچ جاگے بھاگ تہا
 ہن وچہ غم دے ستا مگراں دل جاگے سرد دا
 تاجیرائیل آیا دل جنت لے کے حکم الہی
 ہرک دے منھے تے لکبیا نام محمد والا

ختم ہووے کد رات بھر دی آون نظر پارے
 اوندھی دہون زمیں تے سٹی نہ پیندا نہ کھاندا
 رخساراں تے شبنم قطرے روند اسخت غمی تھیں
 ہور براق خوشی وچہ جردے توں وچہ گریہ زاری
 عرض براق کمرے میں سنیاں نام محمد عالی
 جسدن دا میں سنیاں اسم گرامی کبر صفائی
 پہلے آدم تھیں بوہ نہ مدت میں وچہ درد کھندے
 میرے اوپر ڈالیں ہووے داروتا اس غم دا
 خبر نہیں جو کون سونا گن پارے یار نورانی
 جے عاشق وصل امید نہ پارے حجور و کوری
 بر مولیٰ فضل کما دے جس تے پارے ہلہا میں
 دھی پسند او سے نول کیتا آیا وچہ کتا بے
 نال براق لیا یا دوست گھر وچہ شاہ لوانی

رکھ امید کھلو تے تگن راہ سجند اسارے
 اک براق انہاں وچہ لاغر ماریا بھر غماندا
 گوٹھے وچہ سرسیا ہو یا پنجوں دگن اکھیں
 جبرائیل اگاں ہو کھچدا حالت او تھیں ساری
 کیندے درد فراق ستیاں لوں حال دس تمامی
 عشق نگاہن ڈھال وچہ داگ محبت چانی
 کھاون پون کبہ نہ بجھے نال فراق اوں چندے
 کراں دعائیں یارب سائیں قدم اوں بھر کربدا
 پر چہل نزار کھیلے میں نالوں سوہنے تے لاثانی
 میں بھی رکھ امید سخن ری جیواں نال دلیری
 عاشق لوں امید جواوے ملسی یار کد میں
 غجز بیسی عشق محبت پون قبول جنا بے
 دھی لتھا بیت المعمرود وڈی نال چالا کی

مثنوی شیخ کبجو رحمتہ اللہ علیہ

براق برق سیر اور واز نور
 سرش یک از کام و دانش از دان
 نہ باد از باد و آتش خوش عنان
 یا قصی النائیة اقصیٰ رسیدہ
 بتفصیل امامت رفتہ دینیں
 گرفتہ میں را بے کبریا را
 ز خرقہ گاہ کبود سبز پوشاں
 رات سوار ستا ساں پڑیکے عشا نماز فغانیں
 شاہ پرال دی گھو کر سن کے میں اٹھ کھلا سولے
 کے سلام دتار ب تینوں اے محبوب خدا دے
 فضل تساں تے ہویا جو کسے اگے مول نہ پایا
 نہ سنیاں کسے نہ دل نذر شخص کسے دہریا
 اک روایت میں ہوا کھیا نہ تو تے دل چاہیا

رسیدہ جبرائیل از بیت معمر
 نگارے پیکرے چوں میرت باغ
 نہ ابراز ابر نیساں دغشاں تر
 جو مرغ از آشیانے بر سریدہ
 لوزہ انبیا را قبلہ خویش
 جو کردہ پیشوائی انبیا را
 بردل رفتہ ز وہم تیز پوشاں
 نبی کیسا میں اہبانی گھر ستا ساں اہن اتیں
 دل بیدار اکھیں وچہ نیند دھی آبا سو پیلے
 جبرائیل تائیں تا ڈھاکول کھلو تا ساڈے
 رب تسانوں سدبائے میں لیون کارن آیا
 با بچہ تساڈے ہور کسے تے کرم نہیں ایو پونا
 میں وضو کر فضل پڑے زو باہر گھر تھیں آیا

رب کیساتد جبرائیل طرہ بہشتاں جا میں
 حضرت وحی جنت و جہنم پہنچا بل جرح فر کے آیا
 بنزورد پہنچے واک تھاں بہشتی آندا
 نور شعاع اوسد اسی جاندا فلکاں تیک تامی
 جبرائیل نہوال بینائی سرد ستار نورانی
 چہل ہزار ملک تس گردے کھلے رہے تعظیموں
 اوہ دستار مبارک آندی جبرائیل اوسد اتیں
 چہل ہزار طرہ آہی تس ہر ہر وجہ طرہ سے
 ہر خط اندر نام محمد لکھیا نال ادب دے
 موڈمیاں تے مٹ نورنی چادر ڈالی جبرائیل
 بلکہ لک یا توئی چاہک ہتھ زرد سبھا
 تا پھر جبرائیل نبی دادست مبارک بھڑکے
 پانی زمزم نال نہوا یا وحی رسول خدا نوں

کوثر پانی لیا کے سرور تا میں غسل کرا میں
 چھا گلاں دو پانی دیاں جک رضوں بہشتی لبیا یا
 موتی جڑے جو گھٹیں اوسد ڈھیاں و نون بھاندا
 غسل کتا اسد یو چہ بیکے حضرت نبی گرامی
 اوہ ست ہزار ورتا آدم تھیں مٹے بنی کھپانی
 تسیاں تہلیللاں پڑدے صلواتاں مگر کیوں
 چہل ہزار ملک رکھوالے آئے نال ہر اتیں
 چار و چار آہے جو گھٹے خط عجیب تیسرے
 ہون درود سلام ہزاراں نٹ اوس طرفوں ربکے
 قدماں وجہ زرد جوڑا پسنا نبی رسیلے
 چار سو موتی جڑیا چمکے زبرہ دانگول آچا
 حجرے تھیں وجہ صرم مبارک آندا عزت کر کے
 شق صدر حضرت دا کر کے پھر ما علم بدنی نوں

ذکر شق صدر و آنحضرت علیہ الصلوٰۃ والسلام

چرا گیا نبی واسینہ واری چار تسمائی
 دو وحی وار جاں دس سالان دی مٹ مبارک تالی
 چوتھی وار حراج چلے جد چہ مبارک سینہ
 شق صدر وجہ حکمت سی پونیں لگا کن مردا
 خاک جیسے وجہ انسانی شکل ہونی جد ظاہر
 عضو جو ارج دا بھی ہونا اندر شاہ رسل دے
 اوہ کل انساناں دے دل اندر پیدا سوندا سپارکے
 تا حضرت سے پاک گرفت نوں البدیج فرشتے
 اوہ جیباں لہو دلیں انساناں حصہ ہوجا شیطانی
 جو پیرے خیال شیطانی دل تے پین گنا تا نوہے

اکواری جد پاس حلیمہ آہے خیرامی - -
 سوم قریب نبوت چیرا صدر نبی واسا ہی
 علم عرفان تے حکمت بھر کے کیتا صاف آئینہ
 جاں پانی مٹی وجہ اس عالم گذر ہویا سرور دا
 تاں لازمی بشریت دے ہوسے فروری لاقی کر
 لازم ہویا پھر جو کالا خون آچا و ج دل دے
 دل حضرت دیو چہ بھی پیدا کیتا رب غفار سے
 اوہ سبہ خون سیاہ کڈھ ہویا کارن ایس فرشتے
 اوسے پارولی دوسوسے دلو پھینڈے پین کھپانی
 اوہ اوسے خون سیوں پونڈے کنول شیطانی

حاجتہ ص ۲۲۸) ملے اک روایت الخ میں چاہتا ہی تھا کہ وضو کرول اور میں پہنچا اپنا گریباں نہیں کھولا تھا
 کہ پانی باغ ہو گیا مسارج ملے چہل ہزار الخ وہ زیارت کرنے کو ہمراہ آئے تھے محافظ عامہ مذکورہ کیلئے یا تویت
 سزج کا چاہک تھا۔ روئی فیقر حلوانی عفی اللہ عنہ

اوه قلب مبارک شاہ رسل دلویں الودور کر آیا
 نبی کیسا ہر بندے دے دل و چہرہ شیطان اک رہندا
 اوه نیکی دا الہام کرے رہے ہر ہر نال بندیدے
 کیسا مینوں رب یاری کیتی پیاں اوبدے سو اسوں
 کتنی وار دہوون دی وجہ نبی دے حکمت کیائی
 تا کئی وار دہوون اوسوں مڑ مڑ کوشش کر کے
 تے انعکاس تجلی کان ایہہ شیشہ صاف بنا یا
 جو چیز لطیف قبولے عکس کشف قبول نہ کر دیا
 بھی لڑکیاں رغبت کھیندے ہو دے تا اندر جو چھو سا
 تا لہو لہب و چہرہ نہیں ناہ حرکت کرن بیوہ
 خالق نول منظور نہ آنا کوئی کم لڑکیاں نوالا
 دسویں سال قریب نبوت گئے جاں ختم نبیاں
 وقت جو انی خیال گناہ تے شہوت زور لیا کے
 کر کے شق صدر تا دل و چہرہ چا تسکین پھرانی
 پھر جد وقت نزل وحی دا قریب نبوت آیا
 تا دھی الہی پاک بگہ و چہرہ خوب سکونت پا دے
 دچ راہیں مہراج اس کارن پاکی دل دی بولی
 وچہ عالم ملکوت مشاہدہ کرناں یار پیارے
 تا قوت ہو جا دے حاصل سیر کرن ملکوتیاں

حضرت صاحب
 سفیر باطنی تصور کی دہم
 وہی بارکی دہم
 درسی بارکی دہم
 تیسرا بارکی دہم
 چوتھی بارکی دہم

تا رہے نہ دوسریاں دی جا اوس دنوں چمکیا یا
 اوه دل اُسکے دچہ دسو کے پائے بھی اک ملک و مہندا
 لوکاں کچھیا نال تسال بھی ہے تا نبی سندے
 اوه نیکی یا سچہ نہ دل میریو چہ پا دے کجہہ پاسوں
 کسی آلودگی نول جاں کوئی چاہے دور زنجانی
 تا ناہ رہے آلائش کوئی اس شے دیو چہ اڑ کے
 تا عکس صفائی کرے قبول اسکارن اوس چمکیا یا
 تجلیات منفات کارن رب دل دہوتا سرور و
 سینہ چہ اوه خیال گدے کل منڈیا نوالے چالے
 نہ شا ایستہ فعل کسادن لوکاں دا آزمودہ
 اوس محبوبوں ظاہر سو کہ تا کیتا ایہہ جا الہ
 لڑکیاں نالوں ددہن زیادہ دن دن شا نیغ
 رب چاہیا محبوب رہے جہیم نہ خطا کما دے
 بن میرے محبوب کتے دل نظر نہ پا دے کافی
 پاکی قلب ہوئی اوسو پلے اس کارن فرمایا
 دچہ اسرار احکام ربلی کوئی خطرہ نہ مل جاوے
 بہتی کوشش ناں جو کرنی سیر سخن نے سولی
 تجلیات الہی صمدیت انوار ازل سے
 اکھین دیکھ سکے رب تائیں اوه محبوب شوتاں

میں نے

نظم حضرت سید علیہ الرحمۃ

اسکے اسرار کوئی کیا جانے	حکمتیں اپنی بس خدا جانے	اپنے پیارے نبی پہنچ نہاں	اے خدا دہم درود سلام
وہ نبی جہا سینہ ہو کر چمک	ہو گیا کل کدور تو نس پاک	نور سینے میں کر گئے تجویں	اے عبرائیل اور میکائیل
سینہ ہو دہو کے اب حمت سے	بھر دیا دلوں کو نور حکمت سے	ہر گئی تھی جو گرد موتی پر	مالم خاک و باد میں آکر
اب فرشتوں نے دہو کے گرد غبار	کر دیا اوسکو مطلع الانوار	جسکی اور بھی شعاع عظیم	صاف پلے سے تھادہ دیرتیم
چاند میں داغ کا نشان نہاں	شع بینام کو دہو اں نہاں	کر کے صقل نبایا آئینہ	تس نے اپنے سیرک سینہ
واہ کیا لطف کا سینہ ہے	سر سبر نور کا دہیتہ ہے	پہنچیں ہر بل میں سوزہ اسلام	اس نبی پیروں بار بار سلگ

لے کتنی داراغ سوال - کہ چار مرتبہ کیوں کیا ایک مرتبہ ہی کیوں نہ کر دیا جواب جیسے زمین و آسمان چھروں میں باقی برحق

کیفیت شوق صدر بار اول

اللہ نشرح لک صدک بے حیویں صفت اندر فرماتے
جبرائیل بہتوں جا کے تھاں سونے دا آندا
اوسد یو چہ لٹا کے مینوں موہڈیاں تھیں لگ سارا
ماہ تکلیف ہوئی کچھ مینوں اسدے چہر شگافوں
دو جاہور آیا اوس پہلے تائیں پچھاں ہٹا کے
دل نیاں چیرا کھٹرا جمیاں لبوسیاہ نکالے
گو باہیز چاہے کوئی لینی تائیں اسول ڈٹھا
نظر بندیدی جسدے اوپر ہرگز مول نہ بھرے
دل مراند نوروں بھریاتے اوہ نور تسمائی
دل برے ٹوں رکھیا پھر کے اپنے خاص نکالنے
یعنی اثر اوسدا اجے ظاہر عضواں تے وجہ جوڑاں
ہتھ اپنا اوس شکم مرے تے پھریا زخم مشایا
ابہ پہلا واقعہ شوق صدر دا اس کچھ تن داری
وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ حَالَتِ الْآخِرِ دَالِ

کیا کھولیا نہیں اسان سینہ تیرا اے محبوب سونانے
حکمت تے عرفان ایمانوں بھریا نور سونانے
شکم مبارک چیریا اوسنے نال آرام آشکارا
اندر اں کدھ ہشتی برفوں کردے صاف شفاؤں
دل میرا کدھ لیتا باہر سینے وجہ ہتھ پا کے
اوسنوں سٹ گھنیا پھر سچے کھجے ہتھ دگا لے
اک انگوٹھی ہتھ اسد یو چہ خوب نورانی متھا
اوسد نیال اُس مہر لگائی دل اوپر سی مرے
علم نبوت حکمت واسی پھر اوس شخص گرامی
میں سردی اوسدی ہن تک پاوان جوڑیں اپنی
تریکے آکے اوس اگلے ٹوں پچھاں ہٹایا نور اں
سوئی داند نشان اسجا بگ انسی کہے میں پایا
شوق صدر ہو یا ہر نعمت علم ہو یا اظہاری
دن دن ہو دے بہتر تیری رب کہے متعالی

رجوع الی المطالب اصل

پھر طوان وداع دا کر کے آئے پاس حلیے
جبرائیل براق سندی تہ بھری رکاب اوتھا میں
کرد سواری حضرت رکھو قدم اندر منزل دک
منتظر اں دیاں اکھیں تھکیاں تکدیاں راہ دلبردا
ہے استقبال تساؤے کارن عالم علوی سارا
اسرائیل تے میکائیل بھی کھیلے تدوں دسیاے
ایہ آئے سبہ کرن زیارت کارن استقبال
کرن سلام نیست سکا پچھاں رنگ مریداں

اوتھوں وڑ مسجد فوج آندا نال اکرام عیسیٰ
میکائیل اوس داگوں پھریا کردے عرض تدا میں
ملک مقرب آسمان دے کھیلے ہوئے راہ ملانے
کمرے وقت مبارک اندر لکھ دے سروردا
تے جلو تشریف نشانی خوشو پاک نظر راہ
شتر شتر نزار فرشتہ ہراک نال سونانے
کھیلے ہوئے کدھ صفاں تامی نال اداب کمالاں
تعظیم اں تکر عیاں کردے عزت شان فریداں

(بقیہ حاشیہ صفحہ ۲۲۹) بنائے حالانکہ ایک حکم کن سے اندر تھانے پیدا کر سکتا تھا لیکن یہ حکمت تھی کہ نبی آدم
علیت پسند نہ کریں بلکہ سبتگی اور تدریج سے کام کرنا جاری ہو اور اس امر کی یہ فعل بار بیتا لے کا بین دلیل
ہے فیقر الموائی شفیق الرحمن

فضل و ڈا انعام گھنیرے ہوئے لتساں تے ربکے
 دور شمع جاوے کس نوروں اوچا ناموں ذاکاں
 چتر گھوڑے وانگوں چہرہ آدم شکل کمالوں
 سنگ بکری تے سمب گامین دے ماتھی کن بکیراں
 زمین لگام یا قوتی موتیاں نال جہراؤ آہی
 کلہ پیشانی وچہ جہہ نوروں نور نوریا
 آب حنبت داپنی کے پلما خوش بہشتاں سون
 ہلق زمین دا قدیں مندا جلی دانگ نبیسرا
 اک مٹھے دچ کد برے پیچے کردا دور لگاناں
 ہوا دے بازواں والا پنکھی اوڈا تیز درازے
 سیر قمر دی چشم شہاب دسا دے خوب صفائی
 مشتری میکھ تے شرف ثریا جیسے عیب نداد
 دال سنبل خوشبو بردردہ غیر مشک صفاتاں
 فیح بیان آنا ہرنکی کثرت نال رکھیندا
 ناٹراں ریشم وانگ جسے باریک رنگت خوش نادر
 ای شاہ رسل دی خاطر بھیجی رب سوار سی ندرے
 کہن جیسا کر اسواری ہو یا فضل جنابوں
 جیہڑا اڈ جڑے آسمانی تیز اندر تے
 سٹے ہوئے کن سمھایاں اندر عجز ادھوناں
 عرض کرے کل روز قیامت میں جیہ پونہ شالا
 ای عنایت اوسدن ہووے فکر پیادل تائیں
 تادچ براقاں اوسدن یری ہو سی سخت خواری
 میرے با پیہ نہ سو کوئی اوتھ لہوے قدم تساندا
 ہو یا بہت خوشی جاں کبہا تیرے اوپر بہانگے
 سرنویاں کر غم دے اندر حالت سو رہو یونے
 کیوں لایا چہ اسواری کیوں لائی دیر سوارے
 میں اچ پر براق اسوار تے خلعت نوری پایا

سہ مینوں خوشخبری دیندے اے سردار عریکے
 تڈوں براق ڈٹھا سردرنے کھلا ہویا دچہ ملکاں
 گدی کولوں سی اوچا آنا نیواں چخر نالوں
 پروانگوں اوٹھاندے سینہ وانگوں شیر دلیراں
 دو پر دانگ پرندیاں لگے ہوئے ساق چھپائی
 سمب زمرہ دہوں یا قوتی گلیاں دم پردیا
 موتی دند عجائب سوہنے جسے وچہ خوشبوئی
 نوری ذات لطافت جسے لنگین تان و دہیرا
 یا جیوں تیر کمانوں چلے یا جیوں دہم انساناں
 پانی دانگ صفائی تیزی آتش دانگ زیادے
 فلک میدان پہواں اوسدا جولاں سورج شبنائی
 مٹھا زہرہ آتے شمالی جوزانیک عطار و
 قطب ستارے دانگ بقاتی دانگ پہلی حرکات
 خلقت ملکاں اپستاں حوراں بولی صاف بولیندا
 پھلاں مشک معطر بازو قوت ناک زور آدر
 کسے زمین نہ پایا اوس تے باجوں اس شہدکے
 جبرائیل رکابوں پھڑیا میکا نیل لگاموں
 بھیجیا ای براق خدانے تیری خاطر پیارے
 طرف براق ڈٹھا سردرنے ہویا نمون جھوناں
 فرمایا کیوں غم وچہ ڈبوں دس براق حوالا
 ہوں براق امید سی سارے خبر نہیں کس تائیں
 جے لتساں ہور براق کسے تے کیتی نہ سواری
 اوسدن جی اس عاجز اوتے ہووے گرم شاندا
 وعدہ فرمایونے اوسدن تیرے اوپر چربانگے
 جاں حضرت چڑھن لگے اوس اوتے امت یاد چو
 رب کبہا پچھ جبرائیل فکر پیا کی پیارے
 پھیا دھی نبی نون تان حضرت نے رنج فرمایا

امت عاجز قبراں تھیں کل روز قیامت والے
 تن نزار در سے دارستہ بلعراط او کبیرا
 ذہ سے سال چڑھائی اوس بل ذہ سے سال اوتارا
 لنگین اوستوں جیرائیلہ مشکل جا پے ہر نول
 ایس پریشانی وچ مینوں کجہہ سر پیرنہ آدک
 آیا حکم الہی پیاریا نہ کر ایہہ اندیشہ
 روز قیامت اینویں او پر ہر ہر قبر گھلاساں
 ایہ بشارت رحمت سن کے خوشی ہوئی سرور نول
 سجے کھیسے ملک کھلوتے کند پچھے بھی نالے
 تیز ہوئی روشنائی نور و نور د سے ہر پا سے
 روشن زمیں ہوئی لطفی دی ساری نور شعاعوں
 حکم ہو یا جو نور صیب اوتے میں پرک پائے
 جاں ادھناں پر دیاں تھیں اک پردہ خالق دہرایا
 اک سو سٹھ نزار جو مشعل نور عرش دیوں آسی
 اتیناں حصیاں نور دیاں تھیں اک خبر نور سید
 ذرہ محبت شاہ رسل دلی جو ہوسی وچ دل دے
 سنو حقیقت سردرنے جد پایا قدم رکا بے
 چابک سی رچہ اک ہتھہ اک ہتھہ واگ برقی آہی
 کھچی واگ براق نبی نے عرض دھی تدکر دا
 یعنی اسنوں علم ایہی جتھہ جانال شاہ رسول

دن پنجاہ نزار در سے دا دہشت ناک محالے
 دوزخ اوتے کھچیا ہوسی یا ز سوکے اوتھہ کبیرا
 ذہ سے سال ہے سدنا پینڈا سن نول میریا پارا
 امت عاجز کیونکر گذرے ایہہ غم ہے آخر نول
 بے پردہ ہے ذات الہی مت سختی بن جا دے
 جویں براق تینوں اچ بھجیا کر کے رحمت پیشہ
 چاٹر براقیں تیری امت حنیف وچ پوچھا ساں
 کر کے دواع کے دیاں گلیاں لگے ٹرن سفر نول
 کئی نزاراں تھیں مشعل ہر اک زمینت والے
 گویا چڑھہ آ یا سی سورج وانگول دن دے خاکے
 جو سو در استار یا نناں نہ روشن ہووے کدھوں
 ستر نزار ادھناں تھیں سن اک پردہ چکیا جا
 تا نور مبارک نے اوسو پلے اتنا غلبہ پایا
 مدھم ہو گئی اوسدے اگے جانی سچ گواہی
 نور نالو د کیتے ہسین ہسین سچ عقیدے
 رو سیاہی سب دور کر لسی ادہ جب وچ پلے
 پڑھہ بسم اللہ کرا سواری حضرت نال صوابے
 زین او پر چڑھہ بیٹھے سوہنے پاک صیب الہی
 ڈہلی واگ کرد۔ حضرت اہد واقف راہ سفر دا
 ہے واقف یا خراج سیر ہونی جتھے مقبولان

مولانا نظامی علیہ الرحمۃ

برق کردار بر براق لشت
 ڈہلی واگ کیتی سردرنے سیر چلے ملکوتے
 عرض کیتی جبریل نبیا جے کوئی کرے بولارا
 طرف کسے دی نظر نکرنا ناہ کوئی سخن زبانوں
 سجے کھیسے ملک میرے سن چلے بنی بتایا
 اسرافیل اگے سی سردا ہو ہڈ ہے غاشیہ پاکے

تازیش زبیر کوتا زباناہ بدست
 کیتے کن براق تر کھے چاہے اذن ثبوتے
 نال کسیدی گل نگرنی راہ اندر سردارا
 ناہ نکو اسولے دیہو جواب نہ سخن بیانوں
 تے جبریل رکاب تائیں اوسو پلے سی ہتھہ پایا
 دیکھہ بزرگی میں مشربایا کیتم غدر سفاکے

کر کر عرض خدا تعالیٰ منگیاں عاجز ہو سوالی ہزاراں سال عبادت اندر گزرے میرے تائیں تا حکم ہو یا منظور ہوئی ایہ تیری خدمت گاری عرض کیتی توں امت احمد توں ایہ بخش کر یاں یہ مسجد افضی تیک تساؤ سے نال غلام شماروں	ملک ہو یا تدر اہنی کہندا خدمت اس شیعہ وال جسدن دا ہے پیداکیتا مینوں خالق سائیں میں تلے عوش دے رہیا عبادت کروادت بھاری منگ مینتوں جو چاہیں توں اچ خلعت ناز لجا اس رائے دی لیتی منگ غلامی میں سرکاروں
--	---

لطائف علیہ الرحمۃ

آن ملکہ کز شام ہنشیے غاشیہ بردش ملنگ ہے چوں تو ز ناداری ما اگھی آندہ پشت ہمدست ہی سجیوں کوئی بلا دے آکھے توں راہ بھلیا و نیدا پھر آواز کھئے تھیں آئی ناہ میں سنی لکا کے پھر اک زن پر ز یور زینت ناک عرض آکر دی کہندی ساعت پھر محمد نال تیرے کم داری تائیں جبرائیلوں کھچیا ایسی کس بولایا عورت شکل حرص دی آہی دنیا ابہ سوارا امت تساں یہودی نیکی ہو جاندی مگر میں امت تساں نصاریٰ ہوندی راہوں دو در کنار دینا دار ہوندی کل شہوت حرص ہوا وہ تندی پھر ہی اعوذ نبی نے شعلے بجھ گئے سن سہ مگر نہ پیش چلی کجہ مولے غالب نبی سوالی امت مشرک ہوندی ہے دل اگلے نظر او بھانڈے ہے عورت دل دمنڈے لگدی ڈا ہڈی حرص خوانی	شاہ نشینی تو آدم سیاہ جمد شہاں سایہ تو نور الہ خواجہ توئی باجو غلامان تو توشہ ماجملہ بفرمان تو حضرت نے فرمایا جاں میں اگاں گیا کجہ پینڈا ناہ کر کالی حضرت ایڈی شہناں کجہ سستا کے جو جبرائیل وصیت کیتی آہی ایس امر دی صن لباس عجیبہ اوسدارو کے آن اسواری میں اوسولے نظر نہ پائی تیز برات چلا آیا کتی عرض جو کجے کھئے ساہن یہود نصارے جے سجے طرف والے توں دیندے تسبیح اکیہ میں کھئے والے توں جے دیندے کدے جواب پیارے ان دلے جے نظر کریندے امت حرصی بندی پھر زور آور اک شخص دسایا شعلے اگدے مارے ایہ شیطان لعین آنا تا ڈالے کجہ خسرا بی اک روانت اگلے توں جے کوئی جواب اللاندے تا امت اگ پرست مجوس گرسو جاندی ساری
--	---

بیان حکمت اشارہ اسد رحیم بالا

جو غم امت دا بہت سن نت کر دے نبی الہی دین او پر رہسی یا ناہیں کارن ایس تسللاً دین اسلام نے رہے حکم نیک رہے کم سارا مومنوں توں رب قائم رکھے دین او پر تلالیا بھل گئیوں راہ اسول بر گز نظر نہ کر دے سائیں	انہاں اشاریاں دسن دیو چو حکمت سی ایہ آئی جو امت دا کی حال ہو دیگا بعد میرے یا اللہ تا یہ کرشمے دے اللہ جانے مارے سارا بَلِّغِ لِلدِّينِ اَمْثُوا بِالْعَمَلِ التَّائِبِ رَبِّ فَرَمَا سجیوں کوئی آواز کرے توں پھر مہی جائیں
---	---

پھر ڈٹھا اک پتھر ڈٹا اچھیک ہو یا وچ اوسدے
 بر جند زور کرے پر مڑ کے ناہ ڈر سکدا پانی
 ہے پتھر مثل موہیں کے پانی مثل سخن دی آدے
 اوتھوں اگاں چلے حضرت تون نظر بند کن آدے
 جوان پسند کیتا سرور نے نظر اسد یوں پانی
 تے عقیقی والا دلس جوانی جو تیرے دل بھاوے
 دنیا دولت بری کیننی بھار سکے تے بھار ا
 دولت بخت نہ سدا رہن اے اوڑک بازی تار
 پھر آئے دو پیالے اگوں او پرول کھے سوئے
 دودھ پیالہ سجے ستھ وچ کھئے خمر پھڑائی
 جیرا سئل کیتا دودھ جان بدانت امت سندی
 اگوں سو رلے دو بندے کول دو تیاں دو پیالے
 دو تیاں تون لے پیتا سی میں دسیا جی تیاں
 امت دے اعمال دہودن و لکارن لیا پانی
 پھر کبہ اگاں گئے تے آیا نظر اک باغ کھورن
 نام اسدا بے طیبہ جسول سجت ہوڈ تساڈی
 بندہ بڈنا لکھر یا ندی پنڈ بھر سیری پاڈ
 پھیر چکے تے مول نہ ہلے پاڈے سو رکلا وہ
 عرض کیتی ایہ وڈی حرصی دولت بہت کما کے
 کر دے را کھی دولت دی نت وڈی خرچ کرے
 سو رڈٹھا اک بندہ اگے بوکا کھوہ وناوے
 فرمایا دس جیرا سئل اسدا حال کیا تئی
 لوکاندے دکھلا دے کارن جو کوئی عمل کماوے
 جاں رب کارن عمل نہ ہوڈ محض سوڈ دکھلاوے
 ظاہر وچ دسیا دینکی باطن فعل شیطانی
 پھر ڈٹھا وچ تیرا بنی دے حضرت موسیٰ تائیں

پانی وگدا اچھیکوں جاندا مڑ پر تے دہر تے
 جیرا سئلوں پچھدے کہند اسن محبوب ربانی
 یعنی جو گل موسوں نکلے پھر نہ پرتی جاوے
 بڈنا اک جوان اک ادکھڑا اپہ تے دسیاے
 بڈی دولت ادکھڑا طالع بخت مراد ایہائی
 دنیا دل نہ نظر تساڈی عقیقی ہی دسیا
 جنگ جنگریاں تون ایہ مارے دے اپنا لشکارا
 عقیقی دو تیاں جہانناں نعمت خوشیاں عیش بہار
 اک شراب اک شیرول بھریا متھا نوچ پھڑکے
 دودھ پیالہ میں لے پیتا رچ بیا ساں بہائی
 خمر حرام امت تون ہوئی شیر حلال پسندی
 اک وچ پانی شہد اک دچہ دونوں کرن جو
 بے شہد امت دایا تئی رہنا روز قیامت تائیں
 بھل چک بڈی غراوت ہو محاف فضل رحمانی
 اگے سو جیریل کیتا اتھ پڑ سو نماز حضوراں
 یعنی شہر مدینہ دئیں تساڈا افضل آبادی
 جاں اوہ چکے چک نہ سکے سو رتھیا بھریا
 میں پھیا دس جیرا سئل اسدا حال سوناوا
 مرن پھکے پر خرچ نکر دے سو رگھتن دچ لیا
 نکر رہے نت ہو دے بہتی بد قسمت سو مردے
 کھوسوں باسر کڈے بوکا سکاکا آدے
 عرض کرے یا حضرت ایہ جہناں کیتے عمل ربانی
 روز حشر اوہ خالی رہسی عملل اجرنہ پاڈے
 اوہ جویں اگ لکھ تون کھاوے ہبسم سوڈ کل مارا
 پھو پھی نقش مشن جویں بدنوں عمل بیانی
 کھلا نماز گزارے صحیح حدیثوں نکل منا میں

حضرت چھدے رہے جبریلوں ہر گل نظر جو آئی | اس تھیں ثابت ہو یا آجوں علم نہ سی اس کا فی

جواب

جو جانے آپ ادس رواجے درجے کو لوں پچھ چھادے
کیا تیرے ہتھ اندر پھریا سوٹا ادس بتایا
جو خود جانے یزوں پچھن درجہ ادس حکمت کا فی
دنا بی بھانے علم نہ رہنوں سوٹوں عقل ڈبویا
ملکاں تھیں رب پچھے کتھوں آئے ہو کر کارے
ادس مجلس تھیں آئے ناں پر منکر موان و منکر
ہر گل پچھن درجہ اہر حکمت خبر اسان کل پائی
یا سور حکمت اسوچہ ایوس تہ نہیں جس سانوں

اے منکر اہر وہم نکر جو حضرت آپ نہ جانے
وَمَا أَتَاكَ بِمَثَنَاتٍ مَوْسَىٰ تَحْتِ رَبِّكَ بِحَبِيءٍ آتَا
درجہ طے سورت دیکھ قرانوں صاف دلیل بتائی
رب نوں خبر آہی ہتھ مونسو سوٹا پھریا ہو یا
سور حدیث صحیح درجہ آ یا سن منکر جبرارے
آکھن جگہ فلانی درجہ تھ بندے ذکر کر نید
حضرت سوال نکر دے سانوں خبر سوڈی کد
ناہ سوال جواب سوڈے تا تہ سوڈا کوں سانوں

در بیان حضور علیہ الصلوٰۃ والسلام کا بیت المقدس میں تشریف فرما ہونا

استقبال کرن نوں رب تھیں لے خوشخبری بانا
السلام علیک یا اول یا آخر یا حاشر
انہاں اسمان ناں انہاں نے مینوں کوں بلا یا
سید پہلے ہوڈ قبول شفاعت سرور بدنی
تو میں آخر کل نبیاں دا اے محبوب سوٹا رے
بھی اول نور مبارک پیدا ہو یا تیرا سرور
تے بر خلقوں میں اول حضرت آئے ہوئے دید
تازی بدنا پچھے مسجد ناں کنڈیدے جبر کے
ڈور اریشی حنت والا سنگ ادس بدنا سا
ادب تعظیم سلام کیتوں نورانی مکھ دہو تے
ہو امام نماز پڑنا انہاں اے محبوب اتھی
تائیں ادنہاں نماز پڑنا فی ہوا گے ہر سوال
جے روح آئے نا کھلے ہونے کوں مکہ مکہ سوڈے
زندہ سن ادوین درجہ قراں سیر کرن تھ لجاوے

بھرد در مسجد اقصیٰ پہنچے آئے ملک جماعتاں
کرن سلام اسانوں آکے ایس طریقوں صادر
میں پچھیا جبریلوں کبیرا قسم سلام ایہ آ یا
عرض کیتی تس اول سبک جنہاں شفاعت کرنی
شافع اتے شفیع تو میں آخر والا پیار
برکت قدم تیرے دیوں ہوڈ حشر خلق دن حشر
تے سب نبیا ندے آخر دنیا درجہ ظہور تساڈا
تا پھر جبرائیل براقوں تلے ادنا ریا پھر کے
جسدیناں پیغمبر سارے مرکب بندہ آئے
مرسل نبی تمامی ڈٹھے ادس جا میں کھلونے
جبرائیل کہیا ایہ سب پیغمبر تیرے بھائی
مقتدی ہوں تساڈے ایہ سب اسلطان رسول
مرسل نبی تے ملک اتھی کھلے مگر سب میرے
اس تھیں ثابت جیسے دلیاں نبیاں خاکن کھاوے

۱۰۔ حضرت الخ یعنی حضور تو جانتے تھے مگر یہ سوال اسلئے تو کہ تکوینہ لگ جاوے ہر چیز کی ثابت سے اگر آپ ناموش
رہتے تو امت ان چیزوں کی ثابت سے محروم رہتی بقدر علو الی علی الرحمن

برے ہتھوں فرعون نے نون رب ہلاک کر آیا
 معجزے بہت ہو میرے ہتھوں الدین دکھائے
 جیکر طلب کھا ونڈی ہونڈی تا اوہ رکھ بن جاندا
 طلب پانی دی ہو کہ تا اوہ گڈ دلوں وچہ تہتی
 جے تھک جاواں پر سپاہہ گھوڑا بن کے آدے
 جے دشمن لے لشکر آدے میرے اوپر کدیں
 ایہو جیسے ستر فائدے سن وچہ سوٹے میرے
 پھر حضرت داؤد اوٹھ رہیاں کردے چہ تہائیں
 بادشاہی رب دتی ہو زبور کتاب اسانوں
 جنگل ہو رہاڑ خدا وچہ میرے حکم جلائے
 مار جالوت ہلاک خدا نے میرے کنوں کر آیا
 دیو جن پر یاں بھوت بلائیں خلقت قسم سوانی
 بھی انسان چو پائے پکھرواں بولیاں رہ سکھایاں
 سناں آواز کبھی دی دوروں تن میلان کستاری
 ساریہ سنی او از عمر دی کسی عورت دے راہوں
 تاں پھر حضرت عیسیٰ اوٹھ کے رہدی منت لائی
 بن اوستاد تورات انجیل کتاباں چاسکھلا یا
 جام چرک اتے جگاڑ عیسے بن بنائے
 زندہ کر کے ارسنوں وت اوڈاں فضل اتی
 مردیاں زندہ کراں خدا دے حکموں بن عطا میں
 در شیطان میرے تھیں رہندا آتھیں رہیاں
 وت سلطان بنیاندے اوٹھ کردے حمد رہا ناں
 میرے تے قرآن لٹھا جو صل حرام نکیرے
 جن ملک انسان ہر خلق سندا میں نبی گرامی

تے ملی حکومت مہرا سرایاں ایڈ احسان کیا
 ستر خصلت والا عامایا فضل سوائے
 مینوے لگدے رنگ برنگی ناں خوشی دکھاندا
 چھٹے نہراں جاری ہو دن اوویں کر کے پھرتی
 جے گرمی سخت پوے تا بنکے بدل چھاڈں بنا دے
 بنکے ناگ لگل جاوے کل دشمن فوج تہائیں
 پھر تورت عنایت ہوئی رب دے فضل وڈیرے
 فضل کیتا رب میرے اتے کیتاں ایڈ عطا میں
 نو ہاموم ہو دے وچہ ہتھاں رب دے فضل اصانوں
 حکمت فیصلیا نڈی مینوں بخشی کرم کمائے
 پھر حضرت سلیمان کھلو کے رہا احمد یجا یا
 قید میری وچہ رہندے تا بعد اری نے نت چائی
 ملک وڈا وچہ قبضے میرے رہیاں بے پروا لیاں
 سورت نخل اندر جوں قصہ دوروں سنن اظہاری
 ناں قرآن حدیث ثبوتے دوروں سنن بناؤں
 شکر اللہ جس اپنے حکموں میری ذات بنا تی
 کر پکھرواں شکل مٹی تھیں ماراں او سوچہ پھوکھلا
 اِنِّیْ اَخْلَقْتُ لَکُمْ مِنَ الطِّیْنِ جِوْنِ فَرْنِ سِہا ورا
 انے کوڑے بہاراں نوں کراں نہر دیا بھائی
 ایڈ تھون حاصل ہوئے دلوں خالق سائیں
 زندہ پھر اوپر آسماناں کھریا فضل کما دے
 شکر خدا جس کیتا مینوں رحمت کل جہاناں
 کل کتاباں دے جس اندر سب علم نے گھرے
 قیامت نیک شریعت ساڈی جلدی رہے مدامی

بیت قرآن حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم

نہ حکمت الخ ایک زبیر لکھتا تھا سبھی کا ہاتھ او سکر سپیج جاتا تھا اور جھوٹے کا نام تھا نہ ہو بخ سکتا تھا
 خاکسار غلام محمد بن عبد اللہ بن عبد المطلب و اولیاء اکرام کو تعزیرات اور خلق خدا کی مشکلات
 و دشگری و انداز کرنا اور دور سے فریاد سنکر اعانت فرماتا باذن الہی جل جلالہ سب قرآن حدیث سے ثابت ہے بغیر نبوی
 کی جلد دوم پر مسلم میں مفصل ذکر آیا ہے وہاں سے وہ خط ہو فقر عنہم محمد وزیر آری

سبہ تھیں اول نور اسدا خالق پاک او پایا
 بری خاطر کل نبیاں تھیں اللہ عہد کرایا
 میسوں سب دا نادہی کر کے بھیجا پاک الہی
 دل میرے نوں دہو کے اللہ پاک نبیا سچا
 ہر سو بنے تھیں سو ہنہا کر کے میسوں ربّ یایا
 ذکر اپنے دیناں برابر ذکر میرا رب کردا
 تے ختم نبوت مرے اوتے کیستی رب تہا لے
 میری مثل قیامت توڑی رب کموں نیار کے
 ہور بتے نام خدا نے میرے خود آسمان سنگ
 امت میری سب امتاں تھیں افضل اگر عالی
 امت میری اوسط اعدل مسفف عظمت والی
 اس امت دے علما داں دچہ رہے احکام اس
 خسف مسخ دچہ امت میری دینا دچہ نہ تھیوے
 نال تیمم روا نمازاں لٹ حلال او ہناتوں
 بہت آسانی امت میری اوتے رب فرمائی
 کنبیاں نہ میں خزانیاں ملیاں کیتھہ تامی
 تے علم تامی اگلے پھیلے دتے رب اساناں
 اگل نال کیتا جن ٹکڑے خلقت نوں دسیا یا
 نال جدائی میری رو یا تھم خانہ جانوں
 پالے شیروں تن سورجیا ابویں حال کھجوراں
 کھانگہ لسی بکری تھیں کل برتن شیر ہرائے
 سورج ڈبا ڈر چڑھ آیا نال رضا ہمار ی
 کل زمین اسادے کارن مسجد رب بنائی
 ہور نبی دل اک اک فرتے میں دل خلقت ساری
 میرے جیہا نہ ہو یا اگے نہ کوئی بعد ہمارے
 بیعت میری بیعت ریدی تھہ مرا تھہ رب دا
 خلیل کیتا رب ابراہیم تے چکیتا موسیٰ تائیں

میری خاطر ملکاں کو لوں رب سجدہ کر دیا
 امت معنوی میری دچہ کل نبیاں نام لکھا یا
 میری خاطر بر شے ہوئی ہر جا میری شاہی
 اول آخر دے تھیں مرا شان بنایا او چا
 ہر سو بنے دی خوبی دیکے بہت ہو فضل کما یا
 در فغانا لک ذکر کر ذکر بلند وڈا سرور دا
 بعد مرے جو نبی سدا دے دو جگہ چہ منہ کالا
 نام روف رحیم اسدا خالق پاک بولا کے
 دچہ قرآن حدیثاں ثابت منکر کھاندا دھکے
 در میرے تے چنگ چنگیے رہندے کھلے سوالی
 جالی صفاں ہوں کل اسی امت میری عالی
 اگلے نبیاں وانگ ہوں ایہ دچہ تبلیغ جہانی
 عمل تھوڑے تے اجر د میرے ایذا احسان دیکو
 قربانیاں انہاں اگ نہ کھا دے کھا دن اپ تینا تھو
 مینہ راہوں دشمن تھے رعب پیر تھیں وہی
 غنی کراں میں ناداراں نوں دولت نال گرانی
 اگے وانگ دسا د مگروں بھی دچہ ریشیاں
 حجر شیمر سنگر نریاں میرا کلمہ بول سنایا
 انگلیاں تھیں چینی جاری برکت کان پھانوں
 تھوڑے آٹیوں لشکر جہا برکت کیتا منظور
 معجز یا ندا انت نکوئی اللہ فضل کسائے
 آسمان دے او پر میگا حکم اسدا جاری
 جتھے وقت نماز ہو دے کر لیندے اسیں ادائی
 میسوں اذن شفاعت ملیا اجدن فضل غفاری
 تا بعداری میری تا بعداری رب ستارے
 فضلاں میریاں نوں فعل اپنے گنے جو مالک سیدا
 تے مینوں محبوب بنایا اللہ خالق سا بنیں

سے فرشتیاں میرے اونے رب درود پوچھا ندا
 جاں سارے چپ رہن بولا لگا میں سویلے یاروں
 جھنڈا احمد ہوسا ہتھ میرے سبہ آسن دل میرے
 میں شفیع مشفع کراں شفاعت ادگنہاراں
 بعد میرے اتے امت کے ہور لوک پیشین جانسن
 سبح مشانی دتی میوں کر کے فضل اتہی
 قرآن اندر میں اسم محمد احمد وہ انجیلے
 اول آخر شاید اتے (مرئی) نام ہمارے
 در توبہ دایری امت کارن نت کشادہ
 دعا میری اک روز حشر کے جنت ذخیرہ ہوی
 عمر صدیق عثمان علی جیسے خاص زبیر ہمارے
 فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا میں برودے فضل خدا کے
 اَبْنَتْ عِنْدَ رَبِّي فَهُوَ يُعْطِينِي وَيَسْتَعِينِي حق میرے
 ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ اَيْضَلْ خَدَّ بَرِّ
 تا ابراہیم غلیل الدادوٹھ کسپا پوکار نبیاں
 پیغمبر بھر کل زمین دے لگے انج فریادوں
 پہلیاں پھلیاں تھیں کسے تیریاں نہ شرکت ہوی
 بھر حضرت فرمایا جبرائیل میرا ہتھ بھر کے
 یعنی اک پڑسانگ ڈٹھا میں ادھتوں تیک آسمانے
 دکھری زمین اونے اوہ مشکل جاگے اوپر الایا
 اک سر او سدا دھرتی اوپر اک لگا آسمانے
 وجہ اک روائت پر آسے دواد سدا بتف کشاد
 پنجاہ ڈنڈے اوس پوٹری ہر ڈنڈے پوچھ فرق دسا یا
 ملک مقرب ہوسے مقرر اوسدے اوپر سارے

نبی کہن جو نفسی تائیں امتی ہواں الانذا
 میں امید و داداں جاں مایوس ہوسن انہم کاروں
 تھاؤں نہ ہرگز لمسی اوسدن پاہچوں کے ڈیرے
 در جنت دایں کھلو اسماں امت کارن یاراں
 جو فضل میرے تے ہوئے ہوسن وہ چھسا نہ آسن
 بشیر نذیر تے متقی عاقب میں ہویاں بہاں
 زبور اندر محمود تے حامد وہ چھ سورکتب رسیلے
 داعی الی اللہ نام میرا ہور کیتا رب ستارے
 حوض کوثر میں حاصل نالے خیر کثیر زیادہ
 وڈے گناہیاں نوں اوسدن بخشا سا روک
 فضلاں انت شمار نکولی جو کبہہ بخش ستارے
 اِنَّكَ لَعَلَىٰ خَلْقٍ عَظِيمٍ خدا یاں مفضل رنگ آسے
 لِي مَعَ اللَّهِ ذَقْتُ بَعْضًا مِنْ اَبْرِ فِضْلِ وَدَسِيرِ
 اوہ دیوے حسنتوں قطبہ ختم نبی جد کردا
 یار دیشک عظمت شان محمد ودھہ صریاں
 اے احمد توں سن امت مخصوص تمام منادوں
 وجہ جمودیت تدھ نال شریک نہ ہویا کوئی
 مخرے ابراہند پوٹری نظر ہی سی لنگے
 او ہوصی چیز نہ سو مینی بھر ڈٹھی کدی عیاں
 باہی اک زمرہ اوسدی اک یا قوتوں پایا
 اک ڈنڈا چاندی اک سونے جڑے جو ابر دانے
 اک پر کھولے گھرے ساری دنیا اید زیادے
 ستر ستر سالوں رستہ دور دورا ڈا آیا
 پنجاہ پنجاہ ہزار اونہاندے تابع لاک سونارے

ابراہیم الخ انبیا علیہم الصلوٰۃ والسلام کے اشارہ سے غلیل علیہ الصلوٰۃ والسلام نے ادھکر فرمایا
 کہ محمد صلی اللہ علیہ وسلم تمہارے سب سے افضل ہیں معارج النبوة یقر حلوانی عفی اللعنه

در بیان عجایب آسمان اول

اکدو جے نول دہین بشارت انگل میں دل کر کے
 انبرول طرف زمین زمینوں جانندے دل آسمان
 کسٹن مرن دیو پیلے اکھیں جو لگ جائیاں تا کر کے
 دو چہرے روایت کر کے اوپر براق اسواری
 اک آکھن جبریل بہا کے پر اوپر سی کھڑیا
 اک روایت اس بوڑی تھیں جانیں گزر سڈیا
 ست آسمان اتے ست زمیناں پھرے پھانچو آئے
 پنجی ہزار درمید اپیلے حضرت آدم نالوں
 اس دنارے دادل اندر عشق تساد اجماری
 اچ نصیباں یاری کینی قسمت رب جگانی
 اوھوں اگاں ٹرے تا دریا ڈوہنگا نظری آ کے
 کل جبار بری بحری اسوچہ آہے سارے
 تے قطرہ اک نہ ڈگے تھیلے پانی اس دریا ڈوں
 نیلے رنگ آسمان اس وچوں تا میں نظری آ کے
 سورج جن ستارے وچوں دس آہ صفا ڈوں
 نظر ہوا پئی اوتھ بدھی سنگلاں نال ہزاروں
 اوہ ملک ہوانوں رو کے رکھن ایہ کار سپردا نہاند
 ہور اگے دریا اک آیا کھچیا منہ انبر تے
 دورے تھیں اوہ فلک کھلوتا حکم الہی آیا

خاطر ایسے دی اسیں تھے شکر الہی پڑھ کے
 ملک الموت بھی جان قبض دا دیندا چھوڑ سڈانا
 تا نظر آدے او بوڑی اوسنوں دیکھ معارج پیار
 اوس بوڑی تھیں لنگے حضرت نال خدا دی یاری
 اک آکھن اکھ میٹ جاں کھولی فلک اول تے چڑیا
 سر سر سانگ اوتے اک بیٹھا نظری ملک جو آیا
 آکھ سلام خوشی دجہ آیا موسوں عرض سنائے
 اس بوڑی کے سر تے مسیوں جاگ ملی کمالوں
 پڑیاں درود ہمیش اوڈ یگاں سبحان دی اسواری
 ہجوراں مشتاقاں محبوبان دی زیارت پائی
 دو سو سال لال راہ ڈوہنگا لئی قاضی نام سدا
 دجہ ہوا دے لٹکی ہوئی سی اوہ ندی پیارے
 رنگ کہو مصنفے شیشے دانگوں صاف صفا ڈوں
 پانی دا رنگ دے سے اوہو جو رنگ فلک دسا کے
 منکر دامونہ کالا ہووے قدرت دیکھہ خدا ڈوں
 شتر شتر نزار فرشتہ ہر اک نال اظہاراں
 قدم ہواتے رکھ کے لنگے حضرت شاہنہاند کے
 دامن اوپر زمین دے لٹکے پردے دانگ اندر تے
 قدم اس کے سردی کے سال میں انبر وچ سڈنایا

در بیان عجایب آسمان اول

دروازہ آسمان اول دا نظری نول آیا
 جنڈا مردارید موتی دا اوسنوں ماریا ہویا
 جبرائیل کیسا جا اوسنوں ہونا کھول فرشتے
 سنی آواز وحی دا بولیا اوہ دربان ترکھا
 ہونا کون کھولایا چاہے وحی کیسا میں بھائی

باب الحفظ کہن اوستا میں سرخ یا قوتوں پایا
 اسما عیل فرشتہ اوس تے را کھا چاہر یا ہویا
 دروازہ لاه کرد زیارت کھلے نیک سرشتے
 جو کوئی آواز نہ سینا ایسا میت والا رکھا
 پھر دربان کیسا ہے کیڑا نال تیرے ہمراسی

سے دامن الخ یعنی اسکی نشانیں زمین پر ہیں اور آسمان یعنی فلک ہے کہ ستارے اس دریا و ملک سے
 نمودار ہوتے ہیں اور کل فی فلک و لیسبتون میں انہی کی طرف اشارہ ہے معارج النبوة ص ۱۳۳

دھی کیسا ندناں محمد سرور عالم میرے
 کہند کیا وجہ دینا دے ہو گیا ظہور اوہنا ندا
 اسماعیل فرشتہ چچھے دس پھر جبرائیل
 دھی کیسا ناں آئے سرور سیر کرن اسجالی
 ناں خوشی دے اٹھ فرشتے قفل بو عید الامیاء
 جم جم آدم جم جم حضرت خوش ہو ملک الاد
 نالیج ہر راگے اک لکھ فرشتہ آیا
 شیشے دانگ آسمان دسایا فنا زمر دہریا
 ڈھٹی اک جماعت ملکاں کر کے صفائ کھوتے
 وجہ خضوع خضوع سر شکرے پرین پے تسبیح
 جبرائیلوں کچھیا انہاں ایہو سدا عبادت
 تدوی انہاں عبادت ایہو وجہ قیام نامی
 رب تھیں منگ بتیا جو ایہہ من عبادت کردے
 حضرت عرض کیتی رب گر منظور حکم فرمایا
 میں کچھیا پھر وجہ حساب ایہہ کتنے ملک بانے
 پھر میں حضرت آدم ڈکھا او سے قد جو دے
 نور لباس لگاتن او پر کر سی مرواریدے
 مومنوں دے روح دیکھتے جسم خوش ہو کر دعا
 ادھتوں او نہاں روحانوں پھر علیین لیجاندے
 جان روح منافق کفار اندے دیکھے آدم دا
 پھر دل سمین کھلے اوہ حیوں اللہ فرمایا

تا دربان فرشتہ سن کے ہو یا خوشی و دہریے
 دھی کیسا آہو اچ آیا او ہوشاہ شہاندا
 ادہ آئے معراج اس راتیں دس آدم سید
 سن دربان پڑھے شکرانہ کبھی پھر داجبائی
 کر لسم اللہ سرور عالم قدم مبارک پایا
 اک لکھ ملک از سدھی سی تالیج وجہ معراج
 دینا دے آسمان اونے سی قدم نبی نے مانا
 نام رقیقہ پنجسو سالال راہ صفائی اڑیا
 سبز لباس قیام اندر سہ موتی نور پروتے
 سو سج قدس رب الملا بکتہ والروح نیک صحیح
 عرض کیتی آسمان جدوں دے پیدا ہو سدا
 رہسن ایویں نیک قیامت کہند ادھی گرامی
 اجر ثواب ایہ تیری امت پادے روز خشر دے
 وجہ نماز کھلونا فرض تساڈے تے ہے آیا
 عرض کرے او نہاں گنتی کسے نہ کیتی بن راتے
 وقت پیدائش صورت سی جو او نا شکل موجود
 روح اولاد خدا دے حکموں ہوند پیش صف
 انہاں کارن بخشش رحمت منگی یاسوں سائیں
 مومنوں دے ناں لکسن او تھا میں رحمت رب دی
 لعنت کرے او نہاں تے ہو غناک ملوں زیادہ
 ان کتاب العباد لغی مجیبین ادتھ نام لکھایا

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

جبرائیل کہیا ابہر باب اگاں ہو پیارے
 آدم مس خوشی دیناں جو اب سلام سنا دے
 شکر خدا دامن تہہ بخشی خلعت ابد کرامت
 سبحان الجلیل الاجل پڑے تسبیح آخر تائیں
 جاں سجے دل دیکھے آدم تائیسے تے خوش ہو دے
 میں پھیا روں مہسن دا بابا حال سنائیں
 سجے دل دروازہ حبت روح نیکا بند داخل
 کھیسے دل دروازہ درزخ روح او سوچ بختیاں
 سجی طرف سفید جیا در کھیسے بکھرو کالے
 مرغ سفید اگے اک ڈٹھا جسہ ایدر کھا دے
 اک پر مشرق اک پر مغرب سرنیاں یا قوتوں
 میں پھیا جبریلہ دسیں حالت مرغ صفائیں
 سبحان الملك القدوس پڑے تسبیح آواز نکالے
 جاں ایہ پر جھاڑے تادہ بھی پر اپنے کل جھاڑ
 اگے سوز فرشتہ ڈٹھا جسہ نصف اوس تازی

آکھ سلام پدرونوں کہیا سلام علیک سجاد
 بیٹا نیک نبی صالح ابہر جم جم خیریں آدے
 مری نسلوں کینوس تینوں صاحب شان شہنا
 تے سجے کھیسے دو دروازے آئے نظر اد تھائیں
 کھسی طرف تیکے تے رو دے منجوں مار پر دے
 کہندا کیسا دساں فرزند مہسن روون تائیں
 خوشبونیگ آدے خوش ہو دا ناسا کھو دے صل
 اوسولوں تک سختی پہنچے روواں برے نوشتاں
 ادہ نیکاں دے روح اتے ادہ روح بد بختاں
 پیر اک تلے عرش دے تے اک ستوں دہرتی پا دے
 بازو نور بنے تے رباذ کر خدا ملکوتوں
 عرض کیتی ایہ ملک الہی بولے پھیلی راتیں
 مہسن اوسدا آواز بولن تہہ ککر دینا والے
 کرن آوازل بالگاں دیوں اسدی بانگ تھان
 تے ادنا جسہ سرفوں ناہ اکدو حے غلبہ خواری

دور و نزدیک

حضور کا کئی قوموں کا دیکھنا اس مقام میں

قوم اگے اک آئی کھیتے یا فوج بیچ گڈیندے
 کئے کئے جاوے اودیں بول بنے یکبارہ
 جبرائیل کہیا ایہ لوگ سخاوت کرنے والے
 اوسا ندے ایہ نیک عملاندی صورت رب کھائی
 جاں اوس کھیتے تائیں ملیا پانی رحمت والا
 چنگے عمل زراعت دانگوں بھلے دے سن مدامی

واہ زمین بچین تے اودیں پکے تے کٹ لیندے
 واقمہ دیکھہ اچھیا بچھے جبریلوں گل ساری
 دولت راہ خدا دے جہناں خرچ کیتے ہر حالے
 ہے صدقہ بیچ تے کھیتی عقبے رحمت آب ہویاں
 تا اودیں پک تیار ہووے ماہ دیر لگے کچھ شالا
 نفع پہنچا دن مالک اپنے نون ست فیض گرامی

ف سبحان الجلیل الاجل سبحان الواسع العلی سبحان اللہ سبحان اللہ العظیم و سبحان اللہ
 استغفر اللہ خارج السنۃ حلوائی عفی عنہ و یعنی اشیا کی بد قسمتی پر رنج آتا ہے تو روتا ہوں اور بری ہوا
 ادھر سے گھلتی ہے قوم للمصلین الذین ہم عن صلواتہم ساء حود بس بدل ہے اور پڑنا تو لکھ کے جو اپنی نماز
 سے بے خبر ہیں لہ کرنا آواز الخ پس معلوم ہوا کہ جیسے اوس ککر آسمانی کی آواز ہم نہیں سن سکتے اور ککر
 سن لیتے ہیں تو کیا تعجب اگر فریاد لڑو کی آواز اولیاء شکر اذکی فریاد رسی کریں فقیر حلوائی عفی اللہ عنہ

<p>نفع اونہاں کردے ضم نہوسی رہے ہمیشہ جاری صَلِّ اللّٰہِ فِیْ مَبْعُوْدٍ حَیْوٰی رَبِّ دُجْرَ اَنْ تَبَیَا اک دینوں شت شے ہر شے دچہ توستو دانا ادھوں پھر گئے جدا گے قوم بڑی اک آئی وڑے وڑے پھر مارن اوپر سرین اونہاں نہ میں بچھا دس جہاں کون گنا میں بندے عرض کیستی ایہ لوکی وقت نماز آسے سور بند اتے رکوع سچو نہ چنگا سر تھیں کردے پورے</p>	<p>ایہ باقی رہن والے کم کردے رہے دینا دچہ بھاری جو فرج کرے راہ ریدے ادہ اک دانے دانگوں آیا اک تھیں ست سور تھیں بھی پھر دھنیت مال سولہا لمیاں پادہرتی تے ملک اونہاں سر کدے ساہتی سر کھیں فرثا بت ہون نت ایہ حال دبانہ کیوں سزا اونہاں ایہ ملدی حال سولہو نے زند سر تانے تھیں سر مول نہ جلدے جبرے اج کلینہ کالی کرن نمازاں اندر مرغالو انگ ٹھنگورے</p>
---	---

نکتہ

<p>ایہ سبب ہوئے سستی دا پیرن نہ اوکھ کا زالاں جیرا جبرم سولی کیٹوے یخ نہ پکڑے یا جاوے مَنْ اَسَاءَ فَعَلِيْهَا حَيْرًا كَرَّعَ بَطْرًا لَوْعَ سَوِي بدن اونہاں نہ ننگے دس کھاندے گھاہ انگیار اجے نہ بھر دا پیٹ اونہاں نہ ہر شے چم کر کے موض کیستی ایہ دو لہند نہ مال زکوٰۃ نکالی</p>	<p>لے بند ہووے دچہ سرد سردا ہو یا گنا، اٹلانا تدے اونہاں نت یس کو شیندے کدی آرام نہ جیرے پیرن نہ مول اونہاں سر سخت خواری سولی نالے پھر سبہ کبہ کھالی جانہ ادہ پتھیا فرمایا ایہ کون اینں بد عمل مرین پھر کے خدا دا حق بھی سقم گئے کرتا سولی بد حالی</p>
---	---

نکتہ

<p>سونا چاندی دینا مال نہ سستی کھا وندی آئی گھاہ پتھر انگیار جو کھا دن مار نہیں انساناں دیکھ ایہ حالت پیرا گانول حضرت قدم اوکھلا اک پاسے گوشت مردار اک پاسے نعمت کہانے کھان حرام تائیں خوش ہو کے طرف حلال ننگے ایہ سب عورت خاوند عورت جھڈ خاوند دیتا میں خاوند گھر دیاں بیویاں نول جھڈ کرن زناہ سنگ کسب حلال اپنے نول جھڈ کے چوری دغا کمانہ پھر انگی تشریف گئے لے نظر اک ٹولہ آیا میں بچھا ایہ کون گنا میں دس بہانی جہاں کرن تھوئی کے ناسا کھٹھا رہیاں پائیا تھوں</p>	<p>کھا دی ادہ اونہاں اج ایویں انہاں پھر کھوئی کرنی بھرنی او سو جیہا بدلے ناداناں قوم اگے اک مرد زناں الجالی کھٹھ دسایا نعمت دے نظر نگر دے کھان حرام دہگانے میں بچھا ایہ کون بھرا دا عرض کرے تھہہ ہنیکے دو بیاناں بیرا نہ لایا کرن زناہ نسیا میں تے اپنیاں زناں لبتیاں تے راتیں ترس لہراں تا کھا دن مردار سہی ایہ نعمت نظر نہ پاندے اک لباس اونہاں نڈا دوزخ لانا سخت جلا یا عرض کرے ایہ رہا سیاں تائیں ناسا کرن کیلا بے وطن نول راہ ندس کردے ریخ اونہاں نول</p>
---	--

کیتے داسن بدلہ پاندے حشر عذاب و دہیرے
 تا اگے اک قوم و سائی بھار سراں تے چائے
 فرمایا ایہ کون گناہیں کیتی عرض فرشتے
 ہوڑ ڈٹھا اک لکڑیا ندی جیسے پنڈ بنا
 بھر چکے تے بل نہ سکے پاوے سو رکلا وہ
 عوض گھسا دن دے جاں اسو چہ سو تھی بھریا
 عوض کیتی ایہ شخص امانت و چہ خیانت کردا
 امانت ہردی لے لے رکھے کرے خیانت بھاری
 اگے جھاڑ ڈٹھا اک بھریا کنڈیا نال کمالاں
 دکھ ہو چا و ہر لوں جو کوئی او تھوں شخص گزردا
 ایہ ڈاکو راہ مارنوالا آوندے جانڈے تائیں
 اگے قوم ڈٹھی و چہ موٹاں ملک مریدے چھریاں
 فرمایا ایہ کون گناہیں بد قسمت دسیاے
 اہل سنت تھیں نکل انہاں اختلاف کھلا رے
 منہ انہاں دے قیامت تائیں ایویں جاسن چہرے
 بکے سچے مذہب و چہ انہاں کوڑ فساد ملایا
 ٹکڑے ٹکڑے دین کیتا انہاں جیونکر نال خرابی
 بھراگے سوراخ ڈٹھا اک چھوٹا جیسا دے
 چھپیا ایہ کیا عرض کیتی منہ انہاں سوراخ مشالے
 ظاہر گل دے اوہ چھوٹی مگر فساد اس بھارا
 جان اوہ شخص سوک شرمندہ گل فساداں کر کے

ایہ طریقہ دیکھنی ہی جی سوئے جبکہ اگر سے
 لہے سوئے کھو تیاں ڈاکو لکڑیاں نظر نی لوں تے
 مال بیگانہ کھاندے سن ایہ کر کے ظلم نوشنے
 جاں چکے تے چک نہ سکے سو تھی بھریا
 ایویں ہر سردار زیادہ کردا جاڈ بھا و
 ایہ بیوقوف عجیبہ دیکھ ادس حضرت حال پھائے
 اک امانت بھار کسے دا سو تھوں لے دھردا
 ایسے حال اندر ایہ مویا من سر سہی خواری
 ادس کو لوں جو لنگے کپڑے پاڑے کچھ ہر حال
 فرمایا ایہ رکھ کو بیبا عرض فرشتہ کردا
 خالی مول نہ چھڈدا او سدی بنی مثال اتھیں
 حلق تنہا ندے چیرے جادن حالتاں سو یا بریاں
 عوض کیتی ایہ مولوی جنہاں خلل فساد مجائے
 لوکا ننوں گمراہ کرندا باعث ہوئے ہمارے
 فساد کیتا جس موہوں اوہو بھڑیا جرم کیرے
 نویں مسائیل کر کے لوکاں نوں بد مذہب بنایا
 او دیں منہ انہاں دے لیراں کر دے ملک صوابی
 ادنہاں چھیکاں وچوں نکلن موٹے بلد نہ لستے
 سخن وڈے جیوں بیل وڈیرے موہوں انہاں نکالے
 ذرا جتنی گل کا فر کر کے پایا ایڈ او جب اڑا
 بھرواپس اوہ کرنی چاہے پر گل مڑے نہ مڑ کے

بعض قوموں کا حال جن میں زیادہ حال کے بعض مولوی دنیا پرست اور بزرگ تھے جنہوں نے دین میں فساد والے اور خلقت کو مگر کیا

حاشہ صفحہ ۲۲۳ یہ لوگ سر بازار بمبھکر راہ میں لوگوں کو ان کے لباس اور شکلوں پر ہنستے تھے اور عین اور شیخ
 اور لوگوں کے ہنسانے کے لئے ان کے خراب نام رکھتے قصص الانبیاء فقیر حلوائی عفی اللہ عنہ تعلیم خاکسار
 غلام محمد سلہ اہل سنت والجماعت صرف حنفی شافعی مالکی اور حنبلی مقلدین اکبرہ اور بوسیدین بھڑان
 حفران کے جو شخص کسی امام صاحب کا مقلد نہ ہو یا کوئی اور پانچوں مذہب بنا دے تو وہ لاندہ مذہب
 مرد و گمراہ اور گمراہ کنندہ ہے خاکسار غلام محمد عفی اللہ عنہ

فرمایا ایہ کون کہا ایہ مندے لوگ شرابی
 پھر اگاں جبکہ سوئے حضرت قوم نظر اک آئی
 دم دم سخت عذاب دوزخدا جھلن سخت خواری
 انہاں گواہی جھوٹی دتی عدا حق چھپا یا
 قوم اگے اک ڈھٹی آتش گرزیاں پکڑ فرشتے
 فرمایا ایہ کون گزارے عرض ایہ سخت گناہیں
 اگاں ڈھٹے منہ کالے اکھیاں کیریاں پوٹا کالے
 فرمایا دس کون گزارے عرض زناں ایہ امیال
 جس کون ادہ منع کریدے آکھے لگدیاں نانا
 خاند دے بن حکوں نکل باہر پھریاں ٹھنیاں
 اس تقصروں ایہ بدذاتیاں وجہ عذاباں دوسریاں
 ہو رڈھٹی اک واللہ پر نے تنگی ہوئی ناری
 ہو رڈھٹی اک مہیاں بر نے عورت تنگی ہوئی
 ہو رڈھٹی اک عورت تنگی ہوئی نال زبانی
 ہو رڈھٹی رن دودیں تھہ گلے وجہ بد ہوئے
 ایہ عمر جوان آہی دینا تے صاحب حسن شکلدی
 جاں تھہ پائے خاند اگول ایہ نہ گل مناندی
 ہو رڈھٹی زن بدن لباس آتش چہ سردی آہی
 خاند نال انجوڑ ہمیشہ رکھدی سی ایہ ڈھاری
 ہو رڈھٹی اک عورت جسوں آتش سنگل پیراں
 منہ زوری ہو گھر تھیں نکل باہر پھری رہندی
 ہو رڈھٹی سراو سکے پاؤں ملک دوزخدا پانی
 خاند کول سویں تانہا دندی مول نہ آہی گندی
 اگاں گئے تا قوم ڈھٹی اک تنگی وجہ سوادے
 گرزیاں دس کوہرن دانگول وجہ اوں گرز چھپانی
 پہاڑ اوتے جے شاخ پوے اک دانگ کے گلے
 ایہ منافق نبویں طبقے دوزخ جگہ جہاندی

روز قیامت سخت سزائیں پاسن دکھ خرابی
 شکل سوراں دی صیغہ کیا ژلیوں باہر کدھر کہانی
 فرمایا ایہ کون تا کیتی عرض ملک عفاروی
 شکل بنی خنزیر انوالی کیتے دا پھل پایا
 روز اونہا نتوں کو سن روندے احمق پیر نوشتے
 ناحق خون انہاں نے کیتے پاؤں سخت سزائیں
 شکل سوراں دی گرزیاں دس سگ آواز ناپاکاں
 نافرمان ہویاں خصماندیاں کردیاں بے پروامیال
 ڈر دے خصم ادہنا ندے کولوں حکم انہاں آنا
 ناخوش رکھدیاں خاند تائیں ایہ زناں سزائیں
 روز قیامت سخت خواری دوزخ وجہ کھلویاں
 ایہ وال دکھاوے مرد بیگانیاں جاں سرد ہووے دور
 ایہ بال بیگانے دودھ بلاد با سبھ اذن دسونی
 خصم اگے بولے مندا ایہ کم رب نہ بھانے
 ہو دے عذاب آتش دا ڈاڈا سختی دیوہ روئے
 خاند طلب کرے اسپر ایہ طالب ہووے نہ گلدی
 اس تقصروں ایہ بد قسمت دوزخ دیکے کھاندی
 دانگ ترامے گل کے سوئی سارا بدن تباہی
 نال بیگانیاں خوش ہو بولے مسدی کرمان ناری
 ایہ با سبھ اذن خاند دے گھر تھیں نکلے کردی لہری
 تا اسوں رب سنگل گھتے دکھ مصیبت سہندی
 ایہ بولوں پر سبز نکردی اپنے باللاں جانی
 رہے بلید ہمیشہ ایہ گل رب نہ مول پسندی
 شکل سوراں دی ماراں پونڈیاں پھٹے بلاد کے
 شاخ ہزار ہر وجہ آتش ڈاڈا غضب ربانی
 دانگ وداناں میں اونہا نتوں ہر اک سختی پائے
 سبہ تھیں برا منافق چھوڑو صحبت بد مذہباندی

ہو رڈ ٹھے گل سنگل آتش ہوئے قید و چالے
 فرمایا ایہ کون کہا ایہ بھارے پاپی جگدے
 ایہ دڑے تقیری پاروں باپیاں نافرمانی
 اک جھاتی پر نے ٹنگے ڈٹھے گلو جوہ طوق آتش کے
 راگی نوگ ایہ گادوں والے شغل حرام کما کے
 اگے اک فرشتہ ڈٹھا لصف جسے تس ناری
 نہ اگ نون برف بوسجاو جس جا آد حکم خدا
 تو پاں دانگ آواز کرے گھر گچ پوے دوچنگاں
 پھر اگے دریا دسایا بھر حیات کہا دے
 مردے قبران تھیں جدا ٹھسن اندر حشر دماڑے
 ٹٹھے پھٹے جوڑ گلے ہڈ او سے پانوں اٹھسن
 اگاں میدان فراخ ڈٹھا اک کھلا بہت کشاد
 خوشبو ناک آواز اک نکلے ایہ مضمون سنا دے
 میں پھیا ایہ خوشبو کیسی ملے آواز کھٹاؤں
 مہوے نعمت ہر ہر سمتاں اسو چہ رب بنائے
 تے اوس آواز جنت والہ ایہ جواب الادے
 شرع موافق پیشہ بدعت شرکوں سے دروا
 ایہ جواب خدا تھیں سنکے عرض بہت گزارے
 اک میدان گئے اسو چوں بد بو آوے کھاری
 فرمایا کیا چیز ملک وجہ خدمت عرض گزارے
 ایہ طوق زنجیر بھو منہ بھکر یاں شیریاں سہلا میں
 کرے پوکار جنم کو کے نت کرے فرماؤں
 رب کہے جو کفر شرک تے بدعت را میں شری
 ادسوں کراں حوالے تیرے سن دوزخ اسوں

لو ہے گزراں دسن سرتے زرد چوکی منہ کالے
 باپو سی بیزار انہاں تھیں تدے سرن و گدے
 لوے عذاب دوزخدا بھارا ٹولہ بڑا زبانی
 لوے گزراں دسن ترفن نہ زندے نہ مردے
 دوزخ وجہ آئے سن قابو نافرمانی چا کے
 جسہ نصف برف دا اگت گالے برف نہ یاری
 بدلاں نون او سطرف لیجاوے ہر دے خلق آمادہ
 کہے سلام نبی نون او ٹھکے کے خوشی کرے او سرگال
 دو دسوں و ددھ سفید اوس پانی صفت نکتی جاوے
 و سے مینہ او سے دریاؤں او بزمین تبا دے
 زندہ ہوں خدا دیوں حکموں خود کیتے نون ٹھہرن
 خوشبو کستوری انہری آوے او سٹھیں زیادہ
 جو رہا نال میرے تد دعدہ پورا کیتا جاوے
 عرض کرے آواز جنت دی خوشبودار اصل توں
 زرنقرہ یا قوت موتی دے بنے مکان سبائے
 جو رب نبی نون منے ملل قرآن حدیث کما دے
 ادسوں داخل کراں تیر پوچھنا کر نکر تگاد
 میں راضی ماں اسدے او تے اسدے بعد پیارے
 نال آواز رد دندی نکلے ہو دے گریہ زاری
 ایہ بد بو دوزخ دی حضرت اتے آواز جو سارے
 ہوا جیساں چیزاں دوزخ والیاں کرن ندائیں
 یا اللہ دادہ دعدہ میرا پورا کر دے شاداں
 رب رسولوں جھوٹھا کر پو جا یخ خدا دی کر سی
 آکھے میں ماں راضی رہا ڈر پو ویکہ نقل نون

ج

حضور پر نور رسول صلی اللہ علیہ وسلم کا دوسرا آسمان پر تشریف لے جانا
 دہندے تگدے عجب عجائب کارخانہ لکھو آئی
 جا پینے آسمان دوجہ در فضل لگا مضبوطی
 وڈا نورانی ڈٹھیاں اکھ نہ ٹھہرے عجب سرشنے

۱۲۰

<p>نام قیدوم آما آسمانی نظر عجائب کیا اسرافیل فرشتہ سی وہاں کھلیا ریا ہو یا اسرافیل کیساتوں کبیرا اس ویلے دانا دا اس فرجے دروازے تھیں دو جا شخص کھانیاں بھائی ستویں آسمانوں جوں نور ہے دنیا طرف تکیندی جو تارے کرسی والے دستن دنیا درج فرمایا نام محمد جگہ واسو منا عرب جو ان قبول ل کہے جبریل آہوتا خوش ہو پونا کھولے بھلیا اسرافیل سپاہ سنے سبہ درج تعظیم گرا می جس خاطر رب سب کہہ خلقیا یارڈ ٹھے اوہ سوئی ہر ہر دی بھر تالچ اگے تن تن لکھ دسا یا کر کے صفائ گردہ فرشتیاں کھلے رکوں وچہ پاناں پیر سن پئے تسبیحاں نالے سارے اہل سعادت کہے آسمان تریجا سرچک انساں نہ دیکھیا آیا ایہ انج عبادت کر دے کیتی عرض آہو اسے والے تاوچ نماز رکوع کیتا رب فرض حکم سرکاری کیتا اسلام اونسانوں دین جواب سلاموں او دین کرن مصافحہ دین مبارک بہت خوشی دے اندر</p>	<p>اک روایت سرخ لوجے دانیسا ہویا پایا موتی دا دروازہ نوری جہزہ ناریا ہو یا فرمایا لہہ بونا جلدی اسرافیل بھرا دا کسند میں جبریل کہے دس دو جا کون ہرا ہی فرشتیاں دی اسپہ نوری نظر ترکھی دور و دیندی پاکشوں دیکھ لیا یا فلک شفات شتے تھیں پایا جبرائیل کیتا سنگ پڑے سلطان رسولان پھر کھچا کیتا رب اونساں لوں پیغمبر کر گھلیا کیتا سلام اونساں میں ادبوں دین جواب تمامی لکھ لکھ شکر گزارن زیارت محبوباں دی ہوئی سپاہ اسدی تن لکھ فرشتہ تابع رب رکھا یا پڑن پئے تسبیحاں سارے اوھوں لکھ اگاناں باجوہ حساب شمار آسے اوہ اندر ایس عبادت عرض کرے ایہ ہونے جہزہ سر نہیں نہاں اٹھایا میں کھچیا جبریلوں ملک جو درجہ دوجے آسمانے سنگور بھٹن امت کارن نامیں عرض گزاری جال اوھوں شرے اگاناں ڈٹھے عیسیٰ نجی درویش کہندے جم جم آئوں بھائی صالح نیک پیغمبر</p>
---	---

اسرافیل فرشتہ سی وہاں کھلیا ریا ہو یا

(حاشیہ صفحہ ۲۳۷) آکھے الخ یہ روایت قصص الانبیاء کے مولف نے نقل کی ہے مطبوعہ کابنور قصص الانبیاء حالات الاحیاء ص ۲۳۷ نے ستویں الخ پس جب جو ارد ملا بکر کی یہ نظر تو پھر رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم کے نور مبارک کے کتنا جس کے نور مبارک سے یہ سب پیدا ہوئے اور آپ کا نور نبوت شری وسیع چیز ہے پھر آپ کا بول بران پاک تھا یا عت نوری خلقت کے حضور کا رگ دریشہ فضلات و غیرہ نوری تھا پھر اسکی مدت نظر کا کیا ذکر فقیر محمد نبی بخش حلوائی عفی اللہ عنہ سے کہے الخ ایک روایت میں ہے کہ کہا ملک دربان اسرافیل علیہ السلام نے کیا آپ طلب کئے گئے فرمایا حضرت جبرائیل علیہ السلام نے ناں معارج النبوة جلد اول ص ۱۱۱ فقیر محمد نبی بخش حلوائی عفی اللہ عنہ سے تاوچ الخ لہجہ برے اور میری امت پر نماز میں رکوع فرض ہو گیا معارج النبوة فقیر حلوائی عفی اللہ عنہ سے نبیاندے الخ انبیاء علیہم الصلوٰۃ والسلام اور شہداء و کالمین اولیاء اللہ کے جسم بدنوں کو مٹی نہیں کھاتی اور یہ مضمون صحیح حدیث کا ہے اور دوسری جلد ایک فضل علمدہ اس باب میں ہے اور جلد ششم میں بھی موجود ہے فقیر حلوائی عفی اللہ عنہ

عرض کرے مشتاق تیرا میں نت آنا سردارا
 نالے آکھے سہو گیا ہو حضرت پاسوں پرے
 اسواری تے ملیا سساں میں باب پیار تائیں
 جے میں پر سیاہ سو کے بھڑدا پر بد روے
 پاراں کھائی کھلوانے ڈھے بڑدے ایہ تیسچ سن
 کہنا سلام دو دانتوں دین جو اب شہادت نالے
 اے سلطان رسولاں تینوں بہت خدا او ڈیا
 امت والے اجڑداتوں مالک تے رکھو اللہ
 رب کولوں بخشا دیں سبحناں میں صہیاں بدکاراں
 ادھوں اگاں گئے نال اک فرشتہ نظر سیاہی
 ہر ہر پر اوس داسی پوتہ مشرق منور تائیں
 دو ہزار ورہے دا پینڈا لماں ہراک آیا
 ذرہ ذرہ بدن اونہا ندے ہونڈے مارا ہویا
 سڑکے سواہ ہوں پھر ٹرکے ہوں سلامت جسے
 پھچیا کون گردہ جس تائیں ایڈ عذاب دکھاندا
 سر جابیل فرشتے نام جو ہے سردار انہا ندا
 روز قیامت تائیں ایویں انہاں غدا کی پوے
 لے تشریف گئے جدا گے سی دریا اک آیا
 آبی فرش کھلوتا دے نظر جیٹریوں جاوے
 جتا ایہ میدان فراخ ایڈوں ست حصے زیادہ
 بھر نعم اوس نام جاں او تھیں گذرے ہوا گانا

اچ زیارت ہوئی لکھ لکھ شکر گزاراں پارا
 جالیں سالیں باب جاں ملیا مینوں چھڈکے ڈیرے
 ایہ گستاخی ہوئی مہتوں یا حضرت کن پائیں
 قیامت تیک مہدی شاہی پتر پوترے کر دے
 پھراگے داؤد سلیمان آئے نظر صلیح سن
 کہندے کرم تیرے کے کیتے بہت کرم نرالے
 امت دے بختاؤں نول اچ چاہئے زور لگایا
 تے نول شافع او گنہاراں غم تینوں سہیالا
 تیرے باہجہ نہ تیکہ کوئی خبر لیں سیاہ کاراں
 ستر نزار اوسدا پر او پر کرسی دیکھی تھی سی
 گردے اوسدے ہور فرشتے دڑے جسم بنائیں
 اگدیاں تھماں نال گردہ اک تائیں مارن پایا
 تلے تھما ندے پھر وجہ آتش ساڑن اونہاں ہویا
 او دیں پھر مارن تے ساڑن نت ایہ حال دے
 عرض کیتی ایہ جا برے متکبر لوک سدا ندے
 تالجداراں ایس گردہ نول مارن کم تہا ندا
 ایہ تسبیح وظیفہ اونہاں معارج وچہ دسیوے
 ایڈ کشادہ بن رب جسدا حال نہیں کسے پایا
 ہند یوں چڑدے تک تے زمیوں تیک سماں جو او
 بحر عظیم اوہ ایڈا ہر جا دے سے آب استادہ
 دس سیا آسمان چہارم نظر کیتی بادشاہاں

دیکھنا عجائبات آسمان چہارم کے

تن آسمان تے ست زمیاناں پایاں وچہ زیادہ
 نام زمیوں سفید موتی دا نور نورانی بھیر یا
 اوس جندے تے کلمہ طیب لکھیا نور پرو یا
 تے چارے لکھ فرشتے اوسدی تابع وچہ اندازے
 کل انور آسمان چہارم اوس سپرد پیاسے

اوہ آسمان چہارم آنا بہت فراخ کشادہ
 گھرے اوسدی وچہ سن جیوں جھلا جنگل دہریا
 توری دروازہ بھی توری جندرا مار یا ہویا
 معضائیل فرشتہ سی دربان او پر دروازے
 تابع ہر ہر دی بھراگے لکھیاں چارو چارے

نال طریقے پہلے جاں دروازے لوں کھلوا یا
 اوہ دربان عبادت اندر پڑدے سن تسبیح
 اک روایت فلک چھپوے تے ڈٹھا موسیٰ سپار
 جبرائیل اشاریوں میں ہوگاں سلام الایا
 سکد یاں سکد یاں رب ملائیوں حمدے نال سپار
 بہت کرن تو صیغال میں پروردہ افضل خدا دا
 اچ راہیں اوہ فضل تسال تے کیتا پاک اتہی
 وجہ حضور خدا دے اچ نزدیک ہی بہت تسالوں
 سوال امت دا کر کے اوگنہاراں اچ نبشانا
 جو جو خدمت فرض ہوکے او سوچہ تخفیف کرانی
 میں کن رکھیا موسیٰ دے لے پڑدے ایہ تسبیح
 جاں میں رخصت ہو یا اوتھوں ڈٹھا پرت پھچھانا
 روون دا کیا باعث دسیاں موسیٰ سرداروں
 امت تیری میری امتوں ددھ بنت وجہ پیار
 اولاد آدم دیوں سبھ تھیں ددھ میں گنڈا سا سرانی
 صرف جے اوہ خود افضل ہوندا کو آپ کد امیں
 یعنی اوسدی امت بھی ہے افضل میریالوں
 ایہ امت وجہ جنت بہتی فضل الہوں جاسی
 پر غلط خیال ہو یا سن میرا امت ایس دتائی
 گوڈیاں ہرنے بیٹھے پڑدے ایہ تسبیح سا
 عرض کیتی اوس آہو توں بھی سنگ خدا د پاسوں
 ہو یا حکم نمازاں اندر بنناں چھیکر والا
 اوتھوں ہونے رخصت اگے لیونے تن مایاں
 اک عورت فرعونے والی آسیہ نام گرامی
 نال پیار محبت سرنہہ ہن ہبسم ہمارا
 سفید موتی دے مریم سندے آسیہ مرغ باقوں

کر لسم اللہ فلک چوتھے تے سرور قدم نکا یا
 اگے حضرت موسیٰ ڈٹھے اوس سلطان نیساں
 والد اعلم ربوں محکم اصل حقیقت یا را
 اوٹھ موسیٰ گل لگے لکھ لکھ ریدا حمد بجا یا
 شکر تسادا بکھرا ڈٹھا اے سید سرداراں
 میریاں یاد نبر گیاں کردے نال بشارت زیادہ
 جو گے نہیں کسے تے ہو یا اے محبوب خدائی
 مجلس خاص ہوو گی تیری باہر صفت بیالوں
 دوج دھان بھندے اپنی امت نہ بھولانا
 وجہ امتدیاں عملاں زور لگاناں کد دل جانی
 سجان نادی من لیشا تھیں لگ کے توڑ صیحاں
 حضرت موسیٰ رناں پھچھویم بھائی دس اساناں
 سبھ تھیں ب زیادہ کیتا شان تیرے بر ترنوں
 بد میرے جو نبی ہو یا سن امت فضل اوس بھار
 مگر خدا دی پاس نبرگی توں حضرت ددھ پانی
 تا بھی سہل آتا ہر اوسدی امت افضل باہیں
 بلکہ کل امتاں تھیں افضل عدل نیک کد
 میں دعا کردا سی بو نہ امت تیری جنت پاسی
 اوتھوں پھر ٹرے کہہ اگے اک جماعت پالی
 میں پھچھا جبریلوں انہاں عبادت ایہ پیار
 سن امت اس سوک عنایت میں چاہی اخلاصوں
 امت توں دس محبوبا کیتم فرض کسالا
 دیکھو رسول اللہ دیتا میں اگوں والی آیاں
 اک مائی موسیٰ دی تے اک ماں عیسیٰ دی جانی
 ستر ستر ہزار اونہاں دے بنے عمل آشکارا
 سبز زرد تھوں زیم دے بنے مکانی مفاول

لے امت توں الم آخری قدمہ نمازیں آپ پر اورا ملی امت پر فرض ہوا سارا ج البتہ

ادھتوں ہو کے حضرت جلی پھر اگر سے
گوشتے چار آہے کرسی دے ہر ہر گوشے پاوے
مرتیاں نال جہڑا دوسارے کرسی اوہ دساوے
بچے پا سے ملک نورانی خوشبو سبز پوشاکا
خوش بولن خوشخو ادہنا ندی ڈھیاں دنوں بھانڈ
دل چاہے نت دمنڈے رہنے منہ سوسنا سر اکلا
نال فراق مرے جے ناہ اوہ دسے شکل دوبارے
جاں اوس ملک دے کھچے پا سے حضرت نظر ڈرائی
سیاہ لباس لگے تن کرڑیاں خوش بولن مندا
کیریاں اکس دن نہ رکھے منہ وجہ آکش بلدی
ہتھ بھرے ہتھیار تر کھے گزراں بھاریاں لے
کرسی تے جو بیٹھا ہویا آنا ملک الہی
اکھ اسد لوجہ رشتاں نوری کردیاں سن شنائی
بیت ڈٹھے پر خیم اسد اسی سخت طبیعت والا
سجا ہتھ دل مغرب کھسا مشرق طرنے ڈھوے
اگے اسدے تخت پیا اک ہتھ دھ لوج دسائی
اک درخت ڈڈا منہ اگے پتر یا سبہ شماروں
بر بر تیرا تے لکھیا نام کسے داسا ہی
گھڑی گھڑی ہتھ لہاں کر کے پیرا ہتھیں کوئی کھڑا
اوس فرشتے لول جہ ڈٹھا کنب گیا تن مرا

اک فرشتہ ڈٹھا بیٹھا کرسی قدر ڈیرے
سست سے لکھ ہر گوشے پاوا چاندی سونپوں دے
گردے اوسکے ملک کھلو تے انت حساب آوے
سونیاں شکلاں روشن چہرے جن جیوں انفلال
فرحت ہو دے دن سوائی جاں کسے مکہ دکھانڈ
دیداروں دکہ رہے نکوئی دچھڑیاں مرنگدا
محبوبانڈیاں شکلاں سندھ جو سجے دل سارے
کھلے فرشتے بریاں شکلاں جسے سخت سیاہی
سخت طبیعت کوڑے ڈاڈے ناہ تک سکے بندہ
پتر سن پے لستیاں ڈٹھیاں شکل ادہنا جہ گلا
یا سبہ نبی ادہناں دیکھنوالا مر جاو فی الہی لے
سریراں تک نظر برابر اوسدی سی سر جانی
مشرقی تے مریخ اک سدا اک کس دانگوں سبائی
چار آہے منہ اسد کے جنونکر اندر قصص حوالہ
زمین آسمان اوپر دو قدماں گیشاں کھے ہوئے
لوج وجہ نظر رکھے نت اپنی لادہ کسے پناہی
اوس رکھ تائیں لگے ہوئے سن رکھے نہ سارے
کھال دانگوں اک چیز اوس اگے رکھی ہوئی آہی
کدے سجے کدے کھچے والیاں دے حوالے کردا
سست وجود ہویا ڈر کھچویم دس ہارا ایہہ کبیرا

ف اوس رکھہ اہم مشکوٰۃ شریف کے راج اول میں یہ صحیح حدیث موجود ہے کہ حضور صلی اللہ علیہ وسلم کے دست
مبارک میں دو کتابیں تھیں جو آپ نے صحابہ رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین کو فرمایا ماھن ان کتابان یہ دونوں
کتابیں کیا ہیں اونہونے عرض کی ہم نہیں جانتے تو آپ نے فرمایا کہ داہنے ہاتھ والی کتاب میں پشینیوں کے
نام ہیں اور چپائیں ہاتھ میں کتاب ہے اوس میں سب دوزخیوں کے نام ہیں بھر انہیں لکھا ہے کہ سب تھے
دوزخی اور اتنے جنتی ہوئے اس سے معلوم ہوا کہ حضور صلی اللہ علیہ وسلم کو ان سب کا علم ہے اور تمام دنیا آپ کے
نزدیک اتنی ہے جیسے ہاتھ کی پھلی جیسے طرائق اور مواہب لدنیہ اور زرقانی وغیرہم میں یہ حدیث موجود ہے
کہ آپ اپنی تمام امت کے روزنامے ملاحظہ فرماتے ہیں اور صبح و شام دو وقت آپ کے رو برو تمام امت کی جاتی ہے

از تفسیر منظری فقیر محمد نبی بخش حلوانی معنی اللہ عنہ (نوٹ) ف اوس فرشتے لول جہ ڈٹھا کنب گیا تن مرا کا حاشیہ ص ۲۵۴ پر ملاحظہ

تے کھپے پاسے ملک غذا باں ایہ میں دوز خوا لے
کے متھ آون روح نیکاں کھپے متھ کفاراں

بدگماندی جان انساندے میں کردیاں حوالے
بھرا نساں میں کراں سپردے سبہ دوزن اکتاراں

کافر اور منافق کی روح کس طرح نکلتی ہے

کافر سو منافق دے ملک الموت جاں جاندا
اے کافر یا کہے منافق اوٹھ خبیث شتابی
ہن ایٹھے کیوں پر لساں دوزخو چہ تھہ دوزخ
جنہ نہ نکلے اڑیاں لادے سختی نال نکالے
ملک اٹھاراں دوزخ آون دوزخیاں نکراں
کفر شرک دی بد بو گزی ودھ جا دوزخ
اوسدا نام سناون آکھن اسکے بد بخت خواراں
دروازے دوزخ دوجہ سجین اوس نام لکھاں

دوزخ والیاں ملکاں تائیں اوننا طرف پوچاندا
رب نبی دا حکم نہ منیوی رسوں وچہ خرابی
جنہ نہ نکلے اڑیاں لادے سختی نال نکالے
ملک اٹھاراں دوزخ آون دوزخیاں نکراں
کفر شرک دی بد بو گزی ودھ جا دوزخ
اوسدا نام سناون آکھن اسکے بد بخت خواراں
دروازے دوزخ دوجہ سجین اوس نام لکھاں

مومن کی روح کیسے نکلتی ہے

مومن تائیں ملک الموت سلام علیک اللہ
دینا جگہ فساد خرابی خلل اندیر بلائیں
پتر نال کرے پوسفتت پیار محبت جیویں
مومن نال پیار محبت الفت کرے دوسری
جیسے دجوں روح ملک جد منہ دے نیک لیاون
نور محبت تے نور شتے میں غذا بانوالے
اوس سبھے حاضر سون جنہ اندے لائق نینان دیوں
پھر متھ ملک دا پھر کے حضرت فرمایا اوستائیں

راضی رب ترے تے تمیوں طرف بشت لولاد
اس دینا تے رہیا نکوئی جھوڑ گئے سبہ تھائیں
جاں جاں چلے زور دلاک عزرائیل بھی ابویں
نرمی نال نکالے روح تس کر کے حب گنیری
تا ملک الموت اگاں متھ کر کے روح نوں پھرے تباہ
وچہ مسارج چھ لکھ رحمت چھ لکھ دکھا نوالے
اوس گروہ قیامت نوڑی واری پھر نہ لیسے
ہے اک بات جے منیں اڑیا کہند اجیب فرمائیں

(حاشیہ صفحہ ۲۵۲) ڈا اوس الخ صلے اللہ علیہ وسلم کا ڈر جانا اگر صحیح روایت ہو تو یہ تاویل ہو سکتی ہے کہ آپ حالت ملک
میں اوس وقت نہیں تھے اگر آپ کی اصلی صورت عزرائیل علیہ السلام دیکھ لیں تو عینا حال ہوتا ہے آپ کا ہی جو صلہ تھا کہ برداشت
کر لیا عزرائیل علیہ السلام کی اصلی صورت آپ دیکھ چکے ہوئے تھے پھر ڈرنا آپ کا حال اگر یہ روایت صحیح ہوتی تو محمد بن
اسکونفل فرماتے مگر ثقافت اہل علم نے اسکی تصحیح نہیں کی فیصلو انی عفی عنہ ڈا صفحہ گذشتہ کا حاشیہ - کم الخ اس رت
میں ملا کہ نامور تھے کہ اپنے کاروبار چھوڑ کر آپکی خاطر اوتھیں اور ادب و تعظیم کا لادیں قول اللہ تعالیٰ لا یفعلون اللہ
یفعلون ما یوصون دن کے عین مطابق ہوا حلوائی عفی اللہ عنہ - سہ جسے دجوں الخ ایک آیت میں کہ اللہ تعالیٰ فرت کرتا ہے
دوسری میں ہے کہ ملا کہ فوت کرتے ہیں ایک آیت میں ہے کہ ملک الموت فوت کرتا ہے تطبیق اس طرح ہے کہ حقیقی فوت کنندہ خدا تعالیٰ

ہے اور نمازی فرشتے جان بدن سے نکال پتے میں اور منہ تک آتی ہے تو ملک الموت علیہ السلام نے پتے میں لہذا میتوں آیتوں کی
لفظت: ص ۱۰۱ و ۱۰۲ عذ اللہ عنہ

میں کوشش نال کران گا پورا جو ارشاد حضوری
 اوہ کمزور و ضعیف بچارے کڈ میں جان جان اونہاں
 رکھ تسلی حضرت میسوں قسم اوس ذات گرامی
 ہر ہر خبری شامی مینوں ستر ہزاراں داراں
 نرمی آتے آسانی راہوں لیوس جان اونہاندی
 سستی ہوئی ماں دامما جیوں جھنگدا ہے پچسہ
 پچھیا سبہ حقیقت روح دی دسیں ملک رسیلے
 تانلی بری تے بچار پوے اک اتنی خبر ایہائی
 کہندا جو منہ سا بننے نوری مومناں دی اوسوں
 جو نال غصے دے پھر یا سنگ اس جان لوواں گنگاراں
 جو پھیلے پاس منہ دوز خدی آتش والا آیا
 فرضاں بعد جو آئے الکرسی پیر ہدا ہے اک ویرا
 پھر پچھیا اس کرسی تھیں کدے اوٹھیاں یاناں
 اک آدم دے جسے کارن مٹی سی جاں لیاندی
 لینے روح آدم دالیون کارن اوٹھیا قصص نبویا
 وجہ حدیث جاں موسیٰ لون جا غزائیل اللہ یا
 نکل گئی اکھ باہر مڑ کے واپس ملک ہو یا سی
 پھر پچھیا روح کڈ بدیاں رحم آیا ہے کدے یاناں
 پہلے عورت دچہ دیا جد گشتی اندر آہی
 اوس تھنے تے بچہ جنیاں اوس عورت جسو یلے
 دوجی وار شد اوسندی روح کڈ بدیاں ہم آیا سی
 جاں اوسوں دیکھین کارن ٹریا لگا کرن سواری
 روح تس قبض ہوئی اوسو یلے اندر ورن نہ پایا
 جو اتنی محنت کر کے ارسنے اک بہشت بنا یا

فرمایا سنگ امت میری کریں آسانی پوری
 نرمی بہت کریں تے شفقت پیار محبت تنہاں
 ختم نبوت دی خلعت جس بخشی تدمہ متامی
 ہورے خطاب الہوں امت نال تہہ ابراہاں
 ما پیوتوں و دھہ رحمت شفقت مینوں اونہاں بہند
 تے ماں لوں کجہہ تکلیف نہوے سخن ایہائی سجا
 ہے چیز کبار روح عرض کرے میں روح کڈ نال جسو یلے
 پچھیا پھر منہ چار سو زندگی دچہ کیا ہے بھائی
 جان قبض ہاں کردا تے جو سجے دل اوس موسوں
 جو کھئے دل منہ تہر دل اہل نفاقاں سنگ اوسناراں
 کافر مشرک دی اوس موسوں کڈ نال جان بتایا
 اوس نکلے جان جویں مکھن تھیں نکلے وال سکھیرا
 کہندا آن داری اوٹھن دامو قہہ ہو یا اسامیں
 اس کرسی تھیں اوٹھیا ہی جد ہوئی وفات اونہاندی
 تریکی داری روح موسیٰ دالیون کارن سانا
 میں جان نکالن آیا تا اونہاں دہشیر اک لگا یا
 ایہ شاہ رسل د پاس جادون تھیں پہلی اوساں
 کہندا دوشخصانڈے کارن میں غم کھایا میں
 کشتی غرق ہوئی اک تھتہ رہیا سلامت بہائی
 حکم ہو یا کڈھ جان اوس زندگی جا کے ایسے ویلے
 چار سو سال اندر اوس باغ بہشت جو بنو یا سی
 اک پیر دہلیزوں اندر کے اک باہر اوپر تازی
 دتہ لکھ فوج سمیت اوٹھیاں مار یا گیا بتایا
 دیکھین مول نہ ملیا مینوں ترس او تو یلے آیا

خواص اولیاء اللہ مثل ملائکہ کے متصرف ہوتے ہیں

تے حزب البجودی شرح اندر شاہ ولی الدد ابراہے
 شاہ عبد عزیز اندر تفسیر زینری کہیا بھائی

دچہ مکتوبال کہیا مجدد الف ثانی نے پیارے
 کبھی عبد الحق محدث دچہ تکمیل ایمان گواہی

دو چہرے والے بھی دو چہرے والے بھی
 جو دلی الہی مثل فرشتیاں ہیں تصرف کر دے
 مولوی رسوا عیال رسالے دو چہرے والے
 ملک جو ہیں دو فرقے اک بلنڈ کچہری سند کے
 دو جاٹول مدبرات جو کر دے کم لو کانی
 دو فرقے انہاں حال تمامی مثل فرشتیاں ساما
 جاں عزرائیل جیسے کم کرنے دلیاں طاقت آہی
 بھر شاہ رسول دی امت سند کے کامل دلی الہی
 جو شاہ رسول دے میں تصرف ملک جہاں او تھا میں

بتے ہوئے علماء محقق ثابت کرن عسلائے
 اک وجود ہزاریں جائیں حال کھنچے پڑے
 حراط المستقیم اندر بھی کرے ثبوت ہر حالے
 علاء الاعلیٰ شان جننا مذا کرن دو ڈیرے سند کے
 کرن حاجات روئی خلتاں ایوں ولی الہی
 کرن تصرف اس عالم دو چہرے بھی دو چہرے یارا
 تخت جو ہیں بلقیس لیاندا ہو تصرف بھائی
 بھر اس امت دے مالک و اکیسا شان ہو یاد میں
 ایہ ربا افضل دیوے جس جا ہے منکر سیا کورا میں

جناب سرور کائنات محرم موجودات صلی اللہ علیہ وسلم کا ملک الموت علیہ السلام سے صحبت ہونا

جاں عزرائیلوں حضرت ہوئے ندی اگے اک کانی
 بحر الشیخ کہیں اسنوں جے قطرہ اس دریاؤں
 وجہ زمین آسماناں جتنی خلقت بنی تمامی
 پھر بیت المعمور ڈھونے ایسے وجہ آسمانے
 غرض ابدی تعریف نبی نے انج کیتی آشکارا
 کجہ اوہ فرشتیاں سند سے اوپر آسمانے
 تے سبز زرد دے اوستائیں لگے دو دروازے
 برقندیل دیوے روشنائی و دیکے جن آنتابوں
 منبر اک سنہری بنیاں وجہ بیت المعمور سے
 پنجتو سالال راہ لیسانی ہر ہر اوس منار کے
 تے عوش دیوں ہر دن ستر ہزار ملائک دن
 کر آواز بسیک پوکارن بنہ احرام تمامی
 پیرتن پھیر کچھے اوہ قیامت تیک پادوں ماری
 کرن طوان آتے برلا دن ایہ ٹر کے ٹر جانند
 تا جبریل مرا تھ پھر کے اوس کچھے وجہ آندا
 کل فرشتیاں ندی اسجائی حضرت کر و امامت

پانی اوسدا بر فوں چٹا پھیا ملک بتائی
 باہر ڈگے سردی اوسدیوں ہو کہ خلق فناؤں
 اوس برندی سردی غضبوں ہو کہ ہلاک تمامی
 اک کھن فلک سفتم تے سدرہ پاس الہی آدانی
 اک دانے یا قوت سرخ تھیں اوہ گھرنیاں سارا
 اوہ اکو موتی دا گھر سارا خلیقا ہے رحمانے
 دسہرا قندیل سنہری سنگی نال انداز سے
 عرض آتے لیسانی پنجتو سالال راہ حسابوں
 تمام چاندی دے بنے منارے او چھائی دو چہرے
 جدو پیدا ہو یا ہے اوہ تائیں حشر و پیاڑے
 ہنا کے نوری بھر اندر سرنو ری چادر مل پادوں
 کرن طوان اوس کچھے گردے اوہ فرشتے نامی
 ایوں پاک نمبے روئے ہر دن ستر ہزاری
 قیامت تیک نہ انہاں داری آدے جو پرتا نند
 بنو امام فرشتیاں ندے اٹھ جیوں بنیوں نیاندا
 میں سو امام صفانندے اگے بڑھی نماز کر امت

ملک ستار آسمان آن کھیلے سنگر اساندے
 حرص ہوئی امت دی اوہ بھی انج جماعت کر کے
 رب حال دلا ندے جانے ایوں حکم گیا سو جاری
 امت تیری نوں اپہ کر ساں حکم نماز دوگانہ
 جاں روز جمعہ دا ہو دے ملک بلند چکر پووالے
 جبرائیل منارے تے چڑھ دیوے بانگ تے امیں
 تے میکائیل امامت کر کے جمہ نماز گزارے
 جبرائیل کہے اے ملکو رہو گواہ تاملی
 اسرافیل کیسا میں اجر ثواب جو خطبے والا
 پھر کل فرشتیاں کیسا جو پادیم اجر نماز الہوی
 تار ب کیسا تیسیں کرو سخاوت سار خود جان
 امت احمد دی وچہ امن عذاب دوزخ تھیں موی
 پھر او پھول سو حضرت اگے لے تشریف سدا
 اکسو سٹھ حصے اس زمیوں سورج وڈ اپایا
 پہلے رب تس جگہ او پائی یعنی فلک جہارم
 پھر اک تختی پیدا کیتی سرخ موئی تھیں پوری
 تے آسمان جہارم تے اوہ سے دریا وڈیرا
 برشامیں وچہ مغرب کھر دے مشرق تھیں تار
 پھر دو جیدن تارن او سنوں اندر اس دریا دے
 پہلیاں کدی نہ داری آوے پرت قیامت تے
 ساق عرش تے بعد غولوں زبول سجده کردا
 مشرق ولوں جاڑن لیا کے نت سے ابر جالا

دوڑی جماعت دیکھو اوسو بلے ہوئے خیال خنہا ندے
 برسن نماز دوگانہ ہو دے رحمت رب دی پھر کے
 ایہ روز جمعہ داتے تدھ امت سے ضعیف جاری
 جو ای تھے کرن عبادت اونہاں بخشاں اجر شہا
 کرو میں جو عالم علوی جمع ہو دن بر حالے
 اسرافیل منبر تے چڑھ کے خطبہ شریے او تھامیں
 ملک ستار آسمان اوسد مگر کھلون سا
 میں اجر اذان اپنی دا بخشاں امت نبی گرامی
 خطبیاں تیریا نول اوہ بخشیاں سو گواہ آشکا
 اوہ بخشیاں امت نول جو سوسن مگر امام تداھول
 میں امت یار اپنے دی بخشی رہو گواہ اٹھامیں
 روز قیامت دوزخ اندر امتی رہے نہ کوئی
 نظر پیا آفتاب زمیوں وڈا ایڈ دساے
 اسی پیر در میدان پیدا اوس میدان دسایا
 پھر بنایا سورج گشتی بھی اوس جہت بیارم
 تن سو سٹھ تزار ملک اوس اندر پھر تھوان
 بر فجرے مشرق تھیں پھر ان کر کے تزار کھنرا
 پھر مشہ تھول عبادت اندر ہو دن ملک دھانرا
 تن سو سٹھ تزار قیامت تک اس حال انا دے
 اک آکھن تے سو شد سے مندا ہر شب سورج تاملی
 صبح توڑی او کھر کہن حکم ہو دے مڑرب ابروا
 تاجو مغرب ولوں اکلے وچہ معارج حمالا

عجائبات آسمان پنجم

اوہ آسمان وڈیرا ایڈا دیکھند یوچ آیا
 انجہ وسن جیویں جنگل دیو پیر تھلا اک نکا ہے
 قدرت دا دروازہ اک دربان مقرر آیا
 پنج لکھ فرشتہ اوسدی تابع دیو پیر دے

جاں چویں آسمان نبی نے قدم مبارک پایا
 ست آسمان زمیاں جیکر اوسد اندر پائے
 بیانیقون اوس نام سنہری ایسا سا دسایا
 کرمی اوپر پٹیا ہویا متعلقا بیٹل کہا دے

نے ہر اک وجہ تابع اگے پنج پنج لکھ فرشتے
 اگے ہوا السلام علیکم آکھو تم اوس دستا میں
 اونہاں فرشتیاں کو لوں لنگھ جاگے قدم نکلیا
 خلیل نے اسماعیل اسحاق نے لوط یعقوب تہامی
 کو لو کوئی آپس دو چہ بیٹھے سوے سارے
 ابراہیم خلیل اللہ و دھہ کرن مصافحہ عالی
 نیٹے ربدے ہر پتلیں جیسا اگے سیں کوئی ہویا
 امت والی عرض کریں تدوچہ حضور خدا دے
 روز قیامت سوکھے ہوں تا ایہ لوک بیچارے
 اک رداست وجہ ستوں آسمان نظر وجہ آئے
 انہاں جد حضرت ہوئے اگے قدم نکلیا
 قدماں ولے نظر اونہاں ندی ہر بدے ایہ تہیجاں
 جبرائیل کیسا منگ رب تھیں خاطر امت سیاری
 وجہ نمازاں امت نوں کہہ کرن خشوع نیازاں
 اگال گئے تا اک فرشتہ ہور نظر وجہ آدے
 ایڈا قدرگ رکھے جے کل خلقت نوں شہر کے
 اوسندے گرد فرشتے ڈٹھے عرش تلک سن بریل
 ہر اک کے متھہ آتش گرزماں بھرماں ہویا آہیاں
 آتش اگ لباس اونہاں دا پیر سوئے لمکائے
 قیمے دانگ اونہاں دا گوشت جوڑاں اتوں جھڑا
 ایہو حال ہمیش تنہاں دا کردے ملک الہی
 میں کھچیا ایہ کون کیسا جبریل ایہ مشرک گندے
 ایہ فرشتہ فوج ساری سنگ انہاں ڈرے
 پھر دریا آتش دواگے نظر پیا اک ڈالے
 باہجہ حسابوں ذکر الہی اندر لگے سارے
 بحر صواعق نام نہاں دا بجلی ساڑن والی
 شعلہ اوس جبردا جس نے پوے فناہ کرنیدا

ایہ تسبیح آہے اوہ ہر بدے سمجھے نیک سرشت
 جواب سلام ادا کر فریاں کرد اصفت شائیں
 جماعت پیراندی ڈٹھی بھیج سلام خدا یا
 ہو درود سلام خدا یا ساریاں اوپر گرامی
 اگے ہو سلام کیسا میں دین جواب سو مارے
 کیسا اج حضور خدا تہہ حاصل قرب کمالی
 وجہ جناب الہی حضرت ہو سیں جدوں کھلویا
 جتنا ہو سکے حق امت آسانی منگ زیادے
 میں سنیاں تسبیح آہے ایہ ہر بدے دل سارے
 نے نبی وصییاں کتیاں وجہ خود موقوم جاہن لکھا
 عبادت وجہ گردہ فرشتیاں سی لگا اک پایا
 وجہ خشوع دے نظری آئے باہجہ شمارہ کماں
 کیتی عرض ہی منظوری حکم سویا رب باری
 قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ
 کل اوصاف جے صفت کراں نس مول نہ کیتی جاوے
 اک لقمہ کر جائے کوئی اگے مول نہ اڑ کے
 پیرز میں ستوں دی کھلے سخت طبعیاں بریاں
 اگے قوم گنا میں اونہاں مارن کرن دو پایاں
 گرزماں مارن اگ اونہاں تھیں بلدی باہر جائے
 پھر سلامت جسہ ہووے پھر اوویں دکھ جردا
 رب نہ مول دکھاوے سالوں تو بہ کر سو بھجائی
 تن خدا بنائے تا گل پئے غذا باں دہندے
 کرن ہمیش عذاب انہاں نوں بدلہ شرک شرکے
 کند ہے اوسدے ملک کھلوئے سخت طبیعت والے
 طول عرض اوس دریا سند اوچہ حسابے بارے
 او سے دریاؤں آ پوندی جس نے غضب کمالی
 را کھی اجے فرشتے آون اوسدیناں جا پوندے

پس زمین دے لے چمکارا چڑھاوت آسمانے
 بجلی کہن او سے نول جو اوس تیز سوک چمکارا

بارش دا جد مو قہ سو دے تدا یہ حال دسانے
 والد علم ربوں معلم اصل حقیقت یارا

بیان حالات آسمان ششم

اگاں گئے آسمان ششم دا در نظری سی آیا
 جاں چھویں آسمان بنی نے قدم مبارک پایا
 اونہاں پنجال آسماناں نالوں بتب فراخ کنشہ
 چھ لکھہ ملک آنا اوس اگے تابع دیو چرمندا
 سب عبادت وچ کھلوئے ایہہ تسبیح اللاندے
 وچہ قیام قومے دے ڈٹھے کان عبادت کردے
 اگاں گئے دروازہ ڈٹھاسی کافور سفیدوں
 دو تھے تس قفل زمین آسمان برابر ساسی
 باب اللامان اوس نام جدوں رب ذرخ پیدا کیتا
 تا دوزخ سخت آواز کیتی جس کہن زفر بارے
 سب فریادی ہوئے رہے اوس آوازوں ڈور کے
 جے ایہہ پردہ دوزخ والا ہوندا ناہ کدا میں
 جاں ایہہ دروازہ پردہ ہویا خوف گیا اٹھ سارا
 میں کیسا چر نیلا اسدا یونا جا کھلو اینیں
 ہے کی لوڑ ویکین دی اسنوں رات کر استوالی
 رب بھیں حکم ہویا محبوبا کرول قفل اشارت
 ہتھہ لوبے دل کیتا اسدا جھڑیا قفل مٹھاناں
 اگ دوزخ دی مدھم ہونی کھڑکوں ٹھیر کھلونی
 جان اوس اندر نظر دوارانی ملک ڈٹھا اک سرد
 شکل مہیب ڈرا و نوالی سخت سیاست گئے
 جو داں طبقات جڈ ابدن سیاہ پوشاک لگانی
 ڈاہڈی سخت طبیعت کہن غلا فلا شدا و جنباں
 لوہے دے ہر دے اتے بیٹھا نظری آیا
 ہر پاسے وچہ و تھ زمین آسمان برابر آجی

پڑھہ لبسم اللہ اوسدے او پر قدم مبارک پایا
 موتی دا اوہ بنیاں ہویا نام عودس کہانے
 یونا نوری رو یا نیل اوس او پر سی آمادہ
 اگے ہر اک چھ لکھہ فرشتہ تابع تھیندا
 سبحان اللہ تھیں لگ تانی الارض اوہ ورد کماندے
 نال خشوع و خضوع زیادہ ایہہ تسبیح سن پڑدے
 اسفل ستویں دھرتی عرش تائیں ہر اوس فریدوں
 ہویا ان کیسا میں نام اس دروا دیں بھانی
 شکل شیریاں طوق عذاب ہر قسم او پائے مینا
 خلق زمین آسماناں اوس تھیں کنب گئے سبہ تھارے
 تاسنتہ خلق زمین آسماناں ایہہ در بنیاں چڑکے
 زمین دوتے آسمان پوندے ڈگ خونوں کتب اینیں
 باب اللامان اس نام تدا میں امن ہویا جد بھارا
 موضع کرے جبریل اس اندر دوزخ دکھ بلا میں
 فرمایا میں چاناں اسنوں دیکھ لو اں ہر حالی
 آجے کھل لوبے گا یونا تاسن نبی بشارت
 دوزخ اندر قدم مبارک رکھیاں ہنشاں
 برکت قدم مبارک راہوں نرم ہر کونی
 دوزخوالے مبر اتے بیٹھا ہویا چڑھہ کر
 اوسدے جڈ فرشتہ کوئی کتے نہ ڈٹھا اگے
 کھلے فرشتے اوسدے اگے ہر پوشاک سیاہی
 منہ کالے ہتھہ گرز الگدیاں دیکھے کون اونہاں نو
 اسی لکھہ دا ہر دا پا دا وچہ حساب بتایا
 ستر نیواں کر ایہہ تسبیح اوہ درد کریندا ساسی

پھاڑاں جیڈے اوسدے موموں شعلے نکلن اگدے
 وٹ متھے نے پائے ہوئے کر دی طبع ملک دی
 دڑا کھیاں اوس دینا ساری جیڈی اک اکھ دے
 لوں لوں اوسدا سختی بھر یا اندر غنیمت تہا ری
 اک موڈے تھیں دو جے تائیں راہ سبوال فرما
 ادہ دارندہ دوزخ تک کے جندری کلل آئی
 پچھیا کون بزرگ اجیہا جسدی ہیئت مارے
 انہاں ملکاں لے سرواری ایس فرشتے پائی
 تاہو اگاں سلام علیکم کیسا ملک دینا یئیں
 تار ب کیسا اے مالک ایس خاص حبیب اساد
 مالک سن کے نام نبی دا اودیں ادھے کھلوندا
 عوض کرے جی آئے جم جم کردا مفت نسا یئیں
 برکت نیر لوں تالچ تیرے دوزخو چہ نہ سرسن
 بعضے مومن جاں پل چڑھس دوزخ کھسی پھائی
 جو مرد تیرے تے حضرت نہیں ایمان لیاے
 ہتھ مالک دے گرز ڈھاس ست سویر آتشدا
 پھر حضرت مالک لوں کیسا دوزخ حال تبا یئیں
 عوض کرے دوزخ دکھندی طاقت ناہ تسانوں
 محبوب اساد جو کجہہ چھے دسین کھول تامی
 لبیانی چوڑائی اسدی ونگ زمین آسمان
 ستر نزار میدان آتش دے اک دوزخو آئے
 ہر پہاڑ اندر دروازہ ستر نزار ایہائی
 وجہ ہر شہر محل آتش دے ستر نزار شماراں
 کو تھری ستر نزار آتش دی ہر روجہ مکانے
 چہر اوس ہر کھوہ اندر مولا پاک رکھائے
 ستر نزار کجھو سب اگ دے ہر صندوق رکھائے
 ستر نزار دوزخ لوکانی بھسم ہو دے ستر ساری

نک دیاں سوراخاں تھیں آتش باہر آونے نکلے
 نال غصے دے بھریا سو یا جندری دیکھ نہ سکدا
 اکھیاں تھیں اگ باہر شے کردی نہ ہر گز ہتے
 گرز زمین آسمان جیڈی ہتھ ملک دے بھاری
 شکل بری بد صورت ڈاڈی ڈھیاں ڈہلا چوخی
 بدن تریلی ہو یا سارا اتنی دلہشت پائی
 عوض کیتی دربان دوزخدا مالک نام سونارے
 حکم سو دے جیویں اودیں کردا فرق نسا ورائی
 اگوں ملک جواب نہ دتا رہیا اپنی جا یئیں
 کیوں جواب نہ دتوئی کر آداب تعظیم زیادے
 کر تعظیم ادب تکریمیاں چھے قدم شہاندا
 سبہ پیڑیاں تھیں تہہ افضل اکرم کیتا سائیں
 جیوں اگ تیرے کو لوں ڈروی سرد آتش اوہ کرسن
 لوں تھیدے لنگھ جو نور تیرے نے فری اگ کھپائی
 رحم نکر اں اونہاں کفار اں رب مینوں فرمائے
 اک سرد اسدا طرف دوجی ناہ پھر سکدا اسدا
 تائیں خبر نا وال کجہہ اسدی اٹت نول ہر جا
 بلکہ سنن نہ طاقت تا پھر حکم سو یا رحمانوں
 تا مالک عوض کیتی رب دوزخ غصیوں خلتے نامی
 طرح دی آتش پیدا کیتی رب جہانناں
 ستر نزار پہاڑ آتشو چہ ہر میدان او پائے
 ہر دروازے ستر نزاراں شہر آتش دا کھپائی
 ستر نزار مکان آتشو چہ ہر محل اظہاراں
 ستر نزاراں کھو بنیاں وجہ ہر اسد خانے
 ستر نزار صندوق آتش دے ہر معارج لائے
 جے ذرہ اگ دوزخ دی ایہہ دنیا دیو چہ آجائے
 ہر دوزخو چہ ایسے وانگوں غنیمت ہو یا اظہاری

دوزخ اک برف و اٹھنڈا پیدا کیتا سائیں
تا دینا دہ چھ ماہ گرمی چھ ماہ سردی پوندی
یعنی جاہل اس چاردی کرن اک نقل روایت
اوہ ما پے حضرت کافر سمجھن دیوے رہیا ہاں
جس پچھ شکم مبارک اندر نور اونا نانا رسیا
ایمان نبی وے ما پونسا ثابت ہو یا بھائی
شیخ محقق حضرت عبدالحق محدث نالے
قا دربار حبیب کئی گللاں غلط این جبک پایاں
پر ایسیاں گللاں ہرگز ہرگز منیں مول نہ بھائی
پھر اگے اورس آئے فرج دو نظر نبی لول آئے
دوویں اوٹھ لے گل لیرے کر دے خوشی اللہون
اوٹھوں لے شریف گئے تا میکائیل فرشتہ
اک اک چھا با اوس تر از و چوڑ از میں سما لول
کا غذا با سبہ شمار اوس اگے لکھے ہوئے پائے
ہر ہر جنڈے پچھ فرشتہ ست ست لکھ شمارے
کہیا سلام اگے ہو دیو پرت جواب تلامیں
یری امت دانگ نہ حضرت امت ہو کسے نے
جو تہہ کرے محبت ہو تاج دلوں بجالوں
اوسنوں ویل جو نافرمانوں رکھے لخص تساوا
میکائیل دی فرج جو آہی گردے اوس تلامی
ترے ایس غلام چوڑ کے ترانام پکاندے
جو قطرہ مینہ برندا ڈوگے نال فرشتہ آدے
براہی دینال فرشتہ اک اک رکھا رہندا
جاں بر قطرہ ہر انگوری پہنچے جا ٹکا نے
قامت توہری پہلیانندی مژداری آدے نامیں

ہر سال اندر دوزخ لیندا ساہ چھ ماہیں
ہزاراں ہور عذاب اس اندر سنیاں ہوش نرنی
ما پوڈ ٹھے حضرت اوٹھے وجہ عذاب نہایت
جسم کافر وجہ نور نبی دارسیا نہ مول کداناں
اوہ سارے پاک کفر تے شکر کول رکھتے تھیا
جلال سیوطی دیکھ رسالہ اسوچہ نقل کیتا نی
ماثبت وجہ نقل حدیث لیا ندی نال حوالے
بے علمی دے پاروں سور نہ درس ایہی کہیہ بھیاں
پہنچے دکھ نبی لول اس تہیں جسدی کل ڈو بانی
سلام علیکم کہیا اوسناں لول دین جواب سونا
رہدا شکر تیرا منہ ڈھٹا پرتدے در دوساں
کرسی اوتے بیٹھا اگے پیا تر از درشتہ
مشرق تھیں تا مغرب اوس عمو د گیا سی جانوں
ست لکھ تاج اوس فرشتہ سبہ سبھہ تھنڈے آہر
کر کے مفاں اوڈیکن میکائیل حکم کد جاہرے
گل لگا اٹھ کرے دعائیں ک خوشخبر اسائیں
خیر کرامت پانی انہاں بھارے عمل سمجھو
خوشخبری خوشحالی اوس لول نسل ہون سما لول
لکھ لعنت جس دیر تساو اول وجہ تیرا ارادہ
بد سلام لگے سبہ کرنے عضاں خیر نامی
چھٹی ہزار سالانڈے پہلے ایس درود پہنچاندے
اونہاں فرشتیاں دچوں بھی جو دہرتی گھاہ اگاد
تا پرورش کرے کمال اوسدنوں ہے اوہ بلک بونڈ
بھراوہ مرن فرشتے مڑ کے آون ہور کہیا نے
ایہ تسبیح کلام اونا ندی دہ؟ چھاہ رج نامیں

ردا شکر الخ ایک روایت میں ہے کہ آسمان چہارم ہر ایک روایت میں ہے کہ سنت میں ہے
ملاقات کی ہر حال ملاقات آپ سے ہوئی ایسی ہی سنت دوزخ اور موسیٰ دنا دن علیہما السلام کے دیکر خود چھپے

پھر اگے دریا اک آیا ساوا رنگ تورانی
 پھر پنے لسیج نامی نال بلند آوازوں
 ابہ دریا آتے جو اوسوچہ رہندے بن بیتا
 پھر براق چلا یا اوسدم اگے اوس دریاوں
 دروازہ کھلوا یا اوسدا قدم اندر جد یا یا
 کہم سلام جواب دتا اوس دیکھہ خوشوچہ آیا
 راضی رب ترے تے نیکیاں تدھ قبول نامی
 ست لکھ اوس فرشتے تابع پھر اگاں ہوا گے
 اگاں فرشتے عابد ڈھے وجہ قیام نامی
 وجہ اونہاندے اک فرشتہ ڈٹھا ایڈ ڈویرا
 ستر ستر اوس چہ ہر سرنال اندر ہر سردے
 ستر ستر زبان آتے پھر ہر جیسہ ملک دے
 ست ہزار سدا او غوطہ ہر نوری وجہ لادے
 ہر داری جد باہر آدے پر چھنڈے تے جھاڑے
 اوہ فرشتے قیامت تائیں پھر پنے تسبیحاں
 لے گئے شریف اگاں جد نظر ملک اک آیا
 اک منہ شکل بنیدی اک منہ اوسدا وانگوں گائیں
 ہر منہ نال مناسب بولی پھر اسی تسبیحاں
 تے برکت نال دعائیں روزی پاؤں ٹولے چارے
 اگے سور فرشتہ ڈٹھا بیٹھا کرسی ڈا ہی
 جسہ ایڈ عظیم ملک دا جے چاہے اک داری
 دو بازو اوسدے اک مشرق اک مغرب پوتہا
 ست لکھ فرشتہ ہر ہر اگے تابع سا ہی
 منہ اوسدے کرنا جو چھو کے آفرال دیہاڑے
 ست ازاں اکر ایاں دی خوشخبری اوس سنائی

اوسوچہ فرشتے باسی خدا کوئی گستی اونہاں نہ جانی
 پچھیا نام بگردا گستی خادم عرض نیازوں
 ایہ الہد با سبہ نہ جانے کوئی وجہ مخلوق صحیحی
 آیا درستوں آسمان اوس ایڈا نور ضیاوں
 سی دربان فرشتہ روحائیل اوس نام رکھایا
 کرے سنائیں آکھے تیسوں رب حضرت دوڈیا یا
 وعدہ انامال اکر ایاں تیرے نال گرامی
 ست لکھ فرشتے تابع متھے نور جسکے
 نال بلند آوازاں پھر دے ابہ تسبیح گرامی
 پیر میں دے تھلے سر عرشاں تک اوس اوچرا
 ستر ستر آنا منہ ہر منہ اندر اگے ہر دے
 بولی ستر ستر جو ملدی ناہ سی سنگ ہر اک دے
 ست سواری اوس نہر وجہ روز ملک اوہ ہنادے
 ہر ہر قطر لویں بن فرشتے قدرت سر جہنارے
 ابہ تسبیح وظیفہ تنہاں دیسا شاہ صفیاں
 چار آہے تس منہ کرسی تے بیٹھا ہو یا آنا
 تریجا شیر تے چوتھا منہ اوس وانگوں کر گس پائیں
 کارن جنس اپنی دے ننگے اوہ پیار زرق مریاں
 ہر منہ اوس خلقت دے حق دعائیں کرے پیارے
 تلے عرش سر اوسدا پیر میں ستوں تے بھائی
 دنیا عقبی نوں منہ پاوے ایڈی عظمت بھاری
 ست لکھ تابع ملک اوسدی سی نور نورانی ہوتا
 پچھیا کون فرشتے دیسا اسرافیل ایہائی
 کہیا سلام اوسوں اوٹھ کہیا اوس جواب ہوتا
 ایہہ تسبیح سنی سی پھر ادا دیکھہ معارج بھائی

دعائی پانچ سو سالہ راہ اور ایک آسمان سے دوسرے تک پانچ سو سال کا راہ قاصد
 شریف ہنرم کا نام قائل اور برف سفید با موتی سفید سے بنا ہوا ہے معارج بقر معلوانی علی اللہ

بہتہ الخ یعنی ہندوں کا منہ ہندوں کیلئے اور ستر کا منہ ستر کیلئے روزی طلب کرتا ہے اسی طرح میرا اور جو کھا منہ اسی طرح

ابراہیم خلیل اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نظر اسانوں آیا
 پنجویں فلک بارون چھویں تے موسیٰ میں بتاندے
 سے مقصود دیکھن دا بھادیں کھتے کوئی دسیا
 ابراہیم خلیل اللہ دا پایا جدوں نظر را
 نال مکان اکی دے کمر لگا کر بیٹھے پائے
 دوجی قوم ڈھٹی جو ادھے چھے ادھے کالے
 ہر ہر اندر وڑ نہاتے ادھ لوکی تن داری
 نا جو روشن چہرے ہوئے میں پھیا جہیلوں
 گورے منہ جہنا نڈے ایہن مومن خاص ہمارے
 کجہ چٹکے عمل کیتے کجہ مندے چٹکیاں شکل نورانی
 نہاتے چیریاں نہراں دچہ اک رحمت نام رکھا دے
 کجہ لایا نال جد سے بیت المعمور کہا نڈا
 اگے ہونصو سلام علیکم کہا پدرا نوں

اوپر فلک ہفتم اکساں نے سور آسمان بتایا
 بعض کہن ستوں تے موسیٰ اختلاف رکھاندے
 اختلاف نہ دیکھن اندر کسے محدث پایا
 سونے دی کرسی تے بیٹھے تکیہ لائی یارا
 گورے رنگ سفید لباس اک قوم قریب دسانی
 میلے منہ والے تن نہراں اندر نہاتے بہالے
 جیوں جیوں غسل کرن ادھ سیاہی گھنڈا چاوسا
 ایہ کون بزرگ کیسا ہے باپ تساوا قدر جلیوں
 جو ادھے گورے ادھے کالے اگنہا بیجا
 منداں عملاں کالی صورت تصوف نصف جو بہا تانی
 معرفت نام دوجی دا تریجی نام طور سداوے
 ذکر جدا ہویا ہے چھے طالب نظر دور اندا
 جواب سلام ادا کر کردے رفعت خیر شریوں

نکتہ

کبھی اذان فرشتے بڑے مکان اوتے چڑھ کے
 طفیل نبی دی اوس موزن لیا بلند کاناں
 ادھ بلال غمدا نا لکالوں لول الفت بھریا
 کاللا رنگ نورانی جندری قوت فیض روحانی
 جو شب سحران بلال بیدے سی سہراہ آسمانی
 بر اوس سیاہی دادن حشر حورانوں قدر ہوگا
 عشق رسول اللہ کا لیا گوارا کرد کسلاد

بڑا مقرب ملک کوئی جتھے پنج نہ سکدا تر کے
 حاصل ہویا قرب جتھے کوئی مول نہ سکدا اجاناں
 ادھ شکل ملک آسماناں اوتے عظمت را سوا ترا
 اوس موزن آسمانی دے پاس لویا پایا
 جمع ہویاں دو خداں دچہ ملکوت فضل رحمانی
 اک اک تل تفسیر جو آدھی سو ہنا نظر لویا
 اصلی غرض خلیل اللہ حقین حضرت قدم اونچا دے

پہنچنا حضور صلی اللہ علیہ وسلم کا سدرۃ المنتہی میں

سدرۃ المنتہی کہن جتھے یکے علم خلق دا
 یا جوشی چڑھے اوتاناں یکے اوس مکانے جا کے
 یاروح شہیداں اوتھے اسکن اوتھیں گان بنانے

اوس تھیں اوتاناں نہ علم کسے نول دچہ رحمت
 یا اوپروں تلے آدے سدرہ نے کس کن ای کے
 انتہا ہونے دی جتھے منتہی اوس اللہ دے

دیکھو پنجوں فلک الہ اس آسمان پر وعظ نصحت بیان فرما رہے تھے ان کے گرد اگر کعبہ
 کے لوگ بیٹھے وعظ سن رہے ہیں افضل المواعظ۔
 خود چھپے

ادنیٰ ہاں گروے کرسی وہ ہزار لکانی لائق
 تاجر ایسٹ لکھا اک حاجت یری کرنی پوری
 تا برکت قدم مبارک تیروں ایسہ جا برکت پاؤ
 کل ملائک سدہ والے کر کے صفایا کھلے
 شرف نبیہ انبیاء نے جویں معلم سی ادتھہ کیتا
 مدھ سدہ دیوں ڈٹھا دگدیاں نہراں چار پیا
 عرض کیتی جبریل جو نہراں ظاہر الیاء آیاں
 ایسہ دو طرف بہشتاں جادون پھر حضرت فرمائے
 یا قوت زمرہ موتی نالوں کوزے چمکن ہارے
 فرمایا کیا نہر خادم نے عرض کیتی درگا سے
 یا قوت زمرہ دے سنگر نیرے نہر کوثرے شہد
 مدھ سدہ دیوں چشمہ جاری سلسیل کہا
 شہد شراب تے شیر بیائے ہوئے پیش اساو
 دین اسلام قبول کیتا تدھ امت تیری پیاری
 خمر اختیار جے کر دے امت ہو جانڈی گراموں
 دوداری ایسہ واقع ہو یا پیش نبی سرور دے
 اک فرشتہ سوڑ ٹھا چھ سدہ ایڈ وڈیرا
 ستر تزار اودا سر ہر ہر سے ستر تزاراں
 ہر ستر تزار زلف بھی ہر ہر گسیو موتی
 ہر ہر موتی وجوں اک اک جاری ندی نورانی
 دو دو سو سال لال راہ لمی ہر ہر سی ادہ ماہی
 اک ہتھ اوس ملک اسرے دو جا کر ادہ ہر سی
 فرمایا ایسہ کون فرشتہ خادم عرض گزار کی
 مرغزار بہشت اک جاگک عرشوں کے پاس
 لگانے اوسدیوں ہتھ لہندا شغل کر تہیجا
 ہر اوس ڈاڈی مشغول ہتھ سینا مولع ساہی
 اوٹھ کھلا اٹھیلوں سنکے خوشیوں لیا کلا دے

زبور ادنیٰ ہاں تے لکھی پڑدے وہ ہزار ملائک
 نماز دو رکعت ایس جگہ تے پڑ ہو آب فروری
 عرض قبول ہوئی دو رکعت نبی نماز گزارے
 جویں نبی وجہ بیت مقدس مگر سچندے سوئے
 توں فرشتیاں سدہ اندر شرف پچھتا مہیتا
 دو ظاہر و باطن دالیاء پچھ ہوئی اسبارے
 ایسہ نیل فرات جادون دل دینا تے جو باطن پایاں
 نہر ڈھکی اک کنڈھیاں ادتے کوزے بہت دسا
 تے نکھی ڈٹھے جنہاں گردن شتر انونگ پیارے
 ایسہ کوثر نہر عطا ہوئی تدھ نال فضل نیا سے
 مٹھا پانی پیتا سی میں چٹا سی ودھ دودھوں
 بعض کہن بیت المعمور ادتھہ نظر نبی لوں آدے
 شیر اختیار کیتم تا کہا ملک اے نبی خدا دے
 دین اسلام آتے رہے قائم ہو یا فضل غفاری
 شکر خداتوں خمر نہ لیتی کم ہوئے اصلاحوں
 اک بیت مقدس پاس اک ادتھہ سدہ وجہ ایسہ پڑ
 وہ ہزار درمیدارہ اوہ ادچاہیت لمیرا
 ستر تزار دوان ہر چہرے ہر تہ ستر تزاراں
 ستر تزاراں لیکے حکم دیکھا نہ بہتی
 پچھیاں وجہ دریا دایاں بائجہ شمار بیانی
 ہر ہر دی پچھ ادتے لکھیا کلمہ طیب بھائی
 خوش آدڑوں ہرے جاں تسبیح کنبد اوشرا کبری
 ایسہ دو ہزار دینا آدم جنیں پہلے خلقا باری
 مرغزار دوزخیں اندر رہندا ایسہ اکراست
 سلام کیتا میں اسنوں نال اشارتے کہہ رہا
 تاجر ایسٹ لکھا تدھ پاس اچ کے برودے
 سروروں آتے بازراں آہیاں پچھتا

منہ سرچم دعائیں دینداتے خوش خبر سنائی
 فرحت حاصل ہوئی مینوں شکے ایسہ بشارت
 ہر صندوق تائیں لکھ جہز انوری ماریا سائی
 تا اوس ملک تائیں فرماندے کہ صندوق نکائے
 دوزخ تھیں آزادی ہوئی روزیداراں تائیں
 الصَّوْمُ لِيْ ذَاخًا اَجْرِيْ بِهِ دَعَا لِيْ بِرَابِرِ
 اگے سورعجاب ڈٹھا شاہ رسل فرماوے
 تلے عوش یا قوتی قبہ تھم نوری تے دھریا
 ست لکھ کنوں زمر دست لکھ مرداریدوں نوری
 تے اوسدے سرسرازواتے کلمہ لکھیا پیارا
 بِسْمِ اللّٰهِ الْعَلِيْمِ اُو اوزکرے اوہ تے پر جھاڑے
 شاخاں جنت والیاں لمن تس نغمے انواروں
 اکد وجے نوں دے خوشخبری ہر ہر حورالادے
 اکد وجی نوں حوراں جنت دین بشارت شادیا
 جھیل جوان ایسہ مکی مدنی جن جھیں شراب دے
 سورج جن کھلے درجید لوں منگن فیض او دنارا
 دیکھوئی ایسہ سوہنا ریدا خاص محبوب کہاندا
 دیکھوئی ایسہ حسدی خاطر عوش فرس سب نبیاں
 دیکھوئی تیکر سرکش حسنے پکڑ نو اے
 دارا تے جمشید سکندر ادنی وجہ دربانوں
 دیکھوئی ایسہ عربی دلبر ادجیاں شانانوالا
 دیکھوئی ایسہ شافع امت حامی او گنہاراں
 دیکھوئی جس نظر مبارک جگت غلام بناوے
 دیکھوئی ایسہ جگ تھیں سوہنا لامکانے جاندا
 دیکھوئی ایسہ حسدی صفتوں عاجز کل لوکانی
 دیکھوئی ایسہ حسدی صفتوں عاجز کل لوکانی

برکت ماہ رمضانوں تیری امت رب او پائی
 دو صندوق ڈٹھے اوس اگے رکھی ہوئی زیارت
 پچھیا جبریلوں دس کہندا اسنوں پھیں بھائی
 عرض کرے وجہ اینہاں روزیداراں اجور کھائے
 گواہ ثواب اونہا ندے داہیں جو وجہ طبع اٹھائیں
 ایسہ روایت موافق سمجھیں کر کے ٹھیک برابر
 رنگ سفید لکڑی صورت نظر ملک اکٹ دے
 ست لکھ پر سونے دے ست لکھ یا قوتوں اوس چڑیا
 ست لکھ چاندیوں ست لکھ کسیر ست لکھ مشک کا ذری
 ہر بر وقت نماز کہے سر بار کدھ کے یارا
 خوش آواز اوسد یوجہ جنت پہنچے ہر گھر سارے
 حوراں لعل یا قوت آپسو جہ ذنن خوشیاں پاروں
 دیکھوئی سوہنا ندا سوہنا دین مرادال آوے
 دیکھوئی سوہنا ندا سوہنا آیا دین مرادال
 باشی عوب عوشدا تارا ریدا یار کہاوے
 عوشوں تحت ثری تک چکے جے پاوے لشکارا
 دیکھوئی رب حسنوں وجہ ملکوتال سیر کراندا
 دیکھوئی ایسہ حسدی خاطر نینو سارا تینیاں
 خاک حسدے قدماں دی لیکے شانان تاج بناے
 دلبر شامی چیلے حسدے اگے کرن سلا ماں
 عوش عظیم جد ہے چک جوڑے دوا فخر کماندا
 دیکھوئی ایسہ شاہ رسولال سرور کل ابراراں
 دیکھوئی جس زلف محط مار کسندھ سپاوے
 سردیاں اکھیاں مال خدانوں وجہ بیداری پاندا
 دیکھوئی جس اکھیں ماز رخ دی بھری سلاقی
 دیکھوئی جس الفصحی کلمہ نور و نور او جبالا

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ كَلِّمَنِيْ هٰذَا كَلِمَةُ اللّٰهِ الْوَاحِدِ الْعَزِیْزِ الْمُبَارِكِ

کل ملک ملکوت نہ اسدی قیمت ہو دے حالی
 دیکھوئی ہر راجا رانا حالہ جس دا بھسروا
 نانک دادک جسدے ناموں ساریاں مخریایا
 دیکھوئی جس آیاں مہٹ گئے راج سبھی سلطاناں
 دیکھوئی جس آیاں رتاں بدلیاں عجب بہاراں
 دیکھوئی ایہہ نور اکھیں دا خاص خدادا سپارا
 دیکھوئی جو رب دل سدے خاص نذیر بشیرا
 کل امت دے حال دلاندے اس تے روشن سارا
 دیکھوئی ایہہ خالق سب دا جسدی ڈھونڈی مرضی
 کوئی چیز نہ پیدا ہونڈی سبھی طفیل اوہناںدا
 جسدے جلو پناں تباں نے کلمہ بول سنایا
 باغ کسے دچہ مثل نہ اسدی بوٹا او گیا سارا
 دیکھوئی لب جسدی کھاریاں کھوٹاں مٹھیا مکڑی
 دیکھوئی جس نظر چوہرے اکو جیہی ہری
 دیکھوئی جو مشکل ویلے مشکل کرے کشانی
 دیکھوئی جس لجنض عداوت جہارے اشاراں
 دیکھوئی جس قدمیں جھڑیاں ملدی شاہنشاہی
 شالانت ایہہ مویاں مانے خوشیاں ہوں الہی
 اکدو جی نوں حوراں دین بشارت جردوں کھٹیا
 بے قرار عرش ہو دینے رب اوسنوں فرماندا
 یار تیریدی تابح اوٹھ نمازاں پڑھنے لگے
 رہیں گواہ میں نظر ترحم اونہاں کران و دہری
 جنت دے حقدار گئے ہو پاؤن فرصت شاہی

زلف سیاہ دلیل جدی دا وال اک نور عالی
 دیکھوئی اس پیش مبارک صفت جد ہی رب کردا
 دیکھوئی کیا کرناوالہ پتر مایاں جایا
 دیکھوئی پا زلف کنداں قید کرے لکھہ جانیاں
 دیکھوئی جس آیاں شیطان بھج ڈر یو چہ غار
 دیکھوئی ایہہ آیا جسٹوں سکدا اسی جگ سارا
 دیکھوئی ایہہ صاحب سیدا نام سراج نیرا
 دیکھوئی جس نور نبوت مشعل دے چمکارے
 دیکھوئی دچہ عالم جسدی رب نظر نہ سر جی
 دیکھوئی ایہہ سوہنا جے ناہ قدم ریختہ فرماندا
 دیکھوئی جس مال اشارے جن دو کھن کرایا
 دیکھوئی جس زلف لشکری نور دیوے چمکارے
 دیکھوئی جس کالی کملی والے پہری دردی
 دیکھوئی جس پر سا دیوے مشکوں دودھ خوشبوئی
 دیکھوئی جو دل دیاں جانے دروں ستے دونائی
 دیکھوئی جس جب جنتو چہ کھڑوی تالبداراں
 دیکھوئی جس عشق محبت خاصہ قرب آہی
 دیکھوئی اچ رات و صلدی ملدے یار یار انبیا
 اندر شوق نہ دودھ حلوائی اصلی حال سنائی
 جردوں فرشتہ جنبش کردا اوہ قبیل جاندا
 کیوں جنبش کیتی توں ملکا عرض کرے رب گے
 فرماوے رب واجب ہوئی تنہاں رحمت میری
 میں منتظر اونسانوں کیسا دوزخ کنوں آوی

سدرۃ المنتہی سے آگے رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کا تہ اہنٹ لے جانا جبریل علیہ السلام کا رہنا

لگا رخصت کرنے مینوں سدرہ نیکر کھڑ کے
 کستی عرض نہ ایدوں اگے لسنے بڑہ
 اودوں اگے و دین ذرہ تیر مینوں خود چھپے

حضرت فرمایا اوتھے جبریل میرا ہتھ پھڑ کے
 فرمایا اے یار اکیاں کیوں سن جھڈیں سافوں
 قائم مقام معلوم جو ہے کسے حد تکناں

عرض کیتی میں وڈا مقرب خلقوں حضرت سائیں
 اچھو ہویا ملاقی اسدا ہور نہ خبر سر شتہ
 کھڑا رہیا جبریل اوس تھا میں ابر میں سخن کیسا کی
 عرض کرے اسان ہر اک دی اک جگہ مقرر ناویں
 تیری خاطر اس جاگ تک اچھو آبا ناں سوئی
 فرمایا میں جاتا سی بو نہہ قربت رب سنگ تیری
 نبی کبہا مرا گے تنہا میں ٹریا ساں مہتا
 اوہ پردے جاں لنگے اگے پردے ہور فردی
 پنجسو سالان راہ وچہ اکد وچے دے دتھہ الایا
 کردا عرض نہ ایدوں اگے طاقت میں سلطان
 رفرف سبز سوئی پھر کھلے نور جو چہن وا
 اوس تے مجھ عوش تک پوتے اک روایت پانی
 پراں اتے چک اوڈیا اگے اگدا بھروسے
 آتش اید لبالب ویندی انت نہ جہد امیتا
 پردے ہور اگے کہہ آئے ہر وچہ دتھہ کھانوں
 پہلے پردے تے چھڈ مینوں اوتھوں چاہند اترنوں
 چاہر پراں تے اوڈیا ایسے مینوں سنگ تیرے
 ہر پردیو چہ پنجسو سالان راہ واران دسایا
 سردینا ناں برابر شرق غرب تک نالے
 ڈنگہ سائی دتھہ زمین آسمان مشرق مغرب سے
 نیواں اوچا زیر کوئی ناہ پاسا زیر دسائے
 ناہ آواز کسے دی آوے سی چپ چاب جو فرے
 کئی کرور کوہاں دا پینڈ اکھڑیا ملک سائیں
 پردے ہورا گال اک آئے صفوں بار جہانی
 اک اک مار اوڈا اے اوتھوں چہن وا
 اوہ بھی اوڈا لنگھائے اے پردے
 اوس پردے تے چھڈ کے مینوں خود چھپے

فرمایا جبرائیل ایس ملک وانا م سنا میں
 میں بھی اجنک ڈھانا میں حضرت ابرہہ فرشتہ
 تا پردیوں تھہ فرشتے کڈھ کے مینوں بکریا سی
 ایسے موقع تے کسوں بھائی پچھے ہٹدا جاویں
 اپنی حد مکا لوں اگے گذر نہ سکدا کوئی
 نہیں تے جگہ مقرر سد رہ نیک ایسا ئی مری
 توں رہیا اوہوٹے یارا اگے ساتھ نہ کیستا
 اگے آگے پردے امدوں کچھ سیاہ کبہہ نوری
 پنج تے سالان راہ ہر پردہ موٹا پیسی پایا
 جاں اوہ ستر پردے لنگے ہور ابراق نتان
 وچہ سفر دے اوسنے بھی جاں چھڈیا ساتھ سجدا
 سورج کنوں صفائی اوسدی دور کتے دوتھائی
 میکا نل فرشتہ اگے حاضر خدمت تھیوے
 نھن پوے ملکوت سارینوں اگے قابو کیستا
 تر کے میکا نل لنگھایا اوہ دریا اسانوں
 پنجسو سالان راہ اوتھہ میکا نل گیا راہ ٹرنوں
 تا اسرافیل آبا سی اگے نال ادب تعظماں
 دس سو سالان راہ ہر پردہ موٹا آیا
 پھر دریا اگے ست آئے ایدے عظمت والے
 ہر دریا فراخی ستر ہزاراں دینا حصے
 اوہ بھی اسرافیل فرشتے سارے اوڈا لنگھائے
 ناہ ہوانہ سردی گرمی مکے خلقاں ڈیرے
 کوئی فرشتہ ذکر کریند اسیاں ناہ اوتھائیں
 گویا ربی عظمت وچہ دو عالم ہونے فانی
 ساری عمر جے صفت کیوے اچھے نکدی بھرے
 ابرہہ پردے اوس لنگھائے اگے پردہ قدرت آیا
 اوتھے جا کے کھڑا کھلوتا عرض کرنے در ماندہ

اوہ اک لوری عجب دھوننا بستر نیک سدا سے
 دھر ملکوتاں شور دنا گھٹ اوس آواز سیلاں
 تیک عرش لے پونتا تیزا و ڈاری کراک واری

اچن چیتی رفت آکے عوض سلام اللہ سے
 مردارید سفیدوں پربدا تھیجاں تھیلیلاں
 جسد قدم لکاپا اوس تے ماری ابد اڈاری

نظامی قدس سرہ

چوں بیرون رفت زین پھیر خضر نے
 براں پرندگی طادس اخضر
 جو چیریل از رکابش باز پس گشت
 سراپیل آدہ بر بر نشاندش
 جریدہ بر جریدہ نقش مے خواند
 جو نوشت آسماں رادرنما فرس
 فرس بیرون نہاد از کل کونین
 پھر حضرت فرمایا جاں میں پوچھا ساق عرش لے
 ستر نزار چاندی دے ستر نزاراں مرداریدوں
 ستر نزار نورانی ستر نزاراں ظلمت والے
 ستر نزار سوادے پردے ہراک دی موتیانی
 رفت نے یہ سارے پردے مینوں پارنگھائے
 پردہ ستر نزاراں گے پھر بد سے مال زنجیراں
 اے پردہ فرشتہ ابد جسم بزرگی والا
 ایہ پردے بکہہ موتی دے بکہہ یا قوتی سن پائے
 ہر ہر ملک ملازم آگے ستر ستر نزاراں
 تا وچہ عرش آتے میں اکو پردہ رنگیا باقی
 پھر اک صورت گھوڑیوانگوں آگے آن کھلوی
 نوری شعلے منہ اوسکھیں باہر مین پیند
 بعض کہن روح غوث اعظم جو پردہ ابد اڈاری

رکاب افشاند شد مھر البحر نے
 نگند از سر عیش ہم بال و ہم بر
 عشاں ہرزو زمیکامیل بگذشت
 خانہ رفت رساندش
 بیاباں در بیابان رخسیراں
 باستقبال آمد تارک فرس
 علم زد بر سر بر قاب تو سین
 پردے عجب آئے سن زردے ستر نزار نوشتے
 ستر نزار زرد و ستر نزار زرد سفیدوں
 ستر نزار پانی دے ستر نزاراں آتش والے
 ستر نزاراں سالان پیند ادسیا بحر صفائی
 پردہ وار جو ملک عرش دے پینگییا اوس جاے
 گردن ستر نزار ملکے ہرزنجیراں
 نزار در سے داراہ دو موران اندر و تھ کمالا
 بعضے کنوں جو اہر ہر پردے تلک رکھائے
 تا لچ ملک آسے ادتھوں تلک رفت گئی شماراں
 رفت ہرے پیراں مٹھوں نکل گئی اتفاقی
 اک سفید موتی دی موسوں تسبیح پربدی سوتی
 اوہ پردہ اوس رنگیا با آگے عرش منار و مندر
 اوہ شکل گھوڑیدی سن کے آبا خدمت کان زبانی

یہ لفظ کتنا بزرگ و درانت صحیح ہو تو تعجب نہیں کیونکہ خاص بشر خاص ملکہ سے افضل ہوتے ہیں

جو بہت ہیں کہ جناب کار و ح مبارک شکل اسے جو کر روحانی قوت سے حاضر ہو گیا ہو اور
 برائے مالے قادر قدرت دے سکتا ہے غیر حلوانی عقی اللہ منہ

اک اک ملک موکل آنا ہر ہر اگے پردے
 اوس تے اک اک اگے ستر نزاراں قائد لگے
 اگوں ملی آواز بتا دیں کون کوئی توں آیا
 ناں تیرے ہے کون بتایا نبی محمد سارے
 کہندا لنگہواگے مریا اسرائیل پچھاناں
 تا پردے دار فرشتے دو جے پردے تیک پوجایا
 اگلے پردے دار کیسا دس کون کوئی توں آیا
 پچھداناں کیڑا ہر اسی کہندا سردار
 ایویں پردہ ستر نزاراں کر کے سفر مو کا یا
 سفید موتی دی کر سی تے تھلا یا خرت کر کے
 دہشت ہوش بھلا یا کر سیوں ڈگن لگویم بھانی
 وجہ اک روایت عرشوں ڈگا ساہی ادہ پھبا کے
 ادہ میں حلقوں مٹھیہ لنگہایا اثر ادہ ارمہ پایا
 پہلیاں پھلیانڈے میں حاصل علم سو ارجانی
 جو کجہ وجہ زمین آسماناں علم سار میں پایا
 جو وجہ زمین آسماناں سہہ کجہ ربدے کارن آدے
 ایویں ہر علم نبی تے ظاہر ہو یا بھانی
 فعلت مافی السموات وجہ ایویں دانگ علووں
 ناں خوشی غم بدلنا الہیمان ہو یا سی بھارا

ادہ ستر نزار جو پردہ آنا ادہ ہر ہر پردے
 ستر نزار فرشتہ قائد ہر ہر اگے
 پہلے پردے نوں جاں جا کے اسرائیل ہلایا
 دسیوں اسرائیل ملک ادس پھیا پھر دو بارے
 پردے دار ادھٹا کے پردہ پھر یا مٹھہ ساہناں
 ایدوں اگے وعدہ میرا ناہیں ملک الایا
 ادس فرشتے بھی جادو جا پردہ چک ہلایا
 اسرائیل دانگوں ادس آنا حال سنایا سارا
 ادس ملک بھی مٹھہ پھر مرا تریجے تیک پوجایا
 چھیکر پردہ نوری ادس کے ملک مرا تھہ پھر کے
 لادنبیے ادس کر سی دیوں خوف آواز سنو جہانی
 تا ابن جیت اک قطرہ حلق میر پوجہ ڈگیا آگے
 اک روایت قطرہ رحمت حلق میر پوجہ آیا
 قسم خداوی مٹھی ادس تھیں سوزنہ سی شے کافی
 فَعَلِمَتْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يُرْسِلُ الْمَلَائِكَةَ
 لَتَدْنِيَ السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دُونِهَا وَهُوَ
 عَزِيزٌ حَكِيمٌ جو ہے مخلوقوں کارن خاص الہی
 لہ مافی السموات وجہ ہے جو میں ماعموں
 بیت خوف جو آن ہو یا سی دور گیا ہو سارا

مثنوی شریف

بدلداری سلا مش کر در حال
 ذراں حالت دے باخوش آورد
 ونبھرتی ونبھرتی بی بروں آ
 بخواہ از آنزوںے بہت زودت
 ز تو در خواست از ما را سست کردن
 بر ب الوز در اسرار آمد

جو حق سے دید کو مزد پر وبال
 سلامی و علیکے پیش آورد
 خطاب آمد کہ دغ نفسک دروں آ
 چرا بے خود شدی آخر مہ لودت
 بخواہ آنچت بود در خواست کردن
 بحق او نیز در گفتار آمد

سہ را الخ یعنی حیت مافی السموات والی آیت میں کلمہ عام ہے یعنی تمام مخلوقات کو جاری ہے ایسا

دہشت وقت بدلیق اکبروی سنی آواز نبی نے
 دو چہ اکھن یارب ایٹھے یارب صدیق پیارا
 عرض کیتی یارب صدیق آواز گوین آٹھ آئی
 آواز مثل بوبکر اوسدی اوس کیتا آواز
 جاں عوش مغلے تے جا پہنچے پاک صیب الہی
 تا بلیا سی عوش خدا دا جنبش دیو چہ آیا
 تا عوش قرار پھرے نہ بلے عرض کیتی سن سرور
 آویں طراد تے پھر اوسوں حکم ربا تدہ کیتا
 فاعلم لعیلک انک بالواد المقدس طوی قولہ
 تے عوش ہزاراں درجے بہتر طور ہاڑوں آیا
 فرمایا مجسوبا موسیٰ نون جو حکم ہو یا سی
 جاں مٹی طور لگے قدمانوں برکت موسیٰ پاؤ
 تے ترے جوڑیا ندی اس خاکوں عوش نبرگی پاندا
 پھر سبھی طرف عوشدے ڈھے مہترن سوتیراں
 مونیان ناں جڑاؤ آنا عظمت حد نہ کائی
 سبھی دل دے مہترن سوتیراں خاص سولان
 جو سبھی طرف عوش دے جنت کھے دوزخ آیا
 تے دوزخی اوسے طرفوں لنگھن پیار یا خیر و سیر
 توں امتی اپنا دیکھہ تداہیں کر سیتن شفا
 تے دوزخ چہ نہ رہے ہمیشہ تیرا امتی کوئی

سن آواز نبی دی کیا تعجب اوس شیخ نے
 کنتوں آیا جس تھیں دہشت دور ہوئی آشکارا
 فرمایا اک ملک شکل صدیق رہے اسجائی
 یارب سبندی سن آواز تادل ہو کڈ تدا زرا
 جوڑا تداں اوتارن لگے قدماں وچوں بھائی
 حکم ہو یا سن جوڑیاں آجاہ رب سچے فرمایا
 توں حکم کیتا سی موسیٰ نون رکھ چالی روز اکثر
 پیروں جوڑا لہ کے آدھ پاک میدا نے میتا
 دیکھے طالب موسیٰ نون سی حکم ہو یا رحمانوں
 میں پاپوش سننے کویں آداں جا لگ پاک خدایا
 جوڑے لاہون دا اوس اندر بھید عجیب چھپا سی
 طور سینا جو پاک میداں اوتھ حکم موسیٰ نون آدے
 شان کلیم صیب اندر کیا نکتہ لکھیا جاندا
 کبھی طرف اک مہتر ڈھا دھریا سور بخیراں
 عرض کیتی ایہ مہتر کیسے ہو یا حکم خدائی
 کبھی دل دا مہتر تیرا بہت بزرگ قبولان
 جاں دوزخ والی طرف مہتر تے ہو دیں بحر عطا یا
 جو تیری امت وچوں کوئی کھڑن جنم نارے
 قبول شفاعت کر تدہ عاصی دیساں بخش نہایت
 امت عاصی کارن تیری رحمت وافر ہوئی

پھر رفت آئی اور حجاب کبریا کی اوسنے طمی کر لایا

پر وہ کبریا کی دا آیا کم ہوئی اسواری
 اوس میداں اندر صحتے کوئی نہ میرنہ بالاسائی
 لنگھہ آسپار یا لنگھہ آجانی میں کیتی دل سندے

لے لشریف گئے جد عوشوں اگے شاہ ابراری
 ہو آئی کوئی اسواری فقط جد جوتی تہنائی
 لامکان اندر پھر لگے ہوں خطاب سبندے

لقد عاشقہ صغیرہ کز شہدہ مذکورہ مرثیہ کا موم سمجھا جائے لینے حضور نے جو فرمایا جان بیا میں جو چہ تھا زمین
 پر جو چہ والا کلمہ عام ہے جو ہر چیز پر حاوی ہے اور ربانی کہتے ہیں کہ اوس وقت علم دیا گیا تھا پھر
 ہوا گیا تو یہ اول کا خانہ ساز مقولہ قرآن کے مزاج خلوت ہے کما قال اللہ تعالیٰ قل رب زدنی علما کہ اسے
 تم زیادہ کر بقدر علوئی عفی اللہ عنہ

ادنی منیٰ دا بھر لگا ہوں خطاب آشکارا
 مولا فرما دے ہوں میرے اے میرا محبوب با
 گھر تھیں ایتھوں تائیں جتنا پینڈا آیا ساداں
 مرتبہ ہو یا دتی دا حاصل اندر اس لگانے
 قاب قوسین ہو یا وت حاصل شان اوچا ابلا
 وچ تفسیر اس آنت بہتے قول مفسر لیاے
 فتولی وحی میرے تے او تری طرفوں اللہ سائیں
 او ادنیٰ یا استھیں تھوڑا کیتے حسن آوازے
 باہجہ کیفیت کیسوں پھر فتدلی شان حصول
 پھر پردہ اک پایا تا کوئی وصل حبیب نہ مارے
 وصل ہوندا یا راں دا کیتا اوہلہ پردہ پا کے
 ستر ہزار حجاب سورج دے جن دے ستر ہزاراں
 ستر ہزار یا قوتی ستر ہزار جو ہر دے سارے
 قاب قوسین حتی و تھ گوشے ددکان مثالی
 یعنی او استھیں بھی بو نہ نیرے و ہم مکاں اڑایا
 بہتا نیرے ہور زیادہ شبہ مکان نہ جس تھیں
 تاسف مقام نبی نے لنگھے ہر اک پینڈا او اٹے
 اوس مقام سرادے اندر پینڈا اتنا یا راں
 اوہ پہل مقاموں خبر نہ رکھے اگاں تہ کیوں پھر
 ہر ہر نال خطابے قدم او تھاواں تیز لگا ہوں
 ناہیں وجہ مکان نہ ہو قدیں ہووے دنو عجوب با
 میں پاک مکان جہانوں قدماں ناخ پنجن آوے
 باہجہ فضل ترے لے مولا لے نہ کہہ رو دینی

اوہ پردہ کبریاں والہ لنگھ آیا میں سارا
 دتت ایسے وار ہو یا سدا دلکش محبوب عجوب با
 اک اک سدنیال اتنا میں پندہ بیری جاواں
 سیر کیتی میں تیز اسی اندر لامکا نے
 جاں میں ہور ترقی ہوئی اندر قرب کمالاں
 قادحی الی عبد کا دے راز تمامی پائے
 تم دنی پھر ہو یا عوشدے نیرے سرور سائیں
 تا فرق رہیا وچہ عوش تے میرے قافلہ سین انداز
 پھر نزدیک خدا دے ہو حضرت ختم رسولان
 یعنی زب اوٹھائے پردے لنگھ گیا میں سارا
 تا کوئی ملک مقرب بھی نہ دیکھے نظر اوٹھا کے
 ستر ہزاراں پردے ظلمت ڈال دتے وچکاراں
 ستر ہزار موتی دے ستر ہزار زرد پیارے
 ایہ سارے پردے لنگھ تہوں محبوب حبیب وچا
 نہ اس تے رہی کفایت بلکہ او ادنیٰ فرمایا
 بلکہ او ادنیٰ تھیں اقرب ہور بھی نیرے او استھیں
 وچ لطف کہیا جاں جبریل رہیا بدوائے
 عوشوں فرش تلک جتنا پندہ لکھھے حصے اسٹاں
 جبرائیل جی محرم اسرار نبی سرور دا
 اذن منیٰ دے جد لگے ہوں خطاب الہوں
 تا الید فرمایا میرے محبوب با مطلقو با
 ایہ جگہ مکان نہیں جو شہر کے ایہ راہ نیر جاوے
 عوض کیتی میں طاقت ایہو طاقت تہو حقیقی

منقہ

از کم و بیش سیند اشرفی کہ کیا حکمت مولا الی
 تین خدمت وچہ دل فریب وچہ روح مشر

از تو نا دوست گرا عوشن بود تا نیرانی
 آخر لے پردہ دگاد وچہ حاضر دے جانے کے
 دل القاب قوسین پر ہی کستا ہوں تو مکان کا وہم ہوتا تو فرما رو ادنیٰ فرما کر وہم مکانی تو اڑا دیا صاحب

سو یا دیدار نصیب سجدہ سنی کلام غیبیوں
 اکھیں نے فریاد کیتی جاں رہیاں دور وصالوں
 کر گئے سہو تجاوز جاں اسال حد و قدم دنیا
 مقابلہ آئے مسافت جہت مکان کے کیف تانی
 نور الوصیت دے سارے پرک پار ہٹائے
 تا نوری نظر اکھیں سرور دیاں ڈٹھا حسن سجدہ
 نوری نظر سوسے اونہاں حاصل قدرت پاک الہوں
 آئے شاہ رسل خود نور خدا داد و جہ قرآن بتایا
 سِ اللّٰهُمَّ اجْعَلْنِي نُورًا دَعَا عَمَّا نَا مِي
 جس بول مبارک پتیا دوزخ اوس حرام بچانی
 انا من نور اللہ تعالیٰ زید نوروں نور نسیدا
 جسدا نور اوسی نے ڈٹھا غیبیں سی کائی
 مادہ بشریت داشتق صدر و چہ دور کیتا سی

یا سجدہ حجاب ڈٹھا رب تاملین با بچوں نقص عیوب
 ما ذاع البصر و ما طغی اسال دوریا لو انک حالوں
 نال پوج مقام اودنی دے سی علم انگستا پایا
 اوٹھ گیاں سہو جوں بیسی واحدات گرائی
 نبی ہو یا بس شیشہ آئینے و چہ قلب ہو یا اے
 بہشتیاں نول دیدار ہو سی و چہ جنت ہر کوئی مندا
 کرن زیارت خود موئی دی فرق مراتب راہوں
 رگ ریشہ سب ماوسیل ما نور و نور بنایا
 بول براز تے خون آہے فضلات اوس پاک تائی
 ادہ خون گیا جس پٹ اندر ادہ حسبہ پاک ہو یا نبی
 جاں نور اپنے نول نور ڈٹھا کیا ہو یا حرج کسیدا
 غیبت رہی دور چچھا میں نکتہ سجدہ بھائی
 نور و نور سوئے تا اکھیں ربا نور ڈٹھا سی

و ایسے دوسروں نے مجاوز کی سمنے نہیں کی تب آنکھوں کو بھی حکم حاصل ہوا فقیر حلوائی عفی اللہ عنہ
 حصن حصین شریف کی منزل دوئم کے صو مطبوعہ محمدی میں بخاری مسلم۔ ابو داؤد۔ ابن ماجہ
 سب میں ہے کہ آپ ناز کو لکھتے وقت فرماتے تھے اللّٰهُمَّ اجْعَلْ نُورًا فَرِحِي لَهْرِي نُورًا وَ فَرِحِي شَمْسِي
 نُورًا دَعَا عَمَّا نَا مِي نُورًا دَعَا عَمَّا نَا مِي نُورًا دَعَا عَمَّا نَا مِي
 کردل میرے کو نور اور بینائی میری کو نور اور شنوائی میری کو نور اور میرے درمیں نور اور میرے باطن
 نور اور میرے پیچھے نور اور جو کچھ نور پس کوئی چیز حضور علیہ السلام کی ایسی نہیں جو نور نہ ہو پھر کیا مانع کہ نور
 کو نور نہ دیکھے جبکہ خدا تالی ہی نور اور نبی صلی اللہ علیہ وسلم بھی نور ہوں فقیر حلوائی عفی اللہ عنہ
 مادہ بشریت ارا چار مرتبہ حضور علیہ الصلوٰۃ والسلام کا سینہ مبارک کھو لکر مادہ انسانیت و بشریت نکال کر انوار
 صمدیت و قدرت و طہارت و سخاوت و علوم و حکمت و نعمتیں بھر دیں باوجود اسکے خود مومنی گئے آپ کو نور فرمایا اور آپکی
 بھی یہی التجا تھی لہذا آپ ظاہر و باطن نور علی نور ہی تھے اور ظاہر مطہر موصوف بحمیع صفات اللہ تعالیٰ باوجود
 اسکے فرمایا تم دنی پس نزدیک ہوئے آپ قرب و منزلت و رحمت الہی جل جلالہ میں فتدی پس سجدہ کیا آپ نے
 اللہ جل و علا کو اور غور کیا کہ سب دولت اور سعادت جیکو باعث خدمت و عبودیت کے ہے پس وہ سعادت یہاں تک
 کہ نہ جانا کہ نفس کہاں ہے اور نفس نے نہ جانا کہ دل کہاں ہے اور دل نے نہ جانا
 کہ کہاں ہے اور جان نے نہ جانا کہ سر کہاں ہے کون طلب قدم میں اور قدم طلب نفس میں اور نفس طلب دل میں اور
 دل طلب فیان میں اور جان طلب سر میں اور سر مقام وصل جیب میں پس بل گیا دوست دوست کو

پھر بھی ظاہر الہی وجودوں حضرت باسرا کے

سر دیاں اکھیاں نال ڈٹھا رب قدرت وافر کے

حضرت فریدالین قدس سرہ

جو بگذشت از حبت راه گشت باریک
 در آل حضرت چگونم ادا کہ جوں بود
 ز حسن بگذشت از جاں ہم گذر کرد
 همه چنداں کہ چشمش کار می کرد
 در آن بیعت محمد مانند بیکار
نظا ابرہہ
 موسیٰ موصی کستی سن گلاں زبندیاں لذت بھریاں
 فرمایا توں دیکھ جبل دل جلوہ اس پر ساڈا
 جے دیکھ تجلی مری ذرہ رہیا پہاڑ ٹکانے
 جاں رب تجلی ڈالی او سپر سو گیا ریزہ ریزہ
 بعض کہن اوہ نور رسول اللہ دیوں ذرہ خدا
 منگیاں ملے نہ کناں۔ ہکناں دیو آپ بلا کے
 کلیم حبیب دو تا ندیاں شانال کر کے جو جبار
مخبر از نبی
 اک دیاں جو جویاں تائیں سکر اعوش عظیم خدا
 ووجوه یوسفی نا صرة الی دھبا نا ظہر وچہ قرآن
 اوہنا نول جو دیکھن طاقت ویسی او سدا
 تا کیا عجیب اس نذر منکر واکیا ہرج بویاں
 بھی اس آنت وچہ مقام فقر دے حضرت پائے
 تاب تو سین ایسی روح نے او ادنیٰ خاص مقاموں
 مقام نفس دا خدمت اس ایہہ درجہ حاصل کیے
 روح نے قربت کے نزدیک پائی یار یو الی
 ایہہ آجو اپنے مطلب تائیں ہر اک ہو یا واصل
 بقا، قرب نول کنول محبت جو بن قیام قرب مقبل
 ایہہ چارہ سنناں ملیاں حضرت نذر چوٹاں متھلا
 جے دل کے دل نفس بندوں اوہ باہجہ محبت بند
 جے روح دل نظر کرے سرتا اوہ رہند باہجہ مشابہ

باختر شد بر بخلش نزد یک
 کہ آندم از بود خود بردوں بود
 جو بے خود شد زحق دحق نظر کرد
 دلش در چشم او دیدارے کرد
 محمد از محمد گشت بیزار
صیغہ ابرہہ
 دیدار اپنا بھی دسین یارب زیارت خواہناں
 ہو کے ذرہ بک جھل سکیا ایہہ جیل جے نور خدا
 تانوں بھی دیکھ لوں گا مینوں تک سرف سونا
 موسیٰ ہو بیوش ڈگاسی پیا چکدا نینہ
 طور او پرسی پایا جسدا ایڈا اثر ہو یا نے
 اک ذرہ نظارہ جھل نہ سکن دیکھن اک چہا کہ
 اک جوڑے نال نہ چڑھے پہاڑ اک حکم نہ مول تار
 حکم ہو دے رکھ جوڑ اس نے بخشو فیض افادہ
 رہنوں دیکھن لوگ جنت وچہ مومن خاص عوامی
 جے اوہ قدرت دے اک بندے نول رب ایہہ
 منکر مردواں دے سر وچہ پچھ بھر کے جہاں
 دنیٰ مقام نفس کتنا فی قاب مقام سونا
 مطلب اپنے نول سبہ پیچھے سنگ فیض تار
 قلب مقام محبت والا کاسہ بھر کے بیت
 وچہ مقام مشابہ دے سرنے پائی منزل عالی
 جو زندگی نفس ایہی وچہ خدمت اوہ کستی
 سرنوں کنوں مشابہ دے دلیر بجز ایلے طرف تھیں
 جے اکدم نفس کے وان کو اپنا خدمت مورا تار
جہاں
 جے روح دل قلب کے تار دل بن درجین
 اکھیں یا نہ دے سہن ایہہ نفس کامل نول

ذراں

جیونکر مولوی عوفی وچ معراج وچ مثنوی لکھ دکھائے | اجبت تسلی ناظر لکھاں طالب لذت پائے

مثنوی شریف

<p>بہر چہ رو تھی جزوی از نکو است بد است درون دیدہ اگر نیم موشد است بد است ڈونگی رمز حقیقت اسدی پاؤں مشکل جانی جو دوری لجد دنی ہوگا اٹھ و بجن لجد لگاؤے قوسین مثال کنایہ سواس جامعہ مہربانی او ادنی جہت مبالغہ دانی تے مذلو معلومی مفسر اس آیت وچ عاجز کون بھلا دم مارے</p>	<p>ہر آنچہ دور کند آں ترا زد دست بدست فراق بایر اگر اندک اندک آند تست نوری بواہن فریادے آنت ایس معانی معنی اسدے سبھاں کولوں باہر درد و رادے قاب چاے مقدر سوادہ موقوف ہو یا بجانی او کلر شکر کارن مشرک اٹھ محرمی سو دانی کون اتے مذلو ہو یا اٹھ کون پیارے</p>
--	--

رباعی

<p>در وصف جلال تو زبا نہا کو تہ بالطف تو آورد بہر حال سہا ایدوں ودھ نہ سرگز کنسی وچہ معارج کیا فتدائی رب فردانیت نال قرب ہو پئے دنی فرشی فتدلی عوشی قرب سجد اکریا دنی طلبا فتدلی حاصل مطلوب باسن ڈاڈ دنی مناویا فتدلی سنگ مناجات سو پایا دنی شکر فتدلی مشکور اٹھا برکاتوں منزلت قرب جو لکھے چارے پاک سول گرامی شان بلندندی اوسدی تھیں قطرہ اک بنجانی باد یہ خاک شتر سرست اظہار عجز ہر اک دڈ و ڈیرے اوس دہر دباں ضفال کر کر تھکا عقل نکر وچہ اوس درہا کہ دم نہ مارے اوکی</p>	<p>در باد یہ عشق جا نہا گمراہ ہر کس کہ ز لطف و قدرت آندا گاہ بھی نوری کہے اس آنت اندر جو کوئی سخن الا دنی عبودیت سنگ حضرت بیڑے بیک ہوئے دنی لکی متدلی ملکی حاصل ہو یا اڑیا - دنی مجاہدے نال ہو یا فتدلی نال شاید دنی اقتدار عجز فتدلی عزت فخروں پایا دنی ماہ و ماہ فتدلی محدوداً موصوف صفاتوں جو کوئی حال حقیقت سرور کرے بیان تامی اوہ تلو ہزار فضل دریا بنی دیوں قطرہ جانی ایہ محمل شتر بلند کومان افلاک نہیں جاسکا مقرب عالم ملکوتی جبروتی پونچہ نہ سکے تا بھی اوسد دفتر فضلوں سطرینیں اک لکی</p>
---	---

اشارات در قاب قوسین

<p>جد جا سن سنگ اکدو جے و عہد لگاؤں بھجائی بھارے قول قرار لیسو جہ کرن تا کید فریدوں قبضہ پھر کے تیر ڈالن کھج سٹن تیر اولاری</p>	<p>لوک رئیس شریف ہوئے عادت رکھدے ساری تیری ہارتی لادوں عہد نہیں تا کیدوں آت آپ کاناں میں اکیسوارسی</p>
---	--

حال کو حیا برابر دو میں ایہ کم کر دے پورا
 تا اتحاد محبت ایسی ہو کہ روح دو ناندے
 ہے اک راضی تا دو جا راضی ہے اک غصے تھو کے
 مَنْ يُلِحُّ الرَّسُولَ فَقَدْ اطَّاعَ اللَّهَ يُولِي الْبَدْرَ
 قُلْ اَنْكُنْتُمْ تَحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي نَالِي
 اِنَّ الَّذِيْنَ يُبَايِعُوْنَكَ دِيْمًا يُبَايِعُوْنَ اللَّهَ يَسَارًا
 و مارا میت از رامیت فعل نبی سرور دے
 اِنَّ لِنَفْسِهِمْ اِلَهًا و رَسُوْلَهُ مِنْ فَضْلِهِ فَعَلِ عِبَادَةَ و نَانَا
 البسریرہ راوی اسدا آیا د جہ بخاری
 لَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ اِلَيَّ بِالنَّوَائِلِ تَيْكِنَانِي
 قرب میریوں ڈھونڈے بندہ نفلوں نالی ہمیشہ
 فرض فروری قرض رہا نال سور عباد شوقوں
 اوہ عبادت نال البہوی کرن محبت یاراں
 اے بندے کن یار یار انڈا بھلاوت نہ پاسیں
 کرن محبت نال مہیاں جو میں عاشق رہے
 جو یار اندے یار ہوں گے میں خود یار انہانڈا
 تے وچہ صراط کتابے مولوی اسماعیل لیا یا
 جو میں لوٹا دگ وچہ اکدی شکل نے خود وصف شاہ کے
 بندے ربدے کامل عشق رچہ رنگ پانڈے
 نامشکل حل کرن محتاجاں دیوں مدد یاری
 رب ہتھ پر تہنا ندے بندہ اسمع لبر تس لھو کے
 ہے اد سویدے کامل بندہ کہے نا الھن یارا

دلیل اتحاد محبت سمجھیں رہے نہ کم ادھورا
 خوشی او سدید نیاں خوشی تس غصیوں غصیوں
 تاں اد سد غصیوں غصہ دو ہے سندا غصیوں
 جو تا بعد ارنی دار بندا تا بعد اسدا
 ہے دوستی ربدی چا سویدی تابع رہو رہا
 بیعت تیری بیعت ربدی رب خود فعل شتا کے
 اپنے فعل خدا فرمائے شان رو دے برتر دے
 ضمیر واہدی راز چھانیں نالے شان سوٹانڈا
 پیغمبر فرمایا مینوں کہیا ارج رب باری
 آخر تک حدیث اکاں تک پڑھ لے صفا گرامی
 فرضاں باجہ جو سور عبادت کل نوافل پیشہ
 دلہانڈی وچہ محبت الفت بخرا ہے اس نوافل
 یعنی قرب اسدا اولدا اس ور خدا شکاراں
 یار میریدی یاری کر لے تا میرے تک سیں
 قرب اوہنا نڈا قرب اسدا اہت بھلا تھیں
 دید شنید سمجھ پیر اوہنا ندے تے پوج رنگ اسانڈا
 مثال اک تے لوعیدی دیکے خوب طرح سمجھا
 منقناں اگدیاں پاؤ سارن لھو کن دج دجا کے
 تا منقناں ربدیاں حاصل کر کے اپنے وصف ہانڈے
 جو کرن سوال خدا لوں ملدا جو خواستگاری
 زبان اوہنا ندی حکم خدا و فرق نہ مول دھو کے
 یعنی میں خدا نال ایہ گل سمجھ نہ عجب آستکارا

و اگرچہ ہمارا اہلسنت و الجماعت کا اعتقاد نہیں ہے کہ بندہ خدا بیجا ناسے مگر باوجود و نامیت کے
 اسماعیل مقبول دیلوی نے ایسا ہی لکھا ہے و نامیوں کو ڈوب مانا جائے کہ نام شر کوئی بنیاد قائم کر دی تو خدا
 من ذالک مان ہمارا اعتقاد ہے اگر لہذا وہ کے بندے ایسی کلام سرزد ہوا تو وہ منہ سے کہے کہ
 کہو کہ دو سے شریعت کا جڑ پاس ہونا ہے غیر علوانی معنی ارنہ و ما ذال ایہ بتقریب الی بالنواہل
 کُنْتُ سَمْعَةَ الَّذِيْ نَسْتَمِعُ بِهِ وَ لَصَرَ الَّذِيْ نُبْصِرُ بِهِ وَ كَيْدَةَ الَّذِيْ نَبْطِئُ سُلْ
 الَّذِيْ يَمْسِكُنِيْ بِهَا كَذَانِيْ بِمَارِيْ عَنِ اِلٰهِ سُبُوْحِيْ رَحْمٰنِيْ عَنِ اِلٰهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَنِ اِلٰهِ اَرْوٰنِيْ

تیراں صلحی صراط کتابوں لکھیا نظر پیسوں کے بھی اولیاواں کھلا دانڈے فعلی فدائے پلڈے منکر رمز نہ جانن الو شک شعبہ وچ مردے	ایڈا تھا خدا سنگ بندے گو یاد واک ہوئے دیکھن سنن کے فعلی تمانی حضرت شاہ رسل کے ظاہر فعلی اوہنا ندے سن وجہ حقیقت ریدی
--	---

مثنوی حضرت مولانا روم علیہ الرحمۃ

گفتہ او گفتہ اللہ بودا | گریہ از حلقوم عبد اللہ بود

ایضاً مثنوی مولانا روم علیہ الرحمۃ

من زجاں بگذاشتم و جاں نام من بدو رفتم سراپم او گرفت چوں تجلی افکند در ذات من بلکہ ذرات تنم مرآت اوست با جمال دوست ہم رنگ آمدست تا شوی ہم رنگ آن یار گزین آب اورا ہم قدم ہم فرق شد	من بجا ناں زندہ ام و زجاں نام گوش ہوش و دست و پایم او گرفت حسن خود بیند ازین مرآت من ایں لبر این سمع چوں آلات اوست آئینہ چوں صاف بے زنگ آمدست تا توانی رنگ بے رنگی گزین ہر کہ در بحر ہویت غرق شد
---	--

سوال

کمان ڈنگی تے سدا تیر سووے کیوں رہی تے | نال کمان مثال دتی نہ تیراں سنگ دس حال

جواب

قیمت و دھ کمان رکھندی تیروں دور زیادے تیر کمانوں نکلے نہیں کمان نکلی ہی تیروں پس نبی جویں سلطان معظم تابع تیں تیراں بھادیں قوس ڈنگی پرزہ تیں سدھی صفا یہانی بھی عاقل مرد نہ نظر کریندا طرف کمان ڈنگائی دیکھے تیر کمانوں کیونکر چلے نال صفائی بلکہ صفائی کلمے پاک شہادت والی تکدا اِنَّهُ لَيُصْعَقُ الْكَلِمَ الطَّيِّبَ اَوْ سَوَّلَ كَلِمَةَ طَيِّبَةً بلکہ اب تیرے سیرت اور نیک جانے دنیا و دنیویں آئے جدا ہوں کے جدا ہوں مرادوں پورے نشانے جانوں پھسیا رہے مقصودوں خالی پاؤں کے نہ رہاں	اک کمان ہزاراں تیر چلاوے سمجھ افادے ہزاراں تیراں سو جوں نکلن الٹ نہ ایس نظر جاری حکم اوسدا سہنے تے اوہ کیسے محکوم نہ پاواں ڈنگیائی نفس نہ دل سدھیوں فرودیکو کہہ بھائی استقامت تیر دے اوہ رکھے اکھ کھائی ڈنگائی نفس گنا مانوں نہ کردا نظر اتھی جو ہنسہ کمانوں باہر اوسدا کلمہ تیر نکلا عیساں و لے نظر نہ پاوے فضل خدا اکبر دے دو فوس ڈنگے جد تک پھسیا تیراں نہ سنگاں جدا ہوں کے جدا ہوں مرادوں پورے نشانے جانوں پھسیا رہے مقصودوں خالی پاؤں کے نہ رہاں
---	---

جاں سر تیر کمان نفس دینا دیوں لکھیا باہرا | پوے نشانی او تے واصل ہووے سخن سنگ ظاہر

رباعی

تا با خدی ارچہ ہمیشنی با من | اے بس دور کہ از تو باشد تا من
خود را بگذار و بس قدم در از من | کا ندر را بے عشق با تو نگین با من

نکتہ

تیر جلد دن والا جد تک اپنا فعل نہ کروا | تیر کمان عجز و جد و تو نہیں عمل نہیں کیسے سردا
نہ جلد لگ فضل ربانی ہووے خادم نفس تھوے | ناہ دل و جد نسبت آوے فیضوں دور رکھوے

نکتہ دیگر

قاب قوسین دو اکھیاں او ادنی انسا نوچہ سیاہی | سیاہی اکھدی چشم سفید لویں نیرے جو کرکھائی
نویں خدا دے نیرے ایڈے سو کر رسول ربانی | جیوں دو ابرو نر و یک ہو دن اکد و جے پاس نہ پائی
یا جویں سیاہی اکھ دی نیرے نال سفیدی آئی | بلکہ انہا ندے پاسوں نیرے قرب حصول ہو پائی
دنی جد قرب خدا لوں پو تے فتدلی فرمایا | یعنی نفس دما جھڈ او تھے پرتن قصد سہا یا
جامیا ایس مقاموں ہرگز ہرگز چھپا جادواں | خاک وطن تے ہووے اس گھر والی خیر سداں

شعر

خاک وطن و دیار بر سر با شتم | این خانہ مرا خوش است اینجا با شتم
عکس سوا جس ایس مقامے بن تینوں پنجا یا | اوہ اہ جاگ بھی ایہ مقام دن تے قادر آیا

نکتہ خمیہ

تم دنی نفس لوں حضرت جھڈ یا وچہ آسمانے | فتدلی دل لوں جھڈیا مس سدرہ
روح قاب قوسین دما جھڈ روح لوں گکیا باقی | تے ذات الہی تر جیاناہ کوئی آبا سورا لفاقی
نفس پو کار کیتی دل کھنچے روحوں قلب لگانے | روح کیسا سر کھنچے سر کیسا کھنچے سخن پیارے
رب کیسا نفسا ایہ لغت بخشش جھے تیرے | اے دل عشق نسبت درد اندوہ تہہ ذنڈ اگرے
اے روح تیرے جھے آئی قربت ہو کر امت | اے سرتوں ساڈا ایس تہہ او ادنی وچہ شامت

نظم

اگر آں ماہ رو نقاب از چہرہ بکشند | دریں آئینہ رویم جمال خویش بنمائند
بگفتم بنیوا ایم من ز جان و دل جدا تم من | بگفتا جوں ترا تم من نر و دیگر بنمائند

نکتہ دیگر

جے در قبلیاں سر بدیا نوچہ پوے سدا و لڑائی | جے جاہن اوہ جھکڑا کے رہے خلالت نہ کا

تا دوہاں قبیلیاں دچوں اک اک کرن رئیس اگاناں
 ایہ کمان رئیس دو جیدی بنہن خودزہ تاملن
 ایہ کمان سنہ زہ اپنی گھر دیوچہ لٹکاوے
 تا صلح ہووے دچہ دوہاں قبیلیاں ہجدال لکلاں
 رب کیسا اے سرور تدمہ کمان شفا عتوالی
 کمان شفاعت والی تے بنہ تے میں زہ شفا
 ساق عرش دیوچہ لٹکاواں دونوں زہ کماناں
 حضرت لون المد فراسی وتر شفاعت والا
 نے میں وتر شفاعت تیرے قوس رحمت پر نہیں
 لشکر وجہ گناہ کبیریاں امت والیاں یارا
 بھوڑاں تیر جو رحمت والا کل گناہ ڈیرے
 تے فوج گناہ ضائر ادبناں سنگ مجوم رحمت
 شم دلی آثار جو عالمیاں سبہ دور مٹائے
 تا عینبی اذن کولوں لٹکھ سرورہ ستر آئی والا
 اذن سنی وال محل تے بیٹھے بیڑے ہو کے
 ہوئی ندا اگے ہو سبناں ڈہک بیڑے محبوبا
 نسبت قدم حدوت والی سی لکل گئی دچکا ہوں
 مکان کتاب قوسین کماناں دوہاں سندا قدر
 اک کمان قدم دی صفت اک صفت حدوت رکباو
 جو اتحاد دوہا ندا ہوں ایسی سخت حالوں
 اوہ الوسیت اہر دچہ عبودیت دے ودھ کے

زہ کمان اپنی دی کھولے اک رئیس تدا ناں
 تے اوہ کمان اوسدی تے بنہ ہراک ابا کر میں
 دو جا بھی سن زہ کمان گھرس خود جا بلماوے
 موحب امن امان ہووے دچہ دوہاں قبیلیاں بھائی
 کمان میری بخشش دی نالے زہ رحمت فی الحالی
 کمان رحمت اپنی تے مہاں دوہاں پکڑ نہایت
 جد تک عرش دوہا لوجہ تدلگ عقد محبت جاناں
 اوپر رحمت قوس جری دے بنہیں سپا ریا حال
 لول تیر شفاعت وال اولارین او سبگہ تھیں صباں
 میں دچہ فوج گناہ ضائر امت دچہ تدمہ یارا
 نال ادا د شفاعت تیری ہوں دور سویرے
 سوون دور جاں تیر شفاعت جھٹا طرف امتدے
 رشتہ بندیاں دیوچہ فتدی توڑ دگائے
 ناں اجازت اذن منی پایا قرب کسالا
 جلال جمال خدا دیوں ہیست ہوئی حضور کھلو کے
 قرب بساط اوتے آہنچے بیڑے بہت عجب با
 پردے کل اوٹھائے دچوں فضل ہو یا درگا ہوں
 قرب ہو یا بلکہ ادا دنی او ستمیں قرب دوہا میں
 بھادیں بوہنہ نزدیک ہووے ہراک نہ ہو ٹھاوے
 قدم حدوت کویں اک ہوں مسد من کمالوں
 اوہ نزدیک یانی ہر کوئی سن کے ہووے حدتے

عزل

جنت المادے وصلش مقصد الاقصائی ماست

ذردہ علیائے عشقش عرۃ الوتقی ماست

وہ جو اتحاد الہی جب آپ دلو دتدی ہو جے تو علم عین ہو گیا مسانت اور مقابلت درمیان سے
 ہرگز خط تو سمجھنے واسطے کے دو کمان بنائے تھے درمیان سے اوٹھ گیا ابد ازلی سے ملے
 جنت المادے وصلش مقصد الاقصائی ماست
 ذردہ علیائے عشقش عرۃ الوتقی ماست
 جنت المادے وصلش مقصد الاقصائی ماست
 ذردہ علیائے عشقش عرۃ الوتقی ماست

<p>در فضا لائکال چون منزل و مادی ماست پر شبے مزاج سبحان الذی اسری ماست قاب تو سین گذشتہ وقت او ادنی ماست رب ارنی گوئی انذر سینہ سینائی ماست زراں تجلی نائے گوناگون درد لہائے ماست تانه بنداری کہ صن صورت از یسائی ماست جطوہ حشش برائے دیدہ بینائی ماست کیس زباں وقت تارکک شکر فہما ماست نال تعریف ثنا الہی حکم تدوین میں پاندا کر تعریف سن رب آپندی اے محبوب سبیلے پھر شاہ رسل دے حق و چہ کہوں ناہ منے نجدی وای مے قولی مالی بدنی سبہ عبادت تدھم خدایا تساں کلیمیاں دیو چہ سہوئی داخل کل سعادت کوئی حمد کرے جے احمد و انگوں کم سہی بن جانند جاں ایہہ تحفہ حمد نبی کھتیں سو یا پیش تساند جواب اوسدا انج دتار رب نے حضرت نون علی جاں ملکوت ملائک ڈٹھے شان رسول سونا اشہدان لا الہ الا اللہ دے سو سبہ اقرا کجہ نکتے وجہ التھیات سن دے جاوے بھائی</p>	<p>تایکے در دام آب و گل توں مجھو س بود سرماز غایب چون شد قرین ہمتسم در میان مجمع البحرین امکان قدم صد ہزاراں طالب دیدار موسی وار ہیں دہ چہ جائے کوہ طور و خوش فرش و بر و بکر صورت غیبی است عکس انگذہ در مراجاں چشم نامیانہ دارد بہرہ از دیدار دوست طویاں قدس را بطلبت مہمانی معین دہشت بیت تھیں جد مینوں موئی باہر لیاندا لجھن کہن ایہ رب فرمایا بعض کہن چیریلے حال و وروں و کہن سنن ملک ثابت ہو با بھائی التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلٰوٰتُ وَالطَّيِّبٰتُ سِوٰی اُوْتُوْا اللّٰہَ جو امح الکلم کنوں ایہ کلمے ہر بر قسم عبادت قولی فعلی نیک عمل سبہ شامل وجہ ایناندے احمد صیاناہ حامد کوئی ہو یا وجہ جگاندے تا السلام علیک کنوں لگ برکاتہ تک نالے السلام علینا و علی عباد اللہ الصالحین پیارے غلفہ یا اوجہ آسماناں کرن آواز اکباری وَ اَشْهَدُ اَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ بھرن گواہی</p>
---	--

نکات عجیبہ

<p>تساں بدلے چیزاں چار او تھہ کیتیاں عطاے سب نعمت و چہ اینساں شامل کیتی سر خنبارے تا ابد آباد ملک رہے برکت و دہدی نت سونا ہر طرف نقارہ دینی امت ایہہ وجائے صالح لوگ امت دے اسوجہ رکھے نال نہایت نہ اوس جتھہ رسالی اوتے</p>	<p>جو رب دی حمد اندر تن کلمے شاہ رسل فرمائے نبوت رحمت برکت ہو سلامت چیزاں چارے جو برکت جمع خدا فرمائی وجہ برکات پیارے ہندے چہ ہندے نیک اسلامی تحفہ دے جان گڈا رب دلوں جو شاہ رسل نون ہو یا سلام نہایت حکم ہو یا اس دولتخانے دم جبریل نہ مارے</p>
---	---

مثنوی

بیدار

جو یافت خواجہ سلام خدا شیب مہراج چگونہ برنبر د کور ذوق ہر شیب قدر بظلمت بنا آب زندگی امشب	بختگاہ سلامت نہاد بر سر تاج کہ حق سلام فرستد بر بندہ محتاج دعاں دوست طلب در سو اولیاد تاج
---	---

نکتہ پنجم

السلام علینا دیوچہ جمع فیمر جو لیاندی ہواد گنہگار امت دے لوکی اپنے نال رلا کے صالح دکھ بیان کیتے سن چنگے عمل جنہاندے	اسوچہ حکمت شاہ رسل دی رحمت عام سونا ندی تا کوئی اس نعمت غلطی کھتیں خالی رہ نہ جائے او گنہگار نہ دکھرے کیتے دیکو رحم شہاندے
--	--

شعر

خدا کو سوئپ دیتے ہیں عمل چنگے کہ میں اچھے ابو جہل اشد اندیا کہاں دیکھا محمد صلی اللہ علیہ وسلم کو لوکی عزت والے مجرم بدکاراں تھیں کسدے تا لوکا نوچہ عار نہ آوے مت کوئی آکھ سناوے ایہ شاہشاہ معظلم او گنہگار نہ چھوڑے کالی	بروں کو آب لیتے ہیں یہ عادت مصطفیٰ کی ہے جو صد تقویٰ نے دیکھی ہے وہ صورت مصطفیٰ کی ہے مجرم اپنے لہو کنگد دیوں پتہ نہ اپنا دسدے ایر نلا لے دا ایہ بندہ سخت خراب دساوے دامن اپنے پیٹھ چھپاوے رحمت عام ایہانی
---	--

نکتہ ہفتم

اچ باہجہ وسیلے ہون سلام تسانوں کے سردارا بلکہ سلام ہمیشہ ہو سنی پرا دہنساں گراچی صالحین عباد کسوں اک کہن مراد فرشتے اِنَّ الْاَرْضَ بِرِجَالٍ عِبَادِ الرَّحْمٰنِ وَاُولٰٓئِكَ وَعَلَّمَا۟هُمۡنَا مَا مِنۡ لَّدُنَّا عَلٰمًا وَاِلٰی رَبِّنَا ایہ سبق پرانا اوستی او تھوں تھوں حاصل کیتا	کل استدیاں خاکساراں بھی ہووے سلام ہمارا روز قیامت ایس سلاموں چکھن مزے تامی بعض کہن پیغمبر بعضے مومن کہن نوشتنے صالح بندے امت سرد کہن مفسر جانوں وَنُزِّلَ الذِّكْرَ الَّذِیۡنَ عَلٰمًا وَاِلٰی رَبِّنَا کل امت لہو صالح کہہ کے نفس و دنیا میتا
---	---

نکتہ ہفتم

ابو بکر صدیق اک روز کہیا رچ مجلس یاراں جو حضرت برگز کتے حالت وجہ تسال ہولایا ناں جے اک خطہ تسال ہولانہ کے حضرت بھر صفا پاس خداوے کھرے ہوئے جد سبہ کہہ حاصل کیتا	خوشی کرد سنگ و ڈی بشارت ملے ہیں ابرار نرمی گرمی اندر دایم رکھیا یاد تسالیں تا وجہ مقام بیت کے بھلے کے جانے کے پاس خدا قرب جناب الہی والا شربت رچ رچ بیتا
--	---

نکتہ ہفتم

یعنی ملک وسیلیوں کے تہناں سلام خداوں	ابو بکر صدیق اک روز کہیا رچ مجلس یاراں جو حضرت برگز کتے حالت وجہ تسال ہولایا ناں جے اک خطہ تسال ہولانہ کے حضرت بھر صفا پاس خداوے کھرے ہوئے جد سبہ کہہ حاصل کیتا
--------------------------------------	--

تے شاہ رسل نون باحجہ وسیلے رب سلام الایا

بلکہ رحمت برکت والا تحفہ نال دو نایا

نکتہ یازدہم

پیلے رب اکبر نے آپوں کیسا سلام نبی نون
کرے سلام اسوار پیدل نون شردا بیٹھے نائیں
تدے رسول اللہ نے کیتا پہل سلام کھیا نی
سلام اول سے مستحب واجب اوسدا دین جو اول

ثابت ہو یا وڈا چھوٹے نائیں کرے سہی نون
اعلیٰ درجہ والا آکھے اد نے نون ہر جائیں
جو کوئی مومن ملدا آنا علم خدا تس جانی
پر واجب تھیں دودھ کے استنجابا یہ فضل نون اول

عقیدہ

وجہ در المختار تے سو رکنا میں سسلہ آوے
جانے او سٹھیں اپنی طرفوں کراں سلام خطا بول
لفظ تشہد قصد معافی کر کے آب الا و سے
سمجھہ مخرارج حکاوت ریدی ماہ انج تصدیق کھپوے
حاضر سمجھہ رسول اللہ نون کسں سلام نمازی
جو مومن صالح دینا اندر سبہ وجہ ذمہ نکا کے
مومن جن ملائک السنال صالح عبید سدا دن
تے مرز نہیں اندر ہے لکھیا ملا فاضل قاری
میں دروازہ ملکوت ہلا وال اذن و رندا چاہاں
وجہ در گاہ جناب الہی داخل ہو یا بندہ
و قوت عینی فی الصلوۃ برنی اکھ سرو نمازوں
شہ آکر لہیف بررگی ریدی بندہ شرد سے کہ نیدا
ابہ الطاف غناوت نال وسیلے شاہ رسل سے
تے اوہ حبیب حاضر وجہ ہرم محبوب سدا ہر پیلے
تے خالی تلب کرے ہر سوز آہوں سرو نمازی
اک سرو و کیسا جے دلوجہ شکل نبی سرو دی

السلام علیک ایہا النبی جدوجہ نماز الا و
نہ ریدی نری حکاوت سمجھے مت سولے آدالوں
وجہ افشا دے آبر نہیں نے احمق رو دیا جاوے
بلکہ جانے حضرت کما فر کراں سلام اوس دیوے
ایہ خاصہ نبی ہے کرے سورس نون گئی نماز نیازی
وچے نفس اپنے نون کرے سلام الفاظ الا کے
سبہ نون کرے سلام ایہ سسلہ مومن خوب پکادن
جاں شہر ہے نمازی التحیات اوہ سمجھے ایہ گل ساری
التحیات کیسا تے گویا اول ہو یا باد شایاں
تھندہ جی اکھیں منا جاتوں کہے رسول لہندہ
ارحنا یا ملادل بلا لا خوشی کہ انا ال یا اول
شکے تھو حاجات دعا میں اس جا لکھیا بندہ
داخل ہو دے برکت نون غناوت ناو سا کے
اسوں داتوجہ عرفی سلام کرے بر نیلے
رب نون شہرے جانے رک بالوں کر عجز نیازی
کرے لغوہ وجہ نماز اوہ مشرک ہون کر دی

سے جانے دا یہ سے سوال کرا چاہئے کہ تشہد میں فقط جملہ السلام علیک ایہا النبی کو حکاوت

سمجھیں یا سارے تشہد کو دوسرا اسپر قرآن حدیث کے سر بیج الفاظ سے چاہئے کہ
نفر طرانی سے اسول الخ رسول صل علیہ وسلم کے وسیلے سے دعا مانگے مقبول ہوگی سلام
دہلوی مقبول سرو نماز میں نے کتاب مراد مستقیم کے صفحہ ۸۰ میں لکھا اس کی ہے کہ تحفہ نال میں اس سدا ہر نماز کو
ذوال کرب سے شہرہ نال دین و لکھنا قرآنات و لکھنا سلام کہ معنی ہے

<p>چھوڑ ایمان شقاوت والی گھڑی سر کے لیتی صالح ہو بے ادب نبی دا دوزخ طرف سدنا یا جو حق حقوق خدا سہر بندیاں قائم رکھدے ڈانڈے جو امر خدا دے کل پچا دن ہر بر گلوں دوری</p>	<p>دیکھو اس بے ادب نبی نے کیدھی جبرت کیتی کرو خیال جو اس ظالم نے کیدھا ظلم کما یا صالحین نازی سارے بندے خاص خدا دے یا صالح اوہ جو بندیاں صلاحیت انہاں پوری</p>
---	---

حکایت

<p>جو پار میرا وچ جنت مینوں دکھلا دیں رحماں عرض کرے اوہ کتھے فرمایا وچہ قوم فلائی اوسنوں ڈٹھا جا کے بکریاں پیا جنگل چارے چھپیا اوسنوں ایہ کی حالت اوس جواب الایا معاملہ کھرا میرا سنگ ریدے رہیا اندوہ نکوئی جو صالح مرد ہو دے اوس اتے رحمت بیدی بہتی خد فساد صلاحیت دی کجھن مومن دانے یغراں دل نہ نظر اولارے رکمن بے پروا ہی محتاجاں نوں مدد یاری خود دل نظر نہ پاندے پردے کھل جاؤں جو وچہ محبوب ہوں اکوئی عاشقاں نال جو دیکھن رب نوں نال مساکد و لو گویا اکھیں دیکھیں الیوس کجھن آیا سہ نوں تا کجھیں مینوں رب دیکھے کھری حدیث سنائیں دامن رحمت پیٹھ چھپایا باشی پاک حرم دے حال خلوت خاص اندر نہ سانوں بھلے شاہ اسرار شفا عی لاہل الکباثر بخشاں وڈیاں بدکاراں</p>	<p>اک صالح دی کرن حکایت کردا عرض رہاں فرمایا وچہ جنت تیرا یا نہ مینوں جانی کو نے اندر رہندا اوسنوں مل پویا پار پیارے بکریاں اوسدیاں نال جرن بگھیسا تجب آیا میرے تے وچہ ریدے ٹھیک صلاحیت ہے سوئی تا وچہ بگھیسا ڈال بکریا ندے بھی اصلاح ریکیتی محکم قدم شرع لے رکمن دد فساد ہٹانے قلب صفائی موت اوڈیکے ہر دم مشغل الہی عجز نیاز نذل خلق الیدتوں نفع پہنچاندے السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ مَا لَمْ يَشْرِكْ لَكَ مِنْ دُونِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَمَنْ مِمَّا شَرَكْتَ اسنوں تھوے وَاعْبُدْ رَبَّكَ كَمَا فَكَّرَ نَوَآءُ وَتَبَّ عِبَادُ رَبِّنَا فَإِنْ لَمْ تَدْرَأْ فَإِذَا خَرَبْتَ رَبَّنَا سلام خدا دے وچہ امت عاصی نوں بکر کرم دے سلام اکرام الہی تے ایسے اوگنہار نکارے پھر روز حشر دے کیونکر کھلسن حضرت اوگنہاراں</p>
--	---

شعر فارسی

<p>چہ باک از موج بحر انرا کہ باشد نوح کشتیاں جس کشتی دانوح مہانا کیونکر پار نہ جاوے</p>	<p>چہ غم دیوار امت را کہ باشد چون تو پستیباں کیا ظم امت نوں جس پشت پناہ مثل تدھ آوے</p>
--	--

نے اس بے ادب الخراط السقم مقول اسماعیل ہلوی نے صلا سے عمل عبارت فارسی اس طرح ہے از دوسو سہ زنا
 راست درون بہت بسوے شیخ دانشاں آں از معظین گو جناب رسا لمتاب باشند
 خلاق در صورت گاؤ فر خود است بشرک میکشد بلفظہ غلام محمد عفی عنہ حکم مضعف

Handwritten notes and signatures in the right margin.

بیان آیت امن الرسول

<p>تجلیات دیدار سمبندی لذت لول لول وصالی قرب وصال سلام الہی درجے علم یقینوں جو اوسر میں اوس ایمانوں خردتی رہا میں میںاں ٹھیک رسول جو رسول رب سید تھیں یا منے ملک کتاباں میںاں منے رسل تامی تے کہن حکم تدھ سیناں میںاں کیتی تابعداری اس آیت تھیں اس امت ویاں دین احوال</p>	<p>اوه ذوق انوار رسول الہدین دو جا کون کھیا غیبوں سنگ شہود اندر دور ہویا میں یقینوں امن الرسول بما انزل آخرا لقرقرانوں پائیں بھی اہل ایمان ہر اک رتوں واحد پاک منیا اسیں وہ کہے دے فرق نہ پاندے نہیاں کنوں گئی نے بخشش تیری منگئے سائیاں تینوں بھر اقراری جو کہہا سمعنا سور افعننا یا تجوں لفظ غفینا</p>
---	--

مشنوی

<p>تو نہ ہر دو چشم تو اں کرد فرق لاجرم چون بریکے افتد نظر وہ چراغ ارحافر آند در مکان فرق تو اں کرد تو دور ہر یکے یک قدر و منزلت ہر یک جہا است انواع الخفی من القرآن قل مخاطب ایساں کلیان دے ہیں یار نبی سرورد نال عزم الفاظ امت دے لو کی داخل سار وہ ایمان رسول الہد سنگ امت نال رکائی آیات قرآن دینی احکام حقوق شریعت سار حضرت دا ایمان او نہاں سنگ پکن جہا انہاندا امت دا ایمان او نہاں منوں منن و لوں زبانوں نال مشاہدے تے ایمان او نہاں نظروں استدلالتوں جو ہے ایمان محفوظ او نہاں تبدیلی ہو روز اولوں رب شاہد ایمان نبی واسن امت کیا شانوں کسی من ملک خلافت کنند اوه کہن نبی الہی</p>	<p>چونکہ در نورش نظر انداخت مرد آں یکے سینی و دنا ئد در بعسر ہر یکے باشد بصورت یغ آں چونکہ یک نور است در ہر یکے شکے گرچہ در نور و ضیائش لے خطا است لا نفرق بین احد من المرسل جو وقت نزول آیت سپہ حاضر آہے اہل خبر دے جو مندے بول کن حق یاراں اوه مردود شہار معتوف اتے معظوف علیہ و احکم سو کے کہ بولی میزن سن اللہ اپنے جو طرف نبی دے گئے اتارے خلقت لول بوجا دن جو جو رب وی طرفوں آندا تقدیر قول اقراردل اتے ایمان نبی دا جانوں ایمان امت وچہ حکم ایمان نبی اس حکمت جانوں جو حکم ایمان نبی دے نال ایمان او نہاں بہ حالوں الہد واحد ازلی ابدی میںاں اہل ایمانوں یہود کتاب منن کہہ بعض کتابوں منکر و اہی</p>
---	--

لذہ معظوف الخ والمؤمنون کا عطف امن الرسول پر واقع ہوا حلوائی معنی و بھونچھو کہتے ہیں
کو خدا ستالی کی بیٹیاں کہتے تھے ۱۱

جو نازل رب کتاباں کیتیاں اوہ بھی حق ہے آباں
رسول منن جو وہ نبوت کسے خلافت نہ پانندے
پیغمبر معصوم گناہوں وحی رب تھیں اوہناں
سے امت دی تعظیم اتے تکریموں پاک الہی
ابن مینر کہیا جو موسیٰ داپس آئے طوروں
رب آرنی دا جو رب تھیں موسیٰ سوال اللہ یا
موسیٰ دی ہے اہم شکایت رسمی قیامت تائیں
تا رب قدر دانی سرور دی کیتی کا شکر گذاری
اِنَّ الرَّسُوْلَ بِمَا اَنْزَلَ الْبَدِیَّةَ اَخْرَجَ کَرَامِی
سے نال نبی دسے امت باراں خیراں وجہ برابر
وَمَا یَجْعَلُ لِحَکْمِکُمْ فِی الدِّیْنِ مِنْ حَرَجٍ اِنَّ کَانَ
لِنَعْفِرْ لَکَ اللّٰهُ مَا لَقَدَّمْ مِنْ ذَنْبِکَ وَیَا اٰخِرَ
امت حق فرمایا رب تسال کل گناہ بخشیندا
یَتِمُّ نِعْمَتَکَ عَلَیْکَ رَبِّیْ نِعْمَتٌ مِّنْ سِوٰی
وَاَتَمَّمْتُ عَلَیْکُمْ نِعْمَتِیْ وَرَضِیْتُ لَکُمُ الْاِسْلَامَ
جو تھا پر مدے او برسی و رب سر ملک درود
هُوَ الَّذِیْ اٰتٰنِیْ عَلَیْکُمْ اِمْتِ حَقِّ سُوْبَانَزَل
وَجِئْنَا بِکَ عَلٰی هٰؤُلَاءِ شَهِیْدًا لِّوَمَا کَانَ حَقْرًا
بِنَصْرَتِ اللّٰهِ لَهٰؤُلَاءِ اَجْمِیْعًا رِیَاضِ سُرُوْر
سوال لو کہیشک مولانا حق حضرت فرمایا
وَلَسُوْتُ لِعَظِیْمِکَ وَرَبِّکَ فَتَرَفِیْ حَقِّ تَبٰی
فَاِنَّ لَکَ لَآجِرًا عِندَ الْمُؤْمِنِیْنَ حَقِّ پانندے
فَاَقْمِ السُّوْفَاةَ لِسَانَکَ حَقِّ سرور دے
الْمُتَشَرِّحُ لَکَ صَدْرُکَ اَبَاسِیْ وَجْہِ کَرَمِ
اِنَّ الرَّسُوْلَ بِمَا اَنْزَلَ الْبَدِیَّةَ اَخْرَجَ

کتابت

بغز مخلوق کلام خدا پر عیبوں پاک صفایاں
پیغمبر برحق جہادیں اک دو حیوں شان رکھانندے
اوہ حکم خدا اگے در تاون سدھی راہ دکھانے
ایمان رسول اللہ دیناں است ایمان گواہی
تس رب شکایت کیتی قیامت تک رہی مستور
لَنْ تَرٰنِیْ وَاَلَّا اَلُوْا صَانَ جَوَابِ تَهْتَهْ اَبَا
نے جد سزا جو سن بر کے حضرت کبر عطا میں
جو باقی رہے قیامت تک اوہ مدد رسول غفاری
مدد رسول اللہ دی اسوجہ مومن بھی سنگ نامی
مَا کَانَ لِلنَّبِیِّ مِنْ حَرَجٍ سُوْبًا حَقِّ نَبِیْ دے صادر
نہیں تسال او پر دین اندر کہہ شرح نے دوم شمارن
حکم سو یا تہدہ پہلے پھیلے ممان تصور کبری دے
اِنَّ اللّٰهُ لَیَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِیْعًا فَخَرَّ قَرٰنٌ وَّسَبَّحَا
صیب کارن فرمایا امت حق بھی خبر حضور ی
تسال او پر نیت پوری راضی اسلاموں تسال آیا
اِنَّ اللّٰهُ دَمَلِکُمْ لِقَوْلِکُمْ وَجْہِ قَرٰنٌ مَّوْجُوْد
رحمت رب تسال بڑھیے کیدا درجہ حاصل
وَجَعَلْنَا کُمْ اُمَّةً وَسَطًا لِّتَكُوْنُوْا شٰہِدًا حَقِّ اِسْتِجْحٰنٌ
وَمَا کَانَ حَقًّا عَلَیْنَا لَنَرِیْ الْمُؤْمِنِیْنَ اِمْتِ حَقِّ پُرہندے
بِئْسَ اللّٰهُ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا عَلٰی قَوْلِ النَّبِیِّ اِمْتِ
وَلِیْکَ خَلِیْفَتُکُمْ مِّنْ خَلَاِیْقِکُمْ اَبَاسِیْ اِمْتِ سُبَّحَا
فَلَهُمْ اَجْرٌ عِندَ الْمُؤْمِنِیْنَ اِمْتِ حَقِّ آہندے
وَلَقَدْ یَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِذِکْرِ اِمْتِ حَقِّ وِہر دے
فَمَنْ شَرَحَ صَدْرَکَ لِاِسْلَامِ اَبَاسِیْ وَجْہِ کَرَمِ
وَالْمُؤْمِنُوْنَ کُلٌّ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ حَقِّ اِمْتِ بَر تہر دے

کتابت بعض علی بعض کلام اللہ شریف و فیہ اسد تاملے جیسے ایمان
تم کی شہادت دی ہے ویسی ہی ایمان امت پر شہادت دی ہے سراج الکاظم

پھر اس قرب حضوری اندر دعا حضرت فرمائی
 رہا نا کھڑے سالوں جو اسماں کیسیاں بھل خطائیں
 رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا رُكُوهَ نَاهِ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ
 یہود نصاریٰ کے جو ہیں آسمان بھاریا بونہ تکلیفان
 ما لا طاقت لنا بہ ناه جس حکم زور اسماں کے
 سن ابن حبان آتے بن ماجہ حاکم کرن روایت
 نہ بد لگ قصہ گناہ دانند لگ ہو دمن خطائی
 نہ بند یا ندے حق معاف ہوں جوین کرنا قتل کیسا
 تے ربدے حق حیوں صوم صلوت ہوز حج بنام الہی
 وجہ ما مورات جے ترک ہوں اوہ سا ہونہ پائیں
 جو کھلا صوم صلوة زکوٰۃ یا حج یا نذر کفارت
 ایسہ اس امت تے رحمت شفقت ہو یا فضل الہوں
 اگلیاں تے تکلیفان سختیاں جو جوین آیاں

رَبَّنَا لَا تَوَاضِعْ عَلَيْنَا سِتْرًا نَسِينَا اَوْ اٰخِطَا نَا نَالَ مَقَالِي
 بے اختیار آتے ہیں قصہ جو سویاں کنوں اسماں
 لَمَّا حَمَلْتَنِي عَلٰی الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِيْ جُؤَالِيْ اٰكِلِيْ اَرْبَابِ
 رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا اَوۡهَ اَسۡاٰلِ جَوَابِ ضِعۡفَالِ
 اونہاں بھاراں تکلیفان تھیں رکھیں نت دور
 گناہ تے بھل اس امت دی رب کستی دور نبی
 جو سہو بہلوں ہو یا دلدا قصہ نہ آنا کالی
 یا ضارح کرنا مال کسے دکھ یا اس مثل پھر بد
 جے بھلوں ترک ہوں اس معافی صوم صلوة تقضائی
 بلکہ اونہاں تدارک واجب وجہ سراج دکہا میں
 واجب اونہاں تقضائی ہو و یا سچہ خلا مہارت
 جو کسے امت تے مول نہ ہو یا اگے ایڈ فلا حول
 اونہاں وجوں کہہ نمونہ کھول سنا راں بھایاں

اگلی امتوں پر کیا کیا تکلیفیں اور سختیاں تھیں

اَصْرًا مَا يَكْفِيْكَ يٰۤاِحۡقِ اسر ایلیاں دیراں
 جاں کرے گناہ ایسہ امت پھر دلوجہ ہو دے پشیمانی
 جاں جامہ حسبہ نجس ہوندا بن کیشیاں پاک کھیندے
 وجہ دنرات پنجاہ نمازاں آسمیاں اوپر اونہاں تے
 تے چوتھا حصہ مال زکوٰۃ اونہاں تے واجب آئی
 جو اونہاں تھیں کرے گناہ نس طعام حرام کھیندا
 پانی با سبجہ نہ اونہاں طہارت جائز سرگز سا ہی
 با سبجہ عبادت گاہ نہ جائز اونہاں نمازاں آیاں
 جاں وجہ روزیاں ہوندے کھاناں نہاں حرام کھیندا
 صدقے اونہاں ہوندے رد یا ندے سخت تدو رسوائی
 اونہاں لوکاں وجوں جاں کوئی ظلم گناہ کماندا
 رسد کی لوکاں وجہ خواری
 نہ لیتے جرم کماون

توبہ اونہاں قبول ہوندی سنگ قتل نفوس کٹر
 اوہ توبہ ہوئی صحیح انہاندی کیڈ فضل رحمانی
 تے پانی مال دسو دے ایسہ امت نجسوں پاک کھیندے
 ایسہ امت پنج پڑے پنجاہاں اجر برابر ماندے
 زکوٰۃ اس امت حصہ ہے چالیسواں فضل الہی
 ایسہ کرن گناہ نہ امت کیسیاں جب الید بخشیندا
 ردائیم سو یا انہاں بدل وضو دے بھائی
 کل زمین ہوئی انہاں مسجد کیا کھینتاں پایاں
 بھی وطنی حرام ہوندی وجہ روزیاں راتاں اوکھ کھیندا
 جاں اگ نہ اوتر انبروں کھا کے ہون دلیل کھسانی
 اوسدے گھر دے دروازے تے اوپیں لکھیا جاندا
 جو شخص فلا نے بت فلا نے کستی کوئی بدکاری
 نہ بدلے شکل نہ دھنن زمین وجہ نہ رسوائی پاوان

ادہ ہے کوئی نیکی کروا کو لکھی جاندی سا ہی
 اس امت سے سر نہیں ایہ کل بھار اس رات اتار
 دنیا ولا تحمل علیہا کر کے عرض حضور خدا سے
 وچہ ہوا ہب اس امت کچھ خاص انعام آہی
 جو سختی اور آہیلیاں تے دور انہاں یقین کینا
 کرنا قطع عضو خا طی و قتل تو بہ وچہ ہونا
 کفارت اس دی عین اس دی دی نہ ہون بیگوانی
 جوین مال غنیمت چرینی ہور ذوات النظر حلا لوں
 بھی حرج ادہناں وچہ دین اہرا یہ سختی آہی بھاری
 صوم روا افطار سفر وچہ قصر نمازوں نامے
 بے بیمار ہورے یا عذر کوئی جائز افطاروں
 ایس شریعت کل شریعتاں پوریاں کر دکھائیاں
 کسے شرع وچہ سختی سی ہونہ وچہ کسے فرمایش
 جو کوئی تیرے سبے رخسارے تے حزب لگا دے
 جو کوئی تیس سنگ جھگڑے اسنوں دیوں پی چاؤ
 پور اجہیاں نرمیاں مذہب وچہ نصاری آیاں
 تاہ سی حکم انہاں نون اسد ابدست کیتی جاری
 شاہ رسولانی اسادے جامع جان جسمالوں
 رحمت راحت نرمی نامے شدت راہ خدا دے
 یہ امت اکمل کل امتاں دی خیر الامم سدا دے
 سختی گرنی حکم ہویا جھہ اس جا سختی کر دے
 جتھے حکم قتل دا اس جا قتل کرن کفاراں
 ظلم حرام انہاں تے ہویا یلیا حکم عدل دا
 جو کسے صاف نہ بد لہ بیوسے مبرول جبر کے
 داو جمناسنگ اہل ایما ناں رحم خدا فرارے
 موصول مومناں نال رحیم خدا دی ذات ایہانی
 رحمت ہور نہایت میری ادہناں اکثر و آخسر

انہاں دس بل ست سو بلکہ دوراگاں پہونچانی
 مالک امت دی سب شفقت ہوئے اوس دہبار
 سختی دور کرانی ساری حضرت بحر صفا دے
 جو ہور کسے تے مول نہ ہووے پہل انہاں پہل سانی
 قصاص خطا عہد وچہ کینے حضور آئے جیوں مینا
 گناہ ہوئے تے لکھیا جان ہون ذیل دہوناں
 حرام ہویاں ادہناں کئی چیزاں اونہاں تلال پھجانی
 ہور جلدی ادہناں عذاب ہوندا جو ہونا غفر گناہوں
 نہ بیٹھیاں روا نماز ادہناں اسان یثیار تائیں ساری
 اگلیاں تے سختی سی اسان اپر بھار نہ ڈالے
 اگلیاں تے ایہ سکھ نہ آتا جو اس امت پیاروں
 نال وضاحت اکمل اس وچہ کل مرادیں پایاں
 وچہ انجیل جوین فرمایا منع قتال زیبا کت
 کبھار ضارہ دل اسدے کرنا انجیل بتا دے
 جو میں ٹرے تہ نال ٹریں دویل اوس نال برابر
 رہا بیت خود نفسوں انہاں سختیاں ہین اٹھایاں
 قبر جلال موسیٰ وچہ عیسیٰ وچہ جمال انواری
 منظر کل کمالاں سندے قوت نال کسوں
 اکمل کل شریعتاں سندی ایہ شریعت زیادے
 عدل اوسط افضل اکرم وڈے شرف رکھ دے
 تے نرمی کرنی حکم ہویا جتھے اس باز جی کر دے
 جتھے حکم صلح دا اس جا کرن صلح ابراداں
 بدلے دا بدلہ دودہ استھیں ادہناں حکم نہ بلدا
 اس دا اجر خدا تے ہویا دیکھ خبر نون پڑھے
 وَكَانَ اللَّهُ بِأَعْيُنِنَا ^{وہاں} حَسْبًا ^{سوجھ} صَاف ^{انوار} اِنَارًا ^{سے}
 گویا قربا یارب اسے
 میری شفقت رحمت سحرنا بودی

جو رحمت پیری نت قدیمی تیری حادث آئی
 جے توں رحیم نہ ہونہ دل میں بھی رحمت انہاں نکر دیا
 وَأَعْفُ عَنَّا كَرِيمًا مَعَاذَ الْكَافِرِينَ
 کلمہ کر بھارے عمل ساڈے دچہ تول خدا یا
 یا مسخون لے معافی سانوں حسنوں بخش تھیوے
 خسف مسخ تے غرق نہ تاہیں اس امت دچہ آیا
 أَنْتَ مَوْلَانَا مَا سَرَدَ عَالَمٌ عَرَضٌ كَرِيمٌ
 توں ناصر تویی اساڈا اندر کل کم یاراں
 وَالْكَافِرِينَ كَأَمْوَالِهِمْ كَوْفَرًا سَوِيًّا
 یارب فتح اساںوں دیوے اور پر قوم کفاراں
 دولت اسلامی دچہ اتق بلند ہی رہے خدایا
 مری مالک توں حق آیا نصرت کرن غلاماں
 تے حق غلاماں مدد کرنی اور پر دین خدا دے
 ایس دعا دچہ اپنی ذات نہ حضرت خاص رکھانی
 متوجہ رہے شامل آپوں متکلم مع الغیور
 جہاں میں امت حاضر ناہ سی اندر اس مقامے
 بھی آپ شریک نہ آہے نال ادہنا مدد دچہ گناہ
 اس دچہ نکتہ امت شامل ہووے نال ہمارے
 صیغہ جمع قبولیت دا انشور دے استائیں
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بخشش عفو تے رحمت ہور ولایت نصرت حضرت
 جیوں کر ذکر ہو یا تا حضرت سر سجدے دھر چایا
 عرض کیتی ایس گلوں یارب فکر ہوئی دلیرے
 فرمایا انا نال تیرے جو ورتیا میں دتارا

اور ناری خواہ کہ اندر لایا ہرے ایک نصیب میں ہے

تیری دعا رحمت دیوں میں انہاں جبت جسم ہو یا
 توں شفع میں بخشنا را رحمت سستی فردا
 وَأَعْفُ عَنَّا كَرِيمًا مَعَاذَ الْكَافِرِينَ
 با دجو دغری بی ساڈمی تے ان سلاس جو آیا
 دا رحمتاں غرق ہو دن تھیں رہا معاف کیجیوے
 پھر فرمایا دس مجھو با ہور کیا دل بھایا
 توں مولاتے سردار اساڈا امیں غلام بندہ
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 خالصاً على القوم اذ بانوین اوتھ کیتی عوض تداہیں
 غلبہ دیوے رحمت تھیں دچہ قتل کرن انہاںوں
 کفاراں تے رہے ہمیشہ ساڈا غالب سایا
 ہر دشمن تے غالب کرناں مومن خاص عواماں
 ہر کم اندر نظر موئی دل چھوڑن غیر تنگا دے
 باکہ صیغہ جمع الا کے امت نال رلائی ہے
 علم صرف وامسئلہ دیکھو لفظ جمع سنگ فیروں
 نال اجسام مگر سنگ رکھیا حضرت خیر اناسے
 جو ادہ کر سن پاکی سب تھیں حاصل شہادتاں
 جو اکرام فصائل قرب ربی اسال پائے بھارے
 تے امام نہ دچہ دعا دے سر خود کرے دعائیں
 امت مرحومہ ہر حالت یاد رکھی متہ اے
 منگی رب تھیں پس ادہ حاصل ہوئی کل بکثرت
 حکم ہو یا سرچک محمد کیوں سر نہواں پایا
 نال اندازے میرے ہوئے میں پر لطف گھیرے
 ایہ فضل میرا تے بخشش تیرے عملوں کے ہر وار

مسلم رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم بھی دلی میں اور نہیں مولا نہیں اور فرمایا بلا دلی
 کا علی ہونا مجاز ہے ذرہ جیتی دلی ونا صدقات بار تبتالی ہے طوائفی عنی منہ
 ہم ہائیں گناہوں سے رحمت معافی پر اور خطاوں پر ولایت اسلام میں نمرقا دشمنوں پر اور سب

امت تیری سنگ بھی ایسے کر سارا روز خضر دے | جیوں اے معاملہ نال تہا ڈے ہونے کم مہر دے

ذکر آیت شریف فارسی الی عبدہ ماجی اسکے متعلق امر

فَارُوحِي لِي عَبْدِي مَا أُوحِيَ دِحِي كَيْتِي رَبِّ قَاوِر
 بتے قسم وحی دے یعنی اودھن قسم پیارے
 نہ کوئی ملک مقرب اس جا مول رسائی پاندا
 ایہ بھید ناروحی والا بہم رکھیا اندر پر دے
 جو یاراں دچہ رزمسار پوشیدہ راز رکھا دے
 تاب تو میں اودھنی والا شان جدوں تہہ آیا
 کیت اتے میت کیفیت ناہ کچھ بتلائی
 اذِ الْغَيْشِيِّ السَّلْوِيَّةِ مَا لَيْغَيْشِيِّ رَبِّ اودھنی راز رکھا دے
 دچہ بین آیات دسن دیا ایہو چسال رکھائی
 فاروحی آیت ریوچہ عالم کرن احتیاط زیادے
 مکمل بھید تائیں کوئی کنجی لاوے پتیکانوں
 قول بیان کیتے جو کچھ ازہناں کر کے نقل مناؤں
 جو میں ذکر مفصل گذریا قول تریجا ایہہ فرماندے
 میں رب ڈکھا دچہ احسن صورت ہر یا حکم اسانوں
 فَوَضَعُ كَيْفِيَّةً بَيْنَ كَتْفَيْهِ دسیا شاہ اراری
 وَجَدْتُ بَرْدًا هَائِلًا نَدِيَّتِي پانم ٹھنڈا اسد نیوچہ چھاتی
 نَعَلْتُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ تائیں پاروں
 یا غیب آئے سب نظری مینوں کبیا رسول کہاے
 فَيُؤْتِي مَا يَخْتَصِمُ مَلَأَ الْأَعْلَى كَسُوچہ جھگڑا ملک کر نیدے
 پچھن کون عبادت جس تہیں دو گناہ ہو جاندا
 سردیاں اندر و شو کرناں طرف جماعت جاؤں
 ہر ہر عضوے سردیاں اندر خوب پرچاؤں پانی

طرف محمد کیتے پنے مخفی بھید ادجاگر
 جبرائیل تائیں نہ جسدی ہرگز خبر سو مارے
 جتھے شاہ رسولان اعلیٰ ارفع قدم ٹکاندا
 ظاہر نہ کیتا رکھیا رب دچہ اپنے تے سرور دے
 اودھ رزم اشارے یار یاراں دے سمجھن غیر نہ پانے
 دو کمان قدر یا کتر قرب خدا دا پایا
 تاسدرہ پونچہ مشاہدے کیتے جدا سر آہی
 نہ اظہار کیتے رب صہم سرامر لو کائے
 لَقَدْ دَامِنَ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى مولا جیوں دیانی
 مراد میلن ہے کرن اندر کوئی دخل نہ دیوں سا
 بعضیاں نور نظر تھیں نال صحیح روایت جانوں
 پہلاں پنج نمازاں اجر فضائل اوہناں تباؤں
 وَآيَاتُ رَبِّي فِي الْحُسْنِ صُوْرَةٌ جوئی الاندے
 ملک بلند کچھری دچہ کس گلوں جھگڑی جانوں
 دچہ میر پال دو سورال اپنا تہہ رکھیاں ای
 راحت خوشی اثر دوسیاں اندر اس دی جاتی
 جو دچہ زمین آسمان سبدا پانم علم غفاروں
 قَالَ لِي بِرَبِّي يَا مُلْكُ پھر نر یا یا جس جلاے
 کیتے عرض آہی دچہ کفاریاں سخن دھرنیدے
 نر یا یا کیا چیز ایہی اودھ تار عرض الاندے
 لڑکے پیراں نال ہور انتظار ناز کماؤں
 کوشش نال طہارت کرنی ہے بخشش عیبانی

کے بعض حدیثوں میں صورت کے معنی صفات کے یعنی خدا سے تعالیٰ کریں نے بیت اجملہ
 میں دیکھا۔ خدا نے تعالیٰ کر خیم المملکۃ الملائع الال علی ال
 طوائف معنی عنک

پیر پیادے ٹرکے جاناں طرف نماز جماعت
 جو تہاں کہاں اتے اپنا محکم قدم ٹکا دے
 ہو دے پاک گناہاں تھیں جویں اوج اس مائی جایا
 نجات ہو دے جنہاں عملاں پاروں درجہ بڑا اوتارنا
 صدقہ عبدنی رب کہیا بیچ آکھیا بندے میرے
 شکل کشا تہاں لیا مشکل حل کرادو
 مشکلاں بنا یا خالق آپ بنی اریساواں
 تا اسرا نبل سلانی ہو کر عرض کیتی یا سرور
 سردیاں وضو جماعت دے پیریں ٹرکے جاناں
 رب کہیا بیچ کہیا محمد میکا یسں من آکے
 فرمایا سؤل طعام کھواون لوکاں تائیں
 سنے لوک ہوون چہ ایہ اٹھکے نفل نماز گزارے
 پھر جبریل آیا خدمت پوج سوال الا دے
 فرمایا رب کولوں ڈرنا ظاہر ہو پو شیدہ
 و چہ غصے خوش نو دی سچی بات کہن انصافوں
 ملک الموت ہو یا پھر عرضی کہند اس رسولا
 فرمایا جو کہن تجیل اس کرنی تا بعد اری
 تے چنگا جان اپنے تائیں درد میں عمل ہلاکت
 چارے ملک مقرب اندر انہاں سیلیاں چاراں
 کسے جو اب نہ دتا تہاں اتنی مدت اندر
 مشکل کشا خدا نون چھڈ جہ ملک نبی دل آئے
 کرو سوال دہا بیان نون ایہ دین جواب شتابی
 زناں معراج ہو یا تا حاجت ملکاں ہوئی پوری
 لہ ما فی السموات و ما فی الارض جیوں حق خدا دے
 زونہی صلا علم ترقی کان دعائیں
 نماز جماعت پیر پیادے ٹرکے جاناں
 نماز جماعت پیر پیادے ٹرکے جاناں

بعد ادا نماز دو جی دی کرن اد ڈیک نہایت
 دنیا و چہ اس زندگی بہتر نیک نامی سنگجا دے
 و المخبیات و اللہ رجا و اللہ لکات اک روایت آئی
 ملکات ہلاک ہوون جنہاں کماناں بتاواں
 ہیا رب ملکاں نون کیا تہاں مقصد لے چکیرے
 جو جو شکل حاجت ملکو اسنوں آکھ سنا دے
 پیر کجہ نجدی بے دیناں انکار کیتا جہلاواں
 گناہاں دے کیا عمل کفارے دوسا رگن کمر
 بعد نماز نماز دو جی دی کرن اد ڈیک عیاناں
 عرض کرے کناں عملاں پاروں درجہ من بھیا کی
 کہن سلام لوکاں نون راتیں کرن قیام ادائیں
 صحت یا محمل رب کہیا بیچ ہین بولا رے
 کہڑیاں کلاں نال غذا بول شخص خلاصی پاوے
 تے حالت و چہ تو نگری تنگی و چلی چال جمیدہ
 صدقت یا محمد عرب فرمایا باہر تہہ خلاخوں
 کھڑیاں کلاں نال ہلاکت ہوندی ہے مقبولا
 پیر دی خواہش نسانی دی دو جی ایگل جانی
 صدقت یا محمد فرمایا سی رب اس حالت
 چار ہزار سال اندے بحث کریندے ساہن تغالان
 اس راتے و چہ شکل کھولی سب دی پاک پیغمبر
 حاضر پاس خدا نون چھڈ کیوں ملکاں غم کر کما
 نہیں تے مسلمان بنن جھپ بندہ تہہ دہانی
 بھی ملکوتاں سیر کرادون ہوئی سی منظوری
 حضرت مانی السموات و ما فی الارض جیوں حق خدا دے
 حضرت نت منگیندے آہے آپ ہیا رب سائیں
 پڑھ ایہ جو چاہتے اتے آدے نظر عجیب
 نام ایک المنکرات و حب المسالین و ان لیخضر فی خطی و قوتی

ہے ابن عباسوں حکم کیتار ب اے محبوب پیارے
 تو ایویں کریں شفاعت امت خلوت وچہ جیسا ہم
 تاروز حشر دے ایسے حساب نکر دے نال انہاندے
 اور سب کچھ ہے خاطر تیری ہو یا جان پسارا
 کون مکان تے جان چہاں سب بچناں خاطر تیری
 اہم بچدک ویتما فاوی کیا تدھ اسالی تم بنایا
 وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ جَان کواری بھلوراہوں
 وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَغَنَىٰ کیا تنگدستی نہیں تدھ پایا
 کھیاں زمین فرانیہاں ہتھ محبوب خدایکراہیاں
 بہشت حرام بنیاں جد لگ نول نہ جنت جاویں
 امت تیری نول اسال ریناں نول زیادے
 ادہناں لمی عمر نہ کیتی تادل اوہناں تخت ہوجاوں
 ادہناں سب بھتیں کچھے آندا تا وچہ تبارک سن زیاد
 جد بینوں یاد کرن اوہ سارے وچہ میری مہمانی
 جد کرن عبادت وچہ کرامت میری اوہ سب آسے
 جاں ایہ ہون پیمار شفا اپناں ویسا جنت راہوں
 تنگی سخت گھت مصیبت ادہناں پاک بناساں
 جیون دی کر زندگی اوڑک ہوتا قوت پیارے
 جد چاہیں کر عمل اوہوتس بدلہ پاسن آخر
 نا ابد ہوون کل خلقوں ہتھ ادہناں کچہ ناہیں
 نہ دن دنیا دل لاویں نہ تدھ کارن ایس بنایا

خلوت وچہ عبادت ساڑی کیتی تدھ سوہارے
 جے امت نال آداب پسند نہ رکھدے ایس ایسا
 میں تے نول مجربا جو کچھ باہجہ دو ماندے پاندے
 جو تیری ذات نہ ہوندی کچہ نہ ہندا پھر آنکلاں
 ہے تیرے نور طفیلوں موجودات تانی میری
 پھر جگہ دتی تدھ نال کر دے شاہنشاہ بنایا
 پس راہ دکھایا کے وچہ پو چایا فضل الہوں
 پھر غنی کیتا تدھ محتاجاں نول توں بھی غنی بنایا
 اعطیت مفاہیم خزانہ کلام رضی من بخاری وچہ گواہیاں
 بھی انساں اوپر حرام نہ جد لگ داخل امت کراویں
 تاہو وے حساب نہ لمان روز حشر دے کنگاڑی
 نہ موت اچانک تے بن توبہ نہ لدرسدناویں
 امت تیری مرحوم تے فضل زیادہ ساڈے ہر
 جو شکر گزار دہناں نعمت زیادے فضل ہویا رحمانی
 نا امید ناہر گر ہوون رحمت میر بول گاہے
 جے توبہ کریں کراں قبول جنت تے اصلا توں کم
 کنول گناہاں محبوباں اپنا فضل کماں
 جس چاہیں پھر یا آخیں چھڈاویں پیارے
 نیکی رسن نیکی پاسن بدیوں بدی اوجا کرے
 نال میرے کر صحبت ہو سن میرے سنگ اصلاہیں
 گناہ است تیری دے ڈٹھے کیتا عفو عطا یا عمر

حاشیہ گذشتہ۔ واذا اددت فیہنی قوم ذنوبنی خیر مقنون ۱۲

صلہ آپ پیہن میں والدہ رضائی کے ہمراہ کو جاتے جاتے فنا حاجت کو تشریف لیکے تو ماں ماجہ تے واپس ہو گئے
 اور راہ قبول گئے حق تبارک و تعالیٰ نے قدرت کا مد سے آپ کو کہ مضمہ میں چو پنا دیا۔ **وَالَا ان اغنیہم اللہ ورسولہ**
 من فضلہ برادر غنی کیا اوکو اللہ اور رسول اوکے نے اپنے فضل سے بقرہ صلائی عفی الیہ عنہ
 عہدینے اگر کسی نیک عمل کا دل میں ارادہ کریں کے اور نہ کر سکتے
 نامہ اعمال میں درج کر دیا جائیگا۔ غلام محمد عفی عنہ۔
 سخن نا بود کسی
 مار

مرتب کیسیا کیا کھنڈ آندوئی پاریا کارن میرے
دو جی مٹھ وچہ ظلم گناہ امت دے یارب آندے
تے ظلم گناہ اوہنا ندے بختے نال شفاعت تیری

عرض کیتی دو مٹھاں اک روح مزاج عبادت تیری
فرمایا رحمت سنگ نقص امت و بختے جنا ندے
بھاگ بھلے اس امت جس دے شاہ رسول اللہ خیر

صلی اللہ علیہ وسلم

شعر

چار چیز آدرہ ام شاہا کہ در گنج تو نیست
فرمایا مجھو بانگ جو خواہش تیری آئی
رد منتھو میرے جو تینوں علم اوہنا ندا سارا
شفیع اوہناں داتوں میں بخشاں تدہ شفاعت ہوں
امت تیری دواں تھیں باہر مول نہ آئی
بندگی اوہناں رضامیری دینال غامی پیارے
ادہ کراں قبول اوہناں تھیں جو نام کریم ساڈا
عرض کیتی امت میں غشی ناخس لوق فرمایا
فرمایا رب کیا چاہیں ہن دس مننی مجھس با
بخشی ستر ہزار کیا ہو چاہیں عرض گدازی
پھر فرمان ہو یا کہ قول تک عمرناں کر سیں یارا
کل امت دی بخشش ہو دے باقی رہے نکوئی
رحمت ظاہر ہو دے میری مگراں عزت تیری
دو حصے دن تیا امت بخشاں تا جو رحمت میری
روز قیامت ہر فرقہ جد حق وچہ امت تیری
آدم کہے اولاد تیری نوح کہے تدریت میری
اوگنار گناہ میں جھڑے حق اوہنا ندے پیارے
ایہ حقدار اسادے پس میں اسدن قلم تہناوی

عاجزی و بیسی نذر گناہ آدرہ ام
دیاں مال فضل کا تا سن عرض رسول بنانی
فرمایا جو فرماں میریاں وچہ تقصیر اد جاڑا
جوستمال تیریا نوچہ تقصیر ادہ بخشاں میں صلحوں
یا ما بعدار ساڈی یا عاصی اوگنار خطائی
گناہ تفنار میری تھیں ہن جو نال رضا سو بارے
جو نال قضا ہو یا سنگ رحمت بخشاں ظلم تگا دا
اک حصہ بخشئی تے دھے بخشاں دن حشر جان آیا
عرض کیتی امت فرمایا اے پارا مطلق با عو
امت امت ست سو داری کیتی عرض پیاری
عرض کیتی میں خواہندہ تے توں بخشندہ بھارا
فرمایا جے ہن بخشاں سب گل گئی مک سوئی
ادہ باقی رہ جاندی اک حصہ تدہ بخشش ٹھیری
ظاہر ہو دے نالے عزت خلقت دیکھے تیری
رعوی کرن اولیت ہر ایک کرسی گل بھیری
کہے خلیل میری اے امت حق وچہ امت تیری
دو زنج تے دربان اتے ابلیس کہن وکھ ساڈا
ذکر یا وانگ قلم اوسدی جو میں سب تھیں پر ناری

صلی اللہ علیہ وسلم کو جس وقت ان کی والدہ ماجدہ حضرت زکریا علیہ السلام کے پاس لائیں کیونکہ ایام حمل
میں انہوں نے نذر مانی تھی کہ جو کچھ پیدا ہو گا خدا کی نظر کروں گی انی نذرات لگ مانی بطنی اس پر ہر ایک
چاہتا تھا کہ میں اس کا فیصل بنوں تو ہم نے حکم کیا کہ ہر ایک اپنی اپنی تلیں پانی میں پھینکیں تلیں وہ
{ باقی پر صفحہ آئیندہ }

پس میں اسدن قلم تہناوی

جاں تلم شفاعت ہر اک ڈالے روز قیامتوالے
 عرض کیتی اوس رات حساب امت دار و جزا سے
 اس وجہ کیا ہے مطلب تیرا اے محبوب بتائیں
 فرمایا میں ایس طریقوں لراں حساب انہا ندی
 بد کرداری ادہنا ندی میں تیتھوں خوب چھپائیا
 جے توں رکھیں نال انہا ندے جب رسالتوالی
 جچھ پیہر اوہناں داتوں راہ دکھا دن بار
 از فابدی نظر عنایت میری جہت انہا ندی

تا قلم تسا ڈی فوق ہووے کل امت تدھ حوالے
 ہووے حوالے میرے ہو یا حکم ولوں بر تروے
 عرض کیتی اس روز نہ ہووے امت حوازاں میں
 جوتوں بھی خبر نہ پاویں وپر بد اعمال تنہا ندی
 پھر کہ بیگانیاں نوں ادگن امت وال دکھالیا
 ربویت دی رحمت میں اذہناں اوپر ہے ہر صانی
 میں معبود خدا ادہناں دانالے سر جنبارا
 بھی دن قیامت پیاریا دیکھیں رحمت حق تنہا ندی

مثنوی شریف

چارہ ساز کہ بے یادیم ہے
 بیشی گرتوبے سر و پا آدمیم ہے
 تافسد شد واپسی ما بین ہے
 جزو توتوبلہ نخواہیم یافت کو
 جے منظر کلام نہ ہوندی امت نال تمہاری
 عرض عمر نے کیتی وچوں باوچی دیاں رازاں
 اک اوہناں تھیں رب شکایت کیتی امتوالی
 پر میں دیکھے تنہاں برائیاں بالین بریساواں
 علی کیا اوہناں گلاں تھیں حضرت کو کھانا میں
 جان پہلیاں تھیں کوئی آنا نافرمانی کروا
 وچہ زمین دے پتھر جان دے شامناں گناہاں
 زمین یندی پھر اکنال بائیں پاروں نافرمانی
 جو میں قوم داؤد اتے عیسیٰ بنییاں تخت گئے اٹھائے
 پر ایہ امت جد جبرم کماٹے اوہ ساری کر دے

گرتو براتی بکی رو آوریم کو
 ہم با اید تو خدا آدمیم کو
 ات کس ما بیکسی ما بین کو
 گرتو نوازی تو کی خواہد نواخت کو
 تھوڑا پتہ ممول حساب نہ لیند احشر دیہاڑی
 راز کوئی فرماؤ لگے دسن شاہ فیاضاں
 ایہ کرن گناہ وچہ خلوت جلس وچہ اعانت عالی
 رسوا کراں نہ وچہ خلق دے نعت ذوق کھوڑاں
 فرمایا میںوں رب کیا اے محبوب اسے
 عذاب اوہناں آہ نہ اسی جیوں لوح صلیب تہاں
 تے ایہ کرن گناہ میں پر دے پاواں فضلہ راہاں
 باندر سو رہو نہ دے اک شکلوں بگڑ جان دے نادانی
 جو میں لوطی لوگ اتے اکنال تے پتھر گئے برساے
 میں اوہناں تے رحمت پاواں بخشان نال ہر دے

حاشیہ صفحہ گذشتہ : سب نے اپنی اپنی تہیں پانی میں پھینکیں سب کی قلیں ڈوب گئیں مگر زکریا
 علیہ السلام کی تلم اوپر تیرے گلے! اور دیکھ تلم لوہے کی تھی تو پریم بیل سزا کی پرورش ان کے پر وہی ایسا ہی قیامت کیوں دعویٰ شفاعت
 میں سب اپنی اپنی تہیں دیا رحمت میں ڈالینگے تو آپ کی تلم سب سے اوپر تیری گی۔ غلام بڑھنے منہ ہمارا
 ملے اسی محبوب الخ! اس سے شاید شکہ من علم فیہ حضور صلی اللہ علیہ وسلم کو ہمیں کہ اللہ تبارک سبحانہ بود کسی

بہشتی ہر جگہ

بنت نبی نے ادبناں رازاں بھین اکر ازیچھائے
 اے سرد میں ضامن ہو یا رازق انہا ندے سندا
 میں تیرے اتے تیری امت کارن باغ بنا کے
 دروزخ تیریاں دشمنیاں کارن برجیا میں مجبور با
 لکڑیاں کرن گناہ خلوت وچہ میں بھین شرم نکر دکر
 عار طاعت خلتوں ڈردے میتیں خوف نہ پندے
 میں رزق ادبناں دا غیر ادبنا ندے تائیں دیواں ناہیں
 عزت ذلت ہتھ میرے ایہ نظر کرن دل غیر ال
 میں نعمت بخشاں تے ایہ غیر میرے دانشگر گدارن
 میں پاس فرشتیاں کوئی شکایت ادبناں کرو تاہیں
 کفر کرن ناشکری میری اندک دکھ اگھ پیاں

فریبا امت دی رب شکایت اوج فرما کے
 ادھ کیوں نہیں اعتماد کریدے میرے ادھر سو بندہ
 ایہ تہ رغبت کردے نہ ادبناں خالص عمل کما ہے
 ایہ نا فریبا کر کے اسوچہ آپوں ڈرن عجز باہو
 لڑکاں وچہ پرہیز کما دن کلیاں مول نہ ڈردے
 میں عمل نہ کل دے منگال رزق درہے دا ایہ نیکند
 ایہ کرن ریا وچہ طاعت دمن غیر میرے تائیں
 غیر میرے بھین ڈردے شکر خفی وچہ بھی نہیں خیال
 بد عملی ادبناں ملک دمن نت ہر بد فعل شمارن
 میں دکھ بلا کجہ دیاں تا جھو دے غراں پاس تدا میں
 ورثہ نبیاں دیاں والا آہے دکھ بلا یاں

منوی

تمزل بلا عاقبت انبیا ر است
 زخم بلا مرحم بیدینی است
 فرمایا محبوبا نول شرطاں سنگ امت تیری
 نیکی کرے جو امت تیری کراں نہ رسدادت
 نہ لائق اپنے طلب کراں ادبناں کولوں طلب پیاری
 جو کرے گناہ پھر تچھے اسدے سچی تو بہ کرسی
 استاں عضواں اسدیاں اپر نظر اسادی رہندی
 اک عضو می نیکیوں چھ عضوے اسیں بخشنا رے
 تے عطا رحمت دے جو سن ستے جو رتانی
 کرے جاں یا دگناہ کوئی اسی کتہ کرے پشمانی
 بے بندہ اپر گناہاں اڑی نہ مول کلمہ دے
 بیس سال اندر دو وار ہویندا اڈر دوزخ تائیں
 ادبناں اس تعلیموں روز مشردے دور خلتوں آڑی

جس نے اپنے دل سے غصہ نکال دیا ہے وہ اپنے دل سے غصہ نکال دیا ہے
 جس نے اپنے دل سے غصہ نکال دیا ہے وہ اپنے دل سے غصہ نکال دیا ہے

و آنچه ترا عاقبت آرد بلا است
 تلخ لے مایہ شیرینی است
 سبب رقابت تدع خاطر ہو سی رحمت میری
 طاقت قدر ادبنا ندے پاسوں کر تم طلب عبادت
 تے بد کج دیاں موافق اپنے کرم عطا سینا رے
 گناہوں پاک اس توب قبولاں بدل اونس ٹہری
 جے چھ عضو وچہ بے فرمانی اک وچہ نیکی بہندی
 ستے جو ڈر دوزخ استاں تے ادس حرام شمار
 اک عضو بیدی نیکی پاروں کمیہ فضل رحسانی
 خوف کرے غمناکی آوے بخشاں کل عصیانی
 اس رنج مصیبت بھج گناہوں مولا پاک بتادے
 گرمی ہاڑی لے سردی زمہر پر سنائیں
 مومن نول دکھ رنج مصیبت ہووے فرات شادی
 جے طاعت ہونے زیادہ ہستی کرساں ادسکے تائیں
 جہناں ظلم ادبناں تے کیتا دیکھ معارضہ خالا واں

دن کے رات مہینے عشرے عزت برکت والے
 دو نے اجر ادا ہنڈے کر سنا جو خضر ہوا
 نال کرم دے کراں حساب ادا ہنڈا روز خضر دے
 چھ پیغام امت اپنی نولں پہنچائیں مجھو با
 تائیں ہاں بوہنہ لائق مینوں دوست رکھیا جاو
 جیکرئی ڈرے کسے تھیں جو تھیں دکھ نہیں پہنچاو
 جو کرے امید کسے تھیں اپہ جو میری اس پہنچاو
 جو ظلم کسید لوں شرم کرے تا بہتر شرم اساتھوں
 جے ہانی جانی خدمت اختیار کسے دے کانی
 اوستھیں میں بزرگ جو آکھاں پس میں خوب چھانی
 فرمایا جانیں مجھو با کیوں میں ترے تائیں
 عرض کیتی توں بہتر جانیں تا البید فرمایا
 سب امتاں تھیں چھیکرے من تھیں اسکا کرتا
 بلکہ کل امتاں دے پیش تھیں تھیں ہوا رسوا
 عرض کیتی ہر جانی سالے امی رب جاناں
 پنجاہ سالانہ دی عمر الوالے امی لوگ ہمارے
 سٹھاں سالانہ والے رب فرمایا خشیا اہساں
 ستر سال عمر میں بخشی وجہ اس عمر تامی
 پھر روز خود چہ شدیاں اوتناں شرم اساتھوں
 حسوں چاہو کھر و حنت وجہ فضل ہووے جوانی
 فرمایا مجھو با تے قدم دے نظر اولاد میں
 پھر البید فرمایا جو شے ہستی اندر آئی
 تیری عزت شرف کرامت جو نزدیک ہمارے
 خاک قدم تیریدی اک ٹھہرے ہوا شانہ نالوں

بھیجاں وجہ اوتنا ہنڈے کرن جو نیکیاں وجہ تھنڈے
 نیکیاں اوپر بدیاں غالب کریساں اوتناں ساکے
 گناہ فضل تھیں بخشاں رحمت سنگ حنت وجہ ڈرے
 حنت احسان کسید جیکرئی رکھے حسب عجز با
 جو میں احسان میرے بوہنہ اوپر تھساڈے امت نالوں
 اوس بہتر ڈرن میرے تھیں میں تھساں اوپر ڈرے
 اوس بہتر کرن امید مردل میں سنگ جب اس آوے
 جو ظلم تھیں ہو کر دے تے وفاداری کرم اساتھوں
 نال میرے ادہ معاملہ کر جو میں مجھو با
 توں بلند اوستھیں جو آکھاں میں دل خلق بلانی
 پنجمیر چھیکرے داکیتا کر کے فضل عطف میں
 آکھ سلام امت لوں میرا پھر ایہہ آکھن آیا
 تا اگے کسے امت ناہ تھساں خواری ہووے میتا
 فادھی علی عبیدہ وجہ ایہہ بھی داخل بجانی
 فرمایا میں بخشے ات عرض کیتی سبحاناں
 فرمایا میں بخشے تھیں کیتی عرض سو ہمارے
 عرض کیتی پھر شرساںے تا فرمایا ہنڈاں
 کر دے رہے عبادت بدی با ہجرت کرے
 لے انشی اوٹے عمر الوالیاں اوتناں اکھیاں
 ناہ جس شرک کما یا اس حق نہیں ہوگے بجانی
 نظر کیتی دل قدماں ڈھئی ٹھہرے منی انھماں
 خاک قدم تیرے دی ہر فے سو نہیں گل کانی
 جے دس عرض ایہے ہوون قدر بلند سو ہمارے
 سے محبوب ہوونزاں سبھی گھراں گھنے اک الوالوں

نظم

ختم است بر کلمۃ آیت
 یا آفتاب سایہ سحرنا بودیم

اے کردہ خاک پائے تو با عرض ہمیری
 در عرض ظہور نکرد از علو قدر

بر راہ تو بنادہ نلک مدبر چشم
 ہر سفت چرخ بر سر راہ تو آدہ
 تو برگزشتہ فارغ و آزاد از ہمہ
 حکم سو یا حق دوست یاراں رحمت فضل بہار کے
 عرض کیتی یا مولا جو کوئی امت وجہ ہماری
 گناہ امت دا کل کفارہ ہوں دکھ بلائیں
 عرض کیتی جو بندہ کرسی جا اقرار گناہاں
 فرمایا میں رحمت اپنی کرساں او پر او نہاند
 فرمایا جے امت تیر لوں کوئی شخص کدہ میں
 رب دوزخ لوں کے ایہ بندہ بہت پیارا میرا
 فرمایا محبوبا کھاسیں غم امت کدہ تا میں
 جتنا پیٹا توں کے تہیں کراہتوں تک آیا
 تریسہ ہزار درمیدار راہ بل ایوں روز حشر دے
 کوئی تنگی سختی ٹھنت خون نہ کھاسن مولے
 عرض کیتی اوس شب رب اگے حضرت بکر عطا میں
 لو طیاں لے پھر برسائے مسخ کیتے استراہی
 غرق ہو یا قارون زمیں وجہ قوم اسدی بھی نا
 فرمایا میں امت تیر لوں دور عذاب ایہ کرساں
 عرض کیتی رحماناں امت ہو کے پاک گناہوں
 فرمایا انہاں حکم کیتا میں نیکیاں دا اٹھباری
 بر آسیاں تھیں شکیا او نہاں شفقت رحمت

تا جہ فرزند دیدہ او کام نہ سپرد
 در آرزوئے آنکہ درو بود ننگری
 جائے کہ جبرئیل نداست راہبری
 طلب بہانہ کر دے چاہندے کوئی آوے اسپار
 سختی فتنے رنجہ مصیبت تنگی دکھ بیماری
 فرمایا میں ایوں کرساں پیار یا ناہ غم کہا میں
 کرساں شفیع اوسدا توں میںوں کریم لبت پناہ
 اکنان تو بخشائیں اکنان ہوں فضل اساند
 مویا کثرت ناں گناہاں لائق دوزخ بھائیں
 اگلیاں امتاں نالوں جنہاں جنت کیتا ڈیرا
 آج راتیں گھر امہانی دیوں جیوں آندرا سجدا میں
 قاب قوسین مقام اندر قرب حضور می پایا
 وجہ اکھدے چمکارے امت گزرے ناں مہر کے
 پنجاہ ہزار درمیدار راہ دن حشر نہ ڈرسن مولے
 توں قوم شعیب اوتے برسائی آتش یار سا میں
 باندر سور بنے پھٹ شکلاں ہویا غضب الہی
 امن رہے وجہ امت میری بر غضبوں سر حالے
 جو توں چاہیں او ہو کرساں کنوں عذاب گزرساں
 تا وجہ جناب تیریدے آون با سچ گناہ تباہوں
 جو میں ناں او نہاندے رکھاں جب الفت لیاری
 با وجود اسدے اینہاں لیکھ لکھایم کرن گناہوں

ف حضرت حفصہ کینزک فاطمہ الزہراء رضی اللہ تعالیٰ عنہا نے دیکھا کہ جب اسرار معراج حضور علیہ الصلوٰۃ
 والسلام نے فاطمہ الزہراء رضی اللہ تعالیٰ عنہا کو فرمائے تو کینزک سیدہ نے آنجناب کے
 رو برو ہو کر عرض کی یا حضرت صلی اللہ علیہ وسلم جیسا کہ آپ نے امت کے بزرگ آزاد لوگوں کو
 باہر مانا کھیندناں دردیشوں اور غلاموں کو جگہ ملی کچھ انہیں سے عاجز و نکو بھی عنایت ہوا۔ یعنی
 تم اپنا شوق درگاہ کا نکتہ بکرتا ہے فرمایا میں چاہتا ہوں کہ انکو بخشندوں غلام
 مہر لہوئی عقی اللہ عنہ

تا دروازے رحم فرمائے کھولال اوپر نہناندے
 کے امت تیری وجہ بہشتاں ہے مہمان ہماری
 فرمایا رب نال بزرگیاں تدھ مکرم کیتم
 وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ لَسْبَدَ جَمْرُ بَدَنٍ لَمْ يَكُنْ
 لا الہ الا اللہ محمد الرسول اوہ ہر ہر وقت پوکا
 نام میرے دینال تیرا نا ذکر ہووے مجھو با
 جو مینوں منے تدھ نہ منے اوہ مردود جہولوں
 لوح دعا کیتی رب امت میری ہووے تباہوں
 ایویں اچ راہیں توں جو دعا نیگیں دیسا سوئی
 درجے کراں او نہناندے اوچے غوت شاد و دنا دیا
 پنجاہ نماز کراں پنجو قتی ہوسی فضل الہی
 پردے آتے حجاب نبی تھیں جاں رب دور شہا
 انور حقیقت نظری آئے ذات خدا دی دارے
 تے قوت نال ایمان عرفانے حضرت ہوئی باقی
 اے سردراک ٹولہ میری صورت ثابت کردا
 تن خدا نصاریٰ اکھن بھارا شرک کماندے
 ایہ باطل مذہب لوکا نوالے دیکھ نظر کر سپا
 ناہ کسے شے دے اوپر سہیا ناہ کسے وجہ سہا
 دہلوی اسماعیل نواب بھونالی لکھوی نالے
 فادھی الی عبیدہ دی تفسیر اندر اخبار ال
 جو حضرت کئی چیزاں تھیں رید پیش سوال الاکے
 عوض کیتی توں حریلے توں چھ لکھ بازو لائے
 پد سر تیرے دے چھ لکھ وال مبارک جانوں
 اک اک دال طفیلوں بخشاں چھ لکھ گناہیں
 جاں حریل کھولے پر اپنے اندر ہنر دیہا رے

توں امین میرا گے جبرائیل پسند اس چاہندے
 ہمانا ندی غوت میزبانان دے حق شماری
 اوہ بزرگیاں جو کسے پہلے نبیاں مول نہ دتم
 مساریاں تے پنجوقت تیرا ناں کر دے یاد صفائیں
 وجہ کلے اشہد تے نالے وجہ آذان شمارن
 جو مینوں تدھ سمجھہ منارے تینوں اوہ مطلوبہ
 اوہ ایمان قبول نہ او سدا منے با سبجہ رسولوں
 دعا قبول ہوئی تیس امت کیتی غرق فناہوں
 امت تدھ خلاصی پاد اسن لوے ہر کوئی
 آیتاں آخر بقر سورت دیاں او نہاں کال پچا دیا
 ہے رب صاحب فضل و ڈیدا و ایم بے پرواہی
 تا دولت دیدار الہی دی اوں جلوے پاسے
 روح نفسوں سن ہوئے مجر د پاک نبی او سکا لے
 ہویا خطاب الہی سی تد حضرت توں اتنا قی
 اک ٹول سپود کسے متھ ریدے مخلولوں نہیں تھکدا
 مجسمہ جسم خدا دا ثابت کر دے ناہ شرماندے
 میں اور اک اھا طیوں پاکی ناہ کسے شے و چکا
 ہر اوصاف حاجات خلق تھیں پاکی ہر اوصاف
 ایہ جسم مکان خدا دا ثابت کرن دہانی سارے
 بھی وجہ وعظ کتاباں لکھدے اسن ت اسرا
 لئے جواب او نہناندے ہوئے چھ چھچان بھیا کے
 اوسے عوض مینوں کیا دتاں اللہ فرمائے
 چھ لکھ ہر ہریوں اک اک دال تیرا و دھ شانو
 دوزخ کنوں لین خلاصی روز قیام تداہیں
 قافوں قاف تائیں ہر شے توں لیسے گھیر سارے

عہ اشہد ان لا الہ الا اللہ و اشہد ان محمد عبیدہ
 دیکھ بیان ہو چکی ہے نیز احسن القصص جلد ششم کے
 سحرنا بود گیسو

تے توں زلف شفا عندی جد کھولیں روز خستہ دے
 تاک و ال طفیل تیریدی بخشاں کل گناہیں
 عرض کیتی آدم نوں سجدہ ملکاں تھیں کروایا
 آدم نوں سجدہ میں خاطر تیری سی کروایا
 عرض کیتی آدم نوں حنت اندر تہدہ دسا یا
 تے تینوں سن امت حنت اندر جدول دسا وال
 جاں نام نشان نہ آدم داسی سنگ اپنے تیرا
 دو ہزار دریا آدم تھیں پہلے ملکاں تھیں
 آسمان ابواب سراق حب طبقات جناں
 علی زبور حنت والے کوئی چیز نہ آہی
 عرض کیتی اور لیں نوں بخشیا تہدہ مکان علیا
 اوپر عرش آندا تہدہ بخشیا قاب قوسین لکاناں
 اور لیسے نوں نال جسے دے سی میں فقط اٹھایا
 بعد وفات اور لیں مکان جنتو چہ پکیریاں جائیں
 اکھیں نال ڈٹھا توں سیاریا پاک جمال ہمارا
 عرض کیتی لوح تائیں کشتی ذات الواح عنایت
 فرمایا ارج رات براق دتا میں تہدہ محبوبا
 حنت کرسی لوح قلم بیت المعمور لکانے
 تینوں آساں میستاں دیتاں جانڈن ہوو خشت
 آتش دریا موجاں اندر ہو سی سخت پیارے
 کشتیاں بن اوہ آتش قہرول پار او مارن تنہاں
 دوزخ دی کوئی خبر نہ ہو سی ہوسن پار سلامت
 بے نماز جو دنیا اندر ڈرے نہ وجہ میستاں
 کیتی عرض طفیل او بر توں سرد کیتی آگ سیاں
 او سدے عرض مینوں کیا ملیا ہو یا حکم حضوروں

ہوں گناہیں پکڑے ہو وجہ عیساں شرورے
 دو جگ وال تیریدے قیدی شان گیا آگاہیں
 اوسدے عوض مینوں کیا دتا سن خالق فرمایا
 جو نور مبارک تیرا اوسدی پیشانی وجہ آیا
 فرمایا پھر کدھ حنت تھیں اوسنوں باہر لیا یا
 پھر نہ مڑ کے ہرگز ہرگز باہر کدیں لیا وال
 عرش عظیم اوتے سی کیتا ثابت شان دو ہیرا
 ترے نال شناسا کیتم آدم اچھے کتھائیں
 جو قصور اشجار حنات ابواب تیرا ناؤں شان
 جسے نام نہ تیرا لکھیا نال میرے ہر جانی
 اوسدے عوض مینوں کیا ملیا ہو یا خطاب نبیا
 حیات ممات تیری میں کارن ہو یا فضل رباناں
 تیرا ذکر بلند کیتا میں ذکر میرے سنگ آیا
 توں زندہ وجہ حنت آیوں باہجہ ذوات تو تھیں
 جتھہ ملک مقرب رسل نہ پہنچے اوتھے تہدہ گذرا
 مینوں اتے امت مینوں کیا اوس عوض رعایت
 جو فرشتوں عرش تائیں وجہ طے سیر کرے مطلوب
 سیر اندر ملکوت کرا لئی چاہر اوس تے رحمانے
 چنگے مندرے دا دوزخ توں ہو سی گذر قہر وال
 امت تیر لوجہ میستاں چاہراں اوسدے پیاروں
 بجلی دانگ ظوفان ٹھاٹھاں تھیں پار لنگھاسن اونہاں
 امت تیری روز قیامت لیسے ایڈ کر امت
 اوسدن دور ہوں اوس کشتیوں دوزخ تنہاں لپتیاں
 خلعت خلعت بخشئی کہیا طفیل اوس ہر عطا یاں
 تینوں سن امت اوسنا لوں بہتا فضل غفوروں

اور جو قصور کے قلموں پر ہر جگہ آپ کا نام مبارک میں نے اپنے نام مبارک
 تم آج اللہ لکھا ہے حلوانی عقی اور عنہ

<p>دوزخ اگر حرام تیرے لئے سن امت کے پیارے نول مرتبے نال کمال نبوت خلعت غوث پائی میں اونہاں ایسہ درجہ خلعت دیال محبت والا</p>	<p>نول حبیب اساڈا سبحناں قدر تساڈے بھارے تے امتی تیرے بعد گناہ جو توبہ کر سن کائی ان الله يحب التوابين وچه قرآن حوالا</p>
--	---

بیت

<p>باگننگاراں بگویم تا بیند ازند دل عوض کیتی نول فدیہ دتا دنبہ اسما حیلے یہود نصاریٰ نول کل سبحناں اندر روز خستوے عرض کیتی صالح نول ڈاچی اوس لے کیا سانو دل امتاں دیوچہ محبت تیری ہے میں ڈالی کیتی عرض امت دی سختوں لوط نبی نول سیایا فرمایا اسال نجات دتی تدھہ کافر قوم خرابوں کیتی عرض ہوا دتی تدھہ ہو پیغمبر تائیں اوسکے عوض مینوں کیا ملیا فرمایا مجھو با بل تھیں لوک لنگن جدا دے وا اوک دوزخ چول تے امت تیری نول کر باری دوزخ کنوں گزاراں کیتی عرض موسیٰ سنگ اوپر طور کلام خداوں عاھا موسیٰ یلیا عجزہ اک ہزار اوس اندر عوض انہاں کیا ملیا مینوں فرمایا سن پیارے آت کر سی دتی مینوں دوی عظمت دانی دوزخ سخت تہر دیوں امت نول انج پارنگناں دریاوں پار ہوں تھیں ایسہ کئی حصے دوز زیاد جاں کئی ہزار گناہیں ہوسن سخت اندر غمناکی تا تیرے عا شفاعت والا دیساں متھہ اونہاں بے گناہ کر کے تدھہ امت جنت اندر اراں</p>	<p>من وفائے دوست را در بیوفالی داشتیم اوسکے عوض مینوں کیا ملیا کیتا حکم جلیلے تیری امت بدلے فدیہ دوزخ ڈالاں فردے میں تدھہ مدنیہ دتا مال عنیت بھی قرآنوں ایسہ ڈاچی صالح والی تھیں تدھہ بہتر ہے بہر حال بخشش تدھہ نجات عوض اوس مینوں کون عظیمیاں دتی بخشش نجات اوستھیں ایسہ بہتر جان صوابوں مارے کافراں اوسال تے راحت مومنان تائیں تینوں اوستھیں بہتر دیساں سن امت مطلوبیا بیگانیاں نول دوزخ چوہ پھر شے کر کے زچوں تھی وا اونہ لگے اونہاں اگدایاں ہون زسار توریت ملی اوس نالے سالم پار کیتا دیاوں ساحر اندے پھر سحر ننگارے اسوجہ ایڈاں لامکان اندر سنگ تیرے کیتم خاص بولارے سن امت کل نال تیرے اوہ کراں کرامت چالی تر جابہ ازہناں خشک ہوسی ایسا فضل کمال بدلے عطا ہوں دودہ اوپر تیرے فضل اساڈے بد اعمالیوں رندے دھوندے ہوسن ویکہ ملاکی کل گناہ مٹائے دم وچہ مثل عطا اوس پانڈے عرض کیتی موسیٰ نول تھہ دتوںی ہراسرارال</p>
---	---

ول تیری الخ جیسے حدیث شریف میں فرمایا انہ ليعطى على كل صومى وصومنة جہودی دیکھو
 فيقال له القهده في الحجيم وهو لسالما الى النعيم مارج ۱۲۷ اولاد
 ایک اور ایک ہزار عجزہ تھا جسے کل گناہ الخ جیسے عطا ہوسی نے نام ساحروں کے سحرنا بودیم
 آپکا عا شفاعت خط میں تمام فرمودے کے ہم دھامی نا بود کر دیکھا مہار

ابھی سورۃ وچہ کتاباں اگلیاں مول نہ آہی
 ہولا کراں عذاب اوس باپو بھائیوں شرک آون

جو اسد اور دکرے اوس دوزخ آگ نہ ساڑھے گائی
 ایڈ بزرگی والی سورۃ کون تیرے بن پا دن

نظم

دیدہ جاں نورے بائد نہ تو
 من ہو آوردم ایمان این قدر
 آفتابے را بگل اندودہ اند
 خواست تا نورش فرزند مشعلہ
 نیست مریدیدہ را نور لہر
 تو ز نور بادشاہ عالمے
 تو جمال دوست را آئینہ
 نے فلک محرم شد اورانے ملک
 سرپانی کہ جاں محرم نہ بود
 وہ چه میگویم دریں بحر وصال
 ہرکہ در بحر موت غرق شد
 عرصہ گفت و شنودش تنگ شد
 قید آئینہ شما مطلق نہ ماند
 چونکہ احمد گشت بے نام و نشان
 احمد رفتہ و باقی ماند احمد
 غم کم کن اندرین بحر عشق
 ماں مصفی تن زن دو دیگر گوئی
 لغتہ از نائت نے زن بدال
 ما جو بہت از دیدن ساتی شدیم
 جوں بروں آند جہانش از نقاب

فادھی الی عبدہ ما ادھی اسرار تمامی
 تا حکم ہو یا مجبو باد پر تہدہ سہر امت تیری
 تے عہد یعنی روزے رکینے اندر ہر برسائے
 تا پنجے وقت نماز ہسی اتے روزے اک ماہ جاری

نور حق است اینکہے تا بد نہ تو
 کاومی را نیست امکان این قدر
 وہ چه گل آئینہ بدودہ اند
 آئینہ ذات ترا نزد مصقلہ
 تا کہ بیند حسن از جائے دیگر
 تو بکار آب و خاک کی آدمی
 لا عرم یک لحظہ بے آئینہ
 با تو گفت اسرار وحی یک بیک
 حق سمیگفت د محمد سے شنود
 قائل و سماع ہمہ غرقند لال
 آب اورا ہمقدم ہم فرق شد
 سمع لظن این جا ہمہ یک رنگ شد
 قائل و سماع بغير حق نہ ماند
 میم و ہی رفت بر لبست از میاں
 جوں دوئی بر خاست از سر و گرد
 تا نگردی اندرین دریا غرق
 خود بدست خود ہلاک خود مجبور
 مستی از ساتی تن از مے بدال
 در گذشتیم از فنا باقی شدیم
 ختم کن والد اسلم بالہراب

مخفی رازاتے کلمات ہونے جد ختم گزائی
 پنجاہ نمازاں دینہ راتال وجہ خلقت جاری
 میں تخفیف کر ای ایڈ بزرگی
 ہوا حکم قبول کیتے تہدہ ہر من ریس

فرمایا اے یار جو مینوں دا حد کر کے جانے
رحمت میری سبقت کیتی او پر غضب ہمارے
قیامت نوں تہہ ادہ نبر گیاں دیساں نال فضل
محبوب جو ترے تے تہہ امت کان بنایا
اسرافیل تائیں تہہ ہویا حکم جناب الہوں
خاطر سرور کے تس امت کارن نیساں سارا

کے شرکیوں دور رہے اوس جنت اندر ہوں گانے
تیری امت رہنوں کل خلقوں محبوب سوارے
کل مخلوق تجب ربی شانوں تہہ اکمل دے
اوہ توں چاہیں ڈٹھا عرض کیتی ہاں بار خدا
میرے ہر بندے نوں کہہ جو وجہ جنت جا ہوں
دکھلا دے تا فکر جو کا دے میرا یار سارا

حضور سرور عالم صلی اللہ علیہ وسلم کا عجائبات بہشت کا ملاحظہ فرمانا

رب مینوں سنگ اسرافیل طرف جبریل بھیجا
تا اسرافیل کیا جبریل حکم خدا فرما دے
تا جبریل پر اسنتھ پھر کے جنت وچ پوچاند
ہزار دریا راہ اوچا تختہ موٹا پنجسو سال
روز قیامت دا بھی ہوسی سال پنجاہ ہزار
جاں مومن قبروں اوکھسی بوسی نظر او پر اونچا
اوس محل تے حوراں دیکھے ساریاں کنس اوسا
آساڈ ول جلدی جلدی دیر نہ کرنی ذرہ
چار سو حلقہ در دا آبا میخان دریا قوتوں
کنگرہ چہل ہزار آکا وچ ہر ہر شہر سرشتے
دو دو طبق پھرے وچ مٹھاں اک وچ جنت جے
حال پچھیا جبریلوں اس نے عرض کیتی سردارا
طبق جو پتھہ مکاں دے امت پر قربان کیرن
آکھ سلام فرشتے کردے طبق نثار اہنانتے
ہیسا سلام خازن نوں میں ادہ پرت جو اہنانتے
خازن جنت سن دے آئے اٹھ خلیفے سارے
ست ست لاکھ فرشتے اگے خدمتوچہ ہر ہر ذی
ہر ہر قاعد کارن ستتر ہزار فرشتے
نوں پنج جبریل علیہ السلام نے عرض کی اسلام علیکم یہاں ابنی رحمت اللہ بركاتہ آپ نے جو بدایا السلام علینا

تکبھی جبریل ادب و نیال سلام الایا
حضرت نوں کھڑ وچہ بہشتاں سارا سیر کر اوسے
دروازہ سونے واسن دو تختے ایڈ و ساندے
پنجاہ ہزار در عیدار راہ او تھہ اک محل کمال
تا سئیں اوس محل دا اتناں کیتا راہ شماراں
پنجاہ ہزار در عیدار راہ قلعہ کمرے لکھیا نے
جھب جھب آپا ریا مومن سنے کلام تنہا میں
مومن گل او ہنماندی سندیاں پہنچے دو تھہ مقرر
ہر حلقے وچہ چار ہزار شہر سی خوب ثبوتوں
تے ہر ہر کنگرے ادتے آہے چہل ہزار فرشتے
طبق دو جاسی نوروں بھریا دوکو ٹھاٹھاں کھلے
اٹھ ہزار در با آدم تھیں پہلے میں آتھ کارا
اس دروازے وچہ تہہ امتی جاں آتھ کھیں
در جنت جبریل کھولا یا ہو یا فضل اسان تے
پہلے سب تھیں جنت جا میں توں سن امت لائے
ہر در جنت اُپر اک اک ہوسے مقرر پیارے
ست ہزار قاعد رضوان فرشتے کارن کردے
پر حصے ایہ تیج تامی با تعظیم نورشتے
تھاڈن تھائیں کھڑ کے لگا ہر ایک چیز بتاڈن

جنت کی بنیاد اور اسکی صفت

اک ایک موتی ایک ایک زمرد دیواروں مضبوطوں
 موتی مثل جوہر میرے کنکریاں دی جانی
 ستر سالوں راہ چوڑائی کنسہ بہشت سجانی
 اندروں نظر پوسے باہر دی ہر شے ایڈ صفائی
 عکس دیوار جنت دیوں دس شیشے مثل کمالے
 کنگرے خاص سفید موتی تھیں اندر کتب ثبوتوں
 بعض مکان سونے دے بعضے چاندیوں بنے مجرور
 بعض ستاریاں وانگروں روشن خاطر پار بنے دے
 ہر ہر وجہ ہر گھر ستر ستر ہزار بنائیں
 ہر ہر حجرے تخت موتی یا توٹ زردوں تن یاراں
 ستر ہزار فرش زریبا جو ہر ہر تختے بنیساں
 نالے سندس دے اکد دے نال نہ ملدے آپے
 حیرتینوں میں مکھ چہرہ لباس شگفتہ سوئی
 اکد دے نال نہ ملدیاں میٹھیاں حوراں پاکا
 ایڈ پار یک لطیف چمک دی صفت نہ کیتی جادے
 چہل ہزار گیسو بھی ڈٹھے ہر ہر حور بنہر دے
 اس زبور تھیں ستر ہزار قسم آواز شماراں
 ستر ہزار تخت آگے ہر حور دسائے سوئی
 اک زہر چاندی اک جوہر کچھ زمردوں پایاں
 ایڈی شان شرافت دایاں حوراں جنت جائیں

اک ایک چاندی تے اک یا توٹوں
 تے گارا کتوری خالص داکسرخاک بچھانی
 خاک جنت دی بنہر کتوری کا نور چھانی
 ہزار دسے داراہ بلندی صاف بلوروں آئی
 ست آسمان عرش لگ زریاں تخت اسر کنگ نامی
 بہت محل ڈٹھے وجہ جنت کچھ سرخ یا توٹوں
 بعض مکان جوہر دے ادھناں کنگرے بنہر زمرد
 بعضے چمکن سورج وانگروں بعضے مثل چنے دے
 ہر ہر وجہ محل دے ستر ستر ہزار ہر اپیں
 تے ہر ہر خانے حجرے ڈٹھے ستر ستر ہزاراں
 ہر ہر تخت اتے اک تینوزر یعنی سی تینیاں
 تے ستر ہزار فرش استبرق وانے خاص دچھائے
 ہر ہر تخت اتے سی حور عجیب اک بیٹھی ہوئی
 کتوری بنہر دیاں ستر ستر ہزار پوشاکاں
 ستر ہزار پوشاکاں دچوں تن خبہ دیسا دے
 ہر اک دے مرتاج جڑاؤ نال جوہر زرد دے
 زینت زیب زیور ہر گیسو لگے ستر ہزاراں
 ہر ہر وجہ آواز علیحدہ لذت راحت ہوئی
 ہر ہر تخت دوائے کرسیاں آہیاں ڈھایا ہویاں
 کچھ موتی تھیں بنیاں اکد دے سنگ ملدیاں ناپیں

بہشت کی نہروں اور چشموں کا بیان

شیر شراب تے شہد پانی دی ہر ایک نہر چاندی
 سرد کافوروں چٹا شیریں آب ادھناں ادھناں
 اوپر زمین برابر چلن چمکے نال خمدار
 باغاں تلے بجائے ہر ہر چشمہ کھنگرتے

نہراں بہت چلن وجہ جنت صفت زینتی چاندی
 ہر ہر ماڑی اندر چلے دیاں نہراں ستر ہزاراں
 شہدوں ٹھانہر تے خوشبو ناک شگ تھیں زیادے
 کندیاں مثل یا توٹ جوہر موتی جڑت تھامی

کنوہ ہے مردار بد سونے دے آہے نہراں سند کے
گھاہ کستوری عنبر اویگیا ہو یا گرد اہناراں
ایہہ وجہ معارج ذکر تے نہراں چار جو وجہ قرآنے
دو جی شیر مصفیٰ جسدا مزہ بد لدا نامیں
جو تھی شہد مصفیٰ اعلیٰ شیریا حدز یادہ
ادہ ستر ہزاراں نہراں باہجہ انہاں ہو ہویا بھائی
چشمہ اک کافور حبت وجہ سرد سدا تس پانی
ہک زنجبیل رھتیق اتے تسیم ہستی جاری
زنجبیل سدا دے چشمہ گرم رکھے تاثیراں
تسیم لطیف نہایت چشمہ جاری وجہ ہوا دے
شراب طہور وقت دیدار الہی حاصل ہو سی
اک نام وفاق شراب جو اندر سورۃ عم فرماون
ادہ خوشبوناک ڈکار لیا وچو کستوری پیار
جنتول چاہن ٹور لیجاون پانہ ہر چشمے دا
عرق گلاب تے کیوڑا چو لندریا وجہ رلانڈ

صفت جنت جنتوں میں کاس کا زہا کا کافور و قورانی لے دستون بہنا کان زہا زنجبیل

نہراں چشمیا ندے سنگر نرے کنوں جو اہر ہونڈے
سنبل کبیر نالے کف پانی کافور بہاراں
اک خالص پانی نہ متغیر شیریں سرد ہو پانے
تیر کھی خمر شرابوں راحت لذت اوڑک نامیں
وجہ قرآنے خیراد نہاندی ہوئی جان ہویدا
واللہ اعلم ربوں معلّم اہل سیر و سیائی
زنگ سفید لذیذ نہایت باہجہ ملاوٹ جانی
خیر اندر قرآن اد نہاندی کبھی سے رب باری
بھی سلسبیل او سے نول آکھن دیکھو وجہ نقیراں
ہو شراباں دیوچہ او تھیں کجہ ملاں انا دے
لذت خوشی نہ حد نہایت او سجا معلّم لوسی
دکاسا دھاقا اوس شرابوں ہنم سو دجو کھاون
پتیاں پھر کھانے دی خواہش ترے ہوئے یکبار
نال شراب ملا کجہ مسین پانی ہر قسمے دا
جنت وجہ شراباں شرت آپسو وجہ ملا ندے

صفت جنت کے گلزار اور درختوں کے سائے کی

حضرت فرمایا جنت وچ دوڑے رکھ دسا
تین سوارجے چلے کوئی ستر سال برابر
دھدھ سونے دی ڈال یا قوت زرد تو سیواں
جے اک پت آوے وجہ دنیا مشرق مغرب کھے
مزہ میوے وجہ شتر قسماں عوض گنگ بربر کھے
ہر اک میوہ عرض کرے کھاہ مینوں جنتی یارا
بھایں دور ہو کر رکھ رستہ سال نہراں اوس پاسوں
نال لبان آشاخ لگے میوہ منہ جنتی وانے
میوے شہد شکہ تھیں مٹھے نرمی کھن نالوں
نہراں کھانداں لذت جنت آوے
نہراں کھانداں لذت جنت آوے

صفت جنت جنتوں میں رضی اللہ بقر صلائی علیہ السلام

جو قصور درخشاں تھیں کوئی جگہ نہ خالی پائے
سانہ اک درخت نہ کے رکھ ایذا دہ ظاہر
سندس اتے حریریوں تپے چوڑے ایڈ دسا
میوے مٹاں جیڈا نہاندے ہر جا کھجے سجے
حوراک نکل آوے تو رہاں فضل کیڈے برتر دے
جاں چاہے ٹٹ میوہ خود منہ وچ پئے آشکارا
جاں خواہش ہو جنتی میوہ شاخ جھکے خود راسوں
جنا چاہیے کھا دے پھر رکھ ریاس وچے ہر حالے
دینا تے ہے نام اصلی وجہ جنت افضل کمالوں
نہ کوئی رنج تکلیف ہووے کجہ بھایں کستا کھاہ
شاخاں طوبی ہر گھر جنت رحمت ربیدی ہوئی

فرمایا اونہاں رکھاں اتے نظر جنادر آسے
 سو ہزار آواز نکالے دکھو دکھری بولی
 بربر حنت میری تائیں جو اوتھ نظری آیا
 دار السلام تے دار الخلد سو در قرار کچھانی
 جتنے تارے وجہ آسماناں جیکن ریتوں دانے
 تے چھت اونہاندے اوپر ڈٹھا کیسا عرش الہی
 اونہاں محللاں اوتے ڈٹھم نام اکثر اصحاباں
 اوہ جبرائیل محل دکھائے لے نام یارانہ
 اونہاں محللاں اندر بہت بلند محل اک پایا
 پھیر محل عمر واد ڈٹھا بت محل عثمانی
 کل حنت دیاں خائیاں تھیں ایہ چار وڈے ڈٹھا
 نبی کیسا ابو بکر تیرا میں وڈا محل و ساسا
 قربان محل تیرے پر سبحاں بھی صاب تسنا لے
 اوتھ حوراں بہت آہیاں تا اوس محل میں قدم پھیرا
 عرض کیتی سنگ ہر اک غیرتیری سکی سلطاناں
 پھر عثمان تائیں فرمایا اوپر ہر آسمانے
 علی تائیں فرمایا ڈٹھم تہہ جو تھے آسمانے
 کیسا اوس فرشتے سن مشتاق دیدار علی و
 اوس وجہ جو تھے آسمان لکایا تا جو ملک تاجی
 پھر فرمایا گھر تیر لوچہ میں جاں قدم لکائے
 حوراں تھیں اک نکلی منہ تے برقعہ پایا ہویا

حنت عدل کے محل کا نام ہے

اونہاں جیدے جسے ہر رنگ بہشتیں پاکے
 بہشتی لوگ ہوں خوش سنکے نال محبت توی
 بردل لے جادوں والے ڈٹھے چار نبی فرمایا
 جو تھادار اجلال اونہاں وجہ بہتے رکھ سجانی
 باغ حین اونہاں جہاں اندر اتنے بن عیالے
 حنت عدل ستاریاں دانگول بنے محل صفائی
 ست آسماناں زمیاں جید محل سواک پاکاں
 ایہ بہت فلا نے ابن فلا نے کل گھر اصحابانہ
 اوہ ابو بکر صدیق ہو راند اسبہ تھیں اوچا آیا
 پھر محل علی دا ڈٹھا بنیاں وجہ جنا نے
 ہو کرے لے ادبی یار کسیدی اوہ وجہ لے ایماناں
 بہت لطیف سرخ سونے واسن صدیق الایا
 پھر عمر فون کیسا یا قوتی گھر تہہ کما لے
 غیرت تیری دا میں عمر اول وجہ خوف دوڑایا
 نال تسادے بھی سے غیرت کے سرور ذیشاناں
 نام تیرا میں ڈٹھا بھی گھر حنت وجہ ڈٹھانے
 صورت تیری تک جبریلوں کیتی کچھ اس نے
 اک فرشتہ خلیقارب وجہ صورت علی ولی
 کرن زیارت حنت تبرک پاؤں فیض گرامی
 کھل اک رکھ واسو نگہیا اولویں دو ڈکڑے ہو جا کے
 میں کچھیا توں کسیدی بیوی نام تیرا اوس دہویا

بیان خوش کو تر

پانی شیر شراب خمر سے اوسکے چول جاری
 کند ہے اوس زبرد سے سنکر نرے جو ابر کاند
 دیوں تارے آسمانی جو خود واپا
 کہن جوا
 اوس کیسا ایہ خوشی

پھر ڈھکی اک ساق خوش تے نہر عجب جاری
 پر اکدوجے وینال نال سے دکھو دکھ چہ بند
 مٹی عنبر گھاہ کیسے نس بجاندے جانہی آسے
 گردے اوس جنادر گردن اونہاں دانگ ساون
 اوہ پاؤں خوشنودی ربدی میں کچھیا جبریلوں

اِنَّا عَطَيْنَكَ الْكَوْثُرَ اسماں کو شہرتا تینوں
 ہر نہر اوتے اک تیناں تنو در باقوتی
 دلفریب ہمساز اوہنا لوجہ نغمے خوش آوازوں
 وجہ جنت رکھاں ہور محلال تنہاں آواز سنیکو
 تا دینا تھیں کئی تنگی موت اُکی اوٹھ جاوے
 جاں پوٹا کھول اوٹھایا پردہ حورال نظری آیاں
 مہنہ سفید اوہنا ندے شیروں مرغ ڈوے یا تو تلو
 کستوری تھیں ودھ خوشبو حریروں نرم زیاد
 ستر نزار اگاں ہراکی اگے کھلیاں حورال
 میں کیبا جبریل ابہ سب نعمت جنت آئی

ساری سنوہ میں وہ کلمات مذکور ہیں

ہر ہر باغ جنت وجہ اوستھیں جاری نہر لقیوں
 جبرائیل کیبا ایہ مسکن بیویاں تہہ تیوتی
 ہونڈے آہے ہر خانے وجہ خوش خورم اندازوں
 جے وجہ دینا اس نغمے دے کدی آواز کیوے
 دل چاہے تا دیکھو حضرت نول جبریل اللہ سے
 ساری عمر جے صفت کیوے تا بھی تم نہ پایاں
 روشن آفتابوں تے نازک کنوں گلاب شہوتوں
 کالے وال زیادہ قیروں گندے سوئے ڈاندے
 صف لصف قطاراں کر کے بھریاں نال سرداں
 عرض کیتی جبریل ابہ کارن تدھ سن امت بھائی

جنت کی چار نہریں

پھر نہراں چار جنت وجہ ڈھکیاں صفت جنتا قرآنوں
 شیر شہر آب تے شہد پانی دیاں چار جنت جاری
 میں کھچیا ابہ نہراں کھنوں نکلیاں دس جبریل
 تے خبر نہیں ابہ لکن کتہوں کچھ کریں جانوں
 کرے سادہ تے عظمت اسدی کوئی بن رب جاے
 قدم مبارک رکھ پرے تے اکھ اوگہارہ جیسا
 کہن لگا تک حضرت ڈٹھا رکھ تے اوس رکھدے
 جے سراوسد کل دھروئی وانگول مرغ دساو
 سبز مرد وادروازہ قفل سونے دا جھریا
 پھر میں فرنا چامیا ہو یا عرضی ملک تداہیں
 تا حقیقت اس قبے دی ظاہر میں پر تھیوے
 کیتی عرض فرستے اسدی کجی ہتھہ تساوے
 ڈٹھا قبے دے چونہ گوشوں لکن چار نہراں
 جبر غور تسال کر ڈٹھا خوب طرح جد نکیا
 جنت میں نہر ہر وہاں
 تہذرتیوں جاری

جنت کی چار نہریں

کچھ گز چکی اوہناں عظمت آہی ودھ بیانوں
 اک اک نہراگے کل دریا سونے وانگ اظہاری
 عرض کیتی میں خبر ایو وجہ عرض کرن مل نیلا
 وجہ ایسے فکر آسیم تا ملک اک نظر سیا دیشاں
 تے باز و سبت اوسکے میں اگے کردا عرض عیاں
 لے اوڈیا اوہ میر تیا میں تیری چال عجیبا
 سفید موتی دا قبہ نبیاں ایڈ نزرگی لکھدے
 جیوں نکھی اوڈا اوڈا اوڈے رکھ اوتے بہ جاو
 اوہ چار نہراں اوس قبے تھیں باہر جاوے اویا
 یا حضرت کیوں ایس قبے وچ قدم مبارک نہیں
 فرمایا کیوں آواں اندر کجی قفل نہ دیوے
 لبسم اللہ اس کجی شہد کے بونا کرن کشاد
 میں لگا پرتن کیبا فرشتے دیکھو قدرت نہراں
 وجہ سز کر کلمہ لبسم اللہ پایا لکھیا
 صا اللہ دیوں نہر وگے ہی شیروں رب دکھائی
 ابہ چارے نہراں لبسم اللہ تھیں گدی حاجت باری

<p>پھر کہتا رب محبوبا جو دل تھیں بسمل پڑھسی</p>	<p>اودہ انہاں چو نہاں نہراں تھیں مہی فضل الموقر سی</p>
<p>آپ نے ایک محل میں فرقہ فقر لا خطہ فرمایا</p>	
<p>پھر اک محل ڈٹھم وچہ جنت سرخ یا قوتوں پایا اک صندوق نوری او تھہ ڈٹھا قفل لگا یا ہویا کیستی عوض خدا دیاں بھیداں تھیں اک بھیداں اندر میں رب تھیں کر عوض کھلویا اوسدا قفل تامی میں تک عوض کیستی ایہہ ربامینوں کر از رانی ایہہ جدا دنیاں دوست اپنے میں کیسے دم نامیں تا میں الفقر فخری سے شاہ رسل فرمایا</p>	<p>اوسدے وچہ سفید موتی دا اک گھر نظری آیا پچھیا جبریلوں کیڈا سوچہ بھید چھپایا ہویا جو با بچہ خدا دی بدد کسے تے کھلے نہ ایہہ جندر برقعہ فقر لپٹیا سی وچہ حلقے پئے گرامی حکم ہویا سن امت ایہہ تدھہ کارن بخشش طانی اس تھیں بہتر چیز نکولی میں کیستی جنت لائیں فقرری وڈیا نی ایہو فخر مینوں سے آیا</p>
<p>بہشت کے سات کھلونوں کا ذکر</p>	
<p>فرمایا وچہ جنت ست محل دسن دجہ آئے پچھیا کنہاں لوکاں کارن ایہہ محل گرامی نا بینے دا جو ہتھ پھر کے ست قدم لے جاوے اس تھیں ودھہ جو بندہ ستا او ٹھکے کلمہ شہدا برابر دنیا دے ست حصے ملک جنت وچہ باوے</p>	<p>ہر اک مشرق مغرب نوڑی در یا قوتوں پایا عوض کیستی جبریل ایہہ اونہاں لوکاں کان تامی ایہہ امت اپنی نوں دیندے شجری جبریل اللہ پھر کر وضو کمانہ نجر دی پھر دلا رب تھیں ڈرا مشرق مغرب تا میں جنت اندر راج کماوے</p>
<p>بیان رضوان فرشتہ علیہ السلام</p>	
<p>پھر ڈٹھا رضوان بہشتی او پر تخت گرامی آکھ سلام تخت تھیں او ٹھیا ناں ادب تعظیماں عوض کیستی جنت رب ڈنڈی او برتن حصیا ندے تے نوری کنجیاں بو نہہہ دیسیاں پاس ملک نورانی</p>	<p>گردے اوسدے ملک کھلوتے کر کے صفائی میں چھیا وس حال امت ہورا زیناں آل نیماں دو حصے تدھہ امت تے اک کارن کل امتا نہ میں چھیا ایہہ کنجیاں کیسیاں کر دا عوض بیانی</p>
<p>پھر کہتا الخ جسٹے یقین سے پڑا بسم اللہ الرحمن الرحیم وہ ان چار نہروں سے پینکا مبارک النور نقل ہے کہ حضرت خالد بن ولید رضی اللہ تعالیٰ عنہ سے ایک کافر نے کہا کہ میں آپ سے سوال کروں آپ جو اب دینگے حضرت خالد بن ولید رضی اللہ عنہ نے فرمایا کہ اگر جو اب نہ دے سکوں تو میرے واسطے بات شرم نہیں اُس نے کہا کہ آپ کے مذہب میں ہے کہ بہت میں چار نہریں پانی شیر اور شہد شہاب کی ایک جگہ سے نکل کر الگ الگ ہوتی ہیں اور ایک دوسری سے نہیں ملتیں اسکی کوئی مثال بتائیے فرمایا یہ نہانت تعجب کی بات ہے کہ آج سڑی چار نہریں ہیں جو کہ ایک جگہ سے نکل کر الگ الگ ہوتی ہیں انہر تھے توبہ اور نگہ سے اور موندہ سے جو پانی بہتا ہے ان چاروں کا فرقہ زنگ الگ الگ ہے</p>	

مالک عرض کرتی تیں حضرت دوزخ دیکھ نہ سکدے
 تا مالک سوئی دے سر جنبان چھیک دوزخوں کیتا
 دروازے ڈٹھے ست اگدو تھیں اسفل اوسدے
 جو سردراز یوں لنگھن اوس پر لکھے نام اونہا ند
 ہے دوزخ اونہاں نمازیوں کارن دیل جنم سختی
 دوجے دروازے تے لکھیا مشرکاں دیل خرابی
 وَقِيلَ لِلْمُطَفِّفِينَ سِ لکھیا درجو تھے تے پایا
 وَقِيلَ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ آنا چھپویں درتے
 دل غافل جنہاں ذکر آہوں سخت آفت دوجہ گھرے
 ہر سردرازے دے ناویں دکھو دکھرے آہے
 پہلے دروازے دا نام جنم ٹھیک سداوے
 نام لفظے دوجے دا خازن طوفائیل فرشتہ
 جو تھا سقر تے خازن اوسدا شیطائیل کہا دے
 چھپویں نام سقر طوفا فائیل خازن وچ آیا

فرمایا دکھلا میں اوتنا جتنی طاقت رکھدے
 اگ دوزخ دی ظاہر سوئی راتوں کالی میتا
 پنج سو سالوں راہ اک دتھیں در دوجے تک سکدے
 وَقِيلَ لِلْمُصَلِّينَ سِ پہلے درتے لکھیا پاندے
 جو غافل سست نماز اپنی تھیں پیش آئی بندختی
 در تیجے تے لکھیا جھوٹیاں ویل وڈی بیتابی
 وَقِيلَ لِكُلِّ هَمَزَةٍ پنچویں دروازے تے آیا
 وَقِيلَ لِلْقَاسِمَةِ قُلُوْهُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ آہستوں
 تے دل مردہ سب تھیں مردہ کرباں بلدے بھرے
 پردہ تعین تے ترتیب ہن اختلاف لیائے
 تے صوحائیل فرشتہ اوس پر خازن رب ٹھرا دے
 تریجا حطمہ طوفائیل اوس دا دربان نوشتہ
 پنچویں نام جحیم ایسا ئی رب نہ سول دکھا دے
 سوال ناویہ خازن لمطائیل اوس اوپر پایا

تشریح

سال ہزار فرشتیاں تیا یا دوزخ زور لگا کے
 پھر سال ہزار تپا یا اوسنوں بہتا زور لگایا
 رت پھر سال ہزار تپا یا پھر دازنگ سیا ہی
 جاں ہر دم اگ رہے دینہ راتیں نا اوس شکوہ کیتا
 تا حکم ہو یا جے اکدم خندا اک دم گرم او جالا
 سوئی دے سر جنبان راہ دوزخ تھیں کھل جا دے
 بلعراط جنم طبقے آکھن روز حشر دے

تازنگ سفید ہوئی کس آتش غضب تہر دھچکا کے
 سرخ ہو یا زنگ آتش سندا بخش بناہ خدا یا
 دوزخ دپہ نہ چان ذرہ دہند و کار ہن ہی
 یا رب آتش حال تباہی کیتا میرا میتا
 گرموں باڑ ہو یا دپہ دنیا سرد دل سیا لے بالا
 خلق مرے کل گرمی پاروں ذرہ دیر نہ لا دے
 ڈکن خلق او سے تے ہو سسی آیا دپہ خبر دے
 کوشش کن

لذ مثل الخ قوله تعالى و تودها الناس و الحجارة اعدت للكافرين منه ثم قيل الخ فويل للمصلين
 الذین ہم عن صلواتہم ساهون میں دیل اوزن نمازیوں کی ہے جو اپنی نمازوں سے بے خبر ہیں تہہ ذیل الخ جو سود
 لینے دینے میں کم دیشی نہ کرنے والے وہ اس میں داخل ہونگے جو چو خواجہ ہے فیقولانی عنی عن صاحب موارج نے پنچویں کا نام
 درج نہیں کیا یہ کسی دوسری کتاب کے درج ہے فیقولانی عنی عن

امت سرور دی کبہ عاصی اوسوچہ کرن داخل
 اوہ ڈھونگاہت عمیق اجیہا جے جکدہ چہ سیوے
 اوسدے تھلے اک نکر دچہ در دو جے طبقے دا
 مشرک برب اوسے دچہ ہوسن ہور نصاریٰ سار
 پہلے تھیں اوہ ڈھونگاہتا اوڑک حد نہ کوئی
 جو منکر ہوئے رسولان ہور یہودیال کار بنیاں
 جو مال تیاں کھادن ظلموں اوسوچہ جاہن سنا
 مشرک لوک سہمی دچہ اوسدے آتش سخت تہری
 تے تھلے اوسدے دروازہ جس نام جحیم ہویائی
 اوسدے تھلے درستیوں دا ناویہ نام سداوے
 الی افسردوزخ تہیاں تالجار ہزاراں
 دے جسم ہر وقت زیادہ ہووے زور اہاندا
 سورت بری طبیعت سخت نہ دلیں محبت رانی

چہ نال شفاعت شاہ رسل کے کرن خلاصی حاصل
 سے درمیاں تک چلیا جاوے پتہ نہ مول لبسوں
 جسدا نام لفظی جہنمیں خون و دا حدت دا
 بھی کفار کفر دے اوپر ہوئے جو ہتھیارے
 تھلے اوسدے حطے دا دروازہ سخت ڈھونوی
 تھلے اوسدے دروازہ نام سیر جو گیناں
 تریجے تھیں اوہ سخت زیادہ نہ رب مول دکھا
 تھلے اوسدے سفر ایہائی جاگ ٹول گہری
 جو کسے نبی دادین نہ منے اوسوچہ جاسی بھائی
 سبہ منافق رہسن اوس دچہ فضلوں رب پاک
 اوہ دوزخ تھیں رب پیش اوپاک سال نرا شماراں
 اک موڈے تھیں دوجے تائیں مینڈا سے برساندا
 تے حکم عدولی کرن نہ ذرہ اندر حکم الہی

دوزخ کے پہلے طبقہ کا بیان

ستر ہزار پہاڑ آتش دا پہلے طبقے آیا
 ہر ہر جنگل اندر کھنڈر ستر ہزاراں ناری
 ہر ہر شہر اندر آتش دی ستر ہزاراں ماڑی
 ہر اک دچہ سدا خانہ ستر ہزاراں
 ہر ہر دچہ صندوق آنا دکھ ستر ہزار قسم دا
 تے دو جیاں طبقیال دچہ اس نالوں دے قہر الہی
 ستواں طبقہ نظری آیا سخت عذاب قہر دے
 آتش قینچیاں تھہر لکاندے کھو ہوں گدھ بندیا
 فرماواں رب اگے کر دے زور و کرن عدائی
 میں کھچیا جبریلہ دسیاں اندر دوزخ ناروں
 عرض کیتی مجبورا نسبت دوجیاں سور عذاباں
 پھر کھنڈر دے آتش دے جلدے مارنے
 عرض کیتی مشکر سرکش لوگ جو آکر ڈالے

تے ستر ہزار جنگل آتش دا ہر ہر کوہ تے پایا
 ہر ہر کھنڈر اندر ستر ہزاراں شہر قناری
 ہر ہر ماڑی اندر ستر ہزاراں سرائے خواری
 ہر ہر خانے ستر ستر ہزار صندوق خوراں
 اک دوجے دے نال نہ ملدا ناہ اک خطہ تھمدا
 اک دوجے تھیں دودھ دودھ سخت عذاب خواری ہائی
 شداد غلاظ ملانگ ہوئے مقرر کارن ہر دے
 دوجے کھوہ آتش دچہ باون سخت عذاب ہناتوں
 کوئی نہ رحم اونہاں تے کر دادم دم مار سوائی
 اس تھیں دودھ عذاب ہووے یا ناپوں میں خراب
 ایہہ آسان عذاب انہا نونوں ڈالے ہر خراب
 میں کھچیا جبریلہ کیسے ایہہ تابوت بنوئے
 کرن تیکر تے دوجیائی فخر اندر مہنہ کالے

اور بہت تابوت آتش کے لفظ سے الامان لفظ

<p>اولے دوزخ وچ سٹیون نال عذاب ترکہ کے یا سبجہ خدا نہ جانے کوئی تہناں حساب شمارے تترت فناہ ہوں کہ اوہ جل کے ذرہ دیر نہ لادے اندر ادبجہ نہ رہسی گل کر سہی باہر آسن تھوہر سخت دوزخدا کھاناں دیہہ پناہ الہی سبہ دریا حراب ہوں اوہ کھانا دین کفاراں دند زبان لبیاں جھڑیوسن اندراں باہر آسن کھولے پیٹ اندر جیوں پانی تتا کھولے ساڑے اوہ تانبے گالے دانگ شکم وچہ کرسی جوتن میں طعام صریح آتش دے کندے بو مرد از برہرا پانی ملک دیوں پھر شراد رہسی مخرج تھانی ایہ عذاب اوہنا نون ہوسی پاس بہت خواری لباس آتش دے ہر طرفے سخت عذاب تھانیا گالے تترت پہاڑاں تائیں اوہ آتش یکبارہ دوزخیاں نون مثل آٹے دی مہین اوہ سوچ تے گاواں جیڈ آہے بگہیاڑ آتش دے رب چنے جے کوئی دیکھے اکواری سنگ دیکھن کہ اوہ مرد بے نمازاں نون رب او سوچہ روز جزا دے فرقو فرقی دوزخ اندر لبین عذاب نرانے یا قدر گناہ عذاب چکھن یا فضلوں بختے جاسن فاطر شاہ رسل دی مثل اس امت ہونہ کوئی</p>	<p>جو طرف غریباں نے مسکیناں نال تعادرت تکہ سب اٹھوئیں انہاں صندوقاں اندر زہری کھار کسے پہاڑاں تے جے کچھو چا اوہ ڈنگ چلا دے رکھ تھوہر دے کھانے کارن پانی گرم پیاسن گوناٹوں عذابوں کر سن دوزخ وچ دوٹائی اوہ کوڑے سخت زہر تھیں قطرہ پوے جے وچہ کاراں بھکھے مردے کھاؤں اوہناں منہ اندر جد پاسن بھکھے مردے کھاسن اوہنوں بھرسن پیٹ پیچا نافرماناں دا ایہہ کھاناں دیکو رب پناہیں پھر پانی شراد بلا دیوں تتا سخت قہر دا کوڑا سخت نہ حلقوں لنگھے کر سن پانی پانی جو میں شراب نے کفر شرک وچہ ساری عمر گذاری فرس فروش لحاف آتش دے دیوار اچھت ناری جے ذرہ اگ دوزخ والی رکھے اوپر پہاڑاں اک دوزخ وچہ جنگل اس جا چکی نظری آئی تے کالے کتے اوٹھاں جیڈے آتش دے ویسا اوہ دوزخیاں نون وڈہن کھن کرن عذاب قہر دا تے جنگل اک دوزخ اندر رب مول دکھا دے کافر مشرک فاسق بدعتی اہل ہوا میں نالے جہناں ایمان سلامت ذرہ اوہ وچہ جنت جاسن برامت احمد سرور کارن بہت رعایت ہونی</p>
---	---

ذکر عذاب طبقہ اول

<p>ستر ہزار ندی آتش دی او سوچہ ابا کچپانی حکم ملک نون ہوں کہ لیجھہ دہرت نکالنے کا تھاناں شت زبیاں نو فلکاں دا کجہ نام نہ ان نہ آد جے منہ دے اکیا سے سپہہ زویا نے آسمان پاند اوہ دریا جلا رن ٹھاٹھ اوہناں تھیں جن نون تھیں</p>	<p>ہے پہلے طبقے ہر طبقے تھیں سہل عذاب آسانی اک اک دریا وچہ جے پائے کل زمین آسماناں سال ہزار جے لیجھہ تا بھی تہہ نہ تہناں پادے جو ملک داروشے او سوچہ ایڈے جسے قدر ہوا تاو جے پاسے منہ دے اوہناں خبر نہ ہرگز تھیوے</p>
---	--

واپس ہونا حضور پر نور فخر موجودات سید الانبیاء سرور عالم صلی اللہ علیہ وسلم کا مقام قاب قوسین سے حضرت موسیٰ کلیم اللہ علیہ السلام پر اور واپس کرنا ان کا واسطے تخفیف کرنے نماز و روزہ اور احکام نماز و روزہ کے

فرمایا بن رب دل مریے دیر اجازت بھائی
جاں حاضر ہویم وچہ خدمت ہو یا حکم تداہیں
ایہ امت اپنی نون سبہ دیسں محبوبا مطلقو با
اتے غذا باں دوزخ تھیں جا دیسں خبر درائیں
داگاں شوق اوٹھائے نت نیت سرور کجہر مستند
تے طاقت طاق ہوندی آؤندا یاد وصل محبوباں
صحبت خلقوں ہووے دوری وصل طے رب والا
حکم شریعت ٹورے کر دے دغظ لفیحت جنیاں
شوق سجندا غالب ہووے اوٹھے جوش تمامی
یا بلال ارجنا کر سجن دی بات سنائیں
صحبت اغیاراں دیوں جیوڑا ہو یا سنگ کمالا
تا کہہ تکیہ تحرکیہ حضرت وصل سجندا پاوے
کرن سپرد خدای خود نون ہر طرفوں دل چا کے
مگر نماز نہ اسوجہ کسے نال تعاقب
بالکل ہون علی ہہ پور علائق طرف اتنی
جاں پاک ہووے دوجک تھیں اتنی اوٹھے ہی دجکار
آیا نظر نال سجندا نال مستابا کے بارے
وچہ نماز پوے ٹھنڈ مینوں جلوہ دیکھہ الہی
دجہ خارج اس جاگتے آندا ہر سجندا

دیکھ دوزخ جنت نون سرور جدوں فراغت پائی
جبرائیل کیسا ناں حضرت طرف اللہ دی جائیں
نمتاں جنت سمیتاں دوزخ ڈھیاں تدھہ محبوبا
مومن ہو کے عمل کماون پاوون جنت جائیں
مراجوں جد پر تے حضرت بھر کیا عشق سجندا
صحبت خلقت تھیں جد ہوندے حضرت سنگ قلوبا
ادخنا یا بلال کہن تدراحت بخش بلاللا
جاں نال ارادے ازلی صحبت خلق تعلق بنیاں
جاں کجہ عرصہ گذرے دنوں ہووے بے آرامی
بھر محبوب جدائی پیار یوں پیکے کہن اوٹھے
کر فریاد اللاندے سینے گھٹیں ٹھنڈ بلاللا
جاں اوٹھے بلال کہی آذان اقامت پھر اللادے
صحبت خلق دو عالم دلوں دوویں ہتھہ اوٹھا کے
بر عبادت اندر حصہ نفس کارن کجہ آیا
نہ دنیا عقد نہ شہوت نفس نہ صحبت خلق ایہاں
اپنا آب خدانوں سوئیں آگا چہوڑا اغیاروں
وچہ مقام اودائی دے جد پہنچے مار اوڈاری
قوة عینی فی الصلوة اس حالوں سرور ضربتانی
تے ٹھنڈی اکھ ہووے ماراں جد پاوون قرب سجندا

نکتہ عجیب و سرخو یہ

جوشے غیر نماز اتے اوہ ادنیٰ ناقص آوے

سالوں سہو پوے جد غیر نماز ولے جنت جاوے

جبرائیل الخ یعنی جہاں سے تشریف لے گئے تھے میں واپس آگئے اپنے مقام قاب قوسین اور ان کی
قوة الخ وحجبت قوة عینی فی الصلوة یعنی ٹھنڈک یہاں ہے نماز میں برے لئے ہے

اے عقیس دل ادنیٰ جاؤں ابہ ہے سہو ہمارا
 نکل نمازوں طرف دیدار الہی جان حضور سے
 صَادِقًا دَائِمًا تَوَكَّلْ عَلَىٰ رَبِّكَ وَأَبِيتُ
 وَأَعْبُدُ رَبِّكَ كَمَا تَرَاهُ كَرِيمًا عِبَادِ اِيْحَ خَدَاوِ
 جے ایہ منزل سمجھ نہ آئی تا سمجھیں ایچ بیبا
 جے ابہ بھی حال نہ تیرا رب نوں دیکھنا نہ جاتا
 حضرت کیسا نماز نہ ہوندی باہجہ حضور دلا ند کے
 نماز گناہوں رو کے تبتھوں دور کرے برائی
 جے تکبیر تحریمہ وقت نہ ہو کہ قلب حضوری
 سوراہوں تشریف آندی جد حضرت نبی سوارے
 پینچیا پاس موسیٰ دے ادس نے پوچھیا فریٹیا میں
 کیسا پنچاہ نماز ال ہردن چھ ماہ روزے سالو
 بہت ضعیف تساوی امت ایہ کر سکسی نامیں
 آنا بھار نہیں سراپا دیں کر کبہ گھٹ خدا ایا
 پھر آیم موسیٰ دل ادویں سو سوال جوابوں
 ایویں رہی موسیٰ کے رب دل آندرقت ہماری
 باہجہ وسیلے ملک نبی نے پھرے رب دل پائے
 جاں پنچ نماز ال وچہ دینہ رات تریہہ روز ہر سالے
 ہو گھٹاؤ کر کے عرضاں امت عاجز آئی
 پھر نہایت شرموں نبی نہ گئے معاف کر اون
 فرضاں وچہ کر عرض معافی ہے کس قدر کرائی
 رب رضا سروردی ڈھونڈے ثابت نص قرانوں
 وچہ ملکوت منادی ہوئی خبر کھنڈی ہر پاسے
 اک روایت اس باری بھی برتے نبی کچھاناں

تے سہو نبی نوں پورے جاں ادینوں اعلیٰ طرف نظر
 اسیں نمازوں نکل آئے دل دینا فکر رنجورے
 پھر ہونا نماز جیویں تسماں مسوں پھر بدیا ڈھاپایا
 گویا دیکھہ ریسا نوں رنبوں اکھیں مال زیادہ
 مسوں دیکھہ ریسا رب میرا تا بھی نیک نصیب
 کہی نماز ہوئی فر تیری مڈھوں رخت کھڑا تا
 اتوں پھر ناں نماز آئے دل اندر گاؤ خراں دے
 جے تدھ نماز نہ بدلیوں ہٹکے کر کتری کھوہ پائی
 تا نیویں درجیوں بھی ایہہ گاؤ روں ہو گئی دوی
 کر دین فرشتے عرش آسمان آئے لنگھ سارے
 ترے تے سن امت ہے کیا فرض کیتا تسامیں
 موسیٰ آکھیا جلدی بہرت کر اخصیف کمالوں
 میں جا عرض کیتی یا مولیٰ عاجز امت تائیں
 پنچ معاف ہو یاں پنچا ہوں حکم خدا فرمایا
 پھر گھٹیا موسیٰ جاہ رب تھیں ہو گھٹا اس بابوں
 گھٹے گھٹے پنچ نماز ال تریہہ روزے جاری
 قوت شاہ رسل تے قوت ملکی فرق دسیاے
 ہوئے مقرر سن موسیٰ پھر عرض کیتی نے الحالے
 نبی کیسا سن شرفم آدے بوہنہ کیتا فضل الہی
 اس تھیں ثابت ہو یا بوہنہ اختیار نبی نوں آون
 با سجد رسول اللہ ایہہ طاقت ہو ر شبر کس پائی
 فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَتَكَ تَرْضَاهَا دیکھہ نبی دی شانوں
 پنچ نماز ال تریہہ روزے انساں فرض گئے سوچاے
 مگر سوال نہ کیتا شرموں فضل ہو یا ہر ناں

دل کر دین ایچ عرش سے جب گذرے تو ایک جماعت ملکہ نظر آئی مخلوقات ہفت آسمان اور ہفت زمین کے برابر
 مثل قطرات مینہ اور ستاروں اور ذرات ریت بیابان اور پتوں درختوں کے تو میں نے جبرائیل سے پوچھا یہ کون
 ہیں تو اس نے عرض کی کہ انکا نام ملائکہ کر دین ہے لہذا اسکے ہمراہ جبرائیل علیہ السلام میں آسمانوں کے طبقات سے گذرا۔
 مسارج فقر مولانا مفتی اللہ عنہ

<p>تے روزے ماہ رمضان رکھے تس امر حیا سوار کے فَلَمْ عَشْرًا مَثَلًا هَا أَكْبَدُ مِنْ بَنِي آدَمَ شوال سندے چھ روزے رکھ کے کرے سال کا پون بیچ بیچ گھنٹیاں بیچ رہیاں یا دس دن رکھنا پرستویں دار سوال نہ کیسا شرمیوں چپ رہیے ایوں اندر غنیمت سوئے فضل نبی نے بھارے روز از لدا آنا ایوں لکھیا قول اظہار وجہ نماز عبادت ہر جمع ہوئی مطلوب یا وجہ نماز عبادت ساری جمع ثواب اک داری</p>	<p>ربکے ساجو پنج نمازوں چنگے وقت گزارے پنجہ نمازوں روزے چھے ماہ اجر برابر یا دن دساں مہینیا بندے تربہ روزے دو ماہ رکھے سا اک آکھن پنجہ وقت نمازوں تن ماہ روزے آسے جے پنج گھنٹیاں تا دس داری حضرت پرت سدنا اک پہلی دار دیدار ہو یا سہہ یاراں وار پیارے پنج نماز ثواب پنجاناں وجہ حساب شماراں جاں فرض نماز ہوئی تار ب فرمایا اے مجھو یا رکوع سجود قیام قرأت قعدہ طاعت ساری</p>
---	--

مومن خالص کی نماز کا بیان

<p>جاں مومن ساز و وضو نوں فرض نماز گذارن آیا جو بندہ وجہ حضور شاہی دے آیانال یقینے بندے تے وجہ اپنے اللہ پرہہ چاٹکا دے مولی مالک با بچوں دل لوں سورس طرف زور دیا جے بن رب نہ ہو رکھے لوں اکبر دل تھیں رکھا جو دل اسدے وجہ میں تھیں دوا ہو نہیں کوئی آیا فلک عرش افلاک زمیناں دیکھے روشنائیوں</p>	<p>حضرت شیخ شہاب الدین عوارف وجہ فرمایا تا ڈردے دستھیں شیطوں سن و صا طرف زمینے جاں کتے کبیر تحریرہ دستھیں مکھ المیس چھپا دے تا دشمن دل نظر نہ پا دے رخ سخن دل کردا جاں ایہ اللہ اکبر آکھے دل اوسد ارب تکدا تا اللہ فرما دے میرے بندے سچ الایا دل اوسد تھیں نوری شعلے لکن صدق صفایوں</p>
--	---

غافل جاہل کی نماز کا بیان

<p>گھر شیطان لون جیویں گھر استہد او پکھاندا رب تھیں وڈی چیز کوئی جے دل اوسد پوجہ آدے</p>	<p>تے جد کوئی غافل جاہل طرف نماز لے جاندا جاں اوہ اللہ اکبر آکھے دل تس رب ٹکا دے</p>
---	---

ما سوال الخ یعنی ایک ماہ کے تیس روزے رکھنے سے تیس دن کھائیں سو بوتے اور سال کے تین سو ساٹھ دن ہوتے ہیں عید الفطر کے بعد دس دن چھ روزے ماہ شوال میں رکھے تو چھ دن کھا ساٹھ ہونے گویا ایک ماہ رمضان المبارک کے روزے اور چھ روزے شوال کے کل چھتیس ہونے اور چھتیس دن کھائیں سو ساٹھ ہونے گویا تمام سال کے روزے ہو گئے جب یہ روزے رکھنے والا شخص فوت ہوا تو گویا روزے دار ہی فوت ہوا غلام محمد عفی اللہ عنہ خادم مولانا طوائفی صاحب دہلی الخ یعنی دل سے نور نکل کر آسمان اور عرش تک جا گیا ہے جس سے وہ تمام ملکوت کو مشاہدہ کر لیتا ہے فیقر حلالی عفی اللہ عنہ بقلم خود غلام محمد عفی اللہ عنہ۔

فرماوے رب موسیٰ اکیس اللہ اکبر دو
 منہ دہرے ہوئے دل دہرے ہوئے یہ سخت نفاق نشانی
 دہوں نکلے دل اوسد یوں گھر گھٹے جو افق آسمان
 سخت مجاہد ہو دس بوہنے شیطانوں دل تہ چوہنچہ لگا د
 نمازوں فارغ ہونداں تا میں ایسا اوسدا حالہ
 جے شیطان نہ کرے تعریف نظر پوے ملکوتی
 کامل ادب سکھے اوسدا دل ہو کہ قلب نورانی
 نہ شیطاناں دانیں تعریف ہو یا دہرے آسماناں
 پس جو دل آسمانی اوس دہرے راہ شیطان نہ پاوے
 باقی خیال رہے نفسانی ہو رہو جس نامی
 جاں دل نیک چہرے من دہرے قرب حضور سبحان واپادوں
 ہوں نفسی ہوا جس چہرے رہندے جانکے
 عرش تا میں جد پوے بتا رنگے پچھے حفظ نفسیانی
 ظلمات نفس دہرے نور قلب دے گم ہو جان نامی
 جیوں اوس رات ہوئی سرد راتے مخفی بھید عیاناں
 نور قلم تے کرسی ہر ہر جگہ نظر رہے پائے
 اسرار ربوبیت دے دہرے نماز کھلن اوس تا میں
 جیہا قلب صفا ہو کہ اوس دینا گند بلاؤں
 نبی کیسا جد بندہ کوئی دہرے نماز آجا دے
 نا خود ہو دے متوجہ اوسول خاصہ ذات الکی
 پڑھن نماز اوس نال کرن آمین دعا جد کر د
 نافع کرے آواز نمازی جے ایہہ راز پچھانے
 دروازے آسماناں کھلن کارن خاص نمازی

بسم اللہ الرحمن الرحیم
 الحمد لله رب العالمین
 والصلوة والسلام علی محمد و آلہ الطیبین الطہارین
 الذین اصطفیٰ لہم فی الدنیا و الاخریٰ و علیٰ اہل بیاتہ
 الطیبین الطہارین

تے دل دہرے غریبے نون بے نون اکبر میں تھیں لوہا
 و فحلم و ماتوک من یفجرک نالے پڑھیں زبانی
 نا ملکوتوں پردہ ہو دس نال اندسیر زباناں
 برے خیال گناہا نوالے تے دسواس اوشھاو
 لکھ نہ سمجھے راز آتا کیا دہرے نماز او جالہ
 صاف ہو کہ دل جنہاں نال انوار دس جبروتال
 اوہ جان کبیر کین تا داخل تیرت ہوون آسمانی
 آسماناں دی رب حفاظت کیتی کنوں شیطاناں
 اِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهٰی عَنِ الْفَحْشَاۃِ وَ اِسْتِحْشَاۃِ اَوْسَدِ قُوٰدِیۃِ اَوْ
 مثل شیطان نہ ہوون فلکوں رد ہوا جس نامی
 دہرے فلکاں کے طبقے ہر طبقے جد لنگدے جادوں
 ہر ہر طبقے چھڈی جاوے حصے نفس ہو راند
 نفس شرارت رہی نہ باقی نور و شدیدوں جانی
 رات جیوں دہرے دندے چھڈی پاروں نور گرانی
 سیر کینا ملکوت آسماناں عرشوں پر سجناں
 ایوں دلی کشف تھیں دہرے ملکوتال نظر دوڑا
 حالت سجدے اندر خاماں کھلن راز عطا میں
 تہیا کشف نمازی ہوندا مسلہ پڑھ اچھاں
 تا بندے تے اپنے دچوں پردے سبہ رب چاد
 اتے فرشتے کو ہندیا ندے نزدیک ہوا دہرے بھائی
 آسمانوں سر اوسد تک دسیو فیض مہر دا
 جو کس کے نال کریں مناجات تا کہ ہرے خیال آنے
 تے ظاہر کرے فرشتیاں تے رب اوسدی صدق نمازی

وَلَا تَقُولُوا مَا لَا تَعْلَمُونَ کیوں کہتے ہو جو کرتے نہیں سورہ صافات پارہ ۲۸ فَيَقْرَأُوا عَفْوًا عَنِ
 ذٰلِكَ اِنَّ رَحْمَةَ رَبِّكَ شَرِيفٌ مِّنْ شَيْءٍ اِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْعَلُ لِقُلُوْبِنَا سِنِيًّا اَلَا تَلْمِزُنَا وَ اِلٰی مَلٰٓئِكَتِنَا
 السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ سِرَاجٌ اَلْوٰجِحُ ذٰلِكَ تَهْيَا كَشْفِ الْاَفْحَادِ الْعِلْمِ الْاَلْمِ الْاَلْمِ الْاَلْمِ الْاَلْمِ الْاَلْمِ الْاَلْمِ الْاَلْمِ
 رَحْمَةُ رَبِّكَ شَرِيفٌ مِّنْ شَيْءٍ اِنَّ رَحْمَةَ رَبِّكَ شَرِيفٌ مِّنْ شَيْءٍ اِنَّ رَحْمَةَ رَبِّكَ شَرِيفٌ مِّنْ شَيْءٍ اِنَّ رَحْمَةَ رَبِّكَ شَرِيفٌ مِّنْ شَيْءٍ

اللَّهُ تَكَ مِمَّنِ الْمُصَلِّينَ كَيْسَ اسَا پُرمیانه نماز
 حور قصور حینت ہر نعمت ہر اے باغ بہاراں
 سبہ کبہ حضرت نول رب و سیا لوج قلم تک سارا
 حوراں جنت بھادیں بن بن دسن شاہ ریل نول
 دو دویں عالم مگر کچھے سن شے شاہ ابراراں
 و مل لیب سجن دا حسنوں دچہ حضور کھلوتا
 بن محبوب کویں دل ہورس ل خود نظر ڈولاد
 حضرت ہر طرفوں ہونا رخ نظر رکھی دل خالق
 جاں بیکیر نمازی آکھے جانے دچہ اس حالے
 کوئی چیز نہ با سچہ خدا دے نظر آوس او سو یلے
 ابو سرورہ کرے روائت شاہ رسل فرما دے
 پھر ڈل ہورس خیال کرے جد کہ ہند ارب او تن میں
 اے آدم دے بیٹے میری طرف و میان گذاریں
 جاں بندہ شروع نماز کرے رب سنے فریسا تا
 با سچہ میرے جے ہورس ولے اپنی نظر دھرا دے
 خشوع نماز اندر ابہ شخص نمازی مول نہ جانے
 اک پڑہن نماز اتے اک لحظہ حاضر قلبت تھیوے
 اک پڑہن نماز نہ آسے پاسے نظر کیسے دل کر دے
 تھم مسجد دا ڈگا لو کی جمع گئے ہو سارے
 اک ولی نماز اندر آگ لگی چہرہ سر گیا سا ہی
 عامر بن عبداللہ دی دھی آہی وف و جانندی
 شاہ علی نول تیرا گامسی اندر جنگ پیارے
 دنیا دے بادشاہ وزیر سے پاس ہو ک جیکوئی
 پھر رب نول حاضر ہو ہوں کہہ کے دلوں نہ نول چھپاتا
 بادشاہاں کے حاکم دا ڈرول دچہ رہیسا نہ بھورا
 ایہ دعوت ایمان نے قسوت قلب خرابی بھاری

سنگ فرعون ماناں شہداد عذاب ہورے بد نمازاں
 ست آسمان عرش نے کوسی ملکوتاں الواراں
 برادوس مگر کچھے سبہ سیا کمر دل یار نظر را
 بر کسے ولے جہات نہ پالی السیاد و کیا دل نول
 وَمَا ذَاغُ الْبَصَرِ وَمَا طَغَى دچہ قرآن اخباراں
 دچہ مشاہد دے مستغرق ہر طرفوں دل ہوتا
 سامنے اوسک بھادیں ہر شے بن بن روپ دکھا دے
 الصَّلَاةُ مِعْرَاجُ الْمُؤْمِنِينَ جاں بیا فضل تبار
 دو ہاں جہاناں تھیں متھہ دھوکے مگر کچھے میں ڈالے
 یغ خدا کبہ رہے نہ دل دچہ دلبر سنگ جہ میلے
 جاں بندہ شروع نماز کرے تا سامنے ریک آوے
 مینوں چہرہ تکیں جس کیا اودہ ہے مستھیں دودھ ساہیں
 تول جس تکیں اوسنولوں میں بہتر سوچ و چاریں
 جو پردے میرے تے دچہ بند چکو سبہ اتھائیں
 اودہ پردے اودیں چا پاسو ملکاں رب فرما دے
 کبیرا میرے بچے پاسے کھے کون کھلا نے
 لہو لعب دچہ ہر دم غفلت ذرا نہ دور کیوے
 سامنے او ہناندے کوئی بھادیں ہوں بکھیرے پردے
 مسلم ابن لیسار نماز اندر کبہ خبر نہ پیارے
 اوسنوں خبر نہ ہوئی ایسے اندر قرب الہی
 عامر نول تس خبر نہ ہوئی انج نماز سو مانندی
 دچہ نماز یاراں نے پشیا خبر نہ شاہ سوٹارے
 اوسک خوفوں اوس بندے نول اپنی خبر نہ ہوئی
 جے حاضر سمجھا ہوندا تا کیوں جاندا رخت کھڑا تا
 ختم نماز کیتی نہیں جاتا کیا کیتھم دل کھورا
 دنیا داروں ڈرے نہیں جس ہوسے ڈرے سرکاری

یہ روایت ابن عباس رضی اللہ تعالیٰ عنہما سے راجع ہے۔

<p>نمازی بن اودہ حالت دیکھی وجہ نماز صفا میں آہو سا ہننے یا ہجہ ویسے اپنے مولا پاس پاس کئی ہزار رکوع وجہ سجدے کئی ہزار پاؤں حمد اتنے تسبیح عبادت اندر یا ہجہ شماراں برے نصیب اوہنا ندے جنہاں تحفہ ایہ نہ بھاندا خلقوں نکل ہوئے دل مولیٰ حضرت کھر خطائیں پھر ظاہری عالم تھیں دل غیب الخیب سنائیں جیسی استعداد اور ہاں قرب کین تمہ آیا</p>	<p>جیوں حضرت مناجات کیتی رب کے وجہ ہر اتیں نماز سراج مومن دا حاصل ہوندا قرب جہاں کئی ہزار ملائکہ وجہ قیام کھلے دسیاے کئی ہزار ال تعدے اندر تسبیح پڑھن ہزاراں اوس سفروں ایہ تحفہ حضرت امت کارن آندا وجہ عالم حس سراج نبی دا مسجد اقصیٰ تائیں پھر عالم ملکوت اندر پھر ملاء الاعلیٰ تائیں تے ہر سراجوں حصہ امت قدر موافق پایا</p>
---	---

نکتہ

<p>ادائی دا درجہ حاصل ہوئے دسل رہا تے السلام علیک ایہا النبی رب کہیا سلام حقیقی تسبیح وجہ سلام نبی لوں مال النساء الاوس فاسد ہوئے نماز مگر جو ایہ سلام نیازی</p>	<p>جاں حضرت قرب کین دا پایا قاب قوسین لکانے دوویں یارا کٹھے ہوئے بہت ہوئی نردیکی ایویں جدوں نمازی آخر تعدے اندر آوے جے غیر نبی دے ہو کر کسی لوں کہے سلام نمازی</p>
---	---

۱۔ نماز الخ الصلوۃ سراج المؤمنون نماز مومن کا سراج ہے فیقر حلوانی عفی اللہ عنہ دیکھنی ہزار
الخ ہر ایک کی ان میں صفیں بند ہی ہوتی ہر ایک صف دس ہزار اور ہر صف میں ستر ہزار
فرشتہ جو ایک عبادت کرتا ہے قیامت تک وہی کرتا رہیگا دوسری نہیں کہے گا اپنے جو قیام میں
وہ رکوع نہیں کرتا جو رکوع میں ہے وہ سجدہ نہیں کرتا جو سجدہ میں ہے وہ تعدہ نہیں کرتے
علیٰ ہذا القیاس اس قسم کی عبادت نمازیوں میں سب جمع ہو گئی تک عشرۃ کاملہ اسرار
ہو ہے فیقر حلوانی عفی اللہ عنہ دیکھنی تسبیح الخ یعنی اپنی طرف سے الفاظ سلام کے اور کہتے یہ نہ سمجھتے
کہ خدا تعالیٰ کے سلام کی حکایت کرتا ہوں اور خود سلام نہیں کہتا اگر ایسا سمجھے تو سہانت کہتی اور بیخبری
ہے کیونکہ اوستے خدا تعالیٰ کے حضور میں نبی صلی اللہ علیہ وسلم کو نہ سمجھا حالانکہ آپ خدا تعالیٰ
کے حضور میں ہمیشہ حاضر ہیں نیز نمازیوں کے پاس موجود ہیں جیسے حضور صلی اللہ علیہ وسلم نے ان
امت کو نہ بھولایا اور حضور زبور کے حضور کا امت کے پاس حاضر ہونا تفسیر نبوی بلکہ دم میں حاضر
نہ کہہ سچکا ہے جیسے آفتاب پوچھے آسمان پر ہوتا ہے اور اس کا نور ہر جگہ موجود ہوتا ہے اور دیکھتے والے کو ہر جگہ
نزدیک ہی نظر آتا ہے اس طرح آپ اگر اپنے سوزہ میں روتن اندر ہیں گا حضرت نور نبوت سے امت
کے سب حالات ملاحظہ فرما رہے ہیں پس آپ کو یا موجود اور حاضر ہیں ان کی نظر آتی ہے تو خدا تعالیٰ ہی نظر
نہیں آتا (بلکہ کرنا کاتبین بھی دکھائی نہیں دیتے اور اگر تمکاڑ سورج کو دیکھتے تو سورج سے انکار کیسے ہو سکتا)
یہ سب ایسا تصور ہے بہت کتابوں میں مذکور ہے زیادہ نہ ہو سکتا تو دیکھو در شمار دکتب قدوز حلوانی الخ

<p>باپیہ درود سلام نبی دے سو کے نماز اورہ خامی جتھے ذکر خداداد اوتھے ذکر حبیب الہی نہیں تے ہو دے رو جہاںوں نجدی غریبازی</p>	<p>ایہ شافی فرض کیے جس چوڑیاں چوڑا نماز نامی اس کارن جو رب نبی وچہ دتھہ نہیں جے کائی حاضری سمجھ رسول اللہوں کیے سلام نمازی</p>
---	--

شعر

<p>جو ہمدلقوں نے دیکھی ہے وہ صورت مصطفیٰ کی ہے</p>	<p>الوحصل اشہ اندنا کیا جانے محمد کو</p>
--	--

<p>سلام اساڈے اوتے اوگنہاراں نال رلایا</p>	<p>السَّلَامُ عَلَيْنَا صِيغَةُ جَمْعِ نَبِيِّ فَرَمَا يَا</p>
--	--

شعر

<p>برونکو آپ لیتے ہیں یہ عادت مصطفیٰ کی ہے جو جنگیاں عملاں والیاں دا کجہ گھٹ تر دو آیا جنگیاں نالوں اونہاں اوتے رحمت پہلے سوئی تے وَجِبْتَ الْمُنْتَظَرِينَ اوتہاں بعد مٹھڑے پا کال نالوں مہرے ذکر او نہا ندا تے نتارا جو نی کال کولوں دور نہ حضرت پڑھ قرآن نال یوں نی کال دے اتے حضرت رحمت رب دی ہان نکھڑے سہ جہاناں کارن رحمت ذات نبی دی بھائی جیہرے رب نوں دیکھن سوئی دیکھن کج عطاں ایہ حاضرموں نبی دامتیل خدادی مول نہ آیا مستقبل ہو راضانی اندر بھی کجہ فرق کیوے اوہ حالت کجہ دکھری آہی فکر اٹھاوں نہھا بلکہ عکسی صفت دا طرف مطابق روپ چڑنا وے جوں ہان بانی دجہ عکس جتھے دا وچہ کشیف پنہندا كَلِّقُوا بِاخْلَاقِ اللَّهِ قَوْلِ نَبِيِّ دِل دیکھن آدے سہ صفیاں سن حاصل کیتیاں ہو شان زیادے او تھے نال امت نوں رکھیا حضرت شفقت ہوئی جتھے رب نبی بن تیجا ہو نہ آنا کائی تے روز قیامت کوں بھولاسی شافع روز جزائی</p>	<p>خدا کو سوچ دیتے ہیں عمل جن کے کہ میں اچھے وعلی عباد اللہ الصالحین ایہ جملہ اسد بعد الایا کیوں چوڑاں نحر ویاں نول غبہاں وارث بنے نکوئی اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ ہوتے تار عاصی مہرے جو توبہ کر کے مڑے گناہوں رب نول بہت پیارا جو رب نول حاضریاں اوویں دیکھے شاہ رسل نول اِنَّ رَحْمَةَ اللّٰهِ قَرِيْبَةٌ مِّنَ الْمُحْسِنِيْنَ سے رب دی نیر وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً لِّلْعٰلَمِيْنَ ہے رحمت نبی الہی پر میں نول رب نہ دے اوہ کہ دیکھے سرور سائیں ایہ رب تھوڑا کج شیا حضرت نول کجہ گھروں نہ پایا نال قدیم نادت دے کیونکہ صفت برابر تھیوے جس نالت وچہ لامکان اندر حضرت رب ڈٹھا ہو کے جدا نہ صفت خدادی نیادے دیو چہ آدے جیسی قلب صفائی تھی عکس قبول کریندا عکس تائیں جو عین چھپانے لمجہ نام دھراوے صفیاں کر خدایاں حاصل اتے رسول خدادے جتھے ملک مقرب تے نبی مرسل ملے نہ دے ہوئی کیتی رحمت لطف نبی جی امت نال رکھائی جس وچہ قرب سخن دے امت اپنی ناہ بھولائی</p>
--	---

نکتہ

آکھوس امت فاسق ہو گئی جیونکر سدھی است
 میرے تے قوم فاسق دے ربا کرس جدائی
 رب دلوں بھی ادوی فسق خطاب اوہناں سی پایا
 نے امت حضرت دی لوں صالح لقب و تار سائیں
 ان الاذنی یوقتها عبادی الصالحون سخن برتر
 و چه قرآن خدا نے صالح ادویں کیسا سو تار سے
 جیڑے کرن حقارت اسدی دوزخ جاسن دیرکی

جاں موسیٰ کوہ طور گئے امت دی کرن سکانت
 قَا اَخْرَجْنَا بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِ الْفَاسِقِينَ موسیٰ کھیا
 جاں موسیٰ نے قوم اپنی دا فاسق نام لکایا
 فاسق قوم بُری تے موسیٰ ناہ ذرہ غم کھائیں
 السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ نازی برتر
 نبی امت لوں صالح کیسا جاں و چه حدیث پیارے
 امت اوسط اعدا فضل اکرم شاں ادھری

نکتہ

تے سرور برقعہ مول نہ پایا راز اہدے و چه کیا ہے
 پھر کسوں برقعہ لیا نہ منہ تے ہو کے ایڈ کمالوں
 جاں موسیٰ طوروں پر تیا خلقت جلوہ دیکھتے جلدی
 طور تے مہراج موسیٰ اوہ سی اک ارمنائیں
 کرن تدارک اوسدا جتے ہو و گاہ بگا ہی
 اوہ حالت مصری زماں دانگ ایٹھل زلیخا آد
 ہو بے ہوش پیاں تھہ کٹے سرت خواں گویا
 ہوش لکانے رہندی سی اوس پوری دھبیاں
 جاں مٹے حضوروں پر تے حضور اندر پھر تے
 ظاہری نور موسیٰ لوں بلیا باطن نبی کس لہ
 تے باطنی حالت خاصا کارن آہی خیر انیاں
 جاں موسیٰ قتل امت ک کارن دعا مانگی ہر تانی
 جاں پھر قوم اپنی دل آئے موسیٰ بعد دعائیں
 جو کہیں دیکھ اکھاں نمران نمران کھوں
 جو تیرم سی امت جیس بلکہ سن احسان عطا لیں
 نہ قتل امت کوئی پھر کسوں منہ لوں چوہا

جاں موسیٰ مہراجوں برتے برقعہ رکھدے آہے
 تے سرور عالم افضل اکرم ہوئے موسیٰ نالوں
 جو حاضر سدا خدا تے رہے اوس حالت ہو پلادی
 اس کارن منہ برقعہ آنا رکھدا موسیٰ سائیں
 تے شاہ رسل لوں نت مہراج ایچ ہوندا ہنداسی
 تے اوہ سو منات حضور خدا دے قرب رکھا و
 مصری زماں سک سکیندیاں سی اک جلوہ پایا
 زلیخا سی نت جلوہ و ہندی رہے حضور سجد
 جاں حضرت نور خدا دیوں سے تا حال اوس بد لندیا
 نور ہو دے دو قسم اک ظاہر تے اک باطن والا
 ظاہری حالت حضرت والی آہی کان عواماں
 دوحی و چه موسیٰ دا منہ تے برقعہ رکھنوالی
 فَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسْتَعِينُونَ ساری آنت تائیں
 تانہ شرم جیا تھیں کھیا امت اپنی دلوں
 نے حضرت مٹے جہوں مہراجوں منہ لوں کھیا ناہیں
 جو رحمت بخشش امت کارن سی حضرت کرو اتی

نکتہ

فریق نمازوں کی تعداد و رکعات
 تیب مہراج دور کھت ہوئی فریق نماز پیارے
 پنجوقتی پھر سبیرت کھچے ہاں و بار شمارے

سفری رہیا دو گانہ اوہو حضرت اندر اوہ چارے
 سن آدم نے جد تو یہ کیتی وقت فجر تد آیا
 سی وقت نظر جد فدیہ آیا کارن اسمعیل
 پچھیا جدول عزیز میں پھریا کتنی دیر اٹھائیں
 تا چھیکر دن اسی اوس نے جا عصر نماز بجائی
 اوس رکعت چار منتی پر پھلایا نتیجی رکعت آ کے
 اتے نماز عشا دی اول پڑھی رسول خدا کے
 کھٹیاں ایہ نماز ال پنجے کسے نہ پہلے پڑھیاں

تے پہلیاں اتے چار نماز ال آیاں وار و وارے
 تا وقت صبح دو رکعت آدم پڑھی نماز بتایا
 تا نظر پڑھی سی ابراہیم خلیل رسول خلیل
 لَبِثْتُ لَوْلَا اَدْبَعَضُ يَوْمِ اَوْس كَيْفَا تَدَابِعِ
 تے مزب وقت داؤد نبی نے بخشش رب تھیں پائی
 بیٹھ گئے جلسے وجہ رہیاں تنے وجہ وجا کے
 پہلے کسے نہ پڑھی ایسی ایہ وجہ سراج افاد کے
 کرم ہو یا ایہ اس امت تے فضول لکھا جہاں

نکتہ

موسیٰ آکھیا امت تیری عاجز تے کمزوری
 اوہ عجز آنا وچ امت سرور طاقت کامل آہی
 قَوْلَا عَيْنِي فِي الْقَلْوَةِ اِدْعُ جِسْمُ تَهْتَدُ نَمَازُول

مخاطب نبی نہ آسے اوسکے حکمت اسوجہ سوکي
 جسوں تھنڈ نمازول اوسدی دہی شجاعت آئی
 اوسدا مثل نظر نہ کوئی اندر خلق مینا زول

مسئلہ علم غیب

غم امت احمد موسیٰ پہلے ہی دس چایا
 فرشتیاں نے بھی خبر دی سی پہلے ہی اس گل دی
 بے حضرت علم نہ ہوندا موسیٰ دی گل مسکنا ناں
 اسی امت دی شان موسیٰ نول جسم نظر آئی
 نہیں تے کر دیہہ رہا مینوں اس امت دے وچوں

غیبی علم موسیٰ دا اسچھیں ظاہر ثابت پایا
 آدم جائے ظلم فساد کر لسن بات خلل دی
 بھی معلوم ہو یا عجز امت دے واقف ہوکنا ناں
 تا عرض کیتی ایہ امت میرے تاملن بخش الہی
 جہوں کتاباں سیر دیاں وجہ لکھی گل ایہ سچوں

مولانا بیدل علیہ الرحمۃ

دیگھی موسیٰ نے جبکہ شان اونکی
 جس امت دا نبی محمد مالک رہیہر حسا دی
 طوبی لحن رہای ت القوت کئی حدیث نبی فرمائی
 اوگھننا ال محمد ماں حق پھر سرور فرمایا
 پھر خوشخبری پھر خوشخبری پھر خوشخبری آئی
 دیہے تسلیاں دل پر چاؤ دیو جہاں کد امیں

امتی ہونے کی تمنا کی
 اوہ امت محبوب خدا نول ہوئی رحمت شادی
 خوشخبری جس مینوں ڈٹھا مینوں سنیاں بہائی
 تے جہناں اوہ چہرہ نوری اکھیں تاہ دسایا
 جہناں ایمان میرے تے آندا ڈٹھے باہی ایہ ماہی
 رحمت ندیوں محمد ماں اک قطرہ گھت سنائیں

نمازیں شروع و دلسوزی

ہی کیبا دوا کھیاں تھیں جس آنسو ہون جاری

بھاویں لکھی دے سر جہناں غم نول کرد ازاری

شاہ اسلام جے ہووے تا انہاں موذیا قتل کروا کے
 جیکر شرعی دُڑے سن ذرہ نہ بولے کوئی
 جہناں بزرگاں کو دل اپنی نسبت کرن لگا رہے
 قادری بن تا غوث الاعظم کر دے رد شریراں
 مجدد الف ثانی بھی انہاں ظاہر کفر لگا دے
 جہستی بن تا پیر اجیری رد کرے شیطاناں
 سہروردی جے بن تا شیخ شہاب اونہاں روڈا
 کھول کتاباں جو اونہاں لکھیاں عمل کماے
 وجہ میساں نال جماعتاں رہے نمازاں ٹریدے
 جسوں اوہ سد و اون اُس تھیں کرنی روگردانی
 و ڈے خیریت جو منن انہاں نیرے عقل نہ آئی
 چال رسول اللہ اصحاباں تے سبہ ٹرے آئے
 مان مجذوب دیوانہ جیڑا جد ابدی گل یا رد
 دنیاوی جس ہوش و ڈی تے دینوں سوڈ دیوانہ
 بھنگ گھوشن تے سوٹے لادن وی اوسا عقل و دہری
 جو غیر شرع عارف اوہ بھادیں اڈ چرے آسمانی
 وجہ سوادے اڈے استدر ارج ہزار دکھاوے
 نہیں تے سن غیر شرع کوئی نام جہناں لیندے
 حضرت گنج بخش جویر لاہوری بھی نالے
 عوارف اندر شیخ شہاب سبے انہاں شریراں
 عجب انہاں دے منن و لے عجب اونہاں دنائی
 فقیر کیا دن مسجد اندر ہرگز قدم نہ پاؤن
 ایہ بائزید جنید کہا دن فقر علی کے گھوڑے
 اک لکوں ننگے داہری چشم دانگ خشت شکلان
 منکھ صوم صلوتوں کا فرد دعوی کرن ولایت
 جے کوئی کیے سائیں ہی کیوں تیں زفرن نماز نہ پڑے
 ایسے ہمیشہ نماز اندر پرتستین نہ سکدے

آزادی بر بادی کیتی ہر گراہ سرچا و سے
 شیطانی عارف تے صوفیاں چوڑ تری ہوئی
 اوہو رد اونہاں نول کر دے بنے تماشے بھارے
 جے نقشبندی تا پیر بخاری قتل کرے خیریاں
 نمازوں روزیوں منکر سو کے جو عارف سد و او
 نوشاہیاں نول نوشاہ صاحب کردار دیمانان
 جیڑے نقر و لے ایہ جادوں اوہو ایناں بھڑو
 کنوں بلوغت مردیاں توڑی ساریاں فقر سکھاے
 راہ اونہاں دے نول چھڈوا کے کتے دوزخ و دُڑے
 ہر کوئی جانے عارف ایسے و ڈے رجھ شیطانی
 عقلاں والے سمجھن تیراں سو تھیں ٹرے بھائی
 کسے نماز نہیں چھڈوائی باہجہ شریراں گاہے
 اوہ مرفوع القلم اوسنوں ایہ امر صاف شمار و
 نہیں اعتبار اوس موذی دا اوہ داخل شیطانی
 نماز روزے دی واری بن مجذوب ہن ہر دہری
 سکے پیرندی لنگھ جاوے اگ وجہ ٹرے زیا نی
 فرعونے دے دانگ ایہ کافر کوئی متھے لادے
 اوہو انہاں کافر اکھن عنینہ کیوں نہیں دیندے
 وجہ کشف المحجوب تے وجہ مکتوباں دیکھ سقالے
 اپنے وجوں ددر کریندے بے پیراں خنزیراں
 لگے مگر مخالف ولیاں کیوں اونہاں شرم نہ آئی
 بلکہ نمازیاں تا میں ایسے طعن الزام لگاؤن
 نورایان نہیں وجہ دل کے شیطاناں کے بر دے
 بھنگ سفیم چند و تے چرساں خمریوں کیا عقلاں
 پر کنوں مچکیاں گدے نہ چڑھدے پیری وجہ بدست
 کہن نماز اساوئی دائمی نت اسیں سجدے کر دے
 ملاں پڑہن مستیں تے اسیں وجہ دلائل کے رکھ

اَوْ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ اِنَّهُمْ بِشِكْرِكَ
 پیغمبر اندھے سرور جس لوگوں پر وہ نگاہ منظوری
 شاہ علی ہر نچین پاک اصحاب امام تاحی
 ناہ پڑنے دے کارن موزی سو سو بکر ساندے
 شرعی فقر نبرگیاں چھے قدم بقدمی جانندے
 شرع جویں رکھ یاد و دھر رکھوں کیوں کوئی کھاؤ
 ڈھہ شریعت مان فقر وی فقر شرع تھیں بندا
 نماز دائمی دامطلب اصلی سن تینوں کھماواں
 مارن نفس حوص شہوتوں سمجھ نماز نفس دی
 جو کم شرع تباہ او سنوں کرن قبول خوشی تھیں
 نفس تائیں نت خواہش او سدایوں روکن سختی راہ
 اتے محبت دینادی تھیں روکن دل دے تائیں
 مرتبہ عزت شان بلند نہ طلب کرن ڈو یا لی
 جھوڑ ترقی مرتبیاں لوں درجے بھال نہ ارچے
 پیسہ دام کدوں ہتھ آدے فکر ایہو دنراتیں
 بیباں ونگ چپکا سر ہتھ نظر چو یا جدا دے
 کر کے غسل کھلوتا بغلا اک سنگ اتے آ کے
 ایہ بے نماز عارف دی حالت جوہیں اکھ سانی
 کھلا تکیے کدھچھے لوکانی وچہ مری مگر اہی
 تے ہر دم نظر سخن دل رکھن دو جا نظر نہ آدے
 دکا شفق ہو رہا سادے دستوں ہر ذرات اہی
 باہجہ سخن دلبر او سنوں حدین آرام نہ آدے
 تے صفات نفسانی کرنائی باقی نال خدا ہے
 ایہ نماز خفی نت پڑہے دی خدا آدے بارے
 نماز دائمی دامطلب ایہ اتے جو دیا شیطانوں
 ہم علی صلواتہم دائموت او نال دائم ایہ نماز
 آنت ہو راک پیش کرئیدے بے نماز نکا رسے

بے دنیاں لوں شرم نہ آدے مطلب انا لیسندے
 اوہ بیماری دی حالت وچہ بھی مسجد جان ضروری
 سبہ دلی رے مسجد پڑہے بن اس خرقہ عافی
 صلے پور بہانے کر کے شیطانی سکھلانڈے
 جھوٹے فقر او ہناندے چالوں لوکانوں دور تانڈے
 دو دھوں کھن تے گھنوں بندے توہیں خفی آدے
 چھوڑ شرع جو فقر سدا اوہ شیطوں دل تندا
 روح البیان انڈر جیوں لکھیا تیرے پیش لکاواں
 جوئے روانہ وچہ شریعت یسرے جان زاہد
 بھاویں نفس نہ منے سگراں جادوں نکل خودی تھیں
 ایہ نماز نفس دی دائمی سمجھ لوہیں اصلاحوں
 شہوت زینت ترک کرن ایہ دینی نماز تباہیں
 سردی ایہ نماز چھانی پڑھ کھاں اسون سانی
 تے ایہو شو نفس ہوا دے سارے جگ پٹے
 چہرے جاکیوں خلق وچہ ہوکے ظاہر کرن صفاتیں
 پکڑ شکار مردڑے جھٹ پٹ میٹھ فریسن کھاوے
 جدوں شکار دے جھوٹ پھڑکے کرے کھڑے ہوکے
 بندہ ہو کے دینا سندا عارف بتا سو دانی
 دائمی ایہ نماز کبھی دی دیہہ پناہ الہی
 لوٹے مار ددی دے عارف دلبر سدا دسا دے
 نجسوں راہنہ ہر ہر طرفوں سے وس کھانی
 روح دی ایہ نماز کھانی رہدا ورا بنارے
 ہو باوان سنگ صفتان و بیباں بگے زمانے آدے
 چھوڑتی بھی دائم ظاہر باطن دو دین تارے
 اوہ بزرگ نہ گھدا کوئی سمجھ نال وہ سانی
 مطلب اوہ نہیں جو دیا بے دنیاں ملک بازارے
 داعیہ دینا حق جانتی جانتی الیقین سہارے

علامہ شریعہ شیطانی میں

بے دنیاں عارفوں کو نشانہ

پوچھ خدانوں تا جو ہو دئے یقین تسلی
 سو حاصل جدول یقین گیا ہو پھر فردیت ناپیں
 پر جاہل مول ز سبھن معنی ایہہ خلافت کر نیدے
 یعنی رب نبی نول فرمایا اے یار پیارے
 یقین دامعنی نورت ہووے سیاہ سد کے قرآنوں
 سلف خلف دے دلیاں تھیں گئی ایہہ نمازاں
 ایہہ کو نیتی تے بدیتی شیٹوں انہاں سکھائی
 جو پنجوقت نمازیں حاضر مسجد وچہ نہو دے
 با بچوں شرعی عذر جو سوکے تارک صوم صلوات
 فقیر او سو جسوں طور طریقہ شرع موافق سارا

سو اسان نال نمازاں دے ہن ہر یاقین تھی
 ظاہری ایہہ نماز پھن دی سوچ دلیل تنہا میں
 یقین داموت عبادت مردیاں تیک تکیندے
 پوچھ خدانوں فوت ہوون لگے مطلب اصل سو آہ
 حتی انا فالیقین تدا جو آئی موت اسانوں
 نہیں پڑھیاں جویں اچکل چالہ لے دینا ٹھگ پڑاں
 رب نبی دے دشمن ہو کے دم مارن اولیائی
 اوہ شیطان فریبی او تھیں مومن دور کھلو دے
 کہو سلام علیک نہ او سنوں رو کر و بدذاتاں
 جاں بزرگاں کھیلیاندی پھر نیک رکھے دربارا

سنا از فقر اول کے میں کو حضرت مسد کا جواب

حضرت سیدی علیہ الرحمۃ

خلافت پیغمبر کسے راہ گزید کہ برگز بہ مننرل نحو اہد رسید

مولانا روم علیہ الرحمۃ

کار شیطان مے کند ما شش ولی
 اک نماز جو جان کر امین دیوے چھوڑ کد امیں
 وَاذِیْمُوا الصَّلٰوةَ وَلَا تَاْكُلُوْا مِمَّا نَشَرْنَا لَكُمْ اَنْفُسِكُمْ اِنَّكُمْ اَنْتُمْ لَخٰقِرُوْنَ
 احمد شافعی قتل کر اون ترک نماز کرن تھیں
 جلد اول وچہ فیصلہ اسدا ایکہ نویں تو جاکے
 یا انکار کرے تا کافر باللہ اتفاق چھپانی
 دن مطلقہ ہو دس از سد ہی زچ حرام تنہا میں
 غسل و بارہ روانہ او سدا پھر کد بر سٹ آؤ

گر میں ولادت بہت لعنت او ولی
 کافر آکھیا حضرت او سنوں وچہ حدیث منہا میں
 قائم کرد نماز نہ ہو و مشرک زور دہنگانے
 خفی قید کر اون او سنوں فرض نہ مول پڑھیں
 جے تخفیف حقارت کردا فرض کسے دی آنکے
 جو کوئی او سنوں مومن سمجھے اوس بھی سرگردانی
 مسلماناں دیاں قبرال وچہ نہ دلوا اوس کد امیں
 جد لگ تو بہ کرے نہ بچی تد لگ دور ترا ہو

دل غافل کی نماز

بزرباں تسبیح و در دل گاؤ خسرو
 جب کھر اہوتا ہے تو بہر نماز
 چاہتے وقت نماز ایسا نیاز
 ماسوا حق کے جو ہو دل میں خیال

ایں چیں تسبیح کے دارد اثر
 سچ بتا ہوتا ہے کبہ دل میں نیاز
 جس سے حاصل دل کو سو سوز و گلاز
 بت سے وہ کبہ کم نہیں او سکو نکال

تو شرک نمازوں خوف نکر اور اگر جانے ایہہ جانے

سے کافر ایہہ دن تو رک الصلوۃ متحمل افضل کفر ہے جس نے جان بوجہ کر نماز چھوڑ دی پس لبتہ و کافر ہوا

<p>نور وحدت سے رہے تو بے خبر آسماں اوپر بھی وہ جاتی نہیں تاکہ ہو تیری نماز با حضور ہے وہی معبود تیرا ہو پہو مولوی مجھ کو کہیں اہل سخن غیر کی جس میں نہ ہو کچھ بنا سے بڑا اکسیر وہ سن لے ذرا</p>	<p>جیتا ملک وہ بت نہ توڑے اے پیر بے حضور دل نماز ہوتی نہیں کر ذرا تو فکر باطل دل سے دور رات دن کرتا ہے جس کی جستجو طالب شہرت رہتا تو رات دن عمل خالص کچھ نہ کی بہر خدا کیمیا کا ایک نسخہ لے بنا</p>
---	---

نسخہ اکسیر اعظم

<p>جب یہ بن جاو عقد سوک نشست کر تو گل حکمت سخاوت نہ ڈر عشق کی آتش سے او سوکے جلا اثر ہو بوٹی کا ہر جا موبو تب یہ ہوں اکسیر اعظم اے پیر دل میں اپنے فیض راحت سے بھرے تا تیری وہ خاک ہو کیمیا اوس کے دامن کو کچھ حکم فقیر</p>	<p>یاد رکھ اکسیر کا نسخہ درست بوئے اخلاص لا عالی گہر اسم اعظم کی تو دے بوٹی ملا جس دم کی دہو کنی سے دہو ک تو جل کے جب تہ خاک ہو دیں سرسیر نظر اوس اکسیر پر پھر جو کرے خاک ہو مرشد کے آگے دل صفا نفس نہیں مرنے بجز ادا د پیر</p>
---	---

اولیا اہل صفا کی نماز و دسوزی و اخلاص کا نمونہ

<p>راز خفیہ تجھ پہ ہو جاوے یہ دا بلکہ بتیرا اس سے ہی اے نابکار وہ میں مینا کے نسیمی سرسیر تو اسیر نفس وہ حق کے خلیل اونکا ہمدم نور وحدت بالیقین حق سے واسطہ نہیں ہے تیر نور وحدت دیکھ میں وہ اوستقام جلوہ گر ہو سویت کا آفتاب نور وحدت سے نہیں ہے تیرا اونکو کہتے ہیں ملائک مرحبا</p>	<p>اولیا کی سن نماز دل کا پتہ اونکی دو رکعت ہوں تیری صبردار کیونکہ تو اسم خاں اے بے لہر اونسے کیا نسبت ہو چکو اے ذلیل تیرا ہمدم نفس و شیطان لعین دیکھ یہ اونکی نماز اے خوش پیر جب کریں تکیہ ادنی وہ تمام بعد اوس کے جب پیر میں ام لکنا جب پیر میں اخلاص کو بادلوں جسکی ہستی نیست ہو پیش خدا</p>
---	---

جو کہ ہے مزاج مومن سرلسبر
 سخی کر اس میں اگر ہے باشعور
 جبکہ فرض و نفل کرتے تھے ادا
 یعنی کپڑے پار کر رہتے تھے یار
 نہیں نکلتا تھا بہت چارہ کیا
 تیر کھینچا بدن سے یاروں نے تھا
 مگر خون دیکھا مصلے پر بہا
 کہہ سنایا واقعہ یاروں نے وہاں
 سو مقلد اس کا گر سے دلشعور

یعنی یہ وہ ہے نماز اے خوش سیر
 اسکو کہتے ہیں نماز با حضور
 زرد ہو جاتا تھا رنگ و رضی
 خوف حق سے سوتے تن تھے خار
 بڑتن میں ورتنے کے تھا لگا
 جب گئے سجدہ میں وہ شیر خدا
 کچھ پتہ اوس کا نہ پایا ورتنے
 پوچھا کیسا خون ہے آیا یہاں
 دیکھ لے یہ سے نماز دل حضور

حکایت

امت اپنی کا ذرہ دیکھوں میں حال
 سوز دل سے کون رو تا زار ہے
 عشق حق سے ہو رہے میں بیقرار
 تیسرے حضرت علی والا گہر
 کرتے تھے اپنی اداواں پر نشانہ
 آنسوؤں سے تر ہوئی ساری ڈھانک
 دیگ ساں نکلے مگر سینہ سے جوش
 خوش ہوئے اور کہنے نہ کی وہاں حال
 درد دل ان کا ہو اہم کو قبول
 ہے قبول اخلاص اس جا سرلسبر
 ایک بہتر لاکھ سے جو بے ثبات
 بہ کہ عمر سے بے نیاز اندر نماز
 کیونکہ ہے علم سینہ نیک خو
 دیکھ لے تو آنکھہ دل سے اپنا رب
 سو عبادت خلوتوں سے ہے برہمی
 اونکو حاصل ہے وراثت انبیاء
 دمبدم رہتے خدا کا میں حضور

ایک شب حضرت کو آیا یہ خیال
 کون سوتا کون اب بیدار ہے
 جب گئے مسجد میں دیکھے تین یار
 یعنی میں صدیق بعد ان کے عمر
 میں کھڑے تینوں اکابرہ بانیاں
 اس قدر روتے تھے وہ صدیق پاک
 شمع ساں جلتے کھڑے تھے لب خموش
 دیکھ کر صدیق کا یہ وجد حال
 یہ ندا آئی فلک سے کہ رسول
 چکھ طوالت پر نہیں ہمکو نظر
 گر پیرے اخلاص سے کوئی صلوة
 پیش حق یک نعرہ از روئے نیاز
 بے وسیلہ پیر سے حاصل نہ ہو
 سرفتمہ دل سے ہو گر حاصل ادب
 صحبت مردان حق کی تک گھڑی
 سوختہ دل جان میں یہ ادا لیا
 نفس ہے مخلوب ابلیس ان سے دور

اذکی صحبت مردہ دل زندہ کرے
 اذکی صحبت دیو کو کر دے ملک
 اذکی صحبت دور گمراہی کرے
 اذکی صحبت میں جو آ جا دے کبھی
 گرتو چاہے بیٹھنا اللہ کے پاس
 ٹوٹا دل ہو جو اسکے قریب
 کیست فرعون آنکہ او خود نفس دید
 میں علی پوری جناب مغربی
 ہے یہ چشمہ فیض حق کا سرسبز
 ملتے میں کم مرد حق ایسے ولی
 فیض جلو الی کو اول سے ہے ضرور
 پڑتے ہیں ظاہر کی بھی پانچوں نماز
 وقت گذرا بھر ماتھ آتا نہیں
 مورا جوں جد پر تے سرور علم دتے رب سارے
 تریہ ہزار کلام کہیا رب دسیں حسنوں چاہیں
 کئی نصیحتاں کیتیاں پرتن لگیاں سردیاں
 درجا ڈریں دعا مظلوموں وچہ پرمورا سارے
 اوہ بجاویں کا فر سوکے لگے تری دعا نشانی
 دنیا سنگ مغرور نہ ہونا دل اس نال لانا
 لوکاں دس بھلیاں بدلیوں روک اسد یوہ پیارے
 ایہ امت وچہ سبہ ظاہر کرنا عرض کیتی رحماناں
 عرض آداب تمام بجا کے رخصت سرور جمعہ سے

زندہ ہوا ایسا نہ بھر ہرگز دے
 اذکی صحبت معرفت کا دے سبق
 جہل سے عالم کی وہ اصلاح کرے
 ہو شفا دلکو اگر چہ پو شقی
 بیٹھ صحبت میں دلی کی آشناں
 ادس کے ملتا ہے خدا کے بے نصیب
 کیست موسیٰ آنکہ از خود دار پیدا
 اس زمانہ میں دلی حق کے ابلی
 ہے غنیمت دیکھ جلدی آپس
 ظاہر و باطن ہو کہ جنکا جلی
 ہو طلب حسب کو چلے اونکے حضور
 دل میں ہر دم کہتے ہیں سورگ گدا
 کر نیاز حاصل ابھی اذکی دس

نوے ہزار کلام جو ہوئی بھید او نہا نوچہ ہارے
 تریہ ہزار نہ دسیں کسے تریہ ہزار بتا میں
 وقت اندوہ میں جان تیرے تھیں نال نزدیک میں
 کوئی حجاب نہ پردہ ہوں قبول تو لے تیرے
 ستمتیاں اندر صبر تکبروں کر پرینہ جیالے
 فانی چیز کسے نہ نال نہ لازم کرن برانا
 بے دین قیام نہ جو کبھی ڈھٹا سیناں اچ سوڈارے
 کون جانے گا گل مری نول پچ بچے سبحاناں
 موسیٰ سنگ سلاطین ہواں جو نیچے ذکر سو نوے

اختلاف نزول آنحضرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم معراج شریف سے

ایک کہن بران جبریل آئے سن اسمان عیالے
 اس آکھن کئے براق ابرائے آئے خود آفاقے
 تے باجہ براق آون وچ آبی قدرت نامتناہی
 وڈے میں تھن کھٹے ذات نبی وچہ سما میں

سے اختلاف نزول اند کوہ برتے حضرت آپس
 اک کہن گئے براق آتے بھی آئے ابر براقے
 براق آتے لے جادوں وچہ ظہار کر امت نامہ ہی
 تا کوئی ایہ نہ سمجھے حضرت نول ایہ قدرت نامہ ہی

لے تو ارشاد ہوا۔ کہ سب سے پہلے صدیق بعدیق کرے

تے اک اکھن انعام الطاف الہی سرور پا کے
 جاں سر سجدیوں چکیا اپنے آپ تائیں گھر پایا
 اچے گرم نہالی آہی آنا آب وضو جا رہی
 اون جا دن سندا آنا کو وقت زمانہ
 ذکر معراج ہو یا ابہ کتب سیر تفسیروں نالے
 فجرے ادھہ وچ مجلس حضرت گل احوال سنائے
 سہہ تھیں مہرے ابو بکر صدیق آسنا گیت
 پھر گل مسلماناں نے ایہہ اقسرا اوسوقت لیا
 کفار منافق مشرک منکر ہوئے کر مال مارے

تاسجدہ شکر کیتا محراب مشاہدے وچ سر ڈھانکے
 بستر اتے ڈٹھا خود نول مولا کرم سکایا۔
 مقام حطیم آنا تر سجدیوں اثر پیشانی بہاری
 آدرفت مبارک ایسی ہو یا فضل ربانہ
 گناہاں دویاں وچوں مسیلے آندے نال جو اگلے
 جو جو راز مشاہدے کیتے وکھو دکھ فرمائے
 لقب صدیق تدوں دانیک صدیق اکبر نے لیتا
 لائق ہوئے سعادت ابدی من معراج شہاندا
 ایہہ شقی ابدی اوہ سوئے اہل سعادت پیارے

منکرین معراج شریف کے اعتراض کا جواب مہر چند امثلہ

منکر آکھن اتنے چر وچہ کوں معراج ہو یا سی
 اک سو چھٹا سٹھ زمین دے کرے جیڈا سورج آدے
 جاں ایڈا جسم سورج اپنیڈا اتنا تیز چلیندا
 لے ایہہ سورج فلک رسالت جسدے نور شعاؤں
 ادہ سجان الذی اسر دے راہوں جے بکرہ اتوں
 کیا تعجب اسوچہ آدے منکر بے لہراں توں

سیر کرن ملکوت برجا میں ناہ وچہ عقل آیا سی
 تے کسی ہزاراں سالاندا راہ سورج طے کراوے
 ایہہ تیزی سرعت سیر سورج دی ہر اک شہر منیندا
 سورج چن آسمان تائیں لیتا نور ضیاؤں
 لنگھتے آسمان دنی فتدنی پہنچے ذاتوں
 سورج نال ایمان نہ منن خیر الخلق سورال توں

مثال دومری

ساہ کشمیر اوہ جس بچھانے کل زماناں
 کشمیروں کوہ نہاد نڈنگ کر سیر گھر میں مڑا دے
 رہبری شیطان تے مٹ وچہ اتنی قوت یاری
 پھر کیا براق آتے اسوار ہون جد شاہ رسولان
 فرخوار اعلیٰ ملکوت اندر اوہ سیر سدنا دے
 تے آپ لے جا دن والا اللہ ہر قدرت واسائیں
 کیا تعجب اسوچہ قبول منکر دس خمیشا

کر مٹ تے سواری لے ہتھہ جا رو لے تازیانہ
 جاں خیم سواری کوڑا لنگھدا جہب شیطان لیجاوے
 وچہ کھوڑے عرصے اتنا پنڈا قطع کرے یکبارہ
 تازیانہ یا قوت زبرجد ہووے ہتھہ مقبولان
 جبرائیل ہر اسی دا گال اسرافیل تھھا دے
 اکھ دے چمکارے وچہ علوی بیروں مرن بھائیں
 جاوے گر زمین تے منکر نیوں سخت حر نصیا

۱۔ ذکر معراج الخ اکثر ذکر معراج شریف معراج النبوة و افضل المواضع و معراج الوناج و مدارج النبوة
 ۲۔ مواہب اللدنیہ و تفسیر و غیرہ کتب دینیہ سے بلکہ بعض اسناد و روایات بخوبی طراوت کیا گیا
 ہے فیقر مولانا عفی اللہ عنہ

شجر اردو

ساحروں کا پودے قابل اور نبی کا جو نہ ہو	حیث ہے اوسکی خرد پر کہیں تک پہنچ نہ ہو
---	--

مثال تیسری

ہے شیطان جو بدتر خلقوں اندر اکھ چمکارے	جس دلیوں پسندے تک ہو آوے منن منکر سارے
جاں کسیر شیطان اچھی بھر جو افضل خلقت ساری	زمینوں عوش تائیں وجہ طغیاء جانوں کیوں انکاری
منکر پر شیطان اپنے داعلم محیط منادیں	کے شاہ رسل دے حق وجہ اوسنوں ڈوڈا شرک تباہ

مثال چوتھی

جاں عیسیٰ فلک چہارم حبت وچہ اود اسی ڈیرا	سن روح جسم گئے قرآن حدیثوں صفا نکھرا
بھاویں مزرائی چمکھ مارن صفا قرآن جھٹھا دن	معراج نبی دے جسمانی ٹھنیں جے انکار لیازن
پھر شاہ رسولان کیوں نہ جاوے لامکان مقامے	منکر نوں رب کرے ہدایت منے خیر انا سے

مثال پانچویں

گلی لکڑ بافت تر لوں ذاتی نقل رکھا دے	پیراں باز دیاں اوہ بہن تاجو آڈ نہ جاوے
گراں لو سورج دیوں خشک ہووے جدیولی تھیرے	نقل رطوبت دور ہووے آڈے باز دسیوے
اودیں اوہ شاہپاز جو نائمن نور اللہ فرماوے	دانا ارسلناک فی اشیا نے وجہ قدم نکاوے
چوب گراں انا بشر ہے اوس نے خود قدین بدی	نا اوسکے اقلوں است وچوں ناہ اڈ جان کردی
جاں تابلش آفتاب عنایت بشر لوں نقل ہٹا یا	تا روج سن جسم عرش دے اوپر کر پرواز سدھایا
کیا اچھنبیہ اسوچہ ہے پھر منکر سمجھو کہہ امیں	ہے لائسلم عمل جنہاں کیوں آون سدھی امیں

مثال چھٹی

بازیکر آندے لکڑی دیوں کڈھ الایش ساری	شبنم بھر وجہ بند کرن سنگ موم سوراخ اظہاری
پھر دپے رکھن سورج گرمیوں گرم تریل جان	تا وجہ ہوا دل عالم باللاتس پرواز کیوسے
یوں ذات رسول اللہ دی سفید ملک لایوں	مشعدے تقدیر ازلی نے کردی صفت ثبوتوں
صنعت لم یزنی دی سوزن چیر دانا اوستامیں	الکم کشرخ لک صدکک او سوچہ شبنم بھرن عطا میں
طبیعت بشری جسمیت دے کڈھہ اخلاط نامی	آفتاب تجلی سے وجہ ہو شبنم گرم گرامی
حرارت عشق جاں جوش محبت پیدا اسوچہ کیستا	سبحان الذی اسزنی دی کشتیوں ٹہرتے اذمان

شہ پھر منکر الخ جیسے گنکھی دیو بندی دکو ہی اپنی لقیف میں کھری کرتے ہیں جا یا جنکے عقائد بیان ہوئے
 تک پیراں الخ باز پاسب گرائی تر لکڑی کے پر دازن کرے آفیر رونی تک دانا ارسلناک الازحمتہ العالمین تکہ
 چوب الخ افا بشر مشکہ اللہ شہ بازیکر الخ بازیکر سونی سے سوراخ کر کے الایش نکال لینے ہیں ۱۲

دنی فتنی والے بنبراد پر بیٹھے سیا نے جذبہ شوق سے البتہ کھینچا جاتا ہے	گبند سبز نلکے تھیں اگے قاب تو سین لگانے جانب یار کوئی آپ سے کیا جاتا ہے
--	--

مشال ساتویں

بچے پانی غالب رضاء نہ ثابت نہیں تائبات پہانی تا وضو فاسد ہے تھک غالب وضو مند اسانی جے غالب کھوٹ تا حکم کھوٹے دا اندر شرع لگھوے توین نبی دا روح تن غلبہ حیرے پاسے بوندا اس وجہ کیا تعجب سنگر احمق دے سر جو تے اڑ گیا عرش سے بھی فوق بہ رفعت پائی	جے پانی تے دودھ لڑ کے تائیں سیل سیاون کالی ایویں خون اتے تھک پس جے غالب خون ایسانی نقد اندر جے چاندنی غالب حکم کھریا ہو دے ایویں بہت مسائل پر جا حکم غالب نول ہوندا تن اتے روح غالب ہو جے سیر کیتا ملکو تے غلبہ روح سے تن میں جو لطافت آئی
--	---

مشال آٹھویں

ست آسمان جائے لنگھ ملک لطیفوں بھی گھٹ دسد کمر ڈرال روحا کنول لطیف اوہ کدیں بلند زچریدا کیا بعید جو افضل اکرم خلقت عرشوں فرشتوں	جاں روح بندے والکے تن تھیں اکھیاں دچہ دسد عرش تے رہے وجہ قندیل کچھ اوہ تن سروردا جے طیفے وجہ مسافت کون مکان جائے لنگھ فرشتوں
--	--

مشال نویں

ستار آسمان تک تار کے دیکھے مول نہ پردا ٹھنڈا کھیاں جواں انساناں نور ظک سور پاکاں جے طیفے وجہ مسافت ایڈ ہووے ہو سکدی ساد کے	منکر نبیاں نہ پاوے جاں اکھ کھو لے نور نظر دا کچھ شاہ رسل جس پاک جسم اتے نور عرش فلکاں لنگھ حصے اس نور نظر تھیں پاک لطیفین زیاد کے
--	---

مشال دسویں

محیط اجسام تمام اک دن وجہ دورہ کرداسا کے بھر جو کربالی افلاکاں دیالی قدرت مال جلا دے فرشتوں عرش اوپر وجہ طیفے نہیں بعید کھتھائیں چرخ کی عقل چرخ کھاتی ہے جو کوئی نظر انصافوں دیکھے پاوے کچھ گرامی نہیں تے خاصاں کہہ نہ حاجت اوہ خود واقف حالاسا علا الدین جو میں ستمانی ذکر مشاہدہ دھرو کے کراں مرا تیرے آں جگ تھیں وجہ دو جے عالم ڈر کے	باد جو اس عظمت کے فلک اللہ فلک کس جو پیار کے نہ اس پیڑے دی کوئی مہندس کمرہ حقیقت پاک کے اوہ جد چاہے جسم نبی نول کھڑ سکے یا تائیں دیکھ ان کے بدن کی جالا کی ایہ کار گیر دی قدرت اتے ہے موقوف تمامی ظاہر نبیاں کارن میں بتایاں ایہ مشالانی ایہی معالیان نول اوہ خود میں مشاہدہ کرد کے آکھن میں جد فارغ ہوواں درد و ظالم کھ کر کے
---	---

سہ جے پانی الخ یعنی اگر شیر غالب ہو پانی پر نور رضاء ثابت ہوتی ہے روحی

کران ہزاراں سال عبادت ہر سال جو آدھے ہر دن پنج نمازاں روزے اک ماہ وچہ ہر سالے پھر جدول مراقبوں سرچکاں دیکھاں سورج خیر	اوہ تن تن سوتے سمٹھ سمٹھ دن دا گھٹ نہ کوئی رسا وظیفے اپنے روزمرہ دے کران تمام کمالے نماز اشراق پڑھاں گھرا اپنے جتھے مسیاں اڑیا
---	--

دوسری مثال

خواجہ محمد پارسا وچہ فصل خطاب لیا یا جاں لاغوط بنے آیا دیکھے اپنے تائیں نکاح کیتی زن بچے ہوئے مدت عمر گزار ی اونا کپڑے ندی کنسا راومد رکھے ہوئے سارے کیا دیکھے جو اوسے دن والوگ وضو پئے کر دے	مریداں کنوں جنید دیاں کوئی نہادن ندی دیا یا ہندوستان اندر آنکھیاں دیکھے ہو رہو ایس دوجی دا گیا پھر نہادن دیکھے قدرت باری پہن لباس جنید ولی دی خدمت آیا پیارے ملی اللہ دے اید تصرف فضل الہوں دس دے
---	---

روایت

ایسہ بھی شیخ کہیا جد سالک پہنچے ایس مقامے طریقیت والیاں اولیاواں آئے تائیں سے فرمایا قرآن ہزاراں ختم کرن وچہ اک ساعت دے پیارے رکاب اندر اک قدم جاں دس دے پہلے دوم دس تھین ایسہ کل تمثیلان وچہ تفسیر رونی دے سن آیاں	عبادت سال ہزار اندی کر لیندا دم وچہ تانے سالک دا اک ساہ ہزاراں سال عاموں وودہ آیا پڑ کے حرف بحرف برابر مومن منن تارے کلام اللہ سبہ ختم کریندے ہوئے فضل سخن تھین منکرہ امنہ کالا ہویا جدول دلایاں پایاں
---	--

چند واقعات معراج شریف جسمانی کے ثبوت میں

کہے ام ثانی حال معراج ہویا جد فضل الہی اسیں بھی ستے فجرول پہلے سالوں نبی جگایا جاں فارغ ہوئے نمازوں سار سہی ندا فرمایا پھر میں پہنچیا بیت مقدس پڑھی نماز او تھائیں پھر باہر جاں گئے حضرت میں پلا چادر پھر کے اوہ جھوٹا کہن دکھ پہنچا سن فرزند اں لیا اک لونڈی حبشہ نول اکھیا چھپے چھپے جا میں باہر جا لوکاں نول حضرت شب دی خبر سنائی جد اسال خبر ایسی اچ لگ سنی نہ مول کدائیں	تا گھر میرے وچہ ستے پڑ کے خفتاں بحر صفائی پڑھی نماز فجر دی حضرت اسال بھی ساتھ لیا اے لوگو میں ناں تساں پڑھو سا خفتاں پایا ہن صبح نماز تساں سنگ پڑھویم خوں بیکہ ہوا میں معرض کیتی ایسہ لوکاں اگے ذکر نہ کرناں کر کے فرمایا میں قسم خیدا پی بات کران انظہارے جو گل آب کرن آئے اگوں ہو دجو اب جو سائیں نال تعجب کہن اسدی اسال دس نشانی کالی فرمایا اس واقعہ دی میں دیاں نشان تساں
---	--

سے سالک دا الخ یعنی اولیٰ اسی عبادت سے اون کا ایک دم چلنے والا زمانہ ہوتا ہے۔ لہذا اگر یہ سب ایسے
نماز تساں کی اسوقت فرض نہ تھی تو ہوتی بڑھتے ہوئے ۴

میں جنگل کنوں فلا نے لنگیا قافلے کنوں فلا نے
 میں شام ملک تدجاندا آنا پرت گھریں وت آیا
 ایہ قافلے والے لوک ڈٹھے میں ستے آہے سارے
 نین ڈکنیاں چکے پانی پتیا اوویں کیا مڑ کے
 بیضا ٹھیں تغیم مقامے آوے خاص چہالوں
 بورے دو اوں اوپر لدے اک آبا زنگ کالے
 پہلے اوٹا اوٹھ ڈٹھو نے اگے اگے جاندا
 تے بھر برتن واقصہ کچھیا اونہاں خبر سنائی
 پر پانی مول نہ آنا او سوچہ گل ہوئی سچ ساری
 ایہ لوک کے آپجے آہے لگے آکھن سارے
 اس جنگل وچہ اوٹھ اسادا بیشک نس گیا سی
 تا جو اوٹھ تائیں اسال جا کے پکڑ لیا سی یارو
 اس واقصہ میں کتیاں گھاں ثابت ہویاں بھائی
 نماز عشا و تدفرض نہ سی پر پڑ پڑے ہوسن پیارے
 دو جا امر حراج آنا جسمانی شاہ رسل دا
 ستیاں آسماناں تے پوہتا دیکھن اپنے تائیں
 نالے جنہاں قافلیاں داسو یا ذکر پچھانیاں

تہناں اوٹھ گواچا میں اونہاں دسیا اوں لکانے
 تاجدوچہ صحرا فلا نے قافلے تک میں سدایا
 اک پانی دا برتن کج رکھیا سی اس کنارے
 اسدی ایہ بھی پک نشانی قافلہ اوہ وت مڑ کے
 اک اوٹھ خاکستر زنگ سبتھیں اگے اگے جاوے
 دو جا ونا ریدار لوکی سن ٹٹھے لین حوالے
 جیوں حضرت فرمایا آنا پتہ لگا ستمناں دا
 اسال پانی بھر کے رکھیا سی سو اوویں ڈٹھا بھائی
 جنہاں اوٹھ گواچا دسیا اوہ بھی خبر ہوئی اظہاری
 ایہ بے شک اونہاں سچ فرمایا شک نہیں کج پیارے
 سنی آواز اوٹھ دل اک بندہ سانوں سد رہیا سی
 سیرت ابن ہشام اندر ایہ ہویا ذکر شمارو
 عشا و فجر دے سنہہ ایہ سفر مبارک ساہی
 روانت جبریلوں اک ثابت ظہر نماز سو بارے
 کیوں جو روحی مزاجوں کوئی منکر نہیں اس گل دا
 اسدا کبیرا منکر ایہ جسم معراج منائیں
 اوہ دوویں قافلے دکھو دکھی تائیں اک کدنا

در ایہ سبتھیں لنگیا قافلے کنوں فلا نے

۱۰ امت ایہ غالباً اس کی ابتدا موقت بظہر ہوگی اور فجر کی نماز کو بعد معراج کے بھی مگر احادیث
 سے اول امامت جبریل علیہ السلام کی ظہر کے وقت ثابت ہوتی ہے تو غالباً اس فرض کی ابتدا
 موقت بہ ظہر ہوگی اور بیت المقدس میں جو نماز پڑھی تھی اسکی نسبت بعض روایات میں آیا ہے
 حالت الصلوۃ سے عشا کی نماز مراد لینا مشکل ہے کیونکہ پہلے آپ پڑھ چکے تھے تو غالباً یہ تجدید کی
 نماز ہوگی کہ آپ پر ایک زمانہ وہ مثل فرض کے فرض رہی اور ازان اسی تجدید کیلئے ہوئی ہوگی جیسا رمضان المبارک
 میں اذان حضرت بلال رضی اللہ عنہ کی دارو ہے نشر الطیب ص ۶۶۶ ۶۶۷ ۶۶۸ ۶۶۹ ۶۷۰ ۶۷۱ ۶۷۲ ۶۷۳ ۶۷۴ ۶۷۵ ۶۷۶ ۶۷۷ ۶۷۸ ۶۷۹ ۶۸۰ ۶۸۱ ۶۸۲ ۶۸۳ ۶۸۴ ۶۸۵ ۶۸۶ ۶۸۷ ۶۸۸ ۶۸۹ ۶۹۰ ۶۹۱ ۶۹۲ ۶۹۳ ۶۹۴ ۶۹۵ ۶۹۶ ۶۹۷ ۶۹۸ ۶۹۹ ۷۰۰ ۷۰۱ ۷۰۲ ۷۰۳ ۷۰۴ ۷۰۵ ۷۰۶ ۷۰۷ ۷۰۸ ۷۰۹ ۷۱۰ ۷۱۱ ۷۱۲ ۷۱۳ ۷۱۴ ۷۱۵ ۷۱۶ ۷۱۷ ۷۱۸ ۷۱۹ ۷۲۰ ۷۲۱ ۷۲۲ ۷۲۳ ۷۲۴ ۷۲۵ ۷۲۶ ۷۲۷ ۷۲۸ ۷۲۹ ۷۳۰ ۷۳۱ ۷۳۲ ۷۳۳ ۷۳۴ ۷۳۵ ۷۳۶ ۷۳۷ ۷۳۸ ۷۳۹ ۷۴۰ ۷۴۱ ۷۴۲ ۷۴۳ ۷۴۴ ۷۴۵ ۷۴۶ ۷۴۷ ۷۴۸ ۷۴۹ ۷۵۰ ۷۵۱ ۷۵۲ ۷۵۳ ۷۵۴ ۷۵۵ ۷۵۶ ۷۵۷ ۷۵۸ ۷۵۹ ۷۶۰ ۷۶۱ ۷۶۲ ۷۶۳ ۷۶۴ ۷۶۵ ۷۶۶ ۷۶۷ ۷۶۸ ۷۶۹ ۷۷۰ ۷۷۱ ۷۷۲ ۷۷۳ ۷۷۴ ۷۷۵ ۷۷۶ ۷۷۷ ۷۷۸ ۷۷۹ ۷۸۰ ۷۸۱ ۷۸۲ ۷۸۳ ۷۸۴ ۷۸۵ ۷۸۶ ۷۸۷ ۷۸۸ ۷۸۹ ۷۹۰ ۷۹۱ ۷۹۲ ۷۹۳ ۷۹۴ ۷۹۵ ۷۹۶ ۷۹۷ ۷۹۸ ۷۹۹ ۸۰۰ ۸۰۱ ۸۰۲ ۸۰۳ ۸۰۴ ۸۰۵ ۸۰۶ ۸۰۷ ۸۰۸ ۸۰۹ ۸۱۰ ۸۱۱ ۸۱۲ ۸۱۳ ۸۱۴ ۸۱۵ ۸۱۶ ۸۱۷ ۸۱۸ ۸۱۹ ۸۲۰ ۸۲۱ ۸۲۲ ۸۲۳ ۸۲۴ ۸۲۵ ۸۲۶ ۸۲۷ ۸۲۸ ۸۲۹ ۸۳۰ ۸۳۱ ۸۳۲ ۸۳۳ ۸۳۴ ۸۳۵ ۸۳۶ ۸۳۷ ۸۳۸ ۸۳۹ ۸۴۰ ۸۴۱ ۸۴۲ ۸۴۳ ۸۴۴ ۸۴۵ ۸۴۶ ۸۴۷ ۸۴۸ ۸۴۹ ۸۵۰ ۸۵۱ ۸۵۲ ۸۵۳ ۸۵۴ ۸۵۵ ۸۵۶ ۸۵۷ ۸۵۸ ۸۵۹ ۸۶۰ ۸۶۱ ۸۶۲ ۸۶۳ ۸۶۴ ۸۶۵ ۸۶۶ ۸۶۷ ۸۶۸ ۸۶۹ ۸۷۰ ۸۷۱ ۸۷۲ ۸۷۳ ۸۷۴ ۸۷۵ ۸۷۶ ۸۷۷ ۸۷۸ ۸۷۹ ۸۸۰ ۸۸۱ ۸۸۲ ۸۸۳ ۸۸۴ ۸۸۵ ۸۸۶ ۸۸۷ ۸۸۸ ۸۸۹ ۸۹۰ ۸۹۱ ۸۹۲ ۸۹۳ ۸۹۴ ۸۹۵ ۸۹۶ ۸۹۷ ۸۹۸ ۸۹۹ ۹۰۰ ۹۰۱ ۹۰۲ ۹۰۳ ۹۰۴ ۹۰۵ ۹۰۶ ۹۰۷ ۹۰۸ ۹۰۹ ۹۱۰ ۹۱۱ ۹۱۲ ۹۱۳ ۹۱۴ ۹۱۵ ۹۱۶ ۹۱۷ ۹۱۸ ۹۱۹ ۹۲۰ ۹۲۱ ۹۲۲ ۹۲۳ ۹۲۴ ۹۲۵ ۹۲۶ ۹۲۷ ۹۲۸ ۹۲۹ ۹۳۰ ۹۳۱ ۹۳۲ ۹۳۳ ۹۳۴ ۹۳۵ ۹۳۶ ۹۳۷ ۹۳۸ ۹۳۹ ۹۴۰ ۹۴۱ ۹۴۲ ۹۴۳ ۹۴۴ ۹۴۵ ۹۴۶ ۹۴۷ ۹۴۸ ۹۴۹ ۹۵۰ ۹۵۱ ۹۵۲ ۹۵۳ ۹۵۴ ۹۵۵ ۹۵۶ ۹۵۷ ۹۵۸ ۹۵۹ ۹۶۰ ۹۶۱ ۹۶۲ ۹۶۳ ۹۶۴ ۹۶۵ ۹۶۶ ۹۶۷ ۹۶۸ ۹۶۹ ۹۷۰ ۹۷۱ ۹۷۲ ۹۷۳ ۹۷۴ ۹۷۵ ۹۷۶ ۹۷۷ ۹۷۸ ۹۷۹ ۹۸۰ ۹۸۱ ۹۸۲ ۹۸۳ ۹۸۴ ۹۸۵ ۹۸۶ ۹۸۷ ۹۸۸ ۹۸۹ ۹۹۰ ۹۹۱ ۹۹۲ ۹۹۳ ۹۹۴ ۹۹۵ ۹۹۶ ۹۹۷ ۹۹۸ ۹۹۹ ۱۰۰۰ ۱۰۰۱ ۱۰۰۲ ۱۰۰۳ ۱۰۰۴ ۱۰۰۵ ۱۰۰۶ ۱۰۰۷ ۱۰۰۸ ۱۰۰۹ ۱۰۱۰ ۱۰۱۱ ۱۰۱۲ ۱۰۱۳ ۱۰۱۴ ۱۰۱۵ ۱۰۱۶ ۱۰۱۷ ۱۰۱۸ ۱۰۱۹ ۱۰۲۰ ۱۰۲۱ ۱۰۲۲ ۱۰۲۳ ۱۰۲۴ ۱۰۲۵ ۱۰۲۶ ۱۰۲۷ ۱۰۲۸ ۱۰۲۹ ۱۰۳۰ ۱۰۳۱ ۱۰۳۲ ۱۰۳۳ ۱۰۳۴ ۱۰۳۵ ۱۰۳۶ ۱۰۳۷ ۱۰۳۸ ۱۰۳۹ ۱۰۴۰ ۱۰۴۱ ۱۰۴۲ ۱۰۴۳ ۱۰۴۴ ۱۰۴۵ ۱۰۴۶ ۱۰۴۷ ۱۰۴۸ ۱۰۴۹ ۱۰۵۰ ۱۰۵۱ ۱۰۵۲ ۱۰۵۳ ۱۰۵۴ ۱۰۵۵ ۱۰۵۶ ۱۰۵۷ ۱۰۵۸ ۱۰۵۹ ۱۰۶۰ ۱۰۶۱ ۱۰۶۲ ۱۰۶۳ ۱۰۶۴ ۱۰۶۵ ۱۰۶۶ ۱۰۶۷ ۱۰۶۸ ۱۰۶۹ ۱۰۷۰ ۱۰۷۱ ۱۰۷۲ ۱۰۷۳ ۱۰۷۴ ۱۰۷۵ ۱۰۷۶ ۱۰۷۷ ۱۰۷۸ ۱۰۷۹ ۱۰۸۰ ۱۰۸۱ ۱۰۸۲ ۱۰۸۳ ۱۰۸۴ ۱۰۸۵ ۱۰۸۶ ۱۰۸۷ ۱۰۸۸ ۱۰۸۹ ۱۰۹۰ ۱۰۹۱ ۱۰۹۲ ۱۰۹۳ ۱۰۹۴ ۱۰۹۵ ۱۰۹۶ ۱۰۹۷ ۱۰۹۸ ۱۰۹۹ ۱۱۰۰ ۱۱۰۱ ۱۱۰۲ ۱۱۰۳ ۱۱۰۴ ۱۱۰۵ ۱۱۰۶ ۱۱۰۷ ۱۱۰۸ ۱۱۰۹ ۱۱۱۰ ۱۱۱۱ ۱۱۱۲ ۱۱۱۳ ۱۱۱۴ ۱۱۱۵ ۱۱۱۶ ۱۱۱۷ ۱۱۱۸ ۱۱۱۹ ۱۱۲۰ ۱۱۲۱ ۱۱۲۲ ۱۱۲۳ ۱۱۲۴ ۱۱۲۵ ۱۱۲۶ ۱۱۲۷ ۱۱۲۸ ۱۱۲۹ ۱۱۳۰ ۱۱۳۱ ۱۱۳۲ ۱۱۳۳ ۱۱۳۴ ۱۱۳۵ ۱۱۳۶ ۱۱۳۷ ۱۱۳۸ ۱۱۳۹ ۱۱۴۰ ۱۱۴۱ ۱۱۴۲ ۱۱۴۳ ۱۱۴۴ ۱۱۴۵ ۱۱۴۶ ۱۱۴۷ ۱۱۴۸ ۱۱۴۹ ۱۱۵۰ ۱۱۵۱ ۱۱۵۲ ۱۱۵۳ ۱۱۵۴ ۱۱۵۵ ۱۱۵۶ ۱۱۵۷ ۱۱۵۸ ۱۱۵۹ ۱۱۶۰ ۱۱۶۱ ۱۱۶۲ ۱۱۶۳ ۱۱۶۴ ۱۱۶۵ ۱۱۶۶ ۱۱۶۷ ۱۱۶۸ ۱۱۶۹ ۱۱۷۰ ۱۱۷۱ ۱۱۷۲ ۱۱۷۳ ۱۱۷۴ ۱۱۷۵ ۱۱۷۶ ۱۱۷۷ ۱۱۷۸ ۱۱۷۹ ۱۱۸۰ ۱۱۸۱ ۱۱۸۲ ۱۱۸۳ ۱۱۸۴ ۱۱۸۵ ۱۱۸۶ ۱۱۸۷ ۱۱۸۸ ۱۱۸۹ ۱۱۹۰ ۱۱۹۱ ۱۱۹۲ ۱۱۹۳ ۱۱۹۴ ۱۱۹۵ ۱۱۹۶ ۱۱۹۷ ۱۱۹۸ ۱۱۹۹ ۱۲۰۰ ۱۲۰۱ ۱۲۰۲ ۱۲۰۳ ۱۲۰۴ ۱۲۰۵ ۱۲۰۶ ۱۲۰۷ ۱۲۰۸ ۱۲۰۹ ۱۲۱۰ ۱۲۱۱ ۱۲۱۲ ۱۲۱۳ ۱۲۱۴ ۱۲۱۵ ۱۲۱۶ ۱۲۱۷ ۱۲۱۸ ۱۲۱۹ ۱۲۲۰ ۱۲۲۱ ۱۲۲۲ ۱۲۲۳ ۱۲۲۴ ۱۲۲۵ ۱۲۲۶ ۱۲۲۷ ۱۲۲۸ ۱۲۲۹ ۱۲۳۰ ۱۲۳۱ ۱۲۳۲ ۱۲۳۳ ۱۲۳۴ ۱۲۳۵ ۱۲۳۶ ۱۲۳۷ ۱۲۳۸ ۱۲۳۹ ۱۲۴۰ ۱۲۴۱ ۱۲۴۲ ۱۲۴۳ ۱۲۴۴ ۱۲۴۵ ۱۲۴۶ ۱۲۴۷ ۱۲۴۸ ۱۲۴۹ ۱۲۵۰ ۱۲۵۱ ۱۲۵۲ ۱۲۵۳ ۱۲۵۴ ۱۲۵۵ ۱۲۵۶ ۱۲۵۷ ۱۲۵۸ ۱۲۵۹ ۱۲۶۰ ۱۲۶۱ ۱۲۶۲ ۱۲۶۳ ۱۲۶۴ ۱۲۶۵ ۱۲۶۶ ۱۲۶۷ ۱۲۶۸ ۱۲۶۹ ۱۲۷۰ ۱۲۷۱ ۱۲۷۲ ۱۲۷۳ ۱۲۷۴ ۱۲۷۵ ۱۲۷۶ ۱۲۷۷ ۱۲۷۸ ۱۲۷۹ ۱۲۸۰ ۱۲۸۱ ۱۲۸۲ ۱۲۸۳ ۱۲۸۴ ۱۲۸۵ ۱۲۸۶ ۱۲۸۷ ۱۲۸۸ ۱۲۸۹ ۱۲۹۰ ۱۲۹۱ ۱۲۹۲ ۱۲۹۳ ۱۲۹۴ ۱۲۹۵ ۱۲۹۶ ۱۲۹۷ ۱۲۹۸ ۱۲۹۹ ۱۳۰۰ ۱۳۰۱ ۱۳۰۲ ۱۳۰۳ ۱۳۰۴ ۱۳۰۵ ۱۳۰۶ ۱۳۰۷ ۱۳۰۸ ۱۳۰۹ ۱۳۱۰ ۱۳۱۱ ۱۳۱۲ ۱۳۱۳ ۱۳۱۴ ۱۳۱۵ ۱۳۱۶ ۱۳۱۷ ۱۳۱۸ ۱۳۱۹ ۱۳۲۰ ۱۳۲۱ ۱۳۲۲ ۱۳۲۳ ۱۳۲۴ ۱۳۲۵ ۱۳۲۶ ۱۳۲۷ ۱۳۲۸ ۱۳۲۹ ۱۳۳۰ ۱۳۳۱ ۱۳۳۲ ۱۳۳۳ ۱۳۳۴ ۱۳۳۵ ۱۳۳۶ ۱۳۳۷ ۱۳۳۸ ۱۳۳۹ ۱۳۴۰ ۱۳۴۱ ۱۳۴۲ ۱۳۴۳ ۱۳۴۴ ۱۳۴۵ ۱۳۴۶ ۱۳۴۷ ۱۳۴۸ ۱۳۴۹ ۱۳۵۰ ۱۳۵۱ ۱۳۵۲ ۱۳۵۳ ۱۳۵۴ ۱۳۵۵ ۱۳۵۶ ۱۳۵۷ ۱۳۵۸ ۱۳۵۹ ۱۳۶۰ ۱۳۶۱ ۱۳۶۲ ۱۳۶۳ ۱۳۶۴ ۱۳۶۵ ۱۳۶۶ ۱۳۶۷ ۱۳۶۸ ۱۳۶۹ ۱۳۷۰ ۱۳۷۱ ۱۳۷۲ ۱۳۷۳ ۱۳۷۴ ۱۳۷۵ ۱۳۷۶ ۱۳۷۷ ۱۳۷۸ ۱۳۷۹ ۱۳۸۰ ۱۳۸۱ ۱۳۸۲ ۱۳۸۳ ۱۳۸۴ ۱۳۸۵ ۱۳۸۶ ۱۳۸۷ ۱۳۸۸ ۱۳۸۹ ۱۳۹۰ ۱۳۹۱ ۱۳۹۲ ۱۳۹۳ ۱۳۹۴ ۱۳۹۵ ۱۳۹۶ ۱۳۹۷ ۱۳۹۸ ۱۳۹۹ ۱۴۰۰ ۱۴۰۱ ۱۴۰۲ ۱۴۰۳ ۱۴۰۴ ۱۴۰۵ ۱۴۰۶ ۱۴۰۷ ۱۴۰۸ ۱۴۰۹ ۱۴۱۰ ۱۴۱۱ ۱۴۱۲ ۱۴۱۳ ۱۴۱۴ ۱۴۱۵ ۱۴۱۶ ۱۴۱۷ ۱۴۱۸ ۱۴۱۹ ۱۴۲۰ ۱۴۲۱ ۱۴۲۲ ۱۴۲۳ ۱۴۲۴ ۱۴۲۵ ۱۴۲۶ ۱۴۲۷ ۱۴۲۸ ۱۴۲۹ ۱۴۳۰ ۱۴۳۱ ۱۴۳۲ ۱۴۳۳ ۱۴۳۴ ۱۴۳۵ ۱۴۳۶ ۱۴۳۷ ۱۴۳۸ ۱۴۳۹ ۱۴۴۰ ۱۴۴۱ ۱۴۴۲ ۱۴۴۳ ۱۴۴۴ ۱۴۴۵ ۱۴۴۶ ۱۴۴۷ ۱۴۴۸ ۱۴۴۹ ۱۴۵۰ ۱۴۵۱ ۱۴۵۲ ۱۴۵۳ ۱۴۵۴ ۱۴۵۵ ۱۴۵۶ ۱۴۵۷ ۱۴۵۸ ۱۴۵۹ ۱۴۶۰ ۱۴۶۱ ۱۴۶۲ ۱۴۶۳ ۱۴۶۴ ۱۴۶۵ ۱۴۶۶ ۱۴۶۷ ۱۴۶۸ ۱۴۶۹ ۱۴۷۰ ۱۴۷۱ ۱۴۷۲ ۱۴۷۳ ۱۴۷۴ ۱۴۷۵ ۱۴۷۶ ۱۴۷۷ ۱۴۷۸ ۱۴۷۹ ۱۴۸۰ ۱۴۸۱ ۱۴۸۲ ۱۴۸۳ ۱۴۸۴ ۱۴۸۵ ۱۴۸۶ ۱۴۸۷ ۱۴۸۸ ۱۴۸۹ ۱۴۹۰ ۱۴۹۱ ۱۴۹۲ ۱۴۹۳ ۱۴۹۴ ۱۴۹۵ ۱۴۹۶ ۱۴۹۷ ۱۴۹۸ ۱۴۹۹ ۱۵۰۰ ۱۵۰۱ ۱۵۰۲ ۱۵۰۳ ۱۵۰۴ ۱۵۰۵ ۱۵۰۶ ۱۵۰۷ ۱۵۰۸ ۱۵۰۹ ۱۵۱۰ ۱۵۱۱ ۱۵۱۲ ۱۵۱۳ ۱۵۱۴ ۱۵۱۵ ۱۵۱۶ ۱۵۱۷ ۱۵۱۸ ۱۵۱۹ ۱۵۲۰ ۱۵۲۱ ۱۵۲۲ ۱۵۲۳ ۱۵۲۴ ۱۵۲۵ ۱۵۲۶ ۱۵۲۷ ۱۵۲۸ ۱۵۲۹ ۱۵۳۰ ۱۵۳۱ ۱۵۳۲ ۱۵۳۳ ۱۵۳۴ ۱۵۳۵ ۱۵۳۶ ۱۵۳۷ ۱۵۳۸ ۱۵۳۹ ۱۵۴۰ ۱۵۴۱ ۱۵۴۲ ۱۵۴۳ ۱۵۴۴ ۱۵۴۵ ۱۵۴۶ ۱۵۴۷ ۱۵۴۸ ۱۵۴۹ ۱۵۵۰ ۱۵۵۱ ۱۵۵۲ ۱۵۵۳ ۱۵۵۴ ۱۵۵۵ ۱۵۵۶ ۱۵۵۷ ۱۵۵۸ ۱۵۵۹ ۱۵۶۰ ۱۵۶۱ ۱۵۶۲ ۱۵۶۳ ۱۵۶۴ ۱۵۶۵ ۱۵۶۶ ۱۵۶۷ ۱۵۶۸ ۱۵۶۹ ۱۵۷۰ ۱۵۷۱ ۱۵۷۲ ۱۵۷۳ ۱۵۷۴ ۱۵۷۵ ۱۵۷۶ ۱۵۷۷ ۱۵۷۸ ۱۵۷۹ ۱۵۸۰ ۱۵۸۱ ۱۵۸۲ ۱۵۸۳ ۱۵۸۴ ۱۵۸۵ ۱۵۸۶ ۱۵۸۷ ۱۵۸۸ ۱۵۸۹ ۱۵۹۰ ۱۵۹۱ ۱۵۹۲ ۱۵۹۳ ۱۵۹۴ ۱۵۹۵ ۱۵۹۶ ۱۵۹۷ ۱۵۹۸ ۱۵۹۹ ۱۶۰۰ ۱۶۰۱ ۱۶۰۲ ۱۶۰۳ ۱۶۰۴ ۱۶۰۵ ۱۶۰۶ ۱۶۰۷ ۱۶۰۸ ۱۶۰۹ ۱۶۱۰ ۱۶۱۱ ۱۶۱۲ ۱۶۱۳ ۱۶۱۴ ۱۶۱۵ ۱۶۱۶ ۱۶۱۷ ۱۶۱۸ ۱۶۱۹ ۱۶۲۰ ۱۶۲۱ ۱۶۲۲ ۱۶۲۳ ۱۶۲۴ ۱۶۲۵ ۱۶۲۶ ۱۶۲۷ ۱۶۲۸ ۱۶۲۹ ۱۶۳۰ ۱۶۳۱ ۱۶۳۲ ۱۶۳۳ ۱۶۳۴ ۱۶۳۵ ۱۶۳۶ ۱۶۳۷ ۱۶۳۸ ۱۶۳۹ ۱۶۴۰ ۱۶۴۱ ۱۶۴۲ ۱۶۴۳ ۱۶۴۴ ۱۶۴۵ ۱۶۴۶ ۱۶۴۷ ۱۶۴۸ ۱۶۴۹ ۱۶۵۰ ۱۶۵۱ ۱۶۵۲ ۱۶۵۳ ۱۶۵۴ ۱۶۵۵ ۱۶۵۶ ۱۶۵۷ ۱۶۵۸ ۱۶۵۹ ۱۶۶۰ ۱۶۶۱ ۱۶۶۲ ۱۶۶۳ ۱۶۶۴ ۱۶۶۵ ۱۶۶۶ ۱۶۶۷ ۱۶۶۸ ۱۶۶۹ ۱۶۷۰ ۱۶۷۱ ۱۶۷۲ ۱۶۷۳ ۱۶۷۴ ۱۶۷۵ ۱۶۷۶ ۱۶۷۷ ۱۶۷۸ ۱۶۷۹ ۱۶۸۰ ۱۶۸۱ ۱۶۸۲ ۱۶۸۳ ۱۶۸۴ ۱۶۸۵ ۱۶۸۶ ۱۶۸۷ ۱۶۸۸ ۱۶۸۹ ۱۶۹۰ ۱۶۹۱ ۱۶۹۲ ۱۶۹۳ ۱۶۹۴ ۱۶۹۵ ۱۶۹۶ ۱۶۹۷ ۱۶۹۸ ۱۶۹۹ ۱۷۰۰ ۱۷۰۱ ۱۷۰۲ ۱۷۰۳ ۱۷۰۴ ۱۷۰۵ ۱۷۰۶ ۱۷۰۷ ۱۷۰۸ ۱۷۰۹ ۱۷۱۰ ۱۷۱۱ ۱۷۱۲ ۱۷۱۳ ۱۷۱۴ ۱۷۱۵ ۱۷۱۶ ۱۷۱۷ ۱۷۱۸ ۱۷۱۹ ۱۷۲۰ ۱۷۲۱ ۱۷۲۲ ۱۷۲۳ ۱۷۲۴ ۱۷۲۵ ۱۷۲۶ ۱۷۲۷ ۱۷۲۸ ۱۷۲۹ ۱۷۳۰ ۱۷۳۱ ۱۷۳۲ ۱۷۳۳ ۱۷۳۴ ۱۷۳۵ ۱۷۳۶ ۱۷۳۷ ۱۷۳۸ ۱۷۳۹ ۱۷۴۰ ۱۷۴۱ ۱۷۴۲ ۱۷۴۳ ۱۷۴۴ ۱۷۴۵ ۱۷۴۶ ۱۷۴۷ ۱۷۴۸ ۱۷۴۹ ۱۷۵۰ ۱۷۵۱ ۱۷۵۲ ۱۷۵۳ ۱۷۵۴ ۱۷۵۵ ۱۷۵۶ ۱۷۵۷ ۱۷۵۸ ۱۷۵۹ ۱۷۶۰ ۱۷۶۱ ۱۷۶۲ ۱۷۶۳ ۱۷۶۴ ۱۷۶۵ ۱۷۶۶ ۱۷۶۷ ۱۷۶۸ ۱۷۶۹ ۱۷۷۰ ۱۷۷۱ ۱۷۷۲ ۱۷۷۳ ۱۷۷۴ ۱۷۷۵ ۱۷۷۶ ۱۷۷۷ ۱۷۷۸ ۱۷۷۹ ۱۷۸۰ ۱۷۸۱ ۱۷۸۲ ۱۷۸۳ ۱۷۸۴ ۱۷۸۵ ۱۷۸۶ ۱۷۸۷ ۱۷۸۸ ۱۷۸۹ ۱۷۹۰ ۱۷۹۱ ۱۷۹۲ ۱۷۹۳ ۱۷۹۴ ۱۷۹۵ ۱۷۹۶ ۱۷۹۷ ۱۷۹۸ ۱۷۹۹ ۱۸۰۰ ۱۸۰۱ ۱۸۰۲ ۱۸۰۳ ۱۸۰۴ ۱۸۰۵ ۱۸۰۶ ۱۸۰۷ ۱۸۰۸ ۱۸۰۹ ۱۸۱۰ ۱۸۱۱ ۱۸۱۲ ۱۸۱۳ ۱۸۱۴ ۱۸۱۵ ۱۸۱۶ ۱۸۱۷ ۱۸۱۸ ۱۸۱۹ ۱۸۲۰ ۱۸۲۱ ۱۸۲۲ ۱۸۲۳ ۱۸۲۴ ۱۸۲۵ ۱۸۲۶ ۱۸۲۷ ۱۸۲۸ ۱۸۲۹ ۱۸۳۰ ۱۸۳۱ ۱۸۳۲ ۱۸۳۳ ۱۸۳۴ ۱۸۳۵ ۱۸۳۶ ۱۸۳۷ ۱۸۳۸ ۱۸۳۹ ۱۸۴۰ ۱۸۴۱ ۱۸۴۲ ۱۸۴۳ ۱۸۴۴ ۱۸۴۵ ۱۸۴۶ ۱۸۴۷ ۱۸۴۸ ۱۸۴۹ ۱۸۵۰ ۱۸۵۱ ۱۸۵۲ ۱۸۵۳ ۱۸۵۴ ۱۸۵۵ ۱۸۵۶ ۱۸۵۷ ۱۸۵۸ ۱۸۵۹ ۱۸۶۰ ۱۸۶۱ ۱۸۶۲ ۱۸۶۳ ۱۸۶۴ ۱۸۶۵ ۱۸۶۶ ۱۸۶۷ ۱۸۶۸ ۱۸۶۹ ۱۸۷۰ ۱۸۷۱ ۱۸۷۲ ۱۸۷۳ ۱۸۷۴ ۱۸۷۵ ۱۸۷۶ ۱۸۷۷ ۱۸۷۸ ۱۸۷۹ ۱۸۸۰ ۱۸۸۱ ۱۸۸۲ ۱۸۸۳ ۱۸۸۴ ۱۸۸۵ ۱۸۸۶ ۱۸۸۷ ۱۸۸۸ ۱۸۸۹ ۱۸۹۰ ۱۸۹۱ ۱۸۹۲ ۱۸۹۳ ۱۸۹۴ ۱۸۹۵ ۱۸۹۶ ۱۸۹۷ ۱۸۹۸ ۱۸۹۹ ۱۹۰۰ ۱۹۰۱ ۱۹۰۲ ۱۹۰۳ ۱۹۰۴ ۱۹۰۵ ۱۹۰۶ ۱۹۰۷ ۱۹۰۸ ۱۹۰۹ ۱۹۱۰ ۱۹۱۱ ۱۹۱۲ ۱۹۱۳ ۱۹۱۴ ۱۹۱۵ ۱۹۱۶ ۱۹۱۷ ۱۹۱۸ ۱۹۱۹ ۱۹۲۰ ۱۹۲۱ ۱۹۲۲ ۱۹۲۳ ۱۹۲۴ ۱۹۲۵ ۱۹۲۶ ۱۹۲۷ ۱۹۲۸ ۱۹۲۹ ۱۹۳۰ ۱۹۳۱ ۱۹۳۲ ۱۹۳۳ ۱۹۳۴ ۱۹۳۵ ۱۹۳۶ ۱۹۳۷ ۱۹۳۸ ۱۹۳۹ ۱۹۴۰ ۱۹۴۱ ۱۹۴۲ ۱۹۴۳ ۱۹۴۴ ۱۹۴۵ ۱۹۴۶ ۱۹۴۷ ۱۹۴۸ ۱۹۴۹ ۱۹۵۰ ۱۹۵۱ ۱۹۵۲ ۱۹۵۳ ۱۹۵۴ ۱۹۵۵ ۱۹۵۶ ۱۹۵۷ ۱۹۵۸ ۱۹۵۹ ۱۹۶۰ ۱۹۶۱ ۱۹۶۲ ۱۹۶۳ ۱۹۶۴ ۱۹۶۵ ۱۹۶۶ ۱۹۶۷ ۱۹۶۸ ۱۹۶۹ ۱۹۷۰ ۱۹۷۱ ۱۹۷۲ ۱۹۷۳ ۱۹۷۴ ۱۹۷۵ ۱۹۷۶ ۱۹۷۷ ۱۹۷۸ ۱۹۷۹ ۱۹۸۰ ۱۹۸۱ ۱۹۸۲ ۱۹۸۳ ۱۹۸۴ ۱۹

بعد استماع واقعه شریف بعض لوگوں کا مرتد ہوجانا

بعض مومن مرتد ہو گئے کہیں صدیقے جا کے
 کہے اچ رات میں بیت مقدس ہو آیا فی الحالی
 کیسا صدیق اوہ جے کر کہیں تابینک ٹھیک بنا ہو
 جو بیت مقدسوں پیش صبح ہو آئے سچ سنجانے
 تا بوجہ اونہانوں ابہ گل آکھی آخر کاری
 شام صبح جو خبر آسمانی اوس دل آدے فردا
 نام صدیق تدے جگ اندر عاشق اوہ سدیندا
 نہ امر ضروری سمجھہ اوسد میں نقشہ یاد کرایا
 مسجد دیکھہ دسال میں جس جس امرن ہون سولی
 ایس سوال اونہاندے کولوں ہویاں ابہ تمیزاں
 منکر اس انواعوں مومن نکتے دل تے دھردے
 کفارال دے دن کان نہ امتحانوں ساہی
 میں تصدیق کراں تا کافر جھوٹھے ہون گندے

جاں حضرت ابہ قصہ دسیا لوکاں دکوچہ آ کے
 بوجہ کہہ خبر تینوں ہے دوست اپنے والی
 کیسا ابوجہ اوہ اچ فرادون کہندے آہو
 کہن لگے اس امر اندرتوں سچیاں اوس بچھانے
 نے حال ابہی جو بیت مقدس دورسافت بھاری
 میں استھیں بھارے امر اندر بھی سچیاں اوسوں کے دا
 جو استھیں وڈی گل اسدی ہے میں تصدیق کرنیدا
 تریشیاں بیت مقدس دا جاں متہوں حال پوچھایا
 اوہ سامنے میرے ہویا سارا بیت مقدس عالی
 مسجد دے دراپر تھم اتے ہور دسن کئی حیراں
 ابہ سفر آنا بیداری اندر نہیں تے سوال نہ کردے
 وچہ اک روایت با بکر بھی سوال کیتا ابہ ساہی
 تا حضرت فرادون نقشے جسد م اوس جانندے

چند فوائد متعلق روایات معراج شریف

مرداں نول مرداں داسینہ دیکھن رو پچھانوں
 اس وجوں ابہ سلسلہ شرعی خوب اسانوں لانا
 توکل رب تے کرن اندر ہے
 بر توکل زانوئے اشتر بند
 ادہ بہتر عمل ہو دے جیوں وچہ حدیشاں نبی آلہوں
 بھادوں منکر ہویا اسدا ٹولہ عبد دہالوں
 تا معلوم ہویا میں زندے سب سنگ حساباں شکارا
 تصدی گھر نام ہون تے سلسلہ سے فرمایا
 تا پچھیا ملک نول کون انوں اوس جبرائیل تہا
 میں آکھن ایسا اب نہ ہونے ادب شرعی سمجھاوے
 تا با ہجوں اذن اوس گھروالے کے اندر ڈھن نہ آوے
 استھیں ثابت ہویا علم فرشتیاں بالین بھانی

جو سینہ چاک نبی داکینا ملک آ آسمانوں
 جاں بیت مقدس پہنچ کندے سنگ مرکب حضرت بنا
 کماں وچہ احتیاط کماون بھڑن اسباب وسیلہ
 گفت پیغمبر با واز بلند
 نبی امت نول دسیا جو کم ہووے وسیلے راہوں
 نبی دلی دے مال وسیلے دما میں استجباہوں
 نبی کھنے سبہ مگر نبی دے وچہ نماز جاں یارا
 سماح ادراک جیاتی علم اونہاں وچہ کامل آیا
 آسمان تے جا کے جد جبریل ہونا کھلو آیا
 استھیں ثابت ہویا حبیب ساکن نول نام تیار
 جی ایہ سلسلہ نکلیا جے کوئی شخص کسی گھر جاوے
 پھر پچھیا توں کون تیرے سنگ دجا کون ایساں

جو پنج سو سالانہ راہ میثانی فلکوں ملک کھچاتا
 تے ابراہیم خلیل البد جو سنگ بیت المعمور سے
 ثابت ہو یا قبیلے نالوں عالی شان رسولان
 لوکاں روانہ پٹھہ کر قبیلے ولے بہن کدہیں
 ڈٹھا آدم نون سجے دل تکے تے خوش ہونڈے
 شفقت باپیاں دی اوپر اولاد استھیلوں ظہاری
 غم اندرہ امت تے روانا نالے نیک کماں وجہ
 زوال نعمت دے دے دا جاہن اسنو حسد اللہ کے
 جبریل رکاب پھری تے میکائیل لگام تھمائی
 متبرک جانیں تے جا کے پڑیں نماز اس اندر
 پس اولیا داں قبرال پاس نماز فضیلت آدے
 متبرک جائیں تے تاہیں ہیں مہیساں آیاں
 ایہ ٹولہ دشمن اولیا داں اوڈے بے ادبیاں
 نبیاں نون جو آپ سلام کیتا سی سرور سائیں
 نیکاں نیک جزا بدال نون ڈٹھیاں ملن نر میں
 جو بیت مقدس وجہ دوگانہ ادانی فرمایا
 جاں ہو آپ امام تا استھیں ثابت ہو یا پیاں
 امام ہو جو افضل سبہ تھیں مسئلہ شرعی آیا
 خطبہ صفت اپنی اپنی دا نبیاں پڑھیا نالے
 جے مقصود نہ مخیر تیکر چاڈر تے ڈو یا نی
 تاں اوہ صفت ردانی نہیں تے ہو سکتا خوری
 جاں کھانے پینے کئی قسماں دے ہو پیش نبی
 خوش مہمان کرن دے کارن کئی قصماندے کھانے
 امتحان کرن بھی جائزہ دینی وجہ امور
 آس پاس نبی نون ملکاں گھر گھنسا ساہی
 تعظیم نبرگی اوسدی کارن ہون کھیلے جو ذریعے

اولیاء اللہ کے معجزوں کے پاس والی سجدیں نماز

دو جانال ابھی ہر اسی جو نکر کھچان سبجا تا
 کر لگا کے بیٹھے ہوئے مرد خدا دے پورے
 یا اوہ عالم علوی اندر واقع رو اقبولان
 ادب ہمیش ہو یا سے لازم کیجے دا ہر جائیں
 کبھی طرف تگن تے ناخوش سخت غمی تھیں روندے
 جیاتی نبیاں علم شعور بھی ثابت ہو یا بھاری
 جائزہ کرن تمنا نالے نعمت دیکھہ لوکاں وجہ
 حسد برا اوہ جائزہ پہلا اہل شرع فرماندے
 ثابت ہو یا خادم ملک نبی مخدوم ہو یا نی
 ثابت ہو یا حجت تبرک پڑھی نماز پیغمبر
 ہمسایگی دے سبب برکت دا ہو متبرک جاوے
 بھادیں بخدیاں بے دنیاں تے اوہ بھی بٹ گویاں
 پڑھ لہ لہ حول انہاں دے کولوں ہووے دور خنامی
 تاہیں ہر اسوار پینے نون کرے سلام ہر جائیں
 نیکیاں کرن ہن بدیاں تھیں لازم تہ دے اسائیں
 تخت المسجد پڑھناں استھیں استجاب سایا
 کل رسولان نبیاں کولوں افضل نبی ہمارے
 حکم ہو یا نسل نبی دی فضل نہیں کسے پایا
 استھیں ثابت صفت اپنی ہے کرنی روا کماں
 بلکہ نعمت ربیدی دا اظہار ہووے دل بھائی
 نیت نال ملے پھل عملاں دسیا شاہ ابراری
 کارن مہمانی سے روا تکلف رکھ عقیدے
 ہوشیں لیار کھن جائزہ اندر شرع کھانے
 جے امتحان نبی دا ہو یا ہووے کدے ضرور
 ثابت ہو یا جے خادم کارن مرشد ولی الہی
 کرن عمل ایہ ادب چنگا بونہہ عاشق کرن گھیزے

تہ بلکہ الخ ز اما بلحمت د بک مخدفت اور ہو کہ نعمت رب اپنے کی ظاہر کر ۱۲

آسمانے نساں ملکال نے جو مرجبا لفظ اللایا
 نبیاں لوں سنی نبی سلام اللایا استھیں جانی
 وَأَخْفَضَ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ جومونسان تائیں حضرت
 جو نبیاں کنوں دعا کردائی کارن امت پیاری
 وچہ مقام قرب دے جا کے سنت کیتی جاری
 موسیٰ مشورہ دتا حق امت تخفیف کرا میں
 بھئی نیک صلاح جے چھوٹا دیوے منن روا چھپائی
 جوام تائی نے عرض کیتی ایہہ واقعہ کرو نہ ظاہر
 تاہو کہ خوف فساد نہ اسوچ کرنی نظر پیار
 آئے جے وچہ دین فردی اسدا ظاہر کرناں آوے
 جو صدیقی نے پھچھا واقعہ بیت مقدس حالوں
 استھیں ثابت ہویا وقت کلام سچے تے کوڑے
 تا وقت کلام سچے لوں سچیاں کرے ملیم زبانوں
 جو بیت مقدس پیش ہویا پنج اکثر دلی خدا کے
 کئی واری کر عرض نماز پنجا ہوں پنج رکھایاں
 ثابت ہویا رضانی دی ہے منظور خدا نوں
 جاں ستھہ لے مثل خدانے رکھیا شایان جہرورد
 نَحَلَّتْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِمَّا مَرَّ بِهَا
 پس ثابت ہویا رسول اللہوں غیبی علم بتائے
 سدہ تھیں جاں جبرائیل نے آگے قدم اوٹھایا
 اواز صدیق سنایا رب نے جاں اوٹھے سرور لوں
 بعد رسولان کل خلقت تھیں شان صدیق اکبری
 امت تے انعام کرام جو ہوئے حد زیادہ
 استھیں ثابت اس امت دی عزت وڈی آئی
 جو مند بولے اس امت لوں دے نسبت گراہی
 با سبجہ براق نبی دایرتن شرف مورا ج اوٹھا کے
 ملک خدا وچہ اس فتاری خلقاں تے سرداری

جہت مہمان بزرگی افضل ایہہ کم کرناں آیا
 آون والا کہے سلام بیٹھے لوں عکس نہ آئی
 پہلے کرن سلام تو افیع پارہاں سمجھہ بہ کثرت
 ثابت ہویا دوجے تھیں دعا کردا دن خوش بھاری
 خوشیاں کنوں دعا منگو اون رہنوں سوک پیاری
 خیر خواہی ہے روا بھائی دی بھادریں وڈا آہیں
 نیک کماں وچہ ہر جا میں کرن قبول عیانی
 استھیں ثابت خوف ہو دے جس امروں کتیا ہاں
 جو نہیں ضروری دین اندر نہ کر لوں اوس ظہار
 نا خوف علامت نعتن فسادوں ہرگز ڈرین نہاں
 اوس فرض آہی تصدیق ریحا تا کا فر منن اوس تالوں
 ظاہر وچہ مخالف دا بن جانناں وقت ضرور سے
 دشمن دی اصلاح کارن ایہہ جائزہ امر چھپانوں
 دوروں دوروں دیکھن سندے دیوں فیض نفاذ
 چھ ماہ روزیاں تھیں ترہہ روزے جا کر داسیاں
 پیاریاں وار بکہا نہ موڑے کھین راز صفا لوں
 تا سردی اثر اوسد وچہ سینے آئی اوس ہر
 میں جاں لئی جو وچہ زمین آسماناں ہوتے آئی
 نفلوں آپ خدا نہ سچے منکر گیا کورا ہے
 معلم ہویا شاہ رسل دا ڈانڈا قدر سورا یا
 تا معلم ہویا سبہ تھیں افضل جانیوس ابو کونوں
 رب نے اچی کیتی کہ سے نہ گل سنیں منکر دی
 شافع نے بخشائی امت جو کے خوب آمادہ
 امت خیراتے امت اوسط سبوں کیسا آہی
 اوہ خود گمراہ شیطان بھولایا روانہ اوس گواہی
 ثابت ہویا قدرت رب نے دتی اوس بھبا کے
 دوسے لقرن ہتھ اوسکو دے تے اللہ باری

وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ

اور دی ہم نے موسیٰ کو کتاب اور کیا ہم نے اسکو راہ دکھائی اولاد واسطے بنی اسرائیل کے

تَتَّخِذُوا مِن دُونِي وَكِيلًا ذُرِّيَّةً مِن حَمَلِنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ

یہ کہ نہ پکڑو تم سوا میرے کار ساز اولاد از انکی کہ چڑائی تھی ہم نے ساتھ نوح کے ذینق وہ

كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ۝

تھا بندہ شکر کرنے والا

رہنا کیسا اسال اس کتاب تائیں برتھیا
 ایسہ اوہ اولاد جو دچہ کشتی نوح نال چڑھے سن سبار
 جان کھاوے پوے پنے ربدی حمد کرے آشکارا
 جو ذکر حبیب سندا کر بگردن ذکر کلیم کیتائے
 پر دچہ رتے ہو گیا اگے درجہ اچا ڈا بندا
 او تھے طلب موسیٰ نون آبی کان کلام تبارن
 کلمہ عبد نبی حق آکھیا بھجیاں رفرال داللا
 تے صفی نام لیا سرور دا جو ہے عبد سو سیندا
 نام فریح نہ لیتا جیونکر موسیٰ نوح او تھائیں
 اس وچہ بھر ایسہ گل سبارے ظاہر تائیت ہوئی
 تے اوہ شاہ رسولال جسدی ہوئی عام رسالت
 او سدی عبدیت دا بچر نہیں پتہ کسے متھہ آیا
 تار ب عبد خطابوں سدیا لفظ بھجیں بھائی
 کم ہونا بالکل دچہ سخن جان فناہ اصل دی
 فنا فی اللہ دی منزل ساری اذکر تک بیکیو چا
 تانفسی نفسی آکھن کولوں ہوئی سراسر باگی
 قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي تَا اوس آکھیا ہوا ستاد
 حصہ نفس رہیا بکبہ باقی ذات او سد یوچہ ہوئی
 یکہ نفس ناروں سندا بھی ملک تبا یا بھائی
 نفس اپنے د مالک موسیٰ سن ناروں ہو یا ہے

تے اسال دی موسیٰ نون توریث کارن اسرائیل
 یغیر میرے نون بچر نہیں جو کم نہ تسال سوارے
 ٹھیک آنا نوح بندہ بہتا شکر گزارن تارا
 اس آنت وچہ رفرال مخفی گھجے راز تائے
 ہے معراج توریث اترن تھیں بگردن دور دورا
 معراج اتے توریث مقابل دوویں راز تبارن
 تے ای تھے وصل سخن دا قاب قوسین مقام نرالا
 اتے حقیقی نام لیا رب موسیٰ تے نوح سندا
 اسدنی بعبدا کاسیر کرانی بندے اپنے تائیں
 مطلق عبد جدول فرمایا قید نہ لالی کوئی
 مطلق فرد کامل دے اتے کرے ہمیش دلالت
 آپ خدا جس سبارے نون چا اپنا عبد بنایا
 جان اورک ہوئی فناہ دی منزل دچہ فنا آئی
 عبودیت دا غلبہ خوبیت دی حد نہ ملدی
 حال ہستی اپنی بالکل ہستی ربدی وچہ مثالی
 نام نشان جان ہستی دا وچہ سرور نہ ساند باقی
 مالک رہیا نہ نفس اپنے دا جدول حبیب خدا
 موسیٰ نون فناہ نہ اکمل حاصل سی عبد ہوئی
 تدرے کہسا اوس نفس اپنے د مالک تائیں سبارا
 لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ذَاتِي پڑھ اندر فرمائے

رب نہ چایسا جو بے پردہ نام حبیب ہمارے
جاں کوئی اوسنوں سدے تا وہ کہیکے عبد لکار
تصور جد لگ شاہ رسل دا سورد ناہ زیادہ
اتحاد ایسار ب سنگ شاہ رسل آیا
عبد مضاف ائے مشکلم ہونی ضمیر اس اندر
نبی مضاف مضاف الیہ رب ائے مضاف چھانی

لیوکے لوک جیویں سور نییاں لہندے نام تیار
آپ حجاب جمال محمدی نییاں رب سوتارے
تد لگ تیک تصور لور آسورد ناہ خدا دا
عبدہ دے کلیمے رجوں کھویاں سوچن آیا
اوہ مضاف الیہ خدا سنگ ایذا اتحاد منغمہ
با ہجہ مضاف الیہ دے ناقص نا تمام سنجھانی

صحیح العربیہ دہم

ر

یعنی اسرائیل اندر جو لام اول دا آیا
خاص توریہ بغرض نفع ہے کان بنی اسرائیل
یعنی بنی اسرائیل تیک نبوہ موسیٰ رعیسی
مستقل بالذات وکیل خدا بن ہو رہے کوئی
بعد ذکر محراج رسالت موسیٰ والا بھائی
نے کل پیغمبر ہو کر کتاباں ایسے کارن آیاں
کل مقالیاں نالوں اعلیٰ شان مقام توحیدی
ایس مقام مراتبے جد پہنچے شاہ امراں
کیتی عرض عبودیت سنگ شرف دین جاناں
تا سبحان الذی اسرے آخر تک رب اوتاری
بنی اسرائیل یعنی عبد اللہ نام یعقوب ہی دا
عبد ایہو جو اک اللہ دی کرناں سبہ عبادت
جو ہو بیزاں شرک یقین نوح دی کشتی بھیجے آسے
نے شکر گزارا نالوچ آدم ثانی باب لوکانی
پہاڑ جو دے نے کشتی نوح دی لگی سی جدا کے
نویں سردں بھرا نہاں تنال یقین جانی نال گاہاں
تا میں آدم ثانی نوح دا نام ہوا جگہ سارے
شکوہ مبالغہ دا ہے فیضہ زور اسکر گزاروں

ادہ لام ہویا تخصیصی لفظی مطلب ایہ جس پایا
ہویا معلوم نبوت موسیٰ خاص ادنہاں حق بہا یاں
اگاں نہ رعیسی ایہ پیغمبری خاص انہاں تک نبی
نے مشکل کشا وکیل مجازی ہو رہے سوئی
ہو صفت توریہ تے کیتی منع شرک یقین کیتا سہاں
جو شرکوں روک توحید سکھا دن ادہ سبہ تھو تھایا
مقصود سوری بالخیر ایہ ذاتی ہے مقصود شہودی
تار ب کیمیا کس چیزوں یقینوں شرف دیا اے یازاں
ذات واحد دل نسبت بندگی میری ہو دیکھناں
ایہ وجہ کیر لیا یا پاسوں بن قاسم الفزاری
وقت وفات یعقوب اولادوں عبد لیا ایہ پیغمبر
نے ہوتیں اولاد اوسیدی ستار اہل حادوت
برکت نال توحید اس کشتی بنے لگی ساہی
جسدے پاروں اوس طونانوں پائی خلق ربانی
سام نے نام یافت تن بندے بچے آسے راہ پاک
ایہ تے پتر نوح دے آسے ہویاں ذہنی لگایاں
اسرائیلی بھی نوح دی ہوئی تدے اولاد شمارے
تے صفت نوح ایویں ہی آسے صفت شکر بے یاروں

وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ
اور حکم کیا ہے طرف بنی اسرائیل کی بیچ کتاب ایہ تہ فساد کرو گے تم بیچ زمین کے

مَوْتَانٍ وَلَتَعْلَنَ عَلَوًّا كَثِيرًا ۝

دو بارہ اور البتہ غالب آذگے تم غالب آنا بڑا

تیسری ٹھیک فساد زمیں دیکر سو ڈاڈا تخت و تاج	نے حکم کیا اسرائیل نوں رب دچہ کتاب سو تار
یعنی شام زمیں دچہ کر سو ظلم گناہ ہرانی	تے پرواری تیس ظلم تکبر کر سو بونہہ و ڈیالی
کتاب مراد توریث ہوئی یا لوح محفوظ فلاح	قیضنا یعنی آجڑنا تنہاں وتی خبر اسماں

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا نَّانًا أُولِي

پس جب آدے گا وعدہ پہلا اور دوں میں کا اور تمہارے بندے واسطے بہا کر لڑائی والے

بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَلَسُوا خِلْفَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا ۝

سخت پس بھیج گئے پچ گھروں کے اور ہے وعدہ پورا کیا گیا

جو سخت لڑائیاں والے بندے آئے اوہ اساتذ	دو مال تھیں جد پہلا وعدہ آیا او پر تساوے
اوس نوں قتل داؤد کیتا سی جس تے ربد اسایہ	قتادہ کہے مراد جالوت جو لشکر و ڈا لیا یا
بابل تھیں اوہ عیسیٰ اندر خازن ذکر شمسوں	یا اوہ بخت نصر سن لشکر آنا شاہ مجوسوں
جالوت یا بخت نصر آونہاں دکھ غداں چکھانڈ	جو دو مال غدا باں وعدہ اک غداں یہ کنواری و تانڈ
تے دو جا حضرت یحییٰ تاملیں کرن شہید ہو یا ئی	پہلا اونہاں غداں جو ذکر یا کیتا قتل ایہا ئی
دچہ حرام حلال نہ آہے کر دے فرق سودائی	جاں توریث کتابوں سہو مخالف سن اسرائیلی
تا اونہاں تے بخت نصر ب آندا مال قہر دے	جائز تے نا جائز اندر کہہ پر سیز نہ کر دے

ثُمَّ سَرَدْنَاكُمْ أَلَكْرَةَ عَلَيْهِمْ وَأَمَدَّاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَ

پھر بھریا ہمیں واسطے تمہارے غلبہ او پر ان کے اور مددی ہمیں تمکو ساتھ مالوں کے اور

بَيْنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ لَفِيرًا ۝

بیتوں کے اور کیا ہمیں تمکو زیادہ لوگوں میں

عاشیہ صفی کہ شد سہ دقتنا الخ دقتنا یعنی جردی ہیں اونکو کتاب میں کہ البتہ تم فساد کر دے گے اور افظ قضا کے کسی منے میں کہی امر کے سننے میں آتا ہے جسے قضا ربک بہنم اور کہی پیدا کرنے کے منے میں آتا ہے جیسے فقہ قضا میں منے خلق من اور قضا من سب سہاوت یعنی پیدا کیا اونکو سات آسمان اور انی منے علی یعنی منے جنی اسرائیل پر حکم کیا اور کتاب سے مراد لوح محفوظ انصاف فقیر حلوائی عفی عنہ

<p>بھی مدد کیتی مال و دانے پتر پتے سارے کر تو بہ جد نام ہوئے نالے عمل سوارے فتح طاوت والی سنگ جس دا ذکر بقرب آیا جگہ دادے دی تخت اوپر جد قائم ہو یا ساہی جو قید آہے اسرائیلی تنہاں بند کھلندا سوئی ملک اونہاں اندر گھلیا ابو سعودوں پاندک تے چنگے عمل کساون اونہاں رحمت رب فرماو</p>	<p>پھر اسان تسالون غلبہ و تا اوپر اونہاں دوبار نے کیتا اسان تسالون گنتی و چہ زیادے کھسا ہو یا ملک تنہاں رب و ت عطا فرمایا اسفندیار دے بہمن پانی اوہ پادشاہی تا اسرائیاندے حال اتے بوہنہ رحمت شفقت تے دانیال پیغمبروں کر حاکم اوپر انہاں جو قوم خرابی کر کے توبہ دے در آوے</p>
--	---

اِنْ اَحْسَنْتُمْ اَحْسَنْتُمْ لَا تَفْسِكُمْ وَاِنْ اَسَاؤْتُمْ فَلَهَا ط

اگر بھلائی کرو گے تم بھلائی کرو گے واسطے جانوں اپنی کے اور اگر برائی کرو گے پس واسطے اوہی کے

<p>تے جے کر سو برائی سے تسال کارن اوہ برائی تا دنیا و چہ عزیز حشر توں بنوں سعید سونا رے دنیا کتی دے لگ چھے غفلت کرد غوراں روز حشر و چہ سخت غذا باں جند ہو و کھیاری</p>	<p>جے بھلیائی کر سو سے تسال کارن اوہ بھلیائی جے عدل الفان کرد تے منوں حکم اسادے سا اپہ سبہ نفع تسالوں تے جے کر سو فسق فجوراں او سد ابدلہ بھی تسال لمسی دنیا و چہ خوری</p>
---	--

فَاِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءَ وُجُوْهُكُمْ وَلِيُدْخِلَ الْمُسِيْئِيْنَ
 كَمَا دَخَلُوْا اَوَّلَ مَرَّةٍ وَّلِيُتَّبَرُوْا مَا عَلَوْا تَتَّبِعُوْنَ

پس جب آوے وعدہ دوسرا تو کہ برا کرویں منہ تمہارے کو اور تو کہ داخل ہوں مسجد میں
 جیسا داخل ہوئے پہلی بار اور تو کہ ہلاک کریں اور پیچھو کہ غالب آئی تھی ویران کر لی کر

<p>یعنی خوار ذلیل اتے غمناک تسال کردین پہلے اس تھیں جیونکر سن اوہ داخل ہو چھیا کے دشمن جدوں کرن آقبضہ کون بنے امدادی بھی قتل عیسیٰ واقصد کیتونے ظلم دوا چکیانے</p>	<p>پھر جیسا وہی دو جا وعدہ منہ تسال برا کر لسن تے مسجد بیت مقدس و چہ اوہ داخل ہوسن آ کے تے جس تے اوہ غلبہ پاوں کرن اوسدی برماوی ایسہ وہی وارفساد جو کھینی ذکر یا قتل کیتانے</p>
---	--

عالمی

نہ بھی الخ اور عیسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام کو زندہ آسمان پر کجائت نوم او تھا لیا یعنی اس وقت آپ پر
 بند ڈال دی چنانچہ توفی کے مینے بند کے قرآن مجید میں وارد ہیں یا جاگتے جاگتے کیونکہ توفی مینے
 پورا بنا بھی ہوتا ہے مینے جسم و جان اگر فقلا روح کو رنج ہوتی تو وہ ہر ایک مومن کی روح کی صفت ہے
 بیان کیا خصوصیت ہوتی پس فرور ہوا جسم و جان دونوں آسمان پر اٹھانے گئے جیسا کتب احادیث و تفاسیر میں
 موجود ہے نیز علوانی علی اللہ عنہ

تا شاہ فارس فرودش تے رومی شاطیطوس
جسدے عوض بیود کٹھے اونہاں ندیاں خون دکا کے
جاں بچی نول اونہاں قتل کیتا تا بخت نصرسی خرسا

گھلیا رب اونہاں تے دیندے کر سرباؤ تہنا نول
جاں اسرائیاں پھر شینا کٹھا تا فرودش آجا کے
یا خود آیا شاہ بابل داد چہ ابو سعودے پرمیا

یہاں قصہ بنی اسرائیل متروک ہے

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمۡ ۖ وَإِنْ عُدتُمۡ عُدتَا ۖ وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ

شکاب ہے کہ رب تمہارا یہ کہ رحم کرے تمکو اور اگر پھر آؤ گے تم پھر آؤ گے ہم اور کیا ہم نے دوزخ کو واسطے کافروں کے

ہے نزدیک جو رب تمہارا تے رحمت فضل کما دے
وعدہ رحمت داکر کھچوں ماریا اونہاں تاملیں
دچہ موصی لکبیا رحمت کنوں مراد محمد سارے
تا رب تمہارا بھی رحم کرے دے عت توحیحی واری
جے حکم نہ منوں شاہ رسل داکر سو اوپر وانی
پھر شرارت تے بدکاری سخت چکی مردوداں
نئے مرحلے اوپر بیود ایہہ ختم ہوئے سن بجالی
ڈرد خدا تھیں مسلمانوں نو بہ توبہ پو کارو
کر دینی دی تالجداری بانہ رہو بر آیوں
تا مثل بیود نہ اوس دلبردی کر کے نافرمانی

جے پھر ایسا کرو تمہارا نول ساڈا دکھ دبا دے
جے مڑ کے سر چکیا اوسیں بسن پھر سزا میں
جو آئے طرف تمہارا اوس پردی مدد کر سوسا کے
جے کر و شرارت اوسد مال عداوت رکھو جاری
تا مسلماناں کے سمجھوں ذلت نت تمہارا نپانی
بنو نضر تے بنو قریظہ خیر وال بیوداں
تا مسلماناں تھیں جزیرہ ذلت خواری اونہاں اٹھالی
قرآن حدیث فقہ تغیر نہ دینی علم دسارو
نسق فجور شرارت چھڈ کے خلعت لو د صفایوں
منہ کالا کر مٹھو اپنا پاسو سرگردانی

إِنَّ هَذَ الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ

تحقیق یہ قرآن راہ دکھاتا ہے طرف اوس راہ کی کہ وہ بہت سیدھی ہے اور بشارت دیتا ہے مسلمانوں کو

الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَثِيرًا ۗ وَأَنَّ الَّذِينَ

جو عمل کرتے ہیں اچھے یہ کہ واسطے اوس کے ہے ثواب بڑا اور یہ کہ وہ لوگ

لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ۖ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

کہ نہیں ایمان لائے ساتھ آخرت کے تیار کیا ہم نے واسطے اوسکے عذاب درد دینے والا

تے اہل ایمان مسلماناں نول ایہہ خوشخبر سناوے
بھی قرآن دے جو لوگ نہ حشر عذاب سناوے
اوس دکھ دردوں کدے اونہاں نول ناہ کوئی سوچو

بیشک ایہہ قرآن لوکاں نول سدا راہ دکھاوے
جو چاہتے ہیں ایمان لکھیاں اونہاں ایہہ رو متھے اون
سخت عذاب اونہاں نہ کائن اسان تیار کیتا ہے

قصہ بنی اسرائیل

وَيَدْعُ الْإِنْسَانَ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا ۝

اور دعا مانگتا ہے آدمی ساتھ برائی کے مانند دعا کرنے اور اسے کی ساتھ بھلائی کے اور ہے آدمی جلد کار

تے منگن دے وہ انسان شتابی کرے تو انی
زن فرزند جو انماں کہے تسال موت پوے اگسار
ہو کے تنگ دعائیں بریاں دیند مال اولاد
جے اوسد منہ دی رب قبولے آہس مت خرابی
مگر اں اوسد ایرانہ کر د افضل کرم تھیں سائیں
رب نول صفت پسند نہیں ایہہ ذرانہ برگز جودا
جے ہے قرآن یادین سچا تا مینوں مار خدایا
تا گھل عذاب اساڈے اتے ایسے ساعت اندر
عجولہ دا ایچ بعض مفسر مطلب لکھدے بھائی
ا جے دھنی تیکت بوہتا قصد اوٹھن دا کیتوس بھائی

تے انسان منگے برائی جیوں منگدا بھلیا نی
جان تنگ انسان پوے دل اگے آکھے یار تیس
غرض جیویں بھلیا نی منگے نعمت مال مراد
بری دعا منگن دے چہ بندہ کردا بہت شتابی
جو دل آوے موہوں کڈھے سوچے سمجھے نامیں
ہے انسان شتابا نامیں ہر سہارا کر د
ایہہ لفر حارث دے بیٹھے حق جو سی اوں کھ سنایا
بعض کفار کیہا جے سچا ہے قرآن پیغمبر
رب کیہا تا پھلیاں دانگ انسان منگے برائی
جاں روح تن آدم دے اندر آون لگا ساہی

مسائل

رات دنے ایہہ فانی چیزاں منگدا رہے اکتار
کرے اوڈیک تہ اوس نعمت دی سخت ایڈی ناوانی
جے نیست نیک ما کرے کم دینا دین نیہہ شکا
بڑے بھلے کم اندر لازم سوچ کرن ہر شالوں
غور توقف کر کے ہر کم اندر سوچ رکھیوے

دینا لذت راحت نعمت خوشیاں عیش بہاراں
تے جو نعمت عقیقی دایم کدے نہ ہووے فانی
دینی کم اول کر کھچوں دینا داکم یارا
بری دعا کرن حق اپنے منع ہوئی قرآنوں
جے نیکی تے بدی اکٹھے ہوں تا مبر کیوے

رابط

کمال ربوبیت دیاں ہور نشانیان قدر آیاں
رب دے جھک جاوے پاوے فضل انعام خدائی
ادہ بھادیں کرن دعائیں ہر تقدیروں ذرانہ ہوندا

ڈر پاوے دے بعد دلیلان توحیدی فرمایاں
تا لوکی ڈر کے رب کو لوں کر کے سمجھ دانا نی
پر شخص کسے دے گھبرایاں کم دودھ گھٹ ہون سنو

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ فَمَحْوُفَا آيَةِ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا

اور کئے ہم نے رات اور دن کو دو نشانیان میں چھانی ڈال دی ہم نے نشانی رات میں اور کی ہم نے

سے ادہ بھادیں الخ وہ تقدیر مبرم ہے جو ملتی نہیں اور تقدیر معلق دعا و عیزہ سے مل سکتی ہے یفرطہا فی عطفہ

اولی مال و اولاد کے حق میں بددعا کرتا ہے اگر آپ سوچا دے تو کیا کرے

آيَةُ النَّهَارِ مُبْصِرَةٌ لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا

نشانی دن کی دکھلانے والی تو کہ چاہو تم فضل پر دروگارا بننے سے اور تو کہ جانو تم

عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ وَكُلُّ شَيْءٍ فَصْلَانَهُ تَفْصِيلًا ۝

گنتی برسوں کی اور حساب اور ہر چیز کو مفصل بیان کیا ہونے اور اسکو مفصل بیان کرنا

مٹانی پھر نشانی شب و روز لکھیاں اسباب
تا ڈھونڈو تسبیح فضل خدا تھیں نیک عمل کی جاری
تے ہر شے نون کر جدا جدا اسال و ما علم کمال
پھر جزاں اہتر نور محمد و محو کیتا رب میتا
ایہہ و چہ خازن ابن عباسوں نقل ہوئی اسچا
نور اوسدا تدجو ہوا نورہ گئی کجہہ و چکاری
علی کنوں ایہہ خازن دیو چہ نقل روایت آئی
و اسی کھیتی دینی دنیا سارے کم بناؤ
صوم صلوة زکوٰۃ حج عمرے و چہ ہوندی او کسبانی
وقت ميعاد محالیاں و چہ وقت ہوندی ناماں

دن تے رات و قدرت وال نشانیاں اسبانی
تے کیتی اسال نشانی دن دی خوب دکھا و نہاری
تا جانو تسبیح گنتی و ربیاں لکھا ناماں سالال
جن سورج و نور خدا نے ستر حصے کیتا
تے اوہ اہتر جن والے بھی حصے سورج پائے
یا جبریل او پر منہ جن دے پر بلیاتن واری
نور مٹن دا اثر جو جن و چہ پونڈی نظر سیاہی
دن و چہ و پنج بیچارے کار یگر یاں کسب کاؤ
بے سورج جن ہونڈے اک جیسے وقت نہ لہندا
کمال کا حال وقت نہ لہندا ناہ راحت آرا مال

وَكُلِّ اِنْسَانٍ اَلزَّمَنَةُ طَيْرَةٌ فِي عُنُقِهِ وَخُرُجٌ لِّذِيَوْمِ الْقِيَامَةِ

اور ہر آدمی کو لگا دیا ہونے اور اسکو عمل نامہ اس کا بیچ گردن او سیکھے اور لگا لینگے ہم واسطے او سیکھے دن قیامت کے

كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا ۝

کتاب کہ دیکھے گا او سکو کھلا ہوا

اونہاں عمل لکھیاں تھیں اوہ سبزہ دکھ نہ کیتا جائے
دیکھینگا اوہ لکھیا ہوا صاف سہمی احوال
بد بخت ہووے یا نیک درق و چہ لکھت ملک گل پاؤ
اوہ نامہ عمل لپیٹ رکھن تس کھلے حشر و بیاؤ

بہ بندے دے عمل اسال بنہہ گل او سکو چہ پائے
کدھماں گے دن حشر اوں کارن اوہ نامہ عمل لال
جد جھے کوئی گل اپنے و چہ لکھیا درق لیا دے
جاں عمر سو دے کسے پوری ملکاں ہووے حکم پیارے

سے بہ بندے دے ایچ خوب لوگ خط تقدیر کو لاپس کیتے میں اور قاعدہ تھا کہ جب وہ کوئی کام کرنا چاہتے اور
اوسکی بھلائی برائی پر و توف پانا چاہتے تو ایک چتر یا کوڑا تے اور اس کے اطوار سے خیر و شر
کی مثال لیتے لہذا رفتہ رفتہ خیر و شر اعمال کو لاپس کیتے لگے اور سبکدہ طائر سے مراد نامہ اعمال میں۔ کبیر فقیر علوانی

کتاب کہ دیکھے گا او سکو کھلا ہوا

تے بد عمل زنجیر بنا کے اندر گلاں گھسیں
قیامت نول اوہ دتے جاسن ہراک جہراں پائے
وال سرے دے قدر نبوسی فرق برابر آسی
جو پہلے دن دا دچہ او سدے کجہ لیکھ سوک افغانی
سے نفس تیرا اچ ندھ او پر دچہ لیکھے ظلم نہ رانی
ظلم تعدی بخل نہ ہوسی دچہ اعمال صواباں
جو دینا دچہ ان پڑھ اوہ بھی پڑھنا خوب کر لسی
حساب اپنے تے چھڈ مسیوں نا کرنا آپول من بھلدا
خازن دچہ محقق موئی ا تجھے لکھیا جا پے

چھلے عمل قیامت نول کر زبور گلین پولین
نامے عمل جو دینا دے دچہ نظرون غائب آپے
پہلے دن دی لکبت اوس نامے نال لائی جاسی
نیک عمل تمہ سچے ملسن کجھے بد اعمالی
حکم سوک پڑھ لکبت اپنی جو نیکی بدی کماے
دو جی دی کجہ لوڑ نہیں نول کر لے آپ حساباں
کیتے قنادہ لکبت جو او سوچہ ہر کوئی اوس پڑھ مہی
کافر کین خدایا نول ہیں بندیاں ظلم کساندا
تا اوس نول آکھیا جاسی پڑھ لے نامہ اپنا آپے

مِنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا
جس نے راہ پائی پس سوائے اسکے نہیں کر راہ پاتا ہے وسطے جان اپنی کے اور جو کوئی گمراہ ہوا پس سوائے اسکے نہیں کر راہ ہوتا ہے اور پڑھ
وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ وَ مَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا
اور نہیں بوجھادھا تاکوئی بوجھ اوٹھا نہوالا بوجھ دوسرے کا اور نہیں ہم عذاب کریں گے یہاں تک بھیجیں پیغمبر

تے جس راہ بھول لیا اوس نے نفس اپنا ڈوایا
تے اسیں عذاب نہ کر دے جدلگ نبی نہ پھیجا جاوے
جو راہ گمراہی چلے آپے لیسے سخت عذاباں
ہو رکسے دے کیتے بدلے دو جے دکھ پائے
جاں نبی گھلے ناہ لوکاں منے پادن آپ تہا ہی
فردنا فراناں دا جاں دوزخ ڈالیا جاوے
کوئی ڈرادن والاطرف تساوے آیا نامیں
نہ رب کوئی چیز اتاری ایہہ تسناں کوڑ خداتے لایا
تے گمراہاں سنگ ملیاں سو یاں پوے وبال دھگانے
اوہ نا فرمان نہ آہے صلح کلی تھیں پئی تہا ہی
چنگا بھی اوس ملیاں گھلیا سا تھہ برا بدراہاں
کرن محبت نیکاں سوک حاصل رحمت یاری
تے عمل سبے مخلوق خدای کا سب عبد رسیدے

راہ ہدایت پایا جس اوس اپنے کارن پایا
تے بھار اوٹھا ون والا نا کوئی بھار دوچہ دا چادک
جو راہ ہدایت لگے آپے لیسے اجر ثواباں
آپو اپنے عملاں بدلے لوکی پکڑے جاسن
سے سختی لازم بد عملاں نول گمراں پاک الہی
کَلَّمَ الْقَوْمَ نَبِيًّا فَوَجَّحَ سُوْرَةَ مَلِكٍ بِنَاوَدَ
دوزخ دے دربان اونہاں نول کرن سوال تہا
آکھن نبی آئے سن گمراں اونہاں اسان جھوٹھایا
ہے گمراہی دا فررتے نفع ہدایت کان انسانے
ہفتے والیاں صلح کلی تھیں پائی جویں خواری
کیتہ بھاریں کوئی صالح پر جے ملدا ہے گمراہاں
رغبت دیون نیکی دے دچہ نیکی بدیاری
تے نیکی بدی سندا ہے فاعل بندہ رکھہ عقیدہ

مسئلہ

صوم صلوة حدود و قصاص تعزیر حبس جنوں کا
فرض چھی تاوان و غیرہ مثل حقوق گرامی
تعلق مال لال نال انہاں دا ناہ فعلل سنگ بھائی
ہو رہد تہ فطر رضا اذن تھیں رو انیابت یارا
بلکہ نیت اتے رضا، ثوابوں شرط شرافت

فرض ایہی جو چیز اوس وچ نہ رو انیابت آئی
تے جو حقوق تعلق رکھدے مال لال نال تامھی
انہاں وچ نیابت جائز اس کارن فرما ئی
و جو مال جو حق خدادے جوین زکوٰۃ کفارہ
جو مال ادا کرن تھیں فرضوں ہوو فقط غنت

مسئلہ

یا بعد بلوغ عقل دے من تو حید اقرار کیوے
ہدایت نول ایہہ کافی و چ خلاصے حال دسی دے
جو نال پوان و چہ دوزخ جان اوہ من معاف پاپا
دوزخ جان تے خادم جنیتیاں قول جو طر فی پائے
ایہہ اک دو جے دے نال کر دیاں من حدیثاں شر
تے اوہ لوک جنہاں دل برید انہی نہ آیا کالی
ایہہ ابن کثیر تیا یا اسدا باعث نال ایہہ پیردے
تے عقبنی دل خیال او نہاندا ہرگز سو یا نامیں
تے دین اندر کبہ فکر نہیں ایہہ عذر قبول نہ پیا
عوض نیکی دا دنیا وچہ بھی لیتا اوس گرامی
ایہہ وڈا گھاٹا ہو یا جو ایہہ نقص خسار اکھا
با سچوں ذکر خدادے کل ملعون نری رسوائی
دیتا دا اسباب تامی اندک تھوڑا آیا

نبی اتے علما داں راہوں جد لگ خبر کیوے
شرکوں ترک رسالت نول بھی منے مال عقیدے
شرکاں دی اولاد اں حق جو ہیں حدیثاں ایہ
لینے جنیت دالیاں دے اوہ خادم جان بنا ئے
دوزخ جان تے جنیت جا دن ہو یاں معاف خیر
لڑکے نابالغ بھی ہو رہیوانے تے سو دانی
عذر او نہاں منظر نہ ہو سی ہرگز روز حشر دے
ہے اصلی مقصود او نہاں نے سمجھیا دنیا تائیں
دنیا دے ایہہ نفع اتے نقصان بچان سار
دنیا دی مقصود مراد اں جس نول ملن تامی
تے بے نصیب رہے وچہ عقبنی او تھے کبہ نہ پاو
نبی کیا کل دنیا تے جو دنیا وچہ شے آئی
قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ خَدَانِي وَجَدْرَانِ بَيَا

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمْرًا مَّا تَرَفِينَهَا فَفَسَقُوا

اور جب ارادہ کرتے ہیں ہم یہ کہ ہم ہلاک کریں کسی بستی کو حکم کرتے ہیں ہم دو ہفت روزوں اور سکے کو پس نافرمانی کرتے ہیں
فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَا هَاتَا قَدَمِيرًا ۝
پس اس کے پس ثابت ہوئی او پر اس کے بات عذاب کی پس ہلاک کرتے ہیں ہم اسکو ہلاک کرنا

تا حکم دیئے اسیں دو ہفت روزوں جو وچہ اوس شہر دے
بات عذاب والی تد ثابت ہووے او پر او نہاندا

تے جاں کسے شہر ہلاک کرن دا اسیں ارادہ کر دے
ہو و اسادے تالجا در جاں امرول منہہ ہوا ند

تا کر یے اسیں ہلاک اور ہاں لوں نال غذا خراب
 پڑھ کلمہ افسوس ہوئے عرباں دن بدائے
 انگوشے نال سلا سبابہ حلقہ کر دسیونے
 کہا جاں عام ہووے شکر پھر ہلاکت بھی آجائے
 بیتے مسکے بالین جیوں گلے لوں نال جلا یا
 منکر خاک ہووے جل بل کے خبر ایسی جدا دے
 جو نافرمانیاں سرکشیاں منسوب انہاں دے
 ہنکار تکبر آکر دے دھچہ آنہیں نبوشیطانی
 پر مال صدیقی عثمانی جس اوہ پکیا جے بھالی
 جو دچہ دنیا دے مردیاں ناہ کتے ڈب مردا کواری
 نالے نافرماناں اتے ہون تہر زیادے
 نیک اخلاق اطاعت راہوں سبہ دی شان بھالی
 تا بعداری تے اصلاحوں رتے شان نرالے

اوس شہر دیاں لوکاں وعدہ آوے دکھ غذا باں
 زینب کے حضرت گھرائے گھر میرے دل آئے
 جو کندہ یا جوج سوراخ دسیا یا حلقے قدر ہو کونے
 عرض کیتی کویں پورے ہلاکت نیک اسال وچہ آئے
 کنوں بخاری مسلم ایہہ وچہ خازن نقل لیا یا
 غیب دانی کیا شاہ رسل دی پاک حدیث بتا دے
 دو لہتمندال کان غذا باں خاص کیتا اس گلے
 دنیا مال زیادہ جتنا اتنی نافرمانی
 نعمت جتنی ددھ بنے اوہ مور و غضب الہی
 نبی کیسا میں خون غنا امیری دا تسال مارے
 دو لہتمندال تے کھی پہلے اترن غضب خدا دے
 دو ماں تو ماں با سبہ تباہی نہیں کسے تے آئی
 فسق خجور تے بد اخلاقی وچہ ہلاکت ڈالے

(حاشیہ صفحہ گذشتہ) سہ فرض الخ یعنی وہ واجب امور ہیں جو آدمی کے بدن سے متعلق رکھتے ہیں اس لئے ان کے
 قائم مقام دوسرا عمل کرنے سے ادا ہو سکتے ہیں جو ان کے قائم مقام ہوں جیسے دینا یعنی قرض یا دیت اور تادان ان میں
 نیابت جائز ہے اس لئے کہ ان کا تعلق فعل سے نہیں جیسے نماز روزہ وغیرہ بلکہ ماں سے ہے یہاں تک کہ
 بدو ن فعل و رضا بدلیوں و ذمہ دار تادان وغیرہ کے اوس کا مال لینا جائز اور سقوط ثابت ہے سہ
 سو راجح چیزیں مالی واجب میں لینے مال کے سبب تو اللہ جل جلالہ در جب متعوق میں جسے کفار اور
 کہ ان میں نیابت شرط اور اذن سے جائز ہے اس لئے کہ ذمہ سے فارغ ہونا مرن مال کے ادا کرنے سے متعلق نہیں بلکہ
 بوجہ معنی ثواب کے ان میں نیت اور رضا ہی شرط ہے خلا صدیغہ یقر علوانی عفی عنہ سہ سو راجح اس شہر کے دو لہتمند
 کو حکم اطاعت کا کرتے ہیں کہ ہماری تاجداری کرو اور امر کرنے کی مراد میں استقلال ہے پیلا سیکہ ہم امر کرتے ہیں ساتھ فسق کے تو وہ
 لوگ ہماری نافرمانی اور فسق و فجور میں مبتلا ہو جاتے ہیں اور بعض نے کہا امدوننا بطاعتہ ہم ان کو اپنی اطاعت کا ارکڑنے میں
 کہ ہماری تاجداری کر کے تعین اس میں یہ ہے کہ اور دو قسم کے ہوتے ہیں ایک اور تخلیقی لینے کسی چیز کے پیدا کرنے کیلئے امر کرنا جیسے
 فرمایا اذا ادا شیئ فیقول لہ کن فیکون لینے ہم کہہ کرنا چاہتے ہیں تو اسے کہتے ہیں جو پس رہ ہو جاتا ہے اچھا ہو وہ کام
 یا بُرا اور یہ غیر و شر عام ہوتا ہے سبہ کیلئے اسکی تمیل نہ امور کے اختیار میں ہے اور نہ اسے کہہ اجرو ثواب ہے دوسرا اور تخلیقی
 جسکی تمیل میں اجرو رضا ہے اور اسکی ترک میں غضب اس میں نہ امور مضطر ہے نہ یہ متعلق بشر اس کا نام اختیار ہے اور کب
 میں پر بندہ کا سب گناہ جانا ہے پس تقریر اول میں اور تخلیقی ہے اور ارزنامی میں اور تخلیقی خلاصہ التفاسیر تقریر علوانی عفی عنہ

عالم حبیب دنیا دار ہو تو یہ خرابی واقع ہوگی

غذاب آئے جس قوم جتنے سے اسدنی جبر ادا کی
 نہ ہوتی نفسانی نے حرص تمول پھرا پاوے
 نے عامی لوگ محبت غنیاں کرن لگے جد آ کے
 کیوں جو عالم لوکی دولت مند ہوسن جد آ کے
 نے دولت مند نہ متقی ہووے ڈرے نہ خوف الہوں
 عام لگے جاں دولت پوجن ر کے نہ غضب خداوا
 صدانسوس ہن علماواں وجہ ایہہ بلائیں آیایں
 لیلہ کا گزاری کے دل مشکل آون بھارا
 لندن سے ولی کرتاں اجکل سوندیاں باگل زناں
 جبرے عربی پڑدے ادہ بھی اجرت لہند پھر دے
 کتے کتے ادہ نظری آون اکثر من دوکاناں

نے جبرے قوم دیاں علماواں صلحاواں دچہ بھائی
 نے غنی دیوں چھڈ تقوی سہلوں سختی آن دباوے
 سمجھ لوو تند غضب الہی آیا و ج وجا کے
 سچیاں نے زہد ولوں تاقلب اونہاں اٹھا کے
 مشکل ہوسی اوسکے تائیں رکنہ بدی گناہوں
 مگر لگن دنیا داراندے پوے فساد زیادہ
 علماواں گھر دنیا بہتی تقویوں سخت جدایاں
 وَمَا أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَنَافَا اَج لے اودنارا
 بالشر سہو کے پتہ ساڈا یا با بو جو کناں
 عالم ربانی کتے ور لے آئے وقت تہر دے
 سوکے برے اونہاں دے اندر بھاتھے وجہ خسرانا

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِن بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ
 اور بہت ہلاک کئے ہیں ہم نے قرون سے پیچھے نوح کے اور کفایت ہے پروردگار تیرا
 بِذُنُوبِ عِبَادٍ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝
 ساتھ گناہوں کے بندوں اپنے کے خبردار دیکھنے والا

کتنے قرن ہلاک کیتے اسان کچھے نوح رسولوں
 قرون قرن دی جمع زمانے لمبے دانالوں آیا
 عبدالمدین لشرہ کنوں ہے حضرت شاہ رسولان
 ہے جب اس لشرہ کے دی ہوسی قرن تائیں زندگانی
 غیب دانی کیا شاہ رسل دی ایہہ حدیث تباد
 زندگی ہوئی تا جو اسدنی سی سو سال برابر

ہے کافی رب گناہ بندیاں کے جانن دیکھن ولوں
 دچہ تہرہ یہ یا چالی اسی یا سو سال تیا
 سراوسکے رکھ ہتھ اپنا فرمایا شاہ مقبولان
 محمد بن قاسم کہے رہے اسیں گندے عمر اوجہانی
 منکرہ پانی پا چینی دچہ ڈب مرے گھر اوسے
 اک سواتے ساٹھ صفحے دچہ خازن دیکھو اوجاگر

حضرت کا عیب کی خبر نہا کر اس لشرہ کی عمر پوری نہیں ہوئی اور یہ عیب پائیں یا کچھ نہیں

سہ السورۃ عن محمد بن قاسم عن عبد اللہ بن بشر بن مازنی ان النبی صلی اللہ علیہ وسلم یذکر انہ علی وایسب
 فقال سیعیثی ہذا الغلام قرنا قال محمد بن القاسم یا ذلنا نعد کہ عقی انعت کہ ما کہ سنۃ ثمان
 صاف یعنی روایت ہے محمد بن قاسم سے اس نے روایت کی عبد بن شریازنی سے البتہ فرمایا نبی صلی اللہ علیہ وسلم نے تاہر مبارک
 اپنا رکھا اوسکے سر پر بچہ فرمایا بٹنا ہے کہ زندگی پادے یہ لڑکا ایک قرن کہا محمد بن قاسم نے کہ ہم عبد بن شری کی عمر گنتے رہے یہ لڑکا
 کہ پوری ہوئی اوسکی عمر سو سال بھر فوت ہوئے اخیر خازن جلد ۲ مطبوعہ ۱۲۸۰ اور تفسیر محمدی مولفہ حافظ لکھوی دہلی مشرک جہاد
 صفحہ ۱۲۸۰ یعنی الرمنہ
 سے ہے جو اور پیر لہان والی آیت میں ہیں

تے حافظ لکھوی کا شیخے اندر اسدی نقل لیانڈی
جو حضرت نون ماضی مستقبل دیاں خیراں آیاں
نوح تھیں اول عاد ثمود جو امتاں گزر سدا یا

کنوں معاملہ جستھیں ایسہ گل فلاحر پانی جانڈی
اوسکے جیون سو سالان تک دتیاں تگ گویا
قریشیاں یکیاں ڈر یا یا کر ذکر تہناں اس جاپاں

مَنْ كَانَ يُؤَيِّدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُوَدِّعُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ
جُو كُوْنِي ارادہ کرنا ہے دینا کاشتاب دینے میں ہم اوسکو بیچ اوسکے جو چاہتے ہیں ہم واسطے جسکے کہ چاہیں پھر کرنے میں ہم
جَعَلْنَا لَهُ يَصْلُهَا مَذْمُومًا مَذْحُورًا ۵

دواسطے اوسکے دوزخ داخل ہوگا اوس میں بری حال راندہوا

جو نیک عمل سنگ دینا چاہے سو اوسنوں ایسوں تہندے
پھر اوس کارن دوزخ اوڑک دسوچہ پایا جاسی
اوہ دینا نفع آسائش منگے دیئے اوس جو چاہندے
دینا حاصل ہون اندر دوشرطاں میں ٹھیرایاں
جتنا دینا چاہے اتنا دیوے منگتیاں تائیں
پہلا چاہن بندے و تابع چاہن پیش خدا کے
تے جے چاہن بندے و تابع چاہن سدا رہیں
تا ایسہ ہویا خلافت اصل دے حل کوں استھیوے
ایسہ کم ہوسی ایچ تہید کجے پتا ایچ کہ ایسی
یا کجہ چاہوں والے پالیندے اوس تائیں
دوم شہد جاں دینا ہے موقوف طلب دے اتے
تے بعض اصحاب ہور دلی کیا اوہ دینا داسدا
جو اونہاں بزرگاں پایا ہسی محض فضل رحمانی
دینی خدمت کارن سن ایسہ مال اونہاں رکھوئے
مسکیناں دی کرن کفالت خرچن ربہ راہیں
نخر تکر کبر ہنکار عذر نہ کدے لیاون
دینا اوہ حقیقت دچہ جو رب تھیں روک شہاد
فانی چیزاں دے دن راتیں کچھ پھرن سوداوی

دینا اوچہ شتابی جس حق اسماں ارادے تھیندے
مندے حال کوللا بنیا بھی درکار یا جاسی
جے چاہئے نرق و دنا یئے چاہئے اوتھیں ہو گھٹیا
اک دینا دی طلب ارادہ رب دادوم اتھیاں
دو شیخے پھر اس گل اندر آن پئے اس جاپاں
جے بندہ فخر نہیں تا ہے مجبور زیادے
ہے اوسوچہ خوف تے دودیں ارادہ ذاتی گنوں جے
جو تقدیر معلق جیونکر زید جان اتھ سد یوے
تے کرن نہ کرن زیدے و احافر سی و صلح الہی
مشیت نال الہی کر دے حاصل اوس
یوسف اتے سلیمان ونگ جو شاہ آئے تہندے
تے دینا دے اسباب تیرے اونہاں پاس رکھا
فضل انعام شوکت اسلامی دینی عزت جانی
روا کیتا تس شکر تے حاصل کرن رضا خدائے
دینا لذت نفسانی خواہش تھیں رہے کچھائیں
دچہ گنا مال مال نہ خرچن ربہ راہ لہرادن
مال اولاد اسباباں حب نہ دل دچہ بگربنا دے
سوسو پاپر ویل کینے دینا پادن بھائی

مثنوی

نے قماش دلقرہ و فرزند دزل

جہست دینا از خدا غافل بدن

حضرت کا عزیز بر نظر زمانا

دو شیخے اور ان کا جواب

<p>اہل دنیا چہ کمین و چہ ہمیں ہم خدا خواہی و ہم دنیا و دن آب زیر کشتی اور البستی است اہل دنیا چون سگ دیوانہ اند</p>	<p>لعنة الله عليهم اجمعين اين خيال تو مال است و زبون آب در کشتی ہلاک کشتی است دور شوز انشاں کہ ایں بگمانہ مند</p>
<p>سعدی علیہ الرحمۃ</p>	
<p>گرت مال و جاہت و زر و تجارت عاجلہ انوار دنیا و جو ہے تہب منے والی صحیح صحیح دنیا گران اکٹھی کرن حرام کنائی نیکیاں تیریاں جے دنیا دے بدلے کن کاٹا دنیا دار نے دنیا اتے لعنت ربدی ہوئی اَنْزَلَتْ مِنَ السَّمَاءِ حُمُومًا تَقْرِأُ النَّاسَ دنیا بدلے دین گوان دریں منجھ نہ آسے</p>	<p>چو دل با خدا میت خلوت لشیمنی مذہب خداوی رحمت جو مرد و زوالی دنیا اصل مقصد جاتا تا ایہ حرمت آئی خالی ہتھ حشر نوں ہو یا کیڈ کہ ایہ گھانا رب دسار جہوں دن راتیں دنیا پوجی ہوئی توں نہیں ڈٹھا جس خواہش نفس نبائی رب ڈٹھا نا ابد ہرناہ او بدر جو گے سخت خسارے پائے</p>
<p>وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ اور جو کوئی ارادہ کرتا ہے آخرت کا اور سعی کرنا ہے واسطے اور کسی جو سعی اور وہ ایمان والا ہے پس یہ لوگ ہیں كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ۝ سعی ان کی قدر والی کی گئی</p>	
<p>تے جیکوئی نیک عمل تمیں چاہے تیا مت و نیک دینی پس ایہ لوگ جو کوشش انیاں ہوئی قبول خدا نوال کوشش نیک اعمالاں بعد ایمان جو مقبولوں اجر عظیم ایہیاں لوکاں ایہی پاس خدا دے جو کوشش انساں کیتی اور سعی پوری قدر کیسی کامیابی و چہ دنیا ہوئی خواہش و چہ رب باری دنیا ملنے دے و چہ ہے شک دیوے رب یا ناہیں چیز یقینی جوہر شکی دے چھے عمر گو اور ان بد نفسی ہے ایہ بھاری چیز وہی داں جاناں</p>	<p>بھی اورس کان ادہ کوشش کرداتے ادہ مؤمن نوری عمل کرن جو عقبی کارن پا دن نیک جزا نوال کیوں جو نیک عمل کوئی بن ایمان درست مولوں پہلے بن مؤمن جو کردے کچھوں عمل صفا دے اس آیت تھیں عقلاں و الیاں نکتہ ایہ لہیسی نے کامیابی و چہ عقبی اسوچہ عہد سو یارب جاری تے عقبی دے طالب و تائیں شکتہ کیسا سائیں چھوڑ عظیم باتی نوال مگر قلیل فانی و کجا دن چھوڑ یقینی قطعی تائیں شکیاں نوال ہتھ پاناں</p>
<p>كُلًّا نَّمُكِّدُ لَهُمْ آيَاتٍ وَهُوَ لَا يَأْتِيكَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِندِ رَبِّكَ إِلَّا بِإِذْنِنَا ۚ ہر ایک نوں دینے ہیں ہم انکو اور انکو بخشش پروردگار تیر کی سے اور نہیں بخشش پروردگار تیر کی بند کی گئی</p>	

طالب دنیا ساریاں تائیں مدد مانا اس میں دیندے	تے اونہاں خدا پرستیاں نوں بھی کرے فضل سونڈے
تے نہیں خدا ترے دی بخشش بندہ سوانی کسے راہوں	نیکاں بریاں روزی سبہ نوں دینے سرائواغوں

الظُّرُّ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَكَالْآخِرَةِ الْآلِ الْأُولَىٰ وَكَالْأُولَىٰ الْآخِرَةُ ۝

دیکھو کیونکر بزرگی دی ہے بعض اور نیکو اور بعضوں کے اور البتہ آخرت بڑی ہے درجوں میں اور بڑی ہے بزرگی دینے میں

اساں کیوں بزرگی اکر دجے تے دتی تک مجبو با	تے آخرت کارن دڈے درجے فضل دڈے مطلوب با
دینا دجہ کوئی بجاویں رتبہ کیڈا حاصل کروا	بادشاہی بجاویں رب دیوس ہراک نعمت پھر ودا
تے صبر اربہ گھٹ کریندے در در دیکھے کھاوے	ایہہ بجاویں فرق دڈا پر سوچیاں اندر نظری آوے
اک عالی ہمت شاہ جو دنیا آپے ترک کریندے	کیوں جو وال برابر دینا نوں اوہ نہیں تکیندے
دینا دے دجہ فرقو فرقہ نظر فضائل پونہاں	مگر فضائل عقبی نال برابر ایہہ نہ ہوندے
یا حیوں دینا دے دجہ عزت ذلت فرق مراتب	آخرت دجہ تفاوت بہتی ہوسی شان مناسب
دوزخ درجیاں فرق جویں تویں جنت درجیاں جانی	ابن کثیروں نقل روایت کر دے میں چچہانی
جاں اچیاں درجیاں والے تگن نیویاں جنتیاں نوں	علین والے جن تارا ڈبدا دسن اونہاں نوں
اسان کنا رے تارا ڈبدا جیونکر نظری آوے	جھوٹے تے بے نور سون تھیں ایہہ تشبیہ ہو جاوے
جو دروں دیکھیں والیاں چھوٹاتے بے نور دساوے	درجے ایڈا دچیرے علیسون جو کوئی پاوے
رعبت شوق دوایا بندیاں بہت اسکے دجہ سائیں	جو کرن ترقی دجہ مراتب درجیاں ہراک راہیں
کوشش نال ہمیشہ طالب ہون اچھا شانیاں	مجھنساں دجہ مت اور سجا میں ہون ذلیل جاناں
خوشیاں یاراں بلیاں دجہ بندہ سوانی ذلت خواری	اسکے جیڈ غداں نہیں کوئی سمجھیں توں اکواں

حال طالب دنیا و طالب عقبی

دینا اللہ سے مدد کہارہ میں ماننا لکھوئی کی خواہ

لَا يَجْعَلُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقَعُدَ مَذْمُومًا مَّحْدُودًا ۝

مت مقرر کر ساتھ اللہ کے معبود اور بس بیٹھ رہے گا تو مذمت کیا سوا بلاکت میں سونپا ہوا

نال اللہ معبود نہ دوجا ہرگز کدے بنائیں	پھر بیٹھا رہیں کولامبیا کوئی یار نہ تیرے تہیں
لکھوئی کیسا جو مشرک یار بناون کم نہ آون	مومن اک اللہ نوں جانن سبہ مراد اں پاون
تے یار بناون مدد لیوں ثابت ہوئی قرآنوں	ولعادلوا علی البر آخر تک دجہ ماندہ جالوں
منفی اسدا اک دوجے نوں اندر نیک اموراں	دجو مدد یاری پھر کیوں ہوا مشرک شروراں
نبی ولی نہیں مددنگن ثابت نفس قرآنوں	بہتیاں ہو رہد تیاں نجدی لشکر قرآن شیطانوں
جلد دوجی چھپویں دجہ سبہ واضح کرے سمجھایا	مڑ کے اتھ نہ حاجت اوسدی اوتھوں دیکھن آیا

وَقَضَىٰ رَبِّيَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا آيَاهُ ۚ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا مَالَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ بِمَا هُوَ حَقًّا ۚ

اور حکم کیا پروردگار میرے نے یہ کہ نہ عبادت کرو مگر آیتوں کو اور ساتھ میں باپ کے اسان کرنا اگر بیچین نزدیکی ترے

جاں پایاں اصناف نے پرورش ایذا تمام رکھا ہے
 پھر جس روحی پرورش کیتی دینی علم سکھائے
 حسبہ راہوں جہل بنیوں آیا وجہ روشنائی
 پاپیو دا بھی حق او سے دے دس پاروں پایا
 پھر جس بحر کرم کے راہوں لو لگی جگ سارے
 پاپیو لکھ ہزاراں اوسدے سرتوں گھول گھمائے
 وَإِن تَعْلَمْ وَتَعْتَمِدْ عَلَى اللَّهِ لَا تَحْضُرْهَا رَبُّ كَيْبَا
 لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ وَجَاهُ شَانِ جَدِّ فَرِيَا
 پاپیو بھی پھر نعمت روحی جسمی ہر دو جسمانی
 پھر ضرب ہشتم دی حرمت کیڈی آپے سوچ دانا
 مٹھی بات نہ کافی جد لگ دلوں نہ ادب کا
 گلاں کیتیاں نال نہ ہوں ادا ادب تعظیماں
 کیتی زاہ کر توت تے بھیٹو ہے مضبوط لڑن لوں
 بی اے پاس کراون کے ایسے نیتجے سارے
 داٹری خود پٹوئی پت توں بی اے پاس کرا کے

جسمی پرورش پاروں ایذا حق اونہاں آوے
 حق حقوق شریعت چالے راہ اسلام دکھائے
 فرق ایمان کفر دا جاتا نیکی بدی جتسانی
 آپے سمجھ اوسدا حق کیڈا جس اک حرف تباہا
 اوہ مربی کل خلقاں دا جس کے کل لپسارے
 اوسدے جیڈ نہ حق کسے دا جس خلقاں سرسارے
 جے نعمتاں رب دیاں گنوں نہیں تا تو نہ چرین اپنا
 اوہ دوی نعمت ہر نعمت حق جس تے رب واسا
 کرنی ان اونہاں کے اگے لفظوں حرمت آئی
 جاں ان حرام ہوئی تا مار کٹائی کیڈا اکا
 منہ نہ مٹھا دل کوڑا رب نوں ایسہ نفاق نہ بھا
 نرا نفاق جے دل وجہ ادب نہ ہو ذرا لپماں
 خدمت پایاں ایہو حمدیاں سو تیار مرزاں
 جے مسجد وجہ دین سکھانڈے سکھدے اور سارے
 نتھیں پت بے ادب کرا یا دینی علم گوا کے

جسمی پرورش پاروں ایذا حق اونہاں آوے

وَإِخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِي صَغِيرًا
 اور نیچا کر داسیے اون دونوں کے بازو ذلت کا ہرانی سے
 اور کہو ایسے پروردگار تم کراؤ ان دونوں کو جیسا کہ تم نے

تے نیوں کر بازو کارن پاپیو عجز مہر عقیدیں
 کہہ ربا انہاں دونوں اتے رحمت فضل کما میں
 عجز اتے مسکینی کرنی پاپیو پیش پیارے
 تے رحم محبت شفقت کرنی دلدا فعل بچھاتی

نرم دلی تے رحمت شفقت با تعظیم و قریب
 جیونکہ وجہ طفلیت اونہاں پاپیو سرے تامل
 ظاہری عقنواں دا ایہہ فعل کماں ہوئی سارے
 عمل دوریں کر ظاہر باطن ایسہ گل رب نوں بنانی

مثنوی شریف

ہر کہ خدمت کرد او مخدوم شد
 دویانڈی جس خدمت کیتی خدمت اوس کرائی
 تو ز خدمت صاحب اقبال شو

ہر کہ خود را دید او مسرور شد
 اپنا آپ ڈٹا جس جس نے عزت منت لبانی
 پیش صاحب دولتے پامال شو

تے نیوں را جناح یعنی شاہ پر جس سے جانور اڑ سکتے ہیں اور اس طرح کنایہ سے بازو سے اور ذل یعنی خواری سے کنایہ سے خدمت و عجز و خلوص سے پھر جناح الذل استعارہ سے کمال خدمت و فروتنی سے نیز طرائق علی الرائد و عن دار وید و کلام مستعار

خدمت کر کے اہل دلائل تھیں بن صاحب اقبال
 بن سعود کیسا میں پھیا با سوں بجر عطا میں
 میں پھیا پھر اوس تھیں کچھ تا سرد فرمایا
 بیٹا پٹو دیاں نیکیاں داہیں عوض ادا کر سکدا
 تے لیکے مل آزاد کرے پٹ پٹو وکدے دے تائیں
 حضرت ابو ہریرے پھیا دس محبوب خدادے
 فرمایا ماں تیری پھر ماں تیری پھر پٹو تیرا
 عوض کیتی پھر کیترا جو تھی دار نبی فرمایا
 تن واری حق ماں داد سیا پٹو دا چوتھی داری
 جنت میٹھ ماواں دیاں پیراں شاہ رسل فرمایا
 جنت دا دروازہ ہے پٹو سور حدیث بتا دے
 ابن عمر تھیں ہے جے تیرا راضی باپ ہو یا لی
 ابو ہریرہ کہے میں سیناں پاسوں ختم رسول
 عرض کیتی کسے حضرت کس دی ہر دے نک آلودی
 یاد دیاں تھیں اک نول پارے خدمت کر کے پوری
 لینے کر کے خدمت ما پیاں نہیں جنت جس پائی
 عبداللہ بن عمر کہے کوئی شخص نبی دل فرمایا
 کیا تدبیر مابے جیوندے ایہن کہندا آہو زندے
 جے اوہ راضی تار ب راضی جے اوہ غصے آئے
 ماں پٹو نال کرے جو نیکی شے نہ اوہ وجہ نار
 تے جو ما پیاں حکم نہ منے کرے نہ تا بعد اسی
 حضرت بہت ڈر آیا و توں ما پیاں تا فرماتی
 پیرا وہ خوشبو جنت جو نہ شخصال نول آدے ماں
 دو جاتا طبع رحم جو سکیاں کنوں سکات توڑے
 بھی حضرت فرمایا جس نے سن کے نام اسا ڈا
 تے ماہ رمضان پایا جس بندے روز رکھ رمضان
 تے جس ما پٹو بڈ ہے پائے خدمت کر کے تہناں

واللہ بنی کرنا ہر روز کی دعا مانا کا حال

خاک او بناندے پیراں دی بن جیرے صاحب مال
 کبیر افضل عملی کہیا ہر وقت نماز بجائیں
 ما پٹو نال کرن بھیا تی عمل جگا سے آیا
 باپ کسے داد چہ غلامی دے پیا نل حکدا
 تا بھی حق اوسدا ہے بھارا ابو ہریروں پائیں
 ہے کبیرا حقدار و دا جس نیکی کراں زیادے
 پھر فرمایا ماں تیری کر تہجی وار نکھیرا
 پٹو تیرا بھرنیکی دا حقدار زیادہ آیا
 ثابت ہو یا حق ماں دا پٹو تھیں ہے لیباری
 ان الجنة تحت اقل ما اثمناکم خازن وجہ آیا
 خدمت نال لنگیں اوس و تھیں توڑ بہت پنجاہ
 تار ب راضی جے پٹو غصے تار بدا غضب ہو یا لی
 خاک آلودہ نک اوسدا تن وار کہیا مہر لال
 فرمایا جو پا دے زندہ ما پٹو کر خوشنودی
 جنت وجہ نہ ڈر یا اوسدی نک آلود نگہوری
 اوسدے حق ایہہ حضرت ساڈے بڑی دعا فرمائی
 سنگد اذن جہاد و نجاں تا سردور نے فرمایا
 فرمایا اونہاں خدمت تیرا ہو یا جہاد سو بندے
 تار ب غصے کتے نہ ڈر ہوئی ہر جا ذلت پائے
 جہادیں کرے جو چاہے ہو یاں وجہ مدار کسار
 اوہ جہادیں عمل کما دے جنت ڈرے نہ وجہ اوس
 تے پیٹھے چار ہزار سالہ یو بہشت نہ پائی
 اک اونہاں تھیں ما پٹو دا جو تا فرمان گناہیں
 ہو جو بڈ تا زانی جو ہم یاں دا دکھ لوڑے
 نہیں درود پوچایا رہی جنت کنوں دور ڈا
 بخشش مول نہ پائے اوہ بھی ڈرے نہ جنت خانی
 جنت وجہ نہ ڈر یا ایہہ بھی گناہیں ہے سنگد اونہاں

صبح مسلم وچہ البوسریوں نقل رداست آئی
 نماز آنا اوہ پڑھتا اپنے وچہ عبادت خانے
 رہیا نماز پڑھیندا ماں لوں پرت جوتہ دتا
 پھر بھی اوس جواب نہ دتا وچہ نماز رہیا سی
 رہیا نماز پڑھیندا تا بھی بولیا ناہ بولایاں
 تاں پتر حق مائی اوسدی بری دعا بچ کردی
 ہوئی ہونی اوس عابد دی اسرایاں وچہ آ کے
 عورت اک حسین لوکاں لوں کہندی آپ زبانوں
 ایہ گل بول گئی دل عابد جا اوس مکر دکھائے
 پا پڑھیل رہی اوہ بتے کر کر مکر ہزاراں
 سارا زور لگایا عورت دی کبہ پیش نہ چلی
 آخر اک چروانا سی جو پاس دلی دکھیندا
 تے وچہ لوکاں خبر اڈائی اوس بدکار مکاراں
 خلقت جمع ہوئی گل سن کے آن تماشایاں
 تے عابد نوں پکڑ لیا تے جرم زنا اسرلا کے
 دیکھ ایہ بات اجنا چھیدا خیر اسی اس جائیں
 دلی جریج کبہ توادنہاں لڑکا آن دکھاؤ
 دلی جریج رجوع سورب دل جیرانی سنگے یا
 فرمایا دس لڑکیا تیرا کبیرا باب ایہا لی
 لڑکے جدوں شہادت سچی مجلس وچہ سنائی
 حذر خواہی پھر کرنے لگے اگے پچھے سارے
 ہر دے حکم عبادت خانہ زردا سن ہو ایسے
 ماں دی بات نہ سننے تھیں کس زحمت ہنہ دکھایا
 نوں ہینے پیٹ اندر جس رکھ مصیبت جانی
 پوہ دیاں راتاں لمیاں دناں پوند لکر پالے
 گلے پاسے آپ سویں پت خشکی دل پرتا دے

حضرت کیسا جریج عابد اک اسرایاں تھیں ساہی
 مائی اوسنوں سدیا کہندا رہا ماں سدیا تے
 دو جے دن دت مائی آئی سڈے پت نوں میتا
 تیجے دن آئی پھر اودیں پتر نوں سدیا سی
 کہے رہا میں پتر ناں نماز تے مائی سڈے جایاں
 زن زاینہ اس ملے نہ جد لگ کر نہیں دعا پھردی
 زہد عبادت ولوں ہوئی شہرت خوب دیا کے
 آکھو تا میں اس عابد نوں لچاواں خود جانوں
 بن بن دسے اگے پچھے پھردی دل بھر مائے
 پیر الید والے خیال نہ کردے طرف زناں بدکاراں
 دل وچہ غصہ ڈانڈا جان وچہ فرجے ٹھکی نہ کھلی
 حمل کر کے اوسدے کو لوں لڑکا جمیا گندا
 اس عابد داتے لطفہ تمہت نیکو کاراں
 عبادت خانہ اوس عابد اڈنایا بریاں جنیاں
 مگر دلی نوں اس قصے دی خبر نہ اچے بنا کے
 لوکاں آکھیا توں اس زن سنگ مائی موج اتھیں
 تا پھر اہ لڑکالے آئے رکھیا پاس تکارا
 پڑھی نماز دعا منگ پیٹ طفل اُتے ہتھ دہریا
 کہندا نام فلاں فلانا پھر دانا اس جانی
 تمہت لارن والے ہوئے شرمندے کل اسی
 جد لگ دیکھ نہ لین کرامت ملن نہیں تھیار
 فرمایا نہیں اوہو جیہا خاک کی تجسہ چاہیے
 بگر پیا جو ماں نے سی پڑے دے حق فرمایا
 جمن ویلے ہور مصیبت اوس تھیں سخت بجاں
 بول کرے بستر تے لگے دکھ دیکو ہر حالے
 جان روڈ تا اوس شہدیک منہ وچہ مہماں پاو

جامہ بدن بجااست بھریا مال خوشی ملی وہو کے
گندگی اوسدی دی دل اندر ذرہ نہ کرے کراہت
زرہ بیمار ہو تا مال دی جاندی جان وماندی
نویں لباس نویں نت زینت عدہ ایس غذا میں
دم و باگے تعویذ گندے کسی گردن دو چہ پائے
ہو کر کسی کم نا جائز بھی کر دی کارن پچڑے
جدوں جوان ہو یا پر نیا رن سو لکھنی آئی
رن التوں چڑھاں مشفق سنگ گھنے نت لڑائی
نیکی ماسپاں دی کھو گھتی رن کے آوندیائی
سوراں وانگوں پھٹیا آ کے رہی نہ قدر شناسی
ایہ ماسپاں ملی نصیحت ناہ جد شرعی علم پڑھائے
کوئی ہزاراں وچوں بچا ایس پڑھائی واللہ
چھہ مسیتاں وچہ مدرسیاں جھڈن برا کماندے
سد سے سارے پیو سنگ بالو بیٹھن تھیں شہزادے
ہو یا بلو جے پچھے اوسوں بڈھڑا کہتوں آیا
گل گھٹی مرغی کھا لیندے لندن دا حج کر دے
دینا پچھے دین گویا لکھ لخت مردوداں
شیدا احمد نیچر دی امت بن کے کرن خنامی
نافرمانی ماسپاں سخت کبیرا جان گناہوں
اوس زنت تائیں جو پڑن آیا و بہ طلاق سوانی
اَنْتَ وَ اَلْاَيْمٰنُ اَبَا وچہ حدیث نورانی
وقت ضرورت باب بیٹھے دا مال خرچ کر سکے
جد لگ فرض نہ ہوں کسے تے حج جہاد برابر
تا بیداری فرض انہاندی بھا دیں مسلم تائیں
پر ظالم جاہل کا فروجہ ابوت صفت رکھا و
تے عالم عادل پیو دے وچہ ابوت نے تائیدال
نیک دعا کرن حق ماسپاں فوتیاں ہو رنگولی

شفقت واللہ و لغزت مولود

انگریزی تعلیم کا بیج

جد لگ نیند نہ بچے کیتی مائی اچر نہ سووے
ہر سر گل و خیال رکھے نت شامی ہو صباحت
سو حکیم طیب سویرے رہے علاج کراندی
بھکھی آپ رہے مال بھادیں بت دیاں کو بلا میں
نظر لگے مت پچڑے تائیں دم دم سگن منیاں
جندھی پونج ایمان گوارا دین دنی تھیں پچڑے
کھندی ہو جائے وکھ ساڈی نا کجہ جڑے کمانی
جو جامے حیرن ہڈا کے دو بولال تھیں لکھیا وای
بھٹھہ سئی رن جسدے پاروں دوزخ جگہ بنائی
رن کتی دے لگے کچھے ماسپاں کنوں اودا سی
انگریزی تعلیم نتیجے اوڑک اناج دکھائے
جس نول صحبت نیک ہووے کوئی نہیں سدا کمال
جے پہلے دین سکھن تا پچھے جو چاہن سکھلا ندے
ہو جاوے جے ملن کد ایس بالو اکھ جو راوے
کے ایہ ساڈے نیند دانا جھی کم کسے نول دیا یا
چھاں سوراں وانگ مسلماناں دی شکلوں ڈرے
شکر مخور ہکا رہے سوئے نامقصوداں
صاف اسلاموں نکلے کہن تھیں جیوں داں تائی
جس منکوہ دلوں ماسپو نا خوش ہوں نا کد اپوسا
حضرت عمر جوان اکی نول کی فرمایا جانی
توں سن مال تیرا بہتیرے پیو کد کان ہو یا یا
وچہ ہدایہ دے ایہ مسدہ مت کوئی جاہل رکے
تد لگ باہجہ اذن تاسیو دے روانہ جان اوچہ
پر ریدی نافرمانی دے وچہ حکم نہ انہاں مسلمان
جو جمع گئے ہو وصف مخالف تدے ضعیف
صفناں چگیاں مال موئیدادہ حقدار مرید
ارواح ادہنا ندے اجر نہیا پون جو جو طاقت

مگر اولاد جاں عاقل بالغ مذوں مکلف تہوں کے
 پر طاق او سدیوں و دھڑ سو کہ جس کم اندر او کسبائی
 یا اوس نوں مسجودہ کھلے کم کسے دے کارن
 انہاں کماں تے حالیفہ قدرت نہیں صحیح کجہ پائی
 یا بھکھے پتر تھیں والد منگدا مال کد امیں
 مال دیوں دی طاقت نہیں اوس گنیاں وچہ زور
 یا حکم کرے جو وچہ شریعت ہو کہ مباح پیارے
 جس صورت وچہ حکم نہ نسیاں پیودا اوسدے تتر
 یا بالکل ضرر نہ پیودا ہر صورت وچہ دیکھیا جاوے
 تا تیسل حکم دی استجاب پتر نوں آئی
 جو ابن عمر تعلیم استجاب پچھاتی
 تے جو کم شرع مخالف ہو کہ حکم جہاں پیرا کردا
 یعنی پتر نوں دکھ فر کجہ دیوے نامیں
 تے پتر نوں تکلیف سو ا کجہ نفع نہ اوسو آوے
 جاں اُن کرن نہ روا پتر نوں اگے پودے آئی
 پتر نوں کافر لوں جے لڑنے نوں آوے
 پہلوانی دے کر کے دا کجہ پتر نوں او دہر لاد
 جے پتر نوں کر کے پتر نامیں مارن دتا یا
 پتر باقی بخت خلاصے وچہ ہے وچہ سورہ لقمانے

امر و جوبی سویاں ثابت کل تکلیف کجہوے
 لڑکی حالیفہ تھیں پتر نوں قرآن منگائے کافی
 ایہ قدروں و دھڑ تکلیف نہ تالجداری ایہ سہاں
 ایہ قدروں و دھڑ تکلیف تدا میں گنی شریعت بہائی
 ایہ حکم نہ منن آیا جو اوس پاس نہ مال ہو یا میں
 حقیقت وچہ مسلوب القدرت پچھانوں قصورال
 حسب مصالح معاش ایہی ادہ سخت مفر سو اے
 ادہ نقصان پدروا تکئی ہے اک جیہا یا اکثر
 جے کجہ ضرر نہ والد دا وچہ حکم عدلی آوے
 جے غالب ضرر یا اکو جیہا حکم منن تدا جہائی
 یا کسے مخفی ہو صلاحیت تے قائم جاتی
 پر پتر نہیں راضی اوسو جہ نا اوہ کم ضرر دا
 واجب ہے تیسل اوسدی پتر تے خواہ نچو امیں
 جیہا حکم نہ منن ناشکری پیودی ہو جاوے
 پھر قتل کرن کیوں جائز پتر نوں جے او وچہ لڑائی
 تے بیٹا مسلماناں تھیں چاہے پتر نوں کوں مار
 تا دوجا غازی اوسدے تائیں قتل کرے تھو آوے
 تانفرت دین تے حفظ نفس دیوں اوسو مارن یا
 اسجائی بھی ہے کجہ اسدا ذکر سو یا مسلمانے

نہ تا تیسل الخ اس صورت میں بیٹے پر واجب نہیں اسلئے کہ فرزند قدرت صمیمہ کو سلب کرتا ہے مگر نہ مطلق
 حدیث بلکہ یہ اختیار فرما مباح پر قار ہے اور اسقدر اختیار اولیت و استجاب رضا والدین کیلئے کافی ہے اور اگر
 باپ کا ضرر سادی یا غالب ہے تو بیٹے پر وہ حق جو اسکے وجود و بقا کا سبب ہے اپنے حقون نفس پر جو اسکے پرورش و حفاظت
 کا اثر ہے مقدم تر میں تیسل ارشاد کرے اور اپنے فرزند کا عوض اللہ تعالیٰ سے پائیگا سو وہ امر میں اطاعت
 والدین کی جا چار حالتوں سے غالی نہیں پہلے اگر باپ کا حکم خدا تالی کی نافرمانی پر شامل ہو تو اسکی تیسل ہرگز نکلیا جاوے
 کیونکہ حکم حدیث خالق کی معصیت میں مخلوق کی اطاعت منہ سے اس لئے کہ باپ سے بقا و وجودی مجازاً حاصل ہوئی اور اللہ
 جل و علا کا بقا حقیقی کیونکہ وہ حقیقتاً سب کا خالق و رب ہے اور حقیقت کے سامنے مجاز کی کچھ حقیقت نہیں ہوتی تیسری اور کے خلاف
 مصالح و موجب فرما میں سو اس کا اختیار و وجہ نہیں کیونکہ اسلام میں فرور فرسانی نہیں اور حدیث ابن عمر کی استجاب کی
 تبسم یا دوسرے کسی معصیت مخفی ہرگز نہیں ہے جسے حضرت عمر نہیں جانتے ہونگے جو فرمایا تھا طورت کو طلاق دے دیا اگر باپ انہیں

اس میں کوئی شک نہ ہو کہ یہ بات صحیح ہے اور اسکی تیسل ہرگز نکلیا جاوے

جے باپو کافر ہوں اور بناں حق منگ انعام دعائیں جے مومن ہوں تا رحمت بخشش اور بناں کانہ بنگوسے مسلمان کہا ندے جیڑے مردے ہو اسلامی	ربا کریں بدانت انسان فلراہ اسلام دکہا میں تے کافر کان دعا بخشش دی ہرگز ناہ کیسوسے مومن سمجھہ اور بناں مت چکر الی گل منین خامی
--	---

سوال

پایا ندہ حق حق خدا دے بعد قرآن بتا دے تے حق رسول اللہ کیوں ناہ دسیا گیا اساتوں علی علیہ السلام	نالے وجہ حدیثاں ایویں نظر اساتوں آوے جے کوئی ہووے دلیل اس اندر دسو کھول سباتوں
--	---

جواب

حق رسول اللہ تعالیٰ علیہ وسلم حق رسول اللہ حق خدا دے وجہ ایسا ہی مَنْ لِيَطْعَمَ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ بِرُحْمَةِ قُرْآنِ حق ادائی شاہ رسول دی رب دی حق ادائی پوکارن اور سنوں تے دعا اور سدی دو جیا نو انگت جانوں نہ اچھی کرے آواز اور سدی تھیں کوئی آواز تسا ڈا وجہ نماز خدا دی جسدا ذکر مبارک جاری مَنْ وَآتِي فَقَدْ دَأَى الْحَقُّ أَوْهَ مَنْظَرِ ذَاتِ الْإِلهِ ذرا لے اولی حسدی کیتیاں کفر لوے سر بھارا أَتَيْتِي أَدْبَى جَا الْمُؤْمِنِينَ مِنَ الْفَسَادِ حَقِّ رُشَاهِ رَسُولِكَ	اطاعت اور سدی عین اطاعت اپنی رب بھرائی جو کرے اطاعت حضرت دی اوہ طاعت رب دی جانوں عزت حرمت عظمت حضرت لفظوں فرض ایسا ہی جان سکے تا بھادیں وجہ کماز بولو تس شاتوں یقینی عمل ضبط سببہ ہوسن کفر لوے سر ڈا تے اور سکے فعلان نولوں رب اپنا گینا خیاں اظہاری جس اور سنوں ڈٹھا رب نولوں ویکیا فرق نریسا کائی جسدیاں بیویاں ماواں بنیاں کان امت شکارا اوہ نفساں اہل ایمان دیاں تھیں اوہ تہرے وکیل
--	---

شیخ و استاد دینی کے حقوق حضور صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم کے حقوق میں داخل ہیں

ناوی شیخ نے مرشد دینی جو استاد سداون ایہ زبدا راہ دیکھا ون والے روحی باپ سداوند فرض انساندی تا بھادری ہوئی جان قرآنوں وَاطِيعُوا الرَّسُولَ مِنْ أُولِي الْأَرْسَالِ قُلْتُمْ آتِ وجہ عزیز شی شاہ صاحبے نا پیو شیخ استادان	حق اور بنا ندے وجہ حق شاہ رسل و شامل آون بایاں دے حق نالوں ایہ سبب وڈے حق رکھانڈے نال نبی دے حق انساندا جان مقرر شاتوں اطاعت کرد نبی دی ہے جو صاحب امر جو بیائی صاحب امر اندر ہے رکھیا ہراک ذی ارشادان
--	--

شہ مومن الخ کیونکہ عبد اللہ جگر الوی لوزہ بالمدین ذالک صحابہ کرام رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین کو سنی
مثل را فضیوں کے مومن نہیں سمجھتا اور کہتا ہے کہ مرتے وقت اونکے ایمان کی ہم کو نص نہیں ملی خدا تعالیٰ
ایسے مردوں سے پناہ دیوے نص موجود ہے نطق الرضیون خیرا اگر جن کی آنکھیں اور دل اندھے ہوں اونکو
نص نظر نہیں آتی دوسری جگہ فرمایا کہ جو مسلمان فوت شدہ ہوں ان کے حق میں مشفرت طلب
کرد نقر حلوانی عنی الرضیون

قافی مظہری والے آئین لکھیا وچہ رسالے ماپو دا بے عاق ہو یا کوئی ہے امید ایمانے با بچہ بد است کیتیاں انہاں قدر نہ مایاں کوئی	ہو بزرگ اچھے پئے لکھدے سوچ کرن متوالے عاق استاد آتے مرشد تائیں خوف زوال و ڈوانے ایہو حق حقوق دسن تا قدر شناسی ہوئی
--	--

مثنوی شریف

گرتو ذات پیرا کردی قبول | ہم خدا آند بذات ہم رسول

سعدی علیہ الرحمۃ

پئے علم جوں شمع باند گداخت | کہ بے علم نتواں خدا را شناخت

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنَّ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّ كَانَ لِلَّهِ دَابِئُ غَفُورًا
رب تمہارا خوب جانتا ہے اور پھر کہہ کر پچھو تو تمہاری کہ ہے اگر ہو گے صالح پس تحقیق وہ ہے واسطے رجوع کرنے والوں کے بخشنے والا

رب تمہارا اہتر جانے جو تمہارا دچہ دلال دے ماپیاں کے دنا دار تے بے فرماناں لوں رب جانے جے اس ماپیاں بھلیاں کیتی سمجھی اونہاں برائی آداب جو مڑ مڑ توبہ کرے گناہاں تھیں کچھتاو یا بہت پیرے تسیج یا جیٹا پیرے نماز صفائی جو منور بختیاں سنہ نماز پیرے اونہاں ملک حدیثاں خازن دے وچہ ایہ میں اونہاں خلافت	جے نیک ہو دو داوہ بخشے جیٹے مڑ گھڑا سو اجاب دے جو بے فرمایوں مڑ آوے اس بخشش فضل ربانے جے نیک نیت تا دانا مینا رب نہ پکڑے س کا لی یا رجوع کرے جو رب دل بہتا نیکی دیول آوے یا سنہ خفتاں منور آو امین نماز بتالی یگھن آسے پاسے کان آداب نماز کیمانے اک سو اسی صفحے تری کجی جلد جو مٹر تھپا ندا
--	---

وَأْتِ ذَاقُوا فِي حَقِّهِ الْمُسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَلَا تَبْذُرُوا
اور دے قرابت والے کو حق اسکا اور مسکین کو اور مسافروں کو اور تخریب کرنے والے باخروج کرنا

توں اور کریں حق خویش اتے مسکین مسافر سندا خرچن مال گناہاں وچہ بے جا اسراف سدیلوکے ٹھکیا اسرافوں تا دچہ صلاحیت دیاں کاراں حقہ کنوں مراد جو واجب میں حقوق تمامی اولاد و چھوٹی تے عورت بھاریں بیومن بھاریں کافر	تے بے جا خرچ نہک اسراف خدا جتھہ منعم و نسیب جے ربدے راہ سب خرچ کرے تا ایہ اسراف تیرے ناہ نقصان ہووے ناہ مفلس لبک ہون یکبا مال تے حق مسکین مسافر دیول مال زکوٰۃ گرامی غنی ہون یا مفلس لفقہ دیول واجب خانہ
--	--

ملہ اولاد الخ لفقہ میں چیزوں سے متعلق ہے پہلے دین لینے ہم مذہب ہوں دونوں کا ایک دین اور اس قدر
جو تیسرا دین ہے اللہ تعالیٰ جو پھر خدا تین قسم کے ہیں پہلے جو سوا ان تینوں کے خدا میں اور پھر اللہ تعالیٰ
ہو یا کافر و مسلح ہو یا تو کفر دینے والا مفلس ہو یا لدا لفقہ و سوا میں اسرار میں کے اور ان میں سے
جیسے لفقہ اللہ میں خواہ کافر ہوں خواہ مسلمان ہو یا کافر ہو یا لدا لفقہ و سوا میں اسرار میں کے اور ان میں سے
یا کافر و مسلح ہو یا تو کفر دینے والا مفلس ہو یا لدا لفقہ و سوا میں اسرار میں کے اور ان میں سے

<p>جے غنی اولاد تا لفقہ واجب نہیں تے ہے مخدوری تاسنگ اپنیال کر اپناست میل بلا بچھانی اقارب مثل عقارب بھادیں توں اپنا کر اونہاں</p>	<p>میسو بھادیں کافر بھادیں مومن خرچ فردری جے چاہیں رزق ترقی ہووے سو رووے زندگانی دشمن تیرے بن ہے اوہ توں کرنیکی سنگ نہال</p>
<p>حضرت سعدی سے حضرت شیخ شہاب الدین قدس سرہما کا فرمودہ</p>	
<p>دواندر ز فرمود میر روئے آب دوہم آنکہ برغیر بد میں میباش</p>	<p>مرا پردانائے مرشد شہاب یکے آنکہ بر خولش خود میں میباش</p>
<p>إِنَّ الْمُبْدِيْنَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لَوَيْدًا كَفُورًا ۝ تھیک فضولی کرن والے سن شیطاناں کبھائی جو مال خدا دینی را میں خرچ لازم ساہی اوہ مال خدا اضرایع کرنا صرف کرن بے جائیں جتھے منع شریعت کردی او تھ خرچ موالاں پوست بھنگ مفہیم تمباکو خرچ نشے کل بھائی ضرایع مال گویاں بنیاں جد بھائی شیطاناں</p>	
<p>تے شیطان ناشکر ارب اپنے دے نال ایہائی یا جتھے پوے ضرورت او تھے اوہ دولت کم آئی حقداراں توں چوڑ گواون درتن راہ خطائیں ہر اک فعل حرام اتے اوہ ضرایع مال خپڈالاں زنگیں راگیں کنجہ ڈوم لعب وچہ کرن فناہی تا عمر عزیز گویاں کیڈک پونڈا وچہ نقصاناں</p>	<p>تے شیطان ناشکر ارب اپنے دے نال ایہائی یا جتھے پوے ضرورت او تھے اوہ دولت کم آئی حقداراں توں چوڑ گواون درتن راہ خطائیں ہر اک فعل حرام اتے اوہ ضرایع مال خپڈالاں زنگیں راگیں کنجہ ڈوم لعب وچہ کرن فناہی تا عمر عزیز گویاں کیڈک پونڈا وچہ نقصاناں</p>
<p>وَإِنَّا لَعَرَضْنَا عَنْهُمْ إِبْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِّن رَّبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَّهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا ۝ اور اگر منہ بھرنے تو اونسے واسطے چاہئے رحمت پروردگار اپنے کے کہ امید رکھتا ہے تو اوسکی لبس کہہ واسطے اذیکے بات آسانی کی</p>	
<p>تا بول مٹھا سنگ نرمی وعدے کہہ مڑ کے آجائیں نال ملن دے تک امید تا وعدہ کر مقصوداں جے اونہاں دے نہ سکیں تا کرد وعدہ سخن بھیا کے تا کہہ مال جاں آیا دلایاں ناہ توڑیں دل کائی جتھے واجب خرچ کرن یا مستحب جس جائیں کراہیہ ذکر اک تا وعدہ کلی اگے وسیا پائیں جو حاجت بنے نبی تھیں منگدے ہر اک چیز گرامی نہ شرموں آکھ سکے جہہ اونہاں تار ب کرے نکیرے بول مٹھا تے نرمی وعدیوں بارال خوش کردیناں لکھوی تھی خود لکھدا اس آست دے تے ڈٹھائی حاجت وقت امحاب نبی تھیں حاجت منگدے پایا</p>	<p>جے مکھ اونہاں تھیں موڑیں طلب امیدون رحمت جے کہہ دے نہ سکیں اونہاں مال تھیں موجوداں وَإِنَّا لَعَرَضْنَا تے اسدا عطف پایا ہے جا کے رحمت رب دیوں ہے ایسا جے مال آون دی بھائی ہے وقت جے خرچ کرن دی خرچ نیکی دے راہیں جے نہیں طاقت ناں تا مومنوں مٹھا بول سنائیں بدلی صوبیب تے سالمہ سو را محاب غریب تمامی حضرت پاس جے کہہ نہ ہونڈا منہ اونہاں تھیں پھر جے مال آون دی ہے امید تا آکھ آدے تالیناں باہر جہہ خدا دے حاجت منگن بندیاں کنوں ردائی منزل چو تھی صفی اونتی اندر ادس بتایا</p>

تھے جب زینت اسلامے اس گل لوں اور شرک ٹھرایا
جس گل لوں اور شرک کیساتر لوں ثابت سوئی
کیوں ناہ اصحابان لوں حضرت کیساتر اٹھیں منگو
پر وہ حقیقت نبی ملی تھیں حاجت منگن بھائی
خود اسماعیل ونا بیان دے گروہ کتاب مراٹے
ولی اللہ داجد کوئی پہنچے اندر عشق مقافے
چھویں جلد اندر ایسے مسئلہ واضح طور لکھایا

جھوٹیاں لوں گل یوں نہ رہندی آپے کم گویا
دیکھو انہاں ونا بیان دی کیا چوڑ تری ہوئی
اصحاباں بھی چھوڑ رب حاضر غیور نہ گیا سگوں
رب تھیں منگن ہوئی کوں جو غیور نہیں اوہ کالی
تیراں صفحے اندر اس کیتا ایسے مسئلہ اثباتے
فناہ فی اللہ ہو رب سدا و غیور یہاں بچانے
جس لوں شوق مفضل احسن قصصوں دیکھن آیا

خدا کے قصوں کا باعث مانگنے کا ثبوت اور یقین اس امر کی کہ نبی صلی اللہ علیہ وسلم

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعَلَ مَلُوفًا مَّحْسُورًا
اور مت کرنا تھ اپنے کو بند ہوا طرف گردن اپنی کی اور مت کہوں دے اور سکو نہایت کہوں دینا پس پیچہ دیکھا تو علامت کیا ہوا بچکانا

تے اپنا پیچہ نہ بند کریں گردن دے نال نہسایا
بھر ہو ہیں علامت کیتا ہوا تھکا ناٹھہ
سائل فقر نے نفس اپنے دا ہی جبہ خیال کچھوے
یا حضرت جی مال میری ہے میتھوں منگدی جاہر
فرمایا آدیں کسے ویلے ساعت پھر کد ہیں
کہندا مال نے آکھیا لاه دے ایسے کر تہ گل دالہ
آپوں پیچہ رہے گھر ننگے دتی بانگ بلالے
آن ڈٹھا گھر یاراں ننگے پیارے رب اکروے
نبی پہلی وجہ سخاوت دوجی کنوں فضیلت پائی
نہ حدوں دودھ سخاوت کریں جو ہیں ننگا وجہ گھر دے

نہ اتنا کھول جو دے دیوں بہہ جو پیچہ اندر آیا
آنت وجہ فقر لٹا افراطوں پچنا صاف دساندا
جاہر کیے اک لڑکا آکر کہندا حضرت دیوے
تے اوٹا کر تاسی اور سویلے جیسے نبی تامل
پر تہ گیا پھر آیا اوسوں گھلیا مال تدا میں
گھر دھڑ لہا کر تہ دتا لڑکے دے پیچہ شالا
یار اڈ دیکھن مسجد گھروں نہ حضرت نکلے حالے
تا ایسے آنت نازل ہوئی خازن دیوہ پیرے
پہلی وجہ ہے بخل دوجی وجہ دوسری سخاوت آئی
نہ بند سخاوت تھیں پیچہ دوسرے رہے پیارے

وضاحت

خرچ لے بخل سندے ہن درجے سن لوں بھائی رہے
ایسے بخل خدا دشمن پچھو تاسی مرد
کھا دن ہوں پھین تدر ضرورت مال نہ خرچے

بخل جو حق خدا ہو نہ بدیاں مالوں ناہ نکمیرے
اک حق حقوق نہ اوا کرے ناہ خرچ نفس لے کر دا
مال جمع کر سا بیسا ہوا تک تک اوسوں برچے

یہ نبی الخ نبی پہلی سے مراد ہے تو انہاں کے دلائل بخل بدک مغلولۃ اللہ اور نبی دوسری سے مراد کمال سخاوت ہے یعنی اس آیت میں
بند انشا ہوا کہ بخل میں علامت کئے جاؤ گے اور ایسی کمال سخاوت سے میراں کارروائی میں میں جانیے :-
اس قدر سخاوت کہ خود تکلیف میں پڑ جاویں مگر یہ امر نبی استجابی ہے لازمی درجی نہیں اور بخل سے ہی لازمی ہے
بقدر حلوانی مفعی اللہ منہ

سخاوت اور اسکی فضیلت اور ان کی اہمیت

اس دن نام لنینم نہ کھا کے آپ نہ کھاؤں دیندا
 ادا حقوق نہیں جس مالوں رب اتے بندیاں کے
 جے مال جمع رہے تے اوسوچوں ادا حقوق کیوں
 جے محتاجاں ہمدردی مسکیناں دی کرو ایااری
 جو خرچ نکر و انفس اپنے تے ذنڈے کل محتاجاں
 اسدا نام کریم جو اپنا انفس ضیا نہ لیا دے
 جو انفس اپنے تے خرچ کرے بھی لوکاں حق ادائی
 حضرت کل سخیاں اسرور نام کریم سدا دے
 صلوات اللہ علیہم

بد قسمت چھڈ دولت مردا دوزخ دیکے لیندا
 قارونی ایہہ مال نکماں ہتھ آدے گنڈیاں دے
 تا اوہ جمع مفر نہیں کجہہ کام عوام تکیوں
 خویشیاں یا رانساں احسان کما کے خوشی داری
 ایہہ چنگا پر کوئی لاندہ خلق دیاں دچہ کا جاں
 جو ہودے سو محتاجاں مسکیناں لوں ورتا دے
 اس دن نام سخی اس ناؤں پہلا ہے دودھ ہسانی
 پیٹ اتے خود تچھ بد ہے لوکاں رنج لوادے

حکایت

مسد کسے زکوٰۃ توں پھیا کتوں صدیق اکبر دے
 فرمایا دو قسم زکوٰۃ اک دین زکوٰۃ سخیاں
 کردا عرض دو دین چاد سو تا صدیق الایا
 اتے زکوٰۃ جو سخیاں پیسہ اک نہ رکھناں پلے

ادا زکوٰۃ کراں کیوں مالوں دس سکن سرور دے
 دو جا قسم زکوٰۃ بخیللاں کیشری دساں میاں
 زکوٰۃ بخیللاں درمیوں کچھے حصہ چہلم آیا
 جو آدے سوراہ سجدے ہر سردیلے چلے

حکایت

مناقب و جدہ امام احمد دے لکھیا نظر پیائی
 تن حدیثاں اوس دے پاس نبی سرور دیاں آیاں
 کیا دیکھیا اوہ شیخ کتے دے نال کرے پیا بازی
 کیسا سلام اوسنوں اوہ مینوں تررت جواب پرتے
 کتے دل رہیا متوجہ میں دل ضیاں نہ کر دے
 کتے دچہ رکھی مشغولی خوش کردے اوستا میں
 اورک شیخ ہو یا جد فارخ اوس کتے دے پاسوں
 جاتا ہوگ تسال نہیں میں دل شیخ توجہ کیتی
 میں آکھیا جے آہو دل دچہ ضیاں آیا ایہہ میرے
 میں سینیاں ابو زناد کتوں اوس ابو ہریرہ پاسوں
 جو رکھیا امید کسی دل آیا امر کسے دے ہسانی

ماوراء النہر اندر اک شخص جو رہندا ساہی
 گیا امام اوسکے دل پہنچیا نظراں اوسوں پایاں
 یعنی نال کتے دے کھینڈے شفقت بے اندازی
 مگر رہیا متوجہ سی اوہ شیخ طرف اوس کتے
 فکر کیتا دل دچہ کیوں میں دل تکدا شیخ نہ ہروا
 کہے امام احمد اس گل دا ہو یا فکر اس میں
 ہو متوجہ طرف امام ایہہ آکھیا اوس اخلاصوں
 تے رکھیا مشغل کتے دل بے تیات اجنبہ بیعتی
 تا اوس شیخ اسناد سنائی لکے سوں نکیرے
 ابو ہریرہ کہے فرمایا شاہ رسول ^{صلی اللہ علیہ وسلم} اخلاصوں
 تے اوہ نا امید کرے اوس ناہ نس آس بجائی

موسلموں کی زکوٰۃ اور سخیاں کی

جو کسی کو نا امید کرے اوسکا حال

حکایت سادات کے پاس میں شیخ کا طریقہ تہجد

سنہ کتے اٹخ یہ حدیث دلائل الخیرات مطبوعہ کرمی مترجم کے نسخہ و کے حاشیہ میں ہے غالباً مسند امام احمد رضوانہ
 علیہ السلام کی ہرگز بقدر ملوانی عقی اللہ عنہ

<p>تانا امید اوسنوں بھی لگد کرسی روز حشر دے شیخ کیسا پھر زمیں ساڈی وجہ کتے ہوں نامیں مت بچھن دن حشر تریوں کتا سی اک آیا مت امید میری رب توڑے روز حشر سگ ماروں دو گلاں اس قصیوں ثابت ہویاں صاف پیارے دو جا رکہ امید کوئی جے طرف کسی دی جاوے روز حشر دے اوہ بھی نا امید رکہائے جانے پھر بھائی مسلم دیاں مسلم توڑن کیوں امید</p>	<p>جنت دچہ ڈر یا جاسی فرمودے سرور دے تے ایہ سگ میرے دل آیا میں ڈر یا ساں تاہیں رکہ امید امید اوسدی لوں لوں کیوں توڑ نہ جایا تا کیسا امام حدیث ایہ کافی مسیوں اس سرکاروں طلب علم دے کارن دجن دور درادے سارے اوہ پوری کرے امید نہ اوسدی جو اوس خواہش آوے کتے دی جدیدے ربکے آس نہ مول گواندے کر پوری امید بر اک دی خوشیاں ہوں نویدال</p>
--	--

مسئلہ

<p>جے سائل کرے خوار نہ تھوڑا تیاں کھیرا چھوڑے کسی سائل فقر جو دستہ اندر ایس زمانے</p>	<p>اوسنوں جائز جھڑک مشاوان مت کوئی سمجھے پورے دیں او تہاں لوں سو دنہیں جو پیشہ کرن دیوے</p>
--	--

ان ذلک یبسط الرزق لمن یشاء ویقدر ان کان عبداً خیاراً بصیراً ۵
 تحقیق پروردگار تیرا کھولتا ہے رزق کو واسطے جسکے چاہے اور بندہ کر تیا ہے تحقیق وہ ہے ساتھ بندہ انہوں کے خیر وارہ یکنووالا

<p>تے قتل نہ کرد اولاد اپنی لوں ڈر دے تنگی رزقوں ہے تحقیق او نہندا مارن سخت گناہ و ڈیرا جے پیوستہ لوں قتل کرے تا بچے قصاصوں سوئی تے حمل گرا دیوں دی چٹی نبی غلام دوایا اس کارن جو وجہ میدان نہ لڑکیاں لڑیاں تاکہ نفقہ خرچ دہیاں کر مچھیاں دتیاں پوندانالے بن مسعود نبی تھیں کچھیا کون گناہ بوہنہ بیارا فرمایا اولاد اپنی لوں مارن رزقوں ڈر دے</p>	<p>اسیں رزق تسال ہورا دنہاں دیندے جو کھلیا نظر جو دہیاں زندیاں دین دھرتی جھیلے قبر جو کھرا پرورنے تھیں مردوم داوا تے نانا دادی ہونی تے عربی جہل زمانے کر دے لڑکیاں قتل بتایا سگوں دہیاں دپاروں سوہرا سالانہ یا بچہ انہاں نقصانان فائدہ کجہ نہ او تہاں دسا آکھیا شرک عرض پھر کتتی لبد اسدے کیا یارا جو مال تسال رل کہاناں کہاں ابن کثروں پر دے</p>
--	--

جہاں دینہاں کھوڑا

ولا تقتلوا اولادکم خشية افلاق طعن فزمن قہم وایاکم ان قتلم
 اور مت مارو اولاد اپنی کو ڈر افلاس کے سے ہم رزق دینے میں تمکو اور او تھو تحقیق مارو انہاں

کان خطا کبیرا ۵ ولا تقربوا الزنی ان کان فاحشاً ۵ وسائر سبیل ۵
 ہے خطا بڑی اور مت نزدیک جاوے زمانے کے تحقیق وہ ہے بے حیائی اور بری سے راہ

<p>نہڑے ہو دو زناہ دے سے اوہ تھیک بری برائی لا تقربوا منی لا تغفلوا ایہ فعل نہ کرناں</p>	<p>ہے مندیائی تے بے شرمی رستہ بے حیائی حقیقت لفظوں طرف مجاز برابر لفظ ایہ پڑھناں</p>
---	---

لفظ قرب مس بوسہ تکن جنال سخن گل لادون
 اہم سبب منع ہوئے جیوں آیا دچہ حدیث گرامی
 فرج زناہ نولں پچیاں کرے یا اونوں چک جو تھا
 تے سرے دانی دے منہ سرچو اسدا پیا جے نامیں
 جے ہو گیا زناہ تا دو جے عضوے بھی پکڑنیدے
 ہے ناخشہ بے حیائی جسکے قولوں فعلوں بھائی
 ابو امامہ تھیں وچہ ابن کثیر رداست آئی
 کہے زناہ دی دیو اجازت لوگ لگے سن مارن
 اوس نولں اپنے پاس بٹھا کے سرور نے فرمایا
 کہندا اہم کم نال ناؤ دے حضرت کہے نہ چاہاں
 پھر آکھیا سنگ بیٹی چاہیں کرن زناہ جواناں
 فرمایا بھلا بھین اتے ماسی پھو بھی دل کردا
 تا ہتھ مبارک رکھ جسے تے عرض کیتی رحماناں
 تے کریں عطا اس پاک ہوی تری دعا منظوری
 تو بر دی تو یق سالتوں بھی لے دیہ نہی جواناں
 زناہ اوہ بے حیائی جس انسان پسند نہ کردا
 تے راہ برا اس کان جو دنیا اندر رجم نہرائیں
 تے زانی کوئی جبا ایہی جس وقت زناہ کریندا
 ابن عباس انگلاں اندر گھت انگلاں کھچیاں جاتوں
 جے تو بر چا کرے تا آدے مڑایان اوس اندر
 وچہ ابو سعود خدیفہ تھیں ہے دیسا کھر صفایاں
 تن خرابیاں دنیاں اندر لے غرتی بقدر کی
 تے تن خرابیاں حشر دیہاڑے غضب ہو دس سائیں
 دروازے آسمان جاون کھل دتھ جان دیہی اتیں
 دعا کندہ ہے کوئی اوسدیاں ہون قبول دعائیں

زناہ کی خرابیاں

بوصف رشتہ کے نزول آیت

ذکر لغو و نقد تلذذ خلوت منع کراون
 اکھیں کن زناہ کرن پر خرچ مصدق نامی
 سچا ہو یا زناہ جے سرے دانی سرچو پارے
 تا زناہ نولں خرچ جھوٹا یا جے پچ گیا کد اپیں
 جے پچ گیا تا اوہ بھی پچ گئے مطلب اہم سیندے
 طبع سلامت والا اوس تھیں کرے جیا سنگ جانی
 اک چھیل جوان حضور نبی دے آگے عرض سنائی
 تانہی کیسا اس مارو نامیں یا کہو اسان مقارن
 کیسا ماں اپنی دے نال زناہ کرن نولں تیں دل آیا
 مائی نال زناہ نہ کوئی کرے پسند کد اناں
 عرض کرے اس کم نولں کثیرا کر دے سلطاناں
 او دین عرض کرے سبہ کولوں سے حضرت دل دوا
 بخش گناہ اسدا تے اسدیاں پاک کریں دل طاباں
 بعد اسکے پھر نامحرم دل ناہ تکیا اوہ نوری
 راہ برے دے راہ نہ جائے پاک ہوو دلجاناں
 خود سنگے تس مند اجانے کتیاں بھی دل ڈردا
 یا سو کوڑا پوسے تے حشر دیہاڑے دوزخ جائیں
 نکل ایمان وجود اسکے تھیں سر تے تدوں کھلیندا
 انگلاں تھیں جیوں انگلاں زانی لیکتا توں ایمانوں
 نہ مومن کامل رہے نہ نور ایمان رہے وچہ بندر
 یکدے رہو زناہوں اسوہ چھ خرابیاں آیاں
 دو جا محتاجی تے تیا زانی دی کم عمر سی
 سخت حساب ہو دس وچہ دوزخ لمی بدت تائیں
 کہے پکار منادی سے کوئی لئے اسوقت براتیں
 ہے کوئی منگتا جو اوسو پلے لوے مراد عطا تیں

لے لفظ الخ ولا تقر لہ کا لفظ استقامت اور وضاحت بلاغت سے بھرا ہوا ہے کہ ان نام چیزوں کو جو زناہ کا مقدمہ
 اور اسکی طرف کھینچنے والی ہیں سبہ کو شامل ہے لہذا فرمایا کہ اسکے قریب بھی نہ جاو یعنی یہ جو زناہ کی دواعی میں ان سے ہی پورے نظر ہوتی ہیں

ہے کوئی دکھیا درد عمنذا بایا اسان پوکا ہے
 پھر کوئی مسلمان ایسا باقی رہندا نا میں
 پر عورت زانیہ شرمگاہوں جو کردی کسب زنا نا
 مال دو جے دا کھوہ دباون شرح مخالف ہو کے
 زانیہ دے منہ مثل انگاراں شعلے دین حشر نول
 کوئی آواز کرے ایہ کیسی بدلو جانوں کا ئی
 حکم ہو کہ زانیانہ دے شرمگاہاں دی بدلو ہوئی
 نبی کیسا جاں دینا وچہ د فعل ہوں گے جاری
 اک سیا ج لیون تے دو جا کرن زناہ پچھانی

ہو کے حل مصیبت اوسدی ملن عمول چھسکا ہے
 جو کرے دعا قبول نہ ہوں اوسدیاں اوہ دعائیں
 یا جو راہزن ڈاکو ظلموں لشن مال کہ تاں
 یوے قبول دعا نہ اونہاں کر توبہ منہ دہو کے
 بدلو اوسدیوں عاجز ہوں لوگ حشر دے پڑھوں
 سبہ آکھن معلوم نہ سالوں کیسی بدلو آئی
 جو بن توبہ موئے وچہ ترغیب ایہ در پروئی
 محتاجی کے فقر غریبی بھکبھہ لوئے تدبھاری
 جو ایہ عام ہوں تالوگی بھکے مرن سبھانی

دوسری طرف

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ الْاَبْرَارِ الْحَقِّ ط وَمَنْ قَتَلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا

اور مت مار ڈالو اس جان کو جو اللہ نے حرام کیا ہے ابراہیم کے اور جو کوئی مارا جائے مظلوم سے نفسی اسے
 لَوْلِيهِ سُلْطٰنًا فَلَا يَصْرَفُ فِي الْقَتْلِ اِنَّهٗ كَانَ مَذْمُوْمًا ۝
 والی اس کے غلبہ پس چاہیے کہ نہ زیادتی کرے کج قتل کے حقوق وہ ہے مارا گیا یعنی اس قتل

تے قتل نہ کرہو اوہ جند جو رب مارن منع ٹھرائی
 وارث اوسدے لول اسان غلبہ قاتل نے کر دیا
 ناحقا جے ظلموں کوئی قتل کرے کہے تائیں
 اے قاتل توں جان اپنی ناہ وچہ ہلاکت پائیں
 جو قتل ہو یا اوس دینا اندر ملدی مدویا رسی
 غالب ہے اوہ ایٹھے اوٹھے دو دین طرح تباہ
 اسے دلی مقول قصاص قتل وے وچہ توں کا ئی
 خود مظلوم ہوں دے پچھے ناہ ظالم بن ذرہ
 یا جے بد لے قتل اوسدے دے توں اسراف کما یا
 دعا مظلوم سندھی رب کرے بلند بدن تمیں پیار
 رب فراوے قسم مینوں ہے عزت اپنی والی
 نا حق ظلم جے تے اوسدی دعاؤں ڈرناں آیا
 تے قتل کرن تن دھیں ہو کہ احمدی رچہ فرمایا

پر حق دے نال تے قتل کرے مظلوم تباہ
 نہ قتل کرن وچہ لنگے حد ورت منسوی
 جسدا مارا گیا قاتل تے غالب اوسدے
 نامن قتل کرن دے نال نہ اپنی جان
 نال مرد حاکم دے عقی کنوں قتل
 تے وچہ لفظیاں آفیدہ ہوں تے
 نہ کر اسرف نہ جانوں نہیں گزرت توں حد
 کیوں جو صاحب نیرت حجت توں ہن ہوں اقورہ
 نا قاتل مدد ونا جاسی جان توں وقت گویا
 تے دروازے آسمان کھن کا ان اوسدے
 میں یاری تیری کر ساس بیادیں بودہ بڑی
 اوہ لنگھ جاوے ستیں آسمانی تیرا تیرا
 مرد جمعہن زانی بھی جس کے ہونے مارا گویا

لے تے قتل الخ مرتد ہو جاوے وہ قتل کیا جاوے لگا جو شخص نفس لے تے اوسدی تیرا تیرا

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ لَٰس

اور مت پاس جاؤ مال یتیم کے مگر اس نیت سے کہ وہ بہت چھٹی بیان ملک کہ پہنچے جوانی اپنی کو

تا پہنچے حد جوانی اپنی عقل بوج ذکاوت
پر مال یتیم اندر دودھ کوشش حکم تاکید سنایا
تا خوف نہیں حیوں بقر سورہ وچہ سو یاد کر سار
جو دلی یتیم سندے ناہ بیجا خرمن اوہ کتھا وال

نہ مال یتیم پاس و بچہ نیک طریقے راہوں
مال کسے دا کھانا بھادیں جائنہ مول نہ آیا
پر روای صحیح طریقے راہوں جے اوہ درتیا جاوے
نہ مال یتیم حفاظت وچہ تا ڈریا یا اولیا وال

وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ۝

اور پورا کرو عہد کو تحقیق عہد سے سوال کیا گیا

پچھ ہو سی برہم بد کس توڑیا بک بکا کے
بھی بندیاں توں فرار جے لیتے پورے کر سوسار
بھی قسم یا نذر جو لازم کیتی پورا کرناں گل دا
وَعَفْصِ هَمِّ مِرَاعُونَ جُو کر کے عہد نباہن بیانی
وَالَّتِي فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ہی ڈر کے رہندے
جو کر کے قول اقرار نباہن کرن نہ افسان خیراں
مومنوں عہد کر دتیس پورے جو آپس و ڈالے
تہیں تے لوگ دیال ترے تے عمل جے کیتا نہیں

تے پورا کر ہو عہد جو بد ناما قول اقرار کما کے
عہد مراد جو مال المددے سو یا مشتاق و بیہار
بھی صحیحوں رب رو کیا کر ہو امر سو یا جس گلدا
وچہ ہومن سورت مومنال دی رب صفت انجے فرما
بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِالْعَهْدِ جُو پورا عہد کر نیدے
بس ٹھیک المددے دوست متقیان جو کرن پر نیراں
وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ آیہ مائدہ اندر مانے
قول قرار صلح واکر کے ناہ پھر بدی کما میں

حکایت

تیک دوپہر کتے اوہ چرپہ ڈراوس چک اوہ پیرے
ٹوٹے ٹوٹے کر کے سبہ داناس کرے یکبار
خبر اساری رب وچہ قرآنے دلی سن کن لدا کے
زن دانگوں جس کت کتو کے پھر اوہ پیر گواناں
کر کے کم بگاڑے آپے انج نہ ہو و کائی
جو ٹوڑے عہد اوہ اس زن بے عقلے دیوانگوں

اک عورت ملک عرب وچہ سی احمق مشہور جو فرے
اوہ دیاں تھیں کتو اوہے جیٹرا اوہ گہورے سار
سو ترکل نکاں ردی کردی سی کتو کے
وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَفَقْتُمْ عَنْ نَهَائِهِمْ سَوَاءً
بند اسدے جو اس نے کت کیتا مضبوط ایسانی
ایہ مثال دتی رب کر کے قول اقرار نہ بہنوں

حاشیہ صفحہ گذشتہ = تیسرا جو کسی کو جان بوجہ کر قتل کرے اور اس میں بہہ ہی دلیل ہے کہ تشریب غصبات کے موافق
ولی کو قصاص لینا چاہیے مگر اسکا ولی نہ ہو تو یا وہ شاہ قصاص اسکا لیوے اور خون کا بدلہ دلانے میں مقبول کے داروں کی
مدد کرے اور اللہ قائل کی حمانت کرے اور وارث ایک کے بدلہ دو نہ مانے اگر قاتل مانتہ نہ آوے تو اس کے بیٹے یا بیہانی کو
مارے اور فواج و او فوا بھند المدد اعاھل و اسورہ نخل میں ہے یعنی پورا کرتے ہیں عہد اللہ کا جب وہ عہد کرتے ہیں

وَتَحْذَرُونَ أَيَاكُمْ هُوَ أَرشاد ربانا
 وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِكُمْ
 جو پورا عہد کرے وہ مومن نہیں ہے اس رسوا کی
 خطیاں وجہ سدا ہے سندے ابرہ حدیث نورانی

تسماں اپنیاں مال کر دتیں مگر فریب سمانہ
 میں عہد کراں تسماں پورے تے تیں مگر عہد ہوسارے
 لَا إِيمَانَ لِمَنْ كَذَبَ عَهْدًا كَذَبَ عَهْدًا إِيْمَانُ شَكَاةً
 جو کر کے عہد بنیے سر اوس کے سخت خواری جانی

حکایت

جاں شاہ رسولان کیاں کناہ مومن ہو پور پارل
 گئے مدینے یار انصار اہہ جاں شار پیارے
 یاں قربان تساوڑے تے سپہ دلوں تے ہو جانوں
 جاں مکہ فتح ہوئے قوم قریش شکستاں کھانے
 کے واپس ہون دا مرقصد نہ ہو کد میں
 مکہ سخن دی سک ہمیشہ بلک جدالیوں شری
 عاشقا ندی سن بات نہ پرتی اوس دریا کریم
 فوت ہون تک رہے مدینے تے رسول خدا
 کہے جیسی جگہ اہہ سجدہ گاہ تمام جہان اس
 کارن اوس اک وعدے چھوڑ یا اید مساک جانوں
 جاں جب وطن دی غالب ہوئے کھچ لگے دل تائیں
 جب وطن از ملک سلیمان خوشتر
 یوسف کہ کبیر بادشاہی میکرد
 جو وعدے دا لحاظ نہ رکھے عہد خیالی نہ کردا
 دنا وعدہ اہہ چیز عجیب جد جنتی جنت جاسن
 سپہ تھیں پہلے ایو گل تہ کہن زبانوں سارے
 روز ازل دلوں وعدہ ربا ہویا الست والہ
 دنیا و جہ آپورا کیسا جس اوس وعدے تائیں
 عِدَّةَ الْمَوْجِئِينَ كَأَخْبِ الْكَيْفِ وَعَهْدَ مَوْجِئِينَ
 بکڑ کے ہتھ دیوں چھوڑ ابرہ کم انساناں تائیں
 ہر عہدے کہ مے بندی دنا کن
 نبی کسا دن مشرے کارن ہر اک عہد شکن دے

دکھ اذیت پاؤن تھیں کر مہرت گئے دجا رہا
 کہن لگے اے شاہ شہانڈے اے سلطان ہمارے
 ہر دم تالیج حکم سخن دے عرض قبول اک آنوں
 بھر جدائی دا اوس وقت نہ تیر لگایا جائے
 فرقت بھر مصیبت داناہ تیر کھچے لائیں
 ختم ہوئے زندگانی پھروں دیدہ تیری بس ورسے
 عرض ہوئی منظور گئے چک جہورے دردالم دے
 بعد وفات حشر تک ڈیرے دچہ لٹی اوس شاہ دے
 جگہ محبت والی جگہ ولادت شاہ سلطاناں
 وطن اصلی تے خویش تے بھٹھ عہد اک ذی شانوں
 مگر خیالی پورے اہہ وعدہ پورا کرن تدا میں
 خار وطن از سنبل وریجاں خوشتر
 میگفت گدا نہ بودن کنان خوشتر
 کویں ذلیل خواری نہ ہوئے شخص اجسا فروا
 خوشیاں راحت عیش آرام برسموں نعت پائیں
 ہر خدا جس وعدہ پورا کیسا مال ہمارے
 قانونی واکل بندیاں تھیں لینا عہد کسا لا
 عزت رحمت اوسنوں نہیں تے ذلت سخت نرائیں
 ہتھ بکڑن دے دانگوں جے جس شرم رکیندانبہ
 کر کے عہد بھوں بھل جاناں بھکھ مارن بدر میں
 رسوم حق گزارے را ادا کن
 پاس دبر اک جہنڈہ ایوگ جو عہدال نول کریندے

عہد کر کے پورا نہ ہوتے

عہد کر کے پورا نہ ہوتے

دستبردار

اوسو جیسا جہنم اور جیسا جہنم جیسا کر بھنسیاں
 اور آنخوری کل خلقت دیکھے اوسدیتا میں
 شرمندگی دی جگہ خلق چہ پاد وقت خواری
 پورا کر کے دینے نیت وعدہ کر سالی پورا
 خبر ہی خود وری نہیں ہے پورا کیتوس نامیں
 جے دل نیت کرن نہ پورا سوں نالی نالی کردا
 نہ کہ گناہ دا وعدہ کیتا نچ یا رشوت چوری
 وعدہ کرے خدان منافق صفت نفاق ایہ بیماری
 کہہ کرے کہ اذکثر فی الکتاب کریم جو شخص کہتا ہے
 عہد کرتے میں وفا اپنا کریم

جگہ بیچانے والیوں نیرے ہر کوئی دیکھے ضیاں
 مقدمہ کوئی اک جہنم اور اوسے تھانوں تھانوں
 عہد شکن شرمندہ ہووے ڈاڈنا حشر و بیمار کے
 پھر عذر ہو یا معقول کوئی تا ہو جاسی خذورا
 تا اوس نہیں گناہ بھی النشاء اللہ کہتے تھانوں
 ایہ صفت منافق دالی اوسو پورا دل تھل مڑوہ
 وعدہ پورا کرن ایسا روانہ ہر گز لوڑی
 وجہ امانت کرے خیانت بولے کوڑ خواری
 اوہ وعدے نول پورا کرسی جہ کوئی قول پکاوے
 سگی بار عہدی یہ کردار لکیم

حکایت

اک بندے سنگ کینا بیسی وعدہ اسمعیل
 دے سے توڑی رہے اوسے جائے پچھاں نہ پیرے کالی
 عرض کرے کیوں کھرے ہو اوسجا بگے سردارا
 توں ناہ آیلوں تے دل ڈر یا ناہ میں عہد دیا ماراں
 رقیعے صفت ہووے پھر ذلت بھی بد عہد سدا اول
 ہووے موان قصور نہ دینا ایہ الزام کہ نہیں
 واذکثر فی الکتاب اسمعیل ایہ سورت کریم اندر
 تے اسمعیل و نابی حق آست ایہ بخدیاں لدا
 ایفاح اطق دے سورتے تے دیکھے آست اوس بندے
 دعوی کریں نبوت ایہ نہیں حضرت حسین شہانہ سے
 اسمعیل جان دیوں دار وعدہ پیوستگ کیتیا
 تے دے بیچ المدسد وایا پایا شرف حضوروں
 مردانے درواں دے لوکی ایہو معنے کر دے
 جو گل سوہوں کدھن اوس تے ثابت قدم کھلونے
 دن مریدا ہناں واکھے اوہیں پھرن زبانون
 صبح سپیدی میں دم دھمیں کے رات سیاہی

میں ایچھے کل بلساں تا اوتھ کھلے رہے ہر حیلے
 اوہ بندہ اتفاقی اگدن گذریا اوس راہ بھالی
 کسدی دچہ اوڈو یک کینا سنگ تیرے عہد ہمارا
 رز حشر کیا منہ دسال رب جے اج عہد وگاڑاں
 عرض کیتی اوس یا دیر میا سی میں ایٹھے آواں
 وجہ قرآن تکریم تدرے لس کردا ہے رب سائیں
 اذکثر کان صادق الوعد وعدہ وجہ صدق پیغمبر
 واذکثر فی الکتاب اسمعیل کتابیری پھر پہاٹی
 کتاب جوادہ اسمعیل سندی ہے چہیڑی کفر سکھانڈی
 ونا بیاندا ایہ گرو وڈیرا مگر حدیے ایہ جانڈے
 پھر کس خوبی نال بناہیا ایہ وعدہ اوس میا
 دنہ عوض اونہانڈے آندا جبرائیل غفوروں
 کبی گل کرن جیوں نقشہ سویا اوپر تھچر دے
 بھادیں جان جائے پرتیہ دی کدھنی نہیں پرتوانڈے
 رن کہے تاکلمہ چہڈن دررہوون ایمانوں
 سارے جوڑ کر بندے عرض زبان آگے ایہ سانی

اسمعیل پورے کی جگہ لکھی ہے

آگہن اسے مائی توں وڈی سپہ تھیں وچہ اسامی
 حضرت یاراں نوں فرمایا رکھو روک زباناں
 عزت اوسے نوں جو اوسدی نت کرے نگہبانی
 داتری دانگت کر دزباناں پیغمبر فرادے
 لَمْ يَلْقَوْا نُونَ مَالًا لَّغُلُوبِنَ اَنْذَرْتَهُمْ نَارًا
 کرن خلاف وعدہ دا ڈاڈا سخت گناہ کبیرا
 وعدہ خلافی دی سن میتوں شرح حقیقت ساری
 ادہ اعتبار بھروسہ اوسدے وعدے اوپر کروا
 نال امید وفادے جوے ہمد پورا اوس کرناں
 اوس وعدے دیاں گھڑیاں دن دن گن کے پیانگزار
 وعدہ ہو یا جے پورا حاصل ہویاں اوس مرادوں
 با امید بنا کے جس کرنا امید پملا یا
 مشکلاں دو آیاں اوس تائیں اک محرومی کاروں
 ہونا چار کرے ادہ ردناں دل انگار انگاراں
 ہو جیران اوڑک نوں انبردی دل نظر اوٹھاوے
 نامرادی محرومی دی جاور موٹے پا کے
 بہر کی جس سے توقع تھی وہ ستمگر لنگھ
 ڈاڈی نا امید تھیں کدے غم دیاں آہیں تار
 نہ یاروں میں رہی یاری نہ بھائیوں میں وفاداری
 مترس از آہ مظلوماں کہ ہنگام دعا کردن

سدھی رہیں تا اسیں بچدے نہیں تے وعدہ ابد
 نہ کر و فضول کلام عمل وایدلہ اُپر لساناں
 نہیں تے خوار ذلیل ہو سکے جو نہ بے اعتبار چھپانی
 ادہ جیوں سپہ کجہ وڈ ہندی گناہ کجہ کھ رکھا دے
 موسوں کیوں کڈ جو آپوں تسال نہ عمل کمایا
 خلاف وعدے دی کفاراں بھی عار ہو دنت ویرا
 جردوں کسے نوں لارا دتا وعدہ کراک واری
 تگدا رہے امید رہندا کرگ ونا ادہ نردا
 اطمینان رکھے دل اندر سخن اتے کر پرتاں
 ہمد والے دے سخن اتے رہے اوسدی نظریاں
 نہیں تے گل اوسدی نوں روکے رب اگے ذباواں
 اوس ظالم نوں دل توڑن تھیں ربد اخوف نہ آیا
 دوم خلاف وعدے تھیں سوئی دل شکنی سنجاروں
 بے قرار ہودے دل پڑدے کندے کئی ہزاراں
 بے سامان غاندے اندر ہونا دم پچھتاوے
 بے صبری بیپوشی دے وجہ کہندا برج دبا کے
 موم سمجھتے تھے تیرے دلکو سو پتھر لنگھ
 دل مٹا آشفقتہ خاطر رب دل سمجھتاوے
 محبت اوٹھ گئی ساری عجب یہ دوز آیا سے
 اجابت از در حق بہر استقبال مے آبد

زبان از موعظت کی آواز ہے اور زور عینیت

قصہ حضرت ابراہیم ادہم قدس سرہ العزیز

درد غماں دا بھریا ہوا جگ وچہ اوسدیاں ساراں
 پا پڑ دلی تھکا پر معشوقہ اوس تھکے نہ آئی
 نام سخن دا درد وظیفہ کردار ہے سلامی
 پرادہ فقر سے نت کھچے عشقوں بجز لیتے
 تا شاہ سد فقر نوں کیہا جے تہہ اڑکی لوڑے
 عاشق صادق وعدہ کر کے موتی لبین جاوے

قصہ ابراہیم ادہم داسیناں ہوسی یاراں
 شاہ بلخ دی لڑکی تے ادہ عاشق ہویا ساہی
 اس گل دی مشہوری ہوئی اندر تلک تامی
 شاہ نے مگردن لاہوں کے جو نہ چار چیلے کیتے
 جاں ادہ بھیسا کسے سیوں پچھا فقر نہ چہوڑے
 تانوں موتی بچے لیا ادہ لڑکی کنیں پاوے

اگے شاہ دے آن لکانداناں ادب دے اچے
 اوس فقر دے تائیں سکا چک جو اب سنا یا
 لڑکی ہوئی بیمار علاج کرایا نفع نہ کاروں
 جیوں جیوں زور طبیب لگاؤن دہدی مرض گاہیں
 دن دن لڑکی ملدی جاندی نفع نہ ہو یا کائی
 ناہ ہلے ناہ چلے سمجھن دیرا چلی چاکے
 خویش بگانے فارغ ہو کے پرت کچھ آجاندے
 عشق سخن نے پھر کٹھا بن کر دوں متوالد
 محبوبہ لوں کڈھتے تھیں رگ دی فصد کریندا
 جوڑی رلی جہاں والی ہویاں دور بلائیں
 بد عہدی دی شامت تھیں اوس شو کسہا اپہ سائی
 سے نتیجہ کار بد کار بد

سخت نصیبت کر کے اوس نے آن دتے در سچے
 وعدہ پورا کرنے واجو دیلا شاہ نے آیا
 ہو کے نا امید فقر جد نکل گیا درباروں
 سکتے دی بیماری ایسی اثر نہ کرن دوائیں
 عہد بھین دی تقصروں اپہ گردش سرتے آئی
 سکتے زور گھینزا کیتا جسم اوسنوں آکے
 سوایں سمجھ اوسنوں چک جنگل جاقبرے دفنادے
 سنیال جیدوں فقیر ادہم نے قصہ لڑکی والا
 جوش محبت دے دھو دہر دی آقبر پیندا
 دور ہوئی بیماری اوسدی صحت بخشی سائیں
 اپہ خبر سن شاہ بلخ نے ذلت سخت اوٹھائی
 بیگی بد عہدی یہ عند اللہ بد

حکایت

بد عہدی کرناں خدا دے ہوتے بونہہ غنا کاں
 مثل اوسدی کوئی ہو زخواری ہرگز نہیں چھانوں
 کہ در شریعت ما یغزایں گناہے نیست
 جو چاہیں کر مگر نہ توڑیں کر کے عہد بھلائی
 جو تو کرتا ہے سو کر لیکن دل آزاری نہ کر
 دل شایوں گندہنی مشکل نہیں جڑو ابھرا کے
 شیشہ لٹکستہ را پوند کر دن مشکل است
 مگر دلے داراضی کرنا حج اکبر گھر باندے

ماروت ماروت عالم لاہوتی و عطا کرن انساناں
 عہد بھین دکھ دیوں تھیں جو اترے تہر سمانوں
 مباش در پئے آزار ہر جہ خواہی کن
 بد عہدی دل آزاری دے جید گناہ نہ کائی
 توڑ مسیجہ بھار مصحف کر زناہ اور پی شراب
 کسے نہ سنیال شئی اٹ فر چڑھے جو باہر جا کے
 دل کہ رنجہ از کسے خور سندریشکل است
 کر کے شوکتے حاجی کل گناہ بخشا تہ دے

منوی

از ہزاراں کعبہ یک دل بہتہ است
 دل گزر گاہے جلیل اکبر است

دل بدست آدر کہ حج اکبر است
 وال بنا کعبہ خلیل آدر است

لے توڑ الحج یہ شرف فقر کے نزدیک اچھا نہیں ناں اگر مسجد توڑنا قرآن پھاڑنا دیوہ دیوہ گناہوں کو گناہ
 سمجھے اور دل آزاری ان سے زیادہ برا جانے تو مضائقہ نہیں اس سے یہ مراد نہ سمجھیں کہ یہ چیزیں
 مباح میں فقر علوانی عفی اللہ عنہ

<p>ذات بے مثل خدادی داد اول نبیاں قدرت خانہ پر تو حسنت نگیند در زمین و آسمان شیند م کہ مردان راہ خدا ترا کے میسر شود این مقام</p>	<p>عشق عظیم ابھی دل دوسن مسند اقرب مکانہ در حریم سینہ حیرانم کہ چوں جا کرد آں دل دشمنان ہم نکر و نندہ تنگ اگر باد ستانت خلافت و ضنگ</p>
---	---

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطِ سِ الْمُسْتَقِيمِ ط ذَالِك خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا
اور پورا کرو میان کو جب میان کرو اور تو لو ساتھ ترازد سید سے کے یہ بہتر ہے اور اچھا ہے باز گشت میں

<p>تے تو لو نال ترازد سد ہے تکر کنڈے رامیں بھاویں ودھ گھٹ منن تولن تھیں فائدہ ٹھیں ہر کوئی اوستھیں نسے سچ دوکانے ٹرے لوکانی تکر دی ہو کہ یا کنڈے اعدل ترازد نال بخیروں پناہ منگاں سچ چیزاں تھیں جو سوں تسالو چھاری دو جانولن منن اندر جو ودھ گھٹ کرن ذرا بھی آمدنی گھٹ ہو دے برکت نکلے ڈیرا جا کے جے ہوندے ناہ جنادر سینہ نہ اذکا و سد باراں تے مال اور نہاندے ٹھوئے تے ابرہ بدل نہ از جا کہ خلاصے وجہ تر غیبوں فتح محمد نقل لیا دے</p>	<p>تے پورا میپ کرو جاں من کے دیہو لوکاں تا میں ابہ کہ جنگا بہتر باروں اور ک تے انجا سوں فائدہ دغا چلے ابہ بکہ دن پر شہرت مندیاں بے قسطاں قسط تھیں نکلیا نعتاں زبرد زبرد کہیا ابن عمر نے سالوں دسیا شاہ اسرار سی فحش ہو یا جس قوم اندر اس پی طاعون حرابی حاکم ظالم آوے اونہاں ہوں قحط کڑا کے لوک جے اواز کوۃ نہ کرسن بند ہو گیاں باراں جو رب نبی داعبد منین اونہاں دشمن غالب کے جنہاں حکم خلاف کتاب از ہاں آسید چہ لڑا کے</p>
---	--

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ
اور مت پیچھے چل اور سبیز کے کہ نہیں بلکہ ساتھ اسکے علم تحقیق کان اور آنکھ اور دل ہر ایک ان کے
كَانَ عِنْدَهُ مَسْئُولًا ۝
سکا اس سے سوال کیا گیا۔

<p>بے شک اھیں تے کنن دل ہو چھپن کل اھنوں بے سبوں معلوم ابہ گل اس کہوں رکیاں سہاں تسادہ کہے نہ سنسے ڈٹھے بن کہہ میں خبر ابہ بھائی توں ایسکوں سہاں ایسکوں ڈٹھ کیوں انڈھوں ابہ آست سخت ڈرانت والی کریم رکھے رہاں پناہ منگاں تر نفس ایسے تھیں تیرے نال الہی</p>	<p>تے مگر نہ پورا اس سے دے جسیدی خبر نہ تیریا میں جیوں بن سنسے تے ڈٹھے سوچے بن سمجھے کہہ نیاں جا بد کہے نہ تہمت کے کہتے جو تدھ خبر نہ پائی اک آھن کنن تے اکھ ہو دل تول چھس رزہ فرامیں تے کہتے کہتے اس نے کیسا خرچ تساڈیتا میں حضرت شفص الکی توں دعا سکھلائی سی ابہ سائی</p>
---	---

پناہ اللہم انی اعوذ بک من شر سمعی ومن شر بصری ومن شر سنی ومن شر لسانی

نام اعضاء قیامت کے دن پوچھے جاوے گا

ذمت تکریر و طرز

جمال محبوب الہی صلے اللہ علیہ وسلم

بھی برائی اکھ اپنی تھیں بھی خود شر زبانون
صفائی باطن تے اخلاص محبت شوق عرفانوں
ہے عام مراد علم قرآن حدیث اجماع قیاسوں

برائی دل اپنے تھیں بھی شہوت شر زبانون
پھیا جاسی دل سنگ قلب تعلق انہاں پھانوں
اخبار احاد اجتہاد قیاس بھی داخل علم اخلاصوں

وَلَا تَقْشِ فِي الْأَرْضِ فَسْرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ۝
اور مستعمل صح زمین کے اترتا ہوا تحقیق تو ہرگز نہ بھاڑے گا زمین کو اور ہرگز نہ پہنچے گا پہاڑوں کو بلندی میں

نہ شروع زمین سے آکر کر کے کبر ہنکا راں
نہ دہرتی پاڑ سکے ڈر ادسوچہ جو کردا وڈیا لی
سرد جھک جھک شردے جیوں بلند یوں نیوں لیندے
حسن مبارک چہرے تے جیوں سورج مارے لہراں
یار کہن سنگ سرد جان اسپں سردے فرد جانندے
ایہ ترندی کنوں حدیشاں خازن نالے نقل لیا یا
لائس بھلاک بندا فخروں شردا آیا
کوئی آکر آکر شردا سی نس ابن عمر فرمایا
نہ رب تکبر کرے پسند مگر جو غازی پیارے
عالم المسنت دادہ مقابلے کل مگر اناں

نہ دہرتی پاڑ سکیں نہ لہاں سکیں سنج سپاڑاں
نہ ہو دے برابر نال سپاڑاں دودھ کے دچا دچالی
نہ سرد تھیں دودھ حسن کیسے دالو سریرہ کہندے
پنیدے لوں کپ لیندے اوہیں چال حالاک کجراں
اوہ فرے فرے عادت سنگ شردے پھوچ اسپں ملاندے
نالے بعوی دچہ عالم چالوں حال سنایا
زمین دمسایا او سنوں قیامت تک دفرمایا
بھائی بن شیطانا ندے جنہاں فخر تکبر چا پیا
مقابلے دچہ کفار جنگاں دچہ اوہ بیشک دم مارے
بتر ہو دسا د فضلوں دچہ اسد اصلا حال

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرًا ۝
سب یہ باتیں ہنکی بری نزدیک پروردگار تیریکے نال پسند

ایہ جو کچہ ذکر ہویا کل مندا رب نولوں بہاؤ

رب جس تھیں روکیا برا سہوا دہ سخت گناہ سلا

ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا
یہ اوہ چیزیں کہ وحی کیا ہے طرف تیری رب تیرے تے حکمت سے اور مت بقدر کر ساتھ اللہ کے مقبوعہ

أَخْرَجْتَهُ فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَلْدُومًا ۝
اور پس ڈالا جاوے گا تیخ دوزخ کے ملاقت کیا ہوا رانا ہوا

بہاؤ تھیں ہے جو طرف تیری رب رحمی حکمت سنگ گیتی
نہ بہاؤ نال مجبور کری کوئی سہوہ سے اس پاروں
حکمت بین اٹھا راں آیتاں جو دچہ حکم انہاندے
تلبم اخلاقوں اول آخرد ذکر توجید لیا نرا
جان توسید یا نولوں باہجہ نہ عمل قبول کفاراں

دو جا رب نہ کر سنگ اوس مت جائے ملاقت گیتی
دوزخ دالیا جاویں نال لامنت دکھ آنہاں
یا دنیا تھیں کر نفرت عقیقی تمون حکمت آسنہ سے
نوشروع تے جھیکڑ ایسے اترخانہ نیک جوانانہ
جو شرک جسی کوئی نہیں پسیری اندر کل مسندوں

لَا يُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ اذْكَرَ كَانِ حَلِيماً غَفُوراً
مگر تسبیح کرتا ہے ساتھ تعریف اور سبکی کے ولیکن نہیں سمجھتے تم تسبیح اوزکی تحقیق وہ ہے تحمل اور ملاحظہ کرنے والا

تے نہیں کوئی چیز مگر مولیٰ وی سبب تسبیح اللہ کے
ہے اللہ ٹھیک حلیم ہے بخشنا سبوا اتفاقی
خازن دے وچ ابن عباسوں ایسے روا پیر ہدے
جاں جاں چہرہ نہ تھے رکہوں حمد کرن متعالی
غانل چپ ہوتے تر ہو کے خاک نمائی بہلی
جاں خود جاؤں چکے جاؤں تال غفلت وچ آنے
جاں میلہ سو کے تال چپ ہوتے تسبیحاں تہیں بہانی
پکھیر و جاں جاں جلدے ڈاکر موند چپ کیلو ہاں
بے جاں سو کے یا زندہ قول ایسے بہت صحیح دسیا
سبحان اللہ مجدہ ایسے ذکر کارن ہر سر دے
تہر پانی وی ہونی فرمایا کجہہ پانی دہر دے
بتہہ کھی بہا ندے وچہ ڈال نی نے بار بلاے جانی
میں ڈٹھاسنہ انگلاں حضرت پانی وگدا ساسی
نالے سنی طعموں تسبیح کہا دن وقت عیانی
ہر موجود زندہ یا سو بے جان کرے رب یاداں
چہیوں جلد اندر ایسے گزریا سو منہ ڈاکر سو تارے
جنت میںوں سی کے وچہ سلام کریندا رہندا
فرمایا بے خوشہ اس رکہہ میں دل جبکے جواناں
سیدیابی خوشے نوں جھکدا آیا سو آ ما وہ
پیغمبر کل خلفاں داندھ کیتا پاک اتھی
تے اوہ جنگلی مسلم سو یا کلمہ طیب ہرہ کے

پاک کہن ست انبر و صہرت اس نے جو وچ ادنا اند
صفت ثناء تعریفوں ہر شے رب دی بولے پاکی
ہر شے زندہ حمد اتے تسبیح رب دی سبہ کر دے
ہر شے و دنیو الی رکہہ حیوان پتر سر ڈالی
منی بھی تسبیحاں کر دی پانیوں چچر نہ گلی
روڑو ٹے تے کوڈیاں ڈاکر جاں جاں ٹکے ٹکانے
میلہ نہیں جداں تک کپڑا کر واکر اتھی
پانی جلدگ وگدا ذکر کرے رکدا بند سو یاں
تسخی ابراہیم کہے ہر شے تسبیح اللہ دے
تے جاں چکے دروازہ گہو کے چہر تسبیح ہر ہدے
بن مسعود کہے اسیں اندر سفر آسے سنگ سرور
تا اک بہا ندے وچ تہوڑا جیسا یا رلیاے پانی
پیو پانی پاک مبارک برکت کنوں جہنم اتھی
رج رہیا سبہ شکر مگر نہ ختم ہو یا اوہ پانی
من ذوالعقول کارن ہر اتھے عام مراداں
بوجہلے و ہتھ وچ روڑاں تسبیح پرسی پیارے
نبی کسیا میں اس پتہر دی خوب سبحان رکھیندا
اک جنگلی کسیا نبی نوں میں تہہ سبج رسول چھپانا
تے اوہ پرسی شہادت جو میں سبج رسول خدا دا
تا جو پاس نبی آڈ گا ہر واپس گیا گواہی
جاہ اپنی پھر جاہاں اوہوں اوہ شہادت کر کے

ایسے خداتے کا ذکر کرتی ہے اور اسکی تفصیل

حضرت انگشتان مبارک کے پانی جاری ہونا

بہت سے روڑوں کا تسبیح پانا

حکایت

اک رو مال کنوں سی ہنہ ہتھ صاف کیتا سرور نے
سے من ذوالعقول الخ لفظ من عقل والوں کے لئے جو عقل رکھتے ہوں اون کے لئے استعمال ہوتا ہے مگر اس جگہ عام
ہے ذوالعقول ہو یا نوز ذوالعقول اور یہی مذہب صحیح ہے فقیر حلوانی غفر اللہ عنہ

مورے تشریح والی لگا لگا ہونا

عاشق نے تدعویٰ گزاری یا سرور سلطان
 میرے جیڈ نہ بدتمت کوئی اندر عالم سارے
 نال میرے نت لگداسی تن انور بجر کرم دا
 جس کو لوں محبوب پیارا دور کہے ہو جائے
 اوس جیسا کوئی سور نہ دکھیا سیلیا بجر غمنا
 چہو مینوں چہنبر آتے تھہرہ رونق فرمائی
 محبوباں کے نال جدائی جان گئی جل میری
 تا اوس لوں بھڑو پج کلاوے حضرت رحم کما یا
 کی مراد تیری جو حاجت منگیں دیاں شتابی
 پسندے چڑھ کے والے تیرا سب کھان تاملی
 میوہ تیرا کھان ہمیشہ عرض ستون گزارے
 تاگو کفن کیتا اوس حضرت جا با ہر دنیا یا
 تھم لکڑ دا عشق رکھے تے سمجھے نال شعوراں
 بہت اصحاباں تہیں ایہ محجرہ نقل محدث کردے
 سبکی تاج الدین علامہ کہے نزدیک ہمارے
 ہی قاضی عیاض شفاء وچ متواتر فرمایا
 بھری حسن جاں کرے روایت اس محجرہ تاملی
 تھم لکڑ دا ایہو جیسا رکھے عشق نبی وا
 پہلی آیت وچ الوہیت وا ذکر ہو یا سسی

سورۃ صافات کی کلام

کوئی نہ رووے ہوں جسدیاں بجزوں جلدیا جانا
 دلبر سووے جدا جس کو لوں کیونکر ہوں سہارے
 ہن ہو یا محرم اوس نعمت و لوں خادم دم دا
 یا حضرت بھر حالت اوسدی کیترا کھول سنا
 دیکھہ جدائی سبناں والی قابو رہیا نہ جاندا
 اوس جدائی تیر لوں سبناں موت عاشق نوں آئی
 بسا میرے جو پئی مصیبت کیترا اوس نکیرے
 شفقت الفت بہتی کر کے انج اوس لوں فرمایا
 جے چاہیں رکھ مہوے والہ ہوں نال صوابی
 یا جنت و ج رکھ نہیں سبہ لوک بہشتی نامی
 بے منظور عقی و پج رہناں دینا چار دیہارے
 حشر سو سی اوس بندیاں دانگوں جادوں مشر آیا
 دینا جگہ فناہ دی ملی بے دیناں بے نوراں
 ہر ہر وچ زانے ہتے لوک رہے اس پیردے
 روایت ایہ متواتر کفر جدا انکار سوناوے
 کلام المبین اندر ہی ابویں لکھہ بزرگ سدایا
 شوق رسول اللہ لوں روکے فرماندے اوسجا میں
 اوسدی طلب زیارت و پج تسا چاہیے عشق فریدا
 اگلی آیت ذکر امور نبوت کردی خاصی

وَإِذَا قُرَأَتِ الْقُرْآنُ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِلَاخِرَةِ
 اور جس وقت پڑھتا ہے تو قرآن کر دیتے ہیں ہم درمیان تیرے اور درمیان ان لوگوں کے کہ نہیں ایمان لگاتے
 حجاباً مَسْتُوراً ۱۱ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمُ الْكِنَّةَ أَنْ يَفْقَهُوْا ۱۲
 آخرت کے پردہ چھپا ہوا اور کر دیتے ہیں ہم اوپر دلوں ان کے پردہ ایسا نہ ہو کہ سمجھیں اوس کو
 فِي آذَانِهِمْ وَقُرْآطُ فَتَسْمَعُونَ ۱۳
 اور تیغ کا لون اون کے کے لوجہ ہے دیکھہ سال کر پھر شکر ہوتے ہیں۔

۱۱ پہلی آیت پہلی آیت میں ان امور کا ذکر کیا جو امور خدا تعالیٰ کی الوہیت کے متعلق ہیں اور اب ان امور کا ذکر شروع ہوا جو امور نبوت کی تشریح کے متعلق ہیں

جاں پڑ میں قرآن اسیں ڈالائیں ہر کفار اور کفار
 تا اوہ بے ایمان نہ کجمن قرآنی احکاموں
 نہ سمجھ لوے دل تہناں کجہ قرآنوں نفع نہ پاندے
 تے یا مستور کجئے ساتر لینے کجمن والا
 جاں سورۃ تبت اتری ابو لہب دی رن کپتی
 حضرت نال صدیق آئے تداوسنوں نظر نہ آئے
 نبی کہے ہیں سنیاں میری کر دے ہجو خواری
 کیسا صدیق اوہ واللہ خواہش نفسوں بوناہیں
 سرور نظر نہ اوسنوں آئے پردہ سی مستوروں
 صدیق کیسا کیوں اوس زن تینوں وٹھاناہ جھوپا
 پڑ من ویلے قرآن نبی کفاروں نظر نہ پوندے
 سے فہم سمجھ کے فقہہ تفقہہ فضل انعام الہی
 مَنْ يُوَدِّ اللّٰهَ وَرِضْوَانَهُ فَيُؤْتِنَا فِي الدِّينِ نَجَارِي كَيْفَا
 فقہ کجئے سمجھ نہ جس نون علم فقہ دا بسارا
 الْحَدِيثُ مُضَلَّتْهُ اِلَّا الْفَقَهَاءُ مَرْنِي فَرَمَا

بناوہ مسکلی صورت اور صورتیں پرورد

اوہ مخفی پردہ نظر نہ آون جو ایمان نہ دہر دے
 پردے پئے دلاں تے کناں کوچ نفل حرام
 اوہ پردہ مستور جو غیبی ڈالیا پر تہناں دے
 یا پردہ ظاہر کوئی نہ دیکھے جس نون دیکھنوالا
 پتھر لے کے دوڑی آئی طرف نبی دے کجہ تہتی
 چھدی ابو بکر نون یا تیرا دس کتفہ گیا کے
 کہندے دیکھاں تا اوس ماراں تہ پرورد جہ کاری
 ناہ اوہ شاہ عمر بلکہ رب تہیں جی سوز اوس تہیں
 رن کپتی نون جن نور ناہ دسیا بن نوروں
 فرمایا سی پردہ نینوں کیتا ملک تجھو با
 تا ایذا تکلیف نہ دیوں کافر نبی سوہندے
 جس تے رحمت رب دی اوسنوں جماندی فقہ سکھائی
 نیکی رب چاہے جس نال اوس دینی سمجھ کر کے
 اوہ مسعود جو فقہ قرآن حدیث منزے سارا
 یا سوہ فقہیاں فقط حدیث کر کے گمراہ دسیا

صغیر اور کفار میں بوقت قدرت دوران پرورد حاصل ہو جانا

وَ اِذَا كُنْتَ رَبُّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدًا وَ تَوَاعَلٰ اٰذْبَارِهِمْ نَفُوْرًا ۝
 اور جس وقت یاو کرتا ہے تو پروردگار اپنے کو بیچ قرآن کے اکیلے پھر جاتے ہیں اور پریشانیوں اپنی کے پہا کتے ہوتے

جاں نون پاکی رب وی تے توحید دسیں قرآنوں
 وَحْدًا تہیں ذاتی اسم بکا ون صاف دسارے
 تاد سے کے چٹہ لسن ایو مشرک احمق اہل کفر
 نقشبندی جو جس کر دے ترو دے وحدہ راہوں شاد

مَنْ يَتَّبِعْ اٰهْلَهُمْ يَكُنْ مِمَّنْ يَتَّبِعُوْنَ اٰهْلَهُمْ وَ اٰهْلُهُمْ يَكْفُرُوْنَ ۝
 ہم خوب جانتے ہیں اوس نیت کو کہ سنتے ہیں ساتھ اوس کے جس وقت کہ کان رکھتے ہیں طرف تیرن اور سبقت وہ سلطنت
 يَقُوْلُ الظّٰمُوْنَ اِنْ تَتَّبِعُوْنَ اِلَّا رَجُلًا مَّسْحُوْرًا ۝
 کرتا میں جہوت کہ کتے میں ظالم کہ نہیں میری کرتے تم مگر مرد جاوڑ کئے گئے کے
 سہر معنی جاوڑ مسحور جاوڑ گئے
 تفصیل اسکی جہ اول میں
 ملاحظہ ہو

کافر عرب نبی نون ساحر کا سن کہن دیوانہ
 خوب جاناں اسیں جس نیت مسک کافر سون قرآن
 پھر مشورہ کرن انج سنیاں کو لوں میل ملا کے
 شاعر کہے بتاوت اوس نون منڈ لوں بنا با
 پس قرآن اوسکے وجہ اونہاں اغویات طلانے
 یستمعون لازم یا متعدي دوریں بنا کے

نہا ستموں یا اگر متعدي پڑ میں تو معنی ہوتے کہ سناتے ہیں جسے اور اگر لازم بجا جانے تو خود سنتے ہیں ۱۲

اور روزِ حشر میں وجہ تسالوں طلب خدا فرمائی
صفت کریندے کچھ ربدی اوسد دیو جو بااں
مگر جانو گے دن توڑے اسال دینا وہ گزراے
توڑے دن دینا داوسو ہوندا کی بھر داسا
نجاہ ہزار در پیدا اکو ہوسی روزِ حشر دا
تخالفاں دیو دلیل جہوں تا طرز ہیلریوں دینا

روزِ حشر میں طلب خدا فرمائی

جواج ناسا کر دے کر کش سبہ اٹھ کہناں آسی
تے بچو گے وجہ دینا ہیرے رہے نہ اسیلں صواباں
سال ہزار عمر سو ہیا دیں آکھو گے دن چارے
چاہئے فکر اوتہوں دی جتنے سوگ ہمیشہ داسا
دینا عمر تے مدت قبر اس آگے کہہ نہ فر دوا
گال گلوچ نہ غصہ ہوک نظر آگاں کر لینا

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا

اور کہہ واسطے بندوں میرے کے کہ کہیں وہ بات کہہ رہے ہیں اچھی ہے تحقیق شیطان دوسرے ڈالتا ہے درمیان اوزکے تحقیق
شیطان سے واسطے آدمی کے دشمن کا ہر

محبوب اکہ میرے بند یو آکھو بات چنگیری
ٹھیک شیطان بند دے کارن دشمن ظاہر آوے
نہ مند اب لو آپس وجہ نہ حق وجہ اہل کفر دے
جے کر ڈی گل نصیحت دی کوئی کہے نا اگلا جانے
جاں مومنساں کفار ستایا اونہاں شکایت کیتی
جے اگلا بری کرے گل اوسدا بدلتسین لاسو
برایہ حکم آما جلد حکم لڑن دانہیں سسی آیا
وَاتْلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ آتِ نَارًا جَالِبَةً

اللہ تعالیٰ بارہ علیہ السلام پر کر اول اور آخر اور درمیان میں

ٹھیک اونہاں دے دل وجہ دوسو ڈالے شیطان
اور فتنہ دیر لو اوے نالے آپس وجہ لہ اوے
مندی بات الاؤ جس تہیں بار کہنا منہ کر دے
اسنے ہلا میرا ہے کینا در گزرے خوش آنے
تا ایہ آست رب اوماری رحمت وافر لیتی
جنگی بات کہو اس بدلے نرمی شفقت پا سو
جاں واجب جنگ جو یا مسخت بولن ہی روا تیا
صلح کالی موقوف ہوئی سرگراہ لوں راہ ان لوں

دنیا کی بے ثباتی و آخرت کی ہمیشگی جاننا

میرے بند یو رب کی صحبت لوں آکھ تماں
رَبِّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنَّ يَتَشَايِرُ حَكْمَكُمْ

پر دروگارتار خوب جانتاے نگر اگر جاے رحم کرت نکو یا اگر جاے

مسئلہ

عجائز ایندے آئے غلام سہی کے اسیلں خراب
بے جنگا رب واقف چاہے رحمت کرے تسالوں

لہ صفت اچھ یعنی زندہ ہی ہو جا رہیگا اور میدان حشر میں حاضر ہی ہو جا دیں گے اور حمد الہی میوری یا اللہ نظر
کرین گے لہ خالفاں اچھ یعنی دلیل بیان کرنے وقت کمالی گلوچ وسیب دشتم نہ ہو اور اگر خالفت
بری بات ہی کہے تو تم سسار اکر د اور اچھی بات کہو فقر علوای غنی اللہ عنہ ف قولنا لے بچو ہم کو کتب اللہ
وَقَدْ نَزَّلْنَا سُورَةَ الْجَاثِيَةِ الَّتِي فِيهَا آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ لِّمَنْ هَدَى اللَّهُ فَبِآيَاتِنَا تُبَيَّنُّونَ
آیہ ایہ ہوا الطبع البعیر یا مستخرفون فی السماوات والارض سنو فی فلان بن فلان القتم لیسہ علی ذالک فی وسیر فی اللہ

جواج ناسا کر دے کر کش سبہ اٹھ کہناں آسی
تے بچو گے وجہ دینا ہیرے رہے نہ اسیلں صواباں
سال ہزار عمر سو ہیا دیں آکھو گے دن چارے
چاہئے فکر اوتہوں دی جتنے سوگ ہمیشہ داسا
دینا عمر تے مدت قبر اس آگے کہہ نہ فر دوا
گال گلوچ نہ غصہ ہوک نظر آگاں کر لینا

اساں بیچیا نہیں وکیل بنا کے قیوں اپرا نہ بانڈ
تے جس چاہے کافر مارے کرے جہنم ڈیرا

رحم کرے رب جس تے اوس لوں راہ ہدایت پاند
توں حکم سنا دینے یا ناہ ملن نا کر کہیرا

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَن فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَقَدْ

اور پروردگار تیرا خوب جانتا ہے اون لوگوں کو کہ بیچ آسمانوں کے اور زمین کے میں اور

فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّاسِ عَلَىٰ بَعْضٍ وَاٰتَيْنَا دَاوُدَ زُكُوْرًا ۝

تھیں بزرگی دی ہم نے بعضے نبیوں کو اور بعض کے اور دی ہم نے داؤد کو زبور

خوب جانے رب تیرا جو سے وچ زمین آسمان
دی اسان کتاب زبور داؤد پیغمبر تائیں
موسیٰ سویا کلیم تے ابراہیم خلیل خدا دا
موسیٰ نوں توریث زبور ملی داؤد سونا
اک سواتے پنجاہ سورۃ رب وچ زبور اتاری

تے دی اسان بزرگی اکناں نوں اکناں تے شانان
تے قرآن رسول اللہ نوں رب تہیں سویا عطا
عیسیٰ روح اللہ سلیمان دتا رب ملک کشادہ
عیسیٰ نوں انجیل تینوں قرآن مجید پیارے
نہ اوس وچ ہر حل حرام نہ حلال واجب فرض غفاری

قُلْ اَدْعُوْا الَّذِيْنَ زَعَمْتُمْ مِّنْ دُوْنِہٖ فَاَلَا يَمْلِكُوْنَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا جُوْدًا لَّہٗ

باہجہ خدا دے ظن جنہاں داسی وچ دلائل تسانوں
نہ اپر وچی حالت سکدے اوسنوں بدل کدیں
فریادوں فریادوں کرو حضرت بھکھہ ستائے
جو باہجہ خدا تسان رب بنائے کٹن کال کر کے
یا عزیز عیسیٰ نوں ربدا پتر کسں پہنیا کے
نالے سورج جن ستاریاں پوجا کرن نکاری
ستے وٹا بی گھروے اوسنوں غصے سوون فدا

مجبور کہہ مشرک لوگو کو کہ پوکار اوہنا نول
اوہ تسان مشکل کہوں اپر ہرگز قادر ناہیں
ڈاڈا کال پیا تا مشرک خدمت سرورائے
کیسا کفاروں نوں کہہ اپنی مشکل کہوں ان کے
فرشتیاں دی سن پوجا کر دے مشرکوں نوں بنا
ہی عیسیٰ دی مال نوں رب اللہ سن اشرا
اپو جی کل نہ لکھوی ڈروا ظاہر کردا

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ يَلْعَنُوْنَ اِلٰی رَبِّہُمْ الْوَسِيْلَةَ اِيْتِمُوْا اَقْرَبُ

اوستہیں وودھ اس آست اندر کیتا رو مرد ووال
وسیلہ رب اپنے دل جیہراست قریب گرائی

خواری مشرکوں دی کرناے عجز جنہاں مجبور
باہجہ خدا اوہ جنہاں پوجن کر دے طلب گانی

اشرا لکھوی وٹا بی سولہ تفسیر محمدی

نبیوں و لیاں ہوں فرشتیاں مشرک پوجا کر کے
جیسا کہ بت مقرب رب یا پکرن اوہ وسیلہ
ہے کلمہ گویاں و چون مشرک منگدے پیغمبر
مدد چاہن پیر پونہارن اندر شرع نہ آیا

تفسیر محمدی دسے دو شعر ایہہ تیسرے پیش لکھا ہے

یہی ولی تہیں یاری منگن مدد چاہن بہائی
معنی او عا پوجا رن مطلق چھے معنی وہا آسے
جو نبی ولی نول رب ہوں او سے اس صحتی لکھ
دقت بنی کسے مومن ہووے مدد نبی تہیں چاہئی
بلکہ اصحاباں نے یاری منگی حضرت پاسوں
لقب بیا انصار تدا ہیں مدد تکار خداو سے
وَدَعَاؤُهُمْ عَلَى الْبُرُوقِ حُكْمُ خَدَا فَرَمَائِي
اِنَّ تَنْصُرُ اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ اَمْتِ هُوَ رِيسَارِي
فَاَعِيْنُوْنِي بِقُوَّتِي نالے دیکھ اندر قرآن لے
وَاسْتَعِيْنُوْا بِالْقَبْرِ وَالصَّلٰوَةِ بِقُرْسُوْرَةٍ وَجَدِيَا
تے ہر نماز عمل دو ایہن و چون نیک اعمالاں
اِنَّ اللّٰهَ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُوْنَ پھر میں قرآنوں
نال خلق دے مدد منگن جائز ہوئی قرآنوں
جے مدعو او ا معنی صرف عبادت ہووے بہائی
رسول تساڑی کرے عبادت کھرا ایچ بچیا ہے
فَلَا تَدْعُوْا مَعَ اللّٰهِ رِبْدَے نال شرکین النول
کیوں جو مدد یاری منگن نبیاں و لیاں پاسوں
ایہ آست حق بتاں کا فرتاں نال خداو سے
یا عیسیٰ آتے عزیز تے مریم نول جہناں رب ہوں

تفسیر محمدی کے اشارے

جواب مانگ لکھو

اوہ آب وسیلہ رب اپنے دل ہر اک خواہش و ہر
وسیلہ منحنے قرب یا درضا جو قرب و اھیلہ
سیاں کو نماں لگ قبریں پونچن پونچن و ایسا پیراں
فَلَا تَدْعُوْا مَعَ اللّٰهِ اَحَدًا ویکھو رب فرمایا

کر و دیا سیاں سند او دیکھو کیونکر جبل کھنڈاے

لکھو یہی پوجا مشرک بتائی تیسرے عقل خ آئی
معنی اک عبادت بتاں کفاراں دل چاہوے
پرسا قرآن اندر ایہہ مطلب کہتے نہ لکھا
تا او سند رو اندر کوئی آست بھی ہووے اتھی
اصحاباں خود مدد کیتی حضرت دے اخلاصوں
صَلٰوَةِ النَّصَارِيِّ اِلَى اللّٰهِ عِيسٰی ہی آکھیا سی ساد
نیکیاں دے تساں اک دو جے دی مدد کرئی آئی
جے یاری کر خداوی ارہ تساں یاری کر نیایا
ذو القرنین مدد سی منگی لوکاں کنوں عیا نے
ہر نمازوں مدد منگو خود خالق فرمایا
تے عمل ایہن مخلوق خداوی رب نہیں ہر حال
پیدا کیتے رب تساں جی عمل تساں دیاں جانوں
لکھو یہی مشرک بتایا اسموں الہ قرآن
تا و الرسول بڑھو کلمہ و چون نال اول بہائی
پوجا رن معنی سوں سوں جلا دن تساں سوا ہے
ہو کر کسے نول اسدا نہیں تعلق سنگ اس جانوں
تایت نال قرآن حدیثاں مشرک مول سواں
دو جا رب ہر اندے سن ایہہ رد او نہانہ اسدا
صاف کفار کسار رب اونہاں کوئی شکستہ آیا

تفسیر محمدی کی مثال کی وضاحت

تفسیر محمدی کی مثال کی وضاحت

شہ معنی ایچ لکھو نے دیلی لکھی ہے کہ نبی دے حاجت پانے پر نور قرآنے فلا تَدْعُوْا مَعَ اللّٰهِ اَحَدًا تے جو اعظا آردا کا
معنی اردعا کا معنی پوجا کرنا اور یہ لفظ بھی معنیوں پر مشابہ ہے پھر جو معنیوں کو ایک ہی حق پر مقید کرنا و بتائی کی
ہٹ دہری ہے ورنہ مطلق کہ ایک معنی پر مقید کرنا منع ہے تفسیر محمدی معنی الہ

مدونگن حاجت چاہن نبی ولی تہیں جا کے
 جے یاری چاہن اولیادال تہیں شرک سولی جے پہلی
 لکبت ادسدی بی شرک آکھیں نہیں آکھیار
 ہی نال خدا دے نام نبی و نام بوکارن آیا
 شہباز دے حاشیے اندر جائز کردانگن بیاری
 یاری کیند اے بندگان خدا عبارت دیکھہ پیار
 آمتن شہباز والا ایہ بیت دکھاوال لکھہ ہراوا
 یا عباد اللہ اغنیونی عن داری پھر حضرت فرمایا
 تے پھر عن وسیلہ رب دل نبیاں ولیا بہتر جانی
 رسالے وجہ امامت اسمعیل لکھے خود بیانی
 ہن گرو سننے سپہ چیلے کل و تابی شرک ہوئے
 تے مدونہی ولی دی حرف وسیلہ رب دل بیانی
 تے مومن سچہ وسیلہ نبیاں ولیاں مدو چاہندے

اس لوں شرک بناون والا ہوندار دہیہا کے
 تا اپنے موسوں شرک نبیاں ایہ لکھوی سو دانی
 آلم شرح دی وچ تفسیر اوہ آبول کرنے ستارا
 بوکارن غیر خدا جے شرک تا خود فتویٰ پکڑ آیا
 بندیاں ربدیاں پاسوں نال حدیث ہو یا اقراری
 رحمت کند شمارا خدا اتنا لے آبول کرنے ستارے
 تا ایہ لکھہ ہوں کے آوے لکھوی کے دل ساہواں
 جیکر غیبوں چاہیں مکاں بیشک سے ازبایا
 بخاریوں خصص حصین اندر سے نقل شدہ چیمانی
 اک سو دس نشان صفحے دا دیکھیں نال صفائی
 وسیلے نبی ولی کے لوں جو بدعت شرک ہوئے
 مستقل ناصر سے رب آبول اسوچ شکنہ کانی
 اس گل لوں ہن نجدی احمق شرک ہے بتلانہ

۱۰ یا عباد اللہ الخ اس حدیث کے شارح حضرت ملا علی قاری دیرک شاہ دیگر ہا تصحیح فرما رہے ہیں پس اگر غیر خدا سے
 امداد شرک تھی تو گویا محمدین نے شرک کی بنیاد قائم کر دی اور خود شرک ہوئے عمل کرنے سے حدیث
 مذکورہ پر نوذ باللہ من ذالک اور وہا بیوں کی جرح منظور نہیں کہ وہ عناداً و تعصباً جرح کرتے ہیں
 دوسرے راوی کے نام پر ان کو دہو کہا ہوا جیسے نواب قطب الدین دہلوی نے متن متین میں سخت
 دہو کہا دیا ہے حالانکہ وہ راوی دوسرا ہے فقیر حلوانی عفی اللہ عنہ ۱۰ رسالے الخ وقال اللہ تعالیٰ فی سورۃ المؤمن
 یا ایہا الذین امنوا اتقوا اللہ وابتغوا الیہ الوسیلۃ اے گروہ مومناں تیر سیدانہ خدا تعالیٰ
 و تلاش کیند ہوسوے او وسیلہ دمراد از وسیلہ شخصے است کہ اقرب الی اللہ باشد در منزلت کا قال اللہ
 فی سورۃ بنی اسرائیل اولئک الذین یدعون یتبعون الی ربہم الوسیلۃ دیتہم اقرب
 و اقرب الی اللہ در منزلت اول رسول است بعد از ان امام کہ نائب اوست الخ اے اہل ایمان خدا تعالیٰ سے
 ڈرو اور ڈھونڈو اسکی طرف وسیلہ اور وسیلہ سے مراد وہ شخص ہے کہ خدا تعالیٰ کے بہت قریب ہو عزت اور مرتبہ
 میں جیسے فرمایا اللہ تعالیٰ نے سورہ بنی اسرائیل میں وہ لوگ جو پوکارتے اور ڈھونڈتے ہیں اپنے رب کی طرف وسیلہ
 جو بہت قریب ہیں اور بہت قریب طرف اللہ کی عزت و مرتبہ میں پہلے رسول ہے پھر بعد اسکے امام جو رسول کا نائب
 اور اسکے قائم نام ہے مطہرہ جیتانی صلاک رسالہ امامت خلافت سولہ مولوی اسمعیل دہلوی
 سر دفتر و تالیف فقیر محمد نبی بخش حلوانی عفی اللہ عنہ ۱۰

اتے قیامت تک ابراہیمؑ نہیں ہلاک کیوں
رب کیست اختیار نبی نول کرال اور جو چاہیں
چاہے خلق رضای رب رب چاہے نبی رضائیں
وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ رَبُّ فَرِيَا
فَلَنرُكِنَنَّ قِبْلَةَ تَرْضَاهَا بهی حق سرور آوے
جان اگلیاں دانگ عنایت اس امت و ابر کیست
جو اگلے ہوئے ہلاک اوہاندا ذکر نمونہ آندا

چکر توں وچہ اونہاں کوں عنایت تمہاں بھر تھوے
ہے اختیار نبی سرور نول وچ امور منائیں
کیڈ سپار نبی داسو یا خالق نول چت لائیں
جلدی رب تدھر راضی کرسی چادعدہ فرمایا
جلدی قبلہ بھراں گے جس طرف رضا تدھر آوے
تا کفار اں کے کارن ہیست حضرت رحمت میتا
اگلی آست کے وچہ جو نکر ظاہر حال دساندا

وَإِنَّا ثَمُودُ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْآخِثَاتِ ۝
اور دی ہنے ثمود کو اوشنی دلیل بس ظلم کیا اور نہوں نے اور سپر اور نہیں بیچتے ہم نشانیوں کو مگر دھلے ڈرے

تا ظلم کیست اوس مال ثموداں کیتے مار فنا میں
جے محجزہ دیکھنہ مننن مودی ہون ہلاک شتاباں
قتل کیست اس ظلم کمایا حکم ہلاکت پایا

تے دئی اسال نشانی ڈاجی خوب ثمود کے تائیں
نہ گہلدے اسپس نشانی مگر ڈراؤ کنوں عنایت
اوہ اوشنی حضرت صالح والی ظاہر محجزہ آیا

وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلْنَا الرِّسَالَةَ بِلِقَايَةِ أَهْلِهَا
اور جو وقت کہا ہنے واسطے تیرے خیقن رب تیرے نے گہر لیا ہے لوگوں کو اور نہیں کیا ہنے وہ ثمود یعنی خوب جو کہ لائی تلو
الْأَفْتِنَةَ لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ ط وَمَخَوْفَهُمْ فَمَا
مگر آزمائش واسطے لوگوں کے اور اسی طرح اوس وقت کو کہ لغت کیا گیا ہے صحیح قرآن کے اور ڈرانے میں ہم انکو بس نہیں
يَزِيدُهُمْ إِلَّا طَغْيَانًا كَبِيرًا ۝
زیادہ کرنا انکو مگر سرکشی بڑی

تے جو خواب دکھایا تینوں اے محبوب اسائیں
اوہ اس کان ہووے تا لوکاں حق از مالش کرانے
اسیں وچہ قرآن ڈرانے پاسو کفر نفاق خطاں
کردے اسیں نصیحت برابہ شرول و بدد جانڈ
وَيْتٌ دُرِّيًّا دُرْمَةً وچہ عواماں سدیا جاوے
اریناک جوں حق نبی کے وچہ قرآن سو مارے
جاں لوکاں نول و سیا منکر نول پویا اکشالا
ہی سرورق قتاوہ ابن جریج اس ہیتے شاہد
جو روحی معراج بتاوں عقل اوہاندا نے مارے

جداساں کیست تینوں رب تیرے گہیر بالوکاناں
تے ذکر چیرے ملعون شجر دایا وچہ قرآنے
موسن لین انما تے منکر پاؤں خوب سزائیں
یا کنوں عنایت زقوم ہلاکیں اسپس اونہاں ڈر پانڈ
رویا معنے خواب جو راتیں سفنہ دیکھیا جاوے
ابن عباس کیسا اس رویا کنوں مراد نظارے
جو راتیں وچہ معراج ڈھٹھا اوس اکہیں کل جوال
ابن عباس تے ابن جیر سور عکر مرہ سن مجاہد
جسے نال ڈھٹھا رب اکہیں قائل اس کے سارے

دوران

دوجی داری وچ بیداری جان معراج نبی دا
 اک اکھن خواب اندر ہویا جو چھپوین ہجرت سالوں
 خلق قصر کر اوتھے بے ڈر و ڈرے سکے سن یاراں
 کئی ذکر معراج سند اس صدق یقین لیکے
 ہر منڈے کہانے نون عرب طعام کہن بلونوں
 طرح طرح کے کرن مسخر کوئی آکھے اک ناراں
 اک اللہ جس زقوموں نبی ڈر او سانوں
 دس کارن لوکاں ابو جہل نے نوڈی تائیں
 لوکاں آکھے دیکھو ایسے کنوں محمد سانوں
 شیطان پرست سورگرو او ہنڈے واکر ڈر کر لئی

خبر جد ہی وچ شروع اسرا سورہ ہے کہ عقیدہ
 اوہ خواب آئی جو کے حضرت ورسن فضل کا لول
 حضرت جاتا ہن اوہ وعدہ پورا ہویا پیاراں
 بعضے منکر سو کے استہیں فتنے وچ سد مانے
 اوہ رکھے تہو سردا کافر او سپر مانے کرن زبولوں
 پتھر جان والی پھر کوں رکھے اکا دن ماراں
 اوہ اک کہاناں کہن خرمیاں نال جو کہا چھا لول
 کیسا زقوم تیار کریں توں کہن خرمیاں رامیں
 پیا ڈراوے تے ایہ کہاناں دیکھو کیسا جہ لولوں
 عزازیلے دی ذلت دا پھر اگان بیان کیسانی

بہتر جان والی پھر کوں رکھے

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُْوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ط قَالَ عَسَىٰ
 اد میں دقت کہا ہننے واسطے فرشتوں کے سجدہ کرو آدم کو پس سجدہ کیا اونہوں نے مگر ابلیس نے کہا کیا سجدہ کرن
 لَنْ خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ ۝ ف یہ تعویذ لکھ کر باجور باجم کھت ہوگی مگر طاعت میں رہے
 چہ رہا سٹے اوس شخص کے کہ سدا کیا ہے تونے مٹی سے

العهد	العهد	العهد
العهد	العهد	العهد
العهد	العهد	العهد

تے جد اسان کیسا فرشتیاں سجدہ کر سو آدم تائیں
 کیسا ابلیس کراں کیسا سجدہ میں اوس پیش خدا یا
 خوار ذلیل کسے نون جانن فعل سویا شیطانی
 آپے خوار ذلیل سویا جاں کیتی خود وڈیا لئی

کل مکاں تہ سجدہ کیسا اک شیطان ورامیں
 جس نون مٹی تہیں توں خلیقا نرم خوار تہا
 مٹی نون بے وجہ حقیر اوس جاتا نال نادانی
 تے آدم نون اپنے نالوں جاتا نرم سو دانی

نکتنہ

ذمے اپنے خطا لگا دن اوب سعادت منداں
 تے نسبت کرن خدا اول اوسدی بے ادبی خرد

قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَنَا لَأَنْ أُخْرِقَنَّ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
 کہا دیکھا ہے تونے اوس شخص کو کہ بڑائی دی او پر میرے اگر ڈھیل دیا تو مجھکو دن قیامت تک
 لَا أُخْتِنِكَ ذُرِّيَّتَهُ إِلَّا قَلِيلًا ۝ ف وہم کیلئے لکھناں پر بند ہے
 البتہ ہلاک کر ڈلگائیں اولاد اوسکی کو مگر تھوڑی

۷	۲	۳	۷
۷	۷	۲	۶

کیسا شیطان خدا دس توں جنوں اپر میرے
 جے توں بہت بخشش روز قیامت تائیں
 اک نہیں دوہن مٹی واکہندا ایہ گل دور سجا پے
 توں عظمت وڈیا لئی دتی وچ ہلاکے ڈیرے
 کراں ہلاک اوسدی پر تھوڑے بچن تہا میں
 اک چمکیلی مٹی ظلمت کیا نسبت وچ آپے

شیطان کا شیطان
 شیطان کا شیطان
 شیطان کا شیطان

لاصحن صیغہ خطاب کا تمہیک ہے اور بڑا واسطہ قیصر کے

لَا حَتَّكَ نَسَبٌ فَضْلٌ أَوْ سِيبٌ مِنْ لَدُنِّكَ
 پیر و بابیاں و اجود و اموجد نام سدا و
 اوہ ہی آجوں فاعل بنیاں اس کم و اسی بہائی
 ایہ اوس غیبی خبر بتائی پہلے صد ہا سال
 گنگو سی دیوبندی رکھدے ایہو کفر عقیدہ

رب دل فعل نہ نسبت بخدیاں سندی ہوا بتا ہی
 یا سبہ خدا دے ہو ری دی جو عظمت ناہ منا و
 اوس آکیا سی تہوڑے لوکی پہن میری گرا ہی
 غیب شیطان مساوی علم نبی دیوں منکر حال
 نال شیطان ایمان نبی تہیں منکر نول شعی وا

قَالَ أَذْهَبَ مَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جُزْءٌ كَمَا جُزْءٌ مَوْفُورًا
 کہا جا بس جو کوئی پیروی کرے گا تیری اور میں سے پس تحقیق دوزخ ہے جزا تمہاری جزا پوری

رب کیسا ہو دور جو تابع اونہاں تہیں تہوڑے
 قیامت تیک ملے تہد مہلت کر لے جو کر سکیں
 شر کے لیکہ جنہاں دھ دینا بخدی شیخ بنایا

دوزخ ٹھیک سزا سا دی بدلہ اتھ چکیو
 پھیرنے اتبا عال دوزخ سخت سزائیں حکیم
 علم تفرق گردا بنے دانبیوں دودھ منایا

وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصُوقِكِ وَالطَّيِّبُ عَلَيْهِمْ بِخَبْرِكِ
 اور ہیکا جسکو ہکا سکے اور میں سے ساتھ آرا اپنی کے اور کینچ لا اور پرادن کے سواروں پڑو

وَرَجُلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعَدْهُمْ وَمَا عَدَّ هُمْ
 اور پیادوں اینوں کو اور شریک بن اولکا بیچ مالوں اور ان کے اور اولاد اور ان کے اور وعدہ دے اور انہوں نے نہیں عدہ دیا

بہکا ہکا سکیں جس تائیں اپنیاں نال آوانان
 کرتوں سا پنجہ اونہاں سنگ اندر مالک تے اولاد
 اسوار پیاد فوج المیس جو دین شیخان یاری
 جو قتل کرے کسے یا سپور و چ گنا ناں شر کے جاندا
 جو نا فرمائی ربدی کر دے پا دن و چ گرا ہی

شکر کہیج اونہاں نول خود اسوار پیادے سزا
 تے وعدہ اونہاں کر اوہ نہیں بن مکر فریب وال
 جتاں تے انساناں وچوں شکر اوس مکاری
 اوہ سب شکر شیطان ہراک شیطان کہا ندا
 ایہ شکر شیطان تمامی بچ کے شرناں بہائی

جہ جہاں ہر ایک بہکا نیوالا سید ہی راہ سے خواہ وہ جن ہو یا آدمی سوار اور پیادہ بطور استمارہ کے مذکور ہوا اسوار سے فراد
 جس کا اثر بہت قوی اور زبردست اور عام ہو گرا ہی میں اور بہت جلدی اثر کر جانوالا جیسے مکار بولوی یا درویش مکار
 دنیا پرست گمراہ گمراہی عورتیں ناچ و راگ کر نیوالیں یا وہ انجنیں جو اسلامی قواعد کے خلاف اسلامی نام سے گرا ہی
 و تباہی پیلانیوالی بند بندہوں سے اختلاط و صحبت اور اہل سنت سے نفرت و گمراہی کر نیوالیں اور دوسرے آلات و غوغا یہ
 سب ہی میں جسکی گرا ہی سر لیج الاثر ہے بلکہ ہمارے زمانہ کے نئی روشنی کے دیکھنے کے ریشہ میں مخالفت اسلامی سمائی ہوئی ہے وہ
 سب کے سب شیطان کے شاہ سوار میں اور پیادے وہ جو اون سے کچھ نرم دہ کے ہوں گرا ہی میں گمراہانہ صورت و روپ
 بہت میں بہت کام نکلتا ہے چنانچہ صد ہا گمراہ گمراہی عوام جہاں مسلمانوں کو گرا ہی کہلاتے پتا مادہ و کر لبتہ شہر شہر
 رہے ہیں اور عظمت کے لباس میں گمراہ بنا رہے ہیں خداوند قالی اپنے فضل و کرم سے ہمیں چاہے وہ نہ کام سخت و سوج

بقرہ ص ۱۰۱ و ۱۰۲ و ۱۰۳ و ۱۰۴ و ۱۰۵ و ۱۰۶ و ۱۰۷ و ۱۰۸ و ۱۰۹ و ۱۱۰ و ۱۱۱ و ۱۱۲ و ۱۱۳ و ۱۱۴ و ۱۱۵ و ۱۱۶ و ۱۱۷ و ۱۱۸ و ۱۱۹ و ۱۲۰ و ۱۲۱ و ۱۲۲ و ۱۲۳ و ۱۲۴ و ۱۲۵ و ۱۲۶ و ۱۲۷ و ۱۲۸ و ۱۲۹ و ۱۳۰ و ۱۳۱ و ۱۳۲ و ۱۳۳ و ۱۳۴ و ۱۳۵ و ۱۳۶ و ۱۳۷ و ۱۳۸ و ۱۳۹ و ۱۴۰ و ۱۴۱ و ۱۴۲ و ۱۴۳ و ۱۴۴ و ۱۴۵ و ۱۴۶ و ۱۴۷ و ۱۴۸ و ۱۴۹ و ۱۵۰ و ۱۵۱ و ۱۵۲ و ۱۵۳ و ۱۵۴ و ۱۵۵ و ۱۵۶ و ۱۵۷ و ۱۵۸ و ۱۵۹ و ۱۶۰ و ۱۶۱ و ۱۶۲ و ۱۶۳ و ۱۶۴ و ۱۶۵ و ۱۶۶ و ۱۶۷ و ۱۶۸ و ۱۶۹ و ۱۷۰ و ۱۷۱ و ۱۷۲ و ۱۷۳ و ۱۷۴ و ۱۷۵ و ۱۷۶ و ۱۷۷ و ۱۷۸ و ۱۷۹ و ۱۸۰ و ۱۸۱ و ۱۸۲ و ۱۸۳ و ۱۸۴ و ۱۸۵ و ۱۸۶ و ۱۸۷ و ۱۸۸ و ۱۸۹ و ۱۹۰ و ۱۹۱ و ۱۹۲ و ۱۹۳ و ۱۹۴ و ۱۹۵ و ۱۹۶ و ۱۹۷ و ۱۹۸ و ۱۹۹ و ۲۰۰

راگ تاراں مزار تے گیتر ساز گاؤں دے سارے
واجب غیبت فسق اشعار تے جسدا اثرول جانی
جو دچ حرام کماں زر لگے آدے دچھرموں
جو آد غافر سوں مال یا کر کے کوڑ سو گنداں
بجیرہ سائبہ جام وسیلے کارن نذر نیازاں

ایہ آواز المیس سہاں دچہ شرکت اوس لیبیک
ذکر الہی روکے جاؤں کل آواز شیطانہ
اوہ حصہ شیطانہ رشوت چوری بیابج تاملوں
یا یغز خدادے کان یا گراں نولں جنڈے چنڈاں
لکھوی کیتی اتھ جہانت مخفی کر کے رازاں

شیطان کے سوار رہتا ہے کون سی

تفسیر محمدی میں حافظ لکھوی گمراہ گر کی خیانت

تے رکبن نام غلام فلانے ہی اس دچ خیانت
کافر نام غلام عزلی تے لات غلام سدا ندے
نام غلام فلانا جہتیں سمجھن لوک تمامی
غلام عزلی دے دانگ بنا ایہ غلام رسولوں
سبہ نولں مشرک الیں بنایا لے مت اسمعیلوں
پذیر تے عبد ستار جاہل سبہ لکھوی چچے چلے
جلداول دچھسلہ ہے ایہ واضح کر سمجھایا
اجارے فاسد سو عقود جو کر دے فاسد باطل
اجکل جویں دواں شادیاں اندر جاہل پازی
ذکر بندے دے اپر شیطانوں بیٹے وقت وطنی دے
دچ محرم جامے سبز کرا گل آٹے پاندے
بے ناز بے روزہ شاہ جی اکھواندے دچ لوکاں
ابن سبا تے بخدی شیخ جسے کل شخص پھیانی

لات عزلی دانام گیا چہد جو سی اصل انت
اوہ لکھوی نے ذکر نہ کیتے اٹھے دسین دبانڈے
غلام رسول غلام نبی نانو رکبن شرک خانی
غلام حسین غلام علی ہی بندہ ملی قبولوں
اشرف علی دیوبندی جیسے برے رو دلیلوں
از سدا سبہ پھیانے ہوئے نذر روز ازل دے
نال دلائل طالب نولں سے او تہوں دیکھن آیا
منع زکوٰۃ فضول معارف خرچ شیطانہ مائل
مال فضول گواندے راگ خرابانی بدبازی
جے بن بسم اللہ شروع تا حصے نال شیطان کریدے
چہاں سوراں دانگ حسینی خاص محب سدا ندے
پر ایہ جگ سدا تہیں گندے جگال دچھرموں
گراہی جنہاں جاری کیتی سبہ اولاد شیطانہ

لہ ذکر الخ ان الشیطان یفعل علی ذکر التوحیل وقت الجماعہ واذ لہ یقل بسم اللہ احبایہم وہ
احقر وہ وانزل فی قرآنہما لیکما ینزول الروح فی بعض الاحیاء ان فیکمہ خیر بان قیل وہ المغرورون
قال الذین سارک فیہم الحق وعن ابن عباس انہ سألہ رجل قال ان امرأتی امشیة ظلت
قرنی فرجھا سحلة فاد قال ذالک من وطی الحق فاذن شربہ صلی اللہ علیہ وسلم ملبوسہ من خلا حرمہ مبارک فان کا یہ
کراہی کے ذکر پر جبار کے دت شیطان پھیانے پس وہ جب بسم اللہ سے جماع شروع نہیں کرتا تو شیطان اوس آدمی کے ہمراہ اوسکی
عورت سے صحبت کرتا ہے اور اوسکے فرج میں منی گراتا ہے جیسے آدمی انزال کرتا ہے اور بعض انبیا میں آیا ہے کہ بعض نبیا میں منی
میں کیا گیا کہ وہ کون میں کیا وہ لوگ حسین جن شریک ہوتے ہیں دینے جماع میں اور حضرت ابن عباس رضی اللہ تعالیٰ عنہما سے
سوال کیا گیا کہ وہی نے کہ میری عورت جب جاگتی ہے تو اوسکی شرمگاہ میں آگ کا شعلہ ہوتا ہے تو فرمایا یہ من کی وطنی سے ہے

وقت جماع ذکر کے میٹھے آشیطان چھپانی
 تا شیطان آدم سنگ گھوڑا اور چھ میدا چلا دے
 کہے ابن عباس سورا چھپیا جان زان مری سستی جاگے
 فرمایا اوہ جن سواری دی وچ سرے دانی
 ثابت سو یا استہیں جو بد مذہب فرتے سو سے

جے بن لبسم اللہ دے کرے دخول اوہ وچ سواری
 منی چھڑے دچہ فرج او سدی دچہ جو تسن خصم دگاؤ
 او سدی شرمگا ہوں تد شعلہ اگدا نکلے آ کے
 سر جو گہمت کدھی کر نیدا ڈو پلے زن وچ پانی
 اوہ اولاد شیطان تمامی راہ الملیس کسلوئے

حکایت عید الوباب نجدی

عید و باب و بابی دی بن شکل شیطان اک رہے
 نسل دنا بیاں وی پھر او تہوں شروع گئی ہو پانی
 وَبِهَا يَطْلَعُ قَوْمِ الشَّيْطَانِ نَجْدِيَّيْنِ لَوْلَا اَكْ شَيْطَانِي
 باب الفتن بخاری کے وچہ دیکھہ حدیث نردی
 سے شیطانی فرقہ نجدیاں آب نبی فرمایا
 شاہ رسل دے روئے نول ایہہ وڈا اہت بناندے
 چھپوس جلد اندر پھر دیکھہ عقائد جا کے سارے
 وقت جماع مومن نول اللزم ہرین دعا ایہ آئی
 اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ آخِرَتِكَ يَا رَسُوْلَ

سواری او سدی نول جا لگا حمل سو یا بد ذائے
 دچہ بخاری ہی خود دسیا حضرت کجر صفائی
 ظاہر سو سی غیبی خبر ایہہ دسی صاف چھپانی
 کوئی ستم نہ صنعت جبکہ وچہ پیش ہوئی اوہ سوئی
 روئے تدمے یٹن تے ڈنڈا ون ردا خوف گویا
 آکھن زور سو کے تا پٹھے مال ایس تک تکاندے
 آئے آکھیں گا اولاد شیطان ایہہ چھڑھ سارے
 تا شیطان شریک نہ ہو کے عورت دیو چہ کائی
 حصن حصین اندر آئی ہے دیکھیں یا رسو سارے

تصرف شیطان لعین

بر بندے دے دل وچہ پاؤ ایہہ سو اس برانی
 کل خلقت نول اک اکلا ملد زنگ وٹا کے
 سینہ واحد متکلم داد عوئے کر کے کہند ا
 مشرق مشرب ہر جا حاضر ایہہ کارن گمراہی
 علم رسول دیوں علم الملیس انساں دودھ جاتا
 پیر الملیس سندا ایہہ علم خدا کے مال ملاندے
 سید جان شیطان پرسی آدم غلبہ پایا
 تے آدم نہیں لا عیسیٰ جتنے سو پیچہ سارے
 تے علم نبی کے تہیں اک لفظہ طلبین رسل تمامی
 آدم نول جد غلبہ گرد و نا بیاں داپسا منے

جن نہیں لامردیاں تائیں کرد انہیں جہلی
 لاَحْتَنَكُنْ ذَرَقِيَّةٌ جَسْ اَكْبِيَا وچ دجا کے
 اولاد آدم دی گمراہ کر ساں نص شہادت دینا
 گر جو حاضر کہے نبی نول کفر کن تہں وہی
 فرقہ دیونیدی سچ ڈندی سبتہ نہیں برا بھاتا
 مگر رسول اللہ تہیں منکر راہ کفر دجانڈے
 کل فرشتیاں نالوں علم آدم داسی دودھ آیا
 سبتہ دا علم نبی کے علموں قطرہ جو ہیں بجا کے
 بخاری نول سے ضد نبی سنگ ند ہونڈی بد ذائی
 مشور او سدی لکھ دساں پر ایہہ من دبراند

استغفار تفسیر محمدی

نام با ظہر فرقت اولاد شیطان میں عید الوباب بخاری کی حکایت

تصرف کا علم

و بعض روایت جدمیس نول ایز میں تارن
 بن مینوں غلبہ دیمہ آدم پر جو اوس پر اولاد
 جو تیرے باہجہ نہ قوت مینوں دیمہ بہر باد
 پھر آدم و ح در گاہ ربانی کر کے عرض سنایا
 تیرے باہجہ نہیں اسان قوت کرتوں سانویاری
 آدم کیسا زیادہ کر جبہ پھر اللہ فرمایا
 اکیسویں سوز زیادہ کر رب کیسا جے کرن برائیاں
 آدم کیسا ہی سوز زیادہ رحمت بار خدایا
 جاں علموں بحث ہوئی آدم دی ملکائ نال تاجی
 علم آدم دے پیش ملائک جاں سبہ مار کھلوئے
 و تابی کول ہوندے تاگر نول تارن مران دیند

اکیسویں یارب آدم کارن مینوں اوہ در کارن
 تار بکیسا میں غلبہ و تافر کر کے فریاد ال
 واستغفر و تدر حکم کیسا رب و حج عالم لیایا
 توں ساڈے تے کشتن غالب کیسا بار خدایا
 پر فرزند تیرے سنگ حافظ کر سان میں سیاری
 ہر سکی وہ حصہ بدلہ بدی و اک لکھایا
 موتوں پیش کرن پھر تو بخشاں کل کمایاں
 لا تقنطون من رحمة اللہ تار ب جواب سنایا
 تا ابلیس ہی ریحہ آیا کیوں پائی اوس ناکامی
 ملی خلافت ربیدی آدم نول جد درجے ہوئے
 لقمے دیندے چھپوں دی ہو فتح و بال اسند

حضرت آدم پر اللہ تعالیٰ کا سلام کا حکم شیطان سے کہیں زیادہ ہے

ان عبادی لیس لك عليهم سلطان و كفى بربك و كلاً ۵
 تحقیق بندے میرے نہیں واسطے تیرے اوپر انکے غلبہ اور کفایت ہے پروردگار تیرا کارساز

ٹیک جو بندے میرے تیرا زور اونہاں نامیں
 اطمینان اسوجہ نبی نول کیسا نہ کہہ گسرا میں

تے کافی ہے رب تیرا کم سوارن والا سایل
 اسیں بندیاں انہیاں تائیں کافی حضرت ناہ غم لیاں

ذککم الذی یزجی لکم الفلک فی البحر لیتنظروا من فضلہ انہ کان بکفرکم
 رب تمہارا وہ ہے جو چلاتا ہے واسطے تمہارے کشتی بیچ دیا کے تو کہ جاہر و فضل ادیکے تحقیق وہ ہے ساغر تازہ

ہے رب تمہارا وہ جو کشتی و ج دریا چلا دے
 فضل مراد جو مال تجارت ہو حاجات ہی نالے

تاڈ ہونڈ و فضل او سدالساں نال اوہ
 فضل زیادت دایرا اصل لست و حج سے نہالے

و اذا مسکم الضر فی البحر ضا من تل خوف الا ایالہ فقلہ ما یجئکم
 اور جب پہنچتی ہے تمکو سختی بیچ دیا کے کہوئی جاتی ہے جناب اوہانے جو تکر وہ ہے ایسے کلمات دیتا ہے تمکو

الی البر اعرضتم ط و کان الانسان کفوراً ۵
 طرف جنگل کے منہ پھرتے ہو اور سے آدمی نا شکر گزار

جاں تسال پیچے سختی مشکل آکے حج دریا دے
 جاں تسال رب خلاصی دیوے خشکی طرف لگاے

ہیکن سبہ پوکار و جنہاں با پچوں ذات خدا دے
 رب تمہیں سبہ پوکار و تکر کیسا نا شکر انسان ہوئے

افانتما ان یخسف بکم جانب البر اذ یومئذ یملیکم حاجباً ذم
 کیا میں نہر ہونم اس سے کہ بتا دیوے تمکو طرف جنگل کے یا بیچ دیوے ہے جناب اوہانے جو تکر وہ ہے ایسے کلمات دیتا ہے تمکو

تَجَدُّ وَالْكَمُّ وَكَيْلًا ه

یا ر واسطے اپنے کوئی کارساز

کیا بے خوف ہوئے ہوں جسے تسال تمہیں وچھو ہساؤ
بنے کان نہ پاسو پھر جو کرے تسال نگہبانی
بیری ڈبڈی کچی جلدوں بخون تدوں ہو جانے
جے چاے وچھو شکی تسال ہساؤ مثل قارونے
پھر کھرا جو الہدیا بچوں کرے تسال آ یاری

یا پچھو سخت ہیر تسال ہو پتیراں مینہ ہساؤ
جے اک وار بچے تاخون دوبارہ ہو کے زیانی
ایہہ بخونی تسال حماقت نری جہالت پاندے
چاے لو طیاں دانگ ہساؤ پتیراں مینہ زبونے
یا ر کشتی چیر سو تا ڈولے کیوں بخونی ہساری

اَمْ اَمِنْتُمْ اَنْ يَّعْبُدَ كُمْ فِيْهِ قَارَةٌ اٰخَرٰى فَاَنْزِلْ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِّنَ
السَّمَاءِ يَمْزِجُ بَيْنَكُمْ مَاءً مَّوَسَّعًا لِّكُلِّ سِجِّ اَدْرَاكٍ

یا ر ہونم اس سے کہ ایمانے نکو سچ اسکے ادر بار
بیس پہنچی ادر ہر ہمارے کشتی توڑنے والی
الہدیا بچے فیغرفکم بما کفرتم لہم لا یجدوا لکم علینا بہ تبتعا ہ
بار سے پس ڈبا دیوں نکو سببیکہ کہ کفر کیا تینے پھر نہ پاؤ تم درینے اپنے ادر ہر ہمارے بدلے اسکے چھپا کر نوالہ

یا بے خوف ہے مور دوبارہ کشتی وچ چڑھاوے
غرق کرے تسال بدلے کفر جو ناشکری تسال کشتی

ایسے پھر سو انالہف بیری بوڑ دکھاوے
چیرا میں کوئی رب تے تسال حماقت کار کوشتی

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْوُجُوِّ وَالْجِبِّ وَذَرَرْنَا فِيْهِم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ
اور البتہ تیقت غوث دی ہینے نبی آدم کو اور چڑیا یا مینے اذکو سو ایوں پر سچ جنگل کے ادر دریا کے ادر نرق دیا ہینے اذکو پاکیزہ

وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلٰی کَثِيْرٍ مِّنْ خَلْقِنَا تَفْضِيْلًا ه ف انسان اشرف المخلوقات سے اسکو
اور بزرگی دی ہینے اذکو ادر بہتوں کے ان لوگوں سے کہ پیدا کئے میں ہینے بزرگی دینا۔ چاہئے عروج میں پرواز کرے ادر فضل کی طرف کرے

سبک دتی اسان عظمت پیار یا آدم دی اولاد سے
عمرہ عمرہ پاک لطیف اونہاں چیزاں اسان پوچایا
کل فرشتیاں پر ہی ہے انسان بزرگی پانی
تے کنوں عوام فرشتیاں مومن عام بزرگ سدا کے
رچ قرآن کیا جتہاں مومنناں بہتر عمل کائے
ابو ہریرہ آکھے مومن افضل اکرم سارے
جاں آدم رب او پایا کہن ملک ایہہ پیوں کہاں
تے ساڈے کارن کر جگ اکلا تا اللہ فرمایا
معتز کہ کہن فرشتیاں تائیں فضل ابر انساناں
حضرت المؤمنین عند اللہ اعظم بن ماجہ وچھو ہساری

وچ ششکی تیری سوار کیتا دے چیزاں پاک زیادے
بہت خلق تے اونہاں بزرگی دتی نال عطا یاں
ملک مقرباں ادر خاصاں نبیاں فضل ہو یاں
ہم خیر البریئین سبہ خالقوں و دھ فضل رکھانڈے
سبہ خلقوں اونہاں ہوئی بزرگی بارہ شتم دیکھے
نزدیک اللہ کے کنوں فرشتیاں خازن وچہ تہانڈے
ہی ایہہ کرن نکاح کارن دینا کے خاص الاولاد
نہ کر اں تساڈے دانگ جلد وچھو خوں روح پیکایا
اوہ نال قرآن ہو رد ایوں نال حدیث بیاناں
پاس خدا کے غوث مومن سبہ تہیں دھڑی آئی

امام کرے کئی قبیلے طرف نمازیوں اور ہذا کے
 یہی عقل تیز تھے بولی قہم شعور حصہ انسانی
 صورت حسن جوانی عمدہ ہوا و صاف ہمتیرے
 و جوش طبع و خلاق اسد و چہ فرمان و دراز کے
 تدبیر معاش تھے فکر معاد ہی بہتر است پاروں
 بر سر طور بزرگی حاصل اس حضرت انسانی
 تاہم نشر التورقہ سبہ خلقت تمیز بزرگ بنو سے
 مٹی آب ہوا لگ جمع ہوا چہ نہ ہوا سب سے
 قوت عقلی اتے حیوانی اندر اس کے
 جے غلبہ شہوت غضب ہو یا تابد شریک حیوانوں
 جو حشر نشر تھے کفر ایمان آئے سب کارن اس کے
 سخن اقرب والا اسنے قریب حضور ہی پایا
 کل مخلوقوں افضل اکرم اعلیٰ صدیاں شانان
 ایہ کیتا رب اپنے مہموں کن تھیں سور خلافت
 عبدیت دی شان مبارک ہی پالی انسانے
 جو مبارکانت انبر و ہرت پہاڑ زمین چک سکے
 منظر ذات الہی و ایہ عین نمونہ بنیاں
 نال خدا ویاں صفات رنگیا اندر گوہر کے رنگ کے
 حنفی گنج عرفان الہی درد نصبت بھریا
 لا مکانی سیر کرے ایہ کر کے تیز اور تیزی
 نہیں مقابل اسد کوئی و پرچ کریمت خالص
 کافر کل مخلوقوں گند سے سخت مشہور ہے

یہی وقت زیارت قبر کرن ہنہ میت دل میرے
 پورا قد جسبہ کیا کچھیا قدرت نال ربانی
 و اہری نال مرد تے رنال جہاٹے نال تکبیرے
 سورج جن ستار ہر شے تابع ایس بنا سے
 کنتہ خیر اللہ جیوں سے قرآن اخباروں
 پر جے اہل ایمان نہ ہو یا مندے راہ گیا نے
 سوراں تہیں یہی سخت برے اوہ ہر کوئی من کلمو
 جو نہ تہیں فائدہ حاصل کروا ایہ انسان مبارک
 جے غالب عقل تا ملکاں نالوں اسدی شان سوانی
 ایہ بہاویں سے حادث پر ابدیت امت جانوں
 روح اس عالم علویوں اشرف جو بر خاص انیس کے
 جاں رب اس کے نیڑے بہتا دور گیا اس پایہ
 و پرچ حسن پیدائش خلیقا اسنوں رب جہانان
 ایہ کل دلیلان کران دلالت بندہ بہتہیں خالق
 سبحان اللہ شی اشرف العین لالوں سوچے خوب بیانے
 اوہ حضرت اسان لیا چک یا بیٹھا متھ کے
 خلافت ہوزنا مطلق داد و اس کے بیان
 نور محمدی پاروں استہیں لگت سماں سنگدے
 عشق بازی کے حسن خانے و پرچ بھر لاسو تے تریا
 عالم وی تخلیق سندا ایہ باعث بنیاں مبارکی
 و پرچ درجات مراتب علیشان و وی انسانے
 تے سبہ نالوں افضل اکرم من مغیر آئے

اسان ان فضیلت لکھ کر اور ان کا تعجب بزرگ الہی ہونا

يَوْمَ قَدْ شِئُوا كُلَّ اَنَامٍ بِرَأْسِهِمْ فَاذْهَبُوا فَكَيْفًا
 يَوْمَ تَجِدُ اُولَئِكَ لِيَهُمْ اَسْجُدًا يَسْتَغِيثُونَ
 وَيَقُولُ لَوْلَا اَنَّا نَسْتَدِينُ لَوْلَا اَنَّا نَسْتَدِينُ
 لَوْلَا اَنَّا نَسْتَدِينُ لَوْلَا اَنَّا نَسْتَدِينُ

اور دن یا د کریں جو بندے سے کفر کر کے لوٹے
 نام امام اور بنادلوں سے اپنے تہ جانوں کے ہوتے

جس کے ہتھ سجے دچہ دلین نامہ عملا نوالہ
 ہر ٹولے ٹولے سداں اوسد ہر داناں ایکے
 اے ابرہیمیوں نے موسایو عیسا یوسد مارن
 ضعیفوش افیعونا لکیو اے جنلیو آ جاؤ
 ہونڈے رے امام جو اگے چھے وچ زما نے
 نام مشایخ پیراں دلیاں لے کے بچے بولاسن
 نقشندی اے قادری چستی سپرور بہ آون
 گمراہ نویں سداں لیکے نام تنباں اوشادان
 جبری قدری سور ونا بی دیو بندی چکرالی
 برے بیلے سر سرورے سنگ موسیٰ شتر خلق دا
 جو پہلیاں نگر لگے پہلیاں دی صحبت اوشد تارے
 تے ماواں کے ناٹوں نال بوکارن حضرت عیسیٰ پاروں
 تا اوہ لوک خوار نہ ہون جو جھے سوئے زناہوں
 تے بد مذہبی دا عیب چھپا دن جے کیسے اندر آیا
 کیوں جو رز حشر دے ہی بد مذہباں لشر کرین
 سجے ہتھ ملے جس نامہ شہہ گز قدس ہو دے
 تاں آدے دل ساتھیماں اوہ ہی دیکھتا کرین

اوہ پڑھی کتاب اپنی اک ل برابرفرق نہ ڈالا
 نبی انامہ تے شیخ اوستاد مرلی داناں کہیکے
 اکشاہ رسل و جاں تشار و چکے طور ستارن
 جس جس کے تسیں رکسدا نڈے سجے حافر ہوجاؤ
 تے جو جو تالدار اوہنا نڈے ہونڈے رہے سیانے
 جس جس مگر لگے اوہ اوسد نال اللہ جاسن
 اویسی اتے مجددی نوٹا ہی سبہ ٹول سداون
 راضی شیعہ پیر نجدی مرزا لئی ناٹاواں
 محمدی نجدی غیر مقلد ہر بد مذہب غالی
 ٹولے ٹولے کر کے نال امام حشر بر اک دا
 جو گنڈیاں نگر لگے اوہ اوسد ووزخ دیوچ داڑکے
 ہی کارن حرمت صن حسین ماواں دانا نام شماروں
 عیب پوشی کیا سدا رب ٹولے لکل کریں سدا ہوں
 دواجرم ایہ لازم اوسوں چک چہ نشر کر آیا
 اتے مقلد پہلیاں کے سبہ خوشیاں عین کرین
 سنہ اوسد اچھکیوے رتے نوری تاج رکھیوے
 حکم ہوسی تسناں سبناں ایو تاج بریں اچ ورسن

وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَسْمَىٰ فَهِيَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ وَأَضَلُّ سَبِيلًا ۝
 اور جو کوئی ہے بیچ اس دنیا کے اندر اس سے بیچ آخرت کے اندر ہے اور یہ کہو یا ہوا ہے راہ

جو انساں وچہ دنیا انساں سو وچ حشر و سدا کے
 ربدی قدرت دیکھن تہیں رہی انہی اکہم جنانڈی
 جو انہی رے بد است تہیں سوا انہی رے حشر دے
 اعمیٰ کور باطن جو ہو گئے انہی قلب جنانڈے
 اقربیت من اتخذ للہی ہوی پھر صہ سالی

تہوں کا لشر کرنا

تے اوہ راہ جنت دا ہلسی بت برا اشرار کے
 دیلاں حق نہ سوجن دیکھن کفر ہی عمر و ناندی
 نہ تو یہ اٹھ قبول ہنسنی عذر ہی اہل کفر دے
 فاسق نفس پوجا جنباں سدھے راہ نہ جھانڈے
 قول نہیں ڈھانڈھن نفسی خواہش جنے رب بنانی

لہ محمدی الخ محمدی سے مراد ہی دنا بی لوگ جو محمد بن عبد الوہاب نجدی کے پیرو ہوں جیسے دلپذیر و عبد الستار و غیر ہما
 دنا بی اپنے آپ کو محمدی مشہور کرتے ہیں اور غنہ میں محمدی رافضیوں میں گنتے ہیں فقیر جلوانی تہ ہی الخ با ما ہم امام
 جے ام ہننے امنا ہم ہننے اوتکی ماواں کے نام سے بوکاریں گے خازن

جو حسن خانی دے پچھے لگے پوجن پئے اغیاراں
 ہی اوہ اعلمی انہاں جھیرا ربدی کرے عبادت
 خواہش نفسانی جو غیر خدا اول نظر کیوے
 توں ولیاں دی سوا کرنے توں ہے شرک تباہیا
 مومنوں توں ایہہ شرک اکھن کے خود شرک بہارے

ایہہ عارضی حسن تماشا فی تک بگڑے ربدیا ماراں
 نال امید صنت گلزاراں حوریاں فرصت عادت
 ایہہ ہے بت اندر دا بھٹا کر جھیرا انت پوجیوے
 اوئے بخدی مردود اکھوں توں اندر جمل رکھیا
 رات دے پئے تھا کر لوچن علم عقل دے مارے

جو پوجن پئے اغیاراں
 ہی اوہ اعلمی انہاں
 جھیرا ربدی کرے
 عبادت خواہش
 نفسانی جو غیر
 خدا اول نظر
 کیوے توں
 ولیاں دی سوا
 کرنے توں
 ہے شرک
 تباہیا
 مومنوں
 توں ایہہ
 شرک
 اکھن
 کے
 خود
 شرک
 بہارے

وَإِن كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ لَتُنْفَرِيَّ عَلَيْنَا غَيْرِنَا
 اور یقین نزدیک ہی کہ فریب دیکر باز رکھیں تجکو اوس چیز سے کہ وحی کیا ہے جسے طرف تیری تو کہ بانڈھ لیسے تو اور ہمارے

۱۳	۶	۷	۱۰
۱۲	۱۲	۹	۱۵
۱۱	۵	۴	۱۰

وَإِذَا لَاتُخَذُوكَ غُلِيًّا ۝

اور اوست وقت بند بکرتے تجکو دست

تے ٹھیک آئے نزدیک جو تینوں نال فریادوں
 تے اوسویے اوہ بگڑن تینوں اپنا یار پیارا
 جگہ ساڈے سخن مسوں تا اسیں ایمان لیا ساں
 اوہ تن امر نماز پڑناں اک باسجہ رکوع سجوداں
 تریجالات کنوں اک سال اوہاویں نفع تھامی
 غیر نہ دج اہں دین جگہ دج نہیں رکوع سجوداں
 تے ملنا گلزاروانہ رکھاں ہرگز نہ لات ساڈے
 جے طعن عیب دیوں ڈوریں تا کہہ بچ سو یا حکم الہی
 تے ابن عباسوں خازن دے وجہ تے وجہ اوسو دے
 جے جگہ ساڈا دانگ لکے دے حرم حرام نہاں

اوس چیزوں جو وحی کہتی اسال کوڑوں اوہ چھوڑاں
 نبی تعریف حق آت ہے جو کیسا اونہاں آشکارا
 اس گلوں سبب ساڈے ہوسن فخر شہنا ساں
 دو جا اپنے تمہوں بت نہ توڑاں گے مقصوداں
 بہاریں پوج نہ اوسوں سن فرمایا نبی گرامی
 تے اپنی تمہیں بہنوں تباں بغیر اللہ مردوداں
 تا کہن لگے سن عرب سخن ایہہ کرن توں زیاد
 سنکے چپ گئے ہوسرور خازن دجہ گرامی
 جو سو اسال سرباقی سا قلم ہوا نہ تے ہرچہ
 طمع ایمان اوسناں اول سرور سن چپ بے تہاں

اعتراف

نبی معصوم آنا کیوں ڈلیا مطلب طرف کفاراں
 سہی نزدیک جیکے اونہاں سے طمع امانا نے پاروں
 اوہ دل خیال آنا جو گزریا اندر قلب نبی دے
 وَلَا يَكْفِي الْإِنْسَانِي ظُفْرَةَ حَيْنٍ أَكْبِيَا شَاهِ اِبْرَارِ
 ناہ اکہہ جھکن واقدر میریوں نفس مرا ڈھوسو رہا
 لَوْ كَانَتْ تَبْتَلُكَ تَدَهَمُ جِي نَاه تَائِمُ رَكْبِدُ
 ثابت قائم رکھیا ہوا توں جیکوں طرف کفاراں

چپ رہے گل سنکے دل دج کرن لگے گفتاراں
 پر اسال کرم کمایا کہیسا ثابت قدم منجیروں
 نہ قصدا آنا دے خیال دلال رب کرے نہاں ہوسی
 بعد اوس خیال آنا فرمایا مطلب جس اطہاراں
 تے بہت صحیح جواب خازن دج جس روح صحت بہا
 تا جیک جانداں طرف اونہاں ہی ہر خلق خلق
 حیوں دج اگلی آت ہوا ایہہ سلسلہ اظہاراں

جوا

وَلَوْ لَا اَنْ يَّبْتَئِكَ لَقَدْ كُنَّا تَزَكَّيْنًا مِمَّا اَلَيْهِمْ شَيْءٌ قَلِيلاً ۝

اور اگر نہ ثابت رکھتے ہم تجھ کو البتہ تحقیق نزدیک تھا تو کہ جسک ہر طرف اذکی کچھ نہ ہوتا

تے جے اسپیں نہ قائم رکھدے تینوں یا رخیلہ
جے محکم تدھر نہ رکھدے مندوں کجہ کفار الہام
تے ارہ وعدہ کر کے آئے مومن اسپیں بنا مال
اس آنت وچ مسلے کتنے ظاہر نظری آئے
نے کسے طمع نہیں نرم نہ ہونا روا اندر اسلام
سہووں پن سندی تو نیتق خدا دی طرفوں کی
نہیں کوئی نبی گناہیں ہو یا برگز کسے ساخت
نعیم آئے دجوتی سرور کارن ایچ فرمایا
جسٹلانڈے دکہ دیندے بدیواریے کفانیہ
اونہا لو انگ توں ہی مجھو با ثابت قدم نکائیں
ذات تیری ہے رحمت ایناں زحمت آؤکے نامیں
بعد ذکر کفار انجیم اشرا ال دس الہی

تا نزدیک آنا جو جسک دل طرف کفار قلیلا
سی تدھر حص جو مومن ہو کے پاؤں کوئی بنائے
گلاں کجہ من لیندے نگرال دتیاں رب بنا مال
بدی ذریعہ نیکی دی نہیں بندی مول دسائے
جو تابع نہیں اسلام کسے مصلحت و ادا دے
تے نبی ہوں محصوم گناہوں ہر ہر طوروں پہانی
جو تابع داری او گناہوں ہوئی منع نہایت
تا دور ہو کے دل کئی جو مردوداں دکہ پہنچایا
سنت ایہہ پرانی نبیاں جملین دکہ قضیاں
صابراں دی اسپیں یاری کر کے دشمن غضب بلائیں
جاں جاں توں وجہ ایناں ناہ ایہہ عذاب تہاں
لذت ذوق ذکر اپنے دل سے رغبت دلوانی

اِذَا لَذَقْتُمْ صُغْفَرَ الْحَيَاةِ وَضَعَفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْهَا

اور سوخت البتہ دکھاتے ہم تجھ کو دو گنا عذاب زندگانی دنیا کا او دو گنا عذاب موت کا پھر نہ پاتا تو درسطے اپنے اور پتہ

تا اور سوخت چکھانڈے تینوں دونے دکہ سزائیں
پھر توں ملدو کار نہ پاندوں کوئی ابرہ ہمارے
ماٹھاں کن ہوں جاں افسر توں ایچ ہو خطا توں

دکہ جاتی دنیا ہی دکہ موتوں بعد بلائیں
جو میرے غضبوں تدھر بچا دے ہو تہ نہ چھپکا
مراد است اس اندر ہوئی سمجھیں نال صوابوں

مسئلہ

عالم نول جاہل دے نالوں شکر کچھ زیادے
عالم خاص مقرب ہو کے جے جسکہ ہارے کافی
جو امر مباحوں بچے پیسے جے ارہ اندر کرداں
جس اللہ دی ہیکار ہوئی تس یا نہ ہو سی کوئی

جو عالم نول بے خبر تے جاہل بے خبر اناش دے
جاہل نالوں شکر حصے ددھ او اس نول برائی
سنجھی بہت اوہ تے ہو کے پاسوں عام گرداں
تے سخت عذاب جشرون ہو سی سخن خواری ہوئی

وَ اِنْ كَادُوا لَيَسْتَفْرِزُوا مِنْكَ مِنَ الْاَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَاِذَا لَيَلْبَسُو

اور تحقیق نزدیک ہے کہ خلاص ہوں تجھ کو اس زمین سے تو کہ نکال دیوں تجھ کو اوسیں سے اور سوخت نہ رہیں گے

تے چاہندے میں کفار جو زمیوں تینوں جاہل جان

تے با برگد من و طوں تینوں بد کر توت کا دل

<p>ایسے وقتی فرض خدا فرمائے دو چ قرآن دکھا ہاں جو حضرت جمع کہتی اوہ صوری جمع بتاؤں رازوں منزب آخر وقت اول دو چ پڑھنا عشا بیوں آئی اس مسئلے دا ذکر پچھاناں سوچکا کچھ سوئی</p>	<p>شیوہ پڑھنا کہیں پانچ لنگھے حد اگائیاں باجیوں حج مقام نہ جائز دو اک وقت نمازاں جویں ظہر اخیر وقت نے دیگر اول قیت ادائی سے صورت ایسہ جمع دی دو چ حقیقت وقتی ہوئی</p>
--	---

غسل یعنی اندر نبوی میں فجر کی نماز پڑھنا

<p>نے سورج اگدیاں تائیں کامل وقت فجر دیا میں کدناں اوچیاں تیں دو چ مسجد اوہ پیرا سانا جے دو چ میدان ہندی مسجد تا جانن لگا امیال سیفدی کرد فجر نوں اسوچ اجر و ڈالو ہنسا وے و دے جماعت دو چ سیفدی دو چ پیرا تہو پڑے شروع ہو دو چ ڈھلیاں دو چ سیل تا دو دھ لوالوں جیکر شوق محض دیکھو اسوچ عمل کر بہائی بعد سیفدی شروع عند فجر طلوع تک سارے</p>	<p>وقت فجر دو صبح صادق تیں سورج اگدیاں تائیں جو حضرت پڑھی پیرے دو چ اوہ اصل پیرا نانا پیر لوں زناں نہ دو چ اوں مسجد پچھائی گیاں اے سفر زبانا العجز ناخذ اعظم الاخری نہی فرماوے اعظم اجر تائیں چہ نہنگالیناں دو چ پیرے ظہر اک مشلوں بعد و مشلاں تائیں استجابوں دو چ دو جی جلد اندر نبوی لغیر ایسے بحث ایسا ہی شوق سیفدی لوں کچھ آخر مزب وقت سوتاے</p>
---	--

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسُجِّدْ لَهُ نَافِلَةً لَّكَ قَدْ عَسَىٰ أَنْ يَتَّبِعَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا
 اسے توڑی سی رات کو پس نماز تہجد کر سارے قرآن کے زیادتی کرینگے واسطے تہجد کتاب ہے یہ کہ سچے جو کج بودر دگار تہذا مقام محمود میں

<p>ہے ایسے تیرے کارن دلدبا باجوں لوکاں سارے ادشاوے حشر و بیارے اوہ مقام شفاعت عالمے سوں کے اٹھے پڑھے تہجد اوہ رچہ لیکھے لیندے يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قِيمُ اللَّيْلِ سَوْا حَكْمِ كَرَامِي ادھی رات یا دو دھ کہلوون یا رہی ناں سونا ندے امت حق نہ فرض رہی حق حضرت رہی بجالوں ایسے میرے آتے فرض کے لوکاں ستے سے ارفاقوں جو نَافِلَةٌ لَّكَ آکسار رب نہ کیسا علیکم باران</p>	<p>نے پڑھیں نماز تہجد راتیں ناں قرآن پیارے بے نزدیک جو رب تیرا دھ پڑھ محمود مقامے تہجد یعنی سوں کے اہن بعد سوں نوں کہندے تہجد فرض نہیں پر ابی امت سنے تامی اک مدت لگ رہی ایسے سختی قدم نبی سچ جانندے تَا فَا أَفْرُودَا تَيْسَرُ آت اتری کچھے سالوں جو نبی کیساتن چیزاں دتر تہجد ہی مسواکوں اک کسن نہ رہی ایسے فرض نہیں اتے امت ناروں</p>
--	---

سوال

خصوصیت کیوں ہوئی نبی دی اسوچ باجیو باران | جو فرض رہی اوس اتے لوکاں نوں تخفیف باران

جواب

نفل امت دے کان گناہاں امت ہوں کفارا | تے بخشے رب گناہ نبی دے لگے پچیلے باران

عہ ایسے لاف توہ نے ان مقدمہ کا منت علی المؤمنین رکنا با صوفیوں مانا۔

کے کوئی گناہ نہیں سر حضرت اوسنوں پاکی بہاری
نفل نبی نون وابد الغلوں تس درجات بلند کی
تاکہ کیا کسے کیوں سختی جالیں جیسا تدرہ اہلی
فرمایا کیا بناں نہیں میں شکر گزار خدا دا

تا نفل کویں اوس بنن کفارہ سوچ ذرا کواری
جو راتیں کیلیاں قدم مبارک سجدہ بان پسندی
سہ کجہ اقلہ چھلا پھر کیوں اید مشقت چائی
انھن شب داکہہ اجالا جانن قبر آمادہ

ساز شکر کا ذکر اور اس کے فائدے

آٹھ رکعت تہجد اور تین وتر سہ گیارہ رکعت حضور پڑھتے تھے رمضان اور بعد
رمضان کے لہذا رمضان المبارک میں وہ نماز تراویح نہ تھی اس کا ثبوت خود
لکھوی کی تفسیر سے تحریر ہوتا ہے منزل چہارم ص ۵۵

ہی مالک راہوں با اسناد جو زید خالد اکہندا
جاں حضرت اوٹھے دو رکعتاں اول بلکیاں تریسا
پھر دو رکعت گھٹ اوہناں تہیں پھر دو رکعت اوہناں تہیں
پھر ترے رکعت وتر پڑھے رل ایسہ تیراں رکعتاں
ابو سلمہ چھیا عائشہ تہیں جو دوچ رمضان بیسنے
عائشہ کیہا نہ پوج رمضان لے ناہ باہر رمضانوں
اول چار رکعتاں پڑید اسونہیاں خوب ازازاں
وت پھرتن رکعتاں پڑیدے عائشہ سوال اللایا
اے عائشہ اکہیں میراں سوئد یا میں ل سوئد ناہیں
جو بعد فراغ نماز عشتا تہیں سرور یک فجر دے
تے ہکا رکعت وتر اوہناں تہیں پڑید جلا سلاموں
جاں بانگ فجر دی سنن تاو کیمن فصیح جو روشن ہوئی
جاں سنن اقامت باہر آون فجر نماز گزارن

نماز نبی دی دیکھن نون در اوسد رات میں مندا
پھر دو رکعتاں بہت درازاں بہت درازی طہریاں
دو واریں پھر دو دو رکعت ہر اک گھٹ اگلیاں تہیں
ہی مالک راہوں با اسناد جو عائشہ کنوں برتاں
کویں نماز گزار کی کتنی حضرت آپ نبی پڑھنے
یاراں رکعت تہیں و دہہ حضرت پڑھی نماز چھیا کو
وت پھر چار درازاں واہ واہ سوئیاں ناں نیازاں
کیوں نہیں وتر گنارے توں تد حضرت نے فرمایا
ہی عائشہ کنوں رواہن لکھی با اسناد تد میں
دو دو رکعت اک سلاموں یاراں رکعت پڑیدے
ہی سجدہ بہت دراز نیجاہ آنت و اقدر تا میں
دو رکعت ہلکی پڑیکے سجے پاسے لیٹن سولی
ہر سر طرح جو وہ حدیثاں جاں تراہت کارن

نماز تراویح

لکھوی کی بعض مردم فرسی کا جواب

نماز تہجد اہمہ رکعت جد و تر ترے منائے
حنفی شافعی مذہب و اجند کوئی لحاظ نہ رہیا
جے اکدن وتر پڑھے تن اکدن اکو وتر گزارے
اکدن اچھی آ میں اک دن ہوئی کہے کد میں
کریں حنفی کدیں شافعی حنبلی کہتے قرار نہ پیروا
سنت پڑھ کے لیٹے اوہ جس وضو پیدانا میں

پھر اک رکعت وتر ہی دو دین عمل روا تبدلے
پھر کیوں لکھتا ہر طرف عمل روا ہے ایسا
نابت قدم نہ رہیا ہر مذہب دل کرے نظارے
حنفیاں شافعیان حنبلیاں و پھر دہر در میں
تساں بیٹراں تے چڑھ کریں دبا بی پار اتزوا
دبا بی ستیاں چوسیاں مارے سوں کے چائیں جانیں

مے آن لگے بیٹیاں نون پیڈاں کے چلیاں
 ساری رات کہلوون سنت لکھوی آپوں میناں
 گہرو چ دنیا دی کوئی چیز نہ رکھی شاہ رسوللاں
 جو کجہ پاس ہو سکے سب کرناں خیر خدا کر میں
 کرن احسان او سنال جو دشمن ہنوں دکھہ پہنچے
 رب حاضر نون چہوڑا نگر نیرول مدد لوے ونابی
 ادہ سنتاں ابرہ پھر دے جس وچ راضی نفس بچیاں
 جو دی روٹی سنگ نمک انجھاتی سنت کہانی
 دیتہ ترا دیکال پیراں پاؤن باراں جگ گشتیاں
 تیراں یاراں وترتے لول ست پنج تن میں اک پیریا
 جاں اک مذہب اتے مومن کر تقلید کہلوے
 حنفی تن وترسیہ پیردے جے اوس اک پیریا یا
 حدیث جو تنال وترال والی کی اوس وچ برائی
 جس حدیث اتے کوئی ہو سکے ہوندا عمل کر نیدا
 ادہ پیش حدیث کرے اس طلب سن دی جلد اساکو
 وچ ہولی آمین اتے تن وتر حدیث جاں آئی
 بلکہ ابرہ فعل ہو سکے اک شے لول حل بنا سکے
 یاد دیں عمل اکھٹے کرنے ایہ ہی دس پیارے
 ہر مذہب اندر ورنال مومن واکم ناہیں
 تراویکاندا ایہ سلسلہ پہلی جلد اندر ہے بہانی
 لکھوی جیہاں ونابریاں چالوک مذہب کیتے
 متقلداں نول خود مومن سنی ردیچہ وچ جانے
 ونابی مذہب وچ ایہ گلال آیاں یا پجہ حسابوں
 کتے حلال اک چیز بنا کے پھر اوس حرمت لائی
 گئے متقلداں مومن کہہ برے شرک اونہاں بنا سکے

ونابی آسان سنت کو پڑھتے ہیں

مذہب کے سلسلہ میں

یا قرآن لکھوی تقلید اہل سنت والجماعت میں

اس دن ہولی وترتے اک دن اکو وترتے سنیاں

مشرک بدعی ہو کے اکہن سنتاں نے مسالیاں
 سوچ پورے قدماں تے کہلیاں سرور تاملین جنیاں
 گھر نجدی دامالوں پیریا لٹ لٹ خلق جہوللاں
 دہیلا اک نہ پلے رکھنا سنت عمل کنا میں
 اتے ونابی چھتر کہا کے عرضی جا کے پاوے
 سنت کوڑی جنال نہ کر دے جاوون طرف خرابی
 گوشت کدو حلواتے فالودہ ٹہنڈا پانی
 ونابی کنک وڈانک نیسے جو آن جوین سونائی
 تنال وترال واک کیتا تحقیق اتے متھ آیاں
 نفس خوشی ہو سکے وچ گہاٹے راہ خستہ پیریا
 پیراوس مذہب وچوں نکلن خاص حرام نبوے
 نا اوس حنیفاں وچوں کدھ کے دو جے مذہب پایا
 اک سلاموں وترتے رائے صحیح روایت آئی
 اوس حدیثوں روک دو جے راہ لاوون روکھو
 جو حضرت آکھیا ہو سکے ابرہ چہڈ پکڑو اوس زیادے
 پھر اس تنیں روک دو جے دل لاوون کون حدیث ایہاں
 اوسے نون پھر کرن حراموں چت اوہ تہیں چاند
 کون حدیث اندر ہے آیا پورے کر و تارے
 نہیں تے کہیڈے گا دین جے پرول کریں لگا میں
 تے مسلہ تقلید جلد و جی وجہ جلد دیکھائی
 آپ ڈبے تے جاہل ڈوبے سبق او تے لیتے
 جس نون بدعت شرک کہیں پھر اوسو دین بتانے
 جو شے شرک بتاؤن اوسو کر دے رداصلوں
 پاک مکانون رب کے چا عرش اوس جگہ تہراں
 ہن دو میں طرفیں عمل ردا یا اک طرفے وس تہا

فضائل

اک راتیں پس پڑھی بقبر سورة اوس کبر عباد

آتش مالک کہے کہلا میں ناں رسوا خدا دے
 جی اور نہ

آنت رحمت پر شیر سوال خدا تہیں کر دے
 جتنا رہے قیام اندر رہے آنا وچ رکوع دے
 سجدہ وچ ہی پڑھدے جویں رکوع اندر تہیں
 پڑھی نسا، سورۃ اوس بعد خازن وچ کنوں بخاری
 ہی پہلی رات سون تے اشد کے سر وچ پہلی راتیں
 دن نوں باران رکعت پڑھدے عالیشان کنوں رات
 نزل رحمت دا چھلی راتیں ملکہ زمین اواز
 صلوٰۃ دا دومی ادھی سوئد تہائی رت عبادت
 تے نال قرأت لمی دو دو سنت پڑھن رکاتاں
 بن مسعود کیسا میں اکلن نال نبی سرور دے
 دل وچ آیا بیٹھ جاواں بن المس تکیو یو بہائی
 تے پاس تہاڈے رب کے اسدا ابر قبول کھو
 تن تہا میں رب ہتھے اک جاں پڑھے نماز جو راتیں
 شریف امت میری دے چہرے حفظ قرآن کرئید
 شب بیدار جو پڑھن تہجد راتیں مرد خدا دے
 فرمایا جد سویں کوئی شیطان اوسدے سر اندر
 آکھے رات اچھے لیں ایہ دیکو تن گزرتاں
 وضو نال گیلے گندھ دوجی تمجی نال نماز دے
 نہیں تے اٹھے سست پریشانی تے دل افسردہ
 انبر دینا تے رب یار و اترے ہر ہر راتیں
 ہے کوئی دعا منگد امیں اوسدیاں کراں قبول عایں
 ہے کوئی بخشش منگنہ راتیں بخشاں اوس تائیں
 متشابہ اس قسم حدیثاں لفظ نزل جو پایا
 بعض تاویل کرن اودہ رحمت ربی نازل تہو

عذاب والی آنت تے تک پناہ خدا سنگ پڑھے
 پڑھدے تسبیح ازنتاں ہی تہیرے وچ جو خوشی دے
 کیناوت قیام تے آل عمران پڑھی تھریاں
 ہی عالیشان کہے کہیں وچ آنت اکور ات گزیری
 جے عذر دل پڑھے نہ راتیں دینہ نول کردا دھنیاں
 چھلی رات ہے افضل کان تہجد اہل بد است
 کوئی منگتا اسیلے ہے جو منگے رب نواز دے
 پھر چھویں حصے وچ آرام کرئید اہل سعادت
 بیشن کنوں کھڑے ہون وچ دوہرا اجر برات
 تہجد وچ کھلدا طول قیام ایسا کر دے
 نماز راتے وی لازم کر سو چال مبارک آئی
 بدیاں اتے گناہاں دا ایہہ عین کفارہ تہو
 تے صف نماز ہو دے جد ہی صف جنگ لڑائی باتیں
 تے اوسنوں سمجھن سوچن نکل کرن تے قائم رہن دے
 سینے ایہہ بزرگ بتائے حضرت بکر صفا دے
 گندھ ناں تن لگا دے برگندھ دوج پوکے کبھ
 جاں بندہ جاگ لوسے ناو ربد گندھ کھلے کرند
 فجر اٹھے مس کہہ تے چہرہ تہے نور
 ہی وچ کناں اوسدیاں شیٹوں بول اپنی کردا
 رہے جاں رات تہائی آکھے ہے کوئی لوہر اتیں
 ہے کوئی منگتا منگدا اوسنوں فتنوں کراں عایں
 دہکتیں تیک سدا ایج ہون گونجے رحمت سائیں
 حقیقت اوس آرن دی سندرا اللہ واقعہ آیا
 اکہو نچو اللہ لنگ جوڑاں تداں نہیں پاک ہون

حضرت کا نام ہے

حضرت کی ترست ناز میں کھنڈر تونی

نور اللہ علیہ السلام

طریقہ نماز تہجد

لے کو نچاچے گا جو لفظ اہل وید استوار ہیں رستی و غیرا قرآن مجید میں آئے ہیں وہ سب کے سب مشتاق ہیں اور انکی
 حقیقت اللہ تعالیٰ ہی کو معلوم ہے اور تفصیل اسکی دلبر درمے شہد وچ میں ہے فقیر علوی لعلی اللہ منہ

کئی طریقیاں نال تہجد پڑھدے رہے پیارے
 یا باران قل وچ اول رکعت پرائند ہر سردے
 اک شروع کرن اک قلوں اک ک پیرو دانی جانڈے
 اک سورۃ پڑیکے کوئی بچوں قل پڑہن تن بیانی
 عمل جیسے لوں کوئی ہتھ پا کے محکم قدم لکا کے
 جو نبی کیسا وہ عمل افضل جو نت کرے اوستائیں
 فرماں وچ دوبارہ سورۃ پڑہن یا اک پھراون
 تے جس لوں مرشد میر کیسے کوئی ہو کہ طریق سکھایا
 امر یاد دی تا بعد ازی لازم سالک تائیں
 نالے اوستوں برکت جدول اجازت مرشد ہوئی
 جتنے نفل تباے مرشد اوستھیں ودھند آکے

سو آساں پڑہن لیریاں تے اک پڑہن لین سکا
 اک اک قل گھساندیاں جانال بعض طریق پڑدے
 اک تن تن قل پڑہن وچ ہر کہ فاتح لہد تباہ
 جو راہ مرشد دسیا ہو کہ اوس راہ ٹرن ہویا
 سد تارے اوس اونے مردیاں نوڑی وچ دجا کے
 بہا دین تہوڑا چکے مگراں ہتھ پکے اوس پائیں
 ہے مکرہ جس یاد ہون ہو نفیس رو اتاون
 اوس لوں لازم اوہو طریقہ لانیہ جان نہ آیا
 جو اوسدی تا بعد ازی راہوں ہون فیض عطا
 مراقبہ نال تصور بچوں ایس جیسا نہیں کوئی
 اوس وادے نالوں قلبی ذکر سرور حکیمانے

سائل جسکو اسکے سیرے طریقہ بتایا ہو وہ اس سیرے قائم رہے

ذکر مقام محمود و شفاعت حضور صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

محمود کہن جو صفت کیسے ہر برتیک متا میں
 ہے ا وہ مقام اولیا جو سو خالی نفس ہوا
 بخاری ترندی کہن مقام شفاعت دا ایہہ آیا
 اہل سنت داند بحتی شفاعت شاہ رسولان
 ولسوف یعطیک ذلک فافضی رب بتایا
 تے نبی کیسا اس آنت پر جدا کہ امتی ہی میرا
 منکر اسدے معتزلہ جو بخدی برے و تابی
 محمد بخدی کیسا جو جانے شافع حضرت تائیں
 ایوں اسمعیل د تابی دہلوی نے جبکہ ماری
 لکھوی وچ زینت دے ایوں بولیا بول پندیرا

تے کرن امید مقام بیلے دی کل مطح ذواتیں
 تے عالم ربانی سبہ اسدے لائق بین عطا
 ایسے اتے متفق عالم متواتر تہیں پایا
 اولیا و اولیاء صلحا و اولیاء شہیدان کل مقبولان
 رنجے راضی کر دینے دا وعدہ نبی دویا
 گیا جہنم ندلگ ناہ میں راضی ہواں نکیرا
 جہناں نے وچ دین نبی کے پائی سخت خرابی
 ابو جہل دے دانگوں ہے اوہ مشرک دلتے لامیں
 چیلے نگر لگے دگر وداں پائی جگت خواری
 لکھوی دے سن شعرا بخ دوجے دے کھیں دیرا

ذکر شفاعت رسول صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

اشعار حافظ لکھوی

ہن کلر گویاں وچوں مشرک منگدے پیر فقیراں

سیاں کوناں لگ قبریں پوہن پوہن دایا پیراں

نفع زیاں تساڈے دا میں مالک ہرگز ناہیں
 خود مینوں قہراکھی کولوں کرے پناہ نہ کوئی

وچ دستھی دکہ نہ مینوں ہرگز چاہو پت پتا میں
 ہرگز کتے نہ مینوں لیسے جتے پا داں دہلوی

جہاں پوکارو اللہ یا بچوں عاجز سہ بیچارے
تے جیکر لکھی کہوں لیجاوے چیز ادہا تہیں کاٹی

لکھی بک نہ بنے اونہاں تہیں جمع جے سوڑ سارے
اوہ چیز جوڑا دن لکھی کولوں طاقت اوہا نہ پائی

چند اشعار حافظ محمد لکھوی

مگر انصاف کہو سچ یار دسلہ فقہ اصولوں
نبی دلی تہیں حاجت سنگن ردا جے ہونڈی کاٹی
عرض سنا دن کارن ادتھے لوڑ وسیلے نامیں
بھی کہیں دلیل جو پوڑی با بچوں مول نہ پڑھیا جاوے
جے بادشاہاں دی مثل نہ جانوں اللہ قادر سائیں
ایہ لکھوی دے بیت دے لکھہ مومن سچ وچارن
اک ملک حقیقی تے اک ملک مجازی جان پیارے
وچ سختی دکھہ پناہ منگن تہیں نال وسیلے حضرت
دچ حصن حصین دعا دے فصلوں یکہ حدت لورائی
مسلم دے دچ باب سجود ہو رحدیث دکہائیں
حضرت سئل فرمایا میرے تہیں کجہ منگ پیارے
کیوں اصحابی نون فرمایا کر سوال میرے تہیں کاٹی
دلی مراد عاشق دی پنی مشکل حل کرائی
تا سباز دے کاشیے وچ اوس ایچ عبارت آندی
جس گل نون ایہ شرک بنا دن آپ قبولن او تا
یار اکی دیاں اکیاں گیاں پار آبا سرور دے
تے المدد شو کاٹی المدد بن قہیم نالے
نجدی نون جدکٹ پوے تا پڑ بلا اٹھ سرکارے
اک دتا بی کیسا جے ساڈی مدد انگریز نہ کردے

ہے اعتبار عموم لفظ نون سرور خاص نہ مولوں
اصحاب اما مال کیوں ناہ منگی ناہ لوہاں فرمائی
مراد پا دن نون کرے وسیلہ رب تہیں منگ و عائن
تے با سچہ وسیلے یا دشاہاں نون ملنا ہتھ نہ آدے
اوہ ہر ہر بندے چنگے مندے سند اعرض دعائیں
ردا نہ اندا آکھے ایہ سہ تجدی پے جیکہ مارن
ملک حقیقی نہیں کسے دا کوئی چیز سو تارے
منع نہ کدیرے بلکہ نال حدیث ردا یا کثرت
نبی ولی دے نال وسیلے منگن دعا عیانی
ایویں دچ مشکوٰۃ چہانی اک اصحابی تائیں
جے یا بچہ خدا ایہ منگن شرک تا کیوں سید ابراہیم
اوس جنت دچ رفاقت چاہی حضرت دے سنگ سانی
تے یا عباد اللہ اغنیونی وچ خود لکھوی لکھیانی
یاری کینداے بندگان خدا لکھو نے تے رت منان کی
اپنے نجدی فرق نہ کردے کیسا ہندی کیا لوتا
اکہیں بیون کارن اوستے کی فتویٰ جو جڑ دے
مردیاں نون تہیں آپ پوکارو سچے شرک جو لے
حاضر چہد خدا نون انگریزاں دے گیا دوارے
تا سالوں ایہ شرک لوکی قتل کر نید مردے

جواب اشعار لکھوی

ن اک ایچ مجازی ملک کا جو قرآن کریم سے ہے دیکھو تو لہ لہا لے حکایتا عن موسیٰ علیہ السلام قال یا رب لا املك نفسي
تو آئی سورہ مائدہ یعنی کہنا حضرت موسیٰ علیہ السلام نے نہیں میں مالک مگر اپنے نفس اور اپنے سانی کا سیاں دونوں کا
مالک ہونا ظاہر ہو گیا اور ملک حقیقی کی نفی فرمائی گئی تو لہ لہا لے مثل لا املك نفسي لغناؤ لا فرأیا یا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کہ
فرادیں کہیں نہیں مالک اپنی ذات کے لئے نفع اور نقصان کا حضور کی ملک کی نفی فرمائی اور دوسرا نبی اکا لکھا ثابت ہے کہ آپ
کا نفس صفات ایسی میں بالکل فنا ہوا اور ان کا چہہ تدرے یا تیرا تھا فقیر صلوٰتی انی الیہ

حضرت کا ایک اصحابی سے فرمایا کہ میرے کچھ لکھنے ہیں
تو انہوں نے کہا کہ میں نے اپنے لکھنے میں
صرف اللہ ہی کو یاد کیا ہے

گر دیر ای لکھوی لکھدا وچ ہراط کتا بے
 سید احمد نول آہندو چہ دیتاں دوہاں مراد
 تے قطب صاحب دی قبر وچ حستی فیض احمد پایا
 تے وچ کتاب ایسے کے یاراں تیراں صفحہ نشانی
 خود فرمایا غوث العظیم نے نقل محدث کر دے
 میر صاحب کے کولوں جو ادہ یاراں نول فرما دے
 وچ مصیبت سختی مینوں جے اوہ کرے پوکاراں
 اِنَّ اَعْنِيَهُمُ اللّٰهُ وَرَسُوْلُهُ رَبُّ اَتَى رَسُوْلَ خَدَا
 وَ اَتَى اَعْنِي اَلْاَكْمَةُ وَ اَلْبُرْصَةُ عَيْسَى وَ اَحْوَالُوں
 فریب بازی کرکین دنا بی نہیں کیسے ایچ الایا
 ناں قرآن حدیث اتے خود انہاں کے اقوالوں
 جے ایہہ گللاں شرک ہویاں تا آپے شرک ہوئے
 لکھوی دی نظریہ افراط اندراک دکہہ رسالہ
 اپنے سوسوں آپے شرک بندے پئے دنا بی
 راسم دنا بیاند اجدائید فریب کرے مکاری
 کفار تباں دیاں موناں تے آشدہ لکھند آہے
 ادہ گل دیاں امے للائی ایس فریبی ہمارے
 تباں دانا تو خدوت کرے تے نانا ولیاں جھڑا
 مورد اصلی ہونے بت آنت اندر سمجھ پیارے
 اصلی چہر فراد بتاندی معنی ضمنی پھردے
 نبی ولی دی امت سردر پوجا مول نہ کردی
 وچ ہراط اسمعیل جے ولی اللہ فرما دے
 لکھوی کے چیلین آپے کرن انصاف تباوں
 جو نبی ولی نہیں یاری ادہ بال الاستقلال نہ آئی
 کیسا جو لکھوی لوڑ وسیلے اوس دربار نہ آ دے
 ذکر باروت باروت اندر وچ پہلے پارے لایا

سچ چرکوں دینوں لے شرک کتا تباں دی ایمان بن گیا
 لکھوی کا اصلی صفتی تے یاد ہونے چہا کر صفا معنی کو رابے پیکر زبانا

بخاری تے لجدادی بو پھرے کرن لدا دسنا پے
 نقشبندی تے قادری کیتا دورو آ او ستادوں
 دیکھ ہراط اخیروں کیوں مکر تو تباں فیض پوچایا
 دشمن دی جند مارن پیاریاں بدد کرن بانی
 نور الدین اندر بھج دے کہری روت پیر دے
 جے میں ہوداں وچ مغرب اتے مرید شرق وچ ہجے
 مشکل حل کراں میں اوسدی پیر کرے گفتار
 غنی کرن تمنا جاں ددیں نک نہ ریمنا ساڈا
 دیکھ اندر قرآن کویں اوس حاجت بخشی حالوں
 جو ساڈے کولوں منگو کیڈا دلوں طوفان بنایا
 سبہ کتبہ ثابت ہویا جس نول آکسن شرک کمالوں
 کیوں کجھو آپوں اوٹا شرک ایہہ جائز کرن ہنوکے
 عاچر حلوائی چھپوایا اوس وچ بے سبہ حالہ
 پیر چالاکیوں باز نہ آوں عادت پئی خرابی
 چیلیاں دا پھر کیا نا تو جو میں بند پیر ستماری
 تے نکھیاں بین بین کرن اوڈاوں طاقت انہاں ساڈے
 کتے ریکہ ولی تے کتے بت خبیث نکارے
 بے ایمانی کارند ہوں دی ایہہ فرقہ بے کردا
 ہور باقی دے سخن اوسدے وچہ کان عموم سوتار
 ایس ہیلکینوں دین ہیلکینا بخدی اما ہکر دے
 ناہ اونہاں رب اللادن بلکہ ایہہ کار کساڈ گہر دے
 تاں میں رب تا اس آکسن وچہ کوئی خون نہ آد
 مشرک کون بنے کیا فتوے اسمعیلے لادوں
 صرف وسیلہ ہجے تنہاں ہور نہیں گل کالی
 ناہ خاصاں نہ عامال ادہ فریب دنا بی کہا دے
 اس انکار سندا اوس آپوں او تھے مرد کر جایا

قول لکھوی

<p>پھر اور پس شفاعت کیتی وچ حضور خدا سے کیوں ناروت ناروت نہ مر خود ریت عوفی گزارا بن تیمیہ بن قیم تمیں لے کے ہن تک سارے سچا مسئلہ دس کے چھپوں رلا اوہد وچ پاوان بے اعتباری بہاری ہوئی مذہب وچ اپنا ند محمد نجدی کہے شفیع جو جانے حضرت تائیں تے لکھوی ثابت کرے شفاعت حضرت شاہ شری</p>	<p>حکم ہو یا دکہہ عقوبی جہلو یا دکہہ وچ دنیا دے چادر بار اور پس نبی دکرن وسیلہ جاری السیان وچ تقریظ افراط کرن جڑیا کے پھر اکہن دو طرفیں بہانی جائز عملی کما دن کتے حلال کہن اک شہی مڑ اس حرام نہ اند اوہ مشرک بو جہلے وانگ ہی امعیل اس میں شعر اوہ سن سگوس بیڑی بوڑن نجدی بردی</p>
--	--

اشعار لکھوی

<p>جو کہلا کرے گا تینوں اللہ وچ مقام سوہند ہے اوہ مقام شفاعت کبریٰ وچ حدیثاں آیا نبی کیسا جہ بانگ ستوتیں کہو جوین اوہ کہند پھر میرے کارن ننگورب تمیں نام مقام وسیلہ اوہ وچ جنت کے منزل ہے یک بکو بندہ پاؤ ہی یا اسناد بخاری راہوں جابر کنوں لیا یا</p>	<p>جسدی سب تعریفن کرین اگلے پھلے بندے عبدالمدین عمروں لغوی یا اسناد لیا یا پھر کہو درود میرے تے اک درودون دہ ریت جو میرے کارن اوہ منگے تس کران شفاعت حیلہ میں کران امید جو اوہ بندہ رب مینوں تدا بناؤ نبی کیسا جہ بانگ سنے کوئی آکے بار خدایا</p>
--	---

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذَا الدَّخُولِ السَّامِعِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ أَتِي مُحَمَّدًا عَبْدَكَ وَرَسُولَكَ
يا الله اے مالک اس پوکار کامل آتے نماز قائم ہوں والی دکہہ وسیلہ محمد صلی اللہ علیہ وسلم توں مقام سلم
وَالدَّرَجَةِ الرَّفِيعَةِ وَاجْعَلْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا فِي الدُّنْيَا وَعَدْلًا فِي حَلِّهِ لَكَ شَفَاعَتِي
تے بزرگی تے کہلا کر او سنوں وچ مقام صلاھے گئے دے جو عدہ کیتا ہے توں او سنوں حلال ہونے

<p>ہی بوہر بیڑوں با اسناد جو پیر فرماوے میں اوہ دعا شفاعت امت کارن سانہ لکائی</p>	<p>جو یک دعا بر بندے دی رب سبحان بناؤ اوہ ہلسی تساں ہے رب چاہے بن شکر لوں مرت جوں</p>
---	---

سہ جو میرے الخ حافظ محمد نے زینت الاسلام میں لکھا ہے کہ اللہ تعالیٰ نے آپ کو فرمایا کہ کہہ سلا توں کو کہ میں
اپنا حال ہی نہیں جانتا ہوں کہ میرے سانہ کیا جائے گا اور تمہارے سانہ کیا جائے گا پس جب آپ کو
اپنا حال ہی معلوم نہیں تو اور کسی کا حال کب جان سکتے ہیں لغوہ با اللہ من فرماک۔ دیکھ حضور صلی اللہ
عینہ وسلم پر کس قدر بدظنی ہے حالانکہ قولہ تعالیٰ مَا يُفْعَلُ لِي وَلَا لِيكُمْ آیت سورۃ فتح سے
منسوخ ہے جس کا خود بخیر مقلد صدیق حسن خاں اپنے ناسخ منسوخ میں اقراری ہے اور لکھوی نے اپنے
اس برے عقیدے کی تردید کر دی ہے فقر صلوٰتی عنی لہ عنہ سہ اوہ الخ اس کے ہی ثابت ہوا کہ بوہر کو شریک
اہل کبار کے آپ شفیع میں چاہو فرمایا حضرت نے شفاعتی لہ اہل کبار یعنی فری شفاعت بڑے گنہگاروں کے لیے ہے

جو مومن بندہ حشر دن ہوسن خوف اندوہ سوایا
 آدم اگے عرض کرن گے کہ سن ساڈے باو کے
 ہی ملکاں تیں کروایا سجدہ ہر شے نام سکھایا
 اوہ کہے نہیں ایہ شان میرا کربا دوس شجرے تائیں
 لوح کہے اک سوال کتیم بن علموں مشکل سوئی
 خلیل کہے میں شان نہ ایہ تری کوٹراں کرے بیانہ
 رب تو ریت اوسنوں سے دتی قرب دتا درگا ہی
 تیں عیسیٰ دے دل جا ہو عبد رسول روح اللہ سوئی
 جسدے رب گناہ سبہ بخشے اوسنوں عرض سناؤ
 دج دربار الہی درخل سو داں اذن اللہ تیں
 پھر حکم تیرا محمد تیرا عرض سنا ہے
 جو کریں سوال میں دلیساں تینوں کے اسرور مقبول
 پہر کر اں شفاعت حدیث اوسے اللہ میر تائیں
 پہر اذن دوبارہ منگساں جیونکر اول طور سرنستے
 پھر ترحی داری اذن لے سجدہ او دین حد حوالے
 پھر دوزخ دج نہ رہی کوئی بن کافر تہیہارے
 اوس دج ذکر جو نجدیوں چار کسہاں پہلی داری
 جو کدھ آتش تیں جس دل لندڑ جو دا قدر ایمانوں
 حکم ہوسی جس رائی قدر ایمان نکال اوستائیں

بخاری اس نون کرے روایت پیغمبر فرمایا
 کہ سن کوئی شفیع بنا بیجے سختوں اس کدھ یاد
 رب اپنے ہتھ او پایا تینوں جنت دج دسا با
 سن کریں شفاعت اللہ اگے سختوں چھوڑا تیں
 اگے لوح نبی دل جا ہوسلا مرسل سوئی
 تیں ابراہیم نبی دل جا ہوا دہ خلیل رباناں
 تیں طرف موسیٰ دی جا ہوا دہ خاص کلیم الہی
 موسیٰ کہے نہ شان ابراہیم خون جو کتیم کوئی
 عیسیٰ کہے نہ کم میرا ایہ طرف محمد جا ہوس
 پھر میرے پاس آون تاں میں پھر جانا اذن خدا
 جان دیکھاں رب نون سجدہ جا ساں جتنا اللہ چاہے
 توں جو آکھیں میں سنساں توں شفاعت کریں کہوں
 پھر آکھیا نبی اوٹھا سا میں سر کراں سوال الہی
 پھر دوزخ کنوں نکال اوسناں نون داخل کراں کہتے
 پھر دوزخ کنوں نکالاں جنت داں اوس حد والے
 پھر آتش تیں کدھ جنت داں اس حد واسک
 ایویں ہر روایت نسوں دج صحیح بخاری
 یا رب امتی امتی کسہاں حکم ہوسی رحمانوں
 میں جا کر کدھ کسہاں مٹ کر کسہاں او دین حمد تائیں

۱۔ کہ سن ایچ اس حدیث بخاری سے حضور کی غیب والی قیامت تک ثابت ہو رہی ہے کہ لوگ عرض اس طرح کریں گے اور وہ اس
 طرح جواب دیتے جائیں گے پھر حضور صلی اللہ علیہ وسلم کا شفیع ہونا حضور باری میں صحیح حدیث سے منکر خود ثابت کر رہا ہے پر آیت
 اور حدیث لا ادری یا یفعل فی دلائلکم سے حضور سے یہ ظنی کرنی اور یہ بیان لگانا کہ مجھے نہ اپنے خاتمے کی خبر ہے اور نہ تمہارے
 خاتمہ کی حالانکہ اس آیت اور حدیث کا مطلب یہ نہیں نیز یہ دونوں منسوخ میں چنانچہ ابن قیم نے اسباب التذوق میں اور
 تو اب ہوا ہے اپنے ناسخ منسوخ میں اس آیت سورہ اوقات کو منسوخ کہا ہے پھر منسوخ شدہ آیت سے لوگوں کو گمراہ کرنا کہ قدر
 عبادت ہے اہل اسلام سے فقیر صلائی مفی الرحمہ سے پھر ایچ اس حدیث سے ثابت ہوا کہ اپنی طرف نظر کرنا اور اپنے نفس کو حاضر سمجھنا شیوہ
 پیغمبری ہے شہ پھر دوزخ ایچ ہمارا ہی ہی اعتماد ہے کہ کافر کی شفاعت ہرگز نہ ہوگی اور گنہگار خواہ کیسا ہی ستم جو نگر ذرہ سے
 ہی کم ایمان اگر بچ رہا تو شفاعت سے خلاصی ہوگی پھر نجدیوں کا انکار کرنا گویا قرآن حدیث سے انکار ہے فقیر صلائی مفی الرحمہ

<p>مرداں دے کم کم خدا دے ہوئے ایسے بیاباں تھی وانہ لگن دیکو کون اکوال دکھا دے مشکل واماں بہت کر کے چڑھدے مرد ہلیرے غلبہ حجت مدد جسدے پاروں ہووے پائیا طالب محو ہووے اورس ذوقوں فضل سووے ارحم دا جاں تعلیم کرے گا کامل عقدہ نکل کھلووے</p>	<p>ایسیاں آیتاں ہووے تیریاں وچ قرآنی آیاں وَاللّٰهُ يَعْمَلُكَ مِنَ النَّاسِ خَدَاتُكُمْ لَوْ كَانُوا يَشْعُرُونَ سالک نوں وچ راہ فقر دے امتحان تیرے اس مشکل دے حل کرن نوں نسخہ اک فرمایا اوہ سلطان الذکر جو ذرہ ذرہ کرے جسم دا پیر ایہہ کامل مرشد باسجوں منزل حل نہ ہووے</p>
--	--

<p>وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ۝ وَنَزَّلْنَا مِنَ الْقُرْآنِ اور کہہ آیا حق اور گم ہوا باطل یقین باطل بتا گم ہو جائے والا اور اتارے ہیں ہم قرآن میں سے فَهُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ۝ وہ چیز کہ وہ شفا ہے اور رحمت واسطے ایمان والوں کے اور نہیں زیادہ کرتا واسطے ظالموں کے مگر کڑوا وَإِذَا النَّمِطُ عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَمَّنَ بِنُفْسِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَؤُوسًا ۝ اور جب لعنت جیتی ہے ہم اور انسان کے منہ پھرتیا ہے اور دور کرتا ہے کرٹ اپنی اور جب لگتی ہے اور کھڑی ہوتا ہے نا امید</p>	
--	--

<p>جو شہہ ایسی گم ہون والا بے شک غرضو ابلی تے دور دے کر یا پسا اپنا جاندا برے پریرے عیش خوشی وچ دور ہووے سنگ کبر غرور پیری تاہو غافل فخر کبر تہیں جاندا دور نکارا نعمت وچ نہ شکر مصیبت وچ نہ صبر کرنیدا</p>	<p>کہہ توں دین سپا ہن آیا منگنی جوٹھ خرابی جاں بندے نوں ایسے نعمت دیندے منہ ساو تہیں جاں اوس تنگی سختی سوچے کردا نا امید سی وچ انسان شرارت ہے ایہہ غنی ہووے جد یارا ہووے کنگال تا ما یوسی پیر منہ کہتا کر لینیدا</p>
---	--

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ أَهْدَىٰ سَبِيلًا ۝
 کہہ ہر ایک عمل کرتا ہے اور طریق اپنے کے پس پروردگار تمہارا خوب جانتا ہے اور شخص کو کہہ دیت یا نبی اللہ سے راہ کو

<p>جو بہت بدانت آتے اوسنوں ہی رب خوب سنجائے اپنی طبع موافق لوکی عمل کرنی دے سارے ہر فرقہ خوش روش اپنی تے جو خود پاس رکھاوے روح دا حال لگے جگہ چھین وحی ہوئی موجوداں</p>	<p>کہہ توں ہر کوئی عمل کریندا جو میں مناسب جانتے شکل مشاکلتا اک معنی طور طریق پیارے كُلُّ جَزْبٍ بَمَا كَلَّمْتَهُمْ فِرْعَوْنُ خَدَا فَرَادَا حضرت یسے آئے کولوں ہوا گزر ہوداں</p>
--	--

وَلْيَسْأَلُوا فَكَّ سِنِّ الرَّسُولِ قُلُوبُ الرُّسُلِ وَمَا أَرْبَبُكُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ۝
 اور سوال کرتے ہیں تجھ کو جان سے کہہ جان حکم پروردگار میرے کی ہے اور نہیں دیتے تم علم سے مگر تھوڑا

نہ ہوتا ہے میرا دل آپس میں کہا آپ سے بات پوچھو جو آپ کو ناخوش ہے تو بعض نے روح کی حقیقت کا سوال کیا
 تو آپ خاموش ہوئے تو اگلی آیت نازل ہوئی۔

حقیقت روح تدبیر کہوتوں ہے روح اور انہوں
 جو صحیح قریش لگے اسے کہیں محدود روح اساد سے
 بن پنجمیری داد غوی کردا ہیں تسالوں سارا
 کی گل اوس نول پچھیسے اونساں چیزاں تن تیا یاں
 جے تے دے سے یا اک دے سے یا کجہ دے سے تا میں
 کہف اصحاب سچو گم کیونکر زندے میں یا موعے
 تریجا کرد سوال حقیقت روح دی کیونکر آئی
 کل و انام لیا ناہ اث و اللہ نال الایا
 قریش کہیں سی وعدہ کل و اتنی مدت ہوئی
 تا وحی آکھیا جو گل کرنی ہو سکے کد اہیں
 فر کہف اصحاب تے ذ القرنین دے قصہ ب تارے
 روح دیاں مہیاں وچ مفسر دو تاویل لیاے
 دو جا عینی روح اللہ ہی روح الامین اللہ کے
 مجاہد کہے روح بنی آدم ذی شکل اک رب او پائی
 ناہ اوہ شکل فرشتیاں دی ناہ آدم شکل دیسا پائی
 بنی عوشوں ناہ چیز وہی کوئی ناہے روحوں سپا
 سچی طرف عرش کے کھلا ہو سی اوہ روز حشر دے
 جو کرن شریکت نال خدا کے کر سی اوہنا شفا عت
 تا روح دی نور تجلی پاروں ملک سے جل جائد
 کوئی فرشتہ نہیں سنگ جسدے روح نہ ہو کہ یارا
 گرد عوش دے قیامت نول کل ملک صفال چہ ہوں
 وغانا زیاں کارن کردے روح اندر اجاراں
 تے ایسوں فرشتیاں نول حیوں دہندے اوہ بھی تے نا
 یا روح ملک آہی مہنہ اوس چہ ہو کے ستر نہراں
 بولیاں ستر نہراں ہر ہر لہیوں تسبیح کردا
 یا روح بندیاں دی جان جہ سنگ بندہ زندہ زندہ
 اہر ہر ہر صحیح لے روح اندر ہمت کلام کہ یہی ہے

تے تسیں نہ دتے گئے علم برتوہ اقدار اس ہوں
 پلایا سے اتے جو ٹھ کدی نہیں بولیا مرد خدا کے
 مدینے گہل بندے علما ایسوداں کچھو یاراں
 جے دودے سے اکش دتے تا اوہ نبی صفایاں
 تا سمجھو نہیں پنجمیر آ کہن کچھو اوسکے تا میں
 تے کیہر اسبندہ مشرق مغرب تیکر گیا گنوعے
 کردے جا سوال نبی آکھیا کل دساں بہانی
 تا چالی روز یا باراں نہراں وحی نہ ہرگز آیا
 کیوں جواب نہ ملیا ڈول نبی غم لگا سوئی
 نا اث اللہ آکھیا کرت اس تیں سئل جائیں
 اتے حقیقت روح دیوں خاموشی نول رکھ سوہا
 اک روح کہن جس مادہ زندگی ساک مہیاں جا
 یا روح کلام خدا مادہ مخلوق اک نوع بتاند کے
 سرستھ سیر اوسکے من کہا کہ پیوے روح کساں
 سعید جہیر دے آکھیا کوئی اوہ مخلوق الہی
 جے روح چاہے تا زمین آسماناں پہنک لو اک وار
 تے روح بہت مقرب خلقوں پاس اللہ اکبر دے
 جے نوری پردہ روح تے ملکان سنہ نہ ہوندا عت
 ملکان نالوں ودھ حسابوں روح تولد رکھاند
 روحاں دی تسبیحوں پیدا ملک ہوں آشکارا
 تے روح دی حرف کو صف اتری ایہ سہ قدر تیاں
 ریکوچ حضور نہ علم فرشتیاں روح دیاں ساراں
 خلاصہ والا کتوں جسا تک نقل کرے آجائیں
 ستر نہراں زبان ہر مہنہ وچ ہر ہر جہہ شماراں
 رب اپنے دی خازن دے وچ لکھی روایت مردا
 جے نکل و نچے تا بندہ مردا جا قبر وچ بیندا
 اک آ کہن روح خون جو مویاں جاندا سنگ لگیندے

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَ اِجْحُنُّ عَلٰی اَنْ يَّاتُوْا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ

کہ البتہ اگر اکٹھے ہوں آدمی اور جن اور پر اس بات کے کہ لادیں مانند اس قرآن کی

لَا يَأْتُوْنَ بِمِثْلِهِ وَاَوْ كَانَ لِبَعْضِهِمْ ظَهِيْرًا ۝

نہ لاسکیں گے مانند اسکے اور اگرچہ ہوں بعضے انکے واسطے بعضوں کے مددگار

جے کل جن انسان جمع ہو لیادوں مثل قرآن نے اس کم و بچ کیوں خاص کیتا رب جہاں نے انساناں ایہ خاص ہو اس کان دوویں جویں جہاں انساناں جے ہُم نون جہا عام بنائے تاذی عقل تامی جو کفر انکار عصیان نہ تاد و بچ فرشتیاں کافی سنے عبادت مننے معجزہ نظم فصاحت راہوں اعلیٰ درجہ کل صفات وجہ ناہ مخلوق کہا رہے

نہ مثل اوسدی لیا سکن بہاویں مدد اکر دیا جائے تے سورہی خلقت آہی باہجہ انہا نہ روح جہا ناں ہوز نکولی منکر سو یا و بچ عالم قرآناں داخل اس و بچ مگر اوہو مقصود ہوئے دو نامی عجز جنان انساناں ظاہر اس کم و بچ ہو یا ئی عبادت سور بلاغت و چہ ہی خبراں غیب الہول نہ مثل کلہم خلائیق استوں ہرگز سمجھا جاوے

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَاَبٰی الْاَنْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُوْرًا ۝

اور البتہ تحقیق طرح طرح سے بیان کیا ہننے واسطے لوگوں کے بیچ اس قرآن کے ہر مثال سے بس انکار کیا اکثر لوگوں نے مگر کفر کرنا

تے اسال گوناگون بیان قرآن لوکانوں کیتا وعدہ وعید احکام تے قصے غیبی خبراں نالے کفار ال دیاں گلاں وار بچ گلے کلماتاں

ناشکری کرہتیاں لوکاں راہ کفر دلیتا رنگ رنگ عبارت خاص دلیل ال نال مثالے ظاہر کر کے شاہ رسل نون دسیا حال صفاتاں

وَقَالُوْنَ لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ مِنْ لَدُنْكَ حَتَّىٰ نُنزِّلَ عَلَيْنَا مَاءً غَيْرًا ۝

اور کہا انہوں نے ہرگز نہ سناں گے ہم واسطے تیرے بیان تک کہ پہاڑ دے کو واسطے ہمارے زمین سے چشمہ یا ہود واسطے تیرے

جَنَّةٍ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْاَنْهَارَ خِلَافَهَا تَفْجِيْرًا ۝

یاغ کجوروں کا اور انگوروں کا پس پہاڑ لادے تو نہریں دریاں اوسکے پہاڑ نے کر یا ڈال دے تو آسمان کو

كَمَا زَعَمْتُمْ عَلَيْنَا كَسُفًا اَوْ قَاتِي بِاللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ قَبِيْلًا ۝

جیسا کہا کرتا ہے تو اوپر ہمارے ٹکڑے ٹکڑے ہالے آدے تو اللہ کو اور فرشتوں کو متقابل یا ہود واسطے تیرے ایک گہر

فَوْنٌ زُخْرِفٍ اَوْ تَرْقِي فِي السَّمٰوٰتِ ۝

سوند کا یا چڑھ جاوے تو بیچ آسمان کے اور ہرگز نہ سناں گے ہم چڑھ جانے تیرے کیوں بیان تک کہ اوہا لادے اوپر سہاڑ گتے

نَقَرًا ۝ قُلْ سُبْحٰنَ رَبِّيْ هَلْ كُنْتُ اِلَّا بَشَرًا اَرْسُوْلًا ۝

کہ ٹپڑ میں اوسکو کہہ کہ پاک ہے پروردگار میرا نہیں ہوں میں مگر آدمی پیغام پہنچانے والا

چشمہ جاری کریں نہ کوئی دہرتی کنوں افاوے

کہن اعتبار نہ کریئے تیرا جہاں کارن ساڈے

یا ہوسکے باغ انگور خجور ان نہراں درج و گادیں
 یار ویرد کریں اساڈے رب نون سنسے ملک سارے
 یا چڑھ جاویں پھر تھہ چڑھناں نہ صرف نہ منڈے
 جواب بیوہ گلاں دارب دسیا بچ سرد نون
 پاک میرا رب ہر عیبوں کامل قدرت و اللہ
 ابن عباسوں عکرمہ کرے روائت خازن لیا یا
 آکھے پاس نامشیں کہن محمد سدو یار و
 ہدایت حرص نبی نون سنسے خوشیں خوشیں آئے
 جاں تشریف لیاے حضرت آکھیا بول کفاروں
 تا سالوں کوئی بُرا نہ آکھے سمجھائیے جد سارا
 نہ عرب اندر کوئی گزریا جس نے قوم اپنی دکھائیے
 قوم اپنی تے عیب دہریں توں اگھیاں برابناں
 اتے اساڈے بتاں دی توں کریں نصیحت خواری
 جے توں کارن دولت مال اپہ دعویے کریں تہا
 جے سرداری ملک چاہیں تا تھہ سردار بنائیے
 جے غلبہ سودا جنونوں دارد کریے تیرا
 جے تندرست ہوئیوں تا بہتر نہیں تے غدر اساڈا
 سن کے حضرت کفاروں دی مندی رام کہانی
 میوں رب تہاں سول گھلیا خاص رسول بنا کے
 میں بلا تہاں چا ناں نام بشیر نذیر سداواں
 جے کر قبول تا دین دنی وچہ نیک نصیب تہاں
 تا کافر کہن محمد جے توں بات نہ مندا کوئی
 توں آکھے خدانوں چک پھاواں حنا زمین بنا
 جیوں وچ شام عواق و لائت نہراں تہاں تہاں
 جے صدق رسالت تیری دی انہاں دئی آن گوئی
 قصی کلاب و امیٹا ہی سنگ او نہاں دریا جیوے
 جے اوہ ہی ہرے شہادت آکھے حق تہاں میں جانا

یا دیوں سٹ آسمان ساڈے تے جھونکرتوں تہاویں
 یا کوئی ہوکے سونے دا گہر بنیاں کان تہاں
 چڑھ کے کوئی کتاب اتار تا پڑھئے نال امن دے
 جواب ایہی چپ مجھو لال دا کہہ دے اہل کفر توں
 میں ناں بشر پنیر کیتا خالق عزت و اللہ
 جو داں مرد قریش اشرازاں رل گھڑتا پکایا
 نال اوس کے کر جہگڑا اپنے عذر تمام ستار و
 شاہ قوم میری دیاں اکہین وچ رب چانن لادے
 سدا اس کارن تاجہگڑا مک جاوے یکباروں
 جے توں پھیر نہ کہیں ساڈا غدر ہو سی تہا یار
 برابنا یا ہو دے کر کے اٹھے عمل بنا میں
 دین پواندا مندا آکھیں او نہاں بے عقل تہاویں
 پایا وڈا تفرقہ چال پسند نہ کریں ہمار سی
 تا ناں اساڈے حاضر لے جتنی خواہش تہا
 ملک حکومت شاہی دے کے اپنا شاہ بنائیے
 جتنے مال کہے لگ جائے کر یے فرج دوہیرا
 ہو جاسی معقول دسین جہب جاوے مک تھادا
 فرمایا کوئی گل نہیں میں عرف نبی تہاویں
 تے سبھی ایہ کتاب میرے دل ڈاڈا فضل کما کے
 جنت دی خوشخبری دیواں دوزخ کھول ڈاڈا
 ناہ منوں تا خبر دیاں رب فیصلے کرے اسانڈے
 تے تہاں تہہ جگہ تنگ ساڈی زندگی اوکھی سولی
 کسلا ملک فراخ بنے وچ نہراں آب چلا دے
 یا کہہ ساڈے اگلے موئے زندہ کر دے سائیں
 پرتیری بات چچاں گے اسیں جے او نہاں خبر سناتی
 اوہ پیر نیرنگ سچاواں داد اتیرا خاص سدیوے
 فرمایا انہاں کماں توں نہیں پٹا ساڈا آناں

جو نامناسب سخن اور لے میرے پیش کریندے
 تا کہن لگے کہہ رب نون نازل کرے فرشتہ کافی
 تے باغ محل سونے دے تینوں بر لوے پاک الہی
 تا فرمایا اس کارن میں رب نہ گلیا مولے
 تا کہن لگے یارب تے ملکات تائیں پیش اسادے
 جاں کلمہ سخت بے ادبی والا سنیاں سرور سائیں
 عبدالمدین ابی منافق اور ہی اسیا نالے
 توں کوئی بات نہ دسی سن اسیں ناہ ایمان لیا دالے
 نہ اپنے کان نہ منگیا توں کہہ ہو کے اسد اپارا
 میں کدی نہ تینوں منساں تا جو در لوٹھی آسمانے
 جسوں کہوں پڑیاں اسیں نال فرشتے شاہد لیاں
 قسم الہی تا ہی تینوں سچیاں مول نہ جاناں
 تا طوبی محبوب تسلی کارن کبر بد است

اڑنیاں پاؤ کفر نہ چھوڑو گلاں گھر گھر کہندے
 ادہ تیری بہرے شہادت آکے ہو یقین صفائی
 تا عامال نوکاں مثل نہ لہیں رزق معاشوں بھائی
 میں ناں بشیر نذیر کفاراں دساں خوف ور دلے
 جاں نظر آون تا منساں نہیں تے رہساں دور دوراں
 تا غصہ غضب کمال ہویا اٹھ بیٹھے کبر عطا میں
 کہند اقوام جو چاہیا کوں تساں اوستہیں کیتے نالے
 منگ غدا ب ادہ صیدا دساں داکم خوف اتنا دالے
 رتبہ تیرا پاس خدا دے جان لوک آشکارا
 دیکھدیاں چڑھ جادیں لیا دیں دہروں کتاب عیاں
 یارب نون نال لیا دیں اطمینان کرے آسا دیں
 بو نہہ غمناک ہوئے ایہ سن کے گبروں ہو روزانہاں
 اگلی آست نازل ہوئی خازن وح حکاوت

خیا نت حافظ محمد لکھوی

ہاں میں انسان نہ طاقت تینوں نفی طاقت میں
 جو انگل نال کرے جن مگرے استیں دیکھ سائے
 مگر ایہ عاجز محض نبی نون اپنے جیسا بنا ندے
 قرن شیطان تدے ایہ ہے فرقہ خاص شیطانی
 معجزے سچے نون دتے یا سچوں حد حسابوں
 جن دو کہن کیتا تے دگیا انگلیاں تہیں پانی
 آست جوڑ نہ سیکے اک ہی جن انسان تامی
 مذہبوں رہے مستصیب فدی اکثر کیے والے
 ادہ جو کبہ طلب کریندے سچے سب کبہ دسیا جا
 تدے کفاراں نون منہ منگے رب غدا تے گلیا

ایہ لکھوی کولوں گل بنائی جوڑ تریاں گیاں
 طاقت کون رکھے چا دسو نال انصافاں بھالی
 تے شیطانی زور تصرف نال ایمان رکھانڈے
 وح نجاری باب الفتن اندر پڑھ نال صوابی
 ادہ کافی اہل عقل نون حاجت ہونیں اس بابوں
 سبہ تہیں ڈوا مہجرہ جالوں ایہ قرآن حقانی
 کیشری رہی پیر حاجت مہجر طلبن ہو جو خا می
 ضد نہ جھوٹاں مہجرے طلبن مندے نہیں ردا
 تا آوند اثرت غدا ب ادہ نون ہرگز دیر نہ لاند
 جو کل جہانناں کارن حضرت رحمت نے سر دلے

وَاٰمَنَ النَّاسُ اَنْ يُّوْفَّ مِنْهُمْ اِذْ جَاءَهُمُ الْكَلْبُ اَلَا اِنَّ قَالُوْا اَلَعِثَ اللّٰهُ بَشَرًا رَّسُوْلًا
 اور نہیں منع کیا لوگوں کو یہ کہ ایمان لائیں جسوقت آئے انکی پاس ہدایت مگر یہ کہہ کر انہوں نے کیا سچا اللہ نے آدمی کو نبی بنا دیا

نہ روکیا کسے ایمانوں لوکاں جدوں ہدایت آئی

مگر اسباب جو کیوں آیا اونہاں بشیر رسول الہی

کرن تعجب اسماں جیسا کیوں بندہ رکے گہلیا
 بن کفار ال دنگ و نابی شرفی لوں کہندے
 ایسہ کرن تعجب کفار اندا سے بے سود کامی
 تا کان بدانت ملکاں رب چا ملک رسول پوجاند
 جنس جنس دل جھکدی نالے درود دند او دل

کنوں نہ ملک لپتا آسمانوں پیغمبر بن ہلیا
 اپنے جیسا ڈرا بہانی اسمعیلوں لیندے
 ناں جے اپر زمین فرشتے جلدے پھر کامی
 تے انساناں دے کان فرشتہ یوحنا نہیں بہاند
 غیر جنس لوں غیر جنس دا درود اندوہ نہ ہلدا

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ابْنِي وَيُنْكِرُ إِنَّهُ كَانَ بِجِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا

کہہ کر کفایت ہے اللہ گوہ درمیان میرے اور درمیان تمہارے تحقیق وہ ہے ساتھ بندوں اپنی کے خبردار و مکتبہ والا

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۚ وَمَنْ يُضِلِّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ

اور جس کو ہدایت کرے اللہ پس وہ ہے راہ پانی والا اور جس کو گمراہ کرے پس ہرگز نہ پاؤ گناہور سے اونکے دوست

مِنْ دُونِهِ ۗ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عُمِيَائًا ۚ وَكَمَا

سوائے اونکے اور اکٹھا کرے گا اونکو روز قیامت کے اوپر سرسوں اپنے کے اندھے اور گونگے

وَصُمَّاءَ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُجْرِمُونَ ۚ وَكَمَا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذُرِّيٍّ ۖ فَآخِذُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا ۖ وَلَا تَكْفُرُوا

اور برے جگہ رہنے اونکے کی ذریعہ ہے جب بچنے لگی زیادہ کرینگے ہم اونکو آگ دہکانا

اتے رب جنوں کرے ہدایت بس او سو راہ پاوے
 تے موٹاں پرینے اونہاں اوٹھا وال گے ایسے فرزند
 جاں کمزور ہووے آگ یعنی جسم چا ستر سارا
 کردا انس روایت کیے میں سنیاں حضرت یا رسول
 فرمایا جس پیراں پرینے دنیا وچ جلدیا
 اپنے گنگے بولے اٹھن تے روح روز خسرو دے

تے جس گمراہ کرے پہرین رب کپڑا اور چپوڑا
 اپنے گنگے بولے اٹھن جگہ جہنم پہر دے
 پہرا دسدی آگ دہا پئی یعنی کرینی جسم دوبارہ
 منہ پرینے کوں روز قیامت کا فرادھن خانوں
 اوہ منہ پرینے ٹوران تے استہیں ہتھ
 دوزخ وڑویاں تک اس پب دیکھن منن خسرو دے

ذَٰلِكَ جَزَاءُ ۗ هُمُ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا ۚ وَقَالُوا نَحْنُ عِظَامٌ مَّاتَةٌ

یہ ہے سزا اونکی بسبب اسکے کہ کفر کیا اونہوں نے ساتھ نشانیوں ہماری کے اور کہا کیا جب ہوا اپنے ہم ہڈیاں

رُفَاقًا ۗ إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ۚ

اور ہوسیدہ کیا ہم البتہ اوٹھائے جائینگے پیدائش نئی میں

شہ تا کان الخ میٹھوں ہننے چلتے پھرتے لٹھنیں آرام والیاں سے ۔ بیوانے جوئے بہہ قید اسنے لڑائی
 کہ فرشتوں کا زمین پر ہونا بت ہے مگر اس میں ان کا مسکن نہیں مسکن ان کا آسمان ہے گو زمین پر کس خاص
 خدمت کیلئے آئے ہیں فیر حلوانی عنی اللہ کہ دوزخ الخ قول حضرت من لہری رضی اللہ تعالیٰ عنہ کا ہے اور لہری نے
 کہا کہ میدان حقت میں آنکہہ کان زبان حاصل ہونگے فیر حلوانی عنی اللہ

ابہ سزا اوس عوض اونہاں جو منہ نہیں آیا کیا پھر اسیں اٹھائے جاساں خلقت نویں بنا کے جاں مر کے مڑا نہیں تہیں منکر سو اہل کفر دے	تے کہن کیا جد ہڈیاں ہوساں مرنے بعد تہاں لا فرطن کرن بسن انج نہیں ہو سکد جا کے تا اگلی آنت رداونہاں پی اتہری دیکھو پڑھ کے
--	--

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ قَادِرٌ عَلٰۤى اَنْ يَّخْلُقَ مِثْلَهُمْ
کیا نہیں دیکھا اونہوں نے یہ اللہ کہ جس نے پیدا کیا آسمانوں کو اور زمین کو قادر ہے اور براؤ کے کہ پیدا کرے مانند اونکے
وَجَعَلَ لَهُمْ اَجَلًا لَا رَيْبَ فِيْهِ ط فَاِنَّ الظَّالِمِيْنَ اِلَّا كَفُوْرًا ۝
اور مقرر کرے واسطے ادن کے ایک وقت کہ نہیں شک سیج اوکے پس انکار کیا ظالمون نے مگر کفر کرنا

کیا وہ رب نہ تھکن جس نے زمین آسمان اوپائے جو ایسی قدرت والا پیش اوس کیا انسان بیچارا مر کے جیون دی کوئی مدت اونہاں کال ٹہرا دے مگر ال منکر قدرت والیاں دیکھہ نشانیان ظاہر	اوہ اس تے قادر ہے جو اونہاں مڑ سپدا فرمائے او کہا نہیں اوس مارا اونہاں نون کرنا پھر دوبارا نہ شبہ تردد ہووے جس وچ لائق اوسنوں آدے پھر ہی کفر انکار کریدے ہو جاندے دیکھہ باہر
--	---

قُلْ لَوْ اَنْتُمْ تَمْلِكُوْنَ خَزَاۤئِنَ رَحْمَةِ رَبِّيْٓ اِذَا لَّا فَسَلْتُمْ خَشِيَةَ
کہ اگر تم مالک ہو خزانوں رحمت پروردگار میرے کے اسوقت البتہ بند کر رکھو تم ڈر
اِلَّا نِفَاقٍ ط وَكَانَ اِلَّا نَسٰنٌ قَتُوْرًا ۝
خرچ ہو جانے کے سے اور ہے آدمی تنگی کرنے والا بدانت ال انسان کج الخیر لبتہ دین:

کہہ جے مالک بنوں خزانیاں رحمت رہدیاں سندے تے تنگ دل انسان تنگی دی عادت اسنے پائی جاں گنج خزانے ہتھ انہاں دے وچ نہیں کہہ آیا جاں نہراں باغ خزانے سجزے کیتے طلب کفار ال تے اونہاں نون روک رکھو تہیں حرص بخل تہیں ڈردے پر جگہ فضول نہ خرچ کیوے مال ال رہدیاں تہیں سرکوبی دے بلو تسلی کارن بجر ہدانت	تا ہی خوف گھٹن دیوں ڈردے روک رکھو گے کہندے گھٹنوں ڈردا بہادیں لکھہ کروڑاں مال ہویاں تا انکار انہاں دیوں کیا ڈراہل ایماناں پایا تا فرمایا گنج اپنے ہی جے دیاں تسال اشرا ال بخل صفت بوہنہ مندی ہونی اندر مذہب ہر دے تے رہدے راہ لوٹا دن صفت کرم دی ہونی پائیں قصہ شروع کیتا تا تہیرے دل اوس بجر عنانت
--	---

وَلَقَدْ اَتَيْنَا مُوسٰىٓ لِسَمْعِ اٰیٰتِ بَيِّنٰتٍ فَمَسَّلَ بَنِيْٓ اِسْرٰٓءِیْلَ اِذْ جَاۤءَهُمْ
اور البتہ ہمیں دی ہمیں موسیٰ کو تو نشانیان ظاہر پس سوال کر بنی اسرائیل سے جب آیا اونکی پاس
فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ اِنِّیْٓ اِلٰیكَ بِمُوسٰىٓ مَسْحُوْرًا ۝
پس کہا واسطے اوسکے فرعون نے ہمیں سے کہتا ہوں تجھ کو اے موسیٰ جادو کیا ہوا

اسال بیشک نون نشانیان ظاہر تیاں موسیٰ تہیں	نون کچھ اسرائیل پاس اونہاں جدائے موسیٰ سائیں
--	--

تاکسیا اوسوں تینوں میں ساحر خاص چھاناں
 تبھہ چہا پور عاصا گندھ زبان جو کہل گئی نالے
 ہو روخون تے ڈڈاں نوں نشا سناں کنوں ضحاگ ست
 صفوان ابن عسال کنوں سن پارسناد یسایا
 بی کیسا ناہ شرک کرد ہو روخون حراموں ڈر ہو
 نہ بے گناہوں چننی کر کے حاکم کنوں مراد
 تے خاص تسادے حق ہو دو چین چین حد نہ لنگبو
 تبھہ نبی کے چمن لکھوی ثابت کرد کہل سنے
 ہی قدم مبارک حمن ثابت نال حدیث بخاری

مفعول بمعنی فاعل ساحر علم سحر جس پاناں
 دریا چین طرفان تے مکڑیاں نالے قتل ڈالے
 لکھوی نقل کرے اس ورج ہی تبھہ چمن دی ست
 دو مرد ہو دہنی تہیں اس آنت واسوال الایا
 زناہ بیارج نہ مکر نہ چوری ہی بہتان نہ کر ہو
 نہ خنگ کفار ان تہیں انس و جنو سب نول حکم سناد
 اونہاں تبھہ نبی کے چنے کیسا پر دی کرد نہ سنگر
 نال حدیث گواہی چلیاں تے ایہہ شرک بنا سنے
 جلد اول ورج سنے پاؤں دیکھہ حقیقت ساری

عاصا لکھوی کی توجہ سے بڑا کڑی لکھ چھنا
 حضرت سیدنا ابی بکر رضی اللہ عنہما کا

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتُ مَا أُنزِلَ هُوَ إِلَّا بِإِذْنِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِصَاحِبِ
 کہ ابنہ تحقیق جانا ہے تونے کہ نہیں اتارا ان نشانیوں کو مگر پروردگار آسمانوں اور زمین کے تے واسطے دکھلانے کے
 وَإِنِّي لَأَكْظُمُكَ يَفِرُّ عَوْنٌ مَثْبُورٌ ۝ حضرت سناذ رضی اللہ عنہما کے رسول اکرم
 اور تحقیق میں ابنہ گمان کرتا ہوں بلکہ اے فرعون ہلاک کیا گیا ہے صلی اللہ علیہ وسلم کو جود کہ توجہ فرماتے اسے نفی یہ بیان کا

موسیٰ کیساتوں جانا شیک جو بجز نہیں اتارے
 تے میں ملعون جاناں پک تینوں آفرعون تہا ہی
 ساحر ضال کریں توں تے میں ندھ ملعون چھاناں
 اتے ضال میرا ہے تیرے ضالوں صحیح ناداناں

مگراں دہری انبر دے رب اہہ آساں
 روگردان نشانیان تہیں تے جو شہادج گرا ہی
 ورج ہلاکت ڈبا ہوا جو شہادت مگر جاناں
 ورج مدارک دے ایچے کہند امر درباناں

فَأَوَادَ أَنْ يَسْتَفْرِضَهُمْ مِنْ أَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ جُنُودُهُ
 پس ارادہ کیا کہ بکا دے اذکو اپنے نکال دے زمین سے پس غرق کیا تہنے اذکوا جواگ ساحر اور اس کے جوساگ

چا گیا بھر فرعون جو گدھے اونہاں معر زمینوں

ڈوبیا آساں فرعون تے اوس کے ساتھی بھر کرے لیاں

وَقُلْنَا مِنْ لَدُنِّي بِإِبْرَاهِيمَ إِسْمَاعِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ يَا إِخْوَانِ وَخَلِّ
 اور کہا تہنے تہچھے اوس کے واسطے بنی اسرائیل کے
 الْأَرْضَ إِخْوَانِ لَا جِئْنَا بِكُمْ كَفِيفًا ۝
 آخفت کا تے آئیگے ہم تکر لیتے کر

اسکونوا الارض یا اخوان
 جو تم زمین میں چلو جانا اور

بعد غرق فرعونوں اسرائیل نول آساں اللہ
 فرجہ حاضر ہو دے عاہ روز قیامت والا

دوسو شہد معصومے اندر میں جانی دل آیا
 سہنساں تہساں لیتے نوال تے فیصلہ سہی سنا

سہ معقول یعنی سحر باور کیا گیا تہچھے فاعل ناصر ہے یعنی جادوگر نوالا یا تہچھے علم سحر فرماتے انہاں

بزرگی علم اس آیت و چون ظاهر سوئی بہاری
 جو بے عمل ظاهر و چ بہاویں عالم نظری آوے
 اہل علم دی صفت کستی اوہ دکن و چ سجوداں
 پہر جو کرے نہ سجدہ ناہ شروع حضور کزید
 ایوں جو کوئی سجدہ سجدہ اس نہ جانی
 اس سورہ و چ سجدہ ایہو ایسی جاہگ آیا
 جاں آیت سجدہ پڑیکے بندہ سجدہ رب نول کردا
 میری ہوئی خرابی جدا اولاد آدم دے تاملین
 تا اوس جنت ملا بدلے حکم مناوان ربدے
 جے رو یا خوف آلہوں اوہ نہیں دوزخ ڈالیا جاندا
 نبی کیسا اک شخص آنا جس نیکی اک نہ آہی
 میں جدمال تا سارہ مینوں کجہ خاک ندی و چ ڈالو
 اس کارن جو جیکر میں مر گیا تا پاک الہی
 چھے موت اوسدی و اویں عمل وصیت کردے
 جو کندی اوڈی سواہ اوسدی نول حاضر کرین تامل
 یا مونی تضرع علم جو میں اپہ کر توت کماٹی
 تے اوسنوں بخش دتا رب نفلوں مسلم و چ گواہیاں
 اوسد تن اکہیاں تے دوزخ اک حرام کیوے
 کے و چ بے سجدے روئے شاہ رسل اک آیتیں
 کہے اسانوں روکے ایہہ جو باسچوں نام اللہ دے
 تے آپ خدا دوایس بنائے دونال پوکار کریندا
 یعنی سانوں کئی خدازاں پوچن تہیں بند کردا
 جس احوال اکہہ اک دوزخیکے ڈنگا دال نظر دا

ہی علم تاملین سنگ عمل ذوقی انفال سدا جاری
 پر و چ حقیقت جاہل ہے جے عمل خلاف کما دے
 شوڈیاں پہنے عجز نیازوں ہونے بالمقصوداں
 نفی علم دی ہوئی اوہ تہیں بہاویں علم رکھیندا
 کیونجو کفر پیا جس اوسنے چہدھی مسلمان
 بن ماجہ و چ خبراں ایوں حضرت نے فرمایا
 اوہلے بیٹھ روک شیطانی اتے اس گل نول پورا
 حکم سو یا سجدہ داتے اوس سجدہ کیتا سا میں
 تے مینوں حکم سو یا سجدے و انکر دوزخ ڈیکے
 جو یا سو یا دودھ نہ بدلگ برت منہاں پرچ آندا
 مردیاں کرست وصیت اینج اولاد اپنی نول بہائی
 تے کجہ سواہ اوڈا و چ میدان وصیت پا لو
 سخت عذاب کر لسی جو کسے اگے ہو یا ناہی
 تری اتے خشکی نول ہونے حکم خدا بر تر دے
 فرمایا ایہہ کم کیوں کیتو کردا عرض صوابی
 تیرے کولوں ڈریاں یا رب جنت ہوش لیا بی
 رید خوف تے عجزوں رونانمتاں ڈویاں تہیاں
 جو رب تہیں ڈر کے روکے ہی جو رب تہیں ڈر کے
 یا اللہ یا رحمن کہن سنکے پوچھل صفا تہیں
 سو نہ نام پوکارن جائز کارن اوس زیجاہ
 تا اگلی آیت نازل ہوئی خازن و چ فرسیندا
 تے آپ خدا دوایس بنائے ہو یوس کہوٹ نظر دا
 جوں عمر زمانے واں اکہیں دا جن اوہ باہر کردا

عالم عمل

شہرہ ستہ

اکہ تہی اہل صفت

قُلْ اَدْعُوا اللّٰهَ اَوْ اَدْعُوا الرَّحْمٰنَ ط اَيُّهُمَا تَلَّ عَوَاظِلَهُ الْاِسْمَاءُ الْحُسْنٰى

کہہ پکارو اللہ کو یا پکارو رحمن کو جسکو پکارو گے تم پس واسطہ اوسکے میں نام بہت اچھے

جیسا نام پوکارو سبہ حق سوئے نام شمار
 اوہ ذات اکو دے کارن بہاویں کتے نام چنارو

کہہ تہیں اللہ نام پوکارو یا رحمن چنارو
 ربدے میں اسما حسنیٰ جس ناموں اوس پوکارو

تتاویں نام خدا سے جو اوہ پڑھے بہشتیں جاوے
 نہ صفات میں خدا نہ رب تہیں ہو یاں جدا کہ امیں
 ذکر لسانی کو لوں قلبی روحی ذکر پیار سے
 وحدت اتے الوہیت دل صرف وہی ان لگاناں
 تے صاحب ذکر ایشادے لذت گوناگون ٹوہاں
 اکھوں طرف مستحی جاوے نظر اوے ول دائم
 با محول کامل شیخ نہیں ایہ راز ہوندے آشکارا
 نام خدا بہین برابر حق درست عقیدہ
 مضائقہ نہیں جو اسم کسی وچ خاص اک اثر ہو
 سبے اسم بزرگ نہ اک دوہے وچ فرق لیاویں
 حضرت پڑھن بلند قرائت مشرک گالیاں دیندے

پرا کو ذاتی نام صفاتی اوسکے یا پجہ سوتاے
 بہادیں ہون صفاتی بہادیں فعلی ہون مناسبتیں
 اوستہیں ودھ کے مال تفکر ذکر مدارج بہار سے
 اعلیٰ رہ مقام اس مقصد انصافی لوں ہے پاناں
 پرنقلہ دے جو راز چھپانے پونچھے دورشتا ہاں
 ایہوراہ فقر و سارا ہوا اس اوپر قائم
 طالب ہو کے مولیٰ داتس طلب اندر قریار
 لذت شوق اثر تے فیض ایہہ دوہی چیز فریدہ
 جو اوہ فیض تے برکت غیر اوسکے وچ ناہ دیوے
 فرق فیضان تجلی دلوں اسماء وچ نہ پاویں
 تا اگلی آیت رب اوتاری خانہ فریضندے

وَلَا جَهَنَّمَ بَصُلَاتِكَ وَلَا تَخَافَتْ جَهَنَّمَ وَابْتِغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ۝

اور مت آواز بلند کر ساتھ نماز اپنی کے اور نہ بہت آہستہ کر ساتھ اسکے اور ڈھونڈو درمیان اسکے راہ

نہ بہت بلند قرائت پڑھ جو مشرک دیکھ ہو پچاوت
 وچ نماز کے وچ نبی بلند قرائت پڑھدے
 تا حکم ہو یا پڑھ ایڈ بلند نہ مشرک شنن اوستائیں
 صلوة یعنی کہیں دعا احوالی وچ دعائیں
 صدیق لوں ہی کہیا میں تیرے پاسوں گزریا سنیاں
 فرمایا کہہ ہو اوچیرا پڑھیں میانی چالوں
 عرض کیتی شیطان لساواں لوک جگاواں ستے
 لَقْرًا غَاثًا خَفِيْمًا نَالِ اٰتِ اِيْمِهٖ مَوْسُوْخٌ سَدَنٰى
 نہی نہ تحریمی ناہ امر دجولی بلکہ بہائی
 آیت مجمل ایس مفسرنت یعنی پڑھناں
 نہ خلل حضور قلب وچ آدے اچھی پڑھنے پارہا
 نہ رہے ادب تلاوت ہی ناہ تہی حروف اولیٰ
 تے ارنے حد جبری وی حروف زبانون لکن سارے

نہ ہولی بہت جو سنن نہ چیلے وچے میل سوتاوں
 برا بہلا سن مشرک بکدے گالیاں رہنوں جھڑکے
 ناہ ہولی ایڈ جو ناہ سن سکن جیڑے مگر تسا میں
 اچھی رب تہیں منگدے تا ایہہ ہو یا حکم مناسبتیں
 شولی پڑھیں کہے سندا جس راز سناون تہیاں
 آے کہیا عمر توں میتوں لنگیا پڑھیں بلندی والوں
 فرمایا کہہ ہولی پڑھ ایہہ تہندی وکدوہ ستے
 مگر حدیث اجماع اسموں منسوخ نکرے کالی
 استنباطی اور مفسر لکھدے اہل صفائی
 اوچی ہولی دے سہنا ایہہ چال میانی پڑھناں
 نہ ہولی ایڈ جو سہے قصور لفظاں محض وچاردوں
 دو جاسن سکے اس قدر اخصی کر دے سیانی
 نہ حرف خیال تصور یاں جو ناہ خود سنے پیار سے

ذکر اور اخصی درمیان

نہ ہولی اولیٰ یعنی حضرت صدیق رہی اللہ عنہ نے عرض کی کہ جسکو سنا ہے وہ سنتا ہے تو اس پر فرمایا یہ قرطانی علی الدین

نماز دعائے ذکر تنہ ہم معنی نالو نالی
 ناچاہیے شغل فقراں اچھی ہوئی روانہ آون
 نہ اچھی پڑھن رواج اس وچہ حافر قلب رہندا
 جو ترک آداب تلاوت ہووے وچ نماز اخفاؤں
 نہ چھین بہت نہ عرف پوشیدہ بہت نال خیال
 جو وچ حضور قلب کے فرق نہ پوندا اچھی ذکر دل
 بلکہ محویت مقصود ذکر وچ ذکر تامل
 جہریوں ستر حصے افضل سری ذکر پوشیدہ
 ذکر اچھی وچ شوق تے جوش محبت ذکر یادے
 مستدیاں لوں جہری لازم تامل پڑے صفائی
 نماز اپر ناہ کریں قیاس ایسہ جہر اخفا وچالے

اطلاق نہ ہووے اک داد وچ تے وارد ہر حالی
 قلبی سری اخفی تے سلطان الذکر بتاؤن
 تے عرف خیالوں پڑھنا اس وچ فرق ادب وچ پوندا
 طریقے سنت دلوں ہوسی عمل خلاف بناؤں
 تے وچ ذکر دے جہر نہ مانع اس کارن ہر حال
 نہ محویت اخفاؤں خلل کھیوے ذکر دقروں
 رہے مذکور تصور وچ نت یغ خیال ورائیں
 باہج تصور و شد صرف نہ ذکر دل ہووے رسیدہ
 حرص ہو ادنیٰ وی ہی دل وچوں کڈھی جاوے
 مستیاں اخفی فروری لکوں ذکر جو کالی
 چال علمدہ ایسہ ذکر اں وچ پکرن ذکر اں دالے

اس نام ذکر و طریقہ جہر و اخفا

وَقُلِ الْمُحَمَّدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمَلِكِ وَ
 اور کہ سب تعریف واسطے اللہ کے جس نے نہیں بکڑی اولاد اور نہیں ہے واسطے اس کے شریک بیچ بادشاہی کے اور
 لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِّنَ الدُّنْيَا وَ كِبْرًا ۝
 نہیں ہے واسطے اس کے درست جانے دالذلت سے اور بڑائی کر اسکو بڑائی کرنا

قریشی مشرک اتے رفا دا خیال کرن جیوں ہی
 جویں مجوسی نال خدا دے کردے شرکت جالا
 مشکل سختی وچ رب چھان سنگ ذیالی
 گندے و ہم عقیدے فاسد آت دور کرادے
 جو شکر سبب فرید تخت داد وچ ارشاد خدا دے
 وچ حدیثاں انہاں فضائل طالب نظر دوران
 ایسہ چارے کلے کلے کل تلاؤں افضل نہیں بہاند
 تے اَلْحَمْدُ لِلَّهِ افضل کل دعاؤں نبی کہانی
 حمد گنتدے سببہ تہیں اول جنت جاسن بہانی
 اوہ روز قیامت سببہ تہیں مہرے وچ بہتال دعوے

کہ سب حمد خدا لوں جس کوئی نہیں اولاد بنائی
 نہ ملک حکومت اوسدی وچ کوئی ہو شرکت والا
 نہ اوسدا کوئی حمایتی جیونکر ہووے کان لوکائی
 راہ صواب نہ شرکت جس وچ نہ کوئی شک سماوے
 ہی معلوم ہویا جو نعمت مومنان ہووے زیادے
 تسلیل حمد تسبیح تکبیروں اجر دوتے تھہ آون
 واجب شکرانے و ڈیائی ریدی نت فرماندے
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ افضل ذکر اں وچوں ذکر ایسائی
 حمد دل شکر ادائے شکر اں حمد نہ ہووے ادائی
 جو سختی راحت ہر حالت وچ حمد الہی کردے

نہ نماز الخ زیادہ چینیے میں حضور قلب اور اطمینان نہیں رہتا اور کمال اخفا میں آلودگی اور محویت غالب ہوگی اور
 طریق مسنون کی رعایت نہ رہیگی لہذا فرمایا نہ بے ہوشی نہ سمف کوشی بلکہ آمادگی رہے اور اگر مجوسی خلاصہ

شکر خدا و اسورہ اسرائیل ختم ہے ہوئی سورہ کہف کے دو چ اتری مدنی ہے اک آیت اک ہزار نے پنج سو ہو چکتر کلے سارے	کہف اگوں ہے آئی خسدے پڑھیاں فر گئی اک سو دس آتاں یا پاراں یا چھ پنج ہنات چھ ہزار تے تن سو سٹھ حروف حساب شمارے
---	---

فصل سورہ کہف

خازن دو چ بود رہیں دیسا سرور سیاں اوہ رہسی دو چ حفاظت فتنے دجالوں ہر جائے ترندی دو چ تن آیتاں پڑھیاں دجالوں ہر مندا	دس آتاں جس اول کہفوں پڑھیاں نال مضاہ دو چ اک روایت آخر کہفوں آتاں پڑھن کمالے ایویں سو حدیثاں آیاں خازن دو چ فرسیندا
---	---

سورہ بنی اسرائیل سے سورہ کہف کا ربط و اتصال

سورہ اسریٰ دانگ سورہ کہف ربط کوں ہو یا اسریٰ شروع ہوئی تسبیحوں پاکی نال خدا سے تسبیحاں تحمید ال اندر مذہبوں جوڑ پراناں تسبیح مجد زبک دوویں حمداتے تسبیح ہی نالو نال اکبشیاں تاہیں سورتاں نے اہلیاں روح تے کہف اصحاب سورہ القدرین سوال ترائے روح تریجا دو چ اسریٰ دے ذکر گتیار بسائیں جواب سوالاں تاں دا جداہاں دوہاں دو چ آیا روح دا ذکر اندر اسریٰ دے اس کاہن دیسائے وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا وَرَجِ اسریٰ دے	روح المعانی دے دو چ اسدا ذکر مفسر ہو یا تے سورہ کہف شروع تحمیدوں ربی نال ثناء دے دو چ تر کر تلمن اکبشیاں انت ثواب نہ جاناں سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ پہلے تسبیح حمد صریح ہی اسریٰ ختم حمد سنگ حمدوں کہف شروع ہو ریاں جاں چھ گئے نبی تہیں دو چ کہف سورہ تسبیح جواب نہسی واضح تاں اس دو چ ذکر آندا اوہاں تدے تعلق آپس اندر اہنساں نے رکھو ریا جو روح اے حراج حقیقت ناہ دو چ نقل ہائے تے کہف اندر موسیٰ اے خضر علم دے ذکر آندا
--	---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شروع کرتا ہوں میں ساقی نام اللہ بخشش کرنوالے مہربان کے

اسم اللہ دے نال شروع جوے بخشش واسائیں الحمد لله الذی انزل علیٰ سبیلہ الکتب و لہ جعلناہ سب تریف واسیلے اللہ کے جسے اتاری اوپر بندے اپنے کے کتاب اور نہ کی واسیلے اس کے کبی	کامل مہر محبت والا پالے آخر تاہیں
---	-----------------------------------

ہے سب حمد خداؤں جس نے ایہ کتاب اتواری ناہ کوئی خضر قرآن مخالف اگھیاں کنوں کتاباں جس چاہے قرآن انکاروں رب گمراہ بنا دے	بندے اپنے تے کوئی جس دو چ ناہ اول ڈنگ بیماری رو ہو دال اس آیت دو چ ہو یا نال صواباں تے جس نول جاہے سدا راستہ نال قرآن کبارے
---	---

تے جس الخ جیسے فرمایا سورہ تہ میں فیصل پہ کیناؤا یکتدی پہ کیناؤا مہنن اس کا بعد اول سے ملاحظہ فرمائیں

وچ تسلیم تے عمل قرآن تے بھی دچ سمجھن اسدے اوتارن دچ قرآن نبی حتی نعمت خاص ہو جانے نہ اختلاف تناقض اس دچ لفظاں خیال ایسے	نہ وقت نبی نہ مومنوں نول جو طالب ہو تسدے تے مومنوں حتی ایسے نعمت عامی خازن دچ وسیلے نہ مخلوق نہ قسم کسی دچ اسوچ ڈنگ و لاون
---	--

فِي مَا لَيْدُنْ رَجَا سَأَسْتَدِينُ أَهْلَ دِينِهِ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ۝ قَالَتَيْنِ فِيهِ أَبَدًا ۝

اور خالیکہ وہ قائم رہیں گے جو تو کہہ ڈراوے عذاب سخت سے پاس اس کے سے اور بشارت دی ایمان والوں کو جو عمل کرتے ہیں

اچھے بہرہ واسطے اونکے ہے ثواب چہا
رہنے والے ہیں اس کے ہمیشہ

تاریا اسان قرآن قیم جو قائم رہنے والا تے مومنوں نول خوشخبری دیوے نیک اعمال جو کردے	تانبی ڈراوے سخت عذابوں جو رب کول نہرالا جنگا اجر صبت دچ اونہاں رسن دائم ترہوے
---	--

وَيُنذِرُ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۝ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِابَائِهِمْ ۝

اور ڈراوے اون لوگوں کو کہہ تے میں بگڑی ہے اللہ نے اولاد نہیں لائے اس کے علم اور نہ باپوں اونکے کو

گبوت کلمتہ تخریج من افواہہم ان یقولون الا کذباً ۝

بڑی بات ہے جو نکلتی ہے مومنوں اون کے سے نہیں کہتے مگر جو شہ

تا اونہاں ڈراوے جیسے کہن خدا نے پتہ بنایا منہ اونہاں دیاں وچوں وڈی بات ہوئی ایسا سر فرشتیاں کے والے مشرک بیسیاں بیدا کہندے علم دلیل تے سند کوئی پتہ بن دی دہرے گبوت نالائق تے مندے بات جو ناہ مناسب	نہ اونہاں نہ تنہاں دے پورا دیاں علم اسد اچھے آیا اوہ نہیں سے مگر اں جو شہی بات بکندے ظاہر یہود نصاری عیسی اتے عزیز نول پتہ منندے یہود نصاری سننے قرشتیاں رو اسد پور ہرے افواہ جمع فوہ لینے منہ تہیں بات جو کڈے کاسب
---	---

فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسًا عَلَىٰ آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْعَدْنِيَا حِجَابًا فَخَدَّكَ عَيْنُ اللَّهِ ۝

پس شاید کہ تو ہلاک کر نیوالا ہے جان اپنی کو اور بچھاڑی اونکی کے جو نہ ایمان لادیں ساتھ اس بات کے مارے غم کے

توں اونہاں بدلے شائد ماریں جان اپنی مجھو با جے کافر بن نہ مومن کیوں توں جان غماں وچ واپس لینے فکر نہ کرو زیادہ جے اوہ مندے نا نہیں دو جیاں نییاں دانگت بہار امت دچ ابر نبی دے مدح کمال گئی ہونابت اس دچ حضرت سند ہی تے دو جیاں نول اس خدمت تے رعیت تے دو والی	اس جوہرے تہیں جو اوہ نہیں مندے قرآن عجوباً جوہرے حریص ایما نول تے شاہ رسل بر حالیں اونہاں بدلے چہہ نہ تہیں ہوسی روز جزا میں نہیں تے ایہ تعلیم نہ ہوندی طرفوں رب سبھی دے فرمایا جو بس زیادہ کوشش کریں نہ چند ہی تے حضرت نول خود رو کیا ایڈ مشقت کرن نہ آئی
--	--

رَأَتَا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَتَاهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۝

تھیں نے جو کچھ کرا ہے اوپر زمین کے ہے زینت واسطے اونکے تو کہہ ازماوے اس کو کونسا انجام بہتر ہے عمل میں

رَأَاتُهَا جَعَلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا ۝

اور گفتند ہم البتہ کرنے والے ہیں اور اس چیز کو کہہ اور پر اس کے سے زمین بنجر قابل زراعت کی

اور زمینت ہے تا آڑے کس کیتیاں نہ کیا یاں
صاف چہ میدانِ وحشت نہ گباہ ہو کہ اس حالے
زیں دیاں جو چیزیں امتحان اور بناو چہ آئے
دنیا لذت خانی عیشاں خواہشاں نفس مناندا
نفسانی چہ خواہشاں کیترا محبوباں دل جاندا
موتی ہوئی بگری کولوں گزرے آکین یاراں
کر کہ عوض اسوں ایویں ہی ماہ کوئی تو نہ دیکھے
چاہو بے تساں ایہ کہندے والد نہیں دل چاہیا
آکینا دنیا دہ مردار اس الوں پاس آہی
لوک اکثر مسکین نمانے اس وچ ڈر دے پائے
ہی کیا ہے رب نوں اسدا ہوندا قدر کداناں
یانی دا اک گہٹ نہ پیدا گند آہ نے داہلے
تے رب خلیفہ تے بادشاہ تسانوں چک بنا کے
دینا آئے زناں زمین کیتو ایہ وچ نقتے بانڈے
ابن کیتروں وچ خود سے نقل حدیث گزرا

دہرتی تے جو رنگا رنگ دیاں چیزیں اسنا بنایاں
جو کجہ دہرتی آئے اسوں ناں ایس کر سوا لے
آت وچ فضائل دنیا چوٹن سندی آسے
جو کیترا لگ او نہاندے چہ اگلے فکر سولہ لہندا
تے کیترا اسوں چہد کے سوہنے چنگے عمل کماندا
خانن وچ جا بر نہیں اکہن حضرت شاہ ابراہیم
کیا کوئی ایہ خریدے مردہ اک درہم مل دے کے
اس نوں لیکے کیا کرساں ایس سن حضرت فرمایا
ایہ سن مردار چہ زندہ ہوندی تا اس عیش کاہی
ہی کیا میں دجنت تے کیترا ہویا دسباے
تے دو لہندہ حساباں وچ رکھے روک پچھا ناں
پچھ دے پر قبضہ نا کوئی کا نرد وچ دنیا سے
فرمایا ایہ سبز تے شیریں اندر نظر دسا دے
پہر دیکھاں کیا عمل کر دتسیں کس پاسے دل جاندا
یعنی اسرائیلیاں تے ایہ پہلا نقتہ آت

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُخَلِّفُوا الْأَكْفِفَ وَالشَّرِيفَ كَمَا تَخَلِّفُونَ الْأَعْمَى إِذَا تَوَلَّى سَفْهُانًا

کیا گمان کیا ہے تو نے یہ کہ ریشہ والے غار کے اور اس کو بزدلی ہوئی کہ اتنی شایوں ہاں ہی تہا بے ہوشی جس وقت اچک بکری

رَأَى الْأَكْفِفَ فَقَالَ أَوَّارِنَا إِنَّا مِنْ آلِ الْكَافِرِينَ ۝

اور جو انوکھ طرف غار کی پس کہا اور نوں تے اے رب ہمارے بکریاں اپنے سے رحمت اور تدارک سے پہلے آت نام ہاں ہی بولی ہے

نشا نیوں ساواں میں اوہ آئے عجب زیادہ حالے
رحمت اپنی پاسوں کرساں وہ خلاصی شاناں
زمین آسمان آئے بن سورج تارے چمکنہاراں
اصحاب کعبہ اور ہاندے الوں وڑے نشان سونا
تے طال اصحاب کعبہ والکعبہ وچ خود تدارک
تے ابن عباس کہہ ناں اس میدان رقیم سرد آت

کیا توں جاتا کعبہ اصحاب رقیم دے ہی ناملے
بگد پیری جد غار دے تا کعبہ دیوب رحماناں
نشا نیوں وحدت دیدیاں آون باجہ صاحبان
ایویں ہونشاں جو قدرت لکبہ ہزار پیا سے
یا پتہ دیاں تختیاں نام او نہاندے وچ ناناں
غار دے دروازے تے سن اور اولان لے کٹکائے

یا نام اوس غار سندھ جھڑ ہے ادوہ یار پیار جا کے
 رفیم اصحاب آہے تن یار جو کتوں بنی اس سر آیاں
 اک غار اندر ڈر میسے تا پھر قدرت نال الہی
 غار دے منہ اتے آڈ گا بند ہو یا دروازہ
 کہن لگے اک دو جے تائیں سینو یار جو انوں

تے لغھاں ابن لیشہ روایت کرے بنی نہیں پا کے
 سفر اندر اونہاں بارش لہتی سخت میراں آیاں
 پیراک تختہ وڈا بہارا نالے چوڑا بہا نی
 تنے غار اندر رہے قابو سختی با سبجہ اندازہ
 یاد کرو کوئی آپو اپنا صالح عمل سیالوں

تین جو انوں کا عمل صالح آپناں آپناں بیان کرنا از بخاری شریف

عبدالمدین عمروں وچ بخاری مسلم لیائے
 تن جے رل ساتھی باہم اندر سفر سدناے
 جائدیاں جنگل وچ لہتی بارش موہلے دنار
 ڈگا اک پہاڑوں پہر لساں چوڑا بہارا
 بیلی سفی روون لگے پیش نہ کوئی جا دے
 تنال یاراں نے پیر لپس وچ صلاح پکا نی
 نیک عمل جو کیتا اوہ بن ربی طرف لیا ڈ
 اک بیلی نے آکھیا یارب میں ایہہ عمل کمایا
 بکریاں نے سی گزران اوہ جنگل چارن جاداں
 جو کے دودھ اولادوں پہلے دیواں پاپو تائیں
 اک دن گباہ نہ لہاتے میں پنڈوں دوسر دایا
 جو کے دودھ سرٹانے پاپو دے میں آن کھلوتا
 دل وچ خوف جگاواں جیکر پاپو تنگی پاوے
 میرے دھیاں تیر رو روہیکے سنتے سارے
 نجر سوئی تال آپے جاگے دیکھن یرے تائیں
 یارب تیری خاطر جیکر یری ایہہ کمائی
 تا اوہ تیر نجا حصہ غاروں رب ہٹایا
 دو جے بیلی آکھیا یارب علم تینوں سب آیا
 تن صالح چادوں میں سنگ اوس مزدوری کیتی آہی

کیسا عبداللہ تن جنیاں دا حضرت حال سناے
 کہا ون سون بیٹن کہہا تنال دا ہر جائے
 بارش کو لوں ڈر دے سیلی آن ڈرے جس غار
 ڈ بکن وانگول در غارے دار دیکھا اوسنے سارا
 ڈا ہڈی سختی دے منہ آئے بندوں کول چوڑا
 نیک عمل بن پاپو ایہے کم نہ بندا کا نی
 برکت عملوں غار تیری کنوں خلاصی پاؤ
 تیر دھیاں چوڑے میرے پاپو ٹڈنا آیا
 وقت ناشیں چار اونہاں نول گہروں ٹوڑ لیاواں
 جد لگ اوہ نہ رحمن ہور کسے نول دیواں ناہیں
 پرت گہریں جد آیا پاپو تائیں ستیاں پایا
 ساری رات رہے اوہ ستے کھلا ریا میں دہوتا
 کھلا ریاں شب ساری نگران پاپو کہہ نہ پاوے
 پر میں ہی کسے دودھ نہ دتا با بچوں پاپو پیارے
 پی کے دودھ خداوند اگے کیتیاں دوواں دعائیں
 تا اوسدی برکت تہیں سانوں تنگیوں بخش پائی
 انہر نظر پیاسنگیاں نول رحمت پیر پایا
 اک بندے نول مزدوری تے کم اپنے میں لایا
 چہڈ کے اوہ مزدوری اپنی کتے گیا ہو راہی

جاں اوہ ادگے پکے دڑھ کے کیتے تھا سوار
 تاں اوس اک دن آکے منگی مزدوری اوہ سی
 اوس آکھیا تن صاع کیر سن تیرے لے وائے
 پیر میں اونہاں بیج کر امن دیکھے وے پیار
 بیشک ایسی ابرت اوہو جو کجہ توں فرمایا
 توں جانے سب حال دلاندے جو میں استبدین لیتا
 آنا پھر غاروں سو گیا ہٹ چھاں تداہوں
 چاچے جائی بہن آہی میں عشق لگا اوس کا رال
 میں خواہش نفس اوسد دل کیتی اوہ انکار لیا
 تاں میں تیری حاجت پوری کر ساں خواہ نحو میں
 لیکے اوس مجھوہ دی وچ خدمت آن نکایا
 وعدہ اپنے موجب وچ تصرف میرے آئی
 کسارمانی ڈر اللہ تہیں جونت دیکھنا را
 جاں رن بولی اہر گل تا میں بنیا اونہو پھیریں
 واپس مول تہ کیتا دنا چہوڑ سہی اوس جانی
 خوف تیرے تہیں ڈر کے تا وہہ اسان نجات نہا
 کہہ میا ساڈوں رنج اوس بلاڈوں چا آشکارا
 اک سوائے چہیرہ صفیوں دیکھ عجزت کرنی
 جائز سوائے اعمال پیدا لیش رہدی عملوں
 ان اللہ خلقکم ذوا اولاد لکوا قرآن مجہانی
 جائز ناں قرآن حدیثاں مسلہ صاف خبر تہیں
 نیک عمل کیا یاری کر دے اتدر دکھ بلائی

تے میں اوسدی مزدوری کے وائے کہیت کہلا رکے
 وائے وچ اک دانہ خریدیا ملک اوسد کر سیاہی
 میں آکھیا اہر واند تیرا اس کریں قبول سیانے
 میں آکھیا سن وائے تیرے بیشک اتنے ساکے
 اونہاں دیناں دامل کے دانہ خرید کر یا
 یار باجے نیت ناں پہلائی میں کم کیتا
 بدلے اوس عمل کے سانوں سخت نجات بلاڈوں
 تریجے آکھیا یا اللہ توں جانے کل اخباراں
 سب لوکاں کے مالوں میں بہت پیاری آہی
 پھر کہندی ہے اک سولیا کے دیں دینار کہہ میں
 تاں میں ناں مشقت کہہ ہوں سو دینار بنا یا
 تاں اوسو پلے نفس اوسد تے سی میں قدر پائی
 جاں میں سونی کے وچ دنا گا پاون لگا یارا
 باجہ نکاح حلالیت دے ناہ چہیریں ناہ چہیریں
 اوہ دینار جو دنا سی میں اک سو اوسد تیا میں
 یا اللہ توں جانیں جے میں کیتا ترک زنا ہوں
 تا باقی دا پھر میا اوس غارے تہیں سارا
 دوجی جلد بخاری مفسر سندھی کے حاشیے والی
 فائدہ ایس حدیثوں نکلیا پرن وسیلہ عملوں
 یوں ملی بزرگ خدا دے پیدا لیش رحمانی
 پرن وسیلہ نبیاں ولیاں نوئے زندے تہیں
 کرن احسان تے ڈر کے رب تہیں ترک کرن برائی

قصہ اصحاب کہف رضی اللہ تعالیٰ عنہ

ہی وچ بشر شریعت نا لے اندر نحص دسیانے
 بر دینہ تہاں سجد کارن لوکاں حکم خدایا دے
 جیہرا سجدیوں لشکر سوک اوسدی جان گواہ
 اپنے ساہ لون تے روون جاندے لک ابراری

وچ معاملہ خازن قصہ نقل مفسر لیا نے
 دینا لوس کا فر اک ایسی لوکاں بت ہو جا دے
 جو کوئی بت لوں سجدہ کر د اوسد استان دو ناو
 لکی ظم تہیں جہون ہونے پہلے رنگ و ساری

جس شہرے کوئی مومن دشمنوں شاہ ظالم منگواندا
 جو بت نہ پوجن قتل کرے پھر لوہے کا قلعہ لگائے
 دنیا داراں لے دیناں نے جنہاں ایہ بگ بیارا
 جو بت بندے درج نگرہی اوسدی مومن آئے کای
 اوہ تباہ سجدہ مول نہ کر دے رہندے دوسرے
 شاہ دقیا نو سے دے اگے لوگاں خغلی ماری
 دقیا نو سے حکم داپہ لیاؤ اونہاں چہیاں نوں
 اوہ جوان اشرف چہیے دل کفر و سخت اوہی
 کرن دعائیں یارب سائیں توں مسعود یگانہ
 تول افرار آسوں ورج کرے بک پکاوان بہارے
 آپاں چہڈ اوہ خالق برحق تباہ پوجاں تا میں
 کرن دعائیں مومنناں تہیں کر سوتی دور بلا میں
 بندگی کر دیاں شاہ دیاں لوگاں آندا پھر جواناں
 شاہ آکھیا بت پوج نہیں تے کر سالی قتل تسانوں
 داعر رب اساد ا جس ایہ دہرت آسمان بناے
 اوہ غوث عظمت والا اوس تکی ہو رہ نہ کوئی
 جو چاہیں کر شاہاں آپاں بت نہ مول پوجاں
 پھول بول کہن پیر دوجے یار جواب قرار
 شاہ پیر گلوں تنہاں دیوں جمانے شاہی کلی لہاے
 تریت دن مہلت اونہاں تائیں دقیا نوں دیوانی
 لٹ اسباب اونہاں دلیاے گرو لوک سپاہی
 کہندے نکل جلوختے تہیں پچ کے جنگل ولے
 مینا گندی چہڈ چلے مشرف اس منہ نہ لائے
 افسوس شہر تہیں باہر لکے کر کے بت سستا بی
 راہ وچ شرویاں اونہاں تائیں لیا اک عیالی
 کس گلون تسان اپنے وطنوں کیسے ریس نکالے
 اونہاں جواب عیالی تائیں دتا بت مستجابی

اہل ایماناں قتل کرے پھر زوریں بت پوجاں
 مومن لوک مصیبت دے منہ تنگی سخت ستائے
 اوہ لگے بت پوجن چہڈ یاراہ تو حید بیارا
 باہمہ خدا اور مال کیسے دے مول نہ رکھدے پاری
 ہر دینہ بندگی رب دی کردے رکھدے بت اندیش
 ایہ چھے شخص نہ تباہ پوجن ہو میٹھے انکاری
 جے اوہ بت نہ پوجن تا پھر کر یو قتل تنہاں نوں
 نور ایمانوں قلب مسور خاص ولی افلا صی
 ظالم پھر منگیا نہیں کوئی تیرے باہمہ لگانہ
 رب اساد ا واحد خلیفے جس ایہ انبر تارے
 اوہ بت آپ نکارے ڈگے خود اٹھ سکدے ناموں
 تا اوہ کرن عبادت تیری ظاہر ہر تہا میں
 دقیا نوں اگے لینا حاضر کر دے اہل ایماناں
 لکھ لینا بولیا دتا رب ایمان رسا نوں
 اوسے نوں اسیں پوجاں یغراں دلوں جت چکے
 یکیراں تہیلے لکھ لائے سو یا سوئی
 بہاویں زور کریں پاکیدہ اہواں نہیں اسراں
 ایہ ایسہ نہ رکھہ اسان تہیں آ موزی اشرا را
 کیوں جو امر اوں دیکھتے اوہ چہیے سن آسے
 یا ایہ سجدہ کرن تباہ یا قتل کیوں بہاویں
 کر کے پیر صلوات آسوں وچ اوہ چھے مرد الہی
 وقت فساد ڈہکا آئیے خرچ لود کھیلے
 ہجرت کر چلے دل رب دی راز ذرا کن پائے
 دل وچ شوق الہی گئے نیت نیک صوابی
 کیسا عیالی راہ پیر مینوں دسو گل اوچا
 کیسے ظالم نالی ظلم دے تسان قضاے
 دقیا نوں اسانوں آکھے پوج بت خرا

<p>ایس ایمان بچا کے اپنا شہروں باہر آئے کہا عیالی میں ہی چلساں یارو مال تساڈے کتا اوس عیالی داہی رلیا مال تنامان میں تساڈی راکھی کرساں کتے سخن الایا تیس خداد ولی لگو دل میرے بہت پیارے</p>	<p>جیڑا سجدہ بت لوں کرسی دین ایمان دنجائے نال چھینا ندے ستواں ٹریا چھڈا جروح راہد اوہ مارن درکارن پر اوہ بیساناہ پچھانائیں مینوں مول نہ مارو یارو نیکال رب ملایا بہا دین مارو کٹو ہرگز جاساں ناہ کنارے</p>
---	--

نکتہ

<p>مستقل تو ایسے نکتہ سوچو نال دلال دے کتے آکھیا ولی خدادے لگدے بہت پیارے دیو بندی ہن کتے جتنا ادب لحاظ نہ کر دے شیر سولا بجلی دا نگوں ماریں کنگ خوراں جاں سگ پچھا چھڈے نامیں کر کے گریہ زاری توں نہیں جنس اساڈی تیرا سنگ ساٹون بہا کتے پیر جواب اک نادر عجیب عجیب سنایا طرف خدادی قصد تساڈا جیڑا پاک اتھی سن کے عجیب جواب کتے لوں اپنے مال لہونے اک اکھن کتے دا کھیا پیر اونہاں تلو اردوں پیٹ اوتے مڑا جاد آکھے کر کر زاری دیکر محبت زاری سگ دی کر دے خوف تڑا</p>	<p>رہدیاں ولیاں سندا کتے پتے ادب کماندے مار کٹائی کہا ہدی تاہی ہویا ناہ کنارے منکر سہر کے ولیاں نیساں ڈھونگے دوزخ نرودے بلوں باز کفر دے لگنوں آدن بیٹہ ہزاراں جواب دتا اونہاں کتے تائیں توں کتا مرداری جیوں جیوں پچھاں تیرا ہن اوسوں سکوں گاناں لعل جو ابر مل نہ پاؤں جو اوس بول الایا اوہ نہیں جنس تساڈی مولے تیسیں جد سول ای کتا اوس جو بول اپنا جنگا پار کتو اتے تاں ہی پچھاں نہ مڑیا کٹدے درجا پر دچار میں رہدی طرف مہاجر یارو کرد تہاں خوار موڈیاں اتے جالیونے وارو دارا گاناں</p>
---	--

دیکھو ان کا کہنے سے بدتر ہوتا

سعدی علیہ الرحمۃ

<p>سگ اصحاب کف روزے چند بسرفوج با بدارا بنشست نیکانندی ہر اسی پاروں کتا مرد بنایا مرشدی کر صحبت جیڑا جبر عشق وچ تریا پرغز شریعہ بگیہاڑاں کتیاں دوس پویش یارا لینے آکھیا یاراں تائیں چپکے کراں گزارا اک غار جاناں میں کیہا عیالی جیوناں شتابی چھڈ چلے اوہ قوم اپنی جو کر بیٹھے گم ساناں</p>	<p>پئے نیکان گرفت مردم شد خاندان نبوشش گم شد گندی محبت توج دا بیٹا دوزخ وچ ستایا لوٹا سوتا بنسی جاں اوس بوٹی توں وچ دیرا اگے نالوں ہی مت تیرا ہوس سخت اد جاڑا کافر مشرک دیری پھرے لبتدے ہر تباہرا اوس غارے وچ وڑ کے چھپے نیت نال ضرابی اوس غارے وچ سٹے سن اوہ رطل ہو اگاناں</p>
---	--

دروازے کے کتا ستا ہتھ لپسا رہے چار ا
 د قیالوسے ڈھونڈ کر اسن لیتا لہبہ اونہانوں
 آکھیوس بکھے تے ترنا کے آچے مرن اتنا میں
 اک تہر غار دے بوسے او تے بھیاں چک لکایا
 سال بچوں یا لہجہ جھے با میں کرن ملک سپرے
 غار اونہانندی کولوں نیوں کے سورج گزر کر نیدا
 مڑ قیالوس انہاں تہیں چھے جمبہ موت کسپایا
 مڑیک شاہ بھیدت بچوں مومن ظاہر آیا
 رات ونے اوہ لوکاں تامل کر دا و غلط نصیحت
 اوسد عہد اندر کبہ حشرول منکر سوجہ خواراں
 مردے بیشک زندہ ہوسن دانگ ساون دیا گہا
 شاہ دا کسانہ لوکی مندرے شک حشر وچ کردے
 ترے سو سال تے نوہن انہاں اندر غار ویا کے
 بدن مبارک روشن نوری ناہ ذرہ کرمانے
 فاذ کشف فی ذا ذکر کھ نول مروایا دلیا وین
 سون و پلے سی وقت فجر سن او پے وقت زوال
 نماز قضاء اوٹھ پھرے آپاں فوت ہوئی جو حال
 کساجے اچے ستے تا دہنہ ادھر کل ستے تاسدا
 اک دو جے نول آکھن لگے چہد و سخن گمانے
 جاں رب کوئی قدرت دے پردہ علموں پاک
 اک دو جے نول آکھن لگے گہیلے یار کسے نول
 مرو خدا دے پاک ہمیشہ پاک خورش نول کہاندا
 ستہ پاک پاکیزہ کہانداں دیکھہ بازاروں لیاویں
 جہنگر اچھیرا کریں نہ ہرگزہ نسو بوج تعالال
 یا شگرا کرن بادینوں سپرن نال خرابی
 یلینی کبہ پیسے لیکے مڑ یا طرف شہر کے
 دیکھہ شہر متغیر سارا اول وچ حیرت لیبایا

رب دیواندا اونہاں تاملن ملکاں تہیں لپسوا
 غارے دا دروازہ چنیوس کردا بند تہا نول
 دروازہ کر بند شہر نول کا فر مڑے تدا میں
 نام تاریخ اونہاندا سارا تہر تے لکھو آیا
 اک پاسے تہیں دو جے پاسے پرتن ہوا گرے
 تاگر می ناہ لگے یاراں اللہ شان و دہیندا
 شکبہ کافر مال متاعیں سبھے چوڑ سدا یا
 تندر روس اوس نام بچھانی وچ قصص فرمایا
 بے فرماناں بیدیاں سندھی کردا بہت نصیحت
 رات ونے سی شاہ اونہاں نول کردا بند ظہاراں
 شکست وچ قیامت مڑ کے انہاں ٹھیک سپہاں
 تا قدرت اپنی رب دکھائی زندہ ہوسن مردے
 مڑ فرالمدناں ارادے ستے یار جگائے
 ایویں رب دی نہ مرد زندہ نت بھانے
 جو رب دی عظمت کرے تہاں رب عزت کرے
 مکسلینے بچھیا کتا ستے ناں وچ حلال
 اکس اونہاں تہیں سورج ڈٹا آیا وقت زوال
 نوہ تے مال نظر جہاں کے کتا ترک بسارا
 خالق اپنا جانے یارو جتنے وقت وٹانے
 نہیں تے بنیاں دلیاں تاملن غیب نظر وچ آد
 کہانداں پاک خرید لیا کے جو چہ شوق لے نول
 ناپا کاں نول جو تہہ آدے ہنم اوویں کر جاندا
 نالے نول کبہ دیر نہ لادیں جلدی دہس آویں
 وقیالوسیاں خبر ہو کہ مت پکڑ کرن بیجال
 مڑ کے جہٹن او کہا ہوسی کولوں نوم وٹابی
 صورت بدلی ہوئی ڈٹھے بدھے راہ شہر کے
 کل گئے اوس شہروں تے اچ پھرا ہے میں پایا

اتنے چروچ کیونکر بدلیا شہر بازار دوکاناں
 بکڑھرائی دل و چ عاقر بہیا رے دل آیا
 ہیشا راتک ہیشیاں تائیں حیرت و در آیا
 دقیا نوس ملک و تائیں تن سو سال دیسے
 ایس خزانہ دقیا نوسی بیشک حاصل کیتا
 لوک پچین دس کپڑی جائے پایا تدھ خزانہ
 کوئی کہے ایہہ مچلا ہو کے ہضم کیتا سہ چاہے
 کو تو ال شہر دے پلینے لوں بہتا جاں دہکا آیا
 اسان خزانہ کتے نہ پایا اپنا مال لیسے
 اچ میں کہاناں لیون آیا طرف شہر و یارد
 دقیا نوس دی شاہی ہن ہی سکھ ابو جاری
 دقیا نوس و اگے مینوں حاضر کرد و شتابی
 ترے سو سالوں او پر مویاں اوںوں گذر سدا
 بھر اوس لوکاں تائیں اپنا قصہ کہوں سنایا
 چھ بندے ایس بندگی ریدی کرد سدا سجائیں
 بت بوجا دن لوکاں کو لوں رسم کستی اوس جاری
 تا ایس فرجی پلے بہہ کے شہر دل نس سدا
 راہ و چ ٹرویاں اک میالی ستواں شامل ہو یا
 یا رستے ایس خارے اندر مال محبت آئے
 ساریاں لوں اسان عمار و بوج نیندر غوطہ آیا
 رنگ شہر دا بدلیا ڈھٹا مینوں خبر نہ کالی
 سندروس ملک دی لوکاں ہوئی اچ دو ٹائی
 لوکاں آکھیا شاہ و اگے شاناکل اجالے
 شاہ آکھیا ایہہ سچ مچ او جو بند سو رس ناہیں
 کر کے سفر خدا دیاں دلیاں لہنا جا کر بہائی
 لوکاں اوس ملی دے تائیں شاہ لوں چا لایا
 حکم و تا شاہ اسدا تائیں کہانا کہہ دو اوہو

کلیاں کوچے رہے نہ اگلے رنگت سو مکاناں
 پیسے سٹ دتے اوس اگے رویشاں مل کر آیا
 ایہہ دقیا نوسی سکھ ایس خزانہ ظاہر پایا
 اوس سکے دے پیسے اس نے کتوں لہے پائے
 شور پایا ہیشیا رے سنکے بندے چڑ گئے مینتا
 مینینی کہے خزانہ یارد ناہ میں ہرگز جاناں
 تائیں نہ نہ دیوے اودے لیوے ایہے ساہے
 تا اودہ قصہ گزریا اوسنے سارا کہوں سنایا
 کل گئے ایس شہر داں باہر جو تہ نہ رب بلا
 نہیں میں کتے خزانہ لہیا بے دوسا نہیں مارو
 اوہو پیسے دقیا نوسی کرد نہ رفت تھاری
 آپے اودہ تسانوں ویسی میرا تہ صوابی
 دقیا نوسی سکے بدلے ہو زمانے آئے
 دقیا نوس اک راہ ایتھے پہل زمانے آیا
 باہر خدا دے نال کہے دے رہیا تعلق ناہیں
 سائل آکھوس پوجو تباں چوڑ خدا بند باری
 دل و چ شوق الہی غالب رب ایمان چائے
 کتا اوس میالی والا اٹھواں عامل ہویا
 کتے بوجے اتے بہہ کے اپنے تھم و چہانے
 جاگ آئی تے کہانے کارن شہرے پھر پایا
 حال دوسو سن میرے تائیں کیڑے شاہی شاہی
 ترے سو سال آتے کہہ گزے دقیا نوس مویاں
 دویاں ساڈیاں حال دے سن انہاں مردانہ
 اوہناں نوریاں اوتھ جیل کے ملی جائیں جانیں
 اجرو ڈیرا و چ حد تباں دسیا بھ صفا
 شاہ و اگے اوسنے قدر سارا کہوں سنایا
 کہاناں دے کہ اوسے پچھ لکل میں آو

لے کسانا جد چلیا کچھے خلقت وانگ قطاراں
 یار غار والے راہ تگدے ملیخا واسارے
 بساویں پھریا و سیریاں اوسنوں دگی قضا ربانی
 وَاسْتَجِیْبُوا بِالصَّوْمِ وَالصَّلَاةِ جَد سخی موزہ دکھاو
 بندیاں دی جد کٹر سنی دل خطرہ پیا جواناں
 چلو کرد توکل رب تے یاری ویر بو گا میں
 یہ گلاں آپس وچ کر کے آئے اوہ پیارے
 جاں شاہ غارے وچ ڈریا ڈھے لوک نورانی
 خوشیوں ناہ اوہ کھل وچ میوے پڑ پڑا حمد الہی
 نال ادب کے شاہ اونہاں نول گلاں دیوچ پایا
 شکر حشر دیاں نول شاہ اکبیا دیکھو بہائی
 زندہ کرسی الویں لوگاں روز حشر کے سائیں
 کر دیقین قیامت سند ا دیکھو ویل سپیری
 اونہاں جواناں شاہ کے تائیں دتیاں نیک عا میں
 بعد دعاؤں پھر غار کے وچ ستے بار نورانی
 قبض ارواح اونہاں دے ہوئے پتے پتے پیالے
 بعد سلام علیک شہر نول پھر یا شاہ تدا میں
 تے سونوں ست صندوق بنا کے ستے وچ پوائے
 کہیں مٹی تہیں پیدا کیسا سانوں پاک اہلی
 آبنوس لکڑ دے پھر صندوق اوسنے بنوائے
 ظالم تنوں لباس لہا کے اسنے آن پہنائے
 رعب اونہاں نڈا ظاہر کر کے خلقوں رب چھپائے

نال اونہاں دے شاہ ہی چلیا چایا شوق مہار
 ویر سوئی بو نہہ اجے نہ آئے دلبر یار پیار
 کرن لوکار خدا دے اگے عجز نیاز جبرانی
 تانا نماز ہر عدد لوکاں منگن آوے
 دقیا توہی بہاویں آگے سمجھیا اہل ایماناں
 وچ اوڈیک اسادھی ہوسی جلدی قدم اونہاں
 کیا دیکھن مہیننی روز آوے جگر ستاڑے
 جملوں نور پیشانی کڑا جن جوہں آسمانی
 بول سلام علیک لگا گل سبہ کے مرد سپاہی
 اونہاں نال گزریا سار ایشا حال سنایا
 کوں جگایا رب انہاں نول مدت بعد لما فی
 ہر اک اٹھ کے روز قیامت لینیاں عمل جزا میں
 جاتا یک قیامت لوکاں رب نے بات نکیر شری
 شاہ تار ب تدرہ سو کہا کہسی ہوسن رد بلا میں
 ستیاں اتے نور الہی ورہے اپر پیشانی
 شاہ پیاریاں ستاں تائیں کیتا رب حوالے
 شاہ نے شہاسی جامے خاص پہنائے ستا تائیں
 شاہ ستے نول سفے اندر یار ستے اوہ آئے
 مٹی اندر لازم رکھن بدن اسادھے بہائی
 ستے یار اونہاں وچ پاکے غار اندر رکھوائے
 اوس کڈھے درباروں اسنے اپنے گل لائے
 طاقت نہیں کسے نول جے کوئی نظر اونہاں نول پائے

مسئلہ فو قوں کو اور اک شعور اور علم باقی رہتا ہے

دیکھن سفن تے جانن زندگی نالوں دوہر پشیدے
 سونے دے وچ صندوقاں کے ڈالے جسم اسابیں
 چوتھی منزل صفحے نامسی دیکھ لکھیند اسہائی

فوتے حال چہانن زندیاں سمجھ شعور رکھیندے
 غار کے والیاں نے جیوں جاتا شاہ اسادھے تائیں
 آپ محمد لکھوی بھی سگوں بات منائی

اشعار تفسیر محمدی

زر دے ست صندوق بنا کے تے اندر گتے اسیں خاکی رساں سونیکوں سانوں بہاؤ خاکی ثانی تا آبتوسوں صندوق بنائے تے کارن پیاریاں نہیں سی جے اوراک تا کیونکر غار والیاں جانا	فرستے صاحب سفینے آئے شاہ سویریں جدستے خاک تے رکبہ اسالوں خاکوں اوٹھناں داری ثانی اوتماہے تے صاحب وچ تنانڈ بات نتاریاں نچو دے وچ صندوقاں پئے اسیں احوال بھیا تا
--	---

دوسرا مسئلہ دلول میں الہام کرنا

دو جاستاں یاراں شاہ نوں سفینے وچہ جتیا یا جے منکر انکار کرے اچھے منے ناہ عنادوں محمد لکھوی اوہ ہی آپوں وچ تفسیر لیلیا گر و ہوراں بھر گھروں نہ دیساٹھا لفظ قرآنی جیب نجارتا نہیں جد کافر لوکاں قتل کیتا سی قتل اذ خل الجنة حکم سو یا و جنت وچ سیار	کر دینا الہام دلانوچ اولیا وال دا پاپا تالیسن سورہ وچ پڑھ لے ذکر نجار شادوں حکم گرد و امن انہاں مثل قرآنے آیا منکر اچھے نہ منے جیکر ہے اوس دی شیطانی تاجنت وچ وڑ کے اوسنے ایہہ کلام کیتا سی قال یلیت قومی لعلمون قوم اپنی لوں بہر لوکاں
--	--

تفسیر محمدی کے شعر منزل ۵ ص ۲۶

حکم سو یا و جنت اندر وڑ کر بات الائی قوم نے دیر کیا یا کر کے قتل دیوار سنگا یا جے جان میرا حال تا کرن رسولان تالجداری جیب فوٹے لوں علم سو یا جو قوم ایمان نہ آندا بے افسوس جے تالجداری کر دے ایہہ رسولان انی امنت تہیں مکر مین تک پڑھ آت عزیر والے قصے وچ لکھوی سخت فریب کمایا کسے مفسر المسنت دے ایہہ گل مول نہ لکھی جواب اوس دا وچ جلد اول کے لکھ چکا جلاولی جے کسے حکمت کان کسے دا اللہ علم جیہا دے جے پردہ رب نہ پاوے تا کم ریدا جو نہ ظاہر جے سو سال نہ اللہ پردہ علم عزیرے پانڈا جاں پورا باو گیا سو شہر وڈا اوہ نامی	جو کاشکے جانے قوم میں بخشش عزت کس تہیں پالی پہر ہی خیر خواہی اونہاں کارن اوس ایہہ بن الایا شہائی شہر ایہہ لکھوی دے ہن سو جو کر سوشیاری خواہش تہے ایمان اونہاں ندی کرافسوس جتانڈا میرے دانگ ہونڈے وچ جنت خوش رہندے سو ایا اوسدا ترجمہ صاف تباوے فوتیاں خبر بہاوت لکھیوس ستہیں ثابت فوتیاں علم شعور نہ آیا لکھوی نے ایہہ حاشیہ جڑ بنیا دکر دی رہی جسٹوں شوق ہووے جا دیکھے اوس مقاموں بہاوی واقعہ نامعلوم کراوے تا حکمت بن آوے مکاراں نے نفی علم دی سمجھی استہاں ساہر تا اوہ شہر اچھریا سو یا کو میں آباد سو تا ندا تا عزیر جگایا اللہ قدرت نال گرامی
---	--

مسئلہ فوٹوں کو عزت سے دفنانا اور اول کے جسموں کا گرم و خالصت سلامت رہنا اور

معلق نہ کو فیضان پورچانا

یکساں جو فوٹے ولی خدا دے زندیاں دالوں آئے

عزت حرمت عظمت کر کے شاہ ستے و فٹا سے

ادب و اللہ کا قول میں ایم کرنا

سورہ بقرہ کا آیت

لکھوی دا اوہ شہر تھیں سگواں لکھ سناواں
سے قبر اوسدی الطایقہ روح میں نہیں لغوی کیاو
قبریں دی خدا کے زندہ غار و لے جیوں پیار
بندی عبد عزیز جو حاکم اجکل دین عرب و
کہن جے وانگے ساڈا تار و فہم حضرت سندا
تے قبریں نیساں دیاں عظمت غوث شریع تبار

حبیب بخار حنت و ح زندہ کہاں اسیندا باواں
رب جنت داخل کر تھ زندہ روزی نیت کنواو
مکان دی وی قبر گراون ظلم ہو جے بہار
اصحاباں کے روئے ڈٹائے اُسنے نال غضب کے
ڈیگ زمیں کے نال برابر کردیواں ہر چندہ
ایسہ شریعہ مرد و نہایت حسن اُلٹے پاسے جاوے

مسئلہ تعرف اولیاء اللہ

شہی بدن نہ کہا دے اونہاں پاسے رب پرتاؤ
نام اونہاں دے لکھ کاغذ تے ٹیکریاں تے نالے
ڈین سرن جو ری تہیں بچدے نام ویل پارو
مختلف نام لکین بر بندہ لکے جو ولی تہائے

ایدی دہشت مارا اونہاں تیرے کوئی نہ جاوے
بیت کیس تعویذ اون سن اونہاں دے سر حالے
ہو شفاء بیماریاں کارن ہوئے خرز شماروں
نادی مرشد مرد خدا کے میں اوسو لکھیاں

يَخْلُقْنَا مَكْسَلِمِيْنَا كَشْفُوَطَط تَبْيُوْنَسِي اِذْر فِطْيُوْنَسِي اَكْشَانْفِيُوْنَسِي
يُوْنَسِي بُوْصِي وَاَسْمُ كَلْبِيْهِمْ قَطْمِيُوْرِي عَلِي اللّٰهُ نَهْوَالسَّبِيْلِي وَمَنْهَا جَاكْرُوْشَا الْفَلَاكُمُ اِحْمِيْنِي

بیں تعویذ پورا لکھو تا نام دیاں سندا

لفعے خلق دے پاروں رب تہیں اجر لکھو ایسہ

حضرت صلی اللہ علیہ وسلم کے یاراں کبار کا ویاں پہنچ کر اونکو دعوت اسلام کرنا اور انکا قبول کرنا

دعوت اسلامی دے کارن حضرت سرور سلع
چادر اک نبی نے اپنی جوڑی چک دچھا لی
کیڑے اونہاں تہائیں و او طرف غار دیاں پارا
کتے کیڑ سہاری ہونکیا دل و ح جوڑش لیا
سر ڈنال اشارت کیشی کتے چاران تائیں
سلام کیتا جا چاراں اونہاں سنا پارا تائیں
جاں روح غار وڑے اوہ سے مڑ کے رب جو
سناں فرمایا تسناں کیڑ مکر پائی خبر اسادی
ہن شاہ رسولان و نیا د کو ح اپنا حکم جلاو
پہر سلام تسناں آکھیا حضرت ختم رسولان
اسیں ہی چارے یار نبی کے چار تان اصحابی
اساں ایمان نبی تے آندا جا کے خبر سندا

چاراں یاراں تائیں پہنچیا غار کے دیاں دے
اوہ چارے وت ابر مینے ہوا حکم الہی
چادر لے اودی واکھڑی پاس اونہاں یکبار
پہر کھیاں اصحاب نبی کے پوجھل بیا ہلایا
غار اندر وڑ چہیک دیکھو یاراں پیاراں تائیں
جو اب سلام دادا ستاں نال آداب ترائیں
اوسو جیسے چہرے روشن جیونکر مئے سوائے
کہن تسناڈا قصہ شریعیا و ح کلام خدا کے
شرعیات اپنی دے اوہ تسناں خاص بولاوے
تسیں ایمان میرے تے لباراے سنے مقبولان
کہن اصحاب جوڑی تہیں بولے کر کے وڑی غیبانی
عجز سلام اسادا نالے حضرت لوں پونچاؤ

موت و لیاں زندگی دائم مسئلہ کعبہ صوابی جال کتا اوہناں نہ مرد اوہ پر کتوں مرد ملی شمار ہین اوہ زندیاں وانگوں دائم ہر صغول ہر گل کعبہ اصحابی نور نورانی اس وچ شک آیا عرض سلام نیانہ آسا ڈی خدمت وچ پوچھ	بعد ایمان اصحاب کعبہ دیاں آئی موت شتابی جو کتا کیتر سہار اوہنا ندی ہون کیا زندہ یار موت اوہنا ندی پردہ جانوں سویا دنیا ولوں چاراں یاراں آن نبی وی خدمت حال سنایا اصحاب کعبہ اوہ تیرے اتے خاص ایسا لیا کے
---	--

نکتہ

جونہ قدم ڈولاون دینوں آخر ماون فرحت اس بہت وی اللہ صاحب قدر کرے ذلی شانال جو ایمان بچا کے اوسنے کامل ولی سدایا شہراں وچ نیر گئے بچ ہر پاسے ہر تہا سے نال مکر و کافر کر دے بن و ڈے سر کر دے موسنی چلے گزایا نالے خلقوں بکڑ کنار پر اہل عیالان و لے ماہ اہر کر دے کم سو مندے اس وے تل نہیں گل کوئی بات و ڈی اہر زندی اوہ بے دینی سخت حیرانی نری آہی بدنتی	کیناں رہن ایمان سلامت غوت عظمت صحت کل دنیا جد ڈولے وقت اوس محکم قدم لکانا ہن ایس زمانے دور اخیری وقت اصحاب آیا یا سچہ ہاڑاں جنگل جاڑاں مشکل ہون گزارے گندے ند سب چار چوہیرے نکلے اہل مکر دے سرور عالم غار نور اندر کبہ روز گزارے صوفی صافی مرد خدا دے تدا لگ ہو ہیندے دنیا نہیں کر سجت جانا نکل طرف سخن دہی پر جو سجت اہل خلافت دایاں اچکل کیتی
---	---

فَصْرَبْنَا عَلَىٰ اِذَا نَبِيَّهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ۝

پس ہر پردہ مارا یعنی اوہ پر کاڑوں اون کے کہ پنے سلا دیا بچ غار کے برس کتنے

کناں تے چک پردہ پائے تاکہ سنن نہ پیارے کن آواز پوے جدستیاں جاگن ترتر تارن ن سو نو در میاں لگ اس تفصیل گال آجانے	پہر مار یا اسان اوہنا ندیاں کتا پر اندر غار کے ستیاں سویاں بچیں سو کے کتنے سال گزارن لیکھا مجھل کتنے سال اسان اوہ جو ان سوا کے
---	--

ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوا ۝

پھر اوہنا بھیجے اوہ کو تو کہہ غار میں ہم کو کتنے دنوں جماعتوں میں سے خوب کتنے دن لگا تھا اس چیز کو کہرتی تھی مدت

جیہڑ دو ٹولیاں تیس مدت رہن تہاں گن دے یعنی اک بو نہ مدت و سن اکناں گہٹ مقالے جاگ پئے تا اک دن یا گہٹ سونا کرن حسابوں اونہاں جو زمان سننا قصہ ظاہر رب سننا ندا	پر اسان اوہناں اہیا تا جو جان لینے اوس کتے یا لوگ شہر و جہگرن یا اوہ لوگ تارینجاں و لے دو گولال کنوں مراد جو جاگے اوہ صا اوس حوالوں انہوں تک ہی مجھل گئے ذکر مفصل آندا
--	---

ثُمَّ نَحْنُ لَقَّصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِأَهَمِّ مَا خَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ دَلِيلِهِمْ لِيُذْكُرُوا مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۝

پھر ہم ان کے بارے میں قصہ سننا ان کے ساتھ حق کے فیصلہ دے کتنے جو ان تھے کہ ایمان لائے تھے ساتھ رب اپنے گناہ زیادہ کی تھی ہیندے ان کو ہم دیتے

وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَن نَّبْرَأَ لَكَ شَيْئًا

نَدَّ عُوا مِنْ دُرِّيهِ إِهْلًا لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطًا

برگزینہ یوکاریں گے ہم سوائے اوسکے کسی معبود کو البتہ تحقیق کہی مینے اوس وقت بات زیادہ

اونہاں جو انماں رب اپنے لوں میناں شیک ایقاول
دلال اونہاں ویاں نے تو حیدر محکم رستہ لیتا
بن تیرے مجبور نہ ووجا کوئی اسال مناناں
تاں اوسوقت اسال جو شہہ الایا وابد و بات بلا لول
تاسبت قدمی پاروں اونہاں یاری رب فرما
لشَطَطَ اصل انداز یوں لشکن خازن دیکھ صفحوں

اسیں غار و الیاں واقصہ میں پر ظاہر کراں بیالوں
تے اسال اونہاں دوٹایا وچ بدانت پکیا کیتا
کنندے ساڈیا ربانا لے رب زمین آسماناں
تے جے اسال ایہ کیتا یعنی بو جیا بو خدا لول
غار اصحاباں نے جدا اپنے پکے قدم جائے
شَطَطًا معنی ظلم یا جو شہہ یا بات کرن افرالوں

ثبوت ربط قلب شیخ یعنی مرشد کی شکل و نقشہ دل میں جمانا اور تعلق دلی اوس سے لگانا جگانام تصور شیخ ہے

نقشہ صورت مرشد والا طالب پیش نکارے
چیرے مادی راہ دلیرے کامل دلی خدا دے
بربر شغل ذکر تہیں افضل ہے ایہ چال نرانی
سینے شیخ دیوں دل طالب آون جلد چہا نی
فیض دیاں ہنہ گھٹاں اولارت مال تصور ساواں
مفسر فتح محمد نے ارنج لکھیا ہے اس جائیں
تصور مرشد والا بحر انیکاں لول ہتھ آیا
امام مجدد الف ثانی خود طالب لول فرماندے
بھی شاہ عبدعزیز اونہا ندے بیٹے نے فرمایا
بہتے سور لکھن پئے جہناں ات شمار نہ کوئی
آل عمران دے چہیکر طالب نظر الصافوں پیردا

دلدار ربط علاقہ جو رن ایہ آت فرما دے
کرن مرید تعلق دلدار مرشد دل زیادے
ایہ تصور شیخ جو مونیان دلیاں چال نکالی
نال فریجے اسد غیبی فیض انوار حقانی
تدے تصور شیخ طریقہ پگڑ لیا اولیا و اں
خلاصہ جلد تریجی صفحے بہتر وچ دیکھا میں
تے احمد سرمندی اندر مکتوباں ہے فرمایا
شعادت مند جو زلی اوہو مرشد شکل لکھانہ
شاہ دلی اللہ ایوں اندر قول جمیل لیا یا
مولوی خرم علی و نابی اوہ بھی لکھہ گنوئی
غائت البیان اندر بھی ذکر مفسر الیوں کردا

شہ سادات الخ قوله قالے یا ایہا الذین آمنوا صبروا وادعوا صابروا وادعوا صابروا وادعوا صابروا وادعوا صابروا
قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝۱۰۵ ایاں وارد صبر کرد نکالیف میں اور باہر گر مصابرت کرد قتال میں اور باہم ربط رکبو اور خون کرد
اللہ سے امید کہ تم فلاح پاؤ اور حقیقت صبر یہ ہے کہ جس سے تکلیف پہنچے اوسکی شکایت غور سے نہ کرے اور خود
اوس سے عرض احوال کرنا مدوح ہے جیسے نصرانیوں نے صوم الحکم اور کتاب الیوب سے ظاہر ہے اور ربط کی حقیقت کی تفصیل
جو ماہین مرشد درمید کے لازم ہے منسوی منسوی و فقرات شریف خواجہ عبد اللہ احمد اور اسکے شاگردوں میں لیکن چونکہ

مشنوی معنوی کے اوائل اشعار کا سمجھنا دشوار ہے جو مرشد کی تمہید میں ہیں تو اس مقام پر مشنوی سے مجملہ جو مناسب
 ہے تحریر کیا جاتا ہے تاکہ حقیقت ربط سے واقفیت اور مشنوی شریف کے مسائل سے مجملہ تمہید ہو جائے
 ایات شرح اوائل مشنوی معنوی کہ بیان ربط مرید و مرشد میں ہیں بسم اللہ الرحمن الرحیم اہل علم پر مخفی
 نہ رہے کہ اولیاء اللہ میں دو طریقہ سلوک میں زیادہ درج ہیں ایک اہل معرفت الی قولہ اول ہی سے ہستی
 بحث کی تعلیم کرتے ہیں جیسے حضرات شطاریہ حضرت سید عبداللہ شطاری رحم کے پیرو اور نقشبندیہ
 حضرت خواجہ نقشبند رحم کے پیرو اور ان میں سے بعض حضرات فرماتے ہیں شہراہل مآخر
 ہنسی آفرنا حبیب تمنا تہی کہ دوسرے سلاسل کے آخر میں جو جو تعلیم ہے وہ اول میں ان حضرات کی
 تعلیم ہے اور مصلحین کتب حضرت شیخ ابرار رضی اللہ تعالیٰ عنہ کا یہ طریقہ ہے پرنا واقفین کے لئے اتحاد کے
 خطروں سے خالی نہیں دوسرا طریقہ عشقہ ہے جس میں ذات مرشد کے تصور میں ایسے شہک ہوتے ہیں
 کہ دین دنیا سے بے خبر ہو جاتے ہیں اور خدا و رسول کو اس کی ذات میں پہنچتے ہیں جو فضل العالم
 علی العالم کفضل علی اذنا کلمہ کو اپنا شمار کرتے ہیں۔ اس مقام سے الشیخ فی قولہ کا الہی
 فی ائمتہ متوال مشہور ہے مولانا روم فرماتے ہیں۔ چونکہ ذات پیرا کردی قبول + ہم خدا آہ بذات
 ہم رسول + دو بلان دو میں دو د مخوں + خواجہ را در خواجہ خود خوداں + گرجا مینی زحق این خواجہ را
 گم کنی ہم متن ہم دیا چہ را + پیر حق را ز احولی ہر کہ دو دید + اور فریڈ است فی الحقیقت نے مرید
 اور فقرات شریقیہ خواجہ احرار میں سخت اس کی تاکید ہے یہاں تک کہ روئے پیر کے سوا کہ حقیقت مرشد سے
 عبارت ہے روگردانی لازم فرماتے ہیں اور مشرب عالیہ نظامیہ ہی یہی ہے مگر اہل علم ظاہر ہر سخت
 دشوار ہے بلکہ بعض قائلین وحدت وجود نا آشنا اس طریق سے وہ تصور مرشد کو شرک سمجھتے ہیں
 پردہ صاحب جو خصوص الحکم میں آدم خلیفۃ اللہ کے حال سے واقف ہیں کہ آدم کو سجدہ کرنا خدا ہی کو
 سجدہ کرنا تھا کہ حاضر جمیع اسماء الہیہ تھے اور یوں جانتے ہیں کہ در صورت فیض یا بی مادر و پدر میں۔
 تعظیم اونکی ہے اور عبادت حق ویسے ہی تصور مرشد میں تعظیم مرشد و عبادت حق مشنوی مولانا روم
 میں ہے۔ گفت پیغمبر علی را اے علی + شیر حقی بیلہاں پر ولی + لیک بر شیری کنن تو اعتمید
 میں برو در سائہ نخل امید + کہ سائہ نخل امید سے مراد تصور مرشد ہے اس طریق سے کہ غرض نہ جانے
 اور نہ حقیقت کو مرشد کی خصوصیت میں انحصار کرے پھر مولانا نے رُخ حسام مدین چلی کبریا
 کیا اور فرمایا کہ اولیاء اللہ کے ساتھ بیٹا چاہیے اس قرب کو اثر عظیم ہے۔ اشعار مشنوی۔ بشو از
 نے چون حکایت میکند + و از جدائی نا آشکایت میکند + مولانا جامی فرماتے ہیں جبند روزے کہ پیش آں
 روز دشب + فارغ از اندوہ و آزاد دطلب + متحد بودیم با شاہ وجود + رنگ غیرت بکلی محو بود
 نے طرح علم شان نقش شہوت + نے ز فیض خوان ہستی خوردہ قوت + نے ز خود ممتاز لے از یکدگر۔

فرق در ریائے وحدت سرسیر + ناگہاں در جنبش آمد بجز وجود + جملہ را در خود بخود پیدا نمود + امتیاز علم
 آمد در میان + بے نشانی رانث ہنانشد عیاں + واجب و ممکن زہم تمازشد + رسم و آئین ودئی
 آغاز شد + بعد از اں یک موج دیگر از محیط + سوئے ساحل آمد ارواح لیبیط + موج دیگر زرد پدید آمد
 عیاں + برزخ جامع مباح جسم و جان + پیش از اں کز زمراہل حق است + نام اں برزخ مثال
 مطلق است + موج دیگر باز در کائنات آمد + جسم جسمانی پدیدار آمد + جسم ہم گشت است طور بعد طور
 تا بنوع آخرش اقتادہ دور + نوع دیگر آدم است آدمی + گشتہ محروم از مقام محرمی + ہر مراتب
 سرسیر کردہ عبور + پائے کز اصل خود اقتادہ دور + چون نگر در زار و سکین این سفر + نیست از
 دے بیچکس مہجور تر + نے کہ آغاز حکایت میکند + از جدائیہا شکایت مے کند + پھر مولانا مشنوی
 میں فرماتے ہیں - کز نیستان نامرا بیریدہ اند + از نفیرم مردوزن نالیدہ اند + اور انکی شرح
 مولانا جامی فرماتے ہیں - کز نیستان کہ در دے ہر عدم + رنگ وحدت داشت بانو قدم
 تاز تیغ فرقتم بیریدہ اند + از نفیرم مردوزن نالیدہ اند + کیست مرد اسمائے خلاق و دود +
 کال بود فاعل در اطور وجود + چسبت زن اعبان جملہ ممکنات + منفعل گشتہ ز اسماء صفات
 چوں ہم اسماء اعبان بے قصور + دارد اندر تبتہ انسان ظہور + جملہ را در ضمن انسان نالہا است
 کہ چہا ہر یک ز اصل خود جدا است + شد گریاں گریشاں حب الوطن + ایں بود سر نفیرم مردوزن
 فی اہقیقت یہ شرح لسان اشارات اس درہ پسندیدہ ہے کہ جسے شارح مشنوی بحر العلوم پسند رکھتے ہیں
 لیکن حیرت کے نزدیک ترتیب اشعار کی نظر سے مرد سے مراد مرید صاحب معرفت ہے جو عشق نہ رکھتا ہو
 اور زن سے مراد طالب عقبتی میں جو مولانا کے اشعار سے نالہ کرتے ہیں مولانا کو مرید چشم گریاں و
 سینہ بریاں درکار ہے جیسے امیر حسام الدین بدایں نظر فرماتے ہیں - سینہ خواہم شرہ شرہ از فراق
 تا بگویم شرح درد اشتیاق - مولانا خود شعر بند کور کی شرح فرماتے ہیں - ہر کسے کو دور ماند
 از اصل خویش + باز جوئے روزگار وصل خویش + من بہر جمعیتے نالال شدم + جفت خوش حالان
 بد حالان شدم + ہر کسے از ظن خود شد یا من + و از درون من نہ صحبت اسرار من + یعنی
 اہل معرفت و اہل عشق ہر ایک جو اپنی حقیقت سے جدا ہوا ہے وہ وصل کا طالب ہے اور میں گروہ بد حال
 سے جو عشق نہیں رکھتا اور دنیا یا عقبتی کا طالب ہوں اور نیک حال طالب حق سے جو مشرب عشق نہیں
 رکھتا بل کہ نالال ہوا لیکن میرے ذوق و مشرب عشق سے آگاہ نہ ہوا - اور مجھ میں شورش عشق ہے
 کہ عاشق کو سناؤں کیونکہ - نگوؤں تاب مستوری ندارد + جو در بندی سراز روزن بر آرد +
 پیروں کا دل بہت کچھ چاہتا ہے کہ مرید عاشق اذن کو ملے پر کم ملتا ہے جس سے اپنا راز کہے - سر من
 از نالہ من در نیست + لیک چشم و گوش را آل نور نیست + کہ سر عشق میرا میرے نالہ سے ظاہر ہے

لیکن عوام بزرگ عاشق کی چشم نہیں اور نہ گوش کہ پہچانے جیسے فرماتے ہیں۔ تن زجان دجاں زتن مسطر
نیست + لیکن کس را دید جاں دستور نیست + آتش است این بانگ آئے نیست باد + ہر کہ این
آتش ندارد نیست باد + نا ئے مرشد کامل نالہ آگ ہے باد مثال نہیں ہوتا مے عشق ہے اور جو
یہ آگ نہ رکھتا ہو نیست ہو جو۔ آتش عشق است کا نذر نے فتاد + جوشش عشق است کا نذر
مے فتاد + بہ ادعا ہے کہ مرشد کامل کی عشق کی آگ کا اثر ہے جو نے سے ظاہر ہوتا ہے اور اس
کا جوش ہے جو نے سے ظاہر ہوتا ہے کیونکہ جب تک اہل سماع نہ ہو جائے والے کو جوش نہیں آتا۔
اور جب تک جذب معشوق کامل نہیں ہوتا مے عشق سے مرید کو جوش نہیں آتا اور چونکہ نے و مے کی لف ہوتی
اور سکی نشر فرماتے ہیں۔ نے مریفی ہر کہ از یار برید + پردہ ہائش پردہ آئے مادرید + یعنی نے ظاہری
یار چالاک ہے اور سکے مرید کے لئے جس نے یار سے جدائی کے ہونے کے پردوں کی آواز نے ہم مریدوں کے پردے
کی حالت دہلی کے ادبنا دیے کیونکہ حضرات عقیدہ کے نزدیک سماع اور کو موجب فنا ہے گو اہل معرفت جیسے مولانا
عبد العلی نے حضرت مولانا شیخ ابر سے نقل کیا کہ سماع اور کو موجب فنا نہیں جناب خواجہ خواجگان سید
محمد حسن خواجہ معین الملک والدین امیر ری رضی اللہ عنہ کو مو چھ دوسرے اشخاص کے سماع ہوتی
چار اشخاص ایسے محو ہوئے کہ نشان باقی نہ رہا پکڑے اون کے رہ گئے اور تین اشخاص سات دن بعد
سماع سے فارغ ہوئے جیسے ملفوظات چشت میں منقول ہے اور حضرت خواجہ مودد چشتی نے حضور
صلی اللہ علیہ وسلم کو خواب میں دیکھا اور عرض کیا کہ مجھ کو دیدار حق کا شوق ہے فرمایا کہ سماع میں ہوگا
عرض کیا دوسرے منع کرتے ہیں ارشاد ہوا کہ اور کو اور کے کام پر چھوڑ دے شیخ مکرم خواجہ نجم الملک
والدین فتحپوری شیخ داؤدی مرحوم کو بھی ایسے خواب میں ارشاد ہوا کہ تم کو خدا کا دیدار سماع میں ہوگا
اسی سے وہ سماع کو دوست رکھتے تھے۔ لیکن بلحاظ شرع کہ وہ تریاق ہے و بے شرع نہ ہر حال
نظر فرماتے ہیں پھوڑ نے زہرے و تریاقے کہ دید مجھ نے دمسازہ دستا قی کہ دید کہ تریاق کی صورت
فرماتے ہیں نے حدیث راہ پر خون می کند قصہ آئے عشق مجنون می کند کہ سالک کو محویت کے درجہ
کو پہنچاتی ہے کہ اون کا یہی تریاق ہو سکتا ہے کہ کسی ذوق و شوق میں اور کسی جنون کے طور پر عین
یلی کہنے والے اب رجوع باصل مطلب فرماتے ہیں۔ دو دہاں دریم گویا سمجھنے + یک دہاں
پہاں ست در پہاںے وے۔ جیسے نے ظاہری کے دو مونہ ہوتے ہیں ایک بولنے والا دوسرا سیکے
لبوں کے اندر جو دہاں میں ہوتا ہے وہی ہی مرشدوں کی ظاہری مقتدی جس سے ظاہروں کی طرف
تعلیم تلقین ہے دوسرا باطنی اطلاق پس تصور مرشد اس مقام سے ہے کہ بظاہر اسکی صورت و میان
میں ہے و حقیقت میں اسکی مطلق کی طرف توجہ یک دہاں نالہ شدہ سوسنا نالہ ہونے و نگندہ
دسما۔ سماع مراد جہاں ہے اولاً لَمْ يَخْلُقْ الْاَنْفُلُ لِكِ وَ اَنْدِہر کہ اور خاطر است

کیں نغان زین سراو ہم زبان آست۔ اہل نظر جانتا ہے کہ شور تعلیم مرشد اس سورت مقیدی کا ادس سرت
 اطلاق سے ہے نہ اہل ظاہر جو روح اعظم کو خدا کر کے عبادت کرتا ہے اور تصور مرشد سے مطلع نہیں ہے
 و مدہ اس نائے از دہائے اوست + نائے ہونے روح از ہائے اوست۔ کہ شوزائے اس
 کامل کا اس کے زین باطن اطلاق سے ہے لہذا روح اعظم کی شوکت ہی ادس سے ہے کہ جیسے صوفیہ میں
 انسان کامل ہے روح اس ملک میں عبارت سے کہ تفصیل کے درجہ میں اس سے کوئی بڑا بکر
 نہیں جسکی نسبت یَوْمَ يَقُومُ السُّرُوحُ وَالْمَلٰئِكَةُ صَفًّا وَاٰرَاسُ كِي نَسَبَتْ جَاءَ ذَرْبُكَ وَالْمَلٰئِكُ
 صَفًّا صَفًّا یا ہے۔ اس کو قلم کہتے ہیں اس کو امرالسا اور روح مبارک حضور صلی اللہ علیہ وسلم اس کے
 کامل بروز جیسے حسب خصل جسوق نبی کے تہائے مدینہ میں اس کا ظہور لکھا ہے اور فصل ۳۲ سفر
 مشنی کے کوہ سینا کہ میں جلوہ گری فرمائی اور سیر کے پر تے لبری کے مالک میں تجارت کو گئے
 و صحرائے فاران مدینہ میں ہجرت کی جس کا روز آفتاب دما بتاب پر ہوا اور پھر وہ اپنے ادھر رہہ ڈالنے
 والے اس سب سے قرآن مجید میں سوال جبکہ امر روح سے ہوا اور پروردہ جواب آیا لیکن جبکہ روح موجود
 مکی سے دریافت کیا گیا پس جواب آیا کہ روح موجودوں کی امر ہے اس مقام سے مولانا جامی فرماتے
 ہیں۔ محمد کش قلم چون نامور ساخت + ز منیش حلقہ طوق و کمر ساخت۔ یعنی حضرت محمد علیہ الصلوٰۃ
 والسلام کو جبکہ قلم اعلیٰ روح اعظم نے نامور کیا آپ نے میم سے آپ کے کمر کو طوق کیا کہ نام مبارک کے
 سر دگر میں وہ میم ہے جو قلم اعلیٰ کے آخر میں ہے اور بنظر کمال اتحاد باروز بروز کی فصل ہم مکاشفہ
 انجیل میں حضور صلی اللہ علیہ وسلم کو صاحب عرش محمد جہاد ملک کہا لیکن باوجود اس کمال روح اعظم
 کو درجب الوجود ذاتی دراصل ہوتی ہستی سے جو ذات مرشد حقیقت محمدی ہے مجہر ہے۔ نظر برآں
 فرماتے ہیں۔ محرم میں ہوش جز بیہوش نیست + مرزبان را مشتری جز گوش نیست۔ پس زبان
 کامل کے نالہ کو گوش مرید عاشق درکار اور جو بندہ یا بندہ نظر برآں فرماتے ہیں۔ گرنہ بودی نالہ نے
 را نثر + نے جہاں را پر نہ کردے از شکر۔ اگر مرشد کے نالہ کو پس نہ ہوتا کہ مرید نہ ملتا نے مرشد
 جہاں کو شکر مریدوں سے پر نہ کرتی پس اپنا ہی وہی حال ہے جیسے فرماتے ہیں۔ در غم ما یوزنا
 بیگاہ شد + روزنا با سوزنا ہمراہ شد۔ کہ اپنی عمر اپنے مریدوں کے غم میں نا وقت ہو گئی و قریب
 موت جہی کو پہنچے جو زمانہ اسلام والوں کے مابین ساٹھ دستر کے ہے نہ ایک سو میں کے جو زمانہ موسیٰ
 میں تھے جیسے اظہائے حال کا اب تک وہی خیال ہے لیکن۔ روزنا گر رفت گورد باک نیست + تو بہاں
 اے آنکہ چون تو پاک نیست۔ یعنی اگر زمانہ چلا گیا چلا جائے۔ جب تجہ سا مرید گلاب مثال مجہ گل سے
 لگ نکلا تو کیا بیچ ہے تو گلاب مثال رہ جو تیری مثل دوسرا شخص اے حسام الدین میرے مریدوں میں
 کوئی نہیں اسی وجہ سے بہا الدین ابن مولانا قائم مقام مولینا نہ ہونے بلکہ مولینا حسام الدین ہونے

کیونکہ صام الدین سیر سورا ہے تصور مرشد سے نخلات دوسرے طالبوں کے جو پانی میں مچھلی کی مثل جو پائے
 آب ہو کہ کبھی اوس کو نہ ملے۔ ہر کہ جز ماہی ز آبش سیر شد + ہر کہ بے روزست روزش دیر شد
 در نیاید حال بختہ پیچ خام + پس سخن کوتاہ باید والسلام۔ یہاں تک نے کی نشروئی
 اب مے کی نشر فرماتے ہیں۔ بادہ در جوشش گداے جوش ماست + چرخ در گردش
 اسیر ہوش ماست۔ یعنی شراب مرید کہ عبارت اس کے دل جوش مارنے والے سے ہے۔
 وہ سہاے جوش کی گدا ہے اور چرخ کی گردش ہمارے ہوش سے ہے۔ بادہ از ماست شد
 نہ ما از و + قالب از ماست شد نہ ما از و۔ پس مرید کو پابندی مرشد لازم ہے نہ کہ
 اپنی ہوسات پر چلے بقول مولانا یہ سخت کام ہے۔ پوشیدہ نہ رہے کہ سماع کے مناسبات
 مے نے و جوش مستی و گردش مولانا نے بیان کر دیئے۔ اب فرماتے ہیں۔ بر سماع راست ہر س
 چیز نیست + طعمہ ہر مرغ کے انجیر نیست۔ درست سماع پر ہر ایک غالب نہیں کیونکہ ہر مرغ
 کا طعمہ انجیر نہیں اور فی الحقیقت بہت مسائل دہر کا وہ ہوتے ہیں اور پھر سماع میں آزادی پیدا ہوتی ہے
 وہ دوسری شے میں کتر بدال نظر فرماتے ہیں۔ بند بگسل باش آزاد اے لیر + چند باشی
 قید سیم و قید زر۔ اے مرید پسر مثال آزاد ہو بند کو توڑ کب تک قید سیم دنیا و قید ظلال میں
 رہیگا جو متناہی میں۔ کیونکہ۔ گر بریزی بگرد کوزہ + چند گنجد قسمت یک روزہ۔ اگر دریا کو
 کوزہ میں پرین تو قسمت یک روزہ کے سوا کب سمائے ایسے ہی طالب دنیا کا حال اور حق کی نسبت
 نے نہانت عنانت کے مقابلہ میں دنیا کی نعمت فانی ہے و قسمت یک روزہ مثال ہے۔ کوزہ چشم
 حلیاں پر نہ شد + تا صدق قانع نہ شد بر در نہ شد۔ مطلب واضح ہے کہ جب تک
 سبب آب ابر نیساں سے لیکر دریا میں قناعت کر کے نہیں جیتتا موتی اوس کے مہر
 جو تا شراب مذکور سے پارہ گوشت اوس کے پیٹ میں موتی ہو جاتا ہے ویسے ہی وہ مرید جو اپنے پیر کے تصور پر قناعت
 نہیں کرتا موتی معرفت کا اوس کے ماتہ نہیں لگتا پس عشق مرشد پر قناعت لازم بدال نظر فرماتے ہیں۔ ہر کہ
 ما جامہ ز عشقے چاک شد + اوز حرص طلب کلی پاک شد + شاد باش اے عشق خوش سو دے ما + اے
 طیب جملہ علتہائی ما + اے دوا نخوت ناموس ما + اے تو انلاطون و جالینوس ما + جسم خاک
 از عشق بر افلاک شد + کوہ در قہص ما دو چالاک شد۔ تین شعرا دل کا مطلب ظاہر ہے اور جو تیس شعور کے
 مصرع اول میں اشارہ مسیح کی طرف ہے جو کمال عشق احمد سے مطابق کتاب انجیل لوقا و اعمال کے خدا کی
 بادشاہت یعنی دولت اسلامیہ کی خبر دیتے دیتے آسمانوں کو چلے گئے اور بعد روم میں اشارہ حضرت
 کلیم کی طرف کہ کمال عشق محمدی سے مدینہ کی طلب کی جس سے کوہ طور رقص میں آنکر پارہ پارہ ہو گیا۔
 عشق حال طور آدہ عاشق طور مست و خرموسنی صاحب مطلب واضح ہے اور قرأت میں اس کے ذکر وارو ہے

مخفی نہ رہے کہ کلام دراصل سماع میں تھا پھر اسکی طرف رجوع ہے۔ سرسینا نسبت اندر زیر و بم + فاش اگر گوئم
 جہاں برہم نرم۔ یعنی آواز سرد و نرم و گرم سرسیناں ہے ظاہر اگر کہتا ہوں علماء زمان کو برہم کرتا ہوں
 اور حقیقت جو سرد و لغز کے ساتھ تصور مرشد میں مشق کرتا ہے عجب مہارت اور سکھ حاصل ہوتے ہیں
 چنانچہ فرماتے ہیں۔ بالبد و مساز خود گر جفتے + ہچو نے من گفتینا گفتمے۔ یعنی اگر ابتدائے اپنے لب
 دم ساز سے جو حقیقت سے ملا ہوا ہے یعنی مرشد سے ہم جفت ہوتا میں ہی کالمین کی مانند کہتا۔ ہر کہ او
 از ہم زبانی شد جدا + مینوا شد گر چه دارد مد لونا۔ جو کوئی اپنے تصور مرشد سے جدا ہوا بے نوا ہوا اگر چه
 سو طرح کی معرفت رکھتا ہو۔ چونکہ گل رفت و گلستاں در گذشت + نشنوی زیں پس ز لبیل سرگذشت۔
 جبکہ مرشد جو گل کی مثال ہے نہو گلستاں معرفت کہاں اوس کے بعد طالب عاشق مرید کی تو سینے۔ چونکہ گل
 رفت و گلستاں شد خراب + بوئے گل از کہ جوئم از گلاب۔ یعنی جبکہ گل مرشد چلا گیا بوستان معرفت جاتا رہا
 بوئے گل کو کس سے طلب کریں فرماتے ہیں مرید دراصل سے جو گل سے تربیت یافتہ ہو کر گلاب ہو گیا ہے۔ جبکہ عشق
 است عاشق پردہ + زندہ محشوق است عاشق مردہ۔ ار کار خانہ خدا کا جو مطلق وجود ہے مخصوص شخص واحد
 پر نہیں پس ثابت ہوا کہ مرید عاشق کو عشق مرشد ایک فروریات سے ہے۔ چوں نہ باشد عشق را پردائے او + او چو
 مرغی اند بے پردائے او۔ اگر مرید کو عشق سپر کی پرواہ نہ ہو وہ بے عشق مرغ بے پردے اور پرفسوس۔ پردہاں
 ما کند عشق اوست + میکشانشے کشد تا کوئے دوست۔ مطلب ظاہر ہے کہ پردہاں مرشد کے عشق کی کند
 ہیں کہ میکشال کوئے دوست مطلوبی تک لے جاتی ہے۔ من چگونہ ہوش دارم پیش و پس + چوں نہ باشد
 نور یارم پیش و پس۔ اگر میرے یار مرشد کا نور میرے پیش و پس نہ ہو تو کیسے جسکو پیش و پس کا ہوش ہو۔ نور او
 درین دلیر دخت و نوق + بر سرد بر گردنم مانند طوق۔ مراد نور یار سے ذات حق ہے پر تصور مرشد۔ عشق خواہد
 کاین سخن بیرون بود + آئینہ غماز نہ بود چوں بود + آئینہ ات دانی چراغماز نیست + زانکہ زنگار از
 رخس ممتاز نیست + آئینہ کتر زنگ و آلائش جداست + پر شماع نور خورشید خداست + رونو زنگار
 از رخ او پاک کن + بعد ازاں آن نور را اوراک کن + این حقیقت را شنو از گوش دل + تا بروں
 آئی بکلی ز آب و گل + فہم اگر درید جان را رہ دبید + بعد ازاں از شوق پا در رہ نہید + کہ بغیر از ذوق
 و شوق یہ مرحلے نہیں ہوتا۔ آئینہ حضراتِ مہالین شرح مولانا بکر العلوم سے مطالعہ کر کے
 خطہ اوٹھائیں اور مقام عشق کو خیال رکھیں کہ شرح مومون سے عمدہ شرح دستیاب نہیں والد علم بالصلوہ
 تفسیر غایت البیان جلد اول مطبوعہ ریاضی اور دہرہ ۲۵ سے ص ۲۷۲ تک۔

هُوَ لَا عَظَمًا مَعْنًا وَ هُنَّ دُونَهُ الْهَيْئَةُ ط لَوْ لَا يَا تَوْنٌ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَنٍ
 بَيْنَ ط هُنَّ أَظْلَمَ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۝
 ظاہر ہے کون شخص ہے بہت ظالم اس شخص سے کہ باذہم لیسے اور ہر اللہ کے جو شہ
 کیوں نہیں لائے اور ہر اللہ کے دلیل

ایسوساڈی قوم جو باسجہ خدا معبود ٹھہرا دن استیں وہ اظالم کون جو جو شہ خدا کے جوڑے	رباں کوڑیاں تے کیوں کوئی دلیل نہ ظاہر لیاؤن اللہ صبح اللہ معبود جو باطل گنگے ڈورے
---	--

وَإِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَوَاعَبُدُونِ الْإِلَهَ فَأَوَّاهُوا إِلَى الْكُفَّةِ يَلْمِزُونَ
اور جب ایک گوشہ ہو جاؤ تم ان سے اور اس چیز سے کہ عبادت کرتے ہیں سو اللہ کے پس جاگیر پڑو طرف غار کی کہ سیلک
لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَهْتِيءُ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ قَرَفًا ه
واسطے تمہارے رب تمہارا رحمت اپنی طرف سے اور تیار کرے واسطے تمہارے کام تمہارے سبب آرام کا

کہن آپس وچ جاں تساں لوکی دینا تو ہی جو پورے جو باسجہ خدا دے پوجن پھر و پناہ تیں ل غارے رحمت اپنی تیں ہی کوئی چک سبب بنا دے	نالے جوڑے رب اونسا ندے چہوڑے نے بت ڈورے راہ کہو لے کوئی رب تساؤ اس وجہ کان تہا کان تساؤ دے جس دے جوں نفع تسانوں اڑے
--	---

وَتَوَرَّى الشَّمْسُ إِذَا طَلَعَتْ تَوَّارًا وَعَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا
اور دیکھے تو آفتاب کو جب طلوع کرتا ہے جبک جاتا ہے غار اون کے سے دائیں طرف اور جب
غَرَبَتْ تَقَرَّبُ مِنْهُمْ ذَاتَ الشَّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ذَلِكَ مِنْ
غروب کرتا ہے کتر جاتا ہے اون سے بائیں طرف اور وہ سیج میدان کشا گے کہ من اس کے یہ نشانیوں
آيَاتِ اللَّهِ لِمَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ فَمَا لَهُ مَهْتَدٍ وَمَنْ يَضِلْ فَلَنْ يَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْسِلًا
اللہ کی سے ہے جسکو ہدایت کرے اللہ پس وہاں پانے والا ہے اور جس کو گمراہ کرے پس ہرگز نہ پادیکھتا اور واسطے ایک دست

دائیں طرف

دیکھیں توں چڑھ سورج غار اونسا دی تیں جبک جاوے حالانکہ اوہ لوک میدان فراخ اندر من آئے اوہ راہ ہدایت ٹرے اتے جس رب گمراہ بنائے اوہ غار فراخ کشاوی ہنہ ابروی اسدا ہویا اونسا ندی غاروں لاپیے ہو کے لنگن کوچ بیانی کرے خدا جو چاہے دور نہیں تیں قدرت راہوں تدے کیسا ایہ عجیب نشانی ساڈیاں کنوں نشانی رب جس کرے ہدایت دیکھہ نشان ایمان لیا دے ناہ کوئی شبہہ اہد وچ بساویں ساڈی تہہ نہ پادے کہنداں غار جنوبی غری و دویں اچیاں آیاں پہر جنوب شمال دے سبب تے وچ اوس غارے دھپ اونساں پہر کیوں ہولی ہولی ڈہلدی بانڈی	سجی طرف تے ڈوبن لکیاں کیسے دل کتر اوسے ایہ نشانیوں رب دیاں نے تے رب جس راہ دکھائے اوسدے کان نہ پاویں گا کوئی ناوی جو راہ پاسے جاں سورج چڑھ غار مقابل آدے گرمی ڈھویا چال چلن سورج دی اندر فرق نہ پوندا کالی جو وچ فلکی اجرام کرے کوئی پیدا صفت کدہوں جیوں سورج توں پرتن تے جن حیرن وچ عیناں تے جس گمراہ کرے اوہ وچ انکاراں دور سد اوسے گراں وی عقل نکی او پھر راہ لے جاوے پہر ہولی ہولی نیویاں ہویاں رب دیاں بے ہر اسیاں سورج نکلیاں غری کہندوں دھپ لے اوس تہا پراوتساں دھپ نہ لے سارا ورنہ اولوار بجانڈی
---	---

جال سورج ڈھلا دھپ لگے آ مشرق دی دیوار کے
 ایہ وحدت ربدی اتے ثابت قدمی برکت لایوں
 جسے بدن اونہا ندے ہاتھوں سورج رب پر تاد
 جتنے کوئی بترک یا کوئی ولی ہووے و فنا یا
 قبر یوسف دی پاروں برکت اہل مہرنے پائی
 قبر موسیٰ کا ظم دی ہے تریاق مجرب ہوئی
 اسمعیل دے گرا حمد نے فیض لئے قبر ان تہیں
 اوہ تابوت سیکھنہ سی جو درج نبی اسرائیاں
 سرین فرشتیاں چکیا سی اوہ نظر کرد ہر کوئی
 آخر دم پارے روح اسنوں لکھوی من کہلویا
 کہہ گورے دے تکیوں مٹی ساحری مشہہ اونہاں
 نبی دے خادم مرکب پیراں مٹی ایہہ تاثیراں
 قبر ان دی تعظیم دوی جتھہ فیض ولی رحمانی
 پر نجدی مردود اونہاں نون تہاں بتاند کہند
 اصحاباں دیاں قبر ان سوزیاں پٹ دیزاں کراں
 روئے شاہ رسل تے ہی اوہ برا عقیدہ رکھدے

اولیاء اللہ کے جہاں ہوں وہ جگہ مبارک ہو جائے

خداوں کا عقیدہ بابت گزارشات کرلیے

پھر سوئی ہوئی چڑھے اونہاں کسی طرف سدھارے
 یاد کراں تسای عظمت کر کے عزت شان اصلاح
 حبیبیاں دھپ نہ لگن دیوے عزت شان و عباد
 اوس جا ہووے رحمت ربدی فضل کرم داسا یہ
 امام اعظم دی قبروں برکت شافعی نون تہاں
 معروف کرخی تے غوث الاعظم جو ہاں و جوں سوئی
 نقشبند تے غوث اعظم نے بخشے فیض دہرا تہیں
 جتی جوڑے موسیٰ دے سن اوسوچ رکھے بہایاں
 پیغمبر دے جوڑیاں دی کیا عزت عظمت ہوئی
 تے مٹی پیراں کہہ مرکب چربوں کیا کم ہو یا
 مردیاں زندہ کردی سی اوہ کیا تاثیر سونائی
 اتے نبی جو عاقل اوسدا کیا رکھدا تو قبراں
 اہل ایماناں قبر ان دی تعظیم و ڈیری جانی
 اپنے مگر لگن انہیاں دے گندے گندول دیند
 سو مسیتاں اصحاباں دیاں اونہاں جگ گراں
 آکھن دا لگے تے ڈونا لکے کسے گلوں نہیں جھکدے

وَحَسْبُهُمْ اِيْقَانًا وَهُمْ رُقُودًا وَنَقَلِيْهِمْ ذَاتِ الْيَمِيْنِ

اور گمان کرے تو اونکو جاگتے اور وہ ہیں سوتے اور کر وہیں لوٹتے ہیں اور انکو دائیں طرف
 وَذَاتِ الشِّمَالِ فَحَسْبُهُمْ بَاسِطٌ رَّا عِيْه بِالْوَصِيْدِ

اور بائیں طرف اور کتا اون کا پھیلا رہتا ہے دو ٹوٹا تھا اپنے بیچ دوانے عار کے
 سچے کہیے پر تاواں اسیں اونہاں ہر ہر اتے
 کوئی دہلیز کہیے کوئی بونا تے کوئی باہر عار کے
 اہدرا اہدرا ہر تے جاوون جسم تنہاں فرمنیدے
 دل بیدار ذکر و چ و ایم زندگی ایہہ اصحاباں
 ناہن ناہن جلن کوئی حرکت ناہ گرانہ دے
 دانگوں جاگدیاں پئے دن ہو یا رحمت بارہاں
 تازے جسے رونق چہریاں جلوہ نور رکھاندے

انجا کہیں کا لہون

نیندر چھتوں اثر نہ کوئی چہریاں روح دساندے
سیاں کوٹاں لگ لیون خبراں فیض دیون جگ سارے
بلک اونہاں داکتا ہی ہے فیض برابر کردا
اک آکھن ہر سال ملک دو دار اونہاں پرتانہ
ایہ اس کا ن جو بدن اونہاں بچے ہن ہزاروں
بھی کیسا تصویر تے کتا جس گہ سون کداہیں
پر ایہ کتا مخصوص البعض نہ اوس حکم وچ آیا
رہدیاں شیراں دی کر صحبت کتے شیراں پانی
تے کتا گہ رکھن پالن اوسنوں خواہش کر کے
انہاں گلاں تہیں نہیں ہی کوئی گل وچ اونہاں اصحاباں
کہوتا بلجم سگ اصحاب ایہ دوویں خبت جان
جو گہ شاہ رسل دے ناقہ حضرت صالح دالی
شیراں رہدیاں ولی تاثیر کتے نوں شیر نبایا

حاجتمندال محتاجاں نوں جگے فیض پہنچاندے
گرو دنا بٹریاں دے بعضے اونہاں منن تارے
نانو قطیر جو تعویذال وچ اصحاباں سنگ پُردا
یا روز عاشورے دے مانا نوں سال اکو اہسواندے
ناہ لو کرن ناہ مٹی لگے ابن عباسی خبروں
ملک رحمت دا اوس گہر وچ ڈردا ہرگز ناہیں
یا پہلیاں دیناں دے وچ ہوسی رکھن روایتیاں
راہ خدادے ڈردیاں پیچھے لگن وچ پہلیاں کی
مکان اپنے وچ رکھن ولی تعلق سنگ دل دہرے
کتے رکھن دالزام نہ کوئی ہے اجبا باں
باہجہ انہاں کوئی ہو رجا و رخت قدم نہ پاسن
معلم حال انہاں دا ایہو لازم رہن نہ خالی
بلکہ بندہ بنیاں عمدہ جیوں سعدی فرمایا

سردار خدایاں کی صحبت کنوں کو شیر نبایا ہے

سعدی علیہ الرحمۃ

سگ اصحاب کہف روزے چند
پسرنو وچ با بداراں بنشست
کتا غوث اعظم داسینہ سپ دی اک برکی کردا
صحبت شاہ رسل دی یاراں نوں کیا رنگ چہر تارے
شکے گندیاں عمر کی من منکا پھر یا ناہیں
پر سزید ریاضت کنوں مقدم صحبت ہوئی

بے نیکاں گرفت مردم شد
خاندان بنوئش گم شد
تجربت دیانندی ایہ برکت کتا طاقت چہر تارے
غزت عظمت اولوں نور دلال وچ چاؤن لائے
جس عملوں من منکا پھر داسین اوہ عمل کائیں
پر صحبت دے ادب ڈویرے اندک جانن ہوئی

مشہور شریف

دل گم دار بدارے بے حاصلان در حضور حضرت صاحب دلال

لَوَاطَلَعَتْ عَلَيْهِمْ كَوَلَيْتَ مِنْهُمْ فِرَادًا وَكَلَيْتَ مِنْهُمْ رَغَا ۝
اگر جہانکے تو اوپر اونکے ایسے پیشہ پھرے اونکے بھاگ کر اور ایسے پھر جگا اونکے رعبت

لے نالو الخ پہلی شراحتوں میں رکھنا جائز ہوگا یا دوسرے جو انکی صحبت سے برکت حاصل ہوئی اور کتا نہ رہا ہو مگر بظاہر
فقر حلوانی عنی الیحدی لے اک اکھن الخ سورج کا اونکی غار سے بدل جانا اور ابد اور پھرے جانا اور
کتے کا ہر اسی بہنا روزہ پر اور بدن سالم رہنا اور رعب دیوہ پر غلاب لے صحبت الخ اس کا بدلہ شام میں نہا
عظمت کی کرامتوں میں دیکھو فقر حلوانی عنی الیحدی

نس و گیس کند دے اونہاں تہیں تے خوفوں پر چاہی
مگر اے با بچہ صحیح خبر کے کوئی قبولے جانے دے
حق تے پکیاں ہوں پاروں برکت ملی کمالاں
اوس درگاہ و پر قدر کرن بوہنہ حیرت آدے کوئی

جے توں البتہ کدی اپر اونہاں جہاتی پاویں
وہ اس ہیئت خوف مفسراں کئی قول لیاندے
ہیئت رب اونہاں و پر پانی پاروں نیک خصا
دینا چہوڑ خدا اول ہویاں غرت عظمت ہوی

حکایت از مستوی شریف و کیل فیض روم کی جو سلطنت عمری دیکھنے آیا تھا الخ

بر سر کوہے دویدند آل نضر
آں یکے گفت اے عمر انیک ہلال
گفت کیں مہ از خیال تو د مید
چوں نہ بے مینم ہلال پاک را
آنکھاں تو بزنگر سوئے ہلال
گفت اور در نظر ماہ شد نا پدید
سوئی تو افگند تیرے از کماں
شکل ماہ نو نمود آں موئے او
تا بد عوی او ز دیدن ماہ زرد
چوں ہمہ اجزات کثر شد چوں بود
سرکش از راست روزاں آستاں
ہم ترازو را ترازو کا ست کرد
در کمی اقتاد عقلش زنگ شد
خاک برد لدرائی انخار باش
میں مکن رو باہ بازی شیر باش

ماہ روزہ گشت در عہد عمر
تا ہلال روزہ را گیرند فال
چوں عمر بر آسماں مہ را ندید
ورنہ من بینا ترم افلاک را
گفت ترکین دست برابر دجال
چونکہ او ترک کرد ایرد مہ نہ دید
گفت آرے موئے ایرد شد کماں
چوں یکے مو کثر شود ز ایردے او
چوں یکے مو کثر شد او را راہ زرد
موئے کثر چوں پردد گردوں بود
راست کن اجزات را از راستاں
ہم ترازو را ترازو راست کرد
ہر کہ بانا راستاں ہم سنگ شد
رو آشد اَوْ عَلٰی الْکَفَّارِ باش
بر سر انخار چوں شیر باش

وَ اَنَّ اللّٰهَ لَبَعَثَنِيْمَ لِيَتَسَاءَلُوْا بَيْنَهُمْ مَا قَالُوْا قَائِلًا مِّنْهُمْ كَمَا لَبِثْتُمْ ط

اور اسی طرح اوٹھایا مینے او ان کو تو کہ سوال کریں ایک دوسرے آپس میں کہا ایک کہنے والے نے او ان میں گفتار کیا تم
قالو البثنا يوم اذ بعض يوم ط قالو ذلكم اعلم بما لبتتم ط فابعثوا احدكم ط
کہا اوٹھوں نے سب ہم ایک ہی یا ہوسرا دن میں سے کہا اوٹھوں نے پروردگار تمہارا خوب جانتا ہے تمہارے تم میں سے جو ایک اپنے کو ساتھ

يَوْمَ رَقِمْتُمْ هٰذِهِ اِلَى الْمَدِيْنَةِ فَلْيَنْظُرْ اَيُّهَا اَزْكَى طَعَامًا فَلْيَاْتِكُمْ ط
روزے اپنے کے جو ہے ہر طرف مشہور کے پس چاہیے کہ دیکھے کونسا اور میں سے پاکیزہ ہے کہانا پس لے آوے تمہارے پاس

بِوَسْرِقٍ مِّنْهُ وَلِيَتَلَطَّفُ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ اَحَدًا ط
ترقی اور میں سے اور چاہیے کہ نرم گوئی اور نہ جہادے ساتھ تمہارے کسی کو

اوہ ایوں اسال اہٹائے ناچین اگرد جے تائیں
 کبندے اک دن یادن تہیں گہٹ ستے ناں وچ غار
 یعنی جتا ستے ناں اوہ اللہ بہتر جانے
 تا اوہ بہتا سہرا کہا ناں پاک خرید لیا دے
 نہ جگر اکرے نہ حال دے کسے ہونی آدے جاوے
 جواز وکالت پر ایہ آیت صاف دلالت کردی
 تے رل کے سودا کرن خریدن جائز ہو یا بہائی
 آپس وچ چھینونے جو رہے ستے ایسں چرانڈے
 جو خبرے دڑے آہے وچ غارے بیداری دینہ لہندے
 جو دینہ لہتا اونہاں جاتا پیلے پر سورج ویسیا
 مکسلینے کیسا نہ جگر و اللہ بہتر جانے
 ایہ لکھوی دے دو بیت جنہاں تہیں ثابت سو بہائی
 جو وال تے ناخن ددھے اوہنا ندے ایہ کم زندیا بند
 بنی ڈھما موسیٰ لوں قبرے پڑھے نماز گہلو کے

اک نے کیسا اونہاں تہیں کتے ستے ناں اس جائیں
 جاں کوئی گل نہ کبلی کبندے رب نوں علم ہمارے
 خیر و پیر دے کے شہر گہلو جن اکس جو انے
 پاس تو ساڈے تے وچ سودے نرمی بت کمار
 اوہ جویں اوہٹائے تا جو قدرت وال نشان دسا
 کرن وکیل مقرر کیتے نص قرانی سردی
 جو اوہ ہی اس سودے وچ سو شریک ہے اوہ جائی
 فوت نمازاں تہیں ڈر لگا تا میں بچہ پھیاندے
 پیلے آکھن اک دن پھرے پیردن تہیں گہٹ کبندے
 جاں وکین وال تے ناخن ددھے تا پھر جگر اپایا
 مدت علم اللہ نوں سو سو سو چھ فعل زبانے
 جو دی ایہی زندیا انگوں مردیاں مول نہ کائی
 مردیاں دی کوئی چیز نہ ددھی از ماؤ ہر بندہ
 معراجوں جد پر تے حضرت سمجھ حدیث نبو کے

پاک لوگ پاک طعام و پیرہ کی طرف مائل ہوتے ہیں

ان کی صیغہ تفضیلی جو بہتا پاک بنائیں
 کہا د اوہ چیزاں جنہاں لوں پاک شرع بتلا
 بسا دیں کہہ سکا ہوئے نعمت و ڈی آئی
 پاک طعاموں پاک اثر وچ روحاں رحمت نالے
 بازاراں دیاں کہانیاں وچ اکثر نقص سیکو
 ناپاکی گندیل خریدن گہٹا سخت پیارے

جو پاک خدانوں یاد کرن اوہ طلبین پاک غذا میں
 کُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ آيَاتِ اللہ فرمایا
 پاکیزہ وچ کوشش کرنی بہت سو کہ سہرائی
 رب رسول تے ذکر تے ایہ پاک وڈے ہر حالے
 نجس حرام طعاموں اگلی برکت دور چکیوے
 شکل نروئی باطن گندا ہر دم گندا دسارے

انہم ان یتظہروا علیکم یوحیوکم او لیعدوکم فی ملتہم وکن لفلحوا اذا ابداء
 تحقیق اگر وہ غالب آدینگے اور تمہارا سنگسار کریں گے تو کہو یا میرے بھائیوں کے ساتھ رہو اور اگر تم اور تمہارے بھائیوں کے ساتھ نہ رہو گے تو تم اور تمہارے بھائیوں کے ساتھ نہ رہو گے

جے اوہ غالب سوئے تسال تے جا کر سن سنگسار
 یا نہ سب اپنے پیرن مٹ فرلے تجات نہ یاراں

وذلك ما عترفوا علیہم لیعلموا ان وعد اللہ حق وان الساعة لا ریب فیہا ج
 اور اسی طرح مطلع کیا ہے اور ان کے تو کہ جائیں بس کہ وعدہ اللہ کا سچ ہے اور یہ کہ قیامت نہیں شک ہے اور اس کے

لے مکسلینے والا کیونکہ سورہ بقرہ شریف حضرت عزیز علیہ السلام کے قصہ میں اور ان کے سو سال سوئے رہنے سے دلیل ہوتی ہے کہ
 مردوں کو عقل و شعور نہیں ہوتا حالانکہ بہ سمف و ہوکا ہے فیقر حلوانی عفی اللہ عنہ

خبردار کیتا اسان ایویں اونہاں اوپر لوکاں کیتا سی انکار قیامت ہستیاں ادس زمانے	جانن سچے وعدہ ربیک سچ قیامت جوکاں ایسہ واقع تک منن لگے حشر تے وعدہ ربانے
--	---

اذ یتنازعون بئینہم افرہم فقالوا ابناؤا علیہم بنیا خا ط ر بئہم اعلمہم
جس وقت کردہ جھگڑتے تھے آپس میں بیچ کام اپنے کے پس کہا اونہوں نے بنائی اونہوں کے عمارت پر روزگار اونکا خورج جانتا
ہمہم ط قال الذین غلبوا علی افرہم لنتخذن علیہم مسجدا
ازکو کہا اونہوں نے کہ غالب آئے تھے اوپر کام اپنے کے البتہ بناوینگے ہم اوپر اون کے مسجد

جان آپس وچ لوکی جھگڑے کم وچ اونہاں یاراں کیا اونہاں جو غالب ہو اوپر کم اونہاں تے مومن کنن بناؤ مسجد جو مومن اوہ آسے	تاکنن بنا بناؤ کوئی اوپر بزرگواراں ٹھیک بناواں گے ایسے مسجد اوپر ان جیاناں کافر کنن کنیہ جو اوہ ساڈے وچوں ساکے
---	--

مسئلہ

تبرائ ولیاں کول مستیاں سنت ہونی جاری تے لکھوی نے ہی وچ لفی محمدی لےجے آندا	بجدی شرک بتاواں اونہاں تڈہوں دی بیہاری اُپر انہاں بناؤ تا شاہ مسجد اک بنواندا
---	--

اشعار لکھوی

کیا اونہاں جو غالب ہو اوپر کم تنہاندے بندہ سئیں آنا شاہ نیک معالوم وچ لیایا بندہ سئیں آنا نانو ادس زمانے وکشاہ سندا محمد اسماق جو دہلوی اوسنے کیتی سنت حیات	جو ٹھیک بناواں گے ایسے مسجد اوپر اونہاں جیاناں جس غلبہ پایا اونہاں سیوں اول سی گبرایا جس غلبہ پایا بنائی مسجد فیصل ہو گیا سندا اس مسئلے متعلق ادس نہ کیتی کجہ دیانت
--	--

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّا بَعْثَهُمُ كَلْبَهُمْ وَّقَالُوا لَوْنٌ خَمْسَةٌ نَسَاهُ سَمْعَهُمْ
البتہ کینگے وہ تین میں جو تہا اونکا کتا اونکا ہے اور کینگے پانچ میں چہا اونکا
كَلْبَهُمْ رَحْمًا بِالْغَيْبِ وَّقَالُوا لَوْنٌ سَبْعَةٌ وَّقَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ ط قُلْ
کتا اونکا ہے بات بیگتے میں بن دیکے اور کہیں گے سات میں اور آہواں اونکا کتا اونکا ہے کہہ

رَبِّي اعْلَمُ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ الْاَقِيلُ
پر روزگار میرا خوب جانتا ہے کتنے اونکے نہیں جانتے تھے

جب کہن اوہ تن جنے اونہاں کتا جو تہا ناٹے کئی کہن اوہ ست جئے تے اہواں سگ برابر لوگ نہ جانن اونہاں تا میں مگروں اندک تہوڑے ولی خیال لا اتے بر گز حکم نہ لگدا کوئی جو کہن ست جئے تے اہواں کتا اہل رقم دے	کئی کہن سچ جیواں کتا عینوں کرن مقالے کہہ میرا رب بہتر جانے گنتی اونہاں یاراں اختلاف جیویں ہے مرج نصاریٰ ہویا زورے تدے کیہا رب خفا جانے حال اونہاں اسوی نہیں اوہ ہی کوئی نفس ایتہ جب رہند اہل علم
---	--

اولیاء اللہ کے وزارت کے پاس مسجد بنانا جائز ہے

مرد اسماق دہلوی کا حوالہ

فَلَا تَمَادُ فِيهِمْ الْآهْرَاءُ ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَنَفِتُ فِيهِمْ مِّنْهُمْ أَحَدًا ۝
 پس مت جگر کریج اونکے مگر جگر اظاہر اور مت سوال کریج اونکے اور نہیں سے کسی کو

بہتر چیزوں میں لکھنا ہے سورہ

اس بار وچ جگر نہیں پر ظاہر بات جو آئی کافی خبر سوئی جاں تینوں کہنا صحابہ اولوں نہیں تریج کیسے لوں پھر دو طرفاں تینوں کو مامیت جنہاں چیزاں ظاہر قرآنوں نہیں سوئی ایساں چیزاں سندا کرن نہ جائز جگر آیا	چہ او نہاندے قصوں اہل کتاب کنوں شی کالی پھر کوئی گل کیسے نہیں لائق نہیں بر حالوں اوس وچ بخت نہ لازم شاند حق ووجہ کے پلے جیوں کہنا اصحاباں گنتی روح و احوال عیناں سولی جس جیوں کہنا نفع نہیں ناہ جاہیے منخر ایسا
--	---

وَلَا تَقُولْنَ لِمَا نَشَاءُ إِنَّا فَاعِلُونَ ذَلِكَ غَدًا ۝ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَاعْتَدِ
 اور ہرگز مت کیسے چیز کو کہ البتہ کرنے واللہوں میں یہ کل کو مگر یہ کہ چاہے اللہ اور یاد کر
 رَبِّكَ إِذْ السَّيِّئَاتِ وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنَّ رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَذَا رَشَدًا ۝
 پر درکار اپنے کو جب ہوں جاؤ اور کہہ کتاب ہے یہ کہ ہدایت کرے جگو رب میرا طرف نزدیک زیادہ کی اس پہلائی میں

انشاء اللہ کہہ گا ذکر

ہرگز آ کہ نہ چیز کیسے لوں میں ایسہ کم کل کر سال رب لوں یاد کریں جاہلیں تے کہہ جلدی منوں جاں چھپا گیا نبی دسے پاسوں کہنا اصحاب اولوں آکیوں نے ند کل دساں گے کیسا نہ انشاء اللہ پر جہریں وحی نے آندا ایسہ پیغام الہوں	مگر ہے چاہے اللہ انشاء اللہ کیسے تر سال کر ہی رب ہدایت استہیں اقرب دل یقینوں حالت روح ہو قصے حضرت ذوالقرنین کمالوں تا پندراں یا چالی دن جہریں نہ آیا بسلا کوئی گل انشاء اللہ یا سچہ آگیں اگان کہ اسوں
---	---

حکایت

سلمان کیسا اچ رات جماع کر لیاں ستر نسا میں نہ انشاء اللہ آکیسا تازن حاملہ کوئی نہوئی حضرت فرمایا جے انشاء اللہ اوہ اللاند سے	ساریاں زناں جن گیاں تہر لڑن سے اہسوں حاملہ ہی جو ہوئی ار سدا حمل گیا ڈگ سوئی تا سب سے پتر جہدیاں لڑد سے ربکہ راہ سو پاند
--	--

سوال

لَا تَقُولَنَّ وچ سوئی نبی وڑی تالیدوں پر مقبولان تہیں کیوں ایسا فعل خود یا پیدرا	جواب گناہ نہ ترکوں تے اوس کیتیاں اجر حاصل ہفتائی تا انشاء اللہ کہو استجابی امر سو مہنا کم جیوٹا یاد ڈا ہروچ کہنا آدے باروں
--	---

نہ نبی الخ اکل ہوگی اور مستحبہ کو ہر دم کے ذائقہ میں ہی ہر مگر کچھتے ہیں فقر طرا ان معنی اللہ عنہ

معتزلہ رو سوئے جو اوہ جان بند پاتا میں
 اِنَّ اللّٰهَ خَلَقَكُمْ وَاَعْمَلُوْنَ خَدَا فَرَمَا يٰ
 بہی جیری رو سوئے کہن جو ماں مجبور او پائے
 آپے اوہ کرو اوے ساڈے کو لوں چنگا مندا
 تے اہل سنت واندہب ہر اک فعل جو براہی لیرا
 اِنَّا هَدٰى نَبِيَّاكَ السَّبِيْلَ رنجے رستہ و سیا سدا
 بندہ کا سب رب نے اسوں ہے دلی ختماری
 تا پیسہ گپٹ نہ لیندا سو دا کروا شوک و جا کے
 ہر کم اندر عقل و دشاوے لفعیاندے دل جاندا
 زاہ بالکل ختمار نہ بالکل ہے مجبور نیایا
 ضمیر جو متکلم دی اس برج فائدہ ہے اظہاری
 زمانے ماضی و الیاں گلال داخل اس برج میں
 انشاء اللہ کہن واجب حکم قرآنوں پایا
 کہن قبضہ عبد انشاء اللہ آکیسا برج اقرارے
 تا پورا کرن اوہ عہد اقرار نہ واجب رہندا کوئی
 مَا صُوْرِيْتِ دے ایہ امر منافی ہوندا نا میں
 تے انشاء اللہ آکیسا اثر و فاء دار ہندا ناماں
 جس کم دا اس وعدہ لکا لازم کیتا سرتے
 خدائیں وقت آئیندہ لین مراد نہیں مقصوداں
 پر ظاہری احکام اندر دل برج تصور کرناں

بہی جیری رو سوئے جو اوہ جان بند پاتا میں
 اِنَّ اللّٰهَ خَلَقَكُمْ وَاَعْمَلُوْنَ خَدَا فَرَمَا يٰ
 بہی جیری رو سوئے کہن جو ماں مجبور او پائے
 آپے اوہ کرو اوے ساڈے کو لوں چنگا مندا
 تے اہل سنت واندہب ہر اک فعل جو براہی لیرا
 اِنَّا هَدٰى نَبِيَّاكَ السَّبِيْلَ رنجے رستہ و سیا سدا
 بندہ کا سب رب نے اسوں ہے دلی ختماری
 تا پیسہ گپٹ نہ لیندا سو دا کروا شوک و جا کے
 ہر کم اندر عقل و دشاوے لفعیاندے دل جاندا
 زاہ بالکل ختمار نہ بالکل ہے مجبور نیایا
 ضمیر جو متکلم دی اس برج فائدہ ہے اظہاری
 زمانے ماضی و الیاں گلال داخل اس برج میں
 انشاء اللہ کہن واجب حکم قرآنوں پایا
 کہن قبضہ عبد انشاء اللہ آکیسا برج اقرارے
 تا پورا کرن اوہ عہد اقرار نہ واجب رہندا کوئی
 مَا صُوْرِيْتِ دے ایہ امر منافی ہوندا نا میں
 تے انشاء اللہ آکیسا اثر و فاء دار ہندا ناماں
 جس کم دا اس وعدہ لکا لازم کیتا سرتے
 خدائیں وقت آئیندہ لین مراد نہیں مقصوداں
 پر ظاہری احکام اندر دل برج تصور کرناں

بعض کماندے خالق تائیں سوئے رو بلا میں
 رب تسالوں خلیقا ہی جو عمل تسالیں آیا
 محض حجاد پتیر دے دانگ نہ بلئی با سبجہ ہلائے
 آپوں اسیں نہیں کچھ کر دے رب کراد ہندا
 سبہ نوں پیدا کر نیوالا خالق سچا میرا
 اِنَّمَا نَشَا كَرِيْمًا مَّا كَفُوْا شَكَرْ كَرِيْمًا
 رو پیرا کہ ہندا دے جے ایہ جا کے بہت بازاری
 سچے کو نہ دے سول نہ پوندا ناہ کہوہ فلکد جا کے
 پھر کیوں جیری بند انسان حق دل نظر نہ پاندا
 دو ٹال دے سبہ اہل سنت واندہب سچا آیا
 زمانے استقبال اندر کم کرنا سنگ ختماری
 نال اختیار جو اگلے وقتوں کہے کر سال اس تائیں
 پھر فقہا کیوں عہد اقراراں برج نہ روا کر پایا
 یا کر کے عہد کیا ایخ کر سال جے چاہیا غفارے
 تے ترک کرن اتھ انشاء اللہ تہیں الزام سولوی
 جو پورا کرناں عہد ہر اک نوں واجب ہویا پائیں
 تعلق امر نہی نوں ناہ سنگ اثر کلام مناماں
 اوس تے انشاء اللہ کہناں روانہ ہویا ہرتے
 تے انشاء اللہ دل برج ہی ہے کہن روا مسجوداں
 کم نہ دیوے اوسجا ظاہر قول زبانی دسرناں

مسئلہ

جے رب چاہیا کر سال پس اوہ لازم عہد نہ ہندا
 پر قاضی قہد لوق اسدی کر سکا ایسے ہتا دے
 اِذَا كُنْتُمْ فِيْ سَفَرٍ اَوْ كُنْتُمْ فِيْ سَفَرٍ اَوْ كُنْتُمْ فِيْ سَفَرٍ

سے تے انشاء اللہ الخ لینے لید ذکر انشاء اللہ کے درجہ و لازم ہونا عہد کا نہیں رہتا اور امر ماموریت کے منافی نہیں
 اسلئے کہ وجوب و فاء اثر کلام ہے وادہ در سکو امر نہی سے کچھ تعلق نہیں اور ضرور ہے کہ یہ انشاء اللہ و جو سالی ہو اور قہوداً
 لافق بولیں عزم اور عہد دونوں مفترق ہیں آنت عزم آئندہ سے مستحق اور وعدہ لازم سے ساقیت اور دوسرے نصوں

وجوب و فاء امرنا طوق خلاصہ

نہ حکم سویا اوس مال بندے نول اصل الوبیہ پائیں
 جد چاہو کہو ابن عباس واندسب نظر لگا دین
 کہے عطا، جتنے چراندر چودے گا نولوں کا
 اتنی مدت اندر یاد پوسے جو کہے بجالے
 مطلق نص مقید کرنی روانہ رکھیں سوئی

جو وقت پہن دے یاد آتی ممکن ہو کہ ناپیں
 جے انشاء اللہ کہناں پہلین کہہ جد یاد لیا دیں
 کیسا طاؤس اوسے جلسے وچ کہہ سکد ہیں بہائی
 کیسا سجد اک دن یا ہفتے یا اک ماہ یا سالے
 برابن عباس نہ وقت مقرر ہرگز کیتا کوئی

وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعًا قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ
 اور ہے وہ بیچ غار اپنی کے آئین سو برس اور زیادہ رہے نو برس کہہ اللہ خوب جانتا ہے

بِمَا لَبِثُوا لَهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَلَا أَرْضِ وَأَسْمِعْ مَا لَهُمْ مِّنْ
 اوس مدت کو کر ہے واسطے اوسکے ہے علم غیب آسمانوں کا اور زمین کا کیا خوب دیکھو اللہ ہے سب کچھ جانتا ہے اور کیا خوب دیکھو اللہ ہے سب کچھ جانتا ہے

دُونِهِ مَن قَوْلِي وَلَا يَشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدٌ أَهْ وَأَقْل مَا أَدْحِي إِلَيْكَ
 سوائے اوسکے کوئی دوست اور نہیں شریک کرتا بیچ حکم اپنے کے کسی کو اور بڑھ جو کہہ دے گی کیا ہے طرزی

مِن كِتَابِ رَبِّكَ لَا مَبْدَلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا
 کتاب پروردگار تیری سے نہیں کوئی بدلنے والا باتوں اوسکی کو اور ہرگز نہ پاؤگا تو سوا اوسکے جگہ پناہ کی

کہ مدت اونہاں ٹہرن والی رہوں معلوم ساری
 رب نول غیب زمین آسمان دیکھے سنے بولارے
 ناہ اوہ کرے شریک کسے نول حکم اپنے وچ شانہاں
 تن سونو رہے کہہ اکہن رہے ستے اوہ فردے
 اللہ بہتر جانن والا مدت اونہاں گزری
 و اچ کتاب جو دل تیرے تے نازل کری ندانے
 ملتحدا پناہ تے جگہ دخول مراد الہ دی
 جے بدل دینن تا کہے اوسے ناقص من تہا میں
 کہن جو جو شہہ خداد کہہ سکے مہنہ اونہاں نہ اکالہ
 جیکر شو شہہ کہن دے آتے قدرت رکھے سائیں
 تے کذب صدق متخدا دلچے وچ فرق دہا بہر تہا میں
 جو شہہ آیاں مہر صدق نہ رہندا سوسیں مال اونہاں
 ذات خدادی اندر بہر ایہ نقص مثال ہو پوئی

سال ترے سونو وچ غارے مدت اونہاں گزاری
 اللہ بہتر جانے جتنا اوہ تیرے وچ غارے
 اللہ باجہ نہ دوست کوئی اندر بہر آسمان
 جاگن لجد اونہاں کہہ لوکی جیکر اچھا کر دے
 رب جواب اونہاں دادا دلوں خلق تمامی
 بعض کہن ایہہ اپنی طرفوں ضرورتی رحمانے
 نہ کلھے بندے بدلن ناہن رب جگہ پناہ دی
 رب فرمایا باتاں ربدیاں بدلن ناہ کد ہیں
 ضرورتی جس امر دل مولی اوہ سب سچ نہر اللہ
 صدق خدادی صفت قدیمی لازم قدم اوستائیں
 تا جو شہہ بولن ہی صفت نبی اوس ہو یا ظہور بہاویں
 وقت اکی وچ وہ خدا کیسویں وچ کرن سمائی
 کہوں جو جو شہہ کیسا جو بیچے سچ نہ رہیا کوئی

کلمہ اللہ سبحانہ لے میں کرنے کے ہیں

جو شہ کہن دی پورے فرورت نالے ربکہ تائیں
 اسمعیل کیا جو بندہ قادر جو شہ کہن دے
 تا قدرت بندے دی دودھ جاندی قدر کنوں خدا
 لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ دے تے عزیز اندر
 لینے جس عاصی کے حق رب دوزخ حکم لگا دے
 جا بلال نے کم ربکہ اپیاں کماں مثل پھپھانے
 اس قصے کے چیکر آکے اس آست پرہ سوئی
 اوہ چیزاں کل فانی جو نوکر پانی و پچ پتا سہ
 ایہ چار دیاڑے گودل داسا اوڑک ہونا فانی
 گہر عقبی کے کارن پر وہ کل چیزاں دنیا دی
 کہف اصحابان دا ایہ قصہ اس مستحق آندا
 دنیا سنگ مغرور ہوئے سن اوہ کافر جڑ مارے
 نال محبت ایس کہینی اپنے ہوئے دیوانے
 اک دن یار نبی دی خدمت بیٹھے آن دوالے
 سلمان اصحاب نبی داپارا ایہ ہی سی پوج بیٹھا
 بو بری کپڑے تہیں آدے کافر کرے بولارا
 ایہ عاجز درویش ایس اشرف قریش مضرے
 ناہ ایہ پاس تساڑے بندے ہر کوئی آجے چاؤ
 جے ایہ تیرے پاس نہ آون تا تینوں مال بندے
 تال انگلی آست رب اتاری خازن ورج لیا یا

جد جانے جو جو شہ کہن بن کم سن چلدا ناہیں
 جے بندے جی نہ قدرت رب نولوں اپر کوہ کہن دے
 دیکھو علم احمق دا کہتے کہہ گیا کر وابدے
 نہ خلف و عید سو دے جے بخشے رب سبہ عاصی ڈنگر
 پھر جے بخش دیوے اس اس ورج کا ذنبم سدا
 عفو خدا دے نولوں انہاں دعد خلائی جو شہ کہن
 پہلیاں آیتاں ورج سی زینت دنیا والی سوئی
 دنیا دے اسباب جوئی لکڑا اگ تے کا سہ
 دنیا گندی تے دل لادوں آخر نولوں حیرانی
 دنیا نال جے دین دیا جیں تدوں مبارک آوی
 بے اعتباری دنیا دی اس وچوں عاقل پاندا
 دنیا دے ربا بولوں مالوں پھٹ گئے سن بدلے
 طرف غریباں دیکھ نہ سکن نک چاٹرن روڑر جانے
 عینہ حصن فراری درپت آ یا سی تک حالے
 جامہ آن داسی تن اتے برسسا سو یا کہنا
 انہاں بد بود الیاں تہیں ناہ کریں کرست یارا
 ایس اسلام لیا وال جے اے حضرت اہل قدر دے
 جے ایہ کہتے رسن تا ایس نہ آواں بول ستا
 یا مجلس کر دیکھ انہاں دی تا تیرے مال بندے
 جواب کافر دا شاہ رسول نولوں انج خدا فرمایا

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاوَةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ
 اور روگ رکھ جان اپنی کو ساتھ ان لوگوں کے کہ پوز کار تے ہیں پروردگار اپنے کو صبح کو اور شام کو چاہتے ہیں

ایہ اسمعیل الخ یہ مفسر اسمعیل و ہلوی کے رسالہ یکروزہ کہ اگر خدا اپنے بندے جو پوز کار تے ہیں تو خدا انہاں سے شہ کی قدرت
 پرہ جاتی ہے کیونکہ بندہ جو شہ بولی سکے اور خدا اقلے قدرت نہ پا دے تو خدا بالبدن ذلک بندے تو زناہ لواطت جو
 جو ری جو شہ خیانت اپنے ملک سے نکل جانا عاجز ہو جانا مر جانا بیمار ہو جانا سب عیب رکھنے میں کیا خدا تعالیٰ کو ہی پر امور قہم
 لازم ہیں دیکھو عقل کی ناقص حوالی معنی اللہ بندہ جا بلال الخ یعنی اللہ جل جلالہ کو قدرت ہے کہ عاصیوں کو خجکے لیے سخت و عیدیں آیتیں بخش
 ہی دے کہ اور ان و عیدوں کا خلاف ہی ہو اور بندہ کو بہ قدرت نہیں کہ وہ بلا خلاف و عید معافی نہیں دے سکتا بندہ عاجز ہے جس
 بندہ کی قدرت پر قدرت باری تعالیٰ کو قیاس کرنا سخت جہالت امام الوہابہ کی ہے کیونکہ امام دہا بندے اسی خلف و عید سے
 قدرت علی الذنوب نکالی اور یہ مستزاد کا خیالی ہے جو خلاف اہل سنت و الجماعت کے ہے تو زنا بالبدن ذلک فقیر حوالی معنی اللہ

وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنُكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تَطْعَمْ
 رضا مندی اوس کی اور نہ پھر جاویں دونوں آنکھیں تیری اونسے ارادہ کرے تو بناؤ زندگی دنیا کا اور مت کہانان

مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنِ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا هُوَ وَقُلْ
 اوس شخص کا کہ غافل کیا ہے ہمنے دل اوسکے کو یاد اپنی سے اور پیروی کی اوسنے خواہش اپنی کی اور ہے کام اوسکا کہ نکلنا ہوا اور کہ

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ قَفْظٌ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمَرْ مِنْ قَفْظٍ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ إِنْ
 حق پروردگار تمہارے کی طرف سے ہے پس جو کوئی چاہے پس ایمان لادے اور جو کوئی چاہے پس کفر کرے غیبت

أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهَا لَمْ يَأْتِهَا سُرَادِقُهُمْ وَأَنْ يُسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا
 تیار کر رکھا ہے ہمنے واسطے ظالموں کے آگ کو کہ گھیر لیا ہے اذکو پروردگار اوسکے نے اور اگر فریاد کریں فریاد کو پہنچے گا

بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهُ بِالسُّمِّ الشَّرَابِ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا
 ساتھ پانی کے مانند تانبے گلیے ہوئے کی کہ ہوں ڈالتا ہے موسوں کو برا پینا ہے اور بری ہے وہ آگ فائدہ اٹھانے میں

جو شامی فجر پوکارن رہنوں نت رضا اوس چاہندے
 چاہن زیب جاتی دنیا مجلس بہن امیراں
 تے ادہ اپنی خواہش پچھے لگا حرص ہواؤں
 جو چاہے منے یا ناہ منے مٹے نہ اپنی پہلوں
 جو پردے اوسدے گین ادنہاں مال غداں خوارى
 جویں تراں گا لیا سو یا جھلسے منہ کفرانى
 تے بری کیا جا دوزخ دانی جس دج ڈالیا جا دے
 ترے پاس تا ایہہ کہنے لوک نہ ہوں اوشاں
 مجلس تمہیں جے چکیں انہاں تا تھہ باور کردے
 رب کیساتھ محبو بانہیں مرضی ایچ خدا دی
 دنیا داراں مخرواں پاویں رید دلا کے
 ناہ کوئی کسب کرن تجارت ذکر خدا چ بہندے
 نکلا تھہ عینک آست تدمتہی مال ہر دے
 ایسے کہتے جہاں بابت میں ایہہ امر غفارے
 تے فرماتا ہے اوسدی بات نغضال نکاری ساری
 جسوں چاہے دیوے نہیں ایہہ بات کہے دگر دی
 منے کوئی نہ منے بساویں آب خدا فرماندا

محبوباتوں ذات اپنی ٹہل رکھیں نال اونہاندے
 ناہ لنگن دو اکھیں تیریاں کولوں ادنہاں خجراں
 آکھے لگ نہ اوسدے غافل دل جس ذکر الہوں
 کہہ توں حق ہدایت آئی رب تیرے دے دلوں
 ظالماں کان اسال ہی کیتی دوزخ آگ تیاری
 جاں کر سن فریاد ادنہاں توں بلسی شاپانی
 برا کیا ادہ پانی جو کل اندر ادہجہ جلا دے
 کفاراں جو کیسا بنی توں جتویے اسیں آواں
 ادنہاں تمہیں پو آ دے تے اسیں نال اثرن مفر دے
 یا ادنہاں کر مجلس دگر ہی مجلس و کہہ اسا دی
 جو توں ادنہاں پیاریاں دلوں اپنی نظر مٹا کے
 اصحاب صفہ و چ مسجد نبوی آئے ست سور ہندے
 اک نمازوں فارغ ہو کے دوم ملے تک دہر دے
 نبی کیساتھ شکر خدا و جس کہہ یا رہا رہے
 مَنْ أَغْفَلْنَا كُنُوزَ مَرَادِ عَيْنِيهِ ابْنِ خَزَّارِ حِي
 غافل دل والے توں آکھے ہدایت رب اگردی
 مومن خاص تساڈے کارن میں نہیں چپیاں بناڈے

نہاں کوئی غرض غداں

وہ اوس کی

خازن دے دہج ابی سعیدوں محی السنۃ لیبیا
 ہر دیوار چوڑا عرض تس چالی سال مسافت
 اوہ گردن دوزخ تہیں نکل گبیر لیبیے کفار
 ظلّ ذی ثلث حیوں وح مرثلت اخبارا
 جاں تس مارے پانی سنگسں مہل بلدیاجا دے

دوزخ دہج سراق چار دیواراں نبی اللہ یا
 کلی کیے اوہ گردن اگدی گبیرے اہل ضلالت
 حیوں کوئی وار ایشروں گبیرے خازن وح مہل
 مہل اک مہل تیل یا پیپ نسو شد او یاروں
 کفاراں کر ذکر سن مومناں ذکر اگاناں آوے

ان الذین امنوا وعملوا الصالحات انا لانضیم اجر من احسن عملا
 تحقیق وہ لوگ کہ ایمان لائے اور کام کئے اچھے تحقیق ہم نہیں ضائع کرتے ثواب اسکا کہ اچھا کرتا ہے عمل
 اولئک لہم جنت عدن تجری من تحتہم الانہار یجولون فیہا
 یہ لوگ واسطے اونکے میں باغ ہمیش رہنے کے جلتی ہیں جلتی میں نیچے اونکے سے نہیں گہنا پہنائے جائینگے سچ اور
 من اسار و من ذہب و یلبسون ثیابا خضرا من سندس و
 کنگن سونے سے اور پوشاک سپن گے کپڑے سبز لہی کے سے اور
 استبارق متکین فیہا علی الاراک لکم الثواب وحسنت فر تقاہ
 تانتے کے تیکہ کیے ہوئے سچ اور سچے اور پرتختوں کے اچھا ہے ثواب اور اچھی ہے بہت فائدہ اور شائکی

سبک جو لو کی مومن بن کے پاک عقیدے کر کے
 اونہاں ثواب نہ اسیں گواندے عمل کرن جو چنگے
 تیکہ لائحتاں تے بیٹن دہج بہت مہکاناں
 علال نالوں مہرے اللہ ذکر ایمان بتایا
 اہل سنت و اکبر عقیدہ جلدگ ہو کے نامیں
 دینا فانی ہون دین مٹر سور مثال سنائی

چنگے عمل کماے دل تہیں صدق آسناد ہر کے
 باریک لباس دیبا دے سپن گا بڑے سبز سنگے
 واہ واہ اہل ثواب تے واہ واہ جنت والیا شانا
 جو با سبجہ صحیح عقیدے کوئی عمل قبول نہ آیا
 مومن نہیں گیند ابندہ خالص تدلگ پائیں
 دو شخصاں دی حیوں وح آساں اگیماں خبر اسالی

وا ضرب لہم مثلاً رجلیں جعلنا لاحدہما جنتین من اعناب و
 اور بیان کر واسطے اونکے مثال درد کی کہ کئے ہینے واسطے ایک کے اون میں سے دو باغ انگوروں سے اور
 حففنا ما نخل و جعلنا بینہما ذرعاہ کلتا الجنّین اتت اکلھا و
 گیرا ہینے اون دونوں کو سا تھہ کبجوروں کے اور کی ہینے درمیان اون دونوں کے کہتی دونوں باغوں نے دیا میوہ اپنا اور
 لم نظلم منہ شیئا و فجرنا خلیلہما نھراہ و کان لہ ثمر و ہ فقال
 نہ کم کیا اوس میں سے کچھ اور بہا دی ہینے درمیان اون دونوں کے ہنر اور ہتا واسطے اوسکے میوہ پس کہا اوسنے
 لصاحبہ و هو یحاورہ انا اکثر منک مالا و اعز لقرآہ و دخل
 واسطے ہمنشین اپنے کے اور وہ جواب سوال کرتا تھا اوس سے میں زیادہ تر سوں مال میں اور زیادہ عزت والا ہوں آدمیوں کو اور داخل ہوا

جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَذَا أَبَدًا وَ

باغ اپنے میں اور وہ ظالم کر فیہ اللہ تھا جان اپنی پر کہا کہ میں نہیں گمان کرتا یہ کہ ہلاک ہو کر پھر باغ کبھی اور

مَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِن رُّدِّدْتُ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا

نہیں گمان کرتا میں قیامت کو قائم ہونی والی اور اگر پھر لگائیں طرف پر درگاہ اپنے کی بہتر پاؤں گا میں بہتر سے

مُنْقَلِبًا ۗ قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ

جگہ پر جانیکی کہا واسطے اور کئے ہمیشہ اس نے اور وہ جواب سوال کرتا تھا تو سے آیا کفر کرتا ہے تو ساتھ اس شخص کے کہ پیدا کیا تجھ کو

تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ لُطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّاهُ رَجُلًا ۗ لَكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا

مٹی سے پھر منی سے پھر تندرست کیا تجھ کو مرد لیکن میں کہتا ہوں کہ وہی اللہ رب میرا اور نہیں

أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ۗ وَلَوْ لَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ ۗ

شریک لانا میں ساتھ رب اپنے کے کسی کو اور کہوں نہ صبرت کو داخل ہوا تو بیچ باغ اپنے کے کہا تو نے جو بنا خدا نے

لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ۗ إِن تَرَنِ أَنَا أَقَلُّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا ۗ فَعَسَىٰ رَبِّي

نہیں قوت مگر ساتھ اللہ کے اگر دیکھتا ہے تو تجھ کو کتر آپ سے مال میں اور اولاد میں پس حساب سے میرا

أَن يُوعِثَ بَيْنَ خَيْرٍ مِّنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ السَّمَاءِ

یہ کہ دیوے ہو پھر بہتر باغ تیرے سے اور بھیجے اوپر اس کے عذاب آسمان سے

فَتُصَبِّحُ صَعِيدًا أَوْ لِقَاءَهُ أَوْ يُصِيبُ فَأَمْهًا غَوْرًا ۗ لَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ

پس ہو جاوے زمین بے سنی یا ہو جاوے پانی اور اس کا خشک پس نہ کر کے تو اس کے پورے اس کے

طَبَاءَهُ ۗ وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ ۗ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفِيَّةً عَلَىٰ مَا تَفَقَّحْنَا فِيهَا وَهِيَ خَافِيَةٌ

طلب کرنا اور گہرا لگنا میوہ اس کے کو پس خبر اور شامتا ہتھیلیاں اپنے اوپر اور سوز کر کے فرج کیا پھر اس کے

عَلَىٰ عُرْوَتِهَا أَلْقُوا وَيَقُولُ بَلَيْتَنِي لِمَ أَشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ۗ وَلَمَّا تَلَّنَ لَهُ قَوْلَهُ

اوپر چھتوں اپنی کے اور کہتا اس کا خشک میں نہ شریک لانا ساتھ رہا ہے کے کہیہ اور نہ ہوا ہی دہشتے اس کے کوئی

يُنصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۗ وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا ۗ هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ

جانت کہ مدد دیوے اس کو سوا اللہ کے اور نہ ہوا بلا لینے والا اس قدر ظلم جلتا واسطے اس کے کہ

الْحَقُّ ۗ هُوَ خَيْرٌ لِّأَبَائِهِمْ وَأَخْيَارِهِمْ ۗ

یاد و اسرئیل دا ایہہ قصہ رب کہوں سنا ندا

یہود امومن آنا تے قرطوس کفاروں سہی

اہتہ ہزارہ نیار دو ماں نے پیو دا ورثہ پایا

اک ہزار دیناروں پھر قرطوس زمین خریدے

اک یہود نام تے جاسی قرطوس سے سنا ندا

فصلت سوتہ دے دج ذکر دونا ندا من سالی

دو ماں بہرہ والی نے دنا لیتا جاں نیولہ سردنایا

یہودے راہ خدا دے دنا یا اک ہزار سنا ندا

یہود سے عرض کیستی قرطوسے لئی زمین اوس مالوں
 پھر قرطوس جو ملی ایک ہزاروں سسی بنوائی
 اک ہزار دیناروں اوسنے گہر دہج رن لیاندی
 پھر قرطوس ہزاروں خدمتگار اسباب بناوے
 اوہ کافر قرطوس گیا ہو دولت مند وڈیرا
 راہ کافر دے دہج سپردا بند اک دن جا کے
 یہود قرطوسے دے تائیں تنگی حال سنایا
 کہند امان کہتے اوہ جیہڑا قول دہڑیا سنگ میرے
 کافر طعنہ ناریا قول میں بتا صدقیماں والا
 ہتھ یہود داپہر کافر مال اسباب دکھاندا
 نوکر چاکر خدمت والے مالال اوڑ نہ کوئی
 دنیا دے اس مالوں کافر کبر غور کما یا
 پہٹ ہو یا متبکیر ظالم نظر اوچیری ہوئی
 اپنے ہتھ دکھا کے دنیا غافل مست بنایا
 نال غور اوہ درویشاں دل تگدا تیز لگا ہوں
 دنیا تائیں دایم سمجھیا حشر و بیاض و ساری
 نال تکبر کہے مومن لوں میں کر کوشش مباری
 میں اوس مالوں حمت کر کے کیڈ ترقی پائی
 سسی انکار قیامت من روح اوس کافر کے میتا
 قصہ اونہاں دریاں والاندانج بیان کریندا
 تے کریں بیان مثال کفاروں دو جنیاندا قصہ
 گردا گرد اونہاں باغاندے لایاں سان خجور
 دوویں باغ پہلین تے پہلین اندر فصل بہارے
 اونہاں باغاں سنہ وچالے سسی اک نہر جلائی
 گلاں کردیاں کہند اساتہی اپنے لوں کز نظر
 ظلم کریندا جان اپنی تے جاں وڈیا دہج باغے
 ہی میں جاتا کدے قیامت قائم ہوسنی ناہیں

تے حنت لیواں عوض دیناراں جل جلا لوں
 یہودے ورتیا اک ہزار اوہ سی دہج راہ خدا کے
 یہودے ریدے راہ دہج خرصیا داہ واہ باسوتا ندی
 یہودے دست حنت وی لیتی خرچ ہزار سو تاد
 ہو یا تنگ یہودا آکے مومن فرد بہلیرا
 کافر لنگھیا اوسدے کولوں مومن کیہا سنا کے
 کہند میں محتاج گیا ہوتا تیرے در آیا
 کہے یہود راہ خدا کے دتا دند بہلیرے
 توں خیرات کستدیاں تہیں ہو دور میرے تہیں لا
 باغ وڈے دو نہراں جاری پہل پہل کہتے تہیں لا
 شکر گزاری بدلے کافر کرے بکر سوئی
 دو تمندی پا کے احمق چا وڈے دہج آیا
 نال غور نوریانندے دل مند انکدا سوئی
 اوہ گہر عقیقی دالاموڈی اکا چک بھلا یا
 غیر خدا لوں رب بنایا اوس مرد و تیا ہوں
 پانی دہج پتا سہ کد لگ کا شہہ کنی برناری
 دنیا غرت حاصل کیتی مال اشرفت ساری
 توں او جاڑ دتی سبہ دولت ہو یا کیڈ سودائی
 مومن مرد غریب میچارا سن گلاں چپ کیتا
 کر کے غور نظر کر اگلی آنت دہج دسیندا
 اک اونہا ندے لوں اسان دتا باغ انگور لیا حہر
 باغاں دہج زراعت کہیتی کر دتی بہر لوراں
 پہل دیون دہج کمی نہ کر دے باغ دروین اوہ ساک
 میوے بہت اوہ دیندے کمی نہ ہوئی کائی
 میں تیرے تہیں دوہیا ناں دہج غرت مال لفظ
 کہے میں سمجھ کر ان نہیں جھیناں برگز اس جہے
 تے جے رب اپنے دے پاس گیا ہی میں کد میں

کیسا مومن نے گل کر دیاں اوس ویلے اوستائیں
 پھیرنی تہیں پورا کر کے زحل بنایا میتا
 رب اپنے دسے نال کوئی میں کراں ترکے رانی
 جو رب چاہے سو ہوندا بن اوس نہ قوت رانی
 رب تہیں کو میں نہ نعمت سمجھیں کہ غورف دون
 تے آسمانوں باغ تیرے تے گھلے اک قبر تہیں
 یا سک دینجے پانی اوسدا بوند نہ لیسے پناکی
 خرچیا مال جو اوس باغے تے مفت پیاسن جلا
 آکھے ہے ہے کیوں میں رب سنگ کیتا شرک خنامی
 ناہ او بدلہ گھنن والا رب تہیں نال شکایت
 بہتر بدلہ دیوں تارا اوڑک لوں ہے سولی

اوتے ہی البتہ استہیں بہتر لیاں جائیں
 منکر سوئیوں اوس تہیں جس تدھر پلا مشیوں کیتا
 ایسے میرا تار ب اوسو پالن تار لو کالی
 کیوں نہ باغ اندرتوں و ڈردیاں ابہ گل کیوں سنائی
 اپنے تہیں گھٹ دیکھین جھنڈیا مال اتے اولادوں
 شالار بیر میں دیوے بہتر باغ تیرے تہیں
 ہو جاو تدھاف میدان زمین انگوریوں خالی
 پہل اوسدا کیا گیسر یا فیرے اسیا تیاں ملدا
 تے اوہ باغ چتیاں تے ڈگا سربل گیا تمامی
 نہیں جماعت کوئی جو اوس بن رب دکرے حمایت
 حکم روانی اوتھے سچ مج رب نوں ثابت ہوئی

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا كَمَاۤ اَنْزَلْنٰهُ مِنَ السَّمَآءِ فَاخْتَلَطَ
 اور بیان کر واسطے اور کے مثال زندگی دنیا کی مانند پانی کے اتارا ہونے اوسکو آسمان سے پس مل گئی

بِهٖ نَبَاتٌ اَوْ رِیْحٌ مِّنْ رَّیْحٍ مَّوْجٍ وَّكَانَ اللّٰهُ عَلٰی
 ساتھ اوسکے روئیدگی زمین کی پس ہو گیا جو جورا اورانی میں اوسکو باریں اور ہے اللہ اوپر

كُلِّ شَیْءٍ مُّقْتَدِرًا ۗ اَلْمَالُ وَالْبَنُوْنَ زِیْنَةُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
 ہر چیز کے قادر مال اور بیٹے آرائش میں زندگی دنیا کی اور

الْبَقِيٰتُ الصَّالِحٰتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرًاۗ اَمَّا
 باقی رہنے والیاں نیکیاں بہتر ہیں نزدیک پروردگار تیرے کے ثواب میں اور سچ ہی آکر رہنے میں

بے نباتی اس دنیاوی قوم تانیں سمجھائیں
 پانی نال زمینوں کدھے سبز گھنٹاں بیابانوں
 پہلے زینت رونق میں کہ پھر برباد کرادے
 پر جو چیز نہ چاہے اوہ اس قدرت مجھ نہ فردا
 تے باقی رہنے والیاں نیکیاں بہتر ہیں خدا کے
 ہورا میداں ولوں مالوں اولادوں ہی پائیں

دو جی سور مثال کہی رب سرور عالم تانیں
 زندگی دنیا پانی وانگوں جو دسے آسمانوں
 پھر آخر سک جو رہوگا دا اوڑالے جاوے
 اللہ ہر شے تے ہے قادر جو چاہے سو کر دا
 مال اتے اولادوں ایسے زندگی اس دنیاوی
 جو اجر ثواب اوساندا ادا تم ختم نہ ہوگ کدائیں

سہ دو جی الخ یعنی زمین سبز و آگاہی ہے گھنٹا اور بھاج جو سنا پروردگار کہ جو جورا ہو جاتا ہے۔ بہ مثال
 دنیا کی بے اعتباری اور فنا کی ہے پھر طوائف عن اللہ

مال اولادوں دنیا کیتی نیکیاں کہیت حشر و
 نیکیاں باقی رہینو الیاء پھر من پھر ان علم و
 یا سید جنگی کر چھوڑے جیڑی رہے چیا ہاں
 براہ نیک عمل پہل جدا رہندا آخر تا میں
 و چہ مسلم دے ابو ہریرہ لوں شاہ رسل فرمائے
 سورج چڑھیا جس شے اڑتے سہ نہیں اوہ پیارے
 سید خدری نہیں ہے پھر دسیا پاک رسول خدا
 عرض کیتی کہے اوہ کی تا فرمایا بحر صفا نے
 یہی فرمایا بارغ جنت دیوں جاتیں گزرداؤ
 کپڑے بارغ جنت دے فرمایا اذ مسجد اللہ آیاں

بعضیاں دے و چہ لیکیاں دودیں کہیت خداوند کردا
 تفضیلات کہند اوں دینی اجر سدا اس کم و
 بارغ سرا کہوہ پل مسجد اولاد شاگردنا ہاں
 باقیات الصالحات اندر اوہ داخل پائیں
 چارے کلھے رب لوں ہر شے کو لوں بیتے بہائے
 سبحان اللہ تین لاکر کلھے ایہو چارے
 باقیات الصالحات پڑھو تیس بہت زیادے
 اوہ کلھے تمجید اندر نے خازن و چہ دسیائے
 چر و تداں کہے راوی کیتم عرض کیا بتلاؤ
 عرض کیتی کی چیزیاں دسیا کلھے چار گویاں

سوال

حال ایہی اولاد چنگیری دی رب صفت الائی

مال اولاد تا میں کیوں زینت دیناری فرمائی

جواب

یہی مال سون دے دیلے نیت کرن اولاد سے
 یہی فرمایا نیک تیر اوہ حدتہ جاریہ آیا
 چھوٹے بچے سوئے کرن شفاعت مایاں بہائی
 بت کیسے و امرے جدوں اوہ کردا حمد الہی
 معاذ سند اپت مویا حضرت تعزیت فرمائی
 جسرے مال خدا دے راہیں کہیں خرچ کہ میں
 نیکیاں دے و چہ مال اولاد ابہ ذکر سوئے نے پائی
 راہ نفسانی خرچ ہو کہ جے نیت دینا کارن
 نیت للہ جسے اندر اوہ اس دانگت آئے
 جس مالوں اولادوں بندہ پوند اوچ گنا مال
 تا اوہ مال اولاد بنے سبہ فتنہ خیر نکوئی
 مال صدیقی آئے عثمانی مال بہلا ہے سولی

نیک اولاد دیوے رب اسوچ ہوں ثواب یادے
 یہی اولاد وسیلہ کان شفاعت مایو پایا
 و چہ حدیثاں دے اینچ آیا شک نہ کرنال کائی
 جنت و چہ محل طیس ناتو بیت الحمد سدا لئی
 آکیا اجر صبردا استہیں بہتر لمسی بہائی
 قائم دائم اجر او سدا نیت لمسی سو من تائیں
 ناں جے نیت فخر سوئے تے دینادی دڑیائی
 رد او نہاں رب کیتا دو جے شک اینچ شمارن
 باقیات الصالحات اندر اوہ بہی ہین دکھائے
 حب او نہاندی حب خدا دیوں جاندی لنگہ لگایاں
 اما اھو اللہ زاد کد کد نیتہ شارت اسول سولی
 جب پاروں محبوبانندی عیسیٰ خدرت ہوئی

سے نیکیاں اینچ فرمایا حضرت عبدالعزیز والسلام نے اوں عورتوں سے نکاح کر دینے لڑکے زیادہ ہوتے ہیں کیونکہ میں تمہاری
 کثرت اور زیادتی سے دوسری امتوں پر فخر کرونگا اور طلب اولاد میں کثرت جماعت مسلمین ہے اور حضور کی امت بڑھتی ہے

حضور کا فخر فقیر مولانا مفتی الرحمن

تاروئے دامال نکماں اوتر ہو گیا سارا	مال بخیلاں دشمن دوزخ و پچ کم آونہارا
لکھوی کنوں شفاعت مطلق اتمہ انکار کما یا	پر پیچھے رہ گیا سو اوسدا جہانان و کین آیا

وَيَوْمَ نَسِيتُ الْجِبَالُ وَتَوَى الْأَرْضَ بَارِزَةً لَّا وَحْشَرْنَا نَحْنُ
 اور جس دن کہ جلا دینگے ہم پہاڑوں کو اور دیکھے نو زمین کو داف لکھی ہوئی اور اکٹھا کرینگے ہم انکو
 فَلَمَّا نَعَادَ مِنْهُمْ أَحَدًا هُ وِعِرْضُوا عَلَى رَبِّكَ صَفَاةً لَقَدْ جِئْتُمُونَا
 پس نہ چھوڑیں گے ہم انکو اونوں سے کسی کو اور رد بردلانے جا دینگے اور پروردگار تیرے کے صف باندھ کر تو جینے آئے ہم یہاں
 كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ فَرَسَةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَنَّنِي جَعَلْنَا لَكُمْ مَوْعِدًا ه
 جیسا پیدا کیا ہمیں تمکو پہلی بار بلکہ گمان کیا تھا تمہیں یہ کہ نہ کرینگے ہم واسطے تمہارے وعدہ گاہ

تے جس دن اسیں زمین جلا دیے ہونگی دسیا کے بنہ کے صفوں اگے رب حاضر کیتے جان تامی اونہاں پیر سنایا جاسی حکم سچا سرکاری ٹیک بن ساڑے پاس آئے تیں اسکا وچکا ہے تسال ایہوسی سمجھیا ہویا جو ابہ کان تبار کے ننگی زمین انگوری گباہ رکبہ نیچ اوچا نگوئی جن انسان کھین حاضر صفوں صفوں کر سارے ہر ہر عملاں والیاں دکبہ دکبہ صفوں بنایاں جان پہلے پھیلے کھئے کر کے خالق اوس میدا نے پاس میرے تیں آئے مکیں عاجز سخت مانے اوس ویلے ہی عاجز بے کس آہے بے بس سارے اودیں دین جگہ ہی آسولے سامان مسافر تسال نہ سمجھیا وعدے دا دن اکدن تیں اسارے	نے کرینگے جمع لو کالی کوئی گھر نہ چھوڑا جاوے تے آئے جیویں انسان او پائے پہلی دار گرامی قبرال تیں جد زندہ ہو کے اوہ تیں اوساری جویں تسالوں پہلی واری زندہ کیتم سا ہے وعدہ گاہ نہ کراں مقرر زہارے زہارے ناہ کوئی شہر گراں نہ تیا تو یا ہوسی سولی تاہ رل جان نہ کہنڈن پیش اوہاں ہر پچا کے ہر فرقے ہی دکبہ جماعت سولی اوسوں پاس کر کے صفوں خدانے سبہ نون کہتاں اوسوں پہلی دار جویں تیں ماں کے شکوں چہرے نئے سریرال تیں سارا ہوتے ہاں تیں ہر اسی اوساری یاری نہ کہی سا کہہ ہر ہونا ہے برحق نہ جانے ابدے دے کہ ابدے
--	---

وَوَضِعَ الْكُتُبَ فَتَرَى الْمُسْرِفِينَ فِي مَا ذُنُوبِهِمْ وَيَتَوَلَّوْنَ
 اور دیکھی جاوے گی کتاب پس دیکھیا تو گنہگاروں کو گورے اور جیتے کرچے اوسے جے اور کتب
 لَوْ بَلَّغْنَا مَا لَ هَذَا الْكُتُبِ لَا يُعَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَنْتَضَمُوا
 اے دانے ہکو کیا ہے واسطے اس کتاب کے نہیں چھوڑے چھوڑی بات کو اور نہ بڑی بات کو ٹکرانے یا ہر اوسے
 وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظُنُّ رَبُّكَ أَحَدًا ه
 اور پاویں گے جو کچھ کیا تھا حاضر اور نہیں ظلم کرتا پروردگار تیرا کسی کو

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ وَلَيْسْتَ غَفُورًا

اور نہ منع کیا لوگوں کو اس سے کہ ایمان لائیں جب آئے ان کے پاس ہدایت اور بخشش مانگی
رَبِّهِمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةٌ الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ قَبْلِهِ

اور نہیں سمجھتے ہیں ہم پیغمبروں کو مگر خوشخبری دینے والے اور ڈرانے والے اور جبراً کرتے ہیں وہ جو
وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَمِجَادِلُ الَّذِينَ

کافر ہوئے ساتھ باطل کے تو کہ بھلا دیں ساتھ اوسکے حق کو اور پکڑا اونہونے نشانیوں میری کو اور اوسپر کہ ڈرانے کے مگر
كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا

ہنر وادہ و من اظلم ممن ذكر بايت ربه فاعرض عنها ونسي
ساتھ اوسکے نشانی اور کون شغوف بہت کلم اوس شخص سے کہ نصیحت دیا گیا ہے ساتھ نشانیوں پروردگار اپنے کے پس منہ پھیر لیا اوس اور سولگی

مَا قَدَّمَتْ يَدَايَ إِذَا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي
جو چکھ آگے مہیا ہے ہاتھوں اوسکے نے نفیق کیا ہے جنے اور دلوں اوزکے کے پرورد اس سے کہ کہیں اوسکو اور بیچ

إِذَا نَهُمُ وَقُرْآنٌ وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا ۗ

کانون لان کے اے بوجہ سے اور اگر بلاؤ تو اوسکو طرف ہدایت کی پس ہرگز نہ راہ پاؤنگے اوسوقت کہیں
وَرَبِّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ لَوْعًا اخَذَهُمْ بِمَا كَسَبُوا لَعَجَلُ لَهُمُ الْعَذَابُ

اور پروردگار تیرا بخشنیوالہ ہے رحمت والا اگر پکڑے اوزکو سبب اوسپر کے کہ کاتے ہیں البتہ عذاب اور سزا کے ساتھ
بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَنْ يَجْعَلُوا مِنْ دُونِهِ مَوْعِدًا ۗ وَتِلْكَ الْقُرْآنُ سَاءَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

بلکہ واسطے اوزکے وعدہ ہے کہ نہ پانوینگے سوائے اوسکے پناہ اور پریشیاں کہ ہلاک کیا ہیں

لَمَا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا ۗ

جب ظلم کیا اونہونے اوزکے میں آئینہ لکھنے کے وقت

جب ظلم کیا اونہونے اوزکے میں آئینہ لکھنے کے وقت

جاں اسال کہا فرشتیاں سجدہ کر سو آدم تاملن
نکل گیا اوہ رب کے حکموں کر کے نافرمانی
تے طال ایسی اوہ سارے شمس ہونے کان تساؤ
ناہ اوہ حافر آہے میں جد زمین آسمان بنانے
جو اوسوقت شریکین سن اوہ اندر کار خدا الی
جسدن رب کہتے تسیں سدو میریاں اوہا شریک
پس اوہ اونساں بوکارن پھرناہ دین جواب ناماں

اونساں سجدہ کیا بن ایسی جو بنا قول آئین
سنے شیطان اولاد اوسدی تسال میں بن پکڑی جانی
جو کرن اونساندی بو جا اونہاں بدلے ملین ڈانڈ
نام نشان وجود اونساندے ناہ اوسویے آئے
بن اوہ کویں شریک گئے بن ناہ سہمن سو دالی
گہنڈہ جناندا سی تسال دلوجہ پوجن لایا لیک
تے وسیں اونساں ساریاں تاملن کرال بلاک ناماں

سہ سنے شیطان الی لہنے ہر ایسے جو عبادت رحمان کے عوض شیطان اولاد کو بوجہ سے ملے۔

دورخ نون تک اور گنہارا ہر اک ظن لیا سسی
 ٹیکہ اسال لو کال کے کارن ورج و ان گرامی
 مگر انسان ہر جہگہر الو دیکھہ نشان خدا دے
 جاں لو کاندے دل قرآن رسول ہدایت آئی
 مگر ان کرن اور دیکھ س گل وی پلایا ونگ کفار
 قرآن تے نبی آدن دے بعد نہ کسری من باقی
 تے اسیں رسول فقط اس کارن گھلے نا جگہ اند
 تے کافر جو ٹے شیعہ ادھما کے جہگہ کرن نکارے
 آساں ہیریاں نون اور نیاں شہہا ساچک بنایا
 یا کیر اور اظالم اور س شخصیں تہیں ریح برائی
 پھر اوہ احمق اور نیاں دلوں کردار و گردانی
 ٹیکہ اسال ہی دلال اور نہانڈیا اپر سرے دے
 تے بوجھ اور نہانڈیاں کتاں اندر سچ نہ سنن کہیں
 تے رب تیرا بخشندار نالے رحمت والا
 تا دیندا بھیج عذاب اور نیاں تے او وقت شتابی
 رب بن مولیٰ نہ پاس اور دل جگہ نہا دی کوئی
 کیتا اسال ہلاک اور نیاں نون جا اور نہا ظلم کما
 کہ سزاں والا سکھین شیطاناں سے تائیں
 ابو العلی تہیں خازن و تکر پچ مسلم کنوں لیا یا
 کہہوس شیطان نماز میری ورج آن ہو ملا و پانڈا
 جاں و سواس گتھے اوہ پکڑیں رب کے نال پناہاں
 کہے راوی نبی آکھیا اچھے رنجے دور ہٹایا
 ہی جا بر تہیں خازن کے ورج مسلم کنوں لیا کہ
 پاؤن تہیں فساد لو کال ورج مراد سوال جانڈ
 اک آگے آسین اچھ کیتا اوہ پسند نہ لیا کے
 اسنوں شالہس دیکے اپنے نیرے پاس ہٹا کہ
 جو شیطان و فتوے اور سدانا تو دہمان ہسانی

ہن ڈگے کے ڈگے اسوج ناہ کوئی راہ خلاصی
 برہر قسم مثال بیان کیتی تا سکھن نامی
 تا ہی قیلاں قالاں کے ورج منن کنوں دوراڈ
 ایمان آئن تے استغفاروں روک نہ آہی کائی
 ایہہ ہی ساگر جان یا مانے سوک عذاب خواران
 فقط عذاب اور دیکھن جو نہ کر پلایاں اہل شقائی
 جو مومناں نون خوشخبر دس کفاروں خوف اور نہر
 تا اور نیاں شہاد حق نون بوجھے دور کتا رے
 نال جنہاں اوہ گئے ڈراے جانان ظلم کما یا
 آساں نال خدا دیاں جسوں جا دے کرائی
 جو ہتیاں اور سدیاں تے کر گھلپا ہل گیا نادانی
 سچی بات نہ سکھن مولے اوہ مردار رذا لے
 جے اور نیاں طرف خدا دی سد کہ دے نہ بوس راہین
 کسباں نال اور نہانڈیاں جیکر پکڑ کر نیندا شالا
 بلکہ اور نیاں کال مقرر ہو یا وقت عقابلی
 دستیاں نورج تے لوط ہور صالح ہر ہلاکت ہوئی
 تے ہر اور نیاں ہلاکت کارن دے اسال ہرا کے
 اور سد آکھیا سرتے منن ظالم اہل ہوائیں
 عثمان ابو العاصی دا بیٹا طرف نبی دی آیا
 نبی کیتا شیطان نرا زیاں خضر نام سدانڈا
 تن واری دل کہے پاسے تہوہ تہوہ کرن تداناں
 اوہ شیطان میرے تہیں خازن مسلم کنوں لیا یا
 تخت دے ہر اہلیس پانی تے لشکر پیر دوراڈ
 جو سخت فساد شیطانوں اوہ اعلیٰ ورج پانڈ
 اک کہے زن مرد اندر میں جا تفر تے پائے
 خازن دی بوجھ محی السنہ نقل حدیث لیا دے
 جو د سواس نمازیں پاؤ خضر نام ہو یا لی

تے راغب شیطان بازاراں دچ فساد کراوے
 تے اعور شیطان زنا لواطت سے کرواندا
 اتے مٹوس خبراں کوٹریاں موٹیاں دیوچ ڈالے
 نالے اوہ گہرا یاں تائیں کرن سلام نہ دیندا
 اولاد شیطاناں دی ہی ہجو کہ جو کر انساناں دی
 وقت نرسا دے حاضر سوہ خود شیطان بر جاتیں
 شیطانے داعلم تعرف دیونیدیاں من لیتا
 حضرت ہر قربے دچ دسن میت نول بر حالان
 رب جانے کیوں نال نبی دے ہوئی ضد بخنیاں
 ایسے بے دیناں نول حیرا جکا جانے کوئی

پہرے مصیبت اندر لوکاں ہی جامے پڑو اوکے
 شہر گاناں دچ مرد زناں دے اوہ پوکھ چلنڈا
 دالم روکے لبسم اللہ تہیں وقت طعام نوالے
 ربدانہ کرن تہیں روکے نظراں غیر مریندا
 پوچھل پادے دمبر جماعت بندی شیطاناں دی
 لکھاں خلقاں نول دچ طے پو پوچھنک در لیں
 تے شاہ رسل دے حاضر سونول قبری منکر میتا
 پر شیطان منادان سو کہا منن نبی محالان
 نال شیطان ایمان نی تہیں سے انکار زبلاں
 اوہ ہی جانول گہرا ناں تہیں جو شتر تری ہوئی

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنِّي أَنبَأُكُمْ بِمَا تَعْبُدُونَ ۖ إِنَّكُمْ لَعِندَ رَبِّكُمْ بِشَيْءٍ لَّيِّنٍ ۚ قَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ۚ

موسی نول جد خادم کیسا باز نہیں میں آساں
 یا دچ اس طلبن دے گہرا نال تہیں تائیں
 مجمع البحرین من جتھ دو دریا ہر خاصہ
 حقبا لمی مدت بعینے اششی سال بتاندے
 ریدے نال کلام کریندیاں موسی نبی خدا دے
 فرمایا اوہ اعلم علم جو خلقوں سے طلبیندا
 نیکی طرف جیکے تے ہو دے بدلیوں روکن والا
 تا ادرہ سینوں دسیا جاوہ خلقت اوسدی چاوا
 کیتی عرض کیتے جانہاں اوس عالم دے تائیں
 ابی بن کعب کیسا میں سنیاں سنیاں فرمایا
 لوکی روکن لیکے دل پہے نال توجہ نا دے
 فرمایا کوئی میرے باچوں عالم دوانہ آیا
 کیوں نہ آکیسا اعلم اللہ عالم ڈھونڈے دل رب دے

دو دریا والے ٹٹے توڑی جد لگ پینچ نہ باساں
 جوان موسی دا خادم لوشع سی بن نول تائیں
 اک دریا فارس دا دجا روم جو شتر تری پاسہ
 کئی روآشاں اشوچ ہو مفسر نے فریاندے
 کیتی عرض میرے تہیں سے کوئی دچ ظم تہا دے
 تا جو سخن سنے اوہ حیرا ریدی الزم تہا دے
 کیتی عرض جے لیرے تہیں دے کوئی علی دالم
 فرمایا میں علم خضر نول دتا اوہ سہ ماہاں
 فرمایا دریا کنا سے پاس تہا اوس جانیں
 اکراں موسی سراپاں دچ خطاہ رطفاہ سنیا
 چکیا کیتے کتساں تہیں کرنی عالم در زبیاں
 ہوا عتاب البول کول ایچ سوئیاں نے تہا دیا
 تا عرض کیتی اوہ عالم دسیا جاوہ نال اہرب دے

سہ پوچھل ایچ پوچھل دبریں کرتاے تو اوس سے بیفر بنتا ہے ہر اوس سے جماعت شیطانوں کی سید ہوتی ہے۔
 تے کیوں ایچ حضرت موسی علیہ الصلوۃ والسلام نے صحیح داتہ سے خبر دی کہ اس زمانہ میں ہر جماعت قوموں باقی ہوتی ہے۔

فرمایا اک مچھلی تل کے نال اپنے لے جانی
پہر مچھلی لے شریا موسیٰ یوشع نول سنگ لیتا
دوویں یارستے اوس جانی مچھلیوں ہلتی
جستوں گزرے سرسنگ دانگول او تھ رستہ بند اجاندہ

جتنے گم موسیٰ اوہ او تھے ملیسی اوہ رحمانی
تہر کول پہنچے تے لیٹے نیندر غلبہ کیتا
جسوں اٹھی تے وچ دریا دے تلک ڈری راہ ملی
جاگ آئی اٹھ شریا یوشع مچھلی اٹھ ہولاندا

قَلَّمَا بَلَّغْنَا جَمْعَهُم بَيْنَهُمَا نَسِيًا حَوْثًا مَا فَاتَخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ مَسْرًا جَاهًا
بس جب پہنچے دونوں جگہ ملینکی درمیان اون دونوں کے ہول گئی مچھلی اپنی بس پکڑی اوسنے راہ اپنی بیچ دریا کے خشک

جاں پہنچے جمعہ ملن دوندیاں مچھلی او نہال ہولانی
جاں دوویں آسے اٹھستے مچھلی تہیلوں ہلتی
جستوں لہنگے سرسنگ دانگول سی رستہ بند اجاندہ
پانی نولں رب روک ندی وچ رستہ صاف بنایا
خیشمہ آب حیات آنا اوہ پی کے جسدا اپانی -
شیخ استاد مرئی تائیں جائز خدمت یعنی
ہمراہی وچ سفر لے جانا سنگ اپنے کوئی یارا
نالے نیکی طلب کرن وچ کرنی بہت عالی
أَطْلُبُوا الْعِلْمَ دَلْوًا كَأَنَّ بِاللَّيْتَانِ حَدِيثَ نَوْرَانِ
دینی علم سو دے جے کتنا تاہی کریں نہ مانا
گراں گیر و مریداں لازم شیخ مرید جو اپنا

پہر یا مچھلی راہ اپنا وچ دریا سرسنگ لگائی
جسوں اٹھی تے ڈری ندی وچ جاندی سی راہ ملی
جاگ آئی اٹھ شریا یوشع مچھلی اٹھ ہولاندا
جستیں صفا نشان راہے دا سن دیو وچ آیا
ہر مردہ جسوں اٹھے اوسد سنگ تا شیر چھپائی
کونل شاگرد مریداں وچ خلاصے ملے مینی
جسوں موسیٰ یوشع نولں خادم کیتا سنگ آشکارا
تے کان علم دے سفری ہونا ہویا امر کمانی
طلبو علم بہا وین ستھ آوے جسینوں جا کے جانی
علم خدا دل سو پن وچوں اپنا آب گوانا
اوسوں افضل اعلم سمجھیں وچوں لوکاں سنباں

قَلَّمَا جَادُوا وَقَالَ لِفَتْنَةٍ أَقْبَنَا غَدًا عَنَّا قَلَّدَ لِقَيْنَا مَن سَفَرْنَا هَذَا الصَّبَا
بس جب گزرتے اوس کے کہا واسطے جو ان اپنے کے دے ہکو کہنا ہمارا صبح کا البتہ تحقیق ہے ہم اس سفر اپنے سے رنج کو

جاں اوہ دوویں اوس مقاموں لنگے جگہ اگاناں
ایس سفر وچ تہیک اسانوں سختی لاحق ہوی
ہکے لگی جدا گے لنگہ شریے مقصود مقاموں
لینے امر آنا جس جادا جاں اوستیں لنگہ دتائے

موسیٰ آکیا خادم نولں اتہہ دیویں غورش اساناں
ایویں وچ بخاری نقل رواست آئی سولی
جو وچ سہنہ ملن دوندیاں چھے رسیا ناموں
لگی ہکے تہکیواں چھریا یوشع نولں فرمائے

عاشقہ صغیرہ گذشتہ دور ایسے کوئی بڑا اور نہ ہتا مگر بڑوں کی زبان سے اتنی بات ہی زبیر نہیں دیتی کہ لفظ میں کا استعمال کریں اور اپنی سستی کی طرف نظر ڈالیں ورنہ آپ کے مآذ الذنوب بکریے ایسا نہیں فرمایا تھا لہذا اتنے پرہیز قابلی ہی جو ایسا آگے ذکر آتا ہے سے تاوضی الخ۔ صحابہ کرام رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین جب حضور سے کوئی ایسی بات سنتے جس کا بہتہ نہ ہوتا تو خدمت نبوی صلی اللہ علیہ وسلم میں اللہ ورسولہ اعلم یعنی اللہ اور اوس کا رسول بترا جانتے میں آپ عرض کرتے دیا بیہ فراموشی بخدی نہ اس طرز صحابہ کو شکر بڑا انور ذوالدین ذلک فقر طرالی علی اللہ عنہ عنہ بوشیح بن زینب بن افراتیم بن یوسف علیہم السلام اور یہ مقام طہیم

کرنا ذکر مصیبت دامن گلے شکایت بہانی
 دیر بھی تا کہا یہ سن کے یاد بوش نوں آئی
 منع نہیں جو میں موسیٰ اپنی سمجھی یاد کرائی
 کیتی عرض جو میں رب سچے آت سے فرمائی

قَالَ اَرَدْتُمْ اِذْ اَوْتَيْنَا اِلَى الصَّخْرَةِ فَاِنِّي لَسَيِّئُ الْحَوْتِ وَمَا اَسْلَيْتُمْ
 اِلَّا الشَّيْطَانَ اَنْ اَذْكُرْ لَكُمْ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ۝
 کہا کیا دیکھتے تھے جب جگہ پکڑی تھی ہنسنے طرف تپہ کے پس تحقیق میں ہوں گیا چھلی کو اور نہ بے لادہ بگڑا چھلی
 مگر شیطان نے یہ کہ ذکر کروں اوسکا اور پکڑی اوسنے راہ اپنی بیچ دیا کے عجیب

کہا بوش نوں ڈھٹا جاں اسان جگہ تپہ پائی
 ادہ بھی تڑھ دسن دلوں سے شیطان ہولائی
 جو بھی چھپی کئی دن کہا کے پھر زندہ ہو جاوے
 مردہ بھی داسو زندہ وچ ندی وڑ جانال
 بوش چھپی داتک حالہ بل کئے سن بہانی
 سوں جا دن وچ سو سو گہائے سے سخت لٹانہ
 بے لادہ وی شیطان ولے سے نسبت آت اندر
 غلام رسول غلام علی تے غوث غلام کہانال
 وٹابی دیو بندی جھکے باری مسکوہ الایا
 موسیٰ نے جد بوش پاسوں اہ حقیقت پائی
 ادہناں سیراں تہیں پھر وڑے کہوچ کھانی جانال

چھی سینوں پہلی اوتھے تسناں نہ یاد کرائی
 تے اوس پکڑیا راہ ندی وچ بات عجب ایہ آہی
 پھر دسیا جو میں چھپی جو کہ اندر ندی سدناو
 راہ سکان جانال ہے ایہ وچوں عجب نشانال
 نہیں تے تپہ موسیٰ نوں کر دے اگاں نہ وڑے کلان
 سیناں چور پون تے ڈاکو دولت مال گواندے
 ایہ نسبت یغز اول ہولی دس وٹابی ڈنگر
 بہشتی زیور وچ تہا نوی شرک کئے رٹر وٹاباں
 ایوں سور وٹاباں لوالے مسلے اوہ لیایا
 فرمایا اسان او سے جاگ سہ مقصود روائی
 جان تپہ وڑے کول چھپن سو حکم صناندے

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغُ ۚ فَارْتَدَّ عَلَيَّ اثَارُهُمَا قَصَصًا ۗ فَوَجَدَ عَبْدًا
 مِّنْ عِبَادِنَا اٰتَيْنَهُ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا وَعِلْمًا مِّنْ اٰدِمْ مَا هُوَ
 کہا یہ ہے جو چھپتے ہم جانتے پس پھر آئے دونو اور بت نوں پاؤں اپنے کے نقش دیکھتے پس پایا ایک بندے کو
 مندوں ہمارے کردی تہی مینے اوسکو رحمت نزد کہا ہے سے اور سکھایا مینے اوسکو اپنے پاس سے علم

موسیٰ آکھیا اہو ہے مقصود جو طلب کرندے
 پایو نے اک بندہ ساڈیاں بندیا کنوں خواہوں
 کول نو سے تپہ وڑے دوویں پہنچ گئے جد بار
 سہی ادہ خضر بدن تے چادر تانی ہولی آہی
 ناز آنا پیا پیردا خاص مصلے سبت وچیا کے
 چادر چک خضر نے کھیا جواب تعجب راہوں

مٹ گئے چھپی پیراں اہر سیراں کہوچ تکیندے
 اسان وٹی تس رحمت علم سکھایا اپنے پاس
 جتے چھپی جووی بندہ تکدے اک سونارا
 سیراں پیٹھ اک گوشہ چادر دد جا سرتے سہی
 کھیا سلام موسیٰ نے مذہ ذاص خدا پایا کے
 ایشے ایہ سلام مینوے کیونکر ان کدراہوں

دو بندوں کا عقیدہ، چنانچہ رشید گنگوہی و ذیل اللہ شیوہی نے برائین و اطو کے صورت میں اس ہی عقیدہ کا ذکر کیا ہے تو زیبا اللہ من ذلک

کیوں جو اوس زمین و چ اہل ایمانوں نہیں سی کائی
 موسیٰ نام میرا اسرائیل دارب نبی بنایا
 نال اتفاق مفسران نالے اہل حدیث علماء داں
 تے عبیدتین عبادنا دا خاص خطاب جو سو یا
 مرسل نادہ اسرائیل دا ٹوریا رب اوسو لے
 اک صفت جے ولی اندر کوئی زائد جاوے پائی
 ایسے کارن اکثر عالم نبی خفروں مندے
 کرن اتوار نبوت خفزی اس وچ ہرج نہ کائی
 تے علم موسیٰ دا افضل خفروں کیونجو علم موسیٰ
 خفزی علم اندر موسیٰ تہیں بہاویں خفزی زیادے
 نبوت کے متعلق علم موسیٰ داسی اوہ سارا
 صفت نبوت بشری جاں ہر صفتوں افضل ہوئی
 جس نوں علم زیادہ دوستوں سمجھو فضل زیادہ
 کہن شیطانی علم لہوہوں ثابت ہے آشکارا
 شاہ رسل کے علموں علم شیطانی دودھ منایا
 کیونجو آدم نال علیحدے افضل کنوں ملنگ
 پرچ نال ابلیس انہاں نے افضل پیر بنایا

چھپیا خفزی کہیں کی نالوں نام نشان سنائیں
 آیم تیری طرف جو پانو علم جاہاں کھہ پایا
 ثابت ہو یا خفزی انا اوہ خاص بزرگ سوناواں
 اوہ علم تے رحمت پاروں جو اوہ رب تہیں پکڑ کھلیا
 فائدہ پادان کان خفروں نبی خداوا چلے
 مرسل دی مجموعی صفات اگے بعض ایہائی
 مختلف فیہ نبوت اوسدی آخر نے ایج گندے
 تے انکار کرن کے اندر خوف خطر ہے بہائی
 نبوت ہور رسالت دا ہی دہر بہت زیادہ
 بر خفزی امر کلی کے اتے فضل نہ رکھدا ڈاہدے
 تے خفزی علم نبوت فرق دونوں وچ بہارا
 نبوت علم ہی کل علوموں افضل شکت کوئی
 دیوبندی ہن علم شیطانی مندے لے دودھ ڈاڈا
 تے علم رسول اللہ وچ آ کہن لہن نکوئی یارا
 تا پیر شیطان تائیں حضرت تہیں افضل خاص بنایا
 جس نوں علم دوسرا اوہو افضل اعلیٰ فائق
 چہوڑ انہاں حلوائی چاہیے قصہ خفزی سنایا

قصہ حضرت خضر علیہ السلام

بلکہ نام خفزی اصل خفزی اس کان بولاندے
 خفزی کہن سبزی نوں یا جتہہ خفزی ناز بجاوے
 شب حراج نبی نوں جانڈیاں سی اک فتح شہوانی
 کافر شاہ میسی اک رکھدا نیک عادات گرامی
 یعنی پت ہو یا گہاوسکے نانو جس خفزی سوناڈا
 اپنا علم پڑ پادان نوں شاہ کولی ستا و مہناڈا
 اوس عابد دی ہوئی ہوئی کیتر خفزی نوں ہوئی
 صحبت اثر صحبت دل پرچ ڈیرا آن لگایا

صاف زمین تے بے جہول اوہ سبزی سونڈی فریاندے
 جگہ سبزی سوکے اوہ ساری ہری ہری دسیاڈے
 چھپیا حضرت نے جبریلوں اوسنے عرض سنائی
 فضل کرم دالوٹا اگیا اوسکے گہراک نامی
 جو صحبت تے نیک صفاتاں پاک حمیر ساندے
 اک عابد وچ راہ خفزی دے رحمتا اہل دلاندے
 صحبت اوس عابد دی جا کر خفزی کر نیا سونڈی
 وچ دلے دے اوس ولی دا خفزی اعتقاد جھایا

شہ بہاؤ بیبا بن باریا بن مکان بن قانع بن عامر بن شافعی بن ارفیخند بن نام بن تورج علیہ السلام خلاصہ

خدمت و بچ ولی کے آخر لگا رہن مدامی
 تے جانے اوستاد خضر وچ گہر دے بے نت رہندا
 خضر حوا بن ہو یا تا پیو نے چار اوسنوں بزنا یا
 اے بیوی میں تیرے تائیں نال اک از تیا ندا
 تا توں و بچ خوشی دے رہیں امن انا چنگیری
 خوار دلیل ہو وینگی ڈانڈی بہنیاں بہید میرا
 بیوی عرض کیتی دس میاں کیا اوہ راز ایہائی
 پیو اپنے دے دین اتے میں ہرگز مول نہ آیا
 ناہ میں نال زنا تہے کوئی ولی تعلق رکھدا
 دین قبول لوں کر میرا نالے صبر کا میں
 عرض کیتی زن میں ایمان لیا لی نال تساؤ
 مدت گز گئی گہر وچوں بہید کیسے نہ پایا
 بہتی مدت گزریاں اوستہیں جاں اولاد نہوئی
 و دجی عورت نے ہی ناہ کوئی پتہرسی جہ ضیا
 تا سوہنے نو نہ دے کو لوں پھیا حال اہر لوں
 جانا باب خضر نوں رغبت نہیں زناں اول کا لی
 ڈانڈا خوف پیادول مت کوئی نتنہ پو اتہائیں
 پیو نے مگر دھرائے بندے تا اوس لہریاوں
 و بچ بچن میں بھریرے جا کے بندیاں خضرے پایا
 میں دساں اک گل تساں بے میرا از چہاؤ
 تے جے میرا بہید تساں نے شاہ نوں دسیا جا کے
 عوض کرن کیا راز خضر تہ ساریاں دین سکھائے
 اونہاں آکھیا آہو بندے بہت تساں لوں نے
 حال اوہ شاہ کے پاس گئے شاہ پھیا ساہ حالہ
 اونہاں لوں لوں مڑ کے شاہ نے خضرے طرف
 جاں پوہتے اوہ اتے اگوں خضر نہ نظری آیا
 بہتی بہاں اسال نے کیتی اوہے خضر نہ ڈھٹا

گہر دے سمجھن اوستاد کے دل رہندا بہید نہ شہائی
 گل اصلی دی خبر نہ دو نال اوہ تعلیم جو لیندا
 خضر عورت توں دکہرا ہو کے پرکے وچ سکھایا
 جے اوہ میرا بہید کیسے کے ناہ کیتا توں داندا
 تے جے بہنیا بہید ہو وینگی سختی تہ دھروہیری
 جسے راز چہ پایا اوسنے پایا فضل و دہیرا
 فرمایا ایہ بہید اساد اسکھیں نال دانائی
 دین میرے تے دین اوسکے وچ فرق و ڈیر پایا
 نال میرے جے رہنا چاہیں راہ میرا مل حق و ا
 نہیں تے گہر اپنے جاہ اپنا سنگی بہاں کر میں
 خدمت و بچ تساؤ ہی حضرت گزرن وقت تساؤ
 میاں بیوی یاو خدا وچ یو ضیاں ہو لایا
 زورین اوس طلاق دوا کے ہو رنکا حسن کوئی
 پہلی بیوی دانگوں اوس ہی خضر ہی سبق اوہ میاں
 ڈانڈی چپہ کرن تہیں بی بی بہنیا خضر اسراروں
 لگا پتہ خضر نوں پیو نے گل میری سن پائی
 گہر تہیں نس گیا باہرول اودیں خوف درائیں
 سو بندہ اک دو بچے پچھے مگرے مگر و ڈھرائے
 حضرت خضر دساں دے تائیں آنا رخ فرمایا
 تا سارے تہیں دین مڑ وچ امن مانی پائے
 تا پچھاؤ گے نت رہو خوار دلیل پچھا کے
 پچھیا پیو نے ہو بندے ہی میرے مگر و ڈھرائے
 فرمایا تساں حال نہ دساں چاہے پرتائے
 بہید لوں نے بہنیاں رہیا قائم اک متوالہ
 پتر کے لے آؤ میرے تک ڈانڈا حکم چہرٹایا
 شاہ اگے آ لوں اونہاں نے اپنا غدر سنایا
 شاہ غصے ہو قتل کرانے راز جنہاں سی دتا

جس دسویں سی راز چھپا یا اس خلاصی پائی
 مادی خضر کے من جو موسوں رب قبول کریندا
 دن دیوں بے تکن بہا دیں ساہوں نظر دور ہے
 جے توں خضر کسے لوں دیکھیا چاہیں نال نظر ہے
 خضر کہیا ندے اگے ہر دم پہرہ نظری آوے
 دوجی سوری پتروی لوں پر شاہ سد کے کہندا
 اوہ ہی قتل کرائی تے اوہ پہلی خاص زبانی
 ہی اوہ دسواں بندہ ڈر کے جاندا تہیں ایں
 جسے زبانی کولوں اکدن سینا نام خدا دا
 آجہ اپنی بڈیتی جداک دو جے نے دسی
 آپس وچ نکاح کر دوں یا خدا وچ لگے
 شہری لوگ آسے سبہ کافر ایہ دو دیں او سبانی
 بے افسوس سن کفاراں تہیں لوگ پر سبز نگرے
 اک دو جے لوں کرن وصیت دو دیں مرد لوگانی
 تا جو کفاراں دیال تبراں وچ نہ قبر کسے
 اوں شہر کے شاہ کافر نے بہید اوہنا ندا پایا
 عورت لوں سد شاہ دمکھایا باز آویں اسیوں
 قلمی گال او سد اپت وڈا او سوج وایا ساہی
 تال عورت لوں ہی او سو یلے نیچے لوں سنایا
 جاں عورت دی واری آئی کرن وصیت لگی
 عرض کیتی جبریل حضرت ایہ خوشبو خاص اوہنا
 فارسی خضر دے تے ایساں تیا دن اسرائیلی
 ارد دنیا دے پیٹے کولوں ایہ رواست آئی
 جاں قرآن اٹھے دنیا تہیں پاسن تدر و قتال
 سور حدیث صحیح لیا یا اندر حصن حصینے
 مجلس اصحاباں دی دجوں جاندا گزرا گال
 کیسا علی ایہ خضر آیا سی کرنے فاتح خوانی

انرد ما خضر اسی جو گل خضر فرما لی
 راز سجن دا بہنن دایاں خضر نہ نظری پوندا
 مگر اں خضر نہ نظری آوے نظر سبھی وچ آکے
 تا دنیا تے ما فیہا تہیں ہو جاویں وچ پردے
 فرق پیا وچ نظر تیری دے کیشرا دید کر اوے
 تیرے راز بہنن دے پاروں بت دیرانس دنیا
 جس نے بہید نہ بہنیاں سی اوہ ڈر کے نسی جانی
 نال اتفاق دو دیں اک پنڈھ وچ چھپد جا اکھیاں
 لبسم اللہ شہیدی لوں پھیدا حال احوال صفا دا
 خوب ہوئی تسکین دو ٹانڈی گل دلی دی برسی
 پیر اک شہر اندر آ دو دیں رہن لگے اوہ پکے
 رسندے دیکھہ علیحدہ کفاراں دی چھپد آشنائی
 کلمہ گو کافر دیونڈی شرک جنہا ندے گروے
 جیہرا فوت ہووے و فینوے گہر ایسے اس جانی
 کافر سمہسائے تہیں ڈر کے مومن دالم دیوے
 ایہ دو اک خدا نول پوجن الشاد سن دیا یا
 جاں زن بات نہ منی ہو یا غصے شاہ یقینوں
 گودی والے بچے حق ہی حکم قتل دالائی
 مائی صبر کریں رب سانوں جنت یا رخ دو آیا
 ایسے گہر وچ دفنائیں میں کہیے خاوند لوں پکی
 فائدے لاکھہ حلوائی ایہ نقل خلاصی آندی
 ہر سال اندر ایہ ملدے ہواک جگہ رسیلے
 خضر ایساں رہن لگے زندہ تیک تیا مت بہائی
 او تہیں پہلے فوت نہ ہو سن دو دیں نیک صفائاں
 بعد وفات نبی دی خضر آیا اتھہ نال یقینے
 کر کے تعزیت حضرت دی پر تیا پیر پچھاماں
 ہورانس بن مالک پاسوں وچ خلاصے جانی

<p>نال نبی اسیں اکتا ہے آیا اک آوازہ انس تائیں فرماندے جاہ نس آگہ سلام سبارا بہد جواب سلام خفر نے سی ایخ عرض سنائی کرد دعا میرے حق تیری امت برج بنیواں</p>	<p>نبی تک آگہ یا انسا کبیا ابہ آوازہ تازہ پچھیں کون تسیں تا جا کے چہد انس سوارا بیائی خفر تو ساڈا کرد اتساں سلام دعائی اک سواک صفحے تک روح خلاصے نقل و کبیواں</p>
--	---

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَّبَعَكَ عَلَىٰ أَنْ تَعَلِّمَنِي مِمَّا عَلَّمْتَ رُسُلًا ۝
 کہا واسطے اوسکے موسیٰ نے کہا پیروی کروں میں تیری اور پڑوسکے کہ سکھلاؤ تو مجھے اور پچھو کہ سکھلایا گیا ہے تو کبھی پہلائی
 قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خَيْرًا ۝
 کہا تحقیق تو ہرگز نہ کر کے گا ساتھ میرے صبر اور کیونکر صبر کر لیا تو اور پچھو کہ نہیں گہرا تو نے اوسکو کہہ سے

<p>موسیٰ کبیا خفر نول نال تیرے میں جلال پہلا خفر کبیا نول ناہ کر سکیں نال میر کبہ صبروں تا بجا داری اوستادوں دی لازم ہے شاگردوں دبج بجاری کبیا خفر نے سی تد موسیٰ تائیں میسوں علم جو سکھن بہتادہ ضرورت ناہیں ظاہر حکم سنادن کارن رب پنخیر گھیلے تے جو علم کسانوں ہے اوہ میرے لائق ناہیں کبیا جو خفر موسیٰ نول میر نال نہ صبر کما سیں</p>	<p>تا نول علم سکھاویں میںوں جو دسیا تہدہ الد اد سپر صبر کریں کیوں جو تہدہ علم نہ گہرا خبروں اتے اجازت لبوں جان ضرور ہونی ہے فرداں کبیا تہدہ نہیں تہدہ کافی سو روحی رہا میں تے پنخیر ظاہری حکماں تے مامورنا میں حال او نہاندے تائیں لائق ہے ایسوں گلے کیوں جو کماں باطن تے میں لایا ہے رہا میں استہیں ثابت عمل علم تے ہو یا میرے پاسیں</p>
--	---

قَالَ سَتَجِدُنِي إِئْتِئَاءَ اللَّهِ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ۝
 کہا پادیا تو مجھکو اگر چاہا اللہ نے صبر کرنے والا اور نہ نافرمانی کروں گا میں واسطے تیرے کسی حکم میں

<p>کبیا موسیٰ توں پاسیں جے رب چاہیا صبر کنندہ عہد پیمان نال ملے جے انشاء اللہ آ کے تدے نہ عامی گیناں سی اوس عہد کن تائیں انشاء اللہ نال الزام اتہام نہ رہندا کوئی تدے خفر سی کبیا جے توں گلے تے رہیسا نہ بکا انشاء اللہ آ کبیاں بیائی دیے عہد کرن دے قدر ضرورت اوس اقراروں ہووے خلاف جے میتا</p>	<p>تے تیرے کسی کم دبج نافرمانی کرگ نہ بندہ پختہ عہد اقرار نہیں اوہ رہندا بھب پسا کے ناہ موسیٰ ہو یا عہد شکن ناہ عامی تدے فنا میں مگراں ترک کرن نہیں ترک فضیلت ہوندی ہونی تا نا میں توں صحبت لائق و کبہ ہوویں گا اگا مطلق امر روا ہو جاوے نال اس جال ٹرن دے ہے اوہ جائز عامل اوسدے نے کوئی جرم نہ لیتا</p>
--	---

نہ مطلق الخ یعنی مطلق عہد جس میں کوئی قید نہ ہو جائز ہے اس واسطے کہ قدرت کے وقت نعمتوں طبعیوں کے سبب
 بعض عہد پیمان میں مخالفت ہو جاتی ہے بقرہ حلوانی عنی اللہ عنہ

موسیٰ کیسا جو کہے تیرے دوج ہوگ خلاف نہ کوئی
کیوں جو دوج گناہ کیسے روانہ تا بعد اری
پر موسیٰ فرمایا سی جو جائز امر امور اری
تے اعتراض موسیٰ کے ابر شرعی امر اری آدے

ہر سر بات اندر اتفاق ایسے نہیں کہیند موسیٰ
لَا طَاعَةَ لِمَنْ سِوَا اللَّهِ قَوْلِي مُنْقِذِي لِقَائِ امْرِئِ الشَّاهِدِ اِبراری
ادنیساں دوج اطاعت کر اری نہ غیر شرع منظور اری
شکر شکنی دی بات نہ اسوج ہرگز یابی جاوے

قَالَ فَإِنْ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ أُخْبَرَ بِكَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا
کہا پس اگر پیروی کرے تو میری پس مت سوال کیجو کہ کسی چیز سے یہاں تک شروع کر دے میں وہ پتیرے اسکا ذکر

خفر کیسا جے چاہیں کرنی میری تا بعد اری
کریں سوال نکوئی جد لگ ناہ میں آپ بتاواں
شرط ہوئی ایسہ داہد و طرفوں خفر بچپانی بہائی
اس دوج سبق فریداں لوں جے خلافت پیرا جا کے
جاں مرشد متوجہ ہووے طالب طرف کد اریں
پر جے سمجھے شیخ میرے لوں علم عرفان حصولی
تے جاہل پیر نہ روا بناواں مت ایمان کراوے
بر بند مذہب یز شرع کوئی مرشد پیر نہ ہوندا

تا دوج کماں میریاں دینا دخل نہیں اگوری
جو جو کم دس تہدھ آہوں تنہاں جاں حیاواں
تے ناہ خلاف کرن دا فقہ موسیٰ نے کیتا ساہی
اپنے علم ہنر و آدم نہ مارن دہو کہہ کہا کے
کرے سوال نہ شیخے لیاوے جو فرماوے سائیں
شرعیات ہر طرف لقت دے دوج ہوئی خاص شمولی
ظاہر باطن حیثہ کامل اوسنوں متہ پھر ادا کے
بہاویں سید مولوی ہووے فیضوں دور کھلونا

قَالَ طَلَّقًا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَ فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا قَالِ أَخْرَقْتَهَا
پس چلے دو لوں بیان ملک کہ جیہ سوار ہوئے بیچ کشتی کے بہاڑا اوسکو کہا گیا بہاڑا تو نے اسکو
لِتُخْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا مِّمَّا قَالَ الْمَذَلُّ أَفْكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ كَعْنِي
تو کہہ ڈو دیوسے لوگوں اوسکے کو البتہ تحقیق لدا تو ایک چیز بہاری کہا کیا نہ کہا تا میں نے بہ کہ ہرگز نہ کر سیکتا تو ساتھ بہرے میر

دو دیں شرے چڑھے دوج کشتی خفر پڑی چکے توڑی
اہر اک بات گناہ دی بہاری بینہ کنگہ دخل تمہارا
شروع نڈی کنا رے اگوں کشتی سی اک آئی
آنو دوج کشتی کے کندھے چڑھی بیٹی اک آ کے
خفر کیسا اے موسیٰ تیرا میرا علم تمامی
آنا سچی جتنا چنچ دوج آب چڑھی نے آندا

موسیٰ کیسا بہنی تول کشتی لوکاں ڈو میں زوری
خفر کیسا میں کہیا نہ سی تول کمر میں نہ سہارا
لوکاں خفر بچپان چڑھایا اجرت لئی نہ کانی
چنچ نڈی دوج ڈو لو کے کڈھی باہر سپاہ کے
تے علم تمام خلق دا اگے رہیو علم گرامی
بجز زخاروں دوج بخاری دیکھ نہی فرماندا

لہذا وہاں الخ یعنی ناجائز امور ایسے عہدوں سے عموماً خارج ہوتے ہیں وہ اطاعت کے متن میں نہیں آسکتے
فقہ حلالی صغی الریضہ سے تے ناہ الخ یعنی آپکی مشرورہ و جائز کاموں میں کوئی مخالفت نہ کر دے ورنہ خلاف شرع ہاتھوں
میں تا بعد اری کیا وجہ پیر اول الزم رسول صاحب شریعت ہرگز مکن نہیں کہ وہ مخالفت شرعاً کرے فقہ حلالی صغی الریضہ

ایسے شرک حالت کسی چاہیے

شعبہ پیر نہیں تو فرما سیدی ہو

فدا تارے کا علم اور نام خلافت علم اور حضور کا علم کبھی نہیں چاہیے

تے بجز خار نبی کے علموں قطرہ علم لو کافی
جوں کہے کوئی شخص فلا نے اس بجز خاروں
پانی کدھن والے نے اک بوند نہ ندیوں چائی
سمندر علم اپنے نہیں سے میں تیری ہر جلائی

وَلَا يَظْهَرُ مَعَهُ نَبِيٌّ إِلَّا الْأَمِينُ لَوْ كَفَى قَوْلَ الْهَي
پانی ہے کدھن لیتا اس وچ کریں شعور سنجاروں
چھری پھرے اک بوند نے بندہ نہر نکال لیجائی
بوند نہ سمجھیں آیا علم جو ملیا نہی جدائی

قَالَ لَا تَوَأْخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تَزِهْقِنِي مِنْ آخِرَتِي عُسْرًا هَٰذَا فَانْطَلَقَ حَتَّىٰ
کہانت پکڑ فلو ساتھ اوس چیز کے کہ بول گیا میں اورت ڈال اوپر میرے کام میرے سے تنگی لینے دشواری پس چلے وہ زور پیار تک
إِذَا الْيَقِينُ عُلْمًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقْتَلْتَنِي لَمْ أَزَكِيَةً بَخِيرَ نَفْسِي لَقَدْ جِئْتَنِي نَسِيًّا ذَلَمْتَنِي
کہ جب ملے ایک لڑکے سے پس مار ڈالا اسکو کہا کیا مار ڈالا جان پاک کو بیزد لے جان کے البتہ لایا تو چیز بُری

موسیٰ کیسا نہ پکڑ مینوں جو آکیسا بھل بھلا دے
ٹرے ادنیوں اک لڑکا لیا خضر گھٹا اوستا میں
ٹیک آغزی اک چیز بُری توں سخت گناہ خطائی
تر ٹرے جدوں کشتی نہیں لڑکا خضر و سیا
کیسا موسیٰ توں قتل کیتی کسوں جان اک با بچہ خطا
خضر آکیسا اوس لڑکے نے پھر کافر مہیسی ہونا
تے ما پے نس مومن و دناں اجر صبر من پاناں
بھل موسیٰ دامسلہ گئے ہوسی ذکر پیارے
جوں رسول اللہ و رکعت بھلے عطر نمازوں
وچ حدیث صحیحہ کے مسلہ حضرت نے فرمایا
تے ادا حقوق کرن دے اندر بھل مساف نہ ہوں
سجھیا خضر ایہہ امر نہی تے ہے نامور اہوں
باطن و الیاں اسرار اں تے صبر نہیں کر سکا

ناہ توں ڈال میرے سختی کم متے اڑ جاوے
کیسا موسیٰ توں پاک نفس کیوں کیتا قتل از میں
با بچہ گناہ پھر مارن بندہ و ڈا جر م برائی
کیڈے لڑکیاں نال خضر سر اوسدا سن گویا
خازن و وچ سلم نہیں ہے نقل حدیث صحاؤں
وڈا ہو کے نیو توں ہی اوس مہیسی نال ڈوبناں
خامال د کم عامال و وچ کجہ نہ آدن جامال
تے بھل نال خطا انہی تہیں ہوسکدی اظہار
سہو اتے لسیان معاف ایہہ سو یا فضل آوازوں
جرم سلن و امت میر لوں مولیٰ بہار اوڑا
سہو اتے لسیان مسافنی غور کرے ہر کوئی
ظاہر اشر لیت تے مجبور سو یا و رکا ہوں
جواب دیوں ہی نہیں مناسب سخن کیتے ہوں

قَالَ الَّذِي أَقْبَلَ لَكَ أَنْتَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا هَٰذَا قَالَ إِنَّ سَأَلَ لَكَ عَنْ
کہا کیا نہ کہا نہیں نے جگہ تھقتی تو برگز نکریلے گا ساہ میرے صبر کہا اگر سوال کروں میں تجھے
شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تَصْحَبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا هَٰذَا
کوئی چیز تجھے اسکے پس نہ صحبت میں کہو جگو تھقتی پونا تو میرے پاس سے عذر کو

جو توں میرے نال صبر کر سکاں برگز ناہیں
نال پیر نال نہ کہیں میں تہیں غدر پچا نہ ہواں

خضر کیسا میں کیسا نہ مہیسی پہلے تیرے تا میں
موسیٰ کیسا نہ پچاں تہیوں اس چہیے شے کافی

یہی ہے ہواں
بشارت

وَأَمَّا الْعُلَمَاءُ فَكَانَ أَبُوهُمُ مَوَدِّعِينَ فَخَشِينَا أَنْ تَرْهَقَهُمُ اطِّغْيَانًا وَكُفْرًا
اور ایسے لڑکا پس تھے ماں باپ اور کے ایمان والے پس ڈرے ہم یہ کہ گزشتہ کر کے انکو سرکشی میں اور کفر میں

تے اوس لڑکے دے ماں باپ مومن آئے تاں میں مریا
پیدائش لڑکے دی اندر کفر آنا و سیا یا
اوسدی بد اخالی گبیر لوسے مت باپیاں تا میں
جے اولاد جائے ہو فاسق یا بدعی یا کافر
پر اولاد نا خلف نالائق جے بد مذہب ہوئی
بے جا و نمت و رحمت سدا اولاد کے سنگے نیکے
إِنَّمَا أَوْلَاكُمُ دَوْلَادُكُمْ فَتَنَّهُ جِيُورَ اللَّهِ فَرَاغَ
ماں باپ اہل سنت تے پتر شیعہ یا مرزائی
و ثابلی دیوبندی جے پتر مال رکھے ورتارا
اوہ ہی مال کیتونے اوہو جیسا الفت راہوں
مدد یاری کرنی موزیاں موزی گینا جاوے
غیرت کرن نہ گمراہانڈی ڈگے و رح گمراہی

مت اوسدی بد بختی و کوچ سپن و و دیں ابر اڑیا
مت باپے قس تا یح جب اولادوں ہو دن پانیا
گناہ اولاد نہ بہاویں پوندا باپیاں سری کہ امیں
دوال اوہنا نڈا پوندا نا میں باپیاں و سر آ کر
خوف ہو دے مت ماں باپے ہی جب اوسدی لاوان ہوئی
صحبت ہو محبت راہوں کافر ہون تن کے
بد مذہبی اولاد جے باپیاں دلوں پسند رکھائے
نیچری بغیر مقلد یا چکرالی اہل ہوائی
جے اوہ ہی سنگ لیا کر کے غیرت کنوں کنارا
و تَخْلَعُ وَتَتَوَكَّرُ مِنْ كَيْفِيَّةِ اسے ہویاں دراؤں
صلح کلی کر اچکل بر کوئی اوہ پھر راہ سدا دے
ایس زمانے و رح ایہ آفت ہم سما کے ائی

اور وہ کافر اہل سنت ہیں

فَأَوْذَانًا يُبْدِي لَهَا دَبَّهَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رَحْمًا
پس ارادہ کیا ہمیں یہ کہ بدلا دیوے انکو رب اور نکاہتہ راستے پاکیزہ اور نزدیک تر بہرانی میں

چاہیہ اسال جو باپیاں اوسدیاں دیوے اور نہاند
وہی اونہاں گبر ہوئی اک نبی کے سنگ پر نانی
اک روایت ستر نبی ہوئے سن اوسدیوچوں
جسدن لڑکا جیساں باپیاں سی اسی خوشی ہوئی
جے اوہ رہندا زندہ باپیاں ہونڈی سخت خرابی

بترہ اوستہیں نیک تے رحمت دلوں تو رکھنا
نبی ہویا اوس وچوں جتہیں خلق بدلت پالی
بعض کھرب لڑکا دتا بدلے اوسدے سچوں
تے جسدن با یا خفرتا باپیاں غمی ہوئی بونہ بہائی
مومن چاہئے قضا خدا تے ہو و خوشی ہوائی

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا
اور ایسے دیوار پس تھی واسطے لڑکوں یتیم کے اور تہا نیچے اس کے کچھ واسطے انکو

وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا
اور تہا باپ ان دونوں کا نیک و مت پس ارادہ کیا رب تیرے نے یہاں سچوں میں اہلی کو اور انکلیں گنج ہوا

هُمَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّكَ وَفَعَلْتُمْ عَنْ أَمْرِي ذَلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا
رحمت پروردگار اپنے سے اور نہیں کیا میں یہ حکم اپنے سے جہے جنیت اور سیرگی انکلیں کر کا تو اور ایسے

ایسے کندھ سو دو ہنہ تہیاں لڑکیاں کارن آہی
 تے باپ اوسنا نڈانیک جناسی پس چاہیا ریتر
 رحمت رب تیرے تہیں تے نہیں کتیم کم خود راؤں
 جویں خضر نے غیبی خبراں دسیاں موسیٰ تائیں
 ایہہ سبہ غیب و دے قرآنوں ثابت ہو خضر نوں
 جے موسیٰ کردا بصرتا ایسے ہور ہزار مسائیل
 گردو باسیاں و القوت اندر لکبہ سدنا یا
 اے رشید احمد گنگوہی اوسدی صفت لکھیندا
 گویا دیو بندی سہہ اوہ کتاب و تابی دالی
 رب و اوتا ہو یا غیبی علم ایہہ شرک مساندے
 غیبی علماں تے جس تائیں واقف رب کر آیا
 تے اک لکبہ کئی ہزار نیاں جو جو علم ستھ آئے
 اوہ پنجے جو یا سبجہ خدادے آپوں کوئی نہ جانے
 خضر نجاں دی دتی حضرت نالے دلیاں بیارے

یہی دلی کو علم غیب

وچ شہر انطاکیہ تہیلے مال اوسنا نڈا ساہی
 پو پنجن دوویں جوانی کڈن اپنا گنج بیلیرے
 ایہہ مطلب اوس چیز نہ جس تے کیتو صبر بناؤں
 کشتی عیب تے مارن لڑکیاں کندھ بناؤ پائیں
 تے وچ تاج التفسیر لیا یا مومن سچہ خبر نوں
 خضر د کہنا نڈا موسیٰ تائیں غیبی کل دلائل
 غیب خدا و اوتا ہی ہے شرکوں کھن آیا
 وچ فتاویٰ اپنے اوسنوں لائق عمل متیندا
 مثل قرآن چھپان جسے کل ترلی گالی
 پچھو من ایہہ خضر آتے کی فتویٰ من لگاندے
 مال قرآن حدیثاں دے ایہہ خوب ثبوت مسایا
 شاہ رسل نوں سارے حاصل بلکہ زیادہ پائے
 تے دس مال خدادے جانن نبی ملی کھیانے
 چھوویں جلد اندر ٹرہ دیکھیں ہو اتھ تارے

مسئلہ دوسرا

جیوں وچ امر نبوت نبی نہ کوئی کم دل تہیں کردے
 وَ مَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ اِنْ هُوَ اِلَّا دَخِيْلٌ يُّوْحَىٰ اَدَّ
 ایوں قسم اولیا و اولیا اہل الخدیت جیہڑے
 فَكُنْتُ مُتَكَلِّمًا لِلَّذِي يَشْتَمُّ بِهَا وَيَكْبَهُ حَدِيثُ نُوْرَانِي
 حدیث قدسی ایہہ رب فرما وے میں خود نیند سندے
 اکہہ کن بنہاں مال جنہاں اوہ دیکھیں منن زیاد
 فَكُنْتُ مُتَكَلِّمًا لِلَّذِي يَشْتَمُّ بِهَا وَيَكْبَهُ وَ الَّذِي
 اللّٰہی تیشٹی بہا الحدیث اور اس حدیث کو مولوی
 مطہرہ مجتہبی کے صحت و سچا ہی تحریر کیا ہے اور کہا ہے
 نہ کہ اور مشکلات حل کرتے ہیں اور محاجوں کی حاجتیں
 اور جیسے لوہا آگ میں آگ کے ہر تگہ ہو کر آگ کا
 صفات پر ہو کر خدائی کام کرتے پرتے ہیں

جو کر دے سوا امر الہوں وچ قرآنے پڑدے
 نبی نہ خواہش اپنیوں بولے مگر جو دھی بولادے
 کہاں کا جاں حاجت خلقاں دیوچ بن تیرے
 وچ بخاری نالے وچ مشکوٰۃ لکھی ہے جانی
 ستھ تے پیر بنا سنگ جنہاں ٹرہ پیر کے رہندے
 فعل ارادے محو تنہاں وچ کیر فعل ارادے
 اَيْبُصِّرُ بِهِ وَبَدَا الَّذِي يَبْتَاطِشُ بِهَا وَرَجَلُهُ
 اسماعیل دہلوی کا یہ دیوبند بہ کے بڑے پیر نے ہر اہل تقیم
 کہ یہ بزرگ اگر کہیں کہیں خدا ہوں تو پھر ہی کوئی تعجب
 روا کرتے ہیں گویا حاجت ردا و مشکل کشا میں
 کام دیتا ہے دلیا ہی مغیر لان خدا تالے ہی خدا تالے کی
 اور کو شرک کھنا گویا اپنے بڑوں کو شرک بنانا ہے

جو کہ کر دے لے اور کر دے نالے اللہ الہی۔ بی قبول وہی ہیں کہندے دلیاں ہی علم خدا

اپنی خواہش نفسانی تمہیں کوئی کم نہ کر دے اپنے مولوی اسماعیل ہی وچ مراط حدیث لکھائی مشکل حل کرنے تے اونہاں لوہے وانگ چھپائی ایویں اپنے بزرگ خدا کے کر دے کم خدائی چیسویں جلد اندر اپنے مسئلہ واضح کر سچھپایا پہر لکھنویں جیوں ملک ربانے لگنے وچ کارا مدبرات اللہ فردی تدبیراں کرن جھانے سیر حنت دوزخ دی کر دے تکدے لوچ محفوظ	جو کجہہ کرن سو کر دے یار و رب کے مال امر دے حاجت روا کرن خلقانندی اوہ محبوب خدائی جیوں وچ اگ ہو دے اگ لوہا دے اگد اگم جانی کہے خدا جو اونہاں تائیں خوف اسوچ رانی حاجت نہیں دوبارہ اونہوں بہایاں دیکھن یا ایویں ولی خدا دے لگے بربر وچ کم یاراں اکس پلک وچ عرش فرش تک کر دے نظر سیا لیکھتہ تکن بربر دے لکھے نال ادب ملحوظ
--	---

تیسرا مسئلہ

شیخ استادوں مٹر چچین کوئی بات نہ آئی مطلق اذن ہو دے جس کم دا گنہاں کیش اوس اندر	مت ہو دے تکلیف اوس کم وچ جو یونہی وچ چھپائی جے کوئی قید لگی اوس دلون ہے شکل تس اندر
--	--

چوتھا مسئلہ

طلب علم دے کارن کرنا آیا سفر دورا ڈا علم ترقی کارن موسیٰ آپوں سفر کمایا تے نکتہ چینی اوستاد ال دی عیب کرن برائی جے اوستاد ہو دے بد مذہب اوہ اوستاد نکائی	علم حبیبی نہیں نعمت کوئی سمجھیں سخن اسادا اوستاد ال دی تالجداری بن کسے فیض نہ پایا خطہ سے ایمان اوستاد امت ایمان گوانی جویں دنا بی دیونیدی یا شیعہ تے مرزائی
---	---

پانچواں اور چھپواں مسئلہ

وقت فردرت جائز ہو یا کرن سوال چھپائی سنٹی ہیکہ انے مرنے وچ ہے واجب مہماں داری اوہ بخیل خبیث نکارا جیٹرا طعام نہ دیندا بر جو روز مقدمے کر دے پہر شہزج آگے ادھو جیسے مہماں مسافر رد کرن ہے آیا	مہماں ال دی داری کرنی افضل امر سبئی تاجو جان بچے تے ہوناہ جو کرے صیافت یاری خاص مسافر مہماں نون وچ خدمت میندا منگدے پیشہ ور کہہ پلے لٹن مارن ڈاکے یاری کرن شریک ہون ہے وچ گناہ فرمایا
--	---

ساتواں مسئلہ

مدار شرع دا ظاہر تے نہیں ہو یا باطن تے باطن والا حکم باطن تے شرع خلاف بظاہر	جو کم خفیہ کہتے اوہ آ ہے باطن دے نائن تے اتوں الٹ دے پر وچوں شرع مطابق آخر
--	---

حکومت

سارے مہماں دی راجہ اگرچہ اونکی شریعت میں واجب ہو مگر اس شریعت میں مستحب اور احسن امر ہے ۱۲

بہاؤ الدین نقشبند دی جیوں لوک حکایت کردی
 پیر صاحب فرمایا کیوں کر سو میرے دل آئے
 فرمایا ارج رات جے چوری کرد فلانے خانے
 کپڑے گھر حضرت جی چوری کرنی ہے فرماؤ
 لے کے تہ نشان گھرے دا راتیں رلکے جانڈ
 مال چکن نوں تیار سوئے سن جے ایہہ پچھنا میں
 تے اوہ مال انسان چک انداختت روح ولی دے
 فرمایا ایہہ مال ٹوساڈا ہے آیاں سنگو آیا
 ظاہر دچ ایہہ الٹ شرع سی پرباطن روح سیکر
 دلی خدادے کردے پیر کے اکثر ایسیاں کاراں

مولوی کچھہ مرید سوہن لوں پاس گئے دلبر دے
 کسندے صحبت کان تساں دی دلوں اراد لائے
 تا فرید کراں گے فجرے کرن سوال سیانے
 دسیا دچ فلان محلے گرجا سنہ لگاؤ
 کی دیکھن جا اوس گھر لگے اگے چور وسانڈے
 دیکھہ انساں نوں نس گئے اوہ خالی ہتھ تندا میں
 فجر سوئی گہر والا سدیا نیت ناں پہلی دے
 جے درویش نہ پچڈے ناں لیجانڈے چور تیا
 خیر خواہی مسلم دی بیسی بہاری کچھہ سوہارے
 اتوں شرع خلاف دسا دن وچوں بر خور داراں

حکایت

ایوں اکس دلی دی نذر منی سی کسے جو انے
 راہ وچ چوراں اوہ آنا سن داندلیا کہوہ سارا
 تے آوسدی خدمت وچ مہمان بہکے سن آئے
 کہن لگے ایہہ دینے آ خدمت وچ دیدے
 فرمایا سر کہو اسدا ماس کہاؤ ہو رسارا
 عرض کرے یا حضرت میں سی نذر تساندی اندھی
 اوس نادر نوں دانڈے دا اینا سر وکسلانڈے
 ہماناں دی خاطر سی اوہ نند اگدوں مسکوائی

دانداتے کچھہ اٹالے کے شریا نذر بجانے
 راہ وچ اوس دلی دا ڈیرا آیا بر خور دارا
 اوس جڈتے آکے چوراں دلی خیال دٹائے
 دلی کیہا ایہہ لے کے کہاؤ داندے زبج کرینڈے
 اک دن بعد آیا اوہ نافر خدمت دلی پیارا
 چور پئے اوہ لے گئے ہوئی مندی بات نہ بہانڈی
 نافر کیہا اوہو ہے ایہہ سگواں تند فرمانڈے
 اتوں شرع خلاف وچوں سی عین شریعت آئی

آپہواں مسئلہ

پر حاکم جد حکم کرسی ظاہر تے کرسی
 شرع خلاف کرے کوئی جد گم جاہل فقر نکارا
 جیہڑا شیخ خلق داسویا میناں خلقت ساری
 پر عزیز تاک سپاہی نہیں جبر سکدے دیکھہ خلل
 تو ریت کتاب اوسدی اڈگلاں روانہ رکھدے آجی

باطن تے محکوم نہیں اوہ ظاہر تے نت شرسی
 اوسنوں کرے قیاس نہ ہرگز استے بر خور دارا
 جے اوہ فعل کرے کوئی ایسا اوسدی بات نیاری
 موسیٰ جیویں نہ سی جبر سکیا اوہ خضری کم صافاں
 تاپیں بول اٹھے ہر دار جاہل الٹ شرع گل پائی

نوال مسئلہ

بہاؤ الدین الخ نکرہ علماء آپ کے بنائے متفقہ ہونگے درنا اعتراض کرتے وہ معلوم کرتے ہونگے کہ ان کے فراتے میں
 کچھ حکمت مخفی ہوگی لہذا قبول کر کے وہ منل کیا آخر الامر مسرور ہوتے ہیں فقیر علوانی عفی اللہ عنہ

<p>کشف الہام جو شروع مخالف ظاہر نظری آدے شیطانی گمراہیوں الہام ہوں شیطانوں جو بٹے نت الہام کفر دے اوسنوں سوزد آجے کیا خضر نے رخصت ہوندیاں اوسدم ٹوٹی تائیں کوئی کر وصیت مینوں کیا حضر کن لائیں ذوالقرنین سداہن قصہ شریا استہیں اگے تالدادہ قصہ تیجا چانازل فرمایا</p>	<p>اوستے عمل نہ جائز کرناں شرع گرفت کر او جیوں مرزا و پرچ ایت زمانے بد مذہب بد حالوں جیسویں جلد اندراوہ کچھے لکھے مومن پاسے علم نہ طلبیں اس کارن جو شہرت ہوو کد میں بلکہ عمل کرن کے کارن طلب علم نوں جائیں ہوو از مالیش کان نبی تہیں ذکر اس بحسن لگے انگلیاں آستیاں دیو جیوں نہ ظاہر نظری آیا</p>
---	---

يَسْأَلُونَكَ عَنِ ذِي الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ مَقْتَلَهُ ذِكْرًا
 اور سوال کرتے ہیں بکر ذی القرنین سے کہہ شتاب پڑھو نگاہیں اوپر تمہارے اوسیں تے کچھ نہ کو

<p>سوال کرن تہ ذوالقرنینوں کہدے اوس تائیں قول کسی رچ ذوالقرنینے خازن وچ لیا یا بعضے کہیں خلیل اولادوں تے اک انج بتاندے نال خلیل اللہ دے کیسا اوس طواف بیت اللہ تے دو جا ذوالقرنین وزیر اسطو حسب اسبابی پراپہ قول یقینی تائیں وچ کبیر جو لیا یا جیڑے ذوالقرنین سداہے کیسا ذکر الہی لوکان تائیں وعظ لغیت حقدار اہ بتاندے قوم اپنی نوں دعوت کرداسی اوہ طرف خداوی اللہ سپر جو آیا تاپہی طرف توحید بلا دے ذوالقرنین کہیں اوس تائیں بارہونے دوداری یا روشنی اتے ہنیرے توڑی بچاسی اوہ جا کے ہو رہی مین روآستیاں اسو ج گنجائش تھیں اوس رب نوں دوست پھر یا اللہ دوست منوں الذین نصحت سے رچ حدیث گرامی سنیاں عمر کسے نوں کوئی ذوالقرنین لوالندا</p>	<p>قصہ اوسد اجدتساں تے کراں بیان جو امیں فیلقوس رومی داییا الجیساں نے فرمایا ذوالقرنین آسے دو اک وچ وقت قیل مناندے تے حضرت خضر وزیر اوس آنا مرد خدا دا پہلا دارا داسم محصر اسی تے بھرے کبیر گوہی اصلی حالہ رب نوں معلوم فیصل اس تے آیا بعضے کہیں پیغمبر کہیں اک صالح مرد خدا نی علی کنوں کسے پھیا اوسیا سبذہ نیک و ناندے اک پاسے نس لوکان ماریا جند ہوئی ہر بار دوجی طرف اونہاں وت ماریا پاک شہادت پار یا مشرق تہرت توڑی بھریا قرن ایہو و بھاری یا دوسریا سو سنیاں آیتوس قرن ہو اوہ کے ایہو کافی جیکو لی سمجھے اصلی مطلب تائیں اوہ ناصح دین اللہ و اللہ دے ناصح مستیا رب نبی تے مومناں دی خیر خواہی دین تمامی عمر کیسا نوں نام سنیاں سدیں شرم نہ کہاندے</p>
--	--

لے فیلقوس الخ نام آپ کا اسکندر بن فیلقوس اور ایک بڑے بیا کے بیٹے تھے اور آپ کا کوئی بھائی اور نہ
 تھا بعض نے نام ادن کا مزابان بن ایونانی اوزان بن سین یافت بن لوج کی اولاد سے خازن شریف

اِنَّا قَلْنَا لَهُ فِي الْاَرْضِ مَا لَيْسَ لَكَ فِيهَا مِنْ شَيْءٍ سَبَبًا ۝ اِنَّمَا سَبَبٌ

تحقیق ہم نے قدرت دی اوسکو بیچ زمین کے اردی تھی ہننے اوسکو ہر چیز سے راہ پھر چلا پیچے اور راہ کے

تے ونا اوسنوں ہر شے علم اوہ مگر لگا اسبابے
بدل اوسدی تابع کل اسباب تیار رکھنا
اک سبب وسیلہ و م سبب سے رستہ ہسانی
جیونکر و چ مدارک کیتی نقل روایت دیوے
ایہہ تخصیص تعمیم نکر دی حیوں است و چ حالے

ہیک اسال و تی قوت اوسنوں و ہر اندر ہر بابے
سامان اسباب بنا زمین و چ سردا جتول چاہندا
یسا نور کشادہ دن تے رات اوہ سے ہمراہی
ہی سبب کنوں مراد علم جو ہر شے علموں تہیوے
کل شئی کنوں مراد اسباب جو شئی والے

حَتَّىٰ اِذَا بَلَغَ مَقْرَبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَرْجُبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَوَجَدَ عِنْدَ حَقْوَاهَا
یانتلک کہ جب پہنچا جگہ دے بنے سورج کی پایا اوسکو ڈرنا تہا بیچ چشمہ کیچر کے اور پایا نزدیک اوسکے ایک قوم کو

دلیل چٹنے و چ تے کول اوس قوم کی نول پایا
دلیل چٹنے و چ تے کول اس قوم کی نول پاوے
اوسنوں تیک کجا جگہ تہیاں دو گلاں اوس کہندے
دو جا قوم آباد تھی اک اوس جگہ تے جانی
جو سچ مچ چکرہ دلیل و چ ڈبدا ہے اوہ ہسانی
پانی و چوں نکلیا پانی ہے و چ ڈبدا رہندا
ماہ جو و چ حقیقت اچھے چکرہ و چ ڈبایا
عندنا و چ قرب اضافی سمجھیں نال بعیرت
لے کے دو جیاں لوکاں تہیں ایہہ نیر شمس کیسانی
پران جریوں ابن کثیر اتمہ ایہہ روایت آنے
اوہنا ندیاں آواز ال و اچھے شور نہ ہوندا پیارے
اوس قومے وے کارن پیرا بیچ کیتا حکم الہی

پچا جہوں جتے سی ڈبدا اوسنوں دینہہ و سیا
چشمہ جو کالا چکرہ دلیل نام سدا اوسے
سندے پاسے جہوں توڑی جاسکدے سن بندے
اک ڈبدا سورج نول ڈبدا یاں اندر چکرہ پانی
دلیل دے و چ وچ کولوں ایہہ مراد نہ آئی
بلکہ جیوں سمندر دے و چ تکیاں نظری ہوندا
و وچد معنی پایا یعنی اسیچ اوسنوں و سیا یا
اوسنے اچھے جانیانہیں سی اچھے و چ حقیقت
یعنی سورج دے نزدیک آہی اوہ قوم جو پانی
نوراً تکرہ ہے جس حالت اصلی اللہ جانے
اک و ڈا شہر ہزاراں باراں در اسد سن ساکے
تا سورج ڈبدا وے دا آواز نہ بندے سندے ہسانی

قُلْنَا جِدَّ الْقَرْيَتَيْنِ اِنَّا اِنْ لَعْنَتٍ لَّعْنَتٍ وَاقِيَاتٍ لِّتَجِدْنَ فِيهِمْ حُسْنًا ۝

کہا منے اے دو القریئین یا یہ کہ عذاب کرے تو اوسکو اور پایا کہ پکڑے تو بیچ اوسکے بھلائی

تے بہادریں کر اختیار اذہناں و چ نیک احسان ہے چاہوں
نال اوہ لوکی باغی کافر ہوشن حال تہا ہوں

کیا اسال اذو القریئین عذاب دیں انہاں بہادریں
ہے دوویں اختیار برابر پاسے اوس الہوں

لے حمتہ الخ چشمہ کیچر اور جائزہ پانی گرم اور عایتہ والی قرأت حضرت جن مسود رضی اللہ تعالیٰ عنہا کی ہے اور کعب اذہناں سے
سوال کیا گیا کہ قریت میں اسکا ذکر کیوں کر ہے تو فرمایا کہ آفتاب و دلیل میں ڈر تہا ہے خازن و خلاصہ

<p>عذاب ڈراوے کان الے احسان تالیف قبول تے جے شاہی اختیار مراد تار واجے لٹے مارے فرمایا جو اونہاں وچوں راہ کفر دے جاوے</p>	<p>جانز مہومی کارن اوسدے حکم جویں محبوبوں یا نیک سلوک اونہاں سنگ کرے جو چاہے غفار کے اوہ عذاباں لائق تے جو مومن راحت یاوے</p>
---	---

قَالَ اَقَامَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نَعْتَبُ بِهِ ثَمَرًا ثُمَّ يُوَدُّ اِلَىٰ رِقَبِهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا مُّكْرَاهًا وَقَالَ
 کہا اے پر جو شخص کہ ظالم ہے پس البتہ عذاب کرینگے ہم اوسکو پہر پہر اجاؤنگا طرف ربا بچے کی پس عذاب کرے گا اوسکو عذاب بٹرا اور
 مَن اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا جَزَاءَ لِحَسَنٰتِي ۗ وَسَنَقُوْلُ لَهُ مِنْ اٰمْرِ مَا يُشْرٰٓهُ
 جو شخص کہ ایمان لایا اور کام کئے اچھے پس واسطے اوسکے بطریق جزا کے ہے نیکی اور البتہ کینگے ہم اوسکو کام اپنے سے آسانی

<p>کیتھوس جو کفر کرے اسپس اوسوں کرنی قل عذابوں تے ایسے جو ایمان لیا کے صالح عمل کماوے تے انہیں اوسدے حق وچ اپنے حکم احکام گرامی ایہ خطاب خدا دے اس پر نہیں دلیل رکبانہ دو جیاں ایچ خطاب نہ ہوندے جو کفر و التقرینے مگر یقینی امر نہ بختہ شائد ہوس الہاموں یا وچ خواب مالک وسیلیوں ہوسی حکم رباناں</p>	<p>مراوہ رب اپنے دل جاسی پاسی سخت عقابوں پس اوسوں سے بدلہ جنگا سلاں دا پہل پاوے کر دیاں آسان سو کھیلے راحت لوے مدامی جو ذوق القرنین نبی ہووگا کیو بخرن نیاندے صاف دلیل اس اندراوہ ہی کنوں نیلاں ہینے ایہ ارشاد خدا دا ہوسی یا سنگ رحمی اکرموں والد اعلم رب نول محکم اور ک اس راہ باناں</p>
---	--

قصہ

<p>سکندر نے سنگ تناں فوجاں گہیر لئے اوہ سا جاں اک جگہ اکٹھے ہوئے لوکی اوس شہر دے بعضے رہے کفر تے پکے بعض ایمان لیاے نکان مومنان کنان سور گہراں وچ کل نیرا دیکرہ حالت ایہ منکر لوکی ڈاندے سن گہراے داخل ہوئے شہر وچ سبہ نے تالجداری چالی اگے اگے چانن مگر نیرا شروا جاندا کہن جنون ناویل سفر دیا کشتی سنگ کرد اوسیں فتح اونہاں تے پالی پیر مشرق ول حلب</p>	<p>نال کرامت ہو یا نیرا قوم اوپر اوس تہاہرے طرف توجید ایمان بولاندا سبہ نول نال مہر دے کفاراں تے ہو یا نیرا ڈاندے سن گہراے ہر ہر طرفوں اوس نیرے کینا آکر پھیرا اوہ نیرا دور ہو یا پھر فتح سکندر پائے شکر بہارالے کے نال اوتہوں وت سر دے پالی دو جی قوم سدا بھر جا کے ہو یا قصد تہاندا قوم ناویل اپر جا پونچے آیا وچ خبر دے اگلی آت اندر واضح کیتا جیوں اس گلے</p>
---	---

ثُمَّ اتَّبَعُوا سَبِيْلَهُ حَتَّىٰ اِذَا بَلَغَ مَقْلَعِ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلٰى قَوْمٍ لَّمْ يَخْتَلِعْ
 اور پچھے پلا اور راہ کی پیانگ کہ جب پہنچا جگہ تکنے سورج کی پایا اوسکو کہ نکلتے اور سبک قوم کے کہ نہیں کیا
 لَهُمْ مِّنْ دُونِهَا سِتْرًا ۗ كَذٰلِكَ ۗ وَقَدْ اَحْطٰنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ۗ
 نے واسطے اوسکے درے اوس سے پردہ اسی طرح بتا اور تحقیق گہیر لیا بتا بنھے سا جہہ اوسپر کے کہ نزدیکیاں سکھتی

<p>تا سورج نول قوم اکی نے کرویاں طلوع ہیندا ایویں ہی اسان قصہ کیتا ذو القرنین نملوں ستر کہن پرے نول ننگے لبر کرن اوہ سرور رکھ ہیا نہنیں جو گرمیوں ہون پچا تہنا ند یا پانی وچ ہن ا بنخے اوہ عمر لبر پئے کرد وقت عزوب نکل کے باہر کر کے نے کم سوئی منسک نام ادس قوم سروں تے سرور ننگے جانا</p>	<p>پہر شہارہ ہورنا پونچیا سورج جتھہ چر ہیندا نہیں کیتا اسان جنہاں کارن پر وہ سورج ولوں تے گیر لیا اسان بیشک جو کچھ ہاں اوہ کئے خبروں جنگل وچ رہن اوہ لوکی تے وچ ملک اونہا ند سورج چر مہیاں وچ زمین و گہریاں وچ ورو بدنوں ننگے سورج چر مہیاں کم نکر کے کوئی نہیں کوئی خاص خوراک اونہا ندی جرو ونگت جھوننا</p>
--	--

ثُمَّ اتَّبَعْ سَبِيَّاهُ حَتَّىٰ إِذْ أَبْلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا كَاذِبِينَ
پھر پیچھے پڑا اور ان کی یہاں تک کہ جب پہنچا درمیان دو دیوار کے پایا ور سے اون دونوں سے ایک قوم کو کہ نہیں سچ کہتی
يَقْفُونَ قَوْلًا قَالُوا ائِدِ الْقَرْيَيْنِ اِنَّ يَاجُوجَ وَمَاجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْاَرْضِ
کہ سچیں بات کو کہا اونہوتے اے ذو القرنین تحقیق یاجوج اور ماجوج مفسد کرنیوالے ہیں سچ زمین کے
فَهَلْ مَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلٰى اَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا
پس آیا کر دیوں ہم واسطے تیرے کھیاں اوپر اسات کے کہ کر دیوںے نو درمیان تمہارے اور درمیان اون کے دیوار

<p>پانی اور سے تہناں اک قوم جو نا سچن گھناراں اندر دہرت فساد کرنیدے کردے تے بریادی ساڈے وچ تے اونہاں دیوار چولن بلائیں</p>	<p>پہر سوری راہ شہارہ تاجو ہنچیا سہنہ دیواراں کسندے ذو القرنینیاں بیشک یاجوج ماجوج مال اسیں کچھ کھیا کر کے دیوال تیرے تائیں</p>
--	---

قَالَ اِمَّا مَكْنِي فَيْتَه رَتِي خَيْرٌ فَاَعْيَنُوْنِي بِقُوَّةٍ اَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ
کہا جو کچھ قدرت دی ہے مجکو بیچ او سکے رب میرے نے تیرے پس مدد کر دیر کی ساتھ قوت کے کردوں میں درمیان تمہارے اور درمیان
رَدْمًا اَتُوْنِي زُبْرًا حَدِيْدًا حَتَّىٰ اِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ
انکے دیواروں لایو میری اس نکرے لوہے کے یہاں تک کہ جب برابر کر دیا درمیان دونوں پہاڑوں کے کہا
اَنْفُخُوْا حَتَّىٰ اِذَا جَعَلْنَا فَاْرًا قَالَ اَتُوْنِي اَفْرَغْ عَلَيْهِمْ قَطْرًا
کہ پھونکو یعنی دھونکو یہاں تک کہ جب کر دیا او سکو آگ کہا لے آؤ میری اس ڈالوں ابراد کے تانا گھلا جا

<p>قوت مال کر و میں مدد باری زور اعمالوں تساں اتے وچ اونہاں میں جا اک دیوار بناواں دوہاں پہاڑوں کے وچ پھر کے دیکھ راہ اونہاں کیا لیا او تانا گھلا ہویا او سپر ڈالوں</p>	<p>شاہ کیمار بونا مینوں دہرہ تساڈے مالوں نہیں حاجت کھیاں لیون دی کافی ہاں میں ساڈاں لوہے دے نختے لے آؤ تاجو ایتوں تائیں پہر کیمار شاہ سپو کو تاجو ہویا آگ کے چالوں</p>
---	--

فَمَا اسْتَطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا قَالَ هَذَا

پس نہیں کر سکے کہ چڑھ آویں اور بلا سکے اور نہیں کر سکے کہ سوراخ کریں اوس میں کہا کہ یہ

رَحْمَتُهُ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جُعَلَهُ دَكَّاءٌ وَكَانَ وَعْدُ

میرا ہی ہے پروردگار میرے ہی سے جس جبا آ دیکھا وعدہ ہے سرد و تار میرے کا کر دیکھا اور سکوریزہ ریزہ اور ہے وعدہ

پس یا جو جی بن تک ناہ چڑھ سکے اپر دیوارے کیا سکند رہے ایہہ رحمت میرے رب تمیں آئی نے اوہ وعدہ رب پر داحق سچ ہوں مارا	نے ناہ کر سکن رخنہ اوسون زہارے زہارے پر جہ آ یاد وعدہ ریدہا کر سی کل صفا فی یا جو ج ماجو ج اوزہ نوح اولادو ہونے س آشکارا
---	--

قصہ یا جو ج ماجو ج

بیٹے تن آہے نوح سام نے یافت حام چھانی جاں سد سکند بدنا ترک رہے سن باہر سد عجم عرب تے رومی ہوئے سام اولادوں سک یا جو ج ماجو ج قبیلے بانی دس حصے اوہ یارا جد لگ جسے نزار نہ پورا تلگ مرے نہ کانی اک چھیل درختاں دانگوں ہراکھے دیکھا لوٹا اتے پہاڑ نہ چھڈن ہفم کرن سبہ تائیں اک کن مٹیو و چھا دن دو جا لیف طاف بناند بچو سب حیوان جباور گبار کہہ پانی چارے تیز ہوں تے داہراں ڈویاں لیاں پتر حسانی	یافت دی اولاد یا جو ج ماجو ج ہوز ترک سبانی تائیں اکہن ترک اونہاں نول خازن دیکھ مہر زنگی حبشی ہندی سندھی حام اولاد پیارے نے اک حصہ آدم جاتے ہراک پرا آشکارا شکلاں دلوں ہی تن قسماں ہراک سمجھیں سبانی دو جے جھے دیباں گز لیں جوڑے جھے دیکھا تریکے کن اونہاں دے لیف نہالی دانگ تائیں کتا ہاتھی سور سپی نول اوہ موذی کہا جانند جو اگے چڑھ جاو کہہ نہ چھڈ دے اوہ تمبار جیر امرے اونہاں تمہیں زندے کہاں کن
---	---

مسئلہ غیر سے امداد لینا

قَاتِلُوا فِي بَيْتِهِ جُودًا وَأَصْلًا لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ مِّنْ مَّا كُنْتُمْ يَكْفُرُونَ	کر سو میری تمہیں مدد گاری قوت مال ایسا میں جے مدد غیروں شرک ہوندی تا وہ اس زردا نال قرآن جواز جدا اوس ناحق شرک بناند رب پناہ دیوے جو لوکاں دسکے راہ گراہی شرک نہ بدعت ہوئی گہر نہیں نجدیاں شرکت لانی
--	--

نہ زنگی الخ ہند سندہ نام کے دو بیٹوں کا نام تھا۔ اک چھیل الخ مثل مدحت چیل کے طوالت میں نقطہ ۳۳ گز طول ہے
ایک اور دوسرے طول اور عرض میں بھی ۳۳ گز تھا اور تھے غیر ملوانی علی اللہ عندہ اللہ جے مدد الخ حقیقت میں یہ امداد غیر سے
نہیں ہے اول سے جو امداد ملی ہے وہ مجازہ ہوتی ہے حقیقت اور نماز اگر دیکھیں اس کا تو جہتر انگریز بقول مولیٰ علی الخ

اسمعیل گروہ کے چچے دیوبندی ہیں لگے
 يَا عِبَادَ اللَّهِ اَعْيُنُوتِي اَنْتَ نَالِ حَدِيثِ بَرَابَرِ
 حدیث جو آنت نال برابر کویں ضعیف سدا کو
 دو جی جمیوں جلد از ر تک مسلہ مدد والہ
 جایجا قرآن اندر سے جائز پکرن یاری
 آنت اک یا اک حدیث ضعیف بہاویں کوئی لیاو
 سورہ پیر اوہ دیابی لئے العام اسال تہیں

علی قرآنی شرک بتاوں قبر الہی دگے
 جو کہے حدیث ضعیف آنت نول کتہ چھپا سی جا کر
 بہت صحیح حدیثیاں یزوں مدد رواد سدا کو
 دا صبح کر سمجھایا ہوا بخدایاں و امنہ کالا
 مگر قرآن حدیث ولوں ہے بخدایاں نول بیزاری
 مدد بھی ولی دی جس درج سو کو شرک بتاوں
 تہیں کے آوے باز شررتہیں سو کے صا ولا تہیں

مسائل

قرب قیامت نول نرب قوم یا جو جے ما جو جے تہیں
 اوہ دیوار سوویگی اوسدن نال زمین برابر
 ہرون کافر ٹن توڑن اوہ دیوار گرامی
 تانکے ٹس اونہاں ہن چلو ہیاں دینوں آ کے
 کے کہسی اوہ ٹس آیا جدو عدو اون ہسالی
 جاں النشاء الدوسوں آ کہے اوہ سردار تہاندا
 اوہ پانی سب سو کاوں کہاوں مارن بندیاں تہیں
 تے عیسے نکال بندیاں نول لے اوپر سار سدا
 کہن زمین تے جو جگہ سی اسال سبہ تے غلبے پائے
 حضرت عیسیٰ نال جو بندے تنگ ہو کرن دعائیں
 اوس بیماری نال مرن سبہ بدبو پیلے بیماری
 تے سینہ وسا کے المدکری صاف زمین دتہیں
 قصہ دو القرن تے یا جو جے ما جو جاں سارا

افون دیوے گا اوس دیواروں باہر آوں تہیں
 خازن کو چ البوہریر یوں نال حدیث او جا کر
 پردہ رہے جاں اندک جہتیں چائن و نانی
 راتیں مڑرب کرے برابر اوہ دیوار بنا کے
 باقی پٹال گے ہن فجرے جے ہے خواش الہی
 تا اودین کندھ رہے نہ دوٹھی نکلن سوگن اٹھاندا
 عالم سار کو چ پیر نکلن کوئی شے چھوڑن تہیں
 مدینے کے بیت مقدس طاقت وڑن پناو
 آسمانے تیر حلاون وت رب لبوہریر تہانے
 تاو چ گردن سردے پھوڑا پیدا کر سی سائیں
 سیر غاں رب گیلے سنن چک ندی اوچ کاری
 تا اوہ بندے نیک خدا کو اثر بکرن جائیں
 ایسے نو کر نہ ہوندا دیکھو اندر کنت آشکارا

وَقَوْلُنَا بَعْضُهُمْ يُؤْمِنُ وَيَوْمُ جُمُعَةٍ فِي لَعْنَةٍ فِي الصُّورِ جَمْعُهُمْ
 اور چھوڑ دیا ہنئے بعض اذیکو اوسدن کہ مو جے مارے میں بیچ بعض کے اور پھونکا جاو بیچ مور کے پس اکٹا کر گیا ہم انہیں
 جَمْعَاهُ وَعَرَضْنَا جَمْعَهُمْ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرَضَاهُ نَالِئِينَ كَانَتْ اَعْيُنُهُمْ
 اکٹا کرنا اور رو برو لاوینگے ہم دوزخ کو اوسدن واسطے کافروں کے رو برو لانا وہ شخص کہ نہیں آکھیں انکی
 فِي غَطَاءٍ عَنِ ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعَاهُ اَفْحَسِبَ الَّذِينَ
 بیچ پردے کے یا دھیری سے اور نہیں تہے سن سکتے
 کہا پس گمان کہا ہے ان لوگوں کو

تو میں خدا نبی اولیاواں کر بد عمل خرابی

بھیرا دستانوں بہتر سمجھیں احمق پر صوابی

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَاءِ رَبِّهِمْ فَلَا يُؤْتَوْنَ
یہ لوگ ہیں جنہوں نے کفر کیا ساتھ نشانوں پر دوسرا اپنے کی اور آیتوں اور پیکر انہوں نے کفر کیا ہم پر پیکر انہوں نے

يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَذَاقُوا ذَٰلِكَ جَزَاءَ مَا كَفَرُوا وَآلِئِكَ نَسُفِ
دن قیامت کے تول یہ ہے بدلاؤں کا دوزخ اس کے کفر کیا تھا انہوں نے اور پیکر انہوں نے پیکر اور

اپہ لوگ جو ملے زبدیوں منکر ہی اوس کی آیتوں
علاں کان اوہنا ندباں وزن نہ قائم کر سوا
کیونچو جو چکے وچ دنیا ضبط اعمال اوہنا ند
بداد دستان جنم نسی پاروں کفر کما فی
قیامت تول اک موٹا لمان بندہ یاندا جا کا
کر کے ذکر حدیث نبی پھر آت ایہ سنا فی
کر کے ذکر کفار نے اعمال کفار انالے

مٹ گئے عمل تمہاں کے وچ روز قیامت باتوں
حساب کتاب کرن دلی تمہاں لوٹ نہیں برسوں
کول نبی جیوں اوچا بولن ضبط اعمال کراند
تے آتاں اتے رسولاں میری مسخری کسلی بنائی
پر چھوڑے جتنا حیرا وزن نہ مول رکھا سی
دچ بخاری کہی یایا بندہ اہل صفائی
سچے اہل ایمان کے پردے سے حال کمالے

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ
حقیق وہ لوگ کہ ایمان لائے اور کام کیے اچھے ہیں واسطے اونکے بہشتیں فردوس کی

نَزْلًا ۝ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ۝
مہانیال ہمیں رہینگے پھر اوسکے نہیں چاہینگے اوس سے جاگہ بدلنا۔

ٹیک جو مومن ہوئے تے اوہنا نیک اعمال کما
رہن ہمیشہ وچ جنت فردوس فضل رہمانوں
جے منگورب نہیں طلب کر و فردوس جنت اوہ
کوب کیا فردوسوں اعلیٰ جنت سور نہ کوئی

باغوں وچ فردوس سب سے اوہ مہمان بنا
جگہ نہ بدلن کوئی ہوس نکل باغ جنازوں
ٹیک اوہ اعلیٰ اوسط اوہستیں نہراں نکلن پائے
جو نیکی دسن بدلیوں روکن جگہ نہراں اوہ سوئی

قُلْ تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ يَحْكُمُ لَكُمْ فِي الْبَحْرِ مِمَّا دَاخِلْتُمْ لَنْ نَقْدَ الْجَزَاءَ قَبْلَ أَنْ تَنْقُذَ
کہ اگر ہوو دیا سیاہی واسطے باتوں پروردگار میرے کہے البتہ تمام ہو جاو دیا پہلے اسکے کہ تمام ہوں

كَلِمَاتٍ رَبِّي وَكُوجِنَّا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ۝
کلمیاں رب میرے دیاں کارن کہن سب سے پہلے کے

کہہ مجھو با سبندیاں جے مین سیاہی آ کے
اوہ دریا کہن کلمیاں کن قبل خدا دے
ردی حکمت علم کہن تیں خلقت عاجز ساری

کلمیاں رب میرے دیاں کارن کہن سب سے پہلے کے
اوسدی مثل لیا ہے ہوا دیں ہو سیاہی ماو کے
نکلن نہیں احاطہ کرناں کلمیاں وارب باری

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا أَلْهَمْتُ الْوَالِدِ
کہ سوائے اسکے نہیں کہ میں آدمی ہوں ناخذ تباری وحی کی جاتی ہے طرف میری یہ کہ معبود تمہارا معبود ایک ہے

فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَادِقًا وَلَا يُشْرِكْ بِإِعْبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا
 پس جو کوئی بھی امید رکھتا ملاقات رب اپنے کی پس چاہیے کہ عمل کرے عمل اچھا اور نہ شریک لگدساتہ عبادت پروردگار نہ کرے کسی کو

سے اک اللہ معبود تساں جس نیرت پروردگار کے
 اتے عبادت و پرچ اوسدی کوئی ناہ شریک بناؤ
 جیوں ہتھ پیر اعضا رکھن بہیں بی کد شانا
 ایہ عقیدہ کفاراں دا بنجیاں کے ہتھ آیا
 ایہ تیرہوں اندر تشبیہ نہ وچ اوصاف کمالا
 پر کیوں مثل کفار دیا بیاں اپنے مثل بنا کے
 پر کوئی مثل نبی دی کیونکر بن سکد اچھا دل
 سے اہ ساڈا دواہیانی ساڈی مثل زیادہ
 توری ناری اک برابر کوریاں جک نہرے
 عملاں وچ دکھلاوا اسنوں جو ماشرک بنیا
 پر شرک اوس کیسا نہ جاو رکھیں یاد پیا
 اہ اوگنہار گناہیں پر نہیں مشرک آکہ بن آیا
 مگر دیا بی مسلماناں نوں کافر مشرک آہند
 ست بوحن جویں سوادہ شرک نہ مسلم کوئی کریند
 لاشرکوا بعدنی شرک کر یو ہو گرا میں
 مشرک آکہ مسلماناں نوں کافر ہو سکتا ہیں

کہ میں بڑھ مثل ساڈی وحی پر دل آوے
 رب ملنے دی امید جنوں اہ چنگے عمل کماوے
 ظاہری صورت وچ نہی کیسا میں مثل انسانا
 نہ ایہ مطلب جو مثل تساں کفاراں تاں میں آیا
 لعل بدخشاں نار بنے کہیں و ما مرچاں والہ
 جان مومن کافر اک جیسے نہیں خالق نے فرما کے
 وال رسول اللہ واکے بہتر درجگ نالوں
 کیونجو دیو بندیاں لکھتا نبی رسول خداوا
 کفاراں کے خاص عقیدے دیو بندیاں ہتھ آ کے
 شرک بلا وڈی بہ نالوں جن استہیں نت آیا
 عمل ریائی منہ کے جن سارے حشر دیارے
 تے قسم خدا دے باہجہ کسی دی کہا و شرک تیا
 ہو را جیسے شرک تیرے لکھے کل نہ جان دے
 تاں اہ شرک اکبر جس کیتیاں بندہ کا تر تیند
 جو وچ بخاری کیسا نبی تیں میر بعد کد میں
 ایہ حدیث دیا تیریاں نوں نظر نہیں کیوں آئی

تفسیر سورۃ مریم علیہا السلام

خواص

جو شخص اس سورہ شریفہ کو لکھے اور سیتے کے گلاس میں رکھ کر اپنے گھر میں رکھے تو اس گھر میں خیر و برکت اور خوشی زیادہ
 ہوگی اور خواہ میں اچھی اچھی دیکھے گا اور جو شخص اسے سو یا ہو گا وہ بھی خوشی کی خواب دیکھے گا اور جو شخص مکان کی دیوار پر لکھا
 تو تمام آفات سے حفاظت میں رہے گا اور جو خوش روزہ لکھ کر نبی یوسفؑ کے خوف کا پانا ہے گا۔ اور جو عورت کہ جس سے
 پاک ہو کر فعل کوے اور ایک بکری کا بچہ سونا نازہ وچ کر کے ایک دیگی میں کھڑے پانی میں یعنی کے ٹور پر پکایا ہائے
 اور وہ پانی عورت کو پلایا جاوے اور ایک برتن سورہ فاتحہ اور درود شریف اور ای سے نفع ملک لکھ کر اور دوسرے

نالے کہف اصحاب جوست جنے ہر اک سونہد حج کرن گے اس کارن سنگ کہف تعلق یلکے نے ویج مریم ذکر عیسیٰ و امیل تدے نے پیار قریب قیامت پر مرزائی منکر نے ترانوں	تے ویج مریم ذکر پیدائش عیسیٰ یحییٰ سندا جال عیسیٰ آسمانوں اتر نال اوسد اوہ رکھے قوم عیسیٰ دی دچوں ایہن کہف اصحاب سونا روح المعانی لکھیا عیسیٰ اترے گا آسمانوں
---	--

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
شروع کرتا ہوں میں ساتھ نام اللہ بخش کرنا اور ہر مان کے

اسم اللہ دے نال شروع جو بخش داسیں	کامل مہر محبت والا یالے آخر تائیں
-----------------------------------	-----------------------------------

کہن بعض

ابن عباس کیہا ایہہ رب دیاں ناواں تہیں ناں آدے یا کافی کریم کیرا تے نا ناوی نام چھپاتی یا کافیوں یا کافی مولیٰ خلقت اپنی کارن یا بد معنی قبضہ اوس و اہر قبضے تے آیا	یا سورت و انام یا اللہ قسم اس نال اٹھا دے یا رحیم تے عین علیم سور صادق صادق بانی نا ناوی بے بندیاں اپنیاں کارن رب شہان عالم نال بریت قرآن و عدیوں صادق بایا
---	--

ذَكَرْتُ رَحْمَتَ رَبِّكَ عَبْدًا زَكِرًا ۝ اِذْ نَادَى رَبَّهُ يَدْعُو خَفِيًّا ۝ قَالَ
یا ذکرنا بے رحمت پروردگار تیرے کا بندے اپنے ذکر یا کو جس وقت کہ پوکارا پروردگار اپنے کو آہستہ

رَبِّ اِنِّیْ وَهِنَ الْعَظْمِ مِنِّیْ وَاسْتَعْلَزْتُ بِالرَّاسِ شَيْبًا ۝ وَلَمَّا كُنْتُ بَدْعًا لِّرَبِّ
اے پروردگار تیرے تحقیق سست ہو گئی میں ہڈیاں میری اور شعلہ مارا سرنے بوڑھا پلے کا اور نہ بتائیں مجھ پوکارنے تیرے کے

ایہہ رحمت ذکر تیرے رب و اجوز کر یا بندے پایا آکیوس یا رب ہڈ میرے سن سست گئے ہو کپور تے نہیں رہیا محروم کدی میں تیری یاد پوکاروں آنت ویج اشارہ صالح عمل جو ہوں کمائے غار والے تن یا راں جیونکر عمل وسیلہ آندے	ذکر یا نے جد رب اپنے نول ہولی عرض سدا سر چھا ہو گیا بوڑھ پستوں شعلہ مار پرورد سدا دعا قبولیں سن ہی اوہو امید غناروں نال اوہنا ندے پھرن وسیلہ ظاہر پیادے کنوں بخاری گزریا پچھے مومن طالب پاندے
--	---

وَ اِنِّیْ خِفْتُ الْمَوَالِیْ مِنْ وَّ دَاعِی ۝ وَ كَانَتْ اِمْرَاتِیْ عَاقِرًا فَهَبْ لِّیْ
اور تحقیق میں ڈرتا ہوں داروں اپنے سے پیچھے میرے اور ہے عورت میری یا بیجید بس بخش تو اسلئے

مِنْ لَدُنْكَ ۝ وَ لِيَاہُ يَرْثُنِیْ ۝ وَ يُوْتِ مِنْ اِلٰی عِیْقُوْبَ ۝ وَ اجْعَلْ لِّیْ رِضِیًّا
اپنے پاس سے ولی کدارت ہو میرا اور وارث ہو اولاد یعقوب کا اور کرے اوسکو آرب برے بندے

تے شیک ڈراں میں خویشاں ولوں اپنے بوجھ دیا تے عورت میری سندھ نہیں ایہہ بچہ دیوں ناری	منسب ایہہ نبوت کس نول سورد سب دندیا نول اپنے پاسوں قدرت عینی ایہہ بندے
--	---

جو درخت میرا لوے تے درخت یعقوب لے فرزندوں
 درختوں علم نبوت آت و رح مراد ایہائی
 یا درویشاں سندا نہ کریا رہیا رئیس تمامی
 لَانَّ الْأَنْبِيَاءَ كَمَا نُورِثُ الْمَالَ نَبِيًّا وَرَثَةً مَّا نَكْتُمَا
 تے زکریا نبی آنا ایہہ اوستہ میں دور ایہی گل یارا
 ادہ بلکہ ڈریا اس گلوں جو متاں چھیرے بہائی
 تے بدلن حکم خدامت کہا کہ رشوت مال کد میں
 اونہاں حکم بدلانے نالے قتل کیا انبیاء وال
 صالح مرد جو امت اندر امن رہے ہر پاسے
 تا احکام تے دین اللہ و اضایع ہتھیوں ناہیں
 دعا بخئی دی سندا اللہ انج جواب سنایا

تے کرا و سنوں توں ربالا لقی بندہ نال پسندال
 میراث اولاد یعقوب اندر اسرائیاں عام رکہائی
 چاہیا ایہ میراث لوے بن وارث کوئی گرامی
 وَرَثَتُهُمْ يُوَدِّعُ الْعِلْمَ اُونہاں علموں وراثت
 جو ڈرے چھیرے بن نہ وارث مال سندا آشکارا
 ربدادین دیوں کر ضائع بعد اسادے کائی
 اسرائیاں تہیں لے لے حیوں اوس ڈوہی کارروائی
 دعا منگی تے زکریا تارب وارث کر کے چلاو
 تے علم نبوت سندا وارث ہووے لے وسواسے
 قول ایہہ ابن عباس خازن ورح نقل مبارک پائیں
 حیوں ورح اگلی آت اوسدا ذکر مبارک کرنا

يُذَكِّرُنَا اَنَا نَبِيًّا بِعِلْمٍ اِسْمُهُ يَحْيَى لَمْ يَجْعَلْ لَكَ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ه
 اے زکریا! تحقیق ہم خوشخبری دیتے ہیں تجھ کو ساتھ ایک لڑکے کے کہ نام اوسکا یحییٰ ہے جس کا نام نے واسطے اوسکے پہلے ہننام

اسے زکریا بیک بشارت تینوں بیٹے یحییٰ ناموں
 یحییٰ نام نہ اوستہیں اگے رکھیا کسے کد میں
 بے گناہ اوس مثل نہ ہو ریا سندا عورت تہیں ہونا
 سارہ بی بی سندا وچوں رب سی اسحاق جمایا
 ناں ایہہ بات اس ناٹوں داکوئی نبی سوہا اگے

نہ کیسا تس ہننام اسال کوئی آستہیں پہل تماموں
 اک کہن سمیا مثل نظیر نہ آنا اوس منائیں
 ایہہ درست نہیں جو مثل اوس سارہ من کہلوناں
 تے شاہ رسولان مغفوراں کے اعلیٰ خلق سنایا
 خاص وصف ورح بے مثل اوس آباں منن لگے

یا سندا عورت تہیں اوستہیں کوئی نبی سوہا - یا اوس گناہ نہ کیسا اوسدا نالی طے نہ ہوہا

قَالَ رَبِّ اِنِّي يَكُونُ لِي عِلْمٌ وَّ كَانَتْ اَمْرًا قِي عَاقِرًا وَّ قَدْ بَلَغْتَ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ه
 کہا اے رب کہ کوئی نکر سو گادا واسطے میرے فرزند اور ہے عورت بری باہنجہ اور تحقیق پہنچا ہوں میں بڑھاپے سے بے حد کو

آکیوس یارب کیوس ہو سی بن بیٹا کارن میرے
 ایہہ تعجب فرط سروروں نہیں تے نبی خدا دے
 واوی سارا سندا واقع یاد ہو سی اوستائیں
 پہر کیوں انج تعجب کرنا سی اوس نبی الہی

تے عورت سندا عقیقہ چھیری پیرلوں دور پرچے
 رب وی ورح بشارت کر دے نہیں تعجب سادے
 جو باہنجہ وچوں رب بچہ دیوے قدرت نال کہہ لیں
 بلکہ چھیا کون سبوں ہو سی بت صفائی

سنہ یا اوس گناہ الخ یعنی صفیہ ہی نہ کیا پیدائش سے لے کر انتقال تک حضور سے پہلے انبیاء علیہم السلام سے ایسا
 کوئی نہیں گزرا کہ جس سے صغیر سنی میں قبل از نبوة نوزش نہ ہوگی ہو گدہ نوزش عوام کی طرح نہیں وہ جلد خردوار
 ہو کر تدارک کر لیتے ہیں کفہ فی کتب التفسیر فقیر حلوانی عفی اللہ عنہ

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَىٰ هَيْئٍ وَقَدْ خَلَقْتَهُ مِن قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا
 کہا ای طرح کہا پروردگار تیرے نے وہ اوپر میرے آسان ہے اور خلیق پیدا کیا ہے میں نے تجھ کو پہلے اس کے اور نہ تھا تو کچھ

حکم ساڈا محتاج نہیں کسے چیز سندا ہر جیلے
 رب تیرے مدد سے خلقیا جاں کجہ چیز نہ آہوں شانوں
 باہنچہ دجوں پہر کجہ دیوں کیا مشکل ہے آیا

فرمایا میں اچھے کر دے باہر سبب وسیلے
 پیرو لیل دسی اے زکریا ایہہ کم سو کہا سانوں
 سچے سانچے باہر جلدوں آسان ایہہ انسان بنایا

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَتَاكَ الْأَلْفُ تَكْوِيمًا النَّاسُ ثَلَاثُ لَيَالٍ سَوِيًّا
 کہا اے پروردگار میرے کرو واسطے میرے نشانی کہا نشانی تیری یہ ہے کہ نہ بولے تو لوگوں سے تین رات تندرست

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ أَن سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا
 پس نکلا اوپر قوم اپنی کے محراب سے پس اشارت کی طرف اذنی کہ تسبیح کر دو صبح کو اور شام کو

کیسوس نشانی ایہہ جو تین دن کریں نہ بات برابر
 پیر سو رات دے تسبیحیں نہیں کوئی سو مہارت
 کر لینی گل جائز ہوئی دیکھہ خلاصے داؤں
 پیر سن نماز اندر وڑ جو سی جگہ عبادت راہے
 ادہ حال بچپن ایہہ بول نہ سکے شارت ناں بتایا
 جاں حمل ہو یا زن بول نہ سکیا شارت کرے طائل
 تے وچ مدارک فجر عصر دی ادہ نماز الادے
 طفلی وچ ادس ملی نبوت فضل خداوند ہوئے

کیسوس یا رب کرتوں میرے کان نشان اوجاگر
 پیر نکلیا قوم اوپر محرابوں کروا ادنیاں اشارت
 ثابت ہو یا ورد وظیفیاں وچ اشارت راہوں
 محرابوں باہر قوم اڑیکے بونا جسد م لاہے
 جاں زکریا نکلیا لوکاں ڈٹھا چہرے رنگ ڈٹایا
 ادہ شام فجر سنی انت آباہر کردا امر نمازوں
 یاز میں اتے لکھہ سیا جیونکر خازن وچ فراد
 پیر اداد آہوں حضرت بچی پیدا ہوئے

يٰٓأَيُّهَا بَنِي إِدْرِيْسُ خُذُوا كِتَابَ بَقُوَّةٍ وَاقْتِنُوهُ أَحْكُمُ حَبِيْبًا وَحَسْبًا
 اے بھئی پکڑ کتاب کو ساتھ قوت کے اور دیا ہمنے اوسکو حکم لڑکان سے اور دی مہربانی

مَنْ لَّدُنَّا ذِكْرًا وَكَانَ تَقِيًّا وَبَدًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا
 اپنی طرف سے اور پاکیزگی اور تھا پرہیزگار اور خوش سلوک ساتھ ماں باپ اپنے کے اور نہ تبارکش

عَصِيًّا وَسَلَّمٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا
 نافرمان اور سلام ہے اوپر اوس کے جس دن پیدا ہوا اور جس دن موتا اور جس دن اوشیکا زندہ ہو کر

آپوں عمل کریں او سپر نے لوکاں عمل کرا میں
 تین سالوں دا بھئی سی جان نعمت ایہہ اوس لیتی
 ماں کے شکموں حافظ قرآن جسے کسی شمارد

تے کیا اسان اے بھئی پکڑ توریث کے ہتھہ پائیں
 اسان طفلی وچ نبوت سچہ کتاب عطا اوس کیتی
 تے اس امت دے ولیاں نولں ایہہ ملی کرامت پارڈ

۱۲ وہ شام الخ مدارک میں عصر و فجر کی نماز فرمائی ۱۲

ماں پیو دا وفادار نہ سرکش بے فرمان نہ میتا
 تے چندن مشر لوں زندہ ہو کے قبروں اہل کھوکے
 تے یحییٰ رہے سلامت یاہر ہرین منزل وندیاں
 نرم ہو یا کجہ ڈلیا یوسف کیتوس قصہ نہ ناہے
 دیوے رنچ استہیں جو تہمت ناسخ لاوے
 قبول دعا انبی دہوں جان وجود اس مال مہر کے
 ناہ شاہ رسل دا ذکر مولود وفات استہیں مہر مایا
 مال اشارت نص کے ثابت دیکھ خلاصہ تارے

تے یحییٰ متقی آنا کہہ کے خیال گناہ نہ کیتا
 تے اوسپر سو یا سلام اوہ جسدن جمیاں جسدن موکے
 جہدیاں مرویاں قبروں اہدیاں تن دن بہا بنیدیا
 وج سورت یوسف لکھوی نے حق یوسف کے لکھیا
 خیال گناہ دا کرے نہ یحییٰ یوسف قصہ لیا دے
 یحییٰ بے گناہ لمسی رب نائیں رزخ خردے
 اس آیت ذکر مولود وفات یحییٰ دا آیا
 تے ذکر ولادت وقت نبی دے پڑ من سلام پیکر

یوسف کی زندگی
 ذکر مولود و وفات

وَإِذْ كُنَّا فِي الْكُتُبِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرِيحًا ۖ فَاتَّخَذَتْ

اور یاد کر بیچ کتاب کے مریم کو جب جا پڑے لوگوں اپنے سے مکان شرعی میں پس پڑا
 مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا ۖ فَأَوْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ۗ قَالَتْ

در سے اون سے پردہ پس ہیجانے طرف اوسکے روح اپنے کو پس صورت پکڑی واسطے اوسکے آئی سندرت کی کہنے لگے
 اِنِّیْ اَعُوذُ بِالرَّحْمٰنِ مِنْكَ اِنْ کُنْتَ تَقِيًّا ۗ قَالَ اِنَّمَا اَنَا رَسُوْلُ رَبِّکَ ۗ صَلَّی
 میں پناہ پکڑنے ہوں ساتھ رحمان کے تجھے اگر ہے تو پڑ پڑگا کہنے لگا سوائے اسکے نہیں کہ میں ہیجا ہوں پروردگار میرے کا
 لَآ هَبْ لَکَ عِلْمًا زَکِیًّا ۗ قَالَتْ اِنِّیْ یٰکُوْنُ لِیْ عِلْمٌ وَّکَمْ مِمَّنْ سَبَّهَتْ بَشَرًا
 تو کہ نہیں جاؤں کجگو لڑکا پاکیزہ کہا کیونکر سوگا واسطے میرے لڑکا اور نہیں تاہم لگایا جھکو کسی آدمی نے

کَمْ اَکْبَغِیًّا ۗ قَالَ کَذٰلِکَ ۗ قَالَ رَبِّکَ هُوَ عَلٰی سَہٰیۃٍ ۗ وَلَنَجْعَلَ اٰیةً لِّلنَّاسِ

اور نہیں میں بدکار کہا اسی طرح کہا پروردگار میرے نے وہ اوپر میرے آسان ہے اور تو کہ کریں ہم نشانی واسطے لوگوں کے
 وَرَحْمَةً مِّنَّا ۗ وَكَانَ اَمْرًا مَّقْضٰیًا ۗ فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهٖ مَکٰنًا

اور ہر بانی اپنی طرف سے اور ہے کام متفر کیا ہوا پس حاملہ ہو گئی ساتھ اوسکے پس جا پڑی ساتھ اوسکے مکان
 قَصِیًّا ۗ فَاجَاءَهَا الْمَخَاضُ اِلٰی جِذْعِ النَّخْلَةِ ۗ قَالَتْ یٰلَیْتَنِّیْ مِتُّ

در میں بیٹھنے شکل میں پس لے آیا اوسکو دروزہ طرف تند دھت خرا کے کہا اے کاشکے میں مر گئی ہوتی
 قَبْلَ هٰذَا وَکُنْتُ نَسِیًّا مِّنْ سِیِّا ۗ

پہلے اس سے اور ہوتی میں ہولی بھلائی
 عمران دی سوی حنتہ جس نے مریم جا ساہی
 جاں اہل اپنے تہیں نکل چڑھدے دل اوکے گینا
 اسان ہیجا روح اپنا اوسول ادہ نییاں شہر نیارو

بید یحییٰ دے ذکر مریم دا شروع ہویا
 کر یاد قرآن اندر محبوبا مریم اہل صفائی
 تے پکڑیا اوسے اونساں تہیں پردہ شرم غسل کی یاد

کیسا بی بی میں جاؤں تیرے ربدے نال پناہاں
 جبریل کیسا اے مریم خوف خطری جگہ نکوئی
 تاجو دے جاواں میں لڑکا پاک تساڈے تاملیں
 جو حال ایسی کسے مرد نہیں متھہ مینوں مول لگایا
 تاجبریل کیسا ہے ایویں وعدہ ذات خدا دا
 تاں مریم نولں اسیں کراہاں لوکاں کان نشانی
 پھر مریم نولں حمل ہو یا چھوہ جبرائیل جاں کردا
 پہر سپر جنن دی ہو یوس کہچی دھڑھ طرف لسانی
 جڑدے دل کیوں بی بی مریم جاگ پکڑی جا کے
 یا حیضوں پاک ہوئی ہی اوتھے کارن غسل سدائی
 مریم دیکھ ڈری کہے نولں کیوں ڈریوں آن اتاواں
 پھوک لائی جبریل بی بی نولں دم کیتا چھوہ ماری
 بنا بنا تا لڑکانیں سی اوہ بکنوں ایسا
 جبریل بخش جے سدا جاوے حضرت عیسیٰ تاملیں
 ایویں ولی خدا دے مثل فرشتیاں حال ادہناڈا
 اسمعیل تے شاہ دلی اللہ عبد عزیز گرامی
 مشکل جگہ ی کہوں ہر جا کرن حاجات روائی
 میں دیجاواں پترنیں سی ربد انام اوس لیتا
 اپنا نام خدا یا رکھ نہ جبریلے وانا نوالں
 جاں حمل رہیں تاں پرلے پاسے طرف نکل دی جائیگا
 جاں حمل ہو یا تاں اوسیویلے بیٹا مریم جائے
 مگر اٹھالں ماٹاں دا کوئی کچھ جوے تا میں

جے نولں خوف کسندہ کریں پرہیز کنوں بدرائاں
 میں رب تیرے دا گھلیا آیا تاں اسکا ان سوئی
 کیہوس کیوں ہو سی اوہ لڑکا صحبت مرد وریں
 تے ناہ میں تاں بدکار زنائی نہیں بد نخل کمایا
 کیسا رب تیرے مینوں ایہ کم آسان زیادہ
 تے ایہ کم رحمت اوس ورج ایویں حکم سو یا رحمانی
 تے گہرتیں جدا ہوئی لے اوسنوں دور نکالوں
 کیہوس میں مردی استہیں پہلے پہل بیلادی
 موسم سیال اوتھے رہیسی تا پوجنتی اٹھ آکے
 مرد جوان شکل کر آیا سی جبریل اوس جانی
 کیہوس خدا گھلیا تا پتر پاک تینوں کے جاواں
 حمل ہو یا جیٹ قدرت سستی بخش کیا سرکاری
 نال تصرف جبریلے رب نس حمل کر آیا
 تا ہو یا قرآن موافق قول یا ہے کلمہ اللہ بتائیں
 دین اولادواں نال مرادواں جیونکر خضر سو ماندا
 ایہ ہی لکھدے مثل فرشتیاں کرن اوہ کم تھامی
 نال اذن رحمانے ایہ کم سدا ادہناڈا بسائی
 دنا بی ہوندا اوسیویلے تا رب نولں دسدائیا
 دنا بی ہونے شریک اوسا ایہ ورج قرآن اتھاں
 ڈری جو لوکی کہوں خاوند سن بچہ کون جناندی
 اک آکھن پت یا اٹھ ماہ اوسنوں حمل رہیا دسیگا
 بن عیسیٰ کوئی ہو نہ جیویا ورج مدارک پائیں

فنادھا من تحتها الا حشرنی قد جعل ربك تحتك نسرتا
 پس پوکارا اوسکو بچے اوسکے سے یہ کومت غم کہا
 تحقیق کر دیا ہے ہرگز ہرگز نے اپنے تیرے ہنسر

وهزني اليك بحد من التخله تسقط عليك رطباً جنيًا
 اور بلاکو طرف اپنے ہنسر کہو کہو ڈالو کہو اور تیرے کہو رطباً جنيًا

فكلني واشترني بن وقسني عينا فاقا تريت من البشر احد الا
 پس کھا اور بی اور غنڈی رکھ آکھوں کو پس اگر دیکھ تو آدمیوں میں سے کسی کو

فَقُولِي لِي اِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمٰنِ صَوْمًا فَلَنْ اَكَلَمَ الْيَوْمَ النَّسِيَّاهُ
 پس کہہ مینے تحقیق نذر کیا ہے واسطے بارشعالے کے روزہ پس ہرگز نہ بولوں گی میں آج کے دن کسی آدمی سے

تا ہیٹھ رکھوں کسے آکھیا اوسوں بی بی ناہ غم کیا میں
 جیوں کبھی وی شاخ ادہ اپنا پیل تیروں جہاں
 کہاہ خجوراں تے بی بی بی بی اوس چشمے تہیں پانی
 جے توں کوئی بندہ دیکھیں کہہ میں نذر منائی
 رکھوں ہیٹھ پوکارن والا سی جبریل اوتہا میں
 سہریا چھوٹی نہریا چشمہ ماریا پر جبریلے
 یا اک نہر سکی سی اوتہے رب کیتا اوس جاری
 جنی عورت نوں بہر نہیں کوئی سوڑھو ماریا مالوں
 قوی عینا رکہہ ٹنڈی اکہہ مال خوشی دو گلوں
 غم دے روڑوں گرم منجواتے سرد خوشی کے روڑوں

رب تیرے تہو نلیوں کیتا جاری چشمے تا میں
 ڈیگے ادہ دل تیرے عمدہ پکے خوب چوٹا رہے
 کہا پی کے بی بی بی بی بچدی ٹنڈی اکہہ کرانی
 روزہ ربدانال کسے آج کراں کلام نہ کانی
 یا عیسیٰ جد جیماں آکھسوس اماں ناہ غم کیا میں
 یا عیسیٰ پیر زمین تے ماریا وگ مریا ہر حیلے
 رکہہ کھجور سکا رب ہریا کیتا پیلیا ساری
 تے شہدوں بہر نہیں کوئی وارد خانن لکھے کمال
 یا تیر دیکھہ یا بندر کر کے ہر دو تہمت دلوں
 مال خوشی اکہہ ٹنڈی پئے غم دیکھہ غمی کے روڑوں

فَاَتَتْ بِرَوْحٍ مَّهَا تَحْمِلُهُ قَالُوا لِمَ لِمَ لَقَدْ جِئْتِ سَيِّئًا فَرِيًّا يَا حَتَّ
 پس آئی ساتھ اوسکے قوم اپنی میں گود میں لے بڑے اوکو کہنے لگی اے مریم تحقیق لائی تو ایک چیز عجیب اے میں

هُرُونَ مَا كَانَ أَبُوكَ اَمْرًا سَوْعًا وَمَا كَانَتْ اُمَّكَ بَغِيًّا هَطَّ فَاَشَارَتْ
 نارون کی نہ بنا باپ تیرا آدمی برائی کا اور نہ ہی ماں تیری بدکار پس اشارت کی

اِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نَكَلِمُهُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا هَطَّ قَالَ اِنِّي عَبْدُ اللّٰهِ
 طرف اوسکی کہا اونہوں نے کیونکر کلام کریں ہم اوس شخص سے کہ بے بیچ گود کے لڑکا کہا میں تحقیق بندہ اللہ کا ہوں

اَتَلَنِي الْكُتُبَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا هَطَّ وَجَعَلَنِي مُبْرًا كَا اِبْنِ مَالِكٍ هَطَّ وَ
 دی ہے مجکو کتاب اور کیا ہے مجکو نبی اور کیا ہے مجکو برکت والا جہاں ہوں میں اور

اَوْضَلَنِي بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ فَاَدُمْتُ حَيَّاهُ وَبَرَّ اَبَوَالِدَتِي وَكَمَّ
 حکم کیا ہے مجکو ساتھ نماز کے اور زکوٰۃ کے جیتلک ہوں میں جیتا اور خوش سلوک ساتھ ماں اپنی کے اور نہیں

يَجْعَلَنِي جَبَّارًا شَقِيًّا هَطَّ کیا مجکو سرکش بد بخت -

قوم کہا توں ٹیک آئی میں مندا فعل کما کے
 بولائی نہیں سی ماں تیری بدکاروں ایسہ کیا کم تیرا
 کہن بولدیئے گوں جو لڑکا درج ہنگوڑے آوے
 تے کیتا رب مبارک میں جتہ ہر والی دیکھے قوت

لیائی قوم و لے پیر مریم بیٹا کپڑے چا کے
 اے بیٹی نارون نہ سی پو تیرا مرد بریرا
 تا مریم مولی نہ بولی عیسیٰ طرف اشارت لیا دے
 کہا شیخ میں عبد اللہ میں ملی کتاب نبوت

تے اوس مینوں نال نماز زکوٰۃ وصیت کیتی
 تے بنیں مینوں اوس بنایا سرکش گہر تہا دل دا
 جاں عیسیٰ پیدا ہویا دچ اک غار بی بی نون لیکے
 پاک ہوئی تا چک پتر نون گہر ول کرے تیاری
 میں مسیح الد میں رب پیغمبر کرسی کا ری
 جاں گہر پہنچے گہر دیاں ڈٹھا لڑکا کپہر چایا
 کہن تیرے ما پے سن چنگے تون کی تہر کما یا
 ایہ گل سن کے آپ نہ بولی کرے عیسیٰ دل شکر
 یا مہد مراد گودی وچ ممال چپڈ کے تر ت الایا
 معجزہ ایہ جاں تکیا لوکاں چپ ہوئے یکباری
 اپنیاں تہاندے دچ ادنہاں تہر مسن آندے
 ایہ گل کر کے پیر عیسیٰ کوئی ہور کلام نہ کیتی
 تا کوئی ری نہ سمجھے دعوے پیر نبوت کر دے
 مبارک فرمایا تا زمین امید اندر کل بندے
 ماں دے نال سلوک کرن تے نفی شقاوت کر دے

جد لگ جیواں تے شنگ ماں دے نیکی کرنی یقی
 ناہ بد بخت شقی اوہ بلکہ نال مہر دے ملدا
 تا چالی روز نفاس گزارے بی بی نے اوس جلے
 راہ وچ مانی نون خوشخبری عیسیٰ دتی بہاری
 اپنی قدرت راہوں مینوں کیتا سے رب باری
 رون لگے تک کونجو ڈھوں نیک گھر آنا آیا
 پیو با بچوں ایہہ پتر کیونکر بی بی جم دکھایا
 دودھ پیندا تہ عیسیٰ بولیا قدرت نال مہارت
 کہے میں بندہ ربدا جیونکر ذکر آنت وچ پایا
 دچ سوائس اتے خلدھے ذکر ہویا اظہاری
 جے معجزہ ایہ نہ دہندے تا اوہ کم اپنا کر جاندے
 اقرار عبودیت دا اول کرے عجب مت لیتی
 تا نا بعداری میری واجب ہووے اوپر ہر دے
 نماز زکوٰۃ احکام الہی ترک نہ کرن سوہنے
 جو حیر شقاوت و دروں میں خلدن ہووے ہر دے

وَالسَّلَامُ عَلٰی یَوْمِ وُلْدَاتٍ وَ یَوْمِ اَمَوْتٍ وَ یَوْمِ اَلْعَتِّ حَیْثَا ذَلِکَ عَلِیْسٰی

اور سلامتی ہے اوپر پیرے جس دن پیدا ہوا میں اور جس دن مرے گا میں اور جس دن اٹھوں گا میں زندہ ہو کر یا ہے عیسیٰ

ابنِ قَسْرِمٍ ؕ قَوْلِ الْحَقِّ الَّذِیْ فِیْهِ یَمْتَرُوْنَ ؕ مَا كَانَ لِلّٰہِ اَنْ یَّتَّخِذَ

یسا مریم کا بات حق ہے وہ بیچ اد کے شک کرتے ہیں نہیں لائق واسطے لے کہ پکڑے

مِنْ وَّلَدٍ لِّسُبْحٰنَہٗ ؕ اِذَا قَضٰی اَمْرًا فَاِنَّمَا یَقُوْلُ لَہٗ کُنْ فِیْکُوْنُ ؕ وَ اِنَّا

اولاد پالے ہوں جو جب مقرر کرتا ہے کہ کام کس سے اس کے نہیں کہہتا ہے اس کے ہوس پہا پتے اور تہا

اللّٰہِ رَبِّیْ وَ رَبِّکُمْ فَا عِبُدُوْہٗ ؕ ہٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِیْمٌ ؕ فَاخْتَلَفَ الْاَحْزَابُ

اللہ پروردگار میرا ہے اور پروردگار تمہارا ہے جاؤ کرادو کو مہر ہے راہ سیدھی پس اختلاف کیا تونوں نے

مِنْ بَیْنِہُمْ ؕ فَوَيْلٌ لِلَّذِیْنَ کَفَرُوْا مِنْ مَّشْہَدِ یَوْمٍ عَظِیْمٍ ؕ اَسْمَعُ بِہِمَّ

درمیان اپنے آپس وچ ہے واسطے ان لوگوں کے کہ کافر ہوئے حاضر ہونے ان بڑے کے کہ خوب دانتیں

وَالْبَصْرِ یَوْمَ یَا تُوْتٰ لَکِنَّ الظّٰلِمُوْنَ الْیَوْمَ فِی ضَلٰلٍ مُّبِیْنٍ ؕ وَاَنْذَرْتَهُمْ

اور کھنڈیوں کو جس دن آج کیجے ہمارا پس لیکن ظالم آج بیچ گمراہی ظاہر کے میں اور ڈرا دیکھو

يَوْمَ الْحَسْرَةِ اِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ اِنَّا

دن بچھانے کے جسوقت مقرر کیا جاوے گا کام اور وہ بیچ غفلت کے میں اور وہ نہیں ایمان لائے تھے تحقیق

نَحْنُ نُرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِنَّا يُرْجَعُونَ

ہم وارث ہونگے زمین کے اور اس کسی کے کہ اوپر اڑ سکے ہے اور طرف ہماری پیر سے جاوے گا

تے جس دن پیر اوٹھایا جا سال تو وہ روز خبر نہیں
ایسے سچی بات یہود نصاریٰ شک میں وچ کیتائی
جاں حکم کرے کبھی کم کہے ہوتے ہوجا جب ہوجا
پیر اسدی کرد عبادت ایسے سدنا راہ سوٹایا
کیا یہود نہ نبی نصاریٰ میںاں پت ونا لے
ہو و ہلاکت اونہاں جو اوہ راہ کفر دے جانے
سننے نالے دیکھن والے ہوجا ون گے ڈاڈے
جاں سن کینیں دیکھ نہ ہوسی نفع اونہاں نول کائی
جس دن ہوسی اوگتہاراں خوب ندامت خاصی
تے اوہ سن ایمان نہ لیا ون حق نہیں سن کتا
تے طرف اسادی قرن تمامی نہیں کوئی نون یارا
بلکہ مجازی دعیال کے سن گے سب جانی

سلاہ میںوں تاں جس دن جیساں تے جدرا کدلیں
ایسے جیڑی ہونی حقیقت عیسیٰ بن مریم دی آہی
ہے الہدیاک نہیں نس لائق جو کسے پت بناوے
ہے لے شک الہدرب پیر اوہو رب تساو آیا
پیر جیگر اکتا آپس وچ گروٹاں اہل کتابے
وڈے دن حاضر ہونے دیوں جو انکا کاندے
جس دن آون گے ایسے شک وچ حضور اساوے
ایسے ظالم اسدن ہون وچ ظاھر گراہی
وہراگراہاں دن حسرت دیوں حکیم کتیا جی
وچ اسو سمالت جو اوہ ہوسن غفلت وچ تہیا
اسیں ٹیک زبیں و وارثا ہی جو اپر دہری سارا
زمین دوارث کتیا جو ملک رہند کوئی آسمانی

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ اِبْرَاهِيمَ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا

اور یاد کر وچ کتاب کے ابراہیم کہ تحقیق وہ تھا سچا نبی جسوقت کہا اونہے واسطے باپ کے

يَا بَنِيَّ لِمَ تَعْبُدُونَ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يَبْصُرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا يَا بَنِيَّ

اے باپ میرے کیوں عبادت کرتا ہے ایسے چیز کہ نہ سنے اور نہ دیکھے اور نہ کفایت کرے کچھ

اِنِّي تَدْبَعُوا فِئْتِي مِنَ الْعَالَمِ مَا لَكُمْ بِاٰتِكُمْ فَاَتَّبِعْتُمْ اٰهْدِكُمْ صِرَاطًا سَوِيًّا

تحقیق میں تحقیق آیا ہے میرے پاس علم سے جو کچھ کہ نہیں آیا تیرے پاس پس میری کرمی کہلاؤ لگا میں تجھ کو راہ سیدی

سلاہ اسلام الخ سلاہی سداہرے اور دہرے پیر میرے طلب ہے کہ سلطان کی شہادت و دونوں حالت میں محفوظ رہے اور جب
قیامت کے دن زندہ ہونے والے ہی سلاہی ہونگی خازن شریف سے ایسے ہی الخ ذلک اشارہ ہے اور عیسیٰ مشاہد الیہ عیسیٰ علیہ
اور قول قرأت عامہ وہی عامہ و لعلوہا میں منسوب داسے ہر مطلق ہونے کے مفعول مطلق یعنی قال قول الخ یعنی فرمایا مسیح
علیہ السلام یہ قول ہے جو انی محمد اللہ آفرانت لک ہے اور دوسری قرأت فروع خبر ہے مستند اخذ و فی کی یعنی ہذا صفت ہے
عیسیٰ کی باپوں ہے الذی سے خواہ عیسیٰ مراد ہے خواہ قول حق خازن و خلاہ

يَا بَتُّ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ ط إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا يَا بَتُّ إِنِّي
 اے باپ میرے منجانب سے شیطاں کی تعظیم نہ کرو۔ شیطاں کی تعظیم نہ کرو۔ شیطاں کی تعظیم نہ کرو۔ شیطاں کی تعظیم نہ کرو۔

أَخَافُ أَنْ يَمْسَكَ عَذَابُ أَبِي مِنَ الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا قَالَ
 میں ڈرتا ہوں کہ لگ جاوے بجو عذاب اللہ کی طرف سے پس ہو جاوے تو شیطاں کا دوست کہا

أَرَاغِبُ أَنْتَ عَنِ إِلَهِي يَا بَرَاهِيمُ لَنْ لَمْ تَنْتَ لَا رَحْمَتِكَ وَآ
 احوال کرتا ہے تو معبود میرے سے اے ابراہیم البتہ اگر باز نہ آدینا تو البتہ سنگسار کر دینا لگا بجو اور

هَجَرْتُ فِي مَلِيَّاهُ قَالَ سَلِّمْ عَلَيْكَ مَا سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَدِّي ط إِنَّهُ كَانَ
 چھوڑا جو مدت تک کہا سلام ہے ابراہیم البتہ بخشش مانگوں گا میں دعا میں تیرے رنج سے تیرے تعلق وہ ہے

بَنِي حَفِيَّاهُ وَأَعْتَزَلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا رَبِّي ط
 ساتھ میرے ہمراہ اور چھوڑو لگا میں تمکو اور اسپر کو کہ پوکارنے ہونم سوا اللہ کے اور پوکاروں گا میں رب اپنے کو

عَسَىٰ أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا فَلَمَّا أَعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ
 شائبہ ہی کہ نہ ہوں میں ساتھ پوکارنے رب اپنے کے بے نصیب پس جب چھوڑ دیا انکو اور اسپر کو کہ عبادت کرتے ہے

مِنْ دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ط وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا وَ
 سوائے اللہ کے اور دیا ہمیں اسکو اسحاق اور یعقوب اور ہر ایک کیا ہم نے نبی اور

وَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا ط
 دیا ہمیں انکو رحمت اپنی سے اور کی ہم نے واسطے انکی زبان راستی کی بلند

ٹھیک آنا وہ راست باز پیغمبر تھاں نیارا
 جیڑا سننے نہ دیکھے ناہ کچھ کرے کفایت فرما
 جو تیرے پاس نہ آیا ہو جاتا بع میرے راہوں
 جس وجہ کوئی دل رنگت ہرگز کھٹے خدا دل جانی
 اے بابا میں ڈراں نہ چھوئے مدھے عذاب خداوں
 پیو آگیا معبوداں میراں تہیں توں نفرت آنے
 مانسگار کراں گاتینوں پیو نے آکھہ سنایا
 تا میرا غصہ ٹٹے یا بدلن غرضیاں جو تیرے
 تیرے حق میں ٹھیک اپنے تے ہر والا اوس پاناں
 تے اپنا رب پوجاں مینوں ہے امید زیادے
 سیک تو نسیں دعا قبول تے لذت ذکر بیسیاں

تے کرتوں یا کتاب اندر اوہ ابراہیم پیارا
 جاں پیو اپنے نوں کیہوس کیوں توں پوجا اوسدی
 بابا میں دل آیا علم نبوتہ وحی الہوں
 ٹھیک دکھاواں گا میں تینوں سدا راہ حقانی
 نہ پوجے بابا شیطاں ہو یا وہ تا قرآن الہوں
 تا توں ہو جاویں گا دوست ساہی کان شیطا نے
 ایس خیا لوں ابراہیماں جے توں باز نہ آیا
 یا سن مدت تیک کیہا توں متہی لگ نہ میرے
 کیہا خلیل سلام علیک میں بخشش رہیں چانا
 میں دما چھوڑا توں تے جو پوجے باسجہ خدا کے
 نال و عارب اپنے دی ناہ میں محروم کیسیاں

تے اسحق یعقوب ادس نول اسال دتے بخش افاد	جاں ادس اونہاں چوڑیا تے جو پوجن باہجہ خدا دے
علم کتاب نبوت دتے کر رحمت انوعیں	تے ہر اک نول اسال نبی نبایا تے اسال اونہاں تائیں
سج ہمیشہ کہندے پونڈی عقل قبول پسندی	تے اسال کیتی اونہاں کارن صدق زبان بلندی
تاپیو ادس تے اثر محبت سخنوں چاہے پایا	پر ہر درجو پیونوں کہکے آبت خلیل بولایا
تقلید اما مال والامسلہ استیوں نکلیا ہاری	جاہلاں نول علما والاسندی لازم تابلواری
روایت ہور دراست و نول و ہدیا کتے زیادہ	جو محبت داعلم مقلد کولوں دور دورا ڈا
کوں جو نسب نہ پچھیا جاسی روز حشر دے آخر	فضل کمال علم دے مال نہ انسی فضل برابر
نسب اتے قومیت دی نول اگر کریں زمتا	نوح دے بیٹے سندا جہلوں نسب نہیں کم دتا
جانز بے جیویں پیونوں دسی گل خلیل مہر دی	باپ تائیں بیٹے نہیں فائدہ حاصل کرن شاگردی
تے ابراہیم دا وعدہ سی پوسنگ دعا دلانی	کانر کارن استغفار نہ جانز کرنی آئی
جاں معلم سو یاد شمن رید اتد مینزاری چالی	یا منع کرن نہیں پہلوں استغفار ہوس فرمائی

مقلد کو جہت کی اظاحت :-

وَ اذْكَرُ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ اِنَّهٗ كَانَ مَخْلُصًا وَّ كَانَ رَسُوْلًا نَّبِيًّا ۝
اور یاد کر بیچ کتاب کے موسیٰ کو تحقیق وہ تبا خالص کیا گیا اور تبا پیغمبر نبی

جو موسیٰ کبرا رسول پیغمبر جنیاں الیدسائیں	تے کرتوں یاد کتاب اندر اس موسیٰ مخلص تائیں
تے خاص رسول کتاب شریعت امت و کبر اونہاں نول	نبی پیغمبر عام خدا تہیں آوے وحی جنہاں نول
ذِبِّ اِدْرِیْ اَنْظُرْ اِلَیْكَ قَرِبٌ اَوْ سِیْ اَعْلٰی	بغرتعلق شرک ریادوں سی خالص متوالا

وَ اذْكَرُ فِي الْكِتَابِ اِسْمٰعِیْلَ اِنَّهٗ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَّ كَانَ رَسُوْلًا نَّبِيًّا ۝
اور یاد کر بیچ کتاب کے اسمعیل کو تحقیق وہ تبا سچا وعدہ کا اور تبا پیغمبر نبی

تے موسیٰ نول اسال سدیا سچے طرف مبارک طور	تے رحمت انیوں موسیٰ نول اسال دتا اور سدایا
تے نیرے کیسا اونوں کہندا راز قریب حضوروں	تے ہر دن موسیٰ نول دیوے مدد نصرت کالی

وَ اذْكَرُ فِي الْكِتَابِ اِسْمٰعِیْلَ اِنَّهٗ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَّ كَانَ رَسُوْلًا نَّبِيًّا ۝
اور یاد کر بیچ کتاب کے اسمعیل کو تحقیق وہ تبا سچا وعدہ کا اور تبا پیغمبر نبی

وَ كَانَ يٰۤاٰمُرًاۙ اَهْلًاۙ بِالصَّلٰوةِ وَ الرِّكْوَةِ وَ كَانَ عِنْدَ رَبِّهٖ مَرْضِيًّا ۝
اور تبا حکم کرتا اہل اپنے کو ساتھ نماز کے اور رکوۃ کے اور تبا نزدیک پروردگار اپنے کے پسندیدہ

اور تھیک آتا وعدے دا سچا نبی رسول اور تبا	تے کرتوں یاد کتاب اندر اوہ اسمعیل گرامی
تے وچ حضور محبوب نہانت خاص پسند سواندا	تے نماز رکوتوں سی گہر دایاں حکم لگاندا

نالہ نبی اک وعدہ کیتوس اوہ اک سال نہ آیا
 اوہ بندہ جد سالوں پچھے آیا عذر کریندا
 مگر وفاداراں لوکاں نے کم اچھے کیتے
 گبرویاں نوں پھر لان نمازے کم ایہی مقبول
 اسمعیل او تھے ہی ڈیرہ کر کے سال لبگیا
 فرمایا ناہ جد لگ آؤندا میں اقمہ تکد از بند
 ایہ وعدہ صدق قبول ذبح ہی خاص تعلق لیتے
 جو اپنے متعلق اونیاں حکم دسیں ہر سولوں

عقبات نبی

وَ اذْ كُرْنَا فِي الْكُتُبِ اذْ رُسَيْنِ اِنَّهٗ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا ۗ وَ دَفَعْنَاهُ مَكَانًا
 اور یاد کر پچھ کتاب کے اور میں کو تحقیق وہ تھا سچا نبی اور چڑھا لیا مینے او کو مکان

تے کرتوں یاد کتاب اور میں اوہ بیشک آنا
 نام اور میں افترخ آنا جو نوح کے پیو دادا
 جامہ سیون ہو رکنا بت اول اوں نکالی
 وچ جو تھے آسمان نبی نوں یلیا شب معراج
 ملک الموت تاملیں ہی اک دن اور ایسے فرمایا
 پیر زندہ ہو یا اکھیوس مینوں دوزخ وچ پوجا
 تا پھر ملک الموت اور ایسے دوزخ وچ پوجا
 ملک الموت کیسا پھر نکل جنت کنوں پیارے
 ہن جنت تہیں مول نہ نکلاں ملک تاملیں فرماندے
 ایہ وچ مدارک ذکر لیا یا تے وچ ہازن جانی
 وہب منہ واپت کرے روایت اوں زمانے
 نس ہتی دیکھ عبادت ملکاں ہو یا تعجب ہی
 تا شکل بندے دی نیکی آیا پاس اور میں
 کہے میں ملک الموت تیر لوں آیم اذن آں
 اور میں کیسا میں حاجت ہے اک طرف تساد ہی
 تا اذن خدا دیوں قبض کیتا روح ملک الموت تدا
 پچھیا ملک نفع کیا ہو یا تینوں ایس سولوں
 تاں بہت تیاری کراں مرن دی غم اوسد ازنا
 ملک الموت کیا اوہ کیہری حاجت میں دل ہوئی
 تا اذن خدا دیوں ملک اور ایسے لے پھر بیا آسمانی
 ربي اذک حجبہ میں حاجت ہے میں دے

سچا نبی تے جگہ بلند پر اس آسمان اوہ بیا
 نا نوں اور میں ہو یا جدا دینے کیتا دس زیادہ
 علم نجوم تے جفر حساب ایہ اوہ سے چال سنائی
 کرے سلام نبی نوں کنوں بخاری مسلم سا ہے
 موت چکھا مینوں اوں ربدے ملک موت
 تا اوں دیکھ دہے ڈیر اڈرن کنوں ربا میں
 پیہر کیسا کردا خل جنت تا رغبت و دھ جا کے
 کیہوس موت چکھی میں نالے ڈر چکاں تار
 رب کہے سنگ حکم میرے کم کیتوس چھوڑ سواندے
 آسمان اتے کیوں چڑھیا اوسدا کل سبب کیانی
 اہل زمین برابر اوسد عمل چھوڑن آسمانے
 تا ملک الموت زیارت کان اوں لیتا آسمانے
 اور میں رکھے نت روزہ وقت افلا ملک تدا
 تا میں تیری صحبت پاواں حال دکان اصحابوں
 ملک کیسا دس کیہری کہند جان میری کدہ ہدائی
 پیر زندہ رب کیتا اوں سولوں سعادت بعد ادبائیں
 کیسا اور میں خیال آیا دن کیساں مرتہ دباوں
 تا کیسا اور میں تیرے دل حاجت ہوئی اک کے
 کیسا آسمان پر کہہ دکاں دوزخ جنت سولی
 دوزخ کواں گیا جد کیا تا اور میں نہ بانی
 پچھیا کیہری دسیا ملک دوزخ نوں کہہ چلے

دروازے دوزخ کردے بند وڑاں اور اندر
 پہر کیا اور پس جوں توں دوزخ سیر کرائی
 لے گیا پر جنت ول اسدا بونا جا کہلو آیا
 ہن خواہش تہہ پوری ہوئی نکل جنتوں باہر
 نالی اک رکبہ کے لشک سپا کہے جنتوں باہر آوا
 رب اک حکم بنا کے طرف دونوں کے ملک دوڑایا
 مر کے تے ہو داخل دوزخ جنت ملن سرائیں
 رب آیوں کیسا جو دوویں کم کر جنت اندر آون
 تا ملک الموت نوں وحی کیتا رب ایہہ اور پس ہمارا
 پس اوہ وچ بہشتاں زندہ ہن توڑی پائندہ
 چار پیغمبر دنیا اندر زندہ رب کہائے
 اور پس تے عیسیٰ ایہہ دو ملکاں اندر وچ اسمان
 وچ عواص اکدن لگی دسپ اور پس زیادہ
 تے پر ملک موکل اسدا استنوں سیر کراندا
 ربا اوس سورج کے ملکوں گرمی شمس گھسائیں
 ملک جناب آبی کے وچ سی تدعوض گذاری
 فرمایا اور پس تیرے حق رحمت شفقت چاہی
 اسان دونوں دے وچ محبت ربا کریں عطا میں
 تا اوس فرشتے اگے سی اور پس سفارش کیتی
 بزرگ فرشتیاں داتوں آیوں کریں سفارش میری
 تا جو شکر عبادت ربدی تہیں مسدا گزاراں
 ملک کیسا میں گل کر ساں تا پرائن اوس چاکے
 یعنی سورج چڑھا جنتوں اوتھے چک بٹاندا
 نالی اک بنی آدم نہیں ہے صدیقی نبی زبانان
 بے مینوں اوس طرف تسادی آن وسیلہ پھریا
 ملک الموت کیسا اوہ کہتے کہندا ایہہ تک آیا
 مینوں حکم ہویا اسدا روح وچ چوتھے آسمانے

پس دوزخ وچ داخل ہویا نکلیاوت سو مند
 ایویں دس بہشت نکال اوس دلوج خواہش آئی
 داخل کرو وچ جنت اور سنوں سپر ملک فرمایا
 مرحل اپنی جگہ نکالنے طرف زمین دی جا کر
 اوہ کہے نکل اوہ کہے نہ نکلاں جگر ن پئے اوتساوا
 اوہ اور ایسے نوں کہندا کیوں ناہ نکلیں تا فرمایا
 میں دوویں کم کر چکا ہن نکلن ہوندا ناہیں
 اوہ ناہیں مرنکلن تارے عاقل فکر دوڑاون
 اذن میرے تہیں جنت دڑیا نہیں ہن نکلن تارا
 وَدَفَعْنَا هُمْ كَمَا نَا عَلِيًّا جُو كَرِيْمًا قُرْآن سونہدہ
 دو وچ زمین خضر الیاس تے آسمانی دوآئے
 مجاہد آکیسا عیسیٰ وانگ اور پس بلند مکاناں
 عرض کیتی میں ربادم وچ دہپوں تہیا ڈاندا
 نیرے سورج رہندا کیڈنگ ہوسی دکہ اوٹاندا
 نالی دعا اور پس ملک جدی تحفیف اوٹھائیں
 ربا کیوں نکر ایہہ میرے تے فضل ہویا سرکاری
 کیسا فرشتے اوس مشفق نوں دیکھاں کوں آبی
 اذن آہوں کان زیارت تہتا ملک اتہائیں
 اور پس کیسا توں ملک الموتے کول عزت ہونہ لیتی
 ملک الموت اگے تاموتوں دیوے ڈہل چو کھیری
 آکیسا ملک نہ لکبت کنوں دم دیدو آک شہاراں
 کہر یوس طرف آسمان بٹاندا سورج پاس لوجا
 تا ملک الموت آیا تس اوہ فرشتہ عرض سناندا
 حاجت اوسدی اک دل تیرے دیہہ اوس بل جونا
 ایہہ حاجت ہن اوس سمجھ دی پوری کرد آریا
 پشت میری دے آتے تا تک ملک الموت سنایا
 قبض کرن داتے میں ساں متعجب حال جراتے

ملے میں الخ تورتی لے ملک جنسی ذالقتہ الموت اور سورج تورتی لے ورن مشم بکھا دار دھا ۱۳

جو ادریس جو تھے آسمانے کیونکر آوگ یہاں
 ایہ تفسیر عوالمس ہور معالم خازن لیائے
 خضر الیاس جو در زمین کے زندہ بین مداحی
 ادریس تے عیسیٰ و چ آسمانے زندہ بین کہائے
 جو قائل موت اوہ ایس روایت اپر عمل کماندے
 جے موت پہی اوسدی منی عبادے تا ہی حرج نہ کالی
 مگر صحیح ایہو جو جنت اندر عیش کماوے
 آپ مسیح بننے نوں مرزے سو سو مکر جگائے
 وفات د معنی نیندر ثابت ہویا جے قرآنوں
 وَاقْتُلُوهُ وَاصْلَبُوهُ لَنْ نُخَذِّقَهُ
 وَدَافِعَكَ اِلٰى اَیَّامٍ مَّتَوْنِیْ تَسْ اَ خْضَر
 جے معنی کرن وفات اسدا اوہ تا ہی حرج نہ کالی
 وفات دینے والا میں تینوں وقت تیرا جد آیا
 بعد رفیع آسمانوں اتر فوت ہوسی اوہ یارو
 وَدَافِعَكَ اِیْہِ عِیْسٰی نُوْرِبِ جِو اِپْنِے وِل کھڑیا
 لفظ مکان مریح قرآنی ہور بلند فرمایا
 مکان بلند تائیں مرزائی منجی تیک ایجا ند
 تا رفیع خدای خلقت نالوں ڈانڈی عاجز ہوئی
 جنگا قدر رفیع داکستانے وچ ایس رفیع دے
 کرن تادیل رفیع وچ مویاں منجھے تے چک ہیریا
 جو تفسیر کستی مرزایاں کوئی نہیں ابخ کردا
 وَبِالْآخِرَةِ اَنْتُمْ یُوْقِنُوْنَ کِنُوْر اِس تَجْبٰی وِجْمٰی بِنٰی
 جلد ہیوں وچ بعد فرستوں لکھی عقیقہ یائیں

تا قبض کیتی روح اوسدی چوتھے انبر ملک الہی
 نالے وچ خلاصے ہی ہور لکھدے میں سوکا
 چھپے ذکر اور بناندا ہویا مومن دیکھہ تھامی
 تے موت ادریس اندر ہے اختلاف پیار جگا
 جو قائل زندگی اوہ روایت پہلی پیش لکاندے
 چوتھے وچ آسمان اوہ ہی ہے ثابت ہویا یہاں
 بہادیں مرزائی جہک مارے جوڑ تادیل سناو
 کلھے وچ متوفیک دے جبکہ رے ناقص پائے
 ہی معنی پورا کرنا شے دا ہے ثابت فرقانوں
 ناہ قتل ہویا ناہ سولی چڑھیا اوہ مجب خدائی
 ایہہ اگے چھپے دوویں کلھے لکھدے میں اوجاگر
 متوفی اسم فاعل اس معنی ہوندا ہے نوح یہاں
 بعد قتل وچال جو تیرے ہتھوں ایہہ کم پایا
 نالی قرآن حدیثاں مسلہ باہجوں شک شمارو
 وَرَفَعْنَاہُ مَّکَانَ عَلٰیآ اَبَاحِصْ ادریسے اڑیا
 مکان بلند اپر رب اوس نوں قدر نال چڑھایا
 تے رفیع انگریز جہاز تری سیلاں تھیں اوہ وہ جانے
 اوہ کپڑے تن میل خدای رفیع تے تڑپوں
 ہر کوئی رلدا کیا تخصیص ہی وچ اصل رفیع دے
 سمجھہ قرآن سندی ابخ رکھدے راہ کفر دا پھریا
 نہ رب دا خون نہ خون مرن دانہ کجہ روز جزا
 جو مرزے تے اتری توں شریعت ہور جگالی
 جس تھیں ثابت ہویا مرزا کافر وڈا ہویا میں

اُولٰٓئِكَ الَّذِیْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَیْہِم مِّنَ النَّبِیِّیْنَ مِنْ ذُرِّیَّةِ اٰدَمَ
 یہ لوگ ہیں جو انعام کیا اللہ نے اوپر ان کے پیغمبروں سے اولاد آدم کے سے
 وَمِنْ حَمَلْنَاہُمْ نُوْحًا وَمِنْ ذُرِّیَّةِ اِبْرٰہِیْمَ وَاِسْرٰءِیْلَ
 اور ان لوگوں سے کہ چڑھایا ہم نے ساتھ نوح کے اور اولاد ابراہیم اور اسرائیل کے سے

منجھے تھیں جو تھیں انبر ملک الہی کے ساتھ نوح کے اور اولاد ابراہیم اور اسرائیل کے سے

وَمَنْ هَدَيْتَنَا وَاجْتَبَيْتَنَا لَإِذْ أَنْتَ عَلَيْنَا أُمْتٌ فَاصْبِرْ ۗ وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ ۚ إِنَّكَ عَلَىٰ عُرْسٍ مُّجْتَمِعَةٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ ۚ إِنَّكَ عَلَىٰ عُرْسٍ مُّجْتَمِعَةٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ ۚ إِنَّكَ عَلَىٰ عُرْسٍ مُّجْتَمِعَةٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ

نعمتوں اور بدیوں اور نساں اور پر سوہاں میں زیادوں
 تے ابراہیم نے اسرائیل اولادوں اہل ایمانوں
 جاں ربدیاں آنتاں سنن تا سجدہ روندہ و گن جیتے
 جو آدم تہیں لگ نوح تک جتنی خافت ہوئی سوتی
 اور لیس اتے نوح جو سہہ اینساں نبی سہو رحمانی
 تے اسمعیل اسحاق پچھاں خلیل اولاد شمار کے
 با سجدہ اینساں سہو نبی تا صالح و حج ہدینا شادان
 علامت سہو ایمان اوہ روندے سجدہ کرن خدائی
 ایہہ مذہب فقہار حنیفہ عمل تمناں ارجح پایا
 عمر کسا سجدہ ہو یا بررونا کتہہ گیا تے

ایہہ لوگ جہاندا ذکر نبیاں تہیں سہہ آدم زادوں
 و حج کشتی نوح چاہر اور نساں دنا امن طوبیالوں
 تے جہناں اسال ہدایت کیتی خلق و جوں جن لیتے
 سہرہ قسم انسان جو نیک اوس آت شامل ہوئی
 مِنَ النَّبِيِّينَ دے اندر اوہ شامل سہہ جانی
 اوہ ذر تہہ آدم و حج سہو وقت اور سجدہ تک سارے
 تے اسرائیلی نبی تامی اوہ یعقوب اولادوں
 ایس طریقوں آت سہہ نول شامل ہوئی ہسانی
 تے اس آت و آخر سجدہ کرنا واجب آیا
 ایہہ آت عمر شری تا سہہ نے سجدہ کیتا سہی

فَخَلَفَ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ خَلْفًا أَدْعَاوُ الصَّلَاةِ وَأَتَقُوا النَّهْيَ فَمَسُوا الْقُبُورَ غِيَاةً
 پس بالئین سہو پیچھے اونکے بڑے لوگ کہ خالیے کیا اونہوں نے نماز کو اور پیروی کی خواہش کی پس البتہ علامات کر نیچے غی کی

ترک نمازاں تابع شہوت ملسن غی فساداں
 بری اولادنا خلف نالائق کرن گناہ زبولوں
 بندے شہوت حرص ہوا کہ راہ اپہے مردے
 حق حقوق خدا سہو بندیاں بنن نال ارادت
 ناقربانی کرن نبی دی داخل اس و حج ساری
 سخت ڈونگہائی کسانا اوس درج و ڈونگہائی کنڈر
 ناپسوتے اوستادان عاق سپن گئے اوسوج ڈانڈے
 ایہہ مجرم سہہ اوس جنگل و حج سن خازن و حج کنڈر
 کہوہ اس نام جنیم آتش شہرک لگس فرمایا
 و حج بمالم خازن راوی کعب پیارا تسدا

پیرنگر اونہاندے گدی بیٹن نالائق اولادوں
 خلف نال زبرد نیک اولاد تے لام سکولوں
 تارک فرض نمازوں یا و حج وقتاں ادا نکر دے
 پس شراب تے جو اکھین کرن زناہ لواطت
 غیبت جو ہوشہ شہادت کوشی کیر غور بیماری
 بن مسعود کیتا غی اک میدان جنیم اندر
 ابن عباس کیتا اوہ جنگل سہہ تہیں گرم زیادے
 جو سدا زناہ یا خمر بیاج یا شہوت شہادت دیندا
 پیپ لہو جاری و حج اوسیک قول عطا دا آیا
 جاں دوزخ دی آگ مدہم ہووے تا کیوں در او سدا

لَا هُنَّ قَابِ قَوْسٍ وَاهِنٌ وَعَمَلٌ صَالِحٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يظلمونَ شَيْئًا
 مگر جنت تو بہ کی اور ایمان لایا اور عمل کیا اچھا پس یہ لوگ داخل ہونگے بہشت میں اور نہ ظلم کئے جاوینگے کچھ

تے ایمان صحیح کرہ چھپوں چنگے عمل کماوے

پر جو کفر عقیدوں تائب ہوا ایمان لیاوے

<p>ایسا وہ لوگ جو درج بہشتاں داخل ہوئے جا کے ضائع کریں نماز تائیں اتھہ کفر دسا و بہائی شافعی حنبلی تائیں بے نمازاں کا فر کہندے وَ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُضَيِّعَ أَيْمَانَكُمْ إِيْمَانُ نَمَازِ تَبَاتِي کفر مجھے ناشکری اتھہ کفر حقیقی تائیں ایسے جلد اول و چہ سلسلہ دسیا کفر نہ پوندا بہادریں</p>	<p>کہہ نہ ظلم کچھیں عمل آہٹا کے بدی و دنا کے صَنَ تَرَكَ الصَّلَاةَ خَبْرٌ دَلَّ جَوِيں تہو تے پائی پر مطلق ترک نہ کفر جہدوں لگ صَا الْكَافِرُ وَ هُنَا و چہ سَقُولُ پارسے دے یار دغور کرے ہر کائی وَ اشْكُرْ فِطْرًا وَ لَا تَكْفُرْ بِرُؤْسِ الْقُرْآنِ بَقْرَةَ وَ چہ پائیں پر کفر قریب جاندا ہر سمجھیں بے نماز نہتادیں</p>
---	--

جَنَّتِ عَدْنِ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّهُ كَانَ وَعْدًا مَقْتَبًا
بہشت ہمیشہ رہنے کی وہ جو وعدہ کیا ہے رحمن نے بندوں اپنے کے ساتھ غیب کی تحقیق ہے وعدہ اس کا لایا ہوا

اور بارغ ہمیشہ جو وعدہ کیتا اللہ بندیاں تائیں بن دیکھے ہے وعدہ آون والا شک و رائیں

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ فِيهَا مِمَّا بَكَرْتُمْ وَعَشِيًّا
نہیں سنی گئی سبج اسکے بیچودہ مگر سلام اور واسطے اونکے ہے رزق اونکا سبج اونکے صبح اور شام
تلك الْجَنَّةِ الَّتِي نُودِيَ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا
پر وہ بہشت ہے کہ وارث کرتے ہیں ہم اس کا بندوں اپنے سے وہ جو ہے پر سیزگار

<p>و چہ جنت سنن نہ بات بیچودہ با سبج سلام دعائیں ہے ایسے بہشت جو وارث اسدا کرے تقیانوں و رتے کان جو ہیں بے کافی صحت نسب پیارے کو عملاں نال نہ جنت پاوے با سبج فضل رحمانی قریش آیاں کہہ گلاں چھپیاں پاسوں حضرت تائیں</p>	<p>تے کان اونہاندے رزق تہناں و چہ اسدا سبج ساڈے بندیاں تہیں جو ڈریا آدم بیسیاں شانوں جنت کان تو ہیں بے کافی فقط ایمان سبب بارے شان نزول اگلی آیت دا کنوں کبیر چھپائی بن النشا واللہ وعدہ کیتا و حی ہولی بندتائیں</p>
---	--

وَ كَانَتْ نَزْلًا لِأَبَائِهِمْ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا
اور نہیں ترے ہم مگر ساتھ حکم رب ترے کے واسطے اسکے ہے جو آگے ہمارے ہے اور جو کچھ پیچھے ہمارے ہے
وَ مَا بَيْنَ ذَلِكَ وَ مَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا
اور جو کچھ درمیان اسکے ہے اور نہیں پروردگار تیرا

<p>تے ہمیں مول نہ اتران مگر اس حکم سہو کہ جدر بد تے نہیں تیرا رب بہن نار اکیوں اوہ کسے دسا جو نبی کیسا کیوں بہت نہ آویں میں دل جبرائیل کہن گئی دن و حی نہ آیادت بعد جاں آیا کروا عرض مینوں ہی حضرت ملنے حسب زیادہ اگے چھے کنوں مرادوں دہرت آسمان ایسانی</p>	<p>جو آگے پیچھے ساڈے تے جو و چہ اونہاں مالک سبب فَا وَرَدَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى تون نکر کریں کیوں پیار عرض کیتی میں شوق مگر بن حکم نہ ہووے حیلہ فرمایا تون دیر لائی کیوں مینوں غم و چہ پایا مگر اس حکم بناں رحمانے کیونکر ہواں آمادہ جو زمین فرشتیاں اگے ہوندے فلک مگر رہ جائی</p>
---	---

تے میں الخ بہت اول کار بعد اس آیت سے اس طرح ہے کہ دل آیت میں ذکر تھا کہ جنت خدا کے فضل و عطا کے بانی پر صرف آیت

<p>جاں میوں چرمن اپر تازین پچھتاں آگے پچھ دنیا عقبی آگے برزخ وچ انہاں دے یہود جو گلاں چھیاں تن اوہ روح سوال کرنیہ نہ انشاء اللہ نبی کیسا کل دساں گا فرمایا جیویں آیاک تجھ بندیاں دلوں رب کلام اتواری</p>	<p>تے بائین جو سنبہ زمین آسمانے کریں پکیرے کلام ملنگ ہے یا جنتیاں دا ذکر بنا ندے کبف اصحاب نے ذوالقرنینوں خبراں غیب پوچھن تاکئی دن بعد وحی سن آنت لیکے آیا جواب توں جبریل دلوں رب فرمایا اظہاری</p>
--	---

رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَفَابَيْتِنٰمَآ فَاَعْبُدْهُ لَا وَاَصْطِرْ لِعِبَادَتِهٖ هَلْ يَعْلَمُ لَهٗ سَمِيًا
پروردگار آسمانوں کا اور زمین کا اور اوسپر کا کہ دریاں اوسکے ہے پس عبادت کر اوسکو اور صبر کرو واسطے عبادت اوسکے کہ کما جانتے تو واسطے

<p>اوہ رب زمین آسمان دا تے جو کجہ وچ اوہناں دے جو وچ عبادت سختیاں آون سبہ تے صبر کما میں جاں نام اندر کوئی نہیں شریک تاج عظیم عبادت ذاتی اسم خدا و اللہ کسے نہ شرکت پائی</p>	<p>عبادت کر رہدی تے اوسپر کرتوں صبر سو مانڈے جانے سلا کوئی مہنام نہ ہے کارن رب سائیں کون شریک ہو اوسد وچ نو حید سعادت نال صفات ہوئے کجہ متصف طور مجازوں بیائی</p>
--	---

وَيَقُولُ الْاِنْسَانُ اِذَا هَامَتْ لَسُوْفَ اٰخِرِ حَيٰتِهٖ اَوْ لَا يَذْكُرُ الْاِنْسَانَ
اور کہتا ہے آدمی کیسا جب مرجاؤں گا میں البتہ نکالا جاؤں گا میں زندہ کیسا نہیں یاد کرنا
نَسَانُ اِذَا خَلَقْنٰهُ مِنْ قَبْلُ وَكَمْ يَكُ شَيْئًا
انسان یہ کہ سننے پیدا کیا تھا اوسکو پہلے اس سے اور نہ تھا کجہ

<p>تے کہندا ہے انسان پہلا جد دنیا تہیں مرجاواں بندہ یاد نہ کردا پہلے کیونکر اوس او پایا آئی بن خلف جو کا فرزندہ ہونوں منکر ساہی</p>	<p>مروت زندہ ہو کے کیونکر قبروں باہر آواں جاں کجہ چیز نہ میسی ہن کیوں شکل اوس دسیا مر کے بہر اوسدے رد اندر دسیا نوح الہی</p>
---	--

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيْطٰنَ ثُمَّ لَنَنْحَضَنَّ عَنْهُمْ فَوْسَکًا مَّخُولًا وَهُمْ
پس قسم ہے رب تیرے کہ البتہ اکھٹا کریں گے ہم اوسکو ساتھ شیطانوں کے پھر حافر کریں ہم
حَتّٰی اَنْ نَّزَعَنَ مِنْ كُلِّ سِبْعَةٍ اَيُّهُمْ اَشَدُّ عَلٰی السَّرْحٰنِ
زائوں پر گرتے ہو پھر البتہ کینچ لیویں گے ہم ہر جماعت سے جو نساؤں میں سے اشد ہے اوپر بار تھانے کے
عْتِيًّا ثُمَّ لَنَحْنُ اَعْلَمُ بِالَّذِيْنَ هُمْ اَوْ لِي بِهَا صِلِيًّا
سرکشی میں پھر البتہ ہم خوب جانتے میں اون لوگوں کو بہت لائق ہیں ساتھ اوسکے داخل ہونے میں

<p>رب تیرے دی قسم اٹھاواں گے اونساں نال شیطاناں پھر اسیں کینچ لوواں گے ہر ہر فرقے کنوں کفارواں</p>	<p>پھر حافر کرن دوزخ گوڈے گوڈیاں بہار ناداں جیہڑا سرکش سخت خدا تھیں اندر کفر اشراواں</p>
--	--

خبر کبیر میں ملتا لہذا اس آیت میں عبادت میں صبر اور ثابت قدمی کا ذکر فرمایا خلاصہ

دوزخ دڑنے دے جو لائق خوب اسیں تہنا جان
پر کافر دے نال سنگل وچ سوناں تہ شیطانی

پھر حاضر کردو رخ گردے گوڈیاں بہار ناوان
گردہ جنم گوڈیاں برنے ٹنگے نال زبانی

وَإِنْ مِّنكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ۖ ثُمَّ نُنَجِّي
اور نہیں کوئی تم میں سے مگر گذرینو لایا ہے اوپر اسکے ہے اوپر پردہ گازی کی لازم ادا کیا گیا پھر نجات دیونگے ہم

الَّذِينَ اتَّقَوْا ۗ قَدْ وَالَّذِينَ فِيهَا جَحِيمًا

ان کو جو پرہیزگاری کرتے ہیں اور جو ڈر دیونگے ہم ظالموں کو بیچ اسکے ترے ہونے

تے نہیں تہاں تہیں مگر اوہ گزرن والا دوزخ تہیں
پہر اسیں کراں خلاصی اوستہیں متیقانہ تہیں
ضمیر جو وارد ہا دے اندر دوزخ دیول لاندے
پہر اہل سنت داند سب اوس نول گزرن ہا سارے
جابر نے عبد اللہ کو لول ایہ روایت لیاندی
پہر کرے سلمان روایت شاہ رسل فرمایا
پر دوزخ اگ ٹہنڈی ہوسی کارن اہل ایمان
مومن جاں پل گزرن دوزخ کرسی حال پوکارا
ایستوں تیک جو مومن سردیوں دوزخ کرے پوکارا
حافظ محمد لکھوی دس سن لکھویں شعر لیادوں
جو کلمہ گو آتش تہیں نکلن جس دل خون بہلیا
ہی جس دل ذرے جتنی جز ایمان نبی فرماوے
ایہ دد شعر اوہک بتلاون کلمہ گو سب یارا
تے پیلے لکھ چکا ہن کلمہ گو سب مشرک ہونے
ایہ معتزلہ داند سب ارج و تابیان دے ہتھ آیا
دلیل ادہاندی ایہو آست رب جویں دسیانی
پہر کیلے ایہ نہ جان متقی ہوندا ہے اوہ بہانی
جاں کلمے تو حیدر سندا اوہ دلوں ہو یا اقراری
شکر کون بچنا جز اتقا دی اوہ متقی سداوے
جتنی کہیں دوزخ دڑنے دا وعدہ اسان نہ پایا
حتم و جو بے معنی ایہ کم کرن یقینی آیا

لازم اتے مقرر ایہ کم ہے اوپر رب سا میں
تے چوہن ظالماں نول وچ ڈگے گوڈیاں بہار تہاں
ایہ بہت مفسر کہن اتے اک قیامت طرف لگاندے
پہر اہل ایمان خلاصی پاؤن کافر دوزخ سارے
سارے لوک ہون گے داخل نقل مفسر آندی
چنگے مندے سب نے اوس دہج پونا آیا
جویں خلیل اللہ دے کارن ہونی سی تہ جان
لنگہ جلدی اگ میری تیرا نور بھیاے یارا
پہر مومن نول اوستہیں اللہ دیوے گا چھکارا
کلمہ گو نجات پاؤن جویں ہو بہو سندا
ہی جس دل دانے کنک برابر جز ایمان بہانی
اوہ ہی اوہک دوزخ وچوں جد کہ باہر دے
ذره ایمان جد ہے وچ اوہ ہی پاویکا چھکارا
تے مشرک کان نجات نہ ہرگز سدا جہنم ڈھونے
نال گناہ معتزلہ کافر مسلمانوں بتلایا
متقی باہجہ جنت اندر کافر جاسی کانی
جیڑا بچے شرک تہیں اوہو کلمیوں بہرے گوہی
تاہو یا مؤجد رہیا نہ مشرک متقی نام ابراری
جاں متقی دی جز ہونی اوہ تامون سداوے
کہن ملک تہیں پل لنگے جو گھر رہیا اوہ آیا
انظرار نہ زور کسے دا ریدے اوپر پایا

دوزخ میں برائے اور حق ہوگا

دوسرا حال روکھو

کلمہ گو مسلمانوں کو مشرک کہتا اور اپنے آپ کو رکن

وَإِذَاتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيَّنَّتْ قَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا لَئِنْ أَمْنُوا آتَانِي
 اور جب بڑھی جاتی اور پران کے نشانیوں ہماری ظاہر کئے میں وہ لوگ کہ کافر ہوئے واسطے اون لوگوں کے کہ ایمان لائے کونسا

الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَأَحْسَنُ نَدِيًّا وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ
 دو فرقوں میں سے بہتر ہے جاگہ میں اور بہتر ہے مجلس میں اور کتنے ہلاک کئے ہیں بننے پہلے اہل سے فرقوں سے

هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا وَرِثِيًّا هَلْ مَنَ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ السَّخْمُ
 وہ بہتر میں اسباب میں اور نورد میں کہ جو شخص کہ ہے بیچ گراہی کے پس چاہئے کہ کہنیچے او سکور من

هَلَّا هُوَ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُونَ
 خوب کہنیچا بہانہ کہ جب دیکھیں جو وعدہ دیکھے جاتے ہیں یا عذاب کا اور قیامت کا پس بت جانگے

مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضْعَفُ جُنْدًا هَلْ كُنَّ سَابِغَةً مِّنَ الْمَرْكَبِ فِي الْبَحْرِ

تا اہل ایمانوں پر طعن کر دے اہل انکاروں
 تے بہتر مجلس دلوں آہے اوہ موزی ورج شانوں
 جو بہتر سن اسباب دلوں تے دیکھن ورج شہرتیں
 تے نعمت بہت و دنیا دے تا اوہ راہ اپنی پیندا
 یا اوہ ہول قیامت والا جہول اونہاں تک لیتا
 تے کیڑا لسا فوج دلوں تے یاروں مددگاروں
 پر جد پڑے پکے ہتھ پاوے پر من اسلحہ درد
 دیر گیر دست گیر و مر ترا

جو اسیں امیر تے سرور یاروں بیکیاں مار موکایا
 تنگ گزران تے کافر سو کہے ہر اک فرے اڑا کے
 ایویں تسیں ہلاک ہو سو بے ناہ راہ نیک سدا کے
 تا ہی ہے اوہ مجلس عاجز اندر فکر حیرانی
 دولت مند ایہی ناہ ہوں قید شرع و پاروں
 تے جز یہ بہر یا وقت شرع یا قبر عذاب ناکامی
 جس تھے و اتساں فخر مومن اوس عدلوں چہ اصلا
 تے دولت مندوں عظمت کرنی قتل ہرا ایہ گندا
 ایہ چند روز اخیر فنا خرابی ہے اشہراں
 پہل جاسن جد نظر سیا اوہ حینت عالیشانوں

تے جد پڑیاں جاؤں آتساں ساڈیاں پر کفاروں
 کیڑا درد فرقیوں تہیں بہتر وچ گہر باہر مکانوں
 گروہ ہلاک اسال اوہ کیتے کتے اہل کفر تہیں
 کہہ جو وچ گراہی اوسنوں اللہ مہلت دیندا
 ایتھو تیک عذاب تکن جدا وہ دنیا ورج میتا
 پر حسب جانن گے بد کیڑا منتر لے گہر باروں
 قلمداد دے مغنے مہلت دیندے جلد نہ پیر دے
 تو مشو مغرور بر جسم خدا

دولت دی دڈیائی کردا نفر حارث دا جا یا
 پیسے پرانے جامے میلے گندھ او تے گندھ لائے
 تار بجاو کافر لوں ویا جیونکر اگلے مارے
 مومن بہاویں کل عالم دی پالیوے سلطانی
 کافر بہاویں مجلس بیگہا تا ہی حشر اعتباروں
 دنیا وال عذاب کفاروں قتل شکست غلامی
 ساعت مراد عذاب حشر و گونا گون "ایذامیں"
 تنگ مجلس مومن نوں ہسن دلوں پیمان مندا
 دنیا دولت نعمت راحت جس تے ناز کفاروں
 دنیا وچ کجہ روز غریباں بہاویں تنگ گزرانوں

ذات اللہ

دینار ازین جس دولت تے مان کرن و ڈیائی
 اہر دینا دن چار تے اس جانت ہمیش لکانے
 ہے خازن و چہ جناب لوٹاراں داکم کرداسا ہی
 کہے جناب میری مزدوری بہت ہوئی اس ولے
 کسدا جد لگ نبی اپنے تہیں کرین روگردانی
 قسم خدا دی جے توں مرکے مرکے زندگی پاویں
 مرکے جاں میں جیواں اوڑا دن آویں پاس اسدا

اور سو دشمن بنے انہاں دی دہڑہ دہڑہ کہا سی پائی
 جتنے سدا رہیں کر فکر اوتہوں دا اے ستانے
 عاص و اسل دے اوتہیں سی کجہ کم کروایا سی
 میں سنگاں اوہ دیوے ناہیں پیش نہ کوئی چلے
 تد لگ کچھ دیساں کیہوئم ایہہ کم مشک جسانی
 تا ہی کفر نہ کراں نبی سنگ کافر کیسا اوتہاویں
 مزدوری تد دیساں تا ایہہ آت اتہی کم خدے

خان نزل

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَقِيَّةُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ

اور زیادہ دیتا ہے اللہ ان لوگوں کو کہ راہ پائی ہے راہ پانا اور باقی بہ نیوالیاں نیکیاں بہتر ہیں نزدیک

رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرًا مِّمَّا دَاہَا فَرَعَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأَوْ تَسِينُ

پروردگار تیرے ثواب میں اور بہتر میں پراتی میں آیاتیں دیکھتا تو نے اس شخص کو کہ کافر ہوا آیتوں ہمارے اور کہا تیرے بیجا دنگ

مَا لَأَوْ تَسِينُ مَا لَأَوْ تَسِينُ مَا لَأَوْ تَسِينُ مَا لَأَوْ تَسِينُ

میں مال اور اولاد کیا جاگ آجے غیب کو یا یا ہے نزدیک اللہ کے سے بہتر نہیں ہرگز نہیں

مَا يَقُولُ وَمَنْ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدَّاهُ وَنَرْتُهُ فَا يَقُولُ وَيَا تَسِينَا

جو کہتا ہے وہ اور کہا کرینگے ہم اسکو عذاب میں لبا کرنا اور وارث کرینگے ہم اسکو اور پھر کہتا ہے اور آدنگا ہمارا

فَرُدَّاهُ وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهًا لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ۗ كَذَّابًا

ایلا اور پکڑنے میں وہ سوائے اللہ کے معبود تو کہ ہودے واسطے انکے عزت ہرگز نہیں

سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ۗ الْذُّرَّاءُ الَّذِينَ أَرْسَلْنَا

یہ اللہ کفر کرینگے ساتھ عبادت انکی کے اور ہودے پکڑے رہت اور انکی مخالف کیا ہیں دیکھتا تو نے یہ کیسی جاننے

الشَّيَاطِينِ عَلَى الْكَافِرِينَ تَوَعَّدُهُمْ بِآزَابِهِمْ فَلَا تَجْعَلُ عَلَيْهِمْ مَتَاعًا ۗ

شیطانوں کو اور کافروں کے بدکانے میں انکو بدکانی کر بس مت جلدی کر اور ان کے سوائے اسکے نہیں کہ

تے باقیات جو نیک بہتر اوہ پاس تیرے سب آدے
 کیا توں ڈہٹا نہیں پیاریا بن و نمل گفرالوں
 تے کیہوس مویاں ہی میں لمسی مال اولاد مویا
 اہر ہرگز نہیں آسیں ہرگز لیںدے جو کجہ اوس الایا
 تے وارث ہو وانگے اسیں ہو اوہ کسدا مال اولاد
 تے کفار ال معبود بناے یا بچوں اک خدا دے

تے اہل ہدایت تا میں رب ہدایت ہو رو دنا وے
 ثواب دلوں تے نیک انجاموں بہتر ہر حالوں
 جس نے آساں مال اسدا یاں ہے انکار کدایا
 کیا کافر عیب جانا یا اوسنے رب تہیں حمد کرایا
 تے کچاں گے اسیں اوسنوں کہچن و چہ خدا فریاد
 تے اوہ کافر تہا کلا اوسی پاس اسدا دے

یہ اللہ کفر کرینگے ساتھ عبادت انکی کے اور ہودے پکڑے رہت اور انکی مخالف کیا ہیں دیکھتا تو نے یہ کیسی جاننے

وَكَلَّاهُمْ مِّن قَرْنٍ هَلْ أَحْسَبُ مِنْهُم مِّنَ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ دِكْرًا
 از بہت ہلاک کئے میں ہننے پہلے اتنے قرن کیا دیکھا ہے تو نے انہیں کسی کو یا سنتا ہے واسطے اونکے کھشکا

تا اوسکے مال دیوں خوشخبری متقیان نول میری
 نول دیکھیں اونہاں دچوں کسے یا کہہ گئے بدکاروں
 دیدہ اونہاں خوشخبری جنت کے محبوب ہمارے
 اونہاں ڈر اوزخ کے دکھوں جاگ بگری زیاد
 ڈر پاؤں جویں لازم خوشخبری توں خوب سناؤ
 اچھا ہلاک کیسا جنہاں سنوں آواز نہیں اکو ارا
 جاں اونہاں ایسہ حالت پر نہیں کون حسابوں
 طے شروع اوسیدن کیتی رحمت ہوئی خداؤ

اساں ٹیک قرآن آسان نبایا اندر بولی تیری
 تے کتنے قرن ہلاک کیتے اساں پہل انہاں کفاروں
 جو نافرمانی کفروں شرکوں بچدے رہن سونا کے
 تے جو جگر الو منکرنا حق اڑدے پرن فساد
 جس آوے قرآن ادہ لوکاں امر نہی تبلاؤ
 رکن آواز جو مخفی چھو ہیلیاں اونہاں کفاروں
 پتہ نشان نہ رہیا اونہاں ایسے چپ کرائے
 سورت مریم ختم ہوئی سن رب کے فضل عطاؤ

تفسیر سورہ طہ

خواص

سورہ طہ سے لے کر اسماء الحسنی تک۔ خاصیت ان آیتوں کی نیک بختی اور ترقی مال اور برکت و اطاعت باری تعالیٰ ہے پس جو شخص ان کو سنگ مرمر یا چینی یا بلور کی رکابی یا پیالہ میں زعفران اور کافور اور عرق کلاب سے گھس کر رکھے اور زعفران زیتون سے دہیڑا لے اور کچھ بتر بھی اس میں ملا دے اور اس سے اپنے ہنہ اور بہوٹوں پر لے تو جو کوئی اسے دیکھے عزت اور محبت کرے اور قبولیت کو پہنچے اور مرتبہ بلند ہو۔ تو لہلال و سیدر تک من الجبال سے امتا تک یہ آیتیں پھوڑوں اور زخموں اور جو چیز بدن پر ظاہر ہو جو شخص ان کو پاک برتن میں لکھے اس کو روغن بکامن اور نفج سے دہیڑو کر جسم پر لے تو حکم خدا تعالیٰ اچھا ہوگا اور تزلزلہ تعالیٰ ولا تمدن عینیگ لے ما متعابہ از واجامنه سے والما قبت للفقوی تک اس کو رکھے اور ان پر لٹکا دے تو اسکی شادی ہو جاوے گی اور اگر عورتوں کو بہت جھانکتا ہے تو اسکی نظر ان سے رک جاوے گی اور اگر بہت بھول جائیگی بیماری ہو تو نسیان جا تا رہے گا۔ اور اگر بیمار ہو تو شفا پادے گا جو شخص سورہ طہ کو لکھ کر ریشمی سبز کپڑے میں لپیٹ کر پاس رکھے گا تو اگر نکاح کا پیغام بھیجے گا یا دشمن نہیں صلہ کرانے جائے گا تو کامیاب ہوگا اور اگر اس کو بی بیوے تو گوبادشا سے مطلب تو حاصل ہوگا اور جس عورت کی شادی نہ ہوئی ہو اس کو اس کے پانی سے غسل دیں تو نکاح ہو

۹۵۵۵۷	۹۵۵۵۸	۹۵۵۵۹	۹۵۵۶۰
۹۵۵۶۱	۹۵۵۶۲	۹۵۵۶۳	۹۵۵۶۴
۹۵۵۶۵	۹۵۵۶۶	۹۵۵۶۷	۹۵۵۶۸
۹۵۵۶۹	۹۵۵۷۰	۹۵۵۷۱	۹۵۵۷۲

اچھی طرح یا سانی ہو جائے گا۔ درر النظیم ص ۱۲۱۔
 اور جو شخص اسکا نقش لکھ کر پاس رکھے گا وہ جادو کرے یا دیکھا

رابطہ و تعلق سورہ طہ کا ساتھ سورہ مریم علیہا السلام کے

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 شروع کرتا ہوں ساتھ نام اللہ بخشش کرنے والا ہے

کامل مہر محبت والا پالے آخر تائیں
 اک ہزار تے چہ سو اکتالی اس کلمے سارے
 خازن کے و برج محی السنۃ کرد انقل تمامی
 یا نادی یا معنی اس یا ربیل نبی رحمانی
 یا سریانی یا قبطی بولی و برج ایہہ کلمہ آیا
 طہ دا ایہہ جان خطاب نبی نول ہے مرغوبا

نام اللہ کا مال شروع جو ہے بخشش و اسائیں
 طہ کے اتری آتیاں اک سو پنتی پیارے
 پنج ہزار تے دو سو بیالی اس حرف گرامی
 طہ نام خدادے ناموں طا طا ہر ہے جانی
 یا معنی یا انسان اسدا و برج خازن کے فرمایا
 یا طہور مطہر طاہر یا نادی مجھو با

طہ مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَىٰ ۝ نینس تارا بنے او پر تیرے قرآن تو کر کے کہنے کو

مگر نصیحت ہے اس کان جو ڈرے کنوں رب سائیں
 و برج شروع اسلام ایہہ سورہ نازل ہوئی جا گو ایسا
 ساری رات کہلو کے سچے قدم شہہ اسرائیل
 اک اکس کا فر طعنے مارن دیکہ عبادت تائیں
 نوال طریق نکالیا تا ایہہ دیکہ قضیتے پاسے
 بلکہ دو مال جہانال دی آساں نعمت ہووے نصیب
 اتے سعادت دو عالم دی ثابت اسو برج ہوئی

ناہ مینوں گبلیا قرآن جو پادیں دیکہ ایڈائیں
 تشقی معنی غم رنج سختی تکلیفان اور گبلیا یاں
 و برج عبادت محنت سخت نبی دی دیکہ کفارال
 تارن فرمایا پیار یا ایڈی سختی مول نہ چائیں
 یودا دے دارستہ چہڈ کے عبد اللہ کے جائے
 یا اے مومنینوں رہسو نہیں محروم اتے نیلیسوں
 برحالت و برج آت اندر نفی شقاوت ہوئی

الَّا تَذَكَّرُ ۝ لَمْ يَخْشَىٰ ۝ تَنْزِيلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمٰوٰتِ
 مگر نصیحت واسطے اس شخص کے ڈرنا ہے اتارنے کر اس شخص کی طرف سے کہ جس نے پیدا کیا ہے زمین اور آسمان کو

الْعُلَىٰ ۝ الرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰی ۝ بلند رحمان او پر عرش کے قرار پکرا اونے

غالب ہو یا رحمن عرش تے سپہ کے حکم چلائے
 استوی عرش اتے اعرف اندر اس حال بتایا

قرآن تارا یا جس نے انبر دہرت بلند او پائے
 آل عمران دے شروع اندر ایہہ شبہ تہیں آیا

كُلٌّ فِي الْكُلُوْبِ وَالسَّمٰوٰتِ وَفِي الْأَرْضِ وَفِي الْأَرْضِ وَفِي الْأَرْضِ وَفِي الْأَرْضِ ۝
 واسطے اس کے ہے جو کچھ آسمانوں کے اور جو کچھ زمین کے ہے اور جو کچھ میان اون و نول کے ہے اور جو کچھ گلی مٹی کے ہے

ان تجہر بالقول فانہ یعلم السر و اخفیہ

اگر بولا کر کہے تو بات بس تحقیق وہ جانتا ہے چہی سید کو اور بیت چہی کو

ہے انبردہرت اندر سب ربدرا ہی جو دوہاں دجالے
 تے جے توں ظاہر بات کہیں رب کیونکر اوہ نہ جانے
 ملک جنت آسمانی دوویں ہی جوشل اونہا نہ
 کہاناں اتے انگوریاں سور خیاں برزند جزدے
 توں اچی بات کہیں تا اوہیں فائدہ کوئی نہ آدے

تے جو کجہ تے زمین کھی ہے ملک خدا ہر حالے
 اوہ بہت لکی گل جانے سبہ دل کے بہت چھانے
 تے حشرات الارض زمین ورج رہندے من تہاندے
 تے گل دے پیٹھ سوانہیرے کھی رسدی سور تہاندے
 اوہ چھی چھپائی ہر شے اتے علم تامی پا دے

اللہ لا الہ الا هو ط لہ الاسماء الحسنیۃ اللہ ہے کہ نہیں کوئی معبود مگر وہ واسطے اسکے نام اچھے

ہے اک اللہ معبود سوا اوس سور الہ نہ کا ئی

نام اوسکے سب سوئے اس تفسیر گئی ہو بہائی

وَهَلْ آتَكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ ۗ إِذْ وَافَا قَالًا ۗ لَأَهْلِي أَمْ كُنْتُمُ الْيَتَامَىٰ
 اور کیا آئی ہے تیریاں بات موسیٰ کی جسوقت دیکھی ادسنے آگ پس کیا واسطے اہل اپنے کے رہ جاؤ تحقیق مینے دیکھی ہے
 نَادَا لَعَلِّي آتَيْتُكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ ۖ أَوْ أَجْدًا ۚ عَلَى النَّارِ ۚ هُدًى مِّنَ
 آگ شانہ کہ لے آؤں میں تمہارے پاس اوسیں سے انگاری یا پاؤں میں اور پر آگ کے راہ بتانے والا

سہلا آئی ہے گل موسیٰ دی تہدہ جاں اوس آگ مسائی
 اوس وچوں لے مت کجہ آتش تیریاں لیاواں
 جاں موسیٰ فرعونوں ڈر کے گیا مداین و لے
 مدت چھپے ہیر مہرول کیتا مڑان ارادہ
 آبادی چھڈ جنگل ویرانے دے وچدی جانے
 وسیا مینہہ ہنیری گہلی پالا سردی ڈاہدی
 آگ نکاٹن وا اوس و پلے موسیٰ زور لگایا
 ادہر او دہر ہر ہر پاسے ہو متیر و ہندے
 بی بی کہہ تسلی میں لیا دیواں آگ تسانوں
 نور سندا اک تھم دسایا لو اوسدی ہر پاسے
 نالے آگ دے اوہ سارے گلگ کردی ظاہر
 آگ ڈٹھی اوہ طرد و لے سبند رختوں بلدی
 اوہ ورج حقیقت نور مہی جے موسیٰ آتش جاتا
 جوں جوں ہووے آگ ناں موسیٰ اوہ آگ دور ہا
 نالے اوس آتش کے اندر ملک پر سن تسلیاں
 ناؤنشان دہولیں دا کوئی آگ نہیں نظر نہ آدے

تا آکیسوس ہر بی بی نوں آگ نظر مری وچ آئی
 پاراہ دیکھاں کوئی اوس آتش دن آؤن سکاواں
 شعیب نبی کے پیٹے کے سنگ عقہ ہو یا اوس پہلے
 بی بی اپنی نوں لے چلے پر فرعونوں ڈر و ا
 اک جنگل وچ ٹردیاں ٹردیاں شام ہی فرماندے
 اوس سختی وچ بی بی نوں آڑہ دی پٹیر و بانڈی
 پر آگ مول نہ نکلی ڈا ہڈا جیرانی وچ آیا
 لو لگی اک طرف سمجھ آگ بی بی نوں فرمندی
 جاں پہنچے اوسجانی دیکھی قدرت عجب انوں
 دہردی جاوے چار چوپہرے اپر پہنچے خاھے
 دکہر دے سر سبز نالے آگ شعلے اوستیں باہر
 آگ سفید نہ سارے رکہے نوں جیرانی اس گل دی
 اوسوں موسیٰ شریا لگھاں دا اک پکڑ موٹا
 پیچھے شے تا پرت پورے اوہ رنگ عجیب دکھاوے
 جیوں وچ اگلی آنت اسدیاں سویاں نے نظر کھا
 لو، چو فرنگی دے وانگوں رکہوں نکل سداوے

تفسیر موسیٰ علیہ السلام

خبر اولیٰ حضرت موسیٰ علیہ السلام

اس حیرت و وح ڈر دے کہندے چاہیسا چھاپا

شوق نہ مڑنے و تا اوڑک رکھیا قدم اگاٹاں

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ يَمْوَسِيَّ اِنِّيْ اَفَاذُكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ اِنَّكَ بِالْوَادِ

پس جب آیا اوکے پاس پوکارا گیا اے موسیٰ تحقیق میں ہوں پروردگار تیرا پس اتار ڈال دونوں جوتیاں اپنی پس تحقیق تو سچ میدان

اے موسیٰ ٹھیک تیراٹاں میں رب جتیاں لہا پھریا
 ہے نام طوئی خیلک داعکر مہ کنوں روات آدے
 موسیٰ دے جواب خدا یا سدے کون اسجانی
 رب کیہا میں اگے پچھے ہی اُپرناں ہنا دے
 جو اللہ با سبجہ تسلا نہیں ایہ اطمینان جو آنی
 بن مسعود کیہا اودہ آیاں مردے گدے چھاہتیں
 تے عکر مہ ہور مجاہد کولوں خازن کرے اشارا
 تا پاک زمیں دی خاک قدم لگ برکت دافر پاک
 جو کر دے سلف طوان کعبے واپس دیں ننگے چنگے
 تے کل مسیتاں حکم کعبے وچ ظاہر نظری آدے
 موسیٰ دے لگ قدم ننگے اودہ برکت پاو دیوے
 مانی اوسدی قدموں نالے برکت پھرے کر مہتیں
 حیوں وچ بقر سورت دے آیا ذکر شریف افاد
 غار اندر جو رہے اودہ آستال رب دیاں
 منکر جو آیات اتوں اودہ کافر رہے جانے
 کرنے گم نشان اونہاندے ہوندی ظلم خرابی
 ملک آہے جس جگہ پیردے اُپر سراں سوٹارے
 اودہ روئے اصحاباں دے دیاون ظلموں کرن خرابی
 کفاراں دا ٹولہ ہے ایہ سخت بے دین خرابی
 دیوبندی ہی نال ایہنا ندے رملل بیٹھے وہی
 کیہا جو اوس دختوں موسیٰ ملی آواز دنا لے
 پس ملک کہے میں اللہ جان تا مسد صاف دسیا
 تا جگر نہیں تعجب اس وچ سچ اس قول شمار د
 جتی لاسن افضل فرضیں جے اودہ پاک رکھاند

پہر جو آتش کول آیا توں اوسنوں رب پوکار یا
 توں ٹھیک آیوں وچ پاک میدان جو نام طوی سدراک
 وہب کیہا آواز دختوں ایہ موسیٰ نوں آئی
 سناں کلام پیا پر گل کتندہ نظر نہ آدے
 نفس تیرے تیں اللہ تیرا نیرے ٹھیک چھاپنی
 جتیاں کیوں لہایاں اللہ موسیٰ دے قد لہتیں
 اودہ پاک مقام آتا تا جوڑے پچھاں لہائے یارا
 اس کارن جوڑا موسیٰ دے قدموں رب لہائے
 پاکاں جاٹیں پاک خدا دے ہو گئے پیردے ننگے
 تے کرے قران دلالت کعبے دی تعظیم کرادے
 تے موسیٰ لہایا جوڑا تا اودہ جگہ مبارک تہیوے
 صفا مردہ حیویں برکت پانی اسمعیل قدم تہیں
 اِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ هُوَ گئے اودہ شان خدا دے
 اِنَّ اَصْحَابَ الْكُهْفِ وَالرَّقِیْمِ كَانُوْا مِنْ اٰیَاتِنَا عَجَبًا
 فَكَفَرُوْا بِاٰیَاتِنَا هُمْ اَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ وچ قرانے
 خدا دے ولیاں دے ونا روئے منکر سو ونا بی
 تے جوڑا موسیٰ سندا آتا وچ تابوت پیارے
 ہن ایت زمانے نجدیاں فرقہ جنہاں کہن ونا بی
 روئے حضرت دے نوں وڈا بت کہن مرداری
 جیڑا ایساں چکا جانے اودہ ہی وچ گرا ہی
 اسمعیل جو دہلی والا وچ مراط کتا لے
 اودہ آواز ملک دا ایسی آپ نہ سی رب آیا
 اس درجے واولی کہے جے میں ناں اللہ یارو
 پاک جتی لا پڑہن نفل وچ مسجد رو اہنا ندے

<p>پر ایس ملک تے اوس ملک دیاں جتیاں فرق کسواں دیکھو دیکھی مت کوئی جاہل نجدیاں کیسے جاوے</p>	<p>وَإِنَّا اخْتَرْنَاكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ۚ إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا اور میں نے پسند کیا تجکو پس سن جو کچھ وحی کیا جاتا ہے تحقیق میں ہوں اللہ نہیں کوئی معبود مگر میں</p>
<p>فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ۚ پس عبادت کر میری اور قائم کر نماز کو سطرے یاد رکھی</p>	<p>میں چکیا تہہ نہی بنایا میرے سنیں سنیں تا کریں عبادت میری خاص تے قائم رکھہ نمازاں ایسہ پہلی آیت کرے جو ثابت پیغمبری موسیٰ وی شروع اسلام نبوتہ دا ہے پہلا حکم نمازاں ایمان ایسہ شے ہو تے عمل نماز ہو ری شے آئی نماز کیتی جس قائم اپر وقتاں پڑھی بنا کے اوسنے چار تہم دین گرایا کر کے ترک نمازاں کل عملاں تہیں افضل اتے مقرب ہوئی خدا نوں یا وجدوں اوہ آئی تا اوہ وقتی وانگ پڑھیوے اقم الصلوة لئذ کرئی اسد اکتیا ذکر الہی یا ذکر مہدیاں وقتاں اندر پڑھیو نماز تمامہی خالص ذکر میریک کارن کرد نماز اولیٰ یا وچ نماز ذکر ہے میرا ذکر نماز تہا میں</p>
<p>ہیک اللہ میں میرے باہجہ کوئی معبود نہ ایسے جو میرا ذکر نماز اندر توں رکھیں یاد نیازاں اِنَّا خَرْنَا كُنُوزًا مَّرْدُودَةً مُّوسَىٰ اِبْلَ صَفَادِي بعد ایمان ایسہ کل عملاں تہیں افضل جاننازاں عمل نہ جز ایمان اوہ زینت ایمانی فرمائی اوس قائم دین کیتا تے جسنے چھوڑتی دل چاکے تے فرق اسلام کفر وچ ایسہ ویسا نال اندازاں ستیاں یا سبیل فوت ہووے تا پڑھیو اوس وانگ اولوں مطلب اوگہناری اسو وچ ذمہ اوس تہیوے قائم کریں نماز جاں ستیاں بہلیاں یاد اوہ آئی اِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّبُتُورًا قَاتِلِي شرکت ہو ریا کرن تہیں ہوندی چوڑ کمانی یا و خداوی خاص اندر تس وچ مدارک یا میں</p>	<p>نکتہ تے وچ نماز تشہد اندر نام نبی وا آوے پور درود شریف نبی نوں ہوندا وچ نمازے ورغنا لگ ذکر کن جو تس ذکر بلند ی پائی حاضر سمجھ رسول اللہ نوں کرن سلام نمازی اِنَّ الشَّاعَةَ اٰتِيَةٌ اَكَادُ اَخْفِيهَا لَلْبَحْرِي كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعٰى تحقیق قیامت آنیوالی ہے نزدیک ہے کہ چھپا ڈالوں میں اور سکو تو کہ بدلا دیا جاوے ہر جی ساتھ اوچیز کے کہ کرتا ہے تے سبک قیامت آون والی چائاں اوہ چھپائی حکمت وچ چھپاون تا جو ڈرے ہمیش لوکائی جو شے خوب چھپاون نھنی اکہن اوسکے تائیں</p>

سلسلے جوڑے کے مستقل نماز پڑھنا۔ عمل ایمان کی خبر نہیں۔ ذکر نماز۔ جس کی نماز ہوں گی۔ نماز میں حضور کا ذکر۔ تشہد میں حضور کو حاضر سمجھ کر سلام کریں۔

چھاؤں اسدا ہول اتے ڈر پاون کان بتایا | نہیں تے رب دے اگے مخفی امر نہیں کوئی آیا

فَلَا يَصِدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَوُوعٌ مِنْ بَهَاوٍ وَاتَّبَعَهَا نَبِيٌّ مُتَرَدِّدٌ ۝

پس نہیں بند کرے تجھ کو فکر اس کے سے وہ شخص کہ نہیں ایمان لانا ساتھ اس کے اور پیروی کرتا ہے خواہش اپنی کی پس ملاک ہو جاوے تو

حکم اسدا ڈے منن تہیں تہہ منکر روکن نامیں | جو ناہ ایمان لیا دن تے اوہ ٹرن مگر شہر میں
بفرض مجال جے توں اخی کتا اے خبر بہارتے | تا توں سو دس بلاک دسے رب موسیٰ توں بیاکے

وَقَالَ كَبُرَ بِيْمِينِكَ يٰمُوسٰى ۝ قَالَ هِيَ عَصٰى ۙ اَتُوكُوْعًا عَلَيْنَا

اور کیا ہے عجب ہائے نا تہہ تیرے اے موسیٰ کہا یہ عصا میرا ہے تیکہ کرتا ہوں میں اوپر اس کے

وَاَهْتَسِبُ بِهَا عَلٰى غَنَمِىْ وَاِنِّىْ فِيمَا قَارِبُ الْاٰخِرٰى ۝

اور پتے جھاڑتا ہوں ساتھ اس کے اوپر لوڑا اپنے کے اور جھگڑے اس کے فائدے میں دوسرے

عرض کیتی ایہ سوٹا میرا ہے ہتھے درج سوئی
فائدے ہی ہو اسد اندر سو کے کارن یاراں
موسیٰ کہا ناں پیناں دہردا اس عاصی تے ساہی
تیکہ لگے تا دہرتی ماریاں کہا ناں اسی گدھ دہردا
پانی نکل پوے اس سوچوں چشمے وانگوں پینے
میوے لگن حضرت موسیٰ جو چاہے پہل کہا رے
جسنا ڈہونگا کہوٹا عاصا طول اتنا بن جاندا
دو شاخاں قس بو کا تھیون ہونڈے کہہ رے
دیری ڈردا او تہیں پریں جاندا چھاں چھاں
ندی آدے تا کشتی بن کے پار سلامت دہردا
گندے ہو بخ کرے راہ ستہرا وچ وائس یارا
کرے سوار موسیٰ توں تہکیاں نیکے مرکب نامی
فائدے ہو رہی اسوچ آسے ذکر مغرب آندا
تا کھیا موسیٰ توں اس گہر تہیں دک سوٹا پڑھا رال
ایہ سوٹا آکر کے آیا ہتہہ وچ آپوں ساہے
دو جی دار گئے ہتہہ آیا ہی سوئی اوہ سوٹا
ہو رہن جدا عاصا آدے اوپر نکل تہاں
فرمایا ایہ توں لے لے جو ہتہہ آیا مشالا

اے موسیٰ کیا چیز ہے ہتہہ تیرے پکڑی ہوئی
نال ابد ڈہولداں پتہرا جہر کارن جھاڑاں
خازن دے وچ نقل کریندا ابن عباسوں بہاں
سفر اندر جو ساتھی ٹردا نالے گلاں کردا
پانی لوڑ پوتے گدے عاصا دچ زمین دے
رکھ بنے دہرتی تے گدیاں شاخاں پتہرا دے
کہوہوں پانی گدہن کارن عاصا کہوہ دگاندا
رہی بو کے داگم گو یا دیوے وچ سفر دے
دشمن توں بن سب ڈراوے یا شینہ بنے تہاں
وزنگ شمع وچ رات ہیری چمکے جگمگ کردا
راہ سوڑے درج ماریاں کردا جوڑا رستہ سارا
دودھ نکلے اک شاخوں تے اک دچوں شہد گرنی
جس راہ خوف ہووے اس راہوں ہٹ وچ راہ پاند
مدین تہیں جاں موسیٰ کیتیاں گہردی طرف مہارا
جاں موسیٰ گیا اندر اس خانے سوٹے بہت دیکھا
کیا شعیب اس عاصے توں تک ہو لوں کوئی تو
کسی واری ٹر ٹر جانڈے رکھدے اسد تہاں
شعیب معلوم کیتا تہاں ہے اوہ عاصے والا

<p>جو پہلو پہل زمین تے جس نے کیتا آن اوتارا اک کہن درخت باوام سنداسی عاصا اوہ تھیا آیو حافظ نامہ اللہ وعدے جنوں فرمائے آپ کفیل ہو یا ہر کم وافر نہ کوئی بہا کہا</p>	<p>عمر ابن عاص کیا ایہ اوہو عاصا ہسی یارا یعنے اوس رکبہ داسی جو رکبہ پہلے دنیا آیا اتے نبی کے کولوں ایہ سب دو سبب کرائے وَاللّٰهُ لَغَفِيْلٌ مِّنَ النَّاسِ بِنْدِيَالٍ تَهِيْنُ لَدُوْلِهِمُ الْكِبٰلُ</p>
<p>قَالَ الْقَهَّارُ مُوسَىٰ هَٰذَا هِيَ حَيْثَ تَسْعَىٰ قَالَ خَذْهَا وَلَا کہا ڈال سے اوسکو اے موسیٰ پس ڈال دیا اوسکو پس ناگہاں وہ سانپ تادوڑتا کہا پکڑ لے اسکو اورت تَخَفَ سَنُعِيْدُهَا سِيْرَتَهَا الْاَوْلٰى وَاصْمَمُ يَدَكَ اِلٰى جَنَاحِكَ ابھی سپردیوں گے ہم اوسکو طرح پہلی میں اور بلا لے مانہ اپنا طرف بازو اپنے کی خُرْجٌ بِيْضٌ مِّنْ غَيْرِ سَوْءٍ اٰيَةٌ اٰخِرٰى لِّلرُّبِّكَ مِّنْ اٰيٰتِنَا الْكُبْرٰى نکل آریگا سفید بغیر برائی کے نشانی اور نوکر دکلا دیں ہم تجکو نشانیوں اپنی بڑی میں سے اِذْ هَبَّ اِلَيْهِ فِرْعَوْنُ اِنَّهُ طَغٰى جا طرف فرعون کے تحقیق اوس نے سرکش کی ہے</p>	
<p>تا ناگہاں اسراں گیا بن دوڑیا پیرے نہ ہٹیا ہن اسیں کر دیئے اوسنوں پہلی صورت سانویں تا نکلے چٹا روشن باسجوں عیب نشانی بسالیں جاہ فرعون ولے اوہ لنگیا حدوں ٹھیک کورواں دوویں شاخاں موہنہ بنے دوپیلارنگ بنایا پتہ راہہ جیدا جے دیکھے جاندا نکل تامی موسیٰ ڈریا دیکھے ترٹھا دیکے اوسنوں کنڈاں رب کہا اے موسیٰ پتہ اس تا تیرا کے ٹریا رب کہا ہتہہ ننگا کر کے پتہ نہیں وقت ڈرن دا پہلے مار ہویا دت عاصا شاخاں ہتہہ دسایا تا فرعونے پاس جو دیکھے ناہ دل ڈرس ازما یا تے موسیٰ ہتہہ جان بعلوں کڈھے چن دانگول چھپوے من سلویٰ یا ہیٹن بجر واسجہہ آیات نجاتاں یوسی نوں ورج او سے حالت رب سپرد کیتونے پئی اڈ دیکھے موسیٰ تائیں مدت کبہ وماندی اوس نے پیو کے کول سپونچائی اوہ بی بی اصلوچا</p>	<p>کیا اوسنوں سٹ ہتوں تا اوہ عاصا موسیٰ شیا رب کہا پتہ اوسنوں موسیٰ ہرگز خون نہ کہا ویہ تے میل اپنا ہتہہ طرف بخل تویں اوسنوں فیرکالیں تا جو اے موسیٰ تہہ اپنے وڈے نشان دیکھا واپا جاں عاصا ہتوں سٹیا موسیٰ سپ عظیم دسایا اکہیں مثل آتش دی گردن ابرو ال گرامی رکبہ عظیم جے اگے آوے پکڑ چتے ورج دنڈاں ماہیت بدلی تک اوسدی قدم بے دل ڈریا جاہہ صوف ہتہہ تے دل کے کردا قصد پرن دا تا ہتہہ ننگا کر کے موسیٰ ناگے دے منہہ پایا پہلے عاصے واسپ بنساں رب اس کان دکھایا سو مراد بیماری برص جو بدن سفید کھپوے چن سورج کے دانگ کرے روشنائی نمازن باناں سجڑے جو رنوت کے رب گھلیا دل فرعونے اوہ بی بی حیران جنگل ورج ڈکوڈو کے کساندی تا دین واک چروانا لنگیا سی اوس راہوں</p>

<p>مدین و چ شعیب مثنی ایہ پائی خبر سونا رے تے موسیٰ عرض گزاری رب نے جادوچ مصر آشکارا</p>	<p>جاں موسیٰ نوں رب غالب کیتا فرعونی گئے مارے تاوچ مصر بو نیچائی لڑکی موسیٰ ول تس یارا</p>
<p>قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ۖ وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ۖ وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِّن لِّسَانِي ۖ کہا اے رب میرے کہول کے واسطے میرے سینہ میرا اور آسان کر واسطے میرے کام میرا اور کہول کے گرو زبان میری سے يَفْقَهُوا قَوْلِي ۖ وَاجْعَلْ لِّي وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِي ۖ هَارُونَ أَخِي ۖ اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي ۖ توکے سمجھیں بات میری اور کر واسطے میرے وزیر اہل میرے سے ہارون بیائی میرا مضبوط کر ساتھ ادریکے تو میرے کو وَاشْرِكْهُ فِي أَمْرِي ۖ كُنْ نَسِيحًا كَثِيرًا ۖ وَتَذَكِّرًا كَثِيرًا ۖ أَفَلَا كُنْتَ بَدَائِعِيَ ۖ اور شریک کر اسکو بیچ کام میرے کے توکہ پاکی بیان کریں ہم تیری بہت اور یاد کریں ہم تجھ کو بہت نفیق تو ہے ہکو دیکھنیو اللہ</p>	
<p>تے کریں آسان میرا کم گندہ چنبہ میری نوں کہل جاوے تا سمجھیں گل میری لوک اور صاف صریح آشکارا جو شہر میریوں اوس سنگ میرا قوت زور و دانیوں تا بہتادھ پاک چنار ال بہت ذکر ہر حالت ہر شے وا تہ علم تے ہر شے سندی خبر آشکارا علم عرفان یقین پوے آخون سماوے تیرا شرح صدر و سے کارن پہلے موسیٰ کرے دعائیں علم فیوب عرفان محبت رحمت بر لبیا ری بہرا میرا میں نال وزیر معین ہووے فرمایا بیائی بہایا نڈی بانہہ ہر دن کرن عانت بنگ فرعونے و سے کپڑے موسیٰ اک دن کہیڈر دکھاوے ہو غصے فرعون غناب تہیں بیوی حال سادے بیائی زرعونے نوں سخی ایچ فرمایا ہر حال بتھے بیچان نہ اس جتہ پایا ٹکڑے و ڈراون و نے اک تہالی وچ سوتی اک وچ رکھوگ انگیا سے موسیٰ تہبہ گوہر دل کیتا گوہراں گوہر بیہائے تا موسیٰ نے پھر انگیارا منبہ وچ ڈایا سروا تدے سوال کیتا گندہ کہول زبانوں اللہ باری موسیٰ نے ہارونوں مدد جیونکے لئی چھانوں</p>	<p>ربا میرے کارن میرا سینہ کہول اللہ سے جاں لکنت ہتے زبانوں ہووے صاف کلام بولارا ہارون بہرا میرا میں کارن بدوگار بنائیں تے کریں شریک اوسنوں سنگ میرے اندر کم رسالت میشک میں توں نال اساڈے یارب دیکھنہارا موسیٰ عرض کیتی جا کہولیں سینہ یارب میرا تے اوکہا کم رسالت والا توں آسان کرائیں نے شاہ رسل واسینہ کہولیا بن منگییاں چونہ داری ہی موسیٰ نے عرض کیتی کردوگار خدا یا تا تیرے احکام پہنچایے خلق اندر و درل کے تے گندہ زبان موسیٰ واقصہ خازن وچ لبیاوے واہری فرعونے دی پٹر کے منبہ ظنہ نچہ لاوے ایہہ میرا دشمن اس ماراں پرہٹ کے گھر دانی ایہہ لڑکا بے سچھ انجاناں دل چیل کوئی نجاتے نہیں یقین تال کر از نائیش جو میں کہاں پیار سم نازہ تہال دوویں پراگے موسیٰ و سے رکھوئے آجیریل ہنسواہتہ جلدی انگیا ان تے و ہر و شری زبان تدویں دی کردا گل تہشل کے ساری مدد گلن نال خلافتی جائز ہے قرآنوں</p>

ثبوت اس گزراہتی جا میں پچھے نظر موڑا میں

الیں خلاق جو دے اوس دشمن دا دا انہ کہتا میں

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُوءَ عِلْمِكَ يَمُوسَىٰ ۚ وَلَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ فَرَّطَ آخِرِي ۚ اِذَا

کہا کہ تحقیق دیا گیا تو سوال اپنا اے موسیٰ اور البتہ نقتضی احسان کیا تھا میں نے اور پڑیے ایک بار اور جس وقت

اَوْحَيْنَا اِلَىٰ اَهْلِكَ مَا يُوحَىٰ ۚ اِنْ اَقْدَفِيهِ فِي التَّابُوتِ فَاَقْدَفِيهِ فِي

کہ وحی ڈالی بنے طرف ماں تیری کی وہ چیز کہ وحی کی جاتی ہے اب پر کہ ڈال دے اور کو بیچ صندوق کے پس ڈال دے اور کو بیچ

الْيَوْمَ فَلْيُلْقِهَا اِلَيْهِ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهَا عَدُوُّكَ وَاِيَّيَّ وَوَلَّىٰ ۗ لَظ

دیا کے پس چاہیے کہ ڈال دے اور کو دریا کنارے پر لے لیوے اور کو دشمن میرا اور دشمن اوس کا

تے ٹھیک احسان کیا اسان میں پر اگے ہو دو بار
جو ڈال پتر صندوق اندر پتر اندر نیل روڑے میں
پکڑے اوسنوں دشمن میرا دشمن اوسدا نا
پہلا اک ایسہ احسان تے دو جا جسدا ذکر انکاں یار
جاں آپ خدا ایسہ ذکر کرے پر کہیوں چڑھنے نے
آت تک اوناندا کہے پر اوہ نہیں شرمنا دے
رکھہ سلامت گہر دشمن دے پالمن نال مہر دے
با تفصیل سنایا اوسول نظر گزاریں یارا
جگ دے کل طیب علا جوں ہو بیٹھے سن عاری
چیز اک ایسں ندی تہیں نکلے منوں نال وہیانی
تا اوسدن فرعون شتابی نیل کنارے جاوے
استقبال ندی نے کیسا پکڑ ہوئی روح سارا
ندپوں باہر کڈنا کے ڈھا لڑکا اک دسایا
ہوئی تیرت شفا اوسنوں پر لوکاں گل سنائی
کیسا قتل ارادہ پرے ڈاڈا فضل رباناں
دو اکہیں وچ فور انگوشیوں قوت مبارک چکسا
جسدی خبر اگلی آست وچ رب کر سدا سوتی

رب کیا اے موسیٰ دتے سوال تیرے اساسارے
جاں وحی کہتی اسان دل وچ پایا یا تیری تائیں
پس چاہیے اوہ ندی کنارے اوپر اوسنوں ڈالے
دعا میں تدھ قبولیاں کیا ہو احسان دو بار
ولادت موسیٰ سندا ایٹھے کیسا ذکر الہی
ذکر ولادت شاہ رسل سن موزی شربل جانگ
موسیٰ نون صندوق اندر گبت سنن وچ بھر دے
ایہ قصہ وچ بقرسورت وچ جلا دل وچ سارا
فرعون نے دی لڑکی سی اک اندر برس بیماری
کا ہناں خبر دتی اے شانا اندر وقت فلانے
اوسدی تہک لگن تہیں تیری لڑکی صحت پاوے
اوس مسعود مولود سندا رکھہ ولوچ شوق زیادے
اچن چیت تے وچ رکھاں نظر صندوق اوہ آیا
اوسدی لحاب مبارک لاوے بیٹی اپنی تائیں
ایسہ لڑکے تہوں تیری موت ایہی سلطاناں
پر بی بی آسیہ حاضر آہی اوس موسیٰ ول گیا
دیکھہ ایسہ حال نبی دانی بی عاشق دل تہیں ہوئی

وَالْقِيَتَ عَلَيْكَ حَبَّةً مِّنِّي ۗ وَلِتَصْنَعِ عَلٰى عَيْنِي ۗ اور ڈال دی میں نے اور تیرے محبت اپنی طرف سے اور

شاہ پر بی بی الخیر بی بی آسیہ بنت مرثد ہے اوس بادشاہ کی بیٹی تہیں جو حضرت یوسف علیہ السلام کے زمانہ میں مصر میں حکمران تہا وہ اوسکے
تہیں دیکھا کہ موسیٰ علیہ السلام کی دونوں آنکھوں کے درمیان ایک نور بلند ہے اور آپ انگوشیاں چوس رہے ہیں یہ حالت اونکی دیکھنے
فریفتہ ہو گئیں جیسا کہ ارشاد ہوا آت آئندہ میں تخلصہ صلا جلد ۳

<p>ناقوں ساڈیاں اکھیاں اگے پالیا جاویں عالی جو جان تیری دا ویری اوہ محافظ تہہ بنایا گردن تہیں اک شعلہ حسن صلاحیت چمکان لاند پسلا عکرمہ قول تے دوجا کنوں تھادہ بہائی یڈر زجل ہتہہ پیر مثل اس مطلب تھنہ پایا آسیہ نے فرعون تائیں سی ایہ گل کہی زبانی تیرا میرا بچرا ہو دے مالک چھپوں گھر دا جو موسیٰ ولوں خوف آنا اوس مارشن دہیتا تیری اکہہ ہووے کجہہ ٹہنڈی میں اس حجت نامیں موسیٰ نوں فرعون ہی جے کر نور نظر کر چاہندا تے موسیٰ نام جو یا کیوں اوسدا ایہہ ہی دس سوہا نیل کنارے تلے درخشاں رہندے سن تدرسا میں وہج خلاصے فتح محمد لکنو لوں لکھہ پایا</p>	<p>تے ساں تیں پر اپنی طرفوں خاص محبت ڈالی ایسی محبت ڈالی دشمن ہتہوں تہہ پلوایا جو تکداسی اوہو عاشق موسیٰ داہو جاندا دیکھن والا اوسدی طرفوں بے خود ہونداسا ہی عیننی لفظ جو اکھیں ساڈیاں متشابہ ایہہ آیا پر تاویللا آکھیا جاوے مطلب اس نگہبانی دیہہ ایہہ لڑکا میرے تائیں تا ایہہ نور نظر دا پیلے فرعون نے سن ایہہ گل بتا جگڑا کیتا اور ک بی بی نوں اوس آکھیا رکہہ توہیں ستائیں کرن روایت اس موقع تے شاہ رسل فرماندا تا بی بی دانگول اوسوں ہی رہا ہون کر دیا پیکر موت پانی نوں کہن اتے سی کہن درخشاں تائیں موسیٰ نام جو یا اس کارن کنوں عوائس لیا پایا</p>
---	---

اذ تمشى اخذك فتقول هل اذلكم على من يكفله ما قر جعك الى
 جس وقت کہ چلتی تھی بن تیری پس کہتی تھی کیا دلالت کردی میں تمکو اوپر اس شخص کے کہ پالے اوسکو پس پیرلا ہم تکبیر
 امك كى تقر عينها ولا تحزن ۵ ماں تیری کی تو کہ ٹہنڈی ہوں آنکھیں اوسکی اور نہ غم کیا ہے

<p>کیا دساں تہساں دانی پالے جو ایہہ بچڑا سا میں تا اوس اکھیں ٹہرن اتے غمنا کہ نہ ہووے دعدہ اوس حفاظت سندا اوہ ہی بہل کیوں تا جو میرے نور بھر موسیٰ دی خبر لیا دے ناہ ایہہ دودھ کسے دا پیوے ابدوں خبراں آیا جیونکر وچ قرآنے آیا جانی ہوس اوتے اور ک وچ بازار حکم سنگ لوکی دوارے فردے پس موسیٰ مل گئی اگوں اوہ کردی عرض اوتہا داں تے نال حفاظت چنگی اوس نوں الفت نال رکھوے سن خوشخبری نیک تہدی حاضر ہوئی بچاری موسیٰ ترت پایا تہن ہنہ وچ ہون خوشحال بچپانی</p>	<p>جاں مریم بن تیری سی کہندی جا کے آسیہ تائیں پر ساں تینوں ماں تیری دل کیتا موڑ حوالے ماں موسیٰ نوں ڈال ندی وچ ایسی بیوس جوئی تا جو مریم بن موسیٰ دی آسیہ طرف دوارے قدرت ربدی اہہ آسیہ دایاں سن منگوایاں دایاں ساریاں دا دودھ رب نے حرام کیتا اوس تے جو دانی منہ مٹاں پادے کسے قبول نکردے شیر ہووے منظور جدا اس اوہ دانی سدواواں میں اک دانی تہساں تہا داں ایہہ حسبہ دودھ پیوے دے کے خبر گئی دل مائی جا دسی گل ساری گودی لیندیاں سار جنبش کر آیا دودھ پستانیں</p>
--	---

حفاظت رہدی والا وعدہ یاد تدروں اوس آیا
 آسیا کہیا تہیرا گہ میرے وچ رہھ توں بی بی
 ایویں ہی سہی وعدہ رہدا مائی نے گہر آندا
 ولادت ہور رضاعت پرورش کرن حفاظت نالے

اسیا کولوں لیا گہ مائی کولوں رب بلو آیا
 پر مائی اڑھی کیتی گہرا پنے پاللاں با تری کہی
 مولود رسول عربی دا ایویں ہویا حال سو ٹاندا
 شاہ رسل دا آپ کفیل ہویا رب سی سر حالے

وَقَتَلْتُمْ نَفْسًا فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا فَلَبِثْتَ
 اور مارا تھا تو نے ایک جان کو پس نجات دی جتنے تکو غم سے اور از مایا بننے تجکو از مائش پس رناتو

سِنِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ثُمَّ جِئْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ مِّنْهُنَّ وَأَصْبَحْتَ لِنَفْسِي
 کئی برس بیچ لوگوں مدین کے پہرایا تو اوپر اندازے کے آموئی اور سپند کر لیا بننے تجکو واسطے ذات اپنی کے

تے کہتا توں اک شخص تینوں تا غم تہیں اسبا بچایا
 پہر کتنے سال رہیوں وچ مدین پہر آئیوں اندازے
 پہلی سختی فرعون نے دی قتلوں تہہ بچایا
 پہر شیر حرام تیرے تے کیتے با سبجہ تیری مائی دے
 پہر سوتے دے بدلے پیر انگیارا منہ وچ لیا یا
 پہر قبطنی اک سبطنی بدلے ماریا سی توں جانوں
 بارال سال عمر سی جاں اوس کہتا قبطنی تائیں
 صفرا بنت شعیب دے مہر برس دس اجر چارکے
 چالی سالال لجد نبوت ملنی سی تقد ہر دوں

تے اتوڑتی سختیاں اندر تہہ اسماں از مایا
 میں چکیا تہہ اپنے کارن بخش رسالت تازے
 جاں لڑکے کسدے آئے مائی گبت صندوق روڑنایا
 تے داہری جد فرعون نے پگڑی تہہ ہی رکھ لئی دے
 سونے وانگوں کھیالی وچ ہر کہوٹوں سدہ پایا
 ڈردا مدین آئوں رکھیا ہر سختی تہیں جانوں
 سال اوٹائی وت وچ مدین رہیا نال رضائیں
 پہر سال رہیاں تہر یا خوشیوں چالی ہو گئے سارے
 اوہ پورے چالی انجھے ہوئے خازن وچ تحریر لیا

إِذْ هَبَّ آنتَ وَأَخْوَاكَ بَايِعْتَنِي وَكَلَّمَنِي فِي ذِكْرِي ۗ إِذْ هَبَّ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
 جا تو اور بیانی تیرا ساتھ نشانیوں میر کی اور مت سستی کرد بیچ یاد میری کے جاؤ تم دونوں طرف فرعون کی
 إِذْ طَغَىٰ ۗ فَقَوْلَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا لَّعَلَّ نَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ ۗ
 تحقیق اوس نے سرکش کی پس کہو اوسکو بات نرم شائد کہ وہ نفیعت پکڑے یا ڈرے

جائیں توں اتے بیانی تیرا ساڈیاں مال آیا تاں
 جا ہوں دل فرعون و دویں تہیں سبک اوہ کش ہویا
 تا اوہ پیرے نصیحت شائد سوچے سمجھے نالے
 نرمی نال او سنوں سمجھاؤ سخت کلام نہ کرے
 موسیٰ نے ایہہ وعدہ کیتا سنگ فرعون بچانی
 بڈنا کردی نہ ہو میں رہی سدا تیری بادشاہی

تے سستی کرو نہ یاد میری وچ ناہ غفلت دیا با تاں
 پس آکھو نرم کلام او سنوں اوہ جیکر من کہلویا
 یا اوہ ڈرے خدا تہیں چوڑے منے کفر دے چالے
 ناظاھر نام نہ سدد کینیت نال پوان گل جبرے
 جے ایمان لیا دین تا توں مانیں نت جو انی
 مردیاں نیک ہمیشہ کر میں مصر حکومت شاہی

لذت زمانے کہانے پنے پاویر مرویاں تاملیں
 موسیٰ تہیں فرعون ایہہ سنگر چاہندا مومن تہیواں
 نامان آتا تدغائب جاں اوہ پاس آیا فرعون نے
 نالے کہیوس ارادہ کیتم جو ایمان لیاواں
 ہو کے رب نہیں کیوں بندہ سوچ و چار کر ایں
 کیسا فرعون کیسا سچ ہے توں آکیرے ناماناں
 سی اودوں نارون مصر وچ موسیٰ نوں رکھنڈا
 نارون و لے ہی وحی کیتی رب مل موسیٰ نوں جا کے
 کرنی نرم کلام جو کہیا رب نے سنگ فرعون نے
 پرورش واضح اس آت تہیں ثابت ہویا بہائی
 یا نرم کلام مراد ایہہ کلمہ لا الہ فرمایا
 پر نرم کلام اثر بوجہ نہ کر وی یار و روح دلاندے
 نالے شروع نصیحت اندر سختی لائق تہیں

رہیں مصر وچ ہو دیں نہ جدا لگ ملک بقا اول رہیں
 مگر صلح نامان بناں کوئی کرے نہ کم سہیواں
 کل حقیقت دسی اوسنے نامانے لے عو نے
 کیسا نامان آنا ظن کیتم ہو سیں کنوں دناواں
 توں پوجا آپ کر اوں پیر کیوں پوجیں ہو تہیں
 گل گوئی کیتی کسری اوسنے آن جو انان
 مل نارون بہائی نوں تا اوہ طرف مصر دی وینڈا
 اک منزل تے دو دیں بہائی ملدے آن بہا کے
 اس کارن جو گہرا سدک وچ پرورش لئی موسیٰ نے
 جو ایس طاظوں نرم بولن داکیتا حکم اتھی
 جو عقلا ایہو ثابت ایس خلاف نہ عقل منایا
 غصے تے انکار تعصبوں دیلوتے روک تہا نہ
 خلاف مردت دے ہے ایہہ کم سختی جو مراد ایں

قَالَ رَبَّنَا إِنَّنَا نَخَافُ أَنْ يُفْرِطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطْغَىٰ ۗ قَالَ لَا تَخَافَا
 کہا دونوں نے اے رب میرے تحقیق ہم ڈرتے ہیں یہ کہ جلدی کرے اور پرہمارے یا سرکشی کرے کہامت ڈر

إِنِّي مَعَكُمْ أَسْمَعُ وَأَدِي ۗ فَاقْتَبِهْ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّكَ فَارْسِلْ
 تحقیق میں ہوں ساتھ تمہارے سنتا ہوں اور دیکھتا ہوں پس جاؤ اوسکے پاس پس کہو تحقیق ہم دونوں بھیجے ہو میں رب تیرے کے پس بھیج
 فَخَنَّا بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا تَعَدُّهُمْ ۗ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ
 ساتھ ہمارے بنی اسرائیل کو اور مت غداں کر انکو تحقیق لانے میں تیرے پاس نشانی رب تیرے کے اور سلامی

عَلَىٰ مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ ۗ إِنَّا قَدْ أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا
 اور پر اوس شخص کے ہے کہ پوری کرے ہدایت کی تحقیق وحی کیا گیا ہے طرف ہماری یہ کہ غداں اور پر اوس شخص کے ہے کہ نذر اور نذر

یا کرے تعدی سینہ زوریوں تینوں ناہ منادے
 جاؤ اوسول کہو ایس آئے بھیجے ہوئے خدا کے
 ایس ٹھیک لیاے مجھے میں دل طرفوں تیرے میں
 ٹھیک اسان دل وحی کیتا رب کر کے فضل عنایت
 تے منبہ پیرے کنوں اھاغت رہے کفر دے تے

کہندے یا رب ڈر کے ہاں اوہ مت سانوں مرواؤ
 تا کیسا رب سناں تے دیکھاں ہاں میں لے ساؤ
 اسرائیل گہل ساؤ نیال نہ وہیہ اونہاں دیکھنڈا
 سلامتی اوسنوں جیہا ہو کے تابع راہ ہدایت
 لیا ٹھیک غداں اوسنوں جو اوسدے حکم نہ منے

۱۲۔ سلامتی الیٰ دنیا میں مجاہدین کی تلواروں سے اور آخرت میں عذاب جہنم سے ۱۲

عصا ید بیضیاتی من سلونی چیرن نیل کجودا
 اَسْلَمَ عَلٰی مَنْ اَتَىٰ الْبَدِیَّ اِیْمَةً سَجْمَةً سَلَامًا کَفَّارًا

ایہ معجزے صدق محبت اوسکے کارن محبت فردا
 شاہ رسل بھی اپنے آسے لگدے طرف اشاراں

قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يُوسُفُ ۗ قَالَ رَبُّنَا الَّذِي اَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقًا ثُمَّ هَدَىٰ ۗ
 کہا فرعون نے پس کون ہے پروردگار تمہارا اے موسیٰ کہا رب ہمارا وہ ہے جس نے دی ہر چیز کو پیدائش اوسکی پھر راہ دکھائی

فرعون کیساتھ تیسوں وسویا دیکھو رب تمہارا
 کیا موسیٰ جس ہر شے نوں پیدائش دی اوسدی
 ہر چیز تائیں سی جو جو حاجت لوڑ تا می
 یا ہر شے نوں اصلاح اوسدی د اوسول اہ دکھایا
 جنوں پکڑن کارن ہتھہ نبایا پیر حیت زقاراں
 کن سنن دے کارن پھر چا دسیارہ الہی
 بچیاں نوں ڈوب شیر جننگن دامیاں ول اہ لایا
 یا ترادہ ہر شے جو اخلقیا خالق باری

خطاب موسیٰ نوں جو آنا سردار دونوں آشکارا
 تے راہ دکھایا ہر شے فائدہ پکڑن نوں ول تسدی
 اوہ سبہ نوں وتی حاجت اوسدی کر کے کرم گرامی
 یا ہر شے کارن صورت اوسدی خلقی خازن لیایا
 بولن کان زبان تکن نوں کیتی اکہہ اظہاراں
 کہا دن پیون ہوزن کاح دے فائدیاں ول بیانی
 ہر کہاں دی بھلیائی تے فائدے راہ دکھایا
 پھر طرف جماع ہدایت ہو یا علم اسد اسب طاری

قَالَ فَمَا بِالْقُرُونِ اُولٰٓئِهٖ قَالَ عَلِمْنَا عِنْدَ رَبِّنَا فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسِي ۗ
 کہا فرعون نے پس کیا ہے حال قرون پہلوں کا کہا کہ علم اونکا نزدیکی پروردگار ہر کچے ہے سچ کتاب کے نہیں بگ جانا ہے ریبلا اور پہل جانا

فرعون کیسا پر حال کیا جو اگلے گذر سدائے
 لوح محفوظ اندر ہے لکھیا علم اونہاں داسارا
 موسیٰ توں تدخیر نہ آہی توہاں اگلیاں والی
 تا میں رب ول علم اونہاں داسونپیا موسیٰ سائیں
 عوض فرعون آہی جو اگلیاں پوجیا یغ خدا نوں
 جواب اوسکے دہج حضرت موسیٰ سی اینج سخن الایا
 نیکاں نیکی ولوں کان تے بریاں دین سزائیں

موسیٰ کیسا کتاب اندر رب کول علم اونہاں آئے
 سہو خطا اہلن دے کولوں پاک میرا رب یارا
 کیونجو اچے توریت نہ اتری آہی اوس کمالی
 عظمت اسوچ رب دی ظاہر بندے عجز سائیں
 مر کے حیون تہیں ہی منکر حال اونہاں کیا شاول
 ریدے پاسوں نہیں کچہ چسیا حال اونہاں جو آیا
 نہ جڑا سزا دیوں دہج بیلے ناہ کچہ کرے خطائیں

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ مَهْدًا وَرَسَلَكُمْ فِيهَا نُبُوًّا ۗ وَسَبَّلًا وَاَنْزَلَ مِنَ
 جس نے کیا واسطے تمہارے زمین کو بچھونا اور چلائیں واسطے تمہارے سچ اوسکے راہیں اور اتارا

السَّمَاءِ مَاءً طَهُرًا فَاجْرَحْنَا بِهِ اَشْجَارًا مِّنْ ثَمَرَاتِهَا ۗ كُلُّوْا وَارْعَوْا
 آسمان سے پانی پس نکالی بنے ساہتہ اوسکے اقسام روئیدگی مختلف کھاؤ اور چکاؤ

اَنْعَا مَكُمْ ۗ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّاُولِي النُّعُوْلِ ۗ
 جانوروں اپنوں کو تمہیں سچ اسکے اہتہ نشاں ہیں واسطے صاحبوں عقل کے۔

<p>جس کبھی زمین فراش تساں وچ اوسکر اچھا پراوس پانی نال نکالے گہاہ رکہہ سوز رعیت اتے چوگاؤ چارے اپنیاں حیواناں کتاہیں جو کین حرام گناہوں اوناں کمن عقلا نو آئے</p>	<p>نالے اسماناں تہیں فضلوں پانی مینہ برساتے ہر قسم انگوریاں کڈھے کہا اوناں فراغت اس کو وچ نشانیاں کارن عقلمنداں ہر جاہیں تے کرن ہر سبز حرام شے تہیں رب تہیں ڈرن ہر</p>
---	--

مِنْهَا خَلَقَكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ ه وَ
 اوس سے پیدا کیا جنے تمکو اور بیچ ادکے دوبارہ لیجاو بیچے ہم تمکو اور اس میں سے نکالینگے ہم تمکو بار اور دہری اور
 لَقَدْ آدَيْنَهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَىٰ ه البتہ تحقیق دکہا میں نے اوسکو نشانیاں اپنی سب سے

<p>زمیوں اسان تو سانوں خلیقاں وچ زمین لیاوا تے ٹیک دکہائے فرعونے نوں اسان نشان نامی زمینوں پہلے آدم خلیقاں وچ زمین قبروں ہیں نشانیاں کنوں مراد جو کافی ہوں انسانے اتنیاں ایہہ دلیللاں گویا کل نشان بچیاں</p>	<p>تے دوجی واری پیرتساںوں اوستہیں کڈھ دکہاوا جوشیاں اوسنے جاتیاں تے انکار کیا خامی روز حشر دے مروت اتناں قبروں کنوں فروریا ربوبیت وچ ربدی منن کان نشان ربانے ہیں تے من آیتنا حق شاہ رسل دکہا جانی</p>
--	---

قَالَ اجْعَلْنَا لِحُرَابٍ مِّنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَا مُوسَىٰ ه فَلَمَّا تَدَنَّكَ بِسِحْرِي
 کہا کیا آیا ہے تو ہاں ریاس کو کہ نکال دیوے ہکو زمین ہماری سمیسا تہہ جاو اپنے کے اے موسیٰ پس البتہ لادینگے ہم تیرے پاں جاو
 مِثْلِهِ فَاَجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلَفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ
 مانند سکی پس مقرر کر درمیان ہمارا اور درمیان اپنے وعدہ گاہ کہ خلاف نہ کریں ہم اور نہ تو
 مَكَانًا سُوًى ه قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الزَّيْتَةِ وَأَنَّ طِحْشَةَ النَّاسِ طِحْيُ ه
 مکان ہموار کیا کہا وعدہ گاہ تمہارا دن زیت کا ہے اور یہ کہ اکٹھے کئے جاوینگے لوگ دن ہرے

<p>کیسا آلوں توں تا اسان کڈھیں زمینوں نال سحر دے توں اپنے تے ساڈے وچ اک وقت مقرر کر کے موسیٰ کیسا میعاد تساوی زینت روز تساناں سوا مکان جو دوٹاں وبراں نوں ہجو اوہ میاں تا جو کل خدائی اتے ایہہ پردہ کھل جائے</p>	<p>اے موسیٰ اسیں تیرے میاں سحر لیا ساں فرورے نہ کرے اسیں خلاف نہ توں ہموار جگہ تے ڈر کہاں تے ایہہ جو لوگ اکٹھے کیجین آدن چرے تداں زینت روز نوروز یا عا شورہ یا عید سونا جد ہا سچا وچ میدان خلق وچ نتر جائے</p>
--	--

فَتَوَلَّىٰ فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدًا ثُمَّ أَتَىٰ ه قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ وَيْلَكُمْ
 پس برگیا فرعون پس جمع کیا کراپنا پھر آیا کہا واسطے اونکے موسیٰ نے اے دانے تمکو

نے نے من الخ یعنی حضرت علیؑ و سلم کے حق میں ارشاد فرمایا جنے آپکو اپنے بعض نشان بتائے مگر وہ بعض اس کی سے کہیں زاید تو
 چنانچہ کتب احادیث سے ثابت ہے فیقولوا لعن الله من

جس کو یاد اسکر اور نہ تا

لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَيُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍ وَقَدْ خَابَ مَنْ افْتَرَىٰ ۝

مت باندہ لو اوپر خدا کے چہرے پس فناء کر دینا نکو ساتھ عذاب کے اور تحقیق نامراد ہوا جس نے جہرے باندہ

فَتَنَّا زَعْوًا أَفْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَأَسْرُ وَاللَّجْوَىٰ ۝ قَالُوا إِن هٰذِهِ مِنْ سِحْرَانِ

پس جگہ نے کام اپنے میں درمیان اپنے اور چہا با معلومت کو کہا اوہوں نے تحقیق یہ جادو گر ہے

يُؤْتِيَانِ أَنْ يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَ بِطَرْفَتِكُمْ

چاہتے ہیں کہ نکالیں نکو زمین تمہاری سے ساتھ جادو اپنے کے اور لے جاویں رہہ تمہاری

الْمِثْلَهُ فَأَجْمَعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ أَتَوْا صَفَاءً وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَن

بہتر کو پس مقرر کرد کر اپنا نغیر پیر اور صف باندہ کر اور تحقیق فلاح پائی آج کل من اوشکھن نے

اسْتَعْلَاهُ قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ

کہ غالب آیا کہا اوہوں نے اے موسیٰ یا یہ کہ تو ڈال دے اور یا ہوں ہم اول ڈالنے والے

قَالَ بَلِ الْقَوَامِ فَإِذَا جَبَلَهُمْ وَعَصِيَّتُمْ مُجِئًا إِلَيْهِمْ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنهَاتِ سَعَاهُ

کہا بلو ہمتیں پس ناگہاں رسیاں اونکی اور لاشیاں اونکی خیال بندنا تا طرف اونکی جادو اسکے سے بکروہ تہیں

نے پہ آیا فرعون موسیٰ تدسا حراں نول فرماندا
نال عذاب اپنے رب کرسی تسال ہلاک فنا فی
موسیٰ دی سن پندآ پس وچ سا حراں جگہ اپا
اور ک اس گل اتے ٹہرے لگے کہن تدہیں
جو کہ سن تسال تسادے ملکوں کر کے سحر زیادہ
پس سن جمع کر تسیں اپنے ساحر کل ہر طالی
جو ارج غالب ہویا او سے ہوگ نجات پسیا کے
یا اسپں پہلے جادو ڈالنے والے ہوداں اہتہاں
تا چانک اونہاں رسیاں سولے دس لگے ہلاک
نظر بندگی نالی اندر میدان نظر سپ آئے
لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ جوموسیٰ سخن پوکارا
جے موسیٰ غالب ہویا یارد پیر کیا کر سو چارا
ابہ ودویں جادو گر بہارے چاہن تسال فنا فی
مخاطب میر وزیر یا لوکی عام ہوئے فرماندے

مرفرعون گیا گہر جا کے ساحر بیت منگاندا
تساؤنی ہو دے خرابی رب تے جہوشہ نہ نہنوکائی
تے ہیک ہلاک ہویا اوہ جس نے جہوشہ خداتے لایا
ہو حیران علیہ ہیکے لگے کرن صلا میں
ابہ ودویں اتہہ ساحر کر دے اسپن انج ارادہ
تے مذہب دین تسادہ چہوڑاں چہوڑاں جہرا اشرقی
پہر سارے کتبہ کر کے ڈگو موسیٰ اپر آ کے
تا کن لگے اے موسیٰ پہلے یا توں وار چلا میں
فرمایا تسیں بلکے پہلے گم نکا لو دل دے
زور سحر دیوں موسیٰ دیوں بیجہ سے سپ دسائے
ساحر بیٹہ الگ فرعونوں یا ہم کرن اوسارا
ابہ ساحر دی گل نہ جا پے خوف ایسی دل بہارا
تا لوکاں جاری اتوں اتوں ایہ گل اونہاں الالی
ملکوں باہر کدھ تسالوں دین بگاڑن چاہندے

سے مرفرعون الخ کید سے مراد جادو گر اور اول کے سامان سے اور لاشیاں و غیرہ آلات سحر

فَاَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَىٰ ۗ قُلْنَا لَا تَخَفْ اِنَّكَ اَنْتَ الْاَعْلَىٰ
 پس چپایا بیچ جی اپنے کے ڈر موسی نے کہا مجھے مت ڈر تحقیق تو ہے غالب

وَالَّذِي قَامِيَ يَمِينِكَ تَلَقَّفَ مَا صَنَعُوا اِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدٌ سَلْبٌ وَلَا يُفْلِحُ
 اور ڈال جو کچھ بیچ دانتے ہاتھ تیرے کے بنے نکل جائیگا اور کچھ کو جو بنایا ہے اونہونے تحقیق جو کچھ بنایا ہے اونہونے کسے جادو کا اور

السِّحْرِ حَيْثُ اَتَىٰه فَالْقَى السِّحْرَ سَجْدًا قَالُوا اٰمَنَّا بِرَبِّ هٰرُونَ
 نہیں فلح پانا جادو گر جہاں آتا ہے پس ڈالے گئے جادو گر سجدہ کرنے ہوئے کہنے لگے ایمان لائے ہم ساتھ رب ہارون

وَمُوسَىٰ قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهٗ قَبْلَ اَنْ اٰذِنَ لَكُمْ اِنَّهٗ لَكَبِيْرُكُمْ الَّذِي
 اور موسی کے کہا ایمان لائے تم واسطے اور اسکے پہلے اس سے کہ حکم کروں میں تمکو تحقیق وہ البتہ بڑا تمہارا ہے جسے

عَلَّمَ السِّحْرَ فَلَا قُطْعَنَ اَيْدِيكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ وَّ
 سکھایا ہے تمکو جادو پس البتہ کانٹوں گامیں ہاتھوں تمہاریکو اور پاؤں تمہاریکو خلاف سے اور

لَا وُصِّلَبَّكُمْ فِي جُدُرِ النَّخْلِ وَلَتَعْلَمُنَّ اِيْنَا اَشَدُّ عَدَاۗءًا لِّقَوْمٍ
 البتہ سولی دونگا میں تمکو بیچ شاخوں کچور کے اور البتہ جانوں گے تم کو نسام میں سے اشد سے عدا میں اور بہت

خدا کا حکم ہے

<p>تا کہا اسان نہ خوف کریں تیرے عالی غالب پایا ہیک جو اونساں بنایا ہے اوہ مکر سا حردا پایا پس ڈالے گئے سبہ سا حرد سجدے کہن ایمان نہیں کیا فرعون کیا تسان منیاں پہلے ہونوں اذن اساندا ہتھ پیر تساندا سے اٹے داؤں کساں گامیں لکسیا تے جانو گے تسیں کون تساندا سخت غدا ببتاؤں میری بگڑیا موسیٰ جستہیں تساندا دراندا ہسانی میں یارب موسیٰ کے یانے اسدا اندر داہک</p>	<p>تاں دیکھو اونساں نولوں دل اپنے وچ موسیٰ خوف چپایا تے ڈال جو ہتھ تیرے وچ نکل جو کچھ انساں بنایا تے فتح نہ پاہن جادو گر اوہ بہا دیں کہتے جا کے ناں خدا ہاروں اتے موسیٰ اسان ایمان لیاںدا ہیک اوہ ڈو اتساندا سے تساندا کچھ نہیں سکسیا تے سولی دہراں تسانوں اتے رکبہ کچھ سزاؤں یعنی جان لوو گے اوسدان کسد سخت غدا ببتاؤں تے کبیرا باتی تے مضبوط خرابی وال زیادے</p>
---	---

قَالُوۡا لَنْ نُّوۡفِيَ تَوَكُّرٌ عَلٰۤى مَا جَآءَنَا مِنَ الْبَلٰۤىِٔتِ وَالَّذِيۡ فَطَرَ فَا قَاضِ
 کہا اونہونے ہرگز نہ اختیار کریں گے ہم تمکو اور پراہنیز کے کہ آیا ہما پس دلیلوں سے اور اوپر اس شخص کے کہ پیدا کیا اونہونے ہمکو جو کہ

مَا اَنْتَ قَاضٍ اِنَّمَا تَقْضِيۡ هٰذِهِ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا اِنَّا اٰمَنَّا بِرَبِّنَا
 جو کچھ تو حکم کر نیوالا ہے سوا اسکے نہیں کہ حکم کریں تو بیچ اس زندگانی دنیا کے تحقیق ہم ایمان لاساتہ رب کے

لِيَغْفِرَ لَنَا خَطِيۡنًا وَّمَا اَكْرَهْتَنَا عَلَيۡهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللّٰهُ خَيْرٌ وَّاَنْتَ
 تو کہ نہتے واسطے ہمارے گناہ ہمارے اور وہ چیز کہ زبردستی کی ہے تو نے اور اسکے جادو سے اور اللہ بہت بہتر ہے اور

لے تے فتح الخ یا جہاں سحر کرے دیاں خدا تعالیٰ کے غدا سے نہ چورے گا ۱۲

أَبْقَىٰ هَٰذَا مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا
 بہت باقی رہیو اللہ نے تحقیق بات یہ ہے کہ جو کوئی آدمی رب اپنے کے پاس گنہگار ہو کر پہنچتا ہے اس کے دوزخ ہے نہ مر جائے اور اس کے
 وَلَا يَحْيَىٰ هَٰذَا وَمَنْ يَأْتِهُ مَوْعِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ
 اور نہ جینے گا اور جو کوئی آدمی اس کے پاس ایمان والا ہو کر تحقیق عمل کئے ہوں اچھے پس یہ تو اس واسطے ان کے کہیں
 الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
 درجے بلند بہشتیں ہمیشہ رہنے کی جگہ ہیں نیچے ان کے نہیں ہمیشہ رہیں گے
 فِيهَا هَٰذَا وَذَلِكُمْ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّىٰ هَٰذَا
 یہ اس کے اور یہ ہے بدلاؤ ان کا جو پاک ہوئے

تیسری پوجاناہ اختیار کر لیاں اس میں کہ میں
 رسالت موسیٰ پر تے اک ہوں و چ خدا سے
 جو توں کرنا ہے کر اسات چہڈنا اک خدا توں
 حکم تیرا ہے ارج دن رب و احکم ہمیشہ جاری
 جو کبہ تہہ کرایا زوروں جادو کنوں اس میں
 باہجہ اوسک سبہ فانی اوہ معبود سچا پر حالے
 دوزخ اوسک کان نہ مرے نہ جیو سدا خواری
 تے چنگے عمل کیتے و چ جنت شان بلند تہا ندا
 اوہے نت رہن ایہ بدلہ پاک جبرے ہو جاندا
 نیویں درجے والیاں اونہاں تہیں شیخی پچھانی
 جو ہو یا پاک گنا ہوں کل کلمے طیب راہوں
 سبطیاں توں فرعون سکھایا زورے نال تہا ہے
 اوہ خطا، رب بخشے اوسنے بخشنا سدا یا
 مومنان فتح تے کفارال و اذکر ملاک کیتا نے

فرعون توں ساحل و تانا ارج جواب تہا میں
 نال اوس چیز جو ہیں دللاں تہاں پاس اسات سے
 جس کار بگر قدرت راہوں پیدا کیتا سالوں
 ایہ دنیا دی زندگی اور ک ایہی گزرن تہا ری
 رب اپنا اسان میناں تا اوہ بخشے سا خطا میں
 تے اللہ سے بہتر نت ہمیشہ باقی نالے
 رب اچھے سے پاس جاسی جو کر کے اوگہناری
 اتے ایمان سلامت و چ حضور اوسک جس آندا
 بارغ ہمیشہ والے چلدیاں نہراں ہمیشہ ادہا تہا
 اچھے درجیاں والے دس جیوں تہا آسمانی
 ابو سعید خدری تہیں ترمذی و چ حدیث اصلا
 ستر قبلی تے دو سبطی اوہ جادو گر آہے
 سبطیاں تہا کیتا جو توں اوہ کم گناہ کروایا
 بعد انہاں احساناں انہاں کے پاک خدا نے

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي فَاصْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا إِلَىٰ
 اور اللہ نے وحی کیا میں نے طرف موسیٰ کی یہ کہ رات کو چل بندوں میروں کو پس مار واسطے ان کے راہ سچ دیا کے
 يَلْبَسُوا لِخَفِّ دَرَكَاوَلَا تَحْشَوْا هَٰذَا فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ
 خشک نہ ڈرے گا تو پیچھے سے پائینے اور نہ خطرہ کرے گا پس پیچھے لگا اوہ کے فرعون ساتھ لشکر ان کے
 فَغَشِيَهُمْ مِنَ اللَّيْلِ فَاصْبِهِمْ هَٰذَا وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَفَا
 پس ڈانک لیا ان کو اور میں سے اوس سوزنے کے ڈانک لیا ان کو اور گراہ کیا فرعون نے قوم اپنی کو اور نہ

هَدَىٰ هِيبْنِي اسْرَائِيْلَ قَدْ اَنْجَيْتَكُمْ مِّنْ عَدُوِّكُمْ وَوَعَدْنَاكُمْ حَاجِبٍ
 راه دکھلائی اے بنی اسرائیل تحقیق نجات دی ہمتے تمکو دشمن تمہارے اور وعدہ کیا ہمتے تمکو کنارہ

الطُّورِ اٰلَ اِيْمٰنٍ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّٰنَ وَالسَّلٰوٰى هٗ كَلٰوٰ مِّنْ طَيْبٰتٍ
 طور کا برکت والا اور اتارا ہمتے اوپر تمہارے من اور سلوی کہا پاکیزہ

مَا رَزَقْنٰكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيْهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِيْ هٗ وَمَنْ يَّحِلَّ
 اوس چیز سے کہ دیا ہمتے تمکو اور مت سرکشی کرو پیچ اور سیکے پس از رنگ اور تمہارے غصہ میرا اور جو کوئی کہ اتے

عَلَيْهِ غَضَبِيْ فَقَدْ هَوٰى هٗ وَاِنِّيْ لَخَفَّادٌ لِّمَنْ تَابَ وَ اٰمَنَ وَعَمِلَ
 اوپر اوس کے غصہ میرا پس تحقیق گرا وہ اور تحقیق میں البتہ بخشنے والا ہوں واسطے اوس شخص کے کہ پرتا اور

صٰحِحًا تَمَّ اِهْتَدٰى هٗ وَا مَا اَعْجَلَكْ عَنْ قَوْمِكَ يَمُوْسٰى هٗ قَالَ
 اچھے پہر راہ پائی اور کیا چیز جلدی آئی تمکو قوم تیری سے اے موسیٰ کہا

هُمُّ اَدْلَآءٍ عَلٰى اَثَرِيْ وَ عَجَلْتُ اِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضٰى هٗ
 کہ یہ وہ میں اوپر نقش قدم میرے کے اور جلد آیا میں طرف تیری اے رب میرے تو کہ راضی ہو تو

انسان لانا اور چلنا

تھے راہ ندی دیوں پار لگا دے حالے خشکی بہا لے
 پھر لگا فرعون اور ہاندے لشکر و مے دور
 گمراہ کیا فرعون لو کال نول راہ دی طرف نہ آئے
 تے سجھے پاسوں طوروں وعدہ تو ریتوں سمجھایا
 تے من سلوا اتار یا اوپر تساؤے لذت و اہدی
 تے سرکشی نہ کرے ہو اوسو پے حلال لنگوٹا
 جس تے ثابت غصہ میرا ہو یا مرسی سونی
 تے عمل کما دے چنگے پہر اوہ راہ بدلت جاوے
 اوس آکھیا قوم میری ایسے پیچھے سے کہ جن آئی
 طور کنے جد پیچھے ہوئی خوف خدا نہیں سنگی
 شوق آہوں قوموں مہرے موسیٰ قدم اگے

اساں وحی کیتی موسیٰ دل راتیں کہیں بنی اسرائیل
 ڈریں نہیں جو بچوں کوئی دشمن ملسی آ کے
 پہن گئے لیا دریا اور نہاں نول ساڑے ڈوب دکھائے
 اے اسرائیل دشمن تمہیں میں ٹھیک تسال چھوڑو یا
 اپر طور مبارک آ کے سنوں کلام اساڈی
 کہا و چیزاں پاک جو دتا رزق تساؤے تاملیں
 تا غضب تسال پر ثابت ہو سی برا تے جیکوئی
 ٹھیک میں بخشنا جو تائب ہو ایمان لیا دے
 تے کیٹری چیز شتاب غیوں اے موسیٰ قوموں ایمانی
 تو ریت لیوں جد ٹرا یا موسیٰ بندے ستر سنگی
 آپ اگے تے ساتیاں کیسوں آڈگرے میرے

قَالَ فَاِنَّا قَدْ فِتْنَا قَوْمَكَ مِّنْ بَعْدِكَ وَاَضَلَّاهُمْ السَّاهِرٰى هٗ
 کہا پس تحقیق جنے آزمائش کی ہے قوم تیری کو پیچھے تیرے اور گمراہ کیا او تمکو سامری نے

فَوَجَعَ مُّوْسٰى اِلٰى قَوْمِهِ غَضَبًا اَسْفَاہًا قَالَ لِقَوْمِ الْمَلٰٓئِكَةِ
 پس پہر آیا موسیٰ طرف قوم اپنی کی غصہ غمگین کہا اے قوم میری کیا نہ وعدہ دیا تھا

رَبُّكُمْ وَعَدًّا حَسَنًا أَفْطَالَ عَلَيْكُمْ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ
 پروردگار تمہارے لئے وعدہ اچھا کیا پس لبتا ہوا اور تمہارا وقت یا ارادہ کیا تمہارے یہ کہہ اور ارادے

عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّكُمْ فَاخْلَفْتُمْ مَّوْعِدِي هَ قَالُوا مَا اخْلَفْنَا
 اور تمہارے غصہ پروردگار تمہارے کا پس خلاف کیا تمہارے وعدہ میرے کو کہا اور تمہارے میں خلاف کیا تمہارے

مَّوْعِدِكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا حَمَلْنَا ۚ أَوْ زَمَرًا مِّن زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَدْ هَمْنَا
 وعدے تیرے کو ساتھ اختیار اپنے کے لیکن اوہٹائے گئے ہم بوجہ گھنوں قوم زمین کی سے پس شکیلا ہونے

فَكَذَّبْتَ الْقَى السَّامِرِيَّ ۚ فَخَرَجَ لَهُمْ عَجَلًا جَسَدًا لَّهُ خَوَارِ
 پس اسی طرح ڈالا سامری نے پس نکالا واسطے اونکے بچہ گائے کا ایک بدن ہے واسطے اونکے

فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُمْ وَإِلَهُ مُوسَى هَ فَنَسِيَ ۗ
 پس کہا اور تمہارے یہ ہے معبود تمہارا اور معبود موسیٰ کا پس بھول گیا ہے۔

تے سامری نے گمراہ کیا اور نہاں دھچک لوجا یا
 کیسوس قوم میری کیا رب تمہارا وعدہ تمہارے کشت
 یا تمہارا چاہیہا غضب خدا دا اتروے ممتی
 آگنیوں کے اسات تیرے وعدیوں الٹ ٹھنول کیا یا
 ایسے بار چکائے سانوں زبور قبلیاں مینا
 تا وہ کارن قوم اک و چہا گمراہ کے خوب نکالے
 کہن ایہ رب تمہارا ہو موسیٰ پہل گیا رب تاملیں
 بلکہ دسوکا لگا سانوں گل ایسوسج مینا
 جاں قبلی ندی ڈبے تازہ یور پاس اونہاں سہا
 نارون کیا کدھ ٹو یا دبو کر دے عمل سارے
 گاں دی صورت گمراہ کے اوسوج منی سئی س ڈالی
 اوس منی و اشروں اوسوج حرکت ہونے پکی
 موسیٰ طراتے ترمیرہ روزاں کتوں دودہ لگنید
 موسیٰ راہ گیا بل ایہ رب اوسدا اتے سہا
 باقی ساک گمراہ ہونے مت میری جہاں تہی

رب کیا اسات قوم تیری نول مگر تیرے ازما یا
 پر موسیٰ ٹریا دل قومے غم تے غصنوں مینا
 کیا پر مدت اوس وعدہ ہی ہو گئی سی کہہ لیں
 پیر خلاف کیا تمہارا وعدہ دھچکا لوجا یا
 یعنی نال اختیار اپنے اسات کہہ خلاف نہ کیا
 تا اسات سبار شے اوہ ایویں سامری شے نا
 اوس دھچے دا جسم آٹا اتے لولے دانگول گائیں
 یعنی ایہ کم جان کیا کے نیسا اسات نہ کیا
 جو قبلیاں تہیں اونہاں ویاہ سباز یور کے آس
 نالٹ حلال نہ آسے ہونے چکن تہیں سٹک
 سامری نے اوہ آگ و بچ پاکے زبور آسے گائے
 جو گوہی جبریلے قدماں منی ہی اوس چکی
 گائیں دانگ آڑ اوے کہ سے خوب آواز کرنید
 سامری زرگرنے تہ کیا اسرا یاں و تاملیں
 بارہ ہر جو جہاں لکھاں تہیں جہاں نہ لوجا تہی

أَفَلَا يَدْرُونَ إِلَّا يُرْجَعِ إِلَيْهِمْ قَوْلًا ۗ وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا
 کہا پس نہیں دیکھا اور تمہارے یہ کہہ نہیں پیر طرف اونکی جواب اور نہیں اختیار میں کہنا واسطے اونکے فرکا اور نہ فائدہ کا

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونَ مِنْ قَبْلِ يَقُومُوا إِنَّمَا فَتَنَّاهُمْ بِهِ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ فَاتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوا أَمْرِي هَ قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَى ه قَالَ يَهُودُؤُنَ مَا

اور البتہ تحقیق کہا واسطے اذکے نارون نے پہلے اسے اے قوم میری سوا اسکے نہیں کہ ازمائے کئے ہو تم ساتھ اذکے اور تحقیق

بِرُؤُوسِهِمْ فَاتَّبِعُوا أَمْرِي وَأَطِيعُوا أَمْرِي هَ قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَى ه قَالَ يَهُودُؤُنَ مَا

بروردگار تمہارا رحمان ہے پس میری اور میری اور مانا نہ حکم کہا اور نہیں نے

نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَى ه قَالَ يَهُودُؤُنَ مَا

ہمیش رہینگے ہم اور اذکے تکلف یہاں تک کہ پہر آوے طرف ہماری موسیٰ کہا اور نہیں نے اے نارون کس چیز نے

مَنْعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا هَ إِلَّا تَتَّبِعَنِ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي هَ

منع کیا تمکو جسوقت کہ دیکھا تو نے اذکے گمراہ ہونے سے کہ نہ پیروی کر کے تو میری کیا پس نافرمانی کی حکم میرے کی

کیا دیکھیں نہیں جو دچہا یا بت اور انہاں کلام نکر دے
 نے ٹھیک کہا نارون اور انہاں نول ٹرن کو تہیں گے
 نے رب تساو اٹھیک اللہ میں کر سوتا بعداری
 آکھیو نے اسیں نت رہاں گے دچہا پوجنوالے
 کہا موسیٰ نارونہاں جاں تہہ اور نہاں بیلیا پایا
 پس نول کیتی حکم میری پکی نافرمانی
 یا جدا وہ گمراہ ہو توں آجاندا دل میرے

نہ نفع اتے نقصان کرن دے مالک ہو ہر دے
 اے قوم تہیں دچہا فتنے پے گئے دچہا پوجن لگے
 تے منور احکم اطاعت اندر بر خوداری
 تا جو طرف اسادی آوے موسیٰ ڈر کر حالے
 کس شے نے تہہ رو کیا میرے چھے ناہ سدنا یا
 یا مردوں اینہاں نال یا کردوں زجر تہیںہ حیرانی
 جے خبر دیندوں چہڈاؤندوں انہاں کرد ناہ ویری

قَالَ يَا بَنُو آدَمَ لَا تَاْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِأَسْبِيءِ إِنِّي خَشِيتُ أَنْ

کہا اے بیٹے آدمی کے مت پکڑو اور نہ سربیرا تحقیق میں ڈرا

تَقُولُ فَرَسَقَتْ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَمْ تَوَقَّبْتُ لِقَا هَ

کہے تو جدائی ڈال دی تو نے درمیان بنی اسرائیل کے اور نہ انتظار کیا بات میری کا

کیسوں اے پت مال میری دکانا پھر وارہی میری
 مت آکھیں توں اسرائیلیاں دوج پانک پایا
 جے میں لڑو تا دو فرقے آپس دوج لڑدے
 تے دقت و دواع تسال فرمایا ہسی میرے تاملیں
 ایرا تے سلطان تاملیں حق ایس امر دآیا
 جس کم دوج حکم مریج نہ دتاسی سلطان
 جو قوم کارن کوئی حکم مریج نہ دتاسی موسیٰ نے
 قوت نال اپنی کول ڈگون اچھتا دی تدبیروں

تے ناہ پھر زرد وال میرے میں ڈریاں ساوس ویرکا
 تے میرا کیسا خیال نہ دہریا تا میں مبر کما یا
 جے چہڈاؤندا تا ہی میرے چھے اوہ لڑمردے
 میرا نہیں خلیفہ قوم سواریں نرمی را میں
 خلیفے اوسد اچھتا دول جے حکم نہ ہوو لایا
 اوس کم دوج تمنا یہی جو حکم کرے جو جانے
 نارون خلیفے نول اس کارن چھیا اوس جو
 کرنا سی کوئی کم جہڈ میں ہوندا ناہ دیگروں

۴ تا استوں نول پچھ کریں کیوں حکم قیاس نہ کیتا جو چھتہ نول راوا اپنی نفس حکم روایت بیتا ۴

اِنِّیْ تَشْنِیْتُ اَنْ تَقُوْلَ جِلْدَ اَخْرَتِکَ نُوْرِیْ
 اجتہادی ایہ عذر سنایا استہیں ثابت آیا
 وَفَهْمُنَاهُمْ اَحْکَامًا وَعِلْمًا جَانِ دَلِیْلِ قَرَانُوْنَ
 معاذ جبل دے نول جلد حضرت جانبین چلایا
 حَکْمَ کَرِیْسِیْنَ وَرَجَّ اَوْنِبَانِدَ کِیُوْنِکَرِ عَرَضَ کَرِیْسِ
 حکم کر لیسیں ورج اوہنا ند کیونکر عرض گزار کے
 فَرِیَا جِیْ وَرَجَّ قَرَانَ اَوْہِ مَسْلَدَہِ نَہِ پَا یَا
 فرمایا جے ورج قرآن اوہ مسئلہ تہ نہ پایا
 یَا حَفْرَتَ پَرِ حَکْمِ دِیَا لَ گَا خَا صِ حَدِیْثِ کَلَامُوْنَ
 یا حضرت پر حکم دیاں گا خاص حدیث کلاموں
 عَرَضِ کِیْتِیْ پَرِ رَا اَیْ اِنِّیْ دَکَا نَا لَ اَحْکَامَ لَکَا وَا لَ
 عرض کیتی پیر رائے اپنی دکناں احکام لگاواں
 تَہِ نَبِیِّ قَرِیْظَ وَا لَ جَا نِ حَفْرَتِ اِنِّیْ یَا رِ دُوْرَ اَکَ
 تہ نبی قریظہ ول جان حضرت اپنے یار دوڑا کے
 اِیْمَہِ مَسْلَدَہِ چَیْجَے کَرِیْ یَا اَوْ سَ جَا نَظَرَ کَرِ نَ تَہِ اَیَا
 ایہ مسئلہ چھے گزریا اوں جانظر کرن تہ آیا
 اِجْتِہَادَ اَنْدَرِ جِیْ مَجْتِہِدِ خَطَا اَکَرِے کُوْنِیْ پِیَا رَے
 اجتہاد اندر جے مجتہد خطا کرے کوئی پیارے
 اَلْمَجْتِہِدِ یُخْطِیْ وَ لَ یُصِیْبُ نَا لَ حَدِیْثِ کُو اِیْ
 المجتہد یخٹی و ل یصیب ناں حدیث گو اہی
 حَفْرَتِ مَعَا وِیْہِ تَہِیْنَ جِیُوْنَ بَا رَے شَا عَ لِیْ حَیْرَ دَے
 حضرت معاویہ تہیں جیوں بارے شاعلی حیردے
 بَہَا وِیْنَ سَیْدِ شِیْعَہِ دَکُوْلَ اِیْمَہِ مَسْلَدَہِ چَیْجَے جَا نَ دَا
 بہاویں سید شیعہ دکول ایہ مسئلہ چھے جاندا
 نَا رُوْنَ جُو اَکِیَا مَا لَ دَکِیْیَے ظَا ہَرِ نَا مَ نَہِ لِیْتَا
 ناروں جو آکیا ماں دیکھے ظاہر نام نہ لیتا
 جَا نِ بَہَا لِیْ نَا رُوْلُوْنَ کَا فِی لَیَا جَوَابِ اِسْ اَمِیْنَ
 جان بہالی ناروں کافی لیا جواب اس امین

قیامی مجتہد کا دلیل شہری ہونا

دلیل اجتہادی موسیٰ دی سی پیش ہارو گزری
 مجتہدوں کے اپنی تے کرنا حکم روایا
 دَاوُدَ اَتَے سَیْمَانَ دُو نَا نَدَے ذَکَرِ سَہُ قَرَانُوْ
 داؤد اتے سلیمان دوناندے ذکر سہ قرانوں
 خَلِیْفَہِ کَرِے تَا سَرُوْرَ نَے اَوْ سَنُوْ سِی فَرِیَا یَا
 خلیفہ کر کے تاسرور نے اوسنوں سی فرمایا
 جُو وِجَ قَرَانَ یَے گَا مَسْلَدَہِ حَکْمِ کَرِ اَلْ اَطْہَا رَے
 جو ورج قرآن یے گا مسئلہ حکم کراں اطہار کے
 تَا پَرِ کِیُوْنِکَرِ حَکْمَ لَکَا سِی تَدُوْلَ مَعَاذِ اَللّٰہِ
 تا پھر کیونکر حکم لگاسیں تہوں معاذ الایا
 کِیَا جِیْ وِجَ حَدِیْثِ نَہِ پَا وِیْنَ تَا پَرِ کِیْسِ اِنْجَامُوْنَ
 کیسا جے ورج حدیث نہ پایوں تا پھر کس انجاموں
 تَا حَفْرَتِ خَوْشِیْ سَہُے اَوْ سَ اَوْتَے دَا رِیْ وِجَ دَکَا وَا
 تا حضرت خوشی سہے اوس اوتے دارمی ورج دکاوا
 تَا عَصْرَ نَا نَ اَنْدَرِ خُوْرَ اَوُوْ لَ یَا رَا لَ حَکْمَ لَکَا اَیْ
 تا عصر نماز اندر خود راوں یاراں حکم لگائے
 دُو نَا بِلِیْ یُوْمَ مَقْلَدَہِ اَسْتِہِیْنَ مَسْکَرِ سَہُ یَا یَا یَا
 دونابی یوم مقلدہ استہیں مسکر سہو یا یا یا
 اَوْ سَدَ وِجَ گَرَفْتِ نَہِ اَوْ سَنُوْ مَوْ مِیْنَ مِیْنَ سَہُ
 اوسد ورج گرفت نہ اوسنوں مومن من سہ
 خَطَا اَتَے سِی اَکَ نِیْکِیْ اَوْ سَ وِجَ اَوْتَے تَسَ بَہَا لِیْ
 خطا اتے سہی اک نیکی اوس ورج آوتے تس بہالی
 اِجْتِہَادِیْ خَطَا اَتَے اَسْ اَجْرَ لَیَا اَکَ پَرِ ہَدِے
 اجتہادی خطا اتے اس اجر لیا اک پربدے
 لَکَرِ اَلْ خَ نَہِ کِیَا جَا نَ دَا اَوْ ہِ بَا وِیْنَ سَہُ جَا نَ دَا
 لکر اں خنہ کیا جاندا اوہ بہاویں سہر جاندا
 تَا جُو شَفَقَتَ دَکُوْرَ اَوْتَے بَہَا لِیْ مَوْ سِیْ مِیْتَا
 تا جو شفقت دکوراوتے بہالی موسیٰ میتا
 سَا مَرِیْ مَجْرَمِ اَصْلِیْ دَکُوْلَ کَرِے رَجُوْعَ تَدَلِیْلِیْ
 سامری مجرم اصلی دکول کرے رجوع تہلیں

قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَاهِرِي ۝ قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ
 کہا پس کیا ہے حال تیرا اے سامری کہا کہ دیکھا میں نے اور سچ کو کہ نہ دیکھتا لوگوں نے اور سچوں پہ لکھے
 قَبْضَةً مِّنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي ۝
 ایک ہنسی خاک قدم پہنچے ہوئے کے سے بس ڈال دیا میں نے اور سکو اور اسے طرح اچھا دکھلایا مجھ کو جی میرے نے

کیوں س ڈھم جو کسی نہ ڈھٹا لو کاں ناں یقیناں
 تے ایسے طرح نفس میرے نول ایہ گل خشکی بہالی
 تے یور تہیں جلد چھا کھڑ لوں منہ اوسد تہ پانی
 تاستر ہونڈی اوہ جاگ ایہ گل ناں میرے نول بہانڈی
 ایہ تاثیر نبرنگاں مٹی مردیاں نول جند پانڈی
 اوس خادم مرکب و پیراں مٹی تہیں کم چلدا
 مقرب ملکاں وانگ مقرب بندیاں واکم آیا

کیا موسیٰ کی حال تیرا اے سامریا بے دیناں
 نا کہو ج ملک دیوں مشہہ پیری میں پیر اوہ مٹی پالی
 جبرائیل دی گہوڑی پیراں مٹیوں خاک سوجانی
 اوہ گہوڑی جلد خشک نہیں تے آہی قدم لگانڈی
 ناپس مٹی خاک اوہ پالی سی اوسد قداں دی
 اوہ جبریل فرشتہ مٹی خادم شاہ رسل دا
 تے مولوی اسمعیل صراط اندر خود اکہ سنایا

بزرگوں کے قدروں کی خاک کیا اترو گیا ہے

اوہ تدبیر کماندی یار و کرد کہ جمل جہا نے
 عام ملک نالوں مومن عامان شان زیادہ
 شاہ مجدد غزنی نے شاہ ولی اللہ جو محقق نالے
 ولینادی قبراندی خاک اونہاں بدن جتے وقتے
 اوہ روضے اصحابی و بلکہ روضہ پاک نبی و
 انوں مومن دسد و جوں کفر ایناندے بہار
 هَذَا صَنَمٌ اَكْبَرُ بِنْتٌ وَوَارِوَضَةٌ نُوں کہندے
 امیر تائیں سے لازم کرنی تحقیقات قرآنوں
 کوئی بری کسے کوئی مجرم کر کے جائز دین نہ
 تے ایو جیہی پستش بتاں امت ایس نہ کرنی
 تاں شرک جو اصغر جویں ریا ورج عمل کرن تیا
 غیر اللہ دی قسم کہاوں نوں شرک تیا جاندا
 گناہ وڈا ورج اسدے بیشک مگر ان کفر نہ آد
 جاہل ایہ نہ جانا کافر کیتیاں مومن تائیں

ایویں مرد خدا دے کردے پیر کے ہر خانے
 خاصاں ملکاں اپر بندے خاص شرف رکھواند
 سارے لکدے مثل ملنگ ولی کرن کم حالے
 کیوں ناہ شرف رکھے پیر نجدی کچا ناہ شہاد
 ڈواہ دیوں وچ فرق نکردے ول وچ کفر عقید
 جہیرے اینہاں مسلم کھین ادہ بھی قہر تیا
 ستر ہزار ملنگ جسدے زائر نے نت بہندے
 حاوشیا ندی جیوں موسیٰ کیتی تحقیق پیمانوں
 جیوں نارون تے سامری و کحق آیا ذکر اتائیں
 لا تَشْرِكْ كُو الْبَعْلِ ثِي وچ بخاری خبر نبی تیں پرنی
 مگر شریعت ریا نی سند مشرک نام نہ پایا
 شرک ایسی داجو عامل مشرک نہیں سدواندا
 مگر ویا بی زوریں مشرک مومن نوں تبتلا دے
 آہوں کافر سو داں اسدا خیال کریند انائیں

خدی و دانی عالی مراتب مقدر کور کتا کھینا

قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ وَأَنْ لَّكَ
 کہا کہ پس جا پس کیتق واسطے تیرے ہے بیچ زندگانی کے یہ کہ کہا کرے تو نہیں ہاتھ لگانا اور تحقیق واسطے
 مَوْعِدًا لَنْ تَخْلَفَنَّهُ وَالنَّظْرُ إِلَى الْهِلَاكِ الَّذِي خَلَّتْ عَلَيْهِ عَاكِفًا
 ایک جگہ ہے ہرگز نہ بچے چھوڑا جاوے گا تو اور دیکھہ طرف مجبور اپنے کی وہ جو ہو گیا ہاتھ اور اس کے معنی
 لَنُحَرِّقَنَّ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا
 ایتہ جلا دینگے ہم اسکو پھاڑا دینگے ہم اسکو بیچ دیا گئے اڑا دینا

کیا موسیٰ جا سامریا تہ لسن ایہ سترائیں
 تے ہیک تینوں اک وعدہ ہو جو کدے خلا نہ ہو
 ہیک ایس وچ ساڑ کر اسن او سوں اک نبی
 حکم ہو یا سی موسیٰ و کوئی سامری نالی نہ لگے
 اک روایت جو ہتہ لاند اوس مودی نوں کوئی
 جے سامری ہتہ کسے نوں لاند تاں ہی و دین
 قارون زمین نے پیر یا سامری ماریا ایس ہجاری

زندگی وچ توں کہیں ناہ کوئی چھو نال اسائیں
 تے دیکھہ اپنا رب کول جد تہ بیٹیاں روز لنگیو
 پیر ندی و اندر اوسدی ساری را کہہ رٹھارے
 جو چوندے اوسنال اوہ عفو دیندے سن کٹ
 تاب و دوائوں چھریا اویں خازن دیو سج سلی
 دعا ابزرگاں اشرانو کہا نہیں منکر شرماندے
 کھوشر و عا موسیٰ دیوں ہوئی دوائوں خواری

سب درواں صحابہ کرام

نیل ندی فرعون نہ کہا داناہ قارو نے دہرتی
 بہت مرداں وی کم کردی بندے لعل تیرے
 کسے نگہین تے کسے تارن کر دے فیض عطا میں
 وعدہ ہو حشر نوں سامری دوزخ کو سزائیں
 چہا پوجن والیاں حق ایہ ہوگ خطابوں
 خاک اوسدی پیراسیں باڑاواں اندری پوآکے
 اسرائی پیر نام ہو کے توبہ دے در آئے
 قصہ بھیے گزر گیا ایہ ارسوں وکین آیا
 ہے ملن جلن اتحاد صلح مجرم کے مال مناسی
 توبہ وی توفیق اوسے نوں بے فضلوں رہنیدا
 جیوں اسرائیاں توبہ وی توفیق ملی درگاہوں
 تے سامری خبت اندر دار کھدا مذہب گندہ
 کفر شرک آثار مٹانے کرن تومین اونہاری
 توبہ پوجن والے شیعو کہوں اکہہ منہ کالے

دعا مونسوی

بدو عاموسوی وی اپر دو ماں شریاں درتی
 حاجت مندوں مشکل کہوں پل وچ مال نظر دے
 لگر دیا بی اپنی وانگوں سمجھیا دلیاں تائیں
 یا وعدہ اوہ وجال جو کرے خراب ہو دیا تائیں
 جو اوہ دچھا اسیں ساڑ کر اگے خاک سیاہ عبا لیا
 دچھے والیاں ایس خوار یوں ملے سزا ایسا کے
 بعضیاں توبہ قتلوں بعضے فضلوں مٹا کرے
 لامیاس وچوں ہے دائم مجرم جس رہنایا
 بد مذہب اوس کولوں گندا بتا ضرر کہانی
 جسکے دل وچ خبت پلیدی بد مذہبی نہیں مندا
 جو باطنی خبت نہ میسی تنہاں راہ ملن اصلاح
 اوس توفیق نہ ملی توبہ وی رہیا گندہ مندہ
 مستحب ہو اس جا دل سمجھیں بات اسندی
 وچ پرستش ملن برابر جوں گسالے والے

دعا مونسوی

اِنَّمَا اٰلِهٰكُمْ اللّٰهُ الَّذِي لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۗ كَذٰلِكَ

سوائے اسکے نہیں کہعبود تمہارا الہ ہے وہ جو نہیں کوئی معبود مگر وہ سہا لیا ہے ہر چیز کو علم میں اسی طرح
 نَقِصُ عَلَيْكَ مِنْ اَنْبَاءٍ مَا قَدْ سَبَقَكَ ۗ وَقَدْ اَتَيْنَكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ۗ

بیان کرتے ہیں ہم اوپر سے خبروں اوس چیز کی سے کہ تحقیق پہلے گزری اور تحقیق دیا ہے تجھ کو اپنے پاس ذکر
 مِّنْ اَعْرَضَ عَنْدًا فَاَتَا يُحْمَلُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وِزْرًا ۗ اَخْلَدِيْنَ فِيْهِ ط

جو کوئی منہ پیرے اوس سے پس تحقیق وہ اور ہوا دیکھا دن قیامت کے بوجہ ہمیشہ رہنے والے سچے اور سچے
 وَسَاۤءَ لَهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ حِمْلًا ۗ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّوْرِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِيْنَ

اور برابرے واسطے اونکے دن قیامت کے بوجہ اوس دن کہ پو نکا جاوے گا سچ صور کے اور کہنا کرے ہم گنہگاروں
 يَوْمَئِذٍ نُّزِقٰهُمۡ لِيَتَخَفْتُوْنَ بَيْنَهُمْ اِنْ لَّبِثْتُمْ اِلَّا عَشْرًا ۗ

اوس دن کہ گری آنکھوں سے آہستہ کہتے ہونگے درمیان اپنے نہیں رہے تھے اگر دس دن
 گہیر لیا ہے علم اوس دن نے شے تائیں ہر پردے
 تے دنا اپنے پاسوں تہہ قرآن ذکر جس پر پردے
 روز قیامت بہار گناہاں اوس تے پون گرائی

نہیں کوئی معبود آساؤ ابابا سچہ اللہ اکبر دے
 ایویں اسیں بیان تیرے تے اگلیاں خبراں کردے
 جس نے اوس ذکر قرآنوں کیسی روگردانی

جسدان پہ کونکے کرنا اور چ خلق اوہایا جانان
ہو لی کہیں آپس وچ دنیا دس دن سے سو کھلے
اورہ ستویں دہرتی توڑی شکر اللہ او سپر سانی
کہن رہے دنیا وچ دس دن یادس وچ قدر
مدت لغنیاں تیر عمر اوہ اندک سمجھ کر لین

تے روز قیامت بر ایہی جو اوہناں بہار اوہناں
اد گنبار اوہناں سے اوسدن کیریاں اکہیں وچ
گنہہ زمین جے مسلم دی کسے کہہ کے غضب دانی
تے ایسی حالت اندر ہو کے اوے روز خشر دے
دو لغنیاں دے سنہ ایہہ حالی سال غذا تکین

مَنْ أَحْلَمَ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلَهُمْ طَرِيقَةً إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا لَوْفًا
ہم خوب جانتے ہیں اور سچ کہہتے ہیں جس وقت کہ کہیگا بہتر اون کا

وَكَيْسَلُوكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا
اور سوال کرتے ہیں حکو پہاڑوں سے پس کہہ اڑا دیگا اذکور رب میرا اڑا دینا پس چوڑو دیوے گا زمین کو میدان

لَا تَرَى فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ۗ يُؤْتِيهِمْ مِمَّا يَشَاءُونَ الذَّالِي لَا يُعْجَبُ
نہیں دیکھیگا تو بیچ اسکے کجی اور نہ او جان لینے شیلہ اوسدن بیچے ملینکے

لَهُ ۗ وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ۗ يُؤْتِيهِمْ
واسطے اسکے اور نیچے ہر جا دینگے آوازیں واسطے رحمان کے پس نہ سنے گا تو مگر آواز آہستہ اوسدن

لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ۗ
نہ فائدہ دینگی شفاعت مگر اوسکو کہ اذن دیا ہے واسطے اسکے رحمان نے اور تیند کیا ہے واسطے اسکے کہنا

جو علموں سمجھوں او آتی پڑے اوہ اک روز بتاندا
تے زمین پہاڑ انوالی تاملیں صاف میدان چمدا
اوسدن چلین مگر دہلی دے حبسوں کجی نہ ہوئی
پس ناسنسین مگر انجے حیوں سردیاں پیر گیسر دے
جس دا قول پسند کرے رب بنے شفیع او سجالی
اوہ بھر کریم دے شاہ رسولان حضرت جبریل
یا اول آپ شفیع اوہناں دے گزول ہور پیکر
شاہ رسولان فخر دو عالم او جانشاں رفیعان

اساں بہر علم او سچر حدی گل افضل کہے اوہناں
تے چین تیں تہیں حال پہاڑ ال کہہ رہے نہاں اوہناں
دیکھیں گا توں اوس زمین وچ بہاؤنگت کوئی
تے نیویں ہوں آواز اللہ دے کارن روز خشر دے
اوسدن نفع نہ کرے شفاعت با سچوں اذن
اذن شفاعت مل چکا جس ہی قبول شفاعت
ایہہ عام لفظ تے خاص اسدے مصداق سوال
شافع کل دے شافع اعظم ہرے کل شفیعان

نہ کہن الہیوں عشر کی تغیر نہیں کیگی دس مینے یادس سال یادس دن یادس گہری مگر جو چاہو مراد سو ہو سکتا ہے
مگر دس دن کہنا اولے دن سے پہلے اسلے کہ عشر اول باعتبار باقی ایام کے متصل ہوتا ہے اور دنیا ہی باعتبار آخرت کے فیصلے کے غلام
تہ شفاعت الخ یہ وہ اجازت ہے جس کا مذکور حدیث میں ہے کہ اوس دعوی کی دنا ہے اسنے اذن ہے مگر وقت پر مکرر عرض کرنا
اور عجز سے خواستگار ہونا ہے اوس حق ثابت ہے اور عطا قبض کی کا اذن مانگنا ہے جیسے کوئی کسی سے وعدہ کرے کہ میں یہ
چیز نکروں اور پھر وہ چیز معطلی سے مانگنا گویا ایک اور ہے کہ اذن مل چکا اور مفارح سمجھنے ماضی ہی آتا ہے تو سوال

یہ نہیں کہا دوس اسان نہ پایا قصد آدم کے تئیں	نے کیا اسان ہمد آدم سنگ اس کہہ کنوں نہ کہیں
غریبا قصد جو بکا داعیہ اوسدا اسان نہ پایا	اوه ہمد آدم نون پہلانا اوس رکہوں اوس پہل کبابا
تدے معافی ہوئی اوسدی دیکہ خلاصہ کرم دا	کرن ارادہ علم خدا وح آیاسی آدم دا

وَاذْقَلْنَا لِلْمَلٰئِكَةِ اسْجُدْ وَاِلٰدَمَ فَسَجَدُوْا اِلَّا ابْلِیْسَ ط اَبٰی ه فَقُلْنَا
 اور جب کہا ہم نے واسطے فرشتوں کے سجدہ کرو واسطے آدم کے پس سجدہ کیا اور انوں نے مگر ابلیس نے نہ مانا پس کہا ہم نے
 یَا اٰدَمُ اِنَّ هٰذَا عَدُوُّكَ وَ لِرَوْجِكَ فَلَا یُخْرِجُکُمْ مِّنَ الْجَنَّةِ
 اے آدم تحقیق یہ دشمن ہے واسطے تیرے اور واسطے جو رو تیری کے پس نہ نکال دیوے تم دونوں کو ہمیشہ سے
 فَتَشِقُّهٗ اِنَّ لَکَ الْاَجْوَمَ فِیْہَا وَلَا تَعْرِیْہٗ وَاَنْتَ لَا تَظْمُوْا
 پس سخت میں باہرے تو تحقیق واسطے تیرے یہ ہے کہ نہ ہو کار ہے تیرے بیچ اوسکے اور نہ سنگار ہے تو اور یہ کہ نہیں پیاسار ہے
 فِیْہَا وَلَا تَضْحٰی ہ فَوَسْوَسَ اِلَیْہِ الشَّیْطٰنُ قَالَ یٰۤاٰدَمُ هَلْ اَدْرٰکُکَ عَلٰی
 بیچ اوسکے اور نہ دہو پ کہا دے پس دوسوہ کیا طرف اوسکی شیطان نے کہا اے آدم آیا دلالت کر میں بیگو
 شَجَرَةَ الْخُلْدِ وَّمُلْکَ لَا یَبْلٰیہٗ فَاَکَلَا مِنْہَا فَبَدَّتْ لَہُمَا سَمَۃٌ اُتھمَا
 اور درخت ہمیشہ رہنیکے اور اس بادشاہی کے کو نہ پڑا ہو پس کہا با دونوں نے اوسکے پس ظاہر ہو گئی اوسکو شرمگاہ اور
 طَفَقَا یُخَصِفْنَ عَلَیْہَا مِنْ وَّرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصٰۤی اٰدَمَ رَبِّہٖ فَنَوٰی
 دونوں کی اور شروع کیا دونوں نے ڈھانکتے تھے اوپر اپنے بتوں بہشت کے سے اور نافرمانی کی آدم نے رب اپنے کی پس گرا ہوا
 ثُمَّ اجْتَبٰہٗ رَبُّہٗ فَتَابَ عَلَیْہٖ وَهَدٰی ہ قَالَ اھْبِطْ مِّنْہَا جَمِیْعًا
 پھر برگزیدہ کیا اوسکو رب اوسکے نے پس پھر آیا اوپر اوسکے اور راہ دکھائی کہا ترو تم اوس سے اکتھے
 بَعْضَکُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فَاَمَّا یٰۤاٰتِیْنٰکُمْ مِّنِّیْ هُدٰی ہ فَمَنْ اٰتٰہُمْ هُدٰی
 بعض ہمارے واسطے بعض کے دشمن ہیں پس اگر آویگی تمہارا پاس میرے طرف سے ہدایت پس جس نے پیڑی کی ہدایت کیگی
 فَلَا یَضِلُّ وَلَا یَشِقُّ ہ وَمَنْ اَعْرَضَ عَن ذِکْرِیْ فَاِنَّ لَہٗ مَعِیْشَةً
 پس نہ گمراہ ہوگا اور نہ ایسا کہنے گا اور جس نے منہ پیرا یا دیر سے سے پس تحقیق واسطے اوسکے بہشت
 ضَنکًا وَّحَشْرًا لَا یَوْمَ الْقِیْمَةِ اَعْمٰی ہ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِیْ اَعْمٰی
 ہے تنگ اور اوبھا دینگے ہم اوسکو دن قیامت اندھا کیگا اے رب میرے کیوں اٹھایا مجکو اندھا
 وَقَدْ کُنْتُ بَصِیْرًا ہ قَالَ کَذٰلِکَ اٰتٰنَا فَنَسِیْنَا ہَا وَ کَذٰلِکَ
 اور تحقیق تمہا میں دیکھنوالا کیگا اسی طرح آئی میں تیرے پاس نشانیاں ہماری پس بدل گیا تو اوسکو اور ہمیشہ

حال آکیا اسان فرشتیاں سجدہ کر ہو آدم تئیں	ناسار یاں سجدہ کیا مگر ابلیسے منیاں نامیں
ناکیا اسان اے آدم ایہ سن حوا دشمن تیرا	نہ تسال نکالے جنت تہیں پھر سختی کر سی پیرا

ٹھیک تینوں سے درج بہشت نہ ہو سکتا ننگ دیکھیں کالی
 پہر دوسو سا شیطاں کیا اے آدم تیرے تائیں
 تے ایسے ملک ولے میں تینوں کر لوم راہ نامائی
 تا آدم حوا دو ماں سی جگہ اوس رکوں پہل کیا
 پترال نال حبت ویاں لگے ڈکن شرمگاہاں نول
 پہر چنیاں رب اوسنوں موڑا کیتا راہ دیکھایا
 اک تساؤ دو جے کارن دشمن دیری ہوسی
 پہراوہ راہ نہ بیلے ناہ محروم رہے اوہ کالی
 اتے اٹسا سال روز قیامت انہیاں اسدے تائیں
 تے میں آتا دینا دے وچ بنیاں اکھیاں والہ
 بس توں اوہ نشانیاں ساڈیاں دینا وچ بولایا
 ذکر مراد قران بتایا وچ محالم پیارے
 جو تہوڑا ہتھ مال بندے نول و تار بے کوئی
 ہتھ مال و تار بے جھیاں ہو بے دین سدائے
 اوہ ربد راہ نہ ڈر و خرم مت فرہتہ نہ آوے
 ایسے دینا و اگونوں رب کر وادور قناعت
 غسلین فریح تے تہوڑ دوزخ ہی ننگی فریاد
 خنک بھنے ننگی کیا خنک خبیث کمانی
 جے عقبی دے متعلق ایہ تا ننگی دوزخ آئی
 تا ہر دینا پوجن والہ اس وچ نام گنا دے
 کیوں جو آزدیوں اوس ہرگز پوریاں ہون تائیں
 تے خالی تہہ جو دینا دی شے نال نہیں کوئی جاوے
 کیونجو دینا دی شے اوسنوں ملی نہ جیکر کالی
 نال امید ثواب عقبی دے خوشی ہو کنت پیرا
 اوہ اپنے اٹھن باجہ جہنم نظر نہ پونے کالی
 جے ربد دیدار نہ ہو یا تاکہ نظر نہ آتا

تے ناہ رہیں پیاسا گرمی وہپ نہ اسو ح آئی
 راہ دساں اوس رکھول جھیرا رہے ہمیش سدائیں
 جو کدی نہ مول نکھے باقی ننت رہے بادشاہی
 تا شرم گاہاں اونہاں ننگیاں ہویاں سی ہر اک شرمگاہاں
 کرنا فرمائی آدم ربدی بھل گیا راہاں نول
 رب کیا تساں دو ماں حبت وچوں اترن آیا
 جے آوے میں نہیں تساں ہدانت جو اوس پکر کپڑی
 منہ پیر یا جس ذکر میرکتیں زندگی ننگ اوس آئی
 عوض کرے کیوں کیتو نا بینا مینوں رب سائیں
 ہوسی حکم نشان میرے تہہ ایوں آئے شالہ
 ایوں ارج دن چک بھولایا ہے مینوں خود سایاں
 مگر نماز تے یا د خدا دی عام مراد سونا رہے
 تے خوف نہ ربدار میا تنگ معیشت اوسدی ہوتی
 تا ہی ننگ رہن گزر انوں ننگ بیکہ مول نہ جاوے
 ایہ بدظنی رب تے یار و ننگی نام سداوے
 بہاویں مال ہوو اوس کتا تا ہی ننگ نہایت
 عکرمہ رزق حرام معیشت ننگی نام بولاد
 تے فسطح نہیں قبر دی ننگی ابو سعید بتائی
 تے جے متعلق دینا دے ایہ خنک مراد رکھائی
 طلیح حرص غم دینا حسرت ہر اک ننگی آوے
 جو نہیں توکل اوسنوں رہندا اپرا لک سائیں
 باجوں مرد خدا جو رب اوس مال مال بناوے
 تا ہی راضی رہے خدا تے کرے توکل بہائی
 ناہ جہر و ناہ کرے سکایت ربدی کدے پیارا
 یا کوئی ہوو وکیل نہ حبت اونہاں کارن بہائی
 بیشک اوس محروم کینے انساں نام سدا یا

وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ وَنَحْنُ نَسْتَعِينُ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ وَنَحْنُ نَسْتَعِينُ

اور ایسے جہاد پختے میں ہم اسی شتمہ کہ اکھد سے نکال کیا اور خدا ان لارہا تہذیب انوں رب اپنے کدے اور اللہ تبارک و تعالیٰ کا ہر وقت سخت سے

تے یوں ہی اسیں دیاں سر جو من کفر کا دے
تے ٹیک عذاب آخرو ایسا سخت ہمیش کپورے

تے رب اپنے دیاں آیتاں کنگاہ ایمان لیا دے
اسراف جو کم فضول تے شرکت خالق مال رکھوے

أَقْلَمُ يَحْدُ لَهُمْ كَمَا أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي
کیا پس نہیں راہ دگنا اور کراہے کہ کتنے ہلاک کیے میں ہنے پلانے
قرنوں سے کہ جتنے ہیں

مَسْكَنِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النَّهْيِ وَكُلُوا كَلِمَةً سَبَقَتْ
گہروں اونکے تے حقیقت بیچ اکتا نشانیوں میں واسطے صاحبوں عقل کے اور اگر نہ ہوتی ایک بات کہ پہلے ہو چکی

مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِرِزْقِكَ لَازِمًا وَأَجَلٌ مُّسَمًّى فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ
پروردگار تیر کی طرف سے البتہ ہوتا عذاب چھٹ جائیوالا اور اگر نہ ہوتا وعدہ مقرر پس صبر کر اور پر اس چیز کے کہ کہتے ہیں اور تسبیح کر

مُحَمَّدَ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ
ساتھ تیرے پروردگار اپنے کے پہلے نکلنے سورج کے اور پہلے ڈوبنے اسکے سے اور گہروں رات کی میں پس تسبیح کر

وَاطْرَافِ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ ۝ اور کنا روں دن کے سے شاید کہ تو راضی ہو

کیا پر اونہاں اثر نہ کر دیا یہ امر محبوبا
جو کہتے اسان ہلاک شیعے ہو دگر وہ کفاراں
البتہ وچ اسکے پان نشان جو عقلا نوالے
تا اسناں عذاب ہوندا آ لازم اگلیاں وانگ
جے وقت عذاب نہ ہوندا لکھیا تا انہاں گراہاں
کرتوں صبر اور سچیزا پر جو کافر تینوں کہندے
تے رات کنوں جبکہ گہریاں کہہ تسبیح تے حمد ربانی
تا جو مال شفاعت ہو دیں راضی روز خسروے
کہے بورافقہ کہہ مہمان رسول اللہ ول آسے
جو اوسوں اکہ رسول اللہ نے ہے ارشاد سنایا
کیا سپردی دیاں نہ آنا رہن نہ جد لگ رکھے
فرمایا جے دیندا مل یا مہلت قرض کر نیدا
جو میں امین البیتہ زمین آسماناں دو چ پورا

جو کہتے اسان گروہ کپہائے قبل انہاں مرغوبا
وچ اونہاندے شہر مکا میں پیردے تیس منجاہاں
جے اگے سخن نہ ہوندا رب تہیں وقت مقرر نالے
پر مہلت حکم اونہاں رب دلوں وقت پر بر حال
دیندے فرا جگہ کفر و اجو سونے بدرائاں
کہہ تسبیح تے حمد خدا دن چڑھے اگے تے لندے
تے دینہ دیاں طرفاں اندر کہہ تالیوں رضامن پہاں
تے دیکھو گے تیس رب نوں وانگ چودس حق اللہ
تے مینوں اک سپردی دیوں شاہ رسل گلیاں
دیہہ آنا اسقدر کراں گے قیمت اوس ادایا
چیز کوئی تا حاضر سوئی پاس رسول سولیکے
تا اوہ قرض ادائیں کردا جہتیں اوہ ورنیدا
لے جا فرہو ہے دی اوسول خازن کے منظورا

۱۰ اسان الخ عبودیت سے بڑھایا مضمون عبودیت دشان الوہیت کو دوسرے محل ناقابل میں عرف کرنا یا اپنی روحی قوت و جسمی اور غریب
میں ہو کرنا ظلم ہے تو دتا ہے تفسیر متعلق لفظی آدم ابتر نظری من الخازن جلد ۳ ص ۲۲۳ قال اللہ امر بالمعروف والنہی عن
انہم لیسوا ذنباً لا یفرقہ ولا کبیرۃ

پہلی آیت اندر سی تعلیم صبر دی ہوئی طمع تے حب دنیا بند کیتا اگلی آیت سونے

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ
اور ہرگز مت بسنی کر دونوں آنکھوں اپنی کو طرف او پھیر کی کہ فائدہ دیا مینے ساتھ اسکے لوگوں کو انہیں سے ارانش زندگی

الدُّنْيَا هَلْ تَقْتَنِمُ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَلْقَىٰ ه

دنیا کی تو کہ انہاویں ہم ہونکو اسچے اسکے اور رزق پروردگار تیرے کا بہتر ہے اور دینت باقی رہنیوالا ہے

جو دنی اسال ایساں زینت زندگی دنیا داراں
تے روزی رب تیریدی بہتر باقی نت ہر داراں
تو دنا اسال او ہناندیاں جنساں سو یاہتیاں
مال و دنا کے او ہناندے اسل انماندے ہر ویر
طاعت و اشتاق اوہ دوست ربد آجرا لول
اوس تے نظر نہ پاوان آئی حیوں ارشاد خدائی
وہ حاجات روانی مومن کان اسلام سونا
اوسکے تہوڑے عملوں اللہ ہوندا خوشی جو کبیرا
مومن دنیا وچ رہے حیوں شخص غریب ایساں
اتے آبول اچھے کول ہرگز ہرگز نظر نہ پاؤ

تے ہرگز نظر نہ ملی گردل شوکت شان کفاراں
تا اونہاں اسیں از مایے اندر دولت عیش بہار
زینت زیب کفاراں دیول دیکہ نہ رغبت کر کے
یہود و جوس نصاری ہند و سور کفار تیرے
تے مومن متقی غنی جو سردا ہو یا کوئی زرمالوں
جیر مال آرائش دنیا کارن ہو کے کائی
تے جو پیسہ خرچن چنگیاں جائیں وچ پیارے
جو تہوڑے رزق اتے خوش مومن او سردا شان ہو
ہے مال چنگیر چنگیاں کارن پاک نبی فرمائی
فرمایا تسیں نیویں اپنے کول نظر و ڈراؤ

وَأَمْرٌ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا نَسْتَلِكَ دَرِزْقًا مَحْنٌ نَزْرُقُكَ

اور حکم کر لوگوں اپنے کو ساتھ نماز کے اور صبر کر اور پراد کے نہیں سوال کرنے ہم تجہ سے رزق کا ہم رزق دیتے ہیں تجکو اور

وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ ۝ عاقبت واسطے پر سزگاروں کے ہے

اسیں تہتوں رزق نہ منگدے روزی دیند تیریاں
پر سز کرنا جو نا فرمایوں آخر سو پہل پاندے
تا کید نماز عموماً ہر نول کرنی لازم شانان
جو گہریاں حکم نماز نہ کردا اور ک نول پختا دے
موسناں تاملیں واجب پر انہاں صبر کماون
جے زور ہو تو تا زوروں نہیں تے موسوں چا سمجھاؤ
جہاویں تہر وہیاں عورت یا ہور خوش ہو یا نی
پر مطلق ترک عمل تہیں کفر نہ مذہب اصل ہو یا نی
بہاندا و کہہ گیا اوسدا روہو یا سرکار سے

تے کرتوں حکم نماز لوکاں خود اوس پر عمل کمائیں
تے کامیابی اوڑک دی ہوئی کارن متیقانندے
حکم کرن نیکیاں داہویا واجب اہل ایمانان
تے اپنیاں تاملیں حکم خصوصاً ایہ آیت فرمادے
نماز دین تے وعظ کرن وچ جو تکلیفان آون
پر مہنی آپ نماز پر ٹاون ایہ آیت نصراوے
جے بالکل وال نہ ملدی تا اوس دل تہیں برا چھپانی
جو بعضے بے نماز سے تاملیں کافر کہندے سے بیانی
جاں انکار کرے چانا اوہ کافر ہو یا پیارے

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بآيَةٍ مِّن رَّبِّهِ أَوْ لَمَذَقْنَا بِهِمْ بَلِيَّةً مَّا فِي الصَّحُفِ الْأُولَىٰ
 اور کہا اور ہم نے کیوں نہیں لے آتا ہمارا پاس ایک نشانی رب اپنے سے کیا نہیں آئی اور کیا اس دلیل اور چیز کی کہ یہ کتابوں پہلی کے ہے

تو کہیں اسماں کیوں نہیں آئی نہ بناو کوئی دلیل ہوں	کیا آئی نہیں دلیل کتاباں اگلیاں تہیں اصلاحوں
کافر کس خدا اپنے تہیں لیاویں کوئی نشانی	تاکہ کتاباں اگلیاں مذی گل کافی ہنساں نہ جانی

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بَعْدَ مَا بَعَدْنَا بَلَاءَ لَوْلَا أَرْسَلْنَاكَ
 اور اگر ہم ہلاک کرتے اور تو کو ساتھ عذاب کے پہلے اوسے البتہ کہتے اے پروردگار ہمارے کیوں نہ بھیجا تہیں
 آيِنَا وَسُوْلًا فَنَتَّبِعَ آيَتِكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نُنزِّلَ وَنُخْرِئِيهِ
 طرف ہماری پیغمبر پس پیروی کرتے ہم نشانیوں تیری کی پہلے اسے کہ ذلیل ہوتے اور رسوا ہوتے

تو جے اسیں اونہاں ہلاک عذابوں اولیٰ تہیں کردے	تاکہ بندے رہا کیوں نہ گھلیو نبی جو مگر اوس مردے
تا پیروی آیتاں تیریاں کردے ہو گے مگر نبی دے	پہلے آتہیں جو اسیں ذلت خواری لو اں نزدیک
تا اسماں رسول کتاباں گلیاں تا جو اہل انکاراں	رہے مجال نہ عذر کرندی بند سو دن گفتاراں

قُلْ كُلٌّ مَّا قَاتَرْتُمْ بِصُلُوٰتِكُمْ فَمَنْ تَبَصَّرْهُ فَاسْتَعْمَلُوا مِمَّنْ أَكْحَبُ الصِّرَاطِ
 کہہ کہ ہر ایک انتظار کریو الہیے پس انتظار کرو تم پس البتہ جانوں گے تم کون میں صاحب الصراط
 السَّوِيِّ وَمِنْ اهْتَدَا مَعَهُ سَبِيْرٌ هُوَ فِي سَبِيْرِ رَاهٍ

کہہ مجھو با سراک کرے اور دیک ہلاکت چالے	جب جانو گے بعد دن جو ساہن سدھی راہ حالے
تو کون بدانت آئے آیا شر یا ناں یقینے	محمد مرے تا ہو کے خلاصی آگیا اہل نبی نے
تا اللہ فرمایا جلدی نظر آسی کفاراں	اکہن دیکھو دوزخ تے جنت مومن و صحاباں
کتاب اپنی دے اسرار دل خود واقف جان آبی	اور سوہتا جاننہارا کہہ سخن وی بہاں

تفسیر سورۃ انبیاء علیہ السلام خواص

اس میں ذالنون یعنی آیہ شریفہ لا الہ الا اللہ انت سبحانک انی اعنت من الظالمین ہے جو حضرت یونس علیہ السلام نے مچھلی کے پیٹ میں پڑھی تھی جو کوئی مسلمان اس کو کسی مہم اور سختی میں پڑتا ہے اللہ تبارک و تعالیٰ اسکی شہادتی کو بکھول دیتا ہے اور قبول ہوتی ہے۔ دعوت اس کی اور ایک بزرگ خراب میں حضور صلی اللہ علیہ وسلم کی زیارت سے مشرف ہوئے تو عرض کی یا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مجھے حاجت ہے طرف اللہ تبارک و تعالیٰ کے تو کیسے وسیلہ پکڑوں تو حضور نے فرمایا۔ جسے کچھ حاجت ہو طرف خدا تبارک و تعالیٰ کی تو وضو کرے اور مسجدہ کرے اور مسجدہ پہ چرتا بیٹھ مرتبہ آیت مذکورہ کی تلاوت کرے اور ہر بار انگل سے اشارہ کرے طرف اپنے مقصود کی پس البتہ دعا

اس کی قبول ہوتی یہ دور انظم کی عبارت عربی کا خلاصہ ہے اور دس دسین میں ہے کہ یہ اسم اعظم اس سے دعا قبول ہوتی ہے مگر بعد چند مرتبہ کے یا سحی یا قیوہ برکتک السلاجیت یا قیوم یا قیوم سات یا بارہاں مرتبہ پڑھے اور گرا کر بھلی وات یہ عمل کرے اور حرام و ظلم پر دمانہ کرے اور جو بیمار چالیس مرتبہ روزانہ پڑھے اگر اچھا ہو گیا تو اس کے گناہ بخنے جاویں گے اور اگر فوت ہو گیا تو شہید لکھا جاویگا اور جو شخص اس سورہ کو ہر ن کی کھال پر لکھ کر اس کے درمیان لٹکا دیوے تو وہ شخص سو جاوے گا اور مریضوں کے یہ عمل لازم ہے تاکہ آرام پاویں اگر کوئی عملیں پریشان حال ہو تو سورہ انبیاء کو تین بار ہر روز پڑھیں تو کوئی عظم باقی نہ رہے و لسانہ اور قلب نور ایمان سے اور نقش واسطے مقہوری اعمل کے لکھ کر اپنے پاس رکھے یرکت سکی دشمن یر

۹۵۵۵۴	۹۵۵۵۷	۹۵۵۶۱	۹۵۵۶۷
۹۵۵۶۰	۹۵۵۶۸	۹۵۵۷۳	۹۵۵۷۸
۹۵۵۶۹	۹۵۵۳۶	۹۵۵۵۵	۹۵۵۵۲
۹۵۵۵۶	۹۰۰۰۱	۹۵۵۵۰	۹۵۵۶۲

غالب رہے ابن سیرین رحمۃ اللہ علیہ فرماتے ہیں کہ سورہ کافراہ میں پڑھنا انبیاء علیہ الصلوٰۃ والسلام کی خصلتیں حاصل کرتا ہے اور کثر مانی رحمۃ اللہ علیہ نے فرمایا کہ اسے اقبال حاصل ہوتا ہے اور امام جعفر العادق رضی اللہ تعالیٰ نے فرمایا کہ

انبیاء سورت شروع آگائاں ہوں جان پیاری
تے بارہاں سو اہٹا شہد کلمے سارے شروع پکے
خازن دیکھو یہ محی السنۃ لکھدا ذکر گرامی
قطع و ربط سورۃ انبیاء علیہ الصلوٰۃ والسلام کا ساتھ سورہ طہ کے

صورت ختم گئی جو مال عنایت باری
انبیاء سورت لکھو بارہاں آیتاں اتری کے
پارہنہ راتے اہمہ سونوے اسدے حرف تمامی
قطع و ربط سورۃ انبیاء علیہ الصلوٰۃ والسلام کا ساتھ سورہ طہ کے

یہ کیوں جو ایناں زو مان دیوے مطلب ہے اک اٹریا
اس صورت دے چھیکر دینے شروع اسدی پوہ آندا
مناسکے جد مجرب ڈھے منکر موتے شیطانے
مجربے دیکھ تیرے عین جیڑے ڈبے دیوے انکا

انبیاء سورت دستگ طہ ایچ تعلق جڑیا
خالصاں نوں تیر پاؤن کارن ارفدہ افر باندا
عبد کیسا سنگ نیان و ہنہاں مجربے تیرے نساہی
ایہ تے والے ودعہ ادنہاں نہیں جیڑے باکر دازا

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
شروع کرنا ہوں میں ساتھ نام اللہ بخشش کرنے والے مہربان کے

اسم اللہ ویناں شروع جو ہے بخشش واسا میں
اکامل مہر محبت والا پالے آخر تا میں
اقترب للناس حسابہم وہم فی غفلة مغر ضونہ یا یا قیوم
نزدیک آیا ہے واسطے لوگوں کے حساب اونکا اور وہ ایچ غفلت کے ہنہ پیر رہے ہیں نہیں آتا اونکی پاس
مَنْ ذِکْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ لَمْ یَأْتِ الْاَسْمَاعِیَةَ وَهُمْ یَلْعَبُونَ لَآهِیَةِ
کچھ ذکر پروردگار اون کے سے نیا نگر سنتے میں اوسکو او کیلئے ہیں غفلت میں ہیں
قلوبہم واسر والنجوی الذین ظلموا اهل هذا البشر و مثلکم
دونکے اور چپا کر کے مصلحت اون لوگوں نے ظلم کیا تا نہیں یہ مگر آدمی مانند تمہاری

اسم اللہ ویناں شروع جو ہے بخشش واسا میں
اکامل مہر محبت والا پالے آخر تا میں
اقترب للناس حسابہم وہم فی غفلة مغر ضونہ یا یا قیوم
نزدیک آیا ہے واسطے لوگوں کے حساب اونکا اور وہ ایچ غفلت کے ہنہ پیر رہے ہیں نہیں آتا اونکی پاس
مَنْ ذِکْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ لَمْ یَأْتِ الْاَسْمَاعِیَةَ وَهُمْ یَلْعَبُونَ لَآهِیَةِ
کچھ ذکر پروردگار اون کے سے نیا نگر سنتے میں اوسکو او کیلئے ہیں غفلت میں ہیں
قلوبہم واسر والنجوی الذین ظلموا اهل هذا البشر و مثلکم
دونکے اور چپا کر کے مصلحت اون لوگوں نے ظلم کیا تا نہیں یہ مگر آدمی مانند تمہاری

اَفْتَاتُونَ السِّحْرَ وَاَنْتُمْ تَبْصُرُونَ ۝ قُلْ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ
 کیا پس آئے ہوتے سحر کے پاس اور نہ دیکھتے ہو کہا پروردگار میرا جانتا ہے بات .. سچ آسمان کے

وَالْاَرْضِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝ بَلْ قَالُوا اضْغَاثٌ اَخْلَامٍ بَل
 اور زمین کے اور وہ سنتے والا جاننے والا ہے بلکہ کہا اونہوں نے پریشان خیال میں بلکہ

اَفْتَرَاهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ ۝ فَلْيَاْتِنَا بآيَةٍ كَمَا اُرْسِلْنَا بِالْحَقِّ وَكَلِمَاتٍ
 بانہ لیا ہے اسکو بلکہ وہ شاعر ہے پس لے آوے ہمارے پاس کوئی نشانی جیسا بھیجے گئے تھے پہلے چنبر

تے اونساں نے وچ بے خبری کے لیکسوں منہ ہنویا
 حالت کبیدن کن دے وچ اوسوں سندھوں
 جیڑے پاروں ظلم گناہوں ٹرے اوئے رامیں
 آسا حرو لے اوہ سحر میں سپہ دیکھنا کے
 جو سو کے زمین آسمان اندر اوہ سدا میرا سائیں
 کرن صلاح جو لک چپ و سدا رب حیب سوانے
 ایہ خواب اندر اس دہم ہویا جو رب ول کرے اشار
 جو تہاں لشر لیا یا اوہ خود آہوں شعر بنا کے
 نبی اگلے جیوں سجزیاں رنگ بھیجے گئے عیانی

وقت حساب لوکاندے سکی بدلوں ٹرے آیا
 ربدی طرفوں جو آئی اونہاں نوں نصحت کوئی
 دل غفلت وچ میں اونہاندے کد لگ کرن ملامیں
 کسب محمد نامیں مگراں لشر اک مثل تمہارے
 جواب ہاندے وچ مجھو باجا ایہ بات سنائیں
 مشورے جو تیس کر کے اللہ سننے آئے سپہ جانے
 سن قرآن نبی تیں کہندے اوہ منکر تمہارے
 جہوشیاں گلاں سننے والیاں ذمے ربد لادے
 چائیں اوسوں ساڈی پاس لیا کوئی نشانی

مَا اَمْنَتْ قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنَاهَا ۝ اَفْهَمُّ لَوْ غَفِرْنَا لَكُمْ
 نہیں ایمان لائے تھے پہلے انہی کوئی قریہ کر بلاک کیا ہم نے وہ ایمان لادینگے اور نہیں

اَوْصَلْنَا قَبْلَكَ الْاَرِحَالَ نُوْحِي اِلَيْهِمْ فَسْئَلُوا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ
 بھیجے تھے پہلے تمہارے مگر مرد دھی بھیجی تھی کہنے طرفوں انکے پس ذراں کو تم ذکر والوں سے اگر جو تم نہیں جانتے

پہر سدا کیوں ہومن ہوان جو کی مشرک آئے
 پس بھیجیو تیس علمائ والیاں جسے تہاں علم نہ پاتا
 کئے والے ضدی ہی توں رہے اسلاموں کہنی
 تاکیہا جواب جو نبی اگلا کوئی نہیں فرشتہ پایا
 پانچو اہل کتابوں اونہاں خبر سہی اوہ آئی
 تہیں سچے طالب علم دی واجب ہون سدا کے

ناہ ایمان لیا تے قبل انہاں شہر جو اسان کہیا تے
 تے نہیں بھیجے اسان اگے مگراں مردوحی تہاں آیا
 اگلیاں کفاروں جیوں نیساں سدی بانہ منی
 بے کہن رسول ایہ جن انسانوں ملک نہیں کیوں آیا
 تے بے علم نہیں تہاں اگلیاں پیروں واکائی
 عامی لوک کچھن علماءوں کنوں مسائل جا کے

وَقَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا آتَا كُلُّوْدًا الطَّعَامِ وَقَا لَوْ اَخْلَدْتُمْ ۝ تَدْرُ
 اور نہیں کیا تہاں نے انکو ایسا بدن نہیں کہا تے اور نہ تھے ہمیں رضیوں کے

صَدَقْتُمْ الْوَعْدَ فَأَحْبَبْنَاهُمْ وَمَنْ نُشَاءُ وَاهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ ه

سچا کیا ہننے اولیٰ وعدہ پس نجات دی ہننے اور کھرا اور جس کو چاہا ہننے اور ہلاک کیا ہننے حد لکل جانوروں کو

تے نہیں آہے اور ہننوالے نت خرف گورگاناں
پنچیراں نولوں دے خلاصی کا فرال مار گوا یا
عبودیت نولوں یغذا سنگ جو خرمن کر خداں

کہ نہیں کیتا اسال نبیاں جسہ جو اوہ کہاں نہ کہاں
بعد انکار کفار اونہا ندا وعدہ رب سچا یا
شرف کار فضل جو کرے لنگدے شرعی حدال

لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ه وَكَمْ قَصَصْنَا مِنْ قَبْلِكَ

تھیں تماری ہے ہننے طرف تمہاری کتاب سچ اوکے مذکور ہے تمہارا کیا پس نہیں سمجھتے تم اور کتنی ہلاک کیں ہننے لبتیاں

كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ه کہ نہیں ظلم کرنا لیاں اور پیدائے ہننے پیچھے قوم اور

جسوج ذکر نساں ڈویائی کیوں سپر کرد ناوانی
تے بعد اونساں اسال دو جیاں تو مال کر کے قتل دسیا
قریب بند تے شر ظلم اتہہ کفر شرک برائی

گہلی شیک اسال دل تیرے ایسہ کتاب حقانی
تے اسال دستیال اہل ظلم دیاں پٹ اجارہ کسایا
قسم ہلاکت توڑن تے برابری کرنی آئی

فَلَمَّا أَحْسَبُوا أَنَّ مَنَّا إِذَاهُمْ مِمَّنْهُمَا يَوْكُضُونَ ه لَا تَوْكُضُوا وَأَرْجُوا

پس جب دیکھا اونہوں نے عذاب ہمارا ناگہاں وہ اوس میں سے دوڑنے نھے مت ڈرو اور پہر جاؤ

إِلَى مَا أُنزِلْتُمْ فِيهِ وَمَسَلِكُهُمْ لَعَلَّكُمْ تَسْأَلُونَ عَنْهُمْ وَيَجْأِبُوكُمْ ه اور گروا پیچھے کہتم

اوہ لوکی پہر اوس غدا لولوں نسن لگے واہندے
جس جانی د پچ عینس کماے ناز کیتے من بہانے
پنڈ حضور نام مین د پچ پاس عوب کو پیارے
اونساں نہ منیاں قتل کیتا رب ہویا عیب اندر
پہر ہا جگر کہہ جن گئے پر اوہ نگرول پھر او
مراؤ د پچ گہراں لوو جو چاہو نعمت شانناں
اتنے د پچ سپاہیاں نے آقتل کیتے دیوانے
ہن فرے چکھو تا سکر موزی سخت مذمت کہاںدے
اوسدی اولادوں تہسی پنچیراں تس فرمایا
پہر جو تہر عدناں اوس کرن حفاظت لسا نولوں
یوحناکت مسافت عوب طرف رب گیلے جاگے
تے بخت نوردی زندگی تک رہے عوبی قید تاندا
بنی اسرائیاں دے سنگ آسے کبھے طرف سر پانے

پہر بعد اونساں عذاب اساڈا دیکھا ناں کہاںدے
آکھیا تہا نہ نسو آؤ مگر اوس نکانے
آپو اپنے گہرول ناتیس پچھ جاؤ سارے
دن سکداون کان اونساں دل گلبیا رب پنچیر
تا بخت نصر رب گلبیا قید تے قتل اونہا نولوں کردا
ملک لگے پہر تہا سیول آکھن اونساں بے ایماناں
ناہ نسوناہ نسو آؤ مال لوو من بہانے
تا آسمانوں کیسا منادی اے قاتل عیباندے
یوحنا برقا د پٹ جو اولاد یہودیوں آیا
بخت نوردیوں جوتوں جا کے قتل کریں عوبیا نولوں
جو اوہ حضور اساڈے سے جدا مجدسن فرماندے
کر اسوار براق آتے بخرانے مندر لیا ندا
بخت نصر جد ہویا تا پچر مجد جو بن عدنا نے

قَالُوا لَوْ كُنَّا ظَالِمِينَ مَا زِلْنَا عَلَيْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ
 کہا اور ہونے والے ہوں گے تو ہمیں تم پر ہی پکارنا اور نکالنا یہاں تک کہ کر دیا ہے اور ہم

حَصِيدًا خَامِدِينَ هـ وَفَاخَطَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَيْنِ هـ
 بڑے کٹے ہوئے بچے پر گئے اور نہیں پیدا کیا ہم نے آسمان کو اور زمین کو اور جو کچھ درمیان ان دونوں کے

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهَوًّا لَمْ نَتَّخِذْهُ مِنْ قَبْلُ وَإِن كُنَّا فَعَلِينَ هـ
 اگر ارادہ کرتے ہم کہ لوہوں کو لہو یعنی بگاڑ لیتے اور لوہے سے اگر ہوتے ہم کرنے والے

تاریخ

ہمیں تمہوں افسوس اسانے بیشک ظلم کمانے
 پہا پہا رہی پوکار اور ہانڈی ناکٹے تلواراں
 اسانے اور ہرت نہ کہید بنائے تے جو دریاں چاٹے
 جے اسیں چاہندے کہید بناندے اس گھر دیاں
 بلکہ کان تفکر جے اسانے خلقا زمین آسمانوں
 جے زن فرزند اسانے پرنے ہوندا حورائوں کردے
 یا جے ایہ کم جائز ہوندا کرناں اپر سہارے
 جو زن فرزند بناوے اوہ اونہاں اپنے پاس کہید
 ایہ رد نصاریٰ و اجنہاں رب نول ایہ لازم لگا
 جو لوہو مراد اپنی زن پتر ابن عباس بتایا
 تے اللہ پر ایسے امروں پاک سدا ہے آیا

بَلْ نَقَدْتَ بِالْحَقِّ عَلَىٰ الْبَاطِلِ فَيَدُّهُ مَخْرَفًا هُوَ ذَا هُوَ لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ
 بلکہ پہنچتے ہیں ہم حق کو اور باطل کے پس توڑنا ہے سراسر کاپسنا کہاں وہ فنا ہوجاتا ہے اور اسے نہیں دانت

مَا تَصِفُونَ هـ وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ جِئْتُمْ بِهِ
 اور پوجتے کرنا کرتے جو تم اور اسے اور سب سے جو کوئی پوجتا ہے اور زمین و آسمانوں کے اور جو نہ دیکھو اسکے میں نہیں بکر کرتے

عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَسْرِفُونَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَا يَفْتَرُونَ
 بندگی اور سب سے اور نہیں وہ تہکنے پاکی بیان کرتے ہیں رات اور دن نہیں ہتتے

بلکہ اسیں حق نول باطل اپر مارے نا اس توڑے
 تے تسان و بل عذاب جو رب دی صفت نالائق کردے
 تے جو کچھ و چ زمین آسمانوں ملک اسدا سبہ آیا
 تہکدے نہیں عبادت رب دیوں اور خاصے و رکابی

نا جو تہہ ہسم جو پاک کج اور تائیں توڑ مردے
 زن فرزند اولاد اس سو سو غصوں مول نہ ڈرے
 تے جہرے اسدا پاس نہ بد گہوں اونہاں کہہ کیا
 دینہ تے رات پتر من تسیاں سست نہ ہوں کہہ

جان نذر

جو نبی ولی و پج دہرتی تے وچ انبر ملک ربانے
 ربندے اونہاں شریک ہراون یا فرزند بناندے
 اسماناں وچ ملک خداوی نت عبادت کردے
 خاص فرشتیاں اپر بندیاں خاصاں فضل زیادے
 نَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ جَبَلِ الْوَدِيدِ بَدْرًا قَرِيبًا
 لَا تُلْهِبُهُمْ فَجَادَةً وَلَا يُنِيعُهُمْ ذِكْرُ اللَّهِ
 الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ دِيْمًا قَادِقُوذًا صَفِيًّا
 ایہ ربدا انعام جو بندہ ہمیں کے وچ خواہشاں

اوہ بندے ربکہ ملک خدا نت خدمت وچ دھانے
 اوہ مشرک مرد و داس کارن کوئی دلیل نہ پاندے
 تے وچ زمین کے بندے ربکہ چت ذکر و پج دہرتی
 تے عام فرشتیاں اپر مومن عام وہ ہیک خدا کے
 ہور آیات حدیثاں بلویں شان انہاں وچ گہیرے
 بیخ و بخرہ معاملیاں سنگ رکن نہیں فضیلتی
 بیٹھے کہلے تے بیٹھے ہوئے ربدی یاد تنہا ہندی
 پیڑ فرشتیاں کولوں وہ میا اندر ذکر حسناں

أَمْ تَتَّخِذُوا آلِهَةً مِّنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنشِرُونَ ه لَوْ كَانَ فِيهَا آلِهَةٌ
 کیا مقرر کیا ہے اونہوں نے جسو زمین میں سے کردہ پیدا کرتے ہیں اگر ہوتے ہج اون دونوں کے معبود سے اللہ کے
 لَفَسَدَتَا فَسُبْحٰنَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يُصِفُونَ ه لَا يُسْئَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْئَلُونَ ه
 بگڑ جاتے پس پاک ہے اللہ پروردگار عرش کے کو اس چیز سے کہ کیا کرتے ہیں نہیں سوال کیا جاتا اس چیز سے کہ کرنا ہے اور وہ سوال کئے جاتے ہیں

کیا معبود پٹرے کفاراں زمینوں بت پتہروے
 اپہ کل زمین میں ہیں جو عاجز بکہ مقدر نہ دہروے
 جے ہوندے وچ زمین آسمان الہ کئی باہر خدا کے
 ہے پاک اللہ اس چیزوں جو ایہ اوسدی صفت کہ بندے
 نہ چھپیا جاندا اوہ مالک جو چاہے قلم جلاوے
 ذکر تہاندے لکھوی اس جا سنہم کیا کر سارے
 جیوں عیسیٰ نول عیسیٰ الی ربدا پتر میں بناندے
 نہ کہن خدا نہ پتر اوسدا بلکہ کہن تمامی
 وہو کہے بازی کم و تابیاں ہر جا کرانہ سارے
 گھر جاہل جو سجدے کردے قبراں پر جانے
 اتے عبادت نیت کر کے سجدہ کرے جے کوئی
 ایوں بدظنی پئی کرنی کم نہ اہل ایراناں
 تانہ کر و اوستائیں یار و شرمی ناں تمامی
 کیوں جے بت پرستیاں والا شریک نہیں ہے ایسا
 جو کہن خدا قادر ہے اپر جسو پتر بولن دے آریا

سونے چاندی لوہے لکڑ ہر قسم جو ہر دے
 کیا طاقت پھر مردیاں ایہ اوہناون روز حشر کے
 تاہیک خراب جانڈے ہو دوویں انبر دہرت زیادے
 جو بت شریک ہراون ناں اوس یا فرزند جو کہندے
 تے پیچھے جاسن بندے پہلا برا جو عمل کماوے
 تا جو نبی ولی او سجائی کجھے جان پیارے
 دسو کپڑے مومن ولیاں رب شریک بناندے
 بندے خاص مقرب اوسیک اوہ مقبول گرامی
 بت پرستیاں ناں رلاون مومن نول مت ماری
 اوہ فعل حرام سلام نیت جے کیتی اوس پہیا کے
 نیت چھکے اوسدی اوس تے فتویٰ دیہو سوئی
 ناں فعل برا جے جاہل کولوں دیکھو کہے عیسا ناں
 مشرک کہونہ بن نیت کے معلہ کرانہ سرخامی
 لا تشرکوا لعلدی وچ بخاری و سبحانی سنہیا ہیا
 آکہ اوہناں دیوبندیاں نول ایہ رب نہیں فرمایا

اعمال حیا کی سنہلی جلاوے

جان شریک

یغافلہ کوئی اس بن پس جے کرے ارادہ
 شریک اپنے خود جیسے پیدا کر سکے یا نہیں
 یغافلہ نہیں شے کافی و پر حقیقت پیارے
 جے دو خدا ہوندے تا ہونندیاں دو گلاں ہر حال
 مخالف جے کر ہوندے آپس و پر فساد چاند
 باہجہ ضرورت مضطر سویاں کدے اتفاق نکر و
 و پر حالت اتفاق جے ہوندا اک متصرف یارو
 جو متصرف حاجت آتے دیندا اوہ صلا میں
 تے جے دو میں متصرف ہوندے اکو جیسے تامی
 تا اکو جیسے شریک ہوندے اوہ دو میں و پر خدائی
 تا دو میں معطل بیکار اوہ اس صورت و پر ہوندے
 جاں عاجز سویاں متصرف نہیں کدے ہو بیکار ہوندا
 پیرائیاں دلیلان واضح آون جیسے ہی انہاں پیراں

تا اپنے جیسے کسی خدا ہو پیدا کرے لگاوا
 جے کہن نہیں تاں قدرت والا مسدہ رعبا کہتا میں
 شے بچنے چاہنا ایہہ گل چاہی نہیں غفارے
 یا ہوندے آپس و پر مخالف یا متفق ہر حال
 جے ہون موافق تا ہو مضطر دو جے بات مناسبت
 تا اوہ مضطر عاجز کو یغافلہ لائق و پر دے
 دو جا پشیراوس بندا ہو معزول شمارو
 آپ نہیں بکہہ کرنے جو گاڑے دو جے دکر میں
 و پر ہر فعل اندر بر آنے و پر ہر وقت گرامی
 وقت اتے کم سندے بہادیں کر لیندے و پر کالی
 جو ہنوں دخل نہ ہوندا کم و پر عاجز اوہ ہوندے
 ایسا رب محبوب ہوندا لائق نہیں گیندا
 اوہ باطل معبود نہ جڈے پیرا راہ نہ کیراں

اَمْ اَتَّخَذُوا مِنْ دُونِ الْاِلٰهَةِ قُلُوبًا لَّيْسَ لَهُمْ شَيْءٌ يَّعْتَبَرُونَ
 یا پکڑے میں درے اس سے معبود
 کہہ کہ لاؤ دلیل اپنی یہ ہے ذکر اذن
 مَعِيَ وَذَكَرْ مَنْ قَبْلِي مَبْلُوطٌ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُّعْرِضُونَ
 لوگوں کا ساتھ میرے میں اور ذکر اذن لوگوں کا کہ پہلے مجھ سے تھے بلکہ ان کے نہیں جانتے حق کو پس وہ مٹتے میرے میں

کیا اونہاں نے باہجہ خدا دے بغیر معبود بنائے
 ہے قرآن دلیل اونہاں جو دین دیکر تے آئے
 ایہہ قرآن جو جامع بن رب کوئی معبود نہ دے
 حق نہ سمجھن بہت اونہاں تے کرن اوہ رد گردانی
 ہی دنیا و پر غلاب جو اگلیاں تو ماں اپرائے
 ہی خبر میری تے مومناں دی جو ناں میرے پیرے
 نگر کفار نہ منن حق نون کر دے رد گردانی

کہہ دلیل آنو کوئی اسد کان جو تسان ہر آ
 ہی جو میتوں پہلے گزرے اونہاں دلیل دسائے
 پیر کہتوں اوہ ثابت کر دے باطل رب نہ حق
 ہے ساڈا ذکر قرآن اتے توریث انجیل نورانی
 تے جو جگہ روز حشر دیکھو سی سبہ قرآن بتائے
 ہی جو ہوسن سبہ دی خبر قرآن مجید نکیرے
 ضدوں حق قبول نہ کر دے پکڑن جاں شیطانی

وَقَا اَوْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُولٍ اَلَا تَوْحٰى اِلَيْهِ اَنۡ لَا اِلٰهَ اِلَّا
 اور نہیں جیسے نے پہلے مجھ سے پیرے
 اَنَا فَاعْبُدُوْنِهٖ وَقَالُوا اَتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ بَلْ عِبَادٌ مُّشْرِكُوْنَ
 میں پس عبادت کرو نیکو اور کہا اور نہ کہ پکڑی ہے رحمان نے اولاد ہا کہ ہے وہ بلکہ نہ ہے میں غن و بلید

لَا يَسْتَفْعُونَ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ هَ كَعَلِمَ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ
 نہیں آگے ملتے اس سے بات میں اور وہ ساتھ حکم اوسکے کے عمل کرتے ہیں جانتا ہے جو کہہ کر آگے اذن کے ہے
 وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَى وَهُمْ مِنَ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ
 اور جو کہہ پیچھے اذن کے ہے اور نہیں شفاعت کرتے مگر واسطے اوسکے جو پسند کرے اور وہ ڈر اوسکے سے ڈرنے والے ہیں

پہلے تیرے تہیں ہی نہیں اسماں پیغمبر کوئی گلیا
 جو باہجہ میرے معبود نہیں کوئی سبہ وار میا عقیدہ
 جو اکہن کفار خدا نے ہے اولاد بنائی
 جہناں پست خدا و اکہن اوہ بندے بزرگ رب کے
 تے اوہ سو کم کرن اوہ جسدا حکم ہونے رحمانوں
 تے مرضی باہجہ خداوی کسے شفاعت کرے نہیں
 جاں مشرک لوک فرشتیاں اہل کتاب غیر علیہ السلام
 پوچن ناریاں نے اس جرموں شرک شقاوت کیتی
 موقہ سی اتہہ شاں اپنی دے آگے کل ابراہاں
 چو ہر چاروں وہ ذلیل جاں رب اسجگہ نہ کیسا
 جو و پج تقویت اسمعیل رشید احمد گنگو ہی
 ذکر توحید اپنی دے آگے بندے بزرگ آہندا
 کرو آجے انصاف و نایاں کفر پیا یا نایاں
 جو رد انہاںد کردا اوسے کئی الزام لگاندے
 مرضی مال خداوی جانو میں شفیع بدکاراں
 و ڈیلاں او گنہاراں ہوگ شفاعت آکیا میری
 آنا ویوے گا رب تعینوں ہو میں راضی پیارے
 تا ہی راضی میں ناہ ہوساں اک امتی کے کارن
 اذن چکا مل حضرت تائیں کان شفاعت بہائی
 کیونجو جس شے وار ب وعدہ ظاہر ہووے کیسا
 اور میں شفاعت دنیا و کورج سی ملک وی کیتی

مگر اوسکے ہی ایسے حکم گیا لگ بیلیا
 پس میری کرد عبادت چہد کے پاسا غوسپی وا
 پاک منزہ ذات اوسدی ہے کل نقصانوں آئی
 وہ کے گل نہیں اوہ کردے باہجوں اذن سب کے
 اوہ جانے جو کہہ آگے تے جو مگر اوہنا ندے شانوں
 تے اوہ ڈر کے ہیبت ہو رحلال کنوں رب سائیں
 شریک بنایا ربدان بندیاں پاکاں اہل صفانوں
 مگر اں بندیاں اپنی اندی رب عزت حرمت کیتی
 کندا ایہ سبہ غوار ذلیل ہونے نے کنوں چماراں
 تے گرد و نایاں دے کس کو لوں سب لیا پھر ایسا
 چو ہر چاروں شان آگے رب کہن ذلیل ایہ سولہ
 نہ ایہ گندے نا کارے اوہناں دور سخن ایہ جاندا
 صریح قرآن مخالف ہو کے وگے و در کہتا میں
 تو بد دے درجوں نہ آذان مگر شیطاناں جانندے
 شفاعتی لائیل الکبائر سیا آلوں شاہ ابراہاں
 وَلَسَوْفَ نُعْطِيكَ أَتَّ كَانِ شَفَاعَتِ مِثْرِي
 نبی کیسا جے اک ہی امتی و ڈیا اندر نارے
 چاہیے مومن ایس شفیع توں مال خدا سبہ وارن
 پر ادب تواضع راہوں پراوہ روز شفاعت چاہی
 پیر و فنا اوسکے و پج کیونکر شک گیارہ مینا
 اکہوی آلوں قائل اسدا زہرے بڑے پتی

وَمَنْ يُقَلِّ مِنْهُمْ إِلَى اللَّهِ مِنْ دُونِهِ فَذَلِكَ حِزْبِهِ جَهَنَّمَ كَذَلِكَ
 اور جو کہے اذن میں سے تحقیق میں معبود ہوں و رے اوس سے پس تحقیق وہ شخص جزا دیتے ہیں ہم اوسکو دوزخ پہنچا

بِحَزْنِ الظَّالِمِينَ ۝ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا سَخَّرْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَكُلَّ شَيْءٍ بَيْنَ يَدَيْهِمْ وَأَنَّا نَمُوتُ وَأَنَّا نَحْيِي وَأَنَّا نَحْيِي مَن نَّشَاءُ وَنَقُوتُهُمْ ۝

جڑاوتی میں ہم ظالموں کو کیا نہیں دیکھا انہوں نے کہ کافر ہوئے کہ آسمان اور زمین تھے
 رتقا ففتقنا ما وجعلنا من الماء كل شئ حي اقلو يؤءهنون ۝
 ملے ہو پس جدا کیا ہم نے اون دونوں کو اور کیا ہم نے پانی سے ہر چیز زندہ کیا پس نہیں ایمان لاتے

زمین اور آسمانوں کی پیمائش کا نام ہے

بدلہ اوس جنم دیئے ایویں ظلم سزا تہیں
 پہر کہو لیا اسماں دو ماں نون کتے جدا جدا جنوں چاہے
 کیوں پہرا وہ ایمان نہ لیا دن تک قدرت ربانی
 پہر رب خلقی وا اوس اونساں جدا جدا کر چاہا
 ایویں ست سن کھمیاں زمیاں دکہر کر گیا مینے
 انگوریاں تہیں بند و ہرتی کہہ لی کنوں انگوریاں کھانوں
 اک شے واحد ملی ہوئی جاں کوئی کھول دکہ نہ
 تے تق جو منفصل دکہو کہی جدا جدا اے سندر
 عنصر خاک کی پانی با سجون بجن محال چہا ناں
 جیا جہاں تامی پانیوں بوٹے کہاہ رکہ نامی
 پانی تہیں پھیر ہوئی خلقت منکر عقل دکتے

جو کہے اونساں تہیں میں معبود ہونا ناں ار خدا تہیں
 کیا ہما نہیں کفار زمین آسمان جو بد ہے آہے
 پہر پیدا کیا پانی تہیں اسماں ہر شے زندگی تائیں
 زمین آسمان اکوشے سی سپہ نبیاں نے فرمایا
 اک کہن آسمان اکٹھے سزا ست پہر دکہو دکہہ کیتے
 میناں تہیں آسمان آنا بند کہو لیا بارش دھوں
 مختلف قولال واکل مطلب اکو ہے مل جاندا
 رتق کین جو متعل جڑیا ہوا آپس اندر
 پانی ہی تہیں اکثر زندگی پانی سے حیواناں
 خیر آدم واپانی ناں گہنا گیا تامی
 وکان مشہ علی الماء مہی عوش پانی دکاتے

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رِوَاسِيًا أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا جَبَا

اور کئے ہم نے بیچ زمین کے پہاڑ ایسا ہو کہ ہل جاو ساتھ اونکے اور کئے ہم نے بیچ اونکے کشادہ

سُبُلًا لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ۝ وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَّحْفُوظًا وَهُمْ عَنْ

رستے نوکہ وہ راہ پادیں اور کیا ہم نے آسمان کو چہت محفوظ اور وہ

أَيْتِهَامُ غَرَضُونَ ۝

نشانوں اوس کی سے موہہ سیرنے والے میں۔

تے راہ فراخ پہاڑیں کتے تا چلن وچ راہیں
 تے کافر نہہ پیرن حق تہیں دیکہ نشانیاں مینا
 یا شیطاناں کنوں حفاظت اوسدی پاک الہوں
 تا اگلی آت وچ اونساں جواب خدا فرلے

تے کتے اسماں پہاڑ زمین وچ تا وہ ملے ناہیں
 تے چہت وانگول اسماں نبیا ڈگن تہیں رکہ لیتا
 دہرتی تے اسماں ڈگن تہیں رو کیا قدرت دھوں
 انظار کفار کر نیدے بس حفرت ہو جائے

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۚ كُلٌّ فِي فَلَكٍ

اور وہ ہے جس نے پیدا کیا رات اور دن کو اور سورج اور چاند کو ہر ایک بیچ اسماں کے

مَسْبُحَاتٍ ۝ وَفَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ الْخَلْدَ أَفَإِن مَّ مِتَّ

تہرے میں اور نہیں کیا ہم نے واسطے کسی آدمی کے پہلے تہمت مہیں نہا کیوں اگر وہ مر جاوے

فَهُمُ الْخَالِدُونَ ۝ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبَلُوا كَذِبًا لِّئَلَّا

ہیں وہ ہمیشہ رہینگے برسی جگنے والا ہے موت کا اور آزمانے میں ہم تکو ساتھ برائی

وَ الْخَيْرِ فِتْنَةً ۝ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ۝ اور پہلائی کے آزمائش اور طرف ہماری سپر جاوے تم

تے اوہ سے جس دن نے رات ہو سو برج جن اوپا کے
 ہمیشہ رہن نہ دتا میں تہیں اگے اسماں لبشر نول
 خضر الیاس جانی مانع مرگ نہ ہرگز آئی
 جنت ووزخ لوح قلم تے کرسی عرش سو جوراں
 اک کہن اک طوطہ ہو کے ایسہ فناہ شامی
 شاہ رسولان فوت ہوئے جد ایسہ عالم حید فانی
 تا عبد اللہ بن مسلم کہے میں نکلیا پچھے یا راں
 ہاں سنبہ تہیں کفن ہمایا ڈٹا ہو ٹہہ مبارک ہند
 اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَنَا رَبَّامَتِ نَحْسِ ہماری
 تن دن بعد وفات نبی سے اعلا بی اک آیا
 عرض کیتی میں سخت گنا میں تے اللہ فرماو کے
 سو وچ خدمت آیا ہاں میں جرم گناہ سر جا کے
 جہول نیرید بدینہ وچ سی ڈا ہدا نظم کمایا
 مابینا اتھ رہیا سی اک خاص بصیر اکھیاں تہیں
 اوہ آکے میں رو ضیوں سن کے بانگ نماز گزاراں
 سور حدیثاں آیاں زندگی وچ نبی اولیاواں
 آنا فنا جو حضرت نول آئی موت پیار سے
 تا وچ الیس حکم و سے داخل ہو گئے چور ہسانی
 وچ جسے سن زندہ سے حضرت مومن رکبہ قصید
 آتے سوار جمعہ اعمال امت نت پیش کچندے
 حال شہیدان نالوں افضل اعلیٰ حال نبی دا
 ورحمی جلد اندر اک فضل عنیدہ لکسیا

صوفی صوفیہ و سلم کا روضہ مبارک میں اپنے جہاں شریانی سے نہ ہوا
 اعلا کو کور مبارک سے کوریا گیا
 حضرت کا نام و انہوں حضرت کا نام و انہوں

ہر اک وچ اسماں اپنے دے تیز لویں تر دا جائے
 پہلا جے نول میں نت اوہناں ہوسی رہن ہر مرزوں
 جو اوہناں جاتی لمی آخر فوت ہوسن اوہ ہسانی
 فانی ایسہ نہ ہوسن مسلہ وچ عقائد لوڑاں
 باقی پھیر من گے پا کے موت اکوار گرامی
 قبر مبارک وچ رکبہ نکلن کر کے دفن چھانی
 دل چایسا آخر دی کراں زیارت شاہ ابراہاں
 کن اگاں جے کیتے سنیان کبندے شاہ اسل
 دہلوی شیخ مدارج وچ نقل حدیث شماری
 قبر مبارک آتے رور و اپنا آپ و گانا
 جو مجرم دل حضرت آوے نبی اوسنوں بخشاو
 قبروں ملی آواز داتا تہہ اللہ بخش پہیا کے
 مسجد نبوی گہوڑے بدھے ہر کوئی شہروں دایا
 گوشے مسجد وچ اوہ رہیا پچھیا بے دنیا ہتیں
 وچ تاریخ مدینہ ایسہ ہی کیسا شیخ اظہاراں
 ہتیاں ہیں مگر منکر نہیں مومن بندا پاداں
 بدن مبارک تہیں روح ہو یا جہول اللک سونا
 کُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ اندر ہی آگئے ساسی
 پیش نبی کہرن درود ملک نت خریدے
 شام فجر در واریں امت اپنی نول نت و ہندے
 جاں اوہ زندہ تانبی نہ کیونکر زندہ نت رکھی دا
 اندر اس مسلے دے چاہئے سیا یاں من منابا

وَ إِذْ أَرَأَيْتَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا مِنْكَ الْآهْرَاءَ وَ أَهْلَ الدِّينِ

اور میں دیکھتے ہیں نیکو وہ لوگ کہ ناز ہوئے نہیں پڑنے تجھ کو مگر ہنسا کیا ہی ہے جو

يَذْكُرُ إِلَهُكُمْ وَهُمْ يَدَّكُرُ الرَّحْمَنُ هُمْ كَفَرُوا وَنَه خَلَقَ الْإِنْسَانَ

مذکور کرتا ہے مجودوں تمہارے کا اور وہ ساتھ ذکر اللہ کے وہی کافر ہیں پیدا کیا گیا ہے آدمی

مِنْ عَجَلٍ سَأَوْدِيكُمْ آيَتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونَهُ جلدی کتاب دیکھاؤں گا میں نکوشا اپنی

نبی صلی اللہ علیہ وسلم

اپنے جو عیب لکھاؤں یاں مجودوں سرور و
انسان شتابیوں پیدا ہو یا جلدی کرے تدا میں
جلد بازی پیدا کرے اسدی وچ رکھی رب سائیں
پر پٹ اندر جاں آیا دیکھہ پستی میوے انہا
تا اوں ڈگ پیامر آدم انسانوں جاہلی
کمال کو چ جلدی کرن تمیر وجود رکھیا
کافر کہنے جے نبی اتے قرآن سجا رب سائیں
تا اگلی آیت رب اتاری نظر اگاں دل پائیں

تے جرابہ کافر تہ دیکھیں ہر اک تمہارا کردا
تے حال ایسی اوہ ذکر خدا یوں منکر میں بلائیں
نشا نیماں اپنیاں دساں گا پس جلدی کر سونا میں
جاں تن آدم کے روح پیاسا رکھیں کو چ رکھیا
اچھے پیراں تیک نہ بجا اگدوں کیتی اوس شتابی
اوہ درفہ اولاد آدم دی پشت پرستی پایا
پر آت وچ کفار مخاطب سلسلہ ملے تدا میں
تا اسال دسائیں تمہارا کوئی سور غدا اب لیاویں

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ كَوَيْعَلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ

اور کہتے ہیں وہ کب ہے یہ وعدہ اگر جو تم سچے کا شکے جانیں وہ لوگ جو کافر ہوئے اسوقت

لَا يَكْفُرُونَ عَنْ وُجُوهِهم النَّارِ وَلَا عَنْ ظُهُورهم وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ

کہ نہ روکی سکتینگے منہ اپنے سے آگ کو اور نہ پیٹھہ اپنی سے اور نہ ہونے جادینگے

جو فتح اسلام یا روز حشر سے لاکر ہونے لاندے
جاں دوزخ دی اگ موناں اپیل کنوں سدا کن
تے ناہ اوہ یاری دتے جا سن تک تک سن نراں
تا ناہ کذب نہ تا سے کر دے ناہ غذا بوں صلدی

تے آگن کدوں ہو سی ابہ وعدہ جے سچ نہیں لاندے
تا کیا کفار جے اوسو پلے دی سختی نوں کدے جان
پہاں اپنیاں ناں ہی اوہ اگ روک سکن گے ناہیں
جواب ایسے مخدوف ہوندی جے سارا دناں گل می

بَلْ قَاتِلْتُمُ الْبَغْيَةَ فَغَنِيَهُمْ فَأَلَيْسَ بَطِيعُونَ رَسُولَهُمْ أَفَلَا يَنْظُرُونَ

بلکہ آجادیگی از کیا سن ناگہان پورا جبران کرو گی اور کو پس نہ سکتینگے

وَلَقَدْ اسْتَفْهَمْتُم بَرَسُولِ قَدَمِ قَبْلِكَ فَخَافَ بِاللَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ

اور البتہ تمیق تمہارا کیا تھا ساتھ پیروں کے چلے تجہ سے پس گھیر لیا ان لوگوں کو کہ تمہارا کرتے تھے ان میں سے

مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَفْهِمُونَ فَذَكَرَ مِنْ يَكْلُوعٍ كَذِبًا لَيْلٍ وَالنَّهَارِ مِنْ

اور میں نے کہتے ساتھ اوکے تمہارا کرتے کہ کون تمہارا کرتا ہے تمہاری کرات اور دن کو

الرَّحْمَنِ ط بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهم مُعْرِضُونَ

بلکہ اسی اور تمہارا چا تک کرے جبران اور تمہارا

<p>اپنے گل نوبں نہ نال تیرے ایج مذہبوں ہوندا آیا ناسا کردیاں تائیں آخر گھیریا قہر قہار می بلکہ اوہ خدا دے ذکر وں موزن منہ زبانون</p>	<p>دلداری محبوب اپنے دی کان ارشاد سنایا ٹیک رسولان اگیان نوبں ہی ہسدر بے کفاری کہہ تسان کون حفاظت کردا دینہ راتیں زبانون</p>
--	--

اَمْ لَهُمُ الْاِلٰهَةُ تَمْنَعُهُمْ مِّنْ دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ اَنْفُسِهِمْ
 کیا واسطے انکے معبود ہیں کہ منہ کرتے ہیں اور انکو دوسرے ہم سے نہیں کر سکتے ہیں مدد جانوں اپنی کو
 وَلَا هُمْ مِّنَّا يَصْحَبُونَ ۚ بَلْ مَتَّعْنَاهُمْ اَوْلَادًا وَاَبَاءَهُمْ حَتَّىٰ طَالَ
 اور نہ وہ ہمارے رشتہ دار ہیں بلکہ فائدہ دیا ہمیں انکو اور باپوں اور بھائیوں کو یہاں تک کہ دراز ہو گئی
 عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ۗ اَفَلَا يَرَوْنَ اَنَّا نَاتِي الْاَرْضَ وَنَنقُصُهَا مِنْ اَطْرَافِهَا ۗ اَهُمُ الْغَالِبُونَ ۗ
 اوپر انکے عمر کیا پس نہیں دیکھتے کہ ہم لاتے ہیں زمین پر گھساتے اور کھنڈوں اور کھنڈوں اور کھنڈوں سے کیا پس وہ غالب ہیں

<p>نہ اپنی مدد کر سکتے اوہ ناہ انہاں مدد پوچھوں اوہ جوڑے معبود کفار ان کر سکتے بکہہ نامیں تا جو لمبیں ہوں کفار ان اپر گم زیادے کیا غالب میں اوہ یا غلبہ اسیں اوہناں اتے پانڈ ہجرت قبل یا فرمایا سن غلبہ مسلماناں دا</p>	<p>نہیں اونہاں میں باسجہ ہٹلا معبود جو تہناں پچاوں تے ناہ اوہ کیسے رفاقت ساڈے کنوں کدا میں بلکہ فائدہ دتا ہے اسان اوہناں سن ہنود اوہ کیا دیکھن نہیں جو زمین اسیں اوہناں پایا لو گھساتے بنی اسلم تے غفار قبیلیاں ہوں اسلام حال آندا</p>
---	--

قُلْ اِنَّمَا اَنْذَرْتُكُمْ بَالِ الْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصَّخْرَةُ الدُّعَاءَ اِذَا هَا يَنْذِرُونَ
 کہہ سوا اسکے نہیں کہ ڈرتا ہوں میں تمکو سناؤ گی کہ اور نہیں سنتے پھرے پوکارنا جب ڈرانے جاتے ہیں
 وَلَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ يَوَيْلَنَا اِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ
 اور اگر تک جاوے اوکو ایک بو عذاب پروردگار تیرے سے اتنے کہنے کے اے دانے ہکو تحقیق ہم تہے ظالم
 وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَاِنْ كَانَ
 اور رکھیں گے ہم ترازو میں عدل کو دن قیامت کے پس نہ ظلم کیا جاوے گا کوئی جی کچھ اور اگر سوچو گے
 مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَمْرٍ لِّي اَتَيْنَا بِهَا وَكُنِيَ بِنَا حَاسِبِينَ ۗ
 عمل آدمی کا ہر ایک وزن برائی کے لئے آونگے ہم اوکو اور کھانتے ہیں ہم حساب لینے والے

<p>تیرے بولے سنن پوکار نہ ہرگز جو کوئی اونہاں ڈراوے نال کہن فرمایا ساڈی ساں اسین ظالم اہل ہواؤں پھر کوئی نفس نہ کہتا جاسی ظلم ذرا ہر حالے لیا دال ادس اتے کافی ہاں اسیں کنوں حساب صفائی کمر اک بودی در چہا بلے وچ حدیث افادے</p>	<p>کہہ میں تسان ڈراواں نال وہی جو رب فرماوے جے ذرہ عذاب اونہاں چہوہ چا رہے تیرے ڈراؤں تے دہر ساں اسیں تر کرے عدلوں روز قیامت والے رائی دانے قدر جے ہوسی تول نیکی برائی ناہ نیکی دا اجر گھتے نا کہ بدی عذاب زیادے</p>
--	--

کیا داد اودہ تکر مینوں دکھلا میں رحماناں
 دیکھ غشی داؤد ہوئی جد کیتا ہوش سببنا لا
 فرمایا جدر اضی ہواں میں کسے بندیا کنوں
 کلے چار تکر و چ بیکر ہوئے اپر زبانی
 عبدالمدین عمر کنول ہے ابن کثیر لیا یا
 اک بندے نوں پیش خدا دے آن روز حشر
 جتوں تائیں نظر و نجاوہ دفتر اید میرے
 رب فرماوے بندیا جو کجہ لکھیا و چ طواراں
 جسوں اپنے کولوں ظلم اودہ اسماں و دنیا
 بندہ عرض کرے رحماناں ایہ سبب بری کمائی
 پر فرمان ہووے کجہ تیرا طرز ہووے جے کائی
 بندہ ہو مہوت کہے تہ نیکی نہیں کوئی بری
 تا اک کاغذ کدہن اوسو چ کلمہ اشہد ہوسی
 و و و ویریاں کاغذ اں اگے ایہ کجہ چیز نہ آئی
 اوہ ساک طوار گناہاں ڈالن گے اک چاہے
 چاہا کلمہ اشہد والا سبارا سبہ تے آوے
 باقی ذکر فیصلت کلمے گزر گئی ہے پہلے
 پر کلمہ جو مال عقیدے اہل سنت دیکھار
 جو عیب خدانوں لا دن شان نبی دیکھئے گناہ

دکھایا رب ہر چہا با مشرق مغرب تک و ساناں
 عرض کیتی سنگ نیکیاں اس پر سکدا کون تھائی
 تا اک فحورول ایہ ترازو بہر دلیاں تس منوں
 بڑے پسند خدانوں تسج تے تجمید کیتا نے
 اوس کیتا میں سنیاں حضرت شاہ رسل فرمایا
 اک کم گھٹ سو دفتر تس بدیاں کرسن پیش نظر
 لکھے و چ اوہنا ندے ہوسن اوسد عمل مندی
 ہے انکار کسے تھے دا جے تہہ کریں اظہاراں
 یا ملکاں میراں کجہ آپول جا ہووے لکھہ یا یا
 ہے آپول میں کیتی نہیں کسے اسد و چ و دنیا
 یا کوئی نیکی ہے تاں اوسنوں کر ظاہر اس جلی
 تاں ارشاد ہووے اک نیکی پاس اسا ڈے تیری
 بندہ عرض کرے ایہ تکر اکاغذ دیکھا ہوسی
 رب فرماوے اچ دن میں پر ظلم نہ ہوسی راں
 تے کاغذ کلمے دالا دو جے چاہے ڈالن آ پے
 بدیاں دالا پلہ گھٹ کے سبہ ہو لا ہو جاوے
 ہی و چ چھوین جلد پیار یا دیکھیں مطلب سبیل
 کیا کس کاری اودہ بڑھنا ہے دل و چ لقیں رسالہ
 اودہ مرد و دنیا بی نجدی کدے غات نہیاوں

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً وَقُرْآنًا مُّلتَقِنًا
 اور ہم نے دیا ہمنے موسیٰ کو اور ہارون کو سورج اور روشنی اور نصیحت واسطے پر سیزگاروں کے

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِّنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ
 وہ جو ڈرتے ہیں رب اپنے سے بے جا کجے اور وہ قیامت سے ڈرتے ہیں

وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَكُمْ مُّكْرُوتٌ ۚ وَلَقَدْ آتَيْنَا
 اور یہ ذکر ہے برکت والا انار ہے ہمنے اوسکو کیا پس تم اوسکو منکر ہو اور ہمنے ہمیں ہی مجھے

إِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اذْهَبُوا وَاصِلًا إِنَّكُمْ تَعْبُدُونَ
 ابراہیم کو بدانت اوسکی پہلے اوسے اور ہمنے ہم اوسکو جا خوا لے جب کہا اوسنے واسطے با پانچیکے اور گروم

۱۰۰

فَاَهْذِلْ التَّمَائِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ۝ قَالُوا وَوَجَدْنَا آبَاءَنَا
 نہیں یہ صورتیں کہ تم واسطے اونکے اعتکاف کر رہے ہو کہا اور نہیں نے پاپا ہم نے بالوں اپنی نگو

لَهَا عَابِدِينَ ۝ قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝
 واسطے اونکے عبادت کر رہے کہا البتہ محقق تھے اور باپ تمہارے بیچ مگر ابھی ظاہر تھے

قَالُوا اجْعَلْنَا بَحْرًا مِّنَ اللَّعْبِينَ ۝ قَالَ بَلْ رَقَبَةٌ
 کہا اونہوں نے کیا لایا ہے تو ہمارے پاس حق باہر ہے تو کہنے والوں سے کہا بلکہ پروردگار تمہارا پروردگار

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ ۚ وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۝
 آسمانوں کا اور زمین کا ہے پیدا کیا اونکو اور میں اوپر اس بات کے شاہدوں سے ہوں

تے موسیٰ ہوں نصیحت متیساں کے کارن جابی
 تے روز قیامت تہیں اوہ ڈر کے پس آخر سکھیاؤ
 کیا پھر ہوتیسوں اوس تہیں منکر شر و کولے رہیں
 صلاحیت اوسدی سنگ عالم ایسے آہے باقوت
 کر دے رہے تہاں دی پوجا وڈ کے اوہ اساد
 ہو وچ ظاہر گراہی کے تہاں پوج جہانی
 جو توں کہیں کسے کیسا نہیں ایہ وچ زمانہ
 مقرر سی دن عیدی داسبہ دل تنخانے جانے
 سال بسال تماشایا میلہ کر دے جا کر ماند
 دن عیدے دا آیا کہے پیو ابراہیم مورالوں
 دین ساڈے دی عظمت دیکھ نہیں پھر کرنا
 پیر میرا دیکھ اتناہ ٹرسکد اتناں سنگ یاراں
 گراں مڑواں ایہ گل سن لئی کافر کسے تداہاں

تے ہیک دتی اسیں موسیٰ تے نارون کتابی
 جو رب اپنے تہیں ڈر کے بن ڈھے پے اوس
 تے ایہ ذکر مبارک اسال اتا ریا اسد تہاں
 تے ہیک دتے اسال ابراہیم توں مجھے نبوت
 کیسا اونہاں اسال پائے اگلے اپنے پوتے دا
 کیسا خلیل جواب تہیں پیو ادیاں سننے گامی
 آکھیونے کہیں سچ مچ یا اسال ناں کریں باز
 ابراہیم خلیل اللہ دی قوم کارن فرماندے
 کہانے رکھن پیش تہاں ڈر دیا سو یا کہاند
 تہاں دی کر پوجا آخر جانڈے پیر گراہوں
 ناں ساڈے وچ عید چلیں جے اجدن ابراہیم
 جاں کجہ دور گیا سنگ کیسا خلیل تلو کفار
 تفصیل اسدی سن آسی اگے تاوت مریے

وَقَالَ اللَّهُ لَا كَيْفَ تَأْتِيكُمُ اللَّيْلُ إِذْ تَأْتِيكُمُ اللَّيْلُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝
 اور قسم ہے اللہ کی البتہ میں بدی کروں گا تہاں کہیں سے پہنچے اسکے کہ پوجاؤ تم پیو پیر گرا

جِذَاذَا كَيْفَ تَأْتِيكُمُ اللَّيْلُ إِذْ تَأْتِيكُمُ اللَّيْلُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝
 ہے قسم اللہ دی تہاں ناں تہاں دا اک لاوا

بہد استہیں جد کندہ پوجا کے جاؤاگے اوس تہاں
 اوس نہ مار یا تاول اوسدے کرن رجوع سکدنا
 کفاروں دے تنخانے دل دگیا گیا تداہوں

تابت کہتے اوس ٹکرے ٹکرے گراونساں اوڈا
 درد بہانے ابراہیم جدوں مڑ آیا راہوں

<p>تا یا سے نال خلیل کیا کیوں کہا نہ نہیں دیوانے تا کیا کیوں گل نہ کر دے کی بنیاں بر آراں ٹکڑے ٹکڑے کر کے تیشہ دہر وڑے دے کا ہند چوٹے رب فناہ کیتے سب ملزم ہوں کدراہوں</p>	<p>کیا دیکھے جو تباہی اگے دن پونے کہا نے خلیل اللہ نون جدول جواب نہ دتا کچھ مردار پیر خدا وال جوٹیاں نون پیر تیشے نل اڑاند تا بچن کفار وڑے رب طمع کہا نے دے راہوں</p>
<p>قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِآهِتِنَا إِنَّهُ مِنَ الظَّالِمِينَ ه قَالَ لَوْأَسْمِعْنَا کہا ادنیوں نے کس نے کہا یہ ساتھ معبودوں ہمارے کے تحقیق وہ اللہ ظالموں سے ہے کہا ادنیوں نے سنا ہے بھنے فَتَيِّدْ كُرْهُمُ يُقَالُ لَهُ إِبرَاهِيمُ ؑ ایک جوان ہے کہ ذکر کرنا ہوتا ان کا کہتے ہیں ادرکولہم</p>	
<p>کہندے نال خدا وال ساڈیاں کس کیتا کم واندا کہن اسان سنیاں سی اکن کہنداسی اکن الی ایہ گل کنوں خلیل سنی سی ایسے بندے یارا</p>	<p>جاں میلے تہیں مڑدے دیکھن مندا حال تباہی بیشک ہے اوہ ظالم جس نے ایہہ کر توت کمانی ابراہیم کہن اوس تائیں جس کیتا ایہ کارا</p>
<p>قَالُوا أَفَأَتُوبُهُ عَلَىٰ آعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّكُمْ يَشْهَدُونَ ه قَالُوا أَأنتَ کہا ادنیوں نے پس لے آڈا دسکو روبر و آنکھوں کو لوگوں کے تو کہ وہ دیکھیں فَعَلْتَ هَذَا بِآهِتِنَا يَا إِبرَاهِيمُ ؑ قَالَ بَلْ فَعَلَهُ صَبْرًا كَبِيرًا هُم کیا ہے یہ ساتھ معبودوں ہمارے کے اے ابراہیم کہا بلکہ کیا ہے ادرکولہم نے</p>	
<p>هَذَا فَسْأَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ ه فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ کہ یہ ہے پس پوچھو ان سے اگر ہیں وہ بولتے پس پیرائے طرف جی اپنے کی</p>	
<p>فَقَالُوا إِنَّا كُنَّا مِنَ الظَّالِمِينَ ه ثُمَّ نَكَسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ پس کہا ادنیوں نے تحقیق تم ہی ہو ظالم پھر اٹھا کئے گئے اوپر سروں اپنے کے اللہ تجھ</p>	
<p>عَلِمْتَ مَا هُوَ لِأَعْيُنِنَا يَنْطِقُونَ ه قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ جانتا ہے تو نہیں یہ بولتے کہا کیا پس عبادت کرتے ہو تم سوائے اللہ کے</p>	
<p>مَا لَا يَنْفَعُهُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ه إِنْ لَكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ اوچیز کو کہ نہ نفع دے نہ کو کچھ اور نہ ضرر دے نہ کو آف ہے نہ کو اور اوچیز کو کہ عبادت کرتے ہو</p>	
<p>مِنْ دُونِ اللَّهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ه قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ سوائے اللہ کے کیا پس نہیں عقل پکڑتے تم کہا ادنیوں نے جلا دے سکو اور سواد معبودوں اپنے کو إِنْ كُنْتُمْ فَعَلِينَ ه اگر ہو تم سوال کرنے والے</p>	
<p>تا جوہن گواہی جو اس کہتے نے ایہہ کارے کہا خلیل نکلے رب مارے وڑے رب ہناندے</p>	<p>کہن ایسا دوسوں تا کس دیکھن بندے سارے کہا ادنیوں توں ایہہ کم کیتا ساڈیاں نال تباہی</p>

چھو جے کرہن بتاندے موہوں بول بولار
 آگہیوں نے اسیں بیشک آپوں کر کے ظلم تامی
 ابراہیماں جانے توں ایہ گل نہیں کر سکدے
 فرمایا کیا پوجو العباد باہجہ نکا ریاں بتاں
 تے پیٹے منہ اد نہاندا پوجو جنہاں باہجہ خدا کے
 کیسا جے بولن قدرت بتاں تاوڈے داکارا
 تا ادس وڈے رب تساڈے نکرے رب موکا
 چھو اینیاں کولوں سا کے جس کیتا ورتارا
 ابراہیم جو کیسا وڈے نے مار یا کوڑ نہ سا ہی
 ایویں دھو پوجو تہہ بیادیں اوہ ظاہر کوڑ ساڈ
 یوسف نے جیویں چوری لالی سی سرین یا مینے
 کیسا کفار ایہ بت نہ بولن ابراہیماں جانے
 پھر کر سوچ لگے اوہ آگن آپس دیوچ سا کے
 ڈگے ہوئے اہمہ نہ سکن ایڈے عاجز آئے
 ایہ سچی بات اد نہاندے موہوں پہلے نکلی ساہی
 جان عاجز ہوئے جو بول کہن اس آگی دیوچ سا
 ہن اسان اپنیان جو داں دی مدد کرنی آئی
 نرو دیاں تہیں تھمہن کافر نے سی ایہ گل بتائی
 یا نرو دکھی سی ایہ گل خازن وچ لیا یا
 کوئی دستی دے وچ بالن وی اد نہاں چنہ او سا
 کافر نذر منن جے ہویا کم فلانا ساڈا
 جو گرو دل بہراگ جلالی ایڈ بلند ساڈائی
 مچی ست دیارے شکل ہویا آگ وچ ڈالن
 تا شیطان وٹابی نجدی والی شکل بنا کے
 تا ابراہیم جگر کے اد نہاں وچ منجیق نکا یا
 ایہ ابراہیم پیار تیرا ہویا بلا کہ جے سائی
 ہن او سے توں آگ وچ لگے ڈالن دشمن تیرے

قصہ حضرت خلیل علیہ الصلوہ والسلام

شکرین کی بویز

اب کیلئے چھو تیرا کر کے ادس میں ڈالنا

پھر دلاں وچ اپنیاں کے سوچن لگے سا کے
 پھر دہوناں کرنیویاں بولے اوہ نرو دی غامی
 بت بے جان نہ بولن چلن سدا خاموشی تکدے
 جو نفع فررتساں جکہ نہ دیندے بہتہ تساڈاں
 کیا تہیں عقل نہ کر دے پوجو جہرے عاجز وڈے
 چھو تیاں لوں جد پوجو وڈے غصہ کیتا ہارا
 حجت قائم کرنے توں پھر ابراہیم الہائے
 جے ایہ دین مراد دسن گے حال تسان ایہ سا
 ربدے حکموں جیلہ کیتا سی ادس نبی الہی
 پر وچ حقیقت کوڑ نہ کوئی سبہ تاویل کہیا ون
 اوہ نال وحی کے سی توں کوڑ خلیل پیمان لقیے
 کیسا جو بولن نہ سکن پوجو کہتے عقل گیا نے
 ظلم کر دتہیں پوجو جہرے ہین نہ بول نہاں کے
 انہاندی پھر کراں عبادت ظلم اسان سرچا کے
 پھر بے دنیاں نال شقاوت سی اوہ گل پرتائی
 تے یاری کرو الا نال اپنیاں جے کر سکدے یار
 بدلہ لو و خداواں اپنیاں دا اس کولوں بیانی
 اوہ وچ زمین دہسایا روز حشر تک دہسایا
 پھر نرو دکھری کر کے قید خلیل کرایا
 لکڑاں تیک مہینے جوڑن نال حکم سرکاری
 تا بالن وچ چنہ دیاں جتھ ساڈن اہل صفا دا
 اتوں نکلی لنگہ نہ سکے سی ایڈی پھر کائی
 تیرے آگ نہ ڈھکن دیوے جیلہ کوئی بالن
 دسیا دل منجیق اندر رکھہ ڈالو وچ دکھا کے
 زمین اسان فرشتیاں نے تک شور نکارا پایا
 نہ وچ زمین تہہ پوجن والا اس بن کوئی کہتیاں
 حکم ہو دے تے اد سدی کرے مدد پہنچ سویرے

اوہ خلیل میرا بن اوس اچ ہو خلیل نکوئی
 فرمایا جے بدولیوں چاہے اوہ تساوی
 مینہ وا آیا ملک جدوں اوس آتش ڈالوں لگے
 وا دے ملاک کہیا جے آکھیں آگ اڈا لجاوا
 کافی ہے رب مینوں چنگا اوہ وکیل ہمارا
 بنہ کے پیر خلیل اللہ نوں آتش دچ وکاندے
 کہیا خلیل تیر یوں کوئی حاجت مول نہ میری
 تا کہیا خلیل سوال کرن دی او تھے لوڑ نہ کافی
 ہر شے آگ بجا دے اوس چنہ دی بہت کر کے
 کنوں بخاری خازن دیو چ شاہ رسل فرمندا
 خلقت ساری دچ پیسی مل جلی تھی تمامی

بن میرے محبوب اتے مجھو نہ اوسدا کوئی
 تائیں اذن دتا جا پچھو مرضی مرد خدا دی
 کہندا آگ بجا وال کہیں جے کہہ جمن تہیں گے
 کہیا خلیل تساویوں میں حاجت ناہ رکھاوا
 اوہ حال میرے دا واقف ناہ میں چائاں سو رہا
 آجیریل کہیا دچ راہ دے دس کوئی کم سوئاندا
 پیر کہندا کہہ رب نوں رکھ لوے ایہ خبری تیری
 اوسدا علم سوال تیرے تہیں واقف تہر سبائی
 مگر اں کر لا پھوکاں مارے چاہندا آگ پھر کاو
 کر لا قتل کرو ایہ پیسی آگ خلیل مجا ندا
 تاجو اوس آگ تائیں ہو یا ر بداحکم گرامی

پس ایسی ہے اور نہیں کوزبان یا نورا

قلنا ینار کوئی بڑا و سلماعلیٰ ابرہیم ؑ واداد ابہ کیداجعلنم
 کہا بننے آے آگ ہو جا تو ٹھنڈی اور سلامتی اوپر ابرہیم کے اور ارادہ کیا اوہنوں نے ساتھ اوسکے کرا پس کیا

تا کہیا اسان اے آگے ہو جاہ سرد سلامت پکی
 ہو یا خطاب آگی نوں ر بداجوادہ پاس خدا دے
 پانی نوں جے حکم کرے اوہ آگدا اثر د کہیا د
 لغز سلاما جے ناہ آگ نوں فرمندا رب یا
 جے ابرہیم دانام الا کے رب تخصیص نہ کردا
 جے علی ابرہیم نہ کہندا رب اوس آتش تائیں
 ملک الظل ہو یا آ حاضر نیلے شکل خلیسے
 یاقمیس جنت وا اوس خلیسے دے گل پایا
 نرس اتے گلاب شگوفے نار ہوئی گلزاراں
 کہندا ابراہیمیاں تینوں ہے پیغام خدا دا
 کہیا خلیل عمر ساری میں خوشتر عیش اجسی
 پیر نرود و محلیں چہرہ کے ڈسٹا طون خلیسے
 گردا گرد اوس آگ جلاو لکڑ کاٹھہ تمامی
 کہندا ابراہیمیاں رب تیرے دیاں دو یا شانان

تا ابرہیم دے اپر ہو گئی اوہ آگ ٹھنڈی آگی
 عقل شعور رکھے تے جانے سمجھے حکم اللہ دے
 تے آگ اثر پانی داد سے ہو گلزار دسا دے
 تا ٹھنڈوں مردا ابرہیم ایسہ سخن معالم کر یا
 تا کل عالم دی ہمسہم ہونڈی آگ نفع کوئی پورا
 تا رہندی آگ سرد ہمیشہ خازن دیو چ پائیں
 اوس بازو ابرہیم سندے پھر کہیا دہرت شکیلے
 مٹھے پانی چشمہ جاری فرش فروش و چہایا
 آجیریل لگا دل ٹہارن باہم کر گفتاراں
 آگ نہ ہرگز ساڑے جیہرا ہووے یا ر اسادا
 جو آتش والیاں روزاں پانی ڈھنی ناہ کیری
 مٹھا دچ گلزار فرشتیاں ناں کلام وسیلے
 اجیاں لاناں بان اوتاناں نکلے نکلے جڑی
 جس نے تہہ بچایا کنوں ایسی آتش ساناں

سلامت اسی ابرہیم میں نکلت

کیا اس آگ نہیں نکل سکیں سن آہو کیا خلیے
 ابراہیم کیا ایہ مینوں کدے نہ دکہہ پوچا وے
 نال تعجب پچھدا کیترا سی سنگ تده ہم شکلاں
 فرمایا ایہ ملک لٹل سی مالک میرے گبلیا
 نمرود کیا میں رب تیرے دی ڈھٹی قدرت کامل
 میں گائیں چار ہزار کراں تده رب کارن قربانی
 جد لگ میرا دین نہ منیں مذہب چھوڑ کفر و ا
 کہندا دن تے ملک نہ چھڈاں بہاویں ناہ قبولے
 تا ابراہیم دے دکہہ دیوں نہیں روکیا رکھنوں

نمرود کیا توں وڈیں جے اس وچ کسی تده رسیلے
 نمرود کیا پیر نکل آتش تہیں نکل خلیل سدا و
 کیا فرشتہ گبلیا سی رب کان تسلی اصلاں
 تا وحشت ناہ آوے تیرے او نمرود گبلیا
 توں ادس بن غیر نہ پوچیں تینوں حرکت ادسدا
 کیا خلیل نہ ذبح کفار قبولے ذات ربانی
 تہ لگ رب قبول نہ کردا کوئی ہدیہ کافرا
 تا ہی ذبح کر لسیاں چار ہزار کٹی... ہر ہولے
 سولہ سال عمر وچ سی ایہ ازبائش ظاہر نوں

وَجِئْنَهُ وَاَوْطَأِطِي لَآؤُصِ النَّارِ بِرُكْنَيْهَا لِلْعَالَمِينَ ۝

اور نجات دی تھیں ادسکو اور لوط کو طرف ادس زمین کے کہ برکت دی تھی تہیں بیچ ادسکے واسطے عالموں کے

تے اسان نجات خلیے دی لوط تائیں ہی نالے
 عراق زمین تہیں شام ولے کہ ہجرت رسل آئے
 نبی رسول ہوئے بونہہ او تھے ہنراں چشمے جاری
 جو مہا پانی ٹدھ تلے ادس پتھروں وگدا ایہانی
 زید ابن ثابت کے کولوں ہے جو نبی الایا
 اپر شام فرشتیاں نے پر مین دچھائے ہوئے
 اس ہجرت کے بعد ہی ہجرت ہو رہی فرمایا
 جاں لوکان ڈھٹا آتش تہیں رب ابراہیم کچا پندا
 پیر ابراہیم تے لوط بیٹیجا سارہ بی بی تنے
 مصر و فلسطین اندر جو شہر اک شام دیا کہ
 پر مؤتفقہ وچ لوط رہیا جو قدر سبع تہیں منزل
 خلیل نہ مدد لئی جبریلوں کیا حکمت وس یارا
 شان خلیل بلند ہوئی سی جبریلے تہیں بہاری
 نالے وچ مقام رضا وکسی ادس قدم گاناں

شام زمین ول جس وچ برکت ڈالی جگ سو کہنے
 جو شام زمین وچ بونہہ از زانی سو جان سونا
 مبارک نام ادسدا اس کارن رکیا سے رب یاری
 جو بیت مقدس نال تہہ سے کنوں خازن وچ ایہانی
 سے شامیاں کارن خوشخبری میں چھپیا کنوں فرمایا
 ہے شام خزانہ ربدا ابن عمر تہیں خبر سنوئے
 پس چنگا لوگ جو ہجرت گاہ خلیل ولے ہے دیا
 تا ابراہیم دی قوموں لہجیاں سی ایمان لیاندا
 کوئی تہیں ایہ ہجرت کر کے مہر گئے اس بنے
 او تہوں بہر جنگ وچ آئے شام زمین سونا رہے
 پیر ادسوں رب پیغمبر کیتا خازن دی وچ اکمل
 دس ونا بی نوں ظن ادسدا دور وچے ہوسارا
 اعلیٰ درجے والا نیویوں منگدا مول نہ یاری
 نظر مسبتے ادس رکھی چھوڑا سب کچھاناں

حضرت خلیل علیہ السلام کے پیراں کے بارے میں

سہ سے شام اچے قنادہ نے روانت کر کے حضرت عمر رضی اللہ عنہ سے کہ فرمایا آپ نے کب کو تو مدینہ منورہ میں
 کیوں نہیں رہنا کہ وہ ہجرت گاہ ہے رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم کی اور وہاں آپ کی قبر مبارک ہے تو کو کب نے جواب دیا کہ اے
 ابراہیم میں نے خدا تمہارے کی کتاب منورہ میں پایا ہے کہ شام خدا کے خزانے سے خزانہ ہے اور سب بندوں سے خازن صحت ہے

بنی خالص دی گل عاالی آتے مکروں جڑن دیا	یاری نبی ولی نون چا، ایسہ شرک بنان خرابی
بہتی جائیں سے ایسہ سلسلہ واضح کر سمجھایا	سورۃ یوسف تیس بڑھ جے تینوں شک آیتا

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ ۝

اور دیا ہم نے اسکو اسحاق اور یعقوب زیاد تے اور ہر ایک کو کیا ہم نے صالح

تے اسحق اسان دتا او سونوں ہی یعقوب زیادہ	تے ہر اک نون اسان نیک بنایا تا بعد از خدا
نافلہ معنی بخشش جو ایسہ بخشے پاک الہی	یا نافلہ معنی پوتر اندر خازن دیکھیں بیانی

وَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً يَتَّبِعُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ

اور کیا ہم نے انکو پیشوا بدانت کرتے تھے ساتھ حکم ہماریکے اور وحی کیا ہم نے طرف اونکی کرنا

الْمَخْرَبَاتِ وَاقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَاءَ الزَّكَاةَ وَكَانُوا بِنَا عِبِدِينَ ۝

بہلاؤوں کا اور برپا رکھنا نماز کا اور دینا زکوٰۃ کا اور تھے واسطے ہماری عبادت کرنیوالے

تے کیا اسان امام اونساں نت خفقاں کرن بدانت	وحی کیتی اسان طرف اونساں جو نیکیاں کرن
تے قائم کرن نماز ہمیشہ کرن زکوٰۃ ادائی	تے کر دے خاص عبادت ساڈی کان رضا الہی

وَلَوْ طَأَّ اثْنُ اثْنَةٍ حُكَمَا وَعِلْمًا وَجَحِيثَةً مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ

اور لوٹ کو دیا ہم نے اسکو حکم اور علم اور نجات دی ہم نے اسکو اوس بستی سے کر کرتے تھے

تَعْمَلُ الْجَبِثَاتُ أَهْمَهُمْ كَانُوا قَوْمٌ سَوِيٌّ فَسَيِّئِينَ ۝ وَأَدْخَلْنَاهُ

کام گندے تحقیق وہ تھے قوم بری بدکار اور داخل کیا ہم نے اسکو

فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

بچ رحمت اپنی کے تحقیق وہ صالحوں سے تھا

لوٹ نون دتا علم تے حکمت فیصلے کرے لو کالی	تے اسان اوس پکایا دستیوں جو کر دے برائی
تے اسی اوہ قوم بری بدکار سدوم و سندن	تے رحمت و بچ اوس وارثی اسی اوہ لکھا کنوں پسند
اونساں دستی نام سدوم آنا اوہ کر دے لوٹ باز	نہیں و بچ بدمان ہونے شرم و ڈرے اوہ باز

وَلَوْحًا إِذْ نَادَى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ۝

اور لوح کو بدانت کی جس وقت کہ پکارا پہلے اسے ہم نے قبول کیا ہم نے واسطے اسکو اوس بستی اور لوٹ باز اور اسکی گھبراہٹ سے

تے لوح جو اسان پو کار یا کر فرمایا دستوں بدکاراں	ابراہیم تے لوٹوں پہلے قبول کیتا اوس کاراں
پہر دتی اسان نجات اوس نون تے ساہیسا اوس دنیا	سخت نصیبت فکر غموں جو دو دین وقت اوہ تہا میں

وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أَهْمَهُمْ كَانُوا قَوْمٌ

اور مدد دی ہم نے اسکو اوس قوم سے کہ جھٹلاتے تھے نشانیوں ہمارے کو تحقیق وہ تھے قوم

سَوْعًا غَرَقْتَهُمْ أَجْمَعِينَ وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمُونَ

بری پس ڈبو دیا ہمیں اوزکو سب کو اور داؤد اور سلیمان کو ہدایت دی جسوقت کہ حکم کرتے تھے و دونو

فِي الْحَرْثِ إِذْ لَفِثَتْ فِيهِ غَمَّ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ

بیتھ کھیتی کے جس وقت کہ چک گیا بیج اوسکے ریڑ ایک قوم کا اور تھے ہم واسطے حکم اوزکے کہ شاید

فَقَمَّهَا سُلَيْمَانُ وَكَلَّا اٰتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا

پس سجھا دیا ہمیں وہ سلیمان کو اور ہر ایک کو دیا ہمیں حکم اور علم

آنتال ساڈیاں جنہاں جہتیاں کر ظاہر انکارا
 داؤد اتے سلیمان کہتے وچ حکم کیتے جد جہری
 تے فیصلے اونہاں دو مانڈے نوں ایس آپتیا کردے
 اسان ہر اک پتو پتو نوں کیتا حکم تے علم عطا یا
 تا ہی اوسنوں ہے اک نیکی شاہ رسل فرماو
 خبر صواب نہ ہونے جد لگ جائز عمل ہو یا نی
 مگر صواب اتے جہٹ آوے مال فضل رحمانی
 مجتہد اتے مقلد جیوں اس آنت کنوں بیسوکے
 جد لگ خطا نہ ظاہر ہووے اوستے عمل کیاوے
 مصیب تے خالی حکمت علم دونوں ملیا ہیا
 خطا اکتندے دی سنگ علم تے حکمت مدد ضرور
 امام جد دے مگر لگا اوس سمجھے برحق بہانی
 جویں معاویہ تہیں اوہ اوسوچ نہیں ماخوذ اقتاد
 کیونجو اوسدا قیاس خداوں ہے منسوب بھیا
 مجتہد نوں سمجھ قیاس خداوں ملدے سارے
 پر کیا دوس ریہا سراوسدے فضل خدا اوس لست
 سلیمان جویں پتو کنوں نہ حق وچ کیتی شرم نہ
 نہیں غیبت وچ اسدا اوسدی نوں من منسا
 کر سکے منسوب ہے اوس خلاف صریح ایسا
 توں میری کیوں غیبت کیتی وچ مجلس پکڑا
 معاویہ جیل وکے نوں جد کر کے حاکم کھن چلے

تے اسان نوح دی مدد کیتی اوسدی قوم کفار و
 بے شک قوم بری اوہ اہی ڈوب دتی رب ساری
 جاں ایتر قوم و کیت اجاڑیا راتو راتیں چورے
 پھر حق حکم سلیمانے نوں جو اسان آنا سمجھیا
 مجتہد جے مسئلہ دیوچ خطا کوئی کر جاوے
 مقلد اوسدے عمل کرن جے اوس مسلے تے بہانی
 خطا اجتہادی نبی کنوں ہی ممکن ہون جانی
 ظاہر خطا ہوئی جد اوسوچ کوئی ماخوذ نہ ہیسو
 مسلے خطا والے تے عمل برابر کیتا جاوے
 ایس خطا وچ مجتہد نوں جہل نقص نہیں کائی
 نہیں تے فیصلے داؤدی پر نقص خدا چا دہروا
 عامی نوں اجتہادی مسئلہ مثل حدیث ایہائی
 کسے اصحاب امام کنوں جے خطا ہوئی اجتہادی
 تے مجتہد و احکم قیاسی نہیں ہوندا انفسا نی
 جویں فقہنا وچوں ظاہر ہوندا پیارے
 جاں مجتہد دے فہم تائیں منسوب اپنے ول کیتا
 حق وکے ظاہر کرن اندر نہیں کرنی شرم روائی
 مجتہد وچے واسطے دے حکم خلاف لگانا
 اک قاضی دو جے قاضی و فیصلے تائیں بہانی
 نہیں تے پتر اتے جہٹ داؤد الزام لگاندے
 تے ایہو مسئلہ ایس شرع وچ مذہبوں شر یا آیا

مگر مجتہد مسئلہ قیاسی تے لکھ کر لے لایا اور اسکا اظہار حق میں شرم نہیں۔

مجتہد کا قیاس دلیل شرعی ہے دلیل قیاس قرآن سے

تا فرمایا کیوں حکم کرینگا لوکاں و پرچ معاذا
 فرمایا ہے و پرچ قرآن نہ اوہ مسئلہ تہہ لیے
 فرمایا ہے و پرچ حدیث نہ پاویں او سد تائیں
 اجتہد برائی تا خود قیاسوں حکم لگاں
 رسول رسول و نون جسے ایہ قوت بخش کرئی
 واجب کئی امور اجتہاد و کئی مستحسن پائے
 نہ آت و پرچ مذمت کسے بلکہ صفت سنائی
 جاں مجتہد نون و دوجی جانب حق ظاہر سو جاو
 قیاس جو مجتہد دا او سنوں کہن قیاس شیطانی
 بنی قریظہ والا قصہ ٹول دوویں اصحاباں
 قیاس اتے جہاں عمل کمایا حضرت اونسا تائیں
 حرم علی مشارق دیو پرچ ترجمے نقل لیا یا
 انواع محمدی دوج لکھوی سے ایہ گند مچایا
 تفسیر محمدی دوج آبلے اپنا رد کریندا

کیتی عرض قرآنوں لاساں حکم خوب نوازا
 کیتی عرض حدیثوں کر ساں حکم جو چین سبھے
 تاں توں حکم کرینگا کیونکر او سو پلے اوں جائیں
 حضرت خوشی کیتی اوں ہاوتے کر و حدیث شناسا
 حمد او سدا ایہ دارمی د و پرچ نقل حدیث کرئی
 نہ مجتہد نون خوف نہ خوف مقلد نون کچھ آئے
 بن یزید مقلد گئے گواتے سچہ قرآن نہ پائی
 رجوع کرے خود قیاسوں پر اوں ایہ عمل نہ آو
 قرآن حدیثوں منکر ہو یا ایہ فرقہ کفرانی
 اک فرقے نے قیاس اپنے نے عمل کیا اصحاباں
 قائم رکھیا قیاس او نہاندا کر کے رب رضائیں
 قیاسی مسلیاں ورتن د و پرچ حکم شرع فرمایا
 قیاس اماں دا اوں قیاس شیطانی جانتلایا
 شعر او سد سگوں لکھہ و ساں جو نکر اتھ لکھیا

دلیل قیاس حدیث سے
 یہ نظریں کا نتیجہ آتا ہے

اشعار لکھوی

دو آئے مرد داؤد نبی دل راہک سور ایالی
 اس بکریاں چٹ راتیں میر کیتی پٹ گوانی
 سلیمان د پاسوں لینگے چپوس باپ حکم کیا کیتا
 اوہ دو تاں جنیاں نون پہرے داؤد خبر ایہ پائی
 سلیمان کبار راہک نون ایڑ دیہ اوہ نفع اوٹھاو
 تے ایڑ والا کیت اوہ سچے کیتی او سد پالے
 فر راہک اپنی کیتی پکڑے ایڑا ایڑ والا
 سلیمان عمر تدیاراں سالوں و پرچ معالم لیا یا
 جے چھنے وین او جاڑے ڈنگر مالک فاسن ہاں
 جو دینہ نون راہک رکھن کیتی لوکاں ہون بیابانی
 مالک د ہوں با اسناد جو ڈاچی اک اصحابی

راہک کہے جو کیت اجاڑیا ایڑا او سد حالی
 تا راہک نون داواد دوا یا ایڑ عوفں کمانی
 انساں خبرتی اوں آکھیا استہیں نرم حکم اک مستا
 تائیٹے نون سد باپ پچیا کیا ارفق حکم ایہ پائی
 صوفوں بچیوں د دو ہوں جو اوہ چا پیوے کہاے
 جو او سد ی کیتی جیڈی ہوو راہک کرے حوالے
 داؤد ایہ حکم لکھ کیتا ہے واہ واہ حکم سو کھالا
 و پرچ شرع محمد حکم اس مسلے لغوی لکھ لکھ تائیا
 جے راتیں چٹ اجاڑے قیمت مالک پرتندہاں
 تے راتیں ڈنگر گہری لیا کر سانھے سبہ لوکاں
 و پرچ پانچ کسے د داخل ہوئی کیتوس باغ خبری

یہ افسوس لکھوی پر کہ حضور کے عریج اسم شریف پر ہی درود شریف نہیں لکھتا یہ کسی دشمنی سے حضور علیہ السلام سے
 نظر عدوانی عمل ہے

تاکتا حکم رسول جو مالک دینہ نول باغ سنبا
 پر سمجھایا اسان قضیہ اوہ سلیمان کے تائیں
 حسن کہے جے ایہ آنت ناہ رب سچا فرماندا
 پر اللہ دوہاں سلامیا کم ٹرن اجتہاد کے پاروں
 تک آ کہے باپ تے بیٹے دوہاں حکم قیاسو کیتا
 داؤد حکم وچ خطا کیتا سلیمان درست بتایا
 یعنی خطا اونہاں دی تہیں اونہاں کردار آگاہی
 تے اجتہاد روا علما، احادیثاں وچ آیا
 جے خطا کرن اس حکم اندر تا اونہاں گناہ نہ کوئی
 جویں کیسا کوئی حاکم اجتہادوں حکم جے کردا
 ہی ابو ہریرہ لیا اسناد بخاری راہوں
 ہک دایمیا ناہر لیگیا ہک آ کہے اوہ تیرا
 داؤد نبی دل دو دیں عورتاں چھوڑ کر دیا گیاں
 فرگیاں سلیمان طرف اس حکموں خبر سنائی
 چھوٹی کیہا ناہ چیرے بیٹا او سدا دیہ دستائیں
 اس قصے تہیں جائز لکھوی کہے قیاساں ماں
 جس شے نال قرآن حدیث صحیح ثبوتی پائی
 دیو بندی وچ اس مسئلے کے متفق نال اساو
 پھیلانا سچ حکم اول دا خازن وچ پیارے
 جے کہیت کسے داچرن حیوان تے مالک نال حیواناں
 نقصانات جو جانوراندے باطل نبی تیسارے

جو رائیں کرن خراب موافقی پرین موافقی والے
 تے ہراک باپ بیٹے نول دنا حکم تے علم عطا میں
 تا حاکم کل ہلاک ہوندے نا بچدا کوئی دساندا
 تے دو جے دی تعریف سوالوں کیتس حکم منجاریوں
 ہے نبیاں اجتہاد روا تے درجہ چاہن لیتا
 تے نبیاں کنوں خطا روا پر ثابت رہن نہ آیا
 جویں داؤد نول اس قصے وچ رہی کیتی ہمراہی
 جس وچ حکم قرآن حدیثوں اونہاں کتے نہ پایا
 جو شافعی راہوں یا اسناد حدیث روا تے ہوئی
 دو اجر سوالوں اک خطاوں اسنوں ملن فردا
 جو نبی کیہا دو عورتاں آیاں ہر تیرہ ہر ہوں
 دو جی آگیا اوہ پت تیرا ایہ پت بچا میرا
 داؤد وڈی نول پت دوا پت کر اوہ راہیاں
 سلیمان کیسا پت چیرا ہو اوہ ویسا چھری سنگائی
 سلیمان دوا یا چھوٹی نول پت شفقت دیکھہ اوہیں
 تے وچ انواع محمدی اس نول لکھدا بد انجا ماں
 منکر ہونا اوستہیں ہے انکار قرآنوں بہائی
 تے غیر مقلداں نال مخالف ہوئے آکے ڈاڈے
 داؤد اپر الزام نہیں کجہ ہر صورت وچ سارے
 تا مالک کہتی دا ضامن ہوسی ٹھیک کچھاناں
 ابو حنیفہ دا ایہ مذہب نال حدیث ہویارے

۱۔ جے کہیت الخ فیصلہ حضرت داؤد و سلیمان کا خواہ او سرت کی شریعت کے موافق تھا خواہ مسادات پر مجبور ہوگا اس لیے ممکن ہے
 کہ قیمت بکریوں کی نقصان کے برابر ہو اس طرح کہ بکریوں نے کچھ کھایا اور بہت کچھ نقصان کیا پس یہ مساوی ہوئی
 مگر سلیمان نے عین تلف کی گئی چیز دلوائی اور ممکن ہے کہ قیاس اجتہاد کی بنا پر جیسا کہ کہا امام ابو حنیفہ نے اگر غلام پرہیزہ عائد
 ہو تو مالک و بہت ادا کرے یا غلام اسے دیکر بہ نظر ہے فیصلہ داؤد علیہ السلام کی اور جیسا کہ کہا شافعی نے اگر زید نے اگر غلام
 چاہن لیا پر وہ غلام بکر کے پاس سے بھاگ گیا تو بکر زید کو اس کی قیمت ادا کرے اور زید اس کی قیمت سے فائدہ اٹھائے یہ وجہ
 غلام کا بٹلے تو بکر زید کو غلام دیکر اپنی قیمت واپس لے کرے یہ نظر ہے فیصلہ سلیمان علیہ السلام کی خلا حضرت زید

تا وہ خامن دن نولں جریاں نہیں صفاں عیلاں
تے راتیں جو کرا نوالے بنہ کے رکھن ہر حالے

شافعی کیا جے راتیں چریا کبیت کے حیواناں
جو حضرت اکیلاں نولں کرن حفاظت کبیتی والے

وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجَبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ وَكُنَّ فَاعِلِينَ ۝
اور مسخر کیا ہم نے ساتھ داؤد کے پہاڑوں کو تسبیح کہتے تھے اور جانوروں کو اور پتے ہم کر نیوالے

جو اوسد نیالں پربن تسبیح اتے ساں ایسں کرسواں
اوہ سنے تے کجھے بولی سپہ دی شوق لبت بڑوے
ناز پربے ہر چیز یا ذکر نبی کے سنگ ہوشاواں
نہیں تعجب اسدی یوح کوئی سمجھن نال عقیدے
جسکے کن ہون منوسندا سندکام زسارے
سنن آواز اوہ ہر شے دی ادنیالں اگے لکت کوئے
ہے ولدی صوت روحانی نعمت ست کرے رنگ لائے
تا ہوشاواں تسبیحاں مشاں سنن اکواری
تا کجھے نہیں تعجب اس گل دیوچ سمجھہ پیاکے

تے نال داؤد اسالں تابع کیتے پرت پنکھی نالے
جاں تسبیح داؤد پربے سپہ اوہی سنگ اس پربے
ہر شے دی تسبیح یا تسبیح کنوں ناز مراداں
پرت پنکھی ذکر جو کردے سنگ داؤد نبی کے
جوشے نظر آدے تہہ ریدے ذکرولں جوش اہبارکے
جناندے کن حس الہولں منور ہونے
خوش آوازی دیوچ بھولی اثر عجیب رکھائے
جنگل جوہ پہاڑ و جوش طہور خلایق ساری
جے ایہ وجد اندر آجاون لذت فرحت پاکے

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ لَتُحَصِّنَكُمْ مِنَ بَأْسِكُمْ ۚ فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ ۝
اور سکھائی ہم نے اوسکو لاگری ایک پناہ تمہاری تو کہی کے تمکو لڑائی تمہاری سے پس کیا سو تم شکر کرنے والے

تا پینوں زرہ لڑایاں کے دیوچ زخموں تسالں بچاؤ

تے اوس نولں اسالں سکھائی صنعت ایہ جو زرہ بناؤ

قصہ حضرت داؤد علیہ السلام

سنگ عالم اسرائی کر کے صفاں کہلون جو ہونے کے
جن اونہاندے پچھے تنہاں مگر شیطان پھروے
پانی وگدا بند ہووے سن لجن داؤد ہوراں کے
مضایر بنے المان داؤدوں ہر ہر قسم جو میوے
داؤدی المان موسیٰ نولں دتا رب نے ایہا
رقت ہووے ولاں نولں استہیں سے رحمت رحمانی
ڈبک لوے اوہ بدن بچاؤ دشمن کنوں پیاکے
کیا قسیں ادا شکر ہو کردے او پرت زورے
زرہ لوہے دی رب سکھائی داؤد سے فرماندے

جاں داؤد زبور پربے جاو پچ میدان کہلون دے
عامی لوگ اونہاندے پچھے ہر صفاں سن کردے
پنکھی ہون قریب تے چریاں سایہ کرن سراں تے
بند ہوا ہوندی سی چلدی چلدی ہر کہلو وے
موسیٰ اشعری تہیں اکدن قرآن نبی سن کیہا
خوش آوازی کرنی وقت قرأت تہے سو ثانی
زرہ لوہے دی جو دیوچ جنگاں پینن مرد لڑاکے
لو تا نرم ہوندا ہتھ اندر جد ہر چاہے موڑے
پیلے زرہ بنا دے تہے لوک کنوں تیراندے

وَلَسَلِّمُنَا مِنَ الرَّسَائِمِ عَاصِفَةً ۚ تَجْرِي بِأَمْرِ اللَّهِ إِلَى الْبَحْرِ الَّتِي بَيْنَنَا
اور واسلے سلیمان کے باؤ تہد کو مسخر کیا چلتی تھی سا تہ حکم اوسکے کہ طرف اس زمین کے کہ برکت دی ہمیں

حضرت داؤد علیہ السلام کے ہمراہ ہرستی کا ذکر کرنا

فَمَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمِينَ ۝ بیچ اوسکے اور میں ہم ہر چیز کو جاننے والے۔

<p>اوسکے حکموں سے زمینوں جتنے اسماں برکت پائی جتنے چاہے تخت ہوا اس پر چاؤ سے تو قیروں تینو خیمے گہرے لشکر نگر غلام چڑبانے تن میلان تک اچا جاندا وچ حساب شمارے اَدْخُلُوا فِي مَسَاكِنِكُمْ ۝ وچ نکل سورت کپائیں ساری سنی آواز عمر دی دوروں جویں عقیدہ کر سیاں لکھتے تخت پر ہوندیاں خازن وچ فرمایا چڑباں کر دیاں سایہ سوتے والے سردی تہناں نال دانائی سوچ سنن اینج دوروں دوسو ہار</p>	<p>تے تخت سلیمان چاون کارن تابع اسماں بنائی تے ہاں اسیں ہر شے جانن مارے پختہ باندیروں ہر چیز تخت تے رکھدے سبب اسباب سوتانے پر ہوندا حکم ہوانوں اوہ لے اڈے تخت پیار سنی آواز کیری دی آکھیا جاں اوس کیری پائیں بندے ریکہ دوروں سنیدے چونکر قول نبی وادجی جلد اندر ایہ سلسلہ واضح کر سمجھایا پیلے مونسال دی صف لکر ادہنا ندے من جنہاں موقع اپنے تے ایہ قصہ اوسی اگاں پیارے</p>
--	---

وَمِنَ الشَّيْطَانِ مَنْ يَغْوِي صُورًا لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ ۝

اور شیطانوں میں سے مسخر کئے وہ جو غوطہ مارتے تھے واسطے اوسکے اور کرتے تھے کام بہت سوائے اسکے

وَ كُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ ۝ اور تھے ہم واسطے اوسکے نگہبان

<p>تے باہجہ اسدے کئی کم کرن ایساں ذہن حفاظت رکھدے کم کرا کے دو جا کم ہے اوہناں دسکے کافی اویں دو جے کم لاندے من فارغ چہدے ماناں ذکر اگے ایوب صابر و خالق نے فرمایا</p>	<p>تے لعینے جن ندی وچ بھی مار جو ابر کڈہدے جنہاں شیطاناں دی عادت سی اینج ہونی آہی تا اوہ سلا کم بگاڑن تا سلیمان تناناں وَ كُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ اشارہ طرف ایسے دے آیا</p>
--	--

وَالْيُوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ۝

اور ایوب کو بدانت دی جس وقت پکارا اسنے رب اپنے کو تحقیق جھکو پہنچی ہے ایذا اور تو بہت مہربان ہے مہربانی کر نیوالوئے فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرِّهِ وَأَيُّنَا أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ ۝

پس قبول کیا ہمیں واسطے اوسکے پس کہول دیا ہمیں جو کچھ تھی اوسکو ایذا اور ذی ہمیں اوسکو اولاد اوسکی اور ماندا اوسکی مَعَهُمْ وَحَمَةٌ مِّنْ عِنْدِنَا وَذِكْرًا لِلْعَبِيدِ ۝

ساتھ اذکے مہربانی اپنی طرف سے اور نصیحت واسطے عبادت کر نیوالوں کے

<p>توں ارحم کل رحیاں رہا میںوں نے وہ کہہ لگے جیہڑی بیماری وچ اوسکے سی آزمائش آئی رحمت اپنی تہیں ایہہ بند جو عابدین خدا کے صبر کمان ایوب جے وانگ نہ کرنی گلہ گزاری</p>	<p>اتے ایوب دعا جدید کیتی رب اپنے دے اگے اسماں دعا قبول کیتی اوس زحمت دور ہٹائی دولت مال عیال و تاثر پورا اوس قدر زیاد سے جو اندر کہہ بیماری سختی رنج بلا دشواری</p>
---	--

انبیاء اولیاء و الصداکار و کسبتنا

دولت مال اولاد اسباب گنہگار سببہ چکہ پا کے
یوب امرض دا جایا اوہ بن مارخ اوہ بن روئے
مال حضرت یوب نبی دی اولادوں ساہی
بیوہ تے مسکین یتیمیاں بہتا رحم کما وے
تا بندے سن ایمان لیا تے تے وچ اوس زمانے
جال عیسیٰ رب کہتریا فلک تاجدار آسمان پچا کے
ملک فلک دے یوب لے لوں شالبش شالبش کردے
حق حقوق الہی سارے خوشیوں ادا کریندا
سن ایہ صفت شیطان نہ جریا عرض کرے جمانا
خند عداوت والی آتش بھرکی تن شیطانے
آکیوس رب میں ڈہنا یوب نعمت سنگ بہریا
رہیا ہویا شکر کرے ہر کوئی جے اس پاسوں
رب کیا میں مال اوسدے تے غلبہ تینوں دتا
جن افریت جو دڈ و ڈیرے کہند ہر اک تائیں
جو رب مینوں مختار کیتا اچ مال اپر یوب لے
اک افرت کیا میں لوں جے اک ہوالی جا کے
بنکے لگاں جس شے نوں ساڑاں اوہ تھامی
چرن لگے جدا تہہ زمیں تیں نکلیا اک پیرا کا
پاس یوب ابلیس گیا پیر کر صورت چروا ہے
خسر تینوں جکہ ہے یوبا اپنیاں چہرہ واسندہ
فریایا یوب خدا نوں ہونی حمد تھامی
امانت اوسیدی سی جکہ دن تیکر پاس ہمار
فریایا میں جاناں مال تے سپہ جکہ سجھیا فانی
رہیا شیطان محروم یوبوں کاناں مول نہ پیریا
ہور دسو کوئی زور اپناتا اک شیطان الود
کیا ابلیس ایلوچ یوب لے دے نعرہ ماریں
چہرہ و ایلوچ رہیا نہ کوئی ہو گئی صفن صفائی

یو خدا اول کدے نہ تکیا ساہیں نظر دوڑا کے
اوہ بن عیص اوہ بن اسحق اوہ ابن خلیل معلومے
دولت مال عیال زراعت دتے بہت الہی
پہماناں دی خدمت کردار ایماں طعام کہو او
چہرہ داسی شیطان تدوں جا پر ہر آسمانے
جال سرور آئے باقی تن بھی رب محفوظ کرے
کرن آفرین یوب ذکر وچ ختم اگاناں دہر دے
بردم یاو خدائی اندر حاضر آتا رہندا
نعمت بہت یوب ملی تا شکر کرے تہہ جاناں
چہرہ میا آسمانی وچ کہلا بلند مقام لگانے
تا اوہ تیرا شکر کرے جد کے تیں کوئی اڑیا
نعمت کہیں لوں تا کرسی ناہ تہہ سپاسوں
آ ابلیس زمیں تے شکر جمع شیطاناں کیتا
آپو اپنا قوت زور دسو سپہ کہوں اسائیں
صبر نہ کر سکے گا بدل گیا جے حال اسلوبے
گرد اوسدے جاگ دانبالاواں ترت پیرا
ابلیس کیا یوب لے دے اٹھ چہرہ و مار گرامی
سڑ گئے اٹھ تے چہرہ و ساڑ آتش یا شہر کا
کہلا یوب نماز گزارے جا ابلیس کیہاے
اوہ سپہ پیر آتش ساڑے بڑی ہونی گل مندی
جد چاہیا دتی جد چاہیا لئی امانت نامی
کیا ابلیس نبی اک انہروں لوگے مندر سن سا
ایہ دنیا دن چارے نا میں مال کسے دے جانی
شکر اپنے دیول جا کے نال دہا نہ جہریا
جے میں نعرہ ماراں من جو سند اوسوں سا
ایر و بچ جالوہ کیتوس بہار و من اکساریا
آجری دی بن شکل آیا دل یوب لے دے بہانی

ابر چھڑو خالی ہوئے نہیں کوئی رسیا بقایا
 پہر کیے شیطاناں نوں کوئی ہو کر کوئی اس چارہ
 جس شے ابر جاواں سپہ اڈواں زور ابر میرا
 چانک ہو یا نہیں سپہ کجہ اڈیا تکدیاتی میں
 خردتی ایولے نوں ادس کیتا شکر سپہا کے
 ہر رویری شکر گزاری کردار ب دی عالی
 تے پنج سو نو کر گہر باری ہو رہت خجور نامی
 ابلیس ڈہٹا کسے حلیوں ایتھے دال گلدی سولی
 بنی مصیبت ابلیسے سر سو راک مکر چارے
 اہل اولاد عیالے ہونڈیاں کیا اسنوں دشواری
 فرمایا رب غلبہ تینوں اسدے مال ہر اک دا
 سپہ اولاد آہی جس خانے اسنوں سخت ہلانڈ
 کندھاں لکڑاٹا وٹا سپہ تو بنے کردا ہر دے
 خازن ہووے عالم وچ مدارک بن تارے
 گہر برباد اولاد موئی سپہ واقع کل سنایا
 مخزوں خون پوے چہٹ تیرا گئی جیوس جبر باری
 جے دیکھن دل رہے نہ قابو بنے مصیبت بھاری
 نرم ہو یا دل رنے حضرت خاک سر دے پائے
 گل اتنی جزع فرع دی ہی ابلیس غنیمت پائی
 خبر ملنگ نوں اس قسم ابلیسے دتی کپارے
 ہو یا ذلیل ابلیس ناتاناں سن ایہ خبر عیالے
 نامعلوم ہووے اس ربا خود اسنوں ازادواں
 رب کیسا ارمان دوا ایہ ہی کدھ لے چالوں
 نگر زبان اتے دل ایہ دور سن بچے آشکلا
 انہاں دونوں تے اس کارن غلبہ تہ نہ آدے
 جلدی نالی اوبدی وچ ناسے پھوکاں مارن لگا
 سر پیراں تک پہلیا جسہ آگ لگی تن جانے

وچ نماز ایوب آنا اس بعد نماز الایا
 پہلے وانگ جواب دتا مڑ گیا محروم نکارا
 بولیا اک شیطان جاواں میں بنکے سخت بندیرا
 ابلیس کیساتوں داند زراعت اوسدے کل اڈا میں
 کیتی والے داروغے دی شکل ابلیس بنا کے
 جس جس شے دی خبر سنی ادس مال ملاکتوالی
 ہزار آنا اٹھ ست سو بکری پنج سو داند تمامی
 مال بلاک ہوئے کل نو کر بندہ جو کہر رسیا نکولی
 صبر شکر تے با بجز رضادے دم ایوب نہ مارے
 چڑھ انبر تے پہر ابلیس سی ایہ عرض حضور گزاری
 اولاد مصیبت بھاری ایہ کوئی دکہ نہیں جرسکدا
 تا ابلیس اتر آسمانوں گہر اسدے کول جاندا
 چک مکان کیتا چا موہدا مر گئے سارے گہر دے
 ست پترست دمیال آبیال گہر ایوب سو تارے
 اوستاد اولاد ایوب سندی کر شکل ابلیس بنایا
 کہندا جے توں تکیں موت او نہاندی جا کواری
 جیونکر پالی پیٹتے ٹکن آندراں نالی خواری
 اس تصریح تفصیلوں جدا حوال ابلیس سنائے
 کہندا ہے افسوس جو مینوں بچ جنیندی مانی
 پر ایوب ہو یا جیٹ نام استغفار پوکارے
 تے المد واقف اسراں واپہر کجہ جیے جانے
 ابلیس کیسا پہر جے ابر چند اسدی قابو پاواں
 جد لگ جان سلامت اسدی ماہ نم کرے عیالوں
 جاہ تینوں میں قہقہہ دتا جسم اوسدے ہر سارا
 نال زبان اوہ ذکر کرے سنگ دکھ نکر دہراو
 رب اذن دتا ابریشان ایوب آنا وچ سیکے ڈھکا
 جان ادس پورک لگائی تن تے نکل پیچے جہر وانے

جیونکر ونبے چکیاں آہرے تن تے وڈے چہالے
 وڈی جہور چڑی تن کبرک کبرک کے ماس گسبایا
 وڈی کبرک چڑے جد کبرکیاں باسجوں جہتر آوے
 جہتر گوشت جہتریا گل کے بدبو آوے بدنوں
 خوش بیگانے لوکی سارے کرن لگے سیزاری
 پراک بیوی ساتھ نبہایا توڑ پریت چربانی
 رحمت نام بی بی داہمی صدر رحمت صدر رحمت
 اوہ تن شخص جو مومن بڈے اوہ ہی چوڑ سدکا
 آگن ایس گناہوں کر کہاں تو جسدی شامت
 لڑکا لوں جوان اک تیجا اونہاں تان فوج ساہی
 گل والے تسیں ہو کے ایہ کی موبوں گل الائی
 جے مومن لوں رب رحمت لادگان و دمان کارن
 نادانوں تساں ایہ نہ سمجھیا اوہ محبوب خداوا
 بے عیباں سرعیب لگا و کوڑی تہمت لا کے
 کدے اولاسخن نہ کیتوس ایہ ازمانش ربدی
 نبی صدیق شہید اولیا وال انبیاں ربناوے
 ایہ نہیں دلیل غضب دی بلکہ عین کرامت بہاری
 سبب سلی سگرسیا نے توڑ چربان دن یاری
 رحمت شفقت کرن بیماریاں دلاری دجلوئی
 لڑکے نے سمجھیا بڈہریاں تائیں خوش تقریروں
 جس بندے کوے دل رب چاہے پیجے بی حکمت وا
 چوٹے وڈے فرق نہیں رب جس چاہے نس دیندا
 کرکھہ گلال نال پیر پیری پیری ایوب سیزاری
 ہوتو جہ رب اپنے دل عرض کرے در ربدے
 جے جانان توں میرے کو لوں بیگار رخ پرتانا
 جہ نہیں کی کر بیٹیاں ربانا فرانی
 جے میں مار لیندوں جا لدا سنگ اپنے پیو دادے

دیہی ساری پر ہو گئی سنگ زخاں سخت کشالے
 پیر ہیکر تیر لکر لو بے ک سنگ کبرک اوڈایا
 آپوں اپنا ماس بدن دا کبرکن نال اوڈا وے
 شہریاں نے تک نفرت کیتی رنگے تکنوں سدوں
 باہر کڈھ اروری اتے شدے آخر کاری
 سی حضرت یوسف دی پوتی افرائیمے جانی
 نفرت ذرا نکیتی کئی سرک نال ایہ نہ رحمت
 ایوب اتے اوہ گنن گناہ پردینوں باز نہ آئے
 آن ہی سر تیرے سختی آفت لگے کرن ملامت
 او سنے دوناں بڈہیا نون و ہمایا گہری پانی
 حق ایوب جو سرتے اوسدی قدر تساں کی پانی
 جاہل اوسنوں منداجان حق نہ مول تارن
 کدے گناہ نہ کیتا خلقوں جنباں ہویا زیادہ
 دیوبندی جوں رب نون لگے لادون عیب ہیکے
 سختی ازمانش نون تسیں نقص گنوں گل کر وڈہری
 ربدیاں دیریاں تیرے سختی دکہ بلا نہ جاوے
 جے نبی نہ ہونداناں ہی تساں نہ لائق عیب کاری
 وچ مصیبت سختی و گیاں کر دے مدد گاری
 غمخواری کر گریہ زاری بخشش منکن سوئی
 ایوب کیہا دل اوسد رحمت نظرہ پیا قدیروں
 جد بی اگر آوے ظاہر ہوندا کم رحمت وا
 اوسد نیال نہ زور کسے وا چاہے جوں کریدا
 اونہاں شخصیاں ولوں ہیکے رخ کردا اپاری
 کس شے کارن پیدا کیتو مینوں نال سبب وے
 تا پیدا مول نہ کردوں جے میں ہوسی جرم کماناں
 جس کارن منہ پیر لیا توں وجہ کرم نورانی
 اوہ بہتر سی مرنا مینوں کو لوں جرم لگا وے

حدیثی علی کے جہوں کا سختی میں مرتبہ ہوا ہے مگر ماہ نہیں جانتے

سختی سبب سے باروں کی یاری

میں عاجز بنی کی کرد اسی احسان تمہارا
 کیسا تڑھ نشانہ مینوں کارن دکہاں نالے
 جو دکہہ پر بت چکن سکن کویں ضعیف سہارے
 دور کریں وحشت دل تہیں میں صبیحہ جلاویں ربا
 تا پھر کراں کلام تے منگاں دکہاں کنوں شفا میں
 کراں امیدوں عذر قبولیں کر کے دور بلا میں
 اوہ بے پرواہ سبہ سننے تے جانے حالت میری ساری
 نہ مینوں نیرے کرے سناواں کیونکر عذر دعائیں
 جاں ایہ گل الیوب کہی بہر بدل کیسا سائے
 تا بدلوں ملی آواز کیہاں ربا تا ماں تڑھ جھڑپے
 لک نہہ کے ہن آویں جہاں ساند و بچ لکانے
 میں جہاں میرے سنگ ہن کر لے جہگڑا جہیرا
 جاں و بچ آسمان ہوا اوٹھائی کتھے سنیں آبا
 ہیرا چانن تے دن راتاں حکمت میریوں سارے
 رحم کہو لے کس بچیا ندے کس میں بہاڑ لکائے
 جانے کتھوں مینہ و ساواں برفال گڑے کتھا ہوا
 عقل اکہیں کن کس بنائے و ملک تے شاہ زین
 ایویں ہوں نشانیاں قدرت خلق حسابے جانے
 سبہ کم توں بنایا بہتر اس تہیں میں کر سکا
 بند زبان ہن میری سخنوں سخن نہ بولیا جاوے
 ہن سخنوں بخش امان خدا یا بخش تیری چاہاں
 تیرے اپر کل بہر و ساتھ اپر کل ماناں
 تو بہ توبہ استغفاراں ربا اوں کلاموں
 وڈے لوک ایڈے دکہہ جہر کے پھر ہی دم نہ بہرے
 جاں ایہ عذر معافی چاہی پاسوں رحمانوں
 فرمایا ہے غضب میر تہیں رحمت بہت زیادے
 نالی اولاد ہلاک ہوئے مڑسگوں ویساں سارے

جے برا کراں تڑھ ہتھ عذاب نہیں کجہ نہ زور نہ چارا
 جو سختی سر میرے جہل نہ سکن پر بت کالے
 نال قضا، ذلیل جے ہوناں کون او تہے دم ہارے
 گلاں رچ کر اں تے اپنے عذر کراں چا سبہا
 جہگڑاں جویں غلام کر نیدا گلاں مالکتا میں
 پر مینوں اوں ڈالیا ڈنگا کیونکر عرض کرا میں
 میں دل رحمت نظر کرے تے پاس ہجو رب باری
 لوک آہے تڈکوں اوں سک کجہ خازن نظر ڈرا میں
 لوکاں سمجھیا سخت عذاب ہن رب تہیں اسپر آیا
 میں نزدیک تیرے نت اٹھہ ہن کر لے اپنے جھڑپے
 جویں جہاں نہ جہاں ان سنگ جہگڑا مول ہویا تے
 سین کتھے جہز میں او پائی سن مقدار اوں جہیرا
 نہ ہوںی دلی تلیوں ناہ کوئی اتوں رسا پایا
 ہراں تلے جو دریا سر جے سین کتھا و سدا ہوا
 کیڈا ہمارا ہناں کیتا تڑھ وزن ہناں پائے
 خزانے وادوں رکھنا ندے ہی بولیاں جو آسوں
 کس خلقت و بچ رزق و نڈے کس نالی اندر گنہے
 عرض کیتی الیوب تڈوں توں اے اللہ رب وانی
 جد چاہیں کجہ تڈوں او پادیں توں لک بہر جگدا
 جے مرد اس گلوں پہلے بہتر سی میں بہاڈے
 تیری مدد یاری اگے تڈ فریاد کر دیاں
 بسلیاں بخش قصور خدا یا بولن و ن جانوں
 جہیری تڑھ نہ بہاڈے ہن جا کر میں معافاں
 ذرہ سخن جے کرن اوں تے ہی پکڑو ڈیری کر کے
 رحمت داد ریا آیا و بچ جوش او بالی کچا لوں
 کل قصور تیرے میں بخشے ہوئے فضل خدا
 تے مثل اوں دی ہور دیاں گا اوں سد نبال بہاڈے

ابرقہ تیرا پھیلیاں کارن قدرت ہوگ نشانی
 اگر کھن بر خلیک قدم اپنا چک دہرتی اپر باریں
 تے نربانی کر یاراں ولوں بخشش اونہا چاہیں
 لت ماری ایوب تاہنہ امہٹا پانی و گیا
 لا لباس اچا ہو بیٹھا نواں نرویا ہو کے
 اوس جہگی دکوچوں دیکھے مڑ مڑ خاوند تائیں
 کہندی بندیا رب دیا ایتھے سی اک دکیا میرا
 فرمایا جے دیکھیں اوسدی کریں شناس یا ناہیں
 ہس کیا ایوب بی بی نول میں اوہ خاوند تیرا
 مڑیا مال اولاد نہ جد لگ جھپی اوس نہ چوڑی
 ست سالان کجہ ماہ یا تن یا سال اشاراں پہانی
 اوہ بی بی جا شہر گہراں وچ کر محنت مزدوری
 ایڈی لمیں زحمت وچ اوہ یاد رہیا رب کردا
 ابلیس برانی لعنت اپنے پا پڑ ویلے سارے
 دہرتی دکو شیطان گئے ہو حاضر اکدم سبھے
 میں اسدا کجہ مول نہ چہڈیا مال اولاد و جانوں
 اک بیوی بن سکا اوتھیں نئے رہیا نہ کوئی
 ہن کوئی سور علاج دسو میں کر کے مددیاری
 کہندا ایس گہیرہ دتی سہہ مگر چالاک میری
 ابلیس کیا میں عورت راہوں اوس بھلا یا نا
 جو کیا عورت داموڑ نہ سکے نبی ایوب کدا میں
 پاس اوسدنت ہے اوہ رہندی خد گار برانی
 بی بی رحمت پاس گیا تد شکل انسان بنا کے
 کہندی اوہ میں خاوند پھوڑے کپڑاں ماہو کا یا
 سن اتنی بے صبری ہوئی کجہ امید شیطانے
 کہے مال اولاد حسن ایوب کمال جوانی
 ایہ سختی دکہہ نلے نہ مردیاں توڑی معل کدا میں

تاں اوہ صبر کرن وچ دکھاں لین خبر امن پہانی
 اوہ پانی پی نہا سنگ اوسدک صحت ہوگ اکساریں
 سلامت کردے سن تده جیڑے میرے اوہ گناہیں
 اوتھیں بیٹوس نالے نہاتا دکہہ گیا سبہ جگیا
 بی بی رحمت شہرول آئی پاس نظر کھڑو کے
 جاں بیمار نہ نظری آئے ہوئی حیران تدا میں
 ہے کجہ تینوں سارا اوسدی تا دسین اوسدا ڈیرا
 عرض کیتی اوہ خاوند میرا لوال پچان تدا میں
 تا سٹوں لیا پچھاں لایا گل ہویا فضل گنہیرا
 کر زندہ رب پور بلایا خازن نے گل لوڑی
 بی بی رحمت اکو ساتھ نہا ہیا رحمت پانی
 کہاناں لیا کہو اوکے کردے حمد تے صبر صوری
 صبر کما کے سختی اتے ذکرول سست نہ فرودا
 دا نہ لگا ہرگز تا اک صبح وڈیری مارے
 پچھدے کیا سختی آئی دسیا ویری کہے
 بدن اوسدا کر کریں سیسا اپر سختی جانوں
 تاہی اوسنوں کجہ نہ ہویا رہیا صابر سوئی
 چیلیاں عرض کیتی اوہ کہتے پچھلی گئی مکاری
 اونہاں کہا کویں آدم جنتوں کدہیا پہلی ویری
 چیلے کہن اوسداہی رن دکو راہوں ماریں رانا
 رن دکو نال دسیلے اسنوں ہی چا کر گمراہیں
 ابلیس کیا شاہاش تسان مت دتی ٹھیک سونانی
 پچھدا کہتے حصہ تیرا مہٹا بول سنا کے
 کپڑے کر بل کر بل کر دے دکہہ وڈا اوس پایا
 نعمت اگلی یاد کر اوے گن گن نال زبانی
 ہن بیماری نیکی سختی حالت بری و نانی
 تا بی بی سن روئی یارو کر فریاد تدا میں

جاں بے صبری ڈیوس شیطوں لیلیا اک لیاندا
 اودیں ہوگ شفا اوسوں تدلی بی سن گل ساری
 مال اولاد تیرا اوہ کتے کتے بدن رنگیلا
 ذبح کریں ایہ لیلیا استہیں دور ہون دکہہ سار
 اوس پوک ماری دل تیرے سوا سوا موہ لئی زنا
 بی بی عرض کیتی سبہ رب نے وتی نعمت سوتی
 نبی کیا اوہ نعمت ہے اسال کتے سال شہدائی
 نبی کیا و بچ سختی سالوں کتنی مدت ہوئی
 اشقی سالان نعمت و انصاف نہیں تہہ کیتا
 اتنی مدت نعمت کہا اوس اندک دن بیماری
 کول مینوں قربانی وسیں دیوں یغ خدا دے
 کہاناں پناں تیرا اپنے اپر کراں حراموں
 و بچیں دور کہیں تہیں تا اوہ جاندی رہی کہیں
 تا سجد پے عرض کرے میں ربا دکہہ سدنا یا
 میں سنی دعا تیری ایو با سجد تہیں جائیں
 فرمایا رب نہاویں اسوچ نالے پیویں پانی
 ہو گیا نواں نر دیا جنون کر پیلے سیسی بہائی
 اہل اولاد سے سب زندہ مال و تار ب نالے
 ایویں ظاہر آنت اندر خبر وتی رحمانے
 بیوی اوسدی نول رب بخشی مروت نویں جوانی
 اک اکمن ست وہیاں تے ست تہر اوسد کتے
 اوہ تہہ اڈ ایوب دے سینے بیٹھے قابو کردا
 عرض کیتی کوئی برکت تیروں ہرگز جیاباں
 ایو ہریوں خازن دے وچ شاہ رسل فرمایا
 اوہ کترے اپنے دیویں کہیا وحی کیتی رحمانے
 عرض گزاری بیشک ہے کول مولی غنی بنایا
 چرھ بیٹا پرا چھے بی بیوی رحمت آئی

کہہ خاوند نول ذبح کرے ایہ میرے کان اللہ
 روندی آئی کہے کدول رب کھڑسی تہہ بیماری
 کتے بیلی یار سدنا کتے اوہ سبہ جیلا
 ایوب کیا اوہ ویری ربا وڑ گیا تیرے وارے
 مال اولاد حسن اوہ آنا دتا کس وس رانی
 جس داتے دا عالم سار و بچ شریک نہ کوئی
 عرض کیتی ہے اشقی سالان رہی کشائش ساہی
 کیا ست در ہے کہہ او پروت ایوب کیسوی
 اسی سال جے صبر کراں تا ہوداں برابر متیا
 غور کریں دل اپنے بی بی کد ہر عقل سد ماری
 دور و بچیں میں کولوں ناہ مٹو دسین ایہ لکا دے
 قسم جے اچھا ہو یا ماراں سو چا بک تہہ ناموں
 کہنا پنا کول نہ ساتھی یار جو بنن او تہا میں
 کل رحیماں و اتوں ارحم تار ب فضل کما یا
 ماز میں تے لت جد ماریوس چشمہ و گتا تہا میں
 ظاہر باطن دی بیماری ہراک دور سدنا نی
 لا پوشاک جال اہدر او بدر نظر ایوب دورائی
 نال اوسد ہور اتنا یلدا دونو دون حوالے
 تے ابن عباس رواست دوجی اندرا نچ دیسا نے
 چھبی بیٹھے اوسدیوچوں دتے ذات ربانی
 جال ایوب بناتا اوس پانیوں کھو تہہ سنا کے
 وحی کیتی رب ایو با ارج غنی نہ ہو یوں فرودا
 تیری برکت طلب کرن نہیں رچ نہ ہو تہہ سنا
 غسل کیتا جد نیکیاں اک تہہ لے دگا پتر چا
 ایو با کیا غنی نہ تینوں کیتاے رب داتے
 لگراں تیری برکت کولوں رچیا کول و سنا
 چار چو فیر تے اپنا بیمار نہ نظر پیا نی

کسدے کراں سپرد کی مت مرے خیال دوڑیا
 مت کوئی گدڑ کتا کتا کتا کتا کتا کتا کتا
 حیرت و یوچ ہوئی انگلی گل نہ دساری ماشہ
 دیکھ پوٹھا ک ایوب نہ سنگدی موہوں بات انکا
 ایوب بلڈے بی بی کسنوں بہا لیں بول بولڈے
 کیسا ایوب نہ جاننا کس آفت منہ آیا حال
 کیسا ایوب چھپانے جے اوہ دتے تیر تیا میں
 تک ایوب تائیں پھر چپکا سخن کرے من بنانا
 فرمایا تدیں ایوب توں بیوی اہل پیاراں
 دیہہ قربانی لیلہ کان ابلیس عدو خدا کی
 دعا منگی تدا لید میر اتے رحمہ کما یا
 دونا کر کے جو میں خدا نے دچ قرآن بتایا
 تا پھر کما ون کارن پاس بیوی دے آیا
 کیسا ابلیس پھا تو میںوں رحمت کیسا نہ کالی
 میں تیرا خصم دکھایا کتا مال ہلاک اد بنانا
 میں خصم ہو پھریا... کتا مال اولاد ویرانی
 اپنے کول رکھے میں جے آکھیں تادہ دیکھا
 پرانی رحمت توں دشمن امید گل
 تباہی پگڑنا ہو سی سارا سورسے کم کتیرا
 تائیر میں خصم بچا وال مال اولاد دھوا بی
 جیوں ابلیس کیسا تے جیوں کما مال اولاد دکھانے
 تا اوہ تیرا دین بگاڑے چاہندا سی بہتد لایا
 سو ما سواراں تدمینوں کیسا کتتی دانانی
 انی مسنی النضر جریاں تریاں ساریاں میںوں
 کیسا سو تیلی دامٹھا مارا کو ارا اس تے

دل و چ فکر کر لیسی و گیا میںوں اوس تر اپنا
 نہیں کوئی اوسدایا برادر کسدے کراں حوالے
 جاں دل ڈیرا روڑی مروی ڈٹھا پو تماشنا
 ایوب ڈٹھا پئی رحمت پیردی روزدی خاوند ہا
 جو دے خوب جوان رنگیلا عیت اوسدی ہارے
 روکے چھدی سی ایتھے پیار میرا اوس بیالان
 فرمایا کی لگے تیرا کہندی صردا سسائیں
 عرض کرے جے نظر لو پے مال کو میں اوس کھایا
 سی اوہ جدوں نرویا اوووں بیسی تیرے ہاراں
 توں اوہ بیوی جس میںوں سی ایسہ گل اکہ سنائی
 گل ابلیس روئی میں ربا حکم سرے تے چایا
 دیہی توں نروتی کر مڑ مال اولاد و دنا یا
 ایوب دی بیوی توں شیطان نکل سن سو تیا یا
 توں ایوبے دی میں بیوی کہندی بیشک آئی
 کہے میں رب زمین و اجیوں ہے اللہ رب فلکاندا
 کیوں جو اوسنے میںوں چہڈ کے پوجیا رب آسمانی
 کرے جے سجدہ چاہ میںوں تا مال اولاد موڑاوا
 مال اولاد تاجی پرتس جنگل و چ و کیہاندا
 کہانے وقت نہ کہے بسم اللہ جیکر خاوند تیرا
 اک شیطان کیسا توں میںوں سجدہ کریں شتابی
 جاں ایوب تائیں پھر بیوی کل احوال سناے
 ایوب کیسا اوہ ویری ربا بیسی میں ول آیا
 قسم خدا دی بیماری ہمیں جاں میں رحمت پائی
 پیر و عا کتتی سن ربا دکہ سدنا یا میںوں
 رب اوسنے پھر رحمت کتتی نالے رحمت اتے

لے دونا الخ کہا گیا ہے کہ جب خدا مال بھوک ہوا تھا اوسکے برابر دیکر اوس قدر اور دیا اور بکرنے نے کہا کہ آپ خود آکر کھانے سے فرمایا
 اللہ تبارک و تعالیٰ اگر چاہیں تو دنیا میں مثل اوسکی اور دون اگر چاہیں تو آخرت میں اور دنیا میں میں مثل اوسکی اور میں اسی
 عکس آخرت میں میں چاہتا ہوں اور اوسکی مثل دنیا میں میں عطا ہوا جسے ظاہر آفت و لالت کرتی ہے اور خاں غریب

رب جو ان کیتی ایہ بیوی چہی پتر جائے
 خازن دیو پچ انسوں حضرت شاہ رسل فرمائے
 بارل دو آئے اک سونا چاندی اک دساوے
 فرشتے اکہ سلام خدا دیکھا رب کے دلوں
 اک ٹنڈ نکل گیا ایوب اس مگر سد یا یا بیانی
 پڑوالی د پچ کمی آہی کیا کیوں اک مگر سد یا یا
 سو تیلہ دا جھاڑ و مارن حیلہ رب سکھا یا
 ایوبن حیلے شرعی د پچ حدیثیاں ثابت آئے
 جو حیلہ شرعی کیتیاں ہو یاں کرے معافی سائیں
 اس حیلے نوں بُرا بناون اجکل بُرے و نا بی
 چہیوں جلد اندر ایہ مسلہ بالتفصیل لیا ندا
 تے مَسْنِي الْقُرْ جو ایوبے نوں رب فرمایا
 تے ایہ گل خلاف صبر کے ہوئی جواب کیائی
 شیطانوں ییلے دی گل سن ہی سجد دی نالے
 جو کفر و لے شیطان بولل یا بیوی رحمت تائیں
 ایہ ربا د کہہ پوہتا مینوں ناہ اوہ بیمار یوں جہرا
 دو جا ایہ جواب جاں بیوی رحمت شہرے جا کے
 ابلیس نو کا ندے دلو پچ پایا ایہ دسواں تہا میں
 اسدی بیماری دا ہوسی اثر لٹساں اس راہوں
 محنت مزدوری تہیں پراوہ عاجز ہوئی بیماری
 میڈ میاں تن سردیاں کٹ کے د پچ لیا ندا کہنا
 جاں حال حقیقت واللہ و یحییٰ دی اوس کہوں سن
 کیڑا اک پاڈوگ تن تہیں رکھیا چک بدن تے
 جو بیماری دی تنگی کہوں کان دعا فرمائی
 اک جو لوکاں آکھیا جیکر تیرے پاس خدا دے
 دو جی وال د پچ دی گزر چکی جو بات پیارے

سدا سقا ط کا کرا حیلہ شرعی بدلیل قرآنی

اعراض اور اسکا جواب

انجا دعا کرنے کے دو بات

پہلے ذکر گیا ہوا سدا خازن و پچ فرمائے
 ایوب کے دو پڑ پکھو پچ گندم دو پچ جوں کہو آ
 کنک والے تے سونا دسیا چاندی جواں دساوے
 پتر تیرے پچ تڈ سونے دے دے سے صبر حملوں
 اوسنوں پرت ٹکاندا پڑو پچ کیسا ملک آہی
 کیسا نہ برکت ربدیوں رجاں بہاویں دو پچ کہتا میں
 سو تیلے تہیں سوٹے دا چاربا سقا ط کر آیا
 حقمانواں نے تڈ سے کرن اسقا طوں حکم لگائے
 قصور نماز روزے جو ہو یا غفلت نال کہتا میں
 حیلے قرآنی تہیں منکر ٹولہ ایہہ لہا بی
 او تہوں دیکھ کر ورد منکر جو دل شبہ رکھنا ندا
 ربا مینوں ہے د کہہ پوہتا حیوں آت و پچ پایا
 ایہہ اوس وقت کیسا ایوب جاں بیوی رحمت آئی
 اوسک دین و یحییٰ و خوفوں عرض کیتی بر حالے
 مَسْنِي الْقُرْ اوسو یلے رب تے کرے دعائیں
 متے بہلا چا دے تا اوسنے صبر نہ استے کریا
 کر محنت مزدوری پانڈی مہنہ خصم کے لیا کے
 ایہہ عورت آوے تے جاوے پاس ایوب سدائیں
 لوک لگے پرہیز کرن تدلی بی رحمت داؤں
 خدمت خصم کرن تہیں ہونی ڈا ہڈی آ لچاری
 چھیا کہتوں آندا کہندی مال حلال رباناں
 مَسْنِي الْقُرْ اوسو یلے آکھیا نبی الہی
 کیسا خوراک تیری ایہہ رب تہیں راضی ہے سچ تے
 تن د جوہ کے پاروں سی اوہ خازن و پچ ایہائی
 عورت حرمت ہونڈی ناہ د کہہ لگدے ایڈ زیا دے
 تیرے بجا کہی آہی سی ایہہ گل جاں ابلیس نکارے

میں کراں علاج ایوب سندا پر جے اوہ آکر سنا دے
تد فرمایا ربامینوں ہے دکہ پوہتا آ کے
تا ذکر فکر تبیں رہاں نہ خالی خوف و کوچ آیا
مرواں ربدیاں دکہ لگے جو ذکر و پلک و ناند کے
ایناں گلاں سنگ دشمن راضی ہوندا چکھ مارے
أَشْكُو بَنِي وَحُرِّيَّ إِلَى اللَّهِ جِبُونَ يَعْقُوبَ الْإِيَّابِ
وَأَرَأَسَاهُ عَاشَهُ سَيُفْرِيَا سَرْدِي سِيرُونَ

توں شفا دتی ہے مینوں نسبت خود دل لادے
نالے جدوں زبان تے دلوں کیڑے لگے جا کے
قلب زبان جے رہے نہ ثابت ذکر نہ ہووے اوایا
عاشقاندی ایہ موت پچھانوں یا دہلن سبجاندی
شکارت نہیں سی خلقت دے سی خالق دل پیارے
ہے ربوں شکارت میری ناہ دل خلق بتایا
نبی کیسا منعم اتے بکروب خازن تحریروں

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَ ۝ وَإِذْ مَخَلْنَا
إِسْمَاعِيلَ كُو اور ادريس کو اور ذوی کفل کو ہدایت دی ہر ایک تہا صبر کرینو لونسے اور داخل کیا مجھے انکو
فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝ بیچ رحمت اپنی کے تحقیق وہ تھے صافوں سے

تے اسمعیل اتے ادريس اتے ذوالکفل سوارے
تے آساں ادنیساں رحمت اپنی دی کوچ داخل کیتا
صاحب قفل تائیں اک آکھن ہے ایساں پیغمبر
اسرایاں کو چوں سی اَلْيَسَّعُ پیغمبر نامی
توں اپنا کوئی کرین خلیفہ جو ایہ پند اوہتا دے
دن نوں رکھے روزہ غصہ آوے اوہن کالی
تا لوکاں نوں آکھسوس چکی اک نے ذمہ داری
جاں پورا عہد ادا سنے سہہ کیتا رب تس نبی بنایا

ہر اک صبر کنندیاں تہیں اوہ آہے رب پکارے
اوہ پک نیکو کاراں تہیں ہے رحمت بجز ایسا
اک آکھن ہے ذکر یا ولی کہن اک بحث اس اندر
جاں تس کوچ تیاری ہو لوس رہیں رحمی گرامی
ساری رات پھڑے ناہ غفلت تیرے مگرے جا دے
لوکاند کوچ حکم چلا دے نالے نال صفائی
میں ایہ سارے کم کراں گا ہو یا کفیل اظہاری
تا ذوالکفل سو یا اس نالوں خازن

وَالنُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا ظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ
اور مچھی دالے لینے لونس کو جھوٹن گیا غصہ کہا کر پس جانا یہ کہ ہرگز نہ تنگ پکڑیلے ہم اور ہر اک کے لونس پوکا یا چہ اندر پکے
أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ۝
یہ کہ نہیں کوئی معبود مگر تو پاکی ہے تجکو تحقیق میں تہا ظالموں سے

تے مچھی والایونس جدا وہ غصے دی کوچ شریا
یعنے شکم مچھی دی کوچ بنیریاں کرے ندائیں
ہے تنوں پاکی رحماناں ہر عیبوں نقصانوں
نون مچھی نوں کہن اوہ مچھی والایونس نامی
ظلمات مچھی کے پیٹ اندر جو اوس پیٹ کے جالے

جانوس اسپیں نہ کراں تدارک دسپرو اوس کرنا
جو نہیں میرا معبود کوئی بن تیرے بارب سا میں
ٹھیک ہو یا میں ظالماں تہیں من رحم کرین یا سناں
ہے جو پیٹ مچھی کے اندر کہہ چرتیک گرامی
مجبو باکر ذکر لونس جدا مچھے خفا ہو جالے

مجھسا اوس نہ اللہ اوستے تنگی ضیق لیا سی
 لکن تقدیر نہ قدرت و چوں بلکے تنگیوں آیا
 جان اونی مومن ہر کوئی قائل قدرت ربی سندا
 بلکہ یونس قوموں نکل جان تاہن سسی جاتا
 ایس امر و پچ خود مختاری یونس سمجھی آہی
 جو کوئی حکم دلیل منع دی نہیں رہے فریائی
 تے اپنے موموں ظالم بنناں صاف دلیل رکھا و
 رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا إِنَّا كَانُوا ظَالِمِينَ
 ظلم سندے کنی معنی کفر شرک لوں ہی سن کہندے
 ناجائز کم کرنا اوہ بھی داخل و پچ ظلم و سے
 بوجہت رب تہیں پائی اوسوں بخلوں خرچ نکرنا
 حق انسان جو میں فرمایا حضرت پاک الہی
 نبیاں والہ دامن ایسی گردوں پاک پچیا نی
 مختلف نے احوال تے درجیاں و پچ تقاوت ہوں
 صن ناں ظالماں تہیں اقرار عبودیت و پچ جانی
 برا شریف کہے کوئی میرا عین تصور ایہ آیا
 وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ نُوحٍ جُورًا سُبُوًا خَطَابًا نَبِيًّا
 نہیں تدھ نشان جو بات ذرا جاویں بگر کد امیں
 عبودیت تہیں مجبوت و تے رجوع نہ کرناں
 پہلے نیک کہتا کن رب تے ٹرنے وقت پیغمبر
 آنت و چوں مدح بخدی ظاہر سو و سے پیارے
 و پچ فلسطین زمیں یونس وی امت ہسی بیائی
 کر کے قید گیا لے ساڈھی لوں اسباط اوہناں
 شیخانہ ولی دت ربد احکم ابخ و حی لیایا
 تا شاہ غنیم اتے اوہ چہرے اسرائیلیاں موڑ
 تا اوہ اسرائیلی قیدی دیوے چہوڑ تمامی
 چہر احکم کرد انہاں تہیں ظالم طرن چلاواں

جان چھی نکل گئی اس آنت و اوس نوکر کیتی سی
 قادر ہر کوئی جانے رب لوں کوئی انکار نہ بیایا
 نہیں پریشان نبی دی اوس و پچ شک یکا و خپلا
 بکہ گرفت نہ ہوسی اس تے ناہ تنگ نخل پچپاتا
 تے اس سمجھن و پچ بکہ الزام نہ پیغمبر تے بیائی
 تا نکل و سخن یا ناہ نکل و پچ اوس مختاری پائی
 اپنے عجز عبودیت تے جہوں آدم فرما سے
 یونس نے ہی آدم دانگوں اپنا عجز سنایا
 ہو گناہ بریائی لوں ہی آکھن ظلم سوہندے
 شرک افضل اختیار مبارح حق خاصا ظالم و
 ظلم سو کو اس نام خاصاں حق و پچ خلا پر سنایا
 إِنَّ كَانْ ظَلُمُوا جُورًا و پچ قرآن گو اسی
 ظن ہر اگر پیغمبر تے مت ہو دیں شیطانہ
 نا لے مختلف شیعہ انہاں دیاں صداں سمجھو سوں
 عجز اپنے داہوں اقراری مدح اندر اس پائی
 نہ و پچ حقیقت ادہ قصو اوس عجزوں آکھ سنایا
 چھی والے وانگ نہ ہوتوں آکھیا رب صنفی لوں
 و پچ مقام رضا و میں توں اعلیٰ شان آکا ہیں
 نہیں تے دریم بریم انتظام ہو دیگا ڈرناں
 تے استنظار کیتی اوس آہی پٹ چھی و اندر
 جس دی سمجھہ اپنی ادہو مطلب اللہ شمار کے
 اک شاہ غنیم اوہناں تے چہرے کیتی سخت تباہی
 ڈٹائی مگر قبیلے رنگے سن جان کنوں تہناں
 کہہ شاہ و قیانون اوس نبی قوی اک لوٹن آیا
 میں اوسکے دل بیت ڈالال اسرائیاں ڈچوڑ
 حرقیا عرض کیتی شیخانوں ہن پنج نبی گرامی
 یونس اک اوہناں تہیں کہندے اوہو گھل اوہناں

<p>یونس مرد قوی تا حرقیا یونس یوں بلواندا کیا میرا رب نام لیا ہے کارن ایس احد سے کیا یونس کوئی ہو رہی گہل میں نہیں زور وہ میرا چاہتا حکم یونس تے تا اوہ ٹریا غصہ کہا کے ٹریا روم ندی دریچ پوہتا کشتی اپر چڑھیا تا یونس چہاں ندی دریچ ماری منہ مچھی دریچ پوندا</p>	<p>کہندا اجاہ غنیم ولے تا یونس سخن اللذا حرقیا کیا ہر اور ہویا تاہ نام لیا رب فرد سے پر شجیا حرقیا قوم بس لے کر کے زور گہیرا شجیا حرقیا قوم سنے سپہ اتے خطلی لیا کے کشتی بند ہوئی تا قرعہ نام یونس تے اڑیا ایہ یوں سورہہ دریچ قصہ پورا خازن دریچ کھانا</p>
--	---

فَاَسْتَجِبْنَا لَهُ وَجَجْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نَجِّي الْمَتَّوِّمِينَ
 پس قبول کیا ہم نے واسطے اسکے اور نجات دی ہم نے اسکو غم سے اور اسی طرح نجات دیتے ہیں ہم ایمان والوں کو

<p>جاں یونس اسان پو کاریا آنا پیت مچھی دریچ آ کے تے ایسین نجات دیندے ٹال یوں اہل ایمان ایس اوہ ہر شور تے زاری غلغلہ پیا اندر بلکو تاں حکم ہویا مچھلی نول جو تیرے پاس آتا میری تا مچھی نے خشکی تے آ اوہ امانت ڈالی</p>	<p>تا اسان نجات دی اوہ سائیں غم کنول چھوڑا کے اوہر یونس رب ول کتیاں جلدوں پوکار دیا بلوں تا اوہ بار رحمت و ماری سورج اندر تا سوتان ندی کنارے ڈالیں اوہ نول ہرگز کر رہی زہری سورہ صا و اندر ایہ قصہ ذکر ہوسی ہر حال</p>
---	--

وَذَكَرْنَا إِذْ خَاذِي رَبِّكَ رَبِّكَ لَأَنْذَرْنَاكَ نَارَ جَهَنَّمَ إِذْ نَازَا فِيهَا مِنْ قَبْلِكَ لَنْ نَذَرْنَاكَ نَارَ جَهَنَّمَ إِذْ نَازَا فِيهَا مِنْ قَبْلِكَ
 اور یاد دہانی ہم نے ذکر کیا کہ پوکارا اوہ نے پروردگار نے کو آجرت چھوڑو کہو کیا اور تیرے درون کا پت
 فَاَسْتَجِبْنَا لَهُ وَهَبْنَا لَهُ يَحْيٰى وَأَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ اِنَّهُمْ كَانُوْا
 پس قبول کیا ہم نے واسطے اسکے اور دیا ہم نے اسکو مچھی اور درست کیا ہم نے واسطے اسکے ایمان اور اسکو توفیق وہ تہی

يُسْرَعُونَ فِي الْخُرَافِ وَيَدْعُونَ اَرْغَابًا وَرَهْبًا وَكَانُوا لَنَا خَشِعِينَ
 جلدی کرنے والے خرافے اور پوکارتی تھی ہکو رغبت سے اور ڈر سے اور تہی واسطے ہم انکا تہی

<p>ذکر یاد اگر ذکر پوکار یا جدا وہ خود رحمانے بے اولاد نہ رکھے میں کر کوئی وارث میرا بیٹا تے پوی اوہ سدی کارن اوہ سیک مطیع بنائی ہیک آہے اوہ ہی سب سے رخ نیکیاں جلدی کر دے ذکر یا تے قس پوی نالے مچھی پت نرالا نیک کماں دریچ کرن شتابی ٹرن سدا راہ بریک صالح ہوں زمان و نعمت مرداں کارن بہاری</p>	<p>نہ میںوں چھوڑ چیرا تو پت وارث میں ہر آنے تا اسان دعا قبولی اوہ سدی مچھی اوہ نول رتا سندھ نول لائق حمل بنایا جمن والی مائی تے خوفوں طمعیوں کرن دعائیں ہی ساتہیں سن ڈرے چست جہاد و دریچ نہ سستی ہرگز کر دے شالا امید انعام تے خوف غذا بول کر دے مال ادب سے جس نعمت و انبیاں تے احسان کیتا رب باری</p>
---	--

لَا يَهْدِي الْغُلَامَةَ النِّفَارِ جِلْدُ سَوْمٍ كَيْفَ هِيَ مِنْ هِيَ مَعَ خَشْيَتِهِمْ خَشْرُوعٌ خَوْفٌ اِلٰهِيٌّ لَّا زَمَ كِبَرًا

دو جا مسئلہ نیکیاں دیو چ ڈہل نکرنی آد سے
تربیا مسد خوف امید اندر ایمان ایسا ہی
عورت سندھ بنے جس بچے دیون والی کوئی
چاہئے رب دیاں مردواں کو لوں دعا علاج کرانا

خبر نہیں مت سے موتے وقت ہتھوں لنگہ جاوے
امید رحمت تے خوف غدا لوں ہر دو سوون بنائی
اوہ بچے میرے تے رب دی رحمت وافر ہوئی
مت رب کوئی سبب بناوے پل بچے رکھہ سرنال

وَالَّذِي أَحْضَمْتُمْ نَسْرًا جَهَنَّمَ فَمِثْلًا مِّمَّا هُنَّ رَوَّحُنَا وَجَعَلْنَاهَا وَأَيْتَهَا آيَةً لِّلْعَالَمِينَ

اور ہونے دی اوس عورت کو کہ غلطی کی آد شہزادہ اپنی کی اپنی ہو کر دیا بچے اور اس کے روح اپنی کو دیا کیا نہیں اور بیٹوں اور بیٹیوں کو نشان

یاد کریں ایم جس خوب شہزادہ اپنے تائیں
روح بنائی ہوئی اوسو چ پھر کی اسان عیانی
جبرائیل سے پھر کن لوں رب اپنی ہو کر بنائی
سورہ مریم سو چ جو کر قصہ گذر سد نایا
ذات لک غلاما کر گیا جس متکلم عیبیوں کیسا
جان جبریل سے پت دیون لوں پناہ رب فرمایا
جیکرے دنیاں لوں رہا سجد دیو میں قرآنی

مردواں کنوں بچا یا بن مس پتر خشیا سائیں
تے اسان کیسا ماں پتر لوں جگاں کان نشانی
جو و چ آستین بی بی کے سی اوس ناری ہو کر ایسا
جان بی بی غسل کرے بن مرد جوان ملک سی آیا
پس سو جاواں پتر تینوں سخن کیسا اوس ایسا
پہر تھی ولی جے حاجت کہوں اوس کوں یوسد آیا
جو عین صحیح احوال اونہاں لوں جان شرک شیطانی

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ۝ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ

اور میں ہوں پروردگار تمہارا پس عبادت کرو میری اور پناہ لیا اور پتے

أَفْرَهُمْ بِئِنَّكُمْ كَلِّمُوا إِلَيْنَا رَجْعُونَ ۝ کام اپنا درمیان اپنے ہر ایک طرف ہماری پراپنوں میں

ہیک ایسے بن لساوا اکو دین آیا اسلانی
تے لوکاں دین کتا خود مگرے ننگے ٹولیا ٹولی
نہی سہی اک جان آہے ارہ وچ لو حیدر سو لے
فرقے بہت بنے وچ امت مال حساب تہتر
بہادیں ہر اک فرقہ دعویٰ کرد مسلمان
جے اہل سنت دی شرک پکی تے رہند قائم سار
ہے اجماع امت و اعامل مذہب چو مال انماں
چارے اکو مذہب اہل سنت دا گنیا جاوے
صوفیاندی ہے مدح آت وچ جو چہرہ مگرے سار
بر اہل علم جے وقت ضرورت اندر وچے کد میں

تے میں ماں رب لساوا امیری بندگی کرد تھامی
ہر اک طرف ساڈی مڑاوے بدلہ پاس چھو لی
بہادیں وچ احکام اخلاق زبانیال فرق چھو لے
جنسی اکو اونہاں وچوں ناری سو رہتہ بہتر
پراہہ چیز اکو دی باقی چھوٹے ٹول شیطانی
جو چو نہہ مذہبیاں وچ وافر سوئی سار جانتہار
اہل سنت دار ستہ ایسو ہو رگاں سبہ خاناں
اسدا ہووے مخالف چہرہ سو گمراہ سداوے
رہن اللک خدا لوں چہرہ دو میں جہا میں تارے
اوسوں چھو سوئی سرکاری ہوندا وڈا گنا میں

فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ سَأَلْنَا عَنْ أَصْحَابِ الَّذِينَ كَفَرُوا قَالُوا لَا نَمْلِكُ لَهُمْ أَرْحَامًا وَلَا يُسْمِعُ كَلِمَتَهُمْ أَنْ يَدَّ بِذُنُوبِهِمْ خَلْفَهُمْ وَلَا يُجِيبُهُمْ إِذَا سَأَلَهُمْ بِرَأْسِهِمْ أَنْ حَنُّوا عَلَيْهِمْ ذَلِكُمْ جَزَاءُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي سَعْيِهِمْ لَعَنَ اللَّهُ أَرْحَامَهُمْ وَأَزْوَاجَهُمْ وَأُولَادَهُمْ أَصْحَابَ النَّارِ ۝

پس جو کوئی کافر کرے اچھے اور وہ ایمان والا ہو پس نہیں ناکرد والی واسطے کسی کو چھوٹے اور نہیں

پس اہل علم اسلام کا پناہ دینا اور ان کی اصلاح و علاوہ ان کی اولاد و اولاد کے لئے

لَهُ كَاتِبُونَ وَحَرَامٌ عَلَى قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَنْتُمْ لَا يُرْجُونَ ه

داسطے اور سب کے لکھیے اور لازم ہے اور لکھتی کے کہ ہلاک کیا مجھے اور سب کو یہ کہہ رہے ہیں یہ سب

ناشکری نہیں عمل اور سب کو ہی اور سب کو ہی
اور طرف ہدایت سے نہ امت میں نہ کہ لکھیے
اک زائد ہوتا کہیں کہ نہ ہدایت کرن لکھیں
تے مسلمہ و ان کوئی عمل نہ سرگز ہوا اوگت جاوے

پس سن نیک اعمال کما وے جیہڑا ہون کوئی
جنانہ دے وچ لیکر عذاب ہلاکت و ہر درگاہوں
یا اوہ وینا وول فر کے ہرگز ہیر نہ آسن
بن اسلام عمل کوئی ہرگز ہرگز کم نہ آوے

حَتَّىٰ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ فِي كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ه

یہاں تک کہ جب کہوں جاویں یا جوج اور ماجوج اور وہ پہاڑ سے دوڑتے ہونگے

تے اوہ کل اور جانوں ہرگز آون اور نزدالی
ہدایت دل اوہ رجوع نہ کرن روز قیامت میں
دوڑے آون کاٹے کاٹے عجبت مال تباروں
بھلائیے و اند لکھن گے اوہ بد انجسامی
بندے میرے لکھے اونہاں مال نہ کوئی لکھیے
جاں عیسے لیجا و اونہاں مال لکھن اور بلائیں
جاں بیت مقدس کے کوہ تے آون آکر نہ سائن
تیر جواتے انہر طرف اونہاں نے پیر چلانے
تا آکھن رب آسماناں دا ہی ہویا قتل فنا ہوں
یا عیسے و جاں دہرتی تے آون مرد گراہی
پیر بنا و پیدا ہوں عیسے دی مال و عاقر
تیر کمان اونہاں دے لیکے بندے خاص خدا و
تے وچ مسلم کنوں خدایہ کیا رسول الہی
دہواں داہ تے دجال تے سورج لہندیوں جہاں
اک مشرق اک مغرب اک وچ عرب زمین سنائیں
خازن دیو وچ محی السنہ جلد تر کھی لیاوے

تا جہ کہوں جاوے کندہ یا جوج ماجوج جانوالی
حرام دے متعلق حتمے معنی اچھے کر ایسے
یا جوج ماجوج سکندری سدکنوں جہاں آون
قیامت دیاں نشانیوں نہیں یا جوج ماجوج
جاں ہوگ دجال قتل تا اللہ عیسے نوں فریسی
اپنے ہمر ایساں نوں ہنوں پر طورے جائیں
بحرہ طہریہ تے لکھن پانی اوس سو کا سن
زمین و لے کل قتل ہوہن مارے رب آسمانے
ہو وے ہن تیر ہوسن اوہ واپس امر الہوں
پیر دعا عیسے دی مال اوہ ہوں ہلاک تامی
قدر باشت مصغے پاک نہ پاسن جگہ کہتائیں
چک چک لاشے مرداراں و سٹن جاوے ورا و
ست و رہے اگ پنے جلاسن وچ حدیث گو ای
پیش قیامت ایہ دس چیزاں ہوں ہویا آکے
عیسے تے یا جوج ماجوج جو خستہ اندرین جائیں
بد بس کے آتش مینوں محشر دیوں جاوے

وَاقْتَرِبَ الْوَعْدُ الْحَقِّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ أَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا
اور نزدیک آوے وعدہ سچا پس ناگیاں وہ جہاد ہے
یُوَيْلِنَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا بَلَّغْنَاكُمْ آيَاتِنَا فَتَنَّاكُمْ وَلِالْعَبْدِ
کہتے ہونگے اے سچا کہ تم نے غفلت کے اس سے بلکہ جسے ہم ظالم کہتے تھے تم اس میں ہیرا مباد کرتے ہو

قصہ یا جوج و ماجوج

مذہب عیسائیوں کا عقائد

مِنْ دُونَ اللَّهِ حَصْبٌ جَهَنَّمَ أَنْتُمْ لَهَا وَارِدُونَ كَوْكَبَاتٍ

سوائے اللہ کے قہر میں دوزخ کے تم اس پاس آئی والے ہو اگر ہونے یہ

هُوَ لَكُمْ إِلَهَةٌ مَا وَدَّ زُهَّاءُ وَكُلٌّ فِيهَا مَخْلُودُونَ

موجود نہیں آتے اس پاس اور ہر ایک بیچ اس کے ہمیشہ رہنے والے ہیں

تا اچھا چیت کفاروں اکیسا ٹڈیاں ہی رہی ہیں
 بلکہ سال بسیں ظالم رہدیاں خدا کی سنگدستی
 تا اوہ ارج دیہاڑے دوزخ ورج بخاندہ کی
 جنہاں پوجن اوہ دوزخ ورج رس سے کفار
 تا نبی آئے ورج کہے جمع آئے سرور کفاری
 نضر حارث دے بیٹے نول کجہ حضرت سن فرماند
 جو تساں سنے محبوباں اپنیاں دوزخ جگہ بنائی
 توں آکھیں مجبور تساندے شرسن دوزخ بائیں
 ایس امر ورج میں سنگ تیرے جگر اکراں سوایا
 تے عیسیٰ روح الدعیسے نول میں پوجندے
 ایہہ ہی دوزخ دیو ورج جاسن بن مجبور سشتے
 تا ایہہ مجبور اوہنا تے ہی شرسن رل سنگ پوجنار
 اوہ پوجن اس شیطان تائیں جو اوہنا نول ہکا
 حقیقت ورج علمدہ نے اوہ اس پستش گلوں
 رب اگلے پچھلے بندے محشر ورج سبہ جمع کراوے
 تاڑے لگیاں ہوسن اکھیں ہراک جنے جو انے
 اپنے اتے بیگانے وی سبہ ہونے سرت بسلامی
 اے لوگو رب تے ورج اوتساں ہے خوشی تساوی
 جنوں ریس پوجنیدا اندر دنیا ہراک تبارے
 جو ہراک پوجنار اسنگ مجبور گہلے ارج سائیں
 تا ہراک قوم مجبور اپنے اپنے سنگ ہوگ چلا یا
 سورج پوجن والے جاسن سورج نال جلائے
 عزیز عیسیٰ نول پوجنوالے اوہنا نال جلاسن

تے دوزخ سچ تیاست والا جدا وہ پیر کے پاروں
 ساڑی ہووے خرابی اوسندوی اسماں خبر نہ آئی
 جہ باطل مجبور تساں ہی ہوندے سچے یکے
 اوہ پوجن اتے پوجا دہنارے سدا رہن ورج نار
 ورج تغیر کبیر جردوں ایہہ آت رہا اتاری
 تاگرد کہے دے تن سو سہہ بت آہے پچھے جاند
 اورسول بند تجانے کر کے ایہہ وعید سگھائی
 سن ایہہ بات آیا سور کا فر کہند حضرت تائیں
 بنی کیسا تدا ہوسن کے کافر پیر الایا
 لوک یو دوزخ بنی دی پوجا میں کرنیدے
 بنی مسیح فرشتیاں پوجن تا پیر بنی فرشتے
 جو پوجن اتے پوجا دہنارے آکھیں ورسن ناروں
 تا پیر اس کا فردا پوجوں رب جو اب سناوے
 تے ورج خلاصے ایہہ بزرگ بری اوس پوجا لوں
 عبد اللہ بن مسعودوں ورج ترغیب بنی فرادے
 ہن کہلوئے چالی سالان اندر حشر میدا نے
 کرن اوڈیک نہ خبر کوں ہن ہوسی حکم اتی
 تا رب کرے نرول بدل ورج کرے ندا منادی
 جو ہراک بندہ نال اوسدے چا کرے ایس دیہاڑے
 فیصلہ ایس طرح واکرناں عدل ایی یا ناہیں
 ایہہ گل سن کے ساک آکھن نیک انصاف ایہہ آیا
 تا ہر جوٹھے مجبور سندی اک شکل بنائی جائے
 شیطان ہزار عزیز عیسیٰ وی شکل بنائے جاسن

پوجنے والے اور پوجے کے سبب دوزخ میں ہونگے

حشر میں تیا کس قدر ہوگا

سہ شیطان الی مجبور دوزخ میں دوزخ بنی عیسیٰ عزیز عیسیٰ علیہ السلام وہیں جگہ سیمو پوجے میں رہا بی برص

<p>باقی رہ جاسی یہ امت سرور و وہاں جہانوں پلہراط لنگہن کے باقی کافر و زورخ وارے نہی ولی کے ملک جماعت حکم نہیں ایسہ پانڈی ایسہ ہی شرک و تائبیاں لکھیا نالی فریب زیادے</p>	<p>دو چہار غزنیسے دے ہوسن مگر شیطانوں کمری رب تجلی اوسکے نور اندر اوہ سارے لکھوی نے ہی حاشیہ اندر ایسہ روایت آندی من یا رسول اللہ یا شیخ پوکارن نال اندا کے</p>
--	---

لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ۚ إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ
 داسے اوسکے بیچ اذکے چلانا ہے اور وہ بیچ اوسکے نہیں سنینگے تحقیق وہ لوگ کہ پہلے ہو چکا
 لَهُمْ مِّنَّا الْحُسْنَىٰ ۚ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ۚ لَا يَسْمَعُونَ
 داسے اذکے ہا ایلرف ہی وعدہ نیک بہ لوگ اوس سے دور کیگئے ہیں نہیں سنینگے
 حَسِيئَتَهُنَّ وَهُمْ فِي مَا اَنْشَأْتِ الْفُسُحُمُ خَلْدُونَ ۚ
 کتھا اوس کا اور وہ بیچ اوسکے کہ چاہیں گے جی اذکے ہمیش رہنوالے ہیں

<p>مگر سماعت مول نہ ہوو گدے نہ ہوسن شاداں کے ساڈے علم ازل و ج خانہ نیک ہو پو سوئی ایسے آواز و وز خدی نول اوہ سہ سنسن او سنار جس کے دل چاہے نت رمن جنت اندر تاز باقی رمن کفار جہناں حق دوزخ سرد پوار کے پہر اوہ صندوق صندوق دو اوہ بیچے و ج اظہار بن کافر کے سد اعذاب نہ عاصی مومن یاد کے اوہ چاہے فضول مہا کرے خواہ دیکے کتھا اوہ باطل مجبورال کے و ج شامل کر سن فرد کے اوہ کیوں سنگ اندہ اندے ہوں فضل سستی جمانو</p>	<p>دوزخی دوز خدیو پج اوسکے کر جلا فریادوں ٹیک جہناں حق اسان تہیں ملی تو فری تگولی اوہ لوکی اوس آتش کو لول دور چکھین سارے و ج اوس مکان یا اوس شغل یا و ج اوس شغل تاز دوزخ تہیں جہ کل سار مومن او گنہگار کے تا و ج اگدے صندوق و تال رب اللہ اذکے کفار اڈول اگدیاں میجاں ہو کن تا کبہ سنسن آو بن توبہ جو مرن مو یا و ج گنا یاں یارا جو یا ہی ولی کے ملک جہناں دی پو جا آے کر کے جو پو جا کر دیاں کے اوہ دشمن ہونے لول جمانوں</p>
---	---

لَا يَخْرُجُ مِنْهُمُ الْفِرْعَوْنُ الْكَبِيرُ وَتَلْقَهُمُ الْمَلَائِكَةُ هَذَا
 اور لینے اذکے اذکے فرشتے یہ ہے
 يَوْمَكَمُ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ۚ يَوْمَ تُطْوَى السَّمَاءُ كَطَيِّ السِّجِلِّ
 دن تہارا جو ہے تم وعدہ دینے جاتے جسدن لپیٹ لہو نیک ہم آسمانوں کو بیسیا ہے طوار
 لِّلْكِتَابِ لِمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نَّعِيدُ ۚ وَعَدْنَا عَلَيْكَ اٰذَانًا فَعَلَيْنَ ۚ
 رتوں کا جیسے شروع کی تھی ہم نے پہلی بار کھلی اذکے اذکے فرشتے ہمیں کر رہا ہے

حاشیہ فرشتہ ایسا ہی اور کوئی جسے کوئی پوجے و ذکو دوزخ سے سرد کار نہیں انکی شکل کفار کے ہزاروں بنا کر دوزخ میں ڈالینگے
 جو یہ ہیں ذوالعقول جیسے جیسے آفتاب چاند آگ دخت خربت و جہ یہ سبہ پوجنے والوں کے جلائے کیلئے دوزخ
 میں ڈالے جا دینگے فقر طواری عقی طرہ

تا غمناک کرے اور نہاں نغمہ آخر خوف گنہگار
 جس دن انبراسیں لپٹیاں نامہ جنوں سطرانوں
 ایسہ وعدہ سچ اساد اتے ایسے ہاں ابرج کرنے مار
 یا بندیاں نول جہ حکم ہو دیگا رب ول جاؤ سند
 یا وہ رخ نول بند کرن جہ کدہ کل مومن عاصی
 جنت و دروزیاں تے تنہاں ہوسن ملک ملاقا
 علی پھین لکھیا نامہ کاغذ جویں لپٹن
 بنی کیا تیں جمع چکیسو اندر حشر و سیاڑے
 پچھے وعدہ عید دشن و بندیاں اہل ایماناں

کسین ننگ بل اد نہاں جو ہے ایسہ وعدہ تساپلا
 پہلے جویں او پائے پیر و جبارہ کرل تنہاں نول
 نزع اکرے نغمہ چہیکر ابن عیاس لیا و
 یا جہ موت ذبح کر چاسن او سو پلے د بندا
 او سو پلے دی گبیرا سٹ تیں ناہ خندری او ہا گھر آئی
 کسین ایسہ اوہ دن جسدا وعدہ ہے ہویا اتفاقی
 جو پہلے تسال بنایا بوندنا پیر جی چکیسن
 پر جسے سبہ ننگے چوں کر جے آسے سارے
 کان تسلی دینا دی و ہویا حکم رباناں

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرْثُهَا

اور البتہ تحقیق لکھ دیا ہے پیچے زبور کے پیچھے ذکر کے یہ کہ زمین کی وارث ہونگے اوسکے

عِبَادِي الصَّالِحُونَ ہ بندے میرے صالح

تے اسال ٹیک نصبت پیچھے لکھیا وچ زبور کے
 کتاب داؤد اتے جو اتری نام زبور کہا و
 وعدہ اس وچ مومن ہوسن مالک ملک اسند
 یا ارض مراد بہشت جو بندیاں نیکاں خاص ہویاں

وارث ہون زمین کے میرے بندے صالح پور کے
 زبور زبردی جمع صفحے ہی لوح محفوظ کہا و
 جویں اصحاب نبی کے ہمدی ہور امام سوسند
 والد اعلم رب نول محکم اسل مراد جو آئی

إِنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ غَابِلِينَ ۗ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ۗ

تحقیق پیچ اسکے البتہ پہنچا دینا ہے واسطے قوم عبادت کرنوالی کے اور نہیں بھیجا بنے تمکو مگر رحمت واسطے عالموں کے

وچ اس قرآن کفایت کارن قوم جو کرن عبادت
 جو پیری کرے قرآن تا اوسوں طرف مراد پوچا و
 قوم عبادت والی ہونی امت شاہ رسولان
 محبوبا اسال تہ نہ گلیا مگر ان رحمت کر کے
 عالمین ہے شامل کارن موجودات تمامی
 رب العالمین تے رحمت عالمین پچھانی
 ربوبیت نول رحمت رحمت کان ربوبیت دے
 جو رب نول با سبہ محمد آتے محمد نول بن رب کے
 ہر موجود ایجاد بقا اپنا دے وچ پیارے

تے نہیں گلیا اسال تینوں مگر ان کاں جاناں رحمت
 ایسہ خرچی لے ناں مسافر حنت ول سدا وے
 جو قوم صلوة بجا دن پونچن تیک مراد ہر سولان
 عام عالم کے کارن رعیا نہ باہر کوئی تر کے
 الدرب جگاندا حضرت جگاں رحمت نامی
 رحمت اتے ربوبیت ہے حاجت دھال سنجانی
 نالونال برابر لازم ہن وچ اصلیت دے
 کرنی ڈھونڈ ہوسنے ناڈہ سزاک با سبہ سب کے
 رحمت اتے ربوبیت دی لوڑ ہونی لیبارے

تصویر حضرت علیہ السلام

صغیر کی یہ الش کا باعث کیا تھا

پر خلقت نون و پچ بقاء خود حاجت نیت و روانگی
 شان اسلام ایمانوں دور جو اوہ دریا رحمت و
 جو کیوں جو جسک دل و پچ آیا نور خدا بنی و
 کا قزالم عاصی و حق جان تنبیہ سیاست
 مومن کارن لطف نے نرمی ہمدردی تے یاری
 کل جگاں کے کارن رحمت ہوں شاہ رسل و
 کل مخلوق پہلے نور ایسے دارب بنایا
 زمین آسمان بناون تہیں مقصود ایہون ساہی
 کل امتانڈے شاہد ایہو ہونے روز حشر کے
 خف مسخ ایویں نکلیقال دور عذاب ہٹائے
 رحمت سندا ذکر جے گن گن سارا آ کہہ سناویں
 محمد نجدی ہو یا ونا بیاں دا گرد واپورا ناں
 و پچ کتاب توحید اپنی اوس مسلہ ایہہ لیا ندا
 محمد مرثی و پچ رلیا نفع نہ بن اوس باقی
 بوجیلے دے وانگ برابر و پچ شرک دے پورا
 عقائد اہلحدیث اندر بھی نقل عبارت لیا یا
 کول فقیر کتاب اوہ آئی دیکھے جس دل چاہے
 ثناء اللہ جو امت سر و پچ اہل حدیث کہا و
 اوہ وقت اپنے و پچ رحمت بسین اہل حدیث بنا
 لکبوی رحمت عالم سیتاں کارن دوہاں جانا

بن توحید رسالت ہر دو چوڑ بازی ہو جانندی
 نفع رساں نہ جگہ ایہو کے شافع کل امت و
 اوہ اُس فائدے رحمت کولوں خالی نہیں رکھی
 قبر تے جبر کماناں تس ایہہ بخشے نفع زیادت
 فر فر تے ہراک کارن رحمت شیخہ ابراری
 ہر حیثیت تے ہر طوروں ثابت نافع کل و
 کل خلقت دی پیدائش و باعث ایہہ رکھا
 ایہہ سبہ تہیں اول شافع نے قبول شفاعت بنا
 رحم کنوں ریشطاناں نون ہی فائدہ وقت گزرے
 کفار ال تہیں جاں سرور آ قدم رنجے فرما
 دفتر نہیں گنجائش کہا ندا کا غذا کمی رکھا ویں
 ہند پنجاب والیاں دا اوسکے سنگے ڈیرا نا
 محمد نالوں کہو ندا ایرا بہتر نفع رکھا ندا
 جو ولی شافع اوس جائے آڈہ مشرک اتنا فی
 کتاب توحید اندر ایہہ مسلہ لکھے سور و اسورا
 وحید الزمان جو حیدر آبادی انہاں امام بنایا
 مسلمان جو منے نجدیاں توین ایہاں کہائے
 اوہ و پچ اخبار لکھے بن رحمت حضرت مولانا
 مسلمان ایہاں اہل حدیثاں ڈولی کھیرے ایہیں
 کفار ال حق ہی رحمت اوہ لکھیا اوس عبا ناں

قُلْ إِنَّمَا يُوحِي إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُ الْوَاحِدَاتُ قَهْلُ اللَّذَّةِ

کہہ سوائے اسکے نہیں کہ وحی کیا جاتا ہے طرف میری یہ کہ معبود تمہارا معبود ایک ہے اکیلا پس آیا ہر تم

مَسْلُومُونَ هَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَوَاءً وَ لَنْ أَدْرِي

اطاعت کر نیوے پس اگر پھر طرد ہیں پس کہہ خبردار کر یا اپنے لکھو اور پر برابر کی کے اور نہیں جانتا میں کہ

أَقْرَبُ بِكُمْ بِكُمْ لَعَلَّكُمْ أَتَى لَكُمْ مَوْتًا

نزدیک ہے تمہارے اور جو وعدہ دئے جاتے ہوتے فیقت وہ جانتا ہے لکارنے کو بات ہے

وَلَعَلَّكُمْ أَتَى لَكُمْ مَوْتًا وَ لَنْ أَدْرِي لَعَلَّكُمْ أَتَى لَكُمْ مَوْتًا

اور جانتا ہے جو چھپاتے ہوتے اور نہیں جانتا میں شائد کردہ ازمائش ہے واسطے آہا اور فائدہ ہے

إِلَىٰ حَيْثُ ۚ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً ۚ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ ۚ
 ایک مدت تک کہا پیغمبر نے اے رب میرے حکم کو ساتھ حق کے اور پروردگار ہمارا مہربان ہے ملا نا لگا گیا
 عَلَيَّ مَا تَصِفُونَ ۚ اور پر اوس چیز کے کہ بیان کرتے ہو تم

<p>پہر کیا تیں سلم ہو پیڑد اسلامی راہاں میں خبردار ایسی کر چھڈیا پورے طور تیں ہیک جا نے رب گل ایسی تے جو روح دلا چھوہا تے عمر قساوی مکن توہری نفع تیں تہا تے مستان اسے رب اسادا کرن جو صفت نایا کہہ حکم کریں وچ ساڈے رب سچا حکم مہروا میتھوں ہی اس کم وچ یاری شنگی جانہی شلنا تا علم الدنوں ظاہر تے پوشیدہ ہر اک راہیں پر اوہ جانہا رقیامت و جس علم سونا ندے تا قوت ایمانی غیب والی نبی و کہانی تا وچ امتحان تے از مالش لوک بن فرمایا بر او سہ مخفی رکھن وچ حکم ایسی رہا تیں اسدا ہی محبوب اپنے لوں پر وہ رب اٹھایا سورہ بچ اگول ہے آئی رحمت شنگ لسیاری</p>	<p>کہہ میری دل و حی ہو یستے اک مجبور تساناں جے اوہ منہ موثری اسلاموں آگہ او نہایت تیں تے ناہ جاناں جو دور یا نیرے وعدتساں جو ہوا تے ناہ جاناں جو دیکے دہل عذاب تساناں فریاد کہہ رہا حکم کریں وچ ساڈے سچا حکم صفائی آخر ایہ تعلیم نبی مختار تیں رب کر و سچ حق تیں ظاہر کر و ساڈیا رب رحماناں منافقانہ اسلام جے ظاہر کر تیں کہ راہیں صد طمع دیناں تیں جے حق جیانی جانہ علم قیامت مخفی رکھن دیو وچ حکمت آئی وقت قیامت مخفی کرن اندر ایہ فائدہ آیا وچ بعض ررات علم قیامت ایسی مخفی تیں تدے نبی نے وقت آون واکسے نہیں فرمایا سورت ایسا ختم ہوئی ہن نال خداوی یاری</p>
--	---

تفسیر سورہ حج شریف

خواص

دو سٹے بلاکت ظالم کے امرا کے انعکاس امر اور خانہ خرابی اور گردش احوال وغیرہ کے جو شخص دشمن کی خرابی اور
 بلاکت کا ارادہ کرے تو وقت عشر کے سات پتے لیوے سورج نکلنے سے پہلے مگر شروع دن ہفتہ کے آخر ماہ
 منقلب میں ہو پھر ان پتوں کو سایہ میں خشک کرے کہ سورج ان کو ہرگز نہ لگے اور ہر ایک پتے پر لکھے پہلے سوکھنے
 کے دونوں طرف پھر ان پتوں کو کٹے کوٹنا اچھا اور نزدیک کرٹنے کے نام دشمن اور اسکی والدہ کا لیتے
 پھر اس ظالم کے مکان یا جس جگہ کی خرابی منظور ہو چھوڑک دیوے جہاں سے وہ آمدورفت رکھتا ہے تو
 مظلوم کا مقصود حاصل ہوگا آیت شریفہ یہ ہے۔ **تَمَّ أَحَدُكُمْ فَمَنْ كَانَ نَكِيرًا** سے

پہنکن و چ کر نیک قیامت خوف تدروں کل پاسن
 بنی کیسا جد حشر دیارٹے ہوسی جمع لوکانی
 پنج سالان راہ بوہ گندی بان اوس اوگنار
 و چ میدان قیامت آن اوسوں نور شریعتے
 بچوں ہکن دوزخ نول اوہ ربکہ ملک تماہاں
 دوزخ اکیاں کڈہ کڈہ مارے سپہ دل کرے نظارا
 جے ستر بز از فرشتہاہ نس اوسدن روک شاہا
 بہر اس غصے غضبوں کر کے چینی جوشوں پسانی
 تے ذند کرین اوسد لوکی سنسن ہوسن ڈورے
 اکیاں لگ جاوون گیاں تاڑے عقل پروی گم ہون
 رب تیس منگ اجازت بجدہ کرسی ادب کمالوں
 منتقم اپنے ویریاں دا جس کیسا میر تائیں
 تے ایسا شور کرے چلاو ہر کوئی دہشت کہاو
 گوڈیاں پر نے ڈگے ہوسن سن تن غضب گرامی
 جسدے خوفوں آنسو اک نہ رہے اکیاں نوح یارا
 ستر نیایاں وانگوں جسدے ہوسن عمل مہر دے
 چوتھی چنچوں صم بکم بسہ چپ ہوسن یارا
 پاوا پکڑ عرش والنفسی نفسی کن کرن زیادے

ایسخت عذاب خدا دے ہولوں ہوش و نجاکن
 غنیہ دیو چ ابو ہریر یوں نقل روایت آئی
 تا دوزخ دے نول پرو کے چکے جاسن سار
 یہ ستر بز از راں زنجیراں کے سنگ ستر بز از شرقتے
 تیجے کہیے اوہ فرشتے ہمیں اوس لگاماں
 خلقت دیو چ شور شرابا قائم ہوسی بہارا
 اچھل اچھل آوے تا جو ساریاں ہنہ پاوے
 تا تا بعدار تے اوگنار اوہ چہوڑے مول نہ کانی
 گو یا پاٹ جاوگی غصیوں غضبوں نال قہر دے
 اوس نول ہن گنہ دے قابو رہے نہ کوئی
 ہنہ وی طرف کلہجے آون تا دوزخ اوس حالوں
 بجدے تیس ہر چک کہیے سپہ رب نول حمد سنائیں
 نال زمان فصیح وت ربدی دوزخ حد لو کار
 ملک مقرب نبی تے مرسل جن انسان تاملی
 مڑکے پیر دوبارہ غضبوں کرسی شور ککارا
 تیجی وار جدول گج مارے ڈانڈے نال قہر دے
 اوہ ہی اوسدن جان لون کے مشکل ہے چہ پکارا
 تا جبرائیل تے میکائیل جلیل خلیل خدا دے

نکتہ

امتی امتی بولے پاروں نفس فنا ہر سولان
 تے شاہ رسولان بالکل فانی کیسا اوس قبولان
 تے لا املک الا النفسی و اخی سی موسی قول صفی دا
 روز حشر دے آدم نول ابن خالق حکم سنا دے
 ہزار وچوں اک جنت جاوے سن کے سب گہرائے
 حمل والی چار حمل شے بیہوش وڈے تے ند ہے
 ہزار اسادے وچوں دسو کسے جنت جاناں
 ایہ دو آساں یاراں نول پیرہ دسیاں نبی گرامی

نبی کن جہد نفسی نفسی اوسدن شاہ رسولان
 جو کہ حصہ نفس ریہاسی اندر ہون گیاں
 لا املک الا نفسی ضرأ و لا الفخا بیسی قول نبی دا
 تے ابو سعیدوں خازن دیو چ تاو بسل فرماوے
 اک ہزاروں نو سو نوے نو اوس کان رکھائے
 ایہ سن کے اوسو پیلے غم تیں بچے ہوسن بڑھے
 نوکان عرض حضور گزاری پاسرور سلطاناں
 فرمایا یا جو ج با جو ج اوہ نوے نوے ناری

روز کا عظیم غضب میں آنا۔

جب روز کا حال دیکھ کر سب نفسی نفسی ہیں گے تو حضور امتی امتی نرا دین اور اسکی پور

روندیاں روندیاں نیر و ماندیاں یارارت گزاری
 نہ بنولائے زین دلا ہے ناہ کچھ کہا ہدا پکا
 تا کہن المدنے بیجیا اوسدا بہتر جاننمارے
 جو ائبہ اولاد زمین لشکر دوزخ طرف چلا میں
 نو سو نوے نو دوزخ لوں اک حنت و یکارن
 فرمایا حضرت خوش ہو دو شریوسدے راس
 عوض تساں یا جو ج با جو ج اوہ دوزخ چلا تے
 خوشیوں الدا کبر نعرے حمد اصحاب اللاندے
 پیر خوشیوں تکبیراں نعرے حمد الائے یاراں
 اہل حنت جیسے دیباں صف اسی امت ساوی
 داند چھے دے بدن اتے حیوں وال سیاہ ہو کالی
 پیر فرمایا امت میریوں مومن ستر ہزاراں
 تا عرضی عمر سو یا اوہ ستر ہزار شمار تہامی
 تا بار عکاشے عوض کیتی پکریں دعا سلطاناں
 ایہ ابو سعید اتے عمر انوں خازن وچ گواہیاں
 تا سو کاتبی برابراں ہر طرف گروہ ائبہ دتائے
 اللہ ورسولہ اعلم ہے وچ ایس حدیثے آیا
 جس لکبوی کہے فاروق مندی اوس خبر حدیث لکالی
 نفر کا فرج نہال نبی دے جگر اکرے خواری

صبح ہوئی کل کاراں بہلیاں فکر تے بسیاری
 تانہی کیسا تسیں جانوں اوہ دن کھڑ کپا ایڈا
 تا فرمایا جسدن آدم نوں ہوسی حکم جبارے
 آدم کہے کتنے تا اک ہزاروں گیلے رب سائیں
 تا مسلماناں غم لگا کہن نہ ہوندا بچن آزاروں
 دو تو ماں اوہ دوزخ کارن خلقیاں رب سائیں
 پیر کیسا امید کراں میں تسیں تہائی حنتی آئے
 پیر کیسا امید جو نصف ہوو تسیں جو حنت نوں چاند
 پیر کیسا امید جو و تر نایاں ودہ ہوو اظہاراں
 مومن کفاراں وچ اندک اکثر لوک فسادی
 یا بیل سیاہ تے وال چپا حیوں وچ مستانہ بہائی
 جنت جاسن باہجہ حسابوں کرسن خوشی بہاراں
 فرمایا سنگ اک اک ستر ستر ہزار گرامی
 کرے اونہاں تہیں رب کیسا توں نال اونہاں داناں
 ایہ دوزخ آتھاں کہن دو دویں اک غر و دیو ج کہاں
 وچ معاملہ خازن محی السنہ دو دویں لیائے
 تے اسمعیل و بابلی نے اس گرتہیں شرک بنایا
 جو نال حدیث صحیح دے ثابت شرک کہے تے آیا
 کہے فرشتے بیٹیاں رہیاں اوہ ظالم متبیاری

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ
 اور بعض لوگ وہ شخص ہیں کہ جھگڑتے ہیں بیچ تو حید خدا کے بیز علم کے اور پیروی کرتے ہیں ہر شیطان
 قَرِيدٍ ۚ كَتَبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ فَأَنَّ يُضِلَّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ
 سرکش کی کھلا گیا ہے اور پرا دسکے یہ کہ جسکی دوستی کہے وہ یعنی شیطان پس یقیناً وہ گمراہ کرنا ہے اور اسکو اور سادہ کہا تا جہ طرف خدا
 السَّعِيرِ ۚ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ
 دوزخ کی اسے لوگو اگر ہو تم میں سے کسی کو شک ہے کہ ہر جہی اور یقین سے پس یقیناً جسے بد ایک فکر
 مِّن مَّوَابٍ ثُمَّ مِنْ نَّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مَّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ
 شی سے پیر نطفہ سے پیر ہونے سے پیر بولی صورت میں ہوتی ہے

وَعَلَىٰ مَخَلَقَةٍ لِّنَبِّئِن لَّكُمْ وَأَلْقَرْنَا فِي الْأَرْحَامِ فَاَنشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ

اور بنی ہوئی سے تو کہ بیان کرے واسطے تمہارا اور تمہارے ہیں ہم اور سکو سچ رحم کے جتنا چاہیں ایک مقرر تک

مُسَيِّمَةً ثُمَّ نَخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لَتَبَلُغُوا أَشَدَّ كُمُومًا وَمِنْكُمْ مَّن

پہر نکالتے ہیں ہم تمکو بچا پہر تو کہ پہونچو تم جوانی اپنی کو اور بعض تم میں سے وہ شخص

يُتَوَفَّىٰ وَمِنْكُمْ مَّن يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِن بَعْدِ عِلْمِ شَيْءًا

کہ قبض کیا جاتا ہے اور بعض تم میں وہ ہے کہ پیرا جاتا ہے طرف ناکارہ عمر کی تو کہ نہیں جانتے بچھے جانے کے کچھ

بن علموں کے مگر لگے ہر شرطوں سرکش ڈاڈے
 ادہ اوسوں ٹیک ہولا وکٹے دل دوزخ راہ دکھا
 تا ٹیک تسالوں منی وچوں خلیقا خلقنا کے
 پہر خون جھے پہر بولتی تیں پور یا پور تیں
 پہر لڑکا کر کڈ ہے باہر وچ مکان کشادے
 تے اک مرن تسادے وچوں پیش جوانی جانی
 تا ادہ بڈیا پیر نہ جانے بعد علم اشیا میں
 جس ایہہ خلق کیسی اوس پھر اوسا دن سہل لغاتی
 تیںوں علقہ خون جو گہا ترا اندر رحم مکانی
 مضنہ نو تہہ گوشت اوس آکھن جاں علقہ جو جاندا
 کدی حمل ڈگ جاوے تا قص خلقت ایہہ شمارنی
 تا قدرت کے حکمت ساڈے معلم کرو گرامی
 تیک مقرر مدت رکھکے باہر پیر لیاواں
 تے چونہ سال لال تیں وہ نہ تیں ہووے کسی کو پیا
 اک فرشتہ بکر اوس ہتہہ وچ رہدے عرض اللہا
 رب یو خلق کہے تا کجا ناقصے کرے بدورا
 حکم ہووے جاہ لوح محفوظوں دیکہ اونوں لکھ لکھیا
 جو کجہ لیکہ بندے وچ ہووے اوستے اوڑک جاوے
 ایہہ وہ عیب جو آکھن بن رب کہے نہ ہوندا آکے
 پنجاہ غیبال تیں ایہہ تن غیب جاں رب لکھ لکھیا
 جو کہن ویاہی دتے نال نہ رہدے ہی کوئی پائے

تے بعض لوکاں تیں ادہ جگرا اندر دین خدا کے
 اور حکم ہو یا ایہہ جو کوئی اوسوں پارنا وکے
 اے لوگو جھے شک کرو تیں اندر لغت دوبارے
 پہر اولاد آدم دی پیدا کر منی بوند منی تیں
 تے رحماں وچ پیر ایہے جتنا چاہیے تک میجاو
 پہر دوش پیر کراں تا پوچھو قوت وقت جوانی
 تے پنن تسال تیں ادہ جو پہر دا عمر تکھی تیں
 جو آدم خاکوں ہویا یا تیں علقہ جو خاکی
 لطف بوند منی کے وچ حقیقت اندک پائی
 ادہ رحم اندر جاگا ترا ہووے پہر پوست پنجاندا
 کوئی وقت میجاو تنگیا کے پیدا کردا یاری
 کوئی ادھورا جو تہہ پورے ناقص عضو تمامی
 جلدک چاہیے شکم نال وکے اندر تسادا رکھاوا
 مقرر مدت حمل جو چھے ماہ ہوندا تیں گرت ناہیں
 بن مسعود کیا جلد لطفہ رحم اندر جاں پاندا
 خلق ہووے یا یو خلق ناقص بنے یا پور
 تے کی کجہ عمل کرسی اسنے رزق کیا کجہ لیںال
 تا لوح محفوظوں دیکہ فرشتہ کر کے نقل لیاوے
 لوح محفوظوں غیبی علم فرشتہ پاندا جا کے
 صحیح حدیث معالم خازن دیوچ نقل کریدے
 جو آخر لقمان سورت کے رب پنچ غیب تہا کے

ماں کے پیٹ میں لطف کی کیا کیا حالت ہوتی ہے

صحیح حدیث ایہ روادو نہاندا ظاہر کر کے سونار کے
 علم خیر اور سے آت دا جملہ آخر والا
 ملاں علی اندر مرقاتے ہو رہی لکھنا مالے
 نے مولوی اسمعیل ایہ مسئلہ روح مرا ط لیا یا
 جو ولی خدا کے لوح محفوظوں غیبتا کر کے
 ستیاں ہویاں لوکانوں جو سفنہ ملک دکھاندا
 ایویں ولی خدا کے کامل ستیاں خواہ کھاندا
 مرداں ریدیاں لوں ایہ طاقت بخشی بخشنا
 شاہ بد عزیز تے شاہ ولی اللہ سورج شامی
 حافظ لکھوی نے ہی اس آت دے تے پچانی
 تے غیب ایہو پنج خیراں اس بن غیب ہو گنا
 جو اسمعیل کیہا جو جانے دیوں نال خدا کے
 دوجی چیسوں جلد اندر عرہ نبوی تفسیر کے

فرشتے لوں جد علم تا کوں نہ نبی ولی لوں پیار کے
 خیر مہجے خیر خبر و مہندہ رب تعالیٰ
 خیر دیوے جس چاہے اللہ نیچاں تہیں ہر حالے
 رسالے و روح امامت والے ہی اس لکھ چلا یا
 ملا، الا علی مذکاں وانگوں لوح دل نظراں دہر کے
 لوح محفوظوں غیبی علم ادہ و روح دلاند پاندا
 سے برساں ویاں گلاں ظاہر کر کے پیش کراندا
 بچہ مجہرن و نابی منکر علم غیب نکار کے
 لوح محفوظوں پاؤں غیباں ثابت کرن گرامی
 ثابت کیسا علم نیچاں تہیں جانے ملک نورانی
 سو ایہ بنیاں و لیاں ملکاں آبول رب کیہا کے
 غیبی علم کسے سو مشرک لکھا کوڑ زیادے
 مسئلہ ایہ اجگر سو یا وانگوں بدر منیر کے

ایہ علم اور ادیا اللہ کو علم غیب کا ہوتا

وَتَوَى الْأَرْضَ هَادِلَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ

اور دیکھتا ہے تو زمین کو خشک پس جسوقت اترتے ہیں ہم ادبر اوکے پانی ہلتی ہے
 وَوَبَتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجَةٍ ذَلِكَ يَأْتِي اللَّهُ
 اور ہوتی ہے اور اگاتا ہے ہر قسم نفیس سے یہ سبب اس کے ہے کہ اللہ
 هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ الْحَيَّ الْمَوْتَى وَأَنَّ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
 وہی حق اور یہ کہ وہی جلانا ہے مردوں کو اور یہ کہ وہ ادبر ہر چیز کے قادر ہے

جاں زمیں سیکے توں دیکھیں تا پھر پانی اسانا
 ایہ بیان اسکاں سبھی تا جانوں حق خداوں
 باڑ زمین لوں حرکت دیکے بوٹے جگہ بناند کے
 ربو اربت ہے وہ بنیاں پہنیاں نرم ہوناں شوق ہونا
 بدل و سیاں زمیں بلے تے وہی کرے نرمانی
 جو میں روح نیاتی نال زمیں لوں مرد لوں اساجیا
 جو رنگا رنگ اجواں نہیں کے کر تبدیل و کما و

تا بلے پہلے زمیں تے ہر ہر قسم عجیب ادکار کے
 تے او ہومرد زندہ کردا قدرت ہر شے جانو
 کیونجو اہتر از مراد جنیش تے حرکت آہند کے
 صحیح نفیس تے سر سبز تے زوج قسم نور و سوسنا
 نالے جدول رکھاندا کیوں بل دیوں روح کھانی
 ایویں مرد ویاں زندہ کردا قادر ہر شے آیا
 مرد ویاں دت جو اون ولی ادہ قدر کون پاوے

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ
 اور یہ کہ قیامت آتی ہے بیس شک سے نہاں اور یہ کہ اللہ آجی قبروں کے میں

تے صحیح قیامت آدنیالی اسوچ شک نہ کوئی
دلیل قیامت اُتے پہلے دوشا بد فرمائے
دو جازیں والی پیدائش رنگا رنگ تامی
جاں ایہ پیداواری جگ وچ روزنوں سرو پید
جاں روز بدروزے نفر حارت دے بندہ اصحاب جلا

تے المدوت او شاسی جو قبران چلقت سموی
اک آدمیاں پیدائش والے جنوں احوال دسا
قیامت ہون اتھن قبران تہیں نبی دلیل گرامی
پہر کپوروی قیامت کو لوں منکر سو گئے بندے
حق اوسد یوچ اگلی آنت پاک المدقربائے

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ فِي اللَّهِ بَغْيًا عِلْمًا وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابًا
اور بعض لوگوں میں سے وہ جو جھگڑتا ہے بیچ خدا کے بغیر علم کے اور بغیر ہدایت کے اور نہ کتاب

مَنْبَرُهُ تَأْتِيهِ عِطْفُهُ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ
رہن کے موڑنیوالا شانے اپنے کو تو کہ گمراہ کرے راہ خدا کے سے واسطے اوسکے بیچ دینا کے رسوائی ہے

وَنَذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ ۗ ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ يَدَاكَ
اور چکھا دینگے ہم اوسکو دن قیامت کے عذاب جلنے والا یہ کسب اوسکے ہے کہ آگے سپی تہا دوڑنوں

وَإِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ۝ تیرے نے اور یہ کہ اللہ نہیں ظلم کرنیوالا واسطے بندہ آئینکے

تے آدمیاں نہیں بعض جو جھگڑن اندر دین خیرے
کافر یا سپیر خدا دے راہوں او بچر جانکے
ہے اوس دینا وچ خواری ہی وچ روز مشرکے
ایہ بدلہ اوس چیز جو کفروں گہنی اگاں کماں

یا سجدہ دلیل تے یا سجدہ ہدایت یا سجدہ کتاب میرے
نبی قرآن جو ہوشیا کے لوکاں رہد راہ ہولاندے
اگد اسیں عذاب چکھایے شامت عوض کفر دے
تے بندیاں تے ظلم نکر د اہر گنر پاک الہی

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ
اور بعض لوگوں میں سے وہ ہے جو بندگی کرتا ہے اللہ کی اوپر کنار یکے بس اگر پہنچے اوسکو سیدنی آرام بکرے

بِهِ ۗ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ أَلْقَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا
ساتھ اوس عبادت کے اور اگر پہنچے اوسکو فتنہ پٹ جاو او پر منہ اپنے کے ٹوٹا پایا دینا میں

وَالْآخِرَةُ لَظُلْمٌ لِّكَ هُوَ الْخُسْرَىٰ ۗ إِنَّ الْمُبِينُ ۝ اور آخرت میں یہ ہے وہ ٹوٹا پانا ظاہر

تے بعض لوکاں نہیں جو پوجن رب نول کاں نرفوں
تے ہے اوس پونچے سختی دینوں پہر جاو منہ موڑ
ہے ایہ ظاہر گہانا دوویں طرفاں جس گویاں
جنگل دے جگہ لوک مدینے آ اسلام لیاون
جے مال و دے زن تیرد یوے برکت پان کہ ایس
تے نال مرے کبہ سختی آدے اہر جانال مالان

جے فائدہ ہو دس کیتنا ادا راضی ہے سنگا اوسکے
دینا ہور آخر دے گہائے دوویں اوسنے لوڑے
حرف بھنے طرف کنارہ غرضال ولی جو آیاں
جے صحت بدن تے برکت پاون تا کبہ روز نکاوان
تا کبندے ایہ دین اسلام چنگیرا کرن شائیں
تا کس برا ایہ دین نہ دس جس وچ برکت چالا

<p>تدے کہا اوہ لوگ عبادت کر کے اپر کنارے ایہ صفت منافق مال اولاد چھپے کجہ کرے عبادت دورخ درمال یا جنت لیون کارن بیانی نیک عمل جو اللہ ہو کہ غرض نہ دنیا دینی دینا دار جے تنگی پاوے نیت نماز کد میں</p>	<p>جو ثابت کسے نہ پاسے رهندے ہر دم ڈگن مارے جے کجہ سختی تنگی دیکھے ثمرت مڑے بد عبادت کرن عبادت رب دی شرک کہن ایمان لکھائی اوسو رب قبولے اوسو چ حاصل فرے یعنی اوسو پیر جا کے تے ہووے غصے اپر سائیں</p>
--	---

حکایت

<p>اک دہو بے داپتر تنبا لا کے عید دیارے نال قضا کے کدی کد میں مسجد طرف سد پایا تہوڑیں روزیں مجھ موئی گہراوسد سوگ پاسی جے ایہ ناہ نماز نیتند اناہ مردی مجھ ساوی جاں پیر گہر وچ ہووے لڑائی تا اوہ دہو باکولے جنہاں کے دل مزہ نہ چیا ہے اسلام ایاں اوہ بے ایمان ہوون جھٹ رتے کل کفر الا کے مسا ذہیل کے کولوں وچ ترغیب روانت لیا یا عوض کستی حاضر پالے سرتیرے توں وارے تا اوہ نفع دیوگی تینوں تے جے اوس و ساریں اوہ ایہ گل مسازا رب فرشتے ست بناے ستیاں آسمان تے اوہ اک اک دربان ہکا بندیاں دی لے نیکی جاں اوہ چھریدے لے آسمانے اوس بندیک منشی توں دربان آسمان اول میں غیبت دا ملک مسیوں ابرح حکم ہویا رحمانے کر کے عمل چگا جو چھپے غیبت کرے مومن دی جے اوہ بندہ غیبت کولوں پاک مری سی تیا دو جے ابرو دربان کہے اوس منشی تائیں کیونجو اوس ایہ عمل نہ کیتا خوشنودی رکھارن مسیوں حکم دتا رب عمل اجیا جو کان غرض کے تے جے اوسدے عمل اندر نہیں ایہ ہی نقص کڈا</p>	<p>گیا نماز پیرن جس کدی نہ نیتی سی اگوارے پیرکے اوہ نماز جدول وچ گہرا پنے کے آیا بے نماز کہن اسیں پہلے نماز نہیں نکیا سی نیت نماز اس نے مجھ مارکی ہے ایہ پیر افسادی چوڑ چنیا کراں پانتبا ہر ویلے گل کبولے اوہ نماز جاں نیتی تے کچھ سہر نقصانوں غصے ہون خداتے بدظن جت نمازوں چا کے کیا مساذ رسول اللہ مسیوں اک روز بولایا فرمایا اک بات کہاں مدہ یاد رکھیں جے پیارے تا کوئی نہیں دلیل ہو دیگی تیری پاس تہارے انبر دہرتی کولوں پہلے ہراک اوہ سوتائے تے نیکیاں لکھن والے ملک جو بندیاں کل کڈا سورج دانگوں اوہ عمل تسن کہن اوس لکانے کہند امنہ تے مارو ہے جو عامل ایس عمل دا غیبت دایاں کولی عمل نہ چھرسن دیاں کڈا اوسد عمل ڈکال میں ریتے بات پانی نہ پڈا تا عمل اوسد آسمان دو جے تے کھڑے نے فرما ایہ عمل اوتے عامل کے منہ تے مارا تہا میں غرض اوسوں دینا دی ایسی اندر عمل شمارن اگے دیاں جان جو بہا تے اندر ایس مرض کے تا آسمان تریجے اتے کھڑے نے اوستائیں</p>
---	---

منشی اوس کے عامل نون داروغہ اوس آسمانے
 میں نال ملک کبرد امینوں ہویا حکم ابی
 آسمانے کے چرم نہ دیواں عمل کنکاریاں سندا
 تا پر منشی اوس عامل دا عمل اوس کے نون چکدا
 فلک چوتبے دا کہے موکل اوس منشی کے تائیں
 میں نال ملک عجب دامینوں حکم ہویا سرکاری
 عمل اپنے نون جسے بہتر و پر نظر کر جاتا
 جے کر اوس عمل کے اندر ایہہ ہی نقص نہ آوے
 اوس نیکی دی اوسو پے ایہہ عزت حرمت بندی
 تا آسمان پنجم دالک اوس منشی نون فرماوے
 گردن اوسدی تے جالیں ایہہ آفت جو آندی
 مومن بہانی اسد نون جو نعمت سی رب دیندا
 پیر کرنا کاتب منشی عمل عامل دے تائیں
 میں رحمت دالک موکل حکم ہویا میں یارا
 اسدا عمل نہ جانے دیساں ہرگز کدے اگانا
 ایہہ عمل ایہہ نیکی ماریں منہ اسد تے جا کے
 کل براباں نہیں جے اوسدا پچیا عمل کد امیں
 اوسو پے اوہ عمل اوسدا سورج نار چکدا
 تن ہزار فرشتے شردے نال عمل ہما ہی
 فلک ہفتم دا کہے فرشتہ منشی عامل تائیں
 اسدیاں جہاں پیراں آتے مار عمل ایہہ جا کے
 مینوں حکم کراں رو ہراک عمل جو غرض بلاؤں
 وڈا فقیہ کہن میں لوکی شاں ترقی یا دے
 پیر جے اس منزل ستویں نہیں اگے اوس کراندے
 وچ جناب محلے ربدی عرض ملنگ کر دے
 رب فرماوے آملکو تیں محافظ عملوں
 دل اوسدی سار نہیں تساں جیہے نال اوس

ہر مغزور کا نیک عمل اس کے منہ پر مارا جاتا ہے۔

ہر عاقل کے اعمال اس کے منہ پر مارے جاتے ہیں۔

کہے ایہہ عمل عامل کے منہ تے مار چیاں کبروانے
 نہ عمل کسے مغزور سندا جو کبر کرے وڈیا نی
 تے جے اس نقصوں ہی ہوں عمل اوس بری سرخدا
 چوتبے آسمانے نون روشن تارے وانگ چکدا
 شیرایتے ایہہ عمل عامل کے منہ تے مارا تہا میں
 عجب والے دا عمل نہ دیواں چرم اوتاں ہر دہری
 جانے میں نال چگا بہتر کردا عمل سنجاتا
 تا آسمان پنجم تے لیکے منشی اوسدا جاوے
 گویا تیاری کیتی جاندی اوسدی دوہن دی
 منشی شیرایہہ عمل عامل کے منہ تے مارا جاوے
 کونجو حسد آنا اس وچ نہ نعمت غیر سوکندی
 ایہہ تک شردا مال نعمت اوس کے نون دہتیں کرفدا
 چیمویں انہر تے لے چرہدا کہے دربان تدا میں
 جو سوکے بے رحم لے ترسا سخت بہتر دل سارا
 ایہہ رحم کسے تے نہیں کردا نرمیوں ریا پچا پانا
 جیہہ اکد شے ڈبلیا دل تہیں کبر کنوں چت جا کے
 تاستویں آسمان فرشتہ کبردا عمل اوتا میں
 رعد فرشتے دی تسبیح دے وانگوں دے سے جگدا
 جاں ستویں آسمان عمل اس شانوں کبر و بہانی
 عمل عامل دا کبریں نہ اگے ایتوں پچاں لہجائیں
 تے اوسد نون فضل لگا دیں کبلا رہے نہ آکے
 خالص دلوں نہ ہوں جیہہ کارن رب ضاؤں
 میرا نام لیوے ہر کوئی جگ شہرت ہو جاوے
 وچ حضور خدا کے عمل عامل دلے کر جانے
 عمل ربا ایہہ خالص تیرے کان فلاں ہر دے
 جو کجہہ اوسنے عمل کمایا رکہہ اسداں املوں
 غیر میرے دلی نیت کر کے عمل کیتا بر بادے

ادہ عمل اس کان رضا میری کے مول نہ کیتا
 اس اے بے لعنت میری اگوں کہن فرشتے
 آسمان سے ہی آکھن اتے لعنت ہو کے ہماری
 عرض کیتی ایہ سنکر اللہ کے محبوب خدا سے
 تا آکھیا نبی معاذ ا کیتی جاہ میں تالجداری
 مسلماناں دی عیب گوئی تہیں رکھ نہ بان بچا کے
 دیکھ کے برائی اپنی کریں نہ مول صفائی
 لوکاں کو لوں اپنی عزت حرمت ناہ و دہا میں
 دینی کماں کے وچ داخل غرض نہ کر دنیاوی
 جو تیری بدخلقی کو لوں خوف پوے وچ جاننا
 تاندہ کرن نہ مگرے مگرے اگدے ادہ ہتھور
 جو اپنے نام و دناون کارن سو سو پا پڑ و لین
 حاصل علم کرن نا دینا ہو کے جمع کہ امیں
 دینی غرض نہ ہرگز ہر دم دینا پیش نظر دے
 سو سوناں فریساں کوڑاں ول چیل مگر کما کے
 ایہ فضیلت نری فصیح موتوں لجد قبر وچ
 بدانے نال نہ ہوئی بدانت چوڑ تری ہوئی
 پیر کے نور انوار انہیں آتھیاں سگیاں حاصل

یز مراداں و لو چ رکھیاں پتہ نہیں کجیتا
 ساڈی ہی ہو لعنت اپراں عامل بدزشتے
 نالے لعنت ہو کے اس تے خاص تہار جباری
 تسیں رسول خدا سے میں معاذ بیجا زیاد
 بناویں وچ اعمال تیرے کے کئی ہو کے کجی آری
 تے اپنی برائی ناہ ڈالیں دو جے کسر جا کے
 ناہ چاہیں جو لوکاں تے میں ہو و پلندی کالی
 رمیں غریب نماںاں ہو کے ہر دیلے ہر جا میں
 تے کبر تکبر وچ مجلس تہہ کدے غور نہ آدی
 لوکاں توں پریشیاں بنا متفرق کریں نہ چاناں
 ایہ حدیث علماء فضلا داں بکر غور تر ڈرے
 شہرت ہو کے جہاں اندر کوں وچ کبر و پلین
 علم ذریعہ دنیا ٹنگن ادہ مردود بلا میں
 دینا جمع کرن توں جانن عزت حاصل کر دے
 مال اکھیا کر دے احمق فاضل نام دہرا کے
 یاد کرن اس عزت توں اوسے سخت تہر وچ
 کفایہ نال نہ ذرہ کفایت سگوں گئی گل کہوں
 جلا بنوں ناہ ہوئی جلا اس ہو یا حق تہیں حاصل

مشہوری شریف

علم گر بر جاں زنی یا رے بود
 جے توں ورتیا جان اتے ادہ ہون جنت گلزار
 بہشہ پئی ادہ عزت جس تہیں اگاں ہو و رسوائی
 پیری سری جا پاس کر اندے چہد قرآن ارشاد
 مسلماناں واکم نہ کوئی سکھی کیا بد حالی
 کان رضا خدا دی غرض نہ ہو دے ہو و فضیحاں
 یاد دوزخ دے خوفوں او سنے چوڑ کستی کل بازی

علم گر بر تن زنی خارے بود
 جے توں ورتیا علم جسم تے کندے پرن ہزاراں
 ہکے ننگے صابر چنگے جے اگے رہ آئی
 چوڑ میستاں پیراں چ کرن خراب اولادوں
 پاس مثل کر آیا بابو دینوں بالکل خالی
 صحبت صلحا و اندی کر کے علم دینی سکبہ میاں
 جنت دی امید کارن جے پڑے تہا زمازی

لہ لوکاں الخ یہ حدیث صاحب توفیر خلاصہ ص ۳۱ ج ۳ میں ترغیب کے نقل ہے جس کا حاصل مطلب نظم میں لکھنا ہوا
 فقیر مولانا علی محمد صاحب

جو کمر کسی غرض سے ہو مقبول نہیں ہوتا

کیونکہ جو غرض اپنی و پرچ اپنی خالص عمل نہ دیکھا
اہل اللہ نزدیک شرک ایسے سارے سمجھے پیارے
کیا توں ڈٹھا نہیں ہے جسے پکڑا رہا ہوا توں
و تا یہاں نہ دے جو شرک اولے بہت فرسہ لماندے

کوئی مقصود نہ ڈھونڈے با پیغمبر خدا دی ایسا
اَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ التَّهْتَاتِ سَوَاءً قِرَانَ لِّرَبِّكَ
خوامش نصانی و پرچ لیا دن و چھوٹا شرک ملا توں
و پرچ حقیقت مشرک ہو تو حد نام سدا نہ

يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ

پوکارتا ہے سوائے اللہ کے اور سپر کو کہ نہ فر دے اور نہ نفع دے اسکو یہ وہ ہے گمراہی
الْبَعِيدُ هُوَ يَدْعُوا مِنَ الضَّرَّةِ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ لِبَيْتِ الْمَوْتَى وَلِبَيْتِ
دور پوکارتا ہے ایسے شخص کو کہ فر دے اسکا نزدیک ہے نفع اسکے سے البتہ برا ہے دوست اور برا ہے

پوچھے اور سوں با پیغمبر خدا نہ جو دکھ نفع پوچھا
پوچھا ترک جے کرے او نہا ہندی دکھ ہٹانہ سکدے
پوچھے اور سوں فر جدا ہے نفع او بہتیں بھرے
نفعیوں فر زیادہ ہے جہناں مشرک پوچھا کر دے
نام بتاں دالیندیاں ہویاں کر دے شرم و تابی
تغیہ محمدی نے و پرچ زینت ہر دو نجدیاں والی
ضرر او نہا نہ نفعیوں بھرے جو آت و پرچ آیا
کیونکہ جو بت نکارے ڈگے سے اٹھ نہ سکدے

ہے ایسے گمراہی دور و دی جو بتاں رب بنا دے
جے او نہاں پوچھے مشرک تا ہی نفع نہیں کہہ سکدے
ٹھیک برا وہ یار او سدا کیا سیلی برا سپہرے
نذر نیازاں بتاں دیکے نفع امیدال دہرے
بنی ولی تا جگہ بتاندی جرن پلید لہابی
ہر جا دہو کہے بازی ہوئی او نہا تو پرچ کمالی
جو و پرچ تساویاں ذہناں و پرچ حقیقت فر فرمایا
پر جو ضرر نفع او نہاں سمجھو ہٹانہ سکدے

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ جَزَىٰ

تمیق اللہ داخل کرے گا ان لوگوں کو کہ ایمان لائے اور کام کئے اچھے بہشتوں میں جتنی ہیں
مِنْ حَتَّىٰ لَا تَهْرَأُ مِنَ اللَّهِ يُفَعِّلُ مَا يُرِيدُ هُوَ مَنْ كَانَتْ لَظُنُّ
تیمچے انکے سے نہیں تمیق اللہ کرتا ہے جو چاہتا ہے جو شمس کہ گمان کرتا ہے

أَنْ كُنْ يُنصِرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبِ إِلَىٰ

یہ کہ ہرگز نہ مدد دے گا اسکو اللہ بیچ دنیا کے اور آخرت کے پس چاہئے کہ کہیں لہجہ ایک ہی طرف
السَّمَاءِ ثُمَّ لِيَقْطَعَنَّ هَلْ يُدْهِبُ كَيْدَهُمْ أَمْ لِيُخِطِّئَهُ وَ
آسمان کے پھر چاہئے کہ کاٹ ڈالے اس راہ کو پھر دیکھے کیا لے جاویگا مگر اس کا او سپر کو کہ غصے میں لگاتے

كَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ يُنَبِّئُ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ هُوَ

اور اسطرچ اتارا ہے ہم نے اسکو نشانیاں ظاہر اور یہ کہ اللہ ہدایت کرتا ہے جس کو چاہئے

و پرچ بہشتاں تلے جہانہ دے ہر حال و گن سواندے

مومنال لوں رب داخل کرے جو چھپے عمل کماندے

جسکے دل میں خیال جو نبی اپنے ہی مدد اسی
 کر عقیقی دل پر قبول شفاعت جنت دہی نہیں
 چڑھکے روک دیوے جو ہوسے الطاف ربانی
 نہ غصہ دل اوسکے دہے نہ کسی فضل خدا دا
 جس ایسے ظن ہو کہ اوہ پہا سی یا رسا مر جاو
 اوہ آکھن خوف جو نبی اتے رب پاری فضل کیا
 اوہ ساری ٹٹ جاسی تا ایسہ ہونی وحی خدا کی
 اوہ پہا سی پیاس سے استیں کچھ فرزند نبی رکھا
 یا جو سمجھے مدد میری کرسی ناہ رب سائیں
 کوئی تدمیر ڈھونڈے چڑھ اچا انبر تے فرمایا
 کس دی مدد تے کس دی تدمیر وہی اسکا جائیں

بیک اللہ جو چاہے کردا روک نہ اوسوں کالی
 نال فتح تے غلبے دینا دیوے چ کرسی نہیں
 اوسوں چاہیے رسا ہنے جا کے دل آسانے
 پھر دیکھے تدمیر اوسدی ایسہ کی کہوندی ہے ساڈا
 چڑھ انبر تے قطع کرے جو وحی آسمانوں آوے
 بعض قبیلیاں نون جان حضرت دل اسلام لوالیا
 اسان اسلام جے آندا ناگل نال ہو جو ساڈا
 جسوں دکہ نبی واکتوں رو تے فضل کماندا
 پھر دیکھے ایسہ مران اوسدا رنج دور کرسن نہیں
 وچ کماں دینی دینا وی لازم اوسوں آیا
 پھر دیکھے تس دلی بخار نکل دے یا نہیں

ان الذین آمنوا والذین هادوا والصّٰبِئِنَ وَالنّٰصِرٰى وَالْمُجْرِمِیْنَ
 تحقیق جو لوگ کہ ایمان لائے اور وہ لوگ کہ یہودی ہو اور بے دین اور نصاری اور مجوس
 وَالذّٰیْنَ اَشْرَكُوْا اِنَّ اللّٰهَ یَفْصِلُ بَیْنَهُمْ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ اِنَّ اللّٰهَ عَلِیٌّ
 اور وہ لوگ کہ شریک کرتے ہیں تحقیق اللہ فیصل کرے گا درمیان انکے دن قیامت کے تحقیق اللہ اوپر
 کُلِّ شَیْءٍ شَهِیْدٌ ہر چیز کے حاضر ہے

صابی ہور مجوس تے جیڑے کر دے شرک پورا
 بے شک اللہ حاضر ہر شے اتے نال اور
 جو تالیج نبیاں اوہ دل جنت منکر دوزخ گیرے

بیک جو لوگ ایمان لیاے کتوں یہود نصاری
 بیک اللہ وچ اونہاں فیصلہ کرسی روز حشر
 سچیاں جو شہانہ دے رب جس دن جگر آنت

الْمَرْوٰتِ اِنَّ اللّٰهَ یَسْجُدُ لَهٗ مِنْ فِی السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِی الْاَرْضِ
 کیا نہیں دیکھا کونے یہ کہ اللہ کو سجدہ کرنے میں واسطے اوسکے جو کوئی بیچ آسمانوں کے اور جو کوئی بیچ زمین کے
 وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَالنُّجُوْمِ وَالْجِبَالِ وَالشَّجَرِ وَالدَّوَابِّ
 اور سورج اور چاند اور تارے اور پہاڑ اور درخت اور جانور
 وَكَثِیْرٍ مِّنَ النَّاسِ وَكَثِیْرٌ حَقَّ عَلَیْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ یَّهِنِ اللّٰهُ
 اور بہت آدمیوں میں سے اور بہت ہیں کہ ثابت ہوا اوپر اوسکے عذاب اور جسکو کہ ذلیل کرے اللہ
 فَمٰلَهُ مِنْ مَّكْرٍ اِنَّ اللّٰهَ یَفْعَلُ مَا یَشَآءُ ہ
 پس نہ واسطے اوسکے کوئی عزت دینا والا تحقیق اللہ کرتا ہے جو کہہ چاہتا ہے

ثابت بدن ہوسن مٹسارے مٹسارے مٹسارے
 ایویں سدا عذاب دکھنا ہوسی اہل النار
 وَ لَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ ۝ كَلِمًا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا
 اور واسطے انکے ہتھوڑے میں لوہے کے سے جسوقت کہ ارادہ کریں گے یہ کہ نکلیں اس سے
 مِنْ نَعْمٍ أَعِيدُوا فِيهَا وَ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝
 نعم سے پھرے جاؤنگے بیچ اس کے اور حکیمو عذاب جلتے کا

تے کارن اونہاں لوہے دیال گزراں کنن ملک تنہاں
 تے آکھن ملاک اونہاں نوں چکیو سخت عذاب ٹھنڈا
 جے اوہ گزریں تے رکھی جاوے بنی اللہ سے
 جے اوہ اگ جنم والا لگے اپر پہاڑاں
 بہتا گھٹ عذاب دوزخدا ہوسی جسدی تائیں
 اس آتش تہیں ہانڈی وانگیاں اسی سا
 اوہ جوش اسیا لیاوے اپر دوزخیاں تائیں
 گزراں مار چیاں دیک دین ٹرکے اونہیں جائیں
 ستر سالان رات تک اتاں ابال جنم لیاوے
 نبی کیسا و پچ دوزخ اگدا اک تنور دسیا
 اس وچ مرد زناں سن ننگے جاں اگ جوش لیاوے
 اسی زانی لوگ زناہ جو کردے نال سگانا زانا

جاں دوزخ تہیں نکل چاسن موذن وچ اونہاں نوں
 پھیلیاں دوٹاں گردناں تہیں رب کرا کے ڈاگت
 آدم جن جے چکن ساک اسی زمیوں اتاں زانوے
 ذرہ ذرہ ہو جاوے جھٹ پھاڑے کواراں
 اگ دی جتی اس پناوے تہیں آتش برائیں
 جاں اگ جوش لیاوے پارو کر کے حملہ ہیا
 تا کافر چامن و بجیے نکل تا پھر ملک تہاں
 ستر سالان بیٹھ پھٹاں جان دے من بلائیں
 گزراں مار سٹن وت پچھے اسیو حال دیکھا
 اتوں سوڑا اندروں جوڑا آتش سخت تہا
 تاسیہ اتاں آون فر اندر پرت کچیاں رہیا
 چھڈ کے اپنا کیت پٹن غواں دا جوڑی

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ جَزَىٰ
 یقین اللہ داخل کرتا ہے ان لوگوں کو کہ ایمان لائے اور کام کئے اچھے جنتوں میں دیتی ہے
 مِنْ حَتَّىٰ أَكْفَرُوا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ فِيهَا مَأْوَىٰ لَهُمْ
 نیچے اونکے سے نہیں پہنچاؤنگے جو دیکھتے کنگن سونے سے
 وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ۝ اور لباس اون کا بیچ اس کے ریشم ہے

پھرے لوگ ایمان لیا کے چنگے عمل کاندے
 اور سوچ اونہاں کنگن سونے موتی کنوں لوائے
 اونہاں جنت وچ رب وار سے ہال کے ہنڈا
 ریشم دی پوشاک اونہاں دے کارن خوب ساکے

بغیر عیشہ غم گذشتہ اور کب بعض نے کردہ ہمیں دوزخیوں کے آتش میں جو دوزخ میں جو فرشتے کے ہونے تریوں سے
 مشارق الانوار میں ہے گرم پانی دوزخیوں کے سرد نیپڑا اجا ریگا تو مرآت کر لیا جائے گا
 پہلا ڈالیا جو کچھ اس کے پیٹ میں ہے یہاں تک کہ دونوں تدرول سے اس کے بیگا چھری سے
 دیا ہو جائیگا اسی طرح ہونا بیگا عذاب غیر ملوانی عن اللہ عنہ

سونا ریشم سن و پچ و بنا مردال جان حراموں
 کعب احبار کیسار پچ جنت اک فرشتہ نامی
 جیے دنیا و پچ کنگن اک بشتاں کنوں اتان
 مومن وضو دیو پچ جتوں تیگ و گا و پانی
 جو سر جتیا ندے جنت و پچ رب تاج رکھا و
 طوبی کول ہشتی جا کے اوسدیاں خوشیاں ہوں

جو اتیہے پیئے اتہہ نہ لمسی خبر اوس خیر ناموں
 جتیا ندے زیورنوں اوہ کے رنگ روپ گرامی
 لو، سور جدی مدہم ہوں ایدا حسن شمارن
 اوہوں تیک پاد لگا مومن زیور جنت جانی
 اوس ادنی موتی مشرق مغرب تک روشن کر جاو
 جس جس رنگ دا کپڑا چاہسن اوہا مسن خاصوں

وَهْدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَهْدُوا إِلَى صِرَاطِ الْحَمِيدِ
 اور راہ دکلائے گئے طرن یا کیزگی کے بات سے اور راہ دکلائیگی طرف راہ تو لہے کی گئے کے

اوہ راہ دکھائے و پچ و بنا دے قول طیب و
 لا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ قَوْلِ طَيْبِ اَكْبَرِ كَهْنَدِ
 قول طیب ہر بات جو بولیاں اجر ثواب تہہ آوے

بھی رب حمید و لے اوہ گئے دکھائے راہ سکیلے
 الحمد للہ آکسن ہی کبہ کہن قرآن سو سنہ
 تے نفع بوجا دن وانی بات اوہ قول طیب سدا و

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَيَصُدُّوْنَ عَنِ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
 تحقیق وہ لوک کہ کافر ہوئے اور بند کرتے ہیں راہ خدا کے سے اور مسجد حرام کے سے
 الَّذِيْ جَعَلْنٰهُ لِلنَّاسِ سَوَآءًا الْعَاكِفِ فِيْهِ وَالْبَادِ وَمَنْ يُّوْدِ
 وہ جو مقرر کیا ہے ہمیں اوسکو واسطے لوگوں کے برابر ہے رہنیوالے بیچ اوسکے اور باہر آئیوالے اور جو کوئی لڑا کر
 فِيْهِ بِاَتْحَا دٍ يُّظْلَمْ نُدٰقُهُ مِنْ عَذَابِ الْيَمِّ
 بیچ اوسکے گرا ہی کا ساتھ ظلم کے چکھا ونگے ہم اوسکو عذاب درد دینوالے سے

حسینوں ہے اسال آد میا ند کان بنایا حالے
 ظلم کرے الحاد جو اوسو پچ درد عذاب اس بہا
 نماز طواف فضیلت ہرنوں اکو جیسی او جا کر
 اوہیں لوکاں روکن ہو یا ڈو گناہ تباہوں
 ڈیرا جتہ کرے کوئی اوہوں نہ اٹھاسن کالی
 روانہ دیکھن جو اوہ حق عوام اناحت راہیں
 تے وچ موسم حج اجارہ ہی نکر وہ محمد کہندا
 اَوَّلَ الْفَرَسِ لَوْ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ جَوْنُكَ قَوْلِ الْبِيْهِيْ
 دو جی لوکی اوسدی مثل نہ ہرگز ہرگز باند کے

رہدے راہوں روکن کافر مسجد کعبیوں نالے
 باہر دالے تے و نیک اوس وچ برابر سارے
 دہنی ہو مسافرنوں تس حرمت کرن برابر
 دو جیاں جائیں تہیں و پچ کے سخت عذاب
 حرم مراد مسیت کہن جو خاص کعبے دی جانی
 جتے اتے کوئی مڑ کے اوس جگہ دے تائیں
 امام عظیم مکروہ چھانا وچن اوس چا سندا
 کفاروں نیوں نہیں اجازت آون دی وچ اوسکے
 متولی نیوں مسجد سندے خاص اختیار دو اتند کے

رہدے راہوں روکن کافر مسجد کعبیوں نالے
 باہر دالے تے و نیک اوس وچ برابر سارے
 دہنی ہو مسافرنوں تس حرمت کرن برابر
 دو جیاں جائیں تہیں و پچ کے سخت عذاب
 حرم مراد مسیت کہن جو خاص کعبے دی جانی
 جتے اتے کوئی مڑ کے اوس جگہ دے تائیں
 امام عظیم مکروہ چھانا وچن اوس چا سندا
 کفاروں نیوں نہیں اجازت آون دی وچ اوسکے
 متولی نیوں مسجد سندے خاص اختیار دو اتند کے

سہ مدہم ایچ جیسے آنتاب نکلنے سے چاند ماند ہو جاتا ہے ویسا ہی آنتاب سکی جگت سے ماند ہو جاتا ہے فقیر حلوانی

قبیلے حج عبادت عظمت و حج سن کل برابر

ناس مراد اہل مومن فتح محمد کیسا اوجاگر

وَاذْكُرُوا اَنْفَالًا بَوَّاهِيْمٍ مَّكَانَ الْبَيْتِ اَنْ لَا تَكُوْنُ لَكُمْ شِرْكٌ بِشَيْءٍ
اور جو وقت جگہ مقرر کر دی جمنے واسطے ابراہیم کے مکان کعبہ کا اس شرط پر کہ نہ شریک لادیں گے میرے کسی چیز کو

وَكَطَهَّرْ بَيْتِي لِلطَّائِفِيْنَ وَالْقَائِمِيْنَ وَالرُّكَّعِ السُّجُوْدِ
اور پاک رکھے گھر میرے کو واسطے گرد پیرنیوالوں کے اور کھڑے رہنیوالوں کے اور رکوع سجدہ کرنیوالوں کے

محبوباً کر یا داساں نے ابراہیم خلیلے
جو مال اللہ کے چیز کسے نولں کریں شریک نہ کانی
کان طواف تمام کنندیاں اتنے رکوع جو کر دے
پاکی کعبے دی ہے ظاہر سوئی نص قرآنوں
کعبے مسجد دامتوا اسودن نولں اوس جانی
شرک نکرناں دو جا کہیں پاک اونہا نہ تائیں
بد مذہب اشراولں رکبہ مسجد و حج حفاظت
جسکے آیاں و حج میسٹاں خون شرارت آیا
لوکاں نظر سوہی اوس پاسے رفتہ رفتہ بہانی
بد مذہبی جو پہلی گویا وڑی نجاست آٹکے

جگہ دتی و حج کعبے کر کے شرط ایہ نال رسیدے
تے پاک رکھے اوس گھر میرے نولں پاکی نال سوالی
نئی مسجد کے کر دے کارن خاص خدا برتر دے
تے پاکی مسجد دی واجب ایس قیاسوں جانوں
عہد مقرر تے تن کیتے ایہے پاک الہی
تہجا کان عبادت والیاں خاص سو یا اوہ جائیں
نجاست سے اعتقاد برا اوسو حج طلاق باحت
اک رنگی لوکاں و حج آجس رنگ نولں بدلایا
اپنی بد مذہبی داد ایسی سبتی کسے نولں کانی
تا میں عہد لیارب رکھے مسجد پاک پیسا کے

یہ حدیثیں ان کے صحیحین سے نکالی

وَ اذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ مَا تَوَكَّلْ عَلَيْهِمْ يَدْعُوْا كَلَّ ضَاهِرٍ
اور بگاردے حج لوگوں کے سزبتہ حج کے آویں تیر سپاس پیادے اور اوپر ہر اذن دے

يَا قَاتِلِيْنَ مِنْ كُلِّ جِهٍ عَمِيْقٍ
آدینگے ہر راہ دور سے

تے لوکاں دے حج اوجاگر حج لوں آون لوک پیارے
مخاطب ایس خلیل الہی قول ایہو جمہور راں
تا حکم کیتا کل آدمیاں نولں حج دی خبر سنائیں
فرمایا آواز تیری نولں ایسیں پوجاواں سارے
اوہ مثل بہار گیا ہوا چاتا پیر نبی خدا دا
اگے پیچھے سبھے کہے پیر پیر کوک سنایا
حکم قبولورب اپنے دا دیہو جواب تمامی
رحماں حج ماواندے پٹھاں و حج بیواندے کہند
ایہ چیز خبر مرد ضمن اندر ہے محنت بنانی

تے لستیاں اوشاں اتے آون ہر راہ کنولں دوراں
بنا کعبہ سو یا فارغ ابراہیم سرور راں
موض کیتی آواز میری جسہ سنن کیوں ہر جا میں
تا ابراہیم متعام اتے تد سو یا کبہ اسو تار سے
انگلیاں گبت کنا ندیوں کرے آواز کشادہ
لوگو کعبے طواف زیارت نولں تسال آون آیا
جسکے لکڑا آنا حج سنیکے بولیا جانامی
بیشک اللہم بیشک یا لوک اکہن آون ایسے
انا اللہ طاق لازم تکلیف نہ آونے نالی

یہ حدیثیں ان کے صحیحین سے نکالی

استطاعت شرط فرض دی بن طاقت نہیں پارا
 تیرے پاس آدن فرمایا اسکارن رحمانے
 یا توک جو فرمایا رب لوک آدن ول تیرے
 جو دج محب اتے محبوب نہ یزیت جگہ رہندی
 و تابی ہوندا ہے او سویلے تار بنوں چا آہندا
 ہے ایہہ شرک تا مال اھیان شرکاں مصحف سارا
 بیعت حضرت دی نون اپنی بیعت رب فرمائی
 فعل نبی کے فعل خدادے بہت اندر قرآنے
 کرن زیارت مردال رب دیاں عین زیارت رب دی
 زیارت دلیاں نبیاں رو ضیاں شو قوں سفر تباری
 جگر کباب جہنا ندے ہوئے عشق اندر محبوباں
 دود کے اوہ مقصود جانن جو نحو اندر دلبر کے
 و تابی نجدی مسجد نبوی نت زیارت کردا
 جاہل ایہہ نہ سمجھن مسجد شرف کہتوں اوہ پایا
 نقل تائیں ایسا صل پچپان مت جنابو ماری
 حرم مدینہ ہو یا برکت قدم نبی کے راہوں
 جلد اول نبوی تفسیروں ایہہ مسئلے پر ہر جیسا
 نجدی روئے بارغ جنبت نون کہندے نے تہجانہ
 پاک بنی و دشمن پیرا سمجھن آپے سوچ و چارو

کروا بنی کو اس طرح پر خدا سنا کر اور ان کے لئے دعا سنانے کا فعل جو ہے

جس نے فرض اوہ آدے دو جاہے مختار سونا را
 جو اد سویلے کعبے و چ بیسی ابراہیم کیسا نے
 اسد یو چ اشارہ ہے ایہہ منوں نال نکلیے
 خلیل زیارت ہونی زیارت خاص خلیل سو مندی
 خود نون چہڈ کیوں طرف خلیلے نون آدن فرمادا
 پیر ہو یا نال خدا بن جنگ کرے ستیارا
 ہتہ نہی دا ہتہ خدا د ا صاف قرآن گو اسی
 جبریلے دیاں فطلاں نون خود نون گنے رحمانے
 خوشی اونساندی خوشی خدا دی بات دہی مطلب دی
 آنت ایہہ اشارت کردی او سول خوب شماری
 دید سخن بن صبر نہ کر کے جو طالب مظلوماں
 عاشق نون ہے فرض زیارت جاں روز سرد کے
 زیارت نیت شاہ رسل نون شرک یکے اوہ مردا
 جسدے قدموں عظمت او سونوں ہو یا فخر سوایا
 مسجد دا حضرت کے نالوں قدر جانن لیاری
 شان رو فے دی عرشوں اچی نجدی جان تباری
 عشق نبی دا اللہ کے جے نون چاہیں نیک نصیب
 کہن ڈنایاں بن صبر نہ آدے دا لگسی جہڈنانا
 جو اکسن تہجانہ اوہ کیوں کر مسلمان شمارو

لِيَشْرِكُوا وَمَنْفَعَهُ لَكُمْ وَيَذْكُرُوا الشَّمَّ اللَّهُ فِي أَيَّامٍ
 تو کہ حافروں واسطے فائدوں اپنے کے اور یاد کریں نام اللہ کے
 قَعَلُوا مِتْ عَلِيٍّ فَا مَرَزَقَهُمْ مِّنْ بَهِيمَةٍ أَلَا نَعَامٌ فَكَلُوا
 معلوم کے اور پر او سمجھو کہ دیا ہے انکو چار پالیوں پالوں ہونوں سے پس کہاؤ
 مِنْهَا وَأَطِعُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ اذْهَبُوا بِهِيَ فَيَقْرَؤُ

یہ باتوں الیغ تا کان خطاب کا ہے یعنی اللہ تعالیٰ جل و علا نے اپنے خلیل علیہ السلام کی زبانی فرمایا اور دے دو تو کہ
 لوگ بر طرف سے تمہاری پاس آجائیں اگر و تابی پاس ہوتا تو خدا تعالیٰ کو ماز اللہ کہد تیا کہ یہ شرک ہے آپ کیوں
 لطف نہیں فرماتے کہ ہمارے پاس آدیں اپنے عزیز کے پاس کیوں ارشاد فرماتے ہو خدا تعالیٰ ان بے دینوں کو بہت انت فرمادے
 کہ تمہو بان خدا کو خدا تعالیٰ سے جدا نہ سمجھیں فقیر صلواتی عفی اللہ عنہ

تا آتہ حاضر ہو دو الے فائدے کرن حصولا
 جو قربانی رسد ہی تی اوستے ربدانام پوکاراں
 بِهَيْمَتِهِ اَللّٰهُمَّ اَسْبِغْ بِمِيْذَانِ كَاثِبِيْ بَكْرِيَاكُنَّ
 ہیمہ چارپائے کل بیادیں جنگلی یا دریائی
 فکلا امر اباحت کہا دن واجب نہیں کسی آیا
 قربانی ہدی روا خود کہا دن بر نعلی اجماعوں
 کہا نے آپ کہا نے یاراں سوم حصہ تھا جاں
 قسم دو دین قربانی پہلا استجاب ایسا ہی
 دو جا واجب اوستہ اگے قسم تھے تھلائے
 تے برقارن متمتع اتے بے یاروں شکرانے
 ایسے تین قسم نہ کہا دن جائز برگز اپنے تائیں

تے درج ذیل معلوماں ربدانام لون برسولان
 پر کہاؤ اوستہیں آپ کہاؤ و کسبیاں ننگنا داراں
 ہدی اتے قربانیاں انہاں یا سبہ نہ جائز یا یاں
 مگر مراد ایتھے اٹھ بکری گائیں سید تباہی
 جاہلیت و برج آپ نہ کہا نہ سے روا انہاں کر چایا
 جو حج و دوا و حج حضرت کہا دانی خبر صحابوں
 کہا دن بیاریاں کہا دن اپنے درج حساب فرجاں
 غنی ہو کے یا مفلس برسلم لوگ کسان روانی
 لائق جدوں زکوٰۃ ہو کے کوئی واجب ذمے لگا
 جبرائفات جنایا توں ہی دین کفارہ دانے
 و برج بدایہ کے ایسے خضنی غنل کتا میں

قَدْ لِيَقْضُوا لِقَابِهِمْ وَلِيُؤْتُوا نَذْرَهُمْ وَيُطَوُّوا جَابِلِيَّتَ الْعَيْتِقِ
 پہ چاہئے کہ در کریں میل اپنی اور پوری کریں نذر اپنی اور گریں گہر قدیم کے

پہ چاہئے میل تارن اپنی نذراں کرن ادالی
 نفث ایسا ہی میل تارن ہنوں کہا دن حالان
 رکن سد رہی کہن طواف اضافہ ایسے بولانند
 طواف قدوم جو نیت اوسدی ترکوں بکیرہ پیدا
 حیض والی توں ممان طواف و دواع شرع فرماؤ
 پوری نذر کرن ہے واجب تے اوہ نذر بھاتی
 جو جنس عبادت و جوں اوسنوں لازم دینا

تے کرن طواف دو الے کچھ کم حج لجد روانی
 فرض طواف زیارت ناں ادب کیسے ہر حالان
 اسد باجوں حج نہ جائز فرض نہ سر توں لاہند
 طواف و دواع ہے واجب اسدی ترکوں دینہ تیندا
 اندر فقہ کتاباں نذراں حج کتاب سورہ
 واجب کر ایسی کوئی چیز عبادت اپنے نذراتی
 عتیق پرانا گہرے سہلہ لکے حج کر لیسال

ذَلِكُمْ وَ مَنْ يُعْظِمْ حُرْمَتِ اللّٰهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ
 بات یہ ہے اور جو کوئی تعظیم کرے حرمتوں اللہ کی کو پس وہ بہتر ہے واسطے اس کے نزدیک پروردگار کے

بے حکم ایسے جو تعظیم کرے حرمت الہی
 منع تو بین ہوئی جس تھے تس عظمت امر انہوں
 حرمت جمع حرمت دی حرمت مئے عزت آسے
 مسجد حرام تے کعبہ مقلد حرام تے شہر حراموں

نا بہتر ہے تعظیم اذہ اسنوں پاس خدا و دنیائی
 اوہ سبہ درج حرمت الہی داخل بین حقا و اس
 جس تھے دی رید ہوت کیتی اوہ حرمت الہی
 پور شہر الحرام تے حرم آتے پور حج نہ کرنا کہتا ہوں

فکلا حج مگر فرد کہا نگرشت ہدی و قربانی مستحب ہے بیفادہ

صحتی کے لاشعور کی تفسیر

ہی ہر چیز جو کنوں محبت ہو قرب راہوں
 نبی دلی صلحا خدا دے مرد سے ربانی
 عَزَّوَجَلَّ الْمُؤْمِنِينَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ رَحِمَ بْنِ مَاهِدٍ جَبْرَائِيلَ
 اِنَّ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتْقَاكُمْ بے اُستے نص گوہی
 بندے کل مقرب رب کے شان تہنا ند بیارے
 دینی کل کتاباں سور آثار نبر رگاں والے
 کل مقام مقدس ہر مسجد ایسے حکم رکھایا
 مسجد طرف مکان بمعنی جو مسجد دی جانی
 جتنے کسی نہ سجدہ کیسا مسجد نام رکھاوے
 ادب اے تعظیم اوس بانی یا ندیوں عشائیں
 امان گارے کسدے پاروں اید شرافت پالی
 مومن جتنے یاد خدا دی کردا اونہاں مکاناں
 مرد خدا کے قدم رکھن جتنہ اوہ جاشرف رکھاوے
 منغضوب جگہ جید قدم دلی دیوں ہندی جز شوالی
 صفا تے مردہ کول مکے کے دو پہاڑیاں آیا
 پیر جان رکھیل دی مانی قدم مبارک پاسے
 اِنَّ الصَّغَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَابِ الْمَدِينَةِ وَرَجُلٌ مِّنْ قَبْلِهَا
 حایاں تول آتہ وورن واجیبے نشا خدا کے
 جبرائیل دی گھوڑی جتنے مسی قدم لکاندی
 جس تابوت اندر نبیاں کے آئے جتنی جوڑے
 سی تابوت یوسف دا چھری طرفے ہر کنا سے
 قبر نبی دی باروں رحمت برکت مہر تھامی
 اِنَّ ظُلْمًا لَّكُلِّ نَفْسٍ مِّنْ حَآدِثٍ بِمَا كَسَبَتْ
 وہ پرتیری خدمت آون عام حکم ایسے آیا
 اس آست کے چوں تینوں سمجھ آئی کی بیبا
 جاؤگے داکلمہ کساوے جان ونا بڑیا ہندی
 بِنْدَا صَعْمُ اللَّكْرِ وَوَدَّ الْكَافِرُ بَخْدِي بکیا

نسبت رب دل ہوئی جس میں شہادی خبر مکاؤں
 وَتَحَرُّوهُ وَتُوقِرُوهُ عَظَمَتْ حَفَرَتْ فَرَضَ بَحْبَانِي
 عزت مومن دی بونہ وڈی وچ خدا دیا نظر ازل
 اکرم صیغہ تفضیلی بونہ متقی دنی وڈیا لی
 ہی حکم احکام جو شرعی ایسے ہی وچ حرا سونا رے
 وقت جو متبرک جویں عبد ختم تے عرفہ پہا لے
 جتنہ بندیاں ریدیاں سجدہ کیسا نانو مسجد کس آیا
 عرف اندر نانو مسجد جس دار کس یا گیا ایہا لی
 مومن کے سجدے تہیں مسجد جگہ عوام سداوے
 مسلماناں تے لازم ہوئی نکتہ سمجھ آتہا میں
 آکہ جو اب مومن کے قدموں اوس رفعت تہیکائی
 جاں مسجد نام دہرایا پیر کیا مومن سند یا شانان
 یہاں اوتھے کسے زمانے بت پرستی آوے
 دیاں دلیل قرآنوں تینوں یاد رکھن ہر حالی
 کسے زمانے پرستش ہوندی رہی اوتہا یاں
 اونہاں پہاڑیاں اٹے تار تہاں شان وڈا
 دو جے پارے ربیع اول وچ قول الہی پیردے
 رید مرد قدم جتنہ دہرے ہوں شرف زیادے
 اونہاں پیراں اٹے آہی سبزی جمادی جاندی
 ننگ صندوق اوہ سرتے آسے چکرے ادبولوں زورے
 اوس پارے ارزانی ہوندی رہے سو کال پیارے
 حاصل کیتی خود لکھوی اقراری قبر گرامی
 رب کیسا جاں لوک کرن خود جانان ظلم بیجا رے
 بعد وفات ہی آون جتنے ہو اوس ڈیرا لایا
 اوگنہار روٹھے تے جا کے بخشش لین نصیبا
 ونا بلی بخدی دشمن نول اوہ جا لگ برتہ ساندی
 بت وڈا اوس پاک روٹھے وانا نام آتا جی بکیا

ادب اللہ کے عزت کی کو تو میں ادنیٰ کو تو میں بولی ہے مومن کے قدم سے جگہ شریف ہر جاتی ہے
 جبرائیل اللہ کی عظمت و برکت حضرت یوسف علیہ السلام کی نبی برکت

آجکل ہی اوس ملک نجد کے لوگ وثابی یارو
 روئے شاہ رسل آتے ہی انہاں کیتی گولے باری
 وثابی ہند پنجاب سند سے سب سے اعلیٰ نالی انہاں ہند
 ادہاں فرشتیاں لوں ہی بت پرست کسں یہ کافر
 زیارت روئے دی لوں شرک بناؤ نالی قیاساں
 قبر مومن دی عزت واجب جتے مومن رہندا
 حرمت قبرال فقہ قنادیاں وجوں دیکھ پیارے

روئے ڈٹاوں اھی بانڈے شرم نکران دچارو
 کسں جے دا لگے اوہ روئے ہڈیوں پیٹے ساری
 نتر پیٹے سن ظاہر ہو کے .. مگر چھپے نہ سن ہند
 کفر انہاں گبر مجوسوں رتبے دیوچ وافر
 جسدی زیارت سنت ہوئی واجب تو فری خاصا
 ایہ فرقہ مردود کیے تھانہ اوس لوں ہندا
 نہیں گنجائش ایٹے اتنی کم اگے بونہ سارے

وَأَحَلَّتْ لَكُمْ الْأَنْعَامَ إِلَّا مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنْ
 اور حلال کیگئے واسطے تبار چار پائے پائے جو جانور مگر جو پڑا جاتا ہے اور پتھار پس بچے رہو ناپاکی
 الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ۗ لَكُمْ حُنْفَاءُ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ
 بتوں کی سے اور بچتے رہو بولنے جو شہ کے سے زبرد کر جو الے اللہ کو نہیں شریک کیوں کے ساتھ ان کے

حلال تہاں جو پائے مگر جو سورہ مائدہ اندر
 پیر بچو پلیدی تہاں تہیں تے پکیو جو ٹہی باتوں
 دین حنفی پکڑو خالص کارن ربدی ذاتے
 یغ خدا سے تہاں کارن ذبح نہ کرو حیواناں
 تے ایہ رب دا ایہ بت واحص تہاں نالی خدا کے
 جو نام ولی کے ڈنگر ہو کے رکیسا کسے پیارے
 وثابی نام پیر اند ڈنگر کیتا شرک تہاں دے
 ایہ ہب نالی نہ حصہ دلیاں بلکہ نیاز اولیا دلیاں
 حصے کیتاں شرکت ملازم ناموں شرک آدے
 تے تہاں ولی شرکت والا رب کاں نہ ہو یا
 جلد اول دوح ایہ مسئلہ لکھیا نالی لیلیاں

پیرے گئے تہاں اپنی کچیو یا سول اوس بڑنگر
 تے ہر جو ٹہی قسموں جو شہ گواہی پیری ہنفا توں
 نالی اوسدے کوئی کرو شریک نہ اندر ذات نفا
 نہ آکھو ایہ جنادر بت قلانے دا ذی شانال
 نہ ہرگز مول پیر او ایہ سبہ چوہر شرک لگا دے
 ادہ اسوچ نہ داخل ہوندا است نجدی جیکر کے
 ایہ ... بہتیاں سراسر مسئلہ کو اولوں تہاں
 تقرب کاں خدا کے گہندے اگر گھن اردا حال
 کیوں بچے وقت ذبح نالی خالص ربدا لولیا یاد
 دلیاں دا کرو کرتہاں سنگ منکر عقل ڈلویا
 ادہوں دیکھہ جواب ویں ہر منکر کے ذلیاں

وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَخُطِفَهُ
 اور جو کوئی شریک لاد ساتھ اللہ کے پس گویا گر پڑا آسمان سے پس ایک ایچا وہیں پکڑ
 الطَّيْرَ مَا وَهْوَىٰ بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيحٍ ۗ ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعْظِمِ
 ہازر یا پیکر دینے او شہر ہازر نتیجہ مکان دور کے ہے اور جو لوں تہاں شرک
 شَعَاءَ رَبِّ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ ۗ هَٰذَا نِسْءُ الْمُؤْمِنِينَ فِي دِينِهِمْ ۗ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

روئے شاہ رسل آتے ہی انہاں کیتی گولے باری

پیر بچو پلیدی تہاں تہیں تے پکیو جو ٹہی باتوں

تے جو مال خدادے یوں کرے شریک کدائیں
 مثال اوسدی اوہ مشرک گویا ڈگ پیا آسمانوں
 ہے حکم الیوں تے جیڑا عظمت کردار ب نشان
 یا سو اوڈا اوسوں چا سیا دور مکا نے
 ڈگدیاں مشرک چا فلکوں جیلہ پیش نہ جاوے
 شاعر جمع شعیر اوہ ہر شے جتے کرن نشانی
 ایہ ہی اپر عوم معانی معنی خاص نہ کوئی
 جو شے رب ولے منسوب شاعر اوہ خدادے
 جان قدم نبرگان والی جا بگ بنے نشان خدادا
 جتے دفن ہووے کوئی مرد خدادا اوس قبردا
 اصحاباں کو روضے اجکل نجدیاں پٹے ڈٹاے
 رب کیسا نشان خدادے تے ایہہ بتیانی تیلانہ
 روضہ شاہ رسل دا خاص نشانی جان خدادا
 اونہاں پیڑیاں اتے آسے قدم مائی نے ڈالے
 جسم مبارک جس دہرتی سنگ لگا پاک نبی دا
 چاہیو آؤ شہنشاہ کا روضہ دیکھو

خبروں کا صحابہ کرام کے روضے کرانا

دعاؤں کا بزرگ تقاضا پر بتیانی بنا

و چ تو حید یاد چ عبادت غیر میلے سنگ سائیں
 پیرا دسنوں جیٹ راہوں لیگے تنگی پکر عیانوں
 پس اوہ ٹیک دلاندے تقویوں ہومن شہنشاہاں
 حق منزل مقصود قریب اوس مشکل ہون ملانے
 جو بے جان تباں توں سمجھہ خرا عبادت چاوے
 مراد ہدی قربانی حج ارکان عبادت جانی
 جو آکھن بن اسدے سور مراد نہ ہرگز ہوئی
 اِنَّ الصَّافَا وَالْمُرَّةَ مِنْ شَاخِرِ اللّٰهِ سَجْمَہَ فَاوے
 قوم والا پیر کیدک ہو یا صاحب شان صفادا
 کیدک ادب دسو نجدی توں اوہ کیوں پہاں مراد
 بزرگ مقام رسول اللہ کے بتیانی سدا ہے
 آکھن پیر قرآن حدیثاں پر عمل کماندے
 صفا امروہ تہیں گہٹ جو کہندا اوہ مردود فساد
 تے روضے وچ شاہ رسولان قیاس گزارا
 اوس جگہ دی عرشوں اچی ہوئی شان عقیدہ
 کہہ تو دیکھہ جکے کچے کا کعبہ دیکھو

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ يَحْمِلُهَا إِلَىٰ الْبَيْتِ الْحَرَامِ
 واسطے تباریح لکے فائدے ہیں اک وقت مقرر تک

وقت معین تیک نہ جلاگ اوسوں ذبح کرئیں
 جگہ ذبح اوسدی اوی، پیر بیت عتیق پہاں کے
 انوں جتوں شیر دل پھیوں نفع اہاوں پہاں
 ارگہاں بالہروف حاجت وقت چرمن سے آیا
 جان ہدی ہوئی تدافضل ہے جیکوئی پیر سب کماندے

کان تسان وچ اوس قربانی فائدے رکھے تان
 پیر ایہ فائدے قربانی تہیں پیل تمامی پاکے
 جے حاجت ہووے سواری دی تارو سواری آئی
 جو جا برکتوں روایت حضرت شاہ رسل فرمایا
 جلاگ ہدی نہ نام ہو یا اوس تدلگ نفع اوہاں کے

قَدْ لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنَسَكًا لِّذِكْرِكُمْ وَاللَّهِ عَلَىٰ كَاثِرٍ مِّنْهُمْ
 اور واسطے ہر امت کے مقرر کی ہے بہت طرح عبادت کی تو کہ یاد کرنا نام اللہ کا اور پورا پورا ہے کہ دیا ہے ہر قوم کو

سے ہے حاجت الی نہیں کہ نزدیکی جب ہدی نام رکھا جانوگا پیرا پیر سواری جائز نہیں مگر حنیفہ دلیل جواز کی اوقت
 حاجت منافع کا اطلاق قرآنی سے جواز اور احیاط حدیث سے خلاف اولی یا مکروہ ہے بکرمیت تشریحی مراد حضرت اللہ علیہ السلام

مَنْ كَيْفِيَّةً إِلَّا نَعَامٌ فَاهْلِكُمْ اللَّهُ وَاحِدًا قَلَةً أَسْمَاطٌ وَبَشِيرٌ
 چار بابوں کے بیچوں سے ہیں معبود تبارا معبود ایک ہے پس واسطے ایک کے صلح ہو اور خوشخبری دے

الْمُحْتَبِينَ الَّذِينَ إِذَا ذَكَرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ
 عاجزی کرنے والوں کو وہ جو صوفت یاد کیا جاتا ہے اللہ ڈر جاتے ہیں دل ہونکے اور صبر کرنے والے

عَلَى مَا آصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ وَمَا رَزَقْتَهُمْ يَنْفَقُونَ
 اوپر اس چیز کے کہ پہنچتا ہے انکو اور قائم رکھنے والے نماز کو اور اوس چیز سے کہ دیا ہے انکو خرچ کرتے ہیں

<p>تے است نول اسان مقرر کیتی جا قربانی معبود تسال اک اللہ بس تس کر سو تا بعداری چاہا خود اوی کیتی جا و دل اونساں ڈر جانڈ تے ساڈے دتے ہوئے مالوں خرچ کریندے تے وضو کر کے عمدہ چنگا پیر من نماز گرامی تے مالوں او از کوۃ کریندے پوری مال حسابا ذبح خدادے کارن کرے نہ ہو و کارن</p>	<p>تا نام خدا پر ذبح کرن جو مال ہو یا ارزانی تے خوشخبری دینہ عجز کنندیاں بندیاں نول اطہاری تے کرن جو صبر مصیبت تے پنج وقت نماز یگانڈ جاں ربا امر سنن کوئی ڈر کے کرن قبول نرالی رکوع سجود تے قومہ جلسہ پورے کرن تمامی صدقہ سور خیرات نقلی عمل پہلے اجباباں عبادت واحدی و پج کرن شرکت سون نہ خراب</p>
--	---

وَالْبَدَنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِّنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ فَاذْكُرُوا
 اور اونٹ بنائے قربانی کی کیا ہے مینا ذکر واسطے تبار نشانیوں اللہ کی سے واسطے تبار ہے پج اور خوبی ہے پس یاد کرو

اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ فَاذْأَوْجِبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا
 نام اللہ اور پرانکے پاؤں باندھے ہو پس صوفت گز پڑیں کر نہیں انوکھی بس کہا اور اوسیں اور کھلاؤ

الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرِطَ كَذَلِكَ سَخَّرْنَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ
 بے سوال فقیر کو اور سوال کرنے والے کو اسی طرح سخر کیا مینے معنوں واسطے تبار تو کہ تم شکر کرو

<p>تے گائیں اٹھہ اسان بنائے کارن تسٹ گرامی پیر نام اللہ یاد کرو تنہاں او پر پیر بنا کے فقیر سوالی بے سوالی لحم کہو او برنوں تن پیراں تے اتہ کھلاؤ کن صواف اس تائیں قانع کرے سوال نہ صیرا اگے کسے کد ہیں جو کرے سوال یا ظاہر حال کرے معتبر سداؤ عبادت و پج صف بندی کرنی رسوں نے خوش تائی</p>	<p>ہے اونساں و پج تسالوں یکی دین دنی ہر نامی پیر جدید گن پاسے پرنے کہا سو اس پکا کے ایویں اسان صلح کیتا تسال کر لو او اشکر نول اگلا کہیا پیر تنہا کے سنت سخر منائیں بیشہ رہے گہر حال تہ اپنا ظاہر کرے کہتائیں افضل اٹھہ قربانی پیر اوس اندر نخر لیا وے اچوں نماز جہاد تے قربانی و پج قربانی</p>
---	---

اگر چند اقسام تکہ صوان قربانی کو شامل ہے مگر فضل بدنے کا اونٹ کو نابت کرنا ہے اور گناہوں کی تسبیح میں سے برکری
 بیشہ کو بد نہیں کہتے خازن و مخلص

دوبے ذکر عبادت اندر ایویں کرد قیاساں
سرد سون تہیں پہلے دیکھ نہ دیوں روایوانا
اتے فقراں تمناجاں نوں استجاب کسواون

بجڑ کے حلقہ کر کے کرناں ذکر عمل ہے حاصل
قربانی اپنی تہیں کہاناں استجاب پیمانان
نہیں ایہ امر و جوی کوئی مومن دل کے لاون

لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُحُومَهَا وَلَا دَمُهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ كَذَلِكَ
برگز نہ پوچھیا گوشت اوکھا اور نہ لہو ان کا
دیکن پوچھیا اوکھو پر پسرکاری تمہاری اسی طرح
سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ۝
سخر کیا اونکو واسطے تمہارے تو کہ تم بڑائی کہو اللہ کی اوپر اوسکے کہ ہدایت کیا تمکو اور بشارت دے نیکی کرنے والوں کو

الذیک نہ برگز پوچھے لہو گوشت قربانی
ایویں رب حیوان سے ادہ تابع تہاں بناے
تے خوشخبری دینے نیکو کاراں کان احسان عمل دے
منع خدا کیسا اوس کول اسو بچ نفع نہ کوئی

ایہ پوچھے اوسوں تقوی عمل اخلاص نورانی
تاجو کر لہو شکر خدا و اچس ایہ راہ دکھائے
جمل زمانے لہو قربانیاں کجے کند میں تلے
نفع تہاں سے دے تقوی خوف اخلاص نورانی

إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ
تحقیق اللہ دفع کرتا ہے ان لوگوں سے کہ ایمان لائے
تحقیق اللہ نہیں دوست رکھتا خیانت کرنے والے کفر کرنے والوں کو

شکرکاراں دار بٹیک سٹا وے اہل ایمانوں
آت وچ اشارہ کا فرناشکرے ہتیار سے
یا شیطانی اغوا بلا میں اللہ دفع کرنیدا
بغیر خدا نول جانا جنہاں الوہیت کے لائق
جو دتی رب دی قوت دولت خرچ کرن بیجا میں
اوہ خیانت کا رجوا اوس امانت اوہ خداوی
جاں کے دیو بچ اہل ایمان مشرک دین ایند میں
ظلم کفار اندا تدمومن آہے سر بر سہندے
سی کفار جنہاں تنگ کیسا بدلے لین اوہنا ہتیں
یادی اہل ایمان اتے قدرت رب نول ہماری

رکھے ٹیک نہیں رب دوست خائن ناشکرانوں
مسلماناں دا کجہہ بگاڑ نہ سکے گے جڑ مارنے
ناشکر ربوبیت دل رب دی جو نہیں نظر آئیدا
اوہ ہی ظالم ناشکر و ڈیرے ہر ظالم تہیں فائق
یاد بچ حکماں اوسدیاں اپنا دیوں دخل کد میں
نہ اہل اوسد نول سو بی ہویا خائن اوہ فساد کی
تے بدلے لیوں ہور لڑن و احکم نہ سی اہتہ سائیں
جاں آئے وچ مدینے حضرت اوسناں اجازت دیند
کیونجو مومن اتے ہویا آنا ظلم تہاں تہیں
اگلی آت دیو بچ جنوں کفر فرمایا رب باری

أَذِّنْ لِلَّذِينَ يُقْتَلُونَ بِإِسْمِكَ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ
اون دیا گیا واسطے ان لوگوں کے کہ لڑائی کھاتی آئی اور ظلم کیے تھے اور تحقیق اللہ اور مدد اونکے
لَقَدْ يَرَوْهُ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ لِيَعْرِخُوا إِلَيْهَا إِنَّ يَقُولُوا رَبَّنَا اللَّهُ ۝
ابنہ قاور ہے وہ لوگ کہ نکالے گئے گروں اپنے سے ناحق مگر کہہ کدا اونہونے ہر وہ کار سارا اللہ سے
یعنی یا اللہ اس نصیر کے رو سے مسلمانوں کی حفاظت و سلامتی کا وعدہ ہے شیاطین کے اغوا اور خرابی سے

<p>جو اوہ مظلوم تے رب قادر تنہاں باری کرے برائی مگر جو اونہاں کیسار ب ساوا المدوا حد سوتی رہو کیا کفاراں تا اونہاں حکم لڑن واپایا وچ مدینے خازن دیلویج دیکہ نظر اصلاحوں جو وچ جہاد کرن دے نا کچھ حرف نکرہ سبایاں</p>	<p>بن اذن جہاد ہویا اونہاں کافر کرن لڑائی جو کڈھے گئے گہراں تہین حق دوش اس بن لڑائی کیسا مجاہد اک گروہ جد ہجرت کر کے دایا اپنے پہلی آنت اذن لڑن دا جو وچ ہویا العو ایس حکم دے بعد خدا نے خوبیاں کھول سبایاں</p>
--	---

لَوْ لَادَفَعَ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا لَهَدَمَتْ صَوَامِعُ وَ
بِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَفَسِيحَاتٌ فِيهَا اشْمُ اللَّهُ كَثِيرًا ط وَلْيَنْصُرِ
اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ ط إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

اگر نہ ہوتا اور کرنا اللہ کا لوگوں کو بعضے اور کبھی کو بعضے کے لئے ہتھیار بنائے جاتے خلوت خانے درختوں کے
بیع و صلوات و فسیحات میں خدا کا نام لیا جاتا ہے حج اور کئے نام اللہ کا بہت اور التبتہ مد دیلویج
اللہ سے نصرت کرنے والے اور عبادت خانے یہود کے اور مسجدیں کرنا مینا جاتا ہے حج اور کئے نام اللہ کا بہت اور التبتہ مد دیلویج

<p>عباد نگاہ درویشاں کے تدوٹائے جانے جانوں انے مہتیاں مسلماناں دیاں ہی ہوندیاں نا لودا تے اللہ مدد کرے اونہاں جو رب کے ہون اللہ دی جے اللہ دے دیناں نہ اللہ دفع کر سید اسانی لو لاد دفع الناس ددم پار دے آخر یابی برکت نیکاں برے رسن بچ خبر حدیث بتانڈی جو پہلے کرے نہ مدد رب دی اوہ کوں یاری لیندا اوہ بندے کسے خدا کو لوں منگے خیر افادا تہ تیرا میرا ہے اوہ درجہ جو تنہاں اچھا باں</p>	<p>تے جے رب دفع نکرہ انال بکدو دے لوکانوں تے گرجے عیسایا بندے سو رکھیے گرن یہوداں کتی جانڈی وچ جہانڈے ہتی یاد خدا دی تے اللہ ٹیک زور اور غالب پر کل خدا دی تا فاسد ہو جانڈی دہرتی ہونڈی سخت خرابی اک مومن صالح پاروں سو گہر آفت ہے جانڈی جو ربوں دیلون مدد اونہاں رب اللہ کر سیدا جو رب دی کرے نیاری ہے اوہ زینب ساد دوراوا درجہ اوہ ساجر انصاراں یاراں اچھا باں</p>
---	--

الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ
وَأَمْرًا ذَا بَالٍ مَعْرُوفًا وَهُوَ عَنِ الْبُغْرِ وَاللَّهُ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ

وہ لوگ کہ اگر قدرت دیں ہم انکو زمین کے قائم رکھیں نماز اور دیں زکوٰۃ
اور حکم کریں ساتھ سبلائی کے اور منع کریں نامعقول سے اور واسطی اللہ کے ہے آخر سب کاموں کا

<p>اوہ شغل ہی اونہاں نہ روکن پاسوں یاد الہی تیکیاں داد سن گے روکن بریاں کنوں صفاتاں مدد سنا اچھا باں اسوچ فاسر سوتی فرداں جو ایسے بندہ الہی وچ اونہاں نہ رہیں سدا میں</p>	<p>اوہ ایسے لوگ مہاجر جے اونہاں دیکھنا کھانا قائم کرن نمازاں نولں ہی کرے ادا زکوٰۃ تے اللہ کارن اوڑک ہر کم کنوں اموراں خلافت ہوتی پسند مہاجر یاراں دی رہا میں</p>
---	---

جو برا کیے اصحاباں شکر اہ اس آت سندا
شان جہانندی و چ قرآن حدیثاں اکثر آیاں
خلافت اسلامی دی پہلی غرض نماز ایہائی
گنتم خیر امتیہ و چ دوجی آت آیا

شیعوہ برا کیے یاراں نول ڈاڈا موزی گدا
اونہانندی جو شان گستاخ سر و سید روح جلیا
تے خیریت اصحابانندی خود رب شہادت چائی
ہو رہتیریاں آیتاں دلو چ فضل یارانندیایا

وَإِنْ يَكْفُرْ لُؤْلُؤًا فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودٌ
اور اگر جھٹلا دیں تجکو پس تحقیق جھٹلایا بتا پہلے اون سے قوم نوح کی نے اور عاد نے اور ثمود نے
وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمِ لُوطٍ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَكَذَّبَ مُوسَى
اور قوم ابراہیم کی نے اور قوم لوط کی نے اور رینوہ مدین کی نے اور جھٹلایا گیا موسیٰ
فَأَمَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِہ
پس ڈھیل دی مینے کافروں کو پھر پکڑا مینے انکو پس کیوں کر بتا عذاب میرا

مجبو باجے تده جہاں مشرک کے والے
نوح دی قوم تے عاد ثمود ہی ابراہیم جو شایا
تے موسیٰ نول اوسدی قوم جہاں آنا نالے
مال ملک جہ مدت تک د سہلت بخشی آہی
پیر اونہاں نول پکڑ لیا اسان و چ عذاب سپایا

تا اٹھیاں تو ماں نبی جو شائے ہو ہلاک زرا
تے قوم لوطے ہو رہدین والیاں ناہ شعیب منایا
اساں کافراں ڈہل دی جو منکر نیاں نے زرا
گمراہیوں جد باز نہ آئے سگول و دی گمراہی
پہر کوں ہو یا انکار میرا کوں دکہ عذاب لگایا

فَكَأَيُّ مَنٍّ مِّنْ قَرِينَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ
پس بہت بیتاں ہیں کہ ہلاک کیا مینے انکو اور وہ ظالم تھے پس وہ گرس ہوئے ہیں
عَلَىٰ عُرْوَتِهَا وَأَبْرٌ مَّعْطَلَةٌ وَقَصْرٌ مَّشِيدٌ أَفَلَمْ نَسِيرُوا
اوپر چہڑوں اپنے کے اور بیت کوں ناکارہ پڑے ہوئے اور بیت محل میں بلند کیے ہوئے کیا پس نہیں سیر کی
فِي الْأَرْضِ فَتَكُونُ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَّسْمَعُونَ
اونہونے نیچ زمین کے پس ہونے واسطے اونکے دل کہ سمجھتے ساتھ اونکے اور کان کہ سنتے ساتھ اونکے
بِهَا فَانْهَاهَا لِتَعْمَىٰ الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ
پس تحقیق وہ نہیں اندھے ہو جاتی آنکھیں لیکن اندھے ہو جاتے ہیں دل وہ جو نیچ سینوں کے میں

پہر کتنے شہر ہلاک کیے اسان جو اوہ ظالم تھے
تے کتنے کہوہ بیکار تے محل جو اونہاں بلند بناے
جے دل تے کن اونہاں سو ند سند کر دیکھو کدیں
انہیں دل ہو گے گمراہاں سمجھن ناہ جہاں تھیں

اورہ جہاں انیاں تے ڈگے دیکھو جے دل چاہے
کیا پیر سیر نہ کرن زمین و چ اوہ مشرک لے پائے
تھیک نہ انہاں اکیساں ہون نہ حق و گمراہیں
دیکھن ہی پیرا ہننے ہوں پر دیکھنے ہیراں تھیں

نظر دے ایک تہہ اوہ اکیساں ٹنڈو ہندے
 دیو بند ظالم قرآن حدیثاں وعظ سنانہ سے
 چھویں جلد دل دیکھہ عقائد انہاں گرانہ سے
 معلوم ہو یا فضل سو کے تے عزت ہوش نگاہوں
 فی الصدور کیسا جو اکتیں سینے دیو ج آیایں
 دل تے جھلک پوسے دلبروی سو جد و صفایاں

پر اوہ منکر تیری صورت سو نیایاں ناہ کیندے
 مگر رسول اللہ دی عزت عظمت شان گنہاندے
 دیوے رب پناہ اس فرقوں افسر کفار اندے
 دل دانا کن شتوے ہوں خالق دی درگاہوں
 جمال جن دیوں اونہاں پون نظر سنگ و شکیلاں
 ایہ اکیساں بازاری ظاہری دور اونہاں ہیں آہاں

دیو بندوں کا عقیدہ
 برا معنی دہوں سے ہوا

وَيَسْتَجِئُوكَ بِالْعَذَابِ وَكَانَ يَخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَكَانَ
 اور ہرگز نہ خلاف کر لگیا اللہ وعدہ اپنے کو اور تحقیق
 يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سِنَةٍ قَلِيلًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُذْهِبُونَ

مجوب کفار تیرے ہیں منگن جلد عذاباں
 رب تیرے وا اک دن ہوسی دانگ ہزار اک سال
 جلدی کرو نہیں اوہ اک دن کن ورج نہ آوے
 یا کم ہزار ور پیدا اک دن ورج نکا وے سولی
 وعدہ اتے دعید الہی کدے خلاف نہ تہوے
 خلاف آوے تا صدق نہ رہند اتے او صدق پیار
 کذب خلاف آیا جس ویلے صدق گیا اٹھہ سارا
 دیو بندی ظالم بن رہوں ثابت کذب کر نید
 گویا کن زوال مضت حمیدہ پر سے قادر
 اِنَّ اللّٰهَ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ مسلہ پکڑن دہی
 ایہ مسلہ جیے لکسیا ہوا نظر کریں اوس ولے

نہ رب خلاف کرے خود وعدہ ہرگز مول خراباں
 اونہاں سالوں تہیں جو ہونسیں گندے دکھڑ والوں
 او کہا اک دینار اکٹن مشکل کون نکا وے
 مہلت ورج ہے حکمت ناہ ڈہل نال عجز و پہولی
 خلاف ہوں تا صدق اوس دیو ج پو تناقص دیو
 اک لحظہ کدے جلد نہ ہوں صفت ہوں فوں سارا
 دو خیال نہ جمع ہوں ضد اکد و جے آشکارا
 چاہے جو شہہ لولے اسویلے اوس ایہ نقص لگیندے
 جے چاہے تا دو م خدا بتا و چک
 پتہ نہیں نا واناں کذب نہ ہوندی صفت کدیں
 تے دیو بندی ظالم رب تے لا دن نقص کولے

وَكَانَ مِنَ قَوْمٍ قَوِيَةٍ أَهْلِيَتْ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ أَخَذَتْهَا وَالِي الْمَصِيْرَةِ
 اور بت لبتیاں کڈیل دی مینے اونکو
 اور وہ ظلم کرنوالے تھے پھر پکڑا مینے اونکو اور طرف میری ہے پھر آنا

تے کتنے شہرا ہیں اسان جہناں مہلت دتی آہی
 تے اوہ پوسے رہے ورج حالت ظلم اتے بدکاری
 تے ساڈیولے ہی سے اونہاں مڑ کر آخر آنا

سمجھن سو من تو بہ دیو نہ وقت آیا منہ سا ہی
 پھر یا اونہاں نہ دل آہیاں کجہ کہی جردوں بیماری
 ہر اک ظالم ظلم اپنے دا بدلہ سے پھر پناہاں

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا آفَاكُمُ نَذِيرٌ لِّمَنْ هَدَىٰ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 کہہ اے لوگو سو کے اسکے نہیں کریں واسطے تہاڈے ڈر نیوالا ہوں ظاہر میں رہ لوگ کہ ایان لائے کام کر اپنے

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مَعْرُونَ

داسطے ان کے بخشش ہے اور رزق بے حرمت کا اور جن لوگوں نے سعی کی بیچ نشانیوں ہماری کے عاجز کر دیے

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ یہ لوگ ہیں زمین والے دوزخ کے

بن مومن جنہاں نیکیاں کیتیاں بخشش اصلہ لکھ
تے جو ساڈیاں آیتاں دوح سعی کرن خسرا ناں
نال غنا و خصوصیت اوہو لوگ جنہم جاوون

کہہ لو کال میں تسلاں ڈراون والا فلا ہر پارا
نے رزق بربرگ حبت و ہلمسی اوہا اہل ایمان ناں
نا جو ساڈے تیاں ہور دیلاں نوں جملہ و

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَمَتَّى الْقِي

اور نہیں بھیجے بنے پہلے تجہ سے رسول اور نہ نبی مگر جسوقت آرزو کرتا ہوتا ڈال دیتا ہے

الشَّيْطَانِ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنْسِفُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ

شیطان بیچ آرزو اونیکے پس موقوف کر دیتا ہے اللہ جو ڈالتا ہے شیطان

يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ حکم کرنا ہے اللہ نشانیوں اپنی خود اور مدعا بنیہ ذلال

پہر جاں خواہش کرے تا شیطان روح خواہش خود پائے
... آیاتاں اپنیاں نوں اللہ ثابت رکبہ بجا د
تے ہے حکمت والا سمجھے حکمت ہر کم سائیں
نہیں تے تلک الرسل چون بنی الگ ہو جانے
بنی نوں وچ رسول نہ گنتاں میں فساد عقیدے
نبی رسول کہن مترادف ہم معنے دلدارا
تے اک لکھ جو ہی ہزار فروری لین حساب سمیٹا
جے اس تعدادوں وہ ہوں تا ہے انکار بقیہ
تا اوہ منے گئے نہ بیسیا ناہ تعداد شہرا میں
کرن روایت جو میں معاملہ دے وچ نقل حوالے
پہر دیاں سورۃ نجم آئے جد اس آیت پر ربانی
زبان نبی وی تے تدو لیا ایہ جملہ شیطانے
ایہ شان بلند دالے بت انساناں ایہا شفاعت سارے
کھندے خالق رازق رب نوں ایسوں ہی باوجود

کے نہیں گلیا اسال کوئی رسول نے نبی جو آئے
پہر موقوف کرے رب جو کہہ جیاں شیطان رلا د
تے اللہ سے جاننہارا ہر نیت دے تائیں
عطف نبی و التفسیری یا ہے تا کید تباہ دے
آیت بریلہ کیاں جے وچ رسول نبی دے
فرق کرن وچ نبی رسول اندھے شکل سبارا
وہ تفسیری نیاں ہویاں ایہ خدشہ ایشہ جاندا
مطلق منن رسل رسولک ہویا فرض سمجھو
یعنے اس تعدادوں جیہے واپد ہوں کہ میں
آیت نوں محمول تہی تے کر تفسیراں والے
اک دن وچ قریش نبی نے سی رونق فرمایا
أَرْسَلْنَا إِلَيْكَ وَالْحَرَمِي وَالْمَنَاتِ الثَّلَاثِ الْأَخْرَجِي
تلک الخواتق العلی دان شفاعتی لہر جی پیارے
مشرک اس جملے نوں سن کے وڈیاں خوشیاں کردے

رسولوں کی تعداد ہزاروں مطلق یا رسول نبی میں زین

شہ نبی الخ نبی اور رسول میں بعض لغوی طور پر مناسرت اس طرح بیان کرتے ہیں کہ رسول وہ ہوتا ہے جس پر کتاب اور احکام جدیدہ بفرض تبلیغ نازل ہوں اور نبی میں یہ نہیں پس نبی عام اور رسول خاص ہوا۔

صرف بتاں دی کراں عبادت عظمت کا اس گلدے
 وچ ساڈے تے مسلماناں اج فریصل ہویا سارا
 جاں سورۃ ختم ہوئی حضرت سنگ ساریاں سجدہ کیتا
 آجریل نبی نوں فجرے کہا تساں کی کیت
 اوہ قصہ حضرت سن کے ڈریازم لگا دل سبارا
 تسلی ہوئی نبی نوں تہ کفاراں نوں جیرانی
 قصہ نہیں مرفوعہ حدیثوں جسے ذکر کری دے
 بہت دلیلان مال نبی محفوظ خلل شیطانوں
 ایہہ پہلے پیغمبر اندا واقعہ خبر خدا فرمائی
 خواہش خیال دلا نوچ سی کہہ خلل شیطان بنیدا
 پیرا دس خیال شیطانی نوں رب جسے خوف کریندا
 تے ایہہ ذکر نبی عربی دا ہرگز ہرگز نامیں
 پیرا ایہہ وسواس شیطانی جیکر ہووے ہی اونہا آیا
 وچ تبلیغ رسالت ماہ قرأت وچ قرآنی
 آرزو اتے تھے اونہا اندا ایہہ ذکر ہویا
 تریجا ایہہ جواب جے ہوندا واقعہ ایسا ظاہر
 قیدی جویں بدر کے لیکے عوض چمڈے خود راواں
 منافقان نوں ہی حضرت دین جو مال جاساڈے
 جے ایہہ ہی سہوا ناٹا کیوں ناہ منگی نبی مساتی
 پر وچ ایسے سورۃ اس قصے دا کوڑا ہوناں
 ویا یقول عن الہوی نہ حضرت بولے خواہش ہوں
 مذمت بتاندی پیرا دے جگہ خدا فرمائی
 حفاظت قرآنی اس کارن ہے محفوظ رکھائی
 اہلیاں تسلی حاصل ہووے اوسکے اندر
 تے ایہہ صفتاں پیغمبریں جے کر سون کہہ میں
 ہی ایہہ کہے نہ سیناں اجلاک شیطاناں بدو اتاں
 تاہتے واقعہ ایسے لوکی سندے اگر ہندے

جو اوہ کرن شفاعت ساڈی مال امید اصل دے
 شفاعت بتاں دی سن بیسناں ج نبی آشکارا
 دوہد میاں چک خاک مٹی سرٹیکیا اوتے میتا
 رپدے سچے کنوں خلاف توں پیر میاں کھل میتا
 فینسج اللہ یالیقی الشیطان اللہ تدانت گلی یارا
 ہوئے سخت غضب وچ سنکے اوہ موزدی شیطانی
 جو شیطان تصرف ہویا اپر زمان نبی دے
 اس آت دیناں نبی نوں کجہ تعلق جانوں
 جاں کوئی نبی کریندا خواہش خیالوں جملہ کائی
 حیوں خواہندی تجمیر اندر کجہ خیال نفس اپنیدا
 کیو کجہ خیال نیاندا چوہل جہل تیکر تہنیدا
 پہلیاں نیانندی اجبار سنائی ہے رسالیں
 تا اوہ کلام اندر نفسانی سی نبیاں دے پایا
 کنی اتے امتہ تہیں حیونکر ثابت جان
 وچ ادارسالت اتے قرأت ذکر تمہنی ناہی
 تا بخشش اتے مسافی رب تہیں منگدے نبی آجاگر
 عتاب ہویا نا واقعہ ہو کے چا ایسا عفو خداواں
 پیرا ستیں رجوع کیتا وچ توبہ سورت دیکر انا
 وچ قرآن ذکر تہں ہوندا ہوندی شیک طانی
 ظاہر صاف گیا سو پیر شے آت سمجہ کہلوناں
 ان ہوا لا دخی یوحی بولے ناں وحی درگاہوں
 اکے مذمت بتاں اکے شفاعت اونساں بتائی
 تا عصمت امن صلاحیت ہے واجب عمل کرائی
 واجب عمل گنیوے ناہیں خام کلام اڈنبر
 تہے اطاعت لائق ہوندا مال حکم رب سامیں
 جو چامیاں کڈ دتا یاں سوہن منہ کسے دیوں تاں
 تے ایس اوردی سخت ضرورت شیطانے نت و منہ دے

جتنے واعظ و وعظ کرن و شیطانوں کے بولارے
 جاں یغری واعظ کے منہ میں نہیں شیطان بولند
 ایہ گل ہوندی رہندی تا اعتبار جہاد انہ سارا
 جو نہیں معلوم زبان ابرس بولے شیطان نہیں
 تا مومنوں کیوں نہ پھیا مساپاسو لیا شیطان ابراری
 کیونچو امر لوں جد و بندے سندے سن اصحابی
 جو اکدن نبی یرسی دور کت عمر نماز پیرتالی
 کیسا نماز گئی ہو گنت اچ کے محبوب الہی
 انہاں دوئوں گلاں دوچوں پت نہ ہونی کالی
 اوہک دو جیاں کو لوں پچہ کے سجدہ ہو کایا
 پر ورج عقائد اصل اصولوں کیوں ہو چھپاے
 جاں مشرکال سنیاں کیوں نہ تنہاں جو ناموزن
 قطع ایہ دلیللاں ادس دیواتوں جسدوں
 نے جے تسلیم لئے کر بار ادس رواست تائیں
 ناہ نیت ناہ قصد عظم کہ ایس امروچ لیا
 اوہ فساد شیطانی برگز قائم ہوں نہ دتا
 عصمت والی نص صریح جو ہرے ذکر آیاتاں
 بابت حضرت دی ایہ ہوئے ذکر جواب تمامی
 شیطان خیال اوہنا ندے لند اپنا خیال چا پاند
 فعل شیطانی داجد بر گز اثر نہ ہو یا کالی
 جیوں یوسف کے تائیں لے وس خیال یاد الہند
 خلط شیطان توں نہیں قائم اثر سو دن بیہانی
 تے غلطی کرے جے واقع اوہ خطا اجتہاد کبنا
 جو پچھے گزر گیا تے رلا شیطان سپا جناناں
 یا جزئیات اندر جے اندر دخل شیطان رہانی
 تے عفریت والا جو قصہ ہو یا سنگ سلیمانے
 قول کسے دایا بوجہ دلیل قبول نہ مول کیوں سے

ظہور کے لازمی ہونے اور اس پر اثر

سورت شفا طہ

واعظانہ کے برعکس اوہ اپنے سخن کے لیے سب سے
 پر حق نبی اعتقاد اچ کرنا اللہ خلاف وسیندا
 دینی کسے کتاب انے اعتبار نہ رسندا یارا
 ہی جد کفار ال شیطانوں اوہ گل سنی جد امین
 شفاعت عظمت نبیاں دی گیا ہونی قبول اظہار
 تا پچھدے سن شاہ رسل میں کر کے عرض شتابی
 ذوالیدین اصحابی نے تدکیتی عرض ماہیہ آہی
 یا بکہہ سہو گیا ہوسن فرمایا بحر صفا لہی
 عرض کیتی ادس اک گل ہونی دوئوں چوں ہی
 جد ورج نماز اہتمام ایسا کر کے سن دسیا یا
 ادیں کر کے عرض حضور ایہ کیوں بد رنگ پیار
 کیوں خاموش رہے سن آگے جو بے سدا کہہ مینا
 معاذ اللہ حق شاہ رسل ایہ سخن لے ادلی آون
 تا ہی حرج نہیں جد گل ایہ حضرت کیتی تائیں
 بولدیاں شیطان سندار ادویں رب فرمے
 تا ہی بکہہ مفسائقہ تائیں ایس امروچ مینا
 مین مقدم ہر دم استے عاقل سمجھن باتاں
 تے عصمت دو جے نبیاں دی آد جب سمجھ گرامی
 تا ادویں رب باطل کرداناہ کہہ اثر دکھاندا
 پیر خیال نبیاں والے رہے پچے خود جانی
 زینجا دا اوہ مانع عصمت ہو یا ناہ پیغمبر
 اوہ نہیں مفر کسے لوں ہوندے سمجھوناں دانائی
 قصے ورج سلیمان نبی کے ایس جواب سوناوے
 اوہ ورج معمولی گلاں دیناوی ہویا تدا ناں
 امر نبوت اتے رسالت ورج نہ عیسی کالی
 اوہ صحیح نہیں ہے اثر یا غور کریں خود جانے
 یا بوجہ رسول نہیں ایہ ورج ہوسن کسے ہیوسے

مسئلہ

<p>آئے شفاعت عظمت مردوں ربدیاں عین عدالت تباں نال رلاون انساں مرض و تباہیاں جانوں وچ کتاب التوحید جو کفر کتاب اصل ناں آیا محدث حیدرآبادی گروہی خاص شہادت آندی</p>	<p>شفاعت عظمت تباں سندی منن کفر ضلالت عظمت ہور شفاعت انساں ثابت نص قرآنوں شافع ولی نبی نول کچھن نجدی شرک تباہیا وجد الزمان عبارت اوسدی وچ عقائد لماندی</p>
---	--

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِّلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُم ^{تو کر دیوے اور سحر کو کہو انساں شیطان از بائش واسطے اون لوگوں کے کہ پیچہ دلوں اور لیکے مرض ہے اور جو کہ سخت ہیں} وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ^{دل اونکے اور تحقیق ظالم اپنے پیچہ خلاف درکے ہیں اور تو کہ جانیں وہ گونگ کر دیگے ہیں} وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فِيمَا هُمُوهَا فَتُحِبُّ لَهُ قُلُوبُهُمْ ^{علم یہ کہ وہ سچ ہے ہر درد و گارتیر کی طرف سے پس ایمان لادیں ساتھ اونکے پس ماہر ہی کریں اور اسلحا کے دل اونکے} وَإِنَّ اللّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ^{اور تحقیق اللہ اللہ راہ دکھائیو اللہ ہے اون لوگوں کو کہ ایمان لائے میں طرف راہ سیدھے کی}

<p>کارن اہل نفاق نے سخت دلاں سورت یا ناں تا جو جان اہل علم حق رب تیرے نہیں آون تے اللہ کرے ہدایت اہل ایمان سدھے راہ نول بے اعتقاد ہوں قرآنوں مرض وہ ہی ناپاکاں شعبے پادوں نے طلعت کرن ناہ نبیوں مذکورہ ایسوں کی ظالم حدوں جانڈے نکل گناہوں نرم ہوں دل اونہاندے جد حکم قرآنوں پایا راہ جنت یا راہ رضاء قبول دے تہل سائیں</p>	<p>ناکرے خدا از بائش اوہ شے جو ڈالی شیطان نے بیشک ظالم مشرک اندر سخت خلاف سداون یا ناں قرآن ایمان لیاون عاجز جان خدا نول تا اوس شیطانی قیاسوں ہوو خرابی اہل نفاقاں اوہ اونساں خیال لال و سوسیاں نول قابو کر کے ہر کئی وجوہ نکالن ہو کے انکاری رحمانوں تے علما نوالے جنساں نول رب سدا راہ دکھایا اوہ امر نسخ نے محکم سچہ قبول کرن اوترا ہیں</p>
---	--

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً ^{اور ہمیشہ ہینگے وہ لوگ کہ کافر ہوئے ہیں بیچ شک کے اوس سے ایساں تلک کہ آوے اور کیساں قیامت ناگمان} أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَقُوبِهِمْ ^{یا آوے اونکے پاس عذاب دن محس کا}

<p>تا جو آوے اونساں عذاب قیامت چانگ نظر یا تلخی دیکھ عذاب آخر دی کہاسی اکہ نہامت</p>	<p>تے کافر میں ہمیشہ شک چ ناہ بائس حق امراں تا دور جا من ہوشک نہاں تک کہ من ہول قیامت</p>
--	---

أَلَلَّكَ يَوْمَئِذٍ لِلّٰهِ يَخْلَعُ بَيْنَهُمْ ^{بادشاہی اوس دن قاطع اللہ کے ہے حکم کر کے دیاں ان اونکے پس وہ لوگ کہ ایمان لائے اور کام کئے اچھے} فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاُولَٰئِكَ

بیچ بہشتوں نعمت کے ہیں اور وہ لوگ کہ کافر ہوئے اور جھٹلایا نشانیوں ہمارے کو پس وہ لوگ

لَهُمْ عَذَابٌ قَسِيمٌ ۝ واسطے ان کے عذاب ہے ذلیل کرنی والا۔

جو مومن جنگے نکل کرے جنت و بہشت پاد
 وہ ادنا لوگ عذاب خواری وال خصال
 اک ریدی ذات رہے اسویلے رب شاہنشاہ
 کہے ارج ملک قہار واحد اور بسبہ اسامیں
 خاصاں بندیاں واپراگے ذکر کریند اسانی

بادشاہی تداوس خدانوں بندیاں حکم جلاوے
 جو شکر سوئے تے ادہاں ساویاں اتاں نون
 نفع صورتوں بعد جدول بر حیرت فاسو جاسی
 ارج کسدی بادشاہی کبیرا دے جو اب اسیں
 مومن عامال جیانداسن کے ذکر الہی

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قَاتَلُوا أَوْ قَالُوا لَيُؤْتِيَنَّا اللَّهُ

اور جنہوں نے چھوڑا بیچ راہ اللہ کے پھر مارے گئے یا مار گئے البتہ رزق دیو لگا اللہ انکو

اللَّهُ مِرْزُقًا حَسَنًا وَإِنَّ اللَّهَ لَهُ خَيْرُ الْمَرْزُقِينَ هَلْ يَدْخُلَنَّهُمْ

رزق اچھا اور تحقیق اللہ البتہ وہ ہے بہتر روزی دینوالا البتہ داخل کرے گا انکو

مُدْخَلًا يَرْزُقُونَهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ ۝

ابیں جگہ کر لیںد کرس گے انکو اور تحقیق اللہ جانینوالا تحمل والا ہے

یا مومنوں من سوروزی جنگی پان کنوں جبار
 اوس جائی ادہاں داخل کرے جو کرن لہنگار
 گرا نندی گمراہی نون تک تک کردا مال

رہدے راہ جنہاں ہجرت کیتی گئے پھول پھار
 ہے شیک اللہ البتہ روزی بہتر دیو ہنار
 تے شیک اللہ ہے وٹوے علم تے وٹوے تحمل والا

لطیفہ

مٹی کے گہر بے قدرے پنہون کے کارن فردا
 جو بے وفا نندارتامی مطلب کان میرا نے
 پر کیدک جو نفس وجودوں مستیوں گرجالی
 نفسانی شہوات ان لذاتوں باہر جہرا
 رضا سلیم سخن دی ولے جاوڑیامت لیتی
 اس ہجرت وچ کیا کہہ ملیسی اوس نام پہاں کے
 محبوبانڈے ملک تھاد وچ مانی مومج بہاراں
 ہجرت فرض جو کہنڈے سن سودا بس مڑے خواری
 خلافت والے ہور وٹالی نکل مکران ول ڈھونڈے

جاں ایہہ انعام جنت سے دیوں ہار بے عدہ کروا
 نے دنیا والے یار چہڈن سنگ سہار خوش بھگائے
 ترک کرن تیں انہاں ساریاں جا ایہہ ہجرت پالی
 خانے جسم کے مستی وطنوں سو یا ہما جہرہ ہما
 دنیا تے سبہ دنیا داراں تیں جس ہجرت کیتی
 موتو قبل موتو مرنیوں پہلے ہویا جا کے
 مردا ہمت ناز نہ ہرگز کر ہجرت دل یاراں
 اچکل سوئے ہما جہرہ بعضے راہزن سنگ بازاری
 دار اسلاٹوں مڑ کے واپس دار کفر وچ ہوسے

ایسے وعدہ اس کاں جو اللہ غالب قادر آیا
داخل رات کرے وچ دن و دن وچ شایا
ایسے کارن جو اللہ حق تے جو اوس با نیجہ پکارن
کیا نہ ہیا نہیں توں اللہ ہیجے آسمان میں پانی
ہے اسد الملک جو آسمان تے جو روح زمیناں

تیزت ہور امر اپنے تے غلبہ اوس تے پایا
تے ٹیک اللہ ہر بات سے ہر حالت نظر اوس آوے
ہے اوہ باطل تے اللہ بیت بزرگ بلند قدرن
پر سو و سبز زمین ہے رب لطیف غیر حقانی
تے ٹیک اللہ ہے بے پرداہ حمید محمود یقینان

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمٰوٰتِ وَفِي الْاَرْضِ جٰمِیًا
کیا نہ دیکھا تو نے کہ اللہ نے مسخر کئے واسطے تمہارے جو کچھ ہے زمین کے ہے اور مسخر کیا کئی چیزوں کو چلتی ہیں یہ
الْبَحْرِ بِاَمْرٍ وَّيُمَسِّكُ السَّمٰوٰتِ اِنَّا لَنَقَعُ عَلٰی الْاَرْضِ الْاِبٰذِنَةَ
دیرا کے ساتھ حکم اوس کے اور تمام رکھتا ہے آسمان کو اس سے کہ گر پڑے اور زمین کے مگر ساتھ حکم اوس کے
اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوْفٌ رَّحِیْمٌ
تحقیق اللہ ساتھ ان لوگوں کے اللہ نہ شفقت کرنے والا

توں ڈھٹا نہیں مجھو با جو وچ دہری چیزاں آیاں
سبناں لوں اوس تالبدار تساوہ ہے کرو تا
مگر اوسے و حکموں ایسے بہ قدرت و ایساں کاراں

تے کشتیاں وچ دیرا اوس اپنے حکموں پر دیاں
تے آسمان لوں ابر زمین کے و گن تیں ہم لتیا
تے ٹیک رؤف رحیم ایسی رب بندیاں تے سرداراں

وَهُوَ الَّذِیْ اَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَكَفُوْرٌ
اور وہ ہے جس نے جلایا تمکو پیر بار بگا تم کو
پہر زندہ کرے بگا تمکو تحقیق اللہ آدمی ناشکر ہے

تے اللہ اوہ جو نساں جو او مارے پیر او ہوا و

ٹیک ناشکر انسان اللہ ہے ناہ شکر کا دے

لِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مُنْشِكُمْ نَاسِكُوْهُ فَلَا يُنٰذِرُكَ فِی الْاَرْضِ وَاذِیْ
داسطے ہر امت کے کی جسے طرح عبادت کی کردہ عبادت کرتے ہیں اوسکو پس نہیں جہنگریں جہے سے بیچ حکم کے اور پکار
اِلٰی رَبِّكَ طِغْرًا لِّعَلَّیْ هُدٰی مُسْتَقِیْمٌ
طرف پروردگار تے سبکی تحقیق تو اللہ او پر راہ ہدایت ہے

ہر امت کے کان اک طور عبادت اسان ہر آیا
چاہیے دینی کم وچ تیرے نال نہ جہنگرا پاؤں
تے توں ٹیک اللہ ابر سد ہی راہ ہدایت
نیز بد بدل بشر حق بتاں ہے ایساں آئی
تیس اپنی کبھی کہا ہوتے ناہ کہا نہ بے بد کرداری
نال تساوے امر وچ وچ ناہ جہنگریں ہن آ کے
یعنے ہر فرقے دے کان اک طور عبادت ساہی
ہن کارن موجود لوکاں ہی ہے اک طور عبادت

او سے طور طریقے تے سی روش او نہاندا آیا
تے توں لوکاں لوں سد ایسہ جو رب تیر لوں
منسک شرع یا جگہ ذبح یا عید یا جگہ عبادت
شاہ رسل دیاں اھی باں توں ایسہ گل او نہان لائی
تا حکم جو ایسی طور ذبح ہر فرقے دا و کہہ جاری
امت گردہ انسان منسک شرع طریق بہا کے
جس داسی پابند اوہ فرقہ جو پیر یا اوس کافی
یعنے روش اسلامی پیر کونوں جہنگریں پکڑی عبادت

مخلوق یا کل فرقی جو گرز چکے بر حالے
 سوتساں ہی جال چلن اسلامی رکیا اپنا سارا
 پاس توحید اصول تبدیلی و پج احکامان
 اوہ حکمت نال حکم پنہ بدن بر رو پج زمانے
 مراد نہیں جو ساریاں آہی اک محمود شریعت
 کیونجو حکم آتساں دیکھ بات خلافت ایسا ہی
 الامر و پج لام عہدی یا استغرا تی آیا

ہر بر کان اک چالی آہی اوہ چلدا سی اوہ چالے
 پیر دینی امر اند کیوں جب گرن نال تیرے عجز ارا
 وقت موافق جدا جدا بر امت کان خراباں
 حکمت اللہ جانے روانہ جب گرن کسے ہویا نے
 راہ ثواب اتے سب آہے اپر پاک طریقت
 جو ذکر عذاب کفار ایچ یو عمل پوسے جاہیانی
 میں سنگ دینی امر کسے و پج جب گرن روانہ پایا

وَإِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝ اللَّهُ يُحْكِمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۝ أَلَمْ تَعْلَمِ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَفِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۝ وَلِيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَهُمْ مِنْ شَرِّئٍ بِهِ سُلْطَانٌ ۝ أَلَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ ط ۝ وَاللَّظِيمِينَ

اور اگر جگڑیں تجھ سے پس کہہ کہ اللہ خوب جانتا ہے ساتھ او سچیز کے کہ کرتے ہو تم اللہ حکم کرے گا درمیان تمہارے دن
 قیامت کے پج او سچیز کے کہتے تم پج او سچے اختلاف کرتے کیا نہیں جانتا ہے تو یہ کہ اللہ جانتا ہے جو کچھ پج آسمان کے
 اور زمین کے ہے یقیناً یہ پج کتاب کے ہے اور اللہ کے آسان ہے اور عبادت کرتے ہیں
 سرائے اللہ کے او سچیز کو کہ نہیں اوناری ساتھ اسکے کوئی دلیل اور او سچیز کو نہیں واسطے اور نہ ساتھ اسکے علم اور نہیں
 اور اللہ کے آسان ہے اور عبادت کرتے ہیں

میں نصیحتیں وہ ظاہروں کے کوئی در دشتیلا

تے جے اوہ جب گرن نال تیرے کہہ اللہ بتر جانے
 اللہ حکم تسلو و پج کرسی اندر حشر دینا تیرے
 توں جاتا نہیں جو پج زمین آسمان خدا سہہ جانے
 تے پوجا کرن خدا بن جو رب نہیں دلیل تیری

جو نہیں عمل کر بندے ہر کسوں جب گرا کر دسگانے
 جساں کمال او پج جب گرا بندے تساں چا تیرے
 ایہ و پج کتاب لکھا سو کہے نے سب کچھ رحمانے
 پاس اونہاں کوئی علم نہ ظانناں توں کوئی دیکھ پایا

وَإِذْ أَنْتَلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا بَلَّغْتَ لَعْنَتَ فِي رُجُومِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَالْمُنْكَرِ
 اور جس وقت پھر ہی جالی میں اوہ لوگوں کے نشانیاں ہماری ظاہر ہونے لگیں تو پج موبوں اور لوگوں کے کہ کافر ہیں انکا کفر
 يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتَّبِعُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا قُلْ أَفَأَنْتُمْ
 نزدیک ہے کہ حملہ کریں ساتھ اول لوگوں کے کہ پڑھتے ہیں اس پر ان کے نشانیاں ہماری کہہ کیا ہیں جو میں نے
 بَشَرًا مِّنْ ذَلِكُمْ النَّارُ وَعَدَّهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَابْتَغَىٰ الصَّابِرِينَ
 ساتھ پڑھنے کے اس سے آگ سے وعدہ کیا ہے اور کافر نے ان لوگوں کو کافر جوئے اور پھر ان سے جگہ پھر جانے کی

حال کفار ان تے آتساں ساڈیاں ظاہر ہر عیاں جانوں
 آتساں پھر پھیرا لیاں تے اوہ حملہ کیتا چاہندے

توں دیکھیں کفاروں کے چہاں مردی نبی نہ بناؤں
 کہہ تساں خبر دیاں میں آستیں بدتر گنوں دیکھندے

تے اوہ براہ کھانا بارہا اندر آتش ناروں
عذاب دوزخ جہنم پر سب سے ناجانوں کے شواہد
اگلی آیت اندر جنوں کو کیتا رب اظہاروں

ادہ دوزخ ہے آگ جس وعدہ کیتا رب کفاروں
دینا و چ تسال کی خصمہ غم لگدا قرآنوں
پر سوہر مشال بیان کیتی رب تباں تے کفاروں

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضَرْبٌ مِّثْلُ مَا سَمِعُوا آلَهُ إِنَّ الَّذِينَ قَدَّ عَوْنٍ مِنْ
دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ يَسْلُبْنَهُمُ الذُّبَابُ
شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبِ وَالْمَطْلُوبِ هَاقَدَرُ اللَّهُ
حَقِّي قَدْرًا إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

ادہ بن سنوں پوجیندے ہو تیس جنہاں باسچہ خدا
پیدا کرنے لوں ادہ ریل مل زور کرن جے بہارے
نہیں جہد اسکا دے بت بکھیوں اوہ کہتے شی کالی
ناہ جہ سن نہ دیکھن کجھن اہے گنگے ڈورے
بیشک الہی قوت والا غالب زور گنہرا
چیلے جہد ستارہ پذیر سنے ڈب گئے ونا بی
اصلی بات چہا کے ظاہر کردتی گرا ہی
لکھوی تے اس آیت اندر پہلے رولا پایا
تا بنی دلی سہہ شامل ہون تیاں و سنگ سیاہ
کر تفسیر قرآن نہ اصلی گل واکرے نکہ پیر
الہد باسچہ پکار و جنہاں سہہ عاجز اشیا میں
نہ بکھی اک بنا سکن جے جمع ہون او ستا میں
نہ چیز چہرہ اسکن بکھی تہیں عاجز سہہ لوکا لی
بلکہ جہ سن وائے کرے مردیاں تہیں کجھہ ایہ
جس و سہہ و چ اعلان ہو ہے تے چاہے پانی
ہو جہاں نونی پوجن ہی بت سوہر شیں آتش
ہو را جہے معبود تیرے کفاروں دے جا

سورہ کوہر مشال بیان کیوے کان تساوے
ادہ بکھی اک بنا نہ سکن جمع ہون جے سارے
جے ادہ بکھی اونہاں تباں تہیں چیز کسے کہو کالی
ادہ بت پرست اتے بت ڈاہدے عاجز تے کزورے
تے اونہاں قدر نہ کیتا ردا حق قدر اوس جہرا
بخدی ہندی دے لگ بچے اہہ لکھوی پنجابی
جاں لکھوی گور و سوہراں تے پہلے وچ قرآن الہی
چیلیاں تے پر اوسکے اوپر سوہر و ومان و وناپا
تباں نام نہ لیتا ہرگز لکھیا عام اوکا لی
شعر اوسکے لکھہ دساں سگوں شہدہ بنجے اہہ پیر
اے لوگو رب مشال کہے پس کون نہ ہر و ستا میں
تحقیق جنہاں نوں تیس پوجا ردا الہد باسچہ در میں
جے کر کہیں لیجا و بکھی چیز اونہاں تہیں کالی
ادہ سنگن وائے ہی جنہاں سنگن عاجز لکھو جہے
چارے شعر اہہ لکھوی سندے ہرے قریب کردے
اگے بچے آیت و سہے سارا ذکر کفاروں
جن سورج تے سوہر ستارے جہر شجر سوہر پانی

لکھوی کا سیت چیلوں کے اصل مطلب کو دردم برہم کرنا

<p>کفار اندے بت مراد ہی ہور جماد نکارے میٹھی سمجھتے کھبہ پائی بے تو راں ناشادواں اصحاب کہف دے کینڈک جگہ دے وچ تعرف پائے فیض اٹھائے نالے تیرے داد مرشد جائے اتے نواب ہو پالی یو مقلد کرے ندائیں دوزخی بنیاں اسمعیل تے احمد نون سنگ دھوکے یا عباد اللہ اے سنو نی غروں پٹریاری چکبہ مارے دوجی جلد تے چسویں دے وچ نظر کریں اکواری اکدوجیاں نون سد بوللان دے کیا نقص سرائے اے رسول اللہ تے سی تہاں کچھوں سد بوللایا پوکارن اتہ عبادت جتے: کر کفاراں بہنائی تہ اس آیت دے بتاند ذکر خدا فرمایا مکیاں سن او نہاندے منہ تے سین سین کرن اوتیاں اوہ گنگے دے کس کر سادے عاجز سخت لکھا متیرا</p>	<p>عیسیٰ ہور عزیز ملک پر اس جگہ پیارے قرآن والے لوکی ایتھے لکھوی لوسے مرادواں قبر یوسف دی کہاں کینڈک مہربان فیض پوچھا اسمعیل تیرا گر قبر سب دی اپر آکے دیکھ مراد کتاب اوسدی دے چہ کینڈک سوچ کر مردے شوکانی نون دوروں بت پرستی کر کے تے حاشیے وچ شہباز گیا خود لکھوی لکبہ پیارے قرآن ولایاں بنیاں ولایاں یاری جگہ دے جاہی تدعو معنی کرن عبادت سدن اتہ نہ آئے وَالرُّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِيْ اٰخِرِكُمْ خَالِقُ فَرَمَا جے سد بوللان شرک ہووے تا کہہ جواب تہ کیانی بدخوا دے چھے معنی موقع تے ایہ میں دیا جو کافر تہاندے منہ آکے لاندے شہد تہایا تار فرمایا جے شیرینی لکھی کٹرے جہاں تہیں</p>
--	--

اللَّهُ يَصْطَلِفُ مِنْ الْمَذْحِكَةِ وَسَلَاةٍ مِنَ النَّاسِ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ
 اللہ پسند کریتا ہے فرشتوں میں سے کچھ نام پوچھنا ہوائے اور آدمیوں میں سے کچھ نیک اللہ سننے والا
 بَصِيْرٌ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ط وَاللّٰهُ يَرْجِعُ الْاُمُوْرَ
 دیکھتا ہے جانتا ہے جو کچھ آگے اونکے ہے اور جو کچھ پیچھے اونکے ہے اور ظن اللہ کی سب سے بجا ہے

<p>سبک اللہ سے سننے والا دیکھتا ہے ہر حال میں پھر طرف اللہ ہی سب سے جانتا ہے سب سے بندیاں ہووے آئینہ یا اوہ بعد فناہ اوس خبر کمالاں دے وچ معالِم خازن دوویں محی السنۃ لیاون</p>	<p>اللہ کے پسند رسولان ملکاں آدمیاں تہیں جانے رب جو آگے اوںہاں اتے جو نگر تہاندے جو حالت انہاں طاری ہووے رب واقف اتوں آگے نکل جو جگہ مندے بعد جو ہور سدناون</p>
--	--

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اذْكُرُوْا وَاَسْجُدُوْا وَاِرْبُدُوْكُمْ وَاَفْعَلُوْا
 اے لوگو جو ایمان لائے ہو: یاد کرو اور سجدہ کرو اور عبادت کرو اور اپنے کو یاد کرو اور کرو
 الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُوْنَ ۝
 بہلائی تو کرو تم فلاح پاؤ

<p>تہ اپنے رب ہی بندگی کر سوتے توجید نیازاں تہ طرف اللہ ہی مردے نے کم سار ہر مقصوداں</p>	<p>اے لوگو کرو اور کوع سجوداں یعنی ہر سونمازاں تہ عمل کماؤ نیک سو بندے جو شرعی محموداں</p>
---	---

جو عقلاً محبوب ہو کم صلہ رحم جیوں آیا

اودہ جنگے عمل نے سجدہ اپنے شانعی نے کروایا

وَجَاهِدْ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ

اور محنت کرو بیچ راہ اللہ کے حق محنت اوسکی کے اسی نے برگزیدہ کیا تمکو اور نہیں کی اودپر تیار

فِي الدِّينِ مِنْ حَرْجٍ ط بیچ دین کے کچھ تنگی

جنگ کریو وچ راہ خدا کے جو نہ کر حق لڑائی

جنگ کرو سنگ ویریاں ربدیاں قوت خیر جو ساری

یا اودہ اطاعت فرماں داری کرنی شارع سندی

عبداللہ ابن مبارک کہے سنگ نفساں کرن لڑائی

وَجَعَلْنَا مِنَ الْجِهَادِ الْأَصْغَرِ إِلَى الْجِهَادِ الْأَكْبَرِ ط

مگر ایہ قول بزرگ کہے دا نہیں حدیث گرامی

ہوس نفسانی دنیا فانی لذاتاں شہوانی

جو قصور نعیم جنت کے کان لگاوان یاری

أَخْرَجْتِ مِنَ التَّنْزِيهِ هُوَ الْغِيثُ ط

حق جہادہ حق لڑن دا کرنی نفس لڑائی

نیت غم مننا قلبی قوت کل جسمانی

یا مجہ رضا محبوب یگانے کد بر خیر نہ تیبو کے

تَوَادُّوا إِلَّا مَا مَاتَ إِلَى أَهْلِهَا نَيْسُ كَرْدِ سِرِّ دِلَا

تے انا عر ضنا الا فانتہ تے کل امانت داری

گر منابینی آدم دی ایہ خلقت عزت پاکے

خاص خطاب حضوری والے محبوباں تہیں پائے

دشمنناں نوں توں یار بنایانے یار وادون چایا

ہوشا مبارزہ گوں وچ لپتی کر کر کے ضرستی

جو سردینہ دو داری کل امت پیش حضور کے

مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ ط

دین باپ گتہارے ابراہیم کا اوسی نے نام رکھا ہے تمہارا مسلمان

چکیا اوس وچ دین تسال کچھ تنگی نہیں رکھائی

خوف ملامت کرو نہ لوکاں عمل اخلاص ابراری

جسکے لجد نہ ہو دمر کے نافرمانی گندی

جو جنگ بتو کوں مڑیاں سرور سی ایہ بات الائی

جنگ نکرے تہیں وڈے جنگل مڑے سین آشکارا

خلاصے والے صاحب کولوں ہو یا سہو تمامی

اپنی ہستی خواہش نوں کرد لبرد یوچ فانی

ٹٹو ہارے دا ایہہ خاصاں حق ایہہ سرخ خوری

نوں ڈھٹا نہیں جو خواہش نفسانی دی یو جا چاد

یو خدا دے کارن عمل نہ ہرگز کرناں کائی

جو ارج مالی جانی عمداً سہواً کل مکانی

جسنے جو کچھ بخشیا اوسکے راہ تے کل خرچیوے

جسدی بے ادسے نوں یغراں دیوں ظلم خیانت

انس ظلم جموں اوشمانی بن کیوں ہو دفراری

گنتہ خیرا اہتہ دے وچ اپنا دخل کرا کے

ایڈے منصب یکے پر کیوں پیرجیاں ٹٹکائے

شائش کیوں پاویں گا جڈ تہمگا جوڑ کر آیا

کی رہ اسی عمل برے جد کہرن سو منیدی دستی

بر دے چہر یوں کل کر قوت اوس حضرت نوں سمجھوے

مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ ط

دین باپ گتہارے ابراہیم کا اوسی نے نام رکھا ہے تمہارا مسلمان

وَفِي هَذَا آيَاتٍ لِّكُلِّ شَيْءٍ وَقَدْ كُنَّا نَظُنُّكُمْ

اور بیچ اس کتاب کے ہے نام رکھا گیا مسلمان تو کہ ہو پیغمبر گواہ اور تمہارے اور ہوتم گواہ

<p>لازم پکڑ دین جو پیو ابراہیم خلیسے ایہ لازم پکڑن اس کارن جو روز قیامت واک تے ہو و تسیں گواہ جو نبیاں لوکاں حکم پوچھا پہلے قرآنوں ہی نام ایہ وچ قرآن تساوا یا پہلے ایس زمانوں مسلم ہی وچ الیزبانے مخاطب تے باقی وکسب داخل تہا پائے دیر سوار عمل امت دے پیش نبی کے کردے منظری وچ حدیث امت نت ہر فخری ہر شامے معلم عمل کرن ہر جہریوں اندر دل بیرونی وَتَكُونُ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا دیکھہ زہری کیو بخور روز قیامت والے اوس شہادت ہر نی تہا امت دا دیکھن سرور نور نبوت راہوں ایہ سلسلہ کئی جائیں پچھے بالتفصیل لکھایا جاں تالیح ابراہیم سوتے تیں مسلم نام رکھایا</p>	<p>ہے نام تساوا مسلم رکھیا اوسے نے ہر جیلے ہو دے رسول گواہ تساں پر تبلیغوں ہر حالے بن گواہ ایہ تے ہونا ہوس جا ہی آئے وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةٌ مُّقْتَدَةٌ لَكَ حَيُّونَ ارشاد خدا هُوَ سَمَّاكُمْ الْمُسْلِمِينَ ضمیر خلیل یارب ال آنے ایس خطاب اندر حیوں وچ تفسیراں نظریا نیکی دیکھہ ہوں خوش بدیوں استغفاراں پڑھدے پیش حضور کرن دو داری مجرم تے ابراری اخلاص نفاق اعمال پہلے ہور مند عمل زہونی اخلاص نفاق دلاندی نیت جانے سبہ پیغمبر شاہدوں ہے کرنا شاید پیش نظر گل دہری منظری وچ تفسیر تے ہی زر قانی پڑھہ املا حو ایتھے نہیں گنجائش بیایاں اوتہوں دیکھن آیا تا پھر حال ادناندی ایر چاہیے قدم رکایا</p>
--	---

فَأَقِمْ وَالصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ
 پس قائم رکھو نماز کو اور دوز کوۃ اور محکم پکڑو ساتھ اللہ کے وہی ہے دست تمہارا
 فَتَنَحَّمُ الْمَوْلَىٰ وَرِنَعْمَ النَّصِيْرُهُ پس اچھا دوست ہے اور اچھا مددگار

<p>پہر قائم کرو نماز تے کر نیو ادا زکوۃ الموالوں اوہ بہتر مونی تے ہے چنگا یاری دیوں نار ا یا تیں عصمت منگو رب تیں ہر جہوں برائیوں سورۃ حج ختم ہے ہونی خاصے فضل الہوں</p>	<p>تے محکم پکڑو دین خدا وہ ناصر تساں گواہوں واعتصموا سبہ کرد توکل ربا خوب سہارا نماز زکوۃاں مسلے دیکھو اندر ذوقہ صفائیوں مؤمنوں شروع من ہونی اوسکے گرم عملیاں</p>
---	--

تفسیر سورۃ مومنون

خواص

جو شخص اس سورہ کو رات کی وقت میں پڑھے اور جو شخص شہاب پیتا ہے اگر اس کو بلاوار سے تریکے کچھ تریکے نہ پڑھے گا
 اور قول تعالیٰ وَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ مِنْ طِينٍ سے احسن انسانیتوں تک پیدا ہوں
 واسطے حفظ حاصل اور زمین کے ماہ کے پیٹ میں اور واسطے زیادتی اور قبول کے پینے لوگوں کی نظروں میں منہول در

يُحَافِظُونَ هَٰذَا لِيُذَكَّرَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامِ هَٰذَا صَدَقَ بِهِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ كَانَتْ تَكْفِيرًا لِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ هَٰذَا نُفِخَ فِي السُّورِ فَانْتَبَهُوا وَنُزِّلَتِ الرُّسُلُ وَخُذُوا صَفَاتِهَا مِنْ أَمْرِ الْيَوْمِ الْقِيَامِ هَٰذَا يَوْمَ الْقِيَامِ نَحْمَدُكَ اللَّهُ يَا مُحَمَّدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

حفاظت کرنے والے میں یہ لوگ رہی ہیں وراثت جو درجہ لیونگی بہت دہریج اور

مومن ہنیک خلاص ہوئے جو اپنی دلچسپی نمازوں
 تے جو لغو کلام عبث تھیں روگردانی کر کے
 تے جیسے اپنی شرمگاہوں کو محفوظ رکھنے
 پس کوئی نہیں ملامت ورتن اپنی لونڈیا مارنا
 جو کہن سابقہ امانت پورے قول اقرار کر سیکے
 انہاں صفات والے مومن وراثت جنت کوئی
 خسور و دامغے ڈرن خدا تہیں کرن اکہیں تہیں
 خسور اوہ خوف جو ہستی اپنی ہے نہ وجہ اسانے
 یا اوہ خوشی سرور حضور جو اس مستی دے اندر
 نہ سچے کہیے تیکن پڑہنی نال حضور دلاندے
 محو ایسا ہونا وچ نماز سعید بناوے
 جاں بندہ پڑھے نماز تا او رسول رب تو جہ کرا
 جامے جسے داٹری نال نہ کہیڈن کرنی بازی
 نہ کیسکریاں تے روڑ ہساون وچ نماز کد میں
 الصلوٰۃ معراج المؤمنین ایہ نماز پچپانی
 ہے شاہ دین محمد لکھیا اپنے وچ رسالے
 ہرگز کدی نماز نہ ہووے باہجہ حضوری دلکے
 تے جد حضرت ملن نہ آکر کیکر ملے جماعت
 سارے جوڑ جسم کد کر کے دو وضو صاف بنائیں
 سمجھ خدا نون دلوں بجانوں غواں فانی کرنا
 ہو کے فانی باقی باللہ جد ہووے دل تیرا
 سرور عالم وچ امانت او تہے نظری آون
 باہجہ وضو ک مسجد اندر وڑیا نامیں جاوے

کرن خسور خسور تو واضح زاری خوف نیازاں
 تے جو ادا زکوٰۃ کر نیکے وچوں مالوں پر دے
 باہجوں اپنی بیویاں لوندیاں غواں ملکے تگدے
 جو باہجہ انہاں کے ڈھونڈن انہاں تو ہر یا شرعی بنا
 تے جیسے اپر نماز اں اپنی را کہی کر کے بندے
 اوہ وچ فردوس ہمیشہ رہن کد ہسی کد نکولی
 سخن تو واضح نیویاں نظراں نرم آواز پیاری
 مخلوق کرن گم ساری ہستی سنگ ہیبت رحمانے
 ہستی تے خود خدیوں اسنوں کرے الگ ادھر
 جو سچے کہیے تکیاں لگن جبٹ شیطان ہو راندے
 ادھر او دہر کسے طرف دی ناہ تیز رکھاوے
 جاں سچے کہیے جہا کے او تہیں پیر تو جہ دہرا
 جے دل ڈرے تا عضوے سارے ڈرے نال نمازی
 پڑہن قرآن تے معنی سوچن خوف دلوں رسائیں
 بے معراج مومن داد سیا پاک نبی رحمانے
 نقل او تہوں کردساں تینوں کجہ نمازوں کد
 تے دل صاف نہ ہووے جد لگ حضرت نامیں ملدے
 باہجہ نمازے ہتہ نہ آوے معراج دی ساعت
 کر کے غسل جنابت جسموں جانوں دور ہائیں
 غواں تائیں کر کے فانی نام اللہ وچ مرنا
 مسجد اقصیٰ نظری آوے نبیاں والا ڈیرا
 نبیاں ویساں تائیں رل مل نقل نماز پڑیاں
 تے جد مسجد وچ نہ جاوے کد دل جماعت پاد

جلد ۱۰ صفحہ ۶۱۹

ایہ نماز کا بیان

ہے ہرگز الخ قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم لا یقبل صلوٰۃ المرء الا یشہد بہا قلبہ کما یشہد بہ فہ ذلک الرکب
 علی صلوٰۃ داہم ولا یکتب لہ عشرہا اذا کان قلبہ ساہبا لاہباہ نبیا الخ من یطہم اللہ ان رسول
 ما ذلک مع الذین انعم اللہ علیہم من النبیین والصلیٰ لیقین والشہداء والقصابین وحسن ابدانہ

دیکے نشہ محبت والا بیت و پچ لیا کے
 پے پیمانہ ہوویں لگانہ دیوانہ مستانہ
 جدوں امام العارف حضرت جعفر صادق تائیں
 خاص الخاص وضو بند ہو یا قدر نبی دا پایا
 دیکھیا و پچ امامت جا کے سرور عالم تائیں
 پا دے ذوق محبت فرقت تن من و پچ سمائے
 دیکھدیاں حضرت کے تائیں تن من گبول گھایا
 اے سید سردار جیساں آس تیری رکبہ آیا
 قسم خدا آکاڈلے ربکہ ایہ دل عاشق میرا
 قسم جلال جمال تیریدی تیری تاہنگ منائی
 اوہ بین توں جے نام تیرے و نقش نہ ہوندا پیدا
 امام اعظم دے کنوں قصیدے چونہ شعر اندا بسائی
 شرکیں عمر گزار و تابلی بنے موحد نانی
 ظاہر و پچ نماز کہلو و منہ قبیلے دل کر کے

وحدت دے دریا و پچ ڈوبن فرقہ تیرا جا کے
 تا نماز دوگانے اندر کریں ادا شکرانہ
 مل پئے ابوحنیفہ جا کے ہویاں دور بلائیں
 مسجد اقصیٰ نظری آئی ولیاں و پچ سما پایا
 حضرت پچھے نفل دوگانہ پڑھیا جائیں جائیں
 الف لام تے میم دے معنی و پچ کجھہ کے آسا
 دلوں زبا نوں و پچ حضور کر کے عرض سنایا
 تیرے پر نے ہو کے حضرت طوق رضا گل پایا
 یغواں تیں جت جاں اس بدنا عشق تیریدا سپہرا
 اللہ جانے دل میرے و پچ تین من آس نہ کائی
 چو داں طبع نہ ہوندا تے ناہ ہوندا کجھہ ہویدا
 ترجمہ ہندی شعر بنائے ناظم نے اس جانی
 دل و پچ بت ہزاراں پوجن ہر نجرے ہر شامی
 اندرواں بت پرستی کردا بت خانے و پچ ڈر کے

عازات آری کی ناز

مشنوی شریف

با حذیفہ گفت آل صد صدور
 واقف راز حقیقت ربکہ عارف نے فرمایا
 اے امام چشم روشن الصلا
 اکبیں روشن والا چاہیے کرن امام مصلی
 در شریعت ہست مکروہ آں کیا
 اندر شرع نبی دے ہے مکروہ ایہ بات بر او

لا صلوة ثم الا با الحضور
 با بچہ حضور نماز نہ ہو دے و پچ عدیثاں آیا
 چشم روشن باشد اندر پیشوا
 صاحب چشم امام بنائے ہو دے تہ دے سلا
 در امامت پیش کردن کو رزا
 و پچ امامت تباہیے نوں کز ناں پیش ڈراوا

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا سَيِّدَ السَّادَاتِ جَنَّاتِكَ قَائِلُهَا رَاجِعُ رِضَائِكَ وَأَخِيَّتِي لِحِمَاكَ + وَاللَّهُ يَا مَنِيرًا
 مُخَلِّقُ رِائِي + قَلْبًا مَشْوِقًا لَا يَرُدُّمُ سِوَاكَ + وَبِحَقِّ جَاهِكَ إِنِّي بِكَ مَعْرُومٌ
 وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنِّي أَهْوَاكَ + أَنْتَ الَّذِي لَوْلَاكَ مَا خَلِقَ أَمْرًا + كَلَّا وَهَلْ خَلِقَ الْوَسْوَاسِي
 لَوْلَاكَ + أَنْتَ الَّذِي لَوْلَاكَ الْبَدْرُ الْكَتَبْتِ + وَالشَّمْسُ مَشْرِقَتَهُ يَبْزُورُ لَهَاكَ - بِعَبِيدِ
 شریف و تابلی کی جان کا تہا ہے کیونکہ میں حضور صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کو بند اور کار ناما صاحب
 چاہتا ہوں اور سے سننا سب کچھ موجود ہے فیقر حلوئی عفی اللہ عنہ۔

اشعار اور قصیدہ ادا صنف

اکبیاں روشن دل نہ بیناں جسدا ہو کپھالی
 گرچہ حافظ باشد و پست فقیہ
 انہاں دلدا بیاویں کیدا ظاہر حافظ فاضل
 کور را پر سیز نبود از قدر
 کہ پر سیز نامینا کردا اندر خبث پلیدی
 او پلیدی را نہ بیند در عبور
 جسدیاں قوللاں فعللاں دیو پوچ نور ز غزویں ا
 ایں نجاست ظاہر از آبی رود
 ایہ پلیدی ظاہر والی پانیوں دور سدا کے
 جز بآب چشم نتوال شستن آں
 در دلی تہیں جگروں پانی ہے اکبیاں راہ آد
 آں نجاست بولیش آند بست گام
 پلیدی ظاہر کنوں بدبو و بیہ قدماں تہیں آد کے
 بلکہ بولیش آسماں نا بر رود
 سگوں آسماں تیکر جاوے بدبو باطن والی
 معنی تکبیر این است اعلمیم
 سن تکبیر اولے دے معنی اسے نام مصلہ
 وقت ذبح اللہ اکبر سے کنی
 چونکہ ویلے ذبح کرن کے بولیں اللہ اکبر
 گوئی اللہ اکبر دین شوم را
 بول زبانوں اللہ اکبر نفس یکینے تائیں
 تن چو اسمعیل جان سمچو خلیل
 تن ہے اسمعیل تے تیری جان خلیل الہی
 گشت کشتہ تن ز شہوۂ ناد آرز
 تن تیرا جدم ص ہو اتوں کشتہ ہو یا سارا
 حق ہمیں گونڈ چہ آوردی مرا
 تا اللہ فرما سی تینوں کی تحفہ قول ایسایا

لائق نہیں امام بن کے خبر حدیثوں آئی
 چشم روشن بہ اگر باشد و سفید
 چنگا ہے اس نالوں جاہل جبر ادل و اکامل
 چشم باشد اصل پر سیز و حذر
 اکبیاں با سبجہ پر سیز نہ ہو دے بہاویں کے سستی
 زانکہ اندر فعل قولش نسبت نور
 پاک پلیدی چچیاں نہ سکے ادہ ہے انہاں دل دا
 داں نجاست باطن افزوں میشود
 اتے پلیدی باطن والی دم دم و ہدی جاوے
 جوں نجاست باطن شد عیاں
 ما اوہ پلیدی اندر والی اسدی دہوتی جاوے
 داں نجاست بولیش از رتا شام
 تے رنی شہر تہیں شام تائیں بولیش باطن دی جاوے
 برد ماخ حور در ضواں بر شود
 و پوچ دماغ حوراں رضواناں جا کردی بد حالی
 کای خدائش تو ما قرباں شویم
 میں قربان دلوں تے جانوں ہو داں تیرے تے اللہ
 ہمچیں در ذبح نفس کشتنی
 ایویں نفس ذبح کر اپنا و پوچ نمازے آکر
 سر بہر تا او رہد جاں از غنا
 کر کے ذبح دکھاں در داں تہیں اسدی جا چھوڑا
 کر دجاں تکبیر بر جسم نبیل
 پڑھ تکبیر کریں جاں صدقے دلوں بجانوں بہانی
 شد بہ بسم اللہ بسمل در نماز
 بسمل ہو یا پڑھ بسم اللہ و پوچ نمازے یارا
 اندر میں مہلت کہ دادم مرترا
 اندر مدت دنیا جو میں دتا تے توں پایا

عمر خود را در چه پایان برد
 کپڑیاں کمال اند اپنی عمر کیتی توں پوری
 گوہر دیدہ بجا فرسودہ
 اکسیاں توں موتی کیتے رگر گویا سارا
 گوش چشم و ہوش و گوہر مانے خوش
 موتی چشم نے ہوش عقل کے کیتے خرچ کیتا نہیں
 خست بدن سب بلائے جان بود
 بچو مرزائی و تابی نیجری
 کلمہ فی النار گفتا مصطفیٰ
 نعمتِ دادم بگو شکر تہ جو بود
 لکھ ہزاراں نعمتاں دیتاں کیتے تہ شکرانہ
 بچہ بیرون آراز بیفہ نماز
 راز حقیقی رکبہ دل اندر و چ نماز پیارے
 حق ہمیں گونہ نظر ما بردل است
 شکلاں خاک کی طرف نہ جانندی نظر خدا دی یارا
 تو ہمیں گونہ مراد دل نیز بہت
 اہل دلال و چ توں دل اپنا و چ شمار لیاویں
 فوئے دارم در نماز آل انفسا
 ناں توجہ ذاتی جیکر بڑ میں نماز حضور ی
 اے کہ ترک تن بود اصل نماز
 جسموں جانوں ہتہ او ہتاوں معنے اصل نمازی
 آن نماز حق نیر ز باد و جو
 یزاں دی غمخواری جے کرو چ نمازے ہووے
 بر زباں ذکر است و در دل صد دعا
 ذکر زبانی دل شیطانے تے تن اندر سجدے
 سجدہ رکعت تو بہ برب دل پر از ذوق گناہ
 ہتہ و چ تسبیح موبوں تو بہ دل بہر یا بر آیوں

قوت و قوۃ در چہ نائی کردہ
 کیتے خرچ کیتی توں مستی پکڑ میرے نہیں دوری
 پنج حس را در بجا بالودہ
 طاقت حس حواساں کیتے کیتی پارا پارا
 خرچ کردی چہ خریدی تو ز فروش
 کر کے خرچ خریدیا کی کی دس بن میرے گناہیں
 گرچہ در دہنش ذکر رحمتن بود
 رافضی شیعہ و چکراں گری
 در خبر داں اینچنین دیدم کیا
 دادست سرانہ میں بنمائے سود
 تے سرمایہ چھری دتی نفع کیتے مردانہ
 سرزن جوں مرغ بے لعظم ساز
 لگرو انگ نہ مارے نون سجدے اندر سارے
 نیست بر صورت کہ آں آب گل است
 نیست ہو ردلاں دل تیکے اوہ محبوب پیارا
 دل نراز عرش باشدنی بہ نسبت
 دل ہوندا ہے تاں جے عرشوں اپر دلیاں پارے
 معنی آں قرۃ عینی فی الصلوۃ
 اکسیاں اندر ہندہ کلجے باطن ہتو نور ی
 ترک خویش و ترک فرزند آرز
 حرص ہواؤں تے اولادوں نہیں تے ہے شگبازی
 آنکہ با اختیار داری در گرو
 دو جوں مل نہ پوندا او سد ایسہار و دود ہوے
 ماند و دعویٰ بعید از دعا
 چھے نمازی و عدیوں چوٹے بت پرستی کردے
 معصیت را خندہ مے آند ز استغفار ما
 تا فرمائی عسدی ایسی استغفار صفایوں

حکایت

یوسف بن عمام ڈھاسی مسجد وچ خراسانے
 جمع ہوئی کیوں خلقت اتنی تاکسے آکبہ سنایا
 معلم سو یا اندر صورت لوکاں و عطف سناندے
 فرمایا پونے حکمے مال خدا دے کریں قیاساں
 تعظیموں تکبیر الادیں سمجھہ پرمین قرآنوں
 تشہد وچ خلاص امید رحمت دی وقت سلا
 معرفت کی نمازے سندی سن حاتم بیچ فرما دے
 تے دوزخ دل کہیے دے سے بھرکاں شور کرنیدا
 تکر عملوں تولین والا دے سے پیش نظر دے
 عرض کیتی پرکتے چر دی تساں نماز ایہ پائی
 سن یوسف نے نہ فرمایا یا راں آپنیاں تائیں
 پر کیا ایہ مسئلے کہتوں مین تساں ہتہ آئے
 جو تیس رہے پرماندے سالوں بہ کجہ وچ اناندے
 خاص الخاص جو مرد خدا کے اوہ پنج پرمین نمازاں
 باہجہ فضل رحمانی نہیں اوہ حالت ملدی کسے
 لوک عوام نہ ایہ گل سن کے دیون چہد نمازاں
 نیت وقت خیال نہ ہو یا جے خواں دل آکے
 ترجمہ سمجھ نہ جیکر آدے تاہی روا پچھانی
 بالکل جسوں حرف نہ آدے اوہ ہی بہت کوکے
 اللہم اغفر لی نون پیا پڑھے اندر ہر جائیں
 تے انو کلام بے فائدہ ہر مردوں پر پیر کماندے
 مسلم دے اسلام سندی ہے خوبی ایہو آئی

حلقہ لوکاں مسجد اندر پچھیا مرد ربانے
 حاتم ولی اہم اتہائیں قدم رنجہ فرمایا
 یوسف کرے سوال دوسوں ادب نماز سو ماندے
 امید ثواب اتے شرنیت کران نماز خواصاں
 وچ رکوع خشوع تواضع سجد وچ پچھانوں
 پر یوسف نے عرض گزاری وچ خدمت علامے
 جنت نعمت نماز انعاموں طرف شمعن ویسا دے
 توں سمجھیں میں پل دے پر سو یا کبرا تکیندا
 تے توں سمجھیں حاضرناں میں پیش اللہ اکبر دے
 فرمایا ویہ سال سچے جدا یہ نعمت ہتہ آئی
 کرد قضا نمازاں پچھلیاں جو اس طرز درائیں
 فرمایا وچ اونہاں کتاباں ایہ مسئلے کل بائے
 غینہ کنوں خلاصے دے وچ بے ایہ نقل سو ماندے
 اسیں عاجز وچ کسے نہ لیکھے کس تے ہووا نمازاں
 جس نون خاص کرے رب اپنا ایہ نعمت اوس حصے
 جتنی بہت بخشی مولی اوس حد کرن نیازاں
 تا وچ نماز جے دسو سے آدن ہون صاف پیسا کے
 قاعدے مال شریعت جیکر ادا گئی ہو جانی
 وضو ساز کبرا ہو جا دے منہ قبیلے دل دہر کے
 سکھدا رہے نماز لگا دے زور اپنا اس میں
 جس کم وچ نہ فائدہ مومن اوسد راہ نہ جانندے
 بریے فائدہ بات نکمی چھوڑ دیوے کل بھائی

عوام کی نماز شریعت کے طریقہ پر اگر اور ہو تو غلط ہے

کلام نبوت ہے

شہ : سلام الخ حسن الاسلام المرکز تاکلا یقتید حدیث شریف میں وارد ہوا ہے کہ مسلمان کے اسلام کی خوبی
 چھوڑ دینا ہے اوس امر کا جو اسے فائدہ نہ دے اور قرآن مجید میں کے اوصاف میں فرمایا وَاذْأَمْرًا بِاللَّخْوَةِ صَدْرًا
 رکھ کر امان لینے مومن جب لغو پر گزرتے ہیں تو کرامت و عفو و اعراض کرتے ہوئے گزر جاتے ہیں پر لغو کے مراتب میں اعلیٰ
 درجہ والے کو ادنیٰ درجہ کا دخل لغو ہے جو کام اہل ظاہر ثواب و نجات سمجھتے ہیں انہیں اہل عرفان بے سود ٹراتے ہیں خلاصہ

لغویات سندے پر درجے اعلیٰ ادنیٰ آئے
 اوہ لغو ہووے اوس بہانے بہادیں لوکی ظاہر دیکھے
 اوہ بن محبوب سبھی بے فائدہ لغویات سنجانی
 ہر کم لغو بے فائدہ مکروہ کرے نہ روح نمازے
 ادا زکوٰۃ ہووے جس مالوں دور بلائیں تہیوے
 سالوں بعد حصہ چالیسواں عام زکوٰۃ پچھانی
 جو میں صدیقی نہ گھر کیسا کبھی مال آندا ایک سارا
 شرمگناں لوں روکن مومن نزد زناہ نہ جانے
 جو انہاں دوٹاں بن یغیاں تکے کرے زناہ برائی
 ہونڈے زور جو بچن زناہوں اوہ سبہ روز جزا
 فرج اپنے دی را کھی کرے جو بچے زناہوں بہانی
 پر جو مومن عہد امانت دہج حفاظت کردے
 بنی کیسا تیس چھے چیز انڈی دیو ضمانت بہاری
 کبھریاں چھے چیز انڈی محضت یاراں عرض گزاری
 کرنی ادا زکوٰۃ ترکیجی کرن امانت داری
 جوٹھی بات نہ آون دینی اپر زبان کدائی

اچھے درجے والا نیویں کم لوں ہتہ جے پائے
 ثواب نجات پچھان اوہ کم پر جس شان کمالے
 بن باغی ہر نانی دا اوہ ہرگز راہ نہ جانے
 پیرومن دی صفت اوہ کرے زکوٰۃ نیازے
 دوہے پہلے اوہ مال آوند و ج برکت ہر چھوے
 زکوٰۃ صدیقان خرچ کرن ہر شے دلبرتے جانی
 چاہ قربان سجن تے کیتا ترکہ گہرا پارا
 بن مشکوہ تے لونڈی کے یغیاں ہتہ نہ بانڈے
 حد شرعی بیشک اوسنے یار و توڑ و کھائی
 ساسے پیٹہ عیش کے ہون فرمودے سرور کے
 اوہ جنت دہج ہوئی دسیا پاک رسول الہی
 نہ دہج امانت کرن خیانت دہج اقرار تہر دے
 میں جنت دی کان تہاڑی چکاں ذمے داری
 شاہ رسل نے فرمایا اک پر من نماز پاری
 شکم بجان حراموں شرمگنا نڈی رکہ لیساری
 ایہو لوک جنت دے وارث رسن مملکت اوتھائی

شکامہ کی حفاظت زناہ سے کیا

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِّنْ طِينٍ ۖ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ۚ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظْمًا فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ۚ ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ۚ فَتَبَارَكَ اللَّهُ
 اور تحقیق پیدا کیا ہم نے آدمی کو سنی ہوئی یعنی سنی سے پیر پیدا کیا ہم نے اسکو ایک قراری جگہ
 مکیں ۚ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظْمًا فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ۚ ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ۚ فَتَبَارَكَ اللَّهُ
 مکیوں کے پیر پیدا کیا ہم نے منی کو لہو جا ہوا پس پیدا کیا ہم نے لہو جے کو بوٹی گوشت کی پس پیدا کیا ہم نے لہو کو
 عظاما فکسونا العظم لحمًا ثم انشأناه خلقًا آخرًا فتبارك الله
 ہڈیاں پس بنایا ہم نے ہڈیوں کو گوشت پیر پیدا کیا ہم نے اسکو پیدائش اور پس بہت برکت والا
 أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ۚ ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ۚ فَتَبَارَكَ اللَّهُ
 بہتر پیدا کر نیوالوں کا پیر تحقیق تم جیسے اسکے البتہ مرنے والے ہو پیر تحقیق تم دن قیامت کے روز بنیاد

پیر بنا کے لطفہ اوسوں رحمت دہج رکھایا
 پیر اوس لہو تہیں گوشت لوتہ بنا کے لحم جہرٹایا
 پیر ہڈیاں تے ماس جہرٹا کے خلقاں ہور دمایاں

ہیک شی دہج ہر نہیں اسان ہے انسان بنایا
 پیر اوس لطفے منیوں جیسا ہویا خون بنایا
 پیر اوس گوشت لوتہوں ہڈیاں سخت اساکر چھاپ

بابرکت ہے اللہ بے شک خلیقنا لو کافی
 بعد اس کے پھر سو بے شک پیرا وہاںے جاسو
 کل دہرتی دی خاکوں آدم سر جیا پاک خدانے
 نیرم سخت سو جنگی مندی خاکوں ایسہ تاثیراں
 مردمنی جے اول ڈوگی داد کیاں تے جاندا
 بن مسعودوں خبر جو لطف و رح شکم ماورے
 پیر پچھے چلے تریجے آکے روح فرشتہ پاندا
 پیر مقدر عمر و انالے جو کبہ عمل کما سی
 تے سو پیدائش کنوں مراد جو روح بدو ج پانی
 یا بعد ولادت بچے دے جو حال بدلے دیندے

رنگا رنگ جنے سنگ مکت جیا جون او پانی
 روز قیامت کے پیر ہر اک بدلہ لٹلاں پاسو
 سرخ سفید سیاہ تہے رنگ اولاد ایسہ پانے
 مرد زنوں جو منی اول ورح رحم پوسے ا دیراں
 جے رندی اول بی تاثیر کا نانکیاں تے جاندا
 علقہ چلیوں بعد چلے کے بعد گوشت کردہرے
 پیرا سدی روزی دا اندازہ او جہا لکھہ خدا
 شقی سعید تارای یا جنتی لکھد لکھت جو خاصی
 یا نو سنہ تے وال جمائے یازن مرد جو خواشن پانی
 شیر چنگین پھر بہن کھلوون پیر جو انی لیندے

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طَرِيقًا لِّقُلُوبِ قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
 اور اللہ تعالیٰ نے تمہارے اوپر سات آسمانوں کی طرف سے پیدائش سے غافل
 وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِّقَدْ رَفَعْنَا سَكَنَهُ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ
 اور اتارا ہم نے آسمان کی طرف سے پانی ساتھ اندازے کے بس رکھا ہم نے اس کو بیچ زمین کے اور عقین ہم اوپر لگا دیا

تے ٹھیک آسمان ست انبر کیے پیدایا اس آسمان
 تے آسمان او تار یا آسمان نہیں پانی نال اندازے
 تے ٹھیک آسمان ہاں قادر پیر لچانے اس پانی
 جے زمین آسمان پیدائش دی رب کرے حفاظت پانے
 طرائق جمع طریق مگر آسمان مراد اتہہ جانی
 محبوبا کہہ کیا تیس جہاں جے ایسہ آب تسارا
 فَمَنْ يَأْتِيكُم بِمَاءٍ مَّعِينٍ تَأْتِيكُمْ بِهِ بِأَبْهَامٍ
 جنت میں پہنچ نہراں رب نے دینا ورح و گایاں
 جنت کے اک اونے چشمیوں ایسہ نیچے لے جاری
 تا پیر فی الارض تک سی ایسہ آست پیر ہی پیغمبر
 رب جبریل گیلے انبر تے کہرے پنجاں دریاواں
 ہی قرآن کہرے پور سا کہ علم زمینوں کہرے سی

تے نہیں سوائے خبر پیدائش ولوں علم خدا کے
 پیر ورح زمین ٹھہرے آگن گباہ بوٹے بستہ تارے
 یا فائدے اس پانی کے کہرن اتے قدرت جانی
 تا وہاں لفظ کے ہر شے ہو کہ ترت فنا میں
 جو راہ فرشتہ اندازے اندر رفت سدا آسمانی
 بہ سکا دیو گناہ کدہرے لیے بوند آمادہ
 پانی و گدا لیا و جاری غور کرو کہہ سارے
 دجلہ تے یحون جیون ہور نیل فرات گواہیاں
 پہاڑاں ورح امانت رب دی دگن زمینے کاری
 یا جو جے ماجو جے آون جد باہر ہنکے سد سکندر
 وانا علی ذناب بہ لغا درون تا پیر عیاشی اتلاواں
 خلیل مقام تے کھے رکن تے حجر اسودوں کہرے سی

سے مردانے یعنی نکال چڑھ دیوہ شہ جو راہ الخ یا تہہ کہ طریق کہتے ہیں اور یہ ساتوں طبقے آسمان کے ایسے ہی تہہ ہیں

بسم اللہ الرحمن الرحیم

تخلیص کنوں مختلف ہوتے ہیں میں کوئی باب پیرا کوئی مال پیر

بِهِنَّ فَاتَّصُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ ۝ کہ او سکو جنون ہے پس انتظار کرو اور سکو ایک نڈھک

پواندے ہاں اسپس پیٹ اونہانڈیوں بشر فضل رحمانی
تے بعض چو کہر سو کشتیاں اتے ہوتیس چڑھ جانڈے
پو جو رب نول با سچو اوسکے تسال سور الہ کوئی نہیں
میں نہیں ہویا پارو مگر اک بشر تسادے جیہا
قوم وچوں سر لردہ ہو کے دڈیائی لیجاوے
جو ساڈے نار نہ عاجز ہوندا جدا اسان میں چلدا
نہیں ایسہ فوج مگر اک بندہ پاگل یا کو را میں
پہر دیکھو کہاں کیا ہوندا ہے قول کفار بلا میں
ارہ اک بشر ساڈے جیہا عاجز مطلق و منہ
چو ہر چاروں ودھہ ذلیل ایسہ اسمعیل الایا
اوس وچ مسلے کفران و آگے بہت کیتی چرائی
کئی ہزار چھپائی ذنڈی مفت اندر ملکاندے
پچناں ایس مکاری کو لوں لوٹا ایمان جے آئی
تاہی تہکو اوسکے آپر ہو سوتدے سو کہا لے
نا امید سو جد تا ابخ کردے عرض افادے

ہیک تسالوں چو کہال وچ بوت وڈی نشانی
بت لفعے تسال وچ اونہانڈے بعضا نول کوہ کہاندے
فوج گبلیا ول قوم اسان جا آکیوس اونہانڈیا
کیا بے خون ہوتیس قوم کفار اگوں سن کیہا
چاہے پیغمبرن اپر تسال بزرگی پاوے
نبی خدا جے گبلسا سی تا کوئی فرشتہ گہلدا
پو دادے اپنے نہیں ایسی گل نہ سنی کدا میں
گرد اوڈیک اسدی تیس یار دہن اک ٹیلے تائیں
ایس قول کفار انوالہ حق سروردے کہندے
بلکہ پتیاں دلیاں نول نا کارے انہاں بتایا
تقویت نام کتاب ایہی جو اسمعیل بنائی
ودہ قرآنوں دیونبندی اوہ کفر کتاب بناندے
مفت لون دے کارن مت کوئی بنے دتالی بنائی
کتاب ایسی نال دتالی گھری دیوے جے نالے
قوم دیاں بیہودہ گویاں سن سن نبی خدا دے

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَدَّ بُونِي ۝ فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعِ الْفُلْكَ

کہا اوسے آرب میرے مدد کو جو بد بونے کے کہ جہلا میں محکو پس دھی سچی ہنے طرف اوسکی یک بنا کشتی کو

بَاعَيْنَا وَوَحَيْنَا فَاذْجَاءَ أَهْرَاقًا وَفَارَ التَّنُورُ فَاسْلُكْ فِيهَا

ساتھ آگہوں ہماری کے اور دھی ہماری کے پس جس وقت آدے حکم ہمارا اور جوش ہارے تنور پس بیٹالے بیچ اوسکے

مِنْ كُلِّ فَوْجٍ آثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ

ہر قوم سے جوڑا دو عدد اور لوگوں انہوں کو گوردہ کہ گذری اوپر اوسکے بات اون میں سے

وَلَا تَخَاطَبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا جِ انَّهُمْ مَخْرُقُونَ ۝

اور مت کہہ مجھے سے بیچ اون لوگوں کے کہ ظلم کرتے ہیں تحقیق وہ غرق کئے جاویں گے

کر مری انداد ہودے حق غالب اپر انہاں دے
ساڈے پیش نظر تے سنگ تعلیم ارشاد اسامیں
تاہگت کشتی وچ اہل اپنا تے نرما دہ کل جوڑے

عرض کیتی رہا ایہ لوکی میسوں میں جہوٹا ندے
پہر حکم کیتا اسان فوج نول ایہ جو کشتی اک بنائیں
حکم ساڈا جدا دے تے جان مار یا جوش تنورے

سابق ہو چکا ہے ہیر تیر لویں را ز اول دا
 کرس خطاب سفارش سیک ادہ ڈہن نال الم
 متشابہات قرآنوں اصل مراد سپرد جبارے
 یا جگہ بلند یا اصل تنور جد بیوچ روٹیاں لانی
 تنور ایسے تیں ادس دیہارے پانی کسن ابلیا
 تے کونے والی مسجد وچ سی کشتی ادہ سناند
 واللہ اعلم رب نول معلم اختلاف رکباند

مگر ادہ لوک جہاندے اتے کفر عذاب ازل دا
 ادہناں نہ مول بہائیں تے ناہ کارن اہل ظلم دے
 اَعْيُنًا اساوٹیاں اکہیں اگے لفظ ایہہ پیارے
 آفر عذاب طوفان تنور زمینوں ابلن پانی
 ایہہ تنور آدم دانوچ نولں سی ورثے وچ بلیا
 دہرتی وچ کونے دے ہسی ادہ تنور تہاندے
 بعض کسن وچ شام ملک سی اک وچ ہند لاند

فَاذْاَسْتَوَيْتَ اَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلِّ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي
 پس صبرقت سوار ہوتو اور جو کوئی ساتھ تیرے ہے اوپر کشتی کے پس کہہ سب تعریف واسطے اللہ کے

لِحَسَنَاتِهِمُ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝ وَقُلْ رَبِّ اَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُّبَارَكًا وَّ
 نجات دی بہکو قوم ظالموں کی سے اور کہہ کہ اے رب میرا نازل ہو اتا رنا مبارک اور
 اَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ۝ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ وَّ اِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِيْنَ ۝
 تو بہتر اتا رنا والا ہے تعین بیچ اسکے ابنہ نشانیاں میں اور تحقیق میں ہم البتہ آزمائش کریں گے

تار بد احمد گزرا کفاروں دنیاں جس بنا مال
 توں بہتر کل او تارن والیاں تیں جو خلقت سیبا
 اما خیر المنزلین ایہہ صفت خدا دی ذی شانیاں
 جو اسنوں تم گپ چہانے ادس بخدی سربانی چہا
 ذکر سویا ایہہ دیکھن ادہوں کدھہ آیت لاند
 نشانیاں ساوٹیاں میں اتے اسیں ازناں ہر چنے

تاجد کشتی تے چڑھ بیٹیں ۔۔ بن اپنے ہماراں
 تے کریں دعا او تار مینوں وچ جگہ مبارک ربا
 حضرت یوسف نے ہی ایویں سی آکھیا اخواناں
 مرد خدا دے نے رنگ رتے نال صفات الہی
 ایسے آت ہیشہ اندر تفسیر یوسف دے سارا
 سیک اندر اس ڈہن دے وچ کشتی لاو بنے

ثُمَّ اَنْشَاْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرْاٰنًا اٰخِرِيْنَ ۝ فَاَرْسَلْنَا فِيْهِمْ رَسُوْلًا
 پھر پیدا کیا بنے پیچھے ادن سے قرآن دوسرا پس بھیجا بنے پیچھے اور انے رسول
 مِنْهُمْ اِنْ اَعْبُدُ اللّٰهَ فَالْكُفْرُ مِنْ اِلٰهِ غَيْرُهُ ۝ اَفَلَا تَتَّقُوْنَ ۝
 ادن میں سے یہ کہ عبادت کرد اللہ کو نہیں واسطے تہا کوئی معبود سوا اسکے کیا پس نہیں ڈرتے تم

وچ ادہناں دے ادہناں تیں ہر پیچھے نبی مفاو
 کیوں نا میں ہر ڈر دے رب تیں جہد کے یوں لگا دا

پہر اسان ادہناں ہلاکوں کچے نوح دے بعد نبیاں
 پوجو رب نولں ادس بن غیر نہ کوئی معبود اسوا

وَقَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَاَكْذٰبُوْا بِلِقَاءِ اِلٰهِمْ اٰخِرَةً وَّ
 کہا سرداروں نے قوم اسکی سے جو کافر ہونے تھے اور جھٹلانے تھے طائفات آخرت کی کو اور دولت

أَتْرَفْتُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَأَهَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلَكُمْ بِآكِلٍ
 جیسے اور کچھ ایچ زندگی دنیا کے ہیں یہ مگر آدمی مانند تمہارے کہتا ہے
 مَا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ۚ وَلَئِنِ اطَّعْتُمْ لَشْرَبْتُمْ
 اوس چیز سے کھاؤ گے جو تم ادر پیتے اور پیتا ہے اوس چیز سے کہ پیئے ہو تم اور اگر اطاعت کر گئے تم اس سے
 مِثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذَا انْحَسِرْتُمْ ۚ أَلَيْدُكُمْ أَنْتُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ
 مانند اپنے کی کیفیت تم اوس وقت البتہ زبان پانی پوٹا ہو کیا وعدہ دیتا ہے تمکو یہ کہ جس وقت مر جاؤ گے تم اور ہو گے تم
 تَرَابًا وَعِظًا أَأَنْتُمْ أَخْسَرُونَ ۚ مٹی اور ہڈیاں یہ کہ تم نکالے جاؤ گے

مر کے آخر دے ملنے توں جہاں صاف جو ہوا
 نہیں ایسے مگر تساؤں جیسا بندہ بشر اک آیا
 جسے تسال پیش امام بنایا اپنے ورگے ہو سکے
 جو وعدہ کرے تسال جد مر کے خاک ہڈیاں
 زندہ ہو جا سو ایسے بات تعجب دی ہے ہر
 پر ایسے نہ جان نال خدا معبود بناں اوہ گنہ
 مسلمان نہیں ایچ کر دمت و ناپیاں ہمارے
 بتاں نال برابر میلین خاص جو رب کے بندے

قوم کفار دیاں سرداراں نے پہرا کہہ سنا یا
 تے وچ زندگی دنیا تمناں دولت مند بنایا
 جو نہیں کہا و جو نہیں پیندے اوہو کہا نہ پیندے
 ہیک تسلیں ہو گئے اوسو پلے گہائے وچ ہرا و
 پر نکلو گے یعنی اٹھو قبراں نہیں تسلیں مر کے
 کس و نالی کافر ہی سن خالق رب توں مر کے
 ہی حشر شمر اٹھن نہیں سبہ کافر سن انکاری
 ایسے نبی ولی توں منن ناہیں شرک بناؤ گنہ

دباہوں کا عقیدہ بیہوں کی بابت

هَٰهَاتَ هَٰهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ ۗ إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا
 دور ہے دور ہے جو کچھ وعدہ دیتے جاتے ہو تم نہیں یہ مگر زندگی ہماری دنیا کی
 نَمُوتُ وَنَحْيَا ۚ وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ۗ إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَى
 مرتے ہیں ہم اور جیتے ہیں ہم اور نہیں ہم اوہٹائے جاؤنگے نہیں وہ مگر ایک مرد کہ باندہ لگا
 عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَأَخْبَثَ لَهُ ۖ يَسْمَعُ مَا نَحْنُ بِرَأْيِ رَبِّ الْأَعْمَى ۗ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا
 اوپر اللہ کے جھوٹ اور نہیں ہم واسطے اوکے ایمان لائیوالے کہا اسے پروردگار ہمارے مدد کر جو کچھ
 كَذَّبْتُمْ ۚ قَالَ أَعْمَى قَبِيلٌ لِيَصْحَبَ ۗ فَاخَذْتُمْ الصِّرَاطَ
 کہ جھٹلاتے ہیں کہا اوس چیز سے تمہاری دیر میں البتہ ہو جاؤنگے مشیمان یعنی قوم ہفر نمانا کہ پس پکڑا اور کو اور
 بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غَتَاءً ۗ فَبَعْدَ اللَّقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۗ
 ساتھ حق کے پس کر دیا ہمیں اور کو ریزہ ریزہ پس لعنت ہے واسطے قوم ظالموں کے

دور بعید اوہ چیز جو وعدہ کر کے نال تساؤں
 نہیں ایسے مگر ایسے دنیا وچ جیون مرن اس
 عہ دور ایچ لیتے نہیں ہے یہ مگر حیاتی دنیا میں قیامت سے منکر ہے لکہ نہیں ایچ کہا کفار نے کہ پیل لوگ مچا میں اور
 پیدا ہوں نوبت نوبت پس ہمارا مرنا اور جیسا دنیا میں یہی ہے۔

بسیار خوش و خوش ہے یہ باتیں

نہیں اسیں اور سوں با در کردے جو رب ذمے لانا
فرمایا رب توڑے چروچ نادم کیتے جانہ
چھے وعد نیال خدا تہیں اپر حق امر دے
حق حیر مل مراد یا وعدہ حق اندر معالہ دے

اسیں اہلے جاساں اپہ رب اتے جو تہہ لگانا
کیوس کر یاری رباحس ورج میں جو تہہ لگانا
پہر پاپسیر ادنیال نول آکے کٹرک خذاب تہہ
پہر کیتا چور تہناں مے لعنت قوم اپر ظالم دے

ثُمَّ النَّشَاقِمِ بَعْدَهُمْ قُرُونًا آخِرِينَ مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجْلَهَا وَمَا
پیدا کباہنے پیچھے ادن سے قرن اور نہیں آگے نکل جانے کوئی امت وقت اپنے اپنے

گر وہ کوئی ود ہے نہ اپنے وقتوں ناہ پیچھے رہ جاو
نہ اوستہیں آگے ہون ہلاک نہ پیچھے رہن مینا

مراساں مگر ادنیال دے کتے ہور قرون او پائے
ادنیال ہلاک کرن و اجور ب وقت مقرر کیتا

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةٌ رَّسُولًا كَذَّبُوا فَاَتَيْنَاهُمُ
پہر بھیجے ہئے پیغمبر اپنے پے در پے جب آتا تھا کسی امت کے پاس پیغمبر اس کا جھٹلاتے تھے اور سکوس بھیجتے
لَعْنَةً لِّبَعْضِهِمْ لِبَعْضٍ وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ فَبِعَدَلِ الْقَوْمِ لَيُؤْمِنُونَهُ
بعضوں کو بعضوں کے لہجے ہلاک کرتے ہیں اور کباہنے اور ذکر باتیں پس لعنت ہے واسطے اس قوم کے کہ نہیں ایمان لائے

جاں کسے گر وہ تہیں تہناں آیا ہو بیسے انکاری
تے کبتی اسان کہانیاں گلاں لعنت قوم کفارے
تو اتر ہی متواتر پے در پے ادن کسے گل مے
کئی گئی جڑھ نام نشان نہ رہے جہنم جانہ
جویں لوط شعیب تے صالح ہور نبی جو نوح مگر
پہر موسے واذ کر آگے من رب صاحب فرماندے

پہر نبی اسان گیلے اپنے بہتے وار واری
پہر اکدو جے مگر لائے اسان اگر پچھڑ مارے
واولت بدلی ہے تتر و تتر ورج اصل دے
قصے کرن ادنیال دے جیڑے پھیلے سون تہناں
جو نوح تہیں پیچھے پہلے موسیٰ کنوں پیغمبر گزرے
پھیلیاں آساں اندر موجزد سے ذکر انہاں دے

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ
پہر بھیجا ہئے موسیٰ کو اور بھائی اوسکے ہارون کو ساتھ نشانیوں اپنی کے اور معجزے ظاہر کے
الٰی فِرْعَوْنَ وَمَلَأٰهُ فَاسْتَكْبَرَ وَاوَكَا فَوَاقِعًا لِّالٰیِنَّ فَقَالُوْا
فرعون کی اور سرداروں اوسکی پس تکبر کیا اور نہولے اور تہی قوم سرکش پس کہا ادنیال
الْوَعْمِ مِنْ لِبَشَرِيْنَ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمْ لَنَا عٰبِدُوْنَ فَلَدُّوْهُمُ
کیا ایمان لادیں ہم واسطے دو آدمی کی مانند ہماری اور قوم اوسکی واسطے ہمارے بندگی کرنیو پے پس جھٹلا باؤن دونوں کو
فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلٰكِيْنَ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسٰى الْكِتٰبَ لَعَلَّهُمْ يَحْتَدُوْنَ
پس ہو گئی وہ ہلاک کئے گئے اور البتہ تحقیق دی ہئے موسیٰ کو کتاب تو کہ وہ ہدایت پاویں

لے ادنیال اپنے پہلا معجزے در بیان میں تو کہ معلوم ہو تو تہہ و تاخیر و تقدیم و تعجیل تقدیری ہے خلاصہ وہ واروں
فعلی کے وزن پر تتر ہے جیسے شکرنی اور غصے میں پے در پے آنا کسی چیز کا

پہر اسال پھیسا موسیٰ ہی ناروں جو اوسد اپہانی
 فرعونے دی طرف اتے دل متکبر سرداراں
 پہر فرعون اتے فرعونی لوکاں کیساتد اپہیں
 تے حال ایہی جو قوم ورناندی کامے میں اساد
 پہر ہو گئے ہلاک ہو اتھیں تے بیشک اسال وتی
 عابد کسین مطیع خادم کل تالجداراں تاپہیں
 ہر خزانے وڈیائی والابندہ دشمن رب دا

معجزیاں سنگ ہورہ لیللاں ظاہر نال صفائی
 پہر کستی اونہاں چاڈرا ہے سرکش لوک خواراں
 کیا اسیں سینے اپنے ورگیاں دو بندیا نکتاپہیں
 تاپہر اونہاں جو ہٹھائے دوویں اوہ رسول خداک
 کتاب موسیٰ نوں تاجو اوہ راہ پاں خدا مل متی
 تے تالجداری دین اندر نیکانندی لازم پاپہیں
 اسرایاں ک حق حیاں جوہیں فرعونیاں لہندا

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ يَمِينًا وَشَاقِيَةً
 اور کیا بنے بیٹے مریم کے کو اور ماں اوسکی کونشانی اور جگہ دی ہنہے اون دونوں کو طرف زمین بلند کی جگہ تنگی اور پانی جاری کی

تے عیسیٰ نوں سن مائی اُسدی کیسا اسال نشانی
 ربوہ معنے جگہ بلند اوہ پاس دمشق آہی
 نشانی رب دی قدرت سندی عیسیٰ نوں فرمایا
 معجزے دسے لڑکیائی وچ جس تہیں عقل جیانی
 رب دے مرد نشان خدا دے کان فضل فیضانی
 حکم ملک جہان دے جوڑے جیاں سر اولوں

تے جگہ ہی دل وتی جتہہ آرام ہور وگدا پانی
 یاد وچ بیت مقدس دیکھو خازن وچ گو اہی
 کیوں جو بن بابوں اوستا میں قدرت نال اد پایا
 پاکی اوسدی ہی اک خاص نشانی ہے رحمانی
 ہن تہاں نال ملاون تہاں نجدی ٹول شیطانی
 ایہ اونہا نندے روئے پٹن ڈنڈاوں غصے غضبوں

پہر کہا و پاک حلال تے چنگے عمل کما و
 ایہ تمام گردہ تساد ہے اک آیت آئی
 ہور منن وچ معاد رسالت ہے اتفاق کمال
 کہ ان حلال پاکیزہ تے وچ نیک اعمال کمال
 اسد وچ اختلاف نہ ہو یا ہرگز کسے زمانے

تاں میں جاننہا اہمیک جو فعل بجا لیا و
 جو وچ اصول فرزوع ہر اک مشفق ہو بہانی
 تے میں رب تساد پہر کتہیں ڈر ودا لیا
 تے اک خدا منن وچ دلکے اوس توحید جہان
 بہاویں رہے احکام بدلے سنگ حکمت رحمانے

فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلٌّ حَسِبَ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ۝

پہر تہاں نے اُسدی وچ آن تفرقے پاسے
 ہر فرقہ خوش اوسد نیال جو پاس اسد ہے آیا
 اکد وچ دی سننے نہ کوئی آپ بہار جانے
 کہاوں میں کمائی اندر اکو میں سارے
 یہود نصارے و کھرے ہو گئے طرف اسلام

ہو مخالف اکد وچ وکھو وکھہ سد نائے
 جو کجیہ حاصل کیا اوس نے اوس نے نازاں پایا
 نہیں تے اسال برابر کیتے آہے حال سپہا نڈے
 وچ توحید رسالت منن سن اک جیہے سنارے
 رافضی شیعہ ہور خوار وچ اٹھے راہ سد نائے

یا قہار مسل کلوا می الطیبت و اعلوا صابحا
 کیا و پاکیزہ چیزوں سے اور کام کرنا اچھے
 تحقیق میں سائے اور کھڑکے کر کے جو جانور اللہ جل اور یقین
 امت تہا دی امت ایک ہے اور میں ہر دور تہا رہیں ہر دور ہر جگہ سے

<p>چکڑالی تے مرزائیاں نے مار جھدی کل بازی نبی ولی دے روئے کجمن بتخانے ایہہ صابی جو وچ اصول شریعت ساک متفق بین کھپانے اوہ مردود جہنم لائق سراوسد یوچ چپائی رب نبی دی کرن امانت ہو گئے وچ خسراناں زرد اپانی لوہے اتے اوڑک نترن آبی</p>	<p>نچری منکر صاف اصولوں گئے گواتے بازی نجدی پیر و تابی فرقے کیستی سخت خرابی اہل سنت جو نہ مذہبناذیوچ داریت زمانے چو ہنہ مذہباں تہیں باہر جہڑا فرقہ دیکھو کالی دوبندی ہن خاص و تابی فرقہ بے ایماناں حضی شکل و تابی دسد سخت بر ایہہ پابی</p>
--	--

فَذَرَهُمْ فِي غَمَرٍ هَمٍّ حَتَّىٰ حِينٍ ۝ أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ
بِسُجُودٍ دَعَاؤِكَ نَجْفَلْتُهُمْ أَوْ نَكْفِيكَ أَمْ لَكَ عِلْمٌ غَيْرُ الْمَعْلُومِ
بِهِ مِنْ قَالٍ وَبَنِينَ ۝ نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ
ادکو مال سے اور میٹوں سے شتابی کرتے ہیں واسطے ادکے پیچ بھلائی کے بلکہ نہیں سمجھتے

<p>چھوڑا وہناں وچ غفلت مستی بیہوشی نادانی یا مرنے تک تگو پیر پکڑ لیں وچ بتا ہی تے مال اولاد اوہناں دے اندر واپے اگاناں اوہ بدلہ نیکیاں دا جہٹ پاس اندر دیا مندا تے جو ڈبل وچ برکت عظمت اوہن سمجھ نہ پاند تے مال قضا، نقصان ہو دس کوئی رچے غفلت زیاد کے نماز نہ پہلی نیکی تہیں خفا ہو کے دیکھوں ذرا ہو کے جے حرج خدائے غصہ تے زیاد ایساں اتے لعنت رب دی مولوی رحم الائی ڈر نیو ایساں حق اگلی آت رب اتاری لعنت اللہ علیہم اجمعین</p>	<p>مجبور باجو جھکڑا کر نیوالے نے کفرانی اک مدت تیک جو آوے تینوں حکم جہاد لڑائی کیا اوہ چاہندے نے جو مہلت بخشی اساتان کان اوہناں اسیں جلدی کرو بد نیکیاں اندر نیکی دا پہل جیب ملن نوں بہتر بین مناند دینا دار جے پہل بھلاو مسجد پیر اپا وے نماز نیتی کسے کدی کد میں مجہ موئی تقدیروں جے کجہ فائدے نظری آون پیا نماز گھو کا وے ایسے دینا داراں مرداراں ایمان نہ کائی خیال اوہناں دے گندے کر کے رد خداوند باری اہل دنیا چہ کہیں وچہ نہیں</p>
--	---

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ۝ وَالَّذِينَ هُمْ يَأْتُوا
تَحْفِيفًا ۝ وَالَّذِينَ هُمْ يَأْتُوا تَحْفِيفًا ۝ وَالَّذِينَ هُمْ يَأْتُوا تَحْفِيفًا ۝
تعمیق وہ لوگ کہ ڈر پروردگار اپنے کے سے ڈرتے ہیں اور جو لوگ کہ ساتھ آتے ہیں
رَبِّهِمْ يُؤْعَمُونَ ۝ وَالَّذِينَ هُمْ يَأْتُوا تَحْفِيفًا ۝ وَالَّذِينَ هُمْ يَأْتُوا تَحْفِيفًا ۝
پروردگار اپنے کے ایمان لاتے ہیں اور جو لوگ کہ ساتھ پروردگار اپنے کے نہیں شریک کرتے اور وہ لوگ
يُؤْعَمُونَ ۝ وَالَّذِينَ هُمْ يَأْتُوا تَحْفِيفًا ۝ وَالَّذِينَ هُمْ يَأْتُوا تَحْفِيفًا ۝
کو دیتے ہیں جو کچھ دیتے ہیں اور دل اون کے ڈرتے ہیں اس سے کہ ظن پروردگار اپنی بہ جائیوں میں

دفعہ آخری ہے اور اس میں سے جو کچھ چاہو اسے لے سکتے ہو

أُولَئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ۔ لوگ جلدی کرتے ہیں سچے عملوں کے اور وہ

ایک اہل لوگ جو بہت خوف میں ہمیشہ ڈر رہتے ہیں اور اپنے رب سے ڈرنے کی وجہ سے ان کے دل میں خیرات کی خواہش ہوتی ہے اور وہ اپنی ساری طاقتوں کو خیرات کے لیے صرف کرتے ہیں۔ ان کے دل میں خیرات کی خواہش ہوتی ہے اور وہ اپنی ساری طاقتوں کو خیرات کے لیے صرف کرتے ہیں۔ ان کے دل میں خیرات کی خواہش ہوتی ہے اور وہ اپنی ساری طاقتوں کو خیرات کے لیے صرف کرتے ہیں۔

تے جیسے آسمان رب اپنے دیاں سند اہل و قرد کے تے جیسے خرچ کرن جو رہد راہ وچ میں لگانے رب اپنے دل پیش ہون نہیں کرے قبول اعمال تے اوہودہ و وہ نیکی کرنے والے نے ہر حالے تے مومن حمد کرے دو صفت نیکی ہے رحمانوں قبول ہون قبولوں دل وچ ناہ خیال دورا وک جیسے رب نہیں دورا وہناںد اچالا ایہ ہونا

وَلَا تَكُلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا۔ اور نہیں تکلیف دیتے ہم کسی کو مگر اس کی طاقت اور سہولت کے انداز میں۔

لَا يَظْلُمُونَ هَبْ لَوْ جُهِمَ فِي غَمْرَةٍ مِّنْ هَذَا وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِّنْ دُونِ ذَلِكَ هُمْ لَهَا عَمَلُونَ۔ اور نہ ظلم کرتے ہیں بلکہ دل اور ان کے سچے غفلت کے ہیں اس سے اور واسطے ان کے عمل میں

نہ اس میں دیاں تکلیف کسی کو مگر جو طاقت ہو بلکہ وہناںدے دل غفلت وچ آئے ایس کتابوں یعنی جو اذہ کر چکے سو کر چکے اعمالوں ہر اک اور جو وچ تقدیر ہو کے رہے فروری

تے ساڈی پاس کتاب بولے سچ ظلم نہ اوستے کوئی تے ہور اعمال تہناں اس ہاںچوں چاہن کما آپوں وچ لوچ محفوظ ہو کر کم لکھے ہی کر سن اوہ ہر حالوں تے بندہ ہے تابع ٹیک جو وچ تقدیر غفوری

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذِ هُمْ يُخْرَعُونَ۔ اور یہاں تک کہ جب پکڑا ہونے دو تمہارے ان کے ساتھ عذاب کے ناگہاں وہ زاری کرتے ہیں۔

الْيَوْمَ قَفِيفًا مِّنَّا لَا تَصْرُوفَ۔ آج تحقیق تم ہم سے نہیں مدد دینے جاؤ گے۔ تحقیق نہیں آئیں میری بھری جاتیں اور ہر ایک تمہارے

عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ تَنْكُصُونَ۔ اور ہر ایک تمہارے پیچھے ہٹتے ہوئے۔ ساتھ اس کے اور سزا گونی کرنے ہو بیہودہ کہتے تھے

جاں اسان دو تمہارے پکڑے ناں عذاباں رب کیسا اچ ہو عذاب نہ کر یو گریہ زاری ٹیک اسڈیاں آستیاں پڑھیاں گیاں پڑھناں ناہ سندے ناہ خیال کرن کجہ وچ آیات الہی

تا لگے اوہ دین دو مائی چانک حال خراباں ساڈی طرفوں نہیں نہ ہرگز دتے جا سو یاری اڈیاں پرتے سی نہیں مڑوے آکر ناں دورا وک ناں تکر کہن قرآن کہا نیاں پہلیاں بہائی

اَقْلَمَ يَدَ بَشَرٍ وَالْقَوْلَ اَمْ جَاءَهُمْ قَالَمِيَاتٍ اِجَاءَهُمْ اَلَا وَاَلَيْسَ لَهُ
 كَمَا بَسَ نَبِيٍّ فَنَكَّرَ اَوْ نَهَى لِي بَاتٍ مِثْلَ مَا بَسَ اَوْ كَيْفَ كُنَّا بِلَيْسَ سَلَمٍ كَمَا
 اَمْ لَمْ يَكْرِفُوا اَرْسُولَهُمْ فَهَمَّ لَهُ مِنْكُمْ وَنَهَى اَمْ يَقُولُونَ بِرِجْزٍ
 يَأْتِيهِمْ بَغْيًا اَوْ هُمُ لَنْ يَسْمُرَ اَوْ كُوْنُ. پس وہ واسطے اوسکے انکار کر رہے ہیں یا کہتے ہیں کہ اسکو جنون ہے
 بَلْ جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ وَآلَتْ اَرْهَمُ لِلْحَقِّ كِرْهُوْنَ ۚ بَلْ كَلَّ لَيَّا. اوزکی پاس حق اور انکار اوزکی حق کو ماننا

کے پاس نہیں

یا آیا اونہاں جو پوراں تہنا ندیاں اگلیاں پاس آیا
 یا ایہ منکر ہوئے نہ میناں پر ایہ بات نہ کالی
 بلکہ اوس نبی حق آندا پاس اونہاں مقرونی
 ایہ وچ انکار نہیں نے امر نبوت ظاہر ساہی
 نہ ایہ کوئی نواں پیغمبر اگلیاں نول ہی ایوں جان

کیوں پہر انہاں قرآن نہ سوچیا ناہ کجہ فکر و ڈرایا
 یا نہیں سمجھنا نا انہاں پیغمبر اپنا ناں آشنا
 کیا اوسنوں ایہ باگل کہندے دیوانہ جنونی
 نے بہت اونہاں مذی سچی باتوں نا خوش بین تباہی
 جے قرآن دلیلاں سوچن حق نبی نول جانن

وَكَوَاتِبَعٍ لِحِقِّ اَهْوَاءِهِمْ لَفَسَدَتِ السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيْهِنَّ ط
 اور اگر پیروی کرے حق خواہشوں اوزکی ابتہ بگڑ جاویں آسمان اور زمین اور جو کوئی بیچ اوزکی میں
 بَلْ اَتَيْنٰهُمْ بَدِيْكَرِهِمْ فَهَمُّ عَنْ ذِكْرِهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۚ اَمْ تَسْأَلُهُمْ
 بلکہ لائے ہیں ہم اوزکے پاس ذکر اوزکا پس وہ ذکر اپنے سے منہ پیر نہوالے میں یا مانگتا ہے تو انے
 خَرَجًا فَرِحَ رِبِّكَ خَيْرًا وَّ هُوَ خَيْرٌ مِنَ الشَّرِّ قٰتِنًا ۚ وَاِنَّكَ لَتَلْدَعُوْهُمْ اِلٰى صِرَاطِ
 مال پس مال پروردگار تیرے کا بہتر ہے اور وہ بہتر ہے رزق دینے والا اور تحقیق تو بولا نا ہے تو اوزکو طرف راہ

خروجی

کفار اں دیاں خواہشاں مگر نہ جانندے بد کرداری
 شافع نافع بتان کہن جے ایوں ٹیک اوزہ اون
 درہم برہم ہووے جو کجہ اونہاں وچ شتابی
 نے اوزہ اپنے فائدے بندوں منہ ہو اندائے
 جس اتوں اوزہ بہر کن اپنا امر گہتن ایہ حرجی
 جو رب تیرے پاس عطا اوزہ بہتر سبہ تہیں یارا
 نے توں اونہاں مال نہ کوئی غرض رکھیں درتارا
 استہیں بے پروا ہی کر کے مندی قوم کفارے
 نے طلب کرن مزدوری لائق مول نہیں طاقت

نے سچا امر یا ذات خدا دی کر دے نا بجداری
 اوزہ جویں انہیاں بولیاں تباں نول مجبور ڈھراون
 تا زمین آسمان و نچے ہو فاسد پاون تر تخرابی
 بلکہ ایس نصیحت واضح اونہاں پاس لیاے
 مجبورا کیا اونہاں تہیں توں مال منگے کجہ حرجی
 جے گل ایوں ہوندی تا کہیا جاندا پہر آشکارا
 نے اوزہ کل دیوں تاریاں نالوں بہتر دیوں تارا
 نے ٹیک سگول اونہاں سدیں راہ سد ہی لول پاس
 عالم و اعظا حافظ نول امید رکھن خدمت دی

وَاِنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَا كٰوِنُوْنَ ۚ و
 اور تحقیق وہ لوگ کہ نہیں مان لایا سانبہ آخرت کے راہ سے اوتہ مانا جانوالے میں اور

نہ نہ ایہ الخ یعنی تباری ہی طرف تیا ہی نہیں آیا بلکہ تبارے پہلے جو تیرے گزردے میں طرف ہی رسول اہل صراط نزلوا

لَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلْجَوَّافِ طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ

اگر مہربانی کریں ہم اور ہزاروں کہوں ہیں ہم جو کچھ سامنے آئے ہے سختی سے البتہ اسناد کی کریں بیچ سرکشی اپنی کے سرگردان ہوئے ہیں

جے ایس رحمت کرے انہاں کہولنے دکہہ نہماند
بغاوت تے انکار اپنے وچ و اہدایان منور
تا بوسفیان نبی ول آکے کرے شکایت خویشاں
تے اپنیاں وڈیاں لوں توں جنگ وچ جا کھیا
ہن سنگ و عارب اگے تا پھر کرے دعا پیغمبر
ایہ لوک نہ رحمت لائق آت اتری نال رحم و

جو مندے نہیں قیامت سد ہے راہوں او بھرا
تا رہن وچ خدا نبی کے سرکشی بیکے سوں
جاں بُری دعائیں دیوں قحط پیامت سال فریشتا
لوں کہیں میں رحمت عالم ہو کھاں دینا وچ آیا
تے بہکوں کے اولاد او نہاندی کال سیا جگ اندر
تا رب کال گویا رب کیسا اے بھر کر دم دے

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ لُوطٍ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكْبَرُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَصَرَّعُونَ

اور البتہ تحقیق پکڑا ہوا ہے انکو سامنے عذاب کے پس نہ گرائے وہ طرف پروردگار اپنے کی اور نہ عاجزی کا

حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ إِذْ هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ

یہاں تلک جب کہول دیا ہونے اور انکے دروازہ عذاب سخت والا ناگہاں وہ بیچ اوسکے نا امید ہیں

نہ عاجزی کیتی رب اگے انہاں نا کجہ گریہ زاری
تا نا امید ہوئے اوہ اوسوچ اچا چیت خراباں
مراد عذاب بدر وچ قتل یا روز قیامت نامی

ہیک نہاں اسال پکڑی اسی سنگ بیکہ عذاب خرابی
تا جو کہولیا اسال انہاں تے بو تا سخت عذاباں
تا وچ اوس عذاب ہو اوہ نا امید تھی

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ

اور وہ ہے جسے پیدا کیا واسطے تمہارے سنوائی اور بینائی اور دل بنوڑا سا جو

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

شکر کرنے ہونم اور وہ ہے جسے بیلا یا تمکریچ زمین کے اور طرف اوسکے اکٹھے کئے جاو گئے تم

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

اور وہ ہے جسے جلایا ہے اور مارتا ہے اور واسطے اوسکے ہے پھرانا رات کا اور دن کا گیا ہیں نہیں

یہی دنا دل تھوڑے ہو جو کر کے شکر خدا اوسے
تے طرف اوسیدی کٹھے کیتے جا سوروز جزا لوں
پھر کیوں تیں نہ سمجھو سوچو اپہ نشان مفا تہا
موتوں بعد او تہا دن مشکل کیوں انکاریں گے

ہے او ہو رب جس اکہیں کن جاکان تہا
تے او ہو رب کہنڈایا جس نے وچ زمین تہا لوں
او ہو زندہ کرے تے مارے بدلا دے دن رات
جو ایدے رنگ بدلا و قدرت راہوں کیا اوسکے

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ۚ قَالُوا أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا

بلکہ کہا اوہوں نے جیسا کہا تھا پہلوں نے کہتے ہیں کیا جب مر جاو گئے ہم اور ہو جاو گئے مٹی

تہا لوں تہا لوں تہا لوں

وَعِظَاءَ إِمَّا لِمَبْعُوثُونَ ۝ لَقَدْ رَعِدْنَا نَحْنُ وَإِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
 اور ہڈیاں کیا ہم ادھیا نے جادو کئے

البتہ تحقیق وعدہ کی گئی ہے ہم اور باب سہارہ یہ بات

مِنْ قَبْلِ أَنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝ قُلْ لِمَنْ الْأَرْضُ وَمَنْ
 پہلے اسے نہیں مگر کہانیاں پہلوں کی کہہ واسطے کہے جے زمین اور

مَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ
 جو کوئی بیچ اوسکے ہے اگر ہوتے جانتے البتہ کہنے کے وہ واسطے اللہ کے کہہ کیا پس نہیں نصیحت پکڑتے تم

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۝ سَيَقُولُونَ
 کہہ کون ہے پروردگار آسمان ساتوں کا اور پروردگار عرش بڑے کا کتاب کہنے

لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝ قُلْ مَنْ بِيَدِ الْمَلَكُوتِ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ
 واسطے خدا کے کہہ کیا پس نہیں ڈرتے تم کہہ کون شخص ہے کہ بیچ ہاتھ اوسکے کے ہے بادشاہی سب چیز کی اور وہی

يُخْرِجُ وَلَا يُجَارِعُهُ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى
 پناہ دیتا ہے اور نہیں پناہ دیا جاتا بر ظلان اوسکے اگر ہوتے جانتے البتہ کہنے واسطے اللہ کے کہہ پس کہاں سے

تَسْحَرُونَ ۝ بَلْ آتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝ مَا أَخَذَ اللَّهُ
 سحر کئے جاتے ہوتے بلکہ لائے میں ہم اویکی پاس حق اور تحقیق وہ البتہ جھوٹے ہیں نہیں پکڑی اللہ نے

مِنْ وُلْدٍ وَمَا كَانَ فَعَدَمٍ مِنَ إِلَهٍ إِذْ الذَّهَبُ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ
 اولاد اور نہیں ہے ساتھ اوسکے کوئی معبود اور سوت لے جاتا ہر ایک معبود اوسپر کو کہ پیدا کیا

وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ۝
 اور البتہ چڑھائی کرنے بعضے اوسکے اور بعضے کے پاک ہے اللہ اوسپر سے کہ بیان کرتے ہیں

تے ہو گئے مٹی ہڈیاں کیا مڑا نہیں ہے و تا اسماں

مگر اللہ کی نہ لہی اچ لگ خلقت رہی سناوندی

تے جو کہ پیدا ایش اوسکے و چ سوئی آشکارا

آہن کے جب اللہ پہ کیوں سوچن ناہ نکارے

کیٹرا رب جہب کہن اللہ کہہ پر کیوں ڈرونہ والے

اود جس پڑے پچا نہ کہہ مرے علم جے ہورے تساناں

کہن ریدا کہہ تسیں کہتوں لنگے جانے داہی

بلکہ آندا اسماں حق لاونہا نول تے اودہ کوہ پل تانوں

تے جیکر ایسا ہوندا کہیں بفرض محال عجب دے

کافر کہن کیا جویں اگلیاں جدول میں مرجساں

سندے رہے قیامت قیامت آوندی آوندی آوندی

پچھا و بناں تہیں مجبو با جو تختہ دہرتی سارا

دسو کون او بنا نہ مالک جے تیس جانتہارے

مجبو پچھیست آسماناں عرش و ڈے دانانے

کہہ و چ قبضے کسے شاہی دیکو کون پناہاں

جے نہیں جبل تساناں تا دسو کس دی ہے کل شاہی

دیدہ دانستہ کیوں مثل دیوانیاں کر سو باناں

نہرب کوئی پت بنایا ناہ معبود کوئی سنگ ربدے

تا ہر معبود پیدا کیس اپنی اپنی نول لے جاندا
 تے الد اور ستیں پاک جو گمراہ اوسدی صفت
 کافر خالق جان ہر شے سندر بدے تائیں
 اوہ بیت اللہاں رب واحد دیناں ^{ملائک} بیانی
 اَجْعَلِ الْاِلٰهَةَ الْهٰاَ وَاَحِدًا اَسْمٰتِ خَدٰوَاتِ
 اِنَّ هٰذٰا کَشٰیءٌ عَجَبٌ ایہ بات تعجب والی
 ہے ایہ بات بنائی اسنے آپوں جوڑ جوڑا کے
 نالے کنوں قیامت منکر نہی انکار نبوت
 نالے پاس خدا دے تباں شافع جاننارے
 تے مسلمان نہ نبیاں ولیاں کرن شرکیہ خدا
 ہون نصاریٰ عیسیٰ ہور ہود عزیر نبیاں
 تے حضرت فرمایا جویں وچ بخاری خبر ایہاں
 کَا اَخٰفُ اَنْ تَشْرَکُوْا بِعَدٰی تِیْ هٰیْسِ خَوْفِ
 یعنی اونہاں کفاراں وانگوں شرک نکرے کو کا
 قبراں نبیاں ولیاں تائیں آہن ایہ بت خانے
 پچھے ذکر ہوئی ہے عظمت عزت قبراں ولیاں
 کہن جے ہونے زور ساڈا قبر نہ چھڈے کوئی
 دہائی مذہب تے لکھ لخت ایڈے ادب زیانی
 باب الفتن بخاری اندر جیوں حدیث نرالی

تے ہر معبود اُپر دو بے معبود اک غلبہ پاندا
 جے دو جار ہوندا تا غلبہ جیگر اباسم لاندے
 مگر تباں نول نال خدا کے کرن شریک بلائیں
 آہے سخت تعجب کردے جیوں خود کیسا آہی
 اک خدا کر جاتا کیوں کر گلاں ایہ منائیں
 ایہ کسے ملت دو جی دو چ سنی نہ بات نرالی
 ساڈے وچوں اکوتے کوں اترن حکم ہیا کے
 تباں نول معبود چھپان نال خدا با قوت
 با عظمت با عزت گن کے تہاں پوجنارے
 جیوں مشرک عرب فرشتیاں بیٹیاں بدیا ^{آشکالا} کہن
 ربدایت بنایا ر دھنندا ہویا ہریاں
 باب صلوٰۃ شہید کتاب جنائز دیو چ بہائی
 جو میرے بعد ہون تیس مشرک بتہ حدیثوں چلدا
 چھڈ قرآن بخاری مشرک لوکاں آہن وہی
 بت بخش تے روضے نبیاں ولیاں پاک پچھانے
 مگر وہابی بے دیناں نے سن رائاں چھیاں ملیاں
 جو پختہ ادبی کئی بہاویں روضہ سرور سونی
 جیوں مگر شاہ رسل فرمایا فرقہ ایہ شیطانی
 جیوں جلد اندر ہے گزری دیکھ لوں ہرحالی

عَلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَجَلَّىٰ عَمَّا يُكْتُمُونَ ^{۱۰} اے پھر سے کہنا کہ تے میں جانوں الا غیب کا جعفر کا

جاننار غیب تے ظاہر اے رب برتر
 اَفَرَيْتَ مَنِ الَّذِي زَعَمَ اَنْ هُوَ اَمْرًا نَّزٰو
 کرن ہر دوسا خداتے انگریزاں تہیں باری
 جو قبراں ولیاں اتے جا کے فعل جہالت کردے
 بن تحقیق نہ جرم پوسے سر کفر شرک واکائی
 جو کوئی فعل شرک کوئی بدعت کوئی حرام ساڈا
 بھنے استجاب سب نول شرک نہ گینا جاوے

اوسدی شان بلند او پجیوں شرک جو کردے ڈنکر
 کیا ڈہا نہیں توں خواہش نفسانی جو رب بناوے
 ایہ دل وچ بت بہاے بخدیاں مت گئی کیوں باری
 کرنیت معلوم اونہانڈی فتویٰ نال تدجہر دے
 جو مسلم نول اسلاموں کڈن بات دوی ایہاں
 کوئی مکروہ تے کوئی مباح تے کوئی جائز آوے
 بن تحقیق وہابی فتویٰ سہ تے شرک لگاوے

لے ربدایح انکی تروید قرآن مجید میں کئی جگہ موجود ہے۔

قُلْ رَبِّ اِنَّمَا تُدْرِي بِيَّ مَا يُوعَدُ ذُو نَا ۝ رَبِّ فَلَا تُجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِيْنَ ۝
 کہ اے رب میرا اگر دکھلاؤ جگو جو کبہ وعدہ دینے جا رہا ہے اس پروردگار میرے بسنت کیجیو جگو بیچ قوم ظالموں کے
 وَاِنَّا عَلٰۤى اَنْ تُرِيكَ مَا لَعَدُّهُمْ لَقَدْ رُوْنَا ۝ اور تحقیق ہم اوپر ادا کیے کہ دکھلا دیں جگو جو وعدہ دیتے ہیں ہم

اور کفر سے تباہی

پہرنا کرتوں داخل مینوں قوم اندر بدکاراں
 جو دکھلائے تہ کفاراں جو وعدہ دتا جائے
 تاسنگ اونہاں نہ شامل کرتوں مینوں میرا میتا
 عذاب کفار اوہ جو بد روچ فتح دیا ننگے تینوں
 پہلے عام جو ہیں اوہ چھپی والیاں والی حالت
 جہڑے حق بیان کرن نہیں چہ رہے ہو وہی
 جو رہے نہ ظالماں تیکہ بلکہ عام ہو کہ ہر تبارے
 بہادیں عمللاں پاروں ہوں حشر نوں دکہ درواں
 پر اہل ایماناں نوں ہی ہر دم اوہستیاں خوف سزا
 کفر ہو سی مغلوب بگر دعاء سنگدار ہو مظلوبا

کہہ رہا ہے میں دکھلا دیں وعدہ جو کفاراں
 بیشک اے محبوب اسیں ناں قادر اسپر آئے
 ہے ہو کہ عذاب کفاراں جسدا وعدہ ہے توں کیتا
 تا فرمایا سپہ دنیا وچ دکھلاواں گے تینوں
 آنت وچ دلیل کفر تے گرا ہی دی شامت
 جو صلح کلاں اتے ہی آیا اوہ عذاب الہی
 نبی کیہا اوس فتنیوں پکیو خون کر تہیں سارے
 جو چنگے مندے پہلے برے نوں کو کسمیت تا ماں
 بہادیں کفاراں تے خاص عذاب خدا دا اوے
 ہے آنت وچ اشارہ تیرے پیش نظر محبوبا

اِذْ فَخَّ بِالنَّبِيِّ هٰى اَحْسَنُ السَّيِّئَاتِ ۝ لَحْنٌ اَعْلَمُ بِمَا يَصِفُوْنَ ۝
 دور کر ساتھ اور چیز کے کہ وہ بہت اچھی برائی کو ہم خوب جانتے ہیں اور سچیز کو کہ بیان کرتے ہیں

جانیئے خوب اسیں جو کافر بکدے صبر کما میں
 ناں تحمل خوش خلقی کر غضو بیتاں بلا میں
 چہوڑا نہاں تیں آپے سمجھ لو اں اسوج پانہاں
 ناں صفائی پاکی نفس جیسا تے روح بدلا میں
 تذکیہ نفس رذائیل تے بدخلیتیاں دور گواراں
 شغل از کار مریداں دسن و نجاون کم نفسانی

توں برائیاں دشمن دیاں جنگی خصلت ناں میں
 اے فرض جہاد تہیں جہل پیا کفار استیاں اندا میں
 احساناں دی تلواروں کٹ ظلم کفار اشراں
 نفس نجاست زنگ دلے تے مرگ روحانی تا میں
 اِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ نگو یا برائیاں
 تا میں مرد طلیقت والے کامل سپر حقانی

وَقُلْ رَبِّ اَعُوذُ بِكَ مِنَ هَمَزَاتِ الشَّيْطٰنِ ۝ وَاَعُوذُ بِكَ رَبِّ اَنْ يَّحْضُرُونِ ۝
 اور کہہ آپروردگار میرے ساتھ تیرے دوسرے ڈالنے شیطانوں کے سے اور پناہ مانگتا ہوں میں تیرے سے کہ کافر ہوں مرے پاس

تے پڑاں پناہ میں ناں جو آون اوہ قریب کد ناں
 سبکلا نڈا تے کہنڈا پڑھ ایہہ سوون وقت سدا میں
 ہی اعوذ باللہ ثابت ہوئی ناں قرآن سہ بانڈے
 گل حسین نبی سن پانڈے دیکہ حدیث پہا کے

کہہ شیطانی دوسریوں میں میں سنگ پڑاں پناہاں
 عبد اللہ بن عمر ایہہ آنت وڈے لڑکے تا میں
 ہی تعویذ بنا کے اسدا ایجا نڈے گل پانڈے
 اعوذ بکلمات اللہ آخر تک تعویذ بنا کے

کلام الہی کے تعویذ یا کنول کلام اولیادان متر جنت و پج جنہاندے نام جنباں شیطاناں اور بعضے شرک حرام ہونے کے کلمہ مکروہ چھانی تے شیطان نبی داسلم تا بعدار امر دوا	جانز میں شریعت اندر ہر عمل صلاحواں تے کفاراں کے نام صرف جسوچ اہل زیاناں جلد اول و پج ہے ایسہ سلسلہ بالتفصیل سنجانی ایسہ امت کان ہدایت ہونی فرمودہ سرور دوا
---	---

حَقِّقْ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ ۚ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا
یہاں تک کہ جب آوے ایک کو ان میں سے موت کہتا ہے رب پھر پھر میری طرف دینا کی شائد کہ میں عمل کروں نیک
فَمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ
پج اور جگہ کے کہ چوڑا یا ہوں برگزینہ تعقیق یہ ایک بات ہے کہ وہ کہنے والا ہے اوسکا اور دوسرے اونسے پر وہ ہے اوسکا ملک

تا جہ آوے موت کسے نوں آکے یا رب میرے و پج او پکیر جو چوڑا یا میں پر ایسہ مول نہ ہوناں تے اورے اونہاں تہیں پردہ اگے تا میں روز جنت کافر آکھن گے مگر گہلو نیک عمل جا کر ساں کلا ایسہ گل کدی نہ ہوسی دینا ماہ دو باری	موت مینوں دل دینا شائد کر ساں عمل سلیرے ہے ایسہ اک بات جو قائل تسد کے بلے کلمہ نہ پوناں جسدن پیرا شاہے جاسن بدلے لمن ہر دے دینا و پج میں جو چہڈ آیا ہن نیکی راہ شریکان ایسہ منہ دی بات مرادوں خالی نفع نہ دیونہاں
--	---

فَإِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَكُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَّبِعُ آلُؤُنَّ ۚ
پس جب پھونکا جاوے گا پھونکے پورے کے پس نہیں نسب در میان اونکے اوسدن اور نہ ایک دوسرے کو پونچے گا

جاں و پج قرنا پھو کیسی ناہ اونہاں کے قرینہ کالی جاں دو جانفخہ پھو کن قبروں مرد اٹھن سارے ایڈا خون پوسے دل و عشت دیکھہ قیامت حالہ جاں اک اک نوں پھر حاضر کر سن ویلے روز جنت آکھن والا آکے ہے ایسہ پت فلاں فلاں پر ایسہ آت پڑھی نہ اوسدن رہے قرابت کوئی نہ اوسدن کہن ذات قبیلہ نسبت قرابت خویشی مطلق نفی نسب دی کیتی اس جانی قرآنے شفاعت لڑکیاں حافظ ہور شہیداں نیکو کاراں یاں قبراں دچوں شہدیاں جمالت ہوسی بیانی بیتیم دے وچ مراد کفار فساق تمامی یعنی کفار اندا حسب نسب کلمہ کم نہ آوے	اوسدن تے کوئی اکد وچہ کالوں ناہ پوجہاں خویشی ہور سکاوت ٹھسی سبہ دی اوسد ناہ نہ اکد وچے نوں چھے کوئی نہ رہے سکاوت چالہ جمع ہوسی جتہ کل لوکاں اگلے پھیلے فردے جسد احق ہوسی کلمہ اوس تے کرے بیان عیانی بہادیں پیو یا پتر بیانی عورت خاوند سوائے اکد وچے دی خبر نہ چھپن ناہ کلمہ دور اندیشی مگر شفاعت نبی وسیلہ ہے مخصوص ہو یا نے تے نسبت قرابت حضرت والا ٹھسی ناہ اسے پاراں پہر ناں شفاعت نبی وسیلے پاسی نفع لوکاں ذکر جنہاند اچلیا آوے اندر نظم گرامی اتے شفاعت نبیاں ولیاں عاصیا تنوں بخشاؤ
---	---

در شفاعت

شفا عتیٰ اَھْلِ الْکِبَاۃِ کَارِنِ وِوٰیۡلِ اَوۡکُنۡہَا
 بہی فرمایا اسان قرابت اوسن نفع پوچا دے
 رافضی شیعہ بہاویں سیدہ در قرابت کنوں
 کفر پیا جس سر سید کے سید رہیا نہ یا رو
 اِنَّ اَکۡرَمَکُمْ عِنۡدَ اللّٰہِ اَتْقٰیۡکُمْ جُو متقی پاس
 سید متقی اہل سنت ادہ دوسری عزت پائے
 شیعہ سید نکل سا داتوں ڈگا وچ گمراہی
 سید ادہ جس چال نبی تے محکم تم لکایا
 صحبت صدیقوں جو منکر شیعہ سید کالی
 علامت شیعہ می میں دساں رکھیں یاد نشانی
 علی نون کے فضیلت بھی اہل صدیق عمر کے
 عقائد شیعہ آخر جلد ششم دیکھہ سارے
 نسب نبی دا ہے تبرک نسب حضرت راہنوں

ہو کہ آسان شفاعت دسیاں شاہ رسل اخبارال
 ہر اک نیکو کار گناہیاں بخشا دے بخشا دے
 جیوں نوح کے پتر نال نہ رہی قرابت ہرگز منوں
 جو کوئی اوسوں سید نے جاہل اوس شمارو
 ادہ ہمت بزرگ تساڈے وچوں ہو یا ناں آقا دے
 اک شرف آقا اک شرف قرابت حضرت وال سوا
 گمراہاں نون سید اکہن روا نہیں ایہ بہانی
 نہ ادہ سید جس اصحاباں نون کافر ہے بتلایا
 ادہ کافر مرد و دچیا نون مراد سید یوح جہانی
 حضرت معاویے نون اوہ ظاہر کافر کئے شیطانی
 امام اعظم تے غوث اعظم دانا نون غصہ کردے
 گندے اپناں عقیدے کفر دل سخت شرارت کار
 دو جے نسب کرے رد آت مسلتہ اصلاحی

رافضی شیعہ سید نہیں ہوتا

علامت شیعہ و رافضی

فَمِنْ ثَقَلْتُمُوۡا زَیۡنَہٗ فَاوَلٰیۡکَہُمُ الْمَفۡلُحُوۡنَ ۗ وَ مَنِ خَفَّتْ مَوَازِیۡہُہٗ
 پس جو شخص کہ بیماری ہو توں اوسکی پس یہ لوگ وہی میں فلاح یا بوزالے اور جو شخص کہ ہلکی ہو توں اوسکی
 فَاوَلٰیۡکَ الَّذِیۡنَ خَسِرُوۡا اَنۡفُسَہُمۡ فِیۡ جَہَنَّمَ خٰلِدِیۡنَ ۗ تَلۡفَہُمۡ وِجُوۡہُہُم
 پس یہ لوگ میں جسے ٹوٹا دیا جانوں اپنی کو بیچ دوزخ کے ہمیشہ رہینگے جہنم دیکھو کیسے
 النَّٰرُ وَہُمۡ فِیۡہَا کَالِحُوۡنَ ۗ اَلَمْ تَکُنۡ اٰیٰتِیۡ تَتۡلٰی عَلَیۡکُمۡ فَاَنتُمۡ جٰہِلۡتُمۡ بِاٰیٰتِیۡ
 آگ اور وہ بیچ اوسکی توڑی پڑانے میں کیا نہیں نشانیاں میری پڑھی ہاتی اور تمہارے پس چشم دیکھو جہنم
 قَالُوۡا رَبَّنَا غَلَبَتۡ عَلَیۡنَا شِقُوۡتُنَا وَ کُنَّا قَوْمًا ضٰلِّیۡنَ ۗ رَبَّنَا اَخْرِجۡنَا
 کہینگے اے رب ہمارے غالب آئی اور ہمارے بد بختی ہماری اور ہوں ہم قوم گمراہ اہرورد کار ہمارے نکال پکو
 مِّنۡہَا فَاِنۡ عُدۡ فَا فَا نَا ظَلِمُوۡنَ ۗ قَالَ اٰخَسُوۡا فِیۡہَا وَ لَا تَکَلِّمُوۡنَ ۗ اِنَّہٗ
 اسے پس اگر پھر کرینگے پس یقین ہم ظالم میں کہا کیسے اور ہو بیچ اسکے اور بت کلام کر دے یہ یقین
 کَانَ فَرِیۡقٍ مِّنۡ عِبَادِیۡ یَقُوۡلُوۡنَ رَبَّنَا اٰمَنَّا فَاغۡفِرۡ لَنَا وَ اٰمُرۡ حَمٰنًا وَ
 بنا ایک فرقہ بندوں میرے سے کہ کہتے ہے اے پروردگار ہمارے اے ہم میں بخش پکو اور رحمت کر ہمکو اور
 اَنْتَ خَیۡرُ الرَّحِیۡمِیۡنَ ۗ فَاتَّخَذَہُمُۥمُ سَخِرَیۡا حَتّٰی اَسۡوٰکُمُ
 تو بہتر رحم کرنے والا ہے پس پکڑتا ہے انکو مسخرہ اٹلک کر بے لادہ انہوں نے

ہاویں عمر کی بیوی و چہ دنیا بہت کسے بہتہ آئی
جے دنیا و چہ ٹہرن تائیں اندک خیال کرنیہ
ساڈی طرف آدناں بدلہ نیکی تے بر آئی
بعد عذاب کفار خداتے و حدانیت یارا

مگر مقابلے و چہ عقبتے دے بہت قلیل ایسا ہی
پر جاتی تسال سدا جاتی ادہ بلے بن لبند
چنگا مندا جو کیتا سولسی روز جزائی
تے شان بلندی دسی اگلیاں آتاں و چہ آشکارا

فَتَعَلَى اللَّهِ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ
پس بہت بلند ہے اللہ بادشاہ حق نہیں کوئی معبود نگرہ پروردگار و غیر کرامت والے کا
وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ
اور جو کوئی بلا دے ساتھ اللہ کے معبود اور کو نہیں دلیل واسطے اس کے پس سزا اسکے نہیں کوئی اور
عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكٰفِرُونَ وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَاذْحَمَّ
نزدیک پروردگار اس کے بے تعین نہیں مفلح پانیدالے کافر اور کہہ اسے پروردگار میرے بخش اور رحم کر
وَ أَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ۝ اور تو بہتر رحم کرنے والوں کا ہے

شان بلند رکھے بونہہ الید چہ اوسدی بادشاہان
تے جو رہدیناں دو جا کوئی ہو رالہ پو کارے
ہیک نجات نہ پاوں کافر کہہ توں بخش خدایا
طلب اوسدی پوچہ جتہوں توڑی زندہ آد جاگے
اتے بلندی شان اوسدیوں کوئی حد نہ پاندا
اک ملک نے ستر نزار فرشتیاں قوت پائی
کر پرواز اڈیں تا اڈیا ادہ کر زور تمامی
جتہوں اڈیا آنا اوسے جانی خود توں پاوے
بن خداری تہیں و چہ ترغیب روایت نقل سناوا
جد توڑی ادہ زندہ رہسن دیاں سدا بد اسی
جد توڑی ادہ بخشش سنگد سے رسن کنوں گناہاں
ابن عباس روایت کیتی شاہ رسل فرمایا
ادسنوں ہر غم اتے اند دہوں رب کشائش کردا
تے رزق دیوے و بچ جو لوکاندیاں بجا نوح نہ آد
و چہ نامے اعمال جب بونہہ سوون ہمتو ظہاراں
تا شن سماعت تک فرشتہ اوسوں لکھدنا ہیں

اوس بن نہیں معبود کوئی رب عرض کریم سولانی
جبکہ دلیل نہ اوسنوں اوسدا یکسا پاس تہا
تے رحم کریں ہر رحم کنندے نہیں توں بہتر آیا
اس حد تک نہ کتے نہ لگے پستی و چہ سدا کے
عقل نکر و اوسوں تائیں دہم گمان نہ پاندا
ستر ستر نزار جد پر سو دس حکم خدائی
پر جد و یکسا پہلی منزل و چہ اجے ناہی
جتنا عرض بلندا تا ادہ اوسوں پیاد ساہے
کیسا ابلیس رہا میں تیرے بندیاں راہ پہلاوا
قسم جلال عزت اپنی ہی کر کے کیسا اتھی
جد توڑی میں کردا رساں بخشش کل گناہاں
جس نے رب نہیں بخشش سنگن وال طریق فرمایا
نالے ہر سنگی تہیں اوسوں راہ لکھن و آجر واد
ہی فرمایا جبکہ نامے و چہ ایہ لکت رسا د
ہی حضرت فرمایا کہے گناہ جھکوئی یاراں
زندہ تو ہر اتھی اور ہر اتھی چہ کنوں گناہاں

سوال و جواب تھیں تہیں اوسوں سولانی
فیصلت رحمتی

اوس گناہوں پچھ ہو دیگی صاحب دی سرکار
 استغفار کرد اوہناں کیتا عمل حکم سرکاری
 گناہ معاف ہون ست سو پورے فضل الہی
 سبہ تہیں وج تباہ کاری دو دو میاادہ اسلامی
 استغفار نکر دے تا کہ اوہناں رب سائیں
 رب تہیں بخشش منگدے بخشیدار بجرم سبہ کے
 معصیت راخذہ مے آندزا استغفار ما
 دلوج جب گناہاں بہر یا بدلیوں لذت بہا کے
 جہڑا استغفار نہ رو کے تینوں بد کرداروں
 جہڑی استغفار لباب تے دلوج اثر نہ جاری
 پہلے اوس گناہ نول تک خوف کرے چیتا کہ
 اوہ بند مقبول الہی دل چمکے انواراں
 استغفار کرن جے لوکی دسن ابر بہارے
 حل ہووے اوہ مشکل تنگی عمل کماؤ یارو
 ہے اکیر مجرب ایہہ ہی اہل الحق ستارن
 سورۃ نور شروع ہے ہونی اگے سچھہ اصلاحوں

تا اوہ گناہ نہ لکھے فرشتہ ناہ اوس جہڑ دیارے
 فرمایا تیس یارو ہردن دوج ستر واری
 فرمایا جو بندہ دن دوج ستر بخشش چاہے
 جو دن مرج ست سو نہیں ودہ بندہ کر گناہ بڑا
 کیسا جے اس امت دے لوکی کر کے جرم خطا میں
 پیدا کردا ہو لوکانی جہڑی جرم کما کے
 سبہ در کف تو بہ بر لب دل پر از ذوق گناہ
 موندہ تہیں تو بہ تو بہ پوکارین تسیج و گدی نالے
 نا فرمائی ہسدی تیرے ایسے استغفاروں
 ایسے استغفاروں استغفاراں لکھ لکھ واری
 سبھا استغفار نہ فرادس کم دے تیرے جاوے
 جو کوئی ایسی تو بہ کر کے بولے استغفاراں
 جے فلک آسمانوں مینہ نہ دے قحط پوچھ سارے
 ہر تنگی ہر سختی اندر استغفار پوکارو
 درود شریف سو لکھ لو ابر حاجت دے کارن
 مومنوں سورۃ بن ختم کئی ہو فضل الہوں

تیس سو بار۔ ان کی سیرین جہڑا اللہ علیہ نے فرمایا کہ جو شخص خواب میں کوہ نور پر اٹھتا ہے اس کا دل علم و حکمت سے منور ہوتا ہے۔
 ۱۰۔ اسکی لکھ کرنا زخم عیڑ ہے اور کوہ کبف تلاوت کرنے سے اس کی بونے کو اٹھاوے پس جو شخص اس توہید کو اپنے پاس رکھے گا اپنے

سورۃ نور

جو شخص اس سورہ کو لکھ کر اپنے بستر میں رکھ کر سورہ ہے تو وہ شخص کبھی قلم نہ دگا اور اگر لکھ کر آب زمزم سے اسکے حرف دیکھو کر
 پی ليوے تو اس شخص کو جہنم کی شہوت منقطع ہو جائیگی اور جماع کی طرف ہرگز رغبت نہ کرے گا اور اگر جماع کرے گا تو لذت نہ
 پائے گا اور قولہ تاملے اذ سہ قتموہ سے عیلمہ حکیم تک یہ آیتیں واسطے اس شخص کے جو جھوٹ بولتا ہو بے
 حیائی کرنا ہوزبان دراز فحش گو اور شاعر جو لوگوں کی بجز میں مبالغہ کرتا ہو جن کے شر سے خوف ہو تو یہ آیتیں
 سفید انگوڑے کے پانی پر اور ایک نسخہ میں سیاہ انگوڑا اور اس میں کھاندہ ڈال کر حلوا بنا دے یا روٹی وغیرہ اور
 اس سے حالت مذکورہ والا کھاوے پھر یہی آیتیں لکھیوں کے شہر سے لکھے جس کو آگ نے مس نکلیا نہ ہوگی برتن

۱۰۰۶۰۶	۱۰۰۶۱۶	۱۰۰۶۲۶	۱۰۰۶۳۶
۱۰۰۶۱۹	۱۰۰۶۲۹	۱۰۰۶۳۹	۱۰۰۶۴۹
۱۰۰۶۰۸	۱۰۰۶۲۲	۱۰۰۶۳۲	۱۰۰۶۴۲
۱۰۰۶۱۷	۱۰۰۶۲۷	۱۰۰۶۳۷	۱۰۰۶۴۷

میں ڈال کر پھروہ اس پانی میں ڈالاجے جہاں سے اس
 حالت والہ پانی پیتا ہو اور قولہ تاملے اللہ توہم العاینوام
 اپنے منظر کو جس کا ارادہ کرتا ہے۔ اور مغان القرآن میں واسطے درود آنکھوں کے اور سرسری دغیرہ کے ہر صوم

پیتے گا اپنے

سورہ لقمان نبوی

فوسورت اس نام اوناری و چ مدنیہ سائیں | با شہدہ یا چو شہدہ اس آتال و چ شمار سائیں

سورہ نور کا تعلق و ربط سورہ مؤمنون سے

<p>او سو چ سی کوئی خلق بے فائدہ عبت نہ اونائی تے نور اندر رب امر نبی دی بے تعلیم سکھائی مومنوں اندر سی رو کو شرمگناں کے تائیں جے کرن زناہ زن مرد اونانڈیا اسدی یوح نہیں ہی قصہ افک تے ذکر نکاح سنگ و نو مرد زانی ہی پیدے ہن زناہوں لوکی عفت پاکی ایوں</p>	<p>بلکہ امر نبی کے کارن سیدائش اس آئی تائیں دونوں و چ تعلق کیتا پاک ایہی تے نور اندر جو شرمگنا باندی کرے حفاظت سائیں نظراں روک رکھن نامحرم دلوں ہر جابیں با بیچہ نکاح نہ نامحرم دل کرنی نظر تال نے امر نبی سبہ ایس قسم کے اندر نور فلاحوں</p>
---	---

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
شروع کرتا ہوں میں ساتھ نام اللہ بخشش کرنیوالے مہربان کے

اسم اللہ وینال شروع جو ہے بخشش و سائیں | کامل مہر محبت والا پالے آخر تائیں

سُوْرَةٌ اَنْزَلْنٰهَا وَفَرَضْنٰهَا وَاَنْزَلْنٰ فِيْهَا اٰیٰتٍ بَيِّنٰتٍ لِّعَلَّكُمْ تَقْنُوْنَ ۝
یہ سورہ ہے کہ اتارا ہم نے اسکو اول لازم کیا ہم نے اسکو اور اتاری میں ہم نے چ کے نشانیوں بیان کرنیوالے تو کہ تم نصیحت پکڑو

<p>ایہ سورہ جو یوح محفوظوں اسال اتاری تائیں آتال اوہ اتاریاں مقصد ظاہرین جنبا نہ کارن ناواں اہل ایمان پاکی اسو چ آئی ہو حکم ہی ضمن اسدی یوح نازل رب فرمائے</p>	<p>فرض کیتا اسال مسن او سد اشمل کرن احکاموں حداں ہوڑ سائل تا جو پکڑ و پند اساندر سے تے مانی عائشہ کان خصوصاً عفت سے تعلق سالی اگیباں آتال و چ تہو کر ظاہرین و سائے</p>
--	--

النَّسَآئِیۃُ وَالرَّسَآئِیۃُ نَآجِلٌ وَاَكْلٌ وَاَحِلٌّ مِّنْهَا مَآءٌ مِّنْ جَلَدٍ ۙ وَلَا قَآخِذٌ مِّنْكُمْ
زنا کر نیوالے اور زنا کر نیوالے پس مارو ہر ایک کو اور دونوں حق سو در سے اور نہ بکرت تملو
بِمَا رَآفَةٌ فِیْ دِیْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ تُوْغِیْهُنَّ مِنَ اللّٰهِ رَآفِعٌ مِّنْ اَخْسَرٰ
پہچ جس اونیکے مہربانی پہچ دین خدا کے اگر ہونم ایمان الے ساتھ الے زونان پہچلے کے
وَلِیْسَ هٰذَا عَذَابٌ اَلِیْمٌ مِّنَ الْمَوْءُوْءِ فِیْ اَنْفُسِکُمْ ۙ اِنَّ اللّٰهَ لَعَلِیْمٌ ۙ
اور نہ یہ عذاب دردناک ہے تمہاری جانوں میں اگر تمہاری جانوں میں ہے اور اللہ ہی جاننے والا ہے

<p>جو عورت مرد زنا کرن تارو ہر اک تائیں نا پکڑتے اسال حکم خدا و چ شفقت نال تائیں تے جد خدا و بنا نونوں لے جاہے حافر آدن</p>	<p>سو سورہ یا سو چ ایک جے اوہ ضمن تائیں رب قیامت نال ایمان جے آندا ایہی آتال اک ٹولہ اہل ایمان تا جو لوکان خبر سادوں</p>
---	--

سائل در زنا و لواط و غیره

زنا کی حدود کا بیان اور متعلق آنکے بہت سائل

سائل حدود زنا و غیره

جسم جو سٹ لگے چم تیک نہ پونچھے گوشت تائیں
 جے اوہ محسن تا سنگسار کیوں شرعاً بتا دے
 ہی مسلم آزاد تے محسنہ نال ہو کہ پر نایا
 تے یغ محسن سنگسار کیوے چار گواہ جد کے
 جیوں سر میدانی دیوچ سر مجھو اکہیں نظری آدے
 اتے زناہ کہن جو فرج اندر زن کسے بیگانی
 ہتہہ لاون منہ چمن یا وچ دبر دخول کرن نہیں
 یازن بیگانی اپنی ہتہکے گھوڑا ہوس چلا یا
 یا بحق و بیوہ پس بہاویں ایہہ من گناہ کم سار
 کیونجو وطی حقیقی ہو کہ اندر فرج زنائی
 بچے قیاس لواطت سند اٹیک زناہ تے کردے
 تے جیکر شبہ پوے کسے اتے اکہیں چوہاں ڈھٹا
 جے جہا کسے زناہ کرایا زوریں قابو کر کے
 یا مجبور کرے کوئی حاکم جے ایہہ فعل نہ کیتا
 جے مرد نابالغ چہوہا جیہہ قابل وطی نہ آیا
 یا ستے ہوئے دی پھر آلت اندر فرج لنگا دے
 وانگوں مردواں حد لگن وچ زناں برابر آیا
 جے مرد اقرار کیتا میں اس عورت دیوچ دو اتے
 ہو ری عورت دی اس وچ دو اتے قلم ڈبالی
 دو ات والی ناہ ثابت ہو کہ حد لگ کوئی زنائی
 کوڑے مارن تے سنگساری جمع نکرنی آئی
 تے حد لاون لازم ہوئی اپہ حکماں دے
 ایہہ امر وجوبی قاعدہ دیو کہ سلطان نال امر واں
 کیونجو حدواں جاری کرنیاں حق آیا بادشاہاں
 وچ حدواں ربدیاں رورعانت رواسفارش تائیں
 بہاویں پیر پے پرو دی ہو دس کھیلے ستر بدن دا

جے عاقل بالغ ہر سو دن ہی محسن ہو دن تائیں
 تے محسن رکھو اد جیہہ عاقل بالغ آدے
 نال نکاح صحیح دے ہوے ہی اونوں ہتہہ پایا
 بہن شہادت عاقل بالغ مسلم عدل کما کے
 یا زانی اقرار کرے خود چار واری پرتا دے
 با بچوں شبہ حلت دے کرد اد اخل دکر پچھانی
 نہ محرم وطی یا لونڈی یا منکوہہ حائض زن نہیں
 یا اونوں ملو کہ ہتہکے سوئی دنا گا پایا
 پروردے پارجم نہ لگے حد وچ انہاں پیارے
 دو جے فعل نظر ادر ادر سکے تے امثال پچھانی
 مجتہد فیہ امر ایہہ پر ادس حد ہو یا پھر دے
 تا حد مول نہ قائم ہو سی سنے سنایاں جٹا
 یا وچ جنون ہو شنی مرد اپر اپنے دبر کے
 تائیں تینوں میں قتل کراں جے ایسے جانی میتا
 مفعولہ بہاویں بالغہ دو تائیں حدواں حکم نہ پایا
 ایسیاں شکلا ندیوچ فاعل ابر حد نہ آدے
 اک دی حد نہ دو جے کافی دو تائیں و کہہ کہہ پایا
 دو بی قلم اتے اوہ عورت بول کے خود ذلتے
 ناہ دو ات بری تہیں لکھیا حد نہ لکھی بہائی
 ایویں حد نہ لگدی بہاویں کرے اقرار زبانی
 محسن نوں سنگساری دے موقوفوں من بہائی
 تے جتے حدواں لگن اوہ دارالاسلام بتانے
 جس حاکم دا حکم نہیں ادس حد نہ لگدی پاواں
 تے اس حاکم دا شاہ نہیں کوئی جو حد لا دے شاہاں
 جاں جرم ثبوتی پائی پیر نہیں حجب لحاظ تہا تائیں
 رذیل شریف امیر غریب اک جیہا حد وچ بندا

یہ مفعولہ علی اگرچہ مفعولہ بانو سے مگر اسکا فعل مجازاً واقع ہوا نہ حقیقتاً اور حدود کی بنا مجاز پر واقع نہیں ہوتی
 بقدر علوی

و چرچم گواہ لگاؤن پہلے وٹے زانی تائیں
 طائفہ سناں تہیں لگ دس تک اک دو ہی فرمائے
 چار گواہ رکھے کسوں الید اندر حد زنا دے
 کو پنجو مشکل چونہ دادیکین اک ہی او کہتا تھے
 پر ہور معالیاں و چ دو دو شاید ہی اک آیا
 جد تک چار نہ اکہیں دیکھن حد لگیوے تائیں
 ایض خدادی رحمت کارن امت اس موصوہ

پر حاکم پر لوک عوامی درج ہدائے پائیں
 لیکن شد امر و جوبی ہے یا استجاب ہر اسے
 اسوچ حکمت جان نہ ونبجہ ماری وچ اس راہ
 تے زانی چپکے ٹکرا کر تاکوئی کیڑ نہ رکھے
 تے مخفی کارروائی وچ کسوں چونہ و احکم لگایا
 جو اسد نام لویہ اوہ جرم الٹا سمجھ کر اسیں
 تا جو جھوٹیک سکے ہو جند نہ ہو معدومہ

چار گواہ کیوں رکھے گئے

الزانی لا ینکح الا زانیۃ او مشرکۃ زوال الشارعیۃ لا ینکحھا الا
 زنا کر نیوالا نہیں نکاح کرتا مگر زنا کر نیوالی کو یا بت پرست کو اور زنا کر نیوالی نہیں نکاح کرتا اور سکو مگر
 زان او مشرک و حرم ذلک علی المؤمنین زنا کر نیوالی یا بت پرست اور حرام کہنا گیا ہے اور

مسئلہ اولیٰ کے

نہ زانی کرے نکاح سنگ زانیہ ہی زنا شرکافوانی
 تے کیسا کیا حرام نکاح ایسہ کارن اہل ایمان
 احمد حنبلی ظاہر آت ابر غمل کما یا
 وچ ابن کثیر ایسی اسدی ایخ کر تاویل سنائی
 کتیاں چھے کتے ہونہ جنس جنس دل جانند
 جو بے جالی تائیں مومن مان قبول نہ کردا
 نہیں تے حرمت ایس نکاح دی نہیں اعتبار نکاح
 کو پنجو صحبت فاسق فاجر بے جیا بز آراں
 تے زانیہ زن دینال ہمیشہ صحبت دن تے راتیں
 تے مخلع و نذر من کفر و کفر
 اے زنا دوں بے جیالی فعل برا فرمایا
 ایسے بے جیاواں بز آراں سنگ صحبت کرنی
 نہیں تے کرن نکاح ہے جائز زانیہ و سنا آت
 شرابن جوئے باز زناں ہور بے نمازن تائیں
 بے نماز جہاں منع نہ ہوئی ناہ ہور پائیں کوئی
 پر پاک پا کاں نوں خبث حیثاں ہن دوہیں لگ
 بھرت کر کھجہ یار مہاجر جہدوں مدینے جانندے

تے زانیہ زن سنگ زانی مرد یا مشرک رو اچھانی
 نہ روا نکاح سنگ زانیہ ہے جمہو خلاف عیناں
 روا نکاح نہ زانیہ کے سنگ یغزانی دا آیا
 اکثر زانی زناں چھے زانی پر کے و اہی
 رن کو تہی تائیں مرد کہتے نے ہتہہ پاندے
 یا مشرک جو رب بوجہن تہیں شرم کرے نہت مردا
 بلا جو اس نکاح لوں لازم ہونے فعل تہاں
 تے تمت والی جگہ و نجیہ تہہ تہہ ہور اللہ
 ہن حلیں اکلھے نت اتحاد صحبت ذاتیں
 جو تیرا مجرم رہا او تہیں پھری اسال بیناری
 سورتا جالی وچ قرآنے ہن تہیں ظاہر آیا
 رات دن نہت اس کم سندی حرمت ظاہر پھری
 بے حرمت ہونہ نکاح تارن کتا ہن روا نہ تھا
 ایویں نافرمان تیریاں منع کر نیدا سائیں
 تا زانیہ ٹیک حرام نہ ہرگز مومن کچھن سولی
 نال خبیث طیب کے ہرگز میل نہ ہون ہر کے
 تا مشرک زناں بدکاراں آسودہ مالوں پاندے

زانی کا زانیہ عورت سے نکاح جائز ہے یا نہیں

نہت عورت مرد زانیہ سے نکاح

اوہ چاہن عقد اور نہاں سنگ کیتا مال تداں تہہ او
تے مرند نام اصحابی کے رہندا اوہ قدیمی
جاں پر مرند کے آیا اوسنوں زن بولا
کہندی زن نکاح کر مینوں زنا حرام جے بولیں
فرمایا سنگ زانیہ کے نہیں ردانکاح پیارے
ہے آنت دامور دخاص تے لفظ عموم رکھائے
بھی معنی آنت کے کردے ایچ مفسر نامی
تے زانی مرد کرے زن زانیہ یا زن مشرک تائیں
تے ابن سید مسیب کے اک ٹول سنے فقہا و
وَأَنْكَحُوا بِمَا فِي بَنَاتِهِمْ جو آدے گی آنت
تے کہے جو تو بہ کنوں زنا سے زانیہ ماہ سدا
جو پیشہ ماہ تہراوے ہوگی بہل کنوں برائی
جو ردانکاح کہن اوہ خاص حدیث دلیل لیا
جا بر کہے جو اک سوالی پاس نبی کے آدے
یعنے جو کوئی چاہے اوسدی سوئی دناگا پاندا
نبی کیسا اوس دینہ طلاق سائل نے عرض گزاری
تا ارشاد ہو یا کہہ گہر وچ فائدہ پکے نساول
منسوخ ہوں تہیں پہلے زانیہ ردانکاح سہی

آنت میں اجل تہیل

زانیہ کی آنت سے نکاح جائز ہے اور اس کے دلائل -

اونہاں اذن نبی نہیں منگیا اہر آنت وحی لیا
زانیہ زن اک مال یرانہ اوسدا رہیا عملی
کیسوس حرام زناہ بن مرند برانہ مول کما
کہندا باسچوں اذن سبحن کے ایہہ بھی کرا نہ بولیں
تا ایہہ آنت پھر کے دسی پاک رسوا سوکار
مراد نکاح جماع اک کہن زناہ حرام ہو پکے
جو زانیہ کرے نکاح زانی سنگ یا مشرک نون غامی
ایہہ ابن جیمہ رضی ک سناون خازن وچ مناس
کیسا آنت منسوخ ہوئی ایہہ قول خدا سنگ یا
ایسے سورت دیوچ اوسدی ناسخ ایہہ نہایت
الذَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ خَاصٌ حَدِيثٌ گواہ بتا
پہر اوہ تائب ہووے اوس سرعیت رہندا کائی
جو جا بر کنوں روایت چھری سے مرفوع بتا
کہندا میری عورت ہتہ کہے دانہ ہشادے
اوہ کہے انکار نہ کردی ہر کوئی مطلب پاندا
یا حضرت اوہ سو منی عورت لگے دل نون پیاری
بھنے اس مرفوع کہن اک رفع نکر بنائوں
جاں ناسخ اوسدی آنت آئی تاں ہوگی ردائی

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَدْبَعَةٍ شَهَدَاءَ فَأَجْلَدُوا
اور جو لوگ کہتے تھانے میں پاکدامنوں کو چہ نہیں لاتے چاہے شاہد پس مارو
هُمْ تَمْنِيْنَ جَلْدًا وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ
وزکو اسی کوڑے اور مت قبول کرو انکی شہادت کہی اور یہ لوگ وہ میں فاسق
إِلَّا الَّذِينَ قَبَلُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ شَفِيعٌ ذَرِيْمٌ
مگر جس نے توبہ کی پیچھے اسکے اور سنور گئے پس تحقیق اللہ بخشنے والا مہربان ہے

پہر چاہے گواہ نہ لیاون اسپر حد ابر تس جاری
تے اوہے لوگ اسن بدکار شہادت لائق نہیں
شیک اللہ سے بخشناہ اوس رحمت وافر آئی

تے چہرے پاک زنا نون تہمت دین زنا بدکاری
تے کرے قبول نہ اتناں گواہی آہتیاں بعد کہ نہیں
مگر جہاں پہر تو بہ کیتی چہے ایس خطا کی

مخص مرد یا عورت حُرّاتے مسلم بالغ عاقل
 تا اسی درے حداد سنوں جے چار گواہ نہ لیا یا
 تے جنوں تہمت لائی اس اوہ مخص جے ہنیکالی
 جس تہمت لائی حد جہلی قرائب نیک خصال
 شریعے تے شخصی ایویں کہندے حنفی تدبیر بخجے
 زنا دی تہمت دے یا آکھے کسے لو اطلت کردا
 اس وچ لکاح گواہ بناون مردانہ ہرگز آیا
 ویکہن چن رمضان یا عیدال روانہ ایسی شہادت
 جو سچی توبہ کرے نہ پیر کدے تہمت کسے لگائے
 تا کرے خطا، محاف او سدی ریکے اوہ خشنہارا
 برا مومن نول آکھن فسق اوہ فاسق نام سدا
 جسوں حد نہ لگی او سنوں خالق کہن نہ آیا
 دو حیاں کڈر پادون نول نے حد اتے تعزیراں
 فہو کفار تہ جو مسلم وچ رواست آئی
 دنیا وچ الزام نہ رہیا او سدے ابر کوئی
 جے خاند تہمت دین زنا نول کنوں زنا بدکارا
 قسم خدا دی کر کے تا اوہ بری کر اے جاندے
 پاس بیگانے مرد جو دیکھے عورت اپنی تائیں
 تابخی کیہا وچ حق ترے سن بیوی آت آئی

جس کدے زنا نہ کیتا جے تس آکھے زانی غافل
 یا خود اقرار زنا، دا کرد اتا سچ فعل کریا
 تا اسی درے حد نہ او سنوں کرنی مار گئی
 گناہ محاف ہو یوس پیرنا مقبول شہادت جلالا
 تے شافعی روا گواہی رکھن ہے وچ خازن گنجے
 جے چار گواہ نہ لیا د اسپرتاں اوہ فاسق نروا
 جس نے ناحق مومن دے سر ایہ طوفان ہولایا
 ایسے ہو معالیاں وچ او گت جاس شہادت
 تے صالح بنے چہڈے بدظنی دکہ نہ کسے پوچا
 رحمت او سدی ہے بے او رک چٹھے مہ فوارہ
 جو یا سچے گواہاں مومن اتے تہمت ایہ لگا دے
 بن محدود قذف دے ہو رس نے ایر لقب نہ پایا
 گناہ معاف نہ ہو د حدوں توبہ یا سچے نظراں
 حد مجرم دا ہو د کفارہ مطلب اس ایچ پیا
 نہیں تے نال قرآن مطابق خبر نہ ہوندی سولی
 اوہ حاضر کرن گواہ یا دین شہادت خود پنجارا
 غوثیہ اصحابی آپاس نبی د حال ابو جاس
 جو او سنوں قتل کرے حق او سدے مسئلہ کون تائیں
 جو اگاں بیان ہو د وچ خازن فنا گواہی

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَكُنَّ لَهُمْ شَهِدَاتٍ إِلَّا الْفِسْقُ
 اور جو لوگوں کہ تہمت لگاتے ہیں جو مردوں اپنی کو اور نہیں ہیں واسطے اونکے شاید گم جائیں اور
 فَشَهَادَاتُهُمْ أَرْبَعٌ شَهِدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ
 پس گواہی ایک کی اور میں چار بار گواہیاں میں ساتھ قسم اللہ کے تہمتی وہ شخص اللہ سبحوں سے ہے

با سچوں اپنیاں جاناں ہو گواہ نہ ہرگز پادان
 جو سیک ہو یا میں سچیاں دھول اکاں نہ کول
 جیکر سو وال جھوٹیاں تہیں میں تہمت کور جے
 چار واری جو جوشا ہے اوہ تہمت کرے

جو تہمت زنا دی د پیر شاہد کوئی نہ لیا
 اوہ اکو چار گواہیاں دیوے قسم اللہ دی کہا کے
 تے پنجویں واری آکھے او سپر لغت ربیدی اترے
 تے اوں دن کنوں عذاب ہمارے قسماں نال نہ کورے

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَكُنَّ لَهُمْ شَهِدَاتٍ إِلَّا الْفِسْقُ
 اور جو لوگوں کہ تہمت لگاتے ہیں جو مردوں اپنی کو اور نہیں ہیں واسطے اونکے شاید گم جائیں اور
 فَشَهَادَاتُهُمْ أَرْبَعٌ شَهِدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ
 پس گواہی ایک کی اور میں چار بار گواہیاں میں ساتھ قسم اللہ کے تہمتی وہ شخص اللہ سبحوں سے ہے

تے پنجویں داری کہے زن اور سپر غضب خدا دادا اور
 حکم لعان اندر ایہ آیت وچ تفسیراں لیائے
 ادہ عورت جا حاکم اگے ہووے پھر فریادی
 پھر جے اوسکے خاوند لیا کے چار گواہ گزارے
 تا زن ملے سزا زنا، دی کیا مردنوں جاسی
 جو میں سچا ہاں اس تہمت لادن کے وچ کاہیں
 تا ہر دو اللہ دی لعنت میرے تے پھینکا زوں
 یعنی اوس بہتان شہادت مثل گیا ہو بیانی
 جاں دیتاں مرد گواہیاں تا ہے لازم عورت تا میں
 چارے وار کہے میں کراں گواہ اللہ رحمانے
 یعنی پنجویں داری کہے جے مرد سچا وچ دعویٰ
 جے ہو گیا لعان تا ہوسی دو ماں وچ جدائی
 جد توڑی پراک نہ دو ماں قائل ہووے خطا دا
 نواں نکاح ہی جائز ناہ تس ہے سنگ دس زانی
 قصہ بقول بعد نہ رہے لعان نہ منع نکاح تس کہنا

مرد ہو یا جے سچیاں تہیں ادہ کوڑ نہ مول اللہ
 جاں مرد زنا، دی تہمت کوئی زن اپنی سر لاکے
 جو خاوند میرے سر میرے تے تہمت دہر زنا، دی
 جو شہیک زنا، کیتا اسنے تا زن مجرم سرکارے
 چار داری کہے اللہ نوں میں کراں گواہ ہوسا
 تے پنجویں داری کہے جے جو شہا ہوداں میں کد میں
 شامت اس وچ فضل خاوند دا جو اوسکے اولاد
 ایہ خاص حکم شوہر کے کارن وچ ہدایا
 سزا قبول کرے یا وانگوں خاوند قسم کرائیں
 جو مرد اندر تے تہمت جو شہا پنجویں وار رلانے
 تا پھینکا میرے تے ربدی لعنت جے سچ دعویٰ
 جو میں جدائی وچ دو ماں سی حفرت آپ کرائی
 تے سچا کرے نہ دو جے جد لگ رہے نہ فرار زیادہ
 کہو پنجواں جے لعان اتے ہن پکے مرد سوانی
 ایہ سد وچ فقہ کتاباں یاراں لازم پڑھنا

وَكُلًّا فَضَّلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةً وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ ۝ إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا
 اور اگر نہ ہو فضل خدا کا اور رحمت اور ایہ کہ اللہ توبہ قبول کرنے والا ہے اور تحقیق جو لوگ کہلائے ہیں
 بِأَلْفِكَ عَصَبَةٌ مِّنْكُمْ لَا تُحْسَبُوا لَهُمْ شَرًّا لَّكُمْ طَبْلٌ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ
 طوفان جماعت میں تم میں سے مت گمان کرو اوسکو برا واسطے اپنے بلکہ وہ بہتر ہے واسطے تمہارے
 لِكُلِّ أَفْرَىٍّ مِّنْهُمْ مَا كُتِبَ لَهُ مِنَ الْأَقْدَامِ وَالَّذِي تَوَلَّى
 واسطے ہر شخص کے ہے اور نہیں سے جو کچھ کما یا گناہ سے اور جو شخص کہ متولی ہوا
 كِتَبُوا مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ بری بات کا اور نہیں سے واسطے اوسکے عذاب ہے بڑا

تا اس تہمت لادن تے تسال اور میں سختی پونڈی
 محض فضل تے رحمت ہے ایہ خاص خدا رحمانوں
 کم اوسکے بہر حکمت والے ہوئے روز زناں تہیں
 تے مرد بہتان آدن تہیں سر تے حکمت جیتی بیانی
 نہ اسنوں برا گنوں تہیں بلکہ بہتر ہو تس کو لے

ربد ا فضل اتے رحمت جیکر اپر تسال نہ ہونڈی
 توبہ کان دیوں ایہ بہت دنیا وچ تسالوں
 تے اللہ ہے بیشک توبہ قبولن مار فضل تہیں
 جس طور لعان سکسا کے حد زنا ہوں زن بچوانی
 بیشک جنہاں لگائی تہمت کنوں تسال ہک ٹولے

جرم اونہاں تہیں ایسہ ہر اک سر جتنا کسے کمایا
ایسہ خطاب نبی ہور عائشہ باپو اوسدے نالے
نے پاکی تساں بیان کرے رب بیزاری برائیوں
جتنا کسے کسے دے سرتے کوڑ طوفان ہول لایا
ایسہ ابن ابی منافق پہلے کوڑ ہولایا سارے
خازن و پچ بخاری تہیں ایسہ قصہ نقل کر نیا
تاقر عہ ڈالے جس بی بی دانکے نام گتے تہیں
اک جنگ ٹرے تا نام میردے نکلے گئے سفر دے
جنگوں واپس مڑ کر فوج آئی جد پاس مدینے
میں لشکر تہیں ہولستی حاجت بیٹی جا کے
گل دانا رنہ ڈھٹا گل وچ جا کے لبین لگی
جاں واپس مڑ آئی اگے کوچ گئے کرسارے
ہوللا بہار میرا اونہاں جانا وچے ہوسی مانی
میں جانا کوئی میر تائیں لین شتابی آسی
اوہ نال نبی دے حکم مگر سی رہند اسبہ لشکر دے
صفوان بن محطل مینوں چانک آن چھاتا
میں سن کٹرک پیراں دا جاگی منہ تے پلو پایا
انا للہ و ایلہیہ اس بن ہور نہ کہہ پوکارے
اوہیہ ہٹا یوس میں چہرہ بیٹی شریا پکر مونا رے
چہری طرف منافی اوسے راہ آئی اسواری
ہور بندے ہی نال اوسدے کہہ تمہت وچ ہر ہی
کر کے قسم کہے ایسہ دوویں ہول نہ کچے زنا ہوں
ابن ابی کر نے نت گللاں ایہو چہر چہر اوسے
بعضے آپ نہ کس گل لوں ہو خاموش سیندے
جاں وچ مدینے پوہتی عائشہ ہی بہار بیجاری
پر گللاں ہنہ چور کر بندے پو کی نظری آئے
آگر کس سلام نوکاں تہیں چہرے پیر حالوں

تے جسے ڈو طوفان اوٹھایا وڈا عذاب اوس پایا
ایسہ تمہت بہتر حق تساں جو صبروں اجر کمانے
تے کوڑی تمہت لاون و الیاں ذلت بری خدایوں
اوہ اوسے قدر گنا میں دکھوں کدی خلاص نہ آیا
پیر کجہ مومن دیکھو دیکھی پھسے دہگائے پیارے
عائشہ کہے جاں جنگ کسے نوں سفر نبی ہی نیا
اسنوں اپنے نال لے جاندے اوس طریق تہیں
میں ہی نال چلی فریٹ بعد حجاب ستر دے
منادی کرے پوکار کرن سبہ ڈیرے کوچ نگینے
آئی پیر شتابی دیکھاں سینے ہتہ لگا کے
اوہوں لبہ پیا بر ہوئی دیر زیادہ اکی
خالی ہودہ میرا لے گئے لڈ شتر تے پیارے
ہو حیران بیٹی خود ڈیرے نیندر ڈاڈی آئی
تے صفوان جو ابن محطل سو لشکر مگر موندی
تا جو خبر لوے ہر پہلے ہٹکے رے مگر دے
جو پردے فرض ہوں تہیں مہر سی اوس منوں
ناہ میں نال اوسدے کہہ بولی ناہ میں اوس بلایا
نظر منافی پئے لوکاں تہیں بیٹھے دیکھ کھارے
لشکر لوں اسیں ملے دوپہر کیتے جتہ اتارے
ابن ابی منافق برا گمان کیتا بدکاری
کہے نبی دی بیوی نال اس مرد کیتی شب آہی
حسان تے مشطجہ حمنہ ہی کجہ مومن سنگ تہا ہوں
بعضے کرا فوس کس گل سندے بیٹہ اتار دے
بعضے صان انکار کرن جو خالص مومن بندے
پورا اک مہینہ خبر اس گل دی ناہ سہاری
نلے بی نہ مینوں آگھر اگے ونگ لگا
مسلم گر حالت مڑ جاندے کران کلام تہ قالوں

لطف غناست رحمت پہلی وچ حضور نہ پاواں
 اتم مستطیح دینال گئی میں حاجت کارن باہر
 خالد زاد اوہ بہن میری آبی ابو بکر دی
 ناں چادر کے اڑ کے ڈنگی اوہ بد شری وچ رہا،
 چانگ نکلیا منہ اس کے تہیں مسلط پت مر جا کے
 اوہ اصحاب نبی سنگ ہسی اندر بدر لڑائی
 تا اوس آکھیا ہولنے بہینے تینوں پتہ نہ کافی
 اوہ کی تممت تا بد ہی سبہ قہ کہوں سنایا
 حضرت گہ تشریف لیائے حال چھن کیا اوہلا
 جیکرے اجازت حضرت مایاں گہ لوں جاواں
 دنی نبی اجازت جاں میں ماؤدے گہ آئی
 مائی کرے نصیحت پٹری ناہ جہر ناہ غم کہائیں
 ناگ لوں جو بہت پیاری وڈی عزیز نظر وچ
 سوکناں اوسنوں دیکھ نہ سکوں حسد کرن من بہا
 کئی طوفان اٹھاوں کوڑ بناوں اوہ سد سرتے
 رات ساری میں روندیاں گزری پنجو جہم جہم جاری
 تائیں سد کے علی اسامے سنگ صلاح کرنی
 اسامے کیسا نہ معلم سانوں بن نیکی بہلیا نی
 حال بریرہ نہیں ایہہ چھو اوہ سچ سچ تپاسی
 کیسا بریرہ قسم اوسیدی چھن نہ نبی بنایا
 جہتیں شعبہ پوے کہہ منوں مگر ایہہ گری چھو پٹری
 بکری آن پوے کے کدے ککری آئے لوں پوندی
 ہوزھکا ماں یاراں نے ہی عرض حضور الالی
 تا حضرت نے منہ چھہ کے خطبہ ارج فرمایا
 جو میری بیوی کے حق میں دیکو دیکہ ایدائی
 نے جس بندے صفوان سندی ایہہ تممت من لگانہ
 سعید کتی تد عرض کہلو کے وچ حضور نبی کے

جاں منوں رحمت بخشی ضعف رہیا کجہ ساواں
 چو چھاسے نے وچ گہراں نہ آہے عادت عواماں ظاہر
 حجت تہیں جد فارغ ہو کے مریاں ساواں گہرے
 کہندی منسج سے پتروں گایاں دگولہ سے
 میں آکھیا توں برا کینا دیں گایاں مرد سونا ہے
 کیوں توں اوس بیچارے کے حق بری دعا الالی
 جو اوس کوڑی تہمت جوڑی میں چھیا اوس مائی
 میری وڈی بیماری پٹری زمیں اتے غش آیا
 میں وچ خدمت عرض گزری جو سرور کرسواں
 دل وچ سی ایہ خبر نہ ہوئی جا کے اتہ پوچھاواں
 کیسا کیوں نہ کرے گل مائے سن مائی فرمائے
 جیٹری رنگ رتی زن سوہنی بباؤ خاوند مائیں
 صاحب حسن جمال سوہنی جو خاوند کے گہ وچ
 شہر مردیاں دیکھ اوس دلوں کر کر سخن زبانی
 کیسا سبحان اللہ ورنارے لوکاں نے ارج ورتے
 نیندہ مول نہ آوے غم تہیں صبح ہوئی جد طاری
 جو وحی اچھے نہ آئی عیسی میری بابت کافی
 کے آکھیا علی قبیلے بہتے ہووے بکے بہانی
 اوس لوں چھیا تا اوس مائی گل بتائی خاصی
 میں کوئی کم اجیسا عائشہ کے وچ نظر نہ آیا
 آنا گنتہ سوں نے بتی کہا آجاندی زوری
 یعنی بالکل ہوئی بہانی بے خبری وچ رہندی
 تیری محبوبہ دی بابت اسان یقین صفائی
 کبہ امیر آمد دگا رول اوس شخص تے آیا
 قسم خدا میں عائشہ وچ نہ برائی کوئی پائی
 اوہ صالح مرد نہ گیا کدی گہ میرے تک نکاندے
 میں اس کم وچ تہہ یاری کر سال بچے ناں عقید

جے تہمت لادوں والا موزی اوس قبیلوں کے
 تے جے ہووے فرز جیاں تہیں کتوں قبیلے ساڈے
 تاسعد عبادہ دے پت کپھا کر کے قسم الہی
 کوں جو سعد معاذ سندھی سرد فرز جیاندے
 تاہی قوم بمیت اتے رعایت کان قبیلے
 رب دی قسم توں قتل نکرسیں ایہ قوت تہہ ایں
 تا اسید ابن خمیر کراہو سعد تائیں دہکاندا
 رب دی قسم اسپں قتل کراں گے اوس موزی بیایں
 جو اکہیں اوسنوں قتل کراں اسپں کوں قسم تیری
 تا پیر اوس نے فرز جے دو دیں لڑن قبیلے لگے
 عائیشہ کہے اک روز اتے دور تیں کردیاں اری
 ناہ کجہ نیند پئے اس فکر وں تلو پیلے سوواں
 فجرے پاس آئے میرے اک رن انصارن تائے
 چانک حضرت گروچ آئے آن سلام آلیا
 پاس پیر آئیے اوسدن کو لوں کجہ اگرے
 پیر کے کلمہ اشہد حضرت مینوں کین تداہیں
 جے تیر یوچ دوس نہ کوئی بری تینوں رب کبھی
 جاں حضرت گل موکالی غصے غم دیناں کمالوں
 تا پیو اپنے ابو بکر توں کیتی عوض تداہیں
 مائی توں پیر کہے اوس اکہیا کی آکھاں اسمانی
 عوض کیتی دل چہر میا تساں سن سن سخن لبکانہ
 جے میں انکار کراں بر آئیوں تائے انکاراں
 تا اللہ سے واقف اوسدا جانے دلایاں حالہ
 یوسف دانگ مثال میری جیوں پیو اوسدے فرمایا
 پیر میں لیٹ رہی لبتہ تے نالے دل وچ تاباں
 مگر امید نہ سی حق میرے نازل ہوگے قرآنوں
 جانا تاں تہ رب الہاموں خبر نبی نوں کر سی

تاسعد معاذ دا اوس دشمن دی گردن تڑت اوڈا
 تا جو حکم ہووے سنگ اوسدے کرئیے پک ارادے
 سعد معاذ دیا تساں ہرگز کرناں ابج نہ بیانی
 باوجود اتباع رسول کمال اصلاحت اوہناں دے
 سعد عبادہ دے پت آکھیا مجلس چہرہ چیلے
 جے ہووے قوم تیری تہیں تاتوں ماریں گا اوتائیں
 منافقانہ دی توں کریں رعایت کوں سر اسر اندھا
 جیہڑا اہل رسول اللہ دے نوں ابج دے ایذا میں
 منافقانہ دلوں ہو کے جنگ میں نہیں ایہ جان بھری
 حضرت کہے منہ تے ہو کے دونوں ٹکمن لگے
 میریاں گزر گیاں سردیلے آنسو اکہیاں جاری
 وحی داکراں یقین تے بہتی رز و کلمی سوواں
 اوہ عورت ہی رز و بہتی سنکے حال کشالے
 اک مہینہ گزر گیا سی وحی نہ کجہ لیا یا
 جدی تہمت لگی پاس نہ بیٹھے سن اکویرے
 ایس طرح میں گلاں سیناں توں سچ بول سنایاں
 جے ہو یا گناہ کر استغفار ال تار بجرم گزسی
 ہنجوں میریاں خشک گیاں ہو سندیاں ہم حائل
 دیو جو اب اس گل دا اوہ کہے میں کجہ سکدانا میں
 عمر کے قرآن ختم ناہ کیتا سی ہے مائی
 اوہ گلاں تساں دل تے لایاں سن سن بول دہناں دے
 سچ نہ تساں مناناں ڈر آہے کر لیاں اتراں
 جو ربی قسم بری ناں میں وچ ایس امرا مالان
 قہر جمیل سن لائق مینوں بہتر عبر کماواں
 میں سچی رب سچیاں کر سی مینوں نیک عیاناں
 معاملے میرے وچ رب سخن کر لسی نیک بیانیوں
 یاد وچ خواب دساڈے جو جہ میرا اسل اوس

ایسے خیال اندر میں آہی تے جو مجلس والے
 تا آثار نشان وحی دکھاہر ہوئے آکے
 اسے عالیشان بری کیتار بتیوں اوکی تہمت گتیں
 ماں میری تد آکیا مینوں جاہ دل نبی پیار
 میں تد آکیا قسم خدا دی مولنہ اٹھساں تہاؤ
 پیردس آتساں نازل ہویاں واضح طور تاحی
 بخاری مسلم خازن معالم سیرت پیلون نالے
 ہر مومن دی مائی تہیں پیر عمر روانت کردا
 ابن ابی حسان تے مسیح جتنہ چوتھا آیا
 منافق مومن شکل اتوں پر کفر اندر دج سارا
 پاکاں اپر تہمت لادن کم ٹھہوں بدذاتا
 سادہ لوح لوکی اظہار کریندے سن بدخویاں
 دشمن دوست ایسے موقع اندر نکھر جاندے

اونہاں تہیں کوئی گیان نہ باہر بیٹھے سن متوالے
 بعد افاقے ہسکے عالیشان نوں فرماں تہرا کے
 آیاں دوج قرآن آیاناں حق تیر لوج رہیں
 اد اشکر لعظیم مراتب کارن ادس سونارے
 بلکہ حمد خدا دی کمرساں بیٹھی صفت ثناؤں
 تے صفوان نامرد آنا جنگ دوج شہید گرامی
 ہور خلاصے تہیں سن فائدے ہوئے نقل جوالے
 چونہ شخصیاں نوں پیر جلالہ کبتر کل بشر دا
 خازن ہور معالم دوج اہل الحق فرمایا
 ظاہر کافرنا لوں کافر مخفی دشمن بہارا
 آخر کار اونہاں نوں گہانا کدے نہون بجاتاں
 صاف دلا لوج گرد مہاؤن سخت فرجاں ہویاں
 خیر خواہی بدخواہی دوج فرق مومن چہ پانڈے

سوال

جے پتہ نبی نوں ہوندا یا کیا حرم سند اوج دل دے
 جاں کوئی پتہ نہ دتا اوں تا غیبی علم نہ پانڈے

کین دنا بی دشمن پکے حضرت شاہ رسل دے
 تا تہمت کر لادوں والیاں تائیں آکرے ساندے

جواب

باسم شہادت ربہی دشمن ہرگز مندا ناہیں
 تا دشمن کہندے دعائت کہروی کرد کل بنا کے
 تے معلم بی صفت نوں حق ہر مومن دی مائی
 تا جہت جدا کریندے ادسنوں نال ملاق جہالی
 اوہ اس کان جو حق اسد رب فیصلہ جلد سنادے
 اوہ ایذا دہیری دیندے حضرت شاہ ابراہیم
 پیلوں آپوں بولن چنگا نہیں سی اسپا بہائی
 جتے قول استاد ضرورت کان کفاروں ٹولے
 کوں دنا بی ثابت کردے نفی نہیں مت لیتی
 جوہی قرآن اترا نا آنا حق عالیشان دے یارا

حکمت سی ایسا پتہ نہ بری کر لندا دوج عالیشان تائیں
 جیکر آپولہ بری کریندے .. نبی بی فتوے لادے
 موافق اپنے فتوے لاندے لمی بل چک پائی
 فیصلہ آپ کر لسی کر کے بری کنوں برائی
 جو اتوں والی اک ہینہ مومنوں ناہ بولادے
 جے اوہے روشے پکے بولاندے دشمن تہیاریاں
 ہسی جدمفتی خاص حقیقی وحی بیسی فرمائی
 کول استاد ہور تاپیلوں آپ شاگرد نہ بولے
 ہی دوج ایس قصے دے حضرت علموں نفی نہ کیتی
 لوج محفوظ اندر سن دہندے حضرت حالہ سارا

گو بخون ملک تے ولی جدول لوح اندر نظر کرنیدے
 رب اک ملک کیسا جو ستیاں سفنہ دلوح پاک
 ہر اک نول جو سفنہ آوے علم اونوں سپہنڈ
 نکرہ اندر وچ صفحے ترسیبہ کے فرمایا
 حضرت آدم کو لول لے کے روز قیامت تائیں
 اوہ سپہ اکیں اوس فرشتے دینا طرف لگایاں
 یا سچہ انہاں اکیں کے اک اکہ ہور ملک پانی
 ادہ اکہ لوح محفوظ لے اوس ہر دم لائی ہوئی
 کل اولاد آدم دی جو جو لیکہ لکے وچ لوح کے
 جس بندے نول سفنہ وچ لکے سو اوس تانا
 پیر اوس بندے تائیں ملک دیکھنا ہے وچ خواجے
 جے تینوں شک اسدی وچ تا ہو دسا آیارا
 آشیطان ملے جد خواجے سو معنی شکل بنا کے
 محبوب معشوقہ کجے اوس دشمن کے تائیں
 شہوت نال منی دا پانی ڈو ملے سنگ شیطانی
 سنگ پلیدی گلا لبتہ اوسدی صاف نشانی
 لہندے چڑے تک اک راتیں لکھنا دن لگے
 نالے حاضر ہو کے جا کنڈن کے وقت سب نولوں
 اک پلک وچ کل دنیا دا اسیر کرے جو گروا
 عزرائیل کو روح کڈھے ہر اکدی وچ خانے
 تے ویلاندی حالت سگوبی مثل فرشتیا ہوئی
 وچ مراط کتاب ابن مولوی اسمعیل لیا کے
 شاہ ولی اللہ تے شاہ عبدغفر الزوی فرمایا
 پر دیو بندی ایمان لیکے ابر پیر شیطانے
 جو کہن شیطان پانی ایسہ قدرت نال قرآن ثبوتی
 پر اسمعیل انہاں ڈاڑا ارد انہاں نولوں گروا
 تن عارف واجان سراسر پاک ہون تر حسان

جو کہ ہو چکا یا ہوناں خبر سبھی پالیندے
 جو کہ نظرے آوے وچ سفنہ اولو ملک کہاد
 جو جو اندر لیکہ کسے کے سبہ دا علم رکھنا
 فرشتہ خواب والا اوس اکیں رب ایسے کم لایا
 کل بندیاں دیاں لکھیاں جنیاں اکیں اوسدیاں پائیں
 کھلیاں رہن ہمیشہ ہر ہر بندے طرف لگایاں
 ساری دہرتی جید کشادہ ایڈ فراخ ایہانی
 غیبی علم جو لوح وچ لکے سپہ نول تکدا سونی
 اک اک دا اوس علم تمامی حاصل کولوں شوہ کے
 اوس بندے کی قسمت دیکھے لوح تہیں ملک پائیاں
 غیبی خبر دے ہر اک نول فضلے کنوں ونا ہے
 جہتیں تیرے شک شبہ وی گرد جہرے آشکارا
 منکر گل لاوے اوس تائیں گہٹ گہٹ چھپی پاکے
 بیچ نسل دا شور کلر وچ کر دا ڈول ازا ہلر
 جسم پلید تے پیر سر نولوں اوس اقلد مول جہنے
 کہتوں جل جل آوے ہر ہر کول اک وقت پھلانی
 لہاں ہیشہ اونے ہر ہر کے گلا ہو جو اگے
 ہر ہر ملک گرائیں جا کے پو پو پو پو پو پو
 جتے دیکھو ارتھے حاضر خون زکیم میوں پیرا
 نالے تھاں اپنی تے کر دا یا دیا رہا ہے
 اک تن لکھیں جائیں جتے فینوں وئی اک سہلی
 رنالے وچ امارت والے ایسے لکھنا کہانے
 ساکے قائلین صرف ولی خدا کو پانڈے
 منکر شاہ رسولوں کو لول چور ہو کے رہ جانی
 تے علم نبی کے وچ ہیں نص مارا انہاں مرجوتی
 لوح محفوظوں ویلایاں مکن تابت کر دا مردا
 اکیں کن ہن جد دیکھے ہی سبہ پیرا اوس ساراں

حکایت حضرت علی

انور شیطانی

حضرت ولی دین کو کتاب مبارک

تو خدا وینال کرتے تندر اندر لوح نظارے
 کناں نال خدا کو سند البندے چریدے تائیں
 ہر جگہ پوچھا دیاری حل کرے دشواری
 روحاں دانگوں بدن اوہنا ند کردے کم ارواحاں
 جہذا ساڈی سستی ہوئی جے بیدار نہ ہوئی
 چہوہر کشف پکر لطافت نور ہے درچ نظر
 شکل ولی متمثل ہو کے رائی نون دسیا دے
 صاف ہو دے جو ہر اوسدا پر دے اہن ساک
 جیسی قلب صفائی تیا عکس پوے لوح سندا
 پانی جتنا صاف اوہا عکس پوے آفتابے
 جتنا صقل زیادہ اتنا ودہ کے عکس قبولے
 علم محیط زمین دامنیاں دیو بندیاں شیطانی
 تے علم رسول اللہ دیوں منکر ایہ فرقہ شیطانی
 دو جی چہیوں جلد اندر ہے درج نبوی تفسیرے
 تے پنجاں چیزاں داہی علم عنایت نال الہی
 تے نبی نہ آپوں بولے باہیوں رب دی وحی پیارے
 رب نہیں پہلے نبی نہ بولیا ادب الہی کر کے
 اللہ کرے ہدایت انہاں دیوں ناہ ایذاں
 جنہاں تمہت لگی اطمیناں اوہنا ندا کر کے

اکہ خدا وی بن کے کوں نہ نظر گزارے ساک
 عالم ساک دیوچ پیر دا وچ لٹھے ہر جائیں
 منطلوماں دی مشکل کہولے حاجت کردا جاہا
 حال فرشتیاں دانگوں سگواں ہوندا اہل اصلاحاں
 سیر کرے ملکو تاں کیوں کر غفلت درج ڈبولی
 خوابے وانگ سن آبداری درج یاراں خبراں
 دلدا شیشہ بے زنگ جہدار روشن چمکاں لادے
 لوح محفوظے حال تامی تاں درج نظر گزارے
 دل دا شیشہ لوح شیشیوں پکرے فیض ہوندا
 گندلے پانی گہٹ پوندا ہے عکس سورج مہتابے
 چیر کشف اندر صفاں ایہ ہونداں تاہیں مولے
 لوح محفوظوں ملکاں ولیاں سمجھے غیب سنجہانے
 پیر شیطاں سندے اقراری نبیوں منکر جانی
 مسئلہ غیب علم دا کتنی جائیں درج تحریرے
 حاصل ہو یا نبی نون چہیوں جلد اندر دس بہانی
 وَ مَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ كُوْنِي قَوْلُ غَفَّارٍ
 دنا بی نفی علم دی سمجھے عمل سکوتوں پھر کے
 دکہ نبی نون دیوں ہے ایہ وڈا کفر منہاں
 منقریاں دی پیر منرا اگاناں دسی پڑہ کے

كَوْلًا اِذْ سَمِعَتْ مُمْتَوًةٌ ظُلْمًا مِّنْهُمْ مِّنْ وَّجْهِهَا وَ الْمَوْتُ هِنْتُ جَا نَفْسِيهِمْ
 کیوں نہیں جسوقت سنا تھے اسکو گمان کیا مسلمان مردوں اور مسلمان عورتوں نے ساتھ دس اپنی کہ
 خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا اِفْكٌ مُّبِينٌ ۝ اچھا اور کیوں نہ کیا وہنوں نے یہ طوفان ہے ظاہر

اپس درج کل مرداں اہل ایمانل سنے لوگائی
 ایہ بہاویں نصیخہ امر نہیں پر ہے تمنا نامی
 پس جہ کوئی کہے دی ہستے برائی کدی لگا دے
 تا انکار کیسے کہتے ہیں ناہ کوئی دل تے لائی
 اکس ہون جاں دو جے ہون اکہے برا زبانون

کیوں نہ جہا وہ سنی لتاں گل کیتا ظن بلیالی
 تے کہوں ناہ آکھیوں نے ایہ ظاہر ہے بیتاں تامی
 امروں درج تمنا ہوندی ہے تا کہید زیادے
 تے کوئی دلیل نہ ہو دے کافی اپراں برائی
 تا جو اپنا بہانی ہون پری کرے بیتا نون

تا جو اپنا بیانی مومن بری کرے بہتانوں
کسی طرف گمان برائے گسٹوں کو ٹریاں جانے
جیکر وہ مماندی کوئی تاویل نہ اوسوں آوے
آت و چ رب اہل ایمان ہے تعلیم سکھائی
بلکہ صاف جو ہٹاؤں تہمت لادوں والیاں تائیں

اک مومن جاں دو جے مومن آکے برازبانوں
ہو سکے تا دو ہاں دلی تاویل چنگیری آنے
تا پیر چپ رہے کرناہ کسے جانب حکم لگاوے
نیکال تہیں بدظن نہ ہوں سن کے تہمت تائی
جو بہایاں مدد کرن کٹھ چھے نامرتناں سائیں

كَوْلًا جَاءُ وَعَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شَهْدَاءٍ ۖ فَإِذْ لَمَّا تَوَأَمَّا الشَّهْدَاءُ
کیوں نہیں لائے اور اہل کے چار شاہد پس جسوقت نہ لائے شاہدوں کو
فَأُولَئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكٰذِبُونَ ۝ پس یہ لوگ نزدیک اللہ کے وہ ہیں جو جھوٹے

جاں اوہناں گواہ نہ آندے تا اوہ جو ہٹے نزدیک
حد قذف جس لگی اوس بن ہور نہ کوڑا پیارے

کیوں نہیں اس بہتاں اپراوہناں چار گواہ کہلیا
کذب اوہ چیز جو واقع اصولوں ہو خلاف پیارے

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ
اور اگر نہ ہوتا فضل خدا کا اور پر تہماری اور رحمت ایسی بیچ دنیا کے اور آخرت کے البتہ لگتا تمکو
فِي مَا أَنْفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ بیچ اور پیکر کے کہ شرع کیا تہا تہیں بیچ ہو سکے عذاب

دوچ دنیا تے نالے جا کے ویلے روز جزا دے
سو ندا و ڈو اعداب اگے دوچ خازن دے فرمایا
جو اگے وینا دیوچ گزریا حد قذف و چ آیا

جے ربا فضل تے رحمت اوس نہ ہوندی اپر تہا
تا بدلے اس تہمت جو تہساں کوڑا طوفان لگا یا
ڈو اعداب قیامت دکن ابن عباس بتایا

إِذْ تَقُولُونَ بِاللَّيْسَتُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ قَالَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ
جسوقت لیتے تھے تم اوسکو ساتھ زبانوں اپنے اور کہتے تھے ساتھ ہوں اپنے کے وہ چیز کہ نہیں اسے اپنا ساتھ
وَحَسْبُؤُنَا هَيْبَتَانِ وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ۝ وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ
اور گمان کرتے تھے اوسکو آسان اور وہ نزدیک اللہ کے بڑا ہے اور کیوں نہ جسوقت سنا تھے اوسکو
قُلْتُمْ قَالَيْكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا سُبْحٰنَكَ هَذَا جَهَنَّمُ عَظِيمٌ ۝
کہا تھے نہیں لائق ہلکو کہ بولیں یہ بات پاکی ہے ہلکو یہ بہتان ہے بڑا

ادہ گل جسدا پتہ تہساںوں ہرگز مول نہ سا ہے

جدوں زبانوں گل کدھ کے تہیں مومنوں کتہا ہے

لے تا پیر الخ اور اگر ضرورت ہو تو دونوں میں سے جس کا التزام خفیف ہو اوسے اختیار کر لے اور دل میں اللہ سے استغفار
کرتا رہے خلاصہ لے جو یہاں الخ حافظ محمد کبیر نے ہی اسجگہ مدد کرنا یہاںوں کا آت سے ثابت کیا ہے حالانکہ اگلے نزدیک
یہ اللہ کی مدد حرام اور شرک ہے تو ذوالقلم من الغضب الوتائیتہ سے حد قذف الخ یعنی بیز اس کے دے مسلمان کو جو ہٹا
کنا منح ہے فقر ملوئی عقی عنہ سے جو اگے الخ جیسے فرمایا اللہ تبارک و تعالیٰ نے وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرًا مِنْكُمْ كَذٰبًا
عَذَابٌ عَظِيمٌ

تے اوس بیتان تائیں تیسیں آپے ہولاکندے شانوں
 وچ حضور خدا کا ادہ آسان نہیں گل آئی
 پاکی تھہ خدا یا ہے طوفان و ڈاہستانوں
 عزت مومن دی ہے بہاری پاس خدا کی بہانی
 مومن دی ایہ شان ذلیل کرن کم بے ایمانوں
 یعنی ایہ کم مسلمانوں تہیں سخت تعجب آیا
 جو غیر تیرے دی بی بی ہو کہ ایس صفاتوں
 کیوں جو تہمت ایزرنا کے لائق اچھے آہیں
 بے گناہوں بے عیبوں تے عیب جو کوئی لاوے
 تاہنگ آئے سہلوں آنا کیسا چہانی

اس کارن جو اوہ بیتانی بولے سخن گمانوں
 تے حال ایہی جو اوہ بیتان طوفان و ڈی برائی
 کہوں ناہ جدتساں سی کیا نہیں کہن روا ایہ لوں
 عَزَّتْ الْمَوْءُودُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ اَعْظَمُ مِنْ مَا جُوِّعَتْ
 بعد نماز کرن پہنہ قبلہ منہ دل اہل ایمانوں
 سُبْحَانَكَ جَلَّ تَعَبٌ وچ ہے خالق نے فرمایا
 یا ایہ معنی اے اللہ توں پاک آیا اس باتوں
 یا ایہ بیتان ظلم و ابدلہ لوے جے ناہیں
 کیونجو جو ہوا کیسا خدا اوس جو بیتان لگاوے
 ابوایوب انصاری جد ایہ خبر سنی طوفان نی

يَعْظُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝ وَيُبَيِّنُ
 نصیحت کرتا ہے مگر اللہ اسے کہ پیکر و تم ایسا کام کدی اگر ہو تم ایمان والے اور پیکر کرتا ہے
 اللَّهُ لَكُمْ آيَاتٍ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝ إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ
 اللہ واسطے تمہارے نشانیاں اور اللہ جاننیوالا حکمت والا، تحقیق وہ لوگ کہ دوست رکھتے ہیں یہ کہ پہلے
 الْفَاحِشَةَ فِي الدِّينِ أَمْنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
 بے حیائی بیچ مسلمانوں کے واسطے اونکے ہے عذاب درد دنیوی والا بیچ دنیا کے اور آخرت کے
 وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ
 اور اللہ جانتا ہے اور تم نہیں جانتے اور اگر نہ ہوتا فضل اللہ کا اور رحمت اللہ کی
 وَإِنَّ اللَّهَ رَعُوفٌ رَحِيمٌ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوبَ
 اور یہ کہ اللہ شفقت کرنیوالا مہربان ہے اے لوگو جو ایمان لائے ہو مت پیروی کرو تمہوں
 الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوبَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ
 شیطان کی اور جو کوئی پیروی کریگا تمہوں شیطان کی پس تحقیق وہ حکم کرتا ہے ساتھ حیالی کے
 وَالْمُنْكَرِ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فَازَ لَكُم مِّنْ أَحَدٍ
 اور نہ معقول کے اور اگر نہ ہوتا فضل اللہ کا اور رحمت اللہ کی نہیں پاک ہوتا تم ایسے کوئی
 أَبَدًا ۝ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

جیکر سوچے تیسیں مومن بیتانوں نہ درناں

رب تہساں کرے نصیحت کم اچھے مگر کے کدے نکرناں

تے کرے بیان خدا لیسالوں آستان ایہ قرآنی
 اتے حکیم ادہ حکم کرے عائشہ کے حق صفائی
 عذاب الیم اونہا ندے کارن اندر دو نیاں جہانوں
 جے ربد افضل تے رحمت اوس نہ ہوندی ایہ نساؤ
 تے بیشک رب رحمت والا لطفوں رحم کماؤ
 تے جو مگر لگے شیطان کرے تس تا بعد اسی
 جے نساں اتے ربد افضل اتے رحمت اوس ہوندی
 مگر خدا ہے پاک کر نید اجر سوں جسوں جا ہے
 مانی عائشہ وی جد پاک کی رب نازل فرمائی
 میں سطح نوں خراج نہ ویساں تاں ہر سطح ہندی
 تا سطح دی رب سفارش کر کے ابو بکر دی

حالت عائشہ تے صفواتوں رب عظیم عیانی
 جیسے چاہن مسلماناں وچ کھنڈ جاؤ برائی
 تے اللہ جاننہا نہیں ناہ جانوں حال طوفاناں
 تا ایس جرم دیوچ وبالاں بس جانڈ سی ڈانڈ
 اسے ایسا ایمان نساں شیطانے دے مگر نہ لگن آؤ
 بیشک ادہ دسد ایجیائی نالے او گہناری
 تاکرے نساں پاک نکر واکتوں گناہا گند
 تے اللہ سنے تے جانے خداں حکم لہارت لاسے
 تا ابو بکر صدیق خدا دی ہسی قسم اوہٹائی
 خبر گیری آپوں سن کر دے پاک رسول سو ہندی
 صفت اطلاق معانی وسعت دسی اگاں مہر دی

تہمت رسولوں کا حال سننا نہیں ہے

وَلَا يَأْتِي قُلُوبَهُمْ غُرُورًا ۚ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْخَذُوا بِذُنُوبِهِمْ وَالْمُسْكَينَ
 اور نہ قسم کہا دیں صاحب بزرگی کی تم میں سے اور کشائش کے یہ کہ دیوں صاحب قرابت کو اور فقیروں کو
 وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۗ وَيَعْقُوا أَوْلِيَاءَهُمْ أَكْرَهًا ۚ وَأَكْرَهُوا
 اور وطن چھوڑ نیوالوں کو بیچ راہ اللہ کے اور چاہئے کہ مٹا کریں اور درگزر کریں کیسا نہیں دوست رکھتے تم
 لِيَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ یہ کہ بخش دیو اللہ تکوود اللہ بخشینو الامہراہ

قسم نہ کہا دن فضل تے وسعت والے لوگ نساں نہیں
 جو ربد راہ ہجرت کرویاں نوں کجہ دیوں نامیں
 کیا تیس نہ چاہو ایہ جو اللہ بخشے نساں خطا میں
 جاں تہمت والیاں نوں حد لگی نال تنہاں اثر اراہ
 سطح تے حسان تے حمنہ سالی نبی کمالاں
 پہلے بہتا نوں صدیق اوس دہٹی کپڑا دیندا
 پہرا پہ آنت صدیقی حق رب نازل فرمائی
 جو میں آہے سطح نوں دیندے پہلے اوس بہتا نوں
 تے کستی قسم نہ مردیاں توڑی ایہ احسان ہٹاؤ
 ایہ واقع قسم نہیں بل قسموں منع خدا فرمایا
 کفارہ قسم والی جو آنت ماندہ دے وچ آئی

جو کجہ نہ دیوں گے مسکیناں خویشیاں مسلماناں
 چاہئے کر کے موان گناہ درگزر کرن ادبناں میں
 تے اللہ بے بخشنہا راہی رحمت واسا میں
 مومن تن آہے اونہاں ہی جہلی ذلت یاراں
 تے سطح ہیا نجہ ابو بکر دا وچ غریبی حالوں
 پہر کہا ہدی قسم اللہ وی اوس نہ دیوے کجہ فریندا
 کہے میں ربدی بخشش چاہاں کرے مساکن خطاں
 او میں پہر احسان مردت جاری کستی جانوں
 ترمذی وچ حدت مبارک شاہ رسول میں پاؤ
 اتے وجوب کفارہ قسم اس چھے حکم الا لانا
 چھے سورۃ نوروں حج و دوع وچ اتری سائی

حق نبی نہ سنا کرنا اور کفر ہے

پاک زماں نوں تمہت لادن ہے اک کنوں تہناند
جانا ایہہ آتماں آیاں تناں مومناں نوں حد لگی
عالمشہ نوں جو برابناوے شیوہ منکر کوئی
شیوہ بہادیں سید اوسدا کوئی دساہ نہ کہاں

ابن کثیر اندا وہ لکھے ہور خلاصے آندے
مسطح اتے حسان ہور جمنہ کہن ایہو گل پکی
اوہ منکر قرآنوں جوڑ ترٹی اوسدی ہوئی
اوسوں سید سجھیاں تخت ہور نقصان از این

سناقت کی نظرہ رزق ہے اہست

الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثَاتِ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ
خبیث عورتیں واسطے خبیث مردوں کے اور مرد خبیث واسطے خبیث عورتوں کے اور پاک عورتیں واسطے پاک مردوں کے
وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ أُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ
اور پاک مرد واسطے پاک عورتوں کے ہیں یہ لوگ پاک میں اوس چیز سے کہ کہتے ہیں واسطے ان کے بخشش ہے اور

بریاں گلاں کے کم مندے کارن بریاں مردوں
تے چنگیاں باناں بہتر صفتاں چنگیاں کارن آیاں
ایہ میں بیزار تے پاک اوستہیں جو تمہت اوستہاں
سے عالمشہ پاک تے اوسدی کارن صفت نہاں حالوں
پاکاں پاک اتے تعریفاں آیاں کارن پاکاں
نال فخر دے فرماوے ایچ ہر مومن دی مانی
تے میرے کچھہ وچ نہی نے دتی جان پیاری
حجرے میرے جسدے پاروں پایا شرف پہل
رحمت ربدی اترن دا اوہ خاص نخل نرالا
دج کاف اکو دے ہوندے میں سنگ نہی سواکے
اسما لوں رب گہلی میری عہمت پاکی نالے
ایہ آیات نہی دیاں بیویاں سب نوں پاک بناوے
پنیراں دی غوت رکھن کارن سمجھہ پیارے
زناہ تے اوسدی تمہت بریاں جو رب تیاں

سناقتاں جنوں گلاں طوفانی کیتیاں سن بے دردا
جویں سکوت سدابقہ نے اعراض حضور اٹھایاں
یہ بخشش تے رزق نیک جنت دی کان اوستہاند
منافق میں بلید اوہ لائق دکھاں جہرک زیا نوں
تے چنگے لوک لائق تعریفاں صفت ددی اٹنا کا
شکل مری جبریل نبی نوں اندر خواب دکھا دی
تے میرے ہی وچ حجرے ہو و فن شہہ براری
کل مقاماں بلکے غوشوں جسدا شان او چیرا
اہل دلال دا زبارت گاہ اوہ روضہ جنت والا
اوند جبرائیل ایہہ دجیاں بیویاں فضل نہ پائے
وعدہ رزق کریم ملن دا کیتا جل جلا لے
تے بیوی ہر پیو دی بد کاریوں کچی تباہ دن
بیوی کسی نہی دی کدے زناہ نکیتا سارے
تے اتہام زناہوں روکن کارن آتماں آیاں

نصف از حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا

یہ سارا کہہ جی کر کے ہر نورانی علی جاوے

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا
ایمان لائے جو مت داخل ہو گریں سوائے گھروں اپنے کے یہاں تک کہ اذن پر ہو
وَسَأَلُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَكْرَهُنَّ وَإِنْ فَانَ لَكُمْ تَجِدُوا
اور سلام کرو اوپر رہنے والوں کے کہنے بہتر ہے واسطے تمہارے تو کہ تم نصیحت پکڑو پس اگر نہ پاؤ تم
فِيهَا أَحَدٌ أَفَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ اذْجِعُوا
یہج اوسکے کسی کو میں مت داخل ہو اور میں یہاں تک کہ اذن دیا جاوے واسطے تمہارے اور اگر کہا جاوے واسطے تمہارے ہر جاوے

فَارْجِعُوا هُوَ أَذَىٰ لَّكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ۗ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ ۗ لَكُمْ وَاللَّهُ عَٰلِمٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۗ وَمَا تَكْتُمُونَ ه ۗ جانتا ہے جو کچھ ظاہر کرتے ہو اور جو کچھ چھپاتے ہو

جد لگناہ اجازت دیوں مالک گہراں تہاند سے
 کرن سلام اجازت منگن خوب تسال ہر حالے
 جے گہر کوئی نہ پاؤ تاہر اندر قدم نہ دیرناں
 جے اوہ کہن تسال مڑ جاؤ مڑا بجے کم رسد
 تے المد جانے جو تیسیں کم کر دسار نہ پاوے
 جنیں گہریں کوئی کم تسال یا نفع ہو دیکھہ شہراں
 پہلے کہو سلام پچھوں گہر ویوں اذن منگاؤ
 کیے سلام اجازت پچھوں منگے اوستیں سہیلے
 اذن اول پر کیے سلاموں خازن وچ گو اہی
 تا کہے سلام نبی سرورنوں سمجھیں بر خوردارا
 حاضر ہوندے ہین شفاء دی شرح اندر ایہ
 بہتر ہے تسال بو مال کے دکہ نہ کہے پوچا ناں
 باہر بو بیویوں ہے تا کوئی اندرون نکلے بیانی
 ہور سرا مستیال او تہے وڑ کے وقت لنگھانے
 مدارس ہٹ دوکان مکان تا حاجت اذن نہ تہیوے
 اندر جیاتی پاؤن تکن منع حرام زیا ناں
 اکہہ اوسدی وچ کنکریں ماریں جے اکہہ نکل جاوے
 نبی وے دروازہ تہیں سی کوئی تکیا شخص بتایا
 توں میریوں تکیں ناپیں لکڑی تیں اکہہ جڑوا
 نظر نہ پوے کوتہاں بے پردہ ایر مرد تسالیں
 ایہ بالکل منع کہلو اک پاسے منگ اذن سرگڑا

اسے اہل بیانیوں نہ وڑو گہراں کے پنیان یا کچھ گہر اند
 گہر ویالیاں دیوں کر و سلام تے لو و اجازت نالے
 تا تیسیں پھر نصیحت بن پچھے گہر کسے نہ وڑناں
 تا جہ اذن دیوں گہر والے جے ہوں وچ وسد
 ایہ پچھے مڑ جانال بہتر ہو یا کان تسال ڈسے
 نہیں گناہ تسال وچ یو آباد گہراں و وڑناں
 تے المد جانے جو تیسیں ظاہر کر دو تیسیں چھپاؤ
 بعض کہن بے گہر وچ کوئی تکے دیکھے یا اوہ پہلے
 جے کوئی گہر وچ نظر نہ آوے تاہر پہلے بیانی
 وچ شفاء جے گہر وچ کوئی نہو دسدا یارا
 کیونچو گہریں مسلماناں ویاں وچ نبی رحمانی
 جے گہر والے کہن تسال مڑ جاؤ تا مڑ جانال
 تانت میل ملاپ رہے جے منگے اذن نہ کانی
 ایہ ہی جائز ہے تے جیکر ہوں مسافر خانے
 تا گہر می سرورنوں رہے پچاؤ مال اسباب پچیوے
 نفع اوساوں کارن جائز و وڑناں انہاں مکاناں
 جسوں اذن نہ ملیا جے اوہ جہاتی اندر پاوے
 تا نہیں گناہ اکہہ نکل دجن وابدلہ اوستے پایا
 دیکھہ نبی فرمایا اوسنوں جے میں معلم کر دا
 اذن منگن ہے ایسے کارن تا جو کسے کہ اسیں
 گہر ہوں اہل وچ ورتے جو سہ و سے حال اندر دا

جن گہریں کوئی نہ ہوں تاں حضور کو سلام کریں

سے جے گہر والے الخ فار جہوا امر سبحانی ہے اسلئے کہ داپس ہونا نہ عبادت ہے نہ کسی کی حق تلفی خلاصہ

اکہ نکالنا ناظر دی جو وچ حدیث ایہائی
 بلکہ مراد جو گرو والد دل ناظر کینکر سٹے
 محض تفسیر تشدد کارن پیگا ایچ فرمایا
 موطا وچ حدیث نمازی اگوں جیکوئی گزرے
 تے حال ایہی جو کرن قتال نہ جائز وچ نماز
 اک اذن فریح اک ضمنی تے اک حکمی اذن ایہائی
 ضمنی جویں مشایخ کے سنگ خادم ہووئے آئے
 حکمی جویں کیسا کسے کل فلا تے وقت تسانے
 حاجت نہیں دریافت سندی جاو جائز آیا
 مکان زمانے وچ بن اذن وکجن ہے جرم شریعت

ایہ حدیث حقیقت امر تے محمول نہ بیہائی
 اس وچ پیکر نہیں کوئی اسنوں جے اکہ ناظر ہے
 نہیں تے عمدآ اکہ نکالنا ایہ کم روانہ آیا
 اوسد نیال لڑائی کرنی فرمایا ذی نظرے
 ایہ محمول یقین اپر جویں اوہ ہی ایس اندازے
 صریح سلام کرن یا آکھن آجاواں میں بیہائی
 سنگ استاد شاگرد حاکم و نیال ملازم پائے
 گھر کے آجانا اندر قسماں انہاں عیال نے
 تے چھوٹے بچے خادم انہاں وڑناں جائز آیا
 مکان اندر مردانے وڑناں ناہ وچ شرع نصیحت

اذن مانگنے کے اقسام

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ لَغْضُوفٌ مِّنَ الْبُصَاةِ أُمَّهَاتُهُمْ وَيَحْفَظُوا أَرْوَاحَهُمْ

ذَلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ۝ وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ

لِغَضُوفٍ مِّنَ الْبُصَاةِ هُنَّ حَفِظْنَ نَفْسَهُنَّ وَلَا يَبْدِينَ

زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ خِجْمَهُنَّ عَلَىٰ حُجُومِهِنَّ

وَلَا يَبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ

أَوْ أَبْنَاءِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ

أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّالِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ

مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ

وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ ۖ وَتَوَلَّوْا إِلَى اللَّهِ

وَرَبِّسْنَ يَدَيْهِنَّ وَأُولِي الْأَرْجُلِ مِنَ النِّسَاءِ

بناؤ اپنا گھر جو ظاہر ہے اوسہیں سے اور چاہئے کہ ڈالیں اور ہنسیاں اپنی اور ہر گھر بان اپنی کے

کہہ واسطے مسلمان مردوں کے کہ بند کریں آنکھیں اپنی اور محافظت کریں شرنگاہ اپنی کے

یہ کہ بہت پاکیزہ ہے واسطے اذکے خبیث اللہ خبردار ہے ساتھ اوچیز کے کہ کرنے ہو اور کہہ واسطے مسلمان عورتوں کے

کہ بند کریں آنکھیں اپنی اور محافظت کریں شرنگاہ اپنی کے اور نہ ظاہر کریں

بناؤ اپنا گھر جو ظاہر ہے اوسہیں سے اور چاہئے کہ ڈالیں اور ہنسیاں اپنی اور ہر گھر بان اپنی کے

اور نہ ظاہر کریں بناؤ اپنا گھر واسطے خاوندوں اپنے یا باپوں اپنے کے یا واسطے باپوں خاوندوں اپنے کے

یا بیٹوں اپنے کے یا بیٹوں خاوندوں اپنے کے یا بہائیوں اپنے کے یا بیٹوں بہنوں اپنی کے

یا بی بیوں اپنی کے یا جھک مالک سب سے ہونے ہاتھ اذکے یا جو ساتھ رہنے والے میں بغیر حاجت والے

مردوں سے یا عورتوں کے جو نہیں واقف اور چھپی باتوں عورتوں کے

اور نہیں ہادیں پاؤں اپنی زمین پر تو کہ جانا جاوے جو کہہ کہ چہانے میں زینت اپنی سے اور توبہ کر طرف اللہ کی

جَمِيعًا اَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّهُمْ تَفْلِحُونَ ه سب سے مسلمانوں کو کہ تم فلاح پاؤ

اتے نگاہ پچائے رکھیں لمسوں نظر حراموں
 ہیک جو کر کے لوگ خدا نے پتہ ابد اکل پایا
 تے ولدی شہوت سبہ کہہ جانے ہر جازات ربانی
 نہ مرد پرائے ناٹن خرچ بچاؤن فعل زناہوں
 تے چادرال چنیاں گریبانان تے بدن لوکاؤں جیادوں
 تے اپنیاں زناں جو مومن ہویاں کافروں نہ گنجے
 یا اوہ بد ہے مرد نہ جھیرے شہوت رکھنے تنہا
 ہوں مراہق یعنی دنیاوی تہوش نہ رکھنے
 او بہار نہ دے چہاتی سنداؤں چہنکار بیگانے
 تا جو تیس خلاصی پاؤ کتوں عذاب خنامی
 نظر بیگانی شہوت راہوں منع گئی سوکوی
 اس کارن ایہ آست مجمل خبر مفسر آنے
 جسوں دیکھ نہیں اکہہ سکدی نظر اوکے دل پاند
 یا ایمان پچائے رکھیں ہر بد فرقیوں جانی
 جے دیکھیں ہو رو دیکھاؤں والے فتنے خوف نکالی
 کلمہ حفظ نظر مس بے جا دخلوں بند کراؤں
 ہتمہ لاؤن تے چمن کچن طرف زناہ سپا کے
 طرف زناہ رجوع کرن دودہ پیٹ جاوہ کھکے
 خوف جویں فتنے دامر دائی زناں لوں ہی او
 پاملل باریک یاراں لوں دسن ولدی کچوں
 نرم کلام سخن رس ہینے کرنیاں چک چک یاہیں
 سرسہ پان دندا سہ سی خوشبونی بہر ماؤں

کہ مومن مرد کرن بند اکیاں اپنیاں نظر حراموں
 پچنا ایہ پاکیزہ بہتا او نہاں کارن آیا
 شہوت نال تکن بتلاؤں وزن فرج بیگانی
 تے مومن زناں لوں کہہ کہیں رکھیں بند گناہوں
 بنا سوار نہ چہرہ دسن جلوہ حسن اعضاؤں
 مگر خاوند پیو پتر بہائی ہو رہتیجے بہا بچے
 یا جو ملک زنا ندے لونڈیاں خواہش مو انہنیا
 تے اوہ لڑکے جو نہیں واقف اپر ستر زناں دے
 نہ مارن پیر زمین تے نا کوئی زمینت لکوں جانے
 تے توہ کرو خدا دل مومن زناں مرد تمامی
 مِنْ الْبَصَائِمِ تہیں مطلق نظر حرام نہ ہونی
 جگہ نظر دی کہوں نہ وہی مؤوی ورج قرآنے
 تے مرد خدا رخ خدا اول دل دی نظر نہ پاند
 تے فرج نگاہ رکھیں کل خواہشاں چہد دیوں نفسانی
 منہ متبہ پیر اجازت کان ضرورت سے فرمائی
 نہیں تے اوہ ہی کچن ہو جان فروری ہماؤں
 اس بس گلاں کلیاں کرنیاں پیش کلیاں جا کے
 قصے فساقاں بے باکاں عشیقہ بڑھ پڑھ کے
 حالف و طلی لواطت سخی تے زلق تلے اس پائے
 ڈنڈ پٹ اتے ایہا چہاتی داد سن کرتیاں چوں
 جی چک سروں دے جلوہ بانکیاں دس ادائیں
 لا لباس عجب تے زیور چین چین کرو کہلاؤں

حاشیہ صفحہ گذشتہ تے مکان الخ مردانے مکان میں اگر اذن شرط ہو تو بحق مالک مکان ہونیکے ہے نہ بحق شریعت خلاص
 لہ تے الخ اور یہ افعال تقاضائے شہوت سے ہوئے ہیں یا بقدرت سرزد ہوئے اور انکے افعال کیا اثر ہے اور کیا
 انجام ہے لہ اس کارن الخ یہ آست مجمل ہے اسکی تفسیر حدیث ہے یعنی حدیث نے نظر والی جگہ کو مقید فرمایا یا خلاص
 لہ منہ الخ کہا بیفادی نے اور لہ نہ کیا احمدی نے کہ یہ اجازت نماز میں ہے یعنی منہ ناہتہ پاؤں سلا رکھنے کا نہ واسطے
 نظر لے اور ہی او لے معلوم ہوتا ہے

ناظر کنوں مراد چھپاؤں ہو یا اوسد ازور کے
 ایہ مراد نہیں جو آلپوں کہوں سن جو چاہن
 مگر بیان سینے وچ زناں تاہیں حکم چھپاؤں
 جنہاں مال نہ روا نکاح اوہ ٹھکانے بتلانہ
 اک بعد زوال و صفت بیگانے ہو جانے پہاں
 لڑکا بعد بلوغ مومن زن مرتدہ سونالے
 زن کافر سی مومن زن دکان بیگانی آئی
 جو مومن زناں اگے کامیاں خدمت کر دیا آیا
 تابع خادم تے فردور سپور بڈھے لوک تمامی
 زناں مال نہ غرض اونہاں لوں یا احمق بتلانے
 یا جسدی ہے آلت کئی بعض محنت کندے
 پر خصی سپور آلت کٹے منح ہوئے اس حکموں
 خستیں خون ہووے فتنے واو کہہ رکھیا جاوے
 منہ بہ منہ سپر سوا بہ زن دا غوت ہے بہرہ
 لوٹدی پھرتے پیٹ زانو تہیں ناف ناک ہے آیا
 ایویں عورت و دوجی عورت کو لوں بدن چھپاؤ
 زن محرم تے لوٹدی اندر ستر برابر آوے
 خصی سپور محنت سپور جو آست کتہ زباناں
 میاں زناں نہ جادوں اندر کہہ ایں مسلمانانہ
 نابینے کو لوں بھی پردہ کرناں شرع بتاوے
 اوہ مرد نابینا گیا حرم وچ شاہ رسل فرمایا
 نانی عرض کیتی یا حضرت اسنوں نظر نہ آوے
 جو زن سحت یا بخش گوئی وہی عاقر کہدی آئی
 مرد توں بدکارنیکاں تہاں چاہیے نوک پھانال
 تے مال ضرورت دیکھن جائز وقت نکاح علاج

پیر کے مسائل اور آج کل کا مذاق

جو خود بخود رہے کھلا زوریں مومن سچہ بچور کے
 مرد بیگانے کو لوں سارا جسہ کھن پائین
 مے سینہ گردن سر بھی کین خوب چھپاؤں
 تے جسدیناں نکاح روا اوہ نامحرم سدواند
 جوں خاوند جد غرق تے لولہ لید آزاد ہو یا
 جاں خادم شہوت لائق اوہ ہی بیگانہ سرجا
 نسائیں کنوں مراد اوہ زناں سمجھیں پہاں
 مومن ہوں یا کافر اونہاں کنوں نہ پردہ سیاں
 یا جو بچپا کہا کے کر کے نے گزران گرامی
 صحبت زناں خیال نہ جنہاں جن اچھے فرمائے
 یا بڈنا یا ہے نامرد یا خصی اوہ بتلیندے
 کیوں جو شہوت ہووے نہ اونہاں دیکھہ ہدایہ قبول
 ایسے درج احتیاط زیادہ اگر وچ ناہ سمائے
 تے ناف زانو تک مرداں کارن غوت والا حصہ
 مرداں تا میں حیویں مردوں ہے ستر فرض فرمایا
 ناف اتے زانو دے اندر نظر نہ ہرگز پاوے
 زن کافر زن مومن دحق نامحرم سدوا
 ہی فاحشہ زن پاک دامن کے گول منہ جانا
 تا گراہ نکرن اونہاں نول مومن دور ہانڈے
 ام مکتوم کنوں حیویں ام سلمہ دی بابت آوے
 اے ام سلمہ نابینے تہیں تہہ پردہ کرناں آیا
 فرمایا اوہ نہیں تگدا پر تینوں اوہ دسا
 اوہ ہی پاک دامن تہیں جا کر وہی شرع بتائی
 تے پہلی نظر مبارح دو جہ ہے کرن ہوا مہینا
 سپور ایساں اغذراں کارن دیکھہ نہ سیر جان

حکمر

بدن عورت کہاں تک ہے

ساق

لہ مومن ایچ اس سہ میں ہی اختلاف ہے مگر حقیقہ تے نزدیک ایہی ہے جیہ کہ مومن میں زکوٰۃ سے کہہ
 ہنہ ایچ جیسے فضل بن عباس کی روایت سے معلوم ہوا تہہ زن ایچ لہنے کہ ہم مررت عورت محرم توٹدی کی طرح بدن چھپاؤ
 نہادہ نہیں فقیر علوانی عنہ الرحمۃ

جے محرم دل نکیاں شہوت خون نہ دل وچے کالی
 جہا نجر بہنیں ردا زناں جے غونہ سنن آوازے
 مرد بیگانے تہیں جویں روانہ زن لوں نفع اوٹھاناں
 جس وچے لمس مساس ہو کہ ایہ دونوں جائز ناہیں
 سالی بیابی چاچی مامی پردہ لازم آیا
 رسم اسٹاڈے ملک اندر ایہ گندی ہوئی جاری
 اچھل اٹھانا تئیاں جاہل مرد زنا نے
 لا لباس ز پور سن جاون میلیاں وچ وواناں
 نظر بری ہتے نکلن یا رو خاص زناہ اگیاں
 ہتہ لاون تے ٹر کے جاون نیت مندی کر کے
 دلدا ایہ زناہ جو دل تہیں لذت شہوت پاو
 تے فرجے کرے سچ ہو ہتہ یعنی جے ہو گیا فعل بلی
 تے جے کچ گیا اصل زناہوں تا اوہ جو ٹے سارے
 تاجو سو کے طہارت حاصل پوری اوں جنابوں

دیویشہ سے پردہ لازم ہے

غرضت زناہ و اسام زناہ

تا پتہ پیٹ تے ناف زانو بن کرنی نظر روانی
 چہن چہن کر چنکار سناون ہویا حرام اندازے
 زن لوں توں نہ روا بیگانے مرد پاس بلاناں
 جے دو کلمے مردنسا تیجا ابلیس او تہا نہیں
 جے ناہ پردہ کر سن تا سبہ او گنہاریاں پایا
 دیور جیشہ گولوں نہیں گردیاں زناں پڑوہ داری
 کہیڈن گڈن گاؤن رملل والگدا شیطانے
 اکہہ مشکے وچ خوش ہو دن چال بری بدراہاں
 گل شہوت دی کرن موہیں دا جان زناہ ہو جاندا
 ایہ زناہ ہتہ پیراں تے وچ وکد خواہش ویر کے
 ایہ زناہ دل سدن والے عضو تاجی ہتا وکے
 تا اوہ زناہ ہی لکھے جاون عمل نامے وچ بہانی
 کوڑ جاندا ہوتا نہیں حکم توبہ و اسویا پیارے
 زناہ کے مسلے چہیوں جلد اندر پڑھ نیک آدابوں

رَأَيْتُمْ أَهْلَ الْآيَاتِ هِيَ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِيَّاكُمْ ط ان
 اور نکاح کرد زناہوں کو اپنے میں سے اور صالحین والوں کو غلاموں اپنے میں سے اور لونڈیوں اپنی سے اگر
 يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ وَ
 ہونگی فقیر حاجت ردائی کرے گا اللہ انکی فضل اپنے سے اور اللہ کاشش والا جانینولا ہے اور
 لَيْسَتْ عَفِيفَاتٍ لِّلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّى يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
 چاہیے کہ پاک اپنی کریں وہ لوگ کہ نہیں پاتے مقدور نکاح کا یہاں تک کہ غنی کرے گا انکو اللہ فضل اپنے سے

انیاں بندیاں لونڈیاں نال جو نیکو کار صفا
 تے سے رب کہلیاں فضل انوالہ جانہار اہر دا
 تا جو غنی کرے او نہاں اللہ زناں قریش جاو
 جو با سچے نکاح ہی وقت ہی کجہ رہے غلام سبانی
 پیرناہ کرنے نکاح جے ہونداں ہوندا شہوت زندگی
 تے جس اسباب بنایا یا نہیں شہوت اوسن آرا بھی
 وداہ کرن تہیں بچے زناہوں جہا کے ناہ نسائیں

دیہو نکاح تہیں مرد جہتے تے زناں جو کونوں تہا
 جے ہوں اوہ محتاج تہی فضلوں غنی او نہاں کرے
 تے خاطر خواہ نکاح ز جہاں سچے صبر کماون
 ایہ استجابی اور اتفاق علما و ان نال چہانی
 جس اسباب سیر طاعت ہوس وداہ کرن دی
 تا اوہ ہویا گناہیں ہوسے اوسکے لیکہ خرابی
 اوس سر ووس نہیں کجہ جہا لگ طاعت پادناہیں

فضیلت نکاح اور اوسکے حکام

مضامین کا

کے کا بنو بیتاں جائز ہے۔

جے جنا غریب تار کہہ رکہہ روزے خفی بنے بتایا
امت و دہے نکاحوں نالے سنت سر سندی
راتیں کون عبادت کولوں افضل خفی کہندے
غنی مراد جو مہرول البعد الطینان کر اوے
جو من عباد کم تسادے بندے رب فرمایا
بندہ عبد غلام کسے دل نسبت کرن روائی
غلام حسین غلام محمد علی بخش ہی پیارے
جائز ہے تے نام رکہن ایہ اہل علم آدالوں
اشرف علی دیوبندی ناری زیور وچ لیا یا
تے عبد بنیر چیلے اوسد زینت اپنی اندر
صاف انکار قرآنوں کر کے دل تہیں شرک بناندے
جو اب اسدا وچ جلد اول کے بالغیصل ایہائی
شرک ہووے جے عبد حقیقی سمجھے نبیاں دلیاں
غلام خولیب دے جد کیا کتابت ناں میں چاہندا

نکاح کرن وی وڈی فضیلت اجر و اقس آیا
خواہش نہیں نکاحی جسٹوں بہادری و لہتمندی
شافعی کہن عبادت افضل خازن وچ خورسندے
یا عورت کیتیاں گہرا سد یوچ اندر برکت پاوے
اس فرمان الہی تہیں ایہ مسد ثابت آیا
جوین عبد النبی تے عبد الرسول غلام جیلانی بیانی
نسبت کرن غلامی دیولوں نبی ولی ابرارے
تے شرک کہن ایہ نام جو فرقہ ہے بن عبد و تالوں
تے وچ تفسیر سوز زینت حافظ لکھوی نے لکھ پیا
ہو رو تالی اکثر ایویں کہن اس شرک اڈنبر
نہ ربا خوف نہ خوف قیامت آبولوں ووزخ جانڈے
ہو رس جا ہی وچ نبوی تفسیر دیکھا وں بیانی
نہ جاہل لوکی ہی کوئی ایخ ایہ گلاں کرن اولیاں
خولیب جاں انکار کیتا رب حکم نازل راندا

دو بندہ کی اس قسمی دیوہ و اسے عبد الہی عبد الرسول غلام حسین غلام علی دیوہ نام رکھ کر کہتے ہیں

وَالَّذِينَ يَبْتِغُونَ الْكُتُبَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَمَا تَبَوَّأْتُمْ مِنْهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ
خَيْرًا قَدْ وَاتَّوَّهُمْ مِمَّنْ قَالَ اللَّهُ الَّذِينَ أَنْتُمْ طَبَقَانِي اورہ واز کو مال خدا کے سے جو دیا، تمکو

جو غلام یا لونڈی چاہن کتابت کنوں تسادے
تے دیوار نہاں خدا کے مالوں جو رب و تالسا ناں
یک شخص غلام خولیب دا اوہ بن مکاتب چاہندا
مکاتب اوہ غلام جو مالک کے سنگ شتر پھرائے
مال زکوٰتوں دین مکاتب تائیں جائز آیا
مکاتب نولں ہے وچ تعرف ملک مالک شماری
عبد ماؤوں تعرف جس وچ ملک مالک وچ جاری
کنجیاں زمین خزانیاں سنڈیاں سیرتہ وچ آیا
وچ جیل زمانے لونڈیاں کولوں لڑبند ناہ کر واندے

تا کرد مکاتب جے تیس جالوں ادبناں صلاح زیادے
مالک ہی کجہ چہدے لوک ہی مدد کرن تانا ناں
خولیب مول نہ منے تا اتمہ ہو یا حکم دہر اندا
جے اتنا مال دیاں تائیںوں کر آزاد سنائے
ایویں اندر تغیر اندے مسد لکھیا پایا
تے سبحان الذی انتہے بعبدہ رب کیہا شہ ابراری
اعطیت مفاتیح خزائن الارض آیا وچ بخاری
تے جس شہ کنجی مالک شہ اوہ اسمعیل گو ادیاں
پیشہ کسب خیرت کر کے فردوری اوہ کہا ندے

لہ تے ایخ اسمعیل دیہوی ربانی نے اپنی پوتھی تھو سلا میاں میں لکھ ہے کہ جسکے نامہ میں کنجی ہو وہی مالک شمار کنا جائے

جیوں ابی منافق نے چھ لونڈیاں رکھیں ایسا	ایسے کم دی خاطر حال اسلام للہاں روشتیاں
تے دو لونڈیاں آن حضور نبی د کرن شکایت	تا پیشہ رب حرام تیا جیوں روح اگلی آت

وَلَا تَكْرَهُوا فِتْنَتَكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَحْمِلُوا ثِقَلَكُمُوهَا
اور تم جبر کر دو تم لونڈیوں آپنی کو او پر بد کاری کے اگر چاہیں بچے رہنا تو کہ طلب کر دو تم
سَعْرَضَى الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ الْكُرْهِمْ
اسباب زندگانی دنیا کا اور جو کوئی جبر کرے او کو پس تحقیق اللہ نیچے جبر کرنے کے
غَفُورٌ رَحِيمٌ ه وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ وَمَثَلًا
ازیر نخبے والا مہربان ہے اور البتہ تحقیق ہماری ہیں ہم نے طرف تمہاری نشانیاً بیان کر نیوالی اور مثالیں
مِنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ه ان لوگوں کی کہ گزر گئے پہلے تم سے اور

تصنیف و تصحیح از شیخ ابوبکر محمد بن عبدالرحمن

تے لونڈیاں جدوں تسا دیا چا من عفت تالی	تا مجبور نہ کرو اونہاں نوں اپر زناہ کد امیں
بعد اونہا ندی مجبوری دے سے رب بخشہارا	گناہ نہ ہوگ اونہا نونوں سے رب رحمت کونہ مارا
تے ایسہ اسال اتاریاں آتساں بہت تسانوں	تے اگلیاں امثال کنوں نصیحت متیقان نوں
لونڈی یا کیسے ہو کنوں کرو ان زناہ مجبوری	منع حرام ہو یا ہر طوروں سد ہے مشہوری
یا کوئی فعل حرام کرانا اودہ ہی ہو یا حراموں	نہ حد نہ سے گناہ اپر مجبور اکراہ تماموں

اللَّهُ نُورٌ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورٍ كَمِشْكُوَةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ
اللہ نور ہے آسمانوں کا اور زمین کا مثال نور او کیکی مانند طاق گے ہے نہ بج ادکے چراغ ہو
الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ
اور چراغ ہے فیروز گاہی شیشہ کے ہے تہنیل گویا کہ وہ تارا ہے جگتا روشن
يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ بَارِكَةٍ تَزِيلُ لَأَشْرَاقٍ وَلَا غَرْبٍ
کیا جاتا ہے وہ چراغ درخت مبارک زیتون کے سے کہ نہ مشرق کی طرف اور نہ مغرب کی طرف ہے
يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ خَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ
نزدیک ہے کہ تیل او سکا روشن ہو جاوے اور اگر نہ لگے او سکو آگ روشنی او پر روشنی کے
يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ وَلَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ
راہ دکھاتا ہے اللہ طرف نور اپنے کی جسکو چاہتا ہے اور یہاں لکرتا ہے اللہ مثالیں واسطے لوگوں کے

شعہ حد الخ این اودھا تھ حصنا یعنی اگر وہ پاکدامن چاہیں تو یہ اس امر پر مقتضی ہے کہ راضی پر او پر زناہ کے کماقت نہ ہو تو جواب
یہ کہ یہ سلا اکراہ میں ہے پس جب راضی ہو گئے تو گناہ نہ رہتا پس یہ شرط ضروری نہیں بلکہ یہ بیان صورت اکراہ ہے اسکے علاوہ شرط و وصف
کسی نفی سے حکم ثابت ہوتی نہیں ہوتا اور حرمت زناہ و اغوا متحدہ مقاموں سے ثابت ہے خلاصہ

وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝ فِي بُيُوتٍ أُذِنَ لِلَّهِ أَنْ تَرْفَعُوا فِيهَا
 اور اللہ ساتھ ہر چیز کے جانینوالا ہے بیچ گہروں کے کہ حکم کیا اللہ نے یہ کہ بلند کیا جاوے اور یاد کیا جاوے بیچ اور کے
 سَمَاءٍ لَا يُلْبِغُهُمْ فِيهَا بِالْعُدْوِ وَلَا صَالٍ ۝ رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ
 نام اور کا تسبیح کرتے ہیں واسطے اور کے بیچ اور کے صبح کو اور شام کو وہ مرد کہ نہیں غافل کرتے اور کو
 تِجَارَةً وَلَا بَيْعًا ۝ عَنِ ذِكْرِ اللَّهِ وَاقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ
 سوداگری اور نہ بیچنا یاد خدا کی سے اور قائم کرنے نماز کے سے اور دینے زکوٰۃ کے سے
 يُخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَلَا بَصَارَةٌ ۝ لِيُنْزِلَهُمْ
 ڈرتے ہیں اور دن سے کہ ہر جا رہنے کے بیچ اور کے دل اور آنکھیں تو کہ جزا دیوے اور کو
 اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا ۝ أَوْ يَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۝ وَاللَّهُ يُوَسِّطُ مَنْ لِيَشَاءَ
 اللہ بہتر اور سچا کہ کیا ہے اور ہونے اور زیادہ دیوے اور کو نفل اپنے سے اور اللہ رزق دیتا ہے جسکو چاہے

تسبیح حسنا بہت

<p>آسمانوں نور روشن کر کے زینت بخشنا را کل وجود اور سد بوج لایا چنان خوب رجا کے تے اوہ فانوس شیشے وچ دہریا جنوہ نور سوایا تیل درخت مبارک نہ تو تلوں اوہ بالیا فردا ہر ہر پاسے ہر جا بگ تے ہے اوس نے لو لائی اور سد تیل کمال مصطفیٰ روشن نور کمالی بہاویں گانہ چہوے اور سنوں بن اگی لولاوے نور اپنے دل حسنوں چاہے را د پاد رت تار تے اللہ ہے جاننہارا ہر ہر نال شیانہ سے اور نہاں گہراں ہمیں حق چہنہاندے رب بارشاد سناو یاد کرن اہتہ نام خدا سبحان شام صباہیں خرید فروخت دنیا شغل نہ اور نہاں کجہہ دکنندے رب سے ذکر نماز نہ کو توں بند نہ کرن کہ ہمیں جو نیکیا اعمال کماے اور نہاں بدلہ رب ہمیں پاس تے رزق دیوے جس چاہے اللہ با سچ حسنا شمارا</p>	<p>ہے اللہ نور زمین آسمانوں جلوہ آستہیں سارا یا مومن و دل اندر اک نوروں شمع جگا کے اور سد نور شمال فانوس جو اندر طاق نکا یا گویا کہ اوہ روشن تارا جگمگ جگمگ کردا مرن نہیں اوہ شرتی غریبی بلکہ اوس شنائی نہ جگہ کسے ول اوہ مخصوص اسنہوں کو مئی خالی ہے طبعی وچ اور سد نور جو خود روشن ہو جاوے اوہ نور اپر ہے نور فانوس شیشے نہیں جہلکاں ہر تے اللہ کرے بیان مثالوں کارن آدمیانہ پر اس نور مبارک تائیں طالب کہتوں پاوے بنائیں اچیاں کرن مراد مستیاں نے رسائیں برویلے ہر حالت ہر بل رب دی یاد کر نیدے اور نہاں لہو لعب دنیاوی اور نہاں تائیں اور دن ہمیں اوہ دوران جو اور سوچ دل کنیں ہر سن تے دیوے اجز زیادہ اپنے فضل کنوں رب بارا</p>
--	--

لے طاق الخ طاق آج جو دیواروں میں ہوتا ہے چراغ کیلئے تھے لے اللہ الخ مثالیں اسلئے بیان فرمائیں
 کہ اگر اصل کو نہ سمجھ نہ سکیں تو مثالوں میں سمجھیں ذہن میں رسائی دل میں مینائی پیدا کریں اور اللہ تو ہر شے کو جانتا
 ہے

نور بخنے ہادی اللہ ہادی زمین آسمان
 ما نور آسمان فرشتے نور زمین رسول مومنان سے
 اس نور بخنے کو دسے زینت دیون نار
 زینت بنیں پیغمبر بد سے ہو اور اولیا گرامی
 لے ہی رکبہ درخت زراعت بوٹی باج زمین دی زینت
 اک نور بخنے کہن تدبر کل کماں تدبیراں
 ربکہ مرد تے ملک الہی ہی تدبیر کر نید سے
 تبراں دگرچ جو نہہ ولیاندا سد القرف جاری
 تے اوسد نور شمال جو دل مومن دچ اللہ ہادی سے
 مشکوۃ مراد مومن دا قلب جو ہمت رکبہ اعانی
 فالوس یقین عرفان جو ذاتی قرب رکبہ انوار
 صر و انہیری اوسو دچ جیلے کفر لفا تاں
 کو کب روشن سچہ اشارہ طرف علمو مقامے
 ناہ داعی اوہ جن دیوانگ نہ خسف سورج دناں
 درمی دا وہ موتی سچا پترا شفاف ہنانت
 شجرہ ذات مبارک حضرت شاہ رسل دی آئی
 عرش اوپر جس جلوہ پوندا ملک زیارت کردے
 موجودات ساری داتے سایہ ڈالیا ہویا
 انتہانہ لو اوسدی دی پوجتی کسے نکانے
 جسکے تیل ہدایت نے دل کر روشن چمکائے
 ناہ ظاہری اسباب تکلف دی اوس حاجت ہوئی
 نور علی نور نہ جس واہے کتے حد نکانہ
 بیوت مسیال اتے رحال بند مقبول خدا کے
 نور خدا دانی محمد لکھوی ہی من لیتا
 ابن عباس تے کعب اجباروں دچ عالم لیا یا
 تے دل اوسد اذیل جو شیشہ اندر طاق نکلیا
 اوہ نور بنی دا آپے دیندا لوکانوں روشنائی

اوسد نور ہدایت تہیں سبہ کرن قبول ایمان
 منور نور بخنے روشن کرنے وال پیارے
 جن سورج تے ہور ستارے زینت انہر بیابا
 عالم فاضل تے سبہ مومن زینت تمامی
 باغ بیاباں تے گلزاراں زینت سبہ سکنت
 زمیاں تے آسمان دگرچ کردار بتویراں
 خضر تے الیاس جوہں دچ اینہیں کہیں رہندے
 غوث اعظم معروف کرخی تے موسیٰ کاظم یاری
 طاق اندر قندیل جوہں دچ روشن شمع سوا
 یک رزئی یک سولی اوسوچ اجدی یا حکماں
 پر دپے اوسد تے آکے شیعے شکوک بخاروں
 ہوساکن چمکیوے اجلا کان نظر مشتاقاں
 جو ناں ہنیری صر صر کدی نہ بجھے ناں سنگامے
 نہ نظر حیران کرے حیوں سورج دلوں تکیا پاراں
 خوشنما مٹھے ستہرا ڈا ہدا صاف عنایت
 وسط زمین دچ سبز روضے دے اندر جس لعلائی
 ہرون ستر ہزار نہ پیلیاں داری تیک خضر کے
 ہر طرف لولائی ہرول دیوا بالیا ہویا
 صرف نہ لہندے چڑھ کے بلکے پونجی کل جانے
 نار اعانت یخ سندی اوہ حاجت ناہ رکھائے
 فیضان نبوت ربکہ فضلوں کل عالم تے سولی
 غیر منتہی نہ دیکھیا جاوے نا اوہ دچ بہانہ
 تجارت کنوں مراد خرید یا سفر تجارت فائدے
 اوسد شعریں لکھدے ساں شبہہ دنجے اہمیتا
 جو نور اللہ دانی محمد سینہ طاق تہرایا
 تے دیوا نور نبوت دل دچ رکبہ نبوت آیا
 بہادیں آپ نہ بولے دیوے حاجت آگ نہ کائی

ادبک الہد کا عرف شہ مالک کے ہے پڑا عرض

ابن عمراء کہ مبارک ابراہیم بنایا
 ابراہیم کے دلدا نور تے نور نبی دے دل دا
 اک کہن مثال ایہ مومن دی خود مومن طاق شریا
 لکھوی قلب رسول اللہ و اشیشہ روشن مینا
 نور نبوت نال تے اوہ حالت امت ساری
 وَ كَيْفَ كُنَّ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا صاحب غزنی لکھو
 محمد تعظمی کولوں خازن و پرچ لیا یا
 تے مباح فانوس نور شاہ رسل اتفاق
 مبارک شجر خلیل اوس شاخاں امت رسول گرامی
 اوہ رکبہ نہ شرقی غری یعنی ابراہیم پیارا
 کیونجو مغرب و لے مونہہ کر تیرین یہود نمازاں
 سے نزدیک محاسن حضرت ظاہر چمپاں لاواں
 نور علی نور نبی دی نسلوں نبی ہویدا
 یا مشکوٰۃ ہے نفس مومن و اشیشہ دل اس جانی
 تے قرآن مبارک شجر دل لولائے تن سارے
 نال اخلاص درخت اوہ ہر یا ہر دم تازو دے
 ایویں ہر نقتے تہیں مومن تائیں رب بجا دے
 حکم کرے تا کرے عدل تنگ جا لولے سچ کہندا
 علم باون تہیں پہلے مومن ہوندا اپر بدانت
 تے مہتیاں کرن بلند ہو کرین ادب تعظیما

جو دادا پاک نبی دا ہر ہر ان بنیاں آیا
 رشتنیاں تے ایہ رشتنیاں نور تے نور جلا
 تے سینہ اوسد اشیشہ و پرچ ایمان چران جلا یا
 جسدے نور نظر واحد نہ بناں کوئی بنیاں
 دل دے حال اپراک اک دے واقف تیا ابراہی
 نور نبوت راہوں حضرت حال امت کل پاوے
 خلیل اللہ مشکوٰۃ زجاہ اسمعیل بتایا
 سراج منیر قرآن اندر خود صفت نبی لولاکی
 پشت مبارک اوسدی دچوں ظاہر سونامی
 ناہ یہودی ناہ نصرانی بلکہ حنیف سونارا
 اتے نصاریٰ مشرق ول کردے نال لحاظاں
 لولمہ تمسشہ ناز نہ بہاویں دھی ہوویں آج دن
 ابراہیم دے نور اتے ہے نور محمد صراشید
 دیوا جو و پرچ دل مومن دے ہے ایمان نورانی
 نال یقین اخلاص اوہ ہر یا خوش رنگ خوب پیار
 دسپ نہ لگس جرتے جاں سورج ناہ جد ہائے
 شکر کرے و پرچ نعمت راحت سختیوں ہر کماوے
 دل اوسد نور رب کھانے بہاویں ہر کماوے
 علم پاک جدو دے بدانت نور تے نور عنانت
 مراد نبوت مہتیاں ربدیاں خازن و پرچ لیا

حضرت نور نبوت سے تمام حالات اندرونی سے ہی واقف ہیں

لے اوہ رکبہ رخ یعنی وہ درخت زیتوں کا ہے ردغن جس کا چرانوں میں جلا یا جاتا ملک عرب میں عمراً
 اول وہ عام ردغنوں سے صفا اور زیادہ روشنی دینے والا ہے اور اس کا سالن ردیوں سے کہاتے
 ہیں اوسکو کوہلو میں ڈالکر ردغن کھینچنے کی حاجت نہیں ہوتی خود لوک نکال کر استعمال کر لیتے
 ہیں اور وہ شرقی و غربی نہیں بلکہ وسط زمین ملک شام میں بکثرت ہوتے ہیں یا ارد سے اول
 دن کی اور آخردن کی گرمی نقصان نہیں پہنچاتی یا اوستے سارا دن دہوپ لگتی ہے اول
 دن اور آخردن کی دہوپ سے محمد رم نہیں رہتا بلکہ سارا دن دہوپ لگتی ہے۔
 خازن۔

دہرتی والیاں لوں جیوں انبرد سدا روشن بار
 یا جو چار میتاں چو ناں نبیاں مین نبلیاں
 تے سلیمان داود بنایا بیت مقدس بیانی
 قیام چارم مسجد پرسی نماز نبی اوس اندر
 فرمایا تشریح رب نے جو ایہہ وچیاں ہوں میتاں
 نہ سخن فضول ناہ دینا دی کوئی اوسوچ کیتا جا
 پرسی نماز نبی جتہ مسجد نبی قیام اوہ نہالی
 مٹی دیاں دی جد عظمت ہوئی نبی کے پاروں
 اونہاں میتاں دیوچ جاو پرسی کلام الہی
 شام صبح تسبیح فراد نمازاں پنجے آیاں
 جو ناں جماعت پرسی نہ اونہا غافل کرے کار
 غدو نماز فجر دی تے آصال باقی دیاں چار
 تے موسیٰ اشعری تہیں اوہ صبح پھر دیاں میں نمازاں
 جو مومن کرو ضو کارن فرض نمازاں جاندا
 ہی ذکر لسانی قلبی سری روحی سراقساں
 کفر شکوئل ہرن یقین صفائی حاصل ہوئے
 لیجری ہم اللہ ما عملوا بدلیکیاں پاس
 دساں کنول لگست سوتا میں بدلہ اک نکولی
 جنوں چلے دیوے الدبا کجہ حسابوں

خدا دے گہر تیوں انبرو الیا دسد چکن سدا
 مسجد کعبہ ابراہیم تے اسمعیل نبیاں
 مسجد نبوی دوح مدینے نبی ترکی آئی
 اسیس علی التقویٰ علی جسدے شان او نہ
 ہی تعظیم نہایت کرنی نال ادب دیاں رتیاں
 گندگی بو پلیدی ہر منڈیا لپوں پاک سوناو
 پرسی مین والے دی کیدک عظمت ہے استغنی سالی
 ہر کیا شان اوہدی خاطر بنیاں کل سفساروں
 ذکر عبادت تسبیحاں تہلیلان شام صبح
 جو مومن دوح میتاں پرسی دے کر کے خوب صفا
 ہاویں کیدے کیس رہے کرن نہ دیر خسار
 ظہر کنول تے تیک عشاء دے سے آصال پیار
 جو ابو امامہ شاہ رسل کے کولوں کہے نیازاں
 حاجی وانگ اوس اجر جو نبیہ اہرام کے نوں
 جو یقین مشائخ کر کے شامل کل اکراہاں
 پیر اکہیا ندے اٹھ جاسن بیانی ول ڈھوکے
 ہی سور واد ایلے اتے بد عملی معاف کر اسن
 فضلوں سو ڈو داو نال اخلاص نہ جس حد سوتی
 بناں حد نہیں کوئی اوسدا فضل جہیر اسراروں

تہذیب
 تہذیب
 تہذیب

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيْحَةٍ يُحْسِبُهُ الظَّمْآنُ
 اور جو لوگ کہ کافر ہے عمل اونکے مانند ریت کی میں بیچ میدان کے گمان کرتا ہے اوسکو پیاسا
 مَاءٌ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْ لَهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللّٰهَ عِنْدَهُ
 پانی یہاں تک کہ جب آیا اوسکی پاس نہ پایا کچھ
 فَوْضًا حِسَابًا وَاللّٰهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ
 اور پایا اللہ کو نزدیک سے

پانی ظن کرے اوس لسا دوح میدان کے
 تے پاو اوسد پاس خدا نوں عوض پورا
 تے اللہ جلد حساب کنندہ ہیگا روز جزا

جہیرے کافر لوگ اونہاندے مثل شمال طرد
 کول اوہد جہ جاد اگول کوئی چیز نہ پاو
 لوے عذاب خدا میں بدلہ جا کے نال اراد

<p>پانی سمجھتے تھے ابو ہنہ اور سول جاؤ کچھ نہ یاد کہیں عزیز تاملیں رب کہ کسی ایسے تھساں کوزہ لولا پیر کہیں اے اللہ سادہ اجگر پیاس جلایا سامنے آگ تکن گے پانی وانگ چمکدی جانی پانی سمجھتے تھرن جاؤ گن اندر نار نہ بہاندی</p>	<p>شراب کھر جو دھب پیش وچ پانی مثل دساد کہیں یہوداں روز خشر تھیں گسے رہے جو پاک اللہ صاحب نے کسے تاملیں نہیں فرزند بنایا حکم ہو سی رحمانی اتر و جا کے اپر پانی موجاں مارے آتش و نہاندی دسے ہر اندی</p>
---	--

أَوْ كَظَلَمْتِ فِي بَعْضِ مَوْجِي يَغْتَهُ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّنْ
 باماند اندیر ذکی میں نیچ دیا عمیق کے ڈانکتی ہے اور کو موج اوپر اوسکے اور موج ہے
 فَوْقَهُ سَحَابٌ مَّطْمَئِنٌّ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ
 اوپر اوسکے بادل ہے اندیری بعضے اذکی اوپر بعضوں کے جسوقت نکالے
 يَدًا لَمْ يَكِدْ يَرْهَا وَمَنْ لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُّورٍ
 ہاتھ اپنا نہیں نزدیک کر دیکھے اوسکے اور جو کوئی کہ نہیں کرے اللہ واسطے اوسکے نور پس نہیں واسطے اوسکے کہ نور

<p>یا وانگ بنیریاں وچ سمندر دہنگے ہاتھ کجاو بنیرے بہتے تھیں جو بک دو جے دے اپر آئے تے جسوں رب نہ دتا چائن چائن اوس کوئی اک دریا بنیرا دو جا تر کجا ٹھاٹھاں پانی کافر دال کالا پوس لو، نہیں ایمانی اتوں مہر لگی دل آتے کالی مثل ابر دے انہاں آتماں وچوں مطلب ثابت ایسہ ہویا و کہو و کھہ کیفیت ہر دی ڈھنگ نر الا ہر دا تے براک وچ مقام جو رکھی ہوئی ہے روشنائی ایسہ دو امر جے جمع نہ کیتے طالب اپنے اندر مجلس اہل صفا وچ اوسوں ہرگز نہ نہ ہونی علاج آتے تقسیم انہاں جو صوفیاں میل تھرائی ہر بلا دا دفعیہ سٹے کرن مقام فقہ دے ایسا طریقہ ہر کسے تھیں ٹکن ہویا نابیر</p>	<p>ہاتھ اتے ہور ٹھاٹھ تے اتوں کالا بدل آوے جاں اپنا ہتھہ سپار نہیں نزدیک جو ڈھٹا جا کافر جبل کفر دے وچ بنیرے ہوگی سولی نالے ابر بنیرا پر ایسہ پئے بنیر کجیا نی شکاں جبل حیرانی اتوں ہاتھاں غضب ملی ہتھہ سپار یا اوس نہ دسے گرا ہی وچ مردے ضلالت ہور ہدایت دو تال دے جے ہتھہ جد لگ ہر دے دے رنگ طالب قل نہ ہر دا مناسب اوسدے چاہئے حاصل کرنا فیض صفائی تالے رنگار نہ دل تھیں جد لگ سیکھ ملی سند دو تال مشکل گلاں دا احد فکر نہ کیتا سونی ہر ہماری ہر مشکل دا کرن علاج صفائی حل کرن ہر مشکل عقدہ جان اہل نظر دے چاہئے علم تصوف دیوچ کرنی نظر تسمیر</p>
---	---

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَن فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَالطَّيْرِ
 کیا میں دیکھا تو نے یہ کہ اللہ تسبیح کرتے ہیں واسطے اوسکے جو کوئی بیچ آسمانوں کے ہے اور زمین کے ہے اور جانور پر

مثال اسکا ہے گرا ہی پر گرا ہی

صَفَّتْ كُلُّ قَدِّ عَلِيمٍ صَلَواتَهُ وَتَسْبِيحَكَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا
 پر کھولے ہوئے ہر ایک تحقیق جانتا ہے نماز اوسکی اور تسبیح اوسکی اور اللہ جانتا ہے جو کچھ
 يَفْعَلُونَ ۝ وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاِلٰى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ
 کرتے ہیں اور واسطے اللہ کے ہے بادشاہی آسمانوں کی اور زمین کی اور طرف اللہ کے ہے پرجانا

لو کی سورجنا اور اڈو کے کھنڈ کھلا ری شانال
 نماز اتے تسبیح طریقہ سارے سمجھ رکھنا ندے
 تے رب کے کارن زمین آسمان سندی کل بادشاہی
 جو جو عمل کماے ہر اک پان جزا سزا میں
 انسان بزرگ کہا کے جے پیر غافل رہیا اللہوں
 جنہاں بے جان گنوں تیسوں اونہاں کولوں پئے نماز
 جماد حیوان بسپی جنوں کل دا کلمہ صاف تارائے
 نماز اتے تسبیح سبہ دی روح علم خدا برتر دے
 وَلٰكِنْ لَا يَفْقَهُوْنَ تَسْبِيْحَهُمْ قُرْاٰنِ لَوْ كَا
 براک علم تے عقل مناسب روش اپنی دے پایا
 نال شرارت بہادیں اوہ انکار کرن پئے واسی
 رب ظاہر فرمائی ابر حضرت بحر عنایت

مجبو باکیا توں نہیں ڈھکا جو وچ زمین آسمان
 صفال قطاراں مثل نمازیاں کر کے اڈو جاند
 تے رب جانتہار جو ہر خود کردے بین کمائی
 تے طرف اللہ دی پھر مڑ جاناں ہونا ہر اک تائیں
 جماد اتے حیوان جاں کرن چھیاں اوں رب عظیم
 ناں کیڈی بات شرم دی یارو آجے سوچ وچارو
 مَنْ ذُو الْعَقُولِ کارن پرایتے شامل سارے
 رکھہ پتھرتے روڑے کیڈے سبہ تسبیحاں کر دے
 بہادیں اسپن نہ سمجھئے اونہاں ڈکر نماز پیار
 ہر خلقت دا طور عبادت دکھو دکھرا آیا
 معرفت رب دی عام کفاراں ہی جیاں معتبہ آئی
 رب دی کامل قدرت صنعت اندر اگلی آیت

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُزَجِّجُ السَّحَابَ اِثْمًا يُّوَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رِجًا
 کیا نہیں دیکھتا تو نے یہ کہ اللہ چلاتا ہے بادلوں کو پیر
 فَاَنْزِلُ الْوَدْقَ مِخْرَجًا مِنْ خِلَالِهٖ وَيُنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مِ
 پس دیکھتا ہے تو مینہ کو نکلتا ہے درمیان اوسکے سے اور اتارنا ہے آسمان کی طرف سے
 جِبَالٍ فِیْہَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِیْبُ بِہِ مَنْ یَّشَاءُ وَیَصْرِفُهُ عَنِ
 پہاڑوں سے کہ پیچ اوسکے سے سردی پس پھونکتا ہے اوسکو جسکو چاہتا ہے اور پھیر دیتا ہے اوسکو
 مَنْ یَّشَاءُ ۝ یَاۤ اَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا یَاۤ اَلْبصَارِہٖ یَقْلِبُ اللّٰهُ
 جس سے چاہتا ہے نزدیک ہے چمک بھلی اوسکی کہ لے جاوے آنکھوں کو پھیرتا ہے اللہ
 الیْلِ وَالنَّهَارِ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّاُولِی الْاَبْصَارِ ۝
 رات کو اور دن کو تحقیق پیچ اسکے البتہ سمجھنے کی جگہ ہے واسطے سوچہ والوں کے

پیر آپس وچ ملاو پیر اونہاں تہ بتہ بناوے

کیا وہاں نہیں توں سمجھاں اللہ بدل کدھ چلاوے

پہرہ لکھیں جو اونہاں بدلائ تہیں منہ باہر آوے
 پہر جس چاہے گھرے پو جائے موڑے جھستیں جائے
 اللہ پیرے رات دن اک جاو دو جاو
 پہاڑ آسمان ابر گرمائند خالق بن بنائے
 گھرے پہاڑ اند گھر گھرے مگرے رب اتارے
 یا کیا پہاڑ بدل نوں اوسدی عظمت بخت اوسوں
 رب کہے آدم دک جائے مینوں دکہ پونچایا
 کیوں جے دن تے راتوں نوں ملن پوں ناں بدلائند
 عجمی ہندی شاعر جیوں ایہہ رکھدے نے دربار
 گردش فلکی بولن اس ایہہ چوڑ ترٹی ہوئی
 دن چنگے مندے رب بدلے دوش نہیں سرکے
 تِلْكَ الْآيَاتُ نَدَّاهُمْ وَلَهُمَّ الْبَيْنَاتُ الْفُتُورُ
 دہر مجھے فاعل جو رب دہر کیا خود تائیں
 دنوں زمانیاں وچ تاثیراں رکھیاں نے رب یارا

پہاڑ آسمانوں گیلے جو وچ اوسد گرا سدا
 قریب اوسد کجلی چمکارا اکھیاں نور لیجائے
 ٹھیک اوس وچ نصیحت لوکاں جنہاں کبہ دسا
 ابن عباسوں وچ معالم خازن دک فرمائے
 طرف زمین آسمانوں جیونکر لفظ جہاں تار
 ابو ہریرہ کولوں پہر وچ خازن دک اصلاحوں
 زمانے نوں دک گالیاں تے میں آپ زمانہ آیا
 سر سختی نوں حیرن زمانے دل سی کم عبادت
 کہن آسمانی گردش نے ایہہ پایا آن وگاڑا
 برے دیہاڑے برا زمانہ سماں برا ہی سولی
 برا زمانے نوں کہہ بحق لین گناہاں حصے
 ایہ دن آدمیاند یو وچ اسیں پیراں آپ سدا
 زمانہ حادث رب نہ سمجھن حدوں پاکی سائیں
 فی آیام نحسات ہے جیوں وچ قرآن آشکارا

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِّن مَّا يَمْشِي عَلَىٰ بَطْنٍ وَمِنْهُمْ
 اور اللہ نے پیدا کیا ہر جانور کہ پانی سے پس بعض اوزیں سے وہ ہے کہ چلتا ہے اور پیرے اپنے کے اور بعض نہیں
 مِّن مَّيْمِنِي عَلَىٰ رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَّن مَّيْمِنِي عَلَىٰ أَرْبَعٍ يُخَلِّقُ اللَّهُ
 وہ ہے کہ چلتا ہے اور دونوں پاؤں اپنے کے اور بعض اوزیں سے کہ چلتا ہے اور چار پاؤں کے بعد اگر تانے
 مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ
 جو چاہے تمہیں اللہ اور ہر چیز کے قادر ہے ایسے تحقیق آریں میں جسے نشانیاں ظاہر
 وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ اور اللہ راہ دکھاتا ہے جو چاہے طرف راہ سید کے

بعضے ٹرن سنگم تے بعض ناں و قدم ٹرائے
 ٹھیک اللہ سرشتے تے قادر چاہے جو میں بنائے
 سد ہی راہ دل جسوں چاہے پاک ذات ربانی
 حیوان جو اسال دن ماہ ملک جن شیطاں لگا
 پانی تہیں پہر دانی کبہ آتش نالے جانی
 مٹی وچوں آدم ہی مخلوق زمین دی پیارے

تے رب خالق پانی تہیں نے کل حیوان بنا کے
 تے بعضے جو نہہ پیراں تے ٹرن جو چاہے رب اوپا
 آیتاں اسال تاریاں بیشک واضح کر قرآنی
 پانی کنوں مراد منی جو اصل حیواناں مادے
 یا کل خلقت دامدھ خدا نے پیدا کیسا پانی
 واووں رب فرشتے کہتے جن آتش تہیں سارے

کہہ بشر منافق و سنگ اک بودی جنگر آساہی
کیا منافق حضرت کنوں نہ فیصلہ اسیں کراند
تساں نبی کہہ ظلم کرے چا حق تلفی فرماوے

کیا یہود نبی تہیں فیصلہ حل کردائے کائی
بلکہ کعب اشرف کے کولوں جنگر آساہی کا
تا وچ مذمت اوس منافق رب ارشاد سناوے

وَلْيَقُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ
اور کہتے ہیں ایمان لائے ہم ساتھ اللہ کے اور ساتھ رسول کے اور فرما بنداری کی چنے پر پہر جاتا ہے ایک فرقہ

مِّنْهُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَفَاوَلِيكَ يَا مُؤْمِنِينَ هَ وَإِذَا دُعُوا
اور نہیں سے پیچھے اسکے اور نہیں بلوگ ایمان والے اور جسوقت بلا جائیں

إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَكُمْ إِذَا فِرْعَوْنُ مِّنْهُمْ مَّعْرُضُونَ
طرف اللہ کی اور رسول اور اسکے کی تو کہ حکم کرے درمیان اونکے ناگہاں ایک فرقہ اونیں سے اہنہ پیر نیوالے

وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحُكْمُ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُدْعَيْنِينَ ه اور اگر سچے واسطے انکے حق آتے ہیں طرف اسکی

کہن اسال نیاں رب نبی تہاں کرے تا بوردی
تے حالانکہ اوہ مومن نامیں دل وچ کفر جیسا یا
جاں رب نبی کے فیصلے دیول جانند اوہ بوللا
تے جے حق ہووے اوہاں کارن تا بن تابع آون
جے حق کسے نے بہناں ہوندا کسے منافق یا رسول
جو حضرت حق والے نول حق دداسی ظلم نکرے
جے کسے منافق اپنا حق کسے تہیں ہوندا بہناں
جو نبی انصاف کر لسی ہر امینوں حق دواوے

پہر اوہاں منافقاں تہیں اک لہجس اقرار و انکاری
اونہاندی پہر روگردانی وار بپتہ پیرایا
چانک اک گروہ تہناں اس حکموں منہ بہنوا
جو جانن نبی انصاف کستندہ ظلم نہ ذرہ کماون
تا حضرت دل نہ جان منافق دل وچ سمجھناں
تا ساڈی وال نہ گلسی تا اوس پاس نجاوے ڈرے
تا طرف نبی دی آوے ولول تیقن اوس کمرناں
جے دینا ہوندا تا اول حضرت ڈر دامل نجاوے

أَفِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ أَمْ آذُنًا لَوْ أَن يَخَافُونَ أَن يَحْيِفَ
یکنا پیچھے دلورہ اون کے کے بیماری ہے یا شک کرتے ہیں یا ڈرتے ہیں یہ کہ کج رہا ہی کرے

اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ قُلْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ه
اللہ اور پوراونکے اور رسول اور سکا بلکہ یہ لوگ وہی ہیں ظالم

فرمایا کیا دلال اندر ہے انہاں اہل نفاقاں
ایہ جو رب رسول اونہاندے اپر ظلم کماوے
اپنے ناں نبی نول شامل رب کیتا بوزہ جائیں
استہیں غیبت دانیوں رب مول لحاظ رکھایا

مرض کوئی یا شک یا ڈر جو ظلم ہووے نا پاکاں
بلکہ ایہ لوگ ایہوں اوہ ظالم رب فرماوے
بیتے رہداوے کرنی دا ہی اتھہ ذکر نہاں
جو خود نبی ہذا ذات اپنی دیوے شامل فرمایا

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ
سوا اسکے نہیں ہے کہ ہے ان مسلمانوں کے جسوقت بلائے جاتے ہیں طرف اللہ کی اور رسول اور اسکے کی تو کہ حکم کرے

بَيْنَهُمْ مَا أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

درمیان اونکے یہ کہ کہیں سنا بنے اور فرمانبرداری کی بنی اور یہ لوگ وہ ہیں فلاح پانینوالے
اور جو کوئی فرمانبرداری کرے اللہ کی اور رسول کی اور ڈرے اللہ سے اور پر سیرگاری کرے پس یہ لوگ وہ ہیں مراد پانینوالے

<p>مومنوں کی ہے یہ سب کچھ اور جو دل بلا جان تے جو تابع رب نبی کے خون آہوں کر دے ایمان علامت کرن قبول جو حکم شریعت دالے اہل نفاقاں داسور ظاہر مگر فریب پیارے</p>	<p>رب نبی کی طرف تاد چ او نہاندے حکم لگاؤں اور تا کچھ عذابوں پان مراد اں اجر مہر دے تے اہل نفاق علامت عذر بہانے ٹال مٹانے اگلی آنت دیو چ دسیا پاک خدا جیبارے</p>
---	--

وَاقْتَسِمُوا بِاللَّهِ حَمْدًا أَيَّمَا حَمْدِهِمْ لِيُنزِلَ لَهُمْ لِيُخْرِجَهُمْ مِنْ قُلُوبِهِمْ

اور قسم کہانی اور نبوتی ساتھ اللہ کے سخت قسم پانی
ابنہ اللہ حکم کرے گا تو اذکذا کرے گا اور نکلے گا کہ
مت قسم کہاؤ مطلب ہما فرمانبرداری سے بے موقوف تحقیق اللہ خردار ہے ساتھ اور سچیز کے کہ کرنے ہو

<p>قسمیں کہانوں سخت خدا دیاں جنوں کہیں اجنبانوں تا بعداری کرن ہوں مشہور نہ جو شہد الہیے گل جو شہی تے قسمیں کر کر جو اعتبار جماندے پچھے اس تریب اتے خیب نبی دل سائیں</p>	<p>تا کہروں لڑن نون نکلن کہناہ کہاؤ قسم مہانوں خبر خدا انوں ساری پوری جو تیس عمل کماے تا بعداری مہموں آگہو دلیس نفاق جہانہ اوسدیاں تا بعد ایں ہی کتی تسکین اگائیں</p>
---	---

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حَمَلْتُمْ وَإِن تُطِيعُوا فَسَلَامٌ

کہ فرمانبرداری کرو اللہ کی اور فرمانبرداری کرو رسول کی پس اگر پرجاؤ پس کما ایک نہیں اور پناہ
جو کہہ شوایا کہ اور اور پناہ جو کچھ اٹھائے تم اور اگر فرمانبرداری کرو اسکی اور پناہ اور نہیں اور پناہ
مگر سیرنی دینا ظاہر

<p>مجربا کہ فرمان داری کر یو رب نبی دی پر نہیں رسول اتے پراو جو ذمہ اوس چایا تے مے تیس منو حکم نبی تا تسال بدانت پانی رسالت عام نبی دی کل خلفاں دل ہوںی انی اصحابان انوں رات دنیسی رعبدا خون کفارہ پر حکم لڑایاں ہویا اپنے رہن تہ پیار مدانی تا اللہ فرمایا خونوں بعد امن رب لیا دے</p>	<p>تے جے انوں اطاعت منہ بنیوا اور صفی دی تے اہل تسال سے لازم جسد فرمہ تسال اہلیا نہ لازم نبی اتے جے مگر ان حکم رسالی انی پر دیو بندی کہیں اردو اوس ساتوں سکھیا سانی پر حیرت حکم مانے ہویا چھوڑ کرے گہاراں کہیں موسی دن آدنوں جو خون کفارہ تہ شامی جوں پچ اگلی آنت ظاہر نظر اگلا دے</p>
---	--

یہاں اور نبوتی ہے کہ حضرت نے اور رسول پناہ

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ

فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَ لِيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ

دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ

أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَن كَفَرَ بَعْدَ

ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

۱۵ اسکے پس یہ کہ لوگ وہی میں فاسق

جو دین زمین خلیفہ کر کے حکم تمناں جلوائے
 تے قوت دلیسی دین تمناں نوں جسے اوس رضائیں
 کرن عبادت میری میں سنگ کرن شریک نہاد
 پس اوہونے فاسق لوکی قسمت جنناں ماری
 جو دیوے اونہاں خلافت اذیر ملکاں تہ املاکاں
 عمالقہ مار گوائے اونہاں ملی حکومت آہی
 دشمن مارا اونہاند تمناں دتے ملک کرامت
 ہی عمر اتے عثمان علی دی جان خلافت بیانی
 عبر کیتی لکھیاں اتے یاراں سنگ سجناند
 جنناں وچوں جا پے غیب نبی دا باہر شماراں
 جو اگلیاں خبراں غیبی حضرت دسیاں نقل لیاواں

رب وعدہ کیسا مومنناں جنناں نیک اعمال کما
 جویں خلیفہ کیسا اللہ اگلیاں لوکانتا میں
 تے رب خوف تمناں بدلا کے امن بخون فی لیاوا
 جو کوئی اس نعمت تمہیں چھپے کرے نہ شکر گزری
 ایہہ وعدہ رب کیسا سنگ اصحاباں مومن پاکا
 اگلیاں اسرائیال نوں جیوں اوسدتی ہی باؤتیا
 ایویں اللہ اصحاباں نوں دنا شان خلافت
 وچ خلافت ابوبکر ایہا امت روشن آئی
 اصحاباں نے نال نبی وکہہ جھلے کفاراند
 حضرت یاراں نوں فرمایاں مستقبل اخباراں
 ویا بی لکھوی دی تفسیروں ثابت کر دے کسلاواں

اشعار لکھوی ویا بی

جو ریزن لوک کفاراں لیسا ساتھ تے ظلم نہایت
 میں آکیا خبر سنی میں اوسدی ایہہ ڈھانا میں
 ویا کھینے کرن طوائف خدا میں کسے دا خوف نکری
 وچ ملکاں دھم جناندی ظلموں کرن ضاد گنیرے
 فتح ہو جاسن آکیوم کسری مٹی ہر مردانے
 جے زندہ رہیوں تاہیکہیں مرد جو سوار و پالیا

جو ملک پاس نبی ایسے مٹے کستی کسے شکایت
 نبی کیسا اے عدی توں ڈھانڈھ شہر کد میں
 کیسا جے زندہ رہیوں تاہیکہیں قافلہ توں تری
 میں وچ جے جوتے جاسن طامخی لوک لوشیرے
 فرکیسا جے زندہ رہیوں تاہیکہیں کسری وال خرا
 نبی کیسا ناں ہر فریٹیا پھر حضرت فرمایا

خدا کے بندہ ویا زمین میں خدا کا خلیفہ ہونا چاہیو تاہیکہ میں کسے جو ہر مردانے نبی کی ذلیل ہوجاتا ہے

تے رکبہ پہاڑے تا اوہ مال قبولے کوئی
 عدی کیا پر دہم قافلہ خیرہ شہروں دناوے
 تے کسری مال خزانے میں خود کہولے مال اصحاب
 نواں بیتاں وچ اٹھ نوں سقٹے ہر اس غلطی تائیں
 جو اگے ہو دہناریاں گلاں وچوں علم الہی
 منکر نوں پر شرم نہ آوے کر انکار علم دا
 کنوں سفینہ خازن دے وچ شاہ رسل تہیں پیار
 خیر القرون قرنی جیڑی خیر نبی فرمائی
 قرنی دے وچ حرف جو چاک مطلب سمجھہ انہاندا
 ق صدیق تے رعدی نوں عثمان پچھانی
 وچ حدیث خلافت چوہاں دیساں خیر اخبار
 صریح حدیث قرآن جو سہا کے کوڑ کرین تا ویلا
 آت وچ اشارہ جیڑے دشمن میں اصحاباں
 کیونجو اصحاباں دا ہویا خیر قرون زمانہ
 مدح ایمان اصحابانڈی ظاہر نص قرآنوں
 کفر معنی ناشکری اس آت وچ رب فرمائے
 پس من ترک القلوۃ فقد کفر جو حضرت فرمایا
 کفر حقیقی بوے نہ جدلگ منکر فرض نماز

ہک محتاج نہ لیے او سنوں ایڈی ذہت ہولی
 کجے کرے طواف اللہ بن کتے تہیں خوف نکبوا
 جو زندہ رہے سوال فراخی دیکھی کیسوں اصحاباں
 ہرن نہ حاصل اصلی مطلب غیبی علم اٹھائیں
 جو پنج علم خدا دے اونہاں وچوں ایسہ ہی بیانی
 گرو اپنے نوں پیا جو تہا دے بولے کم دا
 بعد میر تریبہ سال خلافت ملک بنے پیر سار
 بہتر کنوں زمانیاں میرا قرن زمانہ بیانی
 چو نہہ یار اند ناموں چھلا حرف اسد وچ اند
 ہی علی دی اس تریبیوں شہیک خلافت جانی
 شیخ اتے دہانی دے گہ آیاں ربدیاں ماراں
 باطل نوں حق کر دے کلازین کار فریب زویلا
 اوہ فاسق مردود اتے ناشکر بے نے تاباں
 ددی نعمت عظمیٰ اوہ زمانہ اہل ایماناں
 جو کوئی انگل دسرا اونہاں تے دشمن اونوں جانوں
 ہی وچ بقر سورہ دے معنی کفر ناشکری پائے
 جس عدا ترک نماز کیتی اوہ ناشکر ایسے آیا
 یا مو بھونوف حقارت کردا ربک فرض نبیائے

وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا رَسُولَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ
 اور قائم رکھو نماز کو اور دو زکوٰۃ اور فرمانبرداری کرو رسول کی تو کہ تم رحم کئے جاؤ

تے پیروی کر دینی تا لسانِ حجت سونو زماناں
 نماز زکوٰۃ اتے سورتا بعد اری بکر عطا میں

پنج نمازاں قائم کر جو دیہو مال زکوٰۃ تاں
 تنہاں کماں نال تہاں تے رحمت کرسی سائیں

لَا تُحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مَعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَأَمْثَلُ النَّارِ
 مت گمان کرو ان لوگوں کو کہ کافر ہونے عاجز کر نیوالے بیچ زمین کے اور جگہ بنے ان کی آگ

ہے جگہ اونہانڈی دوزخ تے اوہ مندی جاہر حال
 عمر آنا کسے حالت اندر وقت دو پہراں آوے
 تا اگلی آت ازل منگن وچ آئی ربدیاں

ناکرتن کفار زمین وچ عاجز کر نیوالے
 اک لڑکانی عمر ول گھلیا تا جو اوس بولا دے
 عمر ایہ بات پسند نہ ہونی بن پچھے دہ جاناں

وَابْتِئِمْ مِنَ الْغَيْبِ ۗ وَابْتِئِمْ فِي غَيْبِ مَا فِي السَّمَاءِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكُمْ الَّذِينَ تَكَلَّمُوا بِكُمْ وَالَّذِينَ

اے لوگو جو ایمان لائے ہو چاہئے کہ اذن مانگیں تم سے وہ لوگ کہ مالک ہو میں وہ بے تابہ تمہارا اور جو لوگ

لَمْ يَلْبِغُوا الْحُكْمَ مِنْكُمْ قُلْتُمْ مَرَّتٍ مِّن قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَ

کہ نہیں پہنچے بلوغ کو تم میں سے تین بار پہلے نماز فجر کے اور

حِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِّنَ الظَّهْرِ وَمِن بَعْدِ صَلَاةِ

جس وقت اوتار رکھتے ہو تم کپڑے اپنے دوپٹے کو اور پیچھے نماز

العِشَاءِ ط ثَلَاثَ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ

عشا کے تین وقت پروگے میں دھپے تمہارا نہیں اور پر تمہارا اور نہ اوپر اونکے

جُنَاحٌ بَعْدَ هُنَّ ط طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ

گناہ پہنچے اونکے پہرنے والے میں اور تمہارا بعضے تمہارا اور بعضے اس طرح

يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

بیان کرتا ہے اللہ اسے تمہارے نشانی اور اللہ جاننے والا حکمت والا

غلام تساؤ سے تے نابالغ جو آزاد تسانتیں
تے وقت دوپہر جاں جامے لاہو وقت عشا ہی پروگے
انہاں وقتاں دوچہرین اذن نہ آدن فل تسان کے
اوہ پہر نیوالے ہیں تسان پر گرا کدوچہ راہیں
دلائل تساؤ یا ننوں اوہ جانے حکمت والا سائیں
جاں پروگے گہریں ہونگا پہر منسوخ گیا ہوا ایسا
حاجت اذن نہیں کولی باقی سنگے چک پروگے
عمل نہ کہیتے اس تے خازن موالم طرح اصلاحوں
تے واجب عمل کرن اس اتے ہویا اہل ایمانوں
ایسائے نہیں منسوخ ایسے عمل وواثوت وچوچے
غلاماں ایسے قیاس او نہاندا اہل العلم کرنیو

اے اہل ایمانوں چاہئے ایسے جو سنگن اذن تسانتیں
پچھہ لون تن داراک پہلے کنوں نماز فجر کے
ایسے ترے وقت ہوگا ترے سنگے لوکی وجہ گہرا کد
نہ انہاں وقتاں باسچہ گمرا دے اذن آجان کد ایں
انجے رب بیان کرنیو انجیاں آستاں تائیں
بعض کہن جد پرچہ حکم نہ آتا سی انجے کیسا
پہر رب فراخی دلی لوکاں گہریں ہونگا پروگے
بعض کہن منسوخ نہیں بر لوکاں غفلت راہوں
خواب گاہ کیسے دی اندر جانان منع قرآنوں
مت اوہ سنگا ہوو تا اوں ستر نہ ظاہر تہیو سے
جو خادم ہوو لازم وائم آد رفت رکھندیو

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ

اور جس وقت کہ پہنچیں لڑکے تم میں سے بلوغ کو پس چاہئے کہ اذن مانگیں جیسا کہ اذن مانگتے ہیں

الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ط كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

وہ لوگ کہ پہلے او نے تے ایس طرح بیان کرتا ہے اللہ اسے تمہارے نشانی اپنی اور اللہ جاننے والا حکمت والا

اور جد ہون جوان یا نرو بلوغ عمر آدن دی

تے اوہ لڑکے جنہاں تائیں خست ملی جاوندی

کیس علیکم جنات ان تا کلو اجمیعا اداشتا تا بنیں اور تہہ گناہ یکہ کتا تم کہیے یا متفرق

انہ لنگرے لے بیمار ابر کبہ تنگی نہیں
 نہ ابرتساں تے تنگی اپنے گہروں نہیں جے کہاؤ
 کہا ہو بہن پہو بھی گہر چا جے مامے ماسی بیایاں
 پا جہاں کبھی تہہ تہاڈے یا گہر متر پیارے
 اک آکھن اپنے لو لے لنگرے لے بیمار تھامی
 اک کس لنگے اپنے آزاری جھست ملی الہوں
 یا لولا لنگا انہاں لگن کسان جدو ایہ کسانے
 جدوں جہاد نبی سنگ جانڈ یار پیارے رکھے
 کیونجے کوئی تندرست نہ آتا رہی جانڈا گہر باقی
 پر ایہ لوگ نہ کہاں گہراں او نہاندیاں تہیں شے کانی
 حارث ابن عمر دے حق اک آکھن نازل ہوئی
 زید مالک دے بیٹے نوں جدو پس ہو جہادوں
 جو ایہ مال حارث دیوں کہا ناروانہ رکھدا آنا
 تے لوگ غریب کہو اوں دی جہاں طاقت ہوئی
 غنی بہراواں دے گہراں تہاں تہیں سن لیجانڈے
 جو ساڈے گیاں اگول مت متے وٹیاں گہراں
 اس گلوں یار نما نے ناہ گہر جانڈے تا گچ آوے
 تے ولا علی القسکم تہیں لیکے آخر تہاں
 جو اپنے گہروں لے گہروں غریباں کہا و باہم کہاں
 چونہہ قسماں دے لوکی ذکر آت دج ہو سارے
 میل ملاپ انہاں سنگ انہاں ہمدردی دجوں
 آپس دج بہرہ رملل کہا و سو کڑو گزارے
 دو جاقسم اقارب اپنے خویش پیارے سارے
 آپس دج بلیاں جلیاں و دہے محبت باری
 تے چہرہ دیوں آپس دج ملنا قطع رحمی دکر نہاں
 پیچھے لوک جو آون جاوں والے خادم کائے

کہاؤ والے چار قسم کے ہیں

جے ادو رملل آپس دج سنی کہاں کہہاں
 یا گہراں پواں یا مانواں تہیں بے اذن اگر کہاؤ
 جے بن اذن انہاں گہر کہاؤ نہیں گناہ خطایاں
 نہ تہاں گناہ جے رملل کہاؤ یا و کہو دکر سارے
 کر دے خود پر سہراں تہیں کنوں کر بہت خانی
 ایہ جہگاں دج نہ جاوں انہاں ہو سہی ناہ گناہوں
 تا جگہ زیادہ روکن تے بیماروں نفرت جائے
 تا کبھی گہراں اپا بیج انہاں دیکھن سن چلکے
 تے جانڈے ہوئے کہہ جانڈے کہاؤ با التفاتی
 تا ایہ آت نازل ہوئی خبر کتابیں آئی
 ادو نال نبی دے گیا جہاد اتے گہر چہوڑے سوئی
 تا ڈٹھا زید بہکھاں لے کیتا چا لاچار زیادوں
 ہو رہی شان نزول اس اندر تہیں دج لایا
 اپنے بیمار ضعیف اپا بیج سنگ گہر دے بیانی
 جاوں والیاں مسکیناں تے دیں فکر لے جانڈے
 ایہ مہمان بولائے باہجوں آن بنے بر حالے
 تار ب فرمایا نال او نہاں رل کہاؤ تہاں سو ناؤ
 ایہ کلام علیہ دکر ی کیتی تے رب سائیں
 جو غنی غریباں گہروں کہاوں تہیں کڑو عار دیکھاں
 اک بیمار ملین اپا بیج اپنے لنگرے نارے
 جو دج اسلام نہ تنگی تے تنگ شہی ہرگز ہوئی
 و دہ گہٹ کہا وندی اکدو جاناہ و چار و چارے
 صلہ رحمی سنگ انہاں میل ملاپ کرو تہاں سارے
 کرن احسان مروت اکدو دے سنگ لہیاری
 کین تے بخل بخیلاں سخت گناہ سرتے خزان
 امین داروغے نال انہاں ہی رہے سلوک کدے

جے ایہ لوکی عوض ہو رہا کہ داناہ سن لیندے
 جے اتنا نفع ہی اونہاں نہ ہویا کر کے کم تساؤ
 چوتھے لوک جو دست سیلی متریار پیارے
 اوتوں تائیں چائے کرنی بہار وڈے ہر اکدا
 یار یار اندائیکے کچے قدم نہیں پہر پانا
 جہتیں و دہے محبت محبوبانڈی کراوہ کاراں
 پہر کہا نا دو قسم اک ر لکے اک و کہو کہہ ہیکے
 پس آت ثابت کیتا مسلہ تسال مباح آنا
 مطلب ایہ نہیں بن آکے مال کسے کہا جاو
 ایہ اباحت کہا ون والی ضمنی ہے فرمائی
 جو آسبوج کلیف تے تنگی بخل نہ رہے ذرا بی
 تا جو اپنا آتے بیگانہ ظاہر پیاد ساوے
 ناہ کچہ اپنے خوشی پیاریاں سنگ عداوت چائیں
 یا سچ اجازت کہاں کسے دامال نہ جائز گائی
 صریح کسے جویں کہا و اگے رکھی قوت کہا و ندا
 ہر تابع مثنوع سنگ اپنے ابویں ضمنی آدے
 جویں عزیزاں بعضیاں دیوچ نہیں تکلف کوئی
 عرفی حسب عادت جونت رہے معلوم اجازت
 بہادیں بعضے جاہل زناں اپنا نال نہ کہا ند
 مال لوکاندا با سچہ تکلف کہاں نہ عادت پاوے
 خوشی اقارب بہادیں مسلم ہووے ناہ کداس
 تے دیوچ بیگانیاں شرط ایہی اسلام سن اسلام
 کہانے آقا مالک کہتیں کہاں ملازم تائیں
 وہیاں بہناں بعضیاں خوشیاں و گہر کہا نہ عادت
 شرموں کہاں اونہاں گہر بعضے میں نہ پانی
 ہندوانڈی ایہ رسم پرانی چھوڑن بخورداری
 تے اک وہیاں بہناں زناں جاہل کوہستانی

پہر اپنے نال کہا ون نہیں کیوں لوکی شرم کر نید
 ہر طرفوں گئے گز رہے پہر بہر اتساؤے کا بد
 بے تکلفی و چ مجاہاں ہو سکے جنوں سارے
 کنوں احسان مروت ہمت مرد نہ ہر گز تسکدا
 جے پہر کچے قدم ہٹاویں آخرنوں پختہ نال
 جہتیں گئے محبت اوس راہ شریاں کم خواراں
 تے پابندی دیوچ ہرچ آنا تا خست قلی کیکے
 رل کہا نایا و کہو و کہرے واجب فرض نہ پایا
 جو مال بیگانہ کہا ون قطعاً ہو یا حرام مناد
 نال رضا، محبت صلح سلوک روا ہو یا لی
 عار شرم الکار کرن نوں کرنا و درصوابی
 ورتن ورت جو غیر بیگانہ یار سجن بنجا و
 اپنا بنے بیگانہ جہتیں اوسراہ قدم نہ پائیں
 اجازت ہووے صریح یا ضمنی حکمی عرفی بہائی
 ضمنی خادم حیون کر شیخ اپنے لینگ رل آوندا
 حکمی جو عنوان قرینوں سمجھہ اجازت جاوے
 حکم اجازت دا اوہ ہووے جگہ اچھی سونی
 حیوں زن مرد جو سدا کہتے کہا ون سولی عادت
 مندا سمجھن رل کہا ون نوں گہر رسم و جاندا
 جو آپ نہ کہتے کہو آدے خود مہمان ہمیش سدا و
 صلہ رحمی و پاروں خدمت اونہاں کہنا پائیں
 کہا ون روا نہیں ایہ سلسلہ رکھیں یا و تماموں
 با سچوں اذن نہ جائز خیانت دیوچ اتساہیں
 تعلق ساہوریاں دانال جہاندا ہووے شماروں
 وہیاں بہناں گہر کہا ون گندے برا عیانی
 نہیں تے حکم قرآن مخالف قطع رحمی ہے بہاری
 ریاست جموں و دیوچ گندی ہے ایہ رسم عیانی

نام نور محمدی محبت

اسم

رمل کہاں تے وکہہ وکہہ کہا نا حضرت مروی ہے
 بعض اصحاب خدمت سرور آہی عرض گزاری
 فرمایا تیس شائد وکہہ وکہہ ہو سو کہا نہ
 کہتے ہو کہ کہا وکہا نے تے پڑھ نام خدا دا
 گلا و اجمیحا ولا لفر قویارل کہا وکنڈ نہ جانان
 لوک پہاڑی بند وال و انگوں وکہہ وکہہ لین رکابی
 جتنے بندے اتنے بہانڈے برکت دور کرائی
 یاں جے خالق معلن یا بد مذہب بر عقیدے
 یا جو حقہ سون والا بدبو منہ نہیں آوے
 جس بہانڈے دیوچ بد مذہب کہا جاوے کہانا
 تا جو سوک حفات بد مذہب وی مجلس اندر

مگر اہل کہاوں کے اندر درجے برکت حاصل
 یا حضرت اسیں کہا نہ کے ہاں تے رجہ نہیں سردار
 عرض کر نیدے آہوتا پھر شاہ رسول فرمایا نہ
 برکت کیتی جاسی اد سوچ کارن نساں افاوا
 مجمع وک ورج برکت د اثر کے رسول ربان
 رکھے کہاوں لوں اوہ مندا گندے من خوالی
 رب ہدایت کرے اوہنا نول رمل کہا وکہاں
 بے نماز اتے بے روزے ظالم وکہہ رکھی و
 ایسے لوکاں کو لوں بیشک وکہہ ہو کے کہا و
 اوہ رکابی دندیاں اد سگ دیوں میں جو ان
 وڈا ثواب ادس ہتک کتیاں دیا خود غیر

عبارت کا حضور صلی اللہ علیہ وسلم کی خدمت میں عرض کرنا کہ میرے نہیں ہوتے اہل بدعت کی خدمت گریں جاؤ سلام کرو

فَاِذَا دَخَلْتُمْ بِلُوًا فَسَلِّمُوا عَلَ الْفِئْتِكُمْ حَتَّ مِّن
 پس صوفت کہ داخل ہو تم گروں میں پس سلام پہنچو اور آپس آپس کے دعا مقرر کی ہوئی
 عِنْدِ اللّٰهِ مُبْرَكَةٌ طَيِّبَةٌ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ آٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ
 تزویک خدا کے سے برکت وال پاکیزہ اسی طرح بیان کرتے ہے اللہ واسطے تمہارے نشانیاں تو کہ تم سمجھو

ایہ نیک و عارب پاسوں پاک مبارک میں بولا کہ
 تائیں عقل کروتے سمجھو رہے حکم کداناں
 یا کیسے خوش بیگانے کے گروہ و سلام الا و
 السلام علینا من ربتنا علی عباد اللہ الصالحین اذناں
 تا کہو سلام رسول اللہ نول ورج شفا فرمایا
 کیونچو کہ ان مسلماناں وچ حاضر نبی سو ہار
 نالی عقیدے نیک سبیلے دو ہیں جہاں تر کہاں
 چہد استوں ہو نول سلام بتاوں رت بیایا

پہر جب آو گراں وچ کہو سلام آپس سارا
 ایسے طرح بیان کرے رب آساں ایہ نساں
 جاں اپنے گرجاؤ گرویاں بول سلام سناؤ
 جے گہ مسجد وچ کوئی نہیں تا کہی وای سلام
 سور حدیث جے مسجد دیوچ کوئی شخص نہ آیا
 شرح اسدی ورج علی ملا نے لکھا ویکہ یہاں
 ان روہنہ حافزہ فی بیوت المسلمین عمار پڑھ کتا
 و عا سلام مسلماناں نول تحفہ خوب بہتہ آیا

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا فِی
 سوائے اسکے نہیں کہ مسلمان وہ لوگ ہیں جو ایمان لائے سائر اللہ کے اور رسول اسکے کے اور صوفت کہ ہوں ساتھ شکر
 عَلَٰی اَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا حَتّٰی يَسْتَاْذِنُوْا اِنَّ الَّذِیْنَ یَسْتَاْذِنُوْكَ
 اور پر کام جمع کر نیوالے کے نہیں جاویں یہاں تک کہ اولیٰ نے یوں غیر سے تحقیق وہ لوگ کہ اذن مانگے ہیں

أُولَئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا أُنذِرُوا لَوْ

لوگ وہ ہیں کہ ایمان لائے ہیں ساتھ اللہ کے اور رسول اوسکے کے پس سبقت کر اذن مانگیں تب سے
لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأُذِنَ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ اللَّهُ
واسطے بعض کام اپنے کے پس حکم دے واسطے اوزن شخص کے کہ چاہے تو اذنیں سے اور بخشش مانگ واسطے اوزن کے اللہ
إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ تحقیق اللہ بخشنے والا مہربان ہے

تے جسوں اور وہ نال نبی کے کم کسے وچ لاکے
تھیک منگن اذن تیرے تہیں جانند وقت سونا ند
پس جے تہیں اذن منگن اوہ کم کسے جدا و
تا بخشش منگ اوہاں کان غفور رحیم خط لونی پائیں
جان انہاں نون ملی اجازت نال و سخن کن بہاں
جو رب نبی نون من جان اوہاں پیش امر کوئی آد
تا سجدہ مناسب دیہا اجازت ہوئی رب دی رحمت
اوہ بخشنا را رحم کستہ فضل کر سی بہار
لوڑ ہوندی جاون دی تا او ٹر لوے تدائیں
سجمن اذن نون نون اہا ہے ایہ شخص سونا
معلم ہو یا امام جے کم کسے نون لاوے میسلی
نشاں اسلاموں ایہ گل ہوئی پابندی و حج بہا
بعض شائہم دیو چوں جیو نکم شیت ہوئی
تے جسوں کے اجازت اذنیوں سجد ایہ آد
تے قید نہ و سخن دی او سوینے تائیں ہوئی بسیار
جے نال پیش آوے تا نکلن لازم اذنیوں و
مسجد و حج جویں حیض آوے زن جے ہن ہن اہا و
یا کسے تے آلی یا بول یا سور عدد کوئی مارے
تے حق اوسد سور ادب کے کوئی اذنیوں کا

مومن اور ہونیک جہاں نے رب رسول منا
ایسا کم جو جمع کرے او نہاں بن اذن بجاند
ایہ اوہو لوک جو رب نبی کے نال ایمان پائیں
تا دیہہ اذن جے اوہاں وچوں چالون بخشش تہیں
کم حیوں جبرہ جماعت عیدال مشورہ جنگ ملی
اوہاں مومناں کارن اللہ حضرت نون فرما و
اوس کم کارن و سخن دی منگن ان اجازت
حق او نہاں اللہ کو لوں بخشش منگ بسیار
جان کبرے ممبر تے ہو ند حضرت تے کسے بند تائیں
مگر ان کبر اہو کے تا حضرت و یکیں اوسوں بسیار
جسوں چاہو اذن دیہو نختار نبی نون کیتا
تا با سجدہ اجازت مول نہ و سخن کیو جو حاضر نہاں
تے منگے ناہ اجازت کوئی پر جد مشکل کوئی
تے بے نختار امام اجازت کے یا ناہ فرما و
جو اپنے یغ حاضر ہوں تہیں استغفار لو کار
جد تک او تھے ہیرن و کوئی مانع روکت با و
بسا وین اذن نہ ہو و جا و نکل فرد اوہاں
تا مسجد بخش ہوں و اخوف اذنیوں ہوئی بسیار
جان اختیار نبی کے اللہ ظاہر کر فرمائے

لَا تَجْعَلُوا دَعَاءَ السَّائِلِينَ كَدَعَاءِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ قُل
متا مقرر کرد بکارا پیغمبر کا
یَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَأَذَأَحْ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ
جاتا ہے اللہ اذن لوگون کو کہ جب کر نکل جاتے ہیں تم سے اور اذنیوں کو کہ مخالف ہیں

عَنْ أَقْرَبِ مَا أَنْ تَصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝
 حکم اسکے سے اسے کہ پونچ جاو اذکو فتنہ یا پونچ جاو اذکو عذاب درد و مینوالا

پوکارو اذکو وجے کے تائیں لے لے نام گرامی
 اوہ لے ہو کے نظر بچا کے تیسوں نے نس جانے
 جو پونچے اونساں خرابی یا کجہ تخت عذاب فرود
 یا رسول اللہ یا نبی اللہ سنگ ادب چارو
 بری دعا کی تھیں ڈرو نہ جاسی اوہ خطائیں
 ہو رال سدیاں فرض نہ آدن خازن ورج اصلا
 ہی خطبے تے وعظ کلاموں نسد ماہ کن پانے
 اوہ دینا ورج خراب عذاب الیم اوس فرض قیامت
 منع حرام قرآنوں آئی ظاہر نص گوہی
 دیکھے تعظیموں تو قیروں کر پوکار صفی نوں
 چہرہ نام بولادومت بے ادباں وچ شمارو
 روح المعانی صادی تاج تفاسیرے فرمایا
 مال حدیثا ندے ہی ایجے رواندا انو احوں
 بسا دیں شاہ سلطان ہووے کوئی یا خانانہ خانی
 خلاف نبی ادا کرن حرام قرآنوں مال اتفاقاں
 اتے عذاب دکمانداروز حشر و غیر صوابی
 ودیکے غوت عظمت ادب تسال اوس فرض ہوگا
 دعائیدعواد معنی سدن ہو پوکارن پایا
 جا بجا اندر قرآنے جائز ہے ہر جائیں
 او تھے شرک پوے ناہ ہو رس جائیں سکھنا
 آپ ڈبے تے ڈوبن لوکاں علم جنانوں تائیں
 چہیاں وچوں اک بکرن باقی چہوڑن اتیر و پرو
 گراہ کرن جمالائ تائیں شیخ النجدول پیر کے

نہ کرو پکار پیغمبری جنوں آپس وچ تمامی
 جانے رب جو نظر بچا کے کہسکن کنوں تساند
 چاہئے ڈرن اوہ لوک خلاف جو امر نبی دیوں کے
 یا محمد یا من عبد اللہ یا نبی اللہ یا نبی اللہ
 بک کہن و عابنی دی گنوں اپنیاں وانگ عابنی
 یا جد نبی پکار کرے تسال آدن فرض تسال
 بعض منافق جنگ خندق وچ نس نبی تہن جانے
 جو اوسد حکم خلاف کرن یا نس بنال اجازت
 شاہ رسل نوں دو جیا نسال برابر سخن سبالی
 سے دو جیاں وانگوں لیکے نام بولادومت نبی نوں
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَصَفِيْنَا يَا نَبِيَّ اللَّهِ
 ایہ خطاب نبی نوں بعد وفات رواہی آیا
 ہو مفسر ہی ایجے لکھدے کرن پوکار نہ داؤں
 حکم سخا دا کل مخلوقوں غالب سرس بچیاں
 روپوشی کر نس و جن ایہ کم اہل نفاقاں
 کرن خلاف نبی دے ہووے دینا وچ خرابی
 و تخریڑوہ و تو قرؤہ حقے نبی دے رب فرمائے
 اَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ هِيَ دَرَجَةٌ قَرَأَنِي آيَا
 سَدِّ بَلَاؤُنَا تَعِي لَكَ رَأَى وَجَعِي وَتَائِي
 جتنے غیر پوکارن معنی کرن عبادت تباں
 و تابی ہر جا شرک بنا کے غیر پوکارن تائیں
 يدعوادے چہ معنی چچے پڑھ نبوی تفسیر
 آساں اتے حدیثاں دے ایہ مطلب ل تھیں پھر کے

لہ دیکھے الخ اس آیت کی بقیہ تفسیر آت کریمہ ان اللہ ذہلیکتہ یصلون الایہ کے تحت میں
 دیکھیں سرورہ افراب میں۔

عائشہ کنوں روایت حضرت شاہ رسل فرمایا تے لکھناں اونہاں سکھاؤ نالے لاؤ چرخہ کھن	رناں نوں وچ باریاں تسال سہاؤ نہ آیا تے سورۃ نور سکھاؤ ایہہ وچ خازن صوفی سن
سبک اللہ و الملک جو اندر زمیں اتے آسماناں تے جس دن پیرے جاسن او سولہ ایسی خبر اونہاں	اوہ جانے سبک اوہ چیز جو او پیر ہونہ تیسوں رواناں جو کجہ اونہاں کمایا دنیا ہر شے علم خدانوں

تفسیر سورۃ فرقان شریف

خواص

سورہ فرقان تین بار لکھ کر باندھ لیوے تو سانپ بچھو شیر بھیر یا غرض ہر موزی کی گزند سے امن میں رہ سکتا ہے اور اگر عورت سے وطی کرے تو اس کا صل رہا ہو گر جائیگا اور اگر کسی قوم سے دشمنی وغیرہ معاملہ ہو تو لہدیہ وہاں این چلا جا سکے تو وہ سب متفرق ہو جائیں گے اور وہ بیچ وانتر، وغیرہ سب موقوف رہیں گے۔ کتاب الرحمتہ میں ہے کہ جو شخص آخری جلد رمضان میں ام ترکیف الخلال سے بسیرا تک مع بسم اللہ لکھ کر رکھ چھوڑے جس کو درد سر شدید ہوتی ہو اس کے سر میں باندھ دو انشاء اللہ تعالیٰ آرام ہوگا۔

جو شخص خواہے تو فرقان پڑھے

جو شخص خواہے اسے لکھ کر رکھ کر گا نام بجز

تے فرمایا کہ راہ باطل راہ حق پر آؤ گا۔

۵۲۳۹۳	۵۲۳۹۶	۵۲۳۹۰	۵۲۳۸۶
۵۲۳۹۹	۵۲۳۸۷	۵۲۳۹۲	۵۲۳۹۷
۵۲۳۸۸	۵۲۳۰۲	۵۲۳۹۴	۵۲۳۹۱
۵۲۳۹۷	۵۲۳۹۰	۵۲۳۸۹	۵۲۳۹۱

ہے فرقان کے وچ اتری آساں جان اناسی
تن ہزار تے ست سو حرف اس ہو تیرہ چہانی

اہہ سو بانویں کلے اسوچ ساہ با اخصی
رہا اسدا سنگ نور سورۃ کے لے سطور سبانی

رابطہ و تعلق سورۃ فرقان کا سورہ نور سے

فرقانے دا نور سورت سنگ ایخ تعلق جڑیا
تے شروع اندر فرقان مدح رب کیتی تا بعد اس

چھیکر اس رب نبی اطاعت واجب کیتی اڑیا
اتے مخالف اسدے کارن درد سے اگناراں

بی جو مدح نبی دی نور سورت وچ ہے فرمائی ہے تاکہ اوسدی وچ اسد غور کرے ہر مانی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 شروع کرتا ہوں ساتھ نام اللہ بخشش کرنے والا ہر مان کے

اسم اللہ دینال شروع جو ہے بخشش داسائیں کامل مہر محبت والا پالے آخر تائیں

تَبٰرَکَ الَّذِیْ نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلٰی عَبْدٍ لَّیْسَ لَہٗ لِّلْعٰلَمِیْنَ نَدْوٰہٌ ۗ
 بہت برکت والا ہے جسے اتارا قرآن اور پر بندے اپنے کے تو کہ ہو کہ واسطے عالموں کے اور انیوالا

الَّذِیْ لَہٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَمْ یَتَّخِذْ وَلَدًا وَّلَمْ یَکُنْ

وہ جو واسطے اس کے ہے بادشاہی آسمانوں کی اور زمین کی اور نہ بچھری اولاد اور نہیں ہے

لَہٗ شَرِیْکٌ فِی الْمُلْکِ وَمَخْلُوْقٌ کُلٌّ شَیْءٌ فَعَقَّدَ سِرًّا تَقْدِیْرًا ۝

واسطے اس کے شریک بیج بادشاہی کے اور پیدا کیا ہر چیز کو پس اندازہ کیا اسکو اندازہ کرنا

ناجوا وہ ڈراوے جگاں چہرے غفلت اندر
 نے ناہ وچ بادشاہی کوئی اوس شریک نہرایا
 عہد مہینے شاہ رسولان جس فتماری پائی
 اذن آئے فتماری اوسوں کل ملی ہر جائیں
 عزت عظمت حرمت وڈی وچ دربار رہا اندا
 ملک اپنے دبوچ فتمار اولیا وال رب بنایا
 چہرے شان گہٹا دن اوسہ ہیک ہوئی
 تاکہہ خلل نہ فرق پوسے وچ اوسد کم سارے

با برکت اوہ جس فرقان اتارا یا اہم پیغمبر
 جسد ملک آسمان زمین اوس ناہ کوئی بت بنایا
 ہر شے پیدا کیتی اوس پہر مال انداز رکھائی
 دواغز غلام ادہو ناذول کرے جس سائیں
 اوسد اکتیا ہویا مالک امر نہیں پر تاندا
 امجیل صراط کتاب اپنی وچ لکھ سدنا یا
 نے اہم شاہ رسولان کیونکر پائوسے ناہ فتماری
 فقہرہ رب زرق آئے عمل اجمل گن رکھے سارے

وَلَمْ یَتَّخِذْ مِنْ دُونِہٖ اٰیۃً ۗ لَّا یَخْلُقُوْنَ شَیْئًا وَّہُمْ یَخْلُقُوْنَ ۗ
 اور بکرے میں سوائے اس کے نبیوں کہ نہیں پیدا کرتے اور وہ پیدا کئے جاتے ہیں اور نہیں

یَمْلِكُوْنَ لَآ نَفْسِہِمۡ ضَرًّا وَّلَا نَفْعًا ۗ لَّا یَمْلِكُوْنَ مَوْتًا وَّلَا حَیٰوۃً
 مالک واسطے جان اپنی کے فرکا اور نہ نفع کا اور نہ اختیار میں رکھتے موت کو اور نہ زندگی کو

وَلَا یَشۡتُرُوْنَ ۗ وَقَالَ الَّذِیۡنَ کَفَرُوْۤا اِنۡ هٰذَا اِلَّا افۡتِرَآءٌ
 اور نہ پرانیسے کو اور کہا اور ان لوگوں نے جو کافر ہوئے نہیں یہ مگر طوفان کہ باندہ نیابے اوسکو

وَاَعٰنَہٗ عَلَیۡہِمْ قُوۡمٌ اَعۡسَرُوۡنَ ۗ فَعَقَدُوۡا جَآءُ وَّظُلَمًا ۗ وَّذُوۡرَآءُ ۗ وَقَالُوۡا اِنَّا سَاطِرُوۡنَ
 اور مدد کی ہے اوسکی اور اوس کے لوگوں ہوتے ہیں پس تعلق لائے ظلم اور جو ہوشہ اور کہا اور ہونے کہانیان

اِلَّا وَّلٰیۡنَ اَکۡتَبۡہَا فِیۡ شِیۡءٍ مِّمَّا عَلَیۡہِمْ نٰکِرًا ۗ وَّاَصۡیۡلًا ۗ
 میں ہوں گی کہ لکھ نیابے اوسکو کیں پٹری جاتی ہیں اور ادانکے بیج اور شام

تے پکڑن غیر اللہ اوس باہجوں جنہاں کجیاں دیا
 جو کجہ بنا نہ سکون بل خود پیدا کیتے جانے
 نہ موت جیاتی دس تنہا نہ ناٹھراہن سندا
 جنوں آپ محمد نے گھر لیتا دلوں بنا کے
 ہیک ظلم تے جو تہہ تہا ندا اونہاں نالے لیکہ کتہ
 پیرادہ اوس تے پیریاں جاوے تہا می فخر دیا
 نظر لیسار عدا اس خیر ایہہ بانہ اے چار
 جو کافر کمن او نہا نہ کولوں ایہہ قصے سکھا
 تہاں نوں رب نجس بنا یا دوج قرآن گرامی
 نییاں ولیاں اتے او نہا نہیاں قرآن عظمت بیاری
 مددیاری نییاں ولیاں جائز شرع بناوے
 نبی ولی نوں کرن پوکاراں وقت مصیبت آبی
 نبی ولی تے بت شیطان ہو بہوت بری جن نہیں
 آپ ڈباتے چیلے ڈوبے لکھوی لکھ کتاباں
 جو اللہ یا پج پوکارن پوجن عاجز قلع زبانون
 ایہہ اسمجیلوں مت لئی اس جن ہری شیطاناں
 چہیوس جلد اندر رد اوسدا ہی دوجی دوج آیا

لغے کفاراں نے تہاں نوں معبود بنا یا
 نہ ذات اپنی دے کارن مالک نفعیاں تے فریاد
 تے کافر کمن قرآن نہیں ایہہ مگر طوفان سندا
 تے اپراوسکے دوجیاں ولی مدد خوب ہیا کے
 ایہہ قرآن قصے پہلیا نہ اس نڈ لکھہ ویند
 جو فخری شام نماز اندر نہ ہوند جمع تہا می
 انہاں کفاراں مدد کیتی جو اوہ بکدے سار
 اسفند یار تے رستم کے ایہہ قہیاں وانگ سار
 تے لکھوی تہاں نالی ملا روح ہور قبراں تہا می
 شعار اسلامی تے تہاں تعظیم کفر اظہاری
 تے تہاں کولوں مدد منگی شرک شرع فرما
 تے تہاں کرن پوکار شرک بوہنہ فرق دو مانچ
 اکو جیسا تاون ہے گمراہی سخت خطا میں
 سگواں شعر اوسدا تغیروں دسا لکھہ تہاں
 بت ہون یا روح یا قبراں جن ہری شیطانوں
 نییاں ولیاں نالی گت لے ادب و ڈاڑھ جاناں
 اسوچ ہی کجہ گزریا بیایاں دیکھن لادھن یا

زکریا نبی ولی ربہ ربوہ در لکھوی

وہی ہا ہیناں

قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا
 کہہ اوتارا ہے اوسکو اوس شخص نے کہ جانتا ہے سید کو بیچ آسمانوں کے اور زمین کے فیتنی دوجے کورال

جو زمین آسمانوں والیاں بائیں تہاں فتنی جاننا
 عبت جنیاں دلوں ایہہ کجہ ہو ہو سوہبت کو کتا
 ہر شاہ رسول اللہ دین اعلیٰ آست ہر شاہ

کہہ ایہہ قرآن اتا رہا ہو یا ایسیگا اوس سرکاروں
 ہیک ایہی رب بخشند امیر کتندہ نالے
 پیر اعتراف کفار اندر ب دسیا جو سن کر دے

وَقَالُوا آمَالُ هَذِهِ الْأَشْيَاءِ وَالَّذِينَ يَحْمِلُونَ أَمْثَلَهُمْ
 اور کہا انہوں نے کہا اس چیز کو کہ کتنا ہے کتنا اور ملتا ہے بیچ بازاروں کے کہوں نہ

أَنْزِلَ إِلَيْكَ مَلَكٌ فَيَكُونُ فَعْدًا ذُرًّا أَوْ يُرْسِلَ إِلَيْكَ مِنْ أَمْرِهِ أَوْ يَأْتِيكَ بِالْبُرْهَانِ
 تاہی طرن اوگن فرشتہ دوس پرانا اتہا کے ذرا ہو
 تگن لہ جنہ سا کل منہا و قال الظالمون ان لمبعوثنا
 ہر دوسے واسطے اوتے بانا کہہ اوس میں سے اور کہا ظالموں نے تہاں ہرگز نہ

وَجَرَّهُمْ فَسَحُّوْا هَ الْظُرُّ كَيْفَ ضَرَبُوْا لَكَ اَمْثَالَ فَضَلُّوْا

بیک مرد جادو کئے گئے کی دیکھ کیوں کر بیان کیں ہونے واسطے تیرے مثالیں پس گمراہ ہوئے
فَلَا يَسْتَطِيعُوْنَ سَبِيْلًا ۝ پس نہیں پاسکتے راہ

کمن رسول ایہ کیہا سا ڈیوانگوں کہا نا کہا و
کیوں ناہ آیمانال اوسد گوی ملک ڈراون والا
ظالم اگدجے لوں آکمن پیروی تیں نکر دے
دیکھ کیوں اوہ کافر تینوں کرن بیان مثال
ابوہل تے نضر حارث وا ہور امہ کافر

بازاراں دپج ٹرے فرشتہ کیوں ناہ اسوں دے
یا ملدا اوس خزانہ یا ایہہ رکھد باغ کمال
مگر اوس مرد سندی جس عقل گی ہے ناں محردے
پس گمراہ ہوئے اوہ راہ نہ پاسکدے کسے حال
ظالم ایہہ عباسی دیو پج لکھے من اوجاگر

تَبٰرَكَ الَّذِي اِنْ شِئَا جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذٰلِكَ جَنَّتِ بَحْرِي

بیت برکت والا ہے وہ جس کو چاہے کرے واسطے تیرے بہترے
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ وَيَجْعَلُ لَكَ قَصُوْرًا ۝ نیچے اذکے سے ہریں اور کرے واسطے تیرے محل

اوہ با برکت ہے چاہے تاتدہ بہتر کرے عطا میں
باغ ہوں اوہ پیٹہ جہانہ نہراں وگن گراہی
انوی دپج محالم سندا اپنی وینال لیا یا
جے میں چاٹاں تاسونے دے چک پہاڑ بناوان
حافظ لکھوی اوتھاں حدیثاں لوں ہی نظم کرتا
ابو امامہ لوگوں بنوی با اسناد لیا یا
جو سنگتال زمین لکے کر سونا دیواں تینوں
کدے راج ہو دے کہ سب بیکہ ہے رہا تیرا شکر گزار
ہی عالیشان کنوں روایت نجوی با اسناد لیا و
بک آیا ملک تدا ورا دسنوں کجہ لک برابر
تے آکیا ریدے چاہیں تینوں بندہ نبی بناوان
تاجیر ایشل کدول میں ڈنٹا اوس صلاح بتانی
ہیں تہ کیہا بندہ نبی کرے رب مینوں ایہہ چاٹاں
وہاں شکر بند پوج اتنے مسئلے ثابت ہوئے
وہ جا رب رضا و تس لوڑے جو چاہیں کرد لوں

اونہاں شیں تہیں ود کے جوتدہ کر وطن بلا میں
اتے محل بناوے واہ واہ عمدہ با انجانی
مائی عالیشان آکھے حضرت شاہ رسل فرمایا
رب مختار بنایا سرور ہی دپج خازن پاواں
سگوں بیت نقل تس کیتے عاقل سمجہ انیندا
جو نبی کیہا رب مینوں سونا کر کے پیش تیا یا
میں آکیا دولت وینا یا رب ایہہ منظورہ مینوں
جے بیکہار ناں ناگے تیرے عجزوں کراں پوکاراں
نبی کیہا جے چاٹاں سونے کوہ میرے سنگ دنا و
مینوں آکیوں میں رب سلام کیہا تہہ کے پیغمبر
جے چاہیں بادشاہی دیکر شاہ رسول بہراوان
جے کرے تو واضح بندہ رہنا سوج پونہ ہلانی
پہر وانگ غلاماں کماندہ بندہ کرے ایسی رسم نہ شانا
اک جو شاہ رسولان عالم دپج مختار بنوئے
قول و حکم قبلہ ترصا تا سورۃ بقول لیاں

تفسیر حضرت شاہ عبدالعظیم رحمہ اللہ

تفسیر حضرت شاہ عبدالعظیم رحمہ اللہ

۱۰ مائی عالیشان ایہہ حدیثیں خازن شریف جلد سوم ص ۳۶۱ میں موجود ہیں -

جہ چاہاں تا سونا ہوں پہاڑ سے سنگ میرے
ترجیا فقر آنا اختیار ہی خود راغنی ہو گیا
اَنَا بَيْتٌ عِنْدَ رَبِّي مَكْمُورٌ لِّطَعْمِي وَرَيْقِي نَبِي الْأَدَا
پر تباں و انگوں عاجز کہناں نبیاں دلیاں تباں
جنوں کل فختاری اوسوں عاجز محض بناں
ایہ جاہل محض نبی تے دلیاں سنگ دشمن بناں
تے نبی کیا میں تہہ و پچ کئییاں زمین خزانیا آیا

کیڈی قدرت بخشی مولا مال حدیث ہائیرے
ناہ جو ڈالو تر لے لیندے آسے بیکپوں پہلیا
میں ریک پاس رہاں اودہ طعام کہو اودہ سو پو اود
عجب اسدی داناں ایسکے مسلم سندا نا میں
چیلیاں دل پذیر تے عید ستار جیہاں رُبر جاناں
بتاں و انگ برابر سمجھن اینا نتوں ہر تہاں
اَعْطَيْتُ مَفَاتِيحَ خَزَائِنِ الْأَرْضِ لِمَنِّي رِجْ كَوَيْسِي

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَن كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ۝ إِذَا
بلکہ جس نے تہہ قیامت کو اورتیار کیا ہے بنے واسطے اودکے کہ جہلا تہا ہے قیامت کو دوزخ میں
رَأَتْهُمْ مِّن مَّكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغِيظًا وَزَفِيرًا ۝ وَإِذَا
دیکھنے آدسکو مکان دور سے سنگ دواسطے اودکے غصہ کہنا اور ہلانا اور جب
الْقَوَامِ مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مَّقَرَّةٍ لِّمَن دَعَا هُنَالِكَ بَتُورًا ۝ لَا
ڈالہ جانے اوسیں سے مکان تنگ میں جگہ پر کاریں گے اوس جگہ ہلاک مت
تَدْعُو لِيَوْمٍ تَبُورًا ۝ وَاحِدًا ۝ وَادْعُوا بُتُورًا كَثِيرًا ۝ بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَن كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ۝ إِذَا

بلکہ جان چوہرہ قیامت ایسے کافر جہیکہ مارن
ایسی آگ جو دوروں تکسی روز حشر کفاروں
جاں ڈالے جاس دوزخ میں دوجہ سنگ کاں ہلکا
کیا جاسی کفار دواج اکو موت نہ منگو
نال شیطاناں جیکرن بہت کفار اک شکل اند
سہ تہیں پہلے اہلیسے تن جامہ آتش پاؤن
اہلیس کہے ایہ موت ہلاکی تالیج ہی سہ کہیں
ہے مارے سے مارے بولن جا کے اوس مکانے
ہی دوزخ نول دو اکیاں ہوسن تازہ نافرماناں

کے اسان تیار کہتی آگ اونیان جو شادوں دوالیا کار
سُسن اوسنوں جوش غصے تہیں گتے شور پو کاراں
موت ہلاکت نول تا منگسن اوسجاں دوجہ ڈرگے
منگو موت زیادہ رچ رچ لکھہ ہزار ز منگو
تا منگن موت ہلاکت جاں رچ سختی ہے چھیندہ
مگر اوسک ہر تالیج اوسک لفکر نیجے آون
دوزخ دے دروازے اتے اونیان آن پیر کہیں
کہیں ملک اکو انہیں بل سدا خرابی آنے
گتے شور اڑ اوسے ڈالڈا کر کر زور دسگاناں

قُلْ أَذْكَاءٌ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةٌ مِّن مَّخْلُودٍ فِيهَا ۚ أَلَمْ يَخْلُقْنَا مِنْ نَّارٍ لَّهْمُ جَزَاءٍ وَمَقْصِرًا ۝ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ ۚ كَانَ عَلَى ذَرْبِكَ
کہ کیا ہے یا بہشت ہمیشہ ہنگام کہ عدلہ دیکھے ہیں پر سیزگارا
واسطے اودکے ہلا اور جگہ پر جانکی واسطے اودکے پچ اودکے جو کچھ چاہیں ہمیشہ رہیواں ہے اور پروردگار کی

وَعَدَةُ الْمَقْمُورِينَ ۝ وَاعْبُدُوا اللَّهَ حَقَّ عِبَادَتِهِ ۝ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

کہہ ایسے بہتر حال یا جنت سدا جو مقبال ہوں
ہے اونہاں خاطر وچ بخت جو چاہن سدا لگا
جو مومن منگدے رہے خدا یا جنت کریں عطا میں
جو مال زماناں نبیاں وعدہ کیتو دیوہ بوسایا
رہنا آیتا ما وعدنا علیٰ رسولک دیکھہ قرآنوں

وعدہ ہویا جزا اونہاں حق پیرنے جگہ تہاں نول
ہے وعدہ رب تیرے تے جیہڑا منگیا گیا چلنے
یا ایہ عطا فرشتیاں رہا جنت بخش اپنا میں
خازن روح ایہ قبول لکھے نے دو دیوناں عطا
رہنا وادخلتم جنت عدن وعلماک ثلثوں

وَيَوْمَ نُحْشِرُكُمْ وَيَا عِبَادِ اللَّهِ مَنْ دُونَ اللَّهِ فَيَقُولُ مَا ظَلَمْتُمْ
اور جس دن اکٹرا کریگا ازکو اور اسپر کو کہ عبادت کہتا میں سوائے خدا کے پس کیسے کیا تھے گمراہ کیا
عِبَادِي هُوَ لِأَيِّكُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ قَالُوا أَسُجَّدُكَ مَا كَانَ
بندوں میرنکو اونکو یاد رہے ایگ گئے راہ سے کیسے پاکی ہے جگہ نہیں تہا
يَتَّبِعِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتُمُ
لاکن ہنگو یہ کہ پکڑیں ہم سوائے تیرے کارساز ولکن فائدہ دیا تو نے اونکو
وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى تَسْأَلَ الْكُفْرَ وَكَانُوا قَوْمًا لُؤْمِيًّا اور باپوں اونکو پھانگ کر ہول گئے یا تیری اور

جس دن جمع کرے رب کا فرسی معبود تہاں نہ
فرما سی کیا تہاں ہول لایا بندیاں میریاں تائیں
قیامت نول ایہ چھپیا جاسی اونہاں لوکاں تائیں
جس سوال جواب عیسیٰ دا خود ظاہر دسیا
وَيَا عِبَادِ اللَّهِ مَنْ دُونَ اللَّهِ تَعْبُدُونَ مَا تَدْعُونَ
رب کہیے کیا تہاں ہول لایا بندیاں میریاں تائیں
اساں نہ تیرے باسجہ کسے نول دوست یا رہنایا
ساڈی کیا جمال تیرے بن دشمن یا رہنایا
اساں نہ کیسا کفاراں ایہ جو لو جو ساڈی تہاں
کفاراں سن لو اوں تہاں نول نصرت واقردی
رج کہاوں مانوں اولاد اول اونہاں چھپیا
ذکر سلا جانوں تیرا نبی قرآن عبادت

یا سچ خدا دے جہناں پرستش کر دے تہاں نہ
یا راہ اونہاں ہول لایا اپول پے شرک دے راہیں
پوجے گئے جو دنیا دیوچ یا رو خواہ نحو امیں
ایہ سبہ عرض کرئیں مولیٰ پاکی تہاں آدے
جو میں عیسے اتے عزیز فرشتے خازن روح فرما
اوہ آگہن کی طاقت ساڈی اخلقفت تہاں
یعنے تیریاں دیریاں نہ اساں میرا نہ لایا
تیریاں دیریاں کفاراں نول دوست تہاں
پتھر عیاں رہدے منوں سانوں ایہ لگول تہاں
مال اولاد ان نعمت گدے عذاب نہ تیرتی
تا اونہاں جانے نیویں عاجز راہ اپہاں تہاں
و عطف نصرت طرف نہ جانوں لے دیناں دی عبادت

فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ سَأَلْتَهُمْ مَا الْقُرْآنُ قَالُوا سَمَاءٌ مَدْمُومَةٌ
پس کھتند جیہڑا تہاں آجیو کہہ تے تے ہم نہیں سمجھتے تم خدا کلام تہاں کو پتھر دینا اور ہم بددینا
وَمَنْ كَفَرْنَا مِنْكُمْ فَبِعَذَابِنَا كَيْفَ يَرَاهُ وَكَأَازْهَلْنَا عَذَابَكَ
اور جو کوئی ظلم کریگا تم میں سے عذاب تہاں ہم دے کو عذاب برا اور نہیں بچے تے پہلے تجھ سے

مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا أَسْمُهُمْ لِيَا كَلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ ط

پینہ مگر نعتیں وہ ابتہ کباتے تھے کہا اور پلٹتے تھے بیچ بازاروں کے

وَجَعَلْنَا لِعِضِّكَ لِبَعْضِ فِتْنَةٍ الصَّيْرُونَ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا

اور کیا بنے بعض تمہاروں کو واسطے ٹیپوں کے آزمائش آیا مگر کرتے ہر تم اور ہے پروردگار تیرا بصیر اور

جو تیس کہندے آئے اور سوچ اور پچاس سالوں
اکفر کرے جو کونوں تہاڑے ڈوے زندا بچہ چکھدے
انگرا وہ شرداد چ بازاراں کہا نا کہا ندا سا ہی
کیا صبر کرو تیس ہے رب تیرا دیکھنا رامنا
سارے ظالم دوزخ دیو چ آخر جاؤں والے
جو نسل ساڑی ایہہ کہا ندے پندے ہی بازاریں
نہیں منحصر تیرے تے جو ایہہ بکدے تے مظلوما
کان ضرورت مہا نیساں بازاریں شرد پائے
صبر تیرا ایذا کفاراں مخفی ناہ اسماں تہیں

تو ناڈیاں بن مجوداں ہے چا جو ہا کیا تہا سنوں
ہن تہیں پیر غذا بن سکدے ناہ مدد لیا سکدے
تے نہیں گبلیا اسماں پیلے تہیں کوئی ہواں ہی
اتے تہا لوں اکدو جے کارن فتنہ کیتا
جو راضی ہو کر آد پو جا ہی جو پو جن والے
کفاراں اعتراض کیتا سی ایہہ شاہ رسل کے
ایہہ رب جو اب کفاراں دنا آگہ اسماں مجبوا
بلکے جتنے رسل ساڈ دنا دیو جے آئے
جاں ساڈا پچ سو بیرونوں دکر نہیں دنا تہیں

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يُرْجُونَ لِقَاءَ فُلَانٍ لَّا نَنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلِيكَةُ أَوْ

اد کہا ہن لوگوں نے کہ نہیں امید رکھتے ملاقات ہماری کی کیوں نہ تارے گئے اور ہر تہا فرشتہ

نُورِي رَبَّنَا لَقَدْ اسْتَكْبَرُوا فِيْ اَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا عَلَيْنَا كَيْدًا

دیکھ لیوں پروردگار تیرا نعتیں تکبر کیا ہے انہوں نے بیچ جوں اپنے کے اور رکشی کی رکشی بڑی

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلِيكَةَ لَا يُشْرِيْ يَوْمَئِذٍ لِّلْحَيِّ مِثْلَ مِثْرَةٍ

بدن دیکھنے فرشتوں کو نہیں خوشی اور دن گناہ گاروں کوہ

حِجْرًا قَحْوَرًا وَقَدْ مَنَّ اَللّٰهُ عَلَيْنَا لِيَا جَعَلْنَا لَهَا مِثْرًا مِّنْ مِّثْرَتِهَا

بند کے جاؤ بند کیا جانا اور آئے ہم طرف اور سیز کی کہ کیا تہا اونوں نے سب کا اپنے میں کیا اور سب کو سب کی بندہ

کہوں نہ ملک اسماں ہزاروں یا کیوں ریشہ ہند
نہیں فرودت اسدی اکہیں جاں اسماں دسکا
تے ڈوے سرکش جبکہ حدود لنگے دیہاں باروں
نہیں کوئی خوشی اور نہ تہوں اور نہ خدا دیکھا
باسحوں کلیمے کوہاں جنت اور نہاں حرام ہر گلوں
تے اسماں اور نہاں اصل کہتے جوں داؤد اور ہر گلوں

کہن ادہ لوک جو من سا ڈیہری نہیں امید
خاک کی بندہ اور ہر جوں اہمہ وسیلہ چاہے
سیک کھرنے و ڈیالی کیتی و لیں کفاراں
جاں ایہہ سبکہ منکر دیکھن ملک خدا بنا لو الے
کہن فرشتے بندش تے خردی جنت و لوں
تے اسول اسماں توجہ کیتی جو اور نہاں ملل کما

کافر کہن ہے آن فرشتے تیری بہن شہادت
 اور ہنکار تکر کر کے سخن کفار الائے
 معنی حجر حرام آئے ممنوع بندش معذور
 ساڑھے لوک کہن جنوں دوری دوری بھلاش
 قرآن تہیں جد کافر نکلن روز قیامت داتے
 یعنی کنوں لشارت جنت تیس محروم رکھائے

یارب دے آج نبی امیر تہا میں مند عادت
 پرورن ویلے حجرا حجورا کہن دروستانے
 قاعدہ سوب بلا سختی ورج کہن حجرا
 دور نصیب سو ایخ حال ذہین دکھلا میں
 تا حجرا حجور کفار میں کہن ملک نرالے
 یامرن ویلے ایخ کافر کہن جدول غلاب سا

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقْرَرًا وَ أَحْسَنُ مَقِيلًا ۝

زمینوں بہشت کے اوسدن بہتر میں ٹھکانے میں اور بہتر جگہ دوپہر کاٹنے کی

جنت والے اوسدن بہتر ہوں جگہ آراموں
 قیامت وادن سال پنجاہ ہزاراں جنتیانوں
 جنتی جنت دیوچ داخل ہوسن پیش دوبروں
 نہیں ضرورت سووندی اتہہ مگر سکوں اعتباروں

تے بہتر جا قیلول کرن وی وقت دوپہر مقابول
 آدھے دن تہیں ہی گھٹ جا لے پونچن باغ جنوں
 کرن قیلولہ اوسجا کالں آرام سکونت لہروں
 فرمایا سون وی جا اوہ بہتر سے ہر واروں

وَيَوْمَ تَشْقُقُ السَّمَاوَاتُ بِالْغَمَامِ وَ نَزَلَ الْمَلِكَةُ تَارِفَةً ۝ الْمَلِكَةُ

اور جس دن کہ پٹ جاویگا آسمان ساہنہ بدلنے کے اور تارے جائیگے فرشتے اتارے جانے کر بادشاہی

يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمٰنِ وَ كَانَتْ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَمِيْرًا ۝

اوسدن ثابت ہے واسطے رحمان کے اور ہوگا وہ دن اوپر کافروں کے سخت

جس دن انبر پٹ جاوے بدلوں روز حشر کے
 حقیقی بادشاہی ہے خالص نبوں اوس دنیا کے
 پٹ جاسی آسمان حشر لول بدل نازل ہوسی
 پہلے دو جے تریجے چوتھے ایویں ست آسمانوں
 خالص ملک ہوسی رب کالں اوسد کل جہانوں
 پنجاہ ہزارور حمدا اوہ دن ہوسی اترنا مانوں
 دو زرخ تائیں تک تک کہنن ملا مان پوکاروں
 اسرائیل تے ساہنہ ہویا میسی اوسے والہ
 عقیلی بن عبید کافر حق آست اگلی آئی

ملک اوتارے جاسن سارے ویلے سخن لشرو کے
 تے سے اوہ روز کفاروں اتے مشکل سختی مارے
 صف نصف ہوا نبوں ملک اتر کے آن کہلوی
 کرسی عرش والے ہی کل ملنک آون شانوں
 کفاروں تے اوہ دن او کہاڈ اہڈا ہوگ پچھانوں
 ساڑھے گرمی سورج والی سیکہہ پاس نا مانوں
 غمام بدل دیوانگ مگراوہ نامیں اتر شمارن
 بدری ملک اندر نس اترے آہے کچھ حوالہ
 مگر اں حکم آست و اعام امیر خازن فرج ایساں

وَيَوْمَ يَعْصِي الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ فليكن لي منكم الرسول سبيلاً ۝

اور جس دن کہ کات کات کہنا ویگا ظالم اوپر دونوں ہاتھوں پنے کے کیگا کاش کہ پکڑنا میں۔ ساہنہ رسول کے راہ

کافر منکر ظالم حسرت وادویلا کر بیمار
 پیر یا ہوندا راہ نبی دا شر و اچال نبی تے
 کافر و ہتہ اپنے کٹ کٹ ارکان توڑی کیا دے
 عقی سفروں جاں گہرا دے کارن قوم شرافت
 تے نال نبی دے مجلس رکھدا آدرت پکٹی
 کہا دنوں پر قوم بلا لئوس نالے شارسوں
 میں کہاناں مول نہ کھاواں جد تک اک ہند نہ منے
 جاں عقی رب نبی نول میناں کہانا حضرت کہا
 عقی نول بے دین گیوں ہولائی لیک گہرانے
 عقی سن چھتیا کہندا میں بے دین نہ ہو یا
 اس گل آکھے باہجہ محمد کہانا نہیں سی کہاندا
 کہا ابی تیرے تے عقی راضی ہوسا نا میں
 تا عقی نے چنوں سوہنے ہنہ اتے تک ڈالی
 پیر دن جنگ بدر دے حضرت اوسوں قتل کرنا
 کہا ضحاک ادہ تک عقی دے ہنہ اتے آڈگی
 قوم دیاں لوکائوں دعوت کرنی بہتر چال
 تے ایہہ سی ثابت ہو یا قوم اندر جے بندہ کائی
 جد توڑی گراہی ولوں توبہ توب نہ کردا
 جیوں عقی گہر بن کلمے اقرار نہ کہا ہدا کہانا
 تریجا جد کوئی اہل سنت نہیں بندہ ہب ہو جا دے
 ابی منافق کفر چیدوں میں ابیدی کاوڑ لیا دے
 جے دل وچ نہ بیوت آدس تا اوس بے ایمانی
 چوتہا نیگاں کرن امانت ہے اپنا منہ کالا

بتاں اپنیاں نول چک مار کے کیا فسوسو یارا
 ادہ اطاعت ارج کم دیندی اندر ایس بنی تے
 پیر ثابت پیر کئے ایویں اوسدا حال ویسا دے
 کہاناں خوب پکا دے سدا کہا تہ اہل طرفاں
 یک داری مٹ سفروں آیا روٹی اوسنے پکی
 جاں کہانا آندا نبی نہ کہا داکتیش غل نول
 تے سچ پیغمبر کہیں زمینوں عقی میناں بنے
 ابی خلف نول یسا عقی اوسنے اکہ سنایا
 عقی دا ادہ دوست آنا آپس وچ یرانے
 بلک طعام پکایا اوسنوں ہی سی نال بلو یا
 ایہ گل تدوں کہی نا چاری میں سچ بات سنندا
 جے من ہنہ تے شکیں بدلہ لہسی اپہ نڈا میں
 نبی کیا تہہ لکیوں باس قتل کراں سر حالی
 ابی خلف دا احد اندر خود حضرت مار گویا
 گہلاں شر گیاں وودا غیسا اوس مار ایہہ دگی
 صلہ رحمی بہا دے رب تا میں توڑن وچ کوشالہ
 ہو گیا گمراہ تا اوس گہر کہا دن منع ہو یا ابی
 ند توڑی منہ لگ نہ اوسدے کم جیوں خیر شاہ
 سن صلح کلی تے لوکی ڈرے ہو یا غضب رہا ناں
 جد تک ادہ نہ کرے تدارک تدارک غضب کہا دے
 تے مسلم دل پوندی نول دیکہ نہ چہرے تے ڈپا دے
 مسلم تے مشکوۃ اندر ایہہ دیکہ حدیث نورانی
 جیوں تک کافر دے منہ آلی سو تک دیکہ حوالہ

کہاں تک دھرت نبوت نہ کیا دوسا
 ہر بندہ جیوں دعوت نہ کرے دوسوں میں

يُوقِلْتُمْ كَيْفَ تَكُونُونَ لَمَّا تَخَذُوا حِيلَتَهُ ۚ لَقَدْ أَضَلَّتْ عَنْ الذِّكْرِ
 بعد اذ جاءني وكان الشيطان ليلا نسا ن خذ ولا
 پیچھے اٹکے کر آیا میری پاس اور جے شیطان آدس کو بلاک میں سو پنیوالا

کر جو ملک صحبت سے اور گمراہوں سے بیزیر کرنا

ہے رہا میں شخص فلا نے نوں کیوں یار بنا یا
 جاں ادہ ذکر یعنی قرآن ایمان میر لوں آئے
 بہادیں جن شیطان ہو دیکھا یا انس شیطان تمامی
 ہے کستوری دانگ مثال جو سیلی نیک پیارا
 تے یار بری دی مثل لو ماراں بہی جو نوکر آئی
 ابو سعید کنوں وچ خازن ہو حدیث لبایا
 ہی فرمایا یار اپنے دے دین اتے ہر بندہ
 دور شو از اختلاط یار بد
 یار بد تہنا نہ پر جانتا زندا
 یار برے دی صحبت کولوں وہ نت دور دوراؤ
 ناگ لڑے تے جان و نجاسی خون ایمان نکولی
 پر بد مذہب کولوں نسکے لک چپ کرس گزرا
 گمراہانہ دے وعظ بہر ادا پادوں وچ گمراہی

رہے ذکر نصیحت ولوں مینوں ادس ہو لایا
 تے شیطان بندے نوں رسوا کرنے مار ہویا تے
 اے کفر شرک بد عملی وچ ڈالن مال خنای
 ہر صورت ادس کولوں مینوں فائدہ ہو تھنبارا
 اوہ کڑے ساڑے بدل پور تھیں دکتہ مینوں سوچے پیللی
 یار تباہ من تے طعام کہوں تھی نوں آیا
 یکاں یار بنا دے ربدی رحمت لوے سو بندہ
 یار بد بد تر لوہ از مار بد
 یار بد بوجان و برا کہاں زند
 زہری تاگ تہر دے کولوں ہے اوہ سخت زیاد
 یار برا ایمان گنواوے چوڑ ترٹی ہوئی
 ہے طاقت نہیں رد کرندی تا اپہ حکم نیارا
 قرآن حدیثاں دے اوہ معنی چھے کر دے واپی

وَقَالَ الرَّسُولُ يُوقَبُ إِنْ تَوَهَّيْتُمْ فَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْمَصْئِئِ هُمْ فِي شَفْعٍ يَوْمَ لَا تُغْنِي عَنْكُمْ كُفْرَانِكُمْ أَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ
 اور کہا رسول نے اے رہبرے تحقیق تو میری نے پکڑا ہے اس قرآن کو دور چھوڑا

تے شاہ رسول اکہ پیا رہا قوم میری البتہ
 ناہ اس مال ایمان لبائے ناہ کہہ عمل کماے
 مہجور کہن متروک نہ منیاں ناہ عمل ادس اتے
 اپہ دنیا وچ شکایت حضرت وچ ہلاک لیاؤ

چاہیہا قرآن دوراؤ اسی جو تیرا دتا
 منہ موڑے کر دگر دانی سمجھن وچ نہائے
 یا سخن میوہ شہر سخن تہنہ بیٹھن کتے
 تا کان تسلی شاہ رسل دی آست اگلی اوکے

وَكُنْ لَكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِّنَ الْمُشْرِكِينَ ط وَكَفَىٰ
 اور اسی طرح نبی بے واسطے برائی کے دشمن
 بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ۝
 پروردگار تیرا ہدایت کر نیوالا اور مدد کر نیوالا

تے ایوں اسان بتائے کافر دشمن کل نبی باند
 جے مینوں مجھو با کافر شاہ و ساحر کہندے
 ناہ گہیہ اوں صبر کما ویں جو نوکر پھلیاں کیتا
 بدخواہاں دی بدخواہی دادیکہ تماشا پیارے

تے کافی ہے رب تیرا مادی مددگار سو ناندے
 جادو شہر کہن قرآن تے دکتہ تکلیفان ویندے
 رب تیری امداد کر لسی ویریاں اپر مینا
 کوں اخبر او نہاندی ہوندی کر کجہ صبر سو تارے

نہ ہر صورت اتے کیونکہ تو اس مول ہنگامہ یافتہ دیکھا یا نہ دیکھا تو میری خوشی تجھے پہونچسگی خازن شریفین

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَّاحِدَةً
 اور کہا ادوں کوگوں نے جو کافر ہوئے کیوں نہ اوتار اگیا ادب ادا کے قرآن اکٹھا ایک بار
 كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا وَلَا
 ایسے ہی امارا منہ تو کہ ثابت کریں ہم ساتھ دیکھو اور ہم تم کو ٹہرنا ہیجے اور تم کو ٹہرنا اور نہیں
 يَا تَوَفَّاكَ بِمَثَلِ الْاِحْسَانِ بِالْحَقِّ وَاَحْسَنَ تَفْسِيرًا
 لائے تیریاں کوئی مثل مگر لائے ہیں ہم تیرے آگے حق کو اور بہت اچھا کہو لکر بیان کرتے ہیں

توریت انجیل زبور اکھیاں جو نکر گلیاں باری
 دل نول اطمینان نہ پورا ہوندا سوچ کاری
 تا دل تیرا حکم کرے تم تم پر ہر فرقانے
 مگر اسیں حق لیا داں میں دل کہول بیاباں
 تا تہوڑا تہوڑا گلیا ایسہ قرآن نہ کہٹا سارا
 کبہہ ناسخ منسوخ سوال جواب ادسوخ گرامی
 لوح محفوظ علوم ادسکہ تہیں نہ کہ کنوں بکار
 اکسے وار اتار دیوں کے اندر اوہ نہ پائے
 اسیں حق جواب کہیا یے تینوں پر شے دین سار
 جس شے بروہ پستی یا جاں تس دور مٹایا

کافرین قرآن نہ کیوں اس لیا اکسے داری
 فرمایا قرآن اوتارن اندر کسے داری
 ایوں اسان اوتار یا تہوڑا تہوڑا اس قرآنے
 تے ناہ اوہ جکہ لیا دن میں پر شہہ دلیل مثالوں
 نبی اگلے سبہ پر پے لکے سن نے ایسہ ان پر ہر پیارا
 تا ہور یاد سو کہا نے اسکہ راز نیاز تھامی
 امی لقب لدنی عالم واقف غیب اسرار
 جو فائدے تدیرج اتے تر تیل اندر نے آئے
 شہہ شکوک مثال کفار لیا دن جا کوئی بیار
 تفسیر مخبے کرن بکھیر بیان تے کہولن آیا

الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ ۗ أُولَٰئِكَ سَئِرٌ
 وہ لوگ کہ اکٹھے کئے جا رہے ادپر موبوں اپنے کی طرف دوزخ کے پہ لوگ بدتر میں
 مَكَانًا وَّأَضَلُّ سَبِيلًا
 مکان میں اور بہت پکے ہوئے ہیں راہ میں

بہت بیلے اوہ راہوں جا بگ لوں بدتر
 جو قوتوں د پرح اعضا داں کل آیاں میں سنجانی
 ایسہ ذاتی قوتوں نہیں انہاں بل مستعار دہائی
 قوت بینائی تے اکھیاں د پرح شنوائی آدے
 سردیوں گرم کرے تے گرمیوں گرم کرے د کھلا د
 کردے سبہ طاقت اوسنوں مومن من مناند
 نہیں ہو سکدا برا عقیدہ رکھدے اوہ بلائیں
 جواب مسائل نول اتخ دتا نا حضرت پکے

منہ پر نے ایسہ کافر جا سن دوزخ طرف چلائے
 اشارۃ النفس کنوں ایسہ ظاہر سو یا خوب پچپانی
 د پرح اکھیاں بینائی جیونکر د پرح کناں شنوائی
 قادر ہے رب جے چاہے کناں دیوچ پاوے
 براک شے دا اثر ہے چاہے چاہل د پرح بدلا د
 جن سورج کہو ہے اوہ یا برعکس اوہنا ندے
 گراہ کین تس نظم مچین کنوں خلاف کدہیں
 جو میراں اپر گرے منہ پر نے کیا توڑ نہ سکے

شیخ مربی مرشد نادری خاص مریدان تائیں

ہولی ہولی منزل چاہیں دیکھتے سبق اگلیں

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ

اور البتہ تحقیق دی ہمیں موسیٰ کو کتاب اور کیا ہم نے اوسکے ساتھ ہارونی کو

وَزِينًا ۞ فَقُلْنَا اذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا

دزیر پس کہا ہم نے جاؤ تم دونوں طرف اوس قوم کی کہ جھٹلایا اور نونے نشانوں ہمارے کو

فَدَاخَرْنَاهُمْ قَدْ مَيِّرَآهٗ وَقَوْمَ نُوحٍ لَّمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ

پس ہلاک کیا ہم نے انکو ہلاک کرنا اور قوم نوح کی کو جب جھٹلایا انہوں نے پیغمبروں کو

اٰخَرْتَهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً ۗ وَاعْتَدْنَا لِلظَّالِمِيْنَ

عزق کیا ہم نے انکو اور کیا ہم نے انکو واسطے لوگوں کے نشانی اور تیار کیا ہم نے واسطے ظالموں کے

عَذَابًا اَلِيْمًا ۗ وَعَادًا وَّثَمُوْدًا وَاَصْحَابَ الرَّسِّ وَقُرُوٰنًا

عذاب درد وینہ والا اور عاد کو اور ثمود کو اور رہنہولے کنوئیں کے کو اور قرون کو

بَيْنَ ذٰلِكَ كَثِيْرًا ۗ وَرِیَآءِ اِدِسْ كَے بہت

تے ٹیک دتی اسان موسیٰ نون توری کتاب سمائی
 کہا اسان جاہود اور انہاں جو آتاں اسان چاہند
 نوح دی قوم جاں نبی جہوٹھائے ڈوبیا اسان تانا
 ظالماں کان عذاب دکھاندے اسان تیار کرانے
 تے باہجہ انساندے بہتے لوکی ہوں ہلاک عذابوں
 رس کہوہ کچا آتا اوسدے گردا گرد تھامی
 یعنی بت یوحیندے آسے تا طرف اور نہاند
 بہت نبی سمجھایا پراوہ کفرول باز نہ آئے
 ساکدھے زمین وچ گہرتے مال نہ پکیا کوئی
 نبی اپنے نون قتل کیسا اوس قوم جہودن ہتھیاری
 یا حنظلہ بن صفوان سندی ایسے ہی قوم کھانی
 یا اوہ کہوہ سی الطاقیمہ وچ قوم اوس مار موکار
 یا اصحاب اخدود آسے اوہ لوک جو کہا یا نوالے

تے اوسد نیال ہرا نارون اوس مددگار کیتانے
 اور ک اسان ہلاک کیتے جہد کفرول باز نہ پاند
 تے کیتا اسان اور نہانوں آنت قدرت کان لوکاں
 ہلاک کیتے اسان عاد و ثمودی تے رس دال جو آئے
 رس و قوم شعیب تے سندنہاں بونہہ موخر اولوں
 لوک مواشی ڈنگرانو آ رہیند کرن خنامی
 گتیا ر شعیب اور نہاں سمجھائی گل سمجھاندی
 کہوہ دولے سن سبہ دہرتی کہوہا رب دہسکے
 اک آکھن اوہ کہوہ یمامہ اندر آتا سوئی
 تا ہلاک کیتے رب ساکے خازن خبر تاری
 نبی شہید اور نہاں خود کیتا پیر یا غضب ربانی
 جیب نجاہ تائیں جس قصہ یا سینے وچ آوے
 وچ ہر وچ سورہ قصہ جنہاں قصہ سائے

وَکَلَّآ صُرَبْنَا لَهُ اَلَمْ شَالِ وَکَلَّآ تَابَرْنَا تَبٰی رَا ۝

اور ہر ایک کے واسطے بیان کیں ہننے مثالیں اور ہر ایک کو ہلاک کیا ہم نے ہلاک کرنے کر

تے ہر نول اسان ہلاک کیتا جد کفرول جت نہ چکا نہ دنیا د پچ امان حشر نول دکہ تے دکہ پاس	تے ہر اک نول اسان اگلیاں امتان طاعنہا تے تیرنا دا معنی مگرے مگرے ہے کر ڈالمن
---	---

وَلَقَدْ آتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أَمْطَرْنَا عَلَيْهَا مَطَرًا سَوِيًّا أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنها ج بَلْ كَانُوا لَا يَتَّخِذُونَ نَذْرًا ۝
اور البتہ تحقیق آئیں اور ہر اس بستی کے کہ برساتی گئے ہے مینہ برسا کیسا پس نہ بے دیکھتے
اد بکتے او سکو بلکہ ہے نہ امید رکھتے جی اٹھنے کی

تے ٹیک آسے ایہ کے والے کافر او سکے اور بلکہ ایہ کافر ٹھنڈی نہیں امید رکھتے	جو سپتہ مینہ برسکا پہلا نہ دیکھن احمق امیر خون امید حساب نہ رکھن تہ کے کفرول دہند
---	--

وَإِذَا رَأَوْكَ أَنْ يَخْبَدُوا فَذَكِّرْهُمْ بِأَمْثَلِ الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا إِنْ كَادَ لِيُضِلَّنَا عَنْ إِهْتِنَانِ لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهِمْ لَفَتْنَا ذُوقُوا عَذَابَ الَّذِينَ كَفَرُوا
اور جب وقت کہ دیکھتے ہیں جگو نہیں پکڑتے جگو
اللہ نے پیغمبر کر کے تحقیق نزدیک بنا کہ گراہ کر کے ہکو مہرودوں ہمارے اگر نہ مہر کرتے ہم
اد ہر او سکے اور البتہ جانیں گے جب دیکھتے عذاب کو کون شخص ہے بہت گراہ ہوارے

ایہ کافر جد دیکھن تینوں ٹپے نا سے کر دے ہے نزدیک جو اسان ہولا ڈسا ڈیا کنول الا فرمایا جب جان لو گے دیکھن جہول عذابا علما وال صلحا وال ہسن ٹپھا کرن محولا کرن امانت شرع شریعت الیا سندی نا اک بتوں ہٹ دو جے پوجن مشرک کے والے	کیا ایہ اوہ پیغمبر حسنوں بھیجا رب دل ہر دے جے اسیں نہ چکے رہندے ایہ چہوڑا نکول سنا کثیر اہت بھلا سی راہوں کثیر اللہ سے ہوا ہاں ہے ایہ کفر شریعت اندر بریاں اسدیا ڈو کفر اوے اس راہوں ہومن ہر دم کرن سبھا حق اونہاں رب آنت اگلی اندر کے حوالے
---	---

أَدْعَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهًا هُوَ لَهُ مَا أَقَاتُ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا
کیا دیکھا تونے اس شخص کو کہ پکڑا اونے مہرود خواہش اپنی کو کیا پس ہوتا ہے تو اور ہر دے

آپے دس مجبور جس نے خود خواہش انسانی کیا پھر اور او سکے ہو سکد ہیں توں رکھوالا پہر او سنوں پوجن رب کر کے پہلے تہیں ہٹ صابی پہر پیغمبر ول سچے پہر سچے چکرالی	چاہو مہرود بنائی رب کے مال شریک زبانی اک خواہش نول پوجیا پھر چو ڈھی ہور دوالا اہل سنت تہیں نکل جنیو نکر پہلے بن دہالی یا مہر زالی پچریاں تہیں امید بند سب غالی
---	---

تہ اہل سنت الخ ایک مذہب سے دوسرے مذہب کی طرف مائل ہونا جیسے منطقی تہ دہالی دہالی تہ پچریاں پچریاں

الحق شرک کیا چھوڑو بد مذہبوں کا خدا کو نہ ہے :

اہل سنت تہیں حیوں دیو بندی بند نفس گرد
پیلے رہنوں چوڑو دوجے نون پوجے کافر گلیا
کے والے مشرک انجے آسے کر کے غالی
اک مذہب تہن نامیں سبہ تہیں لین افاد
حمایت اسلامی کر دعو شرکین ڈلے وای
ادھو ادسدارب جدی اوہ پوجا کر داجانی
ایہ ہی شرک ہووے حق خاصاں جیڑے اہل سجاد
یا سچہ رضاء الہی سبہ کہہ یغز خدا سدوایا

خواہش نفسانی دی بدلے ہر مذہب دل پیردے
اک پتہ نون مشرک پوجے سرس اوستیں جلیا
پیلے تہیں مجہودیت چک دوجے رب اولی
ادنہاں خیشاں وانگول اہکل بند نفس ہواد
کدی دبا بی تے کدے نیچر چکر الی مرز الی
چہڈ کے امر شریعت منن حکم ہوا نفسانی
طمع جنت تے خون جہنم راہوں کرن عبادت
یغز خدای دلوچ خواہش شرک ایہی فرمایا

أَفَرِحْتُمْ بِأَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا
کیا گمان کرتے ہو تو یہ کہ اکثر اون کے سنتے ہیں یا سمجھتے ہیں انہیں مگر وہ
مانند چار پائیوں کی بلکہ وہ بہت بڑے بڑے ہیں راہ کو

نہیں ادھ مگر حیوان مثل بل ودھ اندر مگر ای
سجدے ذکر الہی کر کے نے منکر کفاری
ادھ غزالوں بچن حشر نون انہاں عذاب دوانی

کیا کریں گمان جو اکثر ایہ کہہ سنن یا بچن وای
مالک اپنا جو کہ جان کر دے تا بعداری
تدے حیواناں کولوں بدتر ایہ کفار تمامی

أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا
کیا نہیں دیکھا تو نے طرف رب اپنے کی کیونکر پھیلا یا سایہ کو اور اگر چاہتا ائدہ کر دیتا ادسکو تہا منا
ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسُ عَلَيْهِ دَلِيلًا
پھر کیا ہننے سورج کو اوپر ادسکے نشانی

تے جیکر چاہے سائے نون اک حالت ایڑہرے
پہر اپنے دل کچیا ادسون کچن سچ سو کہا لا
دہدا دہدا پیرد پیرد اکا ہی گھٹا اے
دقت نماشاں گم ہو رو بچن قدرت کے کم پیاے
دہپ نہ مول گھٹا دے ادس نہ نور محمد اسائیں
تاسا نہ کیوں محلم ہوندا نعمت ایہ رب سائیں
یا ظل فیض ربوبیت دا کردا نور انشانی

کیا ڈھٹا نہیں نون رب اپنے دل کویں ودنا سائے
پہر سورج اسان کیتا ادس تے راہ دکھا و نوالا
صبح کنوں سورج نکلے تہیں سائہ دہدا جائے
بعد زوالوں پیرد دہپو تیک نماشاں سائے
جے چاہے رب ثابت رکھے ادس سائے دیتائیں
دلیل سائے دی سورج دہپ جے سورج ہوندا تہا
جو چائن باہجہ ہنیر نہ جا پے خدا کدو جے جانی

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْيَلَّ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ
اور وہ ہے جس نے کیا واسطے تہا رات کو پردہ اور نیند کو آرام اور کیا دن کو

فُتُوْرًا وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا لِّبَيْنِ يَدَيْ

وقت نشتر ہونیکا اور وہ جسے بھیجا ہواؤں کو خوشخبری دینو لیاں آگے

رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا لِّنُحْيِيَ بِهِ

مہربانی اپنی کے اور اتارا جسے آسمان سے پانی پاک کرنے والا تو زندہ کریں ساتھ اوسکے

بِلَدَىٰ مَيْتَاتٍ وَنُحْيِيَهُمْ مَّا خَلَقْنَا الْعَامَةَ وَأَفَاسِي كَثِيرًا

شہر مردے کو اور بلا دیں وہ پانی اون چیزوں کو پیدا کیا ہے جانور و نگو اور آدمیوں بست کو

وَلَقَدْ حَرَّفْنَا فِيهِم مِّنْ لِّدِكُمْ وَأَفَابِي أَكْثَرِ النَّاسِ لَا يَكْفُرُونَ

اور البتہ تحقیق طرح طرح سے بیان کیا اپنے اوسکو دریاں اونکو کہ نصیحت پڑیں پس انکا کیا اکثر لوگوں نے کفر کرنا

تے نیندر آرام اتے دن کارن کرن کمائی
تے آسمانوں پانی پاک بنا و نہار و ساوے
اپنی خلقوں آدمیاں حیواناں رچ پوایے
نعمتاں میریاں یاد کرن تا اودہ وچ رحمت سکماں
پر بسنے لوک ناشکرے نعمت شکر نہ کرن زراے
ہر شے دی روزی وچ میہا رکھی رب پیار
جو سبت گناہ کماون اوستہیں اودہ محروم رکھاے
جے سارے کرن گناہ تا جنگل ندیاں وچ و ساوے
اودہ کافر تے رب تہیں سمجھن مومن لوک سوار
تا اودہ کافر مومن نہ ہونکہ کینا خوب ہو یاے

اودہ رب جسے پردے کان تساڈے رہتا بنائی
اودہ اللہ جو داؤ گیلے خوشخبری مینہ لیاوے
تا اوس پانیوں زمیں سکی لوں کر رہی نہ رکھاے
اودہ پانی آساں و نڈیا اندر بندیاں پھی رکھاے
رنگا رنگ ہر نعمت دے سے تا سوچن دل واکے
ہر ساعت ہر روز آسمانوں پانی رب اتار
ہر سال اندازہ اکو مینہ فلکوں رب پائے
اوشاں سنہاٹنوں پر اللہ ہر طرف اپنا د
جو کہن فلانے تارے چڑھیاں و مینہ پیار
جے تا راحض علامت سمجھے دس اوسد جاتے

وَكُوْنُشْنَا لِبَعْثِنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَّذِيرًا ۗ فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ

اور اگر جاتے ہم البتہ بھیجے ہر شہر کے ڈرا نیوالا پس مت کہا مان کافروں کا

وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ۗ

اور جیکڑا کر اونسے ساتھ اونکے جیکڑا بڑا

نہ تابع ہو کفار کہن اونہاں سخت جہاد وچے
یا اک اک شہر سے وچ یا اک اک آندا دستی اندر
کوئی اظہار رسالت اوسدیوں باہر نہاہ سداے
ہم جہاد نبی لوں استہیں ایسے گل صاف ستارن
باہجوں اسدے ہور نبی اوس کچھے کہتے نہ ہویا
اودہ کافر مرد و جوین مرزائی کفر دباے

جے اسیں ہر دستہ دے وچ پیغمبر گیل ڈرائے
پیلے شاہ رسل تہیں اک اک قوم وٹے پیغمبر
تے شاہ رسولان کل خلقاں دل نال رسالت
الکافرین عام عالم دے کفاراں دے کارن
پس جتہہ کافر اوسے جا بگ ایہو نبی ہویا
نہ ہوگ قیامت توہری پھر جو ہوسوں نبی مشا

تفسیر کے بعد کہوں ہی نہیں ہوا کہ اللہ اپنے ساتھ ہے اور وہ لاہوت ہے

الی کافۃً للناسِ خدانے ہر دل ایسے پوچھا
 دَنَا اَرْسَلْنَا مِنْ رُسُولٍ اِلَيْهِمْ اَنْ تَقْرَبَهُمْ اَنْدَرَقْرَانِے
 دیوبندی ہن آکھن اردو بولی حضرت سائیں
 اردو والیاں کفارال دل کون رسول منیو کے
 جو حضرت اردو تیسویں صدی اندرین سکھیاں

رسالت اسدیوں کوئی عالم دا قطعہ نہ خالی آیا
 اسان کوئی رسول نہ گھلیا مگر اونہاں بولی نال گینے
 دیوبندی علما وال کولوں سکھی سوچ و ڈرائیں
 جسوں اردو رب سکھا کے ہندوئل گھلیا دیو کے
 بیوں دیوبندی لکھدے اندر کفر کتاب سوائی

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَذَا سَالِمْ
 اور وہ ہے جسے ملائے دو دریا
 اَجَا جَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَجِجْرًا مَحْجُورًا
 چنانچہ جلائیو اللہ اور کیا دریا اونکے پرہ

تے اوہ ہے جس دو ندیاں کر کہیاں زمین جلا یا
 کتا درج دو تاندے پرہ جو شیل دو تان شہاد
 وچ سمندر شہیاں ندیاں نالے ملن جتا میں
 چھوٹے دریا میں شور ندی کہاری فرائی
 وکھو وکھی موج دو تاندی وکھو وکھیاں و تارا
 قدرت کامل ربی سندا ایہ نمونہ سارا

اک مہٹا خوش ہضم تے دو جا کبار اشور بلایاں
 نہ کبارا میںے نال رلے ناہ ذائقہ اوس گواوے
 اوہ میںے پانی شور سلونے وچ ناہ ملن کد میں
 پرہ وچ دو تاندے اکد وچے سنگ ملن نہ پائی
 مہٹا وگے پیا اکپا سے اکول شور اظہاراں
 عقلانوالیاں نولں پیا دسدا خاص نشان یارا

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ
 اور وہ ہے جسے پیدا کیا پانی سے آدمی کو پس کیا واسطے اونکے نامہ اور سسرال اور بہ پروردگار تیرا

تے میںوں رب بشر اوپا پیر اوس نسب بنائے
 نسب نکاح حرام بکد سنگ مہر حلال جتا میں
 اول پاپیونانک وازک نسب قرابت آدے
 ساڈی ایہ عنایت عدیوں تسان رجوہ بنائے

مہرا سوہر مہر جووائی کیتے قدرت را ہے
 رب اوہ ذات مقدس جس ایہ کیتاں کل بنا میں
 ویاہ ہو کد زن خاوند بن کے اگاں دوتان ورتاد
 توساڈی ایہ بجاوت پوجا کارن بت تھرائے

وَلْيَعْبُدُوا مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ وَكَانَ
 اور عبادت کرتے ہیں سوائے خدا کے اور پھر کو کہ نہ نفع دے اور نہ فرودے اونکو اور ہے
 الْكَافِرُ عَلَى رَبِّهِ ظَهِيرًا
 کافر اور پر رب اپنے کے پیٹہ دینے والا

تے پوجن با سبجہ خدا سے جو اونہاں نفع نہ فرودے چائے

تے کافر اپنے رب ولوں پیٹہ جووائی جاندے

وَكَأَآءَسَلْتَنكَ اِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا قُلْ مَا اسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ
 اور نہیں پچھا بننے تکو مگر خوشخبری دینوالا اور ڈرانیوالا کہہ نہیں سوال کرتا میں تم سے اور میراں قرآن کے

لہ دنا رسلنا الخ سو عبارت دیوبندی دینو

اور نہ پچھا جو
 اور نہ پچھا تہ

أَجْرِي إِلَّا مِنْ شَاءِ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝ وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ

پکھ بلا مگر جو کوئی چاہے یہ کہ پکڑ لیو طرہ رب اپنے کی راہ اور توکل کر اور

الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ ط وَكْفَىٰ بِهِ دُنُوبَ عِبَادٍ خَيْرًا ۝

اوس زندہ کے جو نہیں مرتا اور پاکی بیان کر ساتھ تعریف اور کفایت ہے وہ تہ گناہوں بندوں اپنے خیرا

تے گلیا اسان تیتوں مگر بشیر نذیر بنا کے
قرآن سنادن تے میں کہہ مزدوری طلب نہ کرو
کریں بہرہ سہ اوس زندے تے موت کے جن میں
تے بندیاں اپنیاں نول رب کافی رکے خبر گناہاں
قرآن سنادن تے کہہ پیار یا میں کہہ منگدا نا میں

انگ کہتہ ہی الیٰ فریاط مستقیم ہدایت تہ میں پیار کے
مگر جو چاہے رب اپنے دل راہ ہدایت پھر دا
تے کہہ پاکی حمد خدا نول وایم سچ صبا حیل
نیکی بدی سہی دا بدلہ پورا دے اگا ماں
کونوں تہاڑے پر جو چاہے خرچ کرے رب میں

الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَابَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ

سینے پیدا کیا آسمانوں کو اور زمین کو اور جو کہ درمیان اونکے ہے سبچ چہ دن کے

ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ فَسَأَلُ بِهِ خَبِيرًا ۝

پھر قرار پکڑا اوپر عرش کے وہ رحمان ہے پس سوال کرو اسکو خبر دار سے

ہے اوہ جسے چیاں دناں ورج انہر دہرت اوپا
کرتوں سوال اوسنوں اس کم ذی جسوں خبر نامی
ہے رب خبر دہندہ بندیاں اپنے غیب علم دی
یعنی ایہ حالے کل گھبوا اوس رسول خبیروں
قریش رضمن نہ رب نول جانن بہاویں زندہ داد

تے جو کہہ ورج اونہاں پھر استوا سے عرش تے دنا
خبر نوزن فیصل یعنی خبر سمجھ گرامی
یا ذات خیر نبی دی سار جنیوں بہ علم قدم دی
علم اول آخر دہ جسوں حاصل رب تقدیروں
تا اگلی آنت ورج تہاں ارشاد گرا سونہا

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ أَنَّىٰ

اور جب کہا جاتا ہے واسلے اونکے کہ سجدہ کرو واسلے رحمان کے کہتے ہیں وہ اور کیا ہے رحمان

أَسْجُدُ لَهُمَا قَاهِرٌ فَأَوْزَادَهُمْ لَفُورًا ۝

جاں آگیا گیا اونسانوں سجدہ کرو قہر میں انہاں

تے اوس سجدے حکم کفار ان نفرت ہو رو دنا می

تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا

سینت برکت والہ جسے کئے سبچ آسمان کے برتج اور کیا سبچ اور کے جوارع یعنی سون

وَقَمَرًا مِّنْ نُورِهِ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَن أَدَا

اور چاند روشن اور وہی ہے جسے کیا دناں اور دن کو انکے سبچ نیو واسلے اسکے ارادہ کرنا ہے

صورت کا خیر اور عالم الغیب ہونے سے عطا ہوئی

بنا

اسکے

اَنْ يَّذْكُرَ اَوْ اَدَّ شُكْرًا ۗ اِه یہ کہ نصیحت پکڑے یا ارادہ کرتا ہے شکر کرنا

ہے ادہ برکت والا جس آسمانیں برج بنائے
ادہ ہے جیڑا دینہ تے رات اکدو جے مگر لیا دے
رات خلیفہ دندان نول رات خلیفہ کیتا
جے فوت و ظیفہ دندان سو یا راتیں دین قضا لی
یا خلف لمبغیے اکدو جے دے ہوں مخالف پیار
صفت ربدی دیکھ اجسی بند پڑے جو چاہے

تے و برج آسمانوں دیو اسورج روشن چن او پکا
اوس کارن جو مت لوے یا چاہے شکر کیا دے
جو دو جے دی جگہ مقیمی ہوندے اپن میتا
وظیفہ فوت جے شب دادن نول اوس قضا لی
دن دے حکم مخالف شب دے حکماں تہین ہن سار
خامال بندیا بند ہن اگے وصف خدا فرمائے

وظیفہ قضا ہر جائے وہ دوسرا وقت میں قضا کر سکتا ہے

وَعِبَادُ الرَّحْمٰنِ الَّذِيْنَ يَمْشُوْنَ عَلٰى الْاَرْضِ هَوْفًا ۗ اِذَا

اور بندے رحمان کے وہ لوگ ہیں کہ چلتے ہیں اوپر زمین آہستہ اور جسوقت

خَاطَبُوْهُمُ الْكٰفِرُوْنَ قَالُوْا سَلٰمًا ۗ وَالَّذِيْنَ يَبِيْتُوْنَ لِسِرِّيْهِمْ

بات کرنے میں اونسے جاہل کہتے ہیں کہ سلام ہے اور وہ لوگ کہ رہتے ہیں واسطے پورے گھار اپنے

سُجَّدًا ۗ وَقِيَامًا ۗ وَالَّذِيْنَ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ

سجدہ کرنے سے اور کھڑے اور وہ لوگ کہتے ہیں اے پروردگار ہمارے پیرے ہم سے عذاب

جَهَنَّمَ ۗ اِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ۗ اِنَّهَا سَاعَةٌ مُّسْتَقَرٌّ اَوْ مُّقَامًا ۗ

دوزخ کا تحقیق عذاب اوسکا ہے لازم جانو والا تحقیق وہ بیری جگہ قرار کی اور رہنکی

خدا رحمانی کے خاص نہیں کے اوسے ہونوں کی سعادت یہ ہر لی ہیں

تے بندے خاص خدا کے ٹرن زمین تے سنگ بڑائی
تے جیڑے ریدے کان سجدو قیامیں رات گزارن
ہیک عذاب اوسدے لازم الامیا گلوں ہسی
جو خفتاں نال جماعت پڑدا فجر ہی نال جماعت
صفتاں چار خدا فرمایاں خاصاں سدا بہائی
دو جا جاہلان نال جمالت نال جواب نکر دے
شر فساد کرے کوئی گالیں دیو کر بکواسا
تہی صفت سجدو قیام تہجد شب بیداری
خسوع خضوع عبادت اندر خود خودیوں ہوا ہر
خدمت ہوا طاعت اندر بد نالک رکھا دے
چوتھا خوف دعا ہمیشہ سنگدے رہن پناہیں
مشکر خونی زائیاں خدمت فرج سوال الایا

جاہل سخت بڑا جاں کہن اوہناں کہن سلام بہائی
تے موڑ عذاب جہنم ساتہیں رہنوں پئے پو کارن
سجدا و قیام کنوں تہجد مطلب ہسی
اوس ساری رات گزارے گو یا ربدی اللہ طاعت
نرم مزاج حلیم طبیعت مسکینی فرمای
جہل اوسدے تے نال تحمل صبر صبوری پڑے
ایہ سنگ خوش اسلوبی ورتے صفتاں خوشناسا
ہیک اخلاق خدا کے بندیاں سنگ خوش کار گزارے
مسکینی تے طبع نراسی ہس بلکہ چہرہ ظاہر
اپنا خیال جکا کے خلتاں تائیں فیض پوچا دے
ہر دم نظر رکھن دل سخن ٹرن اوسید رہیں
باپ ساڈے کویں ہویا اگلا حکم تدوں سی آیا

وَالَّذِينَ إِذَا أَفْقُوا لَمْ يُسِرُّوْا وَلَمْ يَنْقُرُوْا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ
 اور جو لوگ کہ جھوٹے خرچہ کرتے ہیں میں نہیں بچا خرچہ کرتے اور نہیں تنگی کرتے اور ہوتا ہے درمیان اسے
 قَوَامًا وَالَّذِينَ لَا يَدْعُوْنَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُوْنَ
 منزل اور جو لوگ کہ نہیں پوجاتے ساتھ اللہ کے معبود اور کو اور نہیں مار ڈالتے
 النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُوْنَ ط ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ
 اور جان کو کہ حرام کیا ہے خدا نے مگر ساتھ حق کے اور نہیں زنا کرتے اور جو کوئی کرے
 ذَلِكَ يَلْقَ أَثَمًا ۚ أَثَمًا ۙ يُضْعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدُ
 پر کام ملیگا بڑے وبال سے دو گنا کیا جاوے گا واسطے اس کے عذاب دن قیامت کے اور پڑا رہے گا
 فِيهِ مُهَانًا ۚ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ
 پچھ اور کئے رسوا مگر جس نے کہ توبہ کی اور ایمان لا اور کام کئے اچھے پس یہ لوگ
 يَبْدِلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا
 کہ بدل ڈالتا ہے اللہ برائیوں اور کئی کو بہلائیوں سے اور ہے اللہ بخشنے والا مہربان
 وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ۚ اور جو کوئی توبہ کرے اور عمل کرے اچھے

پس بخشنے والا مہربان ہے اور جو کوئی توبہ کرے اور عمل کرے اچھے

نہ تنگی صرفہ کرن مبیانی چال چلن سبہ را میں
 تے جسدا خون حرام نہ اوسوں نا حق بلکہ مرند
 سزا گناہ دی اوسوں لمسی دونا دکہ اشاد
 پر جو تائب ہو کے مومن ہو یا چہڈ ہر گل نول
 بدیاں تنہاں خدا سنگ نیکیاں دی کو بدل نامی
 تے جس تائب ہو کے چنگے عمل کماے سالا
 یا حدوں دیدہ کے خرچہ کرے ادہ ہی اسرا سیدو
 ادہ صرفہ تے بخل سد یوے وچ معالم یا میں
 جہتیں لوک کہن اسراف کرے ایہ غیر عدولی
 ایہ اسراف کفالت نہیں ابس کیتا عمر نکبیرا
 ناہ اسراف فضولی کرن نہ راہ نبل جا جانے
 تے کوئی کپڑا نہ نیت زریب دکہا لں کارن بیانی
 تے اپر طاقت ر بدی قوت ہوا جسد را میں
 اتے پچاڈ گری سرد لوں خازن وچ تمارے

تے جیہے خرچہ کرندے وچ فضولی کردہا میں
 تے جیہے نال اللہ کے دو جانیں معبود پوجیدے
 تے ادہ زناہ نکر دے پر جو ایہ کر توت کما دے
 تے وچ اوس عذاب رہے نہت خواہ ذلیل خستو
 تے چنگے عمل کماے پس ایہ ادہ لوگ گرامی
 تے ہے رب بخشنار رحم کندہ رحمت والا
 جو ربد احق نہ ادا کرے جبکہ صرفہ ادہ گینوے
 جے قدر فروری خرچہ کرن وچ تنگی کرے کد میں
 نہ بزرنگا بیکہا مارے ناہ بونہہ کرے فضولی
 جو شے تے ادہ ہول خریدے کہا دے جیہرا
 مرد خدا دے چال مبیانی رکھدے وچ دو مانہ
 یا ربی کے کان فریڈے طعام نہ کہا نہ کالی
 اتنا قدر طعاموں کہا دن جو رو کے بیکہہ تائیں
 تے کپڑا اتنا پہنن جہتیں ستر کبیرے پیارے

نہ تنگی صرفہ کرن مبیانی چال چلن سبہ را میں

تے غیر خدا بت حرم ہوا نفسانی بوجہ ناپہن
 فرمایا جے مال خدادے سور شریک بنا دیں
 تے رب تمینوں کیتا اشرف پر پچیدا فرمایا
 کیسا ماریں فرزندال نوں جو مال تیرے رکھیا
 عورت ہمسائے دی مال زناہ کرن ہے آیا
 اوستہیں پچھے پیر دو سالیں بعد وحی ایہ لیا
 ابن عباس کیساتا حضرت نوں میں بونہ خوش بلایا
 تے انا فتحنا سے جدائی خوشی ہوئی سرور نوں
 جو مشرک زانی خوئی پاپی پاک مومن نیجاون
 جیڑیاں بدیاں کولوں نومن تائب ہو کر موسے
 ہر ہر بدی کے بدلے اک اک تیکی دین حشر نوں
 تو بہ عام جے کافرنا ہے فرض ایمان اوس لیا
 یعنی اکال کرے کم جنگے جنناں رب رضائیں
 تو بے سچی کرن گناہوں نیکی ہے ایہ بہاری
 زناہ خدادا حق اتے ہے قتل بندے حق یارا

حضرت تہیں کسے پچیا کوئی گناہ وڈا فرمائیں
 تاوٹے پتر نادانال نوں سجدے سیں نوادیں
 شرکوں پچھے کون گناہ وڈیرا ہور بتایا
 پر پچیدا اس بعد وڈیرا کیا من نبی بناون
 والذین تہیں لگ کنوں مہاتار رب فرمایا
 اللامن تائب تہیں تیک رخصما خازن پایا
 ہی سدی ضحاک مجاہد ابن جبر حسن فرمایا
 تے بدیوں نیکیاں ایہ مراد بتائی سمجھ ہر سر نوں
 یا بعد اسلام جو بدیاں کیتیاں نیکیاں حشر بناون
 ادوہ دن حشر نکوایاں ہسین فضل خدا کے ہوئے
 تو بہ سچی شرط اہد و بچ سو جو اصل خبر نوں
 جے او گنہار تا چہور گناہ پچھاون عمل مکا و
 جہتیں تو بہ کیتی اوسکے لنگھے پیر نہ راہیں
 چہوین جلد تو بہ دی دیکھہ فضیلت اسدی پیار
 مدعی اوسدا رضی کر رب ہے بخشا و نہارا

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الشُّرُوكَ وَإِذَا كُفِّرُوا كُفْرًا
 اور وہ لوگ کہ نہیں گواہی دیتے جھوٹ اور جسوقت گزرتے ہیں ساتھ بیہودہ کے گزرتے ہیں بزرگانہ
 وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِهَا آيَاتُ اللَّهِ لَا يَرْجُوا عَذَابَ اللَّهِ
 اور وہ لوگ کہ جسوقت نصیحت دیئے جاتے ہیں ساتھ نشانوں رب کے نہیں گرتے اور اذکے ہرے اور اندھے

تے لو گناہ بری مجلس و بچ شرکت کر کے نا ہی
 تے جیڑے لوگ جاں سنن نصیحت آتاں ناں اظہار
 سندے ہو قبول کر نیدے سنکے پند الایموں
 یغشرت ہر مجلس داخل اندر زور شیطان
 ہو رہتا شے میلے کبیداں بیایاں کر کے بازی
 منہ کالا کر شہر دوالے اوس پیر نیدا سانا
 کر کے صبر اوستہیں لنگہ جان بزرگان وانگول مردا

تے جیڑے دین نہ کوہ شہادت یعنی جو شہ گواہی
 یارو گردانی کر کے لنگھن لنگھناں بزرگواراں
 نہ ڈوکے اپنے ہو کر سندے بلکہ اجابت راہوں
 زور اصل و بچ باطل شے ہر فسق فحور پچپانی
 راگ سرود و جادوں گادوں چوٹ چوٹے بازی
 کوہ گواہیوں چالی در سے عمر مریدا آنا
 لغو جو گایاں دشمن دیوے یا بدگوئی کردا

لہ اوستہیں الخ یعنی آت الذین بدعون سے لایز نوں تک اس بعد الامن تا سے غفور رحمت تک

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ
اور وہ لوگ کہتے ہیں اے رب ہمارے بخش ہمکو جو زوجوں ہماری سے اور اولاد ہماری سے خنکی آنکھوں کے
يَا جَعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ۝ اور کریم کو پر سیزگاروں کا پیشوا

تو جو کہیں خدایا زین فرزندوں کنوں مسائیں تا بعد از سو دن زن بچے نیک کہیں ہند آئی سن فرزندوں کر اسال اگے رب امتیقاندے	مہند کہیں و پچ سا ڈیاں گمت سوزیکان پیش چلائی ہی تا بعد از خدادے ما پیاں کرن حقوق ادالی فیض رسائی کرن عالم نول مہرے سو سنیاندے
--	---

أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا حَبِيبَةً
یہ لوگ بدلا دیئے جاوینگے بالا خانے بسبب اسکے کہ صبر کیا انہوں نے اور سوچا کے جاوینگے پچ اوسکے دعا زندگی اور
سَلَامًا ۝ الَّذِينَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝ سلامتی کو ہمیشہ رہینگے پچ اوسکے اچھی جگہ قرار

یہ لوگ جزا نہیں جنت اندر ملن محل جو بارے نت رہن اوس اندر بارے کہے نہ جان نکالے	بدلا صبر تمناں سو وطن سلام بہشتیں سارے ہے چنگی جگہ آرام کرن دی واہ از من سو کسالی
---	--

قُلْ مَا يَعْجَبُوكُمْ رَبِّي لَوْلَا دَعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَدَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَيْمًا
کہہ کہ نہیں اعجاب دیتا تمکو رب میرا اگر نہ ہوتی التجا تمہاری بس تحقیق جھٹلایا تمہیں بس اللہ سوگا وبال اوسکا ملک نبی اللہ

کہہ نہیں کہہ پرواہ تسا ڈی ہے سیر مالک نول پر تحقیق جو ہوا یا ہے تسال نبی قرآن اسوا	جے نا کرو عبادت پو جو ماہ اپنے خالق نول پر حجب عذاب سو سی تسال لازم کینا سوگ دروا
---	--

تو فرقان ختم بن ہوئی فضل کرم رحالوں	شروع ہوئی شعرا من اگے دیکھ مبارک شانوں
-------------------------------------	--

تفسیر سورة الشعراء

اس سوزہ کے

خواص

خواص

وَأَنَّهُ التَّنْزِيلَ رَبِّ الْعَالَمِينَ سے یعنی اسرائیل تک یہ آیتیں کاغذ پر لکھ کر نابالغہ لڑکی کے لمبے ہتھ
کلاتا جو کسے سوت کے کپڑے میں پیٹ کر سفید مرخ جس کی آنکھیں نیلگوں ہوں یا تاجدار ہو تو اس کے
بازو سے باندھ دیوے تو وار کے دن درپہر کے وقت تو جس جگہ وہ مرخ جا کر جگہ منقار سے کہو د گا
اسی جگہ سے مال دقتیہ یا سحر وغیرہ ذہن کر دے گا۔ در النظم ص ۱۲۹

جس کا نوکر و لوزی دغلام دجا نور بہا گتے ہوں تو نقش سوزہ شعرا کا
اس کے گھے میں ڈالو بہا گتے سے باز رہیگا۔

نقش آئینہ صفحہ پ ملاحظہ ہو۔

۱۰۰۹۳۴	۱۰۰۹۳۷	۱۰۰۹۴۰	۱۰۰۹۲۷	نقش یہ ہے
۱۰۰۹۳۹	۱۰۰۹۳۸	۱۰۰۹۳۳	۱۰۰۹۳۸	
۱۰۰۹۴۹	۱۰۰۹۴۲	۱۰۰۹۳۵	۱۰۰۹۳۲	
۱۰۰۹۳۶	۱۰۰۹۳۱	۱۰۰۹۲۰	۱۰۰۹۲۱	

۲۳۷ سوالاتے ستائی وچ حساب سدی کل آنت
 بین ایہہ کے دیو توج اتریاں کرے کبیر ستارے
 پنجہزار اتے پنجتائی حرف تمام ستارے
 دو ماں دیو چ مدح وصف قرآنی رب فرما
 وعید کفار اں اتے ددیں غم ہویاں دیسا
 روح المعانی دیو چ انجی لکھیا نظر بیانی

سورۃ شعرا کے اتری ربی نال عنایت
 پیر و الشعرا تہیں آخر تک آتاں چار پیارے
 باراں سو اناسی کلمے اس سورت کے سارے
 فرمائے دے نال تعلق شعرا نے انجی پائے
 نالے ددناں وچ کفار اں حال شروع فرمایا
 تہے تعلق ربط انہاں دا ہے السورچ بیانی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 شروع کرتا ہوں میں ساتھ نام اللہ بخش کر نیواں مہربان کے

کامل مہربت والا پالے آخر تا میں

اسم اللہ دیناں شروع جو ہے بخشش داسا میں

صَمِّمٌ ۝ تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۝ كَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ أَلَّا
 یہ میں آنت کتاب بیان کر نیوالے کی شانہ کہ تو ہلاک کر نیوالا ہے جان اپنی کو اسوٹھ کر

بعض اہل عرفان انہاں نوچ کر دے کجہ ارشاد اہل
 سین سعادت کے راہ لائے سالم کرے سونا نا
 اہل معانی نال فکر دے کرن بیان عقیدے
 کفار اندے غم وچ کیا تو اں جان کیں خود فانی
 جو اوہ ناہ ایمان لیا دن نال تیرے مطلوبہ
 بسا غم کیتا حضرت تالیبا دھی سنیا

قسم حروف مقلدہ جانے رب مراد اں
 ظا مظہر ظاہر سرور پاک کرے دل جاناں
 میم مروت محو محبت محو اندر توحیدے
 ایہ آتاں بین کتاب جو دس کہوں بیان حقیقی
 اپنا آپ ہلاک کریں کیوں اس فکر دل محبوبا
 حضرت نول جد کے والیاں جو ہوسا سا کر کیا

اِنَّ كُشَافًا نَزَّلْنَا عَلٰیكَ مِنَ السَّمٰوٰتِ ۝ آيَةٌ فَظَلَّتْ اَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ۝
 اگر چاہیں ہم آتاں او پر ادنگ آسمان سے نشانی پس ہو جاویں گروں ادنگی دنگی او کے نیچے

تا آسمانوں کوئی نشانی ہنگلہ سے چا سلطاناں
 فردے نال ندامت من لیندے تہہ دلتوں ہو کے
 یا سردار رئیس مراد ایہہ نازن وچ علامت

جے چاہندے اسیں اونہاں ہدایت ہو ایمان لیا نا
 جد نیال اونہاں ندیاں گپیاں جھکدیاں عاجز ہو کے
 اعناق غنق دی جمع مراد عجز تے سور ندامت

وَمَا يَذَّقِيهِمْ مِّنْ ذِكْرِ مَنَّا مِّنْ السَّمٰوٰتِ اِلَّا كَالْوٰءِجِذِ الْمُرْتَدِّ ۝
 اور نہیں ازکیاس کچہ مذکور اللہ کی طرف سے نیا مگر ہوتے ہیں اس سے منہ پیر نیواں

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَاتِيهِمْ أَنْبُوءًا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ه

پس یقین جھٹلایا اور بولنے پس کتاب آدینگی اور کو خبریں اور سچ کی کہتے ساتھ اس کے ٹہپے کرتے

نہ آوے اور نہاں رب تہیں جاں کوئی تو نہیں	مگر سوئے منہ یہ لوالے آستیں ایسہ نہایت
پر البتہ جھٹلایا اور س تائیں اور نہاں کفار	جس وعدہ نول ہسکے سن جب پیا سن اور سدا سارا
نبی آتے قرآن تائیں جو کافر ٹہپے کر دے	جلدی پتہ انہاں لگ جاسی جسوں ہسکے فردے

أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْآيَاتِ الَّتِي أَنْزَلْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ إِنَّ

کیا نہیں دیکھا اور نہوں نے طرف زمین کی کیا اور گایا ہے بنے پنج اور کے ہر قسم نفیس سے

فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ه وَاذْكُرْ ذِكْرًا لِمَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ الْغِزْوَاتُ

پہچ اسکے البتہ نشانی ہے اور نہیں میں انرا دیکھے ایمان لانیوالے اور یقین رب تیرا البتہ وہ غالب ہے مہربان

بہلا زمین نہ ڈھٹی انہاں اور سوچ کتیاں جزاں	غده ہر قسموں اسال ٹیک اور گایاں کرن تیراں
ہے وجہ اس کاریگری عنایت ربندی ٹیک نشانی	مگر ال منکر لوگ نہ مندے بہتے اہل زبانی
تے البتہ ہے رب تیرا غالب رحم کنندہ	بدل لین آتے اور قادر دائم سمجھے بندہ

وَإِذْ قَادَىٰ ذِكْرًا مُّوسَىٰ أَنْ أَنْتَ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ه قَوْمِ فِرْعَوْنَ لَا يَسْمَعُونَ

اور جو وقت پوکارا پروردگار تیرے نے موسیٰ کو یہ کہ جا قوم ظالموں کے پاس قوم فرعون کی کیا نہیں دیتے ہیں

جاں رب سدا اے موسیٰ ظالم قوم دے توں جائیں	بتے قوم فرعون دے جاہ کیا اور ڈر کے تائیں
---	--

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ه وَيَضْحِكُوا مِنِّي وَهُمْ يَكْفُرُونَ ه قَالُوا يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِمَا يُحْكُمُ

کہا کہ اے رب میرے یقین میں ڈرتا ہوں اس کے کہ جھٹلا دیں مجھ کو اور تنگی کرتا ہے سینہ میرا اور نہیں چلتی زبان میری

فَأَرْسَلْنَا إِلَىٰ هَارُونَ ه پس وحی پہنچ طرف نارون کے

موسیٰ آکھیا ڈراں خدا یا جو میں اور نہاں جو ہنما	رکد اسہ زبان نہ چلے موسیٰ عذر سنا د ا
نارون پہرا میرے نول کر دینہ نال میرے ہمراہی	مدد کار ہووے اور میرا ڈرا دسون کہہ نا ہی
ہے آت وجہ اشارہ دوجیاں دی ہائیسوے	سدا نہیں تے وجہ تکذیب نارونوں کہ نہ بندادیکو

وَلَهُمْ عَلَىٰ ذُنُوبٍ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ه قَالَ كَلَّا ه فَاذْهَبَا بِآيَاتِنَا

اور انکو اور میرے ایک گناہ ہے پس ڈرتا ہوں یہ کہ مارو ایں مجھ کو کہ کہ ہرگز نہ ازگیہ پس جازم دہوں ساتھ نشانیوں

إِنَّمَا مَعَكُمْ مُّسْتَمْعِنُونَ ه یقین ہم ساتھ تبارے سننے والے ہیں

تے ہے میرے سر جرم اور نہاند ایں میں ڈرا خدا یا	اور میںوں قتل کرن مست کیا ہرگز ایسہ کم آیا
دو دین تیں نشانیوں سا ڈیاں مجھ سے لیکر جاوے	نال تساوے ٹیک ایں نال مدد کار سنا د
جرم اور عرض کیا جو موسیٰ قبلی سی اک کہنا	حمایت دوجہ سہلی دہی ڈر جسے تہیں نہا

ایک سے دوسری زیادہ باتوں جانی ہے بلکہ جماعت کثیر تو اور ہی رنگ جیت ہے

فَاتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۗ إِنَّ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ

پس جاؤ فرعون کی پاس پس کہہ تعین ہم بھیجے ہوئے ہیں پروردگار عالموں کے یہ کہ ہمیں سے ساتھ ہمارے بنی اسرائیل کو

کہندے رب جہا نماند تہیں اسیں رسول گہرا سے اپنے ظلم اطاعت تہیں کرا و نساں آزاد کنارے تریہ ہزارے چہ لکھ برس اسرا کی خبریں آیاں مارونے نوں ملک خبر رسالت کنوں سناذا تا ددویں جار ب دل سیدے اوس کا فر لے عونے کہندی مصر نہ جا سو کرے دنا لی ہو لے حالے جاں ڈھا اوس قتل کرا سی اس گلوں دل ڈردا رات ہی در اوسدے پونچے خبر نہ کسے امر دی کون کوئی کہندے اسیں آئے گیلے رب جہا نماند کہے فرعون ولے رب گہلیا اسان رسول بنا کے مل فرعون تائیں پیغام خدا اکرن ادایاں جو پردش پانی سی گہرا وسدے تدے پچھا جاندا دعوی کریں پیغمبری داہن کر کہہ سمجھ سویرے

تا موسیٰ نے یازون ددویں دل فرعونے ولے حکم خدا کیتا جو اسرا یاں گیل نال ہمارے چار سو سال فرعون کرائی خدمت کنوں سرا یاں تا پرفرت موسیٰ نوں جد رب رسول بناذا جو اسان دو نال کو پچھہ رب گہلیا دل فرعونے جاں ایہ گل سنی ماں موسیٰ مارونے دی نالے کیونجو موسیٰ نوں فرعون تلاش کرا ندا اپروا بشکے رے نہ ماندا ہنگیاں جاندا طرفن مصر دی در فرعونے دا کھر کا ون کچہ کستی در باناں عرض کستی در بان اک درتے کسلا دیوانہ آکے فرعون اجازت دتی او نساں بعد اک سال واپاں موسیٰ نوں فرعون پچھانا اس کارن فرماندے کیتا فرعون او ہو نوں موسیٰ جو پٹیوں گہریرے

قَالَ أَلَمْ نُجِبْكَ فِينَا وَلِيدًا ۖ وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ ۚ وَ

کہا کیا نہیں پالا تہا بچہ تہکو در میان اپنے بچا اور رہا ہے تو در میان ہمارے عمر اپنی سے کتنے برس اور

فَعَلْتَ فَعَلَتِكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ۚ قَالَ فَعَلْتُمَا

کیا تو نے کام جو کیا تو نے اور تو کا فرد سے ہے کہا موسیٰ نے کیا تہا میں نے وہ کام

إِذَا وَأَخَا مِنَ الضَّالِّينَ ۚ فَفَرَدْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُمْ فَوَهَبَ لِي ذِي

اوسون اور میں گرا ہوں سے تہا پس ہاگ گیا تہا میں تم سے جب ڈرا تم سے پس دیا تہکو رب پر نے

حُكْمًا ۖ وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ۚ

اور یہ کیا نعمت ہے کہ احسان رکھا ہے اوسکا اور پر میرے یہ کہ غلام کر رکھا ہے تو نے بنی اسرائیل کو

تے کتنے سال عمر اپنی دچ سا ڈر میں اوسا معروچ سا ڈر ایہ احسان اتے ایہ تیرے کم و نساں تہیں اسرا یاں نوں چہوڑ جو سا ڈے بن حکومت کھیا لو

فرعون کیتا بیلا پالیا نہیں اسان کو کیتا تو نے تہوں جو کیتا سو کیتا تہوں ناشکران تہیں کر کے قتل سا ڈا اک مذہب پیرا کہیں اسانوں

<p>کیسا موسیٰ میں اودہ کم کیتا اوسدا پہل خطاؤ تے میں لیا کنوں تساڈے ڈردا ہویا تدا میں تے ایہ نعمت ہے جسدا میں برا حسان جتاویں عِبْدَتِ نَبِيِّ إِسْرَائِيلَ سُنْدِکے دہننے کرن گرامی اودہ میری ہے قوم غلام رکھی توں دچ مہرکے باسجہ انہاں احساناں ایہ ہی تدا احسان ہا</p>	<p>تے میں اودہاں دناں دچ آنا دہنا ماہ اسراہیل پرخش رسالت نبیاں تہیں چاکیتا میں لیا تہیں ایہ جو قوم میری توں دچ غلامی اپنی دکر کھوویں اک معنی ہے ایہو اسراہیلی قوم جو نامی دد جا ایہ معنی ہے اسدا خازن دیلوج پڑیکے جو مینوں پت کر یا لیا قوم نوں سیدا دچ خواہی</p>
---	--

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ۚ قَالَ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا
 بَيْنَهُمَا اِنْ كُنْتُمْ مُّوقِنِينَ ۚ قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ اَلَا تَسْمَعُونَ ۚ
 کہ در میان ان دونوں کے ہے اگر تم یقین لانیو گے کہا واسطے اون لوگوں کے کہ گردا دیکے تہے کیا نہیں سنتے تم

<p>کیسا فرعون اے موسیٰ ہے کی چیز اودہ رب جہاناں اودہ اللہ ہے رب جہان جو پالے دہرت آسماناں گبار کے فرعون دوالے والیاں لوکاں کہندا زمین آسماناں وارب دسے نالے اسدا تساندا کرے سوال اودہ کس جنسوں رب موسیٰ پزیراؤ</p>	<p>جواب اوسدا پیر موسیٰ دتا مجلس دچ بیاناں تے ہے جو کچہ دچ دوہاں جے کردیقین بیاناں یا ر دسندے ہو جو کھو عوامی ہے ایہ جہا کر نیدا میرے باسجہ ہلا رب دو جا ہویا کردوں اساندا جنساں کولوں یا کی رہنوں خالق سدا آدکے</p>
--	--

قَالَ رَبُّكُمْ ذَرُّبُ آبَائِكُمْ اَلَا وَرَلَيْنَ ۚ کہا پروردگار تمہارا اور پروردگار باپوں آبا پیلوں کا
 کہا تساڈا رب تے رب پہلیاں پوا تساندا

قَالَ اِنَّ رَسُوْلَكُمْ الَّذِي اُرْسِلَ اَيْلَيْكُمْ لَمَجْنُوْنٌ ۚ قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ
 کہا تحقیق یہ غیر تمہارا جو پہلا برا ہے طرف آسمان دیوانہ ہے کہا پروردگار مشرق کا
 وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا اِنْ كُنْتُمْ لِعٰقِلُوْنَ ۚ اور مغرب کا اور جو کچہ در میان اون دونوں کے ہے اگر تم سمجھتے

<p>تا فرعون مخاطب ہو کے لوکاں نوں بتلایا ایہ گلاں ہلا کوں سماون دچ قیاس تساڈے پیر موسیٰ نے ہور ترقی کر کے سخن الایا جے سوتیں جانہارے سمجھو عقل دواراؤ چہہ طرفاں دچ خلقت جو گئی لئی اوس ساری</p>	<p>یا گل ہے ایہ شخص جو نیکی نبی تسانوں آبا جو ایہ نالی خیال اپنے دے کردا وصف خداکے اودہ بلکہ رب مشرق مغرب جے دوہا سمایا تسان تے پواں تساڈیاں ہی کل خلقاں ربناؤ سدا رب اکوٹن اوسنوں دشت ہولی طاری</p>
---	--

قَالَ لَیْسَ اتَّخَذَتْ اِلهًا غَیْرِيْ لَآ جَعَلْتَنِيْ مِنَ الْمَشْرُوْمِيْنَ ۚ
 کہا اگر بڑے گناہ مجھ کو سدا میرے الہہ کردو گناہیں بگلو مجھ کو سدا یوں میں سے

کیا فرعون اے موسیٰ میں بن جے رب ہو رہا ہوں | ان میں قید کراں پک تینوں کیتے دا پہل پاویں

قَالَ أَوْ لَوْ أَنَّكَ لَبَشَرٌ مِّمَّنْ ۖ قَالَ فَاَتَىٰ جِبْرَانُ كُنْتُ مِنْ

کہا اگرچہ لادوں میں تیرا پاس ایک چیز ظاہر کہا پس لے آؤ سکو اگر ہے تو

الصَّادِقِينَ ۚ فَالْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثَمَرٌ مِّمَّنْ ۚ وَ

بچوں سے پس ڈال دیا عصا اپنا پس ناگہلا وہ تباہ ہوا اسی گز ظاہر اور

نَزَعَيْنَاهُ مِنْهَا أَعْيُنَهُمْ لِلنَّظَرِ ۚ وَهُنَّ عِيسَىٰ ابْنُ مَرْيَمَ وَ

فرمایا فرعوناجے میں اس دعوے کے کوئی

کیا فرعون لیا دلیل جے میں دعوے پر سچا

تا وہ نبگیا ناگ جو دیکھیاں خوف دلائل انہوں کا

سورج وانگ جملہ ادسیا موسیٰ دا ہتہ جانی

قَالَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي نَزَعْتُهُم مِّنْ أَرْضِكُمْ ۚ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ۚ

کہا واسطے سرداروں کے گرد اپنے کفایت البتہ جاوے گا دانا چاہتا ہے کہ نکال دے تمکو

مِنَ الْأَرْضِ ۚ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ۚ

کہا اور انہوں نے کہ ڈھیل دیہہ اوسکو اور یہاں آؤ بیچ بیچ شہروں کے اکٹھے کر نیوالے لے آؤں تیرا پاس

إِكْلِ سَعِيرٍ ۚ عَلِيمٌ ۚ

بے شک یہ جاوے گا دگر ظاہر کمروں و دیہا جاندا

توت جاوے ناں صلاح من کی دیندے ہو ظاہر

قَالُوا أَرْجَاهُ وَأَخَاهُ ۚ وَأَلْعَثُ فِي الْمُدَائِنِ ۚ خَشِرْتُمْ ۚ يَا قَوْمِ

کہا میں حکم کر دتیں میںوں کیا تدویر سرداروں

تا وہ پاس تیرے لے آؤں ہر جاوے دگر ناہر

فَجَمَعَ السَّحَرَةَ ۚ لَمِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۚ وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنْتُمْ

پس اکٹھے کئے جاوے گا واسطے دن معلوم کے اور کہا گیا واسطے لوگوں کے کیا ہو تم

مُجْتَمِعُونَ ۚ لَعَلَّكُمْ تَتَّبِعُونَ السَّحَرَةَ ۚ إِنَّ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ۚ

اکٹھا ہونے والے شاید کہ ہم پیروی کریں جاوے گا لوگوں کی اگر وہ ہیں وہ غالب

تے وقت متفرق ہر ساحر جمع کرانے ہمارے

شاندانساں ساحراں دی ایسے چکے تالبداری

موسىٰ نے نارون دہلاں تے سکروں غلبہ پایا

تے آکھیا گیا لوکاں نول تیں اکٹھے ہو سارے

جے ہوں اود غالب یعنی ہر دنی غفاری

ما ایسے انساں ابج شاند ہو جائے بتلایا

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَءَنْ لَنَا لَأَجْرًا إِن كُنَّا لَمُتًّا
 پس جب آئے جادوگر کہنے لگے واسطے فرعون کے کیا تمہیں گوارا ہے ہمارے بدلے اگر ہم بم
 الغلبین ۵ قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ۵ غالب کہا کہ ہاں اور یہی تم اور تمہارا مقرب ہے

جد آئے ساحر فرعون نے عرض کرن فرعون
 کہندائیں مقرب ہو سو تمہارے مقرب ہمارے
 ساڈے کان ایہی کتبہ بدلہ ہے اسان غالب ہونا
 اعلیٰ درجے شان دیا گئے وچ اپنے دربارے

قَالَ لَهُمْ مُوسَى الْقَوْمَ آفَ أَنْتُمْ مُلْقُونَ ۵ فَالْقَوْمَ جِبَاهَهُمْ وَ
 کہا واسطے اوتنے موسیٰ نے ڈالو جو کچھ ہوتے ڈالنے والے پس ڈالیں اور نہ ہونے رسیاں اپنی اور
 عَصِيَّتَهُمْ وَقَالُوا بَعْزَةُ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْغَلْبُونَ ۵
 لائیاں اپنی اور کہا اور نہ ہونے ساتھ اقبال فرعون کے تحقیق ہم میں غالب

تاموسی کیا اونہاں لوں ڈالو جو تیسرے انوے
 تا اونہاں اپنیاں رسیاں سوئے ڈال تے یکبارہ
 رسیاں لائیاں سپن سبہ اندر نظر لو کاوی
 گمراہا ندھے دستور جاں کم کرن کوئی بہارا
 جے گرو دی سیکہ کہن تے شیعہ حیدری نعرے
 جادوگر سندافن جیڑا جانوں کرو سہنا لے
 کہن قسم عزت فرعون اسان غالب ہو سارے
 تا کہندے فرعون اقبالوں فتح اسان نے پالی
 اپنے دوے نوں ادسویے ظاہر کرن یو کارا
 خلافت والے ہی مشرک نوں یاد کرنیڈے پیرے

فَأَلْقَى مُوسَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ كَلْبٌ مُّسِي ۵
 پس ڈالا موسیٰ نے عصا اپنا پس ناگیاں وہ نکل جاتا ہے جو کچھ چوٹ بانڈا بتا پس ڈالے گئے
 السَّحَرَةُ سَجِدِينَ ۵ قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۵ رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ۵
 جادوگر سجدہ کرتے ہوئے کہا اور ہوں نے ایمان لائے ہم ساتھ پروردگار عالموں کے پروردگار موسیٰ کے اور ہارون کے

ساحر اندی اوہ شعبہ بازی جاں موسیٰ نے پالی
 بنگیا ناگ اچانک شعبہ نکل گیا اوہ سارے
 رب جہانوں کارن ڈگے اوہ سبہ وچ سجوداں
 جاں فرعونی مار کہلوتے کوڑی نکلی بازی
 تاموسی خود سونا سٹیا یا تعلیم الہی
 ساحر دیکھتے ہوئے دنگ قدرت کہلوتے کہہ سارے
 کہن اسان میںاں ربنا روں موسیٰ پر خوشنہا
 دیکھتے فرعون ہونا شرمندہ آکھن اگا بازی

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرٌ كُفٍّ الَّذِي عَلَّمَكُم
 کہا ایمان لائے تم واسطے اوتنے پہلے سے کہ ہر دوں میں تمہارے تحقیق وہ بڑا شرمندہ جسے سکھایا تمکو
 السَّحَرَةُ فَلَئِمَنَ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ۵ لَا تَقْطَعُوا آيَاتِ اللَّهِ وَلَئِن كُنْتُمْ مِنْ
 جادو پس البتہ جانو کہ البتہ کانہاں میں البتہ سنا اور پاؤں تہا رے
 خِلَافٍ وَلَا وَصَلِيَّتُمْ أَجْمَعِينَ ۵ مخالفوں پر اور البتہ وہی پر پیرے ہمارے

من لیا تسال اور سنوں کی اذن ہو تو تمہیں پہلے بے موسیٰ استاد تساو اور علم شکر دے انہی طرفوں گناہ گامیں تہمتے پیر تساو	ٹھیک اوہ ڈو اتسا ڈو اتساں ہکیا اور ہستہیں ہتے ہوسی معلوم تسالوں کی کیر بدے ہر ڈوے انے تسالوں ساریاں دلوواں سولی چکن لگا دے
--	--

قَالُوا لَا ضَيْرَ اِنَّا اِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ؕ اِنَّا نَطْمَعُ اَنْ يَّغْفِرَ لَنَا
کہا اور ہونے ہیں ضرر ہکو کفیت ہم طرف رب اپنی پیر چاہنے والے تحقیق ہم امید کہتے ہیں ہر گناہ کے واسطے ہمارے
رَبَّنَا خَطِيئَتِنَا اِنَّ كُنَّا اَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ؕ پروردگار ہمارا گناہ ہمارے واسطے کہیں ہم اول ایمان لانے والے

ساحراں آکھیا نہیں پر وہ نقصان نہ اسوج کوئی رب اپنے دلپن اسیں ہاں ہو مرنیوالے کرے معاف گناہ رب ساڈے دیو بخش خطا	تیری قید قتل کے کولوں خوف نہ سالوں سولی رجوع کتدے بعضی دل امید کراں ہر حالے تے سبتہیں پہلے ہاں اسیں ملن ہاریاں کنوں منائیں
--	--

وَ اذِ حِينَا اِلَى مُوسَى اَنْ اَنْشُرْ لِعِبَادِي اَنْتُمْ مُتَّبِعُونَ ؕ وَ كَيْفَا يَنْظُرُ مِثْلِكَ رَاكِبًا لِمَنْ يَنْبَغِي
اسلام دہی موسیٰ دل گہلی ایہ جورا تورات لیجا میں
بندیاں میراں بیشک بچا دشمن کرن تسالیں

فَاذْهَبْ فِرْعَوْنَ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرَاتٍ ؕ اِنَّ هُوَ لَكَاۤءٌ لِّكَثْرَةِ مَدَائِنِهِ
پس جے لوگ فرعون نے بیج شہروں کے جمع کر نیوالے تحقیق یہ ایک جماعت ہے
قَلِيلًا وَّاَنۡتُمْ لَنَا لَخَالِطُونَ ؕ وَاِنَّا لَجَمِيعٌ حٰذِرُونَ ؕ
تھوڑے اور تحقیق وہ ہکو غصہ میں لانیوالے میں اور تحقیق ہم جماعت میں با اسباب

پس گیا فرعون پند انوج لوگ بلاد نوالے تے ٹھیک سالوں میں اکا دنوالے ایہ سرائی رب کیہا ہوسی سرائیاں راتورات لیجاناں تے اوہ گرفت تساو ہی کارن چھے بن تساو جاں اور نس کے ٹرے تاپچھے پیا جو برتنگا فرعون نے دالشکر کوئی انت حساب نہ اوے کئی ہزار تے اندر شہر ہزار آہی اوس شاہی کیہا فرعون اوہ با سبجہ اجازت نسکے لے زیور	جو ٹھیک ایہی ایہ تھوڑا ایساں اکا دنوالے تے ٹھیک اسیں ہاں لشکر جنگی با اسباب ہاں فرعونیاں تہیں مخفی سو کے مصروں نکل سد ہاں جو مصروں نکلن اسرا یا ندا چاہندا سی ہر حالے اوہ چہ لکھہ ستر ہزار آہے جو اندک اوس ٹہرا ساڈے دس لکھہ شاہ فرعون ہر ہراگاں رکھا باراں ہزار اکا پند اندر ہر ہر شہرے بیہا کی تا اونہاں غصے وچ لیاندا پچھے لگے بے ڈر
---	--

فَاخْرَجْنَاهُمْ مِّنْ جَنَّتِ وَ حَيَوْنَ ؕ وَ كُنُوۡرًا وَّ مَقَامًا كَرِيۡمًا ؕ كَذٰلِكَ
پس نکالا ہمیں اور نکوا باغوں سے اور چشموں سے اور گنجلوں سے اور مکان پاکیزہ سے اسی طرح سے
وَ اذِ تَنَزَّلْنَا بِنِيِّۤ اِسْرٰٓءِیۡلَ ؕ کہ اور وارث کر دیا ہم نے اونکا بنی اسرائیل کو

پیرساں اسطوڑوں گدہیا فرعون نا کالماں	خرانیاں چشمیاں باغاں تہیں ہی کنوں نبردگ تھا
--------------------------------------	---

دشمنان نال میں ہاں کر کے انجے کارروائی
جاں فرعون تخت کے بہنہ اتن سوکری زردی
مشروراں متکراں تہیں کہوہ غرت سبہ نکالی
انج سبب کڈہن دانییاں اونہاں کنوں مھر

تے اسال اونہاں شہیں کے وارث چاکتے اسرائی
ڈہندی اگے تخت اوسد کے پھندی قوم فخری
جگہ اونہا ندی اسرائی پھر دت نال پٹالے
نکل گئے جد اسرائی سن راتیں وچ سفر کے

فَاتَّبِعُوهُمْ مُشْرِقِينَ ۝ قَلَمًا تَرَاءَىٰ اٰجْمَعِينَ قَالَ اَتُحِبُّ مُوسَىٰ اِذَا لَمَسَكَهُ الْوَجْهُ
پس پیچھے لگے اذکے سورج لگنے لینے صبح کو پس جب ہمیں دیکھنے لگیں دو لو جہانیں کہا یاروں موسیٰ کے نے تعین ہم پانگے

اسرائیاندے مگر لگے پھر دن چڑھیاں فرعون
کہن لگے ند موسیٰ تائیں اوسدے یار گرامی
اگوں نیل ندی پئی شو کے کپوں نوج کفری

پہو پچھے تے تاں اسرائیاں لوں نظر آتے بے عرفی
آیاں تو جاں فرعون اسیں گہیرے گئے تھامی
اسرائیلی گہیرے سن بات نہیں کوئی پھر ی

قَالَ كَلَّا اِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِي ۝ فَاَوْحَيْنَا اِلٰى مُوسٰى اِنْ اَخْرَجْتَ
کہا ہرگز نہیں تعین ساتھ میرے رب میرا کتاب گہلا دگا جگہ بس وحی بھیجے تے طرف موسیٰ کے کہ مار
لَبَصَّاصِ الْبَحْرِ ۝ فَاَنْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ ۝
ساتھ عطا اپنے کے دریا کو پس پٹ گیا پس ہو گیا مگر ماند بہا بڑے کے

موسیٰ اکیسا کہہ نہیں ابہ خوف تساڈا کرناں
پہر اسال موسیٰ دی طرفے اپنی وحی پوجانی
تا ہر پٹکرا پانی سندا ہو یا مثل پھاڑاں
دھدی باراں شرکاں بنیاں کان گردان باراں
ہر ہر شرک اودالے پانی کڑیا ہو یا کہلو یا

ہے البتہ نال میرے رب راہ دے جب جہناں
جو سوٹا اپنا مار جاں مار یا نیل گیا پٹ سالی
پانی کہلا ہو یا جویں کندھاں ہر طرفے کیارا
تا جو پارنگین دریا اول سکے راہ ساراں
ناہ بے ناہ چلے ایسا حکم قایم

وَاذْقُنَا ثُمَّ الْاٰخِرِينَ ۝ وَاَتَجْنِبُ مُوسٰى وَمَنْ مَّعَا اٰجْمَعِينَ
اور نزدیک کر دیا ہمیں اور جگہ دوسروں کو اور نجات دی ہمیں موسیٰ کو اور ان لوگوں کو ساتھ اس کے ساتھ
ثُمَّ اَخْرَجْنَا الْاٰخِرِينَ ۝ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَا يٰٓاٰهٖ وَمَا كَانَ اَكْثَرَهُمْ
پھر ڈبو دیا ہمیں دوسروں کو تعین بھیجے ایسے البتہ نشان ہے اور تھے اکثر ان کے
مُؤْمِنِيْنَ ۝ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهٗوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ۝ اٰیٰتِ الْاٰخِرِيْنَ ۝ وَرَدَّكَ رَبُّكَ اِلٰى
تے نزدیک آندا اسال پھول فرعونیا ند تھامیں
تے ڈوب دنا اسال دو جیاں ایسے فرعونیا نپا کاں
تے ناہ آہے فرعونیا توں اکثر اہل ایماناں

تے نزدیک آندا اسال پھول فرعونیا ند تھامیں
تے ڈوب دنا اسال دو جیاں ایسے فرعونیا نپا کاں
تے ناہ آہے فرعونیا توں اکثر اہل ایماناں

تے موسیٰ توں سن ساتھ تھامی ملی نجات آتھیں
آنتانی ہے وچ اسدے بیشک ہوئی کان آنتانی
جو اک بندہ دیوہاں چوری توں سوجا

لہ جو الخ ایک حضرت امیر سوی فرعون اور دوسری اسکا اور ایک اور فرعون اور دوسری اسکا اور ایک اور فرعون اور دوسری اسکا

یا اکثر کون مراد قریش تے میں مخاطب اس کے
اسرائی جہ پارہ سونے تے قبطنی وڑے ندی وچ
اس قصہ وچ بی مشن یاراں رب تسلی دیندا

شاہ رسول اللہ تا ایہ ظاہر صاف ہویا کم دسک
ندی گئی مل لگے دین اوہ مردود خودی وچ
فرعونی جنوں مارے نوں قریشیاں رب مریندا

وَاقْبَلْ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْرَاهِيمَ ۝ اِذْ قَالَ لِاٰبِيهِ وَ قَوْمِهِ كَاتِبِدُوْنَ
اور پڑھ اور ازلے آقصہ ابراہیم کا جسوقت کہا واسطے باب اپنے کے اور قوم اپنی کے کس چیز کو عبادت کرتے ہو
قَالُوْا نَعْبُدُ اَصْنَامًا مَّا نُنْظُرُ لَهَا غَلْفٰنٍ ۝ کہا اور ہونے عبادت کرتے میں ہم تو نکلوس رہتے میں

تے قصہ ابراہیم سند پڑھ دس قریشیاں تاملیں
کس دی نہیں عبادت کردے اوہناں جواب سنائے

قرم سنے جو پو اپنے اونوں کیسا خلیل تدائیں
بت پوجاں تے بہاں اوہنا ندے اگے مجرے لگے

قَالَ هَلْ لَّيْسَمَوْكُمْ اِذْ قُلْتُمْ هٰٓؤُلَآءِ اَوْ يَنْفَعُوْكُمْ اَوْ يَضُرُّوْنَ
کہا کیا سنتے میں جسے جسوقت کہہ کرتے ہونے یا نفع دیتے میں تمکو یا ضرر دیتے میں
قَالُوْا بَلْ يَجْعَلُ فَا اٰبَاؤَنَا كَالَّذِيْنَ يَفْعَلُوْنَ ۝ کہا اور ہونے بلکہ پایا ہے ہنے باپوں اپنے نکلوس اس طرح کرتے ہیں

کیسا خلیل جاں سدو بتاں کیا تد سنن پوجاں
کنندے جگہ نہ سنن پوجاں ماہ کہہ نفع پوجیدے
لکھوی منع کرے تقلید اس وچوں مطلق بہائی
منع ہوئی تقلید کفاراں واجب ولی اماں
کیوس ندیب با پاندی میں سے تقلید اٹھائی
جلد و وحی وچ ہے رواد سد وچ نبوی تفسیر

یا پوجیاں نفع پوجاں یاد کردین جے حمد و یاراں
بلکہ پیو داد اسان ڈھے ابویں رہے کر نیدے
کفاراں تے مومنناں کو وچ فرق نکرے سودائی
وَ اتَّبَعْتِ بِلَّةَ اَبَايَ يٰ يٰ يٰ يٰ يٰ يٰ يٰ يٰ يٰ يٰ يٰ يٰ
صاف شہادت نصوں لکھوی غلط لکھی گل بہائی
کیسا کفار جواب ڈھے ایچ کر کے وڈ کے دہیرے

قَالَ اَفَرَأَيْتُمْ مَّا كُنْتُمْ تَعْبُدُوْنَ ۝ اَنْتُمْ وَاٰبَاؤُكُمْ اَقْدَمُوْنَ
کہا کیا پس دیکھا ہے تم نے او پوجو کہ ہونے عبادت کرتے تم اور باپ تمہارے پہلے
فَاِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّيَ الْاَشْرَاطِ الْعٰلِيْنَ ۝ پس تحقیق وہ دشمن میں واسطے میرے مگر پروردگار عالی کا

ابراہیم کیسا بلا دیکھو جو کہہ پوجو سارے
بے شک نے سبہ دشمن میرے اوہ معبود خراباں
دشمن اس کارن جو پوجیاں فرشتوں اوہ دیندا

تسین سنے پوجا گلیاں گزرے جو گمراہ نکارے
مگر اں رب جہاناں دا ہے دوست یار صواباں
تے صہ اوہنا ندی جان میردا اپنی ویاں تیندے

الَّذِيْ خَلَقْتَنِيْ فَمَلُوْا بِحَدِيْثِيْ ۝ وَالَّذِيْ هُوَ كَظَمْتَنِيْ وَ لَيْسَتَيْنِ ۝
وہ شخص کہ جس نے پیدا کیا لکھو ہر وہی راہ دکھاتا ہے مجکو اور وہ جو کہلاتا ہے مجکو اور پلاتا ہے مجکو
وَ اِذَا مَرَضْتُ فَمَلُوْا لِيْشِفٰنِيْ ۝ وَالَّذِيْ مِيْتَتِيْ ثُمَّ مَحْيٰنِيْ ۝
اور جب بیمار ہوتا ہوں پس وہی شفا دیتا ہے مجکو اور وہ جو مار ڈالتگا پھر جلا دیتا مجکو

جو نام قبول دعا ہوئی سی اوہ پتو کان چھانی
 اوہ وعدہ ایفاء کرن لوں دعا بخشش دی جاسی
 واپس دعا کیتی تدا دسنے کر کے عذر سنایا
 اک آکھن دعا کیتی سی انجے ابراہیم سو بار
 میں کفاراں ک حق منگن روادعا نہ ہوئی
 نہ ایس دعاوں ابراہیم آتے الزام رکھیو کے
 تے عو بی لوک چاچے دیتا میں کر کے باب بلاند
 تے تاریخ نام آ یا پتو سندا ایویں سمجھ پیار
 تے ابراہیم حنت دا وارث ہو یا فضل الہوں
 لا اذرنکما تفعل بی دلایکم آت اگلی سند لیا کے
 ایہ ایمان و تابیا ندا ہے نال رسول اکرم دے
 آت ایہ منسو خ نبی نوں علم خدا سہ دے
 تے جو قلب سلامت لیکے لیا رب کے تائیں

جو وعدہ پتو دیال دعا کیتا سی جس جانی
 جاں معلوم ہو یا اوس رسمی اینت کافر وہی
 جو اوہ عذر خلیے آب خدانے سے فرمایا
 دیہ ایمان میر پتو نوں وت بخش کریں اوس بار
 جے منگے تا انج کئے کوئی دیہ ایمان اوس سوئی
 بعض کہن آذرسی چاچا جسدا ذکر کیوے
 تے چاچے آذر دے پتر ابراہیم سدا ند
 روح المعانی دے دے ہورس جانی تاریخ تار
 تے شاہ رسل دی بابت نجدی ایہ گل مند نا ہو
 خاتمہ دی جگہ خبر نہ مینوں حضرت کبیا پیسا کے
 پورے دشمن ہو کے اوسک مسلم نام سدا ند
 قدر نبی دا کیا جانن جو نرے دہالی کتے
 مال اولاد نفع اوس دیوں دو جیاں نفع پائیں

اصل علیہ السلام حنت کے وارث
 دیا یہ حضور کے بدظن میں

وَأَذَلَّتِ الْجَنَّةَ لِلْمُتَّقِينَ ۖ وَبَرَّ شَرِّ الْجَحِيمِ لِلْغَوَّثِينَ ۖ وَقِيلَ
 اور نزدیک کے جاؤنگے بہت واسطے پر مینگاروں کے اور ظاہر کیا جاوے گا دوزخ واسطے مگر اہول کے اور کہا جاوے
 کہم ایما کنتم تعبدون ۖ من دون الله هل ينصرون ۖ ونکم اذ
 واسطے اونکے کہاں جو کچھ کہتے تم عبادت کرتے سوائے اللہ کے کیا مدد کرتے ہیں تمہاری
 ينصرون ۖ فليکبوا فیہا لهم والغاوث ۖ وجنود ابلیس اجمعون
 بدلاتے ہیں پس اللہ ڈالے جاؤنگے بیچ اوسکے وہ اور سہ گراہ اور شکر ابلیس کا سب

تے پیرے کیتا جاسی جنت متقیان دے تائیں
 کہن کہتے بت جہناں خدا بن دینا رہے پوجیند
 پیر اللہ مارے جاسن اوسوچ بت سے کفاری

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ۖ قَالَ اللَّهُ إِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۖ
 کہینگے اور وہ اپنے آپ کے جگرتے ہونگے قسم ہے خدا کی تجھن سے ہم اپنے بیچ گراہی
 اذ نسوتکم رب العالمین ۖ وما أضلنا الا المجرمون ۖ فما لنا
 صوفت کہ برابر کرتے ہتے تم ساتھ ہر دو دگار عالموں کے اور نہیں گراہ کیا بلکہ مگر گنہگاروں نے پس نہیں
 من شافعين ۖ ولا صدیق حميم ۖ شفاعت کرنیوالے اور نہ آشنا غم کبیا نیوالا

حضرت ابراہیم علیہ السلام کے باب کا نام تاریخ تھا اور آذر چھا اور چچے کو باب کہا جاتا ہے

بت اتے اوہ بت پرست حال چہنگرن یا خدا کے
جدول تسالوں اسان برابر کیتا رہ جہاناں
ہن کوئی نہیں شفاعت کرنوالا ساؤ تائیں
شفاعت نبیاں ولایت جو منکر لوک و با بی
نال قرآن حدیث جو دیوے دہو کہا اہل ایماناں

قسم خدا دی بیشک ساں اسپن و چ گمراہی واپد
اتے اسانوں مجرم لوکاں ہکا یا ناواناں
ناہ کوئی دوست یا رحمت کرنے مارا تہائیں
تساں والیاں آستیاں جبر و دیالیاں طرف شتباں
عالم برانہ اوس جیسا کوئی اندر خبث زباناں

بشرط صحت

فَلَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونُ مِنَ الْمُوْعَمِنِيْنَ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَايَةً
پس کاشکے ہوتا واسطے ہمارے چہنگرن ہوتے ہم ایمان لانیوالوں سے تحقیق بیچ اسے البتہ نشانی ہے
وَ مَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّوْعَمِنِيْنَ ؕ وَاِنَّ رَحْمَةً لِّهٖوَ الْغَزِيْرُ الرَّحِيْمُ
اور نہیں میں اکثر اونکے ایمان والے اور تحقیق پروردگار تیرا البتہ وہ ہے غالب

جے اسان کو یرکدی وچ دنیا ہندا جاناں
تے نہیں منن والیاں وچوں بتے لوک اونہاندے

تا مومن ہو جاندے سے اس وچ نشان رہاں
تے بیشک تیرا رب غالب مہر کندہ سنگ بندیاں

كَذٰبَتْ قَوْمٌ نُّوحًا مِّنْ نَّوْحٍ مَّرْسَلِيْنَ ؕ اِذْ قَالَ لَهُمْ اٰخُوهُمْ نُوْحٌ اَلَا
جھٹلایا قوم نوح کی نے پیغمبروں کو جسوقت کہ کہا واسطے اذکے بہاں اونکے نوح نے کیا
تَتَّقُوْنَ ؕ اِنِّیْ لَكُمْ رَسُوْلٌ ؕ اٰمِنُوْا ۙ فَاتَّقُوا اللّٰهَ ۙ وَاَطِيعُوْا ۙ
نہیں دیتے تم تحقیق میں واسطے تمہارے پیغمبر با امانت پس ڈرو اللہ سے اور کہنا مانوں میرا

نوح دی قوم جاں نوح جیسا یا سارے نبی جو ہوا
امانت دار پیغمبرناں میں آیا طرف تسادے
ناہ اس تے میں کہہ تسال تہیں طلب کر امزدہری
جھڑا رہ جہاناندا پر ڈرو خدا تہیں سارے

جاں کہیا اونہا نولوں نوح بہاں کیوں ڈرو نہ خون خدا
پیر خدا تہیں ڈرتے ہوو تا بعد ار اسادے
نہیں اسدی مزدوری گمراہ پاس خدا کے پوری
تے میری تابعداری چکو تہے جو سن تہیکار

وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِيْ اِلَّا عَلٰی رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ؕ فَاتَّقُوا
اور نہیں سوال کرنا میں سے اور ہر ایک کہہ بدلا نہیں بدلا میرا مگر اوپر پروردگار عالموں کے پس ڈرو
اللّٰهَ ۙ وَاَطِيعُوْا ۙ قَالُوْا اَنْوَعْنَا لَكَ وَاَتَّبَعْنَا الْاَزْدَ لَوْ نُوْنُ ؕ
اللہ سے اور کہنا مانوں میرا کہا اور نہونے کیا مان لہوں ہم واسطے تہے اور میری کی رذالوں نے
قَالَ وَمَا عَلِيٌّ بِمَا كَانُوْا يَحْمَلُوْنَ ؕ اِنْ حِسَابُكُمْ اِلَّا عَلٰی رَبِّيْ
کہا اور کیا جانوں میں کیا کرتے تہے پہلے نہیں حساب اون کا گلاب پروردگار میری
لَوْ تَشْعُرُوْنَ ؕ وَمَا اَنَا بِطَارِدٍ الْمُوْعَمِنِيْنَ ؕ اِنَّا اِنَّا اِنَّا اِنَّا اِنَّا اِنَّا اِنَّا
مگر سمجھو تم اور نہیں میں نکالی دینوالا ایمان والوں کو نہیں میں مگر دینوالا ہر کر

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَنْوَسِحْ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ۝

کہا اور ہونے اگر نہ باز رہیگا اسے نوح البتہ ہوگا تو سنگسار کئے گیوں سے

تے مندے نے تینوں لوگ کہنے مندے یا نوح
نوح کہیا کیا جاننا کی کرنے عمل اور ناماں
جے کچھو نے میں نہیں کڈدہ امومن اہل ادب کے
کہن جے مڑ میں نہیں تاٹوں سنگسار چکیں شالا

کیسا کفاراں کیا تیرے نے اسیں ایمان لیا و
جے تینوں مناں تامل جاندا ناں نال تاناں
تے نہیں حساب اور نہاندا مگر اٹک میرے ربدے
تے نامیں میں مگر اں ظاہر طور ڈراون والا

قَالَ رَبِّ انْقُضْ قَوْمِي كَذَّبُوكُنَّ ۝ فَاقْتَرْتُمْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَقَتَلْتُمُوهُنَّ ۝

کہا نوح نے اے رب میرے قوم میری نے جھٹلا یا نکلو پس حکم کر درمیان میرے اور درمیان ان کے حکم کرنے کو اور نہانے
وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمَوءِ مَنِئِينَ ۝ فَابْحَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ

میکو اور انکو کہ ساتھ میرے میں ایمان والوں سے پس نہات دی بنے اسکی اور اس شخص کو کہ ساتھ اس کے تھے پچ کشتی
الْمُشْكِرِينَ ۝ ثُمَّ اغْرَقْنَا الْبَاقِيْنَ ۝ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَايَةً

بہری ہونے کے پیر ڈبویا بنے پیچھے باقیوں کو تحقیق پہنچ اسکے البتہ نشانی ہیں
وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مَّوءِ مَنِئِينَ ۝ وَاِنَّ رَبَّكَ لَهٗوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيْمُ ۝

اور نہیں میں اکثر ان کے ایمان لائے اور تحقیق پروردگار تیرا البتہ وہ ہے غالب مہربان

پس میرے تے و پچ اور ناں کر فیصل بار خدایا
پہر بہری بٹری و پچ نوح ہو اور اس کے ساتھ ایمان
ٹھیک اس قصے و پچ نشانی قدرت والے دسکے
تے ٹھیک تیرا رب غالب نا لے مہر کتندہ پاون
نوح کنوں لگ شاہ رسول اللہ ایتھو حال چلندے
نفرت کر کے مسکیناں تہیں سنگ رشن تہیں مڑدے
دل و اصدق پسند اعتبار نہ دہر و اشکلاں تے
صدق صفائی نستر دل کے بناوین انہاں جاناں

نوح کیسا بار بامینوں ہے قوم میری جھٹلا یا
تے مینوں دیکھ نہات ہی جھڑے مومن سنگ آئے
تے باقی کے مندے سارے نوح طوفان ڈوبا
اسپر بہتے لوگ اور نہاندا ناہ ایمان لیاون
لوگ غریب نبیاں سند تابع اول سوندے
غریبانہ دل و نیادار حقارت نظروں تکدے
مگر خدای نظر دلاں تے کسباں دل و قوتے
نوح کیسا میں کسب کہن شریف ہی انہاں چھانا

كُلَّ بَيْتٍ عَمَّادٍ الْمَرْسَلِينَ ۝ اِذْ قَالَ لَهُمْ اٰخُوهُمْ هٰؤُلَاءِ اَكْبَرُ

جھٹلا یا عباد نے جبوقت کہا واسطے ان کے بھائی ان کے ہونے کیا نہیں
تَقْوُونَ ۝ اِنِّيْ لَكُمْ رَسُولٌ اٰمِيْنٌ ۝ فَالْقَوْلُ لِلّٰهِ وَاَطِيعُوْنَ ۝

ڈرنے تم تحقیق میں واسطے تمہارے پیغمبروں بالمانت پس ڈرو اللہ سے اور کہا یا تو میرا
وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنِ اَجْرِيْ اِلَّا عَلَى رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝

اور نہیں میرا کہتا تم سے اور پورا ہے کچھ بدل نہیں بدلا میرا مگر ادب پروردگار عالموں کے

اَتَّبِعُوا بَکُلِّ رَیْحٍ اَیَّةً تَعْبَثُوْنَ ۝ وَتَتَّخِذُوْنَ مَصَانِعَ

کہا بنائے جو ہم پہ بزمین کے ایک نشانی کہتے ہوئے اور بنا لیتے ہو تم مکان کارگیری کے

لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُوْنَ ۝ وَاِذَا لَبِثْتُمْ لَبِثْتُمْ حَبَارِئِنَ ۝ فَالْقَوَا

تو کہ تم ہمیش رہو اور جس وقت بکڑنے ہو تم پکڑنے ہو تم سرکش ہو کر پس ڈرو

اللّٰهِ وَاَطِيعُوْنَ ۝ وَالْقَوَالِیْ اَمَلٌ کُمْ بِمَا تَعْلَمُوْنَ ۝ اَمَلٌ

اللہ اور کہا انو میرا اور ڈرو اور اس شخص سے کہ مدد دی تمکو ساتھ او سپر کے کہ جانتے ہو تم مدد دی

کُمْ بِالْعَامِّ وَبِیْنِیْنِ ۝ وَجِئْتُمْ رَعِیُوْنَ ۝ اِنِّیْ اَخَافُ عَلَیْکُمْ

تمکو ساتھ چار پاپوں کے اور بیٹوں کے اور باغوں کے اور چشموں کے تمہیں میں ڈرتا ہوں اور تمہارا

عَذَابِ یَوْمٍ عَظِیْمٍ ۝ عذاب دن بڑے کے سے

ہو دو اونہا ندے بہانی نے کیوں رہیں ڈرو نہیں
 پس اللہ تمہیں ڈرو تھے میرے بنوں مطیع فرمایا
 رب جہانوں نے مزدوری ہے اس کم دی پوری
 جسکے وہ بچے فائدہ کرو عمارت چاہیں جائیں
 تے جتے ہتھہ پاؤ کر کے ظلم تمہاں متہہ پانے
 جسے مدد ساڈے کہتی اونہاں تمہیں پھر کے
 ہو جو بایاں اتے اولادوں مدد تمہاں رب سہری
 میں ڈراں تمہاں تے ڈرے دن دی کنوں عذاب
 یا وہ سنبہ پاراں و تھہ یا رستہ راہ لہاں
 یا پکے حوض یا قلعہ اسارن ضلح مال اجاڑ
 راہیاں یا تریاں دکہہ دیوں کہید بنا ندے
 قاضی طہانی تمہیں لیا یا قول نی سرور کے
 مال او سدا تہو بچ عمارت خرچ کر او یارا
 تا فکر عمارت اتان گا کہو لوغ اوں سپہاندا
 تا جو نام رہے جگ اندر فخر تکبر رہیں
 مگر ضرورت حاجت قدر مبارح باقی حکمہ مارن

عاد رسولوں جھٹلایا آکیا جدول تمہاں
 میں ہیک رسول امانت والا طرف سادوی یا
 تے میں نہیں منگدا اس کم تے تمہاں کنوں مزدوری
 کیا کرو بنا ہر نرم زمیں وہ تے میں محل را میں
 شاید سو یا خیال ہمیشہ دنیا تمہاں لگانے
 ظلم چھڑو تے آکیا میرا منوں او تمہیں ڈور کے
 جس دی خبر تمہاں حاجت نہیں بیان ذکر دی
 ہی سنگ چٹھے باغاں دتی تمہاں خدا یاری
 ریح بمعنی بلندی ہے یا نرم زمین پیارے
 مصالح کنوں مراد بنا میں ڈرے محل جو بار
 اوہ اچی جائیں برج بنا کے ہند ایرا نہاندا
 خلاصے دیو بچ منظر کنوں نقل روایت کر کے
 جاں چاہے رب کسے بندوں کران لیاں خواراں
 ہی فرمایا جس بند دی رب خرابی چاہندا
 یا بچہ ضرورت نام ناموساں کارن کرن بنا میں
 ایرا صرف خلاف شریعت ضائع مال اجاڑن

عذابوں پر مال خرچ کرنا

لہ اوہ اچی لیا اونہوں نے کہو تر کہے ہوئے تے اور انکے لئے اونچے برج بنا کے تھ اور کہو تر بازی سے اونکو حضرت ہو و علیہ السلام نے منع فرمایا اور باز نہ آئے غیر ملوانی یعنی اللہ بند

جنے وچ گزارا ہوو کلی روا ایہا بی
دنیادار انکی نے ڈٹھاسی حضرت لقمان نے
اوس اکیسا اک کلی کیوں نہیں حضرت جی ہوندا

نے سر نہیں اچی کہرن عمارت ہے بے سود بتائی
چھیر تک بنایا ہویا وقت گزارن دانے
فرمایا جس مرنا ہوو ایسہ کافی تس پاندے

بادم سرد چشم گریاں پیر
گفت ہذا لمن یؤت کثیر

و حدیث میں پیر بیابانہ رسل فرماتا
تے توں نفس اپنا گن میاں وچوں اہل قبورال
ورجے تن حدیث اندر ایسہ آئے وچ نظر
تے راہ وچ مڑے تار ایسی دانگوں سجائے
تے قبرال وایاں دانگوں مردہ سمجھنے پئے جانے
کرنا ظلم حرام بہاویں اوہ سوڈ ہتہ زبانیوں
نبی فرماں بنایا چھوں برگ خجوروں بہریا
اکدن کڑی وچھا کرستا نازک بدن سوٹارا
عرض کیتی عبداللہ حضرت کہو فرماں بنائے
میں قے دنیا سیرنگوئی حضرت نے فرمایا
سائے ہیشہ لوے دم راہی سوڈ پیر روزال

دینا و پیر رہ جویں مسافر یا راسی راہ جاندا
مرنا ہور قبروں حافر دل وچ رکھ فرورال
مثل مسافر رہنا ہر مسلم کے کارن پیر پدے
حاید زائد دا ایسہ درجہ دینہ توفیقال سائیں
ایسہ ولی فنا فی اللہ جو سوائے شان او نہاند آنے
یا فرماں شاہ کے مال یا سوار کسے تدبیر یا زول
نازک نرم فرماں نہ لیتا نیندر خوالوں ڈریا
نقش کڑی دے جسے اتے سبہ سوڈ آشکارا
حکم سوڈ تا وقت سوڈ او سنوں ہیشہ وچھا
دینار سن مثال یویں جویں راہ وچ رکھ داسایا
اسد م کارن کد کوئی عاقل طلب کرے سمیڈاں

اسباب دنیائی بے ثمری اور دنیائی خرابی :-

حاصل مطلب

ایسہ ہی سنت شاہ رسلدی جو میں لکھ دیکھائی
گہرے یوچ نہ رکھن دھیلا ناہ سنی دینا و الی
دس و تابی اس سنت تے عمل نہیں کیوں کروا
اللہ اکبر وچ نماز منہ نہیں بول سناویں
دل وچ ہوو تے منہ وچ ہوو ایسہ صفت منافق الی
افزیت من اللہ لکھ سوالی توں ڈٹھائیں مجھو با
ایساں نساں پیر روے نے ہریش خدا و

قبرال وایاں مار یا مثل مسافر سوہنا بیانی
جو ہوو راہ ریکہ دینا مڑے نہ مول سوالی
تے اچے آیمین رفح یدینوں سنگ خفی و لڑوا
تے اللہ اکبر مال جدی دل وچ محبت لاویں
تے یو محبت شرک آیا جیوں و پنج قرآن کمائی
حرص سوادینا توں جیسے پیر بارب مجھو با
کیا جانن مردود و تابی جو وچ کفر افتادے

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَضْتَ أَمْ كُنَّا تَكُنُّ مِنَ الْوَاعِظِينَ إِنَّ هَذَا
کے اونہونے برابرے او پر ہکا کیا تو نصیحت کرے تو یا نہ ہو تو
بلاخلق ثلاثین ؕ و ما نحن بمعدن من ؕ فکل لولا ؕ فاهلکنا ثم ان
گر عادت پہلوں کی اور نہیں ہم عذاب کے کئے گئے
نصیحت کر نیوالو لڑے نہیں یہ
بس جھٹلایا او سکوس ہلاک کیا ایسہا و لڑتے

فِي ذَلِكَ لآيَةٌ لِّمَن كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ
پہلے اس کے آیت نشانی ہے اور نہ تھے بہت اذکے ایمان والے اور تحقیق پروردگار تیرا بلند ہے غالب پران

دعظ نصیحت کریں یا رسول نہ چاہیں و غلط سنا یا
جو پہلیاں ساڈیاں ٹکری آہی اس بن سوہنہ سالہ
نیسا ندے انکاروں حشرول ڈ اندی اوگنار
اساں ہی اوویں مرنا مگر نہ اٹنا وری ثانی
ھر کے مگر کے جیوں نہیں ایسہ بات عقل و عیالی
تے ٹیک تیرا رب غالب حمت کرنے ہاراپاؤ

عادیاں کہا جواب اسانوں اکو جیسا آیا
نہیں ایسہ رسم افعال اساد مگر اک عاقبت الہ
پھر سو دلوں اونہاں جو ہٹیا یا کیسے اسان بلا شری
یعنے اٹھیا ندی جیوں عادت حمن مرن برانی
نہ ہو کہ حساب کتاب کوئی ناہ حشر قیامت کالی
ہے اسوچ ٹیک نشانی بتے لوک یکن نہ لیاؤ

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهِ إِذِ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَتُكْفَرُونَ
جھٹلایا ثمود نے پیغمبروں کو صوفت کہا واسطے اونکے بہائی اونکے صالح نے کیا
تَقْوَاهِ ۗ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرِي
نہیں ڈرنے تحقیق میں واسطے تمہارے پیغمبروں با امانت پس ڈرو اللہ سے اور کہا مانو میرا
وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ۗ
اور نہیں سوال کرتا میں تم سے اوپر اس کے کچھ بدلا نہیں بدلا میرا مگر اوپر پروردگار عالموں کے

صالح بہائی اونہا ندے کیا خوف نہ رہیا اسانوں
پہر تیں ڈرو اللہ تیں میری کرد اطاعت مثالہ
نہیں مزدوری مگر جہا نا ندے رب اہر لوری

قوم ثمود رسول جو ہٹاے آکیسا جدو اونہا تانوں
تاں میں ٹیک تساڈے کارن نبی امانت والہ
تے میں نہیں طلبیندا اس تے تسا کنوں مزدوری

أَتَذْكُرُونَ فِي مَا هُمْ نَا أَمِينٌ ۗ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۗ وَأَنْزَوْنَهُمْ
کیا چہڑے یاد کے تمہارے کہ یہاں ہے امن سے بیچ باغوں کے اور چشموں کے اور کہیںوں کے
وَنَحْلٍ ظَلَعَهَا هُضِيمٌ ۗ وَتُحْتَوْنَ مِنَ الْجِبَالِ يَوْمَئِذٍ
اور کہوڑوں کے کہ خوشہ اونکا ٹوٹا ہے اور تر شاں لیتے ہوتم پہاڑوں سے بگر
فَوَاهِينَ ۗ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرِي ۗ
تو اٹھنا امن سے بالکلف پس ڈرو اللہ سے اور کہا مانو میرا

ہو بچوت بختے ایویں پسن عالی آسند
ہو پیش خدا دسہ ایسہ سہ سالہ خیال اساک
اک ثمودی راج جہا ندے ہر سہ صاویا
کہنیاں پہلاں چورال گنیں نازک نرم سہیاں
پس او تیں ڈرو تیرے تاج سہ سہ سہ

جاتاں جہاں رنگاں وچ حمن ہے بخش کماندا
ناہ مرنا ناہ زندہ ہو کے آٹنا سیر دیار
کر کے ذکر اسدا پہر تہاں گن کے اوہ سنا یا
چہڑے جاسو با امن و ع با عا ہر تہا
تے صل بہاڑاں تیں گہ مار کلف پاسو بناندا

وَلَا تَطِيعُوا آخِرَ الْمُسْرِفِينَ الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ
اور مت کہا مانو حکم کی حد سے نکل جائیو لوگوں کا وہ لوگ کہ فساد کرتے ہیں بیچ زمین کے اور نہیں اصلاح کرتے

تے حکم نہ منو لوگ فضولان منکر اہل زبانوں
مُتْرَفِ کس اور سٹوں جو اپنا ضائع مال گواہ کے
توت عقلی نعلی اعتقاد ہی نول ضائع کروا
ایہ ودا ما اسراف ایر کفار فجار تما مال

کرن فساد جو وہ بیچ زمین کے بن اصلاح جہاں
جو عقل تے سجدہ اپنی نہیں پیٹے راہ لگا دے
اہل سنت دارستہ چندے فکر سو میں مل ہوا
ہے اسدا اطلاق جو استحداد گواہی خا مال

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسْرِفِينَ مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا
کہا اور ہوتے سے اسکے نہیں کہ تو جادو کے کیوں سے ہے نہیں تو مگر آدمی مانند ہمارے
فَاتِي بَايَةَ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ہ پس لے آؤ کہہ نشانی اگر ہے تو سچوں سے

آکیوں تے تو جادو مارا باندہ مثل ہماری

پس کوئی لیا نشانی جے میں سچیاں میں اکواری

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ هِيَ شَرِيبٌ وَلَكُمْ شَرِيبٌ يَوْمَ مَعْلُومَةٍ وَلَا
کہا اوشنی ہے واسطے ادیکے پانی پیانے اور واسطے تبار پانی پیانے ایک دن معلوم کا اوریت

تَمْسُوها السَّوْءِ فَيَأْخُذْكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ فَحَقَّرُواهَا
ہاتہ لگاؤ اور سکو سہ تہہ ہرا لئی کے پس پکڑے گا تمکو عذاب دن بڑے کا پس پاؤں کا لے اوریک
فَأَصْحَوْا أَذْيَبًا مَيِّتًا فَاخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً
پس ہو گئے پشیمان پس پکڑا اوریکو عذاب نے تحقیق بیچ اسکے البتہ نشانی ہے

وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ
اور نہ تھے اکثر ادیکے ایمان والے اور تحقیق پروردگار تیرا البتہ وہ ہے غالب مہربان

صالح کہا ہے ایسے ڈاچی اگدن پیو پانی
تے ہتہ نہ لگاؤ اس ڈاچی نول دیکے نہ دنیا کالی
مگر نمود نہ منیاں کہیاں ڈاچی دیاں کہیندے
لیتا پکڑے اور نہانوں آپر غضب عذاب تباہی
پس قوی دیکو سچ اور نہانوں قدرت وال نشانی
تے ٹیک تیرا رب سے اور ہوا وہ غالب مہر کتہ

تے اگدن جو کہ میں تساؤ سے سوئی میاؤ نشانی
نہیں تے تسان عذاب پکڑے سخت تباہی
پہا س اپنے فعل ظلم تہیں وجہ مذمت دیندے
سہ دے سہہ ملاک گئے ہوشانت کفرول وای
مگر اونساندے ہتے لوگ نہ مؤمن ہون زبانی
باسیہ کفر الکارتسے نول نہیں عذاب دیندے

لَا تَقْوُونَ ۝ إِنِّي لَكُمُ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا
کہا نہیں ڈرنے ہونم تحقیق میں واسطے تبار پیغمبر ہوں با امانت پس ڈرد اللہ اور کہا مانو میرا

اذا قال لهم آخوهم لوط
جس وقت کہہاوا اسطے انکے سانی اوریک لوط تے

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝
 اور نہیں سوال کرتا ہوں تم سے اور پورا اسکے کچھ بدلا نہیں بدلا میرا مگر اوپر پروردگار عالموں کے

لوٹیاں نبی جو ہٹائے کیا جاں لوٹا وہ نہ ہند کیا پس اللہ تبارک و تعالیٰ نے میرے کرم سے تو بالجداری نے ایسے نہیں مزدوری میری پر اتنے رب جہاں	کہا تیس ڈرو نہ رب تبارک و تعالیٰ نے میں نبی امین الہی نے نہیں تساروئے تبارک و تعالیٰ میں اسے منگوا کر اجرا کواری ہٹاڑے دے سو سو ہونوں فقر لگانا کا حال
---	--

أَقَاتُونَ الَّذِينَ كَرِهُوا مِنَ الْعَالَمِينَ ۝ وَقَدْ دَرُوتَ مَا خَلَقَ لَكُمْ
 کیا آتے ہوتے مرد انکے پاس عالموں میں سے اور چھوڑتے ہو جو کچھ پیدا کیا ہے واسطے تمہارے
 رَبِّكُمْ مِّنْ أَرْوَاحِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ۝ قَالُوا لَئِن
 رب تمہارے جو روں تمہاری سے بلکہ تم ایک قوم ہو اعدائے لکھنوالی کہا انہوں نے اگر
 لَمْ تَلْتَمِسْ يَلُوطَ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْخٰرِجِينَ ۝ نہ باز رہتا تو اے لوط البتہ سو گنا گنا لے گیوں کے

لوٹ کیا اے لوگو ایسکی نہیں نہیں کماندے ہوتیں قوم جو بنے بسندے حدود لکھنوالے تائینوں اس شہروں کڈناں کر کے بے لجا ظلی مال مسافر بے وطن ایسے فعل بر اسن کر دے	رناں بنیاں کان تسالہ چھوڑ مرداں دلیل جانے کہن لگے اے لوط جے و غلطوں باز ناپیل جانے خیر لوڑ میں تاروک نہ سانوں کنوں لواطت بازی پاس انہاں تدلوک نہ آون ہمانی تیں ڈور دے
---	--

قَالَ إِنِّي لَعَمْرِي لَمِنَ الْقٰلِينَ ۝ رَبِّ نَجِّنِي وَ أَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ۝
 کہا کہ یقین میں عمل تمہارا کویا نا خوش رکھیو لاکھوں اور پروردگار میرے نجات دیکھو اور اہل میرے کو اسی سے کر کے میں
 فَجِئْنَاهُ وَ أَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ۝ إِلَّا عَجُوزًا فِي الْخٰبِرِينَ ۝ ثُمَّ
 پس نجات دی ہمیں اور سکو اور اہل اور سیکو سب کو مگر ایک بوڑھا بیچہ رہ جائیو اللوں سے
 دَقَرْنَا الْأَخْرَبِينَ ۝ وَ أَقَطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ
 ہلاک کیا ہمیں اور ڈنگو اور برسایا ہمیں اور پڑا انکے مینہ پس برابر ہوا مینہ
 الْمُنذِرِينَ ۝ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝
 ڈرانے گیوں کا یقین صحیح اسکے البتہ نشانی ہے اور نہ تھے اکثر انکے ایمان والے

لوٹ کیا میں عملاں کنوں تساروایاں سے بیزاری پہن سائیاں لوٹ پچایا اسان تمہاریاں میں لے بساں و سایا اونہاں آئے مینہ مندا مینہ پڑاندا	بچا میوں سن اہل اس شامت دلوں رب باری مگر اک بڈھی کھلیا ندیوچ ہوئی فناہ او تبارک نشانی ہے اسوچ پر ہتیاں نہیں ایمان سو کھاندا
---	---

لے لوط الی عالین جے عالم نے دنیا کے لوگ و ناں مسافرا نہ آئے اور ان سے پہنل جمع کرنے فقر علوانی عقی الرعدہ

تے ٹیک تیرا رب اوسو غالب حمت کرنے مارا | مومنوں اتے رحمت آخرے کفار خسار ا

كَذَّبَ اصْحَابُ لَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ۝ اذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ اَلَا
 جھٹلایا رہنے والوں ایک کے نے پیغمبروں کو جس وقت کہ کہا واسطے اودنکے شعیب نے یہاں نہیں
 تَتَّقُونَ ۝ اِنِّیْ لَکُمْ رَسُوْلٌ ۝ فَاتَّقُوا اللّٰهَ ۝ وَاَطِيعُوْا
 ڈرنے نیتق میں واسطے تمہارے پیغمبر ہوں ہا امانت پس ڈرو اللہ سے اور کہا مائو میرا
 وَ مَا اَسْئَلُکُمْ عَلَیْہِ مِنْ اَجْرٍ ۝ اِنْ اَجْرِیْ اِلَّا عَلٰی رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ ۝
 اور نہیں سوال کرتا میں تم سے اور پرا دیکے کچھ بدلا نہیں بدلا میرا مگر اوپر پروردگار عالموں کے

<p>ایک جنگل جتنے ہوں درخت گنجان زیادہ مگر ایسے قوم دوجی جو جنگل جنگلی وچ سے جا کے جو ٹھایا ایک جنگلی والیاں سبہ سو لائ تائیں میں ٹیک تیرا ڈے کارن ناں پیغمبر ناں امانت اس کم دی میں نہیں تسان تہیں مگر آجکہ مزدوری</p>	<p>ایسے مدین کے لوگ جو جنگلی وچ سے آمادہ دو تال قوموں ول نبی شعیب نے کہا ناں کے حال کیا شعیب ادبہا نونوں رب تہیں کیوں نہیں پس ڈرو اللہ تہیں آکیا منوں میرا ناں امانت نہیں ایسے مزدوری پر اُپر رب جہا ناں پوری</p>
--	---

اَوْ فَوَالْکَیْلِ ۝ وَلَا تَکُوْنُوْا مِنَ الْمُحْسِرِیْنَ ۝ وَ زِیْرًا بِالْقِسْطِ ۝
 پورا کرو پیمان کو اور مت ہو نقصان دینو والوں سے اور ٹولو سنا تہہ ترارو
 الْمُسْتَقِیْمِ ۝ وَلَا تَجْسُوْا النَّاسَ بِاَشْیَاءِہُمْ وَلَا تَعْتُوْا
 سیدھے کے اور مت کم دد لوگوں کو چیزیں اودنکی اور مت پھرو
 فِی الْاَرْضِ مُفْسِدِیْنَ ۝ وَالْقَوْلِ الَّذِیْ خَلَقْکُمْ وَاَجْبَلَتْہُ الْاَوَّلِیْنَ ۝
 بیچ زمین کے فساد کرنے اور ڈرو اوس کہ جو پیدا کیا اوستے تمکو اور خلقت پہلی کو

<p>تے پورا کرو پیمانہ لوو برابر دیہو برابر تو لو سچی نگرہی ناں نہ وٹے گپٹ رکباناں پورا تو لو آدمیاں دیاں چیزاں ناہ گپٹاؤ رب تہیں ڈرو جتنے نس ہی ہورا گلے لوگ اوباسے</p>	<p>اتے نہ ہوو و گپٹاؤن دیاں وچوں ہو کے خا ناہ تولن کے ویلے چہا باڈنڈی پکڑ دبانال تے ظلم فساد نہ کرو زمین وچ ہو لے ڈر تراؤ نہ راہزن ڈاکو بنو نہ کوئی راہ ظلم کے جائے</p>
--	--

مسائل

سے گو ایسے الخ خلاصہ والے نے قول مدارک کو رد کر کے کہا کہ صحیح یہ ہے کہ یہ دوسری قوم تھی جو زادی
 شجر میں آکر مقیم ہوئے تھے فقیر صلواتی عقی الدعنے سے دو تال الخ کیونکہ حضرت شعیب علیہ الصلوٰۃ
 والسلام اہل مدین کے بیانی تھے نہ اہل ایکہ کے جیسے کہ سورہ ہود علیہ الصلوٰۃ والسلام میں فرمایا والی مدین
 انا ہم شعیبا اور یہ حضرت اہل ایکہ اور اہل مدین دونوں کی طرف مبعوث ہوئے فقیر صلواتی عقی اللہ علیہ

یا تو پہ گزرتے وہ گہٹ دغا حرام تاملوں
کبھی سوکے حرام استہیں کردغا پساون یارا
کبھی چوڑ سوکے اس کے دغیوں نول نہ ڈردا

سود الیندیاں دیندیاں وہ گہٹ نولن منع
دھوکا دیکے گا بک پساون پہلا مکن خود سارا
ہیشہ منداتے ابر جگا عیب جہان مسیحا

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسْتَضَلِّينَ ۗ وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا ۗ وَ
کہا اور انہوں نے سوائے اسکے نہیں کہ تو جادو کے گویوں سے ہے اور نہیں تو مگر آدمی مانند ہمارے اور

إِنَّ لَظَنَّتْكَ لِمَنِ الَّذِينَ بَيْنَهُ فَاسْقِطَ عَلَيْنَا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ ۗ
البتہ گمان کرنے ہم تجکو جھوٹوں سے پس ڈال دی اور ہر جگہ ایک ٹکڑا آسمان سے

إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۗ قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ۗ فَكَذَّبُوهُ
اگر تو ہے سچوں سے کہا کہ پروردگار میرا خوب جانتا ہے جو کچھ کرتے ہو تم پس جھٹلایا اور

فَأَخَذَهُمْ عَذَابٌ يَوْمِ الظُّلَّةِ ۗ إِنَّهُ كَانَ عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۗ
پس پکڑا اور انکو عذاب دن سایان کے نے تحقیق وہ تھا عذاب دن بڑے کا

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً ۗ وَمَا كَانَ أَكْثَرَهُمْ مُّؤْمِنِينَ ۗ وَإِنَّ
تحقیق یہ سچ اسکے البتہ نشانی ہے اور نہ تھے اکثر انکے ایمان والے اور تحقیق

رَبِّكَ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۗ
پروردگار تیرا البتہ وہ ہے غالب مہربان

تے توں اک اسادے درگا بندہ ہو یوں مینا
تا ڈیگ اسادے اتے ٹکڑا اسمانوں کوئی بیانی
تا او سنوں اونہاں جو ہٹیا یا ظلمہ دکہ اندر پکڑا اند
تے بتے لوک نہ مہن رب تہہ غالب حجت دنا
اوتہوں سگون پنچا گرمی سخت تہہ چہ مشرہ سے
سمجہ غنیمت اوس بدل نول ہر کوئی اتوں آیا
ساریاں نافرماناں مارا کیسی چال ابردی

لگے کس شعیب تیرے تے سے کس جادو کتاب
تے ہیک نینوں اسیں جانیے جو ما جتہ تہہ روح
کیسا شعیب میرا رب جانے خوب جو تیس کماند
اوہ پک عذاب وڈے دن ہی اسوخ نشان البتہ
رب گرمی سخت اونہاں تے گستی تہہ حاینا نوح وڈے
اندرال تہیں گہیرا کے نکلے ابر کرے اک سایہ
پہر اوس بدل وچوں لگی برسن اک تہردی

وَإِنَّ لَتَنزِيلَ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۗ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ۗ عَلَى قَلْبِكَ
اور تحقیق وہ البتہ نازل گیا ہے پروردگار عالموں کی طرف سے اترا ہے سا جہاد کے روح الامین یعنی جبرئیل اور ہر حل تیرے کے

لَتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ۗ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ ۗ وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوْلِيَاءِ ۗ
تو کہ ہو تو ڈرا نہ اولیوں سے ساتھ زبان عربی یا نگہ نیرا لے کے اور تحقیق یہ قرآن البتہ مذکور ہے سچ کتابوں

دل تیرے تے اتوں اونہاں ڈرا میں حکم سنایا
اگلیاں وچ کتاباں صفحیاں ذکر اسدا آشکارا

قرآن اتا میرا رب جہانوں سے جبریل لیا یا
وچ عربی بولی صاف فصیح تے ایسہ قرآن پیارا

پہر تہہ

کئی جگہ قرآن تائیں رب عربی ہے فرمایا
ترجمے اور سکھوں پر حکم قرآن نہ کیسا جاننا
ترجمے نول جو پڑھے قرآن قرأت پوسے نہ لیکھے
جہاں نال نہ لکھیاں ہوں نا اور کئی تہہ لکھیں
اوسکے ترجمہ صرف پڑھیں نہیں تو اب قرأت
فاسد ہو کر نماز بھی استہیں بشر کلام سدا
لفظ آئے معنی دار لکے نام قرآن سدیوسے
زبور زبردی جمع جو کتب نزل پر انبیاء وال

استہیں ثابت ترجمہ ہے اس عجمی کے بنایا
ترجمے اور عجمی تے حکم قرآن نہ ہو سکے سوا ماندا
نماز نہ جائز ہو سکے سنگ اس مت کوئی رہے ہو لیکے
یوسفو تے نال جنابت ہی حالف نفسائیں
حکم جو نکلن ترجموں ایمان نہ فرض نہایت
ترجمہ نہیں کلام الہی بن مفہوم سونا دے
اصل کلام جو مطلب اوسلا اندر دین کیوسے
شاہ ریل تہیں پہلے ہوئے جو مبعوث مناداں

اَوْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَنْ يَأْتِيَهِمُ الْعِلْمُ بَلِ اسْرَائِيلَ ۝

کہا نہیں ہے واسطے اور نکلے نشانی یہ کہ جانتے ہیں اور سکو عالم بنی اسرائیل کے

کیا نہیں نشانی صدق نبی دی کے والیسا تائیں
ابن عباسوں خازن دیوچ نقل روایت پہلیا
جو نبی عربی کے حالوں کچھن خیراں کنوں اونہاں

جو جانن اور سنوں عالم اسرائیلی سچ بنائیں
لکھیاں پاس یہود مدینہ بتدہ کوئی گہلیا
ناکیسا یہوداں وقت ظہور اس ایسولکھیا پانڈ

وَكُونُوا لَنَا أَلْفًا نَسِيحًا ۝ فَفَرَّوْا مِنْهُمْ كَمَا كَانُوا يَفْرَوْنَ ۝

اور اگر تار تے ہم اور سکو اور بعض عجمیوں کے پس پڑھتا اور کو اور اوسکے نبوتہ ساقدا کے ایمان لا نیوالے

تے جے اسیں بعضیاں عجمیاں اپنا نزل سنوں کے

اور عجمی پڑھا اور بیان تے ناہ مندے مال کبرو

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُخَلَّفِينَ ۝ لَا يُوْعَىٰ هُنُونَ جِهَ حَتَّىٰ يَتَّوُوا
اسی طرح جہلا تے میں ہم اور سکو بیچ دلوں گہنگاروں کے نہیں ایمان لانے ساتھ اوسکے بیاتنگ کہ دیکھیں
الْعَذَابِ أَلِيمٌ ۝ فَيَأْتِيهِمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝
عذاب درد دینے والا پس آدے اور کو عذاب ناگہان اور نہیں سمجھتے ہوں

ایوں ہی اسماں مجرماں دیوں کفر ترد و والا
پہر کے ہتہ لگن اونہاں دکہہ عذاباں والے

ناہ منن اور سد جہلگ پکے ہتہ نہ لگن شالا
آوے اونہاں عذاب اچانگ باسچوں خبر دسا

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ۝ أَفَرَأَيْتَ إِنْ
پس کہنے کیا ہم میں ڈبیل دینے گئے کیا پس عذاب ہمارا کیوسے لگے ہیں کیا پس وہ کہتا تو ہے اگر
مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ۝ ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ۝ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ كَانُوا يُوعَدُونَ
فائدہ میں ہم اور کو کتنے برس پہر آدے اور کیساں جو کچھن وعدہ دیا تے کیا نہ کفایت کر گیا انسے جوتے وعدہ دیا تے

ترجمے لینے اور عجمی ترجمہ پر احکام قرآنی جاری نہ ہونگے جیسے حالف نفسا ارضی کا چہرنا اور پڑھنا اور لکھنا یہ ترجمہ پر صاف نہ ہونگے
نیکر طوائف یعنی لادینہ لکھ کیا لرا اور لکن ہے لا کی غیر قرآن مجید کی طریقت را میں ہو خلاصہ

کہیں طے اسال مہلت ہن پیر مہلت کد تہنا و
آگہ انہاں جے عمرال رہن دنیا عیش کماند
فائدے کہہ نہ دے انہاں اوہ دنیا عیش کمانی

چاہن عذاب ساڈ اکیا احمق جلدی آن مکا و
آوے پیر عذاب اوہناں جس وعدہ د جاند
بے پرداہ نکرے عذالوں اوہ فائدہ جو فانی

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرِيحَةٍ إِلَّا هَا مُنْذِرُونَ ۚ ذِكْرًا لِّتَقْتَدَوْا مَا كُنَّا
اور نہ ہلاک کی ہم نے کوئی بستی مگر واسطے اسکے ڈرنیوالے تھے نصیحت دینے میں ہم اور نہیں ہم
ظلمین ۚ وَمَا تَنْزَلَتْ بِهِ الشَّيْطَانُ ۚ وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ ۚ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ
ظالم اور نہیں اتنے ساتھ اسکے شیطان اور نہیں لائق واسطے اذکے اور نہیں کر سکتے
إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَخْرُوكُونَ ۚ تحقیق وہ سننے اذکے سے البتہ باز رکھتے ہیں

اتے ڈرا نیوالے جلدگ اسال رسول نہ گیلے
اوہ نصیحت دین اوہناںوں چاہے تہناں نکوئی
تے نہیں قرآن شیطان تارا یا سمجھا جویں کفار
ناہ اوہ سن سکدے نے ہرگز ایہ خبراں آسمانی
نبوت اتے فروریات نبوت کل استامیں
سک نہ چرے جو ٹھاڈو لالے ٹھوسو ہونڈرائی
رے مغلوب ہمیشہ کاذب جو تہہ جہناڈا پیشہ
مسیئلہ جیسے کہا چکے کئی جو تہے نبی حرامی
یڈنیاں تے کھنڈ لوہے تے پیرن پانی زردا
بیاویں مگر فریبوں مزرے کوڑا نبی سدا یا
فرقہ اک مجدد جانے اک اوس نبی پچھانے
کدی کرشن بنے ہندوانڈا ہندی کدی سدا یا
اتنیاں گلاں وچ مذہب نہیں لگا اک پاسے
کفریات لکھے مزرے دے چہویں جلد کھائیں

تد لگ دستی کوئی ہلاک نہ اسال کستی لا کیلے
تے ظالماں نوں اسال باسجہ ڈرایاں کر ل عذاب
نہ لائق اوہناں اتارن ناہ اوہ کر سکدے ہرگز
انبراس وخن تالوں شہاب انگیار حیرانی
شیطان اتے شیطانیاں ک ایہ قبضیوں باہر پائیں
یخت ریدی نہیں تقاضا کردی اس برائی
کوڑا کدی نہ منزل بوہتا جس کجہ نہیں اندیشہ
کویں اخیر اوہناںدی سوئی مقصودوں ناکامی
چکرک کہٹ چلے باز ایں آخر کوڑا نتردا
آخر اوہناں تیں اک فرقہ ہے انکار سدا
گروہ وچ پاٹک عجب نبوت ہوئی اس رٹ جانے
کدے محدث کدے مجدد عیسے کدے کہایا
ایہ مجموعہ اک بناؤن مثل عیسا ماں ما سے
بعد نہرست ملاح کر کے چاہر ہنیز کھائیں

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ ۚ وَأَنْذِرْ
پس مت پکار ساتھ اللہ کے معبود اور کو پس ہو جائیگا تو عذاب کئے گیوں سے اور ڈرا
عَشِيرَتِكَ الْأَقْرَبِينَ ۚ وَخَفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ
تیرا اپنے نزدیک والوں کو اور نیچا کر بازو اپنا واسطے اوس شخص کے کہ پوری کرتا ہے تیری
الْمُؤْمِنِينَ ۚ فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنَّي بِرَبِّي لَأَعْلَمُونَ ۚ ایمان والوں سے اس اگر نازاں کریو تیری پس کہہ

تہوئے مگر بھی نیاں تمام کہیں تہی
تحقیق میں ہنیز ہوں اور تہی سے کہہو

پہر اللہ دینال نہ دو جا کوئی معبود بوجو کاریں
 ڈرا قیلے اپنے نول جو بہت قریب رکھا دیں
 پہر جے تہہ مخالف سوں اوہ کرن نہ تالجداری
 خا ماں نول تال شرک کے کلاگے سمجھا میں
 نسلی رشتہ قریب مراد آیت وچ سارے
 تے بازو دیہہ جہگا تو اضع نرمی شفقت کرنی
 رجوع خلالتق سوک او سول جو ڈرا جہک جاو
 تو اضع زر گردن فرزاں نکوست
 دیلاں سرٹے وچ سجدے پہلن بوہنہ بہائی
 او سے نول ڈوئیائی جسے اپنا آب جہکا یا
 جے اپنے سدو اکے گروے کرن نہ تالجداری
 مت پئے سید اکہن سانول ہرگز خون نکوئی
 جے سید شیعہ رافضی ہو کے کفر وڈے سر جائے
 داہری چٹ ہوئی تے جہاں سور او انگ وڈایا
 اہل سنت وچ لک چہی سنی بن کے کرن گزارا
 چہیکر جلد چہیوں کے شیعہ مذہب کفر عقیدے
 علی او سو خود مشرک آکھے انہاں بے ایماناں
 رافضی نول جو سید جانے او سدی چوڑ ترٹی
 بلکہ او سول دیون تہیں بے کہوہ وچ سٹن جنگی
 کافر دی ادا دجو کردا دیوے نذر نیازاں
 جاں گبرہ بنی ڈرائے جہنا ند سردس نکوئی

جو در شرک و پھر صوم کیندا

فناں و نوا تدا اضع کینس و رافضی کیم نہیں تو تے پو

نہیں تے کنول عذاب کنڈیاں ہو سیں مدد شماریں
 تے بازو اپنے مومن تالجداراں کان جھکا دیں
 کہہ میں بری ہو یا او سہیں جو فعل کر ویدکاری
 حکم سوک سردار تائیں مقصود عوام منامیں
 جو در پچ تعلیم احکام نسب دا اثر نہ وکرا پیارے
 تالیف قلوب اظہار محبت اسوجوں گل ہڑنی
 وڈیاں کنول تو اضع سجدی پہل پاو کلف چاو
 گداگر تو اضع کند خوئے اوست

سرد و باہلی آکر کھ کر کے بد بختی سر چائی
 جہکنا شرک بنایا شیطان مندا نام رکھیا یا
 مادہ اپنے کاہدے وڈا عذاب ہونے سرکاری
 اوہنا ندے جہٹلا وں نول ایہ آیت تالجداری
 ادہ نافرمان خدا بنی دا کون او سول بخشاے
 ایہ شاہ جی آئے شاہ جی آئے جا ملا دہماں پایاں
 کوٹرا اپنا جے وچلا دسن کون پچھے پہر یارا
 ظاہر کردے جو بندے مٹر شاہ علی دے
 سید خاص سد اوں کردے فعل مثل شیطاناں
 نذر نیاز جو دتی او سول جاؤں کہوہ وچ سٹی
 جو کہوہ وچ مال گویا ہویا کفر و بنے نشتگی
 نالی شریک کفر وچ او سکے شرع نکرے لکھا
 پہر ایہ رانی خاں کے سائے کتے پاسن ڈھوئی

نقل از بخاری شریف

وَأَنْذَرْتُ غُثَيْرَةَ لَمَّا كَفَرَتْ بِاللَّهِ
 جمع ہو سبہ معذوراں خود طرفوں لوک پوجاے
 فَوَجَّحْتُ آتَى دُشْمَنِ دِي لُثْنِ مَارِنِ تَسَالِمْ وَبِغَاظِي
 یا سمجھو گے کوڑ خلا نول سخن میر سوں کچا
 بے اسدی از زائش سنکے آکھیا خیر اتا ماں

کنول بخاری خازن دیوچ ابن عباسول پایا
 تا صفا پر چڑھ لے لے نام قیلے نبی بولاے
 آکھیا جے میں خبر دیاں تسال انداس مید لے
 کیا اوس خبر دیون وچ میںوں جانو گے سبہ سچا
 کہن کدی توں جھوٹہ نہ بولیا بسے سچ کلاماں

اک سامنے سخت عذاب دے میں استہسار اور اول
 ہو کہ تہ خرابی اسپر ہو یا عتاب تباہوں
 ہو حدیث آئی وچ خازن حضرت خود فرمایا
 اے عبد مناف اولاد تمہارا میں نے پر وہ مکر سا
 اے پو پو نبی صغیرہ میں تہ بے پرواہ مکرناں
 مگر خدا نے کولوں میں تہ جبکہ بچا نہ سکاں
 لکھوی نے جبکہ اپنے کولوں نے غلط ملائے
 معنی اس کے اللہ تمہیں تہ بے پروا مکر سکاں
 فخر نبی ذاہوں تمہیں لکھوی انکار لیا یا
 ایسے بیسہ ڈراون کارن رب نازل فرمایا
 جو چاہئے سو کرے سانوں خطرہ خوف نکوئی
 بہاویں کفر کرنے پئے بلکہ حق بوجہ عمر دے
 گہریاں لونے رب ڈرایا ایسگان نکرناں
 جیہ کفر کرے اوہ بہاویں سید سود بخاری
 کافر کوئی ہے نہ سکا ایسہ آت فرماوے
 اَنۡ لَّیْسَ مِنْۢ اٰیٰتِکَ نُوۡحٌ لَّوۡلِیُّ خٰلِقِ لَیۡ کَیۡۤسَا
 حضرت کیسا نہ کیسے چوڑا ساں جو جو کفر کماوے
 اس آت فرمایا پہلے گہریاں و عظمت سائیں
 شیخ استاد مربی حاکم ماتحتاں کمزوراں
 اونہاں لازم و ڈیاں دی تعظیم عزت بسیاری
 تے و ڈیاں لازم خدا ماں دی خاص رعایت کرنی
 جے سردار نہ بن کے دے روکے ناہ برائیوں
 جے ماتحت نہ منن جو اس حکم شرع سمجھایا
 جے سید کوئی شیوہ بنیاں خدمت اوسدی کرنی
 سید جے بد مذہب ہو یا پونہا وچ کفر دے
 بے نماز جو چھپل کوئی یز شرع پاک جانوں

سب نسبت پر فکر ناچا ت ہے یہاں عجز و کلام نہ ہوگی

حکم رعیت نون جے کر یا ہو دے کوئی سلطانے
 عالم کے مجبوں کارن حکم ہونا ہے خاصاں
 اوہ وزیر اعظم نون کہندا اگال دے سے اوہ جانی
 ست کوئی بڑیاں دور اوے یاد وچ دوسرا

وَلَوْ كَلَّ عَلَى الْحَزِينِ الرَّحِيمِ الَّذِي يَدْرُكُ حِينَ تَقُومُ هَذَا وَقَلْبِكَ
 اور لوکل کر اوپر غالب مہربان کے جو دیکھتا ہے بلکہ جسوقت کہ اوتھتا ہے تو اوپر پرنایا
 فِي السَّجْدِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ہر سجدہ کر نیوالوں کے تحقیق وہ ہے سنیں اللہ جبار

جو دیکھے تہہ اٹھن دل نماز جدول متوالا
 رکوعوں سجدے سجدوں قعدے حال نماز تھامے
 حین تقوم پڑھیں جان کلا کنوں جماعت شاد
 پہلی نال جماعت دہاں اندر فضل عطائی
 قلب رب کیسا ایس نکئی دیکھن ایہ تمار
 تے انا عباس قلب اندر ایخ تفسیر اللہ ندے
 اک تہیں دو جے دے وچ نور مبارک نقل ہوئے
 اوہ مومن متقی ساجد ہے شرک نہ جنناں کما یا
 تا ساجدین نہ صفت ادبناں رب کردار کہ عقیدہ
 کفر نجاست جہل ادبناں دے نہیں قریب بدگیا
 تے آندے چا چاہ پ نہ آنا اوس خلیل صفی دا
 ایہ عقیدہ اہل ایمان دی رکنہ نبی دی شانوں
 امانہ سیوٹی عبدالحق ہو رہتیاں ایخ فرمایا
 مسلح حق دنا دس منکر سر ایسا ہن کہا دے

تے کرے توکل رب تے جو غالب رحمت والا
 تے دیکھے پرنایا وچ نماز رکوع قیامے
 نماز جماعت نال گزریں فی الساجدین مراد
 تقوم ہوئی تہجد کیساں روا گزرن آئی
 یا مفاں کچوں جو حضرت دیکھے حال نمازیں سارا
 ہی آون جادوں وچ اصحاباں بعض مراد تہاندے
 قلب معنی حضرت پشت بہ پشت جنباں تہیں
 سمجھو جسدی پشت اندر اوہ نور مبارک آیا
 جے مشرک دی پشت اندر اوہ بند المور نبی دا
 جنباں پٹیاں تے رحماں وچ اوہ نور مبارک آیا
 پاک پٹیاں تے پاک رحماں وچ رہیا نور نبی دا
 تے بابا نبی سرور دے ہوئے اہل ایمانوں
 وچ تفسیر خلاصے دے ایہ ذکر مبارک لیا یا
 تے آنت نال موافق ہو یا قول برابر آدے

جن جن کی پشتوں میں حضور کا نور مبارک رہا تھا وہ سب کو مر جتے :-

مسائل

تے مسلمان دی خبر گیری ہی کرن پسند ہر نیما
 حال شاگرداں پیر استادان سچے نظر نہ ہل تہاں
 جو حضرت راہیں حال یا راندا نکلے سے ایہ پیشہ
 حال مریداں رہے نظر وچ مت بہن ابراری
 کرن صفا نورانی اور ناں نال نظر اکمل دے

کل نبی دیاں فحلاں نون رہے محبوب رکیندا
 دوزروں سبہ کچہ حال درد اد سے شاہ سہل نون
 اور بانڈے اعمال اندی ایہ کرن اصلاح ہمیشہ
 رہی شیخ مرلی رکھن نت توجہ جاری
 کرن دعا مریداں کارن ذکر تباون دلک

هَلْ أَيْتَكُمْ عَلَىٰ مَن تَأْتِرُ الشَّيْطَانُ تَأْتِرُ عَلَىٰ كُلِّ آفَاكٍ
 کیا تباؤں میرا تکو اوپر کسکے اترتے ہیں شیطان اترتے ہیں اوپر ہر جہاں ہر جہاں

صوفی

اَتَيْدُهُ يُقْلِقُونَ السَّمْعَ وَكَثُرَهُمْ كَذِبُونَ ۝ گنگار کے رکبتے ہیں شیطان کا اپنے اور کثرتوں کے

<p>مفتی چھوٹے عاصیاں اپرا ترن اوہ بدرہی اکد و سخن اوہنا ندے سن کے بونہہ وچ کوڑ ملا ند کا بنناں نولں اک گل وچ کوڑ ملا دن سوساں یاہر کا ذب خاطر عاصی ہوگ مراد آشکارا</p>	<p>کیا تساں خبر دیاں جس اپرا ترن شیطان وای اوہ رکبن کن کلام فرشتیاں آسمانی جڑھ جانند بنیاں مال نہ اوہناں تعلق ناہ سنگ نیک اولیا اَنَّا قُتِبْنَا عَلَيْهِمُ الْمُرَاتِدُونَ وَالْمُفْرِطُونَ اَفَا قُتِبْنَا عَلَيْهِمُ الْمُرَاتِدُونَ وَالْمُفْرِطُونَ</p>
--	--

وَالشُّعْرَاءُ يُبْعَثُهُمُ الْغَاوُونَ ۝ اَلَّذِينَ كَفَرُوا فِي كُلِّ وَادٍ هَمِيمُونَ
اور شاعر پیردی کرتے ہیں اذنی گراہ کیہ نہیں دیکھا تو نے یہ کردہ ایچ بر جنگل کے سرگردوں کی ہیں
وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ۝ اور یہ کہہتے ہیں جو کچھ کہ نہیں کرنے

<p>تول نہیں ڈٹا اوہناں جنگل وچ بہن چرانا نکار نبی نولں شاعر کفن کفار قرآنے شعر تباہ فرق زمین آسمان جیہ کے کر کے گل و دناون تے آپ اوہناں تے عمل نہ کر کے تے برا کہواند جو کم آپ نہ کیتا ہوو ناہ کسے فرادے مجلس عام اندر تاہوئے فرمود سرورد سب سے کہ سب ازہ گمراہی وچ دور دراد مرد پر بے بنیاد جوئی گل مکر دی داخل اسوج آئی جو آکے کہہ کرے کہہ ہوو اوہتیں رب بجا فرمایا پیر لوز شیطانی دریت شعر لگانی جو پیٹ او سک وچ پیپ جا کہ ہر فاسد کرسیا اگ دیاں تینچیاں مال نبی کچیا جبریل ایچ وسد آپ اوس او پر عمل نکر دے د کہہ جان تدا نولں جو چھوٹے تے وای خیالی قول بے عمل ہر دے جو مومن کرے جہاد کفاراں تینچاں تیراں ڈالے حسان ثابت واپر کعب مالک ایسی و سیاہی کا فر شعر مجبورے کہن ایہ کردے رد سبھی دے حسان تاہیں کیے حضرت کریں ذمیت اہل کفر دی سب سے کہہ رکھواندے آپے منیر شاہ ابراری</p>	<p>شاعر لوگ تے تابعدار اوہنا ندے گمراہ سارے تے اوہ ایساں گلاں کہن جو آپ نہ عمل کماند شاعر گل گل وچ کوڑوں کوڑ طوفان بناون عشق کہا بنیاں سوز جہاں کر کے شعر تباہ تے نبی نہ بولے جو شہ نہ شاعر اں وانگول بات دیکھ کافر لوکی شعر اند لوچ پنجو نبی دی کردے شاعر تے جو شعر سنن ایہ ہی انساں عمل جو کردے شعر موزون کلام تاہیں تے کہتے سب ادین ہائی اوہ سب ادین شریال نظم ہوو کہ سب اسوج داخل آدے اک شاعر نولں شعر بولیندیاں ڈٹا حضرت سائی شعر گوئی وچ پیٹ بہن تیں پتر ایہ گل آئی شب مہراج ڈٹھی اک قوم اوہناں ہو شہ فرشتے کہتے اپر خطیب امت تیری دے جو کچھ کہن زبا نولں پر مطلق شعر گوئی دی حضرت نہیں ذمیت کردے خازن دے وچ کوب کہولے وچ معاملہ ناہ اپر شعر تباہ کفاراں جوہیں تیراں زخم ایساں سب سے کہتے ہر اوہ ایہ شاعر سب سے نبی دے اپہ تے جو کفاراں کردے صفت کرن سروردی مال تیرے جبریل جہاتی رہندا کردا یاری</p>
--	--

تغویہ اور دشمنوں کا حال :-

حسان کہلو منبر تے فخر نبی و چ شعر سناوے
 نبی کیا جبریل خدا میں نال کرے ہمراہی
 سچو قریش کرد جو ہے ایسہ کرنی ہجو او نہانوں
 ایسہ خازن و چ حدیث خلاصے و چ ہی نقل لیاوے
 پر اوہ نبی پسند نہ کیتی کعب لوں پہر فرماندا
 میں دسہری وانگ قریشیاں کساں حضرت ڈھل فرما
 فرمایا مدلیق قریشیاں نسبول علم رکھاندا
 کل حقیقت ابو بکر تہیں پائی سی حسا نے
 نسب تیرا میں و کہہ کراں جنوں آبیوں وال نکھرا
 ابی بن کعبوں خازن دے کہے حضرت فرمایا
 عائشہ اکیسا شعر کرن ہے وانگوں گل کرن وے
 چکا شعر جو ہووے او سنوں پکڑ لوو چت لاوے
 عمر مدلیق ہو رہی ہی آہے دوویں شعر بنا بندے
 ہی و چ مسجد میں عباس کہے کہے شعر زبانی
 ثابت ہو یا نال حدیثاں شعر و قسم تمامی
 نعت رسول اللہ دی ہووے جیڑی نال زبانی
 کیو جو مدح نبی دی جیسا ہو ر عمل نہیں کائی
 زبانی کو بہ نعتش گشت مسانہ

تے اہل شرک دی و چ مذمت واہ واہ شعر لادے
 خازن دیو چ ابو ہریرہ لوں اکیسا نبی الہی
 زخماں تیراں نہیں و دہ پڑدے کرد زخم و لانتوں
 ابن رواہ لوں فرمایا کوس اوہ کہہ ہجو سناوے
 یہ حسان بولایا آنا قسم خدا دی کہاندا
 قریشیاں نال نسب میں لیا ہجو ساوی متا وے
 اوس کو لوں کچھ نسب او نہاندا طرف او سدی
 پہر آا کہیوس میں تمامی نسب قریشیاں جانے
 نبی کیا جبریلوں رب تہ مددہ کاری کردا
 ان من الشعر حکمۃ کہے شعر حکمت ہی آیا
 کوئی چنگا کوئی مند اہو و سخن ہوون دن بندے
 تے شعر برے لوں چھوڑو او تمہیں چاہر سز کیا
 تے علی اونہاں نہیں شاعری دودہ خازن دلوج پاتا
 خازن ہووے عالم دیو چ دیکھ بندے رحمانی
 اک چنگے اک مندے چنگے مدح رسول گرامی
 لائق ہے جے لب عیسیٰ تے فخر کرے اوہ دانی
 جسوں رب نصیب کرے اوس پائی کل سلیمان
 سزدگر بہ لب عیسیٰ کند ناز

منہ ہجو الخ اہجو قریشا فانتہ اشد علیہم من اشق النہل ہجو کرد کفار قریش کی بیشک یہ ہجو اور
 زخم تیرے ہی زیادہ شاق ہے مشکوٰۃ مسلم و خازن و خلاصہ ص ۳۸ جلد سوم ۱۵ ان الخ پوری حدیث
 بخاری فی اسطر ج ہے ان لوبض البیان لسخرا و ان لوبض البیان لسخرا دوسری جگہ فرمایا ان رذع القدس
 للیزال و اذیدک مانا نخت عن اللہ در سولہ پہر فرمایا اجب عنی اللہ ایڈہ یرذع القدس البتہ لوبض
 بیان جادو کی طرح پراثر ہوتے ہیں بعض شعر حکمت ہوتے ہیں سرابا نصیحت نادی خبر سراپا عبت اور فرمایا ان مسان
 جبریل تمہاری مدد کرتے ہیں و مضامین عالیہ و معانی بلینہ سے جب تم دفع کرتے ہو اللہ سے اور رسول اوسکے سے لینے
 مسلمانوں کی طرف سے جیاب دیتے ہو اور فرمایا کہ حسان ہماری طرف سے کفار کو جواب دہے اللہ تو حسان
 کی مدد کر جس پر تین حدیثیں ہیں اور فرمایا جی ہم حسان فتنی و انتفتی لینے حسان نے کفار کی ہجو کی
 تو مسلمانوں کو غیظ و غضب و طعن کفار سے سفار ملی اور خود حسان کا دل ہنسا ہوا ثواب پایا یہ سفار پائی

توحید الہی نعت نبی دی فقہ مسائل دینی
 ہے ناہ حمد نہ نعت نہ مسیٰ ناہ کوئی پسند نصیحت
 تا اوہ شعر مبارح جو لا یعنی اوس اندر باتیں
 شعر ہے کفاروں کے ہوں چنگے عورت والے
 شریک لیبید آہے و دشاعر اندر جہل زمانے
 معلم ہو یا چنگے شعر سنن بن استیجابوں
 مبالغہ کرنا و پرچ نظم کے جیکر حل حراموں
 نعت رسول اللہ دی اندر جتنا و ابد اتیہو
 و تعزیر و ذمہ و توبہ و عفت حضرت
 مبالغہ خاصہ اس بابے و اندر علم صرف کے
 سو مبالغہاں مفضال کرد سخن دیاں سو مبالغہ نام اللہ
 صفت رسول اللہ دی سنکے سر کے سخت دہائی
 تے و پر میناوی دیکھو و توفیر و ذمہ کے تے لیا یا
 و پر توحید الہی جان قصیدہ عجب امانی
 تکفہ جان رسولیہ و پر مدح نبی سرور کے
 عاجز حلوئی نول ہی ایہ خدمت ملی حضوروں
 مجبور باندہ اشان بتاواں اندر نظم اشعاروں
 ولید کا نولوں مجبوروں چیر آب اللہ رحمانے
 خدمت کرن رسول اللہ دی دین نبی دی نالے
 نا جنہاں شاعرواں و پر نہ ہوں وصف پر براروں

اداکرن و پر شعراں ہوا استیجاب یقینی
 مگر ان کذب نہ کوڑ نہ ہی و چہ ادہناں کسے نصیحت
 نہ فسق فحور کر اہلیت دی بات نہیں کوئی ذاتیں
 اوہ ہی سنن سنادن با نر نال حدیث حوالے
 شعر خرید سندے حضرت نے سو تک سے کیہا تے
 مولوی روم جیسے سپہ شاعر حصہ لین سوالوں
 نامہ حرام ہے صفت نبی تا جائز رد الکمالوں
 آنا بہتر نص گواہ اس آتے اپر نظر کیوے
 کرنی فرض ہوئی ایہ صیغے تفعیلوں با کثرت
 کرد مبالغہ نعت گوئی و پر عمدہ نال حرف کے
 مشرکاں بار و مابلی ساہ و نعتی شعر سنا کے
 کہندے صفت نبی دی بہتی کرنی و ڈی خرابی
 کرد مبالغہ عظمت بہتتی بجز بیاں نظر نہ آیا
 تے نعت نبی کے اندر جان قصیدہ بردہ عالی
 قصوری عارف نوری لکھیا شعر عجیب پر پردے
 جو شاہ رسل دیاں ویریاں دی کتب سہاں سدا
 ویریاں اوسدیاں مردواں سرخوب چھراں پیرا
 گالیاں آباں و تیاں پڑھ و چہ سورہ نون سیاہ
 رب نصیب کرے ایہ دایم فضل ہوں ہر حالے
 اوہ نہ داخل و پر گراہیں بلکہ اندر ابراروں

اَلَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَذَكَرَ اللّٰهَ کَثِیْرًا وَانْتَصَرُوْا
 مگر وہ لوگ کہ ایمان لائے اور کام کئے اچھے اور یاد کیا اللہ کو بہت اور بد لایا
 مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوْا وَسَيَعْلَمُ الَّذِیْنَ ظَلَمُوْا اَیُّ مَنْقَلَبٍ یَنْقَلِبُوْنَ
 پیچھے اس سے کہ ظلم کئے گئے تھے اور تائب جائیں گے وہ لوگ کہ ظلم کرتے ہیں کو کسی جگہ پر نیکی پہر جاؤنگے
 مگر جو لوگ ایمان لائے عمل کمائے چنگے
 تے بدل میں ادہناں تہیں جنہاں پہلے ظلم کمائے
 (حاشیہ صفحہ گذشتہ) اور آیت میں کہ واللہ کثیرا خواہ نول ہے نماز و تسبیح و ذکر پر خواہ نول ہے اشعار حمد و نعت و

توحید خدا پرستی پر دفعہ و غیرہ سے بمقتضائے مقام و سیاق کلام خلاصہ

مکتبہ دولت ہوگا اور امام جعفر الصادق رضی اللہ عنہ نے فرمایا کہ اس پر نعت لکھو کہ ہوگا:

تفسیر سورہ نمل شریف

تے مشرک جب جانگے جیڑے کر کے سوجنی کی
 نذرت و ح شاعواں دی جاں رب ت چک آتاری
 حسان کہیا حضرت ایہ گل ہے معلوم تسالوں
 تا اللہ الدین آمنوا تیں لک نازل رفیعی
 جس بد مذہب حمد کیتا ہووے اُپر اسلانی
 ایہ بڑا جہاد تحریری دین جواب جنگے گراماں
 جیڑے مسلمان کہا کے دشمن بنے نبی دے
 شعرا سورہ ختم ہوئی ہن رب کے فضل احسانوں

جو کبری جگہ پرندی پر کر جانڈے نال بلیدی
 ما اصحاباں شاعواں نے وح خدمت عرض گزاری
 اسیں شاعر لوگ بلاک گئے ہو اسیں عید بیانوں
 مومن صالح عامل شاعر اوہ بچے ہر جانی
 بدلائین ادسا کے فرض کفایہ سمجھ دوالے
 وڈی عبادت ایس زمانے کر کے خاص تباہاں
 بدلائین ادساں تیں وڈی عبادت رکھتھیکے
 تنال دنال اندر کم ہو یا اس تفسیر کچھانوں

خواص سورہ نمل شریف جو شخص اس سورہ کو بہر کی بھی تہیٰ جو با نعت دیکھی ہو کچھ اور کچھ چیز اس سے کافی ہوتی نہ ہو اور اسکو منہ و دہن
 میں بچے ہیں جس جگہ وہ مندوق ہو گا وہاں سانپ بچھو موزی جانور پھارنے والا جیون داخل ہوں گے اور کوئی سخت اس سے منقطع نہ ہو اور یہ میں توہ تعالیٰ
 ایہا الذین امنوا فی امری سے لیکر مسلمان کہہ کر ایک میاچی کہتے ہیں کہ اگر چہ میاں بکترت ہوں تو قوتہ تعالیٰ یا ایہا انہماں دخلوہ سے لائیں مردن تک لکھ کر
 نکلے سوارح کے پاس کھدے تو وہ اپنے سوارح میں علی جا دینگی اور پھر اُپسہی عرق النساء اور دمہ کھانسی کیلئے تین دن یہ آیتیں پڑھے سورہ فاتحہ
 اور وتری الجبال تجسہا جامدہ سے تفلون تک ویسلون عن الجبال بنفسہا سے اہما تک عرض کھر غیشیہ سے قرآن تک اور الم ترالی الذین سے یفکرون
 تک اور ذوالذی علی قریشیہ سے قدیر تک اچھیکر یہ لکھدے اور دہنل پسنی عرق النساء کھانسی اور دمہ جو عارضہ ہو اسکا نام ایسے تو حکم
 تعالیٰ شفا ہوگی کتابا نو اید و تری الجبال تجسہا جامدہ جو شخص اس آیت کو تین دفعہ پھونک دیکھا تو اگر شیر بھی سامنے آیکھا تو اس کا ہنہ
 بند ہو جائیگا اور وحی تمہر اسباب پڑھ کر دم کرے گا تو کھل جائیگا ازجربات ویرنی شافعی قدس سرہ العزیز۔ جنوں کے تیلوں سے کسی کا آسب
 ہو جائے تو قسم دیکر او کو ادراسیں یہ آیت تلاوت کرے تو وہ اسی وقت ہو جا دیکھا اور تیری اطاعت کرے گا تیر حکم میں قوتہ تعالیٰ وان ربک یعلم
 ما تکی منہم و بائینوں سے لیکر ہم مسد دن تک جو شخص چاہے کہ میں سوزیلے مرد یا عورت کے دکھ راز سے آگاہی پاؤں اور وہ اپنا
 مافی الغیب بیان کر دے تو سانپ کی کھال پر باتیں کے پانی اور عرق گلاب دز عفران سے آتیں لکھ کر سوئے ہوئے کے سینہ پر رکھ کر تو اسکے دل میں
 راز و کام کا خیال ہوگا اسکی خبر بیان کر دے گا مگر جو راز ظاہر کرے حرام ہے اس سے پرہیز کرے اور جو شخص چاہے کہ کسی ذنیہ و درہم و دینار
 مال ذنیہ کا معلوم ہو جاوے کہ کس جگہ پر دفن ہوا ہے تو وہ ذنیہ

۱۱۳۶۵۵	۱۱۳۶۵	۱۱۳۶۵۰
۱۱۳۶۵۶	۱۱۳۶۵۴	۱۱۳۶۵۲
۱۱۳۶۵۱	۱۱۳۶۵۸	۱۱۳۶۵۳

نقش سورہ
 نمل شریف

ظاہر ہو جاوے گا اور جب کسی کو کوئی حاجت در پیش ہو تو اس
 تے و پچ کے رب اتاری و پچ کبیر گو اسیاں
 چار نزارتے اٹھ سو گھٹ اک اسد حرف گرامی
 کلال بدبد و الیاں قصہ بلقیسے دا آیا
 تخت لیاون طیطوں پھرے موزوی اک عالم
 ہی دطپ مسائل قصہ اثر دلالو پچ ڈالے

ترانوے آستان اکدو اُپر اسد اندر آیاں
 تیراں سو ستاراں کلھے اسدے نی سہ نامی
 نام نمل اسداجو اسو پچ ذکر کیشری دا آیا
 بادشاہی سلیمان تعرف اوستہ اک خادم را
 وسیلاں آتے توحید خدایاں مشرک سندا ری لے

رابط و تعلق سورۃ نمل کا سورۃ شعرات

نمل سورۃ دا شعرا دے سنگ میل ہویا پنج بیانی قصہ لوط نبی دا اسوچ ددی نرا فیوں آیا اوس سورت وچ مومن آکھیا اہل اپنے دیتا میں تفصیل اوسدی وچ اسد کیتی تہ تعلق جہرہ	نمل تمہے شعرا دا خبر معانیوں آئی پہلیاں سورتاں نالوں اسوچ بتا حال دسا پایا اگ ڈٹھی میں آن سکا وال تینوں کجہ اس جا میں دوویں شروع ہی نال جہرہ مقطوع سوناں پڑدے
---	---

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 شروع کرنا ہوں میں ساتھ نام اللہ بخشش کرنے والا ہر ایک کے

اسم اللہ دینا شروع جو ہے بخشش داسا میں کامل مہر محبت والا بالے آخر تائیں

ظَنَّ فَمَا تَلَكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُّبِينٍ ۝ هُدًى وَبُشْرَى
 آیتیں میں قرآن کی اور کتاب روشن کی ہدایت ہے اور خوشخبری
 لِلْمُؤْمِنِينَ ۝ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ
 واسطے ایمان والوں کے وہ جو قائم رکھتے ہیں نماز کو اور دیتے ہیں زکوٰۃ اور ساتھ
 بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ۝ آخرت کے وہ یقین رکھتے ہیں

ظانے سین در حرف مقطوع مشابہ فرماندے ایسے آیتاں قرآن کتاب جو روشن کرن ہدایت جہرے قائم کرن نمازاں کرے اور زکوٰۃ	ہے واجب اعتقاد انہاں تے کیفوں چہ رکھانے تے خوشخبری کارن اہل ایماناں ہوں ہدایت تے اوہ نال قیامت کرے میں یقین آیتاں
---	---

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ذُرِّيَّتَهُمْ أَهْمًا لَهُمْ فِئْتُمْ
 غریق جو لوگ کہ نہیں ایمان لاتے ساتھ آخرت کے نسبت دیکھ واسطے اوزکے عمل انکے
 يَحْمَهُونَ ۝ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَسَبُوا سَعِيرًا أَلَدَابٍ وَهُمْ فِيهَا
 جلتے ہیں لوگ وہ میں کہ واسطے اوزکے ہر اے عذاب اور وہ

خَيْرَةٌ لَهُمْ الْأَخْسَرُونَ ۝ وَأَنْتَ لَتُلَقَّ الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ
 آخرت کے وہ ہیں گونا گونا گونا گے اور یقین تو رہتا ہے کہلا ایجاب تہ نزل نزدیک

حَكِيمٍ عَلِيمٍ ۝ إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ إِنِّي آنست فاد امتا قیتکم
 حکمت والے علم والے کہتے یاد کر جہرہ کہتا موسی نے واسطے لہاں آجے کہ یقین ہے دیکھیں تے اگ کتاب نکلیں

مِنْهَا خَبَأَ آيَاتِنَا قَبَسًا لِّعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ
 تہاں میں خفیہ یا لڑکھا شد ننگاری کا تذکرہ سے سیکر

ہیک جہاں نے نال قیامت میں ایمان لیا تہ	اساں بد عملی اوہاں نیک دسی کر وچ دیر الی جانے
--	---

ایسا ہو لو کہ جہاں نڈے کارن وڈا غذاب قبر دا
 توں ٹیک قرآن سکھایا جاوے دے خدا دی
 جاں آکھیا موسیٰ بیوی لوں ہے اگ میںوں سیانی
 پاس تیرے انگیار لیاواں یا کوئی بال موانا

اوہ گہانا کہا وں وکے ہوں جان دن ہو دھن
 جو حکمت والا جانہارا کل حالات رسا سوں
 میں تینوں لیا خبر دساں یا اگ لیاواں کالی
 تا اگ سیکیں سردیوں بیکے ہو دھن سا جانا

فَلَمَّا جَاءَهَا نُورٌ أَنْ يُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا
 پس جب آیا اور سیکھاں پکارا کیا یہ برکت دیا گیا ہے جو کچھ کہیجے اگ کے ہے اور جو کئی کہے گروا دیکھے ہے
 وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ اور پاک ہے اللہ پروردگار عالموں کی کو

جاں آئے اگ پاس ندا آئی ہے برکت والا
 تے پاک ایسی رب جگاں ہر رب عیوں تے نقصا لوں
 پو کارن والا خود مولیٰ یا اوسد ملک گزری
 نار بھنے نور آئے رکھہ گرو ملک اس حالے
 جے من کنوں مراد موسیٰ تا گرو ملک کہہ دے
 حافظ لکھوی نے ہی ایہ روایت آندی
 اوہ برکت والی آتش جو خود آہے ملک بانی
 اوہ اگ آہی نور فرشتیاں موسیٰ اگ سبحانی
 ایہ اکثر کہن مغر بعضے ہو کہن تفسیراں
 من طلب النار خازن ہو معالم لکھیاے
 تے اللہ کل حوادث ہر ممکن تہیں یا ک ایساں

جو اگ اندر تے گرد اگ کے اگ میں تفسیر والا
 جہر اگیا پو کاریا اوہ سی حضرت موسیٰ جانوں
 من ہے موسیٰ یا رکھہ یارب یا نس نور تہا می
 جے من تہیں رب مراد یا نور تا موسیٰ ملک جو
 اوہ پو کہری روایت دے دے وح خلا سکھ دے
 کہے اکثر دا ایہو مذہب سن تنس نقل ہو کاندی
 تے جو اوس گرد ہی ملک آہے ہو موسیٰ سمجھ سیانے
 اوس نور وچوں تسیجاں تے تقدیس آواز پچاتی
 جو وچ معالم محی السنۃ لکھیا کرد نظر اں
 جو اگدی طلب اندر سوں تہیں موسیٰ نظر پیکے
 ناہ کرے طول کسے وچ ناہ کسے جانگ کسے سماں

يَوْمَئِذٍ أَتَىٰ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ اے موسیٰ بات یہ ہے کہ میں تحقیق اللہوں غالب یا حکمت

اے موسیٰ ناں یک میں اللہ غالب حکمت والا
 نار نور دا ذکر اداں اس کارن ہے فرمایا
 گرو لکھ لکھوی دا دہلوی وچ مراط کتا ہے
 یعنی رکھوں کہیا فرشتے میں ناں اللہ پیا رے
 اپنے آپ تا میں جے آکھن اسیں خدا ناں آئے

نار کہن تے نور کہیا میں خود ناں رب تہا تے
 تا وصل محبوب کن دی قوت نفلوں ہو د عطا یا
 یا راں تیراں صفحے اندر اوہ آہے ملک موالے
 ہتھیں پیری دلیل اوتے جے ولی خدا دہا رے
 تا کرین نہ کہہ تعجب اسو وچ ٹیک اوہ رب پیکے

۱۰ یا راں الخ اور مراط مستقیم کے مترجم غرقہ نے انا حق کا ترجمہ کیا ہے میں خدا ہوں پس بہتر ہم
 ہی انہیں کے گروگان رہا ہے پس اب دو گواہ ہو گئے قندر حلوانی عفی اللہ عنہ

بقول اسماعیل تفسیر دہلوی ولی خدا ہو جاتا ہے

فرشتہ کہے جدوں میں اللہ پر کیوں لانا آگے
ولیاں توں رب جانن ثابت کیتا اسمعیل
لکھوی چلیاں سنے سبے بن ڈب مرن ہو کجے

میں ہاں اللہ کتو بخوشان لشرد الملکوں آگے
ایہ پیر پرستی ہے یا ناہیں نجدیاں دے تک جیلے
آپے کر انصاف کجے اسیں یا سچے ادہ کجے

دائیں طرف کی طرف سے

وَأَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا
اور ڈال دے عصا اپنا پس جسوقت کہ دیکھا اڑکھتا ہوتا گویا کہ وہ سانپ ہے پھر گیا پیشہ منہ پھیر کر اور
لَمْ يُعَقِّبْ يَمُوسَىٰ لَّا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَىٰ الْمُرْسَلِينَ
نہ پچھے پیرا اے موسیٰ مت ڈر تحقیق میں نہیں ڈرتی نزدیک میرے پیغمبر

تے عاماد ڈال ڈہٹا جدوں سیپ دے وانگوں ہلدا
فرمایا اے موسیٰ ناہ ڈر اسد خوف ہر اسوں
یکے نام نبیاں توں رب سدیا وچ قرآنے
اتے رسول اللہ توں یا محمد کتے نہ سدیا
لَا تَجْعَلُوا دَعْوَةَ الرَّسُولِ بَرِّهَةً أَسَدُ الْغَافِرِينَ
نبی نہ ڈرن کہتے ہیں جان اور نہاں دیو امین آہی
جان کر کے خوف میدا توں ہٹنا نہیں شی شان رسولی

مڑ چلیا کتو دیکے موسیٰ مڑ کے کچیاں نہ چلدا
پاس میر نہیں مرسل ڈر دے ٹکڑا ہوا غلاموں
یا موسیٰ یا عیسیٰ یا نوح یا یحییٰ سدیا نے
بلکہ صرف ایہ نام سدن نہیں لوکان توں بند کجیا
خود معلوم ہوو یگانہ تینوں حضرت شاہ منیروں
تے خوف خدا دا شرط ایمانی ایہ ناہ ہٹے کدابی
ہ غدر خواہی تیں پہلے سویا ایہ ارشاد نرودی

صغیر کا ذوال نام خدا ہے نہ ہی نہ

إِلَّا مَن ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلْ حَسَنًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ
مگر جو کوئی ظلم کرے پھر بدل ڈالے نیکی پیچھے برائی کے پس تحقیق میں بخشنیوالا ہوں مہربان

مگر جو ظلم کرے پھر نیکی کردا بعد بعد برائی
سی موسیٰ جو قبلی مارا اوستہیں بخش جاہی

پس بے بیشک بخشنیوارا رحمت نال آہی
ہے ادس خیال بوجب کیسا بخشنیوارا آہی

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضًا مِّنْ غَيْرِ سُوءٍ فِي
اور داخل کرنا ہتھ اپنا یہیچ گریبان اپنی کے نکلیگا سفید بیزر برائی کے سے
تَسْعِ آيَاتِ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِذْ هُمْ كَالْوَقُوعِ مَاسِقِينَ
نو نشانوں کے طرف فرعون کی قوم اسکی کی تحقیق وہ تھی قوم ناسق

تے داخل کر اپنا ہتھ موسیٰ وچ اپنی گریبانے
جاہ فرعون تے قوم اسدیوں ٹیک افسوس گوند

ادہ چٹا لکے بن عیسیٰ جو دارا فرعون کے آنے
ادہ تہب سے مخدوف اتہہ جملہ وچ کبیر سو مند

فَلَمَّا جَاءَهُمْ آيَاتُنَا مَبْجُورًا قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ
پس جب آئیں انکیپس نشانیاں ہاری دیکھلا نبویاں کہنے لگے بہت جلدو ظاہر
حَدُّوْهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا الْفِئِمَّةُ مُمْتَظِرِينَ
انکار کجیا ونگلا اور یقین جان لیا تہا ونگو جی لانگ لے ا علم سے اور بیکر کجیا پس دیکھ کجیا کجیا

كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ۝ آخر کام فساد کرنے والوں کا

پھر جد پاس اونہا تک ساڈیاں روشن آیتاں آیاں
نے آتیاں تیں اوہ منکرہ سوئے ظلم کبر و رابعوں
پہر دیکھہ جو کیوں کر سوئی آخر جنہاں فساد کھلا

آکھیوں نے ایہہ جادو ظاہر آتیاں چک جو شہاں
تے وچوں کرن یقین جو ٹھیک ایہہ نزل ہویا آکھیوں
مغزے دو ایہہ تے ست جو اسراف اندر اظہار

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي

اور اللہ تعالیٰ نے داور کو اور سلیمان کو علم اور کہا دونوں نے سب تعریف واسطے اللہ کے جسے

فَضَّلْنَا عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ۝ بزرگی دی ہمکو اور بہت بندوں اپنے ایمان والوں کے

تے بیشک دتا اسل علم داور دہور نبی سلیمان تائیں
بتیاں اپنیاں بندیاں تیں جس اسل قلی وڈیاں
کتاب نبوہ شہابی قوت ابر جن انساناں

تے آکھیوں نے سپہ رہنوں حمد دونا یا جس اس میں
مومن بندیاں اتے ایہہ اسال غرت حرمت پائی
نالے ہر شے اپر ملی حکومت ہے دی شانال

وَوَسَّيْنَا لِيحْيَىٰ النَّامُوسَ عَلَيْنَا مَنطِقَ الْطَيْرِ ۝ اور وارث لیجئے نامقام ہو سلیمان داور کا اور کہا اے لوگو

سبکلا یا گیا ہوں میں بولی جانور ونگی
وَأُوتَيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ عِطًّا ۝ اور دینے گئے میں ہم ہر چیز سے
تختیق یہ اللہ وہ ہے بزرگی ظاہر

تے ورثہ لیا سلیمان داور ونگی کیوں سنو لو کا
تے ہوئی عطا ہر چیز ایہہ بیشک ظاہر فضل خدا
ایہہ بولیاں جانور اندیاں سمجھن ہے کم نبی دلی وا
امتیاں جو اسوں بولیاں ایہہ وچ سمجھہ نہ آون
جو جانور اندی بولی نقل سلیمانوں فریاندے
کعب کہے اک تمہری بولی تا سلیمان الایا
سلیمان کیا ایہہ کہے لِدُذِّ الْمَوْتِ جنوں مرنوں
پہر گھوگی بولی پھیسوں لوکاں آکھیا ایسوں کھاناں
آکھن مور جو نیک اعمالوں باغ بہار اگاناں
ہد ہد کہے جو کرے نہ رحمت کدی نہ رحمت پاوے
طوطا کہے زندے ہر مرنا ہر ہر لوواں پرانا
کیو تر کہے جو پاکی میری مالک اعلیٰ تائیں
کانو محمولیاں ظالماں اتے لعنت کرن دعائیں

بولی جانور اندی رب تیں سانوں گئی سکھائی
منطق الطیر بکپیر وال بولی ملی جو نوکر افادا
مغزے ہو کر امت راہوں سخن اذہناں سمجھیدا
صفائی روحانی کے پاروں بزرگ مقصد باون
اوہ سگوں شعر لکھاں لکھوی کے منکر کان سوکان
جانوں ایہہ کیا آکھے لوکاں کیا نہ علم اسال آیا
وَأَنْبِئُوا لِلْخَيْرِ آبِاد سارو ایہہ گہر سپہ گرنے لوں
ایہہ آکھے کاش نہ پیدا ہوندی خلق جو کرے بیاناں
تے کفر و شرک بر ایوں لذت ساڑن دوزخ بیاناں
جبرو کہے گنہگار و بخشش منگو نبی تبادے
ابابیل کہن کر نیکیاں پیچو پاسو فضل رباناں
پر کہتے آسماں زمیں جس ہر جا میں ایشیاں
اللہ آکھن ہر شے فانی با ہجوں اللہ سائیں

<p>ڈڈاں آکھن پاک میرا رب پاک میرا رب باری تشریحے استواری عرش تے ہے کیتا رب سائیں ہی آل نبی دی دشمن اپر لعنت نت دسائیں ایہہ دچ محالم لیایا والدہ علم شک نہ دیر سوچ ٹیکسا سوچے فضل بزرگی ظاہر ملی اسائیں آدم جن حیوان درند پرند سبہ اشیا میں تے کارگیر مای عجب عجیباں اوسکے جہد و بہاں</p>	<p>سنگ خوار کہے ہے چپ سلامت بولن وچ خواری باز کہے ہے پاک میرا رب اوسوں حمد ثنا میں سرخ کہے کر لعنت یا رب دشمن نبی دکتا میں گگڑ آکھن غافل لوکو یاد خدا نت کر سو تے دتے گئے اسیں ہر شے جو رب دتی نبیاں شاماں ست سو سال کیتی اوس شاہی مشرق مغرب تائیں ہر شے دی بولی اوسوں اللہ پاک سکھائی</p>
--	--

دیوبندیوں کا عقیدہ اور اذکار و دعا

<p>پرار ددی بولی دیوبندیاں تہیں سکھی نبی ہمارے رشید احمد سوردیوبندیاں ایہہ کفر عقیدہ بنا اردو صاف جاں بولی حضرت تادہ عرض لالی سو تیس ملک خرید ہندی بولو صاف زبانوں اردو آگئی ہے ہندی سوچ کریں دل پا کا جلد چھوین وچ اصل عبارت چہی صفحہ تیا یا استادی حاجق جگایا اوسپہ ایس بنا اول تے بولی ہندی تیراں ہندیاں بول سکھی اس جو بولی جانن لازم ہو کہ رسالت نال سبیا رسول گسلاں ہر قوم ولے اسیں ہندیاں انا تالی بولی ہر ہر قوم ملک دی یا بولی اوس تاگون پیغمبر سویا ہندیاں دوساؤ تیا میں کیونچو حضرت نواں دیوبندیاں بولی ایہہ کہانی ادہ ہی گلیا دیوبندیاں سنگ سدنا دوزخ جا کہ</p>	<p>ہر شے دی بولی جاتی نبی سلیمان پیارے وچ برائے حیوں لکھے خلیل احمد رشر جانان لکھیوں خواب اندر اک صالح ڈھانچا نبی آئی یا حضرت کیوں اردو بولی آگئی ایہہ تسالوں فرمایا اسان دیوبندیاں سنگ جدہ اسویا علا مطلب ایہہ عبارت سند تیرے پیش لکایا حضرت نے ایہہ بولی سکھی دیوبندیانہ کے رسول کرد انصاف جاں ہند پنجاب و اس بولی گو یا حضرت نواں انہاں نبی نہ ہندی سند جاتا وَمَا ارسلنا من رسول الا لیسلنا قومہ اندھرا جاں کل نبی آدم دل اسدی عام رسالت سکھی جے ہندیاں تہیں پہلے حضرت اردو جاتا میں دیوبندی گھنڈ سندے بنے پیغمبر بہائی ایس عقیدے والے لوں جو مسلمان بنا دے</p>
---	---

عقیدہ شیعہ مدعہ جواب

<p>استہیں ثابت درتہ نبیاں رہند انگر بقیا بلکہ مجازی درتہ حبیبوں کہن خلافت بہائی فردوس بہشت سکھے تے وارث مومن اذکی سکھے</p>	<p>شیعہ پیرن دلیل جو درتہ آنت کے دچ آیا وراثت تہیں مراد حقیقی خالق نے فرمائی پیر نواں انفر دس جوین سے مومنان صفت پیارے</p>
--	--

تشریح یہ ہے کہ خلافت عقیدہ السنن جماعت تھا کہ عرش کے اور خدا ہے لہذا اصل لفظ سے بدلا جو استوا علی الارض ہے
تقریباً فی عین اللہ عنہ

دیوبندی کہتے ہیں کہ اردو حضرت نے ہمارے سے سکھایا ہے

بیوں کا ورثہ مال نہیں ہوتا بلکہ علم ہوتا ہے اور درستیہ ارادہ کا عقیدہ

ورثہ جنت داہرہ سو کس تقسیم کر دیا
 العلماء ورثہ اللہ ہیں حضرت نے فرمایا
 کبیر اور ثناء علماء والوں علیا مال رسولوں
 کے ابو ہریرہ کنوں روایت اکدن ورج بازار
 شکرے ایسفرمان نبی والو کی دوڑنے آئے
 ہاں اک ٹولہ وچ تعلیم تعلم کسی لگا
 فرمایا میراث ایسے ریدے پیغمبر و سی
 انی پتر داؤدے کے ہیں سورگرمی
 اک نول خاص کیتا وچ ورثے ایناں نول محمدی
 اس تخصیص اپر کوئی نہیں دلیل آئی رحمانوں
 ہاں وچ حکم نبوت علم مراد ہونکہ میراثوں
 پس معلوم ہویا ایہ ورثہ مالوں نہیں سی کائی
 اس وچ رافضیاں رد ہویا چواہ کہن بلائیں
 اوہ ابو بکر عمر نے مول نہ دنا بنت نبی نول
 بخاری مالے سورگرت نقل روایت کردے
 وارث نہیں بناے جائد جو اسیں کھے چورال
 باغ فدک جویں وقف ریسا سی وقت نبی سرور
 جے دنیا دی طلب ہوندی کجہ ابو بکر کے تاملیں

گنا شیخہ حصے آیا سنیوں کتا پایا
 عالم وارث نییاں سندے دس کیا مال وندایا
 ہر کوئی کہسی علم نییاں ورثہ ہے معقولان
 نبی کیا چلو مسجد و تے ورثے لوو ہمارے
 اگے اوہتاں نول وچ مسجد مال نہ مول و ساو
 لوکاں عوض کیتی یا حضرت مال کتے ہے رکبا
 جے مال مراد لئے ہاں نابہ گل سمجھ لیں اندوی
 اک نول ورثہ یسا کیوں محروم رہے ہونامی
 جو پیو کے ساک پتر وارث ہونکہ بن عموی
 جو بن سلیمان محروم تاملی مالوں ہور کچا نول
 جنوں مذہب جمہور تاقیصلہ ہویا اس اساسوں
 ورثہ علم نبوت والا سی ہور گل نہ کائی
 باغ فدک سی مال نبی داملناں زمر تاملیں
 ایہ خام خیال اوہنا ندا ایہی مسئلے سمجھ لیں
 لا نورث ماتر کناہ صدقہ صدق امانا ہر دے
 اوہ متروکہ ہر شئی صدقہ ورثہ کیسے نہ ہورال
 ایویں اوہ خلیفیاں رکبیا شیخہ پیٹے مردے
 تاپت اپنے نول چور غرنولوں نائب گردانہاں

وَحَيْثُ لِسُلَيْمَانَ جُنُودًا مِنَ الْجِنِّ وَالْأَنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ
 اور کہتے کئے واسطے سلیمان کے لشکر اسکے جنوں سے اور آدمیوں سے اور جانوروں سے پس وہ مثل

تے کیتے گئے اکٹھے لشکر شاہ سلیمان کارن
 ذریعہ بچنے روکن ٹھلن ٹھل ٹھل کتے کردے
 اپنے اپنے سردارال کے پیشہ رہن سہہ کتے

آدم جن جناور رو کے جان تمام کہلا رن
 ہر ہر جنال دالے لشکر یا تختی وچ دہر دے
 صفاں بنا کے درجیاں تبدیل قائم رہند ہر دے

حَتَّىٰ إِذَا تَوَاصَلَوْا وَعَادَ التَّمَلُّقُ قَالَ ثَمَلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا
 یہاں تک کہ جب آئے اور میدان چوٹیوں کے کہا ایک چوٹی نے اے چوٹیو داخل ہو
 مَسَاكِنَكُمْ لَا يَحْطَمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ
 گردوں اپنے میں نہیں کل ڈرائے تمکو سلیمان اور لشکر اور سا اور وہ نہیں جانتے ہوں

جاں آئے ادہ لشکر جنگل کیشریا نوالے اپر
 تاناہ تسان لتاژن لشکر شاہ سلیمان نالے
 تا ادہ ظلم تعدی دلوں ساکے کرن کنارا
 ایہہ شام زمیں وچ جنگل سی یا طائف دلوج
 اوسنے اکیہیا کیشریو اپنیاں کھڈا نوچ ڈرجاؤ
 تن کوہ اچا تخت اپر سی لشکر اوسدا سارا
 کیشریا ندی شہزادی نے جو اوس لشکر لڑیا
 قوم میری تک شان انہا ندی نعمت ہر لوانوں
 یعنی سانوں ہے کی ونا ملکہ مال منالوں
 یا صحبت دینا داراندی کر دولت مال جہاندا
 تا کیہا اے کیشریو اپنیاں کھڈا نوچ ڈرجاؤ
 اسکو وچ ہے سخت ڈراوا صحبت دینا واردا
 تن کوٹان کے پینڈیوں پی آواز کیشری کون آکے
 دینا دی عورت دا جور آواز سنے آسمانی
 حکیم اشراقی لہندے چڑدے نیگ گنہاندے
 ممکن ہے دہرتی تے ہووے تخت جے پیغمبر دا
 کیوں جو کیشریاں معلم ہسی نبی محصوم گناہوں
 کیشری عاجز حیواناں تہیں ادہ ہی سمجھ رکھاؤ
 منطقیال سر کھیلے جو ادراکوں منکر سیوے
 ادہ ہی سمجھ لوں جو لشکر سلطانی جتہ جاؤ
 تے وچ اوس ہجوم اتے گھمسا خیال نکر دے
 نظر اد جیری دینا داراں نہیں تکرے مریکناں
 کیشری سنجیا تکرے خلقت نظر تو مت ناہیں
 ایس گناہوں مت پکڑ لوں جہم اونہانے کرناں
 ساڈے پارو بے خبری مت ظلموں جاوے پارے

اک کیشری اکیہیا کیشریو ڈرجاؤ خود کھڈاں لند
 تے ادہ خبر نہ پان تساوی ایذاؤں ہر حالے
 وادی ادہ جنگل جتہ کیشریاں بہت ہووے آشکارا
 اوس کیشری و دود پر کیشریا ندی سردار کہاؤ
 سلیمانی لشکر تہیں مدت بے خبریاں جاں گنواؤ
 کوں لتاژیاں جانداں اسدا ادلی ہووے ستارا
 شان تجمل نعمت نوں تک دل وچ فکر ڈر آیا
 ناشکری مت کرن خدا دی خود افلاک سارا
 ناشکری کر متے زمین ایہہ نال نکرت زوالوں
 نہ دکہہ تکلیف انہا نولوں پونچے سنگ تانیر انہاندا
 صحبت مال داروں دیوں بچکے اپنے وقت لنگھاؤ
 دولت مند اندی نردیکیوں خوف ددا آزاروں
 ساری سنی آواز غم دی وڈی مسافت پاکے
 جنتی دوزخیاں نوں تکسن گلاں کرن زبانی
 نے نجدی کہن رسول اللہ نہیں سندے مغفوس جاؤ
 مت بے خبریوں لوک لتاژن تہ نہ کرن اندرا
 ظلم نہ ممکن اونہاں لگر بے خبریوں تہیں فناں
 درک عقل تے سمجھ وڈیری ادہ ہی اتنی باؤ
 ادہ خاصہ انسانی ہے ادراک ایہہ کہن ہنویے
 کر دے ادہ اپنا کیتا شوکت شان دکھاؤ
 عاجز خلقت نوں بداندہ چہڈان کہیہ سردانہ دندے
 کمزورال ناچارال نول اونہاں سپرانیہ دہان
 مت اسال دل نکران توجہ خبر نہ پال اسالیں
 ڈرجاؤ تیس کھڈاں اندر کہیہ عرصے تک دیناں
 دیکھ دیانت کیشریا ندی توں ہی سوچ پیارے

سلام کرنا چھوٹی

دینا داروں کی محبت سے پرہیز

ہی ساری دور سے سننا

قَتَلْتُمْ ضَاحِكًا مِّنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ اَوْزِعْنِي اَنْ اَشْكُرَ
 پس مکرایا ہنستا ہوا بات اوسکی تے اور کہا اے رب بے توفیق دے مکر یہ کہ شکر کروں

نِعْمَتِكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيْهِ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ
 نعمت تیری کا جو نعمت رکھی ہے تو نے اوپر میرے اور اوپر ماں باپ میرے اور یہ کہ عمل کروں میں نیک جو پسند کرے تو ہو
 وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ۵ اور داخل کر مجھ کو بیچ رحمت اپنی کے بیچ بندوں صالحوں کے

دوسرے تو نیت جو شکر کراں میں میں انعام جو تیرے
 تے پہلی کما لی کراں جدو چہ تیریاں ہوں رخائیں
 بندیاں اپناں دکو چہ جنہاں کیتی پہلی کما لی
 درجے فضیلت توڑی جا پونچن لگا بیسی پہا لی
 جاں کرن تبسم بلال دیو چہ تیریاں ما سے پائے

ہمسیا بات کیری دی سنکر کہیوں یار چہ
 تے جو کیر پیو دا دیاں تے ہویاں تہ عطا میں
 نے داخل کر میںوں رحمت اپنی مال الہی
 تبسم بلال دیو چہ میں ما سا کیتا سا ہی
 حضرت کہیں نہ ہنسی جہتہیں ہوں وندہ سا

قصہ

دو چہ کناں سلیمان پو چاد کجھ لوے وچ نکرال
 سنکے ہس تہوں پنچیر اوہ گل عجیب نٹاری
 فرمایا اوس حاضر کر ہو آندا پکڑ کسی نے
 میں ماں عادل کیا میںوں توں ظالم دلہا ہرایا
 لیجئے لا علمی تہیں جے اونہاں سانوں فرر پونچایا
 میں جاتا جے انہاں تکی لشکر خپال نرانی
 تیرے خادماں دی ایہ شہمت دولت عزت چالال
 امیں ہلاک ہو داں اوسو پلے سی ایہ فکر اسامیں
 اے کیری توں کری نصیحت پنہاں سانوں کالی
 فرمایا کجھ پتہ نہ میںوں تا کیری سمجھاوے
 دل دا زخم نہریا کیتا نالی دوا سکھہ یاری
 فرمایا نہیں پتہ کیری نے کیتی عرض اوہناں
 سلامتی نالی صدر کجھ بہہ کجھ ملیا تہ نکھیرا
 زہد عبادت اوسدی درتہ ملنے ہو خوشنودی
 آکھیا نہیں معلوم تا کیری عرض حضور سنائی
 جہو الا اک ہوا دا لا دن اسو چہ رچنا می
 ابن کثیرا گوں پر کرے رواںت ہونو تارے
 تا جو کرن دعاء بارش دی کیری اک دسا

ہمسی حکم ہوانوں ہونداں دور دیا جو خبراں
 گل کیری دی ہی جاوسی اوس ہونگ ساری
 بعض رواںت کیری نہیں جاں ایہ گل سنی نبی نے
 آکھیا کیریاں توں توں کیوں کہدا نوچ ورن الایا
 عرض کیتی لا لشیر و ان ہی سی میں مال ملایا
 رعیت میری عاجز دولت جاہ جلالوں خالی
 مرت ایہ ریس تساوی کر کے منگن جاہ جلال
 ریدی یاد داوں وچ غفلت ماہ شہدین کدائی
 سن پیچر خون الہوں تا ایہ گل فرمائی
 عرض کیتی جانے کیوں پیو تیرا داؤد سدا کے
 اس کارن داؤد جو اوسنے ولدی کیتی کاری
 کیری پیر کھیا کنوں تیرا ہویا سلیمان نال
 اس کارن سلیمان جو ہویا قلب سلامت تیرا
 تے تینوں ہے حق جو ملحق ہو دیں سنگ داؤد کے
 پیر کہندے وس کیوں ہوا تہہ تابع رب نبائی
 تابع بادشاہ اسکان جو دنیا ایہہ تامی
 ایہ گلڈل کیری دیاں سنکے ہمسیا نبی پیارے
 اکدن سن لشکر کے حضرت باہر طرف سدا کے

حضرت سلیمان علیہ السلام اور حیوٹی کا مکالمہ رسوال و جواب

انبر دل منہ کر کے اک ٹنگی ہو کرے دعائیں
تیرے پانی دیوں تہیں میں نہیں امید چکاٹی
جے توں اسان نہ پانی دیوں سبہ ہلاکت پاسا
مسلم وچ اک کیری اک پنجمبر لوں سی کیہا
آئی وحی کشی اک کیری ڈیرا ساڑیا سارا
ہوزر وائت وچ سوائس کیری اک پیارے
کیری بولی ڈگدیاں ایہ کی حملے زور شہانہ
کیری دی گل سنی جدوں ایہ نبی مینوشی پانی
فرمایا اوہ کیری حاضر کرد ضعیف بیچارے
کیری عرض گزاری شاننا نازک بدن ہمارا
جاں توں پھر کے سبیا مینوں سخت ہوئی بچینی
آڑ پئے کر صلح یہ سنگ قصد نہ میں ایذا میں
کیری آکھیا صلح کرانگی میں اک شرط مناکے
تے اپنیاں خواہشاں ہستیاں دیوچ ہرگز نہ بچاں
فرمایا ایہ شرط تساوی ہوئی قبول اسانوں
ہوند اتوں دنا بی جیکوئی مدد شرک تیاندا
اس قعے تہیں ثابت ہو یا اپرہ دیاں لوکاں

میں تیری مخلوق عاجز اک ربا رحم کما میں
ناہ میں بے پردا ہی پانی مینہ فضل دیوں کافی
سن ایہ دعا سلیمان پر تیا سنے عواما خاصا
حکم دتا پنجمبر ساڑ و کیریاں دا تہلی ایہا
جیرے باد مبری سن کر دے کیا کیتا ایہ کارا
چرھ گئی متہ نبی کے اتے چک تہاں کے مارے
میں ہی اک پیدائش لو سدی جس تہہ زور دتا
ڈگے کاڑ زمین کے اتے ہوش جدوں پیرائی
پیش حضور ہوئی تاکیتا عذر کنوں ولداری
پتلی کہلری ضعف جسم وچ اتوں پیا ہولارے
فرمایا حضرت نے کریں قصور عاف جو مینے
نہیں سی خبر جو شمن سنگ تہہ بوچن دکہ بلا میں
خواہش نال نہ تکیں دنیا دیوں نظر اہا کے
ہی جو ہستوں یاری چاہے مدد کریں اوستا میں
عرض کیتی ہے میں ہی بخشیا اوس قصور خطاں
کیری توں ہی مشرک کہکے طرف نبی پر جاندا
مسکیناں نے رحمت کرنی مین جگال وچ سوکاں

وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا آذَى الْهَدْيَ زَهْلًا أَمْ كَانَتْ مِنَ

در فوجی پرند جانور کی پس کہا کیا ہے بلکہ کہ نہیں دیکھتے ہیں ہدے کو
الغائبانہ ۵ لَا عَذَابَ بِنَاءِ عَدَا جَانَتْهُ يَوْمًا أَوْ لَا أَذْبَحْنَهُ أَوْ لِيَأْتِيَنَّيَا
غائبوں سے البتہ عذاب کرونگا میں اور عذاب سخت یا ذبح کرونگا میں اور منکر یا بے آواز ہوا میں

جاں کیتی ڈھونڈہ پکیر وال وی تابد ہر توں گم پایا
یا کہ سہ اوہ غائب ہو یا آپوں ایتوں جا کے
یا کوئی دلیل لیا دکھ ظاہر پاس میرے مستولی
ریشمی فرش زری دیاں تاراں جنباں تیار کرایا
منجمبر اک سونے داسنہ تخت کے عجیب لکاندے
کرسیاں تن ہزار طلائی رومیوں گرد رکھیا بندے

فرمایا کیا ہو یا مینوں ہد ہد نظر نہ آیا
سخت عذاب اوس ایساں یا تے مارا ذبح کر کے
وچ عالم خازن بود عالس ذکر حصولی
لماں چو آتن کو ناں تک کارن نبی بنایا
نبی سلیمان اوس ممبر نے قدم رنجہ فریاندے
نبی طلحہ کی کرسیاں اتے عالم اپنے ہاتھ

تو نے کئی سیان جلیل القدرہ و اسکا
تو نے اسکا طبع قہر میں نہ دیکھنا

تے گرد اونہاں کر سیاں بندے آدم با پیہ
 اتے پکیر و ناں پراند کر کے چہاں سہراں تے
 باد چہی خانے تے سبہ چیز فروری ناں رکھیندے
 ناں بائی باد چہی دیگاں و ڈے تنور لوہے دے
 سبہ سطح ہوا ڈے اُپر ٹہیرن بن تکلیف فرورے
 افسطخر شہروں سفر مین پیراوسد بعد تے
 خوشخبری اوس سنے تے تاج اوسدے اوس تہیوے
 گرد کعبے بت ڈھے چہاں مشرک پوجا کر کے
 بیت اللہ تہ زناں عرض کرے آ بار خدا یا
 تے میر پوج نہ آ کر کبھی اونہاں نماز ادائی
 غیر خدا بت پوجے جاوے آنجہ دی جہکے مارن
 رب ارشاد کیتا کعبے کر کعبہ مبر سہارا
 میں تیر پوج رسول اوٹھا ساں تے قرآن اتارن
 تینوں کراں آباد اچھاں لوکاناں گرامی
 ناقہ جوں محبت عشقوں بچے دیوں جاوے
 تے تینوں شیطاناں بتاں کولوں پاک بناوے
 نالے کرن او تہے قربانی تا پیرا تہ نبی تے
 تے پیجہزار اوس دانہ کھٹے تے بکریاں ویرہ ہزار
 ایسے جگہ وچوں چن عری چڑھ کر سی روشنباں
 کما رانڈیاں گردناں اتے تیز رکھے تلواراں
 برگز اوہ پرداہ نکر سن کسے ملاست گردی
 اوسوں خوشخبری خوشخبری جو کوئی اوسوں پائے
 تے نال عقیدے سچے پکے عشق سجن وچ بھجے
 فرمایا اس دین سینفی طوبی اوس جس پایا
 خبر ہزار ورہے دی اگدول خبر غیبی فرمائی
 پیراوتہوں نکل دادی وچ آئے اوہو مین شہر وچ

حضرت سلیمان علیہ السلام کا کعبے کے گزرا اور کعبے کا سلام کرنا

تے آدمیاند گردے بیٹھے ہوندے جن اظہاراں
 تے نرم ہوا چک فرس لیجا ندی جتھے چاسن وکاتے
 سو فرسنگ توڑی ایہ شکر ہوندا تھا ہر نہی
 اہل عیال تے نوکر چاکر سبہ ساماں سوئے دے
 جوں زمین اتے ہو سو کھے لوکی پیرے سروے
 ایہ نبی چیکر دی ہجرت جگہ کیسا سلیمان نبی نے
 پیراوتہوں وچ حرم کے دے آون اوس کھوے
 بیت اللہ دی دوجی طرف جا سفر ارادہ دہرے
 پیغمبر تیرا سنگ نیکاں کولوں لنگہ سدنا یا
 بتاں تہیں کرماک نہیں وچ کبھی یاد الہی
 تے خالص بندے تیرے یوں کولوں گزرسدناں
 جلدی تینوں مسجوداں سنگ پیراویاں اکسارا
 جو کل نبیاندے سرسہراں ہنشاہ کل ہاراں
 جو خالص کرن عبادت میری یغراں چوڑخانی
 اودیں اوہ تیر یوں آسن میرا نام تھاوے
 پیر تکم ہو یا سلیمان اترا اٹھ کرے نماز اداواں
 پیچ ہزار ستراٹھ گھنٹا کارن رب صفی نے
 تے حاضریناں بیت اللہ وایاں نوں دسک اخباراں
 کل مرد و مخالف اوستہیں جاسن کتب تہیانی
 بیت اوس مہینے راہ تک ماریگی بدکاراں
 رب دی یاد کرن وچ جنڈا و بنا ندی واپد پڑدی
 لو مبارک اوس جن دی وچ راہ حنت واپاکے
 لوکاں پچیا دین کیا تس غیب خبر سبہ سمجھے
 لوکاں پچیا کدہوسی تاں سال ہزار بتایا
 نال دھی دے غیب نبیاں ہوندا ہے پڑھ تہیانی
 و فوکارن اترے ہند آ یا ناہ نظر وچ

لے لوکان الخ حافظ لکھوی نے یہ روایت نقل کی ہے اور اخباریں غیب کی نہیں تو ہر کیا ہے فیقولوا ان عنی الرضا

گو نوجو پانی مہینہ نہ آیا بہت تلاش کرائی
 اوہ تلے زمیں دیوں تک جتنے نظر پوے اس پانی
 جن اوتہوں وت آکے پٹن جگہ پانی تک پہنچی
 جدوں نبی اوس جنگل اندر سے ساہن پہاڑ
 جاں بد بد نے ادہرا وہر نظر جو طرف گزارتی
 بد بد مین والے سنگ اسدی ہوئی ملا ٹی سائی
 اس پچھیا نول کتہوں آیلوں اگے کت دل جانال
 یعنی پچھیا کون سلیمان شامی پتہ پھرایا
 شامی پچھیا مینی نول وت کون مقام تساندا
 شامی پچھیا شاہ کپہر اتدہ اوس بلقیس تہائی
 پرا یہ شاہ اسادو ابی کپہر گھٹ اوہ تہن نامیں
 نال میر جل ملک اپنے داتینوں سیر کراواں
 شامی اکھیا ڈراں تھے اوس شاہ میر دیتا میں
 تاں اوہ میری بہاں کراوے آریا نال چراوے
 نالے ملکہ شہزادی دا جیکر سنئوس حالہ
 تا شامی سنگ یعنی شریا اوس بلقیس دکھائی
 پیشی وقت گزریا سکا پھر بد بد آجاتا
 تا غصے ہو گیا جے آیا نہ بج کراں بد بد نولوں
 کیسا عقاب تائیں شاہ جلدی بد بد پیش گزاریں
 سچے کہتے تکیا دہرت اوس اگے مثل پیالے
 حملہ کرے عقاب اوہ دیوں اوس جاتا جندہ
 جسے تینوں زورادیکے طاقت مند بنایا
 عقاب کیسا ہن توڑی کہتے غائب رہیا نظر تہیں
 جو تینوں سخت غدا بکرے یا پھر کے کوچ کراوے
 کیسا عقاب جواب اوسد یوح ناں ابہر شا فرمایا
 بد بد اکھیا تا پھر مینوں ہے امید رہائی
 بد بد جیک جیک کرے سلا ماں نال عجز مسکینی

تلے پانی لبہن دی سی خدمت بد بد خاص اٹھائی
 صحیح ذینال جگہ اوہ پٹے کر کے غور نشانی
 تلے بد بد کا غائب ہو ذندا ایہ سبب لکھیائی
 بد بد کا دل آیا میں کپہر سیر کراں اس تہاڑے
 بلقیسے دا باغ ڈھٹھا جا سیر کرے گلزارے
 اوسد نام عفر تلے اسدانا نول لیفور کیسائی
 اس اکھیا میں شامل آیا نال سلیمان جانال
 جو آدم جن شیطاناں نکھیاں شاہ بہاندا آیا
 یعنی اکھیا ایں دلاست ڈیرا خاص اساندا
 یعنی اکھیا ملک سلیمان ببادیں وڈا ایسائی
 مین ساگر دی ہے اوہ مالک لشکر انت نہ آمین
 راضی خوشی کرا لگا تینوں خوشییں پیر پوچاواں
 نوڑ پوے پانی دی تلے میں حاضر پاوے نہ میں
 یعنی کیا جے ایں ملک دی خبر تیتھوں اوہ پاوے
 شاہ تیرا سن خبر عجیبیا کر سی خوشی کمالا
 سیر ملک دا کر ڈیگر نولوں شاہ دل داگ اٹھائی
 کسے کنول کچھ کہتی کہند پتہ نہیں میں پاندہ
 نام جاگور تاکہ یا سخت عذاب دیاں ہر کوئی دلیل جے کہتی خوشی نولوں
 اچا بہت عقاب گیا جڑھ غور کہتی بسیاری
 بد بد دیکھیوں مینوں آوند ا طرف اوسدی ہر جا
 تا قسم اللہ دی بد بد تہی بات نہ کریں کوئی
 تینوں قسم اوسدی میں آتے تہر نکریں الایا
 شاہ نے قسم اٹھائی غصے ہو کے سخت تہر تہیں
 بد بد کیسا اس با بچوں کپہر ہر ہی سخن الاوے
 کچھ سی تدول جے خبر عجیبیا اوہ کوئی لے آیا
 شاہ نول اکھیوں بد بد آندا کپہر استہیں پہنچی
 پچھیا کہتوں آیلوں دسین پوری گل بلقیس

نہ بد بد الخ یہ دونوں حضرت سلیمان علیہ السلام کی طرف اڑے جب قریب آئے تو کر گس نہ کہا فرمایا ہوا

بد بد و اسر کبریٰ شاہ نے خدمت عرض کر نیا کے اپنے پیش گھلا کے تینوں نبیا روزِ خسرو کے معان تصور کیا ہر سارا قصہ اس سنایا	یا حضرت کر یاد جاں الدین دن خسرو شنید بد بد تیں ایہ بات سنی تاں بہتار تیں ڈرو کے تمکث بغربنید جو نکر رب سچے فرمایا
---	--

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ لَحِظُ بِهِ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبِيٍّ
بِسْ دیر کی اسی تھوڑی سی بس کہا کہ احاطہ کیا میں نے اور جگہ کو کہ نہ احاطہ کیا تھے ساتھ ایک اور لایا جو میں تیار پاس بیٹھی

پر پڑیا بد بد نا چر بہتا خدمت عرض سنا کے	میں گھیرا جو کہ نہیں توں گھیرا خبر یقینی آو کے
--	--

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ مَشْيٍ وَهِيَ عِزْرٌ تُتَّقَى
تخمس مینے پایا ایک عورت کو کہ بادشاہی کرتی ہے انکی اور دیکھی ہے ہر چیز سے واسطے اوکے ہے تحت

عَظِيمٍ وَمِنْهَا وَفَوْقَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللَّهِ
پڑیا پایا مینے اوکو اور قوم اوں کی کو سجدہ کرتے ہیں سورج کو سوائے خدا کے

وَرَبِّكَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ
اور زینت دیا ہے واسطے اوکے شیطان نے عملوں اوں کی کو بس بند کیا ہے انکو راہ سے پس رہ نہیں راہ پاتے

میں ٹیک پائی اک عورت کردی اونساند کی بادشاہی میں پایا او سنوں قوم سنے بن رید شمس جو جیند	تے او سنوں رب ہر شے دتی تھو اوں وڈا ایہاں شیطان اونہاں کر سو نہاں دسیا جو ایشیر کر نید
---	---

ہے شیطان اونسانوں رو کیا راہ تو جید بد اوں
جانوراں دیاں نکلاں کرنیاں یا روجھت عقل نہیں

ون سلیمان وانگول ہیکر لوبلیاں سمیں در کے
شہزادی بلقیس شراہیلے دی بیٹی آہی

حارث شہر سیاہ دی دہری ملک مین دج ساہی
بادشاہاں دیاں وہیاں نہیں اوہ کوئی پسند نکروا

اوڑک اپنے پتر شہر نام شہزادے سندا
نام ریحانہ اوں پری دایٹی سکن ایہاں

بن بلقیس نہ پتر سی اوں جاں اوہ مویا جہانول
تے او سنوں رب ہر شے دتی تھو اوں وڈا ایہاں

اہلیہ حاشیہ صفحہ گذشتہ تیرے اللہ نے تیری فریح پر قسم کہا ہے بد بد نے کہ کوئی استنہاسی ہے گر گس بولا ہاں
اگر تو کہتے روشن میں کرے اب دونوں سلیمان کے حضور میں حاضر ہوئے جب نبی کے قریب آیا سر اسٹا اردوم اور

پر و نکو عجز تو واضح سے زمین پر رکھ کر کہنے لگا حضرت سلیمان نے ہاتھ پڑھایا اور سرد باکر فرمایا توں کہاں تھا
تو عرض کی یا نبی اللہ اللہ کے سامنے کھڑا ہونا قیامت میں یاد رکھہ سنتے ہی آپ پتر پڑانے لگے اور درگزر کی پھر بد بد
بولاد میں ایک عجیب خبر لایا جہاں غلامہ ۳۹۹ ومنتہا جلد سوم

تخت سنہری اوسدا لعل زبرجد چڑھے تمامی تر بیگز لمال جوڑ اسی یا اسی گز بتلانہ	لعل یا قوت زبرجد موتی پاویاں مال گرامی ست محل بنے سن اوستے خازن وچ فرماندے
---	---

اَلَا يَسْجُدُ لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبَاءَ فِي السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ
یہ کہ سجدہ کریں واسطے اللہ کے جو کہ نکالتا ہے چھپی چیز کو بھیج آسمانوں کے اور زمین کے
وَلْيَعْلَمُ مَا تَخْفُونَ وَمَا تَعْلَمُونَ ۗ اَللَّهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ دَبُّ الْعَرْشِ
اور جانتا ہے جو چھپاتے ہو اور ظاہر کرتے ہو اللہ نہیں کوئی سیوا دگر وہ پروردگار عرش

۷۴۹
تخت سنہری اوسدا لعل زبرجد چڑھے تمامی

رو کیا اونہاں شیطان جو سجدہ کرن نہ لیتا تے جانے جو کجہ تسیں چھپاؤ بھی جو ظاہر کر دے وچ آسمان مال سینہ انگوری وچ زمین پوشیدہ تَعْلَمُونَ اتے ہے سجدہ خفی وچ مذہب دے	غائب چیز زمین آسمان جو باہر لیا کوسائیں نہ یا سجدہ اللہ مجبور اوہو رب عرش دے واپر ایہ قول اکثر داتے اک آکھن غیبی علم رسیدہ اتے عظیم اتے ہے سجدہ شائستی مذہب دسدے
---	---

قَالَ سَلْنُظْرًا أَصْدَقَتْ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ۗ اِذْ هَبْتَ بَيْنِيْ
کہا سیمان نے اب دیکھئے ہم کہ سچ کہا تو نے یا ہے تو جہتوں سے لے جا کتاب میری یہ
هٰذَا فَالْقَدْرِ اَلَيْسَ لَمْ تَمَّا تَوَلَّ عَنْهُمْ فَاَنْظُرْ مَا ذَا يَرْجِعُوْنَ ۗ
پس ڈالے اسکو طرف اونکی پیر پیرا او کیکیا سے پس دیکھ کیا جواب دیتے ہیں

کہا سلیمان ہد بتائیں دیکھ لو الازادواں لے جا خط میرا سٹ طرف اونہاں تو میں کیا پایا ملکہ بلقیسے کے اگے ڈال دیندا اوستائیں شاہی حکم سلیمانی تہیں کہا ہیبت کنب جانی بقیس کبری وچ آہی تبد بد سرتے جا کے شاہ دی مہر لگی خط اتے کنب گئی شہزادی یعنے لکھ لکھ ہراک اگے جنگی لشکر آیا مجلس وچ کر حاضر سپہ نول وہ مضمون سنایا	سچا ہیں یا جہتوں جوں بولیں سخن کوڑاواں دیکھ جو اب کیا پر دیندے لے گیا خط انداواں نکھن شیر بند یوچ سی کامل شیر بدی خط اونہاں جلسہ کرے تخت لے سار میر ذریعہ لاندی خط جہولی اوسدا یوچ شہیا چر بدی جوں پورلا باراں ہزار امیر آہے تس ہراک وچ آبادی تے تن سو تیراں مرد ملاحاں دین والا رکھوایا کیا ملاح دسوسن کوئی ایہہ سبب خط آیا
--	---

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلُوْا اِلَى الْقِيٰ رَا لِيْ كِتٰبٌ كَرِيْمٌ ۗ اِنَّ مِنْ سُلَيْمٰنَ
کہا اے سردار تحقیق میں ڈال گئی توفیق کے کتاب بزرگ جو توفیق دے
وَ اِنَّ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۗ اِلَّا تَعْلَمُوْا اَعْلٰی وَاَوْفٰی مُسْلِمِيْنَ ۗ
اور تحقیق وہ ساتھ نام اللہ بخشش کر نیواکے مہربان کے ہے یہ کت رکھتی کرد اور پیرے جیلے اور پیرے مسلمان

کہندی سردارو ایہ کت بزرگ میر لول ائی	شیک ایہی ایہ کتوں سلیمان شروع بنام الہی
--------------------------------------	---

جو کامل مہر محبت والا تھے بخشش و اسائن
تے ہو کے تالبدار مطیعوں خدمت حاضر سوناں

ایہ جو دچ مقابل میرے نام سرچک دکھائیں
حاضرین دے تجھاوں نولوں سی ایہہ سخن پر دوناں

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا أَفْتُوْنِي فِيْ أَهْرِيْ مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا
کہا اے سردار جواب دو مجکو یہ سچ کام میرے کے نہیں میں فیصل کرنی کسی کام کو

بلقیس کیہا اس کم میری بوج دیہو صلاح امر او
میں فیصل کراں نہ کہاں جہلگ تہیں حاضر آؤ

قَالُوا نَحْنُ أَوْلُوْا قُوَّةً وَأُولُوْا جَانِسٍ شَدِيْدِيْنَ ۗ وَالْأَهْرُ الْيَتِيْمُ
کہا اونہونے ہم صاحب قوت ہیں اور صاحب جنگ سنت ہیں اور حکم طرف تیرے ہے
فَانظُرْنِيْ مَاذَا قَاہِرِيْنَ ۗ قَالَتْ اِنَّ الْمُلُوْكَ اِذَا دَخَلُوْا اَحْرِيَّةً

پس دیکھ تو کہنا حکم کرتی ہے کہا بلقیس نے تحقیق بادشاہ جسوقت کہ داخل ہوتے ہیں کسی شہر میں
اَفْسَدُوْهَا وَجَعَلُوْا اٰخِرَةَ اَهْلِهَا اٰذِلَّةً ۗ وَكَذٰلِكَ يَفْعَلُوْنَ
خراب کرتے ہیں اور سکڑ اور کرتے ہیں عزت والے اور سیکڑو ذلیل اور اسی طرح یہ بھی کریں گے

وَالَّذِيْ فُرْسِلَةُ اِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنظَرَهَا بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُوْنَ ۗ
اور تحقیق میں بھیجیوالی ہوں طرف اونکے تحفہ پس دیکھتی ہوں ساتھ کس چیز کے پہرتے ہیں بھیجے ہوئے

کیہا اونہاں اسیں ہاں باقوت سخت لڑیا لیا
بلقیس کیہا جہ شہر کسے شاہ اون کرن خرابی
تے ایوں اوہ کرن میں تحفے طرف اونہاں گہلا
سی بلقیس عقلمند ہستی دلورچ سوچ گزار کے
تحفہ لیکے ساڈا پیر اوہ ہرانہ کرگ ہمارا
پنجسو لوٹا پنجسو لوٹدی مرو جو ہے نامی
زیور سونے چاندی کے گہمت کیسا ولس زبانا
تے لوٹدیاں گلین پیر اسن چوٹے خوب کیا یا کراں
تے باویاں گھوڑیاں پیر اونہاں زباناں تمام خرابیاں
پنج سو سونے سی پنجسو کھری چاندی بنوایاں
عینر عود گہلے اک ڈبا کستوری دانالے
تے ڈنگے چبیک دالا اک منکا ڈبے وچ رکھیا
تے سارے اوسدی تالبع کوکے اونہوں لایا
لکھنوس جے توں نبی سچا کر چیزاں وچ نکھیرے

تے حکم تیرے ہتہ دیکھہ جو توں فرما دیں گہر حالے
تے کرن ذلیل شہر دیاں عزت والیاں پکڑ شتابی
تے دیکھاں خبر لیا اونوالے کوں لیا دن گلاں
تحفہ گہل ازناواں شاہ جے کرے قبول اکوار کے
جے تحفہ اس قبول نہ کیسا تا اوہ نبی سونارا
لباس زباناں تنہاں لگایا زینت زیب تمامی
ہتہ کنگن گل ہس کناں وچ موتی عمر جو ناں
گھوڑیاں نراں تے چرٹھہ شینے ہان اکو ہم عمر
زین پوش دیادی سونے کنوں لگاماں آیاں
تاج جڑا اولعل جو اہر موتی عجب صفایاں
اک انودہ موتی وچ اوسکے رکھیا رکھنوالے
تے مندر نام عمرود ایسا مرد شریف بولا یا
تے اک خط وچ اوسکے ساریاں چیزاں لایا لکھے
ڈبے والی چیز ولسیں اس کھولن کنوں لکھے

موتی و پرج سورانہ کریں جو سدنا چورس پورا
 حن انسانوں اس کم اندر لوہیں نہ ہرگز یاری
 لوندیاں نولوں اوس کیسا بولی کرناں مردانوالی
 نے مندر نولوں کیسوں جان تول پاویں قریب پوری
 جے ہنس بکیرے چہرے خوشترودیکھن تا اوہ نبی خدا
 مندر لیکے ساتھ زمانہ مردانہ مصنوعی
 تے مندر کے ٹرنے تیں مہرے ہدیہ پونجیا اگے
 جو گرتا بکا یا سی بلقیس دسی گل ساری
 سارے ورج میدان و چھاؤ اٹاں سونے چاندی
 تے سوہنی شکل پکیر و بری بگری جمع کراؤ
 پر ایلیچیانڈے لنگھن جو گا و جدی راہ رکھناں
 رنگ اوہنا نڈا عجب دساؤ نعلے رنگ برنگی
 صفال بنا کے ساریاں اگے چاک گناہ سٹائے
 حکم ہویا جہاں نولوں لیاون اپنے گہرے اولاد
 اکیا سے کر صفال کھلاکے آدم زاد بہلیرے
 کرسی چار ہزار سجے دل کہیے چار ہزاراں
 کئی فرسنگاں ٹوری دیواں کتیاں صفال تھلاں
 بلچی بلقیس کے گیلے جہول حضور کے آئے
 گھوڑے عجب ڈٹھے دریالی جو کہے سننے نہ ڈٹھے
 دیکھہ ایہ حالت تھنے اپنے دیندے سٹ ہٹاں
 ایسیاں تھیناں آتے جسدے جو کہہ موز کر کے
 اک نکر وچ ڈورویاں اوہناں اوہ اناستپا
 جا دیواں دیاں صفال دسایاں ہور سوئی ستالی
 جاں جاں لنگدے جادون فوجا عجب عجیب دساون
 جہول حضور و پرج نبی کے قریب اوہنا نے پایا
 سوہنا خلق رسیلا اوسدا طبع ایشاقت والی
 فرمایا کی پاس تساوے تا خط کدھ دکھانند

تے منکے ورج پردویں دنا گا ٹھیکٹ رہے اوہورا
 کیکی غلاماں نولوں آواز نہ ناندی کرنی ساری
 کوئی زبانی صحیح نہ ہوکے سانگ بناؤ عالی
 جے نظر غضب دی تیں دل تکیا تا اوہ نبی ٹوری
 نظر قہر دی کتیاں سمجھن کم نراہے شاہ دا
 سننے کھائف تھنے طرف سلیمان شریا سوئی
 ورج خدمت سلیمان سناؤندا اوہ سارے اوگرے
 حکم دنا ورج نو فرسنگاں کر میدان تیاری
 تے اردا گرد دیوار بناؤ چاندی سونوں بھاندی
 انہاں اٹاں تے سجے کہیے پنکھی کل بھٹاؤ
 تے ورج میدان بنانے گھوڑی دریالی نویشا ناں
 بودیاں گھوڑیاں دانگول لگے کہنہ عجاہب جنگ
 و حشر طیوراں صفال علیحدہ تہاوں تہاں کھلیا
 سجے کہیے میدان ورج صفال بناون شاہ
 شاہ بیٹاوت کرسی آتے عزت نال ددیرے
 اوہ کارن علا مشایخ ہی کارن سرداراں
 گہماں گہم سوئی سی لگیاں ورج میدان بھلاں
 جاہ جلالت زینت زیب شاطنہ تیں کہیا
 اٹاں زر نقرے دیاں آتے سوتر لال سٹے
 ایسے شاہنشاہ نہ لیاؤ اٹاں ورج نگا ناں
 ایہ اوہ کدول پسند لیاکے اپنی ورج نظر کے
 مت کر جو پھر پھریوں اٹاں اٹاں ورج رلایا
 ڈرے دیواں تیں اوہناں اکیا جاؤنگدے ستالی
 آدم و حشر طیور تے بریاں دیو نظر سبہ آون
 ہنس بکیرے چہرے عجب عجیب تھو خوب دسایا
 بیسی جسم دی دل کہے شان شرافت عالی
 شہزادی بلقیس جو دتا مطلب اوسدا پاند

بلقیس کا حضرت ابروہت کو زانا

حضرت موصوف کا بلقیس کے اہلیوں سے پہچاناری کرنا

حضرت موصوف کا بلقیس کے اہلیوں سے پہچاناری کرنا

چھیا کہتے ڈبہ مندر جلدی پیش لکاندا
 کہتا جبریل اہدوچ انودہ موتی دہریا
 بے شیک تسال فرمایا پر من اسوج چھیک نکالو
 حکم کہتا سلیمان نبی نے اک کیری نون ہائی
 موتی وچ اک طرفوں ڈر کے لکھی دوجے داؤل
 دوجی طرفوں اوس دنا گے دا یا ہر سرائکانے
 ہتھ منہ دسودن تہیں سہہ ظاہر ہوسن مروزانے
 تے لوٹکے ہانڈیوں پانی لیکے منہ اپنے تے پانے
 تے لوٹا ایا تہہ دیا ہر پاسیوں پاپانی تلکاندا
 انسان نشانیان مال سجانے سارے مروزانے

ڈبہ پکڑ ملایا دھی خدا تہیں آسجھاندا
 نالے اک منکاسن مندر عرض کرے سج اڑیا
 تے منکے ڈنگے چھیک دلے دے اندر دنا گا ڈالو
 لیکے دال اک منہ اپنیوچ سی موتی دل آئی
 دوجی کیری لے دنا گا منہ منکے وڑی تداہول
 تے لوٹدی لوٹدیاں کیہا منہ ہتھ دسودن اگڈانے
 لوٹدی اک ہتھ پیرہ دوجے ہتھ ابرآب دنانے
 تے دینی لوٹدی دی دہنڈیاں ظاہر ہووے وگڈانے
 تے لوٹدی پانی سولا سٹے لوٹا سمت وگڈاندا
 بلقیسے دے موسوں سجے ہوئے نبی ربانے

فَلَمَّا جَاءَ مُسْلِمِينَ قَالَ آمِدْ زَنْجِي جَمَالِ فَمَا أَتَانِي مِنَ اللَّهِ خَيْرٌ مِّمَّا
 لِي فِي جَبَدِهِ أَيَسِي هُوَ سَلِيمَانُ كَيْسَ كَمَا سَلِيمَانُ لَمْ يَأْتِ مَدِينَةَ بَنِي إِسْرَائِيلَ بَلْ جَاءَهُمْ بِخَيْرٍ مِنْهُ
 أَمَلَكُمْ بَلْ أَنْتُمْ جَدُّ بَيْتِكُمْ تَفَرَّحُوا أَنْ زَجَجَ إِلَيْكُمْ فَلَنَا قِيَمَتُهُمْ
 کہو بات تار بلکہ تم ہی ساتھ کھدے کے خوش ہونے پر پہرہ کی بھی طرف انگلی بس البتہ آونگے ہم پہرہ
 بِجَنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا وَلَنْ خَرِبَهُمْ مِنْهَا أذِلَّةٌ وَهُمْ صَاغِرُونَ
 ساتھ لشکر کے نہ مقابلہ ہو سیکے گا انکو ساتھ اون لشکر کے اور البتہ نکال دیں گے انکو شہر سے ذلیل کر کے اور وہ رہا ہونگا

جال آئے شاہ دی پاس الایا کیا تیسنگ مال
 ہے اوہ اوستہیں بہتر جو کہہ دتار بلساٹاں
 مڑ جاہ کرن تسناں اسیں یار دہن لشکر او ہتھتوں
 تے شہر سبباؤں کڑھو دینے کر خواہ ذلیل انسانوں

دو میری کہو تے جو رب دنا مینوں حال
 بلکہ تیسیں سو د خوش اپنے تھے نل سداناں
 جھانساں نہ ہوں میرا برکت کرساں کد میں
 ایسا لشکر جاڑے میدی مات سو کستانوں

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلِكُ أَيْقُمُوا لِي عِصْرًا قَبْلِي بِعِصْرٍ مِثْلَهَا قَبْلِي أَنْ يَأْتِيَ فِي هَيْئَةِ الْمَلِكِ
 کہا سلیمان نے اے سردار کو کس نام میں سے نے آئے تیرا پاس آتے اسکا پہلے اس کے آویں میرا پاس مسلمان ہو کر
 قَالَ عَفْرُوتُ مِنَ الْحَيَّةِ أَفَأَتَيْكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ
 کہا ایک دوانے جنوں میں سے میں نے آونگا تیرا پاس اسکو پہلے اس کے آہونم بلکہ اپنی سے
 وَرَأَى عَلَيْهِ لَقُوتِي أَمَانٌ قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ لَا حِلْمٌ مِنَ الْكُتُبِ
 اور تحقیق میں اور اوکے البتہ نونا در ہوں بلانت کہا اس شخص نے جو نزدیک کے کتاب سے
 أَفَأَتَيْكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْكَبَ إِلَيْكَ كَفَرْتُكَ فَلَمَّا دَا أَلَمْ يَسْتَقِرَّ
 میں نے آونگا تیرا پاس اسکو پہلے اس سے کہ پہر آوے تیرا بطون نظر تیری بس جب دیکھا اسکو شہر ہوا

حَسْبُكَ لَأَقَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي تَعَالَى لِيَبْلُوَنِي عَاثُكَرُ أَمُّ الْكُفْرُطِ
 نزدیک اپنے کہا یہ ہے فضل پروردگار میرے سے تو کہ ازماؤ کے بلکہ شکر کرتا ہوں میں یا کفر کرتا ہوں میں
 وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ
 اور جو کوئی ناشکری کرے پس سوا اسکے نہیں کہ شکر کرتا ہے اور جو کوئی ناشکری کرے پس تعین بردار مجا میرا پروردگار ہے کریم

استہیں پہلے جو اوہ میں دل تابع ہو کر آوے
 جو تلوں جا اپنی تہیں استہیں تے میں یک رکہ اول
 تے میں ماں امین نہ کوئی کر ان شرارت یارا
 میں او سنوں لے آواں اکہ جھکن تہیں شی صواب
 سامنے تخت گیا ہو حاضر کند انہی الہی
 کیا میرا شکر کر ان یا ناشکری نس کیتی جاوے
 جو کفر کرے رب میرا بے پرداہ فضل واسا میں
 یا کوئی صالح ولی خدا اسی اوہ نیک نوشتہ
 آج تو نکلیا سی تا دیکھے رب دی خلق نہایت
 نال آفاق سلیمان دیول آدن او سکہ ہرے
 نام او بدلا مستظوم یا ہو یا بلحا بعض بتاندے
 ایہ آصف بر خیا دا پت جس رب قوت بخشی پوری
 اسد نیان معالترف ایہ کم ہو یا ڈا ہدا
 غرض ترف نال ولی کے مشکل کہوں سائیں
 فائدہ قرب نوانل والا حاصل کرے سوایا
 اوہ میر نال شہرے تے پکڑے بولے سنے کمانے
 لطفیوں مہرے ایڈی دوروں تخت لیاو بہانی
 ایہ اسکارن جو دو حیوں بدو لیوں ہو کہ روای
 خدمتگار او نہاندے ہو کہ انساں کماں نون جانان

شاہ کیا سردار و کثیر اوسدا تخت لیاوے
 دیو حضرت کیا میں استہیں مہرے تخت لیاوے
 اوس تخت کے لے آواں انے زور میر بوج سبارا
 آکیا اوسنے سی جس پاس ایہ ہو یا علم کتابوں
 گل اچے سی منہ و ججدوا سلیمان نظر و گانی
 ایہ رب میرے دان فضل ایہی جو تا میںوں ازماؤ
 تے جو کوئی شکر کرے سو کر دافائدے اپنے تائیں
 تخت لیاواں والا سی جبریل یا ہور فرشتہ
 کسے جزیرے دی بوج رب دی کرد اسی اوہ طاعت
 عبادت میں کر نیدے رب دی بوج غفلت دہوے
 اوسے تخت آندا بلقیسے والا بعض الاندے
 تے قول صحیح او ہو جس و آتے ہے مذہب جمہوری
 وزیر نبی داسی ایہ عالم زاہد ولی خداوا
 بعضے اسم اعظم فرماون بعضے ہو ردعائیں
 کیونجو قدسی بچ حدیث خدا آپوں فرمایا
 تا ہتہ میر ہتاں میں اوس سکہ سمع لبر اوس نالے
 جو رب دنیاں شہرے تے پکڑے اوس پر قدرت پائی
 نبی نہ آپوں تخت لیا نذا دو حیوں مدد چاہی
 ہی ایہ خدمت میر وزیراں ذمے ہے سلطاناں

کے بعضے الخ اور کمن ہے کہ علم سے مراد علم تاہرات اسما و خواص و اشیا ہو یا علم صفات باریتاے ہو بعد صفاتی
 قلب و طہارت جسم و نورانیت روح انسان کی صفات میں کچھ کچھ جہلک دکھا کر اوسکے ارادوں پر قادر
 ممکنات عالم پر تصرف بنا دیتے ہیں جیسا کہ قدسی فرماتا ہے کہ میں اپنے بندہ خاص کی سمجھ دہر
 و المشرع جاتا ہوں کتاب سے مراد خواہ توریت یا کوئی آسمانی کتاب خلاصتہ اتفا سیرہ ۴۵ ج ۳
 و طہارت لکھتے۔

شاہ دا عجز نہ ثابت ہووے بلکہ کمال ایسا ہی
 بنی دلی دی مدد ثابت نصوں ثابت پائی
 کرامت دا جو منکر معتزلہ ہو یا گراہوں
 تے قوت بشر ملائک کولوں ہوندی جے بسیاری
 کیا تصرف ثابت پر کموں بقدی منکر واپسی
 سن امر اوں تیں دل آواں مناں تالجداری
 ستویں وچ محل لگایوس اپنا تخت اڈنبر
 اک جانشین خلیفہ چھوڑیا تخت تے ملک یگی
 باراں ہزار امر امین کے اپنے نال لے جاوے
 کیتوس کوچ سلیمان سکول گھیاں تخت مہارا
 چکیوس ایسہ کی لوک آکھن بلقیس شہزادی آئی
 کونے شہر تے چہرے کے سنبہ ابن عباس تیا
 جو بعد اسلام مال اونہاں بن اذولوں ہوگے حراموں
 یا بد بد تہوں تعریف سنی تس دیکھن شوق سد تیا
 تا اوپر آکر دیکھلا وے اوسنوں ابہ اصح و سیاہ
 ایس کچہری اٹھن تیرے تہیں ہی کجہہ اگیرے
 جو او سپر جڑے جو اہر میرا نہیں خیانت چالا
 تس نام آنا زکوان یا کوڈی یا صحرہ مکاری
 میں لیاواں اوس نظر تیر لول مڑنوں بہت شتالے
 اکثر آکھن آصف برضا بیٹا نیک سر شتہ
 جو او سد نیال بوکارے تنگے جبے ملدی آہی
 اوس نظر لگایاں سی کیتی جانب یمن تاراں
 سلیمان آگے پاڑ زمین نول تخت اوہ باہر آیا
 قدرت رب تہیں شاہ کے آگے آیا تخت جھنوری
 مہرے پلکوں تختوں لیاندا مومن رکہہ عتیمہ کے
 ملکاں تہیں چکوا منگایا پلکوں پیش نیارا
 چہرہ منکر اسدا جانوں اوسنوں فرنی شیطانوں

خدمتگاروں خدمت لیون اس کم اندر بہائی
 جو جسک خادم ایسویجے خود قوت اوس کینائی
 کرامت ولی نبی دلی پائی نالے آت راہوں
 ہی مسلم قوت علمی وڈی کل توں تہیں بہاری
 محمد لکھوی نے پی وچ تغیر اپنی کے بہائی
 شاہ دی طرف اوس گھلیا تا صد لٹے اسای تیار
 ست محل آہے اوس آتے اکد و جے کے اندر
 تے دروازیوں تفل لگایوس پرہ خاص کھلا
 پر اندر ملک سدا دی گھلیا کوچ دی جبر سدا
 ہر اک نال تنہاں امر اوں جنگی مرد ہزاراں
 اکدن تخت آتے شاہ بیٹھا گرد وڈی دیسیائی
 تن کوٹا ندے پیڈے تے شہزادی ڈیرا لایا
 اکثر کھن جو تخت منگایا شاہ نے پیش اسلاموں
 اک آکھن عجز قدرت رب ویکھاں کان منگایا
 بک کھن جو تخت منگایا تا بلقیس و اعقل ازما کے
 اک عفریت جہان نہیں تگھیا لیاواں پاس تیرے
 میں ٹہیک زور آور او سپر ناں ہی شخص آتا والہ
 عفریت خبیث یا سرکش سخت زور آور آت بہاری
 بولیا اوہ جو آتا اوسنوں خاص اک علم کتابے
 اک کھن اوہ جبرائیل آتا اک آکھن ہور فرشتہ
 اوہ ولی خدا صدیق علم تس اعظم اسم آہی
 آصف کیسا سلیمان تائیں کرتوں نظر لگایاں
 آصف پڑھی دعا، پر ملکاں تلے زمین کے چایا
 اوہ دو ماٹا ندا پیڈا اسی بک پلک نہ گزری پوری
 سن گرد و نا بیاندا ہی منے نال دعا ولی کے
 بلکہ تاج ہو فرشتے اوس ولی کے یارا
 دو منگن دیون ثابت بیشک نص قرآنوں

قوت بشری و قوت ملکی کا موازنہ

دہشکار سے قدرت لینا

شور شکر و اولیاء اللہ

بیری دالی اوہ کرامت برحق برحق جانی
 وچ پتلاں کبھی ہوئی پانی تے تر آئی
 اوہ ہی دعا دلی دی ہوئی قدرت کنوں آئی
 اوہ اسرائیلی ولی جیسے سی دوروں تخت منگایا
 کرامت ولی اسرائیلی دی جد ثابت ہوئی قزاقوں
 ایہ پیر قصوری غارن لوری فارسی مدح بنائی
 دوجی چیسوں جلد اندر ایہ مسیح لکھے ساکے

جو باراں سالان کچھوں نالی تعون غوث ربانی
 بیری برائی لادھے جنجوں اندر خوشی سوالی
 دلی کرامت اتے تعون پیر پیر اندا بیانی
 تے ایہ محمدی ولی جدا کل دلیا نندہ سر سائیہ
 کرامت پیر پیر زندگی تہیں کیوں منکر کے زبانیوں
 ہی وچ ہندی شعراں منکر کے سرناؤ چہانی
 طالب نظر کرے دل اونیاں حاجت نہیں دو بارے

قَالَ فَلَکُمْ وَالْهَاعِرُ فَتَمَّهَا نَنْظُرًا تَهْتَدِي أُمَّ تَلْکُونُ مِنَ الذِّنِّ لَا یَهْتَدُونَ
 کہا کہ بدل ڈالو گے نکتہ اوسکا کہ دیکھیں ہم راہ پاتے ہیں یا ہوتے ہیں اون لوگوں سے کہ نہیں راہ پاتے

سلیہ ان کیسا کر تخت اوسدا متخیر پیر لگاناں
 موتی سرخ جڑے سن جتے او تے سبز جڑاے
 پاسا پیر والا اوسدا چک ہٹایاں کر دے
 تخت اوسدا بدل اون سدا ایہ سبب ہو یا سی
 جو بقیس پیری دی بیٹی صورت حد نہ کائی
 ادہ ہی تا پیر پیر اسادے کہیں حکم ردائی
 کہیں لگے تد پیر ادہ سے نے گد سیاں اناگے میرے
 تاشاہ اوسدی ازناش کارن جیلہ ایہ نیایا

ادہ اپنا تخت چپانے یا ناہ کرے سجاں ازماناں
 تے سبز اوی جاگ آہے سرخ موتی لگوائے
 تے تلواں پاسا پیر کیسا بدل اوتنا میں دہرے
 شبہ شیطاناں نے دل شاہ کے دل اندر پایا سی
 شاد نکاح کرے مت ہو کہ اگاں اولاد سوالی
 اس کارن چاہند سن کوں نکاح نہ ہو کہ بیانی
 عقل کمپی گئی اوسدی پنیاں وال تیرے
 تے پیر ازادان کارن سو اس عجب طریق تھرایا

فَلَمَّا جَاءَتْ قَيْلٌ أَهْلَكَهَا عَزْرٌ شَدِيدٌ
 پس جب آئی بقیس کہا گیا کہ اوسدا کاجے تخت تیرا
 مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْتَاهِبِينَ
 پہلے اس سے اور آئے تے ہم مسلمان

شہزادی بدائی آکیوں نے تہہ تخت اچھا
 تے ونا گیا اسانوں علم جو سچی اوس رسالت
 ایہ جواب شہزادی واسی کامل ناں دانائی
 تے گل اندر احتسابی رودی تے ابراہیمال کپندے
 تے تبدیلی پاروں اچھا اوس بتلایا
 رہی ازبائش دوجی اوسدا ذکر اگے سے آیا

کہیں اوسدا لو انگوں ہے ایہ سنن شیعہ دارمیا
 پس اسلام بھی ہو یا ایہ پہلے کنوں کرامت
 جے کہندی ایہ تخت نہیں اوہ تا جاندی جہلان
 ہر طرفوں سچی انکلی تیری عقل سیندے
 اوسکے اس سننوں ظن بعقلی دا تہہ سدا یا
 سننوں پہلے دے لہجہ کچیاں بیان سوایا

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنَ دُونِ اللَّهِ إِنَّمَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ
 اور نہ اپنے ممبروں سے وہ عبادت کرنے والے غیر اللہ کے ہیں تو تم کافروں کی سے

تے شاہ نے ارہ زن بزمندوی پر جانورانی
شاہ نے حکم دیا شیشے داخل بنا جاوے
اوس محل فرس دینا میں سمجھے پانی پانی

جو ٹھیک آہی اوہ کافر قوموں دے انکار
پانی تلے ہووے دے چھیاں تا جو نظر دورا
شاہ دا تخت دچھایا اوسوچ دے دربار کیانی

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَكَشَفَتْ

کہا گیا اسے اور کہہ دو داخل ہو محل میں پس دیکھا اوسکو گمان کیا اور کہ گہرا پانی اور کہوں دیا
عَنْ سَاقِيهَا قَالَتْ ادْخُرْ حَتَّى تَمُرَّ مِنْ قُوَارِيضٍ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَيَقْتُلُوكَ بِمِثْلِ امْتِدَادِ شَيْئٍ

کہا گیا بلقیس ایس محل اندر آجا میں
سیمان کہا ایہ شیشے کنوں محل جو مال صفائی
ہے نیت نال نکاح و جائز نظر عورت داں پانی

جال ڈھوس ڈونگھا پانی آپر کہولے پناں تاش
نہیں ایہ پانی ناہ ڈرا جا تا زن حافر آں
ثابت اس آیت تہیں نالے نال حدیث عیانی

قَالَتْ رَبِّ اِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

کہا بلقیس اے پروردگار دیکھ حق ظلم کیا میں جان اپنی کو اور مطیع ہوئی ساتھ سلیمان کے واسطے اللہ پروردگار عالموں کے

بلقیس کیا میں ربانفس اپنے تلے ظلم کیا یا
بن اسلام آندا میں نال سلیمان کان الہم

بت پرستی کیتی عمراں ہا کر غیر منایا
جیڑا رب جہان نال کل عالم سبیدی بادشاہی

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا اِلَى ثَمُوْدَ اَخَاهُمْ صَالِحًا اَنْ اَعْبُدُوا لِلّٰهِ فَاِذَا هُمْ

اور ابنتہ تحقیق جیہا بنے طن ثمود کے بہائی اوسکے صالح کو یہ کہ عبادت کرو اللہ کو پس ناگہاں وہ
فَرِيقًا يَّخْتَصِمُونَ ۝ قَالَ لِقَوْمٍ لِّهٖ تَسْتَعْجِلُوْنَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ
دو فرقے تھے آپس پر جھگڑتے کہا اے قوم میری کیوں جلدی کرتے ہو تم ساتھ برائی پہلے
الْحَسَنَةِ ۝ لَوْلَا تَسْتَعْجِلُوْنَ مِنَ اللّٰهِ لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ ۝
بھلائی کے کیوں نہیں بخش مانگتے اور تے توراہ رسم کے جاوے

تے ہیک ثمود لے اسان گلیا صالح اوسد بہائی
کے اے قوم منگو کیوں سختیوں میں جلد سلیمانی

جو بنائی کردی ثمودی ہو ہونہرتے کرن اثرانی
کوں ناہ بخشش منگورتہیں جو اسان ہم کمانی

قَالُوا اَظْلِمْنَا فَاِذَا بَعَثَ اللّٰهُ لِقَوْمِكَ رُسُلًا يَّخْتَصِمُونَ ۝

کہا اور ہونے تلگوں بد لیا منے تمکو اور ساتھ ان لوگوں کے کہ تیرے میں کیا فرقہ جو اپنے کہ تلگوں بد تہا انزول کے خدا کے سے جگہ قوم کو کہ
ثمود کیا ایس شخص گناں تہہ ہی ہراہ جو تیرے
پنے صالح بیٹے انہاں جواب سنائے
کیا خوشست پاس تساں ہے شلت عملال گیرے
خوست تساں خداوی طرفوں با بطلان تہیں دے

وَكَانَ فِي الْمَدِيْنَةِ تِسْعَةٌ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْاَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ

اور تھے چھ گروہ تھے زمین کے اور نہ اصلاح کرتے تھے

تیرے ہونے تلگوں بد لیا منے

كَاوَاتِقًا سَمُّوا بِاللَّهِ لِنُبِيِّنَهِ وَأَهْلِهِ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِيَوْمِئِذِهِ

کہا اور ہونے کے قسم کہا اور آپس میں ساتھ اور ایک دوسرے میں سے من مارنے کے لئے ہم نے ان کو اور ان کے گھرانے کو ایک دوسرے پر ایسے کہنے کے واسطے اور ان کو ایک دوسرے سے
کاشہدنا فاکھلاک اہلہ وانا الصادقون کہ نہ مانترے تم کہ ہلاک ہلاک ہلاک اور تم سے کچھ

تذکرہ اصلاح سواران و جہاں آب جمع ہوا
جو رات میں قتل کران صالح مس میرا س کے نامی
رات میں قتل انہا منوں کر دے قائل طلب کرانہ
خیر نہیں کس بارگاہ پچھ و پچھ میں مسعودوں
کہہ اک بولیا اسے نبی اللہ جاہ گہر
نامراد ہو جاں نصرت او تھے تاہ رسا کے
اپنے سو کے ڈگدے گئے جنہم روزان

تے آئے پھر اندر نو شمع فساد زمین و چ کر کے
کہندے قسم پھیر دی کہا ڈا آپس پچھ نامی
نوسرور فساد ہی بہا قتل صلاح ٹہرانہ کے
تا آگہا نگے میں او نہا بن تاہ آئے موجودوں
رات میں او نہاں شریعت صالح نوں و پچھ کہتا
حضرت گئے گہرے نوں جاں دشمن و پچھ آئے
تا چلے گہر راہ و چ ملکاں پر مارے گہراں

وَمَكْرًا وَمَكْرًا وَمَكْرًا فَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ه فَانظُرْ كَيْفَ

اور مکر کیا اور ہونے ایک مکر اور مکر کیا جنہم ایک مکر اور وہ نہیں جانتے تھے پس دیکھو کہ کس کو مکر
کَانَ عَاقِبَةُ فَاكِرِهِمْ اَدَا دَقَرْتُمْ ذَمِّهِمْ وَقَوْمُهُمْ اَجْمَعِينَ فَتِلْكَ بَيِّنَاتٌ لِّكُمْ

آفر کام کا اذکے سے یہ کہ مکر کہ جہاں سے ان کو اور قوم ان کی کیا
خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا اِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ه وَابْحِثْنَا
خالی بسبب اس کے کہ ظلم کیا تھا اور ہونے نیت پچھ ایک اللہ نشانی ہے واسطے اور قوم کے کہ باتے ہیں اور نہایت دور
الَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ه اِنَّ لَوْ كُنْ كُوْرًا يٰۤاٰرْتَبِ بِرَبِّكَ اَنْ تَكُوْرًا

تے بدلہ اسماں کر و ادا تاہ شعور گہری
جو اسماں او نہاں کوں لپکا تاہ و نہاں
اسو پچھ نشان اوس قوم کارن سو کر و پچھ پچھ
تے آئے ادہ ڈر و رب تہیں با پچھ میر سو مانے
جاں کافر آئے قتل کران او نہاں پتہ پتہ ہی
یا تلے جبل کے پیشے ڈ کا جبل موتے و چ ملکاں

تے مکر کیا سی او نہاں شریعت کرنا قتل نبی دا
دیکھہ اخیر کیوں سی ہوئی پیار یا پتہ مکاراں
اپہ خالی گہر پچھے تنہا نہ کے ظلم کماون پارو
اتے پچھ لیا اسماں او نہاں جو ایمان لیا کے
صالح و گہر ملک الہی کر دے سن نگہبانی
پتہ پتہ دن ملک نہ دن کافر مارے ملکاں

وَلَوْ طَآ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اِنَّا تَوَكَّلْنَا بِالْحَاشِيَةِ وَاَنْتُمْ تَبْصُرُونَ ه

اور لو کہ جسوقت کہا اور ہونے واسطے قوم ان کے کہ کیا کرتے ہو تم بے نیکی اور تم
اِيْنِكُمْ لَتَأْتُوْنَ الرَّجَالَ شَهْوًا مِّنْ دُوْنِ النَّسَاءِ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ
کہا تاہ پتہ مردوں کی پاس شہوہ سوا عورتوں کے بلکہ ایک نہاں اور

تے سمیحا لوطا سال جد کیسوس قوم اپنی رتیاں میں
کیا تیس مرداں تائیں اور کدے شہوت بازی

نعل بے شرمی کردتے دیکھو اکدوجے بدرائیں
یا سبہ زماں تہیں بلکہ ہو تیسیں جاہل قوم جو بازی

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِ الْاٰلِ اَنْ قَالُوا اٰخِرُ حُجُوٰلِ لُوٓطٍ مِّنْ قَوْمِكَ
پس نہ تھا جواب قوم اسکی کا کہ یہ کہہ کر انہوں نے نکال دو لوگوں کو لوط کی بستی اپنی سے
اِنَّهُمْ اَفَاْسٌ يَّتَطَهَّرُوْنَ ۗ فَاَجْبِنُوْهُ وَاَهْلَهُ اِلَّا اَفْرَاقًا ۗ قَدْ
تفیق وہ ایک رنگ میں ستھرائی کرتے ہیں پس نجات دی اور سکو اور اہل اور سیکو مگر عورت اور بلیکو کہ مقرر کیا تھا
نَحَا مِّنَ الْغٰیْبِیْنَ ۗ وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَّطَرًا ۗ فَمَسَاءٌ مَّطَرٌ الْمُنْذِرِیْنَ
اور سکو بیچھے رہیں والوں سے اور برسایا ہم نے اور انکی ایک مینہ پس براتھا مینہ ڈرا گیوں کا

ہو رہا جواب نہ لوطیاں فوں کبہ یا بھی لیں سیلا
ٹھیک ایسے لوک پاکی فوں بہا لیں لیں بہا پاکی
جسے باب عذاب مقدر کیسا سی اسان نالے
پس مندا ہے مینہ اور نندا انبیاں جنہاں فرمایا

کہندے لوط تے قوم اور سدینوں پنڈول کدین آیا
تاسن شہر اسان اوس بچا یا مگر اور سدی زن باقی
تے مینہ پتہرا نذا اونہاں اُس پر برسایا اک ڈالے
یعنی سنگساری اونہاں ہوئی آسمانوں فرمایا

قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ وَسَلَامٌ عَلٰی عِبَادِهِ الَّذِیْنَ اصْطَفٰۗ لِلّٰهِ خَيْرٌ ۗ اَمَّا كَثِیْرٌ مُّؤْمِنٍ
کہ سب تعریف واسطے اللہ کے ہے اور سلام اور بندوں اور سیکے جنکو برگزیدہ کیا اللہ سے یا جسکو شریک لائے ہیں

جسوبا کہ حمد سنائیں ساریاں کارن سائیں
ہے اللہ بہتر یا اوہ چنگے جنہاں شریک نہراندے
یا کل مومن اگیلے پچھلے مین مراد عباداں
حمد سنار کیوں رب دی دعا حق اہل ایاناں
شاگرد تیر و شیا نندے جو جیل سازے بت سازاں

تے رب دیاں جنویاں بندیاں اتے ہوں سلام عطا میں
عباد مراد پیغمبر یا صلب یا امت پاندے
اس آیت کے درج تعلیم جو آخر ہر کم شاداں
ہی ایسے جنیاں ہو کہ رب بہتر یا جنہاں فوج نہ جانال
نا کہہ خبر نہ سار جے سوناہ اٹھ سکن نازاں

نکتہ

نال حمد رحمانی نیکان پاکان ذکر سونا و سے
دشمنان دی سرکولی کر دس اپنا ذکر تبارکی
مقابلہ کر کے پسیا اللہ بہتر بابت گندے

جو میں الہی حمد اپنی سنگ اور نہاں سلام اللہ کے
یاری تالجدراں ہوندی اہل شرک فوں خواری
پہر ہفتاں اوہ دسیاں جہریاں عاجز کردیا بستد

اَمِّنْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَاَلْاَرْضِ وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ مَآءً
راکھے پیدا کیا ہے آسمان کو اور زمین کو اور نازل کیا ہے آسمان سے پانی
فَاَنْبَتْنَا بِهِ حَبْلًا اِیْقًا ذَاتَ حَیٰثٍ ۗ مَا كَان لَكُمْ اَنْ تُنْبِتُوْا شَجْرًا ۗ هَآءِ
پس اگانے ہنے ساتھ انکی بارش رونق رکے نہ قدرت تھی تمکو یہ کہ اور گانے درختوں اور نیکو

مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبِ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ

کوئی بیچ آسمانوں کے اور زمین کے غیب کو سحر اللہ اور نہیں جانتے کہ کب موت آئے گا اور کب

کون جو پیدا کرے خلق پر مویاں بعد جو اوسے
بے رہ دنیاں بے لگا کوئی دوجا جسدی کرد عبادت
کہہ جو دوج انبر و بہت خدا بن غیبت جا کے کوئی
کافر کرن سوال نبی کد ہونا حشر دیساڑا
قسط لٹی ہو رسیو طلی نالے لکھدا ہے زر تانی
ایسہ دیا گیا نبی لوں نگرال سی مامور پیارے

تیسرا کا علم حضور کو

تے کبہرا زمین آسمانوں دچوں رزق نساں سپاؤ
یساڈ کوئی دلیل اپنی ہے دعدیوں سچے ثابت
ہی کفار نہ جانن کد دل اٹھا ہے جو اسن سولی
حکم ہویا کہہ غیب خدا بن کبہرا جانن ہارا
نالے سورامام کھن لو بہنہ علم قیامت جانی
جو ظاہر کرے نہ سول کیسے تے غیبی ایسا شاک

بَلْ آتَاكَ عِلْمُكَ فِي الْآخِرَةِ تَفْبِلُ هَمَّ فِي شَكِّ مَتْنَاهُ فَبَلَّ هَمَّ مَتْنَاهُ

بلکہ مختلف ہوا ہے علم اذکا بیچ آخرت کے بلکہ وہ بیچ شک کے میں دوسرے بلکہ وہ اوسے

عَمُونَ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذَا كُنَّا تُرَابًا وَاَجَا وَاَنَا الْمُحْضَرُونَ

ند ہے میں اور کہا اون لوگوں نے کہ کافر ہو گیا جسوقت ہو جا دینگے ہم مٹی اور باپ ہمارا کہا ہم اب تہہ نکالے جا دینگے

لَقَدْ وَحَدَّثْنَا هَذَا مُحَمَّدًا وَأَيُّهَا مَنْ قَبْلُ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ

اب تہہ تہیق وعدہ دینگے میں ہم ایسا کہ ہم اور باپ ہمارا پہلے اسے نہیں یہ سحر کہا گیا

الْأُولَئِينَ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ

پہلوں کے کہہ سیر کر دینگے زمین کے پس دیکھو کیوں کر ہوا آخر کام

الْمُجْرِمِينَ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ

گنہگاروں کا اور مت غمگین ہو اور اذک اور مت ہو بیچ تہی کے اور سچے کہ مکر کرنے میں

بلکہ اور حشر و بیچ مختلف ہویا علم انہا ندا
بلکہ وہ اپنے ہن دستہیں غافل تے بے خبرے
کیا پھر زندہ ہو کے مڑ کے ایسے جو اے جا ساں
اب توڑی جگہ بیچ ظہور نہ اثر اوسدا ہے آیا
فرمایا مجھو با اسدا کہہ جو اب کفار ال
ناہ غم کر مجھو با آپر حالت بری بے دنیاں
منکر ال نال جو وعدہ نبیاں جاں سچے لکے سا
وعدہ سی جو رزق قیامت جیوں ہوگ دو بارے
یا وعدہ قرآن کہانیاں جسوں کیسا کفار ال

بلکہ وہ بیچ شک کے نہیں یقین تہا ندا
تے کیسا کفار ال بیچ لوں سنے ایسے مٹی ہو سا کد
تے پہلیاں لوں سنے اسال جسدا وعدہ ہویا سا
نہیں ایسہ وعدہ مگر کہانیاں پہلیاں دیا مالیا
پہر زمین بیچ دیکھو کوں اخیر ہونی بدکاروں
ناہ تنگی بیچ فہو اوستہیں جو کیتے مکر لہیناں
تا منکر مال عذاب تہرے آخر کیتے تہارے
بدلے ملسن چنگے مندے ہتہیں منکر مارے
فرمایا ناہ غم کر جو بکواس کیتی اشتراراں

وَلَقَوْلُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۚ قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ سَرِيفًا

اور کہتے ہیں کہ کب ہے یہ وعدہ اگر ہو تم مجھے کہہ سکتا ہے یہ کہ لگے ہر بیچے

لَكُمْ لِعِضُ الَّذِي تَسْتَخْلِفُونَ ۚ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ

تہا بعض تہا سے وہ چیز کہ جلدی کرتی تھی اور تحقیق پروردگار تیرا البتہ صاحب فضل کا ہے اور لوگوں کے لیکن

أَكْثَرُهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ۚ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَيَا بَعْلُونَا

بہت اور انکے نہیں شکر کرتے اور تحقیق پروردگار تیرا البتہ جانتا ہے جو کچھ پوشیدہ کرتے ہیں انکے اور جو کچھ ظاہر کرتے ہیں

وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ۚ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ

اور نہیں کوئی چیز پوشیدہ نہ آسمانوں کے اور زمین کے مگر بیچ کتاب بیانگر نبیوالی کے تحقیق یہ قرآن

يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ نَبَأَ الْاِثْرِ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۚ وَإِنَّ هَٰذَا لَهْدً

بیان کرتا ہے اور پر بنی اسرائیل کے اثر اور سچر کا کہ یہ بیچ اس کے اختلاف کرنے میں اور تحقیق یہ قرآن البتہ

وَرَحْمَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَكُمْ بِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ

اور رحمت واسطے ایمان والوں کے تحقیق رب تیرا فیصلہ کرے گا درمیان انکے ساتھ حکم اپنے کے اور وہ ہے غالب

الْعَلِيمُ ۚ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَىٰ الْحَقِّ الْمُبِينِ ۚ جَانِبُ اللَّيْلِ تُكَلِّمُكَ

العلیم وہ فتوکل علی اللہ انک علی الحق المبین جانبو اللیل توکل کر اور پر اللہ تحقیق تو

اور تحقیق ظاہر کرتا ہے

کہہ دے ہے نزدیک لتساوے مگر لگا ہر ڈولوں
باقی دو دم عذاب اوہ علم خدا کے ہے سارا
پر بہتے لوگ اور نہاندے شکر نہ اور کرن آشکارا
تے جو ظاہر کردے منہ نہیں گلاں جو رسنا نہ
یگر ال اندر علم اوہ سلوچ لوح محفوظ جیسا ناں
بہتے مسلے جنہا نوح اختلاف ہو دعیسیاں
تے حکم اپنے سنگ رب اور نہا نوح کر سی حکم بیانیہ
توکل کر رہے توں ظاہر حق تے ہو اثباتاں

کن کدوں ایسہ وعدہ سوچے سچے تہا تو لوں
دینا دچ شکست خرابی ایسہ تاں آدن تارا
تے ٹہیک تیرا رب آدمیاں تے فضل کما و نہارا
تے ٹہیک تیرا رب جانے جو کچھ سینے اوہناں جہاں
تے نہیں کوئی شے پوشیدہ ہوئی و خیزیں سماں
بیشک ایسہ قرآن بیان کرے ایسا سرا یاں
تے ٹہیک قرآن آیا ہے رحمت کارن اہل ایماناں
تے اوہ غلبے والا جانہا نہار دے دیاں باتاں

إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تَسْمَعُ الصَّمَّةَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذَا رَأَوْا

تحقیق تو نہیں سناتا مردوں کو اور نہیں سناتا بہروں کو پکارنا جسوقت کہ پہر جاویں

ملہ بہتے الخ یا جو امر اون کے علا میں بوجہ اختلاف سنو ناے تو ریت و اجیل و اختلاف رائے
تاویل مختلف ہو گئے ہیں اون کا فیصلہ کرتا ہے جیسا کہ عزیزہ حضرت عیسیٰ کے باب میں حکم عبودیت ربوت
دے دیا اور حضرت مریم کی بریت و عصمت پر جو اسی دی اور حضرت سلیمان سے اتہام سحر کا ذبح کیا ایسے ہی اور
ایسا کہ سچے واقعات بیان کر دے اور حکم رحم و رحمت بعض ظم و غزہ کا فیصلہ کر دیا اور بیشک قرآن ہدایت اور رحمت ہے
اسان والوں کیلئے خلاصت النفا سے سچا ۳۱ ج ۳ فقرہ صوابی معنی اللہ غنہ

مُدْبِرِينَ هَ وَ مَا أَنْتَ بِهَدِي الْعُحْيِ عَنْ ضَلَّتِهِمْ إِنْ تَسْمِعُ

پیٹھ پیرک اور نہیں تو راہ دکھائیوالا اندھوں کو گمراہی اور گمراہی سے نہیں سنا تا تو

الْأَمُونِ يُؤْمِرُونَ بِأَيْتِنَا فَرَمُوا مَسْمُومُونَ هَ مگر اوس شخص کو کہ ایمان لانا ہے ساتھ نشانہ ہمارے لکھنے

پکار اپنی جد پر جان اوہ دیکے پیٹھ کد میں
گمراہ سکیں مومن نول جو مسلم ہو چکدا
پیٹھ معنے کر کے سکروں لوک جمال سپاون
لکھوی دیکھے ڈبے بن گمراہ یقینوں
باپیاں داویاں پیراندا ہی کیتا الٹ سوداوی
پیرا مدی گمراہی دا چا تساں جواب سنا دل

ٹیک سنا نہ سکیں توں مرد کپور ڈو کے تائیں
تے آنے نول گمراہی اوسدیوں توں راہ لاسکدا
اس آت وچ لوک دبا بی اپنے ڈنگ چلا دن
عبدالستار پذیرے جیسے جاہل علمو دینوں
لکھی منکر ہویا سماغوں اس آت وچ بہاوی
شعر اوسد سن سگوس لیا کے تیر پیش لگاوا

مرد لکھوی دیکھے دیا پیٹھ

اشعار لکھوی تفسیر محمدی ص ۵۷ م

نہ سنن نہ حق قبولن ہرگز نال خداں انکارا
توین کافر مول نہ سنن نصیحت حق نہ منن سوئی
جو مومن آتساں ساڈیاں منن اونساں غظناں

مردیاں نال تے بولیاں دتی رب شبیہ کفارا
جو مردیاں بولیاں سخن سناون کار راہ نکولی
تے ناہ توں راہ دکھادیں انہیاں بھلیاں موڑ لیاویا

جواب

نہ توں سنا سکیں خود ذاتوں رتی تولہ ماسہ
لفی ہدایت دی جویں استقلالوں سے فرماوی
تے انگ لکھیدی منی الی مراد مستقیم مجاز اثباتوں
سنادن ردو مجاز ایویں سوچیں نال دانائی
پہر اثبات مجازا کیسا اذریت لیا کے
کرے سہارے اوہ ثابت ایوں انہیاں خبر نہ پائی
جو آتساں ساڈیاں منن اونساں سناون تیر آیا
اکوچ لفظی اثبات دوجی وچ بہید کریں چا ظاہر
تے مومنساں کان سناون و اثبات کیتا پیر بہائی
جو سیکے من لوں اوہ تیرے ذاتی دس نہ کوئی
جدول ہدایت سندھی وچ مجلس ناوسیلی دی
تے سیکے جدول قبول کیتا تا اوس لفظی گمراہی دی
آکھن عرف اندر اپہندا نامیں ہرگز میتا

تسمیع دی مثال ایسی متعدی جس دا خاصہ
سناون دی خود ذاتوں استقلال لفظی ایساوی
انگ لکھیدی منی اجبت لفظی ہدایت ذاتوں
مجازی ردو ہدایت جیونکر کرن بی دی پائی
وہا ریت ردو مارن دی ذاتی لفظی بتا کے
بھی ایسے آت وچ بعد جو آت اگلی آئی
ان تسمیع الامن بوا من بایتنا اللہ فرمایا
لا تسمیع تے ان تسمیع دو دس کو کو کول برابر
اوہ سناون کفاران یوں لفظی ہونی اسپہائی
توں کافران ماہ سناون سنن قبولیت داسولی
تے کون منے کفاران سنے آواز نہ شاہ رسل دی
سندھے ماسپن برابر کافر و عطف آواز بی دی
مرد سہ سیکے خلی جدول کوئی ہرت جوہی نہ دتا

لکھنے لکھو

اور حضور مجاز آتساں کا بیون

حاکم جیویں مدعی کے حق و چ فیصلہ کر دیا
تا آگہن عوف اندر حاکم گل میری سندا نا ہی
تے جو قبران والے سپہ کپہ سندے پچدے بیانی
کلام مخاطب نہیں متکلم حال کجہ فیض نہ پایا
ایسے کارن حنفی آگہن مرد کے سندے نا ہیں
اسدی دیاں مثال تینوں مت سمجھ تیر یوح او
پہر اس مہی کہا ہدی استہیں اسدی قسم نہ مٹی
تے وچ قرآن خدا چھی نول لحم طریا کیا
جو کجہ حال عرف کے اندر سی اسد اور تارا
تا وچ مہی گوشت کوئی انکار نہ کر دیا
تا جس کہا ہدی قسم تیرے سنگ کر کلام مول
متکلم دا گل کرن اس نال کلام نہ ہوئی
اوہ بہا دیں سنگے بولے مگر اسد سخن کلام
دوجی ہورا ک بات جو عوف اتے نت عمل کیوے
پیر زمین تے ستا مٹی اسدی قسم نہ کالی
تے حال ایہی جو ہرتی نول رب فرس آپول فرمایا
ہن عمل عرف تے ہویا فرس زمین نول عام نکندے
تاہیں قسم نہ مٹی متکلم دی ایس کلاموں
مرد گل سنی اسدی پر نہیں جواب سونا
کرانا کاتبین فرشتے حاضر ہریر و پلے
پہر ملکناں جو آپ مہارا کرے کلاماں کالی
تے رب نول کرے گواد جے کوئی وچ نکاح پیار
دورناں اک مرد مقابل وچ شہادت میناں
جے رب نال رسول ملا دے دویں شاہد کرے
اس جاہل نول کپے جیکر حاضر نبی نہ منوں
دو گویاں واکم جیکر اک رب کے نہ سکیا
گواہ لازم سی جنس وچوں جو وچ عدالت جاہل

ناہ مقصود روانی ہو کہ مطلب دیوچ نہ ورا
نہ بالکل نفی سنن دی جو اس ناہ شیوے کالی
مگر اس جواب اوہناں اسد کے گوشت پونچھے کالی
کوئو جو اسد بولیا اس عالم کے کنوں نہ آیا
نا سننے تہیں ایہ مراد جواب سنان اس میں
جو کوئی اج ماس نہ کہا ساں رب دی قسم اسد
جو عوف اندر چھی نول لحم نہ کیسا جا گل مکی
یعنے تازہ گوشت عمل قرآن نہ ہویا ایسا
اوہو لحاظ رکھیا حکم لحم و ہویا نہ یارا
ایویں گل مرد سنگ ایس کلام نہ آگہن مرد
پراوہ ہویا مرد نال اس گل کیتی ہر سولے
کوئو جو مرد دے بولن اسنوں سار نہ کوئی
فائدہ ناہ متکلم پایا تا ایہ نفی عواموں
اپر فرس نہ سوال جیکوئی رب دی قسم کر لہے
کیوئو جو وچ عرف کے فرس زمین نول کہیں نہ بیانی
انہم تجعل للارض مہادا قول خدا واکہیں آیا
ایویں گل کرن سنگ مرد کے نہیں کلام گنبدے
جو مریاں بعد جنے گل کیتی مرد نال اسد
ایہ کلام نہ وچ عرف کے مانج تیرے نہ سونا
ہر ہر گل عمل پنے لکندے ویکہن سنن سولے
ملک سنن پر اوہناں جواب سنند اسوں نہ بیانی
اوہ روا نکاح نہ ہویا کیونکر دس بخدی قبریاں
تے در مرد مقابل رب اک روا نہیں کیوں خیال
تا کہیں وثابی نبی نہ حاضر کفرنا کج مرد ہرے
پر حاضر رب ایسی یا نا میں جو واقف ہر فلنوں
تدے نکاح نہ جائز رکھو اہری راہ
ادد شہادت کرے جو مہول سخن والا

یہی وہی ہے جس کی مثالیں

یہی وہی ہے جس کی مثالیں

تے رب رسول ملنگ شاہد جا کے سخن نکر کے
 جاں رب رسول فرشتے شاہد شاہد گئے نہ جانے
 تے جیکوئی آکھے رت سدا کا فر بنے دہگانے
 جوین نہ سننا ربا ایتھے اندر عون گیندا
 جے ناہ مردہ سنے شعیب تے صالح خاص پیہر
 آخر اشویں پارے پڑھ لے آت خاص قرانی
 بعد ہلاکت قوم مویاں لوں ہوئے خطاب نبیاں
 تفسیراں دیناں حوالے مسد اہہ لکھیا
 بدر لڑائی کہوہ دچ جو مقتول کفار سٹائے
 عمر کیا تسیں مردیاں سدو کیا ایہ سنن کلاہا
 مگر اونہا ندا بولیا ہو یا اسال سینوے ناہیں
 کلام سفید نہ ہوئی جد لگ آگول پتہ نہ پایا
 آت مال حدیث موافق ہوئی بخاری دالی
 سید احمد لوں اہتہ قبروں فیض قلب پونچا
 بن قیم شوکانی قاسم سور رشیدہ نالے
 لہردیاں لکھوی کہے نہ مشرک جے لکھہ شرک کماں
 مال یوسف دی قبروں بولے ساہن کلاہا

جاں وقت ضرورت بنے مصیبت تا ایہ روانہ ہو
 دچ نکاح ہو ریح اجار دچ عقود سومانہ
 پر سنیا اوسدا دچ شہادت کم نہ آیا دانے
 مردیاں لوں ہی اندر عرفے آکھن نہیں سنیندا
 مردہ قوم تائیں کیوں کیتے اونہاں خطاب اڈنہر
 شبہہ دنا بی دا اہتہ دچے دور ہو کے حیرانی
 نبوی دچ تفسیر جلد دوجی کے دیکھیں میاں
 مرد کے سنن قرآنوں ثابت خوب طرح کر چایا
 نبی خطاب اونہاں کیسا خبر بخاری لیائے
 فرمایا ایہ تہیتوں چنگا مند کے سخن تما ماں
 مدے کلام نہ لیکھے لادوں حنفی لوک دیکھائیں
 منکر لے دیناں اسوچوں اٹھا دہن و نایا
 قیاسی قول نہ ہو سی پیش نصوص کمالی
 بخاری تے لہذا دی قوت ہر اک کم بناوے
 مردے ایہ پوکا رکے جاوں دوروں سنن مقالے
 تے یا رسول اللہ جو کہے اوستے شرک جہاں
 تہاں دچوں مگر نبی تہیں منکر بدارنجا ماں

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ
 اور صیقت آن پڑگی بات اڈراؤنگے نکالینگے ہم واسطے اڈنگے ایک جانور زمین سے بولینگے اونسے
 أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ۝ یہ کہ لوگ نہیے سابتہ نشانیوں ہمارے یکے نہیں یقین لاتے

غذا باندا جد دعدہ ڈہکا آن اہر بدذاتاں
 جو آٹاں ساڈیاں نال نہ آہے لوک یقین کر تیدے
 سبہ تہیں اول سورج چڑھسی تخریب لوں آوے
 ابو ہریرے کرے روا ت ابن کثیر لیا یا
 دوہاں سنگاں دیوچ ہوس مسافت اک فرسنگ
 کن ٹانہی کے پیراوسی ہون اڈٹاں نار کھانی
 کرہلی دے جیسی دنب اُسدا کے ہیندھے نارال

اسیں جنادر زمیوں گد مہاں کرے اڈٹا سنگ پاتاں
 اوہ دابتہ الارض نشان قیامت خاص گنبدے
 پھر روٹی دیلے داہے نکلے خازن خبر لیا دے
 قسماں قسماں کے رنگ ہوسن داہے دچ فرمایا
 سرگائیں کے دانگول اکھیاں ہوں سوراند رنگے
 شتر مرغ دی گردن سینہ شیر جیتے رنگ جانی
 بارال بارال ہتیاں دی دتہ دو عقنوسے و چکاراں

علامات قیامت قصصہ اللہ فی الارض و نشان قیامت

اک شبہ اوسکا اندر عاصا موسیٰ والا ہوسی
 مومن دے متھے تے نالی عاصی دی کرے نشانی
 ڈر دا شخص نماز نیتے اک لمسی اوسوں مگر
 تے جسے متھے مندری نالی سلیمان مہر لگا
 کالا منہ ہو لگا اوسدا مندے لیکہ لکھائے
 ناہ کوئی نس نہ سکے اوستہیں جو نسے مل شہری
 کافر مومن جاہن پچھاتے ظاہر نال نشانی
 اوہ کافر مومن سبہ نون جانے ایضتی اینہاری
 تے کل ہشتی ناری حضرت کر لکیا تبتلائے
 حافظ لکھوی نے ہی داہہ دا ابرہ غیب بتایا

دو جے شبہ سلیمان مندری کیوں نکل پوسی
 معلم سوگ اوہ مومن دوروں چمکے نوریشانی
 ہن پیر میں نماز فلا نیاں منہ تے داغ لگا سی
 اوہ کافر معلوم ہووگا سبہ نون پیاد ساد
 ایسا جلدی دنیا دیو چ پیر لکھے ہر دائے
 ناہ کوئی اوسوں پاسکے ایڈشتابی شرسی
 مومن کہن مومن نون کافر کافروں تدجانی
 غیبی علم جو پایاں نون ہی بخش ہو یا سرکاری
 وچ مشکوٰۃ حدیث مگر نجدی انکار کماے
 وچ احوال آخردے جا کے بیایاں دیکھن آیا

چچا گھر چلا

وَيَوْمَ حَشْرٍ مِّنْ كُلِّ آمَةٍ فَوْجًا مَّمَّنَ يَكْدِبُ بَابِنَا قَسَمٌ لَّوْ نَرَعُونَ
 اور جس دن کہ اہل دنیا ہر ایک امت سے جماعت اور لوگوں سے کہ حشر لے تھے نشانوں ہمارے کیوں وہ فرقہ

تے جس دن ہر امت تہیں اسیں جماعت اوہ لیا ہے
 ہر پر قسم گناہیاں وکھو دکہہ گروہ بنا سن
 ہر پر عمل اعتقاد ال والیاں وکھو دکہہ جماعت
 رشوت خوار علیحدہ ٹولہ جو ٹپے دکہہ کرائے
 زانی لوطی وکھو دکہہ سور ایویں کل عاصی
 جبری قدری وکھو دکہہ مزرانی جگرالی

جو آساں ساڈیاں جھٹلاون پیر خدا ونا لوج پائے
 پھیلیاں پھیلیاں نال رلا کے ووزخ ول جلاسن
 بے نماز علیہ ٹولہ بے روزه دکہہ ذاتاں
 غیبت ولے دکہہے چور شرابی دکہہ چلائے
 شیہہ رافضی دکہہے معتزلہ دکہہ بن جاسی
 غیر معتقداتے دنا بی دیو بندے استغیثی

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ وَقَالَ الْكُذِّبْتُمْ بِأَيْتِي وَلَكُمُ حَيْطُورًا كَمَا عَلِمًا
 یہاں تک کہ جب آئیگی کیگا حق ٹا کیا چلا تے اپنے نشانوں تیر کو اور نہیں گہرا تہا تھے اذکو علم کر
 آماذا کنتم تعملون ۰ آیا کیا کرتے تھے تم

تاجداون کہے خدا کیوں آساں ساڈیاں تائیں
 باہجوں سوچے اونہاں حقیقت نال علم دنا یاں

باہجوں سمجھے مجھے جا جھٹلا یاں تساں تداہیں
 دسو دنیا وچ کیا پیر کیتیاں تساں کما یاں

وَوَقَّحَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا قَسَمٌ لَّا يَنْطَقُونَ ۰
 اور ان پر لگی بات اور پراڈنگ بسبب ظلم از نیکیے پس وہ نہ بول سکیں گے

جرم ثبوتی بعد اونہاں تے پاروں ظلم کمائی
 ناہ بولن دی وجہ جواب عذر اونہاں رہیا نہ باقی

حکم عذاب ہووے پیر ظالم بولے مولن کائی
 یا موناں تے مہراں لگن ہوسن چپ آلفاتی

أَلَمْ يَكُنْ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ
 کیا نہیں دیکھا اور نہ سیکھا کہ کیسے رات تو کہ آرام پکڑیں بیچ اور دیکھو دیکھنا ہے والا
 اتنی ہی ذلک لایات لقوم یؤمنون تحقیق بیچ اسکے البتہ نشانیوں میں اور سو قوم کو ایمان قرار

اسو بیچ نشانیوں کا ان اوس قوم جو کرن ایمان قرار
 لو لگیاں خود کیں کاری طلب معاشیں ہونے

نہ دیکھیں رات آرام کیتی اسماں دینہ روشن نورانی
 ہے اسماں رات بنائی جسو بیچ تکے ماندے سو نہ

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتُنْفَرُ مِمَّن فِي السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِي
 اور جس دن کہ ہونگا جا دیکھا بیچ نور کے پس ڈر جا دیکھا جو کوئی بیچ آسمانوں کے اور جو کوئی بیچ
 الْاَرْضِ اِلَّا مَن شَاءَ اللّٰهُ وَكُلُّ اَلْوٰهٍ دَاخِرٍ فِي
 زمین کے ہے مگر جسکے چاہتا ہے اللہ اور سب آدینگے آگے اوسکے ذلیل

جو درج زمین آسمانوں مگر خدا چاہے جس سوئی
 ہر ستر آناں شانانوالہ تتراناں بنجاناں
 پہر ادہ نال عرش اعظم کے چا خالق لکائی
 چک ملک سوراج اوسکے تے منہ لگایا تاہیں
 اوسو بیچے پہو کے اوسو بیچ خلق ہلاکت پاسی
 پہلے پہو کیاں خلق ڈرے سبہ دوجیوں تیت فنا
 تریجی واری حیو اٹھن سبہ محشر دیوں جانی
 تددی ہلک نہ جسمکی اوسنے خوفوں بے پردا ہی
 اتنے چسک موہن درج عتبنہ روح مخلوق جسمے
 چسپکاں تہیں روح نکل آوں جسہیں تہاؤں تہاؤں
 کوہیں ہوا میں بے غم خوشیوں جاں ایہ حال سیا
 دیکھہ ریہا کہ حکم ہوندا ہے نظر ادہ سرت اڑیا
 تہہ قیامت دا ہے ایہ اوسدن کل لوکانی
 پہلے ہو کہ یاریک ڈرن سن لوکی بے اندازہ
 جن حیوان انسان درند پرنڈیاں پو بیجالی
 اکدو جے سنگی نوں اکھن سختیوں کوئی بچا
 تارے جڑن زمین لپٹن خلقت موت چکھاسن
 ساری خلق فنا ہو جاسی اس نفعی ہر حالے

تے جسدن درج قرنا پہو کیسی گہرا د ہر کوئی
 تے ہر اک پاس فنا دے خوار ذلیل نماں
 موتی روشن چمکیے تہیں رب قرنا بنا بی
 پہر اسرائیل تائیں کر پیدا کیسا اوسا اوسماں
 پیا اوڈیکے اذن الہی جد الہیہ قرنا سی
 اک اکھن تن واری پہو کے ملک اندر قرنا دے
 الہیہ باجہ نہ رہسی کوئی ہو جاسن کل فانی
 اود اسرائیل فرشتہ جدا پیدا ہویا بہائی
 تے اسمانے دے در برابر منہ ہے اسرائیلے
 جاں پہر دو جی واری پہو کے ملک اندر قرنا تہیں
 تریندی اور جے حدیث جو حضرت شاہ سیل فرمایا
 منہ قرنا تہ رکھتے فرشتے کن خدا دل دہریا
 پہر پہلے نفع ہوگے تہیں ڈر سی کل خدائی
 کیوں کا جہیں رہجے ہو سن اچا چیت آوازہ
 دم دم ہو کہ سوئی ادہ آواز ڈر راون والی
 ادہر ادہر ڈرن ہمیں وحشت تہیں گہرا
 پانی دریا داندے مار اچیلے باہر آسن
 اوڈے پہرں پہرں جویں اذن روہیں دے گالے

<p>بعض کہن ست چیزاں اوسدن مول نہیں فانی جنت دوزخ روح میزان ہی جبریل وساد اک اکہن ایہی اک لحظہ بہر فانی ہو بانی اک اکہن فرغ اول و الفحہ دو جاصتق تیانہ بعضیاں انہاں دوہاں نفیانیوں کو فرمایا جس میں روح تہاں دج پے کے زندہ ہوتی نے رب زمین تے کرے تجلی تا اوہ صور سپو کیسی تے اللہ من شاء اللہ جور استثناء فرمائی وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ جنہاں حق آیا ربکہ ولی جو فانی نفسوں باقی نال خدا کے</p>	<p>ربد اعوش تے چکن والے اوسدے ملک نورانی تے غزرائیل سبس کے پیچھے تلے فنا کے آدے قائم پر ہوسن رب جانے جو گل اصلی آئی پہلے دج گہرا سٹ دوجے اندر سبہ مر جانے کے پیر ملک ہوزندہ پہو کے صور جیدوں رب چاہیا سبھی وار جاں حضرت کرن شفا عت عرض گرامی خلق ہوسی بیوش نزل تھلیوں تہ نہ رسی جنہاںوں رب چاہے اوہ بیوش نہیں کالی اوہ ربکہ نبی صدیق شہید اتے صلی، فرمایا ربکہ باہجہ نہ نظر خلق دل اوہ سبہ سورج ڈالے</p>
--	---

وَتَدْرِي الْجِبَالُ تَحْسِبُهَا جَائِدَةً وَهِيَ تَمُرٌّ مَرًّا فَهَسَّ السَّمَاوَاتُ صُنْعَ
 اور دیکھتا تو پہاڑ کو گمان کرتا ہے تو انکو جے ہو اور وہ چلے جاتے ہیں مانند گڈنہ باروں کے کارگیری
 اللہ الذی اتقن کل شیءٍ اذہ خبیر بما تفعلون
 اللہ کی جیسے حکم کیا ہر چیز کو قیقق وہ خبردار ہے ساتھ اسے پیر کے کہ کرتے ہو

<p>تے دیکھن تہاں پہاڑاں جو تہوں حکم جے جانے ہے کارگیری خداوی ہر شے نول جس حکم کیتا جاں سپوکن دج صور جو تہیکے پہاڑ زمین دج</p>	<p>تے اوہ چلین بدللاں وانگول اپنے چہوڑ تھالے تھیک جو عمل کر دتھیں سبہ واپس نہانے تہا اوہ سبھی ہوئی رول دیوانگول اور دیکھو ان کے</p>
---	---

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّمَّا كَانَ وَهُمْ مِّنْ قَوْمٍ يَّؤْتُونَ
 جو کوئی لاد نیکی پس واسطے انکے بہتر اوست اوہ آدے
 اِمْنُونَ وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكَيْتٌ وَجُورٌ هُمْ فِي النَّارِ
 امن میں ہے اور جو کوئی لاد برائی پس ایسے اور ہارونیکے ہنہ اولے بیچ آگ کے
 هَلْ تَحْزَنُونَ اَلَا كُنْتُمْ اَعْمَلُونَ انہیں جزا دے با آگے تم لکھو پیر کے تہم کوئے

<p>جو کوئی نیکی لیا دے اوسوں بہتر اجر جنہاںوں تے جو کوئی برا کما دے موبدا دوزخ دج سٹوے فرغ کنوں اتہ نفیہ صور مراد نہیں فرمایا جاں اللہ اللہ کر نیوالا ریمنا ہوسی کالی نہ نیکاں اوسدن ہونا اتہ ہے دیکھو اعمال انہاں</p>	<p>تہ اوس گہرا سٹ تہاں اوہاں اوسدن ہوسن مومن باولوں جو کچھ نساں کما یا اوہو بارہ حاصل تہوے کیو کو قیامت بریاں اتے قائم ہوگ آلا یا تا دل قیامت اسی بہت بری خلقت تے جہاں فرغ مراد قیامت خستیاں دج نلاکے گنہا</p>
--	--

جسے نیکی کیتی اوسوں اہرملن من بہانے	خوف قیامت دلوں اوہ سبہ اندر امن رکبانے
تے بریاں عملانوالے اندر دوزخ لین لکانے	جان سوللاں منہ ٹھہرے اونساندی دودھ کھانے

انَّمَا أُهْرِتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذَا الْبَلَدِ الَّذِي حَرَّمَهَا
 سوائے اسکے نہیں کہ حکم کیا گیا ہو کہ عبادت کروں پروردگار اس شہر کے کو جسے حرمت دی اوسکو
 وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُهْرِتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝
 اور واسطے اسکے ہر چیزے اور حکم کیا گیا ہوں میں یہ کہ ہوں میں مسلمانوں سے

میںوں حکم ایسوجو لو جاں شہر کے کار لوں ہی میںوں حکم سویا جو ہوداں دچوں مسلماناں مکہ تے ہو گردا گرداوس حریم شمار ہو پائی ہر اک دست اندازی ظلموں نت محفوظ رکھائے جو حکم گیر جو ہسی جو ہرے تے چھپا رہ کر دے ایسے اوس کم لوں فرض چھپان قبریں پھا دیلاں حرم حلال انہاں نے کیسا ظالم سخت جانوں دج نبوی نفیر جلد اوس دیکھن آئی ثانی	جسے اسنوں عزت دتی مالک شے سبہ لوں خلقوں ملکوں موجودات اوسیدی سبہ کھاناں ایویں حرم مدینہ دوتاں حرمت واجب پائی مگر دتا بی نجدی ظلموں ادھے باز نہ آئے یہود نصارے مشرک سا کہ جس فعلوں سبہ ڈرے ڈنا کے کرن بے ادبیاں ایسہ من اپر فرار پھلیاں دتا بی جیڈ من ظالم کوئی نہ ہوئے کسیے مکا لوں ذکر دوتاں حرماند اسنے فضائل اتہہ سو پائی
---	---

وَأَنْ أَتْلُوا الْقُرْآنَ فَمَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَكْتُمُ لِنَفْسِهِ
 اور یہ کہ پڑھوں میں قرآن پس جسے راہ پائی پس سوا اسکے نہیں کہ راہ پائی ہے وہ سچا جان اپنے
 وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا خَافِعٌ مِّنْ الْمُنذِرِينَ ۝
 اور جو کوئی گمراہ ہو اس کے سوا اسکے نہیں میں ڈرانے والا ہوں

تے لوکاں پڑھ قرآن سناواں حکم دتم رحمانے تے جس پر وہ قرآن نیکستی پس لوں کہہ محبوبا میں ڈراواں تسناں خدا دے تہرول غصبتاں عذابوں	راہ پایا سن جس تس ناندہ کارن اپنی جانے اسکا با سبہ نہیں کہہ ناں میں مندر خاص عجبوا عمل کرو تا ہوگ خلاصی نہیں تے دیکھہ سرا بولوں
---	---

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سِيرَ نَبِيِّكُمْ أَيْتَهُ فَتَعْرِفُونَهَا ۚ وَ مَا رَبُّكَ بِخَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ
 اور کہہ سب تریف واسطے اللہ ہے ایتہ دیکھو انکا نشانیاں اپنی پس چھپا لوں گے تم اونکو نہیں پروردگار تیرا خافل اور چیز سے کہ کرتے ہو تم

کہہ دیویں محبوبا رب کارن سبہ حمد تانا میں پھر تیس اوہناں نشانیاں تانا میں کرو چھپا نشانیاں رب سورہ ہے چھپکر کیتی اپنی حمد الا کے نشانیاں کنوں مراد جو مومناں اندر بد پڑائی یا جو کفاروں جو عذاب نشان مراداں	نشانیاں اپنیاں جلد تسناںوں دیکھا اوہ سائیں تے نہیں ایتہ نے خبراوتیں جو کر ہو عمل ذرا ہی تا بندے ہر کم کے چھپکر حمد کرن دل لا کے مسلماناں لوں حاصل ہو فتوح اموالوں کاں یا جو مرنے بعد امور پوشیدہ دسن شاداں
---	--

سورۃ نمل ختم ہن ہوئی ربدے فضل عطاؤں
نام قصص اسدا جو اسوح ذکر موسیٰ نارونے

اگے قصص آئی ہے سورت عمل کریں ہر داؤں
بات ترتیب کے موجب طوروں ہی قصہ قارونے

تفسیر سورۃ قصص شریف

خواص کہ قولہ تعالیٰ الحمد للہ لیستہم سے آخر سورۃ تک کہے کھوٹے روپے علیحدہ علیحدہ کر دینے کیلئے اس آیت کو پڑھ کر روپوں کو الٹ پلٹ کر دیں کہوٹے الگ اور کہے الگ ہو جائیں اسی طرح ہر کھوٹی کھری چیز کے جدا جدا کر دینے اور پہلا بار معلوم کرنے کو ہے درر النظیم۔ قولہ تعالیٰ نردنا الی امد سے لایعلیون تک اس آیت کو لیکر چرخہ میں باندھ کر سات مرتبہ ہر روز چالیس دن تک اٹا گھمایا کرے خدا چاہے تو بہا گا جو اجدی واپس برگ کا مولیٰ دیوبندی ہے۔ قولہ تعالیٰ ولما توجه تلقا ربین سے والسطہ نقل وکیل تک جو شخص سفر کو جاوے اور اسکے ساتھ بادام تلخ کا عصا ہو ادا پیر آیات مذکورہ پڑھے تو خدا تعالیٰ اسکو ہر روز سونوی لوٹنے والوں چوروں اور ہر ایک نیشی دار زہریلے موزی جانوروں درندوں وغیرہ سے گھر آنے تک محفوظ رہے گا ادا گراہیں آیتوں کو در شکم و در دھگر و طحال ڈالنے کے گلے میں لٹکادیں تو وہ پادینگے انشاء اللہ اور اگر اپنے نوکر باندی کے گلے میں لٹکادیں تو اس سے زنا کاری خیانت چوری جھوٹ بولنے بھاگنے کی عادت جاتی رہیگی ادا اگر دلدار و ما مدین ظلمین تک سیکو بہت پڑھنے سے طاعون سے شتر سے محفوظ رہے گا درر النظیم ص ۱۲۹ اور قولہ تعالیٰ ولقد وصلنا ہم القول سے جاہلین تک قوت و ذہن ذہیم علم کیلئے چاند کی اول جمرات جو ہفتہ تین روزہ رکھ کر یہ آیتیں شیشہ کے برتن میں رات کو لیکر نہ جاری کے پانی سے دہر کر طلوع آفتاب سے پہلے اس شخص کو پلایا جاوے تو جو رہ طلب کرتا ہے پاوے گا درر النظیم قولہ تعالیٰ سبحان اللہ تعالیٰ عما یشرکون یہ جو بوننگ کر کسی کی جھوٹی شہادت یا حاکم کے فیصلہ ظلم سے کرنے کا اندیشہ ہو تو بوقت مدبر ہونے حاکم کے یہ آیات سات بار درتین بار یہ کہے واللہ فالبا مرہ انشاء اللہ تعالیٰ تام شردن محفوظ رہے

۱۰۱۷۷۶	۱۰۱۷۷۷	۱۰۱۷۷۸	۱۰۱۷۷۹
۱۰۱۷۸۰	۱۰۱۷۸۱	۱۰۱۷۸۲	۱۰۱۷۸۳
۱۰۱۷۸۴	۱۰۱۷۸۵	۱۰۱۷۸۶	۱۰۱۷۸۷
۱۰۱۷۸۸	۱۰۱۷۸۹	۱۰۱۷۹۰	۱۰۱۷۹۱

گا درر النظیم ص ۱۳۱۔ اس سورت کا نقش لیکر اپنے پاس رکھے تو غائب حاضر ہوا اور یار شفا پائے تعبیر خواب۔ ابن مرین ۲
اگر اسی آیتوں اس سورت دیاں دج حنا تاملی
پنچہڑارنے اٹھ سو حرف اس خازن دج لیا یا

چار سونے اکتالی کلے نال شمار گرامی
اگے رابط اسدا پیر اندر روح معافی پایا

رابط و تعلق سورہ قصص کا سورہ نمل سے

ذکر موسیٰ و انجیل مسیٰ نمل سورت و حج اتریا
رسول بنا موسیٰ نول نر عولے دل جو یار یا را
قبلی مار جادان ول مدین مسہ ول اکل کماک
بہر و مدول شرنال و کینن آتش کبول امدی
انرا یہ تا پیر بسیدہ درر قصص ص ۱۲۹
اس اندیا فیصلہ دنا ندی ذکر اولیٰ درر اند

نمل سورۃ و نیال قصص و انجی تعلق جڑ یا
تے اسد یوچ مفصل و سیا قصہ اوہ پیارا
صند دنوں کدھ گہر نر عولے پلناں او سدا نا
میل شعیب موسیٰ دا ہونا نا تے اوں گہر شادی
اگ نزل جان نبوت پاوں رتے کرن دشائیں
دو نال پہلیاں دیو پچ مسیٰ نمل ذکر انہا ندے

رحمتہ اللہ علیہ نے فرمایا کہ سورۃ قصص خواب میں پڑھا در وقت و نیت پاتا ہے اور ذکر الہی میں شمولی۔ کراچی رحمتہ اللہ علیہ کے مہارین و صاحبیت۔ اس پیش کرنا اب اس منور نے فرمایا کہ اچھ دور در وقت کے کھاوے ہونے۔

رحمتہ اللہ علیہ نے فرمایا

یہ تھے جویں اگے پیچھے نازل رب فرمایاں
پہلی سورت دیوچ کفار انہوں جہرک سنائی
شرح اوردی گویا دیوچ اسد کر کے لبط لیاندی
ہی جو لوگ ہلاک گئے ہو قوموں صالح لوہوں
ہی نیکی بدی کنندیاں داوچ اسد کج حال

ادیں دیوچ ترتیب ہویاں ایسے شک شکوہ کیا
سوال قیامت والے تہیں اسوچ تفصیل ایسا ہی
تے رات وماندا ذکر ایسے سورت و دیکھے ہی سناندی
حال مفصل اذہاندا دیوچ اسد دیکھے ہوتوں
تفصیل اوسدی دیوچ اسد کستی نظر کرے متوال

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

شروع کرنا ہوں میں ساتھ نام اللہ بخش کرنا ہے مہربان کے

اسم اللہ دیناں شروع جو ہے بخش داسائیں

کامل مہر محبت والا بالے آخر تا میں

طَسْمًا ۚ تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۝

آئیں میں کتاب بیان کرنیوال کی

مقطع ایسے تن حرف جو اول سورہ دے سن آسے
ایسا آتاں میں قرآن جو حق باطل دیوچ فرق تارا

واجب ہے اعتقاد انہاں تا ویلوں دور کہائے
حلال حرام تے امر نہی ہور قصے حکم شمارن

فَتَلَوْا عَلَیْكَ مِنْ قِبَلِ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ

پڑھتے ہیں ہم اور تیرے کچھ حصہ موسیٰ کے سے اور فرعون کے سے ساتھ حق کے واسطے اوس قوم کے کہ ایمان لائیں

پڑھتے ہیں اسیں تیرے لے پیار یا خبر موسیٰ فرعونوں
تلک کنوں مراد ایسے سورت یا جو آتاں آسن

کان اوس قوم جو مومن ہو بورت پرن یقینوں
کتاب مراد قرآن تے لام نفع دامومن یا سن

اِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْاَرْضِ وَجَعَلَ اَهْلًا لِثِيَابِهِ

خفیت فرعون نے بیکر کیا تہا بیچ زمین کے اور کیا تہا لوگوں او بیکو فرتنے مختلف ضعیف جانتا تہا

طَائِفَةً مِّنْهُمْ يَذَّحَّجُ اِبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَلْحِقُ نِسَاءَهُمْ

ایک فرقہ کو ادن میں ذبح کرتا تہا بیٹوں او بیکو اور زندہ رہنے دیتا تہا بیٹوں او بیکو تحقیق وہ تہا مفسدوں

ثَبِيحًا فَذَرَعَهُمْ سُلَيْمٰنُ اَوْ يَكْتُمُهُمْ فِي الْغَدَاةِ

تہا رعیت ٹولے ٹولے کیتی اوس شروروں
ذبح کرے تہناں تہر تاناہ موسیٰ رہے جو ایسا
تہیک فرعون ذماد کھلا رن والیاں کنوں تہا ہاں

وَيُؤْتِيهِمْ مِّنْ ذُرِّيَّتِهِم مَّا يَكْتُمُونَ

اور اداہ کرتے ہیں ہم یہ کہ اسان کریں ہم اوپر ادن لوگوں کے کہناواں یکے تہے بیچ زمین کے او کریں ہم اوکو

اَعْمٰةً وَتَجْعَلُهُم اَوْدِيٰثًا ۗ وَنُؤَيِّدُ بَيْنَهُمْ

بیٹوں ادن میں او کریں ہم اوکو عدت تلک کے اور قدرت میں اوکو بیچ زمین کے او دکلاوے

وَالنُّجُودَ ۗ وَنُؤَيِّدُ بَيْنَهُمْ وَنُؤَيِّدُ بَيْنَهُمْ

تہ کتاب الخ یعنی وہ لام جو بقوم میں واقع ہوا ہے یعنی یہ لام عزت بڑا نیوالا فائدہ بخش مومنین کیلئے ہے تفصیل اسکی
آگے آتی ہے فقر صلوٰتی عقیلہ غنہ

وَالنُّجُودَ ۗ وَنُؤَيِّدُ بَيْنَهُمْ وَنُؤَيِّدُ بَيْنَهُمْ

تہ کتاب الخ یعنی وہ لام جو بقوم میں واقع ہوا ہے یعنی یہ لام عزت بڑا نیوالا فائدہ بخش مومنین کیلئے ہے تفصیل اسکی
آگے آتی ہے فقر صلوٰتی عقیلہ غنہ

وَالنُّجُودَ ۗ وَنُؤَيِّدُ بَيْنَهُمْ وَنُؤَيِّدُ بَيْنَهُمْ

تہ کتاب الخ یعنی وہ لام جو بقوم میں واقع ہوا ہے یعنی یہ لام عزت بڑا نیوالا فائدہ بخش مومنین کیلئے ہے تفصیل اسکی
آگے آتی ہے فقر صلوٰتی عقیلہ غنہ

وَالنُّجُودَ ۗ وَنُؤَيِّدُ بَيْنَهُمْ وَنُؤَيِّدُ بَيْنَهُمْ

تہ کتاب الخ یعنی وہ لام جو بقوم میں واقع ہوا ہے یعنی یہ لام عزت بڑا نیوالا فائدہ بخش مومنین کیلئے ہے تفصیل اسکی
آگے آتی ہے فقر صلوٰتی عقیلہ غنہ

وَالنُّجُودَ ۗ وَنُؤَيِّدُ بَيْنَهُمْ وَنُؤَيِّدُ بَيْنَهُمْ

تہ کتاب الخ یعنی وہ لام جو بقوم میں واقع ہوا ہے یعنی یہ لام عزت بڑا نیوالا فائدہ بخش مومنین کیلئے ہے تفصیل اسکی
آگے آتی ہے فقر صلوٰتی عقیلہ غنہ

وَالنُّجُودَ ۗ وَنُؤَيِّدُ بَيْنَهُمْ وَنُؤَيِّدُ بَيْنَهُمْ

تہ کتاب الخ یعنی وہ لام جو بقوم میں واقع ہوا ہے یعنی یہ لام عزت بڑا نیوالا فائدہ بخش مومنین کیلئے ہے تفصیل اسکی
آگے آتی ہے فقر صلوٰتی عقیلہ غنہ

غیبی علم جو نجدی گندے اوہ گلاں فرعونی
جو غیب خدا فرمائے اوہ پنج چیزاں میں تہا
دیکھو چادد گراں کفاراں کیکر پتے پٹرائے
غیب ادہو جو نبیاں ولیاں اللہ اب سکھاد
بخت علم دی ادسے جاگک ان اللہ موسیٰ

نجومی ساحر و سحر سن سبہ شیخے متاں کسے پونی
جو د پنج لقمان سورۃ دے آسن ہر اک چیز گرامی
ادہ نہیں غیب جو مال ذریعے علموں سمجھیا جائے
پنجیاں چیزاں وچوں قبنا چاہے تہ پٹرائے
منکر نجدی دیونیدی پیاد اثری اپنی کہوسی

سید عالم

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا إِنَّ فِرْعَوْنَ
پس اوٹھایا ادسکو لوگوں فرعون کے نے تو کہ ہر واسطے اذکے دشمن اور غم تحقیق فرعون
وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خٰطِئِينَ وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ
اور نامان اور لشکر ادیکے بنے خطا کر بنوائے اور کہا عورت فرعون کی نے
قُرَّتْ عَيْنِي لِىَ وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَىٰ اَنْ يَنْفَعَنَا اَوْ نَتَّخِذَهُ
شندک آنکھوں کی ہے یہ واسطے پھر اذ واسطے بہت مارا سکو شاید کہ نفع دے سکو یا کرینگے ادسکو
وَلِدًا وَّهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ہ

موسیٰ علیہ السلام کا قول کہ میں یہ نفس در کھائی کا مالک ہوں

جاں ماں موسیٰ دی حکم الہوں حضرت موسیٰ تامل
تاں ہجو ایہ اینیاں کارن دشمن موجب علم
کے کیسا زن فرعون ایہ میں میں کیسا زنی شند
تے اس کم دے انجا مول اوہناں سی بخیری بائی
قُلْ لَا اِيْلٰكَ لِنَفْسِيْ نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا بِنَجْدِيْ يٰمُوسٰى
تے اس آیت سمجھو ادنا نون ہرگز تہ نہ آتی
تے موسیٰ ملک کیتا خود ثابت اوہ ہی ہے قرآنوں
اد تے نفسی فنا نہ بالکل ایہے ذرہ نہ باقی
تے نفع اوٹھا دن یزول جائز سو ریاں آبا
اکیں دی شندک کرنے نہیں جاں فرعون

اندر ندی روٹھایا یا فرعون نے کس راہیں
فرعون سنے نامان تے لشکر خطا کیتوں کم دا
نہ قتل کریں ایہ نفع دے یومت یا پت ایس بناوں
نفع امید کسے نہیں یا پت پالک رکھن روانی
یزول نفع تگن اسوجوں ظالم شرک تہندے
اپنی ملک کی کستی نفسوں نفیوں نفی نہ کاتی
لَا اِيْلٰكَ لِنَفْسِيْ وَاِنِّىْ اَمْرًا وَّجَعَلْتَنِيْ
ملکوں نفی تہدے اس کستی اس ثبات الفتا
موقع اپنے تے ادہ لکھساں موسیٰ سمجھیں باماں
دولت بہ نصیب ہو یوس اسکارن مت ماری

وَأَصْبَحَ قُورًا اِذْ اَقَامَ مُوسٰى فِرْعٰوْنًا اِنَّ كَادَتْ لَتُبْدِيْ بِهٖ لَوْلَا اَنْ
اور ہو گیا دل موسیٰ کی کا خالی مبر سے تحقیق نزدیک تہی کہ ظاہر کرد لوے ادسکو اگر نہ

رَبَّنَا عَلٰى قَلْبِهَا لِتَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ہ

تے ہو گیا دل ماں موسیٰ داخلی مبر قراروں

لے فرعون الخ کام خطا اسلئے کہ شندوق اوٹھانے میں پچھے اور انجام کار کچھ اور سو تو اسیں امید خطا کارنگی خبر ملوان

نہ

جسے اس میں صبروں گنہند نہ دیندے و صدی بہت کمائی ہوئی منن و ایساں تہیں سچ وعدہ رب غفاری تے وعدہ موسیٰ موڑ ملا دن دا بسلیوس یکباراں صندوق جدول دریا و چ ڈالے اندر شاہاں دسال پر رب گنہد صبروی دتی ثنات قدم کسلو و	موسیٰ نون ست دچ ندی د مبروں مہلی خالی اساں محکم کیتادل اوسدا تاں مبروں مہلی ہاری ماں موسیٰ دی غم تیردوں ہو گئی وانگ ہماراں غم تیردا غالب ہویا چاہندی سی گل دساں تا اوہ تیرے ڈکلی سی کرو او ملا بونہ روو
---	---

وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّينَ قَبِصْرَتْ بِهٍ عَنِ جُنُبٍ وَهَمَّ لَا يَشْعُرُونَ
اور کہا اوسنے دریلے بن موسیٰ کے پیچھے پیچھے علی جا اوسکے پس دیکھتے تھو سکو دور سے اور وہ نہ جانتے تھے
وَحَرَّمَ عَلَيْهَا الْمُرَاضِعَ مِنْ قَبْلِ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ
اور حرام کر دیں بنے اور اوسکے دریاں پہلے اوس سے پس کہا اوسکی کیا دلالت کروں میں اوسکے
بَيْتٍ يَكْفُلُونَ لَكُمْ وَهَمَّ لَهُ نَاصِحُونَ
گھر والوں کے کہ پالیں اوسکو اور تمہارے اور وہ سچے

دوروں میں تکیے تالو کاں خبر نہ سوو کر امیں موسیٰ دودہ کسے دانی دا پیند اسیسی نا ہوں کان تساں تے اُسکے ہوں بھلائی چاہن والے اذن اونہا ندیوں مائی نون لے جانے جلد بھیری گٹ گٹ دودہ لگا سی ہوں ہویاں رحم لگا میں آسیہ اک دینار اوس ہر دینہ دیندی سی خوشن یا لن نون لے گئی گریں رب وعدہ پورا کیتا	تے ماں کیسا مریم نون مگرے نگر موسیٰ دجا میں تے اسان حرام موسیٰ تے کیتیاں دیا پہلے ماؤں مریم کہے میں دساں دانی جو تہ لڑکا پالے اوہ کچن اوہ کبھی مریم آکیسا ماور میری جاں مائی دی خوشبو پائی حضرت موسیٰ سا میں بیکجا بہاناں کئی دناندا ر جیاسی دودہ پی کے دو میں طرفیں خوشیاں ہویاں جاں لڑکے دودہ پیتا
---	--

فَرَدَوْهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ۗ وَتَعَلَّمَ آتَ وَعَدَ
پس پیر لائے ہم اوسکو طرف ماں اوسکی تو کہ تیردی رہیں انگلیں اوسکی اور نہ غم کہا کہ اور تو کہ جانے تحقیق وعدہ
اللَّهُ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۗ اشد کا حق ہے لیکن اکثر انکے نہیں جانتے

تے دور کرے غم جانے رید و عد سچے سارے ابہ قصہ سچ نہ جانن یا جو وعدے اوس بادشاہ دے	اساں موسیٰ پر تیا ماں ولے نادل اکہیں شہنشاہ تے اسپر تھے لوک نہ جانن وعدے سچ خدا دے
---	---

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۗ وَكَذَلِكَ نُخَوِّضُ الْمُحْسِنِينَ
اور جب پونچھا جوانی اپنی کو اور پورا ہوا دیا ہمیں اوسکو حکم اور علم اور اس طرح خزاں تہیں ہم اصحاب کو پورا کر

اسان دنا اوسنوں علم تے حکمت بدلہ نیکاں جانی بعضے چالیاں تیک تیا دن خازن دچ کچانی نبرۃ تے عرفان فقہ ہور عقل مراد تمامی	تے موسیٰ پونچھا قوت نون جد ہر یازد جوانی دریے ہماراں تہیں لگ تیریاں تک نور جوانی حکمت علم مراد دنانی دینی علم گرامی
---	---

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتُلَانِ

اور اندر آیا بیچ شہر کے اوپر وقت غفلت کے لوگوں سے پس پائی بیچ اسکے اسکے دو مرد کہ لڑتے تھے

هَذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتِغَاثَهُ الَّذِي مِنْ

یہ ایک قوم اسکی سے اور یہ دوسرا دشمن اسکے سے تھا پس فریاد کی اپنے کہ

شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَزَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ

قوم اسکی سے تھا اوپر اس شخص کہ دشمن اسکے سے تھا پس مٹکا مارا موسیٰ نے پس تمام کی زندگی اوپر اسکے

قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ ۝

کہا کہ یہ حرکت شیطان کی ہوئی تحقیق وہ دشمن ہے گمراہ کرنے والا ظاہر

شہر یاں تہیں دو جنے آپے دو چہ جہگہرا کر دیا پائے
 موسیٰ فریاد کیستی فرعون تہیں چھلا یا
 کسا موسیٰ ایہ کم شیطان اور دشمن تھا ہولند
 یا طالبین اس نام مفر تہیں چہ کوہ دور جو سہی
 یا راتے دا وقت سے سن لوک تدوں دو چہ لہراں
 اور ہو یا تیار قتل تے آسیہ راہوں کیا کاری
 مگر اسرائیاں مال دلوں کہہ الفت اونوں سہی
 اور ہی قوم رعایت کر کے پیار خلیلی گہرے
 جو فرعونیاں کے ظلموں میں کہہ موسیٰ امن انانی
 تے قبطی ہی اس دشمن سمجھن قوم پرانی کر کے
 اگے ڈھوس مرد پئے دو جہگہراں کرن لڑائی
 دو جا قبطی فرعون تے سن نائلوں قانون ہویائی
 جو یا سن لے جل کہے با درجی خانے طعام تیاری
 سبطی کر کے لیکار موسیٰ لوں مدد کر کہہ بہائی

تے موسیٰ دو چہ شہر کے ڈر یا لوک سے جدا آئے
 اک موسیٰ دی قوموں تے اک دشمن اور سیدوں آیا
 مٹکی اک تس موسیٰ ماری مر گیا مکی کہا ندا
 مدینہ شہر صنف نانو جسدا سی دو چہ مفر زواہی
 جاں موسیٰ شہر گیا تا سی او سو پلے وقت دو پہرا
 فرعونے لوں نیکے ہونڈیاں سی موسیٰ لٹہ ماری
 پر شہروں چاکڈ ہیا ریمیا و کہہ کنوں لوکاں
 جاں ہو یا ڈریرا اسرائی اس مال محبت کر کے
 اسرائی اندی ہوئی تسلی موسیٰ دیکہ جوانی
 فرعونیاں تہیں سیزار موسیٰ جو کفر اونہا دل روکے
 اک دن شہر گیا سی موسیٰ ستیں لوکیں بہائی
 موسیٰ دی سی قوم دو چوں اک سبطی مرد اسرائی
 با درجی فرعون سبطی تائیں پیرے بیگاری
 سبطی مول نہ چکے ہوئی درنا نوح لڑائی

یہ یا ماہین الخ اور کہا بعض نے کہ اسکا نام عین الشمس تھا والدہ علم بالعبادہ بقول طبری علی المرتضیٰ سلتہ جاں ہوا فرعون
 دوسری تفسیروں میں ہے کہ حضرت موسیٰ علیہ السلام ہی اسرائیلیوں کی رعایت کرتے اور ان سے ظالم کی تفسیر کے فرماں
 رہتے لوگ ہی سمجھتے تھے کہ آپ اپنی دانہ کی اعانت کے سبب ہمارے نسبت کرتے ہیں جیسے وہ انکی ہماری قوم سے
 ہے اور یہ جانتے تھے کہ آپ ہماری ہی قوم سے ہیں اور لوگ انکو میں فرعون کہتے اور مشا ہی با س جئے ایک دن
 آپ نہ تھے فرعون سوار ہوا پیر جب آجکو ہر سنی تو بیچے سے سوار ہو کر روانہ ہوئے دو پہر بارانگر خلا مہمات میں
 قیامت کیجاتی ہے بعض مقام پر بوجہ وقت انسا ط کے اسلئے عوام کو مشکل پڑتی ہے بقرہ طہرائی غزل اور لہ ۵۵ سبلمایع مدوکا
 نبوت اور فریاد سی کرنا اور سوائے خدا استمالے کے اور کسی کو پوکا رنا یہ سب باتیں ثابت ہیں اور فرعون کو ہی ہی اسی مقام پر

موسیٰ غصے ہو یا توں کیوں پھریں بگاڑ سنائیں
 جان لوک جو سبٹیاں سندی موسیٰ کرد اباری
 موسیٰ آکھے چھڈو بہہ قبٹیا پر اوہ کیہا نہ منے
 قبٹی کیہا جے نہیں چکد اتاں تا دہرساں سر تیرے
 موسیٰ کہا ہدی کا ڈر غصوں مکا مک لگایا
 مکی وٹ سینے وچ ماری جان مسافر ہوئی
 لاش اوسدی وچ ریتوں نپ کے آیا وچ جانی
 اوہ بیوس ماریاں مویا قصداً قتل نکیتا کوئی
 مظلوم جے دی مدد اندر ماریاں جرم نہ ہوندا
 سی نیت اصلاح دی موسیٰ یو جیاں نہ ساسی
 ہی ایہ واقعہ قبل نبوت دولت نام اس آیا
 تے وڈے لوک ذرہ لغزش نوں دیوچ متہن کبیرہ
 ظالم لوک سپاہی پلسی پھرن بیگار غویاں
 ماریاں اتے زور لگاؤن مرداں داکم نامیں

نال ظلم نا تھا کیوں اس دیوں پکڑ ایذا میں
 جو دانی اوسدی سبطن اوسنے کیتی اوسدی دلری
 کہے ایہ تیرے پودا بالن کیوں نہیں چکدا ہتھے
 جو مینوں لوڑ بالن دی ظالم تمہاں تے تہہ پھیرے
 موسیٰ وڈا دل اور زور اور قد اور آیا
 تا ہو یا لشیان کہے حرکت شیطانی سوئی
 ایسکی فعل میرے تہیں ہو یا لگا دا شیطانی
 استہیں ہی اوہ نادم ہو یا ناہ گناہ اوس کوئی
 ہی قتل خطا وچ جرم نہیں ایہہ بر کوئی ظالم کنبدا
 تے استغفار احتیاطاً عجزوں کیتا پیش الہی
 نہیں سی کوئی گناہ ایہہ ناحق قتل سنگ پایا
 سن احمق لوک گناہیں آکھن ویلا نیپا لوں تے اوہ
 قبریں دیوچ یاد کرن جدوتی مار نصیباں
 ظالم لوں وچ قبر نمبر اوزخ سخت سترائیں

ثبوت امداد و استغاثہ

کرن پوکارتے مدد منگن پاسوں نبی ولی دے
 دیا بیاندا گر لکھوی وچ تفسیر انبی دے لیا یا
 سگوں شعر اوسدے لکھہ دساں مومن غور کما میں
 اک مرد قبیلے اسدیوں دو جا سبٹی قوم کو دریا
 ایہہ فاستغاثہ ایزی دے ہیشہ اوس شعر لیا نہ
 زینت وچ اسلام اوس آبول کیتے ہین کبیرے
 حاجت منگن مدد چاہن موسیٰ تہیں سبٹی دی
 شے اوسے لوں شرک تیاون اوہا روا شرا نہ
 دیا بیاندا شرکاندا دسو کیا اعتبار کچوے
 درجی چسویں بلدا اندر ہین لکھے ایس دلائل
 حاجت منگن یز لوکارن شرک آتا جے کائی
 پھر کبیر دکرے جاں خود جائز رہن ہمارے

اس آیت نے ثابت کیتے مومن رکبہ عقیدے
 موسیٰ کو لوں سبٹی مدد منگی آب لکھیا یا
 موسیٰ تہیں امری مدد منگی سی اوسجا میں
 قبٹی ابر مدد چاہی موسیٰ اوسدی خیری
 ترجمے دا اک شعر اتے اک تفسیری لکھواندے
 نبی ولی تہیں حاجت منگن شرک وڈیرے
 ظاہر آپ کیتی پھر حد نہ رہی کوئی غلطی دی
 عبدالستار پذیرا جاہل دیوں نے کہہ پ پاندے
 جسوں شرک کہن قرآنوں جائز اوہو بنیوے
 خالص مومن حنفی جمیرے ہون اوہنا لوں نا کیں
 تا موسیٰ کیوں رد نکیتا سبٹی دا اوسجا لی
 فریاد کرن تے مدد منگن ہر دو جائز آسے

دعا سبیل کا اپنی کتابی لشکر ہونا

صدیق حسن بھوپالی مدد مریدیاں کولوں چاہی | ایہہ ڈڈے دنالی شرک کرایا جانہ جوڑالی

شعر صدیق حسن مولف تفسیر جامع البیان

<p>زمر رائے در افتاد بار باب سمن تے یا عباد الداعینونی دی سند شہباز لیا کے یاری کیندے بندگان خدا غبار ایہ لکھوی دی پیر بخاری تے لیزادی ہو قطب دی قبروں آپے چاد سو ایہ مومن رہے یا مشرک ہوئے گردیاں دیں نکرور عانت جا آپے فرماؤ</p>	<p>شیخ سنت مدد قاضی شوکال مدد مدد روا کہتی تے لکھوی جانسیدہ اوسدال کے قاسم تے رشیدوں دیو بندیاں ہی مدد چاہی اسمعیل کے مرشد فنش ایشیا یاسی خود دقروں ہن نبی ولی تہیں منگن تفسیر کی دسرے ادہ مشرک رہے یا مومن جلدی فتویٰ بناؤ</p>
--	---

قَالَ رَبِّ اِنِّي ظَلَمْتُ لِنَفْسِي فَاغْفِرْ لِي ذَغْفِرْ لِي اِنَّهُ هُوَ
 الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۝ قَالَ رَبِّ بِمَا اَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ اَكُونَ
 ظَهِيْرًا لِلْمُجْرِمِيْنَ ۝

کہا اے رب میرے کھنکھنے میں ظلم کیا جان اپنی کو پس بخش بگو پس بخش دیا اوسکو کھنکھنے وہ
 بخشنے والا ہے کہ اے رب میرے اس واسطے کہ انعام کیا تو نے او پر میرے پس ہرگز نہ ہوں
 میں پشتیان گناہ گاروں کا

<p>تے موسیٰ کیسا میں ظلم کیتا خود نفسے بخش خدا یا ایہ اس کارن جو میرے تے انعام کیتا توں ربا دنالی لوک پیغمبراں تائیں ثابت کرن گناہیں حَسَنَاتُ الْاَبْرَارِ سَيِّئَاتِ الْمُجْرِمِيْنَ کتابیں پانڈے شاہ رسل نوں قرب الہوں لفظ ہو کے جے پردہ دنالی جاہل استغفاروں گئے گناہ ادھاندا</p>	<p>تا بخش دتا اوسنوں رب بخشنا رحیم سدا یا نہ ہو وال گا مدد گار گناہیاں دلیوں ربا صدیق حسن بھوپالی جو نکر گردنے بدر میں مقرب گنن گناہ جو نیکیاں لوک ابرار کماندے تا استغفار کریندے استہیں یہ حد ز قاضیاں ایس عقیقے تے لکھ لعت گندہ اگندیاں</p>
--	--

فَاَضْبَحْ فِي الْمَدِيْنَةِ خَالِفًا يَتْرُقُ قَبْرَ الَّذِي اسْتَنْصَرْتَهُ
 يَا لَيْسَ لِيَسْتَصْرِخُ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ اِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ ۝

پس نجر ایشیا پچ شہر کے ڈرنا ہوا خبریتا پس ناگیاں دیکھنے کو جس نے مدد کیا
 اوس سے کل پکارتا ہے اوسکو کہا واسطے موسیٰ نے تمہیں تو البتہ گمراہ ہے ظاہر

<p>تا خبر کیتی د پچ شہر موسیٰ نے ڈرے چو فر کیندا موسیٰ اوسنوں آکھیا توں میں یکے پچ ظاہر گمراہی کان مدد مظلوم جو بے وس لغزش ہوئی آہی</p>	<p>جس کل مدد چاہی اوسو اوسنوں اچ مددیندا کل مٹیوں لغزش کروانی پراچ مدد چاہی اوہ د پچ حقیقت جرم نہی پرخاس گنن گمراہی</p>
---	---

شعر صدیق الخ جیہا کہ اوسنے کتاب ہدایت السائل کے حصہ میں لکھا ہے

اب نہیں دنالی کا فتویٰ کیسا کہتا ہے

دناہی ایسا ہے کہ اوسنے دناہی نام پر لکھا ہے

خامان دی گل عامان اتے کرن قیاس مناسی
اوس گل نول ہی موسی نے جد خاص بغاوت جاتا

جو درج حقیقت اوہ اسرائیلی نہیں غوی سی بیانی
خدا غوفی و اہلہ تقاضا بیسی نرا سنی تا

قَلَمًا اَنْ اَدَا اَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لِّمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ

یہ جب تصد کیا کہ پکڑے اوس شخص کو کہ وہ دشمن تھا ان دنوں کا کہا اے موسی

اَتُرِيدُ اَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا جَاهِلًا هَسُو اَنْ تَرُدُّ اِلَّا اَنْ

کیا چاہتا ہے تو یہ کہ مار ڈالے تو جگر جیسا کہ مار ڈالا تھا ایک جی کو کل نہیں ارادہ کرتا تو مگر یہ کہ

تَكُوْنَ جَبَّارًا فِي الْاَرْضِ وَمَا تُرِيدُ اَنْ تَكُوْنَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ

ہو سرکش بیچ زمین کے اور نہیں ارادہ کرتا یہ کہ ہو تو صلح کرنے والوں سے

یہ جا گیا موسی پکڑے دشمن اونساں دو ماندا
اوسے شخصوں مدد پر منگی پاسوں نبی خدا اوس
تے نکال کنوں نہ ہونا چاہیں چپکے زور لگانا
جاں سبھی نے موسی کو لوں ہسی مدد چاہی
تا لغوی شہین موسی نول قبلی حشرک سناندا
فرعون تائیں اوس خبر ہسی جا کل دے خونوں
گئے جلا د موسی نول بیا لیں لہند ہر لہ بلالیں

کیسوس جا میں ماریم خوں کل گنہا شخص اساندا
تا قبلی کیسا زمین اندرتوں چاہیں ظلم نکا دے
کل دا خون گیا کچ تینوں اوج نہ کچے جو انساں
قبلی سمجھیا قتل کر لسی موسی چپکے ہی نامیں
کل دے قبلی وانگوں مینوں ہی نول ماریا چاہندا
ما حکم دنا فرعون موسی نہیں بدلہ لوال فروری
تار ب سبب بنایا جو نکر دسیا سے رب سائیں

وَجَاءَكَ جِبَلٌ مِّنْ اَقْصَا الْمَدْيَنَةِ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ

اور آیا ایک مرد ہر طرف شہرگی سے ددڑتا ہوا کہا اے موسی تحقیق یہ سردار مصلحت کرتے ہیں

بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ اِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ فَخَرَجَ مِنْهَا

پہنچنے کے تو کہ مار ڈالیں تو بیکر نہیں نکل میں تحقیق دیکھو یہ فرعون ہوں سے ہوں بس نکلا اوس شہر سے

خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ لَبِئْسَ الْقَوْمُ الظَّالِمِينَ

ڈرتا ہوا کہا اے رب بیکر نکالتے ہیں کچھ ظالموں کی سے

تے ددڑتا آیا شہر دلوں مردا ک اکہ سنا
اوس قبلی سے بڑے پتھر سے حتی و بچ کرن صلہ میں
نکل گیا اوس شہر ول ڈر داکر سے اوڈیک سٹو گیا
جس اپہ خبر موسی نول دتی فرعون ہی سہی ہذہ
موسی کہلا ہر ان خدا ایسا میں کہ سر جا دل
اوس اپنے شہر کہہ ہی نول لے دین ول غریبا

موسی قتل تیرے لے رل سرداراں تے پکائے
نول نکلا جاہ شہر نہیں میں پیلانی تیری چاہیں
کیسوس دیہہ نجات خدا یا ظالم قوموں جو یاں
شر قبیل نامی یوشیدہ موسی داجو سیدہ
تا اک ملک سوار گوسٹے تے نیرہ شہر سوناں
جیوں دس اگلی آنت اسدا ذکر فرمائے کریا

پیرمالی اور ناندینوں پیا بانی سائے دیوں آیا
ربا جو توں ہے ایسے نیکی میر لطف اوتاری
پانی ایسے پلاوون ہے تیری توفیق عطاؤں
پر سلی تفسیر قوی مضبوط ایسائی بہائی
بسیاں دلیان زرد بخدالی اور ک حد نہ کوئی
رہداؤ کر غذا بنجاؤ فرزند مرو نہیں کردے

تا اس خدمت کے شکرے دے رہے عرض الایا
میں اوسدا محتاج تیری توفیق نیکی ایسے ساری
عرض کیتی رہا میں یکسا بخش طعام غذاؤں
کو جو صبر سے کم فقرا جردے فقر بلائی
سکے بہانے نے چاہتر بہارا چک سیٹھوئی
دینا دارا ونسانوں اپنے دانگ نہ جالے مردے

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْثِيًا عَلَىٰ اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ ابْنِي يَدْعُوكَ
پس آئی اور یکپاس ایک اور دونوں سے چلتی ہی شرمائی کہا تحقیق باپ میرا بلاتا ہے تجکو
لِيَجْزِيَكَ أَجْرًا كَمَا سَقَيْتَ لَنَا طُورًا تَوَكَّرَ دِيوے تجکو مزدوری اور کسی کہ پانی پلا یا تولنے دے گا ہے

تا آئی اک دو تیاں نہیں شردی اپر طور شرم کے
جاں ددیں اوہ حاضر دیاں گہرا بچے دچ آیاں
آکھن مرد آنا اک صالچ کر اوس رحم اسامیں
جا کے فقر خلد کنو توں اپنے نال لیا دیں
کہندی باپ میرا تہہ سگ تا اس پانی سندا
منہ آ پنا سی بکدی جانہی نال اپنی آستینے
کپڑا لڑکی دا اوڑا اسی واسطہ کھی و گے
جو یے میں بھلاں بی بی بچوں راہ بتائیں
پراستحیا دا کلمہ ایسہ گوارا کروا ناہیں
شرم نے پردہ داری ہے ایسی گل لوں رد کردی
نیرت رہی نے ایسہ بات نہ ہووے روا کہائی

آکیوس پو میرا تہہ سگ اجد دیوے اوس کم کے
کیسا شعیب سویرے کیوں اچ آیاں تیسں اتہا یاں
پانی ڈاہ دتا حیواناں کیسا شعیب تہا میں
آئی اک دو تیاں جوچوں کر کے شرم جیائیں
بدلہ کے کسانوں اگے خازن دیوچ کہندا
بکھری نا چاری تہیں شربے دسے نال یقینے
موسئی بھلا نہ بہا دے کہندا میں لگاں تہہ اگے
شرم جیانت کم فقرا پانکی عصمت را میں
جو نال ہوا کے پلو اڈے دسے عضو نسا میں
یا عورت کے بچھے لگن بات نہ ہووے سردی
ایسہ تاویل دسے ہوں جنگی لائق عصمت بہائی

فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقِصَصَ قَالَ لَا تَحْزَنْ هَذَا بَحْوٌ مِّنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ
پس جب آیا میری کہیا اپنا اور بہا کیسا تہہ پرا دیکھے قصہ کہا مت غم نہات پانی تولنے
مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ قوم ظالموں کی سے

پاس شعیب آیا جد موسئی حالت کل سنائی
یو جو فرعون نے دا تہہ میں دیوچ زرد نہ آئی
ہاں موسئی پاس شعیب گیا اوس آکیسا کہندا
تہہ شعیب خدا دی قسم ایسہ عرض نہ اوس نیکی دا

کہندا نا ڈر ظالم قوموں ہوں تہہ رٹائی
تہہ شعیب کیسا فرعونوں پانی تہہ فلاحا
موسئی کیسا ماڈا اللہ میں نیکی دیچاں نا میں
بلکہ جہاں تواری چالا تہہ ہوں اسال ہی دا

ثُمَّ نِيَّ رَحْمَةً فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَوَمَا أُرِيدُ أَنْ
 آتِيَّ بِشَيْءٍ إِلَّا بِسُؤَالٍ لِيَسْأَلَكَ بِسْمِ اللَّهِ وَتُرِيدُ أَنْ تَمْلِكَ مَا تَشَاءُ
 أَسْتَشْفِي عِنْدَكَ طَسْتَجِدُ فِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ه
 کہ محنت ڈالوں اور تیرے البتہ یاد لگاؤں لگو اگر چاہتا ہے اللہ نے
 مانگوں سے

دیاں نکاح کر اپریس شرط دے پک پکیندا
 پیر دس سال کریں جے پورے ادہ احسان تہا میں
 جو اشہاں سال لال لجد دد ہے میساد و دہے دو پہاں
 بہلا مسالیا نوچ ہی وچ محبت ادب اد میں
 تے بن زوجہ کیسے خدمت کرنی مہر اندر سو جاو
 تے مطلق انشاء اللہ نہیں اقرار توڑیندا پایا
 انشاء اللہ ناہ ملاک اندر اونہیں جا میں
 مسالے پہلے سلوک چلے وچ عمل نی من لینا
 عمل ان چھکا

شعیب کیسا میں چاہاں بیباں تہیں اک شیخیندا
 رہے میرے گہر نو کر سو کے اشہاں سال ان میں
 میں ناہ چاہاں ایہ مشقت اپریسے پائی
 توں میسوں نیکاں تہیں پاسیں جے چاہیاں
 کرنی شرط نکاح وچ جائز ایہ آست فرماوے
 امور انتظامی توں ہی مہر قرار دیوں ہے آیا
 بلکہ جس کم اندر سو ان عہد اقرار بنا میں
 باقی کہاں دیو چ لائق انشاء اللہ کہناں

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ ط أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ
 كَمَا كُنْتُمْ عَلَىٰ سُلُوكِكُمْ وَأَنْتُمْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سُلُوكِكُمْ وَأَنْتُمْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سُلُوكِكُمْ
 کہنا کہ یہ ہے قرار در میان میرے اور در میان تیرے جو نسے دو مدتوں میں پورا کروں میں بس نہ زیادتی
 علی سطر واللہ علی ما لقول وکیل ہ اور پیر میرے اور اللہ اور پیر اسے چنے کے کہنے میں کار سارے

دو ماں مدتوں تہیں اک مدت پوری کراں حوالے
 جو میں آکھاں او سپہ سو بار ب دیکھل اشہا تہی
 نور اکہیں داز ایل سو یا ٹر دتا رب باری
 تا جو نور اکہیں داسار اہو یا دور سو تارے
 پچھیا گیا شعیب کس کارن ایہ ردون مساسی
 عرض کیتی نہیں بلکہ تیرے خاص تقاضاں ردیا
 وحی گہلی رب دیکھیں گاتوں جب دیدار خدا توں
 کلیم کریم موسیٰ اپنے دے خازن وچ گھینیا
 عاصا موسیٰ توں پکڑا میں خازن دیو چ پڑھیں
 دست بدستی نبیاں تائیں تا موسیٰ نے پایا
 پہلے ادنا عاصا آندا بہرت شعیب ہٹا ندا
 جاں پکڑے ہتہ آوے او ہوتا او ہو پکڑا دے

کیسا موسیٰ اقرار سو یا ایہ ساڈے دو ماں دچالے
 اشہیں ددہ عذاب میرے تے ناہ ہوو کہہ زبانی
 خازن وچ شعیب کیتی اس قدر گریہ زاری
 روزا سپہ شروع چک کہتا اس شعیب پیارے
 پیر خدا نے نال فضل سے بخش دتی خوشنالی
 وچ جنت مشوق یا دوزخ کے ڈر کو لوں رو یا
 دل بے تاب اکہیں برآب ایہ ردون تہہ تقاضاں
 خدمت تیری اسماں مقرر کیتی جان شعیبا
 جاں قول قرار سو آجے وچ کیسا شعیب کرے
 آدم سی اوہ جنوں آندا گول ملدا آیا
 باجوں نبی جو پکڑے اوہ سوں اوہ سوں ہٹا ندا
 ہورس توں ہتہ پایا پیر ہی او ہوتہ وچ آو

اگر نال گیا لے سونا عظمت برکت والا
جا مہلت کچی بیٹی دا چا عقد نکاح کرایا
موسیٰ دے احسانا ناند اکہ بدل چا مکائے
سینے دیو چ موسیٰ نول پر حکم خدا فراندا
موسیٰ عمل ادریں چا کبتا اوس سال بیارے

کم تہیرے دیند اسی ادہ گزریا جویں حوالہ
شعیب چا ایسا کجہ مال دیکو لڑکی نول بی دل آیا
کہے اس سال جوڑے بچے جن ادہ آئے
جتنہ ایر آب بواوین تده اتہ عاصا مارن آیا
سہنے ڈ بے بچے دتے موسیٰ نول کل لے سو بارے

فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ النَّاسُ مِنْ جَانِبِ
پس جب تمام کی موسیٰ نے مدت اور لے چلا بی بی اپنی کو دیکھے
الطُّورِ فَإِذَا ظَالَمَ اللَّهُ نَافِلًا إِنَّهُ أَنشَأَ صَوْتًا فَتَطَوَّأَتْ
طور کی سی آگ کہا بی بی اپنی کو تم جا تم تحقیق میں دیکھی ہے آگ تانہ
إِنِّي كُنْتُ مِنَ الْمُنِظِّينَ ۝
کہ لے آؤں میں اوس پاس سے خبر یا انگاری آگ کی تو کہ تم سینگو

مدت پوری کر موسیٰ لے بی وطن نول چلے
میں آگ ڈھپی جا خبر لوں یا آگ لیا داکالی
یسا د آسی دس سال موسیٰ دیر گرے گرا بیسی
نیری رات جنگل راہ بٹلا ہتا سردی پاللا
کبتا تہیرا تہ نول بی بی میں آتش لے آواں
خبر جو راہ کسے تہیں کچیاں جے دے کوئی مذہ

طور دلوں آگ نظری آئی کہن بی بی نول لگے
تا سیکو نسین زحمت سردی سوکے متے سڈنی
تا زحمت منگی مہر و جن دی اذن شعیب تانی
پو ہتا درد جنن دابی لپی دسیا آگ ادا جلا
سردی پالے دیو چ تہینوں لیا کے آگ سکاوا
تے جان ٹوٹا تا سورا تا شا جنوں رکھے سہنہ

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِئِ الْعَادِلِينَ فِي الْبُقْعَةِ
پس جب آیا او یکپاس نکارا گیا کنجہ میدان برکت دیکھ لے تے تہ
الْمُبْرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَن يُمُوسَىٰ الْيَحْيَىٰ ۚ وَإِذَا اللَّهُ يَخْتَارُ
بارک کے طرف دخت کی سے یہ کہ ہے موسیٰ یحییٰ ہیں جوں اللہ سرد دیکار عالی کا
وَإِنَّا لَنَرَاهُ فِي صَدَقَةٍ وَسَبْحَةٍ كَارِهِ ۚ
ادہ کہ ڈال عصابا پس جب دیکھا او سکو ہتا ہے گو یا کہ وہ سناپ ہے پر چلے شعیب پیر
وَلَدُ يُعَقِّبُ يُمُوسَىٰ أَقْبَلَ وَلَا تَخَفْ نَفْسُكَ مِنَ الْمُنِظِّينَ ۝
ادہ پیچھے پر کر دیکھا اے موسیٰ آگے آؤ ادرت تحقیق تو امن والوں سے ہے

آگ د پاس جردوں پر سوچے سچی طرف میرالوں
لے بی الخ بی نصف بی بی اپنی عورت کو لے چلے

دھشت سے موسیٰ علیہ السلام کو توراہ ناما کر امین اللہ ہوں دیا ہوں نے شریکوں کا فلول کو خدا جانا

اے موسیٰ تحقیق آماں میں اللہ رب جہانوں
 پہ چاں ڈھوس عاصی ہلدا گویا ناگ دسا دے
 رب کیسا آ موسیا گے رستہیں خون نکھا دیں
 تے اسمیٰل صراط کتا بے اندر لکھہ سد تاپا
 موسیٰ فوں آواز فرشتے نے سی اوہ سنائی
 کامل مرد خدا درجیکر کئے میں ہو یا خدا ہے
 مخلوق تائیں رب کہن دہائی یا ایسے اکہنہار
 پچھے ذکر گزریا ہے ایہ شعر اولیٰ جہ پائیں

تے ڈالیں فوں عاصا اپنا ڈالیا اوس عیاناں
 ٹریا دیکر سپہ نہ ٹر کے تنکے سپر سدا دے
 بے شک امن عافیت تینوں خستا فکر جو کائیں
 تیراں صفحہ چہپی جو دہلی محبتانی روح پایا
 میں اللہ رب جہانوں رستہیں ایہ گل پائی
 اس روح کریں نہ کجہ کجہ منصف ہو سیا ہے
 فتویٰ لڈا اس تے آپے جو کجہ لڈا نہ سارے
 دہائی آپوں مشرک بن کے مومنوں دین لڈا

أَسْأَلُكَ يَا رَبِّ فِي جَيْبِكَ خَرْقًا بَيْضًا مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَ
 اَضْمَمُ إِلَيْكَ جَنَاحًا مِنَ السَّرْهَبِ فَاذْكُرْ لِي بِرُحْمَتِكَ
 مِنْ رَبِّكَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ كَمَا نَوَقْنَا فَاسِيفِينَ

پیشا تاہم اپنا بیچ گریبان اپنی کے نکل آویگا سفید
 بٹیر برائی کے اور
 ملکہ طرف اپنی باز اپنے
 پس یہ دو
 دلیلیں ہیں
 پروردگار تیرے سے طاقت فرخون کے اور سرداروں اور سیکے تحقیق وہ میں قوم فاسق

جیب اپنی ہتھہ گھت، جو نکلے جہاں برائی
 کے اپنا ہتھہ ملائے اپنے گل بازو دل شہادے
 دل فرعون اتے اوسدے سرداروں کے لیجاں
 جاں غلبہ خون کرے کسے ماں اوہ ایہوں کماہ
 جاں موسیٰ ہتھہ گریبان وچالیوں کڈھے نکلے چٹا
 دو جا عاصا جسو جہتیاں جو یا ظاہر آماں

غیب برص بیماری باسچوں دتھہ دانگوں رزائی
 عصابا تے ید بیضا رب تہیں دو بیچر ایہ بہار
 ٹھیک ہو اوہ نابہ کرن اطاعت ناہ رستہیں
 تہاں اپنیاں فوں سنگ بازو ادھے کلاڈ
 سورج دانگوں چکے دیکے رشتہائی روح متا
 دوویں معجزے کربول فرعون جلایا بیہاں

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ۝
 کہا اے رب میرے تحقیق بارڈالائے میں نے اول میں سے ایک شخص کو پس ڈرنا ہوں میں یہ کہ مارڈالیں گے جیکو
 موسیٰ عرض کیتی میں فرعون کی اکر یا سیاہاں
 تائیں ڈراں جو اوس بدلے مت مارن مینوں تہاں

وَإِخْرَاجُ هَرُونَ هُوَ أَقْصَىٰ مِمَّا لِسَانًا فَأَرْسَلَهُ مَعِيَ رِدْءًا
 اور بیانی ہوا جو ہارون ہے وہ بہت فصیح ہے لہذا میں نے اسے بھیج دیا اسکو ساتھ میرے مدد
 لے لیا قتی نہ اپنی آخاف ان کی کئی یون ۝ دینو لاکہ مانے جھکو۔

اپنے ہارون اوس صاف زبان میرے تہاں جنگی
 نال میرے کھل سچیاں کر سی مینوں بن کے جنگی

ہاں میں بے شک ڈرامت کفار میںوں ^{جسلا}

نہ کفر شرک چھوڑن کے بدلے اٹھا دیکھ لو چاہو

قَالَ سَتَشْتَلُّ عَضْدَكَ بِأَخِيكَ وَتَجْعَلُ لَنَا سُلْطٰنًا قٰلِد

کہا البتہ حکم کرینگے ہم باز دیکھو ساتھ بیانی تیری اور کرینگے واسطے تمہارے غلبہ پس نہیں

يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا خَ بَآئِنَاتٍ أَنْتُمْ وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغٰلِبُونَ

پہنچ سکیں گے لوگ طرف تمہاری ساتھ نشانیوں ہماری تم اور جو کوئی پیروی کرے تم دونوں کی غالب ہو

فرمایا اسیں بائنتہ تیری سنگ بانی تہہ تاروے
پہنچ نہ سکن گے تمہاں دے دیری اوہ لساڈ
تسین دو دیں سن تا بعد ارا غلبہ یاد نہاے

حکم کر کے غلبہ دیساں قوم اپر کفر و نے
پاروں ساڈیاں معجزا نیدے عاجز ہوسن ڈاڈ
کرن دو دیں تمیل حکم دی آت جویں لوکاے

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيٰتِنَا بَيِّنٰتٍ قَالُوا مَا هٰذَا اِلَّا سِحْرٌ مُّقْتَدَرٌ

پس جب آیا اوزکیساں موسیٰ ساتھ نشانیوں ہماری ظاہر کے کہا اونہونے نہیں یہ سحر جادو باندہ بنا ہوا

وَمَا سَمِعْنَا هٰذَا فِيْ اَبَآءِنَا اِلَّا وَاٰلِئِنَّهٗ وَقَالَ مُوسٰى رَبِّيْ اَعْلَمُ

اور نہیں سنا ہننے یہ سچ باپوں اپنے پہلوں کے اور کہا موسیٰ نے پروردگار میرا خود جانتا ہے

بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدٰى مِنْ عِنْدِ رَبِّهٖ وَمَنْ تَكُوْنُ لَهٗ عَاقِبَةُ الدَّارِ

اور شخص کو کہ لایا ہے ہدایت نزدیک اوسکے سے اور اوس شخص کو کہ ہوگی واسطے اوسکے بھاری اور گہری

اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ الظّٰلِمُوْنَ وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا يٰهَا الْمَلٰٓئِئِمْ مَا عَلِمْتُ

تجھتو نہیں فلاح پانے کا تم اور کہا فرعون نے اے سردار نہیں جانتا میں

لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرِيْ فَاَوْقَدْنِيْ يٰهَا مَنْ عَلِي الطّٰيْنِ فَاجْعَلْ

درستے تمہارے کوئی معبود سوائے اپنے بس آگ جلا واسطے میراے نامان اور پر بگنی کے پس

لِيْ صِرْحًا لِّعَلِّيْ اَطَّلِعُ اِلَى الْاِلٰهِ مُوسٰى وَالنّٰى لَا تَخٰفُ مِنَ الْمٰنِ اِنَّهٗ

واسطے میرے ایک محل تو کہ میں چرھہ باؤن طرف معبود موسیٰ کی اور تحقیق میں البتہ گمان کرنا نہیں دیکھتا ہوں

جاں موسیٰ فرعون نے دل اسان معجزے روشن لیلیا
تے ایسے گللاں پود او پیلیاں تمیں کہ نہ سنیاں
یکے آیا جو رب پاسوں دین ایمان ہدایت
تھیک نہ رب خلاصی دیوے جنہاں ظلم کماے
میں بن اپنے معبود نہ دو جا بھماں کان تساڈ
یعنے منی تمیں کرٹاں آوا چاہرے پکا میں
تا میں چرھہ دیکھاں اوستے معبود موسیٰ دیتا میں

کہن لکے کفار ایسے جادو بنیا ہو یا آیا
تے موسیٰ آکھا ہتہ جانے رب میرا اوس جنیاں
تے اوڑک داگر حسبے کارن کیتا رب عنایت
تے سنکے ایسے سرداراں انبیاں نول فرعون اللہ
نا ماناں مٹی تے آگ جلا میں کان اساڈے
اک محل اونہاں تمیں بیکر کان تیار کر ایس
تھیک اسنوں میں چہرہ ہیا زچوں کر اں خیال خطا میں

شہابی حکموں ٹانے پر جھٹ کار یگر منگو کے
 کوئی مٹی گوناواں تپن ڈھوڈھو ہو کئی پکاندے
 میں حال گھرن لگان لکھاں انت شمار نکوئی
 طرف آسمان نکل اوچھیرا بیٹھا اونہاں کھریا
 چڑھوہ کافر پر گورے اتے پوستا سرے منارے
 تیر حیدرول شررا پس پرتن خون بہر دسیاون
 شام ہوئی نزدیک تاجرا ایل خدا تہیں آوے
 اک ٹکڑا لشکر فرعونے اپر آکے ڈگا
 دس بکھہ جنال ہلاک ہو یا سی اوسدے دباکے
 ستان سالاندیو پچ آہی تیار ہوئی ایہہ ماڑی

سچاہ ہزار اتے بوہنہ راج اتے مزدور لگائے
 لکڑیاں کئی جمع کرن کئی اٹاں گہر گہر لاندے
 ساڑن پئے اک چونہ ہر کم خلقت لگی ہوئی
 اوستہیں پہلے کیسے نہ خلقوں سی ایسا کم کریا
 حکم دیکو لوکانوں تیرا تیرول مار دسارے
 موسیٰ دارب آسمانی سن ہو یا قتل اللاون
 ماڑی لوں پر مارا اوہک کر ٹکڑے تن اڑاوے
 جو ہو یا تشریک محل دچ اوسدا چھڈیا اوس نہ بکا
 اک دچ ندی ڈگا اک ٹکڑا مضر پیندا جا کے
 پر غضب ہول اڑیاں ہو یاں گھری نہ لگی ساری

وَأَشْكِرُ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ لِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُوا أَنَّهُمُ الْبِئْسَاءُ
 اور شکر کیا اونہے اور لشکروں اوسکے نے پچ زمین کے نافرمان کیا اونہونے بیکر طرف ہاوی

لَا يُزَجَعُونَ ۚ فَأَخَذَهُ وَجُنُودَهُ قَبْلَهُمْ فِي الْيَمِّ فَأَنظَرُوا
 نہیں پیرے جا دینگے بس کچھ اپنے اوسکو اور لشکروں اوسکیکو پس ڈال دیا اپنے اوسکو پچ دیا کے پس دیکھ
 كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ۚ وَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً يَدْعُونَ إِلَى الْبِرِّ
 کیونکر ہوا آخر کام ظالموں کا اور کیا ہم نے اوسکو پیشوا کہلاتے تھے طرف آگ کے

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ ۚ وَاتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذَا الدُّنْيَا لَعْنَةً
 اور دن قیامت کے نہیں مدد لے جا دینگے اور پیچھے لائے ہم اوسکے پچ اس دنیا کے لعنت

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ۚ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ
 اور دن قیامت کے وہ سری کے گروں سے ہیں اور البتہ تحقیق دی تھے موسیٰ کو کتاب

مِّن بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ بِصَافِي بَصَارٍ ۚ وَهُدًى
 پیچھے اسکے کہ ہلاک کئے تھے ترن پہلے دلیلیں واسطے لوگوں کے اور ہدایت

وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۚ اور مہربانی تو کہ وہ نصیحت دیکھیں

جاتو نے ناہ مڑن اسالوں چڑھن سدا دچ اوچال
 دیکھہ اخیر سوئی کیوں جنہاں ظلم آہے سر جاے
 کفار اندر طرف جہنم جنہاں سد بولایا
 تے دچ دینا گرا اونہا ندے لعنت ذلت ماری

تے کبر کیا فرعون ناقصا پچ دہری سن فوجاں
 سن لشکر پر پیرا اوسنوں دچ دیا ڈباے
 تے تالبد اراں سن فرعون اسال جک دام بنایا
 تے دچ روز قیامت ادہ تے جاسن ماری

<p>نے وہ ہوسن بد صورت جدا یا رز ستارے دلیل ہدایت رحمت لوکال تاجلیون پنڈاں رب اسرائیایا نہیں عہد لیا سی منن ہی آخروا</p>	<p>تے وہی اسال کتاب موسیٰ اول قرن پہلے جدا کے قرن قرون دی صحیح زمانے کے پچھ لوگ ہر جہاں جہوں وج اگلی آت اسدا ربتا راکر ورا</p>
---	--

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغُرَبِ إِذْ قُضِيَ إِلَىٰ مُوسَىٰ الْأَمْرُ وَمَا كُنْتَ
 اور نہ تہا تو طرف غریب طور کے جسوقت کہ فیصل کیا بنے طرف موسیٰ کے حکم اور نہ تہا تو
 مِنَ الشَّاهِدِينَ ۗ وَلَكِنَّا أَنشَأْنَا قَوْمًا فَاسِقُونَ وَخَافَتُوا وَل عَلَيْهِمُ الْعَمَلُ
 مافردوں سے لیکن پیدا کئے بنے قرن پس دراز ہوئی اوپر اذکے عراذکی
 وَمَا كُنْتَ تَأْوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَقَلُّوا عَلَيْهِمْ أَيُّدِنَا ۗ وَلَكِنَّا
 اور نہ تہا تو رہنے والوں مدین کے سے پڑنا کرنا اوپر اذکے آئیں ہماری دیکھیں
 كُنَّا هُرِّسَيْنَا ۗ وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِن
 ہیں ہم چیمبر بھیجے راست اور نہ تہا تو پہنچے کنارے طور کے جسوقت کہ بگارا بنے لیکن
 رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَتْهُم مِّن قَدِيرٍ مِّن
 رحمت پروردگار اپنے کی سے تو کہ ڈرا سے اس قوم کو کہ نہیں آئے اذیکپاس ڈرا کر تے
 قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۗ

<p>موسیٰ نے جب حکم کیا اسال تہہ نبوت بارے نے ناہ توں حاضر آویں عہد لپون کے وقت او تہا تے انکار جو وج اسرائیایا وج او ہدی راجح سوئی عمر لمیری پائی اونہاں تے اوہ عہد لپون کے حال مدت گزری قرن ومانے عہد لپون اوہ میتا تے اسال چیمبر کراں سی تاخراں او شعیہ یاویں</p>	<p>توں او سو وقت موجود نہ آوں جانب طور مبارک یعنی نبی آخروی نصرت کریں ایمان لیاویں پہر اپہ بیان اطلاع نبیوں نال وجی وہی تے تے ہر ہر قرن زمانے وج اسال نبیہ میں اوپا کجہ سہول کجہ نال شرارت اونہاں گہٹ وہ کیتا تے ناہ توں مدین رہیا چوسا ڈیاں اسال اونہاں</p>
--	---

تہہ قرن الخ اور میان قرن سے مراد حضرت نوح اور لوط علیہما السلام کی قومیں ہر میں یعنی اول زمانہ کے افراد کو
 کہے برابر کیا فقرہ لوی عنی الصدقہ تہہ یعنی الخ اور سورہ آل عمران آخر آیت تک الرسل میں قوم دنیا علیہم اللہ
 و السلام سے آپ کے بارہ میں عہد پیمان لیندہ گور ہے فقرہ لوی عنی الصدقہ تہہ عراخ یعنی وہ عہد جو حضور کے بارہ میں
 اول سے لیا گیا تہا جو او پر مذکور ہوا فقرہ لوی عنی الصدقہ تہہ تے اسال الخ جو نبی بھیجے دنیا میں طور
 کرتے ہیں اذکے پہلے نبیوں کے قصے بیان فرما دیتے ہیں لہذا آپ کو ان سب کی خبریں چوتھا دیا
 اور اس ذکر کو لکھوئی نے ہی تحریر کیا ہے جس سے ثابت ہوا کہ حضور صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم
 کو اخبار علم غیر بے شمار فاسل میں بہ تعلیم الہی قبل رسلا رفیقہ صلی اللہ عنہ

مذہب امت کی بخشش ہوگی اگرچہ کتبہ کے لئے نہ ہوں

تے ناہ آلوں توں طور کنسے جاں اسان اس لہو لایا
تا اوس قوم ڈرائیں جنہاں نبی نہ آیا آگے
اڈنا دینا موسیٰ دلوں جو رب خبر سنائی
توں اس مول نہ پادیں تیرے لہو موسیٰ اوہ چرکا
تا موسیٰ آکھیا آہو تار ب امت ایہہ بولائی
پیٹ ماواں تے پہنہ پواند یوں رب بولکے آسے
عذاب یکر تہیں دوسہی ممانی پہلے تسال دعاواں
جو میں لمسی روز خسرو کے سچ شہادت بہرہا
جو ایہہ کلمہ پیردا موسیٰ سنگ اعتقاد بہلیرے
جنگ سمندر نالوں بہاویں ودہ ہوس بریاں

ایسر رحمت رب تیرے تہیں وحی تیر لویں آیا
تا اوہ لین نصیحت پنڈاں کرن قبول اوس جگے
جو یارب میل محمد مہینوں تا اللہ فرمائی
جے چاہیں آواز سنداواں نس امت برتر کا
اے امت احمد اوہ کہندی حاضر اسیں الہی
کیسا غضب یکر تے میری رحمت واہد پائے
اجابت پیش نے استغفاروں بخشش پیش عنادوں
اک اللہ مجبور محمد ہسپا اوس برتر دا
توڑے لکھہ گناہیں کر سن جنت وچ اوہ ڈرے
جے کلمہ شہہ موسیٰ میری رحمت جٹریاں لاہاں

وَكُلُوا أَنْ تَصِيْبَهُمْ مَّقْصِيْبَةٌ ۖ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ فَلْيَقُولُوا
مگر نہ ہوتا یہ کہ پہنچے اذکار مصیبت
رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا
اے رب ہمارے کہوں نہ بھیجے تونے طرف ہماری پیغمبر

بدلے تنہاں گناہاں تا پھر قوم کفار اللہ کے
تا تہہ آتاں کے ہوتا بح ہوندا اسان منایا
تا پیغمبر گلبن تہیں پہلے جہٹ انہاں پکر وندا
تاں ایہہ عذر کفار اندا جگہ باقی رہے نہ مینا
تا ایخ عمل کریندے مال ہوندا تا خرچ کریندے
مود اسرا خلاف نکر دے جے ہوندے کم سر دے
نہیں تے جان دباں سراسر وہی بات ایہاں

تے جیکر ایہہ نہ ہوندا جو اونہاں کلمہ مصیبت او
ربا کیوں نہ توں ساڈیوں کوئی رسول پوجایا
کافراں تہیں جے عذر کرندا ایہہ احتمال نہ ہوندا
نگر پیغمبر گیلے اتے عذاب شتاب نکیتا
مسلم ہویا ایہہ تمنا علم ہوندا جے سانوں
رہنما ہوندا جیکوئی تا سدی راہ سردے
جے آزد ہوسے ایہہ سچی تا موجب بہلیاں

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا آؤْتِي مِثْلَ مَا آؤْتِي
پس جب آیا اذکیاس حق ہمارے پاس سے کہا اوتہوں نے کیوں نہ دیا گیا بہ پیغمبر جیسا دیا گیا تھا
مُوسَىٰ وَلَمْ يُكْفِرْ ۚ وَبِمَا آؤْتِي مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ
موسیٰ کیانہ کفر کرتے ہے ساتھ اذ پیغمبر کے کہ دیا گیا تا موسیٰ پہلے اس سے کہتے ہے دجاد گر میں
تَظَاهَرًا وَقَالُوا إِنَّا بِكُلِّ كَفْرٍ مِنْهُمْ عَلِيمُونَ ۚ
پھر جہ حق اساد پو لوں طرف اوہناں دے آیا

تا ا کہیوں نے کیوں موسیٰ دانگ نہ تہاہ رسل نے پایا
صلی اللہ علیہ وسلم

پھر جہ حق اساد پو لوں طرف اوہناں دے آیا

موسیٰ کہتیاں ملیاں اس ہی کہتیاں ہوندا آیا
 جواب اسدی پوچ رب صاحب تہیں جو پنج ستارے
 نال اوسد ہی فرعونی کر چکے کفر نکارے
 اکد و جیدی مدد د پوچ زور لگاؤن مارے
 دیدہ دالستہ بے دیناں منہ انکاریں ڈھوئے
 لوگ مدینے گیلے اجاراں دل کان اجاراں
 و پخ تورت برابر مسیلے ملدے جلدے عالی
 روز قیامت اوہ ہی منے امر ملے دوسبتاں
 قرآن تورت مسائل ملدے سچ بیان سناوے
 تے موسیٰ تے محمد ساحر اکو ہمیں پچیانے

یعنی جویں تورت تے عاصیہ بیضا آبان
 قرآن اکٹھا آؤندا مجھے ملدے کہتے سارے
 تا آکھیا جو پہلے موسیٰ دتا گیا سونارے
 فرعونیاں آکھیا موسیٰ اتے تاروں جادو گر بنا
 تے آکھوئے اسیں ادھناں دگر امروں منکر ہوئے
 حال نبی دا پچین کارن کے دے کفاراں
 ادھناں خبر سنائی آکے صفت محمد و الی
 اوہ ہی بت پوچن نول کفر گئے تے مرے اسنا
 تے یغوالشد کے ناموں ذبح حرام اوہ ہی تاروں
 تا کھیا قریش دوویں ایسہ کھر جو پوچ تورت آ

قُلْ فَأَتُوا بَيْتِي مِنَ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا أَبْتِغِي لَكُمْ مَغْرِبًا
 کہیں لاؤ تم ایک کتاب نزدیک اللہ کے سے کہ وہ بہت راہ دکھلائیو لا سوانی دہو لیسے پردی کو رو بائیں کی اگر سوچ کے

تے قرآنی تکزیب جوئی بن چھے دور کیا
 جو انساں دو تال تہیں راہنما سفید دوی دکھلاوے
 بے ہود عویا نہ حرج کچھے کر دتہ دل فرما ہی

نچو با کہ ادھناں تورت اول تہیں گئی جہتالی
 خدا دے پاسوں تہیں کتاب جی کوئی لیاوے
 پردی اوسدی اسیں کرسیاں ایسہ کھر تورتالی

فَإِنْ لَمْ يَكُنْ جِئُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّهُمَا يُتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ
 پس اگر نہ قبول کریں دوسلے برے پس جان اڑو کہ سوا ایک نہیں کرے میں خواہتوں نیکی اور کون تورت بہت گلا
 مِمَّنِ اتَّبَعَهُ هُوَ لَمْ يَخِرْ هُدًى مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ
 کہ پردی کرتا ہے خواہش اپنی کبیر ہدایت کے خدا کی طرف سے حققت اللہ میں ہدایت کرتے ہم کو نہ

ایسہ خواہش انسانی دتا ہاں تہاں جہتوں
 گمراہ کون اوکھ تہیں ڈرا ہو یا بے دج جتے
 جہتے رب سچھے د با بچوں پوچن حرمس مویش
 کچوں شاہ رسل نول مسیال رحمت دے در پوچ
 باؤ چالی جعفر کے سنگ ہشتیوں میں آئے
 نال اذن تہ جا کے آنا مال ادھناں دیشناں
 اگلیاں آتاں حق ادھناں دے چا کے خورسندان

پس جے کیسا نہ منن پرتوں جانی یک لقتوں
 یا بچہ ہدایت بریدی جہتے خواہش کچھے لگدے
 بیشک رب نہ کرے ہدایت اہل ظلم دیشا میں
 اہل کتاب جو پہلے نبی اپنے نول من کھلوئے
 یا جہتے د لوک نصاریٰ جو ایمان لیاے
 مومن ہوئے تے ادھناں ڈھٹی سنگی مسلماناں
 مال اپنے نہیں نفع پہونچا یا ادھناں سبائی بنداں

کہ عالی الخ کہا حضرت بن عباس رضی اللہ عنہما نے فرمایا کہ وہ اشقی آدمی ہے جس نے اپنے حق سے انکار کیا اور وہ اللہ سے اور
 آتش شام سے لہندا سہا سی ہوئے فقر طرہوں حق اللہ سے

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝ ط

اور ایسے تحقیق پر درپے کہی سمجھنے اور ان سے بات تو کہہ دو نصیحت پکڑیں

تے کے والیاں لوں پک باتاں نالونال سنایاں | تا اوہ لین نصیحت دعوے اپر دلیاں پایاں

الَّذِينَ اتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ۝ وَآذَيْنَا

وہ لوگ کہ دی گئے انکو کتاب پہلے اس سے وہ سنا دیتے ایمان لائے میں اور جب پڑتا جاتا ہے

عَلَيْهِمْ قَالُوا أَأَمَّا بَعْضُ الْمَقَالِدِ ۝ وَالْحَقُّ مِن رَّبِّنَا ۝ إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ

درپرا تھے قرآن کہنے میں ایمان لگے سنا دیتے تحقیق یہ سچ ہے رب ہمارے کی طرف سے تحقیق ہم نے پہلے اس سے

مُسْلِمِينَ ۝ أُولَئِكَ يُؤْتُونَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا

مسلمان یہ لوگ دینے جاوینگے ثواب دینا دو بار بسبب اسلئے کہ صبر کیا اور ہونے

وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ ۝ وَمِمَّا سَرَقْتُمْ نَفَقُونَ ۝

اور بدل ڈالتے ہیں سناہ بدلائی کے برائی اور اس چیز سے کہ دیا گئے انکو خرچ کرتے ہیں

وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا إِنَّا عَمَلْنَا وَلكم

اور جب سنتے ہیں بیہودہ بات اعراض کرتے ہیں اور کہتے ہیں واسطے ہمارے میں عمل اور واسطے تمہارے

أَعْمَالِكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا تَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ۝

عمل تمہارے سلام رحمت کا ہے دو پر تمہارے نہیں چاہتے ہم جاہلوں کو

اوہ ربکہ نال ایمان لیاون بچے دلوں زبا لوں
ایہ رب سناوے نہیں سچ اسلئے مسلم نام رکھیا یا
تے نیکیاں نال شاون بدیاں تے جو اسلئے دتاے
لے جو سنن بیہودہ گلاں کفاراں تدا آمندے
اسلئے تساں نہیں خصت جاہلاں کولوں کہہ کھلے
پہر قرآن سنایا دوہرا اجر اوہاں تہیہ آیا
پہلے تہیں اسلئے سبہ کہہ ہے ایہ سنیاں سر سر کا
چا چا کہہ کلمہ میں تلتوں جا ناں گانجنا یا
توں عبدالمطلب دے بندہ ہوں چلپوں کیوں سائیں
ابو طالب لوں روکے جانڈے راہ نہ لہوں دتے

دنی اسلئے کتاب چھانوں اگے اس قرآنوں
چہر قرآن پڑھیو سے اوہاں کہن اوہ اسلئے سنایا
ایہ اوہ لوگ دو بار سے سنناں اجر صبر دیاے
اوسکے وچوں خرچ کریندے مال جو رب نہیں پانڈے
خل تساوے تساں تے ساڈے عمل اسلئے ہونے
قرآن دو اجر اک پہلے جو توریہ سنایا
جو وچ توریہ انجیل ذکر قرآن نبی دانانے
حال ابو طالب دا وقت اجری تا اوں نبی اللہ
الوجہلی تے ابن ابی امیہ کہن اوستائیں
حضرت مقرر کرنا ہدایت مگر اوہ کافر کہتے

سے عمل تساوے ایچ خواہ مشورہ ہے آیت قتالی سے یا بیان واقعہ ہے اسلئے کہ ہر شخص کے عمل کا بدلہ علیحدہ ہے
اور لہو مجھے بیہودہ بات اور سنیاں مراد شکرین کی کج بختی مراد ہے عبرت سے مراد دین پر اکتفا و خلاصہ

اور ک آکیوس او سے نہ رہے میں رہیا پارو
 تاقی الو طالب کے آیت اگلی سولی شمارو
 اَقْدَقَ لَا يَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
 تحقیق تو نہیں ہدایت کرتا جسکو چاہے لیکن اللہ راہ دکھاتا ہے جسکو چاہتا ہے
 وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ۝ اور وہ خوب جانتا ہے راہ پانیا والوں کو

<p>مجبو یا نہیں ہو سکتی ایسے بات جو ہیں توں خاص لیکن جسوں اللہ چاہے راہ سدی تس پاؤ کم نبی داراہ بناون دسن ارا لہی - منزل مقصودی نوں پانا وچ مشیت باری بندہ کاسب ہے رب دتی ہے اوسوں نتماری کے اللہ خالق سبہ فعلوں دا وچ عقائد آدے اتے مجازاً نامدی حضرت راہ دسن گمراہاں اِنَّكَ لَتَهْتَدِي اِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ نبی پیارے راہ دسن کے دوویں مننے اک رستہ دکھلا ناں روز از لدے لیکہ جناندے نہیں ہدایت ہونی حقیقت اتے مجازی فرق نکہیہ کریں انصافوں حارث بن عثمان کیسا جو فرما دیں اوہ سارا جے ایمان آندا تا کیوں غری مئے نکالن</p>	<p>اوسوں کریں ہدایت دس حقیقی تیرے نامیں تے اللہ بہتر جانے جو جو طرف ہدایت آدے تے پونچاوں مقصود حقیقی نوں دتے تس نامی اوسو توڑ جڑے جس از لوں ہود ربڑی یاری اما شاکرہ آیا کفورا دو ماں طرفاں نظر گزاری اللہ ذاتی مستقل راہ نمایوں نفی وساد دو جی جگہ جو ہیں فرمایا آیت سمجھ کر اناں نوں دل سدھے رستے ٹھیک ہدایت کریں سو تار دو جا منزل مقصود نوں پھر کے توڑ چراناں اوسوں زوریں موہن کرناں تیرے دس نہ کوئی تا نکا ایمان ہو دیگا تیرا سینے صافوں میں ہی اوسوں حق کھاناں پر ڈر لگے یارا حال عذر بیان کیتا تا اللہ کیسا مومن بہاں</p>
--	---

وَقَالُوا اِنْ تَتَّبِعِ الْهُدَى مَعَهُ وَتَخْطِفْ مِنْ اَرْضِنَا اَوْ تَخْرُجْ مِنْهَا
 اور کہا اونہونے اگر پیروی کریں ہم ہدایت کی راہ سے تیرے او چلے جاویں ہم زمین اپنی سے کیا نہیں
 تَمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا اَمِنًا نَحْبِي اِلَيْهِ تَمْرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ عَشْرًا ذَرْقًا
 جگہ دی تینے از کو حرم امن نکھلا تہنچے جانے میں طرف اونکی میوے ہر چیز کے عشور
 مِّنْ لَّدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ہمارے لیکن اکثر انکے نہیں جانتے

<p>تے کہن جے مگر ہدایت چلے زمینوں لگا نکالن پاسیاں تے لٹ ماراں ہو دن تسیں امن سنگ بند باوجود زمین پتھر پٹی پانی کہیت نہ کوئی پرا اکثر لوگ نہ جانن احسانا ندا شکر نہ کر دے</p>	<p>کیا حرم جگہ اسان اوہناں نہ دتی امن جید سوچناں کچھ جاہن اوہ بدیوں سے زرق ہر چیزوں لیندے ہر شے میوہ زرق اسان دیوں اوسوں کشش ہو لوی ایسے جگہ اندر ہر نعمت مال فضل اکبر دے</p>
--	--

عہ حارث بن عثمان بن زوق عبداللہ سے تیری جگہ جسے پڑوا کہتے ہیں غیر طہرائی علی اللہ

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا فَتِلْكَ وَمَسْكَنُهُمْ
 اور بہت ہلاک کیں ہم نے بستیوں کو اتراں تھیں بیچ معیشت اپنی کے بس یہ ہیں گہراؤں کے
 كَمْ تَسْكُنُ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ۝
 کہ کوئی نہ بسا انہیں پیچھے اونکے مگر تھوڑے اور ہوتے ہم وارث

<p>کئی جد گزران ہوئی بونہ مال عیال پھر دے ناہ مڑ لوک و سے اتہ مگر ان قدر قلیل کہ رہاں اسے دولت مند اور اوں کارن ہمہ بد بھانوں</p>	<p>تے کتنے پنڈ ہلاک کیتے اسال جو سن آکر کر دے ایسہ گہراؤں دیران پے سن دن بونہ تاناں تے سبہ کے جسکے وارث ساں اسیں کی پردہ اسالوں</p>
---	---

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمِّهَا رَسُولًا
 اور نہیں تھا پروردگار تیرا ہلاک کرنیوالا بستیوں کا یہاں تک کہ پہنچے پہنچے بڑے شہر دیکھے پیغمبر
 يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ۚ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ۝
 کہ پڑھے اور اونکے آیتیاں ہماری اور نہ تھے ہم ہلاک کرنیوالے بستیوں کے مگر جب رہنیوالے اونکے ظالم تھے

<p>وہ حد آبادی پڑھے جو آتاں ابرہاں جولاں ام القرا جو ماں پنڈاں دی اوں بہت فرماں تے شہریں سو ماں نبیاں کان خصوصیت ہر ڈیرے جاں اوہ راہ پاؤں تاں سمجھو پایا راہ عواماں جو اوہ دعوت پہنچے اوہناں سمت ناں خاصاندی جو ماں شہر اندی جتے سبہ درجہ روج ہوئے جو نبیاں اندی تبلیغ سندے نے پڑھے انہاں شہاں جو دعوت کرے نبوت مگردن کافر جانوں سولی مرزا مغل نبی بن بیٹھا سہی وچ قادیان وادی علما وں تہیں جہو شہاں ہو کے لیا ہر واریں لوڑ رہاں نہیں بے دنیاں کفر و ڈاگل پانڈے</p>	<p>تہ پنڈاں کرے ہلاک تیرا رب پہنچے یا سبہ رسولوں تے اسیں ہلاک پنڈاں کر دے مگر حال ظلم کماں مراد استہیں اوہ شہر آبادی صدر مقام جنگیرے کیونچہ دعوت خاصاں شہریاں جو سردار اقوریاں دعوت خاصاندی ہے ہوئی قائم جگہ سبباندی شاہ رسولوں کے دیوہج فضلوں تدے اشہاں عالم ربانی نبیاں جانشین بنا کے اسکے بعد قیامت توڑی ختم نبوت ہوئی سخت نہیں پیا سن آکے پاروں اس آزادی پر لوہے پر نرود پانی چکر کڑے بازاریں چیلے اوہ سکے راج بے شرمیوں سردی نے جانڈے</p>
---	--

یہ شہر ہیں آٹھ
 آکے لیکوئی ہی نہیں
 اور مرزا قادیان

وَمَا أَوْقَلْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَّاعٌ الْبَحْيُوتِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا وَمَا
 اور جو کچھ کہو تھکے ہو تم کسی چیز سے پس فائدہ زندگانی دنیا کا ہے اور زینت اوں کی ہے اور جو
 عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَالْآخِرَةُ أَفْضَلُ لِمَنْ تَعْقِلُونَ ۝ اَقْسَنَ وَعَدْنَهُ وَعَلَّ
 نزدیک اللہ کے اور بہتر اور آخرت پانی رسول اللہ ہیں نہیں کہتے تم
 حَسَنًا فَهِيَ لَكُمْ مَتَاعٌ مَّتَاعُ الْبَحْيُوتِ الدُّنْيَا
 نیک پس وہ ملنے والا ہے اور نیک فائدہ اس شخص کے کہ فائدہ ہے جسے فائدہ زندگانی دنیا کا

ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ۝ پیر وہ دن قیامت کے حاضر کئے کیوں سے ہے

اپنے دنیا و نفع کے زمینت دے اسباب تمامی جو سدا رہیں انجی سمجھ نہ کرے لیندے دنیا نیگا بخشش جنت رضا القاشین سپہ مجب گرامی ہے اس دننگ اسال جس دن دنیا مال سہارا پیر وہ کان حساب حشر نول حافر گیا کرایا تے دنیا دارال کان مذمت سخت فساد نیشرا بیج بیج سون دوالے امر اور اندے روح دربار تقویٰ چہڈ ذلیل ہے خود بن بد عمل نہایت اگلی آست اندر چوں کر ہے ادہ حالت دسی

تے جو شعی ملی تسال اس تے ناہ کر و غرضانی اتے ایمان بدانت فضل جو پاس خدا ادہ نیگا کیا ادہ شخص اسال جس دتے دے مدے گرامی پس ادہ اس خوبی دتیا میں ہوسی پا و نبارا فائدے یا زندگی دنیاوی سو کہا جہٹ لنگتیا غریبی تے مسکینی تقویٰ زہد فضل و ڈیرا متسایخ تے علما اکہ اجکل پچھے دنیا داروں ایسے سخت خواری ذلت اللہ سپہ نول کرے بدانت مشرکال دی رب ذلت دسکے دوجی ذلت سی

وَيَوْمَ يَنَادُهُمْ فَيَقُولُ أَيُّكُمْ كَفَرٌ ۚ أَلَيْسَ كَانُوا مِنِّي كَآفِيًا ۚ أَلَيْسَ لِي بِعَذَابٍ أَكْبَرُ ۚ اور جس دن کہے گا انہیں کہ تم میں سے کون کفر کا ہے؟ کیا میں نے انہیں کافی نہیں بنایا؟ کیا مجھے بڑا عذاب نہیں ہے؟

کہنے وہ لوگ کہ ثابت ہوئی اور انکے بات عذاب کی اے رب ہمارے ہم لوگ میں جنہرے گرا کہا بہتر گراہ کیا ہے انکو جیسا گراہ ہونے ہے ہم میزاری کی بنے اولت جہ بکرتن تیری نہ ہے دنگر عبادت کرتے اور کہا جاویگا بلاؤ شریکوں اپنے کو پس پکار نیگے انکو پس نہ جواب دینگے اولت

کہنے وہ لوگ کہ ثابت ہوئی اور انکے بات عذاب کی اے رب ہمارے ہم لوگ میں جنہرے گرا کہا بہتر گراہ کیا ہے انکو جیسا گراہ ہونے ہے ہم میزاری کی بنے اولت جہ بکرتن تیری نہ ہے دنگر عبادت کرتے اور کہا جاویگا بلاؤ شریکوں اپنے کو پس پکار نیگے انکو پس نہ جواب دینگے اولت

کہتے ہیں جنہا نول سا بنجی تسال خیالی کیتا ہی شرکاندے سردار جوت ہے دستہ شرک خواروں آپ جیسے منہہ کالے ساں کرہاں نو کا لہ چایا تے ادہ سالوں دنیا دایوج ناہ پوجیدے آسے انہاں سبشس تباں کیتی سالوں دوس نہ آیا بولاسن کجہ جواب نہ ہوسن انکن ادہ کہیں کہ تا ارج یہ عذاب رکنا نرا جاندا ناہ چکایا

تے جس دن اہل شرک نول رب بولاسی تے فراسی کہن ادہ لوگ جنہاں تے ثابت ہوئی بات عذاب لوک اوہو ایسے رباسی اسال جنہاں راہ بولایا اسیں غور پشش و الیاں تہیں ہو رہی تیر لول نا خوشیوں خواستہاں نفسانی دے پچھے لگ خدا کیا جادیکا اپنیاں اونہاں شرکایاں دیہ دستہ نا خواستہاں کرن افسوس ہے ہوندا دج و نبارا ہایا

دن تیرے دن کے زیادہ مانگے سے کسائیں ہر قسم کی

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ۚ فَحَمِيتَ
 اور حبذن کہ پکار لگا اور انکو پس کہیگا کیا جواب دیا تہا تہے ہنمبر دل کو پس اندھا دہند ہو چکا
 عَلَيْهِمُ الْآثَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ ۚ فَأَمَّا مَنْ
 اور ہر اذکے خیریں اور سن پس وہ ایک دوسرے سے پوچھنے لگے پس جس شخص نے
 تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ۚ
 کہ توبہ کی آد اور ایمان لایا اور عمل کئے اچھے پس امید ہے کہ ہو فلاح پانہ والو نے

<p>تے حبذن اللہ اور نبیاں پکارے روز قیامت حالت اندہ ہنبر ہوس اور نبیاں ہر خبراں اور سن آکے اپنی اپنی حالت اندر ہوسن چہے تمامی ہے نزدیک جو ہوں ایہ لوکی وچوں اہل نباتاں کے تے وچ طائف حبذوں حاصل ہے سرداری نہ آیا انہاں قرآن جو ہنیں لائق نہی ہنیں دے</p>	<p>تساں کی جواب رسولان و تاق تو حید رسالت نہ آسپوچ کجہ بچپن و سن جل جاسن گہرا کے پور جس توبہ کر کے سچی کیتے عمل گرامی شرک لوکاں نے حد محقوں آکسیاں سن بدہاتاں عمر وچ طائف تے وچ کے رہے ولید ہنکاری رد تہنا نوچ اگلی آت اہل علم دے گندے</p>
---	---

وَسِرُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ ۗ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ ۗ
 اور پردہ و خاترا پیدا کرتا ہے جو کجہ کر چاہتا ہے اور پسند کرتا ہے ہنیں ہے واسطے اذکے اختیار
 سُبْحَانَ اللَّهِ وَكَلَّمَ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۚ ہاکی ہے اللہ کو اور ہیبت بلند ہے اور سچیزے کہ شرک کئے

<p>تے رب ترا جو چاہے خلقے تے جس کرے پسند تے اللہ پاک جو شرکت ذاتی سو صفاتی فعلی ہے بندہ کا سب حاصل اسوں وچ فعال ختماری پکا کا تو اکتیبوں وچوں ایہ سلسلہ ظاہر آیا فرمایا جے چاہے شکر کرے یا کفر کما دے پر رب مطلق مختار ارادہ استقلالی ذاتی یارا جو اختیار حبیب اپنے لوں رب عطا فرمائے و مختار مراد جو اس آت کلمہ ہے فرمایا کل مخلوقوں چنکے اسوں رب مختار بنایا</p>	<p>ہنیں اختیار انہاں نول مطلق ذاتی ہو یا چنداں ہرگز مال کسے دے ہنیں نہ وچ عبادت میلی انا شاکر اذ انا کفور ا دہر سورت وچ باری کسب اور نہا نذا کرنا رب نے ہے تپوں فرمایا انا ہدینہ السبیل لوں راہ رب دیکھا دے خلقت تائیں قدر موافق لیا اس ورتارا وچ اور نہا تہے پوری کوئی مول نہ شرکت پائے مراد رسول محمد استنیں نظری وچ لیا یا ہر سو ہنئے تہیں سو ہننا سرور مشلوں پاک کمایا</p>
--	--

حضور کے اختیارات از کتاب امن والحلالہ
 جیرے آکھن بندہ کا سب تے مختار نہ آیا
 دنا نبیاں لوں ہی جیرے تہیں کجہ حصہ ہتہ آیا
 لہ دنا بیباں الخ کہو نہ دنا بی حضرت صل اللہ علیہ وآلہ وسلم کے مختار عطا سے انکار کرتے ہیں فقیر طوائف علی الرحمۃ

فخماز نامہ فختاری لوکی دچ کیریاں لیندے
اوہ ساک فختار مجازی رب حقیقی جانی
تے شرک پوجاویں شرکباند گہر جنباں شرک

اختیارات کنن اسماں حاصل سوئے لوک منیندے
حقیقت آئے مجاز سدا ہر جانی فرق کچھانی
مسلماناں لوں شرک آکھن بے دنیاں سرکیا

وَدَعَاكَ يَعْلَمُ مَا تَكُنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعَلِنُونَ هُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْخِمْدُ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُبْجُونَ
اور پروردگار تیرا جانتا ہے جو کجہ چھپاتے ہیں سینہ اونکے اور جو کجہ ظاہر کرتے ہیں اور وہ ہے اللہ نہیں اور کوئی اور
مگر وہ واسطے اوسکے ہے سب توفیق پچ دنیا کے اور آخرت کے اور واسطے اوسکے ہے ہم اور طرف اوسکی تیرا جادگے

تے رب تیرا سبہ جانے جو کجہ سینے اونہاں لوکاں
تے پچے مجہود اوسکے بن ہور اللہ نہ کوئی
تے اوسے خالق مالک سدا حکم ہر یا ہر جانی
ادل کنوں مراد جو دنیا دچ تس حمد کرنی دے
یا ازل ابد تے دچ ہر کم دے شروع ایتر اموراں
دچ ہر حال غلام اسادے ساڈیاں کرن تیاں
اول آخر ہر کم فعللاں ساڈی حمد کھیوے
جو جتے غیر خللق اوتے خیر خواہی سے آئی
دچ نماز خصوصاً دیکھو ذکر اسدا رکھو ایا
حاضر سمجھ رسول اللہ لوں مومن کنن سدا
نالے ذات نمازیاں دیوچ اوہ حاضر ہے ہر جانی
ایویں فیض رسول اللہ دا اندر کل خدائی
سیر زمین دچ مین اوہ کرد نظر لوں اولیاد
ایسدا دچ و دجی جلدے بالتفصیل ایبانی

تے جو صدق یا نال زیادے ظاہر کرن مسداوں
دچ اول تے آخر ساری صفت اوسینوں ہونی
تے طرف اد سیدی موڑے جانہ کل امور لوکاں
تے دچ غفنی ختی لوک کر من حمد بتیندے
حمد صفت اوسینے ہی کر دے لائق موان نہ ہور
حرکت آئے سکون سبھی دچ غفنت ہون تیاں
نال و درد حبیب ساڈیاں اوسکے خوب یاوے
ذکر خدا دنیاں ذکر تس ہویا ہے ہر جانی
سلام نبی نوں دچ نماز درد نالے رکھو
گوچو دچ حضور خدا دے حاضر ہے ہر جانی
جیوں سورج فلک جیام تے ہر جانی
اکہیں والے ذات نبی دے اوسکے لے ہر جانی
جال مظلوم لوکاں سے کوئی یاسی کرن اوتیاں
ایتھے تیرے انا میں نظر کریں آتے ہر جانی

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ الْكَيْلَ نَسْرًا قَلِيلًا أَلَمْ يَأْتِكُمْ الْيَوْمَ الْقَيْلُ
کہہ کیا دیکھتا تھے اگر کہ دیوے اللہ اوپر تمہارا رات کو ہمیشہ دن
مَنْ إِلَهُ خَيْرُ اللَّهِ يَا تَيْبَةَ بَضِيَاءَ أَفَلَا تَسْمَعُونَ
کون ہے مہبود سوائے خدا کہ کہلے آوے تباہی سپاس روشنی کیا ہر جانی

کہہ جے کرے تسال تے التبدلات تیا مت تامل
جے اوہ حکم نکرے سورج نوں اولاد نازدہ

کہہ جے کرے تسال تے التبدلات تیا مت تامل
جے اوہ حکم نکرے سورج نوں اولاد نازدہ

قُلْ اَرَعَيْتُمْ اَنْ جَعَلَ اللهُ عَلَيْكُمُ التَّهَارُوتَ مَدًّا اِلَى يَوْمِ
کہہ کیا دیکھتے ہیں اگر کر دیوے اللہ اور تمہارے دن کو ہمیشہ دن

الْقِيَامَةِ مَنْ اِلَّا غَيْرُ اللهِ يَاتِيكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيْهِ اَفَلَا
قیامت تک کون ہے سب سے سوائے خدا کے کہ آئے تمہارے پاس رات کو کہ آرام پکڑو بیچ اوسکے کیا پس نہیں

تُبْصِرُونَ ۝ وَمِنْ رَّحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ
دیکھتے اور مہربانی اپنی سے کیا دیکھتے رات اور دن کو

لَتَسْكُنُوْا فِيْهِ وَلِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ
تو کہ آرام پکڑو بیچ اوسکے اور تو کہ چاہو فضل اوسکے سے اور تو کہ تم شکر کرو

کہہ جے حضرت توڑی دن رکھے اپر تہاں رات کو
کیا پھر تہاں نہ دیکھو اس خود رحمت کنوں نہاں
تے رحمت نال تہاں آڈے کان اوس دن تے رات بنا
ڈھونڈو ریدہ افضل جو دن نول کر دے گھٹا شال
نہاں داکر کر قیامت دا پھر حال سنایا

رب بن رات لیا کہ کون جو سو دا سوچ قائم
دن تے رات تہاں آڈے کان اوس سوچ آرام کرانے
نا کر د آرام اوسد پورچ طلبو ریدہ فضل سواں
تالیس اوسدی ہر نعمت تے کر سو شکر سناساں
جیوں وچ اگلی آنت سے ایسے ذکر مبارک آیا

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ اَيْنَ شُرَكَاءِي الَّذِيْنَ كُنْتُمْ تُزْعِمُونَ
اور جس دن پکارے گا اذکر پس کہیگا کہاں میں شریک میرے جو تھے تم دعویٰ کرنے

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ فَعَلَوْا
اور کہیں گے ہر ایک امت میں سے گواہ پس کہیں گے ہم کہ لاؤ دلیل اپنی پس جانے لگیں

اِنَّ الْحَقَّ لِلّٰهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُوْنَ ۝
انہی کے حق ہے اور کھینچا گیا انہی سے

جس دن میدان خسرو چ اللہ ایسے خطاب سناسی
میرے کہاں شریک کہاں جو تہاں تہاں تہاں تہاں
ایسے ہر امتوں و کہہ ہی گراں ادہاں ہر شہادت
ہیں اپنی تہاں دلیل لیا دیت پرستی اتنے
تے جاسی تہاں ادہاں تہاں جو ادہاں جو دن جو تہاں
شہید بنے حافر سو گواہ ہی ہے خدا یا
گو اپی اوسو دے جسوں سبہ اکہیں حال دسیا یا

یا کوئی سو رہا کہ ان والا حکم اچ الا سی
سجود بنا کہیسی ادہ اچ کہہ ہی آن جنجالوں
آکھیں ہیر کفار ال ساڈی حجت قائم ہوئی
جانن گے حق سبہ خدا دل اوسدم کافر کتے
قار دے دا حال اگے من سن سیا کن لا کے
امت اپنی دا سبہ حال سدا نبی دسیا یا
جان ہی خود دیکھے ناہیں کیوں گواہ تہا یا

اِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مَوْسٰى فَبَغٰ عَلَيْهِمْ ۝ وَاَتَيْنَهُ مِنْ
تخفیف قارون تھا قوم موسیٰ کی سے پس سرکشی کی اور پھانکے اور دیا تہا ہنیں اوسکو

جو کہہ پانہ تے

الْكُنُوزَ فَإِنَّ مَفَاتِحَهُ كَتَنُوعًا بِالْحُصْبَةِ أَوْ فِي الْقَوْلِ
 خزائن سے اور سقدر کہ کنجیاں اور سکی بہاری ہوتی تھی ایک جماعت قوت والی ہے۔
 إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْسَرْحَ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ه
 جس وقت کہ کہا واسطے اور سکی قوم اور سکی نے مت خوش ہو تھیں اللہ نہیں دوست رکھتا بہت خوش ہونے والوں کو

<p>پہر ظلم تو دی اسرائیلیاں اپرا دسنے چالی جو کنجیاں اور شاہ زور جماعت چکنوں کے ہوتے تھے بیشک رب مکرے پسند جو آکر کر کرن شروری تے موسیٰ بن عمران اور بن ناسرہ بن لادی آدی سی قارون حافظ توریوں عمر سبیاں تہیں زیادہ فرعونے اسرائیلیاں تے داروغہ اور بنایا فردوری اور تہوں ملدی ظلم کرے اثراری چادر کیر غوروں اور سوں دلی نار نصیباں جو چادر اپنی کبروں کہجے گتیاں تے جو آئی عقبتہ و بچ کئی رو اٹھان خازن و بچ لیا وکے ابن عباس تہاں تہیں لیکے دس فرمائے جانی خزائیاں کنجیاں اتے بندے سین چکن تارے اتنا مال آتا اور قابو کیتا ہویا بہالی کنجیاں اور دیاں چکدیاں سن اپہ و بچ نخل مال نہ رچ مکر دین نہ بیسے پورے ظلم بناؤں اتے غویاں مکیاں کے بچے کہہ نہ بانڈے</p>	<p>ٹیک قارون موسیٰ دی قوموں اور چیر اسرائیلی اسان دتا اور سوں مال و دیر اور دم دینار خزانے جاں قوم اور سدی نے آکیا اور سوں ایڈ نکر ضروری قارون پتر لیسرہ اور ناسرہ دا اور بن لادی تے لادی بن یعقوب یعقوب دو نا ندایے پڑدادا پر سامری دانگ منافق ہویا دولت مار پھٹایا اسرائیلیاں تہیں مت سی اوہ لیندا کار بیکاری مال ظلم و است کما کوس پی پی خون غویاں آزار آتا اور سں لمان اک گتہ جسدی نسبت اور سپر ایڈر و زحشر کے رحمت نظر نہ پاوے پنجاں تہیں دس تیک مجاہد خدا قول بچپانی قتادہ چالی آکے بچھے ستر آ کہنہارے تے انگل بہر تہیں موٹی نہیں سی کنجی اور تہیں کالی اک اکن سٹہ و خچر چالی خچراں لگ تباہدے غویاں پکڑ بیکار کر اور کار و دی سرواڑوں بچوں لین پوری فردوری آپ اگوں ٹک کھانڈے</p>
--	---

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ
 اور طلب کرے جو اور سچیز کے کہ دیا اللہ نے گھر آخرت کا اور مت بھول حصہ اپنا

لے قوموں الخ بعض روایتوں میں ہے کہ وہ آپ کا چچا تباہ نہ سہانی چھا زاد و خلاصہ ملے و ابغ الخ و ابغ الخ و ابغ الخ میں فرق ہے
 کہ و ابغ الخ سے مراد لے و رجبات و لحاظ فردریات مثل نفقات و زکوٰۃ اور ابتغاء سے مراد اور لے شکر و تکمیل فضول
 و درابہ مالہ السن سے مراد خواہ ہے کہ اللہ کے بندوں پر احسان کرنا محتاج کا دستگیر خواہ اشارہ سے کہ جملہ اللہ نے
 تجھ نسبت سے بہت کیا تو اپنی ہستی اور سکی راہ میں مشا و سے تجھے مالی و بدنی قوت دی اور سکی رفاہ میں مرت
 کر نسا د سے مراد خیر و نفع و سہامی و نبل خلاصہ

الدُّنْيَا وَ أَحْسِنَ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ

دنیا سے اور احسان کر طرف خلق کی جیسا احسان کیا اللہ نے طرف تیری اور مت چاہ فساد

فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ۝

پہچ زمین کے تحقیق اللہ نہیں دوست رکھتا فساد کرنے والوں کو

آخرت داگر ڈھونڈہ ہی حصے دینا ناہ ہولا
 ایہ دنیا تہیں دینی فائدہ جا کہ مال آزادی
 نہ ڈھونڈہ فساد نہیں وچ رب فساد ہی ہولا
 ادہ اوس گہر بیج ذفرہ قول حسن وچ خازن
 مال خدادے رستے لاکے گہرا گلہ بنو امیر
 دولت قوت محنت خرو ریکہ راہ دردیشالی
 نبی کیسا پنجاں تہیں انکے پنج غنیمت جاتوں
 تے جیون تاریں موتوں پہلے سمجھیں کٹ فرما
 صحت پیش بیماری نفروں پیش غنیمت آری

تے اوسدینال جو دتا تینوں مال کمال خدانے
 کبساں فائدیاں دینا دی تہیں کرنی نیک کما
 تے نیکی کر اللہ جویں تیرے تے احسان کما یا
 جو کہا دن پون سپن قوت تیرہنیں وہد پیار
 یا عاقبت وک کر عمل اوسنال خریدیں منت جانیں
 لفقہ خرچ دیون حقداراں صلا رحم شگ غنیمت
 خازن دیو وچ شاہ رسل تہیں نقل حدیث کچا تو
 بد پیوں پہل جوانی تاریں گفن غنیمت آریا
 مشغولی تہیں پیش فراغت سمجھ غنیمت پالی

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي ۗ أَوَلَمْ نَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ قَالَ

کہا سوا اسکے نہیں کہ میں دیا گیا ہوں مال بسبب علم کے کہ میرے پاس ہے کیا نہ جانا آدسنے ایہ کہ اللہ نے تمہیں

أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مِن هُوَ أَسْأَلُ مِنْهُ قُوَّةً

ہلاک کیے میں پہلے اس سے قرونوں میں سے جو وہ بہت زور آدرتے اوس قوت میں

وَأَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْأَلُ عَنْ ذُلِّهِمْ الْجَاهِلُونَ ۗ

اور بہت جماعت والے تھے اور نہیں پوچھے جاتے گناہوں انہوں سے گناہ گار

جو پاس پیر ہے کیمیا علم ادہ اپنی سبہ کما
 جو استہیں وودہ قوت وچ ہی جمعیت وچ وودہ
 کر قوت ادہا ندی حرف بکرت جو لکھی پاس آ
 بر جہر کال جنباں کال کچین کیوں کیتی بد

قارون کبسا ایہ دولت ہے میں علم اپنے تہیں پالی
 تے ناہ جالس رب انکے استہیں کتنے قرن کبسا
 نہ کچے بان گناہوں اپنیاں پاسوں مجرم وای
 ملک نشانی دیکھ کچان کچین لوڑ نہ کوئی

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي ذِيئْتِهِ ۗ قَالَ الَّذِينَ يَرْتَدُونَ

پس نکلا اور پر قوم اپنی کے بیج آرایش اپنی کے کہا ان لوگوں نے جو چاہتے تھے زندگانی

سہ جو الخ یہ علم کیمیا تھا حضرت موسیٰ علیہ السلام نے تہا کی علم پوچس بن لون کو اور تہا کی کالب بن یوسف کو اور تہا کی قارون کو
 بتلایا تھا مگر قارون نے سیدہ دکر سے اپنا علم شرابا لیا اور یہی دسکی در لقمندی کا باعث ہوا خازن و مسالم و خازن
 اور غرابہ کی مزدوری مار کر ہی مال شرابا لیا جیسا کہ بیچھے اپنی مذکور ہوا یقرطلوالی عنی اللہ عنہ

اللذُنِيَا يَلِيْتَنَّ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِي قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ
 دنیا کی اسے کا نیکے ہو واسطے بہار جیسا دیا گیا ہے قارون تحقیق وہ بڑے نصیب والا ہے

<p>قوم دے قارون اگدن پہر لکلیا سی بن شہنکے ہے انوس سالوں ہی ملدا جیوں حصہ قارونے ستر نزار اسواری سپہنوں زرد پوشا کال لایا آنا شکر لیکے لکلیا بہر یا کبر غرودوں بندے خالص دنیا داراں جانن ہلکے کتے</p>	<p>جو طالب دنیا ہے لوگ ادہ کہن لگے من کے شیک بڑا اس حصہ یا نعمت دنیا دونے کاشیاں سرخ تے لونڈیاں سوئیاں زبور زلف دنیا دار تمنا کر کے دولت مال حضوروں رات دنے جو دولت پچھے د ورن عقل دگتے</p>
---	---

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ تَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِّمَنْ آمَنَ
 اور کہا اون لوگوں نے کہ دینے گئے بنے اعلم دانے ایسے نیکو تواب خدا کا بہتر ہے واسطے اس شخص کے کہ ایمان لائے
 وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ
 اور کام کرتا ہے اچھے اور نہیں سبلائی جاتی یہ بات مگر صبر کرنے والوں کو

<p>تے کیا ادبیاں جو علماں والے ہے انوس تسالوں تے دنا مول نہ جاندا ایسے کم مگر جو صبر کماندے دین اندر جو دکھ اٹھادن رنج مشقت پاندے ادہ عقبنی بدلے جان اپنی تے سو سو دکھ بہان ٹو حرص سوادے بندے شہوت نفس لوجا دث مردھے سول کلہجے دائم خواہش کر کے کیلے لوگ نہ سوچن جے لکھ مال کتوں تہہ آیا چندون دی گزراں پچھے کیوں اید آرام سہیریں دنیا دار قارون تائیں سی گھیریا مال بلا داں</p>	<p>مومن رب کے بہلا تواب کمائی نیک جہانوں تواب خدا دا بہتر ایسے گل صابر لوگ اللاندے دنیا فانی گندی بری چھریل نہ پتے لاندے ربح کہاندے تکبر نون وچ نظر نہ سول شمار ادہ دنیا داراں سو کہیاں اگے دنیاں لکھنا سالوں ہی دہہ دولت دنیا فکر ایسے وچ ہر کے جے ریکہ راہ نہ خرچ کیتا تا اٹھا دکھ اٹھا قبر سنیری تے بل مشر نہ ذکر اٹھا ندا خیریں ذکر جدا وچ اگلی آیت قصہ ہو یا تباہاں</p>
--	--

فَنَسْفَنَاهُ وَبَدَّالِ الْأَرْضِ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ
 پس وہسا بنے ساہتہ اسکے اور گرا اسکے گو زمین میں پس نہ ہوئی واسطے اسکے کوئی جماعت
 يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنْتَصِرِينَ
 کہہ دگا کہ ہوگا اسکے سوائے خدا کے اور نہیں ہوا بدلے ایسے لوگوں سے
 وَأَصْحَابِ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ
 اور جو بنے وہ کہتے کہ آرزو کرتے تھے کہ وہاں ہوگی
 لَكَ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
 تمہیں کہ اللہ سمول دینا ہے رزق سے چاہتا ہے بندوں اپنے سے

وَيَقْدِرُ لَوْ كَانَ ان مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَاهُ وَيَكْفُرُ لَا
 اور تنگ کر لیتا ہے اگر نہ ہوتا یہ کہ احسان کیا اللہ نے اور پر ہمارے ہیکو ہی دیکھا دیتا تمہیں ہے کہ ہرگز نہ
يُقْلِمُ الْكُفْرَ وَنَه فلا ہے پانے کافر

پہر کوئی گروہ خدا میں اور سدائے دگار نہ آیا
 رب اوہستیں ہی وودہ سرکش مار جدم کرن گناہوں
 اے افسوس تجب جو رب کہو لے رزق اوہنا نہ
 جے اسال رب احسان نکرو اسال ہی حکم مسند
 تے دیکان دیو چ معنی اطلاق رداشاں

پہر اسنوں سن گہر اسدک اسال وچ زمین دیا
 تے ناہ ہو یا ارہ آپ جو بدلہ لو سے غلاب الہول
 تے صبح اٹھے ارہ لوگ جو درجہ فارونی سن چاہند
 بندیاں اپنیاں تہیں جس چاہے رزق تنگ کرنا
 اے افسوس تجب کدے نہ کافر لین نجاتاں

قصہ قارون

تا قربانیاں دی جگہ یارون داروغہ اس بنایا
 وچ قربانیاں کے گہر اوہ سپہ کرن جمع اصلاح
 اوہ قربانیاں جانن تاں مقبول گیاں ہوسار
 حسد سو یا قارون نے موسیٰ نوں سدکند میتا
 تاہی تساں دوہاں تہیں علم تورات میں اوہ آیا
 فرمایا سی کان ایسے کے حکم دتا رب باری
 تا موسیٰ کل اسرائیلیاں جمع کرا کے میتا
 جاں سوٹے جمع ہوئے نہہ گہٹا اس گنبد وچ
 ہریا ہو کھلوتا جانی تس حق حکم ہو یا کی
 لوکاں راہیں پہرا رکھیا ستیاں کول تامی
 برگ نشگونے سبز نیے تے بادامی رکھ پاندے
 اوہ کم میرا سی یا رب تے آکھیا سی طحوناں
 ڈاڈے غصے دیو چ پر تیا گہ لون کافر سوئی
 براوہ وچ شرارت موڈی دن دن جاو چڑھا

فرعونی جد غرق ہوئے تے ملک موسیٰ ستہہ آیا
 جیٹری نذر نیا ز آوے ارہ مارنے دے اسول
 تا جمع ہوون قربانیاں آکے اک اسمانوں سا
 اس کم تے یارون داروغہ موسیٰ نے جد کیتا
 توں نبی خدا دانا لے قوم سند اسرار کہیا یا
 توں قربان گا ہے دی دتی ہارونے سرور دی
 قارون کہیا میں کیوں کر مناں حکم خدا ایخ کیتا
 فرمایا تہیں سوٹے سارے جمع کرو ہر برک
 موسیٰ آکھیا حسبے سوٹے سر سبزی کھہ پائی
 جس گنبد دیو چ عبادت موسیٰ کرے گراہی
 جاں فخر سوئی یارونی سوٹا ساوا ہو یا پاندے
 موسیٰ آکھیا قدرت رب دی دیکہ ذرا قارونان
 قارون کہیا ایہ جادو تیرا ہو نہیں گل کوئی
 موسیٰ کرے لحاظ قرابت کہیا بہت نہ کر دا

لے دیکان ایچ کہا امام مجاہد نے دیکان کے معنی اعلم میں لینے کیا یہ نہیں جانتے اور کہا تا وہ نے ائمہ تہذیب کیا نہیں دیکھا
 اور ہونے کہا جس بصری نے رضی اللہ عنہ کہ شروع کلام میں ہے جبکہ معنی ندارد اور کہا بعض نے حرف تینہ ہے اور قطر دینے کہ
 دیکہ تہذیب دیکہ لینے تہذیب فرموس نہیں بارکت ہے کہ اسے لہذا علم جیسا ہے سے سے دیکان ایچ تہذیب الرزق
 اور کہا خلیل نے آتی کلمہ علمدہ و دیکان علمدہ ہے اور معنی اسلے تجب کے ہونے میں اور کہا فراتے رہتہ تہذیب
 دیکہ اسکو لاتے میں فقر حلوئی عنہ اللہ عنہ

پہر اوس اک جو بی ستری زینت ناک بنائی
 فرس فروش قالین غلیجے عمدہ خوب و چہائے
 کمانے پیے رنگ برنگی کہا دن شام صبا میں
 فرض زکوٰۃ کیستی پر اللہ موسیٰ اوسول جانے کے
 جاں قارون گہرے وچ آ کے مال حساب لگایا
 آنا مال ڈٹھا جا جاندا سخت دلوں گہرا کے
 حق خدا دا ادا کرن تے ناہ ہرگز دل چاہو کے
 جو جو موسیٰ نے تسال اتے چاہرے حکم سن تائیں
 مگر تساڈے دولت مالان آن لگا ہتہ ہو کے
 اک تدبیر سوچد ہن اسدی سنیکے کہن اسرائی
 جو آکھین سوسال گے تا اوہ ملعون الاندا
 اوسنوں دولت دیکے تہمت موسیٰ تے لگوائے
 ہزار دینار دیاں گاجے توں اسال مراد پوچائی
 جاں کل اسرائیال وچ موسیٰ ہوسی ملیں اندر
 میریال زناہ کیتا توں موسیٰ کل دینگانے
 اس جیلے تہیں قوم اوسدی اوس کو لوں شرگ نہی
 تے زن آدن تہیں مہرے موسیٰ دل قارون
 اسال توں کر و عطف نصیحت موسیٰ باس جانے
 اونہاں حکماں وچوں ایہی حکم سانی سنایا
 اتے زناہ دی تہمت جیسے غیر شخص توں لائی
 تے جے سوچد وواہیا تا سنگ رچھوے بسائی
 قارون کیسا جے آپ سوچد تہیں تا کی حکم تساڈا
 کہندا اسرائیلی ایہہ گل کا ہر کرن زبانی
 موسیٰ آکیا عورت سدو جے اس ثابت کیتا
 عورت توں سدو ہا فر کیتا خدمت وچ نہی کے
 سچ سچ دسیں ویل نہ سوچد گل تریوچ کوئی
 ہیبت جاہ جلال نہی دا دیکھ عورت کتے جانے

سنہری دروازے دیواریں تھیں ازریں بسائی
 اسرائیلیال توں پہر اوس دلوں قلعہ سدائے
 ہنس ہنس گلاں باناں کر کے لالار بچ اتائیں
 ہزار دینار وچوں اک دیوون اوسد نیال شہر اندے
 معلم کیتوس وچ زکوٰۃ مال میرا بونہہ آیا
 یلہ کوئی نیاداں جتہیں دھری اکن جاوے
 تا پہر اسرائیلیال توں سد ایہہ گل آ کہہ سناوے
 اوہ سہہ تسال منائے یار و برسن سمجھ کر میں
 دل اوسد اللچا یا طمیحوں نظر نہی وچ سو کے
 توں ڈو امیں ساڈیوچوں سگڑ سیانال بسائی
 رن فلانی فاحشہ زانیہ اوسنوں چاہیے آندا
 تا اوہ بدکار منگا کے کپڑی اوسد نیال پکایے
 دوٹال دہراں رل کے اوڑک ایہہ صلاح پکائی
 پاس کہلو کے آکھیں سو کے ربد اتوں پیہر
 بچی ہوسی شہر مندہ سنیکے کم فرور تبا نے
 زن آکیا کم کر سال دو دن آئی مکاری
 کہندا اسرائیلیاندا بونہہ جڑیا چوڑ جڑیا
 سو کے کھڑے اندر اسرائیال ربد حکم نہی
 اسیں ہتہ اونہانہ گناں گے جس سو دیاں جانے
 سو درہ اوس مارا نگے ایہہ حد شریعت آئی
 تا جو تہر بار دیاں ہی ہو وں جان دتائی
 فرمایا جے میں سو وں ہے ایہو حکم اساڈا
 زناہ موسیٰ نے کیتا آپوں مال نلان زبانی
 زناہ میرا تا حد شریعت میں جہلا لگا میت
 فرمایا نہی دس کیتی میں تده مال بلیدی
 اثر کلام موسیٰ دیکوں زن توں کہج کلے مہی
 رب دلوں اوس فاحشہ تائیں ملی تو متیں سرمانڈی

سوچ و چارے جے ارج دیواں دکھہ نی رحمانی
برکت پاکی عصمت نبیوں کیتی رہنے یاری
کسندی ایسہ پہ جو شہہ اللادن تہہ وچ پاکی بہار
دینا کیتا مال اس قدر جے تہمت لادواں پا کال
پہر موسیٰ وچ سجدہ پیکے عرض کرے رحماناں
کیونجو مینوں اس موزی نے دتیاں بونہہ ایدیاں
زمین میرے قبضے وچ کر دہہ کراں جو میں بہاد
تا وحی ہوئی موسیٰ نول رب نے حکم دتا فی الحالی
اسرائیلیاں نول پہر موسیٰ حکموں خبر سنائی
فرعون نے دے غرق کرن وچ وحی جو یسی آئی
تے جیہڑا اسد ایا رہنیں اوہ اس کولوں سٹجا د
اوسکے دوہم ایساں یا سبہ نہ رہیا پاس جا کوئی
پہر لے زمین موزیاں نول تا اوہ تنے پہ پازی
پہر فرمایا پکڑ تہوں اوہ لک تائیں دس جانہ
ہر سردار جاں موسیٰ کردا حکم زمین دتیاں
دوٹائی ریدی صلہ رحم دی دے ستر واری
غضب ایسا موسیٰ تائیں سی اوسو لے چڑھیا
نول زمین گئی مل وحی سو یا تہ صلہ لالوں
اوس ستر وادوٹائی کیتی تیں حل ترین آیا
ہن تیرے بعد زمین کسیدی تابع کر سائیاں
قارون زمین وچ دہسدا رہی توڑی ^{خوشتر}
کہن لگے اسرائیلی موسیٰ جد قارون نگہار یا
تا مال خزانہ گہرا اسد اہی نگہ گیا تاجی

تا دو دیں جگ مارے میر پہلے مکر شیطان
سچی توبہ کر کے بولی وچ مجلس اوہ ناری
نال میر کجہہ برانکیتا بلکہ قارون خواری
ایسہ گل سنکے قارون نے دی خانیوں گئی چنڈلا
جے میں تیرا اتان اس تے غضب کرے سجاناں
کچی مینوں ایسہ کردانالے گالیاں دے سر چائیں
منہ منگیاں ہن ملنے لگیاں خاص مراد اسد
زمین تیرے میں تابع کیتی کر جو چاہیں چالے
قارون نے دے حق وچ میں دل دھی خدا فرمائی
جیہڑا اسد اساتہی اسد نیال رہے اسجا ئی
بانجوں دو مرد وداں سر کوئی موزی تہیں ہٹا دے
تاں موسیٰ نے دہرتی تائیں حکم کیتا سی سوئی
پیراں ٹیک گئے دس دہرتی عجیب کیتی سنگساری
پہر فرمایا پکڑ تا اگے چہے زمین دہساندے
اوہ رور دین دوٹایاں گہت وپلے خالی سائیں
لوچ رہے پہر موسیٰ نے ناہ پرتی غضب قباری
اوڑک دہرتی سر توں سنگہہ اگاناں موزی پھریا
سخت تیرا دل موسیٰ ایدتا پھر پرت نالوں
یاری اوسدی کراں جے ہوندس میں اکو ارب لایا
تیرا لو انگ تہا وہ خلق نگہیرے رحم درائیں
روز دہسے پیامرد بر آریا وچ خبر دے
مال اوسد اتاں قبضے تہا اوس کیتی عرض پیار یا
رہیا نہ کجہہ گہر کہو ج موزی دا وچ اخبار گرانی

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ الَّتِي كُنْتُمْ تُرِيدُونَ عَلْوًا

یہ گہر پہلا گہر ہے ہم اوسکو واسکے اون لوگوں کے کہ نہیں چاہتے بلندی

فِي الْأَرْضِ وَلَا فسادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ هَمَنْ جَاءَ

زمین کے اور نہ فساد اور آخرت واسطے پہر ہیزگاروں کے ہے جو کوئی آوے

بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّمَّنَّاهُ وَمَنْ جَاءَ بِالسَّبِّئَةِ فَلَا يَجْزِي
 ساتھ نیکی کا پس واسطے اور کئے تیرے اور جو کوئی آدے ساتھ برائی کے پس نہ جزا دینے جاوے گی
 الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝
 وہ لوگ کہ گیں ہیں اور نہونے برائیاں مگر جو کچھ کہتے کرتے

اک نیکی دی است سو نیکی استہیں ہی دودہ جاوے
 عوض او ہو پاوے گے جو اونہاں کیتے کسب کمائی
 راہ چہد ہو ری رستے شریا ڈر کفاراں ماری
 جو کے سو رہدینے دے سنبہ راہ کے داسای
 جبرئیل کیساتدہ چاہ کے دی نی آسو فرسید
 جیونکر ورج موالم خازن اہل الحق دسیانے

جو نیکی لیاوے بدلہ اوسدا بہتر اوستہیں پاوے
 تے جو بدی لیاوے بدلہ پاوے اوہ برائی
 نی آنا حد غاروں باہر کے طرف تیاری
 جال خوف لبتا راہ پیا آیا جد جحفہ دلوج بہائی
 یاد آیا تد وطن کے داشوق اطبار کرنید
 تا اگلی آت نازل ہوئی اندر اوس ٹکانے

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدٌ لِّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ قُلْ
 تعقیق جس شخص نے کہ نقر کیا ہے اور پیرے حکم قرآن کا البتہ پیر لیا نوالا ہے جگو طرف جاوے گا پیر طابقی کہہ
 رَبِّيَ أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝
 رب میرا خوب جانتا ہے اس شخص کو کہ آیا ہے ساتھ ہدایت کے اور اس شخص کو کہ بیچ گمراہی ظاہر کے ہے

ایہ شان نزول موافق ہے تفسیر تبارن کے
 جس رب عمل قرآن تیرے تے کیتا فرض سوٹانے
 جو عمل اندا پہل دیکے سو نیال دل تیرے نول سبار
 جو کیتا اور ہدایت کیتا اور ج ظاہر گمراہی
 شاہ رسل نول جنوں ورج اگلی آت نظری آیا

پیر اللہ تینوں محبوبا لیاوے گا ورج کے
 نہیں تے ظاہری معنی آت داسطورہ آتے
 او ہو گہر عقبی دل تینوں پیر لگا اسبار کے
 کافراں نول کہہ بہتر جانے میرا پاک الہی
 کان اطبار احسان تفضل محض اگے فرمایا

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ
 اور نہ تھا تو امیدوار اس بات کا کہ تیری جاوے طرف تیری کتاب مگر رحمت کہ پیر و دگار تیرے طرف
 فَلَا تَكُونَنَّ ظَهْرًا لِّلْكَافِرِينَ ۝
 پس مت ہو پشتیان واسطے کافروں کے

پیر ایہ تیرے رب دی طرفوں رحمت ہے جنہاں تے
 مددگار نہ بنوں اونہاں نہ سے جنہاں لیکہ خواری
 تا فرمایا کہ نظر میرا انعام جو میں پر آیا
 اگلی آت دلوچ اسدی خبر دتی جوں سائیں

نہیں ہی تدہ امید جو اترے گا قرآن تسال تے
 پیر کفاراندی تسال پیر گزناہیں کرنی یاری
 پیوہ آدے دے دین لے جد کافراں نی بولایا
 تے کفاراندے پیر ضیالان ولے کمنان ناہیں

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعْنٌ إِذْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ وَالَّذِينَ أَسَاءُوا
 اور نہ بانہ نکلیاں تجکو لٹا یوں اسدی سے جو بھیجے آتے کہ تیری لٹاں تیری اور دگار طرف

رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۚ وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا
 پروردگار تو کی اور بت ہو شرک کرنے والوں سے اور بت پکار ساتھ اللہ کے معبود
 اِخْرَاجًا لِإِلَهِ إِلَّا هُوَ تَدْعُ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكًا إِلَّا وَجْهَهُ ۗ
 اور کو نہیں کوئی معبود مگر وہ ہر چیز ہلاک ہونے والی ہے مگر ذات اوستی
 لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۗ واسطے اوستے ہے حکم اور طرف اوستی پر جاؤ

استہیں بعد جو آیاں تیں دل ربہ فضل حملوں
 تے ناہ ہو اہل شرک تہیں ایسکل حضرت حق پیدیا
 نہیں کوئی معبود بتیراوس ہر شخص فانی پائیں
 بدی نیکی کے بدلے ملسن پر دج حشر و ہیا کو
 ہر ہر قسم شرک کے کولوں مومن کیں ہونار کے
 حمد خذ انوں دم دم جسنے کتیاں مہر نگا ناں

ادہ کا فر تد روکن نامیں آناں ربدیاں ولول
 تے لوکانوں سدیں طرف توحید عبادت بدی
 تے اللہ ناں پوکار نہیں دو جا معبود کد میں
 ہے اسدا حکم تے طرف اوستی مورا جا سوا
 بلکہ ایس نبی تیں امت ہوئی مراد پیارے
 سورت قصص کی تے آئی عنکبوت اگاناں

تفسیر سورہ عنکبوت شریفہ

خواص

جسے چوتھیا بجا آتا ہو وہ شخص سورہ عنکبوت کو لکھ کر پانی سے دہو کر پیئے تو اوسکا بچار جاتا رہیگا۔
 انشاء اللہ تعالیٰ اور یہی سورہ شریفہ واسطے دفع غم و کسل و شرح صدر و حصول خوشی و راحت
 کے لئے فائدہ دیتی ہے۔

تعبیر خواب

جو شخص خواب میں سورہ پڑھتے دیکھے وہ خدا تعالیٰ کی حفاظت میں رہیگا۔
 اور شریروں شرارت سے بچا رہیگا +

جلد دہم تفسیر نبوی منظوم

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ه مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ه

کیا گمان کرتے ہیں وہ لوگ کہ کرتے ہیں برائیاں یہ کہ چیز لیجائیں ہرے برائی وہ جو حکم کرتے ہیں جو کوئی ایسے رکھتا ہے ملاقات خدا کی پس تحقیق وعدہ اللہ کا ایسا آتیوالات ہے اور وہ ہے سننے والا جاننے والا

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ه

جو رینگے راہ لڑے سو کوشش نفس اپنے ہی کردا نہ رسول لڑے جانا مذی کوئی نفع قرب اگر دے

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ه

اور جو لوگ کہ ایمان لائے اور کام کئے اچھے ایسے دور کرینگے ہم ان سے برائیاں انکی اور عمل خیر جنہاں بعد ایمان اور نیک کرے دو برائیاں

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَسَنًا وَإِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا إِلَىٰ مَرْجِعِكَ فَانْبِئْكَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ه

اور حکم کیا ہم نے انسان کو ساتھ باپ کے سبلائی کرنا اور اگر جھگڑا کریں تجھے دونوں پر شریک نہ بنانا اور اس گلے سے تیرے ساتھ اور کے علم پس کہا ماں اور دونوں کا طرف سے پرانا تمہارا نیکی نے احسان کرن سنگ پائیو واجب آری سجد و قاص کے بیٹے حق ایسے آت رب تباری سو رہائی دانا بچ دار اور صمنہ نام اللہ کے کہندی قسم خدا دی جیہرا دین بچا توں پھریا

تے سولہ یوں لوگوں سے ہیں جو ایمان لانے میں سابق سچا جنگی شان میں نازل ہوا اسالیقون اللذکون یقولون

<p>جی میری حکم عددی کیتی تاہ ایہ بات منائی لوگ تینوں نت طعنہ دلین عار ہمیشہ رہی اوہ دو دن رہی سبکی ترسیالی ناہ کجہ کہا بد اپتیا سعد کیا میں دین نہ چند سال مریدیں سوداری منافقان کے حق آت اگلی رب نازل فرمائی</p>	<p>تا ایوں ہی مر جا باں میں سبکی تے ترسیالی جو سعد نے ماں اپنی خود ماری ہر کوئی انجھے کسی ناہ اوہ چہا دیں آکے بیچے رہی دہیے دچ میتا نا ایہ جاں ہوئی لگی کہا دن پیون تاری استقلال صبری رغبت ہے اسد یو ج آئی</p>
---	--

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ۝
اور وہ لوگ کہ ایمان لائے اور کام کئے اچھے البتہ داخل کریں اہم از کم پنج صالحوں کے

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ
اور بعض لوگوں میں سے وہ شخص ہے کہ کہتا ہے ایمان لائے ہم ساتھ اللہ کے پس جب ایذا دیا جاتا ہے سچ راہ خدا کے تڑپا

فِتْنَةً النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ لَيَقُولُنَّ
ایذا لوگوں کو مانند عذاب اللہ کے اور اگر آدے مدد پروردگار تیر سبکی طرف سے البتہ کہنے لگے

إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ ۖ أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ۝
یقین ہے ہم ساتھ تمہارا کیا نہیں خدا خوب جانتیوالا اس پر کہ کہہ کر بیچ سینوں عالموں کے ہے

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ۝
اور البتہ ظاہر کر دے گا اللہ ان لوگوں کو کہ ایمان لائے ہیں اور البتہ ظاہر کر دے گا منافقوں کو

<p>یا ایمان جنہاں تے مگروں نیک اعمال کماے تے اک لوگ کہن اسیں ریکہ مال ایمان یائے تا لوکاندے ادنہاں فتنے جاتے مثل عذاب الہی تے جد آدے ترے رب تمہیں کوئی مدد گاری کیا رب خوب نہ جانے جو دچ سینیاں اہل جنہاں مومن دا دچ دکہاں سختیاں ہرگز قدم نہ ڈولے جاں جاں فائدہ نظری آدے تدلگ مومن دے جو دنیا دے خوفوں ڈر کے کرن نہ دین دعاست</p>	<p>ہیک ادنہاں اسیں داخل کرے نیکال دچ خوشی کے جاں ادنہاں پر کجہ دین خدا دچ دکہ تکلیف دے گہا بر کے انج کھلے گو یا نت عذاب مال تا ایگن اسان مال تساڈے آہی سنگت یاری تے جانے رب منافقان نول ہی نا لے ہل ایمان اتے منافق دین اندر دکہہ جرنوں پوند لولے جاں کوئی سنی مصیبت سر تے اگاں ہویاں خند گہے اوہ دنیا دار اندر تہریدال اور ک دکہ نہاست</p>
--	---

رَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَنَحْمِلْ
ادہ کہا دن لوگوں نے جو کافر ہوئے ہیں واسطے ان لوگوں کے ایمان لانے پر وہی کرد راہ ہمار کی اور چاہئے کہ اتنا ہی ہم

حَطَبِكُمْ وَاَهْمُ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطِيئَتِهِمْ ۖ إِنَّهُمْ
گناہ تمہارے روئیں وہ اتنا ہی ہوائے

لَكِنْ بُونَهُ وَيَحْمِلُنَ اثْقَالَهُمْ وَاتَّقَا لَمَعَ اتَّقَاهُمْ ز وَ

البتہ چھوٹے میں اور البتہ اوشا دینگے بوجہ اپنے اور بوجہ ساتھ بوجھوں انہوں کے اور

لَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۝

بوجھے جا دینگے دن قیامت کے اور پتھر سے کہتے باندہ لیتے

سراپنے کے چک لوالا سبہ جرم گناہ تباہی
ٹیک ادہ جو سٹہ لولڈر کرد کے کوڑے دیوں کے
اسیں چکا وال گے دن خستہ کفار بدکارا
اور پیڑوں جو کر کے آسے من گہڑناں منہ کے

تے کیسا کفار ال مومناں لوں تیں چوراہہ ساڈے
فرمایا ادہ جرم ادہ باندے نہیں بکہ چکینا رے
ٹیک کے بہار انہا ندے سنگ دو جیاندیاں ہاں
تے بیشک ادہ پچھے جاسن روز قیامت دے

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَمِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سِنَةٍ

اور البتہ تحقیق بھیجا میںے نوح کو طرف قوم اور ٹیککی پس رہا بیچ ادنگے ہزار برس

الْأَخْمِيسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ۝

نگر وچاس برس پس پکڑا ادنگو طوفان نے اور وہ ظالم تھے

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ۝

پس نجات دی میںے ادنگو اور کشتی والوں کو اور کہا میںے ادنگو نشانی واسطے عالموں کے

رچ ادہ باندے ساڈے نو سو سال برابر تکلیا
پہر نوح لوں کشتی والیاں سنے بجایا اسان عیال
تا جو رہے نشانی عبرت کارن خلق جانی
ہونا چار د عاہ منگی تدجر جبر کے دکہہ ڈاندے

تے ٹیک اسان نوح گلیا ادسری قوم تے
تہ طوفان خدا کے پیر یا مشرک بے ایماناں
تے اسان بنایا ادہ طوفان یا کشتی خاص نشانی
کر کر وعظ نصیحت تک رہے جدنی خدا کے

وَأَبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوا لَطِ ذِكْرُكُمْ

اور بھیجا میںے ابراہیم کو جس وقت کہا اد میںے واسطے قوم اپنی کے کہ عبادت کرو اللہ کو اور ڈر داس سے

خَيْرَ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝ إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ

بہتر ہے واسطے تمہارے اگر ہو تم جانتے سوئے اسکے نہیں کہ عبادت کرتے ہو سوائے

اللَّهِ أَوْ خَانًا وَتَخْلُقُونَ أَفْكَاتٍ الذِّينَ تَعْبُدُونَ مِن

اللہ کے بتوں کو اور بنا لیتے ہو جہرٹہ تحقیق جنگو عبادت کرتے ہو تم

دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ

سوا خدا کے نہیں مالک واسطے تمہارے رزق کے پس ڈہنڈو نزدیک خدا کے رزق

وَاعْبُدُوا وَلَا تَشْكُرُوا وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝ اور عبادت کرو ادسکو ادنگو کر دو اسکا طرہ کے

<p>تے انہیں ڈرو چکا ہے تمہاں جے جانو ایہ سہادت تے آپون جہوشہ بنا کر تہاں پوجا کرے انہاں دی رزق خدا تہیں منگو کر عبادت اللہ سائیں جو جو عمل کماے بدلہ لسی مال عیسا ناں</p>	<p>تے کیا خلیل جاں قوم اپنی فونکیدی کرد عبادت ہیک عبادت کرے ہونستیں اللہ باجہ تہاندی ہیک جہناں تیں پوجو بس ملک زری ناہیں تے ربد اشکر کروادے ول پیر تہاں جانوں</p>
<p>وَإِنْ تَكْذِبُوا فَعِدْنَا كَذِبَ أَعْمَمٍ مِّنْ قَبْلِكُمْ وَمَا كَانَ السُّؤْلُ إِلَّا الْبَلْغُ الْمُبِينُ اور اگر جھٹلاؤ تم پس تحقیق جھٹلایا تھا امتوں نے پہلے تم سے اور نہیں اور پھر پھر کے کہو ہونا دنیا غلام أَوْلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِي اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيُذَكِّرَ الَّذِينَ لَمْ يُؤْمِنُوا کیا نہیں دیکھا انہوں نے کہ کیونکر پہلے بار کرتا ہے اللہ پیدائش کو پھر دوبارہ کرے اسکو تحقیق یہ ادیر اللہ کے آسان ہے</p>	
<p>کی ہوسی تہاں پہلے ہی ہو چکے مثل تہاں نہ تے پیغمبر دے دے فقط احکام پہنچاؤ انہاں پھر دوجی دار پہی ایہہ کم کرن ایہہ کہہ تہاں</p>	<p>ہیکرتیں جھٹلاؤ مینوں رہو انکار کماندے بہت گروہ جو پیغمبروں نوں انہاں ہی جھٹلایا دیکھن نہیں کوں پہلی اللہ خلق ادا پادے</p>
<p>قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ کہہ سیر کرو زمین کے پس دیکھو کہ کیونکر شروع کیا ہے اللہ نے پیدائش کو پھر اللہ پید کرے پیدائش پہلی کو إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ تحقیق اللہ ہر چیز کے قادر ہے۔</p>	
<p>پھر رب پیدا کرے پیدائش دوجی وار جہاں پر جو شئی نہیں ادہ اللہ ہی قدرت ہیچہ نہ آدے جو میں ملک اپنے تہیں نکل ملک ہو رید لطف اللہ دیو بندی دھراں مسکے دے کافر ہو چکے</p>	<p>کہہ چلو زمین و پھر دیکھو رب کوں پہلی خلق ادا پائی ہیک اللہ ہر شے تے قادر کرے جو انوں بہاؤ ہر نقص عبوب محال جو قدرت انہاں پادے ہیں شےیں نہ تہاں محنت محال خدا نوں</p>
<p>يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَن يَشَاءُ ۗ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ۗ عذاب کرتا ہے جو چاہے اور بخش دیتا ہے جو چاہے اور طرف انکی پھیر جاوے اور نہیں تم عاجز کرنا لے ہیچ فِي الْأَرْضِ وَاللَّيْلِ وَالنَّجْمِ وَالسَّمَاءِ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ دَلِيلٍ ۗ زمین کے اور نہ پہاڑ کے اور نہیں واسطے تہاں اللہ کے کوئی درست اور نہ مدد دینا لے۔</p>	
<p>انے تیں پھیر جا سو سا دل سدھی درگا ہے نہاں سد تہر عبدوں کہہ ہر نس کر سو گزرا ناں جہاں کرے حمایت ہو کے مددگار تہاں</p>	<p>رب چاہے جس کرے عذاب تے تم کرے بھیجا ہے تے نہیں تیں عاجز کرنا لے دہر زمین آسمان تے نہیں کوئی کان تہاں باجوں ذات خدا</p>
<p>وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُونَ ۗ اور جو لوگ کہ کافر ہو ساتھ نشانوں اللہ اور آیات اللہ کے یہ لوگ ناپسند ہو رحمت میری اور یہ لوگ</p>	

لَمْ عَذَابِ الْيَوْمِ ۝ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ فَأَنجَاهُ
 واسطے انکے ہے عذاب دردنیوالہ پس بتا جواب قوم اسکے کا گریہ کہ کہتے تھے مار ڈالو اسکو یا بلا ڈالو اسکو پس
 اللَّهُ مِنَ النَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝
 نجات دے اسکو خدا نے آگ سے تخمین بیچ اسکے نشانیاں میں واسطے اس قوم کے کہ ایمان لاتے ہیں۔

تے جو بیدیاں آیتاں حکماں تھیں انکار کماندے اہناں لوکاں رحمت میریوں نا امید سی پائی تا قوم خلیل اللہ نولوں سن ہو جو اب نہ سر یا پیرا برہیم نولوں کفار اندے ظلموں ساں بچا یا	تے روز قیامت رہدے لٹنے تھیں سہی منکر پاندے اتے عذاب الیم دکھاندا کارن اہناں ہو پائی کہن اس قتل کرو یا ساڑواگ اندر سٹاڑیا تے بیشک مس تصرفہ چہ مومناں کان نشان سو پایا
---	---

وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم لِبَعْضٍ وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِن شَيْءٍ لَّا يَنْفَعُكُمْ فِيهَا مِنْ يَدَّبَحُونَ
 اور کہا ابراہیم نے سوا اسکے نہیں کہ پکڑا ہے تم نے لوگے خدا کے توں کو دوستی سے لیا اپنے پیر زندگانی دنیا کے پیر
 یومہ القیامۃ یکفر بکفر بعضکم ببعض ویلعن بعضکم لبعض وما واکم النار وما لکم من دون اللہ من شیء لا ینفعکم فیہا من یدبحون
 دن قیامت کے کافر ہر جاؤ بے تہا بے تہا سے اور لعنت کرینگے بعض تمہارے بعض کو اور جاگہ ہے تمہارے آگ اور نہیں واسطے

تے آکھو س یا بچہ خدا جو تہاں بتاں یار بنایا اکد دیول دیکھو دیکھی رسی جب لگائی پھر روز قیامت منکر ہوسن بعضیوں بعض تارے اتے لکنا نہ دوزخ ہو سی سہ تہاں اہل نکاراں حافظ لکھوی نے کچھ ماری اسجاگ تے بہائی خود اسماعیل سید احمد نولوں ہسی پیر بنسایا جے وچہ مشرک صحیح دیلوں چک لکھیر کر نیدا یا بے نماز اتے بے روزے ظالم پیر اچھے تا پچھے پیر جو مادی برحق اوہ بھی دیے آئے	جو وچہ دنیا آپسو چہ پیارا دنہاں سنگ پایا تے حق دی تحقیق نہ کیتی شرکیں عمر گنوائی تے اکد جے نولوں لعنت کر سن رحمت کنوں دوراڑے تے ماہ کوئی چھوڑا دن والہ بنکے مددگاراں تہاں پیراں اک کر جاتا مسفت جہالت پائی جے پیر پرستی دیو چہ دڈا وھن دہایا یار افغنی شیعہ پیر جے کہندا تا خاصہ بیچ رہندا ایسا ندانا نوا ظاہر کردا پر جہد مطلق رکھے اولیا و اندامن بنکے بخدی نام دہرا سے
---	---

سجے الخ :- حافظ لکھوی کے بڑے گرو اسماعیل دہلوی مقتول کی پرستی کا نمونہ :-

شعر لکھوی

پوچن دایاں تھیں بت ہٹا کر اسد سکر جا سکن :-

مہر چنگاں نولوں سنت ایسہ او تہاں نولوں پاسن
 جو پیر بہایاں کہدو جے دینگ پیا پیر نہ یارو
 توں ک گندے اعتقاد والے بکدے جے مسن پیاروں

فَأَمَّنَ لَهُ نُورٌ طَرْمُ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَى رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝
پس ایمان لایا واسطے اسکے لوط اور کہا ابراہیم نے تحقیق میں وطن چھوڑنیوالہ طرف اس کے تحقیق وہ غالب حکمت والہ

تے نہیں جاتیاں صاحب پنہ دل خلیل الایا
لوط بتیجا ابراہیم صاحب عقل شعور اپنی
خواہش اپنی وچہ رضا دلبر دے کرا فنا میں
ہجرت چھوڑن مال عیال وطن تے خویش آشناؤں
ہجرت کر کے جاناں ریدہ قرب دے آشکارا
جس ہجرت کیتی کبروں خودیوں وہ سنگ بٹایا
جاں مراغاں کہوٹ پچھاتا پرت آئے مریوہتے
اوہ رب انہاں نوں جتے لمیا اتول سس حکمایا

تاپہلے سیدہ تہیں لوط خلیل اللہ نوں سچ منایا
چھوڑ وطن نوں تے رب غالب حکمت والہ پورا
جو کب خلیل جاداں صاحب دل مطلب اسد پائیں
مرضی اسدی وچہ میں مرضی اپنی مار و کھاداں
اختیارات اتے ہستی خواہش نفسانی چھڈ یارا
جس ہجرت کیتی وطن چھڈن دی جنت اونچے پایا
وہابی ملک کفاروں ہجرت کر کے کابل پہوہتے
پر دنیا دولت مال کینہ جہناں رب شہیرایا

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ وَإِنَّهُ آخِرُ

اور دیا ہم نے اسکو اسحاق اور یعقوب اور کی ہم نے اولاد اسکی کے پیر پیر سے اور کتاب اور دیا ہم نے اسکو ثواب کا

فِي الدُّنْيَا ۝ وَرَأَتْهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ۝

پس دنیا کے اور تحقیق وہ بیچ آخرت کے اللہ صالحوں سے ہے۔

تے ابراہیم تاپہ اسحاق و یعقوب اسراہی
تے اسان اسنوں دنیا وچہ سہی عوض دنا بیلیمانی
جو ہر اک ملت والہ اسنوں دوست دلون چھانے
تے ابراہیم تاپہ اولاد نبوہ ہور کتاب رکھائی
شاہی رہی اولاد اسدی وچہ ناں سہی نیک بیلیمانی
تے اوہ روز مشر دے نیکاں نیماں وچوں آوے

تے ابراہیم تاپہ اسحاق و یعقوب اسراہی
تے اسان اسنوں دنیا وچہ سہی عوض دنا بیلیمانی
جو ہر اک ملت والہ اسنوں دوست دلون چھانے

وَلَوْ طَآءَ ذُنُوبًا لَقَوْمِهِ إِذْ كُنْتُمْ لَتَاؤُونَ الْقَارِحَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ سَابِقِ

اور یہاں لوط کو جو وقت کہا اس وقت آپ نے اپنے تحقیق تم کیا کرتے ہو یہی جانی نہیں پہلے کیا تے اسکو کسی نے
مِنَ الْعَالَمِينَ ۝ أَيْنَكُمْ لَتَاؤُنَ الرَّجَالِ وَقَطْعُونَ السَّبِيلَ ۝ وَمَا تَأْتُونَ فِي

عالموں میں سے کیا تم تحقیق آتی ہو مردوں کے پاس اور کاتے ہو راہ اور کرتے ہو بیچ مجلس
فَادِيكُمْ وَالْمُنْكَرَ مَا قَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَتَيْتَابِ الْعَذَابِ اللَّهُ

کے اپنی بے میانی پس نہ تھا جواب قوم اسکی کا مگر یہ کہہ تے تے آہما پاس عذاب اللہ کا
إِنْ كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝ قَالَ رَبِّ الصُّرُوفِ عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ۝

اگر تے تو سچوں سے کہا لوط نے ارب میرے دو دیکھو اور قوم مفسدین کے۔

تے الخ :- اس لئے کہ آپ کے بعد حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم سے پہلے جس قدر نبی آئے

وہ سب کے سب انہیں کی اولاد سے تھے۔ بخازن۔

اور اللہ اسکو دیا اسکو اسحاق اور یعقوب اور کی ہم نے اولاد اسکی کے پیر پیر سے اور کتاب اور دیا ہم نے اسکو ثواب کا

تے لوط آیا جو قوم ولے کہیا کرو میں برائی
 ہو کے جو نسل لوطت ناہ زناہ گنیو سے
 جد ایہہ نسل برابن قوم اس ہورس شروع کیگا
 مگر میں امام اعظم دی رحمت ہوس الا ہی :-
 ٹیک تیس ہورداں نال کرنیوے وطنی برائی
 تا قوم لوط دی نوں اس باجوں کوئی جو انہ سریا
 لوط کہیا پیر با میری کرہن مدد یا رسی
 ابو صالح نے چچیا کنوں نبی انہاں کی بریائی
 کرن یکیرے سٹھے راہیاں پاتریا دیتا میں
 مال سباب اسدا اوہ کہو ہے نال اس برا کرنیو
 کیونجو انہاں قاضی ہی سی اپنا اک بنا یا
 یا مجلس وچہ پد مارن باہجہ تکلف تے بیماری
 اکدوچہ تے تہکدے میں پیریں ہندی لاند
 ایہہ سب فعل آہے اوہ کردے جے خوب لگا کے
 بیجانی کہلم کہلی گا ون ہور وجا ون
 ہی رنگ راگ تے چنن پین ہر اک بد اخالی
 میٹہ ہے لکڑ ہور بیٹیرے انہاں کران لڑائی
 شادیاں ہور وداواں دیوچہ ناج تاشے کرنے

جو پہل تساں تہیں ایہہ کم جگہ کے نہ سوں کتائی
 جلد تے رحم نراندہ اسدی صفتی مذہب دیوے
 امام محمد تے ابو یوسف اسوچہ وکھرے میتا
 پکی پختہ قائم ہوئی سچہ لوین کر بہائی
 تے راہ مارو ہی مجلس وچہ کردے بے حیائی
 پر کہیا عذاب خدا ایلا جے وعدیوں سچاڑیا
 قوم فسادیاں آتہاں دی مت گئی ہے ماری
 فرمایا اوہ راہیاں ہسد روڑے مارن واہی
 روڑے مارن روڑا جہ لگے جس کداہیں
 تے درم ترے تاواں بہرے انہاں قاضی حکم لگینا
 اوہ فیصلہ کرے انہاں دایوں وچہ خلاصے لیایا
 یا مجلس وچہ مرداں سنگ دہ وطنی کرن اثراری
 کہلے رہن پا جانے نالے سییاں ساہن وجا نہ
 پد مارن تے ہن راہیاں روڑے کنکر لاکے
 بہنگ شراب ہفیم تے چنڈ و مثل نشے ہور آون
 جلیا نوچہ جو کردے اوہ ہی داخل حرمت بہائی
 تاناش کماش تے شطرنج کہیدن ہور متہائی
 ناچہ رناں گا ون کون ریدہ حرف نہ کرنے

وَمَا جَاءَتْهُمْ رُسُلْنَا إِلَّا بِالْبَشْرِ وَالْغَبْرِ
 اور جب آئے پیچھے ہوئے ہاری ابراہیم کی پاس ساتھ بشارت کے کہا انہوں نے تحقیق ہم بلاک کرے اور میں ان کی کوئی
 اھلہا کالو ظلمین ج قال ان فیہا لوطا قالوا انحر و اعلم یمن فیہا زنجینہ
 رہنے والے اکے میں ظالم کہا تحقیق سچے اکے لوط ہے کہا انہوں نے کہ ہم خوب جانتے ہیں اس شخص کو پورا کہ ہے
 وَاھلہ اھلہ الامم اتہ کانت مر الغبرین ۵ و لما ان جاءت رسلنا لوطا سبی
 جنات دینگے ہم اسکو اور ان کے کو مگر جو زواکی کو ہے پیچھے رہنے والا اور جب ہوا یہ کہ اسے پیچھے ہوئے ہار لوط کے
 بہمہ و ضاق بہم ذرعا و قالوا لا تخف ولا تحزن ان مخرجک و اھلک الا امراتک
 پاس تانوش ہوا ساتھ ان کے اور تنگ ہوا ساتھ ان کے اور انہوں نے مت ڈاروت ہم کہا تحقیق ہم جنات دینگے ہمیں اور ان کے کو مگر
 کانت مر الغبرین ۵ تیری کو کہ ہے پیچھے رہنے والوں سے :- حاشیہ میں برصغیر آئینہ :-

<p>تے ابراہیم توں جدوں فرشتے اوہ خوشخبری لیاے ٹیک جو اس دستے دے لوکی ظالم ہیں سارے آکھوئے اساں تہہ جو رہے اسنوں میں پچائے تے گھٹا ہوئے ملک ساڈے جد لوط بنی ول آئے کیا فرشتیاں ناہ ڈرناہ چہر تینوں میں پچائے ملک آئے بن شکل پے لیشے لڑکے عمر اول تک بہان غریب مسافر بنی ولوں گہر آئے تے قوم اپنی دی بدی برائیوں ہی دل کنبے نالے تا کیا فرشتیاں تاہ ڈر اسیں ملک ب گھلائے مگر تیری زن انہا خیشاں نال ہلاک کچھوے</p>	<p>ہن انہاں لوکاں دی دستے بسین کھیا پون آگے تا ابراہیم کھیا وچہ دستے ہے گہر لوط پیارے سنے ہماریاں مگر اسدی زہندیات ل رلائے لوط لگا تم تنگی پالیوس جاں بے ریش دسائے تے اہل تہہ پر عورت تیری اسنوں پچھان کھیا مگر سوہنے خوب حسین شکلیے نالے نیک فضا مل ناہ دل مسے ڈے جواب بہاناں دور ہٹاے نہ توڑ سکے نہ رکھ سکے گہر سوچاں دوراں وچالے جو ساتھیاں سنے پچا کے تینوں باقی ہو کھیا توں کچھ خوف نہ کر سپہ جالا اکھیں تدھ سپہ</p>
---	--

اِنَّ مَثْبُوْرًا لَّوْنًا عَلٰی اَهْلِ هٰذِی الْقَرْیَةِ رَجَبًا ۝ اَمْرًا لِّسَمَاءَ بِمَا كَانُوْا یَفْسُقُوْنَ ۝

تجسّم آواز نیلے میں اوپر بننے والوں کی سبستی کے عذاب آسمان سے بلب کے کہتے فسق کرتے۔

وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُوْنَ ۝

اور ابنتہ تجسّم چہرہ اہم نے اس میں نشانی ظاہر واسطے اس قوم کے جانتے ہیں۔

<p>دستی دایاں تے اسیں انہر کنوں عذاب تاراں تے ٹیک چہڑی اساں اور دستی نہیں واضح سا نشانیاں</p>	<p>اس بدکاری عومں جو پکڑی دکھری چال اثر ازل کان اس قوم جو سمجھن جانن سوچن فعل ربانی</p>
--	--

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا لِلّٰهِ وَارْحَبُوا لِلْيَوْمِ الْآخِرِ ۝

اور طرف مدین کے بہائی انکے شعیب کو پس کہا اے قوم میرا دعباد الہ کو اور اپنا پیدوار ہوں پچھو

وَلَا تَعْتُوْنِي الْاَرْضِ مُمْسِكِيْنَ ۝ فَكَذَّبُوْهُ فَاصْتَبَدُوْا ۝ فَاصْلَبُوْهُمُ الرَّحْمٰنُ نَارًا حٰجُوْا

اور مت پہر دو پچ زمین کے فساد کرتے۔ پس جلا یا اسکو پس پکڑا انکو زرد نے پس سج اٹھے

فِيْ دَارِهِمْ جٰتِيْنَ ۝ پنج گہروں اپنے کے زانو پر گرت ہوئے۔

حاشیہ صفحہ گذشتہ :- سدا امام الحجہ ممکن ہے کہ اقتفا و ثابت کیا جائے کہ لواطت نہ تا نہیں اور جلد ہرجم

اسکی نہ تا نہیں جیسا کہ اختیار کیا امام ابو حنیفہ نے اسلئے کہ قرآن مصحح ہے کہ اس فعل کی اجتناب اسی قوم سے ہے

اور از خلقی محتاج کسب و تعلیم نہیں ہوتا مثلاً ایک لڑکا یا لڑکی تہا رہے بوقت بلوغ معرفت و خواہش جماع

اسیں خود بخود پائی جائیگی اور جب کہ ایک زمانہ تک یہ فعل آدمیوں میں شائع نہ ہوتا معلوم ہوا کہ یہ فعل طبعی

نہیں پس جدا ہوگی جماع و لواطت مگر ممکن ہے کہ جواب دیا جائے عدم فعل عدم معرفت و عدم خواہش کو

لازم نہیں اور یہی رائے ابو یوسف و محمد کی ہے مگر دلیل اول تو یہ ہے :- خلاصہ فقیر طرہائی عفی عنہ۔

تے گلیا مدین والیاں دل شعیب نہاند ابہائی
تے کرو امید شردی ناہ وچہ زمین فساد کہلارو
پہر انہاں شعیب جھوٹا یا تا اودہ پکڑ ہونچال کیسا

آکھیوس قوم میری تیں کرو عباد خاصن ابھی
نائب ہوو ڈرو خدا تیں کفر انکار دسارو
نجر وچہ گہر اندے گوڑیاں پرنے ڈگے پائے

وَعَادًا وَثَمُودًا وَقَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الدِّينَ لَكُمُ دِينًا مِّنْ قَبْلِ هَٰذَا فَسَمِعْتُمْ لَهْجَةَ الشَّيْطَانِ إِذْ سَأَلَ هُمْ أَن يُصَلِّوا
اور ہلاک کیا عاد کو اور ثمود کو اور تحقیق ظاہر بین واسطے تمہارے گہرانے اور زینت دی تھی انکو شیطان نے ملوں انکے کو پس بند کیانا کو
عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُصْتَبِرِينَ ۝ مَا هِيَ إِلَّا نَفْسُ الْفِيلِ ۝ مَا يَكْفُرُونَ إِلَّا بِآيَاتِنَا وَلَقَدْ آتَيْنَا نوحًا
تے عاد و ثمود کیسے انہاں خالی دیکھو جائیں
پہر شیطان اوہناں نوں سے راہ پر روک ہایا
يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ هُمْ لَا يُفِئِدُونَ جُوِيں ہے آیا
کافر تیں دل تکن اکھیں ڈوڈ کے مجسو با

تے شیطان سنگھار عمل نہاندے انہاں تائیں
تے اودہ نہ دہندے تکدے آہے حق دراہ بہو لایا
کیسا نوالہ ہو کے انہاں عجب تماشہ پایا
مگر نہ تینوں دیکھن انہاں اکھیں نال عجب با

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُّوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ فَأَتْتِكُمْ رُوحًا
اور ہلاک کیا قارون کو اور فرعون کو اور ہمان کو اور البتہ تحقیق آیا انکے پاس موسیٰ ساتھ دلیلوں ہرے پس تکبر کیا انہوں نے
فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ۝ نِجْرَ زَيْنِ ۝ اور نہیں تھے وہ آگے نکل جانے والے ۝

ہور قارون ہلاک کیتا فرعون ہمان بنی لے
بہراواں وچہ زمین تکبر کیتا تے وڈیا لئی
تے موسیٰ آندی پاس انہاندے ٹھیک نشان کھلے
تے اودہ پکڑا ساڈھی تہیں نس نکل نہ سکے کائی

فَكَرًّا أَخَذْنَا بِذَنبِ فِرْعَوْنَ فَصَلَحْنَا لَكَ فِي هَٰذَا نِعْمَ الْوَعْدُ فَذَكَرْنَاكَ اللَّهُ
پس ہر ایک کی پروا نہیے ساتھ گناہوں کیلئے پس انہوں نے وہ شخص کہہ بیجا ہم نے اوپر کے ہینہ پھر کول اور بعض نہیں وہ کہ پکڑا اسکو
النَّبِيَّةِ وَرَمَيْنَاهُمُ الْحَارِثَ وَرَمَيْنَاهُمُ الْحَارِثَ وَرَمَيْنَاهُمُ الْحَارِثَ وَرَمَيْنَاهُمُ الْحَارِثَ
آواز سخت نے اور بعض نہیں وہ کہ دہسیا ہم نے اسکر زمین میں اور بعض نہیں وہ کہ ڈبویا ہنے اسکو اور نہ تھا اللہ کو
لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَفْسُوسًا يَظْلِمُونَ ۝
ظلم کرے انکو دیکھن میں جانوں اپنی کو ظلم کرتے ۝

پہر ہر اک پکڑیا اسان نال گناہ تہناں کفاروں
تے بعض نہاں تہین صندوں پکڑیا کر کاں سخت بلا یں
تے ہرگز اللہ ظلم نہ کردا آگیا اوہناں تائیں
خاصت تحت خیر جو پھر اپہر روز اوداوسے

مَثَلُ الَّذِينَ أَخَذُوا مِنَ اللَّهِ عِلْمًا وَلِيًّا مَّا كُنَالِ الْعَنَّا كَوَسْتَأْخُذَتْ بَيْتًا
مثال ان لوگوں کی کہ پکڑتے ہیں سوا اللہ کے دوست مانند کڑی کی ہے کہ بناتی ہے گھر

وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝

اور تحقیق بہت سست گہریوں میں البتہ گہر مکرہی کا ہے کاش کہ ہوتے جانتے :

مثل اینہا ندی جہاں خدائے نیرا دلیا پھرے تے بیشک ضعیف گہرا ندی ہے گہر مکرہی والہ جالاتے تہے ناکارہ گہرا سدا سدا دے ایویں مشرک بت پرست جو پوجہ تارا اینہا ندے	اودہ مکرہی جائے ہر جو تن تن خانہ چک بنائے افسوس ہندے اودہ جانن ہمارے نہ کر دے بد چالہ نہ کر مٹیوں کرے پناہ نہ سردی پالیوں مول پناہ نہ نفع دیوں نہ دکہہ ہٹاوں جدان بولا جائے
--	--

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ وَتِلْكَ

تحقیق اللہ جانتا ہے جو کچھ کہ لپکارتے ہیں سوا اللہ کے کسی چیز سے۔ اور وہ ہے غالب با حکمت۔ اور یہ
الْأَمْثَالُ لَضَرِبَ لَهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالَمُونَ ۝ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
مثالیں میں کہ بیان کرتی ہیں ہم انکو واسطے لوگوں کے اور نہیں سمجھے اسکو مگر علم والے پیدا کیا ہے اللہ آسمانوں کو اور زمین کو
یا لَاحِيَاتِنِ ذَٰلِكَ لَآيَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ۝ ساتھ حق کے تحقیق بیچا کے البتہ نشانیوں میں واسطے ایمان والوں کے

بیک خدا سبہ جانے جو کچھ پوجن با بچہ خدا دے تے ایسے لوکاں کا بیان کریدے ایہہ مثالوں زمین آسمان اس پیدا کیے حقہ نیال کیا نے سزا گفاراں گمراہوں دیاں دیکے رب مثالوں کلیات سعادت ہو سعادت سبقت بتائے	ہے اللہ غالب با حکمت اوس غلبے پائے ڈا ہڈے سمجھن اودہاں جانہاں نہ نہیں کچہ سار جبالوں مومنوں کارن اس داند نہ بیک نشان ہو جانے تا بعد اراں بندیاں دے پیر کرے اصول اظہاراں جو بندہ قرب مقاماں ہولی ہولی چڑ بد اجا کے
--	---

أَنْتُمْ صَادِقِينَ ۝ وَإِنَّ إِلَيْنَا أَلْتَصْلُوتِ وَأَنَّ الْأَصْلُوتِ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ

پڑھ جو کچھ کہو جی کیا جاتا ہے طرف تیرا کتابت اور بر پار کہہ نماز کو تحقیق نماز منع کرتی ہے بے حیائی سے

وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصَدَّقُونَ ۝

اور نامتقول ہے اور البتہ یاد اللہ کے بہت بڑی ہے اور اللہ جانتا ہے جو کچھ کرتے ہو تم۔

جو آئی وحی قرآنوں میں دل پڑھ میں کریں داؤ تے بیک خدا دا ذکر ایہائی و ڈا ہر شیئی ناموں دچہ تہوڑیاں حرفاں دفعہ علم بہر پوجہ آیت بہائی پڑھو نماز قرآن خدا دا ذکر کرو ہر حالے پر پہلے پاک عقیدہ ہو و پاکی باطن والی کیونجو علم عمل دے اتے ہے تزیج رکھنا ندا علموں با بچہ نہ عمل کچھ سے علم عقیدہ تا ہیں	تے قائم رکہہ نماز جو روکے اودہ بیدیوں بخشاؤں تے اللہ واقف ہر شے دا جو عمل کرو ہر حالوں احکام فوائد ہو روا امر اسچہ انت نہ کاتی بیہیالی بیدیوں پجو نفاق ریا چہہ نامالے ہے نہیں صاف عقیدہ چور کمانی سبہ کر دالی تدے کتاب نمازوں پہلے رب صاحب فرماندا اسد با بچہ نہ عمل روا شہرے عقیدے را ہیں :
---	--

اہل سنت و اکہم عقیدہ جو مذہب چاراں
 پڑھے قرآن جو تیں دل اتری یا سپی لوکاں سکھلا میں
 نماز جدی نہ بیدوں روکے ناہ نیکی راہ لاوے
 حضرت نال اک نصاریٰ پڑھیاں پنج وقت نمازاں
 اک دن ایس نماز اس تا میں بیدیاں کنوں ہٹا سی
 جو نماز نہ بیدوں روکے سگوں وبال اوہ آیا
 اک چور نمازی وی کے کیتی حضرت پاس شکایت
 جس چالی روز خدا دے کارن انجہ نماز گداری
 دو خلاصیاں اسدیکارن پچیا اوہ اک نارول
 نماز ایہی ہم دین کیتا جس قائم اسدے تا میں
 اوس ڈوبیا گھر دین اتے ہے فرق کفر اسلاموں
 جان بچھا نماز وتی چہد جے بچھہ پیارے
 الزک مع الانکار جو چہدے زینوں شکر ہو کے
 کفر یعنی ناشکری وچہ مذہب ہٹا سی
 دوزخو چہ پڑے اوہ سنگ ہمان فرعون شاداں

چونہ مذہباں بن بدعت واکل مذہب بدکاراں
 حکم احکام جو اسوچہ سارے ادبناں عمل کرا میں
 ہے اوہ نماز خدا تین فری اہل عباس بتاوے
 تے بدی نہ چہد یوس لوکاں گلہ کیتا حدت شہبانا
 تا اس چہدے تو بہ کیتی انس روایت خاصی
 اوس نمازی کارن حسن قتادہ نے فرمایا
 کہیا نماز اوسدی اوس اک دن دیسی روک نہایت
 تکبیر اولیٰ ہی فوت نہو و اسدے کنوں پیاری
 دو جا کنوں نفاق پچایا اوس لکھن وقاروں
 دین کیتا اس قائم تے جس چہوڑیا اسل زائیں
 نال نماز نہ ادا کیتی جس ہونا نمکلی امور پڑ
 اوہ کافر ہو یا کافر ہو یا نال حدیث ستارے
 اوہ اتفاقی کافر استہیں ہرگز نہ روکے
 جو ترک نماز اوہ ربا بوہنہ ناشکر ہو یا بی
 بے نماز خوار ہمیشہ دل بے نور سواداں

وہ کافر ہے جو نماز کو ترک کرے

وَلَا تَجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۗ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ ۗ وَ
 اور مت جھگڑو اہل کتاب سے مگر اس طرح سے کہ وہ بہت اچھی ہے مگر جو لوگ کہ ظلم کریں انہیں اور
 قُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَإِلَهُنَا وَإِلَهُكُمْ وَاحِدٌ وَنُحْرُوجُ
 کہو ایمان لائے ہم سبہ پچیر کے کہ تاری گئی ہے طرف ہمارا تار گئی ہے طرف تمہاری اور جو ہمارا اور سبوت ہمارا ایک اور ہم

کر کے پیش قرآن دلائل روکرو ہر حالے
 یا اوہ جنزیرہ دیوں ولوں کجہ انکار کساں
 اسانی جو اسان تساں دل شئی اتری آسانوں
 تے اسان اوسے کارن ہیگی خاص اعانت چاہی
 مٹھا بول بہاں سبھاؤ مشرک حق نہ کوئی
 تے دین ادبناں بے اصل نہ جڑ تہیں وائیں

سے پڑھے لہذا اگر مادی بعض آیتیں مراد میں تو کتاب بھنے قرآن ہے اور اگر کل قرآن
 مراد ہے تو کتاب لوح محفوظ ہے : خلاصہ فقیر حلوانی :

<p>دافع صاف دیلاں دس کے راہ سہی دل آتوں مسلماناں بجاون تا پھر حکم ہوئے سر در دے ایہو آیت پڑھ کے دسو خازن نے فرمایا جو ادبناں سچ الائی جو ٹہہ نہ اسو چہ داخل تہیے جو گیا اوتار یا اد ہو آنا سنگ تہاں منایا</p>	<p>چنگے طور دس نال اپنا ندے جہاڑا کرن قرآنوں اہل کتاب توریت پڑھن تے ترجمہ عربی کر دے نسیج سزوں نہ جو ٹہیاں آکھو کہو اسراں کہہ منایا کہو بچر تو لو آنا دھہ ایہو چیز میسوے جو رب نے سچ اوتار یا جو ٹہہ نہ داخل سوچہ آیا</p>
---	---

وَكذٰلِكَ اَنْزَلْنَا لِكَالِكَ الْكِتَابَ الَّذِي نَزَّلْنَا فِي الْبُرْجِ الْمَقْبُورِ
اور اسی طرح اوتاری ہے جسے نرف تیری کتاب پس جو لوگ کر دی ہم انکے کتاب ایمان لائے ہیں ساتھ اسکے اور اس کے والوں
مَنْ يُؤْمِنْ بِهِ وَمَا يَحْدُثُ بَالَيْنَا اِلَّا الْكُفْرُ وَنُورٌ
میں سے یعنی وہ ہیں کہ ایمان لانا ہے ساتھ اسکے اور نہیں انکار کرتے ساتھ نشانیوں ہماری مگر کافر

<p>تے اگے جہناں کتاب دتی اسراں سندے نے اوہ ساری تے آیتاں ساڈیاں نہ منکر مگر جو کفر کماندے جان پچھیا اسو یہود نے منیاں ضدوں نبی ربانے جان نال ایمان نہ ہووے جاں جاں صدق نہ پاناں بن تصدیق ایمان نہیں ہے مسد سچ چھپانی کہن یہود کتاباں ساڈیاں دتیں کر نقل ییاد اتے ایہہ گمان نہوے آیت اگیوں پائیاں</p>	<p>تے ایویں اسراں پیار یا تیں دل ایہہ کتاب اوتاری کہہ کے دایاں تہیں ہی من کتاب قرآن مناندے کتاب ادبناں دی سچیاں کر دی تیزوں تے قرآنے محمد انکار ایہو جو سچیاں سمجھ نہ پیر شاناں تصدیق دلی اقرار سانی دوویں رکن ایانی کہن قریش غلام رومی نہیں ایہہ منہ سکھدے رب کیا جو بکلیا پڑھیا ہرگز ہووے نا میں</p>
--	--

وَمَا كُنْتُمْ تَشْكُرُوْنَ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَحِطُّ بِمِثْلِكَ اِذَا الْاِلٰهَاتُ سَجَدْنَ
اور نہیں تہا تو پڑھتا ہے اس سے کچھ لکھا ہوا اور نہ لکھا تو نے اسکو دانے تا پھر اسے اسکو آیتہ دہو کہہ کرتے

<p>نہ لکھدے تہوں تا شک ہوندا کہہ گنہ یانوں کتاباں اگیوں تہیں ایہہ لکھ پڑھ یہاں پر ہد جو ہووے لکھیا پڑھیا شبہ نہ پوندا ایہہ دس رجب لکھیا ہو یا سی نبی انی ہونا جس اگامان ایہہ مجرہ ددا جو انی ہو کے اعلم ہو یا سو بن</p>	<p>تے ناموں پڑھیا لکھیا گے ایس قرآنوں بے لکھیا پڑھیا ہوندوں تا شک کر د اہل کفر دے کتاباں آسمانی تہیں کر کے نقل ییادے مسئلے بطلون مراد یہود جو وہہ کتاب تناہوں بے ہکے پڑھتے کہہ ہوندے حضرت شبہ نہاں پڑھنا</p>
---	--

مولانا رفیق محمد مہر

<p>وہ انی ہے ولے علم و عمل سب اس پہ ظاہر ہے روح محفوظ علوم اور دے تہیں نظرہ جوں بیماریاں</p>	<p>میرا محبوب بن پڑھے کے سب علوم ماہر بنے انی لقب لدنی عالم واقف کل اسراروں سے تصدیق ایہ - بل برقت قدرت اگر انکار نہ کرے اور میں تصدیق ہر تو مندا لداں کا جان صبح سے کہانی آنا</p>
--	--

تو ان کے ادہ شاہ رسولان لکھے پڑھے نہ آہے
 کفالی دھ صلح نامے وچہ جویں بخاری لیا یا
 تانا مہ پڑہ ہتہ اپنے سنگ اپنا نام لکھیوے
 ان پڑھ ہی ناں اپنا یعنی ہکے سکے نے بہ سالی
 پر نانو لکھن رسول اللہ دا ایسی سحر پاروں
 امی صفت نبی دی بہاری ہی اجاز ایہانی
 اسماعیل کہیا میرا گزان پڑھ مثل نبی دی
 اسے لے داکہرا کہرا بہایاں کتر سنساوں

حدیث ہکے ناں اپنا لکھہ دتاسی نبی سولائے
 جاں ادہ لقب سادوں دیو چہ غدر ہناں کر چایا
 کتابت رد احادیثوں تے قرآنوں نغی گینوے
 نشانی کرنے کان خطاں تے نظر ایہی گل آئی
 نہ ہکیا سی استادوں تا جو شبہ پوسے اسکاروں
 تے امی ہونا یغیر اسد عجیب نقص ہے بہانی
 پیر دلیاں دا جس نے ایہہ کیتی سخت پلیدی
 کفر اسدیاں حد نہ کوئی بہایاں نون سجاوں

بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ ۗ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا

بلکہ وہ آیتیں ہیں روشن مینج سینوں ان لوگوں کے کہ دیئے گئے ہیں علم اور نہیں جکڑا کرتے تھانہ نشانیوں
 بلکہ وہ آیتیں روشن اندر سینے اہل علم کے
 ہو ضمیر جو آیت اندر انہیں سمجھہ مراد اں
 تصدیق حجت عظمت اوس وچہ سینیاں اہل علم دے
 تے ایہہ قرآن حفظ دچہ سینیاں حاجت لکھن آئی

نہ آیتاں ساڈیاں تہیں کوئی منکر ایچوں اہل علم دے
 شاہ رسولان سر مقبولان ویکہہ معاملہ سادوں
 علماؤں ایہہ نعمت حاصل رہدے مال کرم دے
 ہو رکتاباں حفظ نہ ہوں یاد ہووے ایہہ بہانی

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۗ أَوَلَمْ يَكْفِيهِمْ أَنَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ وَأَنَّ

اور کہا انہوں نے کیوں نہیں تاری گئی پر انکے نشانیاں ایسکے کہہ سولے اس کے بندیک نشانیاں نزدیک کے میں دکر ایسے نہیں میں
 ذرا بولہ بظاہر کیا نہیں کفار کو کترایہ کہ تاری مینے او پر تیرے کتاب پڑھی جاتی ہے او پر انکے تختی
 فی ذالک لرحمة واذکر انی لقوم یؤمنون ہ
 بیچ اس کے البتہ رحمت ہے اور نصیحت واسطے اس قوم کے کہ ایمان لاتے ہیں

کہو رہدے پاس نشانیاں نہیں میں مگر تیرے نظارے
 جو اوپر تہناں پڑھیوے ہے وچہ اسد رحمت باری
 جو دلوں کرن تصدیق تے موبوں ہی اقرار اس تہدے

تَنْزِيلًا كَذِبًا ۗ وَاللَّهُ يَلْمِ الَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْكُفْرِ وَيَسْأَلُونَ اللَّهَ عَن ذُنُوبِهِمْ قُلْ كُلُّكُمْ ذَا عُرْسٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ تَبَدَّدَ السَّمُوكُ وَالذُّرُورُ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا

تے کافر کہن نہ کیوں رب اوپر ہی نشان اتارے
 کہا نہ کافی انہاں جو نہیں پر اسان کتاب تباری
 ہی اسویہ نصیحت کارن مومن قوم جو منہ سے
 تہدے کہی بالہ بنی وبتکم شہد اذ تعلم صافات السموات والارض والذین امنوا
 کہہ کہ کفایت ہے اللہ ذریعہ تیرے اور زمین تیرے جہاں گواہ جانتا ہے جو کج ہے آسمانوں کے اور زمین کے ہے اور وہ لوگ کیا ایمان
 بالباطل وکفر وباللہ اؤ لیک ہم الخسرون ہ
 تہدے میں تہ جو ہتہ کے اور کفر کیا تہ اللہ کے بر لوگ وہ میں ٹوٹا جانے والے ہے

کہو رہدے پاس نشانیاں نہیں میں مگر تیرے نظارے
 جو اوپر تہناں پڑھیوے ہے وچہ اسد رحمت باری
 جو دلوں کرن تصدیق تے موبوں ہی اقرار اس تہدے

سے لے لے اور کتابیں بنیر لکھے حفظ ہونی مشکل میں مگر قرآن مجید بغیر لکھے یاد رہتا ہے ہے فقیر علوانی ہے

بسم اللہ الرحمن الرحیم

<p>اوہ جانے جو کچھ اندر دہرت آسمانوں میں اُفادے ایہہ اوہو لوک جہناں نے گماتا تھے نقصان اٹھایا</p>	<p>کہہ گو اہرب کافی میرے ہی ہو رس نہ تہاڑے نے جہناں جہوٹہ نہایا نال خدا دے کفر کیا یا</p>
<p>اور جلدی کرتے ہیں تجھے ساتھ عذاب اور اگر نہ ہوتا ایک وقت مقرر آتا ان کے پاس عذاب اور البتہ آوے گا ان کے پاس ان اور</p>	<p>لَسْتَ تَجْلُو نَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَهُمْ الْعَذَابُ وَلِيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ</p>
<p>جے ناہ وقت مقرر ہوندا اپنے لگن دکہہ ڈاٹھے ہن جسدی ایہہ کرن شتابی جہوں ناہ سبجان</p>	<p>شگن جلد عذاب ایہہ کافر جیوں اندر دیتا دے تے آوے ادہناں عذاب اچانک یخرا ناہ جان</p>
<p>بلدی کرتے ہیں تجھے ساتھ عذاب اور تحقیق البتہ دوزخ کیلئے علی ہے کافروں کو۔ اس دن کہ ڈانک لیگان کو عذاب اور ان کے سے نیچے پاؤں ان کے کے اور کہے گا اللہ تعالیٰ چکرو جو کچھ تھے تم کرتے</p>	<p>يَسْتَجْلُو نَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ۝ يَوْمَ لَعْنَتُهُمْ الْعَذَابُ ابْنِ مِنْ قَوْمِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُرُّوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝</p>
<p>تے کہو خدا میں چکرو جو تیس آئے کفر کیا کے لے بندو میرے جو ایمان لائے ہو تحقیق زمین میری کشادہ پس بھی کو پس عبادت کرو رہے چھٹنے والے ہے</p>	<p>جہن کہ عذاب لوے انہاں اتوں ہنوں آ کے لِيَبْأَدِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّكَ أَرْضِيٌّ وَأَسِعَةٌ فَإِنِّي نَاعِبُدُوكَ ۝ كُلُّ لَنْفَسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ لِيُنْتَرَفَعُ جَعْوُونَ ۝ موت پھر ظن ہماری پییرے جاؤ گے</p>
<p>میرے خاص عبادت کر کے کہہ کر کے اور ارادہ پہر ساڑے دل ہوڑے جان ایہہ بات نہ کہن تارہی سہی تکلیف عبادت وچہ بو نہ کونوں کذا شیطاناں یاد خدا می جتنے جتنی ہو و بخو یا رادہ نہ موت پھڑے دپہ نہ نہ کہو دچہ آن کو سہر تارہی موقدے نہ یاد خدا و انکلن و نہ کہے جبار کی</p>	<p>میرے مومن بندو میرا دہرت وسیع کشادہ موت پیالہ ہر اک جہڑی ہوئی پینو ہناری فرض جہاد ہوں تہیں پہے پر اہل ایماناں پہر ہجرت حکم ہو یاد دیشاں جہوڑو وطن گہر باراں تے تنگی زرق نہ موتوں سنگو ایہہ لکدے ہر جاہیں اسنیت تہیں ثابت ہو یا جھے رکے بہاں</p>
<p>اور جو لوگ کہ ایمان لانے اور کام کے اپنے الانہر و خلیلین فیدہا نعمۃ اجر العلمین ۝ الذین صبروا و علیٰ اذیتہم نہیں ہمیش رہیوالی بیچ اسکے بہت اچا ہے نواب مل کر نوالوں کا جتنے صبر کیا اور اوپر ہر دنگار اپنے</p>	<p>وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرًّا فَاصِحًا ۝ الذین صبروا و علیٰ اذیتہم اور جو لوگ کہ ایمان لانے اور کام کے اپنے الہ جگہ دینگے ہم انکو بہت میں سے بالا خانوں میں کہنیں میں اپنے</p>
<p>اوہ رہن و بیچ جو باریاں جنت نہراں تے دکھیاں بیر کیا کے جہناں بہرہ سے جہاں تے لائے تے چکے رہے اسلام آتے جہل لٹھہ پریا ناں</p>	<p>تے جہناں کر کے پاک عیضہ کتیاں نیک کہا یاں رہن سدا ارہ اوتے جنگے مختاں و پہل پائے جہناں نے وچ دکھاں سمتیاں جلیاں اپناں</p>

یہہ بات ہے جو کہ

یہہ بات ہے جو کہ

<p>رزق نہ دے گا یاں ہویا رزق پر آسمان کب کب کہے کہ جاہل وہیں نہیں لایک نشان ایسا انسان نہ ہرگز مندے کتے نے خضر یوں جہاں بدلے رب و ساریا اودہ تہتوں نس جانے دے حلال حرام کا غافل فرق نہیں توں کردا کم نہ آئی وقت کمائی جے تیری و نامائی رازق جان خدا توں بیا پورا توں تو لائیں</p>	<p>بزرگم فی السماء آت قرآنی ذیشان روزہ آتے نماز و سار کماں و چہ بد ماشاں جو اکہن اسان روزی ہر دی ہے اپنی تدبیر مویاں با پیجہ تہ اکہیں کہن جو سرست دیوانے مال پرایا اپنا جاتا جو نہ گہرا و غافریب کینا سنگ لوکاں ڈوبی کل کمائی تہ قیامت یاد کریں ناہ و غافریب کمائیں</p>
---	---

وَلٰكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَ سَخَّرَ الشَّمْسَ
 اور اگر پوچھے تو ان سے آ کس نے پیدا کیا ہے آسمانوں کو اور زمین کو اور مسخر کیا ہے سورج کو
 وَالْقَمَرَ لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ فَاَنى يُؤْعَدُ فِكُوْنٌ ؕ اللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
 اور چاہندے کہ البتہ کہنے لگے اللہ نے پس کہاں سے پیرے جاتے ہیں اللہ کشادہ کرتا ہے رزق
 لِمَنْ يَّشَاءُ مِنْ عِبَادِهٖٓ وَلَيُقَدِّرُ لَهُ طِاٰنَ اللّٰهِ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ؕ
 جسے چاہے بندوں اپنے سے اور تنگ کرتا ہے واسطے اس کے تحقیق اللہ ساتھ ہر چیز کے جاننے والا ہے

<p>جے اونہاں چھین کسے سبہ آسمان زمین بنا کے جو جو جاہل مہین اونہاں دورا پورا کر دے</p>	<p>تے سورج چہن مسخر کر کے دے چہ فرمان دورا کے آکھن گے سبہ رب بنا کے پیر کدہ سرول ہر دے</p>
---	---

وَلٰكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمٰوٰتِ مَاءً فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ
 اور اگر پوچھے تو ان سے کون نازل کیا ہے آسمان سے پانی پس زندہ کر دے ساتھ اس کے زمین کو
 مِنْ بَدْوٍ مَّوْتًا لَيَقُوْلُنَّ اللّٰهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ بَلْ اَكْثَرُ ظَنًّا
 چہچہ موت اور کیلئے البتہ کہنے لگے اللہ کہ سب تو ایسا دیکھتے تھے کہ سے بلکہ اکثر ظن
 لَا يَحْقُوْلُوْنَ ؕ وَمَا هٰذِہٗ اِلَّا الْحَيٰوَةُ الدُّنْيَا اِلَّا لَهْوٌ وَ لَعِبٌ
 نہیں جانتے اور نہیں یہ زندگانی دنیا کا لہو و لعب اور مشغول
 وَاِنَّ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ لَهِيَ الْحَيٰوَانُ مِمَّنْ نَّوْكَانُوْا لِيَْعْلَمُوْنَ ؕ
 اور تحقیق گہرا حیرت کا البتہ وہ ہے زندگانی اگر ہوتے جانتے

<p>جے بچھیں اونہاں جو کدہ اگلے پانی ایسا سوالوں تا اکہن گے اللہ کہہ توں محمد خدا توں ساری نہیں ایسا زندگی دنیا لہو و لعب کہ کدہ نکاری بعد خدمت دنیا پورا اس نعمت مانوں تھے</p>	<p>پورا اس مال جو اودہ سرتی موت چھپے اس جانوں بلکہ دین مبت اور نہانہ عقل گیونے ناری تے بیشک ہے گہرا خرد والا عیش جیاتی ساری تے ناشکری بندے دی اگلی آت دے رب سے</p>
---	---

جیکر لوک جان دنیا بے بنیادی فانی

آخر دگر باقی نہ ہمیش رہے زندگانی

فَاذَارِكُوا فِي الْفُلْكِ دَعَاؤَ اللَّهِ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا
 پس جوت سوار ہوتے ہو سچ کشتی کے دکارتے ہو اللہ کو خالص کر کے واسطے اور کے عبادت کو پس جب
 نجات دیتا ہے اور طرف جنگل کی ناگہاں وہ شریک لاتے ہیں تو کہ کفر کریں ساتھ اور پیر کے کہ وہاں ہے سمجھنے اور
 وَلِيَتَمَنَعُوا قَسُوفَ يَعْلَمُونَ ۝ اور تو کہ فائدہ اٹھادیں پس اللہ جانیں گے

جاں بان خلاصی خشکی دل رب نال شریک چھارن
 تے نفع اٹھا لیوں پیر جلدی جانن گے اوہ گنہے
 اہرہ میں امر کے منظری ہو ر خلاصے و مع بتا
 کر دے جاؤ کفر تے نعمت لیندے رہو و لسا دا
 حال معلوم کر دے جلدی آجہ کہنہ ہیا و

پیر جہ کشتی چڑھیں پو کارن خالص دین اور کارن
 تا جو کرن ناشکری اوس نعمت دی انہاں جو دیندے
 لیکر ذرا لیتے متوجہ و پچ و دویں للام جو آئے
 غصہ سخت و عید خدا ہیں کان کفار مراد اں
 دنیا کے ایسے نفع کفار و جبہ دن تیک اور ہیا و

اَوْ لَمْ يَدْرُوا اَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا مَّا امْنًا وَ يَتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ

کیا نہیں دیکھا اور نہوں نے یہ کہ کیا ہے ہم نے حرم کرا من والا اور او چکے جاتے ہیں لوگ

حَوْلَهُمْ اَفْبَالِ بَاطِلٍ يُوعَمُونَ وَ بِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ ۝ وَ مَنْ

گرد او کے سے کیا ہیں ساتھ جہ جہ کہ ایمان لاتے ہیں اور ساتھ نعمت اللہ کے کفر کرتے ہیں اور کرن ہے

اَظْلَمَ مِنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰتِحٰقٍ لَّمَّا جَاءَهُ

بیت ظالم اوس شخص سے کہ باندہ لینا اور نے او پر اللہ کے چوٹ یا جھٹلاتا ہے سچ کو جب آیا اور کیا پس

الَّذِي فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِيْنَ ۝ وَالَّذِيْنَ جَاهِلٌ وَّ اٰقِيْنَا

کیا نہیں بیچ ووزن کے جگہ رہیں واسطے کا زدن کے اور جن لوگوں نے کہ نعمت کی سچ راہ ہمارے

لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۝ اِنَّ اللّٰهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِيْنَ ۝

اللہ دکھلاوے گے ہم انکو راہ اپنی اور تحقیق اللہ اللہ ساتھ احسان کرنے والوں کے ہے

تے لئے ہمارے جاؤں لوگ دو اے اور سلووں مثالا
 تے ادہ نعمت نال خدا دے ناشکرے ہو جاؤں
 یا آدس جہ نبی اتے قرآن حق نال جو ہیا و
 تے جہان نے دین ساڈیو پچ نعمت کو بخش جانی
 تے شیک خدا سنگ نیکو کاراں ہر اسی نہ رکھے
 پے چکی امید خدا اوس جلدی توڑ چڑھائے

بسلانہ دیکھیں جو اسان کیتا حرم بخونی والا
 نال نیکے باطل بتاں مشرک صدق لیاؤں
 تے کوں اور ستیاں و دہ ظالم جیہرا کوڑ خدا لادے
 کیا ووزن کے ووزن نکانہ کان کفار ایہا بی
 اسیں اپنی راہ دیکھیا تے اونہاں حکم سچے کے
 رہدے راہ لک بدنا جسے ہتھہ کے چک پائے

لگا و پچ رضا میں ساڈیاں یا و پچ طاعت ساڈی اوہ گمراہ نہ رسندا اور ک راہ ہدایت پاوے خطا راہدی اجتہادی و پچ ہی اوس کی نیکی آئی عنکبوت میں ختم لکھی ہو زید سے فضل عطا دل	جو کجا طالب ہو کے آوے قیمت صدق صفادی مجتہد دس اجر کدی جے حق تائیں پا جاوے تے ہر نیکی دعا علی ہے ناچور ماخوذ نہ کائی اگے روم شروع ہے ہوئی رحمت مال خداوں
---	--

تفسیر سورۃ روم

خواص

عالم کے بیمار کرنے کیلئے اس سورہ شریفہ کو لکھ کر مینہ کا پانی ملا کر مٹی کے برتن میں رکھ کر چھوڑیں اور دشمن کو بلا دیں تو مراد حاصل ہوگی انا واللہ تاملے درالنیطم اور قولہ تاملے کذلک لیطیح اللہ سے آفرنگ دشمن پر ہمیشہ ڈالتے اور غلبہ حاصل کرنے کے لئے بہ آئینیں اوسکے کپڑے پر لکھیں اور اپنے پاس رکھیں اور آستوں کے بعد یہ کلمات بھی لکھیں لَطِيحَةُ الْعَلِيِّ تَلْبُ فُلَانِ بْنِ فُلَانَةَ لِيُنْجِيَنَّ دُشْمَنِي اور اوسکی مال کا نام لکھے پر تو یزید بنا کر باند ہے جب دشمن اوسکو دیکھیگا تو خوف زدہ ہوگا قولہ تاملے جو شخص اس سورہ کو بلور کے برتن ننگ منہ میں لکھے اور سیکو بیمار کرنا منظور ہو اوسکے گھر میں رکھ دے تو جو اوس جگہ در فضل ہوگا بیمار ہو جائیگا اور اگر حروف دہو کر دشمن کو بلا دے مٹی کے برتن میں مینہ کے پانی سے تودہ سب بیمار ہوں گے تعجیب خواب اس سورہ کا خواب میں پڑنا مرتے دم تک خدا تاملے کی ایمن میں رہتا ہے اور رنج و بلا سے ایمن اور خلقت کو اوس سے صلاحیت

۶۶۲۵۶	۶۶۲۵۷	۶۶۲۵۸	۶۶۲۵۹
۶۶۲۶۰	۶۶۲۶۱	۶۶۲۶۲	۶۶۲۶۳
۶۶۲۶۴	۶۶۲۶۵	۶۶۲۶۶	۶۶۲۶۷
۶۶۲۶۸	۶۶۲۶۹	۶۶۲۷۰	۶۶۲۷۱

دفعہ نصیب ہو جو اس کو نقش اپنے پاس رکھیگا دشمن پر فتح پاوے

نام اسدا ہے روم جو اسو پچ خیر آئی کجہ دروں دلیلان تے توجید الہی مشرکال حال خرابی آساں شہ کے و پچ اتری گلے اسدا سے تن ہرارتے پنجسو جوتی حرف اسدیو پچ نامی	غالب مغلوب اسدا دی ظاہر خیر علم مرول سورہ سالال درایج روشن سوبال ذکر صوابی اٹھ سوانے ستاراں سو غا زان وچ شمارے جیڑے شک کران قرآنوں سو وچ کفر خنامی
---	---

رابطہ سورۃ روم کا سورۃ عنکبوت سے

عنکبوت کے مال طلب ایچے سورت روم بنا یا راہ ساڈے جو لڑوے ادنیال دسے راہ بنا تے اس وچ ہے غلبہ دسیا ہو سی اہل جہادوں	عنکبوت اس بات آئی سی ختم ہوئی فرمایا وَالَّذِينَ جَاءُوا بِنَا أَيْدِيَهُمْ لِيُضِلُّوا مومن پر عیسا یا ند سے فتح پاؤں دلشادوں
---	--

جہاد کنندیاں کان خدا چک سو کہے راہ بنا
تدے دوٹال وچ آپس اندر میل تعلق جبریا

مطابق اوسد فتح گئی ہو جنوں وعدہ فرمائے
جو راہ آسان کرن داد وعدہ پورا سوچ کر یا

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط
شروع کرتا ہوں میں سائتہ نام اللہ بخشش کرنیوالے مہربان کے

اسم اللہ دینال شروع جو بخشش داسیں

کامل مہر محبت والا پالے آخر تائیں

اللّٰهُ غَلِبَتِ الشُّرُوقُ ۝ فِیْ اَآذِنِیْ الْاَرْضِ وَهُمْ مِّنْ بَعْدِ
مغلوب ہو گئے ہیں رومی بیچ نزدیک زمین کے لینے شام کے ارودہ بیچے
غَلِبَتْ سَیَغْلِبُوْنَ ۝ مغلوب ہونے اپنے کے شباب غالب آدینگے

رومی ہونے مغلوب زمین وچ ملی جو مال عربی

تے اوس مغلوبوں پچھے غالب ہو سن نال سربے

فِیْ بَضْعِ سِنَانِ ۝ اللّٰهُ الْاَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدِ وَكُوْمٍ
بیچ گئی ایک برس کے واسطے اللہ کے ہے حکم پہلے سب سے اور بیچے سب سے اور اسلحہ
لِفُرْحِ الْمُؤْمِنُوْنَ ۝ بِنَصْرِ اللّٰهِ يَنْصُرُ مَنْ يَّشَاءُ وَ
خوش ہونگے مسلمان سائتہ مدد خدا کے مدد کرتا ہے جسکو چاہتا ہے اور
هُوَ الْعَزِیْزُ الرَّحِیْمُ ط وہ ہے غالب مہربان

وچ کتیاں سالال فارس تے رومیا غلبے تے
تے اوس دن خوشی کرن گے مومن نال مدد ورتیاں
یقع یعنی کتنے تن نہیں لگ کے تیک دساندے
رومیاں فارسیا نڈ ایسی جنگ آ آپس اندر
فارس والے غالب ہو سن گونجے نال ساڈے
پہی کے والے ہٹا کر پوجن نالے فارس والے
اپہ فتح جو سیاں منگن مومن رومیا فتح
اوہ نصرانی اپہ اسلامی کہہ تعلق ر لیا
شاہ فارس پہ لشکر بھیجا رومیا نال نصرانی
کے والے خوشیاں کر دے بتے بھائی ساڈے
پاساں فتح لڑائی کر کے تا ایہ آست آئی
کیسا صدیق نہ کر ہو خوشیاں کفار د خود خانے
ابنی خلف دے پت کیسا بوجرا کوڑ الاویں

ہے حکم اللہ نوں پہلے برتے نہیں تے بعد عیانی
اوہ فتح دیوے جس چاہے ہے اوہ غالب رحمت راہیں
ہے اسدا اطلاق مفسر اس تغیر بتاندے
کر دے رہن لڑایاں کیسا کے والیاں سنکر
لا علمی وچ میں برابر بالکل کورے ساڈے
آپسو چ تعلق ملیا دوٹال داہر حالے
جو رومی اہل کتاب تے ایہ ہی سن قرآن میندے
جو سیاں نالوں افضل امین خازن دیوچ پہلیا
وچ لہرے نارے سن رومی فتح جو سیاں پانی
اتے تساڈے بھائی نارے اسیں ہی اپہ تساڈے
کان تسنی اہل ایماناں غیبی خبر سنائی
کہہ دن شہر و اللہ روم تے فارس غلبے پانے
بوجرا کیسا نوں دیری ریدا جہوٹا کور تیاں

دس دس گھوڑے شرط ہوئی جہنم نارسوں کے
 تے جہنم جے رومی تا دس لینے ابو بکر نے
 تہوں تہا حرام نہ آنا چھوں حرمت ہوئی
 فرمایا اطلاق بلیغ دانتن تہیں سے ہوتی ہیں
 پہر ابو بکر نے نال ایسی کے ٹرکے حد شرعی
 تہیں درہیں سو پہر غالب رومی فارسیاں تے
 نال اتفاق اوسے دن اونہاں مار فارسیوں
 دارناں اوسدیاں تہیں سو گھوڑا شرط صریح تہیں
 ایہ وچ خازن اتے خلاصے ہی وچ ہو رکتابا
 ایہ غیبی خبر جو ہونہار اگاناں نبی بتائی

تا ابو بکر دس گھوڑے اوس کا فرہ کرے جو
 ترے سالان میعاد شرعی آیس اندر رہنے
 پہر ابو بکر نے حضرت اگے خبر سنائی ہوئی
 ابو بکر اتن سالان نالوں اگان میعاد شرعی
 جے نو برسوں تک فتح ہوئی تا سو گھوڑا ساہی
 حال جنگ بدروح مشرک مار فتح مسلماناں تے
 پہر ابن خلف جدیکے مویا تا صدیق نرالے
 پاس نبی کے لیا یا کیسا صدقہ کرتوں میتا
 خلاصہ مطلب کر کے دسیا بندہ پیش باجیاں
 پنجاں غیباں وچوں ایہ ہی غیب ہو گیا

علم غیب کی خاصی یا پنج جہنم سے خبر

رَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلَفُ اللَّهُ وَعَدًا
 دعدہ کیا خدا نے نہیں خلاف کرنا اللہ وعدہ اپنا
 يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ
 جانتے ہیں ظاہر کو زندگانی
 وَاللَّيِّنُ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ
 لیکن اکثر لوگ نہیں جانتے

ایہ وعدہ رب داتے خود وعدہ رب خلاف نکرو
 جانن دنیاوی تدبیراں کان قاتی زندگانی
 ہر برہماں کسب کمایاں تدبیراں تہویراں
 خرید فروخت ہو تجارت ہو ہوشیار گنبرے
 وچ کھیتی باڑی باغ زراعت ہر برک کمایاں
 کئی سالان تک محنت کر کے نہر سکھن دن دن
 کدوں بجائی کدوں ڈھائی کدوں کٹائی کرنی
 روپیہ شوک و جا کے لیندے و اتف کہوئے کہوں
 دنادے سہہ کیس کا جین حیت جالاک تہیت
 بیسٹہ تہی لے پاس کرن وچ محنت سالان
 وضو غسل نماز روزید مسیلتے یاد نہ کوئی
 دعویٰ سلطانی موسوں اچوں ایہ کرتوں نال

پرہیتے لوگ سمجھن علم کہن سہہ دنیا زردا
 تے آخرتیں بے خبر گئے رو بر غفلت وچ زبانی
 کار بگیاں صنعت ہریاں سنگ عقلاں تقویاں
 ہر برکماں کا جاں دی باہر کی علم نکھ
 عقل فکر تے سوچ سچے پونہ کر دے دانیاں
 عمر گالین وچ طہ مساشاں کارن دنیا پن
 ذرہ ذرہ کماندے اندر سوچ جوی ایہ ہر
 یکے بزار توہراں روپیہ گہا کمان نہ گہراں
 پر وچ دینی کماں ہرگز خبر نہ رکھدے ہر
 استیجے و اول نہ آوے و اگ بار دہ اللہ
 بلکہ کھڑھیاں نہ آوے ایہ جہاں تہوئی
 کی جو اب شر لوں دین مار ہی جد ہوتوں

اللہ تعالیٰ جہاں از غفلت میں آئیں
 سخن اکثری خزانہ

سلاہ علیہ السلام کے زخم سے نکلے ہوئے اگر جہنم دراصل ہوا

جس دنیا و چ سدانہ واسا بل صل ایسے سلسلہ
چند دیر عرض ہو انسانی اسوچ سخت نصیحت

اسد کارن عمر گالن گاہن جنگل بیلہ
نکر کریں گہرا گلے داہن میری من نصیحت

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ
کیا نہیں فکر کیا انہوں نے یہ سچ چوں اپنے کے کہ نہیں پیدا کیا ہے اللہ نے آسمان کو اور زمین کو
وَمَا بَيْنَهُمَا اِلَّا بِالْحَقِّ وَاَجَلٌ مُّسَمًّى وَاِنَّ كَثِيْرًا مِّنْ
اور جو کچھ درمیان اون دونوں کے مگر ساتھ حق کے اور وقت مقرر ہے اور کچھ بہت

النَّاسِ بِلِقَآئِ رَبِّهِمْ لَكِفْرًا وَاِنَّ لَكُنَّ
لوگ ساتھ ملاقات پروردگار اپنے کے کافر

سچ نکرنا دلائل سے کیا رہا نہ بدت بنا
ناظر حق کرے تے سب سے وقت مقرر کیے
اجل مسمی وقت مقرر اسوچوں یک جانی
ہر شے دا وقت مقرر استہیں سمجھن دانے
جو گہرا کر مہلت پوری جاسی شہ پیار
ہر شے دی مسعود معین جدا وہ پوری ہوئی
زمین آسمان اندی ہی مہلت اندر علم خدا

تے جو کچھ و چ انہاں کے حقد نیال سہی ہویا
تے بتے لوگ خدا کے ملنوں منکر تے بد نیے
بہا دین کتنا وقت لمیرا اوڑک ہونا فانی
مہلت تیک جیاتی پا کے آخر کو چ لگانے
توں محل بنا کے کنتہ لمیں پیر لیسارے
توڑی بہتی جتنی اور ک نصت ہونا سوئی
ادہ ہی کر میجا وال پوریان آسن دھ خدا

اَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ
کیا نہیں سیر کی اونہوں نے سچ زمین کے پس دیکھیں کیونکر ہوا آخر کام اون لوگوں کا
مِن قَبْلِهِمْ كَانُوْا اَشْدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَّاَثَارًا فِي الْاَرْضِ وَ
جو پہلے ان سے تھے تھے زیادہ ان سے قوت میں اور سپاڑا تھا اونہوں نے زمین کو اور

عَمْرُوْهَا اَكْثَرُ مِمَّا عَمُرُوْهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ
آباد کیا تھا اور سکو زیادہ اس سے کہ آباد کیا اونہوں نے اور آئے تھے انکی پاس پیغمبر اور کلمہ ہتہ دیکھوں کے
فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوْا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ
پس نہ بنا اللہ کہ ظلم کرے انکو و لیکن تھے جانوں اپنی کو ظلم کرتے

کیا اونہاں دہرتی سیر نہ کیسا کرد نظر لپکا
وہ انہاں تہیں و دن زرد رنگ تھے زمین اونہاں ہی
محل مکان بازار جو لیاں کہو دہل سو رہیاں
پیر رسول اونہاں لول مجھے کہلے ظاہر لیاے
ابہ کے والیاں توں رب کیسا دیکھو لگیاں دے

اگلیا ندی کوں اور ک سوئی رہے جو روح انکا
آباد زمین کیتی اونہاں داہ کے کر کے خوب کمانی
تساوے تہیں و دہ اونہاں بنایاں اہر خزان
نہ اللہ ظلم نہناں پر کہتیا خود اونہاں ظلم کماے
جو قوت زرد عمارت و امیوں پیش قدم سر گلے

<p>پیرنا فرمائی نبیاندی جدشیا ناس اونہاندا</p>	<p>اہر پیر کینو کز کج سکن تک دیکھہ غذا بساندا</p>
<p>ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسَاءُوا السُّوْا اِي اَنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللّٰهِ پیر جو آخر کام اون تو کزن کا کہ برائی کرتے تھے برا اسوا سبطے کہ جسدہ تھے تھے نشانیوں اللہ کی وَكَانُوا بِهَا لِسْتَهْرِعُونَ ۝ اللّٰهُ يَبْدُءُ الْخَلْقَ ثُمَّ لِيُعِيْلَهُ اور تھے ساتھ اس کے ہٹھا کرتے اللہ پہلی بار کرتا ہے پیدائش پس دوبارہ کر لگا اور ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝ پھر طرف اس کی پیرے جاؤ گے</p>	
<p>پیر بیایاں بڑی افر سوئی جنہاں آتیاں جو بیایاں اللہ تو ہیں پیدائش کر داکر سی پیر دوبارے</p>	<p>تے آئے نییاں تا سے ہٹھے کر دے اوہ بلا یاں پیر اسدے دل موڑے جا سوئی جو خلق ساری</p>
<p>وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ۝ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِّنْ جہنم برپا ہوگی قیامت نا امید ہونگے گناہ گار اور نہ ہونگے واسطے ان کے شُرَكَاءِ لَهُمْ شُفَعَاؤُهُمْ وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كٰفِرِيْنَ شریکوں ان کے سے شفاعت کرنوں اور سو جا دینگے ساتھ شریکوں اپنے کے کافر</p>	
<p>تے قائم جسدن قیامت ہو سی مجرم ہون چیتے نہ ہون شریک نہاندا کے اونہاں کاں شفاعت کفار اندے اوہ مجبور نہ کرن سفارش کوئی فرشتیاں لوں اوہ بیبیاں رہدیاں اغویزے بن جو کوئی بت بوجے یا کسے رہدیاں پیر او تے پیر پوکارن نہی جتارن مدد و لیا نوالی استجاب مباح سنت کم لوں جو شرک تیا کے</p>	<p>ہو کے نا امید نہ بولن خواری دیوچ باتے تے اوہ ہوسن اونہاں کو لوں بد اعتقاد ان کے ہٹا کر بت نکلے سارے جنہاں پو من سوئی یہود نصاریٰ پتھر رہدیاں کہندے اہل صفائوں اوہ ہی مشرک نال اونہاندا کے اک برابر او کے جو کوئی انہاں شرک تیا کے اوہ علی غلہ نال جھو ادہ و نالی جھوٹا گراہ نام سدا کے</p>
<p>وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفِقُونَ ۝ فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا اور جسدن قائم ہوگی قیامت اسدن و تنفق ہو جا دینگے پس جو لوگ کہ ایمان لائے اور عَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ فَهُمْ فِيْ رَوْضَةٍ كٰبِرُوْنَ ۝ کام کے ایسے پس وہ سچ بارے کے بنا کر دے جا دینگے</p>	
<p>تے جسدن قیامت قائم ہو سی او سدے کندن سدا کے یا اک گروہ جنت دل دو جا جا سی دوزخ اندے عجیب عجیب غن اونہاں تحفے راگ سنن من بہا اسرائیل آداز بڑی خوش براگ خوش آدازوں</p>	<p>مجرم کافر مومن صالح دیکھہ دیکھہ ہوسن سدا کے تے مومن صالح اوہ وج باغان خوش ہوسن راگ دقت رکھہ جنت والے سلین ادیں جا اتے گوئے جنت والے اوتہ میں نکلن وہ اندازوں</p>
<p>لے شاکر الخ اور مشرکین لند کو خدا کی بیبیاں اور پیر و غیر علیہ السلام کو خدا کا بیٹا کہتے ہیں</p>	

خوشی و دنیا و جنتیال اوہ راگ ہون مستانے
یعنی اوس مستی و بچ اور نہال ذکر مہلن تیسپال

سن آواز ہون بند ذکرزل ملک ستال آسرا
ایندی راحت فرحت ہوسی و بچ اوس راگ مریکا

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْأَخْرَاقِ فَأُولَئِكَ
اور اسے پر جو لوگ کہ کافر ہوئے اور جہنم لیا نشانیوں ہماریکو اور ملاقات آخرت کی کو پس یہ لوگ
فِي الْعَذَابِ مُخَضَّرُونَ ۝

نہ بخت قیامت منن دکسین حافسون اور نہال

تے جو کافر ہوئے تے اور نہال آسراں جہنم لیا

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ۝ وَلَهُ الْحَمْدُ
پس پاک ہے اللہ کو جسوقت کہ شام کرتے ہو تم اور جسوقت کہ صبح کرتے ہو تم اور اسطے اوسکے تریف
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ۝

تے حمد سوکے و بچ زمین آسمان سدا خد بر تری
تصبحون نماز فجر دی نظر دن ظہر دی پر بد
نیچے وقت دسے کر ظاہر آت مرضی ریدی
و بچ قرآن این یا نہیں سبحانیں نوازاں
چکر الی گمراہ اک فرقہ اوہ انکار لیا یا
اک جاہل کفار انکار نماز کرن اشرا ری
اک عارف فیض ربانی اک شیطانی منکر کسپا
تے جو تابع ہو یا شریعت عارف رید اشجورا
سو سو ورا اوس بدیاں ساریاں مشر و با سوچ
تا ہی بخشش پاک ذمے رس نہ خورد خطایاں
سند خد النول بہارے سو سن وزن اندر نیرنے

کو پاک ریدی پرمونماز عشا تے شام فجر دی
تا پچھلے پر نماز عصر تے ظہر تیس جد کر دے
عشیّا عصر نماز آتے تمسبون عشا منرب دی
ابن عباس تا میں کیسے چکیا دس کہاں پنج نمازاں
تا اوس ایوآت پڑھے مسائل نول سبحانیا
اوہ دو دیں پرمین نمازاں بن نماز اتیں سو انکار
نہ کفر تنہا لوح شک اوہ ساریں عارف پنے سدا
جو چال نبی دیوں رشا اوہ شیطانی عارف لورا
سبحان اللہ و بحمدہ جو پڑ بہ اشام فجر نول
سادیں جنگ سمندر نالول دودہ اوس ہون بریاں
فرمایا دو کلمے ہوئے این اپر زبانی

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ
میتات زندہ کر مردہ سے اور نکالتاے مردے کو زندہ سے اور جلاتاے زمین کو

تے پچھے نکالے اگر یا دیں سب تو سر حال اور ہر مکان اور ہر وقت میں اسکی تسبیح و تحمید ثابت اور ہی مقصود اعلیٰ ہے صلوات
کہاں کہ زعتیٰ معطوت ہے سموات پر جیسا کہ بیفادی میں ہے ایسی صورت میں جو عام ہوگی ہر مکان و زمان
میں اور اگر بعضے تصبروں پر نہ محمد مطلق بالامکان و بسبب متعلق بالزمان ہوگی مولانا فتح
رموم سے فرمایا الخ وہ دونوں میں ہیں سبحان اللہ و بحمدہ سبحان اللہ العظیم۔

حال عارف رحمانی و شیطانی مرد و حکمرانی و عارف شیطانی فضائل نبی و وحید

بَعْدَ مَوْتِهِمْ وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ۝ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ

پہلے موت اور سیکے اور اسی طرح نکالے جاؤ گے تم اور نشانیوں اور سکی سے ہے یہ کہ پیدا کیا مگر

تُرَابًا ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ لِبَشَرٍ تَشْرُونَ ۝

تے زمین مٹی و تانیں پر اورہ ایوس رب حوالے
پہ چانک بشر کے آتیں جلدے پہر آدم جانے
اد سے د آتیں لطفیوں خلقت خاک صاحبناں
بے جس چیز و چوں کر پیدا کر یا جس ٹہرائے

اورہ زندہ مردے کسوں نکالے مردیوں زندہ
انے نشانیوں ربیدیاں تہیں بشوں تہیں بناے
کہ نحو آدم خاکوں نییاں پایا سپہ انسان
جمادٹی تہیں جلدے پہر کیا انسان بناے

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنَ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا

اور نشانیوں اور سکی سے ہے یہ کہ پیدا کیا واسطے تمہارے آپس تمہارے جوڑا تو کہ آرام پھر تمہارے

أِيَّهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

طرف اور سکی اور کیا درمیان تمہارے پیار اور مہربانی تحقیق سچ اسکے اللہ نشانیوں میں واسطے تمہارے

زناں تسادی جنسوں تالیں کرو آرام ادایاں
اسوچ نشانیوں کان اوس قوم جو جہاں فکر تو
یا مرداں کے لطفیوں زناں کیتیاں مالک سائیں
تا آپسوچ جفتی کر کے ہر اک راحت پائے
نہیں تے تسدے ہمیدہ اکدوچے تہیں اوہ مرحالی

ہو نشانیوں ربیدیاں جو کارن تسان بنایاں
تے آپسوچ تسان زن مرداں مہر محبت ڈالے
یعنے حوالوں آدم تہیں فلیقا خالق سائیں
پہر زناں کے رحماں و چوں خالق مرد بناے
تے وچ عورت خاند اسال محبت الفت ڈاں

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ أَلْسِنَتِكُمْ

اور نشانیوں اور سکی سے پیدا کرنا آسمانوں کا اور زمین کا اور اختلاف بولیوں تمہارے

وَأَلْوَانِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالِمِينَ ۝ وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَافِعُ

اور رنگوں تمہارے تحقیق سچ اسکے اللہ نشانیوں میں واسطے عالموں کے ان نشانیوں اور سکی سے ہے مہربانی

بِالنَّيْلِ وَالنَّهَادِ وَابْتِغَاءِ كُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ

سچ رات سچ اور دن کے اور ڈھونڈنا تمہارا فضل اور سکی سے تمہارے سچ اسکے

لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُسْمِعُونَ ۝

تے قسماں قسم زباناں رنگ برنگی رنگ چربائے
جو قدرناں اوسدیاں سوچن گہن اسکے نال کریدے
انے تساد اڈ ہونڈن رہنے فضلوں ذوق بریں
زباناں بولیاں ہیچے انھماں اور نہیں جگہ ہر سہے

تے ہور نشانیوں اوسدیاں تہیں جو اندر درویش
شیک اسوچ نشانیوں ہویاں کارن اہل علم کے
تے ہور نشانیوں اوسدیاں پین ہیں سوزناں دن درویش
اسوچ نشانیوں کارن او نہیں جو سند گن ریکے

کر سکر کر تہیں

نشانیوں قدرت کا اور ان کے اوسدیاں

فرق آتے کیفیت انہاں دوج حساب آوے
چہرے دی جدا نیک دوج تفادت کیندک ہوں
لیاس آتے در تارے بولیاں ہر سر ملک جانے
پہر دن رات نشانیال دن نول طلب سائنس کونیند
جے دن مول نہ ہوندا لوکی کیندا کہہا شہانہ
تے دن رہندا سدا ہمیشہ تاسی دکہا سپہ پانہ

ہر انسان نہ چہرہ رلدا ہر کوئی دیکہ از ماوے
لکھاں بندیاں دوج اکد جے نال نہ رلدا کوئی
زنگاں زنگ تصوریراں زنگاں زنگ کما نوج لالہ
ہر سر کمال کا جال دیوچ وینہ نول لگے رہندا
جو کم دن کے متعلق سن سپہ دوج حرج کرانہ
کان آرام بنائی رات جو تکے سپہ سوں جانہ

وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمْ الْفَوْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنزِلُ مِنَ
اور نشانیوں اور سکی ہے کہ دکھاتا ہے نکر بکلی ڈر سے اور امید سے اور اتنا زانا ہے

السَّمَاءِ مَاءً فَيَنْحِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي
آسمان سے پانی پس زندہ کرتا ہے ساتھ اس کے زمین پیچھے مرنے اور سیکے تحقیق دیکھ
ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۝ اس کے آیتہ نشانیوں میں واسطے اس قوم کے کہ عقل پکڑتے ہیں

تے ہور نشانیوں اسدیاں تہیں جو کجی تسان دکھاوے
اس پانی نال زمین جو اچھے اوسد مرنے

کارن خوف امید تے پانی آسمانوں ہر ساوے
سبک اسوچ نشان اس قوم جو عقل جنباں کرنے

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرٍ ثُمَّ إِذَا
اور نشانیوں اور سکی ہے یہ کہ تمام میں آسمان اور زمین ساتھ اکٹھے اوسکے ہے جب
دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ كَخِرَجُونَ ۝ وَلَهُ مَن
پروکارا ہے تکر ایک بار پروکارنا زمین میں سے ناگہان تم نکل آؤ گے اور واسطے اس کے ہے
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلِّ لَئِن قَانْتُمْ ۝ جو کچھ بیچ آسمانوں کے اور زمین کے ہے واسطے اس کے

اتے نشانیوں اوسدیاں تہیں جو انبردہرت کبلا کے
بہر نفاہ جال تسان رت زمینوں رب بلا نال
جے کبہ دوج زمین آسمانوں اسے کارن سارا
جگ سارا جدا فانی ہوسی تا پھر اسرا فیلے
کرے پروکار بھگے ہڈ جوڑ و چمڑے گلیو
جمع ہووے سپہ فیصلے کارن نظری دوج لیکاد

نال خدا کے اور نہ حاجت تہماں تہویناں سارے
پہر نسین قبرال وچوں نکلو چانگ ربد ایسا نال
سپہ فرمانبردار اوسکارن خواہ نخواہ آشکارا
پہر بیت مقدس تے چڑھ کبھی حکمے نال طیلے
والوڈ گے ہو یورب تسان حکم دیو ایدہ بہلیو
تے میں کنوں خلاصے لکھیا نظری سپہ نہ آوے

سے سپہ ایچ خواہ نخواہ اس کے مطیع ہیں لکنکہ اور بندگان مومن بخوشی مطیع ہیں اور شیاطین و
کہ از کجوری اور بلا ارادہ مطیع جیسے غرضی روج سے تے میں ایچ ایک منترال اول کے لود
تفسیر نظری تا تہ آئی صاحب خلاصہ کے اس ہوگی تفسیر حلوئی عقی اللہ عتہ

وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ

اور وہ ہے جو پہلی بار کرتا ہے پیدائش کو پھر دوبارہ کر لگا اور وہ بہت آسان ہے اور اس کے

وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

اور واسطے اس کے ہے صفت بلند ترین آسمانوں کے اور زمین کے اور وہ ہے غالب حکمت والا

یعنی مارجواد... اور مثال حضرت دیباڑے
 تے صفت بلند آسمان زمین و جہاں الہی
 مَثَلُ اللَّهِ عَلَىٰ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ
 جو موجوداتوں اعلیٰ صفات نال اور اس کے
 ہوا جیساں صفات نال خداؤں رہو بلو لاند
 تے فلسفیانہ یاں طرف خیالوں میں مول بخار
 اعتقاد حرام ادنیٰ تے او کہ ہم باطل کو رد ساد
 صفات اعلیٰ تے بر العقس ادنیٰ تے حق باری
 اوہ لائق ہے اعلیٰ ارفع صفات کے پرتیاں
 تانال مثال دو جی کے اگے غرتاں ذکر سنایاں

اور جس کیتی شروع پیدائش پر اس کے دوبار
 تے ایسے کم اوس دوبارہ کرناں جو نہ آسان ایساں
 تے ادہ غالب حکمت والا یا سچے نظر مشالوں
 یا لا الہ الا اللہ مَثَلُ اللَّهِ عَلَىٰ قَوْلِ قَتَادَةَ
 جیوں موجود قدیم سبب الاسباب اللاندے
 کیونچو ایسے مَثَلُ اللَّهِ عَلَىٰ حِصَابِ لِيَادُونَ
 جو ادنیٰ صفات نال خداؤں سد روانہ آدے
 جیوں عاقل سخی شجاع ایسے ہوا میں اند نظر ہمار
 اعتبار خلق دیوں اعلیٰ خالق دیوں آدے ایساں
 دلیلان توحیدی جد اللہ خوب طرح سمجھایاں

ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِّنَ النَّفْسِ الْفَاسِقَةِ هَلْ لَكُمْ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ

بیان کی واسطے تھا مثال آفس تہا ایسے کیا ہے واسطے تہا کہ مالک ہیں تہا

مِن شُرَكَاءِ فِي مَا رَزَقْتُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ وَتَخَافُونَهُمْ

شریک تہا او سچے کہ وہاں تہا تلو پس تم سب سچے او کے برابر ہوا اور وہ تم سے

كَخِيفْتُمْ أَنفُسَكُمْ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

جیسا ڈرتے ہوتے آفس اپنے سے اسطرت مفصل بتا کرتے ہیں تم نشانیاں اعلیٰ اس قوم کے کہ عقل کرتے ہیں

دورا ڈی بات چید و تسال نیز یوں اللہ کہہ کر او
 کیا کوئی غلام کینز تسال تہا نال شرکت پادے
 کیا نہیں او سوچ او جیسا ادنیٰ کر و کمال
 بیویاں نال ہی او جیسا ورتو ورتوں او جاگر
 جوں نہیں اپنے اکر و جے تہاں شرکت خوف بیاناں
 مالک تے غلام اندر جو کرین نیز ان سطلوں
 پادے خویش اتار جیساں کہہ نہیں اساوے

کنوں تسال دیاں نفساں رب مثال تسال سمجھاوے
 تا سا نون سمجھن دیوچ جو سہراست جادے
 جو کہ اسال تسالوں تما دولت نال عیالوں
 دچ اہم عیال تے مالوں تو کر سن تسال نال برابر
 غلاماں دی اس شرکت تہاں جد ہوا خوف تسالوں
 ایسے یوں کران بیان نشانیاں کار صاحب عقلوں
 تسال اکر دتے تہاں خوف یعنی جو بیانی بند تسالوں

آدم نہیں لگ ہی تک نہیں اس دین اندر تبدیلی
 امیریتے لوگ نہ جانن نہیں توجہ کر دے
 قائم کر دناز نہ ہو و مشرک لوگ جو پوئے
 ہر بر گولہ اپنے اپنے چال آتے خوش آیا
 حیف یعنی ہر جوئے مذہب تہیں دل نوں ہوئے
 فطرت یعنی پیدائش جو خلقت کا ان الہی
 نیشنین ہے حال اقم فاعل تہیں کجہ پیارے
 براک جس دن والا جمیں اپر دین اسلامے
 یا نمک اودہ اصول جنہاں وچ نسخ نہ کجہ تبدیلی
 خود بخود ہر بندہ بالغ صالح رب پیمانے
 جو ادبناں شیں کسہ جنہاں ایسے کوئی خالق نہیں
 کسو نچو ایسہ کم خلقی حاجت اس تعلیم نکوئی
 یعنی ایس جگہ ہو کہ جے بندہ کوئی کہہ میں
 ایویں اوس جنہاں اندر موت ہو کہ جے پائی
 یعنی جے اودہ آکھے میں کوئی دسن ہا نہ نہ لیا
 نابالغ جو جاے کوئی کا فر سوں کہہ میں
 جو میں صفت پیمانہ اپنی دی خلقی وچ تیرے
 تے لائے تبدیلی کتوں مراد جو دین اسلام قدیمی
 قائم کرنا جس دنار تہیں بندے حاصل کیتا
 کفار قریش یا کافر عام جو ہر روح زمانے
 قرقر انگریزی جو پوری وچ اصول اعتقاد
 تے رافضی شیوہ جبری قدری نیچری تے ہزارانی

چال اکوتے رہیا ہے ایہ دین درست جلیلی
 کر د رجوع خدا دل ڈر ہو کو لوں رب اکبر کے
 ٹکڑے ٹکڑے دین کیتا جنہاں ہو گئے ٹولے ٹولے
 حق باطل تے کہوئے کرے نہ پر کس تے حبت لایا
 سچے پکے مذہب دیوں ڈانڈا حکم ہو کے
 ہے پیدا فرمایا دین اسلام جو حق سچائی
 ہر دن دین ولے متوجہ رجوع کنندہ سارے
 پیرا پیو اوس مجوس بنادن یا نصرانی نامے
 صدق توحید علی ہے آئی من تک عجب رنگلی
 قدرت صنعت ظاہر اوس دی سنی اوسوں سبھاں
 جمل انکار اوسدا رب تہیں ہر عذر قبول نہ پائیں
 ایمان قبول نابالغ دا ہے خلقی طوروں سوئی
 جتنے اوسنوں اک اللہ کوئی دسن والا نامیں
 تاخیر و پیارے عذر لا علمی اوس چلے کائی
 ایہ عذر قبول نہ ہو سی اوسدا کجہ لوں کر بہلیا
 اوس خلقی وصف کے ضائع کر توں پکڑ کر سائیں
 اودہ توں ضائع کر ایوں من تداوہ شران گئے
 ہے خلقی ازلی جدی صلاحیت وچ بشر شعی
 نہیں کوئی بدل سکے اوس نوں ہر اگر حال متیا
 عموم الفاظ لجا طوں دراصل سچے اسوج جانے
 رسم جو میں ایسے وچ ہو دلفزاری اہل نسا کے
 دہائی دیو بندی چکر الی ہر فرقہ گرا ہی

۱۔ فطرت الخ بخاری شریف میں ہے کُلُّ مَوْلُو دِرْوَزٍ لَدُو عَلٰی فِطْرَتِهِ قَائِلًا وَاٰهٌ يُّهَوِّدُ اِيْنَا اَوْ يُّنٰجِيْتُنَا
 الحدیث ہر پیدا ہونے والا فطرت یعنی اسلام پر پیدا کیا جاتا ہے پھر اویکے بابا یا اولی یا صاحب اوس
 یہودی نصرانی بنائیں یا مجوسی ۲۔ ہر دن دین پر متوجہ ہوں اس حال میں کہ رجوع کر نیوئے
 ہی ہوں فقر علوی عنی الدین ۳۔ جو الخ کال عقل ورجوب و تفصیل کیلئے چاہئے نہ ظہور و دفع کیلئے خلاصہ یعنی
 عقل کامل ایمان ہونے اوس کے حاصل کرنے کیلئے ہے نہ ایک ظہور کیلئے اور نہ اوسکے دفع کیلئے جو عدم ایمان یعنی کفر ہے
 فقر علوی عنی الدین

اہل سنت ہمیں نکل بعضیاں فرقے لوہیں بنائے
 دین حنیفی اہل سنت پرچہ چونہ نہ سبیاں دیا
 کیونجو چار مذہب متفق پرچہ اصول اسلامے
 فرخو اذینہم وکانوا ایشینا پیر فرقے پائے
 برگراہ گمراہی اپنی اتے جسم کہلوتا
 تے حافظ لکھوی ردینچر پرچہ ہے ایچ لکھدیا
 اس غیر مقلد سوکے تاہی لوک مقلد سارے
 مقلد چوہاں مذہباں تے کوئی نقص لیا
 ایہ گمراہی پرچہ نہ دراصل مومن سنی پیارے

حنفی مذہب سچوں ہٹ کے آن تفرقے پائے
 پنجواں ہو بنایا جسنے اوس گمراہ سدایا
 لہندے چڑیکے تا میں مومن استے رہے مدامی
 ہو گئے شیوہ مذہب سچوں راہ ایشے دہائے
 لوہے لوں زر سمجھ لے عقلیوں خوشی کوکے ہر کہوتا
 دابیاں دچوں نیچری نکلے جنہاں دین دینایا
 مومن ثابت کیتے ہن کوئی موزی جے چکھد مارے
 نہیں تے ولی محدث ہی کوئی رہیں باسرنہ چاؤ
 جو کوئی انہاں گمراہ آکھن سو مردود نکارے

فِطْرُ النَّاسِ عَلَيْنَا كِي رِضَا حَت

فِطْرُ النَّاسِ مراد اک عہد ميثاق التست کہنا
 لوک تمامی جنہن او پر اوسے عہد پرانے
 ہر سیدالشی اور ایمان نہ ہرگز ہے کم دیندا
 اوسکے مال لعلق بہا دیں جو فطری سدود اوکے
 ہی فرمایا دین حنیف اتے سہ رب او پادے
 حنیفی مذہب ہمیں پیر نکل مذہب لوہیں سہیرے
 اک آکھن برادر کا رب خلقے پر استعداد کے
 ہر اک نقصوں خالی جے رکھے ایہ عادت
 تا وہ اوسے دین حنیفی اتے گنیاں جاندا
 جو خوبی اسلامی پئی سوہنی جا لے اہل عقل لوں
 یا تعلیم وگاڑے اوسوں لے دیناں گمراہاں
 ایہ پرچہ خازن تے پرچہ موضح عبد القادر لیلیا
 اوہ سہہ نہیں لے مثل نراللا کوئی نہ اوسد تانی
 پیدا نشی قوت راہوں ہر کوئی ایہ منقلاں زریعے
 ہی ذکر عبادت رحم فرمایاں بندیاں حق ادائی

رب کیسا میں رب تساں تال روح بلی کو کیندے
 پیر پاپو اگاں ہولادوں ہیونکر کچھے ذکر سو پائے
 آدینا تے جد لگ مومن ملل ناہ تہنیدا
 لَوْلَا عَلِي فِطْرَةٌ خاص رشاہ قبول چاؤ
 پیر شیطان اونہاں لوں اگے دینوں اوہو پادے
 لکھوی ہی خود ایہ رواست کنوں مسالم چہرے
 جو قابلیت ہو طبع سلامت رکھد اکارن وادے
 عیب آفت کوئی پوسے نہ کد ہر فطرت رہے
 کیونجے اوس قبول کیتا ٹرا اوہو دین سو تاندا
 رہیں اوہو پیر جو آپ سہیرے کوڑ خلل لوں
 یا صحبت تعلید کفاراں غارت کرے تہاں
 رب حاکم سہہ دانا مالک بیلے پیر دوا آیا
 ناہ ارستے کوئی غالب ناہ کسے اوہو زور دنگانی
 پیر ہلا شیطان اونہاں لوں شرک مذکر پائے
 نیک فصول حاصل کرنے در کرن بر آئی

لہ ہی الخ اِنِّي خَلَقْتُ عِبَادِي حَنِيفًا فَاَجْتَاہِمُ الشَّيْطَانُ عَنْ دِينِهِمْ خازن نے یقین
 میں پیدا کرتا ہوں اپنے بندوں کو حنیفی پر سلاتا اور لوٹتا ناہے اوکے شیطان اس کے معلوم ہوا کہ لوگ حقیقت میں
 پیر حنیفی تھے ہر کچھ مخالف ہو گئے۔

وَابْنِ السَّبِيلِ ذَلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَ

اور مسافر کو بہت بہتر ہے واسطے ان لوگوں نے کہ ارادہ کرتے ہیں رضامندی خدا کی کا اور

أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ہ یہ لوگ وہ ہیں فلاح پانے والے

تے تنگ کرے جس کارن چاہے کبھی اتنیہ ارادے
جاں روک عطا افزا حتی تنگی سے دین جہانیاں
ہو مسافر خرچ دیوں ہر نیکو اہل نصیباں
جو ریدی خوشنودی کے طالب قرب سبب دیا چاہندے
کے میدان نہ ہر کے جہر کے مولاد و بخارے
نہیں دوبارہ حاجت ادہوں طالب کرنے تارے

کیا پاہ دیکھن جس کارن رب چاہے رزق و دعا
اس کم دین نشانیوں بیشک کارن اہل ایمان
تا خوشیوں آہنیاندا حتی دیوں بھی سکین خوشیوں
حقوق ردائی خرچ دیوں بہتر حتی ادہنا ندے
ایسوں کو خلاصی پاسن اندر حشر دیا ہارے
حق حقوق جو خوشیوں سے گزرے کجاں پیارے

وَمَا آتَيْتُمْ مِّنْ رَّبًّا لَّا يَرْبُوا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوا

اور جو کچھ دیتے ہو تم سے جو کہ بڑھے بیچ مالوں لوگوں کے پس نہیں بڑھتا

عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُمْ مِّنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ

نزدیک اللہ کے اور جو کچھ دیتے ہو تم زکوٰۃ سے جو کہ ارادہ کرتے ہو تم رضامندی اللہ کی کا

فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ہ پس یہ لوگ وہ ہیں دو گنا کر نیوالے

اوہ پاس اللہ کے دوسے نہ ہرگز ایوں کجاں ہر کجاں
پس ایسے لوگ جو دنی برکت ادہناں بخشے سائیں
اس کارن تا مسلم ہو کہ فرج بیاج جو آئے
اتے زکوٰۃ سند جو فائدے ادہ ہی دوسے ساندے
نفعے اتے نقصاں دو مانڈے کو لوگوں حوالے
ادہ سچیں ددہیا مال ولیکن گہاٹے ادسوج پیارے
پہر نزدیک خدا دے ادسوج وابد پونڈا ہارے
ہے بقسورۃ دین حالہ اسدا طالب نظر دور نہیں
جو تحفظ کے تا اگلا ادستیں ددیکے کے فرماون
صدقہ منسح بنی نولں سی حق است جائز سولی

تے جو تیس بیاجوں دیوں مال ددے ہر لوکا
تے جو تیس زکوٰۃ توں دیوں طلبو رب رضائیں
بیاج زکوٰۃ مقابل ددیں اس آست دین پاک
ادہ سخت برے جہر پور ہوں غصے دیوں پاندے
ادہ ہوئے محبوب خدا توں ادہ خفگی وچ ڈالے
ہو غریباندا جو پیندے بہا جہر پنی جہر پارے
زکوٰۃ دیوں وچ دسے ظاہر مال گیا گٹ پارے
بیاج خدا گہاٹے تے صدقات ددنا دسائیں
تے ددہن زکوٰۃ توں مال فراد اس اکثر ایوں
اس نیت تہیں دنیاں نیکی ضائع ہول نہ ہوں

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ط

اللہ وہ ہے جس نے پیدا کیا تمکو پہر رزق دیا تمکو پہر مارے گا تمکو پہر جلانے گا تمکو

نزدیک اللہ ممکن ہے یہ کمی بیشی اخروی مراد ہو مگر دوسری آست مطلق فرمائی فقر مراد ہی عفو اللہ عنہ

هَلْ مِنْ شَرِكَاكُمْ مَن يَفْعَلُ مِثْلَ مَا تَعْبُدُونَ
کیا ہے شریکوں جہارے سے کوئی کہ کرے اس میں سے کہہ پاکی ہے اور اگر

وَلَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝ اور بہت بلند ہے اور سچیز سے کہ شریک لاتے ہیں

پہر تسالوں مار یگا پھر زندہ کرگ تسالوں
پاکی ہو رہ بندی ہے رب کسوں شریکاں پڑا

اور اللہ جس تسال پیدا کیا تو نازق تسالوں
شریکان کسوں تسالوں کیا کوئی کم اجیا کروا

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ
پہل گیا فساد بیچ جنگل کے اور دنیا کے بسبب کس چیز کے کہ گمایا ہے تاہوں لوگوں کے نے
لِيَذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا الْعَلَمُ يَرْجِعُونَ ۝
تو کہ حکما دے از نکر بعض اور سچیز کا کہ کرتے ہیں تو کہہ

دج جنگل وریاواں تا اوہ مزہ چکین بدکاری
بعض الیدی عذاب قبریا وینا و کہہ الم تمہیں
دنیاں دج سزائیں ملن تینہ تہدیدیوں پائیں
کفارہ تمہیں گناہ واملن سزائیں جو من عالی
جنگل وریاواں سے عام مکان مراد اسجا بی
تے دج جہازاں چوری دناہے ظلم گناہ بیرونی
غرق تہر جنگل وریاواں پیچے رب سزائیں
امن دانی تے ارزانی عسی فضل دنا بی
نہ شیر گیہاڑ ویکو دکہہ بیڈال گائیں بکر پیچے
تا اوں ظلم گناہوں آکے پیاں جگت بلدیں
پانی کبارے ہوئے سمندر کہو تا ندے تد پانہ
شیر چیتے بگیہاڑ بگیہلے خازن دج تارن

بندیاں دی بد اعمالی تمہیں پے گئی شامت بہاری
تا اوہ کرن رجوع خدا دل آون باز ظلم تمہیں
شامت شرک کفر بد عملی ظلموں بندیاں تائیں
تا جو دیکہ عذاب خواری چوٹن بد اعمالی
ایہ فقط ڈراون کارن تا ایہ سوچن سمجھن کا بی
دج خشکی جنگل ظلم کفر سوز بندیاں گونا گونی
جو بیماری تے کال وبار طاعون گیلے رب تائیں
ساوی زمین آبی ہریا دل سسزنی شادابی
یکو دار آسے رکہہ مٹھے پیلدے پیلدے سارے
جاں قتل کیتا تھا میل ہرا تا میل اپنے دیتائیں
زمین سوئی لوں کندھے ہی رکہہ کندھا بجا بند
لگے ڈکہہ درندے دیوں تد دیکہ پاڑن مارن

كُلُّ سَائِرٍ وَفِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ
کہہ ہر کرد بیچ زمین کے پس دیکہو کہ کیونکر ہوا آخر کام اون لوگوں کا
مِن قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ۝ فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ
جو پہلے اس سے ہے بہت اونکے شریک لانیوالے پس سیدنا کر موندنا اپنا درسطے دین

الْقِيمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا فَرْجَ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّحُونَ ۝
درست کے پہلے اس سے کہ آوے او یک پاس وہ دن کہ نہیں پھیرتا اونکو کوئی اللہ کی طرف سے اور دن متفرق ہوگے

پہر تسالوں مار یگا پھر زندہ کرگ تسالوں
پاکی ہو رہ بندی ہے رب کسوں شریکاں پڑا
پہر آدیں
تو کہ حکما دے از نکر بعض اور سچیز کا کہ کرتے ہیں تو کہہ
بندیاں دی بد اعمالی تمہیں پے گئی شامت بہاری
تا اوہ کرن رجوع خدا دل آون باز ظلم تمہیں
شامت شرک کفر بد عملی ظلموں بندیاں تائیں
تا جو دیکہ عذاب خواری چوٹن بد اعمالی
ایہ فقط ڈراون کارن تا ایہ سوچن سمجھن کا بی
دج خشکی جنگل ظلم کفر سوز بندیاں گونا گونی
جو بیماری تے کال وبار طاعون گیلے رب تائیں
ساوی زمین آبی ہریا دل سسزنی شادابی
یکو دار آسے رکہہ مٹھے پیلدے پیلدے سارے
جاں قتل کیتا تھا میل ہرا تا میل اپنے دیتائیں
زمین سوئی لوں کندھے ہی رکہہ کندھا بجا بند
لگے ڈکہہ درندے دیوں تد دیکہ پاڑن مارن
کہہ ہر کرد بیچ زمین کے پس دیکہو کہ کیونکر ہوا آخر کام اون لوگوں کا
جو پہلے اس سے ہے بہت اونکے شریک لانیوالے پس سیدنا کر موندنا اپنا درسطے دین
درست کے پہلے اس سے کہ آوے او یک پاس وہ دن کہ نہیں پھیرتا اونکو کوئی اللہ کی طرف سے اور دن متفرق ہوگے

<p>کہو ٹرو زمین دین دیکھو کہوں کر اگلیاں طالع سد عکر منہ اپنا کارن دین درست کھانے جسدن اللہ اولیٰ شرکے واپس ہوں نہ آیا اوسدن لوگی دیکھو کہی ہو جاؤں گے سارے</p>	<p>اکثر وہی مشرک ہے اللہ مار دینجائے اوسدن آون کولوں آگے آگے وچ ہر حالے کہو بچے قیامت ہے دن پھیلد پیردن ہورنہ دورخ والے اک ول اکول ایل بہت سونا</p>
---	---

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ لَا يَنْصُرُهُ اللَّهُ وَلَا يَنْصُرُهُ النَّاسُ وَمَنْ عَمِلْ صَالِحًا فَلِحَالِهِ أَفْرَادُ تَفْسِيرِهِمْ يَمْهَلُونَ
 جو کفری کفر کا پس اور پورا اسکے ہے کفر اسکا اور جو کوئی نیکی کرے پس واسطے جان آپنی کے جاگہ کرتے ہیں
 لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ
 تو کہ بدلادو ان لوگوں کو کہ ایمان لائے اور کام کئے اچھے فضل اپنے سے تو حق وہ نہیں دے سترکتا کا ذوق

<p>کفر کیتا جس کفر اسدے دی شامت او سپرانی تا بدلہ دے رب مہنماں لوں جو نیک اعمال کماؤں تمہید و جہاد چیر کیسے دا کم دست یاران</p>	<p>جس نیکی کیتی فائدہ اوسد اذات اوسد لول جانے اپنے فضلوں نے کفار نہ رب سچے لوں بہاؤں تے قائم کرن مقدمے امر کسے و پیش الادوں</p>
---	---

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ بِحَمِيٍّ مُبْتَلِيًّا وَأَنْ يُرْسِلَ الْغُلُوكَ بِحَمِيٍّ مُبْتَلِيًّا
 اور نشانیوں اوں کی ہے یہ کہ پہنچاتا بادوں کو خوشخبری دینواری اور تو کہ چکھاتے تنگ
 وَرَحْمَتِهِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ
 مہربانی اپنی سے اور تو کہ طاری ہو کشتی سایہ حکم اوں کے اور تو کہ ڈھونڈو ہر نفل اوں کے اور تو کہ تم شکر کرو

<p>ہور نشانیوں اوسد یاں نہیں جو دین فضل و کماؤں تا جو کشتیاں ٹرن اوس داؤں رب بدلہ مال امر</p>	<p>جو مینہ دی خوشخبری لیاؤں رحمت تسال چکھاتے تا آپس فضل خدا و اطلبو شکر کرد قادر دے</p>
---	---

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءُوهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
 اور اللہ نے بھیجے پہلے انہیں سے پہلے قوم انہی کے آپس آئے انکی پاس ساتھ دیکھوں
 فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَهُمْ وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرَ الْمُؤْمِنِينَ
 پس بدل لیا ہم نے ان لوگوں سے کہ گناہ کرتے تھے اور تھا لازم اوپر ہمارے مدد دینا ایمان والوں

<p>تے دساں تمہرے کولوں پہلے گیلے بہت پیغمبر پہر اسماں بدلہ لیا کہانی جنہاں او گنہاری</p>	<p>قوم ادنا ندی طرف لیاے مجھے اودہ مشور تے مہی حق ساڈے اتے مومنوں مدد یاری</p>
--	--

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُحْمَلُ فِيهَا السَّحَابُ فَتَنْزِلُ فِي السَّمَاوَاتِ
 اللہ وہ شخص ہے کہ بھیجتا ہے بادوں کو پس اُٹھاتی ہیں بادلوں کو پس پھیلتا ہے اوسکو پچ آسمان
 كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُ كَيْفَ يَشَاءُ فَتَرَى الْوُدَّ فِي حُجْرٍ مِنْ خِلَلِهَا
 جس طرح چاہتا ہے اور کرتا ہے اوسکو تہ بتہ پس دیکھتا ہے تو مینہ کو نکلتا ہے درمیان اوں کے

فَاِذَا اَصَابَ جِدَّ مِنْ لَيْشَاءٍ مِنْ عِبَادٍ لَا اِذَا هُمْ لَيْسَتْ شُرُوهَا
 پس جب پورنما ہے اور جو جھکو چاہتا ہے بندوں اپنے سے ناگہان وہ خوشوقت ہو جاتے ہیں
 رَانَ كَانُوا مِنْ قَبْلِ اَنْ يَنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنَ قَبْلِهِ لَمُسْلِمِينَ
 اور تحقیق تھے پہلے اس سے کہ تم را جا دے اور ہر ایک پہلے اس سے البتہ نا امید

پہر پوچ ہو اچھا و اللہ بدل نون جوں بہاؤ
 پہر و یکیں سینہ بدل و جوں نکل باہر آوے
 تا اوہ لوکی اچا چتی خوشیاں کر کے لائے
 من قیدہ کارن تا کید ہو یا تکرار دورتا

اوہ اللہ جو دین گیلے و ابدل جک لیاؤ
 تے بدل نون پیشہ اپر و اتہ بتہ جھاؤ
 اوہ پانی جدرب پوچاؤ و بندیاں جہناں چاؤ
 پہلے مینوں بہاویں سن اوہ امید البتہ

فَاَنْظُرْ اِلَى اَثَرِ رَحْمَتِ اللّٰهِ كَيْفَ كُنْتُمْ اِلَى اَرْضٍ بَعْدَ مَوْتِهَا
 پس دیکھ طرف نشانیوں رحمت خدا کی کہ کتنی زندہ کرنا ہے زمین کو و پیچے موت اور سکی کے
 اِنَّ ذٰلِكَ لَمُنْحٰى الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ
 تحقیق البتہ زندہ کرنا ہے مردوں کو اور ہر چیز کے قادر ہے

اوس کے مرنے بعد توں رب مویاں دت اوہاؤ
 دہرتی دی توں مردیاں اوسن رب اہاؤ

دیکھ نشانیوں رحمت رب دیاں کوں میں جواؤ
 ہر شے تے رب قادر پہلی حالت جوں شراؤ

وَلٰكِنْ اَرْسَلْنَا دِيْحًا قَرًا وَّلَا مُضَفَّرًا اَظْلَمُوْا مِنْ اَعْدٰى اَيْكْفُرُوْنَ
 اور اگر بھیجیں ہم ایک یاز پس و یکیں اور کپتی زرد البتہ ہو جاویں پیچے اوس کے کفر کریں
 فَاَنْتُمْ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تَسْمِعُ الصَّمَّ الدَّعَاۗءِ اِذَا
 پس تحقیق تو نہیں سنا تا مردوں کو اور نہیں سنا تا بہوں کو پکارنا حیوانت کے

وَلَوْ اَمَدُ بَرِيْنٍ وَّمَا اَنْتَ بِهٰذَا الْعَمٰى عَنْ ضَلٰلَتِهِمْ اِنَّ
 پہر جاتے ہیں پیشہ سپر کر اور نہیں تو راہ دکھاتا خواہ لاندہوں کو گرا ہی اوسکی سے نہیں
 تَسْمِعُ اِلَّا مَنْ يُّوْعٰى مِنْ بَايْتِنَا فَمَنْ مَّسٰىمُوْنَ
 سنا تا تو مگر اوس شمنوں کو کہ ایمان لاتا ہے ساتھ نشانیوں ہمارے کے پس وہ مطیع ہو جاتے ہیں

تا اوس پیچے منکر سو دن نعمت کل مل جاؤ
 دل مردہ کفار انہاں لکھ بہاویں و غلط الاوی
 کن اوہنا ندے دورے ناہ من سکن بند لو لار
 تے اہتے نون گرا ہی اوسد لوں راہ دل سین کر

جے اوہ ہو اچلائیے اوہناں کپتی زرد و ساد
 کم نہ تیرا مجبو با جو مویاں و دلال سنادیں
 اوہ تیرے کلمات ہدایت کیوں کر سنن لگا
 جاں سنکے پیشہ دیوں میں دل نہیں توجہ کر

تے تا اوس ایچے مسکر لازم تاکہ اوسکی سنتوں کے شاہ اوسکی عنایتوں کے امید دار رہتے نہ بقولہ الی علی اللہ

حق ہی ماری ہے نہ آیت کاغذ نہیں سنا سکتے

عدم سماع یعنی مردوں کا ناسننا کیسے اور کفار کا ناسننا کیسے لکھری کی چالاکی کا جواب

سنا سکیں توں اور سے توں جو آستان ساؤ پائے
مردیاں سنگ تشبیہ ولی کونوں کفاراں ربائیں
کافرین قرآن قبول نہ کرن بہت بہائی
تے کبر اکیے آواز نبی دی ناہ سندے سن کافر
پر کونوں رب کیساتوں کفاراں ناہ مول سنادیں
عدم سماع کفار ہو یا اودہ اودہ مردیاں ونگ کلامی
جو بزرنج والیاند اسال بولیا ہرگز ناہ سیندا
متکلم دی گل دا جو سن کے جواب اودہ مردہ
کافر سنکے وعظا نہ منن نفع نہ ہو یا کلاموں
صدانسوس ونبائی ہرگز ناہ سمجن قرآنے
جاں لکھوی جیسے ونبائی یارہ نگ پیے کہی جان
لکھوی کے اس شہر ایہی جمولان بیٹری پوری

تے اودہ لوک صلح شریعت دلوں ہوں نہ بنے
جو کافر سنن قبولیت واہر گز سندے ناہیں
اوس ناہ قبول کرن توں مے ناسننا کیسا الہی
تے مومن کفاراں تہیں کہہ نہ سندے آسے وافر
اتے سنادیں مومنوں توں عاقل سمجھتا ہوں
جو مرد دین جواب اوتھیں اسال فائدہ نہیں گرامی
متکلم توں میت بولیاں فائدہ ناہ سیندا
اودہ ناہ سیناں دیوانگوں جان ہتھیں کج نفع جو
عدم نفع و بچ دوویں برابر سوجھیں خوں نجاروں
علموں عقول انہی سے سوئے مت نہ قرن شیطاں
اصلی مطلب آنت داکر الٹی بات چتارن
سگول شہر اودہ لکنہ دساں نہیں کسیدی چوری

شعور لکھوی

مردیاں مال خدا تشبیہ اتمہ کافراں توں فرمائی
دیکھ انصاف ونبائی دا اپنے مومن غور کماہیں
جاں کفار اندا سینا میناں مردیوں ہوں انکاری
چے کہند اجویں کفاراں توں سنکے نفع نہ رانی
ایہ جو پتہ بنا لوس جو اوس کیسا مرد سندے ناہیں
جو کافر ہی سن سندے مگر قبول نہ آسے کر دے
مردیوں اسال جواب نہ سیناں جاں کوئی گل سناہے
ایہ تشبیہ دو نا پوج ہوئی اندر عدم اجابت
ولی مستکبر کا کما کما کہہ لیں خود خالق فرمایا

جیوں مرد بات نہ سندے ایویں کافراں نفع رانی
کفاراں توں نفع نہ سنوں میناں آپ اتھائیں
ایہ تشبیہ درست نہ ہوئی دو طرفیں اظہاری
مردیاں کے بولن تہیں زند نفع نہیں توں کالی
ایہ عدم نفع دیوچ تشبیہ نہ عدم سماع و بچ پائیں
تے مرد ساڈے تنگ آواز پوجان نہ قدرت دہر دے
جواب قبولیت کونوں کفار نہ ہرگز پائیں
ونبایاں کے اس دسو کہے دودہ کے پانی ملک خرابی
سن کے سپر ہر تھے کافر اوس سنن نہ پایا

سماع موتی کا ثبوت

القلاب احوال انسانی تے اوسری مجبوری

تے عجب خدای قدرت اگلی آنت دے سے پوری

اللہ الذی خلقکم من ضعف ثم جعل من بعد ضعف
قولا ثم جعل من بعد قولا ضعفاً وتشبیہاً طمخلاق ما
توت ہر کی بیچے توت کے ناتوانی اور بوجھ پاپ پیدا کرتا ہے جو کہ

يَسَاءَ مَنْ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ جانتا ہے ار وہ ہے جاننے والا صاحب قدرت

پہر دلی بعد ضعیفوں قوت چک جوان بنایا
پیدا کرے جو چاہے ار وہ عظیم قدیر سدا کے
رہ کیا کی تیں کڑہ جوانی پہر بڈنایا لیتا

ہے ار وہ حدیثی منی ضعیفوں تسال اچھایا
پچھے قوت زور جو اینوں پہر ضعیف بناوے
ضعیف منی یا نیست چوں نیست تسال کیتا

وَكُلُّكُمْ لَقَوْمٍ السَّاعَةَ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا كُنْتُمْ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَ سَائِرِ الْبَشَرِ
اور جہن تائم ہوگی قیامت قسم کہا دینگے گنہگار کہ نہیں رہتے سوائے ایک ساعت کے
كَذَلِكَ كَانُوا يُوعَى فَكُونُوا ۝ اسی طرح تھے پہرے جاتے

اک ساعت تیں ودہ نہ تھے آہے دنیا جانیں
اس دنیا وچ شہر نولں ار وہ الشا کھے ساہی

تے جہن قیامت تائم ہوسی سماں کہاں گنیں
پچھے حق ار تیں ایوں پہرے جانڈے واہی

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ
اور کہنے وہ لوگ کہ دینگے تھے ہیں علم اور ایمان کہ نیتن دعدہ پڑھے آہے تم ہیج کتاب اللہ کے
إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝
دن زندہ کرنے تاک پس یہ دن زندہ کرنے کا دیکھن تھے تم نہیں جانتے

دنیا دیوچ رہن تساد کسی محشر تک پایا
جاں دنیا وچ نہ نیساں ڈبا مول نے سب لانا
نام ایمان نہ اسدا جد لگ ہوں ار ار نہ سارے

تے آکھن ار وہ جہناں علم ایمان کتاب اللہ اشک آیا
ایس دن او ہو جہوں اشمن دا پرتساں نیساں نا
علم ایمان ایسں ووشیں جو جانن حرف پیکر

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا صَعِدَ رَأْسُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ
پس اس دن نہ نفع دینگا اور لوگوں کو کہ ظلم کرتے ہیں غمزدانکا اور نہ وہ تر تبول کے جاوینگے

وَلَقَدْ خَرَّبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذِهِ الْقُرْآنِ مَثَلًا وَلَئِنْ جِئْتُمُ
اور البتہ نیتن بیان کیا تھے واسطے لوگوں ہیج اس قرآن کے کہ ایک مثال ہے اور اگر لاوتے تو ایسا

بَايَةً لِيَقُولُوا الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْتَطَلُونَ ۝
کوئی نشانی آیتہ آئیگی وہ لوگ کہ کافر ہوئے نہیں تم کھر جہرے

كَذَلِكَ يُطِيعُ اللَّهُ جِبَالَ قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝
اسی طرح بہر رکھتا ہے اللہ اوہ دونوں لوگوں کے کہ نہیں جانتے

زہر دنیا دل مرہ دوان نہ لو بہا بڑی تڑپوں
ہر روز جہ سنالی آون تہ کھر طریت ایمانے
تا ارہ آکھن گے قسبوں جو تھے کوہ سوا خیالوں

غمزدن اس دن لفتح کرے پہر ال علم بتا تہ
تے شیکہ بیان کیتا اسوں لوکاں کا دن وچ فرماتے
تے جہ توں نشانی کوئی یا دیوں پاس لفظوں

بے بجا اندے دلال آئے ربانجے مہر لگاویے . سخرے جان کجاں نہ منن تا مردود بیاد

فَاٰخِرُ بَرَآءٍ وَعَدَلَّ اللهُ حَقًّا وَلَا يَكْتُمُكَ الَّذِيْنَ لَا يُوَقِّتُوْنَ
 پس مہر کر تحقیق وعدہ اللہ کا سچ ہے اور نہ سبک کریں تجکو وہ کوئی کہ نہیں یقین لاتے

وعدہ ربدا اسپا کدے خلاف ہو و او ذما میں
 تا فرما ناں برے عذاب دوزخ کے پہون خواہ
 مخالف جہنمیں ہو لا سچہن ادہ کم روانہ کدے
 ہمت وال مقاموں پو لحاظ غرت کے بہار
 جسدی غرت ذلت دالبونہ اثر اسلام رکھا
 تے ذلت اوسدیوں بندہ ہی مجھے اندر لوک جہان
 مستقل ہو طبیعت چہدے کن افعال خفا
 نہ کرے سوال افعال چہدے کل خواہ دلیل بلا
 تے دنیاوی سختی و پج نہ مضطر ہوں سو بیا
 ہے لقمین شروع ہن ہوندی اسد فیض اتہم

کفار ان دیاں تکلفاں تے بیار یا مہر کما
 تا بعد ازاں نعمت جنت و رحمت عیش سہارا
 نہ سمجھن تہہ بے قدر کے بے یقینے لوک بے خبر
 وَالْقَوْلُ امْرُؤًا مِّنْهُم مَّا يَشَاءُ ارشاد رسول سوانا
 جو مومن خاص اکابر عالم شیخ امیر کہا
 جسدی غرت راہوں غرت ہو کہ مسلماناں
 اوسوں لازم انہاں ناں وقار اعتبار گرامی
 تا سائشا ہو تم سخر کرے خوشا دنا میں
 وعدیاں رب دیاں آئے کرنا صبر واجب آیا
 روم سورۃ ہن ختم گئی ہو ربید فضل کر م

تفسیر سورۃ لقمان شریف

خواص

اس سورۃ کو لکھ کر جو شخص بیوی تواریکے شکم کی سبہ بیماریاں اور چوتیہ نجاہ اور یومیہ جاتے رہتے
 ہیں اور اسکے پڑنے سے آدمی غرق ہو نیسے محفوظ رہتا ہے درالتظیم قولہ تعالیٰ اَلْم تَر
 اَنَّ الْفَلَکَ تَجْرِیْ سِیِّئًا مَّکْرُوۡنًا یَّکُوۡنُ اَیۡتٰیۡنِ سَاۡتِیۡنِ وَرَقُوۡنِ لَکَکُمۡ دَرِیۡاۡتِیۡنِ
 مشرق کی طرف یکے بعد دیگرے ڈال دیوے تو دریا کی طغیانی اور تلامھ ساکن ہو جاوینگے
 اور موجیں پھیر جاوینگے اور قولہ تعالیٰ وَکُوۡنَ اَنَّ مٰنِیۡ الْاَرْضِ سِیۡئًا مَّکْرُوۡنًا
 یا تقریر مضمون میں رد کاوٹ ہو جاتی ہو اور اسکی آمد نہ ہو تو اس آئہ کو کندر پر پڑھ کر
 نصف مشقال شہد یا شکر بلا کر کہا یا کریں اَلشَّ اءُ وَاَلدَّ تَعٰلٰی مٰرَاد حٰمِلِ سُوۡرٰتِ الْاِنۡشٰۡ
 اور قولہ تعالیٰ اَلْم تَر اَنَّ الْفَلَکَ سِیۡئًا مَّکْرُوۡنًا دریا کی طغیانی کے واسطے سات پرچوں پر
 لکھ کر دریا کی شرقی طرف یکے بعد دیگرے ڈال دیویں درالتظیم تعجیر خواب
 کیا ابن سیرین نے جو شخص دیکھے کہ میں خواب میں سورہ پڑھتا ہو تو اسکی جان سجدہ

میں نکلے گی اور کہا کرمانی نے کہ سجدے بہت کر لیا اور کہا امام حنفی الصادق رحمۃ اللہ علیہ نے کہ اسکی عاقبت بخیر ہوگی نقش سورۃ نعتمان کا یہ ہے جسکے پاس

۵۳۰۰۳	۵۲۹۹۷	۵۳۰۰۷
۵۲۹۹۸	۵۳۰۰۰	۵۳۰۰۲
۵۲۹۹۹	۵۳۰۰۱	۵۲۹۹۶

یہ نقش ہوگا وہ دریا میں غرق نہ ہوگا اس سورۃ کو بار بار پڑھے تو شفاء ہوگی اور نقش پاس رکھے وہ یہ ہے وجہ تسمیہ

نام اسد القمان جو اسوچ ذکر ہو یا القمانے	نصیبناں اور سدیاں حکمت اور توحید دلائل آئے
چوئی آسناں اسوچ کے دیو چ نازل ہوئی	کلمے پختہ آستہالی اسوچ سارے سوئی
دو ہزار کے اکسودس اسوچ حروف تمامی	خازن والا محی السنۃ کرے حساب گرامی

اس سورۃ کا ربط و علاقہ چھپی سورۃ سے کیسے ہوا

لقمان سورۃ داروم سورت سنگ سے پنج میل عمر	ردم سورۃ ادہ شروع ہوئی سی الفول لامول مہول
ایہ سورت بھی الفول لامول مہول شری و سادے	جو مضمون ایف اسد یوح شروع ادہ آدے
بھی وچ دو نماں ذکر ہوئے عجیب نشان الہی	ابتدا خلق و انالے ذکر اس منج ہو یا تی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
شروع کرنا ہوا میں ساتھ نام اللہ بخشش کرنا ہوا مہربان کے

اسم اللہ وینال شروع جو ہے بخشش و اسمیں | کامل مہربت والا پالے آخر تائیں

اللّٰہُ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ
انہیں میں کتاب حکمت والہ کی راہ دکھانا اور مہربانی واسطے احسان کرنا ہوا
الذّٰن یَقِیْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَیُوْءُوْا تَوْنَ الشَّرْکَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ
وہ جو قائم رکھتے ہیں نماز اور دیتے ہیں زکوٰۃ اور وہ سچے ہیں
هُم یُوقِنُوْنَ اُوْلٰئِكَ عَلٰی هُدًى مِّنْ رَبِّهِمْ وَاُوْلٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ
وہ ہیں یقین لانیوالے یہ لوگ اور یہ بدانت کے ہیں بدکار اپنے کفر سے اور یہ لوگ ہیں نفع پانیا

الم حرف مقطع فرض ایماں اہتیاں تے	ایہ سورت آسناں میں کتاب حکیم قدم جہاں تے
ہے رہنما تے رحمت کاں کنڈیاں نیک اعمال	جو تا تم کراں نماز تے کروے ادا زکوٰۃ افلا
تے مال جزا سزا شروع اور نماں یقین ایماں	ایہ رب اپنے نہیں ابر بدانت ہے نلامنی

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ
اور بعض لوگوں میں سے وہ ہے جو خریدتا ہے غافل کرنا ہوا ان کو تو کہ گمراہ کرے راہ

لہ ابتدا الخ قول تالے و ہوا الذی پیدا الخ نرم یعیذہ و ہوا قول علیہ اور اس سورۃ میں ہے
قول تالے و نا خلقکم و ما نشکم الا کفیس و اذیۃ اور یہ دونوں مفہوم سورت کوفت کو مفید ہیں اور آدہ اسے
مقرر فرمایا قول تالے ان اللہ یعیذکم کبیر روح السانی جلد ۶ صفحہ ۱۱۱

اللہ بخیر علمہ و یخذھا ہنر و اہ اولیک لہم عذاب مہینہ

خدا کی سے بخیر علم کے اور بکڑے اور کھٹے یہ لوگ واسطے اذتکے ہے عذاب مہینہ اور کھٹے

و اذ اتلی علیہ ایتنا ولی مستکبرا کان لہ لیسما معہا کات

اور جب پڑھی جاتی ہیں اور پڑا کے نشانیاں ہماری سپہ سپہ لیتا ہے تکبر کرتا ہوا گویا کہ نہ سنا اور کھٹے گویا کہ

فی اذنیہ و قرآن فبئس الا بعداب الیمہ

بے سچ دونوں کانوں اور بیکے بوجہ ہے پس بشارت وی اور کھٹے ساتھ عذاب درد دینے والیکے

تے بعضے آدمیاں تہیں گلاں بیورہ مل لیندے
 تا اوہ پرن محول خدا کے راہ یا آستان تائیں
 تے آستان پڑ میں جاں اوستے کر کے اگر اوہ پیٹہ پیر کے
 گویا کہ وچ کناں اور سدیا بے گیا بوجہ گرانی
 لفرین عارت حق آست اوہ کرن تجارت جاوے
 کہے جو قصے عار نمود محمد تسال سناندا
 کا فر اور ستہیں قصے سندے جسکے نہ دل قرآن
 تے قصے لغویات بیورہ جو میں گویئے گاندھے
 جوئے ہو رہتا شے ہر اک مجلس شرع خلافتوں
 تے و اہیات کتاباں چہا پن کرن خریدتہ تہا ندی
 وچ لہوا الحدیث ہو سبہ داخل مومن بچن پیا
 ہر کہ کبیدہ بیکار نکمی جو غفلت وچ پاوے
 بے گل با نری کبیدہ اے ہر کم جو با نری واللہ
 جاں کوئی راگ سرود اللہ و و شیر طاق برابر
 گو یا جاں جاں چپ نکر دا اڈیاں ما جانندے
 تاشے بندہ ال لقلال تپلیاں کینر مال چواون
 جلسے اہل فسق بدکاراں بد بندہ باند سارے
 قصے شہوت بہرے زماں نے ریشاں لڑ کینا تال
 جنہاں تائیں شکر رعیت ہووے طرف خرابی
 تعلیم معنی تہیں پیو نہیں کیتا منع پیارے
 گیندہ تاشے اے شطرنج ہی چوسر ککر بازی

تا جو اللہ و لون لوکاں علموں با پیو ہو لیندے
 ایسہ ایہو لوک جنہا ندے کات عذاب مہینہ سزا میں
 ایسا بنجاوے اوہ جو میں نہ سیناں ہے اوس بیٹے
 دکھاں وال غذا بولوں اسونوں چاہن خبر سنانی
 قصے مل خریدتہ تہوں لیا کے وچ سناوے
 میں اسخندیا رتے رستم کے قصے تسال تہا ندا
 تا ایسہ آست آئی اندر خازن دیکھہ سیانے
 مجلس نا چہ تماشے راگاں لہو لیب وچ پانہ
 اشتہاراں مال بولا کے لٹن مال گز افوں
 کوڑیاں اجاراں وچ اپنے پیسے خلق گواندے
 سنن سناون خریدن وچن دے اذل سارے
 تے عقل سلامت والا اسونوں مند اسبک ہر اک
 جو منہ یا ہتیاں مال و جاون لہو لیب منہ کالا
 مو ہڈیاں اور سدیاں اے بیکے اڈیاں مارن اگر
 گاون و ایباں ایسہ ہی لہو لیب وچہ داخل پانہ سکے
 ناٹک اگر اٹانے بیٹے بہتہ کھیلاں اسوچ وچ
 ایسہ ہی دسب وچ داخل ہونے سب سوار سنے
 رشتہ عتیقہ سنکے جنہاں شہوت چرے اوہا میں
 ہو را جیہے فعل تامی سمجھو یغ صوابی
 گولی لوندی گا ون وری منع خریدن سارے
 بیٹے ہو کہو تر میند ہے لڑ وادن ہر بازی

<p>جسے اسباب اللات نہ ہوں جو سہم غریب تانوں تازہ کبیدہ مباح فقط ہے جسے دل لگی کہ میں داجے راگ سرد قبولن بول کے اشراواں جنوں پانی گہا اوگا کے منہ سے عالمیں ملدے دچ سرداں راگاں پسک اوہ جو دہر کے اپنے گان سرد و ہرام ہو یا ہر بند سب و چ عیانی چون چرا کرے جو اسوچ خاک او بند سریانی کسو بخو عالم مختلف اسوچے خوف کریں اسواں اجھے اولیادال نے نیماں حکمت اسوچ کاٹی سنن سرد و سمارے او نہاندا ہر پانام عیداشے جسے شرطان مال سنن تے ہو کہ اول شریعت ہر نیبدا سمارے جو صورتیاں سنیماں بعض مشائخ عمل کیا اک بڈھی نول ہیا بڈھیماں جنت ڈرن زفر کے فرمایا کہ جوان ڈر لیں بڈھی رہے نہ کوئی تحفے و چ رسدلیہ کے مسئلہ ایہہ سیددا</p>	<p>ایہو جیسی لہو لہو سہ اندر ممنوعاتال ہی کوئی اور ظان شریعت جسے جلس و چ ہاں یعنی راگ خریدن چند قرآن حدیث اخبارال نغنی آکیا راگ نفاق اوگا کے اندر دل کے راگ زناہ دامنتر تے بڈھ بڈھ کاری ایہے حرمت و چ سرد ایہہ آت لہو حدیث چہانی حرمت و چ غناد کے آت نص مریح ایہانی مگر سمارے جو صورتیاں کہ سیا اوہ و کہہ لیں بناواں اوہ نہیں متعلق آت کے و کہہ بڈھی گل آئی پر و بڈھ و بڈھی بے نماز جہاں جو کرن تماشے اوہ و چ نچن کن داخل حال اوہنا ندامندا تا ہو کہ مباح ایہہ سدا اندر کتب تصوف آیا اتے مزاج خوش طبعی جائز ہوں ہفت سن کر کے کبندی ہے بے بڈھیماں نول کہ حضرت خوارمی ہوں تا اوہ شکے راضی ہوں بڈھی سنن نبی دا</p>
--	---

ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم جنات تجري من تحتها الأنهار كلما رزقوا منها من ثمرة رزقا قالوا هذا الذي رزقنا من قبل وأولئك هم المفلحون
 ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم جنات تجري من تحتها الأنهار كلما رزقوا منها من ثمرة رزقا قالوا هذا الذي رزقنا من قبل وأولئك هم المفلحون

<p>نعت والے بارے اور ہاں اوہ اسوچ مت ہاں جو میں سے جنت والے جنت جا سن شالا</p>	<p>جہاں نیک پتیدے کر کے جنکے عمل کما سے ہے وعدہ پیاہ اوہ غالب حکمت واللہ</p>
---	---

خلق السموات بغار معلد تترو كما قال القی فی الارض رواسی ان
 تبتل بکم وبت فیہا من کل دابة وانزلنا من السماء ماء
 کہ بل جاد ساتھ تبارہ پیلہ ج اوکے ہر طرح کے جانور اور بارا جینے آسمان ت پانی

فانبتنا فیہا من کل زوج کریم ہذا خلق اللہ فا درنی ما ذا
 خلق الذین من درنیہ بل الظالمون فی ضلال قہدان
 پیدا کیا ہے ان لوگوں نے جو سوا کے میں بندہ نام
 یہ ہے پیدا لیں خدا کی اور بھلا اور بکو کیا

وہ تمام باسجہ آسمان اوپائے پر تری زمین چھائی
تے ہر ہر قسم جادو ہی آسان وچ زمین کہندے
ایسے سپہ پیدائش ربدی ہے پر مینوں تینوں بیکار
جے پیداکہ نہ کیسا اونہاں بے نورال مردودوں
پر ت پوجن شرک کماون کیندی غلطی ساری

ناز میں تسانوں لے اک طرف نہیں جبک جا
تے آسمانوں گہل پانی اوسو بے عمدہ قسم اوگا
شریکان میریاں نے کی خلقیا جنہاں رب ہرا
تاناں غنی محتاج مقابل کوں ہوو کہ مجھو
بلکہ ظالم وچ ظاہر گرا ہی کیا مت ماری

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ إِذِ انشكر لله وَهوَ ليشكر فانما
اور اللہ نے لقمان کو حکمت دی ہے کہ شکر کر اور اللہ کے جو کوئی شکر کرنا ہے پس شکر کر
لشكر لنفسه و من كفرنا ان الله غني حميد
کہ شکر کرنا ہے واسطے جان اپنی کے اور جو کوئی کفر کرتا ہے پس تحقیق اللہ بے پروا ہے تعریف کیا گیا

تے اسان وئی لقمانے حکمت عقل علم دانائی
تے جو کوئی کرے ناشکری پس اللہوں بے پروا
لقمان پتہ بلعم باغورادہ بت اخور اہالی
ایوب نبی دا اوہ بیسیجا ہے ایہ وہب بنایا
ایہ نبی امرا یا ند اسی قاضی واقدری جیسے حوالہ
لنصول ثابت حکمت مگر پیغمبری اوس نہ پائی
اک بن نبوت حکمت وچ رب اوس مخیر بنایا
حکمت معنی عدل علم ہنور سمجھہ نبوت نالے
شرکت ہتے معنیساں پاروں مجمل حکمت نہ کہی
نام اونہاں ند لوچ قرآن ہوں یا ناہ پیارے
تے جسدا نبی نہ ہوناں ثابت ہو یا ہے اچھا قول
مریم آسے تائیں لقمان نبی مساوان نار سے
جو عورت تھیں نبوت لاقب مسلمہ من اعتقاد

تے وجہ ہر کچھ کرتوں ربدی شکر ادائی
شکروں فائدہ برکت دینا اجر شکر نون بہائی
ادہ بن تاریخ ابن اسحاقوں خازن وچ کیسا
مقابل آکھیا خالہ زاد ہرا اوسدا اوہ پایا
اے غلام آنا اوہ حبشی ہو تھو موٹے رنگ کالا
عکرمہ یا سچہ پیغمبر سنوں ہور نہ آکھے کائی
پر حکمت اوس قبولی نعمت امر دے نون بہایا
آسمانی کتب تے فقہ اتے ہی نورن اس اچھا لے
اتے نبوت جسدی لصول صاف ثابت ہو چکی
فرض نبوت اونہاں مساوان کفر الکار سونا رے
اچھوں نبی مساوان مالا کافر یا سچہ نراوں
پر مذہب جسور اتدرا ایہ نبی نہیں نہ ہمارے
پہت صحیح ہاوں مریم ذی مدح کیتی رت ایدی

لہذا اے اسے کہ زمین پانی برتی اور اوسکا قرار پانی پر شکل تہا لہذا پہاڑ کا ڈونے سلا وہ اے تاریخ نام ہے
آؤر کا جو حکمت ابراہیم علیہم الصلوٰۃ والسلام کے باپ تھے خازن اور صحیح یہ ہے کہ تاریخ اچکا چھاتا اور چاک
عرب باپ کہتے ہیں لہذا روایت خازن مطابق ہوتی فقیر حلوانی غنی اللہ صمدتہ فکر کہ اسکے راویوں میں کہا گیا ہے کہ جابر صنفی
نصرت ہے سورہ ہی قابل اعتماد روایت نہ رہا لہذا آپ مذہب جسور میں نبی علیہم الصلوٰۃ والسلام غنی اللہ صمدتہ یہ صحیح
ہے مگر جہاں نبوت نبی علیہم الصلوٰۃ والسلام کی طرح ہے تاہم عورت صحیح مذہب میں نبی نہیں ہو سکتی فقیر حلوانی غنی اللہ صمدتہ

لازم ہے ایمان پر کل نبیاں ملکاں سب کے
 مطلق آئینے کل رسول فرشتے اسان منائے
 تے خازن روح حکمت ملنے واحضرت لقمانے
 عیسوں ملک الایا جے تدہ لقماناں سب پائیں
 نال انصاف حقوق لوکاں اندر حکم جلا دیہ
 جے میسوں رب و دیباں کماں روح، فانی پختاری
 نے جے اوس مرضی ایہوناں میں جھٹھیاں چاواں
 جو حاکم نیکی حکم جلاں تخت امر ایہہ ہمارا
 جے ذرہ کتے لخرش ہووے تہرت جہنم ڈوگے
 جے دنیا روح رہما ذلیل نماں عاجز ہووے
 جو عتقا جہد دنیا طلبے ادہ کے دور دوراڈ
 اس دودن دی عینش عشرت تینش عینش ہنسیہ والی
 ملک کے متعجب میں لقریر عجیب تمنا
 ہر داؤد تاپیں ہی الویں ادہ آواز کر نیوا
 اوڑک لخرش سوئی داؤدوں روح حکومت پائی
 غلام ہو یا راؤد شدہ ہر ایہہ لقمان تدا میں
 پائے پیریں اجر چاکر جنگل و چچ بچارا
 ایہہ حالت ورنار نے ایہہ حکمت رب تپاں پائی
 کیونو جو کسے سوال کیا اس کس عملوں لقماناں
 خیانت کرن نہ روح امانت ترک نکیاں باتاں

گنتی اک لکھ جوی ہزار نہ حکم سوئے ایہہ رب کے
 نام اتے تھدا اوسین کوئی ناہ ہیرا کے
 رنج سیرب بتایا ستے وقت دوہر سیا نے
 کرے خلیفہ دہرتی تے تا حکم کریں خلقا میں
 خواہش ایہہ کریں یا نہیں کہے لقمان اوتہا میں
 تا حکمت عاقبت ملگاں خوف بلا ہر بیماری
 ملکاں آکھیا ایہہ کہوں تا لقمان سنا و سناواں
 جو گھیر یا ظلم حکومت لوں ہر ہر طرفوں سارا
 ہر ہر سے ایہو جو ادہ راہ خجڑ دے لگے
 عقیبی توں اوس عزت عظمت لمسی شرف ہووے
 تے روز حشر منصب دنیا دویں پین لگا و ڈاڈ
 عاقل کون تو اڈ لعل نہ کو کتوں بدلین عالی
 پھر تہا لقمان رتے اوس ستیاں حکمت جانی
 اوس قبول کستی یا دشما ہی شرط نہ کوئی نہ پیدا
 گھر حاف خدا کر پائی جو جو لخرش آئی
 غلام حبشی رنگ کا لامو گے ہووے حکیم سدا میں
 اک اکہن ترخان آما کوئی وزیری کہے سوٹا
 سرک لہ لہنی ادارت سج مراد پو پائی
 حکمت ملی کیساں گلان نال خدا میں جاناں
 بولن سج تشا ایہہ چیزاں کڈیں دین برماں

وَ اذ قال لقمان لابنه وهو يعظه لبسني لا تشرك بالله
 اور کہوت کہ لقمان نے اپنے بیٹے کو لکھ کر کہا کہ نہ کہے اللہ کے
 ان الشرائك لظلم عظيم ۰ تعقی شریک منہ ظلمت بڑا

تے ادہ اس کرے لپیوت یا نہ کر شرک ایہہ لوں
 ظلم لینے چیز دتارن یخو سکا نے کا نا
 باشکم تے شرک ہیا کوئی ظلم نہ ہو رسدا کے

تے محبوبا کر یاو کیا لقمان جدوں پتر لوں
 رب بڑا نال نہ شرک کر یا ایہہ ڈوڈا ظلم دیا
 ایہہ ہیرا سیاسی اس نام نعم خازن نرناو

ووصینا الابرار نسان لوالدینہ ۰ حاکم اور حکم کرنے انسان کو بیچ باباں کے اسیاں ہر کر

أُمَّهُ وَهَنَا عَلَى وَهْنٍ وَفَضَلَهُ فِي عَامِيَانِ أَنْ اشْكُرْتَنِي وَ
ان ایسی سستی اور وہ چھٹانا اور کھانچا اور وہیں کے یہ کہ شکر کر واسطے میرے اور
لِوَالِدَيْكَ ط إِلَى الْمَصَائِرِ واسطے ماں باپ اپنے کے طرف میری ہے پہر آنا

تے حکم کیسا اسماں آدمی نون کر یا سونال نکوئی
تے دودھ چھوڑا دن اور سدا ایسی دوسالاند اندر
پنج نمازاں پڑھیاں ربدی شکر ادائی ہوئی
مدت حمل اندر زن سست ضعیف رہے کمزوری
نال داحق بدتر نہیں ویدہ جو بہت مشقت پائی
جو ابو کے چھپیا سی بو نہ جب رکماں شکر گند
تے پیو کر کیتا پہر جو تہی درری حضرت ساو
حق خدا ویناں ہوا بند یا ندا ہی حق نالے
بند سے واقع غالب ہو مقدم حق الہوں
تے بندہ سے تمناج جو اندر حالت بے قراری
نصیت بیٹے دیوچ جملہ متعرضہ ایہ آیا

جو ماں اور سونوں وچ پیٹ اوٹھیا یاضوف نے ضحون سستی
تے کر نون شکر میرا پیو یا پیو میں دل مٹر ناں آخر
بوند نمازہ جو باحق یا پیاں شکر ادا اویناں سونو
ضعف آئے اور ضحون سدناو آن سوو مندو
تن واریں حق ماں داد سیا جو تہی ور پیواندی
فرمایا ماں نال نبی ایخ تے واری وسدے
پر وچ اطاعت وکے پیو و پیا جو تس عمل زیاد
جو شکر اپنے نال شکر یا پیو دا ہوا حوالے
جو اللہ بے پرواہ کریم اور حاجت کوئی ناہوں
پر وچ حق ثابت ہے جس اعتبار شرع وچ جاری
بطور نصیت او سے بند وچ دخل ادس نبی پایا

وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا
اور اگر شدت کریں تجھے اور ہر ایک کہ شریک لا سا جو میرے اور پیو کے کہ نہیں واسطے تیرے ساتھ اوکے علم پس مت
تَطْعَمَا وَصَاحِبَهُمَا فِي الدِّينِ مَعَهُمْ وَأَتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَقَابَ
کیا ماں اور دادو نکا اور محبت رکھہ اور پیو پیو دینا کے اچھی طرح اور پیروی کر راہ او سوہ شخص کی کہ جو مع کرنا
إِلَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأَبْدِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ
طرف میری پہر طرف میری ہے پہر آنا تمہارا پس خبر دنگا یکو ساتھ او پیو کے کہ ہے کرتے تم

تے ہے وہ زور کرن جو میرے نال شریک پڑاویں
کے صحبت رکھہ یا پیاں جنگی دنیاوی بلیاوی
پہر طرف میری ہے مٹر نساں پہر پیو خبر نساں
گناہ خدا او وچ نہ تا بوجاری خلق رروائی
جدگت تیرے کوین اندر کہہ جرح پوجاوں نہیں
ناہ تو میں کریں دشمنی اندر دینا کماں
ہجرت کر کے یا راں چھوڑے مائی یا پیو پیا یاں

جس شے نال نہ علم تینوں اونہاں حکم نہ اودہ متاویں
تے تابع ہو راہ ربدی میں دل تیرا مٹرن ایسا ہی
جو جو عمل کماے دنیا جنگے یا بریاں نون
یا سچہ اسدک اونہاں خدمت طاعت نیکی کرنی آئی
تد لگت تا بوجاری اونہاں ہر کم دیوچ آئی
نالی جانی خدمت کر ویناں سداویں کفر اونہاں لمان
ال وکے راہ رکھہ مالے اسو وچ رینج تنانان

قُلْ اِنَّكَ اَبَاءُكُمْ وَاَبْنَاؤُكُمْ بِرَحْمَةِ رَبِّكَ اَنْتَ اَقْرَبُ
چار برابر دم بوی کر ایشیا یا بھرت ویلے
رستہیں ثابت پیر استاد مقدم باپو نالوں
مال اولاد عزیز اقارب باپو عورت بیانی

رب رسولوں و دین ہے پاپے تا بہ نہاہ منائیں
گھر کجہ خرچ نہ چھڈیا سو تا سخن سنگ میلے
اوہ روحی سوئے اوہ جسمی نرقی و ڈا و چکاہیں
گمراہ تجارت رب رسولوں و دین تاسے سولائی

يٰۤاَيُّهَا اَنْتَ كَمِثْقَالِ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِيْ سَخِرَةٍ اَوْ
آپہوٹے پتھر کے ثقیق وہ چھپی چیز اگر جہلی برابر ایک دانے کے
فِي السَّمٰوٰتِ اَوْ فِي الْاَرْضِ يٰۤاَتِهَا اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ لَطِيْفٌ خَبِيْرٌ
پہچ آسمانوں کے یا پہچ زمین کے لے آتا ہے اور سکر اللہ ثقیق اللہ باریک دیکھنے والا ہے خبردار

پچیا ہے برائی رائی دانے جتنی سولائی
یا وچ زمین کو کایئے اونوں نظر گرگ الہی
یا صخرہ کون مراد پہاڑ ایتھوں توادہ متاں
وچ اوہ پتھر لکھدے عمل جو کافر فاجر گریاں
سدی کیسا ہے پچھی اپر دہرتی رب تکافی
اتے ہوا فرشتے اپر ملک پتھرتے آبا
تے تیکے عرش دیوں اک فرشتہ سی گلیاں سائیں
اک ہتھ لہندے اک ہتھ چڑھدے زمیناں توں سناپا
چالی برابر جگہ سنگ میوں باہر نکل سدناے
پچسو سالالں راہ مشائی اک باقوت پچایا
پہ صخرہ رب او پایاست آسمان زمین برابر
ایسے صخرے اندر لکھدے عمل کافر بدراہاں

پہر پتھر وچ یاد وچ آسمان اونناہ چھپا کر کوئی
ٹھیک لطیف خبر خدا کوئی اوس کووں نکات ہی
یا صخرہ اوہ سنگ جو ٹھیکیا تے زمیناں ستاں
اوہ پتھر سبز جو سبزی اوس دیواں سبز انبر وچ نظر
تے پچھی اپر پانی تے اوہ پانی اپر سولائی
صخرہ نام پتھر دا ہے وچ خازن کے ٹر پایا
اوس تے زمیناں سوڈے اتے چلبیاں قوت رہیں
پہر پتھر اوس کے ٹھیرن تاہر دوسوں اندر پویا
سنگ پر باقوت جنت د اللہ عرش پر اتے
اوپر اوس باقوت فرشتہ جامولا کیسوں
مشائی اوسدی اوس اتے اوہ اندر کہلوا تاہر
نفی شرک کے بعد عمل دی تے عظیم اعماں تاں

يٰۤاَيُّهَا اَقِمِ الصَّلٰوةَ وَاْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَاَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ
آپہوٹے پتھر کے قائم کر نماز کو اور حکم کر سائے بہلائی کے اور منع کر
وَاصْبِرْ عَلٰى مَا اَصَابَكَ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُوْرِ
اور صبر کر اور پراہنہ کے کہ سوئچی تجھ کو ثقیق یہ
پتھرے کاموں سے تے

پچیا قائم رکھ نماز اتے جینگے عمل کما میں
لے شک ابید کم ہمت والے کر دے مرد خدا کے
یہی بدیوں ٹھیک تے صبر کریں جے پونہ سخن تہ اندر
پچھے صحت ایمان عقیدے پاک در سنت صفا کے

لے تے علی سورہ نون کی تفسیر میں فرماتا ہے کہ ایک فرشتہ خدا تعالیٰ نے پچیا میں لے نام زمینوں کو ایشیا فرمایا

ہے عمل نماز جو خلق سوار کے مدد عبادت پیدا
پہر اصلاح نفس فرمائی اسوں خوب سوار
تے سبہ کماں دا اصل نتیجہ عیسیٰ اپر صبر کے
پہر ادہ نصیحتاں اگے دسیاں جو روح دنیا دینے

نیکی دنیا دینی اسوچ لسنہ جامع سب دا
پہر فرمایا نیکیاں دسو بد لوں ددک کھلا رو
سبہ کے بعد وصیت اوسدی کیتی نال امر کے
پورا فائدہ دلون ددیں طرفیں نال یقینے

وَلَا تَصْعَرَ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَهْرًا طَائِفًا
اور مت مڑ گالوں اپنوں کو واسطے لوگوں کے اور مت جل بیٹھا زمین کے اترا کر تمیقین
اللہ لَا يَجِبُ كُلُّ مَخَالٍ فَخُودِهِ اللَّهُ نَبِيٌّ دُوسرے رکبتا ہر تکبر کرنیوالی کو بھی گنہگار لیکو

غور تکبر نال نہ لوکاں دلوں مہنہ بنو میں
بیشک رب غور تکبر آکر والیاں تائیں
آکر آکر شرمناں آنت نال حرام ہو یا
قوت اسلامی دس نوں فخر روا فرمایا

سدنا سو کے بول نہ آکر کے روح زمین شرمیں
نہیں پسند کریندا جیڑے شرم تکبر راہیں
پہر صف جنگ اندر تا رعب پو کفاراں کالی
بدن دسیاں لے دیناں آتے رعب جماوں آیا

وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاعْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ طَائِفًا أَنْفَكِرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتِ الْحَمِيرِ
اور بیچگی راہ چل بیچ چال اپنی کے اور نرم کر آواز اپنے کو تمیقین سبتنا پسندیدہ
أَصْوَاتِ لَصَوْتِ الْحَمِيرِ آواز گدھے کی ہے

تے چال میانی چل آراہوں نرم آواز بولاد
شرم میانی چال کئی جو تیزی دچ زقناراں
تے تیسوں نرم آواز جہ تہیں غمناکی کھسیوے
ناہ مکر وہ آواز جو سیناں دلسوں نفوت آدے
نہ سخت آواز جو سیناں نوں زردوں کر گن راہ
یاد چ ذکر الہی ہولی نرم آواز چکیوے
اول چیک آواز گدھے دی نام زخیر سدا
یاراں ہزار علم دا باب الایا سے لقمانے
لقمانے کا مالک آکیا اس بکری کے طموس
بکری دچ کیتی مالک دل تے جیہ لے جاندا
توں اگے سبہ تہیں گندی مندے بولی میں آندی

جو برا آواز آواز ال وچوں گدسیاں کھوتیاں
ہے بیترتی تے سستی چالوں پنہ نہ نبرے یاراں
جو باہجہ تکلف سمجھے سامع مقصد پورا تہیوے
نہ گلاں تک تک تے جلدی جو مچ کجہ نہ پاوے
جیوں بجلی آسمانوں تے رولا سخت نہ پارے
نہ ادھی چھینے تا جو دھیال نال تکلیف پوچھوے
اتے آواز اخیری اوسدن نام شہیق رکھاوے
ادہ لوکاں وچ کلاہاں جکیاں سبہ توں جل کوانے
کر کے دچ لیا دو بوشیاں چنگیاں بہت انجاموں
مالک کے ہور بکری لقمانے نوں آگہ سناندا
تا اوس بکری وچوں ہی دل جیہ گہا لے پساندا

لہ ہے بیترتی الخ سست زقنار سے کزوری حار ہے اسلئے کہ اکثر ذکر شاعتی صلیا زقنار میں آہستگی قبول کرتے ہیں
اور طلب مقصد میں مکن ہے کہ جلدی کر کے تک جگا اور نہ بہت سستی کہ جس سے مردم گندہ فرمایا کہ اوسط حال چلنا بہتر ہے

<p>مالک آکھیا دس تھانیاں مڑتوں دو جواری کیا جے ایہہ جنگیاں سون تال سبھیں جنگیاں ایہو پر شے داہے کوکن بولن کجھو ذکر خدا دا جو نبی کیا رب نال پناہ پڑ سو آواز خزان</p>	<p>اوسو گندی بولی آندی کی زندہ بات و چاری جے ایہی پل سبھ نہیں سون تال سبھیں جنگیاں ایہو تے آواز گدی دی شیطانی آواز لگاوا جاں گدی ہنکین اے تک شیطان کرن آواز سراپ</p>
--	--

الَّذِينَ تَرَوْنَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
 کہ نہیں دیکھتے یہ کہ اللہ نے سخر کیا واسطے تمہارے جو کچھ بیچ آسمان کے ہے اور جو کچھ بیچ زمین کے ہے
 وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَن
 اور بولیکھا اور تمہارے نعمتوں اپنی ظاہر اور باطن کی کو اور بعض لوگوں میں سے وہ شخص ہے
 يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ
 کہ جنگ کرنا ہے بیچ خدا کے بغیر علم کے اور بغیر ہدایت کے اور بغیر کتاب روشن کرنے

<p>کیا نہیں تساں ڈہتا جو بیچ فرماں دور ہے تے پوری کستی ابر تساں رب نعمت اپنی ساری تے بعضے لوک جو جنگ کران اندر ذات صفات خدا ظاہر نعمت سے اسلام قرآن تے شکل سونانی مال اولاد و زرق دین زمان سور الخوام لے اوڑ نعمت باطن دل تصدیق ایمانی پاک عقیدے عطا وجود ظاہر تے باطن و بیچ مقصود خصا ہی ظاہر دنیا تے جو اوسد میں اسباب تمامی نعمت ظاہر جنت باطن جان دیدار الہی علم ہدایت اے کتاب دنیاں طلب نالونالی</p>	<p>کان تساڈے جو شے بیچ آسمان زمین دسا ظاہر باطن دالی کامل طور عنایت باری یا سوں علم تے یا سبھ ہدایت یا سبھ کتاب ضیاء تک اکھیاں سبھ پیر برابر جسم عجب نورانی ہی علیہ اسلام تے تابدار نبی کر چپوڑے نیک اخلاق حمیدہ دلال ہدایت نال انبی کے ظاہر صورت باطن سیرت خصال نیک صفاتی باطن عقبتی تے اوسد لوج کامیالی ظاہر ہے قرآن تے باطن جان رسول خدا الی ملدے جلدے آس اندر ایہ سبھ ہر حالی</p>
---	---

وَإِذْ آتَيْنَا لَهُمُ آيَاتِنَا فَكَفَرُوا مَا أَنْزَلْنَا إِلَيْهِمُ الْقُرْآنَ بِاللُّغَةِ عَرَبِيَّةٍ وَجَعَلْنَا قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ
 اور جب کما جاتا ہے واسطے انکے میری کردار کچھ کہہ دیا ہے اللہ نے انکے میں بلند پیر و کتاب کچھ ہم آسوں باہر
 عَلَيْنَا أَجَاءَ غَاظُ أُولَئِكَ أَكَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَى عَدَاوَاتِهِ
 اور ہاں کچھ باہر آہنک کہ کما اگرچہ یہ شیطان بدتا اور کچھ طرف اللہ
 السَّعَادَةِ وَمَن يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُ ذَلِكِ
 دوزخ کہ اور جو کوئی بھیجے کہہ سبھ اپنا طرف خدا کی اور وہ بھی لے لایا ہے ہمیں
 اسْتَمْسِكْ بِالْأَسْرَةِ الَّتِي وَاللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ
 ہم پکڑا اور نئے لڑا مضبوط اور طرف اللہ کی ہے جو باہر سے کام کے

جہاں اونہاں آکھینوں پیروی کرد جو نازل کنوں خدا
 بساویں ہوں شیطان اونہاں نزل دوزخ طرف بولاند
 تے جسے اپنی ذات خدا کا مطیع بنائی
 تے ربدی طرف اخیر ہر کم دی ہونی روز خسرو
 ہے احسان اخلاص کماون وچ اعمال تامی
 پوچ خدا نول انج جویں جو میں ریس اوہ تینوں
 تا ادہ تینوں دیکھے ایہہ سے درجہ دوم شہودی
 نہیں اختیار بندے نول اگے حکم خدا نبی دے
 دلبردی ہستی وچ اپنی ہستی کر کے فانی
 مرتبہ ایہہ شہودی حاضر جانے نت خدا نول

کہن اسیں نابلح اسد جس پر گرزے ڈوسے ساڈے
 تا ہی پوچو ادیاں دا چپھا چنڈن او کہہ دساندا
 تے سی اوہ نیکو کار اس کم وچ یا چہ نفاق بیانی
 نیکاں صنت بار ختے گندے مندے دوزخ طرف
 دا عقیدہ رنگ لاکھ تراہ وچ حدیث گرامی
 قرآن کم تراہ فائدہ بیکراک جے تون دیکھیں ناڈے نول
 جے ناہ تکیں تا جان اوہ کدانا حاصل مقصودی
 پیش غسل ہوں جوں مردہ ایخے ریلین جیدے
 لنگہ اگاں ملکوتوں تے تسلیم رفا ہتہ جالی
 تے اعلیٰ درجہ اکبر سے اوہ محبوب اساتوں

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ ۗ إِلَيْنَا فَرْجُهُمْ فَنُنَبِّئُهُم

اور جو کوئی کافر ہوئے پس نہ غم میں ڈالے بلکہ کفار کا فرج ہمارا ہے اور ہم ان کو

بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۗ وَمَتَّعَهُمْ قَلِيلًا

سائید اور پھر ان کو کیا اور انہوں نے تحقیق اللہ کبیر نبی الہی سینے والی بات کو

ثُمَّ لَضَطُّرْهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظَةٍ وَلَٰكِن مَّا لَكُم

پھر بے بس کرینگے ہم ان کو عذاب گاہ کی اور اگر سوال کرے تو اونسے

مَنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَآلِ اَرْضٍ لِّیَقُوْلَنَّ اللّٰهُ قُلْ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ

کس نے پیدا کیا ہے آسمانوں کو اور زمین کو اب کہہ کینگے اللہ نے کہہ سب کو لطف درستی

لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَآلِ اَرْضٍ ۗ اِنَّ اللّٰهَ لَطِیْفٌ خَبِیْرٌ ۗ

دا سیٹھ اللہ کے ہے جو کبھی سچ آسمانوں کے اور زمین کے سے ہے اللہ بے پرواہ تو لہن کیا گیا

تے جو کوئی کفر کرے تو اسے اسد کفر و ناہ غم کہیں
 رب شیک خیال دلاند جانے جیسے گرز ن سارے
 پیر عذاب پیر دل کینچاں گے اسیں اوہاں بھلے
 کہن شیک اللہ کہہ ہر حمد خدا دیتا میں

ساڈے لول اور نہاں مژناں دیاں عملان خبر تہا میں
 اسیں اوہاں نوچ دینا اندک فائدہ دیون سارے
 تے جے تون اوہاں چپیں کہنے زمیناں انہر خلقے
 پیر اوہاں زجان خلقت تے خلوق بنا میں

زمین آسمان تے جو کبھی اسوج ملکہ اللہ داسارا
 کیسا کفار جو ایہہ قرآن تے جو اسان نبی سارا

ہے اللہ بے پرواہ سلا عیا ہو یا پاک نیارا
 ہے تریب جو بس ہو جاسی تا اللہ فرماوے

وَكُوَاتٍ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٍ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ

اور اگر جو یہ کہ جو کچھ پچ زمین کے ہے درختوں سے قلمیں اور دریا بہر سیاہی اور سکی

مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةَ أَجْرٍ مَا قَدْ قُلْتُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ

پہچھے اور سکا ہو سات دریا نہیں تمام بہریں باتیں اللہ کی تحقیق اللہ

عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝ غالب حکمت والا

سمندر بنے سیاہی چپوں سے ندیاں سرور اور
تے اللہ سے غلبے والا حکمت نہیں کم ساندے
وَمَا أَدَّبْتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا جوتوں کو سب سے سنا
بیانا لکل شیء ہر شے علم اندر نور تے
جو اب اسرار رب ونا اہم سب تھوڑا نورا تھی
مگر اس علم الہی کے دریاوں قطرہ پایا

جو پچ زمین درخت اگر اوہ سبہ قلمیں بنجوان
تاہی مرل نہ کن لکسبیاں کلمے علم خدا سے
علماء یہود اعراض کر نیدے حضرت ابرا کے
تساؤں علم قلیل تے دو جی جا بگ بونہ تبا
اوس آت تہیں تھوڑا اسوچ ہر شے علم ایسا
پتاویں اندر نظر تساوی علم محیط ایہ آیا

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا نَعْتَمُ إِلَّا لَكُمْ نَفْسٍ وَاحِدَةً إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝

ایہ مدت جو تسال میں جاتی فکر و لیون کر کے
جاں حال زمان آسا ویدا ایہ علم کنوں بہر کم کے
اوہ کویں کثیر ہووے اللہ سبہ دیکھے سند باتاں

تساؤ اسبہ واپید کرنا مار جو ادن شر کے
تے نہیں ایسکے خدا سے اگے مثل کو ساہ دم کے
جو مال زمانے ایسے متعلق تسال حال صفات

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُمْ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُم مِّنْ ذُرِّيَّتِهِمْ

تے اللہ کوں پیچھے کرنا ہے دن کے اور دراصل کرنا ہے دن کے
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ لِّإِجْتِمَاعِهِمْ لِيَوْمٍ وَّاسِعٍ ۝

اور حکم اپنے میں لگا رکھے سورج اور چاند کو ہر ایک جگہ سے ایک وقت مقرر کیا اور یہ کہ
اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝ اللہ سببہ اس چیز کے کہ کرتے ہو خبردار ہے

تے دینہ لوں وار سے رات اندر دینہ جن مطع سنا
تے اللہ لوں سببہ جو ہر تہیں کہے غیاں تہاں
ازل مسمیٰ اللہ منزل ہر اکہ در کیا ہے

توں نہیں ڈبھا جو راتے توں رب سے دو بوجہ سنا
ہر اک منزل منزل شدہ وقت مقرر تہاں
کدی سزا دو ہے کدی دینہ سورج و چاند و ذرا

ذَٰلِكَ جَاءَ اللَّهُ كَهْوًا لِّحَقِّكَ وَأَنْتَ قَائِلٌ مِّنْ دُونِ الْبَاطِلِ ۝

یہ سببہ لکھے کہ اللہ وہ ہے حق ثابت اور یہ کہ جو کہ بکا رتہ میں سوانے اس کے ایہ دورہ بیولا ہے
۝ وہ دورہ الی یا اس سے مراد قباحت ہے غارن

وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ

اور یہ کہ اللہ وہ ہے بلند مرتبہ بزرگ کیا نہیں دیکھا تو نے یہ کہ کشتیاں چلتی ہیں بیچ دریا کے ساتھ

بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ

لنعمتوں اللہ کے تاکہ دیکھو تم کو نشانیں اور تاکہ تم کو اپنی نشانیوں اور تاکہ تم کو اپنی نشانیوں میں

لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ واسطے ہر صبر کرنے والے شکر کرنے والے کے

تے جو اللہ باسجہ لوکارن اوہ سبہ کوڑھو لوپول
کیساتوں نہیں ڈھٹا جو کشتی طرے بحر و
اسد یوح سرھا برشا کر کان نشانیما ہٹا
جال مکہ فنج ہو یا تا عکر مہ نس جہازے طرے
جے ربا ایتوں رکھیں جاساں میں ال شاہ ابرا
پیر اوہ مسلم ہو یا آنت اگلی اوس حق سار

یہ نہ کو اس کان جو اللہ حق سچ شک نہ کرنی
تے بیشک اللہ برتر اعلیٰ و وحی بزرگی والا
نعمت رب دیوں تا ساں قدرت وال نشان دکھاو
روح مسالم خازن دو نماں ذکر انجی ہے کریا
پہر سخت طوفان آیا تا عکر مہ ربول کرد ازاری
اوس تہہ و سر و ج ہتھاں تا فر اللہ و کبھیاری

وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوَجٌ كَالظُّلْمِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ

اللِّدِينَهُ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُ

بِآيَاتِنَا إِلَّا كَلَّ خِتَارٍ كَفُورٍ

اور جب ڈھانسی ہے اوں کو موج مانند سا بانوں کی پکار تے میں اللہ کو خاص کر کہ واسطے اوس کے
ال دینہ فلما نجاہم الی البر فمنہم مقتصد و ما یجد
دین کر پس جب نجات دیتا ہے اوں کو طرف جنگل کی پس بعضی اوں میں بیچ راہ کے ٹرہتے ہیں اوں میں انکا
پا ایتنا الا کل ختار کفورہ ساتھ نشانیوں ہمارے کے مگر ہر ایک عہد توڑنیو الا

تا خالص کر کے دین اوس کان بوکارن حد الزول
تا ادرہ اخلاص ہو لادن بعضیاں جاں میانی بہ
مگر نکلے تے مد عہد تا شکر امنکر سوئی
تا سر طرفوں کرنا امیدنی رب ال جبکہ زور
میانہ روی کرن اک ادرہ گل رکسں یاد شناساں
دیکہ طوفان اخلاصوں سی جو کیتا سنگ برتر
جال بنے لگی وعدہ توڑیا اوس تا شکر جو کیتا
ہو پالی جیوں شوکانی بن قیم شکر غرور

تے گیرن جدوں پہاڑاں و انگوں ہٹا ہٹاں بحر اوساں
پہر جا غرقوں اوساں پکا و خشکی طرف لیجاوے
تے آساں ساڈیاں تہیں انکاری ہو نہ ہونہ کرنی
جاں کشتی والے جانن سن طوفان میٹھی لوج
پہر جد میٹھی بنے لگی بہل گئے اخلاصاں
اوس طرفان غزلوں کچ کے وعدہ پورا کر کے
ختار ادرہ عہد قرار جو توڑے جو کشتی وچ کیتا
رب حاضر فوں چھوڑو یا بی مردیاں سد دوروں

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَأَخْشَوْا يَوْمَآلَ تَجْزَىٰ وَاللَّهُ

عَلِيمٌ وَلِلَّهِ وَالْآلَاءُ وَالْحَقُولُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو جَبَرٍ

بِئْسَ مَا يَكْفُرُونَ

یہ ہے اے لوگو! اور تم کوئی اولاد کفایت کرے اور الی سے کچھ

وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا فَلَا تَخْرُقُكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَمَا وَلَا يَغْرَابُكُمْ
 وعدہ اللہ کا سچ ہے پس نہ فریب دے گا اور نہ فریب دے گا
 بِاللَّهِ الْخُرُودُ مَسَانِدُ الدُّرِّ كَرِيمٍ دِينِوَاللَّهِ

تے اوس دن کو لوں ڈرو جاں باب نہ بت لوں گے
 تے ٹیک اللہ دا وعدہ سچ تساں د فریب نہ ماری
 تے ناہ فریب دیکو تساں رہد نیان جہ راہ ہلاک
 غور زبرد نیال فریب دہندہ شیطان آوے
 سوہنی کر کے دسی جاو کل فریب سدا کے
 جتہیں حق چھپے تے باطل دل میدان کرائی
 مشورے شیطان تہیں ہوندا اپوں سنن ہتھائیں
 اچھے دجیوں پسنی دلوج مار پکر ہنجا دل
 یادنی طلباواں تہیں ہٹ نیوں طرف لگاناں
 پیش نبی تار ب جواب اوسدا ہے اگاں بتایا

اے لوگو ڈرو رب اپنے تہیں تابع ہوو نہایت
 تے بت نہ کرے کفایت پونوں جگہ نکرسی پاری
 لینے حیرن دینا دتساں دج فریب پاوے
 دے شیطان ہولادامت دج دنیا چک سدا کے
 ہر بات خلاف جوداق تہیں ودہ کنوں حقیقت
 نزانہ شر ہوو اوہ بہادیں ہوو غلط تمانی
 تے افضل تہیں مفضل ولے متوجہ کرن کد میں
 کدے کم سمبہنی نے سمجھ او کنوں کم ظرفی د پاروں
 جویں دینی علم کنہداون تہیں ہٹ لوکل دج
 اک اعرابی پنج غیبیاں تہیں آن سوال الایا

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنزِلُ الْغَيْثَ وَلَعَلَّكُمْ
 کفایت اللہ کے نزدیک ہے علم قیامت کا اور اوتارنا ہے مینہ اور جاتنا ہے
 مَا فِي الْأَرْضِ حَافِظٌ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ
 جو کچھ زمین پر ہے اور نہیں جانتا ہے کوئی جی کیا کما دنگا
 عِدًّا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ
 کل کو اور نہیں جانتا کوئی جی کس زمین میں مرے گا
 اللَّهُ عَلِيمٌ خَبِيرٌ جانیوالا خبردار ہے

تے سچ مینہ تے ہو جو کچھ ہے دج رحاں مخفی حالا
 ہی کوئی نفس نہ جانے مری کیتھری جاگ ٹرکے
 جس چاہے چاہر تیاوے انساں کنوں کد میں
 ایو آنت ٹرکے سائل لوں اوس خبراں لایاں
 یسامت دا ہی علم آنا پر منس دس سی سایاں

ٹیک اللہ پاس اوسدے علم قیامت والا
 تے کوئی نفس نہ جانے جو اوہ کیا کرسی کم ہلکے
 ٹیک اللہ دے جانتہارا خبر دہندہ سائیں
 ابن عمر تہیں کجیاں غیب ایہ چیزاں پنجیاں
 باسجہ قیامت چو نہ غیبیاں ویاں خبراں نبی بتایا

ٹیک اللہ حضرت ملا علی قاری علیہ رحمۃ الہاری مرات شرح مشکوٰۃ میں میر لوزن فیصل خبر دہندہ فرماتے ہیں
 لینے جسے چاہے اوسے ان غیب سے مطلع و خبر دکر دیتا ہے جہاں آجکا اور خبر دہندہ خبر دوزن کو شامل ہے ہر سوالی

انہاں چیزاں نول کبول رب کیسا غیب ایسویں چھا
 رداونہاندے کارن انہاں چیزاں ذکر لیا نذا
 کوئی نہ جان کنوں مراد جوین تعلیم الہی
 تے ربکہ وسیاں نییاں ولیاں بن غیب بتائے
 پنجاں چیزاں وچوں ایسہ گل لازم ہووے تاہیں
 ایسہ توداد دلیل نہ حجت اپر نفی غیوباں
 پر لکھوی نے پئے غیب ایسہ چار منجھر نیائے
 سن نول شر و تابی دے چا سنگوں پیش گزاراں
 ابد اوسد قرآن حدیث اقوال نیز گان رسول
 و پچ مشکوٰۃ کتاب ایمان حدیث ادل ایسہ آئی
 پچیا سی تہ حضرت اوسنوں سی ایسہ فرمایا
 ایسہ کلمے کر ذکر کرے پچہ آیت برسی تامی
 دہلوی شیخ محقق اسد کی شرح اندر فرماوے
 اٹکل کچو اتے حسابوں علم نہ ایسہ کوئی پاندا
 مگرال ادہ کوئی جانے جس دل رب دھی فرماوے
 فارسی ترجمے دا ایسہ مطلب شروع اندر مشکوٰۃ
 نفی علم دی اس آیت وچ ارے کارن آئی
 تے جسوں رب جنا د ادہ اسوچوں دکھہ موہائی
 حن ادہ پنج چیزاں تینوں گن گن تہاوں تہاوں
 غیب جو بعض نبی نول آکھن ادہ ایسویں ساری
 فتح البیان اندر سو پالی ایسہ اقرار کر نیدا
 ادہ لا یعلمون واللہ کے تے ذکر سے لیا یا
 رینے پنج چیزاں کوئی جانے ناہ ادہ باسجہ خدا دے

جو کاسن اتے بخومی اکثر ایسویں ناما
 نہیں تے غیب تیرے باسجہ ادنا تے ناظر پاندا
 کوئی جان نہ سکے آبول ذاتی خبر نہ بیانی
 ادہ اسوچ نہ داخل مت کوئی نجدی دہو کھاپا
 جو غیب نہیں کوئی یا سجہ انہاں سورسکارن
 جو انہاں باسجہ سور غیب نہیں بل سورہت مرغوا
 تے ایسہ ہی آکھیں سوس انہاں پنجا نڈے علم نہ کیتے
 رداوسد ایسویں تصنیفوں سوگ اظہار
 تا جگہ کسی نہ چھوڑاں اٹکل رکھن نول مگر اسول
 جد جبریل نبی تہیں وقت قیام قیامت بیانی
 سائل تہیں مسؤل نہ اوسد استناد واقف آیا
 ایسویں سورت لقمانے دی دیکھہ رواست نامی
 مراد سو اتعلیم الہی کوئی پنچ نہ پاوے
 ایسہ پنج غیب خدا دے باسجوں کوئی سور نہ پاندا
 یا الہام ادہ اپنی طرفوں کسے ولی کر جاوے
 فیصلہ خوب گیا ہوشبہ نہ ربیا وچ آہاتے
 جو اٹکل کچو اتے صابوں دعوتے کردا کائی
 منکر نول رب کرے بدانت راہ سد سہیل عالی
 دساں جھونکر تہا یاں رب شاہ رسل دیتا میں
 جتنا چاہیا بخشیا رب نے ناہو دیں انکاری
 سورۃ جن دالی آیت تہیں خاص حوالہ دیندا
 ترجمے وچ مشکوٰۃ محدث بیاباں دیکھن آیا
 اوسد تے لکھن اس مطلب شہمو اہل صفا دے

تہ دہلوی الخ شیخ محدث عبدالمطہ اس حدیث کی شرح میں فرماتے ہیں مراد آیت کہ بے تعلیم الہی
 بحساب عقل اینہا رانداند آہنا از امور غیب اند کہ جز خدا کسے آزاناند مگر آنکہ دے تہاے از نزد خود کسے
 بوحی والہام بدانند لب ادنی فارسی داں ہی کہہ سکتا ہے کہ اس آیت سے حضور صلی اللہ علیہ وسلم کے علم
 شریف کی نفی نہیں ہو سکتی کیونکہ آیکو وحی سے علم حاصل ہے غیر طوائف عقی الرعنا

با بچوں دسے ربکہ ناکوئی جانے انساں سارا
 کیسے اتے ایسہ غیب خدا و اظاہرناہ چکیوسے
 نال وحی کے تے الہاموں خبراوسنوں اوہ ہوتی
 علم قیامت شاہ رسل نول کیتا ر عطا ئی
 ایسی نامور چہیاں اوسدے تے اوہ بحر عطا میں
 بنی کیسا وچ مورال میریاں رکھیا ہتہ الہی
 پھلیاں پھینڈیا ندے سبہ مینوں علم سوتد سنا ئی
 عمل حدیث صحیح تے کر کہاں بخدی قرن شیطان
 عقائد المحدث اندر کتوں ایسہ حدیث نہ لیندا
 پر منکر لے شرم حدیث قرآنوں دور ہو یا تے
 دنیا تہیں نکلن توں پہلے رب ایسہ علم سکھائے
 صفحہ چہیا سی اندر تینوں دیکھن لازم آیا
 پنجاں چیزاندے جو اپنے کارن رب سمیرا
 ربکہ دسن نال انہاندا علم اولیا داں سوندا
 شاہ رسد سون دی جویں وچ عقائد کیا
 نیساں دلیاں ملدے سما عیلیاں گپ خڑائی
 اسمعیل جو تعویذ وچ ہے ایسہ گنڈ لیاندے
 جو د پ مھر چہی پڑھ بیا اوسد وچ حوالے
 کرن اختلاف محدث علم اندر پنج چیز گواہاں
 جکہ منن جکہ وچ توقف حضرت راز تیا میں
 جوامت اوسد لویں اہل تعرف ہر اک مرد دلی تے
 ہوں تعرف ممکن نامیں دنیا وچ ہنہاندے
 جاں امتی اوسد واقف ہر کہویں سرور تہنہ آ
 علم خدا ایسہ پنج دتے سن سوسن دل تے ملا میں
 احوال آخر وچ ایوں لکھوی لکھد امن کہلناں
 لیسادنگ آبان مرئینا جویں قول الہی آیا
 بعض مشایخ کہن نبی تس علم ہویا ہر عالی

ایسہ پنج علم خدا کے کارن خاص ہر ایاں
 نال حساب تے اکل کچو انہاں خبر نہ تہیوسے
 مگر خدا جنوں سبھا کے اپنے پاسوں سوئی
 وچ انموزج لکھے امام سیوطی خبراں بہائی
 مگر خدا واکم سو با اوس ظاہر کرنا نامیں
 کرے تاہند حدیث اسدی جو موراجہ دی آئی
 شدک اوسدی چہاتیاں انہیاں اندر ہی مائی
 جان لیا میں جو کجہ مہی وچ زمین آسماناں
 وچ الزمان جو گردنسا ڈا اوسون نقل کرنیدا
 علم نبی نول غیبی دتا وچ اوس رات خدا نے
 وچ شرح تفسیر ہر کے علا مہر باجوری لیکے
 جامع الصغیر کے حاشیے ہتیں سن وچ میاں لیا یا
 تم اعلم بنا ذلک ہر اوس لہو علم ہتہ آئے
 عقائد المحدث اندر سن غیر مقلد کسندا
 بلکہ دجال جو کافر سی اوس اگدوں تے تیا نے
 ربکہ دیوں نال علم ایسہ غیبی خاص خدا ئی
 جو ربادا تا ہویا بنی اوہ ظالم شرک مناندے
 وچ کتاب ابریز صفحہ رشو نڈہ اکسونالے
 مولف کہے میں شیخ اپنے تہیں اکدن چہیا ساہی
 جو شاہ رسل نول علم انہاندا ہویا ہے یا نامیں
 فرمایا کریں رسن پوشیدہ ایسہ علوم نبی تے
 ظاہر ہوں اونہاندا ثابت پرین اون خدا و
 کرن تعرف تہدے جدواں اونہاں علم سرور ایسہ
 دنیا و جوں کو چ کرن تہاں پہلے سرور تہا میں
 نشان قیامت کے دس دتے جو کجہ لکھے ہویا
 روح البیان اندر آں آیت ہتہ مفسر لیا یا
 مہربان تہہ چین کسدن قیامت آون والی

یعنی رجب سے جنوایا علم اس حضرت تائیں
اکسواتے زمانوں صفحہ جو اندر صر چھپائی
اربعین دی شرح اندر جو نو دی مرد بنائی
بہشت انا و الساعۃ کہا تین حضرت کہا پیار
حج کر امہ و حج اس ترجمہ حسن مدیق ایچ کر دا
یعنی سے نزدیک ظہور اس ایس حدیثوں پایا
کیسا جماعت نے حضرت نون رب ابہ علم سکایا
کے فرمایا جبکہ حیران دینن بعض نہ دس آریاں

نہیں مسانی حیرت نون برگزیدہ کہ امیں
دو جی جلد اور ہر یو حج دیکھو پاس فقیر بیانی
چو شہ صفحہ اسد یو حج لکھے دیکھ حدیث جو تانی
میں آئے قیامت ایچ جوین دو انگلیاں پیمان سکایا
اکسواتے ستونجہ صفحہ ہو پال چھپی جو مردا
جو پاس رسول اللہ کے ایسی علم قیامت آیا
نال فضلہ کے پر ہا مور چھپان اسد کے نے آیا
سو ایوں عمل نبی نے کیتا ناہ کل شہین تہا یاں

ایسا ہی حضور صلی اللہ علیہ وسلم نے مینہ برسے کی بابت پہلے ہی مدنا سالی خبر فرمائی

وچ مشکوٰۃ حدیث لیا یا ترمذی کنوں پیار
یا جو حج با جو حج جدول مرجاس پو تکر او نہا نا
مینہ اچھا دسے جس تہیں کوئی گھر کے شہر دا
دیکھو خالصاں غیباً نوجوں خبر نبی فرمائی
عبد اللہ بن عمرو الیوں نقل روایت کر کے
جاں بندے بہہ دس نارب بارش کرسی سار
حدیثاں گیا ہو ظاہر سارا لول و تابی
وچ حج کرامت حسن مدیق لیا یا الیوں بیانی
دسہ صفحے تہیں پینتری تیک نشان قیامتوا
مینہ دس دی خبر ہی اسو حج لکھی فنا دسا د

نبی کیسا پر مینہ وسیگا عالم دیو حج سار
فرمایا مینہ دسے جس تہیں رو شہ کے گند نہا نا
خالی مول نہ رمسی پونچے سر جا مینہ مہر دا
سینکرے سالال تو شری اللہوں نجدی گپ خرابی
وچ مشکوٰۃ جو مومن بندے سن آتنا و ہر کے
اس مینہ نالی اشن گے مردے چونکہ حشر و پیار
قرآن حدیث تے محل اسان تہیں وچ انکار خرابی
تے وچ احوال آخر کے لکھوی لکھد انال صفائی
جو غیبی خبراں دسیاں اوہ سبہ چیلے دیکھو والے
مدیق حسن جوین لکھے او دس لکھوی آگہ سنا د

اشعار احوال الاخرت

بک پوڑا نک پاگردن آتے جس ہوسی سو کرسی
فرید یو، تہیں عاجز آون نیک اللہ کے بندے
رب جانور اندے دار اتار کے جو سیرغ سداون
بکہ کہا دن بکہ چکے جاون سٹن مہرچ دیبا تہیں
رحمت مینہ سراسر برکت چالی روز دسا د
بکری بک رچا دیشوں شہرن مرداناں

تاں یا جو حج با جو حج آتے رب حکم دیا لول کرسی
بکے رات مرن سبہ کوئی تکر کن سرون گندے
نہ حضرت عیسیٰ کرے دعا تہیں یا را مین اللہ ت
دوسے قد تے لمی گردن کہاون اہنباں تائیں
پہلے ہونزد آب جو باقی اوہ ہی دبا و شہاد
گناہ زراعت برکت وافر ہی وچ شہر حیران

در نفوس سابقہ دانستہ و عہد عمر
یا رسول اللہ برکت امت استقامت نام
پس سوال الہد آئے شخص را اندر نیام
کن خبر اور اسپس آن میرسد عت مط
باش آون دی حضرت نے گیلی خبر عمر نوں

براستہ است، اسکو قبرے نبی شد کی نفر
گشتہ اند مالک شونذ محفوظ د خوشی کے رہنما
گفت روح عمر کو از طرف من او اسلام
در عدالت زیر کی کن گشت گریاں ز دل
خواب اندر اس شخص کی لکی نوں سوچیں ایس خبر نوں

قسم تیسرا غیب کا معلوم فرمانا یعنی شکم میں کیا ہے

اگے کئی درمیان حضرت ابہ غیبی خبر بتائی
حضرت علی امام حسن نوں اکدن دیکھ الایا
پشت اوسدی نہیں مرد ہوسی اکن فم محمد الا
عدلوں ہر سی خوب زمیں نوں مہدی ایو جانوں
کر ع نام نین وچ بستی اوسدا جمال پیارے
ارسنوں علم لدنی ہوسی عمر ہوسی سن چالی
خلقت ڈھونڈھ اوسے نوں نہیں کر شاہ نام
کہف اصحاب دلی ہور حافر سبہ ابدال جوشامی
جو ایہ رب خلیفہ کیتا مہدی ایو جانوں
صفحے نرئی وچ ابہ لکھوی سگویں شکر لکھا
مسلم ہویا نبی دلی وچ ما پیاں پٹیاں ساکے
لفظہ بی ایچے پیوری پٹہ نہ آیا اوس ملووکے
وچ مشکورۃ نبی نے دسیا ہوں حسین دلی دا
لڑکی ناہ فرمائی بلکہ لڑکا ہوگ بتایا
اہل البیت مناقب وچ مشکواتے دیکھ بہرادا
شیخ محمد وچ ہدایت نقل نجوموں کر دے
ابو نعیم ابن عباسوں سن ابہ خبر بتائی
اکدن پاس نبی کے آئی عامریہ جس نازاں
جدوں تولد ہوسی لڑکا میر پاس لیاناں
آپوں بانگ ابہ کن آگہی ورد اقامت کیتی
نام اودھا عبد اللہ دہریا پیر مبشر ہویا

جو حضرت مہدی پیدا ہوسی کے دیو وچ بہائی
ایہ بیٹا میرا سید ہے جو میں پنچیر فرمایا
خود اوسدی جویں خواہی دی صورت فرق نرالا
آمنہ نائوں مائی دا بہی عبد الدباب کچیاں
بولن لگا اڑ کے پوٹے پٹیاں تے متہ مارے
پہر کے طرف روانہ ہوسی نو وچ مدینے دالی
یکے دیو وچ بیعت کرن کیسے رکن مقامی
غیبوں اک آوازہ شنسن سبہ خود عوامی
اسدا آکھیا سنوتے منو ہرگز شک آوں
علی حسن دی پشتوں مہدی سکتے پتے پاس
مسلم کرن جو ہوناں ہووے نالی عطا جبارے
صد نا سالوں اوستہیں مہرے جانا غیب سووے
جو نا علم کے گہرا لڑکا ہوسی سن فرمان نبی دا
جوں فرمایا اونیوں بی بی سی گہر بیٹا جایا
تے دیانی نوں رہ جاوے باقی دا چھپتا دا
سگویں بیت اوہنا نہ سے ایسے زیاداں کارن سہرے
بی بی جو عباس جسے دی فضل جسے دی مائی
نبی کیسا ہر شاد شکم تیر لڑ وچ پوت سچا داں
جاں جنیال وچ خدمت عالی گہرا اوزناں سہاں
اپنی لب ابہ منہ پائی شہد شکر تہیں مہشی
ابہ ہی غیب نبی نوں مسلم منکر چاہئے رویا

شکم کی خبر دینا لکھوی کی اصل الا حضرت سے جو دیا ہوں کا پتہ ہے

<p>جلدوں صدیق اکبر نے آیا آخر وقت جدائی نال تیرے جو حصے والے کلمہ لفظان نہ لیاں کبھی ہن تساں فرمائی محکم اسان نہ ہئی اوسکے حمل اندر اک مندی ہوسی مٹی مری بعد وفات او بناندیوں مٹی خواہر نور پستی دنی سی صدیق ولی توں خبر اللہ شکاں دی اتہوں دیکھ عبارت اوسدی چاہئے سن سنایا نبی کیسا اولاد فارس تہیں مرداک ہوگی اٹھارتی جے دین وچے کہتیاں تک لیسای ارسول مگر اوہ داخل امام اعظم دی خبر دتی سی اگدوں اوس سلطانے ایتھے فقط اشارہ کافی ہویا کان ابراری نام قبیلیاں تے رنگ گہوڑاں ہاں حضرت سے سوئی وچ لبناں نمڈناں کے پئے لکھدے دیکھیں جنباں اکدن ہونگناک پیراں کے درتے عرض کیوں حبیب علیہ دنیا ہوسی ہوسی اوہ متوالد ہن اسماعیل تے لکھوی کیوں نہیں خورے شرک لگانے خواہ قطب حفوی صاحب تحفے وچ فرماندے نام نشان دنا اوس سارا پاکہ غیب محالان</p>	<p>مالک کرے امام روانت کیسا صدیقہ مانی میسوں باب کیا اوسو پئے دربیانی درینیاں میں کیسا اک ہن اسادی اسما ہونہ کوئی کبھوس پیٹوں خارجہ دیوں جو تیریری تیری تدوں یقین کردل ہویا بیشک ہوسی مٹی ام کلثوم جنبا نانا نواں ہے ایہ لکھ اوہناندی تے وچ مدارج شیخ محقق الہوی لکھ دیکھایا وچ فصیح مسلم دیار دوسور حدیث نتاری مرد ہوسی اک فارسیاں تہیں ایسا عالم کامل سیوطی نالے ابن حجر سبہ کہن ایہ حق نعمانے جلد دو جی نبوی تفسیروں دیکھ زور ت ساری مسلم و یوحنا مسعودی نقل روانت ہونی شاہ عبد عزیز جو دہلی والے لکھوی در صف جنباں ابن حجر کے والد کے گہرناہ کوئی لکھو کا جوے شیخ کیسا چشم تیروں لڑکا ایسا ہوگی نراللا ابن حجر وں پیدا ہوئے شاہ صاحب فرماندے ایہ گل دور وانی اسین ہرے دی گل ظاہر پاندے صاحبزادہ دی خوشخبری اگدوں ہی دوسال</p>
--	---

اشعار عارف نوری میر قصوری رضی اللہ تعالیٰ عنہ

<p>بکہ ہم نام تو عبد الرسول ہاں یاد بگاہ زور ت قبول ز شکم اندا جے آپے اگدوں دتی خبر زیاد سے مرشد جی دی خدمت اندر اکدن گیا سونا راں بارک اللہ ہے بارک اللہ ہے کہندے صدی ہو آیا سگراں ہویا جو میں فرمایا دہلوی میر مرابی اگلیاں گللاں شرک بنا کے پانی حکیت خرابی بارک اللہ دی پشتوں سگراں ہوسی من کہلو ناں</p>	<p>ایکے ہنوزی تو بکتیم ہم ہم زور بگہزار جہاں نہ قدم دو درقاں وچ بند نصیحت کیتی صا جنزارے حافظ لکھوی سند والہ بارک اللہ جس ناناواں بارک اللہ دی کنداتے کہتے متہہ حضرت فرمایا اوہ رک انڈا گندے ہوسی پاسی ملک خرابی سال نچا ناں بعد محمد لکھوی ہویا دنا بی پہلوں ہی دس دنا حضرت کے گراہ لکھوی ہونناں خاص خدا بتا کر تھانے کے علموں سے اس غیب علم ہونا کہ کل فلاں بن فلاں کیا کرے گا</p>
--	--

اکدن نبی اساتذہ میں فرما کر فرما کر
 بڑھ بٹھی پھر دیگر توڑی رہے الیوں فرماتے
 جو کچھ تیک قیامت ہوناں سبہ نبی فرمائے
 حضرت نبی انسانوں وچوں کامل سبہ جانوں
 حدیث شراج والی دچ بڑھ کے حکم کریں عقیدہ
 ادسکے تلے آندا ایسہ فرمیں سمجھہ بدانت
 سبہ دا علم نبی سرور لونی جانیں مومن دانے
 حاشیے صفحے چھپی نے تینوں میان مکین آبا

ابن اخطب ہیں سنکے مسلم ایسہ روایت کروا
 منبر تے بڑھ بیٹھے مین وعظ کلام سناند
 تیک نماشاں سبہ عجائب حجاب دے سکھلا
 خلق الانسان بڑھ رحمان عظیم البیالوں
 سے معلومات تنگ اتے علم محیط نبی دا
 روح البیان جلا اس روحی سرا جے دی آنت
 جو بویا یا جو کچھ سوئی اگلے دچ زمانے
 عقائد اہل حدیث اندر ہی نقل حدیث ایسہ لیا یا

لے خلق الانسان الخ حکم الا انسان و علمه البیان کے تحت میں تفسیر معالم التنزیل و خازن میں
 فرماتے ہیں وَقِيلَ الْاِنْسَانُ هُمَا مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيَانُهُ دَعْوَتُهُمْ لِكُلِّ قَلْبٍ لَعَلَّ يَسْمَعُ
 کہ بیان انسان سے مراد حضرت صلے اللہ علیہ وسلم ہیں اور جو ان کو بیان سکھایا آنتہ شریفہ دَعْوَتُكَ مَا لَكَ لَعَلَّ يَسْمَعُ
 لینے آکر سکھا دیا جو آپ جانتے تھے اور ایسا ہی آنت دخلق الانسان علمه البیان سے ہی مراد حضرت صلے اللہ
 علیہ وسلم میں جیسے معالم میں فرمایا قال ابن کثیر ان خلق الانسان یعنی محمد صلے اللہ علیہ وسلم و علمه
 البیان یعنی بیان ماکان و ما یكون یعنی حضور صلے اللہ علیہ وسلم کو اللہ تعالیٰ نے ظاہر فرمایا جو کچھ چھپا
 اور جو کچھ آئندہ ہوگا سبہ کچھ بتا دیا یہ گویا بیان ہے جو آپ کو سکھایا گیا اور ایسا ہی دیگر تفسیر معتبرہ میں
 موجود ہے حاذ اللہ اگر سہاری تہاری طرح خدا تعالیٰ کے حبیب پاک کو ہی یہ علوم حاصل نہ مانتیں جائیں
 تو ہم آپ سے علم میں مساری ہونگے نورد بالمد من ذلک لک لک عقائد الخ ان اللہ سبحانه و وضع
 يَدَا بَيْنَ كَتَفَيْ قَوْجَدَاتٍ بَرَدَا فَي قَدْ يَبِي فَعَلِمَتْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَ مَا فِي
 الْاَرْضِ وَ حِوَا المحدث مشکوٰۃ مطبوعہ گلزار محمدی لاہور جلد اول ص ۲۲۷ پر ہی بروایت عبد الرحمن
 رضی اللہ عنہ موجود ہے لینے رکھا اللہ تبارک و تعالیٰ نے اپنا ید مبارک درمیان میرے دونوں شانوں کے
 اور پائی مینے سردی اور سکی اپنی دونوں چھاتیوں میں پر جان لیا مینے جو کچھ تہا بیچ آسمانوں کے اور
 زمین کے حدت و حید الزمان جو مقلد و تابعی حدیث کے درمیان سے جملہ جو حدیث برد آئی تھی اگر مستقیم فرما
 گئے تھے جو فقیر نے لکھ دیا اب غور فرمادیں کہ قرآن مجید میں ہے قولہ تعالیٰ لَمَّا نَبِي السَّمَوَاتِ وَ مَا فِي الْاَرْضِ
 لینے در وسط اللہ کے ہے جو کچھ ہے بیچ زمین کے اور آسمانوں کے عام ہے یا مخصوص البعض پر حسب لفظ
 عام ہے لینے زمین آسمانوں کی ہر چیز کو شامل تر و حید الزمان کا حدیث والے ماہ کو مخصوص البعض
 کہنا خلاف ہے شارحین حدیث کے ادسے یہ عامہ ساز حاشیہ حدیث پر چسپاں کر دیا ناں اگر غیر حاشیہ
 میں بعض کا اطلاق ہو سکتا ہے زمین آسمان کے اشیاء و ملائکہ کے علوم کے اظہار میں دور (باقی صفحہ آئندہ)

وَعَلَّمَكَ الْاَلَمَ تَكُنْ تَعْلَمُ اَنْدَرِ سُوْرَةِ اَلْاَمْرِ اَلْاَوَّلِ
 ما و الفظ لعمومیت کے صاف دلالت کردا
 سر بر شہی دا علم سکنا یا حضرت نون رب یارا
 تا وضحی الی عبیدہ تا وضحی نجم سورہ وچ آیا
 حد علم حضرت دی کرنی طاقت بشر نہ ملکاں
 زمین آسمان سدا اہم علم خدا و علموں بہانی
 اتے نبی کے علموں ایہو نسبت مخلوقا قاس
 بعض علم جو رب کے علموں اہل سنت نے مینیاں
 خضر موسیٰ جد کشتی اندر دوویں بیٹھے بھائی
 باہر کڈھ لئی دریاؤں تا خفرے فرمایا
 تیرا میرا تے کل خلقاں علم اتنا ہے سارا
 کتاب التفسیر بخاریوں کڈھ کے دیکرہ حدیث فرمائی
 اہم جو دہو کہا دین و ثابلی بعض علم اہل سنت
 مجزے راہوں تہورے چروچ دینا آخر والی
 کل دنیا دا علم جے مینے کارن شاہ اپراں
 قل متناہ الذینا قلیل اندک ہر شے دنیاوی آئی
 تے وچ بخاری اول جلد کتاب صلوة بچپانی
 اَعْطَيْتَ مَغَائِجَ خَزَائِنِ الْاَرْضِ دسیاں کیر صفحہ
 تے اسمجیل کیسا تقویت اندر خاص و ثابلی
 مال حدیث بخاری حضرت نون رب مالک کیسا
 و ثابلی انہاں حدیثاں اتے عمل نہ ہرگز کردے
 جس تہہ زمین خزانے ساکے اوس کہن نہ خیر

سکلا یا تہہ علم جو نانا جانیاں توں مردے
 جسے وچ تخصیص نہ کرنی علم کسے دی فردا
 مال قرآن ثبوت الہویں ہے مال حدیث تارا
 دہی کیتی جو کرنی ہسی علماں انت نہ پایا
 ہر بر شہی دا علم سو یا اوس جو وچ زبیاں فلکاں
 کجوا پنج جیویں دریاؤں قطرہ پانی بہانی
 کوئی شریک نہ مال نبی کے اندر حسن صفاتاں
 مطلب ایچھے اوسدا میاں مال حدیثاں گنیاں
 آ اک جھری ندی وچ اوسنے اپنی صبح و ثابلی
 اے موسیٰ جب قدر چھری کے منہ وچ پانی آیا
 ریکہ بکر علم دیو چون حضرت کرے تارا
 خضر موسیٰ کے قطعے اندر کے بندے رحمانی
 اصلی مطلب اوسدا ہے ایچ جو میں دسیاں سکے
 ہر اک خبر نبی دس دتی وقت اندک وچ عالی
 اوہ ہی علم قلیل سدا کہ مال قرآن اخباراں
 محیط زمین دا علم جے منی نہیں دوہیکلی کافی
 باب الصلوٰۃ علی شہید اندک کہہ یاد نشانی
 کنجیاں دسرت خزانیاں الیال منیوں رب کبریاں
 جس تہہ کنجی مالک سوئی گہر انال موالی
 اپر زمین خزانیاں حسوں چاہن دیوں ستیا
 صحیح بخاری بہاویں ہو کہ شہہ اوہدیوں دہرے
 علم نہ دتے ہوں خدائے کرد تیاں غزیراں

(بقیہ جلد گذشتہ) شیخ محقق عبد الحق محدث حدیث انعام ملکہ نہ کورہ کے تحت میں فرماتے ہیں ہاں قسم ہر جے
 آسمان تا ہر جہ زمین لوہو عبارت اسف از حصول تمامہ علوم جزوی و کلی را حاظہ در آن اور مدارج
 شریفہ کے خطبہ میں فرماتے ہیں روی صل علیہ وسلم ونا راست برہمہ چیز از شیونات ذرت و صفات حق
 در سماء و انماں و ثمار و جمیع علوم ظاہر و باطن و اول و آخر احاطہ نمودہ دست و مصداق
 نون کل ذی علم علیم شدہ بقیر علوی عنی عنہ

غیبی علم نبی و معجزہ دلیاں کان کراست
 زمیاں آسمانوں کے علم اک قطرہ علم خدا
 جو کہ ہوتا ہی سبہ قیامت تیک جاں ویسا سا
 رات دن وچ نفی علم کے کوشش کرن وٹا بی
 نمونہ اونہاں شہیا نذا سن تیرے پیش گزارا
 کہن وٹا بی لڑکیاں گا دنہاں آیاں اکہ بیار
 نبی اونہاں نوں روکیا ایہ گل موخ آکھو کائی
 جو گل دی خبر نبی نوں نہیں سسی ویکھو کوٹیا
 لہو لب وچ ذکر اساد اکرنا زرب نہ دیندا
 یا اس کان ایہ غیبی علم جو خاصہ خاصہ انی
 ملا علی کہے جویں وچ مرقات شرح اس خبر
 باب ایان ا لہذا اندر مشکوتوں ویکھو بیار
 راوی آکھیا اکدن حضرت نکلے طرف اسادے
 کیا جانوں تسیں کتاباں ایہ دوکیاں لکھی
 فرمایا جو سبھی تہہ وچ ملی کتاب لہوں
 جس جس اوہ قبیلے وچوں سبہ لکھیا وچ اسدے
 لینے اتنے ہونے بستی سارے وچ حساباں
 پیر کیا جو کہیہ تہہ وچ ملی کتاب خدا تہیں
 نام قبیلہ اندے اونہاں او سو وچ نالے میں نامی
 جو اتنے سارے ناری سوکے وچ حساب گنا میں
 آخر تک حدیث پچا بی جنتی ناری سارے
 حقیقی اوہ کتاباں جو وچ سن اوہ غیب جانا

دے نال خدا کے ہونے جانہاں سعادت
 وٹا بی سمجھیا علم خدا دا ہے ایہ سبہ سادہ
 گل دی گل گئی رہ کونکر کچھے بر خور وارا
 شبے ایسے پادن جہتیں عاناں سخت خرابی
 متاں مسلماناں تے ہووے فائدہ بکر اظہاراں
 کہن نبی وچ ساڈی گل دی دیکھو بیار
 پہلی گل کھو اس رجوں ثابت کرن سو دانی
 منع کیسا اس کان جو حضرت منصب رکھد بیار
 منع کیسا گستاخی کان نہ عدم علم تہیں کنہا
 مطلق جانن بن تعلیم نہ رواینا دے کائی
 علم نبی نوں ثابت ہویا ہر وجہوں ہر ذکر
 عبد اللہ بن عمر روایت فصل دو وچ وچکار
 تے دو کتاباں تہہ وچ سانوں کبار رسول خدا
 عرض کیسی اسان خبر نہ سانوں و شوخرا تہا یاں
 وچ اسدے نام ہشتیاں کسن سوین قبائل ناواں
 چہیکر والے جنتی نے کر لیکھا مجمل دس دے
 استہیں کدے نہ کدہ بیسی و دہسی سرگز آجبا با
 نام جنمیا ندے او سو وچ سنے تہناں آبا تہیں
 لیکھا مجمل پیر کردا چہیکر تے او س نامی
 او تہیں کہے نہ دوہسی کوئی سرگز مول کد میں
 سبہ دے نام تے خبر اونہاں ندی سوئی شاہ ایار
 شارح اسدے کہن بیار مومن شکست پائے

نه دعت عبد الله ابن عمر قال خرجه رسول الله رخي يديته كتابان فقال ائتد درون
 ما هذين كتابان قلنا لا يا رسول الله الا ان نخرجنا فقال للذي في يدي لا المصفا
 هذا كتاب من رعا العالمين فيه اسماء اهل الجنة واسماء ابايهم وقيامهم
 ثم اجمل على اخرهم فلا يواد ولا ينقص منهم ابدا ثم قال للذي في
 يدي هذا كتاب من رعا العالمين فيه اسماء اهل النار وقيامهم

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَىٰ

اسد وہ شخص جس نے پیدا کیا آسمانوں کو اور زمین کو اور جو کچھ درمیان ان دونوں کے ہیں سچ چھ دن کے
الْحَرْثِ وَالْخَلْقِ كُلِّ مِمَّا دُونَهُ مِنْ شَيْءٍ لَّا يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ ۗ وَكَرُّوا عَلَيْهِمْ

پھر تداریک اور عرش کے نہیں واسطے تمہارے سوائے ان کے کوئی دوست اور نہ شفاعت کر نیا الا کیا میں نہیں

ص ۱۰۱ ایب تے اور ایک اور بیچ ہندو رسد دھناک لیا ہے اور کوئی شی اسرائیل سے مترب نہیں گرتیں چیزیں جنت اور الکتاب اور حکمت اور فقیر کنا ہے کہ جنت ضرور ہے اللہ علیہ السلام کی ذات اور ہے بخ

السد وہ جس پیدا کیا زمین آسمان تائیں
پھر استوی عرش تے کیتوس جو لائق تیز ہوں
نہ اس بن کوئی یارت سا ڈا ہور سفارش والا
سب تھیں پہلے نور اک رب او پایا پھر ان لوگوں
اک تاریکی تے اک نور اور نورن اک درساوا
کلام کیتی در نال کیا ہو سیت تھیں گھل پانی
تے پانی اپر ہوا کانی پھر رب عرش بنا کے
ہر ہر نال زبانے و کھو و کھو کرے تسیجاں
کرسی نوں و چہ پیٹ عرش داتے زید آسمان
زمینوں انہر تیک موٹانی جسدی سچی بھائی
روح نوں پھیر بنایا وہ بھی سجدیو چوہو ڈوگی
تن سوٹھ دندانے آہے نوری ایس فلم دے
روح زمر دسبزدں وفتیاں دو یا تو تو لیاں
نام میرے دینال جیب میرے و نام لکھائیں
روح روشن موتی دیوچوں پیدا رب زمانی
مشرق تھیں تاندر بڈریا قوتوں پنے کتار
تن سوٹھ دندانے فلم اندر ہر اک دندانے
تے روح فلم دا علم نبی دے علموں ہے کجہ آ یا

تے جو دو ہاندے چھیاں و ناں و چہ خلقیا سائیں
نہ عرش مکان نہ چھو یا نال اس پاک جسم تھیں
کیوں نا میں پھر پھر و نصیحت چھوڑ کر چلا
بے ہنیرے استھیں تاریکی اک نبی حضوروں
ست زمین آسمان برابر اوہ موتی آشنا دا
باریا موتی جوش ہو اوہد تھیں نبی بھائی
پانی اتے رکھیا اس ہزار زبان لگا کے
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحْدِي لَكَيْسَا اِپْر عَرْشِ صِرْحَا
کرسی دیوچہ پیٹ فلم پھر نوروں بنی عیاناں
پھر و چہ سجدہ قلم پی کر پاگی ذکر آہی
حکم ہو یا اے روح فلم سر جو ہے گل پکی
ہر دندانے تن سوٹھ و گن دریا علم دے
فرمایا لکھ تھیں کیتی عرض لکھاں کی سایاں
لکھیا اتنے سال ہزار اندر ایہہ نام سنائیں
زمینوں انہر تیک لمائی ایویں عرض رکھائی
تے وفتیاں سرخ یا قوتوں روح دیبا اندر چر پیکار
تن سوٹھ علم دے دریا و گدے ہیں سجانے
بھر زخاروں جیون کر قطرہ کسے جناور چایا

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحْدِي لَا شَرِيكَ لِي وَحْدِي مَنْ أَسْمَىٰ لِي وَحْدِي وَحْدِي

ادخلتہ جنتی یعنی نہیں کوئی مبدیہ غیر میرے میں اکیلا ہوں نہیں کوئی میرے لئے شریک اور محمد صلی اللہ
عبد کلم میرے رسول اور بندے ہیں پھر جس نے مانا میرے رسولی کو اور سچا جانا میرے وعدے کو داخل کرونگا
میں اسکو اپنی جنت میں ہے بن۔ یعنی فرمایا حضرت محی الدین بن عربی قدس سرہ العزیز نے مسامرات میں
بروایت حضرت ابن عباس رضی اللہ تعالیٰ عنہما۔ کہ مشرق الحہ مقرب تمام مخلوق سے اسرا جیل میں ان کے
اور اللہ تعالیٰ کے درمیان سات پردے ہیں پہلا غزت کا دوم جبروت سوم آگ چہارم باقوت ششم

تے جو دو ہاندے چھیاں و ناں و چہ خلقیا سائیں
نہ عرش مکان نہ چھو یا نال اس پاک جسم تھیں
کیوں نا میں پھر پھر و نصیحت چھوڑ کر چلا
بے ہنیرے استھیں تاریکی اک نبی حضوروں
ست زمین آسمان برابر اوہ موتی آشنا دا
باریا موتی جوش ہو اوہد تھیں نبی بھائی
پانی اتے رکھیا اس ہزار زبان لگا کے
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحْدِي لَكَيْسَا اِپْر عَرْشِ صِرْحَا
کرسی دیوچہ پیٹ فلم پھر نوروں بنی عیاناں
پھر و چہ سجدہ قلم پی کر پاگی ذکر آہی
حکم ہو یا اے روح فلم سر جو ہے گل پکی
ہر دندانے تن سوٹھ و گن دریا علم دے
فرمایا لکھ تھیں کیتی عرض لکھاں کی سایاں
لکھیا اتنے سال ہزار اندر ایہہ نام سنائیں
زمینوں انہر تیک لمائی ایویں عرض رکھائی
تے وفتیاں سرخ یا قوتوں روح دیبا اندر چر پیکار
تن سوٹھ علم دے دریا و گدے ہیں سجانے
بھر زخاروں جیون کر قطرہ کسے جناور چایا

ان من جودك الدنيا وضرتنا:

وَمِنْ عَلِيمِكَ عَلَمُ اللّٰوْحِ وَالْقَلَمِ:

دنیا دین تباری بخشش و چون جوڑانیاں

تے لوح قلم و اعلم تبارے علماں تھیں لکھنیاں

وَسُئِلَ الْأَمْرِي مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يُرْجَعُ إِلَيْهِ نِي كَيْفَ كَانَ فَقَدَأَمْرَةً أَنْفَ سَنَةَ مِمَّا

تدبیر کرنا ہے کام کی آسمان سے طرف زمین کے پھر چڑھ جاتا ہے طرف آسمان کے پھر ایک دن کے کہ ہے قدر اس کی
تَعْدُونَ ۞ ذَلِكُمْ عَلَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ۞ الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ

ہزار برس ان برسوں سے کہ گنتے ہوتے ہیں جاننے والا ہے غیب کا اور فاضل کا غالب بہر بان برودہ شہادہ
وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ ۞ ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلالَةٍ مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ۞

اچھی طرح بنایا ہے ہر چیز کو کہ پیدا کیا ہے اسکو اور شہادہ کیا پیدا کرنا انسان کا مٹی سے پھر کی اولاد
ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوْحِهِ ۞ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۗ

اسکی خلاصے پانی خیر سے پھر تندرست کیا اسکو اور پھونکا پیچ اسکو روح اپنی سے اور کیا واسطے
قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۞

تمہارے سنا اور دیکھنا اور دل تھوڑا سا جو شکر کرتے ہو:

تدبیر کہاں وہی کر کے آسمانوں و زمین اتار
ہزار و ہا جو دنیا دے و رہیاں تھیں تسعین گنندے
ایسے جانن والا غیب تے حاضر غالب مہر کندہ
تے شروع کیتی پیدا ایش پہلے آدم خلقیا خاکوں
کر کے اوس درست ادکس اندر روح پی و ڈالی
تے کن اکھیں دل دتے اس اپنے مال فضلے
بہنجو سالان راہ زمین انہر دے کسم و نتمہ آئی
ایسے اک ہزار و رہے واپنیڈا ملک جو اوجن جان
تے ملک خدا و اک دنے اندر پنیڈا سب بیٹے
سدرة المتینی جہر بل مقام اپرست فلکاں
ادسے قدر موٹائی ہوئی اندر ہر آسمانے
پنجاہ ہزار و رہے اپنیڈا ایسے سب و چہ شماراں
تے لےتے کہیں پنجاہ ہزار تے اک ہزار بھی ناے

تا چڑھے فرشتہ اس دل و چہ اگر دوز جو اس
اسدے کل حوالہ حوادث ربیے پیش حضور کھیندے
جویں بنان مناسب سی نس خلق کیتی اور سنہ
پھر اولاد بنائی اسدی مٹی ذلیل نا پاکوں
یعنے اپنی پیدا کیتی ہوئی روح ... نرالی
تے تھوڑا شکر کرو تیسرا نامیں راہ کر کے
آون ملک زمین تے سڑ دل انہر چہرے بجائی
یے بند چہرے بنے نلکس چہر اتنا وہ لاون
جو رہے ہزار تا میں ٹر نیڈا سبے انہر ڈیرے
اک آسمان آسمان دو بے ملک مسافت کر کہاں
تے سد رہ ستریس نفلوں جانی اگے دور نکانے
سارے سوزہ اندر چہرے ہر ہوا ذکر انہر ازان
دو ہاں کنوں مراد قیامت و الا دن حالے

سکر کے اوس لڑ کہا ابن عباس رضی اللہ تعالیٰ عنہ نے احسنون یعنی الفتن و احکمکم لیض حکم
اور اچھے طور پر پیدا ایش بنائی یا ان کے ہر ایک عضو جوڑ کر اپنے مقام مناسب پر رکھا ہے خاصا ہر

کافر کارن روز حشر اور سال پچا ہزاراں
 سمع واحد ابصار جمع کسوں اس دی وجہ سنائیں
 اکو گل نوں سامع سندا کر کے غور کہنیرا
 ائندۃ البصار جمع اس کارن ہن فرما کے
 بصر تے ذوق لمس شمع ابہر پنج میں جو اس تہی
 ایہ تین تابع و دیاں دوہاں ناہیں دکھ لیا نہ

تے مومن دے حق ظہر عصر دے وقت جویں دیکھا
 جو وجہ اک لختے ہتیاں گلاں سنن نہ پوگا کہیں
 واحد سمع تدے فرمائی سن ابصار تکسیرا
 جو دیکھن سچن وجہ اک لختے ہتے جان دکھا کے
 سمع بصر دے شمع لمس تے ذوق مطیع مگرانی
 متبوع دے سنگ تابع رکے نیچے سوباند

وَقَالُوا آءِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَفَلَا نَحْمِلُ خَطَايَنَا سُبْحٰنَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا بِمَا كُنَّا
 اور کہا انہوں نے کیا جب کہوئی جا دیگی ہم پتخ زمین کے کہ ہم ہونگی پیچہ پیدا ایش تے کے بگدہ ساہتہ
 کافر دُن ۵ قُلْ يَتَذَكَّرُ لَكُمْ فَمَن تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَلِكَ مِمَّا أَمْسَرَ اللَّهُ إِنَّمَا يَنْتَظِرُ لِكُلِّ فِتْنَةٍ عَذَابًا أَلِيمًا
 ملاقات رب اپنے کے کافر میں کہ قبض کر لگاتہ کو نہ رشتہ موت کا جو تقرر کیا گیا ہے ساتھ ہمارے رب اپنے کی طرف پہر جاؤ
 منکر کہن کیا جدر ستر گل اسین زمین و چہد کہیں
 حکم دیا جو مر کے اٹھن تھیں انکار کریندے
 کہہ جو ملک الموت تساڑے قبض ارواح کریند
 بعد وفات ہودن دسے اپنے رب دل موڑ جانا
 ملک الموت فرشتے دانان عزرائیل یہاں
 منترقی تھیں لا منرب توری قدم اسداک آیا
 ہوز فرشتے روح تائیں کچھ حلقے تیک پہنچاند
 ملک الموت آبن زکاسے ایسہ گل کہند ابجانی
 میں نبور امر حق اتے ہاں مامور بنسا یا
 اک انصاری داروچ کہ میںاں حضرت نے فرمایا
 عرض کہتی وجہ خدمت حضرت ملک الموت تداہیں
 تے موفس کہتی تہی گھر آوالہ روز پانچ واریں
 یاد کیاں کسے دریاہیں اس کا دانہ پانی
 تہاں اسے کولوں دور کرے شیطان تہی تائیں
 ملک الموت حشر ہنی دسے اکا دن عرض کریند
 اس ابن کثیر روایت دیوں ایہ مسئلہ تھہ آیا
 سہ کافر کارن ہزار کسین ہزار سال کا ایک دن ہوگا مگر مومن کو ظہر دھمرے دریاہی جس قدر وقت رہے پو

وَقَالُوا آءِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَفَلَا نَحْمِلُ خَطَايَنَا سُبْحٰنَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا بِمَا كُنَّا
 اور کہا انہوں نے کیا جب کہوئی جا دیگی ہم پتخ زمین کے کہ ہم ہونگی پیچہ پیدا ایش تے کے بگدہ ساہتہ
 کافر دُن ۵ قُلْ يَتَذَكَّرُ لَكُمْ فَمَن تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَلِكَ مِمَّا أَمْسَرَ اللَّهُ إِنَّمَا يَنْتَظِرُ لِكُلِّ فِتْنَةٍ عَذَابًا أَلِيمًا
 ملاقات رب اپنے کے کافر میں کہ قبض کر لگاتہ کو نہ رشتہ موت کا جو تقرر کیا گیا ہے ساتھ ہمارے رب اپنے کی طرف پہر جاؤ
 منکر کہن کیا جدر ستر گل اسین زمین و چہد کہیں
 حکم دیا جو مر کے اٹھن تھیں انکار کریندے
 کہہ جو ملک الموت تساڑے قبض ارواح کریند
 بعد وفات ہودن دسے اپنے رب دل موڑ جانا
 ملک الموت فرشتے دانان عزرائیل یہاں
 منترقی تھیں لا منرب توری قدم اسداک آیا
 ہوز فرشتے روح تائیں کچھ حلقے تیک پہنچاند
 ملک الموت آبن زکاسے ایسہ گل کہند ابجانی
 میں نبور امر حق اتے ہاں مامور بنسا یا
 اک انصاری داروچ کہ میںاں حضرت نے فرمایا
 عرض کہتی وجہ خدمت حضرت ملک الموت تداہیں
 تے موفس کہتی تہی گھر آوالہ روز پانچ واریں
 یاد کیاں کسے دریاہیں اس کا دانہ پانی
 تہاں اسے کولوں دور کرے شیطان تہی تائیں
 ملک الموت حشر ہنی دسے اکا دن عرض کریند
 اس ابن کثیر روایت دیوں ایہ مسئلہ تھہ آیا
 سہ کافر کارن ہزار کسین ہزار سال کا ایک دن ہوگا مگر مومن کو ظہر دھمرے دریاہی جس قدر وقت رہے پو

عالم ملک الموت

منظہری دیوچہ بن ماجہ تین نقل روایا لیا یا
 پھر جو وہ ندی شہادت پا دروح کو اس آپ نے
 پھر قاضی فرمایا جد ایہہ حال جو ندی ڈبویاں
 ادہ ایسے شہیدوں اعلا برتر اندر شوکت شمانا
 جاں مورا جیہ گیا لے جبرائیل نبی دستا میں
 تے حضرت خود آون جادون کیتا سی کئی واری
 موسیٰ نے جد موڑیا کان نمازاں گٹ کرانے
 ادہ اک لٹھے وجہ باہمہ ویسے ملک گئے وہاں
 جبرائیل نہ سدرہ انگے دال قدر ننگہ سکے
 ملکاں بھتیں ودھ توت رکھد خاص ربی حمان
 وہ بلوی اسماعیل ہکے خود وجہ صراط گو اہی
 مثل خضر سے مر و خدا کا رگزاریاں کردے
 ہتھ اوہنا مذاقہ ربا قدرت رہا بھتیں پانی
 ویکہ سنن خداوت ویکہ سنن مال پیارے
 اسماعیل بخاری دی ایہہ نقل حدیثا ندی
 دو جی تپسوں جلد اندر پڑھ ایسے لاف جاکے

ملک الموت ارواح قبض تے خالق آپ ٹھیرا
 اللہ پاک نکالے رہیا الگ فرشتہ جا پے
 پھر کہیا حال جبرائیل عشق وجہ غرق تلامی ہویا
 منظہری کہوں ملامت اندر ایہہ مذکور عیاناں
 اک لٹھے وجہ آون جادون ہویا سی اس جا میں
 جبرائیل نہ پہونچیا بھنے فغزل ایہہ امر کاری
 پنج پنج رہے چھوڑ اندر سے پھیرا لیا اندر
 ایہہ غیبہ وجہ روایت ویکہی مومن سن جناند
 تے تانا رسولان کتھے پہنچے مال تصرف کے
 تحت آندا بیٹے دا اک لٹھیو کیشیں پانی
 ملکاں بار تصرف دلیاں وجہ حاجات ردائی
 ستے جوادون کتے مارن حل مشکل کر دے ہرے
 اکہ قدم گل دہرتی پیش اوہنا یہ ہونی بہان
 کنت سعة الدعی ہرے حدیث طارے
 مرن ولی دا کون خدا دا گل اکرت ساری
 تاتینوں سرنگے دلیاں سند حال پیارے

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُؤْمِنُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ يَسْمَعُونَ كَلِمَاتٍ يُسْمِعُنَّ فَا تَحْمِلُونَهَا
 اور کاش کہ دیکھے تو بسوقت گنہگار بھی ڈالی ہوں گی سہ اپنا نزدیک رب اپنے کے ات رب ماسد کہ
 لَعَلَّ هَالِكًا اِنَّا مُؤْمِنُونَ ۝

اور سننا ہم نے اور پہنچ بھی ہم کو کہ میں کریں اچھی شخص ہم یقین لائے وہاں ہیں
 تے دیکھیں جد مشرک وہ ہر سر ہونے جا کے
 موڑا ساں ہن دینا وے کہیے نیک کمانی
 یارب اساوے آیراں تے سیناں اکھن گئے
 نیکے یقین آیا ہن سالوں نیادی سچائی

وَلَوْ تَرَىٰ اَلنَّاسَ لَا تُغْنِي عَنْهُمْ كَفَاةٌ مِنْ اَلنَّاسِ
 اور اگر چاہتے ہم البتہ دیتے ہم ہر ایک جی کہ بدیتا دیکھن تہا ہن ہونی بات میری طرف سے کہ البتہ خبرو
 وَالنَّاسِ اَلنَّاسِ ۝

ہیں دوزخ کو جنوں سے اور آدمیوں سے ایسے
 تے جے ایسے چاہندے دیکھ ہنوں راہ ہڈا ہنوں
 ایسے بات ہونی سچ میری ہیکہ دوزخ تو بہر ناں

<p>خمشردیوچہ جمع کرے پوکارا نچ اک سنادی سینوں ادہ آواز سینوں پر جاسی ہر تہا ہر پھیر دوبارہ بولے کہتے راتیں جو ہمیں سوئے پھیر اچھے لوکی تھوڑے نکان اہل دلاں دے تے فجر جماعت نال پڑھے اوں جرایہ شب بیداری روزہ عرفے دا بھی روز سوار سندا ایہہ مثالا صحی اشراق نال حیران اوڑک وی بند متوا پھر وچہ ذکر فکر دے دھندے بیٹے لٹے فردے مشائخ تہے مریداں دسدے ایہو راہ نرالا</p>	<p>انتظارے جو لڑویاں لڑویاں لوے شہادت سنادی ادہ کرے آواز اچھی اندر پہلیاں پھلیاں سار کہڑے بخشش کریم خدا دے لایق نے اچ ہوئے بستریاں نال تیر پڑے پاسے اپنے لاندے جونال جماعت خفتاں پڑھ کے سوں رند شہادتی چھ روزے رمضانوں پچھے ہور محرم والا فرض نمازاں پچھے آدابین تہجد نالے جو پڑھے دیئے سوئے پچھلی رات تہجد پڑھدے ساری رات جاگے ادہ گویا سنت ہے اہم جالا</p>
--	--

فَلَا تَلْمِزُوا نَفْسًا مَّا أَخْفَىٰ لَكُمْ مِنْ قُرْآنٍ أَعْيُنٌ حَصْرًا عِجَابًا كَالَّذِي تَلْمِزُونَ
پس نہیں جانتا کوئی جی کیا چھپایا گیا ہے اس کی بندک آنکھوں نے بدلہ اس چیز کا کہ تہے کرتے :-

<p>ہندہ اکین دی بدلہ نیک اعمال انہاں نے پایا جو کے اکھ نہ دکھا کن نہ سنیاں کے کد میں ادہ انعام کرام ادنہاں نوں ملن . . . . . وچہ سرکار تے بن مسود کیا تفسیر اس میںوں دل نہ آدے میں انہاں کارن توں چھپا سے فضل انعام عطائی</p>	<p>پس کوئی شخص نہ جانے جو کہ کارن انہاں چھپایا نبی کیا رب کہے میں دیاں بندیاں نیکانیاں ناہ دل وچہ کسے دے گزریا اسد انیاں پیارے ایہو آیت نبی پڑھی پھر . . . . . خازن وچہ فرماوے انہاں عبادت میری سیسی لوکاں کنوں چھپائی</p>
---	--

أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا لَّا يَسْتَوُونَ ۗ نوحہ :- کیا پس جو شخص ہو ایمان والا یا خدا سے شخص
برابر کہے نہ ہوندا آیت حق علی دہتیرے
چپ کر میں باں چست فصیح کہیں لوں کلام میںوں
علی کیا نہ بول ادے ناسخ خبراں رب پوچھیاں
منظہری تے وچہ خازن ہور سران اندر لکھیا

أَمْ أَلِدِينَ أَمْ نُوَاكِلُوا الصَّلَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ مَأْوًى تَزُولُ فِيهَا أَبْهَامٌ كَانُوا يَلْمُونَ ۗ
اسے پر کہ جو لوگ ایمان لائے اور عمل کئے اچھے ہیں واسطے انکے بہتیس میں رہنے کی بہان لیب اکے کہ تہو کرتے

جہنم کر کے ٹھیک عقیدے نیک اعمال کما
سمانی او نہاں باغ جنت دے عوض کیا انکے

وَأَمْ أَلِدِينَ نَسَقُوا لَهُم مِّنَّا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ وَأَنْتُمْ كَاذِبُونَ
اور لیکن جو لوگ کہ ناسخ میں ہیں جگہ رہنے انکے کی آگ ہے جو بارہ کیس یہ کہ نکلیں میں سے پیسے باوریں گے
لَهُمْ ذُرُوعًا وَعَذَابُ النَّارِ وَالَّذِينَ كَانُوا يَلْمُونَ ۗ جہاں کے اور کہا جاوے گا ان کو جگہوں

اس کے کہ ہونا تو ان میں باوریں گے :-
سنا جاگ کہ جوتے آتا ہے اس کے جہلائے :-

جہاں کے کہ ہونا تو ان میں باوریں گے :-
سنا جاگ کہ جوتے آتا ہے اس کے جہلائے :-

تے جنہاں نافرمانی کیتی دوزخ انہاں لگاناں تے ادبناں کہن ترشتے چکھو بدکار و دکھ ناراں	جانکلیا چاہن دوزخ تھیں اوت درپردہ کاناں جنوں تہیں جھٹاندے سی ایہہ ادمو دکھیاں
--	--

وَلَعَذَابُ النَّارِ الَّذِي جُوعُونَ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ لَعَلَّكُمْ تَرْجَعُونَ ۝	تے آسیں انہاں عذاب پکھائیے جو وچہ دنیا عذاب ادنی جو یلیا ہو یا دنیا نال ایہہ سانی تے خداں شرعی خوف وغیرہ دکھ ادنی فرمائے	اور عذاب اکبر تھیں تا اوہ مرن خدا اول پھیرے جویں قید قتل تے جھکے شکست ایہہ کفار اسجاں تے آگال عذاب جہنم دا جو اکبر نام سدائے
--	--	--

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِنَا إِذْ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ ۝

اور کون ہے بہت ظالم اس شخص سے کہ نصیحت دیا گیا ہے ساتھ نشانیاں پروردگار اپنی کے پھر مہنہ پھیریاں

کرا استحقاق ظالم و دودہ جو سن آیات الہی ٹھیک آسیں ہاں کٹوں گناہیاں بدلہ لیو تھہارا اثر تہ ہرگز پاندے اوہ سین ظالم ظالم کماندے	چھہر تھیں مہنہ پھیرے کردا کچھ پرواہ نہ واپہی علماء داں تھیں سن قرآن جو پچھ پھین تھیں کھوں دنیا اندرا ورک دوزخ دھکے کھاندے
---	---

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُونُ فِيهِ حَرِيصًا وَلَا مَحْتَابًا ۝ وَجَعَلْنَا لَهُ هَدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ۝

اور البتہ تحقیق دی ہم نے موسیٰ کو کتاب پس مت رہ تو نیچہ شک کے طاقتاں اسکے سے اور کیا ہم نے ہدایت
وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يُهْتَدُونَ بِآيَاتِنَا لِئَلَّا يَكُونُوا مَشْرُوقِينَ ۝

اسکو واسطے بنی اسرائیل کے اور کہے ہم نے ان میں سے جو ہدایت کرے ساتھ حکم ہارے جب بھر کیا انہوں نے

اساں دتی ٹھیک کتاب موسیٰ نوح لکھ لیا تے کیتے اسا انہاں تھیں راہنما ہدایت دالے تے آیتاں نال اسا ڈیاں سین اوہ ایجا کہ پند توں ہی پیغمبر قرآن تہ پبول جھیرا یا موسیٰ نال کام جو کیتا شبہ معراج خداقیں یا موسیٰ نون تہریت جودتی تے وچہ اسد پیارے کتاب دتی جوین موسیٰ تو کھارکھ امید قرآن تے موسیٰ جوین تہریت قبولی خوشیا نال رضا یوں اساں موسیٰ تے تہریت بنائے رہنا اسرکیاں جو سادے امر موافق آپے گر و حکم روانی ستھیال اتے چہر کماکے خوشیاں فانی کر کے	رہے ملین طاقتوں دل وچہ کچہ شبہ نہ پاویں حکم اسادے ہاتے ادبناں جد صبر قضی جالے موسیٰ ہی پیغمبر اوس کتاب تہریت جو دیندے ایہہ تہریت نہیں گل ہڈیوں ایوں ہوندا رہیا تہریت لداں قدر رنگ کنک دنان موگنہر بالضا تھیں ذکر نقاد آہی استحقاق نا کر مشک سوارے یا موسیٰ دی طاقتاں ہوسی شبہ معراج سولانے امت تہری ایہہ قرآن قبولے چاہیں چاہیں تے وچہ انہاں پیغمبر عالم شاہ کیتے بہت تہا یاں دیکھتے ہم سادے اتے جانوں مالوں ہوکے فدائی آیتاں سادیاں اتے سن اوہ حکم چنہ تر کے
---	---

تے آسیں الجہنم . . . . . عذاب سولے ہے کہ چھیں سوچیں اور رجوع کریں

اور البتہ تحقیق دی ہم نے موسیٰ کو کتاب پوری کے آدہ کہ پھر آویں

<p>لکھیاں صفحے تریسہ تک میں کچھ دسواں نجدی گراں نبی کپسا جو لوٹڈی حبیبی مالک اپنے تائیں دایتہ الارض تے خف سنج اک شاموں ہی آوندے منزب دلوں سورج چڑھ درتوبہ بند کراے بلکہ جنت دوزخ خیراں دسیاں نال صفائی</p>	<p>حدیث جبریل والی دے چہیکر لکھوی غیبی خیراں پہر آگیا اوس نشان قیامت میںوں آگہنہ میں عیشی ہمدی نے دجال یا جوج یا جوج آوندے نالے جنگ جہال جو موسیٰ سبہ د حال تباے بلکہ قیامت توڑی جو کجہ ہوناں سیسی ہائی</p>
<p>اعترض</p>	
<p>غیب نہیں ادہ رسندا ایہ گل کوڑ ہوئی لڈی لڈیا اس دہو کہے د چ جابل سپدے سنیں جو اب ایسا نہیں کوئی مخفی چیز خدا تے جو وچ دہرت آسمانے پہر کیوں کہے زمین آسمان غیب جا رسوئی جو ظاہر حافر شے لوں کوئی غیب کہے شتابی دس ہن پنچواں غیب جو ملیا خاصا نہوں حائل</p>	<p>نکر کس جہاں رب جتا دے چیز کوئی چاخیوں یعنے جو گلن ظاہر ہو گئی ادہ پر غیب نہ رسیا لذخفی علیہ شیئی فی الارض ولذی السماء اندل یعنے ہر اک شے اوس آگے حافر ظاہر سوئی شے کی پٹری ہے غیب اوس آگے دہو جوابی جو اسدا دین جواب ایسا ڈا سوئی جواب پچاںوں</p>
<p>خاصہ الہی حل و علا کا پنچواں غیب جو خاصا بارگاہ ایزدی کو باعلام اللہ توالے حاصل ہوا</p>	
<p>سوائس وچ تفسیر سدی اراج لکھد امر د خدائی جو جگہ فلاں مراں میں جا کے دسیا پہلے فوتوں حیف دے بیٹے ابو عبد اللہ تائیں ادہ فرادے د چ شیراز سویا میں جیکر نامینوں دنوں جو د چ طرطوس مرن داسی اوس یک لکھن شہریا</p>	<p>پنچواں کوئی نہ جانے کد مرساں تے کپٹری جانی اکر دلیاں پہل دناتوں خبر دتی خود مرگوں ابو غریب اصفہانی اک دنہا نہیں مرد سدا ہوئے بیمار لگے تدا کس عبد اللہ دیتا میں قبرستان بیو دیاں دیو چ ایہہ ساکن تباہا</p>
<p>(حاشیہ صفحہ لقمہ) اَسْمَاءُ اُمَّيْمٍ وَبَيَاتُهُمْ تَمَّ اَجْمَلٌ عَلٰى اٰخِرِ هَمِّ فَلَمْ يَزَادْ فِيْهِمْ وَلَا يَنْقُصُ مِنْهُمْ اَبَدًا فَقَالَ اَصْحَابُهُ فَيَمُّ الْعَمَلِ يَا رَسُولَ اللّٰهِ اِنْ كَانَ اَمْرٌ قَدْ فُرِعَ مِنْهُ فَقَالَ سَلِ رُوَاعِلِ وَقَادِرِ بُوَاتِ صَاحِبِ الْجَنَّةِ مُحَمَّدٌ لِّبَعْلِ اَهْلِ الْجَنَّةِ اِنْ عَمِلَ اَيُّ عَمَلٍ وَاِنْ صَاحِبِ النَّارِ مُحَمَّدٌ لِّبَعْلِ اَهْلِ النَّارِ وَاِنْ عَمِلَ اَيُّ عَمَلٍ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيَاتُهُ فَبَدَّهَا ثُمَّ قَالَ نَزَعَ رَبِّكُمْ مِنَ الْعِبَادِ فَرِيْقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيْقٌ فِي السَّعْيِ رَدَاهُ الترندی ص ۳۱ مشکوٰۃ مطبوعہ گلزار گوردی سہ ماہی ص ۹۱ کلمۃ الہیاء ص ۹۱ سطر ۱۰ سے سطر ۱۱ تک</p>	

دعویاں تدے فرمایا جے میں مرال شیرازے
مطلب سی طرطوس اندر میں ہونی موت ضروری
امت اوسدی کے چے دسک مرماں جبری جانی
وفا اپنی خود شاہ رسل نے جبکہ ہے فرمائی
وصیت کردیاں نال اوسکے خودس غریق
بعد اس سال نہ نال اسادے میلا سوکے ساڈا
سنکے سخن جدائی والا یار مساذ نبی دا
وام شافعی نے فوت ہون اپنے دی خبر تائی
مدنی ملیا شافعی نول دوج بیماری کے یارا
بہائی جدا لگا لگاں کرنے بی کے موت سالہ
شافعی خبر دتی خود تے نول منکر ادین جناب
میمونہ نول کیسا صدیق سرف اندر نول میں
بن شیبہ تے بیہقی ابن اہم تک سند پوچاند
کے اندر عمر نہ مکی سرف اندر جدائی
بن مندہ تے ابن عسا کرنے ایہ بات سنا نہ
راوی کہند امیں اکواری ہسیاں دوج بیماری
کیتی عرض اس بیماریا دار دین کی کرساں
حضرت کیسا اوج نہ میں اپتوں ہجرت گریں
عبدالند فاروق عمر کے اوہ جنال پہر مویا
عبدالملکوں سنکے کہند امیں سعد رواست
حضرت نے فرمایا سوکے تہہ مبارک شادی
کردا عرض دعا کر حضرت کارن پڑے میرے
پہر اوتوں دوج شام دجیگا اوتے اک منافق
عبدالملک جو امین عمر اوہ راوی ایس خبر دا
در د مویا دوج حدیثاں ایہ ہی کیتی جانیں
سوگ شہید حسین ہمارا دوج زمین طرف دی

تا دوج گورستان سودان دفن کرد اندازے
جو میں عرض کہی رب اگے کان اچکے ضروری
پہر کیوں نہ جانے آپ نبی میں دس سال صفائی
عاذ نول رخصت میں ولے تد کیسا بھر صفائی
بعد وصیت کیسا معاذ سن وقت قریب اسانکے
شاند اس مسجد تے قبروں کر تیں گز افادہ
خیال اندر دلبر کے ہو یا سی بے چین دریدہ
اسما و الرجال اندر فرنی تہیں نقل کر نید کہانی
چکیا حال تیار یا میں سن دینا چہرہ نبارا
بد عملی سرچک اتہا یوں رب نول ملنے والہ
ایہ برا نتیجہ جان محمد نجدی عبد و نالوں
اوسو جا گز ان تیریدی گز اوہے دوج گریں
کے دوج بیماریا میمونہ سی فرماندے
ہیشہ دخت انکی کے پستی جان دتی اوس نائی
اقرع تیک سند اس گل دی دوویں میں پوچاند
حضرت میوں بچین آئے کر کے شفقت بیماری
ایسے رنج نصیب اندر شاند آجکل مرماں
شام زمین دوج دین سینگا جا اوتے پہر میں
جنوں حضرت فرمایا ہسی اوویں سگواں پریا
بشیر نعمان تائیں سی کہڑیا خدمت بھر بدست
کیسا بشیر تائیں اس ہوسی برکت فضل زیادتی
کیسا خوش ہو مثل تیری ایہ عالم سوگ سویر
اسنوں قتل کر لسی مویا ایوں کم موافق
ابن زبیر کے دیلے نعمان موت شام دوج شہدا
پینہرے کتنی داری کیسا یاراں تائیں
کر بلا بلا دن حسبنوں بولی عام عرف دی

شہ امام شافعی الخ الکلمۃ اللدائی سطر ۸ سے سطر ۱۷ تک

و پچ نجوم تراسی صفیحوں بیاباں دیکھن آیا
 حسین دلی و انقل و سیا حضرت شاہ رسولان
 بلکہ علی کیا اسجانی تبرحین بودے گی
 ہی فرمایا کول ٹرودے تبرعیسی دسی ہوسسی
 مفاخ العینب للعلیہا الاماھود ایہو مطلب آیا
 پر جے رب جتا دے تا اوہ شرکت ہوئی نہ کافی
 حقیقت آنے مجاز سندا جے فرق و با بی کرد
 جے میں غیب لکھاں کجہ دفتر سو جاؤ گے بسا
 سر انہاں دل دیدہ حبدا اوس کجہ نظر آو
 شبہ کرن اقراض جماون علم ابر سروردے
 جو صفت نبی و انشکر اوسنے سرور شاں گشتا
 فرازون جو منکر سو یا کا فر جازوں سوئی
 جس تکلیف نبی نون وتی ظاہر دیکھ پونجا یا
 نبی کیا تیں لہد اسادے شرک کما سونا ہیں
 تے ایہ مسلماناں نون شرک گل گل نال نیاندے
 ناں جس حق شریعت نبوی حکم کفر والا دے
 جو نال فرہجے کسے وسیلے ہوسیوں بیانی

بدانت و پچ مسلماناں کے شیخ محمد بیایا
 نالے حضرت شاہ علی نے دیکھ حدیث قبول لال
 صواعق محرقة سر شہادت ظاہر فر کر یگی
 سنکے ایہ حدیثاں منکر غیب نبی داروسی
 بن ظاہر کیتے ریدے کوئی چاہے انہاں نہ پایا
 وہی علم عطائی ہے اوہ ذراتی مولیٰ نہ بیانی
 تا اوچ گہن گہرا انکاراں ڈب ڈب مہل نہ مردے
 تاہ ہی منکر ناہ منسی رسی وچ انکارے
 ساوین نال قرآن حدیثاں حلوانی سمجھاوے
 دشمنی ظاہر سمجھو رہتیں کارن اوس برتر دے
 دلنیز روہ دلو تو قزوہ و انشکر اوہ سو دانی
 اوس موزی و اکفن دفن ناہ کرے جبارہ کوئی
 لعنت ریدی اوسدے اتے ذرہ ننگ نہ آیا
 باب دفات نبی دیوچ مشکوٰتوں ایہ فرمائیں
 کافر اکہن مسلم تائیں قبر ودا سر جانے
 اوس بن کافر اکہن والا الشاد و زخ جاؤ
 مسلم غیب بود اوہ ریدے نال شریک نہ کافی

لے تے منقل الخ مشکوٰۃ شریف معززات کے باب نفل اول ص ۱۰۵ میں بروایت انس رضی اللہ عنہما
 نہ لویل حدیث میں فرمایا النَّاسُ فَاتَلَفُوا حَتَّىٰ أَنْزَلُوا بَدْرًا فَقَالَ رَسُولُ
 اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا مَضْرَعٌ فَلَدِينِ وَيَضَعُ يَدَكَ عَلَى
 الْأَرْضِ هَهُنَا هَهُنَا قَالَ فَمَا مَاتَ أَحَدٌ هُمْ عَنْ مَوْضِعِ يَدِ
 رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دوا کا مسلم لینے لوک ہے بیاباں تک کہ
 اترے تمام بدر میں تو فرمایا حضرت صلے اللہ علیہ وسلم نے یہ نفلانے کے دلے کی جگہ ہے اور
 رکبانہ اپنا زمین پر ادرسیگہ اور اس جگہ پس کہا راوی نے اس جگہ سے اون میں سے کسی نے
 تجاوز نہ کیا جہاں حضرت نے ہاتھ رکھ کر فرمایا تا نفل دوسرے میں بروایت حضرت ابی ہریرہ
 رضی اللہ عنہما نے عنہ حدیث ہے جس میں لگھاڑ کا کلام کرنا مذکور ہے فَقَالَ الَّذِيكَ أَخْبَرْتَنِي
 هَذَا جَلَّ فِي الْخَلْقِ بَيْنَ الْخَرْمَيْنِ يُخْبِرُكُمْ بِمَا هُنِي وَمَا هُوَ كَأَنَّ (بانی مؤلف)

شُرکت تدے جے باہجہ ذریعے ہے ذاتی دم بہرہ
 تا دعویٰ اوس غیب ایہائی کفر تدل سر آئے
 خلاصہ دچ جے غیب کلی ہی منیے حضرت تائیں
 جو سنگ تعلیم ذریعے اوسوں غیب شرک اللہ کے
 وچ روح المعانی نفی علمدی نقل دلائل کرے
 چہویں جلد جو مہری اوسکے صفحے چوڑائیوں اندر
 ابہ پنج انہاں نہ جانے کوئی یا سچوں ذات الہی
 سور حدیثاں ایویں وانگوں نفی جنبہ لوج آئی
 اوس سپہدا علم سو باہن ربکہ لوکاں سورائ تائیں
 بعض صحابہ تہیں اوہ کردا نقل اجار پیارکے
 بن پنجاں جو غیب سواک جان اک جانن تائیں
 جاں نبی نہ جانے تان حضرت لوکی ہور تہامی
 احمد تے طبرانی ابن عمر تہیں کرن روایت
 باہجہ انہاں پنج چیزاں ہر شے علم سو باہن سا
 ہی احمد بیجے بن مسعودوں خبر لیاے
 مگر اں ابہ پنج چیزاں پیر ابہ آت حضرت پیر
 بخاری بن منصور اتے احمد تنے نقل لیاے
 ابن فراس کیسا اک بنی عامر تہیں بچدا اصل
 فرمایا رب شہیک سکھائے سینوں خبر پیارکے
 پیر شہری ابہ آت حضرت آخر تک چھانی

نہ رب دل کرے اضافت ناہ اوہ سو سب دل ڈرا
 جو وحی اتے الہاموں سحرہ اتے کرامت تہا
 تا ہی حرج نہیں جو ہے اوہ تعلیموں رسائیں
 غیب اوسوں جو بن تعلیم اوس دعو کیتے جانے
 کیسا کلام ایہی دچ اسدے دیکھ لیں خود پڑکے
 دیکھ حدیثاں نقل کرے روح اوسدے کنوں سنبھ
 ساری آت توڑی پڑھ لے لغزوں تک بہائی
 ابہ دیلاں ظاہر کرن جو باہجہ انہاں شے کافی
 اسول گیا جو گیا محدث جوین حمید منائیں
 وقت کسوں علم جنوں رسنا قبل طوروں سارکے
 وچ بعض اخبار نہ انہاں پچاندا علم نبی دیتائیں
 کیونکر جانن غیراں لوں ابہ ملیا علم نہ نامی
 کنجیاں ہر شے رب تہیں مسینوں ملیاں ناں عنایت
 بن مندوہ تہیں مندر اتے ابن جریر سیارا
 ہر شے کنجیاں بن پنجاں دے میر شہہ فضل سواکے
 ایویں علی کنز بن مردویہ ہی نقل ل کرے
 ربی ابن فراسوں دچ دو بک خود بلاتے
 کیا کوئی علم گیارہ جو تہہ حضرت سو باہن حاصل
 پر اک علم جو بن رب اوسوں لوکے جانن تارکے
 لہییاں نے تصریح فرائی اس ملے دی جانی

(بقیہ حاشیہ صفحہ گذشتہ) لَعْدُ كَمَا قَالَ قَالَ الرَّسُولُ لِيَهْوِ دِرْيَا فَجَاءَ إِلَى النَّبِيِّ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْرَجَهُ وَأَسْلَمَ فَصَدَّقَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ الْمَدِينَةُ رَوَاهُ فِي سَلْمِ شَرْحِ السُّنَنِ نِيْزُكَ شَرْفِ كَيْ بَابِ الْعَجَزَاتِ كَيْ نَفْلِ نَائِتِ مِنْ
 حَفْرَتِ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَوَاهُ فِي رَوَاتِ بَيْ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ سَفَرٍ
 فَلَمَّا كَانَ تَرَبِ الْمَدِينَةَ هَاقَبَ رَيْمٌ أَنْ تَدْفِنَ التَّرَكِبَ فَقَالَ
 دَمَسُورُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِيُحَدِّثْ هَذَا الرَّسُولُ لِيُحَدِّثَ مَنَافِقِ
 فَقَدْ مَمَّ الْمَدِينَةَ فَإِذَا عَظِيمٌ مِنَ الْمَنَافِقِ لَدُنَّ مَاتَ دَوَالِ مَسْلَمِ

اختیار کیتا رب علم ایہ واقف ہو نہ کوئی
 پنج غیبیاں وچ صحر کیتا جو سوال پچا نہ ہویا
 نہیں تے وچ حقیقت بن پنجاں ہو غیب تیرے
 ہو علم کا ندی نفی نہ اسوچ تے اونہاں حد نہ کاٹی
 پر دوحی گل صنیف اہد یوچ نظر ایہی علماء اول
 جو ہے جائز مقبول اول خبر دیوے رب سائیں
 جامع الصغری شرح اندر پھر نقل مساوی لہایا
 ایہ نفی علوم کلی دی ایہ پنج ہر دے ہر حالت
 جو رب کے ذاتی علم تائیں گہیرے کل افراداں
 انہاں پنجاں تہیں خاصاں بندیاں فضلوں زیادے
 مکابرے نال اونہاں معتزلہ انکار کماندے
 حدت قسط لانی جو شارح جان بخاری سندا
 دینا دے وچ اندر او دہر قبول مرضی سائیں
 خلقت اندر جس جس جائیں سو دن مینہ دے سائے
 ایویں جاں رب چاہے شے شخص لڑیں پیدا کریاں
 رزق عمر تے جنگا مند لڑکا لڑکی کوئی
 لطف منی پورے جد کلبے جہر کے ادس سلا لول
 یا رب لیتہ خون رہے یا تو تہہ شے اس کوئی
 ملک کہے ایہ لڑکا بنے یا لڑکی ایس بنیاد لہا
 پس ماند پیت چا لکبدا جو کبہ لیکہ ازل کے
 تے مینہ دا علم فرشتے نالے حاصل ہویا جانی
 لکھوی ہی احوال آخروچ نقل کرے سائیں
 خدا دا خاصہ کلی علم ہے پنجاں اشیاواں
 حال مفصل بہ بندیدا اول تہیں الہ آخرو
 جو ملک موکل تے جو تیرے ربکے خاص گرامی
 دلیاں علم کشف الہاموں حاصل ہوندا بہائی
 بنیاں علم یقینی دوحی تہیں نامیں ظن خط دا

ناہ کوئی ملک مقرب ناہ نبی مرسل جانے کوئی
 جواب اونہاں ندے کارن پنج سوے مذکور منویا
 یا انہاں پنجاں شوق زیادہ چہین کرن کبیرے
 تے لوک انہاں دا دعو کر کے اکثر وقت ڈھائی
 جو کس پنجاں ند علم نہ کسے یلیا صحف اس باول
 انہاں پنجاں تے بعض نہ سارا سونوں من منائیں
 لا تَعْلَمِينَ اِلَّا اللّٰهُ حَدِيثٌ بَرِيدٌ يَلِي سَنَاءِ
 کرے اعاطہ او پر اونہاں ایہ گل سمجھ خجالت
 گمراں غیب جوادن منع نہیں ہے ذی ارشاد اول
 اوہ خبریات تے ہر معدودہ جو دوح حساب سکا
 دلائل اسد وچ شفا اتے ہر مواہب پاندے
 فرما کے جد اللہ بدل ٹورن حکم کر نیدا
 جو مین فرشتے بدلائل تے رب دیو علم تہاں
 ملک موکل نوں رب دے مینہ گہت ایس فلاں
 رحم ماؤدے اندر ملک موکل ٹوے ہر منہاں
 نوں نروئی یا کبہ ناقص خبر ملک سبہ سوئی
 رحم اتے جو ملک موکل کیتا رب صفا لولوں
 پس جد کرے ارادہ اللہ خلقے اونوں سوال
 برا یا بہلا رزق جو اسدا اندازہ لکھ باول
 ہے علم ضم دا لیا اونوں یا رونال فضل ہے
 جتنے جتنے وسناں سوچے کبری حدیث پچانی
 دس میاں من رہے دتیاں علم سوچے یا نامیں
 جزئی بعض نہ خاصہ ربد اسلہ کبہ سچا اول
 ذرہ ذرہ ہر دے دا گہیر نیسا رہے فادہ
 اونہاں رب او علم سکھاوے جتنا مرضی نامی
 ایہ ظنی علم یقینی نامیں سوچند ظن خطائی
 بخوں پاندے بہت حال جو حمل دس نزادہ

ایہ خبریں دین جو غیبی ظنی علموں سمجھنے پر
 جے نال ذریعے دس دعوتے غیب نہ آن سوتی
 ایہ ہی کیا محقق نے وچ روح معانی جانی
 ایہ کل اتے اتھ وسیع ہے نسبت ہور بشردی
 تے خاص فرشتے وچ علم کے دودہ نہ بشر خواہوں
 احمدی وچ تفسیر علامہ ابویں دانگ تباؤ
 تے قصہ آدم ملک انوار تینوں یاد تمامی
 کم علمی کے کون اقراری ہوئے اوس دیاؤ
 کس نبی کے علموں علم شیطان و دیکھ و ہرا
 روح البیان اندر جہ حرف مقطع وحی یانہ
 جبرائیل کیا یا حضرت میں ایہ علم نہ پایا

حکم کفر دانہیں اونہاں کوئی مسئلہ جان سوتا
 جے دعوتے غیب کرن خود تا اوہ کافر ہے ہر کوئی
 علم قیامت و اجو حضرت نول ہے بعض کیمانی
 اوسد انہیں کوئی حد لکانا ذکر کجیے ایہ پڑھ
 روح معانی دلیرج ابویں لکھیا دیکھہ خواہوں
 ایہ نال تعلیم الہی نییاں ویساں علم تہہ او
 علموں کبھرا و دیا ہسی پہلے روز گرامی
 دیو بندی شیطان سندا سن علم دونا دنار
 ایس کفر واحد نہ بناں لوک نہ کرن نکبھرا
 تانجی کیا میں سمجھے سارے مخفی راز انہاں کے
 یار اند دل رازیا راند وحی نے بہت نہ آیا

ث روح البیان الخ شیخ اسمعیل رحمۃ اللہ علیہ سورۃ تیس کے شروع میں حضور صلی اللہ علیہ وسلم کے علم
 کی بات کہتے ہیں وَرَدَّ فِي الْأَخْبَارِ أَنَّ جِبْرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَزَلَ بِقَوْلِهِ
 لَعَالَيْ كَهَيْعَتِمْ فَلَمَّا كُنْتُمْ فِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِمْتُ
 فَقَالَ هَا فَقَالَ عَلِمْتُ فَقَالَ يَا فَقَالَ عَلِمْتُ فَقَالَ عَيْنُ فَقَالَ
 عَلِمْتُ فَقَالَ صَادُ فَقَالَ عَلِمْتُ فَقَالَ جِبْرَائِيلُ كَيْفَ عَلِمْتُ
 مَا لَمْ أَعْلَمْ رُوح البیان تیس خلاصہ ترجمہ اپنے اخبار میں وارد ہوا ہے کہ جب جبرائیل
 علیہ السلام حرف کہتے لائے تو جب حضرت جبرائیل علیہ السلام کہا کاف تو آپ نے فرمایا میں نے
 جان لیا جب اوسنے کہا یا تو فرمایا میں نے جان لیا جب کہا صاد تو آپ نے فرمایا میں نے جان
 لیا تو جبرائیل علیہ السلام نے حضور کی خدمت بابرکت میں عرض کی کہ آپ نے کیسے جان لیا جو
 میں نے تو نہیں جانا یہ ہے شان علم حبیب الرحمن علیہ الصلوٰۃ والسلام فی کل حین و فی کل آن
 پس جو علم حاصل وحی نہ سمجھے وہ حضور پر نور سمجھے گئے اب اشرف علی تہا نوری دشمن رسول اللہ صلی اللہ
 علیہ وسلم کی نیکی کہ وہ اپنے رسالہ حفظ الایمان میں جو فی الحقیقت خبط الایمان ہے لکھتا ہے
 قولہ غیب سے مراد بعض غیب ہے یا کل غیب اگر بعض علوم غیبیہ مراد میں تو اس میں حضور کی کیا تخصیص ہے
 ایسا علم غیب تو زبرد و عمر بلکہ ہر صبی و جنوں بلکہ جس حیوانات و بہائم کے لئے ہی حاصل ہے کہ وہ
 نعوذ باللہ من ذالک مسلمان انصاف فرمادیں کہ اشرف نے حضور کے علم غیب کی توہین کی ہے یا
 نہیں اور حضور کی صفت علم کی توہین امر تہنات ہی ہے یا نہیں اور خلیل احمد درویش کنگوی (باتی برصغیر آئندہ)

دو جی جیسویں جلد تریجی وچ ایہ مسئلہ آیا نجانا علمائے اندا اس جاتی صرف بیان ہر یائی جتنا چاہیا علم انہا تدا دتا نبیاں و لیاں	دو جی احقاف سورۃ سورج وچ بیابان دیکھیں کہ خاص النخاص جو غیب خدا کے حاصل بحر صفائی جو بے ایمان نہ منن دالان نہیں اور نہ اندیاں گلیاں
---	---

رفیقہ ہاشیمہ صفو گزشتہ گنگوہی کی سنئے۔ دیوبندیوں کے بڑے پیر بیچ رشرف علی قولہ شیطان ملک الموت کو یہ وسعت علم کی نفس سے ثابت ہوئی فخر عالم کی وسعت علم کو اسی نفس قطعی ہے کہ جس سے تمام لغزوں کو رد کر کے ایک شرک ثابت کرتا ہے براہین قاطعہ کے فقر کے پاس موجود ہے جو چاہے دیکھے۔ اور اسماعیل نے تقویت الایمان میں کہا کہ اذکر علم غیب خدا کا دیا ہوا ہے شرک ہے اور رشید احمد نے کہا کہ یہ کتاب مستطاب ہے اب دیوبندیوں کی خرابی کہا تک یہ فقط ایک مسئلہ ہے اور سب سے مسائل ایسے ہیں رشید احمد گنگوہی سے اسمعیل دہلوی کی کتاب تقویت الایمان پر عمل کرنے کی ترغیب دی ہے لہذا دونوں کی سبب چنانچہ اسمعیل اپنی اسی کتاب میں لکھتا ہے کہ تمام مخلوق بڑا ہویا چھوٹا خدا کی شان کے آگے چوڑا و چار سے بھی ذلیل ہے ملخصاً۔ نیز لکھتا ہے کہ وہ خدا کے روبرو ایک ذرہ ناچیز سے بھی کمتر ہیں۔ ملخصاً۔ حالانکہ قولہ تعالیٰ ..... اِنَّ الْاَنْفُسَ كُفِرَتْ لِحَدِّهِ الْعَفْوَ یعنی البتہ تمہارا بہت پرہیزگار خدا تعالیٰ کے نزدیک بڑا بزرگ ہے۔ د قول البتہ صلی اللہ علیہ وسلم عزت المؤمن عند اللہ اعظم۔ کذافی ابن ماجہ اور بعد فرغ جماعت اہل مسلمانوں کی طرف منہ اور کعبہ شریف کی طرف پشت کرے پر ماور ہے لہذا اسمعیل دام دیوبندیہ کی قرآن و حدیث سے صریح مخالفت ثابت ہوئی نیز لکھتا ہے اسبطر ح غیب کا دریافت کرنا اپنے اختیار میں ہو کر چاہے کر لے یہ اللہ صاحب ہی کی شان ہے۔ پھر بھی اسمعیل اپنی کتاب کے صفحہ ۲۰ میں لکھتا ہے حالانکہ نص قرآنی کے خلاف ہے قولہ تعالیٰ لَا يَخْفَىٰ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ یعنی خدا تعالیٰ پر زمین و آسمان کی کوئی چیز مخفی نہیں۔ نیز اسی کتاب میں لکھتا ہے کہ حضرت صلی اللہ علیہ وسلم کو ایک بات کا غیب دان جاننا بھی شرک ہے ملخصاً۔ حالانکہ یہی قولہ تعالیٰ لَا يَخْفَىٰ شَيْءٌ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا إِلَّا مَن ارْتَضَىٰ مِن سُرِّسُوٰلٍ یعنی خدا تعالیٰ اپنے خاص غیب پر کسی کو مطلع نہیں کرتا مگر رسول جسے پسند کرے اور آیات و احادیث بہت ہیں اپنے موقد گزریں کیا یہ حضرات سب سے حدیث ہوئے نیز لکھتا ہے کہ لہذا یا رسول اللہ و یا محمد صلی اللہ علیہ وسلم کہنا شرک ہے۔ ملخصاً ۲۳ فاروقی و بی۔ اور یہ بھی حدیث ائمی و حدیث یا عبد اللہ اٰغْبِيُوْنِي الْاَدْبِيْتِ کے خلاف ہے اور یہ دونوں حدیثیں جس حصص میں موجود ہیں اور مفسر کتاب مذکور نے صحت احادیث کا التزام مقدمہ میں کر دیا ہے نیز لکھتا ہے کہ حضرت صلی اللہ علیہ وسلم جلد نبی آدم کے برابر برابر ہیں ملخصاً۔ حالانکہ حضور سید المرسلین ہیں قولہ تعالیٰ اِنَّ اَوْلٰى اَنْبِيَاۓكُمْ عَلٰى النَّبِيِّنَ مِنْ كَلِمَةٍ مِّنْ كَلِمَةِ اللّٰهِ وَرَفَعَ بَعْضُهُمْ دَرَجٰتٍ الْاٰیة اور جنکے درجات بلند ہوئے وہ با اتفاق مفسرین حضور صلی اللہ علیہ وسلم ہیں نیز لکھتا ہے کہ میں بھی ایک دن مر کرٹی میں ملنے والا ہوں حالانکہ یہ صریح خلاف ہے حدیث بخاری کے جو کتاب الجزائے باب الصلوة علی الشہید بن عقبہ بن عامر رضی اللہ عنہ سے مروی ہے۔ اِنَّ الْبَنِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَجَ يَوْمَ اَنْفُسِيْ اَبْلَ اَنْفِ صَلَوةٍ عَلٰى الْمَيِّتِ ثُمَّ اَلْقَرَفَ اِلَى الْمَنْبَرِ۔ فَقَالَ اِنِّيْ فَرَجْتُ لَكُمْ وَاَدَا شَيْءٌ عَلَيْكُمْ اِنِّيْ وَاللّٰهِ لَا اَنْظُرُ اِلٰى

اسے امت محبوب نہیں ہے رکھنا اور تارا	امام ادیب و علماء، تارا دس دن چھ بھی ہوں اسکا
انے خلیفے عادل ہوں تابع علم شریعت	تیں بھی امیر اور قرآن مجید اور نبوت

اِنَّ رَبَّكَ هُوَ لَفِصْلٌ مِنْكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَمَّا كَانُوا فِيهَا يَخْتَلِفُونَ حِوَارًا حَتَّىٰ يُنَادِيَهُمْ رَبُّكَ
 تحقیق پروردگار تیرا وہی فیصل کرے گا درمیان ان کے دن قیامت کے یہی اس چیز کے کہ تے اختلاف کرتے
 اَهْلَكْتُمْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسْجِدِكُمْ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّمَنْ هُوَ شَاكِرٌ
 اور میں راہ دکھائی واسطے ان کے اسی کے کہ تیرے ہلاک کئے ہیں جنے ان سے پہلے قرون سے کہ چلتے ہیں یہی گروں ان کے

میں بھی اسکا اور نبوت

ٹھیک تیرے بظنا کہی روز قیامت واسے	جنہاں کہاں وہ چھوڑا کہ دے اپنے رک رزائے
کیا نہیں ہدایت کردی ایہہ گل کے دایاں تائیں	کتے قرن ہلاک کیتے اسان پہلوں انیاں جو آئیں
ایہہ من گھریں اور نہاندی پڑے سفر و کجی	ٹھیک اسو پور زمانیاں کہہ پیر سچین ماہ بچائے
اَلَّذِي يَنْصُرُونَ ۝ تَوَجَّهْ كَيْفَ نَبينا دِيكَا اَنهون نى كرم چلاتے ميں پانى طرف زمين خالى كے يعنى بجر ميں نكلتے	اَلَّذِي يَنْصُرُونَ ۝ تَوَجَّهْ كَيْفَ نَبينا دِيكَا اَنهون نى كرم چلاتے ميں پانى طرف زمين خالى كے يعنى بجر ميں نكلتے

کیا دیکھن نہیں زمین بجز دل پانی کرنا جاری	پھر اس حال ادگائی کیتی رنگارنگ نیاری
آپ کھاندے پھر اتھیں نالے ڈنگراں کہاں	کیا پھر او نہ دیکھن قدرت سادگی کیوں کہ آند

وَيَقُولُونَ هَذَا الشَّرُّ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝ قُلْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اَيُنْفِخُ الَّذِينَ كَفَرُوا
 اور کہتے ہیں کب ہوگی یہ فتح اگر ہو تم سچے کہہ کہ دن قیامت کے نہیں فائدہ دے گا ان کو جو کافر ہوں۔
 اَيُنْفِخُ الَّذِينَ كَفَرُوا ۝ نَاعِرِضْ عَنْهُمْ ۝ وَانظُرْ اِيْتَهُمْ ۝ مُنْتَظِرُونَ ۝
 ایمان ان کا اور نہ وہ دلیل دیئے جاویں پس نہ پیرے ان سے اور انتظار کر تحقیق وہ ہی منتظر ہیں۔

کافر کہن کہوں ایہہ فتح ہے ہو سچ بولوں ہارے	کہہ روز قیامت دے کفار ان ماہ لغا ہوں سیکارے
تے ناہ اوہ ہمت دتے جاسن پس نہ پھر اہا نہیں	تے رکھ اوڑیک فتح دی ادہ بھی کرن ادوڑیک تے
کافر کہن کہوں حق باطل نہ کھڑے فیصل ہو کے	تا بعد اس داکم بنے تے بجز ردن نیو کے
مسلمانوں بے پیمے ہو تیں جاہد جواب ستانا	تاں فرمایا رب کہ انراں نول ایہہ جواب الاتاں
جو جسدن فیصل ہو یا اسدن منن کفار اندا	فتح کرسی ملے نہ توئی ایہہ لغو سوان اہنا نہا
ادہ دن وقت جزا سزا دتو رہا قبولن ہا میں	تو یہ دابہ وقت نہ ہند کیوں سورج چڑھے جا میں
زمین سوار بجائی جس نے پانی رمیا پلاندا	سردی کرن سر تے جمی پھر کش مزلوں کہاندا
جو وقت بجائی غافل رمیا جا گیا وقت کٹائی	اس ویں نہیں سچن ہوندا جدوں بہار دیہاں

کیا کفار بھے بتاں ساڈیاں برانہ برلیں سائیں
 تاہیں ہی تینوں کجہ نہ کہاں پوج خد برتریز
 قتل کراں مردوداں مگراں حضرت روک ٹپا یا
 پھر حکم دتا انہاں شہروں کڈ ہوساں باہر کڈ پائے
 عکرمہ تے سفینان پھیراں ایہہ سن ایہاں لیکیا

تے آکھیں بت شفاعت کر سن خاص پوجا برتاہیں
 تا حضرت خفا ہوئے اس گلوں ہو یا خیاں عمر نوں
 میں ادہناں امان دتی ہے ہند توڑن اتوں
 تا حکم ہو یا ادہنا ندی ہرگز بات نہ سن روئے
 دینی خدمت کیتی جمدی حد نہ سبھی جائے

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ ۖ أَلَيْسَ مِنِّي رَجُلٌ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَذِبٌ كَرِيمٌ
 اور پردی کر اس چیز کی کہ وحی کی جاتی ہے طرف تیری رب تیرے سے تحقیق اللہ ہے ساتھ اس چیز کے کہ گرتے
 اللَّهُ ذُو فَضْلٍ كَثِيرٍ ۚ مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهِ ۚ جَرِيْبٌ اَكْبَرُ
 ہو خبر دار اور توکل کر اور پر اللہ کے اور کافی ہے اللہ کا رساز نہیں کے اللہ نے دو اس کی شخص کے دو دل بنے

تے پردی کر اس چیز جو تیں دل وحی خد
 تے رکھ توکل رب تے ہے رب کافی کم تہاے
 حمیری ابو عمر سی عاقل وڈا سیانا
 ایسے کان قریشی کہندے دو دل استوں کے
 کہندے سنگ دوہاں دلانہ عقل تے رکھا
 اک چہتر چہ پیرا تے اک چہتر چہ وچہ پیرا
 میں جا تا سی دونوں پیرا پیرا پیرا پیرا
 ایہہ مثال دتی رب تے چہ ظہار اتہا یاں
 جے نال ظہار پتے زن ماں تا دو ماواں تس نییاں
 رحمانیت نفسانیت آپس وچہ دو تعداد
 نالے اجر چاہیں توں نالے شوق رضا و رضا
 دین و دنی وچہ اک دل جت نہو دن ہر زمان
 جے دو طرف ہووان مظلوف ہی و نہوینا آؤ
 اکو دو چہ جب اکی دی و وحی تاہ سماوست
 و تہاں لایہ تہاں لایہ رب و لٹ کے لک کسا
 صوفیاں نے جو دل فرمایا نہیں گوشت و پاپ
 چہ میں چاہ اندر سدنی نہیں گئی ہوسا

ٹیک خدانوں خبر جو ہو تیں کر دے عمل کانی
 نہ پیٹ کے دیو چہ خدانے دو دل میں او پے
 حافظہ اسدا ڈا ہڈا جو کجہ سند یا رکھانا
 ادہ ہی اپنی عقل نبی دی عقلوں وہ منائے
 ابو سفیان نوں روز بدر دے نہ لہیا ساڈا
 اوس پھیا کی ہو یا کہند لوگ گئے تھے وہ اڑیا
 تا دو دل داد عوی جو ہا جان لیا اوس ماں
 دو دل جو ہیں نہ چہ کے تو پیراں بن ما یاں
 پاک توں نہ پتر بند اپو اسدا اک گنا
 نالے دنیا نالے موئے ایہہ بنیاں دو ونداں
 جو ند و کسی طلے دعوی ہو ہا اس رضا ودا
 تہاں کیا رب وچہ اک ہون نہ دو دل کہن فی
 پیٹ اکی وچہ اک دل دو گنا لیش زکھان
 چہ کہوں مر رکھ ہو رس دی فنہ دلہ رکھ د
 جتے خالق جانت دا پھر کی اد تہہ دونا را
 ہے ادہ مقام جو ہے سنگ و بدے جدا گل و تدا
 جو صوفی دل رسن اوستے نظر لوے نہ تہا سی

خداوند نعمت بندگان نواز مہربانی کے الوداع

جاننا ہو یا مجاز جو نکر عید الہی کھا دن

رن بیکانی مال کرن دل لگی مزاج پیارے

بیت نال بدکاری گناہ منع حرام سوارے

صورت کے زانی دی رکھ دلوجہ خیال کہیں

الذات یون شہوت پر جن داخل وجہ گناہیں

الذاتی اذی بالموئین من انفسہم و اثر واجہہ اشہا تکلمہ

نبی بہت شفقت کر ہوا ہے مسلمانوں پر جانوں ان کی سے اور بی بیماں انکی امیں میں نہاری

محبوب اسادا علی اولی بہتر ہے ہر حالوں

اہل ایمان مال و نہاندیاں جانان تہیں چاہیں

تے پیو یا اسدیاں ماواں ہویاں کارن اہل ایمان

اوسنوں سجن پیار اچھو کولوں اپنیاں جانان

خازن دلہ البر ہیریوں نقل حدیث لیدیا

میں اعلیٰ ہر مومن سنگ پیغمبر فرمایا

وجہ دوہاں صحیحیاں ایہو آیت پڑھکے ہر صحابی

بر مومن مرے تے ترکہ اوسدا وارث وڈ دیکھا

بے فرض چہدے یا بال بچہ ادہ میں پتہ کل

یہ ریم کریم اوہ دلہ کہوں گواہی ماواں

قرضیا تہ سے قرض ادا ہی کر دے نبی خدا

اکیڈ غنی ہوئے تھے جسے پیرے خدانے دیا

سویاں اسدیاں پردہ فرض ہی فرض ادا ہوا

عقد نکاح حرام ہیشہ ماواں کال رکھانے

ہسل بن عبد اللہ دیکو لوں وجہ شقا و روایت

جو ادیت حضرت دی تسلیم نہ کرے نہایت

مزہ ایان پاپا اس نے رد ہویا درگاہوں

جو حضرت نالوں شفق بن سچے کسے کد اہوں

ناں پیہر بین بھرا اولاد پافس اپنے دیتا ہیں

لا ایمان کہ فرمایا اس حق حضرت سائیں

عمر کیا تیں ہر شے نالوں لگدے بہت پیارے

پرفس میرے نہیں و دھ نہیں تا کیا رسول کریم

لا یؤمن احدکم کوئی مومن نہیں تارا

حق اکوئن ایہ بد لگ ہواں نہ میں اس

لغیہ حاشیہ صفحہ گذشتہ - زید کے لفظات ہونا مستند نہا تو جازا اسحق عبرت مراد لگے اعلیٰ

کر بیابا پ کا ملک نہیں ہو سکتا زید عمر کو پنا بیابا رکھے اور عمر کے زب کا نہ ہو نہ سن اسقدر ہو

کہ زید کا بیابا بن سکے ہر عمرات مان لے اب زید کا قرار پایا جا یگا اور یہ اسے ہے کہ زید کی نکلے میں

کی کوئی وجہ معتبر نہیں اور اگر نسبت کہی شتی ہوئی تو نسیم عمر و جہالت پدر کی عمر و ت نہ برفی اگر زید

عمر کو کوئی بیانی بنیہ چھا دک میں کہے اصل مطلب کہ سب کی طرف رجوع کرے اور عمر تسلیم کرے اور

زید کے اور کوئی وارث نہیں تو عمر وارث ہونگا اگر نسبت موثر ہوتی تو یہ سب غیر و بت با کہ جہاں اقرار

زید و عدم فراموش غیر معتبر ہے اظہر کہ تینوں صورتیں بریکس کلیں اور مغیہ پر گمان غلط نکلا

سچو مومن ہوا - روایت کی بخاری نے اولیٰ بالموئین من انفسہم فمن مات و اعلیٰہ زوجین و کفر

نیوک و قاع فعلینا و ناعا و دمن شوک مادہ ہولو کتفہ میں نزدیک تر ہوں مومن کے

ساتھ ان کی جانوں سے ہر جہر گیا اور اس پر فرض نہا اگر مال نہ تیرا تو اسکا فرض اگر - لغت عمال از شاہ

سید شہدے حو ہوں کل بیانی ہونے نال محبت شفقت نیلما ہر ہوا لو تیرے متا میں

بہت پیارے ہوں میں نے دیکھا ہے کہ بعض لوگ اپنے مال و دولت کو اپنے عزیز ترین آدمی کے لئے وقف کر دیتے ہیں اور اسے اپنا وارث بنا لیتے ہیں۔ یہ تو بڑی بے شعوری ہے۔

یہ تو بڑی بے شعوری ہے۔ بعض لوگ اپنے مال و دولت کو اپنے عزیز ترین آدمی کے لئے وقف کر دیتے ہیں اور اسے اپنا وارث بنا لیتے ہیں۔ یہ تو بڑی بے شعوری ہے۔

بہت پیارے ہوں میں نے دیکھا ہے کہ بعض لوگ اپنے مال و دولت کو اپنے عزیز ترین آدمی کے لئے وقف کر دیتے ہیں اور اسے اپنا وارث بنا لیتے ہیں۔ یہ تو بڑی بے شعوری ہے۔

جان اپنی دانکر نہ کوئی سیرچن دی چاہی
 یار دیون جیدی ارا لیلے خاصوں یانوں کے
 مت کوئی دشمن لکواں نکل گھات چوں آج ہے
 عاشق اپنی جان نہ تکرے خیر چاہیں
 اوہ قبر ظالم دی دانگوسی گہر ناگ کچھو لسیار
 اوہ بھی پاڑ کھڈاں وچہ تئی واہ واہ خدنگاری
 لیا محبوب بھٹھایا اندر پورا کم بنا کے
 تے مک دے جانے باہجہ نہ جامہ باقی رسیامیاں
 مت کوئی ناگ سجن نون نکل موزی دکہ پھیا
 ابو بکر دیاں پٹیاں تے سی رکھیا ہو یا فردا
 بے اختیار بیج اکھیں تہیں وگ پئی بنی تے مینا
 فرمایا کٹوں تا صدیق ڈنگن دی عرض سنائی
 جان اپنی قربان کریندے یار یاراں تے مایں
 لیتے نہیں گنجائش اتنی کم رہندے پیارے
 دگدیاں توراں تک قدم نہ کھسکا میں میدنوں
 بہت محبت کرنوالے ساڈے نال سوارے
 ساوے روشے والا یار بے نظر کرم دی پاس
 مگر جمال کمال دے اوہ سرور دالانا
 اطاعت اسدی مثل نہ طاعت ہو ریدی آمارہ
 ودہ کے کرن محبت سنگ ادس مومن نیک سوار
 ودہ کے کیا مبالغہ راہوں سوہنے اس شفیع دی
 بالآخر اندر علم صرف ای چیلے عبد و ما بے
 جیوں دہلوی اسماعیل اندر تقویت لکھیا پائیں

چادر تاں مینی دی اور کجا فی ستاسا ہی
 کافر قتل اتے سن گئے عوض اوسدے ہوا گئے
 صدیق بنی دے اگے تھے ہوندا سی وچہ راہے
 اوہ دکہہ ابو بکر تے چان پچھے جھو یاں
 غاروں باہر بیٹھا سرور نون خود وڑیا وچہ غار
 جانے پہاڑ دتے وچہ کھڈاں چادر قیمت بہاری
 ہونج سوار اوہ غار گئے دی پوستیں وچہا کے
 کل سورانج ہوئے سن پورے دو کھڈاں پچ پچا
 ادنہاں دوہاں کھڈاں وچہ اپنیان دیا چک پسیا
 ترہری ناگ لایا ڈنگ تے اسیوے سرور ودا
 ذرا نہ صدیق جنبش کیتی زہر وڈا تنگ کیتا
 گرم بخوں تہیں کیڑ بنی نون ہونی نظر دکائی
 سب مبارک لایا حضرت ہویاں تر ت شقایں
 وچہ احسن قصص ایہہ قصہ پورا اہیں دیکھ پیار
 آتوں ہی میں یار یاراں واکچا صدق ایمانوں
 بنی کیا کچھ لوگ محب اوہ ہوسن بعد ہمارے
 لوچن گئے اک دید میری نون کویں میسر آوے
 مال میل ہودن سب بہادیں اوس بد قربانی
 حق سرور داخل حقداراں کولوں دور دورا
 پاپو خوشی اقارب نغول اسدے حق بہارے
 دلور گڑدہ و تو قسروہ عزت عظمت کردینی دی
 صیغے دونوں نے تفعیلوں خاصیت اسن بے
 دہانی کہن جو دوا بہانی شاہ رسل دہانی

سے دیکھا نہ حضور کی جن بیویوں کو طلاق دیکھی وہ داخل امہات تہیں اخذ نہیں اس حکم کے منزول سے
 پہلے فوت ہو چکی وہ بھی امہات میں اسی طرح داخل ہے کیونکہ حکم میں کسی کی قبیلہ نہیں اور امہاتہم
 میں ضمیر اتہم مردوں کی طرف راجع ہے غالباً اور تبعاً عورتیں ہی اس نعمت سے محروم تھیں وہ ان کی
 بھی مائیں میں فقیر طوائف غنی منہ :

بھراؤ دے دی عورت عدت بعد حلال سہ کی
 نالے بہت بخت نال نبی دے شرک بناوے

تے بیویاں حضرت ماواں مومنوں مال قرآن گواہی
 نال حدیثاں اور ہویا پر مکروں خلق پہولا دے

فَاذْكُرُوا حَافِظِيكُمْ مَعْزُومَاتٍ كَانَ ذِكْرُكُمْ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ۝
 اور قرابت دالی بعضی ان کی نزدیک تر ہیں بعضوں سے بیچ کتاب اللہ کے ایمان والوں سے اور بھرت
 کرینوالوں سے گریہ کہ کرد طرف دوستوں اپنے کے احسان ہی یہ بیچ کتاب کے لکھا ہوا ہے

قرابت و اولاد ورثے نون اکد و حیوں میرے ہوئے
 پر جو اپنیاں یاراں دی دل پہلا کرو احانوں
 مالک جانان و چہ تہ بن حضرت نون ہے بہار
 جاں یاراں نے بھرت کیتی چھوڑے خوش چار
 دو دو مسلمان آپس و چہ حضرت خوش بنائے
 بہا جراں دے پہر سکے اپنے ہی ایمان لیا
 کتاب خدا توریت قرآن یا لوح محفوظا یہانی
 موقوفہ کتوں مراد وصیت حصہ تیجا مالوں
 نری رحمان دے ورثے اندر ایہہ آیت نصیحتی
 شیعہ بیچر تے مرزائی نجدی تے چکرالی
 شاؤ نادر جو کفروں پچیا بد مذہب منہ کالا

بہا جو مومنوں تہیں وچہ حکم اللہ دے ایہہ کم ڈھونڈ
 ایہہ حکم کتاب اللہ رہے لکھیا پکا پک رحانوں
 ادہ نائب رہدا کرے جو چاہے مختار بنایا
 تاں حضرت انصاراں نال انہاں کیتے بہانی چار
 ورثہ اکد دے واپا دن سکیاں دانگ پھر
 سا حکم موقوف ہویا ایہہ وارث اپنے خوش رکھاؤ
 یا حکم اللہ و اطلاق اندر خازن دیکھیں بہانی
 یاد چہ زندگی بہہ کر و کر بخشش ہر ہر حالوں
 تے کافر مسلم آپس و چہ وارث ہودن کانی
 دیوبندی ایہہ اہل سنت وے دار بنن نہ عالی
 اسدا حکم علیحدہ ہویا کفاراں تہیں حالا

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ يَا بَرِئُ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى وَعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ
 اور جو وقت کہ لیا ہم نے نبیوں سے عہد ان کا اور تجھ سے اور نوح سے اور ابراہیم سے اور موسیٰ اور عیسیٰ
 وَاخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا لَيْسَ لِلصَّالِحِينَ عَنْ صَلَاتِهِمْ وَاَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا
 پس مریم اور ایما ہم نے ان سے عہد کا لیا۔ تو کہ سوال کرے سچوں کو اور ان کے سوا اور پٹیا کیا تو کلمہ کافروں کے عذاب

تے جو اسان عہد لیا نبیاں تہیں ہی یہو ہور تہیں
 تے پکڑ باو بہاں رسولاں تہیں اسال بہا ہر پکڑ
 تے کارں کفاراں رب کیتی تخت عذاب تیاری
 ميثاق اقرار نبوت ہی تبلیغ احکام ایہانی
 تے آل عمران اندر جو عہدا وہ کل بیان تہیں لیتا

ہی ابراہیم تے موسیٰ ہی عیسیٰ بن مریم روح تہیں
 تبلیغے رب سچ او نہا بندے سچیاں کتوں نگہ پکڑ
 رسولاں تہیں جو منکر ہوئے فرستی کر جہاری
 خیر خواہی عالیاں دی ہی قرآن بتاؤں بہانی
 شاہ رس وے نال ایمان سندا ہر وعدہ کیتا

سہ مردونہ اون فرمایا اَللّٰهُ كَثِيْرًا يُّغْفِرُ عَرُوْدَ كِي تہائی مال کی کافی ہے ہر مراد ہے وَاِنَّ تَفْعَلُوْا مَعَكُمْ - مآل عمران اللہ بقیہ صفحہ

..... دس ہزار بہادر جنگی فوج کفار اودانی

واہو واہ مدینے دیول کر سیمیاں لڑانی

کچھ کفار ان نول مسن حضرت خندق اک لھدی
 مسلمان فارس دے عرض گداری حضرت ملک
 ایہہ صلاح پسندی حضرت زمین دتی وندیاں
 جنگ احزاب اتے جنگ خندق نام دو دین اکیدے
 ایسے سال ہویا سی حاضر ادہ مسلمان بہادر
 تانبی کہیا مسلمان اسان تہیں اہل بیت اظہار
 ہر چانی گزسانوں آئی اسیں گے دس کہن
 زور تہ اسدے کاٹ کر ساہن ہنہ موڑے
 سن مسلمان نول عرض نبی خود اس تپھل آندے
 پتھ مسلمان نول پکڑو ہولایگی نول سٹ لائی
 نولائی اس چکارے وچہ شہر مدینے سارے
 دو جی تپھی سٹوں ایوں ہویں روشنائی
 فرمایا جد پہلی سٹوں تسال ڈھئی لوسارے
 بہر دو جی سٹوں جو روشنائی دس دیوچہ آئی
 جبرائیل کہیا تہ صامت فتح انہاں تپاسی
 تے جبرائیل کہیا تہ صامت ہوگ انہاں تہ غالب
 منافق کہن دیکھو کیڈا جو کچھ محمد کہتا
 تے کہے فتح ہوسن ایہہ ملک اتہ قبضہ ہوگ
 وَاذِیْنُوْا لِّلنَّافِثُوْنَ اٰیٰتِ اٰخِرٰتِنَا یٰۤاَیُّہَا
 یٰۤاِسْرَآءُیْنَ دِیُوْجِہٖ اَنْسِ رَوٰیۡتُہٗ شَہَادَۃً رَّسُوْلًا

گرداگرد مدینے دے تا دشمن وڑے نہ کانی
 دشمن تہیں پچھے دے کارن خندق کہوڈ ساڑے
 دس دس بندیاں نول گز چالی دتی وچہ مقداراں
 تا ایک مدینے گردے کچی نال اجارو جی دے
 مہاجر کہن ایہہ ساتہیں کہن کفار ساتہیں
 مسلمان خدیفہ تے بن عوف لغمان تے چھے انعاموں
 پتھر سخت آیا اک جگہ دہوے ناہ جسٹن
 مسلمان گھلایا پاس نبی تاحکم اس بابت لوڑے
 کنڈے یار چھڈے آپون سنگ مسلمان نہ چھانڈے
 پتھر ٹکڑے ہو گیا بجلی نکل کیتی روشنائی
 تا پتھر ہی نبی تکیر مومن ہی پڑھد کمال موہار
 یاراں خبر پوچھی جو ایہہ گل نظر اجنبہ آئی
 مدائن شہر تے جبرہ دے میں ڈھے تہ وچہ سارے
 روم زمیں دے کوٹ سفید ادہ ذنم نال صفائی
 پہر تپھی اسٹوں میں میری وچہ نظر پیاسی
 حضرت کہیا خوشی کر دسب خوشیاں کر دطالباں
 جو خندق وچوں فارس روم میں اس نظر تپھنڈا
 ایہہ گلاں دو جو دستے تاں پہر آ گیا وچی خدا
 قُلْ اَللّٰہُمَّ مَا کَانَ لَکَ لَکْ یٰۤاَیُّہَا خَالِقِ سَآءِیْنِ
 خندق دیول نکلے فخری پالاسی معقولان

دس الجزیرتیش کا سردار ابوسفیان بن حرب ہوا اور بنی خزاعہ میں یثیبہ بن جہین اور بنی مضر
 میں حرقان بن عوف اور قوم اشجعیہ میں مشور بن ذہبہ یہ سب اپنے اپنے لشکر میں مقدمتہ اجیش ہوئے
 یہ آکھیا ۱۰۷۔ اسی واسطے یہود کی خدمت میں حق تبارک و تعالیٰ نے فرمایا اَلَمْ تَرَ اَیُّ الَّذِیْنَ اَوْذُوْا نَبِیَّسًا
 یٰۤاَکْثٰرًا یُّؤْمِنُوْنَ بِالْحَبِیْتِ وَاللَّطٰعُوْنَ۔ یعنی کیا آپ نے دیکھا نہیں ان لوگوں کو جو کتاب سے حصہ
 دیتے گئے ایمان لاتے ہیں ساتھ بتوں اور زینہانوں کے۔ یہ لولائی لوانہ مدینے کے دونوں پہاڑوں کے درمیان

روشنی کی گواہی دینا ہے

اوتاڑ ہمارا ادھان گل ملیا اس گلوں دل درد سے
 تے بعض منافق بول اٹھے آدالیا شیطانے
 وعدے کرے جو سانوں فتح فتوح میدانوں
 تے جہاڑ بول نہ ہن سکون بھیجے گئے سب وعدے
 سترجی ایسے کرن بیہودہ اہل نفاق نکارے
 پتھر وئے تیر چلاون آپس وچہ تداہیں
 تاغظا نیاں دل نبی وکیل صلح نوں گھلیا کارا
 مسودہ می ہویا ابع باہجہ شہادت کسے بہراؤ
 عرض کرن اوہ جے ایہہ کم خدا دے حکم لاپے
 تے پتہ حضور تائیں امیں ہرز ٹیچہ یا میدانوں
 میں زور اہناں دا توڑیا چا مل کار بیٹے تاندے
 وچہ حالت بت پرستی ہی اسان کہہ نہیں کواری
 کر کے زور بناں مہمانی یا مل تار لیاون
 جاں عزت توجید پھڑی پھر ٹیچی کوہن نہ خامی
 ہن لڑنیاں باہجہ نہیں کجہ دیندے مل جوڑھاں
 جو سخت مشقت دکہ نہ جیلو ظالم کفار اندے
 صلح نامہ پھر سعد منایا کر تقسیر و قاروں
 میں ہن کسر نہ چنڈاں حضرت انہاں صلح منڈا
 آکھن کرو طیارسی جنگ دی بھوگے ہن خاصا
 خندق دیول آکے اوتھے ہیر کھیلے منہ کالے
 ہیرے جا خندق دی لدھی اوس جگہ تے جان
 سنہ خندق ہو صلح تداہیں ہویا کہہ نہ اتھاندا
 مل لٹی اوہ جاگ جھتوں لنگھیا ٹول شیطانا
 عمر و جا بدودا پتر لافاں مارے لندے
 توں عمر کیتا سی نال خدا دے جیکوئی نبی بولا
 مینیاں اس تاں علی کیا ہن دما سال جرجا میں
 تا علی کیا ہن اتر تیرے نال لڑاں آ زما یا

نابل ایماناں سختی بھی دشمن ویکہہ چوگردے
 تے شیطانی دوسا سوں سوناں ظن برے دل دہا
 معیت ابن قشر عرفی نے آکھیا بول زبانوں
 کہے خزانے کیسر قهرانی آون تھے ساڈے
 جو نبی کہے رب وعدے کیتے آدہ سارے
 اکہ مینے تیک رہت سن ڈیرے اوہ نہیں جائیں
 انجے لڑن نہ خندق پٹن بہت تنگی جدیاں
 حصول مدینوں حصہ تیا لو پچھاں مر جاؤ
 پھر شورے کارن نبی نے دوپل اپنے دل سدائے
 تے ساڈے فائدے کارن ایہہ صلح پسندناں
 نبی کیا سب عوب اکھے زور تسال تے پاندے
 کر دے عرض جے ساڈے کارن ایہہ پہلیا نبی
 موقع مول نہ دینا جو اک اوہ خچور لے جاون
 جاں کفر اندر ایہہ حال اسان تاں چہ حال
 مال مفت کیوں دیئی اوہنا نفع نہ اسوچے سانوں
 فرمایا ایہہ سب کجہ میسی کان لما طتاندے
 تا کنڈ پٹن نہ حادان لڑکی و بندد کار کفاروں
 کیوں جس جن لوکر ساڈے کڈھار ما دلا تاندے
 اکہن کجہ اسوار قریشی ہنگے اوہناں پاسوں
 جو ایہہ کون بہادر جا دز کرن تکبر چالے
 ہس ہس آکھن قسم خدا دی عرب ایہہ مکر نجان
 اوہوں گھوڑی چھیر خندق نہیں مزوی جاندا
 تاپیر علی لیا اوتھے کجہ شکر اہل ایماناں
 پھر اسوار علی دل آئے حملہ کر کے گندے
 ساہویں آسوار آکھے تا عمر ذوں سنادے
 دو کتاں دیوچوں کراں قبول اکی کم تائیں
 میں تددہ ول اسلام بولا حال وہ انکار لیا یا

رکھے نہ تینوں ماریا لوڑاں توں فرزند ہمارا
 تا غصہ کھا کے گھوڑی پھین لہتا تہا کرے لڑائی
 نالے منہ عمر دے پر حضرت زخم — لگایا
 اوڑک علی عمر دیتا میں ماریا دچہ میدا نے
 دو بچے سنگ عمر د علی نے اوہ ہی مار مکاے
 صفیہ پھنپی سروردی جو عبدالمطلب جانی
 صاں ہی ادتے آکا لڑکے مسلمانا ندے نالے
 صفیہ کیا صاں تائیں ایہہ موزی مار حودے
 بنی سن یاراں دچہ لڑائی روکے کون انہاں نول
 جلنے نہیں رب نکشتے تینوں بہہ زمین تہیں مڑہ
 کولوں اتر تہم تہو دے نالوں نال کھلو گے
 جان دشمن دا خوف بنی نول ہو یا سی پس یال
 بن مسعود نعیم جو غطفانی حضرت دل آیا ۶
 اہے ایمان میری دی حضرت لکاں خبر نہ ہوئی
 کریں فریب انہاں سنگ ہوندا ہے جنگ صلیبازی
 نعیم قریشیہ گیا جو اسدا انہاں نال یارا نہ
 لگا کہن قریشی تے رل عرب قبیلے بھارے
 تیں مدگار قریشاں ہوئے مگر ان ہمدرد مارے
 اوہ دوویں قبیلے دور وطن ہی انہاں دور دوردا
 اپنی اوہ جد سار نہ لیون پچن کدول تسانوں
 اپنے شہر میں چہڑے بال پچے دینال بیج نکلا
 تے جے اوہناں فتح غنمت پانی مال گہریں لیجان
 تیں اوہناں یاری کر کے خوب پہسو دچہ پہاچی
 تیں مدینے نال محمد رسواک اکارے
 ایں ساڈی خیر خواہی مان کردا یار پیرانا

علی کہیا میں ماریا لڑاں تینوں اے مردارا
 تا لنگہ اسدی گھوڑی دیدی کٹ تیغ علی جد لائی
 پھر عمر د علی تلوار میں جھے ہر اک روز چلایا
 باقی دے ٹپ خندق نچے زور دیکہہ جوانے
 ساہ کے اسواراں دے تک جائد نظر نہ آئے
 صاں شاعر دے کوٹ اندرا وہ نال زماندا ہی
 صفیہ اک یہودی ڈٹھا پچہ داکوٹ اودا لے
 دیکہہ ساڈی بول کیکرے تکدا کر سی خبر یہودے
 صاں کہیا توڑیٹی عبدالمطلب زور تانوں
 جواب صفیہ سن کے لک نول پچکا بدافردا
 اوس موزی نول مار گویا گیا جہنم روکے
 تا مسلمانا ندی کامیابی دا ہو یا سبب اظہار د
 مسلم ہو کے خدمت اندر اس نے عرض الایا ۶
 خدمت کوئی دس جو پرسی حکم کراں گاسوئی
 الحرب فدیۃ جنگ ہو دے ذیباں سازی
 مڈہوں لا داسی جامتری ظاہر کرے سولاناں
 چڑھے مسلماناں دے اتے لڑنے کارن سارے
 جے اوہ کھا کے مار مسلماناں تہیں پرتے سارے
 تیں کتھے پہر بیچ کے جاسو سیا جان ایہہ لگا دا
 زن فرزند عیالاں چہوڑ نہ سکو گے نس جانوں
 تیں نہ ایدھر ناہ او دہر دے کہیں جاسو کچلے
 جے اوہناں مار شکست اٹھانی پرت پہا جان اس
 ہن مدگار جہاندا دے سار نہ پچھی بہ اوکائی
 نہ طاقت لہرن نہ نس دین دی پوج لوز کر سار
 جے نال قریش رلوا ج یار و اوڑکے نچتہاں

۱۔ دو بچے ال۶: — عثمان کو آپ کا تیر لگا وہ مکہ مندر میں آکر مردار ہوا۔ ۱۔ ۱۔ بن عبد اللہ

کو جنگ خندق میں قتل کیا ۶: —

نہ مسلماناں تے کر دچڑائی نال ہماندے رکے
 رئیس شریف جے اپنے اوہ لیا دیوں تہہ تسادے
 کیا قرظیہ والی یہوداں نیک صلاح توں دتی
 کم سمیٹ نعیم ادہر دا طرف قریشاں جاندا
 تے نال محمد سدا عداوت رجا حد نہ بناں
 اڈدی میں اک جبرسنی دل چاہے تے تساناں
 پرایہہ راز پوشیدہ رکھو ہسید ہودے واندا
 بنو قرظیہ مسلماناں دے نال گئے مل سارے
 انہاں محمد ولے گئے میں وکیل پچھساں
 من جے پھر سردار قریشی تے غطفانی دوپا
 ایسے رہاں مرنال تسادے خطا مناف کرداں
 جے ایہہ کم کردتا کل قصور معاف تسادے
 جو مرد شریف رئیس چنگیرے پہچو پاس ہمارے
 اپنا نہ اک بندہ دیناں ہرگز ادہناں یہوداں
 ایہوں ہی کم کر کے طرف قبیلے اپنے جاندا
 ذرہ شک نہیں سبہناں تہیں مینوں تہیں پیارے
 عہد کیتا ادہناں کسے نہ دساں جو کہہ راز تمارے
 جاں ہجر لوں پنجویں سال کی شب ماہ شوال
 عکرمہ ابوہیل دا پتر نال قریشی الا کے
 کہن ادہناں نوں چلو نال محمد جنگ رچایے
 دوجی ایہہ کل نال تسادے ساٹھ ایشیوں دیندے
 تا اعتبار تسادے یہو شریف جے اپنے سانوں
 غطفان قریشی کہن سچ کیا نعیم ادہو گل ہوندا
 دتے باہجہ رئیس بہادر شامل ہود لڑائی
 کیا یہو نعیم جو کیا سچ ادہو گل ناہڑی

جے رکھن پاس تسادے گروی ہسکت ہجے کچھ
 تا اعتبار دوہاں دا کرناں نہیں تے کورنگا دے
 خیر خواہی توں ساڈی کیتی شائش پوری لیتی
 کہے قریشو جانو باں میں سجن یا تساندا
 دساں بھید اک لگواں سنوں جے نالہ دیاں
 خیر خواہی تساناں لازم مینوں حق ادا کر جاواں
 کیا قریشاں دین یا را کہو میں راز دلاندا
 پہلی گلوں نام کہندے خطا گئے ہو بہارے
 قریشاں دی ہمراہیوں سانوں ہونی ندا اثنا
 قتل کریں پھر سارے جھکے حضرت رہیں روگاں
 محمد کیا وکیلوں نوں میں اس کم تے خوشی واپ
 من بنو قرظیہ والے جے تساناں پادوں ایہہ نگاہے
 ادہ گروی رہن تسلی کاں ایہہ گل نہ منوں سارے
 ایہہ نصیحت چند نہ بہلو ہوو گے خوشنوداں
 غطفانیاں نوں کہند اتیں قبیلہ خاص اساندا
 میں جبرسنی اک دساں جے اس خوب چھیاو
 تاوانگ قریشاں ادہناں دے دل ہی در پاو
 سردار قریشی تے بوسفیال ایہہ کرن صلاح زواں
 کہ غطفانی بنو قرظیہ طرف گھٹا دالا کے
 یہود کیا آج دن ہفتے ڈوانہ جنگ آج پایے
 جدنگ لوگ شریف تسادے گروی ایسے شریف
 عکرمہ یکے صاف جواب ایہہ آیا پرت بھانوں
 کہن پیرو کیل دوبارہ مرو نہ دیناں کوئی
 کل ایسے ایہوں نکل ٹراں گے جو دل ہو دیہاں
 چاہن ٹ تسادے اتھہ آدو دوسرے لین

سے تا اعتبار ایہے بنو قرظیہ کے یہود نے قریشیوں سے کہا کہ اطمینان کیلئے اپنے چند رئیس شرفنا ہماری
 طرف بھجور وکان کے لحاظ سے تم یہاں سے نہ جاؤ اور ہم کو مسلمانوں کے حملے نہمانہ رد کنا پڑیں۔ خلاصہ و مفاد ان خیر خواہی

چھوڑتاں نوں تھنہ محمد بہا ہی وچہ یاراں نوں
 جے رہن نہ مرد کھول تہیں تاں ساں کرنی نہیں
 تاملہ محنت سیالوں پالا کہنیا طرف کفارے
 جہنگر دگے دکا تک ڈاڈا ہند امر دی لاوس
 الٹ پلٹ کر دتا سبہ کہ غوطیاں دیو چہ جانے
 وچہ بخاری نبی کہیا ہے کون جو دیلے احد سے
 تا نبی کہیا ہر سیمیر و اخاص حواری آیا
 تے خازن دیو چہ کنوں حدیثہ نقل روایت لینی
 لیکے نام میرا سردرنے میں لیکے الایا
 ناہ کی چھیر چہرا میں ادبھے خیراں لیکر نہیں
 تے اتوں ہیٹوں سچوں کھینوں ہر اک تھی داد
 نام نشان نہ پالے واجن نراں جماعے خاصے
 جہنگر و امیر سے پٹ بنو دیکھے کھاند
 چاہیا باراں پتھ پر گل یا دینی اس نیلکے
 ہوا داس کہے اہمہ چلو موکے آں دیکھانے
 تے بنو قریظہ ہمہ دون بار سے توڑے قول پکائے
 زانو اہمہ دا کھولن اسنول بہن گیا مت ماری
 غطفانی سن خبر اوہ ہی راہ بہر دت و طون مغزول
 الہ اکبر دے آنورے ملک کرن یک باراں
 آپر اپنی پگئی سب نوسا دیدے زور توانی
 اگے اگے کافر چھے ملک رہانے دما سے
 کھاراں نوں مارنسا یا کہ سبہ ہو یا اچھا
 غدیقہ کہیا ہو عامر سن میرے کول زوالی
 ہوا ہی فوج اہمانیوں اہمہ اک پاسے کئی زمونئی
 زوریں دگے ہیری اسنے کہنہ ٹہپی اثراراں
 سینوں ہی آواز سنیوے بری ہوئی شیطاناں
 داہ وچہ میں اسوار ڈھٹے سن دیہان تک ہاں

تے جے کہیں شکست ہو دتا جادو نس گھڑتوں
 پھر غطفانیان طرف قریش و کیں دوڑا یا سہی
 ادہرا دو ہر کوئی تہیاں پانک پیگئے بہاری
 کھلی دڈی ہیری تھہ پاریاں نظر نہ آدے
 یتو پیٹے گھوڑے چھے خوف دلاں وچہ دکا
 بانڈیاں بہانڈے ڈنگے ٹٹے اکدوتے جھ
 کھڑا ہے پہرا دیں وانگ زیر سحر ادہ دوڑا
 اتے زیر حواری میرا مددگار یعنی
 قریشاں وچہ افر و تفری مینوں نبی بر لایا
 جاہ کفاراں دیوں مینوں خبر تہاں لیا دہیں
 تے کیا نگاہ رکھ رہا اسنوں اگھے پیلے داوک
 میں پہن زورہ تھیار لگانے چلیا اوسے پاسے
 جاں میں وچہ انہاندے وڑیا ڈھٹے حال تہاندے
 ڈہم بوسیفانے پالے ماریا تے اک سیلکے
 پہر میں تیر نکایا جتے ڈہم بوسیفانے
 ایہہ وطن نہ ساڈا اٹھ گھوڑا اسن سخی دہندے
 ایتوں کوچ کر دیں چلیا کر داسنتہ سواری
 زینہ پیراں تے آڈو گا بہو یا کھلے شتر نوں
 فوج فرشتیاں نازل ہوئی دل ڈے کفارے
 قریشاں جاتا مسلماناں دی فوج ایہے ہونئی
 کابلی نال اسباب اٹھائے کہہ سے کہہ چاسے
 نورے کر کراسہ اکبر دور توڑی کر بیچیا
 غطفانی ہی سن کے ٹھٹھے پڑ ہو یا سبہ خالی
 کہندے چلو چلو جب یار و ہیر و اتہہ نکوئی
 آسے پاسے امن امانی تے وچہ فوج کفاراں
 اکاڑ کاڑ ڈگن سنگ دے اوبے ایاناں
 کیا حد یقے جاں میں او تہوں ٹریا پت کھانا

سیرن سفید ملنے بد ہے شیلے یا بچہ نہ کوئی
 صاحب اپنے شاہ رسل نوں جا کے خبر سنائیں
 پیر جدوں میں پہتا حضرت آپے وجہ نازے
 سن کے ہسیا بکر کرم دا ایتھو تیک تہا میں
 لاسینوں سنگ تھماں اپنیاں کپڑا اپر پاندے
 میں کٹھا ہو کول سجن دے ستا فجری تائیں
 عکرمہ کیا ہوتا میں جد آ یا حکم آہلی
 کیا جنوبی دانے واشمالی نوں دگ اڑنی
 کیا شمالی دانے راتیں گرم ہوانہ چلے
 وچہ دشمنور رویت ابن عباسوں دیکھہ پیارے
 وہن اوہنا ندے بہاگ جنہاں ایہہ نعمت حاصل
 صدقہ انہاں قدماں دا اوہ یار حذیقہ پیارا
 سینہ اسدا قد میں لگ کے بہر یا مال سزراں
 قدم مبارک چھاں چھاں لوگے وچہ مدینے
 کافر دشمن نوں جد دہو کہ دیون جائز آیا
 دشمن جو حضرت دا اسدے نال جو ویر کناو
 ولید کافر نوں اک اذیوں رب دتیاں کئی گائیں
 ویر ی عبویاں دے مار و نال سخن ہر جیلے

یہ کیا میں یاری ہوئی باو صبا نہیں دتے دا پھول دیوں عاویاں ہوئی ہلاکت غضب خدا نہیں

سوہنے عجب جوان رنگیے مینوں اکہن سوئی
 کفاراں دے شرول تینوں دتیاں پنا میں
 پیر یا جدوں سلام سنیا نوم واقعہ نال نڈازے
 وڑ چھاں کھلیاں تے دند موئی نظر پے میں تاہر
 چھاتی میری تائیں نال نورانی قدماں لاندے
 صبح ہوئی فرماندے اٹھہ ہن سینا جاگے
 کفاراں برباد کرن واما سویلے بہائی
 مدد کریں رسول اللہ دی جلدی نال اپڑنی
 باد صبا پھر چلی آگے خوب دکھائے چلے
 واشمالی غضب آہوں بنی عقیقہ سو مارے
 جانوں مالوں خدمت کر کے بخر پاگئے سوئی
 یہی رسول اللہ دا واقف ہو یا سی کہ یارا
 گ در بار طلوانی نوں لا قدم اکوڑاں
 اپنے بجز خاروں قطرہ سٹ قلب جزینے
 تا مرتدال نوں تیر قلمیوں چاہیے زخم لگایا
 خبر نہیں اوہ کتیاں ججاں دا بخر الے جاوے
 توں ہی کم خدادا کفراں ویری اسد جالیں
 او ہوجیلہ کریں ضروری ہر جیلے ہر جیلے

اِذْ جَاءَكُمْ مِنْ قَوْمِكُمْ وَ مِنْ اَسْفَلِ مِنْكُمْ وَ اِذْ نَزَّ عَنِ السَّمَاوَاتِ وَ بَلَغَتِ
 جوت کہ آئی تمہارے او پر تمہارے سے اور نیچے تمہارے سے اور جوت کہ کہ جو میں نظریں اور پہنچ
 اَقْلُوبُ الْحَنَاجِرِ وَ نَظَتْ وَ تَ بِاللّٰهِ الظُّنُوطُ

کئے دل حلق کو اور گمان کرتے ہے تم سب تہہ اسد کے طرح طرح کے گمان :-
 جہاں آئے تہاں دشمن چڑھ دیو اسد ہی غطفانی
 جاناں تہاں جیرال تہاں اکیس دل ہو دیوں ا
 اسدی تہاں غطفانی آئے چڑھ ہی طرفوں رو
 طلحہ ابن خویلد سی نختار اسدیاں دلوں
 مالک ہور عینیہ مدو ہزار سنگی غطفانی
 تے تلیوں بطن دادی تہیں نبی کنان قریشی
 تے لوکاں نال خدادے دل تہیں کئی گمان اٹھائے
 نالے بنو قریظہ چڑھ دے فوج آئی اشراولیا
 جی بن اخطب بنو قریظہ دلوں برے محلوں
 نبی کنانہ اتنے قریش ایہہ ہنسہ یوں ہو جاتی

مالک ہورعینہ مرد ہزار سنگی غطفانی
ابو یسفیان قریشیوں و ذار المل کے ایہہ آئے
اکھیں ہو یاں حیران گئے آمنہ دی طرف بھیجے
ظن منافق کرن مسلماناں دی جڑیٹ شاں

نبی کنا نہ اتے قریش ایہہ لہندیوں آکے جان
جقول اکھیں تکن و دشمن ادہو چیز دساے
ادہ ان ڈٹے لشکر غیبی مدد نوں رب بھیجے
تے مومن ظن کرن جو سانوں فتح ہو دیت پٹھاں

هَذَا لِحَابِئِلَةَ الْمُوْتُوْرِيْنَ لِرُوْدِ الْوَالَا سَشِدَّ بَيْدًا ۝

اس جگہ آ زمانے گئے ایمان والے اور ہلائی گئی ہلائی جانا سخت :-

اوہتے مومن گئے آ زمانے نالے گئے ہلاکے
مومن اتے منافق دوویں ٹولے نترے پورے
ام ہتیم ان تہ طلوا وچہ تک تفسیر پچھا یاں

خوب طرح جو سختی نے آ دا ڈیہے جھونے لاکے
اوس لڑائی دیوچہ آکے ناہ کج رہے مہورے
رب شدید کے جس اوسدی شہد شکر آتا ہاں

يَا ذِي الْقَوْلِ الْغَفِيْرُوْنَ وَالَّذِيْنَ فِيْ تَلُوْرِهِمْ مَّرْحُوْمٌ مَّا وَعَدْنَا لَآلِهٖ وَلَا لَهَا
اور جہوت کہہتے ہیں منافق از روہ لوگ کہ سچ دلوں نکلے کہ بیماری ہے نہیں وعدہ کیا تھا بلکہ اللہ در حق کج نوکر

تے جد کیا منافقاں ہی وچہ ال جہناں بیماری
ابن ابی منافق ہی جوے مال سد ہمارا
روم شام ہور نارس دے آسان آسن تہہ خرا

وَادَّ تَالَتْ سَطَائِفَةُ مِنْهُمْ يَا هَلْ يَتِيْرُ كَمَا مَقَامَ كَلْمٌ فَا رَجَعُوْا اَوْ كَسْتَاذِنُ فَرِيْحٌ
اور جہوت کہا ایک فرقہ نے انیس اور لوگو مذنبہ کی نہیں جاگہ رہنے کیو اسطہ تمہارے پس بہر جاؤ اور لادن

کہن جو وعدہ کرے محمد دیسی فتح آ ہی
تے ہن ڈیر یوں نکل نہ سکدے کارن بول پھیراں
مقام کلم فارجعوا اور کسٹاذن فریح

مَنْ لَمْ يَلْمِ يَلْمِيْ يَلْمُوْنَ اَنْ يُّسُوْا عَوْرَةً وَمَا يَلْمُوْنَ عَوْرَةً اَنْ يُّسُوْا عَوْرَةً اَلَا
مانگتا تھا ایک فرقہ انیس سے پزیرے کہتے ہیں کہ تخلیق کجہ ہمارے خالی میں اور نہیں وہ خالی نہیں

یہہ نہیں تساوی جگہ کا نہ ٹیلو میں بولے
گھر بولے میں کہلے ساڈے نہیں کوئی رکھا ساکو
سلع پہاڑی باہر شہروں ڈیر مسلماناں

مَدِيْنَةُ خَالِيْ جَلْبُوْرِيْ جَلْبُوْرِيْ جَلْبُوْرِيْ جَلْبُوْرِيْ جَلْبُوْرِيْ جَلْبُوْرِيْ جَلْبُوْرِيْ جَلْبُوْرِيْ جَلْبُوْرِيْ جَلْبُوْرِيْ
مدینے والیاں نوں جد کیا اوہناں نہیں کہنے لے
تے سنگیا اذن نبی نہیں تداک فرقے اہل نفاقوں
حکم ہویا نہیں خالی بلکہ ایہہ چاند سے سن جاناں
کہن منافق مرد گہراں نوں ایتہ رہیاں خرابی
عورت خالی جگہ جو وہلی رکھا جس نہ کوئی
دسلے نہیں گھر بولے انہاں چھوٹی نے کل کردے

بازارٹ بنو سلمہ جہناں سنگیاں اذن شتابی
یا جہ چوراں دلوں حکم جام مذبوط نہ ہوئی
تا جو ایسے بہاٹیوں حسن یب بدیتی پزیرے

فِرَا اَرَا ۝

ارادہ کرتے مگر بہاگنے کا :-

تاریخ عرب کا

وچہ خازن رب مدینے نوں ہے شرب کر فرمایا
 ایہہ کناراں دے خیال موافق شرب کیسا آہی
 یا ایہہ کناراں دے موبوں شرب نکلیا سوئی
 مدے بنی فرمایا ساڈے شہر مدینے تائیں
 اتوہ مسلمان وچوں دا کافر دا ادھناں جگ دا
 جد تک کوئی ہم مذہب اوہناں ل شرب نہ ہو
 جاں کوئی آن ہو یا مدادی دبارن تکن بہاری

تے شرب بہن عطا اندک جہتہ تہوڑا بخرا پایا
 مدینے دا اک قطعہ اوہدا ایہہ نام عرب وچہ ہی
 اسدی نقل فوارج کیتی پڑے دیس نہ کوئی
 کیونہ شرب طاہر آ کہو خازن وچہ دیکھا میں
 اوہ تہوں بخار دلا ند اکٹہ ہن ہر اک ویلا تک
 وٹا بی دیو بندی تہ توڑی دلی بخار نہ دہو
 دلدا کو پڑ کرن پھر ظاہر لگو میں سخت بیماری

وَلَوْ دَخَلْتُ عَلَيْهِمْ مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَبَّوْا الْفِتْنَةَ لَا تُوْحَفَا وَمَا تَلَبَّتُوْا
 اور اگر داخل ہوویں مدینے میں ادیران کے طرفوں ان کی سے پھر مانگی جاوے ان سے خانہ جنگی البتہ
 بئس الا یسیحوا ۵

دیویں گے اسکو اور نہ ڈہیل اس میں مگر تہوڑا پڑ

تے جیکو ڈرن مدینے متحرک پابنوں اپرا نہانہ
 تے ڈہاں نہ کر دے شرک کرن تہیں مگر اں ڈہل تہوڑی
 شیعہ نجدی مطلب کڈہن کان تقیہ کر دے

پھر چاہن شرک انہاں نہیں فتنہ کر دہل نہ لاند
 ایہہ موہنہ دے مومن ذرہ سختیوں پھرن کفر ذی
 گل جھوٹی کر ظاہر ہوویاں لوکاں نوں لٹک کر دے

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا لَنَا مِن قَبْلُ لَوْ كَانُوا يَدْرُسُونَ
 اور البتہ تحقیق تہے کہ عہد باند ہتا اہستے پہلے اس سے کہ پھر میں گئے بیٹھ کو اور ہے عہد عہد
 مَسْئَلًا ۵ کا سوال کیا گیا

تے ٹیک انہاں عہد خدا سنگ سی ایس لڑاوں
 ہن انہاں عذر بہانے جہو ہے آون گے کس کا ہی
 ایہہ بنو حارث جہناں حد لڑاوں تہے عہد پکایا
 پنے پور کرن نظر دا واجب جیونکہ عہد پھرایا

جو دشمن دے سامنے چھ نہ دیں سن گے ایوں
 عہد چمانوں روز قیامت پچھیکا رب باری
 ہی جو وچہ بدر تے پچھے دیکھہ فتح مر عہد پکایا
 ہے نظر عبادت نہیں باجوں مسئلہ جہن آیا

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ إِن فَرَرْتُمْ مِّنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ فَإِذَا كُنْتُمْ مِنَ الْغَائِلِينَ
 کہہ ہرگز نہ فائدہ دیکاتم کو بھاگنا اگر بھاگو تم موت سے یا قتل سے اور اسوقت نہ فائدہ دے گا و مگر تہوڑا
 کہہ نشان نفع نہ دیسی موتوں یا قتلوں نس جانا
 فائدہ تہیں نہ پاسو دنیا پر جہن پڑنا

سے تہے ٹیک اڑنے جے بوسیناں کیونکہ بوسیناں ابن متحرک تہا اور بیویوں سے
 متحرک ہی ناراض تہے عہد شکنی کے باعث مد نذر عبادت اڑنے کیوں کہ المدجل و علا کا عہد
 میں ہکا جات میں آنا واجبات میں ہوتا ہے فیقر طوائفی عقی غنہ

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا وَ أَرَادَ بِكُمْ مَحْسَنَةً
 کہہ کر کہ وہ جو بچاؤ لیا تم کو اللہ سے اگر ارادہ کرے ساتھ برائی کا یا ارادہ کرے ساتھ تمہاری
 وَلَا يَجِدُ ذُنُوبَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَ لِيُذَكِّرَ الَّذِينَ
 رحمت کا اور نہ پاویں گے واسطے اپنے سوائے خدا کے کوئی دوست اور نہ مرد و مہیہ والا

کہہ تہاں کون بچاؤے بہتین ہی ن چاہا جے اللہ کرے ارادہ تہاں شکست ہلا لیا	اوہ با بچہ اللہ کسے دوست مددگار نہ پاس گاتے نہ مال سکے کوئی فتح اسدی ہی نہ کوئی روک و ٹھکے
---	---

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّظِينَ مِنْكُمْ وَ الْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ هَلْمْ أَلَيْنَا وَ لَا
 تحقیق جانتا ہے اللہ منع کرنے والوں کو تم میں سے اور کہنے والوں کو واسطے بہائیوں اپنے کے چلے
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا
 آؤ طرف اور نہیں آتی لڑائی میں مگر تھوڑی

جانے رب جو کٹوں تہاڑے جنگوں ٹھکنارے آؤ طرف اسادی چہڑ و سنگ رسول خدا کہن منافق کرو نہ مدد حضرت دی ان پارو مگر اہدے لگ جانان لاں اپنیان ہ گواؤ تہیں اساڑے بہائی تہیں رحم تہاں پراؤ	ہی جانے جو بہائیاں اپنیاں ہوں گے اکٹھا نے وچہ جنگ نہ آون مگر اس تھوڑے لے یاد نال آرام بہو گھر چلے سنگ ساڑیوں بہاؤ جے بوسفیائے وس لگا ہن اکٹھین بچن نہ پاؤ خازن ہور عالم دیوچہ ابخے نہ ارادے
--	---

آئِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّذَذَّ إِجْعَاءُ الْخَوْفِ مِنْ أَنْتُمْ فَيَنْظُرُونَ إِلَيْكَ مِنْ هُنَا وَأَنْتُمْ
 بخیلی کرتے ہوئے اوپر تمہاری پس جب آدے ڈر دیکھے گا تو ان کو کہہ دیکھتے ہیں بھگڑو طرف تیرے
 كَالَّذِي يُفْتَنُ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَإِذَا ذُهِبَ الْخَوْفُ سَلَفُوا كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ
 بہرتے ہیں آنکھیں ان کی مانند اس کے کہ غشی آتی ہے اوپر اسکے موت سے پس موتات ڈر
 حَلَاكِ أَنْفُسِهِمْ عَلَى الْخَيْرِ أَوْ لِيُذَكِّرَ كَمْ يُولَعُونَ إِنَّ اللَّهَ أَعْلَمُ بِمَا
 بیٹھتے ہیں بیچ تمہارے ساتھ زبان تیز کے بخیلی کرتے ہیں اوپر بہلائی کے یہ لوگ نہ ایمان لائے
 وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝

تجے پس ناپید کر دیئے اللہ نے حمل ان کی اور میرا اوپر خدا کے آسان اوپر تہاڑے کرن بخیلی مالان خرچ نکر دے جنوں بیہوشی موت آدے لے آویں بہیر لے آئے مال اپر پونہہ حزنوں کر نید سے جہڑوں پاتدے نے ایہہ عمل مشاں انہاندے نہیں مشکل رب کے	پر جہاد سے خوف انہاں نولں میر دل نظر ان کے پہر جو خوف دیکھے تا سختی کر دے وہ بہر بہانے فتح ہی نہیں، رعبہ لوکی مومن اذکت عمل نہاں مال مومن نولں جھڑنا لڑو یاں شیر پونہہ لگے
---	---

يَحْسَبُونَ الْآخِرَ ابْنَهُمْ يُدْرِكُونَ وَالْآخِرُ ابْنُ يُدْرِكُ الْوَالِدَ
 گمان کرتے ہیں جماعتوں کفار کے کو نہیں گئی اور اگر آویں وہ جماعتیں دوست رکھے کاش کہ
 بَادُونَ فِي الْآخِرِ ابْنُ يُدْرِكُ عَنْ آيَاتِكُمْ مَا وَكَاؤُكُمْ مَا قَتَلُوا
 وہ جنگل میں رہتے ہیں گنواروں کے پوچھا کرتے خبروں تمہاری کو اور اگر ہوتے درمیان تمہارے
 الْآخِرُ ابْنُ يُدْرِكُ عَنْ آيَاتِكُمْ مَا وَكَاؤُكُمْ مَا قَتَلُوا

کرن خیال منافق ابے نہ شکر کے کفار اس
 ہے رہا ہیں گوار ہند سے نال زبان کو بولوں پچ رہند
 تے بے وجہ تہاڑے ہوں منافق نال لڑائی
 نہیں کہہ کر تو ت نکر دے نال گلاں پر جتن
 کفار اندی خواری بعد اصول ایمانی ولے

تے بے آدن فوجاں کرن تمنا دلوں و چاراں
 کرن سوال تہاڑیاں خیراں کہہ کر نہیں سب لہند
 تا ایہہ نہ لڑدے کچھیں... کو زمین پہر چارو کا
 وقت لڑائی پیر پیچھے سے مال تکون پتہ کہتے
 مومناں نوں متوجہ کرناں آیت اکیلو پلے

لَقَدْ كَانَتْ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ

تحقیق ہے واسطے تمہارے پیچ رسول خدا کے پیروی اچھے واسطے
 وَاللَّيْلِ وَالنَّجْمِ الْأَخْضَرِ وَذَكَرَ اللَّهُ كَثِيرًا ۝

اور دن پچھلے کے بہت یاد کرتا ہے اللہ کو
 مومنوں کے ایک تسنوں پیر و جاہلی رسول خدا کی
 قیامت واجب خواستگار اداہ یاد خدا بہتر کردا
 پچ فحاطب سارے مومن میں پیارے
 رسول اللہ کے تہیں ایہہ گل ظاہر شہادت ہوئی
 فعل رسول ہو جو میں مرسل بہر افضل شمار د
 حسد نہ چہ اشارہ سنت دا ہونا انکاری
 لیکن ہر مومن اتے واجب حضرت تالجداری
 پیر جو اللہ جو طالب تقدسے ہر ہر وجہ امر دے
 رسول اللہ دا ایشا جوں وجود نہ رہیا کوئی

کرن امید رضا ربنا کے روز جزا دی
 نقاء رضا سدی دا طالب ہوں نظر نہ دہر دا
 فی دیوچہ عموم اتباع کل امران اندر سارے
 ارشاد اخلاق بنی دے نسبت سے ربوں کی
 ایہہ اتباع ہی وصف رسالت ولوں کر دے
 ہے قرآن انکار جو مثبت اس کلام غفاری
 ثواب نفاہ دے طالب چہرے حکم ادنیان چاری
 نظر موئی ول کہدے سردے وچہ رضا دلیر دے
 تا اسدی تالجداری حاصل طاعت ربی ہوئی

سے ایہہ الخیر اور غیر رسول خواہ مجاہد خواہ ائمہ مجتہدین ان کی اتباع بشرط عدم انکار و مخالفت

واجب الا اتباع ضرور ہے

مراد اس سے ثواب اللہ ہے پیچے ہر امر میں اللہ
 ہی سے ثواب چاہئے والے اور اسی سے امید رکھنے والے نیکی دین کی یا دنیا کی ثواب عقیقی ہوا نقاوا
 یا رضا

تہاڑیاں خیراں کہہ کر نہیں سب لہند تا ایہہ نہ لڑدے کچھیں... کو زمین پہر چارو کا وقت لڑائی پیر پیچھے سے مال تکون پتہ کہتے مومناں نوں متوجہ کرناں آیت اکیلو پلے

جو کرے رسول اطاعت اس مطیع خدا سدا یا ادہ توحید اس لعنت پا دے درجیب کمایاں محمد رسول نہ اکھن جد لگ کا ذرنے اوہ مردے دنیا عقیبتی ہر امر اس تہیں ذکر محبوب رکھانڈے سبہ تہیں ودیکے لازم انہاں ذکر ضرور ہو یا جو اس دل بردے کوچے بن اہنہ دخل نیا دکائی ہو ری راہ گیاں کم ہو سو پتہ نہ ڈگیاں پاؤ	من يطع الرسول فقد اطاع الله من انا یا مثل شیطان جو زامو با پجہ رسول منایاں لا اله الا الله واذکرا وہ جوگی ہی ہن کردے عابد عاشق رب دے جو نت ذکر کثیر کمانڈے طلب تمنا وصل سخن وچہ نحو ہوون مستانے ذکر خدا وچہ ہیل نہ جادون ذکر محبوب آہلی یار بدے ملنے کارن کوئی دو جاراۃ لکاؤ
--	--

در سعدی علیہ الرحمۃ

گم آں شد کہ دنبال داعی نرفت تن طریقے سنت دسان ہر ہر اہل سنت نوں دو جی قولی موہوں جو ارشاد کیتا مقبول یا کسے اکسیا اسنوں تخرت رو کیا ناہ سجیدے یا امر جواز تے قولوں کدی وجوب بنے ادہ لونی اصول فقہ وچہ اس تفصیل ادہ طالب نوں اس آیت دے اندر رکھین خیال برابر سارا	دیں راہ بجز مرد راعی نرفت سنت ہن طرفیہ چالار راہ روشن عادتوں اک سنت ہے فعلی جو کم کیتا شاہ رسولان ترجیحی تقریری ہے جو کم ہو یا پاس نبی دے اس تقریری سنت وچوں استجاب نبوی تے کہے استجاب کہیں ادہ طرف اباحت جاوے تے فعل جو آپ کمایا سدا ایسے دل شارہ
--	--

مٹ تے فعل :- پہر فعل آپ کا بدون خصوصیت و وجوب و عذر و ضرورت و سہو و نسخ ہو تو خواہ بطور عبادت ہو گا یا بطریق عادت اول یعنی آپ کا فعل من حیث العبادت خواہ موکدہ مواطبت و دوام سے جیسے نماز جماعت و اذان و اقامت یا وضو و قرأت میں بسم اللہ یا نماز تہجد وغیرہ یا موکدہ کسی وعید و حکم سے جیسے آسویہ صفوت جکے ترک میں وعید اور اختیار کرنے میں وعدے مزید ہیں یا موکدہ ہو آپ کے استجاب و خلفائے راشدین کے زمانہ میں اس پر اہتمام و دوام واقع ہوا ایسے سنت فعلی کہ سنت موکدہ کہتے ہیں اور یہ اعلیٰ و اقویٰ ترین سنن ہے اسکی ترک ساری ہے اور اگر وہ فعل اکثر ہے گاہ گاہ بے عذر ترک بھی کیا گیا تو یہ سنت ہے موکدہ نہیں اور اگر کبھی کبھی حضور نے کیا ہے تو اسے مستحب کہتے ہیں جیسے نماز ضحیٰ یا صرف جواز نکلتا ہے جیسے آدھی رات کو نماز عشاء پڑھنا اور کبھی جواز بطور ترک اولیٰ ثابت ہوتا ہے جیسے وضو میں ایک بار غصہ کا دھونا لیکن محض بقصد اتساع تمام عمر میں ایک دو بار کر لینا خالی از نقل نہیں دوام یعنی آپ کا فعل بطور عادت و معاملات ہو اور عادت خواہ اضطراری ہوگی جیسے سکوت و کلام و سکون و حرکت سونا یا گنا اٹھنا بیٹنا۔

وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ تَالُوْا هَٰذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَ

اور جبروت دیکھا ایمان والوں نے جماعت کافروں کو کہا کہ یہی جو وعدہ دیا ہے ہمکو اللہ نے
 رَسُوْلُهُ وَمَا نَرَا دَهُمْ إِلَّا الْإِيْمَانُ وَتَسْلِيْمًا ۝

کہا تھا اللہ نے اور رسول اس کے نے اور نہ زیادہ کیا ان کو مگر ایمان و اطاعت کرنا

کہن ایہہ وعدہ رب نبی دا ادا ہو چ پیمانوں
 نہ فوجاں تنہاں ددیا یا بن تسلیم ایمان اہتا انہاں
 کل دیاں بڑاں چہڈ کے بلک اگر دیاں نبی تنہاں
 جو لشکر نزل کر آسن گردا ساڈے پاس گنہرے
 مومن لشکر دیکھہ کہن ایہہ وعدہ پوچ اخبارا
 امید فتح دی رکھی اللہ صدق ثبوت ودہائے
 ایہہ نو دس روزا گئے کس نے خبر دتی لا رسیاں
 پہرتوں گہرتوں بیاری دا کوئی علاج نہ کاری

تے جدا وہ لشکر کفار ندے وٹھے اہل ایمان
 آکھیا سچ اللہ نے ہی سچے کیا اودہ پیغمبر
 لکھوی دے دو شعر لکھاں جو ثابت کر دیاں
 وعدہ نبی سنایا سی تنہاں نو دس روزا گئے
 اور ک فتح آساں رب ویسی سچا بار کفاراں
 اودہ لشکر دیکھہ ایمانواں و وعدہ پوچ فناں
 کل دی خبر نہ لکھوی مئے وچوں پچاں غیباں
 اپنے موٹوں غیب منن تے آپے ہون انکاری

مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللّٰهَ عَلَيْهِمْ فَمِنْهُمْ مَّنْ قُتِلَ

مسلمانوں میں سودہ مرد ہیں کہ سچ کہا انہوں نے اس چیز کو کہ عہد باندھا تھا اللہ سے اور ہر ایک
 نَجِيَّةً وَهُنَالِكَ مِنَ الَّذِينَ كَذَبُواْ ۝ لِيُجْزِيَ اللّٰهُ الصّٰدِقِيْنَ
 پس بعضے ان میں وہ کہ پورے کلام اپنا اور بعض ان میں سے وہ بے کھٹا رہے کہ انتظار کرتا ہے اور نہیں بدل
 لِيُصْدِقَهُمْ وَيُجْزِيَ الْمُنْكَفِرِيْنَ اِنَّ شَرَّاءَ اَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ط اِنَّ اللّٰهَ
 انہوں نے کچھ بدل ڈالنا تو کہتے تھے کہ اور عذاب کرے منافقوں کو اگر چاہے یا توبہ کرے
 كَانَتْ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝ اور پران کے تحقیق اللہ ہے بخشش والا مہربان ۝
 مردمان تہیں کج لوگ خدا دا وعدہ جہنا پچایا پھر بعض ادبہاں تہیں اودہ وعدہ بد اجہنا کج بنا پچایا

یقینہ دہشید صفحہ گذشتہ :- یا اختیار ہی ہوگی پس افعال اضطراب یہ معتبر نہیں رہے افعال اختیار یہ
 خواہ ہو کہ ہوں گے دوام و مواظبت یا قول یا اختیار علماء ربانی سے تر متجب ہے جیسے نبیا اور اگر کو کہ
 نہیں پس اکثر ہی ہے تو افضل و ادنی ہے جیسے علامہ باندھنا کوئی ترکاری پسند کرنا اور اگر اتفاقاً
 ہے تو اس سے اباحت ثابت ہوتی ہے جیسے تنگ آستین کا قمیض پہنا اور کبھی اباحت بطور
 شرک ادنی نکلتی ہے جیسے میا شرت کے بعد بے غسل و وضو سو رہنا اور اعادہ کرنا اور یہ ہی بقصد
 حصول اتباع شریف ایک دو بار اگر کرے تو غنلی از حسن نہیں تکتہ آپ کے وہ افعال جو ضرورت
 دہرتے ہوئے ہوں اگر انہیں حالتوں میں اتفاقاً میسر آجائیں تو خوش نصیبی ہے پس اگر کسی کا

تے بعض انہاں تہیں کرن اڈیکان بدیہا یوں
 تے بے چاہے رب اہل نفاقاں کرے عدا تہی
 نجب دامنے نذر دقائی نذر کرن خود پوری
 یازوڑ اپنا سب نجرن اپر عہد دقائی آسپا
 جواحد بدر وچہ ہونے شہید اک کرن اڈیکان

تا بدلہ رب دے سچیاں نوں سچ انہاں پاروں
 یا مڑے ادہناں تے ہویا ٹیک غفور رحیم آہلی
 یا مرناں اسے ہمد اپر جو کیتا کیا ضروری
 ایہہ حق حمزہ ہوا صحاباں خازن وچہ فرمایا
 نالے کرن اڈیک فتح دی مومن اہل سعادت

وَرَدَ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ
 ادر پیر دیا اللہ نے ان لوگوں کو کہ کافر ہوئے تھے ساتھ غصہ ان کے نہیں پہنچے پہلانی
 الشَّعْرَ قَرِيبًا عَزِيزًا ۝ وَاَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَاحِبِيهِمْ
 کو ادر کفایت کیا اللہ نے مسلمانوں کو لڑائی سے اور ہے اللہ زبردست غالب اور اوتار اللہ
 وَقَدْ فَنَى قُلُوبَهُمْ الرُّعْبَ فَرِيقًا تَقْتُلُوْنَ وَتَاسِرُوْنَ فَرِيقًا ۝ وَاَدْمُوكُمْ
 نے ان لوگوں کو کہ مددگار ہوئے ہیں ان کی اہل کتاب سے تلہوں انکے سے اور ڈالنا بیچ دلوں ان
 اَرْضِهِمْ وَدِيَارِهِمْ وَاَمْوَالِهِمْ وَاَمْرًا سَالِمًا لَّعَلَّكُمْ تَعْلَمُوْنَ وَكَانَ الشَّعْرُ عَلَى كُلِّ
 کے کے ڈر ایک فرقے کو مار ڈالنے ہو تم ادر بند کرتے ہو تم ایک فرقے کو اور وارث کیا تم کو زمین
 شَيْءٍ قَدِيْرًا ۝ ان کی کا ادر گہروں ان کے کا اور مالوں ان کے کا اور اس زمین کا کہ پاؤں نہ

تے موڑیا رب کفار اس غصے نال نہاوں ملوئی
 تے رب زور اور غالب لایا قلیو لیا جس پورا
 اک فرقہ تساں قتل کیتا اک فرقہ بننے لیا تے
 ہی مالاں ادہناں ہور زمین جتھ قوم جتھیں پانڈ
 جاں کفار اندے لشکر پرتے اپنی وطن گہرا توں
 لا ہتھیار تتاں تہیں رکھے سرور نے سن یا راں
 ہتھیار تتاں چا اہولے حضرت قسم نیو رب باری
 فرمایا چر بلا کتول کیتا ملک اسٹارا
 اس کہے میں دیکھ رہیا ساں ہر ایسا چر بیٹا
 نبی صلعم دے کوئے دیو چہ دست پیاد چا داں
 سی دیا دی پگ ملک دی چر دی سواری
 تا زینب دہوڑا اک پاسا بے دہوتا
 عرض کرے ہتھیار لاہے تہہ کرے معاف آہلی

تے کیتی رب کفایت مومناں نوچہ لڑائی سولی
 جو مددگار قریش انہاں نوں کیتا غمخداں
 تے زیاں گہراں ادہناں بیاں کتیس دلشاک بنا
 تے اللہ قادر ہر شئی ہے کہ کردا ہے جو چاہے
 تے حضرت خندق کنوں مدینے پرتے لے یار توں
 تاجبر ایبل ظہر دیو پیلے آن سنیاں ساں
 اسان بے ہتیا نہ کہو لے اٹھو کرو تیساری
 بنو قریظہ دے ہتھ اپنے دیناں آشکارا
 کر دیناں انہاں اندا اٹھد بائند رستے
 تا مومناں دی ماں زینب دے گہرا تہی پکاوا
 چا وڑی باد عمارتے سبب اسباب تیاری
 اوسے حالت وچہ ملک آخست دچہ کھلونا
 چالی راناں ہویاں اسان اوزار نہ لایا کانا

... کہنا ہے ایسا اور ہے اللہ اور ہے حق کے تار...

کفاروں اور نسا کے پرتے ہونے چاہا ہاں
 حضرت اپنے ہتھیں منہ ملک دیوں گروا جہاڑے
 یا اس کان جو دچھ ملک گروا جہاڑے
 نسین آوا میں چلے انہاں درہم برہم کرے
 دے نشان علی دے ہتھ پڑ کبتا ناں روانہ
 چلو شتاب میں ہی ہن چاند ادیہو کوچ آواز
 تے غناں اند دہاں وچہ اوہ چھوڑے تہ سرد فرمایا
 جو عصر نماز نہ پڑھن مگر پڑھنی فریضہ جا کے
 علی جان نیرے کوٹاں پتھیا گایاں دین یہودی
 شکر کے علی بنی نون ملیا عرض بنی نون کیتا
 بنی کہیا جد دیکھن مینوں مند بولن ناہیں
 باندر اں سوراندے بہا یورب کیتا خوار ساں
 آکھن یا ابوالقاسم نہیں تون کیتا کہ سعادتی
 تارک گمہ دے اتے ڈیر کیتا بلخ گمہ
 کہ مرد عشاؤں تچھے پونچھے عصر نہ انہا گہری
 جہیں کہیا سی عصر نہ پڑھو مگر فریضہ جا کے
 نہ بانی لکھوی دی گل ثابت ہوئی استہیل ٹریا
 تے مجتہد دا قیاس علی اوس کرنا بھسائی
 الغرض پیر پنچھی رانہیں سردر خسلو قاتاں
 جی بن اخطب سنگ یہوداں دچھو بی بدلوں
 بوئی تعبیر ادا تکہ مینوں سلوں تہی کہ باہر
 تسیں بہتے ہو پینہراں نون کہ وجہ ہے فتویٰ
 کہیا یہوداں ابوبابہ اوسے طرف ہمارے

منہ جبریل تے پختے سنی دہوڑی زاناں
 غبار گھوڑید انا لے پینڈے خدمت صدتھارے
 گردا بنی جہاڑے جس تن دا اسدا شاپیل
 تا حضرت فرمایا یارو قدم رکا میں دہریے
 اگے سگوں بکھوی دے ہودن اشعار یاناں
 میں چلے تہناں کماناں توڑی کہوں رکھے دروازے
 جو کہ پکار منادی آکھے حکم اللہ آ یا
 علی نون سردرا گے پھیا جہنڈا ہتھ پڑا کے
 حضرت دیکھتی مند بولن کافر اوہ مردودی
 جو ادنہاں خیشاں دل نہ جاؤ مند بولن بتیا
 جاں پیرے ما پونچھے حضرت کہیا پکار تہ میں
 ہن سخت عذاب تہاں پڑھو گیتا کیتا ہتھ پڑاں
 یعنی بدگوئی بد عادت تیری نہیں چھسائی
 جمعے ہوئے اتہہ یار بنی دے اگلے تھیلے سارے
 بعد عشاؤں عصر پڑھی انہاں حکم اعتباری
 نہ جیسی انہاں گیناں کہ چھوڑی کہیا بنی بولا کے
 جو بنی دوہاں نون جائز رکھیا عیت کسے دہریا
 جائز ناں قرآن حدیثاں ہی لکھوی منائی
 قلعے اندر ڈگ چھوڑے گہریوں دیکھتے بددعا
 اور ک ڈاہے عاجز ہو کے کر دے عرض سواں
 کہیا اسادے فیصلہ تے در کوٹ کر دوا ظاہر
 چاہاں چھوڑاں چاہاں ناں جو کھی جوین
 اسد ناں صلاح پکائیے کہوڑی ہاری

۱۔ جو بنی احزاب نے حضور علیہ الصلوٰۃ والسلام نے صحابہ رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین کو جو بوقت
 روانگی فرمایا تھا کہ نماز عصر بنو قریظہ میں جا کر پڑھیں پھر بعض نے راستہ میں جا کر وقت پر عسرا
 کی اور حضور کے ارشاد میں قیاس کیا کہ حضور کا اس ارشاد سے کہ بنو قریظہ میں پہنچ کر نماز پڑھیں
 آپ کا مقصود یہ تھا کہ جلدی پھینیں در نہ نماز قضا کر دینا مقصود نہ تھا بلکہ لقمہ بر صغیر آئینہ

نابولبایہ پچھا حضرت جاں اودہ ملیا جا کے
 کہن جے ملاں محمد جا کی سنگت دی کرسی
 نابولبایہ گھلیا حضرت جاں اودہ ملدا جا کے
 کیا یہوداں بکے یہاں اہل عیال ہمارے
 ہن کی اسیں صلاح کراں کوئی دیوین آسائیں
 کہن جے باہر نکل پئے بہتر ہے یا ناہیں
 کھاندا ترس انہاندے اتے نالے آکھ سنایا
 پیر ابولبایہ سچیا مہوگ ایہہ خیانت ہوئی
 ماریا شرم میا، دا حاضر خدمت ہو یا نہ ڈردا
 نال ہے وچہ مسجد نبوی بچکے کے زبانی
 باہجہ نماز ضرورت بشریوں مت کہو کوئی مین
 قبول نہ ہووے توبہ جدنگ بدکاراں تہا میں
 میں اوسنوں بخشاندا آپے اوسں یہہ کم بنایا
 پندرہ دن تک بدکار میا اندر حالت زاری
 آہمت توبہ آئی ہا شاہ رسل نوں آیا
 فرمایا ابولبایہ دی ہن توبہ رب قبسولی
 فرمایا کر کیڑ تا حجرے دے دراپر آ کے
 خوشخبری تہہ ابولبایہ توبہ رب قبولی
 تا ابولبایہ کہیا یار و جہر کرو سمستا و
 اتے وچہ اودہ بکر م دا آیا ٹاٹہ سریندا
 قصہ بنو قریظہ والا باقی سنوں اگھالیں

زن فرزند انہاندے لگے رو ان طلا سنکے
 اوس گل دے ہتھ کیا پسر تہا ڈیاں نوں کٹ دہری
 زن فرزند انہاندے رو ندے آن ککارا پاکے
 سخت مصیبت دکن پہاٹے بند قلعے وچہ سارے
 تاترس آیا دل ابولبایہ زاری دیکھتہ نہیں
 اودہ حکم کرے حیوں چاہے آیا ترس میرے تہا میں
 قتل کیتے سبہ جاسوناہ کوئی زندہ رہے بقایا
 نہ پوری ہوئی امانت سرور طرف بخاند لہری
 دل نے کیا رسول اللہ دی ہوئی خیانت
 جگہ نہ ایہہ چہوڑیاں آیاں باہجہ حکم رحمانی
 نازیباں نوں تاکید کیتی ایہہ جہت مردہ لوں
 پھر خبر نبی نوں ملی کیا کیوں آیا نہیں تہا میں
 ہن باہجہ کوئی خدا دے مینوں ہی نہہیچ چھوڑا
 امر مسلمہ گھر حضرت آہے تا طر فون باری
 ام سلمہ عرض کیتی بھویا کس شے تہہ سہا یا
 مانی آہ کیا کیڑ کراں اس بھویا دس گھولی
 مانی دے بشارت صادق عاشقنوا تہہ جا
 لوک نپے تس کہن کارن ہو یا اودہ عدلی
 میں جاہاں دست ید اللہ لکن فضل تہہ وال
 بعد نماز فجر دے حضرت بشکل جل کر بندیا
 جاں اودہ قید تھے دیوں لکل حاضر ہوندا

حاشیہ صفحہ گذشتہ: تو انہوں نے مجتہدانہ استنباط کر کے نماز ادا کر لی اور ایک گروہ جن میں
 یہ مجتہدین کا ظاہر ارشاد پر رہا توجیب حضور کی خدمت میں واقعہ پیش ہوا تو اسے
 میں نماز ادا کرنے والوں کو آپ نے کچھ نہیں فرمایا اور ان کے تیسرے حدیث
 کو جائز رکھا تو بہر صورت دونوں میں اختلاف تو ہو گیا ہے حافظ محمد نے یہی نقل کیا
 ہے اور خرم علی نے اسکو مشن مشارقی الانوار میں لکھا
 کردونوں واقعہ صحیح مانے گئے اور صحابہ مجتہد ہی تھے تو اس سے یہ مسئلہ بقیہ ہے

سعد مقرر ہو چکا ہو یا نس فیصلے ذی منظوری
زن فرزند انہاں و کجاہن غلام بنا سارے
تہاں لٹ لیا نہ لوٹے زن فرزند بناؤ
جو پاپے دیاں ہو یاں تعلیم اصلاح دیکھا

دو میں طرفیں ہونی تا پھر کہیا مرد حضور
تے مرد انہاں تے قتل کچھون تا سا را وہ مار
نہی کہیا ایہہ فیصلہ رب نوں ہی منظور ہویا
ہن کچھ آیتناں اگے آیاں مومن نظر گزار

ایا ہما النبی قل لا انا فاجک ان کننت تو ذن الحیوة الدنیا و فیہا فتعالین امینکن

اس نبی کہہ واسطے بی بیایاں اپنی کے اگر ہو تم ارادہ کرتیں زندگانی دنیا کا اور بناؤ اس کا پس آؤ میں
داور کنن سوا حابیلہ قران کننت تو ذن الشہ و سؤلہ و الدار الاخرتہ
کچھ فائدہ دوں تکو اور رخت کروں میں نیکو رخت کرنا اچھا اور اگر ہو تم ارادہ کرتیں خدا کا اور رسول
ذات الشہ اعدا للخصنت منکن اجرا عظیما ہ

اسکے کا اور گہر پچھلے کا پس تحقیق یلار کیا ہے اللہ نے واسطے نیکی کرنے والیوں کے تم میں سے ثواب بڑا ہے

جھو یا کہہ ہو یاں نول ہن جیکر تسان راوے
تاں میں متع تسانوں دیکے رخت کپاں چنگرا
تے بے رب رسول حشر دی ہے کچھ لوڑ تساناں
مقابلے ہو رزناں حضرت دیاں حراماں پاکاں
پر پہلے امتحان لیتا رب ثابت قدمی اندر
کیوں جو ہو رزناں دے وانگوں ہو یاں تساناں
خاص بزرگ قسمیں ہو چیاں کلاں ہو رزناں
بے میتوں تسیں دنیا لوڑو تا سب کرو کنار
جتنے چاہوں نال نکاح دے دنیا طلبو جا کے

دنیا زینت زندگی آؤ میں دل ہو آمادے
نیک طریقے راہوں نال طلاقاں چکو ڈیرا
تا اجرو دہا ہے نیک زناں کان تیار گا یاں
خصوصیات فضائل نالے دے فرق سو بندے
صبر صوری کر کے دسواں ازواج پیغمبر
لستن کا حد من النساء و چہ قران گواہیاں
دلیل اسدی پہرا کہہ ستانی کہہ جھوٹاں تہیں
دیکے فائدہ کچھ تسانوں ٹوراں کرو گذارے
بے طالبت کہ بدیاں تا اتہہ پالیوا جریہا کے

بغیہ حاشیہ صفحہ گذشتہ :- ظاہر ہوا کہ اختلاف ائمہ مجتہدین کا قیاس ہی دلیل شرعی ہے
اور اگر مجتہدہ حفظا پر ہی ہو تو اسے ایک نیکی حاصل ہوتی ہے جیسا کہ حدیث مسلم سے ظاہر
ہے اور مصیبت کو دو اجر جس سے مجتہدوں کے اختلاف کو صحیح اور قائم رکھنا ثابت
ہے اور حضرت داؤد و سلیمان علیہما الصلوٰۃ والسلام کا فیصلہ کرنا کھیت پرگ جانے والی بکریوں میں
جس پر جس ناطق ہے اس سے یہی اختلاف پر عمل کرنا جائز و ثابت اور وہ دونوں پیغمبر صاحب
حکم تھے اور ایک ہی واقعہ میں دونوں ہیں اور اس قسم کے بہت دلائل ہیں جنہے اختلاف و قیاس مجتہدین
کے بر حال ہونا ثابت ہے پہرا انواع محمدی کے مقدمہ میں قیاس اعلیٰ کو قیاس شیطانی تو پر کرنا کہو
کی سخت نادانی اور فریب دہی ہے مسلمان ہو شیائریں و ملیون کی مردم فریبی ہے پھر فقر حوائی :-
یقیناً صبر و استقامت

اصحاباں ویاں زناں جاں پاسو کجے حال ویساں
 ریس اہنندی کر کے ایہہ بھی رطل کرن سلاں
 نادینا عیش تے زینت منگن ایہہ شہہ سلاں
 جو اک پھینے توڑی مول بجاواں پاس اہناند
 لوکاں کوڑ ہولایا بنی مطلقہ زناں بنیاں
 قریشناں تہج پیہہ حصہ سودہ عائشہ مانی
 تے چار حرم سن باہجہ قریشوں خانہ لوجہ فرما
 جاں اک مہینہ گذریا ایوں تا الیہ آیت آئی
 قبول کیتا اس رب بنی تے عقی دی پہلیاں
 سبہ قبولن رب بنی نوں ہی گہر جنت والا
 بائن بعض الاون مگراں اکثر اچھی کبندے
 اختیار کیا سی دنا گنہ ادہناں طلاق قبولی

تشریح واقعہ مذکورہ

جاں حضرت ہو پیلجہ پیٹھے غصے کونوں زنا نہ
 خدمت حضرت دیوچہ پیٹھے بہت بندن آئے
 ادہ منگن سبہ لوجہ حضرت پیٹھے چپ چپانے
 چا بیامہ جوجہ کے سپوں حضرت ہما آو
 جاہ میٹوں ادہ خرچہ منگے دیکھو کہان اکویٹے
 تا معلوم کرد سنگ زناں جو اونج ورتارا
 ایہہ گل سن کے شاہ رسولان باسے ددر آئے
 ادہ شہا میتیں طلبن پیہرے میر پاش آئی
 تے عمر پاپہر حصہ تاش گردن تہی تہ پانکے
 جیب خدادے نوں دکہہ دیندیاں پوجہ نہی
 پہر آئی روز رہے سن دکہہے میریا کنوں پیار
 یادینا دی عیش قبولن یا رضا دلبر دی
 بخاری دیوچہ ایہہ آیت حضرت عمر الایا

کہاؤن پیون بہن مالوں نوب آسودہ پایاں
 اسیں ہی ہوواں آسودہ کھیلے دینار اپیں
 تا غصے ہو کے قسم اٹھائی سرریں عمل نہیں
 نہ جادون پاس زناں ناہ آدن حضرت دلایا نہ
 بیویاں جھریاں دچہ تداں سن نو حضرت دیا ایاں
 تے بنت ایہہ ام سلمہ ہے ادہ پنجویں کہ سنائی
 جو پر یہ زینب ہو رصفیہ ہی میونہ آدے
 سب نہیں پہلے عائشہ نوں جاں آیت بنی سنائی
 پہر باقی بیویاں نوں ہی حضرت وار دو ار سنائی
 بے زن اختیار طلاق کرے اک جی پاندی لا
 بعد طلاق متع ہے افضل مدخرا حق کبندے
 طلاق دادعدہ حکم طلاق نہ کردا ہے ہر سول

تا ابو بکر تے عمر جو سوہر حضرت شاہ سہاند
 دروازے تہیں باہر حکم نہیں کے اندر جا کے
 ہنوں جہوں نہ بولن چالون ایماں بولن آو
 حضرت بت دیکھو زون کہے خرچ سناس
 سی مندی جتاں حضرت دیوں جہرت
 بے ڈنگے نکلاٹ لگایا ہی صا پار سنڈ یارا
 فرمایا ایہہ گردے میرے ہویا کیا کیا مے
 تا ابو بکر اٹھ دی اپنی دی گردن چک اربا
 فرمایا تسی منگہ جوشی بنی نہ رکھی بیسا کے
 خبر دار ہن گل اچھی برگز کرے نہ کوئی
 تا آیت تری دواں کماں دچہ ہننا سوار
 دواں چیزاں تہیں اک ملن جد نہ ہننا ہن
 ہن دواں گمانے منگیا اذن وقل نہ پایا

اسیوں ہی ہویاں جو بولویں جہرت
 اسے قبولی ہر ایوارت جہرت

اسیوں ہی ہویاں جو بولویں جہرت
 اسے قبولی ہر ایوارت جہرت

تجسویاں

تبی وارہ رہیں چپ سن کے پرتیا جد و پچھا ہاں
 میں ڈٹھا اک پہو ہڑی اے حضرت لیٹے ہوئے
 بعد سلام نبی دی خدمت میں ایہہ عرض لائی
 سن حضرت فرمایا دتی نہیں طلاق انہا نزل
 عرض کیتی یا حضرت اس میں قریشی آپڑیاں
 سن کے ایہہ لطیفہ حضرت ہاے دیوچہ آئے
 اپنی سوہنی سوکن جو حضرت نوں بہت پیاری
 جاں نبی تسم کیتا دیکھ خوشی دہریتا میں
 کہلاں سرف تن پیاں شکر کوئی ہو نہ پائی
 فارسی ردنی کا فر دشمن دچہ کیڈی خوشحالی
 ایہہ گل سن کے بیٹھ گئے تدارہ محبوب خدا
 دینا ہی دچہ حصے اپنے انہاں لوکاں پائے
 عرض کیتی میں پہل گیا آخستش سنگ سوہارے
 پھر جاں ایہہ آیت اتری پہلے عائشہ دیوال
 بعد نزل آیت جد حضرت آئے عائشہ ولے
 بارجہ صلاح ماپو دی جلدی کریں سچ اکھڑے
 پھر آیت ایہہ سنائی سنکے عائشہ عرض گزاری
 میں اختیار ایسی جد کیتا رب نبی دیتا میں
 اسان دینا زینت خواہش نفس گو ادلو جبانو
 زمان توں خماندا سہو ریا نوں حق داماداں

تالڑکی سیدیا آؤ ہے تدرہ یاد کیتا بادشاہ
 نقش کڑی دے جسے اتے دس پنے لگوئے
 کیا طلاق زناں نوں دتی توں اپنی اسہلی
 تا میں چاہیا خوشی کراں دل حضرت کر لیا
 زور اور ساں پر جد ایٹھے آئی بیگیا بناں
 کیتی عرض حضور تکیندے جاں ایہہ سخن لائی
 یعنی عائشہ تا میں ناہ ہولادیں ہرگز داری
 بیٹھ گیا میں تے دچہ گھر حضرت دے نظر دکائی
 میں کیتی عرض امت حق منگ فراخی دست کائی
 کہا دن پیون پہنن آسودہ ہر حالی
 فرمایا ایہہ لوک جنہاں نوں دینا ملے افادے
 عقبی کارن کہ نہ چھڈیا دینا مزے اڑائے
 پھر اسی دن تک رہے دچہ گوئی حضرت نبی پیا
 خازن ہو ر خلاصے دیوچہ طالب نظر دورا
 فرمایا اک گل کہاں تدرہ ماپو چچن پہلے
 معلم ہی ادہ راز تدرہ دین کان چھانی دہ
 کس گل دیوچہ ماپو پچھاں ای الیہ مختاری
 پھر ایویں باہجہ تردد بولیاں دچیا کل تیاں
 رب رسول تا میں تمھے پایا صدق یقین ایمانوں
 حقانی ڈٹا درویشاں لاتے سدا رہن دشاواں

ہن دچہ دیتے زناں ہویاں غالب اپرا ساؤ ہے جو چاہن جو سہلن ذرا سہلن پے لگا دے

يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ مَنْ يَأْتِ مِنْكَ يَفَاحِشَةً مَبِينَةً يَنْعَفْ لَنَا الْعَذَابَ ضَعِيفُونَ
 اے نبی جو کوئی آوے تم سے ساتھ بیجانی ظاہر کے دوچہ کیا جائے گا واسطے اسکے عذاب
 دو برابر اور ہے یہ اور اللہ کے آسان ہے

دونا دونا جاسی اسنوں دکھ اتے رسوائی
 جو حرم نبی دیاں کل زناں تہیں ترف زیادہ پایا
 کرنی نال خصم دے بد خلقی تے کرائی

نبی دیوچہ یو کتوں تساں جو ظاہر کرے برائی
 تے ایہہ کم خدا دے اتے بہت سو کہا لا آیا
 خاصہ بیجانی کہن زناں تے ہر برائی

جاں دلدی بیماری والا فاسق کوئی بلا سے
 لگت محبت دیا لگتا محرم سنگ پسا
 جہاں گلاں سنگ شہوت پیر کے لذت آدکانی
 ہی مسنور ایساں گلاں جائز زنا مردانہ پیر
 نرم زبانی شیر ہے ... جو چہ خوف برائی
 جاں زناں حضور نہ مثل زنا نہ ہی شاہ رسولان
 دہانی دیو بندی بن مثل نبی دیند پارو
 جہدیاں بیویاں محبت پاروں مثل زناں ہیسیاں

تا نرم نہ ہو طعن جائز زناں کٹرک آواز نساو
 کرنیاں منع حرام نہ پلینکھاں ایہہ نصیسا
 طمع رکھے دل فاسق اس رواداؤ نہ گل آئی
 تے خصم زناں آپے وجہ ایساں گلاں جائز پائیر
 پینسا بہتر اس ہر گلوں سچھہ رکھا دیں بہانی
 کیز نکر مثل کے دی ہودن جیوں جاتا جیوں
 لکھہ لعنت اس نہ بہت تے مومن کل پکارو
 اوہ آپوں کوں شش نیسے رض موجودہ کھاں

وَدِدْنِي يُبَيِّنُ كُنْ وَلَا تَقْرَبْنِي تَبْرَحْ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَىٰ وَأَمَّا الْفُلُؤةُ
 اور مکی رہو نیچم گہروں اپنے کے اور مت بناو کرد بناو جاہلیت پہلی کا اور قائم کرو نماز کو اور دیکرو
 وَالسَّائِبِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ

زکوٰۃ اور فرمانبرداری کرالہ کی اور رسول اسکے کی

تے اپنے گہریں رہو تیس بکبانال تار لانی
 تے قائم کرو نماز تے نالے کو زکوٰۃ ادائی
 تبہ نہ کرن سنکار تے زینت زینت شکارنا
 او بہار دیکھا دن چہا تیاں چہا تیاں چہا تیاں
 قصص البصیر دیا بہر گہر وجہ مہین والا آیا
 جیوں فرضی حج یا مسئلہ گہر وجہ کوئی دیکھنا میں
 جہالت اقلے اور یس زما نیو نوح زما تیاں
 اک پہاڑی لوک تے وجہ رہند صا رہ میں تے
 تے مرد زمین کو بچے زمان ندر جن بہاراں
 ظاہر ہو یا آن مگر اوہ واجہ اک بنا کے
 اگے کہ سے آواز اچھی کے نہ سی کون پائی

نہ سنکار جو جاہلیت وجہ دسدیا زینت خانی
 تے کرو اطاعت رب نبی دی ایسیو چہ پلایا
 نخرانا نہ نہوڑا کر کے بیگانیاں بہر ماناں
 سر سنیہ تے مہے دسن چہلک چہر پیاویناں
 ضروری کہاں کارن کلن روادا ہی فرمایا
 یا ادا قرض دیکان ایویں ہو رکم ضروری پائیر
 بترج متع آہا یہہ دوہان مائیاں دسے و چاہیں
 پہاڑی سوہنے مرد تے زماں سن بکل دیں تے
 شیطان تشکاں ک لیکے دی بہن گیا زمین پارا
 لگا اوس وجا دن خوش آوازوں رگل لاکے
 اک دجا اک خوش آوازی دونوں جاو وہانی

باجا اور زنا کھری ہے شہوت کھری

بہن جاہلیت کون کے نماز کے

یقینہ عارضیہ صحیح گذشتہ ہے۔ اس سے مراد اس زمانے کی عورتیں ہیں کہ اس وقت کی عورتوں
 پر وہ بزرگی رکھتی تھیں جیسے بنی اسرائیل اسی زمانہ تک نہا نہ فقیر حلوانی عنی عنہ
 نہ نخرانا پانے۔ زمانہ جاہلیت کا حضرت عیسیٰ سے حضرت مصطفیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام تک ہے یا حضرت
 اور یس سے نوح علیہ الصلوٰۃ والسلام تک اولیٰ ہے اور جاہلیت اخری جو آخری زمانہ والے لوگ انکی

سن کے اڈو جہ طقت اگو پچھوں آئی :-
 تا اس عید و نماز خلقت دور دور و اس کے
 پہر اک مرد پہاڑی آیا نظر زناں ل پاؤ
 پہر ٹولے ٹوکے بن کے آون لگو کوک پہاڑی
 کے بن عالیہ ادہ زمانہ سی داد و دینی دا
 قیص ان سیتے رناں بہن و چو بد ساو
 مرداں پاس جاون بن بہن کے سخت بستہ پارو
 اڈو لباس پہراو جہتیں ظاہر بدن دیکھو
 یا اڈو لیٹرا جامہ اتے پاون چہر استر نہ دیکے
 یا چھوٹی کرتی جہتیں سینہ شکم ابھار دسلو
 ستہن ایسی جہتیں بنیاں سنگیا دیون کی
 جویں لباس نصاے رناں کیسا جامہ پاون
 یا جویں پہاڑن زناں گلٹی مارن پد ساو
 ذکر حیا و اچھل کر کے بہر نماز زکوٰۃ تاں
 سبہ تہیں پہلے رناں تاہیں لازم امر ایہائی
 ناہ اڈو پہر دیا رہن گہراں تہیں نکل ہوں جاو
 جد ہر چاہن دورنگے لاون خضم دلونہ پچھدے
 میلے ہور و اماں دیوچہ کہ کد جاندا رناں
 خضم گیا جد باہر زن دہنہ تہیں اتہی لونی
 ایہہ ایس ملک دی بے شرمی و احوالہ دیسا
 ایہہ بے حیا زناہیاں روز حشر دے کہاں کھلے
 دیے تعلیم نبی دیاں بیویاں ہن تاہیف قلوبن

پہر مقرر کیتا اکدن اکس شیطان تباہی
 بڑا اکہنہ کرن شیطانیاں و اجاسنن پہا کے
 صن جمال اتہا نڈا تک کے قوم تاہیں دس پاو
 مرد زناں آپس وچ ہے کرن زناہ بدکاری
 ہی مسلمان پیغمبر دا جد پردہ ناہ کمری دا
 گلہی بکے نرود زمانے رناں پیشہ آوے
 وچہ اسلام زمانے سبہ ہو یا موقوف پنجارو
 ملل جالی نینوں نازک ہر جامہ پکڑ پوسے
 گل تہیں پیا او پہاڑ دسیوے دسدی رن
 یا گلھے دیوچوں ٹوپی پوش نظر د آون
 تنگ جامہ تہیں خاکہ تن دا توہیا جاو بہائی
 تول وزن لپتاناں دس برہنہ آون
 ایہہ وچہ تہن سبہ داخل وچہ تغیر آوے
 دسیا تا جو علم ہر دے پڑدہ کرن صفاتاں
 ناہ محرم ہتھے لاون لکیاں ہن سدائی
 ہن رناں مرد نے ڈر دزناہیاں بنیاں ساہیں
 برقیماں دیوچہ پار نہ اڈون گہر د خضم سبہ
 مال بیگیاں اکہیں لاون توڑ شہد یا ناں
 بو ہے توڑ شرن ول پارا خرم عید لونی
 میدیاں دیوچہ مرداں کولوں دے دے دے گیا
 مزہ چکین جد ملک آہی دوزخ نوں چلے
 فرمائی تکلیف ذاسوچہ بن اشرف اسلوبی

المنا بريد الله لين حب غمكم اليرحيم
 اهل البيت و اطهارکم و الطہیرانہ
 سٹو لکے نہیں کا اڈو کرنا ہے اللہ تو کہ دبر کرت تم سے پیدے
 ای پیغمبر دے گہر والیو نیک چاہے رہ سائیں
 مبالغہ وچہ لکھ چاہے ہر برتہاں پاک کی ہوں
 معرفت تے اصلاح نفس دی ہوتے خلق صفاتاں
 سٹو لکے نہیں کا اڈو کرنا ہے اللہ تو کہ دبر کرت تم سے پیدے
 ای پیغمبر دے گہر والیو نیک چاہے رہ سائیں
 مبالغہ وچہ لکھ چاہے ہر برتہاں پاک کی ہوں
 معرفت تے اصلاح نفس دی ہوتے خلق صفاتاں

بہن ہنہ تہیرا جہتہ جسم و لباس رناں تاہیں :- ناظر امر دالوں ہوں یا خرم حرام متاہیں

طہارت و چہ تاکید ایسے تاکید مبالغے راہوں
 تاں معلم ہو و طہارت اہل بیت نبی سرور دی
 پہ مطلق عصمت والا شان نہ اہل بیت رکھا
 طہارت تے عصمت و چہ ظاہر فرق و ڈاڈیاد
 سبہ دینا دیا پاک زناں اہل بیت پیغمبر
 تے اہل بیت مفسر کہن میں ازواج نبی دے
 تے رافضی آ کہن پنچے تن اسوچہ مراد کہائے
 تے وڈی دلیل اہنندی قصہ جان بھاٹے
 ہی ادہ حدیثاں و چہ جہنا ندے حضرت فرمایا
 جواب اسدا جد ایہہ بزرگ اندر اعتقاد تے
 تا وچہ وعدے تظہیر تین یار حسب ندر ایہہ وارن
 سیاق اطلاق قرآنی ازواج نہوند باہر
 اگے پیچھے مدح اہنندی تے ایہہ جملہ میانہ
 ہی ثابت ہو یا نبی دیاں بیویاں سن معصوم ہیاں
 جویں خرچہ سنگن تنگی دیکے خاص نبی دیاں
 جد و جہ کنوں حق بیویاں آیت آئی جیار
 تے سورہ نور اندر نبی بنی نوراں اہل بیت الاناں
 فرشتیاں مائی سارہ نوں سی اہل بیت لایا
 ایویں اندر لغت عرف و کہتے ہیں پیار
 رافضی بہاویں زناں گہر تہیں باہر میں تراں
 پر وچہ حقیقت آک تے ازواج اسن ندر سار
 صد قلبین حرام جہناں اہل بیت سار
 لیکہ سب ساوات جو مومن ادہ ہی جے اہل بیت نوں

جہتیں دد کے کوئی طہارت ہے نہ مولیٰ چاہوں
 جگہ یاں کل پاکیاں تہیں دورا گاہاں دے پیر
 رافضی جویں معصوم گنن انہاں سد بارہ ہولاد
 طہارت خبث سابق نوں چاہے دور کردو چاہو
 اس آیت دینال ہو یاں مخصوص شک دینر
 جو اگے پیچھے ذکر انہا ندے اسجا صابر ہیدے
 نبی علی تے فاطمہ حسن حسین سراں تے سائے
 جو چہ ذکر نبی دی چادر پیٹہ ایہوں آئے
 قسم خدا دی ایہہ میں میرے گہر دکن بتلایا
 نیساں دانگوں عصمت رکھدے ہر ہر طور و دوا
 نقص لاون یا پاکی یا تخصیص بہہ باشارن
 مدح شمار جہنا ندی انہاں آیتاں وچہ او جاگر
 جو ہو و مناسب حالوں تہیں دگر اہل بیت
 جو عمل سلام تے قبل زوجیت ہو معاصی
 ذکر ہو یا جویں نیرے اسدا مومن عقل دوزاں
 تا وعدہ عفو طہارت حق انہاں بہت ناسار
 ثابت ہونا صریح نہ رافضیاں گل ہیچ مناناں
 رحمۃ اللہ ویرکاتہ اہل بیت قرآن بتایا
 بی بی نوں گہر والی سارے پچھو کر دتارے
 جو گہر دیاں میں پسند نہ کر دے دور بہتین جانے
 عباس تے ابن عباس تے جعفر حمزہ جیسے پیار
 آل علی تے آل عقیل ہی داخل ہو سوارے
 حصہ لین تا عجیب نہیں کوئی بات صحیح انجرفوں

سے طہارت الخ: اسلئے کہ حکم طہارت چاہتا ہے خبث سابق کو اور عصمت مقتضی ہے طہارت
 سابق کی پس عصمت غیر نبی میں گو ہو مگر دعویٰ بلا دلیل ہے۔ خلاصہ :-

سے اس آیت الخ: اس لئے کہ دین بقدر طہارت بیش دم ہوتا ہے اور بزرگوں
 کی نسبت حق سبحانہ و تعالیٰ نے سعادت طہارت کی خبر دی پس فضل ثابت ہوا۔ خلاصہ :-

<p>بلکہ مومن پاک جو سارے داخل نے پر رسولوں کافروں جو سید مجھے اسدیاں سخت خھامیں جاہل تاہی سید سمجھن تے الہی گل کھوری وَأَذْكُرُونَ مَا أَتَىٰ نَفْسِي يَتُوكَلِّمُنَّ مِنْ أُبْتِ الشَّهَادَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا اور یاد کر لو جو کچھ پڑا جاتا ہے پیچ گہروں تبار کے نشانیوں اس کی سے ادھرت سے تحقیق الہ ہے لطف کرنے والا نبردوار آیات خداتے حکمت رب لطیف خیر سید یوس تالازم نت ذکر فکر وچہ شغل رکھوین سوئی اسرار لوبیت انوار رچو بیت توفیقوں وچہ گہر اندے بہر کے اسوچہ نکتہ سمجھ سویلے عمورتاں نوں گہر کنوں مستیاں بہتہ نال مہارت مرداں نوں صف اول رتاں چھیکر صاف آماہ تے گہر تہیج کوٹھی اگلی بہت ثواب نیازوں یعنی پڑھے نہ اچی ہرگز رہے خفا وچہ بہانی آیات نشانیاں قدرت وایاں کامل نے جھاننا وچہ قرآن آیا ہر جانی مرداں ذکر میاناں ضمنا بہاویں داخل ہوئے مرداں نال زمانے اگلی آیت اندر دیکھو نظا ہر حال دسانا</p>	<p>خاص محل تے مور عام اس دیکھن علم اصولوں رائفی شید رہے سید کفر لگا جس تائیں بہاویں شیدہ جو کچہ چاہن کفر کین منہ موری وَأَذْكُرُونَ مَا أَتَىٰ نَفْسِي يَتُوكَلِّمُنَّ مِنْ أُبْتِ الشَّهَادَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا تے یاد کروادہ چیز جو گہراں تساویا نوچہ پیر میوس ای سویاں بہی طہارت کامل جاتسا حاصل مہلی دقیقے عرفانی احکام حقایق نظر دقیقوں مراقبہ سدا رہے رب ولے دل چھکیا ہریلے عبادت وچہ ہی پرواداری رہے جیا طہارت تے ہور خچہ اندر ہو کے پیر ہے تاہور ثواب یادہ مسجد نالوں گہر وچہ زن نوں بہت تو اب نیالوں آواز زمانہ ہی وچہ نماز ایہ ہی عورت حکمت سنت حدیث تے ہور فقہ اسرار عرفانی نجی دریاں حرمات عرض گزار ہی یا سرور سلطاناں تے ذکر زمانہ رپ نکیتا وکہرا وچہ قرآن تے تھاں مرداں نال برابر ذکر زمانہ رپ لیاندا</p>
---	--

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَاللَّيَالِي وَرَبِّحَ بَرِّحَ وَاللَّيَالِي وَرَبِّحَ بَرِّحَ وَاللَّيَالِي وَرَبِّحَ بَرِّحَ

تیس مسلمان مرد وچہ مسلمان عورتیں اور ایمان والے مرد اور ایمان والی عورتیں در قرآن پڑھنے والے اور قرآن پڑھنے
وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَاللَّيَالِي وَرَبِّحَ بَرِّحَ وَاللَّيَالِي وَرَبِّحَ بَرِّحَ
وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَاللَّيَالِي وَرَبِّحَ بَرِّحَ وَاللَّيَالِي وَرَبِّحَ بَرِّحَ
اور عاجزی کرنے والیاں در خیرات دینے والے اور خیرات دینے والیاں اور روزہ رکھنے والے اور روزہ رکھنے والیاں
کثیراً وَالذِّكْرُ بِأَعْدِ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا
اور نگہبانی کرنے والے شکرگاہاں کے اور یاد کرنے والے اللہ کو بت اور یاد کرنے والیاں تیار کیا ہے اللہ واسطے ان کے بخشش
بیشک مسلم نالے مومن سار مرد زمانے | ابھی تا بعد ارتے پچھ صابر در نے ہار سولنے

تے ریدراہ وچ چرچ کنتہ سے روزدار گرامی
تے یاد خدا دی کرنے والے مرد یا پوجور اتاں

بچا دن و آشر مگناں لوں کولوں بدی خلی
رب انہاں کان بنائی بخشش و دھیر نجاناں

مکتہ

جو ذکر کیتا مرداں دا پچا دن اوہ مگر مگناں لوں جو
نام خروج نہ آندا حفظ سنتر عورتاں :-
جال اللہ ظاہر نام نہ لیند ایا رو فرچے زبانا
ناہ اوہ ہی فرج اعضا کمال ستر وچہ کہن شرم
تے مرداں فقط حفاظت کافی آئی مگر مگناں
آداز لباس تے زینت زیور سخن تے رفتار
ہر شے تہیں وچہ ہر حالت وکلازم پردہ داری
جسد کمال نکاح حلال سوچہ شریعت آدے
دیور جیہہ اتے بہر جایاں نامحرم سدوائے
جدون خریدن سودارناں یا کین گہر آدے
مرضی باہجہ خصم دی جد ہر جاہن نکل جاتاں
تے ذکر اندر مردانہ سے ذکر کثیر اسکان بتایا
برابر مرداں کے تہیں ہوندیاں اندر ذکر کثرت
وچہ اجر عظیم تے وعدے بخشش رکھیا تیدابر
بہی کثرت ذکر ہو یا ایہہ خاصہ مرداں کار بہانی
تد سے نوکر دیوچہ مینے بہ کثرت فرمائی

تے عورتاں حق کفایت اپر حفظ فقط زمانوں
تا زناں تے ثابت روشن ہو جاو اپہر باہاں
نال اشارے سجھایا بگیانی کرن انہانہ
تے کرن جیاد مرداں تہیں بہتا حفظ جرموں
تے زناں تائیں عام حفاظت فرج ہر واری
وچہ حرکات اتے سکناں ہر حفظ اندر رفتار
کہلیاں دیہلیاں پہرن روک ہوئی سرکاری
ادہ نامحرم اوسد کولوں پردہ کیتا جاوے
الٹ رواج نہ بہنلاں کولوں پردہ کیتا جاوے
تا چہرہ کڈھہ بہین اس اگے سوہر یون ہونہ کلام
لعنت و سہ انہاں رتاں تے پیٹھ عمل کناں
تا فضل ہو و مرداں دا ظاہر اپر زناں سوایا
پر باوجود اس قلت ذکر اجر وچہ پورا یا گندہ
تہوڑا کم مزدوری اکو بھی دیوے رب قادر
رتے درجے ولوں گو پیڈیش ولوں ناہی
زناں بیغہ مطلق ہو یا اس قید سے تہیں بہانی

شکر لکھوی

جو اللہ رب اپنا بی محمد جانے :-

صالح عمل بیان اندر نہیں داخل جزوہ اسد
نال بیان اقرار کرے تس ولوں کرے تصدق
رب رسول منایا صدق اقرار دن سے گل بندی
دین رکن ایمان چھانیں گل نہ ہو جو دیسکا

اعمال صالح جزوہ ایمان نہیں :- حافظ لکھوی لکھوی

ملے نال زبان انہ :- اقرار سان بوقت ضرورت ساقط ہو سکتا ہے اگرچہ وہ عند الناس قبول ہو تو مگر عند اللہ قبول ہے جب تک تصدیق قلبی قائم ہے اور اعمال صالح ایمان کی جزو نہیں ہاں بیک اعمال سے ایمان روشن ہوتا ہے اور حقیت پکڑتا ہے جیسے کہ درخت - بقیہ صفحہ آئندہ

<p>سچا کرتا قادی دے تہیں ایہہ ایمان چسپا لہن جان اتے سچان نال ایمان نہیں اکو اوہ جان ہیک جو نبی خدا دا سچا مکر عطا میں وچہ قرآن دیلن سدھی پڑھ بقرہ سور وچہ پایا پر جہ نہ سچا یادل تہیں ہو یا کم اد ہو رہا جو ڈرے گنا ہوں مبر کرے سو ما بر سڈیا جاو جو خرچ کرے وچہ ہفتے اک دم تھنڈی ہیسو جو پنج نمازاں ادا کرے اوہ ڈا کر پار سڈیندا تانتین اندراوہ داخل ہے ہما فصیہ پڑوا منکر کریں وچہ جلد چسپوں دے ہی دوجی وچہ مومن کامل عار دونوں سے لازم اوہ دنیا</p>	<p>ایمان جنہاں چیزن سنگ اجب من دلو بجائوں تے جان شخص دلوں تصدیق ایمان نہ نام سداوے کیو جو لوک یہود نصاریٰ شاہ رسل دیکھائیں پر جاں تصدیق نہ کیتی جانیاں شخص قبول آیا تیر خون کما تیر خون انبا ہم اہو نبی اچھان پورا زبان اپنی جو جھوٹوں روکے صادق نام سداوے جو سچے کیے نظر نہ کردا خاش اوہ سیدیوے تے اوہ ماہین جو برحق روزے من رکھیدا جو فرماں وچہ تالچ رہدا ستانو چہ سرور دا تے ذکر فضیلت کتنی جائن تیجے سے تحریر لیا بد ایہاں مضمونان دے اک کھی قاعدہ آندا</p>
---	---

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ إِذْ قُضِيَ إِلَيْهِ أَمْرٌ أَنْ يَسْتَأْذِنَ لِمَنْ
 اور نہیں لائق واسطے کسی مرد مسلمان کے اور نہ عورت مسلمان کے جو تے متور کرے خدا اور رسول اسکا کوئی کام یہ کہ ہو
 الْخَيْرَ لَا مِنْ أَمْرِهِمْ وَلَا مِنْ لَيْعُنِ السُّوءِ وَرَسُولُهُ مُقْتَدِرٌ عَلَيْهِمْ
 واسطے ان کے اختیار کام اپنے سے اور جو کوئی نافرمانی کرے اللہ کی اور رسول اسکی کی پس تمہیں گراہ ہو اگر ای ظاہر
 نہیں جائز کے مرد مومن ہواں نہ مومن میں
 پیرا دہتا نو چھکماں رہدیاں نہیں مختاری ہوتی
 رب نبی اوے حکم مقابل کرنی خود مختاری
 رب رسول سندا اتحاد تلازم وچہ اموراں
 اس روایت جدا انصاف نکاح وہیاں دا کردے
 نہ جو شاید لڑکی میری حضرت آپ قبولے

حکایت
 اک انصاری نوب پیرا کیا حضرت شاہ سولا
 بقیہ حاشیہ صفحہ گذشتہ : سکی جڑیں قائم ہوتی ہیں مگر پہل پہول سے خالی ہندا پانی ملنے سے
 پہل پہول لاتا ہے ایسے ہی ایمان کامل ہوتا ہے اعمال سے :- سدا
 سدا دو ہے الخ :- اکیہ دوسرے سے انفکاک
 ورنہ وہ جہد کا نہ آتا بلکہ حیرت ترویید نہ کور ہوتا ہے اسلے کہ کوئی قابل نہیں کہ بدون دونوں حکموں

کہ وہ بابت باع و سلب اختیار نہیں ہوتا :-

ایہ مطلق امر جو نبی جان بابت خاص بتا ہوتا ہے نہ ہوتا ہے نہ ہوتا ہے نہ ہوتا ہے

ماں لڑکی دی نون جا دسیا حکم نیا لکھ کتا
 کول ہسی پی لڑکی سندی بولی ترت پیاری
 کرو سینوں جلیب حوالے حیوں حضرت فرمایا
 سماں ہو یا ایہہ لکاح اوہد حق آیت رب تبارکی
 ملت کافر کر قتل اسن چھو ل نیک شہاد پانی
 مادی شیخ مرہی مرشد پیر شریعت والے
 نے دو واری فرمایا داخل کر دیا وجہ قبر دے
 پر آیت حق زینب دے بہت صحیح ایہہ آیا
 وَإِذْ نَقُولُ لِلَّذِي أَلْمَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِتْ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ

ادہ کہندی ایہہ گل نہ ہوسی جلیبے سنگ مینا
 حکم رسول اللہ دار دکر پس کیوں نی ما پیاری
 مینوں رب نہ ضیاع کر سی پیراں حکم مشایا
 پیر جلیب اک مدت تجھے گیا جہاد اکواری
 ہتھیں اپنی وجہ قبرتس حضرت ڈالیا بہانی
 جے حکم مریدیاں کرن کوئی کر لین قبول ہوگا
 ایہہ میر ہتھیں لے میں اتھیں کیدے در پیر دے
 تفصیل سدی من ظاہر ہندی حیوں خالق و مالک

اور حیوت کہتا تہذیب واسطے اس شخص کے کہنت کی ہے اللہ نے ادب اس اور نیت کی ہے تونے او پر اس کے
 وَالَّذِي أَلْمَمَ اللَّهُ وَتَحْفَىٰ فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ

نظام رکھہ اد پر اپنے بی بی اپنی کو اور ڈر خدا سے اور
 أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ ط

اور تو ڈرتا ہتا لوگوں سے اور اللہ بہت لائق ہے
 تے جاں توں کہند اسی اسن جسے نعمت کئی ہائی
 عورت اپنی پاس پنے رکھ دے ڈریں ہوں
 جو کرے خدا تس ظاہر تے توں در یو لو کا پاس
 زبید نون نبی خرید یا سی مل دکر یا وجہ بازار
 تان زبید سندے پیو بہانی طوں زبید چو او او
 پیر زبید نون نال نبی سرور د بہت پیار چاوا
 لہند کے چڑھدے تیک جے مینوں د شہی ہتھ آوے
 کہ آزاد اسنوں پیر حضرت اپنا پت بنا یا
 حضرت دی پاپی دی بی بی سی ایہہ زینب مانی

یہ کہہ ڈرے تو اس سے
 بھی تہذیب و دولت بخشی ہوں کر پاری
 تے توں دل پنے وجہ چاہند اگل جیسے کہ پو
 تے رہنوں بہا حق جو ڈر دار ہیں وہیں مو
 ظالم و سچ گئے رتس پھلیاں خبر ملی اس پارے
 لیجاوین ملوں اسنوں نبی انہاں حزمانے
 پیو بہانی نون آپکے نال تساں بن چھاں بخاوا
 غلامی مجھو بانڈی چہد کے کون قبول لیا دے
 پیر زینب نون سن بہانی اسن کارن زبید لیا
 اس جاتا ہے اپنے کارن سید یوم نبی آہی

حضرت ادا: زینت بن جحش قبیلہ بنی قبیلہ سے اسکا بہانی عبد اللہ ہتا اور حضور کی
 پہنچ ہی کا نام امیہ بن عبد المطلب یہ حضرت کی والدہ تھی: قازن -

نال خوشی دے آئی جاں بہہ خبر نبی کن مانی
 میں دہری تیری پہنچی دی مینوں زبید لہند آوے
 جو زبید نال نکاح حضرت مہوں بول المانی آ
 کیو جو جیسی اوہ گوری سوہنی تیز مزاج رکھا دے

ہمیں بہراواں ایسہ نکاح قبول نہ سی جدکیت
 تا دس دینار اتے سہ سہ دم زینب نبی پوچھا
 خور تریہہ ٹوپے تے ساڈھی باراں ٹوپے دلنے
 جاں زینب زید نکاحی سی اوہ تیز طبیعت والی
 زید شکایت کردار نہد پاس نبی دے آکے
 ایسا زینب میری خاطر میں سنگ عقد پڑایا
 چھوڑ نہیں استامیں تو دلچہ خیال بہہ آوے
 منافقانہ دی بدگونی سی کولوں دل ڈرانا لے
 عاقلہ کہے جے چیز جی تہیں نبی چہا نہ کوئی
 اہم غیبی خبر تہی نول اگدوں کسی خالق جتلائی
 زید آیات آکے زینب نول حضرت چھوڑاں
 تاں ہونے عتاب دینی نول رب کہیا تہہ خبراں آیاں
 دلچہ گل رکھی تے شرمو زید نول خبر نہ کیستی
 یا زینب جو جب نبی اتے قصد نکاح لگایا
 نہ حضرت غیر ارادہ دلچہ ملک ایہو گل آئی
 دلی خیالاں بے وس تے الہ پکڑ نہ کردا
 اتے خیال دلا دلچہ آون ہیوس ایہہ کم آیا
 تے جو آکھیا زید تاہیں توں چھوڑ نہ عور چہتا
 والدہ احنی ان بخشہ دیو چوں سمجھیں میساں
 بلکہ اوہ سرور خود آپوں دچہ حدیث نہ تارن
 میں بوہنہ تقویٰ کرنے والا کون تہاڈا آیا
 جو آکے نہ کرے تے لوکاں دے سوچہ بوہنہ رسوائی
 جو کرے حقارت زید سندھی اہو نکہ ہر قرآنوں

تا ایہہ آیت اتری او دیں امنی ہو گئے میتا
 ہور کھڑتہ بہن چنی چادر جا مال گھلائے
 ایویں دچہ معالم خازن ہور سراج کبھیانے
 زید نول نال حقارت دیکھے لڑو رہن سماں
 کہے میں ایہہ زمانہ چھڈساں دکنی ہیہا کہے
 ہن اس چھوڑیاں جگ ذی خوف بڑیا
 جے زید چھڈی تاں آپ نکاح کرانگا اس ہر
 جو آکھن گے نوہنہ کیتی اس عورت نہرا
 تا آیت لوکانہ ظاہر کردا کہے سوئی
 جو زید زینب نول چھڈیا تینوں کرسی پہلیا جانا
 فرمایا زینب نہ اپنی دریں خدا دیاں زوراں
 جو زینب تیرا حرم ہو سی تہہ خبراں پہ چہا یاں
 تے الہ ظاہر کردا جو توں زینب حق دچہ لیتی
 خیال نبی دا کرن اسوچہ ہی نہیں کج عیب یا
 جو بعد طلاق و عدت اس نکاحاں سی دل نہی
 جے قصور گناہ ہو و دل محکم تا پکڑیوے فردا
 اسدا اندر عیب نہ کوئی ہرگز ہرگز پایا نہ
 ایہہ امر نیکی دا کیتا حضرت عیب نہیں سر لیا
 جو پہلے نبی نہ ڈر داسی ہن ہر باطن ہر حال
 انا احتشاکم للہ و اتق کم میں بہت ڈراں رب ان
 تے لم تقولون مالا تفعولون ہی عمل کسایا
 معترض دی ہے مت ماری دشمن نبی خدائی
 جاں ملی اجازت نبی نکالے زینب نبی دی ہجاں

تا ایہہ آیت سے ما قبل کی اور یہ فقیر طوائف سے جو کرے الخ :- پہلوگ حضرت زید
 کو زید میں چھڑ سکتے تھے پھر عیسا نبی وارد ہوئے تو لوگ زید بن حارثہ کہنے لگے ان کے فضائل
 احادیث میں بہت وارد ہیں تو آپ نے فرمایا زید میری طرف محبوب ترین مردان میں اور اللہ
 نے ان پر اپنا اور اپنے حبیب کا انعام ذکر فرمایا اور اس مبارک گروہ میں داخل فرمایا: بقیہ بر صفحہ آئندہ

انعم اللہ علیہ الثمت علیہ وچہ انعام کرن وس
 شرکت ہوئی نعم دستگ منعمتے رب باری
 دوفاعل اک فعل انعام سنے کر غور پیارے
 پہر فاعل اکوا یہا وچہ حقیقت ایویں بہائی
 سد ہی مت و ہائیوں جے دیو فضلوں باری

رہد بنال رسول برابر نجدی شرک ایہہ گندے
 رسول ایہی منعم ہوئے فعل دوویں اظہاری
 فعل نبی و فاعل خدا وچہ نحو ہویا اکسارے
 وچہ غیب سماع اعدا دیکو کار شرکت ہوئی
 انہی دے شرک بنائے ہوئے دور کر گیا

فلما قضیٰ زید فہنا وطر انہ و جنک ہا لکی لا یکوٰن علی المؤمنین حرج فی امر و ارج
 پس جب ادا کر لی زید نے اس سے بیاہ دیا یعنی چچھے اس کو تو کہ نہ ہو ادا پر ایمان والوں کے تعلق بی بیوں کے پاکوں انکے

پس جب ادا کر لی زید نے اس سے بیاہ دیا یعنی چچھے اس کو تو کہ نہ ہو ادا پر ایمان والوں کے تعلق بی بیوں کے پاکوں انکے

اَدْعِيَا بِعِهِمْ اِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ دُطْرًا وَاِنْ كَانَتْ اَمْرًا وَاَلَسَّ مَفْعُوْلًا ۝

کے جب ادا کر لیں ان سے حاجت اور ہے حکم خدا کا کیا گیا ہے

جاں پہر زید نے زینب پاسون حاجت کرنی پوری
 وچہ نکاح پتیر بلیاں زمان طاعت انہاں بجائی
 حاجت پوری کریوں یعنی جد دین طلافاں
 زینب فخر کرے کل حرام اتے کہندی میتا
 عبدالمطلب نانا میرا دادا سوئی نبی دا بہ
 خازن دیو چہ انس روایت مسلم کنوں لیا یا
 دے میرا پیغام زینب نوں زید پوچایا جا کے
 پہر جاننا زاتے جا پتھی آیت وحی یسایا
 پہر بکرا کوہ ولیمہ کیتا یا راں طعام رکھوایا
 جاں ایہہ آیت آئی عائشہ پاس نبی تد آچے
 نکاح زینب دینال میرا جو کر دتا رب سائیں
 جان خوشخبر سنائی زینب زیور لاء تمانی
 خود تشریف لیا گھر تس با چہ اذن جانے
 اکہن نبی آئے گھر زید اوہ گھر وچہ حاضر نا ما

اساں تینوں ویاہ وقتی نامونان سے تنگی دور
 ہے امر ایہہ کیتا گیا بنا وچہ کدی خطاتی ہے
 یا مرجان انہاں دے خاوند عقد روا پہر پاگلاں
 دیاں شان دو ہا یا میرا رب نکاح خود کینا
 بہی حیریل وکیل ہو یا جو میرا عقد کریا
 جاں عدت زینب گذری زید نو حضرت آکھنیا
 زینب کہے میں و ساں گی ایہہ خبر خد تہیں پاکے
 تا بن پچھیاں زینب کے گھر قدم رنجہ فرمایا
 گوشت نال رہے برج پیارے وچہ چہ شیا آما
 ہسیاں فرمایوں نے کہیڑا زینب طرف سدھا
 دے بملہ کبادی تس سن سلمہ گئی تدہیں
 سلمہ نوں انعام دتا پہر حضرت نبی گسرامی
 نکاح اسمانی حکم قرآنی والا ذکر سناندے
 پر و حکم نہ نازل ہو یا آمارب تہیں سا ما

انکے آیت پتیر ہا جیشاں پیش کریند سوئی۔ نکراں دی جے بھی دل کرکے خیال نہ کوئی

یہاں تک کہ اس کا ذکر نہ ہو

بقیہ حاشیہ :- کہ جبکی راہ دعاؤں میں مانگنے کا حکم ہے یعنی التوت علیہم الا یہ اور سوائے
 ان کے کسی اور صحابی کا نام قرآن میں مذکور نہیں پس جو شخص حضرت زید کے حق میں کلمات
 تختیر کہے وہ مردود شکر قرآن ہے۔ فقیر حلوانی اور خلاصہ جلد سوم کے صفحہ ۵۶ میں ہے
 ہے لہذا :- یعنی امر کیا جا چکا تھا کہ زینب رضی اللہ تعالیٰ عنہا حضور پر نور کی حرم ہوں گی :- خازن :-

زینب نوں تک حسن اسدی کچھ کلمے ہوئی
 ہے پاک اللہ دن ہیرن والا کہندے مڑی پچھا مال
 سچھ لیا جو اس دل حضرت دامل زینب نے
 طلاق زینب نوں دیندا مل میں کہیا ہے نہ
 کیا علاؤ الدین علی اوہ ابن محمد ہو یا پ
 وچہ خازن تفسیر نبی دا وہ ابو فرما وے
 کیا بھلا باجول اس دن اگے زینب نبی نہ ڈھی
 کہیا پچھھی سبھی بیٹی اگے نظر نہ آہی پوند
 کیا خطبہ وقت زینب نے نہیں سے عرض لالی
 ایہہ کہہ ہی شے ان ڈھی سی جس سوانی بنایا
 تے پہلی نظر قصد بن استے کتے گرفت ہوئی
 تے رعبت ملی طبع انسانی ہوندی کچھ دلا تھیں
 جے وچہ گناہ ہوئی تا اسوچہ پکڑ نہیں فرماندے
 تے حسن زناں ول مائل کردانور و زور پری
 فلا تلمنی فیما تلک ولا تلک نبی کہیا فی
 جد اتوں مالک تے پیر قابو وچہ نہ رہا پ
 خیال آوے جد ایویے اسنوں روک تھانا
 ایہہ بڑا کمال تے عصمت پاکی کوئی الزام آوے
 ایہہ دلدی گل راوی کویں جاتی وچہ اس لیت
 ایہہ طبعی امر تے پیوسن شریعت دا خاصہ مائیں
 جاں کہندے دیہہ طلاق کہیا ایہہ لیت تھیں

تکدیاں پیسیر لیا سنسٹر در کرن تعجب سوئی
 گہر آرزید سنی گل جو فرمایا شاہنشاہان
 نال عقیدت حاضر ہو کے عرض کہتی اس پہلے
 رغبت اسول ہندیاں سنہ یا کہیا ایچ صغی نے
 اوہ بن ابراہیم صوفی بغدادی دیول ڈھویا
 ایہہ سخت ضعیف روایت اسدا کجہ اعتبار آوے
 جے ایہہ گل پہلے ثابت ہو وے تا گل ہوئی مٹی
 چھوٹے ہندیاں تھیں بن توڑی کوئی ہی نہ
 زید قبول نہ مینوں آپ قبول کردا کہیا سی
 تے اختیار خیال خلاف عصمت دا ایہہ نہ آیا
 تے لاتمدن عینک اس تفسیر نظر کر سوئی
 جے نیکی وچہ ہوئی تا ہویا فضل انعام دہر تھیں
 لا یكلف اللہ لفسا معاف خیال دلانہ
 تے کنوں عوام انیسار وچہ ودیکے مادہ ایہہ
 نکیر ملاوت رہا تیں وچہ دلدی کاروائی
 محبت رغبت دلدی اندر ہوئی رہہ گل سہا
 نہ جد لگ کیا نہ دل وچہ آیا قصد گناہ زباناں
 جو آ کہن دل وچہ رکھی مہب زینب ہی نہی سو آ
 جے علم راوی نوں ہی ہو جاوے تا ہی سچہ نہایت
 تے زید نوں جو فرمایا ناہ چہ عورت اپنی تائیں
 بلکہ ناسازش تھیں رو کیا کیا چہ بد لغت نوں

کہ کیا الیہ۔۔۔ بمن مفسرین نے اس قصہ کو نقل کیا ہے مگر حقیقت اس روایت کی تحقیق
 نہیں کی محققین نے اس روایت کی بہت کچھ تعینف کی ہے چنانچہ علامہ تورپشین اپنی کتاب
 المعتمد فی المتقد میں کہتے ہیں۔۔۔ آچہ یاد کردہ اند کہ رسول صلی اللہ علیہ وسلم بیزینب نظر سنس
 اقتادہ و فلق در و پید اشد در و نغ غنن دہن ان صریح است دہرگز از تانے کہ نقل وے
 کم دیشیں اقتادے باشد یا راوی کہ بروایت وے اقتادے دار دتواں کرد یاد کردہ
 است اسکے بعد صحیح قسم نقل کر کے فرماتے ہیں۔۔۔ آچہ وضاعان دے دیناں۔۔۔ بقیہ بر صفحہ آئندہ

اعراض مذکورہ سے صغیر عصمت

جاں خود زینب و اسنگ ید نکاح حضرت کرچایا
 پیر اسد النعم البیدل نبایا حضرت استہیں بہتر
 جاں زید۔ لحاظ دل اند زمانے شرم کو کافی
 جے کوئی بات وحی تہیں حضرت مخفی کرنی ہونہی
 جاں اسنوں حرف برف برابر پے ظاہر کرچایا
 جو کم امت دیجت نفعے یا ضرر ہو واسل اندر
 نہیں تے جہاں علماں توڑی سچھ اور اک پیچھے
 نہ اسیں او تہاں سرار لائق نہ لایں اظہار
 تہے دی عورت کرنی جائز بعد طلا توں
 مرد جاں اپنی بیوی تائیں دیو چھو پیا
 عقد ثانی وچہ کرن توسط جا رہا آیا

پہر بیوہ زینب نول ادمن چاہے چہیا بتایا
 جو آپ قبول کیتا اس تائیں نیاند سر دفتر
 تا آپ نکاح کیتا رب حضرت اتے گل نہ پائی
 تاں ایہ بات چہاندے جو چہرہ ک خدا نہیں پوری
 تبلیغ رسالت تہیں اک حرف نہسایا نہ ودھایا
 چہیا دن اسدا منع ہو یا سی اپر پاک پیغمبر
 تے آہے خاص نبی دکان ادہ امت فکر او پے
 او تہاں علوماں دچوں نکتہ نبی منگن اکواراں
 یافت ہوں نہیں تچھے عد اس گہرا اتفاق
 پیر اسد کم کج امداد حقوق اسلامی سارے
 جیوں سنگ زید معاملہ ہو یا سب نول بنا یا

مسئلہ خدا و رسول کی شہادت سے نکاح کرنا

شہادت نال خدا دی جس ہو عقد کرایا
 شہادت نال نبی دی عقد قبول نجدی کویا
 جو عیسی علم نہ جانے حضرت روا نکاح نہ تہاں
 شہادت رب دی نال نکاح پیر اسد حال کیانی
 جے خبر نہونی تا اوہ حضرت نال متبر انبیاں
 جے آکھور دانہ ہو یا دو گواہ ہوں پاروں
 تار و نکاح خدا و اکزیاں ہو یا باہجہ گواہاں
 تے جے کسے نال شہادت زید عقد اپنا کر لیتا
 جے آہن نا جائز اس کا دن جو رب اکلا
 تے دو زماناں اک مرد برابر چہ شہاد آتاں
 تا وچہ ایس تصرف رب دو مرد کنوں گھٹائے

ادہ جائز ہے یا ناہیں منکر ہے روا بتایا
 عذر کرے جو نبی گواہ نول پتہ نہ ایسں مردا
 تے رب نول مسلم غیب تمانی مخفی کوئی شے تاہیں
 رب نول ہی اس عقد ہو و دی خبر ہونی یا ناہی
 جے خبر یا یوں تار و نکاح یا نا جائز ہے گنیاں
 تا ایہ نکاح جو رب کے بدلے یا باہجہ گواہاں ساروں
 جو ہر شئی حاضر اسنوں نہ خا تہاں اہاں
 اوہ روا نکاح ہو یا بن شاہل یا با جا کر میتا
 ہو یا گواہ نہ دو جا شاہد حاضر سی کوئی طلا
 خدا و مرداں کم نہ دنا عقد گواہ رکھیاں
 لائے کر اما کا تب کیوں تاہ اللہ نال رلائے

بقیہ حاشیہ صفحہ گن ششہ :- گفتہ اند کہ نظر رسول اللہ
 علی اللہ علیہ وسلم بروے افتاد و گفت سبحان اللہ مقلب القلوب و شجہ
 ایت - از آنچه منافقان سنہ اند و بیچ ناطقہ کہ نقل ہے اعتمادے باشد آں را یاد
 نکرده انتہی :- نہ نہ کریں ملامت الہیہ بی حضور کی کم ہوشی واسطے امت ہوگی تا کہ ایسے امور میں مت کو

کیا رب پاتس حاضر نہ آئے اسد ملک فراتی
 تے زینب کو لوں کہوں اجازت ایسی رب تعالیٰ
 بالغہ زن نوں باہجہ اجازت اسد چکت کانا
 خدا دے فعل نہ خلقت وانگوں بدی کاروانی
 گواہاں کنوں ہزاراں اللہ کافی ہے اک آیا
 جویں نکاح کرے کوئی شاہد رگہر دو ملکاتوں
 زین خدا سب جانے مگر اں وجہ مالیانہ
 اپنی دین بچمانے سب حقیقت ساڈی
 اسکارن نہیں روا شہادت نہ جان نہیں باہیں

نکاح زینب دیوچہ گواہ دو کھڑی جانی
 جو تیرا اسیں نکاح کر دیسے حضرت نال ترا
 پہر باہجہ گواہاں اسوجہ کیا جو اذراوسن جاناں
 جے میشل زالی اپنے مار نہ سمجھے کافی
 پہر وجہ مالیانہ تا جاڑتک بسا یا
 ادہ سپہ کجہ دیکھن سنن معاملے وچ نہ دخل تنہاں
 روانہ اس شہادت ایویں حضرت ولی فرماند
 پر وقت تنازع پیشیاں دس گل کرے ڈاڈی
 نہیں تے روا شہادت ریدی ہونیدی ہوا ہیر

مَا كَانَتْ عَلَى الْمَنِيِّ مِنْ حَرْمٍ فِيمَا قَرَضَ اللَّهُ لَهُ نُسْتَةَ الشَّهِ فِي الَّذِينَ

نہیں ہے اد پر نبی کے کچھ تنگی بیچ ایچر کے مقرر کیا ہے اللہ نے واسطے اسکے راہ مقرر کے اللہ نے بیچ
 خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا وَالَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ
 ان لوگوں کے کہ گزرے پہلا اس سے اد رہے کام اللہ کا اندازہ پر مقرر کیا ہوا وہ لوگ کہ پہنچاتے ہیں
 وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا
 پیغام خدا کا اور ڈرتے ہیں اس سے اور نہیں ڈرتے کسی سے مگر اللہ سے اد رہے ہے اللہ کفایت کرنے والا

نہ نبی اپر کچھ تنگی اسوجہ رب حلال جوکتا
 تے ہے اللہ دا حکم اندازہ ہویا وجہ تقدیر
 تے ڈرن اللہ تہیں سد باہجہ نہ خوف کے گناہ
 جیوں اگلیاں نبیاں کان خدا حرم حلال بنا
 نکاح زینب دے کرنے اندر تینوں نہ کوئی

ایہہ ریدی چال ادہنا نوچہ نبی جو گزرسد ہوتا
 ایہہ چال تنہاں پیغام جو ر بد بندیا تیر
 تے کافی رب حساب کندہ نیدیا عمل جو آون
 جیوں اسوجہ وجہ نہ عیب تنہاں یوں تہیں
 اگلیاں نبیاں دلوں ایویں سنست جاری ہوتی

مَا كَانَتْ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَالَ لِمَنِ النَّبِيُّونَ

نہیں ہے محمد باپ کسی کا دن تہاں میں سے دیکھن پیغمبر خدا کا ہے اد ر ختم کرنے والا تمام نبیوں کا
 وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝ کیا رب اچ نہ جو کہتے ہیں کہ خدا رسول کی شہادت سے نکاح
 اور ہے اللہ ہر چیز کو جاننے والا نہ کہنے والا کافر ہوتا ہے سو یہ روایت ردی اد رخت صیغے
 نہیں محمد باپ کے دامر دا کنوں تساڈ
 چال زینب نبی نکاحی لوگ منافق لہندہ کر
 جو بیٹا کوئی محمد دا نہیں جد بلوغت پوہتا
 حاشیہ اگلے صفحہ پر ملاحظہ ہو

نکاح زینب کی روایت ردی اور حضرت زینب کی شہادت سے نکاح کی حقیقت کا بیان

فقط خدا تعالیٰ یا لاکھائے کاتبین کی شہادت سے نکاح

جو میں اللہ نام خدا و ذاتی فعلی ہو صفاتی
 نام رسول اللہ کے ہوتے دو سو تیک لکھتے
 اتہم بھی قرابت خویشی دی نہیں تعلق راہوں
 میں رجا لکھتے تہیں ایہہ گل ثابت ہوئی یہاں
 تعلق ایہہ رسالت والا ہے قیامت تائیں
 نزول عیسے اتنے زندگی تھرا ندر ایہہ ہم گنڈا
 خاتم نبیاں و چوں ایہہ گل ثابت ہوئی ہا پر
 نہ طے نبوۃ اکاں کے نوں آئیندہ جگ سارے
 نبوۃ خضر جے من بھی لینے .... ماہی سمجھیں اندر
 تے حضرت عیسے آسمانوں جد قبل قیامت آو
 وایا کم منکم ہوگا امام تساں دے وچوں
 یعنی ادوہ امام جو مہدی ہوسی وچہ تارے
 شریعت کنوں تساد دی ادوہ آئے امام تساد
 ادوہ کے امیر مسلماناں ہواگاں ناز پر دباوے
 ایہہ بزرگی ایس امت نوں کیتی رب کرامت
 تے نال مسلماناں دے رہ کے دین مارو پونچانی
 بہی حضرت فرمایا میری تے ہو رہیاں والی
 عمدہ خوب محل اوساریا پیر اندر کسجانی
 تک تک لوگ ہوندے خوش گہڑوں ایہہ گل گہڑوں
 ٹال میں ادوہ اٹ جس نے لگ ادوہ گہڑ پورا کر جایا
 ادوہ اکوٹ آہی اک کبہ تے کی ہزارا ٹال تہیں

نورید مرزا یاں و نزول عیسیٰ علیہ السلام و امامت مہدی علیہ السلام

تو میں نام محمد ذاتی ہو رساں تمام صفاتی
 وچہ کتاباں ہو رہی دو سو باجوں ہمیں سوہانے
 امت و اسنگ نبی تعلق خاص نبوۃ دا دس
 نسب مراد نہیں بل امت مومن مرد لوگانی
 قیامت تیک نہ نبی ہو در ہور دنیا لوچہ کد میں
 جو نبی ہوں کج بعد نبی دے پر گل لچ نہ مردا
 جو اگلابی نہ کوئی باقی بلکہ ایہہ مصلحت میں
 قیامت تیک ایہو نہیں معنی ختم نبوۃ پیارے
 نبوۃ دا نہیں اوس تعلق ظاہر بن پینہر
 نہ جاری کرے نبوۃ ناہ ادوہ حکم انجیل چلاوے
 سلم دیوچہ ابوہریر یوں ویکہ روایت چوں
 مرزے مرزایاں والے کفر گنڈے سارے
 وچہ مشکوۃ جاں ٹھکوں عیسے اترے مرد خدا دا
 عیسے کہے امام نشان آپس وچہ میں ٹہیرائے
 جو بنن امام ادوہ اکد وچے دے کرن نماز امامت
 نصرت نام نہ کوئی نبوت آپ چسلانی
 مثال انجے جو میں مردا کی گہراک بنایا عالی پڑ
 لگدی سی اک اٹ کی وچہ اسد اتنی آہی
 کیوں اتنی جا خالی چھڈی نبی کیا پیر جانوں
 جہتیں ثابت ہو یا سلسلہ ختم نبوۃ آیا
 اک اٹ نال بہری جا خالی ہو زہ کی تہنا نہیں

نورید مرزا یاں و نزول عیسیٰ علیہ السلام و امامت مہدی علیہ السلام

حاشیہ صفحہ گذشتہ :- حضور کے سینے چاروں
 پہی فوت ہو گئے تھے علیہم الصلوٰۃ والسلام پہر اگر کوئی کہے کہ حضرت حنین تو رجال تھے انکے تو
 آپ باپ قرار پا سکتے ہیں :-

جواب یہ ہے کہ یہاں نفی انیت حقیقی بلا واسطہ کی ہے اور یہ بزرگوار مجازاً
 اور بلا واسطہ میں تھے نہ حقیقی تھے فقیر حلوانی غنی عنہ :- یہ نام اہل نبوۃ حضور کے
 اسوا گرامی ماہب لہ نسیہ و زر قانی و شفا و شرح خطابی و مدارج النبوة میں شیخ عبدالحی

<p>اودہ نال نبی اٹ لگی گہروں ہوئی عمارت پوری کیونچو چہ حدیث اودہ اک اٹ بنی کہیا میں رو بنوۃ دا اس دعویٰ کیتا کوڑ فریب مگر تہیں سنگ نہرست قصص احسن دے چیموں ^{جلد} پیار ہن آیتاں ہو رہدیاں بہتیاں ختم بنوۃ اند تے مہر بنوۃ دوشا نیا نوچہ جیوں مرغی داندا اسدی بوجوں نظر کر کے طالات امت دے سارے سی آہریا ہو یا گوشت ٹکڑا دال جمع مل تے اودہ اکہہ باطن والی راہو پا دے باطن ساراں ختم بنوۃ وجوں ایہہ کل ظاہر حاصل ہوئی</p>	<p>مرزا بن اٹ دو جی بند اٹ حدیثوں زوری دو جی اٹ بنے ہن جبر اکافر اس شمارو اودہ ہی کافر جو شک کردا اسد مگر کفر تہیں اس نبوی تفسیروں دیکھہ اس کفر عقیدہ بہارے رب چاہیا تے دیکھہ لکھاں اودہ موجز کر کے سند اودہ وال کہے آہے وچہ اک اکہہ باریک اند او مطلع است بنور بنوۃ وچہ عزیز بنی عانتار لو کافی سی وچہ مہر بنوۃ گرد اسد تل دے جگ ساریدیاں خبراں لیوے اودہ سرور برابر تعلیم اصلاح درجہ مکا ہن کے لوڑ نہ کوئی</p>
---	---

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا وَبَسْمَلَهُمْ كَبْرًا وَاصْبِرُوا
 اے لوگو جو ایمان لائے ہو یاد کرو اللہ کو یاد کرنا بہت اور پاکی بیان کرو اسکی حج و شام :

<p>اے مومنو یاد کرو رب تا میں ذکر کثیر و دہیرا نہ ذکر غرض کوئی خاص ہو یا نہ حد میں کوئی یاد کرو رب کہتا میں بیٹے پاسیاں دن راتیں ظاہر لکواں قلبی سری روحی سبہ ہر ویلے پاس انفاس جس دم نفی اثبات اسم پڑوائی کہی نہ دوسرے رب ہو یا تد ذکر کثیر بچپانی تسبیح تحمید آئے تہلیل آئے تکبیر الا و ن اتنا ڈر کریں جو آکھن لوک دیوانہ سوئی مگر افسوس کرن جو کہہ رکھالی وقت ذکر تہیں</p>	<p>تے پاکی کرو بیان اسدی ہر فجر ہی شام سویرا مگراں بندیاں ذکر کرن نوں حد میں سوئی ذکر کثیر کرو نت جاگے سنے لٹو برائیں پہر دیاں ٹردیاں بیٹیاں ستیاں جیوں ہو کھپا صحت ہو رہی جاری اندر ہر ویلے دن رات تے بسجودہ کنوں فجر تے شام بجال لاجول سے کلمہ تجمید ہو یا سب ذکر بتاؤن جنتیاں نوں جنت وچہ نہ حسرت ہو کوئی کوئی چیز مجبوب نہ ذکروں خبر ہوئی سرور تہیں</p>
---	---

۱۔ ابھریا الخ :- یہ خلاصہ ہے جیسے روایت کی یزید بن ابی اسمر اور سمر اور سمر ابن اخطب اور
 یہ کہتے ہیں کہ میں نے مہر بنوۃ کی زیارت کی تو مبارک اور کبیر جمع تھے اور اس میں انگلی واقع
 ہو گئی اور مسلمان فارسی اسی کو دیکھہ کر ایمان لائے اور سعید خدری اور عبد اللہ بن ابرہس علیہ السلام
 ۲۔ اد الخ :- تفسیر فتح الغزیر شروع پارہ دوم تحت قولہ تعالیٰ دَیْکُوْنُ الرَّسُوْلُ عَلَیْکُمْ
 تَشْہِیْدًا کے فرمانے کہ آپ نور نبوت سے مطلع ہیں اعمال امت سے جو اخلاص و تقاض
 ولین ہو قیامت تک سبہ کی خبر پاتے ہیں فقیر کلوانی عفا عنہ :-

جس بہت برباد تکیتا کامل نہیں ایمانوں
جو ذات اپنی دیوچہ کثیر تیل نہیں رکھوا جسے
دو جا ہر دینے ادہ روحی قلبی ذکر ایہ سانی
تفاذ کوئی اذکر کم دیکھہ ذاکر دی عزت یارا
پاک تہ تہائی نال اجازت مرشد کے
ابو امانے پاس کیا کوئی کہے سفیہ وچہ تکاں
فرمایا جے تیں ہی چاہو ملک درود پوچا دن

پہر ذکر کثیر سنہ سے نے درجے و کہو و کہہ بیانوں
ادہ فرض کر جو میں پنج نمازاں کافی ذکر سواد
سلطان الاذکار ایہی جو ہر ہر ذرہ ذکر کمائی
بقر سورہ وچہ حال گذریا ہی تنگ ہو رس پارہ
ذکر کریں تارپ نوں پاویں دیکھہ اس تہرے پیکے
درود فرشتے بھیجن تینوں ہر حالت وچہ لگان
تساڈے اتے آیت اگلی پڑھ کے ادس سنائیوں

هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ كَمَا كُنْتُمْ فِي حُلُمٍ مِّنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّوْرِ ۗ ذَاكَ بِاَنَّكَ كُنْتَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ
دہے جو رحمت پہنچتا ہے ادہ بہت سے ادز فرشتے اسکے تو کہ لکلی تمکو اندھیروں سے طرف روشنی کے اور ہے وہ تنہا ایمان والوں کے لیے

ہے اوہ اللہ جو سنے فرشتیاں حمت تہاں پوچا
تے ہے اللہ سنگ اہل ایمانوں ددی حمت والا
ان اللہ و ملائکتہ یصلون جد آیت رب ادناری
جو آپ اتے انعام ہو یا ہے ہر ہر نعمت اندر
تا ہوا الذی یصلی آیت رب ادناری
تے فعل خداوے ازلی ابدی پاک کی حدت خداؤں
اشارہ ہے جد ازلیوں ابد ملک آپر تمارے
پہر تیں ہو غلام اسادے جے سانوں پہل جاؤ
ایسے اہل ایمانوں ساڈا ذکر کثیر کماناں

تا کہ نہیریاں تہیں دل چانن راہ تہاں پاؤ
نیرے کفر گناہوں کڈھ دے ایمان اجالا
سما عرض کیتی صدیق اکبر وچہ خدمت شاہ ابراری
امت نوں ہی شامل کیتا اسد پوچہ پیغمبر
مضارع و ایہہ صیغہ کرے دلالت استماری
اس وچہ رمزیناری گجھاراز اساری خداؤں
مہربانی سنگ ہاں متوجہ دائم لطف ہمارے
ایہہ بے حیائی نکھرائی دور دورا دی پاؤ
تے ہر ویلے تسبیح اسادی لازم تہاں جو ناں

يَا حَيُّ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَاَعَدَّ لَهُمْ اَجْرًا كَثِيْرًا ۗ
دعا ان کے جسدن ملاقات کریں گے اسے سلام ہے اور تیار کیا ہے واسطے ان کے ثواب بزرگ :-

اوہ جسدن خداؤں ملن سلام دعا بہنا ندی ہوئی
جنیاں نوں جنت وچہ سلام ہووے رب سائیں
دنیا وچہ صلوة فرشتیاں استغفار بہناں نوں

تے اجر کریم بزرگ بہناں نوں طرفوں ملو سہی
بھی آپس پوچہ اکد و جے نوں کرن سلام دعائیں
سلام اکد و جے ہی جنت وچہ رب سائیں ہووے بہناں نوں

يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّا نَسَلُكَ شَاهِدًا وَّمُبَشِّرًا وَّنَذِيْرًا ۗ وَّذَاعِبًا اِلَى اللّٰهِ بِاٰذَنِهِ
اسے نبی یحییٰ ہم نے پہنچا تمھ کو گواہ اور خوشخبری دینے والا اور پکارنے والا طرف اللہ کے ساتھ حکم کرنے والا اور دیوا روشن :-

محبوبان میں بھیجا تہہ مبشر شاہد کر کے
 دیوار دشمن سدا جگے جو چان کرے و دہیرا
 شاہد معنی حاضر ہے تے ہو گواہ پیار سے
 جنت دی تو شجر می دیو سے رحمت عیسوی نے
 ربی طرف بلا دن والا ہادی راہ ہدایت
 ایہہ خدمت اوس ربی چکی نال دن رحمانی
 گواہ اعمال امت و اکہیں دیکھن حال دلانہ سے
 قیامت نیک جانے سبہ بلکہ نیت ولاں چہا نے
 سراج منیر خدا را جدی اکہیں نور آہلی
 نور نبوتہ را ہوں واقف اوہ جاسوس دلانہ
 باذنہ والفظ قرآنی منکر یا در کھا دیں
 ہور حوادث محشر دکھڑے سار دیکھنا سے
 جہنا بک علی ہولاء شہیداً و چہ نافر یا
 دنیا تے و چہ آخر حضرت شاہد ہر ہر حالی
 شاہد حضرت تے مشہود امت اسدی مرحومہ
 شاہد معنی اوہ جو آپ شاہدہ کردا تکدا
 جویں ملائک رب نوں دسد حال کی بندیا تہ
 ناہ کوئی جانے جو بن دسیاں حضرت خیر نکوئی
 عطف سراج شاہد تے یعنی دیکھنا را جہا
 رب سے نور اگے کیا چہیا امت و احولوں

بشیر نذیر تے داعی رب علی اذن اوسید پڑھ کر
 میں اسباب و مسائل ربا خاص سراج میزا
 حاضر پاس است و شاہد اعمال اندے سارے
 رپد غضب غذا بوں خاص ڈرا دہنا رکمالے
 چال اسلام طریقہ عقدا دسن مار نہایت
 تے دیو رشون کہ سے نہ بچے عجب سراج حضانہ
 اخلاص نفاق ایمانوں در جے ہی جو کمی رکھنا تہ
 یہی قصدا را دے سبیاں سند نال علم رحمانے
 استوں تکن دور دورا دیوں مشکل گل نہ کانی
 نہ استقلال ذاتی قدرت آپوں رب دکھنا تہ
 حضرت نال ہو مومن نہ تعس شان کہتاویں
 توحید الوہیت تے کتب نبیاں شاہد سارے
 تدایر انہاں گواہ لیا ساں جاں دن محشر آیا
 شہادت عام تہ ہونی مقید نال اک شہدے بہا نے
 شاہد اوہ مشہود آکا بیوں و چہ بروج لزومہ
 نبی اکہیں سبہ تکسی سنائی بات نہ رکھنا
 ایوں عمل نبی نوں دسن خد متوجہ پوجا نہ سے
 ایہہ عقیدہ برا و بیایاں پچھ سے نہنا سونی
 جو نور چراغ خدا را دشمن کیتا ہو یا ایسا
 سراج نبی نوں کہیا نہ شمس اسوچہ اشارت قالہ

سراج منیر آیت ہے دوا و دشمن ہیں۔

نکتہ

سراج خدا فرمایا حضرت نوراں کتاب نہ کیا	نکتہ اسوچہ نور آفتاب قوی بہادریں ایسا
<p>شاہد اول :- دیکھو تفسیر فتح الذکر و تہذیب الذکر و شرح شفا ہر دو مدارج النبوتہ و نماز وغیرہ کتب دینیہ وغیرہ سے باذنہ اول :- ک قید بڑا دی تو کہ معلوم ہو کہ ہمارے ساتھ ہمارے جیب کا اسقدر قرب ہے کہ وہ اپنی طرف سے کچھ نہیں رکھتے سب ہماری ہی منایت سے ہے اور یہ کمال درجہ کا مقام بقا و فنا جیسے قولہ تعالیٰ مَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ اِنَّ هُوَ اِلَّا وَّحْيٌ وَبُشْحٰنٌ و قولہ تعالیٰ قُلْ لَیْسَ لَیَّ حَسْبُکَ ذَکْرُ تِیْجٍ گزرا ہے یہ فقیر طوائف عقیقہ</p>	

مگر ضیف اس فیض نہ اپنے مثل کے نوں کردا
 سدھا اک دیوے تہیں دیوے پہر دے رشتہ
 یہو وجہ جو ایس حضرت تہیں روز قیامت تائیں
 نور سوزج دا اچیاں جائیں اپر چانن لاوے
 اسد نور ہدایت موناں دے دل نے چمکائے
 سورج ڈیاں رات نہیر اشع تہجے دن چڑھدا
 نور عرفاں ہدایت اسد بہت پہری رشتہ
 بعد سورج اک نور دوجی دی رہے ضرور باقی
 ایویں بعد نبی دے لور نہ ہو رسد ہے کوئی
 حضرت خاتم نبیاں اتے ختم نبوۃ ہونی
 پس نور نبی دالور آہوں سداجدی رشتہ
 نور شمس دا ذات اپنی دنیاں تعلق دہردا
 ولکن اللہ اس اپر شاہد قول خدا دا
 وَصَايِنُطِقْ عَنِ الْبَرِّ اِدوہ اپنی خواہش نال بولے
 قُلْ لَا اَنْتُمْ لِنَفْسِيْ مِيں نہیں مالک نفس اپنے دا
 نور قرآن کے دیکھو کرن تہیں مجوزہ تھیوے
 واللہ متم نورہ پڑھ آیت صاف قرآنی
 طرف علوم آسمانی ہے ایہ دعا سدا والا
 نور سراج سند ایہ ایویں حاضر غائب پایا
 بشیر تدیر تے پشت پناہ تے ہادی نبی الہی
 بندہ اتے رسول میرا متوکل نام صفائی
 نہ اودے برائی دے کرسی کجہ برائی
 یوہ جانتاں دی چہد واکر کرب یوہ جاوے
 انہیا ڈوریاں نوں راہ پاوے دل ڈنگے راہ لاوے

نور سراج منیر ہونا کیسے ہے

جو نور نبی دیاں صفیاں ہی اودہ چہ تواتے بڑیں تہ بشیر تدیر نایا علم نال صفائے

زائل عارضی فیض نہ مثل چراغ پھپھانی مردا
 پہراوہ قائم رہندے نور نہ زائل تہیوی کائی
 اولیا کبار ابرار علماء ہی ہوندے رہن منائیں
 تے دیوا حاجت جہتے ہر گوشہ وچہ لوگاوے
 حضرت من اصحاب تے مجتہدین ستارے
 تہدے پچھے ایس شمع زیادہ پہیلیا نور فجر دا
 قیامت تیک فروغ تجلی نور حمت دی لائی
 تے بعد شمع دے لوکے دی لور نہیں اتفاقی
 جو دعوا کرے نبوۃ بعد اس جو ہوا جانوسنی
 اوس بعد قیامت توڑی نبی ہوناں کوئی
 ذاتی نور نہ اپنا نور خدا ہے کل بھائی
 تے نور شمع دا تیل اتے اگ کے نسبت پہردا
 نہ روڑو جے ادوہ تھہ نبی دیون سی ادوہ تہ اللہ دا
 اِنْ هُوَ اِلَّا حَقٌّ يُؤْتِيْ حَرُوْبًا کجے سو لوے
 جو کجہ ہے سپہ دلبر دے نسبت فضل سوہنے دا
 نہ ایہہ سراج کے دیکھو کیا ہرگز مول کھیوے
 رب پورا کرسی نور اپنے نوں منکر نوں حیرانی
 فیض قرآن جویں سب دور قریب گیا کنتہ کلا
 قسمت سیتی دور تے نیڑے دایا نوں تہہ آیا
 دن دیویں جہناں نظر نہ آوے انہاں کے
 تاہ بذلق نہ سخت دلاناہ بازاری ادوہ کائی
 بلکہ بخشنار محاف کنتہ جرم خطائی
 انہیاں اکیاں روشن استہیں دور کنتہ
 خلاصہ عین حدیث بخاری بندہ نظم بناوے

وَلْيَنْتَسِرِ الْمُؤْمِنِينَ يَا تِلْكَ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَثِيرًا ۝

اور جو شجر ہی دایمان دالوں کو ساتھ رکھے کہ واسطے ان ہے اس کی طرف سے فضل بڑا

جاں تیرا نام مبشر دے خوشخبری اہل ایمان

تیک انہاں نوں رب انہاں دیوے دا فضل

دنیا دیوچہ غلبہ نصرت انہاں پر کفاراں | عضو جنیت دیدار خماست وچہ شتر دیاراں

وَلَا تَطْعَمُ الْكٰفِرِيْنَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ وَذٰرِعْ اَدْحٰهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلٰى اللّٰهِ وَكُنْ بِاللّٰهِ وَكِيلًا

اور مت کھانا کافروں کا اور منافقوں کا اور چھوڑ دے ایذا دینا انکا اور توکل کراد پر اللہ کے اور کفایت

توں کفاراں تے اہل نفاقاں کریں تالوہری	جو ادہ دکہہ دیوں تہ چھ چھہدیں و تان بین کریں
تے رب تے کریں بہر و ساہے رب کافی کارکنہ	صبر ایذا تے کر کفر جو ظاہر لکواں گندہ

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِذْ نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنٰتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَمْسُوهُنَّ

اے لوگو جو ایمان لائے ہو جس وقت کہ نکاح کر دو تم ایمان والیوں کو پہر طلاق دو تم ان کو پہلے اس کہ ہاتھ
فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدْلٍ اَوْ تَدْوِيْ وَنَهٰنَّ فَمَتَّعُوْهُنَّ وَسِرَّهِنَّ سِرًّا حَاجِلًا
لگاؤ ان کریں نہیں واسطے تمہارے اوپر ان کے گنتی ذبوں کی کہ گنو تم اسکو پس کچھ فائدہ دو اور در خمت کر داکمور خمت کرنا چاہا

اے اہل ایمانوں کہ نکاح جد مومن زنان میں	پہر پہلے مہترہ لاؤن تہیں جے کہو طلاق کریں
پہر نہیں تساؤ کے کارن عدت اوپر انہاں پہرانی	دیکے متع اوہناں نوں خمت کریو نال بہلانی
جو بعد نکاح زن چھوڑے خلوت ہو ردخول بخیر و	اس ادبا مہر نہ عدت کوئی مہر ادا کر خیر و
جے مہر نہ بد ہاتاں تن جائے دیکے خمت کرناں	تازن کرے نہ شکوہ کوئی خوش ہو و دل جبرنا
نکاحوں پیش طلاق تائیں جے کے معلی کتا	بیگانی عورت نوں جے آہکیوس کران تینوں میتا
تائینوں ہوئی طلاق جے پہر او سنال نکاح ایہہ	تا شافعی کہن نہ پوسہی صغی مذہب ثابت پہر ادا
بن مسعود تے نخنی کو لوں صغی کرن ردایت	علی معاذ تے جابر کو لوں شافعی بعض ہدایت
دخول کرن تہیں پہلے دیوں دو اطلاق ایہانی	پہر اس طلاق اندر نہیں عدت قبل دخول جو بانی
جو وچہ حمل ہو وادہ والد داخل ہووے	کیو جو عدت حق خاوند وازن دا نہیں آٹھارا
امہانی بہن علی دی کہے جد فتح مکیدی ہوئی	نبی کیتی تدخواستیں میری آیت اثری سوئی

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِنَّا اَخْلَقْنَا لَكَ اَنْثٰ وَاَحْكَمَ اِلَيْكَ اٰيٰتِ اَجْمُوْهُنَّ وَ مَا مَلَكَتْ

اے نبی تحقیق طلال کی واسطے تیرے بی بیوں تیری وہ جو دیا ہے تو نے بہر ان کا اور جن کا کہ مالک ہوا
بِمِيْنِكَ مِمَّا اَفَاعَ اللّٰهُ عَلَيْكَ وَبَنَتْ عِمَّاكَ وَبَنَتْ عَمَلِكَ وَبَنَتْ خَالَكَ وَ
دہنا ہاتھ تیرا اور اس چیز سے کہ پہیر لایا ہے اللہ اوپر تیرے مال کفار سے یعنی طرف تیری اذریوں
بَنَتْ خَلِيْقَكَ الَّتِيْ هَاجَرَتْ مَعَكَ وَ اَمْرًا اَوْ قَوْمِيْنَ اِنْ وَهَبْتَ لِنَفْسِكَ

چھاؤں تیری کی اور بیٹیاں پہر بیٹیاں تیری کی اور بیٹیاں بانوؤں تیرے کی اور بیٹیاں خالادوں تیری کی
لِلنَّبِيِّ اِنْ اَرَادَ النَّبِيُّ اَنْ لِّيْسَنَّ كَهٰذَا خَالَصْتَ لَكَ مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ ط
وہ جنہوں نے طلع چھوڑا تھا تہ تیرے اور طلال کی عورت ایمان والی اگر کہشہد بوسے یعنی بیتر مہر کے جان اپنی

اور اس کے نبی کے آگے ماہرہ کے نبی کے نکاح کرے اسکو خالص واسطے تیرے یعنی واسطے تیرے نکاح کرے

تَدْعُنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَنْزَارِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ وَلِيَكِلَا يَكُونَتْ

تحقیق جان لیا ہے ہم نے جو کچھ مقرر کیا ہے ہم نے اوپر ان کے پیچھے حق بی بیوں انکی کے اور پیچھے حق
عَلَيْكَ حَرْجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

اونکے کے مالک ہر میں رہتے ہوتے۔ ان کے تو کہ ہو اور پر تیرے تنگی اور اللہ بخشنے والا مہربان

نچو باساں بیویاں تیریاں تہہ حلال نیاں
تے بیٹیاں چاچیاں پھپھیاں مایاں مایاں
تے عورت مومن چہڑی نختے اپنا نفس نبی نون
تاں جاتے ٹھیک جو لوکاں تے فرض اچھا ہر
ایہہ خاص ہو یا تہ کارن نہ تنگی ہے تیل تے
باہجوں مہر ٹہرا سے بہاویں رو نکاح ہو جاو
پہلے او اولون کر مہر ایہہ بہت چنگیر آ یا
پر مہر بغیر نہ عقد چنگیر اجڑ بہاویں لگت جاوے
تے لونڈی اوہ جو کفاراں تہیں ڈرو لیتی جاوے
ہر زن مومن رو اپنی نون بہہ کرے جد چہڑی
ہو رتن طلاقاں والی ایہہ سب ندر مہر آ یاں

توں مہر جہاندا تا بہی جو لونڈیاں لٹو لیا یاں
نبی زہرہ تہیں جو کر ہجرت تیں سنگ نکلیاں
جے چاہے نبی نکاح کرے تس جائز اوں شفیع
چہہ حق اوہنا ندیاں زناں تے لونڈیاں جو تہیں ہوا
تے اللہ ہے خشنہارا ندیاں رحمت کہتے
تے جائز وہی مگر حضرت نون رو انہیں اوہ
تے وعدہ ہو رمعین کرنا سنون من بتایا
لکھوی روانہ اکار کہیا غلطی سخت کماوے
تے ہراوہ بہین روا جو ما پو و چوش دساوے
پر عدم بہہ وچہ داخل محرم ہی غیر اندی ہر
تے لفظ بہہ دنیاں نکاح صحیح ہوو ہر جا یاں

تَرَجَىٰ مَنِ تَسَاءَلُ مِنْكَ مَنِ تَسَاءَلُ وَمَنِ ابْتَغَيْتَ مِنْكَ عَرَلَتْ

ڈیل دیوے تو جو کو چاہے نہیں اور جگہ دیوے طرف اپنی ہو کو چاہے اور جو بلوائی ہے تو انہیں سے
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ إِذْ أَخَذْتُمُ الْعَهْدَ مِنْكُمْ وَأَخْرَجْتُمْ وَيَرْضَيْنَ
کہ ایک کن کر دیا تھا اسکو پس نہیں گناہ او پر تیرے یہ بہت نزدیک ہے اس بات سے کہ ٹھنڈی
فِيمَا أَيْتَيْنَ كَلِمَاتٍ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَقُولُونَ ۝ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ۝
رہیں آکھیں ان کی اور نہ غم کہا دیں اور راضی رہیں ساتھ پیچھے کے دیتا ہے تو انکو ساریاں در اللہ جانتا ہے

حاشیہ گہ مشنتہ صفحہ ۱۰۰ پہر ایشیا قبلہ کونسات کے فرمایا در نہ کتابی عورتوں کا پہی ہی حکم ہے یا حکم کتاب
کا ہر وجہ ادلی دلائل ثابت ہے اسلئے کہ طلاق دنیا ایک قسم کی نفرت ہوتا ہے اور کتابی اسکی زیادہ
سزا دار دلائل ہے :- ۱۔ منع الہی :- عورتوں کو بعد طلاق ایک جوڑا نصف مہر سے قیمت میں زیادہ
اور پانچ درم سے کم نہ دینا تفصیل اسس کی پیچھے گزر چکی ہے :-
۲۔ کیونچہ الہی :- اور حق ہونا اور بات ہے اور اسس کا پورا کرنا عورت کے ذمہ ہے بغیر پورے
کے دوسرے پر حلال نہ ہوگی جب تک خاوند اول کا حق ادا نہ کر لیوے :-

اور اسکی زیادہ سزا دار دلائل ہے :-

ابو زین کیا کہ حراماں ترک کرچو کیت
 انی دن پہر بیویاں کولوں و کپہر ہو کر سندے
 جنوں چاہیں کریں کنار و طی یا تو ب نکاح
 تے جس بیوی نوں سدے چھے اوسد جدا کرن دے
 تہائیں گناہ تیرے تے میرے ولید ہ مختاری
 کوئی نبی بی اس آیت آیاں جدا نہ کیتی سائیں
 ناہ عم کرن ہوں خوش جو تو دیویں انہا تائیں
 انہاں چوہاں وچہ وند پوری تے دو چکان
 عائشہ کرے تہا حضرت سرور بحر کرم دے
 پہر فرماندے ایہہ کم میرا مالک ناں میں جسد
 یسے ولد شوق تو جہ بے کہ ہرے ودہ جاوے
 بہاویں اللہ ولوں حضرت نوں مختاری آہی
 جاں حضرت نوں مختار کیتا وچہ حراماں ہر ہر دے
 ہے حضرت مختار حدیثاں آیتاں سدا اندر
 جو چاہن سو کرن نبی نوں عام ہوتی مختاری

تے کجہ فرج ممکن و دھنگی حضرت ہوتی میتا
 آیت خیار آتی پہر حضرت نوں مختاری دیندے
 تے جگہ دیتیں پنے دل جنوں چاہیں راہوں
 بعد طلاق رجعی دیا ہم بستری ناہ کرن دے
 ایہہ بہت قریب مناسب اکھیال ٹھنڈا پاوں کھی
 تے جگہ دتی حفصہ ام سلمہ زینب عائشہ تائیں
 صحبت نفعے ولوں رب نوں ہے علم علم داسائیں
 وند کر دے جیوں چاہندے پہر وچہ ابن کثیر تنہا
 عدل انصافوں وند کریندے وچہ از د احمد
 نہ کریں ملامت جس تے میں مالک ناہیں تسدا
 یا گھٹ تو جہ اس اُنے کچہ ناہ ملامت آوے
 پہر ہی عدل انصاف ہمیشہ کر دے حضرت ہی
 جیوں چاہن سو کرن اسو چوں سلمہ مومن پہر دے
 بین بستریاں وچہ کتاباں دا ہڈے شان سیم
 بہتیاں کماں دیوچہ اسنوں بخشش ہو کیتی

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدِ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَلَوْ أَجْبَلْتُمْ بِهِنَّ الْآفَافَ كَلَّمْتُمْ بِمِثْلِ مَا كَلَّمْتُمْ فِي هَذِهِ الْأَمْثَلِ
 نہیں حلال واسطے تیرے عورتیں چھے اسکے اور نہ یہ کہ بدل ڈالے تو ان سے اور بے بیان اور اگرچہ خوش لگے
 الا ما ملکت يمينك وكان الله على كل شيء قتيبا
 بھکر من ان کا مگر جن کے مالک ہو گئے ہیں دینے ہاتھ تیرے اور بے اللہ اور ہر چیز کے نگہبان ہے

نہیں حلال زناں ہن تینوں چھے نواں ناں نہیں
 بہاویں حسن جمال انہاں آوے تہہ پسندی
 پر جو ہواں مک تیرے لہو چہ لونڈیاں سبہ وانی ہے
 بیویاں ہی ایہہ قدر کیتی رب و جیا ہر زناں نہیں
 من بعد کنوں مراد جو ہویاں کر زناں سجائیں
 یا من بخش دتا تن خوشیوں نہا باجہ کہ ایس
 تے لونڈی ردایہ ہوں یا نصر ان نواں اور ان
 قبلیہ بار بیانی بیسی ایہہ لونڈی ملی نبی نوں

تے بدلاون نال اوہناں ہور بیویاں باجہ انہاں نہیں
 جہناں رب رسول قبولیا انہاں نہ چور نہ باسو نہ ہی
 تے اللہ ہر شے ہر رکھ لاکھ لاکھ اسنوں کل آئی ہے
 نہ روا علاق انہاں نون بدلیوں کجہ بیویاں نہیں
 ہا جہ ہور فریشا نوچوں جو ہن سبہ نسائیں
 اعرابن یا عربن یا نصر ان سبہ نسائیں
 بہاویں کتیاں ہوں اسدیوچہ زقید بناؤں
 ابراہیم دی مانی ایہو دیکھو خبر یہی نوں ہے

آیت خیار آیت کو اختیار دیا گیا ہے

بہاویں حسن جمال انہاں آوے تہہ پسندی

نکاح کرن دل چاہے سنگ جنوں کو کہیں سنا یا جو اکہیں ویکہہ کریں رن نجی معیثوں کو مایا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرِ

اسے لوگو جو ایمان لائے ہر مت داخل ہو گہر میں پیغمبر کے گھر یہ کہ اذن دیا جاوے واسطے تمہارے طرف
 نَظَرٍ بِئْسَ مَا كَانَتْ يَفْعَلُ الْمُجْرِمُونَ إِذْ دُعِيَتم فَاذْخُلُوا فَاذْطَعِمْتُمْ فَاذْخُلُوا وَلَا
 کہانے نہ انتظار کریو الے پنے اسکے کے ویکن جب بلاے جاوے تم پس داخل ہو پس جب کہا چکو یہ تفرق
 مُسْتَأْنَسِرٍ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذَى النَّبِيَّ فَيَسْتَعِذُّ مِنْكُمْ وَاللَّهُ
 ہو جاوے اور مت شیے رہو جی لگارت واسطے باتوں کے تحقیق یہ کام ہے ایذا دیتا نجی کو پس شر مابہ تمہ
 لَا يَسْتَعِذُّ مِنْكُمْ لِحَدِيثٍ ۚ وَإِنَّهُ لَشَرٌّ مِمَّا يَنْصُرُ الْكُفْرَانَ

پر جو اذن ملے تبیں کہانے کان بلا جانے
 نہ بیٹہ رہو گہر اسد گلیں لگ نہ دل پر جاوے
 ادہ شرم تاں ہتیں کرے تے رہے شرم کرے پھر تک
 پر عام حکم او بنائ چالاک تے عمل کر ہر کوئی
 تے گہر میں نجی دو دہکے سبہ نہیں ایہہ کاٹ آئی
 رو بے دلگ مگر طفیلی بن کے دخل پانا
 روا نہیں مہمان صاحب خانوں دین نہایتیں
 باہجہ ضرورت ہیں نہ جائز کہانیوں بعد الایا
 تاوچہ بیہن جرح نہیں کہ مسئلہ ویکہہ صرماں
 تے وچہ ظاہر کرن دے شرم نہ آئی پیارے
 رہد حکم احکام حقوق اوس ادا کرو کل بہائی
 تابخی ولیمہ تیار کر آیا آئی خلق خدادی
 جاں سب فارغ ہو گیا کہما کے حضرت نون رسیا
 سن بندے گلان کرن نہ شرموں حضرت روک ٹایا
 تا جو ایہہ لوکی اہلہ و بچن دلوچہ سی ایہہ آیا
 اسلام علیک الی اہل بیت و رحمت و رنوں
 اہل اپنا قساں کیونکر پایا کیکے ٹرے پچھا ہیں
 جاں زینب پاس پچھے تا بیہن بیٹھے پاسے
 ساگلی آیت پردے والی اتری او حائلے پد

مومنوں کو نہ گہر میں نجی تس کہانے تک لگانے
 پہر داخل ہوو تے ہو فارغ کہانیوں کنڈہ
 ہیک سر پہ تکلیف ہی نوں جھکے اگر نہ سکے
 ایہہ وچہ آداب نجی دے بہاویں بیت نازان ہوئی
 باہجہ اجازت ورن نہ جائز کے گہر وچہ بیہائی
 کہانندیان ویکن نظر لگاؤن باہجہ اذن ٹرجانا
 دعوت کرن قبول سنت ہے مانع شرعی نامیں
 قولوں نمونوں ہر ہر طوروں منع دکھاؤن یا
 پر بے صاحب خانہ وچہ بیہاؤن خوش میاں
 نال جی شرم دے جاوے چارچو فیہ نہ تارے
 شرم اندر حق بندیاں رہد حق وچہ شرم نہ آئی
 انسوں وچہ بخاری زینب نال ہوئی جد شادی
 اک اک آن جماعت کہا و کہا کہا باہر جاوے
 فرمایا حضرت نے کہانا ہوو دو دن آ یا
 جاں بہتی دیر رہے ادہ بیٹھے حضرت اہلہ سد طیا
 آرتلی بی دے پچھے جانے کہیں سلام ہر نوں
 اد اجواب سلام کرن پہر کہندے بحر عطایں
 جان لیا جو ٹہہ گئے ہر من او دین پر جانے
 تاں زینب دے گہر وڑ کے حضرت بوہے پردہ ڈالے

<p>اک ہور روایت لو کہ پہن گہر ڈرن جاں پکے کہانا تا حضرت نون دکہہ پہنچے میریوں آ کہہ نہ سکے تھر حاجت بشری کارن حرم نبی دراتیں جانده پہر حضرت منع نہ کرد کیونجو منع نہ رب فرماوے</p>	<p>پہر کہانے پکدے تیک او ویکین کیا ہے ایچا ہور روایت عالیشانہ تیرے تیرے تین تین ترموں گہر تہیں باہر نہ جان زماں وچہ خد اللاندے تا ایہہ آیت رب اوتاری خازن ویکین نٹے</p>
--	---

وَإِذَا سَأَلَ التَّوْحَىٰ مَتَاعًا فَسَلُوهُنَّ مِمَّنْ وَرَاءَ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ
اور جس وقت مانگا چاہو ان سے اسباب پس مانگ لو ان سے پیچھے پردے کی سے یہ بہت پاک
وَقُلُوبِكُمْ كَرْنِ وَالْمَرْءِ وَسَطِ دَلِيلِ تَمَارِے كے اور دلوں انکی کے

<p>تے جاں کوئی چیز انہاں تہیں طلبہ پر دیوں ہنگو نہ دل مرداں لپچا دن گے نہ دل شرمان زانده آیت پر دوالی ایہونا حرم ہر ہر تہیں عائشہ کنوں روایت حکم حجاب آون کے پیچھے جسیم آہی چپ سکدی ناپہن کت چہا اس کے دے نہیں چپ سکدی دیکہ ہن کیکر چاہن ہر آئی سودہ ایہہ گل سن کے پرتی اتے رسول خد دے قصہ عرض عمر ایہہ کیتا وحی خدا تہیں آئی وچہ ابن کثیر جو عمر کہیا میں اندر تن کہاں دے میں کہیا نبی نون پہلے بڑے سبہ آون یہ دیرے کچہ لوکاں چاہا لبد نبی نس پیویاں کرن لگا کا</p>	<p>ایہہ کم بہت پاکیزہ دلاں دو ہا ندریاں کر د نہنگو جاں رو ہر دمول نہ ہو کے ہر گئے پہیر بچا سہانہ پردہ کرنا لازمی ہویا ہر بیگانے نہ نہیں مومنوں دی ماں سودہ نکلی باہر کے کم اچھے راہ وچہ ویکہہ الایا عمر اسے سودہ اپر عمر دے ایہہ عمر کہیا اس کان جر پردہ فرمن ہویا سی بہانی کہاناں راتے گہر کہانہ سے تچہ وچہ ہر پشاید ضروری کمان بناں نہ نکلن ہویا حکم خداں رہب اپنے دینال موافق ہویا ہاں فرماندے بیویاں پردہ رکھن گہلی تا آیت رب میرے تار ب منع کیتا ایس کم تہیں آیت دیکہ گاہاں</p>
--	--

وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تَقُولُوا نَحْنُ وَاجِبَةٌ مِنْ بَشَرٍ
اور نہیں لایق واسطے تمہارے یہ کہ ایذا دو رسول خدا کے کو اور نہ یہ کہ نکاح کر دینی یوں اسکی کہتی ہے
أَبْدَانِكُمْ ذَلِكُمْ كَانَتْ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ۚ إِنَّ تَبَدُّوا نَحْنُ أَوْ تَحْفَوُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ
اکے کہی تحقیقی یہ ہی نزدیک اللہ کے بڑا گناہ۔ اگر ظاہر کر دتم کچھ چیز یا پوشیدہ کر داسکو پس
كَانَ يَكْفُرُ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ۚ تَحْفَوُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَىٰ عَزِيزٌ ذُو جَبَرٍ ۚ

سے پردہ ایچا :- جیسا مردوں سے مردوں کو پردہ ہے ویسا ہی عورتوں کو عورت سے زانو سے گہنڈے تک
لازمی امر ہے :- سب ایچا :- میں نے عرض کی کہ مقام ابراہیم جائے نماز بنایا جائے تو وہی حکم نازل ہوا
دوسرا میں نے عرض کی کہ ازدواج کے پاس نیک دہ آتے ہیں کاش کہ پردہ کا حکم ہو تو آیت حجاب نازل
ہوئی تیسرا ازدواج مطہرات کو منع کیا کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم :- سلسلہ کیلئے اکلا صغیرہ ملاحظہ کریں

تے جائز نہیں لو کاندہ تائیں دیکھ رسول خداوں
ایہہ کم کرن تساں پک ریڈ پاس گناہ و ڈیرا
ابن کثیر کیا جس عقد ارادہ کیتا سا ہی
پیر پیارہ مع گیا دس ادہہہ کیتے قربانی
تیجے حکم حجاب مجرم مستثنیٰ فرما کے

تے ناہ کو نکاح تیس بیویاں اسد بچپانوں
بے ظاہر کرو یا معنی کجہ رب ہر شے علم وہ ہیرا
اس نام دم ہو غلام آزاد کیتا سی خبر ایہا ہی
تاجو ایس لے ادبی کولوں امن ہو و اس جانی
جیونکر اگلی آیت اندر اہل علم دانیاے

لَا جُنَاحَ عَلَیْھِمْ فِیْ اَبْوَءِھِمْ وَلَا اَبْنَاءِھِمْ وَلَا اِخْوَانِھِمْ وَلَا مَا مَلَکَتْ اَیْمَانُھِمْ
نہیں گناہ اد پر ان کے بیچ باپوں ان کے کے اور بیچ بیویوں ان کے کے اور بیچ بہائیوں ان کے کے
اِخْوَانِھِمْ وَلَا اَبْنَاءِ اِخْوَانِھِمْ وَلَا نِسَاءَھِمْ وَلَا مَا مَلَکَتْ اَیْمَانُھِمْ
اور نہ بیچ بیٹوں بہائیوں ان کے کے اور نہ بیچ بیویوں بہیوں ان کی کے اور نہ بیچ اس چیز کے کہ
وَالْقِیْنِ اللّٰہُ اِنَّ اللّٰہَ کَانَ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ شَہِیْدًا
مالک ہو کے میں دہنے ہاتھ ان کے اور درو اللہ سے تحقیق اللہ ہے ادیر ہر چیز کے حاضر ہے

نہیں گناہ زمانوں جے ناہ پر در کرن بیویاں نہیں
تے ناہ بییاں دیاں پتیاں نہیں نئی ہم دن نہ نہیں
ٹیک خدا ہر ہستی دے پوریا گواہ ایسا لی

تے اپنیاں پتیاں بیہیاں کنون بہا یاد پتیرا نہیں
نہ لونڈیاں لونڈیاں کولوں اوڈرین کسے ار حمان نہیں
ہر بد نیک ارے جانے لک نہ اسنوں کا ہی

اِنَّ اللّٰہَ وَمَلَکُتْہُ یُصَلُّوْنَ عَلَی النَّبِیِّ یَا اَیُّھَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَیْہِ وَسَلِّمُوْا تَسْلِیْمًا
تعمیق اللہ اور فرشتے اسکے درود بھیجتے ہیں ادیر نبی کے اے لوگو جو ایمان لائے ہو درود بھیجو ادیر اس اور سلام بھیجو سلام

ٹیک لسن ملکاں پر بنا درود پوجا وے
درود خدا درجت خاص نبی اپنی تے کرنی :-
بن عجزہ کعب کے اساق پچیا کنوں رسول خدا وے
اللہم صل علیٰ تیک جیسے گرامی
جو بہت درود پڑھے دن حشر اوڈر بنی یاد

درود سلام تساں ہی مومنو اس پر بھیج آوے
درود فرشتیاں کرن دعائیں حق نبی سرور نی
جو کو یں درود تساں تے پڑھیے دے کہو نامادے
بہی اللہم بارک پڑہن جو وچہ نمنا تاما جی
بن مسود کنوں وچہ خاندن کبری حد و سا وے

بقیہ حاشیہ صفحہ گذشتہ :- کو زیادہ جلی سے مٹی نہ کر دشا یہ نگو طلاق دویوں اور تم سے اچھی بیویاں اللہ
بدل سے توارشا و ہوا آپکے اور انحال ہی موافق قرآن میں سے قیدیان بدر اور حرمت خردیفرہ شاید اس وقت تک تین ہی ہو
ہوں :- مسدود و دل :- درود اصطلاح شرعی میں لفظ صلی اللہ کہنا ہے اسلئے کہ گواحدیث میں نجات متعدد طور بقول
میں مگر لفظ صلوة سے خالی نہیں معلوم ہوا کہ احکام اسی لفظ کے ساتھ منقول ہیں اور درود سے دعا اور ترجمہ کی تخصیص
درود میں کسی سے نزدیک نہیں خلاصۃ التقاضی
(رشید احمد جو ش نویں)

جو اک درود پڑھے دس رحمت خاصہ بولجی و
 رب کیا جو امت نہیں تدھاک درود پوجا و
 جو اک دار سلام کہے دس اسلام انوں میں کر
 تدنگ پڑھن درود فرشتے اپرا سد رب د
 اوہ عرض کرن جو امت تیری ندہ سلام پوجا و
 پس صلی اللہ علیہ وسلم اکہن نال پیساے
 حکم درود ہجو متعلق ایس لفظ سنگ سارے
 اصطلاح شرعی وچہ کہن درود سلام آںوں
 نہ ادا صلوة ہوو اس ترجمہ کرنے نال کد میں
 اللہم صل علی محمد اوہ جد گک نہ الا و سے
 صل امر صلوة اس مصدر لفظ جو رب فرمایا
 ایہہ صنیہ امر و جوبی پڑھن درود فرمن تبارا و
 پہر اکوار عمر وچہ پڑھیاں فرضیت مل جاوے
 تے حنفی آکھن سنت موکدہ بد تشہد میساں
 طحاوی کہے جو حنفی واری نام لوسے یا سنی
 تے باہجہ نماز ہمیشہ پڑھنا استجاب سداوے
 استجاب عبادت نغلیوں قرب خدا تہہ آوے
 ننگی رہے دعا داعی دی زمین آسان ہو جالے
 الدعاریں الصلوٰتین لایرو بنی الایا و
 جو نام قبول درود نہو وچہ دعا جہ آتی و

تے نبی کیا جبریل میر دل ایہہ پیغام لیا وے
 میں س تے دس رحمت بھیجاں یہہ تینوں س آف
 یہی کیا درود میر تے جاں جاں بندہ کوئی پڑھ
 یہی ملک درود اس پڑھنے والیاں میں پہر بہد
 نبی کیا میں پرت جواب دیاں اسنو تو دہا و
 درود سلام ادا ہو جاو حکم جو میں س بارے
 ہو ردعا ترحم دی اسوچہ تخصیص پیساے
 صلوة سلام الاون باہجوں ایس کہن کے نون
 یعنی کہے جے ہیج درود نی تے بارے میں
 تدنگ پڑھن صلوة نبی تے یکنے وچہ آوے
 نا میں ایس لفظ بن ہکر س لفظ صلوة گنا یا
 ہے اتفاق ایسے تے اہل علم دا شک آوے
 شافعی کہن نماز اندرنت پڑھنا فرض سداوے
 پر نام نبی سن با خود کیلے پڑھن صریحاں
 اتنی واری واجب پڑھن درود کویا تے مردا
 قربت الی عبدی یا النواضل قدسی وچہ حد سداوے
 تے قرب رسول اللہ و امداجنا چاہے پاوے
 نہ چڑھے خل قبولیت نون باہجہ درود کد
 قبول دعا جس اول آخر ہو درود الا ما
 تا ایہہ نال درود قبول گئی ہو سچو بہانی

سے ہے الخ :- ادر جو استجاب ابو جعفر طبری سے مروی ہے تو وہ تاؤل ہے یکبار سے زائد پر :-
 طحاوی الخ :- ادر کفرنی کے نزدیک تکرار کی ضرورت نہیں ایک مجلس میں اور کہا شامی نے کہ
 صاحب کافی نے ایک بار درود پڑھنا کافی جانتے ہیں اور یہی توہی ہے جیسا کہ تملادت میں پیر کہا
 کہ جو کئی گنا ہے یعنی بعض حد کا درود پڑھنا دس بار مجلس کو بہی کافی ہو جائیگا شبہ نہ امر معتقنی ہے
 تکرار سے نہ حنفیہ اجمار واحد سے زیادت کے تاکن ہرہ وجوب کیا جواب ذکر شریف حضور کا اس کا سبب
 ہے ادر تکرار سبب سے تکرار وجوب مسلم ادر ذکر شریف کا سبب ہونا احادیث و عید سے جو ابھی نہ کور
 ہونگی ثابت ہے تو اس سے خوب ثابت ہوا کہ جتنی مرتبہ حضور کا نام نامی ہے یا خود یوسے تو اتنی مرتبہ درود

کا کرا اور سبب تکرار کے نزدیک یہ بہت قوی ہے اور تکرار کی ضرورت

وچہ شبان چہکے دو سال
 شہر السلوة شبان ہینہ آپ نبی فرمایا
 جاں ایہہ آیت اتری سن کے یار صدیق سو مارا
 جو جو نعمت رب تیاں تے ہے نازل فرمائند ا
 نعمت وچہ درود تیاں نال نہ شرکت ہوئی
 ان الله وملكه جدا آیت رب اوتاری
 صل مع عزت عظمت کر رب خیر بشر دی
 وچہ محمود مقام کریں تس ذکر جمیل ثنا میں
 درود ملائک موناں ربے عرض کران جمانا
 اللهم صل یارب شان رسول ودنا میں
 دعا صلوة بمنجیوں کر خود خالق فرمایا
 تے موناں کان درود خداو اے بخشش حکمانی
 قد علم صلوة و تسبیحہ جیوں کر فرمایا
 من یطیع الرسول فقد اطاع الله پڑھ دیکھیں قرآن
 و تعزروه و توقروہ ہی اللہ فرماوے

یا وچہ شب مزاج ایہہ اتری وچہ مدنی بہائی
 علی کنوں وچہ عزیزین کے نقل محدث لیا یا
 عرض کرے وچہ خدمت حضرت اسرورد لدارا
 ہر نعمت وچہ مال تیاں دے شامل اساکر اندا
 ہوا ندی یصلی امت آخر تک پیر اتری سموی
 تا سرخ ہوئے رخسارے خوشیوں حضرت شاہ اتری
 شان اتے توقیر دیا میں اس ہادی رہبر دی
 کول فرشتیاں کرن ثناء صلوة خدا ایہہ پائیں
 حضرت دی کر عزت عظمت کراوچیا تس ثناں
 قدر موافق اسدا پر رحمت برکت پائیں
 صلوة الرسول جویں وچہ پار یار ہوئی آیا
 صلوة بمنجیوں ذکر کرن ہی پڑھ آیت قرآنی
 تے ذکر نبی دا کرن اندر ہے ذکر خدا دا آیا
 نماز صلوة بمنجیوں تالے آیا ہے ذی شانوں
 عزت عظمت حضرت دی تیاں ودہکے کرنی آوے

جس درود شریف میں حضور پر نور صلی اللہ علیہ وسلم کے اسم شریف پر سیدنا کا لفظ نہ ہو وہاں اپنی طرف سے اضافہ کریں کیونکہ یہ ادب ہے۔

حضرت یحییٰ نون رب سید وچہ قرآن بتایا
 تے یسین خدانے کیا شاہ رسل دے تائیں
 تے میں سید اولاد آدم دا خود حضرت فرمایا
 در مختار تے شاہی لکھدے سید لفظ دوہاں
 مولانا ہی سید نام دیکھے اکہن پیارے
 بیشک حضرت مولا سادے شافع مددگاروں
 جو کہے نماز اس پڑھیاں باطل لایق ہے اوہ مارا
 جو فرض ادب تعظیم نبی دی کیتی ہے رہا میں
 اپنے درجے والے نون سنگ نیویں دروازے
 ایہہ درجے وچہ نہیں تشبیہ بل وچہ درود پچھانی

سید احوصوا و نبیا آل عمران نون دیکھن آیا
 یسین بمنجیوں سید لکھوی ہی انجہ لکھیا پائیں
 صحیح حدیث مصابیح دیوچہ بیایا دیکھن آیا
 اپنے کولوں وچہ درود ال جرودے ہتھ آوے
 جائز لکھیا ہے علما و اہل مت نجدی حکمہ رے
 وچہ نماز یا باہر استہیں مومن پڑھن پیاروں
 عمل الاسراری وچہ مستند ڈھاسی اکواراں
 و تعزروه و توقروہ منکر نون سمجھائیں
 کیوں ہوئی تشبیہ کیا اس دس جواب سو مارا
 خلیل دی شان موافق چیلو اس ہویا درود سبحانی

تے حضرت دی تویں شان موافق اتے بیچہ درودا
 تویں درود چیب اپنے دا کر مشہور جہانے
 ہی آل نبی دی آل خلیوں اعلیٰ شان رکھاوے
 بار بچہ اتباع نبی دے دو جیاں نیماں پوچانا
 مگر کیا جہور نبی دین ایہہ ہور نیماں
 ابن عباسوں قول منع دا بن شیبہ وچہ پائیں
 پہلے بیچ نبی نوں دو جیاں تچھے ایس پوچاں
 پہر آل اصحاباں پکان ساریا نامے اہل ایمانا
 کل تقی آل محمد ہر اک مومن تقویٰ والہ
 ان کر سک عند اللہ اتقکم اللہ فرماوے
 تے جے سید شیبہ ہو کے کفر اپنے کل پایا
 تے سب وظیفیاں نہیں اتے فضل و اسد ماندے
 جاں اللہم کہے کوئی اس کل رہد نام الماکے
 تے خیر خواہی وچہ حق نبی دچا ہن کنوں خداد
 جاں عام مومن حق نیک دعاؤن شان چھو
 ہر نیکگی ہر ذکر اندر ہے شہ طرا خلاص لگانی
 اتے درود شریف اندر ایہہ شرط لازم ناہیں
 بہاویں تہوڑا ماندہ یا بیچہ حضور تلب تھ آوے
 مومن شخص درود شریف جاں پڑھد نال و بد
 جاں انور چشم ہدایت وچہ ہیر یا تم لولائی
 ظاہری باطنی ادبوں حاضر سچہ رسول خدا نوں
 حلیہ پاک رسول اللہ دا اندر ذہن ٹکا کے
 مسلم دیوچہ ابو ہریرتوں شاہ رسل فرماوے
 کیا پڑھو درود میرے تے پنج مینوں اوہ جاوے
 پہر ابو ہریرتوں وچہ ابوداؤد روایت آئی
 تاروح میرا پرتا دے میں ول خالق سر جنبار
 بعد وفات نبی جد امتی کے سلام الایا

یا جویں درود خلیج جگ وچہ شہرت نہ مونی درودا
 قدر موافق اس جویں توں اس قدر موافق
 بنی جہانند افضل آل ہی افضل اس سداوے
 نووی نے اجماع اس اتے کیتا نقل سچا ناں
 پڑھن درود ایہی مکروہوں مسئلہ سچہ صحیحیاں
 ایویں بہت نقل صحیحوں کیتی ہے چت لائیں
 تے یا بیچہ نبی اللہ دے دو جیاں ہے مکروہ منائیں
 بیچہ درود شریف تیرے تے ہو و فضل با ناں
 اوہ ہی حکمی آل نبی دی منے منن والہ
 ہر ایک متقی پاس خدا دے وڈا بزرگ سدوے
 رہیا اوہ نہ سید جاں خود جانب کفر نہ آیا
 حاجت روا ہو و سببہ جیڑے اسد درود کماندے
 تے ذکر خدا افضل ذکر اس ساریا کنوں سدا
 کر انصاف عبادت کھڑی اتھیں ہور زیادے
 حق نبی پہر دعا کرن تہیں کیڈک شان ٹیوسے
 یا بیچہ اخلاق حضور قبول نہ طاعت ہوندی کلئی
 شرطان یا جوں ہی اس پہنچن دیوچہ شک نیماں
 پر حضرت نوں پہنچن دیوچہ کوئی شک نہا
 نال اخلاص حضور سنن اوہ آپوں شاہ عمر بدے
 تا مقصودوں سببہ جہولی ازے نہ شکل کائی
 عشق محبت نال مبارک صورت رکھد دیبانوں
 پڑت درود مصلی پاوے نعمت فیض پیا کے
 جو اک درود پڑت دس صحت رب تے فرماوے
 نیرا دور نہ سوچد تہنچے کوئی جتھہ اللادے
 نبی کیا کوئی شخص سانوں کرے سلام جے کائی
 دیاں جواب سلام اسد یا جو پہنچاؤن مارا
 جسم مبارک وچہ روح آوے جیوں حضرت فرمایا

پہر اس روح دانکن جسموں کے بعد جوابوں
 ایس حدیثوں ثابت ہو یا حضرت سے مت زند
 اکو دقت ہزاریں جائیں یہاں پرین کرور
 تے کہے جواب سلام والے نوں سرور عالم پورا
 عاجز امتی دسے دہن بہاگ جو سرور جن نسا نال
 جواب سلم پہلے کان جا روح بدن بیج آئی
 بعد وفات جواب سلم کان بعد روح مریا
 کیونجو بعد سلام اسے کوئی وقت نہ گزر خالی
 پہر بدن جو بیٹے نکلیا بدنوں روح نبی دا
 جے کہے نکلے کہے وڑے اہدو چہر دکہہ نبی نوں
 جان کندن دی سختی وچہ نت سے ہیبت دا
 شہید سا ویانہ سے روح جا تکلیف نہیں ایہ پاند
 روح نبی دا افضل اکرم کیوں ایہہ دکہہ بہا و
 عذاب ہوسی بلج دوزخیاں نوں دوزخ دیوچہ پیالی
 حق نبی دا ایہہ عقیدہ کفر سر سر جانی
 اصل مطلب روح پہر نہا دسا تیرے تائیں
 زندہ رہن نبی دا ثابت روح سنگت چم کھپالی
 یا روح سر او ایہی شنوائی خرق عاود انساناں
 مشرق مغرب توڑی جیونکر حضرت سند ہے
 سنے آواز آسمان بلن داپاک حبیب خدا دا
 ترندی احمد تے بن ماجہ ہی اندر مشکو تے
 نبی کیا تیس ویکیہو ناہیں جو میں ویکیا بیانی
 بیٹے ویکیاں میں ملکوت ملائک حال زرا لے
 امام سخاوی حرز منج وچہ نقل حدیثا بیابا

صورت علیہ الصلوٰۃ والسلام کی جمان زندگی کا ثبوت :

کوئی دلیل نہ ثابت ہوئی اہل حدیث اجابوں
 بتندے چڑہ سب دیتائیں نبی جواب ہند
 دکہو دکہہ جواب سہمی نوں کرن ادا وچہ روراں
 وعلیکم السلام ورحمۃ اللہ وبرکاتہ نہ چہد مول دہورا
 کرن مخالف سنوں نال اس نعمت خوش خوشی نال
 پہر کوئی دقت نہ گزرے جو چہ پڑے سلام کالی
 جسے وچہ پہر نکلیں اس نمر کے ثابت اریا
 ہر طرفوں ہر دیے پہوچن نبی سلام کالی
 ادسہ پتہ ذرا اس جے تو رکھیں جبت عقیدہ
 پل پل دیوچہ مر تے جیون کون ایہہ گل مناس
 ایہہ ہے برا عقیدہ حق نبی دے سخت شقی دا
 پلکے عامی لوگ پاون تے اس قرب دہر اندے
 بیحد موتاں زندگیاں کیوں اونوں رب چکھا و
 مڑ مڑ زندہ کرن تے مارن غور کریں کہاں کالی
 شکر نجدی دہتھ آیا منہ سے یکہہ جسرنی
 منت جیات رسول خدا دا بعد وفات منائیں
 نال دیلاں عقلی نقلی شکر نوں جسرنی بہ
 جیوں وچہ دنیا دورو لسا نیٹریوں سندے آئے غنا
 او دیں وچہ قبر دستنال حاصل اس ہو یا
 بہی جو چہ آسمان اندر سب سندے بحر صفا دا
 ایہہ حدیث لکھی ہے بیاتوں شکر کس بانے
 اوہ آواز سنائیں جسدی تیاں نہیں شنوائی
 سناں کلاماں جو اندر جبروت کرن متوالے
 اتے سیوطی نالے وچہ صلوٰۃ بدیع فرمایا

سہام الخ و عن عمار بن ياسر رضي الله تعالى عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
 ان لله ملكا اعطاه اسماء الخلابي فهو قائم على قبري اذ امت فليس احد صلى
 علي صلوة الا قال يا محمد صلى عليك فلان بن فلان قال فيصلي السرب (باقی صفحہ)

حکایت

<p>ابن کلبیہ نے اپنے نظریات میں کہا کہ میرا ارادہ درود جو حضرت تھے اس میں حرف کج نہ ڈھالنا اور اس کا غرض پایا بگا نظر سب کوئی حرف نہ ڈھالنا ابو ہریرہ تھیں اسے حضرت شاہ رسل فرمادی</p>	<p>ابن ہبیرہ کے درود نبی کے سال میں پڑھا میں لکھا کوئی لکھنے والا لکھنا مال سیاہی کا غرض لکھنا ہوا نظر میرے بوجھ آیا جان میں کہہ بی جو دیکھا مال اودہ کا غرض حضرت شیخ روح صفحے اکبر لکھے امام سنی دی</p>
--	--

بقیہ سابقہ صفحہ گذشتہ صلوات اللہ علیہ عشتار و اینا زاد زاداً اللہ صلوات اللہ علیہ کتاب الروح الخ امام دہلی
حافظ ابن قیم کتاب الروح میں لکھا ہے ماہی مسلم یمس علی قبر اخینہ کان یحرف فی الدنیا
علی روحہ حتی یرد علیہ السلام ترجمہ یعنی کوئی مسلمان نہیں کہ گزرت اپنے بانی کی قبر پر سبکدہ دنیا میں
پہنچاتا تھا اور سلام کرے مگر اللہ اسکی روح کو اسکی طرف لوٹاتا ہے یا نیک کہ وہ سلام کا جواب دے لکھا ہے کہ
صبر نے فرمایا ان المیت یسمع قرع نعال المشیین لئلا یفترقوا عنہ یعنی میت
جانیوں کے جوتوں کی آواز سنتی ہے جبکہ وہ لوٹتے ہیں اور آگے بٹھے لکھا ہے شرع النبی صلوات اللہ
علیہ و آتہ لا یقتہ اذا سلموا علی اهل القبور ان یسألوا علیہم سلام
من یخاطبوا فہ فیقول السلام علیکم ذار قوم سوء منین و هذا
خطاب لمن یسمع و یعقل و لو لا ذالک لکان هذا الخطاب بمنزل
خطاب معدوم و الحمد و السلف فبحون علی هذا و قد تواتر الاثار
عنہم بان المیت یحرف ذیارت النحی لہ و یستبشیر بہ خلاصہ ترجمہ یہ ہے
کہ السلام علیکم در قوم مومنین کا خطاب اس کے لئے ہے جو سنتا اور سمجھتا ہو اور اگر وہ نہیں سنتا تو زمانے
میں پھر یہ خطاب معدوم کو سہرا دیکھا جہاد ہی کے لئے اب مشرکین سماع و علم اہوت میں کیا تردد
باتی رہ گیا اور ہی نفسیہ سبتہ اہل سنت و الجماعت میں مذکور اور دیوس العقادین کے صف میں امام
جلال الدین سیوطی سے ناقلہ عن ابن قیم فرماتے ہیں و قال ابن القیم الأحادیث والآثار
تدل علی ان النراہی متی جاء علیہ من المرؤس و سمع کلامہ و انسی
بہ و رد لا سلامہ علیہ و هذا عام فی حق الشہداء و غیرہم یعنی
ابن قیم نے لکھا ہے کہ احادیث و روایات اس امر پر دل میں کہ نہ رعب جاتا ہے صاحب نزار
کے پاس تو اتنے معلوم ہوتا ہے اور وہ اسکا کلام سنتا ہے موانعت اختیار کرتا ہے سلام کا جواب دیتا ہے
اور یہ عام ہے حق شہداء اور غیر شہداء کے اور نیک کرام کے حق میں تو دوسری احادیث موجود ہیں کہ
میں پر حرام میں اور ایسا ہی انہیں اور شوکانی ملتقی الاخبار اور اسکی شرح میں لکھا ہے اسکی
تفسیر یہ ہوتی ہے

(بقیہ حاشیہ صفحہ گذشتہ) بہتر ہوگا کہا میں نے عرض کی دوثلث وقت درود کے لئے رکھو فرمایا جتنا تو چاہے مگر درود شریف زیادہ کرے تو مجھے بہتر ہوگا تو میں نے عرض کیا تمام اوقات اپنے درود شریف میں میں خرچہ کروں تو حضور نے فرمایا اب کفایت کی گئی مہمات تیری اور خبیثے گئے گناہ تیرے روایت کیا اسکو احمد بن حمید اور ترمذی نے اور کہا حدیث حسن صحیح ہے اور حاکم نے اسے دو جگہ روایت کیا ایضاً
 وَعَنْ جَبَانَ بْنِ مَنْقَدَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اجْعَلْ لَكَ ثَلَاثًا صَلَوَاتِي عَلَيْكَ قَالَ نَعَمْ إِنْ نَسِيتَ قَالَ الثَّلَاثِينَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَصَلُّوْا تِلْكَ كُلَّهَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا يَكْفِيكَ اللَّهُ هَمُّكَ مِنْ أَمْرِ دُنْيَاكَ وَآخِرَتِكَ أَخْرَجَهُ الطَّبْرَانِيُّ فِي الْكَبِيرِ لِغَيْبِ رَدِّهِ
 جو ابن جبان بن منقذ نے نقل کی ہے حدیث ابن ابی کثیر کی طرح ہے فقط اس کے اخیر لفظ زیادہ ہیں کہ فرمایا اب تیری دین دنیا کی تمام حاجتیں روا ہو گئیں نکالا اسکو طبرانی نے کبیر میں ایضاً
 وَعَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَأْسُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَانَ قَالَ صَلَوَاتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْضَلُ مِنْ عِشْقِ الرَّسُولِ وَحُبِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْضَلُ مِنْ مَحَبَّةِ الْنَفْسِ إِذْ قَالَ مِنْ حَرْبِ الشَّيْثَانِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَتَسَدُّ لَا ضَعِيفٌ لِغَيْبِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَانَ
 ہے کہ درود پڑھنا حضور پر افضل غلام آزاد کر نیسے اور محبت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کی افضل ہے یا نفس کی بیچ اور خدا سے لے کے راستہ میں بہاد کرنے سے سدا سکی ضعیف مگر فضائل اعمال میں مقبول
 وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ قَالَ جَبْرِئِيلُ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيَقُولُ مَنْ صَلَّى عَلَيْكَ عَشْرَةَ صَلَوَاتٍ اسْتَوْجَبَ لَهُ مَا نَزَلَ مِنْ سَخِطِي رَوَاهُ تَقِيُّ بْنُ فُلَيْحٍ مِنْ طَرِيقَةِ ابْنِ شَكْرَانَ
 یہ حضرت علی رضی اللہ عنہ سے روایت ہے کہ فرمایا حضرت صلی اللہ علیہ وسلم نے کہ کہا حضرت جبریل نے کہ خدا تمہارے فرماتا ہے اے نبی جو کوئی آپ پر دس درود پڑھے تو خدا تمہارے کے غصے سے وہاں کا حقہ درجہ جاتا ہے روایت کیا اسکو ابن شکرانی نے
 وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَرَّهَ مِنْ سَرَّةٍ أَنْ يُلْقِيَ اللَّهُ تَعَالَى رَاضِيًا وَهُوَ عَلَيْهِ رَاضِيًا فَلْيَكْثِرْ مِنَ الصَّلَاةِ أَوْ قُلْ اسْمِ اللَّهِ
 اللہ تعالیٰ فی مسند الفردوس و ابن علی نے حضرت عائشہ الصدیقہ رضی اللہ تعالیٰ عنہا سے مروی ہے کہ کہا فرمایا حضرت صلی اللہ علیہ وسلم نے جب کو خوش لگے نہ کہ ملاقات کرے اللہ تبارک و تعالیٰ کی درنا نکالے وہ اس سے راضی ہو اور ایک روایت میں کہا کہ خدا اوس پر راضی ہو پس بہت درود پڑھے

حکایت

قول البديع دلوچ امام سخادی نے فرمایا
محمد بن زینتہ سے فرمادی ہیں نقل کریندے
پھر اندر سوداگر سی اک رکھد مال کثیراں
ادیں پھر اسد درتہ وند کے ادسواہی
اک اک مال مبارک دریاں حصے دیوچ آیا
ادسوادہ کر وند کے استوں آپسوخ دیہماں
ناہ توڑن لائق وال جدا وہ صاحبان
ایسکل سنکے ادب نبی دی وڈے آکھ سنایا
تا ایہ تے تو میں رکھ لے مال میںوں دیہارا
مال تمامی وڈے لیتا نکرے والی نی دے
جیب اپنی وچ رکھیں کدہ کڈرے درود
تے مال نیک بنائی داود جیسا جیسا کدہ دن میں
پھر کتے بندے ستیاں دہا پاک حسب الہی
اپر قبر فلانے دی ادہ جاو حاجت والد
تا قبر ادسدی دل لگے حادوں لوکی حاجت والے
جو کوئی اسواری تے ادسدی قبروں گزر کریند

اتے جلال سیوطی اسدی شرح اندر تلیا
وچ کتے بجالس د ادہ ولی حکایت کہندے
وچ پتر چھٹ ملک بقا اول ٹریا چک دیہراں
ترن وال مبارک شاہ رسل د مال وچوں سن لہر
باقی اک رہیا ادسکاران وڈے ایچ الایا
نکرے آکھیا توبہ توبہ ایہ کی گل سنائی
ایہ خیال بے ادباں والا کی کیتا توں سٹالا
نکرے بہانی لوں جے تینوں قدر انہا ند آیا
نکرے آکھیا لے لے بہایا حصہ کل ہمارا
نت نت کرے زیارت ادبوں پار و نیک عقیدہ
تھوڑی مدت وچ فناہ اوس مال گیا ہو خاں
پھر رحلت فرمائی اوسنے چھڈیاں دنیا جاپیں
فرمایا کہہ لوکاں حسبوں حاجت ہوو کاہی
کرے سوال خدا لوں حاجت اپنی سند اشالا
ایتوں تھوڑی غرت ادسدی کیتی پار نرا لے
ادہ ایسکے ہمیشہ شریک تہیں ادبوں فضل چھیند

مستوی تریف

دورانہادی زحق درنا سوای	از سیاہ کاری شدی گریے نوا
دورے انتی ز بد اعمالیے	منقلب گشتی ز خوش احوالیے
شادکن بر خود شہ لولاک را	دردکن دائم درود پاک را

(بقیہ صفحہ گذشتہ) وعن عبد البید ابن مسعود رضی اللہ تعالیٰ عنہ قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ان اولی الناس بلی بؤیم اقیامتہ اکثرہم علی صلوة اخر حہ التمدنی
وقال حسن بن علی بن عبد اللہ بن مسعود عن عبد اللہ بن مسعود قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
تذری الذی علی اللہ علیہ وسلم فی المنام فلیقل اللہم صل علی سیدنا محمد کما امرت ان لصلی
علیہ اللہم صل علی سیدنا محمد کما هو اھلہ اللہم صل علی سیدنا محمد کما تحب
تذری لہ محمد صلی علیہ وسلم کما لا یصلی علیہ عداؤا و اھلہ راہ فی سناریہ

چون بیاید قطره از کبر اکرم	چو سازد جمیع عیسا و جیم	نعمت عظمی است در عالم اگر	بس درود آمد علی خیر البشر
گر اماں غواهی ز نقی اخضر	دارد ز آتش سوخت بدند عیسا	غوطه زن در کبر معلومه نبی	تا نطق یابی ز هر سراج و غنی
دیگر ماندی در بلا و نسیاد	از بیانت بدل شدت بیواد	از درودش میسے حق آیدت	در دو عالم دستگیران آیدت
گر جمعی ترسی تو ز نار و عذاب	نزد مکین یاد درودش اقرب	فان فی الحیاة کثان الکروب	داں درودش نیز غفار الذنوب
پاک شو پاک ز درون از بر	کن فرافت از پر او از بگرد	یا ستقیم القلب عمل بالصلوٰة	سَلِّمُ الْوَسْطَاءِ بِرِکَاتِ خَلَات
خوش را گم سازد درود	رحمت حق تا کند تیر و درود	زیستنی بیا ز جانان خوشتر است	جز ذکر محبوب مرد بهتر است
بس درودش منکر برکات	منعم است در دفع الهم و الحزین	بیت در یادش صلاح کار با	بیت در ذکرش نجات عباد
رحمت و حیوان حق یا بدید	از عذاب غضب رحمانی است	ز روزن اعمال سازد گران	میخورد از حوض آن شادمان
سنگی ز فاقه از ذرا امل شود	زینت مجلس زار حاصل شود	فتح یا بد بر عده دشمنان	دارد از غیبت و دشمنان
نام او پیش نبی برزد بگ	بدره است در حبیب و جلیل	یا رسول اللہ خدا را یک نظر	تا نه طوائف بقتل و شر
یا رسول اللہ عرقد مضی	فی المعاصی کالمیل و التار	یا رسول اللہ یا خیر الوری	کن بلطفک شاکر الخیری

پنج زن در اسن بجز صفا
 تا بیابی تو ز هر علت شفاء
 شوقی با شوق و با حضور
 ظاہر و باطن با ادب و شعور
 از درودش صحبت تیر و جان
 تا بد مشغول گردانیم جان
 پنج زن در اسن آن تنگتر
 در بهی گردد بلا گردی سیر
 در کن نام نبی با صد شوق
 تا بیابی رحمت حق را جروح
 پنج زن در حب و کراچی
 خوار در دوش و انا بادل قوی
 در درود آمد رضا مصطفی
 آن رضائش بس رضا آمد خدا
 از درودش حل مشکلم شود
 زنگ عیساں دور زده است شود
 راحت الارواح فی ارض القلوب
 مزی الارواح استار العیوب
 چشم بکشاود بین اسرار با
 در درودش بی عذر و بی منتها
 گرشدی بر یاد زبیر با وی
 گم کنی از خویش بر میر با وی
 ذکر محبوب اکار کند
 آنکه از سپهر سخاں حاصل شود
 ز کند مس را ذکر خیر شود
 خاک تو اکیسیر گرداند صفا
 فسرکے ایماندار اگر بگو
 در عداوت مصطفی مرد و شود
 در نریج در قبر و بل در خوشتر
 مدد فرماید در دوش سر سبر
 پیش مردن سجا خود را در ضل
 جیند و یاد خدا را مهربان
 در خوش او نبی گردد شفیق
 یک در دوش حشاش حد در اینج
 در مریضقان تیر و خوشتر
 داں مصطفی بر بخت سسر
 راه محبت را پیمند ز درود
 سے بعد از نقل در افضل درود
 تا به سلام بدثال او
 ثبت کند از مبارک حال او
 زبرد تا بدار آجان طاق
 فرستم را کن بدل از اول آن
 انظر احوالی بسج سیدی
 نجنی منبا اغثنی خدی دی

و تابیہ کا شبہہ التا کہ درود الصلوٰة والسلام علیک یا رسول اللہ بر منشا شرکے نحوہ باللہ من اولک

الحمد لله والسلام علیک یا رسول اللہ درود جو پر ہے	الحکم لو کہ و تابی استوں شرک بنا دن مرد سے
صلی اللہ علیک وسلم یا رسول درود الاناں	ر تابی نے ایمہ منہ ایان شیل شیطاناں کے بدل بناں
بعضے ایس فریبوں ڈکن پر یہ یاں نول اول پاکے	درود بخار و اللہ ب فضل او در پیرا نزل لاکے
جواب از سدائیل در چنانہ سے او پیر ہے سارے	و تابیات نامہ سو گدواناں اوس در چنانہ ہے

من بعد نماز درود پشیمان جس مال سلام ادائی
 دو ہیں اور باون اسان درود جا یہ اللہ یا
 مومن آئے منافق ایس درودوں نکر جانندے
 نفاق چسپاؤن کارن ڈردیاں ظاہر منس نکر دے
 سادے مومن سمجھ نکر دے نجیایاں پیچ فریباں
 وچوں پیر انہاں نوں پیندی ساری لفظ نڈاول
 نہیں تے ایہ درود محمدت آپوں لکھدے سارے
 جتھے نام نبی دا آیا وچ حدیثاں یارا
 درود نماز والا ادبناں وچ کتاباں لکھیا نامیں
 تا مسلم ہو یا افضلیت اس وچ نمازے ہوئی
 تے بعد نماز محمدناں والا پھر مین درود سارے

درود نماز والا جو نہیں سلام او سید لوح کانی
 ہی ایس درودوں فائدہ ہو راک بہت ڈور لایا
 مومن خوش ہون سنگ اسد وٹ منافق کہانندے
 پر مکر فریبوں افضل غیر افضل وچ نظرال دہر دے
 مکر باریک انہاندے پاسے کون فرزندیشیاں
 یاد لفظ یا کاف خطاب کر نیدا مارفتاؤں
 صلے اللہ علیہ وسلم کتب حدیث تارا
 ہر جگہ درود ایسوادہ لکھدے گئے آشکارا
 درود افضل جد چید ادبناں ایہ لکھیا ہر جا میں
 تعلیم نبی کے موافق وچ نماز پڑھے ہر کوئی
 جے روا نہیں تا طعن محمدناں اپر ہو تمہارے

اعترض

پہر جے کرن سوال محمدناں نقل درود جو کیتا

یا رسول اللہ وچ اسدے مول نہ آیا میتا

جواب

وچ حدیثاں نام رسول دا سے جتھے آیا
 رسول اللہ ہی کہنا ثابت ہو یا وچ درودوں
 فیمر غائب دی لئی محمدناں اس کارن ہر جا میں
 جاں نام نہ ظاہر ہو یا تہ سے فیمر غائب کے لیائے
 تے بعد نماز جو پڑھن نمازی نام نبی دا لیا کے
 حرف نڈاول یا رسول اللہ اکسن دیو وچ پکار
 آخر سورت نور خدا نے آیت ہے فرمایا
 نہ کرو بکار نبی نوں جیوں تہاں بسوچ پوکا را
 حضرت نوں ناں لیکے تہیں بولا وناہ کد میں
 بلکہ آکھو یا رسول اللہ یا نبی اللہ وصفوں
 بعد وفات ہی یا رسول اللہ کر اس پوکا را
 تے وچ تغیر طلبا لیتے دے کیسا امام سیوطی
 تے وچ ماشیئے صادی علائے تے آکھ سنا یا

قال قال رسول اللہ اس تے درود لکھیا یا
 ہن یا دا حرف گیا رہ اسدی گل سنی خوشنوداں
 جو وچ درود نہ نام نبی دا ظاہر ہو یا کانی
 ادہ نام حدیث اندر اس آئے انہاں درود الائے
 تا ہوئی ضرورت حرف نڈابی کاف خطابوں پاکے
 دیاں ثبوت قرآن حدیثوں مت منکر حکمہ ہارکے
 لا تجلوا دعاء الرسول یا رہ دیکھہ اشاراں پساناں
 لینے ناں لیکے جیوں سد و اکدو جے نوں یاراں
 یعنی یا محمد یا ابا القاسم آکھو نا میں
 ذالی نام نہ سد و صفتی نام پوکا را دھرفوں
 وچ روح المعانی ہی وچ تاج تفسیر کے بارہ
 سد و ناں نڈا دے اپسنوں وصفی نام ثبوتی
 ماخذہ وخطبہ بالتحظیم سداں اس آیا

نال مذاخطاب ادب تعظیموں پر فرمادوں
 سدیاں ہویاں مسجد وچ تعظیم نہ پائی جاوے
 جسے وچ حضور نبی کے متک خفت کیتی
 وچ شرح شفا خفاجی نالے علی قاری فرماوے
 ایویں وچ مواہب نالے زر قانی ہے ایایا
 ترجمہ دیکھ عوارف والا فارسی وچ زبانی
 جو حضرت لون حاضر جانو ایویں شیخ الایا
 شاہ عبد عزیز غزنی اندر دیکھیں جلد اول دی
 بنی نفاق اخلاص امت کے عمل دلا ندے جانے
 حافظ عبد کلیم جو عبد الحمی و اباب یگانہ
 تے مسک الختام اندر صدیق حسن بی لکھ سدا یا
 تے وچ نیل الاوطار مشوکانی زندگی ثابت کردا
 تے مولوی اسمعیل کیسا جے کامل مرد خدا دا
 عبارتوں دیکھو کہو دیکھو حاشیے اندر لکھیاں ہاں
 روئے سردراتے اک فرشتہ قائم آیا
 اوہ سنے کلام خلایق دی تا حضرت کے حق سالی

فائدہ اس آیت وچ ایسا نام نہ روا ہوا
 نہ زندگی وچ نہ بعد وفات اسوجوں ثابت آوے
 اوہ کافر ملعون ہے ایویں لعنت اوسنے لیتی
 رسول خدا دا حاضر سدا دور نہ گینا جاوے
 انوار محمدیہ وچ نالے شیخ وٹوے فرمایا
 مصباح ہدایت نام او سدا وچ سدا ہے دسیا
 عبد الحق محدث نالے نور الحق فرمایا
 ویکون الرسول علیکم شہیدا تیلوں بات اسمی دی
 ہی درجے ایمان ہر اک کے اوہ محبوب چھپانے
 لکھدا ماضی تے مستقبل حال اوس پیش عیال
 السلام علیک ایسا نبی کے تیلوں دیکھن آیا
 ایویں بن تمیمہ ثبت حیاتی کردا فردا
 آکھے میں ناں رب تا ایہ کل عجیب کجہ زیادہ
 شکر لوں پڑھدیں شائد پادے شکر تائی
 کل خلقت دا سنناں اوسنوں حاصل نی تباہ
 کیونکر منع ہووے سن لیناں کتہے عقل گواہی

۱۰ عبارتوں الخ سید المفسرین حضرت عبداللہ ابن عباس رضی اللہ تعالیٰ عنہما لقیہ عباسی
 میں فرماتے ہیں لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ أَمَىٰ لَا يَدْعُو الرَّسُولَ إِلَّا جَاهِلًا
 كَدُّ عَاءٍ بَعْضِكُمْ بَعْضًا بِأَسْمِهِ وَلَكِنْ عَظُمُوا وَلَا وَرَقِرُوا وَلَا وَرَقِرُوا قَوْلًا
 وَقُولُوا لَهُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ وَيَا رَسُولَ اللَّهِ وَيَا أَبَا الْقَاسِمِ أَمْ سَوْرَةٌ فِي تَفْسِيرِ
 عباسی علی الباقی القرآن الجیمہ محمد تبار علی مطبوعہ بمبائی ص ۵۵۵ قاری فی اعراب العرب البیان
 تحت قولہ تعالیٰ لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ الَّتِي رَأَى الرَّسُولُ مِنَ
 إِحْرَامِ اللَّهِ وَمَعْرِفَتِهِ مِنْ مَعْرِفَتِهِ اللَّهُ وَالْأَرَبِيَّ مَتَابِعْتَهُ مِنْ
 الْأَرَبِ مَعَ اللَّهِ قَالَ ابْنُ عَطَا لَا تُخَاطَبُونَ مُخَاطَبَةً وَلَا تَدْعُونَ
 بِكُنْيَتِهِ وَأَسْمِهِ وَأَتَّبَعُوا أَدْرَابَ اللَّهِ فِيهِ يَدْعَا بِدَعْوَاتِهَا النَّبِيُّ وَيَا
 أَيُّهَا الرَّسُولُ مَنْ فِي نَازِلِ مَطْبُوعِ مَرْجِي ۲ وَتَالِ مَا حَبَّبَ الْمَدَائِلَ عَلَى الْخَلْقِ
 هَذِهِ آيَةٌ لَا تَجْعَلُوا الْأَسْمَاءَ لَا تَجْعَلُوا تَسْمِيَتَهُ وَبَدْعُوا بِدَعْوَاتِهِ

يُسْمِي كَعْضَكُمْ لَعْضًا وَيُنَادِيهِ بِاسْمِهِ الَّذِي سَمَّاهُ بِأَبْوَاكُم فَلَا تَقُولُوا
يَا مُحَمَّدٌ وَلَكِن يَا نَبِيَّ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَعَ التَّوْقِيرِ وَالتَّعْظِيمِ وَالصَّوْتِ
الْمَخْضُوضِ بِدَارِكِ وَسَرَاكِ الْمِينِزِجِ ۳ مطبوعہ لوكشور ۲۲۲ و تفسیر احمدی مطبوعہ بمبئی ۱۹۵۹

دخازن ج ۳ ص ۳۵۹ مطبوعہ مصر و معالم التنزیل شملہ و خلاصۃ التفسیر ج ۳ ص ۳۵۲ اور
حضرت شاہ عبدالقادر صاحب مرحوم دہلوی اپنی تفسیر موضح القرآن منزل چہارم مطبوعہ
جسبائی دہلی کے ص ۱۸۵ میں آیت مذکورہ کی تفسیر میں فرماتے ہیں پوکا زمانہ ہمارا خاص رسول کو
چاہیے کہ مانند پوکا کرنے آپس کے ہو کہ تم اکیلا نام لو بلکہ چاہئے کہ از روئے تعظیم کے ہو
جیسے کہ یا رسول اللہ یا نبی اللہ اس واسطے کہ خدا نے سب پیغمبروں کو ساتھ خدا کے نشان خطاب کا کیا ہے
اور جیب اپنے کو ساتھ خدا کے کرامت کے یا آدم است یا پدر انبیاء خطاب - یا ہا نبی خطاب محمدی
اور ایسا ہی تفسیر احمدی جلد ۲ مطبوعہ بمبئی ص ۲۵۶ میں اور ایسا ہی صاحب تفسیر حقانی غلامہ
علی القرآن ص ۳۹۶ میں پہلے دو قول بیان کر کے تیسرا یہ قول اس طرح تکریر فرماتے ہیں سو حکم وہ یعنی
میں کہ جنکو ابو نعیم نے ابن عباس سے بطریق ضحاک نقل کیا ہے کہ لوگ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم
کو یا محمد یا ابوالقاسم نام لے کر پوکا کرتے تھے کہ جس طرح آپس میں ایک دوسرے کو اوس کا نام
لے کر پوکا کرتا ہے اس طرح نہ پوکا کر بلکہ یا رسول اللہ کہہ کر پکارو اور مولوی وحید الزمان
حدیث بغیر مقلد نے اپنی تفسیر وحیدی علی القرآن کے ص ۲۶۷ آیت مذکورہ کی یہ تفسیر کی بعضوں نے یوں
ترجمہ کیا ہے کہ رسول کو اپنے آپس میں اس طرح نہ بولاؤ جیسے ایک دوسرے کو بولتے ہو بلکہ آہستہ سے
پوکا کر یا رسول اللہ بعض گنواروں کی عادت تھی کہ دور سے آپکو یوں پوکا کرتے یا محمد یا ابوالقاسم سو
اللہ تعالیٰ نے اس سے منع فرمایا و قَالَ الْمُحَقِّقُ سَيِّدُ النَّاسِ مُحَمَّدٌ عُمَانٌ فِي قَاجِ التَّفَاوِيهِ

جلد ۲ مطبوعہ ص ۴۰۰ (لَا تَجْعَلُوا) أَيُّهَا الْمَتَّارِ لِيُونَ (دَعَاءُ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ)
نَبِيَّ اللَّهِ (كَلْعَاءِ كَعْضِكُمْ لَعْضًا) تَقُولُوا يَا مُحَمَّدُ مَبْلٌ قَوْلًا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ
يَا نَبِيَّ اللَّهِ بِأَدَبٍ وَخَفِضِ صَوْتٍ وَخَضِعْ وَهَكَذَا كَعْدٌ وَفَاعِلٌ لَا يَقُولُ الْجِدُّ قَالَ مُحَمَّدٌ
وَلَكِن يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ أَذِنِي اللَّهُ أَذِنِي اللَّهُ أَذِنِي فَأَوْصَلْنَا مُحَمَّدٌ وَكَذَلِكَ
يُنَادِي عِنْدَ ذِكْرِ اسْمِهِ وَقَالَ فِي حَاشِيَةِ الْجَلَالِينِ عَلَامَةُ الشَّيْخِ سَلْمَانَ الْجَهْلِي
ج ۳ مطبوعہ مصر ص ۲۲۲ وَعَلَى هَذَا جَمَاعَةٌ كَثِيرَةٌ لِغَيْبِ تَفْسِيرِ كَوَاكِبِ جَمَاعَتِ مَغْرِبِيْنَ لِيْ اَعْتَدَ
کیا ہے اور امام جلال الدین سیوطی رحمۃ اللہ علیہ نے تفسیر جلالین میں جو ہر جگہ درس میں پڑھائی
جاتی ہے اس قول کو نقل فرمایا ہے اگرچہ دو قول اور ہی میں دیکھو مطبوعہ مصر ج ۲ ص ۳۵۲ وَفِي
التَّفْسِيرِ رُوحِ الْمُحَافِي جلد سادس مطبوعہ مصر ص ۱۱۰ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَوْلًا

يَقُولُونَ يَا مُحَمَّدٌ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَمَا هُمُ اللَّهُ تَعَالَى عَنْ ذَلِكَ يَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ
لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الْآبَةِ إِعْظَامًا مَا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْلُوا يَا

يَسَى اللَّهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَرَوَى تَحْوَاهُ هَذَا عَنْ قَتَادَةَ وَالْحَسَنِ وَسَعِيدِ
ابْنِ جَبْرِ وَمَجَاهِدٍ مَا فِي أَحْكَامِ الْقُرْآنِ لِلْسَيُوطِيِّ أَنَّ فِي هَذَا النَّهْيِ تَحْوَاهُ
دُعَاءُ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَسْمِهِ وَالظَّاهِرُ اسْتِمْرَارُ ذَلِكَ بَعْدَ
وَفَاقِهِ إِلَى الْآنِ فِي تَفْسِيرِ مَا دَى حَاشِيَةِ جَلالين ج ۲ مطبوعه مصر ۱۱۱۱ من فراتے میں

قوله (لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ) إِلَى دُعَائِهِ بِسْمِي لَا يَنَادُهُ بِأَسْمِهِ
فَقُولُوا يَا مُحَمَّدٌ وَلَا بِكُنْيَتِهِ فَتَقُولُوا يَا أَبَا الْقَاسِمِ بَلْ قَادُوا وَخَاطَبُوهُ
بِالْتَّعْظِيمِ وَالتَّكْرِيمِ وَالتَّوْقِيرِ بِأَن تَقُولُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَيَا نَبِيَّ اللَّهِ يَا
أَمَامَ الْمُرْسَلِينَ يَا رَسُولَ رَبِّ الْعَالَمِينَ يَا خَاتِمَ النَّبِيِّينَ وَغَيْرَ ذَلِكَ وَ
أَسْتَفِيدُ مِنَ الْآيَةِ أَنَّهُ لَا يَجُوزُ نِدَاءُ النَّبِيِّ بِغَيْرِ مَا يُقَدُّ التَّعْظِيمُ لَا
فِي حَيَاتِهِ وَلَا بَعْدَ وَفَاقِهِ فَبِهَذَا يُعْلَمُ أَنَّ مَنْ اسْتَحَفَّ بِجَنَابِهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهُوَ كَأَنَّ مَلْعُونٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۱۱۱۱ مِنْ حَاشِيَةِ

العالم العلامة العارف بالله تعالى الشيخ أحمد صادق المالكى على
تفسير جلالين ايساى تفسير ممدى اور مجمع البيان و تائيدوں کی تفسیروں میں ہے پس یا
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کہنے کا بھی علیہ مذہب ہے کہ حشرات الارض کے چکی
ہر انجیلوں سے ملی ہوئی ہے و قال فی تفسیر البیضاوی قاضی البیضاء

عبد بن عمر الشافعی مطبوعه لکھنؤ لوکسور جلد دوم منہ ۹ و قال فی تفسیر
الکبیر و روح البیان جلد ۲ مطبوعه عثمانی استنبول ص ۹۹ قال ابو اللیث

فی تفسیرہ فی الآیۃ بان تو قیر مسلم لجز لان رسول اللہ صلی اللہ
علیہ وسلم کان معلّم الحیر بتوقیرہ و تعظیمہ و فیہ معرفتہ
حق الا ستاذ و فیہ معرفتہ اهل فضل قال فی حقاہق البقلی

احترام الرسول من احترام الله و معرفتہ من معرفتہ
الله و الا ذب فی مقابلتہ من الا ذب مع الله ربی التاویلات
الجمیعیۃ لشیخ ابی تعظیم المشایخ قال الشیخ فی قومیہ کا الی فی

امتہ انی عظموا حرمة النبیوخ فی الخطاب و احتفظوا فی
خند متہم الا ذب و علقوا طاعتہم علی مراعات الہیبتہ و التوقیر

فصل في حيات الأتبياء وولاء و الشهداء و الصالحين قال الله
 تعالى في كتاب المجيد وقرآن المجيد ولا تقولوا لمن يقتل في سبيل
 الله أموات بل أحياء وقال في المظهر في آياتهم أموات نزلت في قتلى بدر
 من المسلمين وكانوا أربعة عشر رجلا سئل من المهاجرين وثمانية
 من الأنصار كان الناس يقولون لمن يقتل في سبيل الله مات فلان
 وذهب عنه نعيم الدنيا فانزل الله هذه الآية بل أحياء يعني أن
 الله تعالى يعطي لأرواحهم قوة الأجساد فينبهون من الأرض و السماء
 و الجنة حيث يشاءون وينصرون أولياءهم و يدقرون أعدائهم
 انشاء الله تعالى و من أجل ذلك الحيات لا تأكل إلا رخص ولا القابض
 قال الخوي تيل أن أرواحهم تركب و تسجد كل ليلة تحت العرش
 إلى يوم القيمة قال عليه السلام أن الشهداء إذا استشهدوا
 و أنزل الله جسدا كما حسن جسده ثم قال لروحه أذخني في ينظر
 إلى جسده أزل ما يفعل به فتبكم فيظن أنهم يسمعون كلامهم
 و ينظرون إليهم فيظن أنهم يرونه حتى تأتيه أرواحه من الجود
 العين فيذهاين به روالا ابن مندلا مرسله و في صحيح المسلم عن
 ابن مسعود مر فوعا أرواح الشهداء عند الله في طير خضر
 تسرح في الجنة حيث شاءت ثم تأتي إلى قناديل تحت العرش
 فذهب جماعة من العلماء إلى أن هذه الحيوة مختص بالشهداء
 و الحق عندي عدم اختصاصها بهم بل حيات الأتبياء أقوال
 منهم و أشد ظهور آثارها في تجارتهم حتى لا يجوز التكلم بأرواح
 النبي صلى الله عليه وسلم بعد وفاته بخلاف الشهداء و الصديقون
 أيضا على درجة من الشهداء و الصالحون لعنة الأتبياء و محققون
 بهم كما يدل عليه الترتيب في قوله تعالى من النبيين و
 الصديقين و الشهداء و الصالحين ولذلك قال الصوفية
 العلية أرواحنا أجسادنا و أجسادنا أرواحنا و قد تواتر عن
 كثير من الأتبياء أنهم ينصرون أولياءهم و يدقرون
 أعدائهم و يهدون إلى الله تعالى من يشاء الله تعالى و قد

ذَكَرَ مُحَمَّدٌ رَأَى اللهُ عَنْهُ أَنَّ أَدْبَابَ الْكَمَالِ النَّبَوِيَّةَ بِالْوَرَاتَةِ
 قُلْتُ وَهُمْ الصِّدِّيقُونَ وَالْمُقَرَّبُونَ فِي لِسَانِ الشَّرِّعِ لِيُطْفِئَ لَهُمْ
 مِنَ اللهِ نَعَالِي وَجُودًا مَوْهُوبًا وَيُدَلُّ عَلَى ذَلِكَ أَنَّ أَجْسَادَ الْأَنْبِيَاءِ وَالشُّهَدَاءِ
 وَبَعْضَ الصَّالِحِينَ لَا يَأْكُلُهَا إِلَّا رِضًا مَا أَخْرَجَهُ الْحَاكِمُ وَالزُّوَادُ عَنْ
 ادس ابن ادس قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ اللهَ
 حَرَّمَ عَلَى الْأَرْضِ أَنْ تَأْكُلَ أَجْسَادَ الْأَنْبِيَاءِ وَأَخْرَجَ ابْنُ مَاجَةَ عَنْ
 ابْنِ الدَّرْدَائِمِ نَحْوَهُ وَأَخْرَجَ الْمَالِكُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ صَعْصَعَةَ أَنَّهُ بَلَغَهُ
 عَنْ عَمْرِو بْنِ الْجُمُوحِ وَعَبْدِ اللهِ بْنِ جَبْرِ الْأَنْصَارِيِّ كَانَ قَدْ حَفَرَ السَّيْلُ
 وَكَانَ تَبْرُهُمَا مِمَّا يَلِي السَّيْلَ وَكَانَا فِي قَبْرِ رَاحِلٍ مِمَّنْ اسْتَشْهَدُوا يَوْمَ
 أُحُدٍ حَفَرَ الْقَبْرَ مِنْ مَكَانِهِمَا فَوَجَدَ الْمَمِّ يَتَّعِيلُ كَأَنَّهَا مَا قَابَلَا مِنْ وَكَانَ
 يَتْنُ أَحْفَرَ عَنْهَا سِتَّةً وَأَرْبَعِينَ سَنَةً وَأَخْرَجَ ابْنُ أَبِي شَيْبَةَ لَمَّا
 أَدَارَ أَنْ يَخْرُجَ لِمَا مَاتَ نَهْرُ نَادِي مِنْ كَانَ لَهُ تَيْتِلٌ بِأَحَدِ فَلْيَشْهَدُ فَخَرَجَ
 النَّاسُ إِلَى قَتْلِهِمْ فَوَجِدُوا رِطَابًا يَنْبَثُونَ فَأَصَابَتْهُمُ الْمَسَامَاتُ رَحَلُ
 رَحَلٍ قَتْنُهُمْ فَأَنْبَعَتْ دَمًا وَلَقَدْ كَانُوا يَحْفَرُونَ التُّرَابَ فَحَفَرُوا وَنَاشَرَهُ
 حَسَنٌ مُرَابٍ فَأَحَ عَلَيْهِمْ رِيحٌ الْمِسْكِ هَكَذَا أَخْرَجَ الْوَاقِدِيُّ عَنْ سَيِّدِ
 وَأَخْرَجَ ابْنُ أَبِي شَيْبَةَ نَحْوَهُ وَأَخْرَجَ ابْنُ أَبِي شَيْبَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ
 الْمَسْمُومِ قَدَّمَ هَمْرَةَ فَأَنْبَعَتْ دَمًا وَأَخْرَجَ الطَّبْرَانِيُّ عَنْ ابْنِ عَمْرِو قَالَ قَالَ
 رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُؤَذِّنُ مُسْتَحْسِبٌ كَالشَّهِيدِ النَّسَّاطِ
 فِي دَمِهِ إِذَا مَاتَ لَمْ يُدْرَأْ فِي قَبْرِهِ وَأَخْرَجَ ابْنُ مَنْدَةَ عَنْ جَابِرِ ابْنِ
 عَبْدِ اللهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَاتَ حَامِلُ الْقُرْآنِ
 أَوْحَى اللهُ إِلَيْهِ الْأَرْضَ أَنْ لَا تَأْكُلَ لَحْمَهُ وَكَلَامَكَ فِي جَوْضِهِ قَالَ
 ابْنُ مَنْدَةَ وَفِي الْبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنِ مَسْعُودٍ نَلَتْ لَعَلَّ الْمُرَادُ
 بِحَامِلِ الْقُرْآنِ الصِّدِّيقِ فَإِنَّ مَسَامِسَ بَرَكَاتِ الْقُرْآنِ مُخْتَصَّ بِهِ حَيْثُ قَالَ اللهُ
 نَعَالِي لَا يُمَسِّئُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ وَأَخْرَجَ المَرْزُوقِيُّ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ بَلَغَنِي
 أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَسْلُطُ عَلَى جَسَدِ الَّذِي لَمْ يَعْمَلْ خَطِيئَةً قُلْتُ لَعَلَّ الْمُرَادُ
 بِالَّذِي لَمْ يَعْمَلْ خَطِيئَةً الصَّالِحُونَ مِنْ عِبَادِ اللهِ أَعْنَى الْأَوْلِيَاءِ لَمَّا
 كَانُوا مَحْفُوظِينَ مِنَ الْخَطَاةِ مَغْفُورًا حَتَّى صَلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَأَجْسَادُهُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ

النَّسَّاطِ
 جسد نازع وطين

وَلَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ فِيهِ تَبَيُّهٌ عَلَى أَنْ حَيَاتِهِمْ لَيْسَتْ مِنْ جِنْسٍ مَا يَحْسَبُهُ كُلُّ أَحَدٍ
 وَإِنَّمَا هِيَ أَمْرٌ لَا يُدْرِكُ بِالْعَقْلِ وَلَا بِالْحِسِّ بَلْ بِالْوَحْيِ أَوْ الْفِرَاسَةِ الْقَلْبِيَّةِ
 الْمُقْتَسِبَةِ مِنَ الْوَحْيِ تَفْسِيرُ نَظَرِي طَبَاوِلُ مَطْبُوعَةٌ حَمَارَةٌ ۱۲۱ و ۱۲۲ و ۱۲۳ و ۱۲۴ و ۱۲۵
 مِنْ فَرَايَا وَآخِرُ جَمِيعِ أَحْمَدُ وَالْحَاكِمُ عَنْ عَالِيشَةَ قَالَتْ كُنَّا أَدْخَلْنَا الْبَيْتَ وَاصْبَحْنَا نُؤْتِي
 وَأَقُولُ إِنَّمَا هُوَ أَبِي وَرُوحِي فَلَمَّا أُدْفِنُ عُمَرُ مَعَهُمْ مَا دَخَلْتُهُ إِلَّا وَأَنَا
 مُشَدِّدَةٌ لَا عَلَى قِيَامِي حَيَاءً مِنْ عُمَرُ وَآخِرُ جَمِيعِ ابْنِ مَسْدُودٍ عَنْ عَمْرَةَ قَالَتْ
 يُعْطَى الْمَوْءِدَ مِنْ مَصْحَفٍ بِقِرْعٍ لِيَعْنِي فِي الْقِرْءِ وَعَنْ الْحَسَنِ قَالَ بَلَّغْنِي أَنَّ
 الْمَوْءِدَ إِذَا مَاتَ وَلَمْ يَحْفَظْ الْقِرْءَ أَنْ أَمَرَ حَفِظْتَهُ أَنْ يَعْلَمَهُ الْقِرْءَانَ
 حَتَّى يَبْعَثَ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ أَهْلِ كَذَا فِي شَرْحِ الصُّلَّةِ وَرَوَى تَأْفِيضًا وَاللَّهُ
 تَفْسِيرُ نَظَرِي قَوْلُهُ تَمَالَى وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قَتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَالًا بَلْ أَمْوَالُهُمْ
 كِ تَفْسِيرُ فَرَمَاتِي مِنْ رَوَى ابْنِ مَسْدُودٍ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الدَّرْدَنِ قَالَ أَرَدْتُ جَابِي
 بِالنَّارِ بَتَرًا فَادْرَكْتَنِي الْبَيْلُ فَارْتَيْتُ إِلَى قَبْرِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ابْنِ حَوَامٍ فَسَمِعْتُ
 قِرَاءَةَ مِنَ الْقَمْرِ مَا سَمِعْتُ أَحْسَنَ مِنْهَا فَجِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ أَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ
 تَبَيُّضَ أَرْوَاحِهِمْ فَجَعَلَهَا فِي قَنَادِيلٍ مِنْ زَبْرُجَدٍ وَيَا قُوَّةَ نَمْرٍ عَلَّقَهَا
 وَسَطَ الْجَنَّةِ فَإِذَا كَانَ الْبَيْلُ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ أَرْوَاحُهُمْ فَلَا تَزَالُ
 كَذَلِكَ حَتَّى صَلَّعَ الْفَجْرُ رُدَّتْ أَرْوَاحُهُمْ إِلَى مَكَانِهَا الَّتِي كَانَتْ
 فِيهِمْ عَلَى هَذَا الْقَوْلِ يَكْتَسِبُ الشَّهِيدُ الدَّرَجَاتِ وَتَوَابِ الطَّاعَاتِ
 بَعْدَ الْمَوْتِ الْبِضَاءَ وَالشَّهِيدُ لَا يُبَلَى فِي الْقَبْرِ وَلَا يَأْكُلُهُ الْأَرْضُ
 وَهَذَا الْبِضَاءُ مِنْ أَتَارِ حَيَاتِهِ إِلَى قَوْلِهِ
 ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْهَدُوا أَنَّهُ
 هُوَ لَا يَشْهَدُ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا قَاتِلُهُمْ وَزُورُهُمْ وَسَلَمُوا
 عَلَيْهِمْ قَوْلَ الَّذِي نَفْسِي بَيْنَ يَدَيْهِ لَا يُسَلِّمُ عَلَيْهِمْ أَحَدٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا رَأَوْا
 عَلَيْهِمْ وَرَوَى الْحَاكِمُ وَابْنُ أَبِي حَتْمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَابْنُ أَبِي حَتْمٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ وَ
 ابْنُ مَسْرُوقٍ عَنْ جُنَابِ بْنِ كَادَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
 مَرَّ بِمَصْعَبِ بْنِ عُمَيْرٍ وَهُوَ مَقْتُولٌ عَلَى طَرِيقَتِهِ فَوَقَفَ عَلَيْهِ فَلَمَّا كَرِهَ
 ثُمَّ قَرَعَهُ مِنَ الْمَوْتِ مَنَابِتِ رِجَالِ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا وَاللَّهُ عَلَيْهِ إِلَّا بَيْتُهُ

ثُمَّ قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُكَ بِمَكَّةَ وَبَابِهَا ادق جِلْتَهُ وَلَا أَحْسَنَ لِمَتِّ مِنْكَ
 ص ٢٨٩ و ٢٩٠ وَقَالَ فَاَحْشِيَتَهُ وَالرُّوحُ إِذَا كَانَتْ لَطِيفَةً يَتَّبِعُهَا الْجَسَدُ
 فِي اللَّطَافَةِ فَلَسِيْرُ الْجَسَدِ هَالِحِيْتُ شَاءَتْ اِلَى مَا شَاءَ اللهُ لَهَا كَمَا
 وَقَعَ لِنَبِيِّنَا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي الْمِعْرَاجِ وَلَا يَبَاعِدُ مِنَ الْاَوْلِيَاءِ
 حَيْثُ طَوَّيْتُ لَهُمْ اَلْاَرْضُ وَجُعِلَ لَهُمْ اَلْاَبْدَانُ مَكْسِبَةً مُتَعَبِدَةً لَا
 رُحْدًا فِي اَمَاكِنٍ مُخْتَلِفَةٍ فِي اِنِّ وَاحِدٍ وَاللهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ مَنْ
 اَنْ يَمُوتَ مِنْ غَيْرِ نَافِذَةٍ وَهُوَ الْمُرَادُ مِنْ قَوْلِهِ وَلَا اَنْ قَتَلْتُمْ فِي
 سَبِيلِ اللهِ اَدَمْتُمْ لِمُخْضِرَةٍ مِنَ اللهِ وَرَحْمَتِهِ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ
 ابن ابي الاقطار من اسرار مشفى الاخبار لابن تيمية جلد ثالث مطبوعه مطبعه لثوكانى ص ١٣٣ و ١٣٤ و
 ادس ابن ادس رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 مِنْ اَيَّامِكُمْ يَوْمُ الْجُمُعَةِ فِيهِ خُلِقَ اَدَمُ وَفِيهِ قُبُضُ وَفِيهِ النَّفْحَةُ وَفِيهِ
 الصَّعْقَةُ فَاكْثَرُوا عَلَيَّ مِنَ الصَّلَاةِ فِيهِ فَاَنْ صَلَوَاتِكُمْ مَعْرُوضَةٌ عَلَيَّ
 قَالُوا يَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَيْفَ لَعَرَضُ عَلَيْكَ صَلَوَاتُنَا
 وَقَدْ اِدِمَّتْ يَغْنِي وَتَدْبَلِيَتْ فَقَالَ اِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ حَرَّمَ عَلَيَّ الْاَدْحَنَ
 اَنْ تَاْكُلَ اَجْسَادَ الْاَنْبِيَاءِ رَوَاهُ الْخَمْسَةُ اِلَّا التِّرْمِذِيُّ رَعِيْبُ
 اَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
 اَكْثَرُ الصَّلَاةِ عَلَيَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَاِنَّهُ مَشْهُورٌ شَهِدْتُهَا الْمَلِيْكَةُ وَاِنْ اَخْلَا
 لَنْ يُصَلِّيَ عَلَيَّ اِلَّا عُرِضَتْ عَلَيَّ صَلَوَاتُهُ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْهَا رَوَاهُ ابْنُ
 مَاجَهَ رَعَى خَالِدُ ابْنُ مَعْدَانَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى
 اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ اَكْثَرُ الصَّلَاةِ عَلَيَّ فِي كُلِّ يَوْمٍ جُمُعَةٌ فَاِنْ
 صَلَوَاتُ لَعَرَضُ عَلَيَّ فِي كُلِّ يَوْمٍ جُمُعَةٌ رَوَاهُ سَعِيْدُ فِي سُنَنِهِ وَ
 عَنْ صَفْوَانَ ابْنِ سَلِيْمٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ اَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ
 وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ اِذَا كَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَكَلِمَةُ الْجُمُعَةِ فَاكْثَرُوا
 لِقَوْلِهِ عَلَيَّ رَوَاهُ الشَّافِعِيُّ فِي مَسْنَدِهِ هَذَا كَسَرُ الْمَلِكِ
 الْحَدِيثُ اَلْاَوَّلُ اَخْرَجَهُ اَيْضًا ابْنُ حَبَّانٍ فِي مَجْمَعِهِ وَالْحَاكِمُ فِي
 مُسْتَدْرَكِهِ وَقَالَ صَحِيْحٌ عَلَيَّ شَرِيْحًا لِيخَارِجِي وَلَمْ يَسْرِعْ جَاكُ وَذَكَرَهُ
 ابْنُ اَبِي حَاتِمٍ فِي الْعِلَلِ وَحِكْمِي عَنْ اَبِيهِ اَنَّهُ حَدِيثٌ مُنْكَرٌ لِاَنَّ فِي

اسنادها عند الرحمن ابن يزيد بن جابر وهو منكرو الحديث وذكر
 البخاري في تاريخه انه عند الرحمن ابن يزيد بن تميم وقال ابن
 عربي ان الحديث كذب واثبت الحديث الثاني قال الحرابي في شرح الترمذي
 رجاله ثقات الا ان فيه القطا عالات في اسناده يزيد بن ايمن عن
 عبادة بن لمسي عن ابي الدرداء قال البخاري زيد بن ايمن عن عبادة بن
 لمسي والحديث الثالث والرابع مرسلان كما قال المصنف لان خالد
 بن معدان وصفوان بن سليم لم يدرك النبي صلى الله عليه وسلم وفي
 الباب عن شداد بن اوس عند ابن ماجه قال قال رسول الله صلى الله عليه
 وسلم ان من افضل ايامكم يوم الجمعة يخرج حديث اوس بن اوس وهو الصواب
 وعن ابي مسعود الا نصارى عند البيهقي في كتاب حيات الاءبياء في تورهم
 عن النبي صلى الله عليه وسلم قال اكثر واعلى من الصلوة في يوم الجمعة
 فانه ليس يصلى على احد يوم الجمعة الا عرفت صلوته قال البيهقي
 قال ابو عبد الله يعني الحاكم الزورافع هذا يعني المدكور في السند
 هو اسمعيل ابن فافع قال الحرابي وثقه البخاري وضعفه النسائي
 ورواه البيهقي ايضا في شعب الاءيمان وابن ابي عاصم من هذا
 الوجه واخرجه البيهقي في السنن ايضا حديثا اخر بلفظ اكثر وا
 على الصلوة يوم الجمعة وكيلة الجمعة فمن صل على صلوة صلى الله
 تعالى عليه عشره قوله ارميت بجمرة مفتوحة وراء المكسورة
 وميم ساكنة بعد هاء تاء الخطاب المفتوحة والاحاديث فيها
 مشروعية الا كنا رعن الصلوة على النبي صلى الله عليه وآله
 وسلم يوم الجمعة وانها لخرص عليه صلى الله عليه وآله وسلم
 رانته في قبره وقد اخرج ابن ماجه باسناد جيد انه صلى الله
 عليه وسلم قال لا يبي الدرداء ان الله عز وجل حرم على الارض
 ان تاكل اجساد الاءبياء وفي رواية لطبراني كيش من عبد يصلى
 على الا بلغني صلوته قلنا بعد وفاتك قال وبعد وفاتي ان الله
 عز وجل حرم على الارض ان تاكل اجساد الاءبياء وقد ذهب
 جماعة من المحققين الى ان رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم

فِي لُبِّ دَنَابِهِ وَإِنَّهُ لَيَسْرُ بِطَاهَاتِ أُمَّتِهِ وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَا يَبْلُغُونَ مَعَهُ
 أَنْ هَطَلَتْ الْأَذْرَارُ كَمَا الْعِلْمُ وَالسَّمَاءُ قَابَتْ لِسَابِ الْمَوْتَى وَقَدْ
 صَحَّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ مِنْ فُرُوعِ مَا مِنْ أَحَدٍ يَمُرُّ عَلَى قَبْرِ أَخِيهِ
 الْمُؤْمِنِ وَفِي ذِرَابَتِهِ بِقَبْرِ الرَّجُلِ كَانَ لِيخْرِفُهُ فِي الدُّنْيَا فَيُسَلِّمُ
 عَلَيْهِ إِلَّا عَرَفَهُ وَوَدَّ عَلَيْهِ وَلَا يَنْبَغُ إِلَى الدُّنْيَا إِذَا مَرَّ الرَّجُلُ
 بِقَبْرِ لِيخْرِفَهُ فَيُسَلِّمُ عَلَيْهِ وَوَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ وَعَرَفَهُ إِذَا مَرَّ بِقَبْرِ
 لَا لِيخْرِفَهُ وَوَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ وَصَحَّ أَنَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ
 يُخْرِجُ إِلَى الْبَقِيعِ لِيُزِيَادَهُ الْمَوْتَى وَيُسَلِّمُ عَلَيْهِمْ وَوَدَّ النَّصَّ فِي كِتَابِ
 اللَّهِ فِي حَقِّ الشُّكْرَاءِ أَنْتُمْ أَحْيَاءُ يُرْزَقُونَ وَأَنَّ الْحَيَاتِ فِيهِمْ مُتَعَلِّقَةٌ
 بِالْجَسَدِ فَكَيْفَ بِالْأَنْبِيَاءِ وَالرُّسُلِينَ وَقَدْ تَبَتَّ فِي الْحَدِيثِ أَنَّ
 الْأَنْبِيَاءَ أَحْيَاءُ فِي بُيُوتِهِمْ رَوَاهُ الْمُنْذَرِيُّ وَصَحَّحَهُ الْبَيْهَقِيُّ وَفِي صَحِيحِ
 مُسْلِمٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ صَرَرْتُ بِمُوسَى لَيْلَةً
 الْإِثْرَاءِ عِنْدَ اللَّكْشِبِ الْأَحْمَرِ وَهُوَ قَائِمٌ لِيَصَلِّيَ فِي قَبْرِهِ اور مراد سے اللہ نے
 مطبوعہ مصر جلد اول کے صفحہ ۳۰۳ میں وَمِنْهَا أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَاطَبَ جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ
 يَا سَمَاءُ بِهِمْ فِي الْقُرْآنِ فَقَالَ يَا أَرَمَ يَا نُوحُ يَا إِبْرَاهِيمَ يَا دَاوُدَ يَا
 ذَكَرِيَّا يَا يَحْيَى يَا عِيسَى وَكَمْ يُخَاطَبُ هُوَ فِيهِ الْأَنْبِيَاءُ وَيَأْتِيهَا
 الرَّسُولُ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ يَا أَيُّهَا الْمُرْسَلُ يَا أَيُّهَا الْمُدْتَرِكُ وَمِنْهَا
 أَنَّهُ حَرَّمَ عَلَى الْأُمَّةِ نِدَاءَهُ بِاسْمِهِ قَالَ تَعَالَى لَا تَخْلُوا دَعْوَةَ
 الرَّسُولِ كَلْعَاءِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَيْضًا اور محمد جلد اول ص ۱۹۹ مطبوعہ مصر
اور شفاء اور شرح الشفاء لا يُنَادُوا بِاسْمِهِ إِلَى الْعِلْمِ دَعْوَةً كَمَا دَاتَ
(بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ) بِاسْمِهِ الَّذِي سَمَّاهُ بِهِ الْوَالِدُ (وَالَكُنْ عَظْمَرُهُ) إِلَى
بِاطْنًا (وَوَقْرُهُ) إِلَى ظَاهِرًا (وَوَادُّهُ بِالشَّرَفِ مَا يُحِبُّ) أَيْ مَا يُعْجِبُهُ
دَائِمًا يُنَادِي بِهِ) مَنْ وَصَفَ الرَّسَالَاتِ وَنَحَتِ بِنُورَتِهِ بِأَنْ تَقُولُوا يَا
رَسُولَ اللَّهِ يَا نَبِيَّ اللَّهِ) وَأَمْثَلَهُمَا مِنْ نَحْوِ يَا حَبِيبَ اللَّهِ وَسَيِّدَ اللَّهِ وَهَذَا
 فِي حَيَاتِهِ وَكَذَا لِيُحَدِّثَ فِي جَمِيعِ مَخَاطِبَاتِهِ شرح الشفاء للملا علي قاري
 ع ۳ مطبوعہ علی النباش کذا فی شرح الشفاء للشهاب الدین الحفاجی فی المتن اور قال الامام الحفاجی
 فی شرحه تسمیة الریاض علی الشفاء جلد ۳ مطبوعہ ۱۳۹۶ ذکر میں حضور صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کے

يَكْفُرُهَا وَيُلْزِمُهَا وَكَوْكَانَ بَيْنَ يَدَيْهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَاضِرًا فِي مَجْلِسِهِ
فَيُفْرِقُ ذَلِكَ وَيُلَاحِظُهُ وَيَتَمَسَّكُ بِهَا تَمَّ عِنْدَهُ وَرَبَّادِبٍ بِمَا
أَدْبَنَّا اللَّهُ بِهِ، مِثْلُ قَوْلِهِ تَعَالَى لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ الَّتِي كَمَا لَقِمْتُمْ ذِكْرَهُ
وَأَيُّ زُرْتَانِي فِي شَرْحِ مَوَاسِبِ جِلْدِي ص لَطِيْفٌ مِمَّنْ كَرَّمَ مَوْجِدَهُ ٢٤٤ مِنْ وَقَالَ الْيُضَاءُ
فِي هَذِهِ الْمَقَامِ فَانظُرْ إِلَى هَذِهِ التَّعْظِيمِ يُنَادِيهِ فِي كُلِّ مَقَامٍ بِأَشْرَفِ
تَعْظِيمٍ بِسَبَبِ ذَلِكَ الْمَقَامِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالرَّسَالَةَ لِيَسْتَجِدَّ
لَهُ بِهِمَا دَرَجَاتٍ فِي الْآخِرَةِ لِمَا حَقَّقَتْ الْحَقَائِقُ نَادَا يَا سَمِيحُ لِمَا أَشْتَمَلُ
عَلَيْهِ مِنَ الْمَعْنَى الْمُنَاسِبِ لِدَلِكِ الْيَوْمِ وَاللَّيْطُجَاءُ سُبْحَانَهُ بِمَا يَدُلُّ
عَلَى صِفَتِهِ بِحَمْدِهِ الْخَلْقُ لِيَسْتَدِلَّ بِاللِّدَاءِ بِهَا عَلَى قَبُولِ شِفَاعَتِهِ
ثُمَّ عَقِبَ ذَلِكَ بِقَوْلِهِ قُلْ تَسْمَعُ وَتَسْمَعُ لَعَطُوهُ وَتَكْرِيْمُهُ
وَتَعْظِيمُهُ بِمَا تَعْظِيمُ زَادَ فِي أَنْمُوزِجٍ وَخَاطِبَةٍ يَا لَطْفُ مَا خَاطَبَ
بِهِ إِلَّا بِنِيَاءٍ أَيْ كَقَوْلِهِ لِدَاوُدَ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالَ الْمُصْطَفَى وَمَا يُنْطِقُ عَنِ الْهَوَى تَنَوُّنَهَا لَهُ
عَلَى ذَلِكَ بَعْدَ الْأَقْسَامِ عَلَيْهِ وَقَالَ عَنْ مُوسَى فَمَرَرْتُ مِنْكُمْ
لَمَّا خَفْتُمْ وَقَالَ عَنْ نَبِيِّنَا وَإِذْ يَمْلِكُ الَّذِينَ كَفَرُوا كُنِي عَنْ
خَرْجِهِ وَهَجْرَتِهِ يَا حَسَنَ الْعِبَادَاتِ وَكَمْ يَدُ كِرَالًا يَا الْفَرَادِ
الَّذِي فِيهِ لَوْ تَمَّ غَضَاظُهُ وَمِنْهَا أَنَّهُ حَرَّمَ عَلَى الْإِمَّةِ نِدَاءَهُ
بِاسْمِهِ فِي كِتَابِهِ الْعَرَبِيِّ لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَلَعَاءِ
لِعَضْلِكُمْ لِبَعْضِ (أَيْ لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَهُ وَتَسْمِيَتَهُ) وَهُوَ مِنْ إِضَافَةِ
الْمَصْدَرِ لِيَفْعُولِهِ أَيْ لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ كَمَا إِقَالَهُ (كُنْدًا) لِقَسْبِ
لِدُعَاءِ لِبَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ) بِحَطَّابِهِ بِاسْمِهِ وَرَفَعَ الصَّوْتِ بِهِ وَ
لِنِدَاءِ وَرَاءِ الْحَجْرَاتِ (يَجْرِي هَهُمَا عَطْفًا عَلَى اسْمِهِ ذِكْرُهُمَا لِتَمَامِ
التَّشْبِيهِ الْمُسْتَفَادِ مِنَ الْآيَةِ لَا بِالرَّافِعِ عَلَى نِدَاءِ لِذِكْرِهِ
حَسَبَهُمَا بَعْدَ وَلَا فَهِيَ فِي تَمَامِ التَّفْسِيرِ الْآيَةِ لِقَوْلِهِ وَلَكِنْ
قَوْلُو يَا رَسُولَ اللَّهِ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مَعَ التَّوْقِيرِ أَيْ التَّعْظِيمِ وَالتَّوَضُّعِ
إِلَى التَّنَدُّلِ (وَحِفْظِ الصَّوْتِ) بِحُزْمَةٍ رَفَعَهُ عَلَيْهِ وَالظَّنُّ
إِلَى بَيْنِكُمْ مُتَعَلِّقٌ بِتَجْعَلُوا لَا حَالُ الرَّسُولِ أَنَّهُ يُؤْتَمُّ رَأْفَةً

لَا يُجْرِمُ خِدَاؤُهُ بِاسْمِهِ بَعْدَ رَفَائِهِ مَعَ أَنَّ الْحُرُصَةَ ثَابِتَةٌ مُطْلَقًا الْخ
 اور پہلے اس سے تحریر فرماتے ہیں کہ کئی جگہ قرآن میں آپ کا نام لیکر خدا نے سے ہو کارا اور یہی
 کیا وہم و خراج یہ ذکر یہ بلا نید اے فی محمد الرسول اللہ و ما محمد الا
 و ما کان محمد ابا احد من رجالکم و مصبیرا برسول من بعد اسمہ
 احمد و امنوا بما نزل علی محمد لا تمذ للتعریف بانه الذی اخذ
 اللہ عہدہ علی الانبیاء بالایمان ولو لم یسمہ لم یخرفوه
 و اما قول اللہ سبحانہ یوم القیامۃ یا محمد ارفع راسک و قل
 لتسمعن الخ فتونیہ بید کر اسمہ الدال علی الصفتہ الی محمد لا
 بہا جمیع الخ لای فی فالنظر الی ہذا التعظیم ص ۲۱ اور جنور بعد وفات کے ہی

تمام امت کے نیات و اعمال سے خبردار ہیں اور وہی علامہ قسطلانی شارح صحیح بخاری مواہب اللدیہ
 ج ۲ مطبوعہ مصر کے ص ۳۸۶ میں فرماتے ہیں اذ لا فرق بین موقہ و حیاتیہ فی متاہل
 لا متہ و مخرفتیہ یا حوالہم و نبیائہم و عنہم و فواطرہم و ذلک
 عندہ لا جلی لا خفاء بہ یعلم احوال الایمان غالباً و قد وقع کثیر
 من ذلک اور ایسا ہی الزار محمد یہ مطبوعہ مصر کے ص ۲۱ میں ہے اور شارح مواہب مذکورہ کے
 شارح امام زرقانی نے زرقانی مطبوعہ مصر کی آہوں جلد میں عبارت مذکورہ بالادکی شرح
 میں اس حدیث سے مدلل فرمایا چنانچہ لکھتے ہیں و ذلک عندہ لا جلی ظاہر
 لا خفاء بہ (یا طلوع اللہ تعالیٰ کے علی ذلک) فان قلت ہذا الدفات
 المذکورۃ من مخرفتیہ الی ہما خصصہ باللہ تعالیٰ فالجواب
 ان من الثقل الی عالم البرزخ من المؤمنین (الکاملین)
 یعلم احوال الایمان غالباً یا غلام اللہ تعالیٰ لہم کما فی حدیث
 تعرض الی اعمال کل یوم الخمسین و الایمان علی اللہ تعالیٰ
 و تعرض الی نبیاء و الایمان و الایمان و الایمان و الایمان
 یجسنا ہم و تزداد و جوہرہم بیاضاً و اشراقاً و انوار اللہ
 تزداد و موقا کم رواہ الترمذی الحکیم و قد وقع کثیر من
 ذلک کما ہو مشہور فی مظنہ ذلک من الکتب (دوق دوقی
 ابن المبارک) عند اللہ بن کر یہ نازل السرحمہ عن سعید بن
 المسیب قال لیس من یوم الایمان و تعرض علی النبی علی اللہ علیہ

وَسَلَّمْ أَعْمَالِ أُمَّتِهِ عُدْوَةً وَعَشِيَّةً فَيَعْرِضُ فِيهِمْ بِسْمَاءَهُمْ وَأَعْمَالَهُمْ
 فَلَيْلِكَ يَشْهَدُ عَلَيْهِمْ هَذَا اور اسی صبح سے انبیاء علیہم الصلوٰۃ والسلام کا زندہ
 ہونا اور اپنی قبروں میں نماز پڑھنا ج ۶ کے تحت میں مصرح ہے حضور کے پیچھے اون کا
 کیلے ہو کر نماز پڑھنا اور آپ کا موسیٰ کو دیکھنا کہڑے ہو کر اپنی قبر میں نماز پڑھتے اور حدیث
 حضرت سعید بن مسیب کو بھی اوقت حضرت قاضی ثناء اللہ پانی پتی علیہ الرحمۃ ہی
 اپنی تفسیر منطری کی جلد ۲ قول تاملے فکیف اِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ
 عَلَيَّ هُوَ لَا يَشْهَدُ كِي تفسیر منقول فرماتے ہیں اور تاج المفسرین حضرت شاہ عبدالعزیز
 محدث دہلوی علیہ الرحمۃ اپنی تفسیر فتح العزیز جلد اول سورہ بقرہ شریفہ قول تاملے وَ يَكُونُ
 الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا كِي تفسیر میں فرماتے ہیں کہ حضور اپنی امت کے نفاق و اخلاص
 و اعمال قلوب پر ہی مطلع ہوتے ہیں اور ہر ایک امتی کے درجات ایمان و عزم جانتے ہیں اس لئے کہ
 حضور بنور نبوت دیکھ رہے ہیں اور مولوی عبدالحی لکھنوی کے والد ماجد حضرت حافظ عبد الحلیم صاحب
 اپنے ایک قصیدہ میں فرماتے ہیں مَا أَقُولُ كَيْفَ حَالِي حَيْثُ لَا يَخْفَى عَلَيْكَ أَنْتَ تَلْمِ
 مَا حَضَى وَ مَا سِيَّاتِي يَا رَسُولَ اللَّهِ اور عوارف المعارف کے فارسی ترجمہ بلبرہ کے ص
 میں فرماتے ہیں کہ حضور صلی اللہ علیہ وسلم کو حاضر و ناظر سمجھنا چاہیے اور حضرت ملا علی قاری رحمہ شرح
 شفاء میں فرماتے ہیں کہ حضور کا روح مبارک مسلمانوں کے گروں میں حاضر ہوتا ہے اور بخاری شریف
 جلد اول باب الجنائز میں لکھتے ہیں کہ سر قبر میں حضور کی شکل مبارک دکھائی جاتی اور نیکرین سوال
 کرتے ہیں میت کو اَنْتَ تَقُولُ فِي هَذِهِ الرَّجُلِ اور رجل آدمی کو کہتے ہیں نہ فقط روح کو
 لہذا مسلمانوں کے گروں میں بلکہ کفار کو بھی تو دکھائے جاتے ہیں مگر وہ پہچانتے نہیں نیز
 حضور خدا تاملے کی رحمت جسم میں کما قال اللہ تاملے وَمَا أَدْسَلْتِكَ إِلَّا ذَخْمَةً
 لِلْحَا مِلَيْنِ اور رحمت خدا تاملے کی نیک لوگوں کے قریب اور حاضر ہے کما قال اللہ تاملے
 إِنَّ وَحْمَةً اللَّهُ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ اور خود مولوی اسماعیل نے صراط مستقیم
 و رسالہ امانت میں لکھا ہے کہ اولیاء کرام کا حال ملئکہ کی طرح ہے ایک ملاء الاعلیٰ کی طرح
 اور دوسرا گروہ دوسرے ملائکہ مدبرات الامر کی طرح ہیں اور ای ہی شاہ ولی اللہ
 محدث دہلوی دیوہ تحریر فرماتے ہیں تو ایک آن میں حضرت عزرائیل علیہ السلام جیسے
 ہزار جگہ حاضر ہو کر لا کہوں اور روح قبض فرماتے ہیں اور اپنی جگہ پر عبادت الہی میں بھی مشغول
 ہیں یہی حال کا ملین اولیاء اللہ کا ہوتا ہے جیسے حضرت خضر علیہ السلام اور حضرت صلی اللہ
 علیہ وسلم کا حال تو سب سے اعلیٰ و ارفع ہے آپ کو کسی پر قیاس نہیں کیا جاتا مان دنا یہ

کا ایمان شیطان لعین کے ہر جگہ حاضر و ناظر ہونے پر تو ہے مگر حضور کے ساتھ عناد و درندہ اسنے
 ابن قیم و قاضی شوکانی کس باغ کی موٹی میں و ثابلی جنکو حاضر و ناظر جانکر دور سے پوکار
 کر کے امداد طلب کرتے ہیں چنانچہ نو اب سو پال رسالہ نفع الطیب میں لکھتا ہے شعر زور
 رائے در افتاد بار بار بسنن - شیخ سنت مدد قاضی شوکانی مدد - اور ایک فرشتہ
 حضرت صلہ اللہ علیہ وسلم کی قبر مبارک پر کھڑا ہے جسے تمام مخلوقات کا سماع حاصل ہے
 اور ہر جگہ سب کو دیکھتا ہے اور انکی آوازیں سنتا ہے اور انکی بالوں کے نام جانتا ہے
 اور غیر رحمانی میں لکھا ہے تحت قول تاملے وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قَتَلُوا فِي
 سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا لَّكِنَّا بَعَثْنَا فِيهِمْ رُوحًا فَهُمْ يُحْيَوْنَ أَمْوَاتًا كَمَا كَانُوا
 أَمْوَاتًا قَبْلَ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَكُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ص ۱۰۰ علی القرآن اور اسی آیت کی
 تفسیر صفائی میں یوں کی ہے جمہور اہل سنت و الجماعت کا یہ قول ہے کہ موت سے وہ علاتہ
 جسم میں منقطع ہو جاتا ہے اور روح قائم و سالم دوسرے عالم میں منتقل ہو جاتی ہے اور کو دنیا کی
 سب باتیں یاد رہتی ہیں دوستوں اور عزیزوں سے محبت رہتی ہے روح اس جسمانی پیکر سے نکل کر
 اپنے جسم لطیف کے ساتھ دنیا کے اعمال کا عذاب و ثواب پاتی ہے کسی اس عالم کی طرف متوجہ ہو تو
 یہاں کی سہ چیزیں دیکھتی ہے اور بائیں سنتی ہے سورہ آل عمران علی القرآن وَعَنْ ابْنِ
 عَبَّاسٍ قَالَ ضَرَبَ بَعْضُ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَنَادًا لَا
 عَلَى قَبْرٍ وَهُوَ لَا يَحْسِبُ أَنَّهُ قَبْرٌ فَإِذَا نَبَذَ السَّانُ تَقَرَّرَ سوره
 تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمَلِكُ حَتَّى خَتَمَهَا فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِيَ الْمَذِئِحَةُ هِيَ
 الْمُجْنِبَةُ يُنْجِيهِ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ دَوَاةُ الْبَرِّ مَذِي وَقَالَ هَذَا
 حَدِيثٌ غَرِيبٌ نَزَّ شَيْخُ الْإِسْلَامِ جلد ۲ پ ۲ ص ۱۰۰ اشرف بخاری شریف
 جلد اول بارہم کتاب العلوة باب التمشیر فی اللخرة وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ
 قَالَ كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْنَا السَّلَامُ
 عَلَى مَيْكَائِيلَ السَّلَامُ عَلَى فَلَؤَيْنَ فَلَمَّا انْصَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبَلَ عَلَيْنَا قَالَ لَا تَقُولُوا السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ
 اللَّهُ هُوَ السَّلَامُ وَإِذَا جَلَسَ أَخَذَ كُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَقُلْ الْحَيَّاتُ
 لِلَّهِ وَالصَّلَاةُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ
 وَبَرَكَاتُهُ إِلَى آخِرِ الْحَدِيثِ رواه مسلم شيخ عبد الله بن محمد وعلوى اشرف للفتاوى ترجمہ

مشکوٰۃ جلد اول مطبوعہ نو لکھنؤ کے صفحہ ۳۳ میں اس طرح تحریر فرماتے ہیں دعا بخیر و سلامت
 است بر تو ای پیغمبر و مہربانی خدا و افزودنی ما، خیر و کرم دے و درجہ خطاب یاں حضرت
 بحیث ایقائے اس کلام است بر آں چہ کہ در اصل بود کہ در شب معراج از جانب پروردگار
 آئے و تقدس بر آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم خطاب بسلام آمد پس آنحضرت در عین تعلیم امت
 نیز بر ہماں لفظ اصل گذاشت تا ایشان را تذکرات حال گردد نیز آنحضرت ہمیشہ
 لقب العین مومنات و قرۃ العینی عابدان است در جمیع احوال و اوقات خصوصاً
 در حال عبادت و آخر آن کہ در وجود نورانیت و انکشاف درین عمل بیشتر و قوی تر است
 و بعضی از عرفا گفته اند کہ اس خطاب بحیث سرایان حقیقت محمدیہ است در ذرات موجودات
 و افراد ممکنات پس آنحضرت در ذرات مصلیان موجود دعا فرماست پس مصلی
 باید کہ ازین معنی آگاہ باشد و ازین شہود غافل نبود تا با نور قرب و اسرار معرفت
 مستور تا نرسد گردد صفحہ ۳۳ اور در شمار دیگر کتاب فقہ میں مذکور ہے کہ نمازی لفظ
 سلام اپنی طرف سے انشاء کرے یعنی خود کہے اور معراج کی حکایت نہ کرے جو اس
 بات خدا تعالیٰ نے حضور کو سلام کیا تھا بلکہ اپنی طرف سے اب سلام کا اظہار
 کرے اور اگر حکایت ہوتا تو حضور اس کی تصریح فرما دیتے بلکہ جس اصحابی نے علی بنی
 کی روایت کی ہے اسی نے اس سے رجوع کر کے حضرت عبداللہ بن مسعود کی تشہد کا
 اتباع کیا چنانچہ آج تک اسی پر عمل ہے شرقاً و غرباً اور حضور تشہد دومین کو
 ایسا کہتے جیسے قرآن مجید کی سورۃ اور یہ تشہد بخاری و مسلم کی صحیح حدیثوں سے
 ثابت ہے اگر یہ لگ جاتا سمجھیں تو سورۃ فاتحہ میں اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ الخ ہی حکایتاً
 پڑھتے ہونگے کیونکہ یہ خدا تعالیٰ نے پہلے فرمایا تھا اور فرمایا ملا علی قاری علیہ رحمۃ اللہ
 نے اپنی شرح شفا جلد ثالث مطبوعہ مصر علی الباشا نسیم الرضا میں یہ کہا ہے
 جبار موالد محمد صولی قیس مکی امام یوردی عن ابن عباس و ابن
 عمرو و جابر عن و سفيان و حمادان و هو عالم
 حجتہ أخرجه كذا أئمة السنن في قوله اى الله سبحانه و
 تعالى فاذا دخلتم بيوتاً لضم الباء وكسرها فاستنوا على أنفسكم
 اى على أهدنكم تحية من عند الله مباركة طيبة قال ابن دینار و هو
 من كبار التابعين المكيين و فيها بهم (ان) و في نسخة فان لم يكن
 في البيت احد فقل اسلام على النبي ورحمة الله وبركاته الى ثلاث

گروہ علیہ السلام کا حضور اذنی بیعت اہل اسلام ص ۷۴ علی الباشا

<p>ہمت درود محمد نون پسر پسر شاہ رسول فرمایا یاراں عوض کیتی آوہ پونہ چیکا تہ کویں پیارے فرمایا مٹی تے بنیاں ماس حرام رہیانی پس یار رسول اللہ ہی آکھن ثابت ہو یا پورا نالی نڈا پوکارن روانی نون وچ دروداں اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ حَفَرَت نے خود فرمایا پہلے نبی آون تہیں لوکاں ظاہر نام جو لیتا</p>	<p>کیونجو ایہ درود تہاڈا امینوں پھیجا جاندا حالانکہ تہیں بھگے ہوسو اندر خاک ہونار تے عمل امت دے دیکھے فخری شام امت دا بہا پڑھو صلی اللہ علیک وسلم نال نڈا منظور ا اسد وچ تعظیم نہایت خیر نہیں مردوداں تو وضع کارن نام اپنا ایہ ذاتی سی تہلایا آوہ پھر منع ہو یا جد آت اتری سی نامی مینا</p>
---	---

حکایت

<p>مثالی بے ادباں دی ہن تینوں دساہن مینا سدا سی نی زینب راتیں میری طرف آویں دو بے دن پھر منڈا مال نون لگا کرن پوکارا زینب سی رن پو آو سکدی تے لو شہیدی مانی مگر اوہ رن سدن دی پو تہیں نقل روئت کردا اک دہابی اکرن سیناں داد اپنے پاسوں دہابی سمجھیا رنجے میں ہی سدن جائز آیا کسے سیانے ہنکھیا اکسنوں رنج نہ کہن پوکاروں کیسا دہابی داد امیرا نوریا کر کے سدے یو قوف نہ جاندا داد نون اوس طور بلاناں مگر اں پسر نونوں داد دنگے نور اسدے شاگرد مہی اک نورے سند اسدے تہاڈا کیسا دہابی مولانا سدن سے شرک نامی کیسا شاگرد رستا دہابیں میں سدن صفتی ناموں</p>	<p>اک دہابی نے رن تائیں لیکے نام ہر کیاں منڈا اوسدا سند اسی پیا پو داکھن او تہا میں آئی زینب زینب سدیا جیوں سیناں اخباراں مانی نون نی رنیں سدن کیڈ بے ادبی آئی دہابی لوٹرا پو اپنی دی منت تے شردا پسر نون اوس سدیا آوے نوریا میں اخباراں اوہ ہی پونوں آکھے نوریا وچ بے ادباں یا بابا جی یا میاں جی کہہ یا ابا دہا یاں نون پو میرے نون میں ہی نوریا سدھا عمل جالدا منع نہ سی پسر نون پیا دین پورا فضل ایہ جانوں ایہ منت بے ادبی پو دی نجدی نالی بے ادبیاں لک یا حضرت یا مولانا کر سدیا اوس دن داں جو مولی یا سچہ خدا نہ کوئی کیتی تہہ خنامی ایہوئے میرے سید ساڈے ہونے نیک ناموں</p>
--	---

تے عمل الخ یہ حدیث قاضی مظہری نے تحت قولہ تالی وَجَعْنَا جِلَّ هَلْوَعًا لَاءِ مَشْكَبِيْلًا
 کے نقل فرمائی ہے اور فقرے ہی زچھے کسی مقام میں نقل کی ہے فقرہ لوانی عفی اللہ عنہ
 ۱۷ اوہ پیر الخ لینے آت لآ تَجْهَلُوْا دَعَاَ الرَّسُوْلِ اللّٰہِ کے نزول سے پہلے
 لوگ حضور کو یا محمد یا ابا القاسم کر کے پوکارا کرتے تھے پھر جب یہ منع کیا گیا کہ ہمارے حبیب کو ایسے ناموں
 سے نہ پوکارو بلکہ صفتی ناموں سے پوکارو جیسے یار رسول اللہ یا حبیب اللہ یا شفیع المذنبین

دہلی کرے روایت میں اربع سیناں درو پاسوں
 و پنج اعتصام السنہ لکھدا اک دہلی یارو
 بہادریں درج حقیقت گن موتن سے لے شگنا
 مثال اوسدی اک سال تینوں جیوں کوئی مانی لول
 بہادریں درج حقیقت ہے گل سچی جو اوس لوجی
 اکہہ گئی ہے ماری جسدی کائیاں اوسوں کھیاں
 ایسیاں بہت مثالیں ایسے سچ اتے لکھت
 جے پیو دانا نام محمد سوردس مولانا اوس لکھدا
 عاقل اپنے مرشد میر استاد اپنا نام سدن
 حضرت نے جسد و سینا سائل لول و پنج اوس درود
 ایسہ نال تو واضح نام اپنے تے سیدناہ و دنا یا
 صرف محمد نام لویں تہیں کہیں جے یا نبی اللہ
 محمد نام سدن لول منع خدا فرمایا بہا لئی
 بہادریں شاہشاہ کوئی اپنا نام دے کے تائیں
 بہادریں کوئی بزرگ دے کے اپنا نام غمخیز
 تے جسدی یا بت رب کہیا اس عورت عظمت کرے
 جذب قلوب اندر سے لکھیا شیخ محدث مبارک
 سونہیاں سونہیاں لبقاں راہوں خوبت کر کے
 پڑھ صلے اللہ علیک وسلم یا رسول اللہ دے
 و پنج حدیث اعمی جو حضرت یا محمد ^{صلی اللہ علیہ وسلم} کہیا
 پہلے ایس نہی لول لوکاں اروین سردیا آنا
 تا جگہ محمدوی یا حضرت یا نبی اللہ کہہ کہاں
 یا سنگ وصف اللہ کے ایسہ ہی نام لویں لول سیا
 یا عباد اللہ عینونی فرج ہو خیر اندر اعمی دے
 یا ایہا النبی یا ایہا المرسل و پنج قرآتے
 پہا دے نال بولادوں وصفی اسم نبی سرور
 باقی ذکر درو بشریف فضائل اوسدے تے

اوہ نوریانوریا کہندے آپہ پتر لول اخلاصوں
 حضرت کے گنے موتن کائیاں الفاظ شامہ
 بہر لفظ بے ادبی والے بکرا اوہ دہلی کچا
 پیو میرید نی رنے سہ سہ ہو لے ادب دانی لول
 بہر بے ادبی ہے و پنج اسمہ جو اس نجد لول
 تا بنیے لول انہیاں کہن مومن لول دکہ پوجاں
 لکھو دہلی سچ سنا کے کردار صفت امانت
 یا میاں یا ابا یا والد جے ہے اوہ آسندا
 یا حضرت یا مولانا کہن نجدی وانگ نہ کدن
 اللهم صل علی محمد اسم مبارک با مقصود
 نہیں تے اوہ سردار اولاد آدم والوں پایا
 یا یا رسول اللہ جے آکھیں اسوج ادب سو کہلا
 پہا رسول اللہ کہہ اسوج سو کہ ادب صفائی
 پہا عاقل درباری ایچ نہ سدن اوس کد اہیں
 لکھو مخاطب لول ہے لازم کرنا ادب فرض تہیں
 پہا اوسد نام بولادوں اوہ جو باپیاں رکھیا ڈرہو
 جو حضرت نے فرمایا بیجو اسال درود سونا رے
 ہن سچ بے ادب دہلی اوہو نام بیٹھے نے پٹر کے
 بعد نماز خوش آوازاں پاؤ فیض اللہ دے
 اوسد بے نبی یا نبی اللہ کہنا لازم ایہا
 یا محمد سرحد استہیں منع کیتا ذی جانا
 تے چترے محمد ناموں بیباہن چپ ہو کے بہر کہاں
 یا رسول اللہ جیوں آکھن وصفوں طے لفسیا
 یا والفظ حدیثوں ثابت ہی قرآنوں سادے
 یس تے یا ایہا اللہ شر آیا و پنج فرقانے
 ہو یا لازم امت اتے کچا نجدی جہودا
 طریق آداب فوائد اوسدے اندر دکہ رسالے

دوسو چالی صفحوں پر اوہ رسالہ آیا
متعلق اس آیت کے اوہ درود احوال رسالہ

ذکر رسول اللہ کے اندر سارا اوہ چھپایا
شفا القلوب اور نام کیمانی و کیمین عجیب مقالہ

اِنَّ الَّذِيْنَ يُوْعِدُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فِي الدُّنْيَا وَ
تحقیق جو لوگ کہ ایذا دیتے ہیں اللہ کو اور رسول اور سیکو لعنت کیا جاتا ہے۔ پچھ دنیا کے اور
الْآخِرَةِ وَاَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا ۝ آخرت کے اور تیار کیا ہے درے اذکے عذاب رسوا کرنا

جو رب رسول دکھاؤں اور تمہارا لعنت وہیں جنہیں
جو رب کے نال شریک کرن ایسہ لوگ یہود نصاریٰ
قریش مکہ نے کہا فرشتے بیٹیاں بربدیا آبیلا
رب آکسیا جویں بندہ دیکو گالیاں میر تیا میں
نہ مانے تائیں گالیاں دیکے رہنوں دکہہ پوچاند
رب کیسا دہر لوں میرا نہ آکسیوں میں ہاں دہر زمانہ
مگر صحیح ابہ رب دکہوں دکہہ نبی سرور دا
شرف نبی کے کارن دکہہ منسوب کیا خود ولے
ایذا نبی ایمان نہ لیاؤں سنکے جان دورا ڈے
کیا جے ایسہ ماہ منون خود جنہد مار لوں گا پیارے
ولید منیرہ کے پت سہی محبوں نبی لوں کیسا
تارپ اور سوزن گالیاں ویتاں سورہ نون دکہا میں
ولد زناہ فرما با کجہہ پچھے ساریاں عیباں
تا زایماندے حق آیت رائیں شرن مدینے راناں
نگر اونہاں لگ چنیدے جس عورت لوں جاتے یاد
جو جہاڑ جہاڑ کرے اس کو لوں مش لوں تیاں
اکو جیسے ہراوے چنی کر تیاں سبہ دایاناں

اتے تیار اور تہاندے کان عذاب مہین زیا فی
غزیر عیسیٰ لوں پت خدا داکہا اونہاں آشکار
ہو مصور شامل نے تصویراں جنہاں نیایاں
جاں اوہ وہیاں تہر تایت کردا کارن سائیں
وچ حدیث صحیح دکہہ ایسہ ہی شاہ رسل فریاندے
امر میر یوچ قابو پیراں میں دنرات رہتا نہ
محبوب اور سدنوں جو دکہہ دیکو رہنوں دکہہ پورا
جو میں خدے فریب نبی لوں نسبت کردے کرے انہیں
کھاگ یا خیر نفک ہوئے فیوں ارشاد خدا کے
سہی حق تلفی رہدی نہیں دکہہ ملے رسول سونا ر
ایسہ دکہہ نبی لوں دتوس اللہ لوں دکہہ دتا ایسا
بدلہ لوے رسول اپنے دا آب جو اور سدا سائیں
بے عیباں جو عیب لگان ایسہ حال انسان تہاں
جو رائیں حاجت کارن نکلن باہر زناں تدا ناں
جے اوہ چپ رہے کرنا اور سناں اوہ برا کمانہ
پر جان کچیاں نہ چیرن حراں اک لباس سوا ناں
ایسہ آیت سون اگلی آیت نازل ہوئی عیباں

تھے زمانے الحج کیونکہ رات دن وقت اور زمانے کے بدلنے والے تو وہی ہے فقیر علوانی عفی اللہ عنہما جو میں
خدع الحج اپنے جیسا قرآن مجید میں یُخَدِّعُونَ اللّٰهَ یعنی اللہ کو فریب دیتے ہیں حالانکہ وہ فریب نہ دیکھو کہ
دیا کرتے تھے پس جیسے حضور کو فریب دینے کو اپنی طرف نسبت فرمایا ویسے ہی حضرت صلے اللہ علیہ وسلم کی ایذا وہی کو ہی
اپنی ایذا فرمایا آپ کا کیا اتحاد اور بزرگی ظاہر ہے فقیر علوانی عفی اللہ عنہما ہی الحج جیسا نظریہ کے اخلاق شریف میں
کہ آپ کہی اپنے لیے غضبناک ہوتے مگر جبکہ اللہ جل وعلا کے حق میں تیار نہ کیا جائے بلکہ اپنے چنانچہ فرمایا وَاَنْتُمْ
مَنْ خَلَقْتُمْ نَفْسًا مِّنْ نَّفْسٍ مَّتَّاعًا لِّغَيْرِمْ مَعْدًا اِنَّمِمْ ۝ غُلَّ لَعْنًا ذَاکَ زَنْبِمْ ۝

و تابی دیو بندیاں کیا دکھ پوچا یا سرور تائیں
 رب نون آکھن جھوٹہ بولن تے قادر ہے اوہ آیا
 زمان مکان اندر رب جانن ثابت جسم کر بند
 تے دکھ نبی نون دیون و ڈا بھائی اوس منانہ
 آکھن اردو سکھیا حضرت نے دیو بندوں آ کے
 ولی شفیع حضرت نون جانن آکھن شرک ڈھیرا
 اپنے سونے سرور تئیں نافع بہت چھپانن
 چھپوس جلد اندر سبہ نمبر وار لکھے اوہ بھائی
 لکھوی بھی ہے قابل اسدا شخرا سدا سن سالاں
 مراد ایذا رب تئیں تس پاریاں دین ایذا
 جو ولی میریدی کر کے راننت نال میر اوہ لہروا
 ہے اللہ پاک منترہ نون جو اوسنوں دکھ پوچا
 لکھیا سیناں آپوں نال حدیث گو اپنی لیا کے
 جو دیماں نبیاں نون دکھ دیندے رہیوں دکھ پوچا
 تے شیوہ رد سکو اھیماں گالیاں لعن اللہ کے
 نبی کیسا جنناں بارال میریاں نون کبہ کبہ پوچا
 دکھ نبی نون دیون والے شیوہ موزی ہوئے
 جو رب نبی نون دکھ پوچا دن او کھید کد سکو
 نب کھا دن اہل البیت تے گالیاں دین ازواج
 اہل البیت نبی کے گھر دے حرم نبی کے سارے
 جھوٹہ بولن ہے فرض انہاں نون نہ بھلا
 فرزانی عیسیٰ گالیاں دیکھے کافر ہوئے
 ہر گراہ فرقی تئیں اپنا دین ایمان سینا لو
 علی بائیں سی لو کال نے جو برا بھلا کبہ کیسا

بھریاں گالیاں دتیاں اونہاں حضرت نون جانن
 سر شے پیش نہ حاضر جد چاہے معلوم کر دیا
 غیر مقلد تے و تابی رسعیلوں لیسندے
 اپنے جیسا بشریت ورج ایذا ظلم کماندے
 یا رسول اللہ آکھن نون لکھدے شرک سپا کے
 مثل ابو جہلیہ کے ڈھیرا سمیلے دا بیٹرا
 سو برتیرے دکھ اچھے دیون ناہ غرما دن
 دیکھ دکھ نبی نون آپے کافر بن گئے وہی
 سگوس نقل اسجانی کیتے اودیں وانگ مرکایاں
 رب کہے جو میریاں پیاریاں میں تنناں جنگ تائیں
 تے معنے دکھ دیون کے ربد ہی سفیر مانی کردا
 ایذا نبی دئی ختم لڑیاں گالیاں دتی جاوے
 من عادلی و لیا فقد اذنتہا طرب صاف سنا کے
 تے اوہ لخت کے در آ دن کتے نہ ڈھسولی پاند
 مستحق لعنت و ایہ سکو دین ایمان گوا کے
 اونہاں سینوں ہے دکھ تا خاص حدیثوں پایا
 شیوہ نون جو سید منے ہو مردود کھلوتے
 لعنت جنناں اتے دے سے دے کفر دے ڈھوکے
 یعنی حرم نبی دیاں سند دشمن کفر فرجاں
 چپے ذکر پٹنے ہے گزریا کر کبہ غور سونا رے
 نذر نیا زال کارن دلدا خفیہ کوشر لوکا دن
 بچری فرضاں کولوں منکر دے کفر دے ڈھوکے
 بے دیناں ورج شامل ہو کے اپنا آپ نہ گالو
 نا اگلی آست نازل ہوئی حق علی کے ایسا

سہ غیر مقلد ایچہ عقیدہ بہت دتا بیوں کا ہے ناں دیو بندی اسمعیل کی اتباع سے شامل ہیں
 کیونکہ اسکو بڑا متفق مانتے ہیں لہذا دیو بندی اس عقیدے میں شامل ہیں فقیر مولوی عفی اللہ عنہ
 شہ من ہاد الخ یعنی جو کوئی دشمن رکھے سرے دلی کو میں خبردار کرتا ہوں اسکو ساتھ اپنی لڑائی کے

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ ذُرَّاتٍ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَخِيلٌ مَّا كَتَبْنَا
 اور وہ لوگ کہ ایذا دیتے ہیں مسلمانوں کو اور مسلمان عورتوں کو بغیر اسکے کہ برکتیہ ہو اور نہوں نے
 ذَقَدِ احْتَمَلُوا بِحَتَاخَا وَرَاثِمًا مِّبْدَانًا لِّسِنِ تَحْقِيقِ اَوْشَايَا اَدْنُوْلِي فِي سَبْتَانِ اَوْ لَنَا نَابِر

تے جو مومن مرد زناں دکہ دیوں با بظاہر
 یا سب سے اجازت شرعی جیسے مومنوں کو کہہ
 نبی کیسا تیسوں جانوں کیلئے اربدا جرم زیاد
 پر آنت اسیو پڑھ کے دسی تے کہہ نہ لواعو
 جو بر اعلیٰ نول کہندے نالے شیخہ نائل آئے
 جو بر اکین اولیا اماناں گستاخی راہ رد
 نالے مقلد اہل ایمان کر کے اوہ بد گوئی
 حراں لوندیاں اگو جیساں لباس لگانا پڑیا

ٹھیک اونہاں بیتان اوٹیا یا ظاہر جرم کتاوں
 دوج اونہاں دیاں مالل جانال غرت ذرا اوچاند
 یاراں عرض کیتی بو نہ خبر اس رب سواں ذرا
 خار جیساں دی خواری اس آست دوج سوئی بنارا
 جو بر اکین اصحاباں کہندے غیر مقلد ہی بکیر کے
 حق امام اعظم کے ادہ کللاماں بریاں کر کے
 اہل ایمان نول دکہ دیکے کد کے لین نہ سوئی
 انہاں دوناں دوج تمیز کر کے تا آتیاں ایہ فرمایا

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَمِثْلَهُنَّ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
 اے نبی کہہ دے بیویوں اپنی کے اور بیٹیوں اپنی کے اور بیویوں مسلمانوں کی
 يَدٌ فِيمَا عَلَيْهِنَّ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
 نزدیک کر لیں اور اپنے ہمراہیوں اپنی کے
 فَلَا يُؤْذِينَ فِيمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِذَا اسْتَمَعْتُمْ سَمْعًا كَرِيمًا
 اے مسلمانان نہ دیاں زناں اتے ہی پیار یا حکم لگا کر

مجبور باکر حکم نول اپنییاں بیبیاں بیبیاں اہل
 جو اپنے چادر ال اپنییاں کر لیں ہنہ میر
 تا ہر کوئی چچراں دی کوئی موزی جہیزے نہیں
 منہ سرخن اک اکہ با سچوں تاکہ سکون روپاں
 کڑی جنی چادر نال دساوے حر زناں
 عورتوں کی کوئی جنی نال اونہ سے سر کبیا
 کافر زناں تے لوندیاں ادہ اس حکم کوں کہہ کیا
 منع ہو یا بے پردہ رن ادہ رکہ ہی ذوق ایگانے
 کچن دچ کوئی غصو نہیں محسوس کرتا رہا ہی
 بے پردی مریح خطرہ موزی تاکہ نائل ہونے

ایہ گل بہت قریب جو دیاں سچاں
 تے ایسا کھینتا را تے ادہ سے جنت و ساہلوں
 سارے بدن دوزخ یا مے لگے ہوں اصلاحوں
 ایہ لال لوندیاں دچ جہیزا کے ہر ذوق زناں
 فرمایا نول حر تنی سٹ جنی درہ دسبیل
 تا ہر مہاں زناں ایہ لال داجو نے شہرہ جہیزا
 تاکہ صحت و شہ فریوں ڈگی گھنیا قدر و ہنگامہ
 تا ستر کمال کریں تن سے کہہ کہیں پردہ داری
 سبب زناہ کاری کے جنہوں مرد زناں دچ ہونے

شہ نے جو الخ یعنی بعضی نے کہا کہ امام المؤمنین حضرت علیؑ نے فرمایا کہ اگر کوئی مرد اپنے بیوی سے
 ہمارے خازن

جو آگے ہو چکا وہ اللہ بخشنے والے پروردگار

کامل برہہ پوشی کرنی آیت کے ستروی

لَيْسَ كَمَنْ يَنْتَهِي الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْمُرْجُونَ

البتہ اگر نہ باز رہنے کے متعلق اور وہ لوگ کہ بیچ دلوں اور نیکے بیماری سے اور بدخبر ہونے والے

فِي الْمَدِينَةِ لَنْفَرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا

بیچ شہر کے البتہ بیچے گا دیکھو ہم تمکو اذک بہرہ ہمارے بیچے تیرے بیچ اور کے مگر تہوڑے دنوں

مَلْعُونِينَ اَيْمَا لَقِفُوا اِحْذُوا وَاقْتُلُوا لَقْتِيلًا

لعنت ہے جاوینگے جہاں بائے جاویں پکڑے جاویں اور قتل کئے جاویں خوب قتل کرنا

جے ناہ ملن منافق تے دینے دلیں جہاں بیماری

تے جیڑے بدخبر ہوں دن والے دینے شہر دے

ایسے تینوں اونساں مگر لکھائے من نہ تہہ ہسکے

جسے پائے جاں اوہ قید غلامی و بیچ پکڑیوں

تے مسلمانا ندیاں فوجاں حق ہی جہاں کوہر ہوں لاندے

اونساں اتے غالب کر کے موزیاں باہر تریاں

ناہ یہ تیرے من ہمارے لعنت ایساں یاہاں

فاسق لوگ جو چھین رہاں لوں کارن بدکاری

مسلماناں دیاں جووشیاں جہاں ظاہر منافق کردے

پر دن تہوڑے لک جیب کے اوہ لعنت دے ورائے

جو ناں زناں بدکاری کر کے ناقص دیکھ پوچھوں

جو نس آئے یا قتل کئے ہو لوکاں جو تہہ سنا نہ

ناہ یہ تیرے من ہمارے لعنت ایساں یاہاں

تے کدی نہ بدلے جاں خدادی اوسدیا دینے کماندے

تفصیل اوسدی آگے رب وسی غور کرد اجیباں

چالہ نت رہیسا ایسہ بدجا جاری دینے پھلینا نہ

دینا داکر ذکر عذاب خشر دا ذکر غداہاں

مَنْ شَاءَ اللَّهُ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِهِ وَ كُنْ تَجِدُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَلِيلًا

عادت خدا کی بیچ کن لوگوں کے کہ گزرے پہلے اس سے اور ہرگز نہ پاد لگا تو دے عادت اللہ کے بدل ڈالنا

چالہ نت رہیسا ایسہ بدجا جاری دینے پھلینا نہ

دینا داکر ذکر عذاب خشر دا ذکر غداہاں

تے کدی نہ بدلے جاں خدادی اوسدیا دینے کماندے

تفصیل اوسدی آگے رب وسی غور کرد اجیباں

يَسْئَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا حِمْزٌ جِئْتُ بِهَا وَمَا يُدْرِيكَ

سوال کرتے ہیں لوگ تمکو قیامت سے کہہ سوائے اسکے نہیں کہ علم اوسکا نزدیک اللہ کے ہے اور کیا پوچھو گرواں

لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ حَرِيْبًا إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكٰفِرِيْنَ وَ اَعَدَّ لَهُمْ

شائد کہ قیامت ہو نزدیک تحقیق اللہ نے لعنت کی ہے کافروں کو اور تیار کیا ہے عذاب اور

سَدِيْرًا لِّخٰلِدِيْنَ فِيْهَا اَبَدًا لَا يَجْدُوْنَ دَلِيْلًا وَلَا نَصِيْرًا

دوزخ ہمیش رہینگے بیچ اور کے ہمیشہ نہ یادینگے بیچ اور کے دوست اور نہ مدد دینوالا

توں کیا جانیں ہوںی نیرے شائد اوہ تہوڑے

سدا ہمیشہ آتش دوزخ و بیچ رہن دربان دے

تے ناہ مددگار کوئی جو آن کرے اپرا اللہ

چین لوگ قیامت کہ کہہ علم اوس پاس غداہاں

رب لعنت کرے کفار ال دوزخ تباری کال انساناں

ناہ پاس کوئی دوست یا رحمت کر نیوالا

توں کیا جانیں ہوںی نیرے شائد اوہ تہوڑے

سدا ہمیشہ آتش دوزخ و بیچ رہن دربان دے

تے ناہ مددگار کوئی جو آن کرے اپرا اللہ

لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ لَقَدْ لَعْنْتُمْ فِي النَّارِ لَقَوْلِهِمْ فِي النَّارِ لَقَوْلِهِمْ فِي النَّارِ لَقَوْلِهِمْ فِي النَّارِ

چون کہ پیرے جاہنگے منہ لکے بیچ اور کے کینے اسے کا شے کہہنے فرما شہر داری کی موتی اللہ کی

وَاطْعَنَا الشَّرُّ شَوْكًا ۝ اور فریاد برداری کی سوتی مینے رسول کی

جاں دوزخ دج گیسٹن موٹاں پر نے ملک کفار	اٹھے پٹھے جاں گوشت دیاں بوٹیاں پھر بار بار
تا کر کے سخت افسوس کہن اسیں ہے ہے دج دیباہ	ہوندے تا بعد اللہ کے اتے رسول خدا دے

وَقَالُوا ادْبِنَا اِنَّا اطْعْنَا سَادَتَنَا وَكَبَرًا عَزَا فَاَضَلُّوا اِنَّا السَّبِيلَةَ
 اور کہئے اے رب ہمارے عقبت مینے فریاد برداری کی ہے سرداروں اپنے کی اور بڑوں آپنی پس گمراہ کر دیا اور نہونے مگر راہ سے
 رَبَّنَا اٰتِنَا مِنْ غَفَايِنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْحَنَمِ لَعْنَا كَيْبِرَاهُ
 اے رب ہمارے اذکو دو گنا عذاب سے اور لعنت کر اور نکو سنت بھری

تے ڈو کیاں اپنی نندی اونہاں ساڑے براد بگلا دانا	تے لعنت کریں اونہاں تے لعنت دڑی سون خرابوں
بدلے کفر ملن جد سو ذباں بیل جاسن اتر گئے	شیرہ نول جو سید سمجھے اوہ ہی اہل جہنم

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى فَبَرَّأ
 اے لوگو جو ایمان لائے ہمت جو نامندان لوگوں کی کہ لیزادی اونہونے موسیٰ کو پس پاک کیا
 لَا إِلَهَ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجْهًا ۝
 اور سکو اللہ نے او سچیز سے کہ کہتے تھے اور تھا وہ نزدیک اللہ کے آبرو دالا

مومنو سو دو نہ اور نہا نو انگ موسیٰ نول جہاں دکھیا	پر موسیٰ پاک کیتا رب استہیں جو جگہ انہاں الیا
تے عیسیٰ پاس اللہ کے موسیٰ آبروغت رکھدا	پراک جاہل جو پڑ جہاں انار بزرگاں کندا
شرم اجھی کرے نہ اور سد اہم کرے کوئی نکدا	اسرائی کہہ کن اللہ تن عیب جسم نہ دکھدا
یا اس برض یا کوثر یا فصی ہے نامرد زمانہ	رب چا میا نس پاک کرے جو تا عیب ناداناں
اکدن پردے دج موسیٰ سی آنا غسل کرنیدا	لاہ پوشاک تھرتے رکھی نہا کے جامے نیدا
لے جامے اوہ تپن نسیا موسیٰ مگر سدنا یا	سخت جیران ہو یادل موسیٰ مگرے رب دے دیا
عاصا پڑ کے اور سد مگرے موسیٰ جاندا	کند ایرے جامے میرے جامے سخن دو بہندا
نسدیاں نسدیاں جمع اسرائیاں تہیں ننگد سوتلی	تا بسنے دل جسے ڈہتا عیب نہ وسیا کوئی
سوہنا صاف جسہ بر عیوں ساریاں نظر دورانی	ظن گیا ٹ موسیٰ جامے پتر کے پسندے بہانی
تا پیر پیر چھے لگا سونے رسوں مارے	نبی کبیا کر قسم سناں پنج یاتن یا سن چارے
علی کنوں دج ابن کثیر رواست ہے فرمائی	موسے نے نارون جرتے سن اکس سپارے بہانی

لے اللہ الخ یعنی جسے پیٹے میں گوشت کی بوٹیاں نیچے اوپر جوش کھاتی ہیں

موت مارون پالی اور سجائی موسیٰ مٹھے چھایاں
 سی اوہ بونہہ شرماؤ نرم طبیعت رحمت والا
 کیتا حکم فرشتیاں لاش مارون اوہناں لیا
 موسیٰ بری خدائے کیتا یا تمہت قارولوں

تمہت لائی امرایاں اس ماریا بہائی راناں
 موسیٰ قتل کیتا ہے اوسوں تا پیر رب تہا لے
 کیتا مارون نہ ماریا موسیٰ میں خود قوت ہونے
 پاک موسیٰ لول کیتا الہ تمہت و مضمونوں

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ۚ أَهَ يُضْلِمُ لَكُمْ
 اے لوگو جو ایمان لائے ہو ڈرو اللہ سے اور کہو بات مضبوط سنو اور گناہ واسطے تیار
 أَشْمًا لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَدْ
 عمل تیار اور بخشے گا واسطے تیار گناہ تمہارے اور جو کوئی کہنا مانے گا اللہ کا اور رسول اوسکے کا
 فَازْفُوزًا عَظِيمًا ۗ پس وہ تحقیق مراد کو پہنچا مراد کو پہنچا بڑا

اے مومنو ڈرو خدا تمہیں بولو سچی بات پکری
 تے جس رب تے نبی اوسکے دی کیتی تا بولدی
 توال سدید سے کلمہ طیب یا سچ بات انصافوں
 تے تا بولدی کرنی دو جے اعضا دران سنگ پائی
 جو نبی کیسا وچ جسم بندے اک ککر گوشت آیا
 جے اوہ فاسد ہو یا پئی خرابی او سوچ آکے

رب سوا کے عمل تسال تدبیر گناہ ذلیری
 شیک مراد اوسنے ہے پائی فوز عظیم نیاری
 نال قلب دلہے متعلق قول سدید ایہہ صافوں
 پرد لولوں کل اعضا وال تے ہے تمہاری سونی
 جاں اوہ دور گیا تا سارا جسم سو سرد پایا
 تا جسم خراب ہو یا کل ہے اوہ قلب رکھیں دل لکے

إِنَّا عَمَرْنَا الْأَرْضَ وَمَا فَتَحْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَالْجِبَالِ فَأَيُّهَا
 تحقیق رہبرو کیا ہیں امانت کو او پر آسمانوں کے اور زمین کے اور پہاڑوں کے پس انکار کیا ہے
 أَن نَّجْعِلَنَّهُمْ خَلْقًا وَيَسْئَلُونَكَ عَنْهُمَا قُلْ إِنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَالْجِبَالَ
 یہ کہ ایشادیں اوسکو اور ڈر گئے اوس سے اور اوشا لیا انسان تے تحقیق وہ تہا بے باک نادان

شیک اسال پیش امانت کیتی زمین آسمان
 ڈر گئے اوس امانت تہیں چکے کیتا تہا انسانے
 حقیقتی اوہ امانت آہی پیش جو اوسکے سولی
 امانت کونوں مراد شہادت لول شہدہ کیاں پائاں

سبہ سوا انکاری ایہہ جو چکن رہدیاں بارال
 اوہ شیک آتا ہے ڈر نادان نہ سوچ انجام لیتا
 حکم نہ فرضی کوئی کب اختیار عرض سنگ سولی
 جدہ حکم کرے اوس تے حکم قدم لگاناں

لہ نہ حکم الخ عوض لینے پیش کرنا امانت کا اگر صرف وہ بیان یا توصیف مراد ہے تو اوس کا ایشادینا اور
 قبول کر لیناں مراد ہے اور اگر سبیت و اصل امانت کی دکھائی گئی تھی تو سنیے حقیقتی پر مشول ہے بھال
 میاں اختیار و عرض تہا نہ حکم و فرض کہ جسکے عذر و انکار سے عھیمان لازم آتا اور امانت کا لفظ محمل ہے
 تفسیر اسکی بڑھنوال اور یہ بات مستند مفسرین نے کی ہے فیقر صلواتی عنی اللہ عنہ

فرض تے درجہ ادا کرن تہیں ملن مرتبہ ہمارے
 جویں نماز نذکوۃ اتے حج روزے سچ بولارے
 امانت لوکاں ادا کرن ایہہ بن مسعود تیار کے
 یا کن اکہیں ہتہ پیر تے فرخ زبان امانت ہوئی
 یا آپسوج عہد اقرار ایہہ کرن دفار سردے
 مگر سلف واقول جو الید پیش امر ایہہ کہتے
 کر دے عرض اس پیش کرن تہیں کیا مطلب
 کہن نہ اسدی طاقت سانوں حکن تہیں درجہ
 امانت پیش کرن دقت ادنہاں سمجھ عقل سنی
 تا آدم نوں رب کیسا ہمار امانت کسے نہ چاہا
 کیا مطلب وچ ایس حکن و تا الید فرمایا
 تہہ دی کر شکل امانت ڈالی سی سبہ اتے
 ہے اگ عشق بجن جو پردے غوریت دے سارے
 بے انتہاء مقام مراتب طے کر کے چرھہ جانال
 قاضی مظہر کیسا امانت استعدا داک ذاتی
 مگر انوار صفاتوں چرہ کے ذاتی شرف نہ پاند
 اجرام شفاقات آلے انوار ایہہ تہہ نہ سکد سبائی
 جو ایسو عنصہ خاک کی ہو یا لائق بایس شرافت
 کل مخلوق اتے اس بلکہ اپر بلکاں نورسی
 افتخار خصوصیت اس ایس سبوں پائی
 خواہشاں نفسانی لذات جسمانی کیج کھیا کے
 پر کشتیاں ملل عقائد دایاں اتے جان چرھہ پاند
 آجاون مقصد واصلی تے آفر دگ ڈگا کے
 ادب عشق تے جذب طلب تہیں آخر مقصد پاند
 کہاوں پیوں سو دن شہوت غصہ بیداری
 خاکساری کر یا کبازی دے میدانے دج آکے

ناکیتیاں وچ دوزخ تاراں ملن نہ نہیں سارے
 باپیوناں بھلائی پورا تول تے میسپ سونا کے
 امر نبی سبہ تہا ڈول تہا میں پورے کرن درسا
 جسے حکم ہو یا انہہ درتن درت کتہاں نکوئی
 بن حق تلفی مکر فریبوں صدقوں اجہر نکہ دے
 نہ ملن آسمان پھاڑاں تے تا عذر کرن سبہ میتے
 کیسا جیہ سکی کر داجر نہیں تے تھاں ملن ستریاں
 عذاب ثواب نہ لوڑ اسانوں تیری طاعت چاہند
 تا دے جواب مستقول وہہ بہار حکن و تا در آئی
 تینوں ہے چکن دی طاقت آدم عرض الایا
 جے بھلا کریں تا نیک جزا ہے و کہہ جے برا لمایا
 سارے تار کہیلے پر حضرت انسانے پتر جتے
 معرفت رب دی حاصل ہووے جو طالب نوں تار
 ترقی اپر ترقی خاصہ انسانے بس پاناں
 نال جگہ اوہ نیک بن تے ملک مقرب ساتی
 بن ترکیب اس عنصہ رضی نور نہ اوہ اوہا تہہ
 اجسام کثیف تنہاں متحمل نکتہ سمجھ اس جالی
 نبوت ہور دلالت ایسوںے گیا شرف خلافت
 ایس امانت چکن دلوں پایا قرب شہر دردی
 جو حال میانی در حدال وچ جمع کرن ایہہ جالی
 پستی دیو چ سلن ایسوں ایسوں اتے وقت
 تا پیر کے امر نہ است والے بنت تے حکم الہی
 انقیاد عبودیت اول خوب طرح ہتہ پاک
 ہی شہوت نوں کر کے ملکوں نے دودہ جانے
 ہوندریاں سوندریاں ایہہ زائل پیر پاکے ہوشیاری
 کہید عشق دی کہید گیا دودہ نور انیساں تہاں کے

تے ناکیتیاں الخ اگر اپنے فضل و کرم سے کچھ ممانی فرما دیوے تو وہ اسکا فضل ہے اور ذرہ سی بات پر اگر گرفت

کرے تو اسکا عمل ہے نیز طہرائی عقیقہ الہیہ

کیونکہ بہارِ امانت عشقِ عرفان اس کو چھڑایا
 آدم نے ہوا گے اس تپہ لوں چک بلا یا
 پر چاہی اسٹ دیکو رب کیسا سن ماہ اتاریں
 رب کیساتوں بہارِ جاں چکیا مدد کرساں تیری
 تے فرجے تیری تے پردہ پاساں محکم رکھیں کر کے
 جاں ایسہ بہار اوٹھایوس اوویں حبت کنوں گھڑنایا
 جھوللا بہار بہار ادٹھانڈیاں جاں اس سوچ آیا
 اَلقیادِ علو سمیت تہیں نشان بلندی پائی
 جو یا سبجہ ظلوم جھول سو یاں ایسہ بلیت کو پلیدی
 ظلوم جھول اسجگہ مذمت نہیں کارن انسانے
 کلیسی آکیا پہل کہا ون سنگ سوئی ظلوم کھپانی
 امانت چکن اتے حبت تہیں لکھن کنوں تھامی
 دیلے ظہر امانت چکی یا ہر سوئے عھڑوں
 داہد اکرنے والا نفس اپنے تے ظالم تہیندا
 اپنی قوت زوروں ودیکے ایسہ تہہ پا ون مارا
 ادار عانت کرنوں اوسدیلوں تہہ نہ رکھنسا
 یا اس عاجز نے اوس نور قدیم تا میں تہہ پایا
 لا دن عشق سو کھلا گراں واہ پیسے نا جانے
 ایسہ نہ جانا اس منزل درج سر مل چکا انگہ پائی
 پہل مساف ہو کے ہر حیلے پکڑ عمدا لوں سوئی
 رضا الہی لوں سنگ خواہش نفس نہ رد اعلانا
 امر قبول کرن درج ذرا تا مل سوچ نکرنی
 بندہ خدمت مولی دی کر صلہ نہیں لے سکدا
 خواری کرو نہ انسانے دی اس کارن فرمایا
 بندہ جہد لگ جو صلیوں ودہ بہار نہ سرتے چائے

تا میں کل مخلوقوں انسانے لوں رب وڈایا
 گوڈیاں تیک لیا چک موڈیاں پر پکڑا دٹھایا
 سن اولاد آختر تک تیرے موڈے رہے شماریں
 اکہ تیرے تے پردہ پاساں نظر نہ کرے مند سیری
 جتنے حکم نہ کہوں دن دا اوس طرفوں رکھیں پھر کے
 اِنَّ كَاْنَ ظَلَمًا جَهَوْلًا لَقَبْ اَوْ سَوَقْتْ سَدَايَا
 جاہل ظالم سی پر عادل دنا رب بنا یا
 انوار ذاتی دے چکن دی جد طاقت اس تہہ پائی
 تے ایسہ انوار قرار نہ پاندے یا سبجہ کثافت گلدی
 بلکہ مقام شرف تے عزت مدح کیتی رحمانے
 نفع نقصان نہ سوچن اوسدیلوں سو یا جھول سنجانی
 ظہروں عھڑ تک سی گزریا سارا وقت گرامی
 معاملہ سوہ خازن درج خیراں آیاں سمجھہ خیر لوں
 جس کم حاصل متحمل نہیں سی جد اوسنوں چک تہیندا
 تے حق امانت را کھی اوسدیلوں تہہ نہ پا ون مارا
 دنیا کر فریب شیرطانوں لذتیں ڈبن مارا
 ناہ جانا اس منزل دریاں تہہ نہ میرا آیا
 یا نہ ملدا جہد لگ اندر بہتہ نہ بہمن دانے
 ظلوم جھول بھینے ہمت یخبری سنگ لانی
 جان پیمان جو حد ان لنگھے پھر دیکو اوسنوں سوئی
 میں امانت جے کتے سٹے خائن نام سدا یا
 امانت دال جاں سنگے اوہ امانت کڈھ چھپ سرنی
 جو لوں میں اجیر نہ بندہ میں مزدور اوس اکدا
 جو ایسہ میں خدا والے ادبی اس منح سنایا
 تے ہولناک جنگل درج ودیکے اگے قدم نہ پائے

سورہ انکاش در واقع امانت شریف مذکورہ

نکتہ
 نکتہ
 نکتہ
 نکتہ
 نکتہ

لے امانت الخ اور نظری میں کہا کہ یہ خطاب یا اعتبار اکثر افراد انسانی کے ہے جو ظالم و جاہل میں سے جو الخ
 یعنی میں ہے اجیر نہیں یعنی امانت کے ادا کرنے میں میں ایسے خدا متعالے مزدور بنا کر کسی مزدوری پر نہیں لگایا
 یہ اوسکی دی امانت ادا کرتا ہے فقر ہلوائی عفی اللہ عنہ

تواری اوس منصب اچھے اعلیٰ شان مکمل کے	جویں دلیر بہادر ہو نہٹہ چکی روز انزل کے
جاناں مال خدادے ساڈے کل امانت آئی	ریڈر راہ لگا دن جے اوہ ادا گئی سو بہائی

لِيَعْلَبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ
 تُوکر غدا بکرے اللہ منافق مرد و نکر اور منافق عورتوں کو اور شرک کر کے اور شرک کرینو اور شرک کر
 وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ
 اور پیرادے اللہ سادہ رحمت کے اور پر ایمان والوں کے اور ایمان والیوں کے اور ہے اللہ
 غَفُورًا رَحِيمًا بخشنے والا مہربان

تا اللہ کرے عذاب مشرک مرد زنا میں	تے رحمت مال مڑے اوہ اپر مومن مرد نسائیں
تے رب بخشنا راہر کستہ اہل خطا میں	جو پہل سو یاں پیر تائب سو کے بے گئے سیدے میں
بہار امانت چاہا جس نے لائق بخش سوئی	رحمت اجر ملے اوس فائن سخت خواری سوئی
امانت ادا کیتی جس مومن ظاہر ہو گیا بندہ	جس ترک امانت کیتی سو یا منافق مشرک گندہ
اور امانت کر دیاں بہادر سو کھ قسوی کوئی	اوہ حق دار سمانی بخشش گل پکری سوئی
احزاب سورہ سن ختم گئی ہو گے دیکھ سباز	نال خداد فضل کرم دے ہو یا کم بناؤں
اسو ح ملک سبادی شادابی بربادی سند	تے زہ سازی داؤد سلیمان شابی ذکر سو بند
بناؤں بیت مقدس ہو جو کتیاں رعیا میں	انجام کفار اند کم سدا چھیکر دیوچ پامیں

تفسیر سورہ سبأ شریفہ

خواص

جو شخص اس سورت کو کاغذ میں لکھ کر سفید کپڑے میں بند کر کے اپنے پاس رکھے تو سو اہم سوزیات و آفات سے محفوظ رہے گا جب تک اس کے یہ مکتوب رہے گا اور یرقان و الا اسکا پانی پیوے اور منہ پر چھڑکے دفع بلیات کیلئے نقش اس سورہ کا لکھ کر پاس رکھے وہ ہمیشہ

۸۲۲۴۷	۸۲۲۴۶	۸۲۲۴۵
۸۲۲۴۸	۸۲۲۴۷	۸۲۲۴۶
۸۲۲۴۹	۸۲۲۴۸	۸۲۲۴۷

تجیر خواب ابن سیرین رحمۃ اللہ علیہ نے کہا کہ خواب میں سورہ سبأ کا پڑھنا یہ تجیر ہے کہ وہ شخص زائد و عابد ہوگا اور کرمانی رحمۃ اللہ علیہ نے کہا کہ عبادت الہی میں سو ستہ لگا رہے گا اور امام جعفر الصادق رضی اللہ عنہ نے فرمایا کہ نیک نیتوں کی نعمت اختیار کرے گا

چو رنجہ آتیاں سورت وچ سبأ دین گرامی	اے سو تپتی کلیمے اسدے وچ حساب گامی
اک ہزار تے پنج سو بار ال حروف بتائے سارے	خازن دیوچ نمی السنہ اچے کرے سارے

سورۃ اعزاب کے سورۃ سب کا رابطہ و علاقہ کیونکر ہوا

<p>یہی ادس دج سے حال کفار ال مولی پاک بنا سی جمل انکار اس اندر مومن من کلمونال حشر نہ شرتیں واضح کر کے فرمایا رب باری تدے تعلق اسدا اوسدینال ہویا پڑھ کل نزل</p>	<p>ذکر عذاباں اہل لفاقاں ختم اعزاب کرائے ہیں میں کہندے آہے اوہ دن قیامت کے دن تے دج سب کے منکر مومن کفار اندا اظہاری طعنے دیوں رنگ برنگی نالے شاہ رسل نول</p>
--	---

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
شروع کرتا ہوں میں سائند نام اللہ بخشش کرنے والے مہربان کے

<p>کمال مہر محبت دالا بالے آخر تائیں</p>	<p>اسم اللہ دینال شروع جو ہے بخشش واسائیں</p>
--	---

أَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ لَهُ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ وَهُوَ الَّذِیْ
سب تعریف واسطے اللہ کے جو واسطے اسکے ہے جو کچھ ہے آسمانوں کے اور جو کچھ ہے زمین کے اور واسطے اسکے ہے سب تعریف
فِی الْاٰخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِیْمُ الْخَبِیْرُ
پس حمد اوسوں کے جو وہ ہے حکمت والا خردوار

<p>کے حمد اوسوں دج آخر اوہ حکیم غیر الفا مال انل ابدتیں آخر تک اسے نول حمد مہربان</p>	<p>سبہ خدا نول حمد ملک جس جو دج ورت افلاک ہے جسدی مخلوق زمین آسمان واسطے</p>
---	--

یَعْلَمُ مَا یَلِیْجُ فِی الْاَرْضِ وَمَا یَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا یَنْزِلُ مِنْ
جانتا ہے جو کچھ داخل ہوتا ہے بیچ زمین کے اور جو کچھ نکلتا ہے اوسوں سے اور جو کچھ کہرتا ہے
السَّمٰوٰءِ وَمَا یَخْرُجُ مِنْهَا وَهُوَ السَّرِیْمُ الْغَفُورُ
آسمان سے اور جو کچھ کہرتا ہے بیچ اسکے اور وہ ہے مہربان بخشش کرنے والا

<p>تے جانے جو کچھ آسمانوں ہی جو چڑھے اوما ہی بانی ہور حیا در مردے دھن زمین دج پائیں رنگ برنگی کان مساون ہی ہور خزاں پائیں تائیرات ستاریاں فلکوں اترن حکم پائیں محل قبولیت آسمان دعا دایے سر حالے جو کوئی رب پیمانے ابر طرف کفرے وریا</p>	<p>جو ورتے زمین دج ہی جو نکلے جانے خوب الہی تے اوہ ہے سنا رحم کنندہ ہی بخشش واسائیں تے گہاہ زراعت سبزی نکلے زمینوں نولواں مینہ قرآن احکام ملک تے تقدیر قضائیں تے چرمن آسمان اعمال فرشتے چرمن دعائیں نہ رب آسمان الے بیٹا ناہ خوش تے چرمیا</p>
--	---

وَقَالَ الَّذِیْنَ كَفَرُوا لَا قَاتِلُنَا السَّاعَةُ طَغٰی وَ دَجٰی
کہا ان لوگوں نے کہ کافر ہوتے ہیں نہ آدیگی ہمارے پاس قیامت کہہ کہ یوں نہیں قسم ہے رب مہربان
لَا تَأْتِیْكُمْ لَا عِلْمَ الْغَیْبِ لَا یَحْزَبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ
البتہ آدیگی تمہارا پاس جاننے والا ہے پوشیدہ کا نہیں پوشیدہ ادس سے برابر ایک ہینے کے

فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ
 ریح آسمانوں کے اور نہ ریح زمین کے اور نہ چوٹا اس سے اور نہ بڑا
 إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ۝ مگر ریح کتاب بیان کرنیوالی کے

تے کافر کہیں جو کدی قیامت آدے ناہ اساہا	کہہ توئی آہو قسم خدا دی آسمی شہک تہا ہاں
رب جاننا راغیب نہ اوستہیں چیز چہی ہے کوئی	ذرے قدر نہ و بچ آسمان ناہ و بچ زمیناں کوئی
نہ کی روئی شے کوئی اوستہیں کہے یوشیدہ ہوندی	کیونجو لوح محفوظ اندر سب لکھی ہوئی سو ہندی

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ
 تو کہ بدلادے اون لوگوں کو کہ ایمان لائے اور کام کئے اچھے یہ لوگ واسطے اونکے بخشش ہے
 وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ۝ اور رزق باکرامت

قیامت دا ایہہ لیادن ہو سی اسکارن دل لائیں	تا مومنناں نی کال نون رب کرے تو بچے اچھیاں
ایہہ اوہو لوک جننا ندے کارن بخشش ہے رحمانی	تے رزق کریم حنت دی نعمت پادنگے من بیانی

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن دَجْرٍ الْوَاوِيَّةِ
 اور جن لوگوں نے سعی کی بیچ نشانیوں ہماریکے غافری کرنیوالے ہو کر یہ لوگ واسطے اونکے عذاب سخت قسم درد ہونوالا

تے جیرے کوشش کر کے ساڈیاں آتاں نون کر کے	ایہہ لوک ادنا جنناں سخت عذاب دکھانڈے دیکھو
--	--

وَيَوْمَ الَّذِينَ أُوْتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ
 اور جانتے ہیں وہ توگ کہ دینگے ہیں علم آوہ جو اتارا گیا ہے طرف تیری بردہ کار تیرے حق
 وَيَكِيدُ إِلَى صِرَاطِ الْحَرْثِ يُزَاكِمِيهِ ۝ اور وہ دکھاتا ہے طرف راہ غالب تو لطف لگنے کے

جانن علمانواکے جو رب تیرے میں حل گلیا	تے سچ اتے راہ پادے اوہ عزیز حمید جو جلیا
یہو دلعاری نال تعصب خدا رسول حق جانن	بیرسر میرن نال نبی قرآن ایمان نہ آسن
جانن فقط دلوں بن تصدیقوں اقرار زباناں	نہیں ایمان اس نام نہ جہدگ منن دلوں بجاناں
علم فقط ہے علم جو دینی فائدہ اوہو کردا	موفت اتے یقین کرن تہیں اس علم دوج فروا

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُوكُمْ مَعَ آرْحُلٍ مِّنْتُمْ كَلِمَةً إِذَا فُتِقْتُمْ
 دکھا دن لوگوں نے کہ کافر ہوئے کیا دن تہا دیں اسم تکو ادب اور سنشس کے کہ خود تہا ہے ما جب ریزہ ریزہ پڑا ہون
 كُلِّ مُمْسِقٍ قَالَ لَا أَنْفَكُمْ لَقِي خَلْقَ جَدِيدٍ ۝ تم نہبات ریزہ ریزہ ہو جانا فقیر تم اللہ سچ جانن کی

تے کافر کہیں آپسہ پوچھ پچھتے رہوں	کہا کول اس مرد بچلاں تہاں جو دیوے خبر اسداں
سے ایہہ لوک الخ یعنی کوشش کر کے ہیں کہ ہمارے آسموں کو عاجز کر دیں یا ہماری گرفت سے کہیں	ہاگ جائیں یہ ہرگز نہ ہوگا بلکہ اوکو عذاب دردناک ہونا ہے پتھر ہوائی غنی اللہ عنہ

جو مر کے شر گل جاؤ گے جد ذرہ ذرہ ہوشی | پہ نوبت میں نہیں پیدا ہو کے لیکھا ذرہ ہوشی

اَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا اَمْ يَلْمِزُكَ جِبَلٌ اَلْتَنِينَ لَا يُلَوِّعُ مِنْهُنَّ
کیا باندہ لیا ہے اسے اوپر اللہ کے جوہرے یا اوپر جوہرے جنوں ہے بلکہ وہ لوگ کہ نہیں ایمان لائے
بِالْاٰخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلٰلِ الْبَعِيْدِ ۝ ساتھ آخرت کے بیچ عذاب کی اور گمراہی کے ہیں

جو دشمند سیانے ایسے سخن نکر کے جاری
کبتہ نہیں بلکہ جو آخر نال ایمان نہ لیا دن والے
تے وچ عذاب پھرے میں آستہیں نس تے جا سکے
تے کرے اہر ار جو رب اور سدا قتل عذاب شر روا
جوہرے خداتے بد ہوس یا اوس میں جنوں ہماری
تحت غصے دینال اور بنا نذر کرے رب حالے
دور پے اوہ گمراہی وچ نہیں حق نول پاسکد
مقتضی اسلام جان خدا صافوں سے لنگہ شر روا

اَفَلَمْ يَرَوْا اِلٰى مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِّنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
کیا پس نہیں دیکھا اور انہوں نے طرف اور پیچھے کہ آگے اور جو کچھ ہے آگے ہے آسمان اور زمین سے
اِنَّ لَنَا لِحَيْفَ بِيْهِمُ الْاَرْضَ اَوْ نَسْقِطْ عَلَيْهِمْ كِسْفًا مِّنَ
اَلسَّمٰوٰتِ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيْبٍ ۝
گر چاہیں ہم دنسا دیوں ساتھ آگے زمین کو یا ڈال دیوں اور آگے ٹکڑا
آسمان سے تحقیق بیچ آگے البتہ نشانی ہے واسطے ہر بندے رجوع کرنے والے کے

کیا دیکھیں نہیں جو آگے تھے اور نہاں زمین آسمان
یا اونہا ندے اوپر ڈگئے کوئی ٹکڑا آسمانی
جے چاہتے ایسے دہسے اونہاں وچ زمین جہاں
اسو بیچ نشان اونہا ندے کان جو کر و رجوع عیالی

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا دَاوُدَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ اَلْحَبِّ اَوْ رِيْحًا مِّنْ رَّيْحٰنٍ
اور البتہ تحقیق دی ہے داؤد کو اپنی طرف سے بزرگی اسے ہاڑد لیج کر د ساتھ اس کے اور آے جانور اور
النَّالِ اَمْ كَذٰبٍ ۝ اَنْ اَعْمَلَ سَبْعًا وَقَدَّرَ فِي السَّمٰوٰتِ وَا
نرم کیا واسطے اس کے پہننے لوہا یہ کہ بنا لوزہ میں پوری اور اندازہ رکبہ ایک دو شر کے پر نہ میں
عَمَّا وَاَصٰلِحًا اِنِّيْ جَمَاعًا لَّعَمَلُوْنَ بَعِيْرًا ۝ اور عمل کرنا چھے تحقیق میں ساتھ اوپر کہ کر کے ہر قوم کی کو لایوں

اساں ٹیک بزرگی دتی داؤد سے نول اپنیوں
اے ہاڑد و مرغو اور سدینال کر و آسپیاں
تے اسال کیسا حکم ہاڑدال چڑیاں نول اس گلوں
تے لوہا نرم کیسا اس کان جو رزہ بنا صرکایاں

تھ مقتضی ریح پارہ مناظرہ کی شرطوں سے بخا دز کرے اور اپنے انکار پر اہر ار کرے تو پورا اسکا جواب
نہیں ہے مگر عذاب نیر حلوانی عفی اللہ عنہ سے یہاں روایح تو کہ تمہاری تسبیح سے لذت ذکر و سماع قند
کرے بکر ذوق و وجد درستوزاں زیادہ کرے اور لوہا نرم کیا واسطے کہ اوس سے بخوبی زمین باندازہ آونکے
حلقے برابر و موزوں شمار میں خلاص

کہلیاں زریاں نے مال انداز کرناں گزراں گزراں ہوئیں
 فضل مراد کتاب نبوت شاہی خوش آوازی
 سورہ ص اندر داؤدوں لغزش سی کجہ سوئی
 پیر ہی زبور خوش آوازے تہیں سنے سپاڑوں نالے
 پیرے زبور تا مرغ اوداے سندے اپرا چارال
 جاں ہوا خلیفہ اسرا یا ندا بادشاہی ہتہ آئی
 تا ہمیں بدل بن اوپر اپرا راہ وچ طرح کالی
 اگوں ادہ تکریم کرے سن عادت ایوں سوئی
 پیغمبر اوس کولوں پچپیا حال داؤد سنائیں
 پچپیا گہرا کے کل کبیری دس کہاں پتہ پیارے
 رب لوں عرض کرے تہ کوئی سبب بنا خدا یا
 تا لوٹا موم لیتا ہتہ ادس گسب ذرہ سکھلا
 چار یا چہ ہزار ورم سی قیمت اک دی پونری
 ادہ مسکیناں دنڈے ایوں شاہ رسل فرماندے
 بیت المالوں کہاوں وچ کوئی وجہ تخفیف کجہ پوئی
 جاں شاہ رسولان نے سن باران بیت المالوں کھایا
 اک لوک جو بیت المالوں کہا کے کر د دنیا کار
 تیجے اوہ جو بیت المالوں کہا کے محنت کر دے
 گرم رہن وچ دینی کماں خیر خواہی اسلامی
 جو قوت اوسدن خرچ کرے وچ یاری مسلماناں
 مسلماناں مالوں وچوں جو وچ بیت المالے
 جو جیکر کسب کرن تا دینی خدمت رہ جاندے
 روزہ داؤدی ہے بہتر حضرت نے فرمایا
 نمازاں وچوں بہتر جان نماز سوئی داؤدی

تے بیگے تحمل کرد جو عالمان دیوں جو کہیں
 ہی لوٹا نرم سوک ہتہ پیریاں ہی ہمت اندازاں
 جو تہے دن اوس جنگل اندر ردوں جاندا سوئی
 ادہ اپنی بولی مال داؤد سے دین جواب کمالے
 تے لوٹا موم نیے ہتہ اندر ایہ سبب اس باراں
 تا اپنے اک قصہ آتے ایہ واقف ہو د کھائی
 پچپے اوسندوں دسرا کے مردوا حال اود کھائی
 آدم شکی فرشتہ کر رب اک دن گھلینا سوئی
 کجا فرشتے جنگا سے جے اک گل ہندی ماہیں
 کجا فرشتے بیت المالوں اپنے کرے گزرا کے
 جو نکالے قصہ لوں ماہ گزراں کراں اللہا
 وچ اک دن کے زہ بنا کے دیچے آہتہیں کہا
 دو ہزار شہین خرچ جو باقی یک روز تہی
 داؤد کسب کر کہاں داؤد چ مسالم خازن آہندے
 ادہ اگلیاں کارن اس است اول خرچ نہ اسوچ کجی
 تا کوئی شبہ نہ رہیا اسد تن وچے فرمایا
 دو جے کہا کے وچ عبادت خلوت کرن اذکاراں
 مشکلاں حل مسلماناں کر د وچ مہربان
 گردہ تہر کجے لوں اذکھاناں افضل ہوا تہا می
 مدد دین اسلام تیجے لوں اوس مالوں دیشاناں
 خرچ کرن اینہاں افضل ہوا اسکارن تہو لے
 دینی خدمت جیسا معرفت مال نہیں ہو پاندے
 اک دن روزہ اک دن چوٹراں ایہ طریق اوس آیا
 سوکے ایسی رات ادھی رات جاگن وقت سوم تہر تہو د

تہے چنگے نچ لینے آئے آل و متا ہمیں داؤد علیہ السلام اپنے عمل کر د میں اعمال دیکھتا ہوں انعام و ثواب عطا کردوں گا ف ہمت ایچ سمیے داؤد علیہ السلام کو تہر گی مگر ونا ہیوں کا اسمییل جو شہرہ جباروں کے بدتر جانے نوو بانہد میں ذالک کیونکہ چوٹے پیرے میں لکھوی سے کوئی چوٹ سکتا

تہائی رات نماز پڑھیں پر اندر چھو بیٹھے
 کر دے سن آرام اللہ بوج ہوئی شفقت نصیب

وَلِسَلِيمَانَ الْمَرْيَمَ وَغُلَّ وَهَاتَشَكَرُوا وَرَوَّاحَهَا فَفُتِحَتْ وَاسْتَلْنَا
 اور واسطے سلیمان کے مسخر کیا باد کو صبح کی سیراد کی ایک مہینہ اور شام کی سیراد کی مہینہ اور چاروی کیا مجھے
 لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ وَاسْطِ اَدِ كِ حَشْمَه كَلِي هُوْنِي تَانِي كَا

تے واسطے سلیمان نبی دی تا بعد از نبائی
 تے اک مہینہ پنہ اوں پچھلے پیرا سیرا سی
 قطر کا س ترانا چشمہ نکلیا پاس میں سے
 اک مہینہ راہ سویلے سی اوہ چل دی آئی
 چشمہ گلے ترامے دا ادس مال دگا یا سا سی
 تن دن رات اوہ چشمہ دگیا مثل بانی دگندے

وَمِنَ الَّذِينَ مَنَ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ جِذْرٌ رَجِيذٌ وَمَنْ يَنْزِعُ
 اور جنوں میں ایک لوگ تھے کہ نہ مت کرتے تھے ساتھ حکم رب اور کھینچے اور جو کوئی بھی کرے
 مِنْهُمْ عَنْ أَهْرِ خَانِدٍ قَوْمٍ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ
 ان میں سے حکم ہمارے چکھادیں گے ہم اور سکو عذاب دوزخ کے سے

نے بکہ دیواں جنال تہیں اوں اگے کم بناندے
 جو کھی کرے اونہاں تہیں ساڈے امر کنوں پیرا
 دیو جن فرماندار آہے خدمت وچ رہند حاضر
 تازیانہ ہتھہ آتش جبر اکروا حکم عدولی
 عذاب مراد اس راہوں و دویں بن عذاب اللہ
 رب اور سکو دے حکموں حاضر وچ اطاعت راہند
 عذاب دوزخ ایسوں اوں چکھا ساں تخت جہنم پیرا
 اک فرشتہ اونہاں اتے سی جمعدار ساور
 اور سنوں مار جلا و سی ایہہ کار اور سدی مقولی
 دنیا وچ ہی آخرت اندر خازن وچ فرماتے

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُونَ مِنْ مَّحَارِبٍ وَتَمَاثِيلَ وَجِفَانٍ كَالْخَوَابِ
 بنانے تھے واسطے اوں کے جو کچھ چاہتا تھا قتلوں سے اور تھیاروں سے اور تصویریں لوگوں مانندہ لالہ لوگی
 وَقُلُودٍ مِّمَّ سَلِيلٍ ط اور دگیوں ایک جگہ دہری رہنیوالی

جن سلیمان کارن جو اوہ چاہے کم بناندے
 تے لگن بناندے لشکر کارن حوض برابر پیرا
 یعملون اندر ہے بیت مقدس کے کم سارے
 ہی قلعے تے کوٹ اور سارن اچے جو جو حکم سناد
 ابراہیم اولاد آباد ہوئی سی جاں وچ شامے
 کوشش بہت کیتی پر ناہ گن سکیا سبہ لوکانی
 جو دوج پیرتے صبر کیتا اوں اور سکو بڈ بہانی
 توں پامیں اونہاں گنتی تے میں ایہی قسم اونہاں
 بیت مقدس محراب تے نقش نگار لگاندے
 دیگاں ہور بنان جو تہا دل ملی نہ مسکدیاں دہر
 محاریب جمع محراب بیتاں ہور بنائیں پیارے
 خازن ہور عرائس تاملے وچ خلاصے لیا دے
 برکت ہوئی داؤد جا مہیا میں گناں اولاد تاجی
 تادمی ہوئی داؤد از یح خلیل کیتا بیت سہای
 وچ اولاد اور سدی ہے تہ برکت کیتی سہاں
 بلا و اونہاں تے ہیجاں چشتیں گہاٹا پوے لوکانی

تن سالاند اکال قبول یا تن ماہ دشمن چھوڑاں
 آپس دچ صلاح کردنہاں تن دن موت قبولی
 جتنے بے سن بیت مقدس او تھے آگئے سارے
 داؤدوں گیا نہ جریا پیکے سجدے کوئے دعائیں
 کھیلے ملنگ آہے ہتھیں پٹرننگیاں تلواراں
 لوکاں نول داؤد کیسا پھر ربد اشکر گزارد
 جتنے رحمت ہوئی تسال تے بیت بناؤ ربد
 خود نبی اللہ بہتہ ڈھوک عالم صالح بندے
 تا دھی ہوئی اوسنوں اغان ایہہ سجد پوری کرسی کے
 جال داؤد بنا مسجد دی ڈالی سی اوسجا میں
 نبی کیسا گرو پج لئیں ایہہ ادہ انکار لیا یا
 ایہہ خیال کرنیڈیاں اللہ وحی گہلی اوسحالے
 اسدی ایہہ سراجو ایہہ گہرنے نہ ہتھوں ترے
 جال فوت ہو یا داؤد سلیمان چاہیا اوسگہنیاں
 بندیدی قد جتنی پہلے سی سلیمان بنائی
 ایلیا شہر بنایا سنگ مرمر کے تختے جڑ کے
 شہروں فارغ ہو کے مسجدوں پہ لوکی لاکے
 پھر شہاں قسم عقیق اتے زر نقرہ عہدے تالے
 دوروں دوروں دڑی قیمت دا در لگانے
 سبز سفید تے زرد سیاہ ہوتہم بلوری لائے
 دیواراں چتیاں لوج لعل جو ابر جڑت جڑے
 غرض جو دنیاں دچ اوس مسجد مثل نہیں گہری
 خوبی حسن صفائی ولوں چہرل چہرل کردی
 فارغ ہو جہوں سینوں اوسدان عبید کردی
 اک مکان علمدہ ہور بنایا سی اوسجا میں
 پردہ کپل جاندا سراج دا اندر اوس مکانے

دپراہناں یا تن دن توڑی موت اکنوں سردنیاں
 ہتھے بخل تیار مرن لوی ہوئی سبہ لوکاندی ٹولی
 یہی طاعون اندر ایہہ پیراں لوگ نگر سارے
 ربا کر رحمت دہیہ معافی مٹی طاعون تہا میں
 کر کے میان آسمانی چڑھ کے نظر پئے جدیاں
 لوکاں پھپھیا کیونکر تا فرمایا اس جا یارد
 انتظام شروع پھر ہویا بیت مقدس سبہ دا
 کیس کا جیل لگے ایجے نہ مسجد نبی سو مندے
 دیات قلوب اندر پیراگے لکھدا ایہے دل لاکے
 اک اسرائیلی داکہ آیا اوس مسجد دچکائیں
 نبی چاہیا لے زوریں اوہ گہر مسجد دچ رلایا
 جو ساڈے گہر کارن گہر بندیا غضب کریں بد چا
 پتر تیریدی کوشش نہیں کم ایہہ ہون ملیر
 دیو پیریاں کر جسے بنا دن لاکے تہاؤں تہا میں
 سنگ مرمر تے صاف بلور ہر چیز اوسنے منگوائی
 دچ شام شہر کے سی اوہ بیت مقدس بنیاں مر کے
 جہاں کولوں سونے چاندی کر کے حکم منگائے
 لعل جو ابر موتی ہیرے عنبر مشک نرالے
 پتھر اندے گہر تختے لائے ہر قسم سونائے
 چیت جو ابر کتیاں سندی کبیرا قیمت پائے
 زرد زے کتیاں قرش دچیا کندھیں در لگائے
 چن بدر دانگول رشتنائی رت سیاہ دچ ہوئی
 کندھاں چتیاں اتے شہر سکے نظر تہا دی
 پھر کت لہرے دیلے ڈگی سی اوہ مسجد کندھے
 جو جاوے اوس اندر اپنی دستے کل کمائی
 صد ٹا فاسق تائب سچو ہونا دم مستانے

قصہ بنائے بیت المقدس از حضرت دار و حضرت سلیمان علیہما السلام

تے دچ ایچ اوس ایلیا شہر کے بارال کوٹ سرکوٹ ایک گروہ اسرائیلیوں کا رہتا تھا عازن تہ ہیرا جی بہ
 قصہ آجیے گزر چکا ہے

<p>کنارے مسجد آبنوس نے سوٹا سی اک دہریا اوس بنا مقابل زبدتے فقرنی سن یاراں طرز طریق ایہہ درویشانہ ہونی لیند خدائوں</p>	<p>باہجہ پنہیر جو ہتہہ لاد کے سرن ہوندا سی اڑیا تے مکہ بطحا سندا حرم فقرا نہ انواراں ایہہ فقر درویشی تاپیں ملی سہی کے شاہ نولوں</p>
--	---

شعر لکھوی

<p>تمائیل جمع تمثال جو موت گہر کے جانورندی اوہ وچ میتال رکین لوکاں شوق عبادت کے دبا بیاں کولوں کچہ جو شرک رو اسی اس زمانے سن جتنے تصویر ہو کے اتہہ رحمت ملک ڈر دا جھان جو ڈرے کنال جدیوچ وہ سونہہ کہا ادسے جگہ رسن اوہ کیاں ملن ناہ ہلا بیاں</p>	<p>بک کین جو موت گہرن فرشتیاں ہی نیباں ولہاندا شائد تنہاں شرع وچ جائز سو سی لغوی لیا جو نئے منسوخ ہو کے اوہ شرک بندہ حرمت تے مصور نولوں ملعون بنا کے سرور جن بشر دا قدر دیگاں جو پادیاں اتے رکہدے آسے تہا پوڑیاں لاکے ڈالن ابوب کڈھن نہیں پکایاں</p>
---	---

اعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّاكِرِينَ
 عمل کرو آل داؤد کی واسطے شکر کے اور تھوڑے ہیں بندوں میں ایسے شکر کرنے والے

<p>عمل کرو آل داؤد اس نعمت شکر جو ہر کے آل داؤد سلیمان بھی کل تا بعد ارہاندا کے آل بھینے تا بعد اولاد نہیں مخصوصوں</p>	<p>تے تھوڑے مگر بندیاں تہیں جو شکر گزاری کر کے وقت نمازاں دی وند کیتی خالی ناہ گواندے جیوں شہہ من پیسے وگدے عمل قرآن لہروں</p>
--	--

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةٌ أَلْفَاظٍ
 پس جب ہدف کیا تھے اور ہر ایک کے موت کو نہ خبردار کیا اور ہر موت اور ایک کے مگر کھڑے نے گہن کے
 تَا كُلِّ مَنَسَا قَةً فَلَمَّا خَسَرَ بَيِّنَاتٍ لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ أَن لَّوْكَانُوا يَعْلَمُونَ
 کہ کہانا تا عسا اوسکا پس جب گر پڑا جانا جنوں نے یہ کہ اگر ہوتے جانتے
 الْغَيْبِ مَا لَبِثُوا فِي الْعِلَابِ الْمُهَيَّبِينَ غَيْبِ كُونَهُ يَسْبِغُ عَذَابٍ ذَلِيلٍ كَرِيمٍ أَلَيْسَ
 پر جب موت گہلی اسال اوس نے دیو اسلہ موزوں
 پر جڈو گا دیواں جاتا غیباں علم جے جاناں
 سلیمان اشکاف رکین وچ مسجد کد سالان
 اتنی مدت دا اوہ کہانا پینا ہی ادتہہ رکہدے
 موت میری خبر نہ کرنی ہرگز دیواں تاپیں
 وچ کرا بسلیمان ڈر یا دسے سبہ نولوں ظاہر
 عاصے دا کہ تیکہ فوت ہو با خود کوئی نہ جانے

<p>پر جب موت گہلی اسال اوس نے دیو اسلہ موزوں پر جڈو گا دیواں جاتا غیباں علم جے جاناں سلیمان اشکاف رکین وچ مسجد کد سالان اتنی مدت دا اوہ کہانا پینا ہی ادتہہ رکہدے موت میری خبر نہ کرنی ہرگز دیواں تاپیں وچ کرا بسلیمان ڈر یا دسے سبہ نولوں ظاہر عاصے دا کہ تیکہ فوت ہو با خود کوئی نہ جانے</p>	<p>مگر ادہ سیونک جو لکھری کہاندا خبر دی لس فونوں تا وچ عذاب ذلت رسوائی ناہ تہراں اک آناں اک دو ماہ ہی اندر بیت مقدس مسجد سائیں جاں موت ڈھنگی پر عرض کرے کے مالک عرض فلک کے تا جہاں کے غیبی علموں ہو کے نفی کد اپیں دیو پری کم لائے ہوئے خدمت دیوچ حاضر اگلی عادت وانگوں ورہے تاپیں بنی سخن نہ اتے</p>
--	---

حافظ لکھوی کے نزدیک پچیسے شرک مسلمانوں میں جائز تا پچیسے منسوخ ہوا

جائے سال گزریا مسجد نبکی عامامی کہاں
 تانبی ڈگا دیو بریاں سے کہ گیا ہو ڈاڈا

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِنِهِمْ آيَةٌ ۖ جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ ۚ
 البتہ تحقیق ہے واسطے قوم سبائی کے چچ گہروں اور کھجکے نشانی درباغ یعنی طرف سے اور بادیں طرف سے
 كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ ۗ بَلَدًا لَّطِيْبًا ۗ وَرَبُّكُمْ شَفِيفٌ ۗ
 کھاؤ رزق پروردگار اپنے سے اور شکر کرو واسطے اور کے شہرت پاکیزہ اور پروردگار بخشنے والا

<p>سبک سبائوں گہراں اور نہاندیاں وہ نشانی آبی تے ربد اشکر کردے شہر پاکیزہ شہر اماںوں سبائک جن عرب تہیں دس پتراوسک آسے آثار کھجکے تے مذحج آرزو سہر کندیہ اشتر سارے تا جگہ سبادی یمن کیتی رب باغ دو طرفی آسے رب کیسا کہا میگو روزی ربد اشکر گزارو نہ سب اشویاں چہر کھی لیسو او سجا کوئی پیر تیراں نبی آئے اونہاں ریکو لے سد لولایا نییاں لولوں اونہاں جو ہوشا کیتا اکمن کہو خد لولوں جاں اونہاں ناشکری کیتی ریکو نبی جو ہوشاے</p>	<p>جو باغ آسے دو سچے کہیے کہا و رزق الہی تے ہے رب شہنار گناہیاں اپنے فضل اساسوں چہیاں تہاں تس ملک یمن و اکمن و سیاسا نجد ام تے لحم غسان تے عائلہ شلم مساوں چہر سچے کہیے رنگ برنگی میگو عجب سوہانے ہے شہر پاکیزہ آب ہوا خوش طاعت رب حیارو جو جواں والا چاکر اوتے جواں من سہوئی نعمت ربدی یاد کرائی کنوں عذاب ڈرایا جو اس نعمت دتی سالوں بند کرے سرہ انوں تا حال اونہاں اگلی آست واضح کر فرمائے</p>
--	--

فَاَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِم مَّسِيلَ الْعَرَمِ ۚ وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ
 پس منہ پھریا اونہوں نے پس بھیجے اوسرا کے دو عرم کے اور بدل دیا منہ اولگو بدے وہاں انوں ارکے
 جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِي أَكْلِ خَمْطٍ ۚ وَاقْتُلُوا نِسَاءَ مَنْ بَدَّلَ قَتْلَهُ
 درباغ میسوں کے بد مزہ اور جھاو اور کچھ میری میں سے ہونگا
 ذَلِكَ جَزَاءُ الَّذِينَ كَفَرُوا ۗ وَهَلْ نُحْسِنُ إِلَّا الْكَفْرَ ۗ
 ایسے بدلا دیا منہ اولگو سبب اسکے کہ کفر کیا اونہوں نے اور نہیں جزا دیتے ہم مگر نا شکر کو

سہ جاں الحج ابن کثر میں ہے کہ جب آپ نماز پڑھتے تھے ہر ایک درخت اپنی تاثیر بتاتا تو اب اسے باغ بولتے
 چنانچہ ایک دن درخت نے کہا میرا نام خراب ہے فرمایا کس کی خرابی کیلئے درخت بولا اس گہر کی
 خرابی کیلئے پس آپ کہہ گئے کہ میری موت آگنی پھر دعائی کہ جنوں کو میری موت کا حال معلوم نہ ہو
 تو نہ کام رد پورا نہ رہ جائے فقر طویلی عنی اللہ عنہ سہ سبب الحج سبب بن شیب بن یثرب بن قطن بن
 سہ یعنی آب باران سخت ذوقی ثلثہ یعنی ذات و صاحب اکل کہانے دالی خیرین خمط بد مزہ میسوں تلخ
 درخت خاردار اور ایک قسم کا پیلو مثل جھاو سرد پیر سیاں چہر میری خلیگی مرو تیتے ہیں۔

تا ربہ شکر وں میریوں نے منہ ہو گئے منکر وہی
 کے اسان اونہا ندیاں باغال بدو سور باغ وہاں
 ایہ کفر اونہا ند پاروں قنا بدلہ اسان تنہاں
 اہل سبانی جنگل کے پانی وچ جگہ اکتیا
 تن دروازے اوس بندہ اندر شہزادی بنوائے
 بندہ اگے اک حوض بعاڈس پانی اوسوچ بہرے
 بارال موریاں وچوں بارال نہراں سوڈ جاری
 اونہاں موریاں تائیں چھوڑن صاحب پوجا پانی
 پہلے اٹلا بونا کہوں پانی حوضے پاندے
 حال اوسدا پانی گئے تیا بونا کہوں بہالی
 پیرا وہ پانی اتنا سوک جان بارش رن آوے
 سال سارا اوہ لوکی ایویں وافر ورتن پانی
 اوس بندہ تائیں چوہیاں گھسیا کھینوں گویا
 پانی کھرا اکباری بیج پٹی بدکاراں
 سب کجہ جیلاں روڈھرایا ریتوں وچ گروے جانے
 ایہ سرخ پانی داہرا تا رب جتوں چاہیا گھلیا

تا سبھی اسان اونہاں پانی داہر بیج پٹی
 جو پہل بدوزہ تے جھاڑی کنڈے میریاں تیں کجے آئے
 تے اسیں سرانہ دیندے مگر جوہرن نہ شکرے راپاں
 تاشہزادی بلقیس بدنا بندہ جگہ امکا میتا
 اگدو جے تیں اچھے دو سپاڑیاں کجے چکائے
 بارال موریاں اوس حوضے وچ ایہاں وچ خورے
 سر قوم سیاہ پانی فضل کیتا رب باری
 تے جد لوڑ نہ ہووے بند کر نیدے موریاں پانی
 حال اوہ پانی کے دو جابو تا پیر کہو لاندے
 اس پانی کے مکن توڑی بارش کرے ایہی
 رات آدن توں پہلے اوہ پانی خرچیا جاوے
 جان ناشکری نعمت کیتی تھر سو بار حانی
 شامہ آیا شریے بارغ سیرا پہل پایا
 تا اوہ بارغ نہ کہیت رہے سبہ گیاں عیش بہاراں
 سو بر باد خوار ہوئے خود کیتے دا پہل پاندے
 ناشکری تے کفر کرن تہیں تانا پشا گلیا

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمُ الْبَيْنَ الْقَرَىٰ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا قَرْيَةً ظَاهِرَةً
 اور کیا تینے درمیان اونکے اور درمیان اون گادوں کے کہ برکت دی جینے بیچ اوسکے بستیاں ظاہر
 وَقَدْ رَخَّافْنَا السَّيْرَ فِيهَا لِيَدْرِي وَيَأْمُرًا آمِنًا
 اور مقرر کر دی تہیں مینے بیچ اوسکے سرائیں اترنے کی چلو بیچ اوسکے روتوں کو اور دولوں کو امن سے

کیتیاں اسالے وچالے اونہاں تے برکت و ایسا شہر
 تے کیسا پیر و شہر اونہاں کیتیاں نال امن دینہ تہیں
 بد دل تجارت کال لوکی اوس سفر وچ شردے
 حردیاں راہ وچ بستیاں ملدیاں اک تکی اک تی
 پانی انی تے ہر جانی سو کہے کرن گزارے
 جتے چاہن ڈیرا لون اندر دیندے راتاں

دستیاں ظاہر تے کیا اندازہ منترن لہراں
 برکت والا شہر زاد ولایت شام برائیں
 شہر سیا تے شام وچالے آبادی وچ ہر دے
 ادہ چار ہزار تے ست سو ہستی شام شامہ پانی
 نال چادنی دی رہے نہ حاجت سبہ کہہ تے پیا
 سارے راہ آبادی ہستی میوے ان براتاں

تے اکر وے ایچ پیر و رال سے یہ بندہ بندو دیا

بے کوئی زن و نرسر کہاری شروی سی روح رانال	باغال و چوں دگ دگ میوے کہاری بہترین امان
قرنی ظاہرہ اوہ دستیال بندہ جو میں نیرے نیرے	سفر سار و چ امن رانالی پوے نہ ڈر و چ ڈیرے

فَقَالُوا اَدْبَانًا لِّجَدِّ بَيْنِ اَسْفَا دِرْنَا وَ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ اَحَادِيثًا
 پس کہا اوہ ہونے اے رب سہارہ دور کا ڈال در میان سفر ہمارے اور ظلم کیا اوہ ہونے جانوں اپنی کو پس کرو یا بنے ذکر باتیں
 وَقَسَرْنَا لَهُمْ كُلَّ مُمْسِقَةٍ اِنَّ فِي ذَالِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ
 اور کڑے کڑے کیا بنے اور کھنکھناتے کڑے کڑے کرنا تحقیق پیچے ایسے البتہ نشانیوں میں واسطے ہر صبر کرنے والا شکر کرنے والا کے

پہر کہیا اونہاں کرد و نال ساڈیاں سفر اندی لوج بیا	تے ظلم کیتے اپنے تے اسال گہانیاں کیتے سبھا
کردتے برباد اسال اونہاں قصہ بگیا باقی	جد اجد کر دتے اوہر اوہر کھنڈے شاکی
ٹھیک اسوج نشانیاں کارن ہر ماہر گزرا	نا فرمانی خوشی نفس دیوں اس اوبتوں خریدے
اجر صبر تے شکر گزاری داپہل و یکین سارے	تے ناشکری کفر کرن ہمیں پکڑیندے تھیارے
کہا ندے پیندے سو کیے احق نعمت ہضم نہونی	کہن رہا کر جنگل سیر در سفر اسادے سوئی
جے دور میدان ہوندا سنگ اپنے سفر اسباب شہانہ	تا آیا تہر آبادی کھنڈی اجرے پند سببانہ
قبیلے ادس تے خرزج کے اوہ اٹھہ مدینے آئے	اولاد انہانہ دی جان شاعر نبی کے بنے سوہانے

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ اِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ اِلَّا فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ
 اور البتہ تحقیق سچا گیا اوہ سچا دیکھے ابلیس نے گمان اپنا پس پیروی کی اوکی نگر ایک فرقہ نے ایمان والوں سے
 وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطٰنٍ اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُّؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ
 اور نہیں تھا واسطے انکے اوپر انکے کچھ غلبہ مگر تو کہ ظاہر کریں اس شخص کو کہ ایمان لاتا ہے یا نہ آخرت
 مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَ رَبُّكَ عَنِ كُلِّ شَيْءٍ عَٰفِظٌ
 جدا اس شخص سے کہ وہ اس آخرت سے پیچے نکلے ہے اور ہر دور کا تیرا اور ہر چیز کے نگہبان ہے

سبا و انکا ظن ابلیس اوہ سچا صادق آیا	سبہ اس نگر کے بن فرمے جس ایمان ہوٹا یا
تے نہیں ہے اسنوں غلبہ کوئی اپراہل ایمانے	خالص مومن پس نہ ہرگز حال نہ شیطا نے
تا آسیں از مالش کراں جو کیتے منن دن آخردا	تے جو آخرتیں و چ شک اوہ تا یہ شیطاں خردا
تے ہے رب تیرا ہر غے آئے حافظ را کہی والا	سبا الیابانہ سے ذکر و عبت عاقل شہرہ ساللا

تہ قبیلے الخ چنانچہ عسان شام کی طرف گئے اور قبیلہ رزد عمان کی طرف اور خراہہ طرف تمامہ کی
 اور خزیمہ عربوں کی طرف نکل گئے اور ادس و خرزج و عمرو بن عاقل ان کا دار و دار ہوا اور
 روسکی اولاد سن ادس و خرزج خازن تہ تا اسیں الخ یعنی ان ہر دو گروہ آخرت ہر ایمان
 لانہوانے اور مشرکین حشر میں از مالش ہو جاوے یعنی لوگوں کو معلوم ہو جاوے غیر ہوائی فتنی اور نہ

قُلْ اذْعُو الَّذِيْنَ سَرَعْتُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَا يَمْلِكُوْنَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ

کہہ کر پکارو تم اور لوگوں کو کہ گمان کرتے ہو تم سوائے خدا کے نہیں مالک ہوتے برابر

ذَرَّةٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَلَا فِي الْاَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيْهَا مِنْ شَيْءٍ

ذرہ کے بیچ آسمانوں کے اور نہ بیچ زمین کے اور نہیں واسطے ان کے بیچ اور نہ ان کے کچھ ساجا

وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِّنْ ظَهِيْرٍ وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَ اِلٰهٍ اِلَّا لِمَنْ

اور نہیں واسطے ان کے اور نہیں سے کوئی پشتبان اور نہیں فائدہ دیتی شفاعت نزدیک اور کے مگر وہ جس سے

اٰذِنَ لَهُ حَتّٰى اِذَا فُتِّرَ عَنْ قُلُوْبِهِمْ قَالُوْا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ

کہ اذن دے گا وہ یہاں تک کہ جب دور کیا رہوں ان کے سے کہتے ہیں آپس میں کیا کہا پروردگار تمہارے

قَالُوْا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيْرُ

کہتے ہیں کہ کبھاق اور وہ بلند ہے بڑا

کہہ سدا و ادنیٰ خدا بن جیو کے سارے اس کے

نہ کر سی نفع شفاعت پاس خدا کے بت مردود

حشر اندر گیسر اس پر جو خوف دلال ہیں جاو

یعنی ملک اللہ رب نے اذن شفاعت کیتا

ابو ہریرہ کرے ررات خازن وچ فرماوے

پھر کن پر بارن جیوں سنگل اپر سنگ پتیرا

حال ہوش آدے تا سہ تہیں مہرے سر جہاں اتار

تا ملک چین جہیلوں کی جگہ حکم خدا فرماوے

الحق وهو العلیٰ الکیبر الکیوں پر کین ملائک سے

یا خوف قیامت دس کے لطفے کین ملک گیسر اند

پر جہاں اہل احمد کے آندے سن احکام الہی

مالک نفع فرمے نہیں اوہ ذرہ قدر چکاتے

مگر ان اذن دیوے رب جسوں نبی ولی مہوداں

چچین کی آکیا رب ساو آکین حق فرماوے

تے ہے رب برتر شان مٹے دو انبرگ اوہ میتا

جاں انبر وچ رب حکم کرے جگہ خون ملک آدے

جاں اوہ خوف و نچے تا چچین رب کیا فرمندا

نیروحی تہیں پا کے دو جے ملاں تہیں لنگاہ جاو

جہاں اہل کیے حق حکم کیسا رب سچ بتلاوے

پر جہاں اہل پیام لوچا کے حکم مالک جتنے

پہر عیسیٰ جیسے احمد تک حکم ملک آندے

ملک ڈرے سن شاید اچ قیامت میرے آئی

پر جاں ابراہانوں گرزیا جہاں اہل چچان

اکدو جے نوں چچین کی جگہ حکم شہانہ کے

ایہ وچ ممالم خازن دوو سن لگن رور اہلی

قُلْ مَنْ يَّرْسُقْكُمْ مِّنَ السَّمٰوٰتِ وَاَلَا ذُرِّيْعٌ قَبْلِ اللّٰهِ وَاِنَّا

کہہ کہ کون رزق دیتا ہے تمکو آسمانوں سے اور زمین سے کہہ کہ اللہ اور ہم

شہ پیر عیسیٰ الخ ساڑ ہے پانچ سو یا چہ سو سال لید عیسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام کے حضرت احمد مصطفیٰ

صلی اللہ علیہ وسلم تک جہاں اہل علیہ السلام کسی پر حکم نہ کر نہیں آئے خازن

أَذِيَاكُمْ لَعَلَّ هُدًى آذِي فِي ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ۝ يٰۤاَيُّهَا مَن يٰۤاَسِجْ مَكْرٰهِيْ ظٰهِرِيْ

پچھہ اونہاں مجھو با کیمرا دیوے رزق تسانول آکھالہ نہ ہی دیوے اہمہ اس کارن رب فراد رہوں گل کرو کیا اسپیں یا تیس بدانت پآ ناہ دوویں سچے تے ناہ دوویں جہو تے ہوں گدائیں	زمیں آئے آسمانوں پر جد ہوں جب زبانون تا کوئی منکر خفگی نال تعصب ناہ کما دے یا کبلی ظاہر گرا ہی وچ بہا تے ہو اگر سے اک بدانت اپرو جو ٹول گیا ہل راہیں
--	---

قُلْ لَا تَسْأَلُونَنَا عَمَّا آجُرْنَا وَلَا نَسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝ قُلْ يٰۤاَيُّهَا مَن يٰۤاَسِجْ مَكْرٰهِيْ ظٰهِرِيْ
کہہ نہیں پوچھو جو لوگ تم اس چیز سے کہ گناہ کرنے میں ہم اور نہ پوچھو جاننے ہم اس چیز سے کہ کرتے ہو ہم کہہ جسے کرنا
بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ لَفِجْمٌ بَيْنَنَا بِاِحْتِقٰطٍ وَهُوَ الْفَتْحُ الْعَلِيْمُ ۝
ہم سیکو رب ہمارا پھر حکم کر لگا درمیان ہمارا نہ حق کے اور وہ ہے حکم کرنے والا جاننے والا

کہہ تسال پچھ نہ ہو سی جو جو جرم اسان سر جائے کہہ رب جمع اسانوں کر کے عدلوں حکم لگا دے	ہی اسپیں نہ پچھے جاسا نشان جو اعمال کما تے رب حکم کنندہ جاننا جو عمل کما دے
--	--

قُلْ اٰذُوْنِيْ الَّذِيْنَ اٰحَقَقْتُمْ بِهٖ شُرَكَاءَ كَلَّا بَلْ هُوَ اللّٰهُ الْغَنِيُّ الرَّحِيْمُ ۝
کہہ دیکھو ان لوگوں کو کہ ملا دیا ہے تمہیں ساتھ خدا کے شریک متور کر کر مرگز نہ بلکہ وہ ہے اللہ غالب حکمت والا

کہہ میںوں دیکھلا د جو رب نال شریک رلا دے دکھاؤ کوئی دلیل کیا کہہ خلقت اونہاں اپانی	ہرگز نہیں اوہ بلکہ غالب حکمت وال مسارا ناہ اوہ روزی دیوں جوگ جو رب کفار شرانی
---	--

وَمَا اَدۡرٰنَاۤ اَنۡ نَّسۡئَلَنَكَ اِلَّا كَآثَرَ الَّذِيْنَ لَبِئۡسَ اٰوۡرَاقًا وَنَذِيْرًا لِّكِنۡ اَكۡثَرِ النَّاسِ لَا يَعۡلَمُوۡنَ
اور نہیں سمجھتے تکر گرا کافی واسطے سب لوگوں کے خوشخبری و خوالا اور ڈرا نیوالا لیکن بہت لوگ نہیں جانتے

تے ناہ گھلیا اسال تبوں مگراں کارن کال کالی جنت دی خوشخبر دہندہ اہل ایمان تائیں ہر پیمبر اک امت دل گھلیا پاک الہی پر دیو بندی بندیا نہ کوئی ہو پیمبر بندے پراس آنت وچ عام رسالت ہے منصوص گرامی	بشیر نذیر بنا کے پر پو نہ لوگ نہ جانن رہی تے دوزخ کنوں ڈراون ہار کفار فجار بلائیں تے نبی کیسا میں کل خلقاں دل سمجھیا گیا گو اسی کیونجو اردو کہن دیو بندوں نصرت سبھی گنہگار صفت و منکر رہوے دیو بندی سبہ خای
---	---

وَلَيَقُولُنَّ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنۡ كُنۡتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝ قُلْ لَّكُمْ مِتۡعٰدٌ يَّوۡمَ
اور کہتے ہیں کب ہے یہ وعدہ اگر ہو تم کہہ کہ واسطے تہا وعدہ، اکن کا

لَا تَسۡتَآخِرُوۡنَ عِنۡدَ سَاعَةِ وَا لَا تَسۡتَقۡدِمُوۡنَ ۝
نہیں پچھے رہو گے اس سے ایک گھڑی اونہ آگے بڑھو گے

کا ذکرن کروں اہمہ وعدہ جیکر ہو سپیارے	کہہ وعدہ تسال کان اک روز میں پویا رے
---------------------------------------	--------------------------------------

نیچے ساعت رہو اس وقت لوگوں اگال ہی بننا

وعد غذاب یا رزحشر و عدہ فتح بنا میں

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي

اور کہا ان لوگوں نے کہ کافر ہوئے ہرگز نہ ایمان لادینگے ہم ہاں اس قرآن کے اور نہ ساتھ اس چیز کے

بَيْنَ يَدَيْهِ وَكَوْتَرِي إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ

کہ آگے ادا ہے اور کانٹے کہ دیکھے تو جیکہ ظالم کہے گئے جاوینگے نزدیک پروردگار اپنے کے

يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعُوا

پہرینگے بعض اذکے طرف بعضا بات کو کہنے وہ لوگ کہنا توں کیگئے تھے

لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْ لَأَنتم لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ

دراصلے اذکے جو تکبر کرتے تھے اگر نہ ہوتے تم البتہ ہوتے ہم ایمان والوں سے

تے کافر کہیں کے دے کہیں ایمان نہ اس میں لیاں
تے کریں تعجب و یکیدگی بعد ظالم جاہن کیلائے
کہیں لوگ ناتمانے عاجز متکبران کے تائیں
اکدوجے تے طعن اعراض تے رد کرن کفار سے
جیکر لیں نہ ہونداونے اس میں ایمان لیاوندا

اپنے قرآن نہ بڑا اس آگے اترا سچ مناساں
رہدے پاس جاں اکر دے دل موڑے جان اللہ
جے تیس نہ ہوندا اس میں مومن بندے بندہ سائیں
کہنے کے کہیں متکبران توں اپنے گل حشر و ہیاڑ کے
بئیں بدیہ جنت یا توریت انجیل اللہ سے

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا وَالَّذِينَ اسْتَضَعُوا آمَنُوا

کہنے وہ لوگ کہ تکبر کرتے تھے و اسطے اذکے جو ناتواں کیگئے کہا میں بند کیا تھا تمکو

الْحُدَىٰ إِذْ جَاءَكُمْ بَل كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعُوا

ہدایت سے نیچے اس سے کہ آئے تمہارا پاس بلکہ تھے قوم گنہگار اور کہنے وہ لوگ جو منیف کیگئے تھے

لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا وَجَلَّ فِكْرُ السَّيْلِ وَالنَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَ

دراصلے اول لوگوں کے کہ تکبر کرتے تھے بلکہ مکر کرتے تھے تم راہگو اور دن کو جسوقت کہ تم حکم کرتے تھے جھو

أَنْ تُلْفَسَ بِاللَّهِ وَتَجْعَلَ لَهُ آندَادًا وَأَسْرَأَ النَّدَامَةَ

یہ کہ کفر کریں ساتھ اللہ کے اور مقور کریں ہم واسطے اللہ کے شریک اور چپا دینگے پشیمانی

كَمَا دَرَأَ الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَعْنَاقَ الَّذِينَ

جسوقت کہ دیکھینگے عذاب اور کرینگے ہم طوق پہنچ گروں اذکے کے

كَفَرُوا أَهْلُ الْجَنَّةِ وَالْآمَاتُ الْعَمَلُونَ

تے کفر کروں کہیں اسال ٹیکیا کہوں کساں

ایمان لیا دن تہیں اس لود جاں آئے پاس لساں
تے کہیں عاجز لوگ اونہاں جو اولہ متکبراندا

بلکہ آہے تیس ظالم جو آہ آپ ایمان نہ آندا

تے ظاہر کرتی ندامت دیکھیں جہوں عذاب خداوا
 نہ بدل دے جان مگر جو کہتی اوہناں کما کی
 یعنی وقت عذاب ندامت تے پشیمانی کہا کے
 ہن اوہ بات ہے آکہہ سناؤں نفع نکرسی رانی

تے گلاں کفار اند لوچ سنگل ڈالوں اسیں لگاوا
 آسڑا منے ہے اظہار تے اخفاؤں بہائی
 تا اوہ رسوائی ذلت رکھن اندر دلال چہپا کے
 یا اوہ فرزندگی کفار اندی ظاہر سوسی بہائی

یہ کفار ہوں۔ سارے اہل کفر ہوں۔

وَمَا آذِمْسَلْنَا فِي قَرِيْبَةٍ مِّنْ قَبْلِهَا قَالُ مَاتَرَفُوْهَا اِنَّا بِمَا آذِرْسَلْتُمْ
 اور نہیں بھیجا منے بیچ کسی لہتی کے کوئی ڈرائیوالا مگر کہا دو لہتمندوں اوسکے تے توفیق ہم رہا تہ اوہ جو کہہ دیکھتے ہوتے

تے کسے گراں درج نبی نہ گلیا اسان جو اونہاں ڈرے
 تشرّفوا اثران کنوں اس دو معنے فرماؤں
 اپنے دو جے معنے نعمت تہیں او گبر سدا مانے
 قاعدہ کلمہ دے بعد کفار قریشاں سندا
 رکنی ہی اکستی جاگی قادیان درج و کبیاری

مگر کیسا تے دو لہتمنداں اسان نہیں منائے
 نعمت دین زیادہ نعمت سنگ گراہ بناؤں
 سو کے مست اتے متبکر ظرن افکار سدا مانے
 اوہناں کفار انساں مطابق حال انہاں اگدا
 نال شقیہاں چہپے لگی مارن اوہ تباری

وَقَالُوا نَحْنُ اَكْثَرُ اَمْوَالًا وَاَوْلَادًا وَاَوْلَادًا وَاَوْلَادًا
 اور کہا اونہوں نے ہم زیادہ تر میں مال میں اور اولاد میں اور نہیں ہم عذاب کئے گئے

تے کیسا اونہاں اسان مال اولادوں دا فرھیے پا

تے اسیں عذاباں کہتے جاساں جاں اپنے فیض اٹاے

قُلْ اِنَّ رِزْقِيْ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَاَلَيْسَ اَكْثَرَ
 کہہ کہہ توفیق پروردگار میرا کہوتا ہے رزق کو واسطے جسکے چاہتا ہے اور بند کرتا ہے ولکن بہت
 النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ہ لوگ نہیں جانتے

کہہ تمہیک میرا رب جاسے جسدی ریزی کرے
 تنگی رزق تے درج کشائش از مالش رحمانی

تے تنگ کرے جس چاہے لاکن کوکھ کھس
 نہ بہتا رزق دیل رفقا نہ تنگی غیب نشانی

وَمَا اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ بِالَّتِيْ تُقْسِمُ بِكُمْ عِنْدَنَا نِهَايَةَ اَلَا مَن
 اور نہیں مال تمہارے اور اولاد تمہاری وہ جو نیک کرنے اٹکو نزدیک ہمار نزدیک کرنا مگر جنس
 اَمِنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَاُولٰٓئِكَ لَهُمْ جِزَاءٌ الضَّعْفُ بِمَا عَمِلُوْا وَهُمْ
 کہ ایمان لائے اور کام کئے اچھے پس یہ لوگ واسطے اونکے ہے جزا دو گئے بسبب اوسکے جو کیا اور خوف اور
 فِي الْغُرَفَاتِ اٰمِنُوْنَ بیچ بالا خانوں کے اندر میں

مال اولاد تمہارے کبھی یہ طاقت رکھدے نہیں
 مگر ایمان لیا کے جسے صالح عمل کماے
 اوہ درج جو باریاں جنت ہوں بیخوبیے بیخوبے

جو نشان مانتاں تہاں وودمان پاس خداوند سائیں
 پس اونہاں کان زیادہ بدلے عملوں پاروں
 نال وسیلے مال عد بولن پچنا مشکل دکرے

بلکہ ایسے موقوف اپرا ایمان اصلاح کما فی
 آئے عملاں کنوں ایمان مقدم یا کہ عقیدہ بہانی

وَالَّذِينَ يَسْتَعْتُونَ فِي آيَاتِنَا مُجْرِمِينَ أُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ
 اور جو لوگ کہ سن کرتے ہیں بیچ نشانیوں سہارے کے درمیان عاجز گرنے کے یہ لوگ بیچ عذاب کے حافر کئے جا دیں گے

جو عاجز کرنے آتاں ساڈیاں دیوں کوشش کرے
 اور وہ بیچ عذاباں حافر کیتے جاسن روز حشر کے
 بگڑ خدایوں بچکے نسن و بیچ امیدال دہرے
 نہ خود بیچ سکن نہ گم کر سکدے آتاں نول پروردے

قُلْ إِنْ دَرَيْتُمْ بِسِطِّ السَّمَاءِ السَّرِيزِ لِمَنْ نَزَّلْنَا مِنْ سَمَاءٍ مِّنْ عِبَادِكُمْ لَكَرِهْتُمْ
 کہہ کر تحقیق پروردگار میرا کہتا ہے رزق کو واسطے جسکے چاہتا ہے بندوں اپنے سے اور تنگ کرنا ہے وہ چاہے
 وَمَا أَلْفَقْتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّزَاقِينَ
 اور جو کچھ کہ فرج کرتے ہو تم کسی چیز سے پس وہ بدلا دیتا ہے اسکا اور وہ بہت بہتر رزق دینوالا ہے

کہہ رب میرا جسدی چاہے روزی کرے کشادگی
 آئے جو تخریح کر دتیں اور سداعوض بلیگ حمالوں
 معلوم ہویا رازق ہور مجازا رب بنائے
 پر جو رازق یا ہیجہ خدا کے کسی حقیقی جانے
 دو فرشتہ میکند دائم ندا
 یا آلہی منفقان رادہ خلف
 دو فرشتے ہر سر نمبری کرے پیرن نہ ایں
 آئے جنیلال مسک گنڈیاں دیوں مال اموال
 بندیاں انہیاں تہیں نے جسدا چاہے رزق گنڈا
 آئے اور بہتر روزی دیوں والمیاں کنوں کچیاں
 خیر الرزاقین کنوں ایسہ مطلب سمجھیا جائے
 اور صفت رزاقیت تہیں منکر سوچ کفر بیانی
 ہر صبا حے ہر سر باز ارا
 یا آلہی ممسکال رادہ تلف
 خرچ کنندیاں کو ح مالل رب بابرکت پائیں
 برادہ خرابی حیرا خرچ نکرے جنجالل

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمْعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَكَةِ أَهْوَعُ لَأَعِيَابِكُمْ
 اور جس دن جمع کرے گا انکو کہنے پر کہے گا واسطے فرشتوں کے کیا ہے تہے بگڑ
 كَانُوا يَعْبُدُونَ قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مِنْ دُونِهم
 عبادت کرتے کہنے پاکی ہے بگڑ تو کار ساز ہمارا ہے سوائے اونکے
 بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَبِئْسَ مَوْعِدُ مَنُوتٍ
 بلکہ وہ تہے عبادت کرتے جنوں کو اکثر اونکے ساتھ دن جنوں کے ایمان رکھتے

رب کبھی جہن کرے کل خلقت کے فرشتیاں تہیں
 تا پھر عرض ملے کہ سن پاکی تدرہ رحماناں
 بلکہ اوہ پوجا کرن جنہاندی شیطوں پیرنا کے
 کیا ایسہ لوک آئے جو آساں بوجید کے ساہن بلائیں
 توں دوست ساڈا ایسیہ اونہاند کے توں دلیل جہانناں
 ندمت، اہل شرک دی السوج ظاہر سوئی سپہا کے

تہے کیا ایسہ الخ لینے ہر ملکہ کو پوجینگے کیا یہ لوک تہاری عبادت کرتے تہے

جو اوروہ معبود اور نہاندے جس دن نفوت کرن اور نہیں | تے وحدانیت ربی سندا ہوا قرآن میں

فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ لَكُمْ لِبَعْضٍ تَفْعَا وَلَا صِرَاطٍ وَنَقْرَانِ
پس آج کے دن نہ اعتبار میں رکھنا بعض تمہارا واسطے بعضوں کے نفع کو اور نہ فرق کو اور کئی ہم
لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تَكْفُرُونَ
واسطے ان لوگوں کے کہ ظلم کرتے تھے چکے عذاب آگ کا وہ جو تھے تم اسکو جس دن

اچ نہ مالک بعض تسال جو نفع زبان ہو جائے | تے کفار ال اسیں آ کہاں جہاں آئے ظلم کماے
دوزخ دا دیکھو جسوں نہیں جو نہاندے | مال اولاد تے ناز نہ اولاد کنوں عذاب چھوڑا

وَإِذَا تَلَّيْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيَّنَّتْ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ
اور جب پڑھی جاتی ہیں اور پڑا کے نشانیوں ہماری ظاہر کہتے ہیں نہیں یہ مگر ایک فرد ہے کہ چاہتا ہے
أَنْ يَصُدَّكُمْ عَنْ مَا كَانُوا يَعْبُدُ آبَاءَكُمْ مِنْ قَبْلُ وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا
یہ کہ بند کرے تمکو اور پیڑ سے کہتے عبادت کرتے باپ تمہارے اور کہتے ہیں نہیں یہ مگر
إِفْكٌ مُّفْتَرًى وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ
جو شبہ بانہ لیا ہوا اور کہا ان لوگوں نے کہ کافر ہوئے واسطے حق کے جسوقت کہ آیا انکی پاس
إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ وَمُجْنُونَةٌ وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كِتَابٍ يَدْرُسُونَ
نہیں یہ مگر جادو کا کھر اور نہیں وہی منہی دانگہ کتابیں کہ
سُوْحَاهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ
پڑتے ہوں انکو اور نہیں سیمیا ہمنے طرف انکی پہلے تجھ سے کوئی ڈرانے والا

ادنیال تے بد پڑھیاں جاو ان آساں فاساں | کہن نہیں ایسے شخص مگر جو چاہے روک تسال
جو باپ تسادے سے پوجندے اوہا کنوں | دین برائے نہیں تسال کدھ کے لوں طریق سکاد
تدے نبوت دعوی کردا پیرن کان تسادے | تے آ کہن نہیں قرآن مگر ایسے کو کدھ گھرے اس اندر
تے سچ تائیں ایسے جادو کہن جاں آیا پاس کفار | تے اسال نہ دتیاں او نہاں کتاباں پڑھیں جنہاں
تے اسال نہ گلیا میں نہیں اگے نبی کوئی وال نہاں | اگلیاں دے تک حال ایسے خود لوں سمجھیں اسر تہاں

وَالَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلِهِمْ لَمْ يَلْمِزُوا مَعْشَرًا مِمَّنْ
اور جس دن ان لوگوں نے پہلے ان سے تھے اور نہیں پہنچے یہ دسوں حصے کو اور پیڑ سے کہو یا ہا منے
تے جو الخ اور یہ قول بلکہ کا کہ یہ منکر جنوں یعنی شیطانوں کو بوجھتے تھے یہ قول باعتبار حقیقت کے ہے اسلئے
کہ یہ فضائل و انعام شیطاں ہی کی طرف ہے اور یہ حقیقت انہی کی تابع تھی یا یہ کہ من جنوں کو فرشتوں کی
تصویر سمجھتے تھے اور ان میں جن طول کرتے اور انکو بیکاتے خلاصہ

فَكَذَّبُوا رَسُولِي فَكَذَّبْتَ كَانِ فِكْرِهِ بِسِ جَبَلًا يَا اُدُنُو لِي فِي سَبِيْلِي مِرْ ذِكْرِي كَيْفَ تَبَيَّنَ

اے جو ہٹایا اور سال جو آئے پہلے کنوں ادنیٰ نہ
نعمت ایڈمنڈ کے پیر انہاں بنی جو ہٹا میرے
جیوں فرعون اے نمرود سور عا دشمنوں ان
جو تیس ادنیٰ نہ دسویں حصے توڑی پہنچے نہیں
اس بوت کے پچھے حق ثابت کرنے کے چالے

ایسے سویں حصے تینک پہنچے جہاں نہاں پا چھانڈ
پہر کیکر سو یا ڈرانا میرا یعنی اگلے جیسے
قوت مالوں گنتیوں دودہ تسال میں دو اور یہی
جاں اودہ مکذیبوں مارے پہر تیس کی ششہ بلایں
فرمائے تا شبہ عذر لا علمی رہے نہ حالے

قُلْ اِنَّمَا اَعْظَمُكُمْ بِوَاحِدٍ لَا اَنْ لَقَوْمُوا لِلّٰهِ مَثْنِي وَفِرَادِي

کہہ سوائے اسکے نہیں کہ نصیحت کرنا ہوں میں لگو ساتھ ایک بات کے یہ کہہ کرے ہو واسطے اللہ کے دود اور ایک ایک
تَهْتَفَكْرًا وَا مَا يَصَاحِبِكُمْ مِّنْ جَنَّةٍ اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ
پہر فکر کرو نہیں یا تمہارا یکو کچھ جنوں نہیں وہ مگر ڈرانیوالا ہے ڈر تمہارے
بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ۝ آگے عذاب سخت کے

مجبوراً کہہ میں تسال کو گل دی کراں نصیحت
غور کرو و صاحب تساد نہیں جنوں دیوا

جو دود و ہود و تیار یا اک اک اللہ کان مکت
نہیں اوہ مگر ڈراون والا سخت عذابوں دانا

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِّنْ اَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ اِنْ اَجْرِي اِلَّا عَلَى اللّٰهِ

کہہ جو کچھ کہ مانگا ہو میں سے کچھ بدلا پس وہ واسطے تمہارے نہیں اجر میرا مگر اوپر اللہ کے
رَهُ وَعَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝ اور وہ اوپر ہر چیز کے حاضر ہے

کہہ میں نہیں تسادے پاسوں طلبی کچھ مزدوری
نے نہیں میری مزدوری مگر الابر اللہ سائیں
دیکھو ان الرسول علیکم شہید اخفرت وحق انجی آیا
رسول گواہ تسادے اے حال امت در جانے
اوہ نور نبوت نال امت دیاں رکھد اہل سارا
تے حضرت نال ذریعے ریکہ کرنے نال عطائیں

حق بیان کرنے تے اوہ جو کچھ دتیں پوری
تے اوہ ہر شے لے ہو یا گواہ خبر او ستائیں
بقر سورۃ ورج دیکر عزیز اندر شاہ فرمایا
دل کے عمل ہی ظاہر اوستے لک نہیں کوئی دے
تے رب شہید سو یا خود ذاتی با سچہ ذریعے یا مال
اسہ حادث تے اوہ قدیم صفت و حق فرق منائیں

قُلْ اِنَّ رَبِّي يَقْذِرُ بِالْحَقِّ عَزَابَهُمُ الْغَيْبِي قُلْ جَاءَ الْحَقُّ

کہہ حقیقت پر ڈرگا میرا ڈرنا ہے حق کو جانیںوالا ہے غیبوں کا کہہ آیا
وَمَا يُبْدِي الْعِبَادُ وَمَا يُعِيْدُ ۝ اور نہ پہلی بار پیدا کرتا مجھو باطل اور نہ دوبارہ کرتا

بے جو دود الخ یہاں مراد حالت عموم ہے انفرادی ہو یا اجتماعی اور تقوٰموا سے مراد آمادگی
اور توجہ کامل کا ہونا فقر صلواتی عفی اللہ عنہ رسول الخ حضور کا اپنی امت پر گواہ ہونا اور وحی الہی سے مطلع ہونا

بے جو دود الخ یہاں مراد حالت عموم ہے انفرادی ہو یا اجتماعی اور تقوٰموا سے مراد آمادگی
اور توجہ کامل کا ہونا فقر صلواتی عفی اللہ عنہ رسول الخ حضور کا اپنی امت پر گواہ ہونا اور وحی الہی سے مطلع ہونا

کہہ میرا رب ڈالے حق جو سچا وحی تارے
تے اوہ ہر ہر غیبیاں سندا واقف خوب ہویا
تے کوڑ سندی بنیا دنہ اول ناہ آخر وح کوئی
جاں حجت روشن آدے کوڑ نیرا دور کھیندا

یعنی نبیاں تے حق ظاہر سارے کرنے تارے
مجھڑے یا قرآن پیغمبر کہہ سچ دین آیا
جو ہوشیاں کجہ بنا قائم کرن نہ ٹر کے سوئی
جاں انصاف آنا باطل ظلم ادریں اڈ ونیدا

قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَىٰ نَفْسِي وَإِنِ اهْتَدَيْتُ فَبِمَا يُوحِي
کہہ کر اگر گمراہ ہو جاؤں میں پس سوا اسکے نہیں کہ گمراہ ہوا ہوں اور جان اپنی کے اور اگر راہ پاؤں میں پس ساتھ پوچھنے
إِلَىٰ رَبِّي إِذْهَبْ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ۝ طرف میری رب میرے نے تحقیق وہ سننے والا ہے نزدیک

کہہ جے میں گمراہ ہویا میں جو میں خیال تساوا
تے جے میں راہ ہدایت پایا جس وج میرے میں
جو اب کفار اندا رب دانا مال زبان نبی دے

تا ایسہ گمراہی جان میری تے جو کجہ پوے تگاوا
وحی میری یوں گہلی رب سمیع قریب اوہ منامیں
جو کہن پیواند مذہب چہڈ اُس پکڑے نویں عقیدے

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَزِعُوا فَلَا فَوْتَ وَأُخِذُوا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ
اور کانٹکے دیکھے تو جسوقت کہ بہ گہرا دنگے پس نہیں ہوا گے سکنگے اور پکڑے جاوینگے مکان نزدیک سے

جے توں دیکھیں جد گہرا اون حال برے ایسہ کافر
انے مکان قریبوں پکڑے جاوون دجوں گوراں

من لگے یا ہوں حشر دیوں لسن سکن ظاہر
لگے داہ نہ بچ نکلن وی کنوں عذاب لشد وراں

وَقَدْ كَفَرَٰ وَآبَىٰ مِنْ قَبْلِهِ ۖ وَكَذٰلِكَ نَوْنُ بِالْغَيْبِ ۖ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ
اور تحقیق کافر سوئے ہے ساتھ اسکے پہلے اس سے اور سیکھتے ہیں گمان بن دیکھے مکان دور سے

تے کافر کہن اوسدن میںاں اسماں قرآن رہانا
تے شیک انہاں نے پہلے ناں قرآن انکار کمایا
مکان بعید اوس حشر مقاموں ٹر دینا اول انماں
پر ٹر ایسہ گل متبہ نہ آدے برتن دوحی واری
پیغمبر دے بارے گہر گہر گلاں دلوں بناند
یعنی کہندے آسے ساحر جو ہوشیاں پیغمبر

تے کہتوں لین ایمان جو دینا رہیا دور لکاناں
تے ڈٹے باجہ وگا دن گلاں دور مکانوں اپ
تا اوہ بدلہ پورا کر کے پاوون راہ ایماناں
جو پہلے ہی منہ کالا کیتا ناہ فریاوون داری
لکیاں پھپھیاں با تاندا سن دعویٰ کوڑ سناند
یا مخبول دیوانہ ایسہ سبہ بکدے آسے ڈنگر

وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُضِّلَ بَيْنَهُمْ وَمَنْ
اور پردہ ڈالا گیا ایمان اونکے اور درمیان اوچیز کے کہ چاہتے ہیں جیسا کیا گمانا ساتھ پیشواؤں اونکے

قَبْلَ أَن يَأْتِيَهُمْ فِي سَكِّ قَرِيبٍ ۖ هَلْ يَسْمَعُونَ شِكْرًا مِنْ دُونِ الشُّكْرِ
تے پردہ کیتا گماناں سو درج تنہاں خواہش ناں
ادھن دج شکر ایسے شیک جو درج نرد ڈالے

جیوں کیتا گیا اوہنا ندے جیسا پھپھیاں کلن بد ذراں
عادتمرداں جیسے جیسے ہوئے قوم رزائے

دوسری کتاب
مکان دور سے
مکان دور سے
مکان دور سے

خواہش کرن جو مژجا دنیا مومن بن موکالے
سب اسورہ بن ختم گئی ہو رب فضل کرم تہیں

پہلے پہلے پردہ مانع ہو یا قرآن نہ ہوندا حالے
سورت فاطر اگے آئی اوسکے فیض رحمتیں

تفسیر سورہ فاطر شریف

خواص

جو شخص اس سورت کو لکھ کر اسواری کے گلے میں ڈالے تو وہ حیوان شیاطین اور چوروں سے محفوظ رہیگا اور اگر کسی شخص کے حجرہ میں چوڑیوں سے اوس حالت میں کہ وہ غافل ہو تو جب تک وہ عمل اس سورت نہ کرے اور وہ شخص حجرہ سے باہر نہ جاسکے گا اور قولہ تھالے ان الذین یثلون الکتب اللہ سے غفور شکور تک نئی روٹی کے چار ٹکڑوں پر لکھ کر اپنے مال تجارت میں رکھے تو اوس میں برکت اور نفع ہوگا اگر کسی شخص کی حاکم سے حاجت ہو تو پختہ بار اس سورہ کو پڑھے جو عرضی گزارنا منظور ہو تو علم بغیر سیاهی سے عرضی پر سورہ فاطر لکھے اور اپنا مطلب عرضی میں لکھے جو مطلب لکھیگا پورا ہوگا اور نقش لکھ کر اپنے پاس رکھے دلی مراد کو پونجیگا وہ بہ ہے

۷۰۶۳	۷۰۶۶	۷۰۶۹	۷۰۷۲
۷۰۶۴	۷۰۶۷	۷۰۷۰	۷۰۷۳
۷۰۶۵	۷۰۶۸	۷۰۷۱	۷۰۷۴
۷۰۶۶	۷۰۶۹	۷۰۷۲	۷۰۷۵

تعبیر خواب ابن سیرین رحمۃ اللہ علیہ نے کہا کہ جو شخص خواب میں سورہ فاطر پڑھے اسکی عاقبت نیک ہوگی کرمانی رحمۃ اللہ علیہ نے کہا کہ عبادت الہی میں ملا رہیگا اور نام جعفر الصادق رضی اللہ تعالیٰ عنہ نے کہا کہ نعت اس پر کشادہ

دراستی

دلایل ربکہ خالق فاطر ہون کے وجہ اس کے ذکر اوصاف فرشتیاں کے ہی اسدی لوح کمالی یا اک ابرہتیں و پچ تفسیراں میں گواہیاں تن ہزار تے اک سو سو ترسہ حروف تمامی

فاطر نام اس اتے ملائکہ اسکارن جے وسدے رب قاہر تے مسبود ہون دیاں میں ویلاں عالی کے دیوچ اتری آتیاں اس پنجتالی آیاں کلھے اس سورہ و پچ نو سو ستر میں تمامی

سورہ فاطر کا ربط و علاقہ ساتھ سورہ سبائے کیونکر ہوا

فاطر ہی سے حمد ثناؤں شروع کیا ہی سولی
نَقَطِعُ دَابِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا خیر سولی اظہار
تا و پچ سورت فاطر اہل ایمان حکم دیا ہوں
ویری او نہا نہ جس کیتے مار ہلاک فنا ہی

ربدی حمد ثناؤں شروع سب سورت سی ہوی
نالے اوسکے چیکر آیا ذکر ہلاک کفاروں
مومناں کے جاں دشمن کیتے رب ہلاک غدا ہوں
ربکہ شکر گزار ہون تے بولن حمد الہی

لے پہلے پہلے خواہشوں کے درمیان میں مانع و حجاب یعنی دنیا میں آنا یا توبہ قبول ہونا یا ترجم و عفو جو انکی مراد و خواہش ہے وہ سبہ ممدوم و محبوب ہوگی اب خالی خواہش ہی خواہش ہے علوانی عنی اللہ عنہ

دو مانند آپس پرچ تاہیں ہو یا میل پراناں	روح سانی دیو پرچ رنجے کیتا حال بیاناں
<p>بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط شروع کرتا ہوں میں ساتھ نام اللہ بخشش کر سزا مہربان کے</p>	
اسم اللہ دیناں شروع جوئے بخشش اسامیں	کامل مہربت والا یالے آخر تاہیں
<p>اَتَّخِذُ اللّٰهُ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلٰئِكَةِ رُسُلًا سب توہیف درسطی اللہ کے ہے پیدا کر نیوالا آسمانوں کا اور زمین کا کر نیوالا فرشتوں کا بیٹا م لایوالا اَوْ لِیْ اَبْحَثَ مَتْنِیْ وَتَلَّتْ وَرُبِعَ ط یَزِیْدُ فِی الْخَلْقِ مَا پروں والے دو دو اور تین تین اور چار چار زیادہ کرتا ہے بیچ پیدا ہونے کے جسکو یَشَاءُ ط اِنَّ اللّٰهَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ چاہتا ہے تعین اللہ اور پر ضریر کے قادر ہے</p>	
<p>فرستے کہنا نوالے رسل بنا دینا تو انماں ادہ ہر شے اپر قادر و بیچ مشیت جو جو سارے اصلی شکل جاں اپنی دسیوس بن مسعود گواہی جاری کرن احکام جہانیاں دی تدبیر بنا دے تے مثل فرشتیاں ولی خدا کے قدرت دلوح فائق کوئی مدبر ات امر ملکہ اعلیٰ و اعلیٰ ہر شے رسالے و بیچ امامت نالے ایہ مسئلہ اوس پلایا بیفادی و بیچ نالے ہور ہی ایسے طرف ہدایت</p>	<p>سہ توہیف رسلوں خلق بنا جو قدرت آسمانوں دو دو کہنہ تے تین تین بی کہنہ خلق چار چار چربے و اچہ سو کہنہ نبی نے دیکھا ساہی رسل رسول دی جسے جو سبھے جانے کہاں اک تقاموں دو جی جاگ تہی جان ملنگ تدبیر کماندی کرن کوئی سن تابع خفر نیائے مولوی اسمعیل مراط اندر ایہ لکھ سدا یا شاہ ولی اللہ عبدالعزیز ہی الیوس لکھ آئے</p>
<p>مَا كَيْفَ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَ مَا يُمْسِكُ جو کچھ کہہ لو دیوے اللہ واسطے لوگوں کے رحمت سے پس نہیں بند کر نیوالا واسطے اس کے اور جو کچھ بند کر نیوے فَلَا مُمْسِكٌ لَهُ مِنْ بَعْدِ لَاطٍ وَ هُوَ الْعَزِیْزُ الْحَكِیْمُ پس نہیں چہرہ دینوالا اور وسطے اس کے سبھے اذکے اور وہ غالب ہے حکمت والا</p>	
<p>جو کہو لے اللہ بندیاں رحمت رو کے اوس نکوئی ہے ادہ غالب حکمت والا کردا ہے جو ہا دے</p>	<p>تے جو رب بند کرے طراوس بن ہور نہ کہو لے کوئی لو کو یا د کر در رحمت جو تسماں اپر آدے</p>
<p>يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا اللّٰهَ عَلَیْكُمْ ط اهل من خالق غیر اللہ یاد کرو اللہ کے کو اور اپنے کیا ہے کوئی پیدا کر نیوالا سوا خدا کے يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا اللّٰهَ عَلَیْكُمْ ط اهل من خالق غیر اللہ کہہ دے لوگوں کو یاد کرو اللہ کے کو اور اپنے کیا ہے کوئی پیدا کر نیوالا سوا خدا کے</p>	

<p>اے لوگو یاد کرو جو ربی نعمت پر تسادے آسمانوں میں سے زمینوں کہیت اگر من نہ پائے</p>	<p>کیا خالق ہے کوئی رزق دیکھو تسال میرا یہی خدا ہے بن رب نہیں معبود کوئی پر کدر میرے جاننے</p>
<p>وَإِنْ يَكْفُرْ بِكُفْرِكَ فَدَعَا إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ تَرْجِعُ الْآفُورَ اور اگر کھٹلا دیں تمکو پس تحقیق جہلائے گئے ہیں پیغمبر پہلے تجھ سے اور طرف اللہ کے پتہ جانے میں کام</p>	<p>تے مجھو باجے ابہ مردود جو ہوا دن تیرے تائیں تے طرف خدا دی موڑے جانے میں کم تامی جسوں اگلیاں صبر کرانے توں ہی لجے صبر کما میں</p>
<p>يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّكُمْ الْهَيْوَاتُ الَّتِي بُدِّعَتْ اے لوگو تحقیق وعدہ اللہ کا سچ ہے پس نہ فریب دے تمکو زندگانی دنیا کی وَلَا يَغُرَّكُمْ بِاللَّهِ الْخُرُودُ ۗ</p>	<p>شیطان تے زندگی دینا دی دلا کے گور زیا لوں نہ آکھے لگ شیطان شرح تہیں بنے قدم نہ کاناں کافر مشرک شرن ہمیشہ اندر دوزخ نارال</p>
<p>إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخَذَ إِلَٰهًا لِلْكَافِرِينَ تحقیق شیطان واسطے تمہارے دشمن ہے اسوا ایک نہیں کہ لکارتا ہے گروہ اپنے کو تو کہ ہو دیں رہنیوالوں السَّعِيرِ ۗ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُمَّ عَذَابِ سِجِّينَ ۗ دوزخ کے سے جو لوگ کہ کافر ہیں واسطے اذکے عذاب ہے سخت</p>	<p>لوگو وعدہ ربدا سچ نہ وے فریب تسالوں زندگی دینا کہہ دن اسدا ہو کہہ مول نہ کہاناں وعدہ ربدا سچ اوہ دلیسی منت تا بعداراں</p>
<p>وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ اور جو لوگ کہ ایمان لائے اور کام کئے اچھے واسطے انکے بخشش ہے اور ثواب بڑا</p>	<p>سے شیطان تساد اذمتن دیری اوس شراؤ گروہ اپنے لوں سکے تا اونہاں نال اپنے لیجاؤ</p>
<p>أَقْبَىٰ ذُرِّيَّتٍ لَهُ سَوْءٌ مِّمَّا عَمِلَ قَبْلَ ۗ أَلَّا حَسَنًا ۗ فَإِنَّ اللَّهَ يَضِلُّ کیا پس دشمنی کہ زینت دیا گیا واسطے اوسکے برا عمل اوسکا پس دیکھا اور سکو اچھا پس تحقیق اللہ گمراہ کرتا ہے مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۗ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ جسکو چاہتا ہے اور راہ دکھاتا ہے جسکو چاہتا ہے پس نہ جاتا رہے جی تیرا اوساؤنکے</p>	<p>جنہاں ایمان لیا کے کپوں جنگے عمل کماے الوجہل کہتا ہے سو جو مشرک شرکاں تائیں</p>

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ

حَسْرَتٌ إِنَّ اللَّهَ عَلَيْهِمْ بِمَا لَصْنَعُوا ۝ انفس سے تحقیق اللہ جاننے والا ہے ساتھ اور سچے کے کرتے ہیں

<p>کیا وہ بندہ جس کے تائیں اسدی بد اعمالی پہر اوہ بری کمائی اسوں نیک سے وچ نظران جس چاہے گمراہ کرے رب انجہ بوللاڈ پاکے جبویا ازنی بد کتباں ہی اپر بد حالی ٹیک خدالوں خبر کافر جو کر کے لے کر تو ناں جو بد خلقی لوں خلق بنا کے عدل ظلم لوں جان تالجبی ابن حیر کہے جو فرتے کل گمراہاں شیوہ نجدی تے دیوبندی مرزائی چکرالی</p>	<p>سوہنی کر کے دسی جائے وچ سوہنیں عالی ناز کرے تے ہیلے دیکہ ہللاڈ اوہ بد اثران جس چاہے کرے ہدایت اپنی رحمت فضل کما کے عظم انفس نہ کر چند ناہ اس فکر دل چاہیے گالی خوشامد گراں تے بد ظقال حال بر مہتو ناں زوریں خوش کر دین دہگائے ظلم غریباں آن بدعت والے داخل اسوچ ناہ جو اہل گناہاں نیچر مذہب ساہ اہل البدعت ہر بد حالی</p>
--	--

وَاللَّهُ الَّذِي أَدْمَسَ السَّيِّئِمْ فَنُشِرُوا سَكَّابًا فَسُقْنَهُ إِلَى بِلَدٍ مَّقْبِتٍ
اور اللہ وہ شخص ہے کہ سہتا ہے باد کو بس اوہتا ہے میں بادوں کو بس ٹانکتے میں ہم اسکو طرف شہر مردہ کی
فَأَحْيَيْنَاهُ كَمَا لَأَرْضٌ بَعْدَ مَوْتِهَا ط كَذَلِكَ النُّشُورُ مَنْ كَانَ يُرِيدُ
پس زندہ کیا ہمنے ساتھ اسکے زمین کو تپچھے موت اسکی کے اسی طرح قبروں میں نکلتا ہے جو شخص کہ چاہتا ہے
الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا ۝ إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ
عزت پس واسطے اللہ کے ہے عزت ساری طرف اسکے چڑھتے میں کلمات پاکیزہ اور عمل نیک

<p>تے اللہ اوہ جو دا اگلیے پیر بدل دا اوہتا ہے تا بارش نال زمین موئی تے موتوں لہو جواناں آب حیات دے پیر زندہ ہوسن جسم تساندے پیراے آدمیوں کنوں متعجب ہو منکر تہیندے چھرا عزت لوڑے پس بہ عزت ہوئی خدالوں کلمہ طیبے ایمان جو پہلے ذکر لیاندا صحیح ایمانوں نیک عمل سبہ چریدے طرف آسمانے قبولیت ربدی دل کلمے پاک تے عمل لیجاندا ایہ دال غیر قبولیت دل راجع ہوئی تے کلمے پاک ہے للہ اللہ دا ذکر کماناں تبارک اللہ سن نیچے کلمے شریے جیکوئی جو جو ملن ملنک راہ وچ بخشش اس حق چاہندے</p>	<p>پیر بدل لوں کبرو شہر ولے گل اس جو اوکے اودیں رزخ خشر کے مردے قبران کنوں اوہتا ناں جا ایہ تماشا دیکھو نت وچ دینا زمین جو اوکے مویاں لہو جوانوں فر کے مشکل تہیں تکیندے کلمے پاک تے نیک عمل سبہ چرین محل عطا لوں لہو ایمان صحیح دے پھیوں عمل قبول رکھاندا جو قبلہ ہو یا قبولیت دا ہوں دن نیک انجامے جو جگہ اجابت آتے قبولیت دی انہر آئندے متے نہ رب لوں اپر پاسے جاگ سوئے کوئی یا تسبیح تمید آتے تکبیر سوڑ ذکر مناناں اوہ کنیاں پیٹھ چپا فرشتہ چہے نلک ل سوئی تا طرف قبولیت ربدی اوہ کبر دا لوڑ اللہ</p>
---	--

اور اللہ وہ شخص ہے کہ سہتا ہے باد کو بس اوہتا ہے میں بادوں کو بس ٹانکتے میں ہم اسکو طرف شہر مردہ کی

تبارک اللہ سن نیچے کلمے شریے جیکوئی جو جو ملن ملنک راہ وچ بخشش اس حق چاہندے

یترفعہ وچ چار طریقے پہلا سمجھہ پیارے
صالح عمل بلند کرے چاکلیاں پاکاں تائیں
تہیجا کرے بلند رب کلمے پاکے عمل جنگیے
کوں جویں کلمہ طیب جسے صدق یعنیوں شریبا
ادہ کلمہ ایمان جو اوسدا عمللاں انبر کھردا
عمر اخیر ویلے دعا منگی ربا عمر و دما میں

البد کرے بلند عمللاں لوں دو جانج سوہارے
بن فعل نہ قول قبول کرے رب جیوں وچ خبر تائیں
جو تبا کلمہ طیب کردا عمل بلند او چیرے
کفر گیتے مومن سوکے پیر جو عمل کما یا
بن ایمان اعمال کلمے فائدہ کجہ نہ جھردا
تا اگلی آرت رب تباری تفسیراں وچ پائیں

وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ
اور جو لوگ کہ ککر کرتے ہیں برائیوں کے واسطے اذکے عذاب ہے سخت اور ککر اذکے
أُولَئِكَ هُمُ الْيَوْسُورُ وہ ہے ہلاک سود یگا

جو لوگ برائی تکن ہوسی سخت عذاب نہانوں
جو ککے دایاں تے پکائے دیوں و کہہ نبی لوں

ککر ادنا ندے ہسم سوین سبہ شرک یا زنا لوں
ککر فریوں قتل کرن سن چاہندے اوس شفیع لوں

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا
اور اللہ نے پیدا کیا تمکو مٹی سے پھر نطفہ سے پھر کئے واسطے تمہارے جوڑے
وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا وَعِلْمُهُ وَمَا يَعْمُرُ مِنْ
اور نہیں اڈھاتی کوئی عورت اور نہیں جنتی ہے ککر ساتھ علم اوکے کے اور نہیں عمر دیا جانا کوئی
مُعْمَرًا وَلَا يُنْقِصُ مِنْ عُمُرِكَ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ
عمر دیا گیا اور نہ کم کیا جاتا ہے عمر اوکے سے ککر۔ صحیح کتاب کے لکھا سوا، تحقیق پیدا و پروردگار کے آسان ہے

تے البد آدم خاکوں خلیقا میںوں کس اولاد لیا
ناہ کوئی حمل چکے تے ناہ کوئی جنے مگر رب جانے
مگر اں لوح محفوظ اندر ادنیال وقت انداز
جاں اجل آدے تال اگے چکے گھرنی تائی جاوے

پھر جوڑے رب بنائے کیتے مرد زناں دلشاد ال
تے وڈی عمر والا کوئی بڈیا ناہ گھٹ عمر جوانی
تے ایہہ علم اندازہ کرنا سوکے رتے پیارے
اجلوں پیش جے چاہے کجہ و دنا دے ناہ گھٹا دے

حاشیہ صفحہ گذشتہ) لہ تا طرف الخ یہ حدیث اور مثل اسکی جنہیں اللہ جل و علا آسمان پر
چڑھنا اترا نا تہی پاؤں استوائی وغیرہ آیا ہے وہ سبہ متشابہاتے ہیں جس پر ایمان واجب
اور حقیقت سے بے خبری یعنی یہ معلوم نہیں خدا کے رد برد اعمال لے جائیسے کیا مراد ہے مفسرین نے
عوام کو مگر اسی سے بچانے کے لئے تا دلیلیں کیں ہیں جو حق تبارک کی تنزیہ کے لائق ہوں
اور متشابہات کا مفصل ذکر شروع سورہ آل عمران جلد دوم تفسیر نبوی میں کیا گیا ہے
فلیرجع الیہ فیرحلوا لی عفی الذین عہ یسکروا یعنی یفعلون

فرشتے بہادری سن لیرن ہو عیسیٰ ہو عزیزوں
جن شہیدان آئے بت جناب بوجہ لیل نہاری

ادہ سنکے کفار ال کوں ہوں نامد و کاروں
ادہ کدوں مراد ال دیوں جو گے منگنی کیوں باری

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ
اے لوگو تم محتاج ہو طرف اللہ کی اور اللہ وہ ہے بے احتیاج تو لیں کیا گیا

اے لوگو تمیں اللہ والے ہو محتاج تمامی
کفار تمامی عاجز نے محتاج خدا فرمائے
ادہ لوکا ندے محتاج آئے اک ہین فقر خدا
اصطراحی اک فقر جو تنگی رسول فقر خدا
رہا سو محتاج اس شہد و ح آئے زمین خزانے
اِنَّ اَنْتُمْ لَلْفُقَرَاءُ لِلّٰهِ وَرُوَاهُ مِنْ فَضْلِهِ قَرَّ اَنْوَالِ

تے اللہ سے ادہ غنی سلا بیایا حمید گرامی
فقر سویا دو قسم فقیر اک خلقت سنہ آئے
خلقوں پیکر کنارا پہنچے منزل دور دروڑ کے
تے اختیاری اک فقر جو حضرت سرور عالم پاک
غنی کرے محتاجاں حضرت کے چاند من بہانے
ثابت ہویا غنی کرے ادہ حضرت فضل عیالوں

اِنْ يَشَاءُ يُزَيِّدْكُمْ وَاَوْقَاتِ بَخْلِقِ جَدِيدَةٍ وَمَا ذَلِكْ عَلَى اللَّهِ بَشِيرًا
اگر چاہے لیا دے تلو اور لے آدے پیدائش نئی اور نہیں بہ اور اللہ کے مشکل

جے رب چاہے سال فانی کر کے خلقت نوں بناو
اک لوں جد کعبا و ن دو جے لیا اور رب و کہنے کوئی

ایہ کم نہ رب کے مشکل ادہ ہر شئی تے غلبہ پاک
خازنہ کور ضیال جو قدرت اوسن ہوں

وَلَا يَزُرُكَ مِنْ رَجُلٍ وَرَجُلَةٍ وَلَا يَزُرُكَ مِنْ رَجُلٍ وَرَجُلَةٍ وَلَا يَزُرُكَ مِنْ رَجُلٍ وَرَجُلَةٍ
اور نہیں بوجہ ایشا کوئی بوجہ ایشا نوالا بوجہ دوسریکا اور اگر پوکا کے کوئی جان بوجہ والی طرف
حَمَلَهَا لَا يَمْثِلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَكَوْكَانَ ذَا صُرْبِي ط
بوجہ اپنے کی نہ ایشا باجا دینا اوس کے کچھ اور اگر چہ ہو صاحب تربت

تے بہار نہ چا دے چا و بہار اہبار و وحید کوئی
نہ اوسکے بہار و چوں ادہ تہا کی کوئی چیز ایشا و
ہمسائے سمسائے کو لوں تنگی مد و نگاری
پہو پتہ نہیں رن خصم تمیں شیے کو لوں مائی
کو ہم یقین کرتے ہیں ایشا و ایشا اندر قرآنے

جے بوجہ کی کسے بوللا دتا اوس بہار چکے ادہ ہوں
ادہ بہادری سکال پتہ پتہ اپنا خویش سدا
تے کافر کے مومن لوں میں تہہ دنیا کی تہی باری
سین بہر او ایار یاراں تمیں نسہ ہوسن بہانی
تے خازن دیو چ محی السنہ بغدادی دیانے

سنہ نظری ال کا مہر فیارتے کہ فقر و تنسہ ہے ایک اضطراری جسمیں تمام مخلوق مساوی ہے
ایسکے کہ ہم اپنے رجوں میں نہ اپنی تہا و نہ نسا و کوئی میں ختم نہ نہیں پس ایک قادر ختمار کی ضرورت
ہے اس صفت سے متوقف نہ اس ذات پاک کے اور کوئی نہیں دوسرا فقر اختیاری
جیسے حضرت علیؑ کی حالت غلبہ و مساکم کہ قدرت و انیتا رحمتا ہوا ہے فقط

جو اپنے کسی اک دو جے دا بوجھ نہ چکے کوئی
 تے دو جی جگہ الایا اپنا بوجھ سنے ہور بہاراں
 اینہاں اعتبار اضلال جنہاں نے مذہب نکالے
 گمراہ کتندہ بہار اپنا ہور جنہاں مگر لگایا

اسد و ج ذاتی اعمال جو سزہ آہوں کروا سولی
 لیکن انہاں اتقا کہم مع اتقا لغتہا اپنے ہور بہاراں
 تے لوکانوں مگر اسی دسی لائے مگر موکا لے
 بہار ادنا ند اسی سر چکے کیو جو سبق پڑھایا

رَأْفَمَا تَنْزِلُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
 سوا کے نہیں کڈھتا تے تو اون لوگوں کو کہ ڈرتے ہیں پروردگار اپنے سے کن دیکھتے اور قائم رہتے ہیں نماز کو
 وَمَنْ تَزَكَّى فَإِنَّمَا يَتَزَكَّى لِنَفْسِهِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ
 اور جو کوئی سترائی کرے پس سوا کے نہیں کہ سترائی کرتا ہے واسطے جان اپنی کے اور طرف اللہ کے پرجانا

توں ٹیک ڈراویں ادناں جو رب تیں بن دیکھتے
 تے قائم کرن نمازاں تے جس پاک اخلاق نیائے

دور رخ توں نہیں ڈرتا مگر ان توں لا لوج کہاں
 اس اپنی جہد سواری تے رب تے مرن ہیرائے

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ
 اور نہیں برابر ہوتا اندھا اور بینو والا اور نہ اندھیرا اور نہ روشنی
 وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورَةُ وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا
 اور نہ سایہ اور نہ دھوپ اور نہیں برابر ہوتے زندہ تے مرن عالم اور نہ
 الْأَمْوَاتُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ
 مرد مرنے جاہل تحقیق اللہ سنا دیتا ہے جسکو چاہتا ہے اور نہ تو سنا دیتا ہے
 مَن فِي الْقُبُورِ إِنْ أَنتَ إِلَّا نَذِيرٌ
 ان شخصوں کو کہہ دیجے کہ میں نہیں تو کہتا ہوں

برابر نہیں سو جا کہا انہاں ناہ ظلمت روشنائی
 رب ٹیک سنائے جسناں چاہے تے توں سنائے
 ازلی کافر توں راہ پادن کم نہیں ایہ میرا
 انہاں کافر مشرک دل فرقہ وچ جیساں قبرال
 انے دسب نمیرے قبرال والے کافر تاری
 إِنْ تَسْمِعُ لِلَّذِينَ لَا يَشَاءُ سَمْعًا فَذَٰلِكَ أَسْمِعُ
 سننے بھنے کرن قبول کفار قبول نہ کر دے

ناہ دسب جہاں نہ زندہ تے مرن توں
 جو دسب قبرال تے توں باہیں کہ توں سو تے
 توں ادناں توں فقہ ڈرتا جس اگے ہر کم میرا
 مومن زندہ کا نہ مردہ تے توں توں
 نور اسلام ہر بدست سدنا کسرت دسب تاری
 سنان نبی را تا تے اولی سنان توں توں
 تے دامن کرن قبول توں توں جو پتہ توں توں

نہ گمراہ الخچے ان سبکی برائی ایک کو اور اذکے اپنے اپنے بہار ایک ایک مرنے مسلم تے
 ہوا جو شکوہ میں پی ہے نہ جینے سنا لینا پی چال نکالی اور سوا کا قلوب ادناں توں توں
 بد مذہبی نکالی ادسنے اپنا دباں اور گمراہوں کا دباں ہی پڑھیا قدر حلوانی عنی اللہ

جو کفار ان لوگوں قبروں والیاں نال شہادت ہوئی

اشہاد ذکر کر چھے ہو چکا روم سورہ دج سونی

رَأَا أَدْمُنًا فَكَرِهَ بِهِنَّ وَأَخْلَاهُمْ فِيهَا نَارًا
تفصیح منے جیسا ہے بلکہ ساتھ حق کے خوشخبری دینوالا اور ڈراہنوالا اور نہیں کوئی امت مگر گزرا بیچ اور کے ڈراہنوالا

اساں حق دیناں لیسر نذیر بنا تینوں گہلو ایا
نذیر یعنی عقل جو برائی تہیں نت ڈراوے
بر امت دج گزری آے نایب نبیاں سند
جو ختم نبوت ہوئی نبی نے حیوں کھے دیائی

نہ امت کوئی مگر دج انہاں نذیر گزریا آنا
جس امت دج عقل نہیں ادھ حق داراہ نیاد
آے عالم واعظ اس امت کے نبیاند اکم چاند
حضرت بعد جو نبی نے تہیں کفر سیا گل واسی

دوسرے حکم میں

وَأَن تَكْفُرُ بِيَوْمِكَ فَأَقْدَبَ الَّذِينَ مَن قَبْلَهُمْ جَاءَتْهُمْ
یا لیتنت و بالسر بر و بالکتب المنیرہ تم اخذت الذین
کفر و افکیف کان نکیرہ
اور اگر جہلہ دین ہو کر جس تفتیق جہلیا ہے اور ان لوگوں نے کہ پہلے ان سے آئے ہتے اور کیا ہاں
ساتھ دلیلوں کے اور ساتھ جہوںی کتابوں کے اور کتاب روشن کے پھر پکڑا منے ان لوگوں کو
کہ کافر ہوئے ہیں کیونکر ہوا عذاب میرا

جے تینوں ایسے جو شہاں جو شہاں سلیمان کی پہلے
کتاب روشن نے نال صحیفیاں کر دیکھے تکلیف کے
کوئی ہو یا انکار میرا پھر پٹے گئے جہراں تہیں

جو ادھ رسول اونہاں رب تہیں معجزے خدا کہاندا
جاں اونہاں نبی جو شہاں تہیں ادھ کافر تہ گئے
پر کہ منن لیکہ مندریکے یاے جنہاں دسراں تہیں

الْمَن تَرَاتِ اللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ
مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيْضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ
وَأَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ
وَأَلْوَانُهُمْ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ
کیا نہیں دیکھتا تو نے یہ کہ اللہ نے آنا آسمان سے پانی پس نکالے منے ساتھ اوکے میوے
کہ مختلف ہیں رنگ انکے اور پہاڑوں سے نکلے ہیں سفید اور سرخ کہ مختلف ہیں
رنگ انکے اور سیاہ بہاں کالے اور لوگوں سے اور جانوروں سے
اور اناعام مختلف اوانہ کذلک اور چار بابوں سے کہ مختلف رنگ ہیں رنگ اوکے اسطرح

کیا توں نہیں ڈشہا سما لوں رب اتار یا پانی
نے دج پہاڑاں سرخ سفیدوں گہا یاں آہ پائے
پہر دو جیاں چیزاں نال تفاوت نام فرے ہو پوئی

پہر ادھ نبیاں نکالے میوے رنگا رنگ عیانی
نے آدم جو کر یکپرو سی کیا رنگ بزرگ بنا
اقوال اخلاق خواص طبائع پر ایسی گل تولی

۱۰ اشہاد الخ سورہ رزم یا عنکبوت میں یہ مفضل ذکر ہوا ہے عہہ ائمہ تراخ بیض سفید غرابیب حبی غریب
منے سخت سیاہ سود سیاہ دور بر حال نور انعام حبی نعم مراد کاڈ بکری اور شہہ نے الخ کسی میں سفید کا زیادہ
کہیں سخی کم اور بعض بنائیت سیاہ میں

<p>پہر اپنے اختلاف موزوں عجوبہ کیا آپ نے بنجانے جو ایسی موجودات نیاں باسجہ طلب تدریس حال کرنی نظر خداوی قدرت سے اور علم دنیاویوں</p>	<p>بلکہ صالح قادر عالم کان انہاں اک پائند ادہ آدمیاں توں خراپنے ول کردا کوں ظہیر تا علما و اندی صفت کیتی رب نے وال بنا لوں</p>
--	--

رَأْتُمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ
سوائے ایسے نہیں کہ ڈرتے ہیں اللہ سے بندوں اور کئے سے عالم

<p>بندیاں ربدیاں وچوں اللہ کو لوں او سو ڈردے اتما وچ حصر جو باہجوں علم نہ سو ڈرناں جد لگ سار نہ علموں تد لگ نہیں عرفان حصولی وَأَشَدُّ نِعْمَ كُنْ خَشِيئَةً كَبْرَ كَيْ قَسْمِ بِنَا يَا عظمت صفات حکم خدا میں سبہ نہیں وودہ جانناں جو میں جانان جانوں بہتا روڈنے سبہ سوڈ اک ڈرن عذاب الہوں دو جا ڈرن نہ ملن انجانوں تربیا خاص خدا میں ڈرن نہ خوف جنم رولوں نہیں مراد علماء اوہ لوک جو عالم صرف کتابی بلکہ مراد جو عظمت صفات ربدیاں دیکھنا ہر جے پڑ کے علم نہ عمل کمایا ہس نی سر جہاں عالم ڈرے خدا میں جاہل ربدیاں خوف نکر دا صوفی عارف عالم زائد عامل عمل کما دے دینا دے ہن عالم بیتے عالم کوئی ربانی جو عالم دینا دار نہ اوسدے سائے مشیہ گزناں</p>	<p>جو علما تو لے بیشک رب عزیز غفور اوس پریدے شے ٹھہوں دنیاں تعلق اسے مول نہ پڑناں وَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْلَمُهُم بِاللَّهِ كَلَّ نَبِي كَيْ مَسْتَوِي میں سبہ کسا دینا لوں یار و اعلیٰ ربدیاں ہی میں بہتا ڈراں خدا میں سبہ پر آناں بخاری تہیں ایہہ نازن دیوچ قول نبی دالوڈ نا کامی محرومی اجروں مومن ڈرن عواموں ناہ نعمت وی محرومی تہیں ڈرن فقط سرکاروں امتحان فاضل دا دیوں پر فضلوں نایابی نال انوار ایمان شمع عرفان اوس جاننہارے اس پڑنے دا حاصل کی اس ضایع عمر گوئی عالم لے دج جاہل و ڈا فرق ایوچے سردا جو رہنوں حاضر کھے بر دم خوف کتہیں کھارے ربانی دیاں سیراں دہو کے پی اوسناں دایابی غضب خدا دا اوستے جسے دین و کجا کے مرناں</p>
---	---

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا الزَّكَاةَ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَيْهِمْ
قیق وہ لوگ کہ پڑتے ہیں کتاب اللہ کی اور قائم رکھتے ہیں نماز کو اور خرچ کرتے ہیں اسے جو کچھ کو دیا ہے انکو
مَسَلًا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُورَهُ لِيُؤْتِيَهُمُ اجْرَهُمْ
پوسیدہ اور ظاہر امید رکھتے ہیں سوداگری کی ہرگز نہ ہلاک ہوگے تو کہ پورا دے انکو تو انکا
وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ
اور زیادہ سے انکو فضل اپنے قیق وہ بخشنو والا

<p>جو پڑھیں کتاب خداوی نالے قائم کرن نمازاں ادہ کرن امید تجارت دی جو نابر باد کیوے</p>	<p>خرچن جو سالا و نا اوستہیں جیفہ ظاہر نمازاں تا پورا دیوے ابر انہاں سوڈ و افضل پوسے</p>
--	--

نہیں

ریختنہار گناہاں خد متگار ال قدر بچانے

کماں والیا نونوں مزدوری اجرو کو منہ سے

قَالَذِي اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ هُوَ صِدْقًا لِمَا

اور وہ چیز کہ وحی کی ہے مجھے طرف تیری کتاب سے وہ حقیقت ہے سچا کہ نبیوں اور پیغمبروں کو

بَلَيْنَ يَدَيِّكَ يُدْرِكُ اللَّهُ لِعِبَادِهِ لَعَجِبُوا لِمَا لَمْ يَكُنْ لَهُمْ شَرِيحٌ مِّنْ قَبْلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِّئَلَّا يَعْلَمُوا

سچا کرے کتاباں اگلیاں یک کلام نورانی

تے جو اسال وحی تیروں گلیاں سچ قرآن حقانی

مومن کا فرقا جبر مشرک ہر نونوں تکد اسالیں

بینک بندیاں دی رب خبر کہے دیکھے ہر نائیں

ثُمَّ اَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّمَا

پھر وارث کیا ہم نے کتابنا اور نونوں کو کہ ہرگز پیرہ کیا ہم نے بندوں اپنوں سے پس بعض انہیں اپنے ظلم کو

لِنَفْسِهِمْ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ اُولَئِكَ

داسلے جان اپنی کے اور بعض انہیں سے میانہ رو ہے اور بعض انہیں سے آگے نکل جانے والا ہے ساتھ ملائی کے ساتھ حکم

اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ

اللہ کے یہ وہ ہے بزرگی بڑی

اک خود جاناں تے ظلم کرن اک شر و چلی ریتے

ابہ ادب و فضل بزرگی بہاری حاصل سوئی سہولت

جن لیتے اوہ کل بندیاں نہیں تا ابہ تجربے پائے

اک و چلے میل میانے اکناں کیتاں ظلم کمایاں

تے ظالم نونوں رت بختے جھیرے او گنہار زرالے

تے و چلیاں سو کہ حساب سو کہ لالظالم رکن خرابوں

شکر کرن رب و احسن حنت بخشیا دکہ شائے

سابق یار نبی جنہاں حضرت سوندیاں خلقت پائی

تے مقصد جو لبہ نبی کے قوتے یار گرامی

بخشش کے امیددی ہوئے خازن و رخ تار کے

خاص اللہ کاں عمل سو سابق ہو گیا بہائی

اوہ مقصد میانہ ظالم نعمت شکر ہو لاد

جن نیکی بدی برابر سوئی مقصد اکہواندا

یا سابق عالم میانہ طالب ظالم حامل سوئی

مقصد جو پیرے تے جانے ظالم عمل گواہ

تے مقصد جس ظاہر باطن اکو جیسا نہ سنگا

پہر در نہ و تا قرآن جو بندیاں ہمیں جن لیتے

اک حکم خدا سنگ و دنیوالے سو کورج نکویاں

قرآن تیروں گہل وارث تس اہل ایمان سب کے

قسم تری امت دے لے اک وہ گئے و ج سلایاں

جھیرے و دے سو وہ گئے آگے و چلے چھینے والے

جو وہ گئے سابق اوہ و ج حنت جاسن باخیم

اوہ بد سے رسن غماں و ج اور ک حنت زوہ پائے

ابہ تے فرقی حنت جاسن و سیا عال شہائی

شہادت نبی دتی حق جنہاں حنتی اوہ کامی

اسیں نہیں سن گئے رہے ظالم او گنہار کے

جو عملوں و ج اخلاص کما و رو ریا نہ کائی

جو کرے ریا دکہ لالہ نیکی لوکاں نونوں دکہ و

یا جس نیکیاں بدیاں ہمیں و وہ سابق نام سدا لہ

ظالم اوہ جس بدیاں بہتیاں تھوڑی ہویں کوفی

یا سابق جو پیرے قرآن تے کجھے عمل کما و

یا سابق حسبہ حال اندر و اظاہر حالوں چنگا

<p>اتوں شکل مسیت مگر درج بت خانہ بنوایا تے مقصد جو بچے کبیر لویں ہوں فرق منجھے پیر تا سب ہو مقصد ہویا دتی عقل اتی تے مال نبرد بونہ رکھدے کر لے نظر رکھاں مقصد تنہی سچے جنوں ملی لکست کئی یا سابق مقبول ہوئی جس تو فضل کما لوں ظالم اوہ جو بدی نہ چہڑے اڑیا سے شیطانی ظالم کافر مشرک جو خود عباں ظلم کما ندے پیر اوہ ند سب تپور کئے جو وچے میل اکواری نیچری آتے مرزائی چکرانی ہونے شیطانی اودہ سماں سماں دچوں خارج ہونے اپنے درد مت کوئی کلمہ گو سمجھ کے نسل اونہاں گل لائے</p>	<p>تے ظالم اتوں چنگا دچوں بدیاں نال بہرایا یا سابق جو پاک گناہوں کنوں صیغہ کبیرے یا ظالم جس اول حالت گزری درج بریائی پیر عمل کماے فالص ہو کے سابق ہو گیا میاں یا سابق لوک بزرگ جنہاں نون حاصل قرضے الی تے ظالم ملے جنوں تنہی کہیے اوہ نامہ عمالوں مقصد جو بدیوں پچھے کما ند ایسے شیطانی یا سابق مخلص اتے ریائی مقصد فرماندے پہلے جسلی ند سب پاک اندر کبہ عمر گزاری پیر و تالی بنے دنا بیال تہیں پیراگاں چھپائی ظالم کافر نیکی جیہڑے ڈبے درج کفر دے جاں کفر یا گل تا پیر اوہ ایمانوں و کبہ کراکے</p>
---	--

جَنَّتْ عَدْنٌ يَدُ خَلْوَنَهَا يُحَلِّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ
 بَارِقَاتٍ مِمْشِيَةً لِيُتْرَفَ بِهَا وَيَسْلُبْنَ بِهَا سَلَابِقَ مِمْشِيَةً
 ذَهَبٍ وَنُوعَ لُؤْلُؤًا وَلِبَاسًا مِّنْهَا حَرِيرًا وَسُونَ لَهُ أَمْوَالٌ كَثِيرَةٌ فِيهَا مِنَّا وَكَأَنَّهُمْ فِيهَا مُجْتَمِعُونَ

<p>موتی جڑے تے بارق سزاں تے پٹ لباس بکروکے دینا تے جنہاں پٹ نہ پھینا جنت پادناہارے نارنگار ادتہاں تک ہونے اندر جنت چاہے</p>	<p>درج بارق ہمیشہ والے دس کنگن بہن بزرگ مومن مرد زناں سبہ پٹ پونسا کاں پھینتا جہتوں توڑی و فوریانی پونچھے مومن تائیں</p>
---	--

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا غَمَّنَا إِنَّكَ رَءِيفٌ رَّحِيمٌ
 اور کہنے سب ترفیہ واسطے اللہ کے تے جہت دور کیا ہم سے غم

<p>ٹھیک اسادرا مالک کشتنار قدر زیادے عبادت مت رب رد کرے ڈر لگا جرم عقابا ساریاں عمال دچوں کڈدے جسے بیغم کیتا یارو ایسے کیتا مودہ دوسنے کلامہ جنہاں اللہ</p>	<p>تے سبہ ربی حمد کہن جس دور کیتے غم ساڈے دنیا موت تے قبر نیامت دا غم سور غداں جاں جنت درج باسن آ کہن ربا شکر گزارو لکھوی کلمہ گوایں تائیں مشرک سے بتلایا</p>
--	--

شعرا کھوی

<p>توحید دایاں ناہ قرار داسی ناہ مشرک اودے پیرا بہ امت پرہن درج عالم پیغمبر تہیں</p>	<p>ابن عمر تہیں با اسناد جو پیغمبر فرادے جو کلمہ پاک پرہن ایشہ قبروں ملی جہاں تہیں</p>
---	---

پہر مشرک اکبرہ اونہاں نول اپنا دکتیا فرما کر	جاں کلمہ گو حدیثوں ثابت ہوئے تو قدر سارے
خازن ہور مسالیم دیوچ دیکھے نظر کنندہ	غفور گناہ بخشندہ آئے شکر اودہ قدر کنندہ

الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمَقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نُصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ

جنسے اتارا ہمکو ہر گز ہمیشہ نہیں لگتی ہر مانی اپنی سے نہیں لگتی ہمکو ہر گز ہمیشہ نہیں لگتی

اور نہیں لگتی ہمکو ہر گز اور کے ماند

جن دار مقام حنت وین فضلوں بخشے اسکا	نہ اوسوچ رینج نہ سختی تہکن بونچے سال عینے
-------------------------------------	---

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ فَاوِجُهُمْ لَا يَقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فِيمَوْتُوا

اور وہ کفار کے کافر ہونے واسطے ایک آگ ہے دوزخ کی نہ تو تمام کیا جاتا ہے اور انکے پس رجاں

وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ

اور نہ ہلکا کیا جاوے گا انسے عذاب اونکے سے اسطرچ جزا دیتے ہیں ہم ہر کفر کو نواہیکر

جیسے کافر ہوئے اونہاں آگ تبہم سارے	نہ دکہہ اونہاں آگہے نہ مر کے لین خلاصی سارے
ایویں تاں اسیں بدلہ دیندے ہر کافر منہ کا	دوزخ وینج کہے موت نہیں جو مر کے ہون سو کہاے

وَهُمْ يَصْطَرِحُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُحَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمْ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ

اور وہ اچلا وینے ہر گز اوکے اپنا دکتیا فرما کر نکال ہمکو عمل کریں ہم اچھے سوئے اوکے کہ

تہے ہم کرنے عمل کیا نہیں عمر دی تھی سنے تمکو اور سذر کہ نصیحت پکڑے یہیچ اوکے جو کوئی نصیحت پکڑتا ہے اور

کیا تھا تمہارے پاس ڈرانیوالا یعنی بوہنا پاس چکرو پس نہیں واسطے ظالموں کے کوئی مددگار

تے دوزخ دیوچ چھین رو رو کرن سے فرما دیں	ربا کدھ سالوں سن نیکی کر ساں جا دلشادہاں
کیا تاں عمر نہ ملی کیوں اوسوچ پھر ہی نصیحت	جے پھر دے اتہہ نصیحت ملدے سہراہ خدا کو تا میں
تے آئے ساں ڈرانوالے نبی دنی رحمانی	مجنسے اونہاں دکہاے نالے ڈر پایا سبحانی
ہن چکپو مزہ جو ظلم کسائے پئے کفر کے رہیں	پہرنا میں کوئی اہل ظلم کے کارن یار کد میں
سٹھہ در ہیاں تک عمر سوچو جد عذراہ ہند کوئی	جو کہے جوان جاں مڈنا ہوساں بدی چھوڑیساں سولی
ہن جد عمر سٹھاں تک پونچے چھپائی سر آئی	پہر کی عذر گیارہ بیجیا تا صدجدوں اہلی
نذیر مراد رسول خدا ہی ہے قرآن خطانی	یا کالے وال جاں یگے ہوں اودہ نذیر کھپانی
کالے وال جاں چٹے ہوں دبر دہنیسے آ	جانوں خوف دیواوں والے قاصد رب پوچاے
جاں سر شعلہ مار یا داہری بگی ہوئی ساری	تا سچہ قبر وچ ساں شرنے دی سن کریں تیاری

ان الله عالم غيب السموات والارض ان الله عليه بدأت
 تحقیق اللہ جانتا ہے جو شہدہ چیزیں آسمانوں کی اور زمین کی تحقیق وہ سنتے والا ہے

الصدور هو الذي جعلكم خليف في الارض فمن
 سینے وال بان کو وہ جس نے کیا تم کو جانشین زمین کے پس جو شخص

كفر فعليه كفرا ولا يزيد الكفرين كفرا هم عند ربهم
 کہ کفر کرے پس وہ پراد کے کفر اور اسکا اور نہیں زیادہ کرتا کافروں کو کفر اور کفر کفار کے کفر اور کفار کے کفر

الا مقتاج ولا يزيد الكفرين كفرا هم الا خساوا
 مگر ناخوشی اور نہیں زیادہ کیا کافروں کو کفر اور کفر نے کفر نقصان

شیک اور جانتہار جو سیناں اندر انہاں جہانوں
 پر جو کفر کرے دیکھ اور کفر کنندہ پائے
 تے ناہ و دنا دے کفر کفاروں بن نقصان و دوسرے
 جو جو رب نہیں شکر تو ہوسن خوار ہو جیال

شیک اللہ ہے جانتہار غیب زمین آسمانوں
 ہے اور رب جس نہیں خلیفے و حج زمین بنائے
 کافروں داناہ کفر و دنا دے یا یہ غضب رب ہے
 غضب خدا بول یا یہ کفار نہ کہیں سو امیدال

قل ادعوا ربکم کما کفتم الذین تدعون من دون اللہ
 کہہ کیا دیکھناڑنے شریکوں اپنے کو بنکر پکارتے ہو سوائے خدا کے

ادون فی ما ذا خلقوا من الارض ام لهم شریک فی السموات
 دیکھناڑ دیکھو کچھ پیدا کیا ہے انہوں نے زمین میں سے یا واسطے اونکے سا جہا ہے بیچ آسمانوں کے

ام اتینکم کتابا علیہم علی بیتی منہ علی ان یجد الظالمون
 یا دی ہمیں انکو کوئی کتاب پس وہ اور دلیل ظاہر کہیں اور ہے بلکہ نہیں وعدہ دیتے ظالم

بعضہم بعضا الا غفورا
 بعضے اونکے بعضوں کو مگر فریب دینا

کی ادنیوں دوسری حج اور پاید سو کوئی نکاح
 یا اسان ادنیوں کتاب دنی جس حج دلیل الی
 مگر غور جو اوہ بت ادنیوں شفاعت کرن ہلاک
 و حج زمین آسمان نہ کوئی دلیل ادنیوں کی پائی
 ہمیں گھڑے ٹر ہو من سمت فریب اور جا

کہہ کیا دیکھناڑناں شریک جو جو یا یہ خدا
 یا ادنیوں لوں حج آسمان ہے رب نال سنجالی
 بلکہ نہ وعدہ دیندے ظالم اکد و حج دیتا میں
 حال ادنیوں تساو دیاں مجہودال کوئی جزیرہ سوان پائی
 پیرا یہ پو جا کرن ادنیوں مذی محض خبط ہے سارا

ان الله یشک السموات والارض ان نزولاً
 تحقیق اللہ شک آسمانوں کو اور زمین کو

ان انفسکمما من احد من یجد الا ان کان حلیماً غفورا
 نہ تا میگا اون دونوں کو کوئی شخص سچے اونکے بعضی وہ ہے تحمل والا بخشنے والا

رب تمہم رکے آسمان زمین نمود جاؤں ملکد نامیں
بے اللہ سبک یکیم نے بختنار نہ جلدی پھروا
پود نصاریٰ تائیں مشرک لنت کرن اس شکلیں
تا اسیں ہر امت تہیں وہ ہدایت پاسبی اللہ

تے جے ملن کوئی مثل نہ سکے اونساں باہجوں سائیں
جاں کافر کفر کرن تا ابرہ ہرت دگن ذون کردا
اونساں جو ہواے نبی جے دل ساڈو آبارت لول
انگلی آست رو اونساں ویج رب فرمائی ملا

وَاقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِن جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَّيَكُونُنَّ

اگر قسم کہائی از ہونے سائے اللہ کے سخت قسمیں اپنی
راہ پانوں کے ہر ایک امت سے
اھدی منی اھدی اھم ظلمًا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَّا زَادَهُمْ

اگر نفوس راہ استیکاراً فی الارض و مکر السیئی و ولا
مگر بیزاری بسبب بکر کے بیچ زمین کے اور مکر کرنے برائی کے اور نہیں

يَحْتَقِ الْمَكْرَ السَّيِّئِ الْاَبْهَلُ فَمَهْلٌ يَنْظُرُونَ الْاَسْمَتِ

اگر کوئی لہن فلن تجد لست اللہ تبدیلاہ وکن تجد
پہلوں کی کا پس ہرگز نہ پارگا تو دوسرے عادت اللہ کے بدل ڈالنا اور ہرگز نہ پاؤگا تو

لست اللہ تحوئلاہ واسط عادت اللہ کے بدل دینا

نے قسم اللہ ڈاڈھی کرن جے آدے نبی انانام
پہر جہ نبی اونساں دل آیا دو ہیونے بیزاری
اوہ بد مکر نہ گیرے مگراں اہل مکر دیتائیں
پہر ستنہ تول کہی نہ پاسیں جو سوڈ تبدی
اگلیاں تے جویں شامت کفروں ہوئی عزت تہا ہی
اسہ حال راہد اکر کے نہ بدلے کہے نہ بدلندارا

ہر امت تہیں وہ ہدایت والے ہوں تداہاں
کنوں بکر و پچ زمین سے مکر سوچن بدکاری
نہ کرن اوڈیک اوہ چالا پھلیاں والا جوہیں سوائیں
چالے رہد تائیں کہہ تیغرا ناہ تو یلی
ایہہ ہی کرن اوڈیک ابجے رہی عادت نت اتی
بعد اتمام حجت تے مہلت پکڑے پکڑ نہارا

اَوَلَمْ يَسْأُرُوا فِي الْاَرْضِ فَلْيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ

یہ نہیں سیرگی اونہرے بیچ زمین کے پاس یہیں کہہ کر مکر ہوا آخر کام ان لوگ نکاسم
من قبلہم وکانوا اشد من قوتہم واما کان اللہ لیخزلہ
پہلے وقت ہے اور ہے بہت سخت دہنے توں میں اور نہیں ہے اللہ کو اس لائن کو عاجز و مکر ہے

من شئی فی السموت و لا فی الارض انه کان علیہا قديلا
کوئی چیز بیچ آسمان کے اور نہ بیچ زمین کے تحقیق وہ ہے جانیو اللہ قدرت والا

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى ظَهْرِهِمْ خِزْيًا

اور اگر پکڑے اللہ لوگوں کو ساتھ سمجھنے کے کہ کھاتے ہیں نہ چھوڑتے اور پشت زمین کے کوئی چلنے والا۔
 وَلَٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ مَاتَ اللَّهُ كَانَ بَعِيدًا
 لیکن ڈھیل دیتا ہے اذکو ایک وقت مقرر تک پس جب آویگا وقت مقرر انکا پس تحقیق اللہ ہے ساتھ نبیوں کے کہنے

تاناہ چھوڑے پھ زمین تے جو جوڑ دا آیا
 پھر جد آدے وقت اونہاں واکرسن کوچ اکا ہیں
 فاطر ختم ہوئی اکوں لیسین آئی دلدارا
 نال طفیل نبی سرور کرسن قبول دعایاں

تے جے پکڑے رب لوکانال سمجھنواونہا کما یا
 اسپر دیوے ڈھیل اونہا نون وقت مقرر تائیں
 پس اللہ ہے بندیاں کدشک بیکھنہارا
 فضل کرم دینال کرائیں ختم کتاب ایہہ سائیاں

صحت نامہ تفسیر نبوی ہر چہار جلد ساتویں سے دسویں تک

صفحہ	سطر	غلط	صحیح	صفحہ	سطر	غلط	صحیح
۵	۱۵	چدھ	چدھ	۱۲	۱	آندادیک	اصدابک
۵	۱۷	بکنہاں	وچ بکنان	۱۸	۲۳	آلو جود	
۶	۲۵	ناہیں	تاہیں	۲۱	۱		
۷	۲۲	نے	نے	۲۳	۱		
۸	۲۷	کرے	کردے نے او	۲۹	۱۸	جاسے	جائے
۹	۱۶	چا	چار	۳۰	۱۷	رحیم	رحم
۱۱	۱۸	چاہے	چاہیں	۳۱	۱۰	اوس	اوسدی
۱۱	۱۹	ایہی	ایہی ہی	۳۲	۱۲	اعدا	آندا
۱۲	۱۷	اذا اشتق	اذا تسق	۳۳	۶	رزق	رزق
۱۳	۱۳	تائیں	ادائیں	۳۵	۷	آیا	آیتنہا
۱۳	۱۷	یکسیب	یکسیب	۳۸	۲۲	لندا	دندا

صفحہ	طر	غلط	صحیح	صفحہ	طر	غلط	صحیح
۳۹	۱۵	ہلوی	دہلوی	۴۰	۳	مائیز	فائیز
۴۰	۶	کفرو	گفرو	۴۰	۱۹	جاتا	جاننا
۴۰	۲۷	یَعْلَمُ	تَعْلَمُ	۴۱	۲	رہے	زہے
۴۱	۵	تائیں	تائیں	۴۱	۴	اسمییہ	رسمییہ
۴۱	۱۲	کھائی	دکھائی	۴۱	۶	ماقصر	مادقصر
۴۱	۱۳	ہوئے تے	ہوئے ولی تے	۴۱	۶	والا	اولا
۴۱	۱۲	تَخْلِقُوا	تَخْلَقُوا	۴۲	۳	بناتا	بنانا
۴۲	۵	أَجْبِدُوا اللَّهَ	أَجْبِدَ اللَّهُ	۴۲	۹	ظہور	طہور
۴۲	۱۳	تا	تا	۴۲	۶	نقل	نقلہ
۴۳	۵	کتاب	کتاب	۴۲	۱۸	تدبیر حلوا	تدبیر کے
۴۳	۲۵	چابدلاؤ	بدلاؤ	۴۲	۲۷	المنفرض	المنفرض
۴۳	۲۷	پونجیں	پونجیں	۴۲	۲۷	ناطینا	باطنا
۴۳	۴	کے آئے	کرائے	۴۳	۶	منسبہ	ہتہ
۴۳	۹	تاب	ثابت	۴۳	۱۱	بنائے	بنائے
۴۴	۱	سنا	منایا	۴۴	۱۱	لِغْزَاكُمْ	لِغْزَاكُمْ
۴۸	۱۷	کے	کی	۴۷	۲	رضی	قرضی
۴۹	۶	صورت	سورت	۴۷	۲	نرار	نراروں
۵۱	۴	کرن	کرنے	۴۷	۱۳	لَا تَنْتَنَّا	لَا تَنْتَنَّا
۵۱	۴	ولی	ول	۴۷	۱۸	نالادراں	گواراں
۵۱	۲۱	جا	چا	۴۷	۲۱	اقرا	اقرار
۵۱	۲۶	الدین	الدین	۴۸	۶	لِغْزَاكُمْ	لِغْزَاكُمْ
۵۱	۲۶	دارسا	فارسیا	۴۸	۲۲	وَلَقُوا	وَلَقُوا
۵۲	۲۲	بھلیاں	پھلیاں	۴۸	۲۶	تَدْعُونَ	تَدْعُونَ
۵۳	۱۱	دیوچ	دیوچ	۴۹	۲۰	دَعْوَاكُمْ	دَعْوَاكُمْ
۵۵	۲۲	وجہ	دوچ	۴۹	۷	ہو کے	ہو کے
۵۹	۱۰	کھدے	کھوی	۷۳	۱۳	خَاتَا بَهُمْ	خَاتَا بَهُمْ

صفحہ	سطر	غلط	صحیح	صفحہ	سطر	غلط	صحیح
۷۳	۲۲	یَکَاذِبُونَ	یَکَاذِبُونَ	۹۱	۶	یَسْتَبِیْطُ اللّٰهَ	یَسْتَبِیْطُ اللّٰهَ
۷۴	۶	کرد	کرے	۹۱	۱۲	پھر	پھر
۷۴	۱۰	تنبی	تنبی	۹۲	۲۱	اشراروں	اشراروں
۷۴	۱۱	نے	تے	۹۳	۱۷	کیا	کیا
۷۷	۱	سے	رے	۹۳	۱۷	نشان پر	نشان پر
۷۷	۶	نال	نان	۹۳	۹	عجب	عجب
۷۸	۶	اک	اک سبھ	۹۴	۱۲	کیتوئی	کیتوئی
۷۸	۹	ادس	ادسے	۹۵	۴	جگہ	جگہ
۷۹	۲۲	قول	کول	۹۵	۵	سید	سید
۸۱	۲۱	نبیانکے	پتیا نیکے	۹۶	۷	دے	دے
۸۵	۷	موتھ	موتھ	۹۶	۱۱	عمل	عمل
۸۵	۷	ڈرنا	ڈرنا	۹۷	۹	نبیاں دی	نبیاں
۸۵	۲۰	دلے توں	دلے توں	۹۷	۱۲	عمر	عمر
۸۶	۱۰	ہو	ہوں	۹۷	۱۶	زفرم	زفرم دے
۸۷	۱۴	قدارہ	قدارہ	۹۸	۱	آکے	آکے
۸۷	۱۲	کدے	لاکے	۹۸	۱۸	تہوالی	تہوالی
۸۷	۹	دوہاں	دوہاں وے	۹۹	۹	اتہاند	اتہاند
۸۸	۱۳	رد	ردا	۹۹	۲۷	تے تا	تے تا
۸۸	۱۵	اذکرکم	اذکرکم ہے	۱۰۲	۱	دکوین سبت	دکوین سبت
۸۸	۲۰	اوہ ذکرکم	اوہ اذکرکم	۱۰۴	۱۷	س	س
۸۹	۵	اول	اول	۱۰۹	۱۶	نہ سکے	نہ سکے
۸۹	۱۶	لاٹے	لاوے	۱۰۹	۲۰	سکرت	سکرت
۸۹	۱۸	دن	ول	۱۱۰	۱۳	مال	مال
۸۹	۱۲	طیا	علیا	۱۱۱	۹	بند	بند
۹۰	۱۸	رتبے	رتبہ	۱۱۱	۱۲	سالان	سالان
۹۱	۴	بن عاذب	برائے عاذب	۱۱۲	۲۲	تہوں	تہوں

صفحہ	سطر	غلط	صحیح	صفحہ	سطر	غلط	صحیح
۶۱۳	۱۶	غاز	نماز	۱۸۷	۱۷	توسما	تساواں
۱۱۶	۲۳	رسول اللہ قائم	رسول اللہ قائم	۱۹۳	۱۸	ادنے	اتنے
۱۱۷	۱۹	کیتا	یتا	۲۱۰	۴	ورت	سورت
۱۱۹	۲۳	معاف	معاذ	۲۱۵	۲۲	یامرار	یامراد
۱۲۲	۱۲	نکارے	پیارے	۲۳۷	۱۸	اَخْلَقَ	اَخْلَقَ
۱۲۳	۴	ہووے	ہوئے	۲۹۰	۴	مکو	مکو
۱۲۹	۱۶	مارن	کارن	۲۹۱	۱	اَلْسِدْرَةَ	اَلْسِدْرَةَ
۱۳۱	۱۷	اَوْيْتِهِ	اَوْيْتِهِ	۲۹۱	۱۷	كَفَيْنِهِ	كَفَيْنِهِ
۱۳۲	۱۰	ست سو	سوست	۲۹۲	۱۸	ثَدَائِي	ثَدَائِي
۱۳۶	۱	جراں	جراں	۲۹۳	۹	اَعْطَيْتَ	اَعْطَيْتَ
۱۴۱	۱۶	کوئی	کوہے	۳۵۱	۲۱	تَرِيَّةً	تَرِيَّةً
۱۴۳	۳	تے ہیں	تے بن	۳۵۳	۹	ہونا	ہویا
۱۴۳	۱۸	کافی	کان	۳۶۱	۱۱	تعلیم	تعلیم ادہ
۱۴۶	۱۵	فَانْفُخْ	فَانْفُخْ	۳۶۱	۱۹	مٹانے	مٹانے
۱۴۹	۱۷	اغراض	اعراض	۳۶۲	۱۶	ادہ بہتر	بہتر
۱۴۹	۲۷	مقررہ	مقرہ	۳۶۲	۲۱	ہے	بھی
۱۵۲	۵	کہیں	آہیں	۳۶۲	۱۵	اِبْتِغَاءً	اِبْتِغَاءً
۱۵۵	۲۱	راج	راج	۳۷۰	۶	ڈریایا	ڈریایا
۱۶۳	۲۱	کارن	کان	۳۷۲	۱۲	انساقل	انساناں
۶۵	۲۰	پیاوے	پیاگے	۳۷۵	۱۷	اَلَسْمِعَ	اَلَسْمِعَ
۱۶۸	۱	تَشِيْحَةً	اَقْلَبِيْحَةً	۳۷۷	۷	صَرَفْنَا	صَرَفْنَا
۱۶۸	۶	تباہیں	بنائیں	۳۸۶	۲۱	رہم	انہم
۱۶۸	۲۰	جگ وچ	جگ	۳۹۰	۶	جَزَاءً كَمْ	جَزَاءً كَمْ
۱۶۹	۱۲	زمٹیوں	زمینوں	۳۹۱	۲۰	اَخْيَابَ	اَخْيَابَ
۱۶۹	۲۰	استاد	اشعار	۳۹۶	۲۲	اَلْهَيْ	اَلْهَيْ
۱۷۰	۱	اشعار	جواب اشعار	۳۹۹	۶	سَكَانٌ مَشْهُودٌ	اِنَّ قُرْآنَ

صفحہ	سطر	صفحہ	سطر	صفحہ	سطر	صفحہ	سطر
۲۱	۵۹۰	۲۱	۵۹۰	۲۱	۵۹۰	۲۱	۵۹۰
۲۳	۵۹۰	۲۳	۵۹۰	۲۳	۵۹۰	۲۳	۵۹۰
۱۸	۵۹۳	۱۸	۵۹۳	۱۸	۵۹۳	۱۸	۵۹۳
۵	۶۰۱	۵	۶۰۱	۵	۶۰۱	۵	۶۰۱
۶	۶۰۳	۶	۶۰۳	۶	۶۰۳	۶	۶۰۳
۹	۶۰۵	۹	۶۰۵	۹	۶۰۵	۹	۶۰۵
۹	۶۰۶	۹	۶۰۶	۹	۶۰۶	۹	۶۰۶
۱۱	۶۰۹	۱۱	۶۰۹	۱۱	۶۰۹	۱۱	۶۰۹
۴	۶۱۱	۴	۶۱۱	۴	۶۱۱	۴	۶۱۱
۲۳	۶۲۱	۲۳	۶۲۱	۲۳	۶۲۱	۲۳	۶۲۱
۱۷	۶۲۸	۱۷	۶۲۸	۱۷	۶۲۸	۱۷	۶۲۸
۱۸	۶۳۲	۱۸	۶۳۲	۱۸	۶۳۲	۱۸	۶۳۲
۵	۶۳۵	۵	۶۳۵	۵	۶۳۵	۵	۶۳۵
۲۰	۶۵۶	۲۰	۶۵۶	۲۰	۶۵۶	۲۰	۶۵۶
۱۷	۶۶۳	۱۷	۶۶۳	۱۷	۶۶۳	۱۷	۶۶۳
۲۱	۶۶۳	۲۱	۶۶۳	۲۱	۶۶۳	۲۱	۶۶۳
۱۹	۶۶۶	۱۹	۶۶۶	۱۹	۶۶۶	۱۹	۶۶۶
۱	۶۶۹	۱	۶۶۹	۱	۶۶۹	۱	۶۶۹
۱۰	۶۷۶	۱۰	۶۷۶	۱۰	۶۷۶	۱۰	۶۷۶
۱	۶۸۰	۱	۶۸۰	۱	۶۸۰	۱	۶۸۰
۹	۶۹۲	۹	۶۹۲	۹	۶۹۲	۹	۶۹۲
۱۰	۶۹۲	۱۰	۶۹۲	۱۰	۶۹۲	۱۰	۶۹۲
۲۰	۶۹۳	۲۰	۶۹۳	۲۰	۶۹۳	۲۰	۶۹۳
۲۶	۶۹۴	۲۶	۶۹۴	۲۶	۶۹۴	۲۶	۶۹۴
۹	۶۹۶	۹	۶۹۶	۹	۶۹۶	۹	۶۹۶

صفحہ	سطر	غلط	صحیح	صفحہ	سطر	غلط	صحیح
۷۰۷	۹	مُسْتَقْرًا	مُسْتَقْرًا	۸۱۸	۱۰	آئین	آئین
۷۱۳	۱	لَا حَرَّ	لَا حَرَّ	۸۱۸	۱۰	نشانوں رب	نشانوں رب
۷۱۷	۱۹	وَأَرْقَنًا	وَأَرْقَنًا	"	"	يَكْفِيهِمْ	يَكْفِيهِمْ
۷۳۲	۲۶	تَنْزِلُ	تَنْزِلُ	۸۳۶	۱	وَجْهِهِ اللَّهُ	وَجْهِهِ اللَّهُ
۷۳۳	۶	وَالشَّعْرَاءُ	وَالشَّعْرَاءُ			لِبَلْسِينِ	لِبَلْسِينِ
۷۳۷	۱۳	يُوقِنُونَ	يُوقِنُونَ	۸۴۱	۲۰	لوگوں	لوگوں
۷۳۹	۱۵	سُوءِ	سُوءِ	۸۵۴	۲۷	وَلَدَهُ	وَلَدَهُ
۷۴۰	۱	الْمُفْسِدِينَ	الْمُفْسِدِينَ	۸۵۵	۲۰	تحقیق	تحقیق
۷۴۲	۲۲	يَا أَيُّهَا	يَا أَيُّهَا	۸۵۷	۱۵	أَتَتْهُمْ	أَتَتْهُمْ
۷۴۹	۱۳	تَوَلَّ	تَوَلَّ	۸۶۲	۲	کریوالا	کریوالا
۷۵۲	۲۳	قَالَ	قَالَ	۸۶۳	۱۷	ہوئی	ہوئی
۷۵۷	۱۳	وَقَوْمَهُمْ	وَقَوْمَهُمْ	۸۶۳	۲۵	ایسر کہ	ایسر کہ
۷۶۰	۱۳	وَهَدَانَا	وَهَدَانَا	۸۶۳	۲۷	أَنْتَارَ الَّذِي	أَنْتَارَ الَّذِي
۷۶۱	۹	يَقْصُ	يَقْصُ	۸۶۴	۳	لَعَلَّهُمْ	لَعَلَّهُمْ
۷۹۳	۱۱	يُنَادِيهِمْ	يُنَادِيهِمْ	"	"	وَإِذَا أَخَذَ اللَّهُ	وَإِذَا أَخَذَ اللَّهُ
۷۹۵	۲۱	بِضْيَاءٍ	بِضْيَاءٍ	۸۷۳	۲۱	لِنَيْتِنَ	لِنَيْتِنَ
۷۹۶	۹	تَأْمُ	تَأْمُ	۸۷۳	۲۱	لَمَّا	لَمَّا
۷۹۹	۲۲	دِهَسَا	دِهَسَا	۸۷۳	۲۱	أَتَيْتُكُمْ	أَتَيْتُكُمْ
۸۰۲	۲۷	بَلَدِي زَيْبِنَ	بَلَدِي زَيْبِنَ	۸۷۳	۲۶	وَزَرَكَ	وَزَرَكَ
۸۰۵	۲۰	لُغُوكُمْ	لُغُوكُمْ	۸۷۴	۲۵	أَبِي	أَبِي
۸۰۶	۱۶	يَهْ	يَهْ		۲۴	أَعِيشُ	أَعِيشُ
۸۰۸	۹	سِنَةٍ	سِنَةٍ	۸۷۵	۲۴	أَلَّا	أَلَّا
۸۰۸	۲۲	كَرْتُمْ	كَرْتُمْ	۸۷۵	۱۰	أَنْفُسَهُمْ	أَنْفُسَهُمْ
۸۱۲	۲۲	نَجَاتٍ	نَجَاتٍ	۸۷۵	۱۹	أَلْفَتْحِ	أَلْفَتْحِ
۸۱۴	۱۳	وَالهِ	وَالهِ	۸۷۵	۱۷	أَيْمَانُكُمْ	أَيْمَانُكُمْ
۸۱۴	۲۰	يُظْلِمُهُمْ	يُظْلِمُهُمْ	۸۷۸	۱	أَتَيْتُ	أَتَيْتُ

صفحہ	سطر	غلط	صحیح	صفحہ	سطر	غلط	صحیح
۸۶۹	۴	أَمْهَاتِكُمْ	أَمْهَاتِكُمْ	۹۰۵	۱۰	خَرَجَ	خَرَجَ
۸۷۲	۵	أَوْلِيَاءِكُمْ	أَوْلِيَاءِكُمْ	۹۰۵	۱۰	اللَّهُ	اللَّهُ
۸۸۰	۱۹	مَوْقِيمٌ	مَوْقِيمٌ	۹۰۵	۲۱	أَبَاءُ	أَبَاءُ
۸۸۱	۱۵	يَشْرَبُ	يَشْرَبُ	۹۰۵	۲۲	دُونَ	دُونَ
۸۸۱	۱۸	غَالِيٌ	غَالِيٌ	۹۱۱	۲۰	أَلْتَقَى	أَلْتَقَى
۸۸۲	۸	دَخَلَتْ	دَخَلَتْ	۹۱۱	۲۲	عَمِيكَ	عَمِيكَ
۸۸۲	۸	تَلَبَّثُوا بِهَا	تَلَبَّثُوا بِهَا	۹۱۱	۲۵	نَفْسَهَا	نَفْسَهَا
۸۸۳	۱	سَاتِحٌ	سَاتِحٌ	۹۱۱	۲۳	بِئْسَ	بِئْسَ
۸۸۳	۳	وَلِيٌّ	وَلِيٌّ	۹۱۲	۱۶	وَدَلِيٌّ	وَدَلِيٌّ
۸۸۳	۷	حُلْمٌ	حُلْمٌ	۹۱۲	۱۶	عَزَلْتُ	عَزَلْتُ
۸۸۳	۹	يَأْتُونَ	يَأْتُونَ	۹۱۲	۲۰	فِيئاً	فِيئاً
۸۸۳	۱۸	بِأَسِنَّةٍ	بِأَسِنَّةٍ	۹۱۳	۱۶	أَمْحَبِكَ	أَمْحَبِكَ
۸۸۳	۲۳	عَلٌ	عَلٌ	۹۱۳	۴	وَدَلٌ	وَدَلٌ
۸۸۴	۳	فِي الْأَعْرَابِ	فِي الْأَعْرَابِ	۹۱۴	۶	يَوْمَ ذِي النَّبِيِّ	يَوْمَ ذِي النَّبِيِّ
۸۸۴	۲	كَيْفَ	كَيْفَ	۹۱۵	۲۱	شَيْئاً	شَيْئاً
۸۸۴	۲	كَيْفَ	كَيْفَ	۹۱۴	۸	أَخَوَاتِي	أَخَوَاتِي
۸۸۴	۱۵	بَدَّ لَوْ	بَدَّ لَوْ	۹۱۴	۷	أَوْجِ	أَوْجِ
۸۸۷	۱۲	أَرْضَهُمْ	أَرْضَهُمْ	۹۲۲	۱۵	لَوْ أَتْرَعَا	لَوْ أَتْرَعَا
۸۹۰	۷	وَأَسْرَحُكُنَّ	وَأَسْرَحُكُنَّ	۹۲۲	۲۱	تَسْمَعُ	تَسْمَعُ
۸۹۲	۹	تَلْرَجْنَ	تَلْرَجْنَ	۹۲۲	۱۲	يَسْتَفْهِنُ	يَسْتَفْهِنُ
۸۹۵	۲۳	وَيَطْهَرُكُمْ	وَيَطْهَرُكُمْ	۹۲۲	۲۱	زِدَتْ	زِدَتْ
۹۰۰	۱۱	الْأَنَاسِ	الْأَنَاسِ	۹۲۲	۲۲	زِدَتْ	زِدَتْ
۹۰۰	۱۲	تَهَا	تَهَا	۹۲۲	۲۳	دُونَ	دُونَ
۹۰۲	۹	لِيُنِي	لِيُنِي	۹۲۲	۵	يَا رَسُولَ اللَّهِ	يَا رَسُولَ اللَّهِ
۹۰۵	۱۰	أَلْتَبِي	أَلْتَبِي	۹۲۲	۶	الْثَلَاثِينَ	الْثَلَاثِينَ

صفحہ	سطر	فعل	صحیح	صفحہ	سطر	فعل	صحیح
۹۲۴	۷	فَصَلُّوا إِذَا	فَصَلُّوا إِذَا	۹۳۲	۱۴	أَزْوَاجَهُ	أَزْوَاجَهُ
۹۲۴	۱۲	مِنْ عُنُقٍ	مِنْ عُنُقٍ	۹۳۲	۱۷	خَضِرٍ	خَضِرٍ
۹۲۴	۱۴	مِنْ ضَرْبٍ	مِنْ ضَرْبٍ	۹۳۲	۲۱	تَسْرِيحٍ	تَسْرِيحٍ
۹۲۴	۱۸	جِبْرِيلَ	جِبْرِيلَ	۹۳۲	۲۴	عَدَمٍ	عَدَمٍ
۹۲۴	۱۸	يَا مُحَمَّدَ	يَا مُحَمَّدَ	۹۳۳	۱	لَعْنَمِ	لَعْنَمِ
۹۲۴	۱۸	عَشْرَةَ	عَشْرَةَ	۹۳۳	۵	ذِكْرٍ	ذِكْرٍ
۹۲۴	۲۲	عَالِشْتَةَ	عَالِشْتَةَ	۹۳۳	۷	أَلْوَدَاوُدَ	أَلْوَدَاوُدَ
۹۲۴	۲۲	رَضِيَ اللَّهُ	رَضِيَ اللَّهُ	۹۳۳	۱۳	إِتْمَالِكَ	إِتْمَالِكَ
۹۲۵	۱	كُنْتُ	كُنْتُ	۹۳۳	۱۳	النَّاسِ	النَّاسِ
۹۲۵	۱۱	اللَّهُ	اللَّهُ	۹۳۳	۱۳	الْمُسْتَحَاتِّ	الْمُسْتَحَاتِّ
۹۲۵	۱۵	أَقْفٍ	أَقْفٍ	۹۳۳	۱۳	رَجُلٍ	رَجُلٍ
۹۲۵	۱۴	سَنَدٍ	سَنَدٍ	۹۳۳	۱۴	رَجُلٍ	رَجُلٍ
۹۲۵	۱۹	أَنْ إِنَّمَا	أَنْ إِنَّمَا	۹۳۳	۱۲	نَشْرَةً	نَشْرَةً
۹۲۵	۱۹	أَكْثَرَ	أَكْثَرَ	۹۳۳	۲۱	كَلَامِكَ	كَلَامِكَ
۹۲۶	۲۳	أَوْلَى	أَوْلَى	۹۳۴	۱	مُحْسِنَةٍ	مُحْسِنَةٍ
۹۲۶	۲۴	صَدَاوَاتٍ	صَدَاوَاتٍ	۹۳۴	۲	عَالِشْتَةَ	عَالِشْتَةَ
۹۲۶	۲۵	الرَّجُلِ	الرَّجُلِ	۹۳۴	۶	عَلَى	عَلَى
۹۲۶	۲۵	وَوَلَدٍ	وَوَلَدٍ	۹۳۴	۶	عِلْمِ مَتَّةٍ	عِلْمِ مَتَّةٍ
۹۳۰	۲	يَا نَبِيَّ اللَّهِ	يَا نَبِيَّ اللَّهِ	۹۳۴	۸	الْمَرْءِ إِذَا	الْمَرْءِ إِذَا
۹۳۰	۲	يَا رَسُولَ اللَّهِ	يَا رَسُولَ اللَّهِ	۹۳۴	۲۳	رُدُّوا	رُدُّوا
۹۳۰	۲۳	عَلَامَتَهُ	عَلَامَتَهُ	۹۳۴	۲۴	ذَرِّ	ذَرِّ
۹۳۱	۱۱	الْمُسْتَفِيدِ	الْمُسْتَفِيدِ	۹۳۵	۳	فَتَسِيرُ	فَتَسِيرُ
۹۳۱	۲۰	رَسُولِ اللَّهِ	رَسُولِ اللَّهِ	۹۳۵	۸	لِخَفْرَةٍ	لِخَفْرَةٍ
۹۳۱	۲۲	الْبِقْلِيِّ	الْبِقْلِيِّ	۹۳۵	۱۷	الْصَّلَاةِ	الْصَّلَاةِ
۹۳۱	۲۴	وَالْأَدَبِ	وَالْأَدَبِ	۹۳۵	۱۸	عُرْضَتِ	عُرْضَتِ
۹۳۱	۲۵	الْتَشْيِخِ	الْتَشْيِخِ	۹۳۵	۲۰	الْصَّلَاةِ	الْصَّلَاةِ

صفحہ	صفحہ	سطر	صفحہ	صفحہ	سطر	صفحہ	صفحہ
تَعْلَمُ	تَعْلَمُ	۲۰	۹۳۹	جَمْعَةٌ	جَمْعَةٌ	۱۷	۹۳۵
اِحْوَالُ	اِحْوَالُ	۲۱	۹۳۹	جَمْعَةٌ	جَمْعَةٌ	۲۵، ۲۳	۹۳۵
وَجُوهُهُمْ	وَجُوهُهُمْ	۲۳	۹۳۹	رَوَاةٌ	رَوَاةٌ	۲۲	۹۳۵
رَوَاةٌ	رَوَاةٌ	۲۲	۹۳۹	رَوَاةٌ	رَوَاةٌ	۱۵	۹۳۶
عُدْوَةٌ	عُدْوَةٌ	۱	۹۴۰	اَرْمَتُ	اَرْمَتُ	۱۸	۹۳۶
يَا رَسُولَ اللَّهِ	يَا رَسُولَ اللَّهِ	۱۲	۹۴۱	الْاَنْبِيَاءُ	الْاَنْبِيَاءُ	۱	۹۳۷
فَقَّهًا لَهُمْ	فَقَّهًا لَهُمْ	۲۶	۹۴۲	الْاَدْرَاكُ	الْاَدْرَاكُ	۲	۹۳۷
اَنْتَ كَيْسٌ	اَنْتَ كَيْسٌ	۴	۹۴۵	وَرَدٌ	وَرَدٌ	۶	۹۳۷
اَنْتَ كَيْسٌ	اَنْتَ كَيْسٌ	۴	۹۴۵	وَوَدَدٌ	وَوَدَدٌ	۸	۹۳۷
اَنْتَ كَيْسٌ	اَنْتَ كَيْسٌ	۴	۹۴۵	رَوَاةٌ	رَوَاةٌ	۱	۹۳۷
اَمْ	اَمْ	۳	۹۵۸	الْاَسْرَاءُ	الْاَسْرَاءُ	"	"
الْعَرَمُ	الْعَرَمُ	۱۶	۹۶۱	يَا رَسُولَ اللَّهِ	يَا رَسُولَ اللَّهِ	۲۲	۹۳۷
نَجْرِي	نَجْرِي	۲۱	۹۶۱	نَحْرُوجِهِ	نَحْرُوجِهِ	۱۶	۹۳۸
السَّيْرُطُ	السَّيْرُطُ	۱۹	۹۶۲	يَذْكُرُهَا	يَذْكُرُهَا	۱۶	۹۳۸
كُدَّ	كُدَّ	۷	۹۶۲	دَعَاؤُهَا	دَعَاؤُهَا	۱۹	۹۳۸
دَوْرِيَا	دَوْرِيَا	۸	۹۶۲	وَتَسْمِيَتُهُ	وَتَسْمِيَتُهُ	۱۹	۹۳۸
الْحَدِي	الْحَدِي	"	"	وَرَاءُ	وَرَاءُ	۲۲	۹۳۸
اَسْتَكْبَرُ	اَسْتَكْبَرُ	۱۹	۹۶۶	ذِكْرُهُمَا	ذِكْرُهُمَا	۲۲	۹۳۸
وَوَرِي	وَوَرِي	۲۲	۹۶۹	وَلَا يَكُنْ	وَلَا يَكُنْ	۲۲	۹۳۸
كَمَا	كَمَا	۲	۹۷۶	حُكْمُهُمَا	حُكْمُهُمَا	۲۲	۹۳۸
ذَاعَ فِي	ذَاعَ فِي	۱۷	۹۷۸	يَا رَسُولَ اللَّهِ	يَا رَسُولَ اللَّهِ	۲۵	۹۳۸
اَسَاوِرًا	اَسَاوِرًا	۱۳	۹۸۳	لَا يَجْرِمُ	لَا يَجْرِمُ	۱	۹۳۹
				الرَّسُولُ اللَّهُ	الرَّسُولُ اللَّهُ	"	"
				ارْفَعُ	ارْفَعُ	۷	۹۳۹
				حَتَّى لَا يَخْفَأَ	حَتَّى لَا يَخْفَأَ	۱۳	۹۳۹
				خِيفَاءُ	خِيفَاءُ	۱۷	۹۳۹

نہرست مضامین تفسیر چہار جلد ہفتم و ہشتم و نہم و دہم سورہ رعد سے سورہ فاطر تک

صفحہ	مضامین	صفحہ	مضامین
۲	سورہ رعد کا شان نزول مع اسکے تنوید و عملیات و ربط کے ساتھ سورہ یوسف علیہم السلام کے	۱۵	حقیقت ابرو بارش و بجلی و رعد وغیرہ مسائل
۳	قرآن مجید بڑا معجزہ جلیل القدر ہے جسکی مثل آج تک کسی نے ایک آیت نہ بنائی	۱۶	حال رعد فرشتہ اور ایک حکایت و مسئلہ بتوں اور کافروں کا بیان شیخ الحد کے چیلہ عمد لکھوی کے
۴	آسمانوں کا بلا تھون کھڑا کرنا اور چاند سورج چمکانے اور آسمانوں کے علی العرش	۱۷	اشعار لکھوی اور اس کا جواب
۵	زمین پہاڑ نہریں میوے رات دن کا آنا بافتا وغیرہ سب خدا تعالیٰ کی وحدانیت کے نشانات ہیں متعلق ان کے کئی مسائل	۱۸	کسی نبی یا ولی کو دور سے پکارنے کا ثبوت نواب صدیق حسن کاشغر جس سے مردوں سے امداد مانگنا باندہ حاضر ثابت ہے مع دیگر روایات
۶	زمین و بارش کی طرح دل میں انسانوں کے مختلف طور پر و حال کفار	۱۹	انبیاء علیہم السلام و اولیاء عظام کے مزارات مقدسہ کو لکھوی سے اپنے مشائخ و ہابیرہ کے مثل بتوں کی نجس اعتقاد کرنا
۷	حضرت صلی اللہ علیہ وسلم ہادی ہیں ہر قوم کے اور مادی کے حمل کا حال بالتفصیل اور ہر ایک چیز کا اندازہ کرنا اور مسائل متعلق ان کے	۲۰	تعظیم قبور مومنین و تقصیر بزرگان دین
۸	ملائکہ جو کیدار و محافظ ہیں ہر بندے کے ہمراہ اور ہر ایک جاسے روکتے ہیں اور وہ کئی ہیں باختلاف روایات	۲۱	غیر سے فریادرسی اور وحید الزمان و ہابی کا دھوکہ مع سوال و جواب
۹	شدہ علم غیب و اعتراض و ہابیرہ کے جواب	۲۲	دہابیوں کی عقل کا نمونہ و شعر نظامی علیہ الرحمۃ ہر چیز کا سجدہ کرنا بار تعالیٰ جل و علا کو اور اسکی کیفیت اور اشیا کا ذی شعور ہونا اور سایہ ہر چیز کا سجدہ کرنا
۱۰	ادبیاء اللہ کا ملائکہ کی طرح تصرفات و امداد کرنا اور سوال عام مع اس کے جواب کے	۲۳	دہابیوں کے عقاید حق سے خاموشی اور بتوں کے حال سے پردہ پوشی
۱۱	دشمنوں سے حضور کی حفاظت اور تصرف	۲۴	دہابیوں کے عقاید اہل حدیث سے و ہابیز کا رد
۱۲	ادبیاء اللہ - انقلاب زمانہ و روش جاہلانہ بندہ ہوں کی پالیسی	۲۸	مثالی جھوٹھ و باطل کی اور ان میں نکتے
۱۳	مسلمانوں کی بے غیرتی اور اقل شریب کی تمیز اور	۳۱	ثبوت شفاعت انبیاء علیہم السلام و اولیاء عظام و مومنین
		۳۲	توبہ سے تمام گناہ نالود ہو جاتے ہیں و حالت جنت و دفع
		۳۳	ملائکہ کا اہل جنت کو سلام کرنا اور حضور کا ہر

صفحہ	مضامین	صفحہ	مضامین
	سال کے سرے پر گورستان کو قدم رنجہ فرمانا اور اہل قبور کو سلام سے سرفرازی بخشنا۔ ملائکہ کا سوال اعتراض سے نہ تھا مومنوں کے افعال حمیدہ اور ان کو مبارک بادی۔		ہوا اور وانگلوں کے آداب۔ دہابیوں کے گرو اسمیل دہلوی کا اپنے پیر کو ثبوت میں حضور کا شریک بنانا۔
۳۵	اقسام ذکر و لطائف و ضرورت مرشد و صفت و رخت طوبے۔	۵۲	تفسیر محمدی و انواع محمدی و زینت الاسلام وغیرہ تصنیفات لکھوی سے جہال و باہمی بنے۔ لکھوی کی گمراہی و عقیدہ اسی کی تصنیف سے اور اس کا رد اسی سے۔
۳۶	نیچریوں کی حالت و اعتراض مخالفین مع انکے جواب کے۔	۵۴	لکھوی و حلوانی کے جواب و سوال اور لکھوی کی دھوکہ بازی
۳۹	خدا تعالیٰ وعدہ خلافی نہیں فرماتا اور دہابیوں کا اس میں ایمان کیا ہے۔	۵۵	تفسیر نبوی کی ضرورت اور مسلمانوں کی نازک حالت پر لکھوی
۴۰	لا یعلم الا سے یہ مراد نہیں کہ اشیا معدومہ جب کا وجود ابھی موجود نہیں اس کا علم بھی اللہ جل و علا کو مفصل جانتا ہے۔	۵۷	اگر کبے سے متعلق ہو جائیں تو اس کا ذرہ بھر فائدہ نہیں ہونا اگر سب کے سب منہ مانگی مراد پاویں تو اس کا ذرہ بھر کم نہیں ہوتا۔
۴۳	مثل پہلے کفار کی بعض وہابیہ بھی آیات قرآنی سے منکر ہو گئے جیسے اسمعیل دہلوی مقتول و فیروزہ۔ اللہ تعالیٰ کچھ مٹا دیتا ہے اور کچھ ثابت کرتا ہے جب نطفہ پر چالیس دن گزریں تو فرشتہ عرض کرتا ہے صلہ رحمی کی برکت و قطع رحمی کی زحمت و ہفت بوجھن	۵۹	اسمعیل دہلوی نے تقویت الایمان میں لکھا ہے کہ ہم حضرت صلی اللہ علیہ وسلم کے چیمو۔ نہ بھائی ہیں اور آپ ہمارے بڑے بھائی یہی عقیدہ دیوبندیوں کا ہوا اور حضرت کے ہم استاد اور خود محقق ہیں
۴۴	اولیاء اللہ کے لوح محفوظ سے علوم غیبیہ کا معلوم فرمانا اور اس کے متعلق۔	۶۱	گو یا نبیوں کے بھائی ہیں اور یہ نہ تو ان کے جہنم میں دوزخیوں کا حال اور نہ جہنم میں ہوتا ہے اور ان کا دادیلا کرنا اور ملائکہ دوزخ سے سوال و جواب اور نجات سے مایوس ہونا۔
۴۶	تصرف اولیاء اللہ و انبیاء علیہم الصلوٰۃ والسلام اور عرش فرشتہ تک انکی رسائی۔	۶۵	فضائی خواہشات کا مارنا و ذکر ابھی میں اشتغال شیطان بعین کا جھگڑنا اپنے تابعہ اردل سے اور اپنی بریت ظاہر کرنا۔
۴۷	تفسیر سورہ ابراہیم علیہ السلام مع تعویذ و عملیات و خواص بعض آیات	۶۸	طویل حدیث کا ترجمہ جس ذکر شفاہت ہے اور تمام بجز حضور کے جواب دینے۔
۵۱	ربط و تعلق سورہ رعد کا سورہ ابراہیم علیہ السلام سے ہر ایک نئی اپنی اپنی قوم کی بولی و زبان سے ثبوت	۷۲	کلمہ طیب کی مثال پاک درخت کی طرح۔

صفحہ	مضامین	صفحہ	مضامین	صفحہ
۷۳	ایمان کی دو جزو ہیں اور ان کی تشریح دندہ بنی اہل سنت صرف خدا کو پہچاننا ایمان نہیں ہوتا اور عمل ایمان کی جزو نہیں	۹۹	جس جگہ بزرگوں کا قدم مبارک پڑے وہ جگہ شریف ہو جاتی ہے اور مسائل	
۷۴	جو کلمہ بھی پڑھے اور کفر جماعی پر مقرر ہو اس سے توبہ نہ کرے اور بے نماز کے کفر کا صل اور معنی کفر اور	۱۰۰	ذکر حضرت خلیل و اسمعیل و اسحاق علیہم السلام حضور صلی اللہ علیہ وسلم کا نور مبارک پاک رحمت اور پاک پیشانیوں میں منتقل ہوتا رہا۔	
۷۶	شمال مع کفر کے کلمہ گوئی کی جب تک پیچھے دل سے کفر دور نہ کرے تبت تک اس	۱۰۲	قصہ نمرود مردود اور زمین کا بدلنا قیامت کو سوا اس زمین کے اور اس کا میدان۔	
۷۷	بھمہ و ضروریات دین کے انکار سے اہل قبلہ نہیں رہتا اور با تحقیق کافر ہو جاتا ہے۔	۱۰۴	تفسیر حجر و تعوید و علمیات و ربط و اتحاد آیات و کلمات و حروف و اسرار حروف	
۷۸	نہیں قطعاً کی بے حرمتی اور استہزاء و ٹھٹھا کرنا کفر ہے	۱۰۷	اگر بدنہ ہوں گا داؤ پچھے تو حق کو مٹا ڈالیں مگر نہ حافظ ہے۔	
۷۹	احادیث سے بعض امور واجبات سے ہو گئے حکم کفر کب ہوتا ہے اور کفر و اسلام میں فرق۔	۱۰۸	حضور علیہ الصلوٰۃ والسلام ذکر کریں اور آپ کا نام نامی یاد کرنا ذکر ہے	
۸۱	تمام اعمال حسنہ سے اعتقاد و ایمان مقدم تر ہے فضائل کاملہ حبیب و فضیلت نماز تسبیح	۱۰۹	دیو بندیوں و ہابیوں کی حضور سے عداوت۔ شیعہ کا معنی کیا ہے اور ان کی خرابی	
۹۳	ذکر کلمہ کے طریقے و متعلق حکایات و نکات و روایات و لطائف ذکر و کلمہ تقلیدی کیسا ہوتا ہے۔	۱۱۰	مسائل نجوم و برج و سیارگان اور وہابیوں کا انکار شیطانوں کا چوری کرنا اخبار طائفہ سے اور ان کو آگ کے شعلے پڑنے۔	
۹۴	لکھنوی کا ادبیاء اللہ و بتوں کی تعظیم کو یکساں تحریر کرنا اس کا جواب اسی کے گرد اسمعیل کی کتاب سے	۱۱۱	ہواؤں کے انتظام اور ان کی تاثیریں مختلف جنوں کی پیدائش نار سوم سے ہے اور اسکے متعلق حالات رذیحہ اور ان کے بعض عقاید اور طائفہ کا چکنی شے سے	
۹۵	ایک شخص کا فضل آبی سے نجات پانا اور اسکے اعمال پر نظر کرنا اور اسکی تمام عبادت سرد پانی کے عوض چھوڑنا	۱۱۲	وہابیہ کا حضور کو بشریت اپنی مثل بڑا بھائی ماننا اور اہانت کرنا اور بشر کی تفصیل۔	
۹۷	مگر ابھی کی نسبت بتوں کی طرف وصال حضرت اسمعیل و عاجرہ علیہما السلام اور اولیاء اللہ کے مکانات کو شرف یکے حاصل ہوا جیسے قصور شریف	۱۱۳	اسمعیل و ہبوی کا دعویٰ نبوت اور وہابیہ کا اسکو فاروق ہندی ماننا۔	
		۱۱۴	طائفہ کا سجدہ پیش قدم علیہ السلام اور اہلسنن کا انکار	

صفحہ	مضامین	صفحہ	مضامین	صفحہ
۱۱۹	اور لکھوی کا جمہور مفسرین کے مخالف ہونا	۱۵۵	صحابہ کرام کا مکہ معظمہ سے ملک حبشہ وغیرہ میں ہجرت کرنا	
✓ ۱۱۹	بیکری پرستش میں اہلسنت کا عقیدہ اور سجدہ تعظیم	۱۵۷	ہر چیز کے سایہ کا سجدہ کرنا اور اللہ تعالیٰ کو سجدہ کرنا	
۱۲۱	سجدہ سلام کی نیت سے غیر خدا کو شرک نہیں	۱۵۸	سجدہ کرتی ہے	
۱۲۱	نسبت گمراہی خدا کی طرف اور شیطان کی طرف	۱۵۸	لکھوی کا جھوٹا کہ حضور صلی اللہ علیہ وسلم دور سے نہیں سنتے اور کئی مسائل -	
۱۲۱	کہا اس میں خدا کے ساتھ شرکت نہیں -	۱۵۹	تحقیقی نفع و ضرر حق تعالیٰ ہی سے ہے اولیاء اللہ	
۱۲۲	تصرف شیطانی سے کوئی وہابی انکار نہیں کرتا	۱۵۹	اسباب اور وسیلہ ہیں -	
۱۲۲	ہاں اولیاء اللہ کے تصرف کو شرک جانتے ہیں		یہلاموحد شیطان جسے تعظیم آدم علی نبینا علیہ السلام	
۱۲۲	چند عقاید وہابیہ اور ان کا شیطان پر ایمان اور خدا سے عداوت -		والسلام سے روگردانی کی -	
۱۲۵	قصہ حضرت لوط علیہ السلام اور ان کی قوم پر عذاب	۱۶۰	مشرک تہمت لینے کو تیار اور سختی میں مینا -	
۱۲۷	فال و استخارہ وہابیوں کے نزدیک شرک ہے حالانکہ استخارہ سنت ہے	۱۶۱	خدیوں سے پرہیز کفار کا لڑکیوں کو زندہ درگور کرنا	
۱۳۳	جو قرآن سے غنی نہ ہوا اور قرآن کو مانگنے کا ذریعہ بنائے	۱۶۱	مشرکین خدا تعالیٰ کیلئے بیٹیاں اور اپنے بیٹے ٹھہراتے تھے	
۱۳۳	اس کے حق میں وعید	۱۶۲	زمانہ حال کے جہاں لڑکیوں کو ورثہ سے محروم کر کے بے دین ہوئے	
۱۳۴	حضور علیہ السلام پر کفار کے طعن اور تکلیفیں	۱۶۴	اتسارم وحی اور وہاں پیکر کے گرد کے گرد پر نزول وحی	
✓ ۱۳۷	تفسیر سورہ نحل اور اس کے تفسیر و عملیات آیات	۱۶۷	شہد میں شفا ہے مگر یقین ہونا لازم ہے -	
۱۴۰	قرآن مجید میں ہر اسواری کا ذکر جو اسواریاں قیامت تک ہونگی	۱۶۸	نذمت مشرکین اشعار لکھوی مع جواب اور	
۱۴۲	گوبر و بول ہندؤں کے نزدیک پاک مگر وہابیوں کے نزدیک کتا اور بیچہ بندر بلکہ سور کا گوبر و بول بھی پاک ہے اور کئی مسائل	۱۶۹	پر خدا کا احسان ہے نہ شرک	
۱۴۶	قدت الہی کے نشان اور لکھوی کا اولیاء اللہ کو بتوں کے مشابہ کرنا -	۱۶۹	خدا تعالیٰ کا کسی کو فتنار بنا کر شرک دہر کرکے غش میں فرو	
۱۴۷	محمد لکھوی کا صاحب موضع القرآن پر تہمت اور مسلمانوں کو دھوکہ دینا	۱۷۰	جو چیز غلام کو اس کا مالک دیتا وہ شرک نہیں عطا ہے لکھوی کے اشعار کے -	
۱۴۸	مشکر بغیر نریابی کے بہشت میں نہیں جاسکتا -	۱۷۱	خدا کے ولی کا کرنا خدا تعالیٰ کا کرنا ہے وہ دست خضر علیہ السلام کی خادم ہیں	
		۱۷۳	جو شخص روزی خدا تعالیٰ سے نہ جائے وہ کافر ہے	
		۱۷۶	قیامت کو بت کفار کو جھوٹا کر نیچے پھر بازی سے کچھ نہیں	
			لکھوی کے گھر کے شرک اس کا رد وہابیوں کی کتابوں سے بالتفصیل -	

صفحہ	مضامین	صفحہ	مضامین	صفحہ
۱۸۵	عمل واحسان و ایثار و ذوق قربانیت و شکر الہی کا بیان		و معنی لا ایلک الا انی -	
۱۸۶	عہد و پیمان کا پورا کرنا اور اس کے متعلق -	۲۱۴	حالات حضرت حسین رضی اللہ عنہما	
۱۸۷	اس عورت کا ذکر جو سارا دن کات کر پھر اسکو توڑ دیتی تھی	۲۱۶	نظم از تفسیر روئی و شروع قصہ معراج شریف -	
۱۹۳	پیر سے عہد بیت توڑنے کا عقاب اور ہاشمی عورت کے میں	۲۱۷	فضیلت شب دو شنبہ و رجب شریف و منکرین میں	
۱۹۴	تفسیر اَلْاٰمِنِ الْاٰمِنِ الْاٰمِنِ وَ قَلْبِهِ مُضْمِعٌ بِالْاِيْمَانِ اور	۲۲۲	تشریف کے اعتراضات کے عقلی و نقلی جوابات	
۱۹۶	شبیہ کا تفسیر اور کئی مسائل و کلمات کفر و توحید و ہابیہ		قصہ معراج شریف بالتفصیل مع نکات و حکایات	
۱۹۶	و ہابیہ کا عقیدہ کفر متعلق حضرت صلی اللہ علیہ وسلم کے		رجوع الی المقصود اصل -	
۱۹۶	حال اہل دنیا و ندمت دنیا و اشعار ثنوی -	۲۲۶	ثنوی شیخ بگنوی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ	
۲۰۰	ذکر شفاعت حضور صلی اللہ علیہ وسلم واسطے اہل کبار کے	۲۲۸	ذکر شوق صدق حضور علیہ الصلوٰۃ والسلام نظم حضرت پیر	
۲۰۱	بن کفار نے خدا کی نعمتوں کی ناشکری کی ان پر کیا	۲۳۰	شق صدر بار اول و رجوع الی المطلب -	
	کیا مصیبتیں آئیں -	۲۳۳	حضور کا کہہ منظر سے تشریف لے جانا اور راستہ میں ادھر	
۲۰۲	اس امت مرہومہ کے اوصاف حمیدہ اور حضرت خلیل		ادھر سے آوازیں آنا -	
	علیہ السلام و امام اعظم رضی اللہ تعالیٰ عنہ کے اور دنیا	۲۳۳	بیان اشارات مندرجہ بالا -	
۲۰۵	فضائل بقر جمعہ و حال ہر سہ گروہ	۲۳۵	حضور کا بیت المقدس میں تشریف لیجانا و انبیاء علیہ	
۲۰۶	نکبوی کا خدا تعالیٰ کے لئے مکان ثابت کرنا اور		الصلوٰۃ والسلام سے غفقات اور ان کی زندگی -	
	دوسری جگہ اسی کو کفر کیا اس پر تقویت الایمان کی شہادت	۲۳۶	جو حضور کو منصب امامت و کرامت حاصل ہوا ایسا	
۲۰۷	آداب و اعظمت و اعظمت و مناظرہ و حال فرقہ صلح کل		سب کو نہیں -	
	و اعظمتوں کو تعلیم و ترویج دیا ہاں -	۲۳۸	احوال ائم و معجزات حضور اور آپ کی سب فضیلت	
۲۰۸	بعض نکتہ و عاود و عاود و ہابیہ اس کے متعلق	۲۴۰	مشاہدہ عجائبات آسمان اول و دوم اور ان کے متعلق	
	مسائل پل لینے تفسیر آیت و ان عاقبتہم فاعقبوا		عجائبات آسمان سوئم و چہارم -	
	بمثل ما عوقبتہم بہ ؕ	۲۵۴	کافر و منافق کی روح کیسے نکلتی ہے اور مومن کی کیسے	
۲۰۹	حال امیر المؤمنین حضرت ہمزہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ اور	۲۵۵	اولیاء اللہ شکر الہی کے متصرف ہونا اور امداد کرنا -	
	ان کے قاتل سے بدلہ نہ لینا حضور کا اور کئی مسائل -	۲۵۶	حضور مفرج موجودات کا ملک الموت علیہ السلام سے ملنا	
۲۱۰	تفسیر سورہ نبی اسرائیل اور تعویذ و عملیات و خواص ربط	۲۵۷	عجائبات آسمان پنجم و حالات آسمان ششم و ہفتم و ہجرت الہی	
۲۱۱	آیت معراج اور سبحان الذی سے کئی شے سے روئے	۲۶۷	آپ کا مدد سے آگے تشریف لیجانا اور جبریل علیہ السلام	
۲۱۲	بحث متعلق عبد و عبدیت و مقام عبودیت و وجہ		کا پیچھے رہ جانا -	

صفحہ	مضامین	صفحہ	مضامین	صفحہ
۲۷۲	پھر فرمے اگر حجابات کبریائی طے کرانے -	۳۱۷	مومن خالص و خافل جاہل کی نماز کا بیان	
۲۷۶	اشارات قاب قوسین و منوبات و نکات	۳۲۲	مسئلہ علم غیب اور نماز میں خشوع و دسوزی و ثنوی شریف	
۲۸۵	بیان آیت آمن الرسول و ثنویات و نکات	۳۲۷	ذکر عارف رحمانی و عارف شیطانی	
۲۸۸	انگلی امتوں پر کیا کیا سختیاں تھیں	۳۲۹	تخلاف شرع فقیر شیطانی ہیں اور بے دین عارف کی مثال	
۲۹۱	ذکر آیت قَاوِصِحٰی اِلٰی عَبْدِہٖ مَا وُجِی و متعلقات	۳۳۰	بے نماز فقیروں کے من گھڑت مسئلے کا جواب اور خافل کی نماز	
	حضور کا جناب باری تعالیٰ سے ہکلامی و راز و نیاز و	۳۳۱	نسخہ اکبر اعظم کی مانی اور اولیاء اللہ کی نماز و دسوزی و خالص	
	عطیات بحساب و دیگر عجائبات -	۳۳۲	حکایت حضور کا ایک رات صحابہ رضی اللہ عنہم کا حال ملاحظہ فرمانا	
۲۹۱	حدیث حضور کو تمام چیزوں کا علم حاصل ہونا -	۳۳۳	حضور صلی اللہ علیہ وسلم کا معراج سے نزول فرمانا -	
۲۹۲	حضور کا لشکر ملاؤ الا تعالیٰ کی خشکات حل فرمانا اور	۳۳۴	معراج شریف کے منکرین کے جوابات اور اس پر دس شرایین	
	ان کے مسائل کو حل کرنا -	۳۳۷	چند واقعات معراج جہانی کے ثبوت میں اور بعض کلمات بہت جہا	
۲۹۳	آپ کا امت کی درخواستیں کر کے انکو بخشانا -	۳۳۹	چند فوائد متعلق روایات معراج شریف -	
۳۰۴	حضور صلی اللہ علیہ وسلم کا عجائبات کا ملاحظہ فرمایا		جہاں و اولاد کے حق میں بد دعا کرتا ہے اگر ایسا ہی دنیا	
	جنت کا بیان اسکی صفت اور بہشت کی نہروں اور	۳۴۷	قبول ہو تو کیا کرے	
	چشموں کا ذکر -			
۳۰۶	صفت گلزار جنت و سایہ درختاں	۳۵۲	عالم حبیب دنیا دار ہو جاوے تو کیا نرابی واقع ہوگی	
	جنت عدن یعنی صحابہ کرام کے مکانات و حوض کوثر	۳۵۲	حضور کا خبر غیب بتانا کہ اس رُکے کی عمر بڑی ہوگی اور	
۳۰۸	جنت کی چار نہریں اور ان کے متعلق		یہ غیب نہیں بلکہ غیبوں سے ہے جو خدا سے ہے	
۳۰۹	آپ نے ایک غل میں خرقة فقر کو ملاحظہ فرمایا	۳۵۳	حضور کی غیب پر نظر اور اس پر روشنی سے جواب	
۳۰۹	بہشت کے سات عملوں کا ذکر و رضوان جنت -	۳۵۵	حال طالب دنیا و طالب عقبیٰ و طالب سوسے	
	آپ کا احوال دوزخ کو ملاحظہ فرمایا اور اسکے عجائبات	۳۵۶	اپنے بزرگوں کو کس طرح بلانا چاہیے	
	و تشریح -	۳۵۶	مانا ہے سے استاد و مرشد کے حق زیادہ ہیں	
۳۱۲	دوزخ کے پہلے طبقے کا بیان	۳۵۷	جہانی پروردگار کے روحانی پرورش والا مقدم تر ہے	
۳۱۴	احوال اہل دوزخ قبل از واقعہ تدارک عذاب کرنا چاہیے	۳۵۸	والدین کی فرمانبرداری اور نافرمانی برداری کا حال	
	آپ کا مقام قوسین سے واپس ہونا اور موسے علیہ السلام	۳۵۹	حکایت اور اولاد پر مال کی شفقت اور دسوزی	
۳۱۵	کو پھر واپس کرنا واسطے تخفیف نماز و روزہ کے و نکات	۳۶۰	شفقت والدہ بے وفائی مولود و انگریزی تعلیم کا نتیجہ	
	داسرار عجیبہ -	۳۶۱	باپ بیٹے کے متعلق مسائل اور اہل ذکرنا	

صفحہ	مضامین	صفحہ	مضامین	صفحہ
۳۶۵	مذک کے مقبولوں سے حاجت مانگنے کا ثبوت	۳۹۵	ملکہ پر انسان کو فضیلت اور وہ مقرب بارگاہ الہی ہیں	
۳۶۵	سخت اور اسکی فضیلت اور فرق سخی اور کریم میں	۳۹۷	تعویذ چوتیس در چوتیس برسے جملہ مطالبہ	
۳۶۸	زناہ کی خرابیاں و نصف شب کے بعد نزول رحمت		اوقات نماز و فضیلت جماعت کہ خدا تعالیٰ کو بھی غیب تھا	
	تفسیر قولہ تعالیٰ وَاذْكُرْ بِالْعَهْدِ اِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا		یا نہیں ذکر بعد صبح و عصر	
۳۷۰	عہد کر کے پورا کرنا اور اسکے متعلق ایک عورت کی امانت و پیمانہ		یعنی اندھیرے میں فجر کی نماز اور تہجد کس کو کہتے ہیں	
۳۷۱	عہد کر کے پورا کرنا اور مسائل اسکے متعلق و حکایت -	۴۰۱	اٹھ رکعت تہجد اور تین رکعت وتر حضور پڑھتے تھے	
۳۷۲	اسماعیل دہوی کی چالاکی دے دینی کا نمونہ		نماز تراویح و لکھوی کی مردم فریبی	
۳۷۳	زبان تمام اعصاب کی بادشاہ ہے اور قصہ حضرت ابراہیم	۴۰۲	وہابیہ کا دل بہائی سنت کو پکڑنا و نا بہائی کو ترک کرنا	
۳۷۴	حکایت و شنوی	۴۰۳	حضور کا قیام اور قرائت نماز شب میں کس قدر تھے اور نماز شبی	
۳۷۶	تمام اعضا قیامت کے دن پوچھے جاویں گے مذمت بکر و غرور	۴۰۳	کے فضائل	
۳۷۸	میر خرد ایشیالی کا ذکر کرتی ہے اور اس کی تفصیل	۴۰۳	رحمت الہی کا پھیلی رات آسمان اہل کفر متوجہ ہونا و طریق نماز	
۳۷۸	حضور کی انگلستان مبارک سے پانی جاری ہونا و دیگر بجز	۴۰۴	نماز تہجد کا طریقہ جیسا کسی کے پیروں میں نہ تے تبا یا ہوا ہی پر قائم	
۳۷۹	رومال کا حضرت انس رضی اللہ عنہ سے نور میں ڈلونا	۴۰۵	ذکر مقام عمود و شفاعت حضور و انکار لکھوی	
۳۸۰	اور حضور صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم کے تبرکات کی بزرگی	۴۰۵	فرمان غوث اعظم رضی اللہ عنہ کہ جو شخص مجھے سختی میں پکارے	
۳۸۱	اعتراف و جواب و کلام مشنوں متناہ -		میں اسکی مدد کروں گا۔	
۳۸۱	یوقت تلاوت قرآن حضور اور کفار میں پردہ			
۳۸۱	الوہاب کی عورت و حضور میں پردہ	۴۰۵	بنی و دلی کے وسیلہ سے دعا مانگنا مستحب ہے	
۳۸۳	عمل حب اور دنیا کی بے ثباتی اور آخرت کی دائمی حیاتی	۴۰۵	حضور کا ایک صحابی کو ارشاد کہ مجھے کچھ مانگ سول کر جو سے مانگا	
۳۸۵	تفسیر محمدی مع جواب ثبوت امداد و چالاک لکھوی	۴۰۶	جس امور کو وہاں سے شرک مانا تھا وہی چیزیں ایمان بن گئیں	
۳۸۹، ۳۸۸	ذکر مروج شریف بالاختصار و دو تعویذ	۴۰۶	لکھوی کا نفاذ دعویٰ کے حقیقی معنی سے روپوشی و غیبی معنی پر گرجنا	
۳۸۹	وہابیہ کا تصرف شیطان بعین پر ایمان و تصرف حضور انکار	۴۰۹ و ۴۰۷	ارشاد لکھوی مع تردید و ثبوت شفاعت اداس میں نہ ہونے	
۳۹۰	اولاد آدم کی تفصیل پر شیطانی دعوے	۴۱۰ و ۴۰۷	استقرار عرش سے سنہرے بارہ بار تعالیٰ و باقرار لکھوی	
۳۹۱	حافظ لکھوی کی نیانت تفسیر محمدی میں -		قتبارک و تعالیٰ کا زمان و مکان سے پاک ہونا -	
۳۹۲	سب شیطان کے پیچھے چلنے والے گمراہ گرو اولاد شیطان ہیں	۴۱۳ و ۴۱۲	کفار کا حضور سے روح کا سوال اور اسکا جواب اور اسکے متعلق مسائل	
	و حکایت عبد الوہاب نجدی کہ کیسا پیدا ہوا	۴۱۶ و ۴۱۵	کفار کا حضور کو فیصلہ کی کیلئے بلانا اور اس پر بار تعالیٰ سے	
۳۹۳	علم حضرت آدم علیہ السلام شیطان سے کہیں زیادہ تھا	۴۱۶ و ۴۱۵	تعلیم و نیانت لکھوی -	
۳۹۴	ملکہ کو انسان پر فضیلت مقرر نہ کرنا نہ بہ ہے	۴۱۹	حافظ لکھوی کے اقرار سے بزرگوں کے ہاتھ چومنا -	

صفحہ	مضامین	صفحہ	مضامین
۲۲۰	کنسٹہ مالہ یعنی مرض ہجیروں کا عمل	۲۶۱	پہر عمل والے کو خدا تعالیٰ کے رو برو سد لبثتہ لائیکے اور
۲۶۱	شیعہ سید نہیں حال عالم بے عمل اور ایک متوفی کی وصیت	۲۶۲	ذکر سجد آدم علیہ السلام و انکار ابلیس اور ابلیس کا تخت
۲۶۳	اقسام ذکر و طریقہ ذکر جہر و اخفا		پانی پر چھایا جانا
۲۶۴	جلد ۸ تو نید سورہ کہف و عملیات و تفسیر خواب و ربط و فضائل	۲۸۹	تفسیر سورت مریم علیہ الصلوٰۃ والسلام و اسرار حروف مقطعات
۲۶۸	ادون تین بنی اسرائیلو نکا ذکر جنہوں نے نیک عملوں کی برکت	۲۹۰	انبیاء علیہ الصلوٰۃ والسلام کا ورثہ علم تھا نہ درہم و شمار
	سے غار سے نجات پائی	۲۹۱	و ظائف میں اشارہ سے کام لینا جائز ہے۔
۲۶۹	قصہ صحاب کہف و مکتہ اور دیونیدو نکا کہتے سے بدتر ہونا	۲۹۲	ذکر مولود شریف و لکھوی کی تردید و قصہ مریم علیہ الصلوٰۃ
۲۳۲	صیت کو ادراک سماع و شعور کا ثبوت باقرار لکھوی	۲۹۵	ذکر پیدائش حضرت عیسیٰ علیہ السلام اور خدا تعالیٰ کی اولاد پائی
۲۳۵	اولیاء اللہ کا دلوں میں اہام کر تلبا قرار لکھوی	۵۰۵	دو نبی میں ہر ایک کا دخول مگر متیقین کی نجات اولیاء اللہ کی تالی
۲۳۶	تصرف اولیاء اللہ و اسما و اصحاب کہف اور انکا عمل		حال کلمہ گویاں و رد لکھوی اور مذمت اہل دنیا۔
۲۳۸	مرد کا تصور اور اسکا نقشہ دل میں پکانا مع دلائل قویہ	۵۰۹	خدا تعالیٰ کے ولی ہونے کی دلیل اور کیسے بتاے اور اسکے متعلق
۲۴۶	جہاں اولیاء اللہ قدم رکھیں وہ جگہ شریف و تبرک ہو جاتی ہے	۵۰۹	خداوند تعالیٰ جسے دشمن بناوے اسکو کیا کرتا ہے
۲۴۶	نجدیوں کا عقیدہ قائمہ بابت مزارات اولیاء اللہ	۵۱۰ و ۱۱	تفسیر سورہ طہ اور اسکے خواص و تعویذ و رباعیات و کلمات و ترنم
۲۴۷	مردان خدا کی صحبت کتوں کو ولی بنا دیتی ہے	۵۱۲	قصہ حضرت موسیٰ علیہ السلام آپ کا مصر سے مدین کی طرف
۲۴۹	پاک لوگ پاک طعام وغیرہ کی طرف مائل ہوتے ہیں۔		جانا و بعد مدت مراجعت بہ ہمراہ زوجہ اور آگ کا نظر آنا اور آواز
۲۵۰	اولیاء اللہ کے مزارات کے پاس مسجد بنانا مبارک ہوتی ہے		دخت سے آواز آنا کہ میں اللہ ہوں اور پاؤں سے جوڑا اتروانا
۲۵۰	میاں محمد حقائق و بلوی ٹولف ماثرہ المعامل کی حماقت		اصحیل دہلوی کا آواز کہ آواز الی انا اللہ کی آواز
۲۵۱	جن چیزوں کی ماہیت شریعت مطہرہ میں منقودان		آواز دی تھی تو جب اس مقام پر ولی اللہ پہنچ جاوے
	میں بحث بے سود	۵۱۳	تو اس کو بھی راتی انا اللہ کہنا جائز ہے۔
۲۵۱	انشاء اللہ کہنے کا ذکر اور اسکے متعلق حکایت و سوال جواب	۵۱۴	نئے جوڑے سے نماز اور عمل ایمان کی جزو نہیں و ذکر نماز
۲۵۲	مذہب متمزلہ و جبر یہ اور ان کا رد و مذہب اہلسنت اور	۵۱۴	جس کی نماز قبول گئی اور نماز حضور کا ذکر شہد میں
۲۵۳	جھوٹ اور بیچ و تولد صفتیں ایک جگہ جمع نہیں ہو سکتیں		حضور کو حاضر و ناظر سمجھ کر سلام کرتا
۲۵۴	دیونیدوں نے خدا تعالیٰ پر جھوٹ کی نہمت نکالی کہ قبول سکتا	۲۱۵	ذکر عصا موسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام اور اسکے خواص
۲۵۵	کفار کو دوزخ میں عذاب و ذکر اصحاب سقہ رضی اللہ عنہم		و معجزات دیگر حضرت موسیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام کی عرض
۲۵۹	جو مومن نالغس غریب اور کافر مغرور مالدار دو بھائیوں کا قصہ		رب الشرح لی صداری
۲۶۰	مال و اولاد کو زینت دنیا کیوں فرمایا حالانکہ وہ موسیٰ	۵۱۷	اور آپ کی زبان کی گرہ کھولنے کا قصہ۔

صفحہ	مضامین	صفحہ	مضامین
۵۹۵	بد مذہبوں کو اپنی مسجدوں سے نکالنا خلیل علیہ السلام کا ہر جگہ سے آواز سنانا	۶۳۰	وہابیوں کا عقیدہ انبیاء علیہم الصلوٰۃ والسلام کی بابت
۵۹۶	خدا نے کہا اے خلیل تیری طرف سب لوگ آویگے اگر وہ اپنی	۶۳۱	قصہ حضرت موسیٰ و ہارون علیہما السلام و فرعون لعین
۵۹۶	اس موقع پر جو تا خدا تعالیٰ کو کہتا کہ یہ شرک ہے	۶۳۲	رافضی و شیعوں سے نہیں ہوتے
۵۹۶	اولیا اللہ کا فعل اللہ تعالیٰ کا فعل ہوتا ہے نہ غیر کا	۶۳۳	جنگ غل بھاری اور جنگ ہلکے دونوں کی حالت قیامت میں
۵۹۷	خدا تعالیٰ کی نشانیوں کی تعلیم اور ان کی تشریح	۶۳۳	اللہ عزوجل سے شیطان لعین کا اس دن سوال جواب و فضیلت استغفار
۵۹۸	مزارات اولیا اللہ کی توہین انکی توہین ہے مومن کے قدم	۶۳۴	تفسیر سورہ توبہ خواص و غلیات و تعویذ و ربط و ترویج جلد
۵۹۹	لکھنے سے جگہ کہ شرافت حاصل ہو جاتی ہے قبر حضرت علیہ	۶۳۶	مسائل زناہ و لواطت وغیرہ زناہ کی حدود اور بہت مسائل
۶۰۰	الصلوٰۃ والسلام کی برکت سے اولیا اللہ کی قبور کی برکت	۶۳۷	زناہ میں چار گواہ کیوں مقرر ہوئے اور زانیہ سے زانی کا نکاح جائز قصہ حضرت زینب علیہا السلام
۶۰۰	حضور کے روضہ مقدسہ کی بابت خلیو نکا عقیدہ غیر کے نام جانور اور ولی کے نام پر یکساں نہیں	۶۳۹	جو زناہ و لواطت کی تہمت لگائیں اور اس پر چار گواہ نہ لائیں تو ان پر کیا حد شرعی آتی ہے -
۶۰۰	خدیوں کا صحابہ کرام کے روضے کرنا اور انکو بچانا صحیح	۶۵۱	حضرت عائشہ صدیقہ رضی اللہ عنہا پر ناقہ اور انکی برکت
۶۰۵	دیوبندیوں کا عقیدہ اور اس کی تردید	۶۵۲	وہابیوں کا اس قصہ کو حضور کے علم غیب کی نفی جو دلیل پکڑنا اور اسکا جواب -
۶۰۶	رسولوں کی ایک تعداد نہ ٹھہرائیں اور رسول و نبی میں فرق	۶۵۵	شیطان کا تصرف اور نبی ولی کے تصرف کا موازنہ
۶۰۷	کلام الہی کا دخل شیطانی سے جبری ہونا اور شیطان کا حضور کی آرزو میں دخل ہرگز نہیں ہوا	۶۵۸	حال ہنٹان و غرت مومن مع او مسائل
۶۰۸	حضور کا نماز میں ہونا اور اس پر عرض اور ثبوت شفاعت	۶۵۹	تہمت و انوکا حال اور حق پرست و غری و منہ نہ کرنا
۶۰۹	توئی شفاعت و عظمت ماننا کفر ہے و لطیفہ -	۶۶۰	گناہ کبیرہ نیکیوں کو نابود نہیں کرتا -
۶۱۱	برابر بدلہ لینے کی اجازت بجز زیادتی کے -	۶۶۱	فضائل حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا -
۶۱۲	کابوی کا اصل مطلب قرآن کو بدل کر اپنا قیاس ماسد اہل	۶۶۱	پہلے سلام کہو جب کوئی گھر میں نہ ہو وہیں پہلے جاؤ
۶۱۷	حضور صلی اللہ علیہ وسلم تمام احوال امت سے مطلع ہونا بلائیں تو یہ	۶۶۲	جس گھر میں کوئی نہ ہو وہاں حضور صلی اللہ علیہ وسلم کو سلام کہیں
۶۱۸	تفسیر سورہ مومنوں سے خواص و غلیات و ربط و تعویذ	۶۶۳	اذن مانگنے کے اقسام اور مومن مرد مومن عورتوں سے
۶۲۲	نماز اہل دل و عارفان الہی کی اور اسکے متعلق شغوی طریق	۶۶۴	اور مومن عورتوں میں مومن مردوں سے پردہ کریں اور کئی مسائل
۶۲۳	عام کی نماز اگر موافق شریعت کے ہو تو ہو جاتی ہے	۶۶۵	پردے کے احکام اور اس زمانہ کا رواج مع اور مسائل کے
۶۲۵	شرک گاہوں کی حفاظت اور زناہ سے بچنا امانتوں میں عیالیت	۶۶۷	دیورٹیوں سے پردہ لازم ہے خدمت زناہ و اقسام زناہ
۶۲۶	اولاد کی شکل کبھی باپ کے شبیہ کبھی ماں کے نانک دادک پر اسکی وجہ کیا		

مستند
 حضرت مولانا محمد شفیع صاحب دہلوی نے اس کتاب کو تصنیف فرمایا اور اس میں ۹۲۹ سوالات اور ۹۲۵ جوابات درج ہیں۔
 مولانا محمد شفیع صاحب دہلوی نے اس کتاب کو تصنیف فرمایا اور اس میں ۹۲۹ سوالات اور ۹۲۵ جوابات درج ہیں۔
 مولانا محمد شفیع صاحب دہلوی نے اس کتاب کو تصنیف فرمایا اور اس میں ۹۲۹ سوالات اور ۹۲۵ جوابات درج ہیں۔

صفحہ	مضامین	صفحہ	مضامین
۴۶۷	و فضیلت نکلج اور اس کے احکام	۴۶۲	اسباب و نیکی بے شبہائی و خرابی اور سخت حضور کیا ہے
۴۶۹	دیونیدیا شرفعلی وغیرہ عبدالنبی و عبدالرحمن و غلام حسین وغیرہ نام	۴۶۳	حال قوم صالح و اولاد شعیب اور اولاد ایسا کا فعل بد و خراب و
۴۷۰	تفسیر آیت اللہ نور السموات والارض مثل نورہ الایہ اور اسکے تعلقات	۴۶۹	جموٹے مکار کبھی نیک غلام کو نہیں پہنچے اور اگر نیک غلام
۴۷۱	اولیاء اللہ کا تصرف مثل ملائکہ کے جیسے خضر علیہ السلام	۴۷۰	جو اپنے کلمہ کا تابعداری نہ کریں اور تواضع محلو نشان
۴۷۲	حضور کا تمام امت کے اندرونی و بیرونی حالات سے واقف ہونا۔	۴۷۰	شیعہ افضی واہتری چٹ سید نہیں ہوتے
۴۷۳	اوقات نماز و اقسام ذکر کا بیان	۴۷۱	حسب نسیب پر فخر کرنا جہالت و مدح و غیرہ و تواضع
۴۷۴	تفسیر قولہ تعالیٰ ظلمت لبعض کمرابی پر گمراہی	۴۷۲	جن جن کی پشتونیں حضور صلی اللہ علیہ وسلم کا نور مبارک
۴۷۵	ہر چیز خدا تعالیٰ کی نماز و تسبیح کرتی ہے و گردش فلکی -	۴۷۳	تفسیر قولہ تعالیٰ و اشعروا لیتبعہم فلان و مذمت و استعارہ
۴۷۶	علماء دیوبندی کہتے ہیں کہ حضور نے اڑو دیوبند سے سیکھا	۴۷۴	تفسیر سورہ نمل و علیات و خواص و تعویذ و ربط
۴۷۸	خدا کے بندوں کا زمین کا خلیفہ ہونا جنکو دیا یہ جو پھر چارے نسبت دیتے ہیں	۴۷۸	جو ہوتے علیہ السلام کو وقت اتنی انما اللہ کی اولاد اتنی وہ ملا
۴۷۹	حدیث کے لفظ قرنی سے خلفائے راشدین کے درج و درجہ بندی	۴۷۹	اسمعیل مقتول دہلوی کا ولی کو خدا ماننا
۴۸۱	اندھے لنگڑے بیمار پر تکلیف نہیں کر لینے یا اپنے قریبوں کے گھر سے کھائیں	۴۷۹	دیوبندیوں کے بڑے پیر کی پیر پرستی -
۴۸۳	باجم لوگوں کی عیبت و رسم جہالت اور بلا اجازت پیمان بننا -	۴۸۰	اللہ تبارک و تعالیٰ نے حضور کا ذاتی نام نبی مکرر کیا
۴۸۴	صحابہ کی عرض کہ ہم سیر نہیں ہوتے و ارشاد حضور اکرم صلی اللہ علیہ وسلم	۴۸۰	بعض جانوروں کی بولیاں کہ کیا کیا کہتے ہیں و ذکر حضرت
۴۸۵	اہل بدعت کی مذمت اور گھر جاکر سلام کہنا اگر کوئی گھر میں نہ ہو حضور اکرم صلی اللہ علیہ وسلم	۴۸۱	دیوبند ہا بیوں کا عقیدہ کہ حضور نے اڑو دیوبند ^{ملا} دیا
۴۸۶	مرتب و پیر و مرشد سے اجازت لینا بوقت ضرورت مریدوں کو جائز ہے	۴۸۲	روشنید اور نبیوں کا درجہ علم ہوتا ہے نہ مال و اسباب
۴۸۷	تفسیر سورہ فرقان مع خواص و علیات و تعویذ و ربط وغیرہ	۴۸۳	چیونٹی کا سلام و دنیا داروں کی صحبت سے پرہیز
۴۹۰	فرق نبی و ولی اہتمام یعنی نبیوں میں و تردید لکھو ی	۴۸۳	نبی و ولی کا دور سے سنا و سلیمان علیہ السلام کی چیونٹی سے
۴۹۱	حضور کا نبی مختار ہونا اور آپ کا فخر اختیار تھانہ اضطراری	۴۸۴	ایک نبی کو ایک چیونٹی نے کاٹا اس پر اسکی گرفت و توفیق
۴۹۵	گمراہوں کی دعوت قبول نہ کیجاو اور نہ نوزت و غیرت اہلای و غیرہ پر ہنر	۴۸۵	حضرت سلیمان علیہ السلام کا کیسے سے گزرا اور اس کا نشانہ
۴۹۶	تفسیر سورہ شہدائے خواص و علیات و تعویذ و ربط وغیرہ	۴۸۵	بدد کا خائب ہو جانا اور ملک ببا کی خبر لانا فقہہ بلقیس
۵۰۹	ایک سے دو بلا اگر جماعت کثیر ہو تو اور زیادہ بات مافی جاتی ہے -	۴۸۶	بلقیس کا حضرت سلیمان علیہ السلام کو آنا اپنے طوطی سے
۵۱۷	تفسیر قولہ تعالیٰ یوم لا ینفع مال ولا بنون الا من اتى اللہ قلبہ سلیم	۴۸۶	حضرت سلیمان علیہ السلام کے روبرو تخت کا ایک لٹپ سے پہلے ایک
۵۱۸	حضرت جبریل علیہ السلام جنت کے وارث ہونے کو حضور صلی اللہ علیہ وسلم	۴۸۷	قوت بشری و قوت ملکی کا باہم موازنہ و تعریف اور
۵۱۹	ذکر شفاعت اور حضور انبیاء کا ویا آخری الا علیہ الشیر عمل -	۴۸۷	حضرت صالح علیہ السلام کو قوم کا شہید کرنا اور ان پر زلزلہ
۵۲۱	جب نہ تعالیٰ کسی ذلیل و خواہر کو گناہ چاہے تو اسکا مال عمارتوں	۴۸۸	حضرت لوط علیہ السلام اور لوطیوں کا حال
	میں خرینچ ہوتا ہے اور یہ نشان قیامت سے ہے -	۴۸۸	سلاح مولے و جہالت لکھو ی مع متبعین اور حضور کو
		۴۸۹	علم قیامت تھا -

اس کا ثبوت کتب و روایہ سے بھی دیا گیا اور یہ کہے کے نزدیک نہ خدا تعالیٰ بنا ہے اور ۳۰ صحابہ و لغز و مذاکرانہ حضور صلی اللہ علیہ وسلم کا کیا آیت و اشارت رکھتے ہیں وہاں ۱۹) دیوبندی پرستوں -

صفحہ	مضامین	صفحہ	مضامین
۸۳۷	پہلے جانور درندے تھے نہ درختوں میں کھانے یہ سب کچھ شرمیلی اعمال	۸۳۷	اجلہ ۸۵۷ آٹھ سو شوبہ سے جو پھر نمبر شروع ہوئے اس سے باقی
۸۳۹	حقیقی سنانا خدا تعالیٰ کے قبضہ میں ہے حضور مجازاً سنانا سکتے ہیں	۸۳۹	نمبروں میں غلطی ہے اور مضامین نمبر وار ہیں قارئین حیران نہیں
۸۴۰	کفار من لبیوں اور اولیا اللہ نہ نہیں یہ معاملہ برعکس کیے	۸۴۰	تفسیر سورہ سجده مع عملیات و تعویذ و ربط و غیرہ
۸۴۰	لکھوی دہلی کی چالاک اور اس کا جواب اور عمل موٹی کا ثبوت	۸۴۰	پیدائش آسمان زمین و عرش و کرسی و لوح محفوظ اور ان کے تعلق
۸۴۲	تفسیر سورہ لقمان مع خواص و تعویذ و ربط و غیرہ	۸۴۰	ذکر حضرت ملک الموت و دیگر ملکہ اور حیوانات کا روح بھی قبض کرتے ہیں
۸۴۲	قصہ نصر بن حارث اور کفار اس سے قصہ جات سنا اور حضور پر کھانا	۸۴۰	بیان شہادت تکلی جو دریاؤں میں ڈوب جاوے اور صرف حضور صلی اللہ علیہ وسلم
۸۴۵	ایسے ہی دہیان قصوں اور شہادت و اخبارات بیوہ میں تفسیر اوقات	۸۴۰	تفسیر اذکار و اہمات و سجود سبحان الحمد ربہم اذکار کی تفسیر
۸۴۶	حرمت سر و درگ و حمل و صوفیا کرام کا حال	۸۴۰	تفسیر سورہ اتراب مع نقش و خواص و ربط و عملیات و غیرہ
۸۴۶	ذکر حضرت لقمان اور انکی نبوت میں اختلاف و ذکر حکمت و غیرہ	۸۴۰	ایک جو نہیں دو قلب اور اسکی تفسیر
۸۴۷	سنگ صفحہ اور اس پر فرشتہ اس پر ساتوں زمین و غیرہ	۸۴۰	تفسیر البی ادنیٰ یا المؤمنین کی اور مسائل اسکے متعلق
۸۵۰	ذکر زم آواز سے اوجھنا اور باران ہزار باب علم حضرت لقمان سے لکھ	۸۴۰	حضور کی خیر خواہی اور آپ کے مبین کا حال
۸۵۱	خدا تعالیٰ کی نعمتوں کا بیان جو ظاہر و باطن میں	۸۴۰	ذکر جنگ اتراب اور متعلق اسکے مسائل
۸۵۲	عبادت میں احسان و اخلاص کا ذکر	۸۴۰	رفی رسول اللہ اسوۃ حسنۃ الایہ و اتمام سنت
۸۵۳	ذکر بلخ غیب جو خاصا آئی ہیں اور ان کو بجز تعلیم الہی کوئی نہیں	۸۴۰	قصہ جو قرینہ اور اسکے متعلق مسائل
۸۵۷	حضور کو دنیا سے زحمت ہونیکے پہلے یہاں بچوں علم تعلیم الہی حاصل ہو چکے تھے	۸۴۰	حضرت ابولبابہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ کا اپنے آپکو ستون سے بانہ ہزاروں
۸۵۸	حضور کو علم قیامت اور متینہ کب برسد گا اور شکم میں کیا ہے حاصل تھے	۸۴۰	حضور کا اپنی ارض مطہرت پر خلی اور انکو مخیر کرنا مرد و امرا میں اور اسکے
۸۵۹	صافظ لکھوی کی احوال الآخرت کے حوالہ	۸۴۰	تفسیر قولہ نقلی و قرن فی بیوتکم ولا تبرجن تبرج الجاہلیۃ الاوئی
۸۶۱	بعض اولیا اللہ کا قبل وقوع سے غیب کی خبریں دینا جیسے حضرت	۸۴۰	پہاڑی اور زمینی لوگوں کے غور کرنے سے اتلاط و بے حیائی و بے پردگی
۸۶۳	منکرین علم غیب بعض شبہات کا ازالہ	۸۴۰	اجکل کے لباس اچھا تونکے ابھار اور بیٹے اور شاہدوں پر بے حیائی
۸۶۵	خاصہ الہی صل و علا کا پانچواں غیب کا حصول	۸۴۰	اہل بیت کون کون ہیں و لفظ آل کی تشریح اور رافضی و شیعہ میں
۸۶۶	علوم غیب کے اثبات میں ادلہ قویہ	۸۴۰	احکام پردہ اور عورتوں کا بلا اجازت خاوندوں کے گھر سے نکل جانا
۸۷۱	حضور فرماتے ہیں کہ مجھے زمین کے خزانوں کی کنجیاں مل گئیں حدیث	۸۴۰	تفسیر انعم اللہ علیہ و آلہ و سلم علیہ
۸۷۲	امام دہریمہ میل دہلوی کا تقویت الایمان میں اقرار کرنا کہ جسکے ہاتھ	۸۴۰	قصہ نکاح حضرت زید و زینب رضی اللہ عنہما
۸۷۲	کنجیاں ہوں وہی مالک دعوازہ ہوتا ہے	۸۴۰	پیشے پالکوں کی عورتوں سے نکاح جائز جیسے نیک کی زوجہ سے
۸۷۳	حضور کی جسمانی زندگی کا ثبوت تیسیر نقاری شروع صبح البخاری	۸۴۰	رضی اللہ عنہ اور اس پر شبہہ اور اسکا جواب
	مؤلفین نور الحق نعلف الرشیدیہ عبدالحق محدث دہلوی قدس سرہ جانن	۸۴۰	حداد رسول کی شہادت سے نکاح اور رد وہا یہ اور مسائل

۹۶۱ تفسیر سورہ فاتحہ و تفسیر و عملیات و ربط و غیرہ ۹۷۵ سب سزات خدا تعالیٰ کے لئے اور زمین پر وہ

تفسیر نبوی چجابی منظوم

سورہ رعد سے سورہ فاطر تک چابلیں مہتمم ہشتم ہتم دہم سہم نو پارے

اس تفسیر مبارک کے مطالع کرنے والے مضامین قرآنی کو آسانی سمجھ سکتے ہیں۔
 حضور پر صاف اور آدمی بھی معانی و اسرار و رموز کلام الہی جل و علا سے مستفید ہو سکتا ہے
 نیز کسی گمراہ کے دام فریب میں پھنسیگا۔ انشاء اللہ تعالیٰ طرہ یہ کہ ہر سورہ کا نقش رقع حاجت
 حل مشکلات کے لئے لکھ دیا گیا علاوہ دیگر فوائد و عملیات بھی لکھ دئے ہیں تاکہ مسلمان فقہ
 ائمائیں اور دعاتے خیر سے حق کو یاد فرماویں۔

اور پتہ ذیل سے کتاب ہذا منگوا سکتے ہیں۔ لاہور بیرون دہلی دروازہ متصل کوٹوالی جدید۔

از تالیفات اضعف العباد و فقیر سائنہ القدیر محمد بن بخش حلوانی
 حنفی قادیانی نقشبندی مجددی لاہوری کان قادیانی
 مطبعہ اسلامیہ لاہور میں طبع ہوئی ہے۔ انشاء اللہ تعالیٰ عنقریب ہی طبع ہو جائے گی

مسلمانان ہند کے لئے لکھی گئی ہے تاکہ نبوی شریف کو سمجھ سکیں